Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

P.N.1902

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Uniriĭ**« în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul VIII. Blaş 5 Ianuariŭ 1898. Numĕrul 1.

Invitare la abonament.

Cu numĕrul de faţă invităm la abonament nou, rugându-ne a renoi cât mai grabnic abonamentul, pentru ca să nu se facă întrerumpere cu spedarea foiĭ.

Preţurile rĕmân cele vechĭ şi sînt indicate în fruntea foiĭ.

Tot o dată rugăm pe P. T. Domnĭ abonenţi, carĭ sînt în restanţă cu abonamentul, să binevoéscă a grăbi cu achitarea acestuia, pentru ca să putem acoperi spesele edărĭi foiĭ.

Administraţia.

. . . Pace . . .

Etă-ne încă o dată ajunşĭ din nemărginitul dar al luĭ Dumnezeŭ la serbătórea păcii.

Inimile nóstre, orĭ cât ar fi ele de rĕcĭ şi de împetrite, se încălḑesc şi se mişcă în aceste sfinte zile. Ele îşĭ daŭ samă, că se reamintesce venirea aceluia, care pentru a da linişte şi pace sufletelor nóstre nepărăsindu-şi linişte a sa eternă şi pacea strălucitóre a ceriuluĭ a venit la noĭ trupul nostru luându-l, ca prin trupul nostru să învingă neliniştea trupuluĭ.

Pace! Cuvînt străin pentru fiiĭ luĭ Adam!

Putem noĭ avé pace? Nu am avut noĭ óre pace? Nu ne-a aşeḑat óre bunul Dumnezeŭ în deplină pace şi linişte? Nu ne-a făcut óre Dumnezeŭ cele maĭ fericite fiinţe?

Timpurĭ glorióse, timpurĭ fericite, de carĭ nóuĕ numaĭ poveştile bĕtrânilor ne fac pomenire.

Sórtea nóstră a fost, să fie durerea şi suferinţele!

De ce? Să fie Dumnezeŭ, care află plăcere în durerile făpturilor sale? Nu. Nu e Dumnezeŭ, care ar fi aşa de crud faţă cu noĭ!

Durerea e de la noĭ. Sîntem noĭ, carĭ am aruncat de la noĭ darul luĭ Dumnezeŭ. Sîntem noĭ, carĭ ne-am întors de la Dumnezeŭ. Dumnezeŭ îndeplinesce numaĭ sfatul înţelepciuniĭ şi al drĕptăţiĭ sale, când ne-a dat pradă turburărilor, durerilor, suferinţelor şi la tot soiul de nĕcasurĭ.

Şi cu pacea nóstră se isprăvise. L-am perdut pe Dumnezeŭ şi cu Dumnezeŭ am perdut totul, pentru că am perdut — *pacea*.

Din momentul acela făcutu-ne-am pribegĭ. Ajuns-am stele rătăcitóre, meteorĭ, carĭ luminéză o clipă, apoĭ se cufundă în noianul pustiiriĭ. Am perdut scopul fiinţeĭ nóstre. Viaţa nóstră s'a făcut fără de rost. De-asupra capuluĭ întreguluĭ neam se vedca plutind un mare semn, — un semn de întrebare. De unde şi până unde?

Ceea ce domnia în lume după pĕcat, ceea ce serbătoria orgiĭ, era — patima deslănţuită. Şi ca orizontul să fie cu desevârşire întunecat, se adaugea, că chip de scăpare din starea miseră, la care ajunsese némul omenesc, nu era.

Se cerea adecă repararea rĕuluĭ făcut. Se cerea împăcarea luĭ Dumnezeŭ prin o satisfacţie egală în preţ vătĕmărĭi sevârşite. Cine putea dintre fiiĭ ómenilor să dea o ast fel de satisfacţie? Cine era omul, care să ĭea pe umerĭi sĕĭ fărădelegile némuluĭ întreg şi să se dea jertfă de împăcare?

Un asemenea om nu s'a născut între fiiĭ ómenilor, pentru că o satisfacţie de neţĕrmurit preţ numaĭ Dumnezeŭ póte să dea; şi neţĕrmurită a trebuit să fie satisfacţia, de óre ce şi vătĕmarea unuĭ Dumnezeŭ neţĕrmurită este, de şi vătĕmătorul era numaĭ om.

Étă marele misteriŭ al întrupărĭi! Pentru a nóstră ĭubire un Dumnezeŭ se face om, ca Dumnezeŭ fiind şi om tot o dată să facă destul pentru noĭ toţi. Şi de ce?

Ca să ne redea pe Dumnezeŭ, să ni-se redea nóuĕ pe Sine Însu-sĭ şi cu Sine totul, — *pacea!*

Pricepem acum, ce am perdut noĭ prin pĕcat? Dacă până acum nu am priceput preţul *păcĭi* nóstre sufletescĭ, ar trebui să-l pricepem acum, când vedem, că preţul păciĭ nóstre a trebuit să fie — sângele unuĭ Dumnezeŭ!

Şi am redobîndit noĭ pacea?

Să grijim şi să ne cutrĕmurăm. Noĭ am redobîndit *dreptul* la pacea nóstră. Ca de faptă să dobîndim şi

---

Feuilleton.

Pace, bună voire?

Orĭ ce cultură are să fie concrescută cu poporul, care o are. Orĭ ce cultură are să fie naţională. Ăsta e un adevĕr, care-l întăresce istoria aşa de mult, cât el nu sufere nicĭ o îndoélă. Dar istoria ne maĭ spune cu o cale întâiŭ, că naţionalitatea e o legătură maĭ mult etică de cât firéscă saŭ de sânge, şi apoĭ că ómenii în tóte timpurile aŭ accentuat în chip maĭ deosebit principiul de naţionalitate numaĭ atuncia, când cultura poporuluĭ respectiv era în decadenţă.

Faptul acela, că omenimea e împărţită în naţionalităţi diferite, are dóuĕ feţe. El maĭ întâiŭ constitue una din părţile acelea, din carĭ se compune perfecţiunea lumiĭ. Varietatea lucruluĭ celuĭ ce este unul, constitue frumseţa luĭ. Naturiĭ îĭ place, să diferenţeze şi să specifice, îĭ place, să arete tipurĭ, carĭ să fie osebite frumos şi hotărît. Natura e măiéstră întru a caracterisa. Ea pune înaintea ochilor ideile Ziditoriuluĭ în bogăţia lor. Dar osebirea de altă parte îşĭ are şi partea sa cam primejdiósă. Asta ne-o învaţă istoria turburăriĭ limbilor întîmplată la Vavel. Faţa cea tare şi positivă a naţionalităţiĭ, desvoltarea caracteristică a uneĭ culturĭ tipice o cultivă în tot de una în timpurĭ bune membriĭ ceĭ maĭ buni şi maĭ veritabilĭ aĭ naţionalităţiĭ, pe când dimpotrivă faţa eĭ cea slabă şi negativă se accentuéză cu predilecţie în timpurile decadenţeĭ, şi o accentuéză membri fórte dubioşi de aĭ naţionalităţiĭ.

Esistă vre o cultură maĭ naţională de cât cea elină? Dar deja la părintele eĭ, la Omer, nu se póte descoperi nicĭ urmă de consciinţă naţională esclusivă. Greşesc, ceĭ ce cred, că Eliniĭ nu ar fi fost juştĭ faţă cu barbariĭ, adecă faţă cu ceĭ ce nu eraŭ Eliniĭ. Cel ce susţine aşa ceva, acela nu a cetit pe Herodot şi pe Platon. Tot asemenea greşesc şi aceia, carĭ privesc răsbóiele Elinilor împotriva Persilor de nisce răsbóie naţionale. Vedem adecă în răsbóiele acestea faţă în faţă cu Ateneniĭ şi cu Spartaniĭ nu numaĭ pe Persĭ, şi şi tótă ceealaltă Grecie. Întrégă viaţa de familie, de viţă şi de stat cea antică se întemeia nu pe rassă, ci pe întruniriĭ religióse, pe comunitatea de cultură. În vinele politicianilor şi filosofilor aticĭ celor maĭ cunoscuţĭ curgea sânge barbar. Poporaşul acela întreg era plin de ideĭ de acelea, carĭ stăpânesc lumea încă şi în ziua de astăzĭ Dar idea naţională şĭ-o a esprimat numaĭ maĭ târziŭ. Elinismul ca principiŭ datéză numaĭ de pe vremea aceea, când Macedonianul cel făr de nicĭ o consideraţie a dus pe Eliniĭ ceĭ de tot desorganisaţĭ cu sine în Asia, şi când Orientaliĭ ceĭ elinisaţĭ pe de-asupra nu puteaŭ să se maĭ mândréscă cu alt ceva fără numaĭ cu elinismul sĕŭ cel palid. În tocmaĭ aşa a păţit-o şi frasa aceea sumĕţă „Civis romanus sum“. O folosiaŭ maĭ ales provincialiĭ, pe carĭ atotputerniciĭ din Roma din motive finanţiale fórte practice îĭ făcuseră civĭ contribuabilĭ.

Dar să mergem maĭ de parte. În „Edda“ întrégă nicăiriĭ nu se găsesce esprimată idea naţională germană. Tot asemenea nu se găsesce ea nicĭ în „Nibelungenlied“. Cu cât a fost poporul german maĭ mare şi maĭ puternic, cu atât maĭ puţin a cultivat el idea naţională esclusivistă. Miturile germane despre zeĭ şi despre eroĭ, măreţa epopeă a migrăriĭ popórelor tractéză la fel şi făr de nicĭ o parţialitate naţională despre Grecĭ, despre Romanĭ, despre Hunĭ, despre Slavĭ şi despre viţele germane de o potrivă. Cu aceea-şĭ lărgime de inimă, cu aceea-şĭ

ERDÉLYI

pacea însă-şĭ, se cere, ca şi noĭ să ne dăm silinţa, ca voinţa nóstră liběr să învingă glasul seducětor al patimilor şi liběr conlucrând să meriteze sângele dumnezeesc vĕrsat pentru noĭ.

Étă pricina, pentru care ne ostim. Dumnezeŭ din iubire cătră noĭ şi din îngrijire, ca nu cum va să perdem din noŭ fericirea, a lăsat patimile, a lăsat durerile, ca în nisuinţa nóstră după pace sufletéscă să ne aducem a minte de scumpătatea eĭ, de preţul, cu care ne-a fost câştigată.

Şi avem noĭ pace?

Nu.

Sângele cel scump al Mântuitoriuluĭ nostru curge mereŭ şoptindu-ne: Pace, — pace!

Ér noĭ trecem nepăsătorĭ. Urechile inimiĭ nóstre, ochiĭ sufletuluĭ ĭ-a închis *patima*. Cercăm cele trecětóre. Învălmăşiţĭ în grijile lumescĭ uĭtăm, că nu avem aicĭ locaş statornic, uĭtăm, că nu ne póte folosi nimica, de am dobîndi lumea întrégă şi ne-am perde sufletul.

Azĭ, în tocmaĭ făcêndu-ne protopărinţilor nostri, tot aşa gustăm din mĕrul cel oprit şi tocmaĭ aşa nesocotim mandatul luĭ Dumnezeŭ, ca şi cum pentru acel păcat n'ar fi murit Fiul luĭ Dumnezeŭ.

Azĭ tocmaĭ aşa urîm pe ceĭ ce ne urĕsc, tocmaĭ aşa răsplătim binele cu răŭ, ca şi cum Isus Christos n'ar fi zis nicĭ când: „Iubiţĭ pe vrăşmaşiĭ vostri, grăiţĭ de bine pe ceĭ ce vĕ grăesc de răŭ pe voĭ, faceţĭ bine celor ce vĕ urĕsc pe voĭ.“

Eĭ bine! Dacă ást fel lucrăm, dacă ast fel simţim, e cu putinţă, ca pace să avem?

În aceste sfinte zile de sĕrbătóre să medităm asupra celor espuse. Să ne ridicăm din vălmăşéla grijilor zilnice. Să ne aducem a minte de sângele luĭ Christos, care pentru a ne câştiga nóuĕ pace s'a vĕrsat. Să ne aducem a minte şi încă des de înfricoşata zi a judecăţiĭ. Cât va fi de teribilă sarcina răspunderiĭ, dacă Supremul Judecător ne va spune: Voĭ aţĭ zădărnicit jertfa Uniculuĭ Meŭ Fiŭ!

Între ast fel de gânduri, între ast fel de sentimente să serbăm noĭ nascerea Mântuitoriuluĭ nostru Isus.

Numaĭ şi numaĭ la acest cas vor fi aceste sĕrbătorĭ de mângăiere pentru sufletele nóstre.

Numaĭ la acest cas vom afla aceea, ce Isus ca dar pe pământ ne-a adus, — *pacea*.

Catolicismul în ţĕrile protestante.

I. În Norvegia.

Organul cel dintâiŭ al partiduluĭ conservativ din Norvegia, „Morgenbladet“, a publicat nu de mult un lung articol de tânguire scris de predicatorul protestant G. L. Tangen. Într'însul dluĭ spune, ceea ce simţesce faţă cu hotărîrea religiósă cea maĭ nóuă, ce a votat-o în anul trecut storthingul saŭ dieta şi a sancţionat-o regele. Până atuncia ordurile călugărescĭ catolice eraŭ eschise de pe teritoriul Norvegieĭ. Hotărîrea acésta le-a deschis ţara. Numaĭ cu privire la ordul Ĭesuiţilor s'a susţinut oprirea şi pe maĭ de parte.

Tangen scrie în articolul sĕŭ între altele: „Judecând după mersul desbaterii şi al votăriĭ e deja numaĭ cestiune de timp, ca porţile Norvegieĭ să se deschidă în tótă lărgimea lor şi pe sama Ĭesuiţilor. Catoliciĭ norvegianĭ aŭ decĭ cuvinte de a fi mulţămiţĭ. Adevĕrat că de astă dată nu li-s'a împlinit dorinţa lor întrégă, căcĭ Ĭesuiţilor încă nu li-s'a dat întrare liběră în ţară. Dar eĭ să nu-şĭ pérdă sperarea. Veni-va şi acésta.“

Maĭ apoĭ zice: „Norvegia a fost odinióră ţară catolică. Catoliciĭ cred, că ea se va face érăşĭ catolică. Eĭ nu se silesc spre un lucru maĭ mic, de cât să aducă poporul norvegian întreg din noŭ sub puterea Romeĭ. Eĭ lucră într'acolo, ca pe noĭ Normaniĭ să ne ducă érăşĭ în biserica singură mântuitóre, să ne facă érăşĭ catoliciĭ.“

Articolul şi-l închie ast fel: „Dacă am vedé cu ochiĭ deschişĭ şi limpeziĭ, atuncĭ ar trebui să ne zicem, că astăzĭ putem să tolerăm maĭ puţin de cât în anul 1814 ordurĭ călugărescĭ şi Ĭesuiţĭ. Şi e lucru potrivit spre a trezi în Luteraniĭ credincioşĭ aĭ Norvegieĭ o atenţiune durerósă, e potrivit spre acésta faptul, că părinţiĭ nostri aŭ decretat espulsarea călugărilor într'un timp, când nu esista nicĭ o causă de temere de catolicism, ér espulsarea acésta se abrógă în parte acuma, când catoliciĭ aŭ prins a se aşeda bine în Norvegia, acuma, când numĕrul lor s'a duplicat de multe orĭ, acuma, când nu póte să nu se observe, că din diferite părţĭ se întimpină catolicismul cu óre care simpatie, şi când aerul e aşa zicênd mişcat de un curent catolic. Nu poţĭ să scapĭ de impresia, că în opiniunea publică s'a sevârşit óre care schimbare în favorul catolicismuluĭ. Şi asta e, ceea ce îmĭ înşufla mie şi multora dimpreună cu mine grije şi nelinişte. Dare-ar Dumnezeŭ, să fim în rătăcire; dar mĕ tem, că noĭ avem prea multe cuvinte de a fi măhniţĭ. Hotărîrea cea maĭ de pe urmă a storthinguluĭ referitóre la călugărĭ nu e adecă de aşa, cât ea să ne liniştéscă în privinţa acésta.“

„Die katholischen Missionen.“

II. În Anglia.

E lucru cunoscut, că reunirea bisericiĭ anglicane cu cea catolică e o ţîntă, carea nu numaĭ Papa şi catoliciĭ, dară chiar şi mulţĭ fruntaşĭ dintre Anglicanĭ o privesc de obiect vrednic de dorinţele sale. Uniĭ se gândesc la o reunire oficială, bună óră cum s'a făcut în conciliul din Florenţa. Înse de o cam dată nu póte să se prevadă, dacă se va sevârşi o ast fel de reunire a bisericiĭ anglicane, şi cu atât maĭ puţin póte decĭ să se precalculeze timpul, în care se va sevârşi reunirea aceea.

De pe la începutul acestuĭ veac a putut să se observe în mijlocul bisericiĭ anglicane un proces de descompunere internă, şi procesul acesta pe încetul a tot crescut. Óre procesul acesta promova-va reunirea aceea? Nicĭ de cum. Desbinările acelea din sinul bisericiĭ anglicane nu se referesc numaĭ la forma esternă a cultuluĭ dumnezeesc, la liturgie, ci deja şi la învĕţăturĭ de credinţă de cele maĭ importante, — întru cât adecă se póte face

---

lipsă de esclusivism naţional pătimaş însĭră şi cronistul german Aventinus între popórĕle Germanieĭ a fară de Germanĭ încă şi pe Vendĭ, Litvanĭ, Valachĭ, Danezĭ şi Ungurĭ. Legătura morală a credinţeĭ faţă cu împĕratul sfinteĭ împĕrăţiĭ romane în tóte vremile fuse privită de maĭ înaltă de cât legătura de rassă şi de cât legătura de limbă. Pe Germanĭ adevĕrat că lăpĕdarea acésta de sine une oria ĭ-a dus prea de parte. Franciĭ apusanĭ, Goţiĭ, Vandaliĭ, Longobarḑiĭ s'aŭ lăpĕdat de limba sa, nu dóră ca învinşĭ şi ca stăpâniţĭ, ci ca învingĕtorĭ şi stăpânĭ. Anglo-Saxoniĭ dimpotrivă şĭ-aŭ păzit limba sa faţă cu cuceritoriĭ Normanĭ. Din acestea ar putĕ să se facă conclusiunea, că egemonia uneĭ naţiunĭ nu e tot de una avantajósă, ci că ea obosesce şi consumă pe poporul acela, care o are, şi-l obosesce şi-l consumă pe lângă tóte succesele trecětóre. Etnografiĭ o susţin acésta p. es. despre naţiunea magiară, de şi ea la aparinţă magiarisézĕ cu rîvnă fórte mare.

Dacă considerăm diferitele literaturĭ naţionale ale imperiilor romanice întemeiate de Germanĭ, vedem asemenea cu mirare, că înflorirea culturiĭ lor asemenea nu stă în legătură cu formarea lor pe temeiul principiuluĭ naţional esclusivist. Cultura strălucită a evuluĭ de mijloc a purces de la naţiunĭ de acelea, carĭ nu eraŭ unite între olaltă prin legĕtura unuĭ singur stat. Esemplul cel maĭ strălucit e Italia. Cultura eĭ şi înflorirea eĭ artistică cea neasemĕnat de înaltă cade întrégă în epoca sdrumicăriĭ eĭ naţionale, şi o vedem progresând frumos chiar şi sub domnitorĭ străinĭ. Italianiĭ de astăzĭ cu anevoe vor putĕ să descopere consciinţa naţională în operele Ghibelinuluĭ Dante. Acest esilat şi espatriat, acest aderent al împĕratuluĭ german nu s'a făcut adecă poetul cel maĭ naţional prin şovinism naţional, ci prin muncă culturală positivă, prin ideĭ maĭ înalte de cum sînt cele naţionale. Genialul, dar puţin simpaticul Macchiavelli a fost acela, care a statorit grosolanul principiŭ esclusivist de naţionalitate, şi de la el l-aŭ moştenit Napoleoniḑiĭ ceĭ de caractĕr încă şi maĭ problematic. Dar făcut-aŭ eĭ óre printr'însul, ca popórĕle să fie maĭ fericite, orĭ prestat-aŭ eĭ óre printr'însul culturiĭ vre unu serviţ mare? Dóră vedem cu ochiĭ. cum Italia, carea odinióră pe lângă tótă despicarea sa şi pe lângă tótă stăpânia străină fusese naţiunea cea dintâiŭ a lumiĭ, de când cu unificarea sa naţională a ajuns să fie maĭ sterila în artă şi literatură, maĭ brutală în moravurĭ şi vederĭ, maĭ nefericită în tóte întreprinderile, maĭ sĕracă în bunurĭ pământescĭ, maĭ lipsită de înrîurinţă asupra societăţiĭ europene, maĭ făr de putere şi maĭ făr de triumfurĭ de cât orĭ când maĭ înainte.

Nu se póte zice nicĭ chiar aceea, că Germanieĭ ĭ-ar fi fost întru tóte folositóre învingerea principiuluĭ de naţionalitate asupra principiuluĭ maĭ înalt al dreptuluĭ.

Când Goethe a scris poesiile sale dedicate Fridericeĭ de Sesenheim, pe atuncĭ Alsaţia era maĭ germană de cum e astăzĭ şi de cum va fi mâne. E un fapt psichologic faptul acela, că accentuarea bruscă a principiuluĭ de naţionalitate respinge şi că ea nu numaĭ că nu frânge împotrivirea, ci numaĭ o întăresce încă şi maĭ mult.

Pe cum am zis, fiesce care popor e o idee a luĭ Dumnezeŭ. Şi el numaĭ ca idee are preţ şi putere, éră nicĭ de cum ca product natural. Ideile aŭ trup maĭ spiritual de cât rassele. Ele osebesc şi unesc după principiĭ maĭ înalte. Ele sînt şi maĭ puternice şi maĭ dăinuitóre de cât lucrurile materiale. Concipiarea creştină a îngerilor privesce céta îngerésc a cincia, céta Stăpâniilor de representanţĭ şi păzitorĭ aĭ popórĕlor şi statelor. Asta traducêndu-se pe limba lumiĭ acesteia va să însemne, că în instanţa ultimă nu forţa şi viclenia, ci vecînicele ideĭ ale mĕsuriĭ şi dreptăţiĭ stăpânesc şi cârmuesc destinele naţiunilor.

„Vaterland.“

deosebire între învěţăturĭ de credinţă maĭ importante şi maĭ puţin importante. Éră cu cât e maĭ mare neunirea Anglicanilor între olaltă, a bună samă cu atât maĭ greŭ va fi, ca eĭ cu toţiĭ să ajungă la o hotărîre comună de o importanţă aşa de mare, pe cum ar fi hotărîrea de a se reuni cu biserica catolică.

Sfaturile luĭ Dumnezeŭ adevěrat că nu sînt ca sfaturile ómenilor. Cu tóte acestea momentul uneĭ reuniri oficiale a bisericiĭ anglicane cu cea catolică judecata omenéscă îl vede decĭ numaĭ în depărtare fórte mare. Dar de altă parte biserica anglicană e un teren fórte roditoriŭ pentru convertirĭ de ómenĭ singuraticĭ la catolicism, şi numěrul acestor convertirĭ deja şi numaĭ în Anglia se urcă pe lună la o mie. Se pare, că reunirea celor dóuě bisericĭ orĭ maĭ bine zis recucerirea Angliei din partea bisericiĭ catolice se va sevârşi maĭ curênd pe calea acestor convertirĭ de singuraticĭ, de cât pe calea unor pertractărĭ oficiale.

În cercurile anglicane severe ómeniĭ sînt întru adevěr neliniştiţi, când věd, cum direcţia „catolisătóre“ se lăţesce tot maĭ tare. Eĭ cércă tot felul de esplicărĭ posibile şi imposibile de ale acesteĭ aparițiunĭ. Singura esplicare adevěrată, lucrarea graţieĭ dumnezeescĭ, eĭ firesce că nu vor, să o vadă.

Uneĭ foĭ anglicane, — „Liverpool Courier“ e numele eĭ, — i-s'a părut de unăzĭ a fi descoperit adevěrata causă a trecerilor numěróse la catolicism. Causa acésta o vede fóea acesta în — „societăţĭ secrete“, carĭ, după cum spune ea, şĭ-aŭ propus de ţîntă, „să tradeze Romeĭ“ biserica statuluĭ anglez. „Una din societăţile acestea secrete,“ aşa spune fóea aceea, „se numesce „societatea sfinteĭ crucĭ“, alta „ordul pentru reunire“. Treĭ dintre membriĭ luĭ aŭ fost consacraţi în chip taĭnic întru episcopĭ prin episcopĭ romanĭ, grecescĭ şi armenescĭ, — şi se zice, că aceştĭ episcopĭ catolico-anglicanĭ aŭ ordinat din noŭ 800 de preoţĭ anglicanĭ cu scopul de a romanisa biserica anglicană. Ordul acesta a recunoscut pe Papa de „singurul cap al bisericiĭ“, şi acusa nóstră sună aşa, că în momentul acesta în biserica Angliei sînt 800 de preoţĭ cu adevěrat romanĭ!“ Mare trebue că e decĭ spaĭma acestor Anglicanĭ de catolicism! Ea e aşa de mare, cât „Evangelic Alliance“ provócă pe ómenĭ, să facă rugăciunĭ publice pentru biserica Angliei, ca ea să scape de primejdia acésta!

Dar partea şódă a acesteĭ spaĭme e aceea, că ea de loc nu împedecă pe Anglicanĭ în silinţa de a transplanta în biserica anglicană instituţiĭ de ale bisericiĭ catolice. Cultul cel rěcitoriŭ de inimĭ al calvinismuluĭ în Anglia a făcut loc uneĭ imitaţiunĭ strălucite a cultuluĭ dumnezeesc din biserica latină. În timpul maĭ noŭ clerul anglican a început a simţi şi lipsa de a crea însoţirĭ religióse după modelul ordurilor călugărescĭ ale bisericiĭ catolice. Aşa s'a putut ceti de unăzĭ în fóea bisericéscă anglicană „Guardian“ numele unuĭ „pater“ Hopkins cu determinarea: „Priest. Supr. Genl. O. S. P.“, adecă „Superior General of the Ordes of St. Paul“. Membriĭ acestuĭ ord se şi numesc Pauliştĭ. Un ord al Pauliştilor are şi biserica catolică. Póte că nu va trece multă vreme, şi Anglicaniĭ vor întemeia şi un ord al Benedictinilor, altul al Franciscanilor, altul al Redemptoriştilor, şi maĭ pe urmă se vor hotărî, să întemeieze şi un ord al Iesuiţilor!

„Vaterland.“

III. În Hollanda.

Între un predicator din Leiden cu numele dr Gunning şi între colegul sĕŭ dr Schouten din Utrecht s'a născut de unăzĭ o polemie. Cel dintâiŭ propusese, ca protestanţiĭ să vîndă catedralele cele vechĭ catolicilor, parte pentru că ele nu sînt prea potrivite pentru cultul dumnezeesc al reformaţilor, parte pentru că susţinerea lor pretinde spese prea marĭ. Cel alalt combătu părerea luĭ. Dr Gunning rĕspunse acum într'o replică. Într'însa zice el între altele şi următórele:

„Dta în lucrurile acestea eştĭ idealist, dar eŭ, cu tóte că fiind cu mult maĭ tinĕr aşĭ avé să fiŭ încă şi maĭ idealist de cât dta, věd dimpotrivă protestantismul nostru într'o lumină cu mult maĭ turbure de cât dta. Dta te ţinĭ încă şi acum cu trup cu suflet de „Grooten Kerk“ (biserica cea mare) şi eştĭ nutrit cu tradiţiile venerande ale „Volkskerk“-eĭ nóstre; a fără de ea adevěrat că maĭ sînt încă puţineĭ „Afgescheidene“ malcontenţĭ şi marea massă de catolicĭ mărginiţĭ la minte, dar „Volkskerk“ cuprinde totuşĭ partea cea maĭ mare şi cea maĭ bună a Hollandeĭ nóstre celeĭ protestante. Aşa gândescĭ dta. Dta trăescĭ şi acuma cu tótă inima în zilele acelea strălucite ale părinţilor nostri, când catoliciĭ eraŭ numaĭ toleraţĭ, când tótă superioritatea din cetăţĭ şi din ţară mărturisia religia cea lămurită, când predicatoriĭ după părerea generală eraŭ ómeniĭ ceĭ maĭ cu înrîurinţă în patria nóstră, şi când toţĭ cu mic cu mare, sěraciĭ şi bogaţiĭ, guvernatoriĭ şi supuşiĭ ascultaŭ cuvîntul lor, ba une oria trĕmuraŭ de mânia lor şi sburaŭ deja şi numaĭ la un semn al lor.

„Cu ast fel de stărĭ se vor fi potrivit vechile şi venerandele nóstre catedrale. Le luaseră de la catolicĭ, fiind că în realitate orĭ după presupunere poporul întreg se făcuse protestant. Din biserică dominantă biserica catolică ajunse să fie în ţara asta o sectă numaĭ tolerată. — Pe atuncia era aicĭ după drept o singură biserică, biserica cea calviniană-reformată. Ea întru adevěr cuprindea pe toţĭ, ceĭ ce aveaŭ putere şi înrîurinţă, pe toţĭ, ceĭ ce în provinţele unite eraŭ marĭ şi puternicĭ; în casele eĭ de rugăciune se adunaŭ toţĭ, ceĭ ce şedeaŭ pe perinĭ.

„Vremile acelea aŭ trecut acum în chip irevocabil. Din „Grooten Kerk“-a nóstră a rĕmas miserabil de puţin. La lupta de întrecere cu Roma, carea ĭ-o făceaŭ odinióră cu putinţă ordinaţiunĭ şi legĭ, ea — a renunţat în chip aşa de desevârşit, cât a maĭ grăi despre o ast fel de luptă ar fi o nebunie. Roma desvóltă pe zi ce merge o putere tot maĭ mare, zidesce pretutindenea bisericĭ, mănăstirĭ, şcolĭ şi spitaluri. Şi noĭ? Sute de miĭ s'aŭ întors de la noĭ de totuluĭ tot ca „Afgescheidene“, „Doleerende“, şi maĭ scie Dumnezeŭ, cum se maĭ chémă, şi îşĭ susţin învěţătoriĭ, bisericile, locuinţele de pastoriĭ, şcolile şi chiar şi dóuě institute pentru instrucţia maĭ înaltă cu o energie, care mĕ umple la fel cu ruşinare şi cu admirare, în vreme ce nóuě ne lipsesce orĭ ce iniţiativă de a cualifica pe învěţătoriĭ nostri proprii în sfârşit conform pretensiunilor bisericiĭ nóstre şi a sfinteĭ Scripturĭ.

„Alte suie de miĭ, carĭ după nume se maĭ ţin încă de biserica hollandeză reformată, aŭ rupt orĭ ce legătură cu ea a fără de aceea, că eĭ staŭ însemnaţĭ în matricula eĭ. O parte mică a acestora umple bisericile Luteranilor, Mennoniţilor şi Remonstranţilor, dară ceĭ maĭ mulţĭ aŭ renunţat la orĭ ce biserică şi la orĭ ce societate religiósă.“

În tonul acesta continuă dr Gunning.

În zădar, tempora mutantur. Biserica catolică, aruncată în obedĭ, a vědut în Hollanda multe zile triste. Dar ea cu bărbăţie, cu încredere în Dumnezeŭ şi cu zel neobosit şi gata de a aduce jertfe şĭ-a dobîndit o posiţie aşa de importantă, cât chiar un predicator reformat trebue să recunóscă, că despre o emulaţie a bisericiĭ hollandeze reformate cu biserica catolică nicĭ vorbă nu maĭ póte să fie.

„Stimmen aus Maria-Laach.“

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

În comisiunea finanţială a dieteĭ ministrul Wlassics a declarat, că guvernul în cestiunea autonomieĭ catolice a elaborat un memoriŭ, în care principiul conducĕtor e, că statutul organismuluĭ autonom catolic ast fel să fie întocmit, cât să lase neatinsă deprinderea dreptului de patronat, de asemenea să nu facă necesară modificarea legilor referitóre la denumirea prelaţilor (art. de lege III. §. 7. din 1848) şi la şcolile mediĭ (art. de XXX din 1883). Modificarea acestor legĭ ar provoca o sguduitură puternică în viaţa publică, de care sguduitură viaţa politică a statuluĭ ungar nu are nicĭ o lipsă. Cu alte cuvinte guvernul nu renunţă la influinţa de până acum în denumirea episcopilor, în administrarea fundaţiunilor şi în dispunerea asupra şcolilor mediĭ. Episcopiĭ încă nu pot renunţa la drepturile lor în biserică, şi ast fel autonomia catolică nicĭ pe de parte nu va mulţămi aşteptările celor ce aŭ tot urgitat-o.

Noul episcop de Pécs Hettyei a fost consacrat Duminecă de cătră primatele Vaszary în capela palaţuluĭ primaţial din Buda.

Roma.

Din incidentul ĭubileuluĭ de diamant Sfinţia Sa a celebrat în capela Loggia a bisericiĭ s. Petru. Aŭ asistat la s. Liturgie deputaţiunile reuniunilor catolice, pe cum şi deputaţiĭ dieceseĭ romane, în total la 3000 de persóne. Când s'a presentat Papa în capelă, a fost întimpinat cu ovaţiunĭ. După s. Liturgie membriĭ deputaţiunilor s'aŭ presentat la tronul pontificiŭ. Sfinţia Sa s'a întreţinut vial cu ceĭ presenţĭ.

Din numěróselе daruri, ce le-a primit Sfinţia Sa din tóte părţile lumiĭ, atrage admiraţiunea o cruce de aur în valóre de 125,000 fl. trimisă de episcopiĭ Americanĭ. Acéstă cruce din punct de vedere artistic e un cap de operă. E împodobită cu 90 bucăţĭ de diamante.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Din incidentul anului nou cluburile deputaţilor dietali aŭ felicitat pe presidenţii lor. Singuraticii oratori aŭ constatat cu mulţămită activitatea desvoltată şi succesele dobîndite de partidul sĕŭ. Din vorbirea de felicitare şi din rĕspunsul ministrului Bánffy la aceea se vede, că guvernul şi partidul liberal se simte tare şi spre înfrînarea obstrucţiei opoziţionale la cas de lipsă vor lua mĕsurile necesare prin introducerea cloturei. Partidul guvernamental recunósce necesitatea pactului cu Austria în interesul prosperării şi prestigiului Ungariei.

Kossuthiştii aŭ accentuat în felicitările lor, că lupta le-a fost impusă de cătră gnvern, şi ei o vor purta, adecă vor continua obstrucţia.

Br. Bánffy pe lângă tótă isteţimea sa nu a putut îndupleca pe amicii sĕi Kossuthişti la sistarea obstrucţiunii faţă cu provisoriul. Ei sînt hotărîţi a o continua, dară până când, e greŭ a prezice.

Maiestatea Sa prin rescript regesc a prolungit până la finea anului 1898 raportul de până acum al cuotei, adecă 30·70% pentru Ungaria. Acésta s'a făcut în sensul articolului de lege XII. din 1867.

Cu privire la pactul vamal şi comercial dintre Austria şi Ungaria, care a espirat cu 31 Dec. a. tr., în Austria deja s'a dat ordinaţiune imperială pe basa §-lui 14 al legii din 21 Dec. 1867, aşa că pactul se prolungesce pe un an. În Ungaria ordinaţiunea încă e gata şi are acela-şi cuprins cu proiectul de lege referitor la provisor. Guvernul nu cutézĕ, să o publice, dară va fi silit, să o facă acésta, când s'ar ivi ceva pedecă în mersul lucrurilor.

Sêrbul Ĭaşa Tomici a publicat o fóe volantă în limba germană, în care zice, că causa proletarismului agrar din Ungaria e pactul vamal şi comercial cu Austria, care pact a aservit economicesce pe cea dintâiŭ celei din urmă. Bărbaţii politici ai Magiarilor s'aŭ învoit la aceste jertfe marĭ spre a obţiné mână libĕră în oprimarea naţionalităţilor. Tomici e pentru teritor vamal independent de Austria.

Representanţa fiumană s'a restaurat. Autonomiştii érăşi aŭ învins. Probabil că energicul Mayländer va fi reales primar. Divergenţele cu guvernul încă se vor aplana, căci Dárday, care le-a încurcat, acum nu mai are de a se amesteca în afacerile Fiumanilor.

Franţa.

Presa critică ţinuta reservată a guvernului faţă cu procedura Germaniei în Sina. Unii chiar trag la îndoélă sinceritatea Rusiei, carea negligând pe Franţa în estremul Orient merge mână în mână cu Germania. Se speréză, că telegrama de felicitare, ce a adresat-o ţarul presidentului republicii, va împrăştia nedumeririle acestea.

Procesul Panama s'a închiat cu achitarea tuturor acusaţilor. Amintirea scandalului înse va rĕmâné neştersă timp îndelungat.

Spania.

Fostul comandant suprem în Cuba generalul Weyler a înaintat reginei un protest în contra acuselor, ce i-se fac. Protestul e concipiat în terminĭ aspri şi s'a dat publicităţii. Ministrul de răsboiŭ din causa acésta a început cercetare disciplinară în contra periculosului general.

Guvernul din Cuba s'a constituit întimpinând aprobarea ministrului din Madrid. Se speréză, că liniştea mult dorită se va restabili pe întrégă insula.

Turcia.

Pórta a cerut învoirea puterilor spre a înlocui cu alţiĭ 4500 de ostaşi ai garnisónei din Creta, carĭ şi-aŭ împlinit anii de serviţ. Representanţii puterilor înse nu s'aŭ învoit.

Ambasadorii Rusiei, Angliei şi Franţei aŭ cerut consimţemîntul Porţii la numirea lui Mavrocordato de guvernator al insulei Creta. Pórta şi-a dat consimţemîntul cerut.

Asia.

Rușii spre a-şi asigura Port-Arthurul aŭ ocupat şi sinul de Talien-wan, care se află în o distanţă de 50 km. spre nord de la Port-Arthur.

În Anglia se fac marĭ pregătirĭ pentru espediţia navală în Orient. De aci s'ar deduce, că Anglia va începe răsboiŭ cu Rusia orĭ cu Germania în Orient. Foile rusescĭ înse prezic contrarul. Ele sînt de părere, că dacă Anglia s'ar încurca în conflict serios cu vre-o mare putere europénă, nesmintit s'ar revolta popórĕle asiatice de sub dominaţiunea ei. Ast fel Angliei nu-i rĕstă, de cât să recunóscă stările actuale şi să cultive bunele raporturi cu Rusia în Asia. Rusia prin influinţa, ce şi-a asigurat-o în Sina, a deschis productelor sale comerciale un teren favorabil în Orient.

Corespondinţe.

Sĕlagiŭ, la 28 Decembre 1897.

Onorată Redacţiune!

M'aŭ atins fórte plăcut corespondenţele fratelui Hubic apărute în Nriĭ 19 şi 20, mai apoi în Nriĭ 49 şi 50 ai „Unirii“, în carĭ pledéză cu argumente aşa zicênd palpabile şi cu adevĕrat reale pentru a da avînt noŭ musicii nóstre bisericescĭ, carea în multe, multe locurĭ a degenerat cu desevârşire. Nu voiŭ, să pun laurĭ pe fruntea fratelui Hubic pentru cele scrise, dar nu pot, să nu constatez, că întru adevĕr intenţiune nobilă, scop salutar, ideĭ frumóse se reoglindéză din tóte aceste corespondenţe. Îl salut cu bucurie pentru nisuinţa-i, — să o numesc pe nume, — mărĕţă de a ridica cultul divin al bisericii nóstre orientale la gradul sublimităţii, ce-i compete, şi pe cum l-aŭ plăsmuit nemuritoriĭ creatorĭ ai lui.

Strămoşii nostri aŭ făcut sfînta unire cu Mama Biserică cat.„ salvo ritu graeco“ accentuând în actul unirii: „Înse întru acest chip ne unim şi ne mărturisim a fi mădulările sfinteĭ catolicescii biserici a Romei, cum pe noi şi rĕmăşiţele nóstre *din obiceiul bisericii nóstre a rĕsăritului să nu ne clătéscă: ci tóte ceremoniile,* sĕrbătorile, posturile, cum pân acuma, *să fim slobodi a le ţiné* după călindariul vechiŭ.“ Óre noi, preoţimea de azi, carĭ ne bucurăm în abundanţă de binefacerile şi fruptele sfinteĭ uniri, simţim noi óre gratitudine faţă cu strămoşii nostri? Preţuim noi óre pe deplin sacrificiul, ce după starea lucrurilor de pe acele timpurĭ l-aŭ adus aceĭ bărbaţi şi în amintire venerabilĭ, carĭ conduşi de ĭubire curată cătră Dumnezeŭ aŭ întrat în staulul adevĕrat al Păstoriului celui bun şi cu gingăşie s'aŭ îngrijit şi de noi succesorii lor?

Fratele Hubic se indignéză, că la noi câte comune, atâtea rituri sînt, câte biserici atâtea speciĭ de cântărĭ. Şi óre ce póte să fie causa? E bine, să cercetăm tot de una şi isvorul rĕului, căci atunci mai uşor se póte sana. Fratele Hubic se provócă la latini şi-i pune înaintea nóstră ca nisce esemplare, ca unii, carĭ de o parte dispun de regule severe în cele rituale şi aceste le şi observă cu rigorositate. Cât pentru partea primă, şi noi avem asemenĭ dispoziţii, în carĭ se reguléză cultul divin şi ni-se impune cu strictétă observarea rigorósă a tipiculuĭ şi esecutarea esactă a cântărilor bisericescĭ. Căci să rĕsfoim numai puţin dispoziţiile conciliului provincial I.! „Drept aceea,“ se zice în acel conciliŭ, „biserica s'a îngrijit, ca pentru gravitatea şi cuvenința cântărilor sacre *în biserică numai persóne anumite să pótă cânta,* ci şi aceştia nu în continuŭ, ci întrerupênd cântările cu cetirĭ şi rugăciuni. Mai în colo cantoriĭ după prescrisul ss. canóne *cu multă luare a minte să cânte, nici să întrebuinţeze cântări necuvenincióse, nici să siléscă firea spre răcnire“.* . . . (Conc. prov. I. Tit. VI. Cap IV). Ér apoi: „Tóte actele aceste ale cultului divin fiind aşedate de auctoritatea bisericéscă, *sinodul pretinde de la toţi preoţii,* ca aceia *câştigându-şi cunoscinţele de lipsă despre prescrisele tipiculuĭ, cu scumpătate să le observeze, nici să cuteze a le strămuta, orĭ a le lăsa după plac“* (Ib. Tit. VI. Cap. II.). Şi aşi mai puté să înşir asemenĭ dispoziţii, dară abstaŭ de la acésta, căci scopul mi-a fost a arĕta numai pe scurt, că şi în biserica gr. cat. superioritățile respective s'aŭ îngrijit de aceea, „ca ceĭ însărcinaţi cu *înalta misiune* a împlini cultul divin . . . . . şi din a fară să aibă atare ţinută, care convenind cu gravitatea preotului *şi prin împlinirea acţiunilor esterne să contribue la edificarea credincioşilor şi mărirea lui Dumnezeŭ“,* şi ca „să nu-şi uite preoţii, că . . . . . şi în cele esterne şi după formă întru tóte *aŭ să lucre spre înălţarea sublimităţii cultului divin, spre stîrnirea evlaviei credincioşilor, spre lauda şi onórea numelui lui Dumnezeŭ“* (Sin. diec. Gherla 1882. Const. I. Întrod. şi p. I.). Decĭ în acéstă parte nu avem şi nici că putem cerca isvorul negligării cultului divin. De la sine urméză decĭ, că degenerarea cultului divin în biserica nóstră unită nu póte proveni de alt unde va, de cât din neobservarea dispoziţiunilor superiorităţilor bisericescĭ emanate în acéstă causă şi din indiferența, indolența faţă cu manifestarea esternă a celor sfinte, şi decĭ indolență, rĕcélă faţă cu sfînta religiune. Cel ce ĭubesce pe Dumnezeŭ, acela îl şi preamăresce, şi cu greŭ ai puté con-

chide la iubire către Dumnezeŭ şi religiune acolo şi la acela, căruia puţin îĭ pasă, că óre în mod cuviincios este venerat Dumnezeŭ orĭ nu, şi póte el însu-şĭ contribue la despreţuirea celor sfinte, căcĭ nu-l atinge de loc sublimitatea acţiunilor sacre, carĭ le sevârşesce. Face numaĭ, ca să fie făcute. Altul întrelasă, altul maĭ ţese în ele. Doĭ preoţi nu servesc într'o formă. Ér când obvine câte un cas, de funcţionéză maĭ mulţĭ dimpreună, atuncĭ de multe orĭ se nasce câte o confusiune, care este observată şi din partea credincioşilor. Şi óre, Dómne, cine e causa în sfârşit, dacă şi poporul începe a fi indiferent faţă de biserică, de cultul divin şi de diferitele funcţiunĭ sacre.

Aşa dară causa adevĕrată a degenerărĭĭ cultuluĭ divin, cum am zis maĭ sus, consistă în indolenţa faţă cu acela în primul loc. Căcĭ póte să vină şi din nesciinţă, din necunóscerea tipiculuĭ şi a cântărilor. Étă causa rĕuluĭ. Acum uşor putem găsi lécul.

Faţă de prima causă, când adecă e vorbă de indiferentism, cea maĭ bună medicină e controla severă, lăsându-se la o parte tóte consideraţiunile personale din partea controlătorilor concreduţĭ; căcĭ în aceste casurĭ trebue observată maĭ pe sus de tóte axioma: „Salus religionis suprema lex esto.“

Faţă de a dóua causă nu e alt mijloc de cât a îngriji de însuşirea cunoscinţelor rituale, ceea ce, dacă până ce am fost în seminar orĭ în preparandie, am omis, o putem face şi în viaţă, de la sine înţeles, că în amintitele institute să se pună mare pond pe acestea. Altmintrea şi în privinţa acésta avem dispoşiţiĭ. Căcĭ tot conciliul provincial I. Tit. VI. Cap. IV zice: „Avênd în vedere însemnătatea cea mare a cântărilor în biserica nóstră, recomandă cu tot adinsul, *ca la instituţiunea atât a clerulŭĭ tinĕr, cât şi a docenţilor şi a cantorilor deschilinită grije să se pună spre propunerea corĕspondĕtóre a cântărilor bisericescĭ, nicĭ să se admită la primirea s. ord fără cunoscinţă relativ îndestulitóre, ĕră la oficiile de cantorĭ şi docenţi fără cunoscinţă deplină a cântărilor bisericescĭ.*“ Ér întru cât sciu eŭ, acésta se şi observă cu escepţiunea dóră singur a unuĭ seminar, şi în acesta, de şi împrejurările sînt şi aŭ fost nefavorabile, totuşĭ barĕm în cât va se satisface dorinţeĭ conciliuluĭ. Nicĭ nu în nesciinţă, ci cu mult maĭ mult, ba pot zice în general, în indolenţă e a se cerca causa rĕuluĭ, şi în ambiţiunea, orĭ cum să o numesc, de a ne forma noĭ înşi-ne singuraticĭ rit şi cântărĭ.

Se plânge fratele Hubic, că nimenĭ din întregul cler nu ĭ-a reflectat la corespondenţele din Nriĭ 19 şi 20 aĭ „Unirii“. Nu mĕ mir de o atare căinţă, şi am fi demnĭ, să fim înfieraţi cu epitetul celuĭ maĭ cras indiferentism. Bag samă azĭ nu maĭ e vîrtute a face ceva în interesul şi pentru promovarea bineluĭ bisericiĭ, căcĭ dacă din zel şi din iubirea religiuniĭ, zic aşa, îndrăznescĭ a face vre un paş, eştĭ timbrat de egoist, de iubitor de cértă, şi ţi-se impută vînare de interese personale, şi maĭ sciŭ eŭ ce. Din esperinţă vorbesc, spun adevĕrul! Dar acésta să nu ne descurajeze, să desfăşurăm şi să fâlfăim cu mândrie flamura iubiriĭ religiuniĭ, şi vom învinge pe toţĭ inimiciĭ, fie esternĭ, fie chiar şi internĭ.

Amintesce fratele Hubic în o corespondenţă a sa despre corul teologilor din Oradea mare, fost sub conducerea sa. Îmĭ aduc a minte de obstaculele multe, când era vorbă de înfiinţarea şi susţinerea aceluĭ cor. încă şi din partea unora de aĭ nostri încă şi atuncĭ, când, pe cum zice fratele Hubic, „treĭ anĭ a sunat acela în catedrală Oradană“, ér „publicul Oradan venia în rînduri dese la s. biserică de drag“, şi totuşĭ ce era de acel cor, dacă lipsia marinimosul mecenat?! Şi nu numaĭ gr. catolicĭ, ci veniaŭ şi de altă religiune şi naţionalitate la biserică, ca să se desfăteze sufletesce în cântările precis esecutate şi să-şĭ câştige maĭ mare tărie sufletéscă şi pietate sub impresiunea sublimităţiĭ cultuluĭ nostru divin. Dacă un străin e impresionat de frumseţele mărete ale ritului bisericiĭ nóstre, cu cât maĭ vîrtos trebue să o simţim noĭ acésta şi să ne însufleţim pentru promovarea cântărilor bisericiĭ şi pentru ridicarea cultuluĭ divin la nivoul, ce-ĭ compete? La o parte cu orĭ ce consideraţiunĭ laterale! Să dovedim, că sîntem vrednicĭ succesorĭ aĭ strămoşilor nostri! Să arĕtăm, că iubim maĭ mult religiunea şi pe Dumnezeŭ, de cât ego-ul nostru şi ambiţiunile nemotivate personale. Primesc cu tótă inima propunerea fratelui Hubic pentru ţinerea unuĭ congres bisericesc, în care să se desbată cele necesare pentru ridicarea sublimităţiĭ cultuluĭ divin. Să fim toţĭ una!

Măgurénul.

Noutăţi.

Pace şi bună voire dorim tuturor cetitorilor „Unirii“.

Din Archidiecesă. M. On. *Ştefan Pop* vicenotar consistorial este numit assesor consistorial.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Comitetul bisericesc din Husmezeŭ cercul Ciachi Gorbó aduce mulţămită dluĭ cantor şi primar Teodor Mihali şi luĭ Dănilă Moldovan carĭ ambiĭ aŭ cumpĕrat un rînd de vesminte bisericescĭ cu cele aparţinĕtóre liturgieĭ cu 50 fl. Teodor Rus docente şi Cosma Mihali aŭ contribuit câte 1 fl. 50 cr. la cumpĕrarea unuĭ liturgier. Asemenea Petrus Dote 50 cr. şi alţĭ 5 câte 20 cr. *Demetriŭ Mihali, Ioan Botariŭ.* — Escelenţa Sa Episcopul de Gherla Ioan Szabó ne-a îmbucurat cu donarea alor 2 clopote. Priméscă omagiile de recunoscinţă ale întreg poporuluĭ nostru. Osoiŭ în 1 Ian. 1898. *Ioan Gavrus* curator. *Gavrilă Duma. Petruţ Ioan.*

Concurs la parochie. Pentru completarea parochieĭ Vişag şi filiile eĭ din Archidiecesă districtul protopopesc al Morlăciĭ s'a publicat concurs sub Nr. 6162—1897 cu terminul de 15 Ianuariŭ 1898. n. Emolumentele: 1. Casă parochială de lemn acoperită cu şindile cu dóuĕ odăĭ şi o tindă, culină de vară cu cuptoriŭ de pâne, cămară cu grânariŭ şi celariŭ, o colniţă pentru recuisitele economice şi dóuĕ cotete, grajd pentru 12 vite, şură cu grajd pentru 8 vite. 2. În Vişag: a) 90 metrete à 20 cupe vechĭ bucate de pâne şi 90 jumătăţĭ de zile de lucru orĭ câte 20 cr. b) Stolarele obicĭnuite. c) Porţiune canonică 7 jug. 939 □°. 3. În filia Lunca: a) 40 metrete bucate de pâne şi 40 jumătăţĭ de zile de lucru orĭ câte 20 cr. b) Stolarele obicĭnuite. 4 În Traniş: a) 110 metrete bucate de pâne şi 110 jumătăţĭ de zile de lucru orĭ câte 25 cr. b) Stolarele obicĭnuite. c) Porţiunea canonică 6 jug. 1514 □° şi cemeteriul bisericiĭ.

Concurs la staţiuni docentale. În Archidiecesă s'a escris concurs: 1) Sub Nr. 6037—1897 la staţ. doc. din *Tihău* în protop. *Dĕrgĭĭ* până în 15 a c. Emolumentele: Salar 300 fl., 2 orgiĭ lemne de foc pentru încălditul saleĭ de propunere, cuartir cu tindă şi grădină de legumĭ de 400 □°. 2) Sub Nr. 5938—1897 la staţ. doc. din *Mórdeş* cu termin de 15 a c. Emolumentele: Salar 300 fl., cuartir, grădină de legumĭ de 400 □. 3) Sub Nr. 6243—1897 la staţ. cantor-doc. din *Var* în protop. *Dĕrgĭĭ* cu terminul de 15 a c. Emolumentele: În banĭ 211 fl. 40 cr., porţiunea cantorală de 6 jug. 200 □° computată în 31 fl., 43 metrete de cucuruz computate în 47 fl 30 cr., stola cantorală de 10 fl. 30 cr. o orgie de lemne pentru încălditul saleĭ de propunere, grădină scol. de 400 □°, cuartir. 4) Sub Nr. 6378—1897 la staţ. cantor-doc. ambulantă din parochiile *Beĭca română* şi *Beĭca magiară* în districtul protop. al *Reghinuluĭ* cu terminul de 20 a c. Emolumentele: În banĭ 170 fl., 110 mĕsurĭ de cucuruz computate în 88 fl. 40 cr., pe sama şcoliĭ lemne în preţ de 5 fl., din stolă 12 fl. 60 cr., venitul pămînturilor cantorale 15 fl., 30 zile de lucru 9 fl., cuartir, grădină de legumĭ.

Papa şi Regele Carol. Hornstein archiepiscopul catolic din Bucurescĭ a remis regeluĭ Carol din partea S. Sale Papa Leo XIII un prea frumos album conţinênd vederĭ din capela Borgia de curênd restaurată la Vatican. Albumul a fost dresat sub înse-şĭ auspiciile Papeĭ şi e un model de artă.

„Revista ilustrată“ va fi numele uneĭ foĭ enciclopedice literare bogat ilustrate, carea dl *Ioan Baca* din Şoĭmuş s'a hotărît a o eda începênd din Ianuariŭ a. c. sub redacţiunea dluĭ *Ioan Pop Reteganul.* Fóea va apărĕ în broşurĭ lunare de câte $2^1/_2$ cóle octav mare, hârtie fină, cu ilustraţiunĭ originale şi bine esecutate şi cu un conţinut instructiv şi distractiv. Preţul revisteĭ va fi 6 fl. la an pentru Austro-Ungaria, ér pentru Romănia şi străinătate 15 francĭ, care preţ să se trimită minimum pe o jumătate de an înainte la adresa administraţiuniĭ foiĭ în Şoĭmuş p. u. Nagy-Sajó (Transilvania).

Noul president al Bucovineĭ br. Borgignon a primit conducerea afacerilor în Joia trecută, cu care ocasiune rĕspundênd la felicitarea, ce i-s'a dat în numele ţĕriĭ, a zis, că la resolvarea afacerilor va purcede strict conform legilor esistente, just şi conscienţios faţă de toţĭ cetăţenĭĭ fără considerare la confesiune, naţionalitate, rang şi condiţiune. „Avênd în vedere, că nu poporaţiunea este pentru funcţionarĭ, ci funcţiunile s'aŭ creat pentru poporaţiune, să tragem consecuenţele şi în pracsă din acest principiŭ.“ De s'ar avé în vedere şi de s'ar pune în pracsă principiul acesta şi la noĭ, sigur nu s'ar audi atâtea plângerĭ în contra administraţiuniĭ publice.

Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedórei prin dna presidentă Elena Hossu-Longin n. Pop a deschis în Viena o mică esposiţie de diferite lucrurĭ gătite de către tinerele române, carĭ lucrurĭ pentru şi arta, cu carĭ sînt esecutate, le admiră Vienezĭĭ. Servéscă acésta de îndemn pentru promovarea industrieĭ de casă a ţĕranelor române.

Primar suspendat. Comitele suprem al comitatuluĭ Bistriţa-Năsĕud a suspendat pe primariul Bistriţeĭ din causa, că a permis, să se tracteze în representanţa comunală despre proiectul de lege referitor la magiarisarea numelor de comune. Frumósă autonomie comunală.

Propagandă în contra dării de stat. Socialiştiĭ fac propagandă în poporul de rînd în contra plătiriĭ dărilor. În urma acestora comunele magiare Herczeg-Marok şi Darázs în frunte cu antistiile comunale aŭ şi denegat solvirea contribuţiuniĭ. Se înţelege, că eĭ vor fi constrinşi, să plătéscă, dară faptul denegărĭĭ e un semn caracteristic.

Colecta pentru monumentul luĭ Iancu. În acésta afacere penibilă „Drapelul“ din Bucurescĭ scrie, că pe lângă d. T. Liviŭ Albini, care de vre-o 2 lunĭ e închis în temniţă în Alba-Iulia din motivul, că nu a putut dovedi, ce s'a făcut cu banĭĭ colectaţĭ pentru mouumentul luĭ Iancu, a maĭ fost închis şi d. Ioan Moţa. Maĭ de parte s'aŭ început urmăririle şi în contra dlor I. Slavicĭ şi E. Brote ca complicĭ. Eĭ aflându-se în România, cu ascultarea lor tribunalul de Jlfov a încredinţat pe judele de instrucţiune Urlâţeanu.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Omilia s. Ioan Crisostom
în sĕrbătórea Botezuluĭ luĭ Christos.

Voĭ toțĭ sînteți astăzĭ cuprinșĭ de bucurie, ér eŭ singur petrec în întristare. Căcĭ în vreme ce caut în marea acésta spirituală și privesc nemărginita bogăție a bisericiĭ, și apoĭ socotesc, că dacă va trece sĕrbătórea, și mulțimea acésta éră va scăpa de la noĭ și se va duce, mĕ supĕr și mĕ întristez în suflet, că biserica, de și a născut atâția pruncĭ, totușĭ nu póte să se bucure de eĭ la tóte liturgiile, ci numaĭ în zi de sĕrbătóre. Cât de mare ar fi vesĕlia spirituală, cât de mare bucuria, cât de mare gloria luĭ Dumnezeŭ, cât de mare folosul sufletelor, dacă la fiesce care liturgie am vedé așa de pline zidurile bisericiĭ? Étă marinariĭ și cârmaciĭ fac tot, ce le e cu putință, pentru ca să trécă marea și să ajungă în port; éră noĭ ne silim, să petrecem neîncetat pe mare, când sîntem împresurațĭ necurmat de talazurile lucrurilor pămîntescĭ și petrecem în piețe și pe la judecătoriĭ, éră aci abia ne întîlnim o dată orĭ de dóuĕ orĭ într'un an. Aŭ dóră nu sciți, că în ce chip a zidit Dumnezeŭ în mare porturile, așa a zidit în cetățĭ bisericile, pentru ca de viforul turburărilor lumescĭ să scăpăm aci și să avem parte de cea maĭ mare liniște? Că aci nu avem să ne temem de lovitura valurilor, nicĭ de năvălirea hoților, nicĭ de venirea asupra nóstră a făcĕtorilor de rele, nicĭ de puterea vînturilor, nicĭ de aleșuirea férĕlor, căcĭ e port scutit de tóte acestea, e portul spiritual al sufletelor. Și voĭ sînteți mărturiile celor ce am zis; că dacă óre care din voĭ și-ar deschide acum consciința, în lăuntrul sĕŭ ar găsi multă pace. Că nu-ĭ e spre greutate mânia, nu-l aprinde pofta, nu-l mistuesce grăirea de rĕŭ, nu-l umflă mintea nebună, nu-l strică iubirea măririĭ deșerte, ci tóte férĕle acestea se îmblândesc, în dată ce asemenea uneĭ cântărĭ dumnezeescĭ audirea dumnezeescilor Scripturĭ prin urechile fiesce căruia pĕtrunde în suflet și liniștesce patimile acelea nebune. Cât de mare e decĭ nefericirea acelora, carĭ pot să aibă parte de o artă așa de mare și totușĭ nu petrec și nu vin neîncetat la mama comună a tuturor, adecă la biserică? Căcĭ ce ocupație maĭ de lipsă de cât acésta aĭ puté să-mĭ spuĭ? Ce petrecere împreună, carea să fie maĭ folositóre? Ér de altă parte ce ar puté să te împedece de la aceea, ca să petrecĭ aci? Îmĭ veĭ zice, că sĕrăcia te împedecă de la aceea, ca să ieaĭ parte în adunarea acésta frumósă. Dar pretextul acesta nu e cu minte. Șepte zile are septĕmâna; acestea șepte Dumnezeŭ le-a împărțit cu noĭ, și a nume nu și-a împărțit șie-și partea cea maĭ mare, éră nóuĕ pe cea maĭ mică, ba nicĭ în dóuĕ părțĭ de aceea-și mărime nu le-a împărțit, nu a luat pe sama sa treĭ și ți-a dăruit ție treĭ, ci ție ți-a împărtășit șese, éră șie-și și-a lăsat una. Și tu nicĭ în acésta întrégă nu veĭ să te reținĭ de tot de la lucrurile pămîntescĭ, ci îndrăznescĭ a face și tu în ziua acésta, ceea ce fac, ceĭ ce răpesc averile cele sfinte, căcĭ o răpescĭ și o folosescĭ spre grijĭ lumescĭ, de și ea e sfîntă și menită ascultăriĭ cuvintelor spirituale. Dar ce grăesc eŭ despre ziua întrégă? Macar ceea ce a făcut vĕduva cu darul, macar aceea să o facĭ tu în vremea acesteĭ zile: în ce chip a aruncat aceea doĭ banĭ și și-a dobîndit multă grație la Dumnezeŭ, așa împrumută și tu dóuĕ óre luĭ Dumnezeŭ, și veĭ duce în casa ta dobîndă de miĭ de zile. Éră dacă nu veĭ să fie acésta, grijĭ, ca nu cum va nevoind a te depărta pentru o mică parte a zileĭ de la câștigurile pămîntescĭ să perdĭ ostenelele de anĭ întregĭ. Scie adecă Dumnezeŭ, să nimicéscă și averile cele adunate, când ómeniĭ îl desprețuesc. Acésta a și spus-o Iudeilor amenințându-ĭ, pentru că aŭ desprețuit grijea de biserică: „Le-ațĭ adus acelea în casele vóstre, și le-am suflat pe ele, zice Domnul“ (Ageŭ 1, 9). Căcĭ rogu-te, ce te vom puté învĕța din cele ce sînt de lipsă, dacă viĭ la noĭ o dată orĭ de dóuĕ orĭ pe an, adecă despre suflet, despre trup, despre nemurire, despre împĕrăția cerurilor, despre pedépsă, despre îndelungă răbdarea luĭ Dumnezeŭ, despre indulgință, despre pocăință, despre botez, despre ĭertarea pĕcatelor, despre zidirea acésta atât cea de sus, cât și cea de jos, despre firea ómenilor, despre îngerĭ, despre rĕutatea dracilor, despre uneltirile diavolului, despre viețuire, despre învățăturĭ, despre drépta credință, despre eresele cele stricate? Că acestea și cu mult maĭ multe de cât acestea are să scie creștinul și să dea samă de tóte acestea celor ce-l întrébă. Éră voĭ nu veți puté să sciți nicĭ cea maĭ mică parte a acestora, dacă vĕ adunațĭ aci numaĭ o dată și chiar și atuncia din curiositate și pentru obiceiul sĕrbătoriĭ, éră nu pentru evlavia sufletuluĭ. Căcĭ ar fi mare lucru, dacă óre cine luând parte la tóte adunările cele sfinte ar puté să înțelégă tóte acestea cu de-amĕnuntul. Mulțĭ din ceĭ ce sînteți de față aci, aveți servitorĭ și fiĭ, și dacă veți să-ĭ încredințațĭ acelor învĕțătorĭ aĭ meseriilor, pe carĭ ĭ-ațĭ ales, îĭ opriți o dată pentru tot de una a întra în casa vóstră, în dată ce v'ațĭ îngrijit de așternutul, de mâncarea și de servițul lor întreg, îĭ faceți, să locuéscă împreună cu învĕțătoriul și-ĭ opriți a întra în casa vóstră, pentru ca eĭ petrecând neîncetat acolo să-și însușéscă maĭ cu de-amĕnuntul învĕțătura neîntrerumpêndu-le nicĭ o grije studiul lor. Ér acuma, când aveți, să învĕțațĭ nu vre o artă de tóte zilele, ci pe cea maĭ mare din tóte, în ce chip aveți să plăceți luĭ Dumnezeŭ și să dobîndiți cele cerescĭ, socotiți, că o puteți isprăvi acésta cu curiositate? Ce nebunie acésta? Căcĭ aceea, că lucrul acesta e o învĕțătură, care are lipsă de multă luare a minte, ascultă, ce-ți zice: „Învățați de la mine, că blând sînt și smerit cu inima“ (Mt. 11, 29); și érăși profetul: „Veniți, fiilor, ascultați-mĕ pe mine: frica Domnuluĭ vĕ voiŭ învĕța pe voĭ“ (ps. 33, 11); și érăși: „Înțelepțiți-vĕ și cunósceți, că eŭ sînt Dumnezeŭ“ (ps. 45, 10). Cel ce are decĭ să-și însușéscă acéstă învĕțătură, are lipsă de multă înțelepțire.

Dar ca să nu petrecem vremea tótă cu învinuirea acelora, carĭ nu vin, ci să ne îndestulim cu celea ce am zis spre îndreptarea ușurinței lor de minte, veniți, să ne cuprindem óre cât cu sĕrbătórea de față. Căcĭ mulțĭ țin sĕrbătorile și sciŭ numirile lor, dar nu sciŭ obiectele, din carĭ s'aŭ născut acelea. Așa și despre sĕrbătórea de astăzĭ sciŭ toți, că ea se numesce Arĕtarea, dar încă nu sciŭ, care e arĕtarea acésta, și dacă e numaĭ una orĭ sînt dóuĕ; și ceea ce e lucrul cel maĭ rușinătoriŭ și maĭ vrednic de rîs, eĭ nu sciŭ obiectul acestei sĕrbătoriĭ, de și o țin în fiesce care an.

Întâiŭ și maĭ întâiŭ e decĭ de lipsă, să vĕ spun, iubiților, că nu e numaĭ o arĕtare, ci sînt dóuĕ. Una e adecă cea de față, și carea s'a întîmplat; éră ceealaltă e cea viitóre și se va întîmpla cu mărire la plinirea véculuĭ. Și despre ele despre amîndóuĕ aț audit astăzĭ pe Pavel grăind luĭ Tit, și a nume despre cea de față zicênd acestea: „S'a arĕtat darul luĭ Dumnezeŭ cel mântuitoriŭ tuturor ómenilor, care ne învață pe noĭ, ca lăpĕdând necurăția și poftele lumescĭ cu trezvie și cu dreptate și cu bună credință să viețuim în vécul de acum“ (Tit. 2, 11), ér despre cea viitóre: „Așteptând fericita sperare și arĕtarea măririĭ mareluĭ Dumnezeŭ și Mântuitoriŭ al nostru Isus Christos“ (Tit. 2, 13). Dară și profetul a grăit tot despre ea ast fel: „Sórele se va schimba întru întunerec, și luna în sânge, maĭ înainte de venirea zileĭ Domnuluĭ celeĭ marĭ și luminate“ (Ioil 2, 31).

Dar cum se face, de nu ziua aceea, în care s'a născut, cĭ ziua, în care s'a botezat, se zice Arĕtare? Căcĭ acésta e ziua, în care s'a botezat și a sfințit firea apelor. De aceea în sĕrbătórea acésta la mezul nopții scoțênd apă grijesc apa a casă și o țin tot anul, pentru că astăzĭ s'aŭ sfințit apele; și se întîmplă minunea vĕdită, că firea acelor ape nu se strică pentru lungimea timpuluĭ, ci aceea, carea s'a scos astăzĭ, rĕmâne nestricată și próspetă tot anul și de multe orĭ și doĭ și treĭ anĭ și după atâta timp se întrece cu aceea, care s'a scos acuma din isvórĕ. Din ce causă se zice decĭ acésta Arĕtare? Pentru că nu a fost cunoscut de toți pe față atuncia, când s'a născut, ci când s'a botezat; că până în ziua acésta el a fost necunoscut mulțimiĭ. Că mulțimea nu l-a cunoscut și nu a sciut, cine este el, ne spune Ioan Botezătoriul zicênd: „În mijlocul vostru stă, pe carele voĭ nu-l sciți“ (Io. 1, 26). Și ce mirare e, că ceĭ alalți nu-l cunosceaŭ, când nicĭ chiar Botezătoriul nu l-a sciut până în ziua aceea? Căcĭ a zis: „Și eŭ nu l-am sciut pe el, ci cel ce m'a trimis pe mine, să botez cu apă, acela mĭ-a zis mie: Preste carele veĭ vedé Spiritul pogorînd și rĕmânênd pe dînsul, acela este, carele botézĕ cu Spirit sfînt“ (Io. 1, 33).

E decĭ lucru limpede, că sînt dóuĕ arĕtărĭ. Dar acum e de lipsă, să spunem, de ce vine Christos la botez, și la ce botez vine; că e de lipsă, să scim și acésta. Pe cum v'am arĕtat aceea, iubiților, așa e de lipsă, să v'o arĕt maĭ întâiŭ și acésta; că din acésta vom pricepe și cea de maĭ înainte. Era botezul Iudeilor, carele delătura spurcăciunile trupesci, nu pĕcatele cele ce sînt în

consciință. Că el nu delătura vinele nicĭ de la cel ce ar fi sevârșit preacurvie, nicĭ de la cel ce ar fi îndrăznit, să fure, nicĭ de la cel ce ar fi sevârșit alt ceva de felul acestora împotriva legilor; ci de cum va óre cine s'a atins de óse de ale morților, de cum va óre cine ar fi gustat din mâncare oprită prin lege, dacă óre cine venia din stricăciune, dacă óre cine a petrecut cu leproșiĭ, se spĕla și până de sĕră era necurat, ĕr apoĭ se făcea curat. Căcĭ se spune: „Se va scălda trupul luĭ cu apă curată, și necurat va fi până sĕra, și curat va fi“ (Lev. c. 15). Că acestea cu adevĕrat nu eraŭ pĕcat, nicĭ necurăție, ci fiind că eraŭ maĭ puțin desevârșiți, Dumnezeŭ făcêndu-ĭ prin acestea maĭ evlavioșĭ îĭ făcea odinióră, să fie maĭ îngrijiți de luarea a minte la cele ce sînt maĭ marĭ.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Semnele de rane de pe fața uriașuluĭ ardeaŭ din noŭ la audirea acestor prospecte plăcute.

„Voiŭ, să-ți daŭ patru miĭ,“ zise Ben Hur maĭ de parte, „și ceea ce pretind eŭ de la tine pentru acești banĭ, nu va face, ca să-ți udĭ mânile cu sânge, Thord. Ascultă. Semĕnatu-mĭ-a acest prietin al tĕŭ?“

„Așĭ fi putut să zic, că a fost un mĕr de pe acela-și pom cu tine.“

„Bine! Dacă voiŭ îmbrăca haĭna luĭ și-l voiŭ învĕli în vesmintele acestea, și noĭ doĭ, tu și eŭ, ne vom duce de aci împreună și-l vom lăsa aci, óre nu veĭ putĕ, să-ți capeți sesterțiile tale de la Messala tot așa de ușor? Dór aĭ să-l facĭ numaĭ, să crédă, că eŭ sînt mortul.“

Thord rîdea, de-l curgeaŭ lacrimile.

„Ha, ha, ha! Zece miĭ de sesterțiĭ nicĭ o dată nu s'aŭ dobîndit în chip maĭ ușor. Și o cârcîmă lângă circus maximus! — tóte pentru o minciună nesângerósă! Ha, ha, ha! Adă mâna, fiule al luĭ Arriŭ. Și acum înainte, și — ha, ha, ha! — de cum va veĭ veni vre o dată la Roma, nu-ți uĭta a cerceta cârcîma luĭ Thord Normanul. Pe barba luĭ Irmin, îți voiŭ da vinul cel maĭ bun, de așĭ avé, să-l împrumut chiar de la împĕratul!“

Îșĭ scuturară din noŭ mânile. Apoĭ urmă schimbarea haĭnelor. Apoĭ se înțeleseră, că un sol să aducă încă în aceea-și nópte cele patru miĭ de sesterțiĭ la locașul luĭ Thord. După ce sfârșiră, bătu uriașul în ușe. Ea i-se deschise. Eĭ părăsiră împreună atriul, și el duse pe Ben Hur în o odae vecină, și acolo îșĭ întregi Ben Hur îmbrăcămintea cu haĭnele cele dure ale bușitoriuluĭ celuĭ mort. Se despărțiră la Omfal.

„Nu-ți uĭta decĭ, fiule al luĭ Arriŭ, a cerceta cârcîma din apropiarea de circus maximus! Ha, ha, ha! Pe barba luĭ Irmin! Nicĭ o dată nu s'a câștigat o avere așa de ușor. Zeiĭ te păzéscă!“

Când Ben Hur părăsise atriul, maĭ aruncase încă o privire la sbir, cum zăcea acolo în îmbrăcămintea jidovéscă, și privirea asta îl liniștise: asemĕnarea era fórte mare. Dacă Thord îșĭ ținea cuvîntul, înșelăciunea avea să rĕmână pentru tot de una o taĭnă.

. . . . . .

În nóptea aceea se duse Ben Hur în casa luĭ Simonide și-ĭ împărtăși acestuia tóte, cele ce se întîmplaseră în palațul de Idernee. Hotărîră, ca zilele următóre atențiunea publică să se îndrepte spre cercarea loculuĭ, în care póte să petrécă fiul luĭ Arriŭ cel dispărut. De cum va s'ar putĕ, afacerea să ajungă până înaintea luĭ Maxențiŭ. Dacă taĭna nu se va descoperi, — ceea ce era ucru firesc, — atuncia puteaŭ să conteze la aceea, că Messala și Grat vor fi liniștiți, și că Ben Hur va putĕ, să se ducă la Ĭerusalim și să cerce urmele mamă-sa și soru-sa.

Când se despărțiră, Simonide ședea în scaunul sĕŭ a fară pe terasa de-asupra rîuluĭ, zicea luĭ Ben Hur rĕmas bun și-ĭ împărtășia binecuvîntarea Domnuluĭ cu iubirea gingașă a unuĭ tată. Estira îl însoți până la scară.

„Dacă voiŭ afla pe mama, Estiro, atuncia tu veĭ merge la ea în Ĭerusalim și veĭ fi Tirzeĭ mele soră.“

Cu aceste cuvinte o sărută.

Fost-a óre acésta numaĭ o sărutare de pace?

El trecu rîul aprópe de ospĕtăria, unde petrecuse Ilderim maĭ pe urmă. Acolo găsi pe Arabul, carele avea să-ĭ fie călăuz. Scóseră caiĭ.

„Acesta e al tĕŭ,“ zise Arabul.

Ben Hur privi la cal, și étă! era Aldebaran, cel maĭ iute și maĭ frumos din țeții Mireĭ și pe lângă Siriŭ favoritul șeĭculuĭ. Scia, că bĕtrânul cu calul acesta îĭ dăruia inima sa.

Trupul din atriŭ îl scóseră și-l arseră încă în aceea-și nópte, și un sol grăbi la Grat, pentru ca să-l liniștéscă prin vestea despre mórtea luĭ Ben Hur. Ea acuma era sigură.

În scurtă vreme după acestea se deschise aprópe de circus maximus o cârcîmă. De-asupra eĭ se cetiaŭ cuvintele:

Thord Normanul.

Cartea a șésa.

I.

Captivele.

Istorisirea nóstră sare acum preste treĭ zecĭ de zile de la nóptea, în care Ben Hur părăsise Antiochia, pentru ca să mérgă cu Ilderim a fară în pustie.

S'a întîmplat într'aceea o schimbare mare, mare cel puțin, întru cât atinge sórtea erouluĭ nostru. Locul luĭ Valeriŭ Grat l-a cuprins Ponțiŭ Pilat.

Depunerea celuĭ dintâiŭ, — o spunem în trécăt, — l-a costat pe Simonide tocmaĭ cincĭ talanțĭ romanĭ, solviți în mâna luĭ Seian, carele pe vremea aceea ca favorit al împĕratuluĭ ajunsese la culmea puteriĭ sale. Scopul acesteĭ mituiriĭ a fost, ca luĭ Ben Hur să i-se ușureze situația, pe când scruta în Ĭerusalim și în jur după mama și soră-sa.

Spre acest scop sfînt folosia credinciosul servitoriŭ banĭ, carĭ îĭ primise de la Drus și de la soțiĭ luĭ. Aceștia toțĭ, după ce aŭ solvit rĕmasul, firesce că s'aŭ făcut inimiciĭ luĭ Messala, a căruĭ eschidere din cercurile hotărîtóre în Roma era numaĭ cestiune de timp.

Orĭ cât de scurt a fost acest restimp, Ĭudeiĭ totușĭ sciaŭ deja, că schimbarea întîmplată în guvernarea țĕriĭ lor nu le era favorabilă.

Cohortele, carĭ se trimiseră spre a schimba garnisóna din fortăréța Antonia, aŭ întrat în timp de nópte în Ĭerusalim. Lucrul cel dintâiŭ, ce-l vĕdură locuitoriĭ din vecinătate în ceea diminéță, a fost, că zidurile vechiĭ cetățuĭ eraŭ împodobite cu embleme militare, și acestea spre nenorocire se compuneaŭ din chipurile împĕratuluĭ, din vulturĭ și din globurĭ. O mulțime de popor ațițat grăbi la Cesarea, unde petrecea Pilat, și-l rugă, să depărteze chipurile urgisite. Cincĭ zile și cincĭ nopți împresurară eĭ porțile palațuluĭ luĭ; în sfârșit le promise, că se va întîlni cu eĭ în circ. După ce se adunaseră acolo, rîndui, ca miliția să-ĭ încunjure; dară eĭ în loc de a se apĕra îĭ oferiră viața sa. El rîndui acuma, ca chipurile și emblemele să le aducă în apoĭ la Cesarea, unde Grat cu maĭ multă cumpĕnire păstrase obiectele acelea urgisite în ceĭ un spre zece anĭ aĭ guvernăriĭ sale.

Până și ómeniĭ ceĭ maĭ rĕĭ întrerump une oria blăstĕmățiile sale cu fapte bune; așa și Pilat. El rîndui o cecertare acurată a tuturor închisorilor din Ĭudea și gătirea uneĭ consemnări a celor închiși cu adnotarea crimelor, pentru carĭ aŭ fost osîndiți. Nu sufere îndoélă, că îndemnul la mĕsura acésta a fost cel obicĭnuit la oficialĭ noŭ numiți, — temerea de rĕspundere moștenită de la înaintașul în oficiŭ. Poporul înse în vederea bineluĭ, ce putea să isvoréscă din mĕsura acésta, dobîndi din noŭ încredere într'însul și se liniști pe câtă va vreme. Descoperirile, ce se făcură, aŭ fost de necrezut.

Sute de ómenĭ îșĭ redobîndiră libertatea, pentru că în contra lor nu se ridicase nicĭ o acusă; se găsiră mulțĭ, pe carĭ de mult îĭ socotiaŭ între ceĭ morți. Înse lucrul cel maĭ de necrezut din tóte a fost acela, că s'aŭ deschis închisorĭ, despre carĭ nu numaĭ poporul nu scia nimica, dar de a căror esistință chiar și oficialiĭ ceĭ pușĭ preste închisorĭ îșĭ uĭtaseră. Cu un ast fel de cas avem de a face acuma, și lucru straniŭ, el s'a descoperit chiar în Ĭerusalim.

Fortăréța Antonia pe cum ne vom aduce a minte, cuprindea dóuĕ din treĭ părți din locul cel sfînt de pe muntele Moriĭah. Ea dintru început a fost un castel zidit de Macedonieni. Maĭ apoĭ străformase Ĭoan Hircanul castelul în o fortăréță spre apĕrarea templuluĭ, și ea pe timpul luĭ se socotia de necuceribilă. Dară când veni Irod cu spiritul sĕŭ maĭ îndrăznet, el întări zidurile și le împărtăși o estensiune maĭ mare; apoĭ maĭ zidi o clădire fórte mare, carea cuprindea tóte, cele ce eraŭ de lipsă, pentru ca fortăréța asta să se facă o cetățue așa de sigură, cum era: ateliere, barace, deposite de arme, magazine, cisterne și ca lucrul cel maĭ de pe urmă, dară nu cel maĭ nemomentos. închisorĭ de tot felul. Eĭ neteți stînca, făcu într'însa peșterĭ marĭ și ridică zidirĭ de-asupra lor; întrégă massa acésta de clădirĭ o împreună cu templul prin o colonadă frumósă,

de pe coperişul căreia se putea vedé preste curţile templuluĭ. În starea acésta ajunse în sfârşit turnul din mâna luĭ Irod într'a Romanilor. Aceştia numaĭ de cât cunoscură tăria şi avantajele eĭ şi o întocmiră spre scopurile sale. În tot timpul guvernăriĭ luĭ Grat Antonia era o citadelă cu garnisónă şi o închisóre subterană temută de rĕsvrătitorĭ. Vaĭ, când cohortele ieşiaŭ din porţile eĭ, pentru ca să sugrume vre o rĕscólă! Vaĭ şi de acel Ĭudeŭ, carele întra prin acele-şĭ porţĭ, pentru ca să fie dus în închisórile subterane!

După esplicarea acésta să ne întórcem la istoria nóstră.

. . . . . .

Porunca nouluĭ procurator, carea pretindea o consemnare a celor închişĭ, sosi şi în fortăréţa Antonia şi se duse în dată în deplinire. Şi totuşĭ ţinu dóuĕ zile, până când a fost adus la deal spre cercetare şi nefericitul cel maĭ de pe urmă. Catalogul rînduit în tabele tocmaĭ stă gata spre espedare pe masa tribunuluĭ comandant; el preste cincĭ minute va fi pe cale cătră Pilat, carele petrece colo sus în palaţul de pe muntele Sionuluĭ.

Odaea tribunuluĭ e spaţiósă şi rĕcorósă, aranjată într'un stil, care corĕspunde comandantuluĭ unuĭ loc aşa de însemnat. Dacă am puté acuma pe la óra a şeptea a zileĭ să aruncăm o privire într'însa, l-am vedé ostenit şi nerăbdătoriŭ. Dacă raportul va fi spedat, el va să ĭese pe coperişul colonadeĭ, ca să maĭ guste aer şi mişcare şi tot de o dată şi distracţia, ce o oferesce privirea la viaţa Ĭudeilor în curţile templuluĭ.

În vreme ce tribunul aştepta, apăru un bărbat în o uşea, ce ducea în una din odăile vecine. El zuruia cu o legătură de cheĭ grele ca nisce ciocane. În dată atrase asupra sa luarea a minte a dispunĕtoriuluĭ sĕŭ.

„A, Gesiŭ! Întră!“ zise tribunul.

Când noŭ sositul se apropia de masa, după care şedea comandantul în un scaun cu braţe, toţĭ ceĭ de faţă îşĭ îndreptară privirile spre el, şi fiind că observară pe faţa luĭ o anumită espresie de nelinişte şi consternare, tăceaŭ, pentru ca să audă, ce va fi avênd, să spună.

(Va urma.)

Bibliografie.

☛ A apărut

☛ Calendarul „Unirii“ ☚

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat şi interesant:

Cronologie. Serbătorile, Regentul, Întunecimĭ, Anotimpurĭ, Umblarea timpuluĭ, Lunile cu poveţe economice şi semne de timp. Regenţiĭ europenĭ. *Sematismul provinţeĭ mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce şi unguresce şi cu posta ultimă şi a parochilor. cum şi a diferitelor dicasteriĭ.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiţă biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat“*, poesie de Al. Vlăhuţă. *George Coşbuc* (cu portret) note biografice şi treĭ poesiĭ: *Epigramă* (în vrîsta de 12 anĭ), *Pe ceriŭ* (de 14 anĭ) şi *Bedo* (din 1886). *Ales. Bohăţel*, biografie şi portret. *Cisme de 'mprumut* şi *S'a turcitu-se băĕtul*, anecdote hazliĭ de Th. D. Speranţă. *Glume. Morţiĭ nostri* (bărbaţiĭ gr. cat. fruntaşi morţĭ în 1897) cu portretul *dr. David Urs* şi *Iosif Hossu*. *Sfaturĭ*. Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserţiunĭ.

Din acest cuprins orĭ cine se póte convinge, că acest Călindar *e cel maĭ potrivit şi maĭ bun pentru preoţimea nóstră gr. cat. în special.*

Preţul unuĭ exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĕ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Ĭulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş. edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informaţĭ, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicaţiunĭ l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericescĭ
din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea cleruluĭ nostru asupra acestul op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiuniĭ nóuĕ create prin legile aceste.

☛ Euchologiu ☚

ediţiunea **a dóua**, revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparĭŭ frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

Instituţiunile calvinescĭ
în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Cestiuni
din
dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvanieĭ“ şi a dluĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţĭ espedate franco **1** fl. **85** cr.

Instrucţiune
dată de Inaltul ministeriŭ de interne cu privire la *procedura contra morbuluĭ de ochĭ:* **„trachoma“**, pentru auctorităţĭ publice şi învĕţătorĭ. — Broşura constă din 15 pag. şi costă **5** cr., spedată franco sub faşe **8** cr.

Îndreptariŭ
în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviaţiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţiĭ la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dărĭĭ de *case*, 2. a dărĭĭ de *câştig*, 3. a dărĭĭ dupa *camete*, 4. a dărĭĭ *supletóre* generale de *venit*, 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliţie*, 6. a dărĭĭ de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul uneĭ broşurĭ e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoichul cel mic ediţ. III. Blaş 1892. Preţul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcâiŭ de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericéscă de Dr. A. Grama. *Blaş 1881* broş. 3 fl.

Întroducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Decretele Conciliuluĭ, provincial **prim** ediţiunea a II-a broş. 80 cr.

Decretele Conciliuluĭ provincial **al doilea**, ediţiunea a II-a broş. 65 cr.

Testamentul şi Literele fundaţionale ale fericituluĭ Archiepiscop şi Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş *Dr. Ioan Vancea de Buteasa*. Blaş 1892. Tipografia Seminariuluĭ gr. cat. din Blaş. Se află de vîndare la Administraţia „Unirii“. Preţul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Edict.

Ioan Şandru din *Vurpĕr*, carele cu nelegiuire şĭ-a părăsit, acum sînt şepte anĭ trecuţĭ, pe legiuita sa soţie *Ana Vasilie Părău* din *Nucet*, ne fiindu-ĭ cunoscută ubicaţiunea, prin acésta se provócă, ca în termin de *un an şi o zi* să se presente în persónă la forul matrimonial de I instanţă spre a-şĭ da rĕspunsul la acusa soţieĭ sale, căcĭ la cas contrar causa se va decide şi în absenţa luĭ.

Dat de la Forul matrimonial protopopesc de I inst. al tractuluĭ Cichindeal.

Sĕcădate la 21 Decembre 1897.

Demetriŭ Cutean
protopop.

(33) 3—3

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., și de fiesce care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea **Uniriĭ**« în Blaș.

Anul VIII. Blaș 15 Ianuariŭ 1898. Numĕrul 2.

Invitare la abonament.

Cu numĕrul de față invităm la abonament noŭ, rugându-ne a renoi cât mai grabnic abonamentul, pentru ca să nu se facă întrerumpere cu spedarea foiĭ.

Prețurile rĕmân cele vechĭ și sînt indicate în fruntea foiĭ.

Tot o dată rugăm pe P. T. Domniĭ abonenți, carĭ sînt în restanță cu abonamentul, să binevoéscă a grăbi cu achitarea acestuia, pentru ca să putem acoperi spesele edăriĭ foiĭ.

Administrația.

1898—1900.

Începem a împlini anul al dóuĕ sutelea, de când Românii aŭ început să înțelégă orĭ cel puțin inconsciŭ să simțéscă celea ce sînt spre pacea lor.

Și de atunci înaintat-am óre pe calea apucată?

Cine ar puté să o nege acésta, fără ca să se asemene aceluia ce, când grăesce minciună, dintru ale sale grăesce?

Noĭ nu grăim. Grăesc faptele. Ceĭ ce aŭ sevârșit acțiunea aceea mare, care s'a început în 1698 și s'a împlinit în 1700, póte că nu aŭ fost conscĭi de mărimea fapteĭ, ce o împlinesc. Sfaturile luĭ Dumnezeŭ nu sînt ca sfaturile ómenilor. S'a adeverit și aci, că cele slabe ale lumiĭ a ales Dumnezeŭ, ca să rușineze pe cele tarĭ.

De la Domnul s'a făcut acésta, și este minunată întru ochiĭ nostri.

Dară opri-ne vom aci? Lăsa vom, ca domnul lumiĭ acesteia să zădărnicéscă și să nimicéscă lucrarea luĭ Dumnezeŭ?

Și domnul lumiĭ acesteia se pregătesce de lucru. Cetim adecă în foile din Budapesta:

„În afacerea salarisăriĭ parochilor s'a făcut un pas momentos. A nume proiectul referitoriŭ la congruă, pe cum i-se notifică din Viena luĭ „Magy. Ért.“, a fost subșternut regeluĭ spre încuviințare prealabilă, și resosirea luĭ se aștéptă în zilele proxime. — Regularea afaceriĭ congrueĭ catolicilor de rit latin și grecesc fiind încă în decurgere, proiectul de lege încă nu dispune cu privire la eĭ, dară și până când afacerea congrueĭ catolice va ajunge la regulare definitivă, și până atuncia se îngrijesce proiectul de aceea, ca și parochiĭ acestor confesiuni încă să se împărtășéscă în ajutoriŭ corĕspundĕtoriŭ. Acest proiect de lege reguléză decĭ în chip definitiv numaĭ salarisarea parochilor bisericiĭ unitare, a celor dóuĕ biserici protestante și a bisericilor greco-orientale sĕrbescĭ și române.“

Ce va să însemneze salarisarea acésta, nu avem să mai spunem noĭ. Ne-o spune în chipul cel mai elocuent împărțirea ajutoriuluĭ regesc și a celuĭ alalt ajutoriŭ, făcută nu conform lipseĭ preoților nostri, nicĭ conform meritelor lor bisericescĭ, ci cu desconsiderarea acestora și numaĭ conform pretinselor merite patriotice ale preoților. Preotul, pentru ca să se împărtășéscă în ajutoriul statuluĭ, nu are să urmăréscă binele biserieiĭ în supunere față cu Ordinariatele sale, ci are să stea bine cu protopretorul.

Nu e óre salarisarea acésta primejdia cea mai mare pentru biserică? Nu va ajunge óre biserica pe calea acésta acolo, ca ea în țara supusă corónei apostolice a s. Ștefan să fie mai robită de cât în Sina?

Primejdia acésta noĭ am prevĕdut-o de mult și am făcuți atenți la ea de repetite orĭ pe ceĭ competenți.

În 5 Novembre 1892 primul nostru a grăit despre „Problemele fiitoriuluĭ Mitropolit“. În articolul acela am zis între altele și următórele:

„A dóua problemă, ce trebue să o deslege fiitorul nostru Mitropolit, este îmbunătățirea stăriĭ materiale a clerului nostru. Cât de urgentă și importantă este acéstă cestiune, noĭ am dovedit-o altă dată pe larg în fóea nóstră. Dacă acéstă afacere nu s'ar puté duce la *bun* sfârșit în conțelegere cu guvernul țĕriĭ și cu episcopatul bisericiĭ catolice din Ungaria, ceea ce a nevoe se va puté face *fără de periclitarea independenței clerului nostru,* atuncĭ fiitorul Mitropolit este dator bisericiĭ sale, dator clerului sĕŭ, să o termineze cât mai curĕud cu propriile sale și ale nóstre puterĭ așa, cum a început-o cu propriile sale puterĭ

Feuilleton.

Unirea Românilor

din părțile satmarene în vécul al 14-lea

și

Mănăstirea S. Michail din Maramureș.

Vécul al 14-lea este epoca cea mai însemnată pentru unirea bisericéscă a popórĕlor ținĕtóre de biserica orientală și în special și a Românilor.

Domnirea regilor Ungarieĭ *Carol Robert, Ludovic cel Mare* și *Sigismund* în bună parte este a se judeca din punct de vedere al politiciĭ bisericescĭ dictate prin interesele caselor domnitóre strîns legate de Scaunul Apostolic al Romeĭ.

Mai că s'ar puté afirma, că nicĭ o acțiune politică mai însemnată întreprinsă mai ales de regii *Carol Robert* și *Ludovic I* nu este fără de colorit politic-bisericesc. Realisarea acelor acțiuni a costat multă vĕrsare de sânge și a causat inimicitĭ seculare până azĭ simțite între popórĕle bisericiĭ orientale și între ale celeĭ catolice apusane.

Titlul cel mai îndreptățitor al multor răsbóie dintre Ungaria și alte țĕri vecine locuite de popórĕle bisericiĭ orientale, motivul cassăriĭ drepturilor singuraticilor membri aĭ bisericiĭ orientale, persecutarea adicților aceleĭ biserici în cas de renitență față cu acceptarea tendențeĭ politice-bisericescĭ a numiților regĭ, nu mai puțin și remunerarea serviților de fidelitate cu felurite donațiuni, eraŭ condiționate de la acceptarea aceleĭ politicĭ bisericescĭ orĭ de la nesupunerea față cu ea.

Conducĕtoriĭ aceleĭ politici eraŭ pĕtrunși de acea idee, de acel principiŭ greșit, că întărirea respective unitatea țĕriĭ se condiționéză de la unitatea credinței catolice.

În serviții aceluĭ principiŭ lozinca era dată, că popórĕle bisericiĭ orientale trebue aduse nu numaĭ la vechea unitate a credinței, vigentă înainte de desbinarea celor dóuĕ biserici, ci în multe privințe și la unitatea ritului.

Întru realisarea acestora regii Ungarieĭ supranumiți, cu sute de interese legați de Scaunul Apostolic și Romeĭ, nu o dată trecând marginile ținutului pontificale, mai mult aŭ stricat, de cât aŭ promovat interesele uniriĭ bisericiĭ. Și chiar acéstă procedură iperzelósă a fost una dintre causele, că succesele dobîndite întru unirea acelor popórĕ, avură viață scurtă.

Din multele documente istorice parte regescĭ, parte pontificiale ale vécului al 14-lea referitóre la unirea popórĕlor bisericiĭ orintale, până acuma de și publicate, însĕ neadunate într'una, nicĭ prelucrate în ord cronologic și sistematic, de astă dată dorim a scóte numaĭ un document pontificial, care credem, că va puté vĕrsa ceva-și lumină preste unirea Românilor din părțile satmarene.

Acel document l-am ales din acea causă, că de și acela s'a mai publicat de un timp încóce în unele opurĭ istorice-bisericescĭ, nu am aflat, ca pe basa luĭ să se fie determinat mai precis teritoriul, despre care este vorbă în acel document.

I

Documentul din cestiune este estradat prin Pontificele *Gregoriŭ XI. cu d. Agnaniae VIII Calendas Augusti 1377.*

Fiind că documentul acela în traducere română se află publicat în opul cl. Dr. *Ioan Ardelean* „Istoria dec. Orădii mari“ Partea I. p. 48., ĕră în textul original în colecțiunile de documente edate de dl *Nicolaŭ Densușan*, [1] aflu de prisos a-l reproduce întreg, ci mĕ voiŭ restrînge a-l reda numaĭ în extrasu următoriŭ

1) Docum. istorice la 1877.

fericitul Episcop Ioan Bob, fără de ale căruĭ jertfe marinimóse clerul nostru ar fi într'o stare şi maĭ ticălósă de cât cea fórte ticălósă din ziua de astăzĭ. — Îmbunătăţindu-se sórtea cleruluĭ am dobîndit maĭ mult, chiar de cât dacă s'ar fi făcut sute de fundaţiunĭ pentru şcolarĭ."

Acestea le-am zis atuncia. Şi ce vom zice acum? Primejdia nu s'a împrăştiat de atuncia, nicĭ nu a scădut măcar, ci a crescut în chip îngrozitoriŭ şi s'a făcut asemenea unuĭ munte.

Silinţa de a delătura o primejdie mare pretinde jertfe marĭ. Dară silinţa acésta şi este vrednică de jertfe marĭ.

Când alaltă ĭerĭ clerul din centrul Archidieceseĭ s'a înfăţişat înaintea Archiereuluĭ sĕŭ, ca să-ĭ ureze de la Dumnezeŭ darurile, de carĭ are lipsă spre a puté cârmui naea bisericiĭ nostre, Archiereul a rostit cuvinte marĭ: „Deslipire de interes", „spirit de jertfă", „credinţă tare" sînt vîrtuţile acelea, carĭ dacă le va avé clerul nostru, va sta înfruntând furtunile şi nu va cădé.

Aşa e. Deslipire de interes, spirit de jertfă, credinţă tare în misiunea dumnezeéscă, ce o are biserica nóstră în mijlocul poporuluĭ românesc, acestea vor fi în stare, să facă minunĭ.

Deslipire de interes, spirit de jertfă, credinţă tare în misiunea dumnezeéscă a bisericiĭ nóstre să aĭbă clerul nostru, şi se va adeveri într'însul cuvîntul Domnuluĭ: „Veţi zice munteluĭ acestuia: Treci de aicĭ acolo! şi va trece, şi nimica nu va fi vóuĕ cu neputinţă."

Mare ar fi minunea acésta, dară ea ar fi fapta nóstră cea maĭ vrednică de serbarea anuluĭ al dóuĕsutelea de la sevârşirea sfinteĭ Uniriĭ.

Finita la — tragedia? — De ar fi aşa! Am primit adecă următórea declaraţie:

Domnule Redactor!

Dl Ioan Slavicĭ adresându-se subsemnaţilor, ca să luăm în păstrarea nóstră suma de 3780 fl. 65 cr. valută austriacă şi 330 leĭ 50 banĭ colectaţĭ de d. T. Liviŭ Albini pentru ridicarea unuĭ monument pe mormîntul luĭ Avram Iancu, noĭ am îndeplinit cererea dsale.

Am păstrat până acum tăcere asupra acestuĭ fapt.

Vĕdĕnd însă, că d. T. L. Albini şi d. Ioan Moţa sînt urmăriţĭ de tribunalul din Alba Iulia pentru aceştĭ banĭ, declarăm, pentru ca să se scie de toţĭ, câţĭ îĭ privesce, că noĭ sîntem deţinătoriĭ sumeĭ de maĭ sus şi luăm întréga răspundere pentru dînsa.

În interesul adevĕruluĭ şi al dreptăţiĭ Vĕ rugăm, domnule redactor, a publica acéstă declaraţiune.

Primiţĭ, Vĕ rugăm, asigurarea stimeĭ şi mulţămiriĭ nóstre.

Bucurescĭ, 25 Decembre 1897.

I. Pr. Dimitrescu
senator.

I. G. Bibicescu
director la Banca Naţională a Românieĭ.

Am ţinut şi noĭ de datorinţa nóstră, să satisfacem dlor I. Pr. Dimitrescu şi I. G. Bibicescu.

Despre afacerea colectelĭ din cestiune am scris cât se póte de puţin. Era causa de aşa, cât nu am fi putut să scriem despre ea, fără ca să trezim susceptibilitatea celor din Sibiŭ şi din Arad de o potrivă.

Acum încă am avé prilejul cel maĭ bun de a arĕta cu un esemplu viŭ, cât de buniĭ la inimă sînt ceĭ de la Sibiŭ şi cât de delicaţĭ sînt în cestiunea onoriĭ ceĭ de la Arad.

Dar maĭ bine tăcem. Nu vom adecă, să provocăm prin spunerea adevĕruluĭ pe ceĭ de la Sibiŭ, ca să ne spună din noŭ graţiositătĭ, ér pe ceĭ de la Arad, ca să recurgă érăşĭ la argumentul cocişilor.

Dea Dumnezeŭ, ca declaraţia dlor Dimitrescu şi Bibicescu să pună sfârşit uneĭ afacerĭ, carea numaĭ cinste nu ne-a făcut.

Memorandul guvernuluĭ în cestiunea autonomieĭ catolice. — Foile din Budapesta publică în resumat memorandul, ce l-a compus guvernul în cestiunea autonomieĭ. Memorandul distinge treĭ perióde în desvoltarea acesteĭ cestiunĭ. Primul period al mişcărĭĭ pentru autonomie cade în 1848, al doilea imediat după închiarea dualismuluĭ şi a avut de resultat congresul din 1870/71, éră al treilea de la presentarea legilor politice-bisericescĭ în cóce şi a provocat convocarea congresuluĭ de astă tómnă.

Ministeriul nu e mulţămit cu elaboratul congresuluĭ din 1870/71, în ce privesce umplerea şi inspecţiunea beneficiilor de dotaţiune regéscă, administrarea fonduluĭ religionar şi a acelui de studiĭ şi raportul organismuluĭ autonomic faţă cu guvernul şi faţă cu statul.

I. Cu privire la *umplerea şi inspecţionarea beneficiilor de dotaţiune regéscă* punctul de vedere al guvernuluĭ e, ca să rĕmână în tótă întregitatea sa nelimitată dispunerea patronuluĭ suprem; de aceea este a se delătura dreptul de candidare ternară, care ar limita libertatea aceluĭ patron. Dreptul episcopilor de a designa la canonicate să se susţină şi în viitor. Guvernul însă după praxa de până acum şi în viitor va cere şi după cuviinţă va ţiné cont de părerea primateluĭ de la Strigon.

Congresul din 1870/71 a pretins pe sama autonomieĭ controla şi, pe timp de sedisvacanţă, manipularea bunurilor beneficiale. Guvernul zice în memorand, că în sensul dreptuluĭ public nu lasă din mânĭ aceste bunurĭ, şi dreptul de inspecţiune de până acum şi-l susţine şi pe viitor. Nu e străin însă de a admite, să coopereze la acésta cu vot consultativ şi vre un delegat al organismuluĭ autonomic.

II. Cu privire la *fondul religionar şi la cel de studiĭ* elaboratul congresuluĭ din 1870/71 consideră fondurile de proprietate a bisericiĭ catolice din Ungaria; manipularea lor a voit să o concrédă autonomieĭ; de asemenea şi dispunerea de fonduri, amĕsurat destinaţiuniĭ lor, să se concrédă autonomieĭ. Prima hotărîre aşa dară enunţă dreptul de proprietate, de şi fondurile, ca averĭ cu destinaţiune, sînt investite cu personalitate ĭuridică de sine stătătóre.

Dacă cu tóte acestea bunurile fondurilor s'ar străpune pe titulul de proprietate al bisericiĭ catolice din Ungaria, străpunerea ar trage după sine anularea personalităţiĭ ĭuridice a fundaţiunĭ. Faţă de punctul de vedere al congresuluĭ e de observat, că fondurile nu se pot aseména cu fundaţiunile făcute de privaţĭ, întru cât de

---

O vĕduvă nobilă cu numele *Catarina a Dluĭ Simeon din castrul Megessalla* a adus la cunoscinţa Scaunuluĭ Apostolic din Roma, că locuitoriĭ aceluĭ castru, pe cum şi ceĭ aĭ villelor de acela ţinĕtóre, carĭ progenitoriĭ Catarineĭ le-aŭ ocupat de la Românĭ şi schismaticĭ, s'aŭ unit; că dînsa în castrul numit a reedificat biserica ruinată în onórea s. Emeric şi a maĭ zidit şi în maĭ multe ville biserice parochiale şi maĭ vre, să zidéscă. Dară episcopiile *Transilvanieĭ, Orădiĭ şi Agrieĭ* se cértă între sine pentru ĭurisdicţiunea preste acele locurĭ.

În urmarea acesteia Pontificele concrede Archiepiscopuluĭ Coloceĭ, ca invitând pe ceĭ treĭ episcopĭ să cerce şi să decidă, că de ĭurisdicţiunea căruia din ceĭ treĭ are, să se ţină acel castru cu apertinenţele sale.

Éră dacă ar afla, că acel castru şi acele ville nu se ţin de acele treĭ diecese, pe cum nicĭ de altă óre care va diecesă, atuncĭ ĭurisdicţiunea preste acelea să se dea Episcopuluĭ din Oradea mare, care până la deciderea causeĭ preste acele locurĭ va avé ĭurisdicţiune provisorie.

În actul pontificial se maĭ însémnă, că castrul Megessalla de episcopatul Orădiĭ e de parte 2 diete, de Agria 6 şi de Transilvania 8 diete.

Tot cu acel dat Pontificele concrede ministruluĭ călugărilor Minoriţĭ din Ungaria, ca la cererea numiteĭ vĕduve *Catarina* să trimită acolo 2 Minoriţĭ, carĭ vor avé, să se presenteze episcopuluĭ loculuĭ şi de la acela să céră licenţă, orĭ şi fără de licenţa aceluia până la resolvirea causeĭ ĭurisdicţionale să pótă asculta mărturisirea penitenţială a locuitorilor de acolo.

Documentele pontificiale din cestiune adeveresc, că la 1377 în apropiarea Orădiĭ Românĭ din teritoriul castruluĭ *Megessalla* s'aŭ unit.

Întrebare e însă, că ce teritoriŭ se înţelege sub *„Megessalla"*, unde a fost acel castru cu ville unite, la carĭ şi treĭ episcopĭ pretindeaŭ de o dată ĭurisdicţiunea?

De óre ce pentru ĭurisdicţiunea aceluĭ teritoriŭ se certaŭ treĭ episcopĭ, trebue că acela se estindea în confiniile acelor episcopate, şi încă maĭ aprópe de Orade, de cât de reşedinţa celor alalte dóuĕ episcopate.

Am puté zice, că sub Magessalla este a se înţelege *Meszesalja* de la confiniile Transilvanieĭ, mărginaşe cu diecesa Orădiĭ; dară până aci nicĭ când nu s'a estins diecesa Agrieĭ.

Vom afla însă acel teritoriŭ de cértă în *părţile Maramurĕşuluĭ* şi ale *Satmareluĭ*.

a) Din epistola regeluĭ Andreiŭ III (1299) şi a luĭ Ladislaŭ IV din 1282 [1]) se cunósce, că ĭurisdicţiunea Episcopieĭ din Transilvania s'a estins preste Maramurĕş, Satmare şi o parte a Bihoruluĭ. Între Episcopia Transilvanieĭ şi cea din Agria era cértă continuă pentru dreptul de ĭurisdicţiune preste acele părţĭ, până când la 1299 prin întrevenirea episcopuluĭ din Orade *Emeric* ca incuisitor regesc se ajudecă în favórea Episcopuluĭ din Transilvania zicêndu-se *„terram Maramorus esse et fuisse intra limites et terminos dioecesis Transilvaniae"*.

Prin acésta însă cérta nu se gată între cele dóuĕ episcopate, căcĭ Episcopul Agrieĭ cu puterea voia, să-şĭ validiteze ĭurisdicţiunea sa luând decime din acele părţĭ. În contra acesteĭ procedurĭ cu d. Albae 1300 ca procurator al Episcopuluĭ transilvan protestéză *Nicolaŭ* Archidiaconul de Zonuk, canonicul bisericiĭ b. Michaelis Transilv.

Cu tóte acestea Episcopul Agrieĭ cotinuă deprinderea ĭurisdicţiunĭĭ. Aşa la anul 1333 ocură un archidiacon *Georgiŭ* de Maramurĕş subscris în scrisórea capitulului de Agria, éră

[1]) Gr. Szereday »Series Episcoporum« p. 58; Pray Hierarchia II. p. 213 seq; Szirmay Antal »Szathmár V. megye fekvése stb.« Budán 1809. T. II. p. 99; T. I pag. 10 seq. Cfr Knauz Nándor »Lányi Károly magyar egyháztörténelme« Esztergom 1866. I. p. 339. n.*

începutul esistenţeĭ lor aŭ avut referinţe de drept public cu patronul suprem ca cu capul statuluĭ, aŭ stat în legătură nemijlocită. Apoĭ continuă memorandul:

Regiĭ nostri ca capĭ aĭ statuluĭ aŭ întemeiat biserlcile din bunurile luate din dominiile, ce compet statuluĭ, ca capĭ aĭ statuluĭ aŭ înfiinţat fundaţiunile publice din proprietăţile, carĭ aŭ revenit în mâna lor. Proclamarea egalităţiĭ de drept nu a cassat folosirea spre scopurĭ catolice a fundaţiunilor şi fondurilor bisericescĭ, în consecinţă prin cassarea caractĕruluĭ de biserică de stat a bisericiĭ catolice nu a putut schimba orig inară de drept a respectivelor bunurĭ şi caractĕrul lor regnicolar întemeiat în acea basă. De aci urméză de la sine, că manipularea bunurilor acestora spre scopul donaţiunĭ lor pe dreptul şi consecuent se întîmplă prin organele regeluĭ statuluĭ, aşa dară prin auctorităţile regescĭ şi de stat. Tot aşa de neîndoios este şi aceea, că estradarea manipulărĭĭ la orĭ şi care organ bisericesc ar fi sinomină cu încetarea caractĕruluĭ regnicolar şi a naturiĭ de drept public a fondurilor.

Apoĭ vorbind despre manipularea îndatinată până acum a fonduluĭ de studiĭ şi a fonduluĭ religionar zice, că ministeriul responsabil nu e străin de a admite în comisiunea de controlă influinţa organismuluĭ autonomic. De asemenea îĭ dă óre care influinţă şi în preliminarea budgetuluĭ fondurilor. Cedarea fonduluĭ de studiĭ şi a celuĭ religonar însе nu se póte fără de cooperarea legislativeĭ. Cedarea sumeĭ cam de 40 milióne ar maĭ aduce cu sine şi rivalitatea celor de altă religiune şi eventual ar provoca multe nĕcasurĭ.

Relativ la fondul universitar zice, că art. de lege XIX din 1848 supunênd universitatea ministeriuluĭ de culte, nicĭ fondurile destinate pentru lipsele universităţiĭ nu póte să le manipuleze altul de cât numitul ministru; decĭ guvernul ţine, că nicĭ nu e de a se aduce cestiunea fonduluĭ universitar în legătură cu autonomia.

III. Cu privire la *institutele de învĕţământ public* elaboratul congresuluĭ din 1870/71 poftesce, ca acelea să se dea autonomieĭ cu tot dreptul de dispunere pe motivul, că ele formézĕ proprietatea bisericiĭ catolice. Faţă de o atare concepţie a elaboratuluĭ guvernul aduce înainte, că fondul de studiĭ avênd caractĕr regnicolar, urmézĕ, ca şi institutele de învĕţământ public susţinute din acela încă să albă caractĕr regnicolar.

Organisarea regnicolară a causeĭ şcolare e de a se mulţămi regineĭ Maria Teresia. Înainte de ea causa şcolară era lăsată esIusiv în grijea confesiunilor; ea a făcut din causa şcolară o problemă a guvernărĭĭ de stat. La politica şcolară a Marieĭ Teresie a servit ca mijloc material fondul de studiĭ format din bunurile ordului Ĭesuit disolvat prin bullă papală; ĕră direcţiunea în administrarea instrucţiunĭĭ a prestat-o „Ratio educationis“ edată în 1777. Cel maĭ momentos principiŭ din „Ratio educationis“ e, ca conducerea instrucţiunĭĭ publice să o încredinţeze regimuluĭ. Nu încape îndoélă la aceea, că acele institute de învĕţământ, carĭ le-a ridicat Maria Teresia, carĭ pe basa la „Ratio educationis“ aŭ avut rădăcinĭ în fondul de studiĭ şi în carĭ a zăcut faptice centrul de gravitaţiune al întregului învĕţământ public din Ungaria până în timpul cel maĭ noŭ, s'aŭ ridicat ca institute de învĕţământ regescĭ, ca regnicolare.

Puterea de stat le-a ridicat, sub manipularea organelor de stat aŭ stat acelea tot de una şi staŭ şi azĭ.

Punêndu-se pe acest punct de vedere principiar, guvernul în direcţiunea institutelor susţinute din fondul de studiĭ susţine şi pe viitor neschimbat raportul de drept de până acum.

După computul cogresuluĭ din 1870/71 din cele 43 gimnasiĭ, 15, din 66, carĭ staŭ sub conducerea ministruluĭ, 52 s'ar subtrage şi s'ar pune sub dispunerea autonomieĭ. Proporţia ar fi, că 42 de gimnasiĭ ar sta sub dispunerea şi conducerea guvernuluĭ, ĕră 67 ar depinde de la autonomia catolică; adaugêud şi cele alalte institute de învĕţământ susţinute din fondul de studiĭ, s'ar face spărtură în politica de instrucţiune magiară unitară.

Pe lângŭ împărţirea după rase şi confesiunĭ a Ungarieĭ tot de una trebue să căutăm şi să aflăm în idea unitară naţională legătura spirituală, care să unéscă pe toţĭ cetăţenĭĭ patrieĭ. Viitoriul catolicismuluĭ în Ungaria aduce cu sine, să nu se opună curentuluĭ, ci să se lipéscă de el.

Memorandul arată apoĭ maĭ în detaiŭ, că în Ungaria între stat şi între religiunea catolică s'aŭ întîmplat atarĭ raporturĭ, după carĭ statul catolicismul din punct de vedere religionar nu-l póte considera de egal cu confesiunile. Aduce ca dovadă, că regele în vîrtutea sancţiunĭĭ pragmatice are să fie catolic, şi că încoronarea e o prerogativă a primateluĭ de Strigon. Ca contrapreţ la acéstă posiţie guvernul poftesce, ca să manipuleze el fondurile regnicolare destinate spre scopurĭ catolice; estradarea lor ar provoca marĭ discusiunĭ în parlament şi prin acésta ar espune afacerea autonomieĭ la o lungă amânare, ba ar aduce sub discusiune în parte saŭ de tot şi dreptul de proprietate al fonduluĭ. După desvoltarea maĭ amplă a ideilor acestora ca resultat final cuprinde memorandul următórele:

În vîrtutea desvoltărĭĭ istorice a dreptuluĭ suprem de patronat deprinderea acestuĭ drept compete în estensiunea de până acum regeluĭ apostolic şi între marginile legiĭ ministeriuluĭ responsabil, pe când autonomieĭ îĭ compete cooperarea. Acéstă cooperare se póte validita prin organele desiguate de autonomie:

1. La denumirile personale în formă de vot consultativ.

2. La fondul religionar şi de studiĭ în controlare şi cu privire la statorirea şi folosirea budgetuluĭ anual.

3. La inspecţionarea beneficiilor în cas de sedisvacanţă.

4. La controlarea caractĕruluĭ catolic al institutelor de învĕţământ regescĭ.

Pe lângă acéstă circumscriere a sfereĭ de competinţă a autonomieĭ în raport cu statul propria eĭ chemare este cultivarea vieţiĭ interne bisericescĭ în cercul de competenţă, ce i-se va asigna.

Întru cât s'ar lărgi sfera de competenţă a autonomieĭ prin delegarea drepturilor episcopescĭ, e chemat a stabili corul episcopesc în spiritul legilor bisericescĭ. Fără pedecă ar puté trece la autonomie drepturile, ce le esercită episcopiĭ asupra şcolilor poporale în sensul art. de lege XXXVII. din 1868. Asemenea se speréză, că se póte da influinţa cuvenită autonomieĭ în manipularea averilor bisericescĭ şi a fundaţiunilor administrate de biserică, maĭ de parte salarisarea preoţilor, cantorilor şi docenţilor.

„Episcopatul român în Macedonia.“ — Reproducem din „Timpul“ 1/13 Ĭan. c. următórele:

Primim scrisórea următóre:

În aceste din urmă zile ziarele românescĭ s'aŭ făcut ecoul unor depeşĭ sosite din Constantinopole şi aŭ comunicat publiculuĭ român înveselitórea scire, că beratul referitor la

---

la 1346 un anumit vicariŭ *Benedict* din Sighet împreună cu parochul *Georgiŭ* din Vişeŭ jóră înaintea Capitululuĭ din Agria, că de acum înainte nu va maĭ asculta de episcopul transilvan, şi le pare rĕŭ, că s'aŭ supus aceluĭ episcop atunci, când acela venind în Maramureş aci deprinsese iurisdicţiune şi *„pontificialia officia“*. [1])

Drept aceea dacă încă la 1346 părţile Maramureşuluĭ şi ale Satmareluĭ eraŭ de cértă între episcopul din Agria şi cel din Transilvania, atunci teritoriul castruluĭ *Megessalla* la 1377 a trebuit să fie în acele locurĭ.

Ca să determinăm maĭ de aprópe, că acel castru aievea a fost în părţile Satmareluĭ, mergem maĭ de parte.

b) În procesul statuţionariŭ între *Ioan* fiul luĭ *Toma* din *Wasvár* şi între *Ioan* fiul luĭ *Filip Chornavada* de dtul Wisegrad 16 Octav. diei medii XL-mae [2]) *1385, Ioan* al luĭ *Toma de Wasvár* afirmă, că pentru aceea nu póte produce literile sale donaţionale faţă cu porţiunea de posesiune din *Halmi-Váralya, Turch, Babon*, Pusith [3]) şi castrul *Babon*, pentru că *„iobagiĭ şi valachiĭ magistruluĭ Ioan fiul luĭ Simeon* quondam bani, locuitorĭ în districtul *Megyes*, împreună cu alte lucrurĭ ale sale, aŭ răpit şi literile instrumentale preste acele posesiunĭ. [4])

Drept ce posesiunile *banuluĭ Simeon* din *Megyes* s'aŭ estins lângă posesiunile *Halmi-Váralya, Turch* (Turţ), *Babon* şi cele alalte amintite.

c) Într'un document din *1382 Ioan* fiul banuluĭ *Simeon* probézĕ cu mărturiĭ, că voĭvodul *Balc* de *Zaraz-Berek* [1]) a ars comuna lor numită *„Krassou“* (Karaşeŭ). Ĕră la anul 1393 fiiul banuluĭ *Simeon* din *Megyes* pórtă proces cu voĭvodul *Balc* şi *fratele sĕŭ Drag* pentru posesiunea *„Tisza-Berek“*. [2])

d) Într'alt document maĭ vechiŭ cu 8 anĭ de cât cel pontificial, adecă la *1369* posesiunea *Batuz* saŭ *Batiz* prin regele Ludovic se dăruesce Banuluĭ Simeon, carele acea posesiune o aclude la dominiul sĕŭ din Megyes. Posesiunea *Batuz* la 1379 o a ţinut vĕduva luĭ Simeon banul, ĕră familia aceluia între procese continue cu familia vecină *Vasváry* o a ţinut până la 1520, când prin stîngerea unuĭ ram al familieĭ luĭ Simeon în *Mauriţiŭ* posesiunea numită trece la familia Bathory după mama consângénă. [3])

Din acestea dóuĕ documente se cunóce, că *Simeon* bărbatul veduveĭ *Catarina* a fost *ban* în *Megyes*, că dominiul *Megyes* l-a poşedut deja sub *regele Ludovic*, şi că dominiul aceluia într'o parte era în vecinătatea dominiilor familieĭ române *Drag* şi *Balc*.

(Va urma.)

---

[1]) Densuşan Doc. istor. la 1349 parochul din Nemphti (Németi-Szatmár) cu numele Ioan a fost representantele Episcopuluĭ din Transilvania pentru părţile din cóce de Mezeş. Szirmay a. c. T. I. p. 202.

[2]) Mijlocul păresimilor.

[3]) Va fi Puszta-Darócz.

[4]) Densuşan o. c. la 1385.

[1]) La 1339 în Zaraz-Berek aŭ avut părţi de posesiune comitiĭ cameriĭ reg. numiţi Nicholay şi Frichko; dară familia Balc nu se vede a fi avut.

[2]) Szirmay o. c. T. II. p. 186. 263.

[3]) Banul Simeon a avut 2 fiĭ, pe Ştefan şi Ioan; acest Ioan a avut pe Simeon, Nicolaŭ şi Mauriţiŭ, carĭ la 1426 încă posedaŭ o parte a dominiuluĭ din Megyes. Cfr. Szirmay o. c. II. p. 296;

consfinţirea Monsegnioruluĭ Anthimos de cap religios al Românilor macedonenĭ (se aştéptă). De alt fel şi guvernul liberal prin organele sale a afirmat, că singura pedică pentru realisarea uneia din cele maĭ viĭ dorinţe ale Românilor eraŭ tratativele pentru închiarea păcĭĭ definitive între Turcia şi Grecia, tratative, carĭ distrăgeaŭ atenţiunea bărbaţilor de stat otomanĭ şi nu le lăsa timp *(sic!)*, ca să satisfacă pe o însemnată parte din supuşiĭ Înălţimiĭ sale.

Pacea s'a închiat acum, bărbaţiĭ de stat otomanĭ şĭ-aŭ luat grijea despre acéstă parte; era dar natural, ca guvernul românesc să reamintéscă făgăduelile date de guvernul imperial de a face ceva şi pentru poporul *cel maĭ credincios* dintre tóte popórĕle, câte trăesc sub legile luĭ.

Românimea întrégă aştepta cu o vie nerăbdare împlinirea făgăduelĭĭ; ba încă disidentul V. A. Urechiă, iubitor de inscenărĭ, îşĭ pregătia buzele pentru o strașnică pupătură, dată nu importă căruia dintre membriĭ guvernuluĭ saŭ dintre senatorĭ, şi îşĭ promitea pretextul de a reîntra cu demnitate în rîndurile guvernamentale, pe care le părăsise dintr'un fals calcul. Mulţĭ încă dintre membriĭ maiorităţiĭ îşĭ exercitase mânile şi simţiaŭ entusiasmul, ca să strige formidabilul: *Trăéscă Sultanul!*

Dar... O, deşerte speranţe ale simplilor muritorĭ! O, credulitate a celor săraci cu duhul! O, ilusiune măngăitóre! tóte s'aŭ risipit: tóte făgăduelile, chiar şi cele maĭ puţin solemne s'aŭ împlinit la tótă lumea, numaĭ Episcopatul român nu... fiind că se opune *Patriarchul!*

Aŭ solicitat la 1890 locuitoriĭ din Cruşova de la Exc. Sa Valiul din Monastir dreptul de a ceti în biserica lor românesce; un ordin din Constantinopole le dă permisiunea cu condiţiune, ca cărţile bisericescĭ să fie visate de Patriarchie spre a se evita schisma. Româniĭ din Cruşova, — sciind, că dreptul acordat este ilusoriŭ, fiind că niciĭ o dată patriarchia de bună voe nu era în stare, să facă un act de dreptate, — s'aŭ adresat atuncĭ Î. P. S. S. Ĭosif şi dluĭ Titu Maiorescu, ministru de culte pe atuncĭ, ca să intervie pe lângă Patriarchie saŭ la Înalta Pórtă, ca să se înlăture acéstă condiţiune. Ce s'a făcut atuncĭ? Nu scim, saŭ maĭ bine, se da ca sigură crearea unuĭ Episcopat românesc într'un termen *fórte scurt.* De la acéstă dată şi până azĭ chestiunea episcopatuluĭ n'a făcut nicĭ un pas înainte: de opt anĭ *Patriarchul se opune, şi se opune, şi se opune, şi se va opune.*

Şi vecĭnic se va opune, şi Româniĭ macedonenĭ nu vor vedé Episcopat. —

Revistă bisericéscă.

Roma.

Cu începutul acestuĭ an colegiul cardinalilor constă din 6 cardinalĭ episcopĭ, 47 cardinalĭ preoţĭ şi 6 cardinalĭ diaconĭ. Dintre aceştia reşed în Roma 23. Dintre ceĭ alalţĭ 36 sînt 9 episcopĭ în Italia, éră 27 în străinătate. În consistoriul din 22 Iuniŭ 1896 s'aŭ creat 2 cardinalĭ „in petto", numele cărora încă nu s'a publicat.

Franţa.

Însi-şĭ liberaliĭ constată, că secularisarea şcolilor e păgubitóre pentru instrucţiunea poporală, de şi spre acest scop se jertfesc milióne. Ziarul „Economiste français" de causă principală a rĕuluĭ, care-l constată, aduce introducerea politicĭĭ şi a veninuluĭ francmasonilor în şcólă. În docente nu aŭ voit să privéscă de cât un agitator electoral. Sub pretextul, că nimicesc instruirea ordurilor călugărescĭ aŭ creat un cler mirean, care se ocupă maĭ mult de aceea, ca să câştige graţia deputaţilor, de cât cu formarea spiritului şi inimiĭ tineriĭ generaţiunĭ. Şcóla ar trebui să fie neutrală, dară s'a prefăcut în un fel de oficină a încercărilor socialiste şi revoluţionare. Deja în 1873 a constatat Levasseur, că nu e bine, să se ridice contraste între preot şi învĕţător, nicĭ aceea, că în mintea prunculuĭ se periclitéză credinţa în Dumnezeŭ. Leo Say în 1870 a zis, că nu se maĭ póte suferi, ca tinerimea din Paris să se créscă cu grămada fără a auḑi de Dumnezeŭ, de regule şi datorinţe. Tot în acest sens aŭ scris şi alţĭ bărbaţĭ ilustri. Cu tóte acestea francmasoniĭ, carĭ conduc azĭ destinele Franţeĭ, sînt maĭ gata a promova ruina poporuluĭ, de cât să înceteze cu ura lor infernală faţă cu biserica şi să o lase, să-şĭ împlinéscă în pace misiunea sa cultivătóre şi moralisătóre şi pe terenul instrucţiuniĭ publice. Liberaliĭ nostri, durere, încă imitéză în multe pe ceĭ francezĭ.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Provisoriul, pentru care independentiştiĭ aŭ inscenat obstrucţia, în săptĕmâna trecută s'a primit şi în desbaterea specială.

Este interesant a sci, că spre împedecarea obstrucţieĭ guvernul a voit, să închie compromis cu Kossuthiştiĭ prin mijlocirea luĭ Szilágyi Dezső, întroducênd în proiect unele modificărĭ cerute de Kossuth. Când ministrul Lukács a cerut învoirea prealabilă a regeluĭ, acesta l-a întrebat, dacă află de corect proiectul original al guvernuluĭ orĭ nu-l află corect? Lukács a trebuit să zică, că e corect şi conform constituţiuniĭ. La acésta regele a replicat, că nu esistă causă de a-l modifica. În urma acesteia br. Bánffy a întrerupt negoţiările cu Kossuthiştiĭ. Pentru acésta presidentul camereĭ Szilágyi s'a simţit vătĕmat. El a declarat în „Pester Lloyd", cum a fost încredinţat de guvern, — care umblă cu doĭ banĭ în treĭ pungĭ, — să pacteze cu Kossuthiştiĭ. Din împrejurarea acésta unele foĭ prezic căderea luĭ Bánffy. Noĭ însă nu maĭ credem în atarĭ preziceri.

Ca eveniment politic aduc foile magiare şi aceea, că Ugron Gábor s'a retras din viaţa publică politică disgustat fiind de o parte de terorismul guvernuluĭ, ér de altă parte de lipsa de convicţie politică în cea maĭ mare parte a inteligenţeĭ magiare, pe cum şi de legăturile secrete dintre Kossuthiştĭ şi guvern, căruia numaĭ la părere îĭ fac opositie.

Austria.

Ministrul president br. Gautsch nu încetéză cu încercările de a aplana diferenţa dintre Germanĭ şi Cehĭ în cestiunea limbiĭ. În 7 a c. a ţinut o conferenţă cu fruntaşiĭ Cehĭ Dr Engel, Dr Kaizl, Dr Kramarz şi Dr Pazak. În conferenţă ministrul şĭ-a descoperit dorinţa de a se discuta şi eventual resolvi cestiunea acésta în dieta boemă. Representanţiĭ Cehĭ s'aŭ declarat gata a lucra pentru pacificare, ţinênd însă la egala îndreptăţire a ambelor naţionalităţĭ din Boemia. Ministrul a maĭ zis, că de şi pune pond fórte mare pe buna înţelegere cu Germaniĭ, totuşĭ e de parte de a întreprinde ceva, ce ar prejudeca egaleĭ îndreptăţirĭ a ambelor limbĭ orĭ indivisibilităţiĭ regatuluĭ.

În dieta boemă, care s'a redeschis Luni, are să vină pe tapet şi proiectul presentat de Dr Pazak în 18 Febr. a. tr. în cestiunea limbiĭ. După acest proiect representanţele comunale şi districtuale însele îşĭ determină limba oficiósă, sînt însă totuşĭ obligate a resolvi şi actele, ce le-ar veni în ceealaltă limbă a ţĕriĭ. Resolvirea se face în limba oficiósă, dacă însă în o comună cel puţin a 5-a parte a poporaţiuniĭ e de altă limbă, atuncĭ pentru aceştia în limba lor.

De o dată cu deschiderea dieteĭ boeme s'a ridicat şi statariul în Praga.

Tot Luni s'aŭ deschis şi dietele provinţiale din Moravia, Austria superióră, Bucovina, Salzburg, Tirol, Voralberg, Carintia şi Triest. În săptĕmâna viitóre se vor deschide în Daimaţia şi în Istria.

Asia.

Vastul imperiŭ sinez e pe calea de a se reduce, căcĭ teritoriul ocupat deja de Germania şi Rusia şi ceĭ ce se va maĭ ocupa în venitoriul ceĭ maĭ de aprópe şi de alte puterĭ esterne, numaĭ cu numele e sinez. În special Germania a închiat cu Sina pact, în vîrtutea căruia cea dintâiŭ nu se va mărgini numaĭ la ocuparea sinuluĭ Chiao-Ciau, ci va lua în posesiune şi teritoriul din sudul şi nordul sinuluĭ dispunênd în el cu putere deplină. Pactul, pe cum spun unele foĭ, ar fi închiat pe 99 de anĭ. De aicĭ se deduce, că Germania a ocupat acel teritoriŭ pentru tot de una, fiind pactul numaĭ o formalitate. Germania, pe cum jócă deja o rolă însemnată ca putere africană, aşa va avé de acum înainte mare importanţă şi ca putere asiatică nu numaĭ pe terenul comercial, ci şi pe cel politic, cu atât maĭ vîrtos, că aicĭ e spriginită de Rusia şi Franţa.

Austro-Ungaria şi Italia încă aştéptă, să li-se dea vre un punct în Sina, de unde să-şĭ pótă apĕra interesele comerciale.

Corespondinţe.

Sibiiŭ în 5 Ianuariŭ.

Daruri de Crăciun Reuniunĭ pentru ajutorarea copiilor.

Şcolile nóstre românescĭ sufer de o mulţime de neajunsurĭ şi miseriĭ. Între acele se numĕră: *neregulata frecuentare* din partea şcolarilor şi *lipsa de cărţi* şi alte *recuisite de învĕţământ,* carĭ fac anevoios progresul şi a dese îl ţin chiar în loc.

Până e timpul frumos, cea maĭ mare parte a poporuluĭ nostru folosesce copiiĭ la

BCU Cluj / Central University Library Cluj

lucrările economice, în orașe la lucrul cu ziua, și totuși nu póte câștiga, — cu deosebire în anii rĕi, cum a fost și cel trecut, — atâta, ca să fie în stare a și-l provedé cu tóte cele de lipsă, pentru ca să pótă frecuenta regulat școla măcar în timpul ĭernii. Las că și indolența e mare în multe locurĭ, și ea e pricina, că, și ce s'ar putĕ face, încă nu se face.

Ca arme în contra acestor dușmanĭ aĭ progresului se folosesc reuniunile de ajutorare a copiilor, între carĭ — puține de tot la noĭ — se numĕră *„Reuniunea pentru ajutorarea copiilor de la școla poporală din parochia gr. cat. a Sibiiului“*, înființată din inițiativa și prin stăruința Magnificenței Sale dlui *Iuliŭ Bardoși,* inspector școlar în retragere, care în decurs de un an a făcut diferite daruri școlarilor în sumă preste 200 fl., colectați singur prin dsa, neobositul inițiator și president al respectivei reuniuni.

Fapta cea mai recentă de binefacere și-a îndeplinit-o domnul Bardoși Duminecă în 2 Ianuarie s. n. a. c. la 11 óre a. m., care a fost o frumósă zi de sĕrbătóre pentru școla gr. cat. din Sibiŭ și de bucurie nespusă nu numaĭ pentru școlarĭ și părinții acelora, ci și pentru întreg P. T. public asistent de ambele sexe, inteligență și popor.

Festivitatea s'a început cu o *„colindă“*, cântată de școlarĭ. după care venerabilul domn protopop *Ioan V. Rusu* a ținut o frumósă vorbire despre însemnătatea reuniunilor de ajutorare a copiilor, despre darurile de Crăciun, despre datorințele copiilor, despre frumósele fapte de binefacere, ce le sevârșesce dl Bardoși ș. a.

Domnul Bardoși a mulțămit apoĭ tuturor generoșilor contribuenți, și o fetiță a declamat o poesie ocasională de Constantin Negruzi, urmând împărțirea darurilor, carĭ cuprindeaŭ 4 mese lungĭ. Și de frumóse daruri s'aŭ împărtășit elevii acestei școli, căcĭ fie care băeat — de toți 30 — a primit câte un rînd de haine și câte o căciulă, unii și încălțăminte și șaluri, ér fetele primind și ele haine, ciorapi și încălțăminte. Toți. adecă și băeții și fetițele în număr de 62, aŭ primit batiste, câte un colac și câte un cârnaț, cărți de cetire și notesurĭ ceĭ maĭ marĭ, ér ceĭ maĭ micĭ cărți cu icóne, jucăriĭ, apoĭ zaharicale, iconițe sfinte ș. a. Un băeat maĭ mare a mulțămit tuturor generoșilor contribuenți, în deosebĭ dlui Bardoși, și pe urmă s'a cântat o poesie a nume întocmită pentru acéstă festivitate.

Cred, că e la loc, să pomenesc cu acéstă ocasiune și numele măcar al unor contribuitorĭ. până când se va face din parte competentă dare de samă în tótă regula. Între aceștia mĭ-am notat pe următoriĭ:

Direcțiunea orfelinatului Teresian, Clanstrul Franciscanelor, L. Michaelis, W. Krafft, G. A. Seraphim librarĭ, „Tipografia“ societate pe acții, C. Kovács mechanic, Kessler și fiĭ salamarĭ, frații Ștefan, Petru și Zaharie Moga franzelarĭ, G. J. Grohmann, Josef Öszi, Fr. Baumann, W. Fürst, T. Popescu, G. Kleisch, R. Krakowski, A. Popescu. N. S. Nádasdi, comercianți, J. Boda cofetar și Const. Dragoș pantofar.

Cu vesminte și încălțăminte aŭ maĭ contribuit următoriĭ P. T. domnĭ și dómne: Ianeu Candrea, Luisa Pop n. Rosenthal, Carolina Man n. Colbasi, Maria Harșan n. Pipoș, Josef Tomandl, Dumitru Truța, Lad. Kunze, Constanța Balint n. Tobias, Maria Penciŭ n. Popea, Emilia Rat n. Orghidan, Irina Bardoși n. Nistor, Ana Togan n. Rusu, Ana Simu, Constanța Pop n. Dancăș. Margareta Moldovan n. Rat și Silvestru Moldovan; ér cu sume maĭ marĭ în banĭ aŭ contribuit P. T. Ernst Bergleiter proprietarul cafenelei Habermann, Alesandru Lebu proprietar și domnișóra Nina Dunca.

Patru școlarĭ orfanĭ de la acéstă școlă aŭ fost primiți tot prin stăruințele domnului Bardoși la masa comună pentru sĕracĭ.

Frumosul esemplu al dluĭ Bardoși ar fi de dorit, să afle imitatorĭ în tóte părțile, pentru că nimic maĭ creștinesc de cât iubirea deaprópelui și alinarea suferinților aceluia; ér când prin acéstă iubire și prin aceste ajutóre se ține și la luminarea minții și nobilitarea năravurilor tinerimiĭ, putem zice, că aceste fapte se pot numĕra între cele maĭ frumóse și generóse.

Domnul Bardoși póte fi deplin mulțămit de frumósele resultate, ce a obținut. Ér școla gr. cat. se póte felicita, că pe lângă mult meritatul sĕŭ director venerabilul domn protopop *Ioan V. Rusu* a fost norocósă a maĭ căpĕta un conlucrător atât de capabil, zelos și desinteresat, cum este dl Bardoși.

Unul din ceĭ de față.

Sighetul Marmației 10 Ianuariŭ.

Onorată Redacțiune!

Poporul român din Maramurĕș cu jertfe marĭ a înființat Convictul român din Szighet, care se susține parte din ofertele anuale a clerului, inteliginței și poporului parte din venitele boltelor, carĭ se află în zidirea convictului.

Anul trecut și anul acesta, care se gată, aŭ fost anĭ fórte rĕĭ pentru Maramurĕșenĭ, căcĭ pămîntul a dat ródă puțină, apoĭ a falimentat cassa de păstrare din Sighet făcĕnd daună preste un milion. Din acéstă causă și dóuĕ bolte din zidirea Convictului aŭ stat închise, perdĕnd convictul un venit de 6—800 fl.

Asociațiunea pentru cultura poporului român din Maramurĕș ca ocârmuitóre a convictului s'a adresat cătră clerul și poporul din Maramurĕș cerĕnd sucursul binevoitor pentru convict La apelul Asociațiuniĭ s'aŭ conferit în favórea convictului sumele maĭ jos însemnate. Oferitoriĭ marinimoși merită recunoscință, drept aceea mĕ rog, să se publice numele lor și în prețuita Dumnieĭ Vóstre fóe.

Pentru convictul din Sighet aŭ oferit: Magnificul Domn Petru Mihályi ablegat dietal 50 fl., Reverendissimul Domn Tit Bud vicar 80 fl., și tot Domnia Sa a cumpĕrat învelitóre pe paturile elevilor în valóre de 26 fl., Escelența Sa Episcopul Pavel 10 fl., Sigismund Cziple jude la tribunal 55 fl., Ioan Fanea preot 50 fl., Vasiliŭ Ioódy preot 5 fl., Vasiliŭ Gyenge protopop 5 fl., Gregoriŭ Belea profesor de religie și literatura română 6 fl., Georgiŭ Mihalca dr. 4 fl., Florentin Mihályi dr. 25 fl., Găvrilă Mihályi pretore 10 fl., Avel Anderco silvanist 15 fl., Aurel Mau dr. 23 fl., Michail Kökényesdy dr. 25 fl, Ioan Mihályi dr. 50 fl., Magnificul Domn Basiliŭ Jurca 40 fl., Nicolaŭ Doroș prefect conv. 10 fl., Ioan Vancea docente 1 fl., Ioan Muntean jude comunal 50 cr., Michail Pavel iunior posesor în Slatina 5 fl., Alesandru Ghera protopop 3 fl., poporul român din Sat Slatina 5 fl. 80 cr., poporul român din Ocna Slatineĭ 2 fl. 50 cr., Paul Cziple 1 fl., N. N. 50 cr, Leon Petrușca 1 fl., Găvrilă Szabó esecutor 2 fl., Simeon Utan 1 fl., Francisc Erdőss 50 cr., Ladislaŭ Mihalca protopretore în pensie 3 fl., Gregoriŭ Ioaneș cantor în Sighet 50 cr., Ioan Wlaad preot 1 fl., Găvrilă Timiș 1 fl., Basiliŭ Doros doc. 50 cr., Ioan Mihalca din Slatina 1 fl., Carol Fejes notar 50 cr., Ștefan Lengyák 50 cr., biserica română din Sat Șugatag 10 fl., biserica română din Desesci 5 fl., biserica română din Giulescĭ 7 fl. 35 cr., biserica română din Breb 7 fl., biserica română din Berbescĭ 5 fl., biserica română din Vad 14 fl. 50 cr., biserica română din Vișeul superior 10 fl., Ioan Ivasco preot 2 fl., biserica română din Rozavlea 6 fl.

Prfct.

Noutățĭ.

Profesor diplomat Primim din Cluș îmbucurătórea scire, că zelosul profesor de la preparandia și școla de fetițe din Blaș dl *Ioan Rat* în 12 a c. a făcut cu succes bun și esamenul pedagogic la universitatea din Cluș și a obținut diploma de cualificațiune pentru școlile mediĭ.

Sara de Sân Vasiŭ în Blaș de astă dată a fost maĭ frumósă de cât orĭ când. Serata literară, declamatorică și musicală, ce a aranjat-o cu acest prilej în sala hotelului „Univers“ Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blaș, a reușit adecă de minune. Numĕrul prim al programeĭ a fost o drăgălașe disertație a dneĭ Cornelia Deac „Din raionul poesieĭ poporale“. Nu vom să preocupăm: cetitoriĭ nostri vor avé prilejul de a se delecta într'însa cetindu-o cât de curĕnd în fóea nóstră. — Partea declamatorică a serateĭ a constituit-o „Fragment din Dama cu camelii de Lecca“. Fără ca să voim a detrage celor alalte puncte ale programeĭ, putem să constatăm, că reușita serateĭ a culminat în declamația acésta. Dșóra Silvia Moldovan de astă dată nu a vĕdit numaĭ talent declamatoric, ci un talent tragedian, care ĭ-ar promite dafinĭ, dacă ĭ-s'ar îmbia prilej de a se desvolta. — Partea musicală aŭ representat-o de astă dată dșórele Neti Vancea cu vocea. Elena Muntean, Hortensia Groze și Valeria Uilăcan pe pian. Dșóra Vancea acompaniată pe pian de dșóra Muntean a cântat serenada „Natura e adurmită“ de J. Dorian, romanța „Te iubesc“ de G. Trif și maĭ apoĭ romanța „Când luna 'n Maiŭ“ de Malló. Cântarea a plăcut. Pagubă, că simpatica sopranistă până acum a rĕmas numaĭ autodidactă. Acestei împrejurări îĭ aserie și sfiala, carea s'a vĕdit și în glas. dar maĭ ales în aceea, că dînsa, pe când își esprima dorința: „În ochiĭ tĕĭ ca să cetesc.“ pe publicul ascultătoriŭ abia îl lăsa, să cetéscă din când în când în ochiĭ eĭ ceĭ căprĭĭ moderni contopirea cântăreței cu cântarea ei. — Talentul musical deosebit al dșóreĭ Elena Muntean publicul din Blaș îl cunósce deja de pe la esamenele de musică din anii trecuți a școliĭ nóstre de fetițe. De astă dată a jucat „Pe mare“ de Spindler după Schubert și un putpuriŭ din opera luĭ Meyerbeer „Robert der Teufel“. céstă din urmă à quatres mains cu dșóra Hortensia Groze. Am putut observa și de astă dată, că dînsa nu-și îngrópă talentul. În technica dînseĭ s'a vîrît o lécă de spirit prea încredut. Spiritul acesta póte să-ĭ zădărnicéscă silințele ulterióre. Ar putĕ să-l cenjure numaĭ o povĕțuire firmă, până încă nu va fi prea târziŭ. — Dșóra Groze s'a îndestulit de astă dată cu rolul Cenușotceĭ. Sperăm, că ne va îmbia de altă dată prilej maĭ bun de a ne desfăta în jocul eĭ. — O steluță nóuă pe cerușorul musical al Blașuluĭ e dșóra Uilăcan. Piesele „Reverie russe“ de Herman și „Prim putpuriŭ românesc“ de Murĕșan aĭ fost bine alese spre a dobîndi aplause. Dar acestea le-a meritat și esecutarea bună.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Omilia s. Ioan Crisostom
în sĕrbătórea Botezuluĭ luĭ Christos.

(Fine.)

Așa dară curățirea aceea jidovéscă nu scăpa de pĕcate, ci numaĭ de spurcăciunĭ trupescĭ; a nóstră dimpotrivă nu e așa, ci e cu mult maĭ mare și plină de multă grație. Căcĭ ea și scapă de pĕcate și curățesce sufletul și dărnesce grația Spiritului. Éră botezul luĭ Ioan adevĕrat că era cu mult maĭ înalt de cât cel jidovesc, înse era maĭ de rînd de cât al nostru, că era asemenea uneĭ punțĭ între ceste dóuĕ botezurĭ ducênd de mână prin sine de la acela la acesta. El adecă nu-ĭ îndupleca pe aceia la păzirea curățirilor trupescĭ, ci depărtând de la acelea îndemna și sfătuia, să trécă de la rĕutate la vîrtute și să-și pună sperările mântuirĭĭ în îndreptarea faptelor, éră nu în botezurĭ deosebite și în curățirĭ cu apă. Că nu zicea: Spală haĭnele tale și scaldă trupul tĕu, și veĭ fi curat. Ce dară? „Faceți rod vrednic de pocăință“ (Mt. 3, 8). Și dacă aĭ în vedere acésta, el era maĭ înalt de cât cel jidovesc; dară era maĭ de rînd de cât al nostru, de óre ce botezul luĭ Ioan nicĭ nu dăruia Spirit sfînt, nicĭ nu împărtășia ĭertarea cea prin grație; el poruncia adecă pocăință, dară nu avea puterea de a ĭerta. De aceea și zicea: „Eŭ vĕ botez pe voĭ cu apă, éră acela vĕ va boteza pe voĭ cu Spirit sfînt și cu foc“ (Mt. 3, 11). Acela adecă nu botezá cu Spirit. Ce însamnă înse cu Spirit sfînt și cu foc? Adu-mi-ți a minte de ziua aceea, în care s'aŭ arĕtat Apostolilor limbĭ împărțite ca de foc și aŭ ședut pe unul fiesce carele din eĭ. Și că botezul luĭ Ioan era nedesevârșit neavênd nicĭ împărtășirea Spiritului, nicĭ ĭertarea pĕcatelor, se vede din acésta: că aflând Pavel pe óre carĭ învĕțăceĭ a zis cătră eĭ: „Luat-aț Spirit sfînt credênd?“ Éră eĭ aŭ zis cătră el: „Încă nicĭ de este Spirit sfînt, am audit.“ Și a zis cătră eĭ: „Dară în ce v'aț botezat?“ Éră eĭ aŭ zis: „În botezul luĭ Ioan.“ Éră l'avel a zis: „Ioan a botezat cu botezul pocăinței,“ cu al pocăinței, nu cu al ĭertărĭĭ. Dară pentru ce a botezat? „Poporuluĭ zicênd, să crédă în cel ce vine după el, adecă în Christos Isus.“ Și audînd s'aŭ botezat în numele Domnuluĭ Isus. Și punênd Pavel mânile preste eĭ, a venit Spirit sfînt preste eĭ (Fapt. 19, 1 urr.). Veḑĭ dară, cât de nedesevârșit era botezul luĭ Ioan? Că de nu ar fi fost nedesevârșit, Pavel nu ĭ-ar fi botezat din noŭ, nu ar fi pus mânile preste eĭ; éră acum, dacă le-a făcut acestea amîndóuĕ, a arĕtat, că e maĭ pe sus botezul apostolesc, și că acela era cu mult maĭ de rînd de cât acesta. Înse din acestea am cunoscut, care e deosebirea între acestea dóuĕ botezurĭ, éră acuma maĭ e de lipsă, să spunem, de ce se botézá Christos, și cu ce botez. Nicĭ cu cel jidovesc cel de maĭ înainte, nicĭ cu al nostru cu cel de maĭ apoĭ. Că el nicĭ nu avea lipsă de ĭertarea pĕcatelor, cum ar fi putut adecă să fie acésta, când el nu avea nicĭ un pĕcat? Că cetim, că „pĕcat nu a făcut, nicĭ s'a aflat vicleníe în gura luĭ“ (I Petr. 2, 22). Și érășĭ: „Cine dintru voĭ mĕ mustră pe mine de pĕcat?“ (Io. 8, 46.) Nicĭ nu era lipsit acel trup de Spirit; cum ar fi putut să fie, după ce el dintru început s'a gătit din Spirit sfînt? Ér acum dacă acel trup nicĭ nu era lipsit de Spirit sfînt, nicĭ nu era vinovat de pĕcate, pentru ce dară s'a botezat? Dară maĭ întâiŭ avem să scim, cu ce botez s'a botezat, și atuncĭ și acest lucru încă va fi maĭ limpede. Așa dară cu ce botez s'a botezat? Nicĭ cu cel jidovesc, nicĭ cu al nostru, ci cu al luĭ Ioan. Pentru ce? Pentru ca din însă-și firea botezuluĭ să afli, că nu pentru pĕcat s'a botezat, nicĭ pentru că ar fi avut lipsă de grația Spiritului; că de acestea de amîndóuĕ a fost lipsit botezul acela, pe cum am arĕtat deja. E așa dară vĕdit, că el nicĭ pentru ĭertare de pĕcate, nicĭ pentru împărtășirea Spiritului nu a venit la Iordan; éră pentru ca nu cum va óre carele din ceĭ ce eraŭ de față, să cugete, că el asemenea celor alalțĭ se apropia pentru pocăință, ascultă și acésta, în ce chip a îndreptat Ioan maĭ înainte rătăcirea. Căcĭ cel ce a zis celor alalțĭ: „Faceți rod vrednic de pocăință,“ ascultă, ce-ĭ zice acestuia: „Eŭ trebue, să mĕ botez de la tine, și tu viĭ la mine?“ (Mt. 3, 8. 14) Éră acésta a zis-o declarând, că nu pentru aceea-și lipsă, pentru care aŭ venit la el ceĭ alalțĭ, pentru aceea venia și acesta, și că nicĭ de cum nu se botézá pentru aceea, că el era cu mult maĭ mare și neasemĕnat maĭ curat chiar și de cât Botezătoriul. Așa dară pentru ce s'a botezat, dacă nicĭ pentru pocăință, nicĭ pentru ĭertare de pĕcate, nicĭ pentru împărtășirea Spiritului nu a făcut-o acésta? Din alte dóuĕ cause, și a nume din una, carea a spus-o învĕțăcelul, și din alta, carea a spus-o el însu-și luĭ Ioan. Care causă a acestuĭ botez a spus-o deci Ioan? Ca să se facă cunoscut mulțimiĭ, în ce chip a zis și Pavel, că „Ioan a botezat cu botezul pocăinței în cel ce vine după el, ca să crédă“ (Fapt. 19, 4). Acesta a fost scopul botezuluĭ. Căcĭ dacă ar umbla pe la tóte casele și stând la ușĭ ar chema a fară și ținênd pe Christos ar zice: Acesta este Fiul luĭ Dumnezeŭ! ar face bănuită mărturia, și lucrul ar fi fórte ostenicios; ér dacă luându-l cu sine ar întra în sinagogă și l-ar arĕta, acésta încă ar face asemenea bănuită mărturia; éră aceea, că după ce tot poporul din fiesce care cetate s'a vĕrsat la Iordan și petrecea la țĕrmiĭ rîuluĭ, a venit și el, să se boteze, și să se arete prin glasul Tatăluĭ firea luĭ cea de sus și prin pogorîrea Spiritului cea în chip de porumb, a făcut, să fie nebănuită mărturia luĭ Ioan cea despre el. De aceea a zis: „Și eŭ nu l-am sciut“ (Io. 1, 31), și ast fel a făcut vrednică de credĕmînt mărturia sa; căcĭ fiind că amîndoĭ eraŭ rudeniĭ după trup, — că îngerul a zis Mariei despre mama luĭ Ioan: „Și étă Elisavet rudenia ta și ea a conceput fiŭ“, și așa dar dacă mamele aŭ fost rudeniĭ, e lucru vĕdit, că și pruncii, — așa dară fiind că eraŭ rudeniĭ, ca nu cum va să se pară, că el pentru înrudire mărturisesce despre Christos, grația Spiritului așa a întocmit lucrul, ca Ioan întrégă vrîsta sa de maĭ înainte să o petrécă în pustie, ca nu cum va să se pară, că mărturia se face din iubire orĭ din óre care pregătire de felul acesta, ci ca învĕțat de la Dumnezeŭ așa să-l vestéscă. De aceea zice: „Și eŭ nu l-am sciut pe el.“ Așa dară de unde l-aĭ cunoscut? „Cel ce m'a trimis pe mine, să botez cu apă, acela mĭ-a zis mie.“ Ce ți-a zis? „Preste carele veĭ vedé Spiritul pogorînd ca un porumb și rĕmânênd pe dînsul, acela este, carele botézá cu Spirit sfînt“ (Io. 1, 33). Veḑĭ deci, că pentru aceea a venit Spiritul sfînt, nu ca și cum atuncia ar fi venit întâia dată, ci ca să arete pe cel ce se vestia, ca prin sburare ca și cu degetul să-l facă cunoscut tuturor? De aceea a venit deci la botez. Și din altă causă, carea a spus-o însu-și. Care e causa acésta? Când a zis Ioan: „Eŭ trebue, să mĕ botez de la tine, și tu viĭ la mine?“ el a rĕspuns zicênd: „Lasă acum, că așa se cade noŭĕ, să plinim tótă dreptatea“ (Mat. 3, 14 ur.). Vĕḑut-aĭ bunătatea servuluĭ? Vĕḑut-aĭ umilința stăpânuluĭ? Căcĭ ce e a plini tótă dreptatea? Dreptate se zice împlinirea tuturor poruncilor. în ce chip se zice: „Eraŭ drepțĭ amîndoĭ umblând întru poruncĭ nevinovați“ (Luc. 1, 6). Așa dară dacă toți ómeniĭ aveaŭ să plinéscă dreptatea acésta. înse nicĭ unul nu a sevârșit-o, Christos venind a plinit dreptatea acésta.

Va zice óre cine: Ce dreptate e a se boteza? A asculta de profetul era dreptate. În ce chip s'a tăiat deci împrejur și a adus jertfă și a păzit sâmbetele și a plinit sĕrbătorile jidovescĭ, așa a maĭ adaus și acésta, ce maĭ rĕmânea, ca să asculte de profetul cel ce boteza. Căcĭ pentru ca să sciĭ, că a fost voea luĭ Dumnezeŭ, ca toțĭ să se boteze atuncia, ascultă, ce zice Ioan: „Cel ce m'a trimis pe mine, să botez cu apă,“ și érășĭ Christos: „Vameșiĭ și poporul drept l-aŭ mărturisit pe Dumnezeŭ botezându-se cu botezul luĭ Ioan. Éră Fariseiĭ și legiuitoriĭ aŭ lăpĕdat de la sine sfatul luĭ Dumnezeŭ nebotezându-se de la dînsul“ (Luc. 7, 29 ur.). Dacă deci a asculta de Dumnezeŭ e dreptate, éră Dumnezeŭ a trimis pe Ioan, să boteze poporul, dimpreună cu tóte cele alalte legĭ a plinit Isus și acésta. Presupune deci, că poruncile legiĭ sînt dóuĕ sute de dinarĭ. Acéstă datorie a trebuit némuĭ nostru să o plătéscă; nu o am plătit: ne-a aruncat în obedĭ mórtea pe noĭ, ceĭ ce sîntem vinovați de nedreptățile acestea. Christos venind și găsindu-ne aruncați în obedĭ a plătit datoria, a plinit pedépsa și a scăpat pe ceĭ ce nu puteaŭ să plătéscă. De aceea nu a zis: „Se cade noŭĕ, să facem asta și ceea,“ ci „să plinim tótă dreptatea“. Mie stăpânuluĭ, a zis, celuĭ ce am, mi-se cade, să plătesc pentru ceĭ ce nu aŭ; acésta e causa și și aceea, carea am zis-o maĭ înainte. De aceea și Spiritul s'a pogorît în chip de porumb; căcĭ unde e împăcarea luĭ Dumnezeŭ, acolo e porumbul. Că și în vremea corăbieĭ luĭ Noe încă a venit porumbul purtând stîlpare de maslin, semnul iubirĭĭ de ómenĭ a luĭ Dumnezeŭ și a depărtărĭĭ furtunĭĭ. Acum încă vine Spiritul în chip de porumb, — nu în trup, acésta trebue să ne-o însemnăm bine, — vestind lumiĭ întregĭ mila luĭ Dumnezeŭ și tot de o dată descoperind, că bărbatul spiritual trebue să fie nevinovat și simplu

și făr de rĕutate, în ce chip a zis și Christos: „De nu vĕ veți întórce și să fiți ca pruncii, nu veți întra întru împĕrăția cerurilor“ (Mt. 18, 3). Dară corabia aceea, după ce furtuna s'a împrăștiat, a rĕmas pe pămînt; ĕră corabia acésta, după ce mânia s'a împrăștiat, s'a răpit în cer, și acum e de-a drépta Tatălui acel trup nepĕtat și nespurcat. Înse fiind că am amintit trupul Domnului, va fi de lipsă, ca grăindu-vĕ puțintel despre el să sfârșesc cuvîntarea. Sciu, că după obiceiul sĕrbătorii la noi mulți vor alerga la masa acésta sfîntă. Dar întru adevĕr, pe cum am mai spus-o deja de alte dese ori, ar fi de lipsă, nu să se țină sĕrbători, când ar fi să se cuminece, ci să se curățéscă consciința, și apoi să se atingă jertfa acésta. Căci celui ce e vinovat și necurat, aceluia nici în sĕrbătóre nu i-se cuvine, să se împărtășéscă în acel trup sfînt și înfricoșat; ĕră cel ce e curat și prin pocăință conscienciósă a șters pĕcatele, acela atât în sĕrbătóre cât și în tot de una va fi îndreptățit, să se împărtășéscă în dumnezeescile taine, și va fi vrednic, să guste darurile lui Dumnezeŭ. Dar fiind că, nu sciu, în ce chip, unii o negligă acésta, și mulți plini fiind de mii de rele, când vĕd, că se apropie sĕrbătórea, așa zicĕnd împinși fiind de ziuă însă-și se ating de sfintele taine, cari nici a le privi nu aŭ drept, ceĭ ce se găsesc în o ast fel de stare. Pe aceia, pe cari îi scim, îi vom osebi de tot; ĕră pe aceia, pe cari nu-i scim, îi vom lăsa lui Dumnezeŭ, carele scie cele ascunse ale minții fiesce căruia. Aceea deci, în ce toți pĕcătuesc în chip vĕdit, vom cerca, să o îndreptăm astăzi. Care e așa dară acel pĕcat? Acela, că nu ne apropiăm cu frică, ci bătênd cu călcâiele, lovind, plini fiind de mânie, strigând, certându-ne, împingênd pe deaprópele, plini fiind de turburare. Acestea le-am și zis de multe ori, și nu voiŭ înceta a le zice. Aŭ dóră nu vedeți în jocurile Olimpiene, când conducĕtoriul jocurilor pășesce prin piață purtând pe cap cunună, îmbrăcat în haină sĕrbătoréscă, ținênd toeag în mână, cât de mare e bunul rînd, când vestitoriul strigă, ca să fie liniște și rînd cuviincios? Cni nu i-se pare a fi lucru nebun, ca acolo, unde diavolul își ține mersul sĕŭ triumfal, să fie atâta liniște, ĕră acolo, unde Christos chémă la sine, să fie multă lărmuire? În piață tăcere, și în biserică larmă; pe mare liniște, și în port valuri. Spune-mi, omule, de ce lărmuescĭ? Ce te împinge? A bună samă lipsa afacerilor te chémă? Cu puține cuvinte tu așa gândescĭ, că aĭ afaceri în óra aceea? Pe scurt îți aducĭ a minte, că eștĭ pe pămînt? Dóră gândescĭ, că petrecĭ cu ómenĭ? Cine nu ar zice, că dovedesce minte de pĕtră a socoti, că pe vremea aceea petrecĭ pe pămînt, ĕră nu că formezĭ cete cu îngerii, cu carĭ aĭ rostit imnul acela tainic, cu carĭ aĭ cântat lui Dumnezeŭ cântarea aceea de învingere? De aceea ne-a și numit pe noi Christos vulturi zicĕnd: „Unde va fi trupul, acolo se vor aduna și vulturii“ (Luc. 17, 37), ca să ne înălțăm în cer, ca să sburăm la înălțime purtați pe aripile Spiritului. Noi înse asemenea șerpilor ne tîrîm pe jos și mâncăm pămînt. Veți, să vĕ spun, de unde se nasce turburarea și lărmuirea? De acolo, că nu vĕ închidem ușile pe tótă vremea liturgiei, ci vĕ lăsăm, ca mai înainte de rugăciunea cea mai de pe urmă de mulțămită să vĕ depărtați și să vĕ întórceți a casă. Deja și numai acésta e o mare desprețuire. Ce facĭ, omule? În vreme ce Christos e de față, și îngerii staŭ lângă el, și e întinsă masa acésta înfricoșată, și frații tĕi sevârșesc încă liturgia, tu părăsindu-o te ducĭ? Dór dacă eștĭ chemat la prânz, de și te-aĭ săturat mai înainte, totuși nu îndrăznescĭ a te duce mai înainte de prietinĭ, câtă vreme ceĭ alalți sînt la masă; ĕr aicĭ, în vreme ce se sevârșesc înfricoșatele taine ale lui Christos, și sfînta liturgie ține încă, tu lași tóte în mijloc și te ducĭ? Dar cine ar privi acésta de vrednică de iertare? Și cu ce ar puté să se scuse? Veți, să vĕ spun, a cui lucrare o sevârșesc aceia, carĭ se depărtézĕ mai înainte de închiare și nu aduc cântările de mulțămită, după ce s'a sevârșit cina? Póte că se va părĕ aspru, ceea ce voiŭ zice, dar cu tóte acestea e de lipsă, să o zic pentru mintea ușóră a multora. Dacă s'a împărtășit Iuda în nóptea aceea cea de plinire în cina cea mai de pe urmă, el sărind a ĭeșit, până când ceĭ alalți toți eraŭ încă la masă. Aceluia i-se asĕmĕnă decĭ și aceștia, carĭ fug mai înainte de mulțămita cea mai de pe urmă. Căci acela dacă nu ar fi ĭeșit, nu s'ar fi făcut vînzĕtoriŭ; dacă nu ar fi părăsit pe soții sĕi învĕțăceĭ, nu ar fi perit; dacă nu s'ar fi desfăcut pe sine însu-și din turmă, lupul nu l-ar fi găsit singur și nu l-ar fi mâncat; dacă nu s'ar fi despărțit pe sine însu-și de păstoriŭ, nu s'ar fi făcut prada fĕrĕlor. De aceea decĭ acela cu Iudeiĭ, ĕr aceștia cu Dispunĕtoriul dând laudă aŭ ĭeșit. Vedĭ tu, că rugăciunea cea mai de pe urmă după jertfă se face după esemplul acela? Și acum, iubiților, acestea să le socotim, asupra acestora să gândim înfricându-ne de osînda, ce s'a statorit pentru acésta. El îți dăruesce ție trupul sĕŭ, ĕră tu nu-i rĕsplătescĭ nici macar cu cuvinte? Nici nu-i mulțămescĭ pentru cele ce aĭ primit? Dară când mânâncĭ mâncare trupéscă, după masă te întorcĭ la rugăciune, ĕră când te împărtășescĭ în cea spirituală și care întrece tótă zidirea, atât cea vĕdută, cât și cea nevĕdută, cu tóte, că eștĭ om și de fire de puțin preț, nu rĕmâĭ, ca să mulțămescĭ și cu cuvîntul și cu fapta? Ce e acésta alta de cât a te face vrednic de osînda cea mai de pe urmă? Acestea le zic, nu pentru ca numai să mĕ lăudați, nici pentru ca să lărmuiți și să strigați, ci pentru ca la timpul sĕŭ aducêndu-vĕ a minte de cuvintele acestea să arĕtați rîndul bun, ce se cuvine. Ele se zic și sînt taine; ĕr unde sînt taine, acolo e multă tăcere. Cu multă tăcere decĭ, cu mult rînd bun, cu evlavia cuvenită să ne atingem de acéstă sfîntă jertfă, pentru ca să înduplecăm pe Dumnezeŭ la mai multă bunăvoință și să curățim sufletul și să dobîndim bunătățile cele vecinice, carĭ doresc, să le dobîndim noi toți prin grația și iubirea de ómenĭ a Domnului nostru Isus Christos, cu care Tatălui împreună și sfîntului Spirit gloria și puterea și închinăciunea, acum și tot de una și în vecii vecilor. Amin.

Ben Hur

saŭ

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„O, tribune“, începu el închinându-se adânc, „mĕ tem, să spun, ce-ți aduc.“

„Ĕrăși o nebăgare de samă, Gesiŭ?“

„Dacă mi-ași puté zice, că e vorbă numai despre o nebăgare de samă, atuncia nu aș fi așa de îngrozit.“

„Așa dară e vorbă de o crimă — ori, ceea ce e încă și mai rĕŭ, de o vătĕmare a datoriței! Poți să-ți bați joc de împĕratul ori să vatemi pe zeĭ și totuși să scapi cu viața, dar dacă vătĕmarea e îndreptată asupra vulturilor, — tu sciĭ, Gesie —? Continuă!“

„Sînt acuma opt anĭ, de când Valeriŭ Grat m'a numit inspector al închisorilor de aci din turn,“ zise omul în chip trăgănătoriŭ. „Îmi aduc încă a minte de diminĕța, în care mi-am început noul oficiŭ. Cu o zi mai înainte s'a fost întîmplat o rĕscólă și o luptă pe strade. Noi am omorît mulți Iudeĭ și am suferit și perderi. Pe cum se spunea, rĕscóla s'a întîmplat în urma unui atentat asupra lui Grat; l-a ajuns o cărămidă aruncată de pe un coperiș și l-a aruncat jos de pe cal. L-am vĕdut, cum ședea acolo, unde ședĭ acuma tu, tribune; capul îi era înfășurat. Îmi comunică numirea și-mi străpuse cheile. Ele sînt numerisate în chip corĕspundĕtoriŭ chiliuțelor. Îmi spuse, că ele sînt însemnul oficiului meŭ, și că nu am, să le daŭ din mână. Pe masă era un volum de pergamenă. Îl deschise și mĕ chemă lângă sine. „Aci sînt planuri de ale chiliuțelor,“ îmi zise. Eraŭ treĭ. „Acesta,“ zise mai de parte, „arată împărțirea rîndului superior; acesta aci îți arată pe acele din rîndul al doilea; și acesta aicĭ pe cele din rîndul inferior. Ți-le daŭ încredĕndu-mĕ în tine.“ Le-am luat din mâna lui, și el zise mai de parte: „Acuma aĭ cheile și planurile; du-te pe loc și-ți câștigă cunoscința aranjamentului întreg; cercetézĕ fiesce care cămăruță și esaminézĕ starea ei. Dacă veĭ afla, că óre ce e de lipsă, pentru ca închișiĭ să nu pótă scăpa, atuncia rînduesce-o, după cum veĭ afla de bine, pentru că după mine tu singur eștĭ acolo stăpân și nimenĭ altul.“ Eŭ l-am salutat și am voit, să ĭes. El m'a chemat în apoi. „A, îmi uĭtasem,“ a zis. „Dă-mi planul rîndului al treilea.“ I-l am dat, și el îl desfăcu pe masă. „Aci, Gesie“, zise el, „vedĭ cămara acésta.“ El puse degetul pe cămara cea însemnată cu numĕrul V. „În cămara acésta sînt închiși treĭ bărbați, ómenĭ îndrăzneți, carĭ aŭ ajuns pe óre care cale la cunoscința unui secret de stat și acuma îșĭ ieaŭ pedépsa pentru curiositatea sa.“ El privi aspru la mine și continuă: „În lucruri de acelea curiositatea e mai rea de cât o crimă. De aceea li-s'aŭ scos ochiĭ și li-s'aŭ tăiat limbile și s'aŭ închis acolo pe tótă viața. Eĭ să nu capete alt ceva a fară de mâncare și beutură. Acésta li-se dă printr'o gaură. O veĭ găsi în părete. Ea e închisă cu o pĕtră. Înțeles-aĭ, Gesie?“ Eŭ rĕspunseĭ, că da. „Bine,“ zise mai de parte, și ĕrăși se uĭtă la mine amenințător; „Încă una, ce nu aĭ, să o uĭți, ori apoi —,“ privi la mine amenințătoriŭ. „Ușea acesteĭ cămeri, — că-

mara numĕrul V, în rîndul acesta, — étă o," — el puse degetul pe cămara aceea, ca să mĭ-o imprime în memorie, — „nu are să se deschidă nicĭ o dată din nicĭ o causă, nicĭ ca să ĭasă, nicĭ ca să între óre cine, nicĭ chiar tu însu-ţi." „Dar dacă vor muri?" întrebaĭ eŭ. „Dacă vor muri," zise el, „atuncia cămara le va fi mormîntul. Eĭ aŭ fost băgaţi acolo, pentru ca să móră şi să fie perduţi. Cămara e leprósă. Înţelegĭ?" Cu acestea m'a dimis."

Gesiŭ se opri şi scóse din creţele haĭnei sale superióre treĭ pergamente, tóte treĭ îngălbenite de timp şi de multă întrebuinţare. Alegênd una din ele o întinse pe masă din aintea tribunului şi zise: „Acesta e rîndul cel din jos."

Ceĭ de faţă toţi priviră la plan.

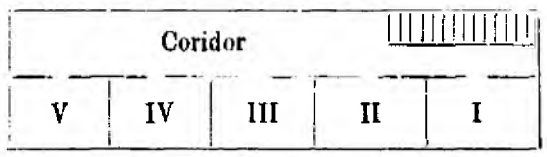

„E chiar aşa, tribune, pe cum l-am primit de la Grat. Privesce, aci e cămara numĕrul V," zise Gesiŭ.

„Vĕd," rĕspunse tribunul. „Continuă. El a zis, că acéstă cămară e leprósă."

„Aşĭ dori, să-ţi pun o întrebare," zise părcălabul cu sfială.

Tribunul îĭ făcu semn, să grăéscă.

„Între atarĭ împrejurărĭ aŭ nu aveam să ţiu, că planul corĕspunde realităţiĭ?"

„Ce aĭ fi putut, să credĭ alta?"

„Dar el e fals."

Tribunul privi uimit la el.

„El e fals," repeţi părcălabul. „El arată numaĭ cincĭ cămerĭ în rîndul acela, pe când în realitate sînt şese."

„Şese, ziceĭ?"

„Îţi voiŭ arĕta rîndul, pe cum e, saŭ pe cum e după părerea mea."

Gesiŭ desemnă pe tăbliţa sa de scris planul următoriŭ şi-l întinse tribunului.

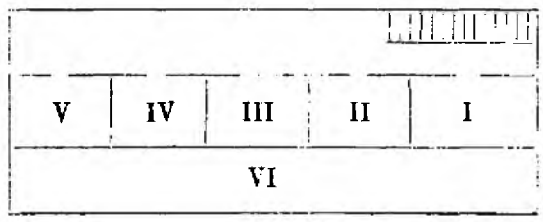

„Bine aĭ făcut," zise tribunul privind la desemn. Credênd, că raportul e sfârşit, maĭ adause: „Voiŭ lăsa, ca planul să se schimbe, orĭ maĭ bine voiŭ lăsa, să se gătéscă altul noŭ. Mâne diminéţă vino şi ţi-l ĭea."

El se sculă.

„Dar ascultă maĭ de parte, tribune!"

„Mâne, Gesie, mâne!"

„Ceea ce am, să-ţĭ spun, nu sufere amânare."

Suriḑênd cu blândéţă tribunul şeḑu din noŭ.

„Voiŭ grăbi," zise părcălabul cu umilinţă. „Permite-mĭ însĕ, să-ţi maĭ pun o întrebare. N'am avut eŭ motiv de a crede, ceea ce mĭ-a spus Grat despre ceĭ închişĭ în cămara numĕrul V?"

„Da, a fost datoriuţa ta, să credĭ, că în cămară sînt treĭ captivĭ, — arestanţĭ politicĭ orbĭ şi cu limbie tăiate."

„Dară," zise părcălabul „nicĭ acest lucru nu a fost adevĕrat!"

„Întru adevĕr?" strigă tribunul cu interesare crescêndă. (Va urma.)

Bibliografie.

A apărut

Calendarul „Unirĭi"

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat şi interesant:

Cronologie. Serbătorile, Regentul, Întunecimĭ, Anotimpurĭ, Umblarea timpuluĭ, Lunile cu poveţe economice şi semne de timp. Regenţiĭ europenĭ. *Şematismul provinţeĭ mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce şi ungurésce şi cu posta ultimă şi a parochilor, cum şi a diferitelor dicasteriĭ.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiţă biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat"*, poesie de Al. Vlăhuţă. *George Coşbuc* (cu portret) note biografice şi treĭ poesiĭ: *Epigramă* (în vrîsta de 12 anĭ), *Pe ceriŭ* (de 14 anĭ) şi *Beda* (din 1886). *Ales. Bohăţel*, biografie şi portret. *Cisme de 'mprumut* şi *S'a turcitu-se bătul*, anecdote hazliĭ de Th. D. Speranţă. *Glume. Morţiĭ nostri* (bărbaţiĭ gr. cat. fruntaşi morţi în 1897) cu portretul *br. David Urs* şi *Iosif Hossu*. *Sfaturĭ*. Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserţiunĭ.

Din acest cuprins orĭ cine se póte convinge, că acest Călindar *e cel maĭ potrivit şi maĭ bun pentru preoţimea nóstră gr. cat. în special.*

Preţul unuĭ exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informaţi, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicaţiunĭ l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea cleruluĭ nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Euchologiu

ediţiunea **a dóua**, revĕḑută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, ĕră legat în pele tare fl. 3.80.

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Cestiunĭ

din

dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei" şi a dlui Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolitului Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Instrucţiune

dată de Inaltul ministeriŭ de interne cu privire la *procedura contra morbuluĭ de ochĭ:* **„trachoma"**, pentru auctorităţi publice şi învĕţătorĭ. — Broşura constă din 15 pag. şi costă **5** cr., spedată franco sub faşe **8** cr.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviaţiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţiĭ la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dărĭĭ de *case*, 2. a dărĭĭ de *câştig*, 3. a dărĭĭ după *camete*, 4. a dărĭĭ *supletóre* generale de *venit*, 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliţie*, 6. a dărĭĭ de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul uneĭ broşurĭ e **8** cr., espedată franco sub faşe **11** cr.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoichul cel mic ediţ. III. Blaş 1892. Preţul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcâiŭ de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericéscă de Dr. A. Grama. Blaş 1881 broş. 3 fl.

Posta Redacţiunii. Dlui *Demetriŭ Metea* preot în *Acintiş*. Dacă prin apucăturĭ de acestea veĭ să scapĭ de solvirea restanţelor de abonament de preste 30 fl., étă noĭ avênd în vedere, că eştĭ aşedat în parochie bună şi a fără de aceea aĭ stare materială ca puţinĭ preoţĭ din Archidiecesă, fără ca să aĭ a te îngriji macar de susţinerea unuĭ singur prunc, îţi cinstim restanţele acestea. Numĕrul de faţă e cel maĭ de pe urmă, care-l primescĭ. Salutare frăţéscă!

Editor şi redactor rĕspunḑĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie: Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiunĭ

Un șir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., și de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea și Administraţiunea **Unirĭi**« în **Blaș.**

Anul VIII. **Blaș 22 Ianuariŭ 1898.** **Numĕrul 3.**

Mihail Pavel.

Veniţĭ, fiĭ credincioșĭ aĭ bisericiĭ nóstre, veniţĭ toţĭ, ceĭ ce a némuluĭ nostru ĭubire în inimile vóstre purtaţĭ, să împletim cunună de laurĭ în jurul capuluĭ Aceluia, care de un pătrar de veac lŭminézĕ de pe muntele cel sfînt al Domnuluĭ.

Ianuarie 26 e ziua aniversară, de când la anul 1873 mitropolitul Vancea a pus mânile sale sfinţite pe capul vicariuluĭ din Maramurĕș dându-ĭ Spiritul sfînt spre darul apostolieĭ.

Veniţĭ dar să rechemăm în amintirea nóstră faptele acesteĭ apostoliĭ.

Cel dintâiŭ lucru, pe care trebue să-l avem înaintea ochilor, e, că episcopul Pavel în acest pătrar de veac a cârmuit destinele alor dóuĕ diecese. Și cât eraŭ de deosebite împrejurările, între carĭ a primit el guvernarea lor! La Gherla a primit moștenirea unuĭ Vancea, care, larg la concepţiunĭ, generos la inimă, pornise o serie de reforme, pe carĭ nu le-a putut esecuta, chemat fiind la trépta mitropolieĭ, și pe carĭ avea să le esecute urmașul luĭ. La Orade a primit o moștenire împreunată cu o serie de neajunsurĭ, carĭ cereaŭ a fi suplinite, de defecte, carĭ pretindeaŭ a fi înlăturate, de rane, carĭ strigaŭ după vindecare.

Și cum a rĕspuns bunul archiereŭ chemăriĭ sale?

Faptele vorbesc.

Diecesa Gherleĭ în timp de șese anĭ a organisat-o. Reformele începute le-a străpus în viaţa practică și le-a completat. În și a fară de sinod a creat regulamente pentru asigurarea bunuluĭ mers al afacerilor. Cu drept cuvînt se póte zice, că tuturor tóte s'a făcut, ca pe toţĭ să-ĭ dobîndéscă.

Ceea ce a făcut apoĭ archiereul ĭubilar în diecesa Orădiĭ, e aprópe fabulos. E o curată încercare desperată a și voi, să descriĭ tot, ce aicĭ a sevârșit. Pentru a cuprinde spiritul de jertfă și de abnegaţiune al acestuĭ archiereŭ, e de lipsă, ca de-a dreptul să te întorcĭ în timpurile cele maĭ splendide ale caritățiĭ creștinescĭ. O asemenea încercare nicĭ nu avem de gând, să facem. Cine a urmărit viaţa publică a bisericiĭ nóstre, acela cunósce crcaţiunile episcopuluĭ Pavel. Și în faţa faptelor cuvintele n'aŭ rost de a fi.

Ceea ce noĭ putem să zicem, este, că viaţa episcopuluĭ nostru ĭubilar privită așa de pe înălţimea alor 25 anĭ ni-se pare un sóre strălucit, un isvor necuprins de glorie.

Dar ce vedem colo în fundul sóreluĭ strălucitor?

E un punct negru, o negură, mică, abia perceptibilă, covîrșită de razele luminóse, în tocmaĭ pe cum putem descoperi și pe strălucitul glob al sóreluĭ.

A, punctul acela negru, aruncat de mână dușmană, îl dóre maĭ amar pe bunul archiereŭ, de câtă bucurie simţesce privind înapoĭ la tóte faptele sale cele bune!

Cine cunósce împrejurările, cine cunósce adevĕrul faptic, scie, că bunul archiereŭ a căḑut victimă la sfaturĭ rele, — póte și acestea rele numaĭ inconscient —, și că rĕspundere numaĭ fórte neînsemnată póte să zacă asupra luĭ.

Dar ce e un punct așa de neînsemnat în mijlocul măriĭ neţermurite de fapte strălucite și glorióse? După 25 anĭ de păstorire apostolică episcopul Pavel stă înaintea nóstră ca esemplarul archiereuluĭ adevĕrat. El trăesce numaĭ pentru binele turmeĭ sale; persóna luĭ e a bisericiĭ. El e devotat Capuluĭ vĕḑut al bisericiĭ, e adiet din adâncul nobileĭ sale inimĭ mitropolituluĭ sĕŭ. El e tipul și întrupătorul tuturor vîrtuţilor apostolescĭ.

Și ca întru tóte asemĕnat să fie Apostolilor, a căror slujbă o a primit, avut-a și el parte de nerecunoscinţa lumiĭ. Batjocoritu-l-aŭ străiniĭ, ór ceĭ pĕcătoșĭ aŭ rĕmas nepedepsiţĭ. Dar l-aŭ batjocorit și aĭ luĭ. Toţĭ, câţĭ l-aŭ batjocorit înse, l-aŭ batjocorit în deșert.

Noĭ, carĭ mândri sîntem și fericiţĭ de a-L numi al nostru, să împletim cunună nevestedită din cele maĭ gingașe florĭ ale sentimentelor nóstre; să facem, ca dragostea și recunoscinţa fiilor să-ĭ fie rĕsplata, când va recugeta la ceĭ 25 anĭ petrecuţĭ în slujba archipăstoririĭ. Maĭ pe sus de tóte să ne unim cu toţiĭ în evlavióse rugăciunĭ și să cerem de la Atotputernicul Dumnezeŭ, ca pe bunul Archiereŭ ĭubilar să ni-l ţină încă la mulţĭ anĭ întru fericire.

Întru mulți ani, Dispunetoriule!

Cestiunea episcopiei gr. cat. magiare. — La interpelaţia deputatului Rátkay László referitóre la episcopia gr. cat. magiară, despre care şi noi am scris la timpul sĕŭ, ministrul cultelor Wlassics a rĕspuns în camera deputaţilor în 11 a c. în chipul următoriŭ:

„Onorată casă! Dl deputat Rátkay László în cestiunea uneĭ episcopiĭ greco-catolice de limbă magiară, ce ar avé să se înfiinţeze în Hajdu-Dorog, în 24 Novembre a. tr. mĭ-a îndreptat următórea întrebare: „Cunoscĕnd interesele acelea nespus de momentóse, carĭ pentru limba magiară şi ast fel pentru statul magiar le cuprinde înfiinţarea uneĭ episcopiĭ greco-catolice de limbă magiară, aplicat e guvernul cultelor, ca pe basa împuterniciriĭ, carea o ar dobîndi de la Maiestate, să purcédă şi să lucre într'acolo, ca în conţelegere cu s. Scaun roman să se pótă înfiinţa cât maĭ în grabă în Hajdu-Dorogh episcopia greco-catolică de limbă magiară?“

Înainte de tóte observ, că guvernul s'a cuprins cu cestiunea acésta deja de repetite orĭ în casa acésta. Ast fel dl president al guvernuluĭ în 5 Septembre 1896 rĕspunqĕnd la interpelaţia deputatuluĭ Kovács József a determinat atât partea istorică a acesteĭ cestiunĭ, cât şi stadiul eĭ present şi posiţia guvernuluĭ. Asemenea şi eŭ în 30 Ianuariŭ 1897 cu prilejul pertractăriĭ uneĭ petiţiunĭ, şi dacă îmĭ aduc bine a minte, întrégă casa a binevoit a aproba cele ce am zis.

„Onorată casă! Şi acum încă am să accentuez, pe cum am făcut în declaraţia mea de atuncia, dacă preste tot este cu scop a înfiinţa o episcopie greco-catolică de limbă magiară, la ce a bună samă încape îndoélă, şi că óre înfiinţarea uneĭ ast fel de episcopiĭ particulare e pretinsă de interesul naţional al statuluĭ magiar?

„Dar eŭ zic, că până când nu s'a întîmplat o anumită resolvire în cestiunea scopuluĭ şi meniriĭ acesteĭ episcopiĭ, adecă în cestiunea limbiĭ liturgice magiare, până atuncia nu póte să fie vorbă de înfiinţarea episcopieĭ. Esenţa şi simburele lucruluĭ e decĭ cestiunea limbiĭ liturgice.

„Dl deputat interpelatoriŭ întrébă: dacă sînt aplicat, ca pe basa împuterniciriĭ dobîndite de la Maiestatea Sa să purced într'acolo, ca să se înfiinţeze episcopia? Dacă cestiunea se formuléză ast fel, am să observez, că în 1881 ministrul de pe atuncia al cultelor şi instrucţiunii publice Trefort Ágoston a dobîndit o hotărîre preaînaltă referitóre la înfiinţarea uneĭ episcopiĭ greco-catolice de limbă magiară.

„Hotărîrea acésta preaînaltă dă împuternicire numaĭ pentru facerea pregătirilor, şi pe cum a espus presidentul guvernuluĭ deja în declaraţia sa de atuncia, dară şi eŭ mĭ-am luat voe a declara, pregătirile acestea aŭ stat în aceea, că provocând atât pe episcopiĭ interesaţĭ, ca pe membri aĭ clerului înalt, pe cum şi facultatea teologică la dare de opiniune, a studiat actele, şi nu esistă nicĭ o îndoélă cu privire la aceea, că opiniile acestea aŭ fost hotărîtóre, pentru ca de o cam dată cestiunea să se ĭea de la ordinea zileĭ.

„Esperinţa acésta servesce de dovadă nóuă, că momentul principal şi esenţial e afacerea limbiĭ liturgice, până atuncia înfiinţarea episcopieĭ greco-catolice în chip esperimental nu póte să ajungă la ordinea zileĭ.

„Cestiunea liturgieĭ, pe cum sciţĭ, a pus-o acum din noŭ la ordinea zileĭ Congregaţiunea de propaganda fide, într cât în tómna anuluĭ 1896 a dat un decret opritoriŭ.

„On. dnĭ deputaţĭ îşĭ aduc a minte, că cu prilejul mileniuluĭ gr. catolicĭ aŭ ţinut aci în biserica universităţiĭ cult dumnezeesc în limba magiară, şi că cu acest prilej s'a făcut la Roma întrebare în forma aceea, că óre permis este a folosi cărţĭ liturgice necanonisate.

„Dacă întrebarea se pune ast fel, — de óre ce cărţile liturgice magiare nu aŭ fost canonisate nicĭ o dată, da, — e lucru firesc, că rĕspunsul nu a putut să fie altul, de cât cel negativ. Guvernul în cestiunea acésta îşĭ cunósce de tot acurat şi hotărît problema şi datorinţa sa şi acésta a şi împlinit-o, dar el scie şi aceea, că dreptul de a hotărî asupra limbiĭ liturgice şi determinarea acesteia e o afacere internă a bisericiĭ.

„Dreptul de a hotărî, pe cum şi rĕspunderea morală cea mare împreunată cu urmările e a superiorităţiĭ bisericescĭ, carea în casul acesta e Sfîntul Scaun Roman. Dar în vreme ce o scie acésta, guvernul e cu o cale cu luare a minte şi la interesele acelea naţionale marĭ, carĭ se osebesc de cestiunea liturgieĭ, şi are în vedere reccerinţele păciĭ religióse, carea uşor ar puté să se primejduéscă.

„El scie şi aceea, că guvernul în direcţia acésta încă are datorinţe hotărîte, dar le aŭ şi episcopiĭ interesaţĭ şi clerul înalt al patrieĭ. E întrebare, că la ce se referesce óre datorinţa acésta.

„Datorinţa acésta se referesce la aceea, ca cestiunea acésta toţĭ factoriĭ interesaţĭ să o declare la locul competent din tóte punctele de vedere în desvoltarea eĭ istorică, în stadiul eĭ de astăzĭ, în tóte raporturile şi urmările eĭ, ca ast fel să fie pus temeiŭ solid spre limpedirea acesteĭ cestiunĭ.

„După cum sciŭ eŭ, clerul înalt în direcţia acésta şĭ-a împlinit datorinţa, şi tot asemenea şi episcopiĭ interesaţĭ, şi pot încredinţa casa despre aceea, că guvernul încă şĭ-a împlinit datorinţa. Şi aci, fiind că dl interpelatoriŭ în cuvîntarea sa, dacă-mĭ aduc bine a minte, a espus o declaraţie a mea aşa, ca şi cum eŭ aşĭ lua asupră-mĭ numaĭ aceea, ca să analisez partea istorică a cestiunĭ, orĭ ca eventual să espun statistica eĭ, pot să declar în chip hotărît, că guvernul nu a luat asupră-şĭ numaĭ rolul istoriografuluĭ şi nicĭ numaĭ pe cel al statisticuluĭ, ci da, nu s'a abstinut nicĭ de la purcederea aceea informativă, carea e asemenea datorinţă strinsă.

„Pertractările decurg încă, şi rog On. casă, că după ce de maĭ multă deslusire întrebarea îndreptată mie nu are lipsă, să binevoéscă a lua rĕspunsul acesta al meŭ spre sciinţă.“

Protestul naţionalităţilor. — Lunĭ în 10 a c. comitetul esecutiv al congresuluĭ naţionalităţilor ţinut în 1897 a redactat în hotelul „Archiducele Ĭosif“ din Budapesta un protest în contra proiectuluĭ de lege acum

Feuilleton.

Unirea Românilor

din părţile satmarene în vécul al 14-lea

şi

Mănăstirea s. Michail din Maramurĕş.

(Continuare.)

Ca să determinăm şi maĭ de aprópe identitatea între *Megyes* = *Megessalla*, şi *Megyesalja*, vom produce încă actul întemeiăriĭ Mănăstiriĭ s. Michail din Maramurĕş.

e) Patriarchul Constantinopoleĭ *Antoniŭ* acceptând şi confirmând fundaţiunea mănăstiriĭ din Maramurĕş făcută prin voĭvodiĭ *Baliţ* (Balc) şi *Drag*, Iurisdicţiunea prioruluĭ mănăstiriĭ o estinde preste cele 7 districte saŭ dominiĭ ale fundatorilor, adecă preste *Szilágyság*, *Megyesalja*, *Ugocsa*, *Berzova*, *Chicho*, *Bolvanus*, *Almarigy*. [1])

f) Pentru ca să se cunóscă, că dominiul *Megyes* (caput dominii) al luĭ Simeon banul din 1377 este identic cu Megyesalja, ca dominiul vecin al familieĭ *Balc* şi *Drag* din 1391, ĕră de altă parte spre a cunósce teritoriul, preste care la 1377 era lăţită unirea din părţile satmarene, aflu de lipsă a enumĕra apartineţiile dominiuluĭ familieĭ Simeon, pe cum a designa şi dominiile familieĭ Balc şi Drag, carĭ se mărginiaŭ cu dominiul Megyeşuluĭ.

Istoricul *Szirmay* scrie, că *Simeon*, la anul 1369 numit deja ban de Megyes, ar fi fost banul Croaţieĭ şi nepotul fostuluĭ voĭvod al Transilvanieĭ cu numele *Nicolaŭ* fiul luĭ *Mauriţiŭ*. Familia acésta pentru bunele serviţiĭ prestate încă la 1278 a căpĕtat *Jakovar* de lângă Megyes, de unde familia a început a se supranumi *Moriczhidi*, *Megyesi* şi de *Megyesalja*.

Dominiul din Megyes al familieĭ banuluĭ Simeon în vécul al 14-lea a cuprins cam următórele posesiunĭ:

Prin combinarea documentelor din 1535 şi 1553 se constată cu certidudine esistinţa şi reşedinţa episcopuluĭ român în Rév saŭ *Vad*, şi aşa reşedinţa aceluĭ episcop nu este de a se cerca în Slavonia, cum fac uniĭ.

Ce coincidenţă!? La 1391 *Csicso* se află în posesiunea familieĭ române *Balc* şi *Drag* reîntorşĭ din Moldova, după 124 anĭ se află în posesiunea principeluĭ moldovenesc, şi în teritoriul aceluĭ dominiŭ are posesiune episcopul român din Vad, care dominiŭ şi teritoriŭ la 1391 se supune sub Iurisdicţiunea quasi episcopală a egumenuluĭ mănăstiriĭ românescĭ din Maramurĕş.

Numaĭ după 4 anĭ, adecă la 1557, ĕrăşĭ ne întîlnim cu un episcop al Vaduluĭ cu numele *Cristofor* cu reşedinţa în *Feldiod* regescĕ. La 1535 împĕratul Ferdinand pe voĭvodul *Petru din Moldova* îl întăreşte în dominiile sale date luĭ prin regiĭ Ungarieĭ ca *Csicso* ..... *Kükülló*, *Bálványos*, *Bistriţa*, decĭ aŭ fost în posesiunea voĭvoduluĭ român. La 1544 Transilvanieniĭ devastéză castrul Csicso, dară tot la acel an *Petru* recâştigă de la Turcĭ tóte dominiile sale. La 1553 Csicso, ĕrăşĭ se află ca castru regesc. Cfr. Kurz „Magazin für Geschichte Siebenb. 1846 II. Heft. III. p. 308; Fejér „Commentarii historici“ 1837.

Este interesant, că tot la 1553 se amintesce un anumit episcop al Românilor din Rév (Vad), care din donaţiunea numituluĭ principe Petru al Moldoveĭ a avut posesiunĭ în dominiul din Csicso ca în *Rév* (Vad), *Slatina*, *Bogata românéscă* şi *cea unguréscă*.

[1]) P. Maior „Istoria biser. rom.“ pag. 144, Tit. Bud. o. c. pag. 8. Ĭn actul din 1359 se află *Csicso* şi *Balvanos*, când voĭvodul Transilvanieĭ *Andreiŭ* decimele de acolo le cedéză episcopuluĭ şi capitululuĭ din Alba Ĭulia. La 1367 *Balvanus* a fost castru regesc, şi Românii din *Wásárhely* lobagĭ

deja votat despre magiarisarea numelor comunelor. Protestul se începe cu observarea întemeiată, că e o amăgire de sine, dacă óre cine în contrast cu provinţele Austrieĭ ar privi raporturile din Ungaria de consolidate, până când în Ungaria se urmézĕ o politică aşa de nedréptă faţă cu naţionalităţile. În provinţele Austrieĭ guvernul céreă în tot chipul, să aplaneze certele dintre naţionalităţi, în Ungaria dimpotrivă guvernul şi chiar şi întrégă puterea de stat tractézĕ naţionalităţile în chip nedrept, şi apĕsarea acésta creéză o stare cu mult mai ameninţătóre: estinderea primejdieĭ sub spuză. În trăsături mari, însĕ nicĭ de cum în chip esagerat se espune apoĭ caractĕrul nedrept şi violent al politicieĭ de naţionalităţi din Ungaria, şi în sfârşit se zugrăvesce absurditatea magiarisăriĭ numelor de comune, care iritézĕ chiar şi pe Saşi şi preste tot pe Germani. Nu tendenţe centrifugale sînt acelea, carĭ îşi ridică glasul împotriva împilăriĭ drepturilor celor mai firescĭ ale naţionalităţilor, ci se provócă prin acésta numai atenţiunea asupra iritaţieĭ crescênde a naţionalităţilor şi asupra primejdiilor celor ce se nasc dintr'însa. După ce Românilor şi Sêrbilor li-s'a oprit a protesta împotriva acesteĭ mĕsurĭ nóuĕ de împilare, naţionalităţile cer acuma scutul coróneĭ şi o rógă, să denege proiectuluĭ de lege sancţiunea.

Noĭ ne-am spus deja de mult părerea, ce o avem despre aşa numita alianţă a naţionalităţilor din Ungaria.

Ĕră ce privesce însu-şi protestul, „Vaterland“ din Viena, binevoitoriŭ ca tot de una faţă cu naţionalităţile din Ungaria, ĭea notiţă despre el zicênd pe scurt: „Rugarea şi protestul întreg sînt pe deplin îndreptăţite, e însĕ sciut, că ast fel de manifestărĭ admoniătóre deja de mai multă vreme nu folosesc chiar nimica.“

Însă-şi conferenţa din 10 a c. ameninţă a-şi forma un istoric cam neplăcut.

„Tribuneĭ“ din Sibiŭ i-s'a părut lucru fórte bătĕtoriŭ la ochĭ, că foile din Budapesta aŭ fost în posiţia de a publica protestul, mai înaite de ce l-ar fi publicat foile naţionalităţilor. „Tribuna“ şi-a esprimat părerea, că foile acelea numai pe cale necinstită aŭ putut să ajungă în posiţia aceea.

Acuma vine „Bud. Tud.“ şi publică scirea următóre, carea, pe cum zice, o ar fi primit din Arad:

„În cercurile Românilor a făcut mare sensaţie aceea, că foile din Budapesta nu aŭ publicat numaĭ *Protestul* comitetuluĭ esecutiv al naţionalităţilor cu dóuĕ zile maĭ înainte, de ce l-aŭ publicat foile românescĭ, pe când el ar fi trebuit să rĕmână secret până atuncia, până când ar fi apărut în foile naţionale, ci deja foile de Duminecă aŭ comunicat şi procesul verbal autentic al consultăriĭ secrete ţinute în hotelul „Archiducele Ĭosif“. Acéstă împrejurare bătĕtóre la ochĭ a causat iritaţie mare, şi o esplică în multe chipurĭ. Toţĭ ceĭ interesaţĭ se unesc în aceea, că óre care din ceĭ iniţiaţĭ a sevârşit o indiscreţie gravă. Ómenii ceĭ ce se ţin de taběra „Tribuneĭ Poporuluĭ“, pe cum se notifică din Arad, sînt nemulţămiţĭ din causa, că pe Românĭ l-a representat la conferenţă singur numaĭ Coroian, şi privesc de caracteristică împărtăşirea aceea confidenţială, ce le-a sosit din Budapesta de la un amic politic al lor după care Coroian în ziua premergĕtóre conferinţeĭ ţinute în hotelul „Archiducele Ĭosif“ a petrecut mai multă vreme în palaţul presidiuluĭ ministerial.“

Comunicatul acesta adevĕrat că mirósă fórte tare a Jeszenszky.

„Tribuna“ se vede, că acest comunicat l-a trecut cu vederea, căcĭ în numĕrul sĕŭ din 21 a c. scrie următórele:

„*A „Kolozsvár“-nak.* Ziarul guvernamental din Cluş înregistrând cele publicate de noĭ sub titlul *„Opera luĭ Jeszenszky“* zice, că am fi comis o „calumnie mincinósă“. Ziarul, care aşa de aprópe legăturĭ are cu procurorul din Cluş ar puté să scie, că tóte calumniile sînt mincinóse, şi că adevĕrul nu constitue calumnie. Tocmaĭ de aceea noĭ susţinem, cele ce am scris, şi le repetăm, convinşĭ fiind, că adevĕrul îl susţinem. Ziarele magiare, carĭ aŭ publicat „protestul“-proiect, şi maĭ târziŭ „protocolul“ şedinţeĭ, numaĭ pe *cale necinstită* aŭ putut ajunge în posesiunea lor. Noĭ credem, că acésta s'a făcut prin frângerea de serisorĭ, un lucru des practicat în ţara ungurescă. Acesta e adevĕrul, după convingerea nóstră, şi-l susţinem, până ce nu ni-se va dovedi contrarul, arĕtându-ni-se a nume: cum aŭ ajuns ziarele magiare, să publice acte, carĭ n'aŭ fost menite publicităţiĭ.“

Numaĭ cu privire la pretinsa iritaţie a Românilor cetim în „Alkotmány“ din 21 a c. următórele: „În zilele trecute semioficiosul „Bud. Tud.“ a împărtăşit în formă de telegramă, că între Românii din Arad e mare „iritaţia“ din causa, că cele sevârşite în conferenţa naţionalistă ţinută deunăzĭ în Budapesfa óre cine le-a „tradat“ înainte de vreme foilor ungurescĭ din Budapesta. O fóe din Arad reproduce acum „telegrama“ luĭ „Bud. Tud.“, din ceea ce ar puté să se conchidă, că în Arad în cercurile românescĭ ómeniĭ nu sciŭ nimica despre „iritaţia“ aceea.“

Procesul în contra demonstranţilor de la Orade. — Foile din Budapesta din 20 a c. publică următórea scire:

„E încă în viua amintire a publicului demonstraţia aceea veninósă, carea s'a sevârşit acum sînt câţĭ va anĭ în Oradea mare împotriva episcopuluĭ Pavel şi în a Românilor de acolo. Pe publicul cetăţiĭ l-aŭ aţîtat acusele acelea marĭ, carĭ preotul greco-catolic al dieceseĭ de Orade Pituk Béla le-a ridicat într'o broşură asupra episcopuluĭ Michail Pavel acusându-l între altele cu romanisare violentă. Când şi strada încă şi-a însuşit afacerea acésta de fire primejdiósă, din lucru s'a desvoltat un scandal grozav de stradă. Acusaţiĭ principalĭ aŭ fost Bertsey György, presidentul camereĭ industriale din Oradea

---

„Adorján (Szt. Adrian), Apa, Avasujváros, Batiz, Berenczc, Bicsad, Bujánháza, Busák, Feketefalu (Ocoliş), Felsőfalu (Negresci), Görbed, Józsefháza (după numele luĭ Ĭosif fiul luĭ Simeon), Kánya saŭ Kalynháza (Călinescĭ), Király-Darócz, Kis Szent Maria, Komorzány (Cămârzana), Krasseu, Lekincze, Lippó, Magos-Ligethi, Matólcz, Misztótfalu, Nagy şi Kis-Mogyorós, Monostor, Oláhtótfalu (Strbu), Oláhujfalu (Buzescĭ), Rákos Terebes (Racova), Raksa, Nagy şi Kis Sikárló, Sebespatak (Şibis), Szamostelek, Szent-Márton, Tartócz, Therep, Tiszaberek, Tur, Turvékony, Udvari şi Vama.

Tóte acestea posesiunĭ cu fórte puţine escepţiunĭ se află în jurul castrelor Megyes şi Seinĭ, ambe dominiĭ ţinĕtóre de familia banuluĭ Simeon. Se estind cam de la marginea Selagiuluĭ spre Satu-mare, Seinĭ, Baiamare, şi în Ugocsa în ţara Avaşuluĭ.

Cam pe acela-şĭ timp, când familia banuluĭ Simeon, a bună samă pentru meritele câştigate întru suprimarea revoluţiunĭ din Croaţia şi Dalmaţia, a căpĕtat unele posesiunĭ la dominiul din Megyes (1369), tot cam pe atuncĭ (1365) şi voĭvoḑilor *Balc* şi *Drag* cu fraţiĭ *Dragomir, Ştefan* şi *Ioan* alias Oláh, fiiĭ luĭ *Sas* Moldoveanul, familiariĭ regeluĭ Ludovic I, întru recompensarea serviţiilor, că lăsând Moldova, aŭ venit în Ungaria sub fidelitatea regeluĭ, li-se donézĕ dominiul, ce l-a avut *Bogdan* trecut în Moldova, a nume *Conia* (Konyia) cu apartinenţiile *Joód, Baeskow* (Boşcăŭ), *Keet-Vişeŭ, Moyze, Bors, Ketzereste.*

De aci în colo, după cum membriĭ familieĭ s'aŭ înălţat la deosebite dignităţĭ ca comiţĭ aĭ Maramurĕşuluĭ, Satmareluĭ, aĭ Secuilor, şi dominiile lor s'aŭ tot înmulţit. Aşa la 1383 prin regina Maria li-se dă dominiul *Aranyos* în districtul *Szilágyság;* la 1390 capĕtă *Kővár, Óvári,* apoĭ *Taraczkőz* ţinĕtoriŭ de castrul *Nyaláb.* La 1392 de la regele *Sigismund* capĕtă districtul *Erdőd* cu posesiunile românescĭ cele dóuĕ *Azzyág, Borzlyuk,* cele dóuĕ *Ewrvynys, Bassafalva* şi *Tryvarcha.*

Dintre dominiile estinse ale familiilor *Balc* şi *Drag* mai cu samă dominiile din Chior, Selagiŭ şi Erdőd eraŭ în nemijlocită vecinătate cu dominiul Megyeşuluĭ. Şi cum că în unele posesiunĭ familiile *Simeon* şi *Balc* aveaŭ părţĭ proporţionate, orĭ fie care forma drept la acelea, s'ar vedé de acolo, că pentru unele din acele tot mereŭ se certaŭ, cum aŭ fost de esemplu posesiunile *Caraşeŭ, Mogyorós, Stylidebuk,*[1]) *Hirip, Tiszaberek, Apa* şi *Kis Sikárló.*

(Va urma.)

(Felgyógy). Cfr. decretul regineĭ Isabella din 1557. unde de şi e vorbă despre episcopul din Fel-Diod, dară documentul este suprascris *„donatio episcopi Wladensis“*, decĭ copistul aceluĭ timp trebue că a sciut, cum că acel episcop a fost al Vadului, ĕră nu al Fel-Diodului, căcĭ alt cum ar fi trebuit să suprascrie *„donatio episcopi Fel-Diodensis“*. Cfr. Siebenbürgische Quartalschrift I. Jahrgang pag. 193.

Petru Voda din Moldova a fost aliatul luĭ Zápolya, care pentru aceea ĭ-a dăruit *Csicso, Bistriţa* şi alte sate din Transilvania (cfr. Magazin istoric T. I. n. 3. pag. 167; T. III. n. 3. pag. 193 seq.).

În castrul din *Csicso* a scăpat *Petru* voĭvodul cu tótă familia sa, unde a stat, până ce prin Turcĭ a dóna óră a fost pus în domnie. Pe acel timp în Csicso a fost şi un episcop, carele împreună cu alţiĭ se sfătuise, ca pe *Petru* să-l omóră (Magazin istoric T. I. n. 3. p. 173). De la acel voĭvod Petru se află între clenodiile mitropolitane din Blaş un supragenunchieriŭ episcopesc, care-l donase la 1537 Mitropolituluĭ Barlaam (Magazin istoric T. III. n. 4. p. 202).

Şi óre pentru ce a dat Isabella episcopuluĭ Cristofor Feldiodul? Cuget, că pentru aceea, pentru că ca unul, ce era episcop al Vaduluĭ în dominiul voĭvoduluĭ *Petru Rareş,* la 1556 ţinu cu acel voĭvod, care ajutase Isabelleĭ cu óste, ca să se pótă reîntórce în Transilvania. Se póte, că acel episcop a fost mijlocitoriŭ întru realisarea împăcăciunĭ dintre guvernatoriul Bebek şi Isabella cu întrevenirea luĭ *Alesandru* domnul Moldovei (Magaz. istoric T. III. n. 4. p. 209).

[1]) Lângă Farnoş cfr. doc. din 1272 la Szirmay o. c. T. II. pag. 225.

mare, și scriitorul Sas Ede, pe atuncia redactor al luĭ „Nagyvárad“. În anul trecut în August a ținut în afacerea acésta tribunalul din Oradea mare pertractarea finală și cu acest prilej a osîndit pe ceĭ doĭ acusațĭ principalĭ Bertsey și Sas Ede la câte șese lunĭ temniță pentru crima de violență sevârșită în contra privaților, ér pe ceĭ alalțĭ acusațĭ ĭ-a judecat la pedépsă maĭ mare saŭ maĭ mică de închisóre. Însе sentența, care a provocat chiar și între Românĭ sensație bunicică (? Red.), tabla din Oradea mare a schimbat-o. Tabla adecă pe basa referateĭ luĭ Molnár Géza a achitat pe deplin pe ceĭ doĭ acusațĭ principalĭ Bertsey György și Sas Ede, ér cu privire la ceĭ alalțĭ treĭ zecĭ și patru acusațĭ parte a aprobat, parte a schimbat sentența judecătorieĭ de prima instanță. Curia reg. pe lângă referata judeluĭ Schedius a pertractat astăzĭ afacerea și a aprobat sentența tableĭ în tótă estensiunea eĭ.“

Lucru sensațional. — Din primul „Telegrafuluĭ Roman“ din 20 a c.:

„*Nihil sine ovo.* Așa și alternativa din chestiune nu s'a născut de sine, ci a produs-o nefericita desbinare confesională introdusă în corpul încercatuluĭ nostru neam prin dușmaniĭ seculariĭ, cărora le-a succes și față de poporul românesc executarea programuluĭ lor, cuprins în draconica maximă: „*divide et impera*“.

„Cu durere pentru némul nostru, — și de și ne vine cu greŭ, — dar trebue să mărturisim, că mulțĭ din ómeniĭ cu crescere bisericéscă a bisericiĭ surorĭ gr.-catolice desvóltă un zel vrednic de cause maĭ bune întru a nutri rĕul amintit. A dese orĭ ca și nisce agențĭ pândesc după momentele unor neînțelegerĭ și nemulțămirĭ fie cât de micĭ, orĭ caută a produce eĭ înșiș-și asemenea neînțelegerĭ în sinul credincioșilor nostri, spre a puté prinde teren momelele și ademenirile de trecere.

„Maĭ ales se póte observa ivirea acestuĭ achileic călcâiŭ al némuluĭ nostru atuncĭ, când e vorba de întroducerea uneĭ îmbunătățirĭ, uneĭ reforme, fie pe terenul bisericesc, fie pe cel școlar.

„Când se zidesce un edificiŭ bisericesc, orĭ școlariŭ, când se ținteșce la crearea uneĭ instituțiunĭ nóuĕ, se cere câte un mic imposit; acesta póte ușor produce nemulțămirea; agenții se ivesc, și intențiunea bună a bisericiĭ e zădărnicită total, saŭ în parte.

„Firesce, că prin acésta se zădărnicesce, orĭ cel puțin se împedecă și progresul nostru cultural, ceea ce numaĭ indigna póte pe orĭ ce fiŭ cu dragoste de némul românesc.

„E cunoscut acest rĕŭ, căcĭ a dese orĭ ne întîlnim cu eĭ în munca pentru înaintarea nóstră culturală, de aceea avem datorință cu toțiĭ a lucra pentru stîrpirea luĭ. Toțĭ fiiĭ credincioșĭ și maĭ ales clerul nostru trebue să fie cu ochiĭ în patru, cu deosebire acum, când spre marea nóstră mirare ne-a venit la cunoscință, că *unul dintre episcopiĭ românĭ gr.-cat. a invitat la reședința sa pe toțĭ protopopiĭ sĕĭ tractuali și le a descoperit cu desconsiderarea orĭ căruĭ principiŭ de toleranță, că se vor face vrednicĭ de archierésca-i bunăvoință, recunoscință și ajutoriŭ numaĭ căutând a câștiga cât maĭ mulțĭ proseliți.*

„Sciind, că din turma nóstră se intenționéză și speréză câștigarea de proseliți, sîntem datorĭ a spune în vileag acéstă scire, drept avis celor interesați și drept material de gândire pentru ceĭ ce cred, că asemenea atacurĭ la adresa nóstră pot fi trecute cu vederea, și că cu ast fel de ómeni intoleranți putem trăi în frățéscă pace.“

Mare lucru! Se vede, că dniĭ de la „Tel. Rom.“ nu sciŭ, că firea adevĕruluĭ, deja și a celuĭ din rîndul firiĭ, dar cu atât maĭ vîrtos a celuĭ preste fire, e espansivă.

Asta e dóră deosebirea dintre biserica nóstră catolică și dintre cea „ortodoxă“, că pentru biserica nóstră nu este petec de pămînt, în care ea să nu se simțéscă silită prin firea sa primită de la Mântuitoriul la împlinirea mandatuluĭ: „Mergênd învețați tóte popórele!“ Orĭ le place acésta neuniților, orĭ nu, adevĕrul nu-și va schimba firea.

Ér ce privesce învinuirea cu „agenți“, carĭ „pândesc după momentele unor neînțelegerĭ și nemulțămirĭ șcl.“, adreseze-se dniĭ de la „Tel. Rom.“ la dl Nicolaŭ Ivan. Dluĭ a bună samă le va puté spune, cum a sevârșit lucrurĭ de acestea printre credincioșiĭ nostri.

Revistă bisericéscă.

Roma.

În 17 a c. Sfinția Sa a primit în sala consistorială cam 400 de patricianĭ romanĭ. În alocuțiunea, ce le-a ținut-o Papa, a considerat omagiile lor de un semn al alianței indisolubile dintre pontificat și dintre cetatea, care are caractĕrul unuĭ loc sacru. Papa a respins învinuirea celor ce cualifică ca nepatriotism alipirea de S. Scaun Apostolic, și a zis, că națiunea nu va fi fericită, cât timp va rĕmâné espusă influinței sectarilor. În fine Papa ĭ-a îndemnat pe patricianĭ, să deprindă și în viitor fapte de piĕtate și virtuțĭ, carĭ sînt cea maĭ sigură garanță a prosperărĭ și mântuirĭ.

„Pol. Corr.“ primesce scirea, că consistoriul de cardinalĭ proiectat pe luna acésta se va amâna până în Martie.

Egipt.

La Bobotéza aŭ convenit în sinod episcopiĭ și preoțiĭ patriarchatuluĭ unit al bisericiĭ coptice. Pe cum se anunță din Egipt, edificarea seminariuĭ clerical coptic din Tahta înaintéză repede așa, cât în Maiŭ va fi terminat. În legătură cu seminariul se ridică și residența episcopuluĭ de Teba, care de asemenea reșede în Tahta.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Cestiunea Fiumană a încurcat-o destul de bine Dárday așa, cât tóte încercările de a o descurca aŭ rĕmas până acum fără resultat. În 10 a c. representanza purcedênd la alegerea de primar a reales pe dr. Mayländer cu 43 voturĭ. Numaĭ 3 voturĭ a primit Vio. La recercarea comisaruluĭ regesc dr Gaál Tibor noŭ alesul a declarat, că cu bucurie primesce alegerea, dară la nicĭ un cas nu póte jura supunere față cu nóuĕle legĭ, căcĭ representanza nu a fost întrebată la aducerea lor. Mayländer a fost viŭ aplaudat, ér Gaál a declarat, că nefiind autorisat a primi o atare declarație condiționată, până la ulterióră dispunere a guvernuluĭ suspendéză representanza.

Prima sesiune a dieteĭ s'a închiat Lunĭ, ér a dóua s'a început Mercurĭ cu constituirea birouluĭ și cu distribuirea deputaților în secțiunĭ.

Austria.

Ministrul Gautsch s'a convins, că guvernul în cestiunea împăcărĭ popórĕlor nu póte purcede în chip arbitrar, după cum aŭ purces în trecut antecesoriĭ luĭ liberalĭ declarațĭ și nedeclarațĭ. El a vĕdut, că prin tractarea de-a dreptul cu capiĭ partidelor nu póte resolvi cestiunea de limbă în Boemia, pentru aceea espunêndu-și principiile sale îndruméză pe ceĭ interesațĭ, să complaneze lucrul între dînșiĭ. Spre acest scop în ședința din 17 a c. a dieteĭ boeme a declarat prin locotenentul Coudenhove următórele: „Față de variile dificultățĭ provocate prin ordinațiunea din 5 April 1897 în cestiunea limbilor regimul își ține de datorință a sa, să-și descopere principiile și intențiunile sale. Guvernul purcede din principiul, că în regatul Boemieĭ ambele limbĭ ale țĕriĭ sînt egal îndreptățite în oficiĭ. De aicĭ urméză, că fie căruĭ cetățan din Boemia între limitele țĕriĭ îĭ stă în voe de a-și căuta drepturile la tóte oficiile țĕriĭ în orĭ care din cele dóuĕ limbĭ. La acest principiŭ guvernul ține strîns. Pentru crearea de stărĭ pacinice însе guvernul este gata a asculta dorințele motivate prin împrejurările actuale. De aceea el plănuesce, ca la eventuala regulare a cestiuniĭ de limbă pe basa recensiuniĭ poporuluĭ să facă deosebire între districte cu o limbă și districte mixte, în carĭ limba oficiósă e saŭ cea germană saŭ cea cehă saŭ ambele.“ În declararea guvernuluĭ nu se spune, carĭ districte să se considere de mixte, și carĭ de o singură limbă. Fiind că de presente nu s'ar afla un numĕr suficient de cetățenĭ, carĭ să scie amîndóuĕ limbile, guvernul pune în prospect a reforma învĕțămîntul în școliile mediĭ ale Boemieĭ în sensul, ca să pótă învĕța acolo ambe limbile țĕriĭ.

Cehiĭ aŭ aplaudat de repetite ori vorbirea, pe când Germaniĭ aŭ manifestat resens față de ea. Wolf, inscenatoriul scandalelor din parlamentul central, și-a deprins măestria și în dieta boemă.

Germania.

În dieta prusiană venind pe tapet în ședința din 20 a c. novela referitóre la legea de colonisare, cancelariul Hohenlohe a declarat, că novela o are înainte de tóte tendențe economice. Ce privesce partea politică, e fapt, că în ținuturile cu poporațiune mestecată Poloniĭ se înmulțesc. A o împedeca acésta și a întări germanismul are de scop legea presentă. Ea nu are nicĭ de cum tendențe

ostile, ci trebue să se spună Polonilor, ca să-şi împlinéscă datorinţele faţă de Prusia. Mulţi o fac acésta, dară mulţi nutresc inimiciţie în contra Prusiei. Neîncetat se nutresce sperarea în restaurarea unei Polonii independente. Prusia nu póte şi nu va ceda nici când provinţa Posen. Principele Bismarck a avut drept, când a zis: „Noi trebue să ne păstrăm libără calea de la Breslau spre Königsberg.“ Acolo, unde se tractézá de interesele statului, — zice oratorul, — nu cunósce nici un compromis.

Polonul Jadrzewski protestéză în contra suspiţionării patriotismului Polonilor, pe cum şi în contra germanisării. Nadbyl încă vede în proiect intenţiunea de a stirpi polonismul şi catolicismul. Şoviniştii germani, — ca şi cum ar fi învĕţat de la cei magiari, — zic, că trebue să apere pe Germani în contra Polonilor.

Franţa.

Alianţa israilită cu orî ce preţ cércă, să salveze pe căpitanul Dreyfuss condamnat pentru tradare de patrie. Denegarea creditului, întrerumperea legăturilor comerciale şi alte mijlóce de acestea s'aŭ practicat faţă cu cei ce nu eraŭ pentru Dreyfuss. Pressa europénă era plină de tânguirile lui Israil şi de cele mai injurióse insinuări la adresa ziarelor, ce nu staŭ la dispoziţia Jidovimii. În sĕptĕmânile trecute spre a renoi procesul lui Dreyfuss şi spre a-l elibĕra ca nevinovat s'aŭ acătat de maiorul Walsin-Eszterházy, pe carele ar fi voit, să-l pună în locul lui Dreyfuss ca trădător, fiind că le-ar semĕna scrisorile. După ce tribunalul militar a declarat pe Walsin-Eszterházy de nevinovat, agitaţiunea pentru Dreyfuss tot n'a încetat. Alianţa şi-a aflat un vrednic aliat în romanţierul imoralităţii Emil Zola. Acestuia presa jidovéscă i-a făcut reclam; de aceea a luat şi el în apĕrare causa lui Dreyfuss. Zola în o epistolă adresată presidentului Faure şi publicată în ziarul „Aurore“ ridică cele mai grave acuse în contra întregului cabinet şi a tribunalelor militare din causa, că aŭ condamnat respective n'aŭ elibĕrat pe Dreyfuss. La interpelarea conteluî de Mun ministrul president a declarat, că va trage la judecată pe Zola, de şi prevede, că prin acésta se va mai ţiné numai la suprafaţă afacerea Dreyfuss.

În contra lui Zola s'aŭ inscenat demonstraţiuni mai ales pentru insultarea armatei. Dar şi cu el ţin socialiştii, anarchiştii şi Alliance israelite. Vrednică societate.

Turcia.

Din Constantinopol se anunţă, că Sultanul în curênd va sancţiona prin o irade contragerea noului împrumut de 1,200.000 funţi turcesci de la banca otomană şi de la banca germană din Berlin.

Rusia pretinde de la Pórta, ca să denuméscă de guvernator în Creta pe principele Georgiŭ al Greciei. Pórta vede în acésta triumful grecismului şi de aceea se opune. Atitudinea celor alalte puteri până acum e reservată în cestiunea acésta.

Asia.

Atitudinea Angliei în cestiunea sineză corespondentul din Londra al ziarului vienez „Pol. Corr“ o formuléză în următórele: Acţiunea Mariî Britanie nu se îndréptă în contra luării în arîndă a portului Chiao-Ciau prin Germania, nici în a iernării escradrei rusesci în Port-Arthur, ci mai mult în contra desvoltării acestor întreprinderi importante. Integritatea şi autonomia Sineî, pe cum şi egala îndreptăţire a tuturor naţiunilor în comerciul cu imperiul sinez, acestea sînt principiile conducĕtóre ale politicii angleze în Asia ostică. Programul acesta e primit şi de Ţaponia şi moralminte e spriginit şi de Statele unite.

Prospect

pentru înfiinţarea unui institut de credit şi economii, societate pe acţii, în Oradea mare (Nagyvárad) sub numele

„Bihoreana“.

1) Subscrişii fundatori luăm iniţiativa pentru întemeiarea unui institut de bani, pe timp nedeterminat, sub firma: *„Bihoreana* institut de credit şi economii, societate pe acţii, în Oradea mare (Nagyvárad)“.

Scopul societăţii este a deştepta spiritul de economie în tóte clasele societăţii, prin depuneri spre fructificare şi prin deschidere de credite solide, a înlesni orî ce lucrare onestă pe terenul agriculturii, industriei, comerciului şi altor afaceri ecomocice.

2) Societatea se înfiinţéză cu un capital de 200.000 fl. saŭ 400.000 coróne.

3) Capitalul social de 200.000 fl. respective 400.000 coróne se împarte în 2000 acţii de câte 100 fl. saŭ 2000 coróne.

4) Subscrierea acţiilor se închie cu ziua de 15 Martie 1898 st. n.

5) La subscrierea acţiilor sînt a se plăti 10% din valórea nominală a acţiei, adecă după fie care acţie câte 10 fl. saŭ 20 coróne şi 2 fl. saŭ 4 coróne de la fie care acţie ca spese de fondare.

La 30 de zile după adunarea generală constituantă vor fi a se plăti direcţiunii 20% din valórea nominală a acţiilor, adecă după fie care acţie câte 20 fl. saŭ 40 coróne.

Ĕră restul de 70% va fi a se plăti la provocările direcţiunii; însĕ direcţiunea nu va puté pretinde plătirea în rate mai marî de 10% şi în terminî mai scurţi de câte 3 luni.

6) Fundatorii îşi susţin dreptul de a alege prima direcţiune pe treî anî (Legea comercială §. 183).

7) În casul când s'ar subscrie mai multe de cât 2000 acţii, reducerea se va efeptui în proporţiune de la aceia, carî aŭ subscris mai multe acţii.

Adunarea generală constituantă póte decide însĕ şi ridicarea capitaluluî social până la suma subscrisă.

Oradea mare, 23 Septembre 1897.

Ţosif *Vulcan* redactor şi proprietar, Toma *Pacala* protopop, Nicolaŭ *Zigre* adv., Ţos. *Roman* adv., Dr. Coriolan *Pop* adv., T. *Kővári* preposit capitular, Petru *Mihuţ* protopop gr. cat., Dr. Florian *Duma* adv., Samuil *Ciceronescu* prof. prep., Dr. Aurel *Lazar* adv., Andreiŭ *Horvath* presbiter, Petru *Pantea* comerciant (toţi din Oradea mare); G. *Pop de Băsesci* proprietar în Băsesci, Vasilie *Ignat* advocat şi proprietar în Beiuş, A. *Palladi* preot şi proprietar în Feneş, Dr. Gavril *Cosma* adv. şi proprietar în Beiuş, A. *Gosma* director esecutiv al „Silvaniei“ în Şimleŭ, Dr. Ţustin *Popp* c. adv. şi proprietar în Tinca, Dr. Ţ. *Nichita* adv. în Şimleŭ, Victor *Illyes* proprietar în R.-Christur, Mih. *Veliciŭ* adv. în Chişineŭ, Nic. *Vuia* direct. instit. „Victoria“ în Arad.

Noutăţi.

Din Archidiecesă. M. On. *Ioan Stoica* prof. de la şcóla normală din Blaş e numit paroch al Pogăceleî şi viceprotopop al tractului protopopesc al Pogăceleî, ér On. *Virgiliŭ Codarcea* administrator parochial interimal în Pogăcéua e numit administrator paroch. în Ţăgşor protopopiatul Catineî.

Dar preaînalt. Maiestatea Sa Monarchul, — cum aflăm în foile magiare, — a binevoit a dărui din casseta privată 100 fl. comunităţii bisericesci gr. cat. din Haşag pentru edificarea bisericii.

Denumire. *Demetriŭ Ponoran,* subnotar la tribunalul din Szabadka, e numit subjude la judecătoria regéscă din Cehul Silvaniei.

„La Gerarchia cattolica“, schematismul, ce apare în Roma în fie care an, scrie, că din cei 263 pontifici, câţi aŭ urmat de la s. Petru până în present, numai 11 aŭ guvernat biserica preste 20 de anî, carî anî actualul pontifice îî ajunge în curênd. Dintre cei 59 de cardinalî cel mai bĕtrân, cardinalul Mortel, e în al 93-lea an al etăţii şi în al 41-lea al numirii de cardinal; 2 cardinalî sînt mai bĕtrânî de 80 anî; 19 sînt între anii 70—79; 28 între anii 60 şi 69 ai etăţii, 7 între 50 59, 2 sînt de câte 48 de anî. Numai 5 dintre actualii cardinalî sînt creaţi de Papa Piŭ IX. pe când cei alalţi sînt creaţi de Leo XIII, care în decursul pontificatului sĕŭ a numit 117 cardinalî.

Ligă pentru ţinerea sĕrbătorilor. Fiind că de când domnesce liberalismul modern, o mare parte a ómenilor a devenit nepăsătóre faţă de lucrurile sacre, şi moravurile se selbătăcesc, în Roma s'a înfiinţat Liga pentru ţinerea creştinéscă a serbătorilor, prin ce se deştéptă şi nutresce simţul religios.

Órele private, acest ajutor special pentru studenţii slabi, s'aŭ cassat. Ministrul de culte şi instrucţiunea publică a oprit profesorilor de a mai da aşa numitele óre private.

Fómete in Banat. Foile ungurescî scriŭ, că în Banat miseria între Ciangăii aduşi acolo din Bucovina e la culme; 18 mii de Ciangăi sînt în pericolul de a muri de fóme. Dacă între Ciangăi, carî se bucură de atâtea favoruri din partea statului, e aşa mare miseria, câtă lipsă trebue să ducă cei ce nu se împărtăşesc de atarî favoruri?

Relaxare de dare. În conferinţa ţinută Luni în ministeriul de finanţe s'a raportat, că în ţinuturile mai misere s'aŭ ĭertat restanţele de dare în sumă de 5,180.000 fl. Relaxarea s'a făcut mai ales micilor economi, ĭertându-se posiţii de câte 5—10 fl.

Cas de mórte. *Ştefan Pop* preot deficiente în *Dumbrăŭ* a repausat în 29 Dec. 1897 în etate de 82 anî şi în al 34-lea an al preoţieî.

În veci amintirea luî!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Omilia I. a s. Ioan Crisostomul despre cuvîntarea de pe munte.

Privesce, cât e de nepoftitoriŭ de cinste și de strălucire. Că nu-l ducea cu sine, ci când avea să vindece, atuncia se ducea el însu-și în tóte părțile cercetând și cetățĭ și ținuturĭ. Éră când a fost de față popor mult, petrece într'un câmp, și nu în cetate și în mijlocul uneĭ piețe, ci în munte și în loc pustiŭ, și prin acésta ne învață pe noĭ, ca nimica să nu facem, pentru ca ómeniĭ să ne vadă, și să părăsim lărmuirile cele ce ne staŭ în cale, și acésta maĭ ales atuncia, când avem să ne socotim și să cumpĕnim lucrurile cele ce ne sînt de lipsă. Éră dacă s'a suit și a ședut, s'aŭ apropiat la dînsul învĕțăceiĭ luĭ. Vedĭ, cum aŭ crescut în vîrtute, și cum s'aŭ făcut cu toțiĭ maĭ bunĭ? Că mulțimea a vĕdut minunile, éră aceștia maĭ doriaŭ să și audă óre ce lucru mare și înalt. Acésta l-a îndupleeat decĭ, să învețe, și l-a făcut, să înceapă cuvîntarea acésta. Că el nu numaĭ vindeca trupurile, ci și îndrepta sufletele, și de la îngrijirea acestora se întórcea érăși la îngrijirea acelora, făcênd de o dată felurit folosul, și mestecând cu învĕțătura cu graiul dovedirea cu fapte, și astupând gurile cele nerușinate ale ereticilor prin aceea, că purta grije de amîndóuĕ substanțele, dovedind, că el e ziditoriul a tótă vieţuitórea. De aceea împărtășia în multă îngrijire amîndóuĕ firile îndreptând acum pe aceea, acum pe acésta. Acest lucru l-a făcut și atuncia. Cetim adecă: „Deschidênd gura sa îĭ învĕța pe eĭ.“ Și óre de ce se adauge: „Deschidênd gura sa“? Pentru ca să sciĭ, că el învĕța, și când tăcea, éră nu numaĭ când grăia, acum deschidênd gura sa, acum dând glas prin faptele sale. Éră când audĭ, că „îĭ învĕța pe eĭ“, să nu gândescĭ, că a grăit numaĭ cu învĕțăceiĭ, ci printr'înșiĭ cu toțiĭ. Căcĭ fiind că mulțimea era de popor, din numĕrul celor ce se tîriaŭ pe pământ, a aședat înaintea sa céta învĕțăceilor și a îndreptat către aceștia cuvintele, întocmind cuvîntarea cea către aceștia așa, ca învĕțătura înțelepciuniĭ să nu fie spre greutate nicĭ tuturor celor alaltĭ, carĭ aveaŭ lipsă fórte mare de cele ce a zis. Ceea ce a dat-o decĭ Luca să se înțelégă, când a zis, că el a îndreptat cuvintele sale către eĭ, aceea a scris-o și Mateiŭ limpede: „S'a apropiat la dînsul învĕțăceiĭ luĭ, și îĭ învĕța pe eĭ.“ Căcĭ ast fel și ceĭ alaltĭ aveaŭ să asculte maĭ cu poftă, de cât dacă ar fi grăit către toțĭ. Așa dară unde începe și ce fel de temeliĭ pune împĕrăției celeĭ nóuĕ? Să ascultăm cu luare a minte celea ce ni-le spune. Căcĭ ele s'aŭ spus acelora, dară s'aŭ scris pe sama tuturor celor ce vor fi după aceea. De aceea grăind se cuprinde cu învĕțăceiĭ, însе nu mărginesce celea zise numaĭ la eĭ, ci rostesce tóte fericirile în chip neţĕrmurit. Că nu a zis: „Fericiți sînteți voĭ, dacă veți fi sĕracĭ,“ ci: „Fericiți ceĭ sĕracĭ.“ A bună samă chiar și dacă le-ar fi zis către aceia, sfaturile totuși a voit să fie comune. Căcĭ când zice: „Étă eŭ cu voĭ sînt în tóte zilele până la sfârșitul vécului“ (Mt. 28, 20), nu-ĭ agrăesce numaĭ pe eĭ, ci printr'înșiĭ agrăesce și lumea întrégă. Și când îĭ fericesce, dacă vor răbda persecutare și vor fi asupriți și uciși, împletesce cununa nu numaĭ pe sama lor, ci și pe sama tuturor celor ce vor răbda acestea bine. De altmintrea pentru ca acésta să se vadă maĭ bine, și să sciĭ, că acelea, carĭ le zice, se referesc fórte tare la tine și la tótă firea omenéscă, de cum va voesce óre cine, să fie cu luare a minte la ele, ascultă, în ce chip începe cuvîntarea acésta minunată. „Fericiți ceĭ sĕracĭ cu spiritul, că a acelora este împĕrăția cerurilor.“ Ce însamnă „ceĭ sĕracĭ cu spiritul“? Ceĭ smeriți și ceĭ cu inimă înfrântă. Că spiritul însamnă aci sufletul și voința. De óre ce sînt adecă mulțĭ umiliți nu de voe bună, ci siliți de necesitatea lucrurilor, îĭ trece pe aceștia, — că acesta nicĭ nu ar fi lucru vrednic de laudă, — și fericesce în rîndul cel dintâiŭ pe aceia, carĭ cu voea se umilesc și se cuceresc. Și de ce nu a zis „ceĭ umiliți“, ci „ceĭ sĕracĭ“? Pentru că acésta e maĭ mult de cât aceea. Că prin acésta a numit pe ceĭ ce se tem și se cutrĕmură de poruncile luĭ Dumnezeŭ, despre carĭ a zis Dumnezeŭ și prin profetul Isaie, că-ĭ sînt fórte bineplăcuți: „Spre carele voiŭ căuta, fără numaĭ spre cel smerit și lin, și carele trĕmură de cuvintele mele?“ (Isaie 66, 2.)

Că multe sînt chipurile umilinţeĭ; și unul e umilit în mĕsură maĭ mică, éră altul preste tótă mĕsura. Umilința acésta o laudă și fericitul profet, descriindu-ne nu inima numaĭ cucerită, ci pe cea fórte înfrântă, când zice: „Jertfă luĭ Dumnezeŭ spirit înfrânt, inimă înfrântă și umilită Dumnezeŭ nu va urgisi“ (ps. 50, 18). Acésta o oferesc luĭ Dumnezeŭ în loc de jertfă mare și ceĭ treĭ tineri zicênd: „Ci cu suflet umilit și cu spirit plecat să fim primiți“ (Cant. 15). Acésta o fericesce acuma și Christos. Căcĭ relele cele maĭ marĭ, și carĭ strică tótă lumea, aŭ isvorît din sumeție. Că dóră diavolul, carele maĭ înainte nu a fost acesta, în acest chip s'a făcut diavol, ceea ce o spune limpede și Pavel: „Ca nu umflându-se să cadă în judecata diavoluluĭ“ (1 Tim. 3, 6). Asemenea și omul cel dintâiŭ umflat fiind prin diavolul cu sperările acestea a fost aruncat în nefericire și s'a făcut muritoriŭ. Sperând adecă, că se va face Dumnezeŭ, a perdut, și ceea ce avuse. Pentru acésta dojenindu-l decĭ Dumnezeŭ și bătêndu-și joc de nebunia luĭ a zis: „Étă Adam s'a făcut ca unul din noĭ“ (Fac. 3, 22). Și fiesce care din ceĭ ce aŭ fost după acestea, a căduț în fărădelege închipuindu-și, că este asemenea luĭ Dumnezeŭ. Fiind că decĭ acésta era cetățuea relelor, și rădăcina și isvorul a tótă fărădelegea, gătind bóleĭ leacul potrivit a dat maĭ întâiŭ legea acésta ca temeiŭ tare și neclătit. Că fiind acésta temeiul, ziditoriul așédă de-asupra eĭ tóte cele alalte în chip neclătit. Éră delăturându-se acésta, chiar și dacă óre cine vieţuind ar ajunge până la ceruri, tóte cad ușor și se vor întórce spre sfârșit nefericit. De și aĭ adunat ajun și rugăciune și milostenie și curățenie și orĭ ce altă bunătate, fără de umilință tóte se petrec și se nimicesc. Acésta a pățit-o și Fariseul; că dacă a ajuns chiar la culme, perdênd tóte a căduț jos, pentru că nu avea pe mama bunătăților. Căcĭ pe cum sumeția e isvorul a tótă rĕutatea, așa e și umilința începutul a tótă silința bună. De aceea și începe de aci scoțênd cu rădăcină cu tot tótă îngâmfarea din sufletele ascultătorilor. Și de ce o zice acésta către învĕțăceĭ, carĭ eraŭ de tot umiliți? Că eĭ nu aveaŭ nicĭ o causă de a se sumeți, că dóră eraŭ pescarĭ și sĕracĭ și necunoscuți și fără de învĕțătură. Acestea nu aŭ fost îndreptate către învĕțăceĭ, ci către ceĭ ce aŭ fost atuncia de față, și către ceĭ ce aveaŭ să urmeze după eĭ, ca să nu-ĭ despreţuéscă pentru acestea. Ba încă și maĭ mult, ele aŭ fost îndreptate și către învĕțăceĭ. Că de și acum nu avură lipsă de preîngrijirea acésta, totuși aveaŭ lipsă de ea maĭ târziŭ, adecă după semne și minuni și după onorarea cea din partea lumiĭ și după încrederea, ce o aveaŭ în Dumnezeŭ. Că nicĭ bogăția, nicĭ puterea, nicĭ însă-și împĕrăția nu puteaŭ să sumeţéscă pe óre cine așa de ușor ca tóte acelea, în carĭ s'aŭ împărtășit eĭ. De altmintrea se putea întîmpla, ca eĭ și maĭ înainte de minunile acelea să se sumeţéscă și să pățéscă óre ce omenesc vĕdênd mulțimea și priveliștea aceea, carea împrejura pe Învĕțătoriul. De aceea le îmblândesce pe loc gândirea. Și cuvintele sale nu le rostesce în chipul unuĭ sfat orĭ în al poruncilor, ci în forma fericirii făcênd, ca vorbirea să fie încă și maĭ puțin spre greutate, și deschidênd tuturor drumul spre învĕțătură. Că nu a zis: „Accla“ orĭ „acesta“, ci că vorĭ fi fericiți toțĭ, ceĭ ce vor face acestea. Așa că orĭ eștĭ sclav, orĭ cerșitoriŭ, orĭ sĕrac, orĭ străin, orĭ neînvĕțat, nimica nu te împedecă de la aceea, ca să fiĭ fericit, dacă te veĭ sili după vîrtutea acésta. După ce a început decĭ de acolo, unde lipsa a fost cea maĭ mare, purcede la altă poruncă, care parea se împotrivi judecăților lumiĭ întregĭ. Că pe când toțĭ cugetă, că fericiți sînt, ceĭ ce se bucură, éră miserĭ sînt, ceĭ ce sînt în întristare, sĕrăcie și jale, dînsul fericesce pe aceștia maĭ pe sus de cât pe aceia, zicênd ast fel: „Fericiți, ceĭ ce plâng.“ Și totuși pe aceștia toțĭ îĭ zic nefericiți. Că dînsul de aceea a făcut maĭ întâiŭ semne, pentru ca să fie vrednic de credĕmînt, când va da ast fel de legĭ. Ér aci érăși nu a pus simplaminte pe ceĭ ce plâng, ci pe ceĭ ce plâng pĕcatele. În ce chip se oprește fórte și alt fel de plângere, adecă a plânge óre ce din lucrurile lumeștĭ, ceea ce a spus-o limpede și Pavel zicênd: „Întristarea lumiĭ mórte aduce; éră întristarea, carea e după Dumnezeŭ, pocăință spre mântuire fără de părere de rĕŭ lucréză“ (II Cor. 7, 10).

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Ascultă şi judecă însu-ţĭ tribune. Eŭ am esaminat tóte cămerile, pe cum mi-s'a poruncit. Am început cu cele din rîndul cel din sus şi am sfârşit cu cele din cel de din jos. Porunca luĭ Grat, ca uşea cămerii numĕrul V să nu se deschidă, s'a împlinit; în toţĭ ceĭ opt anĭ s'a vîrît printr'o gaură din zid mâncare şi beutură pe sama la treĭ bărbaţĭ. Ĭerĭ m'am dus la uşea aceea curios fiind, să vĕd pe nefericiţiĭ aceia, carĭ preste tótă aşteptarea aŭ rĕmas viĭ atâta vreme. Încuiătorile nu s'aŭ maĭ putut deschide cu cheea. Am împins în uşe, şi ea a căḑut jos, căcĭ ţîţînile îĭ ruginiseră de tot. Am întrat şi am găsit pe un om — bĕtrân, orb, mut şi gol. Pĕrul îĭ atîrna în sucitură ţapene pe spate la vale. Pelea îĭ era ca pergamena cea de colo. El întinse mânile sale, şi unghiile îĭ eraŭ încovoiate şi încâlcite ca unghiile uneĭ pasĕrĭ. L-am întrebat, că unde sînt soţiĭ luĭ. El scutură din cap negând. Am cercat prin cămară, ca să găsim pe ceĭ alalţĭ. Padimentul şi părepĭĭ eraŭ uscaţĭ. Dacă ar fi fost închişĭ acolo treĭ înşĭ, şi doĭ din eĭ ar fi murit, atuncĭ ar fi trebuit să rĕmână cel puţin ósele lor.“

„Şi de aceea gândescĭ —“

„Tribune, eŭ gândesc, că în ceĭ opt anĭ a fost acolo numaĭ un singur arestat.“

Tribunul privi cercetătoriŭ la părcălab şi zise: „Aĭbĭ grije! Tu prin acésta învinuescĭ pe Valeriŭ de o minciună.“

Gesiŭ se închină, dară zise: „Póte că a fost în rătăcire.“

„Nu, el a avut dreptate,“ zise tribunul în chip vioiŭ. „Chiar mărturisirea ta dovedesce, că el a avut dreptate. Nu aĭ zis tu maĭ adineaorĭ, că opt anĭ de zile s'a băgat în cămară mâncare şi beutură pe sama la treĭ bărbaţĭ?“

Ceĭ de faţă primiră cu semne de aprobare acéstă dovadă de minte ageră a superiorului sĕŭ. Dară Gesiŭ nu se da.

„Aĭ auḑit încă numaĭ jumătate din istorie, tribune. În dată ce o vei sci tótă, îmĭ veĭ da mie dreptate. Ce am făcut cu omul acela, o sciĭ; l-am trimis la scaldă, am lăsat, să-l tundă şi să-l îmbrace, l-am dus la pórta fortăreţeĭ şi l-am dimis. Ce-l privesce pe el, mĭ-am spĕlat mânile. Astăzĭ s'a întors, şi l-aŭ adus la mine. Prin gesturĭ şi lacrimĭ mĭ-a dat, să înţeleg, că voesce, să fie dus în dĕrept în cămara sa, şi eŭ am dispus, să i-se împlinéscă dorinţa. Când aŭ voit, să-l ducă de la mine, el s'a desfăcut din mânile ómenilor, mĭ-a sărutat piciórele şi prin semne mĭ-a dat, să înţeleg, că să merg cu el, — şi eŭ m'am dus. Taĭna celor treĭ bărbaţĭ mĕ preocupa şi acuma. Încă nu mĕ liniştisem în privinţa lor. Acuma mĕ bucur, că m'am plecat rugămînţilor luĭ.“

Întrégă adunarea asculta cu luare a minte.

„Când am întrat éră în cămară, arestatul m'a prins de mână şi m'a condus la o gaură asemenea aceleia, prin carea se obicĭnuiseră a-l băga luĭ mâncarea. Ĭerĭ nu am băgat-o de samă, de şi ea e destul de mare, cât să încapă coĭful tĕŭ printr'însa. Fără de a-mĭ lăsa mâna se apropiă cu faţa de gaură, şi din gura luĭ ieşi un glas ca al unuĭ animal. Un glas slab îĭ rĕspunse. Uĭmit l-am tras de la gaură şi am strigat: „Auḑiţĭ!“ Întru început n'am primit rĕspuns. Am strigat încă o dată şi acuma am auḑit cuvintele: „Binecuvîntat fie Domnul!“ Spre cea maĭ mare uĭmire a mea am aflat, că glasul era de femee. Şi eŭ am întrebat: „Cine eştĭ?“ şi am primit rĕspunsul: „O femee din casa luĭ Israil, carea e îngropată aci de vie cu fiĭcă-sa. Ajută-ne de grab, că perim!“ Eŭ am încurajat-o şi am grăbit aicĭ, ca să-ţĭ aflu voinţa.“

Tribunul se ridică iute.

„Aĭ lucrat bine, Gesie,“ zise el, „şi acuma vĕd limpede. Planul a fost o minciună, şi istoria despre ceĭ treĭ bărbaţĭ asemenea. Aŭ esistat maĭ bunĭ Romanĭ de cât Valeriŭ Grat!“

„A bună samă,“ zise părcălabul. „De la arestatul acela bĕtrân am înţeles atâta, că el a dat regulat femeilor din mâncarea şi beutura sa.“

„Aşa dară asta e esplicarea,“ replică tribunul, privind la prietiniĭ sĕĭ, şi cumpĕnind, cât de bine va fi. dacă va avé martorĭ, adause: „Să eliberăm femeile! Veniţĭ cu toţiĭ!“

Gesiŭ era satisfăcut.

„Avem să spargem zidul,“ zise el. „Am găsit locul, unde maĭ înainte a fost o uşe, însе el e astupat bine cu pétră şi cu tencuélă.“

Tribunul se opri, ca să zică unuĭ scriitoriŭ: „Trimite-mĭ lucrătorĭ cu unelte! Grăbesce, éră raportul nu-l speda, că pe cum se vede, avem să-l schimbăm.“

Apoĭ se duseră.

II.

Leprósele.

„O femee din casa luĭ Israil, carea e îngropată aci de vie cu fiĭcă-sa. Ajută-ne de grab, că perim!“

Acest rĕspuns îl primi Gesiŭ părcălabul din cămara, carea în planul sĕŭ îndreptat e însemnată cu nnmĕrul VI. Cetitoriul la acest rĕspuns pe loc va fi sciut, cine eraŭ nefericitele acelea, şi va fi zis întru sine: „În sfârşit étă s'aŭ găsit mama şi Tirzah sora luĭ Ben Hur!“

Şi cu adevĕrat aşa a şi fost.

Cu opt anĭ maĭ înainte, în diminéţa arestării lor le-aŭ adus în fortăréţă, pentru ca ele în sensul propuneriĭ luĭ Grat să se delature pe calea acésta. El alesese fortăréţa spre acest scop, fiind că ea era sub nemijlocita luĭ inspecţie, şi cămara numĕrul VI, întâiŭ pentru că acésta putea să se dea uĭtării maĭ uşor de cât orĭ care alta, şi apoĭ pentru că ea era infectată de lepră; căcĭ arestatele acestea aveaŭ să ajungă într'un loc, care să fie nu numaĭ sigur, ci să le causeze şi mórtea. În timp de nópte, pe când se putea face făr de mărturiĭ, le duseră acolo sclaviĭ; tot sclaviĭ astupaseră apoĭ uşea cu zid, pentru ca ast fel fapta crudelă să fie desevârşită. Pe sclaviĭ aceştia îĭ despărţiră apoĭ de olaltă şi-l trimiseră de parte, cât nicĭ o dată nu se maĭ auḑi nimica despre eĭ. Grat preferise a întemniţa jertfele sale într'un loc, în care mórtea, de şi întârzia, totuşi le era sigură. Prin acésta voise, să se scutéscă de vre o acusă şi să-şĭ asigureze pentru casul descopeririĭ justificarea, ce se putea găsi în aceea, că se făcea distincţie între dictarea uneĭ pedepse şi între comiterea unuĭ omor îndoit. Spre scopul, ca ele să-şi maĭ pótă susţiné câtă va vreme viaţa, a ales pe un criminalist, pe care-l lipsiseră de vedere şi de graiŭ. Pe acesta îl aduse în cămara. carea sta în legătură cu cea a celor dóuĕ arestate, pentru ca el să le dea mâncarea şi beutura. Acest nefericit la nicĭ o întîmplare nu putea să tradeze lucrul, nicĭ să descopere, că cine sînt osînditele şi cine e osînditoriul lor. În acest chip viclean, născocit în parte de Messala, îşi neteḑise Romanul calea la ocuparea averiĭ familieĭ Hur sub pretextul, că pedepsesce o cétă de ucigaşi. Din averea aceea n'a ajuns nicĭ o dată nicĭ cea maĭ mică parte în vistieria împĕrătéscă.

Cel din urmă paş al luĭ Grat în esecutarea planuluĭ sĕŭ a fost dimiterea părcălabuluĭ de până atuncia, nu dóră pentru că acesta ar fi sciut ceva despre cele ce s'aŭ făcut, — el nu scia chiar nimica din tot lucrul, — ci pentru că ar fi fost cu neputinţă, ca să se tăĭnuéscă deportarea arestaţilor înaintea luĭ, care cunoscea bine rîndul inferior al închisoriĭ. Apoĭ rînduise procuratorul cu o agerime de minte vrednică de o causă bună, să se desemneze planurĭ nóuĕ, din carĭ cămara VI să lipséscă, şi planurile acestea le încredinţase noului părcălab. Prin instrucţiile, ce le dase cestuĭ din urmă, pe cum şi prin omiterea aceea luĭ Grat i-se păru, că şĭ-a ajuns scopul pe deplin. Cămara aceea şi nefericitele eĭ locuitóre eraŭ date uĭtăriĭ.

Dacă veĭ, să pricepĭ grozăvenia vieţiĭ, carea o trăiseră mama şi fiĭca opt anĭ de zile, trebue să-ţĭ aducĭ a minte de cultura lor şi de modul dor de viaţă de maĭ înainte. Situaţiile vieţiĭ ne sînt plăcute orĭ dureróse în aceea-şĭ mĕsură, în care avem întru noĭ sensibilitate faţă cu ele. Nu e esagerare, când se zice, că dacă toţi ómeniĭ ar avé să părăséscă de o dată lumea acésta, cerul, pe cum este el conform credinţeĭ creştine, pentru ceĭ maĭ mulţĭ din eĭ nu ar fi cer; de altă parte nicĭ în iad nu ar suferi toţi în aceea-şĭ mĕsură. Cultura oferesce mĕsura. Paş de paş cu inteligenţa s'a potenţat şi susceptibilitatea sufletuluĭ faţă cu bucuriile curate. Ferice de el, dacă îĭ rĕmân reservate bucuriile acelea! Însе, dacă le perde, atuncĭ amar de el, de cum va s'a avîntat vre o dată la o tréptă maĭ înaltă! Susceptibilitatea luĭ faţă cu bucuriile din un cas e mĕsura susceptibilităţiĭ luĭ faţă cu suferinţele din cel alalt cas. De aceea pocăinţa are să fie maĭ mult de cât remuşcărĭ de consciinţă pentru pĕcatele făcute; ea însamnă o atare schimbarea firiĭ, carea pregătesce pe om pe sama ceruluĭ.

O maĭ spunem încă o dată: pentru ca să-ţĭ poţĭ forma idea adevĕrată a suferinţelor, ce le-a îndurat mama luĭ Ben Hur, trebue să te gândescĭ la spiritul eĭ şi la susceptibilitatea luĭ în tocmaĭ aşa, de nu încă şi maĭ mult, faţă cu amĕnuntele întemniţăriĭ eĭ. Căcĭ nu e vorbă de aceea, carĭ aŭ fost amĕnuntele acelea, ci cum aŭ impresionat-o. Şi acuma putem să spunem, că din considerare la lucrul acesta am depins aşa de cu de-amĕnuntul la începutul cărţiĭ a dóua a istorisiriĭ nóstre scena, ce s'a petrecut în filigoria de pe coperişul palaţuluĭ familieĭ Hur. Tot din aceea-şĭ causă am îndrăznit a descrie cu de-amĕnuntul şi palaţul acela.

Cu alte cuvinte: revócă-ţĭ în memorie viaţa cea sĕnină, fericită, bogată din casa aceea principéscă, şi asĕmĕnă-o cu viaţa din beciul cel maĭ adânc al cetăţuiĭ Antonia. Atuncia chiar şi dacă în silinţa de a-ţĭ închipui miseria femeiĭ veĭ lua în socotinţă numaĭ suferinţele fisice, totuşi te va mişca

adânc compătimirea, dacă iubescĭ némul omenesc şi aĭ inimă simţitóre, — despre ce nu ne îndoim de loc. Dară dacă veĭ să facĭ maĭ mult, dacă veĭ maĭ mult de cât să o deplângĭ, dacă veĭ să simţescĭ dimpreună cu ea desperarea inimiĭ şi spiritului eĭ. dacă veĭ cel puţin să cercĭ a o măsura acésta, — atunci adu-ţi a minte de femeea aceea, cum grăia cu fiul sĕŭ despre Dumnezeŭ, despre popóre şi eroĭ, fiind acuma filosófă, acuma învĕţătóre, dar în tot de una mamă.

Dacă veĭ să vatemĭ pe un bărbat în chipul cel maĭ simţit, atunci atacă-ĭ iubirea de sine însu-şĭ; dacă veĭ să vatemĭ pe o femee în modul cel maĭ grav, atunci atacă-ĭ sentimentele cele maĭ delicate. Cu amintirea reîmprospetată de nefericitele acestea, — cu reamintirea de ceea ce aŭ fost, — să ne pogorîm şi să vedem, cum sînt ele acuma!

Cămara numĕrul VI a fost aşa, pe cum o a însemnat Gesiŭ în planul sĕŭ. Estensiunea eĭ nu se póte determina în chip acurat; ajungă, că ea era largă şi pustie, cu părеţĭ defectuoşĭ şi cu un paviment colţuros.

Întru început basa cetăţuiĭ zidite de Macedonianĭ a fost deosebită de cea a templuluĭ prin o crepătură strîmtă, dar adâncă, aprópe de forma iculuĭ. Lucrătoriĭ, ceĭ ce avuseră, să gătéscă acolo un şir de cămerĭ, întraseră în crepătură la capĕtul eĭ de cătră méză nópte şi începuseră a lucra acolo lăsând un strat al stâncĭĭ în loc de plafon. Apoĭ săpaseră maĭ de parte şi făcuseră cămerile V, IV, III, II şi I, din carĭ a fară de numĕrul V niciĭ una nu era în legătură cu cămara numĕrul VI. În acela-şĭ chip făcuseră coridorul şi scara, ce ducea la deal în rîndul următoriŭ. Purcederea în lucrul acela a fost identică cu ceea ce s'a aplicat la gătirea mormintelor împĕraţilor, carĭ se pot vedé încă şi în zilele nóstre aprópe de Ierusalim cătră méză nópte; numaĭ cât aci, când a fost terminată scobirea, aŭ închis cămara numĕrul VI la capĕtul eĭ cel maĭ din a fară cu un zid din petri uriaşe şi în zidul acesta, pentru ca să pótă întra aerul într'însa, aŭ lăsat găurĭ micĭ pezişe asemenea meterezelor din zilele nóstre. Când Irod cuprinse templul şi cetăţuea, întări zidul acela în chip încă şi maĭ massiv şi astupă tóte găurile acelea a fară de una. Acésta lăsa, să între puţintel aer şi o rază de lumină, carea nu era înse niciĭ pe de parte destul de tare, pentru ca să lumineze cămara.

Aşa era cămara numĕrul VI.

Acuma nu te îngrozi!

Descrierea aceluĭ nefericit orb şi mut, carele chiar scăpase din cămara numĕrul V, servéscă spre aceea, ca să micşoreze grozăvenia celor ce urmézĕ.

(Va urma.)

Bibliografie.

Din „Biblioteca pentru toţi“ a apărut de sĕrbătorĭ:

Nro 123. *Mamele celebre,* cuprinzĕnd biografiile următórelor femeĭ renumite: Cornelia mama Grachilor, Lucilla mama împĕratuluĭ Marc Aureliŭ, Blanşa de Castilia mama luĭ Ludovic Sfîntul. mama luĭ Enric IV., a luĭ Goethe, a luĭ Michelet şi a luĭ Heine. Recomandăm cetitorilor nostri acéstă carte de morală şi educaţie.

„Călindarul Bibliotecii pentru toţi“ pe 1898, un prea frumos calendar, cu un cuprins bogat şi o mulţime de ilustraţiĭ şi vederĭ din România.

☛ A apărut

☛ Calendarul „Unirii“ ☚

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat şi interesant:

Cronologie, Serbătorile, Regentul, Întunecimĭ, Anotimpurĭ, Umblarea timpuluĭ, Lunile cu poveţe economice şi semne de timp. Regenţiĭ europenĭ, *Şematismul provinţeĭ mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce şi ungurésce şi cu posta ultimă şi a parochilor, cum şi a diferitelor dicasteriĭ.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiţă biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat“,* poesie de Al. Vlăhuţă. *George Coşbuc* (cu portret) note biografice şi treĭ poesiĭ: *Epigramă* (în vrîsta de 12 anĭ), *Pe ceriŭ* (de 14 anĭ) şi *Beda* (din 1886). *Ales. Bohăţel,* biografie şi portret. *Cisme de 'mprumut* şi *S'a turcitu-se bătul,* anecdote hazliĭ de Th. D. Speranţă. *Glume. Morţiĭ nostri* (bărbaţiĭ gr. cat. fruntaşi morţi în 1897) cu portretul *br. David Urs* şi *Iosif Hossu. Sfaturĭ.* Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserţiunĭ.

Din acest cuprins orĭ cine se póte convinge, că acest Călindar *e cel maĭ potrivit şi maĭ bun pentru preoţimea nóstră gr. cat. în special.*

Preţul unuĭ exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informaţi, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicaţiunĭ l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea cleruluĭ nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta niciĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunĭ nóuĕ create prin legile aceste.

☛ Euchologiu ☚

ediţiunea a **dóua,** revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** şi **roşu.** — Preţul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Cestiunĭ

din

dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvanieĭ“ şi a dluĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1 fl. 85** cr.

Posta Redacţiunii. M. On. *I. Köváry* în *Farnos.* Suma de 12 fl. o am primit cu mulţămită. Aceea s'a inferit pe anii 1896 şi 1897, ce aŭ fost în restanţă. Pentru completarea colecţiunii binevoiţi a ne indica numerii, ce vĕ lipsesc, şi vi-i vom trimite. — On. D. *I. Sz.* în *M.* Ne cerem scusele. Comunicate de felul acesta în »Unirea« după obiceiŭ statornic nu se publică, dacă nu vin şi din locul cel maĭ competent. Ne pare fórte rĕŭ, că din diecesa dvóstre chiar şi după repetite rugărĭ primim de la locul acela numaĭ de tot a rare orĭ încunoscinţare în asemenea casurĭ. Din nepublicarea celor împărtăşite binevoesce deci a nu conchide la neîncrederea nóstră faţă cu dta.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

9 szám (1) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíróság 1897. évi 5500 számu végzése következtében Rejtő József ügyvéd által képviselt Kohn Elias javára Urbach Hermina ellen 600 frt — kr s jár. erejéig 1897. évi November hó 18-án foganatositott kielégités végrehajtás utján lefoglalt és 940 frt — krra becsült vegyes bolti áru czikkek és házi butorokból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 5589/1897. számu végzése folytán 600 frt — kr tőkekövetelés, ennek 1897-ik évi Szeptember hó 20-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 50 frt 47 krban bíróilag már megállapitott költségek erejéig Ohábán alperes üzletében leendő eszközlésére 1898-ik évi Február hó 4-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. § a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Balázsfalván 1898-ik évi Január hó 17-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 29 Ianuariu 1898. Numĕrul 4.

Spre catastrofă.

Esistă Nemesis. Nedreptatea nu póte birui în veac. Dreptatea rĕsbunătóre trebue să-şi facă datorinţa.

Patria nóstră acum de treĭ zecĭ de anĭ e victima guvernării liberale. De treĭ zecĭ de anĭ sistemul acesta a grămădit nedreptăţi. A confiscat drepturile singuraticilor, ale societăţilor, ale popórĕlor şi maĭ pe urmă a confiscat chiar şi drepturile luĭ Dumnezeŭ. În locul dreptuluĭ s'aŭ înlocuit forta şi arbitriul, în locul luĭ Dumnezeŭ — statul.

Sistemul acesta nu e o proprietate a patrieĭ nóstre. E marfă de import, care până a nu sosi la noĭ făcuse raĭtă prin tóte ţĕrile apusane, unde şi-a si arĕtat ródele.

La noĭ, tocmaĭ fiind că a sosit maĭ târziŭ, şi ródele se arată maĭ târziŭ. Dar ele nu pot lipsi, se ivesc şi se vor năpăstui asupra nóstră încă numaĭ de acum înainte.

Cel dintâiŭ rod al sistemuluĭ liberal de guvernare este sĕrăcirea generală. Nu e vorba aicĭ despre recólta slabă a anuluĭ trecut. Rĕul acesta a agravat bóla, dar bóla era cu mult maĭ veche. Nicĭ nu e vorba despre decadenţa şi sĕrăcirea aristocraţieĭ şi a marilor proprietarĭ. Eĭ cad, în locul lor vin alţiĭ, de-a rîndul aristocraţi din Legea veche. Perirea lor cade sub alte criteriĭ de judecată. Vorba e de sĕrăcirea ţĕrănimiĭ. Ţĕranii decid sórtea uneĭ ţĕrĭ. Dacă eĭ se află în bunăstare şi progres, atunci ţara întrégă e avută, pentru că este, cine să pórte şi să pórte uşor sarcinile publice. Din contră sĕrăcirea ţĕrănimiĭ, a claselor de jos, duce neresistibil la catastrofă ţara întrégă.

Este óre cine, care să tragă la îndoélă nespusa sĕrăcire a ţĕrănimiĭ? Nu este óre un adevĕr cunoscut, că cele zece degete ale celor dóuĕ mânĭ sînt de ajuns pentru a numĕra pe aceĭ ómenĭ dintr'o comună cât de înfloritóre, carĭ nu ar fi datorĭ în nicĭ o parte?

Scim, că principiul modern al mercantililor e, că datoria progresivă a singuraticilor, pe cum şi a statelor dovedesce spirit de întreprindere, pentru că creditul face posibilă înavuţirea cu banĭ străinĭ. Dar mercantiliĭ uĭtă, că ţĕrănimea împrumuturile nu le ĭea pentru a face acuisiţiunĭ nóuĕ, ci pentru a mântui, ceea ce are, şi că ţĕranul maĭ pe urmă nu maĭ póte să plătéscă împrumutul contras, pentru că dînsul din moşie nu póte scóte cele 10—12 percente, ce trebue să le plătéscă după împrumut, ne cum să maĭ pótă scóte ceva şi pentru óre care amortisare din capital.

Resultatul al doilea al sistemuluĭ liberal de guvernare este sĕrăcirea statuluĭ însu-şĭ. Budgetul Ungarieĭ în cestĭ din urmă 30 de anĭ s'a urcat cu maĭ bine de 200 de milióne. Şi care e resultatul? Resultatul e, că poporul a ajuns deja acolo, cât nu maĭ póte purta sarcinile publice. De altă parte molochul liberal nu vre, să ţină cont de contribuenţi, ci urcă mereŭ cheltuelile fără de a socoti, că óre fi va cu putinţă a acoperi acele cheltuelĭ.

Pe calea acésta se ajunge şi s'a ajuns deja la deficit. Budgetul se închie, ce e drept, încă tot cu ceva escedente. Dar totul e numaĭ frasă, şi deficitul cu finea acestuĭ an nicĭ cu frase nu se va maĭ puté acoperi.

Şi atunci?

Dar ce întrebăm noĭ de atunci? Nu vedem óre, cât de înspăimîntător cresce şi se lăţesce deja şi al treilea rod al liberalismuluĭ, — socialismul?

Ce e socialismul? E însoţirea ómenilor flămînzi, miserĭ, fără adăpost, fără pânea cea de tóte zilele.

Omul, care e aprópe de mórtea cea maĭ crudă, de mórtea prin fóme, are omul acesta ideal, aspiraţiune a fară de aceea de a se sătura, de a sătura pe aĭ sĕĭ, de a îmbrăca nevasta şi copilaşiĭ? Se póte aştepta de la un ast fel de om, ca să se însufleţéscă pentru ceea ce e bun, nobil şi frumos, când pe dînsul fómea îl chinuesce?

Socialistul n'are Dumnezeŭ, n'are patrie, n'are naţiune, n'are nimic, pentru că el e peritor de fóme.

Socialismul e fĕtul sistemuluĭ liberal a guvernare.

Şi nu e óre îngrozitor, în ce mĕsură se lăţesce acest morb social în frumósa nóstră patrie? Nu trece zi, în care să nu cetim despre revolte de ale

---

Feuilleton.

Ode Festa

concinnata ex occasione felicissima faustissimaque iubilaei annorum quinque et viginti episcopatus

Excellentissimi ac Reverendissimi Domini

Michaelis Pavel

de Peteritye

miseratione divina et S. Sedis Apostolicae gratia Episcopi Magnovaradinensis graeci ritus catholicorum, Comitis Romani, Solio pontificio Assistentis, Suae Sanctitatis Summi Pontificis Praelati domestici, Suae Sacratissimae Caesareo-Regiae Apostolicae Maiestatis Actualis intimi status Consiliarii, Insignis Ordinis Francisci Iosephi I. Equitis etc. etc. etc.

Patris et Patroni gratiosissimi

devotissime deprompta

per

Demetrium Fekete

cantorem et docentem graeco-catholicum.

Belényesini

1898.

Motto: »Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt.« Virg.

En adest sollemne diu petitum
Iubilandi tempus idoneum, nam
Quinquies quinos hodie peregit
Eximie annos

Praesul excellens placidus Michaël
Dignitatis splendidae episcopalis.
Tu Dioecesis populus fidelis
Sunto parati.

Pavel illustris celebrat Sacerdos
Iubilaeum; fac Deus enitentem
Ardui caeli faciem serenam
Auricolorem.

Terra fer jasmina, rosas odoras,
Herbidi campi viridesque valles
Induant flores sibi rite pulchros
Versicolores.

Enite caelum radiate stellae,
Pulchrius cunctae solito micate,
Lumen in terram jace Phobe Apollo
Omnia mulcens.

Gaudio magno resonent et orae,
Quas colunt Romae geniti fideles
Uniti exsultent jaciantque sursum ad
Sidera voces.

Tu Dioecesis decus unitorum
Urbe cum Roma vigilante Matre,
Arx vetus morum fideique custos
Tu quoque gaude!

Nam Michaël nunc sui episcopatus
Saeculi quadrantem agit eminenter
Fructibus largis gravidos replens vir
Temporis orbes.

Civitas „Magnovaradinum“ amoena
Dulce graecorum locus unitorum
Iure laetator, patefac aperta
Gaudia cordis.

Atque vultu laetitia nitente
Da viro sancto, generoso, amato,
Presuli caro domino colendo
Rite salutem.

Scande sol currum radians ab ortu
Mitte nunc sedi piae episcopali
Et Dioecesi religens ovanti
Lumina laeta.

Ecce pulchrum phaenomenon videtur:
Prima lux albet, resea inde caelum
Purpura pingit dea gratiosa
Solis in ortu.

En eous solis equus superbus

socialiștilor, despre omoruri sevârșite de socialiști.

Ce va fi, când sĕrăcirea țĕriĭ întregĭ va aduna într'o singură taberă pe toți cei lipsiți și din tótă țĕrănimea va face socialiști?

Și e cine va, care se mai îndoesce, că aicĭ avem să ajungem?

Față de acest mare pericol întîmplă-se ceva, face-se ceva? Se ĭertă dărĭ? Ce folos? Dacă n'aĭ ce mânca, darea ĭertată nu te satură. Și apoĭ nu vor accelera óre dările ĭertate și maĭ mult deficitul și prin urmare pe altă cale catastrofa?

E dureros, dar noĭ primejdia abia credem a se maĭ puté înlătura. Ar trebui, să se facă imediat o schimbare așa de radicală de sistem, cum nu ne-o putem nicĭ închipui între împrejurările actuale. Catastrofa nu se maĭ póte împedeca. Ar puté să o facă acésta singur numaĭ Dumnezeŭ.

Dar Dumnezeŭ nu póte lăsa fărădelegile nepedepsite.

Maĭ întâiŭ va trebui, să simțim dreptatea rĕsbunătóre a luĭ Dumnezeŭ, maĭ înainte de ce ĭ-am simți și bunătatea miluitóre.

O icónă a bisericiĭ catolice. — Colegiul de Propaganda înființat de Papa Urban VIII e institutul cel maĭ însemnat pentru crescerea misionarilor. În convictul, care se ține de el, într'u început se primiaŭ clericĭ din tóte țĕrile de misiune ale lumiĭ. Dar după ce în decursul timpuluĭ s'aŭ înființat colegiĭ osebite pentru Grecĭ. Rutenĭ, Scoțianĭ. Irlandezĭ, Anglezĭ, Nord-Americanĭ, Armenĭ, Maroniți și Canadenĭ, clericiĭ acestor națiunĭ se separară din convictul acesta general; dară ei totuși cercetézĕ toți încă și acuma cursurile de studiĭ ale institutuluĭ și primesc acolo cultivarea sciințifică. Acolo se ținuse până în 1870 în fiesce care an cu prilejul sĕrbătoriĭ s. Botez vestita festivitate de limbĭ, în care alumniĭ rostiaŭ prelecțiĭ fiesce care în limba sa maternă. Din prilejul iubileuluĭ îndoit, care-l serbézĕ în anul acesta Leo XIII, în 20 a c. s'a aranjat din nou o astfel de festivitate. Ea a decurs în chipul următoriŭ:

După o producție musicală, și după ce un alumn anglez cetise o introducere *latinéscă*, un *Sir* a lăudat pe *evreesce* pe Sfinția Sa pentru îndemnarea la studiul sfinteĭ Scripturĭ. A urmat un *Chaldeŭ*, care a lăudat silințele luĭ Leo XIII întru convertirea Nestorianilor, ĕră un *Sir* a relevat în limba *sirĕ* grijea, ce o pórtă Papa bisericiĭ maronite. Un *Melchit* a rostit pe *arabesce* un cuvînt omagial la adresa Papeĭ; un *Armean* a mulțămit Sfințieĭ Sale pentru înființarea colegiuluĭ armenesc; un *Copt* a mulțămit în numele poporuluĭ sĕŭ pentru restaurarea patriarchieĭ din Alesandria și a ierarchieĭ coptice; un *Sinez* a depins progresele catolicismuluĭ în patria sa; un *Malabarez* a lăudat pe Sfinția Sa pentru înființarea alor treĭ episcopiĭ în patria Sa; un *Hindu* a salutat pe Leo XIII. că prin întemeiarea seminaruluĭ din Candy (Ceylon) s'a făcut rîvnitoriul Apostoluluĭ Toma și a s. Francisc Xaver; un *Pers* l-a numit „lucĕfĕrul cel strălucit de diminĕță"; un *Armean* a mulțămit Papeĭ pe *turcesce* pentru ajutoriul, ce l-a dat Armenilor în timp de nĕcas; un *Zulukaffer* a relevat în limba viteĭ sale meritele luĭ Leo XIII pentru propagarea Evangelieĭ în Africa, ĕr alt *Kaffer* a esprimat asemenea în limba poporuluĭ sĕŭ dorințele Africeĭ, ca Dumnezeŭ sa țină pe Sfîntul Părinte.

Cu cântarea „Oremus pro Pontifice" s'a închiat partea primă a festivităței.

În partea a dóua, carea a fost reservată pe sama limbilor europene, aŭ urmat prelecțiĭ în limbile *grecéscă vechĕ, grecéscă nóuă, latinéscă, italiană, franceză, angleză, germană, polonă, portugeză, ĭră, scoțiană-celtică, dalmatină, albaneză, olandeză, norvegiană, ungurésca, românéscă* și *romanză*. Festivitatea întrĕgă aŭ închiat-o câte va producțiĭ musicale și un cuvînt de mulțămită îndreptat numĕrosuluĭ public.

In causa publicăriĭ protestuluĭ în foile din Budapesta dl Coroianu publică în „Tribuna" din 25 a c. o declarație datată din 21 a c., în care zice între altele:

„Spre orientarea opiniuniĭ publice declar, că e neadevĕrată și calumniósă aserțiunea, că înainte de consfătuirea comitetuluĭ nostru aș fi fost în palatul ministruluĭ-președinte. Da, am fost *după* convenirile nóstre în zilele de 15—18 la maĭ multe ministeriĭ în palatul de justiție, în causa și în capul uneĭ comisiunĭ a comunceĭ Toplita română, pe care cu nelegiuirile uneĭ proceduri perverse staŭ s'o scótă din averea sa nisce veneticĭ exploatatorĭ. —

„Atrag atențiunea publiculuĭ român asupra faptelor următóre: Proiectul de resoluțiune a fost comunicat pe cale postală cu toți membriĭ comisiunii. — asemenea și procesul verbal a fost trimis în original la maĭ multe redacțiunĭ imediat după subscrierea aceluia.

„Cabinetul secret al guvernuluĭ numaĭ din aceste expedate a putut să-și ĭea cunoscințele sale. Sîntem împrejurați cu detectivĭ și petrecuți cu ochĭ viĭ din partea agresorilor nostri, și nicĭ o scrisóre nu se perde din vedere, dată fiind orĭ adresată la care va persónă deochiată orĭ redacțiunĭ de ale naționalităților.

„Se vede. că lucrarea inimicilor, carĭ și-aŭ pus carul în petri, ca să ne contopéscă cu sîla, continuă pe tóte terenele cinstite și necinstite de a ne divulga lucrările și de a sĕmĕna neghina neîncrederiĭ și suspițiuniĭ între noĭ față de aceia, carĭ am fost, sîntem și vom rĕmâné în tot de una în serviții marilĭ cause naționale. —"

Revistă bisericéscă.

Roma.

Sfinția Sa Leo XIII a primit în zilele trecute pe episcopul de Orleans Msgr. Touchet, care a raportat Sfințieĭ Sale în causa beatificăriĭ fecióreĭ de Orleans Ioana d'Arc. Papa a lăudat zĕlul neobosit al episcopuluĭ, care în investigațiunea începută pentru beatificare a presidat la 113 ședințe, tot o dată a promis că procesul se va pertracta maĭ curĕnd, de cât ar fi să urmeze după ordinea îndatinată.

Hinniens lucem evocat affluentem,
Qua dies optata diu petita
Prae foribus stat.

O dies felix! memorabilisque
Semper indelebilis usque finem
Missa de caelo, data de superno
Numine salve!

Sacra salve lux hodie refulgens
Praesulem magnum populum fidelem
Sparge Phoebeis radiis coruscis
Sparge supernis.

Nam vir excellens merito putatur
Gemma Romanae pretiosa gentis
Stella diffundens radios benignos
Noctibus atris

Est Michael hic vir Episcopus, qui
Nunc diem servat bene jubilarem
A suo clero populo fideli
Cinctus honore.

Gaudeant caeli simul astra, stellae,
Luna sol laetentur; amoena terra
Omnis exsultet modo Praesulem almum
Magnificando.

Ardui montes viridesque valles,
Prata, campi floribus atque rosis
Vestiant semet dare Iubilanti
Rite salutem.

Si creatae res etiam putantur
Praesulem nostrum celebrare velle
Nos creaturae rationem habentes
Maius agamus.

Ergo clerus cum populo fideli
Nunc suos sensus referant aperte:
Vota depromant bona Iubilanti
Praesuli amato.

Namque praestans vir sibi comparavit
In Dioecesim meritum perenne:
Quos enim fundi posuit valent iam
Millia multa.

Praesulis magni benefacta plura
Caeterorum munere Episcoporum
Sunt, licet cuncti studeant ad gentis
Prosperitatem.

Hi viri verum benefacta larga
Attulerunt ad populum Valachum,
Qui pie semper memorabit illos
Omne per aevum.

Antecessorum pia facta Pavel
Iam coronavit superans eosdem:
Nam Dioecesi peperit salutem
Nectite serta.

Necte gens Romana viro coronam
Sensibus cordis salientis atque
Floribus pulchris fidei tenacis
Ad decorandum

Praesulem, qui grande opus in Belényes
Oppido fecit: renovavit aedem
Nempe Musae — gymnasium vetustum
Amplificavit.

Inde convictum puero studenti
Et scholam civilem itidem puellis
Praesul internatum habitaculumque
Aedificavit.

Iubilantis Praesulis Eminentis
Facta, virtutes generosa dicent
Mox Michaëlem superum fuisse
Numen in orbe.

Sera praestantem memorabit aetas
Gentis hunc laudabilem Episcopum, qui
Nationi clenodia haec paravit
Sit benedictus.

Gaudio seri referent nepotes
Hoc Michaël fecit opus superstes
Spectet hic prolem sua gens studentem
Omne per aevum.

Eu vir excellens pietate vera
Inde virtute et charitate plenus,
Qui Deo, Romae, Patriaeque Regi
Est gratiosus.

Sed vir est gratus populo Valacho
Et sui iam concrediti fidelis
Rite pascendi gregis et tuendi
Pastor amatus.

Archiepiscopul american Gibbons a raportat Sfîntului Scaun Apostolic, că în anul trecut s'aŭ întors în sinul bisericeĭ catolice preste 300.000 de protestanți.

Diferința între s. Scaun și guvernul rusesc în cestiunea esilăriĭ episcopului titular Symon din provința bisericéscă Mohilev s'a aplanat așa, că Msgr. Symon e numit episcop de Odessa, care episcopie s'a înființat în urma învoelii dintre s. Scaun și guvernul Rusieĭ.

Franța.

La desbaterea budgetului cultelor deputatul Berard a strigat: „Clericalismul este inimicul!" Ministrul president Méline a recunoscut, că clericalismul ar fi periculos (?), dară e cu mult mai mare periculul socialismului și ai revoluțiunii. S'a mai lăudat Méline, că el a purces mai energic de cât antecesorii sĕĭ față cu clericalii; nu vré însе, să reflecteze la acusa, că marele rabin Zadok-Kahn e mestecat în afacerea Dreyfuss; de asemenea nu reflectézĕ nicĭ la acusa îndreptată de către deputatul Mahy asupra protestantismului, care stă în servițul străinătății. În departamentul Charente doĭ predicatorĭ din străinătate aŭ deschis biserică fără concesiunea auctorităților și aŭ început să debacheze în contra catolicismului. În contra acestora nu are regimul nicĭ un cuvînt.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Negoțiările pentru renoirea pactului comercial și pentru regularea cuoteĭ între Austria și Ungaria s'aŭ reînceput în săptămâna trecută, când aŭ fost în Budapesta ministrul president austriac, cel de finanțe și cel de comerciŭ; definitiv însе nu s'a statorit nimica, ci după dóuĕ zile de consultări ministriĭ austriacĭ s'aŭ depărtat din Budapesta. „Neue Freie Presse" scrie, că scopul propriŭ al conferențelor ministeriale a fost, să se lămuréscă atitudinea ambelor guverne în cestiunea pactului, căcĭ guvernul ungar până acum nu a primit declarare formală, că óre actualul guvern austriac acceptézĕ proiectul statorit cu cabinetul Badeni. Dacă actualul guvern austriac ar păși cu pretensiuni nóuĕ, guvernul ungar încă ar ridica contrapretensiuni. Guvernul ungar doresce, ca cestiunea pactului economic și a cuoteĭ să se resolvéscă în legătură una cu alta. Guvernul ungar ar mai dori, să se alégă o nóuă comisiune parlamentară în cestiunea cuoteĭ; în Austria însе de present așa ceva e cu neputință.

Dieta în ședința din 22 a c. a primit proiectul de lege despre recrutare.

Tot în acea ședință ministrul Perczel a rĕspuns la interpelarea luĭ Buzáth în cestiunea demonstrațiunii aranjate în Deva în contra episcopului Majláth cu ocasiunea miruiriĭ din anul trecut. Ministrul zice, că episcopul prin un circular al sĕŭ, — în care se reprobă liberalismul, — a provocat resens, și nu e mirare, dacă la mulți s'a rĕcit însuflețirea față cu el chiar și în cercurile celor mai buni catolicĭ. Pórta de triumf s'a demolat, fiind că episcopul avea, să între în oraș pe altă parte. Oficialiĭ nu s'aŭ presentat în corpore, fiind că acésta nu e prescrisă prin nicĭ o lege. Mai de parte apĕră ministrul pe fișpan și pe inspectorul de școlĭ față cu acusa, că eĭ ar fi voit, să demonstreze în contra episcopului.

În ședința dietală de Marți s'a început desbaterea generală a budgetului pe 1898. Referentul Hegedűs arată, că cheltuelile întrec cu 22,970.700 pe cele proiectate pe anul 1897. Zice, că budgetul e real, și-l recomandă spre primire.

Horánszky, presidentul partidului național, arată, că capacitatea țĕriĭ de a purta sarcinile publice este cu totul eshauriată; un an rĕŭ și eventuala ridicare a cuoteĭ pot arunca țara în cea mai seriósă crisă. Budgetul ca nereal și nesincer nu-l primesce.

Contele Zichy János din partidul poporal zice, că situația generală să nu o judecăm așa, după cum o presentă budgetul. Dacă căutăm în jur în țară, ne stă înainte un chip înfiorător, a nume socialismul, despre care cu câți va anĭ mai înainte nu se putea vorbi ca despre o bólă socială. Acum revoluțiunea învĕluită în sdrențe a erupt. Representanții puteriĭ de stat vĕd, că singurĭ nu pot sana morbul social. Nu acusă guvernul pentru acésta, dară acusă spiritul și direcțiunea, care a deschis socialismului pórta. Prin politica bisericéscă poporul s'a despoiat de forța resistenței și prin încetățenirea nereligiosității s'a aruncat în brațele agitatorilor. Socialismul nu se estinde în părțile nordice ale țĕriĭ, unde poporul e mai misĕr, dară religiunea îĭ dă putere spre a suporta miseria, ci în Alföld. Dacă finanțele statului sînt așa de înfloritóre, pentru ce nu se reduce darea de pămînt? În contra socialismului sînt numaĭ dóuĕ mijlóce: pâne pentru popor și mĕsurĭ severe față cu agitatoriĭ. Situația actuală potrivit a caracterisat-o Ugron, când a zis: „Popor slab, inteligință coruptă." Guvernul pe lângă medicamente materiale să recurgă și la medicament moral, la revisiunea legilor bisericescĭ-politice. Budgetul nu-l primesce nicĭ în general.

Thály Kálmán declară în numele Kossuthiștilor, că cu guvernul actual, care prin provisoriŭ a vătĕmat constituția, nu se póte dimite în lupte politice. (Numaĭ în compromise. Red.). Deci nicĭ nu votézĕ budgetul.

În ședința de Mercurĭ poporalul

Qui Dei nutu celebrique Roma
Matre concedente volente Rege
Factus est praestans prout eminens vir
Praesul honestus.

Namque de throno patriaque cara,
Non secus de relligione sancta
Et fide vera, bene natione
Promeruit vir.

Praesul altus munere dudum adepto
Rite fungetur pariter studebit,
Ut fides et religio verenda
Amplificentur.

Sic parentum relligio fidesque
Hoc viro sancto duce nationi
Coetui sacro pariet faventem
Prosperitatem.

Praesulis tunc posteritas memor fit
Exin Ipsum glorificabit aeque
Natio Romanaque ad astra tollet
Omne per aevum.

Ast, ut haec optatio compleatur
Prospere; nos cum pietate Patrem
Et Deum caeli precibus rogemus
Omnipotentem:

Ut per annos semper Episcopum almum
Servet integrum incolumemque multos
Ad suae gentis patriae salutem et
Emolumentum.

Nunc fideles perbono Episcopo ter
Rite clamate unanimique voce:
Vivat Excellentia Vestra multos
Vivat ad annos.

*

Gratia caeli celebrat Michaël
Quinquies quinos sui Episcopatus
Iam peractos cum pietate vera
Integer annos.

Prospera haec occasio vendicat se
En mihi — virtute viro nitenti
Nunc Michaeli genitoque Pavel
Dicere laudes

Atque sinceram dare Ei salutem.
Non adulando mea promo vota,
Sed virum carum venerans saluto
Ductus honore

**

Denique excellens Pater, eminens vir
Iubilans Paesul, celebrans Eparche
Tu decus gentis patriaeque Cleri
Gloria salve!

Care salveto Pater alme felix!
Vita, quae restat tibi sit beata
Inter illos, qui peramant fideles
Semper et ultra.

Laetus intersisque tuo fideli,
Quem regis Clero sapienter aeque
Et gregi, quem perbene pascis, omni
Pastor amate.

Donec in terris eris atque vives
Mittat in Te commoda grata caelum
Et tuam vitam superi teguuto
Nube corusca

Sint tibi momenta reliqua laeta,
Inde vultus mox animus serenus
Semper una perpetuo quousque
Deseret aetas.

Inde contenti rideatque cordis
Sol Tibi blande ac animum serenans
Et beatae affulgeat alma vitae
Lux hilarans Te.

Quamdiu vives benedictio sit
Diva cum Te praeterea redundet
Ad tuum inceptum bene finiendum
Gratia caeli.

Tum Deus conservet adhuc diu Te
Sospitem, integrum validumque semper,
Ut fides et relligio virescat
Te duce cauto.

Natio Romana beatiorem
Inde mox aeram videat per id, quod
Sacra defendens sua iura salvam
Dabis eandem.

Tunc honos, nomen, tua fama, laudes
Permanebunt de generatione
Praedicando Te in generationem
Omne per aevum.

Serius Praesul remeas in alta
Regna caelorum ac ibidem coronam
Sume virtutis meritam virentem
Fine carentem.

Belényesini die 26. Ianuarii 1898.

Demetrius Fekete.

Páder Rezsö arată, că se face pradă prin remunerările, ce le acórdă statul unora sub diverşi titulĭ. Zice, că ce folosesc monumentele milenare, dacă poporul geme în miserie. Reflectând la tristele urmări ale căsătorieĭ civile şi ale neconfesionalităţiĭ pretinde, să se redea statuluĭ caractĕrul creştin.

Polonyi în numele fracţiuniĭ ugroniste declară pasivitate faţă cu desbaterea.

În fine ministrul Lukács rĕspunde la oratoriĭ opoşiţionalĭ şi cu acésta se închie desbaterea generală, carea de alte orĭ ţinuse sĕptĕmâni întregĭ.

O deputaţiune de 12 dame săsescĭ a mers la Viena spre a cere de la Monarchul, să nu sancţioneze proiectul de lege despre magiarisarea numelor de comune. De la cabinetul aulic aŭ fost îndrumate, să cĕră mijlocirea guvernuluĭ unguresc spre a fi primite în audienţă. Treĭ dame aŭ rugat pe br. Bánffy, să mijlocéscă audienţa. Dară acesta nu a voit, şi ast fel aŭ păţit-o ca marea deputaţiune a Românilor cu „Memorandul". Petiţiunea adresată Monarchuluĭ e provĕdută cam cu 5000 de subscrieri de ale femeilor săsescĭ.

Ministrul a latere br. Jósika s'a retras. Agendele acestuĭ ministeriŭ le-a luat asupra sa în chip interimal br. Bánffy.

Austria.

Poliţia din Praga a interzis purtarea de insigniĭ naţionale. Interzicerea acésta a indignat pe studenţiĭ universitarĭ germanĭ. Eĭ aŭ protestat în contra ordinuluĭ poliţieĭ şi aŭ convocat la o întrunire în Leitmeritz tóte societăţile studenţescĭ ale Germanilor din Boemia.

Germanii din dieta boemă continuă a se certa cu Cehiĭ, dară până acum n'aŭ părăsit dieta, pe cum se credea, că vor face.

În Moravia încă este preste mĕsură încordat raportul dintre Germanĭ şi Cehĭ.

Despre redeschiderea parlamentuluĭ imperial nicĭ amintire nu se mai face.

România.

Corpurile legiuitóre şi-aŭ reînceput lucrările Lunĭ.

Ministrul de justiţie Djuvara s'a retras din cabinet. Locul dînsuluĭ l-a ocupat Palade. Djuvara e Aurelianist. Schimbarea acésta de persóne nu mulţămesce pe întreg partidul liberal.

Germania.

În comisiunea parlamentară pentru finanţe secretarul de stat Bülow a făcut declarări importante referitóre la politica esternă. El a zis, că guvernul german apĕră interesele creditorilor sĕĭ în Grecia. Planul de controlă a finanţelor grecescĭ acum e supus spre primire cabinetelor europene şi guvernuluĭ grecesc. Creta numaĭ atâta o intereséză pe Germania, ca acéstă insulă să nu fie obiect de diferinţă între puterĭ orĭ causa la complicaţiunĭ nóuĕ în Orient. Între excăpitanul Dreyfuss şi între auctorităţile germane n'a esistat nicĭ când vre un raport. Afacerea Dreyfuss nu a turburat bunele raporturĭ cu Franţa. În afacerea macelului misionarilor germanĭ din Sina guvernul sinez a dat satisfacţia cerută de Germania pedepsind pre oficialiĭ, carĭ n'aŭ împedecat macelul, şi urmărind pe criminalĭ. Guvernul sinez a promis, că pentru paguba suferită de misiune va da 3000 taelĭ (cam 9000 fl.); ca reconciliare pentru uciderea celor treĭ misionarĭ va ridica treĭ biserici, dintre carĭ una în locul, unde aŭ fost ucişĭ; pentru fie care biserică dă 66.000 taelĭ, ĕră prefecturiĭ misiuniĭ catolice din Ciao-Cin-Fu îĭ dă 24 miĭ de taelĭ. Cea mai bună garanţă, că nu se vor mai repeţi atarĭ crime, este aşedarea permanentă a armateĭ şi flotieĭ germane în portul Chiao-Ciau în vîrtutea contractuluĭ dintre Sina şi Germania.

Franţa.

Afacerea Dreyfuss susţinută de capitalul jidovesc a pus în ferbere tótă Franţa şi a deşteptat pe antisemiţiĭ nu numaĭ în Franţa proprie, ci şi în Algeria, unde s'aŭ inscenat marĭ turburări antisemite.

De pe strade s'a străpus scandalul în parlament. În şedinţa din 22 a c. a camereĭ la interpelarea luĭ Cavaignac, că guvernul să dea deslugiri în cestiunea Dreyfuss, ministrul president Méline a rĕspuns, că guvernul nu póte schimba caractĕrul luridic al afaceriĭ, şi desvĕlirile, ce le-ar face, ar da inimicilor în mână cheea secretelor poliţieĭ militare franceze. E regretabil, că şi un scriitor vestit a prins péna spre a desonora armata. Retrăgêndu-şĭ Cavaignac interpelaţia, s'a sculat socialistul Jaurés şi a început un discurs fulminant în contra guvernuluĭ. Deputatul Bernis a atacat faptice pe Jaurés, dară socialiştiĭ aŭ apucat pe Bernis şi l-aŭ aruncat la pământ. În cameră s'a inscins o părué1ă formală.

Zola a pretins, să se asculte în procesul sĕŭ 104 martorĭ, între carĭ şi maĭ mulţi diplomaţi străinĭ.

Turcia.

La numirea principeluĭ Georgiŭ al Greciei de guvernator general al Creteĭ se pare a-şĭ fi dat consensul tóte puterile europene. După acéstă numire adnexarea Creteĭ la Grecia e numaĭ o cestiune de timp.

Din Constantinopol se anunţă, că Riza Bey conducĕtoriul Albanezilor e reţinut acolo, pentru că regimul turcesc se teme, că întórcerea luĭ în patrie va fi periculósă. După ce regimul turcesc l-a promis, când s'a dus la Constantinopol, că nu i-se va întîmpla nimica, reţinerea luĭ sigur va provoca turburări, ĕră lumea din noŭ se va convinge, că în cuvintele Turculuĭ nu te poţi încrede.

Adresa de felicitare

îndreptată Escelenţeĭ Sale Episcopuluĭ de Oradea Mare

Michail Pavel

de clerul şi poporul din Maramurĕş.

Excellentisime Domne Episcope!
Preasfinţite şi Preagraţióse Părinte!

Preabunul şi înduratul Dumnezeŭ întru atotputernicia Sa a învrednicit pe Escelenţa Vóstră, să ajungeţi anul al dóuĕ zecĭ şi cincilea al Episcopieĭ.

Cu cel maĭ profund simţemînt de mulţămită şi de adhesiune ne apropiăm şi noĭ preoţiĭ şi mireniĭ fiĭ credincioşĭ din Maramurĕş la Escelenţa Vóstra şi cu simţemînt de adevĕrată bucurie luăm parte la acest frumos Iubileŭ şi la acéstă rară solemnitate.

Şi cum să nu serbăm şi noĭ acea ziuă Iubilară, cum s'ar puté, să nu aducem şi noĭ la espresiune simţemintele nóstre într'o ziuă festiva, care ne aduce a minte de zelul apostolic, pietatea, credinţa, liberalitatea, bunătatea inimiĭ, diligînţa neobosiveră, binefacerile şi Iubirea părintéscă, carĭ într'o mĕsură atât de mare le poşedeţiĭ Escelenţa Vóstră, şi carĭ noĭ Maramurĕşeniĭ în decurs de mulţiĭ anĭ am fost norocoşĭ a le admira?

Cum s'ar puté, să nu aducem şi noĭ la espresiune simţemintele nóstre de adoraţiune şi cel maĭ profund devotament pentru Ecelenţa Vóstră, care aceste simţeminte aţi sciut a le deştepta. a le nutri şi a le conserva în noĭ toţi de la începutul cariereĭ înalte a Escelenţeĭ Vóstre ca Vicariŭ al Maramurĕşuluĭ.

Sînt treĭ zecĭ şi şepte de anĭ, de când Escelenţa Vóstră ca vicariŭ al Maramurĕşuluĭ aţi început a ne guverna pe noĭ fiiĭ credincioşĭ din Maramurĕş, şi noĭ n'am uitat, n'am putut şi nu putem uita aceĭ doĭ spre zece anĭ, în carĭ ne-aţi guvernat ca vicariŭ cu o nespusă înţelepciune şi neobosiveră diligînţă.

Între multe alte suveniriĭ, plăcute ne légă către Escelenţa Vóstră aducerea a minte a înfiinţăriĭ *„Asociaţiuniĭ pentru cultura poporuluĭ român din Maramurĕş"* şi a *parochieĭ române din Sighet,* carĭ sînt fiicele Iubiriĭ Escelenţeĭ Vóstre către fiiĭ credincioşĭ din Maramurĕş.

Şi când în anul 1872 graţia prealnaltă a gloriosuluĭ nostru Împĕrat şi Rege apostolic V'a chemat a cuprinde scaunul episcopesc al Gherleĭ, cine a avut maĭ mare bucurie de cât noĭ fiiĭ credincioşĭ aĭ Escelenţeĭ Vóstre? Căcĭ noĭ am vĕdut faptele mărete ale Escelenţeĭ Vóstre sevârşite în Maramurĕş şi ne-am convins, cum că Escelenţa Vóstră V'aţi născut a guverna şi cum că ca Episcop veţi revĕrsa pretutindenea fericire şi binecuvîntare.

Ca episcop ne-aţi guvernat maĭ şepte anĭ, şi cine este în stare a enumera ordinaţiunile şi statutele înţelepte, carĭ le-aţi stradat în aceĭ şepte anĭ, carĭ în vecĭ vor adeveri rutina cea escelentă de a guverna, care o poşedeţi Escelenţa Vóstră într'o mĕsură nespus de mare?

Am suspinat şi am plâns, când aţi schimbat scaunul archieresc Gherlan cu cel de la Oradea Mare, însĕ aŭ saltat de bucurie inimile fiilor credincioşi din acea diecesă, şi cu tot dreptul, căcĭ Provedinţa divină V'a făcut cel maĭ mare archiereŭ al Dieceseĭ Oradeĭ Marĭ.

În tot locul, unde numaĭ V'a pus bunul Dumnezeŭ, aţi revĕrsat darurĭ şi binecuvîntărĭ,

dar mai pe sus de tóte în Diecesa Oradei Mari.

Acolo sînt monumentele neperitóre ale marinimosităţii, ale dărniciei şi ale binefacerilor. Escelenţei Vóstre fundaţiunile, cari se urcă preste o jumătate de milion, institutele din Oradea Mare şi din Beiuş, ajutorarea cu mii şi cu zeci de mii a studenţilor miseri, tóte — tóte acestea în veci vor preamări numele binecuvîntat al Escelenţei Vóstre.

Dară îl preamărim şi-l vom preamări şi noi fiii credincioşi din Maramureş, căci nici ca Episcopul Oradei nu ne-aţi uitat.

Acolo stă monumentul strălucit, sfînta biserică din Sat-Slatina, ridicată din îndurarea şi cu spesele de zeci de mii ale Escelenţei Vóstre.

Acolo sînt în institutele Escelenţei Vóstre de la Oradea Mare şi de la Beiuş fiii şi fiicele nóstre, pruncii săraci ai Maramureşului, cari se cresc din graţia şi din bunăvoinţa părintéscă a Escelenţei Vóstre a Părintelui nostru preaîndurat.

Aievea nu avem cuvinte îndestulitóre a ne esprima recunoscinţa nóstră pentru atâtea binefaceri, pentru atâtea graţii părintesci.

Iubirea Escelenţei Vóstre către fiii credincioşi şi către popor a fost şi este nemărginită. Escelenţa Vóstră ca Episcop aţi dat pentru fiii credincioşi ai Escelenţei Vóstre tot, ce aţi avut, averea, viaţa şi sufletul Escelenţei Vóstre.

Escelenţa Vóstră aţi petrecut din darul lui Dumnezeu un pătrar de seclu al Episcopiei de lucrare plină de Sacrificii spre lauda lui Dumnezeu, spre binele bisericii şi spre binecuvîntarea poporului credincios.

Binevoiţi, Excellentissime Dómne Episcope şi Preagraţios Părinte, a primi pentru tóte acestea acéstă Adresă omagială a nóstră a celor mai recunoscători fii din Maramureş, în zilele acestea, în cari credincioşii din întréga nóstră Mitropolie se grăbesc a întimpina pe bunul Archiereu cu inimi pline de mulţămită şi de devotament.

Atotputernicul Dumnezeu reverse şi de acum înainte până la cele mai depărtate margini ale vieţii pământesci asupra Escelenţei Vóstre darurile sale cele mai avute spre biuele şi prosperarea sfintei bisericii nóstre greco-catolice şi a iubit némului nostru românesc.

Maramureş luna Decembre 1897.

Ai Escelenţei Vóstre

cei mai umiliţi fii:

Urméză subscrierile tuturor preoţilor, tuturor inteligenţilor şi alor preste 5000 mii de poporeni din Maramureş.

---

†

Iuliu Mihályi de Apşa.

(1837—1898.)

După multele şi grelele perderi, ce mórtea în anul trecut ni-le-a causat, credeam a puté spera, că dór în noul an va mai odihni, şi că timp vom avé, ca ranele inimilor nóstre să se mai vindece.

Dar étă că amar ne-am înşelat. Azi ne părăsesce érăşi unul dintre cei mai bravi şi mai devotaţi fii ai némului şi ai bisericii nóstre.

Vicecolonelul Iuliu Mihályi de Apşa a trecut la cele erne.

În el perdem un brav soldat, un credincios fiu al bisericii, un Român verde, un cetăţan devotat.

Până se afla în viaţa publică, pe cariera militară, era dedicat întreg obligămintelor statului său. Era devotat Domnitorului, gata pururea a-şi vérsa sângele pentru patrie şi tron.

După retragerea sa în viaţa privată tótă căldura, tot devotamentul sufletului său şi-le-a dedicat némului său, fraţilor săi.

Cât de mult îşi iubia fraţii, în special pe mitropolitul nostru, nu póte să spună limbă omenéscă. Îmi va rămâné pururea neştérsă în amintire faţa strălucitóre de bucurie şi de fericire a căpitanului, Iuliu Mihályi, când a asistat la sfinţirea întru episcop a fratelui său Victor, atunci secretar mitropolitan. De atunci aŭ trecut 23 ani, dar anii aceştia numai aŭ mărit iubirea către fratele său, azi mitropolitul nostru.

Acum se despart.

Mórtea rupe legăturile tóte şi nu ţine cont de nimic.

Dar se despart întru sperarea revederii în fericirea eternă.

Iuliu Mihályi pléca binecuvîntat şi deslegat de mitropolitul Victor. Rugăciunile lui vor dobîndi fericirea eternă şi pentru fratele rămas în durere.

Nóue nu ne rămâne alta, de cât să rugăm pe Atotputernicul, să dea repausatului viaţa gloriósă a sfinţilor, ér fraţilor rămaşi, în special bunului nostru Părinte, mângăere.

În următórele dăm pe scurt datele biografice ale repausatului:

Iuliu Mihályi de Apşa s'a născut în Saraséu comitatul Maramureş la 19 Iuniu 1837 din părinţii Gavriil Mihályi de Apşa pe atunci pretor în cercul superior (felső járási szolgabiró) şi soţia-i Iuliana Mán de Sajó. A terminat 6 clase gimnasiale în Sighet la părinţii Piaristi în anul 1851. Cu fratele său Petru fu trimis la Viena, ca să înveţe limba germană; în tómna anului 1854 a întrat în şcóla militară specială de artilerie (Artillerie-Schul-Compagnie) din Viena, unde a absolvat cursul de trei ani; în vara anului 1857 a întrat în serviţ activ la artilerie ca cadet, unde a stat un an; în tómna anului 1858 a trecut la cavalerie în regimentul al X-lea de husari, care purta numele „Frideric Vilhelm al III-lea Rege al Prusiei", unde a avansat de locotenente. În Ianuariu 1859 cu corpul III de armată staţionat în Viena merse în Italia şi stete în staţiune în Lodi şi în Codogno în Lombardia.

După ce a erupt răsboiul în Iuniu 1859, a întrat în Piemont până la Vercelli şi a luat parte la bătăile de la Magenta şi apoi de la Solferino, unde cădură 24 ofiţeri din regimentul al X-lea de husari, éră Iuliu a avansat de locotenente primar. În anul 1860 petrecu la cursul central de ecuitaţiune în Viena.

Până în Decembre 1863 fu staţionat în Udine; atunci fu transferat la regimentul al II-lea de husari, care purta numele „Nicolau, Mare-Principe al Rusiei" şi era stationat în Galiţia la Zsolkiew. În Iuniu 1866 avu parte activă în răsboiul austro-prusian şi a fost de faţă la ciocnirea de la Prerau.

După aceea a stat în Moravia la Prosnitz şi apoi în Petronel lângă Dunăre, unde în 1870 avansă la gradul de căpitan şi ca comandant de escadron a venit cu regimenttul la Braşov şi a fost staţionat în Cristian, de unde în 1873 merse la cursul prescris pentru ofiţerii de stat maior, şi după ce a făcut esamenul de cualificaţiune, stete un an în Cluş ca comandant de cadru. În 1875 fu transferat ca comandant de divisiune la regimentul al X-lea de husari staţionat în Szabadka, unde a avansat la grad de maior, şi după trei ani la gradul de tenente colonel, staţionând când în Baja, când în Palánka.

La anul 1887 fu transferat la regimentul al IX-lea de husari, staţionat în Şopron, de unde în anul 1888 fu aşedat în statul cuiescenţei.

La manovrele de armată de la Miskolcz s'a distins prin aceea, că trecênd cu escadronul rîul Sajó cu notul a surprins inimicul pe neaşteptate.

Ca presidente de comisiunea administrativă în regiment a sciut apăra interesele erariului militar fără a scurta competinţele ostaşilor ori a jigni drepturile poporaţiunii. Ca jude şi president la tribunalul de onóre umanitatea colegială o a sciut împreuna cu postulatele dreptăţii şi disciplina militară între ofiţeri şi trupe o a apărat şi susţinut cu tărie, éră în raporturile către cetăţeni a păstrat de-a pururea ecuitatea şi maniere de cavaler, cari îi scumpa reputaţiunea.

De când a venit la Blaş, împreună cu fratele său mitropolitul a trăit retras, dedicându-se întreg pentru a uşura în cele economice sarcina de administrare a fratelui său.

La tóte mişcările publice sociale a luat parte încurajând şi jertfind.

A fost president până la mórte al „Casinei Române", şi casina are a-i mulţămi fórte mult, că s'a putut reînfiinţa.

A fost membru şi în directoriul fundaţiunii Şuluţane, de a cărei prosperare fórte mult s'a interesat.

* * *

Mórtea i-a fost placidă ca şi viaţa Catastrofa se putea prevedé, numai nu se credea, că are să urmeze aşa de repentin. Era încă voios şi mâncase. Se ruga neîncetat, şi fratele său mitropolitul l-a deslegat, apoi i-a cetit Paraclisul Preasfintei Fecióre. A fost la conscienţă până la urmă şi în urma unui atac violent de tusă a repausat repentin în braţele fratelui său Victor şi a sorei sale Ileana.

A murit mórtea dreptilor.

Osemintele s'aŭ depus cu tótă pompa cuvenită în cimiteriul comun din Blaş Cuvîntarea funebrală, vrednică de memoria mortului, a rostit-o secretarul mitropolitan Dr Augustin Bunea.

Étă şi necrologul publicat de familie:

Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoscinţă, că preaiubitul nostru frate *Iuliu Mihályi de Apşa* ces. şi reg. Tenente Colonel de Husari pensionat azi Joi în 27/15 Ianuariu 1898 séra la 6 óre, împărtăşit cu mângăerea sfintei biserici, a adurmit în Domnul în etate de 61 ani. Rămăşiţele pământesci ale repausatului vor fi aşedate după ritul bisericii greco-catolice în cemeteriul parochial Sâmbătă în 29/17 Ianuariu 1898 la 3 óre după amézăzi. Partea lui să fie cu dreptii! Blaş în 27/15 Ianuariu 1898. *Ileana Mihályi* veduvită Antoniu Várady de Kassa. *Petru Mihályi* cu familia. *Dr Victor Mihályi*. *Dr Ioan Mihályi* cu familia.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeu. În numele poporenilor mei aduc pe acéstă cale mulţămita cea mai căldurósă Mult Stimatei Dómne véd. *Ecaterina Iovin n. Seiman* din Temişóra-Fabric, care a binevoit a dona pe sama capelei nóstre gr. cat. din Ghilad întru memoria rep. Dsale soţ Petru Iovin fost representant orăşenesc un lustér de metal pentru şese lumini şi candelă în mijloc în preţ de 35 fl. Ghilad în 16 Ian. 1898. *Georgiu Muntean* paroch al Ghiladului.

† **Teodor Radu** proprietar şi primar comunal preste 20 de ani în comuna Ulfalăul săsesc de lângă Aiud a repausat în 23 a. c. în etate de 48 ani. Repausatul a fost unchiu al P. SS. episcopului Lugoşului.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Omilia I. a s. Ioan Crisostomul despre cuvîntarea de pe munte.

(Continuare.)

Pe aceștia deci, carî sînt întristați, îi fericesce ast fel. Și nu a numit simplaminte pe ceî întristați, ci pe ceî întristați cu de-adinsul. De aceea nu a zis „ceî întristați", ci „ceî ce plâng". Căcî acésta poruncă éră e învețătórea a tótă filosofia. Că dacă acela, carî deplâng pruncî orî soție orî pe alt cine va din rudeniî, pentru că aŭ murit, nu îubesc averî nicî trupurî în vremea aceea a întristăriî, nu doresc glorie, nu se ațință de ocară, nu se cuprind de grăire de rĕŭ, nicî nu se chinuesc de vre o altă patimă, ci se daŭ de totuluî tot jeliriî, cu mult maî vîrtos aceia, carî își plâng pĕcatele sale așa, pe cum aŭ acelea să se plângă, vor vĕdi o filosofie maî mare de cât aceea. Apoî care e rĕsplata lor? „Că aceia," zice, „se vor mângâia." Spune-mî, unde se vor mângâia? Și aicî, și acolo. Că de óre ce porunca era fórte grea și neplăcută, a luat asupră-și, să dea accea, ce să o facă fórte ușóră. Așa dar de veî, să aflî mângâere, întristéză-te. Și să nu gândescî, că ceea ce s'a zis, ar fi o ghîcitură. Ca dacă Dumnezeŭ mângâe, pot să vină preste tine și zecî de miî de fulgî de lucruri întristătóre, și tu totuși veî fi maî pe sus de tóte. Căcî Dumnezeŭ tot de una dă rĕsplătirî cu mult maî marî de cum sînt nĕcasurile; și acésta a făcut-o și aci zicênd, că sînt fericiți, ceî ce plâng, nu după vrednicia lucrului, ci după îubirea sa de ómenî; acésta nu isvorésce adecă din vrednicia lucrului, ci din îubirea lui de ómenî. Că ceî ce plâng pĕcatele le plâng; éră acestora le ajunge, că aŭ parte de iertare și dobîndesc apĕrare. Dar fiind că el e fórte îubitoriŭ de ómenî, de aceea nu mărginesce rĕsplata nicî la lăsarea pedepselor, nicî la iertarea pĕcatelor, ci-î face și fericiți și le împărtășesce multă mângâere. Ne poruncesce înse, să plângem nu numaî pĕcatele nóstre, ci și ale altora. Așa aŭ fost sufletele sfinților, așa a fost sufletul luî Moîsi, așa al luî Pavel, așa al luî David; că aceștia toți de multe orî aŭ plâns rĕutățile altora.

„Fericiți ceî blânzi, că aceia vor moșteni pământul." Spune-mî, care pământ? Unii înțeleg pe cel spiritual. Dar nu e așa. Căcî în Scriptură nu găsim nicăirî pământ spiritual. Așa dară ce va să însemne cuvîntul acela? Înțelege rĕsplată sensibilă, pe cum face și Pavel. Că a zis: „Cinstesce pe tatăl tĕŭ și pe mamă-ta," ér apoî adauge: „Așa veî fi cu zile multe pe pământ" (Ef. 6. 2. 3). Și éră-și Domnul înșu-și cătră tâlharioŭ: „Astăzî veî fi cu mine în raiŭ" (Luc. 23, 43). Că nu îndémnă numaî pentru bunătățile viitóre, ci și pentru cele de față din causa acelor ascultătorî, carî fiind maî trupescî cércă acestea maî pe sus de cât cele viitóre. De aceea și zice în cele următóre: „Împacă-te cu pîrîșul tĕŭ." Ér apoî statorésce rĕsplata acesteî gândirî: „Ca nu cum va să te dea pîrîșul judecătoriului, și judecătorul slugiî." Vedî, din ce parte înfrică? Cu cele sensibile, cu cele ce se întîmplă aprópe. Și éră-și: „Cine va zice fratelui sĕŭ: Raca! vinovat va fi săborului." Pavel încă propune a dese orî rĕsplătirile sensibile și îndémnă prin cele de față. Așa când grăesce despre feciorie. Că până acolo nu grăesce despre ceriurî, ci îndémnă prin cele de față zicênd: „Pentru trebuința de acum," și: „Eŭ vóuĕ vĕ daŭ voe," și: „Voesc, să fiți voî fără de grije" (I Cor. 7. 26. 28. 32). Așa mestecă deci și Christos celor spirituale cele sensibile. Că de vreme ce așa judecă ómenii, că blândul perde tóte ale sale, de aceea promite contrariul zicênd, că chiar acela posĕde cu siguranță ale sale carele nu e nicî îndrăznet, nicî nu strigă. Că cel ce e așa, acela perde a dese orî și averile părintescî și chiar și sufletul. De altmintrea fiind că în Legea veche profetul a zis: „Ceî blânzi vor moșteni pământul" (ps. 36 11), țese de la vorbe cunoscute cuvîntarea, ca să nu foloséscă pretutindenea cuvinte străine. Éră acestea le zice nu mărginind rĕsplătirile la cele de față, ci dimpreună cu acestea îmbiând și pe acelea. Că dacă zice óre ce spiritual, nu depărtéză cele ce sînt în viața de acum; ér de altă parte dacă promite óre ce din cele ce sînt în viața acésta, nu mărginesce promisiunea numaî la acestea. Zice adeca: „Căutați împărăția luî Dumnezeŭ, și acestea tóte se vor adauge vóuĕ" (Mt. 6, 33). Și éră-și: „Tot cel ce-și va lăsa casa, saŭ pe frații, saŭ pe tată, saŭ pe mamă, saŭ pe muiere, saŭ pe pruncî, saŭ țarinele pentru numele meŭ, însutit va lua în vécul acesta, și în cel viitoriŭ viață de vecî va moșteni" (Mt. 19, 29).

„Fericiți, ceî ce flămîndesc și însetoșéză de dreptate." De ce dreptate? A înțeles dóră vîrtutea preste tot, orî dóră felul acela al eî, care se împotrivesce lacomieî de averî? Că de vreme ce va să dea poruncă cu privire la milostenie, învață, în ce chip are să se facă milostenia; nu fericesce adecă pe ceî ce se sirguesc după dreptate din răpire nicî din lacomie de averî. Și privesce, te rog, cu câtă putere o rostesce acésta. Că nu a zis: „Fericiți, ceî ce se légă de dreptate," ci: „Fericiți, ceî ce flămîndesc și însetoșéză de dreptate," pentru ca să o urmăm nu numaî écă așa, ci cu tótă pofta. Că de óre ce însușirea lacomieî de averî e maî ales acésta, și nu poftim ast fel mâncărî și beuturî, pe cum poftim a posedé și a câștiga maî mult, ne-a poruncit, ca pofta acésta să o întórcem spre a nu lacomi averî. Ér apoî determurésce érăși rĕsplata sensibilă zicênd: „Că aceia se vor sătura." De óre ce adecă așa se socotesce, că lacomia de averî pe mulți îî face bogați, zice, că chiar contrariul e adevĕrat; acésta o face adecă dreptatea. Când sevârșescî deci lucruri drepte, nu te teme de sĕrăcie, nicî nu-ți fie frică de fóme; că răpitoriî sînt maî vîrtos aceia, carî perd tóte, pe cum cel ce îubesce dreptatea, acela are tóte cu siguranță. Éră dacă aŭ parte de o bogăție ca acésta, ceî ce nu poftesc averile altora, atuncia cu mult maî vîrtos ceî ce dăruesc ale sale.

„Fericiți ceî îndurătorî." Aci mi-se pare, că grăesce nu numaî despre ceî ce fac milostenie cu averile sale, ci și despre ceî ce o fac cu fapte. Că felurile milosteniei sînt deosebite, și porunca însă-și e largă. Care e deci rĕsplata eî? „Că aceia îndurare vor afla." Și așa se pare, că rĕsplata e la fel, dară ea e cu mult maî mare de cât fapta cea bună. Că eî se îndură ca ómenî, éră îndurare vor afla la Dumnezeul tuturor. Éră îndurarea omenéscă și cea dumnezeéscă nu sînt la fel, ci cât e la mijloc ntre rĕutate și între bunătate, atâta e deosebirea între aceea și între acésta.

„Fericiți ceî curați cu inima, că aceia vor vedé pe Dumnezeŭ." Étă érăși rĕsplata cea spirituală. Éră curați numesce aci orî pe aceia, carî posed tótă vîrtutea și nu-și sînt conscii de nicî un rĕŭ, orî pe aceia, carî petrec în contenire. Spre a vedé adecă pe Dumnezeŭ de nimica nu avem lipsă așa de mare ca de vîrtutea acésta. De aceea a zis și Pavel: „Pacea să țineți cu toți, și sfințenia, făr de carea nimenia nu va vedé pe Dumnezeŭ" (Evr. 12, 14). Éră aci grăesce despre vederea aceea, care e omuluî cu putință. Că de óre ce sînt mulți, carî deprind milostenia, și nu răpesc, nicî nu lacomesc averî, dară curvesc și trăesc în desfrînare, arĕtând, că cea dintâiŭ nu e de ajuns, maî adauge și acésta. Ceea ce a mărturisit și Pavel despre Macedonieni în epistola cătră Corinteni, că eî sînt bogați nu numaî cu milostenia, ci și în tótă vîrtutea. Că grăind despre sirguința lor spre folosirea cinstită a averilor, zice: „Că eî s'aŭ dărnit pe sine Domnuluî și nóuĕ."

„Fericiți făcĕtorî de pace." Aci opresce nu numaî neînțelegerile și vrăjmășiile împrumutate, ci maî pretinde pe de-asupra încă și alt ceva: ca și pe alții, carî trăesc în neînțelegere, să-î împăcăm. Și érăși îmbie rĕsplata cea spirituală. Care e aceea? „Că aceia fiî luî Dumnezeŭ se vor chema." Că lucrarea Unuia născut a fost aceea, că a împreunat cele desbinate și a împăcat cele ce se războiaŭ.

Ér apoî, ca nu cum va să socotescî, că pacea ar fi pretutindenea bună, a adaus: „Fericiți ceî persecutați pentru dreptate," adecă pentru vîrtute, pentru apĕrarea altora, pentru evlavie. Dreptate se obicinuesce a numi tótă cultura sufletului.

„Fericiți sînteți, când vĕ vor batjocori pe voî și vĕ vor persecuta, și mințind vor zice tot cuvîntul rĕŭ în contra vóstra pentru mine. Bucurați-vĕ și vĕ veseliți." Ca și cum ar zice: Dacă v'ar numi vrăjitorî, orî pehlivanî, orî strigoî orî cu orî ce alt nume, fericiți sînteți. Ce póte să fie maî ne maî audit de cât poruncile acestea, când ele zic, că sînt de dorit lucrurile acelea, de carî alții socotesc, că aŭ să se păzéscă de ele, adecă a fi sĕrac ca un cerșitoriŭ și a plânge și a fi grăit de rĕŭ? Dar cu o cale le-a zis și le-a sfătuit nu la doî și la zece și la dóuĕ zecî și la o

sută și la o mie, ci lumiĭ întregĭ. Și mulțimea audind lucrurile acelea grele și neplăcute și contrare obiceiuluĭ de obște se mira. Atât de mare era puterea celuĭ ce le zicea. De altmintrea ca nu cum va să socotescĭ, că singur a fi grăit de rĕŭ face pe omenĭ fericiți, a adaus dóuĕ distincțiĭ, când adecă cele grăite vor fi grăite și pentru el și minținḍ. Că dacă grăirea de rĕŭ nu va fi împreunată cu acestea, cel ce se grăesce de rĕŭ, nu numaĭ nu e fericit, ci e și nefericit. Apoĭ privesce ĕră la rĕsplată: „Că plata vóstră multă este în cerurĭ.“ Ĕră tu să nu-țĭ perdĭ bărbăția, când audĭ, că nu se dăruesce împĕrăția la fiesce care fericire. Că de și numesce rĕsplătirile în chipurĭ deosebite, totuși le duce tóte la împĕrăție. Când adecă zice: „Ceĭ ce plâng, se vor mângăia,“ și: „Ceĭ îndurătorĭ îndurare vor afla,“ și: „Ceĭ curațĭ cu inima vor vedé pe Dumnezeŭ,“ și: „Ĭubitorĭĭ de pace fiiĭ luĭ Dumnezeŭ se vor chema,“ prin acestea tóte nu dá să se pricépă alt ceva fără numaĭ împĕrăția. Că ceĭ ce gustă acestea, a bună samă o vor dobîndi pe aceea. Să nu socotescĭ decĭ, că rĕsplata aceea e numaĭ a celor ce flămîndesc de dreptate, și a celor blânḍĭ, ci și a celor alaltĭ a tuturor. De aceea a adaus fericirea la fiesce care, ca nu cum va să aștepți óre ce sensibil. Că nu va fi fericit acela, carele se cununéză cu cele ce în viața acésta se topesc și trec maĭ iute de cât umbra.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Cele dóuĕ femeĭ sînt stârcite chiar la gaură. Una șede, ĕră ceealaltă se razimă pe jumătate de ea. Între ele și între stînca gólă nu este nimica.

Lumina cea slabă, ce cade pe ele peziș, le dă înfățișarea de nisce nălucĭ și arată cu o cale și aceea, că trupurile lor sînt aprópe góle. Vedem însĕ cu o cale, că și aci locuesce ĭubirea, ele se țin adecă îmbrățișate. Bogăția sbóră, fericirea dispare, speranța veștedesce, ĭubirea însĕ rĕmâne la noĭ. Ĭubirea e de la Dumnezeŭ.

Acolo, unde șed ele lipite de olaltă, pavimentul de stîncă e de tot luciŭ și neted. Cine scie, de câte orĭ aŭ ședut ele în ceĭ opt anĭ în locul acela dinaintea găuriĭ, unde sfiiciósa, dar prietinósa rază de lumină le-a nutrit sperarea, că vor scăpa! Când lumina pătrundea pe încetul în lăuntru, ele sciaŭ, că se crépă de ziuă; când începea a scădé, ele sciaŭ, că lumea se așédă spre odihnă, că se apropie nóptea, acea nópte, carea nicăirĭ nu putea să fie maĭ lungă și maĭ întunecósă ca la ele. Lumea! Prin gaura aceea din zid, ca și cum ar fi fost largă și înaltă ca o pórtă împĕrătéscă, ĭeșiaŭ ele cu spiritul a fară în lume și petreceaŭ tristul timp umblând în colo și în cóce, pe cum umblă nălucile, și cercând pe fiul și fratele lor și întrebând de el.

Îl cercaŭ pe mărĭ și pe insulele mărilor; astăzĭ era el în cetatea acésta, mâne în ceealaltă; și tot de una și în tot locul era el un óspe fără repaus, pentru că pe cum viața lor se petrecea în așteptarea luĭ, așa se petrecea și a luĭ în cercarea lor. De câte orĭ nu se întîlniaŭ gândurile lor în cercarea acésta fără de sfârșit, ale luĭ venind, ale lor mergênd! Cât de dulce le era mângăiarea, că pot să grăéscă împreună: „Până când trăesce el, noĭ nu sîntem uĭtate; până când se gândesce el la noĭ, maĭ este sperare pe sama nóstră!“ Numaĭ cel ce însu-și a avut parte de o ast ĭel de esperință, numaĭ acela póte să pricépă, cât de mare tărie póte să împrumute omul din lucrurĭ micĭ.

Aducerile a minte, ce le avem despre cele dóuĕ femeĭ, pe cum trăiseră odinióră, ne însuflă respect față cu ele. Grijile lor le împrejură cu o lucire de sfințenie. Fără de a ne apropia de ele băgăm de samă o schimbare a înfățișărĭĭ lor, carea nu a putut să o producă timpul orĭ lunga întemnițare. Mama odinióră a fost o femee frumósă, fata o pruncă frumósă, — acuma nicĭ ĭubirea nu ar puté să o zică acésta despre ele. Pĕrul le e lung, nepeptenat și de o colóre albă de tot stranie; ele ne fac, să ne înfiorăm și să ne cutrĕmurăm de un ce neesplicabil de și acésta póte să fie un efect al luminiĭ, ce lucesce aci prin întunerecul cel des într'un chip înșelătoriŭ și turbure. Póte că ele sufer și chinurile fómiĭ și setiĭ, pentru că de când s'a dimis servitorul lor, criminalistul acela, așa dară de ĭerĭ, nu aŭ avut, ce să mânânce și să bea.

Tirzah, carea pe jumătate îmbrățișată de mamă-sa se razimă de ea, geme dureros.

„Fiĭ liniștită, Tirzo! Eĭ vor veni. Dumnezeŭ e bun. Noĭ ne-am adus a minte de el, și nu ne-am uĭtat nicĭ o dată, să i-ne rugăm, de câte orĭ sunaŭ trimbițele colo din colo în templu. Tu vedĭ, că e încă lumină, că razele arată, că e la méză zi, și abia va fi trecut de óra a șeptea. Va veni óre cine la noĭ. Să credem! Dumnezeŭ e bun!“

Ast fel grăi mama. Cuvintele îĭ era simple și pătrundĕtóre, de și Tirzah nu era maĭ mult pruncă, căcĭ la ceĭ treĭ spre zece anĭ, câțĭ avea, când am vĕdut-o maĭ pe urmă, s'aŭ maĭ adaus încă opt.

„Voiŭ cerca, să fiŭ tare, mamă!“ zise ea. „Suferințele tale trebue că sînt tot așa de marĭ ca și ale mele; și voiŭ să trăesc pentru tine și pentru fratele meŭ! Dară limba îmĭ arde, buzele îmĭ sînt uscate. Aș dori, să sciŭ, unde petrece, și dacă ne va afla vre o dată.“

Este óre ce în glasurile acestea, ce ne atinge în chip straniŭ, — un sunet ne maĭ audit, ascuțit, uscat, metalic, nefiresc.

Mama o strînge maĭ tare la peptul sĕŭ și zice: „În nópteа trecută am visat despre el și l-am vĕdut așa de limpede, pe cum te vĕd pe tine, Tirzo. Tu sciĭ, că avem să credem visurilor, căcĭ și părinții nostri aŭ făcut-o. Mi-se părea, că sîntem în curtea femeilor, chiar la pórta, carea se zice cea frumósă; cu noĭ eraŭ multe femeĭ, și el veni și se opri în umbra porțiĭ și privi în cóce și în colo, într'o parte și într'alta. Inima îmĭ bătea tare. Sciam, că pe noĭ ne cércă, și-I întinseĭ brațele și alergaĭ spre el chemându-l pe nume. El mĕ audi și mĕ vĕdu, dar nu mĕ cunoscu. În clipa următóre dispăru.“

„Óre nu ar fi tocmaĭ așa, dacă l-am întîlni în adevĕr? Noĭ ne-am schimbat așa de tare.“

„S'ar puté, însĕ —“ Capul mameĭ se plécă, și o trăsătură de durere se arată pe fața eĭ; dar ea se reculege și zice maĭ de parte: „Însĕ noĭ am puté să i-ne descoperim.“

Tirzah își ridică brațele și se tângui din nou.

„Apă, mamă, apă! Numaĭ o picătură!“

Mama privi în jur de sine fără de ajutoriŭ. De atâtea orĭ pomenise numele luĭ Dumnezeŭ și promisese ajutoriŭ în numele luĭ, cât repetirea începu a i-se păré ca o hulă. O umbră îĭ întunecă slaba lumină, și ea ajunse așa de departe, cât începu a crede, că i-se apropie mórtea, că ea aștéptă a fară, ca să intre, în dată ce i-se va depărta credința. Ea pe jumătate inconscie de sine și fără de intenție hotărîtă grăesce din noŭ, pentru că trebue să grăéscă:

„Răbdare, Tirzo! Eĭ vin, — în dată sînt aci!“

I-se păru, că aude un sgomot prin gaura zidului despărțitoriŭ, carea era singura eĭ legătură cu lumea. Și ea nu se înșelase. La o clipă după aceea sună strigarea criminalistuluĭ prin cămară. Tirzah încă o audi, și amîndóuĕ se sculară ținêndu-se încă tot îmbrățișate.

„Lăudat să fie Domnul în veac!“ strigă mama cu ardórea credinței și sperărĭĭ redobîndite.

„Ascultați!“ audi după aceea strigând. „Cine sînteți?“

Glasul îĭ era străin. Ce avea de a face? A fară de cuvintele Tirzeĭ acestea aŭ fost primele și singurele cuvinte, carĭ le audi mama acum de opt anĭ. Întorsĕtura a fost sguduitóre, — de la mórte la viață, — și așa de făr de veste!

„O femee din casa luĭ Israil, carea e îngropată aci de vie cu fiĭcă-sa. Ajută-ne de grab, că perim!“

„Nu te teme! În dată mĕ întorc!“

Femeile plângeaŭ cu glas tare. Le-aŭ aflat. Se apropia ajutor. De la dorință la dorință sbura sperarea, pe cum sbóră rîndunelele ciripitóre. Le-aŭ aflat, ele-și vor redobîndi libertatea. Și apoĭ li-se vor restitui tóte, tóte cele ce perduseră: patrie, vadă, avere, fiŭ și frate! Slaba lumină se lingușia în jurul lor, ca și cum ar fi avut lucirea zileĭ; ele își uĭtară de durere și de sete și de fóme și de amenințarea morțiĭ, cădură la pămînt și plângeaŭ, una în brațele celeĭ alalte.

Și acuma nu avură, să aștepte mult. Gesiŭ părcălabul spuse istoria sa pe larg, dar în sfârșit totuși o terminase. Tribunul era sprinten.

„Audiți!“ strigă el prin gaură.

„Aci sîntem!“ zise mama ridicându-se de la pămînt.

În dată audiră alt sunet într'alt loc, — eraŭ lovituri făcute în zid, — lovituri repezĭ, zurăitóre de unelte de fer. Ea nu grăia, și nicĭ Tirzah nu grăia, ei amîndóuĕ ascultaŭ. Cât de bine pricepeaŭ ele, ce vor, să însemne tóte acestea, — că li-se deschide calea spre libertate! Ómenĭ, carĭ aŭ fost îngropați

multă vreme în puțuri adânci, aud în tocmaĭ așa, cum se apropie mântuitoriĭ lor, pe carĭ l-aŭ chemat cu lovituri de rudĭ și de ciocane, și rĕspund acuma cu inima cuprinsă de sentimentul mulțămiteĭ. Ochiĭ lor nu se mișcă de pe locul, din care vin sunetele; eĭ nu îndrăznesc a-și întórce de acolo privirile, ca și cum s'ar teme, că lucrul va înceta, și eĭ ĕră vor cădé pradă desperăriĭ.

(Va urma.)

Bibliografie.

☛ A apărut

☛ Calendarul „Uniriĭ“ ☚

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat și interesant:

Cronologie. Serbătorile. Regentul. Întunecimĭ. Anotimpurĭ. Umblarea timpului. Lunile cu povețe economice și semne de timp. Regenții europenĭ. *Șematismul provinției mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce și ungurese și cu posta ultimă și a parochilor, cum și a diferitelor dicasteriĭ.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiță biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat“*, poesie de Al. Vlăhuță. *George Coșbuc* (cu portret) note biografice și treĭ poesiĭ: *Epigramă* (în vrîsta de 12 anĭ), *Pe ceriŭ* (de 14 anĭ) și *Beda* (din 1886). *Ales. Bohățel*, biografie și portret. *Cisme de 'mprunut* și *S'a turcitu-se bătul*, anecdote hazliĭ de Th. D. Speranță. *Glume. Morțiĭ nostri* (bărbațiĭ gr. cat. fruntași morțĭ în 1897) cu portretul *br. David Urs* și *Iosif Hossu*. *Sfaturĭ*. Posta. Scala timbrelor. Târgurile. Inserțiunĭ.

Din acest cuprins orĭ cine se póte convinge, că acest Călindar *e cel maĭ potrivit și maĭ bun pentru preoțimea nóstră gr. cat. în special.*

Prețul unuĭ exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Preasfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învĕțătorilor.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bătrânețe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoș, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Sîntem informați, că dl editor *venitul curat al acestei publicațiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unuĭ esemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoțesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se afla tóte cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiuniĭ nóuĕ create prin legile aceste.

☛ Euchologiu ☚

ediția unea **a dóua**, revĕdută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparĭu frumos în **negru** și **roșu**. — Prețul nelegat fl. 2.80, ĕră legat în pele tare fl. 3.80.

Instituțiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut și valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în Blaș (Balázsfalva).

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei“ și a dlui Nicolaŭ Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul **1** fl. Ambele părți espedate franco **1** fl. **85** cr.

Editor și redactor respundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

(2) 1—1

Convocare!

„Ulpiana“ institut de credit și economiĭ ca societate pe acțiunĭ în Grădisce își va ține adunarea generală ordinară **Marțĭ**, la 1 Februar n. cu începutul la 10 óre a. m. în localul institutului în Grădisce, la care acționariĭ sînt invitați a lua parte în persónă saŭ prin delegați:

Program:

1. Raportul direcțiunii și comisiunii de supraveghiare, proiectul despre împărțirea profitului curat și darea absolutorului.
2. Alegerea unui membru în direcțiune.
3. Alegerea comisiunii de supraveghiare.
4. Statorirea salarelor și marcelor de presență pro a. 1898.
5. Diverse propuneri.

Din ședința consiliului administrativ ținută la 15 Ianuarie 1898.

Direcțiunea.

§. 33. *din statutele institutului.*

☛ În adunarea generală numaĭ aceĭ acționarĭ pot participa, carĭ cel puțin cu ½ óră înaintea adunăriĭ generale și-aŭ depus pe lângă revers la cassa institutului acțiunile sale respective și ale plenipotențiaților lro împreună cu plenipotența.

☛ Bilanțul original e espus spre vedere publică în localul institutului.

12 szám (3) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1897. évi 5088 számu végzése következtében Dr Muntean Aurel ügyvéd által képviselt Corvinus S. és fia javára özv. Vilt Miklósné Turk Gizella ellen 170 frt 75 kr s jár. erejéig 1897. évi Október hó 25-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 723 frt — krra becsült házi butorok és 1 zongorából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 5138/1897. számu végzése folytán 157 frt 84 kr tőkekövetelés, ennek 1896-ik évi Október hó 30-ik napjától járó 5% kamatai és eddig ö-szesen 35 frt 5 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Balázsfalván alperes lakásánál leendő eszközlésére 1898-ik évi Február hó 10-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Balázsfalván 1898-ik évi Január hó 17-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

16 szám (4) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1897-ik évi 4893. számu végzése következtében Olteán Vazul ügyvéd által képviselt Pátria takarékpénztár javára Popa Geraszin és társai ellen 265 frt — kr s jár. erejéig 1897-ik évi November hó 10-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 400 frt — krra nevezetesen: Krecsunéán Nikuláénál becsült 2 tehén, 1 ökörszekér és 6 szekér széna, továbbá Popa Nikuláé Mozannái becsült 2 tehén, 1 ökörszekér és 3 szekér széna és végre Popa Vaszilie Mozannál becsült 2 tehén, 10 szekér széna és 1 ökörszekérből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 5427/1897. számu végzése folytán 265 frt — kr tőkekövetelés, ennek 1896-ik évi Julius hó 20-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 47 frt 58 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Besenyőben alperesek lakásainál leendő eszközlésére 1898-ik évi Február hó 7-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Balázsfalván 1898-ik évi Január hó 18-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 5 Februariŭ 1898. Numĕrul 5.

La cestiunea socială.

Am arĕtat în primul din numĕrul nostru precedent catastrofa, spre care înaintézĕ societatea întrĕgă şi statul. Am spus şi aceea, că între împrejurările actuale nu este leac de sperare, ca lucrurile să se întórcă spre bine. Ar trebui adecă o totală schimbare de sistem în guvernarea ţĕriĭ, ér schimbarea acésta ar puté, să o provóce numaĭ o societate vigorósă, conscie de ceea ce voesce.

Societatea acésta lipsesce la noĭ. Luptele naţionale şi confesionale despart pe cetăţan de cetăţan, şi într'aceea catastrofa generală, care de o potrivă va ajunge pe toţi, se apropie din zi în zi tot maĭ mult.

Este deci bine, ca de cestiunile acestea, ce ating societatea, să ne ocupăm cât maĭ des şi cât maĭ cu de-adinsul, pentru ca evenimentele să nu ne găséscă de tot neorientaţi şi nepregătiţi.

Am constatat, — şi cine e, care încă n'a constatat? — că poporul, ţĕrănimea a sĕrăcit şi sĕrăcesce pe zi ce merge. Miseria a ajuns deja la un grad, care trebue să pună pe gânduri chiar şi pe cel maĭ nepăsător.

Care e causa sĕrăcirii? Am zis dór, că recólta singură alor doĭ anĭ nefavoritorĭ orĭ şi maĭ mulţi anĭ nu póte esplica o sĕrăcire, care a pornit de o serie de anĭ.

Causele sînt multe, şi vom maĭ avé prilej a le înşira. De astă dată revenim numaĭ asupra causeĭ arĕtate în numĕrul nostru trecut. Am zis adecă acolo, că după a nóstră convicţie principala causă a rĕuluĭ e însu-şi sistemul liberal de guvernare, sub care se află ţara acum de treĭ zecĭ de anĭ.

Ce s'a întîmplat adecă de 30 de anĭ încóce? Nu numaĭ a crescut budgetul cu 200 de milióne, şi prin asta sarcinile publice, dar aŭ crescut şi datoriile statuluĭ, pentru că nu trecéaŭ doĭ treĭ anĭ, fără ca să se contragă câte un noŭ împrumut, orĭ fără ca să se facă câte o nóuă conversiune. Şi orĭ cât de frumos ar esplica mercantiliĭ însemnătatea împrumuturilor, ele tot numaĭ un lucru arată, a nume strîmtórea economică a statuluĭ respectiv şi pentru cetăţanĭ o nóuă împovorare. Economiştiĭ serioşi tocmaĭ din pricina acésta şi condamnă cu cea maĭ mare asprime tóte conversiunile şi le află admisibile numaĭ în casurĭ estreme, când întră în valóre zicala: Salus reipublicae suprema lex esto. Întru adevĕr ce e conversiunea, dacă nu o înşelăciune, un furt, comis de stat în contul cetăţenilor sĕĭ? Aŭ nu e înşelăciune, dacă pentru banii, după carĭ s'a obligat a-ţi da tot de una 5%, îţi dă numaĭ 4%? În limbajul comun la o asemenea procedură îĭ zic înşelăciune, în limba finanţierilor liberalĭ îĭ zic conversiune.

Prima causă a rĕuluĭ se află deci în datoriile enorme, ce le-a contras statul prin chivernisitoriiĭ sĕĭ. Datoriile acestea se urcă la miliarde, şi percentele singure, ce sînt a se plăti în fiesce care an, se urcă şi ele la sute de milióne. De unde se plătesc milióne acestea de percente?

Apoĭ e lucru limpede: din dărĭ. Prima posiţie din budget e a intereselor, ce se plătesc după datoriile statuluĭ. De depurarea datorieĭ nicĭ vorbă nu e; avem rentă perpetuă, ceea ce pe românesce se zice datorie vecĭnică, care va sta, cât va sta şi statul, şi carea o va plăti clopotul cel mare, dacă s'ar întîmpla o străformare de tot neprevĕdută.

Care va să zică, o parte însemnată a dărilor merge întru depurarea percentelor după datoriile statuluĭ, merge va să zică în buzunare străine, în buzunarele câtor va bancherĭ, carĭ ast fel trăesc din tributul, ce li-l plătesc cetăţeniĭ cu sudórea feţeĭ şi cu lucrul mânilor sale. În schimb pentru milióne ast fel plătite ţara nu capĕtă nicĭ o recompensă, pentru că datoriile contrase în cea maĭ mare parte n'aŭ fost contrase în favorul contribuenţilor.

Dar nu e numaĭ acesta tributul, ce-l plătesc cetăţeniĭ la bancherĭ. Maĭ mult póte de cât atâta maĭ scot bancheriĭ, de óre ce tóte întreprinderile economice, industriale şi finanţiare tot cu banĭ luaţi scump de la eĭ se susţin. Chiar şi băncile nóstre se află nevoite a recurge la banii acestor domnĭ, pentru că şi azĭ maĭ sînt ómenĭ, carĭ bănuţiĭ, ce-ĭ maĭ aŭ, îĭ depun maĭ bucuros la

---

Feuilleton.

Discurs funebru

rostit de Dr Augustin Bunea la înmormîntarea lui *Iuliŭ Mihályi de Apşa* în 29 Ianuariŭ 1898.

> Étă cu palme mĕsurate aĭ pus zilele mele, şi statul meŭ ca o nimica înaintea ta. Ps. 38, 7.

Cine ar fi cugetat, triştĭ ascultători, că bărbatul mult iubit şi mult stimat de noĭ toţi, care în primăvara anuluĭ 1895 se presentase în mijlocul nostru, ca să ne prevestéscă, că se apropie ziua de sĕrbătóre, în care aveam să primim cu însufleţire şi bucurie pe fratele sĕŭ ilustru ca pe Archipăstoriul nostru, se va depărta aşa de curênd pentru tot de una dintre noĭ?

Cine ar fi gândit, că el, care încă nu era apĕsat de sarcina anilor şi-şĭ crease o nóuă problemă în lumea acésta, de a sta fratelui sĕŭ într'ajutoriŭ în cele materiale spre a-l uşora împlinirea misiuniĭ sacre şi spirituale: se va scoborî atât de repede în mormînt, lăsând în urma sa jalea, întristarea, durerea şi suspinarea?

Cine ar fi putut presimţi, că acela, pe care înainte cu 4 luni l-am vĕdut dând cu pietate onórea ultimă amiculuĭ sĕŭ distins, baronuluĭ Urs de Margina, ne va chema aşa de curênd în jurul acestuĭ sicriŭ spre a-ĭ face şi luĭ asemenea onóre? Ér eŭ să împlinesc faţă de el aceea-şĭ datorinţă funebră?

Nime nu ar fi putut-o prevedé acésta, fără numaĭ Dumnezeŭ sfîntul şi atotsciutoriul, către care esclamă profetul încoronat: *„Étă cu palme mĕsurate aĭ pus zilele mele, şi statul meŭ ca o nimica înaintea ta!“*

Înse tocmaĭ acéstă împrejurare, că toţi trebue să murim, şi încă póte atunci, când maĭ puţin ne aşteptăm, că mĕsurate sînt zilele nóstre, că fiinţa nóstră este o nimica, că nu este posiţiune socială destul de înaltă, nicĭ mărire destul de strălucită, care să nu se adeveréscă o dată de umbră, vis şi deşertăciune, trebue să ne inspire gândiriĭ şi simţeminte cu totul de alt fel, de cât cum sînt acelea, de carĭ sîntem conduşĭ de comun în lumea acésta, trebue să ne convingă despre adevĕrul acela, care l-a recunoscut şi păgânul Catone, când a zis: *„Tantum remanet, quod virtute et recte factis consecutus sis,* numaĭ aceea-ţĭ rĕmâne, ce ţi-aĭ câştigat cu vîrtutea şi cu fapte bune!“ [1])

Vîrtutea şi fapta bună a fost pururea idealul fericitului în Domnul Iuliŭ Mihályi de Apşa de la ziua, în care a vĕdut maĭ întâiŭ lumina sóreluĭ la 19 Iuniŭ 1837 în Saraséŭ comitatulMaramurĕşuluĭ până în 27 Ianuariŭ 1898, când bóla grea l-a curmat firul vieţiĭ. Noblĕţa inimiĭ, generositatea, caractĕrul firm, manierele alese cavalereşcĭ parte le-a moştenit, parte şi-le-a însuşit prin crescerea îngrijită, ce l-aŭ dat-o nobiliĭ sĕĭ părinţi Gavril Mihályi de Apşa şi Iuliana Man de Sajó, ambiĭ ilustri prin origine, prin posiţiunea înaltă socială, prin merite frumóse pentru patrie şi pentru naţiunea română.

După ce absolvă 6 clase gimnasiale în şcolile părinţilor piariştĭ din Siget, în 1851 tinĕrul Iuliŭ fu trimis cu fratele sĕŭ Petru la Viena, ca să înveţe limba germană. Aci în tómna anuluĭ 1854 întră în şcóla militară specială de artilerie, şi după absolvarea cursuluĭ de 3 anĭ servi un an în calitate de cadet la artilerie, de unde trecu în tómna anuluĭ 1858 la cavalerie în regimentul aĭ X-lea de husarĭ numit „Frideric Vilhelm III

[1]) Cicero De senectute 69.

instituțe străine, ajutând astfel cu banii lor pe aceia, cari pe noi ne storc.

Se ivesce însă întrebarea, cum și pe ce cale au ajuns acei câți va bancheri la atâta putere preste întréga circulație de bani?

Răspunsul e fórte simplu: Chivernisitorii liberali le-au dat privilegiul băncii austro-ungare. Ei au, să depună în aur o garanță anumită și în schimb au dreptul de a pune în circulație bancnote. Garanța prescrisă în aur e e de cel puțin 40% din valórea notelor, ce se emit.

Pricepem noi, ce însamnă acésta? Nici mai mult, nici mai puțin de cât atâta, că la câți va domni li-se dă dreptul, ca cu o garanță efectivă de 40 de milióne să pótă pune în circulație 100 de milióne, cu 400 de milióne — un miliard. Și asta încă nu e totul: e lăsat tot în buna lor chibzuélă, câte bancnote să pună în circulație, și să statoréscă interesele după operațiuni, cu alte cuvinte să înmulțéscă ori să împuținеze, să scumpéscă ori să ieftinéscă banii.

Ei bine! nu e óre asta o esploatare ne mai pomenită a cetățenilor? Nu e óre asta o stórcere, o sistematică sărăcire a masselor?

Nu aveam óre dreptate, când am zis, că cea dintâiu și cea mai însemnată causă a sărăciriĭ și a miseriei generale este sistemul de chivernisire liberală, stórcerea și despoiarea sistematică a classelor celor mari ale poporațiuniĭ în favorul alor câți va capitaliști îmbuibați?

Un „Apropos“ a găsit óre cine (Vv.) în foița nrului 1 al „Unirii“ din a. c. și-l relevéză în „Tel. Rom.“ din 22 a. c. spre a arĕta, că catolicismul e „patul cald al cosmopolitismului, ce se cultivă aicĭ între noi în dauna țărieĭ sentimentului național și a lupteĭ naționale“.

Întâiu și mai întâiu ne permitem modesta observare, că ar fi val de némul românesc, dacă ar ajunge până la atâta, cât sentimentul național să i-l trezéscă și nutréscă cercurile „Telegrafului Roman“, și însufleția pentru lupta națională să și-o împrumute tot din cercurile acelea.

Dar sminteła lui Vv.? Care e sminteła acésta?

Ea culminézá în cuvintele finale ale foiței nóstre împrumutate din „Vaterland“: „Pe cum am zis, fiesce care popor e o idee a lui Dumnezeŭ. Și el numai ca idee are preț și putere, éră nicĭ de cum ca product natural. Ideile au trup mai spiritual de cât rassele. Ele osebesc și unesc după principiĭ mai înalte. Ele sînt și mai puternice și mai dăinuitóre de cât lucrurile materiale.“

La acestea Vv. observă: „Adevĕrat că-ți trebue un deosebit specimen de creerĭ, ca să afli logică în acéstă cea mai nóuă teorie a principiului național, că un popor e o idee, că el numai ca idee are preț și putere, că ideile au trup mai spiritual de cât rassele, că ele osebesc și unesc după principiĭ mai înalte, nu după cele naționale etc. etc.

„Unde am ajunge noi, o mână de popor, dacă Blașul n'ar fi astăzi singurul loc în sinul poporului român, de unde se mai propoveduesc încă amintitele teoriĭ scrintite?“

Să-ți spunem, dle Vv., unde am ajunge. Am ajunge acolo, ca Românii să facă deosebire între naționalități și între cârdurile de câni din dóue uliți veciue de ale Constantinopolului.

Înțeles-ai acum? Dacă n'ai înțeles, atunci consultéză pe vre un medic.

Le trebue revoluție. — Adecă șoviniștilor, celor ce conduc destinele patrieĭ nóstre. Dar revoluția acésta nu aŭ, să o facă eĭ, ci noi Românii. Așa am avé, să le facem pe plac: atuncia politica urmată față cu naționalitățile nemagiare ar fi justificată, ba eventual ar puté să se mai și înaspréscă. Șoviniștii aceia, adecă presa jidană-liberală, vĕdênd, că Românii nicĭ de cum nu vor, să le facă plăcerea acésta, s'aŭ pus și aŭ inventat scirea sensațională, că Românii plănuesc și organiséză într'ascuns o revoluție mare. Aŭ gătit până și proclamațiuni revoluționare hectografate și usurpând firma Ligeĭ le-aŭ trimis la singuraticĭ Români din Ardeal.

Acuma dovedindu-se, că apucătura nu a reușit, vine oficiosul „Bud. Tud.“ și scrie următórele: „Mai multe foĭ din capitală aŭ împărtășit descoperirĭ sensaționale despre o revoluție românéscă, ca'ea, după cum se spune, ar fi avut, să isbucnéscă în Maiŭ, dară s'ar fi descoperit destul de curênd, și în legătură cu acésta despre confiscarea de proclamațiuni agitătóre și epistole volante, carĭ ar îndemna la revoluție. „Bud. Tud.“ pe temeiul uneĭ informațiuni primite din loc competent declară, că foile respective cu întrégă scirea acésta aŭ fost trase pe sfóră în chip fundamental prin corespondenții sĕĭ. În cercurile hotărîtóre ómeniĭ nu sciŭ nimica nicĭ despre conjurație, nicĭ despre confiscarea de scrisorĭ agitătóre. Întreg lucrul nu e alt ceva de cât o mincinună jurnalistică necălită, a cărei auctor e vrednic, să fie certat în chipul cel mai energic.“

Reforma calindarului. — Cetim în „Timpul“:

„În aula universității nóuĕ din Iași s'a ținut zilele trecute o conferență asupra *introducerii călindarului din Occident în România*. Conferențiarul a fost preotul *Tondini de Quarenghi*, representantul academieĭ de sciințe din Bolonia, pentru unificarea mĕsuriĭ timpului.

„Primul punct, asupra căruia conferențiarul insistă, este introducerea în România a călindarului practicat de țĕrile catolice, fără a se schimba sĕrbătorile religióse ortodoxe.

„Conferențiarul expune pe larg un proiect de lege pentru introducerea nouluĭ călindar în România, după sistemul, ce l-a presentat deja în Bulgaria, unde a ținut asemenea o serie de conferențe - proiect redigiat de preotul Tondini, și în spiritul observațiunilor făcute de Stoiloff, președintele consiliului de ministri din Bulgaria. Acest proiect de lege va veni în desbaterea parlamentului din Bulgaria prin luna Maiŭ 1898 și e acompaniat de un comentar publicat de revista juridică din Sofia *„Juridicesko Spisanie“*.

---

regele Prusieĭ“, în care fu înaintat la rangul de sublocotenent.

În Ianuariŭ 1859 plecă cu corpul al 3-lea de armată din Viena la Italia și după o petrecere de câte va luni în Lodi și Codogno în dată după isbucnirea răsboiului întră în Piemont până la Vercelli, luă parte la sângerósele bătăliĭ de la Magenta și Solferino, unde vĕdŭ căděnd 24 ofițerĭ din regimentul sĕŭ, ér el ocrotit de mâna luĭ Dumnezeŭ rĕmase neatins și înaintă la gradul de locotenent.

În anul 1860 spre a se perfecționa în arta militară cercetă cursul de călărit din Viena. După aceea servi în Udine până în Decembre 1863, când trecu la al 2-lea regiment de husarĭ numit „Nicolaŭ marele principe al Rusieĭ“, care era staționat în Galiția la Zsolkiew, și în care se luptă brav în răsboiul din 1866 cu Prusia luând parte și la ciocnirea de la Prerau.

După răsboiŭ s'a aședat cu regimentul sĕŭ în Moravia la Prosnitz și mai târziŭ în Petronel lângă Dunăre, unde în 1870 avansă la gradul de căpitan și ca comandant de escadron veni cu regimentul în Transilvania la Brașov si staționă cu escadronul sĕŭ în Cristian, de unde în 1873 merse la Viena și cercetă cu succes deplin cursul pentru ofițeriĭ statului maior, apoĭ fu numit comandant de cadru în Cluș. În 1875 fu înaintat de comandant de divisiune la regimentul al X-lea de husarĭ din Szabadka, unde avansă la rangul de maior și după treĭ anĭ de subcolonel, petrecênd cu regimentul când în Baja când în Palánka.

În 1887 trecu la regimentul IX de husarĭ în Șopron, unde în anul 1888 se retrase din servițul activ.

Veniți acum, ceĭ ce cu foc v'ați aruncat pe cariera glorieĭ, veniți, inimĭ războinice și neînfricate, și depuneți pe sicriul acesta o lacrimă de pietate și recunoscință, căcĭ cel ce dórme într'însul, v'a fost model de vîrtute militară. Cine și-a stimat și iubit camerazii mai mult, de cât dînsul? Cine l-a întrecut în stăruința neînfrântă pentru susținerea disciplineĭ între ofițerĭ și în trupe, împreunând cu severitatea tot de una dreptatea, ecuitatea și umanitatea? Cine s'a purtat mai onorabil de cât dînsul ca președinte al tribunaluluĭ militar de onóre, apĕrând cu dreptate aceea ce este mai scump unuĭ militar? Plângeți mórtea unuĭ ofițer și comandant onest, generos și viteaz, care nu numai în răsbóie a desprețuit mórtea pentru tron și patrie, ci și în esercițiĭ pacinice nu s'a temut de pericule, aruncându-se cu ocasiunea manevrelor de la Miskolcz împreuna cu întreg escadronul sĕŭ în valurile rîului Sajó, prin care trecênd cu notul a suprins pe contrariŭ pe neașteptate.

Păstrați memoria unuĭ ofițer distins, care și după ce s'a retras din servițul activ, avea tot de una mare zi de bucurie, când vĕ putea vedé, saluta și îmbrățișa cu tótă căldura inimiĭ sale nobile!

Dar dacă armata imperială și regală a Maiestății Sale a perdut un ofițer brav, nu mai mică este perderea, ce o îndurăm noi toți prin mórtea unuĭ Român verde. Spună societatea românéscă din Brașov, ce legăturĭ cordiale și prietinescĭ a cultivat căpitanul de odinióră Mihályi cu fruntașiĭ românĭ din acea cetate! Graéscă cetățeniĭ românĭ din Lugoș de interesul viŭ, ce l-a purtat vicecolonelul Mihályi față cu tóte mișcările sociale și culturale de acolo. Dar mai vîrtos să plângem noi Blășeniĭ perderea unuĭ bărbat nobil, care în decurs de aprópe treĭ anĭ a fost o adevĕrată binefacere pentru noi. Tóte întreprinderile nóstre economice nu numai îl făceaŭ o adevĕrată bucurie, ci le și spriginia cu contribuirĭ însemnate. Reuniunile și întrunirile nóstre culturale și sociale l-aŭ putut vedé și saluta tot de una ca participant zelos și ajutatoriŭ generos. În deosebĭ casina română i-a fost un obiect de specială atențiune, și de părintéscă îngrijire, căci nu i-a fost numai membru fundator, ci și președinte, care

„Călindarul va fi introdus în tóte actele civile şi politice şi nu aduce nicĭ o deranjare într'o ţară, unde sînt diferite naţiunĭ. Ca esemplu conferenţiarul aduce Transilvania, care e plină de Românĭ, carĭ aŭ introdus călindarul întregulŭi imperiŭ fără a-şĭ uita sĕrbătorile religióse, identice cu cele de din cóce de Carpaţi.

„Conferenţiarul se opresce discutând pe larg propaganda şi idea emisă de prelatul ortodox episcopul Romanulŭi Melchisedec de a se introduce în actele autorităţilor române dóuĕ date: stilul vechiŭ şi noŭ.

„Proiectul preotului Tondini de Quarenghi se compune din 5 articole:

„1. De a se usa în tóte serviţiile statulŭi o dată dublă: întâiŭ cifra călindarulŭi din Occident şi apoĭ data călindarulŭi iulian.

„2. Tóte actele de nascere, măritaj şi deces să fie înscrise şi eliberate cu data dublă.

„3. Tóte contractele, scrisorile de schimb, cambiile şi obligaţiunile de orĭ ce natură garantate de stat să pórte numaĭ data călindarulŭi cu stil noŭ.

„4. Posta şi telegraful să continue cu stil noŭ, aşa cum se află şi în present, şi

„5. Guvernul să-şĭ trimită representanţĭ la tóte conferenţele, ce se vor ţiné, pentru introducerea noulŭi călindar.

„Conferenţa a durat o óră şi jumătate. Sala universităţiĭ şi balcónele literalminte pline; public ales.

„La sfârşitul conferenţeĭ preotul Tondini este viŭ felicitat de dl Giers, consulul rusesc, — representantul imperiulŭi, care se conduce, după cum scim, tot după călindarul iulian.

„Conferenţiarul a maĭ declarat într'un cerc intim, că înainte de a veni la Iaşĭ a avut o întrevedere cu Maiestatea Sa Regele Carol I., care a încurajat idea şi proiectul noulŭi călindar.“

„Discreţiunea în politică.“ — Ne era mare ispita, ca să scriem noĭ óre ce despre „o mare adunare pe Câmpul Libertăţiĭ“, carea o proiectézĕ „Tribuna“. Ne pare bine, că „Tribuna Poporuluĭ“ ne-a dispensat de la acest lucru. Ea scrie adecă în primul sĕŭ din 30 Ian. următórele:

„Discreţia cea maĭ desevârşită e necesară şi acum, ba chiar acum, când cabinetul negru lucrézĕ maĭ cu zel, şi când agenţiĭ luĭ Jeszenszky se arată pretutindenĭ.

„Ér nóuĕ ni-se pare, că în zilele din urmă discreţia trebuia observată maĭ cu severitate. Şi aci nu ne gândim la publicarea procesuluĭ verbal al comitetuluĭ naţionalităţilor în ziarele maghiare. ci e vorba de *„o mare adunare pe Câmpul Libertăţiĭ“*, unde adunându-ne *„sute de miĭ, în extas şi frăţie să punem cu toţiĭ jurământ pe evangelia luĭ Bărnuţ!“* („Tribuna“ 9/21 c.)

„Nu sciŭ, dacă planul acesta s'a hotărît deja la Sibiŭ, orĭ se va hotărî de aci încolo.

„Vedem numaĭ, că tóte ziarele maghiare sînt alarmate şi cer guvernuluĭ, să ĭea de pe acum mĕsurĭ în contra . . . „trădătorilor de Valachĭ, carĭ amenińţă cu un noŭ 48“ . . .

„Maĭ scim apoĭ, că în politică *a amenińţa numaĭ şi a nu face nimic,* este aprópe desastru.

„Acum din dóuĕ una: Orĭ vrem, să facem serios acea adunare mare, şi atunci după modesta nóstră părere nu e bine, să deşteptăm luarea a minte a vrăşmaşuluĭ. Orĭ e vorba numaĭ de un articol de jurnal cu ideĭ, cu planurĭ marĭ. Şi în acest cas însĕ ideile trebue discutate întâiŭ în cerc intim, şi să le esprimăm în public, numaĭ după ce s'aŭ luat tóte garanţiile, că se vor şi pune în practică. În casul present, după ce conducĕtoriĭ toţiĭ aŭ căđut de acord, ér colegiĭ nostri de la Sibiŭ se vor fi înţeles *cu cei de la Blaş,* carĭ în primul rînd ar avé rol în *aranjarea* aceleĭ adunărĭ marĭ, unde „în frăţie şi extas să jurăm pe evangelia luĭ Bărnuţ“ . . .

„Se maĭ vorbesce de „o adunare a tuturor Românilor la Bucurescĭ“ . . .

„Mare şi frumos plan e şi acesta.

„Ne întrebăm însĕ: aŭ óre colegiĭ nostri de la Sibiŭ garanţia, că Blăşeniĭ, — mitropolitul, vicarul, corpul profesoral, *căcĭ în primul rînd aceştia contézĕ,* — se vor angaja pentru marele plan? Şi nu gândesc óre, că dacă-l vorba, să trecem din colo, am spus-o prea din vreme, şi până nu ne-am asigurat nicĭ măcar de paseport?!...

„Ér dacă ne-am lăudat numaĭ şi n'am făcut nimic, cum rĕmânem în ochiĭ Ungurilor şi a publiculuĭ mare românesc?...

„Confraţiĭ de la Sibiŭ sciŭ, le-am dat probe, că amiciĭ ziaruluĭ nostru sînt bărbaţĭ de *acţiune,* că atuncĭ, când e vorba de a sĕvârşi un lucru bun şi înălţător naţional, vom fi cu toţiĭ la dispoziţia celor, carĭ ne invită la luptă.

„Pentru a ne asigura însĕ un succes, caută să fim şi uniĭ şi alţiĭ maĭ prevĕđĕtorĭ, să nu înlesnim duşmanilor a ne slăbi chiar înainte de a porni lupta.

„Şi maĭ pe sus de tóte să ne gândim la următórele: nimic nu ne-ar puté strica maĭ mult, de cât dacă s'ar dovedi, că în luptă, unde punem în joc onórea naţională, în contra puterĭ statuluĭ noĭ am trage cu . . . *cartuşe órbe.*

„Stăpâniriĭ ĭ-am da drept, să deschidă contra nóstră foc uciđĕtor, ér cadrele luptătorilor naţionalĭ s'ar demoralisa până la aşa grad, în cât generaţiunĭ întregĭ am nimici.“

Érăşĭ chipul, în care „ortodoxismul“ „mântuesce“ pe Românĭ. — „Gazeta Macedonieĭ“ şi după ea „Timpul“ spre a ilustra situaţia Românilor din Macedonia publică următórea epistolă:

„În ziua de 22 ale curenteĭ luniĭ Episcopul bulgar Grigorie şĭ-a făcut pe neaşteptate întrarea triumfală în oraşul nostru. Un public numĕros de Bulgarĭ, veniţĭ din împrejurime, maĭ ales din Perlepe, centrul principal de agitaţie panbulgaristă, veniseră pentru a asista la primirea noulŭi Episcop bulgar la reşedinţa sa Bitolia.

---

a condus-o cu înţelepciune şi a ajutat-o cu mână largă, pentru ca să pótă trece preste greutăţile începutuluĭ. De aceea fericitul în Domnul a fost încunjurat din partea nóstră cu simpatie, iubire şi veneraţiune, întrecute numaĭ de jalea şi durerea, ce astăzĭ ne-a întrunit, să depunem la mormîntul luĭ tributul recunoscinţeĭ şi asigurarea, că memoria luĭ va fi tot de una binecuvîntată întru noĭ!

Dar étă-mĕ ajuns la momentul de a atinge córdele cele maĭ delicate şi duióse ale inimiĭ omenescĭ şi a desvĕli taĭnele iubiriĭ de fraţĭ şi de sânge. În cetatea Udine din Italia locotenentul Iuliŭ îmbraţişézĕ cu căldură pe fratele sĕŭ sfinţit Victor, care venia de la studiile sale din Roma, şi pe care ca un înger păzitoriŭ îl ocrotesce şi conduce la reîntórcerea dorită în patrie. În Lugoş vicecolonelul Iuliŭ după desbrăcarea armelor alérgă în braţele ilustruluĭ Episcop Victor, şi la peptul luĭ iubitoriŭ şi în cuvintele luĭ mângâitóre, dulcĭ şi înţelepte îşĭ caută fericirea zilelor sale, uitând de restriştile uneĭ vieţĭ grele şi istovitóre. În Blaş acela-şĭ înger păzitoriŭ de la Udine apare înaintea preasfinţituluĭ sĕŭ frate Archiepiscop şi Mitropolit Victor, îĭ pregătesce calea pentru a-şĭ puté ocupa tronul archieresc cu demnitate, îĭ ĭea de pe umerĭ o parte mare din sarcina grea, ce-l apĕsa în administrarea beneficiuluĭ archiepiscopesc, mângâindu-l, întărindu-l, încurajându-l şi petrecênd cu el cele maĭ dulcĭ momente, ce ni-le póte procura iubirea de frate. De altă parte acela-şĭ scut şi razim de la Lugoş nu cruţă nicĭ o zi fără de a se încerca, să aline durerile şi să verse balsamul credinţeĭ în sufletul fratelŭi sĕŭ Iuliŭ, chinuit trupesce de o grea bólă, care ĭ-a curmat viaţa.

Este ceva înălţătoriŭ şi edificătoriŭ, maĭ virtos în lumea blasată de astăzĭ, a contempla feluritele maniere gingaşe, cu carĭ fericitul în Domnul îşĭ scia manifesta iubirea sa învăţătată cătră toţĭ ceĭ alaltĭ fraţĭ şi surorĭ, nepoţĭ şi nepóte. Nu întrelăsa o singură ocasiune fără a le causa o bucurie şi surprindere plăcută. Nu lăsa, să trécă an, fără să-ĭ cerceteze chiar cu periclul de a-şĭ jertfi sănătatea, ér eĭ ĭĭ rĕspundeaŭ tot de una cu aceea-şĭ atenţiune, stimă şi iubire şi căutaŭ a-ĭ face plăcute şi neuĭtate zilele petrecute în cercul lor. Inelul părintesc, care fericitul în Domnul îl purta în degetul sĕŭ, era simbolul strălucit al vîrtuţiĭ şi iubiriĭ de fraţĭ, care nicĭ o dată nu a fost ofuscat, ci trece limpede şi luminos ca preţiósă moştenire în degetul altuĭ frate spre a le aduce tuturor a minte de splendórea vîrtuţilor tradiţionale în familia acésta ilustră.

Îşĭ póte decĭ orĭ cine închipui, cât de grea este despărţirea de bărbatul acesta vrednic pentru soru-sa dulce, dómna Ileana Mihályi vĕduvă Várady de Kassa, care nu şĭ-a pregetat a alerga din depărtare fórte mare în timpul cel maĭ greŭ de ĭérnă spre a-şĭ puté îmbrăţişa încă o dată frăţiorul iubit, pentru Escelenţa Sa Preasfinţitul Mitropolit Victor, care de zece anĭ pururea l-a avut lângă sine, pentru ilustriĭ sĕĭ fraţĭ Petru şi Ioan Mihályi, carĭ numaĭ cu câte va sĕptĕmânĭ maĭ înainte l-aŭ cercetat şi lăsat cu speranţa de a-l revedé în viaţă şi sănătate deplină, pentru numĕroşiĭ nepoţĭ şi nepóte, rudeniĭ şi amicĭ, şi pentru noĭ toţĭ, carĭ trebue să-ĭ zicem astăzĭ ultimul rĕmas bun.

În acéstă durere şi întristare nu aflăm altă mângâere de cât în esemplul rar al vîrtuţilor şi faptelor bune, ce decedatul ni-l a lăsat, în tăria bărbătéscă, cu care a purtat suferinţele şi durerile, în rugăciunile, carĭ neîncetat le rostia în zilele din urmă aşa, pe cum le învĕţase de la nobila şi evlaviósa sa mamă, în victoria splendidă, ce a raportat-o în momentul ultim chiar şi asupra morţiĭ, când fratele sĕŭ şi preasfinţitul nostru archiereŭ cu patrachirul pe pept îĭ cetia paraclisul, îĭ curăţia consciinţa cu taina pocăinţeĭ şi-l întăria cu mângâerile credinţeĭ.

Aĭ raportat, scumpule decedat, şi acésta victorie maĭ mare şi maĭ gloriósă de cât orĭ ce biruinţă, căcĭ pe cum zice sfîntul apostol Ioan: „Acésta este biruinţa, care învinge lumea, credinţa nóstră.“ [1]) Bucură-te de acest triumf în patria fericiriĭ cerescĭ, şi lasă-mĕ, să-ţĭ aduc şi eŭ acest tribut de iubire şi recunoscinţă, rostindu-ţĭ cu inima şi vocea cunoscută ţie: *Odihnesce în pace!*

---

[1]) I. Ioan 4.

„Prelatul bulgar, ca să producă efectul dorit, s'a oprit la marginea orașului, unde i-s'a pregătit o casă, pentru ca să se îmbrace în hainele sale sacerdotale. Precedat apoi de corul bisericesc, de elevii școlelor de ambe sexe, de icóne, și încunjurat de clerul bulgar, după care urma publicul, a străbătut străzile orașului, îndreptându-se spre biserică, unde a avut loc un serviț religios.

„În ziua de 24 ale curenteĭ a sosit și un alt nou episcop bulgar, Cosma, numit prin berat în eparchia Dibreĭ, centrul Albanieĭ.

„În ziua Crăciunuluĭ aŭ oficiat în biserică treĭ episcopĭ bulgarĭ: al Bitoliei, al Dibreĭ și al Ochrideĭ, cu un lux și o pompă, cum rare orĭ s'a întîmplat în aceste părțĭ.

„Acest nou succes al Bulgarilor a surprins tótă lumea, căcĭ acordarea beratelor pentru înființarea de nóuĕ episcopate s'a făcut fără sgomot și fără reclamă. Nicĭ presa europénă, nicĭ presa locală n'a avut informațiunĭ precise din Stambul despre demersurile guvernuluĭ bulgar, nicĭ despre dispozițiile luate în Stambul pentru satisfacerea dorințelor Bulgarilor.

„În cercurile grecescĭ și sêrbescĭ domnesce o vie iritațiune pentru acest succes național al Bulgarilor, îndeplinit prin surprindere. Se afirmă, că mitropolitul grec și-ar fi înaintat demisia la patriarchie, provocată de numirea Episcopuluĭ bulgar în capitala vilaetuluĭ nostru.

„Impresia, ce acest eveniment a produs asupra Românilor, e durerósă. Nimenĭ nu își face ilusiunĭ asupra sórteĭ, ce-i aștéptă, dată fiind atitudinea actualilor guvernanțĭ aĭ țerĭĭ, carĭ aŭ vîrît chestiunea macedo-română într'un impas, unde móre de asfixie.

„În momentul acesta aflu, că dimisia mitropolituluĭ grec a fost înaintată patriarchuluĭ ecumenic. Se vorbesce în cercurile grecescĭ, că câte-și patru patriarchĭ aĭ mareĭ bisericĭ vor demisiona. Acéstă demisiune va fi urmată de o manifestațiune monstră contra numiriĭ noilor Episcopĭ bulgarĭ.

„E caracteristic, că lucrarea guvernuluĭ bulgar a produs un efect atât de strălucit, păstrându-se secretul de ambele părțĭ interesate, în negoțiările lor în acéstă privință. Ziarul patriarchieĭ, *„Adevĕrul bisericesc“*, în ziua de 20 ale curenteĭ desminția svonul publicat de unele ziare din Europa despre iminenta numire a episcopilor bulgarĭ. Dar în acéstă epocă numirea lor era un fapt îndeplinit. Episcopiĭ bulgarĭ chiar porniseră la reședințele lor, înarmați cu beraturile investiturii lor.

„Românii nu pot de cât să regrete pentru învățămintele, ce un stat tinĕr ca principatul bulgar dă altor state maĭ vechĭ și maĭ pretențióse.

„Fără umilințe, fără interpelărĭ în parlament, fără strigăte de „trăéscă“, fără mĕsurĭ barbare contra unor nenorociți, carĕ aŭ crezut, că sînt la adăpost în România libĕră, fără mĕsurĭ polițenescĭ contra vapórelor cu pasageri din Grecia, fără expulsărĭ de efori, și fără a se consuma multă cernélă și hârtie pentru tipărirea în broșurĭ a discursurilor luĭ Stoilow, fără nicĭ o turpitudine de felul acesta, ci în tăcere și fără fanfaronade, diplomațiĭ bulgarĭ culeg fructele muncii lor înțelepte, putênd astfel servi de învĕțătorĭ bĕtrânilor copilărițĭ.

„De ar puté învĕța ómenĭ, când nervii încep a slăbi, tot ar fi un folos pentru societate.

Monastir, 28 Decembrie 1897.

Un Bitolean.

Într'aceea aŭ maĭ sosit scirĭ de acelea, carĭ spun, că dintre aceĭ Românĭ macedonenĭ, carĭ nu s'aŭ grecisat, acuma mulțĭ se contopesc cu Bulgariĭ. Se vede, că în zădar dorec ómenii, să-ĭ mântuéscă pe sama elementuluĭ românesc: sórtea le e pecetluită: îĭ „mântuesce“ „ortodoxismul“. Așa a „mântuit“ el pe Românii din Galiția, unde după mărturisirea istoriografilor ruteni elementul românesc se estinsese aprópe până la Lemberg. Așa „mântuesce“ el pe Românii din Bucovina și din Basarabia. Așa „mântuesce“ el pe Românii din Sêrbia, carĭ de și sînt sute de miĭ și locuesc într'o massă compactă, totuși nu aŭ nicĭ biserică nicĭ scóla nicĭ leac de consciință românéscă. Așa „a mântuit“ el masse marĭ de Românĭ în Banat. Așa era pe aci să-ĭ „mântuéscă“ pe Românii din Ardeal, de nu-ĭ punea s. Unire beță în róte; dór scim, că mulțimĭ marĭ de Românĭ s'aŭ rupt din brațele blânde ale bisericiĭ „ortodoxe“ și s'aŭ calvinit și pe calea acésta s'aŭ magiarisat, ér de altă parte scim și aceea, că nicĭ până și în jumătatea a dóua a véculuĭ nostru biserica „ortodoxă“ nu s'a putut deslipi de iubirea sêrbismuluĭ, ci și-a adus în Sibiŭ de mitropolit pe un Sêrb, care numaĭ borborosia limba românéscă. Așa era „ortodoxismul“ să „mântuéscă“ și pe Românii din principatele dunărene, de nu ĭ-ar fi pus beți în róte trezirea consciinței naționale importată de la Românii uniți din Transilvania, și de nu s'ar fi îngrijit apoi principiĭ și guvernele lor de aceea, ca influința bisericiĭ „ortodoxe“ asupra învĕțămîntuluĭ să fie zero, și astfel biserica acésta să nu maĭ aibă prilej de a „mântui“ pe Românĭ.

În Macedonia nimica nu se împotrivesce silințelor bisericiĭ „ortodoxe“ de a „mântui“ pe Românĭ. Un singur mijloc îĭ póte mântui, dar pe cel ce se împotrivesce grațieĭ dumnezeescĭ, nicĭ Dumnezeŭ nu póte să-l mântuéscă.

Revistă bisericéscă.

Roma.

În zilele trecute a fost în Roma capul uneĭ semințiĭ a Curdilor din Asia cu nepotul sĕŭ și a cerut de la Congregațiunea de propaganda fide, să-ĭ priméscă în sinul bisericiĭ catolice și să le dea preoți. Cardinalul secretar de stat Rampolla ĭ-a primit cu bunăvoință și le-a declarat în numele Papeĭ, că se va îngriji, să li-se împlinéscă dorința.

Negoțiările între S. Scaun Apostolic și între guvernul sêrbesc pentru încheiarea unuĭ concordat încă nu aŭ ajuns la nicĭ un resultat positiv. Guvernul ar voi, ca episcopatul catolic de rit latin, ce are să se înființeze în Sêrbia, să aibă ca limbă liturgică limba slavă, la ce S. Scaun nu-și dă învoirea. Probabil, că diferința acésta se va delătura prin înființarea uneĭ episcopiĭ catolice de ritul grecesc.

Franța.

Protestanților nicăirĭ nu le merge maĭ bine ca în Franța cea catolică. De când acéstă țară a apucat pe mâna francmasoniior, clerul catolic e persecutat, ér protestanții sînt favorisați și pușĭ în funcțiunĭ importante, de unde să pótă strica catolicismuluĭ. Maĭ înainte eraŭ treĭ protestanțĭ capiĭ celor treĭ secțiunĭ din ministerini de instrucțiune, a nume a secțiunilor pentru școlile înalte, mediĭ și inferióre. Din budgetul cultelor suma destinată pentru catolicĭ a scăḑut cu 20 milióne frs. Protestanții aŭ o societate cu scopul de a ajuta pe preoțiĭ catolicĭ apostați. Că între ceĭ 40.000—50 000 de membri aĭ clerului secular și regular se maĭ găsesce și câte un apostat, nu e mirare.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Ministrul Bánffy a fost Duminecă la Viena spre a continua cu guvernul austriac negoțiările în afacerea pactuluĭ și a altor cestiunĭ pendente.

Dieta trece repede și preste desbaterea specială a budgetuluĭ. Din opoziție aprópe numaĭ membriĭ partiduluĭ poporal supun la o critică maĭ severă politica guvernuluĭ.

La desbaterea budgetuluĭ ministeriuluĭ de interne poporalul Rakovszky a cetit un ziar, în care comitele de la Pojon Szalavszsky este numit înșelător și falsificător de documente. Acésta a provocat o furtună în dietă. Perczel, care are darul de a nu recunósce ceea ce nu-ĭ este pe plac, a zis, că sînt neadevĕrate cele scrise despre Szalavszky; asemenea nefundate sînt și acusele ridicate în contra fișpanilor pentru purcederea lor arbitrară.

La poziția „matriculele de stat“ s'a constatat, că spesele pentru acéstă instituție tot cresc.

Ce privesce salubritatea publică, tot, ce se face, se face maĭ mult în favorul claselor avute.

Se constată, că în teatrul național se presentă a dese orĭ piese nemorale.

Deputatul s'as Meltzl a interpelat Sâmbăta trecută pe ministrul de comunicațiune cu privire la aceea, că oficialiĭ subalternĭ de pe la calea ferată sînt provocați de cătră superiorĭ, ca să-și magiariseze numele. Interpelarea a indignat pe șoviniști; eĭ l-aŭ trimis pe Meltzl la Dresda.

Austria.

Conducĕtoriul partiduluĭ catolic german din Austra superióră Dr Ebenhoch a declarat, că partidul sĕŭ în cestiunile naționale va purcede solidar cu cele alalte partide germane. Póte, că pașul acesta îl face partidul catolic spre a împăca maĭ ușor divergențele dintre Germanĭ și Slavĭ.

Studențiĭ universitarĭ germanĭ în un congres ținut în Leitmeritz aŭ hotărît, să nu maĭ frecuenteze prelecțiile, până când guvernatoriul Boemieĭ nu va cassa ordinațiunea polițială, prin care se interzice studenților a purta insigniĭ naționale. La Praga, la politechicul din Viena și la Innsbruck studențiĭ s'aŭ pus în grevă, la Graț și la universitatea din Viena încă voesc Germaniĭ să insceneze grevă, tinerimea slavă însĕ a hotărît a frecuenta regulat prelecțiile.

Spania.

Rescóla din Cuba nu e sufocată. Insurgenţii fac atentate mai ales asupra căii ferate. Statele unite nord-americane aŭ trimis în apele cubane o nae de răsboiŭ şi numaĭ după trimitere aŭ făcut lucrul cunoscut guvernuluĭ spaniol. Faptul acesta a întĕrîtat pe Spanioiĭ. Eĭ pretind, să trimită şi Spania o flotă de răsboiŭ în faţa New-Yorkuluĭ şi să demonstreze în contra Statelor unite. Elementele maĭ moderate spaniole nu credem să-şĭ dea consensul la o purtare aşa provocătóre faţă cu Statele unite, de şi nu maĭ sufere îndoélă, că acestea nutresc agitaţiunea din Cuba.

Turcia.

Se anunţă, că ambasadorul rusesc şi cel francez ar fi recercat din noŭ guvernul, să-şĭ dea consensul la numirea prinţuluĭ Georgiŭ al Greciel de guvernator în Creta. Anglia a fost pentru acéstă numire încă înainte de răsboiul turco-grec. Atuncia s'a opus Rusia din motivul, că prin numirea prinţuluĭ Georgiŭ s'ar fi întărit Grecia faţă cu statele slave ale peninsulel balcanice. Acum însă Grecia e umilită, ér de altă parte nicĭ Greciĭ din Creta nu vor adnexarea la Grecia, căcĭ prin acésta le-ar cresce numaĭ contribuţiunile.

În Tesalia s'a întîmplat o bătălie între trupele turcescĭ şi între ţĕrănimea grecă. Acésta a primit cu împuşcăturĭ pe Turcĭ, când aŭ cercat, să incasseze contribuţiunea.

Agentul diplomatic bulgar din Constantinopol Markow a înaintat mareluĭ vizir un memoriŭ, în care espune tirăniile Turcilor faţă cu Bulgarĭ în vilaietul Ueskŭb. Din Novembre încóce aŭ fost deţinuţĭ 592 Bulgarĭ, între carĭ 30 de studenţĭ şi maĭ mulţĭ preoţĭ. Mulţĭ aŭ murit în urma torturărilor turcescĭ. Nu sînt cruţate nicĭ femeile, nicĭ pruncĭĭ. Violenţele acestea întĕrîtă preste mĕsură poporul bulgar. Bulgaria s'a purtat cât se póte de loaial în timpul din urmă faţă cu Pórta. Pentru ca bună înţelegere să stăpânéscă şi pe viitor între Bulgaria şi Turcia, memoriul pretinde, ca guvernul turcesc să destitue pe oficialiĭ culpabilĭ, ér pe Bulgariĭ acusaţĭ să-ĭ judece pe cale legală.

Asia.

Sinesiĭ aŭ ucis de curênd pe un matros german. Urmarea va fi, că Germania va maĭ ocupa din teritoriul vastuluĭ imperiŭ.

Faţă cu purcederea Rusiel în Asia centrală lordul Hamilton, ministrul Angliel pentru India, s'a esprimat în mod favorabil. Eĭ a zis, că Rusia a împlinit cinstit tóte obligamentele luate asupra sa prin conveniunea încheiată cu Anglia în cestiunea confiniilor din Asia centrală.

În India trupele angleze aŭ avut o crâncenă ciocnire cu indigeniĭ. Ajungênd brigada a patra în o strîmtóre, aŭ atacat-o indigeniĭ uciḑênd cincĭ ofiţerĭ şi maĭ mulţĭ ostaşĭ.

Convocare.

Despărţĕmîntul „Arieşuluĭ“ al reuniunil învĕţătorescĭ din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş îşĭ va ţine adunarea sa ordinară în 20 Februariŭ st. n. a. c. la 10 óre înainte de amĕzĭ în sala şcolĭĭ gr. cat. din Luna de Arieş. la participarea căreia, prin acésta sînt invitaţĭ toţĭ membriĭ acestuĭ despărţĕmînt pe cum şi binevoitorii şi sprijinitoriĭ reuniunil nóstre.

Program: I. La órele 8 ascultarea serviţuluĭ divin celebrând în biserica gr. cat. din loc. II. 1. La 10 óre deschiderea şedinţel. 2. Alegerea unuĭ membru în comitetul central. 3. Inscrierea de membri noĭ şi incassarea taxelor. 4. Prelegere practică din geografie „Comitatul Cluşuluĭ“ de Simeon Nicóră. 5. Desbatere asupra temelor de preles în adunarea proximă. 6. Defigerea loculuĭ şi timpuluĭ pentru adunarea următóre. 7. Eventuale propuneri.

Luna de Arieş 2 Feb. 1898.

Ioan Covrig secret. desp. — **Simeon Nicóră** preşedinte.

Apel.

Înfiinţând în comuna Alămor o bibliotecă poporală şi dispunênd de mijlóce fórte modeste: în numele tinerimiĭ române din Alămor ne luăm libertate a apela la bunăvoinţa P. T. inteligenţe iubitóre de luminarea şi cultivarea poporuluĭ român, spre a ajutora biblioteca nóstră cu cărţi acomodate pentru bibliotecĭ poporale, eventual şi cu alte mijlóce.

Sperăm, că tot Românul de inimă ne va da valorosul sĕŭ sucurs. P. T. donatorĭ sînt rugaţĭ a ne trimite tóte ajutórele la adresa: Alexiŭ Lazar preot gr. cat. Alămor (u. p. Ladámos) comit. Albeĭ inferióre.

În numele tinerimiĭ române:

Alămor la 25 Ianuarie st. n. 1898.

Alexiŭ Lazar preot gr. cat preşedinte. — **Ioan Neamţ** bibliotecar.

Noutăţĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Se aduce mulţămită cordială maĭ multor femeĭ pie din comuna nóstră Gurghiŭ, carĭ aŭ procurat 2 praporĭ frumoşĭ de la firma Oberbauer din Pesta în preţ de 65 fl, unul de colóre vînĕtă, ér altul de colóre roşie întunecată. Gurghiŭ 1 Febr. 1898. Nicolaŭ Petru preot.

Cum se aplanéză cestiunea română. „Pesti Hirlap“, organ guvernamental, între altele scrie despre mişcările revoluţionare pretinse ale Românilor şi următórele: „Nu de mult *V. A. Urechiă*, fostul preşedinte al Ligeĭ, a trimis în Ungaria 5 studenţĭ universitarĭ, ca să lăţéscă scrierile revoluţionare prin sate şi oraşe. Aceştĭ 5 ómenĭ sînt următoriĭ: *Arion Dotrescu*, care a locuit în Sibiiŭ, vis-à-vis cu posta, în seminarul gr.-oriental. *Cancicov G. Tamara* a locuit în Blaş în seminarul din piaţa bisericiĭ. *Dimitrie Ioan* a locuit în Abrud la un ţĕran *Nicolescu*, compromis în procesul „Memorandului“. *Gregorescu Scortian* în Arad la un individ cu numele *Pintea*. Şi *Bondass Toma* a locuit în Braşov la un profesor de teologie, care nu de mult s'a mutat din Budapesta la Braşov. Pretutindenea eĭ aŭ călătorit sub nume false şi aŭ luat instrucţiĭ de la Romanescu, preşedintele secţiel Ligeĭ din Ploescĭ. Aŭ avut îndrumărĭ, să călĕtorésca tot Ardealul şi Bănatul, dar în urma articolilor publicaţĭ în ziarele maghiare aŭ plecat acasă.“ Ce privesce pe agitatorul monstru, — căcĭ Cancicov şi Tamara sînt doĭ ómenĭ, carĭ fiesce care aŭ trup deosebit şi suflet deosebit, — ne mirăm, cum de pretura nóstră nu a pus mâna pe el. În seminar nu l-aŭ vĕḑut nicĭ cu numele propriŭ nicĭ cu nume fals.

Vĕrsare de sânge pentru alegere. Mercurĭ s'a întîmplat alegerea de deputat dietal în Rózsahegy. A reeşit candidatul guvernamental Angyal cu 1031 de voturĭ faţă cu poporalul Hlinka care a obţinut numaĭ 811 voturĭ. Alegerea se zice, că a decurs în ordine. Bătaea cam îndatinată la alegerĭ a urmat numaĭ după alegere, a nume în comuna Liszkófalva. Aicĭ alegĕtoriĭ guvernamentalĭ lăudându-se cu succesul aŭ inceput, să batjocorésca pe cei poporalĭ. Lucrul a ajuns la cĕrtă, şi aşa aŭ păşit la mijloc gendarmiĭ. Eĭ şĭ-aŭ descărcat armele în popor rănind greŭ 10 persóne, din carĭ treĭ aŭ şi murit. Poporul din cercul Rózsahegy în parte preponderantă e slovac.

Deputaţiunea damelor săsescĭ la reîntórcere a fost primită cu marĭ ovaţiunĭ atât la Sibiiŭ, cât şi la Braşov. Aicĭ vre-o câţĭ va Magiarĭ aŭ cercat, să insceneze o contra-demonstraţiune, dară aŭ fost copleşiţĭ de numĕrul covîrşitor al Saşilor.

Abzug Bánffy! Cu ocasiunea primirii damelor din deputaţiunea săséscă în Braşov, pe când Magiariĭ strigaŭ: „Trăéscă regele! Trăéscă Bánffy!“ învĕţătorul sas Friderie Reinesch a strigat: „Abzug!“ Comitele suprem Maurer a dispus cercetare în causă. Acusatul învĕţător recunósce, că a strigat: „Abzug!“ dară nu la adresa regeluĭ, ci la a luĭ Bánffy şi a Magiarilor celor ce aŭ conturbat primirea.

Judecătorie aşediată de socialiştĭ. Socialiştiĭ nu numaĭ se înmulţesc, ci devin tot maĭ cutezătorĭ. În zilele trecute judecătoria din Kisvárda în comitatul Szabolcs a închis pe câţĭ va socialiştĭ. Dară consoţiĭ acestora în numĕr de vre-o 300 înarmaţĭ fiind aŭ pretins eliberarea celor încarceraţĭ. Judecătoriul vĕḑêndu-l, că ieaŭ posiţie ameninţătóre, le-a împlinit pretensiunea, în acela-şĭ timp însă a trimis după ajutor militar la Nyiregyháza.

Pulszky absolvat. Este cunoscută istoria luĭ Pulszky Károly, care ca director al museuluĭ naţional din Budapesta prin fabulósele sale cumpĕrărĭ de tablouri a păgubit statul cam cu ½ milion fl. Când s'a inceput cercetarea criminală în contra luĭ, unĭĭ medicĭ l-aŭ declarat de nebun şi de incapabil de a judeca. Ajungênd lucrul la Curia reg., acésta a sistat urmărirea luĭ Pulszky din lipsa de motive.

La oficiul silvanal din Cluş s'a dat de urmele uneĭ marĭ defraudărĭ. Suma defraudată trece preste 100.000 fl.

Contele Tisza Lajós, fratele luĭ Tisza Kálmán, a repausat în sĕptĕmâna trecută. El a funcţionat ca comisar regesc la restaurarea Seghedinuluĭ şi în maĭ multe rînduri a fost deputat. Ca deputat a fost de tot pacînic.

Date statistice interesante. Un adaus la cestiunea jidovéscă din Franţa e aceia, că după cel maĭ noŭ esposeŭ oficios locuitoriĭ Franţeĭ posed efecte în valóre de 80 de miliarde şi din acestea sînt cel puţin 20 de miliarde în mânĭ jidovescĭ. Disproporţia strigătóre la cer se face învederată, dacă scim, că locuitoriĭ Franţeĭ sînt 38 miliône, dintre carĭ numaĭ 71.200 sînt Jidovĭ. Dintre aceştia locuesc în Paris 42.000, în Bordeaux 3000, la marginea răsăriténă 19.000, ér ceĭ alalţĭ 7200 sînt împrăştiaţĭ prin cele alalte părţĭ ale ţĕriĭ. Maĭ e de observat, că jidovimea până acum a putut să cuprindă în Franţa numaĭ fórte puţină avere imobilă.

Cultura vermilor de mĕtasă în Ungaria a făcut o desvoltare îmbucurătóre. Din raportul ministeriuluĭ de agricultură se vede, că din 1879 până în 1897 producţiunea s'a însutit. Pe când în 1879 se cuprindeaŭ cu acest ram de economie în 71 de comune 1058 de familiĭ producênd 10.131 kgr. de mĕtasă în preţ de 110.062 fl., pe atuncĭ în 1897 s'aŭ cuprins cu cultura vermilor de mătasă în 2734 de comune 108.750 familiĭ producênd 1,746.861 fl. 61 cr. Suma acésta de aprópe 12 miliône fl. a primit-o pentru mĕtasă maĭ ales clasa cea maĭ mizĕră a poporaţiunil. Poporul nostru încă ar puté uşor îmbrăţişa acest ram de câştig, care nu reclamă aşa multă ostenélă.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Omilia I. a s. Ioan Crisostomul despre cuvîntarea de pe munte.

(Continuare.)

Érā când a zis: „Că plata vóstră multă este în ceruri," a mai adaus și altă mângăere zicênd: „Că așa aŭ persecutat pe profeții cei mai înainte de voi." Că de óre ce împărăția avea să vină și era obiectul sperărilor, de aceea le dă mângăerea, că ei se fac soții celor ce mai înainte de ei aŭ suferit rele. Să nu socotiți adecă, zice el, că voi veți suferi acestea, pentru că ziceți și porunciți lucruri contrare, orī pentru că fiind voi învețători de învețături rele, ei vĕ vor alunga. Că cursele și primejdiile nu vor proveni din rĕutatea celor ce se vor zice, ci din rĕutatea ascultătorilor. De aceea nu pe voi, ceī ce suferiți rele, vĕ vor ocărî, ci pe aceia, carī fac relele. Despre acestea mărturisesce și tot timpul cel trecut. Căcī nu-i învinuiaŭ cu fărădelege orī cu vre o învețătură îndreptată împotriva luī Dumnezeŭ, când pe unii îi ucideaŭ cu petri, pe alții îi alungaŭ, pe alții îi încăreaŭ cu mii de rele. Acésta decī să nu vĕ turbure pe voi. Că ei cu acela-și gând fac tóte acestea și acuma. Veḑī dară, cum a îndreptat mințile lor punêndu-i aprópe de ceī din jurul luī Moïsi și al luī Ilie? Așa zice și Pavel scriind Tesalonicenilor: „Că următori ați fost aī bisericilor luī Dumnezeŭ, carī sînt în Iudea. Că acele-și ați pătimit și voi de la cei de un neam cu voi, pe cum și aceia de la Jidovī, carī și pe Domnul Isus l-aŭ omorît, și pe profeții sĕī, și pe noī ne-aŭ persecutat, și luī Dumnezeŭ spre plăcere nu aŭ făcut, și tuturor ómenilor le staŭ împotrivă" (I Tes. 2, 14 ur.). Acésta o pregătesce și Christos aci. Că în cele alalte fericirī a zis: „Fericiți cei sĕraci și cei îndurători," ér aci nu a zis-o în chip nehotărît, ci îndréptă cuvîntarea către ei zicênd: „Fericiți sînteți, când vĕ vor batjocori pe voi și vĕ vor persecuta și vor zice tot cuvîntul rĕŭ în contra vóstră." Le arată adecă, că acésta e partea lor cea mai alésă, și că acéstă parte e mai pe sus de toți cei alalți proprie a învĕtătorilor. Tot de o dată arată aci, că el are aceea-și dignitate și onóre cu Părintele sĕŭ. Că zice: În tocmaī pe cum aceia aŭ suferit acestea pentru Tatăl, în tocmaī așa le suferiți și voi pentru mine. Érā când zice: „Pe profeții cei mai înainte de voi," arată, că și ei încă s'aŭ făcut deja profeți. Apoī le arată, că acésta le e mai vîrtos spre folos și le dă strălucire; că nu le zice: Vĕ vor grăi de rĕŭ și vĕ vor persecuta, érā eŭ o voiŭ împedeca acésta. Că nu voesce, ca ei să fie în siguranță prin aceea, că vor fi grăiți de rĕŭ, ci prin aceea, că fiind grăiți de rĕŭ o vor suferi cu bărbăție și-i vor rușina prin faptele sale. Acésta e adecă cu mult mai pe sus de cât aceea, în ce chip e cu mult mai pe sus, dacă óre cine sufere bătae și suferind bătae nu pătesce nicī un rĕŭ. Aci zice decī: „Plata vóstră multă este în ceruri." Érā Luca spune, că el a zis-o acésta mai pe larg și cu mai multă mângăere. Că nu zice numaī aceea, că sînt fericiți, ceī ce pentru Dumnezeŭ se grăesc de rĕŭ, ci și aceea, că sînt miserī aceia, pe carī toți îi grăesc de bine. Că zice: „Vaī vóuĕ, când vĕ vor zice toți ómenii bine" (Luc. 6, 26). Dară și pe Apostoli îi grăiaŭ de bine, numaī nu toți. De aceea nu a zis: „Când vĕ vor zice ómenii bine," ci: „Când toți." Că nicī nu se póte, ca pe aceia, carī trăesc deprinḑênd vîrtutea, toți să-i grăéscă de bine. Și érā-și zice: „Când vor lăpĕda numele vostru ca un rĕŭ, bucurați-vĕ și săltați" (Luc. 6, 22 ur.). Că nu le statorésce rĕsplată multă numaī pentru primejdiile, carī le ieaŭ asupră-și, ci și pentru ocară. De aceea nu zice: „Când vĕ vor persecuta și vĕ vor ucide," ci: „Când vĕ vor batjocori și vor zice tot cuvîntul rĕŭ." Ocările muscă adecă mai rĕŭ de cât înse-și faptele. Că în primejdiī sînt multe împrejurărī, carī ușurézā suferința, cum e aceea, că toți ne pregătesc la luptă, că avem mulți de aceia, carī bat în pălmī și ne încununézā și ne vestesc. Érā aci în ocară mângăerea acésta lipsesce. Că fapta acésta dréptă nu se socotesce a fi ceva lucru mare, de și ea muscă pe luptătoriŭ mai tare de cât primejdiile. Că mulți aŭ căḑut în laț neputênd suferi ocara. Și ce te și minunezī de acésta în ceī alalți? Pe vinḑétorinl acela nerușinat și blăstĕmat, care nu s'a sfiit de nicī un lucru, mai ales acésta i-a făcut, să caḑă în laț. Până și Iov cel ca oțelul și mai tare de cât pétra, dacă a perdut averile și a răbdat relele cele mai nesuferite și fără de veste s'a făcut far de pruncī și a vĕḑut, că trupul i-s'a făcut isvor, din care isvoresc vermī și că muierea îl nĕcăjesce, a respins tóte cu ușurință; érā când a vĕḑut pe prietinii sĕī ocărîndu-l și tractând rĕŭ cu el și avênd părere rea despre el și zicênd, că el sufere acestea pentru pĕcate, și că el rabdă pedépsă pentru rĕutate, atuncia s'a turburat și s'a întĕrîtat bărbatul acela eroic și mare.

Asemenea și David iertând tóte cele ce a suferit, în schimb pentru ocara aceea a cercat rĕsplată la Dumnezeŭ. „Lăsați îl pe el," a zis, „să blasteme pe David, că Domnul i-a zis luī, că dóră va vedé Domnul smerenia mea, și va întórce mie bine pentru blăstĕmul luī în ziua de astăzī" (II Împ 16, 11 ur.). Și Pavel nu numaī pe ceī primejduiți, nicī pe ceī lipsiți de cele ce aŭ avut, ci și pe aceștia îi laudă zicênd ast fel: „Aduceți-vĕ a minte de zilele cele mai dinainte, întru carī luminându-vĕ multă luptă de patimī ați răbdat, de o parte cu ocărī și cu nĕcasurī privélă făcêndu-vĕ, érā de altă parte părtași făcêndu-vĕ celor ce viețuesc așa" (Evr. 10, 32 ur.). De aceea a pus și Christos înaintea ochilor plată multă. Ér apoī ca nu cum va să zică óre cine: Așa dar aci nu rĕsbunī, nicī nu astupī gurile acelora, ci acolo daī plată? de aceea a amintit pe profeți arĕtând, că Dumnezeŭ nicī atuncia nu a rĕsbunat. Dacă îi pregătia pe aceia la luptă cu sperarea celor viitóre atuncia, pe când rĕsplățile eraŭ aprópe, cu atât mai vîrtos acuma, când sperarea aceea s'a făcut mai limpede și sciința s'a făcut mai mare. Dară privesce, după câte porunci a pus-o aceea. Că acésta nu a făcut-o numaī așa, ci pentru ca să arete, că nu póte să între în luptele acelea, cel ce nu e pregătit și deprins în tóte acelea. De aceea tot de una pregătind calea de la porunca de mai înainte la cea următóre ne-a tors un lanț de aur. Că umilitul a bună samă va plânge pĕcatele sale; cel ce le plânge, acela va fi și blând, modest și îndurătoriŭ; érā cel îndurătoriŭ a bună samă va fi și drept, înfrânt și curat cu inima; érā cel ce e așa, acela va fi și făcĕtoriŭ de pace. Érā cel ce va sevârși tóte acestea, acela va fi și pregătit la primejdiī și nu se va turbura audindu-se grăit de rĕŭ și nicī atuncia, când are să sufere mii de rele.

După ce l-a învĕțat decī acelea, la carī sînt datorī, din noŭ îl mângâie cu laude. Că de óre ce poruncile acestea eraŭ înalte și cu mult mai marī de cât ale Legiī celeī vechī, ca nu cum va să se turbure și să se cutrĕmure și să zică: Cum vom putĕ, să le sevârșim acéstea? ascultă, ce zice: „Voī sînteți sarea pămîntuluī." Așa le arată, că e de lipsă, să le dea poruncile acestea. Că nu pentru viața vóstră, le zice, ci pentru tótă lumea vi-se încredințézā cuvîntul. Că nu vĕ trimit la dóuĕ cetățī, nicī la zece și la dóuĕ zecī, nicī la un singur popor, pe cum am trimis pe profeți, ci la pămînt și la mare și la tótă lumea, și încă într'o vreme, când sentimentele ei sînt rele. Că în vreme ce zice: „Voī sînteți sarea pămîntuluī," arată, că tótă firea omenéscă e sarbĕdă și stricată prin pĕcate. De aceea pretinde de la ei vîrtuțile acestea, carī spre îngrijirea de mulțimea ómenilor sînt fórte de lipsă și de folos. Că cel ce e blând, modest, îndurătoriŭ și drept, acela nu restrînge faptele cele bune numaī la sine însu-și, ci se îngrijesce de aceea, ca isvórele acelea frumóse să curgă și spre folosul celor alalți ómenī. Mai de parte cel ce e curat cu inima, făcĕtoriŭ de pace și persecutat pentru dreptate, acela își îndréptă viața sa spre folosul de obște. Să nu socotiți, le zice, că voī sînteți siliți la nisce lupte ușóre, nicī că de la voī se aștéptă nisce lucruri micī: „voī sînteți sarea pămîntuluī". Ce urmézā decī? Eī dóră vor direge cele putrede? Nicī de cum. Că celor stricate nu le mai e deja de folos, dacă li-se mestecă sare. Așa dară nu acésta o făceaŭ. Ci acestea mai întâiŭ s'aŭ renoit și li-s'aŭ încredințat lor și s'aŭ lipsit de putórea aceea, și ei atuncia le săraŭ ținêndu-le și păzindu-le în starea aceea próspetă, în care le primiră de la Dispunĕtoriul. Căcī scăparea de putrejunea pĕcatelor a fost lucrarea bună a luī Christos; dară a nu se întórce din noŭ la aceea era lucrarea rîvnei și silinței acelora. Veḑī dară, cum le arată pe încetul, că ei sînt mai buni de cât profeții? Că nu zice, că ei sînt învĕțătorii Palestinei, ci aī pămîntuluī întreg, și nu numaī învĕțătorī ci învĕțătorī înfricoșați. Că ceea ce e lucru de mirat, e, că ei aŭ fost așa de doriți de toți nu lingușind, nicī cercând a plăcé, ci purcedênd aspru în

chipul sării. Nu vĕ miraţi deci, le-a zis, că lăsând pe ceĭ alalţi vĕ agrăesc pe voĭ şi vĕ trag la primejdiĭ aşa de marĭ. Căci socotiţi, la câte cetăţi, popóre şi némurĭ voiŭ, să vĕ trimit pe voĭ, ca să le fiţi conducĕtorĭ. De aceea nu voiŭ, ca numaĭ voĭ să fiţi cu minte, ci să faceţi şi pe alţiĭ aşa. Éră ceĭ ce sînt aşa, trebue să fie fórte pricepuţi în cele ce primejduesc mântuirea celor alalţi, şi să aĭbă o bogăţie aşa de mare a vîrtuţiĭ, cât să pótă împărtăşi în folosul eĭ şi pe alţiĭ. Că de nu veţi fi aşa, niciĭ vóuĕ înşi-vĕ nu veţi fi de ajuns.

(Va urma.)

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Braţele colo a fară eraŭ tarĭ, mânile eraŭ isteţe, voinţa era bună. Loviturile în fiesce care clipă se auḑiaŭ maĭ tare; din când în când cădea durnind câte o pétră din zid pe paviment, şi libertatea venia din ce în ce tot maĭ aprópe. Apoĭ, — ce moment încântătoriŭ! — pătrunse prin deschiḑĕtură lumina roşetică a torţelor. Ea aruncă în întunecime o rază de lucire de petri scumpe.

„El e, mamă, el e! În sfârşit ne-a aflat!“ strigă Tirzah îndemnată de fantasia ţinereţelor, carea se escită aşa de uşor.

Dară mama iĭ rĕspunse cu blândeţă: „Dumnezeŭ e bun!“

Maĭ căḑu o pétră, şi încă una, ér apoĭ o mulţime de petri, — şi uşea era deschisă. Un om, plin de tencuélă şi de colb întră şi se opri ridicând o tórţă de-asupra capuluĭ sĕŭ. Maĭ urmară alţiĭ doĭ orĭ treĭ cu torţe şi se dară în laturĭ, ca să pótă întra tribunul.

Respectul faţă cu femeile nu e numaĭ o formalitate, căciĭ el e recunóscerea cea maĭ bună a fiirĭ lor propriĭ. Tribunul se opri, pentru că ele fugiră de el. — fugiră nu de frică, ci, ca să o spunem. de ruşine, şi totuşĭ nu singur numaĭ de ruşine. Din unghiul întunecos. în care se ascunseră, tribunul auḑi nisce cuvinte, cuvintele cele maĭ triste, maĭ grozave, maĭ desperate ale uneĭ limbĭ omenescĭ:

„Nu vĕ apropiaţĭ de noĭ, — sîntem necurate!“

Bărbaţiĭ priviră îngroziţĭ unul la altul.

„Necurate! Necurate!“ sună din noŭ din colţ ca o tânguire lină, trĕmurătóre. Ast fel se va fi tânguind un suflet, care se alungă din raiŭ şi maĭ privesce încă o dată înderĕpt.

Ast fel îşĭ împliniră vĕduva şi fiĭca eĭ datorinţa, şi din clipa acésta libertatea, pentru care se rugaseră, şi despre care visaseră, rodul acela purpuriŭ şi auriŭ, era în mâna lor numaĭ un mĕr de Sodoma.

Ea şi Tirzah eraŭ lepróse!

Póte că cetitoriul nu înţelege întreg cuprinsul acestuĭ cuvînt. Lumineze-l legea aceluĭ timp, lege, carea în zilele nóstre e numaĭ cu puţin maĭ îmblânditĕ.

„Aceştĭ patru sînt a se socoti între morţi: orbul, leprosul, sĕracul şi cel ce nu are pruncĭ.“ Aşa zice Talmudul.

Asta va să zică, că leprosul se socotia ca un mort, — ca un cadavru îl scoteaŭ din cetate; el numaĭ din depărtare putea să grăéscă cu aceia, pe carĭ îĭ iubia maĭ mult; el putea să locuéscă numaĭ cu leproşĭ împreună; el era lipsit de orĭ ce scut, nu se împărtăşia în obiceiurile templuluĭ şi ale sinagogeĭ; el trebuia să umble în haine sdrenţóse şi cu gura acoperită, şi şi-o descoperia, numaĭ ca să strige: „Necurat! Necurat!“ El îşĭ găsia locaş în pustie orĭ în vre o peşteră solitară; el se făcea un spirit întrupat din Hinon şi Geena; el în tot de una era nu întru atâta o pétră de smintélă pe sama altora, cât maĭ vîrtos un chin viŭ pe sama sa proprie, temêndu-se de mórte, carea totuşĭ era pentru el singura scăpare.

O dată, — ea nu ar fi putut, să spună ziua orĭ anul, căciĭ acolo jos în mormîntul acela ascuns omul perdea chiar conscinţa timpuluĭ, — o dată simţi mama o scórţă uscată în palma drépta, nimica tótă, şi cercă, să o delăture. Dar scórţa se lipia cu îndĕrĕtnicie de mână. Mama nu o băgă înse în samă, până când se tângui şi Tirzah, că ea încă are scórţa aceea pe palmă. Proviantul lor de apă era mic, şi eĭ renunţaŭ a dese orĭ la el, pentru ca să-l pótă folosi de leac. Maĭ pe urmă fu cuprinsă mâna întrégă de rĕul acela, pelea crepa, unghiile se desfăceaŭ din carne. Rĕul nu le făcea multă durere, le provoca înse o neplăcere. ce se schimba neîncetat. Maĭ apoĭ începură buzele a le arde şi a se răni. Mameĭ, carea cerca din tóte puterile, să se scutéscă pe sine şi pe fiĭcă-sa de murdăria închisoriĭ, i-se păru, că rĕul acela a cuprins faţa Tirseĭ. O duse la lumină şi vĕḑu cu spaimă de mórte, că sprîncenele feteĭ eraŭ albe ca zăpada.

O, cât de mare ĭ-a fost chinul acesteĭ esperinţe!

Mama şeḑu câtă va vreme făr de graiŭ, nemişcată, lipsită de forţele sufletescĭ şi capabilă numaĭ de un gând: — Lepră! Lepră!

Când începu a gândi din noŭ, ea, o adevĕrată mamă, nu se gândi la sine însă-şĭ, ci la prunca sa, şi ca într'o adevĕrată mamă gingăşia se schimbă într'însa în curaj, şi ea era gata, să aducă jertfa cea maĭ de pe urmă a eroismuluĭ celuĭ maĭ mare. Ea înmormîntă cunoscinţa sa în inima sa, şi pe lângă tótă lipsa de sperare îşĭ îndoi gingăşia faţă cu Tirzah şi cu agerime admirabilă de minte, — admirabilă maĭ vîrtos, pentru că era neobosită, — păzi pe fată-sa în nesciinţă despre ceea ce a ajuns-o, şi chiar şi în sperarea, că rĕul va trece. Ea repeţia tóte jocurile copilărescĭ de odinióră şi istorisia ĕră şi ĕră poveştile sale şi inventa altele nóuĕ şi asculta tot cu interesare nestrămutată la cântările, carĭ se obicĭnuia Tirzah a i-le cânta. Éră de pe buzele eĭ uscate sunaŭ psalmiĭ cântăreţuluĭ împĕrătesc al poporuluĭ eĭ şi-l aduceaŭ uĭtare alinătóre şi păziaŭ în amîndóuĕ vie aducerea a minte de Dumnezeŭ, carele părea, că le-a părăsit — tot aşa de iute şi de desevârşit ca şi lumea.

Încet, neîncetat, cu siguranţă grozavă se lăţia rĕul. După câtă va vreme el le albi pĕrul, le mâncă buzele şi pleópele şi le umplu tot trupul cu solzĭ. Apoĭ le pătrunse în gâtlegiŭ şi le făcu glasul ţiuitoriŭ şi în închiătorĭ şi învîrtoşă ţĕsĕtura lor celulară şi cartilaginea lor. Rĕul, pe cum se convinse mama, se făcu în sfârşit incurabil, cuprinse plumânile, vinele şi óseĺe şi progresând făcu pe cele dóuĕ nefericite tot maĭ greţóse; şi aşa va progresa rĕul tot maĭ de parte până la mórte, carea le aştepta póte în depărtare de câţiĭ va anĭ.

Maĭ sosi încă o zi de gróză, — ziua, în care mama împinsă de sentimentul datorinţeĭ, spuse în sfârşit Tirseĭ numele bóleĭ. În strîmtórea desperăriĭ se rugară atuncia cele dóuĕ nefericite la Dumnezeŭ, ca să le trimită de grab mórţea.

Şi totuşĭ, — aşa de mare e puterea dedăriĭ, — ajunseră chinuitele nu numaĭ aşa de de parte, cât grăiră liniştite despre bóla sa, ci priviră deformarea trupurilor sale de un lucru firesc şi pe lângă tot nĕcasul se lipiră totuşĭ de viaţă. O legătură iĭ maĭ lega de pământ; fără de a se gândi la aceea, cât sînt ele de părăsite, îşĭ ţineaŭ spiritul treaz grăind şi visând despre Ben Hur. Mama promitea feteĭ, că va fi ĕră cu el, şi tot acela-şĭ lucru îl promitea şi fata mameĭ sale; ele nu se îndoiaŭ despre aceea, că el le-a rĕmas tot aşa de credincios şi din causa revederiĭ va fi tot aşa de fericit ca şi ele. Şi tórcerea neîncetată a acestuĭ fir subţire le oferia satisfacţie şi le da putere spre a-şĭ purta viaţa maĭ de parte. În acest chip se mângâiaŭ împrumutat şi atuncia, când le strigă Gesiŭ, după ce răbdaseră fóme şi sete dóuĕ spre zece óre.

Torţele luminaŭ cu lumină roşetică prin închisóre. Óra scăpăriĭ sosise. „Dumnezeŭ e bun!“ esclamă vĕduva, — nu pentru cele ce trecuseră, ci pentru ceea ce se întîmplaŭ acuma. În recunoscinţa pentru graţia presentă nu ne împodobesce nimica maĭ bine de cât a uĭta suferinţele trecute.

Tribunul păşi la ele, se apropiă de colţul, în care fugiseră. Atuncia de o dată se trezi în mamă sentimentul datorinţeĭ, şi ea strigă pe loc avertisarea aceea grozavă:

„Necurat! Necurat!“

O, câtă durere a costat-o pe mama silinţa de a-şĭ împlini acéstă datorinţă! Tot egoismul bucurieĭ pentru prospectul scăpăriĭ nu putu acuma, când scăparea acésta era aşa de aprópe, să o facă órbă, ca să nu vadă urmările aceleia. Viaţa fericită de odinióră niciĭ când nu putea să i-se maĭ întórcă! Dacă se va apropia de casa. carea odinióră ĭ-a fost locaş, acuma va avé. să se opréscă înaintea porţiĭ şi să strige: „Necurată! Necurată!“ Ea avea să umble cu dorul iubiriĭ, carea acum era aşa de tare orĭ póte încă şi maĭ tare ca de altă dată, avea să rătăcéscă cu el, pentru că luĭ nu-ĭ rĕspundea alt dor. Pruncul acela. la care se gândise în chip aşa de credincios şi cu tóte sperările acelea dulcĭ. în carĭ mamele îşĭ găsesc bucuriile sale cele maĭ curate, pruncul acela va avé să se opréscă în depărtare, când o va întîlni. Când el îşĭ va întinde mânile spre ea şi va striga: „Mamă!“ ea din iubire faţă cu el va avé să-ĭ rĕspundă: „Necurată! Necurată!“ Şi prunca acésta, preste umeriĭ căreia, fiind că nu are alt ceva, cu ce să o acopere, întindea buclele sale lungĭ, încâlcite şi albite aşa de nefiresce, — o, de ce trebue, ca chiar prunca acésta să fie singura sóţă a vieţiĭ eĭ strivite?!

Şi femeea acésta vitéză totuşĭ luă asupră-şĭ sórtea acésta şi respică strigarea aceea, carea din vechimea cea mai înaltă a fost criteriul aceleĭ sorţĭ şi carea în viitoriŭ va avé să fie neschimbata eĭ salutare:

„Necurată! Necurată!“

(Va urma.)

Bibliografie.

„Revista ilustrată“ broşura pro Ianuarie va apăré cu ceva întârziare din causă, că ilustraţiunile se fac în Viena, şi nu le-am primit la timp. Dar în câte va zile va apăré de sigur, şi o vor primi toţĭ ceĭ ce o doresc, să o vadă. Pentru ceĭ ce voesc a o abona, însĕmnăm, că ediţia de lux va costa pe an 6 fl. pentru Austro-Ungaria şi 15 franci pentru România şi străinătate; ediţia poporală numaĭ 3 fl. pentru Austro-Ungaria şi 7 franci 50 banĭ pentru România şi străinătate. Şoimuş (posta Nagy-Sajó) Ianuarie 1898. Cu tótă stima Ioan Baciŭ editor. Ioan Pop Reteganul redactor responsabil.

A apărut

Calendarul „Unirii“

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat şi interesant:

Cronologie, Serbătorile, Regentul, Întunecimi, Anotimpurĭ, Umblarea timpuluĭ, Lunile cu poveţe ecouomice şi semne de timp. Regenţiĭ europenĭ. *Şematismul provinţeĭ mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce şi unguresce şi cu posta ultimă şi a parochilor, cum şi a diferitelor dicasteriĭ.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiţă biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat“*, poesie de Al. Vlăhuţă. *George Coşbuc* (cu portret) note biografice şi treĭ poesiĭ: *Epigramă* (în vrîsta de 12 anĭ), *Pe ceriŭ* (de 14 anĭ) şi *Beda* (din 1886). *Ales. Bohăţel*, biografie şi portret. *Cisme de 'mprumut* şi *S'a turcitu-se bătul*, anecdote hazliĭ de Th. D. Speranţă. *Glume. Morţiĭ nostri* (bărbaţiĭ gr. cat. fruntaşi morţi în 1897) cu portretul *br. David Urs* şi *Iosif Hossu*. *Sfaturi*. Posta. Scala timbrelor. Târgurile. Inserţiunĭ.

Din acest cuprins orĭ cine se póte convinge, că acest Călindar *e cel mai potrivit şi mai bun pentru preoţimea nóstră gr. cat. în special.*

Preţul unuĭ exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

A apărut:

Carte de instrucţiune militară *pentru şcólele de şărgi de infanterie ces. şi reg.* compusă de *Dimitrie Bardosi* supralocotenent c. şi r. în reg. de infanterie Nr. 35. Editura auctoruluĭ. Oradea Mare 1898. Cu tiparul luĭ Iosif Láng. Preţul 55 cr.

La tipografia seminarială se adă de vîndare:

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea cleruluĭ nostru asupra acestuĭ op. Fără de cartea acésta niciun preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Euchologiu

ediţiunea **a dóua**, revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparĭŭ frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, ĕră legat în pele tare fl. 3.80.

Posta Redacţiuniĭ. Dnul *E. P.* în *S.* Veđĭ rubrica »Bibliografie« din nrul de faţă. Maĭ mult nu scim nicĭ noĭ.

Editor şi redactor rĕspunqĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nro 25—1898. (5) 1—1

Concurs.

Din partea Comitetuluĭ despărţemîntuluĭ XI al Asociaţiuniĭ se escrie concurs pentru *2 (dóuĕ) premiĭ à 25 fl.* pentru următórele lucrărĭ:

1. O lucrare de cel puţin 2 cóle tipărite, care să tracteze regulele igienice de lipsă, să le cunóscă poporul. Lucrarea acésta să pótă fi introdusă eventual şi ca manual de igienă în şcolile poporale.

2. O lucrare de aceea-şĭ mărime, care să se ocupe cu necesitatea conservăriĭ portuluĭ românesc în tóte ţinuturile, şi modalităţile reîntroducerĭi luĭ acolo, de unde a dispărut.

Amîndóuĕ lucrările acestea să fie scrise în stil uşor şi simplu, ca să pótă fi pricepute de popor.

Manuscrisele împreună cu un plic, care să cuprindă numele autoruluĭ, să se trimită până la 20 April n. 1898 la adresa dluĭ *A. C. Domşa*, Blaş.

Lucrările premiate rĕmân proprietatea acestuĭ Comitet.

Blaş la 1 Faur 1898.

Comitetul despărţemîntuluĭ XI al Asociaţiuniĭ.

Ioan German director. — **A. C. Domşa** secretar.

Nr. 62—1898. (6) 1 3

Concurs.

Pentru restaurarea bisericiĭ gr.-cat. din Veneţia inferióră. Comitatul Făgăraşuluĭ, dĕrîmarea turnuluĭ, ce stă separat de biserică, pe cum şi pentru clădirea turnuluĭ din noŭ lângă biserică se determină ţinerea licitaţiuniĭ minuende pe ziua de 6 Martie 1898 st. noŭ la órele 11 a. m. loco Veneţia inferióră în şcóla gr.-cat. cu preţul strigării de 2342 fl. 66 cr. v. a. solvindĭ în 3 rate.

Doritoriĭ de a lua în întreprindere acestea sînt rugaţĭ a se presenta pe terminul defipt.

Condiţiunile maĭ în detail se pot vedé în orĭ ce zi la Domnul prim curator Iacob Popeneciŭ protopretor în pensiune.

Veneţia inferióră în 23 Ianuariŭ 1898.

În numele Curatoratuluĭ bisericesc:

Vidi. **B. Raţ** vicariŭ for. — **Georgiŭ Modorcea** adm. paroch. inter.

677 szám (7) 1—1
1897.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíróság 1896. évi 16. p. számu végzése következtében Dr Rónai János ügyvéd által képviselt Kanitz Ignátz és fiai javára Bretter Gyula recte Leopold és neje ellen 288 frt 79 kr s jár. erejéig 1896. évi Junius hó 22-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 696 frt 35 krra becsült 520 drb szarufa, 76 drb gerenda, 52 drb 2" foszten deszka, 2167 drb vegyes deszka, 200 drb fürészelt lécz, 35 drb faragott lécz és 7 drb borona fából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 5524/1897. számu végzése folytán 213 frt 79 kr tőkekövetelés, ennek 1896. évi Márczius hó 15. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 35 frt 26 krban bíróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperesek faraktárában leendő eszközlésére 1898. évi Február hó 18-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitüzetik és afihoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Balázsfalván 1897. évi Január hó 31-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

686 szám (8) 1—1
1897.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíróság 1896. évi 227. számu végzése következtében Dr József Brzobohaty ügyvéd által képviselt Wagenmann Gusztáv javára Turk Bázil ellen 75 frt 68 kr s jár. erejéig 1896. évi Május hó 29-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 420 frt — krra becsült 1 drb fiaker kocsi, 2 drb fiaker ló és 7 drb fejér márvány asztalból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 3461/1897. számu végzése folytán 75 frt 68 kr tőkekövetelés, ennek 1895. évi Február hó 15. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 24 frt 86 krban bíróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes lakásánál leendő eszközlésére 1898. évi Február hó 17-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Január hó 19-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în **Blaş.**

Anul VIII. Blaş 12 Februariŭ 1898. Numĕrul 6.

Ajutoriul de stat al confesiunilor.

Am avé decĭ proiectul de lege anunţat cu mare svon despre întregirea venitelor parochiale ale confesiunilor. Pastorii protestanţi, parochii neuniţi şi rabinii îşi capĕtă congrua de la stat, şi-o capĕtă cu mult mai curênd de cât preoţii catolicĭ, la carĭ în restimp de dóuĕ zecĭ de anĭ nicĭ măcar conscrierea nu aŭ putut să o termineze, pentru că nu aŭ vrut, să o termineze, şi chiar şi cu conscrierea cea mai de pe urmă se nĕcăjesc acum de un an şi jumătate, şi numai după aceea urméză nĕcasul cel mai mare, procurarea sumeĭ de lipsă. —

Catoliciĭ în sensul §-luĭ 1 se scot de sub dispuseţiunile acestuĭ proiect, de óre ce după părerea guvernuluĭ între biserica catolică şi între stat esistă raport deosebit de drept, ceea ce însamnă, că dacă statul dă din contribuţia tuturor civilor spre scopurĭ religióse, atuncia dă confesiunilor, ĕră când e vorbă de congrua preoţilor catolicĭ, atuncia transpune sarcinile pe fondul religionar şi pe fondul de congruă, ceea çe e tot una cu impunerea de contribuţie pe corul episcopesc şi pe beneficiaţiĭ mai marĭ. Adevĕrat că promite îngrijire de aceea, ca până când se va realisa regularea acésta, erarul să dea sumele de lipsă, dară când şi cum, cu privire la acésta motivarea nu spune nimica sigur.

După părerea guvernuluĭ pe noĭ pe catolicĭ proiectul acesta ne impórtă numai întru atâta, întru cât noĭ încă concurgem cu contribuţia nóstră comună la umplerea erarului, de unde pastoriĭ confesiunilor primesc întregirea venitelor sale, ér mai de parte să aşteptăm porumbul fript, să aşteptăm, până când iubirea creştinéscă va pătrunde întru atâta inimile celor de la oblăduire, cât şi preoţimea catolică să capete sub titlul de ajutoriŭ de stat nisce sfărmiturĭ din prânzurile protestanţilor.

Căcĭ aceea, că acest proiect s'a făcut numai în favorul protestanţilor, o destăinuesce §. 9, care pe temeiul unor acuse ridicate în chip de tot general hotărésce, când subtrage guvernul ajutoriul, reservându-şĭ dreptul de a judeca asupra delictuluĭ moral al parochilor şi asupra purtăriĭ lor contrare statuluĭ, şi că să-şi validiteze voinţa sa proprie chiar şi atuncia, când auctoritatea bisericéscă superióră în viaţa morală şi în patriotismul preotuluĭ provĕdut cu ajutoriŭ nu găsesce nicĭ o faptă, carea să se pótă pedepsi în sensul canónelor. Vor avé decĭ trecere notariĭ, pretoriĭ şi fişpaniĭ denunţanţiĭ. Sermanul preot neunit nu va puté să bea nicĭ un păhăruţ în veselie aşa, cât prin acésta să nu se dea în mânile notariuluĭ comunal, nu va puté să rostéscă critică asupra politiciĭ guvernuluĭ fără de a-şĭ risca prin acésta ajutoriul de stat. În ministeriŭ vor înfiinţa o secţiune poliţială-morală şi politică spre a controla pe parochĭ. Numaĭ calviniştiĭ vor puté să se bucure, pe eĭ, de cum va nu-ĭ vor denunţa credincioşiĭ propriĭ, nu-ĭ va controla nimenĭ, ceĭ 1206 pastorĭ reformaţi vor puté să pipe făr de nicĭ o grije, acestora singuraticilor nicĭ nu le va împărţi statul însu-şĭ ajutoriul, ci însă-şi confesiunea va primi şi va împărţi competinţa de o jumătate de milion.

Faţă cu archiereiĭ greco-orientalĭ proiectul cuprinde în lege neîncrederea cea mai mare, când presupune despre eĭ, că lasă neosîndiţi pe preoţiĭ sĕĭ chiar şi în casul, când acusa e întemeiată, şi acestora statul le subtrage ajutoriul chiar si după sentenţa disciplinară achitătóre, prin urmare statul supracensuréză afacerile disciplinare ale preoţimiĭ greco-orientale şi pedepsesce şi atuncia, când auctoritatea bisericéscă competentă în sentenţa sa disciplinară a declarat acusa de neîntemeiată. Acésta e o absurditate aşa de mare, un amestec aşa de nedrept în guvernarea internă a bisericiĭ asigurate cu autonomie, cât ar vĕdi o lipsă mare de consciinţă de sine, dacă preoţiĭ confesiunilor ar suplica pentru ajutoriul de stat. Ce înfricoşată deprindere politică de justiţie va fi aceea, când în numele statuluĭ vor pedepsi sub titul de conduită contrară statuluĭ ómenĭ de aceia, pe carĭ judecătoria nu ĭ-a osîndit, n'a putut să-ĭ osîndéscă, pe carĭ propria lor superioritate disciplinară ĭ-a achitat. Ăsta e tribunalul secret venetian în ediţie nóuă. Acolo e senatul, aci judecătorĭ, carĭ rĕmân cunoscuţi, judecă despre moralitatea şi patriotismul acusatuluĭ, şi acesta nu póte nicĭ măcar să se apere, căcĭ dóră în consciinţă nicĭ nu ar fi ĭertat, să se dea ascultare denunţanţilor secreţi, după ce auctoritatea bisericéscă competentă l-a declarat de nevinovat.

E limpede, că singurul scop al proiectuluĭ e, ca pe protestanţi să-ĭ premieze, ĕră pe greco-orientalĭ să-ĭ supună puteriĭ guvernuluĭ. El e decĭ întru adevĕr continuarea politiciĭ bisericescĭ, persecutarea uneĭ bisericĭ şi favor pe sama acelor confesiunĭ, carĭ prin guvernele liberale fac serviţiĭ politiciĭ sale propriĭ, intereselor sale propriĭ: pe sama protestanţilor.

Pe lângă momentul acesta politic mai póte să fie vorbă numai despre sarcina cea mare, care o impune acest proiect erariuluĭ. Însĕ, — şi acésta e causa, că pe când prin politica bisericéscă aŭ osebit religiunea de la stat, prin proiectul acesta ĕrăşi le legă de olaltă, dar aşa, că de acum înainte statul apasă mâna sa pe parochiĭ tuturor confesiunilor sĕrace. Treĭ miĭ şese sute de ómenĭ inteligenţi se prind ĕră în jug, se subordinéză puteriĭ politice, carea scie fórte bine chipul, cum are să prindă în mréja sa tóte straturile societăţiĭ.

Parochĭ aĭ diferitelor confesiunĭ, carĭ sînteţi neatîrnătorĭ, spuneţi cu bărbăţie părerea vóstră, vĕ luptaţĭ în chip credincios pentru principiile vóstre, vóuĕ v'aŭ croit cu acest proiect un mijloc de silire. Căpĕtaţi decĭ haĭnă, dară perdeţi dreptul vostru de acţiune liberă. Din contribuţia tuturor civilor daŭ ajutoriul, dar pentru aceea guvernul totuşi dispune cu drept neţĕrmurit, ba chiar şi în contra auctorităţilor bisericescĭ competente. Estradaŭ pe acestĭ parochĭ micilor tiranĭ sătenescĭ, notarilor şi pretorilor, îndémnă la denunţare pe inimiciĭ personalĭ, cu un cuvînt sistemul liberal aruncă în chip minunat reţeaua sa preste sermaniĭ parochĭ aĭ confesiunilor, pe carĭ nu-ĭ compătimim numai din causa, că marea lor parte aŭ dus-o în taběra bisericéscă politică radicală ura asupra catolicilor, şi acuma guvernul aruncă bilţ în grumazii lor, le ĭea neatîrnarea.

De o cam dată ajungă atâta. După ce nóuĕ catolicilor ne rĕmâne numai cârjea de cerşitoriŭ, avem cu o causă mai mult de a urgita terminarea regulăriĭ congrueĭ. Păzitoriĭ Sionuluĭ sînt episcopiĭ, eĭ aŭ, să apere preoţimea catolică, ca ajutoriul de stat promis pentru congruă, dară până acuma încă nehotărît, să nu fie şi la noĭ preţul sufletuluĭ, pe cum va fi la confesiunĭ.

„Magyar Állam."

Proiect de lege

despre întregirea venitelor parochiale ale acatolicilor.

§. 1. *Întregirea venitului (congrueĭ) parochilor de rit latin, grecesc şi armenesc aflându-se în stadiul regulăriĭ, până când nu va urma*

acéstă regulare, pentru întregirea provisorie a venitului acestor parochi aflători în cele mai restrînse condițiuni materiale legislațiunea va lua în budgetul statului o sumă deosebită corĕspundĕtóre.

§. 2. Venitul stațiunilor parochiale sistemisate deja până la 1 Ianuarie 1898 a celor alalte confesiuni legalminte recepte se întregesce până la 800, respective 400 fl. anuali în sarcina casseĭ statului, și guvernul se îndrumă la ducerea în deplinire a acesteĭ hotărîrĭ în modul și timpul statorit în legea de față.

Venitul stațiunilor parochiale nóuĕ numaĭ atunci se întregesce până la suma anuală de 800, respective 400 fl., dacă ministrul de culte și instrucțiunea publică pe basa representațiuniĭ confesiuniĭ respective află motivată sistemisarea stațiuniĭ nóuĕ.

§. 3. Pentru a puté beneficia de întregirea venitului statorită în §. 2., parochiĭ pe lângă arĕtarea datelor necesare, în decursul unuĭ an de la întrarea în vigóre a acesteĭ legĭ pot recurge pe calea Ordinariatului confesional concernent, respective pe calea antistieĭ comuneĭ bisericescĭ la ministrul de culte și instrucțiunea publică.

Stațiunea parochială sistemisată deja înainte de 1 Ianuarie 1898, care nu a fost insinuată în decursul acestuĭ unic au, nu se póte împărtăși în întregirea venitului, cu escepțiunea casului, când insinuarea nu s'a făcut din causa, că preotul aplicat faptice neavênd cualificațiunea prescrisă în §. 3., nu a putut conta la întregirea până la 800 fl., și venitul luĭ a trecut preste cele 400 fl., ce-ĭ compet.

Datele submministrate până acuma pentru arĕtarea venitelor parochiale întru atâta se pot lua în considerare, întru cât ministrul de culte și instrucțiunea publică va afla de bine a le primi.

§. 4. La întregirea venitului sĕŭ până la suma de 800 fl. numaĭ acel paroch are titlu de drept, care adeverésce, că după terminarea celor 8 clase a școliloru mediĭ din patrie a studiat cel puțin în decurs de 3 anĭ sciințele teologice la vre un institut teologic ca ascultător public orĭ ca privatist și în casul din urmă a depus esamen la vre un institut teologic, maĭ de parte, că din partea confesiuniĭ sale a primit cualificațiune parochială în regulă.

§. 5. Venitul parochuluĭ, care nu adeverésce cualificațiunea prescrisă în §. 4. se întregesce numaĭ până la 400 fl.

Dacă însĕ un ast fel de paroch dovedesce maĭ târziŭ cualificațiunea amintită, de la ziua dovedirĭĭ începênd venitul luĭ se va întregi până la 800 fl.

Împrejurarea, că posesorul uneĭ stațiunĭ parochiale provĕdute cu óre care întregire de venit, s'a bucurat de o întregire până la 800 fl. orĭ până la 400 fl., față de urmașul aceluia nu se póte lua în considerare; în privința acésta tot de una cualificațiunea prescrisă în §. 4 va fi dătătóre de mĕsură.

§. 6. Atât la întregirea venituluĭ până la 800, cât și la cea până la 400 fl. numaĭ atarĭ parochĭ aŭ titlu de drept, carĭ adeverésc, că sînt cetățenĭ aĭ statuluĭ magiar.

§. 7. Nu se póte împărtăși în întregirea venituluĭ, și dacă s'a împărtășit, o perde un atare paroch, care:

a) prin sentință judecătorieĭ penale ridicată la valóre de drept a fost condamnat la perderea oficiuluĭ ca pedépsă secundară, de la ridicarea la valóre de drept a sentințeĭ judecătorescĭ în decursul perderĭĭ oficiuluĭ;

b) care comite delict moral grav, nevrednic de posiția sa, saŭ dovedesce ținută potrivnică statuluĭ și din causa acésta a fost condamnat prin sentință de judecătorie penală orĭ pe cale disciplinară, întru cât judecătoria l-a judecat la perderea libertățiĭ, în decursul pedepseĭ perderĭĭ libertățiĭ și de la terminarea pedepseĭ, orĭ de la ridicarea la valóre de drept a sentințeĭ judecătorescĭ orĭ a hotărîrĭĭ disciplinare, respective în decurs de 3 anĭ începênd de la ziua datuluĭ decisiuniĭ ministeriale amintite în §. 9.

Dacă însĕ parochul condamnat deja conform punctuluĭ b) a acestuĭ §., în decursul celor treĭ anĭ amintiți acolo, orĭ după aceea a fost condamnat din noŭ prin sentință judecătoréscă penală orĭ hotărîre disciplinară pentru delictul moral amintit în punctul b), orĭ pentru ținută contrară statuluĭ, pentru persóna sa perde de tot întregirea de venit începênd de la terminul notat în alineatul al treilea al acestuĭ capitol.

Ce este a se privi ca contrar statuluĭ, se statoresce prin alineatul ultim al §-luĭ 13 din art. de lege XXVI din 1893.

§. 8. Dacă pentru întregirea venituluĭ suplică pe calea auctorității sale competente la ministrul de culte și instrucțiunea publică ast fel de paroch, față de care conform punctuluĭ b) a §-luĭ 7. se póte face escepțiune pentru delict moral, orĭ pentru ținută contrară statuluĭ, ministrul de culte și instrucțiunea publică provócă auctoritatea confesională concernentă la introducerea cercetărĭĭ disciplinare, — la cas dacă aceea încă n'a adus hotărîre pe cale disciplinară, — și în ast fel de cas ĭea dispositiuni pentru conferirea orĭ denegarea întregirĭĭ venituluĭ după terminarea cercetărĭĭ, și după ce i-s'a adus la cunoscință resultatul.

§. 9. Dacă împotriva parochuluĭ provĕdut cu întregire de venit se ridică la ministrul de culte și instrucțiunea publică acusă întemeiată din causă de delict moral orĭ ținută contrară statuluĭ, ministrul de culte și instrucțiunea publică este dator a provoca auctoritatea confesională concernentă a introduce cercetarea disciplinară.

Dacă auctoritatea confesională, de și provocată, n'a făcut cercetarea disciplinară împotriva parochuluĭ respectiv, ministrul de culte și instrucțiunea publică după espirarea alor treĭ luni calculate de la admanuarea provocărĭĭ, decide asupra detragerĭĭ sumeĭ de întregire.

Dacă sentința disciplinară a auctorității confesionale îl lasă pe respectivul paroch în postul sĕŭ, cu tóte că acusa a fost întemeiată: ministrul de culte și istrucțiunea publică are drept pe basa datelor, ce-ĭ staŭ la dispositiune, a detrage întregirea de venit conform dispositiunilor cuprinse în pct. b) al §-luĭ 7.

Hotărîrea ministerială, care pronunță detragerea întregirĭĭ de venit, nu póte atinge alte dispositiunĭ ale sentenței disciplinare a auctorității confesionale concernente.

§. 10. Întregirea venituluĭ parochial se efectuesce în decurs de 9 anĭ în sarcina dotațiuniĭ luate în budgetul statuluĭ spre acest scop, și a nume, în decursul celor dintâiŭ treĭ anĭ gradat întregirea venituluĭ tuturor parochilor amintiți în § 2. la 600 fl., respective la 300 fl., în ceĭ alalți 6 anĭ gradat la 800, respective la 400 fl.

§. 11. În scopul statoririĭ întregirĭĭ venituluĭ la fasionarea venitelor și a speselor următórele principiĭ sînt dătătóre de direcțiune:

I. *Venitele, ce sînt a se computa:*

1. Arînda proprietățiĭ de pămînt după contractul de esarîndare, saŭ dacă se administrézĕ în regie proprie după media arîndilor de pe ceĭ din urmă cincĭ anĭ (1893—1897) obicĭnuite în localitate saŭ în ținutul acela pentru pămînt de asemenea cualitate.

Casa de locuit, curtea și grădina (acésta din urmă însĕ numaĭ până la $1^1/_2$ jugĕr catastral) trebue trecute cu vederea.

2. Venitul curat al edificiilor de închiriat și a părților de edificiŭ, ce rĕmâne după subtragerea speselor de susținere statorite prin legile de dare.

3. Dreptурile și îndreptățirile, carĭ aduc folos, cum și întreprinderĭ îndustriale, pe cum ținerea de móră, ferdela de la móră, pescuitul, dreptul de lemnărit, dreptul la ghindă, vamă de pod scl. după contractul de esarendare. saŭ pe basa documentuluĭ auctorității publice, prin care se dovedesce media celor din urmă cincĭ anĭ (1893—1897).

4. Venitul, ce incurge din prestațiunile îndeplinite în fie care an imediat prin credincioșĭ, saŭ prin comuna bisericéscă, cum și prin patron în baniĭ, în naturale, în lucru cu palma saŭ cu carul.

Valórea prestațiunilor în naturale și lucru o statoresc în mod corĕspundĕtor împrejurărilor locale după media celor din urmă 5 anĭ (1893—1897) după ascultarea auctorităților confesionale organele auctorităților publice, și partea $^1/_6$ a venitului ast fel statorit este a se subtrage pe titlul speselor de incassare.

Acéstă dispositiune se póte trece cu vederea cu ocasiunea regulăriĭ dintâiŭ într'atâta, întru cât ministrul de culte și instrucțiunea publică înainte de a întra legea în vigóre află de bine a primi datele de prețuire înaintate pe lângă aprobarea auctorităților confesionale.

Statorirea valoriĭ prestațiunilor în naturale și lucru sună tot de una numaĭ pe 10 anĭ, și după espirarea acestora este a se face o nóuă statorire.

5. Venitul, ce incurge din taxele stolare de botez și înmormîntare, cum și din taxele, ce se pot pretinde pe basa usuluĭ preste tot pentru funcțiunile bisericescĭ (s. p. baniĭ, ce se adună la sfințirea caselor), care venit îl statoresce și adeverésce auctoritatea bisericéscă pe basa medieĭ celor din urmă cincĭ anĭ (1893—1897). Taxele stolare pentru cununiĭ nu pot fi computate.

6. Stipendiile misale, venitul din cametele fundațiunilor lăsate pentru sevârșirea funcțiunilor aparținĕtóre cultuluĭ divin, cum și din alte fundațiuni.

În viitor acest venit numaĭ atuncia se va puté computa, când literele fundaționale nu vor opri computarea.

7. Venitul, ce-l trage din cassa comuneĭ (orașuluĭ) politice, din fondul diecesan orĭ din orĭ ce alt fond sub titlu de întregire a congrueĭ, de ajutor permanent, de ținerea caluluĭ orĭ sub orĭ ce alt titlu.

8. Escedentul de venit al averiĭ bisericescĭ din loc, întru cât acela este a se folosi pentru dotarea parochuluĭ după regulele în vigóre.

II. *Erogațiuni, ce se pot subtrage:*

1. Sarcinile publice de stat, comitatense, comunale și altele eiectate pe basa legiĭ

asupra venitelor, de carĭ beneficiézĕ parochul, maĭ de parte spesele pentru regularea apelor, cum şi taxele anuale regulate, ce sînt a se plăti la fondurile regnicolare şi diecesane viduo-orfanale şi de pensie şi la alte fonduri.

2. Solvirile, carĭ pe basa óre cărui obligămînt împovoréză venitul parochial, pe cum provederea capelanului (capelanilor), amortisarea împrumuturilor luate pe imobile, adausul pentru ţinerea calului şi spesele de cărăuşie.

Pentru ţinerea capelanului, de cap nu se póte computa maĭ mult de 250 fl.; sub titlu de adaus pentru ţinerea calului şi de spese de cărăuşie nu se póte subtrage maĭ mult de 200 fl.

3. Venitul acelor fundaţiuni misale şi de cult divin, a căror mise şi funcţiuni parochul este silit a le ceda altora spre a le îndeplini. Numĕrul miselor şi al altor funcţiuni de cult divin, ce se pot îndeplini, îl adeveresce şi statoresce ordinariatul diecesan (episcopul).

Dar nu se pot subtrage spesele, ce se ţin de provederea persónei propriĭ, (de economia căsiĭ,) nicĭ spesele împreunate cu administrarea moşieĭ, cum nicĭ erogaţiunile provenite din ţinerea edificiilor parochiale în stare bună.

§. 12. Modalităţile fassionăriĭ şi dovediriĭ venitelor şi speselor le statoresce după ascultarea păreriĭ auctorităţilor confesionale ministrul de culte şi instrucţiunea publică pe calea ordinaţiunilor.

§. 13. Ministrului de culte şi instrucţiunea publică îĭ stă în drept a cerca, să se convingă şi pe calea organelor administrative despre corectitatea datelor comunicate de confesiuni.

Dacă în decursul controlăriĭ orĭ maĭ târziu s'ar afla, că parochul sciind a fasionat fals vre o erogaţiune neesistentă, ast fel de paroch, cât timp rĕmâne în staţiunea parochială, în care a făcut fasionarea falsă, îşĭ perde dreptul la întregirea venitului.

Dacă alte persóne oficióse responsabile pentru corectitatea fasionăriĭ sciind estradaŭ adeverinţă falsă, sînt a se pedepsi cu mulctă în banĭ corĕspundĕtóre mărimiĭ dauneĭ, ce s'a causat erarului.

Pronunţarea pedepseĭ aparţine ministrului de culte şi instrucţiunea publică, dar parochul pedepsit orĭ altă persónă oficiósă în decurs de 30 de zile de la însciinţare se póte folosi de dreptul de reclamare înaintea judecătorieĭ administrative.

§. 14. Venitul staţiuniĭ parochiale insinuat pentru întregire, după întrarea legiĭ de faţă în vigóre, nu se maĭ póte reduce din partea confesiuniĭ fără consimţemîntul de maĭ înainte al ministrului de culte şi instrucţiunea publică, şi orĭ ce crescere (a venitului) este a se anunţa ministrului în decurs de treĭ luni.

Întru cât crescerea venitului se trage din aceea, că saŭ comuna bisericéscă, saŭ singuraticĭ aŭ luat asupră-şĭ de bună voe ast fel de sarcinĭ saŭ se trage din fundaţiuni nóuĕ, întregirea venitului dată de stat nu se póte reduce.

Tălnuirea creşteriĭ venitului trage după sine perderea dreptului la întregirea venitului pentru paroch, până e în acel post.

Asupra perderiĭ dreptului la întregirea venitului hotăresce ministrul de culte şi instrucţiunea publică, dar parochul pedepsit în decurs de 30 de zile de la însciinţare se póte folosi de dreptul de reclamare înaintea judecătorieĭ administrative.

§. 15. Dacă venitul uneĭ staţiuni parochiale provĕdute cu întregirea venitului scade în urma împrejurărilor neatîrnătóre de la auctorităţile confesionale şi de la comuna bisericéscă, auctoritatea confesională competentă póte cere de la ministrul de culte şi instrucţiunea publică urcarea sumeĭ de întregire a venitului.

În casul, când se adeverésce scăderea venitului, urcarea întregiriĭ nu se póte denega, dacă cum va numĕrul cel mic a credincioşilor nu motivézĕ afiliarea aceleĭ comune bisericescĭ la altă comună bisericéscă, în care cas ministrul de culte şi instrucţiunea publică are drept a recerca auctoritatea confesională, ca să sisteze esistinţa de sine a respectiveĭ comune bisericescĭ.

În casul ridicăriĭ întregiriĭ venitului, suma de întregire maĭ înaltă este de a se asigna de la datul, când venitul a început a scădé.

§. 16. Confesiunile amintite în §. 2. sînt obligate în decurs de treĭ luni a aduce la cunoscinţa ministrului de culte şi instrucţiunea publică orĭ ce schimbare de persóne întîmplată în staţiunea parochială provĕdută cu întregire de venit.

Ér dacă încunoscinţarea nu s'a făcut în decurs de treĭ luni, şi cualificaţiunea parochilor aplicaţi de noŭ nu se adeverésce cu atestate, în înţelesul §. 3. întregirea maĭ mare de venit a parochului celui noŭ cu cualificaţiune maĭ înaltă se asignézĕ numaĭ de la ziua însciinţăriĭ, dar dacă s'a aplicat paroch cu cualificaţiune maĭ inferiórĕ, suma plătită pentru întregirea, ce trece peste 400 fl., de la timpul schimbăriĭ de persónă este de a se restitui.

Sumele conferite de stat pentru întregirea venitului parochial al parochilor amintiţi în §. 2. se asignézĕ pe lângă înşirarea singuraticelor staţiuni parochiale şi a parochilor.

Ministrul de culte şi instrucţiunea publică cu auctorităţile competente a singuraticelor confesiuni stabilesce condiţiunile, pe lângă carĭ suma asignată se pune la dispositiunea auctorităţiĭ confesionale spre ulteriórĕ afacere.

Dacă nu s'a putut ajunge la o conţelegere, saŭ dacă s'a făcut, dar confesiunea o calcă, conţelegerea se consideră de nimicită, şi sumele asignate de aicĭ în colo se plătesc imediat şi deosebit la fie care paroch.

§. 18. Dispositiunile legiĭ de faţă nu se referesc la parochiile ordurilor călugărescĭ, nicĭ la călugăriĭ aplicaţi în staţiuni de parochĭ mirenĭ.

§. 19. Întregirea de venit, ce în sensul §. 10 le compete parochilor amintiţi în §. 2, între marginile legiĭ presente se începe la prima Ianuarie 1899.

§. 20. Cu esecutarea acesteĭ legĭ se încredinţézĕ ministrul de culte şi instrucţiunea publică şi ministrul de finanţe.

Motivarea.

Atât guvernul de acum, cât şi guvernul de maĭ înainte cu ocasiunea desbateriĭ legilor maĭ nóuĕ eclesiastice-politice de repetite orĭ a promis, că va îmbunătăţi starea materială apĕsătóre a preoţimiĭ confesiunilor legalminte recepte. Mesagiul de tron încă s'a pronunţat hotărît referitor la obiectul acesta. Împlinirea acestor declaraţiunĭ e scopul acestuĭ proiect de lege. Statul magiar numaĭ în trecutul maĭ apropiat cu ocasiunea aduceriĭ legiĭ despre libĕrul esercitiŭ al religiuniĭ a asigurat marele principiŭ al libertăţiĭ religionare individuale şi a stabilit condiţiunile legale ale libertăţiĭ cultului şi ale libĕrului esercitiŭ al religiuniĭ. Cu ocasiunea acesteĭ regulărĭ, pe basa desvoltăriĭ de pân acum, aŭ stat dóuĕ sisteme deosebite în faţa legislaţiuniĭ. Unul e sistemul separăriĭ totale a bisericiĭ şi a statului, a cărui esenţă culminézĕ în aceea, că aşédă societăţile religionare în cadrele dreptului privat, unde biserica nu pretinde de la stat maĭ mult ajutor, dar nicĭ nu sufere ingerinţă maĭ mare de cât orĭ ce societate privată.

Separarea acésta totală a bisericiĭ şi a statului nicăirĭ nu e dusă în deplinire cu consecuenţă logică. În împrejurările patrieĭ nóstre separarea bisericiĭ şi a statului e o nisuinţă neescutabilă în praxă; contrazice de-a dreptul desvoltăriĭ nóstre de drept istoric; în resultatele sale ar ataca interesele nóstre naţionale în mod simţit. De aceea legislaţiunea magiară s'a pus şi cu ocasiunea aduceriĭ legilor eclesiastice-politice pe basa altuĭ sistem. După sistemul acesta statul nu consideră confesiunile de societăţĭ private. În acest punct de vedere principial se exprimă părerea, că statul, pe lângă tótă separarea sferelor de activitate obiectivă, scopurile acelea, spre a căror realisare se nisuesc societăţile religionare existente pe teritoriul luĭ prin instituţiunile lor, din punctul de vedere al existenţeĭ statului nu le privesce de indiferente, ci de atarĭ, carĭ şi în privinţa desvoltăriĭ existenţeĭ statului aŭ însemnătate şi valóre mare. Statul, ce e drept, urmăresce cu mijlócele sale externe alte scopurĭ, osebite de ale societăţilor religionare, dar temeiul şi conţinutul etic pentru scopurile sale îl scóte din activitatea societăţilor religionare existente pe teritoriul luĭ. Din acest fapt istoric urmézĕ de la sine, că statul procede în interesul sĕŭ bine priceput, promovézĕ realisarea maĭ uşóră a scopurilor sale, când se silesce a promova cu tóte mijlócele posibile activitatea rodnică a societăţilor religionare concrescute istoricesce cu societatea statului. Cu ocasiunea desbateriĭ asupra legiĭ despre libĕrul exerciţiŭ al religiuniĭ am signalisat, zice ministrul, că susţinem posiţia de drept public a bisericilor istorice, nu voim, să curmăm desvoltarea istorică a acelora, ci dimpotrivă vrem, ca să se desvólte maĭ de parte şi încă în ast fel de direcţiune, ca, avênd în vedere principiul separăriĭ sferelor de activitate obiectivă, statul cu bisericile istorice, cu confesiunile legalminte recepte împreună şi ajutându-se împrumutat să lucreze cât se póte maĭ cu succes pentru înaintarea culturiĭ materiale şi spirituale a cetăţenilor.

La noĭ ajutoriul material dat de stat conform împrejurărilor faptice se póte presenta numaĭ în forma de întregire a venitelor. Trebue susţinut şi pe maĭ de parte în tótă puterea sa principiul fundamental, că confesiunile ele însele trebue să se îngrijéscă de provederea preoţilor potrivită posiţieĭ lor. Guvernul prin înfiinţarea întregiriĭ de venit în formă de instituţiune nicĭ de cât nu doresce a atinge sfera de drept autonom a confesiunilor, din care causă proiectul present nu cuprinde nicĭ o ast fel dispositiune, care ar asigura guvernului statului influinţă, ce ar trece preste sfera dreptului de supremă supraveghiare; cu tóte acestea a aflat de necesar a se îngriji de garanţiĭ în direcţiunea

aceea, ca statul să ajute numaĭ ast fel de preoţi, carĭ sînt neescepţionabilĭ în privinţa morală a vieţiĭ lor, sînt pe deplin conscĭĭ de chemarea lor sublimă, şi nu sevârşesc fapte contrare statuluĭ.

Proiectul dă întregire de venit numaĭ pentru staţiunile parochiale sistemisate până în 1 Ianuarie 1898; staţiunilor, ce se vor face de acum înainte, numaĭ atunci li-se va da, dacă statul va încuviinţa sistemisarea nóueĭ staţiunĭ parochiale. Statul nu voesce, să siléscă confesiunile la acceptarea întregiriĭ de venit, fie căreĭ confesiunĭ îĭ concede timp de un an pentru a cumpĕni, dacă vre, să priméscă pentru preoţiĭ sĕĭ întregirea de venit orĭ nu.

Întregirea de venit garantată de stat este statorită în dóuĕ gradaţiunĭ: în 800 fl. şi în 400 fl.

Proiectul la statorirea acestor dóuĕ sume osebite de întregire are în vedere esclusiv pregătirea sciinţifică şi cultura intelectuală a parochilor. E important a nume, ca parochiĭ înainte de a-şĭ începe studiile teologice, să termineze vre o şcólă medie din patrie: acésta o asigură dispoziţiunea proiectuluĭ.

În cas de delict moral orĭ purtare contrară statuluĭ întregirea venituluĭ se póte denega, respective dacă a beneficiat deja de ea, i-se póte detrage. Susţinerea şi asigurarea nevătĕmată a sfereĭ de drept autonom a confesiunilor a făcut necesară declaraţia, că hotărîrea ministerială, prin care se detrage întregirea venituluĭ, nu póte atinge alte dispoziţiunĭ ale sentinţeĭ disciplinare aduse din partea auctorităţiĭ confesionale competente. Pentru întregirea tuturor plăţilor parochiale până la 600 fl. sînt de lipsă 832.291 fl.; ér pentru întregirea până la 800 fl. sînt de lipsă 1,577.917 fl. şi a nume recere:

a) biserica ev.-reĭ. la întregirea până la 600 fl. 210.289 fl., la întregirea până la 800 fl. 438.613 fl.;

b) biserica aug. ev. la întregirea până la 600 fl. 24.915, la întregirea până la 800 fl. 71.346 fl.;

c) biserica gr. or. sêrbéscă pentru întregirea până la 600 fl. 6.495 fl., pentru întregirea până la 800 fl. 27.365 fl.

d) biserica gr. or. română pentru întregirea până la 600 fl. 536.006 fl., pentru întregirea până la 800 fl. 911.254;

e) biserica unitară pentru întregirea la 600 fl. 20.000 fl., pentru întregirea la 800 fl. 38.200 fl;

f) confesiunea israilită pentru întregirea la 600 fl. 34.581, pentru întregirea la 800 fl. 91.136 fl.

Sînt mulţi parochi, carĭ nu aŭ cualificaţiunea prescrisă în § 4. al proiectuluĭ; salariul acestora se întregesce numaĭ până la 400 fl.; s. p. între 303 rabinĭ ai confesiunĭĭ israilite abia vor fi 50, a căror plată ar trebui întregită până la 800 fl., şi între 1906 parochi români gr. or. încă sînt mulţi, a căror plată va trebui să se întregéscă numaĭ până la 400 fl., aşa că suma necesară arĕtată mai sus cu 832.291, respective cu 1,577.917 fl. va scădé în mod considerabil.

Din causele acestea azĭ încă nu se póte statori apriat suma necesară; atâta însĕ şi acum e sigur, că în urma dispoziţiunĭĭ luate în §. 11 a proiectuluĭ în ceĭ dintâiŭ treĭ anĭ la întregirea dotaţiunĭĭ până la 600 fl. nu va fi lipsă de 823.291 fl., ci luând o sumă rotundă cel mult de 600.000 fl. Prin urmare pe ceĭ dintâiŭ treĭ anĭ la olaltă computaţi ar fi lipsă de 1,800.000 fl.; întregirea dotaţiunĭĭ parochiale până la 800 fl. se va efectui numaĭ după aceea în decurs de şese (6) anĭ; şi suma anuală necesară de 600.000 fl. se va urca în decursul acestor şese anĭ cu vre-o 60—70 de miĭ de florenĭ.

Revistă bisericéscă.

Roma.

În consistoriul cardinalilor, ce se va ţiné în luna viitóre, vor fi numiţi cinci cardinalĭ.

Papa în 6 a c. celebrând a admis la sărutarea mânĭĭ pe maĭ mulţi peregrinĭ din străinătate.

Franţa.

Guvernul spre a face pe voea francmasonilor din noŭ a maĭ sistat salariul la treĭ parochĭ şi doĭ vicarĭ din departamentul Finistérre. Vina lor e, că un paroch a fundat o şcólă liberă, pentru care în alte sate i-se vota mulţămită publică; ér ceĭ alalţi aŭ ţinut discursurĭ în adunările electorale. Pe cum a declarat ministrul de justiţie în senat, de present e secuestrat salariul numaĭ la 51 de parochĭ, ceea ce ministrul o consideră ca o indulgenţă a sa faţă cu clerul.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Camera deputaţilor în 4 a c. a început desbaterea budgetuluĭ ministeriuluĭ de comerciŭ. Poporalul Major constată, că avuţia ţĕriĭ nu o formézĕ numaĭ fabricile, ci şi industria mică, care la noĭ e în decadenţă. Urgitézĕ revisiunea legiĭ industriale şi a celeĭ referitóre la comunicaţiunea vicinală. Tot în 4 a c. rĕspundênd ministrul de comerciŭ la interpelarea deputatuluĭ Meltzl, a declarat, că nu esistă nicĭ o ordinaţiune oficiósă pentru magiarisarea numelor.

Lunĭ s'a terminat desbaterea budgetuluĭ ministeriuluĭ de comerciŭ şi s'a început al celuĭ de agricultură, cu care ocasiune s'a adus pe tapet şi cestiunea socialismuluĭ agrar. Mócsy recomandă, să se introducă cultura vermilor de mĕtasă în ţinuturile infectate de socialism. Fostul ministru de agricultură Bethlen András zice, că reconstruirea viilor devastate de filoxeră şi sarea leftină pentru vite sînt meritele ministruluĭ actual. Ocupându-se de socialism declară, că dispoziţiĭ generalĭ nu ajută mult, şi recomandă, să cumpere statul dominiĭ marĭ şi apoĭ să le distribue poporuluĭ în parţele, ceea ce servesce ca medicament în contra socialismuluĭ. Spune, că dînsul ca ministru a început colonisarea în Ardeal, însĕ în maĭ multe locurĭ a edificat case, fără ca să vină coloniştiĭ, să le ocupe.

Liberalul Rohonczy în şedinţa de Mercurĭ recomandă ca mijlóce în contra socialismuluĭ baĭoneta şi restringerea libertăţiĭ de presă; ér abatele Molnár reîntórcerea la creştinism.

În şedinţa dietală din 10 a c. Bessenyei reflectând la vorbirea nouluĭ baron Solymossy (óre când Falk), care se teme de desfiinţarea fideicomiselor şi împărţirea latifundiilor, zice, că Deák Ferencz, care nu era distins (ca Solymossy), a predicat împărţirea latifundiilor. Ce privesce socialismul, guvernul pórte grije şi de miseriile poporuluĭ. Dacă are banĭ, să dea pentru un singur armăsariŭ 150.000, să aĭbă şi pentru colonisărĭ. Este lege, care obligă pe fişpanĭ, ca să cerce, că curate sînt străjecele domnilor ucigaşĭ şi tâlharĭ, dară despre aceea nu e, ca să caute, ce miserĭĭ duce poporul onest în visuniile numite pe la dominiile marĭ locuinţe pentru servitorĭ. Treĭ—patru familiĭ nu aŭ atâta loc, cât o vită de Siementhal. Faţă de Rohonczy declară Bessenyei, că dînsul nu e pentru restrîngerea libertăţiĭ de presă.

Visontai constată, că guvernul nu dă nicĭ o desluşire, că în ce stă mişcarea socialismuluĭ. Faţă cu socialiştĭ nu ajută nimica baĭoneta şi restringerea libertăţilor, ci legĭ drepte şi alegerĭ libere. Alt cum socialiştiĭ sînt bine organisaţi, conducĕtoriĭ lor din Budapesta în ½ óre pun în mişcare 50,000—60,0000 de ómenĭ. Guvernul pactézĕ cu eĭ.

Adresa de felicitare

îndreptată Escelenţeĭ Sale Episcopuluĭ de Oradea Mare

Michail Pavel

de clerul Selăgian.

Escelenţa Vóstră Dómne Episcope!
Dómne şi Preagraţios Părinte!

Când orizonul bisericiĭ nóstre gr. cat. române şi a némuluĭ nostru din Ungaria e maĭ tare acoperit de noriĭ întunecoşĭ prevestitorĭ de desastre sguduitóre până şi de cele maĭ adâncĭ temeliĭ a esistenţeĭ nóstre bisericescĭ şi naţionale, — când fiiĭ aceleĭ biserici şi naţiunĭ, carĭ în profesarea vîrtuţilor ereditе de la străbunĭ: credinţă neclătită către Înaltul Tron şi Augusta Casă Domnitóre, iubire nealterată către patrie şi supunere către legile sancţionate prin Augustul monarch, — tot de una aŭ fost modelul popórĕlor din patrie, — sînt degradaţi la starea de iloţi în vechea lor patrie şi întercaţi de a gusta dulcéţa isvorîtă din sinul mameĭ patriĭ, pentru a căreia apĕrare li-s'a scurs de multe orĭ sângele din inimă, — când némul românesc nu este recunoscut ca individualitate naţională în patria sa strămoşéscă:

Étă că de după noriĭ ceĭ negri în murgitul zorilor zileĭ 26 Ianuariŭ 1898 de o dată cu sórele, regina naturiĭ, *rĕsare un al doilea sóre* încă maĭ strălucitoriŭ, pentru că razele luminătóre i-le împrumută sorgintele luĭ, schinteua dumnezeiriĭ.

Sórele, care face epochală ziua de azĭ, — pentru că ne luminézĕ sufletele cu razele bucurieĭ cerescĭ, ne încălzesce şi cimentézĕ inimile cu căldura iubiriĭ, — este *marele Mire încununat nu numaĭ cu cununa nunţiĭ de argint, închiată înainte de 25 anĭ cu mirésa desemnată de Christos, ci şi cu cununa de laurĭ a meritelor nevesteĭivere, este Escelenţa Sa Preasfinţitul Domn Michail Pavel, Episcopul dieceseĭ gr. cat. a Orăzĭiĭ Marĭ,* care

a fost consacrat de episcop gr. cat. al dieceseĭ de Gherla la 26 Ianuariŭ 1873 de cătră mitropolitul de pie memorie Dr. Ioan Vancea.

Sórele vieţiĭ Escelenţeĭ Tale, Archiereŭ cu inimă mare, a strălucit în fruntea orisonuluĭ dieceseĭ Gherleĭ numaĭ în scurtul restimp de 6 aní; însă având gravată pe drapelul păstoririĭ Tale emblema Apostoluluĭ: „Tuturor tóte m'am făcut," aĭ fost Părinte adevĕrat al turmeĭ rĕscumpĕrate prin scump sângele Domnuluĭ, pentru că prin razele sciinţeĭ şi înţelepciuniĭ aĭ luminat carierea conducĕtóre cătră portul saluteĭ eterne, pe cum în cler, aşa şi în popor; ér în inima-Ţĭ mare şi învăpăiată de focul iubiriĭ aĭ purtat dorirele şi durerile tuturor; aĭ unit sufletul Tĕŭ cu cimentul iubiriĭ cătră cler şi a cleruluĭ cătră popor.

Însă Înalta graţie a Maiestăţiĭ Sale Împĕratuluĭ şi regeluĭ nostru apostolic Francisc Iosif I. s'a îndurat a-l strămuta pe acest Mare Archiereŭ al iubiriĭ apostolice, căruia i-se cuvine emblema s. Scripturĭ: „Zelus domus Dei comedit me," la 29 Ianuariŭ 1879 în fruntea dieceseĭ gr. cat. de Oradea Mare.

Noĭ fiĭ sufleteşcĭ Te-am petrecut cu lacrimile iubiriĭ şi suspinele recunoscinţeĭ, dar nu ne-am despărţit, pentru că sîntem uniţĭ şi azĭ cu inima cea mare a Escelenţeĭ Tale prin legăturile sufletuluĭ; ér sórele vieţiĭ Mareluĭ Archiereŭ al iubiriĭ a rĕmas tot în crugul orizonuluĭ aceleia-şĭ biserici şi aceleia-şĭ naţiuni, aĭ căror fiĭ sîntem şi noĭ, şi razele-ĭ binefăcĕtóre se revarsă şi azĭ preste noĭ.

Sórele e tot sóre, şi când orizonul e întunecat de norĭ; aşa şi sórele vieţiĭ Escelenţeĭ Tale a străbătut şi printre noriĭ întunecoşĭ din orizonul bisericiĭ şi némuluĭ nostru creaţĭ prin miasmele constelaţiuniĭ alor 25 aní şi în terenul maĭ larg al activităţiĭ sale apostolice-culturale prin razele înţelepciuniĭ şi focul iubiriĭ aŭ fost, să rĕsară institute filantropice, culturale, carĭ produc spicele aurii ale sciinţelor şi civilisaţiuniĭ, a căror semînţă curată coadunată în jitniţe prestézĕ presinteluĭ şi va presta viitoriuluĭ nutremînt îndulcitoriŭ de viaţa bisericiĭ şi a némuluĭ nostru.

Înţelepciune, abnegaţiune, iubire, sacrificiŭ şi zel apostolic sînt vîrtuţile, carĭ aŭ fertilisat terenul activităţiĭ apostolice-culturale a Escelenţeĭ Tale, pentru că sub durata lunguluĭ cielu al anilor de păstorire, până când Ţĭ-a succes a esecuta creaţiunile ţintitóre spre renascerea bisericiĭ şi a némuluĭ român prin religiune, cultură şi sciinţă, vijeliile vibrate din orizonul noros al bisericiĭ şi némuluĭ de multe orĭ aŭ făcut, să-Ţĭ asude fruntea sub mitra archierĕscă, — dar focul iubiriĭ de biserică şi neam, care colcăie în inima-Ţĭ, şi sufletul înalt, a căruia ţintă este înălţarea némuluĭ sĕŭ prin vîrtute, sciinţă şi cultură şi aşedarea numeluĭ român în panteonul nemuririĭ popórĕlor Europeĭ civilisate, — tóte le-aŭ învins.

Excellentissime Dómne Episcope! Óre cine va fi sculptorul dibace, care să-Ţĭ ridice Ţie monument corĕspunzĕtoriŭ şi care să dea espresiune fidelă vîrtuţilor Escelenţeĭ Tale şi să-Ţĭ eterniseze Numele pe acest pămînt? Ţĭ-aĭ ridicat Escelenţa Ta trăind unul în analele istorieĭ, bisericiĭ, dieceseĭ şi a némuluĭ Tĕŭ; Ţĭ-aĭ aridicat şi-Ţĭ veĭ aridica altele sute şi miĭ în inimile tuturor fiilor şi fiicelor némuluĭ român, carĭ aŭ primit, primesc şi vor primi educaţiune sciinţifică şi religioso-morală în institutele întemeiate din munificenţa Escelenţeĭ Tale, şi-Ţĭ va rĕmâné scobit strălucitul nume şi binecuvîntată memoria prin penelul suspinelor încins în lacrimile recunoscinţeĭ în inimile tuturor, cărora aĭ frânt pâne spirituală şi materială.

Ér noĭ foştiĭ fiĭ sufleteşcĭ ne presentăm în spirit înaintea Escelenţeĭ Tale, ca să ne scăldăm ochiĭ sufletuluĭ în privirea strălucitei feţe părintescĭ, să se reverse preste noĭ razele inimiĭ Tale celeĭ iubitóre, să gustăm din bucuria cea mare a nunţiĭ Tale archieresci de argint.

Te rugăm, să ne binecuvinţĭ pe noĭ din isvorul nesecat al inimiĭ părintescĭ cu acea drépţă archierĕscă, cu care Ne-aĭ păstorit odinióră.

Ér ca don Îţĭ oferim, ce avem maĭ scump: simţemintele inimiĭ de veneraţiune omagială, recunoscinţă mulţămitóre, aderinţă, adhesiune, devotament şi iubire fiéscă, păstrate ca nescarĭ monumente neperitóre în sacrariul inimilor nóstre şi cuprinse în acéstă adresă de „aderinţă omagială, care rugându-Te, să Te îndurĭ a o primi Escelenţa Ta de la foştiĭ fiĭ sufleteşcĭ, dăm espresiune fidelă simţemintelor nóstre în acea ferbinte dorire:

Ca Domnul seclilor pe Escelenţa Ta spre înflorirea bisericiĭ nóstre gr. cat. române şi a dieceseĭ Oradane, spre prosperitatea naţiuniĭ române şi a patrieĭ întru mulţĭ şi fericiţĭ aní să Te trăéscă!!!

Pe lângă espresiunea simţemintelor nóstre de aderinţă omagială sărutând sacrata-Vĕ drépţă cu profundă veneraţiune fiéscă perseverăm

Şimleul Silvanieĭ la 26 Ianuar 1898.

Aĭ Escelenţeĭ Vóstre umilit devotaţĭ foştĭ fiĭ sufleteşcĭ: *Alimpiŭ Barbolovicĭŭ* vicariŭ for. gr. cat. eppesc al Silvanieĭ. *Ioan Vicaş* protopop tr. Ipp. *Ioan Papiriŭ Pop* protopopul Periceiuluĭ. *Ioan Moldovan* protopop onor. *Graţian Flonta* preot în Căţelul r. *Simeon Pintea* preot în Giumelciş. *Alimpiŭ Coste* preot în Ceheiŭ. *Augustin Vicaş* not. tract. Ipp. *Aureliŭ Orian* preot în Cizeriŭ. *Demetriŭ Moisi* paroch în Drighiŭ. *Alexandru Sima* preot în Periceiŭ. *Domiţian Cupşa* preot în Porţĭ. *Aureliŭ Petruca* preot în Crasna. *Ioan Kovács* paroch în Jaz, *Vasiliŭ Criste* preot în Giurtelec. *Ioan Taloş* preot neoordinat. *Demetriŭ Cionca* preot în Poptelec. *Augustin Carşai* preot în Halmagiŭ.

Convocare la adunarea constituantă a „Consumuluĭ" societate pe acţiĭ în Blaş.

Semnătoriĭ „Consumuluĭ" societate pe acţiĭ în Blaş în sensul §-luĭ 154. din legea comercială sînt invitaţĭ cu onóre la *Adunarea constituantă*, care se va ţiné în *Blaş la 6 Martie n. înainte de amĕzĭ la 10 óre în localul Patrieĭ.*

Program: 1. Deschiderea adunăriĭ şi constituirea. 2. Constatarea acţionarilor presenţĭ (§. 155). 3. Raportul fundatorilor. 4. Concluse. 5. Verificarea procesuluĭ verbal.

Blaş din şedinţa fundatorilor ţinută la 6 Faŭr n. 1898.

Gavril Pop president ad hoc — **A. C. Domşa** notar ad hoc

Rugare. Semnătoriĭ „Consumuluĭ" societate pe acţiĭ în Blaş sînt rugaţĭ până la 1 Martie n. c. să plătéscă restul până la 30 % pentru acţiile subscrise, ca întĕlesul prospectuluĭ societatea să-şĭ pótă începe activitatea.

P. Fundatorĭ:

Gavril Pop — **A. C. Domşa**

Convocare.

Neputêndu-se ţiné adunarea constituantă convocată pe 2 Decembre 1897 în scopul înfiinţăriĭ şi respective organisăriĭ Despărţĕmîntuluĭ beiuşan al „Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român", — în urmarea autorisăriĭ primite de la comitetul central al numiteĭ Asociaţiuni am onóre a convoca o nóua adunare constituantă pe 24 Faur 1898 la 11 óre a. m. la şcóla română gr.-or. din Beiuş, la carea invit cu tótă stima pe toţĭ aceia din cercurile pretoriale de Beiuş, Vaşcăŭ şi Ceica, carĭ se interesézĕ de înaintarea în cultură a poporuluĭ român şi de literatura română, ca să participe şi să-şĭ dea concursul la organisarea acestuĭ despărţĕmînt.

Beiuş, 5 Faur 1898.

Paul Pap
advocat.

Noutăţĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Din incidentul îmbucurătoriŭ, că dl *Augustin Dobrean* neguţătoriŭ mare în Tulgheş a dăruit pe sama bisericiĭ gr. cat. din Gy. Szt. Miklós un pămînt arătoriŭ în mărime de preste 1 jugĕr, care s'a şi transcris pe cultul gr. cat., ér *Pop Ciobotariŭ Grigorie* credincios din parochia Vaşlab în 22 Ianuariŭ a. c. a pus la dispuseţiunea parochuluĭ gr. cat. tot din Gy. Szt. Miklós suma de 856 fl. 66 cr. în folosul edificândeĭ bisericĭ gr. cat. de acolo, pe calea publicităţiĭ subscrisul curatorat le aduce cea maĭ căldurosă mulţămtă dorindu-le mulţĭ fericiţĭ aní şi mulţĭ urmaşĭ. Gy. Szt. Miklós la 8 Februar 1898. Comitetul bisericesc.

Sĕrbătorea de „Treĭ-Sfinţĭ", patronii gimnasiuluĭ super. gr. cat. din Blaş, a decurs după următoriul program: 1. La 9 óre diminéţă liturgie solemnă în biserica catedrală. 2. După s. liturgie a urmat în sala de gimnastică sfinţirea stéguluĭ dăruit gimnasiuluĭ de dl *Georgiŭ Vancea.* 3. Şedinţa festivă aranjată de membriĭ societăţiĭ de lectură a tinerimiĭ studióse de la gimnasiul din Blaş cu următórele puncte: a) *Marşul stéguluĭ,* de I. Mureşan, esecut. de orchestra gimnasială. b) *„Treĭ-Sfinţĭ"*, disertaţiune cetită de *C. Ordace,* stud. în cl. VIII. c) *„Finale"* din opera Hugenoţiĭ, cor cu acompaniare de orchestră. d) *„Mórtea luĭ Decebal"* de I. Neniţescu, decl. de *R. Secoşan,* st. cl. VII. e) *„Bucsú"* de Br. Eötvős József, decl. de *V. Pop,* st. cl. VIII. f) *„Der Glockenguss zu Breslau"* von Müller, decl. de *L. Domide* cl. VII. g) *„Pasere nevinorată", „Hora"* cântate de orchestra gimnasială. h) *„Laus continentiae"* auctore Horatio, decl. de *O. Pop,* cl. VIII. i) *„Omilia stuluĭ Basiliŭ Marele"* predată în l. grecă de *I. Câmpian* cl. VIII. l) *„Piciorar'lu delu Pind"* poesie macedo-română, de P. Vulcan, decl. de *A Radu* cl. VIII. Esecutarea programuluĭ a fost reuşită. Cu privire la alegerea pieselor observăm, că punctul d) nu a fost potrivit. Poesia respectivă mirósă adecă tare a preamirea păcatuluĭ sinuciderii.

† **Teodor Radu.** Pătrunşĭ de cea maĭ adâncă durere subscrişiĭ anunţăm, că preaiubitul nostru soţ, tată, frate, vĕr şi unchiŭ *Teodor Radu* jude reg. ung. în pensiune, advocat şi fisc al magistratuluĭ din Caransebeş, după o scurtă suferinţă şĭ-a dat nobilul sĕŭ suflet în mânile Creatoriuluĭ astăzĭ în 4 Februarie a. c. la órele 10 a. m. în etate de 57 aní şi după 24 aní aĭ fericiteĭ sale căsătoriĭ. În veci pomenirea luĭ! Caransebeş la 4 Februarie 1898. Maria Radu n. Tornea ca soţie cu fiiĭ sĕĭ Septimia măr. Câmpian, Teodor şi Maria. Ioan Radu ca frate şi fiica sa Melintia, Domnica şi Cristina cu fiiĭ lor. Augustin Câmpean ca ginere şi fiica sa Septimia. Ioan Radu ca vĕr, cu fiiĭ sĕĭ Dr Demetriŭ, Nicolaŭ, Dr Iacob şi Teodorica. Michail Radu, ca nepot cu fiiĭ sĕĭ Eleonora, Eugeniŭ, şi Michail, Romul, Virgil, Valeria, Susana, Maria, Ana, Leonida Radu.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Omilia I. a s. Ioan Crisostomul despre cuvîntarea de pe munte.

(Continuare.)

Să nu vĕ cadă decĭ greŭ, ca și cum ar fi neplăcute, cele ce se zic. Căcĭ alțiĭ, dacă s'aŭ stricat, prin voĭ pot să se întórcă, dar dacă voĭ o ațĭ păți acésta, împreună cu voĭ îĭ veți duce pe de-asupra și pe eĭ în perire. De accea cu cât mai marĭ lucrurĭ vi-se încredințéză, de rîvnă cu atât mai mare aveți lipsă. De aceea zice: „Éră de se va împuți sarea, cu ce se va săra? Mai mult nu va fi de trébă, fără numaĭ să se lapede a fară și să se calce de ómenĭ.“ Că alțiĭ, de ar cădé și de o mie de orĭ, totuși pot, să dobîndéscă ĭertare; dară dacă învĕțătoriul o pățesce acésta, se lipsesce de orĭ ce apĕrare și va primi pedépsa vecĭnică. Căcĭ ca nu cum va, când aud cuvintele: „Când vĕ vor batjocori pe voĭ și vĕ vor persecuta și vor zice tot cuvîntul rĕŭ în contra vóstră,“ să se témă a ieși în mijloc, de aceea zice: De cum va nu sînteți pregătiți la acestea, în zădar sînteți aleși. Că nu aveți să vĕ temeți de grăire de rĕŭ, ci de aceea, ca nu cum va să vĕ arĕtați a fi fățarnicĭ; atuncia veți fi adecă împuțiți, și vĕ vor călca ómenii. Éră dacă veți fi statornicĭ întru a-ĭ tracta aspru, și apoĭ vĕ vor grăi de rĕŭ, bucurați-vĕ. Aceea e adecă lucrarea sării, că muscă și supĕră pe cei sumeți. Grăirea de rĕŭ trebue decĭ să urmeze și nu vĕ face nicĭ o pagubă, că mărturisesce despre tăria vóstră. Éră dacă voĭ vĕ temeți de ea și lăpĕdați de la voĭ asprimea, carea vi-se cade, veți păți cu mult mai rele, veți fi adecă grăiți de rĕŭ și desprețuiți de toți. Că acésta însamnă „veți fi călcați“.

Apoĭ trece la altă pildă: „Voĭ sînteți lumina lumiĭ.“ Érăși a lumiĭ, nu a unuĭ popor, nicĭ a dóuĕ zecĭ de cetățĭ, ci a lumiĭ întregĭ; și a nume lumină întelectuală și mai pe sus de cât raza acésta de sóre, în ce chip și sarea e spirituală. Mai întâiŭ sare, ér apoĭ lumină, ca să înțelegĭ, cât e de mare dobînda cuvintelor aspre, și cât e de mare folosul învĕțăturiĭ serióse. Că ea strînge și nu lasă scăpare și povĕțuind face pe om, să privéscă la vîrtute.

„Nu póte cetatea, să se ascundă de-asupra munteluĭ stând. Nicĭ aprind lumina și o pun sub vas.“ Prin acestea îĭ îndémnă din noŭ la severitatea vieții învĕțându-ĭ, să fie gata de luptă, de óre ce staŭ în vederea tuturor și se luptă în priveliștea a tótă lumea. Le zice: Să nu socotiți, că acuma ședeți aicia și petreceți într'o parte mică a unghiuluĭ. Că voĭ veți fi vĕduți de toți asemenea cetățiĭ, ce stă pe vîrful munteluĭ, și asemenea luminiĭ, ce luminéză în casă de-asupra sfeșniculuĭ. Unde sînt acum aceia, carĭ nu cred în puterea luĭ Christos? Ascalte acestea și uĭmindu-se de vîrtutea profețieĭ închine-se puteriĭ luĭ. Căcĭ socotesce, ce lucrurĭ marĭ promite acestora, carĭ nicĭ în ținutul lor nu eraŭ cunoscuți: că pămîntul și marea îĭ va lăuda, și că până la margineа lumiĭ va ajunge vestea lor, ba nu numaĭ vestea, ci și puterea faptelor lor celor bune. Că pe eĭ nu vestea, ce li-s'a dus, l-a făcut cunoscuți pretutindenea, ci și dovada faptelor. Căcĭ eĭ, ca și cum s'ar fi întraripat, aŭ cutrierat tot pămîntul mai iute de cât raza sórelui împrăștiând lumina religiuniĭ. Éră aci mi-se pare, că-ĭ pregătesce spre încredere. Când zice adecă: „Nu póte cetatea, să se ascundă de-asupra munteluĭ stând,“ atuncia declară puterea sa. Că pe cum aceea nu póte, să se ascundă, așa nicĭ predicarea nu póte, să se ascundă. Grăise adecă despre persecutărĭ, despre grăirĭ de rĕŭ, despre curse și despre răsbóie, éră acuma, ca nu cum va să gândéscă, că acestea vor puté să le închidă gurile, le însuflă încredere zicênd, că predicarea nu numaĭ nu va fi ascunsă, ci va lumina tótă lumea. Și chiar acésta îĭ va face strălucițĭ și vestițĭ.

Cu acésta arată prin urmare puterea sa, éră cu cele ce urméză, pretinde de la eĭ încrederea ast fel zicênd: „Nicĭ aprind lumina și o pun sub vas, ci în sfeșnic, și luminéză tuturor celor din casă. Așa să lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca vĕdênd faptele vóstre cele bune să măréscă pe Tatăl vostru cel din cerurĭ.“ Că eŭ, zice, am aprins lumina, éră aceea, ca ea să rĕmână arțênd, să fie grijea vóstră, nu singur numaĭ pe sama vóstră, ci și pe a celor ce se vor împărtăși în luminarea acésta și se vor povĕțui la adevĕr. Că grăirile de rĕŭ nu vor puté, să întunece strălucirea vóstră, dacă voĭ veți trăi cu severitate așa, pe cum se cade celor ce aŭ să întórcă tótă lumea. Arĕtați decĭ o viață vrednică de grația acésta, cât pe cum aceea se vestesce pretutindenea, așa să i-se potrivéscă și acésta. Éră apoĭ după mântuirea ómenilor mai statoresce încă și altă dobîndă, carea să fie în stare a-ĭ face pregătițĭ la luptă și să-ĭ îndemne la tótă rîvna. Că dacă veți trăi, cum se cuvine, le zice, nu veți îndrepta numaĭ lumea, ci veți mai face și aceea, ca să se preamăréscă Dumnezeŭ; éră dacă veți face dimpotrivă, veți duce și pe ómenĭ în perire, și veți face și aceea, ca să se huléscă numele luĭ Dumnezeŭ.

Tu întrebĭ: Și cum se va preamări Christos prin noĭ, dacă ómeniĭ ne vor vorbi pe noĭ de rĕŭ? Dară nu toțĭ; ba și ceĭ ce o vor face, și aceia o vor face calumniându-vĕ; éră ceĭ ce o fac acésta calumniându-vĕ, aceia în consciința sa încă se vor mira de voĭ și vĕ vor lăuda, în ce chip și aceia, carĭ pe față lingușesc pe ceĭ ce trăesc în rĕutate, în mintea sa îĭ osîndesc. Așa dară ce ne poruncescĭ? Ca noĭ să trăim spre a ne arĕta și spre a rîvni onorare? Să nu fie. Nu acésta o zic. Că nu am zis: Sirguiți-vĕ, ca să aduceți faptele vóstre cele drepte în vĕdul ómenilor, nicĭ nu am zis: „Arĕtați-le“, ci: „Să lumineze lumina vóstră,“ adecă multă să fie vîrtutea, bogat să fie focul, și lumina să fie nespus de mare. Dacă vîrtutea va fi adecă atât de multă, ea nu póte să se ascundă, chiar și dacă cel ce o are, ar voi în tot chipul, să o întunece. Fără osîndă să le arĕtați viața vóstră, și eĭ să nu aibă nicĭ o causă adevĕrată de a vĕ învinui; și dacă ar fi chiar și o mie de învinuitorĭ, totuși nicĭ unul nu va puté, să arunce vre o umbră pe voĭ. Și bine a zis: „Lumina.“ Că pe om, chiar și dacă ar vré, să rĕmână de totuluĭ tot ascuns, nimica nu-l face așa de cunoscut ca strălucirea vîrtuții. El luminéză adecă mai limpede, de cât dacă ar fi îmbrăcat chiar și cu raze de sóre; că el nu împrăștie raze numaĭ pe pămînt, ci trece chiar și ceral. Prin acésta îĭ mângae fórte mult. Că le zice: Chiar și dacă vĕ vor huli, totuși vor fi mulțĭ, carĭ pentru voĭ se vor mira de Dumnezeŭ. Éră voĭ veți culege rĕsplată din amîndóuĕ, atât din aceea, că vor preamări pe Dumnezeŭ pentru voĭ, cât și din aceea, că vĕ vor huli pe voĭ pentru Dumnezeŭ. Căcĭ pentru ca nu cum va să dorim a fi vorbiți de rĕŭ sciind, că acest lucru dobîndesce rĕsplată, nu a zis-o accea simplaminte, ci cu dóuĕ distincții, a nume când se grăesc minciunĭ, și când acelea se grăesc pentru Dumnezeŭ, și arată că nu numaĭ aceea, ci și a fi vorbit de bine aduce dobînda, fiind că gloria trece la Dumnezeŭ; și ast fel le pune înaintea ochilor sperările cele bune. Că le zice, că vorbirile de rĕŭ nu aŭ atâta putere, cât și pe ceĭ alalțĭ să-ĭ întunece, ca eĭ să nu vadă lumina vóstră. Că numaĭ dacă vĕ veți împuți, numaĭ atuncia vĕ vor călca, éră nu veți fi învinuiți, dacă veți face fapte drepte. Atuncĭ adecă vor fi mulțĭ, carĭ se vor mira nu numaĭ de voĭ, ci pentru voĭ și de Tatăl vostru. Și nu a zis „Dumnezeŭ“, ci „Tatăl“ aruncând deja semînța nobilității, carea avea să li-se dea. Apoĭ spre a declara egalitatea onoriĭ a zis mai la deal: Nu vĕ întristați, când vĕ vor vorbi de rĕŭ; că vĕ ajunge vóuĕ aceea, că pentru mine vi-se întîmplă acésta; éră aci pune pe Tatăl declarând pretutindenea, că eĭ sînt egalĭ. Sciind decĭ dobîndа, ce o avem din rîvna acésta, și primejdia, ce ne amenință în urma ușurinței de minte, — că spre perirea nóstră e cu mult mai rĕŭ, dacă Dispunĕtoriul nostru se hulesce pentru noĭ, — să fim făr de smintélă atât Iudeilor, cât și Elinilor și bisericiĭ luĭ Dumnezeŭ dovedind viața nóstră mai strălucită de cât sórele. Și dacă óre cine va, să ne vorbéscă de rĕŭ, să nu ne dóră, când ne vorbesc de rĕŭ, ci când pe dreptul ne vorbesc de rĕŭ. Că dacă petrecem în fărădelege, chiar și de nu ar fi nimenĭ, care să ne vorbéscă de rĕŭ, totuși vom fi mai miserĭ de cât toțĭ; ér dacă deprindem vîrtutea, de ne-ar vorbi de rĕŭ chiar și tótă lumea, totuși vom fi mai fericiți de cât toți și vom trage la noĭ pe toți, ceĭ ce doresc a se mântui; că eĭ nu vor fi cu luare a minte la vorbirea de rĕŭ a celor fărădelege, ci la vîrtutea vieții. Căcĭ dovada faptelor celor bune e mai limpede de cât orĭ care trimbiță, și viața curată e mai visibilă de cât însă-și lumina, de ar fi și miĭ de ómenĭ de aceia, carĭ hulesc. Că dacă avem tóte cele înșirate mai la deal, dacă sîntem blânzi, umiliți și îndurătorĭ, curați și făcĕtorĭ

de pace, şi dacă vorbiţi fiind de rĕŭ în schimb nu ocărîm, ci ne şi bucurăm, vom trage pe privitorĭ în partea nóstră nu maĭ puţin de cât prin minunĭ, şi toţĭ se vor alătura la noĭ bucuros, de ar fi óre cine chiar féră saŭ drac saŭ orĭ ce alt ceva. Dacă ar fi óre carĭ de aceia, carĭ te vorbesc de rĕŭ, de aceea să nu te turburĭ, şi să nu o bagĭ în samă, dacă te ocărésc înaintea ómenilor, ci cercetéză consciinţa acelora şi veĭ vedé, că eĭ bat în pălmĭ şi se miră de tine şi înşiră miĭ de laude. Privesce decĭ, cum laudă Nabuchodonosor pe tineriĭ ceĭ ce aŭ fost în cuptoriŭ, cu tóte că e inimic şi vrăşmaş. Dar fiind că ĭ-a vĕdut, cum aŭ stat cu tărie, îĭ vestesce şi-ĭ încununéză nu din altă causă, fără numaĭ pentru ca nu i-s'aŭ supus luĭ şi aŭ ascultat de legea luĭ Dumnezeŭ. Că diavolul, dacă vede, că nu ajunge la nimica, se depărtéză temêndu-se, ca nu cum va el însu-şĭ să fie causa, că dobîndim maĭ multe cununĭ. Dară dacă s'a depărtat, de şi e o fiinţă blăstĕmată şi stricată, totuşĭ delăturându-se întunecéla aceea va cunósce vîrtutea. Chiar şi dacă ómeniĭ se înşélă, de la Dumnezeŭ veĭ dobîndi laudă şi admirare maĭ mare.

Aşa dară nu te întrista şi nu te descuraja. Că şi Apostoliĭ unora le-aŭ fost miros de mórte, ér altora miros de viaţă. Că dacă tu nu aĭ dat nicĭ un prilej, veĭ fi scăpat de orĭ ce vină, ba te-aĭ făcut încă şi maĭ fericit. Luminéză decĭ în viaţă, şi pe ceĭ ce te vorbesc de rĕŭ, nu-ĭ băga de loc în samă. Că nu se póte, a bună samă nu se póte, ca acela, care deprinde vîrtutea, să nu aîbă mulţĭ inimicĭ. Dară virtuosuluĭ nicĭ unul din eĭ nu póte, să-ĭ strice. Că el prin acestea se face numaĭ maĭ strălucit.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Tribunul audi cu îngrozire strigarea, dară totuşĭ nu se depărtă din locul, până la care ajunsese.

„Cine sînteţĭ?“ întrebă el.

„Dóuĕ femeĭ, carĭ mor de fóme şi sete. Înse,“ — mama nu întârziă a zice maĭ de parte, „nu te apropia de noĭ şi nicĭ nu atinge pavimentul orĭ zidul. Necurată! Necurată!“

„Femee, spune-mĭ istoria ta! Spune-mĭ, cum te chémă, şi când te-aŭ adus aicĭ, cine şi pentru ce?“

„În cetatea Ierusalimuluĭ a trăit odinióră un principe Ben Hur, prietinul tuturor Romanilor nobilĭ, chiar şi al Cesaruluĭ. Eŭ sînt vĕduva luĭ, şi acésta aci e fiica luĭ. Cum aşĭ puté, să-ţĭ spun, pentru ce ne-aŭ îngropat aci, după ce nicĭ eŭ însă-mĭ nu o sciŭ, de cum va nu s'a întîmplat din causa bogăţieĭ nóstre? Valeriŭ Grat póte, să-ţĭ spună, cine a fost inimicul nostru, şi când s'a început prinsórea nóstră. Eŭ nu o sciŭ. Étă, ce s'a făcut de noĭ, — o, privesce, şi facă-ţi-se milă de noĭ!“

Aerul era ciumit şi plin de fum din torţe, dară Romanul totuşĭ chemă pe unul din ceĭ cu torţele lângă sine şi scrise rĕspunsul femeiĭ din cuvînt în cuvînt. El a fost scurt, dară limpede şi cuprindea o istorie, o acusă şi o rugare de o dată. Persóna, carea a dat acest rĕspuns, nu putea să fie de rînd; tribunuluĭ îĭ trebui, să-ĭ crédă şi să o compătiméscă.

„Veĭ avé parte de uşurare, femee,“ zise el închidênd tăbliţa. „Îţĭ voiŭ trimite mâncare şi beutură.“

„Şi haîne şi apă, ca să ne spĕlăm, nobile Romane!“

„Pe cum doresc,“ zise acela.

„Dumnezeŭ e bun!“ zise vĕduva plângênd. „Pacea luĭ să fie cu tine!“

„Şi încă una,“ zise tribunul maĭ de parte. „Eŭ nu pot, să te maĭ vĕd încă o dată. Fă-ţĭ pregătirile! Voiŭ dispune, ca încă deja la nópte să te ducă prin pórta cetăţuiĭ a fară şi să te slobódă. Tu cunoscĭ legea. Rĕmas bun!“

Grăi cu ómeniĭ sĕĭ şi ieşi pe uşe a fară.

La câtă va vreme după aceea veniră câţĭ va sclavĭ în cămară cu un ulcior cu apă, cu o cadă de scăldat, cu ştergare, cu o tablă cu pâne şi carne şi cu câte va bucăţĭ de haîne. După ce le aşedară tóte în apropiarea arestatelor, alergară iute a fară.

Cam pe la mijlocul pazeĭ celeĭ dintâiŭ a nopţiĭ amîndóuĕ aŭ fost conduse la pórtă şi a fară la stradă. Aşa le dimiseră Romaniĭ din închisóre, şi ele eraŭ erăşĭ libere în cetatea părinţilor sĕĭ.

Ele privirĕ în sus la stele, carĭ luciaŭ voióse ca odinióră. Apoĭ se întrebară:

„Ce vom face acuma? Şi în care parte să pornim?“

III.

Vechea patrie.

Cam pe acela-şĭ timp, când părcălabul Gesiŭ se presentase în fortăréţa Antonia înaintea tribunuluĭ, un călătoriŭ pedestru urca laturea răsăriténă a munteluĭ maslinilor. Calea era colţurósă şi colbósă, şi vegetaţia în laturea aceea era arsă de sóre, căcĭ în Iudea era pe atuncia anutimpul cel secetos. Spre norocire călătoriul era tinĕr şi tare şi era îmbrăcat în haîne uşóre fâlfăitóre. El înainta încet şi privia a dese orĭ în drépta şi în stînga nu cu espresia neliniştită şi îngrijată a omuluĭ, care nu cunósce calea, ci maĭ curênd cu faţa, cu care óre cine după lungă despărţire se apropie de un cunoscut vechiŭ, — parte bucurându-se, parte privind cercetătoriŭ, par că ar voi să zică: „Mĕ bucur, că éră sînt la tine, înse doresc, să vĕd, prin ce schimbărĭ aĭ trecut!“

După ce ajunse maĭ la înălţime, se opria câte o dată şi se întorcea, pentru ca să guste priveliştea, ce se lărgia din ce în ce tot maĭ tare şi la orizont era mărginită de munţiĭ Moab. Dară când fu în sfârşit aprópe de culme, îşĭ îuţi paşiĭ fără de a se gândi la oboséla sa şi grăbi neîncetat înainte fără de a se întórce nicĭ măcar o dată. Pe culme, — pentru ca să ajungă pe ea, s'a fost abătut puţintel în drépta de la drumul bătut, — de o dată se opri, ca şi cum l-ar fi ţinut o mână tare. Ochiĭ îĭ luciaŭ, obrajiĭ îĭ ardeaŭ, rĕsuflarea i-se îuţi, — tóte acestea le produse o privire, care cuprinse tóte, cele ce se îmbiaŭ de acolo ochilor luĭ.

Călătoriul nu era nimenĭ altul de cât Ben Hur, ér icóna, la care privia, era — Ierusalimul.

Nu sfînta cetate de astăzĭ, ci sfînta cetate, pe cum era ea pe timpul luĭ Irod, — sfînta cetate a luĭ Christos. Ea încă şi astăzĭ e frumósă, dacă privescĭ la ea de pe vechiul munte al maslinilor, — cu cât va fi fost ea maĭ frumósă pe atuncia!

Ben Hur se puse, să şédă pe o pétră, şi după ce delătură de pe cap pânza cea albă, cu care se scutise de raze, privi mult la icóna aceea strălucită.

Acela-şĭ lucru l-aŭ m'aĭ făcut de atuncia mulţĭ între împrejurărĭ de cele maĭ felurite: fiul luĭ Vespasian, Musulmaniĭ, cruciaţiĭ, — tot atâţia cuceritorĭ, dară l-aŭ făcut şi mulţĭ pelerinĭ din lumea nóuă, carea de la acel timp aşteptase aprópe patru spre zece sute de anĭ descoperirea sa; înse póte că nicĭ unul din mulţimea aceea nu a gustat priveliştea acésta cu sentimente aşa de sfăşietóre şi dureróse, aşa de triste şi totuşĭ dulcĭ, aşa de superbe şi totuşĭ amare, cu de carĭ o gusta acuma Ben Hur. Inima luĭ o mişcaŭ aducerile a minte de poporul luĭ, de triumfurile acestuia, de sórtea schimbăciósă, de istoria acestuia, — istoria luĭ Dumnezeŭ. Cetatea acésta, carea o zidiseră eĭ, era dovada crimelor lor şi a evlavieĭ lor, dovada slăbiciuniĭ lor şi a mărimiĭ lor spirituale, dovada credinţeĭ lor şi a idololatrieĭ lor. Ben Hur cunoscea Roma, dar aci totuşĭ era satisfăcut. Privirea cetăţiĭ îl umplu de o superbie, care l-ar fi îmbetat, dacă nu l-ar fi păzit de acésta gândul, că reşedinţa asta împĕrătéscă nu e maĭ mult a poporuluĭ luĭ, că eĭ adorarea în templu aveaŭ să o mulţăméscă permisiuniĭ din partea unor străinĭ, că colina aceea, pe care locuise odinióră David, e o înşelăciune de marmoră, — un oficiolat, în care pe aleşiĭ Domnuluĭ îĭ chinuesc cu contribuţiĭ şi pentru statornicia credinţeĭ lor îĭ pedepsesc. Acestea eraŭ bucuriĭ şi amărăciuniĭ de ale iubiriĭ de patrie, pe cum le simţia în zilele acelea fiesce care Iudeŭ; înse Ben Hur maĭ aducea cu sine a fară de aceea o istorie, carea nu puteaŭ, să o delăture din sufletul luĭ meditărĭ de alt soiŭ, şi carea privirea cetăţiĭ numaĭ o reîmprospeta şi o făcea maĭ vióie.

Un ţinut colnicos se schimbă numaĭ puţin chiar în timp de maĭ mulţĭ anĭ, ér dacă colinele sînt de stîncă, el atuncia nu se schimbă de loc. Ţinutul, preste care privia Ben Hur, a fost rĕmas tot acela-şĭ, şi s'a fost schimbat numaĭ cetatea. Schimbarea se întîmplase numaĭ în lucrurile mânilor omenescĭ.

Sórele tracta laturea apusană a munteluĭ maslinilor într'un chip maĭ prietinos de cât pe cea răsăriténă, şi ómeniĭ puneaŭ decĭ maĭ multă grije pe cultivarea laturiĭ apusane. Viţele, carĭ o acoperiaŭ în parte, şi pomiĭ, cu carĭ era presărată, maĭ vîrtos smochinĭ şi masliniĭ vechĭ sĕlbaticĭ, eraŭ cu mult maĭ verdĭ de cât vegetaţia de pe cecalaltă latură. Până jos la alvia sécă a Chidronuluĭ se întindea verdéţa recreând ochiĭ; acolo jos se sfârşia muntele maslinilor şi se începea Moriah, — un zid colosal, orbitoriŭ de alb, care-l începuşe Solomon şi-l terminase Irod. Încet luneca ochiul tinĕruluĭ pe uriaşele stîncĭ la deal, din carĭ se compunea zidul, — în sus până la colonada luĭ Solomon,

talpa acelui monument, al cărui piedestal era colina. De acolo sbură privirea la curtea proseliților, apoi la curtea Israiliților, apoi la curtea femeilor, apoi la curtea preoților, fiesce care o curte încunjurată cu columne de marmoră albă, aședate în formă de terasă una după și de-asupra celei alalte, și de-asupra tuturor corona coronelor, nesfârșit de sfîntă, nesfârșit de frumósă, maiestósă în proporțiile ei, lucind cu lespedile de aur ale coperișului: sanctuariul, cortul mărturiei, sfînta sfintelor. Norul legăturii nu era de-asupra templului, dar Iehovah petrecea acolo, — el după credința fiilor lui Israil era acolo de față în chip personal. Ca templu și ca monument architectonic templul acesta în privința măreției nu avea păreche între tóte clădirile omenesci. Astăzi nu mai este dintr'însul pétră pe pétră. Cine va reedifica zidirea acésta? Când se va începe reedificarea ei? Așa întrébă orî care pelerin, care se opresce acolo, unde sta Ben Hur, — el întrébă și scie, că réspunsul e în mâna lui Dumnezeŭ, taînele cărnia sînt în tocmai așa de adâncî ca și minunate. Și apoi a treia întrebare: Cine a fost acela, care a prevestit pustiirea lui, și a cărui prevestire s'a împlinit într'un chip așa de desevârșit? Fost-a acela Dumnezeŭ? Orî un trimis al lui Dumnezeŭ? La întrebarea asta avea Ben Hur să priméscă réspuns în timpul cel mai scurt.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Dietetica poporală“ cu deosebită considerațiune la modul de viață al țeranului român, tipărită cu ajutorul *Asociațiunii*.

Cartea ilustrată cu mai multe figuri în text este un adevĕrat material instructiv cu deosebire pentru preoții, învĕțătorii și economii nostri de la sate.

Onoratii Domni, carî aŭ primit liste de abonament pentru acéstă lucrare, sînt rugați a mi-le retrimite fie orî și cu ce resultat.

Prețul unui esemplar cu porto postal cu tot costă numai 85 cr.

Mai lesne se póte procura prin asemnațiuni postale adresate la subcrisul.

Cel ce abonéză 10 esemplare de o dată, primesce unul gratis.

Bran (Törcsvár) la 22 Ianuar 1898.

Simeon Stoica
medic.

A apărut

Calendarul „Unirii“

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat și interesant:

Cronologie, Serbătorile, Regentul, Întunecimi, Anotimpuri, Umblarea timpului, Lunile cu poveți economice și semne de timp. Regenții europeni. *Șematismul provinței mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce și unguresce și cu posta ultimă și a parochilor, cum și a diferitelor dicasterii.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiță biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat“*, poesie de Al. Vlăhuță. *George Coșbuc* (cu portret) note biografice și trei poesii: *Epigramă* (în vrîsta de 12 ani), *Pe cerîu* (de 14 ani) și *Beda* (din 1886). *Ales. Bohățel*, biografie și portret. *Cisme de 'mprumut* și *S'a turcitu-se bătul*, anecdote hazlii de Th. D. Speranță. *Glume. Morții nostri* (bărbații gr. cat. fruntași morți în 1897) cu portretul *br. David Urs* și *Iosif Hossu*. *Sfaturi*. Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserțiuni.

Din acest cuprins orî cine se póte convinge, că acest Călindar *e cel mai potrivit și mai bun pentru preotimea nóstră gr. cat. în special.*

Prețul unui exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecesci* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Preasfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învĕțătorilor.

A apărut:

Carte de instrucțiune militară *pentru școlele de șărgi de infanterie ces. și reg.* compusă de *Dimitrie Bardosi* supralocotenent c. și r. în reg. de infanterie Nr. 35. Editura auctorului. Oradea Mare 1898. Cu tipariul lui Iosif Láng. Prețul 55 cr.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrânețe tradus de *Andreiu P. Liviu* canonic-abate gr. cat. în Lugoș, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Sîntem informați, că dl editor *venitul curat al acestei publicațiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericesci

din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui esemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nicî un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoțesc, din care să lipséscă acésta carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii nóuĕ create prin legile aceste.

Euchologiu

edițiunea **a dóua**, revĕdută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** și **roșu**. — Prețul nelegat fl. 2.80, ĕră legat în pele tare fl. 3 80.

Instituțiunile calvinesci

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut și valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaș** (Balázsfalva).

Editor și redactor réspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nr. 62—1898. (6) 2—3

Concurs.

Pentru restaurarea bisericii gr.-cat. din Veneția inferióră, Comitatul Făgărașului, dĕrîmarea turnului, ce stă separat de biserică, pe cum și pentru clădirea turnului din noŭ lângă biserică se determină ținerea licitațiunii minuende pe ziua de 6 Martie 1898 st. noŭ la órele 11 a. m. loco Veneția inferióră în școla gr.-cat. cu prețul strigării de 2342 fl. 66 cr. v. a. solvindi în 3 rate.

Doritorii de a lua în întreprindere acestea sînt rugați a se presenta pe terminul defipt.

Condițiunile mai în detail se pot vedé în orî ce zi la Domnul prim curator Iacob Popeneciŭ protopretor în pensiune.

Veneția inferióră în 23 Ianuariŭ 1898.

În numele Curatoratului bisericesc:

Vidi. **B. Bat** vicariŭ for. **Georgiŭ Modorcea** adm. paroch. inter.

425 szám / 1897 v. (9) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1897. évi 4565. p. számu végzése következtében Olteán Vazul ügyvéd által képviselt Pátria takarékpénztár javára Udvar Imre és társai ellen 250 frt — kr s jár. erejéig 1897. évi Julius hó 22-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 720 frt — krra becsült Miklós Jánosnál buza, Udvar Imre és nejénél buzából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hosszuaszói kir. jbiróság 4428/1897. 2924/1897. számu végzése folytán 250 frt — kr tőkekövetelés, ennek 1896. évi Oktober hó 10. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 46 frt 43 krban birólag már megállapitott költségek erejéig B. Szt. Miklóson alperesek lakásánál leendő eszközlésére 1898. évi Február hó 25-ik napjának délelötti 11 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Hosszuaszón 1898. évi Február hó 3-ik napján.

Dózsa Sámuel
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie: Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 19 Februariŭ 1898. Numĕrul 7.

Parlament demascat.

Am arĕtat, că una dintre causele principale ale miseriei generale şi în consecinţă ale socialismului este monopolul de banĭ, ce sistemul de chivernisire liberală l-a dat pe mâna unor bancherĭ lacomĭ, carĭ şĭ-aŭ făcut tributare statele şi prin state şi tóte naţiunile.

O altă causă a socialismului este parlamentarismul modern.

Întru adevĕr vede şi simte orĭ cine, că parlamentarismul modern e o curată ficţie, o parodie amară a realităţii, ce ar trebui să fie.

Când înse parlamentul nu este espresiunea voinţiĭ adevĕrate a ţĕriĭ, atunci e óre cu putinţă, ca să slujéscă interesele reale a ţĕriĭ?

Dacă deputaţiĭ ajung în parlament cu mandate stórse pe căi necinstite, ér nu din încrederea meritată a alegĕtorilor, e óre posibil, ca eĭ să pórte la inimă numaĭ interesul alegĕtorilor?

Dacă deputaţiĭ se duc în parlament cu intenţiunea de a se căpĕtui pe sine şi pe aĭ sĕĭ, de a ajunge la influinţă, la posturĭ onorifice, la venite marĭ, e cu putinţă, ca apoĭ la adecă eĭ să subordineze aceste interese private intereselor generale ale ţĕriĭ, pe carĭ aŭ menirea de a o representa?

Întrebăm: Sînt óre în parlamentul ţĕriĭ nóstre mulţĭ ómenĭ, pe carĭ nu interese private ĭ-aŭ dus în parlament? Noĭ credem, că cele zece degete de la cele dóuĕ mânĭ sînt prea multe pentru a-ĭ numĕra.

Credinţa acésta a nóstră o întemeiăm nu numaĭ pe observările nóstre, căcĭ uşor ar puté să fie socotite ca prejudecate, ci şi pe spusele ómenilor distinşĭ aĭ Magiarilor.

La banchetul anual, ce este în obiceiŭ a se da în onórea luĭ Széchenyi, contele Bethlen András, oratorul festiv, a deplâns abstinerea aristocraţieĭ magiare de la viaţa politică şi a arĕtat, că e urmarea acesteĭ abstinerĭ, dacă ajung la suprafaţă nisce elemente, carĭ apoĭ duc ţara la ruină.

Maĭ mult înse de cât contele Bethlen a demascat parlamentarismul nostru unul dintre stîlpiĭ partiduluĭ guvernamental, deputatul Rohonczy Gida.

Omul acesta de 20 anĭ face parte din partidul guvernamental. El e om avut în comitatul cel maĭ bogat al ţĕriĭ, în Torontal; a fost ales tot de una cu alegere unanimă.

Şi acum vine acest om şi în plenul parlamentuluĭ spune, că parlamentul ungar, de când esistă în forma sa actuală, nu s'a ocupat nicĭ o dată de sórtea ţĕrănimiĭ; că sórtea şi plângerile poporuluĭ pururea aŭ fost trecute cu vederea în parlamentul ţĕriĭ; că pentru interesele marĭ ale ţĕriĭ parlamentul tot de una a rĕmas surd şi nepăsător.

El a mers maĭ de parte. El a declarat, că sistemul actual de guvernare îl socotesce de compromis şi că nu crede, că guvernul şi partidul liberal să pótă vindeca rĕul, de care sufere ţara, de óre ce atât guvernul, cât şi partidul sĕŭ aŭ perdut tot creditul, ce-l maĭ aveaŭ înaintea ţĕriĭ.

Şi a mers şi maĭ de parte. A descoperit şi causa, pentru care guvernul şi partidul liberal nu póte să vindece relele esistente. A spus, că partidul de la guvern şi în consecinţă guvernul ieşit din acest partid nu aŭ nicĭ o basă morală în ţară, ci că sînt un conglomerat artificios, produs prin corupţie şi falsificare a voinţiĭ alegĕtorilor.

În mijlocul consternaţieĭ generale a parlamentuluĭ întreg deputatul Rohonczy a declarat, că deputaţiĭ guvernamentalĭ cuprind scaunele lor prin cumpĕrăturĭ, şi că însu-şĭ el, omul avut, a primit spre scopurĭ electorale suma de 5000 fl.

A maĭ adaus, că suma, ce s'a cheltuit pentru alegerea maiorităţiĭ liberale, a format oblu treĭ milióne, şi că banĭĭ aceştia ĭ-aŭ dat aceĭ compatrioţĭ, de regulă biblicĭ, carĭ şĭ-aŭ cumpĕrat orduri şi titule.

În fine a maĭ spus deputatul Rohonczy şi aceea, că nicĭ cele alalte partide n'aŭ despreţuit asemenea mijlóce, numaĭ cât ele n'aŭ putut dispune de sumele, de carĭ a dispus baronul Bánffy.

Întrebăm după tóte aceste: Póte se aducă un asemenea parlament ceva bine pe ţară?

Un parlament înfiinţat pe cele maĭ mărşave base ale corupţiuneĭ şi ale despotismuluĭ, póte el să se însufleţéscă

Feuilleton.

Unirea Românilor

din părţile satmarene în vécul al 14-lea
şi
Mănăstirea s. Michail din Maramurĕş.

(Continuare.)

Din documentele produse să facem acuma conclusiune faţă de teritoriul amintit în actul pontificial din 1377.

Considerând. 1) că părţile Maramurĕşene şi Satmarene drept pe la mijlocul véculuĭ al 14-lea formaŭ încă obiect de proces iurisdicţional între episcopiile din Agria şi Transilvania, şi în scrisórea pontificială din 1377 se zice, că aceĭ episcopĭ se cértă pentru dreptul de iurisdicţiune preste teritoriul castruluĭ *Megassala;*

2) că încă înainte de anul 1369 dominiul Megyes din donaţiune regéscă a fost al banuluĭ Simeon, soţia căruia cu numele *Catarina* la 1373 era deja vĕduvă; [1])

3) că posesiunile dominiuluĭ Megyes ale banuluĭ Simeon în vécul al 14-lea s'aŭ estins preste teritoriul de azĭ din comitatele Satmar şi Ugocia începênd de sub Satmar spre Cingir-Seiniŭ, Baia mare, ţara Oaşuluĭ, Erdŏd, Beltec, de óre ce comunele amintite ca vecine cu dominiul aceluia sînt tot în acele părţĭ;

4) că dominiile din Satmar, Chior şi Selagiŭ ale familieĭ Balc şi Drag constătătóre din posesiunĭ românescĭ [1]) eraŭ vecine cu dominiul banuluĭ Simeon din Megyes, şi că între dominiile acelora la 1391. decĭ cu 14 anĭ maĭ târziŭ de cât scrisórea pontificială din 1377, se numĕră şi *Megyesalja.*

Considerând. 5) că din actul anuluĭ 1385 este constatat, cum că locuitoriĭ districtuluĭ Megyes al banuluĭ Simeon eraŭ *Românĭ,* nu maĭ puţin şi aceea, că comunele vecine cu castrul Megyes, ţinĕtóre maĭ ales de dominiul *Erdŏdului,* în vecinătate cu Satmare încă eraŭ românescĭ (1430), drept cum se afirmă şi în epistola pontificială din 1377, şi că în Mediaşul din Satmare (Aranyos-Megyes), cât şi în comunele din jur maioritatea locuitorilor şi azĭ constă din *Românĭ;*

6) că aşa zicênd maĭ în tóte procesele producţionale, statuţionare, întroductoriĭ şi de limitaţiune purtate din partea posesorilor din părţile Satmarene până în Selagiŭ-Maramurĕş ca esmisul loculuĭ credibil figurézĕ *Capitulul din Oradea* orĭ *Conventul* de *Leles,* după cum teritoriul castruluĭ Megessalla (Megyes) provisorie se supune Episcopuluĭ din Oradea; [1])

7) că, după ce provederea spirituală interimală a noilor credincioşĭ uniţĭ din teritoriul *Megessalla* se concrede călugărilor minoriţi, şi este constatat, că nu numaĭ în Satmare, Baea mare (unde era custodia), fără drept în Megyes (Mediaş, Aranyos-Megyes) a esistat mănăstirea aceluĭ ord dependentă de custodia din Baea mare şi sustată până la

---

[1]) Cfr. Szirmay o. c. II. p. 262. Regele Ludovic cu d. Wisegrad in festo Bartholomaei 1372 în scrisórea dată cătră magistriĭ Ştefan şi Dionisiŭ aĭ luĭ Dionisiŭ volvoduluĭ din villa Patany demandă acelora, ca pe Georgiŭ şi Ştefan aĭ luĭ Ştefan »in Boden residentes« să-l apere, ca să nu fie molestaţĭ »a nobili domina relicta et magistro Stephano filio quondam magistri Symonis banі«, decĭ Catarina deja la 1372 era vĕduvă. Cfr. »Magyar történt. tár« Tom. IX. 1861. p. 123.

[1]) Cfr. încă şi scrisórea regeluĭ Sigismund din 1430.

[1]) În causa uniriĭ Românilor locuitorĭ în părţile Ungarieĭ, Transilvanieĭ, Ultrasilvane şi Sirmiŭ la 1345 Pontificele Clemente VI între alţiĭ numaĭ Episcopuluĭ Oradiĭ ĭ-a trimis epistolă, maĭ apoĭ prin regele Ludovic confiscată.

pentru înflorirea ţĕriĭ, pentru delăturarea relelor, pentru ajutorarea ţĕrănimiĭ lipsite?

Omenĭ, carĭ nicĭ nu cunosc lipsele ţĕrănimiĭ, carĭ vînézĕ numaĭ interesele lor particulare, pot eĭ să aducă vre un bine asupra acesteĭ nefericite ţĕrĭ? Şi va puté óre ţĕrănimea să nu se dea în braţele socialismuluĭ, când vede că aceia, carĭ chemaţĭ ar fi, să se îngrijéscă de fericirea eĭ, îşĭ vĕd de interesele lor şi încă a nume spre paguba ţĕrănimiĭ?

Étă dar, că e o causă şi încă fórte însemnată a miserieĭ esistente şi a socialismuluĭ parlamentarismul modern.

Acum l-aŭ demascat omenĭ din sinul luĭ. Şi óre ce va fi urmarea?

Foile tóte şi corifeiĭ liberalĭ aŭ grăbit a declara de nebun pe deputatul Rohonczy.

Scris este, că Dumnezeŭ ĭea maĭ întâiŭ mintea la aceia, pe carĭ voesce a-ĭ perde.

Póte fi decĭ îndoélă, că mergem iresistibil spre catastrofă?

Revoluţiunea socialistă, carea era de prevĕdut, a şi erupt în comitatul Szabolcs. Lipsa de convicţie religiósă, tractarea neumană a poporuluĭ din partea multor proprietarĭ, miseria şi agitaţiunea social-democraţilor aŭ împins poporul ţĕran, alt cum de la fire liniştit, la conturbarea ordiniĭ publice şi la lupte formale cu gendarmeria. Socialiştiĭ agrarĭ nu pretind nicĭ maĭ mult nicĭ maĭ puţin de cât împărţirea latifundiilor între dînşiĭ. În comuna Mogyorós o deputaţiune de ţĕranĭ a notificat administratoruluĭ dominal al conteluĭ Forgách, că poporul deja a împărţit între sine dominiul de 2000 de jugĕre al conteluĭ lăsându-ĭ şi acestuia 48 de jugĕre. În Tisza Szt Márton poporul ameninţă cu mórte pe arîndaşul Moskovics. De asemenea sînt ameninţate şi în alte comune proprietariĭ, arîndaşiĭ, notariĭ şi primariĭ comunalĭ.

Socialiştiĭ sînt organisaţĭ. În fruntea lor staŭ un president şi maĭ mulţĭ judĭ şi subjudĭ, carĭ pot, să dicteze şi pedepse. Poporul e jurat, ca să ţină la solidaritate. Fiele mişcăriĭ agrare sînt dirigeate din Budapesta. Maĭ mare agitaţie produce Várkonyi prin fóea sa „Földmŭlő". Conflicte maĭ sângeróse între socialiştiĭ din Szabolcs şi între puterea statuluĭ aŭ fost în Czigánd, unde vre o 500 de socialiştĭ aŭ voit, să împedece cu forţa întrarea miliţieĭ în comună. Miliţia şi-a deschis drum numaĭ cu baionetele rănind greŭ pe 27 socialiştĭ, ĕră 32 dintre eĭ aŭ fost arestaţĭ. În Kis-Agárd socialiştiĭ aŭ aprins casa primariuluĭ, unde se aflaŭ gendarmiĭ; aceştia abia aŭ putut scăpa prin fereştĭ.

Agitaţiunea se lăţesce în comitatul Zemplén, Zombor, Alba regală şi Csongrád. E temere, că la primăvară revoluţia agrară va erumpe maĭ cu mare vehementă.

Guvernul a concentrat miliţie în comitatele revoltate şi a numit pe consilierul ministerial Sélley comissar cu putere discreţionară. Acesta a şi plecat încă Marţĭ la faţa loculuĭ. În Budapesta poliţia a făcut perchisiţie domiciliară la capiĭ mişcăriĭ socialiste, a confiscat baniĭ aflaţĭ la eĭ şi libele de depunerĭ despre baniĭ de aĭ societăţilor lor de ajutorare, pe cum şi maĭ multe scrisorĭ.

Afaceri macedoniene. — Cetim în „Drapelul":

„Ni-se anunţă din Constantinopole, că ministrul nostru de acolo d. Trandafir Djuvara împreună cu d. Constandinidis, primul sĕŭ interpret, s'a dus la I. P. S. S. Patriarchul ieumenic, făcêndu-ĭ următórele propuneri: Ca să priméscă numirea de preoţĭ şi archimandriţĭ românĭ în comunele românescĭ din Turcia; ca aceştĭ clericĭ să depindă direct de un şef, care să pórte numele de *Primatul Românilor din Turcia;* ér acest înalt prelat al bisericiĭ macedo-române, de şi recunoscut ca autocefal, să recunóscă de superior pe Exarchul ieumenic.

„Patriarchul nu ĭ-a dat de o cam dată nicĭ un rĕspuns.

„Ne temem, că acest „de o cam dată" va deveni un „nicĭ o dată", căcĭ Patriarchia din Constantinopole nu prea obicĭnuesce, să dea curs cererilor de acéstă natură."

Congrua şi neuniţiĭ. — Din „Tel. Rom.":

„Intenţiunea este vĕdită, şi credem, că factoriĭ competenţĭ aĭ bisericiĭ nóstre bucuros vor împărtăşi aci intenţiunile ministruluĭ şi vor nisui, ca elerul tinĕr să se recruteze în viitor tot din tinerĭ, carĭ aŭ absolvat 8 clase gimnasiale, ca ast fel şi cele maĭ slabe parochiĭ să-şĭ pótă dota parochul cu un venit sigur de 800 fl. anual, numaĭ să li-se facă posibil, ca să priméscă subvenţiunea pusă în vedere, *fără jignirea drepturilor autonomice ale bisericii, şi fără ca acel ajutoriŭ să fie un fel de remuneraţiune pentru serviţiĭ nebisericescĭ şi neromânescĭ.*

„Póte avé însе şi efectul contrar, ca adecă biserica să preferă a avé preoţĭ maĭ simplĭ şi maĭ sĕracĭ, dar independenţĭ în cele politice-naţionale.

„Totul va atîrna de la înţelepciunea şi *adevĕratul* patriotism al acelora, carĭ vor esecuta legea.

§-l 7 conţine casurĭ, în carĭ preotul se face nevrednic de ajutorul statuluĭ.

Între acestea cel maĭ periculos este între împrejurările nóstre *delictul,* invenţiune specială maghiară pentru *atitudine contrară statuluĭ* (államellenes magatartás), carea se află definită în alinea ultimă a §-luĭ 13 din art. de lege XXVI: 1893, care tractézĕ despre salarele învĕţătorilor.

„Étă acea definiţiune:

„„Drept direcţiune contrară statuluĭ se consideră special orĭ ce faptă îndreptată contra constituţieĭ, caracterului naţional, unităţiĭ, independenţeĭ saŭ întregităţiĭ teritoriale ale statuluĭ, maĭ de parte contra aplicăriĭ limbiĭ statuluĭ decretată prin lege, întîmple-se aceea în şcólă saŭ afară de şcólă orĭ pe teritoriul altuĭ stat, cu vorba, în scris, saŭ prin tipar, prin figurĭ, cărţĭ de şcólă saŭ prin alte instrumente didactice."

„Atât de elastică este definiţiunea acestuĭ delict special maghiar, în cât cu rea voinţă fie care şovinist póte încurca cu el pe cel maĭ nevinovat preot în proces criminal saŭ disciplinar.

„În astă privinţă ministruluĭ de culte i-se reservă în §-l 9 un drept putem zice

---

1656, dară azĭ numaĭ ruinele i-se vĕd, ĕră teritoriul din jurul fosteĭ mănăstirĭ până azĭ se numesce „grădina călugărilor";

8) că de óre ce este constatat, cum că în Mediaşul din comitatul Satmareluĭ încă în vécul al 13-lea a esistat castru atunci numit *Iaco,* care la 1278 pentru infidelitate de la Andrea Iaco din stirpea Kaplony,[1]) în semn de recompensă a fidelităţiĭ prin regele Ladislaŭ IV s'a dat moşuluĭ banuluĭ Simeon, voĭvoduluĭ Nicolaŭ [2]) al magistruluĭ Mauriţiŭ,; ĕră în *Mediaşul* din comitatul Satmareluĭ în mijlocul comuneĭ esiste un castel tare şi frumos zidit pe ruinele celuĭ vechiŭ; în urmă

9) considerând, că aievea *Mediaşul Satmarean* nu e maĭ de parte nicĭ cu trăsura de cât 2 zile de la Orade, pe când de Agria şi de Alba Iulia e cu mult maĭ de parte:

Din tóte acestea doveđĭ istorice conchid, că castrul banuluĭ Simeon la 1377 numit *Megessalla* este castrul acelua-şĭ numit la an. 1369. 1385 „*Megyes*", ĕră ambele sînt identice cu *Megyesalja* amintit în litera fundaţională a mănăstiriĭ *S. Michail din Maramurĕş* din 1391; apoĭ, că tóte aceste desémnă teritoriul de azĭ al *Mediaşuluĭ* (Aranyos-Megyes) din comitatul Satmareluĭ, care, după cum afirmă şi istoricul Szirmay, s'a numit *Megyes* saŭ *Megyesalja.*

O altă conclusiune este, că unirea *locuitorilor români* foştĭ maĭ înainte schismaticĭ, amintită în litera pontificială din 1377 este de a se înţelege despre Românii din părţile Satmarene, pe unde s'a estins dominiul castruluĭ *Megyes* saŭ *Megyesalja.*

Vĕduva Catarina a banuluĭ Simeon în rugarea sa dată cătră Scaunul pontificial apriat afirmă, că *„incolae et habitatores castri et villarum castri adjacentium, qui tunc erant",* cunoscênd calea adevĕruluĭ şi părăsind erórea infidelităţiĭ s'aŭ întors la unirea credinţeĭ şi la unitatea s. biserică romane, nu numaĭ, ci că în castrul numit a rezidit biserica distrusă şi părăsită a *s. Emeric* şi a făcut, ca cu marĭ cheltueli să se edifice din noŭ bisericĭ parochiale şi în villele castruluĭ, şi ca acele să se doteze.

Maĭ sus însе s'a arĕtat, că în vécul al 14-lea drept cam pe acel timp, când e vorbă de unire, castrul Megyes avea în jurul sĕŭ ca apertinenţe maĭ bine de 40 de ville, tóte situate între Satmar, Seinĭ, Baea mare, spre Maramurĕş în sus.

Drept aceea de şi unirea acelor locurĭ probabil că cu finea véculuĭ al 15-lea de o dată cu ivirea şi lăţirea calvinismuluĭ în acele părţĭ drept şi prin influinţa urmaşilor familiilor Simeon, Balc şi Drag [6]) s'a micşorat orĭ s'a nimicit, dară la finea véculuĭ al 17-lea s'a reînoit *maĭ iute* de cât în alte părţĭ locuite de Românĭ; zic, unirea comunelor din părţile Satmarene în origine se datézĕ din vécul al 14-lea, decĭ acea unire are un trecut istoric maĭ bine de 500 de anĭ.

II.

Contextul litereĭ pontificiale ne conduce încă la deslegarea uneĭ întrebărĭ, respective la constatarea uneĭ cestiunĭ bisericescĭ ĭurisdicţionale şi la statorirea timpuluĭ unirĭĭ din părţile Satmarene. A nume:

a) În numita scrisóre pontificială se zice, că prin regele Ungarieĭ, qui tunc erat, şi prin progenitoriĭ Catarineĭ s'a ocupat teritoriul castruluĭ Megyes (Megessalla) de la *schismaticĭ* şi *Românĭ.*

Decĭ cine aŭ fost aceĭ Românĭ schismaticĭ? Cine aŭ fost progenitoriĭ Catarineĭ? Nu scim. Nicĭ aceea nu se amintesce, că care rege al Ungarieĭ a cuprins acel teritoriŭ.

---

[1]) Din care a fost şi familia Simeon.

[2]) A avut proces cu civiĭ din Satmare pentru pămîntul numit »Hedruh«, până ce la 1319 acel pămînt s'a ajudecat civilor Satmarenĭ aşa, ca voĭvodul Nicolaŭ să se pótă muta, unde-ĭ place, putênd strica curtea sa nobilitară. Cfr. Szirmay o. c. II. p. 149

[6]) Gaspar Drag-fi la 1545 în Erdŏd a ţinut sinod calvinesc, la 1553 în Ovár, 1557, 1558 în Cingir.

disciplinar discreţionar, care vatémă drepturile autonomice ale bisericilor, şi carele în mâinile unuĭ ministru fără tact şi fără curaj de a da pept cu fanatismul nutrit de jurnalistica şovinistă, póte provoca continue conflicte între autorităţile supreme bisericescĭ şi între guvern, conflicte, care pot produce neasemĕnat maĭ mult rĕŭ poporuluĭ şi patrieĭ nóstre, de cât valoréză binele, ce se crede, că se face prin ajutorul contemplat.

„Acesta este punctul cel maĭ periculos din proiect.

„În §-l 17 se zice, că ajutórele se vor asemna cu numirea respectivilor parochĭ şi parochiĭ, ér în privinţa modului distribuirii se va învoi ministrul cu autorităţile competente bisericescĭ, apoĭ baniĭ se vor transpune la autorităţile confesionale pentru procedere maĭ de parte.

„Dacă însĕ *n'ar succede învoirea,* saŭ dacă învoirea făcută *o ar altera autorităţile confesionale, atunci ajutórele se vor trimite separat fie cărui preot.*

„Va să zică, în aceste casurĭ distribuirea s'ar face prin organele statuluĭ, în tocmaĭ pe cum se urméză astăzĭ cu aşa numitul *„ajutor de stat“,* pe carele biserica nóstră chiar pentru modalitatea distribuiriĭ nu-l maĭ consideră de ajutor pentru ea şi nu-l primesce.

„La acest punct se vede, că a considerat guvernul ţinuta bisericiĭ nóstre faţă de vechiul ajutor de stat, şi pentru aceea la primul loc pune în vedere distribuirea ajutoriuluĭ la singuraticiĭ preoţĭ prin consistoriile confesionale, pune însĕ totuşĭ o condiţiune: *„învoéla cu ministrul de culte.“*

„Aşa, pe cum este stilisat textul §-luĭ 17, este obscur, pentru că nu indică condiţiunile, ce le póte pune ministrul.

„În motivare însĕ — se indică şi acele condiţiunĭ, şi dacă nu se vor cere altele, acelea sînt acceptabile.

„Motivarea este următórea:

„„Proiectul de lege voesce, să cruţe sfera de drept autonom al confesiunilor chiar şi cu privire la formele esterne, şi pentru acésta pune tesa, că dacă confesiunile, în urma stipulaţiunilor reciproce, vor fi în stare a-l da garanţă suficientă, că sumele asemnate le vor administra la locul destinaţiuniĭ lor, atuncĭ guvernul comasând sumele asemnate, le va pune la dispositiunea autorităţilor confesionale.“

„Nu scim, de ce natură póte fi acea garanţă, dar fie ea de natură morală saŭ materială, saŭ de ambele, biserica nóstră le póte da fără alterarea autonomieĭ sale.“

„Socialiştĭ greco-orientalĭ şi nazarenĭ.“ — Cetim în „M. Á.“:

O altă aparitiune interesantă e, că atât socialismul, cât şi nazarenismul prind rădăcină maĭ cu samă acolo, unde instrucţia religiósă şi predicarea sînt maĭ tare negligiate.

Biserica greco-orientală e aceea, care abia se ocupă cu viaţa spirituală a credincioşilor sĕĭ, ba putem zice, că într'o privinţă anumită nu se ocupă de loc. Atât biserica groco-orientală sêrbéscă, cât şi cea română în privinţa acésta într'adevĕr dorm în umbra morţiĭ. De aicĭ se póte esplica acea nespusă întunecime spirituală, în care se află poporul greco-oriental de rînd în ţara nóstră.

Adevĕrat, că acésta e o acusă zdrobitóre pentru o confesiune, dar nu ne temem, că ne vor desminţi, pentru că acesta e un lucru tare notoriŭ.

Ast fel aceea, ce se întimplă în comitatul Aradului, unde socialismul şi nazarenismul se lăţesce repede între Româniĭ greco-orientalĭ, este numaĭ o urmare firéscă a trândăvieĭ clerului greco-oriental.

Recunóscem însĕ şi îndreptăţirea scuselor relevate de greco-orientalĭ.

Sĕrăcia totală a poporuluĭ aduce cu sine miseria desevârşită a clerului. Dacă preotul greco-oriental nicĭ lângă altar nu póte scăpa de grijea, că óre pe mâne de unde va câştiga pâne pentru sine şi pentru aĭ sĕĭ, e fórte firesc, că nu are voe a predica şi a catechisa!

Vorbind aicĭ despre sĕrăcie, închipuiţi-vĕ miseria cea maĭ grozavă, maĭ cu samă ce privesce parochiile de clasa a treia şi a patra, carĭ nu pot susţinĕ preot inteligent şi cu familie. Biserica veche grecéscă în atarĭ casurĭ s'a ajutat aşa, că ast fel de parochiĭ le-a administrat prin călugărĭ. Maĭ târziŭ aŭ decădut călugăriĭ bisericiĭ grecescĭ în tóte privinţele, şi azĭ nu e mirare, dacă la ast fel de staţiunĭ nu se găsesc bărbaţĭ destul de cualificaţĭ.

Cel alalt pretext, pe care preoţiĭ greco-orientalĭ îl aduc ca scusă pentru negligearea instrucţiuniĭ, e indiferentismul credincioşilor greco-orientalĭ maĭ bogaţĭ şi maĭ inteligenţĭ, carĭ nu se interesézĕ câtu-şĭ de puţin de credinţa şi afacerile bisericiĭ. Eĭ vĕd în biserica lor cel mult un mijloc politic de a menţinĕ poporul pentru naţionalitate.

Lucrul cel maĭ supĕrător e însĕ, că şi astăzĭ, o sută de anĭ după recipiarea religiuniĭ greco-orientale, statul abia face ceva pentru promovarea intereselor culturale ale bisericiĭ. Ajutul cel de câte va miĭ de florenĭ, ce se împărţesce între preoţiĭ lipsiţĭ, îl prefac în adevĕrată remunerare pentru corteşire, ba statul va întrebuinţa şi ajutul plănuit în mĕsură maĭ mare numaĭ pentru ca să facă din preoţimea greco-orientală un mijloc al egemonieĭ unuĭ partid. . .

Cu tóte pedecile acestea clerul greco-oriental nu póte fi pe deplin achitat de acusa, ce i-se face pentru negligenţa sa.

Nu s'aŭ ocupat de neajunsurile poporuluĭ, acum să nu se plângă, dacă poporul se întórce de la eĭ.

Şi maĭ miserabilă e starea învĕţătorilor greco-orientalĭ. Comuna lor bisericéscă îĭ plătesce cât se póte de rĕŭ, se cértă în continuŭ cu preoţiĭ, şi anumite cercurĭ îĭ îndémnă neîncetat la acésta, ca ast fel să pregătéscă calea statificăriĭ.

De acéstă cértă continuă se folosesc agitatoriĭ socialiştĭ şi profeţiĭ nazarenilor, şi învĕţăturile lor se lăţesc neîncetat în mijlocul poporuluĭ agricol român simplu şi uşor de sedus.

Ér biserica greco-orientală nu are putere, ca în lipsă de mijlóce şi fiind şi poporul extrem de sĕrac, — să se ridice împotriva nesciinţeĭ şi a negligenţeĭ preoţilor sĕĭ şi împotriva obrăznicieĭ deţinĕtorilor puteriĭ statului.

Nu este datorinţa nóstră a da greco-orientalilor preocupaţĭ faţă cu biserica catolică sfaturĭ referitóre la ieşirea din încurcătură. Noĭ rugăm numaĭ preoţimea şi inteligința greco-cat., care trăesce între eĭ, ca maĭ cu samă acum să fie trezĭ şi să grijéscă de turma luĭ Christos, carea le-a încredinţat-o Spiritul sfînt. Să păzéscă pe Româniĭ greco-catolicĭ cu zel îndoit de seducĕtorĭ.

Căcĭ dacă bietul popor român îşĭ va perde pe Dumnezeŭ şi patria, ce alta-ĭ maĭ rĕmâne de cât cârjea de cerşitor? Să se provóce la casul greco-orientalilor şi înveţe din el, că ce se alege din poporul acela, pe care păstoriĭ luĭ l-aŭ făcut, să rătăcéscă pe căĭ greşite.

După ce cetatea *Iakó* de lângă Megyes încă pe la 1278 pentru infidelitatea familieĭ *Andreiŭ Iako* de Kaplony s'a luat şi s'a donat familieĭ banuluĭ Simeon, ér la 1369 dominiul de Megyes se afla deja în posesiunea aceleĭ familiĭ; s'ar puté zice, că sub *Românii schismatici,* de la carĭ progenitoriĭ Catarineĭ aŭ luat posesiunile aceluĭ dominiŭ, sînt de a se înţelege locuitoriĭ şi Iobagiĭ românĭ aĭ familieĭ Iako de Caplony.

Măcar că nu este constatat, că familia Iako se fie fost română, totuşĭ s'ar puté accepta, că Iobagiĭ aceleia aŭ fost Românĭ.

Dară după ce Iobagiĭ nicĭ chiar ceĭ castrensi nu avură posesiunĭ propriĭ, drept aceea sub Românii schismaticĭ din scrisórea pontificială pe lângă Iobagĭ românĭ schismaticĭ sînt a se înţelege şi posesorĭ, nobilĭ, cnezĭ şi voĭvoḑĭ de Românĭ, carĭ a bună samă pentru renitenţa în schismă după principiul regnicolar de atuncĭ fură lipsiţĭ de posesiunĭ.

Atarĭ Românĭ cred a fi fost aceia, carĭ drept *din causă religionară* sub voĭvodul Bogdan între 1357—59 părăsind Maramurĕşul şi părţile vecinaşe aŭ trecut în Moldova, ér posesiunile deşerte ale acelora le-a cuprins *regele Ludovic,* din carĭ apoĭ *„titulo novae donationis“* acel rege şi următoriĭ luĭ aŭ făcut felurite donaţiunĭ ca luĭ *Dragus* şi fraţilor luĭ, fiuluĭ luĭ Gyula (1360), luĭ *Teodor Koriatoviciŭ* principele litvan (1360), luĭ *Balc şi Drag* (1364), părinţiĭ cărora s'aŭ reintors la fidelitatea regeluĭ şi probabil şi la unirea credinţeĭ.[1])

b) În scrisórea pontificială citată se zice, că dacă uniţiĭ din dominiul Megyeşuluĭ până acuma nu ar fi sub Iurisdicţiunea nicĭ unuĭ episcop, saŭ şi când ar fi, până la deciderea certeĭ dintre ceĭ treĭ episcopĭ aceĭ uniţi să rĕmână sub *Iurisdicţiunea Episcopuluĭ latin din Oradea mare,* ér grijea spirituală a acelor uniţi se concrede *călugărilor minoriţi* esemţi de sub Iurisdicţiunea orĭ căruĭ episcop.

Dispusĕţiunile acestea pontificiale dovedesc, că de şi Pontificele Gregoriŭ XI cu d. Avign. III Idus Octobris 1374 îşĭ esprimase dorinţa, ca pentru o anumită parte a mulţimiĭ Românilor locuitorĭ în anumite locurĭ de la confiniĭ ale Ungarieĭ în părţile cătră Tatarĭ *să se dispună episcopĭ şi preoţi proprii,* carĭ *înţeleg limba* poporuluĭ, saŭ pe scurt să se înfiinţeze episcopie română unită, cum s'a înfiinţat la 1370 pentru uniţiĭ din Moldova *episcopia Seretuluĭ,* totuşĭ se vede, că la 1377 Româniĭ uniţi din Ungaria nu aŭ avut episcopie proprie, nicĭ preoţĭ uniţĭ de rit oriental, căcĭ alt cum pe ceĭ din teritoriul castruluĭ Megessalla (Megyes) nu ĭ-ar fi supus Iurisdicţiunii episcopuluĭ latin din Orade, nicĭ s'ar fi concredut Minoriţilor administrarea spirituală a acelora.

Şi póte drept acésta a fost causa, că unirea poporuluĭ românesc din acele vécurĭ nu a progresat, cu atât maĭ puţin s'a putut stabili.

(Va urma.)

---

[1]) La 1359 şi 1365 drept sub acele titule se fac donaţiunĭ în Banat familieĭ Carapciŭ cu posesiunile Rycaş (Rékás) şi Icuş (în părţile Făgetului).

Guvernul şi aşa nu face nimic. Cel mult lasă, ca bietul popor să fie împuşcat de gendarmiĭ susţinuţĭ pe baniĭ luĭ, până când pe agitatoriĭ matadoriĭ îĭ lasă, să lucre şi agiteze necontrolaţĭ şi liberĭ, ca nu cum va să-l acuse de antisemitism.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Comisiunea de 27 a congresuluĭ catolic a ţinut şedinţă în 15 a c. sub presidiul conteluĭ Szápáry Gyula. S'a constatat, că episcopul dr Steiner şi canonicul dr Répássy s'aŭ retras din sinul comisiunii. În locul lor s'aŭ chemat membriĭ suplenţi Várossy Gyula şi dr Bita. Comisiunea a esmis din sinul sĕŭ o subcomisiune de 9 membri, căreia nu I-a dat nicĭ o inviaţiune, cum să purcédă în lucrarea sa.

O comisiune de 16 pastoriĭ reformaţi a predat ministruluĭ Wlassics un memorand, în care espun starea lor materială misĕră şi cer, ca să li-se ridice cât maĭ curênd salarele.

Roma.

Din incidentul liturgieĭ de diamant a Papeĭ aŭ sosit în Roma 15.000 de peregrinĭ italianĭ, pe cum şi o mulţime de străinĭ. În 12 Sfinţia Sa a pontificat cu mare solemnitate. Corpul diplomatic încă a asistat la s. liturgie în o tribună deosebită. La finea liturgieĭ s'a cântat „Te Deum“ intonat de Papa, care se bucură de sănătate deplină. Atât la întrarea în biserică, cât şi la depărtare s'aŭ făcut Pontificeluĭ ovaţiunĭ însufleţite. Vorbirĭ nu s'aŭ ţinut.

Papa a trimis archiepiscopuluĭ de Milano cardinaluluĭ Ferrari o epistolă, în care îl laudă pentru activitatea, ce o desvóltă întru apĕrarea drepturilor bisericiĭ. Poporul credincios din Milan a aranjat, în onórea mareluĭ archipăstor un imposant conduct cu torţe şi musică.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Cestiunea socialismuluĭ a ocupat partea cea maĭ mare a desbaterilor budgetuluĭ de agricultură.

În şedinţa din 11 a c. a vorbit şi ministrul de agricultură Darányi la cestiunea acésta, dară a lăsat-o nelămurită. Reflectând la vorbirile îndreptate în contra politiciĭ guvernuluĭ ministrul a declarat, că ajutorarea lipsiţilor nu se ţine de resortul sĕŭ; scirile despre miserie sînt esagerate; deputaţiĭ poporali maĭ mult fac politică bisericéscă. Legea din 1894 despre colonisărĭ e defectuósă; el va presenta un alt proiect în privinţa acésta. Apoĭ a enumĕrat, ce a făcut el în interesul claselor misere: a nume, că în şcóla de agricultură nu se primesc ceĭ îmbrăcaţĭ domnesce; că s'a îngrijit, să se împartă poporuluĭ fóea „Néplap“ şi legea despre muncitorĭ. Firele agitaţiuniĭ socialiste se conduc din centru (Budapesta); aicĭ sînt apostoliĭ. Mişcarea din Szabolcs ţintesce la împărţirea pămîntuluĭ. Ministrul de interne a înmulţit cu 400 numĕrul gendarmilor. Guvernul nu e amic al mĕsurilor escepţionale, dară dacă e de lipsă, va publica statariul în comitatul Szabolcs. Ce privesce libertatea preseĭ, guvernul nu va schimba legea din 1848, dară a aflat modalitatea de a purcede în contra foilor agitatorice înainte de a fi spedate şi de a le confisca prin sentenţă judiţială, avênd să judece maĭ târziŭ asupra lor juriul. Rógă presa, să fie cu maĭ multă precauţiune, că ce sciriĭ comunică.

În 13 a c. din noŭ a vorbit Rohonczy şi cu o vorbire lungă a urgitat regulamentarea preseĭ. Descrie cu colorĭ viĭ periculele socialismuluĭ; spune, că guvernul nu are cutezarea şi energia de a păşi pe faţă în contra preseĭ; zice, că Várkonyi redactorul ziaruluĭ socialist „Földmüvelő“ saŭ trebue închis în casa nebunilor saŭ spânzurat. Ce va fi, când se vor porni naţionalităţile? În Ardeal e mórtea naţiuniĭ.

În 15 a c. Molnár a urgitat aducerea legiĭ despre asoţiărĭ. — Major a cercat isvorul socialismuluĭ în sistemul liberal.

Apoĭ a luat cuvîntul în cestiune personală Rohonczy şi în un discurs de o óră a criticat cu asprime sistemul actual. El a zis, că vina socialismuluĭ o pórtă proprietariĭ, fiind că nu s'aŭ ocupat de sórtea poporuluĭ nicĭ ca legislatorĭ. Acum se pot puşca miĭ de ómenĭ, căcĭ acésta numaĭ la moment ajută. A întinde un cordon de ostaşĭ din Carpaţĭ până la Tisa ar compromite posiţia monarchieĭ. Cestiunea socială trebue resolvată pe basa dreptăţiĭ, de ce guvernul e incapabil. „Noĭ am perdut încrederea ţĕrănimiĭ. Eŭ însu-mĭ am primit 5000 fl. la alegerea mea, nu pentru mine, ci pentru alegĕtorĭ. Acum ca şi maĭ înainte am fost ales unaniu. Dară dacă alţĭ alegĕtorĭ beŭ, mâncă şi benchetuesc, de ce să nu bea şi aĭ meĭ? Aicĭ, (adecă în partidul liberal,) s'aŭ spesat treĭ milióne la ultimele alegerĭ. Nu e de rîs, eŭ nu condamn pe br. Bánffy. El a luat practica de la antecesoriĭ sĕĭ, numaĭ cât a fost maĭ isteţ. El a adunat maĭ mult. Baniĭ ĭ-aŭ plătit aceia, carĭ aŭ dorit, să aibă titlurĭ şi ranguriĭ. Patriotismul îmĭ dictéză, să desvĕlesc realitatea.“ Discursul luĭ Rohonczy a produs o impresiune penibilă asupra guvernuluĭ şi a partidului luĭ. Rohonczy a repăşit din partid în ziua următóre.

Marţĭ s'a început desbaterea budgetuluĭ ministeriuluĭ de culte şi instrucţiunea publică. Cu acéstă ocasiune ministrul Wlassics a declarat, că îşĭ ţine de cea maĭ momentósă problemă revederea legiĭ referitóre la instrucţiunea poporală. Cestiunea acésta trebue resolvită fără a provoca susceptibilitatea confesiunilor. Nu e amic al statificăriĭ esclusive. Nu a ridicat şcoliĭ de stat numaĭ în locurĭ cu poporaţiune mestecată, ci şi în comune curat magiare. Proiectéză ridicarea alor o mie de şcoli în decurs de cincĭ anĭ. Instrucţiunea religiuniĭ e maĭ bună şi maĭ regulată în şcoliile de stat, de cât în cele confesionale. Sub titlul instrucţiuniĭ religióse în şcolile de stat se daŭ preste 600 miĭ fl. În şcolile române a dispus în clasa a II-a şi a III-a cetirea în limba română. Cu privire la asilele de copiĭ e încă mult de făcut; pe lângă 17 miĭ de şcoliĭ poporale abia esistă o mie de asile. În loc de şcoliĭ poporale superióre a înfiinţat şcoliĭ civile. Se ocupă de reforma institutelor preparandiale şi are gata planul pentru gimnasiĭ şi şcolile reale. La facultatea ĭuridică voesce a şterge obligaţiunea doctoratuluĭ.

Mercurĭ poporalul Mócsy a urgitat lărgirea dreptuluĭ electoral şi instrucţiunea religióşă, căcĭ ce va fi, când vor ajunge ca socialiştĭ în armată fiiĭ socialiştilor şi acolo se vor organisa? Guvernul servesce ĭudeismuluĭ, ĕră acesta e părintele socialismuluĭ inimic bisericiĭ.

Sima interpeléză în cestiunea perchisiţiuniĭ domiciliare făcute la redactorul socialist Várkonyi şi zice, că guvernul cu parlamentul cumpĕrat pe baniĭ prin confiscarea libertăţilor duce ţara spre revoluţiune.

Austria.

Dieta provinţială din Praga a esmis o comisiune, ca să elaboreze proiectul de adresă pentru felicitarea monarchuluĭ din incidentul serbăriĭ de 50 de anĭ de domnie.

Se vorbesce, că parlamentul va fi convocat cam prin 10 Martie. Ministrul Gautsch speréză, că se vor puté ţiné desbaterile în ordine; Germaniĭ progresişti şi radicalĭ însă sînt de altă părere. De cum va nu s'ar puté restabili stările normale, br Gautsch se va retrage. De succesor al luĭ e privit contele Francisc Thun, care face parte din clubul marilor proprietarĭ conservativĭ.

Franţa.

Procesul Zola, care de dóuĕ săptĕmânĭ ţine în agitaţie poporaţiunea parisiană şi subministréză material abundant pentru presa europénă, se continuă. Zola s'a înşelat, când a presupus, că producênd ca martorĭ pe maĭ mulţĭ ofiţerĭ de rang înalt şi pe alţĭ bărbaţĭ, carĭ aŭ purtat funcţiunĭ înalte, va puté afla amĕnunte din procesul Dreyfuss. Ceĭ ascultaţĭ aŭ descoperit multe lucrurĭ interesante, carĭ conclud acolo, că Dreyfuss e vinovat pentru crima de tradare de patrie; în amĕnunte însă nu s'aŭ dimis, aducênd de motiv datorinţa de a păstra secretul oficios. Presa pusă în serviţul ĭudeismuluĭ atacă miliţia imputându-l, că s'a pus în serviţul clericalismuluĭ. Cu de acestea însă nu maĭ póte să amăgéscă poporul; acesta în decursul procesuluĭ a făcut ovaţiunĭ ofiţerilor şi a demonstrat în contra luĭ Zola voind, să-l arunce în apă.

Presa din străinătate maĭ mult simpatiséză cu Zola. Causa o espune ziarul francez „Soleil“ ast fel: Ziarele străine nu aŭ grije de drept orĭ umanitate; ele sînt inspirate numaĭ de ură în contra Franţeĭ. Foile germane şi italiane cércă numaĭ de a ne nimici moralminte armata.

Turcia.

La representaţiunea guvernului sêrbesc în cestiunea pretinselor abusurĭ ale oficialilor turcescĭ din vilaietele Uesküb, Monastir şi Salonichi organul curţiĭ otomane „Malumat“ a publicat un articol oficios, în care declară, că numaĭ o bandă de Bulgarĭ provócă turburărĭ. Pentru cercetarea învinuirilor ridicate asupra preoţilor şi învĕţătorilor bulgarĭ din vilaietul Uesküb s'a trimis şi un secretar al esarchatuluĭ bulgar.

Cercularĭŭ

cătră docenţiĭ din Vicariatul Maramurĕşuluĭ.

Stimate Domnule Docente!

Docenţiĭ sînt luminătorĭĭ poporuluĭ, şi ca atarĭ aŭ datorinţa sfîntă a promova cultura şi bunăstarea poporuĭ atât în şcólă, cât şi a fară de şcólă.

Sum convins, ba am şi esperiat, cum că docenţiĭ din vicariatul Maramurĕşuluĭ îşĭ împlinesc cu scumpătate datorinţele sale în şcólă, şi har Domnululuĭ, pe an ce merge se înmulţesce numĕrul acelora, carĭ sciŭ a scrie şi a ceti.

Însе timpurile sînt grele, numĕrul poporuluĭ s'a înmulţit fórte, ér pămîntele, din carĭ îşĭ scóte poporul hrna de tóte zilele, nu s'aŭ înmulţit; drept aceea debue să aflăm mijlóce de câştig poporuluĭ.

În acest Comitat ca atarĭ mijlóce ne staŭ înainte prăsirea vitelor, stupăritul şi pomăritul.

La mijlocul acest din urmă, adecă la pomărit trag acum atenţiunea domnilor docenţĭ din Vicariat.

Am făcut-o acésta de anĭ de zile dând celor maĭ zeloşĭ docenţĭ întru promovarea oltuituluĭ şi premiĭ.

Scopul mĭ-a fost şi este, ca să se dea poporuluĭ un nou mijloc de câştig.

Şi cum că pómele sînt un isvor fórte mare de câştig, s'a adeverit în anĭĭ aceştĭ trecuţĭ. În anul 1895 din Maramurĕş s'aŭ vîndut póme în valóre aprópe de 400.000 fl., în tómna anuluĭ trecut în valóre de 250.000 fl., şi din sumele acele considerabile o parte mărisóră a dobîndit-o poporul nostru.

Dar cu o sîrguinţă bună şi cu înmulţirea pomilor ar puté fie care comună a nóstră a dobîndi annatim una—dóuă miĭ fl. şi a avé póme destule şi pentru lipsele casnice.

Însе pe popor debue să-l conducă, debue să-l îndemne şi să-l înveţe cineva la pomărit şi la oltuit.

La acésta în locul întâiŭ este chemat docentele.

Drept aceea acum, când stăm la pragul primăverĭĭ, mĕ adresez cătră Dvóstre, domnilor docenţĭ din vicariat, şi vĕ rog, să îndemnaţĭ poporul la rĕsădirea şi la oltuirea pomilor, şi să staţĭ în ajutoriul poporuluĭ oltuind în grădinile luĭ pomiĭ şi învĕţându-ĭ a tracta cu pomiĭ.

A fară de şcólă acesta este binele cel maĭ mare, care-l puteţĭ face cu poporul, şi sum convins, cum că Dvóstre din tótă inima voiţĭ binele poporuluĭ.

Dvóstre sciţĭ, cum că doĭ inşĭ dintre Dvóstre pentru sîrguinţa în oltuit şi pomărit aŭ dobîndit în anĭĭ abia trecuţĭ premiĭ de stat câte de 100 florenĭ, apoĭ Magnificul domn Petru Mihályi ablegat dietal vĕ dă annatim un premiŭ de 10 fl., ér un premiŭ câte de 5 fl.

Şi ast fel pe lângă bineie, care-l faceţĭ poporuluĭ, când unuĭ, când altĭĭ sînteţĭ împărtăşiţĭ şi cu premiĭ.

Este constatat, cum că Maramurĕşul e un ţinut bun pentru pomărit. Avem soiurĭ de merĭ, perĭ şi prunĭ, carĭ la noĭ rodesc în abundanţă.

Fórte mult atîrnă de la docenţĭ, cum că poporul nostru să se foloséscă de acest mijloc de câştig.

Nu este ocol, nu grădină, în care să nu încapă câţĭ va pomĭ saŭ oltoanĭ; dar apoĭ colinele cele multe pustiĭ, carĭ nu aduc nicĭ un folos, cât de recomandate sînt pentru a le umplé cu pomĭ.

Vĕ rog dară, nu întrelăsaţĭ nicĭ o ocasiune a îndemna pe popor la pomărit.

Legile, guvernul ţĕrĭĭ şi Comitatul aŭ dispus înfiinţarea grădinilor de pomărit, şi preste scurt timp în tóte comunele vom avé atarĭ grădinĭ.

Puneţi-vĕ Dvóstră, domnĭ docenţĭ, în fruntea poporuluĭ şi cu ajutoriul luĭ lucraţĭ acele grădinĭ şi învĕţaţĭ poporul la pomărit şi la oltuit.

Italianul zice, că dacă aĭ spus în viaţa ta un pom, n-aĭ trăit în zădar.

Dvóstre să punéţĭ miĭ şi miĭ de pomĭ, şi nu numaĭ nu veţĭ trăi în zădar, dar veţĭ binemerita binebuvîntarea poporuluĭ.

Sînt comune, în carĭ docenţiĭ nostri aŭ oltuit în grădinile poporuluĭ miĭ şi miĭ de oltoanĭ, sînt vre-o zece inşĭ dintre Dvóstre, carĭ sînt fórte binemeritaţĭ pentru promovarea pomăritului.

Faceţĭ acésta cu toţiĭ, că cu toţiĭ sînteţĭ crescĕtorĭĭ şi luminătorĭĭ poporuluĭ, şi Dumnezeŭ va binecuvînta ostenelele Dvóstre.

Ca să putem arĕta publiculuĭ celuĭ mare, cum că docenţiĭ din Maramurĕş şi în acéstă privinţă îşĭ împlinesc datorinţa lor, vĕ rog pe fie care, cum că la adunarea generală a reuniunĭĭ nóstre ţinêndă în Maiŭ în Breb să aduceţĭ arĕtările despre pomĭ, — merĭ, perĭ, prunĭ, — câţĭ a rĕsădit şi a oltuit poporul în primăvara, ce vine, ér carĭ n'aţĭ puté veni la acéstă adunare, să trimiteţĭ arĕtările acele la mine, ca să le public în foile nóstre române şi în cele comitatense.

Dvóstre docenţiĭ din acest vicariat şi până acuma aveţĭ deja un óre care renume în Comitat pentru promovarea pomăritului, ceea ce se vede şi de acolo, că premiile de stat câte de 100 fl. în dóuĕ rînduri le-aŭ dobîndit docenţiĭ românĭ din Maramurĕş.

Lucraţĭ şi vĕ osteniţĭ, ca să fiţĭ lăudaţĭ nu numaĭ unĭĭ, ci cu toţiĭ, şi să promovaţĭ binele poporuluĭ, care va binecuvînta ostenelele Dvóstre, şi acésta va fi rĕsplata cea maĭ frumósă a Dvóstre.

Pe lângă espresiunea stimeĭ mele rĕmân

Sat-Şugatag la 29 Ianuariŭ 1898.

Tit Bud
Vicariul Maramurĕşuluĭ.

Nr. 5/1898.

Convocare.

Adunarea generală a „Reuniunĭĭ Femeilor române gr. cat. din Blaş“ se va ţiné în 6 Martie a. c. la 3 óre d. a. în sala de desemn a gimnasiuluĭ. La acéstă adunare sînt invitaţĭ toţĭ membriĭ şi binevoitorĭĭ Reuniunĭĭ.

Programul: 1. Deschiderea adunărĭĭ prin presidentă. 2. Raportul comitetuluĭ despre activitatea sa de la ultima adunare generală. 3. Raportul despre averea Reuniunĭĭ. 4. Alegerea alor 3 comisiunĭ: a) pentru esaminarea raportuluĭ de sub 2; b) pentru esaminarea raportuluĭ de sub 3; şi c) pentru inscrierea membrilor noĭ şi incassarea taxelor. 5. Raportul comisiunilor şi darea absolutoriuluĭ. 6. Eventuale propunerĭ. 7. Alegerea uneĭ comisiunĭ pentru verificarea procesuluĭ verbal al adunărĭĭ. 8. Închiderea adunărĭĭ.

Blaş din şedinţa comitetuluĭ Reuniunĭĭ Femeilor române gr. cat. din Blaş ţinută la 2 Februar 1898.

A. n. Solomon
presidentă.

Dr A. Cheţan
secretar.

Mulţămită.

Subscrişiĭ în numele Societăţiĭ de lectură „Inocenţiŭ M. Clain“ a teologilor românĭ gr. cat. din Blaş aducem şi pe acéstă cale sincerile nóstre mulţămite Spectabileĭ Dómne *Amalia Grama*, carea cunoscênd intenţiunea neuĭtatuluĭ şi iubituluĭ sĕŭ frate *Dr Ales. Grama* fost canonic mitropolitan şi rector seminarial a donat Societăţiĭ nóstre o parte însemnată din biblioteca Reverendissimuluĭ Dr Grama şi a nume o tecă frumósă constătătóre din 214 opurĭ valoróse în 281 tom. şi 286 vol.

Pentru Societatea de lectură „Inocenţiŭ M. Clain“.

Blaş în 17 Decembre 1897.

Victor Varga
preş. societ.

Ioan Oltean
secretariul societăţiĭ.

Invitare.

Membriĭ „Casineĭ române“ din Blaş conform §. 11 din statute se invită la a II-a adunare generală, care va avé loc în 27 Februar a. c. órele 10 a. m. în localităţile casineĭ.

Ordinea zileĭ: 1. Deschiderea adunărĭĭ. 2. Raportul comitetuluĭ. 3. Proiect de budget pro 1898. 4. Alegerea alor dóuĕ comisiunĭ. 5. Alegerea presidentuluĭ, economuluĭ şi a unuĭ membru din comitet. 6. Eventuale propunerĭ.

Blaş la 17 Februariŭ 1898.

Vicepresident:
Dr Augustin Bunea.

Secretar:
G. Precup.

Noutăţĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Pentru biserica nóstră din Pănade aŭ dăruit *Onisie Bucur* şi soţie-sa *Ioana* un rîud de odăjdiĭ negre de mĕtasă în preţ de 35 fl., ér *Teodor Câmpean al luĭ Mucaveiŭ* un prapor roşu de mĕtasă în preţ de 11 fl.

„Patria“ institut de credit în Blaş şi-a ţinut Marţi în 15 a c. adunarea generală a XII-a. Din raportul direcţiunĭĭ despre afacerile an. 1897 însemnăm aci câte va date. Depunerile la sfârşitul anuluĭ aŭ fost de fl 637.105, cu 58 miĭ maĭ mult ca în trecut. Împrumuturile cambiale aŭ fost de fl 759.766·58, ipotecarele de fl 121.727·53 şi lombardul de fl 26.003 Întrĕgă circulaţiunea anuluĭ a fost de preste 6 milióne florenĭ. Din venitul curat de fl 22.396·20 s'aŭ votat spre scopurĭ de binefacere fl 1013·77 şi a nume: pentru spitalul studenţilor fl 500. pentru convictul din Lugoş fl 50. pentru pompieriĭ din Blaş fl 50. la dispoziţia consistoriuluĭ din Blaş fl 300, ér la a direcţiunĭĭ fl 113·77. Deosebită atenţiune se pune la acest institut spre întărirea fondului de reservă, căruia i-s'aŭ votat şi de data acésta 40% din venitul curat, adecă fl 6758·48 ridicându-l astfel la frumósa cifră de preste fl 80.000 faţă cu capitalul social de 110 miĭ fl. Directoriĭ *Dr Aug. Bunea, George Bărbat şi Dr Ales. Pop,* a căror mandat a espirat, aŭ fost realeşĭ.

† **Emil T. Muntean** medicinist în anul al IV. la universitatea din Cluş a repausat în Blaş în 13 Februar în anul al 22-lea al etăţiĭ.

† **Ioan A. Macavelĭŭ** student universitar în etate de 19 anĭ împărtăşit fiind cu sfintele taĭne a repausat în Arad în 9 a c.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Omilia I. a s. Ioan Crisostomul despre cuvîntarea de pe munte.

(Continuare.)

Avênd decĭ acestea în minte să avem singur numaĭ acel scop, ca să ne întocmim cu grije viața. Așa vom duce adecă de mână la ceealaltă viață pe ceĭ ce șed întru întunerec. Că așa de mare e puterea acesteĭ luminĭ, cât ea nu luminéză numaĭ aicia, ci povĕțuesce și acolo pe ceia ce se lasă a fi condușĭ de ea. Că dacă ne vor vedé, că desprețuim tóte celea de acuma și ne pregătim la cele viitóre, vor asculta de lucrurĭ maĭ mult de cât de tot cuvîntul. Cine e adecă așa de fără de minte, cât să nu afle o dovadă limpede a celor viitóre din aceea, că pe omul, cel ce maĭ ĭerĭ alaltă ĭerĭ fuse îmbulbat și bogat, îl vede lăpădând de la sine tóte și aseměnat pasĕrilor și gata la fóme, la serăcie, la tot felul de omorîre a trupuluĭ, la primejdiĭ, la vĕrsarea sângeluĭ, la mórte și la tóte, cele ce par a fi grele? Éră de ne încurcăm în cele de acum și ne cufundăm în ele, cum vor putĕ, să crédă, că grăbim la alt locaș? Ce rĕspuns ne maĭ rĕmâne, dacă la noĭ nu are atâta putere frica luĭ Dumnezeŭ, câtă a avut la filosofiĭ Elinilor gloria omenéscă? Că uniĭ din eĭ aŭ lăpădat de la sine averile și aŭ desprețuit mórtea, pentru ca să se arete ómenilor; și de aceea sperările lor aŭ fost deșerte. Ce cuvînt de apĕrare va putĕ decĭ, să ne scape pe noĭ, dacă ni-s'aŭ pus înaintea ochilor lucrurĭ așa de marĭ și ni-s'a descoperit un ast fel de chip al traiuluĭ, și noĭ totușĭ nu putem, să sevârșim nicĭ măcar acele-și lucrurĭ, carĭ le-aŭ sevârșit aceia, ci ne ducem în perire și pe noĭ înși-ne și pe alțiĭ? Căcĭ Elinul sevârșind fărădelegĭ nu strică așa de tare ca creștinul sevârșindu-le acelea; și cu drept cuvînt. Căcĭ învĕțătura acelora e putredă, éră a nóstră din darul luĭ Dumnezeŭ e alésă și luminată chiar și în ochiĭ celor fărădelege. De aceea, când vor, să ne batjocoréscă maĭ tare și să înmulțéscă ocara, eĭ adaug: Creștin! Eĭ a bună samă nu o ar zice acésta, dacă nu ar avé părere bună despre învĕțătura nóstră. Nu aĭ audit, ce lucrurĭ și cât de marĭ a poruncit Christos? Când aĭ putĕ decĭ, să împlinescĭ una din poruncile acelea, dacă lăsând tóte aĭ umbla în tóte părțile adunând câștigurĭ, dând împrumuturĭ pe dobîndă, făcênd întreprinderĭ, cumpĕrând turme de sclavĭ, câștigând vase de argint, cumpĕrând țarinĭ și căsĭ și miĭ de unelte de casă? Și de aĭ face măcar numaĭ acésta. Dar dacă acestor rîvniri nepotrivite le maĭ adaugĭ încă și nedreptate tăiând pământ de la vecinĭ, prădând căsĭ, nimicind pe sĕracĭ, înmulțind fómea, atuncia când veĭ putĕ, să te apropiĭ la porțile acestea? Înse une oria miluescĭ pe ceĭ sĕracĭ? O sciŭ și eŭ. Dară și în acésta încă e multă perire. Căcĭ o facĭ acésta saŭ cu fală próstă saŭ spre mărire deșértă, pentru ca nicĭ din faptele cele bune să nu dobîndescĭ nimica. Éră ce lucru e maĭ vrednic de compătimire de cât acesta, când pățescĭ naufragiŭ în port? Așa dară pentru ca nu cum va să se întîmple acésta, când facĭ óre ce lucru bun, nu cerca de la mine grația, ca să aĭ pe Dumnezeŭ de datoraș, căcĭ el zice: „Dați împrumut acelora, de la carĭ nu așteptați, că veți primi“ (Luc. 6, 35). Aĭ datoraș; de ce îl lașĭ decĭ pe acela și cerĭ de la mine, de la un om sĕrac și ticălos? Dóră se supĕră datorașul acesta, când se cere de la el? Dóră e sĕrac? Dóră nu va, să plătéscă? Dóră nu vedĭ comorile luĭ cele negrăite? Dóră nu vedĭ dărnicia luĭ cea nespusă? Așa dară de la el cere și pretinde. Că dacă cerĭ ast fel de la el, se bucură. Că dacă vede, că se cere de la altul aceea, cu ce e datoriŭ el, se află vătĕmat și nu-țĭ va maĭ da în apoĭ, ba te va și învinui pe dreptul. Va zice: În ce m'aĭ aflat nerecunoscĕtoriŭ? Dóră mĕ ținĭ de sĕrac, că trecêndu-mĕ pe mine mergĭ la alțiĭ? Unuia ĭ-aĭ dat împrumutul și de la altul îl cerĭ? Că de și un om a primit, totușĭ Dumnezeŭ a poruncit, să i-se dea aceluia; și el va, să fie datorașul și chizeșul cel dintâiŭ și îmbie miĭ de prilejurĭ de a cere de la el. Nu trece o ușurătate și prisosință așa de mare și nu cerca a primi de la mine, cel ce nu am nimica. Că de ce mi-te areți mie, când miluescĭ pe cel sĕrac? Că dóră nu eŭ țĭ-am zis: Dă! Dóră de la mine aĭ audit-o acésta, de cerĭ de la mine? El a zis: „Cel ce miluesce pe sĕrac, dă împrumut luĭ Dumnezeŭ“ (Pild. 19, 17). Luĭ Dumnezeŭ ĭ-aĭ dat împrumut, de la el cere. Dară nu dă acuma împrumutul întreg în apoĭ? Acésta încă o face spre binele tĕŭ. Că el nu e un datoraș ca ceĭ mulțĭ, carĭ grăbesc numaĭ a da în apoĭ împrumutul, ci el o face în tot chipul și aceea, ca să fie aședat în siguranță, ceea ce i-s'a dat. De aceea unele le dă aci în apoĭ, altele le administréză acolo.

Sciindu-le decĭ acestea să facem multă milostenie și să deprindem multă iubire de ómenĭ atât cu averile cât și cu faptele. Și dacă vom vedé, că óre cine pătimesce rĕŭ și se lovesce în piață, și dacă putem, să dăm banĭ, să o facem acésta, ér dacă lucrul póte, să se aplaneze cu cuvinte, să nu pregetăm a o face. Că și cuvîntul încă își are rĕsplată, ba chiar și suspinurile încă și-o aŭ; și acésta a spus-o fericitul Iov: „Éră eŭ preste tot neputinciosul am plâns, suspinat-am, când am vĕdut om în nevoe“ (Iov 30, 25). Ér dacă chiar și lacrimile și suspinurile își aŭ plată, gândesce-țĭ, cât de mare va fi rĕsplata, când se maĭ adaug și cuvinte și rîvnă și alte multe. Dóră noĭ încă am fost vrășmașĭ luĭ Dumnezeŭ, și Unul născut ne-a dobîndit pace punêndu-se la mijloc, primind în locul nostru lovituri și luând asupră-și în locul nostru mórtea. Să ne sirguim decĭ și noĭ, să scăpăm de miĭ de rele pe ceĭ ce cad în ele, éră nu să-ĭ aruncăm în ele, pe cum facem acuma; căcĭ în vreme ce vedem pe óre carĭ, cum se aruncă unul asupra celuĭ alalt și se vrășmășesc între olaltă, noĭ stând lângă eĭ ne bucurăm de rușinea altora și stăm în jurul uneĭ priveliștĭ diavolescĭ. Ce e óre maĭ neomenesc de cât acest lucru? Tu vedĭ, cum se vorbesc de rĕŭ, cum se sfășie unul pe altul, cum își rumpe unul altuia haĭnele, cum lovesce unul pe altul în față, și te poțĭ răbda, să staĭ liniștit? Dóră e urs, cel ce luptă? Dóră e fĕră? Dóră e șerpe? E un om, care comunică pururea cu tine, e un frate, e un membru al tĕŭ. Nu fi privitoriŭ, ci împacă, nu te bucura, ci cértă, nu îndemna pe alțiĭ la rușine așa de mare, ci alungă și desparte pe ceĭ ce se luptă unul asupra altuia. Căcĭ ómenĭ nerușinațĭ și sclavĭ, ómenĭ fărădelege și fĕr de minte sînt aceia, carĭ se bucură de rele de acestea. Tu vedĭ pe un om făcênd lucrurĭ necuviincióse, și nu bagĭ de samă, că și tu încă sevârșescĭ un lucru necuviincios? Tu nu pășescĭ la mijloc, ca să împrăștiĭ óstea diavoluluĭ și să delăturĭ relele omenescĭ? Dar veĭ zice: Îmĭ poruncescĭ decĭ, ca și eŭ încă să primesc lovituri? Înse tu nu veĭ păți așa; și chiar și dacă o veĭ păți acésta, lucrul ți-se va socoti de martiriŭ, că pentru Dumnezeŭ o aĭ pățit. Ér dacă te ferescĭ a primi lovituri, gândesce-te la aceea, că Domnul nu s'a ferit a răbda pentru tine cruce. Căcĭ aceia sînt ca nisce ómenĭ bețĭ și întunecațĭ la minte, și-ĭ povĕțuesce și-ĭ stăpânesce turbarea, și eĭ aŭ lipsă de un om cu minte sănătósă, care să le ajute, și a nume atât cel ce vatĕmă, cât și cel ce sufere, acesta, pentru ca să scape din suferință, éră acela, pentru ca să înceteze a maĭ face altuia rele. Apropie-te decĭ și treaz fiind dă celuĭ beat mâna. Căcĭ mânia produce beție maĭ rea de cât beția vinuluĭ. Nu vedĭ pe năierĭ, când vĕd, că alțiĭ sufer naufragiŭ, cum întind vîntrelele sale și grăbesc cu rîvnă mare, ca să scótă pe soțiĭ sĕĭ din valurĭ? Ér dacă soțiĭ de aceea-și meserie își prestaŭ unul altuia ajutoriŭ așa de mare, cu atât maĭ vîrtos se cuvine, ca să le facă tóte acestea ceĭ de aceea-și fire. Căcĭ și aci încă e un naufragiŭ cu mult maĭ rĕŭ de cât acela. Căcĭ acela saŭ vătĕmat fiind a hulit și s'a deșertat de tóte cele bune, saŭ a jurat strîmb stăpânit fiind de mânie și a căḑut asemenea în geena, saŭ dă lovitură și sevârșesce ucidere și prin acésta sufere asemenea naufragiŭ. Mergĭ decĭ și oprescе rĕul și pogorînd chiar în marea furtunósă scóte pe cel ce se cufundă în valurĭ și împrăștiând priveliștea diavoluluĭ și admoniând pe fiesce care în deosebĭ stînge flacăra și liniștesce valurile. Ér dacă focul va fi maĭ mare, și cuptoriul va fi maĭ ferbinte, nicĭ atuncia să nu te temĭ: veĭ avé adecă pe mulțĭ, carĭ îțĭ vor sări întru ajutoriŭ și-țĭ vor întinde mâna, tu numaĭ să facĭ începutul, și maĭ pe sus de toțĭ o va face aceea Dumnezeul păciĭ. Și dacă tu veĭ fi cel dintâiŭ, carele va nimici flacăra, vor urma încă și alțiĭ mulțĭ, și tu veĭ dobîndi rĕsplata faptelor lor celor bune. Ascultă, ce a poruncit Christos Iudeilor celor ce se tîriaŭ pe pământ. A zis: De veĭ vedé căḑênd vita vrășmașuluĭ tĕŭ, nu alerga pe lângă ea maĭ de parte, ci o ridică. Dar e cu mult maĭ ușor a despărți pe ómenĭ,

cel ce se bat unul cu altul, de cât a ridica o vită. Ér dacă sîntem datorĭ a ridica asinul vrăşmaşilor, cu mult mai vîrtos sîntem datorĭ a ridica sufletele prietinilor; perderea aci e dóră mai mare, că ele nu cad în mocirlă, ci în geena focului, pentru că nu aŭ suferit greutatea mânieĭ. Ériă tu vĕdĕnd, cum cade fratele tĕŭ, şi cum diavolul năvălesce asupra luĭ şi aprinde rugul, alergĭ mai de parte în chip neomenesc şi crudel, ceea ce nu o face omul nicĭ faţă cu fiinţele necuvîntătóre fără de a-şĭ primejdui sufletul.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Şi ériă sbura privirea luĭ în colo şi în cóce, — la deal preste coperişul templuluĭ, la muntele Sionuluĭ, carele e sfinţit prin aduceri a minte de împĕraţiĭ ceĭ unşĭ. El cunoscea valea făcĕtorilor de caş colo jos între Moriah şi Sion, el scia, că ea e închisă cu coridóre de columne, că în adâncimea eĭ sînt grădinĭ şi palaţurĭ; dar preste tóte acestea se înălţară gândurile şi privirile luĭ la mulţimea de căsĭ de pe colina împĕrătéscă, — la casa luĭ Caiafa, la sinagoga cea mare, la pretoriul roman, şi la mormintele triste, dar măreţe ale luĭ Fasail şi Mariamneĭ, — ele tóte aveaŭ de sfund Garebul, care lucia purpuriŭ în depărtare. Şi când află în mijlocul lor palaţul luĭ Irod, óre nu-ĭ trebui să-şĭ aducă a minte de împĕratul, carele avea să vină, căruia i-s'a devotat el însu-şĭ, a căruĭ cărărĭ voia, să le netedéscă, a căruĭ mânĭ visa, că va avé să le umplă? Şi mai de parte alergă fantasia luĭ la zilele, în carĭ va veni noul împĕrat, pentru ca să céră proprietatea sa şi să o ĭea în posesiune, — Moriah şi templul sĕŭ, Sion şi turnurile şi palaţurile luĭ, cetăţuea Antonia, carea amenința aşa de întunecos colo la drépta de la templu, Besetha cetatea cea nóuă şi făr de ziduri, miliónele de Israiliţi, carĭ se vor aduna cu ramĭ de finic şi cu stégurĭ şi vor cânta cântărĭ de bucurie, pentru că Domnul a învins şi le-a dat lor de proprietate lumea.

Ómeniĭ grăesc despre visare, ca şi cum ea ar fi o apariţie a nopţiĭ şi a somnuluĭ. Eĭ ar trebui să o scie acésta mai bine. Tóte succesele, la carĭ ajungem, le-am sperat mai întâiŭ, şi tóte sperările se nasc în visărĭ treze. Recreare după lucru, vinul, care ne întăresce. Noĭ învĕţăm a ĭubi lucrul nu pentru el însu-şĭ, ci pentru prilejul de a visa, carele ni-l oferesce. Visarea e marea întrerupere a monotonieĭ din viaţa reală; monotonia aceea numaĭ din causa dăĭnuiriĭ eĭ celeĭ neîntrerupte nu o observăm şi nu o băgăm în samă. Viaţa e visare. Numaĭ în mormînt nu sînt visurĭ. Să nu surîdă nimenĭ asupra luĭ Ben Hur, pentru că el făcu aceea, ce ar fi făcut orĭ cine altul în acela-şĭ timp, în acela-şĭ loc şi în acele-şĭ împrejurărĭ.

Sórele se pleca spre sfinţit. Câtă va vreme lucitoriul luĭ disc păru a se odihni pe culmile depărtate ale munţilor apusanĭ, cufundând cerul de-asupra cetăţiĭ în flacărĭ şi tivind zidurile şi turnurile cu aur lucitoriŭ. Apoĭ se cufundă în dosul munţilor de la orizont. Liniştea de sară, ce era jur împrejur, îndreptă gândurile luĭ Ben Hur a casă. A fost un loc pe cer, spre méză nópte de la frontul neasemĕnat de frumos al sfinteĭ sfinţelor, — de acel loc se lipi privirea luĭ: chiar de desubt de el era casa luĭ părintéscă, de cum va mai esista casa aceea.

Influinţa alinătóre a sĕriĭ îmblânzi sentimentele luĭ, şi el uitându-şĭ de ambiţia sa se gândi la datorinţa, ce l-a adus la Ierusalim.

Când fusese cu Ilderim a fară în pustie, pentru ca să cerce locurĭ sigure şi să le cunóscă bine, pe cum un soldat studiéză ţara, în care va să facă o espediţie răsboĭnică, într'o sară sosise un sol cu vestea, că Grat e depus şi că Ponţiŭ Pilat e destinat, ca să-l fie următoriŭ.

Messala era acuma făr de influinţă şi-l credea mort. Grat era depus şi nu mai avea nicĭ o putere. De ce ar amâna decĭ Ben Hur încă şi pe mai de parte cercarea mameĭ şi soreĭ sale? Acuma nu avea să se témă de nimica. De cum va nu va puté să privéscă el însu-şĭ în închisorile din Iudea, totuşĭ putea să le cerceteze cu ajutoriul ochilor altora. Dacă le va fi aflat, voia, să le adăpostéscă într'un loc sigur, şi apoĭ după ce îşĭ va fi împlinit acéstă datorinţă primă şi-şĭ va fi liniştit ast fel consciinţa, voia, să se dedice cu totul împĕratuluĭ celuĭ ce avea să vină. S'a hotărît iute. În nóptea trecută s'a sfătuit cu Ilderim, şi acesta ĭ-a aprobat hotărîrea. Treĭ Arabĭ veniră cu el la Ierichon. Acolo ĭ-a lăsat pe eĭ şi caiĭ, pentru ca să mérgă singur pe jos mai de parte. Malluch avea să se întâlnéscă cu el în Ierusalim. Planul luĭ Ben Hur până acuma era numaĭ general.

În vederea viitoriuluĭ era pentru el mai consult, să rĕmână ascuns dinaintea oficialilor publicĭ, mai vîrtos înaintea celor romanĭ. Malluch era şiret şi credincios, el era omul cel mai potrivit spre a se cuprinde cu cercetările.

Întrebarea cea dintâiŭ era, că unde să încépă cu ele. Ben Hur în privinţa asta încă nu-şĭ limpedise planul. El doria, să încépă în cetăţuea Antonia. O tradiţie nu chiar veche spunea, că de desubtul clădiriĭ posomorîte să fie un labirint de închisorĭ, carĭ făceaŭ din cetăţue pentru Iudeĭ un obiect de grôză mai mult de cât garnisóna cea puternică. Acolo putea să fie un mormînt, în care să fie îngropate de viĭ mamă-sa şi soru-sa.

A fară de aceea omul în ast fel de casurĭ e tot de una aplicat a începe cercarea în locul acela, unde a suferit perderea, şi Ben Hur nu putu, să-şĭ ulte, că vĕduse pe ĭubitele sale mai pe urmă atuncia, când paza le ducea de-a lungul străduĭ în direcţia către cetăţue. De cum va nu vor mai fi acolo, dară vor fi fost acolo, atuncĭ va fi rĕmas vre o dovadă a acestuĭ fapt, vre o urmă, pe care avea numaĭ să înainteze neîntrerupt până la capĕtul eĭ. Dorinţa luĭ se lega a fară de aceea de o sperare, la care nu putea, să renunţe numaĭ aşa. El scia de la Simonide, că Amrah, servitórea Egipténă, mai trăia. Ne vom aduce a minte, că fiinţa acésta credinciósă în diminéţa, în care se descărcase nenorocirea preste casa Hur, s'a smuls din mânile paznicilor şi a alergat înderĕpt în palaţ şi acolo a rĕmas, când aŭ sigilat întrările luĭ. În anii următorĭ s'a îngrijit Simonide de traiul eĭ; aşa trăia ca încă şi acum acolo, singura locuitóre a acelei căsĭ marĭ, carea Grat pe lângă tóte silinţele sale n'a putut, să o vîndă. Istoria legitimilor eĭ proprietarĭ a fost de ajuns, ca să depărteze de la ea pe toţĭ, atât pe ceĭ ce ar fi dorit, să cumpere vre o casă, cât şi pe ceĭ ce ar fi voit, să cuprindă casa acésta cu puterea. Ceĭ ce treceaŭ pe acolo, priviaŭ la ea şoptind cu spaimă. Ieşise vestea, că ea e vrăjită; vestea asta póte că se scornise aşa, că ómeniĭ vĕduseră une oria pe sermana Amrah pe coperiş orĭ în dosul vre uneĭ ferestĭ zăbrelate. A bună samă nu a petrecut nicăirĭ vre un spirit în chip aşa de statornic ca ea în casa aceea, şi nicĭ nu a fost altă casă mai ocolită ca acésta şi prin urmare şi mai potrivită spre a fi locaşul unuĭ spirit. Ben Hur spera, că de la Amrah va primi vre o veste, carea chiar şi dacă ar fi descurajătóre, totuşĭ putea să-ĭ fie de folos. La tot casul vederea eĭ în locul acela scump pentru amintirile cele legate de el avea, să-ĭ facă bucuria cea mai mare, ce a fară de aflarea mameĭ şi soreĭ sale putea să esiste pentru el.

Se hotărî decĭ, să se ducă mai întâiŭ la casa aceea veche şi să cerce a se întâlni şi a grăi cu Amrah.

Cu hotărîrea acésta se sculă preste puţin după sfinţirea sóreluĭ şi începu a se pogorî de pe munte, de-a lungul drumuluĭ, carele de la culme se îndrepta spre nordost. Mai la vale, aprópe de póla munteluĭ, chiar lângă álvia Chidronuluĭ se încrucişă calea luĭ cu drumul, care ducea spre mézăzi la satul şi lacul Siloah. Acolo găsi pe un păstoriŭ, carele mâna oile sale la târg. Grăi cu omul acela şi i-se însoţi, şi în societatea luĭ pe calea, ce ducea prin Gethsemane, întră în sfînta cetate prin pórta pescilor.

(Va urma.)

Laptele.

Consumaţiunea lapteluĭ şi a produselor sale a luat o desvoltare mare în străinătate. Mai cu samă în Germania şi în Anglia, în mare parte şi în Elveţia, în Statele Unite ale Americeĭ, întrebuinţarea lapteluĭ e generală. Nu e familie, care să nu fi fost pătrunsă de folósele marĭ ale acestuĭ aliment. Lucrătoriĭ din fabricĭ şi ceĭ agricolĭ din aceste ţĕrĭ aŭ ajuns la convingerea, că e mai folositor a bé un păhar de lapte bun şi sănătos, de cât o céscă cu rachiŭ otrăvitor şi dăunător sănătăţiĭ. Produsele lăptóse érăşĭ se consumă destul de mult în aceste ţĕrĭ, mai cu samă în Germania. Smântâna, untul, brânza şi alte produse ale lapteluĭ aŭ luat locul diferitelor cârnurĭ uscate, mai în tot de una vătĕmătóre stomaculuĭ.

Pe de o parte că laptele e mai ieftin, dar mai are şi avantajul, că hrănesce mai bine şi mai substanţial.

Chiar şi cârmuitoriĭ aŭ început a preţui importanţa produselor lăptóse, întroducêndu-se brânza ca hrană în anumite zile la soldaţĭ şi arestaţĭ.

Consumarea lapteluĭ în timpul tinereţeĭ are o înrîurire pe desvoltarea în viitor a

corpului. S'a constatat, că în părţile, unde copilul de mic nu e hrănit cu lapte, mortalitatea e mai mare.

Laptele e cel mai firesc aliment pentru om şi singurul, cu care ne putem hrăni timp mai îndelungat fără nici o scădere simţită pentru buna stare trupéscă: el e fórte nutritor şi se preface óre cum pe nesciute în sânge. Cel mai bun e laptele de vară, muls de diminéţă, de la o vacă sănătósă hrănită la grajd cu fîn bun. Érna laptele nu e atât de bun; de asemenea laptele de sără e mai slab de cât cel de diminéţă. Pe urmă atîrnă şi de la aceea, cu ce se hrănesce vaca. Dacă se hrăuesce cu ierburi, laptele e mai apos, şi a dese ori unele dintre sucurile ierburilor trec în lapte şi-i dau un miros ori gust cu totul deosebit, care nu în tot de una e priincios.

Fórte bine-i priesce omului laptele călduţ crud aşa, cum a fost muls de la vacă. Laptele fert e mai puţin nutritor şi se mistue mai greu.

Laptele fert însе se păstréză mai bine, mai ales ţinut fiind la un loc récoros şi svîntat, însе nu la aer liber. Mai bine se păstréză laptele la o temperatură de 8—10° R. Vasul de lemn, porţelan, sticlă ori lut, în care se păstréză laptele, trebue să fie cu deosebire curat. Vasele de metal şi mai ales cele de aramă nu sînt bune pentru păstrarea laptelui, fiind că ele îl pot otrăvi.

Laptele bun e alb şi gros, e dulce şi nu are nici un miros neplăcut. Lăsând, să cadă o picătură de lapte bun pe unghie, ea nu se scurge, ci rămâne rotundă, ér lăsând o picătură în apă curată, laptele bun cade la fund.

„Albina.“

Bibliografie.

A apărut:

„Dietetica poporală“ cu deosebită consideraţiune la modul de viaţă al ţeranului român, tipărită cu ajutorul *Asociaţiunii*.

Cartea ilustrată cu mai multe figuri în text este un adevărat material instructiv cu deosebire pentru preoţii, învăţătorii şi economii nostri de la sate.

Onoraţii Domni, cari aŭ primit liste de abonament pentru acéstă lucrare, sînt rugaţi a mi-le retrimite fie ori şi cu ce resultat.

Preţul unui esemplar cu porto postal cu tot costă numai 85 cr.

Mai lesne se póte procura prin asemnaţiuni postale adresate la subcrisul.

Cel ce abonéză 10 esemplare de o dată, primesce unul gratis.

Bran (Törcsvár) la 22 Ianuar 1898.

Simeon Stoica
medic.

A apărut

Calendarul „Unirii“

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat şi interesant:

Cronologie. Serbătorile, Regentul, Întunecimi, Anotimpuri, Umblarea timpului, Lunile cu poveţe economice şi semne de timp. Regenţii europeni. *Sematismul provinţei mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce şi ungurésce şi cu posta ultimă şi a parochilor, cum şi a diferitelor dicasterii.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiţă biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat“*, poesie de Al. Vlăhuţă. *George Coşbuc* (cu portret) note biografice şi trei poesii: *Epigramă* (în vrîsta de 12 ani), *Pe cerîu* (de 14 ani) şi *Beda* (din 1886). *Ales. Bohăţel*, biografie şi portret. *Cisme de 'mprumut* şi *S'a turcitu-se băĕtul*, anecdote hazlii de Th. D. Speranţă. *Glume. Morţii nostri* (bărbaţii gr. cat. fruntaşi morţi în 1897) cu portretul *br. David Urs* şi *Iosif Hossu. Sfaturi*. Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserţiuni.

Din acest cuprins ori cine se póte convinge, că acest Călindar *e cel mai potrivit şi mai bun pentru preoţimea nóstră gr. cat. în special.*

Preţul unui exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecesci* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenţei Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar mai vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, cărnia şi chemarea sa sublimă îi impune datorinţa strictă de a studia mai adânc misteriile sfintei nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopesci şi pentru cele parochiale, ori unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largi ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

Carte de instrucţiune militară *pentru şcólele de şărgi de infanterie ces. şi reg.* compusă de *Dimitrie Bardosi* supralocotenent c. şi r. în reg. de infanterie Nr. 35. Editura auctorului. Oradea Mare 1898. Cu tipariul lui Iosif Láng. Preţul 55 cr.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Sîntem informaţi, că dl editor *venitul curat al acestei publicaţiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericesci
din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiuni ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unui esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nici un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunii nóuĕ create prin legile aceste.

Euchologiu

ediţiunea a dóua, revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie veliină, tiparit frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul neiegat fl. 2.80, éra legat în pele tare fl. 3 80.

Instituţiunile calvinesci
în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Cestiuni
din
dreptul şi istoria bisericei românesci unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei“ şi a dlui Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolitului Vancea şi a bisericei unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în cari se daŭ inviaţiuniie cele mai bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţii la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dării de *case*, 2. a dării de *câştig*, 3. a dării după *camete*, 4. a dării *supletóre* generale de *venit*, 5. a *taxei de scutire* dela *miliţie*, 6. a dării de *arme* şi de *vinat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul unei broşuri e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Editor şi redactor réspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nr. 62—1898. (6) 3—3

Concurs.

Pentru restaurarea bisericii gr.-cat. din Veneţia inferióră, Comitatul Făgăraşului, dĕrîmarea turnului, ce stă separat de biserică, pe cum şi pentru clădirea turnului din noŭ lângă biserică se determină ţinerea licitaţiunii minuende pe ziua de 6 Martie 1898 st. noŭ la órele 11 a. m. loco Veneţia inferióră în şcóla gr.-cat. cu preţul strigării de 2342 fl. 66 cr. v. a. solvindi în 3 rate.

Doritorii de a lua în întreprindere acestea sînt rugaţi a se presenta pe terminul defipt.

Condiţiunile mai în detail se pot vedé în ori ce zi la Domnul prim curator Iacob Popeneciŭ protopretor în pensiune.

Veneţia inferióră în 23 Ianuariŭ 1898.

În numele Curatoratului bisericesc:

Vidi. **B. Raţ** vicariŭ for. — **Georgiŭ Modoroea** adm. paroch. iuter.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 26 Februariŭ 1898. Numĕrul 8.

Procesul Zola.

Procesul Zola aşa, cum l-am vĕdut desfăşurându-se, e un eveniment, de care datorĭ sînt a se ocupa toţĭ aceia, carĭ petrec cu ceva-şĭ luare a minte desvoltarea lucrurilor din lumea mare.

Procesul acesta n'a fost un proces al câtor va persóne, ci a fost un proces de ideĭ şi de aspiraţiunĭ, cum puţine aŭ mai fost în istoria întrégă a némuluĭ omenesc.

Persónele, carĭ aŭ avut rol, dispar, şi ceea ce pe noĭ ne interesézĕ, sînt motivele, carĭ aŭ urzit, aŭ călăuzit şi aŭ dus la sfârşit lucrul întreg.

Ca să o spunem din capul loculuĭ: Procesul Zola a fost procesul iudeismuluĭ în contra creştinismuluĭ.

Orĭ cum s'ar înfrumseţa lucrurile, orĭ cum s'ar sili liberaliĭ a arĕta pe creştinĭ de fanaticĭ faţă de religiunea mosaică, cestiunea iudeismuluĭ si în consecinţă antisemitismul nu sînt cestiunĭ religióse, ci cestiunĭ sociale-politice.

Creştinismul s'a născut din religiunea luĭ Moĭsi, Isus Christos a deplinit numaĭ Legea, ér n'a stricat-o. Prin urmare creştinul, care nu uresce pe om, ci uresce numaĭ erórea, nu póte să uréscă nicĭ pe Jidov, pentru că e Jidov, ci trebue să uréscă numaĭ erórea, care este impersonală.

Alta este însĕ religiunea luĭ Moĭsi şi alta e iudeismul. Iudeismul e un sistem social şi politic, pe cum sistem social şi politic e şi liberalismul. Şi orĭ ce sistem social trebue să purcédă de la nisce principiĭ sociale, de la nisce principiĭ etice, pentru că numaĭ principiĭ etice pot să alcătuéscă temeiul uneĭ însoţirĭ de ómenĭ, şi principiile materiale presupun neapĕrat esistinţa unor principiĭ etice.

Căpitanul Dreyfus a fost numaĭ incident, a fost numaĭ prilej: obiectul procesuluĭ aŭ fost cele dóuĕ direcţiunĭ etice-sociale: iudeismul şi creştinismul.

Dar cum vine, de tocmaĭ condamnarea căpitanuluĭ Dreyfus a trebuit să fie prilejul pentru isbucnirea acestuĭ proces atât de colosal?

Esplicarea e fórte uşóră. E sciut, că în Franţa, de şi Jidoviĭ sînt într'o minoritate cu adevĕrat disparentă, totuşi iudeismul esercită o influinţă de tot enormă. Capitalele în mare parte se află în mânĭ jidovescĭ, şi ţara geme sub jugul capitaliştilor jidovĭ.

În aniĭ din urmă poporaţiunea a început, să vadă, cum Franţa întrégă a ajuns pe mâna câtor va usurarĭ fără conscienţă. Maĭ mult s'a vĕdut acest lucru cu ocasiunea scandalelor panamiste. S'a vĕdut adecă cu acel prilej, cum nisce speculanţĭ ordinarĭ aŭ stors din buzunarele poporuluĭ de jos al Franţeĭ sute şi sute de milióne, carĭ apoĭ s'aŭ ales mere pere. Cine aŭ fost óre eroiĭ acelor ne maĭ pomenite tâlhărilĭ? Eraŭ toţĭ Jidovĭ!

E mirare, dacă poporul francez dus pe ghéţă şi pungăşit s'a revoltat şi a început, să vadă în iudeism un pericol pentru ţară şi pentru naţiune?

Să adaugem la tóte acestea, că e lucru dovedit, că tóte tradările de patrie din vécul nostru aŭ fost sevârşite aprópe fără escepţiune de Jidovĭ?

Ce putea fi decĭ lucru maĭ natural, de cât ca Jidoviĭ să cerce a se rehabilita şi a spĕla de pe sine petele cele multe, cu carĭ se mânjiseră în timpul din urmă?

Şi ce ocasiune maĭ bună li-se oferia, de cât aceea de a arĕta, că Dreyfus a fost osîndit nevinovat şi încă numaĭ de aceea, pentru că era Jidov?

Calculul era făcut cu isteţime. Afacerile de spionaj în tóte ţĕrile se pertractézĕ secret. Eĭ calculaŭ decĭ, că pe basa simplă, că judecarea luĭ Dreyfus s'a făcut în secret, vor puté să cérĕ achitarea luĭ, pentru că eĭ bine sciaŭ, că guvernul nu se va învoi la comunicarea în public a actelor, pe a căror basă Dreyfus a fost osîndit.

Pe calea acésta credeaŭ eĭ, că vor compromite pe creştinĭ şi vor rehabilita în persóna luĭ Dreyfus jidovimea întrégă.

Şi în scopul acesta jertfit-aŭ sume enorme. Nicĭ chiar eĭ Jidoviĭ nu négă tare, că zece milióne s'aŭ jertfit pentru influinţarea opiniuniĭ publice în favorul luĭ Dreyfus. Nicĭ când nu s'a vĕdut în mĕsură atât de înspăimîntătóre puterea iudeismuluĭ, ca din incidentul acesta. Aprópe presa întrégă din lume a ţinut partea luĭ Dreyfus şi Zola. În ziua cea dintâiŭ a procesuluĭ Zola a

---

Feuilleton.

Unirea Românilor

din părţile satmarene în vécul al 14-lea

şi

Mănăstirea s. Michail din Maramurĕş.

(Continuare.)

c) Când s'aŭ unit Româniĭ schismaticĭ din părţile castruluĭ Megyesuluĭ?

Răspunsul combinativ îl propun în următórele:

Pontificele Clemente al VI-lea cu d. Avenione XVI Cal. Nov. 1345 în epistola scrisă cătră regele Ludovic I zice, că după cum i-s'a relatat, dintre *Olachiĭ Românĭ*, locuitorĭ în părţile Ungarieĭ, Transilvanieĭ, Ultraalpine şi Sirmiŭ, câţĭ va deja s'aŭ întors la credinţa catolică, şi în causa aceleĭ unirĭ a scris nescarĭ epistole la regele Ludovic, regina Elisaveta şi alţĭ fruntaşĭ românĭ, [1] éră la 1348 tot acel Pontifice invită pe minoriţĭ, ca să mérgă în părţile Cumanieĭ şi la alte naţiunĭ de lângă confiniile Ungarieĭ, dintre carĭ deja mulţĭ s'aŭ întors la credinţa catolică, ca pe aceia să-ĭ întăréscă.

Regele Ludovic la cererea-ĭ proprie în anul 1351 tot de la acel pontifice capĕtă facultate, ca pentru schismaticĭ, Filisteĭ (Iasigĭ?) Cumanĭ, Tatarĭ şi alţiĭ, carĭ s'ar întórce la credinţa catolică, să pótă întemeia şi dota bisericĭ, acele să le pótă supune după voinţa sa orĭ căruĭ archiepiscop orĭ episcop, şi să dispună preste statorirea decimelor, ce le-ar solvi aceĭ necredincioşi.

Combinând acestea cu aceea. că la anul 1296 în comitatul Sabolciŭ se află urmă de posesiunĭ de ale Cumanilor [1] şi ale Bissenilor, [2] că la anul 1347 din oraşul *Nympti* (Németi-Szatmár) capelanul regeluĭ şi regineĭ Elisaveta cu numele *Toma* se dispune de episcop al Milcovuluĭ, [2] decĭ acela a trebuit să scie limba română şi să cunóscă relaţiunile bisericescĭ ale Românilor, şi în urmă luând în consideraţiune afirmarea Pontificeluĭ Gregoriŭ XI din 1377, că în Ungaria cam de 20 anĭ în cóce s'aŭ unit maĭ 50.000 de ómenĭ a fară de muierĭ şi de pruncĭ, conchidem:

Că unirea din părţile satmarene saŭ din dominiul castruluĭ Megyes s'a făcut între aniĭ 1340—77, decĭ sub domnirea regeluĭ Ludovic I.

III.

Adeverit este, că la 1377 pe un teritoriŭ estins din părţile satmarene până cătră Maramurĕş era lăţită unirea bisericéscă între

---

[1]) Dintre carĭ Nicolaŭ volvodul de Anginas póte să fie volvodul din Angyalos fostă posesiune a familieĭ Ciahul (român).

[1]) Ferra Iteg et Coas.

[2]) Dob lângă Satmar. Cfr. Szirmay o. c. T. II. p. 189.

[2]) Epistola *Pontif Clem.* VI. d. *Avenione* IV. Cal. Aprilis 1347. Între capelaniĭ curţiĭ regale maĭ figuréză preoţĭ din Satmare încă la 1247, 1268, 1508, şi regina Elisaveta pentru Minoriţiĭ din Satmar a zidit claustru închinându-l în onórea s. Elisavete. Cfr. Szirmay o. c. T. I. 204—207. Episcopul denumit al Milcovuluĭ cu numele Vitus, fost capelan al regeluĭ Carol Robert, încă a fost de lângă Satmare, s'a supranumit Vasvari Vitus, a fost denumit la 1332. Episcopuluĭ Milcovuluĭ eraŭ supuse părţile din România, din Moldova, ţara Bârseĭ şi Secuimea (la 1518), şi ca atare a trebuit să scie limba română.

primit mai bine de 100.000 depeşe din tóte părţile lumii?

Cine le-a pus tóte aceste la cale? Numai singur alianţa israilită internaţională!

Dar tóte încercările lor zădarnice aŭ rĕmas. Tóte s'aŭ frânt în faţa sentimentuluĭ adânc de moralitate, — în faţa patriotismuluĭ luminat al poporuluĭ francez.

Jidovii aŭ vrut, să se rehabiliteze. În schimb s'aŭ blamat pentru tot de una. Acum trebue să vadă şi ceĭ orbĭ, că e iudeismul ca sistem social-politic, ér nu ca sistem religios, care primejduesce viaţa naţiunilor creştinescĭ, pentru că e un sistem subversiv şi de tot contrar concepţiunii creştinescĭ de morală.

De azĭ în colo iudeismul şi creştinismul vor sta faţă în faţă cu vizirul deschis.

Avem încredere în Dumnezeŭ, că morala creştină va reuşi pururea învingĕtóre.

De o cam dată marcarea acésta a celor dóuĕ puncte de vedere sociale şi politice se póte socoti de resultat real al procesuluĭ Zola.

— **Efectele legilor politice-bisericescĭ,** pe cum era de prevĕdut, sînt înstrăinarea poporuluĭ de biserică. Înstrăinarea acésta se întîmplă în mĕsură mai mare chiar la confesiunile protestante, a căror ministri şi conducĕtorĭ speraseră, că prin nóuĕle legĭ îşĭ vor înmulţi credincioşiĭ pe contul catolicilor. Din anuariul statisticiĭ ungare pe 1896 se vede, că în anul acesta s'aŭ închiat înaintea oficiilor civile 121.776 de căsătoriĭ. Din ceĭ ce aŭ închiat căsătoria civilă, s'aŭ presentat la biserică 50.507 părechĭ rom. catolice, 11.443 gr. cat., 14.602 gr. or., 10.419 luterane, 18.087 calvine, 480 unitare şi 4.417 israilite, la olaltă 109.955. Subtragênd numĕrul acesta din 121.776 resultă, că 11.824 părechĭ nu s'aŭ cununat în faţa bisericiĭ, ceea ce dovedesce o rĕcire şi scădere a simţuluĭ religios.

Trecerile de la o confesiune la alta şi la neconfesionalitate încă e consternătóre pentru protestanţĭ. Prin schimbarea de religiune la romano-catolicĭ aŭ repăşit 787, aŭ întrat 1206, câştigul e de 419; la gr. catolicĭ aŭ repăşit 1019, aŭ întrat 2557, câştig 1538; la gr. orientalĭ aŭ repăşit 2600, aŭ întrat 966, perdere 1634; la Luteranĭ aŭ repăşit 733, aŭ întrat 450, perdere 283; la Calvinĭ repăşiţĭ 806, întraţĭ 790, perdere 19; la Unitarĭ repăşiţĭ 133, întraţĭ 397, câştig 264; la Israiliţĭ repăşiţĭ 220, întraţĭ 137, perdere 83.

Confesiunile protestante pe lângă perderile suferite prin trecerea la altă confesiune aŭ avut perderĭ considerabile şi prin declararea multora de neconfesionalĭ. Dintre Luteranĭ s'aŭ declarat de neconfesionalĭ 775, ér dintre Calvinĭ 1540 de individĭ, dintre romano-catolicĭ s'aŭ declarat neconfesionalĭ 923, dintre greco-catolicĭ 27, dintre greco-orientalĭ 717, ér dintre Israiliţĭ 28. Pe cum vedem din datele acestea, legile cele nóuĕ aŭ causat stricăciuni tuturor confesiunilor. Ce ne mângâe, este, că dintre greco-catolicĭ numaĭ 27 s'aŭ declarat neconfesionalĭ; probabil, că şi aceştia vor fi Rutenĭ. Resultă deci, că poporul nostru ţine mai strîns la biserica sa de cât ceĭ alalţĭ concetăţenĭ la bisericile lor.

— **Magiarisarea numelor în 1897.** — Telkes Simon, presidentul societăţiĭ centrale pentru magiarisarea numelor, publică în „Bud. Hirlap“ din 23 a c. un raport despre magiarisarea numelor sevârşită în anul 1897. Din raportul acesta reproducem următórele:

„Între ceĭ ce-şĭ schimbă numele, cu privire la religiune, şi acésta le servéscă spre laudă, sînt în maioritate încă şi acuma Jidovĭĭ. Dintre toţĭ ceĭ 1841 de schimbătorĭ de nume, cărora li-s'a conces acésta în anul 1897, aŭ fost 990 Jidovĭ, aşa dară 53·77% ale sumeĭ totale. Atâţia magiarisătorĭ de nume de religie jidovéscă până acuma nu aŭ fost încă în nicĭ un an.

„Romano-catolicĭ aŭ fost 633, greco-catolicĭ 70, greco-orientalĭ 8, evangelicĭ de confesiunea augustană 82, evangelicĭ reformaţĭ 53 şi unitarĭ 5.“

Când cetim acestea, să ne aducem a minte, că greco-catolicĭ a fară de Românĭ maĭ sînt în Ungaria şi Rutenĭĭ, ér greco-orientalĭ a fară de Românĭ maĭ sînt şi Sêrbiĭ.

Cine sînt păzitoriĭ credincioşĭ aĭ pactuluĭ dualistic. — Cetim în „Vaterland“ din 19 a c. următórele:

„Un curios representant al pactuluĭ din 1867 este actualul ministru president ungar al Maiestăţiĭ Sale, baronul Bánffy. După vorbirea sa de ĭerĭ despre acusele ridicate de Rohonczy referitor la baniĭ de alegerĭ a zis în culoare după „Magyarország“ din cuvînt în cuvînt următórele:

„„Mărturisesc, că sistemul nostru de alegere sufere de multe scăderĭ, şi asta va ţiné până atuncĭ, până când va dura lupta pentru chestiuni de drept de stat, până când va maĭ esista o partidă, a căreĭ program stă în contrazicere cu sistemul de stat esistent. Dacă va înceta, dacă din programele partidelor va dispăré punctul referitor la dreptul public de stat, corupţiunea va deveni superfluă.“

„Aşa dar baronul Bánffy nu zice nicĭ maĭ mult, nicĭ maĭ puţin pentru discreditarea şi subminarea pactuluĭ din 1867, de cât că acesta numaĭ prin corupţiune se póte susţiné. Nicĭ cel maĭ înverşunat inimic al pactuluĭ dualistic n'ar puté obiecţiona ceva maĭ păgubitor pentru acesta, şi fiind că chiar regescul ministru president o zice, acéstă enunciaţiune nu e alt ceva de cât o bombă. Pe lângă ast fel de vederĭ, prin carĭ şeful maiorităţiĭ şi al partiduluĭ aderent la pactul dualistic se declară pe sine de capul corupţiuniĭ şi ast fel de incapabil de a susţiné un sistem cu mijlóce cinstite, ar fi datorinţa luĭ, întru cât ţine la cinstea sa maĭ mult de cât la orĭ ce, — a dimisiona şi a preda guvernarea la ast fel de bărbaţĭ, carĭ sciŭ representa şi conduce afacerile statuluĭ cu mijlóce cinstite. Alt cum de fapt nu baronul Bánffy este cel dintâiŭ ministru president ungar, care nutresce presupunerea, că sistemul dualistic se póte susţiné numaĭ cu vestitele

---

Românĭ, carĭ sub iurisdicţiunea episcopuluĭ latin aŭ fost păstoriţĭ în bună parte prin misionariĭ minoriţĭ şi alţĭ preoţĭ latinĭ din acele părţĭ.

Nu trec însĕ 14 anĭ, când étă că lângă acel teritoriŭ locuit de Românĭ uniţĭ prin Românii voĭvodĭ *Balc* şi *Drag* se înfiinţézĕ o mănăstire. Fundaţiunea aceleĭ mănăstirĭ la cererea fundatorilor respectivĭ se acceptézĕ şi se confirmă nu prin regele Ungarieĭ, nicĭ prin Scaunul pontificial din Roma, ci prin patriarchul Constantinopolitan, şi ce e maĭ bătĕtoriŭ la ochĭ, e, că iurisdicţiunea priorului aceleĭ mănăstirĭ se estinde între altele şi preste dominiul *Megyesalja*.

Am sta dară în faţă cu o *mănăstire gr. or. schismatică,* înfiinţată în nemijlocita apropiare a unuĭ teritoriŭ locuit de Românĭ uniţĭ.

Étă cestiunea, cu lămurirea căreia dorim a ne ocupa, o cestiune legată de unirea din părţile Megessalleĭ (Megyesuluĭ).

Maĭ înainte de a atinge direct întrebarea, că óre mănăstirea închinată în onórea *s. Michail din Maramurĕş cu ocasiunea fondărĭĭ* fost-a gr. orientală *schismatică,* orĭ *unită de rit oriental,* aflu de bine a schiţa împrejurările politice şi bisericescĭ de pe timpul înfiinţărĭĭ aceleĭ mănăstirĭ.

Până când regele Ungarieĭ *Sigismund* aşa zicénd fără ceva succes s'a luptat şi era ocupat cu suprimarea rebeliuniĭ din Croaţia şi Dalmaţia (1389), relaţiunile politice, în carĭ a stat maĭ înainte faţă de *Ţara românéscă, Moldova* şi *Polonia,* întru atâta s'a deteriorat, în cât Moldova şi Ţara românéscă deja la 1389 închiară alianţă cu Polonia în contra Ungarieĭ.

Şi de óre ce regele Sigismund nu s'a simţit destul de tare de a ataca Polonia, suferind a vedé, cum se deslipesc de Ungaria ţĕrile ca Galiţia şi Lodomeria, a voit, ca cel puţin pe aliaţiĭ Polonieĭ să-ĭ înfrângă.

Spre acest scop la 1390 se duce cu óste în contra Moldoveĭ şi învinge pe voĭvodul *Ştefan*.

Măcar că urmă istorică detaiată despre aceea nu este, totuşi din considerarea, că Balc şi Drag la anul 1390 şi 1392 drept de la Sigismund capĕtă dominiul *Chioruluĭ* şi al *Erdĕduluĭ,* trebue să presupunem, că aceĭ voĭvodĭ românĭ ca comiţiĭ Maramurĕşuluĭ şi Satmaruluĭ aŭ luat parte activă în rĕsboiul purtat la 1390 în contra Moldoveĭ.

Când se purtase rĕsboiul cu Moldova, aci era nu numaĭ episcopia unită catolică a *Seretuluĭ* independentă, supusă numaĭ Scaunuluĭ pontificial din Roma, ci şi ĭerarchie gr. orientală, supusă acuşi Episcopuluĭ din *Haliciŭ,* acuşi *Patriarchuluĭ din Constantinopol,* fiind acolo ca Archiereŭ gr. oriental (schismatic) un anumit *Ieremie* trimis din partea Patriarchuluĭ din Constantinopol.

E probabil, că voĭvodiĭ Balc şi Drag parte ca confinierĭ, parte cu ocasiunea rĕsboinuluĭ din 1390 să fie făcut cunoscinţă cu acel Archiereŭ, cu atât maĭ vîrtos, de óre ce familia lor avea legăturĭ cu Româniĭ ĭeşiţĭ din Maramurĕş şi rĕmaşĭ în Moldova.

La 1350 un anumit *Nicodim* din oraşul Prilep [1]) din apropiarea Ochrideĭ, lăsând părinţiĭ sĕĭ se face călugĕr şi ca atare cutrieră Sêrbia, Ţara românéscă, trece în Transilvania pe la Giŭ şi ţara Haţeguluĭ. unde fundézĕ mănăstirea Prislopuluĭ [2]) (azĭ a Silvaşuluĭ), apoĭ érăşĭ se întórce în România, unde la 1406 móre în mănăstirea *Tişmana.* [3])

Călugărul acesta vestit, de şi născut din părinţĭ sêrb şi grec, a putut şi a trebuit să cunóscă limba română, de óre ce în Prilep erau mulţĭ Românĭ. [4])

---

[1]) Olim sedes celeberrima regum Serborum.
[2]) Haşdeŭ »Istoria critică a Românilor« 1873. Fasc. II.
[3]) A stat în relaţiune maĭ de aprópe cu părţile Hunedórei şi cu ţara Haţeguluĭ.
[4]) Jiricek »Geschichte der Bulg.« p. 218.

alegerĭ infame şi cu o chivernisélă scelerată. Tocmaĭ contrarul e adevĕrat: Elementele cele maĭ infame şi chivernisél'a cea maĭ miserabilă s'aŭ putut susţiné numaĭ aşa, că s'aŭ acoperit cu pactul dualistic şi s'aŭ presentat ca proptelele indispensabile ale aceluia. Dar chiár acésta trebue să fie perirea pactuluĭ dualistic. Dimpotrivă e sigur, că pactul dualistic are şi ar avé cele maĭ sigure proptele în straturile estinse ale poporaţiunii, dacă ómenii ar face o politică, care nu strivesce la părete tocmaĭ elementele credincióse pactuluĭ. Firesce lucrul acesta e imposibil: a maltracta maĭ mult orĭ maĭ puţin catoliciĭ şi naţionalităţile credincióse pactuluĭ şi a păstra făr de corupţie şi făr de violenţă pentru pact cele alalte elemente ale naţiunii, carĭ nu sînt credincióse pactuluĭ. Aicĭ zace nedurabilitatea situaţieĭ întregĭ, şi şi acésta ar dovedi numaĭ, că trebue să ne lăpĕdăm în sfĭrşit de sistemul liberal-şovinist, a cărui cap actual chiar acum recunósce pe faţă în chip ulmitoriŭ: Noĭ trăim din înşelăciune şi din forţă. Cum póte să fie binecuvîntat un ast fel de sistem, asta ne-ar plăcé, să ne-o lămurésc'ă un factor conscienţios.“

Neuniţii şi congrua. — Din „Tel. Rom.“ din 22 a c.:

„Considerând trecutul patrieĭ nóstre putem susţiné, că societatea a făcut fórte mult pentru promovarea statuluĭ. În special societăţile religióse — bisericile — aŭ pus basa cea maĭ sănătósă desvoltăriĭ culturale a cetăţenilor. Civilisaţiunea întrégă a purces la noĭ — ca în multe alte ţĕrĭ — din îngrijirea bisericilor faţă de prosperarea credinciosilor lor. Ba a dese orĭ aflăm prelaţi chiar şi în fruntea oştirilor pentru apĕrarea patrieĭ în contra armelor duşmane. La Mohaciŭ d. e. aŭ căḑut 7 episcopĭ pe câmpul de onóre. Altă dată vedem archiereĭ, respective bisericĭ, jertfind din avutul lor milióne pentru trebuinţele de răsboiŭ ale ţĕriĭ.

„Cel maĭ înalt şi valoros serviţ, ce l-aŭ făcut şi-l fac bisericile statuluĭ, constă fără îndoélă în a desvolta pe basa principiilor etice ale sistemuluĭ religios sentimentele morale în toţĭ fiiĭ patrieĭ, dând ast fel poporuluĭ o crescere, fără de care întreg organismul statuluĭ s'ar prăbuşi, ca un edificiŭ ridicat pe temelie de năsip.

„Cercat-aŭ némurĭ culte, să respingă ajutoriul bisericiĭ — dar observând clătinarea edificiuluĭ s'aŭ grăbit a repara grabnic partea slăbită. —

„Epigonĭ, ér nu bărbaţĭ de stat aŭ început a maĭmuţări şi la noĭ asemenea porniri, căutând a slăbi nimbul bisericilor şi a paralisa salutara lor activitate şi influinţă; dar tendenţele socialistice, comunistice şi aprópe anarchistice, carĭ — cu o ĭuţélă necredibilă ieaŭ dimensiunĭ tot maĭ estinse, le va deschide nu preste mult, ba aŭ chiar început deja a le deschide ochiĭ, în cât — voind a susţiné interesul ţĕriĭ — vor trebui să dea bisericilor, ceea ce spre binele obştesc este a lor.

„Din aceste considerante om cu minte nu va puté nega salutarul şi nepreţuibilul serviţ, ce bisericile îl fac statuluĭ, şi fără de ajutorul cărora esistenţa luĭ devine problematică.

„În urmarea acestora organele statuluĭ sînt datóre nu numaĭ a împedeca nobila activitate a bisericilor, ci a îngriji de subsistenţa servitorilor eĭ, a preoţilor, ca aceştia — liberĭ de gândurile subsistenţeĭ — să se pótă dedica esclusiv înalteĭ lor misiunĭ şi chemărĭ, de a deştepta şi întări sentimentele religióse şi a îngriji de cultivarea tuturor acelor factorĭ, carĭ promovézĕ şi susţin moralul public, tăria şi garanţia cea maĭ sigură a statuluĭ, pe cum şi a orĭ căreĭ societăţĭ.

„Din cultivarea acestor factorĭ resultă ca o urmare naturală şi alte vîrtuţĭ cetăţenescĭ: iubirea ordiniĭ, lealitatea către dinastie, iubirea pămîntuluĭ, în care te-aĭ născut şi trăescĭ, iubirea patrieĭ, respectul către legĭ etc.

„Preoţimea bisericiĭ nóstre române şi-a achitat tot de una din belşug acéstă datorinţă. Ba maĭ mult, nu credem, să fie biserică, care în acéstă privinţă să ne întrécă. Ţinuta poporuluĭ român este cea maĭ vorbitóre dovadă pentru acésta.

„Nicĭ când poporul român n'a dat câtu-şi de puţină bănuélă, că este infidel tronuluĭ şi dinastieĭ. În cele maĭ critice timpurĭ tronul a aflat deschis peptul prăjit de sóre al Românuluĭ şi pregătit pentru primirea gloţuluĭ duşman. —

„Nicĭ când poporul român nu s'a arĕtat duşman patrieĭ, mameĭ sale proprie, de şi aceea a fost şi este pentru el maĭ mult, ca maşteră. Cu duşmaniĭ ţĕriĭ nicĭ când n'a cochetat, ér să-ĭ invite chiar, să ocupe ţara şi să le dea spre acest scop ajutoriul sĕŭ, cu atât maĭ puţin. Să spue Turciĭ, dacă Româniĭ le-aŭ aşternut când va calea cu florĭ spre a-şi înfige semiluna pentru vécurĭ în sufletul ţĕriĭ, capitala de acum a Ungarieĭ. —

„Cu tóte aceste care a fost résplata laudabililor conducĕtorĭ aĭ poporuluĭ român, a clerului nostru. Nu numaĭ nu li-s'aŭ dat ajutóre materiale, ci dimpotrivă aŭ fost discreditaţĭ şi chiar întemniţaţĭ; ba azĭ acolo am ajuns, în cât în opiniunea publică magiară *„oláh popa“* este identic cu cel maĭ ordinar om pe lume, cu cel maĭ miserabil trădător de patrie. —

„Vestea, că guvernul intenţionézĕ a îmbunătăţi starea materială a clerului, ar trebui deci, să însemneze o îndreptare spre bine a lucrurilor şi să umplă de bucurie pe toţĭ fiiĭ corect cugetătorĭ aĭ patrieĭ, cu tóte aceste bucurie n'a deşteptat proiectul de lege despre întregirea venitelor preoţescĭ în inima clerului nostru, fiind că îmbunătăţirea nu-ĭ făcută cu gând curat şi ne vine de la aceia, cărora aşa de bine se potrivesce zisa strămoşéscă: *„Timeo Danaos et dona ferentes“*, ca şi attila de pe eĭ.

„Cetind exposeul, cu care ministrul *Wlassics* însoţesce presentarea proiectului, ţi-se pare într'adevĕr, că intenţiuni laudabile călăuzesc guvernul în calea sa, adecă de a executa dispoşiţiunile articluluĭ de lege XX din 1848, care în §. 3 normézĕ, *„ca trebuinţele bisericesci şi şcolare a fie căreĭ confesiuni recepte* să se acopere *din vistieria statului“*, şi de a-şĭ achita promisiunile repetite în acéstă privinţă şi atinse şi în mesagiul preaînalt. —

„Dar tóte aceste frumos sunătóre cuvinte ne reamintesc povestea lupuluĭ în piele de óie; ele nu-s de cât picurĭ de miere pentru de a amăgi clerul, să se prindă în rociul întins de guvern. Anumite dispoşiţiunĭ din paragrafiĭ proiectuluĭ presentat indică cele afirmate, că adecă ministrul nu a tras tocmaĭ cele maĭ consecuente dispoşiţiunĭ din principiile arĕtate maĭ sus, ceea ce vom dovedi cu altă ocasiune.“

Religiunea pruncilor catolicĭ de riturĭ diferite.

Ministrul reg. ung. de interne referitor la religiunea pruncilor născuţĭ din căsătoriĭ încheiate între catolicĭ de diferite riturĭ a edat următoriul circular:

Celuĭ dintâiŭ funcţionar al fie căreĭ iurisdicţiunĭ. Din representaţiunile înaintate mie am esperiat, că privitor la aplicarea §. 87 al art. de lege XXXIII din 1894 despre matriculele de stat, care dispune, că la ast fel de pruncĭ, a căror părinţĭ sînt cetăţenĭ aĭ statuluĭ magiar şi aparţin vre uneia dintre confesiunile recunoscute prin lege, religiunea pruncului este a se inferi în matricula de nascere a statuluĭ conform regulelor de drept în vigóre, subversézĕ nesiguranţă, că óre pruncii născuţĭ din căsătoriĭ încheiate între catolicii de rit roman, grecesc şi armenesc, religiunea catolică de care rit sînt datorĭ a o urma, şi referitor la aceia potu-se aplica dispoşiţiunile cuprinse în §§. 1 şi 2 aĭ art. de lege XXXII din 1894, cum şi cele cuprinse în secţiunile, ce sînt urmarea lor.

În urma acestora în cestiunea de faţă ca întregire la cele cuprinse în §. 57 aĭ instrucţiuniĭ emanate sub Nr 60.000 — 1895 în afacerea esecutăriĭ art. de lege XXXIII din 1894 în conţelegere cu domniĭ ministri de culte şi instrucţiunea publică şi de justiţie enunţ următórele şi dispun următórele:

Referitor la trecut cestiunea religiunii pruncilor născuţĭ din căsătoria catolicilor de rit roman şi grecesc a regulat-o ordinaţiunea dată din partea consiliuluĭ locotenenţial r. ung. de atuncĭ pe basa hotărîriĭ preaînalte sub Nr 23.034 din 4 Octobre 1814 ast fel, că pruncii născuţĭ din atare căsătorie fără privire la sex urmézĕ tot de una religiunea tatălui lor.

Valórea acesteĭ regule iuridice considerând, că cercul de activitate a consiliuluĭ

Combinând acuma împrejurările, ca: serviţiile prestate prin familia Balc şi Drag regeluĭ Sigismund (1390—91), relaţiunile lerarchice nestabile şi prepotenţa patriarchatuluĭ Constantinopolitan în Moldova vecină cu Maramurĕşul (1390—93), visitarea Ungarieĭ şi Transilvanieĭ prin călugăriĭ *Nicodim* şi *Tagara,* [1]) protecţiunea celuĭ dintâiŭ la curtea regală a luĭ Sigismund, înfiinţarea mănăstirilor din Ardeal prin acela-şĭ călugăr amic cu patriarchul *Eutimiŭ* din Trnova şi cu mitropolitul român *Antim* din Ţara românéscă, apoĭ avisarea regeluĭ Sigismund la bună înţelegere cu voĭvoziĭ din România şi Moldova, şi în fine póte şi inclinarea aceluia-şĭ rege faţă de Românĭ, purcésă din legătura sa cu Românca din Transilvania: tóte acestea şi asemenĭ împrejurărĭ aŭ putut conlucra la aceea, ca la confiniile ţĕriĭ spre Moldova, adecă în Maramurĕş, cu voinţa şi aprobarea regeluĭ Sigismund prin Românii Balc şi Drag să se înfiinţeze *o mănăstire de rit oriental* cu iurisdicţiune preste teritoriile dominiilor numiţilor fundatorĭ. Anumit numesc mănăstirea aceea numaĭ de *rit oriental* evitând a o numi *unită* orĭ gr. or. *schismatică,* căcĭ chiar aceea este întrebarea principală, că óre mănăstirea aceea fost-a *unită de rit oriental* orĭ *schismatică?*

(Va urma.)

---

[1]) Acesta a trecut în Moldova şi s'a făcut episcop cu înşelăciune.

locotenenţial reg. ung. nu s'a estins asupra părţilor ardelene a ţĕrii, şi că armeno-catolicii nu sînt amintiţi în ordinaţiunea citată, dintru început nu s'a estins nici asupra părţilor ardelene, nici asupra armeno-catolicilor.

Dar usul de drept a estins-o mai târziŭ şi asupra părţilor ardelene şi asupra armeno-catolicilor, şi art. de lege LIII. din 1868 despre raportul reciproc al confesiunilor recepte prin lege a aflat deja acéstă stare de drept în valóre pentru ţara întrégă. fără ca să fie făcut într'însa vre o schimbare, respective să o fie atins măcar; pentru că legea acum citată cuprinde dispoziţiuni referitóre numai la religiunea pruncilor născuţi din căsătoriile mixte provenite prin cununia individilor de confesiuni creştine deosebite, şi nu tot o dată şi referitóre la religiunea pruncilor născuţi din căsătoria închiată între individi aparţinetori la diferite rituri ale aceleia-şi confesiuni.

Catolicii de rit roman, grecesc şi armenesc înse, după ce ei se deosebesc numai în privinţa ritului, dar unindu-se în principiile lor de credinţă aparţin aceleia-şi biserici, uniţi faţă cu alţii nu se pot considera ca aparţinetori la diverse confesiuni.

Dar nu a făcut schimbare cu privire la vigórea ordinaţiunii cestionate, provenite din hotărîre preaînaltă, nici art. de lege XXXII din 1894; pentru că şi acela tractéză numai cestiunea religiunii pruncilor născuţi din căsătoria părţilor aparţinetóre la deosebite confesiuni recepte ori legalminte recunoscute.

Luând deci acum în considerare, că în înţelesul celor de mai sus faţă cu pruncii născuţi din căsătoria dintre catolicii de rit latin, grecesc şi armenesc nu se póte aplica nici §. 12 al art. de lege LIII din 1868, care şi acum e dătător de măsură pentru religiunea pruncilor născuţi din căsătoriile mixte, închiate înainte de 1 Octobre 1895, şi nu se pot aplica nici §§. 1—4 ai art. de lege XXXII din 1894, şi că ast fel regula iuridică de mai înainte nu a fost lipsită de putere prin nici o altă lege posterióră: referitor la religiunea pruncilor născuţi din căsătoria catolicilor de rit deosebit şi acum trebue să se considere ca dătătóre de măsură ordinaţiunea consiliului locotenenţial reg. ung. emanată pe basa hotărîrii preaînalte sub Nr 23.034 din 1814.

Va să zică, e în vigóre şi pe mai de parte regula aceea, că pruncii născuţi din căsătoriile amintite, fără privire la aceea, când s'a închiat căsătoria, fără privire la sexul lor, urméză religiunea catolică în acel rit, căruia aparţine tatăl.

Din acésta de la sine urméză apoi şi aceea, că conveniunea referitóre la religiunea pruncilor născênzi, circumscrisă în §. 1 al art. de lege XXXII din 1894, ce se póte lega între contrahenţi aparţinetori la deosebite confesiuni recepte ori legalminte recunoscute, nu se póte face între contrahenţi de religiunea catolică, dar de diferite rituri.

Provoc deci titlul, ca cele cuprinse în ordinaţiunea de faţă să le comunice numai de cât conducĕtorilor de matricule spre strictă conformare pentru viitor, şi tot o dată să îndrumeze pe aceia-şi conducĕtori de matricule, ca inferirile matriculare, efeptuite în mod contrar celor de mai sus, să le subştérnă pentru a se procede la îndreptarea acelora.

Budapesta 14 Februariŭ 1898.

Perczel m. p.

Revistă bisericéscă.

Roma.

Duminecă s'a serbat cu strălucită solemnitate a 20-a aniversare a pontificatului Sfinţiei Sale Leo XIII. Papa a celebrat în biserica sfîntului Petru fiind de faţă la s. liturgie preste 50.000 de persóne, între cari mai mulţi prelaţi din străinătate, corpul diplomatic şi un numĕr mare de peregrini din tóte părţile lumii. Ordinea în biserică a ţinut-o garda papală. Sfinţiei Sale atât la sosirea în biserică, cât şi la depărtare i-s'aŭ făcut călduróse ovaţiuni.

Negoţiările între s. Scaun şi regimul francez cu privire la umplerea a lor cinci scaune episcopesci din Franţa s'aŭ închiat spre mulţămirea ambelor părţi, şi denumirile episcopilor vor urma în curênd.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Corupţiunea electorală relevată de Rohonczy a silit pe ministrul Bánffy, să recunóscă, că guvernul are mai mari casse de partid de cât cele alalte partide. În cassa acésta, zice, că nu aŭ întrat bani pe cale ilegală sub titlul distincţiunilor, şi banii nu s'aŭ întrebuinţat (după concepţia lui Bánffy) spre scopuri incorecte. Sînt înse anumite spese constituţionale, cari se ivesc şi la cele mai estreme partide opositionale. Polonyi reflectând la declararea ministrului zice, că în acusa lui Rohonczy a fost vorbă, că guvernul cumpĕră deputaţi. Alt cum onórea parlamentului pretinde, ca cestiunea acésta să se mai aducă la ordinea zilei în forma sa. În scopul acesta partidele opositionale aŭ început consfătuirile.

În şedinţa dietală din 18 a c. deputatul poporal Juriss ocupându-se de budgetul cultelor arată, că liberalismul e inimic tuturor religiunilor şi în deosebi educaţiunii religióse creştinesci, pentru aceea nisuesce spre statificarea şcolilor. Ministrul desconsideră caractĕrul catolic al şcolilor catolice, fundaţiunile catolice le numesce fundaţiuni „publice", prin aplicarea la şcolile de stat a preoţilor şi călugărilor apostaţi demoraliséză tinerimea, de óre ce apostaţii şi-aŭ călcat promisiunea şi jurămîntul faţă cu Dumnezeŭ. Zice, că congrua şi autonomia proiectată de guvern pe catolici nu-i mulţămesce. De fondurile şi şcolile catolice dispune ministrul după plac. În anii trecuţi a oferit parlamentul 251.420 fl. pentru ajutorarea şcolilor protestanţilor, cu tóte acestea ei dispun liberi de şcolile ast fel ajutate. După sistemul de acum în şcoli se propun numai sciinţe, dară nu sînt învĕţaţi pruncii, ca să fie de omenie, temĕtori de Dumnezeŭ şi conscienţioşi; de aici provin atâtea defraudări şi alte rele. Frecuentarea şcolilor mediі e prea mare; acésta o fac Jidanii, cari inundéză gimnasiile catolice. După raportul ministerial din anul trecut dintre cei 51.716 tineri, cari aŭ frecuentat şcolile mediі, 11.180 aŭ fost Jidani. Fiii greco-catolicilor, ai greco-orientalilor, protestanţilor, reformaţilor şi unitarilor la olaltă computaţi nu sînt în un numĕr aşa mare ca ai Jidanilor. La gimnasiul catolic din Ungvár aŭ fost 135 de şcolari catolici şi 173 jidani. În Budapesta sînt mai mult de 200.000 Jidani, şi ei nu susţin nici un gimnasiŭ, de şi banii sînt în mâna lor. Jidanii ar avé lipsă de cel puţin 18 gimnasii, dacă ar cerceta fie care gimnasiŭ 600 de tineri. Ar trebui, să se pună Jidanilor didactru mai mare. Liberalii ameninţă cu secularisarea averilor bisericesci. Atunci nu am avé preoţi, cari să cerce a ajunge pe tronul episcopesc figurând la alegeri ca la Varna şi Stomfa, şi episcopii ar fi gata a merge şi în temniţă pentru adevĕr. Şi óre averile secularisate în ale cui mâni ar trece, după ce magnaţii sînt lipsiţi ca şi poporul? În ale Jidanilor.

În 19 a c. Asboth urgitéză revisiunea legilor politice bisericesci şi susţine, că unicul remediŭ în contra socialismului este socialismul creştin. — După acésta ministrul Wlassics imputând deputaţilor poporali antisemitism şi apĕrând pe inspectorul de şcoli Silviŭ Rezey în contra acuselor ridicate de Várossy în contra lui, se închie desbaterea generală.

Luni şi Marţi dieta din causa prinderii postului nu a ţinut şedinţe.

Franţa.

Agitaţiunea începută pentru salvarea căpitanului Dreyfuss şi mai ales procesul în contra lui Zola a redeşteptat pe antisemiţi. În şedinţa de Sâmbătă a parlamentului deputatul Lamori a interpelat guvernul în afacerea turburărilor jidovesci din Algeria; causa lor o reduce la 1870, când Cremieux a naturalisat pe Jidovi.

Duminecă liga antisemită din Paris a aranjat o mare adunare, în care deputatul Millevoy a declarat, că antisemitismul nu e cestiune religiósă, ci naţională. E vorbă de a apĕra Franţa în contra cosmopolitismului, care ar aduce după sine invasiunea străină. După aceea a luat cuvîntul Regis, conducĕtoriul antisemiţilor din Algeria, arĕtând, că Jidovii sînt causa stărilor anormale din Algeria. După ce a mai vorbit şi Thibaud, adunarea a primit resoluţiunea, care enunţă solidaritatea între antisemiţii din Franţa şi din Algeria, ca să scape ţara din jugul capitalismului şi să apere Franţa de agitaţiunea sindicatului jidovesc cosmopolit. Mulţimea s'a dus apoi pe piaţa Mange şi acolo a făcut ovaţiuni lui Rochefort, care a întrat în carcerul St. Pelagie. Poliţia a arestat pe 5 din demonstranţi.

Procesul Zola s'a terminat în 23 a c. Zola a fost declarat de vinovat pentru calumniarea armatei şi în urma acesteia a fost condamnat la un an de carcer şi 3000 frs. amendă; ĕră redactorul ziarului „Aurore", care a publicat articolul caluminator, e osîndit la 4 luni de carcer şi 3000 frs. amendă. Condamnarea a fost salutată cu entusiasm de poporul francez.

Anglia.

Cestiunea ameliorării sorţii Irlandezilor din noŭ s'a pus pe tapet în parlament. Balfour guvernatorul Irlandiei

urgitat, că bilul referitor la guvernarea Irlandeĭ să se pertracteze fără amânare. După cest bil, de şi nu se dă Irlandeĭ autonomia contemplată de Gladstone, totuşi se introduce o formă de guvernare asemenea celeĭ din Anglia şi Scoţia. Mai de parte se ieaŭ mai multe dispoziţiuni pentru ajutorarea poporuluĭ agricol.

În India armata angleză nu se arată destul de îndrăzneţă şi disciplinată în bătăliile, ce le are cu semînţiile indigene rĕsculate.

Turcia.

Agitaţia bulgărescă din Macedonia ajutată de brutalitatea Turcilor éră e pe calea de a provoca revolte în acéstă provinţă. Sultanul spre a preveni rĕul a suspendat pe calmacamiĭ brutalĭ şi pe Bulgariĭ deţinuţi fără de vină în vilaietul Uesküb i-a eliberat.

Guvernul din Constantinopol, după ce a scăpat de candidarea prinţuluĭ George pentru postul de guvernator al Creteĭ, află de mai consult a amâna cestiunea guvernatoriuluĭ şi a pacifica insula prin oficialiĭ dispuşi acolo. E vorba, că năile de răsboiŭ ale marilor puterĭ se vor retrage din apele Creteĭ.

Corespondinţe.

Br. 20 Februariŭ 1898.

Onorată Redacţiune!

Cine a avut ocasiune a asista orĭ a lua parte la diverse funcţiunĭ sacre îndeplinite din partea preoţilor nostri, acela a bună samă a observat óre care divergenţă în modul îndeplinirĭĭ acelor funcţiunĭ din partea fungenţilor, ba pot zice fără de a esagera, că cătĭ preoţi, aprópe atâtea moduri de îndeplinire a funcţiunilor aflăm. Fie care sevârşesce funcţiunea aşa, după cum a vĕdut orĭ audit de la altul, orĭ după cum dînsul află de bine. Cărţile nóstre rituale în acéstă privinţă ne daŭ o îndrumare vagă numaĭ şi în multe privinţe neprecisată, şi ast fel nu e mirare, dacă se observă atâta disparitate în modul îndeplinirĭĭ celor referitóre la cultul divin. Uniĭ maĭ evlavioşi fac ceremonialul mai lung, alţiĭ din contră îl reduc şi se silesc, să fie cât de scurţi, ca să nu oboséscă (?) pe ascultătorĭ. Închinăciunile şi întorsĕturile de lipsă uniĭ le fac mai profunde, alţiĭ le fac cu maĭ puţină reverinţă orĭ le omit cu totul, şi aşa mai de parte.

Şi dacă ne întrebăm, de unde provine acéstă anomalie, vom pute rĕspunde între altele, că de la modul, cum e pătruns celebrantele de sublimitatea actuluĭ, ce îndeplinesce. Înse acest rĕspuns nu e satisfăcĕtor, căcĭ într'un preot conscĭŭ de sublimitatea statuluĭ sĕŭ nu se póte presupune lipsă de devotament, când îndeplinesce cutare saŭ cutare funcţiune sacră.

Alta este causa, după a mea părere lipsa unuĭ manual ritual special, care să servéscă de îndreptariŭ fie cărui preot în îndeplinirea diverselor funcţiunĭ aparţinĕtóre cultuluĭ divin. Când am avé un atare îndreptariŭ, atunci a bună samă nu ni-s'ar da ocasiune a vedé atâta anomalie şi diformitate în îndeplinirea unora şi acelora-şi funcţiunĭ de cătră preoţi de acela-şi rit, ér solemnitatea cultuluĭ divin s'ar potenţa în mod însemnat.

Cred deci, că esprim o dorinţă generală a clerului rural atunci, când în colónele acestuĭ ziar constat acéstă lacună în literatura nóstră bisericéscă, care dacă nu a fost posibil a se astupa până acum, cel puţin în viitor nu maĭ trebue preterată. Câtă precisiune şi uniformitate esperiăm în acéstă privinţă d. es. la clerul de rit latin! Cei chemaţi a se îngriji de acest lucru sînt în prima linie aceia, cărora le este încredinţată crescerea şi educarea clerului, carĭ la îndemnul şi spriginul Prea Veneratuluĭ Ordinariat Mitropolitan ar pute să ne pună la dispoziţie un atare Îndreptariŭ, şi atunci uniformitatea şi armonia s'ar introduce în tóte, ér noĭ clerul, când avem de îndeplinit funcţiunĭ, nu am orbeca în cóce şi în colo după axioma: „Graeci per Ausoniae fines sine lege vagantur."

Şi până când la aşa ceva am puté ajunge, în colónele „Unirĭĭ" s'ar puté deschide o rubrică pentru întrebărĭ şi rĕspunsurĭ. Acésta încă fórte mult ar contribui la ajungerea scopuluĭ, pentru care s'aŭ scris acestea şire.

Cu tótă stima

Z.

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilor gr. cat. din Archidiecesa de Alba Iulia şi Făgăraş a despărţĕmîntuluĭ Sebeş îşi va ţiné prima adunare generală în 10 Martie st. n. a. c. în Sebeş, la care se invită toţi învĕţătoriĭ despărţĕmîntuluĭ, pe cum şi directoriĭ şcolarĭ şi alţiĭ spriginitoriĭ aĭ causeĭ scolare după următoriul

Program: 1. La 8½ óre ascultarea serviţiuluĭ divin. 2. Deschiderea şedinţeĭ prin presidiul de onóre. 3. Alegerea preşedinteluĭ. 4. Raport despre adunarea generală constituantă, ce s'a ţinut în 15 Iuniŭ st. n. 1897 în Blaş. 5. Esmiterea uneĭ comisiunĭ de 2 membri pentru constatarea membrilor despărţĕmîntuluĭ, eventual inscriere de membri fundatorĭ, ajutătorĭ şi incassarea taxelor. 6. Raportul comisiunĭĭ esmise. 7. Designarea persóneĭ, care la proxima adunare va avé să ţină prelegere practică. 8. Eventuale propuneriĭ, carĭ aŭ de scop înaintarea reuniunĭĭ. 9. Defigerea adunăriĭ generale viitóre. 10. Alegerea uneĭ comisiunĭ pentru verificarea protocoluluĭ adunăriĭ. 11. Închiderea şedinţeĭ prin presidiŭ.

Dat în Dumitra la 20 Februar 1898.

Pentru presidiŭ:
Ioan Gligorescu
notar.

Noutăţi.

Concurs la parochie. Pentru completarea parochieĭ *Şurpotoc-Chinar* din archidiecesă protop. Murĕşuluĭ s'a escris concurs cu terminul 15 Martie. Emolumentele: 1) Case parochiale în amîndóuĕ comunele, grădină şi cemeteriile de 4 jug. 2) Porţiunea canonică arătoriŭ 10 jug. şi cositoriŭ 7 jug. 3) Lectical 88 metrete de bucate. 4) Zilele de lucru cu plugul şi cu palma. 5) Baniĭ de lemne 10 fl. 6) Venitele stolare obicinuite.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. Poporenii gr. cat. din parochia mea *Ioan Raţ* cu soţie-sa *Iléna* în mai multe rînduri şi cu diverse ocasiunĭ aŭ jertfit pentru împodobirea locaşuluĭ luĭ Dumnezeŭ. Aŭ procurat un candelabru pe sama s. bisericĭ, care de şi e simplu din lemn, totuşi ne împodobesce frumos biserica. Pe altar aŭ procurat un chivot pentru ţinerea s. cuminecăturĭ şi 4 ţinĕtóre de luminĭ tot din lemn frumos lucrate. Înaintea altaruluĭ 2 icóne marĭ, D. N. Isus Christos şi P. V. Maria, icóne fórte frumóse. Maĭ de curênd tot credinciosul *Ioan Raţ* dimpreună cu curatorul primar *George Burian* aŭ procurat pe sama s. bisericĭ un prapor negru în preţ de 9 fl. Asemenea credinciosul *Petru Macarie* cu soţie-sa aŭ procurat un alt prapor negru cu 11 fl. Breţe la 20 Februar 1898. *Simeon Zehan* adm. par. — On. Domn *Pol Lajós* şi soţie-sa *Roza* aŭ donat pe sama bisericiĭ nóstre din Hunedóra un Policandru frumos de sticlă pentru 12 luminĭ în preţ de 48 fl., Domnul *Aron Balint* şi soţie-sa *Carolina* născ. *Mihuţ* o cruce de argint de China în preţ de 20 fl. Ér maĭ mulţi poporenĭ colectând baniĭ între sine aŭ cumpĕrat o cădelniţă de argint de China în preţ de 16 fl. şi dóuĕ sticle, una pentru apă şi alta pentru vin, în preţ de 1 fl. 50 cr.

Donaţiune pe sama bibliotecii diecesane din Lugoş. În ecrcularul 1 a. c. sub Nr. 350—1898 publică Î. P. S. Episcop de Lugoş următórele: N'am puté deschide acuma în mod maĭ plăcut seria Circularelor Nóstre din anul curent, de cât prin înregistrarea următoruluĭ fapt îmbucurător. Ilustritatea Sa Domnul *Ştefan Moldovan,* Preposit Capitular şi Prelat Pontificiŭ, Nestorul venerabil al Dieceseĭ nóstre, a binevoit a dona, şi Ne-a şi transpus întrĕga sa bibliotecă particulară pe sama Bibliotecii diecesane. Când ne gândim, că donul Ilustrităţiĭ Sale Domnuluĭ Preposit cuprinde la 1500 de volumuri în cea maĭ mare parte legate frumos; când ne gândim, că în numĕrul acestor cărţi de mare preţ se află între altele, după cum se va vedé din catalogul, ce-i vom publica la timpul sĕŭ, aprópe tot, ceea ce a produs literatura română din patria nóstră în cursul acestuĭ veac; când ne gândim la mărimea şi importanţa acestuĭ don, inima Nóstră cu adevĕrat se simte străbătută de sentimentul celeĭ maĭ viue recunoscinţe, sentiment, care, sîntem siguri, încălţesce de o potrivă şi inimile întregului cler şi popor din acéstă diecesă. Interpretăm aşa dar acest sentiment de obştéscă gratitudine şi recunoscinţă, când şi pe acéstă cale rugăm pe Ilustritatea Sa, să binevoéscă a primi mulţămirile nóstre cele maĭ călduróse pentru un dar aşa de mare şi de frumos. Dumnezeŭ să-l păstreze încă întru mulţi ani firul preţióseĭ vieţi spre binele şi progresarea scumpeĭ nóstre Diecese, pentru a cărei înflorire jertfesce-se şi acum la veneratele sale bătrâneţe cu puterĭ pururea întinerite şi viguróse! Vĕ maĭ facem şi aceea cunoscut, venerabilĭ fraţi, că am dispus, ca cărţile donate de Ilustritatea Sa să formeze în Biblioteca diecesană *Colecţiunea Prepositului Ştefan Moldovan,* în semnul amintiriĭ atât a însemnateĭ donaţiunĭ făcute, cât şi a activităţiĭ desfăşurate de ilustrul donator pururea cu zel şi abnegaţiune în folosul Dieceseĭ chiar de la începutul acesteia. Lugoş, 25 Ianuar 1898.

„Reuniunea de consum asociare în Blaş" şi-a ţinut Duminecă în 20 Februar a. c. a VI-a adunare generală. Reuniunea de consum din Blaş este prima societate de felul acesta. La început era primită cu neîncredere, azĭ înse, — mulţămită bărbaţilor, carĭ s'aŭ grupat în jurul eĭ, — s'a întărit şi a prins rădăcini, aşa că deja e în stare a dicta, cum să fie preţurile mărfurilor în Blaş. Din raportul consiliului administrativ scótem următórele date: Circulaţiunea anuluĭ 1897 a fost de fl. 446.119·52, cu fl. 102.976·55 maĭ mare ca în 1896. Venitul curat după ştergerea pretensiunilor dubiĭ şi după amortisarea uneĭ sume însemnate din mobilar este de fl. 2017·73, ér fondul de reservă se ridică deja la frumósa sumă de fl. 3456.12.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Omilia I. a s. Ioan Crisostomul despre cuvîntarea de pe munte.

(Fine.)

Samarinénul acela vĕdĕnd pe un rănit străin, și care de loc nu-l privia, s'a oprit și l-a pus pe animalul sĕŭ și l-a dus în casa de óspeți și a tocmit medic, și parte a dat, parte a promis banĭ. Ĕră tu, vĕdĕnd pe óre cine, că a căḑut nu între tălharĭ, ci în cĕta dracilor și în asuprirea mânieĭ, nu în pustie, ci în mijlocul pieții, întârziĭ și te feresci, nu a spesa banĭ, nicĭ a tocmi animal, nicĭ a trimite pe óre cine de parte, ci numaĭ a rosti cuvinte, și cu tóte acestea alergi pe lângă el maĭ de parte fĕr de milă? Și cum sperezĭ, că chemând óre când pe Dumnezeŭ îĭ veĭ avé milostiv? Grăesc cătră voĭ, cei ce în public vĕ purtați în chip necuviincios, cătră tine, cel ce ocărescĭ și facĭ nedreptate. Spune-mi, de ce lovescĭ și îmboldescĭ cu călcâiele și muscĭ? Dóră eștĭ porc selbatic orĭ asin selbatic? Și nu te rușinezĭ și nu roșescĭ, că aĭ selbătĕcit și aĭ lăpĕdat nobilitatea ta? Că dacă eștĭ sĕrac, totușĭ eștĭ libĕr; dacă eștĭ măiestru, totușĭ eștĭ creștin. Chiar pentru că eștĭ sĕrac, chiar de aceea aĭ avé să fiĭ omul păciĭ. Că dóră partea bogaților e a se lupta și nu a sĕracilor, a bogaților, carĭ aŭ multe cause de lupte. Ĕră tu, carele nu aĭ plăcerile bogatuluĭ, totușĭ cercĭ relele bogăților adunându-ți vrășmășiĭ și certe și lupte. Și sugrumĭ și chinuescĭ pe fratele tĕŭ și-l aruncĭ la pămînt în public în ochiĭ tuturor. Și nu ți-se pare, că te porțĭ maĭ necuviincios, când imitezĭ năvălirile celor necuvîntătóre, ba te-aĭ făcut maĭ rĕŭ de cât acelea? Că acelora tóte le sînt comune, și ele se adună în turme și umblă împreună; ĕră noĭ nu avem nimica comun, ci tóte ne sînt întórse, lupte, certe, batjocoriri, vrășmășiĭ și ocărîri. Și nicĭ cerul nu-l cinstim, la care sîntem chemați cu toțiĭ împreună, nicĭ pămîntul, carele ne e tuturor comun, nicĭ chiar firea însă-și; ci mânia și iubirea averilor trăgĕndu-le tóte la sine le nimicesce. Nu veḑĭ pe acela, care a fost datoriŭ cu zece miĭ de talanțĭ, și dacă i-s'aŭ iertat, a sugrumat pe soțul sĕŭ pentru o sută de dinarĭ, câte rele aŭ venit preste el, și în ce chip a fost dat osîndeĭ de vecĭ? Nu te înspăimîntă esemplul? Nu te temĭ, că și tu veĭ păți asemenea? Că dóră și noĭ încă sîntem datorĭ Dispunĕtoriuluĭ cu datoriĭ multe și marĭ; dară el aștéptă și e îndelung răbdătoriŭ și nu asupresce, pe cum facem noĭ cu soțiĭ nostri, și nu chinuesce nicĭ sugrumă. Cu adevĕrat dacă ar fi voit, să cĕră de la noĭ măcar și numaĭ partea cea maĭ mică a acelora, noĭ de mult am fi perit.

Socotindu-le decĭ acestea, iubiților, să ne umilim și să avem milă față cu datorașiĭ nostri; că eĭ, dacă socotim bine, ne sînt prilejul iertăriĭ celeĭ maĭ marĭ, și dând puțin vom primi mult. De ce cerĭ de la el în apoĭ cu silă, când chiar și dacă el ar voi, să-ți dea, aĭ avé să-i ierțĭ datoria, pentru ca să o primescĭ tótă de la Dumnezeŭ? Ĕră tu acum le facĭ tóte, facĭ silă și te cerțĭ, pentru ca ție să nu ți-se ierte nimica din datoriile tale. Și ți-se pare, că facĭ deaprópeluĭ nĕcas, pe când îțĭ aplicĭ ție însu-țĭ sabia și-țĭ înmulțescĭ osînda cea din geena. Ĕră dacă aĭ socoti aci puțintel maĭ bine, țĭ-aĭ face ușóre dările de samă. Că Dumnezeŭ de aceea vré, să se nască la noĭ o dărnicie ca acésta, pentru ca să aĭbă prilej a ne răsplăti maĭ mult. Ori câțĭ datorașĭ aĭ decĭ, fie de banĭ, fie de vătĕmărĭ, iertă-le tuturor și cere de la Dumnezeŭ răsplătirea uneĭ marinimiĭ ca acésta. Că până când aceia îțĭ rĕmân datorașĭ, până atuncia nu veĭ avé datoraș pe Dumnezeŭ. Ĕră dacă le veĭ ierta datoria, veĭ puté, să ținĭ legat pe Dumnezeŭ și să cerĭ de la el cu rîvnă mare răsplata uneĭ purtărĭ bune ca acésta. Că dacă vre un om trecĕnd și vĕdĕnd, că tu ținĭ legat pe datorașul tĕŭ, ți-ar porunci, să-l lașĭ și să aĭ la el însu-și datoria acestuia, nu ar fi nerecunoscĕtoriŭ după iertarea aceea, fiind că a luat asupră-și tótă datoria, cum nu ar răsplăti Dumnezeŭ maĭ multe, ba de o mie de orĭ maĭ multe. dacă noĭ ascultând de porunca luĭ vom lăsa pe datorașiĭ nostri, să se ducă liberĭ necerĕnd de la eĭ nicĭ puțin nicĭ mult? Să nu avem decĭ înaintea ochilor plăcerea aceea, carea o gustăm, când cerem în apoĭ de la datorașĭ, ci paguba aceea, carea ne aștéptă în viitoriŭ, pentru că ne rănim pe noĭ inși-ne în bunătățile cele vecĭnice. Ridicându-ne decĭ preste tóte să dăruim datorașilor nostri și banĭ și vătĕmărĭ, pentru ca să ne facem maĭ ușóre dările de samă; și ceea ce nu am putut, să dobîndim prin alte vîrtuțĭ, aceea dobîndindu-o prin uitarea nedreptăților să câștigăm bunătățile cele vecĭnice, cu grația și iubirea de ómenĭ a Domnuluĭ nostru Isus Christos, a căruia este gloria și puterea acum și tot de una și în vecĭ vecilor. Amin.

Ben Hur

sau

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

IV.

O probă a iubirii.

Era întunerec, când Ben Hur trecĕnd prin pórtă și luându-și rĕmas bun de la păstoriŭ se luă pe o uliță strîmtă, carea ducea spre méză zi. Uniĭ din cei ce-l întîlniaŭ, îl salutaŭ. Pardoséla era colțurósă, căsile de pe amîndóuĕ laturile eraŭ scunde, întunecóse și neprietinóse. ușile eraŭ închise. Singurătatea situațieĭ luĭ, nóptea, nesiguranța causeĭ, pentru care venise, tóte se aliaŭ spre a-l dispune spre tristéță. În dispositie din ce în ce tot maĭ descurajată ajunse în sfârșit la basenul acela adânc, carele acum e cunoscut sub numirea de lacul Bethesda. În apa luĭ cea limpede se reoglinda cerul. Privind la deal vĕḑu Ben Hur zidul nordic al cetățuiĭ Antonia, o massă négră, posomorîtă, carea se ridica de pe cerul turbure saderiŭ. El se opri, ca și cum i-ar fi strigat o pază amenințându-l.

Cetățuea se înălța așa de puternică, părea a fi așa de uriașă și se așeḑa în chip înveḑerat pe temeliĭ așa de solide, cât nu putu să nu se minuneze de tăria eĭ. De cum va mamă-sa va fi îngropată acolo de vie, — ce va puté óre să facă el pentru ea? Cu forța nimica. O óste să de-a năvală cu arcurĭ și cu berbecĭ asupra acestor stîncĭ, — o ar întimpina rîs asupra silințelor eĭ. Și apoĭ își gândia, cât de ușor se rușinézĕ atacurile șiretiecĭ, și cum Dumnezeŭ, — scăparea cea maĭ de pe urmă a celor fĕr de ajutoriŭ, — cum Dumnezeŭ întârzie une orĭ cu ajutoriul sĕŭ atâta vreme!

Cuprins de îngrijare și îndoélă se întórse la strada de dinaintea cetățuiĭ și se pogorî încet în direcție apusană.

El scia, că din colo în Besetha este o ospetărie. Acolo voise, să cerce locaș, pe cât va avé, să petrécă în Ierusalim. Dar acum nu putea să se împotrivéscă doruluĭ de a merge a casă. Inima luĭ îl trăgea la casa copilărieĭ luĭ.

Vechea, obicĭnuita salutare, cu care-l întîmpinară aceĭ ómenĭ puținĭ, carĭ treceaŭ, nicĭ o dată nu-l sunase așa de veselă. Acum începea întreg cerul rĕsăritean, să lucéscă argințiŭ, și obiectele de la apus, carĭ până acum nu se puteaŭ vedé, — maĭ ales turnurile cele marĭ de pe muntele Sionuluĭ, — se iviră din noŭ cu limpedime năluc ósă dintr'o adâncime întunecósă și păreaŭ a pluti de-asupra întunecimiĭ, ce căsca colo jos în vale, — adevĕrate palaturĭ aeriane.

În sfârșit ajunse la casa tătâne-sĕŭ.

Uniĭ din cei ce cetesc șirele acestea, vor ghici ușor sentimentele luĭ Ben Hur. Sînt aceia, carĭ în tinerețe avuseră o patrie fericită, — orĭ cât de lung va fi timpul, carele a trecut de atuncia, — o patrie, carea încă și acuma e obiectul aducerilor a minte celor maĭ plăcute ale lor, un raiŭ, carele l-aŭ părăsit plângĕnd, și în care, dacă le-ar fi cu putință, s'ar întórce ca pruncĭ, un loc plin de veselie și de cântare, o comunitate de maĭ mare preț de cât triumfurile bĕtrâne din viața lor de maĭ apoĭ.

La pórta nordică a vechiĭ căsĭ se oprĭ Ben Hur. Pe ea se maĭ vedea încă și acuma céra sigiluluĭ, și crucĭș preste aripile porțiĭ era aninată o tablă cu inscripția:

„Acésta e proprietatea împĕratuluĭ.“

Nimenĭ nu păsise prin pórta acésta din ziua aceea grozavă a despărțiriĭ. Să bată óre în pórtă ca odinióră? Ar fi fost lucru zădarnic. asta o scia, și totușĭ nu se putu împotrivi ispiteĭ. Putea, să-l audă Amrah și să privéscă prin una din ferestile acesteĭ laturĭ. Luă în mână o pétră, urcă treptele de pétră cele late și bătu de treĭ orĭ în ușe. Bătu încă o dată maĭ tare și apoĭ încă o dată oprindu-se tot de una, ca să asculte.

Tăcerea adâncă din juru-i părea a-şi bate joc de el. El se întórse la stradă şi privi la ferestĭ, însе ele încă eraŭ tăcute şi întunecóse. Balustrada coperişuluĭ îşĭ zugrăvia fórte acurat marginea pe cerul luminos. Nimica din cele ce s'ar fi mişcat acolo sus, nimica nu ar fi rĕmas neobservat de privirea luĭ. Dar acolo nu se mişca nimica.

Din laturea nordică a caseĭ se duse la cea apusană. Acolo eraŭ patru ferestĭ. El privi la ele mult şi cu băgare de samă, însе în zădar. Din când în când îĭ umpleaŭ inima dorinţe neputincióse; apoĭ éră se cutrĕmura de înşelăciunile proprieĭ sale fantasiĭ. Amrah nu da nicĭ un semn de viaţă, — nicĭ măcar o nălucă nu se mişca.

Tăcut se furişă în jurul caseĭ până la laturea sudică. Pórta şi acolo era sigilată şi purta aceea-şĭ inscripţie. Blânda lucire a lunĭĭ, carea se revĕrsa preste culmea munteluĭ maslinilor, făcea, ca el să pótă ceti bine scrisórea. Şi el o ceti, şi-l cuprinse mânie. Rupse tabla de pe uşe şi o aruncă jos în canal. Apoĭ se puse, să şédă pe scară, şi se rugă luĭ Dumnezeŭ pentru noul împĕrat, şi ca el să vină de grab. Încetinel se linişti sângele luĭ cel întĕrîtat. După călătória cea lungă şi după zăduful de vară se făcu oboséla stăpân preste el, capul i-se plecă tot maĭ tare, şi el în sfârşit adurmi.

Pe aceea-şĭ vreme veniaŭ dóuĕ femeĭ pe stradă de cătră fortăréţa Antonia şi se apropiaŭ de palaţul familieĭ Hur. Ele păşiaŭ furişate, cu paşĭ fricoşĭ, şi în maĭ multe rînduri se opriră, ca să asculte. La cornul caseĭ zise una cu glas şoptit cătră cecalaltă:

„Aci e casa, Tirzo!“

Şi Tirzah aruncând o privire lute la casă prinse mâna mameĭ sale şi se răzimă pe ea cu tótă greutatea şi începu, să plângă tare, dar năduşit.

„Să mergem maĭ de parte, prunca mea, pentru că —“ mama întârzia cu vorba şi începu, să trĕmure, ér apoĭ liniştindu-se cu de-a sila continuă, „pentru că în dată ce se va face ziuă, ne vor alunga pe pórta cetăţiĭ a fară — pentru tot de una.“

Tirzah era aprópe să cadă pe petri.

„O, aşa e!“ zise ea plângênd. „Îmĭ uitasem. Mi-se părea, că mergem a casă. Dară noĭ sîntem lepróse şi nu avem casă. Noĭ ne socotim între ceĭ morţi!“

Mamă-sa se plecă la ea şi o ridică cu gingăşie. „Noĭ n'avem să ne temem,“ zise ea. „Să mergem maĭ de parte!“

Ele întru adevĕr chiar şi fără de a avé arme în mânĭ şi numaĭ cu apropiarea sa ar fi putut să fugăréscă o legiune.

Şi lipindu-se de zidul dur lunecară maĭ de parte ca dóuĕ năluci, până ajunseră la pórtă. Acolo se opriră din noŭ. Ele vĕdênd tabla urcară treptele — la acela-şĭ loc, în care păşise numaĭ adineaorĭ Ben Hur, — şi ceţiră inscripţia: „Acésta e proprietatea împĕratuluĭ.“

Mama îşĭ frângea mânile şi gemea şi cuprinsă de chin nespus îşĭ înălţă privirea la cer.

„Ce-ţi e, mamă? Mĕ înspălmîntezĭ!“

Ér ea rĕspunse: „O, Tirzo, sermaniĭ sînt morţi! El e mort!“

„Cine, mamă?“

„Fratele tĕŭ! Ĭ-aŭ răpit tóte, — tóte, — până şi casa acésta!“

„Sermanul!“ zise Tirzah abia sciind, ce gândesce.

„Nicĭ o dată nu va puté, să ne ajute.“

„Şi acum, mamă?“

„Mâne, mâne, prunca mea, vom avé să ne alegem un loc lângă drum şi să cerşim, pe cum se obicĭnuesc leproşiĭ; avem să cerşim orĭ —“

Tirzah se alipi din noŭ de ea şi zise şoptind: „Las, să murim, mamă!“

„Nu,“ zise mama cu tărie. „Domnul ne-a hotărît timpul, şi noĭ credem întru Domnul. Vom, să aşteptăm şi în asta ajutoriul luĭ. Vino, să mergem!“

Rostind cuvintele acestea prinse pe Tirzah de mână şi grăbi cu ea la colţul apusan al caseĭ lipindu-se tot de zid. Fiind că acolo nu vĕdură pe nimenĭ, se duseră la colţul cel maĭ de aprópe înspăimîntându-se de lumina lunĭĭ, carea era vĕrsată ca lumina zilĭĭ pe laturea sudică a caseĭ şi pe o parte a stradeĭ. Voinţa mameĭ era tare. Ea privi în apoĭ şi sus la ferestile laturiĭ apusane, ér apoĭ ieşi în lumină trăgênd pe Tirzah după sine. Acuma se putea vedé, cât de tare progresase bóla lor, — pe buzele şi obrajiĭ lor, pe ochiĭ lor turburaţĭ, pe mânile lor crepate şi maĭ ales pe buclele lor înverigate, carĭ ca şi sprîncenele lor eraŭ albe nălucóse. Era cu neputinţă a spune, care e mama şi care fĭica; amîndóuĕ păreaŭ bĕtrâne ca nisce strigoĭ.

„Tăcere!“ zise mama. „Colo pe trepte zace óre cine, — un bărbat. Să mergem în jurul luĭ.“

Ele trecură din cóce lute de ceea parte a străduĭ şi se apropiară acolo în umbră de uşe.

„Dórme, Tirzo!“

Omul era de tot liniştit.

„Rĕmâĭ aicĭ; eŭ voiŭ, să cerc a deschide uşea.“

Cu cuvintele acestea mama se furişă făr de sgomot din colo şi voi, să atingă vervĕlul. Dacă el ar fi cedat, ea nu află, căcĭ omul oftă în aceea-şĭ clipă şi se svîrcoli în colo şi în cóce. Într'aceea învĕlitórea de pe capul luĭ se mişcă aşa, cât luna îĭ lumină deplin faţa. Femeea privi jos la el şi trăsări, apoĭ se plecă ceva-şĭ preste el, pentru ca să privéscă încă o dată la el. Acuma se îndreptă, îşĭ adună mânile şi-şĭ înălţă ochiĭ spre cer ca într'o acusă tăcută. Aşa rĕmase o clipă, ér apoĭ grăbi în apoĭ la Tirzah.

„Pe viaţa Domnuluĭ, omul e fiul meŭ, — fratele tĕŭ!“ zise ea şoptind cu glas fioros.

„Fratele meŭ? Ĭuda?“

Mama îĭ apucă lute mâna.

„Vino!“ zise ea tot cu aceea-şĭ şoptire fiorósă. „Vino, să privim la el amîndóuĕ, — încă o dată, — încă numaĭ o dată, — şi apoĭ ajută, Dómne, róbelor tale!“

Repede şi făr de sgomot ca nisce năluce trecură ele preste stradă ţinêndu-se de mână. Când umbra lor căduu pe el, ele se opriră. O mână a luĭ zăcea întinsă pe trépta cea maĭ din sus. Tirzah căduu în genunchĭ şi voi, să sărute mâna, dară mamă-sa o reţinu.

„Nu! Nu, nicĭ chiar pentru preţul vieţiĭ!“ şopti ea. „Necurate! Necurate!“

Tirzah sări în apoĭ, ca şi cum el ar fi fost lepros.

Ben Hur era frumos, pe cum sînt tinerĭĭ din neam ales. Faţa şi fruntea îĭ eraŭ rumenite de sórele şi aerul pustieĭ; dară buzele luĭ de sub mustaţa cea mică eraŭ roşiĭ, şi printre ele luciaŭ albiĭ luĭ dinţĭ, şi mólea luĭ barbă nu putea, să ascundă rotundimea perfectă a bărbieĭ şi a grumazuluĭ. Ce frumos se părea el ochilor mameĭ! Cât de preaputernică era dorinţa eĭ, ca să-l cuprindă în braţele sale, să-ĭ plece capul luĭ pe peptul sĕŭ şi să-l sărute, pe cum o făcuse acésta de atâtea orĭ în fericita luĭ copilărie! De unde îşĭ împrumuta ea tăria de a se împotrivi acesteĭ dorinţe? Din iubire. cetitoriule, din iubirea sa de mamă, carea se deosebesce de totuluĭ tot de orĭ ce altă iubire: pe cât este ea de gingaşă faţă cu obiectul sĕŭ, pe atât de tirană e faţă cu sine însă-şĭ, şi de aci isvoresce tótă puterea jertfirĭĭ eĭ de sine. Nicĭ pentru redobîndirea sănătăţiĭ şi averiĭ sale, nicĭ pentru orĭ ce fericire a vieţiĭ, nicĭ chiar pentru însă-şĭ viaţa sa nu ar fi apĕsat ea sărutarea aceea fatală pe faţa fiuluĭ sĕŭ! Dar ea avea totuşĭ să-l atingă! În aceea-şĭ clipă, în care l-a reaflat, în aceea-şĭ clipă avea să renunţe la el pentru tot de una. Cât de greŭ şi de amar îĭ fu lucrul acesta, spună orĭ care altă mamă. Ea îngenunchiă şi se apropiă de piciórele luĭ. Apoĭ atinse cu buzele sale o talpă a sandalelor luĭ, — de şi acésta era plină de colbul drumuluĭ, — şi o sărută ér şi ér, şi întreg sufletul eĭ se cuprindea în sărutările acestea.

El se mişcă şi-şĭ întórse capul. Ele se retraseră, şi într'aceea auḑiră, cum murmura el în vis:

„Mamă! Amro! Unde e —“

El recăḑu din noŭ în somn adânc.

Tirzah privi îngândurată la el. Mama apĕsa faţa în pulvere şi se silia, să-şĭ împedece o oftare — aşa de adâncă şi grea, parcă i-se rupea inima. Era aprópe, să doréscă, ca el să se trezéscă.

El a întrebat de ea; ea nu era dată uĭtăriĭ; până şi în somn se gândia la ea. Nu era acésta de ajuns?

Mama făcu Tirzeĭ semn, şi ele se sculară. Maĭ aruncară încă o privire la cel cuprins de somn, — parcă voiaŭ, să-şĭ întipăréscă icóna luĭ în chip neşters; apoĭ trecură de ceea parte a drumuluĭ. Acolo îngenunchiară în umbra ziduluĭ, pentru ca să aştepte trezirea luĭ, orĭ şi óre care descoperire, ele singure nu sciaŭ, ce fel de descoperire a nume.

Nu după multă vreme, — el încă tot durmia, — se ivi o altă femee la colţul palaţuluĭ. Cele dóuĕ din umbră o vĕḑură limpede în lumina lunĭĭ; ea era mică şi gârbovită, de colóre întunecată cu pĕr cărunt, îmbrăcată cu grije în haĭnă de servitóre şi purta o coşarcă cu legumĭ.

Ea vĕḑênd pe omul acela pe trepte se opri, ér apoĭ se apropiă încetinel la el. Încunjurându-l se duse la pórtă, împinse cu uşurinţă retéza la o parte şi vîrî mâna în deschiḑĕtură. Una din tablele cele late ale aripiĭ celeĭ stîngĭ se deschise făr de sgomot. Ea vîrî coşarca în lăuntru, şi chiar voia, să între şi ea. Cedând însе curiosităţiĭ aruncă o privire la străin, faţa căruia era întórsă întrégă spre ea.

Privitórele din ceea parte a drumuluĭ auḑiră o esclamare încetinea şi vĕḑură, cum femeea îşĭ frecă ochiĭ, ca şi cum ar fi voit, să vaḑă maĭ bine, şi apoĭ se plecă maĭ adânc, bătu mânile de olaltă, privi sĕlbatică în jur de sine, maĭ privi încă o dată la el, se ridică, apucă mâna luĭ cea întinsă şi ĭ-o sărută cu frageḑime, — ceea ce ele ar fi dorit aşa de mult, să facă, dară nu cutezaseră.

Atingerea acésta trezi pe Ben Hur. El

își trase în chip instinctiv mâna în apoi: atuncia privirea lui se întîlni cu a femeii.

„Amro! O Amro! Tu ești?“ esclamă el.

Buna ființă nu răspunse, ci se aruncă în grumaziĭ lui și plânse de bucurie. Desfăcêndu-se cu fragedime din brațele ei îĭ ridică fața brună și udată de lacrimi și o sărută. Bucuria lui nu era mai mică de cât a ei. Apoi auḑiră cele dóuĕ femei, cum zise Ben Hur:

„Mama, — Tirzah, — o Amro, grăesce-mi despre ele! Grăesce, grăesce, te rog!“

Amrah în loc să răspundă, începu din nou a plânge.

„Tu le-ai vĕḑut, Amro. Tu sciĭ, unde sînt. Spune-mi, că ele sînt a casă!“

Tirzah făcu o mișcare, însе mamă-sa ghîcindu-i gândul o reținu și-i șopti:

„Nu te duce, pentru tótă viața! Necurate! Necurate!“

Ĭubirea ei era tirană. De și inimile li-se rupeaŭ, el nu avea să se facă ceea ce eraŭ ele. Și ĭubirea învinse.

Într'aceea Amrah plângea încă și mai cu amar.

„Veĭ, să întri?“ întrebă el vĕḑênd portița deschisă. „Vino! Eŭ merg cu tine!“ Se sculă și zise mai de parte: „Romaniĭ, — blăstĕmul Domnului să fie preste ei! — Romaniĭ aŭ minți. Casa e a mea. Scólă, Amro, și să întrăm!“

În ceealaltă clipă dispărură. Cele dóuĕ, carĭ rĕmaseră acolo în umbră, priviaŭ la locul gol, în care stătuseră Ben Hur și Amrah, — locul din aintea porții, prin carea aveaŭ să nu mai trécă nicĭ o dată. Ele rĕmaseră acolo zăcênd în pulvere.

Ele își împliniseră datorința.

Ĭubirea lor trecuse prin probă.

În ceea diminéță ómenii le aflară acolo și le alungară cu petri și fără din cetate. „A fară cu voi! Voi sînteți dintre ceĭ morți, — duceți-vĕ la ceĭ morți!“

În urechi cu blăstĕmul acesta se duseră.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Convorbiri literare“, nr. 1, cu următorul cuprins: Tit Maiorescu: Scrisorĭ vechĭ privitóre la epoca de la 1848—1849. — P. P. Negulescu: Lucrurĭ vechĭ. — Duiliŭ Zamfirescu: În răsboiŭ (roman). — Biron: Causele ieftinirii cerealelor. — D. Nanu: Sórele (poesie). — Nicolae Basilescu: Enciclopedia română. — M.: O caracteristică a spiritului junimiĭ. — C. N. Mateescu: Poesiĭ poporale. — Revista publicațiunilor.

„Albina“, nr. 18, cu următorul cuprins: Ec. St. Călinescu: Scrisorĭ către Românĭ. — Tolstoi: Cel dintâiŭ rachier. — N. O. Popovicĭ-Lupa: Sfecla de zăhar. — Anecdotă. — Carpen: Cum s'ar atrage mai mulți copiĭ la școlile rurale. — V. I. M.: Îngrijirea copiilor în primul an. — Cuvînt de îngropare pentru Ștefan-Vodă. — Petre Petrescu: Délul comorilor. — Drăgănescu: Predica la Dumineca fiuluĭ celuĭ desfrînat. — Ciocan: Povestea lui Dragoș. — Ospĕtăria copiilor din Băcăŭ. — Chiniturĭ din Ardeal. — Din povețele lui Gracian. — Cronica Bibliografică. — Vocĭ din presă. — Informațiuni. — Posta redacției. — Ilustrațiuni: Sfecla de zăhar. — Achard.

☛ A apărut

☛ Calendarul „Unirii“ ☚

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat și interesant:

Cronologie, Serbătorile, Regentul, Întunecimi, Anotimpurĭ, Umblarea timpului, Lunile cu povețe economice și semne de timp. Regenții europenĭ. *Șematismul provinției mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce și ungurescе și cu posta ultimă și a parochilor, cum și a diferitelor dicasterii.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiță biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat“*, poesie de Al. Vlăhuță. *George Coșbuc* (cu portret) note biografice și treĭ poesiĭ: *Epigramă* (în vrîsta de 12 anĭ), *Pe cerĭă* (de 14 anĭ) și *Beda* (din 1886). *Ales. Bohățel*, biografie și portret. *Cisme de 'mprumut* și *S'a turcitu-se bătul*, anecdote hazliĭ de Th. D. Speranță. *Glume. Morții nostri* (bărbațiĭ gr. cat. fruntași morți în 1897) cu portretul *br. David Urs* și *Iosif Hossu. Sfaturĭ*. Posta. Scala timbrelor. Târgurile. Inserțiunĭ.

Din acest cuprins orĭ cine se póte convinge, că acest Călindar *e cel mai potrivit și mai bun pentru preoțimea nóstră gr. cat. în special.*

Prețul unuĭ exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Ĭulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 lei 20 banĭ. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Preasfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învĕțătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar mai vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, căruia și chemarea sa sublimă îĭ impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriile sfintei nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ și pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largĭ ale credincioșilor nostri.“

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrânețe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoș, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Sîntem informați, că dl editor *venitul curat al acestei publicațiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unuĭ esemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoțesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se afla tóte cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii nóuĕ create prin legile aceste.

☛ Euchologiu ☚

edițiunea a **dóua**, revĕḑută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparu frumos în **negru** și **roșu**. — Prețul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

Instituțiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut și valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaș** (Balázsfalva).

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei“ și a dlui Nicolaŭ Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul **1** fl. Ambele părți espedate franco **1 fl. 85** cr.

Pregătire la mórte, adecă considerațiuni asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societățiĭ de lectură Inocențiu M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminariului archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Editor și redactor răspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nr. 32—1898. Oficiul silvanal archidiecesan Blaș.

Publicațiune.

În 6 Martie 1898 la 9 óre a. m. se vor vinde la fața locului prin licitațiune 2093 jugĕre pădure de ștejar de 13—15 anĭ numită „Kiserdő“ pe hotarul Sâncelului, aparținĕtóre Dominiului Mitropolitan din Blaș. Prețul de esclamare 70 fl. la jugĕr; adecă la olaltă 1465 fl. 10 cr. Licitanții aŭ, să depună la mâna comisiunii esmise 10% vadiŭ. Licitațiunea are valóre numai după aprobarea din partea Escelenței Sale Dlui Mitropolit. Condițiunile de solvire și esploatare se vor statori în protocolul de licitare. Oferte provĕḑute cu vadiŭ se primesc la adresa subscrisului. — În 7 Martie se vor vinde circa 250 fire stejar din pădurea „Avas“ prin licitațiune cu firul.

Blaș în 25 Februariŭ 1898.

Ioan Maior
prov. dom. mitrop.

(10) 1—1

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 5 Martie 1898. Numĕrul 9.

Convictul din Lugoş şi încă ceva.

Nu e închipuire deşértă. Şi în Banat aşa se vede, că tot biserica nóstră e chemată, să creeze focularul cel dintâiŭ de cultură românéscă.

Nu e vis deşert. Şi în Banat cel dintâiŭ institut de crescere a tinerimiĭ române încă are să dovedéscă lumiĭ din noŭ, că biserica nóstră nu e stérpă, ci spirit de viaţă dătătoriŭ are şi împărtăşesce.

Nu e vis deşert, ci realitate, carea bucurându-ne o vedem deja cu ochiĭ sufletuluĭ, cum se ridică în Lugoş, în inima Banatuluĭ românesc. Vedem deja cu ochiĭ sufletuluĭ acolo convictul greco-catolic al tinerimiĭ gimnasiale. Şi că în scurtă vreme bucuria ne va fi deplină şi îl vom vedé şi cu ochiĭ trupuluĭ, ne garantéză munificenţa archiereilor nostri şi spiritul de jertfă al cleruluĭ nostru.

Începutul fonduluĭ pentru ridicarea acestuĭ convict, care început s'a făcut pe timpul fericitului episcop Alesandru Dobra, cetitoriĭ nostri îl cunosc deja.

Eĭ sciŭ deja şi despre darul, ce Î. P. S. Sa Mitropolitul nostru l-a făcut foştilor sĕĭ fiĭ sufletescĭ din diecesa Lugoşuluĭ tot cu scopul de a se întemeia convictul acela.

Éră în cercularul sĕŭ cel dintâiŭ din anul acesta P. S. Sa Episcopul de Lugoş Dr Demetriŭ Radu surprinde pe preoţiĭ dieceseĭ sale cu următórea scire:

„Cu o bucurie nu maĭ puţin mare şi sinceră am luat parte şi la sĕrbătorirea iubileului de 25 de anĭ de episcopie a Escelenţeĭ Sale Prea Sfinţitului Domn Domn *Michail Pavel,* Episcop gr. catolic român de Oradea mare. presentându-ĭ aşişderea în numele întregiĭ Nóstre Diecese expresiunea sentimentelor veneraţiuniĭ, felicitărilor şi recunoscinţeĭ nóstre celeĭ maĭ călduróse. Şi zicem anumit şi a recunoscinţeĭ nóstre, pentru că ilustrul şi cu adevĕrat neîntrecutul în dărnicie şi bunătate Archiereŭ, — spre a nu pomeni de cât un fapt, în dată după primirea Epistoleĭ Nóstre Pastorale din 15 Octobre 1897, dată în favorul Convictului gr. cat. român în Lugoş, spre încurajarea nóstră a tuturora întru realisarea acesteĭ opere importante, a binevoit a Ne trimite în dar 1000 — una mie florenĭ. Dumnezeŭ să-l ţină întru mulţi anĭ fericiţi!“

Ce să maĭ adaugem noĭ la cuvintele acesteĭ sciriĭ? Să maĭ adaugem şi noĭ cuvinte de laudă la adresa Archiereului nostru de la Orade? Nu o facem, căcĭ cunóscem şi respectăm umilinţa, cu care acestuĭ Archiereŭ binecuvîntat de Dumnezeŭ ĭi place, să împlinéscă faptele marinimieĭ sale.

Dar atâta nu e de ajuns: maĭ la vale tot în acela-şĭ cercular sub Nr. 353—1898 Archiereul Lugoşuluĭ maĭ dă de scire cleruluĭ sĕŭ acestea:

„Cea maĭ mare parte dintre Fraţiĭ diecesanĭ prin declaraţiunile, ce ni-le-aŭ trimis, s'aŭ arĕtat a fi gata a-şi solvi contribuţiunea anuală la fondul de Convict prin celebrarea de ss. liturgiĭ. Ba încă uniĭ s'aŭ declarat a fi dispuşĭ a celebra un numĕr şi maĭ mare de asemenea intenţiuni sacre, cedând stipendiul întreg spre acela-şĭ scop nobil şi de o imperiósă necesitate a se realisa cât maĭ curênd. Constatând acésta cu cea maĭ mare bucurie aducem mulţămirile Nóstre ferbinţi tuturor acestor fraţi Preoţi, pe cum şi celor alalţĭ, carĭ vor urma esemplul lor.

„Maĭ înainte însĕ de a împărţi de fapt atarĭ liturgiĭ, pe cum şi eventual altele de felul lor, spre deplina esactitate a lucrurilor într'o cestiune aşa de delicată aflăm de bine a revoca în memoria Fraţilor Preoţi următórele:

„1. Spre a satisface obligamentuluĭ grav, contras în consciinţa sufletuluĭ prin acceptarea unor ast fel de liturgiĭ saŭ intenţiuni sacre, se recere aplicarea sacrificiuluĭ liturgic, respective a fruptelor luĭ după dorinţa saŭ intenţiunea celuĭ ce a dat stipendiul missal. Din causa acésta trebue celebrată întréga liturgie — după ritul nostru — a luĭ Chrisostom saŭ a mareluĭ Vasilie, căcĭ în liturgia Presanctificatelor neavênd loc prefacerea saŭ consacrarea, în care consistă esenţa sacrificiuluĭ liturgic, nu se aduce sacrificiŭ spre a se puté aplica. Şi tot din aceea-şĭ causă numitului obligament grav nu se satisface numaĭ prin punerea uneĭ părticele la proscomidie pentru intenţiunea cu stipendiŭ missal. Va să zică, pentru fie care asemenea „intenţiune“ trebue celebrată în mod separat s. liturgie întrégă.

„2. Preoţiĭ, carĭ sînt „in cura animarum“ ca parochĭ saŭ adm. parochialĭ, în Dumineciĭ şi sĕrbătorĭ legate, în vîrtutea beneficiuluĭ lor, sînt obligaţi a celebra şi a aplica s. sacrificiŭ pentru poporul lor. Prin urmare eĭ nu pot, după cum nu pot niciĭ capelaniĭ, când slujesc singurĭ, persolva „intenţiuni“ în aceste zile, ci trebue să celebreze pentru ele în alte zile de preste sĕptĕmână.

„3. După prescripţiunile nóstre rituale în Păresimĭ liturgia deplină se póte slujĭ numaĭ Sâmbăta şi Dumineca. Prin urmare parochiĭ saŭ locţiitoriĭ lor în acel timp sacru numaĭ Sâmbăta pot persolva din intenţiunile, ce le-ar fi luat asupra lor spre celebrare.

„4. Întîmplându-se, să concelebreze doĭ saŭ maĭ mulţĭ preoţi, fie care póte lua stipendiŭ missal, dar numaĭ sub condiţiunea, dacă fie carele slujesce pe deplin, adecă dacă recitéză tóte rugăciunile din liturgier pronunţând forma consacraţiuniĭ „Luaţi mâncaţi etc.“ şi apoĭ cuminecându-se.

„5. Dispunem după aceste, ca fie care preot să aĭbă un protocol deosebit asupra intenţiunilor, ce le primesce fie de la Ordinariat, fie, cu permisiunea acestuia, din altepărţi. În protocolul acesta se vor însemna zilele, în carĭ s'a celebrat pentru respectiva intenţiune. După terminarea persolvăriĭ se va trimite Ordinariatuluĭ un estras din acest protocol cuprinzênd conspectul asupra zilelor, în carĭ s'a întîmplat celebrarea intenţiunilor primite de la acela. Estrasul se va provedé la urmă cu atestarea de consciinţă asupra esactităţiĭ celebrăriĭ, cu subscrierea preotuluĭ şi a cantoruluĭ, care a luat parte la celebrare, şi cu aplicarea sigiluluĭ parochial. Cu ocasiunea visitărilor canonice se va esamina şi acest protocol la olaltă cu cele alalte registre parochiale.

„6. Dispunem maĭ de parte, ca cantorul şi crâsnicul să asiste din oficiŭ, adecă fără de niciĭ o remuneraţiune la celebrarea intenţiunilor sacre, a căror stipendiŭ se cedéză întreg în favorul Convictuluĭ; după ce şi fiiĭ saŭ nepoţiĭ acelora se vor puté bucura de binefacerile, carĭ vor urma din deschiderea Convictului.

„7. Cuvinte de ajuns în fine nu găsim spre a îndemna în Domnul cu tótă tăria pe fraţiĭ Preoţi, ca pe de o parte să aĭbă grije mare, ca vinul, ce se folosesce la s. sacrificiŭ, să fie curat natural; ér pe de altă parte ca curată şi pregătită să fie şi consciinţa sufletuluĭ lor amĕsurat înfricoşateĭ poruncĭ, ce ni-s'a dat prin Sfîntul Pavel: „Că de câte orĭ veţi mânca pânea acésta şi veţi bé păharul acesta, mórtea Domnuluĭ vestiţi, până când va veni. Drept aceea orĭ cine va mânca pânea acésta, saŭ va bé păharul Domnuluĭ cu nevrednicie, vinovat va fi trupuluĭ şi sângeluĭ Domnuluĭ. Ci să se ispitéscă omul pe sine şi aşa din pâne să mânânce şi din păhar să bea. Că cel ce mânâncă şi be cu nevrednicie, judecată luĭ-şĭ mânâncă şi be, nesocotind trupul Domnuluĭ“ (I Cor. 11, 26).

„Lugoş, 25 Ianuar 1898.“

Ce vom zice la hotărîrea acésta a preoților nostri din diecesa Lugoșului?

Le vom zice cu Mântuitoriul: „Voi sînteți sarea pămîntului, voi sînteți lumina lumii.“ Voi vĕ pricepeți datorința vóstră, carea Mântuitoriul v'a impus-o cu cuvintele: „Așa să lumineze lumina vóstră înaintea ómenilor, ca vĕdĕnd faptele vóstre cele bune să măréscă pe Tatăl vostru cel din ceruri.“

Dar hotărîrea acésta a clerului din diecesa Lugoșului ne aduce a minte de o corespondență, ce a apărut în „Unirea“ acum sînt aprópe doi ani. Cuprinsul ei e actual și acuma. Etă-l:

„Zisei —, că e lipsă neapĕrată, să ne creăm un fond pentru salarisarea preoților și învĕțătorilor.

„Ne întimpină înse aci întrebarea: Cum și din ce?

„Așĭ puté, să rĕspund aci: Din fundul pămîntului! Întru adevĕr așa de mare și de simțită e lipsa unui atare fond, cât dacă el altmintrea nu s'ar puté crea, ar trebui să-l scótem și din fundul pămîntului.

„Dar nu e lipsă, să o facem acésta.

„Mĕ numĕr între preoții mai tineri, și încă nu mi-s'au șters amintirile plăcute și neplăcute ale anilor, pe carĭ i-am petrecut în seminariul din Blaș pregătindu-mĕ pentru păstorirea sufletelor. Îmi aduc încă bine aminte de însuflețirea ideală, care ne cuprindea acolo pe toți, când se ivia din óre care parte câte o idee frumósă și chiar bună de a fi realisată între noi între Românĭ. Realisarea ideilor frumóse și folositóre pretind jertfe, și dacă doriam, să contribuim și noi la realisarea aceea, era lucru firesc, ca și noi să aducem jertfe. Dar de unde, dacă nu din fundul pămîntului? Și dacă ne-am bătut capul, am aflat, că totuși nu e de lipsă, să ne săpăm gĕurĭ până în fundul pămîntului și să scótem comorĭ de acolo. Am rĕmas pe fața pămîntului și — ne-am pus pe post, și seminariul bucuros ne-a dat nóuĕ suma aceea, carea a cruțat-o dându-ne bucate de post în loc de cele de dulce, éră noi suma aceea o aduceam ca jertfă pentru realisarea ideiĭ respective.

„Sciŭ bine, că vîrtutea abnegării nu aŭ inventat-o alumniĭ seminariului din Blaș, ba nicĭ chiar ómenii preste tot, ci ea vine de sus de la Dumnezeŭ. Dar esemplul acela al seminariștilor totuși îmi spune, că Dumnezeŭ dăruind omului mintea a înzestrat-o și cu darul invențiunii, pentru ca ea să afle modul potrivit de a deprinde vîrtutea cu folos.

„Numai câți va ani ne mai despart de la împlinirea centenarului al doilea al s. Unirĭ. Óre nu e acesta timpul cel mai potrivit spre a crea fondul acela de salarisare? Óre puté-s'ar sĕrbători anul 1900 într'un chip mai vrednic și tot o dată mai folositoriŭ pentru biserica nóstră și pentru némul nostru ca prin crearea aceluĭ fond? Óre nu ni-se impune acum mai tare ca orĭ și când datorința de a ne bate capul și de a cerca și afla chipurĭ și căĭ, în carĭ și pe carĭ am puté, să creăm fondul acesta? Noi preamărim fapta, ce aŭ împlinit-o înaintașii nostri în 1900. De ce să nu aspirăm și noi la preamărire din partea urmașilor nostri? De ce să nu-i silim la acésta prin o faptă, pentru care urmașii nostri să ne binecuvinte amintirea, pe cum înaintașii nostri din 1900 ne-aŭ silit, să le binecuvîntăm noi amintirea? Și cu ce altă faptă mărĕță am puté noi, să-i silim la acésta mai bine de cât cu crearea unuĭ fond, care să ușureze în mĕsură cât se póte de mare sórtea materială a acelora, carĭ aŭ chemarea specială de a lucra neîncetat spre înflorirea bisericiĭ nóstre și spre binele némului nostru?

„În cele următóre voiŭ să grăesc numai referitoriŭ la archidiecesă. Pe frații din diecesele sufragane îi rog, să acomodeze cuvintele mele împrejurărilor sale particulare.

„Îmi aduc a minte de un articol, care se publica se în „Unirea“ pe timpul vacanței scaunului mitropolitan. Era vorbă în articolul acela despre problemele, carĭ aștéptă resolvirea de la fiitoriul mitropolit. „Unirea“ grăise atuncĭ din sufletul nostru al tuturora. Între problemele acelea articolul amintit înșirase și îmbunătățirea sorții materiale a clerului nostru. Acum avem mitropolit, un mitropolit, — mulțămită lui Dumnezeŭ, — vrednic de înaintașiĭ sĕĭ. Sînt convins, că din sufletul tuturor fraților meĭ grăesc, dacă-l rog, ca acum în préjma anului 1900, în préjma împliniriĭ centenaruluĭ al doilea al s. Unirĭ, în préjma iubileului de un pătrariŭ de veac al archieriei sale propriĭ să potențeze marinimia, carea până acum tot de una a strălucit pe scaunul nostru mitropolitan și să trezéscă și să înflăcăreze în noi în toți marinimia, carea singură e în stare a resolvi problema de a îmbunătăți sórtea materială a clerului archidiecesan.

„Ce póte să producă marinimia, a arĕtat-o și până acum archidiecesa nóstră. Părinții ei toți și mulți dintre fiiĭ ei ceĭ mai aleși s'aŭ întrecut nu numaĭ întru a aduce poporul înainte pe calea progresului, ci și întru a asigura progresul acesta material-minte. Din începuturĭ micĭ s'a pornit asigurarea acésta, și astăzĭ din marinimia archierilor nostri și a multora dintre preoții fruntași, ba și din a unor laicĭ archidiecesa dispune de fundațiunĭ de câte va milióne.

„Ce bine ar fi, dacă marinimia acésta s'ar potența acum și cu o cale s'ar îndrepta spre scopul cel mai urgent, spre crearea unuĭ fond de salarisare a preoților și învĕțătorilor? Și acum avem ca și în trecut mulțĭ preoți, de la carĭ lumea aștéptă, că ei cruțările, ce le fac din venitele sale, le vor jertfi binelui comun. Așteptările acestea și până acum a rare orĭ ne-aŭ înșelat, și sînt convins, că ele nicĭ de acum înainte nu ne vor înșela. Preoții aceia sînt de-a rîndul ómenĭ, carĭ aŭ renunțat la viața familiară, pentru ca întrĕgă viața și munca sa să o sfințéscă serviciului bisericiĭ, și ei muncind neîncetat în serviciul acesta se dedaŭ, ca și bănișoriĭ, pe carĭ îĭ cruță, să nu-i privéscă de ai sĕĭ, ci de ai bisericiĭ. Ce bine ar fi, dacă ei acum ar imita cu toțiĭ esemplul cel frumos al fericitului preposit Papfalvi, care cu mulțĭ ani înainte de mórtea sa a pus cruțările sale ca fundațiune în grijea capitului? Cât de frumos ar fi, dacă ei acum în préjma iubileului s'ar hotărî cu toțiĭ, să o facă acésta destinând pe sama aceluĭ fond de salarisare averea, ce aŭ adunat-o, orĭ cel puțin o parte mai însemnată a ei! Și chiar și dacă n'ar puté să renunțe la renta, ce le-o aduce averea acésta, ei totuși ar puté să facă așa, cum făcuse fericitul preposit Papfalvi, ar puté să-și reserve dreptul la renta aceea până la capĕtul vieții sale, și clerul totuși l-ar binecuvînta deja de acuma. Nu are, să-i împedece în fapta acésta nicĭ modestia: clerul va fi cu considerare discretă față cu ei, nu-i va molesta cu laudele sale, ci se va mărgini bucuros la aceea, ca să le mijlocéscă în s. jertfă dar bogat de la Dumnezeŭ.

„Tot asemenea ar puté să jertféscă și aceĭ preoți căsătoriți, pe carĭ Dumnezeŭ i-a înzestrat cu bunăstare materială. Prin aceea, ce ar jertfi spre acest scop din averea sa, sigur nu ar păgubi de loc pe aĭ sĕĭ, căci bunăstarea materială, ce ar lăsa-o pruncilor sĕĭ, ar fi însoțită de binecuvîntare bogată de la Dumnezeŭ, și apoi cine s'ar îndoi despre aceea, că binecuvîntarea acésta e mai prețiósă de cât aurul și argintul? Ba ei ar puté, să-și aducă darul sĕŭ chiar și cu condiția, ca în fruptele luĭ să se împărtășéscă tot de una în rîndul cel dintâiŭ aceia din fiiĭ și nepoții lor, carĭ vor fi preoți. Așa jertfa le va fi încă și mai ușóră.

„În sfârșit îmi mai aduc a minte de un chip, în care ar puté, să se câștige în fiesce care an multe miĭ pe sama fonduluĭ contemplat. „Aŭ nu sciți, că ceĭ ce lucrézĕ cele sfinte, din biserică mânâncă, și carĭ servesc altariuluĭ, cu altariul se împărtășesc?“ Cuvintele acestea sînt ale Mântuitoriuluĭ, și apoi „cuvîntul Domnuluĭ rămâne în veac“ și așa dară are valóre și în zilele nóstre. Pe calea acésta preoțimea archidieceseĭ ar puté, să contribuéscă fórte mult la crearea și augmentarea fonduluĭ contemplat de mine. Ordinariatul ar avé, să se îngrijéscă de aceea, ca fiesce care preot vrednic al archidieceseĭ să priméscă în fiesce care an un anumit numĕr de s. liturgiĭ de celebrat, și preoții bucuros vor dărui stipendiile liturgiilor acelora pe sama fonduluĭ de salarisare. Pentru ca Ordinariatul să pótă fi convins despre aceea, că preoții aŭ satisfăcut obligamentuluĭ sĕŭ de a celebra liturgiile acelea, li-s'ar puté impune, să le celebreze în Dumineci și sĕrbătoriĭ. Adevĕrat, că conciliul nostru provincial prim în Tit. V. cap. IV. „admoniézĕ pe preoți“, ca „în specie parochiĭ în tóte duminecile și sĕrbătorile obligate să se apropie de altariul Domnuluĭ sacrificând *pentru popor*“. Înse aci nu e vorbă de o lege, ci numaĭ de o admoniare. Și chiar ș dacă óre cine admoniarea acésta ar privi-o de lege, ca totuși ar fi numaĭ o lege bisericéscă, de la care tot biserica póte să dispenseze din causă gravă și rațională.“

De când s'aŭ publicat acestea în „Unirea“, aŭ trecut aprópe doi ani. În acești doi ani ce am făcut pentru a realisa idea aceea?

Aniversarea libertății. — Guvernul ungurese a presentat un proiect de lege pentru serbarea aniversăriĭ de o jumătate de secol a sancționăriĭ legilor, prin carĭ se decretase libertate pentru toți cetățenii. Serbarea e potrivită, căci dacă libertatea a sugrumat-o liberalismul mai de tot, se rĕmâne cel puțin memoria ei eternisată. Și ca numaĭ memoria libertății să rĕmână, desvóltă mare zel guvernul actual. El sub pretest, că vre, să înfrîne agitațiunea socialistă, dă o ordinațiune după alta, înlocuind libertatea de presă cu censura preventivă, violând li-

bertatea individuală prin perchisiţiuni poliţenesci şi fotografarea cu forţa a cetăţenilor consideraţi de capi ai socialismului şi făcênd ilusoriu dreptul de întrunire, prin aceea, că ţinerea adunărilor se face pendentă de la concesiunea auctorităţilor administrative.

Ministrul de interne a dat la 13 Febr. sub Nr. 766—1898 următórea ordinaţiune:

În înţelesul ordinaţiunilor ministeriului de interne date în 28 April 1848 sub Nr. 216 şi în 1868 sub Nr. pres. 128, pe cum şi a pracsei de drept desvoltate pe basa acestora adunările poporale trebue să se insinue cel puţin cu 24 óre mai înainte actorităţilor respective de gradul I şi numai pe lângă concesiunea dobîndită în urma acestei însinuări se pot ţine.

Spre a câştiga valóre acestei ordinaţiuni aranjarea de adunări poporale fără insinuare şi concesiune în regulă, participarea la acelea, pe cum şi continuarea adunării disolvate de cătră auctoritate pe basa § lui 1 art. de lege XL din 1879 le cualific de transgresiuni şi pentru ceĭ ce le comit statoresc carcer până la 15 zile şi amendă până la 100 fl.

Cea mai nóuă ordinaţiune liberală îndreptată în contra libertăţii este cea dată de ministrul de interne Perczel dto 26 Febr. a. c. Ea sună:

„În înţelesul ordinaţiunii ministeriului de interne dto 2 Maiu 1875 Nr. pres. 1508 ori ce gen de reuniune înainte de constituire este datóre a-şi substerne guvernului reg. proictul de statute prin respectiva auctoritate administrativă. Dacă asupra proiectului de statute ast fel subşternut în decurs de 40 zile nu s'a adus hotărîre ori nu s'a făcut vre o observare, reuniunea îşi póte începe provisoriu activitatea, definitiv însă se póte constitui, numai dacă statutele îi sînt vidimate de guvernul reg.

„Spre a asigura valóre acestei ordinaţiuni, pe basa §-lui 1 al art. de lege XL din 1879. dacă constituirea vre o uneĭ reuniuni s'ar face în contra amintitelor regule, saŭ dacă s'a făcut deja în tótă regula, însă a fost disolvată prin decis cu valóre de drept, ori a fost suspendată: participarea în conducerea, în adunările saŭ în ori ce fel de activitate a eĭ o cualific de transgresiune şi dispun a se pedepsi cu închisóre până la 15 zile şi cu amendă până la 100 fl.

Uniţii şi congrua. — Din „Tel. Rom." din 24 Februar:

„Proiectul ministrului Wlassics nu intenţionézá o adevĕrată dotare, salarisare a clerului, cum ar trebui, să facă guvernul voind a executa dispoşiţiunile §-lui 3 din art. XX. de la 1848. Numai o salarisare completă şi necondiţionată de câte şi mai câte chiţibuşuri ar puté scóte clerul din noianul gândurilor pentru susţinerea sa şi a familiei, făcêndu-i posibil a se dedica esclusiv chemării sale sublime.

„Ce se intenţionézá prin proiectul presentat, este mai mult o cârpitură, care lasă pe preot şi pe mai de parte în situaţiunea de a-şi incassa însu-şi de la credincioşi venitele sub titluri felurite, ceea ce nu o dată îl aduce în cele mai neplăcute poziţii cu poporul, făcêndu-se de multe ori, dacă nu tocmai urgisit, cel puţin neplăcut în faţa acelora, pe carĭ chemat este a-i influinţa cu tóte cele bune.

„Fiind însă relaţiunea dintre preoţi şi credincioşi încordată, înrîurirea se reduce la nulă saŭ la un minim disparent. Ba a dese ori esperiăm, că — fiind preotul lipsit şi de óre care purcedere cu tact, — raportul devine chiar duşmănos. —

„Şi pentru vr'o 2—300.000 fl. vre guvernul, să vîre calul troian în fortăréţa autonomieĭ nóstre bisericescĭ?

„Ministrul afirmă în comitiva sa, că prin proiectul indicat *„nici de cât nu doresce a atinge sfera de drept autonom a confesiunilor"*, şi că proiectul *„nu cuprinde nici o ast fel de dispoşiţiune, care ar asigura guvernului o influinţă, ce trece preste sfera dreptului de supremă inspecţiune"*.

„Cu tóte aceste tóte confesiunile aŭ aflat, că singuraticiĭ paragrafi din proiect nu sînt în consonanţă cu afirmaţiunile din comitiva ministrului, din contră tóte îşi ţin de atacate drepturile autonomieĭ bisericescĭ.

„Chiar evangelicii maghiarĭ, pentru carĭ mai ales s'a făcut numitul proiect, aŭ fost siliţi a declara în conventul lor de la 19 Februariu căl. nou, că *„guvernul oferă prea puţin şi cere prea mult, tăiând prea adânc în autonomia bisericii"*.

„Aşa şi este!

„Mai multe dispoşiţiuni se cuprind în numitul proiect, carĭ nu numai nu sînt efluxul dreptului de supremă inspecţiune, — de care biserica nicĭ când nu s'a ferit, — ci sînt ingerenţe adâncĭ în viaţa chiar internă a bisericilor.

„Ministrului nu i-se par aceste ingerenţe nelertate, căci — credêndu-se investit cu bilet *„pas par tout"*, nu prea simţesce remuşcare trecênd preste gard în otarul străin; încălcarea însă o simţesc mai tare proprietarii, carĭ se scurtéză în drepturile lor asigurate.

„Prima încălcare a dreptului de autonomie este însu-şi faptul, că ministrul întră în specialităţi stabilind suma, câtă îi compete cutărui şi cutărui preot, otărînd modalităţile distribuirii eĭ şi folosind autoritatea bisericéscă numai ca un instrument, ca pe basa lucrărilor eĭ pregătitóre să aducă decisiuni definitive, ori ca ea să esecute decisiunile decretate de ministru.

„Dacă guvernul rĕmânea consecuent pe lângă principiul de mai sus, respectând autonomia bisericilor, atunci n'avea, de cât să pună la dispoşiţiunea singuraticelor confesiuni recepte anumite sume, şi autorităţile supreme bisericescĭ să le împartă conform necesităţilor, pe carĭ le cunosc mai bine ca ori şi cine.

„Acésta ar fi unica cale corectă, pe care de sigur vor reclama-o tóte confesiunile.

„Pe noĭ ne obligă a luptă în acéstă direcţiune chiar primul paragraf al *„Statutului organic"*, în care se zice:

„„Biserica gr.-or. română din Ung. şi Tr., ca bis. autonomă, după dreptul eĭ autonomic, garantat şi prin art. de lege al IX. din anul 1868, pe lângă susţinerea în întregitate a dreptului eĭ de supremă inspecţiune a Maiestăţii Sale îşi reguléză, administréză şi conduce independent afacerile sale bisericesci, şcolare şi fundaţionale etc."

„Pe basa noului proiect însă ne *reguléză* acum în mare parte guvernul. Acésta însemnézá a face din servitoriĭ independenţi ai altarului oficiali plătiţi şi dependenţi de stat şi organele lui. Sórtea li-s'ar uşura în cât va, dar apoi libertatea bisericii ar suferi mult. Şi pe cum nu-i corect, ca biserica să ţîntéscă a deveni stăpâna statului, aşa nu-i lertat, ca statul să degradeze biserica la rolul de servitóre, de róbă a lui.

„Pe basa uneĭ patente vechi, s'a mai oferit preoţilor protestanţi din Ungaria salariŭ în numĕrar, destul de convenabil şi solvibil regulat prin perceptorat. Cu tóte acestea numita biserică, — care de sigur trăesce cu organele statului în alte referinţe mai bune ca noi, — n'a vrut, să-şi jertféscă libertatea în schimbul unui favor material.

„Nimenia nu e mai mult avisat la îmbunătăţirea stării sale materiale, ca şi clerul român; drept aceea ori ce ajutor material îi este fórte binevenit; dară de altă parte érăşi nu-i popor mai avisat la independenţa clerului şi a bisericii sale, ca şi tocmai al nostru, şi acéstă independenţă pentru bunuri materiale, — fie acelea ori cât de marĭ, — nu trebue jertfită.

„Ce se va alege de popor, dacă conducĕtoriĭ sĕĭ naturalĭ de până acuma îl vor părăsi saŭ cel puţin vor sta indiferenţi de o parte uitându-se cu un ochiŭ la adausul bănesc, care le légă inima şi mânile? Ce se va alege atunci din cunoscutul *„preoţi cu crucea 'n frunte"*, póte prevedé ori cine. Noĭ zicem, libertatea mai pe sus de tóte, mai ales că ajutoriul oferit de guvern nu-i mai mult ca un blid de linte faţă de ceea ce ni-se va lua de dragul lui.

„Ministrul zice în alinea primă a §-lui 17, că asemnéză sumele încuviinţate la adresa autorităţii supreme bisericescĭ. Acésta e însă identic cu *„neszsze semmit, fogd meg jól!"* căci în alineatul al doilea ministrul indică deja, că se vor pune estradării banilor la mâna confesiunii respective anumite *condiţiuni* nenumite, ĕră prin dispoşiţiunea din alineatul al treilea întreg proiectul primesce caractĕrul uneĭ legi draconice.

„Étă acel injurios paragraf:

„„§. 17. — Dacă înţelegere nu s'a făcut, saŭ dacă s'a făcut într'adevĕr, dar confesiunea o calcă, atunci înţelegerea este a se privi ca încetată, şi sumele asemnate se plătesc de aici înainte preoţilor separat şi nemijlocit."

„Şi acuma se presentéză ministrului înainte de asemnarea ajutoriului anual lista celor recomandaţi de autoritatea bisericéscă pentru ajutorare. Ministrul însă lea cerusa în mână şi cu prinţiară suzeranitate şterge pe X, Y, Z etc., fără ca macar prin un cuvînt să motiveze archiereilor despotica-i purcedere.

„Purcedênd din acéstă ţinută deja cunoscută putem deduce înainte, că ministrul va pune autorităţilor bisericescĭ ast fel de condiţiuni, carĭ să nu permită o înţelegere ecuitabilă.

„Eĭ, şi acum resultă?

„Clerul întreg se scóte din legăturile fiescĭ şi firescĭ cu archiereul sĕŭ şi cu forul sĕŭ suprem bisericesc şi se estradă poftelor autorităţii civile. Sumele asemnate în casul acesta se inmanuéză separat şi *nemijlocit*.

„Şi asta însemnéză înaintea dlui Wlassics a se mărgini la esercitarea dreptului de supremă inspecţiune. Noĭ însă ne fórte mulţămim de o aşa logică esplicare a dreptului corónei.

„Paragraful acesta formézá o adevĕrată batjocură la adresa cleruluĭ înalt chiar şi în casul cel mai favorabil, când i-se pune acestuia la dispoşiţie suma întrégă, căci acel cler cu forul sĕŭ bisericesc nu póte dispune de ea după ale sale chibzuinţe, ci are să o

împartă după porunca Eminenţiei Sale *ministrului-patriarch.*

„Clerul înalt devine adecă *posta* mijlocitóre a guvernului.

„Noi privim deci în dispositiunile acestui paragraf aceea, ce de fapt se cuprinde în el, o eludare a întregii autorităţi a bisericii şi a copiilor ei şi o directă aservire a clerului intereselor lumesci ale guvernului.

„Aşa ceva biserica nici când nu póte admite.

„Acésta nu numai în interesul ei, ci chiar şi în interesul statului nu o póte face, căci lipsindu-se biserica de libertatea necesară i-se ţea tot o dată putinţa de a-şi îndeplini cu succesul cuvenit sacra-i misiune în mijlocul societăţii.“

Eppur şi muove. — În nrul 7 am inregistrat fără de nici o observare, cele ce zicea „Magyar Állam“ despre aceea, că între Românii neuniţi se propagă socialismul. Am făcut-o acésta, nu pentru că dóră ne-am bucura de faptul acela signalat prin „M. Á.“, ci pentru că la sfârşitul articolului lui „M. Á.“ am aflat un Memento la adresa clerului nostru.

Şi ce să vedi? „Tel. Rom.“ din causa, că noi am reprodus articolul acela, s'a mâniat foc. Nu numai, ci în urma lui mai vine şi fóea neunită din Arad, — nu „Biserica şi Şcóla“, ci „Tribuna Poporului“, — şi ne esprimă indignarea sa.

Ne zice „Trib. Pop.“: „Noi asigurăm pe confraţii din Blaş, că *în comitatul Aradului nu sînt socialişti români.* Ér dacă nazarenismul s'a încuibat pe ici pe colo, causa nu este a se căuta în *confesiuni.*“ Aşa dar unde? „Causa nazarenismului între Români este a se căuta în faptul, că aici Românii trăesc în apropiarea Ungurilor, şi e natural, ca din atâtea stricăciuni ungurescl câte una ca ori ce bólă să se străcóre şi printre Români.“

Concedem, că e natural lucrul acesta. Vom înse, să observăm, că bisericii neunite îi lipsesce nu numai forţa supranaturală, ci chiar şi forţa şi voinţa naturală de a se împotrivi rĕului. O dovedesce acésta deja şi însu-şi faptul, că mulţi Români neuniţi se fac nazareni.

Dar socialismul? Noi încă asigurăm pe confraţii din Arad, că nu avem cuvinte de a denega statisticii statului creḍĕmîntul chiar şi acolo, unde ea nu are, pentru ce să fie condusă de şovinism. Ĕră statistica acésta ne spune, că în anul 1896 au trecut la neconfesionalĭ 717 neuniţi şi 27 greco-catolici. Cum au fost representaţi neuniţii între ceĭ ce au trecut la neconfesionalĭ în anul 1897, nu scim. Dacă confraţii din Arad ar cerca, să afle, ce s'a făcut din neuniţii aceia schimbaţi în neconfesionalĭ, unde-i vor găsi óre? Noi nu-i cercăm, căci n'au rătăcit din turma nóstră.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Neconfesionalismul se tot lăţesce mai ales între reformaţi. De curênd s'au declarat ca neconfesionalĭ, — pe cum se anunţă din Dobriţin, — 45 capi de familii din comuna bisericéscă reformată-germană din Balmaz-Ujváros.

Liberalii şi reformaţii, cari au adus legea neconfesionalismului, se tem, că vor trece şi alţii la acésta.

Pastorii reformaţi nu sînt mulţămiţi cu proiectul de lege pentru regularea congruei. Guvernul le dă bani, dară le ţea autonomia.

Roma.

Lumea catolică plină de însufleţire a serbat în sĕptĕmâna acésta aniversarea a 88-a a nascerii şi a 20-a a încoronării gloriosului Pontifice Leo XIII, născut la 2 Martie 1810 şi încoronat cu tiara în 3 Martie 1878.

În 2 a c., a nume în ziua natală şi preziua încoronării sale a primit Papa în audienţă solemnă pe cardinalĭ, episcopi, prelaţi şi alte persóne distinse, cari l-au felicitat. În rĕspunsul dat felicitării omagiale a seniorului cardinalilor Sfinţia Sa a reflectat la serbarea iubileului sĕu sacerdotal şi episcopal şi în deosebi la entusiasmul, căruia ceĭ de faţă în biserica s. Petru i-au dat espresiune, manifestând prin acésta sentimentul la milióne de Italiani. Acest entusiasm, purces din sentimente nobile, nu ar fi trebuit să fie vătĕmat. Dară totuşi acésta s'a întîmplat (anume mai mulţi tineri italiani au aranjat demonstraţiuni în contra acelor sentimente catolice). E trist, că nu voesc a înţelege alipirea inimilor de Roma, mitropolia sacerdotală, conservatórea oraculului divin şi împărţitórea mântuirii. Spre a mângâia pontificatul Dumnezeu înflăcărézĕ iubirea poporului cătră Pontifice în Italia şi în lumea întrégă. Spiritele, cari doresc prosperarea publică, trebue să favoriseze redeşteptarea credinţei şi alipirea de pontificat. După vorbirea acésta, ţinută cu voce puternică, ceĭ presenţi i-au defilat. Starea sanitară a Papei e eminentă. Mercuri a celebrat cu mare solemnitate în capela Sixtină, unde au fost de faţă şi membrii corpului diplomatic.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Mişcările socialiste în urma mĕsurilor severe luate în contra lor par a se domoli. Cu tóte acestea ele ocupă şi acum opiniunea publică. Dieta încă revine des asupra socialismului şi asupra procedurii neconstituţionale faţă de socialişti, care procedură uşor póte fi aplicată şi faţă de cetăţenii şi de partidele politice, cari s'ar opune planurilor guvernului.

În şedinţa dietală din 25 Febr. la desbaterea budgetului ministeriului de justiţie deputatul Olay susţine, că ţara e în situaţie critică. Causa socialismului şi a rĕului preste tot e nerespectarea ordinii de drept din partea guvernului, mai vîrtos la alegeri, când tótă administraţia se preface în un organism de corteşire. Apoi impută ministrului Erdély, că denumesce la curie judi neapţi şi a dat perchisiţia domiciliară la discreţia poliţiei. — Ministrul se apĕră zicênd, că nu denumesce persóne protecţionate, de şi Olay s'a întrepus la dînsul pentru un jude. — Olay declară, că ministrul nu grăesce adevĕrul.

Rátkay ocupându-se de defectele ministeriului de justiţie zice, că e o rușine, că în Transilvania sînt alte legi, nu cele din ţara mamă. Ministrul nu e capabil a pregăti proiecte de legi. Ordinaţiunile referitóre la presă nu se pot uni cu legea din 1848 şi falsifică spiritul acesteĭ legi. În Ungaria au încetat stările legale; lângă ceĭ 13 martiri de la Arad al 14-lea e libertatea presei, bunul cel mai sînt pentru un popor, şi cine violézĕ acest bun, acela agită la revoluţiune.

Ministrul zice, că prin dispositiunile în afacerea presei nu s'a vătĕmat dispositiile legii din 1848, nici nu s'a introdus censura preventivă. Dînsul nu e amic al mĕsurilor escepţionale. În contra agitaţiunilor naţionalităţilor l-au ajutat curţile cu juraţi, cari au declarat vinovaţi pe acusaţi; în cestiunea socialismului înse curţile acestea achită pe agitatori. Opiniunea publică pretinde restrîngerea libertăţii de presă.

Apponyi zice, că ordinaţiunile ministrilor de interne şi de justiţie în cestiunea adunărilor şi a presei nu au base legale, de óre ce legile ungare nu cunosc necesitatea concesiunii de la auctorităţi spre a ţiné adunări, ĕră procedura faţă cu presa socialistă e adevĕrată censură.

Sâmbătă br. Bánffy a presentat proiectul de lege, prin care se declară de sĕrbătóre naţională ziua de 11 April, în care zi din 1848 împĕratul Ferdinand V a sancţionat legile de egălă îndreptăţire şi libertate aduse în acel an.

Luni deputatul Mócsy provocă guvernul, să improcesueze ziarele, cari acusă pe ministrul president, că pentru sume mari de bani a distribuit titluri de conte, baron, nobil şi a făcut denumiri de membri în casa magnaţilor. — Emmer Kornel (guvernamental) constată, că amvonul a luminat şi condus poporul sute de ani. Pentru ce nu l-ar conduce şi acum? Presentă un proiect de resoluţiune, prin care guvernul e recercat a presenta un proiect de lege pentru afacerile de presă.

Marţi a declarat ministrul, că e deja în lucrare legea unitară de presă.

Mercuri a trecut prin desbaterea generală şi specială budgetul ministeriului de honvedi.

Joi s'a început şi desbătut în general budgetul ministeriului de finanţe. Cu acéstă ocasiune poporalul Mócsy laudă aptitudinile rasei magiare, pe care o esploatézĕ Jidovii. Contele Bethlen Miklos în cartea sa „Mult és Jelen“ scrie, că cel mai mare magiar contele Szécsenyi István ast fel a zis o dată cătră Kossuth Lajos: Dvóstră cu espresiunile de egalitate, frăţietate şi libertate faceţi Ungaria independentă pe sama Jidovilor, cari vor scóte din averile strămoşesci nobilimea şi poporul de rînd al rasei magiare. Naţiunea magiară de presente în adevĕr pórtă luptă pentru pâne, şi în acéstă luptă guvernul nu protejézĕ rasa magiară. Pentru aceea nu-i votézĕ budgetul. — Ágoston contra socialismului recomandă crearea unei clase mijlocii de proprietari mici. — Polonyi vorbesce în contra societăţilor de asigurare din străinătate, cari resar în Ungaria ca ciuperile. — Arányi Miksa apĕră societăţile americane, primind de la una onorar de 40.000 fl. la an.

Austria.

Situaţia politică e tot mai critică. Cercurile politice nu mai aŭ nici o sperare, că ministrul Gautsch va puté restabili echilibriul politic conturbat prin ordinaţiunile de limbă şi prin obstrucţia parlamentară a Germanilor. Nóuêle ordinaţiuni în cestiunea limbii pregătite de br Gautsch nu întimpină aprobarea Germanilor; ele pe lângă aceea înstrăinéză şi pe Cehi. „Narodni Listy“, organul Cehilor tineri, scrie, că aceştia aŭ gătat-o cu guvernul; acesta nu va mai dispune de nici o maioritate.

Ca succesor al baronului Gautsch se amintesce şi acum contele Thun.

Dietele provinţiale s'aŭ închis tóte în sĕptămâna acésta.

Franţa.

Sentenţa adusă în procesul Zola a dat ansă la interpelări din partea deputaţilor francmasoni şi socialişti. Ei vĕd în proces o persecuţie de rasă (fiind că Dreyfuss e Jidov) şi o unire a militarismului şi clericalismului în contra republicii.

Ministrul Meline a rĕspuns, că după judecata militară a urmat judecata democrată a poporului (juriul). Ţara e mulţămită cu sentenţa. Generalii s'aŭ purtat conform legii. Ofiţerii francezi nici nu visézĕ, să vateme legile patriei; ei aŭ alte visuri. Dacă şi după verdictul juriului continuă agitaţia, numai o partidă va sta în contra ei: naţiunea. Presa străină a primit tot, ce s'a zis rĕŭ despre noi aici; vor fi pedepsiţi toţi, cei ce calumniézĕ Franţa. Agitaţia ar trebui să înceteze în interesul celor, ce aŭ provocat-o; ea ne-ar puté împinge la intoleranţă.

Rĕspunsul a fost luat spre sciinţă cu 416 contra la 41 voturi.

Grecia.

Agitaţia continuă a preşei antidinastice a fanatisat întru atâta pe Greci, cât doi din ei aŭ comis sâmbătă un atentat asupra regelui. A nume pe la 5 ½ óre sara, când regele se întorcea cu prinţesa Maria de la Phaleron în trăsură deschisă, doi individi aŭ ieşit din şanţul de lângă drum, şi unul a puşcat de 2 ori, ĕră cel alalt de 6 ori asupra regelui, fără ca să-l nimeréscă; numai vînătoriul de lângă visitiŭ a fost rănit uşor.

Turcia.

La circulara Turciei cu respect la pacificarea Cretei aŭ rĕspuns până acum Rusia, Austro-Ungaria şi Italia declărând, că resolvirea cestiunii cretene nu stă în nici o legătură cu evacuarea Tesaliei.

Regimul turcesc făcênd cercetare cu privire la pretinsele tiranisări ale Bulgarilor din Macedonia declară, că scirile rĕspândite de foile bulgare sînt neadevĕrate. Bulgarii nutresc agitaţiunea în Macedonia. Din causa acésta Turcia concentrézĕ trupe în acéstă provinţă. Atitudinea Rusiei se pare a fi favoritóre agitaţiunii bulgare.

O voce seriósă către Preaveneratul Cler.

Un fruntaş ingenios al unei partide naţionale magiare şi-a luat în sĕptĕmânile trecute rĕmas bun de la activitatea publică din motivul, *că pentru o inteligínţă coruptă şi un popor slab nu se mai plătesce, să-ţi prăpădeşci puterile.*

Esaminând aceste cuvinte marcante de loc îmi puseĭ întrebarea: Óre nu se potrivesce acéstă acusă aspră, dar cu temeiŭ, şi inteligínţei şi poporului nostru?

Cari elemente formézĕ intetiginţa bisericii nóstre unite? Sigur, cu puţină escepţiune, céta preoţéscă. Şi ce face inteligínţa acésta. Maioritatea dórme somnul mormîntului, minoritatea, — şi încă ce minoritate! abia de 2—3 membri. — privesce îngrijată la norii greĭ. ce împresóră bolta bisericii sfinte. Oftézĕ aceştia dureros, cércă, să vadă cel puţin o rază caldurósă a sóreluĭ dreptăţii, dar în deşert. Norii îşi continuă calea sa, se depărtézĕ cu iuţime mai de parte, ca locul să-l cedeze altora şi mai greĭ şi mai ameninţători... Nicăiri lumină, nici sperare de o zare cerésc ă: indiferentismul condamnabil al maiorităţii reţine mâna darnică a Provedinţei, şi în schimb ridică cea pedepsitóre. . . . Nu se găsesc nici zece drepţi. Trebue deci, să perim în urma nepăsării nóstre culpabile.

Pentru numele luĭ Dumnezeŭ, dovediţi, fraţilor, contrariul, dovediţi, că n'am dreptate, şi eŭ îmi voiŭ retrage cuvintele preamărind pe Dumnezeŭ, că totuşi s'aŭ găsit cel puţin zece drepţi, şi aşa nu vom peri, — dovediţi, pentru bunul Dumnezeŭ, dovediţi. . . .

Mi-se pare, că vocea mea debilă a străbătut totuşi şesurile şi munţii nostri. Parcă aud rĕsunând în depărtări mari voci desperate strigând: *Reforme ne trebuesc!*

Da, un echoŭ dulce îmi sună în urechi de către pólele Măgurei: „Daţi-ne prilej a ridica gloria Sionului român la culmea chemării sale!“ Salve ţie, frate Măgurénule! Étă un drept totuşi s'a găsit, étă un preot cu inimă învăpăiată pentru mărirea luĭ Dumnezeŭ totuşi s'a aflat pe plaiurile Silvaniei romantice! A, dar numai unul, singur numai unul! Unde sînt încă cel puţin nóuĕ drepţi?

Tăcere! Mi-se pare, că mai aud un echoŭ, de şi cam încet. Aşa-I. Confratele „Z.“ îşi înalţă glasul sĕŭ posibil dintr'o atare comună idilică a scumpei nóstre Transilvanii: „Ne trebuesce unitatea ritului!“

Mărire ţie, Dómne! s'aŭ găsit deja doi drepţi! . . . Încă opt, şi sîntem mântuiţi. A, fraţilor, desteptaţi-vĕ o dată şi priviţi serios în jurul vostru, căci mari şi desastróse lucruri se întîmplă împrejurul vostru.

Curentul ateist infiţiézĕ tot mai cumplit atmosfera bisericii. Popórêle Alföldului tóte aŭ căḑut jertfă neconfesionalităţii, — singur poporul nostru mai tace, — dar aveţi grije, căci nimica nu e aşa teribil ca viforul, ce se pregătesce în timp îndelungat. Azi domnesce încă linişte, dar mâne te poţi trezi la sunetul armelor, cari aduc mórte chiar din mânile fiilor vostri. Cine scie, dacă mâne nu aĭ să faci trista cunoscinţă cu tăişul vre unei cóse, carea azi încă zace liniştită sub streşina şurii . . . Periclul e în prag, trebue prevenit. Dar cum?

Am desfăşurat la timpul sĕŭ în detail modurile de salvare, — acuma mĕ restrîng numai la următórele.

Lumina ochilor ne fie biserica. Atragem aici credincioşii nostri, — să ne silim a-I îndulci, a-I face, să scape cu bucurie, cu interesare la biserică, şi spre acest scop să organisăm cântările, să înfiinţăm coruri, — cu un cuvînt cultul divin trebue înfrumseţat cu tóte podóbele chibzuibile, căci de o parte aşa se cuvine laudeĭ Domnului, ér de altă parte şi poporul aşa va asista cu drag la sfînta slujbă, dacă acésta e variată şi împodobită, nu înse gólă, adurmitóre.

Cunosc o comună, unde înainte de ce s'ar fi înfiinţat corul, biserica sunase a gol, ér azi abia încap, mulţi sînt necesităţi a asculta sfînta liturgie extra muros. Cercaţi, şi veţi observa şi Frăţiile vóstre asemenea succese.

Până când poporul petrece mai bucuros în crâşme, în aceste cuiburi pĕcătóse, demoralisătóre, până când poporul nu va afla mai mare desfătare în biserică de cât în depouri. până atunci nu vom scăpa de anarchie şi socialism.

Ne apropiăm de timpul, când păharul cu venin al epocei nóstre fără de Dumnezeŭ trebue să se goléscă. Să avem grije, nu cum va să-l bem noi, căci mórtea ne-o am beut.

Vĕ rog, prefigeţi timp şi loc pentru o adunare generală!

Berzova (com. Arad) la 1 Martie 1898.

G. Hubic
preot.

Noutăţi.

Din Archidiecesă. Preon. *Dr Sebastian Radu,* concionatorul bisericii catedrale din Blaş, este numit paroch al *Murĕş-Uióreĭ* şi protopop al districtului *Murĕş-Uióreĭ.* — Mult On. *Ioan Pop,* paroch în Gilăŭ districtul Cluşului, e numit viceprotopop onorar. — Mult On. *Georgiŭ Bărbat,* viceprotopopul districtului Blaşului, şi *Octavian Bonfiniŭ,* profesor gimnasial, sînt numiţi asesori ordinari la Esactoratul archidiecesan.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Vesmintele bisericesci din parochia nóstră Balintfalăŭ eraŭ tare debile şi stricate, şi aşa credincioşii nostri *Vasiliŭ Simon bĕtr.* şi soţie-sa *Florica* din Balintfalăŭ cu vĕduva *Roman Maria* din filia B. Madaraş aŭ cumpĕrat pe sama bisericii un rînd întreg de odăjdii colorate în preţ de 55 fl., *Ioan al luĭ Vasilie Simon* cu soţie-sa *Maria Roman* aŭ cumpĕrat un patrachil frumos colorat cu 7 fl., *Mihail Simon Macave* cu soţie-sa *Oana* întru pomenirea părinţilor rep. Todor şi Maria aŭ cumpĕrat un rînd întreg de vesminte negre de catifea cu 40 fl. şi un stichar cu 4 fl. Vĕduva mai sus numită *Roman Maria* a mai cumpĕrat şi pe sama bisericii nóstre din B. Madaraş un prapor şi o cădelniţă cu 20 fl. Mai de parte poporul nostru din Balintfalăŭ de şi e mic la numĕr abia 40 familii, totuşi prin contribuiri, la cari am ajutat şi eu ca paroch şi ĕră docentele şi Reverendissimul domn protopop Basiliŭ Hossu cu 2 fl. aşa am procurat şi un clopot mic cu 60 fl. Balintfalăŭ la 3 Martie 1898. *Elie Lupu* paroch.

Concurs la staţiuni docentale. Cu terminul de 25 Martie s'a escris concurs: 1) La postul de docente primar în *Buciumi* din protopopiatul Almaşuluĭ cu emol. de 225 fl. din repartiţie, 47 fl. 25 cr. din interesele obligaţiuniĭ de regal, 20 fl. pentru 2 orgii de lemne, 8 fl. usufructul pămîntului şcolii şi 30 fl. relut de cuartir. 2) La staţiunea de docente primar în *Cut* din protopopiatul Şebeşului cu emol. 300 fl. din venitele realităţilor şcolare şi din repartiţie pe popor, 1 stîngin de lemne, grădină şi 30 fl. relut de cuartir.

† **Dr. Alesandru Szilaşi,** medic cercual în Cella. comitatul Severinului. după un morb greŭ şi îndelungat Luni în 28 Februarie st. n. a. c. împărtăşit cu ss. sacramente a repausat în etate de 33 ani.

Cas de mórte *Ioan Pop Şerban,* preot în Beşimbac vicariatul Făgăraşului, a repausat în 10 Faur în etate de 68 ani în anul al 43-lea al preoţiei.

În veci amintirea lor!

ERDÉLYI

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturiĭ creștine.

Pe vremea, în care creștinismul începu a desvolta activitatea sa cea liniștită, dară puternică, lumea păgână ajunsese în starea descompunerii. Dorirea de óre ce mai bun, de siguranța nemuririi subsăpase lumea romană și aduse la creștinism forțele cele mai nobile și mai bune din școlile filosofilor și dintre ministrii misteriilor. În acésta se manifestă în chipul cel mai învederat dorirea mântuirii de sub greutatea miseriei spirituale. Învingerea creștinismului înainta încet, dară sigur, și în ce chip viața creștinéscă pătrunsese neîncetat în cercurile păgânismului mai înainte de timpul lui Constantin, așa progresă creștinismul și după Constantin pe încetul, dar în chip iresistibil. Religiunea creștină nu a pretins, ca omenimea să alunge din mijlocul sĕŭ resultatele cele bune, la carĭ ajunsese până atuncia lumea păgână în ale sciinței și arteĭ. Dar caractĕrul împăcătoriŭ și mijlocitoriŭ al creștinismului aprópe în nimica nu s'a arĕtat mai învederat și mai hotărît ca în artă. Acésta are să mulțăméscă creștinismului conservarea sa și propagarea sa la tóte popórĕle lumiĭ. O privire la sudostul Europeĭ, la Asia și Africa, unde arta zace mórtă, și unde ruine împrăștiate reamintesc pretutindenea strălucirea de odinióră, e de ajuns, ca să dovedéscă influința binefăcĕtóre a religieĭ creștine asupra alungăriĭ și îmblânzirii sĕlbătĕcieĭ, asupra înveseliriĭ și înfrumseță̆riĭ vieții omenescĭ. Vederile creștine adevĕrat că aŭ schimbat arta și l-aŭ dat o direcție, formă și însemnare nóuă. Dar arta în urma acesteĭ schimbări a putut să sufere numaĭ o perdere momentană, ér în locul acesteĭ perderĭ a avut câștigul acela, că creștinismul a călăuzit-o în dĕrĕpt la religie, ĕră pe céstă din urmă a restituit-o omenimiĭ.

A fost un timp, în care ómeniĭ prețuiaŭ în chip prea esagerat studiile clasice și cultura antică. Pe atuncia se făcea creștinismului învinuirea, că el ar fi pustiit și nimicit lumea păgână și monumentele de artă ale eĭ. Părerea acésta aŭ combătut-o faptele. Împotriva eĭ grăesc nu numaĭ mulțimea aceea de monumente de artă, carea a adunat-o Constantin în Constantinopol, ci și aceea, că împĕratul acesta a purces numaĭ pe încetul împotriva cultului păgânesc. Purcederea luĭ s'a îndreptat mai de aprópe împotriva acelor reședințe ale superstițieĭ întunecóse și ale desfrîuluĭ celuĭ mai sĕlbatic, carĭ primejduiaŭ morala publică, pe cum și împotriva mulțimiĭ acelor statue nemorale, carĭ dejosiaŭ dignitatea omenescă [1]) și esprimaŭ prăpădenia cea mai adâncă a lumiĭ păgâne. Dóră grozăveniile cultelor mistice ale zeițeĭ siriene, ale luĭ Mitra și ale altor zeități, culte împreunate cu jertfe sângeróse și cu orgiĭ nerușinate, aŭ provocat chiar și batjocura unor păgânĭ, cum aŭ fost Iuvenal și Lucian. S. Augustin a discutat într'o epistolă raportul creștinismului față cu templele păgâne și și-a esprimat părerea, că „dacă acestea se schimbă în onórea luĭ Dumnezeŭ, cu ele se întîmplă. ceea ce se întîmplă și cu ómeniĭ, când dintre sacrilegĭ și fărădelege se mută la religia cea adevĕrată“. [2]) Porunci date de-a dreptul spre a pustii templele se încep abia pe timpul fiilor luĭ Teodosiŭ I. E decĭ neîntemeiată părerea accea, care decadența arteĭ plastice o derivă a dese orĭ din antipatia creștinilor față cu arta cea provenită de la păgânism. din pustiirea templelor și a idolilor, prin ce să se fie delăturat modelele și mijlócele de lipsă spre a susține gustul bun și technica artistică. Acestea nu s'aŭ întîmplat în mĕsură așa de mare. cât să fie provocat decadența arteĭ. Antipatia față cu icónele, carĭ o esprimă câțĭ va Părinții și o nutriaŭ câte va secte, nicĭ o dată nu a dobîndit dimensiune mare și a cedat fórte de timpuriŭ dinaintea pornelii trezite și între creștinĭ spre a se încunjura cu simbóle și icóne de ale obiectelor sale celor sfinte. Pustiirĭ de temple păgânescĭ adevĕrat că s'aŭ sevârșit de mai multe orĭ acum prin violența plebeĭ întĕrîtate, acum prin oficialiĭ împĕrătescĭ și la porunca împĕraților creștinĭ; dar pustiirile acestea totuși nu s'aŭ întîmplat nicĭ de cum într'un chip și într'o estensiune de așa, cât ele să fie putut fi págubitóre pentru artă. [1]) Constantin a rînduit decĭ, să se pustiéscă numaĭ temple de acelea și idolĭ de aceia, carĭ eraŭ reședințele unuĭ cult nemoral. Față cu barbaria iconoclaștilor grecescĭ a apĕrat mai târziŭ s. Ioan din Damasc în cele treĭ cuvîntărĭ ale sale despre icóne vederile bisericiĭ. El a purces de la o esplicare plină de lumină a adorăriĭ, carea se cuvine numaĭ dumnezeirii, și a venerăriĭ obiectelor cultuluĭ. A esplicat apoĭ poruncile L. V. referitóre la cultul icónelor și raportul creștinismului față cu arta, ĕră după aceea a oferit o antologie de texturĭ din scrierile Părinților și Învĕțătorilor bisericiĭ. Acestea tóte le-a scris într'un chip plin de însuflețire, fórte atrăgĕtoriŭ și eurgĕtoriŭ. Porunca opritóre: „Să nu facĭ ție chip cioplit, nicĭ asemĕnarea vre unuĭ lucru, din câte sînt în cer sus, și din câte sînt pe pământ jos, și din câte sînt în ape sub pământ,“ [2]) a dat-o Dumnezeŭ fără îndoélă în vederea aplicăriĭ Israeliților spre idololatria popórĕlor vecine, ea nu a fost îndreptată împotriva deprinderiĭ arteĭ spre scopurĭ folositóre și sfinte. Moĭsi însu-și promova arta. Asta o dovedesc datele cele acurate referitóre la construirea și împodobirea cortuluĭ mărturieĭ, a sicriuluĭ Legiĭ și a obiectelor celor sfinte. Gătirea acestora presupune, că atât Moĭsi cât și architecții luĭ eraŭ bine inițiați în artă. Arta și-a găsit în acest chip un adăpost în sanctuariŭ și aci era asigurată în contra a orĭ ce profanare prin politeism. După acele-și principiĭ s'a zidit și templul luĭ Solomon. Mărimea și strălucirea luĭ făceaŭ, ca el să pară o minune. Din descrierile luĭ resultă, că pe timpul zidiriĭ luĭ arta a ajuns între Evreĭ la înflorirea sa cea mai înaltă. Templul al doilea, zidit după prinsórea vavilonénă și lărgit și împodobit mai apoĭ prin Irod M., a fost un monument măreț și a dovedit legătura, ce esistă între religie și între deprinderea neîncetată a arteĭ. Biserica creștină a pornit luptă împotriva cultului sensitiv al Iudeilor și al politeismului păgânesc și a pretins adorarea luĭ Dumnezeŭ cu spiritul și cu adevĕrul. Dară ea cu tóte acestea a fost conscie de misiunea sa culturală, carea avea să îmbrățișeze și să nobiliteze tóte, și de aceea de la timpul, când se lățise deja binișor, a oferit la sine arteĭ adăpost, ér mai înainte de aceea pe timpul persecutărilor celor grele a deprins în locurile subterane o simbolică de picturĭ simplă și mișcătóre, care îndruma pe ómeni spre cer, și într'însa a depus temeiurile acelea, din care pe lângă o desvoltare neîncetată a purces o înflorire fără séměn a arteĭ.

(Va urma.)

---

[1]) Herod. II, 51.

[2]) Ep. 47 (alias 154).

[1]) Theodoret. Hist. eccl. V, 21: »Constantin cel Mare, pe când împodobia împĕrăția cu evlavie, adevĕrat că a oprit pretutindenea, să se jertféscă dracilor; dară templele lor nu le-a pustiit, ci a rînduit, ca ele să fie inaccesibile. Și ficiorii luĭ încă aŭ călcat în urmele luĭ.« Cod. Theodos. XVI, 10, 1. 3: »Constanțiŭ și Constante cătră Catulin prefectul cetățiĭ. Dară de și superstiția are să se stirpéscă cu desevârșire, totuși voim, ca zidirile templelor, carĭ se află a fară de zidurĭ, să rĕmână neatinse și nebântuite.«

[2]) II Moĭsi 20, 4.

Ben Hur

saŭ

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

V.

Credința Amreĭ.

Dacă astăzĭ ómenĭĭ călătorind prin țara cea sfîntă vor să cerceteze renumita „grădină a împĕratuluĭ", eĭ să pogóră pe alvia Chidronuluĭ la vale orĭ pe curmătura văilor Gihon și Hinnon până la fântâna veche En-Rogel, beŭ din apa cea vie și dulce și poposesc aci la punctul cel maĭ interesant al aceluĭ ținut. Eĭ privesc la petrile acelea marĭ, cu carĭ e îngrădită fântâna, vĕdênd chipul cel neartificios și primitiv, cu care scot ómenĭĭ comóra, ce isvorește acolo, și prădézĭ o mică parte din compătimirea sa nefericiților sdrențoșĭ, carĭ păzesc fântâna. Apoĭ privesc jur împrejur, și-ĭ desfătézĭ priveliștea munților Moriĭah și Sion, carĭ de la eĭ se întind spre méză nópte, și din carĭ unul se sfârșește în Ofel, ĕră cel alalt în ținutul cetățiĭ luĭ David. În fund ridicându-se până la înălțime se vede șirul locurilor celor sfinte; aci Haramul cu mărĕța sa cupolă, colo rĕmășițele falnice ale Ipiculuĭ, care încă și în ruinele sale se înfățișézĭ puternic și impunĕtoriŭ. Dacă călătoriĭ aŭ gustat priveliștea acésta și aŭ imprimat-o în de ajuns memorieĭ sale, eĭ privesc din colo la muntele sminteleĭ, care se înalță cu măreție pezișă de-a drépta lor, și apoĭ la muntele sfatuluĭ celuĭ rĕŭ, față cu care aceia, carĭ cunosc istoria cea sfîntă și legendele rabinescĭ și călugărescĭ, vor fi nutrind o anumită interesare, carea nu o póte stirpi frică superstițiósă.

Ne-am înmulți prea tare vorba, dacă am numi tóte punctele acelea interesante, carĭ împrejură muntele acela. Ajungă cetitoriuluĭ, că află, că piciorul munteluĭ îșĭ are rădăcina în Geena, și-și aduce a minte de Geena foculuĭ, în care este plâns și scrîșnire de dinți. Muntele acesta în partea luĭ cea sudică și sudostică în fața cetățiĭ e crepat și scobit de morminte încă și astăzĭ în tocmaĭ ca și în zilele luĭ Christos, și mormintele acestea din timpurĭ străvechĭ sînt locașul leproșilor, nu al câtor va leproș, ci al totalității lor. Acolo și-aŭ ridicat eĭ împĕrăția sa și și-aŭ formațt comunitatea sa, acolo aŭ întemeiat o cetate și locuiaŭ împreună ocoliți ca nisce ómenĭ blăstĕmațĭ de Dumnezeŭ.

În ceea diminéță după evenimentele istorisite în capitulul precedent Amrah se apropiă de fântâna En-Rogel și acolo se puse, să ședă pe o pétră. Cine cunoscea Ierusalimul, ar fi trebuit să o crédă de servitórea favorită a vre uneĭ familiĭ cu stare. Ea avea un ulcior de apă și o coșarcă acoperită cu o pânză albă ca zăpada. Ea puse acestea jos, îșĭ adună mânile cruce preste o laltă în pólă și privi cu privire seriósă la deal într'acolo, unde colnicul se plécă în formă de trepte la vale până la țarina olariuluĭ, la Hacheldama. Era încă fórte de diminéță, și ea sosise cea dintâiŭ la fântână. Mai apoĭ veni un om, carele aducea o funie și o vadră. El salută pe mica femee brună, apoĭ desfăcu funia, legă vadra de ea și aștepta, să-ĭ soséscă mușteriĭ. Cine voia, putea să-și scótă însu-și apă; dară el deprindea lucrul acesta în chip de lefterie și pentru un gerah umplea chiar și ulciorul cel maĭ mare, ce-l putea purta femeea cea mai tare.

Amrah ședea liniștită și nu grăia nicĭ o vorbă. Omul vĕdêndu-ĭ ulciorul o întrebă după câtă va vreme, dacă vré, să-ĭ umple ulciorul. „Încă nu!" rĕspunse ea curteneț. El după acésta nu o mai băga în samă. Când îngânatul dimineței se întinse preste muntele maslinilor, începură a i-se ivi mușteriĭ, și el preste puțin era fórte cuprins cu umplerea ulciórelor. Amrah în tótă vremea aceea rĕmase nemișcată la locul sĕŭ și privi cu încordare spre colnic la deal.

Sórele rĕsări. Ea încă tot ședea acolo privind și așteptând; și în vreme ce ea aștéptă ast fel, noĭ să vedem, care-ĭ e scopul.

Ea se obicĭnuia a se duce după înoptare în tîrg. Atuncia se obicĭnuia a se furișa pe neobservate din casă și a cerceta prăvăliile din valea Tiropeon orĭ cele de la rĕsărit de la pórta pescilor, pentru ca să-și cumpere carnea și leguma de lipsă; și apoĭ se întorcea și se închidea din noŭ în casă.

Ne putem închipui, cât de mare ĭ-a fost bucuria de a vedé pe Ben Hur ĕră la sine în casa cea veche. Ea nu putu, să-ĭ povestéscă despre stăpână-sa și despre Tirzah nimica, — chiar nimica. El voia, să o mute într'un loc maĭ puțin solitar, ea se împotrivi înse planuluĭ luĭ. Ea doria, ca el să locuéscă ĕră în odaca sa de odinióră, carea rĕmăsese neschimbată. Dară primejdia de a fi descoperit era prea mare, și el doria înainte de tóte, ca să fie scutit de întrebărĭ de ale curioșilor. Îĭ promise, că o va cerceta cât se póte de des. Voia, să vină nóptea și tot nóptea să se și ducă. Amreĭ tot lucrul acesta nu-ĭ era pe voe, dară ea se îndestuli și cu atâta și cumpĕnia în dată, ce ar puté să facă, pentru ca să-l facă fericit. Nu-ĭ trecea prind gând, că el acuma era bărbat, nicĭ că el va fi desbrăcat orĭ va fi perdut aplicările sale copilărescĭ; pentru a-ĭ face bucurie ea voia, să-ĭ pună pe masă ĕrăși mâncările, carĭ îĭ plăcuseră odinióră. Îĭ plăcuseră odinióră dulcețurile; ea își aduse a minte de mâncările, carĭ îĭ făcuseră mare bucurie, și hotărî, să i-le gătéscă și să albă din ele în tot de una o provisiune la în de mână, pe când venia. Putea ea să facă óre ce maĭ bun? De aceea se furișă în nóptea următóre maĭ lute ca de obiceiŭ a fară cu coșarca și trecu din colo în tîrgul de la pórta pescilor. În vreme ce umbla prin tîrg, audi din întîmplare pe un om povestind o noutate.

Care a fost cuprinsul acesteĭ istoriĭ, cetitoriul va ghîci a bună samă, dacă va afla, că omul acela a fost unul din acelĭ bărbațĭ, carĭ însoțiseră cu torțe pe comandantul cetățuiĭ Antonia, când femeile caseĭ Hur se găsiseră în cămara numĕrul VI. Omul istorisi tóte amĕnuntele descopeririĭ, ba împărtăși și numele arestatelor și raportul, care-l dase însă-și vĕduva despre sine însă-și.

Sentimentele, cu carĭ ascultă Amrah istorisirea acésta, eraŭ așa, pe cum se puteaŭ aștepta de la ființa asta credincióșă. Ea își isprăvi cumpĕrările și se duse ca într'un vis a casă. Ce veste fericitóre avea ea pe sama pruncuțuluĭ sĕŭ! Ea aședa coșarca jos și acum rîdea, acum plângea. De o dată se liniști și cumpĕni. Ar fi mórtea luĭ, dacă ar afla, că mamă-sa și Tirzah sînt lepróse. El ar cutriera grozava cetate de colo din colo de pe muntele sfatuluĭ celuĭ rĕŭ, ar cerca în tóte peșterile ciumite și nu și-ar da odihnă, și bóla l-ar cuprinde și pe el, și el s'ar împărtăși în sórtea lor. Ce să facă?

Atuncia i-s'a întîmplat, ceea ce s'a întîmplat deja multora înainte de ea, și se va maĭ întîmpla multora după ea. Iubirea ĭ-a însuflat, ce avea să facă. Ea a ajuns la o hotărîre stranie.

Ea scia, că leproșiĭ se obicĭnuesc diminĕța a se pogorî din locașurile sale, din mormintele de pe colnic, pentru ca să-și ducă de la fântâna En-Rogel provisiune de apă pe tótă ziua. Eĭ aduceaŭ ulciórĕle sale, le puneaŭ jos pe pământ și așteptaŭ în o anumită depărtare, până ce li-se umpleaŭ. Acolo aveaŭ să vină și stăpână-sa și Tirzah; căcĭ legea era inesorabilă și nu permitea nicĭ o abatere. Leprosul bogat nu avea trecere maĭ mare de cât cel sĕrac.

Amrah hotărî decĭ, să nu împărtășéscă luĭ Ben Hur nimica din istoria, carea o audise, ci să mérgă singură la fântână și să aștepte. Fómea și setea trebuiaŭ să mâne pe nefericitele femeĭ acolo, și ea credea, că le va recunósce pe loc, ĕră de nu, atuncĭ póte că ele o vor recunósce pe ea.

Într'aceea veni Ben Hur, și eĭ grăiră multe împreună. În ceea zi avea să soséscă Malluch; apoĭ aveaŭ să se începă scrutările în dată. El abia putea să aștepte începerea acésta. Pentru a se distrage voia, să cerceteze locurile sfinte din apropiare. Ne putem închipui, cât de cu greŭ ĭ-a fost femeiĭ, să-și păzéscă taĭna, dară ea a tăcut.

După ce s'a fost dus Ben Hur, ea se apucă, să gătéscă mâncărĭ bune, și o făcu acésta cu grijea cea maĭ mare. Când cunoscu de pe stele, că în scurt se va face ziuă, umplu coșarca, luă un ulcior și porni către En-Rogel; ea ĭeși prin pórta pescilor, carea se deschidea maĭ de timpuriŭ, și sosi la fântână, pe cum vĕdurăm.

Cu puțin după rĕsărirea sóreluĭ, pe când veniaŭ maĭ mulțĭ la fântână, și ceĭ ce scoteaŭ apă, aveaŭ maĭ mult de lucru, pe când întru adevĕr șese vedre se folosiaŭ de o dată, pentru că toți se grăbiaŭ, să ajungă a casă, maĭ înainte de ce rĕcórea dimineții va face loc arșițeĭ zileĭ, — se iviaŭ locuitoriĭ colineĭ și ieșiaŭ din ușile cămerilor sale celor de la morminte. Maĭ apoĭ se puteaŭ deosebi deja cete singuratice; în multe din ele eraŭ și pruncĭ așa de micĭ, cât trebuiaĭ să conchidĭ, că cetele acestea le adunaŭ raporturile familiare cele maĭ strînse. Maĭ apoĭ veni o mulțime în jurul cotiturĭĭ huleĭ: muierĭ cu ulcióre pe umerĭ, bărbațĭ bĕtrânĭ și fórte slăbiți, carĭ veniaŭ cu pașĭ clătinătorĭ răzimându-se pe toege și cârjĭ. Unĭĭ se răzimaŭ pe umerĭĭ altora; unĭĭ, carĭ eraŭ de tot neputincioșĭ, zăceaŭ pe năsălĭĭ ca nisce grămeḑĭ de zdrențe. Până și în comunitatea acésta a miserieĭ celeĭ maĭ marĭ lumina înbirĭĭ era aceea, carea făcea, ca viața să fie maĭ suportabilă. A fară de aceea depărtarea făcea, ca să veḑĭ miseria acestor escomunicați ca printr'un vĕl alinătoriŭ, carele înse nu o ascundea de tot.

De la locul sĕŭ de lângă fântână esamina Amrah cetele nălucóse. Ea se părea, că de loc nu se mișcă. De câte va orĭ ĭ-se părŭ, că vede pe cele ce cerca. Nu se îndoia, că ele eraŭ aci pe colină; scia, că ele vor avé, să se pogóre și să se apropie. După ce ómenĭĭ se vor fi aprovisionat toți la fântână, a bună samă vor veni și ele.

Chiar în capĕtul tihărăiĭ era un mormînt, carele cu larga sa întrare atrase deja a dese orĭ atențiunea Amreĭ asupra sa. O pétră fórte mare era lângă întrare. Sórele își

trimitea într'însul razele sale chiar în partea cea mai ferbinte a zilei, şi peştera părea a a nu puté fi locuită de nici o fiinţă vieţuitóre, de cum va nu se odihniaŭ acolo câni, după ce îşi isprăviaŭ prin Geena slujba de măturători de stradă. Cu tóte acestea vĕdu răbdătórea Egipténă spre cea mai mare mirare a sa, că de acolo ies dóuĕ femei; una din ele părea a purta şi a conduce de o dată pe ceealaltă. Ele amîndóuĕ aveaŭ pĕr alb, amîndóuĕ aveaŭ înfăţişarea de bĕtrâne; dară haînele lor nu eraŭ rupte, şi ele priviaŭ în jur de sine, ca şi cum localitatea acésta le-ar fi străină. Privitórei i-se părea a fi observat chiar şi aceea, că s'aŭ cutrĕmurat îngrozite de priveliştea acestei societăţi hîde, de care se ţineaŭ şi ele. Orî cât de neimportante aŭ fost observăţiile acestea, ele totuşi făcură, ca inima să-i bată mai repede, şi ca luarea a minte a ei să se îndrepte esclusiv asupra celor dóuĕ.

Ele se opriră puţintel la pétră, ér apoi pornirĕ încet, cu obosélă şi cu frică cătră fântână. Acolo se audiră câte va glasurî, carî le strigaŭ, că ele să se opréscă. Dar ele merseră mai de parte. Cel ce scotea apă, ridică de la pămînt câte va petri, ca să le alunge. Ceî alaltî le blăstĕmaŭ. Céta cea mai mare de pe colnic striga în chip ţiuitoriŭ: „Necurate! Necurate!“

„Ele a bună samă nu sciŭ obiceiul leproşilor,“ îşi gândia Amrah vĕdĕnd, cum cele dóuĕ vin tot mai aprópe.

Ea se sculă şi porni întru întimpinarea lor luând cu sine coşarca şi ulciorul. Larma de la fântână se mai potoli.

(Va urma.)

Bibliografie.

☛ A apărut

☛ Calendarul „Unirii“ ☚

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat şi interesant:

Cronologie, Serbătorile, Regentul, Întunecimi, Anotimpurî, Umblarea timpului, Lunile cu poveţe economice şi semne de timp. Regenţii europeni. *Şematismul provinţei mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce şi ungurésce şi cu posta ultimă şi a parochilor, cum şi a diferitelor dicasterii.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiţă biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat“*, poesie de Al. Vlăhuţă. *George Coşbuc* (cu portret) note biografice şi trei poesii: *Epigramă* (în vrîsta de 12 ani), *Pe ceriu* (de 14 ani) şi *Beda* (din 1886). *Ales. Bohăţel*, biografie şi portret. *Cisme de 'mprumut* şi *S'a turcitu-se bătut*, anecdote hazlii de Th. D. Speranţă. *Glume. Morţii nostri* (bărbaţii gr. cat. fruntaşi morţi în 1897) cu portretul *br. David Urs* şi *Iosif Hossu*. *Sfaturi*. Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserţiuni.

Din acest cuprins orî cine se póte convinge, că acest Călindar *e cel mai potrivit şi mai bun pentru preoţimea nóstră gr. cat. în special.*

Preţul unui exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecesci* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leî 20 banî. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenţei Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar mai vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îi impune datorinţa strictă de a studia mai adânc misteriile sfintei nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopesci şi pentru cele parochiale, orî unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să rĕspândéscă acésta carte în cercurile cât mai largî ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiu P. Liviu* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Sîntem informaţi, că dl editor *venitul curat al acestei publicaţiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericesci
din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiuni ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unui esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nici un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acésta carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunii nóuĕ create prin legile aceste.

☛ Euchologiu ☚

ediţiunea **a dóua**, revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, ér legat în pele tare fl. 3 80.

Instituţiunile calvinesci
în biserica românéscă din Ardél,
fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Cestiuni
din
dreptul şi istoria bisericei românesci unite,

studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei“ şi a diui Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolitului Vancea şi a bisericei unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Pregătire la mórte, adecă consideraţiuni asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare şi preoţilor spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericei. În versiune românéscă de Membriî societăţii de lectură Inocenţiu M. Clain. Blaş 1893. Tipografia Seminariului archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Preţul 80 cr. Editura societăţii.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carî se daŭ inviaţiunile cele mai bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţii la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dării de *case*, 2. a dării de *câştig*, 3. a dării după *camete*, 4. a dării *supletóre* generale de *venit*, 5. a *taxei de scutire* dela *miliţie*, 6. a dării de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul unei broşuri e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoichul cel mic ediţ. III. Blaş 1892. Preţul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcâiŭ de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericéscă de Dr. A. Grama. Blaş 1881 broş. 3 fl.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Decretele Conciliului, provincial **prim** ediţiunea a II-a broş. 80 cr.

Decretele Conciliului provincial **al doilea**, ediţiunea a II-a broş. 65 cr.

Testamentul şi Literele fundaţionale ale fericitului Archiepiscop si Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş *Dr. Ioan Vancea de Buteasa*. Blaş 1892. Tipografia Seminariului gr. cat. din Blaş. Se află de vîndare la Administraţia „Unirii“. Preţul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Instrucţiune

dată de Inaltul ministeriŭ de interne cu privire la *procedura contra morbului de ochi:* „trachoma“, pentru auctorităţi publice şi învĕţători. — Broşura constă din 15 pag. şi costă **5** cr., spedată franco sub faşe **8** cr.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 12 Martie 1898. Numĕrul 10.

Starea învĕţămîntului.

Ministeriul instrucţiunii publice în zilele acestea şi-a publicat raportul sĕu general despre starea învĕţămîntului din patrie de pe anul scolastic trecut.

Este de mare interes a urmări aceste rapórte, pentru că din datele lor putem învĕţa mult şi putem vedé şi constata direcţiunea, în care se lucră la minister în conducerea intelectuală a generaţiunilor viitóre.

Un lucru nu trebue să-l perdem din vedere în apreţiarea acestui soiŭ de rapórte, a nume că datele statistice cuprinse în acele nu esprimă tocmai stările adevĕrate, ci că se mai fac şi direg, ca tóte cele alalte statistice de la noi, după chibzuélă, aproximativ şi mai pe sus de tóte ad usum Delphini.

Cu observarea acésta înaintea ochilor să vedem datele acele din raportul ministerial, carî ne ating mai de aprópe pe noi.

Raportul constată cu mare satisfacţie, că numĕrul copiilor de şcólă, carî sînt de limbă magiară, adecă al copiilor magiarî, cresce din an în an ast fel, în cât în anul trecut a fost 54·1% faţă cu 53·8% din anul precedent. Cu alte cuvinte tinerii magiarî, carî frecuentézĕ şcolile, întrec numĕrul tuturor tinerilor de alte naţionalităţi. Firesce că între tinerii de limbă magiară se cuprind şi Jidovii şi de sigur şi Rutenii şi mai scie bunul Dumnezeŭ încă ce elemente.

Orî cum ar fi însĕ, constatarea acésta a raportului pe cât de mare bucurie va fi causat celor de la putere, pe atât de mult trebue să ne îngrijéscă pe noi.

Să zică cine ce va vré, dar atâta e fapt, că dacă nu ne vom lumina, dacă nu vom înainta, dacă poporul nostru nu va învĕţa carte, viitor nu vom avé. În tocmai pe cum se luptă individul pentru esistinţă, ast fel se luptă şi popórele; şi biruitoriŭ va fi cel mai deştept, cel mai luminat. Numai un esemplu să aducem. Noi ne plângem de legea electorală vigentă: cerem reducerea censuluî, sufragiŭ universal. Dar nu ne aducem a minte, că nicî sufragiul universal nu însamnă libertate absolută de vot, ci că şi sufragiul universal e legat de condiţiunî, numai cât aceste condiţiunî nu sînt materiale, ci spirituale, şi a nume condiţiunea de a sci scrie şi ceti.

Acum să punem casul, că s'ar schimba legea electorală, şi s'ar introduce sufragiul universal. Aşa-i, că ne-ar astupa gura, şi noi am fi tot acolo, unde am mai fost, pentru că întru adevĕr la noi abia abia se cunósce efectul instrucţiunii poporale obligătóre.

Să recunóscem decî rĕul încă de cu vreme. Învĕţătoriî şi preoţii nostri să înveţe de aci, că îeaŭ asupra sa o rĕspundere nespusă, dacă nu să silesc a ridica prin carte poporul. Şi să nu se mulţăméscă cu resultatele şcoliî poporale, ci să stăruie pentru ţinerea şcolilor de repetiţie, a şcolilor de Duminecă, pentru înfiinţarea de coruri şi altele, pentru că altmintrea îi vor blăstĕma generaţiunile viitóre, carî pentru indolenţa lor vor fi lipsite de binefacerile vieţii publice cetăţenescî. A dóua datorinţă a preoţimii şi învĕţătorimii este, să capaciteze pe părinţi, să-şi trimită copiiî la şcólă. Capacitarea acésta merge greŭ, apoi se mai adaug şi împrejurările climatice şi topografice: cu tóte aceste o stăruinţă de fer póte face minunî. Trebue să se arete părinţilor folósele şcolii, şi să li-se spună, să nu aştepte, ca cu puterea să li-se ducă copiiî la şcólă, pentru că ceî de la cârmă bucuros ar vré, ca copiiî lor să nu mai înveţe nicî o carte.

Întru adevĕr tot nu merge, că pe când în comitatele Vas, Moson, Sopron, Neutra, Baranya, Alba, Strigon, Heves, Tolna, Braşov, Pojon, Gömör şi Hont mai bine de 90% frecuentézĕ şcóla, pe atuncî în Maramurĕş abia frecuentézĕ 42%, ér în comitatul Albeî inferióre abia 59%, dacă frecuentézĕ şi atâţia. De ce să nu pótă face Românii macar aproximativ, ceea ce fac Saşii de la Braşov?

Un alt dat de interes pentru noi, e constatarea, că în anul trecut a scăduț numĕrul tinerilor români de la şcolile medii cu 0·2%. Socotind, că numĕrul tuturor tinerilor, carî aŭ frecuentat şcolile medii a fost de 56·946, de sigur că o scădere de 0·2% nu e bagatelă, pentru că face tocmai 112 tinerî. Dacă vom mai adauge a socoti, că numĕrul tinerilor români de la tóte şcolile medii

---

Feuilleton.

Unirea Românilor

din părţile satmarene în vécul al 14-lea

şi

Mănăstirea s. Michail din Maramurĕş.

(Fine.)

Actul de aprobare a fundăriî mănăstiriî prin patriarchul Constantinopolitan abia cătră finea vécului al 15-lea ocură susceput în literele regescî ale Ungarieî, şi de óre ce nicî producĕtoriul aceluî act, nicî însă-şi litera regéscă comprobătóre a luî Uladislaŭ din 1494 [1]) nu se provócă la nicî un fel de literă aprobătóre, întroducĕtóre, orî de limitaţiune de mai înainte faţă de mănăstirea din cestiune: ast fel fiind avisaţi numai la contextul actului din 1391, o deslegare lămurită şi definită a întrebăriî puse este *problematică,* de óre ce pentru ambele părţi ale aceleî întrebărî militézĕ motive grave scóse mai ales din relaţiunile politice şi bisericescî de pe timpul fondăriî.

Vom produce drept aceea motivele şi pentru una şi pentru ceealaltă părere lăsând dejudecarea acelora orî ulterióra lămurire cetitorilor respective istoricilor competenţi.

Dacă 1) se va admite, că familia Balc (Baliţa) şi Drag ca fundatoriî mănăstiriî tot de una, adecă atât înainte de ieşirea din Maramurĕş, cât şi după reîntórcerea din Moldova, drept ce atât sub regele Ludovic, cât şi sub Sigismund a fost şi a rĕmas adictă bisericiî orientale schismatice şi de fel nu a avut parte în unirea sevârşită în părţile satmarene şi maramurĕşene dintre anii 1350—1377; 2) că patriarchul *Antoniŭ,* care a acceptat şi a aprobat actul „fondăriî mănăstiriî din cestiune, pe timpul fondăriî a fost întru adevĕr schismatic; dacă se va considera 3), că pe timpul fundăriî numite în Moldova şi în Ţara românéscă era ierarchie gr. or. schismatică regulată, şi încă cea din Moldova drept sub protecţiunea Patriarchatului din Constantinopol, care prin organisarea Mitropoliilor din numitele ţĕrî nu numai a dovedit caractĕrul distinctiv de gr. or. schismatic faţă cu episcopiile catolice-unite din *Seret* şi *Milcovia,* ci şi influinţa vigurósă în trebile bisericiî orientale din Moldova; 4) că cu nimica nu este *comprobat* până aci, ca şi cum în vécul al 14-lea în Ungaria orî în Transilvania să fie fost episcopie fie unită fie schismatică de rit oriental, şi aşa mai cu samă în cele eclesiastice a trebuit să subsiste relaţiunî şi legăturî intime între biserica română de rit oriental cu ierarchiile de acela-şi rit din Moldova şi din Ţara românéscă, cu atât mai vîrtos, că drept de sub domnirea regeluî Sigismund se scie, că unirea începută sub Ludovic se micşorase. în cât în acele locurî, unde sub Ludovic I în cât va se întemeiase unirea, ca în jurul *Lipoveî* şi *Temişóreî* din Banat, acolo esistaŭ parochiî gr. or. schismatice; 5) că preste tot *Românii uniţi,* carî vor fi fost, în cele bisericescî eraŭ supuşi ĭurisdicţiunii episcopilor catolicî latinî, străinî de biserica cu rit oriental, şi ca esemplu este drept districtul castrului Megessalla supus episcopului latin din Orade; în urmă 6) dacă se presupune, că o causă a continuelor certe dintre familia română Balc şi Drag şi dintre familia banului Simeon vecine cu dominiile este de a se cerca în diversitatea religionară dintre acele familiî:

[1]) Şi acolo încă se însamnă: »quatenus eaedem rite et legitime existunt emanatae, viribusque earum veritas suffragatur (?), acceptamus, approbamus etc.

din ţară face 6·1%, va să zică 3477 tineri, atunci scăderea de 112 tineri se va păre de-a dreptul fórte însemnată.

Ce póte fi causa, nu scim. Dar ori va fi sĕrăcia, orĭ nevoinţa de a mai studia, rĕul esistă, causa trebue cercată şi apoĭ fără întârziare delăturată. E vorbă de un mare interes. Că óre înaintăm cu 112 bărbaţi cu şcólă orĭ că dăm cu atâţia în apoĭ, pentru un popor, cum sîntem noĭ, póte fi o cestiune de esistinţă chiar.

În fine raportul ministruluĭ cu durere amintesce, că magiarisarea şcolilor poporale nemagiare nu merge aşa de repede cum ar dori. Tocmaĭ de aceea ministrul accentuézĕ necesitatea reformeĭ legiĭ despre învĕţământul poporal, ca să aibă mijlóce de a disciplina nu numaĭ pe învĕţătoriĭ aceia, carĭ nu propun cu succes limba magiară, ci şi pe acelea auctorităţi bisericescĭ superióre, carĭ îşĭ negligă datorinţa de a invigila, ca învĕţarea limbiĭ magiare să facă progresul poftit de domnul ministru.

Şi în constatarea acésta se află cununa raportuluĭ ministerial. De aicĭ se vede, că scopul final al ministeriuluĭ nu e ridicarea niveauluĭ intelectual al tinerimiĭ, ci magiarisarea: nu cultura, ci şovinismul.

Dar acesta nu e lucru noŭ. Noĭ să vedem de noĭ, apoĭ ministrul să facă rapórte.

Neuniţiĭ şi congrua. — Din „Tel. Rom.“ din 1 a c.:

„Una din cele maĭ grave dispositiunĭ din punctul de vedere al bisericilor şi în special pentru biserica nóstră ortodoxă română este amestecul guvernuluĭ în afacerea *disciplinării* preoţilor cu desconsiderarea normelor canonice.

„Canonul XII. al soboruluĭ de la *Cartagena* statorésce şi enunţă, că archiereiĭ, preoţiĭ şi diaconiĭ pîrîţi se judecă prin un consiliŭ de *archiereĭ*. În sensul acesteĭ norme s'a acceptat şi susţinut şi în viaţa nóstră bisericéscă principiul, că *preoţii pot fi judecaţi numaĭ de preoţi*. —

„Dispositiunile disciplinare de azĭ ale bisericiĭ se mărginesc maĭ mult la delicte, carĭ privesc oficiul de funcţionariŭ bisericesc, căcĭ statul s'a îngerat de mult în dejudecarea preoţimiĭ pentru transgresiunĭ de natură comună. —

„Dar şi în casurile, când feţe bisericescĭ sînt judecate pentru delicte, — să le zicem — civile, trebue, ca *foruri* pe basa uneĭ pertractărĭ să aducă decisiune, sentenţă. Asemenea sentinţe până acum n'aŭ atins nicĭ persóna preotuluĭ ca atare, ca oficial al bisericiĭ, şi nicĭ beneficiile, ce acela le are în acea calitate.

„Ministrul însе — străin după lege şi neam — îşĭ reclamă şi un drept disciplinar cu consecuenţe faţă de emolumentele preoţescĭ, care nicĭ de cât nu-ĭ póte compete. Acest drept arogat constă în *denegarea* întregiriĭ venitelor, ce-ĭ compete unuĭ preot, orĭ în *detragerea* adausuluĭ deja asemnat.

„Aşa ceva ar puté de fapt să se întîmple numaĭ pe basa uneĭ sentenţe a foruluĭ bisericesc competent. Dar proiectul trece preste acéstă legală normă. Şi în paragraful 8 cere, ca — dacă în contra unuĭ preot, care reflectézĕ la întregirea emolumentelor, s'a ridicat acusă pentru delict de imoralitate saŭ atitudine dușmănósă statuluĭ, — ministrul cultelor *să provóce* forul confesional competent a întroduce cercetare disciplinară contra luĭ, şi numaĭ după ce i-s'a raportat despre resultat, va decide, dacă e vrednic saŭ nu de adausul de la stat.

„Paragraful 9 este şi maĭ drastic şi maĭ aspru. Acesta *„obligă“* pe ministrul cultelor a *„provoca“* forul confesional competent, să întroducă cercetare disciplinară contra unuĭ preot, dacă cine va îl acusă la acel ministru.

„Maĭ de parte:

„„Dacă forul confesional, de şi este provocat, nu întroduce cercetarea disciplinară, contra parochuluĭ respectiv, ministrul de culte şi instrucţiune decide însu-şĭ după trecerea a treĭ lunĭ, socotite de la ziua, în care s'a imanuat provocarea, cu privire la detragerea sumeĭ intregitóre.

„„*Dacă sentinţa disciplinară a foruluĭ confesional îl lasă pe preotul respectiv la postul sĕŭ*, de şi acusa a fost motivată: *ministru*, de cultе şi instrucţie este în drept, ca pe basa datelor, ce-ĭ staŭ la dispositie, conform normelor cuprinse în punctul b. din §. 7. (delict de imoralitate şi atit. duş. statuluĭ), *să detragă întregirea venitelor.*“

„Va să zică, dacă autoritatea bisericéscă încă nu a judecat pe un acusat, orĭ dacă sentenţa adusă nu-ĭ pe placul ministruluĭ, atunci *însu-şi ministrul decretézĕ perderea ajutoriuluĭ*. Firesce, fiind sentenţa bisericéscă pentru suspendare orĭ destituire, ministrul n'are ocasiune, nu-şĭ póte validita puterea; dacă însе biserica nu dă preotuluĭ sĕŭ lovitura de mórte, atunci ministruluĭ îĭ stă în drept *„pe basa datelor, ce-ĭ staŭ la dispositie“*, să aducă altă sentenţă; ĕră acele date sînt *„acusa motivată“*, saŭ maĭ bine zis *denunţările*, ce i-se vor fi trimis, şi aceste vor fi destule, ca să judece pe un preot, fără ca el să se fie putut declara asupra punctelor de acusă, fără ca barem să le fie vĕdut şi să se fie putut apĕra.

„Ministrul se face adecă judecătoriŭ preste forul bisericesc al respectivuluĭ preot, şi se ţine maĭ competent a examina nu numaĭ ţinuta politică şi socială, ci chiar şi starea *morală* a cleruluĭ. El vre, să devie un for apelativ superior autorităţilor bisericescĭ; alt cum ar considera cel puţin sentenţa canonică deja decretată de biserica singură competentă în ast fel de chestiunĭ.

„Tot aşa de nedrept este paragraful 13. — Acesta se referă la conscrierea venitelor. Datele le daŭ organele confesiunilor, dar ministruluĭ îĭ stă în voe a se convinge despre esactitatea lor pe calea organelor sale administrative.

„Dacă acum vre un rĕŭ voitoriŭ al bisericiĭ şi al parochuluĭ întortochézĕ lucrurile şi presentă pe un preot, că nu a fasionat în mod drept tóte venitele, atunci ministrul îl póte pedepsi pe un atare paroch cu perderea îndreptăţiriĭ la întregirea venituluĭ pe timpul, cât rĕmâne în acel post de paroch.

„Proiectul maĭ adauge următórele:

„„*Enunţarea pedepseĭ cade în competenţa ministruluĭ de culte şi instrucţiune publică, dar parochul saŭ altă persónă legală responsabilă pedepsită se póte plânge la judecătoria admi-*

Pe urma acestor condiţionărĭ şi premise ar trebui să se conchidă, că mănăstirea s. Michail din Maramurĕş cu ĭurisdicţiune şi preste Megyesalja a fost *mănăstire schismatică de rit oriental*, şi prin urmare că locuitoriĭ aceia românĭ din Megyesalja, carĭ la 1377 aŭ fost uniţĭ, pe la 1391 *s'aŭ desunit*, orĭ că ĭurisdicţiunea mănăstiriĭ s'a estins numaĭ preste *Românii rĕmaşi schismaticĭ* în numitul district.

În contra acesteĭ părerĭ însе militézĕ alte argumente de nu puţină ponderositate. Şi a nume:

Considerând a), că regele Ludovic ca „signifer *fidei catholicae*“ a fost cel maĭ zelos propagatoriŭ al uniriĭ între popórĕle de rit oriental, şi că ultrazelul religionar al aceluia ar fi fost o causă a emigrăriĭ Românilor din Maramurĕş în Moldova, şi că tot aceea-şĭ forţă o aplică şi faţă cu Românii din părţile bănăţene (1366);

b) că este constatat, cum că numitul rege condus de zelul politiciĭ sale bisericescĭ numaĭ sub condiţiune împarte donaţiunĭ la Românii, carĭ aŭ fost schismaticĭ şi prin urmare infidelĭ, dacă părăsind schisma, lăsând *„terras et iura“*, s'aŭ reîntors nu numaĭ la fidelitatea regéscă, ci şi la *unirea credinţeĭ catolice*; [1])

[1]) Cfr. donaţiunile familieĭ Carapciŭ din Banat, a luĭ Gyula şi Balc în Maramurĕş.

c) şi măcar că este drept, că politica bisericéscă a regeluĭ Sigismund faţă cu Românii nu era aşa zelantă ca a luĭ Ludovic, dară este constatat, că nicĭ acel rege nu era cruţătoriŭ faţă cu adicţiĭ bisericiĭ orientale-schismatice. ceea ce în de ajuns o dovedesce cercularul aceluia din 1428; [1]) în faţa acestora considerând

d), că fundatoriĭ mănăstiriĭ din cestiune *„propter fidelitatem“* nu numaĭ de la regele *Ludovic*, ci şi de la *Sigismund*, imediat înainte şi după fundarea mănăstiriĭ capĕtă dominiĭ estinse şi pórtă dignităţile înalte de comiţĭ aĭ Maramurĕşuluĭ, Satmareluĭ şi Secuilor. tóte acestea însе faţă de politica bisericéscă a numiţilor regĭ numaĭ aşa se pot esplica, dacă respectiviĭ aŭ ţinut *unitatea credinţeĭ catolice;*

e) ĕră împrejurarea cea de atâtea orĭ reclamată, că fundarea mănăstiriĭ fu aprobată prin patriarchul Constantinopolitan nu s'ar puté lua încă de probă suficientă în contra caractĕruluĭ *unit al* numiteĭ mănăstirĭ, şi încă din acele cause nu, pentru că pe acel timp după mórtea Pontificeluĭ Gregoriŭ XI era o discordie şi o desbinare faţă de complinirea scaunuluĭ pontificial, prin ce biserica catolică devenise împărechiată în dóuĕ tabere contrare (Clem. VII francez şi Urban VI italian), şi aşa chiar şi dacă ar fi voit, să se cĕră confirmarea fundaţiunĭ de la Scaunul Apostolic, înşi-şĭ fundatoriĭ nu se sciaŭ orienta, că la care din ceĭ doĭ pontificĭ să se adreseze în acea privinţă;

A fară de aceea drept despre patriarchul Constantinopolitan *Antoniŭ* se afirmă, că ar fi fost unit orĭ plecat spre unire, [1]) şi ca atare, de ĭurisdicţiunea căruia se ţineaŭ părţile dacice, a putut să confirme aceea-şĭ fundaţiune;

Apoĭ cam de pe acele timpurĭ avem esemplu mănăstirea grecéscă a s. *Demetriŭ* din diecesa *Colocеĭ* lângă confiniile Sĕrbieĭ, unde de şi abatele grecesc a fost denumit numaĭ prin patriarchul Constantinopoleĭ, n'a încetat totuşĭ a sta sub administraţiunea spirituală şi temporală a Episcopuluĭ latin din Nitria, decĭ a fost unit; [2])

f) Considerând, că nicĭ în lirerele regeluĭ Matia (1479), nicĭ în cea a luĭ Uladislaŭ din 1494, în carea este suscepută litera confirmătóre din 1391, nu se face amintire despre *preoţi românĭ schismaticĭ*, fără „sicut fertur graecam fidem tenentes“,

[1]) La Dr Ĭ. Ardelean »Istoria bis.« II. p. 72.

[1]) La 1391 Constantinopolul era tare amenințat prin Turcĭ. Cfr. Acte şi Fragm. p. 6.

[2]) Densuşan Docum. la 1344.

nistrativă în curs de 30 de zile de la înscințare.“

„În asemenea casuri deci nu se cere nici măcar consultarea archiereului și a forului suprem bisericesc, mai ales că pot, să obvină ast fel de venite preoțesci, asupra cărora numai autoritatea bisericéscă ar puté, să-și dea părerea cea mai competentă și cea mai clară. Proiectul ca tóte legile nu póte în mod absolut prevedé tóte eventualitățile.

„A fară de aceea cine póte fi mai competent ca și biserica a constata, dacă cutare preot „a retăcut cu scirea óre care venit, saŭ cu scirea a fasionat fals óre care erogațiune neesistentă“?

„În sensul §-lui 14 venitul postului de paroch insinuat în scopul întregirii nu se mai póte reduce „fără conlucrarea prealabilă a ministrului de culte și instrucțiune publică“; ér sporirea venitului este a se insinua ministrului în curs de 3 luni. Mai de parte dispune proiectul:

„„Tăinuirea sporirii venitului are de urmare față de preot perderea dreptului la întregirea venitului în acel post preoțesc.

„„Despre perderea dreptului la întregirea venitului *decide ministrul* de culte și instrucțiune publică, — dar *preotul agravat cu pedépsă* se póte plânge la *judecătoria administrativă* în termin de 30 de zile de la înscințare.“

„Cele expuse mai sus sînt nu numai o desconsiderare a autonomiei bisericilor, garantată multor biserici prin legi vechi și mai în urmă prin cele din 1868, ci chiar o încălcare a ei; căci ministrul își arógă o suprarevisiune și o suprainspecțiune asupra disciplinii bisericii, ba în anumite casuri chiar deciderea în materie de disciplină și încă în mod discreționar. —

„Delictele, cari discualifică pe un preot pentru a fi împărtășit de subvenția guvernului, sînt indicate în paragraful 7.

„Spre a fi luat în mai de aprópe consiederare îl reproducem întreg.

„„§. 7. La întregirea venitelor nu póte fi părtaș, saŭ, dacă s'a împărtășit, perde acéstă îndreptățire acel preot,

„„a) care prin o *sentință a forului penal* întrată în putere de drept *a fost pedepsit* tot o dată și la perderea oficiului, — și a nume începênd de la timpul întrării în valóre de drept a sentinței pentru întréga durată a perderii de oficiŭ.

„„b) acela, care comite un grav *delict de imoralitate* nedemn cu posiția sa, saŭ manifestă o *atitudine dușmănósă statului*, pentru care a fost osîndit prin o sentință judiciară, saŭ pe cale disciplinară, — întru cât judecătoria l-a osîndit pe respectivul la perderea libertății, — pentru durata acestei perderi de libertate și după împlinirea închisorii, alt cum pe un timp de 3 ani, socotit din ziua, în care sentința judiciară saŭ pedépsa disciplinară a întrat în valóre de drept, respective de la ziua datului din ordinațiunea ministerială menționată în §. 9.

„„Dacă însе vre un preot, care a fost deja osîndit conform punctului b) al acestui paragraf, va fi prin sentință judecătorésca saŭ disciplinară din noŭ osîndit în decursul celor 3 ani, saŭ și mai târziŭ, pentru un delict de imoralitate orî pornire dușmănósă statului, atinsă în punctul b), — își perde pentru persóna sa pentru tot de una întregirea emolumentelor, începênd de la terminul indicat în alinea a treia a paragrafului acestuia.“

„Va să zică, înainte de tóte cade fie care preot sub greutatea codicelui penal. Pentru delicte ordinare îl judecă forul lumesc și, dacă sentența acestuia cuprinde și perderea oficiului, atunci pe acel timp își perde și adausul ministerial.

„După drept însе emolumentele unui preot n'ar puté fi atinse, înainte de ce autoritatea lui bisericéscă nu a decretat acésta.

„Punctul b) cuprinde delictele de imoralitate și atitudinea dușmănósă statului.

„Cât privesce delictul prim, n'am avé nimic de obiecționat. —

„Numai cât nu organul guvernului — ministrul — este chemat, să aplice și să esamineze termometrul moralității, căci nu-i competent, și prea ușor se póte întîmpla, ca fluidul termometrului sĕŭ lumesc să nu fie natural, ci falsificat de atare neconfesional orî ateist orî de vre un pĕrciunat patriot, și ast fel — fiind substanța termometrică mai espansivă — vina preotului să apară la o înălțime prea mare și nedréptă.“

Ĕră în „Tel. Rom.“ din 3 a c. cetim:

„Dar mai tendențios și îndreptat direct contra clerului naționalităților este delictul al doilea, numit *atitudine dușmănósă statului*.—

„Firesce, că noi sub patriotism nu înțelegem pe cel cumpĕrat cu 5 pițule. La noi patriotismul este ceva *sfînt* și *inherent*, ce nu schimbăm ca o marfă, ducêndu-o în tîrg la licitație.

„Pe noi atât timpurile de pace, cât mai ales momentele grave ne-aŭ aflat în fruntea celor ce și-aŭ împlinit tóte datorințele cătră patrie. Acésta am făcut-o din îndemn intim, ér nu pentru ochii lumii.

„Clerul român și-a împlinit datorințele patriotice fără considerare la adause ministeriale și de sigur nici pe viitor nu va deveni infidel trecutului sĕŭ de vécurĭ.

„De sigur însе, că conceptele nóstre despre patriotism nu se unesc cu cele ale actualilor stăpânitorĭ, și așa delictul al doilea din proiect ușor devine un pericol pentru biserica și pentru poporul românesc.

„Ce va considera guvernul maghiar de *dușmănos statului*, se determină prin alinea ultimă a paragrafului 13 din art. de lege XXVI de la 1893.

„Ĕtă acel pasaj din legea despre salarele învĕțătorescĭ:

---

priorul mănăstirii se numesce *„graecae fidei professor“*, ĕră despre mănăstire se zice, că *„ritu graecorum fundato“*, acestea espresiuni nu sînt însе identice cu espresiunea de *„schismatică“*, și în acest înțeles după limbajul acelor timpuri nici că se pot lua, ci în înțeles de credință catolică după ritul grecesc saŭ oriental; [1])

Și așa dacă mănăstirea nóstră drept și la finea vĕcului al 15-lea ar fi fost schismatică, caracteristica acésta ar fi trebuit apriat să se afle în literele regesci, cum se află în alte documente din acela-și timp;

g) La an. 1486 despre familia Drag aflăm, că *mănăstirii Paulitanilor rom. cat.* din posesiunea lor familiară *„Tiszaberek“* îi donéză o posesiune numită *Kis-Hodos*, după cum vedem, că a făcut și ducele *Koriathoviciŭ*, care pe lângă fundarea mănăstirii unite din Muncaciŭ a mai fundat și *ospitalul latin* din *Beregszász*. [2]) Acésta însе cel puțin indirecte ar demustra, că familia aceea drept în mijlocul certelor dintre episcopul din Muncaciŭ și priorul mănăstirii s. Michail, adecă cam după 100 ani de la fundarea acelei mănăstiri a fost adict bisericii catolice;

h) Familia Balc și Drag la an. 1387 a avut parte de posesiune în *Taraczköz-Körtvélyes* „pertinens ad castrum *Nyaláb*“, așa dară în locul, unde s'a fundat la 1391 orî mai înainte mănăstirea s. Michail.

După 51 ani de la fundare, la 1442, aflăm, că călugării acelei mănăstiri, în urma mandatului regelui Uladislau de dt 27 Sept., în presența omului regesc *Alesandru Szarvaszai* și a esmisului capitular din Orade se introduc în posesiunea *Tarnócz-Körtvélyes* lângă *Hosszumező*;

Dacă vom recugeta, că numai cu 14 ani mai înainte regele Sigismund a dat faimosul sĕŭ cercular cătră castelanii din Sebeș, în care schismaticilor se interzice a puté posedé ceva imobilii orî purta dignități, și acela l-am combina cu împrejurarea, că mănăstirea s. Michail din Periî drept prin dispusețiune regéscă se întroduce în posesiunea mănăstirii: atunci trebue să se conchidă, că acea mănăstire cel puțin la 1442 a fost unită, după cum pe acela-și timp a fost unită și mănăstirea ruténă de rit grecesc din Muncaciŭ.

În urmarea supraatinselor considerațiuni și combinațiuni s'ar puté mai cu drept cuvînt afirma, că mănăstirea s. Michail atât pe timpul fundării, cât și după aceea a fost și a rĕmas *mănăstire română unită de rit grecesc.*

Priorului acelei mănăstiri i-s'a dat iurisdicțiune quasi episcopală încă póte cu învoirea regelui Sigismund din acea causă, ca prin acésta supunêndu-se Românii uniți iurisdicțiunii propriilor sĕi superiori, prin acésta în parte să se satisfacă dorinței Pontificelui Gregoriŭ XI întru constituirea episcopului de ritul și limba aceluia-și popor, și să nu li-se dea ansă de a fi momiți prin vecinii moldoveni gr. orientali, unde de la anul 1371 începênd se făcuseră turburări în contra unirii.

Politica lui Sigismund întru concederea fundării acelei mănăstiri de rit oriental a putut să fie și aceea, că după ce din 1384 începênd de episcopi uniți-catolici de rit apusan ai Seretului din Moldova se puneaŭ tot episcopi adicți Poloniei, ca și prin acésta să se întărescă legătura dintre Polonia și Moldova, și prin urmare să se slăbéscă influința Ungariei în acea țară; cu înființarea mănăstirii unite de rit oriental în apropiarea confiniilor Moldovei nu numai pe Românii din Ungaria să-i îndulcéscă la alipire cătră sine, ci încă și pe uniții din Moldova să-i moméscă, și ast fel pe terenul bisericesc încă să contrabalanțeze influința Poloniei în Moldova.

Punênd capĕt lucrării nóstre zicem:

Comunele locuite de Români din părțile sătmarene fóste óre când în bună parte apartinențele castrului Megyes (Megessalla) azi sînt tóte unite de rit oriental.

Unirea din urmă a acelor comune se datéză din capĕtul vĕcului al 17-lea și din începutul vĕcului al 18-lea. [1]) Să nu se uite însе, că acele comune saŭ parochii deja în vécul al 14-lea eraŭ unite, numai cu acea singură deosebire, că pe când atunci unirea bisericéscă a constat în bună mĕsură nu numai în unirea credinței, ci și a ritului, poftindu-o acésta principiul dominant atunci, unirea din urmă este numai a credinței, intact rĕmânênd ritul oriental al bisericii. Și acésta póte să fie și causa, că pe când unirea din vécul al 14-lea nu a fost statornică și a causat înstrăinarea multora de la sinul națiunii române, pe atunci unirea din urmă are stabilitate și caractĕr național românesc, dând în decursul vieții sale atât bisericii cât și națiunii destui bărbați aleși meritați de biserică și de națiunea română.

I. Boroș.

---

[1]) Schismaticii s'aŭ pus în categoria »Infidelium« orî s'aŭ numit »schismatici, qui ritu gentilitatis vivunt«, și de regulă când e vorba de Românî schismatici, apriat se însamnă pe lângă naționalitate și religiunea »schismatică«.

[2]) Basiloviciŭ o. c. P. II. c. VIII. §. V. p. 65.

[1]) Cfr. Basiloviciŭ o. c. P. II. c. XI. p. 89—96.

„„Drept atitudine contrară statuluĭ se consideră *cu deosebire* orĭ ce faptă îndreptată în contra constituţieĭ, caracterului naţional, unităţiĭ, independenţeĭ saŭ a întregităţiĭ teritoriale a statuluĭ; maĭ de parte în contra *aplicăriĭ limbiĭ statului decretate în lege,* — întîmple-se aceea în şcólă saŭ a fară de ea, orĭ pe teritoriul altuĭ stat, cu graiŭ viŭ, în scris saŭ prin tipăriturĭ, prin chipurĭ, cărţi didactice saŭ prin alte mijlóce de învĕţămînt.“—

„Pentru clerul naţionalităţilor — primindu-se acest pasaj — va fi o adevĕrată insultă la adresa patriotismuluĭ sĕŭ şi un mijloc de a-l face, dacă nu impotent, cel puţin nepăsător faţă de tóte aspiraţiunile némuluĭ, de care se ţine. Dispoziţiunile acestuĭ adaus îĭ vor astupa gura, ca să nu maĭ pótă fi anteluptătoriul justelor drepturĭ ale poporuluĭ, şi îĭ vor lega mânile şi piciórele, ca să nu maĭ pótă face un pas în acéstă direcţiune în favorul asupriţilor sĕĭ credincioşĭ.

„Nu va fi *bătut,* dar va fi *legat* păstoriul, şi atunci oile se vor rĕtăci, împrăştiându-se în tóte părţile, şi vor deveni pradă lupilor, carĭ cu gura căscată şi cu poftă nesăturabilă staŭ la pândă şi aştéptă înghiţirea lor.

„În chipul acesta îngrijitoriĭ causeĭ naţionale se vor împuţina, căci mare va fi numĕrul acelora, carĭ de dragul câtor va sute de florenĭ nu se vor expune a fi denunţaţĭ din partea spionilor guvernuluĭ ca *buniromânĭ.*

„Darul este seducĕtor, sĕrăcia-i mare, şi — fiind dată posibilitatea de-a căpĕta câte va sute de fl., — puţinĭ vor fi aceia, carĭ se vor lipsi de acéstă posibilitate atunci, când forurile bisericescĭ ar admite în principiŭ primirea acelor parale danaice.

„Ĕră ceĭ ce şi în casul acesta vor continua a fi bunĭ românĭ şi credincioşĭ apĕrătorĭ aĭ némuluĭ lor şi aĭ instituţiunilor aceluĭ neam, aceia vor fi luaţĭ la ochĭ, vor fi persecutaţĭ şi introduşĭ în cartea négră, care pentru noĭ póte deveni cu timpul un adevĕrat *pantheon.*

„Şi nu va trebui, să facĭ marĭ năsdrăvăniĭ, ca să ţi-se înfiereze în frunte titlul unuĭ *„duşman al statului“,* şi astfel să perdĭ ajutoriul material, eventual să maĭ facĭ cunoscinţă şi cu alte consecuenţe.

„Va fi de ajuns, să ieaĭ la mână chiar lucrările statistice, edate de organele guvernuluĭ, şi — făcênd pe basa acelora cele maĭ logice deducţiunĭ — să constataţĭ, că patria nóstră, în care popórele nemaghiare formézĕ maioritatea, este un *stat poliglot;* şi étă aĭ călcat şi vătĕmat §. 13 al art. de lege XXVI din 1893, care enunţă, că în Ungaria *poliglotă* se póte pĕcătui în contra *caracterului naţional* al statuluĭ.

„În ţara nóstră adecă marii legislatorĭ aŭ statorit, că cetăţeniĭ pot comite delict *„maĭ ales“* împotriva tuturor celor *vĕdute* şi *nevĕdute,* împotriva tuturor celor *esistente* şi chiar şi în contra celor *neesistente;* ér dacă a fară de aceste s'ar maĭ afla şi altele, chiar şi în contra acelora.

„Când îĭ vorba de sugrumarea naţionalităţilor, *trebue* să indicĭ atât cele nevĕdute, cât şi cele neesistente, ca nu cum va vre o împrejurare încă necunoscută, saŭ alta, care ar puté din noŭ să se nască, să le dea posibilitatea a rĕsufla maĭ libĕr şi uşor.

„Maĭ de parte va fi de ajuns, ca preoţimea nóstră — basându-se pe paragraful 175 din *„Statutul organic“,* în sensul căruia *„limba oficială a bisericiĭ nóstre ... este cea românéscă“,* — să încerce a apĕra şi susţinĕ acest drept; şi se vor afla chiar organe publice, carĭ vor acusa-o, că agită contra limbiĭ statuluĭ, contra limbiĭ maghiare.

„Dar în sfârşit esemplele, cuprinse în numitul nefericit paragraf 13, sînt numaĭ cele *„különösen“,* în special. Forului civil însĕ îĭ stă în voe, a fară de aceste în special amintite casurĭ să afle şi alte noduri în papură, şi aceste nóuĕ casurĭ — trase de pĕr — să le subsumeze în rubrica *„általában“* contradictorie luĭ „különösen“.

„Va să zică, niciĭ definiţiunea conceptuluĭ de „atitudine duşmănósă statuluĭ“ n'aŭ voit, să o facă precisă, ca nu cum va pentru acusat să esiste vre o uşiţă de scăpare. Definiţiunea e aşa, că dă autorităţiĭ civile libertatea, ca — aplicând principiul analogieĭ — să afle câtde multe asemenea casurĭ şi esemple analoge, în câtpreotul negreşit condamnat să fie.

„Şicanele la adresa cleruluĭ naţionalităţilor pot fi decĭ fără marginĭ, căcĭ numaĭ faţă de el se va aduce şi vota odiosul paragraf.“ —

Revistă bisericéscă.

Roma.

Peregrinările la Roma din incidentul aniversăriĭ a 20-a a încoronăriĭ Pontificeluĭ Leo XIII se continuă.

Probabil, că consistoriul cardinalilor va fi convocat pe la începutul luniĭ viitóre. Atuncia vor fi creaţĭ maĭ mulţĭ cardinalĭ şi a nume italianĭ, după ce cardinaliĭ din ţĕrile străine ating numĕrul provĕdut în concordatele încheiate cu respectivele ţĕrĭ.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Agitaţiunea socialistă se tot lăţesce, de şi fără sgomot. Socialiştiĭ ţin adunărĭ şi colectézĕ banĭ într'ascuns. Fiind că împotriva ziarelor lor se aplică censura preventivă, eĭ îşĭ comunică ideile prin broşurĭ şi foĭ volante.

Ce privesce cuota, se susţine, că br. Gautsch ar fi pretins de la Ungaria 38%. Ce atitudine va observa contele Thun în cestiunea acésta, nu se scie încă.

Dieta a primit cu puţină discuţie şi budgetul ministeriuluĭ de finanţe, pe cum şi câte va proiecte de legĭ de puţină însemnătate.

În şedinţa de Vinerĭ s'a presentat raportul comisiuniĭ despre serbarea iubileuluĭ de 50 anĭ de la sancţionarea legilor din 1848.

Austria.

Br. Gautsch în 5 a c. a publicat nóuĕle ordinaţiunĭ de limbă pentru Boemia şi Moravia. Ele pórtă datul de 24 Febr. şi pentru Germanĭ sînt maĭ blânde de câtale contelui Badeni, întru câtoficialiĭ din teritoriŭ german nu sînt obligaţĭ, să scie toţĭ limba cehă. Disting adecă ordinaţiunile treĭ teritoriĭ: german, ceh şi mixt. Limba oficiósă în fie care district e cea a maioritĕţiĭ locuitorilor. Alt cum fie care cetăţan din Boemia póte să se adreseze orĭ căreĭ auctorităţĭ în orĭ care din cele dóuĕ limbĭ ale ţĕriĭ.

Prin nóuĕle ordinaţiunĭ, carĭ intră în vigóre cu 15 a c., se scot din vigóre ordinaţiunile date în cestiunea limbiĭ de Badeni în 5 şi 22 April 1897.

Br. Gautsch în ziua, în care şĭ-a publicat ordinaţiunile, şĭ-a presentat şi dimisiunea. Monarchul a şi primit-o concredĕnd compunerea nouluĭ cabinet conteluĭ Francisc Thun-Hohenstein, capuluĭ marilor proprietarĭ conservativĭ din Boemia. Contele Thun e cunoscut ca bărbat luminat, prudent şi energic. El a spriginit până acum aspiraţiunile Cehilor.

Cabinetul se compune din contele Thun ca ministru president şi de interne, generalul conte Welsersheimb ministru pentru apĕrarea ţĕriĭ, Dr. Wittek ministrul căilor ferate, contele Bylandt-Reydt ministru de culte şi instrucţiune, br. Kast ministru de agricultură, Dr. Kaizl ministru de finanţe, Dr. Bärnreither ministru de comerciŭ, cav. de Jedrzejovicz ministru pentru Galiţia, Dr. Ruber ministru de justiţie.

Figurĭ politice pronunţate în noul cabinet pe lângă c. Thun sînt Dr. Kaizl vicepresidentul clubuluĭ Cehilor tinerĭ, Dr. Bärnreither din grupul marilor proprietarĭ fidelĭ constituţiuniĭ, cav. Jedrzejovicz vicepresidentul clubuluĭ polon, br. Kast representantul marilor proprietarĭ din Austria de sus şi al partidului poporal catolic. Ceĭ alaltĭ miniştri nu aŭ rol politic.

Se crede, că maioritatea parlamentară va sprigini noul cabinet.

Căderea cabinetuluĭ Gautsch unele foĭ o ascriŭ neînţelegeriĭ dintre el şi br. Bánffy în cestiunea pactuluĭ. Maĭ probabil este însĕ, că br. Gautsch s'a retras fiind convins despre neputinţa de a restabili în Austria stările constituţionale normale.

Preseĭ magiare nu-ĭ place de contele Thun din causa principiilor luĭ federalistice.

Reichsrathul e convocat pe 21 a c.

Franţa.

Din Paris se anunţă, că capul familieĭ Rothschild din Franţa cercetând pe ministrul president Meline s'a tânguit asupra agitaţiuniĭ antisemite şi asupra spiritului antisemit din armată. Apoĭ reamintind serviţiile prestate de Jidovĭ republiciĭ a declarat, că eĭ uşor ar putĕ preferi o altă formă de guvernare, care le-ar garanta siguranţa. La acestea ministrul ĭ-a reflectat, că guvernul urmézĕ impulsuluĭ naţional, ér Jidovilor le aduce a minte, că amestecul lor necompetent în afacerile statuluĭ póte fi fatal pentru dînşiĭ. Francezĭĭ privesc pe Jidovĭ de instrumente ale Anglezilor şi Germanilor; pentru aceea e aşa mare antipatia în contra lor.

Spania.

Revoluţiunea din Cuba pare a fi fatală pentru Spania. Ea a consumat milióne de banĭ şi miĭ de vieţi şi tot nu e suprimată cu totul. Lucrul se esplică aşa, că Uniunea statelor din America de Nord a sumuţat şi ajutat în continuŭ pe insurgenţi.

În timpul din urmă s'aŭ ivit mai multe diferenţe între guvernul spaniol şi între Uniunea americană. Ambasadorul spaniol din America nordică s'a purtat necuviincios faţă cu presidentul Uniunii Mac Kinley; pentru acésta a fost mustrat, şi incidentul s'a închis. Nu cu mult după aceea o nae americană din apropiarea Cubei a esplodat. Americanii suspiţionaŭ pe Spanioli de provocători ai catastrofei; cercetarea a constatat, că naea „Maine" numai din întîmplare a esplodat. Afacerea s'a complanat deci din noŭ. Cu una însе nu se pot împăca Spaniolii, a nume că Uniunea a trimis mai multe năi de răsboiŭ în jurul Cubei; dacă Uniunea va, să uşureze traiul celor miseri, trimită năi comerciale, nu de cele de răsboiŭ. Şi mai mare nelinişte a produs în Spania scirea, că parlamentul american a votat un credit de 50 milióne dolari pentru înmulţirea şi provederea cu cele necesare a floteĭ de răsboiŭ.

Foile spaniole se tem, că declarările pacifice ale Americanilor numai până atunci ţin, până se vor fi întrarmat de ajuns, şi atunci vor năvăli în Cuba. Situaţia devine şi mai critică din împrejurarea, că puterile europene nu pot ajuta Spaniei, fiind şi ele angajate în Orientul estrem, éră Spania în starea ei de azi nu e capabilă de a se măsura cu Uniunea.

Turcia.

Agentul diplomatic bulgar din Constantinopol a adresat Porţiĭ o notă, în care cere lămuriri cu privire la concentrarea de trupe turcesci la confiniile bulgare. Pórta, pe cum se scie, o face acésta din causa agitaţiunii bulgare. Tot din causa acésta a trimis representanţilor sĕi din străinătate o circulară, în care se notifică uciderea unui Turc în vilaietul Cosovo, care Turc a descoperit auctorităţilor, că Bulgarii aŭ arme.

Ambasadorul rusesc a făcut o representare guvernului turcesc, fiind că mai mulţi Musulmani aŭ profanat în Artaki lângă Marea Marmara cemeteriul şi dóuă biserici creştine. Cu acea ocasiune s'a întîmplat şi un conflict între Musulmani şi creştini rĕmânênd mai mulţi morţi şi răniţi.

Asia.

Sina spre a obţiné un împrumut prin mijlocirea Angliei şi a Germaniei a făcut mari favoruri acestor puteri. Acésta a deşteptat pofta Ţaponiei, a Franţei şi mai ales a Rusiei. Franţa pretinde o rebonificare în sudul Sinei ocupând un teritor ca şi Anglia şi Germania; Ţaponia pretinde garanţă, că spesele de răsboiŭ i-se vor plăti în Maiŭ; éră Rusia cere tóte drepturile suverane preste Port Arthur şi preste teritoriul din jur pe acela-şi număr de ani şi sub acele-şi condiţiuni ca şi Germania preste Kiao-Ciau. Mai de parte pretinde Rusia dreptul de a construi o cale ferată de la Petuna preste Mukden spre Port Arthur. La casul, când guvernul sinez nu i-ar împlini pretensiunea, Rusia ameninţă cu trimiterea de trupe în Mangiura. Se crede, că Sina, fiind strîmtorată, va ceda pretensiunilor rusesci.

Corespondinţe.

Bucuresci 8 Martie 1898.

Multe şi mari rele a adus asupra unui însemnat număr de creştini schisma foţiană, în laturile căreia inconscient a fost tîrît şi poporul român. Şi acele rele nu sînt numai de ordine strict religiósă, aşa zicênd dogmatică, ci şi de ordine socială, de ordinea, care atinge multe interese comune tuturor popórelor, şi care are atâtea urmări păgubitóre mai ales azi, când în urma înlesnirii comunicaţiunii relaţiunile popórelor sînt atât de dese şi de multiple.

Nu am de gând, să enumĕr aci tóte acele rele, ci voiŭ aminti numai unul, care dovedesce până la evidenţă, că între notele caracteristice ale „ortodoxiei" locul de frunte îl ocupă obstinaţiunea, carea face pe corifeii ei, să închidă ochii dinaintea adevĕrului cunoscut şi să persiste cu încăpăţinare în refusul lui chiar şi atuncia, când acela e recunoscut de cătră toţi ómenii, cari sciu, să judece fără de patimă şi cu cunoscinţă de causă. Acest refus condamnabil de astă dată se referesce la un adevĕr pur sciinţific, la cestiunea calendariului, a cărui diferinţa causéză atâta confusiunea, care uşor ar puté să se înlăture, dacă susceptibilităţi neînţelese şi o ură órbă nu s'ar opune unei reforme reclamate de tótă lumea.

Nu voiŭ, să analisez acuma dificultăţile sugerate de motive religióse împotriva aceleĭ importante reforme, ci mĕ voiŭ mărgini numai la aceea, ca să relatez pe scurt despre o laudabilă mişcare pornită de curênd în România în favorul adoptăriĭ în tóte afacerile publice a calendariului gregorian, numit şi noŭ, recunoscut de toţi savanţii ca cel mai exact şi cel mai potrivit, de şi nu chiar perfect, cu anul solar.

Laudabila iniţiativă de astă dată a luat-o preotul catolic Tondini de Quarenghi, representantul academiei de sciinţe din Bologna, care pentru propagarea reformei calendariului a întreprins o călătorie în Orient. El a ţinut spre acest scop mai multe conferenţe în Bulgaria, ér de acolo a trecut în România, şi după cum s'a spus în „Unirea" Nr. 5 a. c., a ţinut o asemenea conferinţă în aula universităţiĭ din Iaşi. Numitul preot în întreprinderea sa, după cum sînt informat din loc competent, a fost încurajat de cătră cei mai înalţi factori politici români, şi ideile lui aŭ fost îmbrăţişate cu căldură de cătră ceĭ mai distinşi profesori de la universitatea din Iaşi şi de cătră auctorităţile de acolo. Proiectul lui a fost reprodus pe scurt în citatul număr al „Unirii".

Conferenţa savantului preot n'a rĕmas fără de rĕsunet în România, unde astăzi ideile lui aŭ mulţi aderenţi şi sincerĭ doritori de a vedé cât mai curênd încetată confusiunea şi inconvenienţele, cari provin din diferinţa calendarelor. Dovadă despre acésta este mai ales conferenţa bine cercetată, ţinută în zilele trecute în aula universităţiĭ din Bucuresci de cătră profesorul universitar Coculescu, care a tractat cu competinţă şi cu obiectivitate acéstă temă importantă. Conferenţiarul a adus argumente puternice pentru a proba, că comitem o îndoita eróre materială şi istorică, dacă mai persistăm în folosirea unui calendar defectuos şi învechit. Reforma calendariului nu este o cestiune religiósă, dogmatică, după cum a zis un Episcop în senatul României, ci este o cestiune pur sciinţifică, prin urmare nu are a face nimic cu reforma calendarului aceea, că ea a fost introdusă mai întâiŭ de Papa Gregoriŭ XIII, care a iubit şi a protejat astronomia, pe cum alţi papi aŭ iubit şi aŭ protejat artele şi sciinţele. Adevĕrata sciinţă trebue adoptată ori de la cine fără de considerare la credinţa lui religiósă.

(Va urma.)

Dare de samă şi mulţămită publică.

Prin stăruinţa domnului *Iuliŭ Bardoşi*, inspector şcolar în retragere, s'aŭ colectat ajutóre în bani pe sama *„Reuniunii pentru ajutorarea şcolarilor de la şcóla gr. cat. din parochia Sibiului"* de la următoriĭ P. T. domni, dómne şi domnişóre: Ernst Bergleiter 5 fl.; Alesandru Lebu şi Nina Dunca câte 2 fl.; Ioan V. Rusu, Basil Pop Harşan, Iuliŭ Hossu, Constanţa Dr. Balint, Petru Pipoş, Gustav Kis, Ioan Kessler şi fii, Dr. Petru Cioran, Aron Lupean, Constanţa Dr. Pop n. Dancăş, Basil Dan, Iuliŭ Bardoşi şi Nicolaŭ Togan câte 1 fl.; Victor Dresnandt, Dominic Raţ, Nicolaŭ Gabor, Victoria Joandrea, Iuliŭ Popescu, Elena Lucuţa n. Fülep, Nicolaŭ Gogan iun., Ioan Ballu, Constantin Dragoş, Ana Banciŭ n. Visarescu, Cornel Aiser, Dr. Eliă Daianu, August Gruber, Ioan Dănilă, Ioan Rusu, Victor Ancean şi Ioan Ganea câte 50 cr.; Ioan Roman 40 cr.; Ioan Vătăşan, Ştefan Stroia, Terezia Pipoş, Victor Pop Hărşan, Ioan Rotar şi Ana Florea câte 30 cr.; Ida Pipoş 25 cr.; Vasile Blaga, Petru Simtion, Valer Crişan, Emilia Vintilă, George Tăbăcariŭ, Ioan Gârbacea, Toma Câmpean, Victor Tordăşan şi Victor Turcu câte 20 cr.; Iuliana Hentescu şi Ana Şonean câte 10 cr., *suma totală 34 fl. 95 cr.*, cu carĭ s'aŭ cumpĕrat vesminte, cărţi şi alte recuisite de învĕţămînt pe sama şcolarilor lipsiţi.

Subscrisul comitet în şedinţa sa de la 13 Februarie a. c. aprobând computul dlui Bardoşi a decis, să aducă mulţămită publică atât dînsului ca colectante, cât şi generoşilor contribuenţi, ceea ce prin acésta o şi îndeplinim cu deosebită recunoscinţă.

Comitetul bisericii din parochia gr. cat. a Sibiului.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. *Pap Mitru a Nischi* din Ceheiul Şimleului a dat 2 fl. pe sama bisericii, cu care sumă s'a cumpĕrat un lemn de cruce.

A IV-a serată literară. Reuniunea Femeilor Române gr.-cat. din Blaş mâne în 13 Martie n. la 5 óre d. a. aranjéză în sala internatului de fetiţe serată literară. Va diserta prof. Emiliŭ Viciŭ *„Despre aer"*.

Reuniunea Femeilor Române gr. cat. din Blaş şi-a ţinut adunarea generală Duminecă în 6 Martie. La adunare a fost de faţă şi Escelenţa Sa Î. P. S. D. Mitropolit, patron al Reuniunii. După frumósa vorbire de deschidere a presidenteĭ s'a cetit raportul general, din care se vede, că comitetul lucră cu tótă conscienţiositatea pentru înaintarea Reuniunii, scopul căreia este ajutorarea fetiţelor sĕrace de la şcóla din Blaş. În anul 1897 a realisat un venit de 861 fl. 03 cr., din care a împărţit fetiţelor ca ajutóre 200 fl. ér pe anul 1898 a luat în budget 11 ajutóre în suma de 300 fl. S'aŭ înscris ca membri ordinari D-nele Hortensia Suciŭ, Sanfora Ciobota, D-şóra Silvia Deac, ér ca membru ajutător Dl Victor Muntean. La adunare aŭ fost Dómnele A. n. Solomon presidentă, E. Nestor v.-pres., C. Deac casieră, Am. Grama, C. Chirilă, M. Marin, R. Solomon, Am. Papiŭ, Fl. Munteau, L. Domşa, V. Precup El. Trifan, Em. Domşa, Sanfora Ciobota, dşórele Aurelia Bariţ, Elisa Bodocan, Georgina Bucşa, Elisa Masca, E. Măcelar, Silvia Deac, dmniĭ Dr. A. Cheţan secretar, Î. German, N. Popescu, Î. F. Negruţ, Dr. A. Bunea, Dr. V. Hossu, Dr. Î. Sâmpălean, G. Precup, A. C. Domşa, V. Muntean.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturiĭ creștine.

(Continuare.)

Când creștinismul a pătruns în lumea elină-romană, carea din deprinderea arteĭ își formase o indiginţă indispensabilă a vieţiĭ, el nicĭ de cum nu și-a început activitatea cu aceea, că a cercat, să nimicéscă gustul artistic. Considerarea limpede a tuturor lucrurilor ca tot atâtea opere ale Ziditoriului celui preste simţire, conceperea lor ca a unui singur întreg, unirea dumnezeiriĭ cu firea omenéscă aŭ restituit în chip firesc lumiĭ sensibile dignitatea eĭ originală și aŭ făcut-o potrivită spre a-și cuprinde locul în pictura simbolică. Adevĕrat că tinerele comune creștine aveaŭ încă înaintea sa o luptă lungă împotriva puterilor inimice, carĭ stăpâniseră atâta vreme scena lumiĭ și de aceea numaĭ după luptă grea aŭ putut să fie scóse de pe ea. Dară împĕrăţia vieţiĭ nemuritóre, a căreĭ lipsă păgânismul o simţise așa de mult, era deschisă, și prin porţile eĭ cele deschise se revĕrsa lumină preste tóte raporturile vieţiĭ omenescĭ. Evangelia mântuiriĭ însă-și e o armonie nemuritóre, și de aceea nicĭ o învĕţătură a eĭ nu se împotrivi cu vrășmășie pornirilor artistice. Dimpotrivă Evangelia acésta promitea, că va atrage tóte silinţele omenescĭ cele bune și nobile în sfera sa, le va lămuri și le va umplé cu idealurĭ. Numaĭ întru cât arta servia unor scopurĭ nemorale și idololatrice, numaĭ întru atâta i-se împotriviaŭ organele bisericescĭ. Chiar și antipatia Alesandrianilor Clemente și Origine încă a purces numaĭ din îngrijirea esagerată, ca nu cum va creștiniĭ întorșĭ de la politeism să se smintéscă întru representarea sensibilă a taĭnelor religiuniĭ creștine și întru representarea istorieĭ celeĭ sfinte. Din causa acésta s'a întîmplat aceea, că arta plastică saŭ sculptura, carea în păgânism ajunsese la desvoltarea cea maĭ înaltă și fusese fórte avantajósă pe sama politeismuluĭ, de o cam dată s'a retras în sfund. De altmintrea acésta póte să se esplice fórte ușor: monumentele artistice creștine, carĭ ni-s'aŭ conservat din cele dintâiŭ treĭ vécurĭ, le avem aprópe tóte din catacombe, ér în catacombe sculpturiĭ nu i-se putea lua folosul. Catacombele sînt preste tot minele cele maĭ bogate ale arteĭ creștine celeĭ vechĭ. Ele avură treĭ menirĭ. Cea dintâiŭ a fost, ca să priméscă în sinul sĕŭ trupurile martirilor și ale credincioșilor Ele aŭ fost decĭ în rîndul cel dintâiŭ locul de înmormîntare al creștinilor. Se compun din un sistem larg de galeriĭ și coridóre. Acestea eraŭ cemeteriul, căcĭ părețiĭ lor sînt pline de morminte, așa numiţiĭ loculi, în carĭ zac morţiĭ în posiţie orizontală. A fară de sistemul loculilor, care cuprinde părețiĭ coridórelor, maĭ sînt acolo și cubicula, cămerĭ de înmormîntare pentru familiĭ singuratice; într'însele de-a rîndul se afla mormîntul vre unuĭ martir, și în jurul acestuia se adună cele alalte morminte (ad sanctos, ad martyres). A dóua menire a catacombelor a fost cea de a servi de loc pentru cultul dumnezeesc al creștinilor, câtă vreme împrejurările bisericiĭ pretindeaŭ, ca acest cult să se sevârșéscă într'ascuns. În catacombe se află așa numite cripte, în carĭ creștiniĭ se adunaŭ spre a celebra sfînta liturgie, spre a primi sfintele taĭne, spre a deprinde psalmodia și spre a serba amintirea martirilor. Criptele acestea se deosebiaŭ de așa numitele cubicula prin aceea, că se compuneaŭ din câte dóuĕ încăperĭ pentru cele dóuĕ sexurĭ. Unele din criptele acestea, adecă acelea, cărora li-s'a dat numirea de case dumnezeescĭ orĭ chiar și de basilice, aŭ dimensiuni considerabile și serviaŭ spre celebrarea sfinteĭ liturgiĭ. Într'însele în centrul presbiteriuluĭ era în mijloc un altariŭ, ér în apsidă chiar în fund era scaunul episcopuluĭ. Criptele maĭ micĭ nu aveaŭ altariŭ deosebit, ci altariul era arcosoliul din fund. și într'însele se celebra amintirea aniversară a acelor martirĭ, a căror móște eraŭ aședate acolo.

Părețiĭ și plafondurile criptelor, pe cum și ale multor cubicule sînt îmbrăcate cu stucco și împodobite cu picturĭ. Nu așa părețiĭ coridórelor, căcĭ în aceștia se aședaŭ trupurile celor repausaţi. Lumina și aerul pătrundeaŭ în câte un loc prin câte o apertură în plafond; de-a rîndul înse își primiaŭ locurile acestea subterane lumina numaĭ de la candele de bronz, carĭ atîrnaŭ din plafond. Pentru ca credincioșiĭ să se călăuzéscă la locul de convenire, se aședaŭ în anumite depărtărĭ candele micĭ de lut pe console orĭ în ferestĭ órbe. Acestea pórtă încă și acuma urmele fumuluĭ candelelor. S. Ieronim ne-a lăsat de moștenire o descriere a impresieĭ, carea o făcuseră asupra luĭ localităţile acestea subterane, „când cerceta Dumineca móștele Apostolilor și Martirilor și întra în peșterile cele ce ducênd adânc în pămînt cuprindeaŭ în părețĭ de amîndóuĕ laturile mormintele“. [1]) Firesce că picturarea cea maĭ bogată se află în încăperile acelea, carĭ cuprind mormintele Papilor și ale Martirilor maĭ de frunte, pe cum și în criptele familiilor nobile și bogate. Composiţia picturiĭ la arcosoliĭ se acomodéză formeĭ semicercului, pe când în decorarea plafondului planul e împărţit în tocmaĭ cu aceea-și isteţime ca și în picturile de pe părețiĭ din Pompeii. Icóna principală din mijloc o împrejură scene orĭ figurĭ, carĭ sînt împreunate cu ornamentare. Florĭ, coșercĭ cu póme, arborĭ, animale umplu despărţémintele maĭ micĭ. Ele sînt elemente saŭ simbolice saŭ numaĭ decorative ale compositieĭ. Într'însele se află și caĭ întraripaţi, chipurĭ de ale Victorieĭ și carĕ triumfale. Pe sama loculuĭ din mijloc e alésă cu predilecţie icóna păstoriuluĭ celuĭ bun, ĕră pe sama părţilor maĭ micĭ ale compositieĭ istoria luĭ Iona, Daniil între leĭ, Moĭsi cu lespedile legiĭ orĭ scoţênd apă din stîncă, Noe în corabie, învierea luĭ Lazar, vindecarea schiopuluĭ orĭ cea a orbuluĭ, căderea strămoșilor, orĭ apoĭ și numaĭ figurĭ de bărbaţi și femeĭ, carĭ se rógă cu braţele înălţate și întinse, așa numite Orante. Compositia întrégă desfătéză prin usurinţa și firea plăcută a inventieĭ. Cu puţine mijlóce și figurĭ, cu folosirea fórte potrivită a despărţémintelor și cu variare plăcută a liniilor se pune aci înaintea ochilor o bogăţie de motive biblice serióse, carĭ trezesc sperarea creștinéscă: e lumea aceea blândă, clarificată și descătușată de obedile vieţiĭ pământescĭ, la care se înalţă dorirea martiruluĭ. Esecutarea se făcea cu mijlócele cele maĭ simple și maĭ cu samă în fresco. Pe lângă lipsa de lumină, de multe orĭ numaĭ pe lângă luminare artificială, pe cum și pe lângă nesiguranţa vieţiĭ celeĭ espuse necontenit persecutărilor concipiarea artistuluĭ a trebuit să fie maĭ mult numaĭ simbolisătóre și să se îmbrace în caractĕrul ieroglific. Conturul îl făcea cu colóre întunecată orĭ îl rădea în tencuélă maĭ întâiŭ cu un fer ascuţit și apoĭ îl desemna cu colóre întunecată. Gradaţiunea colorilor e simplă și se mărginesce la colorile fundamentale. Pictura e fluentă și largă. Colorile roșetice ale cărniĭ cu umbră murgă pe fund de colóre deschisă corĕspund puţinătăţiĭ luminiĭ. Părţile singuratice ale feţeĭ sînt numaĭ însemnate, espresia capetelor nu e esecutată pe deplin, dară ea aprópe tot de una are caractĕrul liniștiĭ blânde și vesele. De alt mintrea pretutindenea se póte observa aceea-și isteţime ca și în picturile din Pompeii. Fiind că picturile catacombelor aŭ pretutindenea caractĕrul sensitivărĭ uneĭ ideĭ cu mijlócele cele maĭ simple, caractĕrul uneĭ ilustrărĭ și al unor ieroglife, de aceea perspectiva nu e băgată în samă. Maĭ simplu sînt decoraţi părețiĭ ceĭ alalţĭ aĭ cămerilor. Eĭ de multe orĭ sînt împodobiţĭ numaĭ cu scene maĭ micĭ orĭ cu animale singuratice.

Ar trebui, să negăm desvoltarea istorică a orĭ căreĭ arte, dacă despre începuturile acestea ale picturiĭ creștine am susţiné, că sînt isolate de orĭ ce înrîurinţe de ale tradiţieĭ. Arta creștină nu a început să esiste în dată gata cu cercul sĕŭ propriŭ de icóne și simbóle, cu tipurile sale propriĭ tradiţionale, ci în formele compositieĭ, maĭ ales în împodobirea decorativă, s'a răzimat de cele ce eraŭ tradiţionale și a tras acestea în cercul sĕŭ de ideĭ, în vreme ce figurile principale sînt proiectate în chip de tot neatîrnătoriŭ și nu staŭ în nicĭ un fel de raport cu trecutul, fiind că se ţin de o altă lume spirituală, carea păgânismul nu o cunoscuse. În sensul acesta vedem pantera, ţapul, geniiĭ gătitorĭ de vin, pe Amor și pe Psichi, musele și eroţiĭ primite în cercul representărilor creștinescĭ. Creștinismul parte le-a dat altă esplicare diferită de cea păgânéscă, parte le-a înălţat la raporturĭ maĭ sublime, parte le-a folosit spre scopurĭ decorative. Dar în decurgerea véculuĭ al doilea reminiscenţele acestea dispar din ce în ce tot maĭ tare, și se formézĕ caractĕrul curat creștinesc și în folosirea animalelor și plantelor, adecă în părţile maĭ subordinate

[1]) In Ezech. XL. Cfr. Prudent. Peristeph. XI. passio Hippolyti v. 153 — 168.

ale compositiei. La începutul vêculuĭ al treilea vedem estensiunea arteĭ creştine deja într'o desvoltare fórte bogată. Arta creştină a rĕsărit şi a crescut liberă din viaţa martirilor celor dintâiŭ: scopurile eĭ eraŭ îndreptate spre sensitivarea conceptelor transcendentale, a idealurilor ceresc, şi .ea de aceea şĭ-a dobîndit deja în începuturile sale cele dintâiŭ caractĕrul acela suprapămîntesc, limbajul acela artistic simplu şi mişcătoriŭ, care cuprinde în sine o adâncime de viaţă maĭ înaltă, şi prin care se înalţă ea chiar şi în creaţiunile sale la o sferă maĭ curată, de cum a fost vre o dată sfera aceea, la care a putut, să se avînte arta pâgânéscă chiar şi pe timpul desvoltăriĭ sale celeĭ maĭ strălucite. Aci împĕrăţia darului, lumina credinţeĭ, strălucirea, ce ĭese prin porţile cele deschise ale raiuluĭ şi se revarsă preste lumea formaţiunilor artistice nepretenţióse, ér acolo lumea omenéscă cea isolată în zeificarea sa proprie, îmbrăcată în deplinirea cea maĭ înaltă a formeĭ, dară cuprinḑênd deja în sine colţiĭ decădinţeĭ, o lume a frumseţeĭ fără de lumină internă, fără de suflet, mistuindu-se pe sine însă-şĭ între marginile lucrurilor pămîntescĭ.

Pare a nu suferi îndoélă aceea, că maiestriĭ ceĭ vechĭ aŭ proiectat compositiile sale sub inspecţia organelor bisericescĭ. De altmintrea creştiniĭ ceĭ dintâiŭ voiaŭ să-şĭ representeze în icóne, ceea ce ocupa sufletele lor, ceea ce le era mângâiere în suferinţă, bucurie şi sperare în viaţă şi în mórte. Caractĕrul eminent al arteĭ creştine celeĭ dintâiŭ e decĭ simbolic. Chiar şi representările istorice încă vor maĭ mult, să sensitiveze o idee, de cât să imiteze adevĕrul vieţiĭ. Eĭ doriaŭ maĭ de parte, ca icónele luĭ Isus, ale Maĭceĭ luĭ preasfinte, ale Apostolilor Petru şi Pavel şi ale martirilor, mărturisitorilor şi învĕţătorilor celor maĭ vestiţĭ aĭ bisericiĭ să le albă înaintea ochilor ca modele, şi în representare se ţineaŭ de tradiţie orĭ presupuneaŭ idealurĭ.

Creştiniĭ ceĭ dintâiŭ eraŭ încunjuraţĭ de un neam, care se cufundase în fetişismul cel maĭ brutal, şi de aceea eraŭ cu multă băgare de samă la aceea, ca în locaşurile acelea venerabile, carĭ eraŭ sfinţite închinăriĭ cu spiritul şi cu adevĕrul a Dumnezeuluĭ celuĭ adevĕrat, să nu se furişeze nicĭ măcar o umbră a cultuluĭ idolilor. Orĭ în care parte se întorceaŭ în viaţă, pretutindenea îĭ întimpinaŭ temple pline de idolĭ hîdĭ. Tóte locurile publice eraŭ împodobite cu statue. Jertfe, jocurĭ, sĕrbătorĭ întru onórea luĭ Joe, Marte şi Bac îşĭ urmaŭ neîncetat înaintea ochilor lor. La acestea se maĭ adaugeaŭ tóte mijlócele de momire din partea pâgânilor celor ce vedeaŭ, că creştiniĭ despreţuiaŭ cultul lor. Aşa se esplică temerea acestor credincioşĭ zeloşĭ de tóte, cele ce ar fi putut, să se esplice ca aprobare a politeismuluĭ. Eĭ aveaŭ în tot de una înaintea ochilor idea esprimată în cuvintele luĭ Origene: „Noĭ ne închinăm Domnuluĭ Dumnezeuluĭ nostru şi-ĭ servim singur numaĭ luĭ după esemplul Mântuitoriuluĭ nostru, carele ispitit fiind de satana, ca să cadă înaintea luĭ, l-a rĕspuns: Domnuluĭ Dumnezeuluĭ tĕŭ te veĭ închina şi luĭ singur veĭ servi.“ [1]) Din grĭjea acésta de nu a zugrăvi vre o icónă, carea putea să devină obiect nemijlocit de venerare, se esplică aceea, că în timpurile cele maĭ vechĭ figura Mântuitoriuluĭ nu se representa ca un portret istoric tradiţional, ci numaĭ în formă simbolică.

Numaĭ din antipatia creştinilor faţă cu idololatria se póte esplica aceea, că icóna Mântuitoriuluĭ nu s'a făcut în dată dintru început obiectul cultivăriĭ celeĭ maĭ zelóse a arteĭ, şi că creştiniĭ în representările acele vechĭ simbolice voiaŭ, să esprime numaĭ pe Cuvîntul cel veĭnic, numaĭ firea şi esenţa dumnezeéscă cea neschimbată. Dară cu tóte acestea ar fi lucru nenatural şi de necreḑut, că prin Apostolĭ şi prin învĕţăceĭ să nu se fie păstrat nicĭ o scire despre înfăţişarea esternă a Mântuitoriuluĭ.

(Va urma.)

[1]) Contra Cels. l. III.

Ben Hur

sau

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Ce nebunie e a da morţilor pâne aşa de bună,“ zise unul rîḑênd.

„Şi spre acest scop a face un drum aşa de lung,“ replică altul. „Eŭ le-aşĭ fi lăsat, ca ele să-mĭ ĭese înainte cel puţin până la pórtă.“

Amrah însă cuprinsă fiind de sentimente maĭ bune se duse maĭ de parte. Inima îĭ era plină, de amenînţa a i-se rupe, şi cu cât înainta maĭ de parte, cu atâta era maĭ nesigură şi maĭ turburată. La patru orĭ cincĭ paşĭ de la locul, în care aşteptaŭ muierile, se opri.

Óre acésta să fie stăpâna, pe carea o iubia, a căreĭ mânĭ le sărutase de atâtea orĭ plină de recunoscinţă, a căreĭ icónă frumósă şi venerabilă o păzia aşa de credincios în amintirea sa? Şi acésta să fie aceea-şĭ Tirzah, pe carea o grijise în pruncia eĭ cea maĭ gingaşă, ale căreĭ supĕrărĭ le alinase, în a căreĭ jocurĭ copilărescĭ se împărtăşise? Acésta să fie zimbitórea, drăgălaşa, vesela Tirzah, raza de sóre a caseĭ, fericirea bĕtrâneţelor eĭ? Stăpâna şi favorita eĭ, — să fie acelea dóuĕ?

Amreĭ i-se făcu rĕŭ în clipa aceea.

„Dar acestea sînt femeĭ bĕtrâne,“ gândi ea, „pe acestea nu le-am vĕḑut nicĭ o dată. Mĕ voiŭ întórce.“

Ea se întórse.

„Amro!“ strigă una din cele dóuĕ lepróse.

Egipténa puse jos ulciorul şi privi înderĕpt trĕmurând.

„Cine mĕ chĕmă?“ întrebă ea.

„Amro!“

„Cine sînteţĭ?“ întrebă ea.

„Noĭ sîntem acelea, pe carĭ le cercĭ.“

Amrah căḑu în genunchĭ.

„O, stăpâna mea, stăpâna mea! Dumnezeul tĕŭ, care e acuma şi al meŭ, fie lăudat, pentru că m'a condus la tine.“

Sermana femee era de tot înfrântă; tîrîndu-se pe genunchĭ voia să se apropie de stăpână-sa.

„Opresce-te, Amro, nu veni maĭ aprópe! Necurate! Necurate!“

Aceste cuvinte aŭ fost de ajuns. Amrah se aruncă cu faţa la pămînt şi plânse aşa de tare, cât o auḑirĕ ómeniĭ la fântână. Apoĭ se îndreptă de o dată repede.

„O, stăpâna mea,“ zise ea, „unde e Tirzah?“

„Aci sînt, Amro! Nu-mĭ veĭ aduce puţintică apă?“

Firea de sclavă se trezi în Amrah. Ea neteḑi de pe frunte în laturĭ pĕrul sĕŭ încurcat, se sculă, se duse la coşarcă şi o deschise.

„Priviţĭ,“ zise ea, „aci e pâne şi carne.“

Ea voia să întindă o pânză pe pămînt, dară stăpână-sa zise:

„Nu o face, Amro! Ceĭ de acolo te-ar bate cu petri şi nu ne-ar lăsa, să bem. Lasă coşarca aicĭ, ĭea ulciorul, umple-l şi adă-ni-l în cóce. Noĭ le vom duce amîndóuĕ în peşteră. Cu acésta pentru ziua de astăzĭ aĭ făcut tot, ce permite legea. Grăbesce, Amro!“

Ómeniĭ, carĭ aŭ fost martorĭ la acestea, făcură servitóreĭ loc, ba îĭ şi ajutară, să umplă ulciorul: aşa de tristă şi îndurerată îĭ era faţa.

„Cine sînt acelea?“ întrebă o femee.

Amrah rĕspunse încetinel: „Óre când mĭ-aŭ fost bune.“

Ea ridică ulciorul pe umĕr şi grăbi înderĕpt. Ultându-şĭ de sine ar fi mers până aprópe de ele, dacă nu ar fi oprit-o strigarea: „Necurate! Necurate!“ Ea aşeḑă ulciorul lângă coşarcă şi se întórse, ér la óre care depărtare se opri.

„Mulţămesc, Amro,“ zise stăpâna luând merindea, „tu ne eştĭ bună.“

„Maĭ pot face óre ce?“ întrebă Amrah.

Mama ţinea ulciorul în mână. De sete o trĕmuraŭ frigurile. Şi totuşĭ întârzia aşĭ potoli setea. Se ridică şi zise cu glas tare: „Da. Sciŭ, că Iuda s'a întors a casă. L-am vĕḑut ierĭ nópte durmind pe trepte. Am vĕḑut, cum l-aĭ trezit.“

Amrah îşĭ adună mânile.

„O, stăpâno, l-aĭ vĕḑut şi n'aĭ venit la el?“

„Asta ar fi fost mórtea luĭ! Eŭ nicĭ o dată nu-l voiŭ maĭ puté strînge în braţe, nicĭ o dată nu-l voiŭ maĭ puté săruta! O, Amro, Amro, sciŭ, că-l iubescĭ!“

„Da,“ zise credinciósa servitóre îngenunchiând şi începênd a plânge. „Aşĭ fi gata, să mor pentru el.“

„Dovedesce-mĭ iubirea ta, Amro!“

„Sînt gata, să o fac!“

„Atuncia nu-ĭ spune, unde sîntem, orĭ că ne-aĭ vĕḑut. Numaĭ asta una o cer, Amro!“

„Înse el vĕ cércă. De aceea a venit aicia de de parte.“

„Nu-ĭ este iertat, să ne afle; el nu are, să ajungă la ceea ce am ajuns noĭ. Ascultă, Amro! Tu să te îngrijescĭ de noĭ, pe cum aĭ făcut astăzĭ, tu să ne aducĭ puţinul acela, de care avem lipsă, — nu multă vreme, — da, nu multă vreme. Să viĭ în fiesce care diminéţă şi în fiesce care sară şi — şi —“ Glasul eĭ trĕmură, voinţa eĭ cea tare eră aprópe, să îmbrăncéscă, — „şi să ne povestescĭ despre el, Amro. Dară luĭ să nu-ĭ spuĭ nimica despre noĭ. Auḑĭ, Amro?“

„O, îmĭ va fi aşa de greŭ, să ascult, cum grăesce despre voĭ, să privesc, cum

vĕ cércă pe voĭ, să vĕd tótă iubirea luĭ şi să nu-ĭ spun nicĭ măcar atâta, că voĭ trăiţi!“

„Poţi îĭ spune, că nóuĕ ne merge bine, Amro?“

Servitórea îşi ascunse faţa în mâni.

„Nu poţi,“ continuă stăpâna. „De aceea aĭ, să tacĭ cu totul. Acuma du-te şi de sară vino érăşi. Te vom pândi. Până atunci pace ţie!“

„Povóra e grea, stăpâna mea, e grea de purtat,“ replică Amrah căděnd cu faţa la pământ.

„Cu cât ar fi maĭ greŭ, să-l veţi în starea nóstră!“ răspunse mama dând Tirzeĭ coşarca şi luând ulciorul. „De sară vino érăşi,“ zise şi apoĭ porni spre peşteră.

Amrah rĕmase tot în genunchĭ, până când dispărură, ér apoĭ porni tristă cătră casă.

De sară veni érăşi şi de acum înainte se îngrijia de ele în fiesce care diminéţă şi în fiesce care sară aşa, că aveaŭ tot de una cele de lipsă.

Peştera de mormînt era stîncósă şi pustie, dară nu era aşa de tristă ca închisórea din cetăţue. Lumina zileĭ îĭ întrauria întrarea, şi ea era în mijlocul lumiĭ celeĭ deschise şi frumóse. Poţi, să privescĭ cu încredere cu mult maĭ mare în faţa morţiĭ, când eştĭ sub cerul liběr.

(Va urma.)

Bibliografie.

Invitare de abonament la

Cuvîntărĭ bisericescĭ

de **Massillon,** Episcop de Clermont şi membru al Academieĭ franceze.

Din originalul francez traduse prin *Ioan Genţ,* paroch gr. cat. român în Haieŭ, Diecesa Orădiĭ-Marĭ, şi asesor consistorial.

Tom. I. Preţul 2 fl. 10 cr.

Cine nu a auđit de *Bossuet, Bourdaloue, Fenelon* şi *Massillon,* aceştĭ ilustri oratorĭ bisericescĭ de pe timpul luĭ Ludovic XIV, aceştĭ luceferĭ străluciţi aĭ literaturiĭ franceze, ale căror vorbirĭ sînt tot atâtea cap-d'opere ale arteĭ oratorice, monumente neperitóre ale ingeniului uman; carĭ apar de dóuĕ sute de anĭ în nóuĕ şi nóuĕ ediţiunĭ nu numaĭ în patria lor, ci sînt traduse chiar aprópe în tóte limbile culte ale Europeĭ; a căror citire a fost, este şi va fi în tóte timpurile un veritabil deliciŭ tuturor, carĭ aŭ simţ pentru frumosul şi plăcutul, *nu numaĭ eclesiasticilor, ci chiar şi laicilor?*

Franţa, care a avut şi are atâţi bărbaţi celebri, este mândră de aceştĭ ilustri fiĭ aĭ sĕĭ, şi îĭ înşiră între clasiciĭ sĕĭ.

Din operele lor nemuritóre mĭ-am propus eŭ a transpune nisce mărgele scumpe în dulcea nóstră limbă.

Încep cu *Massillon,* cu acest moralisator puternic, care tractéză obiecte morale cu un patetic admirabil, care e meşterul mişcăriĭ, înduioşăriĭ inimilor, căruia Ludovic XIV însu-şi după ascultarea primelor luĭ vorbirĭ îĭ dete acest elogiŭ nemuritor: *„Părinte, am auđit mulţĭ oratorĭ marĭ în amvonul meŭ, şi am fost fórte mulţămit cu eĭ; cât pentru Dta, de câte orĭ te-am ascultat, am fost fórte nemulţămit cu mine însu-mĭ;“* cel maĭ mare elogiŭ, ce se putu luĭ da, care onoréză într'un chip gustul şi pietatea monarchuluĭ şi talentul predicatorului.

La Harpe, unul dintre criticiĭ ceĭ maĭ competenţi, îl numesce pe el *Ciceronele Franţeĭ.* Buffon zice: *„Dacă producţiunile spiritului trăesc maĭ cu samă prin stilul, care e principiul lor conservator, vorbirile luĭ Massillon, carĭ cu dreptul le computăm între operele cele maĭ bine scrise şi cele maĭ frumóse monumente ale literaturiĭ nóstre, vor fi nemuritóre ca limba nóstră. Europa nu posedă nimic asemenea în acest fel. Autorul „Petit carême“-uluĭ e negreşit cel dintâiŭ dintre prosatoriĭ nostri neexceptând nicĭ chiar pe însu-şi Bossuet.“ „Bourdaloue nu e prea citit de cât de predicatorĭ şi de suflete pióse,“* zice D'Alembert în Elogiul luĭ Massillon, *„Massillon e în mânile tuturor acelora, carĭ citesc; şi ne va fi permis, să o zicem, pentru a pune culmea elogiuluĭ sĕŭ, că cel maĭ celebru scriitor al naţiuniĭ nóstre şi al secoluluĭ nostru [1]) face din vorbirile acestuĭ mare orator una dintre cele maĭ constante lecturĭ ale sale; că Massillon este pentru el modelul prosatorilor, pe cum Racine al poeţilor; şi că el are tot de una pe masa sa „Petit carême“-ul lângă Athalie.“*

Din numerósele şi voluminósele luĭ vorbirĭ voiŭ, să daŭ P. T. Public vre-o treĭ zecĭ în dóuĕ tomurĭ. Tomul I. va fi împodobit cu portretul autoruluĭ, va conţinĕ 17 vorbirĭ şi o scurtă biografie a autoruluĭ şi apreţiare a talentuluĭ şi operelor luĭ. În tomul II. voiŭ aduce şi o predică de Bossuet şi una de Bourdaloue şi un scurt studiŭ de comparaţiune între aceştĭ treĭ oratorĭ distinşĭ. Dacă P. O. meĭ confraţĭ în viea Domnuluĭ şi gentilul public român vor părtini acéstă modestă lucrare a mea, voiŭ să continuŭ apoĭ cu Bossuet, principele oratorilor creştinĭ.

Tomul I. al vorbirilor luĭ Massillon va apăré pe la finea lunieĭ luĭ Maiŭ a. c. în format 8° mare pe papir fórte fin şi va fi de un cuprins de circa 24—25 cóle. Preţul luĭ l-am fixat în 2 fl. 10 cr. v. a. cu expediţiune francată; 2 fl. 20 cr. cu expediţiune recomandată. Pentru România, şi străinătate 5 leĭ 25 banĭ şi 5 leĭ 50 banĭ. P. O. Domnĭ colectanţĭ de la 10 exemplare vor primi unul gratuit. Alumniĭ seminarelor teologice vor primi cartea pentru 1 fl. 60 cr. cu expediţiune francată.

Baniĭ nu e necesar a-ĭ trimite înainte. Rog înse pe toţĭ aceĭ P. O. Domnĭ, carĭ voesc a avé acéstă carte, să binevoéscă a mĕ avisa despre acésta până în 10 April a. c. st. n., ca să mĕ pot orienta în privinţa numĕruluĭ exemplarelor, ce vor fi a se tipări. Comandele vor fi a se face la subscrisul cu adresa: locuinţa: *Hájó,* comitat. Bihar; p. u. *Pecze-Szöllös,* via: *Nagy-Várad.*

Haieŭ, 5 Martie 1898 st. n.

Ioan Genţ,
paroch gr. cat. român.

A apărut:

„Oraşul Bucurescĭ, articol retipărit din „Enciclopedia Română“, publicată sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ de Dr. C. Diaconovich. Cu 2 planurĭ şi 15 ilustraţiunĭ“. (Edit. W. Krafft în Sibiŭ. Preţul 1 leŭ). Sub acest titlu a apărut în zilele din urmă o interesantă broşură, care cuprinde o amĕnunţită descriere a capitaleĭ române. A nume ne dă un material vast despre situaţia geografică, suprafaţa, populaţiunea, aspectul, fortificaţiunile, grădinile publice, monumentele, zidirile, casarmele, administraţia, finanţele oraşuluĭ, despre autorităţile, ce îşĭ aŭ sediul în capitală, apoĭ despre instrucţia, aşedămintele culturale, presa, industria, comerciul, comunicaţiunea, băncile, locurile de petrecere şi istoria Bucurescilor. Dintre tóte scrierile monografice despre acest oraş broşura de faţă este fără îndoélă cea maĭ sistematică şi luându-şi datele numaĭ din publicaţiunĭ oficiale şi de la locurĭ competente, dă cetitorilor sĕĭ — in nucleo — o icónă cât se póte de fidelă a stărilor din capitala Românieĭ. — Ea este înzestrată cu un frumos plan al oraşuluĭ, la care este alăturat un registru al stradelor şi zidirilor maĭ însemnate cu indicările necesare pentru a le găsi la moment în plan, apoĭ cuprinde un plan al grădineĭ botanice de la Cotrocenĭ şi un numĕr mare de ilustraţiunĭ de o frumseţă deosebită, a nume: 3 aspecte din calea Victorieĭ, Bulevardul cu băile Eforieĭ, Bis. Antim, Balaşa, Stavropoleos, Catedrala catolică, Ateneul, Universitatea, 2 tablourĭ ale institutuluĭ botanic. Banca Naţională. Teatrul Naţional şi Aşedămintele Brancovenescĭ. Broşura se póte procura la tóte librăriile.

[1]) D'Alembert înţelege aicĭ pe Voltaire, care trăia încă, când el citi acest Elogiŭ al luĭ Massillon în Academia franceză.

A apărut

Calendarul „Unirii“

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat şi interesant:

Cronologie, Serbătorile, Regentul, Întunecimĭ, Anotimpurĭ, Umblarea timpuluĭ, Lunile cu poveţe economice şi semne de timp. Regenţiĭ europenĭ. *Şematismul provinţeĭ mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce şi unguresce şi cu posta ultimă şi a parochilor, cum şi a diferitelor dicasteriĭ.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiţă biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat“,* poesie de Al. Vlăhuţă. *George Coşbuc* (cu portret) note biografice şi treĭ poesiĭ: *Epigramă* (în vrîsta de 12 anĭ), *Pe ceriŭ* (de 14 anĭ) şi *Beda* (din 1886). *Ales. Bohăţel,* biografie şi portret. *Cisme de 'mprumut* şi *S'a turcitu-se băĭetul,* anecdote hazliĭ de Th. D. Speranţă. *Glume. Morţiĭ nostri* (bărbaţiĭ gr. cat. fruntaşi morţi în 1897) cu portretul *br. David Urs* şi *Iosif Hossu. Sfaturi.* Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserţiunĭ.

Din acest cuprins orĭ cine se póte convinge, că acest Călindar *e cel maĭ potrivit şi maĭ bun pentru preoţimea nóstră gr. cat. în special.*

Preţul unuĭ exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecesc* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să răspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

Editor şi redactor răspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 19 Martie 1898. Numĕrul 11.

O bubă rea.

„Unirea“ să nu se certe, puté-s'ar aşa ceva? Cu cine nu s'a certat „Unirea“?

Certatu-s'a cu guvernul ţĕrii, — firesce că acesta n'a încrestat-o, — certatu-s'a cu compatrioţii unguri şi cu drăguţii lor de Jidovi, — tot cu acela-şi resultat, — apoi cu comitetul naţional şi cu „Tribuna“ lui, cu comitetul Asociaţiunii şi cu „Transilvania“, cu „Telegraful Roman“ şi cu toţi neuniţii neescepţionând nici chiar pe Panagiotatosul lor din Fanar, cu „Gazeta Transilvaniei“ şi cu teologul ei, cu „Tribuna Poporului“ şi cu sufletul ei cel ortodox şi până şi cu „Familia“. Certatu-s'a „Unirea“ cu tótă lumea.

Şi acuma vine, de se mai cértă încă şi cu alţii. Că aceştĭ alţii parcă nu mai sînt în lume, parcă sînt deja în — ĭad.

Bine a zis acum sînt şepte ani „Tribuna“, că „Unirea“ e „desbinare“. Ea bag samă nu ar puté trăi, dacă nu s'ar certa.

Şi ei sermanei nici prin minte nu-i trece, să se certe. Ea are une oria îndrăznéla, să spună adevĕrul într'un chip prea franc, şi apoi cérta e pornită. Omenilor adecă nu le prea place, să le arunci adevĕrul în faţă.

Destul, că noi Românii de sub corona s. Ştefan nu mai încetăm a ne tângui, că ne e amară sórtea. Va fi. Dar acésta de loc nu ne împedecă, să ne petrecem neîncetat, — firesce cu scop filantropic. Parcă voim, să năvălim valsând în împĕrăţia cerurilor. Mai ales în carnevalul reposat acum de curênd părea că de amărăciunea cea multă a sorţii ne-aŭ apucat cârceii ceĭ mai nebuni de joc saŭ, cum se zice în salónele românescĭ, de dans.

Ne propusesem, să facem o statistică a petrecerilor nóstre din carnevalul acesta. Ea ar puté adecă, să fie nu numai interesantă, ci şi mai ales fórte instructivă.

Dar de astă dată vom, să ne ocupăm numai de tema, ce ne-o îmbie petrecerea românéscă cea mai din urmă. Ca tótă lumea primisem adecă şi noi invitarea următóre:

„Societatea academică soc.-lit. „România Jună“ are onórea a Vĕ învita la *Petrecerea cu dans,* ce va avé loc *Vineri în 4 Martie* st. n. a. c. sub Protectoratul Exc. Sale Dlui Nicolae Dumba, consilier intim al Majest. Sale. etc. etc. în sala festivă Hotel Continental. — Viena în Februarie 1898. Comitetul. — Venitul curat este destinat fondului societăţii „R. J.“ spre inființarea unui alumneŭ.“

Nu-i vorbă, idea unui alumneŭ pe sama universitarilor nostri din Viena e fórte frumósă, mai ales dacă idea acésta cuprinde şi nitică supraveghiare a tinerimii nóstre; căci în sfârşit ei încă i-se potrivesc cuvintele „Iuventus ventus“, şi de aceea socotim, că tinerimii nóstre de loc nu i-ar strica nitică supraveghiare. Convincţia asta ne-o impune faptul bătĕtoriŭ la ochi şi nespus de trist, că — cu escepţiunea preoţimii nóstre — inteligința nóstră, carea poporul nostru şi-o cresce cu sudori crunte, se stînge curênd, fórte a dese orĭ deja în generaţia primă.

Idea aceea trebue decĭ, să inveselésca pe orĭ care Român cu durere de viitoriul némuluĭ sĕŭ.

Ceea ce a indignat însĕ pe toţi Românii, ceĭ ce mai daŭ câtu-şi de puţin pe religie, a fost terminul aceleĭ petreceri cu dans.

Mai întâiŭ a trebuit, să-i lovéscă din invitarea aceea cuvîntul *Vineri.* Aşa dară *tinerimea nóstră aranjéză petrecere cu dans chiar în zi de Vineri,* în care zi a sĕptĕmâniĭ sentimentul de creştin se sfiesce aşa de tare de aranjarea de petreceri, cât nu permite într'însa nici chiar representaţii teatrale, şi acésta din causa simplă, dar nespus de momentósă, că creştinul are, să renunţe la plăcerile lumesci şi să-şi îndrepte gândul la împăcarea cu Dumnezeul sĕŭ mai ales în ziua aceea a sĕptĕmâniĭ, în care Domnul nostru Isus Christos şi-a vĕrsat pe cruce sângele pentru împăcarea aceea a nóstră.

Apoi a trebuit, sa-i lovéscă încă şi mai rĕŭ din invitarea aceea terminul aceleĭ petreceri pus pe 4 Martie, adecă pe o zi, care în anul acesta *atât după călindariul bisericii rĕsăritene cât şi după cel al celei apusane* a căḑut *în timpul Păresimilor,* în acel timp al anului, în care legea străveche a bisericii va, ca toţi creştinii să se pregătéscă la celebrarea morţii şi învierii Domnului conform cuvintelor Apostolului: „Curăţiţi aluatul cel vechiŭ, ca să fiţi frământătură nóuă.“

Într'un început ne-a plăcut, să socotim, că tot lucrul acesta al tinerimii nóstre academice din Viena s'a întîmplat numai din nebăgare de samă orĭ cel mult din minte uşóră. Însĕ tinerimea acésta însă-şi s'a grăbit, să ne lipséscă de amăgirea acésta de noi înşi-ne: raportorul „Cunctator“ în numele acesteĭ tinerimi, — ceea ce se vede din tonul şi contextul corespondenţeĭ luĭ, — nu „cunctéză“ a adauge la raportul sĕŭ publicat în „Tribuna“ din 15 a c. următoriul coneţ:

„La listele exmise pentru colecte cu scopul de a spori fondul alumneului nu ne-a sosit încă nicĭ un rĕspuns. Nicĭ că a fost timp, să soséscă. O singură damă s'a grăbit, să ne încunosciinţeze, că nu-i permite fiicei dsale, să colecteze, fiind fixat terminul petrecerii în post. Evlavie deplasată! Aşa dar să fie pĕcat în contra legiĭ şi a némuluĭ, ca să ajutorezi o întreprindere, care tinde într'acolo, ca să ridice nimbul românismuluĭ în străinătate şi în acela-şi timp să adune suma necesară spre a scuti de fóme mulţi băieţi sĕraci, carĭ postesc şi când ar trebui, să mânânce cu dulce?

„Noi trebue să ne acomodăm publicului şi datinilor de aicĭ, dacă voim, ca o mână de ómeni să ne ajungem scopul ridicând şi susţinênd renumele némuluĭ nostru între străini.

„Dacă dama din chestie în tot decursul postuluĭ a postit conscienţios, atunci are dreptul, să ne facă nóuĕ imputărĭ, dacă însă a mâncat un miligram de carne, ei — atunci cum vine, să ne facă nóuĕ imputărĭ, că nu ţinem moravurile străbune? Cine e mai bun de cât noi, acela, dar numai acela, are causă şi drept, să ne critiseze.

„Paralel cu acest cas trebue să amintesc cu recunoscinţă atitudinea dluĭ Archimandrit Repta din Cernăuţi.

„Dsa rugat fiind prin o domnişóră, să contribue la colecta, ce o făcea pe lista primită, a rĕspuns, că va trimite contribuirea dsale pe lângă o scrisóre, în care îşi va exprima părerea. Étă un bărbat adevĕrat cult şi corect.

„Apoi ortodox mai conscienţios şi din sinceră convingere evlavios, de cât Excel. Sa dl N. Dumba, nu uşor se găsesce. Şi totuşi nu a pregetat, să priméscă protectoratul petrecerii. Nu! pentru că este om nu numai luminat şi de inimă, ci şi de o logică liberă de sofisme şi fariseism.“

Ce va fi scris tinerimii nóstre academice din Viena dl archimandrit Repta, pe noi nu ne privesce. Ĕră despre ortodoxismul cel „conscienţios“ şi „din sinceră convingere“ şi despre sentimentele românescĭ ale Escelenţeĭ Sale dluĭ N. Dumba trebue, să mărturisim, că lumea românéscă până acuma încă nu audise nimica. Şi preste apreţiarea tactuluĭ cavaleresc al dluĭ „Cunctator“ faţă cu dama aceea, carea — esprimându-ne pe românesce — a îndrăznit a bate tinerimii nóstre academice din

Viena năsuțul, încă vom, să trecem, căci în sfârșit în fața adevĕrului are să amuțéscă bon-tonul. Căci adevĕrul în casul de față e inesorabil: „Noi trebue să ne acomodăm publicului și datinilor de aici.“ Sdrobitoriu argument! Noi așa scim, că publicul creștin onest din Viena respectéză religia, biserica și instituțiile ei.

Însĕ nu mai lungim vorba, ci rugăm pe Preaveneratele Ordinariate, atât pe ale nóstre, cât și pe cele greco-orientale, ca să-și îndrepte luarea a minte și spre tinerimea nóstră academică și să facă tot posibilul, ca să o mântuéscă religiosității. Dacă ele de o cam dată nu pot, să facă mai mult, pretindă cu rigóre neînduplecată măcar atâta, ca stipendiații nostri să dovedéscă în fiesce care an, că împlinesc poruncile bisericesci.

Protestanții și congrua. — Atât neuniții, cât și Luteranii se tem, că regularea congruei de cătră stat va fi mormîntul autonomiei lor bisericesci. Temerea acésta o nutresc și mulți Calvini, căci statul modern de comun când îți dă ceva cu o mână, cu cealaltă îți ĭea, ce ai mai scump. Capii bisericii calvinesci însĕ pare, că au încredere în bunele intențiuni ale guvernului. Acésta se deduce din vorbiria ținută de unăzi de superintendentul Szász Károly în o conferință a membrilor conventului calvinesc din districtul Dunării. A nume reflectând la cuvintele lui Baky, care ar dori secularisarea averilor catolice și nu e mulțămit cu elemosina guvernului, a zis superintendentul Szász, că guvernul voesce a esecuta partea cea bună a legii din 1848 fără a restrînge autonomia confesiunilor. Statul ajută școlile confesionale și acum împlinesce dorința confesiunilor și cu privire la congruă. Este de a se lucra numai pentru stabilitatea ajutoriului, *ca să nu atîrne de la ori și care guvern.* Apoi arată, că congrua oferită de guvern nu póte fi considerată ca elemosină, și relevéză avantajele speciale, ce le cuprinde legea cu privire la biserica reformată, a căreĭ preoți toți trebue să aibă cualificație mai înaltă, și în sinul căreia nici închipui nu sepot agitațiuni antipatriotice. După acésta vorbire maioritatea conferinței s'a liniștit.

Protestanții de confesiunea ev. augustană din Ungaria au înaintat guvernului un memorand în contra proiectului presentat în dietă în cestiunea congruei.

În memorand se zice, că prin proiectul presentat de guvern nu se satisface legii din 1848. Greșéla fundamentală a proiectului este, *că ajutoriul nu se dă bisericilor, ci singuraticilor preoți.* Prin acésta se vatĕmă dreptul de dispunere și disciplinare a auctorităților bisericesci față de preoți, și aceștia se supun nemijlocit puterii de stat.

În sensul §-lui 9 ministrul póte lipsi de venite pe preoții acusați cu chiar ceva, chiar și dacă i-a achitat auctoritatea bisericéscă. Împrejurarea, că în atare cas preotul póte recurge la judecătoriile administrative, nu ajută, căci preoții miseri nu pot purta procese cu ministeriul.

Devenind preoții dependenți de guvern, vor fi implicați și în cestiunile politice chiar și în contra voeĭ lor.

Acésta greșélă fundamentală a proiectului vine în conflict și cu autonomia seculară a bisericii protestante. Necesitatea mĕsurilor în contra mișcării antipatriotice nu póte privi biserica protestantă, în care agitația în contra statului și a națiunii magiare se cualifică de vină canonică.

Memorandul a fost înaintat guvernului prin o deputațiune condusă de Radó Kálmán. Ministrul br. Bánffy a liniștit deputațiunea cu aceea, că guvernul nu intenționéză vătĕmarea autonomiei bisericilor; punctele, carĭ inspiră îngrijirĭ, e gata a le modifica. Unele dispositiĭ, ce causéză nedumeririĭ, le pretind resónele de stat, ele însĕ nu pot fi spre stricăciune bisericii protestante celeĭ patriotice.

Tot așa aŭ fost momiții protestanții de cătră guvern, și când s'aŭ adus legile politice-bisericesci, și acum aceste legi mai mare stricăciune causéză chiar protestanților, fără ca guvernul să le pótă ajuta. Apoi nu vor uĭta protestanții nici aceea, că guvernele sînt cu mult mai schimbăcióse de cât legile. Și guvernul, care manifestă azi o deosebită grije și bunăvoință față cu protestanții, ușor póte fi înlocuit cu altul, care va aplica și față cu eĭ rigórea legii. Din motivele acestea temerea și îngrijirea tuturor confesiunilor față cu proiectul guvernului în cestiunea congruei e fundată și îndreptățită.

Neuniții și congrua. — Din „Tel. Rom.“ din 5 a c.:

„Asemenea sînt a se considera ca ingerență ilicită în afacerile interne ale bisericii, deplin stăpână în casa sa, dispositiunile guvernului, privitóre la *formarea parochiilor, desființarea și afiliarea lor.*

„Biserica nóstră în sensul paragrafului 3 al *„Statutului organic“* are dreptul a declara de materă o filie, care cu observarea formelor prescrise e în stare a îndeplini condițiunile cerute în paragraful 1 al Statutului numit.

„Biserica — independent de influențe străine — póte înființa parochii acolo, unde are credincioși.

„Pe basa proiectului din chestiune însĕ ministrul își aróga dreptul a zice un fel de *„veto“* la decisul bisericii.

„Ministrul adecă pe basa §. 2 póte nega întregirea venitelor preoțesci unei comune bisericesci, nou-înființate din partea organelor bisericesci, — carĭ mai bine își cunosc lipsele, — dacă nu va afla din destul motivată înființarea aceleĭ parochii nóuĕ.

„Ér în sensul paragrafului 15 ministrul póte cere de la autoritatea bisericéscă, să sisteze independența unei comune și să o afilieze la alta, dacă numĕrul credincioșilor este neînsemnat, și din acest motiv nu află justificată susținerea unei parochii de sine.

„Dar biserica nu póte fi condusă în afacerile eĭ de considerațiuni străine de cercul sĕŭ, — ci mai ales în asemenea chestiuni are, să ție cont de trebuințele reclamate din partea credincioșilor, pe carĭ nu-ĭ este ĭertat a-ĭ abandona, și cărora este datóre a le îndeplini tóte lipsele sufletesci.

„Chiar și *prescrierea cualificațiunii preoților* este un amestec —; cualificarea preoțimii este un drept reservat esclusiv bisericilor.

„Biserica nóstră d. e. admite primirea la cursurile clericale a tinerilor cu pregătirĭ de 6 clase mediĭ și a dese orĭ a avut ocasiune a esperia, că și tinerii cu asemenea pregătire aŭ devenit harnicĭ îndeplinitorĭ aĭ chemăriĭ lor preoțescĭ. A le detrage acum întregirea venitului nu ni-se pare just.

„Cel mult ar puté enunța autoritatea bisericéscă cu considerare la situațiunea îmbunătățită, că pe viitor vor avé petenții de a fi primiți în cursurile teologice să documenteze absolvarea de 8 clase mediĭ. —

„Un gravamen al bisericilor contra purcederii guvernului în afacerea îmbunătățirii stării materiale a clerului formézĕ și împrejurarea, că guvernul după ale nóstre cunoscințe *n'a consultat* și autoritățile supreme bisericescĭ și n'a cerut nicĭ barĕm opiniunea lor. Tot, ce a făcut, este, că a cerut de la bisericĭ, să-ĭ procure datele necesare privitóre la dotațiunea preoțimii. Guvernul însĕ în sensul articlului de lege XX din 1848 era obligat a presenta dieteĭ asemenea proiecte „a felekezetek haligatásával“, cu ascultarea prealabilă a confesiunilor. Acésta nu s'a întîmplat față cu bisericile, pe carĭ le privesce proiectul actual.

„Și acéstă desconsiderare nu e generală, căci — vorbind ministrul în motivarea generală despre regularea congruei bisericii romano-catolice, „care stă pe o *basă de drept deosebită*“, susține, că aceea se va regula după *„conțelegerea prealabilă cu dignitarii bisericii, cu episcopatul,* pe basa dreptului de suprem patronat“.

„Acéstă înțelegere de fapt și decurge. —

„În general statul trebue să fie de o potrivă față de tóte bisericile. Alt cum cum rĕmânem cu *„aequalitas Jurium ac Libertatum“* din articlul legii religionare Ardelene LIII din 1791 (adus în urma diplomeĭ Leopoldine din 1691)? Acéstă lege a fost recunoscută și recipiată prin articlul legii ungare XLIII din 1868, §-ul 14.

„Étă ce zice acest paragraf:

„„Tóte acele legi, carĭ statoresc libĕrul exercițiŭ al religiunii și libertatea ocârmuirii autonome a societăților religionare, bisericilor și autorităților bisericescĭ legal recipiate de pe teritoriul Ardealului și al odinióră așa numitelor părți ungurene, pe cum și egala îndreptățire a acelora, referințele reciproce și cercul lor de competență: — nu numai se susțin neatinse, ci tot de o dată se *estind și asupra bisericii greco- și armeno-catolice, pe cum și asupra bisericii greco-orientale.“*

„Cu drept cuvînt putem decĭ protesta contra împrejurării, că nici după declararea egaleĭ îndreptățiri a tuturor bisericilor nu se aplică față de toți aceea-și mĕsură.

„Paragraful 11 încă nu-ĭ neesceptionabil. Așa în punctul 8 se zice, „că în emolumentele preoțescĭ este a se considera plusul, escedentul venitelor bisericii locale, întru cât acela póte fi folosit în sensul normelor existente pentru dotațiunea preotului.

„Acest punct ușor póte fi esplicat în defavorul independenței bisericii, mai ales că §-ul 12 dispune, că *„modalitățile* fasionării și *justificării* venitelor și erogațiunilor preoțescĭ le *statoresce ministrul de culte* cu ascultarea auctorităților bisericescĭ“.

„Basat pe acest paragraf ministrul ușor póte, să céră, ca el, saŭ organele sale subalterne, să revisuéscă și esamineze raționiile întregĭ ale bisericii, ca să se convingă, dacă într'adevĕr este orĭ nu un escedent, care ar fi, să se dea preotului, ca ast fel să scadă cuota ministerială.

„Orĭ apoĭ fondurile destinate a nume pentru dotarea preotului ar trebui, să fie

continuŭ expuse amestecului organelor civile sub pretextul de a se convinge, că óre nu se dă din el preotului prea puţin etc. —“

Din „Tel. Rom.“ din 8 a c.:

„Preste tot proiectul din chestiune cuprinde o insultătóre neîncredere faţă de capiĭ bisericilor şi faţă de organele bisericescĭ.

„Autoritatea bisericiĭ este preste tot numaĭ un mijloc în mâna guvernului; ţeranul român ar zice: — o *„slugă la dârlógă“*. Ea are, să facă multe pregătirĭ prealabile, din carĭ ministrul cultelor va avé, să tragă conclusiunile finale.

„Orĭ cine va ceti întreg proiectul, va rĕmânĕ la urmă cu impresia acesteĭ neîncrederĭ jignitóre, care ni-se pare în special îndreptată în contra capilor bisericiĭ nóstre ortodoxe române.

„Acéstă deducţiune o putem face cu atât maĭ vîrtos, cu cât scim, că guvernul intenţionézĕ a îmbunătăţi starea materială a preoţimiĭ reformate magiare. Dar a lua numaĭ plângerile acelora în considerare nu putea. Aşa ne-a cuprins şi pe noĭ în proiect, înse cu reservaţia mentală, ca de o parte să ne astupe gura, şi să nu maĭ putem zice lumiĭ, că „nu ne ajutoră“, ér de altă parte ca prin adausele sale materiale să ne înlănţuéscă, ţîntind ast fel a ne umili şi retrage de la apĕrarea drepturilor naţionale ale poporului nostru român. —

„Noĭ înse datorinţă avem a pune stavilă acesteĭ bunevoinţe.

„Sĕrăcia este, — ce-ĭ drept, — o mare pedecă pentru progresul uneĭ corporaţiunĭ, unuĭ popor, dar apoĭ totuşĭ — *putênd rĕmânĕ independenţi* — e maĭ de preferit o sĕrăcie libĕră, de cât o bogăţie cu seălusĭ.

„Sĕrăcia este în cele din urmă un bun motor de a nisui spre îmbunătăţirea situaţiunii, şi acéstă stare îţĭ insuflă tot de una un îndemn spre luptă. spre progres, spre îmbunătăţirea sorţiĭ. Şi o corporaţiune, un popor, care e cuprins de asemenea porniri, are viitoriŭ.

„Din contră o bunăstare, o îmbogăţire maĭ lute este aplicată a te duce în braţele desfrînărilor şi îmbulbărilor, carĭ causézĕ mórtea nu numaĭ a uneĭ familiĭ. ci a unuĭ neam întreg.

„Bogăţia, luxul, desfrînarea etc. sînt lucruri maĭ periculóse pentru existinţa cuĭva ca şi sĕrăcia.

„De alt cum nu numaĭ noĭ avem impresia, că proiectul din chestiune arată multă neîncredere maĭ ales cătră biserica nóstră, ci şi alte cercurĭ nóuĕ nu tocmaĭ binevoitóre aŭ ajuns la acela-şĭ resultat. Aşa d. e. ziarul catolic „Magyar Állam“. —“

Din „Tel. Rom.“ din 10 a c.:

„Am indicat în articoliĭ de maĭ înainte acele dispositiunĭ ale proiectului despre întregirea venitelor preoţescĭ, carĭ ni-s'aŭ părut nedrepte, injurióse şi vătĕmătóre pentru independenţa, libertatea şi autonomia bisericiĭ nóstre şi pentru demnitatea archiereilor şi a forurilor nóstre bisericescĭ.

„Se nasce acum întrebarea, ce ţinută oficială va lua biserica nóstră prin organele sale în faţa acestuĭ proiect?

„Nu ne îndoim, că actualul vrednic cap al bisericiĭ nóstre, Escelenţa Sa archiepiscopul şi mitropolitul *Miron Romanul*, — carele în asemenea momente ameninţătóre tot de una a fost la locul sĕŭ, apĕrând cu bărbăţie, demnitate şi tact biserica încredinţată archipăstoririĭ sale, — îşĭ va sci face şi de astă dată datorinţa sa conform celor maĭ bine pricepute interese ale bisericiĭ ortodoxe române, ajutat fiind în acţiunea sa de forurile bisericescĭ competente şi de ceĭ alalţĭ Preasfinţiţĭ archiereĭ aĭ nostri.

„Sîntem informaţi, că consistorul archidiecesan din Sibiŭ a esmis deja din plenul sĕŭ o comisiune, carea să studieze proiectul; şi — ridicând în relief părţile şi paragrafiĭ injurioşi — să facă eventuale propuneriĭ de ulterióră purcedere.

„Óre care analogie aflăm între dispositiunile proiectuluĭ actual şi între cele ale normativuluĭ ministerial, aprobat de Maiestatea Sa la 15 Decembre 1883, privitor la distribuirea ajutoriuluĭ de 25.000 fl. —

„Maiestatea Sa actualul monarch s'a îndurat la cererea episcopuluĭ, maĭ târziŭ mitropolitului Şaguna a încuviinţa la 29 Maiŭ 1861 din vistieria statuluĭ un ajutor de 25, respective 24 miĭ pe *sama preoţimiĭ* din archidiecesa gr.-or. română a Transilvanieĭ; ér nu şi pentru *ajutorarea comunelor bisericescĭ*, pe cum schimbă ministrul Trefort în rescriptul sĕŭ de la 8 Octobre 1875.

„Acéstă sumă s'a dat din dotaţiunea de 100.000 fl.. luată anual în budgetul statuluĭ spre scopurile bisericescĭ ale greco-orientalilor.

„O preaînaltă dispositiune ulterióră dispune, ca suma ajutoruluĭ între limitele stabilite şi pe lângă *suprainspecţiunea guvernului să o împartă însă-şi autoritatea bisericéscă*, adecă episcopul şi consistorul sĕŭ.

„An de an s'a distribuit acel ajutor între preoţĭ cu stricta observare a normelor stabilite, şi consemnarea celor împărtăşiţĭ s'a presentat în fie care an guvernuluĭ fără a se fi făcut vre o dată cea maĭ mică escepţiune.

„Cu tóte aceste resoluţiunea preaînaltă de la 22 Septembre 1875, notificată bisericiĭ prin intimatul ministerial din 8 Octobre a. a. Nr. 23.435 decretézĕ, că ajutorul pe viitor îl împarte ministrul şi numaĭ eventualul rest îl transpune bisericiĭ; ér la 18 Ianuariŭ 1884 prin actul sĕŭ de sub Nr. 177 merge ministrul şi maĭ de parte aducênd bisericiĭ la cunoscinţă, că Maiestatea Sa a aprobat un normativ, în sensul căruia autorităţiĭ bisericescĭ i-se lasă numaĭ dreptul a da informaţiunĭ cu privire la preoţiĭ, carĭ cer ajutor de la ministru.

„Preoţiĭ aŭ, să aştérnă petiţiunile direct la ministru, care le transpune consistoruluĭ spre opinare; dar opinia bisericiĭ nu-l obligă pe ministru. Apoĭ se restitue. şi ministrul după bunul plac distribue ajutórele, asignându-le la perceptoratele respective.

„Faţă cu acéstă jignire a autonomieĭ şi demnităţiĭ bisericiĭ nóstre s'aŭ făcut paşiĭ de lipsă: o representaţiune din partea sinoduluĭ archidiecesan de la 1884 cătră ministrul cultelor şi alta din partea sinoduluĭ archidiecesan de la 1885 cătră Maiestatea Sa, indicând, că biserica — „avênd în vedere interesele sale superióre este gata a renunţa la acest ajutor de stat, de cât a-l primi sub condiţiunile umilitóre, cuprinse în normativul maĭ noŭ“. Representaţiunea cătră ministru a fost respinsă. Asemenea şi representaţiunea inmanuată Maiestăţiĭ Sale prin o deputaţiune de 5 inşi n'a avut efectul dorit. Normativul a rĕmas în valóre. Cererile sinoduluĭ nu s'aŭ considerat. Resoluţiunea preaînaltă din 4 Maiŭ 1885 Nr. 16.013 autorisézĕ pe ministrul cultelor, să distribue el ajutoriul pe basa normativuluĭ şi chiar *cu încunjurarea autorităţiĭ bisericescĭ*. Dar pentru ridicarea vadeĭ archiepiscopuluĭ se pune acestuia la dispositie 4000 fl. din ajutorul amintit spre distribuire.

„Acéstă resoluţie a fost promovată la un sinod estraordinar, convocat pe 4/16 Iuniŭ 1885. Acest sinod în şedinţa sa de la 5/17 Iuniŭ decide în nuce:

„„Avênd în vedere, că alterarea dispositiunilor de la 29 Maiŭ 1861 nu-s motivate; că restricţiunĭ se fac numaĭ pentru biserica nóstră; că prin nóuĕle normative se distruge în cler legătura canonică, se sgudue disciplina bisericéscă şi că jignesc adânc autonomia şi libertatea bisericiĭ, garantate prin legile ţerĭĭ:

„„Sinodul declară, că sub condiţiunile cuprinse în normativul ministerial din 18 Ianuariŭ 1884 nu póte primi ajutorul de stat de 24.000 fl., neputêndu-l considera ca dat bisericiĭ“ etc.

„Asta numaĭ pentru analogia afaceriĭ.

„Dar congresul naţional-bisericesc din anul 1895 s'a pronunţat prin conclusul sĕŭ de la 12/24 Maiŭ Nr. 73 direct în chestia dotaţiuniĭ preoţilor. Din incidentul discuţiuniĭ asupra intimatuluĭ ministerial, prin care cere de la consistoriile eparchiale date statistice despre dotaţiunea preoţilor, congresul decide;

„„Se avisézĕ consistoriile eparchiale, să adune şi să subştérnă dnuluĭ ministru datele despre dotaţiunile parochiale, pe lângă espresa reservă, că regularea dotaţiunilor parochiale aparţine esclusiv autorităţilor nóstre bisericescĭ, şi acéstă afacere nu póte admite de loc ingerenţa guvernuluĭ; dar punêndu-se în vedere din partea regimuluĭ urcarea subvenţiuniĭ de stat, şi presupunênd noĭ, că datele se cer spre maĭ bună orientare în acest scop, le subşternem în aşteptare, că subvenţiunea se va asemna la dispositia autorităţilor bisericescĭ superióre într'o sumă generală, pe cum s'a urmat faţă de alte confesiunĭ din ţară, pe lângă susţinerea intactă a autonomieĭ nóstre bisericescĭ.“

„Autonomia bisericiĭ nóstre este scutul, pe care antecesoriĭ cu multă ostenélă şi muncă ni-l aŭ câştigat: noĭ deci datorĭ sîntem a face şi pe viitor posibilul pentru apĕrarea eĭ.

„Ca îndemn în acéstă direcţiune ne pot servi şi vederile sănătóse ale multor bărbaţi de stat conduşi de principiĭ, ér nu de tendenţe particulare, carĭ aŭ sciut respecta cercul de activitate al bisericilor maĭ mult ca actualiĭ nostri ministri, carĭ fără niciun scrupul ieaŭ azĭ un lăzdrog mâne altul din gardul autonomieĭ bisericilor, ca trecerea în terenul străin să le fie lor şi organelor lor cu atât maĭ uşóră.“ —

Revistă bisericéscă.

Roma.

Consistoriul Papal se va ţiné în 24 a c. Cardinaliĭ sosiţi la Roma s'aŭ presentat încă în 12 la Papa. Aceştĭ cardinalĭ sînt Martin de Herrera archiepiscopul de Compostella (în Spania) şi Petru Coullie archiepiscopul de Lyon (în Franţa).

Tinerimea liberală, ce stă sub comanda francmasonilor, a aranjat demonstraţiunĭ anticlericale insultând pe Papa. Cu tóte că legile de „garanţă“, în vîrtutea cărora persóna Papeĭ ca şi a regeluĭ e inviolabilă, se susţin, totuşĭ guvernul nu a întreprins nimica în contra insultătorilor Papeĭ.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În 11 a c. s'a început în dietă desbaterea proiectului de lege despre aniversarea evenimentelor din 1848. — Kossuthiștii pretind, ca să se introducă ca sĕrbătóre națională ziua de 15 Martie, fiind că națiunea atunci s'a declarat pentru libertate, fiind sancționarea din 11 April numai o formalitate. — Apponyi nu e mulțămit cu textul adresei cătră monarchul. Ce privesce însă-și serbarea din 11 April, întrébă: Ce voim a serba? Egalitatea de drept, când în țară sînt dóuĕ feluri de legi, una pentru cei ce se ocrotesc sub aripile puterii, éră alta pentru cei ce cutézĕ a înfrunta puterea? Libertate de presă atunci, când o garanță a libertății de presă create în 1848 am ciungărit-o voind a cuprinde în ea censura? Validitarea sublimelor principii de libertate politică și civilă, când deprinderea a ori ce drept și libertate depinde de la placul auctorităților, când fie care cetățan în deprinderea tuturor drepturilor sale constituționale întimpină cea mai temerară opresiune a puterii? Serbarea o voesce oratorul numai din respect față de trecut și în sperarea unui viitor mai fericit.

Desbaterea s'a terminat Luni cu primirea proiectului de lege și retrimiterea proiectului de adresă la comisiunea parlamentară spre a-l modifica.

Mercuri s'a început desbaterea apropriațională. Referentul Hegedüs recomandă spre primire proiecsul de lege referitor la budgetul anului 1898. — Contele Zichy János a luat la aspră critică sistemul de guvernare liberal dovedind, că el duce la socialism. Reflectând la cinismul, cu care guvernul sub pretext, că vre, să înfrîne pe socialiști, casséză libertatea presei și a întrunirilor, pe când propune serbarea libertății, zice: Se vede, că guvernul crede de sosit timpul, când să facă ori ce cu acéstă națiune morbósă, o și face așa dară, căci în o mână cu flamura liberalismului, în ceealaltă cu insignile tirăniei proclamă cea mai mare sofismă în patria acésta, dictatura liberalismului. Trebue, să se nască o reacțiune salutară, care nu e alta de cât triumful principiilor creștine.

Mócsy zice, că conducĕtorii socialiștĭ sînt mai ales Jidovi. Budapesta are mai mulți Jidovi de cât Anglia și Franța la olaltă. Jidovimea cu ajutoriul alianței israilite din Paris în tótă lumea se organisézĕ în contra creștinismului și influințézĕ guvernele, ca să aducă legi favorabile speculelor, cari permit libĕra despoiarea și esploatare. Pretinde reîntórcerea la principiile creștinismul și susține, că antisemitismul îl provócă Jidovii prin purtarea lor. — Pe Jidovi îi apĕră Rosenberg Gyula.

Magiarii atât în Budapesta, cât și în multe orașe din provință aŭ serbat ziua de 15 Martie, cu tóte că dieta a hotărît ca sĕrbătóre ziua de 11 April.

Austria.

Ministrul president Thun ține conferințe cu capii partidelor spre a restabili în Austria stări constituționale normale. Maioritatea actuală a parlamentului compusă din Poloni, Cehi, clericali, marii proprietari conservativi, Români, Sloveni, Ruteni și Italiani, de și nu s'a angajat necondiționat guvernului, totuși îl va sprigini. Unele foi scriu, că i-ar fi succes contelui Thun, să câștige și pe liberalii germani Dr Grosz și Dr Pergelt, cari vor lucra în partidul progresist german pentru un modus vivendi cu actualul guvern.

De cum va s'ar reîncepe obstrucția, guvernul are de cuget, să amâne din nou ședințele pe câte o lună, și dacă nici după dóuĕ amânări nu vor înceta scandalele, va propune Monarchului disolvarea parlamentului și escrierea de alegeri nóuĕ.

Mari dificultați întimpină guvernul și în constituirea presidentului și a vicepresidenților camerei, căci a duce presidiul la desbateri e o sarcină grea în Austria. Probabil, că unul din vicepresidenți va fi ales dintre membrii minorității.

Spania.

Insurgenții din Cuba din nou aŭ fost bătuți de armata spaniolă, care le-a ocupat și muniținea. Ei neîncetat sînt agitați și ajutați de Statele unite. Uniunea americană e în legătură cu comitetul revoluționar din Washington, care voesce a declara Cuba de independentă. După acéstă declarare Americanii în dată se vor simți îndemnați de a aplica doctrina lui Monroe, în înțelesul căreia puterile europene nu aŭ ce căuta în afacerile americane, din contră Uniunea americană s'ar simți îndreptățită a păși în favorul Cubei, prin ce conflictul cu Spania este inevitabil.

Spania nu ar voi răsboiul cu Uniunea americană. Ea, pe cum se anunță din New-York, este aplicată a desdauna pe Americani pentru cufundarea vaporului „Maine", dacăse va dovedi, că s'a causat de supuși spanioli. Din contră presența năilor de răsboiŭ americane în apele Cubei neliniștesc guvernul spaniol și tot așa și pregătirile de răsboiŭ ale Uniunii.

La casul când Uniunea ar păși cu putere armată în favorul însurgenților, Spania va respinge cu forța amestecul acesta neîndreptățit, cu atat mai vîrtos că dacă ar perde Cuba, nu mult ar mai poședé nici cele alalte colonii. E adevĕrat, că Uniunea americană e mai avută și mai puternică, dară Spania va lua numai defensiva, ce póte face și cu mai puține forțe militare.

Se speréză, că puterile europene, cari aŭ colonii în America, cum sînt Anglia, Franța și Holanda, vor întreveni în favorul Spaniei bine sciind, că dacă Spania perde, aceea-și sórte le aștéptă și pe ele în privința coloniilor americane.

Turcia.

Detașamentul german a părăsit Creta în 16 a c. Germania după ce a asigurat pretensiunile creditorilor germani în Grecia, nu mai are interese de a ține năi și ostași în Creta. Probabil, că în curênd se vor retrage din Creta și detașamentele celor alalte puteri europene; cu acésta însĕ insula nu este pacificată.

Rusia din noŭ pășesce cu candidatura prințul Georgiŭ al Greciei la postul de guvernator în Creta. Probabil, să-i succédă, căci marile puteri voesc, să vadă o dată ordine în Orient.

Chemarea prințului Georgiŭ la postul de guvernator în Creta însamnă o întărire a elementului grecesc, la ce cele alalte popóre balcanice, cum sînt Sĕrbii și mai ales Bulgarii, nu privesc cu ochi buni, ci cești din urmă vor cerca compensațiuni în Macedonia, unde și alt cum țin agitația la suprafață.

Deci cu resolvirea cestiunii cretene nici de cum nu este resolvită cestiunea orientală.

Corespondințe.

Bucuresci 8 Martie 1898.

(Fine.)

Dar aceste juste considerațiuni nu intră în capul multor representanți ai bisericii „ortodoxe", cari nu încétă de a se opune acestei reforme. Obiecțiunile lor aŭ fost formulate și espuse de cătră decedatul episcop Melchisedec în opul sĕŭ „Biserica ortodoxă și calendariul". Prelații români se tem mai ales, ca nu cum va asimilațiunea calendariului vechiŭ cu al catolicilor să favorisezе proselitismul acestor din urmă. Dar acéstă temere e fără temeiŭ, de óre ce vedem, că protestanții și Ĭaponezii aŭ adoptat calendariul cel noŭ și tot aceia-și aŭ rĕmas, ereticĭ și păgâni ca și mai înainte. Numai ortodoxii se tem de calendar. Tari trebue că se simt atunci în credința lor. Biserica romană tractézĕ cestiunea calendariului cu multă indiferență, după cum o putem constata acésta mai ales noi Românii.

Uniții din Ardeal țin sĕrbătorile după calendariul vechiŭ, cu tóte că recunosc auctoritatea Papei. Ce e mai mult, chiar și catolicii de ritul latin din Moldova țin sĕrbătorile tot după calendariul vechiŭ, pe când cei din Archidiecesa de Bucuresci le țin după stilul noŭ. Din tóte acestea se póte vedé curat, după cum s'a zis mai sus, că afacerea calendariului nu e o cestiune religiósă.

Ceea ce e sigur, este, că occidentalii pot desconsidera cu totul calendariul nostru, pe când noi nu putem desconsidera pe al lor.

Posta și căile ferate, va să zică jumătate din activitatea unei națiuni, aŭ trebuit să părăsésсă calendarul „ortodox" pentru a încunjura confusiunea, ce s'ar produce în comerciŭ și în comunicațiune prin diferința de calendare; și de aceea trebue să avem în tóte calendarele de părete dóuĕ date și să schiopătăm pururea între cele dóuĕ calendare, ér după 1900 schiopătarea va fi și mai mare. Am ajuns la independență și sîntem o națiune tinĕră dornică de perfecționare pe tóte terenele, și să nu putem introduce o reformă rațională?

Ideile dlui Coculescu sînt primite cu căldură de multe persóne erudite, și după cum a spus dsa, acéstă cestiune va fi supusă unei comisiuni naționale compuse din ómeni

distinşi şi competenţi şi nesuspecţi nici din punct de vedere religios. Prelaţii încă vor fi consultaţi, şi sîntem convinşi, că vor adopta şi binecuvînta noul calendar, vechiŭ cât lumea şi cel mai potrivit cu cerul.

Aceste sînt ideile şi părerile dlui Coculescu, pe carî le-am reprodus pe scurt după ziarul „L'Independance Roumaine“ (6 Martie a c.), şi ne-am bucura nespus de mult, dacă ele ar fi adoptate de toţi, şi s'ar realisa cât mai curênd dorita reformă.

Tot în sensul ideilor espuse ale dlui Coculescu a apărut în zilele trecute o elegantă broşură de 60 paginî a unuî inginer a nume S. L. Szavlovski. Acesta după ce espune pe scurt, dar amĕnunţit şi cu cunoscinţă de causă atât istoricul calendaruluî, cât şi diferitele moduri, cum s'a format şi se formézĕ el la diversele popóre, pledézĕ tot pentru întroducerea calendariuluî gregorian ca cel mai esact, şi terminĕ adaugênd părerea venerabiluluî Ioan Ghica, emisă în lucrarea sa intitulată „Pămîntul şi omul“. De şi cam lungă, dar cred, că e destul de interesantă, să o reproduc şi eŭ:

„Astăzi calendariul cel mai noŭ saŭ gregorian este adoptat de tótă lumea civilisată a fară de lumea din ritul rĕsăritean: Rusia, România, Grecia, Sêrbia, Bulgaria şi creştinii ortodoxi din Turcia.

„Nesciinţa face pe unii, să crédă şi acum, că adoptarea calendariuluî ar fi o cestiune de ortodoxie, pe când nu este de cât o cestiune de astronomie şi de calcul. Mântuitorul lumiî a fost mai înainte de toţi secoliî, şi întru nimic nu i-se póte atinge gloria sa cea cerească şi eternă admiţênd, că s'a întrupat 12 zile mai înainte saŭ mai în urmă.

„Nu am devenit papistaşi calculând timpul după sistemul luî Lolio, zis al Papeî Gregoriŭ XIII, pe cum nu sîntem adoratoriî zeilor Olimpului calculând după calendarul luî Sogygenes, zis al împĕratuluî Romanilor Iulius Caesar, pe cum nu sîntem adoratoriî aî luî Joe, zicêndu-ne descendenţiî legiunilor idololatre aduse aci de Traian.

„Ceea ce póte fi mai plăcut luî Dumnezeŭ, ar fi, să calculăm timpul după legile, prin carî El a regulat mersul corpurilor ceresci. Cunoscinţa acelor legi este în atribuţiunile ómenilor de sciinţă, a astronomilor, ér nu a împĕraţilor saŭ a mitropoliţilor. Numai astronomiî ne pot spune într'un mod precis, de câte oriî s'a învîrtit pămîntul în jurul sórelui de la anul 753 după zidirea Romeî (anul nascerii Mântuitoruluî) până astăzi; pe cum numai eî ne pot spune zilele, órele şi secundele eclipselor lunei şi ale sórelui preste o mie de aniî, trecerea Venerei prin dreptul sórelui, órele suiriî şi coborîriî marecelor (Maree, fluxul şi refluxul); numai de la eî putem aştepta, să cunóscem schimbările vînturilor şi mersul norilor.

„Mişcarea pămîntuluî împrejurul sórelui este o regulă trasă de mâna aceluî, care le-a făcut tóte. A nega esistinţa a o mulţime de sisteme, carî aŭ fie care un centru, împrejurul căruia se rotesc tóte corpurile, în tocmai cum se rotesc împrejurul sórelui corpurile sistemuluî, din care facem parte, şi a nega, că pămîntul este o fórte mică parte a imensităţiî universuluî; a proclama impiŭ şi a osîndi la tăcere pe descoperitorul adevĕruluî şi a impune lumiî a crede un eres şi o minciună ca aceea, că pămîntul este nestrămutat în centrul lumiî, pe când el alérgă cu o repediciune, pe care nicî o inţélă omenéscă n'o póte egala (pe secundă circa 30·5 klm.), şi a silui omenirea a crede, ceea ce este fals, este a pĕcătui înaintea luî Dumnezeŭ, care le-a orînduit tóte cu înţelepciune, mĕsură şi chibzuinţă. A susţiné, că de la nascerea Mântuitoruluî şi până în ziua de anul noŭ (s. Vasile) 1884 pămîntul s'a învîrtit împrejurul sórelui numai de 1884 de oriî, fără să fi trecut preste acest timp încă 12 zile şi 20 óre, este o erore de sciinţă positivă, este un neadevĕr, pe care religiunea creştină, care este totul adevĕr şi numai adevĕr, o respinge; ea, care condamnă eresul şi minciuna.“

Am reprodus până aicî ideile şi părerile acestor ómenî competenţi cu privire la o cestiune atât de importantă; şi din tóte acestea se vede, cât este de nejustificată obstinaţiunea „ortodoxilor“ de a se opune întroduceriî chiar şi în biserică a calendariuluî celuî noŭ.

Cu tóte acestea în silă îmî vine, să cred, că voiŭ vedé în curênd sosită dorita zi, în care toţi creştiniî să serbătoréscă de o dată zilele Domnuluî şi ale sfinţilor şi să înceteze atâta confusiune, care provine din diferinţa calendarelor.

Şi acésta numai din causa cunoscuteî urî a „ortodoxilor“ în contra a tot, ce vine din Occident, ură órbă şi nejustificată, care, după cum am zis la început, îî face, să respingă chiar şi acele adevĕruri, carî nu aŭ a face nimic cu religiunea.

Dar póte îmî va zice cine va: Pentru ce voî uniţii, carî nu sînteţi stăpâniţi de acea ură, nu întroduceţi şi în biserica vóstră calendariul noŭ? Pentru ce persistaţi în eróre cu noî şi nu vĕ conformaţi coreligionarilor vostri din Apus?

La acésta rĕspund, că nu-mî sînt cunoscute causele, pentru carî auctoritatea nóstră bisericéscă nu întroduce calendariul noŭ în biserică, dar părerea mea este, că nu o face pentru a înconjura turburările, ce fraţii neuniţi de sigur nu ar înceta de a le produce în sinul poporuluî nostru pe cât de conservativ, pe atât de susceptibil, când e vorbă de datinile sale. De aceea vrênd nevrênd trebue să schiopătăm şi noî mai de parte, până ce va fi cu putinţă întroducerea nouluî calendar fără de greutăţi şi turburărî periculóse.

Cu cât mai curênd se vor lăsa a fi învinşi „ortodoxiî“ de adevĕr, cu atât va fi mai bine atât pentru noî cât şi pentru eî.

Philoteŭ.

Colecta cruceriuluî.

Aŭ incurs:

Din parochia *Băiţa*, Tr. Fărăgăŭ . . . fl. 2.26.

Colecta acésta atât de folositóre după raţiunile presentate de Cassa centrală cu finea anuluî 1897 avea un capital de *fl. 2226·57*. Din venitele acestor banî, carî sînt depuşi spre fructificare, se dă *şcoliî din Balintfalăŭ* un subsidiŭ anual de *fl. 100*.

Rugăm pe fraţiî preoţi, să o continue şi pe viitor şi încă cu mai mare zel ca până acuma.

Noutăţi.

Din Archidiecesă. Spectatul Dn *Ioan Raţ*, profesor suplent la preparandia şi la şcóla superióră gr. cat. de fetiţe din loc, e numit profesor ordinar la preparandie.

Distincţiune. Escelenţa Sa Monseniorele *Iosif Xaveriŭ de Hornstein* Archiepiscopul latin de Bucurescî a fost distins de către S. Scaun Apostolic cu insignile Mariî Crucî cl. I. a ordinuluî cavalerilor sfintuluî Mormînt din Ierusalim.

Acadêmia română şi-a început sesiunea generală. În sesiunea acésta aŭ, să se alégă patru membri, între carî unul din Ungaria.

La şcoliile de cadeţi s'a escris concurs din partea ministeriuluî de răsboiŭ pentru o mie de locurî Tineriî, carî aspiră, să fie primiţi la cadeţi, aŭ să-şi înainteze cel mult până în 15 Aug. cererile adresându-le comandeî militare a şcoliî de cadeţi, în care doresc a fi primiţi.

Sibiul în contra magiarisăriî numelor. Senatul orăşenesc din Sibiŭ încă a primit scripta ministruluî de reg. ung. de interne, prin care recércă municipiile, să favorisezemagiarisarea numelor de familie. Senatul a hotărît, să retrimită vicespanuluî scripta ministerială dimpreună cu cele 15 esemplare a cărţiî luî Telkes Simon, în care se espun formalităţile magiarisăriî. Motivul e, că senatul nu află de salutară mişcarea pentru magiarisare, ci din contră o consideră de periculósă pentru pacea oraşuluî.

Învĕţători condamnaţi. Tribunalul reg. din M. Vaşarheiŭ a condamnat pe învĕţătoriî Andreiŭ Rus şi Avram Giurgiŭ la câte 50 fl. amîndă oriî 5 zile de carcer, pentru că înainte de acésta cu treî aniî aflându-se la deprinderea de arme, aŭ cântat în o cantină doîna luî Lucaciŭ. Condamnaţiî aŭ înaintat recurs.

Vandalism la Arad. În presara zileî de 15 Martie Magiariî din Arad aŭ serbat cu mare însufleţire aniversarea începutuluî mişcărilor din 1848. Acésta e tréba lor. Eî înse nu s'aŭ mulţămit cu atâta, ci aŭ spart ferestile cetăţenilor pacînicî, carî nu şi-aŭ iluminat casele. Între altele aŭ spart şi ferestile seminariuluî românu. Adecă patrioţiî din Arad din noŭ s'aŭ pus pe vandalism.

Proces de presă. „Tribuneî Poporuluî“ din Arad i-sa intentat proces de presă pentru articolul „Vremea s'a împlinit“ publicat în nr. 227 din anul trecut. Motivul procesuluî e agitaţiunea în contra uneî naţiuni.

Visita ofiţerilor români. Ofiţeriî români din Ploescî în 12 a c. aŭ făcut o visită colegială ofiţerilor nostri din Braşov.

Cabinet noir. La scirile respândite nu numai în ţară, ci şi în străinătate, ca la postele din Ungaria ar fi întrodus cabinetul negru, direcţiunea postelor şi telegrafelor ungare declară, că o atare instituţie nu esistă, şi posta ungară, care păzesce cu sfinţenie secretul epistolar, nu îndeplinesce faptele de jos, ce i-se ascriŭ.

Matriculanţi ungari în străinătate. Guvernul reg. ung. pe basa autorisăriî, ce i-se dă în §. 29 p. e al articululuî de lege XXXI din 1894 şi §. 79 art. de lege XXXIII din 1894, în sensul legilor ungare înzestréză cu dreptul de funcţionar la închiarea căsătorieî şi cu puterea de matriculanţi ungarî pe conducĕtoriî şi respective substituţiî consulatelor austro-ungare din Beîrut, Alepo, Ianina, Salonichi, Scutari, Smirna, Trapezunt, Adrianopol, Canea, Constantinopol, Ierusalim, Monastir, Tripolis şi Uesküb în *Turcia*, din Alexandria, Cairo şi Port-Said în *Egipt*, din Sofia, Rusciue şi Vidin în *Bulgaria*, din Filipopol în *Rumelia* orientală, din Tunis, din Teheran în *Persia*, din Shanghai în *Sina*, Tokio şi Yocohama în *Iaponia*, din Belgrad în *Sêrbia*, din Bucuresci. Brăila, Galaţi, Iaşi, Constanţa şi Sulina în *România*.

Fómete în Croaţia. Lipsa de bucate, care se simte în tóte părţile, se pare că nicăiri nu e aşa mare ca în Croaţia. Pe cum se anunţă din Agram, mai mulţi ţeranî aŭ ajuns la atâta miserie, cât sînt siliţi, să-şi strice casele spre a vinde lemnele din ele, ca să aibă pe ce-şi cumpĕra pâne.

Cas de mórte. *Ioan Banfi*, paroch în Şomoştelnic în protopopiatul Ernotuluî, a repausat în 13 a c. în etate de 76 aniî după o activitate zelósă de 51 aniî în viea Domnuluî.

În veci amintirea luî!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturiĭ creștine.

(Continuare.)

Despre împĕratul roman Alesandru Sever istorisesce Lampridiŭ,[1]) că el în capela sa domestică pe lângă icónele luĭ Apollo, Orfeŭ și Avraam a aședat și pe cea a luĭ Christos, și că se obicĭnuia a le aduce jertfă în chip păgânesc. Dacă ne gândim la Apollo, Orfeŭ și Avraam, atuncia putem să ne gândim numaĭ la icóne ideale. Dară gândindu-ne la Christos avem, să ne reamintim interesarea cea mare a împĕratuluĭ față cu individualitatea luĭ Christos, ér acesteĭ interesărĭ îl satisface numaĭ portretul; avem maĭ de parte, să ne reamintim deprinderea technică desvoltată a maiestrilor de pe vremea aceea, și atuncia vom privi de probabil, că aci e vorbă de o icónă decopiată de pe realitate, de un portret. Impresia, ce o făcuse Mântuitoriul cu prilejul înfățișăriĭ luĭ înaintea luĭ Pilat, a bună samă a fost de așa, cât trăsăturile luĭ, carĭ în suferințe s'aŭ făcut numaĭ maĭ sublime, s'aŭ întipărit momorieĭ păgânilor, celor ce-l încunjuraseră, și e anevoios de crezut, că împreunarea acésta de dignitate și de mărime sufletéscă supraomenéscă să nu fie îndemnat spre o representare în formă de portret, dacă avem înaintea ochilor interesarea aceea pentru tot, ce e caracteristic, carea ne-o dovedesc nenumĕratele buste romane, și respectul, ce-l dovediaŭ Romanĭĭ față cu tot, ce era momentos în privință spirituală. Oposiția față cu păgânismul în multe comune de ale creștinismuluĭ celuĭ pornit spre înflorire va fi făcut, ca tradiția acésta despre înfățișarea esternă a Mântuitoriuluĭ să se șteargă. Creștinĭĭ cercaŭ pe Mântuitoriul maĭ mult pe scaunul luĭ cel ceresc de cât în umilirea luĭ cea pămîntéscă. Dară tradiția acésta totuși a esistat, căci altmintrea nu ar fi putut să se formeze un tip al Mântuitoriuluĭ ca cel din catacombele s. Calist, care era așa de totuluĭ tot străin păgânismuluĭ.

Ss. Ireneŭ și Epifaniŭ ne spun, că gnosticiĭ împreună cu icónele luĭ Pitagora, Aristotele și Platon veneraŭ și icónele acelea ale Mântuitoriuluĭ, carĭ le gătise Pilat. [2]) Tot asemenea istorisesce și s. Augustin despre eretica Marcellina. [3]) A esistat o legendă veche, carea nu o aveaŭ numaĭ ereticiĭ Carpocrațianĭ, că deja Pilat a lăsat, să se gătéscă icóne de acestea, și a fost lucru fórte firesc, că ómenĭ de aceia, carĭ din pruncie eraŭ dedațĭ cu icóne și cu opere artistice, cercaŭ, să păstreze icónele bărbaților celor vestițĭ. Cu atât maĭ puțin póte să fie bătétoriŭ la ochĭ, că creștinĭĭ puneaŭ mare pond pe aceea, ca să aibă icóne de ale întemeiătoriuluĭ religieĭ sale și de ale Apostolilor luĭ, maĭ ales de ale Apostolului némurilor.

Eusebiŭ ne spune, că creștinĭĭ fórte de timpuriŭ avură icóne de ale Mântuitoriuluĭ și de ale Apostolilor. Statua din Paneas saŭ Cesarea luĭ Filip din Palestina contemporanĭĭ luĭ Constantin M. și aĭ luĭ Eusebiŭ aŭ privit-o de reproducere veritabilă a luĭ Christos. Eusebiŭ scrie despre ea ast fel: „Fiind că grăesc despre cetatea aceea," despre Cesarea luĭ Filip, „carea Fenicienĭĭ o numesc Paneas, e la timp, ca să amintesc o întîmplare, care a bună samă e vrednică, să se străpună posterității. Se istorisesce, că o muiere, carea pătimise de curgerea sângeluĭ, și pe carea după istorisirea evangelică o vindecase Mântuitoriul nostru, a fost de nascere din cetatea acésta, că încă și acuma se póte vedé acolo casa eĭ, și că esistă un monument sublim al binefacerii, carea o primise de la Domnul: căcĭ se zice, că lângă întrarea caseĭ eĭ este pe o columnă statua de aramă a uneĭ femeĭ îngenunchiate și cu mânile întinse. în posiția uneĭ rugătóre; ér față în față cu ea e statua unuĭ bărbat vĕrsată din acela-și metal, stând drept, învĕlit în chip venerabil într'o mantea, și el întinde mâna sa spre muiere. La piciórele luĭ, pe basa postamentuluĭ, se zice, că ar fi o plantă necunoscută, care înălțându-se până la marginea vesmîntuluĭ celuĭ de aramă e un leac fórte bun împotriva a tot felul de bóle. Se zice, că statua acésta e o icónă a luĭ Isus Christos: ea s'a păstrat până pe timpul nostru. și când am cercetat cetatea aceea, am vĕdut-o și noĭ inși-ne. Întru adevĕr nu e lucru de mirat, că păgânĭ fac așa ceva pentru binefacerile, cele ce le-aŭ primit de la Mântuitoriul nostru, că dóră am vĕdut și icóne depinse de ale Mântuitoriuluĭ însu-și și de ale Apostolilor Petru și Pavel, carĭ s'aŭ păstrat până pe timpul nostru. Căcĭ înaintașiĭ nostri conform obiceiuluĭ păgânesc se obicĭnuiaŭ a onora cu ast fel de distincțiunĭ ca pe nisce binefăcĕtorĭ aĭ omenimiĭ fără deosebire pe toțĭ aceia, carĭ și-aŭ dobîndit merite pentru ea." [1])

Nu esistă chiar nicĭ o causă de a trage la îndoélă mărturisirea acésta a luĭ Eusebiŭ. Dóră el ne spune, că însu-și a vĕdut statua aceea și icóne depinse de ale Mântuitoriuluĭ și de ale Apostolilor Petru și Pavel. Între sarcofagele museuluĭ din Lateran este unul din vécul al patrulea, pe care e representată o scenă, carea corĕspunde deplin descrierii, ce o face Eusebiŭ despre grupul din Paneas. [2]) Icóna din mijloc cuprinde pe Mântuitoriul în mijlocul Apostolilor, ér de o latură o muiere îngenunchiată, carea înalță rugătóre mânile spre Domnul, carele stă înaintea eĭ. El e în vrîsta maturității bărbătescĭ, cu barbă și cu pĕr undulătoriŭ, de totuluĭ tot conform icóneĭ din catacombele s. Calist. Drépta și-o înalță preste muiere în semn, că-ĭ împlinesce cererea. În dată la prima vedere trebue să bată la ochĭ consonanța acestuĭ relief cu raportul luĭ Eusebiŭ, și e decĭ fórte posibil, că grupul în vechime era vestit și se reproducea în copiĭ.

Paneas saŭ Cesarea luĭ Filip a fost zidită de tetrarchul Filip, unul din ficiorii luĭ Irod M. Pieței cetățiĭ vor fi fost decĭ împodobite cu statue, pe cum era obiceiul Romanilor. și așa dară nu e lucru bătétoriŭ la ochĭ, dacă un ast fel de grup a fost aședat bună óră ca figură de fântână. Sozomen ne spune, că Iulian Apostatul a delăturat figura acésta a luĭ Christos și a aședat în locul eĭ statua sa proprie, carea apoĭ a lovit-o un fulger. [3]) Păgânii întĕrîtați prin acésta aŭ frânt statua luĭ Christos, ér creștinii păstraŭ cu evlavie frânturile eĭ în biserica sa încă și pe timpul luĭ Sozomen. Asteriŭ episcopul Amaseeĭ ne spune, că statua a delăturat-o Maximin Daza. Filostorgiŭ încă o cunóscea și ne spune, că păgânii aŭ resturnat-o așa, că a acoperit-o pămîntul, ér creștinii maĭ târziŭ aŭ scos-o din pămînt și aŭ dus frânturile eĭ în biserică. După cum ne spune cronicariul Malala din Antiochia, pe muierea aceea aŭ chemat-o Beronice (Veronica). Ea a trimis luĭ Irod (Filip) o scrisóre rugându-l, să-ĭ dea voe, ca ea să ridice Mântuitoriuluĭ o statuă; Irod a primit în chip grațios scrisórea cu istorisirea vindecăriĭ celeĭ minunate și ĭ-a dat voca cerută.

De altmintrea sciut este, că între arta creștină și între icóna luĭ Christos în tóte timpurile a esistat legătura cea maĭ strînsă. E decĭ probabil, că deja în vécul cel dintâiŭ al bisericiĭ aŭ esistat icóne de ale luĭ Christos, carĭ nu ni-s'aŭ păstrat. E cunoscută predilecția anticității de a găti buste de ale bărbaților cu nume. Putem decĭ, să presupunem, că creștinii romanĭ ceĭ dintre fruntași încă vor fi nutrit dorința de a avé icóne de ale luĭ Christos. Ba despre ereticiĭ Carpocrațianĭ scim, că eĭ se mândriaŭ, că ar fi având icóne de acelea. Ér dacă aŭ esistat deja în vécul cel dintâiŭ icóne de ale Domnuluĭ, acelea cel puțin în trăsăturile generale vor fi corĕspuns caractĕruluĭ istoric. Nu sufere adecă îndoélă, că maĭ ales în biserica din Roma, carea comunica neîntrerupt cu Orientul, esista o tradiție cu privire la înfățișarea esternă a Mântuitoriuluĭ.

O dovadă despre esistința acesteĭ tradițiĭ e tipul Mântuitoriuluĭ din catacombele s. Calist saŭ ale s. Domitille. Tipul acesta dimpreună cu cele maĭ multe din frescurile acestuĭ cemeteriŭ a purces a bună samă din epoca maĭ bună a arteĭ romane. El representă acel tip, pe care arta bizantină în mosaicurĭ l-a înălțat la dignitate neasemĕnată și la înfățișare liniștită și de tot sublimă

---

[1]) In vita Alex. Sev. c. XXIX.
[2]) S. Iren. adv. haer. I, 25; s. Epiph. XVII, 6.
[3]) S. Aug de haeres. c. 7.

[1]) Hist. eccl. l. VII. c. 18.
[2]) Cfr. Bosio p. 87; Grimouard de Saint-Laurent, Manuel de l'art chrétien, Paris 1878. p. 551.
[3]) Hist. eccl.; Philostorgius VII, 3; Asterius Amasenus ap. Phot. Bibl. cod. 271; Niceph. Call. l. VI. c. 15.

esprimând maiestatea Împĕratului, celuĭ ce de pe scaunul gloriei stăpânesce ca Pantocrator saŭ Atotţinĕtoriŭ lumea întrĕgă. Faţa lui Christos în icóna acésta e ovală, pĕrul, la mijloc despărţit, cade undulând pe umerĭ, ĕră o barbă scurtă acopere bărbia. Espresiunea e seriósă, blândă, puţintel tristă, de totuluĭ tot deosebită de tipurile de-a rîndul neespresive ale picturilor simbolice. Acesta e un semn sigur, că în comuna creştină din Roma s'a păstrat o tradiţie, carea în icóna acésta şĭ-a dobîndit espresie şi a nume într'o formă individuală şi totuşĭ ideală. abătêndu-se de la portretele acelea ale celor repausaţĭ, carĭ se află prin cripte şi cubicule. Acest tip îl mai găsim încă pe cinci dintre sarcofagele cele mai preţióse din museul Lateran şi pe relieful de fildiş al museuluĭ Vatican, carele după judecata luĭ de Rossi e cea mai veche dintre tóte icónele cunoscute ale luĭ Christos. Aci trăsăturile sînt mai îndesate, mai dure, mai puţin blânde, pĕrul şi barba sînt mai dese, dar esenţa înfăţişării e fără îndoélă acceaşĭ cu cea de la s. Calist. Icóna aceea a luĭ Christos, carea a aflat-o Bosio la s. Ponţian, [1]) e mai puţin espresivă, proiectată mai mult cu scop decorativ în trăsăturĭ fugitive. Ea se derivă din timpul, în care decăderea arteĭ era deja hotărîtă. Tot de pe aceea-şĭ vreme se derivă şi icóna în bustă a Domnuluĭ, carea a găsit-o de Rossi în capela s. Ceciliĭ. Aci ochiĭ sînt marĭ şi pironiţĭ, sprîncenele sînt încovoiate în chip schematic, nasul e prea subţire şi ascuţit, pĕrul cel bogat, împărţit la mijloc, face o impresie dură, pe când barba e rară. Stînga ţine o carte, ĕră drépta e înălţată ca în gest de instrucţie. Colórea haineĭ inferióre e vînĕtă, ér mantaua e roşetică. Pe lângă tótă espresia dură a formelor totuşĭ s'a păstrat şi aci o anumită maiestate, o mărime liniştită şi solemnă; dară simţul pentru însemnătatea armonieĭ între formele trupuluĭ, pe cum şi pentru frumsĕţa liniilor aci nu e mai mult aşa de viŭ ca în icónele amintite mai înainte. [2])

Concipiare nobilă vĕdesce Christos şedênd pe scaun în icóna parietală din catacomba s. Generose. Proporţiile capuluĭ aci sînt cu mult mai curate, espresiunea e blândă şi seriósă, haina cu încreţitura bogată vĕdesce încă reminiscinţe antice. Coloritul încă e plin de căldură. E lucru învederat, că capul luĭ Christos maiestrul l-a esecutat cu grije şi iubire cu mult mai mare de cât capetele sfinţilor, celor ce staŭ lângă Christos.

Proporţiĭ mai puţin bune se vĕd în frescul cel din catacomba s. Gaudios din Neapol. Trăsăturile aci sînt prea întinse, barba e prea lungă, fruntea e prea scundă, espresiunea pare a fi suferindă şi melancolică. Tipul acesta al Mântuitoriuluĭ se ivesce în reliefurĭ mai întâiŭ în scenele acelea, în carĭ Christos e concipiat în starea glorificărĭ ca stăpânitoriŭ şi împĕrat al împĕrăţieĭ sale deja dobîndite, unde adună pe Apostolĭ în jur de sine, le încredinţézĕ Evangelia sa şi grăesce către eĭ de pe tronul sĕŭ. Paralel cu decăderea arteĭ se vede, că se perde şi capabilitatea de a crea figurĭ ideale şi pline de viaţă. Maiestriĭ cercă mai de aprópe o esprimare potrivită a sublimităţiĭ şi maiestăţiĭ şi preste voea lor se apropie de caricatură, până când către sfârşitul perioadeĭ creştine antice tradiţia mai trăesce numaĭ ca o umbră, pentru ca mai târziŭ se reînvie la o viaţă spirituală nóuă.

(Va urma.)

[1]) Bosio p. 129; Aringhi I, 228.

[1]) V. icóna la de Rossi Roma sott. vol. II. tav. VI.
[2]) De Rossi Roma sott. vol. III. tav. LI. p. 661.

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

VI.

Luptacii.

În diminéţa zileĭ celeĭ dintâiŭ a luniĭ a şeptea. — pe evreesce Tişri, la noĭ Octobre, — Ben Hur se sculă de pe aşternutul sĕŭ din ospetărie, neîndestulit cu tótă lumea. După sosirea luĭ Malluch numaĭ puţină vreme trecuse cu consfătuirĭ. Malluch îşĭ începu cercetările sale în fortăréţa Antonia şi le începu cu îndrăznélă întrebând de-a dreptul pe tribunul comandant. Istorisi ofiţerului istoria familieĭ Hur şi tóte amĕnuntele casuluĭ cu Grat arĕtând, că sórtea femeilor a fost de tot nemeritată. El zise, că în cercetările acestea e vorbă de accea, ca să se afle, dacă mai trăesce din nenorocitele acelea vre una, carea să depună la piciórele împĕratuluĭ o rugare, în care să se cĕră restituirea averiĭ şi reaşedarea în drepturile cetăţenescĭ. Urmarea uneĭ rugărĭ ca acésta ar fi fără îndoélă, că împĕratul ar rîndui o investigare, o purcedere, de care prietiniĭ familieĭ de loc nu se tem.

Răspunsul tribunuluĭ a fost o espunere amĕnunţită a descopeririĭ femeilor în fortăréţă. Ĭ-a permis, să cetéscă memorandul, care-l făcuse pe temeiul raportuluĭ, care-l daseră chiar ele, şi când Malluch s'a rugat, să i-se permită a-l decopia, i-s'a permis şi acésta.

El grăbi acum la Ben Hur.

Ar fi lucru zădarnic a cerca, să descriem impresia, ce o făcu vestea acésta grozavă asupra tinĕrului. Durerea nu o uşurară lacrimĭ şi erupţiuni pătimaşe. Ea era cu mult mai adâncă, de cât să se esprime. Ben Hur şedu multă vreme tăcut, cu faţă ofilită şi cu inimă sdrobită. Din când în când murmură: „Lepróse, lepróse! — Ele — mama mea şi Tirzah, ele sînt lepróse. Până când, o Dómne, până când!“

Acum se da pradă durerĭ desperate acum îl mistuia o sete arzĕtóre de rĕsbunare, carea a bună samă nu era mai puţin virtuósă. În sfârşit se sculă.

„Am, să le cerc. Póte, că sînt aprópe de mórte.“

„Unde veĭ, să le cercĭ?“ întrebă Malluch.

„Numaĭ un loc este, unde pot, să fie.“

Malluch se împotrivi şi în sfârşit reuşi, ca Ben Hur să se concrédă conducerĭ luĭ. Eĭ se duseră împreună la pórta din faţa munteluĭ sfatuluĭ celuĭ rĕŭ, care din vremurĭ străvechĭ a fost singurul loc, unde leproşilor li-se permitea, să cĕră milă. Acolo rĕmaseră tótă ziua: eĭ împărţiaŭ milă, sciriciaŭ de cele dóuĕ femeĭ şi promiseră mare remunerare celuĭ ce le va găsi. Asta o făcură în fiesce care zi până la sfârşitul luniĭ a cincia şi în decursul luniĭ a şésa. Leproşiĭ cercară cu zel pe cele dóuĕ femeĭ; remunerarea promisă le era un bold puternic, căcĭ eĭ eraŭ morţĭ numaĭ înaintea legiĭ. Ĕră şi ĕră visitară peştera cea largă, ce era din jos de fântână, şi locuitórele eĭ se supuneaŭ bucuros orĭ cărui interogatoriŭ, dară îşĭ păziaŭ bine taĭna. De aceea tóte cercetările rĕmaseră făr de nicĭ un resultat. În sfârşit în diminéţa zileĭ celeĭ dintâiŭ a luniĭ a şeptea primiră o veste nóuă: nu de mult pe dóuĕ femeĭ lepróse servitoriĭ administraţieĭ le-aŭ fost alungat cu petri a fară prin pórta pescilor. Cumpĕnind bine amĕnuntele acestuĭ fapt aŭ ajuns prin combinărĭ ingenióse la convicţia tristă, că, acelea dóuĕ aŭ fost femeile familieĭ Hur, şi afacerea acuma era încă şi mai întunecósă Unde se aflaŭ ele? Şi ce s'a ales din ele?

„Nu a fost de ajuns, că mi-le-aŭ făcut lepróse,“ zicea a dese orĭ fiul, — cu cata amărăciune, îşĭ póte închipui cetitoriul, „atâta nu a fost de ajuns. O nu! Ele aŭ trebuit să fie alungate cu petri a fară din cetatea părinţilor lor. Mama e mórtă! Ea a scăpat în pustie! Ea e mórtă! Tirzah e mórtă! Eŭ singur am rĕmas. Şi pentru ce? Câtă vreme, Dumnezeule, Domnule, Dumnezeule al părinteluĭ meŭ, câtă vreme are, să mai stăpânéscă Roma acésta?“ Mănios, făr de sperare, cuprins de sete de rĕsbunare, păşi în curtea ospĕtăricĕ. Ea era îndesuită de ómenĭ, carĭ sosiseră în nóptea acea. În vreme ce dejună, audĭ, ce grăesc unĭĭ din eĭ. Mai ales o cétă îĭ legă atenţiunea. Ea se compunea în mare parte din bărbaţĭ tinerĭ, agilĭ şi dedaţĭ cu greutăţĭ. Purtarea şi limba îĭ vĕdia, că sînt din provinţă. În înfăţişarea lor, în faţa lor hotărîtă, în ţinuta capuluĭ, în privirea ochilor lor se manifesta o fire, carea în înfăţişarea esternă de comun nu era proprie a poporuluĭ de rînd din Ĭerusalim. Firea asta unĭĭ o ţin de proprietatea muntenilor; dară ea cu mai multă siguranţă póte să se derive diutr'o viaţă sănătósă în natura liberă. În scurt timp constatase, că eĭ sînt Galileenĭ, carĭ veniseră la Ĭerusalim în feluríte afacerĭ, dară mai vîrtos pentru a celebra sĕrbătórea trimbiţelor, carea cădea pe ziua aceea. Eĭ în dată îĭ stîrniră interesarea, fiind că eraŭ din acel ţinut, în care spera, că va găsi ajutoriul cel mai grabnic în opera, ce avea, să o întreprindă în curêud. În vreme ce privia la eĭ şi-şĭ închipuia, ce fapte eroice ar puté, să sevârşéscă o legiune însufleţită de ast fel de spirit, dacă ea ar fi şcolită conform regulelor arţiĭ strategice romane, întră un bărbat în curte. Faţa îĭ era

înfiăcărată, ochiĭ îĭ luciaŭ de întĕrîtare. „Ce faceţi aicĭ?“ zise el cătră Galileenĭ. „Rabiniĭ şi bĕtrâniĭ merg chiar acuma din templu la Pilat. Veniţi de grab, şi să mergem cu eĭ!“

Pe loc se îmbulḑiră toţi în jurul luĭ. „La Pilat? De ce?“

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Societăţi de cumpĕtare, îndreptar pentru înfiinţarea lor de *Gavrilă Aluaşiŭ,* form. 8° mic VIII + 116. preţul 1 corónă. Recomandăm atenţiuniĭ preoţimiĭ nóstre acéstă cărticică, care tinde la reformarea în direcţiune morală a vieţiĭ poporuluĭ ţĕran. Ea cuprinde statutele societăţiĭ românesce şi unguresce, statutele fondului de bucate érăşi în amîndóuĕ limbile, cum şi alte lucrurĭ folositóre şi fragmente din dóuĕ disertaţiĭ contra alcoholismului de Bart. Baiulescu şi Ĭosif Pop.

Invitare de abonament la

Cuvîntărĭ bisericescĭ

de Massillon, Episcop de Clermont şi membru al Academieĭ franceze.

Din originalul francez traduse prin *Ioan Genţ,* paroch gr. cat. român în Haieŭ, Diecesa Orăḑiĭ-Marĭ, şi asesor consistorial.

Tom. I. Preţul 2 fl. 10 cr.

Cine nu a auḑit de *Bossuet, Bourdaloue, Fenelon* şi *Massillon,* aceştĭ ilustri oratorĭ bisericescĭ de pe timpul luĭ Ludovic XIV, aceştĭ luceferĭ strălucitĭ ai literaturiĭ franceze, ale căror vorbirĭ sînt tot atâtea cap-d'opere ale arteĭ oratorice. monumente neperitóre ale ingeniuluĭ uman; carĭ apar de dóuĕ sute de anĭ în nóuĕ şi nóuĕ ediţiunĭ nu numaĭ în patria lor, ci sînt traduse chiar aprópe în tóte limbile culte ale Europeĭ; a căror citire a fost, este şi va fi în tote timpurile un veritabil deliciŭ tuturor, carĭ aŭ simţ pentru frumosul şi plăcutul, *nu numaĭ eclesiasticilor, ci chiar şi laicilor?*

Franţa, care a avut şi are atâţĭ bărbaţi celebri, este mândră de aceştĭ ilustri fiĭ aĭ sĕĭ, şi îĭ înşiră între clasiciĭ sĕĭ.

Din operele lor nemuritóre mĭ-am propus eŭ a transpune nisce mărgele scumpe în dulcea nóstră limbă.

Încep cu *Massillon,* cu acest moralisator puternic, care tractéză obiecte morale cu un patetic admirabil, care e meşterul mişcăriĭ, înduioşăriĭ inimilor, căruia Ludovic XIV însu-şĭ după ascultarea primelor luĭ vorbirĭ îĭ dete acest elogiŭ nemuritor: *„Părinte, am auḑit mulţĭ oratorĭ marĭ în amvonul meŭ, şi am fost fórte mulţămit cu eĭ; cât pentru Dta, de câte orĭ te-am ascultat, am fost fórte nemulţămit cu mine însu-mĭ;“* cel maĭ mare elogiŭ, ce se putu luĭ da, care onoréză într'un chip gustul şi pietatea monarchuluĭ şi talentul predicatorului.

La Harpe, unul dintre criticiĭ ceĭ maĭ competenţi, îl numesce pe el *Ciceronele Franţeĭ.* Buffon zice: *„Dacă producţiunile spiriturĭ trăesc maĭ cu samă prin stilul, care e principiul lor conservator, vorbirile luĭ Massillon, carĭ cu dreptul le computăm între operele cele maĭ bine scrise şi cele maĭ frumóse monumente ale literaturiĭ nóstre, vor fi nemuritóre ca limba nóstră. Europa nu posedă nimic asemenea în acest fel. Autorul „Petit carême“ ului e negreşit cel dintâiŭ dintre prosatoriĭ nostri neexceptând nicĭ chiar pe însu-şĭ Bossuet.“ „Bourdaloue nu e prea citit de cât de predicatorĭ şi de suflete pióse,“* zice D'Alembert în Elogiul luĭ Massillon. *„Massillon e în mânile tuturor acelora, carĭ citesc; şi ne va fi permis, să o zicem, pentru a pune culmea elogiuluĭ sĕŭ, că cel mai celebru scriitor al naţiuniĭ nóstre şi al secoluluĭ nostru [1]) face din vorbirile acestuĭ mare orator una dintre cele maĭ constante lecturĭ ale sale; că Massillon este pentru el modelul prosatorilor, pe cum Racine al poeţilor; şi că el are tot de una pe masa sa „Petit carême“-ul lângă Athalie.“*

Din numerósele şi voluminósele luĭ vorbirĭ voiŭ, să daŭ P. T. Public vre-o treĭ zecĭ în dóuĕ tomurĭ. Tomul I. va fi împodobit cu portretul autoruluĭ, va conţiné 17 vorbirĭ şi o scurtă biografie a autoruluĭ şi apreţiare a talentuluĭ şi operelor luĭ. În tomul II. voiŭ aduce şi o predică de Bossuet şi una de Bourdaloue şi un scurt studiŭ de comparaţiune între aceştĭ treĭ oratorĭ distinşi. Dacă P. O. meĭ contraţĭ în viea Domnuluĭ şi gentilul public român vor părtini acéstă modestă lucrare a mea, voiŭ să continuŭ apoĭ cu Bossuet, principele oratorilor creştinĭ.

Tomul I. al vorbirilor luĭ Massillon va apăré pe la finea lunieĭ luĭ Maiŭ a. c. în format 8° mare pe papir fórte fin şi va fi de un cuprins de circa 24—25 cóle. Preţul luĭ l-am fixat în 2 fl. 10 cr. v. a. cu expediţiune francată; 2 fl. 20 cr. cu expediţiune recomandată. Pentru România, şi străinătate 5 leĭ 25 banĭ şi 5 leĭ 50 banĭ. P. O. Domnĭ colectanţĭ de la 10 exemplare vor primi unul gratuit. Alumniĭ seminarelor teologice vor primi cartea pentru 1 fl. 60 cr. cu expediţiune francată.

Banĭ nu e necesar a-i trimite înainte. Rog înse pe toţĭ aceĭ P. O. Domnĭ, carĭ voesc a avé acéstă carte, să binevoéscă a mĕ avisa despre acésta până în 10 April a. c. st. n., ca să mĕ pot orienta în privinţa numĕruluĭ exemplarelor, ce vor fi a se tipări. Comandele vor fi a se face la subscrisul cu adresa: locuinţa: *Hájó,* comitat. Bihar; p. u. *Pecze-Szöllös,* via: *Nagy-Várad.*

Haieŭ. 5 Martie 1898 st. n.

Ioan Genţ,
paroch gr. cat. român.

A apărut

Calendarul „Unirĭi“

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat şi interesant:

Cronologie, Serbătorile, Regentul, Întunecimĭ, Anotimpurĭ, Umblarea timpului, Lunile cu poveţe economice şi semne de timp. Regenţiĭ europenĭ. *Şematismul provinţeĭ mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce şi ungurese şi cu posta ultimă şi a parochilor, cum şi a diferitelor dicasteriĭ.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiţă biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat“,* poesie de Al. Vlăhuţă. *George Coşbuc* (cu portret) note biografice şi treĭ poesiĭ: *Epigramă* (în vrîsta de 12 anĭ), *Pe ceriŭ* (de 14 anĭ) şi *Beda* (din 1886). *Ales. Bohăţel,* biografie şi portret. *Cisme de 'mprumut* şi *S'a turcitu-se bătul,* anecdote hazliĭ de Th. D. Speranţă. *Glume. Morţiĭ nostri* (bărbaţiĭ gr. cat. fruntaşi morţi în 1897) cu portretul *br. David Urs* şi *Iosif Hossu. Staturĭ.* Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserţiunĭ.

Din acest cuprins orĭ cine se póte convinge, că acest Călindar *e cel maĭ potrivit şi maĭ bun pentru preoţimea nóstră gr. cat. în special.*

Preţul unuĭ exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

[1]) D'Alembert înţelege aicĭ pe Voltaire, care trăia încă, când el citi acest Elogiŭ al luĭ Massillon în Academia franceză.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Ĭulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informaţi, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicaţiunĭ l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Legile politico-bisericescĭ din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestuĭ op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiuniĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Euchologiu

ediţiunea a **dóua,** revĕḑută după originaluĭ grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie veĭină, tiparĭŭ frumos în **negru** şi **roşu.** — Preţul nelegat fl. 2.80, ér legat în pele tare fl. 3.80.

Editor şi redactor rĕspunḑĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie: Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 26 Martie 1898. Numĕrul 12.

Ajutórele statului pentru cler.

Tóte bisericile din Ungaria sînt înspălmîntate de jugul, ce vre, să li-l pună ministrul de culte şi instrucţiunea publică prin proiectul de lege despre congrua preoţilor.

Înşi-şi reformaţii, faţă cu carî guvernul a fost şi este cu mai mare bunăvoinţă, de cât faţă cu cele alalte confesiuni în aplicarea legilor, se tem de proiectul acela de lege. Cum sînt de îngroziţi de acest dar de la stat Românii gr. orientali, o scim cu toţii din cele ce s'aŭ scris în foile lor. Eî aŭ recunoscut, că autonomia bisericii lor este adânc vătĕmată, neatîrnarea clerului primejduită şi disciplina preoţéscă nimicită, dacă salarisarea preoţilor se face, cum vre domnul ministru.

Pe noî Românii greco-catolicî încă ne-a preocupat acéstă cestiune, pentru că de şi proiectul de lege despre salarisarea preoţilor din vistieria statului atinge numai confesiunile catolice, totuşi sîntem convinşi, că aservirea acelor confesiuni nu se face fără de intenţiunea, ca şi nóue să ni-se croéscă aceea-şi sórte, aceea-şi sclăvie.

Că acésta este intenţiunea guvernului, avem dovedi în însu-şi chipul, cum se împart preoţilor nostri greco-catolicî ajutórele de la stat în anii din urmă. Trei zecî de ani de-a rîndul a avut archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş un ajutor de stat de 18.000 fl. la an, pe care l-a împărţit Consistoriul archiepiscopesc din Blaş preoţilor, pe carî i-a sciut mai lipsiţi şi mai vrednicî.

De la 1895 în cóce Consistoriul nu mai are alt drept de cât a propune ministrului o listă de preoţi, pe carî doresce, să-i facă părtaşi din acel ajutor. Ministrul înse împarte banii, cui vre şi cât vre. La ceî mai mulţi dintre preoţii propuşi de Consistor nu le dă nimica, pe alţii, carî nu sînt propuşi, îi bagă în mod arbitrar în listă şi-i împărtăşesce cu sume fórte marî de sute de florenî, de şi atunci, când Maiestatea Sa a dat ajutoriul de stat, a zis, că mai mult de 100 fl. nicî un preot nu este în drept, să capete. Tot aşa purcede domnul ministru şi cu cel alalt ajutor de stat, care s'a asignat din vistieria statului, numai după ce aŭ întrat în viaţă legile politice-bisericescî.

În anul curent guvernul a mers şi mai de parte cu volnicia întru împărţirea ajutórelor de la stat. La preoţi, carî relativ nu sînt sĕracî, le-a dat sute de florenî, ér la unul, care este şi protopop şi are tot de la stat deja salar parochial aprópe cât maximul prevĕdut în legea despre dotarea parochilor acatolicî, ministrul i-a dat 400 fl., pe când mulţi preoţi lipsiţi şi cinstiţi în tótă privinţa acum de treî ani de zile n'aŭ primit nicî un cruceriŭ. Şi ca batjocura, ce se face clerului nostru prin aceste ajutóre, să-şi ajungă culmea, guvernul pe preoţii împărtăşiţi i-a avisat nu numai prin Consistoriul archiepiscopesc, ci şi de-a dreptul prin organele politice.

Sînt fórte interesante, saŭ mai corect vorbind, sînt fórte triste şi îngrijitóre scrisorile, ce le-aŭ primit respectiviî preoţi de la organele guvernului.

Într'o scrisóre un organ politic *are onórea* a încunoscinţa pe preotul cutare în mod *confidenţial,* că a căpĕtat de la stat atâta ajutor şi şi-l póte ridica de la Mitropolitul din Blaş. Într'altă scrisóre un comite suprem încunoscinţéză pe cutare preot, că a căpĕtat o sumă mai mare de cât cea avisată la Mitropolitul. Spune, că acéstă graţie s'a făcut preotului din partea ministrului de culte în conţelegere *cu ministrul president* şi la propunerea *fişpanului,* care de o dată îşi esprimă dorinţa, că preotul prin *ţinuta sa politică* se va face vrednic şi pe viitor, ca să pótă fi împărtăşit cu ajutor de la stat.

Étă unde am ajuns! Darea cruntă plătită de credincioşii nostri în vistieria statului s'a prefăcut acuma în instrument de corupţiune în mâna guvernului, în arginţii lui Iuda, cu carî se cumpĕră preoţii spre a se face trădătorii intereselor nóstre bisericescî şi naţionale.

Este óre acésta o stare de lucruri, care să se mai pótă suferi? Óre clerul nostru nu se revóltă în sufletul sĕŭ, când se vede tractat cu atâta dispreţ ca o ciurdă, care se póte cumpĕra?

Să nu ni-se zică, că n'avem ce face, căcî clerul este sĕrac şi avisat la aceste ajutóre.

Feuilleton.

Notiţă literară.

Dintre cărţile, carî le-am primit în timpul din urmă, îmî ieaŭ permisiunea a spune câte va cuvinte asupra cărţii *„Juvenilia“* a dlui Puşcariŭ.

Puţin voiŭ spune, căcî autorul a anticipat deja, că „cartea va ajunge şi în mânî omenescî şi în ghiarĕ de uliŭ“, şi dacă m'ar pune pĕcatele, să spun vre o vorbă aspră, m'aşî trezi, că autorul fără dór şi póte m'ar trece de-a una în taberа ulilor, carî, — zice el, — te sfăşie din profesiune.

Modul acesta de a te îngrădi împotriva criticii e grozav de interesant. Dacă nu-ţi convine recensiunea, pe care o face óre cine cărţii tale, simplaminte constaţi, că e *uliŭ,* ér de-ţi convine: respect! cartea ţi-a ajuns în „mânî albe şi catifelate“.

Voiŭ trece deci preste coperta cărţii, ca să nu mi-se zică că sînt pedant anticipând deja de aci spiritul picant, în care sînt scrise bucăţile din „Juvenilia“. Trec şi preste *„în loc de prefaţă“,* unde autorul ne spune deja, — nu nóue, — ci prietinilor sĕi, că îi-a mai plăcut un „decoltaj frumos“ a uneî subrete de cât o călugăriţă, — arĕtându-ne ast fel, că aparţine şcolii realiste. — Spune voiŭ numai atâta, că broşura „Juvenilia“ cuprinde: *prosă, versurî şi poesii în prosă,* scrise unele din ele, pe când autorul era de 15 anî.

Bucata cea dintâiŭ şi una dintre cele mai lungi e *„Pagine triste“.* Nu voiŭ, să zic o vorbă grea, dar recetind zilele acestea ediţia nóuă din *Scrierile complecte* de Iacob Negruzzi fără de voe am revĕdut intriga din „Mihaiŭ Vereanu“ în acéstă bucată şi un mic episod în bucata a dóua „Pe treu“.

„Paginile triste“ sînt însemnările unui sculptor, născut din florî, (rog pe cetitorî, să urmăréscă biografia persónelor,) îndrăgostit în o contesă rusă, căreia, — fiind o amatóră a arteî, — i-a propus, să-î servéscă de model pentru o Venere. Sculptorul era numai un începĕtor, espusese cel dintâiŭ obiect, şi totuşi autorul ni-l presintă ca fórte îndrăzneţ, póte fiind că era Român!

Se înţelege, că contesa consimte, restă ultimul cuvînt al conteluî Rupşin. care şi primesce în odaea sa pe sculptor, şi de şi gata a satisface acesteî dorinţe, totuşi îl pare „o profanare a curăţenieî vieţii casnice“ faptul, că soţia sa „să stea gólă înaintea unuî străin“. În sfârşit, ambiţios şi el, că artistul, „de la care toţi ne promitem un viitor strălucit“, a ales de model chiar pe soţia sa, „o frumseţă neobicinuită“, şi cu tóte că sculptorul e tinĕr, cu sânge cald „dispus de a se înferbînta şi mai mult în faţa uneî ast fel de frumseţi, a se înferbînta până la clocotire, până la neresponsabilitate“, — cu tóte că nu crede „în sfinţenia arteî, cel puţin nu în acel grad de a o ridica mai pe sus de cât instinctele sexuale“, — cedéză totuşi şi se învoesce, cu observarea, că „de se va întîmpla vre o nenorocire, e capabil de orî ce“.

Sculptorul îşi dă cuvîntul de onóre. Se comandă un bloc de marmură, se pregătesce un podiŭ, şi şedinţele încep.

Nu mĕ încerc a spune, cum a decurs şedinţa întâiă. Însemnările din ziua de 8 Octobre cuprind paginî, carî *eŭ* nu le-aşî mai receti.

Să mi-se spună orî ce vorbe aspre, dar descrierea unor sentimente sensuale, carî nu pot, să trezéscă în *mintea* cetitoriului nicî o gândire morală, — pentru noî, carî nu ne-am dedat cu filosofia lui Hartmann şi cu stilul lui Ibsen, Zola şi alţii, e un lucru

Cel ce are o schintea de pricepere, trebue să pătrundă în ascunsul plan al guvernului de a încătuşa clerul, ér nu de a-i îmbunătăţi sórtea.

Încătuşarea este evidentă, căci ajutórele nu se daŭ ca remuneraţiune pentru merite câştigate în conformitate cu chemarea preoţéscă, ci se daŭ din partea secţiei naţionalităţilor din cabinetul ministrului president ca résplată pentru serviţii politice contrare bisericii şi némului românesc, saŭ cel puţin ca îndemn şi ispită diabolică, prin care să se stîngă zelul sacru pentru cele mai înalte şi cele mai sfinte interese ale nóstre.

Tot aşa de evident este înse şi aceea, că nici cu congrua, ce se va da, după cum este proiectată pentru confesiunile acatolice, sórtea clerului nostru nu se va îmbunătăţi.

În părţile ungurene preoţii gr. cat. aŭ din fondul religionar congruă de câte 315 fl. la an. Cu tóte acestea starea lor materială în general vorbind nu este mai bună de cât a clerului transilvan, ér inima lor, preste totvorbind, nu stă aşa de aprópe de inima poporului, cum stă inima clerului din Ardeal.

A fară de aceea unii preoţi numai aşa vor căpéta ajutor de la stat, dacă îl vor bé, mânca orî juca în cărţi cu micii tirani din provinţă orî dacă o parte însemnată o vor da bacşiş la aceia-şi tirani. Alţii vor profita de ajutoriul de la stat numai spre a-şi înmulţi trebuinţele superfluе, ér nu spre a-şi asigura esistinţa şi bunăstarea.

Pericluł cel mai mare îl aflăm înse în împrejurarea, că poporul nostru, care singur a susţinut clerul într'o mie opt sute de anî, vedênd, că preoţii luî primesc ajutor de la stat, va începe încetul cu încetul a lăpéda sarcina de până acum sub pretext, că sórtea lor este asigurată de la stat, şi ast fel preoţii vor perde tóte isvórele de esistinţă, ce-i curgeaŭ din sinul poporuluî. Ce va fi înse de cler atunci, când poporul se va fi desvéţat a-i mai da ajutor, ér un guvern fără de Dumnezeŭ îl va sista ajutórele, fie pentru că vre, să-şi bată joc de biserică, fie pentru că împrejurările finanţiale ale statuluî îl constrîng la acésta?

Este deci timpul, să se facă óre ce pentru prevenirea celuî mai mare desastru pentru biserica şi naţiunea nóstră.

Noi şi toţi preoţii, carî aŭ fost de faţă la sinodul archidiecesan din 1896, ne aducem a minte, că Consistoriul archiepiscopesc s'a încercat a abate pe ministrul de culte şi instrucţiunea publică de la hotărîrea sa de a împărţi ajutórele de stat în chipul arétat, dar tóte încercările acestea, pe cum şi rugarea sinodului, aŭ fost zădarnice.

Ne aducem înse a minte şi de acea hotărîre sinodală, că ajutórele oferite de ministru pe lângă condiţiunea, ca el să le împartă, aveaŭ, să nu se priméscă, până ce clerul nu va fi fost consultat din noŭ.

Dacă clerul nu a fost consultat la timpul séŭ, credem, că este timpul suprem, să se consulteze cât mai curênd, până ce otrava dată de guvern nu va fi înveninat tóte membrele aceluî corp binemeritat pentru biserică şi neam, care este clerul gr. catolic.

Trebue să hotărîm cât mai curênd, că orî voim, să trăim în serviţiul bisericii şi némuluî nostru, orî vrem, să devenim instrumente órbe în mâna celor ce cu nerusinare se încércă a ne cumpéra.

O erupţiune vulcanică a iubiriî „frăţescî". — În „Tel. Rom." din 12 a c. a apărut un prim articol, care ar fi pagubă, să nu-l reproducem şi noi. Étă-l:

„*Propagandă papistaşă.* Biserica nóstră după ale sale principii nu este biserică, care prin proselitism să cerce a-şi înmulţi numérul credincioşilor séi.

„Până mai ieri alaltă ieri numai tolerată în patria nóstră, biserica nóstră a fost supusă celor mai neomenóse persecuţiunî, cu deosebire aprige aŭ fost persecuţiunile asupra eî aicî în Ardeal.

„Persecuţiunile s'aŭ început după urmele istorice, de carî avem până acuma, prin secluł al treisprezecelea, şi în fruntea persecutătorilor a stat biserica papistaşă, până când ea a fost aicî cea puternică.

„În vécul al XVI. se frânge puterea bisericiî papistaşe, şi locul eî îl ocupă biserica calvină.

„Din vécul al XVI. până la începutul véculuî al XVIII. biserica calvină este persecutătorul bisericiî nóstre.

„Pe la finea véculuî al XVII érăşi vine la putere biserica papistaşă.

„Între Românî se aruncă blăstémul cel mai mare, care a putut veni asupra lor.

„O parte a Românilor s'a unit cu biserica papistaşă.

„Prin acésta s'a aruncat în sinul naţiunii române ura confesională, cel mai mare réŭ, care s'a putut arunca între Românî.

„Cu anul 1700 s'a pornit o persecuţiune mai amară, persecuţiunea bisericiî ortodoxe române prin mediul Românilor daţi unéltă în mânile papistaşilor.

„Şi de atunci ca potop valurile proselitismuluî religionariŭ nu mai încetéză.

„Biserica ortodoxă română nu mai are un moment tigná, un moment linişte, nu mai este zi lăsată de Dumnezeŭ, în care punêndu-şi la o parte grijea de apérare contra atacurilor şi curselor, să pótă îngriji de crearea uneî sórte mai bune pentru sine şi în general pentru turma cuvîntătóre.

„Românii uniţi sînt daţi în serviţiul unuî curent papistaş, care şi-a îndreptat atenţiunea spre catolisarea orientuluî în sensul papistaşilor, şi curentul acesta lucră acuma de mulţi ani.

„Ca mediŭ are să servéscă elementul românesc, ca unicul, care are tóte facultăţile de a cultiva şi de a cuceri orientul.

„Efectele le vedem zi de zi.

„Azi metropolitul din Bucovina e silit, să mérgă cu memoriŭ până la sacrosancta persónă a Maiestăţiî Sale împăratuluî spre a-i cere scutul contra uneltirilor bisericiî papistaşe, mâne vine episcopul bisericiî nóstre din eparchia de Dumnezeŭ scutită a Caran-

---

netrebnic şi respingétor. Nu zic, să ne facem cu toţiî sfinţi. -- de şi ar fi fórte bine aşa, — dar voiŭ, să rémână şi pe viitor întreg şi nepétat acel sentiment moral, care vécurî a susţinut în noî vioiciunea vieţiî, şi care singur ne mai susţine şi acum în mijlocul materialismuluî cutropitor. Dar de alt cum *N. Filipescu* ne spune în *„Cătră un noŭ ideal"* (pag. 118), unde a ajuns lumea cu realismul şi naturalismul. Şi dacă la toţi şi din tóte părţile, la tóte naţiunile se trag clopotele la îngroparea acesteî şcolî, de ce să salutăm cu entusiasm pe dl Puşcariŭ, care cércă a importa semînţa eî din oraşele Germanieî?!

Dar să nu par dramatic!

Sfârşitul e fórte uşor de ghîcit. Sculptorul nu s'a ţinut de cuvînt, şi contele l-a provocat la duel, dar la un duel pe viaţă şi mórte. Terenul luptеî a fost un platoŭ din Tirol, unde la spatele fie cărui sta deschisă o prăpastie îngrozitóre. Resultatul a fost împuşcarea conteluî şi rănirea sculptoruluî.

A învins inmoralul faţă cu omul cinstit! O, dar asta e o şcólă modernă! Noî ceî de sub pólele iuculte ale bétrânilor Carpaţi n'o pricepem.

Contesa a bănuit, ce póte însemna dispariţia de o dată şi a bărbatuluî şi şi a sculptoruluî, şi fiind că contele îî descoperise o dată, că de ar avé când va vre un duel, numai pe acest platoŭ s'ar bate, — a mers şi ea în Tirol şi a aflat pe sculptorul rănit.

„E mort dară contele?" întrébă ea.

„În fundul prăpastieî!"

„Mulţămescu-ţi, Dómne, că mi-l aî lăsat pe *el* în viaţă!" şopti contesa rugându-se.

Ce şcólă vrednică de urmat!

Dar nu i-a fost dat nici sculptoruluî, să fie mai fericit!

Pe când zăcea în pat, contesa i-a aflat ziarul, l-a cetit — şi a grăbit a se pune sub rótele trenuluî, — fiind că a descoperit, că ea e sora vitregă a sculptoruluî, carea în tinerêţa sa fugise cu un ofiţer. . . .

Să vedeţi, iubiţi cetitorî, cât de mult e preamărită fapta acésta a eî. *Mândria* a îndemnat-o, să fugă cu un conte, *mândria*, să se arunce în braţele unuî aşa mare artist, şi acum aceea-şi mândrie o aruncă sub rótele trenuluî.

„Dar eŭ," zice sculptorul-frate, „de aşi fi sciut adevérul înaintea eî, *întâiŭ aşi fi comis pécatul, apoi m'aşi fi sinucis! Dacă eşti mort, e tot una, dacă aî cu un pécat mai mult în cârcă saŭ nu, dacă morî fericit saŭ cu remuşcări.*"

Culmea filosofieî realiste şi naturaliste, credeul tinérului autor! Felicitările nóstre.

În faţa uneî morale ca acésta aşi puté termina; cetitoriul ar fi deplin încredinţat de tendinţa autoruluî.

Dar voiŭ, să spun pân în sfârşit.

Vindecat, sculptorul grăbesce la Copenhaga în gliptoteca luî Carlsberg fiul, unde e statua celebreî Vénere, îî pune dinamită, şi o nimicesce. Plécă apoi în Rusia şi împuşcă asupra ţaruluî, dar fără succes. E prins, închis, dar se sinucide înfigêndu-şi un cuiŭ în tîmple. Şi „Paginile triste" se sfârşesc. Pacientul cetitoriŭ, care a urmărit aceste note fugitive, nu va mai avé, cred, lipsă, să-i mai spun judecata mea.

Pomenisem de „Mihaiŭ Vereanu". Şi aci un frate iubesce pe soru-sa naturală, fără de a o cunósce. Când află, cine e, părăsesce lumea şi-şi mortifică trupul umblând pe jos şi mâncând numai plante spre a-şi omorî trupul. Lumea îî zice „frate Chirilă", şi toţi îl cunosc ca pe „un suflet bun şi compătimitor", care se jertfesce „pentru omenirea pătimaşe".

Ei! dar autorul luî „Mihaiŭ Vereanu" e Iacob Negruzzi, nu Sextil!

A dóua prosă e *„Pe tren"*. Bucata acésta — escepţionând părţile slabe — mie mi-s'a părut cea mai bine scrisă. Constat de alt cum, — pentru cinstea mea de „uliŭ", — că autorul, — de şi tinér, — scrie bine, are limbă bunişóră, mult spirit, o dosă bună

sebeşului, şi aduce gravamen la congresul nostru naţional-bisericesc, căci la guvernul ţĕriĭ nu află sprigiuire în lupta cu uneltirile uniţilor.

„Azĭ ne plângem noĭ, că pe faţă se fac fundaţiunĭ cu menităţiunea de a se distinge preoţiĭ, carĭ aŭ câştigat suflete dintre credincioşiĭ nostri, mâne vine biserica din România şi ne spune, că s'a format o reuniune papistaşă cu sediul în Paris, cu menităţiunea de a uni întreg orientul. În comitetul de direcţiune al acesteĭ reuniunĭ cu menităţiune de a câştiga proseliţĭ printre Românĭ este părintele Dr. Vasiliŭ Lucaciŭ şi părintele Dr. Demetriŭ Radu, doĭ bărbaţi chemaţi alt cum a avé un rol de frunte între Românĭ.

„Lucrurile şĭ-aŭ făcut cursul lor normal. Aŭ trecut anĭ după anĭ, şi încă nu sînt împliniţi zece anĭ de la urzirea acelor lucrurĭ.

„Totuşĭ putem constata deja azĭ multe lucrurĭ simptomatice.

„În vara anuluĭ 1896 România a trecut prin o crisă, care amenința cu rumpere, cu schismă religionară.

„În afacerea cu crisa, în afacerea cu detronarea metropolituluĭ Ghenadie încă nu e clarificat rolul, care l-a avut curentul pentru lăţirea papismuluĭ printre Românĭ.

„Părintele Dr. Vasiliŭ Lucaciŭ rehabilitat de suprema autoritate bisericéscă contra voinţeĭ episcopuluĭ luĭ sufragan, trimitea manifeste cătră poporul român din Umbra Columneĭ luĭ Traian, şi era considerat ca metropolit venit în Bucurescĭ cu firmă pentru întreg orientul.

„În stradele Bucurescilor lumea entusiasmată l-a strigat: Ave Caesar! Osanna viitoriuluĭ principe bisericesc.

„Înţelepciunea bărbaţilor conservatorĭ din România a ferit ţara de o grea schismă, de o grea crisă, şi istoria la timpul sĕŭ va sci scóte în relief bărbăţia ortodoxilor bărbaţi din România, carĭ aŭ ferit ţara de o catastrofă.

„Terenul acţiunilor papistaşe s'a schimbat. Missionariul român din Bucurescĭ a fost chemat în Ungaria spre a continua opera de proselitism în părţile banatice.

„Astăzĭ sînt neliniştiţi, turburaţi în consciinţa lor credincioşiĭ nostri din Lugoş, acest centru puternic al Românilor ortodoxĭ, în cât în îngrijirea pentru credincioşiĭ sĕĭ protopopul Lugoşuluĭ s'a aflat îndemnat la anul nou a spune lumiĭ, ce atentat se pregătesce bisericiĭ nóstre în părţile acelea.

„Biserica ortodoxă din Bucovina caută nóuĕ forţe de resistenţă în reuninnĭ preoţescĭ, de óre ce atacurile din partea papistaşilor vin acuma cu vehemenţă neobicĭnuită.

„Ce vom zice noĭ ardeleniĭ, noĭ a căror sórte ostenele şi durerĭ a fost!

„Ce vom zice noĭ?

„Nicĭ o dată noĭ nu am atacat, ci tot de una numaĭ pentru apĕrarea nóstră am luat péna în mână.

„Necesitaţi a ne apĕra, împinşi la acéstă necesitate, noĭ nu ne putem da înderĕpt.

„Ne vom apĕra decĭ, şi vom atrage atenţiunea publiculuĭ românesc asupra uneltirilor pornite contra nóstră.

„Biserica ne-a fost scutul nostru în trecut, biserica ne-a fost mângăierea nóstră.

„Biserica a fost mama dulce, care ne-a ţinut la sinul sĕŭ, de aicĭ am supt tăria în credinţă, de aicĭ alipirea cătră limba nóstră, cătră individualitatea nóstră naţională.

„Biserica nóstră a fost şi este biserică românéscă, a sări în ajutoriul eĭ este dorinţă sfîntă de fiĭ credincioşi.“

Nu ne vom dimite la analisarea acestuĭ articol, pentru ca să constatăm, ce e într'însul adevĕr şi ce minciună. Un singur lucru constatăm: Cel ce se mănie, n'are dreptate şi — perde.

Proselitismul se vede, că neuniţilor nostri le e o vorbă afurisită. Nóuĕ înse ne e sfîntă. Pe calea proselitismuluĭ s'a lăţit biserica cea adevĕrată a luĭ Christos preste tótă faţa pămîntuluĭ conform mandatuluĭ, ce Christos Domnul l-a dat Apostolilor sĕĭ zicêndu-le: „Mergênd învĕţaţĭ *tóte* némurile.“ Orĭ cât se supĕră neuniţiĭ nostri, biserica cea adevĕrată a luĭ Christos cu Româniĭ nu póte face escepţiune, pe eĭ ea încă trebue, să-ĭ cuprindă în apostolia sa, în tocmaĭ pe cum cuprinde pe antropofagiĭ din Polinesia şi din Africa, pe Sineziĭ, Ĭaponeziĭ, Indiĭ şi Muhamedaniĭ din Asia, pe Indianiĭ din America, pe reformaţiĭ ceĭ de multe felurĭ din Europa şi din America. Biserica cea adevĕrată a luĭ Christos nu are numaĭ să se apere, ea are să atace, căcĭ „împĕrăţia cerurilor,“ biserica luĭ Christos „se silesce,“ se impune pe sine însă-şĭ altora, şi acésta o va face pretutindenea şi în tot de una, pentru ca să împlinéscă cuvintele Mântuitoriuluĭ: „Ca să fie *una*, pe cum şi noĭ?“ Şi ce unitate are să fie acésta, ne-o spune s. Pavel scriind: „Un Domn, *o credinţă*, un botez.“

Grăéscă decĭ neuniţiĭ, cât vor vre, despre „proselitism“ şi despre „propagandă papistaşă“ şi supere-se, biserica cea adevĕrată a luĭ Christos pentru aceea nu se va face necredincióşă mandatuluĭ, ce l-a primit de la Întemeiătoriul eĭ. Şi nu l-ar fi bucuria cea maĭ mică aceea, carea o ar simţi atuncia, când ar puté, să zică Românilor, ceea ce a zis s. Pavel Corintenilor, celor ce s'aŭ întors de la desbinare la unitate: „Acum mĕ bucur, nu căcĭ v'aţĭ fost întristat, ci căcĭ v'aţĭ întristat spre pocăinţă.“

---

de umor. Ce folos înse — în legea proverbuluĭ, — dacă „brânza e bună“?

O biată fată din Geneva plécă ca damă de companie în România. Oficialul de la biroul respectiv, care ĭ propune angajamentul, ĭ doresce din tótă inima: „Să dea Dumnezeŭ, să te întorcĭ *tot ast fel*, pe cum plecĭ!“ În vorbele acelea era pus înse atâta sentiment, în cât fata ascultă de glasul, care parcă adauge în mod imperceptibil altor urechĭ şi vorba: „Te am dragă“

Ajunge, e primită bine, e iubită de toţi, dar într'acestea sosesce de la şcolile din străinătate Tit cu un prietin a nume Wolf. Tótă lumea se ocupă de eĭ. „Dómna Răclean era *atât de plină de Tit,*“ ne spune autorul pe nemţesce, de abia îşĭ maĭ aduce a minte de ea. Tit înse o observă, el scie din esperinţă, ce manevră să foloséscă „spre a o subjuga“.

Întîmplarea ĭ ajută. Într'o zi rătăcind prin grădină zăresce pe Elena cufundată în cetit.

Permite, iubite cetitoriŭ, o scurtă descriere, făcută în limbajul acela, cu o ast fel „de analisă psichologică chinuită“, de carea pretutindenĭ „lumea pare sătulă“: „De sub haĭna eĭ uşóră rĕsăria o pulpă rotundă, pe care era întins un ciorap negru şi subţire, de parcă voia, să respire prin ochiurile sale aeriane atmosfera cea umbrită şi parfumată a foilor de nuc, pe cum un cal de cursă îşĭ întinde nările, când se pregătesce, să fugă. O muscă se aşédă pe pulpa desvĕlită, fără să scie, pe ce tesaur se pune, şi atuncĭ muşchiĭ picioruluĭ se constrînseră involuntar spăriând insectul şi — pe Tit prin rotunjéla lor vînjósă.“

Admirabil de frumos! Şi apoĭ etc. etc. „cel ce în faţa unuĭ ast fel de tabloŭ s'ar fi întors, să plece,“ spune autorul, „ar fi fost un eroŭ şi maĭ mare — saŭ un prost potenţat.“

Fata cu minte spre a fi ferită de o nóuă surprindere şi spre a rĕmâné aşa, cum a venit, abzice şi plécă spre casă, — încunjurată de regretele tuturor şi gratificată de Tit cu epitetul de „gâscă próstă“. Wolf, care încă reîntórse a casă, o însoţesce, şi conductorul, de dragul unuĭ bacşiş gras îĭ *încuie bine* în un vagon.

„Pe tren“ din vorbă în vorbă, fata îĭ spune, ce a păţit, de ce fuge a casă, lucru, pe care îl tăĭnuise până acum. Wolf îĭ laudă caractĕrul şi o omenesce cu Madeira, care „place fetelor“, şi atâta o omenesce, pân ce o îmbétă, şi apoĭ . . bestialitate. Fata trezindu-se din somn, nu maĭ vĕdu pe nime în vagon, şi o cuprinde orórea, când aude de Geneva. Nu vre, să maĭ scie de oraşul sĕŭ şi se perde „pe stradele Vieneĭ“.

Şi la Negruzzi este un aşa episod, dar l-aşĭ puté copia literă de literă fără de a avé lipsă a rupe firul.

De alt cum acesta e timbrul caracteristic al tuturor bucăţilor cuprinse în acest volum, a fără de „Lupta geniilor“ şi de „Niţă Blegu“, bucată, pe care autorul a scris-o, când era de 15 anĭ, şi când „nu putea, să se desvólte libĕr“, avênd — a bună samă — la spate pe părinţiĭ.

Se vede, cât de de parte a ajuns, în dată ce s'a desfăcut „de pétra legată de picióre“. Numaĭ de parte de casa părintéscă. Luptând cu lumea, fără de a avé părinţiĭ mereŭ la spate, — spune dsa, că se póte şi trebue să se desvólte un artist.

Durere! principiul acesta îşĭ arată ródele sale chiar la acela, care îl profesézĕ. Mediul, în care îĭ place dsale, să se învîrtă, si chipul, în care îĭ convine, să-şĭ petrécă, se pot afla în bucăţile „În auditoriŭ“, „O sară de tómnă“], „Întâia dragoste“ şi altele. Realist, picant pân la inmoral sînt calităţile scrierilor sale, şi gustul pentru ast fel de opere încércă a-l introduce şi în viaţa nóstră românéscă, chiar prin colónele bĕtrâneĭ „Gazeta“ (Nr. 28—1898).

Sper, că nu-ĭ va succede!

Dsa a cetit mult în viaţă şi a vĕdut multe. Pagubă, că a apucat pe aşa povîrniş periculos. Ideile sale religióse, pe carĭ le atinge din când în când (pag. 29, 96. 243), şi principiile de educaţie şi morală staŭ pe un piedestal fórte primejdios. Şi nisuinţa continuă de a releva pretutindenea tot, ce e maĭ picant, la toţi cetitoriĭ cu minte îĭ va face respingĕtor.

Să aduc esemple? Aşa s'ar cuvenĭ, dar parcă-mĭ e scîrbă, să maĭ citez şire, carĭ face-vor mulţi obrajĭ, să înroşéscă, şi frunţi, să se încreţéscă.

Să pomenesc de poesiile în prosă. Cea dintâiŭ e *„Mama“*: inmorală şi disgustătóre. O fată *ghebósă* are un copil din florĭ cu cel maĭ frumos flăcăŭ din sat, care merge la ea în o nópte de beţie. Copilul înse îĭ móre, şi ea îĭ îngrópă înaintea ferestiĭ spre a-l plânge în continuŭ. Şi sădesce pe mormînt florĭ, apoĭ face un fel de asil pentru pasĕrile, carĭ cântă mórtea copiluluĭ. Ea le dă de mâncare, pân ce observă într'o diminéţă, cum o mierlă scóte din pămînt un verme gras.

Şi tot aşa pân la sfârşitul cărţiĭ.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Cestiunea congruei preoţilor catolicĭ, care de cât va timp éră dórme, pe cum e informat „M. Áll.“, se resuscitézĕ şi post tot discrimina rerum în curênd se va termina conscrierea venitelor, devenind actuală ceealaltă cestiune, că de unde şi în ce sumă să se procure banii pentru regularea congruei. În interesul episcopatului ar fi, să nu lase guvernului resolvirea acestei cestiuni. Se speréză, că după Paşci se va ţiné conferinţă episcopéscă în causa acésta.

Roma.

Sfinţia Sa Papa Leo XIII în 14 a c. a primit în audienţă pe principele de coronă al Şvediei, care s'a presentat însoţit de adiutantul sĕu. Principele după aceea a cercetat pe cardinalul secretar de stat Rampolla.

În 15 a c. a primit Papa pe cardinalii Sourrien archiepiscop de Rouven şi Labouré archiepiscop de Renne, carĭ aŭ călătorit la Roma spre a-şi primi în 24 a c. pălăriile cardinalţiĭ.

Cardinalul Paisco e numit archiepiscop în Neapol. El înainte de a fi cardinal (30 Nov. 1896) a funcţionat în Neapol ca profesor la seminariul teologic.

În 18 a c. Sfinţia Sa a primit pe contele Badeni, fostul ministru president al Austriei.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta continuă desbaterea proiectului despre apropriaţie. — Deputaţii partidei poporale arată, cum guvernul decatolisézĕ sistematice şcolile catolice şi a păşit pe terenul ateismului prin introducerea căsătoriei civile, a jurămîntului civil, prin tolerarea duelului, prin înmulţirea şcolilor de stat, carĭ nu aŭ caractĕr confesional, şi în fine prin agitarea preseĭ guvernamentale în contra religiunĭĭ catolice.

La acestea reflectând ministrul Darányi impută poporalilor antisemitism şi agitaţiune în favorul socialismului.

Apponyi în şedinţa de Luni a supus la aspră critică liberalismul degenerat din Ungaria, care culminézĕ în domnia arbitrară a partidului guvernamental şi în confiscarea libertăţilor publice. — Deputaţii poporalĭ Molnár, Lepsényi şi Asboth arată, că reacţiunea dorită de eĭ este necesară şi constă în reagarea poporului spre a-şi redobîndi drepturile confiscate, spre a stîrpi tendinţele centralistice şi absolutistice, principiile egoistice şi materialistice şi spre a validita principiile creştine pe tóte terenele.

Dieta în şedinţa din 23 a c. a ales pe membriĭ nóueĭ comisiuni în cestiunea cuoteĭ, apoĭ a continuat desbaterea generală a apropriaţieĭ. — Naţionalul Sághy atacă guvernul pentru falsificarea liberalismului şi întroducerea forţeĭ în guvernare. — După vorbirile scurte ale luĭ Pichler şi Sima br. Bánffy a rĕspuns la opoziţionalĭ apĕrând procedura guvernului faţă de socialism.

Joĭ a vorbit din partea guvernamentalilor Hegedüs polemisând cu opoziţia, care e pesimistă. Reîntórcerea la principiile creştine urgitată de partidul poporal o cualifică de periculósă pentru raporturile interconfesionale din patrie.

Vinerĭ fiind sĕrbătóre nu s'a ţinut şedinţă dietală.

Austria.

Ministrul president Thun însoţit de ministrul de finanţe şi de cel de comerciŭ aŭ fost în 19 şi 20 a c. în Budapesta spre a visita pe colegiĭ lor ungarĭ şi tot o dată spre a se înţelege cu privire la reînceperea tractărilor în cestiunea cuoteĭ şi a pactului.

Luni s'a redeschis nóua sesiune a parlamentului central. Presidiul l-a dus, ca cel maĭ bĕtrân, deputatul bucovinean Ţurcan, care a îndemnat parlamentul la lucru serios, maĭ ales acum, când se pregătesce spre a serba iubileul de 50 de anĭ al domniriĭ Monarchului.

Purcedêndu-se la alegerea presidentului pentru sesiunea acésta, s'aŭ dat 241 voturĭ, dintre carĭ 44 a marilor proprietarĭ fidelĭ constituţiunii aŭ fost albe, din cele alalte 197 a primit Dr V. Fuchs 195; fracţiunile opoziţionale germane nu aŭ votat. Dr Fuchs face parte din partidul poporal catolic. Schönerer, Wolf şi consoţiĭ şi-aŭ reînceput scandalele.

Contele Thun presentându-şi colegiĭ parlamentului a declarat, că îşi ţine de cea maĭ momentósă problemă politică, ca să restabilésca raporturĭ parlamentare normale şi să asigure mersul regulat a legislativeĭ. În numele Austrieĭ se îndréptă cu încredere cătră tóte partidele şi le cere sprijinul patriotic.

Mercurĭ s'a ales de primul vicepresident slovenul Dr Ferjancic, éră de al doilea vicepresident românul cavalerul de Lupul.

În şedinţa de Mercurĭ desbaterea parlamentară a decurs în ordine. Schönerer ca morbos nu a luat parte la şedinţă, éră faimosul Wolf s'a purtat cinstit; póte că vre, să-şi schimbe năravul, vĕdêndu-se aprópe de tot isolat de conaţionalii sĕĭ.

Contele Thun a ţinut o conferinţă cu presidenţii tuturor cluburilor şi s'aŭ înţeles, că de o cam dată la fie care cestiune din singuraticele cluburĭ numaĭ câte un membru să pótă vorbi. Prin acésta s'ar pune o stavilă obstrucţieĭ.

Ca semn bun se consideră împrejurarea, că Germanii din Boemia şi Moravia aŭ hotărît a-şi alege membri în delegaţiuni. Presa germană în general e contrară scandalelor de natura celor inscenate de cătră Wolf în sesiunea trecută.

Rusia.

Corea, noul stat independent din estremul Orient, pentru organisarea sa internă a primit din Rusia consilierĭ finanţiaĭi, instructorĭ militarĭ şi gardă pentru păzirea palatului împĕrătesc. Fóea oficiósă a guvernului din Petersburg publică un comunicat, în care se zice, că în Corea s'a format un partid contrar străinilor, care face dificultăţi instructorilor şi consilierilor rusescĭ. În urma acesteia guvernul rusesc a însărcinat pe agentul sĕu din Corea, ca să întrebe pe împĕratul Li şi guvernul din Soeul, că maĭ aŭ lipsă de ajutoriul Ruşilor. Guvernul corean a rĕspuns, că e destul de tare spre a-şi conduce însu-şi afacerile sale interne şi mulţămesce Rusieĭ pentru ajutoriul prestat până acum. La acestea Rusia a declarat, că îşi va retrage consilieriĭ finanţialĭ, miliţia însĕ, considerând situaţia neclarificată din Orient, după ieşirea sa din armata coreană va rĕmâné încă un timp óre care la dispunerea misiuniĭ rusescĭ. Speréză, că guvernul din Corea va afla mijlóce pentru conservarea ordiniĭ interne, pe cum şi pentru a apĕra interesele şi drepturile Rusieĭ ca ale uneĭ marĭ puteri învecinate cu Corea.

Turcia.

Se anunţă, că puterile şi-ar fi dat consensul la numirea prinţului grec Georgiŭ de guvernator al Creteĭ. Pórta şi acum insistă, ca noul guvernator să fie un supus turcesc. Probabil că prinţul Georgiŭ va fi introdus în oficiul de guvernator şi în contra voiĭ sultanului.

Concentrarea de trupe turcescĭ în Macedonia, pe cum scrie „Curier des Balcans“, a produs îngrijirĭ şi nemulţămirĭ în Bulgaria. Bulgariĭ se înarmézĕ.

Corespondinţe.

De pe Câmpie la 12 Martie 1898.

Clarissime Dle Redactor!

În maĭ multe rînduri s'a discutat în preţuita „Unirea“ cestiunea ritului bisericiĭ nóstre, espunêndu-şi fie care corespondent părerile sale propriĭ după vederile respective după esperinţele câştigate. Unora nu le convine împrejurarea, că ritualul nostru e de tot prea lung şi obositoriŭ, şi în privinţa acésta avem lipsă de reforme; altora, că e neprecisat şi nu e destul de clar; ér alţiĭ zic, că în biserica nóstră de rit oriental nu esistă unitate rituală, ci fie care preot îndeplinesce funcţiunile sacre după captul sĕŭ fără de a avé o normă saŭ o regulă, după care să se îndrepte.

Cum că ritualul bisericiĭ nóstre e prea lung, şi că sufere de maĭ multe scăderĭ, carĭ ar fi de dorit, să se delăture, o scim prea bine cu toţiĭ. Dar nicĭ de cum nu mĕ pot uni cu vederile acelor confraţi, carĭ susţin, cum că în biserica nóstră catolică de rit oriental nu esistă unitate rituală; mie celpuţin nicĭ o dată nu mi-s'a dat ocasiune de a mĕ convinge de acésta, şi de aceea afirm, că şi în biserica nóstră este unitate rituală ca şi în cea apusană. Şi dacă astăzĭ sîntem în neplăcuta posiţie de a auḑi totuşi atâtea tânguirĭ în contra neunităţiĭ ritului bisericiĭ nóstre, asta provine de acolo, că după modesta mea părere confraţiĭ, carĭ s'aŭ ocupat de cestiunea acésta, nu aŭ considerat-o destul de obiectiv.

Ritualul bisericiĭ nóstre obiective considerat e unul şi acela-şi în întrégă biserica

catolică de rit oriental. Asta ne-o dovedesc cărţile nóstre bisericescĭ, carĭ cuprind acelea-şĭ cântărĭ, acelea-şĭ rugăciunĭ şi acelea-şĭ îndrumărĭ pentru tótă biserica aşa, în cât în privinţa acésta cred, că toţĭ confraţiĭ sînt de acord cu mine.

Ce se ţine de anomolia, diformitatea şi divergiţele, ce se observă mai la fie care preot fungent, acésta nu derógă nimic unităţiĭ ritului, ele sînt tot atâtea abaterĭ saŭ mai bine zis abusurĭ antirituale învechite. şi fiind înrădăcinate şi prefăcute în sânge la poporul nostru obicĭnuit de a le vedé şi ascultade la preot, se toleréză încă ca un malum necessarium. Şi ast fel când e vorba despre neunitatea ritului bisericiĭ nóstre, nu se înţelege sub aceea neunitatea obiectivă, ci cea subiectivă, în cât adecă preoţimea de rit oriental abătêndu-se în perfacerea funcţiunilor sacre de la prescriptele şi normele canonisate se acomodéză după împrejurările locale unor datinĭ vechĭ antirituale, şi acestea tocmaĭ pentru că nu sînt recunoscute şi aprobate de suprema auctoritate bisericéscă, ci sînt croite după placul şi captul respectivului preot fungent, zic, tocmaĭ de aceea sufer de defectul unităţiĭ. În privinţa acésta întru adevĕr că în biserica nóstră domnesce cea mai mare disordine şi diformitate aşa, în cât trebue să se mire ascultătoriul, cum şi de unde provine aceea, că preoţĭ de acela-şĭ rit îndeplinind una şi aceea-şĭ funcţiune sacră nu o perfac după acelea-şĭ norme, după acelea-şĭ regule, ci cât se póte de divers. Abaterile acestea necorecte, abusurile acestea antirituale apoĭ ne daŭ prilej de a zice, că în biserica nóstră nu esistă unitate rituală.

Spre a delătura diformitatea acésta în perfacerea funcţiunilor sacre după părerea mea nu ar fi tocmaĭ de ajuns numaĭ un manual, — după cum susţine confratele Z., — de óre ce acest manual, bun, rĕŭ, defectuos, neprecis, cum este, îl avem în cărţile nóstre bisericescĭ, şi dacă confratele Z. şi împreună cu dînsul tótă preoţimea aparţinétóre ritului grecesc ar urma cu fidelitate şi conscienţiositate îndrumărilor rituale, ce le avem, a bună samă că nu i-s'ar da ocasiune a se tângui nicĭ dsa şi nicĭ alţiĭ în contra neunităţiĭ ritului nostru; ci trebue să aplicăm alte mijlóce maĭ radicale, trebue să vindecăm rĕul din rădăcină, şi numaĭ după aceea putem conta la unitate rituală subiectivă.

Eŭ cred, că nicĭ unul dintre confraţiĭ preoţĭ din timpul de azĭ nu a introdus nicĭ o înoire antirituală în parochia sa, ci tóte ceremoniile şi datinile acestea le-a primit de la antecesoriĭ sĕĭ ca o moştenire tristă din timpurile vechĭ. Preoţimea din vechime, pe cum ne e cunoscut la toţi, sta pe o tréptă culturală de tot inferióră, ba putem zice, că de multe orĭ nicĭ nu se deosebia în privinţa acésta de poporul de rînd, şi aşa sub ast fel de preoţĭ maĭ fără nicĭ o cualificaţiune nu e mirare, că ritualul s'a diformat aşa de tare, şi s'aŭ introdus atâtea datinĭ şi ceremoniĭ anticanonice. Ceremoniile acestea ca unele, ce aŭ fost introduse de preoţimea de atuncĭ şi din punct de vedere al câştiguluĭ, şi carĭ a nume s'aŭ formulat spre a măguli urechea ascultătoriuluĭ, s'aŭ înrădăcinat adânc în inima poporuluĭ nostru, i-s'aŭ prefăcut aşa zicêndu în sânge. El ţine strîns la acelea datinĭ vechĭ, pune pond pe ele ca şi pe funcţiunile sacre prescrise de ritual şi le privesce ca o ereditate scumpă rĕmasă de la strămoşiĭ sĕĭ! Aşa dar aicĭ e buba, asta e pedeca, ce stă în calea unităţiĭ ritului. Împedimentul acesta nu se póte delătura prin manuale rituale, ci a) prin *o procedere prudentă din partea preotului*, nisuindu-se, ca cu încetul şi pe neobservate tot, ce e rĕŭ şi antiritual, să scótă din us; b) *prin vorbirĭ ocasionale* ţinute în şi a fară de biserică, în carĭ să combată cu moderaţiune şi prudinţă datinile şi ceremoniile neprescrise de biserică, ba de multe orĭ chiar rele şi superstiţióse, şi să aducă poporul la convicţia, că întru adevĕr acelea sînt rele şi neacomodate timpului present; c) *prin o purtare indiferentă a preotului* faţă cu ceremoniile antirituale, şi din contră faţă cu funcţiunile sacre prescrise de biserică să dovedéscă o deosebită atenţiune şi pietate aşa, în cât însu-şĭ poporul să vadă, că acelea nu aŭ trecere înaintea preotuluĭ, şi să se înstrăineze de ele; d) *prin abnegaţiune din partea preotului*, adecă să preferéscă ştergerea respectiveĭ datinĭ rele şi antirituale puţinului câştig material, ce e împreunat cu o ast fel funcţiune.

Prin ast fel de mijlóce aplicate cu tact şi prudinţă vom puté abate cu timpul poporul nostru de la alipirea luĭ morţişă de datinile şi ceremoniile necanonisate şi de multe orĭ rele şi superstiţióse, şi numaĭ după aceea putem vorbi cu pace despre unitate deplină în perfacerea funcţiunilor sacre. Ér până atuncĭ trebue să lucrăm cu prudinţă în direcţiunea acésta, să delăturăm tóte obstaculele, ce ne staŭ împotrivă, aducêndu ne a minte, că la resultatul acesta numaĭ prin ast fel de mijlóce şi pe cale pacĭnică putem ajunge. Ştergerea, abrogarea forţată şi silnică a abusurilor rituale aşa cred, că nu ar duce la scop, din contră póte avé urmărĭ triste atât pentru preotul respectiv, cât şi pentru biserică.

B.

Noutăţĭ.

Dr Lueger distins de Papa. Din incidentul iubileuluĭ papal cetatea Viena a adresat Pontificeluĭ gratulare omagială. Sfinţia Sa mulţămind Vienezilor prin nunţiul Taliani, acesta a comunicat primariuluĭ Dr Lueger, că Sfinţia Sa a binevoit a-ĭ conferi marea cruce a ordului s. Gregoriŭ.

Cestiunea calendariuluĭ. Dl Xenopol în sĕptĕmâna acésta va presenta Academieĭ române în traducţie română memoriul părinteluĭ Tondini despre necesitatea de a unifica calendariul iulian cu cel gregorian.

Spargere în castelul Episcopuluĭ Pavel. Aflăm din „M. All.“, că în nóptea din 17 a c. cătră 3 óre diminéţă aŭ pătruns hoţi în castelul din Slatina (Maramurĕş) al Escelenţeĭ Sale episcopuluĭ Pavel şi aŭ spart cassa de fer. Simţind, că se apropie păzitoriul de nópte aŭ luat-o la fugă spre câmp. Păzitoriul l-a urmărit, unul însă a descărcat de dóuă orĭ revolvĕrul asupra luĭ şi l-a rănit greŭ în un genunche, cât a căḑut jos. Despre hoţi numaĭ atâta scie, că aŭ fost cu paltóne lungĭ; probabil aŭ fost Jidanĭ caftanaţĭ. Ce aŭ dus hoţiĭ cu sine, nu se scie încă.

Gimnas complet Gimnasiul catolic din M. Oşorheiŭ ministrul de culte şi instrucţiunea publică l-a recunoscut de gimnas complet cu opt clase şi cu drept de a ţiné esamen de maturitate pe anul scol. 1897/8.

Esamen de maturitate în şcolile militare Ministrul comun de răsboiŭ în conţelegere cu ministrul de honvedĭ a dispus, că la şcolile reale superióre militare tineriĭ, carĭ voesc a trece în academia militară, să facă esamen de maturitate. Prin acésta academia militară se ridică la acela-şĭ grad cu academiile civile, şi cel ce ar voi, să părăséscă cariera militară, póte să se inscrie la politechnic. Primul esamen de maturitate e prevĕḑut la finea acestuĭ an scolastic.

Nóuă societate de magiarisare. În Budapesta sub numirea „Nemzeti szövetség“ s'a înfiinţat o societate nóuă de a asimila pe nemagiarĭ cu Magiariĭ În fruntea acesteĭ alianţe stă actualul rector al universităţiĭ din Budapesta Herczegh Mihály. Alianţa, pe cum zice presidentul eĭ, urmăresce realisarea uneĭ acţiunĭ sociale puternice spre lăţirea culturiĭ magiare nu numaĭ între cetăţenĭ de limba magiară, ci şi între nemagiarĭ. Propagă pacea, amiciţia şi concordia făcênd, să dispară nemulţămirea şi neîncrederea dintre diferitele popóre. Scopul societăţiĭ e „unitatea naţională magiară şi a statuluĭ naţional magiar, pentru că în acésta stă tăria Ungarieĭ“. Tot cântecul cel vechiŭ.

Secretar ministerial dispărut. Maurovich Fabian, directorul herghelieĭ de stat din Făgăraş, a dispărut, fără ca să i-se scie de urmă. El e provocat prin „Budapesti Közlöny“, să se presenteze. Fóea oficiósă scrie, că nu e adevĕrată scirea, că el ar fi defraudat 50.000 fl., ci numaĭ despre 1200 fl. nu a dat samă, şi aceştia încă sînt asiguraţi. Probabil, că Maurovich a trecut în România. Un lucru e neesplicabil: dacă lucrurile sînt în ordine, pentru ce a dispărut Maurovich?

Pulszky Károly érăşi nebun. Faĭmosul Pulszky Károly, care a păgubit statul cam cu ½ milion fl. la procurarea de tablouri pentru museul naţional din Budapesta, din partea tableĭ reg. a fost declarat de incapabil de a raţiocina. Curia a întărit acum sentenţa acésta, cu tóte că la timpul sĕŭ maĭ multe autorităţi medicale aŭ declarat pe Pulszky de om cu mintea întrégă.

Esploatarea prin străinĭ. Societăţile de asigurare străine se înmulţesc şi în Ungaria ca ciupercile. Ele aŭ agenţi isteţi, carĭ se pricep la reclam, promit favoruri fabulóse asiguraţilor şi prin acésta câştigă pe fórte mulţi. După câte un an doĭ asiguratul vĕḑêndu-se amăgit în aşteptările sale abzice de asigurare ĕră societatea rĕmâne cu câştig curat de sute de miĭ. Pe tóte societăţile de acéstă natură se pare, că le întrece societatea americană „New-York“, la care, pe cum s'a esprimat deputatul Polonyi în şedinţa dietală din 19 a c., sînt la ordinea zileĭ înşelăciunile, mituirile şi falsificarea bilanţuluĭ, ca ast fel asiguraţiĭ să nu cunóscă starea reală a societăţiĭ. Despre şarlatania agenţilor de la acéstă societate Polonyi produce probe. Pe lângă acésta societatea „New-York“ înşélă şi statul plătind dare fórte mică în raport cu veniturile colosale, ce le are în Ungaria. Directorul societăţiĭ pentru Ungaria e deputatul guvernamental Arányi (Aufricht) Miksa. El e tot de o dată şi agent principal al societăţiĭ având un venit curat de 60.000 fl. Cu tóte acestea plătesce contribuţiune numaĭ 276 fl. Economiĭ plătesc în dărĭ aprópe jumătate din veniturile lor, şi dacă nu pot plăti, vine esecuţia cea neîndurată, pe când străiniĭ, carĭ aŭ protectorĭ între deputaţĭ, esploatéză şi statul şi pe singuraticiĭ cetăţenĭ.

Casurĭ de mórte *Lazar Huza*, protopop onor., notar şi asesor consistorial, a repausat în 24 a c. în al 66-lea an al etăţiĭ şi al 39-lea al preoţieĭ. — *Alesandru Bulint*, preot în Sân-Mărtinul deşert, a repausat în 6 a c. în etate de 58 anĭ şi aĭ preoţieĭ 34 anĭ.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturii creștine.

(Continuare.)

Vestita controversă, care s'a fost născut încă în vécul al doilea cu privire la înfățișarea esternă a Mântuitoriului, nicĭ de cum nu eschide un tip tradițional de frumsétă ideală, ci ea dovedesce numaĭ aceea, că tradiția acésta nu s'a păstrat pretutindenea într'o formă, ci numaĭ în ținuturĭ singuratice, așa maĭ ales în comuna romană, carea avu legăturĭ felurite și necontenite cu Orientul. Păstrarea acésta a tradițieĭ în comuna creștină din Roma o dovedesc monumentele, cele ce s'aŭ păstrat. Sciut e, că Origene, s. Iustin, Clemente din Alesandria, maĭ apoĭ ss. Basiliŭ, Ciril și alțĭ scriitorĭ bisericescĭ nutresc părerea, că Mântuitoriul îndemnat de umilință și-a însușit o înfățișare de rînd și nefrumósă. [1]) Origene cu tóte acestea respinge observările lui Cels îndreptate împotriva înfățișăriĭ Mântuitoriului și accentuéză, că Christos adevĕrat că a fost nefrumos, dară înfățișarea lui totuși nu a fost ordinară. Origene însu-și crede, că Isus se arĕta fiesce căruĭ om așa, pe cum pretindea binele omuluĭ: strălucit a apărut Apostolilor cu prilejul schimbăriĭ la față, ér de altmintrea ne dă Scriptura, să înțelegem, că înfățișarea esternă a lui nu a fost frumósă. De o dată cu triumful învĕțăturiĭ creștine asupra politeismuluĭ și cu încetarea pericoluluĭ recăderiĭ în idololatrie se schimbă și închipuirile acestea: ele s'aŭ fost născut parte din starea de asuprire a creștinilor și din neîncetata privire a lor spre patria promisiuniĭ și glorificăriĭ, parte din esplicarea greșită a celebreĭ profețiĭ de la Isaie 53, 1—3. Din ce în ce dobîndesce tot maĭ multă aprețiare ps. 44 cu descrierea lui Mesia: „Împodobit cu frumsétă maĭ mult de cât fiiĭ ómenilor; vĕrsatu-s'a dar în buzele tale.“ De aceea s. Ieronim, s. Gregoriŭ de Nisa, s. Ambrosiŭ, s. Augustin, s. Ioan Chrisostom, Teodoret privesc frumsétа trupéscă a Mântuitoriului ca un lucru, carele e de la sine înțeles. „Nu era vrednic de admirare, numaĭ când făcea minuni,“ așa zice s. Ioan Chrisostom, „ci și când privia omul la el, și atuncia era plin de amabilitate. Acésta a voit profetul, să o esprime, când a cântat: Tu eștĭ cel maĭ frumos între fiiĭ ómenilor. Ĕră când Isaie ne încredințéză: Nu are chip el, nicĭ mărire, grăesce despre ceea ce s'a întîmplat pe vremea patimilor lui, despre maltractarea, carea a răbdat-o atîrnând pe cruce, și despre umilirea, carea a suferit-o pretutindenea în tótă viața sa.“ [2]) „Dacă nu ar fi avut și în față și în ochĭ óre ce ceresc,“ așa ne asigură s. Ieronim, „Apostoliĭ nicĭ când nu ar fi mers după el.“ Ĕră airia scrie: „A bună samă strălucirea și maiestatea dumnezeiriĭ ascunse, carea strălucia și în fața omenéscă, a putut, să atragă la sine pe ceia ce-l vedeaŭ.“ [3]) Aceea-și părere o nutresce și s. Augustin, dară cu o cale îndreptă luarea a minte a cetitorilor sĕĭ la schimbarea, ce a resultat la diferitele popóre cu privire la tipul lui Christos. Dară pe lângă tóte diferințele închipuirilor totuși nu póte să nu se observe, că scirile tradiționale, carĭ ni-s'aŭ păstrat cu privire la înfățișarea esternă a lui Christos, sémănă atât între olaltă cât și cu monumentele, cele ce s'aŭ conservat.

La adevĕrată hîdime, carea se légă numaĭ de espresiunea rĕului, firesce că nu s'aŭ gândit nicĭ aceĭ Părinți, carĭ aŭ susținut, că lui Christos i-a lipsit óre ce din forma regulată a feței. Căcĭ adevĕrata hîdime e proprie numaĭ zidiriĭ cuvîntătóre căḑute, și o față și maĭ puțin frumósă și regulată spiritul, carele locuesce într'însa, încă o clarifică și o face armonióză. Așa părerea lui Origene, carea o susține împotriva lui Cels, e aceea, că înfățișarea esternă a lui Christos adevĕrat că nu a fost perfectă, dară că espresiunea feței lui cu tóte acestea totuși a fost cerésca și nobilă, și părerea acésta a lui Origene are, să se privéscă de a tuturor celor alalțĭ dintre Părinți, carĭ aŭ voit, să potențeze umilința Mântuitoriului până la acest grad de lipsire proprie. De altmintrea e de observat, că s. Ieronim, carele a petrecut multă vreme în Palestina, apĕră cu multă energie părerea, că Christos a fost frumos; el acésta o face a bună samă cunoscênd tradiția țĕriĭ celeĭ sfinte referitóre la înfățișarea esternă a Mântuitoriului.

Raporturile acelea despre înfățișarea esternă a Mântuitoriului, carĭ aŭ ajuns până la noĭ, cuprind a bună samă tradiția acésta împreunată și întărită cu reminiscințe legate de icóne maĭ vechĭ. Cunoscuta epistolă a lui Lentul, a unuĭ antecesor pretins, dară neadevĕrat al lui Ponțiŭ Pilat, póte că se derivă de pe timpul lui Dioclețian, și nu sufere îndoélă, că a scris-o un creștin. Espresiunile, carĭ se cuprind într'însa, sînt adecă de așa, cât nicĭ de cum nu a putut, să le scrie un procurator roman. În forma eĭ de astăzĭ epistola acésta a ieșit la ivélă maĭ întâiŭ în ediția cea maĭ veche a scrierilor s. Anselm de Canterbury, așa dară pe la sfârșitul véculuĭ al XV-lea. [1]) Altă descriere găsim într'o epistolă îndreptată cătră împĕratul bizantin Teofil din vécul al VIII-lea. Epistola va să fie a s. Ioan din Damasc, însе nu e autentică. Altă descriere maĭ găsim la istoriograful bisericesc grecesc Nicefor Calist din vécul al XIV-lea. Epistola pretinsuluĭ procurator Lentul e acésta:

„În timpurile acestea a pășit în publicitate un bărbat, carele trăesce încă, înzestrat cu mare bogăție de putere: numele lui e Isus Christos. Ómeniĭ îl țin de profet puternic, învĕțăceiĭ lui îl numesc Fiul lui Dumnezeŭ. El înviéză morțĭ și vindecă bolnavĭ de tot felul de bóle. El e înalt de stat și bine făcut, fața lui e seriósă și plină de dignitate, deșteptând iubire și reverință de o dată. Pĕrul capuluĭ lui, pe la mijloc cărărit după obiceiul Nazarinenilor, e în fața vinuluĭ, atîrnă de la urechĭ până pe umerĭ curgênd preste eĭ la vale și e creț și lucitoriŭ. Fruntea lui e netedă și limpede, fața lui e fără pată și puțintel roșită, espresiunea eĭ e nobilă și cuceritóre. Nasul și gura sînt desevârșite, barba e plină, la mijloc împărțită și de fața pĕruluĭ capuluĭ. Ochiĭ lui sînt vineți întunecațĭ și strălucitorĭ: când mustră și cértă, ómeniĭ trebue să se témă de el, și când învață și admoniéză, limba lui e plină de farmec și de iubire. Frumsétă și maiestate admirabilă sînt unite în fața lui. Nimenĭ nu l-a vĕḑut, să fie rîs vre o dată, dar l-aŭ vĕḑut plângênd. Apariția lui e sublimă, mânile lui sînt bine făcute, brațele lui sînt frumos formate. Cuvîntarea lui e scurtă, seriósă și ponderósă. El e cel maĭ frumos dintre fiiĭ ómenilor.“

Descrierea acésta în sine privită e espresivă, în parte e chiar mișcătóre. E vĕdită silința eĭ de a îmbrăca în cuvinte potrivite, ceea ce e suprapămîntesc în Christos. Dară ea totuși lasă deschise încă multe întrebărĭ cu privire la forma nasuluĭ, a guriĭ și a ochilor, și îĭ lipsesc decĭ încă multe, pentru ca ea să fie model pe sama unuĭ portret. Cuvintele eĭ cele maĭ de pe urmă sînt împrumutate fără îndoélă din ps. 44 și în gura unuĭ Roman păgân nicĭ de cum nu se pot închipui; dară ele totuși ne spun, că descrierea acésta s'a scris pe vremea aceea, în care controversa amintită maĭ la deal a fost vióie, și ps. 44 a început a se manținé în dreptul sĕŭ. De altmintrea o descriere de felul acesta, proiectată de o parte fără de acurătate artistică, dar de altă parte cu simțirea vióie a impresieĭ personale, nicĭ nu e cu putință, fără ca ea să se întemeieze pe tradiție, așa dară fără ca să corĕspundă adevĕruluĭ istoric. Cunoscința unor icóne vechĭ încă nu ar fi de ajuns, pentru ca să proiecteze un tip așa de caracteristic și suprapămîntesc, care se deosebesce așa de mult de idealurile arteĭ păgâne antice. Póte că pe temeiul acesteĭ descrierĭ s'aŭ gătit la porunca lui Constantin M. icónele acelea, după carĭ s'a făcut în mosaicul din Agia Sofia una dintre icónele cele maĭ frumóse ale lui Christos.

O asemenea descriere ca a lui Lentul găsim și între scrierile s. Ioan din Damasc în epistola cătră împĕratul bizantin Teofil. Auctorul epistoleĭ, carele de altmintrea nu e s. Ioan, ci e necunoscut, zice:

---

[1]) Orig. adv. Cels. VI, 75; s. Iust. Dial. c. Tr. 88—88; Clem Alex. Paedag. l. III. c. 1; Strom. l. III; Tert. adv. Jud. XIV; de carne Christi IX.

[2]) Opp. T. V. p. 162. ed Montf.

[3]) In Matth. I, 9

[1]) Gabler, De autenthia epistolae P. Lentuli ad senat. Rom. de Jesu Christo scriptae, Jenae 1819; id., Spicilegium observationum ad ep. P. Lentuli, Jenae 1822; Reiske, De imaginibus Christi, Jenae 1685; Carpzovius, De oris et corporis Jesu Christi forma, Helmstadii 1774; Fabricius, Cod. apocryph. N. T., Hamburgi 1783. pars I. p. 301.

„Mântuitoriul a avut statură maiestósă, cam de şese urme, şi a semênat cu mamă-sa; ochiĭ luĭ aŭ fost frumoşi, nasul ĭ-a fost oblu pĕrul capuluĭ ĭ-a fost creţ, sprîncenele dese, barba întunecată, colórea feţeĭ gingaşă şi asemenea celeĭ a mameĭ sale în faţa grâuluĭ. Degetele ĭ-aŭ fost lungurеţe, glasul sonor. graiul amabil. statul puţintel plecat. Constantin M. a rînduit, să-l depingă aşa, pe cum l-aŭ descris raportoriĭ ceĭ vechĭ.“ [1])

În Apus găsim la o sută de anĭ maĭ târziŭ în viaţa s. Ansgar scrisă de s. Rembert învĕţăcelul şi următoriul luĭ în archiepiscopia de Hamburg o vedenie descrisă în chipul următoriŭ:

„A întrat prin uşe un bărbat de stat înalt, îmbrăcat după obicеiul jidovesc, cu faţă plină de dignitate, din ochiĭ căruia strălucia lumina dumnezeiriĭ asemenea uneĭ flacărĭ de foc. Când acela a privit la el, pe loc a cunoscut pe Domnul Christos, a alergat înainte şi s'a aruncat la piciórele luĭ; şi în vreme ce zăcu aşa pe faţa sa, Domnul îĭ porunci, să se scóle, şi pe când sta umilit înaintea luĭ şi pentru estraordinara strălucire a ochilor luĭ nu putea, să privéscă la el, Domnul îl agrăi cu glas cuceritoriŭ.“ [2])

[1]) Opp. T. I. ed. Lequien, Paris. 1712. p. 631.

[2]) Acta ord. s. Bened. T. VI Vita s. Anscharii. Cfr. Didron, Icon. chrét. p. 255.

Raportul luĭ Nicefor e acesta: „Înfăţişarea Domnuluĭ nostru Isus Christos, pe cum ni-s'a străpus de la înaintaşiĭ nostri, cuprinsă într'o icónă a fost cam acésta: El a fost maĭ înalt de şepte palme şi a fost în flórea frumseţeĭ bărbătescĭ. Pĕrul capuluĭ ĭ-a fost murgiŭ, nu prea bogat şi ceva încreţit. Sprîncenele ĭ-aŭ fost întunecate şi nu încovoiate, ochiĭ ĭ-aŭ fost vineţi în faţa măriĭ jucând în murg, frumoşi, nasul ĭ-a fost puternic, pĕrul bărbiĭ ĭ-a fost blond şi nu atîrna prea tare în jos; dară pĕrul capuluĭ îĭ era lung, căcĭ fórfecĭ nu l-aŭ atins şi nicĭ mână omenéscă a fară de cea a mameĭ luĭ în pruncia luĭ. Céfa îĭ era puţintel plecată aşa, că purtarea trupuluĭ părea a nu fi de tot dréptă. Faţa nu-ĭ era rotundă, ci ovală asemenea celeĭ a mameĭ luĭ, în faţa grâuluĭ şi puţintel roşită: pe ea reşedeaŭ maiestate şi spirit, blândeţă şi milă, ĕră întru tóte era el asemenea dumnezeescĭ şi nepĕtateĭ sale mame.“ [1])

(Va urma.)

[1]) Hist. eccl. ed. Paris. I. c. 40.

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„S'a descoperit o conjuraţiune. Pilat voesce, să acopere spesele noului acuaduct din vistieria templului.“

„Ce? Din vistieria cea sfîntă?“

Eĭ repetară întrebarea privind cu ochĭ schinteitorĭ.

„E corban, — sînt baniĭ luĭ Dumnezeŭ. Îndrăznéscă numaĭ a se atinge şi numaĭ de un şechel din eĭ!“

„Veniţĭ!“ strigă solul. „Procesiunea trebue, că a trecut acuma puntea. Întrégă cetatea curge acolo. Póte, că vor avé lipsă de noĭ. Grăbiţĭ.“

„Gândul şi fapta le-a fost una. Eĭ lăpĕdară îute haĭnele cele de prisos, şi întrégă céta sta cu capetele descoperite, în haĭna aceea scurtă şi fără de mâneci. carea se obiciuiaŭ a o purta ca secerătorĭ la câmp, ca marinarĭ pe luntre, în haĭna aceea, în care urcaŭ colniciĭ mergênd în urma turmelor, în care — nebăgênd în samă arşiţa sórelui — culegeaŭ strugurиĭ ceĭ copţi. Îşi strînseră brînele încă şi maĭ tare şi apoĭ ziseră: „Sîntem gata.“

Acuma îĭ agrăi Ben Hur.

„Bărbaţi Galileenĭ,“ zise el, „eŭ sînt un fiŭ al luĭ Ĭuda. Veţĭ, să mĕ primiţĭ în tovărăşia vóstră?“

„Póte va ajunge lucrul la luptă,“ replicară eĭ.

„O, nu voiŭ fi eŭ cel dintâiŭ, care va fugi.“

Răspunsul le plăcu, şi solul zise: „Parĭ a fi tare; vino cu noĭ!“

Ben Hur îşi depuse haĭna superióră.

„Credeţĭ, că vom avé, să luptăm?“ întrebă liniştit strîngêndu-şi maĭ bine brîul.

„Da!“

„Cu cine?“

„Cu paza.“

„Cu legionariĭ?“

„În cine altul s'ar şi încrede un Roman?“

„Cu ce veţĭ, să vĕ luptaţĭ?“

Eĭ priviră la el tăcênd.

„Eĭ bine,“ zise el, „vom face, ce putem. Înse n'ar fi óre maĭ bine, dacă ne-am alege un conducĕtoriŭ? Legionariĭ tot de una aŭ unul şi pentru aceea pot lucra toţĭ ca unul.“

Galileenĭ priviră la el ulmiţĭ, ca şi cum idea acésta le-ar fi nóuă.

„Cel puţin să ne promitem unul altuia, că vom, să stăm la olaltă,“ zise el. „Eŭ sînt gata a o face, dacă şi voĭ sînteţĭ gata.“

„Da, să mergem!“

Ospĕtăria, pe cum scim deja, se afla în Besetha, în cetatea nóuă, şi pentru a ajunge la pretoriŭ, — cu care nume îngânfat numiră Romanĭĭ palaţul luĭ Irod de pe muntele Sion, — céta trebuia să trécă prin ţinutul maĭ adânc către méză nópte şi apus de la templu. Prin străduĭ, — de cum va eraŭ vrednice de numirea acésta, — carĭ duceaŭ de la méză nópte către méză zi şi eraŭ încrucişate de uliţĭ miserabile, se duseră cu de grab în jurul cartieruluĭ Acra la turnul Mariameĭ, de unde maĭ era numaĭ puţină cale până la pórta înălţimilor fortificate. În drum întâlniră mulţĭ ómenĭ, pe carĭ de asemenea îĭ înfuria vestea despre intenţionata profanare. Când ajunseră în sfîrşit la pórta pretoriului, procesiunea bĕtrânilor şi cărturarilor întrase deja. Mult popor întrase cu eĭ, pe când o mulţime încă şi maĭ mare sta a fară lărmuind.

Un sutaş ţinea ocupată întrarea cu o cétă, carea se postase în armatură sub strălucitul arc de marmoră. Razele sórelui cădeaŭ ferbinţĭ pe coifurile şi scuturile ostaşilor, dară eĭ staŭ nemişcaţĭ în şir, arĕtând tot atâta nepăsare faţă cu arşiţa sórelui ca şi faţă cu furia plebeĭ. Prin pórta de bronz cea deschisă curgea un rîŭ de ómenĭ în lăuntru; puţinĭ veniaŭ a fară.

„Ce se întîmplă acolo în lăuntru?“ întrebă un Galilean de la unul, care ĭeşia a fară.

„Nimica,“ fu răspunsul. „Rabiniĭ staŭ înaintea uşiĭ palaţuluĭ şi cer, să vadă pe Pilat. El le-a răspuns, că nu va ĭeşi. Eĭ aŭ trimis pe unul în lăuntru, ca să-ĭ spună, că eĭ nu se vor depărta, până nu-ĭ va asculta. Acuma aştéptă.“

„Să mergem în lăuntru,“ zise Ben Hur în chipul sĕŭ liniştit. El vedea, ceea ce soţiĭ luĭ póte că nu vedeaŭ, el vedea, că nu esistă numaĭ o divergінţă între zoritorĭ şi între procuratorul, ci că e vorbă de aceea, că a cuĭ voinţă va învinge.

În lăuntrul porţiĭ era un şir de arborĭ verdĭ, şi de desubtul lor eraŭ lăviţĭ de şedut. Ómeniĭ mergênd şi venind ocoliaŭ cu multă grije umbra, ce o aruncaŭ arboriĭ aceştia pe pardoséla cea albă, căcĭ orĭ cât de straniŭ s'ar păré, o regulă rabinică, după cum spuneaŭ, isvorîtă din lege nu permitea verdeţă de plante între zidurile Ĭerusalimuluĭ. Până şi înţeleptul împĕrat, aşa spuneaŭ, a fost nevoit, să sădéscă colo jos în vale în jurul fântâniĭ En-Rogel grădina pe sama miresеĭ sale egiptene.

Prin corónele arborilor licuria frontul palaţuluĭ. Ómeniĭ porniră în drépta şi după caţĭ va paşĭ ajunseră pe un spaţ larg în patru unghiuri, în a cărui lature apusană era clădirea residenţială a procuratoruluĭ. O mulţime întĕrîtată umplea spaţul. Privirile tuturor eraŭ îndreptate spre un portic, care era de-asupra uneĭ porţĭ închise. De desubtul porticuluĭ era postat alt şir de legionarĭ.

Mulţimea era aşa de désă, cât prietiniĭ nu ar fi putut pătrunde înainte, chiar şi dacă ar fi dorit-o. De aceea rĕmaseră în fund ca privitorĭ atenţĭ aĭ celor ce se întîmplaŭ. La portic vĕdură turbanele înalte ale rabinilor, a căror nerăbdare din când în când se împărtăşia şi mulţimiĭ din dosul lor. A dese orĭ se audia strigarea: „Pilate, de eştĭ procurator, ieşĭ a fară! Ieşĭ a fară!“

O dată un om, carele ĭeşia, se îmbulzi prin mulţime. Faţa luĭ era roşită de mânie.

„Israil aci nu cumpĕnesce,“ zise cu glas tare. „Pe pământul acesta sfînt noĭ nu sîntem alta de cât câniĭ Romeĭ.“

„Gândescĭ, că nu va ieşi?“

„Să ĭese? Nu a refusat de treĭ orĭ?“

„Ce vor face rabiniĭ?“

„Ceea ce aŭ făcut în Cesarea, — vor petrece aci, până când îĭ va asculta.“

„Nu va îndrăzni, să se atingă de vistierie, nu e aşa?“ întrebă unul din Galileenĭ.

„Cine ar puté, să o spună? Aŭ nu un Roman a spurcat chiar şi sfînta sfintelor? Este óre ce, ce să fie Romanilor sfînt?“

Trecuse o óră, şi de şi Pilat nu se îndură a le da răspuns, rabiniĭ totuşi rĕmaseră la postul lor, şi tot asemenea şi mulţimea. Sosi nóptea. Ea aduse o ploiţă de la apus, dară nu aduse nicĭ o schimbare a situaţieĭ a fară de aceea, că mulţimea crescuse şi se făcuse maĭ lărmuitóre, şi că mânia şi amărăciunea lor se potenţase. Aprópe neîncetat strigaŭ: „Ieşĭ a fară! Ieşĭ a fară!“ une oria cu variaţiĭ, carĭ nu vĕdiaŭ respect. Ben Hur într'aceea ţinu la olaltă pe prietiniĭ sĕĭ. Eĭ

nutria părerea, că superbia Romanului în sfârşit va triumfa asupra cumiuţiei lui, şi că sfârşitul nu mai póte fi de parte. Pilat aştepta numai aceea, ca poporul să-i dea un motiv de a aplica forţă.

Şi în dată şi sosi sfârşitul. În mijlocul adunării se auḑi sgomotul de lovituri, după cari pe loc urmaŭ strigăte de durere şi o revoltare grozavă. Venerabilii bărbaţi de din aintea porticului se întórseră turburaţi. Poporul din fund se îmbulḑi mai întâiŭ înainte, cei din mijloc cercaŭ să ieşe a fară, şi câtă vă vreme era grozavă apĕsarea forţelor, celor ce lucraŭ una împotriva celei alalte. Mii de glasuri sunară de o dată sciricind causa lărmii. Fiind că nimeni nu avea răgaz, ca să răspundă, surprinderea repede se schimbă în consternare şi spaimă.

Ben Hur îşi păstră liniştea.

„Tu nu poţi vedé nimica?“ întrebă pe unul din Galileeni.

„Nu.“

„Te voiŭ ridica în sus!“

Îl cuprinse cu braţele şi-l ridică cu tótă forţa.

„Ce se întîmplă acolo?“

„Acum vĕḑ,“ zise omul. „Mai mulţi inşi sînt înarmaţi cu ciomege şi lovesc în popor. Ei sînt îmbrăcaţi ca Iudeii.“

„Cine sînt ei?“

„Romani, pe cât de adevĕrat e, că e viŭ Domnul! Romani travestiţi. Ciomegele lor sbóră ca nisce îmblăciĭ! Étă, chiar acuma vĕḑuĭ, cum aŭ oborît jos pe un rabin, — pe un om bĕtrân! Ei nu cruţă pe nimeni!“

Ben Hur îl lăsă jos.

„Bărbaţi Galileeni,“ zise el, „acésta e o apucătură a lui Pilat. Dacă veţi face acuma, ce vĕ spun eŭ, vom găta şi cu ceĭ cu ciomegele.“

În oméni se trezi spiritul galilean.

„Da, da!“ răspunseră ei.

„Să mergem în apoi colo la arboriĭ de la pórtă; póte că vom afla, că plantaţiunea lui Irod, de şi e împotriva legii, totuşi îşi are partea sa bună. Veniţi!“

Ei alergară în apoi, pe cât de iute putură, şi rupseră cu puteri unite rami mari din arbori. Aşa eraŭ în câte va clipe întrarmaţi. Când se întórseră, se întîlniră la colţul spaţului cu mulţimea, carea se îmbulḑia cu grabă nebună spre pórtă. În apoia ei larma ţinu mai de parte, — o mestecătură de shierături, gemete şi blăstĕmuri.

„Lângă zid!“ strigă Ben Hur cu glas tare. „Lângă zid! Aşteptaţi, până va fi trecut mulţimea!“

Lipindu-se de zid scăpară de năvala mulţimii şi merseră mereŭ înainte, până ajunseră pe spaţ.

„Acuma ţineţi-vĕ de olaltă şi veniţi după mine!“

Clipa acésta făcu pe Ben Hur conducĕtoriŭ al micei cete, şi când se aruncă în mijlocul mulţimii. carea fugia, soţii lui se închiară în urma lui în o cĕtă strînsă. Şi când Romanii. earĭ oboriaŭ poporul cu ciomegele sale la pământ şi într'aceea îşi mai făceaŭ haz de el, ajunseră în luptă pept la pept cu Galileenii îndemânaticĭ, dornicĭ de luptă şi întrarmaţi ca şiei. atuncia suprinderea îi cuprinse pe ei. Căci strigătul contrarilor lor era puternic şi furios. loviturile ciomegelor lor eraŭ iuţi şi omorîtóre, năvala lor era aşa de grozavă, pe cum putea, să o facă numai ura. Nimeni nu isprăvia partea sa aşa de bine ca Ben Hur, căruia isteţimea lui îi prindea minunat de bine. Căci el nu scia numai să lovéscă şi să se apere; braţul lui cel lung, mişcările lui cele iuţi, forţa lui cea fără pereche îi dobîndiaŭ în fiesce care ciocnire învingerea. El era de o dată luptătoriŭ şi conducĕtoriŭ. Ciomagul, care-l învîrtia el, avea o lungime şi greutate măricică; aşa era de ajuns o singură lovitură pentru fiesce care contrariŭ. Pe lângă aceea pe cum se părea. urmăria el cu luare a minte şi fiesce care luptă a prietinilor sĕi şi avea capabilitatea de a fi în clipa potrivită chiar acolo, unde era mai mare lipsa lui. Strigarea lui de luptă însufleţia pe soţii lui şi băga spaimă în inimici. Când Romanii se vĕḑură ast fel surprinşi şi aflară aşa de fără de veste împotrivire, mai întâiŭ se retraseră mereŭ, ér în sfârşit se întórseră şi fugiră cătră portic. Furioşii Galileeni voiaŭ, să-i urmărésca până la trepte, înse Ben Hur judecând cu minte îi opri.

„Opriţi-vĕ, ómenilor!“ zise el. „Sutaşul de colo vine cu paza. Ei aŭ săbii şi scuturi; noi nu putem, să ne luptăm cu ei. Noi am isprăvit partea nóstră; acuma să ne întórcem şi să ieşim prin pórtă a fară, până ne e cu putinţă.“

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut

Calendarul „Unirii“

pe 1898 Anul II

cu următorul cuprins bogat şi interesant:

Cronologie, Serbătorile, Regentul, Întunecimi, Anotimpuri, Umblarea timpului, Lunile cu poveţe economice şi semne de timp. Regenţii europeni. *Şematismul provinţei mitropolitane de Alba Iulia* cu specificarea parochiilor în românesce şi ungurésce şi cu posta ultimă şi a parochilor, cum şi a diferitelor dicasterii.

Michail Pavel, episcopul de Orade, schiţă biografică (cu un portret fórte succes). *„Christos a înviat“*, poesie de Al. Vlăhuţă. *George Coşbuc* (cu portret) note biografice şi trei poesii: *Epigramă* (în vrîsta de 12 ani), *Pe cerĕ* (de 14 ani) şi *Beda* (din 1886). *Ales. Bohăţel*, biografie şi portret. *Cisme de 'mprumut* şi *S'a turcitu-se bĕtrînul*, anecdote bazilĭ de Th. D. Speranţă. *Glume. Morţii nostri* (bărbaţii gr. cat. fruntaşi morţi în 1897) cu portretul *br. David Urs* şi *Iosif Hossu*. *Sfaturi*. Posta. Scala timbrelor. Tîrgurile. Inserţiuni.

Din acest cuprins orî cine se póte convinge, că acest **Călindar** *e cel mai potrivit şi mai bun pentru preoţimea nóstră gr. cat. în special.*

Preţul unui exemplar 35 cr. cu porto 40 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecesci* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenţei Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar mai vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îi impune datorinţa strictă de a studia mai adânc misteriile sfintei nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopesci şi pentru cele parochiale, orî unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largi ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Ciceron despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Sîntem informaţi, că dl editor *venitul curat al acestei publicaţiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Euchologiu

ediţiunea **a dóua**, revĕḑută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8⁰ mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparit frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, éra legat în pele tare fl. 3 80.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

---

(11) 1 – 1

Anunţ de esarendare.

Bunul comasat de la *Cenade* (Szász-Csanád), proprietatea *fundaţiunii Şuluţane* din Blaş, constătător:

a) 500 jugĕre catastrale arător;
b) 235 „ „ fânaţ;
c) 86 „ „ păşune;
d) 3½ „ „ vie;
e) curte nobilitară cu edificiŭ de locuit;
f) tóte superedificatele necesare în tablă pe hotar;
g) fund instruct corĕspundĕtor, constătător din boi, vaci, viţel, porci, oi şi recuisite economice.

Se va da în arîndă pe calea licitaţiunii publice pe periodul de 6 ani *începĕnd din 24 Aprilie 1898 până în 24 Aprilie 1904.*

Licitaţiunea se va ţinĕ în *Blaş la 5 Aprilie st. n. 1898, la 10 óre a. m. în cancelaria advocaţială din curtea metropolitană.*

Preţul de strigare va fi 3000 fl., ér după preţul fondului instruct se va plăti anual 5%.

Doritorii de a licita aŭ a depune ca vadiŭ 10% de la suma de esclamare.

Oferte sigilate şi înaintate subscrisului advocat până la începerea licitaţiunii verbale încă se vor lua în considerare, dacă vor fi provĕḑute cu vadiul de 10%, şi oferenţii vor declara, că cunosc cuprinsul condiţiunilor de licitare.

Condiţiunile de licitare se pot vedé în cancelaria subscrisului.

Blaş în 17 Martie 1898.

Vasiliŭ Oltean
advocat archidiecesan.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 2 April 1898. Numĕrul 13.

Ajutóre de la stat pentru şcoli.

De când s'a înfiinţat „Unirea", tot de una am militat pentru principiul, că şcolile nóstre confesionale trebue să le susţinem din puterile bisericii şi naţiunii nóstre, şi nicĭ de cum să nu recurgem la ajutor de la guvern.

Dacă ajutorul de la stat ni-s'ar da fără de condiţiuni periculóse pentru caractĕrul confesional şi românesc al şcolilor nóstre, n'am avé nimica în contră. Dar când vedem, că guvernul prin ajutorul de stat vre, să se facă stăpân pe şcolile românescĭ şi să le esploateze spre scopurĭ politice periculóse pentru esistinţa nóstră bisericéscă şi naţională, orĭ cine va aproba ţinuta „Unirii" în cestiunea acésta vitală, cu atât mai vîrtos, că ea este în deplin acord cu principiile depuse în admirabila epistolă pastorală, pe care episcopatul Provinţeĭ mitropolitane de Alba Iulia şi Făgăraş a îndreptat-o cătră clerul şi poporul credincios în 1 Martie 1892, în care ne-a învĕţat, conform principiilor creştine, cum trebue, să ne crescem tinerimea.

Se vede înse, că unii şi-aŭ uĭtat cu totul de salutarele învĕţăturĭ cuprinse în pastorala amintită, căcĭ alt cum nu s'ar ivi tot mai des dorinţele de a recurge la ajutor de stat pentru şcolile nóstre, ci din contră s'ar potenţa nisuinţele de a le susţiné numaĭ şi numaĭ din puterile nóstre naţionale şi bisericesci. Tocmaĭ pentru acésta Clerul nostru ar trebui, să ĭea érăşi în mână pastorala episcopatuluĭ, să o recetéscă şi studieze şi să o publice şi esplice şi poporuluĭ cât se póte mai des în sfînta biserică, pentru ca principiile dintr'însa să se prefacă în consciinţa nóstră a tuturor, de la care nicĭ un fel de ispite şi amăgirĭ să nu ne pótă abate.

Este de sigur lucru greŭ şi anevoios a validita principiul, că şcolile nóstre între împrejurările de astăzĭ trebue să le susţinem fără de ajutor de la stat. Greutatea este cu atât mai mare, cu cât nicĭ aceia, de la carĭ îndreptăţiţi sîntem a cere şi aştepta ajutor, nu ne spriginesc de ajuns.

Este sciut, cât de huĭduiţi aŭ fost şi „Unirea" şi unii bărbaţi de aĭ nostri, carĭ aŭ avut cutezarea a zice, că ajutorarea şcolilor românescĭ prin „Asociaţiune" este o problemă cu mult mai actuală, mai nobilă şi mai folositóre de cât înfiinţarea aşa numiteĭ case naţionale, care, — am dori, să ne înşelăm, — nu va fi muséŭ naţional, ci un loc splendid de convenire pentru societatea românéscă din Sibiŭ, de ce bisericile românescĭ şi naţiunea nóstră fórte puţin folos va avé.

Sciut este şi aceea, că aşa numita inteligínţă de la sate, care a devenit proprietară prin deposedarea ţĕranuluĭ român, în loc să spriginéscă şcóla română, nu a rare orĭ se subtrage de la orĭ ce sarcină pentru biserică şi şcólă şi zădărnicesce nisuinţele celor buni.

Ceea ce este înse şi mai dureros, cu tóte că superioritatea bisericéscă stăruesce şi inculcă cu tótă tăria, ca averile bisericescĭ şi şcolare să se administreze cu consciinţă dréptă şi să se sporéscă din zi în zi, totuşi nu s'a desrădăcinat pretutindenĭ obiceiul urît de a socoti acele averĭ sacre de proprietatea celor ce le administréză cu necredinţă.

Dacă mai adaugem la aceste greutăţi şi împrejurarea, că preoţii şi învĕţătoriĭ nu staŭ preste tot locul de şcólă aşa, în cât părinţii să vadă sporiul pruncilor lor în învĕţăturĭ folositóre şi în crescere creştinéscă, şi prin acésta se dă ansă, ca să se răcéscă zelul credincioşilor pentru şcólă, atuncĭ orĭ cine va recunósce, că marĭ sînt pedecile, carĭ noĭ inşi-ne le punem în calea esistinţeĭ şi înfloririi şcolilor românescĭ.

Cu tóte acestea noĭ şi acum susţinem, că tóte greutăţile acestea trebue să le învingem, şi la ajutor de stat să nu recurgem cu atâta uşurinţă, cum se face de comun.

Sufletul şcoliĭ este învĕţătoriul. Prin ajutor de stat înse chiar sufletul şcoliĭ ajunge în mâna de fer a guvernuluĭ, căcĭ acel ajutoriŭ nu se dă şcoliĭ, ca să-şĭ plătéscă învĕţătoriul, orĭ care ar fi acela, ci se dă pe numele şi la mâna învĕţătoriuluĭ, de la care ministrul îl subtrage, când ĭi place, şi mai vîrtos când nu-ĭ convine ţinuta politică a

---

Feuilleton.

Sinodul vicarial în Făgăraş.

Vicariatul Făgăraşuluĭ 28 Martie n. 1898.

În 23 Martie n. a. c. s'a ţinut Sinodul vicarial de primăvară sub presidiul Rsmuluĭ Domn Basiliŭ Raţ cu următoriul program: După celebrarea s. liturgiĭ a Presfinţitelor urméză şedinţa tot în s. biserică:

1. Se cântă „Împĕrate ceresc".
2. Deschiderea Sinoduluĭ.
3. Apelul nominal.
4. Electarea taxelor la fondul exactoratuluĭ archidiecesan pe 1898.
5. Ţinerea disertaţiunilor.
6. Alegerea de 2 preoţi disertanţi pe sinodul venitor de primăvară.
7. Se aleg 3 confesarĭ pentru ascultarea mărturisirilor.
8. Catastrul silvanal, producerea documentelor.
9. Conspectele despre restaurarea curatoratelor, unde s'a făcut.
10. Închiderea şedinţeĭ.

Reverendissimul Domn vicariŭ în un discurs plin de sentiment şi peste mĕsură instructiv a atins tóte momentele mai însemnate şi de actualitate, ce se referesc la s. biserică şi la ministriĭ eĭ, şi mai cu samă despre chemarea şi activitatea preotuluĭ, datorinţele, ce le are fie care creştin, dar mai ales preoţimea în aceste zile de a-şĭ curăţi consciinţa prin o mărturisire adevĕrată specificând cele 4 condiţiuni, ce se recer spre acésta, pe cum esaminarea consciinţeĭ, părerea de rĕŭ şi înfrângerea inimiĭ, propusul firm de a se îndrepta şi satisfacţiunea.

A spus şi motivul, ce l-a îndemnat să concheme sinodul în sĕptĕmâna a 4-a a s. Paresimĭ, pentru că aceea este sĕptĕmâna s. crucĭ, stindardul creştinismuluĭ. — Nu a putut lăsa neamintită împrejurarea, că preoţimea din vicariat a fost atât de preterată la împărţirea adiutuluĭ ordinar de stat şi a celuĭ estraordinar. Dă espresiune bucurieĭ, că preoţimea s'a presentat în numĕr aprópe complet, şi declară sinodul de deschis.

Tóte discursurile dînsuluĭ simte omul o mare plăcere a le asculta, dar acesta a făcut o deosebită impresiune, de óre ce nu a rĕmas a fără nimic din ceea ce ar fi trebuit să se zică.

Un membru mulţămindu-ĭ în numele sinoduluĭ pentru escelentul cuvînt de deschidere a făcut şi unele constatărĭ şi propunerĭ, carĭ s'ar puté resuma în următórele:

Spune, că urmărind cu atenţiune de mult timp mersul desbaterilor sinodale a primit convingerea, că numaĭ în acel cas s'ar mai puté desbate în sinod şi alte obiecte de interes general, dacă pe viitor preoţimea şĭ-ar împlini mai conscienţios datorinţele împreunate cu oficiul lor, ceea ce trebue să se recunóscă, s'ar puté face fără o silinţă deosebită, ca ast fel cu mult înainte de ţinerea sinoduluĭ, respective la terminele lor, agendele strict oficióse să fie subşternute, şi să nu mai fie atâtea restanţe, carĭ ne răpesc mult din timpul discusiunilor.

Prin acésta de o parte sĭ-ar puté uşura mult Ven. oficiŭ vicarial substernerea şi resolvarea agendelor, carĭ zilnic se tot sporesc; ér de altă parte şi preoţimea ar trece de acurată în împlinirea datorinţelor împreunate cu oficiul sĕŭ. Ba mai mult, am puté remunera măcar în parte nobilele silinţe ale Rsmuluĭ Domn Vicar, care ar puté şi ne-ar şi pune în acel cas la ordinea zileĭ şi obiecte de acelea, carĭ agită viaţa publică bisericéscă, şi alte lucrurĭ de interes pentru biserica nóstră, pe cum şi de acelea, carĭ se referesc de-a dreptul la esistinţa preoţimiĭ nóstre, şi

aceluia, ér ministrul uresce orĭ ce ţinută, care nu se pune în conflict cu interesele nóstre bisericescĭ şi naţionale.

Este decĭ evident, că esistinţa uneĭ şcolĭ ajutate de stat atîrnă în tot momentul de la arbitriul ministrului, saŭ dacă ea continuă a esista cu ajutor de la stat, este semn învederat, că prin învĕţătoriul eĭ servesce interese străine de ale bisericiĭ şi naţiuniĭ nóstre.

Şcolile ajutate de stat sînt aşa dară şcolĭ perdute pentru biserica şi naţiunea nóstră. Acésta o scie fórte bine ministrul şi de aceea este atât de liberal, adecă de darnic în ajutórele sale.

Dar şcolile ajutate de la stat ameninţă şi esistinţa celor alalte şcolĭ, carĭ până acum nu aŭ încă ajutorul acesta.

În dată ce poporul, care-şi susţine şcóla din puterile sale, vede, că în comuna vecină esistă şcólă cu ajutor de la stat, care nu impune credincioşilor de acolo aprópe nicĭ o sarcină, uşor cade în ispita, ca şi el să céră ast fel de ajutor. În chipul acesta în timp scurt maĭ în tóte comunele se vor ridica glasurĭ puternice, carĭ vor stărui pe lângă ajutor de stat cu atât maĭ vîrtos, că organele politice tot de una pot afla vre un miserabil, orĭ vre un primar şi jurat, care să aţiţe poporul în direcţiunea acésta periculósă. Vrênd nevrênd vom ajunge pe calea acésta acolo, în cât să nu maĭ avem maĭ nicĭ o şcólă, care să nu fie ajutată de la stat. Poporul se va desvĕţa de la contribuirile, cu carĭ a fost dedat de zecĭ de anĭ pentru şcóla sa confesională. Ér când rĕul acesta se va fi generalisat, va pute veni ministrul şi să zică: Ajutor de stat nu maĭ daŭ pentru şcolile confesionale! Poporul stricat va rĕspunde: Noĭ încă nu dăm maĭ mult pentru şcóla confesională, căcĭ nu avem de unde! Atunci apoĭ va trebui să licuidăm aşa, că în edificiile şcolare ridicate din crunta sudóre a poporuluĭ se vor instala şcolĭ comunale orĭ de stat, carĭ sînt sĕcure la rădăcina esistenţeĭ nóstre religióse şi naţionale.

Étă prăpastia, în care ne aruncăm lacomind după ajutóre de la stat.

Signalăm periclul şi de o dată adaugem, că numaĭ acea biserică şi numaĭ acea naţiune are viitor, care nu cere ajutor de la ceĭ ce-ĭ voesc perirea, ci numaĭ de la fiiĭ sĕĭ propriĭ.

Rĕspuns cuvenit. — Fóea neunită din Arad numită „Tribuna Poporuluĭ“ sub inscripţia „Propagandă papistaşă“ în numĕrul sĕŭ din 31 Martie ĭea act despre un articol al luĭ „Magyar Állam“ din 29 Martie. La articolul acesta „Tr. P.“ reflectézĕ:

„Între alte înţelepciunĭ încornorate, cu carĭ „Magyar Állam“ se năpustesce asupra bisericiĭ române greco-orientale, zice şi următórele:

„„Nu a nóstră chemare este, să îndemnăm pe greco-orientalĭ la propoveduirea „schismeĭ“, dar *repeţit facem atent pe clerul greco-catolic aflătoriŭ printre greco-orientalĭ, ca acuma să predice şi să instrueze maĭ mult de cât orĭ când până acum. Bine va fi, ca negligenţa orientalilor să o exploateze în interesul sfinteĭ unaţiĭ.*

„Inregistrăm acest îndemn al luĭ „M. Á.“ lăsând, ca ceĭ chemaţĭ să-l dea rĕspunsul cuvenit.“

Rĕspuns cuvenit? Ceĭ chemaţĭ?

Ceĭ chemaţĭ ar fi cercurile neunite hotărîtóre. Care să fie înse rĕspunsul cuvenit? Dóră nu cum va doresce „Tr. P.“, ca archiereiĭ neuniţĭ drept rĕspuns la cuvintele luĭ „M. Á.“ şi spre a pune stavilă „propagandeĭ papistaşe“ să trimită tuturor parochilor greco-catolicĭ celor aflătorĭ printre greco-orientalĭ un cercular, în care să le poruncéscă în chip sever, ca de acum înainte să nu maĭ predice şi să nu maĭ instrueze, orĭ apoĭ dacă totuşĭ nu pot, să se lase de năravul acesta, atunci cel puţin să suplinéscă negligenţa orientalilor predicând şi instruând în interesul sfinteĭ neunaţiĭ?

Aşa dară care să fie rĕspunsul cuvenit? Rĕspunsul la învinuirea, că preoţiĭ neuniţĭ sînt negligenţĭ în predicare? Dacă acest rĕspuns îl aştéptă „Tr. P.“, atuncia binevoéscă a lua în mână „Tel. Rom.“ din 24 Martie, şi într'însul va puté, să cetéscă cuvintele următóre:

„Amvonul la noĭ şi-a perdut din importanţa, ce-ĭ compete. În multe părţĭ e negligat şi părăsit, şi glasul predicator al preotuluĭ nu se aude numaĭ la sĕrbătorĭ domnescĭ.“

„Reducerea dăriĭ de pămînt.“ — Sub acest titul deputatul poporal Ştefan Rakovszky publică un articol în „M. Néplap“, în care recércă poporul, ca să céră de la dietă reducerea dăriĭ de pămînt şi întroducerea contribuţiuniĭ pe operaţiunile de bursă. Adresele cătră dietă să le presinte prin deputaţiĭ din cercurile respective. La timpul sĕŭ membriĭ partiduluĭ poporal vor cere votare nominală, ca să se vadă, carĭ deputaţĭ aŭ durere pentru miliónele de agricultorĭ, şi cărora le zace maĭ mult la inimă interesele câtor va miĭ de Jidanĭ de la bursa.

Liberaliĭ deja s'aŭ declarat în contra acesteĭ mişcărĭ începute de partidul poporal acusându-l, că se folosesce de ea ca de un mijloc de agitaţie. Ar trebui înse, să recunóscă o dată şi liberaliĭ, că socialismul, de care aşa mult se înfióră, se recrutézĕ din agricultoriĭ scăpătaţĭ în urma multelor şi grelelor imposite şi a sistemuluĭ de guvernare, care nu a ţinut nicĭ un cont de interesele ţĕrănimiĭ. Apoĭ pe când ţĕranul dă ca contribuţie de stat, comitatensă, comunală jumătate din venitul agruluĭ sĕŭ, pe atuncĭ domniĭ de la bursă, carĭ câştigă une orĭ în câte o óră miĭ de florenĭ, nu plătesc statuluĭ nimica. Decĭ mişcarea iniţiată de partidul poporal este îndreptăţită. A maĭ tolera stările acestea însemnă a agita o clasă asupra celeĭ alalte, a promova socialismul.

Cabinet noir. — Liberalismul guvernuluĭ magiar din noŭ îşĭ dovedesce falsitatea sa prin următórea ordinaţiune dată de ministrul Erdély în 6 Martie 1898 Nr. 858:

„După informaţiunea câştigată pe cale oficiósă se predaŭ la postă, ascunse în preţcurenturĭ şi în alte ziare, sub faşe orĭ în

---

carĭ reclamă imperios o discusiune din partea sinódelor nóstre.

Remânênd numaĭ la chestiunea îmbunătăţiriĭ sorţiĭ preoţimiĭ nóstre, care preocupă nu numaĭ cercurile nóstre bisericescĭ, ci chiar elemente străine de biserică şi nemul nostru, întrébă: cum ar puté rĕmânĕ preoţimea nepăsătóre şi a nu-ĭ da importanţa, ce o meritá, după ce în prima linie pe ea o privesce, de sórtea eĭ se tractézĕ, şi cine altul de cât ea o simte maĭ tare, cine altul de cât ea o cunósce maĭ bine şi o ar puté apreţia, cum se cuvine?

Pentru că, — zice maĭ de parte, — dacă am abstrage activitatea preoţimiĭ de pe orĭ ce alte terene, şi ar rĕmânĕ singur numaĭ pe terenul cultural, se va convinge orĭ şi cine, că dacă preoţimea se va împărtăşi şi pe viitor sórtea, în care se află, şi dacă nu chiar toţĭ, maioritatea preoţilor de sigur va deveni în imposibilitatea de a puté satisface tuturor aşteptărilor. Şi ca să nu maĭ amintesc de participarea la sinódele preoţescĭ, preoţiĭ în calitate de directorĭ scolasticĭ sînt deobligaţi moralminte şi materialminte a participa la reuniunea învĕţătorescă respective despărţĕmintele eĭ, apoĭ a cerceta şi ajuta despărţĕmintele asociaţiunniĭ pentru literatura şi cultura poporuluĭ român, şi cine e altul, care să o pótă face a fară de preoţime, după ce pe la sate în multe locurĭ nu avem altă inteligínţă cu tragere de inimă pentru ast fel de aşeĕminte folositóre?

Şi cum o va puté face preoţimea, după ce numaĭ fórte cu greŭ póte să sufere chiar şi o mică erogaţiune de a ieşi numaĭ până a fară din comuna sa, pentru că în împrejurările de azĭ o simte timp îndelungat?

Invită sinodul a ruga pe Prea On. Presidiŭ, ca să ne convóce în un sinod estraordinariŭ, saŭ dacă acésta nu ar fi cu putinţă, cel mult în proximul sinod de tómnă să binevoéscă a pune în programul obiectelor de la ordinea zileĭ şi „Cestiunea îmbunătăţiriĭ sorţiĭ preoţimiĭ“, respective „salarisarea şi pensionarea preoţilor, vĕduvelor şi orfanilor de preoţi“ spre a discuta acest obiect din tóte punctele de vedere, pentru că acum se póte prevedé cu siguritate, că preoţimea nóstră tot la propriile sale puterĭ şi la spriginul posibil al poporuluĭ credincios va fi avisată şi în viitor; căcĭ tóte cele alalte încercărĭ din partea străinilor de a ferici preoţimea nóstră sînt numaĭ apucăturĭ netrebnice, că dóră dóră ar puté-o face trădătórea intereselor nóstre bisericescĭ şi naţionale.

Şi acésta cu atât maĭ vîrtos reclamă o discusiune seriósă, căcĭ în anul acesta espiră şi terminul de 10 anĭ al statutelor despre pensionarea preoţilor, vĕduvelor şi orfanilor de preoţi, în carĭ va trebui pe viitor să se întroducă marĭ reforme, căcĭ alt cum numaĭ cu fricĭ şi cu grózĕ va puté privi preoţimea nóstră în viitor.

Prea On. Presidiŭ în replica sa cu bunăvoinţa şi bunătatea, ce-l caracterisézĕ, declară, că aceste espunerĭ le află la loc şi juste promiţĕnd, că în proximul sinod de tómnă se va pune la ordinea zileĭ acest obiect, şi convocătoriul ni-l va trimite cu o lună saŭ maĭ mult înainte de ţinerea sinoduluĭ, ca aşa fie care preot să pótă, să-şĭ trimită chiar şi propunerĭ în scris; şi dacă s'ar recere pentru desbatere nu numaĭ o zi, ci chiar şi maĭ multe, dînsul bucuros va aduce orĭ şi ce jertfă. (Aplause viĭ.) „Nu voiŭ insista asupra nedreptăţiĭ, ca se nu-ĭ zic batjocură, ce s'a făcut preoţimiĭ nóstre cu împărţirea ajutoriuluĭ ordinariŭ de stat şi a celuĭ estraordinariŭ, pentru că nu aşĭ voi, să fiŭ prea lung în raportul meŭ despre ce numaĭ per tangentem a fost vorba în sinod. de şi nu mĕ pot reţinĕ a nu da espresiune împrejurăriĭ, că toţĭ aceĭ fraţi preoţi, carĭ nu am fost împărtăşiţĭ, am căpĕtat cea maĭ strălucită satisfacţiune prin articolul de fond din Nr. 12 a c. al „Uniriĭ“, la care aderăm din tot sufletul nostru. Din acela ne-am convins pe deplin, că nedreptatea, ce ni-s'a făcut şi special preoţimiĭ din vicariat, carĭ

pachete închise, şi atarĭ tipărĭturĭ de conţinut agitatoric, a căror confiscare a dispus-o şi în parte a şi efeptuit-o judecătoria de presă. Fiind că spre descoperirea acestei contrabande oficiile postale în urma multelor ocupaţiunĭ nu pot, să îngrijéscă de ajuns în tot locul şi tot de una: provoc pe procurorii regescĭ, ca acolo, unde s'a dispus confiscarea tipărĭturiĭ, pe cum şi acolo, unde rĕspândirea oprită de atarĭ tipărĭturĭ ar puté produce conturbarea ordinii publice, să recerce oficiile postale, ca să împedece în orĭ ce mod legal contrabandarea ataror tipărĭturĭ, a nume faţă de atarĭ tipărĭturĭ trimise sub faşe şi aflate în urma esaminărĭ amĕnunţite să procédă conform regulamentului în vigóre, éră datele, ce şi-le-ar câştiga din împrejurărĭ esterne şi din raporturile locale despre conţinutul oprit al pachetelor închise, fără amânare să le comunice domnilor procurorĭ reg. dând prin acésta prilej la efeptuirea confiscărĭi judecătorescĭ în tótă regula."

Terminiĭ vagĭ, în carĭ sînt concipiate ordinaţiunile ministeriale, prin carĭ aŭ început, să guverneze ţara liberaliĭ nostri, vor da ansă la tot felul de şicanărĭ din partea oficialilor postalĭ iperzeloşi şi a procurorilor, carĭ voesc a-şĭ face în grabă merite patriotice — şi carieră.

Regularea congruei. — Comisiunea parlamentară pentru culte şi instrucţiunea publică a pertractat Luni şi Marţi proiectul de lege referitor la întregirea venitelor preoţescĭ.

Ministrul Wlassics a accentuat, că proieetul din cestiune nu intenţionéză alt ceva de cât asigurarea minimului venitelor preoţescĭ, în ce faţă de tóte confesiunile se purcede după acelea-şĭ principiĭ. Apoĭ presentă mai multe modificărĭ, carĭ să împrăştie nedumeririle ivite. Declară, că §-iĭ 7 şi 8, (în carĭ e vorbă despre denegarea respective perderea întregiriĭ venitului preoţilor condamnaţĭ pentru delicte morale orĭ ţinută controră statului,) aŭ valóre şi cu privire la preoţiĭ romano-, greco- şi armeno-catolicĭ; mai de parte că în contra hotărîriĭ ministeriale, prin care se detrage întregirea venitului şi în casul, când auctoritatea bisericéscă a absolvat pe beneficiatul inculpat, să se pótă apela la judecătoria administrativă. Apelata are să o facă auctoritatea eclesiastică respectivă în decurs de 30 de zile de la primirea hotărîriĭ ministeriale. Ce privesce timpul esecutăriĭ, ministrul e silit, să declare, că din considerare faţă de finanţele statului nu póte renunţa la terminul de 9 anĭ. Regularea ajutoriului de stat se face pe basa conscrieriĭ venitelor efeptuită de către auctorităţile confesionale. Dacă venitele actuale ar scădé, şi ministrul nu ar voi. să întregéscă venitul, auctoritatea confesională póte apela în contra hotărîriĭ negative a ministrului în restimp de 30 de zile de la primirea eĭ (§. 15).

La proiect s'aŭ adaus doĭ §-I noĭ. A nume în locul §-luĭ 20 de mai înainte s'a pus: „Întru cât auctoritatea competentă a confesiunilor amintite în §. 2 ar dovedi, că a întregit până la 800 fl. venitul mai multor preoţi din suma luată în budgetul statului sub titulul întregiriĭ competenţei preoţilor provĕduţi cu beneficiĭ mai micĭ şi împărtăşită respectivei confesiunĭ până la finea anului 1897, acéstă sumă întregitóre statul o pune la dispoziţia respectivei confesiunĭ şi de acum înainte, până când se va întregi venitul acelor preoţi la 800 fl. în înţelesul legiĭ presente." Noul §. 21 sună: „Fiind scopul legiĭ presente singur întregirea venitelor preoţescĭ, de la sine urmĕză, că statul amĕsurat stăriĭ sale finanţiale şi pe viitor îşi ţine de a sa chemare de a sprigini conform justelor postulate întregirea cheltuelilor bisericescĭ şi scolastice ale confesiunilor recepte, de unde legea presentă lasă neatinse tóte speciile de ajutóre bisericescĭ şi scolastice, ce se îndatinéză a se lua în budget sub titulĭ şi rubricĭ deosebite pentru confesiunile recepte, cu escepţiunea posiţieĭ destinate spre ajutorarea preoţilor mai slab dodaţĭ aĭ diferitelor bisericĭ, carĭ în legea budgetului vor servi spre scopul, ce se de terminä în §. 1 şi 20."

Comisiunea cu micĭ modificărĭ stilare a primit întreg proiectul aşa, pe cum a voit ministrul. Deputaţiĭ oposiţionalĭ aŭ făcut mai multe amendamente, carĭ înse s'aŭ respins. Dieta la timpul sĕŭ nu credem, să facă schimbărĭ în interesul bisericilor.

Comisiunea finanţială a dieteĭ în 1 a c. a luat la pertractare proiectul despre întregirea venitelor preoţescĭ. Guvernul voesce, ca acest proiect să se desbată în dietă imediat după vacanţele Pascilor, adecă în 15 a c.

Conventul reformat ţinut în sĕptĕmâna trecută în Budapesta în general a considerat de acceptabil proiectul, nu l-a socotit înse de o esecutare a art. de lege XX din 1848, nicĭ nu-şĭ vede mulţămite prie el tóte postulatele îndreptăţite. Protestanţiĭ doresc, ca ajutórele primite de către fondurile lor până acum de la stat să li-se asigure şi pe viitor; de asemenea doresc, ca în sensul art. de lege XX din 1848 statul să le vină în ajutor, când eĭ din propriile puterĭ nu ar avé cu ce acoperi tóte lipsele.

Revistă bisericéscă.

Roma.

În consistoriul public din 24 l. tr. Sfinţia Sa a predat pălăriile cardinaliţiĭ celor patru cardinalĭ creaţi în consistoriul din 19 April 1897. La consistoriul public a asistat şi prinţul de coronă al Şvedieĭ, marele magistru al ordului maltens, corpul diplomatic cu dame cu tot, nobilimea romană şi mai mulţĭ străinĭ, carĭ aŭ obţinut bilet de întrare.

Imediat după consistoriul public a urmat consistoriul secret, în care Papa ţinênd alocuţie a făcut amintire de ovaţiunile şi manifestările de aderinţă primite din tóte părţile, apoĭ depingênd situaţia s. Scaun a pretins a i-se reda drepturile inalienabile. În fine Papa a confirmat alegerea patriarchului Melchiţilor, şi a preconisat cam 100 de episcopĭ.

în ceĭ 3 anĭ din urmă cu puţine escepţiunĭ am fost total escluşĭ de la acest ajutoriŭ, că nu va dăinui, ci s'a dat signalul pentru a i-se pune capĕt.

„S'aŭ aflat ce e drept şi în sinul acesteĭ preoţimĭ din vicariat mai puţinĭ, carĭ saŭ din lipsă, dar mai curênd cred, că din nepricepere, — de óre ce nu-şĭ daŭ destulă silinţă a fi în curent cu lumea, ca să scie deosebi ce e iertat şi ce nu, — aŭ cerut ajutor şi aŭ şi căpĕtat. Un cas înse trebue să revólte pe tot omul binesimţitor. Un preot, de la care cu tot dreptul se pretinde atâta cunoscinţă, nu se ruşina a recunósce publice, că a cerut prin fişpanul ajutor de 200 fl.

„Dar culmea cinismului a ajuns-o, când, şi după ce a vĕdut, că preoţimea desapróbă hotărît ast fel de lucrurĭ nedemne de un preot, a plecat inmediat după mărturisire la secretariul fişpanului, ca să-l întrebe. că nu i-aŭ mai venit baniĭ. Acela i-a spus, că încă nu, dar în dată ce îĭ vor veni, îl va avisa prin telegraf, telefon saŭ şi prin un alt aparat mai perfecţionat, dacă se va inventa până la sosirea banilor.

„Îl voiŭ lăsa cu acéstă ocasiune în scirea necunoscutului, dar dacă se va recere, sînt gata în tot momentul a-l da pe faţă, că însu-şĭ cu graiŭ viŭ mĭ-a spus acest regretabil cas."

S'a trecut apoĭ la resolvarea celor alalte puncte din programă mai mult de natură oficiósă, după carĭ din causa timpului înaintat a ţinut disertaţiune numaĭ preotul din Copăcel Valeriŭ Comşa tractând cât se póte de bine frumósa temă „Religiunea, sciinţa şi arta în conlucrare armoniósă". Pentru sinodul proxim s'aŭ însinuat ca disertanţi Moïse Brumboiŭ preot în Tohanul vechiŭ despre „Sfînta Eucharistie" şi George Repede preot în Homorod despre „Originea s. crucĭ".

După închiderea şedinţeĭ a urmat apoĭ mărturisirea tuturor preoţilor presenţi.

Când m'am decis, Clarissime Dle Redactor, a face acest raport în colónele mult preţuitului şi valorosului nostru organ bisericesc „Unirea", am fost condus de buna credinţă, ca din acela să cunóscă preoţimea, ce dispuseţiunĭ domnesc, şi ce activitate desvóltă preoţimea din vicariat sub démna şi înţĕlépta conducere a Rsmului Domn vicariŭ Basiliŭ Raţ.

Pentru că drept vorbind în sinódele nóstre s'aŭ dedus protocóle în tótă forma, din carĭ se reoglindéză activitatea preoţimiĭ din fie care tract, dar acelea sînt informative mai mult numaĭ pentru actoritatea bisericéscă superióră, şi din prea puţine locurĭ s'aŭ publicat rapórte fidele, ca ast fel şi preoţimea să pótă ajunge la cunoscinţa lor. Ca acésta să se facă din partea biroului fie cărui tract protopopesc, nu se va puté pretinde, pentru că şi aşa sînt destule lucrurĭ, carĭ are de ale resolva, dar s'ar puté face în fie care tract din partea unuĭ preot, care şĭ-ar lua de bună voe sarcina acésta asupra sa pentru a face un fidel raport pe basa informaţiunilor esacte, date din partea biroului respectivului tract, prin ceea ce eŭ cred, cum că preoţimea ar puté să profite mult.

Job.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Sâmbătă s'a terminat desbaterea generală şi s'a început cea specială asupra proiectului de lege apropriaţional.— Primul orator a fost Kossuth, care a polemisat cu referentul constatând, că sub sistemul actual de guvernare datoriile statului aŭ crescut cu 600 de milióne; de asemenea a sĕrăcit şi s'a cufundat în datoriĭ şi poporul. — La vorbirea luĭ Kossuth şi a altor oposiţionalĭ aŭ reflectat ministriĭ Darányi şi Perczel. — A urmat apoĭ noul conte Tisza István, care impută oposiţieĭ, pentru ce presentă situaţia ţĕriĭ în colorĭ întunecate, prin ce face, să-ĭ scadă vada în străinătate. (Noul conte ar voi dóră, să se amăgéscă pe sine străinătatea?) Despre

Apponyi zice, că nu cunósce agricultura şi lipsele eĭ; regretézĕ, că acesta în parte spriginesce partidul poporal. Afirmă că e lucru periculos a accentua, că ar esista divergińţe între adevĕrata religiositate şi între liberalism. Liberalismul nobil e aliat fidel al adevĕrateĭ religiosităţiĭ (?). Laudă pe Apponyi, că de şi e catolic bun (?), nu sufere, să-ĭ prescrie auctoritatea bisericéscă atitudinea politică. Se întórce apoĭ în contra partidului poporal, care în o formă tot maĭ cinică relevézĕ contraste între biserică şi între progresul naţiunii magiare, şi zice, *că catolicismul în Ungaria are un singur inimic, şi acesta e partidul poporal.* Să se îndrepte în contra acestuĭ inimic unul fie care, căruia îĭ zace la inimă causa naţiunii magiare şi a religiosităţiĭ. (Sĕrac catolicism, ce aĭ ajuns! Să te apere calvinul Tisza Pista!)

Abatele Molnár din nou relevézĕ corupţiunea electorală, apĕră partidul poporal în contra acuseĭ, că ar fi antisemit; zice, că şi în enciclicele Papeĭ despre „socialism“ şi în pastoralele episcopilor se face politică, prin urmare şi preoţiĭ pot politisa pe amvon. La acusa guvernuluĭ, că partidul poporal pactézĕ cu naţionalităţile, abatele Molnár rĕspunde: „Nicĭ când nu am negat, că în programul nostru e primită şi cestiunea naţionalităţilor şi le părtinim, căcĭ noĭ voim, să apĕrăm dreptul fie căruia. Are tótă dreptatea ministrul president, când afirmă, că în Ungaria naţionalităţile îşĭ aŭ drepturile sale, numaĭ cât n'a adaus, că le aŭ „pe hârtie“, căcĭ bine scie ministrul president, cum că legea de naţionalităţi nu se execută. (Contrazicerĭ în drépta). Când aţĭ adus legile politice-bisericescĭ, neîncetat ziceaţi, că legea adusă trebue esecutată. Pentru ce nu aţĭ esecutat şi cea de naţionalităţi? Dacă aţi esperiat, că e rea, pentru ce nu aţĭ revĕdut-o? A aduce o lege şi a o face, să ajungă sórtea sicriuluĭ luĭ Mohamed, adecă nicĭ a nu o esecuta nicĭ a nu o revedé, dacă e rea, acésta nu se póte pricepe în un stat de drept.“

Buzath zice, că maĭ curênd se va pune capĕt domnieĭ tiranice a ministruluĭ president, de cât se va stînge partidul poporal, căcĭ dórĕ se va afla un Brutus.

Apoĭ Molnár interpeléză în causa uneĭ foĭ slovace părtinite de guvern, care fóe agitézĕ în contra preoţimiĭ. În altă interpelaţie arată, cum se reduce din an în an numĕrul alegĕtorilor, şi cere lămuriri de la guvern.

Lunĭ s'a primit şi în desbaterea specială apropriaţia, apoĭ s'a votat textul adreseĭ omagiale din 11 Aprilie.

Marţĭ în o şedinţă de câte va minute s'a primit apropriaţia şi în a treia cetire.

Mercurĭ guvernul a rĕspuns la şepte interpelărĭ. — Ministrul Perczel zice, că va da instrucţiune cu privire la purtarea auctorităţilor faţă de adunările poporale. Tot acest ministru apĕră procedura poliţieĭ din Budapesta în tractarea cu ceĭ suspecţi de socialism. — Ministrul Erdély recunósce necesitatea urgentă de a regula prin lege afacerile societăţilor de asigurare. — În fine br Bánffy rĕspunde la interpelarea luĭ Kossuth referitóre la atentatele făcute la libertatea de presă, libertatea de întrunire şi libertatea personală a cetăţenilor. Dl ministru simplu négă esistenţa amintitelor atentate şi declară, că guvernul a fost nevoit, să recurgă la mĕsurile luate spre asigurarea liniştiĭ şi a ordiniĭ în ţară. — Cu acésta şedinţa s'a închis, şi s'aŭ început vacanţele de Paştĭ.

Austria.

Marţĭ s'aŭ reînceput şedinţele Reichsrathuluĭ. Representanţiĭ diverselor cluburĭ parlamentare şi-aŭ precisat atitudinea faţă de programul guvernuluĭ. (Pentru programul guvernuluĭ s'aŭ declarat clubul polon, Cehiĭ tinerĭ, mariĭ proprietarĭ conservativĭ din Boemia, a căror orator contele Paiffy e în contra tuturor estravaganţelor naţionale şi politice declarând, că urmăresce numaĭ binele poporuluĭ. Lupul declară, că clubul român ţine strîns la principiul deplineĭ autonomiĭ a provinţelor şi la egala îndreptăţire a tuturor naţionalităţilor. În speranţă, că guvernul va ţiné cont de justele postulate ale Românilor bucovenenĭ, îĭ promite spriginul. Cam în sensul acesta aŭ vorbit şi Sostersicĭ în numele Slavilor catolicĭ şi Dipauli represeutantul partiduluĭ catolic poporal. Italianiĭ îşĭ reservă mâna liberă. Germaniĭ liberalĭ vor face opositie guvernuluĭ, éră ceĭ 5—6 Schönerianĭ amenińţă cu obstrucţie. Creştinii socialĭ încă sînt aplicaţi a nu crea dificultăţi guvernuluĭ. În numele acestora a vorbit profesorul de teologie Dr Scheicher. El a declarat, că în cele naţionale social-creştinii nu se vor separa de ceĭ alalţi Germanĭ, nicĭ nu vor suferi, ca elementul german să fie suprimat; îl indignézĕ magiarisarea Germanilor din Ungaria şi fudulia Magiarilor. Face pe guvern atent, să fie precaut la închiarea pactuluĭ, ca să nu maĭ predea pe Austriacĭ la esploatarea Jidanilor, căcĭ statul de din colo de Laita (Ungaria) este azĭ *regnum messianum.* Consilieriĭ Jidanĭ aŭ dus pe căĭ rătăcite pe contele Badeni, de aceea să se păzéscă guvernul de eĭ.

Anglia.

Lordul Salisbury ministrul president şi de esterne din causă sanitară se retrage. Candidaţĭ pentru ministeriul de esterne sînt Balfour şi Chamberlain. De va lua cest din urmă conducerea afacerilor esterne, se aştéptă o politică activă şi energică, care însĕ uşor póte provoca conflicte cu cele alalte puterĭ marĭ.

Spania.

Diferenţa între Spania şi Uniunea americană a luat o direcţiune maĭ liniştită. Guvernul Uniuniĭ prin o notă a pretins, ca Spania în un restimp determinat să restabilĕscă ordinea în Cuba, căcĭ alt cum Americaniĭ din considerăţiuni de umanism vor întreveni însi-şĭ în afacerea Cubeĭ. La acéstă provocare aspră guvernul spaniol a rĕspuns cumpĕtat, dar energic, că va apĕra necondiţionat drepturile suverane ale coróneĭ spaniole asupra Cubeĭ, în acela-şĭ timp însĕ nu va întrelăsa nimica spre restabilirea ordiniĭ în Cuba.

Guvernul din Washington în timpul din urmă a început a se arĕta maĭ conciliant, şi presidentul Uniuniĭ americane Mac Kinley speréză, că se va evita erumperea răsboiuluĭ. Alt cum ce privesce forţa armată, Uniunea americană stă maĭ rĕŭ de cât Spania, acesteia însĕ îĭ staŭ de tot rĕŭ finanţele.

Diplomaţia europénă e pentru Spania. Tot pentru ea sînt şi statele latine din America sudică, carĭ probabil, că la cas de lipsă, îĭ vor veni în ajutor.

La alegerile parlamentare întîmplate în zilele trecute guvernul a ieşit cu o maioritate covîrşitóre.

Corespondinţe.

Din Archidiecesă Martie 1898.

Onorată Redacţiune!

Numaĭ de unăzĭ am cetit, că dóuĕ din oficiile protopopescĭ vacante s'aŭ conferit. Nu mĕ îndoesc de loc despre accea, că oficiile acestea s'aŭ conferit celor maĭ vredniciĭ între concurenţi, şi nicĭ prin minte nu-mĭ trece, să mĕ supĕr, pe cum s'a supĕrat un preot de pe câmpie şi a dat espresiune supĕrăriĭ sale deunăzĭ din causa, că ceĭ denumiţi amîndoĭ până acum aŭ servit în centru, ceea ce ar însemna, că clerul de la sate în casurĭ de acestea ar fi trecut cu vederea.

Ceea ce m'a supĕrat, e alt ceva. Nu sciŭ adecă de loc, că pentru ce fratele Ioan Stoĭca să fie maĭ bun de cât fratele Dr Sebastian Radu. Acésta ar urma adecă din împrejurarea, că fratele Stoĭca e numit viceprotopop, pe când fratele Radu numaĭ protopop.

Puţinĭ vor fi aceia, carĭ cetind observarea acésta a mea nu se vor sminti întru mine şi nu vor gândi întru sine: „Ce vre omul acesta? Dórĕ nu cum va a păţit óre ce sermanul colo sus în capul sĕŭ?“

Aşa s'ar păré. Dórĕ protopopul e maĭ pe sus de cât viceprotopopul. Şi în casul de faţă totuşĭ nu e aşa. Voiŭ, să mĕ esplic.

Fericitul mitropolit Şuluţ în testamentul sĕŭ între altele a prevĕdut şi câte va pensiuni pentru vĕduvele protopopilor şi ale viceprotopopilor. În sensul dispositiilor testamentare ale fericitului mitropolit Şuluţ protopopesele aŭ. să capete pensiune de 300 fl., éră viceprotopopesele vĕduve pensiune de 200 fl.

Acum în timpul maĭ din urmă dóuĕ protopopese vĕduve, amîndóuĕ din Sebeşul săsesc, adecă vĕduvele protopopilor Deac şi Şarlea beneficiaseră de pensiuni de câte 300 fl. S'a întîmplat maĭ apoĭ, de amîndóuĕ aŭ murit. şi pensiunile lor aŭ devenit vacante. Însĕ pensiunile acestea nu aŭ avut, să rĕmână vacante multă vreme, căcĭ aŭ rĕmas vĕduve după repausaţiĭ protopopĭ Bran din Sâncel şi Pop din Uióră. Ele aŭ şi cerut pensiunile acelea şi — nu le-aŭ căpĕtat.

Firesce că respingerea cereriĭ lor s'a şi motivat. Li-s'a spus din partea Veneratuluĭ Capitul mitropolitan, că pensiunile de câte

300 fl. pentru protopopesele vĕduve în sensul dispoziţiilor testamentare ale fericitului mitropolit Şuluţ sînt legate numaĭ de şese staţiunĭ protopopescĭ, de carĭ nu se ţin nicĭ staţiunea protopopéscă a Bieĭ (Sâncelul), nicĭ cea a Uióreĭ, şi dacă vĕduvele protopopese din Sebeşul săsesc, cu tóte că nicĭ Sebeşul săsesc nu se cuprinde în numĕrul celor şese protopopiate, totuşĭ aŭ căpĕtat pensiunile acelea, acésta s'a întîmplat numaĭ din greşélă. Dară li-s'a maĭ spus şi aceea, că ele nu aŭ drept nicĭ la pensiunĭ de 200 fl., şi acésta din simpla causă, că pensiunile acestea sînt destinate viceprotopopeselor, éră ele nu sînt viceprotopopese, ci protopopese.

Din acestea póte, să vadă orĭ cine, că eŭ sînt cu mintea la loc, când susţin, că fratele Radu numit fiind protopop a păţit-o faţă cu fratele Stoĭca, care a fost numit viceprotopop.

Lucrul acesta e limpede. Dară nu e limpede cu o cale şi cestiunea pensiunilor vĕduvelor protopopese.

Eŭ nicĭ de cum nu pot, să cred, că Veneratul Capitul mitropolitan agreşit atuncia, când a dat pensiune vĕduvelor rĕmase după protopopiĭ Deac şi Şarlea. Eŭ din contră aşa cred, că a lucrat conform intenţiunĭĭ fericitului fundator, şi de cum va avênd înaintea ochilor, că e vorbă de vĕduvele unor bărbaţĭ, carĭ mult aŭ ostenit pentru binele bisericiĭ, în casul acela a aplicat principiul „Favores sunt ampliandi", părerea mea este, că nu a făcut nicĭ o greşélă.

De altă parte nu voiŭ, să critic nicĭ hotărîrea aceea maĭ nóuă, carea Veneratul Capitul a adus-o în cestiunea acésta când cu casurile vĕduvelor protopopilor Bran şi Pop. Recunosc, că Veneratul Capitul în acest chip s'a ţinut strîns de litera dispoziţiilor testamentare. Cu tóte acestea nu pot, să nu mĕ gândesc în casurile acestea la „Summum ius summa iniuria", şi acésta cu atât maĭ vîrtos, că în casurile acestea nu a fost vorbă numaĭ de protopopese vĕduve. ci şi de câte 4—5 orfanĭ minorenĭ.

Modesta mea părere e decĭ. ca hotărîrea acésta să se revisuéscă. Orĭ dacă nu, atuncia protopopiĭ interesaţĭ ar puté, să afle, că eĭ în interesul familiilor lor ar face bine, dacă s'ar ruga. să fie reduşĭ la gradul de viceprotopopĭ.

Y.

Ş-ă în Martie 1898.

Onorată Redacţiune!

Cu solemnitate vrednică de causa, carea a trebuit, să ajungă până la ţipete de durerĭ, declar în numele meŭ şi al multor colegĭ de acela-şĭ principiŭ, că faţă de oftările cu grav temeiŭ ale On. preot Hubic nu am stat, nu stăm şi nicĭ pe viitor nu vom sta cu gura şi cu mânile încleştate. Causa e a nóstră, şi dacă mulţĭ dintre noĭ nu şĭ-aŭ espus până acum dorinţele şi părerile potrivite prin colónele „Unirii", aceia îşĭ vor fi avut motivele lor, pe cum şi însu-mĭ le-am avut. Dar cum că convorbirĭ şi consfătuirĭ de felul acesta s'aŭ ţinut şi se ţin, unde se ofere numaĭ ocasiune, asta trebue să o constatez.

Admit, cum că conform regulelor şi a escepţiunilor din mama natură sub stégul lui Christos vor fi şi luptătorĭ de aceia, cărora în cestiunea sulevată le va lipsi o simţire orĭ alta, d. es. unora le va lipsi „auḑul" musical, ér altora póte „vederea" fruptelor aceluia. Preste aceştia înse putem trece la ordinea zileĭ. Astăzĭ părerile acelor preoţĭ, carĭ cu rîvnă şi zel pastoral ţin cont de edificarea positivă şi negativă a credincioşilor, se concentréză întru a constata, că pe terenul musicĭĭ bisericescĭ şi in genere pe terenul frumseţiĭ esterne a rituluĭ nostru de tot sublim, dacă reformele necesare şi corĕspunḑétóre gustuluĭ desvoltat al poporuluĭ nu se vor efectui în curênd, atuncĭ ne vom alege cu amara convicţie, că numaĭ doïnele şi horele frumóse saŭ urîte, a casă saŭ în crişmă vor fi acele acorduri, carĭ în mijlocul munţilor vor delecta sufletele setóse de pause recreătóre, ér Sionul în loc să le fie locaşul înălţăriĭ cătră Creatorul lor, în loc să fie mângăitoriul ostenelelor şi lecuitoriul durerilor, va deveni locaşul singurătăţiĭ şi al monotonieĭ. Din acest punct de vedere apoĭ „vulpile aŭ vizuniĭ şi paserile ceruluĭ cuiburĭ, ér Fiul omenesc nu are, unde să-şĭ plece capul".

Scopul corespondenţeĭ mele presente este de altmintrea contemplarea uneĭ alte împrejurărĭ triste, carea. dacă am fi póte maĭ consecuenţĭ, nu ar avé lipsă de contemplat. Cetim cărţĭ şi ziare bisericescĭ, politice. literare. artistice etc., prin carĭ ne cultivăm. progresăm şi socotim a deveni din zi în zi maĭ inteligenţĭ; dar pentru a ajunge la maturitate în unul orĭ maĭ multe din aceste ramurĭ nu ne prea dăm silinţă. Întreb adecă, că maturitate politică însamnă aceea. când poporul nostru cultivat în cât va prin şcolĭ îl lăsăm maĭ apoĭ şi tocmaĭ în dricul viţiilor pradă cântărilor şi poesiilor obscene şi parvenite? Óre putemu-ne mândri cu bun simţ artistic atuncĭ, când preste motivele şi pornirile înăscute saŭ concrescute ale poporuluĭ (talpa ţĕriĭ) trecem indiferenţĭ şi socotim numaĭ arta inteligenţeĭ saŭ „internaţională"? Însemnéză aşa ceva atenţiune încordată la conservarea neştirbită a simţemîntuluĭ moral-naţional, care singur póte fi perseverant? Tristă maturitate! Şi dacă vom urma ca şi până acum, apoĭ chiar concertele şi picnicurile nóstre vor deveni superflue.

Atâta am avut de a maĭ adauge la îndreptăţirea suspinelor dluĭ Hubic. Idealul imperios reclamat trebue să ni-l însuşim cu toţiĭ. Apoĭ cum că numirea căilor şi a mijlócelor pentru întruparea acestuĭ ideal vor fi diverse, urméză din firea orĭ cărui lucru grav şi important. Dacă prin urmare părerile nu se vor uni în acéstă privinţă, cred. că nu va fi cu supĕrare.

Înainte de tóte trebue. să anticipez, că aranjarea uneĭ adunărĭ propuse de dl Hubic ar costa ast fel de forţe materiale, la carĭ abia ne-am puté angaja. Urméză apoĭ întrebarea, că cine ar fi membriĭ competenţĭ aĭ adunăriĭ? Ce fel de pregătirĭ artistice poşedem noĭ, pentru ca o ast fel de adunare să pótă aduce resoluţiunĭ meritorii şi prielnice scopuluĭ nostru? Despre aceste în special cu altă ocasiune şi cu espresa dorinţă, ca întruparea idealuluĭ nostru să înfrumseţeze cununa serbărilor centenariuluĭ al II-lea al S. Unirĭ.

La lucru. decĭ, Fraţilor!

Im.

Convocare.

P. T. domnĭ membri aĭ despărţemîntuluĭ reuniuniĭ învĕţătorilor românĭ gr. cat. din districtul protopopesc al Blaşuluĭ, On. preoţĭ şi alţĭ binevoitorĭ prin acésta se convócă la adunarea generală de primăvară a despărţemîntuluĭ, ce se va ţiné în 19 April st. n. adecă a treia zi de Paschĭ la Cisteiul român pe lângă următoriul

Program: 1. Ascultarea serviţiuluĭ divin la 7 óre diminéţa. 2. Deschiderea şedinţeĭ prin preşedinte. 3. Constatarea membrilor presenţĭ. 4. Cetirea şi verificarea procesuluĭ verbal din adunarea precedentă. 5. Esmiterea comisiunilor: a) pentru inscrierea membrilor noĭ şi incassarea taxelor, b) pentru censurarea elaboratelor incurse. 6. Raportul comisiuniĭ pentru compunerea „Regulamentuluĭ intern", desbatere asupra luĭ. 7. Raportul comisiuniĭ însărcinate cu primirea informaţiunilor de la oficiul protopopesc tractual referitóre la ţinerea şedinţelor şcolastice parochiale. 8. Raportul comisiunilor din punct 5 de sub litera a) şi b). 9. Raportul cassariuluĭ. 10. Alegerea saŭ realegerea oficialilor pe anul 1898/9 (§. 23). 11. Ţinerea prelegeriĭ practice şi cetirea elaboratelor incurse. 12. Insinuarea membrilor pentru prelegerĭ practice şi disertaţiunĭ. 13. Eventuale propunerĭ. 14. Defigerea loculuĭ adunăriĭ viitóre. 15. Închiderea şedinţeĭ prin preşedinte.

Veza în 30 Martie 1898.

Álesandru Bugnĕr preşed. subst. — **Georgiŭ Călugăr** notar.

Noutăţi.

Din Archidiecesă. Preaonoratul *Artemiŭ Codarcea* paroch şi viceprotopop în Gyergyó Szt Miklós e numit paroch în Turda nóuă şi protopop actual al distristului Turdeĭ.

Procesul episcopuluĭ Pavel cu familia Bánffy. Tribunalul din Oradea mare a decis în afacerea unuĭ proces dintre I. P. S. Sa Episcopul Pavel de la Oredea mare şi între comitatele Coşocna şi Bihor. În afacerea acésta deja prin anii 60 s'a ales o comisiune, care înse numaĭ provisor a putut stabili linia de despărţire. Tribunalul a primit acum unanim planul făcut de referentul Coloman Mihályházi stabilit de o comisiune disignăriĭ graniţeĭ. Acéstă designare s'a făcut maĭ ales pe linia semnată de episcopul Pavel, care a recăpĕtat ast fel maĭ multe miĭ de jugĕre de pădure de brad. A fară de acésta tribunalul a maĭ hotărît. ca familia Bánffy să plătéscă preţul lemnelor tăiate până acum în sumă de 18,901 fl., pe cum şi tóte spesele de proces.

Misiunea catolică din Sina. Acuma, când interesarea Europeĭ e legată de imperiul cel vast al Sinezilor, vor fi póte de interes şi datele statistice cele maĭ nóuĕ (1898) ale misiuniĭ catolice din imperiul acesta, care are ca la 450 milióne de locuitorĭ. Misiunea acésta e împărţită în 38 vicariate apostolice şi 1 prefectură apostolică. Din acestea administréză Lazariştiĭ 6. Ieşuiţiĭ 2, misionariĭ seminariuluĭ din Milano 3, misionariĭ seminariuluĭ din Paris 9. misionariĭ din Scheutveld 5, Franciscaniĭ 9 misionariĭ seminariuluĭ din Roma 1. misionariĭ din Steyl 1, Augustinianiĭ 1, Dominicaniĭ 2. Numĕrul credincioşilor e 626.448. numĕrul staţiunilor e 7565, numĕrul bisericilor 3910 (în 1895 aŭ fost 3119); numĕrul seminarelor clericale şi de băeţĭ 56 cu 979 alumnĭ, numĕrul şcolilor maĭ inalte pentru băeţĭ 91 cu 3988 elevĭ. pentru fete 71 cu 2496 eleve. numĕrul şcolilor elementare 3003 cu 49.066 elevĭ şi eleve, numĕrul orfanotrofiilor 231 cu 13.517 elevĭ şi eleve, spitale 44, asiluri pentru bĕtrânĭ etc. 94, apotece pentru sĕracĭ 39, şcolĭ industriale şi agronomice 9, preoţĭ europenĭ 760, preoţĭ indigenĭ 409, fraţĭ 73, staţiunĭ de călugăriţe 37 cu 979 călugăriţe europene şi indigene.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturiĭ creștine.

(Continuare.)

Cunoscută e legenda despre corespondența Mântuitoriuluĭ cu regele Abgar al Edesei, cu carea stă în legătură istoria despre minunata icónă a luĭ Christos, carea se zice, că Christos a trimis-o regeluĭ la dorința luĭ. Icóna acésta în Edesa s'a împărtășit în venerare fórte mare și s'a păstrat într'o firidă de-asupra porțiĭ cetățiĭ, până când împĕratul bizantin Roman a dus-o în 944 la Constantinopol. [1]) Eusebiŭ nu ne spune nimica despre icóna acésta minunată, și așa dară actele din Edesa traduse de pe limba sira nu făceaŭ încă nicĭ o amintire de ea; dimpotrivă ne spune cronicariul armean Moïsi din Choreni, că epistola s'a adus luĭ Abgar de o dată cu icóna aceea, „carea încă și astăzĭ se află în Edesa". Ĕră legenda a ascris maĭ târziŭ icóneĭ origine dumnezeéscă, și că ea a scutit cetatea Edeseĭ împotriva năvaleĭ împĕratuluĭ persesc Chosru. Evagriŭ o numesce „icónă făcută de Dumnezeŭ". [2]) Icóna acésta a Mântuitoriuluĭ nefăcută de mânĭ omenescĭ o amintesc apoĭ Papa Gregoriŭ în epistola sa cea dintâiŭ către împĕratul Leo și actele sinodului al doilea din Nicea. Deplină se găsesce legenda abia numaĭ în actele luĭ Taddeŭ. [3]) Atâta aflăm a bună samă din legenda acésta, că icónele luĭ Isus Christos se împărtășiaŭ deja în vécurile cele dintâiŭ în venerare deosebită; cronicariĭ grecescĭ amintesc și decopiărĭ de ale icóneĭ din Edesa.

Pe cum legenda despre Abgar din Edesa e a bisericiĭ grecescĭ, așa e a bisericiĭ latine cea despre s. Veronică. Forma cea maĭ veche a acesteĭ legende se cuprinde în scrierea apocrifă „Mors Pilati". [4]) Împĕratul Tiberiŭ află despre făcĕtoriul de minunĭ Isus, carele vindecă cu un cuvînt tóte bólele. Împĕratul trimite acolo pe încredutul sĕŭ Volusian, ĕră acesta află, că Pilat a rĕstignit pe medicul acela făcĕtoriŭ de minunĭ. Dară el totuși găsesce pe Veronica, și acésta îĭ istorisesce între lacrimĭ mórtea luĭ Isus și-ĭ spune despre icóna, carea la dorința eĭ i-a dăruit-o Domnul făcênd o tipărire minunată a feței sale pe o măhramă. Volusian o rógă, să-ĭ vîndă icóna; ea îĭ refusă rugarea, dar pe loc se declară a fi gata, să-l însoțéscă la Roma și să ducă icóna cu sine, căcĭ vederea eĭ a bună samă va vindeca pe bolnavul împĕrat. Amîndoĭ călătoresc la Roma, și dacă Tiberiŭ află despre icóna aceea minunată, poruncesce, ca drumul, pe care se va purta, să se aștérnă cu covóre de mĕtasă, și el privind la ea se face sănătos. Legenda acésta s'a născut în vécul al V-lea orĭ al VI-lea [5]) și se află numaĭ în Apus. O altă formă a acesteĭ legende frumóse și atât de importante ca temă pentru creațiunĭ artistice ne spune, că Mântuitoriul a tipărit icóna feței sale pe măhrama Veroniceĭ pe drumul la rĕstignire.

Maĭ avem, să amintim încă și scrierea aceea a s. Atanasiŭ citată în sinodul al II-lea din Nicea despre icóna din Berit a luĭ Christos gătită de Nicodim [6]) și portretele, carĭ se ascriŭ Evangelistuluĭ Luca și se veneréză în câte va bisericĭ, pe cum și icóna aceea minunată, despre care se zice, că a apărut în clipa, în care Papa Silvestru a sfințit basilica s. Ioan din Lateran, și în sfârșit aceea, carea se păstréză în oratoriul s. Laurențiŭ de lângă aceea-și basilică. [1])

Icóne de ale Maĭcĭĭ Domnuluĭ esistă multe din cele dintâiŭ cincĭ vécurĭ așa, că nu are lipsă de a fi combătută părerea aceea, că icóna Marieĭ s'ar găsi numaĭ în monumentele creștine cele de după sinodul din Efes. A fost însĕ lucru firesc, că de la acest sinod începênd concipiarea Maĭcĭĭ Fecióre cu pruncul în brațe a devenit dominantă, de óre ce arta bisericéscă nicĭ o dată nu a nebăgat în samă elementul pedagogic și didactic, și accentuarea unor adevĕrurĭ dogmatice împotriva ereseĭ póte să se dovedéscă deja în picturile simbolice ale catacombelor.

Representarea cea maĭ veche a Preacurateĭ Fecióre e fără îndoélă cea din catacomba s. Priscille, carea pare a se fi făcut cu puțin după mijlocul véculuĭ al II-lea. [2]) Ea se află într'un cubicul la marginea de la ușe a pereteluĭ. Composiția acésta interesantă se înfățișéză ca o încercare de a concipia sfînta familie într'un chip maĭ puțin sĕrbătoresc, de cum se face acésta în icónele închinărĭĭ magilor. Maria îmbrăcată cu stolă și cu tunică șede în posiție puțintel plecată. Capul e acoperit cu un vĕl aplicat ușor, care atîrnă pe trup la vale. Ea cu brațele cuprinde pruncul dumnezeesc cel de tot gol, care se alipesce de peptul eĭ și îșĭ întórce capul preste umĕr spre privitoriŭ. Lângă grupul acesta se vede un bărbat fără de barbă, carele arată cu amîndóuĕ mânile spre grup. De-asupra e steaua din Vetleem. Pictura e gătită în colóre murgie espresivă și cu esprimarea plină de viață a formelor vĕdesce, că e din timpurile maĭ vechĭ. Acesteĭ conclusiĭ îĭ corĕspunde și caractĕrul naiv al compositiei întregĭ. De Rossi [3]) află, că icóna acésta representă pe profetul Isaie, carele a prevestit pe Fecióra și steaua, carea va avé, să împrăștie întunerecul lumiĭ păgâne. E lucru învederat, că figura acestuĭ bărbat formézĕ cu Fecióra și cu Isus un singur grup, și de aceea unora li-s'a părut, că bărbatul acesta va să represinte pe s. Iosif. Însĕ părerea acésta nu póte să se priméscă, de óre ce familia sfîntă în epoca aceea timpurie a arteĭ încă nu servise de temă a picturilor. A fără de aceea bărbatul acela pare a arĕta nu spre Fecióra, ci spre stea, și așa dară nicĭ la unul dintre magĭ nu putem, să ne gândim, dară nicĭ la s. Iosif, căcĭ acesta în representările închinărĭĭ magilor tot de una păzesce posiția unuĭ privitoriŭ umilit.

Din un timp maĭ târziŭ se derivă representările închinărĭĭ magilor. Așa frescul din s. Pietro e Marcellino din Roma. Maria șede aci cu capul descoperit, împodobit numaĭ cu pĕrul murg, care undulézĕ frumos la vale. Ea pórtă o tunică, care la grumazĭ e strînsă și ajunge până la glesnele piciórelor neîncălțate. În pólă ține pruncul dumnezeesc. El e îmbrăcat în haĭnă de colóre deschisă și privesce vioiŭ la magul, care stă înaintea luĭ. Espresia mameĭ și a pruncului e firéscă, blândă și nesilită, de tot lipsită de seriositatea concipiărĭĭ ceremoniale din timpul de maĭ târziŭ. Capetele vĕdesc forme nobile și simț pentru frumsĕța liniilor; tot asemenea vĕdesc și piciórele neîncălțate lucrare îngrijată neobicĭnuită în pictura catacombelor. Aci încă nu avem faintea nóstră icóna aceea ceremonială, pe cum a desvoltat-o maĭ târziŭ arta bizantină; asta a fără de cele dóuĕ figurĭ principale o vĕdesc și magiĭ, dintre carĭ unul e întors către privitoriŭ, în vreme ce pe blidele, cele ce cuprind darurile, se află lucrurĭ de acelea, carĭ potĭ, să înveseléscă inima unuĭ prunc, o licență acésta a pictoruluĭ, carea vîră în composiție o trăsătură de genre. În icóna acésta concipiarea maĭ veche, carea se manifestézĕ în icónele sfinteĭ familiĭ, se contopesce cu direcția maĭ nóuă a arteĭ spre a produce caractĕrul acela solemn, serios, patetic, care a început de la sfârșitul véculuĭ al treilea să fie dominant. Icóna acésta póte decĭ să se derive din deceniile cele dintâiŭ ale acestuĭ veac, în tocmaĭ ca și cele dóuĕ icóne ale Preacurateĭ din s. Domitilla și alta din s. Pietro e Marcellino. Ele tóte formézĕ o trĕptă mijlocie dintre direcția maĭ veche și maĭ nóuă a picturiĭ istorice.

---

[1]) Euseb. Hist. eccles. I, 13. Cfr. Augustin contra Faust. XXVIII, 4. Hieron. in Ezech. 44, 29. Tillemont, Mémoires, Paris 1701. T. I. p. 615. Fabricius, Cod. apocr. N. T. I. p. 320. Cfr. Reiske, de imag. Christi. Lipsius, Die edessenische Abgarsage, S. 5. 52. 53. Ioan Damasc. ed. Lequien T. I. p. 320. Cfr. p. 631.

[2]) Hist. eccl. IV, 27.

[3]) Mansi XII, 963; XIII, 192. Tischendorf, Evang. apocr. p. 261. Jo. Damasc., ed. Lequien T. I. p. 281 Vindecările minunate, carĭ le-a făcut icóna acésta, se însamnă la Cedren și la Constantin Porfirog. Ea pe vremea luĭ Moïsi din Choreni (470) a fost deja o móște vestită a Edesenilor și trebue că se păstra în loc ales, maĭ înainte de ce a putut, să se lățéscă legenda născută pe la mijlocul véculuĭ al IV-lea. Cfr. Lipsius p. 61.

[4]) Tischendorf, Evang. apocr. p. 456.

[5]) Lipsius S. 65. Acta Sanctor. Febr. T. I. p. 450.

[6]) Mansi XXI, 23. Reiske p. 134.

[1]) Cancellieri, Sacre teste degli Apostoli Pietro e Paolo p. VI. Marangoni, Orat. di s. Lorenzo p. XXII.

[2]) De Rossi, Imagines selectae B. M. V., Romae 1863. Tab. I. Cavedoni, Sacre immagini della beata verg. Maria, Modena 1855. Cfr. Schultze, Archäol. Studien, Ueber Marienbilder in der altchristl. Kunst, Wien 1880. S. 177 f. Lebner, Die Marienverehrung in den ersten Jahrhunderten, Stuttgart 1881. De Rossi, Bull. 1865. p. 27. Garrucci, Storia, tav. LXXXI.

[3]) Bull. 1865. p. 30.

Icóna ceremonială o găsim deja deplin desvoltată în frescul de la s. Trasone e Saturnino. Maria aci e învĕlită, îmbrăcămintea mameĭ şi a prunculuĭ e maĭ întinsă, purtarea trupuluĭ e maĭ dréptă, espresia e maĭ seriósă. Sub picióre le Marieĭ vedem un suppedaneum, un scăunenciŭ. Compoşiţia din s. Domitilla ne arată scena acésta în desvoltare perfectă: Maria şede în catedră, în scaunul acela episcopesc antic, care se găsesce a dese orĭ în catacombe. Ea pórtă o haĭnă galbenă cu vergĭ verdĭ late şi pe cap o învĕlitóre. Pe genunchele eĭ cel stîng şede pruncul dumnezeesc, învĕlit până la picióre într'o haĭnă de colóre deschisă cu vergĭ pestriţe. Maria îşĭ ridică braţul cel drept în chip invitătoriŭ spre magĭ, şi mânile prunculuĭ amîndóuĕ imitézĕ în chip schematic aceea-şĭ direcţie, în vreme ce de amîndónĕ laturile aduc câte doĭ magĭ daruri pe blide marĭ. Icóna sufere de mare duritate a desemnărĭĭ şi nu e numaĭ întocmită cu maĭ puţină grije, ci e gătită şi de un maiestru maĭ de rînd şi vĕdesce puţin simţ de colorĭ aşa, că am puté, să o privim numaĭ de o decopiare gătită de un laĭc în ale picturiĭ. Maria pórtă aci încălţăminte de o formă grosolană, şi mânile încă sînt greoĭ. Caractĕrul ceremonial îl maĭ potenţézĕ încă şi aceea, că pe magiĭ postaţĭ în depărtare mĕsurată unul de la altul îĭ despărţesc ghirlande, o concipiare, care cu rînduirea schematică şi isolată reamintesce mosaicurile şi reliefurile. De aceea icóna acésta o putem deriva cam de pe la începutul vĕculuĭ al patrulea.

În s. Priscilla se află un fresco, în care o figură de muiere şedĕnd ţine pe braţe un prunc gol. Capul eĭ nu e acoperit, şi pĕrul eĭ undulézĕ nesilit în chip bogat în jos pe umerĭ. O tunică împodobită cu vergĭ o acopere până la picióre. Bosio a declarat-o de o icónă a Preacurateĭ Fecióre, şi în timpul maĭ nou aŭ apĕrat aceea-şĭ părere şi de Rossi şi Garrucci. [1]) Icóna acésta se derivă fără îndoélă din vĕcul al doilea. Purtarea trupuluĭ e nesilită, libĕră şi pitorésc̆ă şi vĕdesce tradiţia artistică antică. De Rossi în lipsa învĕlitóreĭ capuluĭ află accentuarea dignităţiĭ feciorescĭ, de óre ce vĕlul femeile romane începeaŭ să-l pórte numaĭ începĕnd de la măritare, un obiceiŭ, care a îndemnat pe Tertulian la scrierea uneĭ cărţĭ. [1]) Că aci avem de a face cu o icónă a Preacurateĭ, se vede de acolo, că arta creştină antică nu representă mamele de familie cu pruncĭ în braţe.

Oranta din cemeteriul s. Agnete se privesce de una din representările acelea, carĭ s'aŭ înmulţit după sinodul din Efes, şi în carĭ se accentuézĕ dignitatea Maĭcĭĭ luĭ Dumnezeŭ. Figura, carea în urma desfaceriĭ locululuĭ s'a stricat de jumătate, se presentézĕ întrégă privită din faţă. Pruncul se alipesce de peptul eĭ. Lângă braţele ridicate se vede câte un monogram al luĭ Christos. Maria pórtă un lanţ de grumazĭ şi cercelĭ greĭ, o haĭnă grea, ceea ce pentru o icónă a Marieĭ din vĕcul al IV-lea fără îndoélă e lucru neobicĭnuit şi vĕdesce deja gustul bizantin. Faţa e maĭ mult rotunjióră, ochiĭ sînt pironiţĭ şi deschişĭ tare, tipul e puţin ideal. Ducange află, că icóna acésta e productul arteĭ grecescĭ. Latiniĭ pun adecă pruncul în braţele Marieĭ într'un chip maĭ firesc.

Din vĕcul al VI-lea încep a dobîndi trecere maĭ mare icónele acelea ale Marieĭ, carĭ se ascriŭ s. Luca. Trecerea acésta şĭ-aŭ păstrat-o ele până în timpul maĭ nou. Timpul, în care s'aŭ gătit Madonele aceste, se póte statori fórte a nevoe, ba une oria nu se póte statori de loc. Causa e, că le-a întunecat fumul, şi că haĭnele s'aŭ acoperit cu metal nobil şi cu alte lucrurĭ scumpe. Madone de acestea se află multe în Roma şi se împărtăşesc în mare venerare. Stilul acestor icóne e fără îndoélă cel bizantin şi a nume în casurile cele maĭ multe cel de maĭ târziŭ de pe timpul, în care decăduse arta.

(Va urma.)

[1]) Bosio p. 549; de Rossi, Imag. tab. V; Garrucci, Vetri p. 83.

[1]) De veland. virg. V, c. 2.

Ben Hur

sau

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Eĭ îĭ împliniră porunca, însĕ încet, căcĭ de multe orĭ trebuiaŭ să trécă preste compatrioţĭ de aĭ sĕĭ, carĭ zăceaŭ încă acolo, unde aŭ fost oborîţĭ la pământ, — şi din carĭ uniĭ se strîmbaŭ şi gemeaŭ, alţiĭ se rugaŭ de ajutoriŭ, ér alţiĭ eraŭ muţĭ, pe cum sînt cei morţĭ. Dară nu toţĭ ceĭ căduţĭ eraŭ Iudeĭ. Asta le era Galileenilor o mângăiare.

Sutaşul strigă ameninţări în urma lor, când se duceaŭ. Ben Hur rîse de el şi-l răspunse în limba sa proprie: „Dacă noĭ sîntem câniĭ israiliteni, atuncia voĭ sînteţĭ şacalĭ romanĭ! Rĕmâneţĭ aci, — noĭ ne vom întórce érăşĭ!“

Galileiĭ chiuiaŭ tare şi rîdĕnd îşĭ continuaŭ calea.

A fară înaintea porţiĭ era adunată o mulţime aşa de mare, cum Ben Hur nu maĭ vĕduse niciŏdată chiar în circul din Antiochia. Coperişele caselor, străzile, cósta colineĭ eraŭ pline de popor, care se tânguia şi se ruga. Strigările şi blăstĕmările lor umpleaŭ aerul.

Céta trecu prin pórtă, fără ca paza din a fară să o oprésc̆ă. Dar abia ieşiseră, şi se şi ivi sutaşul, carele comanda paza de la portic, şi strigă către Ben Hur:

„Stăĭ, nerusinatule! Ce eştĭ, Roman orĭ Iudeŭ?“

Ben Hur răspunse: „Eŭ sînt un fiŭ al luĭ Iuda, născut aicĭ. Ce veĭ de la mine?“

„Stăĭ şi te luptă!“

„Singur?“

„Cum voescĭ.“

Ben Hur rîse a batjocură.

„O, vitézule Roman! Fiule vrednic al luĭ Joe! Eŭ nu am arme.“

„Étă pe ale mele,“ răspunse sutaşul. „Eŭ îmĭ voiŭ împrumuta arme de la pază.“

Când ceĭ din jur audiră conversarea acésta, se liniştiră, şi tăcerea se lăţi maĭ de parte. Numaĭ de unăzĭ învinsese Ben Hur în răsăritul depărtat în vĕdul Antiochieĭ pe un Roman; dacă va fi învins acuma pe altul în vĕdul Ierusalimuluĭ, gloria acésta putea, să fie de folos causeĭ noului împĕrat. El nu întârziă decĭ de loc, ci porni cu francheţă către sutaş şi zise: „Sînt gata. Împrumută-mĭ sabia ta şi scutul tĕŭ!“

„Şi colful şi zeaua?“ întrebă Romanul.

„Ţine-le. Póte că nu mi-s'ar potrivi.“

Sutaşul îĭ întinse armele cu aceea-şĭ francheţă şi în dată se întrarmă. Ostaşiĭ în tótă vremea aceea rĕmaseră nemişcaţĭ chiar lângă pórtă; eĭ numaĭ ascultară. Ér când ceĭ doĭ contrarĭ voiră, să încépă lupta, prin mulţime alerga de la gură la gură numaĭ întrebarea: „Cine e acela?“ Şi nimenĭ nu o scia.

Ér puterea superióră a luptacilor romanĭ consta în treĭ lucrurĭ: în disciplina cea maĭ severă, în împărţirea oştiĭ în legiunĭ şi în o folosire de tot proprie a spădiĭ scurte. Eĭ în luptă niciŏdată nu tăiaŭ, ci de la început până în sfârşit tot împboldiaŭ. Împboldind înaintaŭ şi împboldind se retrăgeaŭ, şi ţinta lor era maĭ ales faţa contrariului. Tóte acestea le scia Ben Hur. Când era, să se încépă lupta, el zise:

„Ţĭ-am spus, că eŭ sînt un fiŭ al luĭ Iuda, dară nu ţĭ-am spus, că sînt deprins în arta vóstră de luptă. Apĕră-te!“

La cuvintele din urmă Ben Hur începu lupta cu contrariul sĕŭ. O clipă stătură picior la picior şi priviră unul la altul cu ură preste marginea scuturilor rotunde. Apoĭ se întinse Romanul înainte şi făcu la nărere o împunsĕtură la vale. Iudeul rîse de el. Urmă o împunsĕtură spre faţă. Iudeul făcu repede un paş la stînga; împunsĕtura luĭ a fost încă şi maĭ repede. El împinse scutul sĕŭ sub braţul înălţat al inimiculuĭ şi-l ridică aşa de tare, cât spada şi braţul se aşedară pe faţa scutuluĭ; apoĭ încă un paş, dar acuma înainte şi în stînga, şi tótă laturea dréptă a omuluĭ era espusă spădiĭ luĭ Ben Hur. Sutaşul căduu cu atâta greutate pe pept, cât pardoséla bubui, şi Ben Hur învinse. Punĕnd un picior pe spatele inimiculuĭ sĕŭ ridică scutul sĕŭ după obiceiul gladiatorilor de-asupra capuluĭ şi salută pe ostaşiĭ de la pórtă, carĭ priviaŭ încremeniţĭ.

Mulţimea vĕdĕnd învingerea părea, că şĭ-a ieşit din mintĭ. Pe case de parte colo la Xist îşĭ fâlfăiaŭ măhramele şi cingătorile şi chiuiaŭ, în dată ce vestea ajunse până acolo. şi dacă Ben Hur o ar fi permis, Galileenii l-ar fi dus de acolo purtându-l pe umeriĭ sĕĭ.

Către un ofiţer maĭ de rînd, care chiar ieşi din pórtă, zise Ben Hur:

„Soţul tĕŭ a murit ca un ostaş. Nu-l voiŭ despoia. Numaĭ spada şi scutul luĭ vor fi ale mele.“

Zicĕnd acestea se depărtă.

În dată după aceea zise către Galileenĭ:

„Fraţilor, v'aţĭ luptat vitejesc. Acuma să ne împrăştiăm, ca să nu ne urmărésc̆ă. La nópte să ne întîlnim în ospetăria din Vitania. Am, să vĕ propun óre ce, ce e de mare moment pentru Israil.“

„Cine eşti tu?“ îl întrebară.

„Un fiŭ al luĭ Iuda,“ rĕspunse simplu.

O mulţime, care era dornică de a-l vedé, se îmbulḑia în jurul ceteĭ.

„Veţi, să veniţi la Vitania?“ întrebă el.

„Da, vom veni.“

„Atuncia aduceţi spada acésta şi scutul acesta cu voĭ, ca de pe ele să sciŭ, că voĭ sînteţi.“

El se îmbulḑi apoĭ cu puterea prin mulţimea, ce crescuse tot maĭ tare, şi dispăru iute.

La provocarea luĭ Pilat se sui poporul din cetate şi duse din curtea pretoriuluĭ pe morţiĭ şi răniţiĭ sĕĭ, şi a fost multă plângere şi jeluire pentru eĭ. Dar amărăciunea o scări fórte învingerea necunoscutuluĭ luptaciŭ, pe care-l cercaŭ pretutindenea şi-l glorificaŭ toţi. Spiritul descurajat al poporuluĭ reînviă prin fapta aceea vitéză aşa de tare, cât pe străḑi şi chiar sus în templu pe timpul serbărilor se povestiaŭ din noŭ vechile istoriĭ ale Macaveilor, şi miĭ de ómenĭ clătinaŭ capetele şi şoptiaŭ cu înţelepciune:

„Numaĭ puţină vreme, fraţilor, numaĭ puţină vreme, şi Israil va redobîndi, ce e al luĭ! Încredeţi-vĕ în Domnul şi aveţi răbdare!“

În acest chip dobîndi Ben Hur vadă şi înrîurinţă în Galilea şi neteḑi calea pentru serviţiile maĭ marĭ, carĭ avea de gând, să le prestea împĕratuluĭ celuĭ ce avea să vină.

Cu ce resultat i-le-a prestat, vom vedé.

(Va urma.)

Bibliografie.

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea „Asociaţiunii pentru literatura rom. şi cultura poporului român“ de Dr. *C. Diaconovich*. Fasciculul VII (pag. 568—668), care cuprinde articolele *Brandywine Creek—Călăraşi*, este fără îndoélă cel maĭ interesant dintre tóte, câte aŭ apărut pân acum din acéstă mare şi valorósă publicaţiune. În acest fascicol se terminä litera *B* şi se cuprind şi vr'o 200 articole cu iniţiala *C*. Maĭ multe sujete de interes special românesc sînt tractate pe larg şi cu îngrijire deosebită, s. e. în materie geografică: *Braşov* (A. Bârsean), cu 2 ilustraţiunĭ (Bis. Sf. Nicolae şi gimn. rom.): *Bucovina* (Dr. Sbiera) un studiŭ de mare interes, *Bucureşci*, cel maĭ mare articol dintre cele apărute pân acum, lucrat de maĭ mulţĭ autorĭ şi înzestrat cu planul oraşuluĭ şi 8 ilustr. fórte frumóse (Cal. Victorieĭ, Bulevardul, Biserieĭ etc.). *Budapesta; Bulgaria* (Buzoian); *Buzeŭ* cu 5 tablourĭ (Episcopia, Măn. Banul, Liceul, Şc. primară, Spitalul); Căciulata (Dr. Vuia); Calafat; Călăraşi etc. Dintre articolele biografice amintim: *Brătianu, Bredicean, Brialmont, Budai, Budişteanu, Bumbac, Burada, Bursan, Butean, Buzescu, Caian* etc.; apoĭ în materie de istorie: Bresle (Floru), Brodnicĭ (Onciul), Bufanĭ (Traila), Bunievaţi (Trif) şi în fine din alte ramurĭ: Budget (Robin), Bunurĭ (Filitti), Byron (Străjan), Bróscе cu 2 ilustr. şi Bryozoarĭ cu 1 ilustr. (Dr. Leon), Bumbac, Cacao, Cafea, tóte ilustrate etc.

„Enciel. Rom.“ apare în 30 fasc. de câte 100 paginĭ cu numĕróse ilustraţiunĭ şi harte şi se prenumerä la editorul *W. Krafft* în *Sibiiŭ*, orĭ prin librăriĭ (pentru România deposit gen. la *Storck et Müller, Bucureşci*) cu preţul de fl. 1 — (resp. 2 leĭ 50 b.) care este a se achita *anticipativ* pentru cel puţin 10 fascicole.

Moda ilustrată e numele unuĭ jurnal de specialitate, ce apare la Bucureşcĭ în fie care Sâmbătă şi costă anual 13 leĭ noĭ. Nr. 13 primit zilele acestea cuprinde o materie fórte variată şi o mulţime de ilustraţiĭ, carĭ esplică textul, şi a fară de aceea felurite publicaţiĭ literare ca novele, poesiĭ, reţete de bucătărie ş. a. Fie care numĕr maĭ are şi un suplement, care represintă un tipar croit mărime naturală.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informaţi, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicaţiunĭ l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Euchologiu

ediţiunea **a dóua**, revĕḑută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparĭu frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Cestiunĭ

din

dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvaniei“ şi a dluĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Pregătire la mórte, adecă consideraţiunĭ asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare şi preoţilor spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societăţiĭ de lectură Inocenţiŭ M. Clain. Blaş 1893. Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Preţul 80 cr. Editura societăţiĭ.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviaţiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţiĭ la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dărĭĭ de *case*, 2. a dărĭĭ de *câştig*, 3. a dărĭĭ după *camete*, 4. a dărĭĭ *supletóre* generale de *venit*, 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliţie*, 6. a dărĭĭ de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul uneĭ broşuri e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoichul cel mic ediţ. III. Blaş 1892. Preţul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcâiŭ de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericéscă de Dr. A. Grama. Blaş 1881 broş. 3 fl.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Decretele Conciliuluĭ, provincial **prim** ediţiunea a II-a broş. 80 cr.

Decretele Conciliuluĭ provincial **al doilea**, ediţiunea a II-a broş. 65 cr.

Testamentul şi Literele fundaţionale ale fericituluĭ Archiepiscop şi Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş *Dr. Ioan Vancea de Buteasa*. Blaş 1892. Tipografia Seminariuluĭ gr. cat. din Blaş. Se află de vîndare la Administraţia „Unirii“. Preţul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 9 April 1898. Numĕrul 14.

Stirpirea concubinatelor.

Statul modern ţintesce la slăbirea şi absorbirea orĭ căruĭ organism social şi maĭ vîrtos a sfinteĭ biserici, care dintre tóte organismele sociale este cel maĭ puternic şi maĭ perfect. Chiar şi atunci, când s'ar păré, că voesce, să sară într'ajutoriul bisericiĭ, cum este de pildă, când dă preoţilor şi învĕţătorilor salar din vistieria sa, nu are altă ţîntă de cât slăbirea şi aservirea bisericiĭ, căci încătuşézĕ pe ceĭ ce în prima linie sînt chemaţi a lupta pentru esistenţa şi neatîrnarea eĭ.

Tendinţa acésta, nu maĭ puţin fatală pentru însu-şi statul, s'a manifestat la noĭ în Ungaria prin legile politice-bisericescĭ, a căror urmărĭ triste le simţim în lăţirea nazarenismuluĭ, a neconfesionalismuluĭ şi a concubinatelor.

De şi aceste rele grozave nu se lăţesc aşa tare între Românĭ ca între cele alalte popórĕ din patrie, totuşi nu putem nega, că ele pot prinde rădăcină şi în sinul poporuluĭ nostru şi a-ĭ ataca chiar esistinţa naţională.

Nazarenismul s'a arĕtat şi în unele comune românescĭ din părţile ungurene. Faptul acesta nu se póte ascunde, cum aŭ făcut unele foĭ românescĭ, carĭ publicând statistica acesteĭ secte n'aŭ spus, că numĕrăm până acum maĭ multe sute de Românĭ nazarenĭ, carĭ aparţinênd uneĭ secte compuse în maioritate covîrşitóre din Magiarĭ, sînt în cea maĭ mare primejdie de a-şĭ perde nu numaĭ mântuirea sufletéscă, ci şi naţionalitatea.

Deosebirea, ce este între dreptul matrimonial civil şi între dreptul matrimonial bisericesc, şi multele umblărĭ şi cheltuelĭ, până ce însurăţeiĭ pot împlini şi ceea ce le prescrie statul şi ceea ce le poruncesce sfînta biserică, aŭ îngreunat preste mĕsură închiarea căsătoriilor legiuite, şi ast fel aŭ dat ansă la sporirea concubinatelor şi între Românĭ.

Rĕul acesta trebue combătut şi stirpit de timpuriŭ, căcĭ el atacă esistinţa familieĭ, care este temelia orĭ căreĭ societăţi şi condiţiunea de esistinţă a orĭ căruĭ popor.

Asupra mijlócelor, ce trebue să le întrebuinţăm la stirpirea acestuĭ rĕŭ, ar fi bine, să mediteze şi să se consulteze a dese orĭ preoţimea nóstră în convenirile şi conferenţele, ce le ţin în fie care an sub presidiul protopopilor, căcĭ de şi principiile pentru combaterea rĕuluĭ sînt stabilite şi cunoscute fie căruĭ preot din ceea ce a învĕţat în seminariŭ din teologia pastorală, şi maĭ târziŭ din numĕrósele instrucţiunĭ emanate de la Episcopat, totuşi aplicarea principiilor variézĕ după varietatea împrejurărilor locale, carĭ numaĭ preoţilor din ţinutul respectiv pot fi cunoscute.

Noĭ de astă dată voim, să atragem atenţiunea preoţimiĭ asupra procedurii prescrise de sinodul archidiecesan din 1889 cu privire la stirpirea concubinatelor. Avem cunoscinţă positivă, că procedura acésta s'a aplicat cu mult succes în unele districte protopopescĭ, şi de aceea cu drept cuvînt putem spera, că aplicarea eĭ generală ar avé resultate îmbucurătóre pretutindenia.

Aplicarea acesteĭ proceduri înse întimpină une orĭ greutăţi din partea organelor administrative, pe cum se póte vedé din următoriul cas.

Într'o parochie un anumit individ greco-catolic alungându-şĭ soţia legiuită a trăit doĭ anĭ în concubinat cu o femee stricată. Parochul s'a silit a face pe creştinul acesta, să-şĭ curme o viaţă, care era mare smintélă pentru ceĭ alalţi credincioşi. Tóte mijlócele prescrise de sinodul archidiecesan din 1889 aŭ fost aplicate în scopul acesta; ele aŭ rĕmas înse fără de efect.

Atunci parochul ameninţă pe poporanul sĕŭ pĕcătos, că dacă nu se îndréptă şi nu curmă smintéla, în cas de mórte nu-l va îngropa cu ceremonialul prescris de sfînta biserică şi nu va lăsa, să-ĭ tragă clopotele, saŭ cu alte cuvinte preotul se va presenta, — pe cum şi trebue, — la înmormîntarea luĭ, înse numaĭ în vesmînt talar, dar în ornate bisericescĭ nu se va îmbrăca şi prohod nu-ĭ va ţiné.

Într'aceea poporanul amintit móre pe neaşteptate fără a se puté împărtăşi cu sfintele taĭne, ér prrotul se vede silit a esecuta aceea, ce ĭ spusese încă fiind el în viaţă.

Un frate al reposatuluĭ voind, să împedece esecutarea dispoziţiunilor făcute

Feuilleton.

Să-şĭ lea crucea sa.

Treĭ sute de anĭ aŭ trecut, de când în 5 Februar 1597 aŭ murit pe cruce în Nagasachi dóuĕ zecĭ şi şese creştinĭ: preoţĭ, călugărĭ şi mirenĭ. Cu martiriul lor se începu o persecutare, care ţinu ca la o sută de anĭ şi adevĕrat că îmbogăţi biserica cu multe miĭ de martirĭ, dară de altă parte se sfărşi cu aceea, că de o cam dată se nimici în Ĭaponia de tot religia catolică.

Întemeiătoriul bisericiĭ din Ĭaponia a fost Francisc Xaveriŭ. În anul 1549 ajunse acest „Apostol al Indieĭ" întâia dată pe pămîntul acesteĭ împĕrăţiĭ insulare frumóse. Lucrarea încreştinăriĭ, carea o începuse el în chip aşa de binecuvîntat, o continuară cu succes fórte frumos soţiĭ luĭ din tinĕrul ord al Ĭesuiţilor. La aceştia se maĭ alipiră maĭ târziŭ (1593) şi Franciscanĭĭ şi (1602) Dominicanĭĭ. Aşa de mare a fost rîvna şi succesul acestor bărbaţi apostolicĭ, cât misionariĭ în anul 1607, aşa dară la o jumătate de veac după sosirea celor dintâiŭ vestitorĭ aĭ Evangelieĭ în Ĭaponia, numĕrară 750.000 de creştinĭ catolicĭ, carĭ în parte mare se ţineaŭ de clasele cele maĭ de frunte. Alte isvóre ne grăesc despre preste un milion şi jumătate de creştinĭ. Se putea nutri sperarea cea maĭ bună, că în alţĭ cincĭ zecĭ de anĭ Ĭaponia se va face o împĕrăţie creştină.

Atunci sub împĕratul Taĭcosama, care cu forţă mare de domnitoriŭ unise întrégă împĕrăţia ĭaponă sub sceptrul sĕŭ, a erupt în anul 1596 cea dintâiŭ persecutare sângerósă a creştinilor. Despre causele eĭ nu grăim: ele aruncă o lumină fórte tristă preste creştinismul aşa numiţilor reformaţi. Ne mărginim la aceea, că zugravim statornicia aceea eroică, carea biserica tinĕră ĭaponeză o dovedi în mijlocul lupteĭ sângeróse. Vestea, că s'a hotărît junghiarea tuturor creştinilor, nu numaĭ că nu-ĭ înspăimîntă, ci dimpotrivă trezi într'înşiĭ o însufleţire sfîntă. Toţĭ se pregătiaŭ pentru mórtea de martir, şi miĭ de catichumenĭ primiră botezul nemijlocit înainte de isbucnirea persecuţiunii. Din perioda acésta de pregătire relevăm numaĭ câte va trăsăturĭ.

După ce edictul împĕratuluĭ îndreptat împotriva creştinilor ajunsese la cunoscinţă publică, un prunc de patru anĭ întrebă pe un preot Ĭesuit, dacă e adevĕrat, că toţĭ creştiniĭ aŭ acuma, să móră. Preotul îĭ spuse, că da, şi-l întrebă: „Dară ce veĭ rĕspunde, dacă te vor întreba, că de ce religie te ţiĭ?" Pruncul rĕspunse: „Eŭ voiŭ zice cu glas tare şi limpede: Sînt creştin." „Dar dacă vor voi, să te ucidă, ce veĭ face atuncia?" „Atuncia voiŭ face aşa," zise pruncul. se aruncă în genunchĭ, îşĭ adună mânile spre rugăciune, îşĭ plecă micul cap şi-şĭ întinse grumaziĭ, ca şi cum l-ar îmbia, ca să i-l taie. „Dar când ghîdele va ridica sabia şi va voi, să-ţĭ taie capul, ce veĭ zice atuncia?" întrebă preotul maĭ de parte. Pruncul începu acum, să plângă credênd, că omul atuncĭ are să zică óre ce, ce el nu a audit în instrucţia religiósă; căcĭ în instrucţia acésta nu audise nicĭ o dată, ce are, să zică omul atuncia. când îĭ taie capul. Dar fără de veste se gândi una şi zise: „Eŭ atuncĭ voiŭ zice neîncetat: Isuse! Marie! Isuse! Marie! până când îmĭ vor fi tăiat capul." Apoĭ se sculă, se duse la preot şi-l rugă: „Părinte, dar dacă maĭ este óre ce, ce am, să zic, te rog, învaţă-mĕ."

Aşa dar până şi pruncĭ eraŭ gata, să rabde mórtea de martir, şi întru adevĕr în persecuţia acésta a fost un numĕr mare de

de parochul, alergă la protopretorele, care apoi dede în scris poruncă aspră parochului, să îngrópe pe reposatul cu tótă solemnitatea prescrisă de ritualul bisericii, căci la cas contrar îl va sili la acésta cu forţa brachială.

Parochul temêndu-se de un scandal mare, ce s'ar fi putut întîmpla prin întrevenirea gendarmilor, împlini pofta protopretoreluĭ, înse în acela-şĭ timp făcu arĕtare la auctoritatea superiórĕ bisericéscă şi ceru satisfacţie.

Auctoritatea bisericéscă în urma acestora scrise la vicecomitele comitatuluĭ respectiv, îĭ arĕtă, că parochul nu a făcut alt ceva, de cât că şĭ-a împlinit datorinţa, ce ĭ-o impuneaŭ sfintele canóne, şi că prin urmare protopretorele a comis abus cu oficiul atunci, când a amenińţat cu forţa brachială pe parochul, ca să facă un lucru contrar convingerii sale religióse şi sfintelor canóne. Prin acéstă procedură protopretorele a vătĕmat paragraful prim din articolul de lege XLIII din 1895, care zice, că *„nu este ĭertat a sili pe nimenia la împlinirea de fapte religióse, carĭ nu se unesc cu credinţa luĭ“*. Protopretorele nu-şĭ póte scusa fapta cu paragraful 115 din articlul de lege XIV din 1876, care dispune, „că organul bisericesc, care ar împedeca îngroparea cadavruluĭ la timpul prescris, trebue să se tragă la rĕspundere strictă“. Căcĭ parochul nu a împedecat îngroparea cadavruluĭ, ci din contră a dispus îngroparea luĭ, înse fără de prohod, de óre ce repausatul se făcuse nevrednic de cinstea acésta, care nu se póte da celor ce nu trăesc după poruncile bisericiĭ. Apoĭ dacă preotul ar fi greşit, protopretorul nu era în drept a-l amenińţa cu forţa brachială, ci numaĭ a cere, ca parochul să fie tras la rĕspundere prin auctoritatea sa bisericéscă.

Întrevenirea auctorităţiĭ bisericescĭ superióre la vicecomite a avut efect. Organele administrative împreună cu protopretorele aŭ recunoscut, că nu aŭ purces corect, când preotul a fost amenińţat cu forţa brachială, dacă nu va da mortuluĭ înmormîntare eclesiastică.

Noĭ am crédut a fi de folos preoţimiĭ nóstre publicarea acestuĭ cas, pentru ca fie care preot să scie, cum să se apere faţă cu ast fel de volniciĭ ale organelor administrative, şi să pótă esecuta la timpul sĕŭ dispuseţiunile sfinteĭ biserici faţă cu concubinarĭ.

Nu noĭ le zicem. —În „Tribuna“ din 6 a c. „Călĕtorescu“ publică un raport despre stările din Bucovina. Reproducem din raportul acesta următórele:

„Când am început a publica unele din cele multe nedreptăţĭ, ce se comiteaŭ zilnic de cătră dniĭ patentaţĭ, sbieraŭ şi înjuraŭ dniĭ cu musca pe căciulă. Un consilier consistorial chiar s'a şi exprimat, că acésta *o fac nisce prăşcăĭ, carĭ n'aŭ alta de lucru.* Opiniunea celor din consistor era, că mulţĭ cooperatorĭ s'aŭ aliat a-l demasca. În cât este adevĕrată acéstă opiniune, o las pe sama lor, destul că gazetele de preste Carpaţĭ le vîrîse frica în óse. Şi nu póte fi alt fel. Azĭ lumea s'a deşteptat, şi ochiĭ Românilor de preste tot rotogolul pământuluĭ s'aŭ aţîntit asupra ţĕrişóreĭ nóstre, în care câţĭ va ómenĭ şĭ-aŭ eliberat brevetul de a băga beţe în rótele progresuluĭ şi a-şĭ bate joc de aspiraţiunile clerulŭi tinĕr. Sciut este, că clerul atât la noĭ în ţară, pe cum şi în alte ţĕrĭ, unde a ajuns de a fi luminat, este un factor important în aie progresuluĭ naţiunĭ.

„Multe aŭ fost causele, carĭ *aŭ oprit pe clerul nostru bucovinean de a forma un corp cu naţiunea, pe care o păstoria.* Azĭ avem preoţĭ ieşiţĭ din massa poporuluĭ, din opincă, şi nu ca în zilele bĕtrâne, unde preoţiĭ se recrutaŭ numaĭ din fiĭ de preoţĭ, şi clerul forma o castă separată. *De aceea am ajuns* de a avé şi maĭ mulţĭ preoţĭ cu tragere de inimă pentru biéta opincă impilată, şi aceştĭ pionerĭ aĭ unuĭ viitor maĭ ferice nu maĭ *considerŭ naţiunea ca o óe numaĭ bună de muls şi tuns, ci lucră spre a o vedé fericită.*

„A fost decĭ un lucru natural, că lumea de azĭ să nu se împace cu lumea de ĭerĭ, care *nu cunoscea alte aspiraţiunĭ de cât de a-şĭ umplé burta şi chimirul. Idolul celor de ĭerĭ era burta,* a celor de azĭ fericirea naţiunĭ şi prosperarea bisericiĭ.

„Spre a ajunge la acéstă înaltă misiune a trebuit de a convinge pe toţĭ ceĭ *înruginiţĭ în rele,* că le-a trecut timpul rodniceĭ lor activităţĭ în *prosperarea nepotismuluĭ şi a simonieĭ.*“

La adresa „Telegrafiştilor“. — „Albina“ şĭ-a ţinut adunarea sa generală în sĕptĕmâna trecută. La acéstă adunare s'aŭ înfăţişat ca şi în alţĭ anĭ mulţĭ membri esternĭ, pentru că asta o cere, dacă nu alta, cel puţin prestigiul celuĭ dintâiŭ institut românesc de banĭ. Din Blaş aŭ participat la adunare domniĭ acţionarĭ Ioan M. Moldovan preposit, Dr Augustin Bunea secretarul mitropolitan, Ştefan Pop notar consistorial, Aurel C. Domşa comptabilul casseĭ centrale archidiecesane şi Petru Suciŭ fostul provisor al dominiuluĭ mitropolitan, acum preot în Săbadul de Câmpie. Bine să se însemne, că aceştĭ domnĭ representaŭ cam 300 acţiĭ, adecă şi interesele fondurilor nóstre archidiecesane.

Şi ce ered cetitoriĭ nostri, cum aŭ întimpinat domniĭ de la „Albina“ participarea ómenilor nostri?

Étă ce spune „Telegraful Român“, organul lor de publicitate:

„„Albina“ regina institutelor nóstre de credit şi economiĭ şĭ-a ţinut Luni în sĕptĕmâna acésta adunarea sa generală în frumósa cojniţă din strada Măcelarilor. Acţionariĭ s'aŭ adunat din tóte părţile, pe cum se adună albinele golomoţ la găuricea stupuluĭ, când se pregătesce de roit. Interesantă a fost apariţia capitluluĭ gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş, care a venit cu „toc-un-poc“ cum

---

pruncĭ, carĭ aŭ răbdat cu statornicie chinurile cele maĭ îngrozitóre.

Muierile şi feciórele încă se pregătiaŭ la mórte. Mórtea pe cruce era în Ţaponia chipul obicinuit de esecutare, şi ceĭ ce aveaŭ, să se restignéscă, se legaŭ pe cruce îmbrăcaţĭ în haĭnele lor. De aceea muierile şi feciórele creştine gătiaŭ pe sama sa şi pe sama la aĭ sĕĭ haĭne frumóse de sĕrbătóre, pentru ca gătiţĭ ca de nuntă să întimpine mórtea şi prin mórte pe cerescul sĕŭ Mire. În o casă creştină de frunte muierile şi feciórele eraŭ cuprinse cu gătirea haĭnelor acestora de sĕrbătóre. În familie era şi un moşneag de 70 de anĭ, care de curênd se făcuse creştin. Maĭ înainte de aceea fuse general în armata ţaponeză. Când auḑi acuma, că creştiniĭ aŭ, să móră făr de arme, el acésta nu putea, să o cuprindă, căcĭ încă nu avea idea adevĕrată a martiriuluĭ creştin. Îşĭ luă decĭ vechea sabie de pe părete, o scóse din técă, o scutură în aer, ca şi cum ar fi încă tinĕr, şi zise: „Da, voiŭ, să moriŭ, înse nu ca un laş, carele nu scie, să se apere; voiŭ, să moriŭ ca un viteaz, cu sabia în mână.“ Cercară a-l face, să pricépă, că creştinul are, să rabde mórtea de martir, fără ca să se apere. Bĕtrâna luĭ minte de ostaş multă vreme nu putu, să o cuprindă acésta. Numaĭ dacă auḑi, cum fetele şi nepótele luĭ lucrând la haĭnele de sĕrbătóre povestiaŭ despre aceea, că ce vor zice şi cum se vor ruga înainte de martiriŭ şi pe cruce, numaĭ atuncia se lumină pe încetul şi începu a cunósce o vitejie nóuă: vitejia sufeririĭ în răbdare, carea e cu mult maĭ pe sus şi recere curaj cu mult maĭ mare de cât vitejia ostaşuluĭ în bătălie. El anină sabia éră de părete şi declară, că e gata a răbda ca un miel mórtea de martir.

Taĭcosama în isbucnirea cea dintâiŭ a mânieĭ sale osîndise pe toţĭ creştiniĭ la mórte. Pe încetul se maĭ îmblândi mânia luĭ. Ér dacă ĭ spuseră, că ar fi ca la un milion de creştinĭ, carĭ să se ucidă, atuncĭ se înspăimîntă şi declară, că nu ĭ-a fost intenţia, să sevârşéscă o vĕrsare de sânge aşa de mare. A poruncit decĭ, ca de o cam dată să se ucidă numaĭ 200 de creştinĭ, pentru ca acésta să înfrice pe ceĭ alalţĭ şi să-ĭ înduplece, ca să se lapede de religia creştină. Maĭ apoĭ a redus la 50 numĕrul acelora, carĭ să se ucidă, şi în sfârşit a rînduit, ca să se restignéscă numaĭ misionariĭ ceĭ veniţĭ din Spania, adecă Franciscaniĭ, şi credincioşiĭ lor.

În cetatea Osaca Franciscaniĭ aveaŭ o mănăstire. Asta o încunjurară ostaşiĭ. Când sbiriĭ întrară, ca să prindă pe misionarĭ, găsiră în biserică cinci zecĭ de creştinĭ, carĭ se adunaseră aci, pentru ca prin primirea sfintelor taĭne să se întăréscă pentru a răbda mórtea de martir dimpreună cu părinţiĭ Franciscanĭ. Înse ostaşiĭ arestară numaĭ pe Franciscanul Petru Baptista. Acesta s'a şi făcut maĭ apoĭ conducĕtoriul ceteĭ glorióse de martirĭ. A fară de aceea maĭ arestară încă treĭ creştinĭ, carĭ li-s'aŭ numit cu numele dându-li-se porunca de arestare. Între aceştĭ treĭ a fost şi un prunc de 10 anĭ a nume Ludovic, care a fost ministrantul părinteluĭ Petru la altariŭ şi membru în ordul al treilea al s. Francisc. Părintele Petru Baptista întru început nu voia, să declare pe micul Ludovic de membru al ordului şi să-l pună prin declararea acésta în lista martirilor. Dară pruncul nu ĭ-a dat pace şi l-a rugat cu lacrimi în ochĭ aşa, că maĭ pe urmă totuşĭ l-a scris în listă.

În mănăstirea din Meaco aŭ prins cinci Franciscanĭ şi doĭ spre zece laĭcĭ membri din ordul al treilea al s. Francisc. Când ostaşiĭ aŭ pătruns în mănăstire pentru a aresta pe aceĭ preoţi şi laĭcĭ, pentru arestarea cărora primiseră mandat, s'a întîmplat un lucru vreduic de a fi însemnat. Între creştiniĭ aceia, carĭ aveaŭ, să fie arestaţĭ, era şi unul cu numele Matia. Când ostaşiĭ întrară, pentru ca să-ĭ prindă, Matia lipsia, de şi era scris în listă. El pe semne ieşise cu ceva maĭ înainte din mănăstire având óre ce de isprăvit în cetate. Ostaşiĭ alergară prin casa întrégă cercând pretutindenea pe Matia. Înse în zădar. În sfârşit se înfăţişă înaintea lor un om zicêndu-le: „Voĭ cercaţĭ pe un Matia; eŭ adevĕrat că nu sînt acela, pe care-l cercaţĭ, dară şi pe mine mĕ chĕmă Matia, şi eŭ încă sînt creştin. Dacă vĕ ajunge atâta, atuncĭ luaţi-mĕ pe mine în locul celuĭ alalt

s'ar zice bine românesce, saŭ cum zice neamțul:

„Mit Kind und Kegel und Stuhl und Tisch,
„Mit Kisten und Kasten und Federwisch.

„În fruntea capitlului era chiar reverendissimul domn I. Moldovan, vicariul capitular. Dsa, cum se scie, se intereséză fórte mult de chestiuni financiare, ceea ce a dovedit-o și de astă dată preferind a veni la adunarea „Albinei“ chiar cu risicul de a-și mai amâna ținerea discursului de recepțiune la adunarea Academiei, unde cu jind este adastat din partea academicianilor, carî de treî anî tot doresc a-l cunósce simpatica fisognomie. Am mai remarcat între membrii capitlului pe părintele Bunea, oratorul funebral și ocasional, care durere, aicî n'a avut prilej, să-și afirme talentul. Acestora li-s'a ataşat statul major unit din Sibiŭ, dl Raț, prezedentul partidului național român din Transilvania și Ungaria, dl Bardossy economist teoretic, dl Togan cooperator etc. etc. — Adunarea decurgea în liniște: „primim“, „primim“ întrerupea numai liniștea. Dar sosi punctul: Realegerea membrilor în direcțiune. Aicî albinele începură, sa bâjbăie, ca și când ar fi întrat un vespe în céta lor, pe care voiaŭ, să-l gonéscă. Și s'a făcut érăși liniște, numai după ce candidatul de căpetenie al capitlului a capitulat de dóuĕ orî după olaltă.... După acésta capitulul s'a depărtat. Avea în frunte pe Moldovan academicianul, Bunea oratorul, Raț prezedent, Togan cooperator, și în inima lor întristăciune mare și convingerea: că nu ajungî la *orî ce* scop *„viribus unitis“*. — Sperăm însă, că acéstă neisbîndă nu-i va descuraja, ci și pe viitor își vor arĕta dragostea și interesul lor, dar mai ales interesul față de „Albina“ venind în numĕr cât de complet la adunările generale... **Nădejdea** în un viitor mai bun e o vîrtute creștinéscă, și o mângăere pentru decepțiuni îndurate!“

Comentar la tóte acestea nu mai e de lipsă. Din cuvintele citate se vede:

1. Dispreț și batjocură la adresa unor bărbați, carî cheltuesc dintr'al lor și ostenesc pentru a controla mersul uneî întreprinderî, la care și eî sînt interesați, dar sînt interesate cu zeci de mii de florenî mai ales fonduri publice archidiecesane.

2. Dispreț și batjocură la adresa venerabilului preposit al capitlului nostru mitropolitan, căruia cu cea mai vĕdită rea credință i-se impută, că n'a mers la ședințele academiei române, măcar că scriitoriul infecției literare telegrafiste scia bine, că dacă prepositul nostru nu se află în Bucurescî, vina o pórtă guvernul, care nu i-a eliberat pasaport de trecere.

3. Ură față și de numele de „unit“, pentru că bărbatul pe care ómenii nostri ar fi dorit, să-l vadă în direcțiunea „Albinei“, numĕră în orî ce privință de zece orî atâta, cât cel puțin jumătate din actualii directorî ai „Albinei“ și altă vină nu are, de cât că e unit.

Scurt și limpede: Cel ce a scris cele citate, și ceî ce l-aŭ inspirat, sînt nisce *stîrpiturî!*

Tarifa vamală autonomă. — După ce pertractările cu privire la închiarea pactului economic și vamal între ambele părți ale monarchiei nóstre întimpină marî dificultăți, dieta Ungariei încă în Decembre a. tr. a îndrumat guvernul, ca în timpul cel mai scurt să adune datele și să facă calculul cu privire la tarifa autonomă ungară și respective închiarea convențiunii comerciale și vamale cu Austria, să formuleze un plan de tarifă autonomă și în fine spre judecarea acestui plan să concheme bărbați de specialitate, agricultorî, industriași și comercianți.

Pe cum anunță ziarele din Budapesta, ministrul de comerciŭ a și adunat datele de lipsă și a formulat proiectul pentru tarifa autonomă, care se va desbate în cel mai de aprópe consiliŭ de ministri. Tarifa autonomă cuprinde cam 400 de posiții vamale, carî sînt de treî specii, a anume: a) *vămi finanțiale,* cu carî se tacséză aceî articoli importați, carî nu se pot produce în țară, cum sînt productele coloniale etc.; b) *vămi protecționiste,* carî se impun pe aceî articoli din străinătate, de carî se produc și în țară, cum sînt articolii de artă și industrie etc., și c) *vămi prohibitive,* carî se referesc mai ales la productele agricole.

Tarifa autonomă ungară, dacă se va introduce, va provoca răsboiŭ vamal cu Austria, din care mai mult va perde clasa agricolă ungara, neavênd unde-și valora diversele sale producte de o parte, de alta se vor scumpi articolii industriali, de carî aŭ lipsă economiî.

Revistă bisericéscă.

Roma.

Pe cum se anunță din Roma, scirea, că Papa s'ar fi oferit de arbitru între Spania și Uniunea americană, nu corĕspunde adevĕruluî, căcî oferirea presupune recercarea celor dóuĕ puterî interesate. E adevĕrat însă, că Papa și-a manifestat dorința de a se evita conflictele și de a se resolvi diferințele pe cale pacînică. În Madrid și-a descoperit Papa dorința prin nunțiul de acolo, éră în Washington prin archiepiscopul Ireland.

În consistoriul din 24 l. tr. Papa a descoperit colegiului cardinalițiŭ, că ambiî cardinalî creați în consistoriul din 22 Iuniŭ 1896 și reservați in pectore aŭ repausat, decî de presente sînt 11 locurî vacante în sacrul colegiŭ.

În 31 l. tr. Sfinția Sa a primit în audiență pe peregrinii din Ungaria în numĕr cam de 200.

Franța.

Negoțiările dintre guvernul francez și S. Scaun Apostolic în cestiunea episcopiilor vacante în parte aŭ condus la resultat satisfăcĕtoriŭ. În urma acestuia guvernul republicei a numit pe Msgr. Maillet vicariul din Diyon de episcop în Saint-Claude, pe Msgr. Mennier vicariul

---

și mĕ duceți în închisóre.“ Ostașii sătui fiind de alergarea cea multă și zădarnică se învoiră și duseră pe omul acesta eroic la închisóre și la mórte în locul celuî alalt.

În Meaco ostașii întrară și în casa Iesuiților. Acolo găsiră pe Iaponezul Paul Michi, care era de 33 de anî și ar fi avut, să se facă preste un an preot. El pe atuncia a fost predicatorul cel mai bun în Iaponia. A fară de el ostașii mai arestară pe scolasticul Iaponez Ioan de pe insula Goto și pe fratele laic și portariul caseî Iacob Chisai cel de 64 de anî.

În 2 Ianuariŭ 1597 eraŭ adunați în închisórea din Meaco toți martiriî: 6 Franciscani, 3 Iesuiți și 15 laicî, la olaltă 24. Mai apoi li-se însoțiră în drum încă 2 creștinî așa, că gloriósa cétă crescu la 26. A fară de ceî 6 Franciscanî, carî eraŭ Spaniolî, toți ceî alalți 20, chiar și ceî treî Iesuiți, eraŭ Iaponezi. Între ceî prinși a fară de Ludovic cel de 10 anî mai eraŭ încă doî pruncî, a nume Antoniŭ de 13 și Toma de 14 anî. Ei aŭ fost asemenea ministranți de aî Franciscanilor și membri în ordul al treilea al s. Francisc și de aceea aveaŭ, să móră. Tatăl luî Toma încă era în céta martirilor.

În 3 Ianuariŭ le-aŭ ciuntat o parte din urechea stîngă, pentru ca ast fel să-i timbreze de făcĕtorî de rele. Când ghîdele avu, să o facă acésta miculuî Toma, el îî zise: „Satură-te cu sânge de creștin, și dacă veî, poți, să-mî ciungărescî și urechea cea dréptă.“

Acuma îî puseră pe carĕ, pentru ca la porunca împĕratuluî să-i pórte prin cetățile mai de frunte ale împĕrăției, dară mai ales pe acolo, pe unde eraŭ creștinî. Acésta o făcură, parte pentru ca să înfrice pe creștinî, parte pentru ca să bage gróză în păgânî, ca nu cum va să se încreștineze.

Dară lucrul acesta a provocat chiar contrariul. În multe cetățî primiră în chip triumfal pe ceî osîndiți la mórte. Stradele cetăților pe alocuria eraŭ presărate cu năsip, ceea ce de alte orî se întîmpla în Iaponia numai atuncia, când primiaŭ pe împĕratul. Creștinii de multe orî se urcaŭ în carĕle martirilor și strigaŭ: „Învingere! Învingere! Martiriî! Martiriî!“ Ei voiaŭ, să móră dimpreună cu ceî osîndiți. Ghîdii trebuiaŭ, să-i tragă cu forța jos din carĕ și să-i depărteze.

Compătimire deosebită stîrniră ceî treî pruncî Ludovic, Antoniŭ și Toma. Până și pe păgânî îî mișca vederea lor, și eî ziceaŭ: „Ce cruĕime e a duce până și pruncî la mórte din causa religieî!“

De pe carĕle lor martiriî predicaŭ pretutindenea cu cucces creștinismul. În închisorile acelea, în carî avură, să petrécă cele dóuĕ nopți, Iesuitul Paul Michi încreștină mai mulți arestați. Pe un ofițer, care conduse câtă va vreme transportarea arestaților, încă îl dobîndi luî Christos Paul Michi. Bonții, adecă preoții păgânî, de furie nu mai sciaŭ, ce să facă.

Dară arestații avură și suferințe. Ei avură, să călătorésca în dricul iernii în carĕle acelea îmbrăcați în haine sĕrăcăcióse. Pe alocuria păgânii îî insultaŭ așa, că martirii avură prilej de a se asemĕna luî Christos.

Doî creștinî îî însoțiaŭ de bună voe pretutindenea și le serviaŭ. În sfârșit îî întrebară ostașii, dacă și eî sînt creștinî. Ei rĕspunseră, că da, și atuncî ostașii îî prinseră și-i puseră și pe eî între ceî osîndiți la mórte. Așa se urcă numĕrul martirilor la 26.

În 4 Ianuariŭ mărturisitoriî ajunseră în sfârșit în Nagasachi. Aci aveaŭ, să fie uciși. În presara morții se mărturisiră, pentru ca nu cum va din causa vre unuî pĕcat nelertat să se lipséscă de grația martiriuluî.

În presara martiriului scrise Toma mameî sale o epistolă. Ea să grijéscă bine, ca frații luî nu cum va să ajungă în mânî păgâne și să-și pérdă credința. „De cum va mai apoi nu vor mai fi preoți,“ așa îî scrie, „cărora să-ți mărturisescî pĕcatele, atuncî să scii, că e de ajuns, dacă din lubire față cu Dumnezeŭ veî nutri părere de rĕŭ pentru pĕcate.“ Adam și Eva încă s'aŭ mântuit în acest chip. Așa a învĕțat de la părintele misionar.

De micii Antoniŭ și Ludovic se apropiă ispita. Se înfățișară adecă părinții luî Antoniŭ și-l rugară, să-și mântuéscă viața. Dară

de Avignon de episcop în Evreut, în Mans a numit episcop pe Bonfils, în Vennes pe Latienle, în Troyes pe Pelacot şi în Soissons pe Derameour. Patru scaune episcopescĭ aŭ rĕmas vacante din causa, că s. Scaun Apostolic n'a acceptat pe candidaţiĭ guvernuluĭ.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Camera deputaţilor în 2 a c. a ţinut o şedinţă pro forma, în care presidentul dieteĭ a notificat, că şi casa de sus a primit proiectul de lege referitor la perpetuarea amintiriĭ legilor din 1848 şi ţinerea uneĭ şedinţe comune festive în 11 April a. c.

Apoĭ ministrul de honvedĭ a cerut un credit estraordinar de 294,000 fl., ĕră ministrul de agricultură a presentat proiectul de lege despre manipularea pădurilor comunale şi a altor teritoriĭ acomodate spre împădurire de cătră stat.

Tot în 2 a c. a ţinut şedinţă şi casa magnaţilor în cestiunea budgetuluĭ pe 1898. De astă dată aŭ criticat destul de aspru politica agrară-socială a guvernuluĭ chiar şi aderenţiĭ luĭ accentuând, că prin ordinaţiunĭ ministeriale nu se póte sana rĕul. Contele Esztherházy Miklós Móric acusă liberalismul modern, care urmăresce scopurĭ egoistice. Pentru decadenţa actuală e culpabil atât guvernul cât şi partidul, care îl susţine; cu bucurie constată, că în ţară se observă o reacţiune salutară. Partidul poporal va formula revisiunea legilor politice bisericescĭ, când va avé de lucru cu un guvern, în care să se pótă încrede. Négă, că ţara ar fi condusă de acelea-şĭ sentimente ca şi guvernul, pe cum se zice în adresa omagială cătră regele. Este lipsă de tact din partea guvernuluĭ de a amesteca pe regele în serbare înainte de a se fi convins despre unanimitatea tuturor factorilor vieţiĭ publice cu privire la serbarea legilor din 1848. Părerea oratoruluĭ este, că mai cu scop ar fi, să se serbeze în locul legiloru din 1848 constituţiunea din 1867.

La desbaterea specială a budgetuluĭ archiepiscopul Császka observă, că din incidentul votăriĭ budgetuluĭ să nu se deducă consecinţe în detrimentul fondurilor catolice ale universităţiĭ din Budapesta.

La alegerile comunale din Fiume din noŭ aŭ învins autonomiştiĭ. Representanţa se va întruni după Paştĭ, când se va alege primariul.

Austria.

Ministrul de finanţe Kaizl în esposeul sĕŭ promite, că va ridica salarele oficialilor, va şterge în curênd timbrele de ziare, vama de drumurĭ, care e odiósă, se va sista cu totul, va propune modificarea legiĭ de competinţe, aşa cât poporul să nu maĭ fie îngreunat la cumpĕrarea de imobile.

Deputatul Mauthner vorbind despre pactul economic cu Ungaria recunósce, că nimicirea luĭ ar provoca marĭ calamităţi în ambele părţi ale monarchieĭ. Austria trimite în Ungaria diverse producte economice şi industriale în valóre de 445 milióne, ĕră Ungaria în Austria 417 milióne, pe când în cele alalte ţĕrĭ numaĭ 140 milióne. Decĭ pactul e cestiune de esistenţă şi pentru Ungaria, chiar de aceea ar trebui să fie Magiariĭ maĭ echitabilĭ în pretensiunile lor. Alt cum Austria e destul de tare spre a respinge pretensiunile esagerate ale Ungarieĭ.

În 3 a c. s'a ţinut în Viena consiliŭ comun de ministri sub presidiul contelui Goluchowski luând parte pe lângă Goluchowski şi ministrul comun de finanţe Kállay, cel de rĕsboiŭ şi şeful marineĭ, pe cum şi ministriĭ presidenţi şi de finanţe austriacĭ şi ungarĭ.

În consiliul comun al ministrilor s'a desbătut budgetul, ce se va presenta delegaţiunilor convocate pe 9 Maiŭ în Budapesta.

Franţa.

Curtea de casaţie a nimicit sentenţa adusă de tribunal în procesul Zola pe motivul, că Zola prin articoliĭ din „Aurore“ nu a vătĕmat pe ministrul de rĕsboiŭ, ci pe tribunalul militar, decĭ acesta trebuia să intenteze proces, ĕră nu ministrul.

Radicaliĭ aŭ atacat în parlament pe judecătoriĭ, carĭ aŭ funcţionat în procesul Zola. Ministrul Méline a apĕrat pe judecătorĭ şi a declarat, că în afacerea Zola n'a intrat încă prescripţiunea. Opiniunea publică poftesce renoirea procesuluĭ. Sindicatul Dreyfuss din noŭ ridică prin ziare acuse asupra maioruluĭ Esterházy presentându-l ca trădător, pe când pe Dreyfüss ca pe unul, care a fost condamnat pe nedreptul.

Turcia.

În Petersburg s'a formulat un plan pentru pacificarea Creteĭ. În sensul acestuĭ plan, pe cum scrie „Pol. Corr.“, admiraliĭ, carĭ conduc escadra rusă, franceză, engleză şi italiană din apele cretene, să se pună în conţelegere cu fruntaşiĭ adunăriĭ naţionale din Creta spre a întroduce o administraţie comună ămĕsurat principiilor enunţate de ambasadoriĭ marilor puterĭ din Constantinopol cu privire la autonomia insuleĭ. Ast fel Cretenii să se organiseze sub conducerea propriilor conducĕtorĭ şi a representanţilor militarĭ europenĭ, carĭ garantéză a păstra ordinea şi a deda poporul cu nóua formă de guvernare. Puterile vor mijloci şi garanta pentru Creta un împrumut spre esecutarea reformelor de lipsă.

Grecia.

Garantarea împrumutuluĭ grecesc de cătră Rusia, Franţa şi Anglia a produs în Atena cea maĭ bună impresiune. Camera a aprobat guvernuluĭ mijlócele spre evacuarea Tesalieĭ. Şedinţele camereĭ s'aŭ amânat pe 14 zile. Probabil, că nu se va maĭ uni camera de acum, ci se vor escrie alegerĭ nóuĕ.

Cei doĭ atentatorĭ asupra vieţiĭ regeluĭ aŭ fost osîndiţi la mórte.

Spania şi America.

Se crede, că rĕsboiul între Spania şi Statele unite este neevitabil. Se zice, că Americaniĭ pretind, ca insula Cuba să se declare de independentă, şi nu admit nicĭ protectoratul Spanieĭ, nicĭ alt raport de stat dintre Cuba şi Spania. Uniunea deja de maĭ mulţĭ anĭ şi-a dat silinţa, să amelioreze stările din Cuba şi să asigure averea şi viaţa supuşilor sĕĭ de pe acéstă insulă, guvernul spaniol însĕ în loc de a linişti spiritele le-a provocat şi a dat ansă la atrocităţi. Cufundarea năiĭ „Maine“ aŭ causat-o Spanioliĭ. Acestea, pe cum şi împrejurarea, că guvernul spaniol nu voesce a rebonifica pe Americaniĭ, carĭ aŭ suferit daune în urma rĕsboiuluĭ civil din Cuba, îndreptăţesc Uniunea, să întrevină şi încă la cas de lipsă şi cu forţa armată.

Guvernul spaniol la rîndul sĕŭ pretinde, ca Uniunea să-şi retragă flota din Key-West. Se prevedé însĕ, că Americaniĭ nu vor ceda. Representanţiĭ puterilor europene din Washington, între carĭ şi nunţiul papal, se încércă, să mijlocéscă menţinerea păciĭ, Americaniĭ însĕ nu vreŭ, să scie de nicĭ o intervenţiune europénă.

Sina.

Opera de împărţire a vastuluĭ imperiŭ sinez se continuă. După Germania a încheiat tractat cu guvernul sinez Rusia. În sensul tractatuluĭ trupele sineze s'aŭ

---

el le rĕspunse: „Sufletul meŭ e al luĭ Dumnezeŭ. De la Dumnezeŭ, care m'a zidit, sperez puterea de a rĕbda mórtea de martir. Nu mĕ plângeţĭ pe mine, ci plângeţĭ pe păgânĭ, carĭ per pe vecie, dacă nu se întorc.“ Guvernorul de Nagasachi fu în apropiare şi audi cuvintele acestea. El nu uria pe creştinĭ; de aceea dorind, să mântuéscă pe Antoniŭ din gura morţiĭ, sări părinţilor într'ajutoriŭ şi-l zise: „Te voiŭ primi în casa mea şi te voiŭ ţiné ca pe fiul meŭ; talentul tĕŭ îţi promite un viitoriŭ frumos. Te voiŭ recomanda împĕratuluĭ, şi el la timpul sĕŭ te va înălţa, dacă te veĭ lăpĕda de religia creştină.“ Dară pruncul îĭ rĕspunse: „Mĕ ţiĭ de nebun, că gândescĭ, că voiŭ preferi viaţa cea trecĕtóre celeĭ veĭnice? Eŭ nu mĕ tem de mórte, ci doresc, să mor pentru Christos, care maĭ întâiŭ a murit pentru mine.“ Şi n'a voit, să maĭ stea de vorbă cu guvernorul.

Acesta ispiti acuma pe Ludovic. „Viaţa ta e în mâna mea,“ îĭ zise. „Voiŭ, să-ţi dăruesc viaţa, dacă veĭ întra în serviţul meŭ.“ Băĕtul rĕspunse cu dragoste fiéscă: „Eŭ staŭ de tot în serviţul părintelui Petru. Eŭ fac tot, ceea ce-mĭ zice el.“ Părintele Petru era lângă el şi-l zise: „Spune guvernuluĭ că veĭ, să întri în serviţul luĭ, dacă te va lăsa, să rĕmâĭ creştin.“ Guvernorul nu se învoi. Ludovic zise decĭ: „Atuncĭ nu doresc, să trăesc. Ar fi un schimb rĕŭ, dacă aşĭ da viaţa cea veĭnică pentru ce trecĕtóre.“

Sosise şi tatăl asemenea încreştinat al luĭ Ioan din Goto. Ioan îĭ căḑu în grumaḑi şi-l îmbrăţişă zicêndu-l: „Tată, veḑĭ, ce jertfă are să aducă omul, pentru ca să-şi mântuéscă sufletul.“ Tatăl luĭ se bucura, că are un fiŭ, pe carele Dumnezeŭ l-a învrednicit de mórte de martir.

(Va urma.)

retras din Port-Arthur şi Talien-Van, şi s'a ocupat acest teritor de armata rusésca. De asemenea a luat Rusia mĕsurile spre a ocupa şi teritoriul de pe peninsula Liao-Ciung cedat Rusieĭ. Anglia pretinde de la Sina sinul Veĭ-Haĭ-Veĭ. Anglezii ajungênd în posesiunea acestuĭ sin pot influinţa mai mult asupra guvernuluĭ central din Peking.

Corespondinţe.

Br. în 14 Martie 1898.

Onorată Redacţiune!

Confratele Hubic în numĕrul 50 din a. trecut al „Uniriĭ“ formuléză o propunere stătătóre din 5 puncte drept resultat al celor desfăşurate de dsa în colónele „Uniriĭ“ cu deosebire în cântările s. nóstre bisericĭ.

În punctul 1. cere, să se stabilésca un loc şi un timp anumit pentru ţinerea unuĭ congres bisericesc. Fiind că acest punct implicite cuprinde în sine şi cele alalte, voiŭ persista şi eŭ numaĭ la acest punct. Sînt de acord cu confratele Hubic. Numaĭ un congres bisericesc este în stare, să aducă în mod valid decisiunĭ şi hotărîrĭ obligătóre pentru întrégă biserica nóstră, şi érăşĭ numaĭ atarĭ decisiunĭ se pot impune tuturora, pe carĭ îĭ privesc, carĭ se aduc de cătră supremul for competent în acéstă privinţă.

Dar óre conciliile de maĭ înainte n'aŭ adus atarĭ hotărîrĭ? Dacă răsfoim Conciliul provincial I., la Titlul VI. Cap V. aflăm: *„Înse spre ugurarea învĕţăturiĭ cântărilor sacre şi spre introducerea şi conservarea unităţiĭ în acelea Sinodul decide, ca putênd fi să se compună în note musicale cele 8 versurĭ cu variaţiunile lor, introducênde la tóte institutele de învĕţĕmînt din acéstă provinţă bisericéscă.“* Étă dar decisiunea adusă de mult de cătră forul competent! Şi óre astăzĭ după aprópe 30 anĭ de atunciĭ observăm ceva ameliorare saŭ îndreptare în acéstă privinţă? S'a înfiinţat iciĭ colo câte un cor, dar casurile acestea sînt sporadice, şi putem zice, că sîntem tot acolo, unde am fost şi până atunciĭ. Nu voiŭ, să învinuesc pe nimenĭ pentru acest lucru, dar atâta este cert, că causa principală a stagnăriĭ este indolenţa şi nepăsarea de sus până jos. Instrucţiunea mancă şi superficială, ce se dă în acest respect alumnilor seminarialĭ şi preparandialĭ, lipsa de manuale corĕspundĕtóre şi îndreptătóre, indiferentismul şi nepăsarea, după ce alumniĭ seminarialĭ orĭ preparandialĭ aŭ ajuns în funcţiunĭ preoţescĭ orĭ cantor-docentale, şi maĭ pe sus de tóte lipsa de o controlă severă sînt tot atâtea cause, carĭ ne reţin de la progres. Când aceste obstacule s'ar delătura pe de o parte, şi când pe de altă parte s'ar duce în deplinire decisiunile Conc. prov. I., atunciĭ convocarea unuĭ congres ar fi superfluă.

Sînt înse şi alte cestiunĭ de resolvat, carĭ cad în competinţa unuĭ sinod bisericesc, de carĭ nu se face amintire în decisiunile Conciliilor de maĭ înainte, de şi acelea sînt adânc tăietóre în viaţa internă a bisericiĭ nóstre. Referitor la administrarea ss. Sacramente de es. în conciliul prov. I. s'a determinat, care este materia, forma, subiectul etc., dar nu se estinde şi maĭ de parte, să ne spună, că formulele aflătóre în Euchologion la administrarea ss. Sacramente sînt a se folosi şi astăzĭ tóte, după cum se află acolo, orĭ dóră unele se pot omite, după cum în praxă de cătră mulţĭ motu proprio se şi face, fiind cu drept unele prea lungĭ şi în parte obsolete. Avem Orologeriŭ, Psalteriŭ, Dupăcinar mare, mic, Mezunopter etc. Cine le cetesce, când şi cum? Cine este obligat a le ceti? În provinţa nóstră mitropolitană esistă casurĭ în sacramentul penitenţeĭ reservate episcopuluĭ, şi dacă esistă, carĭ sînt acelea? Dar apoĭ câte dubietăţĭ cu privire la aducerea s. sacrificiŭ liturgic! Despre tóte acestea nu aflăm nicĭ o îndrumare în conciliile de maĭ înainte, şi apoĭ vre un preot consciŭ de sublimitatea statuluĭ sĕŭ póte tuta conscientia să trécă preste tóte acestea? S. Augustin zice: *In dubiis libertas;* înse la noĭ casurile dubiĭ sînt de tot multe, şi libertatea prea mare ne duce la anarchie şi confusiune. Aci trebue, ca auctoritatea nóstră supremă bisericéscă să ne sară întru ajutor vĕrsând lumină, unde va fi cu putinţă.

Unirea nóstră cu Roma s'a făcut numaĭ în cele dogmatice, ér în cele rituale şi disciplinare ni-s'a lăsat ritul şi disciplina bisericiĭ grecescĭ. De la anarchia completă, ce domnesce astăzĭ în biserica grecéscă schismatică, nu se póte aştepta nicĭ un paş spre progres, nicĭ o iniţiativă salutară, căcĭ îĭ lipsesce centrul de unitate, îĭ lipsesce spiritul de viaţă făcĕtor.

Nu e închipuire deşértă decĭ şi nu e vis deşert: şi pe terenul acesta biserica nóstră este chemată, ca să spargă vĕlul întunereculuĭ, să schimbe, ce e de schimbat, şi să clarifice, ce e de clarificat. Pentru acéstă iniţiativă salutară nu póte fi acusată ca renovătóre orĭ schimbătóre a ritnluĭ şi a disciplineĭ eclesiastice, căcĭ étă ce zice marele Pontifice Benedict XIV în opul de Synodo dioecana Tom. I.: *„Datinile ómenilor se schimbă din zi în zi, se schimbă şi jurstările, şi ceea ce când va era folositor, maĭ apoĭ devine nefolositor şi câte o dată chiar primejdios. Prelatul înţelept înse are datorinţa, ca în acelea lucrurĭ, la carĭ nu este restrîns prin lege maĭ înaltă, să se acomodeze loculuĭ şi timpuluĭ, şi unele, carĭ când va eraŭ în us, să le omită, după cum va afla în Domnul, că este maĭ salutar pentru guvernarea diecesseĭ sale.“* Astăzĭ cad în sarcina nóstră a preoţilor de îndeplinit acele funcţiunĭ, a căror formule cu mulţĭ secli înainte de acésta aŭ fost plăsmuite de cătră aceĭ s. Părinţĭ carĭ duceaŭ o viaţă contemplativă numaĭ şi-şĭ petreceaŭ timpul în post şi rugăciunĭ. Jurstările nóstre înse sînt astăzĭ cu totul altele.

Acestea am aflat de bine a le aduce pe tapet acum, când vĕd sulevată convocarea unuĭ sinod bisericesc. Cred, că voiŭ fi vorbit din inima multora; cred, că vor fi şi de aceia, carĭ vor zice, că pofta de a scrie saŭ pedantismul m'a îndemnat la acésta. Înse fie, cum va fi, în consciinţa mea sînt liniştit convins fiind, că nu interesul meŭ l-am căutat, ci mărirea luĭ Dumnezeŭ.

Z.

Conchemare

la adunarea de primăvară a învĕţătorilor gr. cat. despărţemîntul Elisabetopoleĭ ca membri ordinarĭ aĭ reuniuniĭ învĕţătorescĭ archidiecesane de Alba Iulia şi Făgăraş, carea — conform decisuluĭ adunăriĭ de tómnă — se va ţiné în 19 April st. n. a. (a 3-a zi de ss. Paschĭ) în şcóla gr. cat. din Bertan, şi la care pe lângă membriĭ ordinarĭ, fundatorĭ şi ajutătorĭ sînt învitaţĭ şi altĭ binevoitorĭ şi spriginitorĭ aĭ învĕţĕmîntuluĭ poporal.

Programa: 1. Participarea in corpore la serviţiul divin la 9 óre a. m. 2. Bucată de cetire „Demostene“, prelegere practică, ţinută cu elevii şcoliĭ de Gavr. Bozoşan învĕţ. din Bertan, şi critica asupra eĭ. 3. Deschiderea adunăriĭ prin preşedinte la 2 óre p. m. 4. Esmiterea uneĭ comisiunĭ pentru constatarea membrilor presenţi, înscrierea de membri noĭ şi incassarea tacselor. 5. Cetirea disertaţiei „Chemarea şi însemnătatea şcoliĭ poporale“ de Teodor Petri înveţ. în Hundorf. 6. Raportul comisiunĭ esmise. 7. Defigerea loculuĭ şi timpuluĭ adunăriĭ de tómnă. 8. Designarea persónеĭ disertante în adunarea venitóre. 9. Eventuale propuneriĭ. 10. Închiderea adunăriĭ.

Bertan în 4 Aprilie 1898.

Gavrilă Bozoşan preşedinte. **Toma Simu** notariŭ.

Noutăţi.

Din Archidiecesă. Escelenţa Sa I. P. S. Mitropolit a ordinat Duminecă de subdiaconĭ şi diaconĭ, ĕră Mercurĭ de preoţĭ pe On. Petru Suciŭ, şi Demetriŭ Boar, fiind dispus cel dintâiŭ de administrator parochial în Săbadul de Câmpie în protopopiatul Murĕşuluĭ, ĕră al doilea în Bărcut din vicariatul Făgăraşuluĭ. Tot Duminecă a conferit Escelenţa Sa lectoratul clericilor din cursul al III-lea Nicolaŭ Gálea, Victor Macaveiŭ, Valeriŭ Maior, Gregoriŭ Manoilă, Al. A. Moldovan, Simion Moldovan, Victor Moldovan, Demetriŭ Murĕşan, Eugen Pantea, Nicolaŭ Racoviţan, Ioan Roşca şi Luca Rus.

Concurs. La parochia *Poptelec* din protopopiatul Dêrgeĭ s'a escris concurs cu terminul de 20 April pe lângă emolumentele indigitate în circularul consistorial din 10 Iuniŭ 1896 Nr. 2366.

Medic român în Karlsbad. Dl Dr Romul L. Crăciun din 1 April până în 1 Octobre va ordina ca medic balnear în Karlsbad, Mühlbadgasse, „Schwarzes Ross“. Dl Dr Crăciun e specialist pentru morburile interne.

Agent provocător. Aflăm din „Gazeta Transilvaniei“, că individul Vasilie Milian din Jubpădure în comitatul Tîrnaveĭ micĭ a tipărit o proclamaţiune revoluţionară în limba română şi avea de cuget, să o spedeze preoţilor românĭ, pe carĭ apoĭ tot dînsul să-ĭ denunţe auctorităţilor ca pe ómenĭ primejdioşĭ statului. Proclamaţia a fost confiscată de cătră auctorităţile din D. Sâmărtiu, ĕră luĭ Milian i-s'a intentat proces.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creştinilor“ aŭ solvit preţul: I. Din diecesa de *Oradea mare:* Esc. Sa P. S. Michail Pavel Episcop (200 fl.). Rmii canonicĭ Dr Augustin Lauran Georgiŭ Juhász şi Molsi Neş. On. Gavriil Bardosi Samuil Bota, Ioan Genţ, Antoniŭ Fritea. Aureliŭ Popoviciŭ, Gavriil Pop-Dan, Paul Erdélyi din protopopiatul Oradeĭ marĭ. Arcadiŭ Crêsnic din protopopiatul Boroş-Şebeşuluĭ. Iuliŭ Szabó, Alesandru Bozintan, Ioan Boroş din protopopiatul Macăuluĭ, Ioan Puşcaş, Vasiliŭ Zsiros, Teodor Dringoŭ, Petru Muntean din protopopiatul Şimandului, Georgiŭ Hubic, Emiliŭ Perényi, Georgiŭ Selăgian, Basiliŭ Anca, Marcu D. Păscuţ din protopopiatul Şiriel, Iuliŭ Filimon, I. Papp, Ştefan Creşneac din protopopiatul Bereţculuĭ, Michail Mărcuţ, Basiliŭ Terdic, Cornelĭŭ Antal, Basiliŭ Tămaş, Petru Hetco din protopopiatul Lunceĭ. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturiĭ creștine.

(Continuare.)

Nicefor Calist ne-a lăsat o descriere a înfățișăriĭ Marieĭ. Descrierea acésta în cele esențiale cuprinde trăsăturile aceluĭ tip ideal, pe care arta a cercat, să-l realiseze în epocele sale cele maĭ strălucite. Descrierea acésta e următórea:

„Ce privesce caractĕrul, înfățișarea esternă și figura sfinteĭ Fecióre, ele după Epifaniŭ aŭ fost acestea: Ea în tóte lucrurile a fost plină de dignitate și seriósă, grăia puține, și cuvintele eĭ se referiaŭ numaĭ la ceea ce era de lipsă, ea era maĭ gata a asculta, era afabilă în conversarea cu ómeniĭ și nu ascundea dinaintea niměnuia dignitatea sa și veneraţiunea, ce i-se cuvenia. Înălțimea eĭ a fost cea mijlocie, cu tóte că uniĭ susțin, că statul eĭ a întrecut cu ceva înălțimea mijlocie. Graiul eĭ era franc față cu orĭ cine, era făr de rîs și făr de turburare și maĭ ales făr de nicĭ o iuțime. Colórea feței eĭ a semĕnat cu grâul, pĕrul eĭ a fost blond, privirea ĭ-a fost pătrundĕtóre; ochiĭ eĭ aŭ fost de colóre murgă deschisă și se apropiaŭ de colórea masliniĭ. Sprîncenele ĭ-aŭ fost încovoiate și de colóre închisă, nasul ĭ-a fost lungureț, buzele ĭ-aŭ fost înflorite și pline de amabilitate, când grăiaŭ. Fața nu ĭ-a fost nicĭ rotundă nicĭ ascuțită, ci ovală. mânile și degetele ĭ-aŭ fost lungurețe. Ea era făr de împodobire, simplă și făr de nicĭ o falsitate, nu vĕdia nicĭ o moleșie, ci trăsătura cea maĭ de frunte a firiĭ eĭ era cea a umilinței. În îmbrăcăminte îĭ plăceaŭ colorile cele firescĭ, pe cum se póte vedé acésta încă și astăzĭ de pe învĕlitórea capuluĭ eĭ; pe scurt în tóte lucrurile se putea cunósce graţia, ce locuia într'însa.“ [1])

Ce privesce îmbrăcămintea, Maria în picturile catacombelor se representă îmbrăcată ca matrónele romane cu paliŭ orĭ cu dalmatică și de-asupra acesteia cu tunică. Arta bizantină îĭ dă îmbrăcăminte maĭ bogată și maĭ grea asemenea brocatuluĭ de mĕtasă brodat al curțiĭ împĕrătescĭ și pe de-asupra podóba de lanțurĭ de grumazĭ, de cerceĭ și de diademă. Așa se representă Maria în vécul al IX-lea aprópe în tóte mosaicurile.

Despre icónele ss. Apostolĭ Petru și Pavel ne spune s. Augustin, că ele între creștiniĭ ceĭ vechĭ aŭ fost fórte tare răspândite. [2])

Călătoriile lor cele multe și contactul lor cel des cu Eliniĭ și cu Romaniĭ aŭ trebuit, să aĭbă de urmare firéscă aceea, că scirea despre înfățișarea lor esternă s'a răspândit maĭ ușor. Longin, care a întreprins în viața sa călătoriĭ marĭ, îĭ amintesce în chip fórte onorific pe lângă Demostene, Eschine și alțĭ oratorĭ. [3]) De aceea putem, să presupunem, că până și păgâniĭ vor fi cercat, să-și câștige icóna Apostolilor. Eusebiŭ ne spune, că însu-și a vĕdut icóne de ale Apostolilor. [4]) Ĕră despre s. Ioan Chrisostomul ne încredințézā s. Ioan din Damasc, [5]) că el în odaea, în care se obicĭnuia a se retrage spre a ceti epistolele s. Pavel, avea un portret al Apostoluluĭ. S. Augustin accentuézā, cât de des se espun icónele acestea pe părețiĭ bisericilor privirilor credincioșilor, și în actele s. Silvestru se amintesc doĭ bărbațĭ, carĭ aŭ apărut în vis luĭ Constantin M., și că împĕratul ĭ-a recunoscut în icónele acelea ale Apostolilor, carĭ i-le-a arĕtat Silvestru. Mineele grecescĭ într'un manuscript Vatican [6]) ne spun aprópe din cuvînt în cuvînt în tocmaĭ ca și Nicefor Calist, că „Apostolul Pavel a fost de stat mic. Pĕrul luĭ a fost de colóre întunecată, sprîncenele ĭ-aŭ fost plecate în jos, colórea feței ĭ-a fost albenéță, barba ĭ-a fost lungă și venerabilă, nasul, potrivit feței, ĭ-a fost lungureț și încovoiat, pĕrul capuluĭ și al bărbiĭ ĭ-a fost mestecat cu alb, purtarea trupuluĭ ĭ-a fost puțintel plecată“. O cuvîntare de laudă despre corifeiĭ Apostolilor, care se află între scrierile s. Ioan Chrisostomul, [1]) zice despre s. Pavel, că a fost „de treĭ coțĭ“. S. Basiliŭ scrie luĭ Iulian Apostatul, că icónele Apostolilor îĭ sînt scumpe, și că icóne de acestea se găsesc aprópe în tóte bisericile. [2]) Tot asemenea amintesce și s. Ambrosiŭ un portret vechiŭ al s. Pavel. [3])

Despre s. Petru ne spun mineele, „că el a avut o construcție mijlocie și îndesată a trupuluĭ. Fața ĭ-a fost de colóre palidă, capul în partea de dinainte ĭ-a fost pleș, pĕrul ĭ-a fost creț. Ochiĭ ĭ-aŭ fost de colóre întunecată, sprîncenele ĭ-aŭ fost dese, nasul ĭ-a fost lungureț, barba ĭ-a fost scurtă și buclată“.

Nicefor Calist pe temeiul icónelor vechĭ și pe al notițelor manuscrise oferesce următórea descriere a Apostolilor:

„Figura luĭ Petru nu a fost robustă, ci mijlocie, și purtarea trupuluĭ ĭ-a fost drĕptă. Fața ĭ-a fost cam palidă și de colóre deschisă, pĕrul capuluĭ și al bărbiĭ ĭ-a fost de colóre întunecată, sprîncenele ĭ-aŭ fost încovoiate, nasul lungureț, dară nu ascuțit, ci maĭ mult tîmpit. — Statul luĭ Pavel a fost mic și plecat, fața ĭ-a fost albenétă. capul pleș. În ochiĭ luĭ era multă amabilitate, sprîncenele ĭ-aŭ fost plecate maĭ mult în jos, nasul ĭ-a fost încovoiat frumos și puțintel lungureț, barba ĭ-a fost désă și lungă, pĕrul capuluĭ și al bărbiĭ ĭ-a fost mestecat cu alb. Amîndoĭ Apostoliĭ aŭ avut în firea sa óre ce ceresc, căcĭ eĭ se înfățișaŭ plinĭ de dar și de Spiritul sfînt așa, cât credincioșiĭ, ceĭ ce priviaŭ la eĭ, chiar și numaĭ prin privirea acésta primiaŭ graţiĭ taĭnice și se simțiaŭ îndemnațĭ, să-și îndrepte viața și să și-o întocméscă conform prescriselor credinței.“ [4])

Catacombele cuprind în picturile sale numaĭ puține icóne de ale Apostolilor. Representările lor cele maĭ vechĭ din catacombele s. Calist arată încă tipul fără de barbă și tineresc. Boldetti ne grăesce despre icóne de acestea, carĭ să se fie aflat la mormîntul vestituluĭ fossor Diogene. Dară icónele acestea nu maĭ esistă și póte că nicĭ nu aŭ fost reproduse nicĭ o dată. Apostoliĭ în icónele acestea aŭ fost representaţĭ cu volumurĭ în mână. La s. Priscilla avem o icónă a Apostoluluĭ Pavel cu inscripțiile „Paulus Pastor“ și „Apostolus“. Aci s. Pavel se representă învĕțând. Dară esecutarea e de rînd. [5]) Altă icónă se găsesce în catacombele din Neapol. Acolo s. Paul e îmbrăcat cu tunică și cu paliŭ și încălțat cu sandale. [6]) Acesta a fost adecă portul filosofilor și preste tot al bărbaților celor ce se cuprindeaŭ cu lucrurĭ serióse. În mosaicurĭ aflăm pe amîndoĭ Apostoliĭ la s. Sabina, s. Agatha in Suburra, s. Maria in Cosmedin, s. Lorenzo in Agro Verano, s. Andrea in Barbara, s. Marco, s. Prassede, s. Cecilia, s. Maria Nuova și în basilica Vaticană, în Ravena în baptisteriŭ și în Capua. [7]) Scim, că Papa Leo M. a dispus, să se gătéscă un mosaic cu icónele Apostolilor. Mosaicul acesta se putea vedé în arcul din mijloc al basiliceĭ s. Pavel, dar a perit, când în anul 1833 a ars basilica acésta venerandă. Petru și Pavel în icóna acésta priviaŭ unul la altul. Mosaicul de la s. Agatha in Suburra, [8]) care încă a perit în 1592, se deriva de la Flaviŭ Ricimer (472), cel din Ravena de la regele Teodoric. Icónele acestea aŭ proprietatea aceea, că Petru pórtă numaĭ o chee, — în icóna din Ravena ea îĭ atîrnă pe pept, — pe când icónele maĭ vechĭ daŭ luĭ Petru în mână o cruce orĭ un volum. Dóuĕ cheĭ se vĕd deja în mosaicurile acelea, a căror gătire a rînduit-o Leo III în 796. Petru aci a fară de cheĭ are o carte și stă de-a drépta luĭ Christos, ĕră Pavel are carte și spadă. În alte icóne se vĕd și treĭ cheĭ spre a simbolisa puterea întreită. În porticul basiliceĭ Vaticane celeĭ vechĭ aŭ fost odinióră picturĭ, carĭ representaŭ înmormîntarea Apostolilor în catacombe și primirea móștelor lor prin Papa Silvestru. [9])

---

[1]) Hist. eccl. T. I. lib. II c. 23.
[2]) S. Aug de haeres. c. 7; s. Iren. l. I. c. 24.
[3]) Dionysius Cassius Longinus, ed. Mori p. 264. Cfr. Gelpke, De familiaritate, quae Paulo Apostolo cum Seneca philosopho intercessisse traditur verosimillima, Lipsiae 1813.
[4]) Hist. eccl. VII, 18.
[5]) Orat. I. de imag. ed. Venet. 1748.
[6]) Borgia, Vaticana confessio b. Petri p. 134.

[1]) T. VIII. p. 8. ed. Paris. 1728.
[2]) Ep. 360.
[3]) Cfr. Buon. Vetri p. 75.
[4]) Hist. eccl. II, 37.
[5]) Bottari tav. CLXVI. Bosio p. 519.
[6]) Pellicia, De eccles. christ. politia II. p. 163.
[7]) Cfr. Ciampini, Vet. mon. I. tab. 48. 67. 76; II. tab. 23. 28. 37. 38. 49. 52. 58; eiusd. de sacr. aedif. tab. 13.
[8]) Ciampini, Vet. mon. I. tab. 77.
[9]) Bosio p. 181. 182; Bottari I. tab. XII. XIV; Borgia, Vatic. conf. p. 71.

Vestită e statua de bronz a s. Petru, carea e aședată în basilica Vaticană în apropiarea mormîntuluĭ Apostolului. Ea e de multe vécurĭ obiectul evlavieĭ credincioșilor. [1]) Ea se derivă din vécul al IV-lea orĭ al V-lea, și e probabil, că aŭ vĕrsat-o ca și ușile basilicеĭ s. Paul în Bizanț, unde arta acésta se deprinsese neîncetat începênd de la timpul luĭ Constantin M. Póte că ea e statua aceea, carea a înțeles-o împĕratul bizantin iconoclast Leo Isaurul, când a scris în 726 Papeĭ Gregoriŭ II, că va trimite pe óre cine la Roma, pentru ca să nimicéscă statua de bronz a Apostolului cea espusă în public. A fost vorbă aci despre o statuă, carea era obiectul uneĭ evlavii deosebite a poporului, ceea ce se vede de acolo, că Papa a rĕspuns împĕratului, că se declară, că nu va purta vina vĕrsăriĭ de sânge, carea va fi urmarea nimiciriĭ aceleĭ statue. Dacă avem în vedere caractĕrul statueĭ, putem, să o derivăm din timpurile cele maĭ vechĭ ale arteĭ creștine, pe când ea încă nu se depărtase de stilul antic păgân. Aseměnarea cea mare, ce figura ședĕtóre o arată în purtarea trupului și în reproducerea vesmintelor cu figurile poeților și retorilor romanĭ, carĭ aŭ fost gătite pe timpul maĭ târziŭ al împĕraților romanĭ apusanĭ, a provocat părerea, că statua acésta ar fi o statuă păgână antică, carea pe un timp maĭ târziŭ al bisericiĭ prin punerea unuĭ cap noŭ și a unor mânĭ nóuĕ s'a transformat în statua s. Petru. Însĕ părerea acésta nu are nicĭ un temeiŭ: statua acésta e productul uneĭ singure vĕrsărĭ, și nu esistă nicĭ cel maĭ mic semn, care să vĕdéscă vre o transformare prin adangerĭ, ci dimpotrivă capul și mânile vĕdesc aceea-și lucrare cu cea a celor alalte părțĭ. Întru adevĕr nicĭ nu esistă nicĭ o causă, care să ne îndemne, să denegăm plasticeĭ creștine opera acésta. Eusebiŭ [1]) ne spune, că pe timpul împĕratuluĭ Constantin M. „cetatea (Constantinopolul) era de tot plin de cele ce în tótă vechimea aŭ fost sfințite prin lucrarea artistică a bronzului". În Bizanț nu lipsiaŭ decĭ modelurĭ antice bune, și cronicariĭ de maĭ apoĭ ne grăesc despre statue portreturĭ, carĭ eraŭ aședate în palatul împĕrătesc și în piețele publice și puteaŭ, să se asemene cu operele cele maĭ bune ale anticităților.

(Va urma.)

[1]) Marangoni, Delle cose gentil. e profane, Roma 1744 p. 68. Cancellieri, De secretar. basil. Vatic., Romae 1786 t. III. p. 1503. De Magistris, Acta mart. ad ostia Tiber., Romae 1795. Bartoli, Lucerne ant. III. tav. XXVII.

[1]) Vita Const. III. 54.

Ben Hur

sau

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Cartea a șeptea.

I.

Înaintemergĕtoriul.

Convenirea conform înțelegeriĭ s'a întîmplat în ospetăria din Vitania. De acolo Ben Hur a mers cu Galileenii în patria lor, unde faptele luĭ eroice îĭ dobîndiră în vechiul emporiŭ glorie și înrîurință. Încă nu trecuse ĭérna, și el și formase deja treĭ legiunĭ și le organisase după modelul roman. Ar fi putut, sa facă încă și maĭ mult, căcĭ spiritul răsboĭnic al acestuĭ popor viteaz nu durmia nicĭ o dată. El trebuia însĕ, să se păzéscă în afacerea acésta de Roma și de Irod Antipa. Se îndestuli decĭ de o cam dată cu acestea treĭ legiunĭ și se sili, să le formeze și să le deprindă în strategie sistematică. Spre acest scop duse pe sutașĭ în ținutul de lavă al Trachonitideĭ și acolo îĭ deprinse în manuarea armelor, cu deosebire în a dărdĭlor și a spădĭlor și în mișcările, carĭ se obicĭnuiaŭ legiunile, să le facă, ĕră după aceea îĭ trimise a casă, ca să fie învĕțătorĭ. Și deprinderea cu armele în scurtă vreme se făcu o distracție a poporuluĭ.

Pe cum ușor ne putem închipui, lucrul acesta pretindea răbdare, istețime, rîvnă, credință și devotament desevârșit din partea luĭ, — proprietățĭ, carĭ în tot de una cuprind puterea de a înrîuri pe alțiĭ în lucrurĭ grele. Și nicĭ o dată nu le posĕduse altul în mĕsură maĭ mare și nu le folosise spre scop maĭ bun de cât Ben Hur. Câtă silință îșĭ da! Și cu ce abnegație! Cu tóte acestea nu și-ar fi ajuns scopul fără de ajutoriul luĭ Simonide, care-l aprovisiona cu arme și cu banĭ, și făr de al luĭ Ilderim, care sta pază și-ĭ aducea forțe nóuĕ. Și întreprinderea luĭ totuși nu ar fi succes fără de spiritul viteaz al Galileenilor.

Sub numirea acésta se înțelegeaŭ patru vițe: Asir, Zavulon, Isachar și Neftalim, și locuitoriĭ acelor ținuturĭ, carĭ dintru început se asignaseră acestor patru vițe. Iudeul, carele s'a născut în prejma templuluĭ, desprețuia pe frațiĭ sĕĭ de la mézĕ nópte însĕ Talmudul însu-și a zis: „Galileanul iubesce onórea, și Iudeul banii."

Eĭ uriaŭ Roma tot cu acela-și foc, cu care-și iubiaŭ țara proprie, și eĭ eraŭ la orĭ ce rĕscólă ceĭ dintâiŭ pe câmpul de bătae și ceĭ maĭ de pe urmă, carĭ îl părăsiaŭ. O sută și cincĭ zecĭ de miĭ de tinerĭ Galileenĭ aŭ căḑut în lupta cea maĭ de pe urmă împotriva Romeĭ. În sĕrbătorile cele marĭ se suiaŭ în Ierusalim și cu prilejurile acestea mergeaŭ și tăbĕriaŭ ca nisce oștĭ. Eĭ cu tóte acéstea eraŭ nepreocupați în sentimentele sale și toleranți chiar și față cu păgânismul. Eĭ se mândriaŭ cu cetățile cele frumóse ale luĭ Irod, de și ele eraŭ romane în tótă privința; se mândriaŭ maĭ ales cu Seforis și cu Tiberiada și ajutaŭ în chip credincios la clădirĭ. Între compatrioții lor eraŭ ómenĭ din tóte ținuturile lumiĭ, și eĭ trăiaŭ cu aceștia în pace, și din mijlocul lor ieșirĕ poeți asemenea cântărețuluĭ Cântăriĭ cântărilor și profeți, pe cum a fost Osee, carĭ aŭ contribuit la gloria numeluĭ de Evreŭ. Asupra unuĭ atare popor, care era așa de înfocat, așa de mândru, așa de viteaz, așa de devotat, așa de fantastic, vestea despre venirea împĕratuluĭ a trebuit, să aĭbă o impresiune fórte puternică. Aceea, că el va veni, pentru ca să arunce Roma la pămînt, ar fi fost de ajuns, pentru ca să-ĭ încălḑéscă pentru planul propus de Ben Hur; dar aceea, că a fără de acésta îĭ maĭ încredința, că împĕratul va stăpâni lumea, că va fi maĭ puternic de cât Cesar, maĭ strălucit de cât Solomon, și că stăpânia luĭ va ținé în vecĭ, — aceea făcu, ca provocarea să fie pentru eĭ iresistibilă, și ca eĭ să se dedice causeĭ luĭ cu trup cu suflet. Eĭ întrebară pe Ben Hur de părerea luĭ despre profeții, și el îĭ îndrumă la profeți și le povesti despre Valtasar, carele aștéptă colo din colo în Antiochia; și eĭ eraŭ îndestuliți, că era tradiția veche și mult iubită despre Mesia, cu carea eraŭ aprópe tot așa de dedați ca și cu numele Domnuluĭ; visul nutrit de multă vreme avea acuma după o anumită vreme să se realiseze. Împĕratul nu avea numaĭ să vină, el era deja aprópe.

Ast fel îĭ trecură luĭ Ben Hur lunile de ĭérnă, și sosise primăvara cu ploițele sale recreatóre, carĭ le aduse vîntul de la marea cea caldă din apus. În vremea acésta activitatea luĭ fusese așa de zelósă și așa de încununată cu succes, cât putea, să-și zică șie-și și aderenților sĕĭ: „Póte veni împĕratul. El are numaĭ, să ne spună, că unde voesce, să i-se ridice tronul. Noĭ avem spădile, cu carĭ să i-l asigurăm."

Și în tótă comunicarea luĭ cu mulțimea de ómenĭ eĭ îl cunosceaŭ numaĭ ca pe un fiŭ al luĭ Iuda și numaĭ sub numele acesta.

Într'o sară ședea Ben Hur din colo în Trachonitida cu câțĭ va din Galileenii sĕĭ la întrarea pesterieĭ, ce-ĭ servia de locaș, când veni la el călare un sol arab și-ĭ aduse o epistolă. Ben Hur frângênd sigilul ceti:

„Ierusalim, 4 Nisan.

„S'a sculat un profet, despre care se zice, că este Ilie. Patru anĭ a fost în pustie, și după părerea nóstră el e întru adevĕr profet; și așa vestesc și cuvintele luĭ despre unul, care e cu mult maĭ mare de cât el, care, pe cum zice, are să vină acuma, și pe care el îl aștéptă la țĕrmul rĕsăritean al Iordanului. Eŭ l-am vĕḑut și l-am auḑit, și Acela, a cărui sosire o aștéptă, e a bună samă împĕratul, pe care-l aștepți tu. Vino și judecă însu-ți.

„Întreg Ierusalimul ĭese a fără la profetul acesta, și a fără de aceea mulțime de popor, și țĕrmul, la care petrece, sĕmĕnă cu muntele maslinilor în zilele cele de pe urmă ale Pascilor.

„Malluch."

Fața luĭ Ben Hur străluci de bucurie. „Acest cuvînt, prietiniĭ meĭ," zise, „acest cuvînt pune capĕt așteptăriĭ vóstre. Înaintemergĕtoriul împĕratuluĭ a apărut și-ĭ prevestesc sosirea."

După ce le ceti epistola, eĭ se bucurară cu el dimpreună asupra promisiuniĭ, ce o cuprindea.

„Acuma stați gata." adause el, „și porniți mâne diminéță către casă; după ce veți sosi, trimiteți solie la aĭ vostri și-ĭ rugați, să stea gata a se aduna, în dată ce le voiŭ da scire. În interesul meŭ și al vostru voiŭ, să mĕ conving, dacă împĕratul e cu adevĕrat aprópe, și vĕ voiŭ timite scire. Până atuncia să ne bucurăm, că se împlinesce promisiunea."

Se duse în pesteră și scrise o epistolă luĭ Ilderim și alta luĭ Simonide, în carĭ le împărtășĭ, că a primit scirea acésta, și tot de o dată le spuse propusul sĕŭ de a se sui

numaĭ de cât în Ierusalim. Epistolele le trimise prin curieriĭ. Când înoptă şi se iviră stelele cele dintâiŭ, el încălecă şi însoţit de un călăuz arab porni către Iordan. Intenţiona, să mérgă pe calea caravanelor dintre Rabbath-Ammon şi Damasc. Călăuzul era un fost om de încredere, şi Aldebaran era lute; pe la mezul nopţiĭ eraŭ deja de parte a fară de ţinutul de lavă şi-şĭ continuaŭ cu de grab calea spre méză zi.

(Va urma.)

Bólele Oilor.

Bóla de picióre. Bóla de picióre a oilor apare, ca şi a vacilor, însoţită de bóla de gură; mult maĭ dese oriĭ însе ea se arată singură ca o formă uşóră. De multe oriĭ, maĭ ales când nu e îngrijită, bóla, care la început era uşóră, devine gravă. Şi acéstă bólă se întinde prin molipsire de la animal la animal. Între copite apar micĭ beşicuţe şi pustule, care lasă, să curgă dintr'însele un lichid, ce prin tăria sa produce rănĭ, se opresce între părеţiĭ cornoşĭ aĭ copitelor şi produce putrédirea părţilor noĭ din împrejurimĭ, putênd provoca chiar căderea copitelor (descălţarea). Ca pază contra acesteĭ bóle e de considerat isolarea imediată a animalelor bolnave de cele sănătóse, păşune uscată şi paiŭ curat şi uscat. Copitele cele bolnave trebuesc curăţite neîncetat de murdărie şi de puroiul lipit, să se facă loc de scurgere pentru puroĭ şi să se înlesnéscă vindecarea prin spălarea cu substanţe antiseptice, pe cum e soluţiunea de ereolină şi presărarea cu pulvere sicative, pe cum e praful de Iodoform etc.

Dalacul. Dalacul oiĭ numit şi *Cărbunele,* e o bólă acută, infecţiósă, care e localisată maĭ a dese oriĭ în anumite regiuniĭ şi care se manifestă prin lipsa de poftă de mâncare, dispariţiunea laptelui, nelinişte, trêmurăturĭ, mers nesigur, inegalitatea de temperatură a corpului, colórea roşie închisă a mucóselor visibile, respirare accelerată şi grea şi câte o dată diaree cu sânge. La oĭ se maĭ observă şi urina amestecată cu sânge. De multe oriĭ se formézĕ umflăturĭ lăţite pe pele şi pe mucóse, carĭ câte o dată se micşoréză saŭ cu înrĕutăţirea stăriĭ generale dispar de o dată. Bóla duréză de la câte va césurĭ până la câte va zile şi se termină de cele maĭ multe oriĭ prin mórte. La autopsia animalelor, ce aŭ murit de acéstă bólă, se observă: putrefacţiunea repede a cadavrului, scurgere de sânge din tóte cavităţile corpului, sângele e roşu-negru, mărirea şi înmuiarea splineĭ. Bóla acésta póte atinge şi alte animale ierbivore, trece şi asupra carnivorelor şi se póte transmite şi omuluĭ, de aceea trebue o deosebită băgare de samă la atingerea unuĭ animal bolnav de dalac. Căutarea în cele maĭ multe casurĭ nicĭ nu se face. Se cere o schimbare imediată a lucrurilor de hrană saŭ a păşunilor, căcĭ cele maĭ multe oriĭ de la dînsele s'a molipsit animalul.

Căpiarea. Altă bólă, care, fără a fi contagiósă în strictul înţeles al cuvîntului, derivă din cause analóge, este căpiarea. Étă cum îşi are nascere acéstă bólă: În maţele câneluĭ esistă câte o dată nisce vermĭ panglicaţi (panglicĭ), numiţi în sciinţă *Taenia coenurus,* ale căror óue sînt înghiţite de oĭ o dată cu păşunile, preste care se pusese cânele bolnav. Aceste óue, a căror cóje se topesce în sucul stomaculuĭ, desvoltându-se daŭ nascere la nisce embrióne, care găurind părеţiĭ stomaculuĭ ajung până la creer, unde se desvóltă maĭ de parte. Acéstă desvoltare a lor constă în facerea uneĭ beşicĭ, care se umple cu licuid, şi în acest licuid se găsesce embrionul. Acéstă beşică apasă de cele maĭ multe oriĭ asupra uneĭ singure părţi a creeruluĭ şi provócă mişcăriĭ de învîrtire în spre partea sănătósă.

Desvoltarea óuélor unuĭ insect numit *oestrus ovis* (musca oiĭ), carĭ óue întră în nas în timpul păşunăriĭ şi pătrund încetul cu încetul până la creer, produce turburărĭ asemănătóre. Animalele maĭ slabe pot muri de acéstă din urmă bólă. Cele maĭ puternice ajung, să le asvîrle a fară cu timpul prin strănutărĭ puternice.

Contra adevăratuleĭ căpieĭ (acea provenită din desvoltarea embrionelor de Taenia coenurus) nu se póte face maĭ nimic. Operaţiunea, caro constă în a deschide cutia craniană şi a scóte beşica cu licuid, aduce une oriĭ resultate bune şi póte fi în oriĭ ce cas încercată înainte de a duce animalul la tăiare. Totuşi cel maĭ bun lucru de făcut este a duce imediat la tăiare oile căpiate. Ca pază contra acestor dóuĕ bóle se póte recomanda evitarea păşunilor, carĭ sînt încunjurate des de musca oiĭ, şi să se dea hrană bună mieilor, căcĭ s'a dovedit, că la animalele maĭ în vîrstă, la carĭ părеţiĭ stomaculuĭ sînt destul de puternicĭ, numaĭ rare oriĭ reuşesce embrionul de Taenia coenurus, să străpungă aceştĭ părеţiĭ. Câniĭ ciobănescĭ să nu fie hrăniţĭ nicĭ o dată cu carne crudă, pentru ca să nu se desvólte în maţele lor panglicĭ.

„Albina".

Bibliografie.

„Moda ilustrată" Nr. 14 al acesteĭ foĭ, ce apare în fie care săptămână în Bucureşcĭ, Pasagiul Maca, conţine o mulţime de ilustraţiunĭ din cele maĭ moderne şi elegante, represintă d. e. toalete de preumblare, de visite, de primăvară, de recepţiĭ, de ceremoniĭ, costume à la tailleur, diferite bluse frumóse, tóte acestea pentru persóne de diferită etate. Maĭ de parte ilustraţiĭ de la diferite lucrurĭ de mână d. e. săcuşor brodat pentru călătorie, săcuşor pentru batiste ş. a. Partea literară conţine: Urmarea de la „Romanul unuĭ monach"; medicină poporală; „Criminal" poesie de Follender; La ce bun, o scrisóre către o prietină, de Marietta Negri-Borcea; „De ce?" poesie de Zăhărescu; anecdote; de ale bucătărieĭ ş. a. Ca sumplement aduce acest numĕr un tipar croit în mărime naturală, care represintă o jachetă pentru fetiţe de 12 anĭ.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, oriĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să răspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri."

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Ciceron despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informaţi, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicaţiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Euchologiu

ediţiunea **a dóua**, revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** şi **roşu.** — Preţul nelegat fl. 2.80, ér legat în pele tare fl. 3.80.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Concurs.

Pentru clădirea edificiuluĭ de s. biserică din comuna *Spini* în protopopiatul Bieĭ se escrie concurs până în 24 Aprilie st. n. 1898 cu preţul de strigare 3225 fl. 45 cr. Doritoriĭ de a lua acéstă întreprindere prin licitaţiune minuendă, despre planul de edificare, despre condiţiunĭ şi despre alte împrejurărĭ se pot informa la cancelaria parochială din Spini avêud de a-şĭ documenta cualificaţiunea lor ca întreprindĕtorĭ prin documente demne de credinţă.

Spini 4 Aprilie 1898.

Leon Tulea
curator primar.

(12) 1—2

Anunţ de esarendare.

Bunul comasat de la *Cenade* (Szász-Csanád), proprietatea *fundaţiuniĭ Şuluţan* din Blaş, constătător:

a) 500 jugĕre catastrale arător;
b) 235 „ „ fînaţ;
c) 86 „ „ păşune;
d) 3½ „ „ vie;
e) curte nobilitară cu edificiŭ de locuit;
f) tóte superedificatele necesare în tablă de hotar;
g) fund instruct corĕspundĕtor, constătător din boĭ, vacĭ, viţeĭ, porcĭ, oĭ şi recuisite economice.

Se va da în arînda pe calea licitaţiuniĭ publice pe periodul de 6 anĭ *începĕnd din 24 Aprilie 1898 până în 24 Aprilie 1904.*

Licitaţiunea se va ţinĕ în *Blaş la 20 Aprilie st. n. 1898, la 10 óre a. m. în cancelaria advocaţială din curtea metropolitană.*

Preţul de strigare va fi 2500 fl., ér după preţul fondului instruct se va plăti anual 5%.

Doritoriĭ de a licita aŭ a depune ca vadiŭ 10% de la suma de esclamare.

Oferte sigilate şi înaintate subscrisuluĭ advocat până la începerea licitaţiuniĭ verbale încă se vor lua în considerare, dacă vor fi provĕdute cu vadiul de 10%, şi oferenţiĭ vor declara, că cunosc cuprinsul condiţiunilor de licitare.

Condiţiunile de licitare se pot vedé în cancelaria subscrisuluĭ.

Blaş în 9 April 1898.

Vasiliŭ Oltean
advocat archidiecesan.

(13) 1—1

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 16 April 1898. Numĕrul 15.

Christos a înviat!

În mijlocul valurilor acesteĭ lumĭ, în vîrtejul nĕcasurilor, ce ne împresóră, între luptele zilnice, în noianul patimilor, în marea ispitelor, în miseriile vieţiĭ pămîntuluĭ o singură mângăiere află sufletul omuluĭ. Mâgâierea acésta unică se esprimă în cuvintele:

Christos a înviat!

Din aceste cuvinte aflăm, că liberĭ ne-a creat pe noĭ Dumnezeŭ, şi că a rĕscumpĕrat libertatea nóstră perdută Fiul Unul-născut al luĭ Dumnezeŭ. Înviarea luĭ Christos esplică problema aceea, carea n'a putut-o esplica mintea omuluĭ. Esistinţa relelor şi a nefericirilor a rĕmas o problemă nedeslegată în faţa omenimiĭ, şi a trebuit să móră Fiul luĭ Dumnezeŭ, ca să pricepem, că abusul de libertate a perdut libertatea, şi că atotputernicia luĭ Dumnezeŭ a avut lipsă de bunătatea cea nemărginită pentru a ne face érăşĭ, ceea ce eram, — liberĭ.

Christos a înviat!

Pentru libertatea nóstră a tuturor s'a jertfit Christos. Universalitatea jertfeĭ arată universalitatea iubiriĭ. În ochiĭ luĭ Dumnezeŭ nu este deosebire între Jidov şi păgân, între om şi om. Iubirea nóstră a tuturor l-a făcut pe Fiul luĭ Dumnezeŭ, ca să móră pe cruce. Maĭ mare dragoste de cât acésta nimenia nu are, ca să-şĭ pună cine va sufletul sĕŭ pentru prietiniĭ sĕĭ, a zis Mântuitoriul nostru. Mórtea luĭ Christos arată deci egalitatea nóstră înaintea luĭ Dumnezeŭ. Prin urmare şi înviarea luĭ Christos.

Christos a înviat!

Şi dacă sîntem egalĭ înaintea luĭ Dumnezeŭ prin creare şi prin rĕscumpĕrare, şi dacă Christos ne-a numit pe noĭ prietiniĭ sĕĭ: atunci înviarea luĭ Christos ne maĭ vestesce încă un lucru, — frăţietatea.

Christos a înviat!

Étă ideile măreţe, étă mângăierile, ce ni-le inspiră aceste frumóse cuvinte.

Dar avem noĭ parte în aceste mângăierĭ?

Să recugetăm numaĭ la noĭ, şi vom vedé, că nicĭ din mórtea nicĭ din înviarea luĭ Christos nu avem noĭ acele mângăierĭ, ce ar trebui să avem.

Nu ne e destul, că Christos ne-a recâştigat libertatea nóstră cu mórtea sa. Noĭ érăşĭ am perdut libertatea nóstră. Am părăsit calea Domnuluĭ şi împreună netrebnicĭ ne-am făcut. Subjugatu-ne-am de bunăvoe păcatuluĭ şi patimilor, şi acum ele sînt, carĭ ne stăpânesc pe noĭ, măcar că ar trebui să fim biserica Spiritului sfînt.

De aicĭ vine, că ne alipim de cele pământescĭ, căutăm interesul şi folosul nostru. De ideĭ largĭ, de sentimente generóse, de opere marĭ de abnegaţiune, de spirit de jertfă nu maĭ sîntem capabilĭ. Ne e gólă inima, pentru că ne lipsesce spiritul luĭ Christos, pentru că nu ne încălzesce dragostea luĭ Dumnezeŭ.

Tot de aicĭ vine, că în loc de a fi fraţi ne urîm, ne suspiţionăm, ne hulim. Dragostea s'a stins din inimile nóstre.

Şi urmarea la tóte? — E umilirea nóstră cea fără de margini.

Să recugetăm numaĭ, cât de alt fel eram acum sînt cinci zecĭ de anĭ. Ce entusiasm sfînt se adăpostia în inimile înaintaşilor nostri de pe acel timp! Cu ce însufleţire se grăbiaŭ eĭ a sări cu toţiĭ pentru întruparea dorinţelor sale!

Azĭ?

E şi dureros a vorbi chiar de: azĭ.

Azĭ frăţietate ca în palmă. Pretutindenea vrajbă, neînţelegere, neîncredere. Ceĭ ce maĭ deunăzĭ conduceaŭ, eĭ înşi-şĭ nu maĭ sciŭ, în cătrăŭ să apuce. Neînţelegerile, lipsa frăţietăţiĭ creştinescĭ ĭ-a spulberat în tóte părţile. Ceĭ ce ar puté, să conducă, staŭ la o parte: se tem de orĭ ce amestec, pentru că vĕd, că lipsesce orĭ ce garanţă de succes lipsind basa orĭ căruĭ succes, adecă sentimentul de frăţietate.

Sîntem o turmă fără păstoriŭ, dată pradă lupilor, carĭ nicĭ nu aştéptă a fi îmbiaţi, ci răpesc şi încolţesc, pe câţiĭ numaĭ pot.

Şi încă o dată: De ce tóte acestea?

Pentru că am lăpădat libertatea şi liniştea conscienţeĭ. Am părăsit pe Dumnezeŭ, am dat ascultare sfaturilor înţelepciuniĭ omenescĭ, care înaintea luĭ Dumnezeŭ nebunie este. Am lăpădat spiritul de jertfă şi abnegaţiune al luĭ Christos şi am început a umbla după

Feuilleton.

Să-şĭ ĭea crucea sa.

(Fine.)

Într'aceea sosise óra esecutăriĭ. În diminéţa zileĭ de 5 Februarie s'a dat signalul de pornire la locul de perdare. Martiriĭ s'aŭ pus în rînd tot doĭ cu doĭ. Înainte mergeaŭ veselĭ ceĭ treĭ copiĭ. Pe stradele oraşuluĭ cântaŭ psalmul: „Bine e cuvîntat Domnul Dumnezeul luĭ Israil, că a cercetat şi a făcut mântuire poporuluĭ sĕŭ.“ Cu câtă evlavie vor fi cântat eĭ trecênd prin mulţimea păgânilor: „Ca să lumineze celor ce şedeaŭ întru întunerec şi în umbra morţiĭ, să îndrepteze picióre le nóstre în calea păciĭ!“

Păgâniĭ aŭ stat ulmiţi. Deosebit interes aŭ stîrnit ceĭ treĭ prunci, carĭ deschideaŭ procesiunea cu feţe strălucitóre de bucurie. „Ce fel de religiune e acésta,“ aşa întrebaŭ ómeniĭ miraţi, „care ast fel schimbă pe ómeni, cât chiar pruncĭ, ba şi copiĭ micĭ merg la mórte rîdênd şi cântând?“

Procesia se apropia încetul cu încetul de locul de perdare. Acesta era o colină lângă mare. Vîrful eĭ era plan. Colina acésta se întindea în mare ca o limbă de pământ. Pe pământ zăceaŭ într'un lung şir cele 26 crucĭ, potrivite după mărimea fiesce căruia. Lângă fiesce care cruce sta un argat de al ghîdeluĭ.

Crucile Ĭaponezilor aŭ dóue traverse: una maĭ scurtă de-asupra pentru braţe, alta maĭ lungă jos pentru picióre.

La mijlocul grindiĭ celeĭ lungĭ se află un pociumb, care servesce trupuluĭ de scaun şi sprigin. Pe ceĭ ce aŭ, să fie esecutaţiĭ, nu-ĭ ţintuesc de cruce cu piróne, ci îmbrăcaţiĭ în hainele lor îĭ légă de cruce cu verigĭ de fer orĭ cu funiĭ tarĭ. În dóuĕ verigĭ li-se prind mânile, în alte dóuĕ picióre le, şi una li-se pune în jurul gâtuluĭ. Atîrnarea în verigile de fer, dacă ţine timp maĭ îndelungat, adevĕrat că e fórte durerósă, dar mórtea totu-şĭ nu o causéză restignirea, ci împunsĕturile cu lancea. Se dă adecă o împunsĕtură cu lancea de la cópsa stîngă până la umĕrul drept, şi a dóua de la cópsa dréptă până la umĕrul stîng, aşa că lăncile se încrucişéză în pept. Cadavrele rĕmân apoĭ spânzurate pe cruce ca esemplu spăimîntător, până când putredesc şi cad jos de sine orĭ devin pradă pasĕrilor răpitóre.

Când martiriĭ aŭ vĕdut crucile, şĭ-aŭ luţit paşiĭ. Fiesce care grăbia, să-şĭ găséscă crucea sa, căcĭ fiesce care cruce era însemnată cu numele respectivuluĭ. Micuţul Ludovic încă îşĭ căuta crucea, potrivită mărimiĭ sale. Când a aflat-o, s'a aruncat în ghenunchĭ lângă ea, a sărutat-o şi numaĭ de cât s'a aşedat pe ea, pentru ca să-l lege de ea. Fiind lângă fiesce care cruce câte un argat al ghîdeluĭ, toţiĭ aŭ fost rĕstigniţiĭ pe crucĭ de o dată. Părintele Petru Baptista, pentru ca să se asemene maĭ tare Domnuluĭ nostru Isus Christos, a rugat pe ostaş, să-l ţintuéscă pe cruce mânile şi picióre le cu piróne. Ostaşul însĕ l-a refusat a face acésta, fiind că nu avea mandat pentru aşa ceva.

Crucile fură ridicate tóte de o dată la comandă. În faţa crucilor era înfiptă pe o lance sentenţa de mórte. Într'însa se spunea, că ceĭ 26 aŭ fost esecutaţiĭ, fiind că eĭ împotrivindu-se poruncĭĭ împăratuluĭ aŭ îndrăznit a predica o credinţă străină. De-asupra fiesce căreĭ crucĭ era o inscripţie cu numele, locul nascerĭĭ şi etatea celuĭ rĕstignit. De alt cum rĕstignirea s'a îndeplinit cu mare cruţare. Crucile nu eraŭ dure, ci eraŭ cioplite frumos, şi dungile le eraŭ

favoruri omenesci și după considerațiuni de oportunitate, când vorba era de consciință.

E mirare, dacă am ajuns, unde am ajuns?

În aceste sfinte zile să meditâm asupra nóstră. Asupra nóstră ca persóne și ca fii ai némuluĭ și ai bisericii.

Să nu uităm un mare adevĕr: Orĭ ce facem, orĭ ce întreprindem, stăm sub paza luĭ Dumnezeŭ. Prin urmare și ca individĭ și ca Românĭ și ca cetățenĭ sîntem datorĭ a lucra pururea în conformitate cu legea dumnezeéscă!

Dumnezeŭ e Domnul singuraticilor și al popórĕlor și țĕrilor.

Și Dumnezeŭ e părintele numaĭ al celor drepți.

Popórĕle, carĭ părăsesc pe Dumnezeŭ, nu pot conta la ajutorul luĭ Dumnezeŭ, și de n'ar păzi Domnul cetatea, în deșert ar priveghia ceĭ ce o păzesc.

Ar fi decĭ timpul suprem, ca să ne dăm bine samă de noĭ și de sórtea nóstră.

Mântuirea nóstră e numaĭ de la Domnul. Să ne întórcem decĭ la Domnul Dumnezeul mântuiriĭ nóstre, să lăpĕdăm patimile și pe toțĭ, ceĭ ce ne povĕțuesc la rele.

Atuncĭ și numaĭ atuncĭ ne va fi nóuĕ înviarea Domnuluĭ de folos.

Cu asemenea sentimente salutăm pe toți fiiĭ némuluĭ nostru cu închinarea simbolică:

Christos a înviat!

„Luther în limba română." — „Tel. Rom." publică făr de comentar în nrul sĕŭ din 9 a. c. următoriul anunț literar:

„Am credut, că *fac un serviț Preaonoratuluĭ cler român,* seminariștilor și preste tot iubitorilor de lectură prin traducerea reformatoruluĭ german *Martin Luther* din limba germană după Iulius Kőstlin. Opul va conține și potretul luĭ Luther, și sper, că după conținutul sĕŭ, cât și după traducerea făcută cu îngrijire *va afla rĕsunet,* mai ales fiind acésta scriere ca *„op festiv"* edat la 1883 în 10 Novembre cu ocasiunea aniversăriĭ de 400 anĭ de la nascerea sa și vîndut în 35.000 de esemplare. Pentru însemnătatea sa s'a tradus și în limba angleză.

„Nu e indeferent pentru orĭ care iubitor de sciință și mai ales pentru preot și seminarist a cunósce maĭ de aprópe pe acest bărbat de reformă în biserica apusană, pentru acea *nutresc nădejde, că voiŭ fi întimpinat cu căldură, și vom părăsi și noĭ indiferentismul ce-l avem față de ast fel de întreprinderi.* —

„Izabar (per Lugoș) la *Bunavestire* 1898.

„Ioan Nicorescu
»paroch *român gr.-or.*"

Sermană lege strămoșéscă, ce aĭ ajuns!

De altmintrea n'avem, să ne mirăm. Biserica română „ortodoxă" a părăsit deja de mulțe zecĭ de anĭ constituția episcopală, constituție, carea e a bisericiĭ rĕsăritene în tocmaĭ ca și a bisericiĭ catolice conform voinței luĭ Christos, și a primit pe cea a Luteranilor. Ba încă și mai mult, tot biserica acésta română „ortodoxă" a primit de la Luteranĭ și învĕțătura dogmatică. după care căsătoria e o instituție a statuluĭ, și statul are, să hotăréscă asupra legăturiĭ matrimoniale. Biserica acésta română „ortodoxă" numaĭ consecuentă se póte numi, dacă va să pregătéscă spiritele fiilor sĕĭ și pentru primirea celor alalte învĕțăturĭ ale „bărbatuluĭ de reformă".

A 50-a aniversare a adunăriĭ naționale de pe Câmpul libertățiĭ. — În 3/15 Maiŭ a. c. se împlinesc 50 de anĭ, de când Românii s'aŭ adunat în numĕr de 40 de miĭ pe câmpul libertățiĭ de lângă Blaș spre a-și manifesta înaintea guvernuluĭ, a tronuluĭ și a lumiĭ întregĭ dorințele și postulatele.

Cu cât se apropie maĭ tare aniversarea a 50-a a acesteĭ zile memorabile, cu atât se rĕspândesc maĭ multe faĭme absurde prin gazetele ungurescĭ despre o nóuă adunare românéscă, ce ar fi plănuită, să se țină tot în Blaș pentru a se serba aniversarea a 50-a a adunăriĭ din 1848.

Noĭ n'avem nicĭ o cunoscință despre planul acesta. Dar și dacă el ar esista și s'ar realisa, nu are nicĭ un motiv obiectiv furia, de care sînt cuprinse foile ungurescĭ în contra Românilor vorbind de lucrul acesta, și ne mirăm de credința rea, cu care născocesc și atribuesc poporuluĭ nostru leal și cuminte tendințe și planurĭ, carĭ nu pot încăpé în inima și capul unuĭ om cu firea întrégă.

Serbarea aniversăriĭ a 50-a a adunăriĭ naționale din 3/15 Maiŭ 1848 — după părerea nóstră — nu cuprinde nimica în sine, ce ar puté îndreptăți pe cine va, să se turbure, presupunênd, că ea s'ar ține după formele legale.

Adunarea Românilor din 3/15 Maiŭ 1848 n'a fost o întrunire nelegală și revoluționară, ci s'a ținut cu scirea și învoirea guvernuluĭ țĕriĭ și în presența comisarilor Ludovic Szabó și baronul Nicolaŭ Bánffy ca representanțĭ aĭ guvernuluĭ transilvan.

Ast fel stând lucrul, și cel maĭ înfierbîntat Magiar încă ar puté pricepe, că serbarea aniversăriĭ uneĭ adunărĭ ținute după tóte formele legale și constituționale din timpul acela nu póte constitui delict în contra legilor și constituțiuniĭ patrieĭ.

Dar chiar și dacă am considera, ceea ce s'a făcut în adunarea aceea, nu aflăm nimica, ce ar puté, să se numéscă nepatriotic.

Cine vre, să se convingă despre adevĕrul acesta, n'are de cât să cetéscă jurămîntul, ce l-aŭ făcut Românii pe câmpul libertățiĭ. În acest jurămînt, după ce se promite credință monarchuluĭ și caseĭ domnitóre habsburgice, se adauge: „Ca Român voiŭ susține tot de una națiunea nóstră română pe calea drépță și legiuită, și o voiŭ apĕra cu tóte puterile în contra orĭ căruĭ atac și asupriri; nu voiŭ lucra nicĭ o dată în contra drepturilor și a intereselor națiuniĭ române, ci voiŭ ține și voiŭ apĕra legea și limba nóstră română, pe cum și libertatea, egalitatea și frățietatea;

---

rotundite. Guvernorul era adecă mare prietin al creștinilor.

Locul de rĕstignire era înconjurat cu bariere. Înaintea acestora s'a adunat o mulțime nespus de mare de popor. Întregul Nagasachi s'a pus în mișcare. Tóte ferestile caselor eraŭ ocupate de o mulțime désă de ómenĭ. Între privitorĭ se aflaŭ și maĭ multe miĭ de creștinĭ

Rĕstigniții toțĭ eraŭ cu fața spre oraș. În mijloc eraŭ crucile celor șese Franciscanĭ, carĭ ca indigenĭ spaniolĭ eraŭ socotiți de principalii criminalĭ. De-a drépta și de-a stînga lor eraŭ câte 10 crucĭ cu Ĭaponezii.

Abia aŭ ridicat tóte crucile, și părintele Petru Baptista, conducĕtoriul ceteĭ glorióse, intonă imnul „Te Deum". Toțĭ martiriĭ cântaŭ cu ton înalt: „Pe tine, Dumnezeule, te lăudăm, pe tine, Dómne, te mărturisim." Cu cât adevĕr aŭ putut cânta maĭ de parte: „Pe tine te laudă céta martirilor îmbrăcată în halne albe, — pe tine te laudă pe întreg pământul sfînta ta biserică." Cu câtă încredere aŭ putut, să-și sfârșéscă eĭ cântarea cu cuvintele: „Întru tine, Dómne, am sperat, nu mĕ voiŭ rușina în veac."

Pe când se cânta „Te Deum"-ul, părintele Petru Baptista ajunse într'un extas, din care avu, să se trezéscă numaĭ în lumea ceealaltă. Clarificat și nemișcat privia cătră cer stând atîrnat de cruce, până când primi cu lancea lovitura de mórte.

Părintele Petru promisese maĭ înainte celor treĭ pruncĭ, carĭ se aflaŭ în nemijlocită apropiare de el. că le va intona pe cruce psalmul: „Lăudați, tinerĭ, pe Domnul", și-l va cânta împreună cu eĭ până în capĕt. Pruncilor le făcuse mare bucurie promisiunea acésta, și eĭ s'aŭ deprins mult în cântarea psalmuluĭ. Când s'a terminat acuma „Te Deum"-ul, pruncii în zădar așteptaŭ. ca părintele Petru să intoneze psalmul. El nu-și maĭ reveni din extas. Atuncĭ micul Antoniŭ se înbărbătă și intonă însu-și psalmul. Și acum rĕsunaŭ glasurile celor treĭ pruncĭ ca nisce glasurĭ îngerescĭ cântând: „Lăudați, tinerĭ, pe Domnul, lăudați numele Domnuluĭ." Nu aveaŭ eĭ óre cuvinte de a cânta: „Cine e ca Domnul Dumnezeul nostru, cel ce locuesce întru cele înalte, și spre cele umilite privesce în cer și pe pământ, cel ce scólă de la pământ pe sĕrac, și din gunoiŭ ridică pe cel misĕr, ca să-l așeđe pe el cu fruntașii, cu fruntașii poporuluĭ sĕŭ?"

Cât de tare aŭ trebuit să sgudue aceste cuvinte și melodiĭ pe ascultătorĭ! Creștiniĭ, carĭ aŭ fost de față, mărturisiră maĭ târziŭ, că glasurile martirilor de pe cruce aŭ sunat așa admirabil de dulce, cât se părea, că nu ascultĭ ómenĭ muritorĭ, ci îngerĭ fericiți de aĭ ceruluĭ.

Doĭ Ĭesuiți, părintele Paz și părintele Rodriguez aŭ căpĕtat de la guvernorul cel amic creștinilor permisiunea de a merge între bariere de la cruce la cruce, ca să însufle martirilor mângăere și bărbăție. Când ajunseră la Ĭesuitul Ioan din Goto cel de 19 anĭ, iĭ ziseră, că el nu preste mult va fi în cer. Ioan rĕspunse de pe cruce: „O, cerul îl am deja în inimă." El nicĭ de cum nu-și putea stăpâni bucuria, că a fost învrednicit, să pótă răbda pentru Christos mórte de martir. Toțĭ ĭ-aŭ admirat fața, carea strălucia de bucurie cerésca.

Când ceĭ doĭ ajunseră la crucea luĭ Ludovic, a pruncului celuĭ de 10 anĭ, iĭ vorbiră și luĭ despre bucuriile raiuluĭ. Micul Ludovic începu, să facă, pe cum fac copiiĭ, când se bucură preste mĕsură, începu adecă, să salte pe cruce de bucurie și să bată din mânĭ și din picióre așa de tare, cât se clătina crucea, și în nemărginita s'a bucurie striga: „Raiul! Raiul! Raiul!"

Distinsul orator Paul Michi cel de 33 anĭ rosti de pe cruce celor de față o cuvîntare însuflețitóre. Cuprinsul eĭ a fost următoriul: „Ascultați-mĕ! Eŭ nu sînt străin, ci Ĭaponez ca și voĭ și membru al Societățiĭ luĭ Isus. Sînt osîndit la mórte pe cruce, nu dóră pentru că așĭ fi sevârșit vre o fărădelege, ci pentru că am predicat legea luĭ Isus Christos. Eŭ mĕ bucur de asta și sînt mândru de mórtea mea, și mórtea o privesc de cea maĭ frumósă rĕsplată a ostenelelor mele. Acum în clipa cea maĭ de pe urmă a vieții mele, în prejma morțiĭ puteți,

pe aceste principiĭ voiŭ respecta tóte naţiunile ardelene, poftind egală respectare de la dînsele, nu voiŭ încerca, să asupresc pe nimenia, dar nicĭ nu voiŭ suferi, să ne asupréscă nimenia; voiŭ conlucra după putinţă la desfiinţarea ţobăgieĭ, la emanciparea industrieĭ şi a comerciuluĭ, la păzirea dreptăţiĭ, la înaintarea binelui umanităţiĭ, al naţiunĭ române, şi al patrieĭ nóstre."

Actul cel maĭ solemn al adunăriĭ din 3/15 Maiŭ este decĭ ast fel formulat, în cât orĭ care cetăţan ungar, în care nu s'a stins sentimentul de dreptate şi ecuitate, l-ar puté subscrie, pentru că nu póte afla într'însul nimic vătemător pentru cele alalte popóre din patrie, nimic contrar principiilor, pe carĭ trebue să se întemeieze un stat poliglot.

Chiar şi cele maĭ multe dintre cele 16 puncte votate de adunarea naţională românéscă din 1848 în esenţă cuprind numaĭ aceea, ce regele Ungarieĭ sancţionase în 11 April 1848 pentru Ungaria, şi maĭ târziŭ s'a întrodus în parte şi în Transilvania, aşa în cât aniversarea zileĭ de 3/15 Maiŭ pentru Românĭ are acea însemnătate, ce o are pentru tótă Ungaria ziua de 11 Aprilie, decretată de *„sĕrbătóre naţională"*.

Ér dacă Româniĭ şĭ-aŭ reclamat, în 1848 în tocmaĭ ca şi astăzĭ, nu numaĭ libertăţĭ şi drepturĭ individuale, ci şi drepturĭ naţionale, acésta încă n'ar trebui, să supere pe nimenia într'un stat constituţional, în care dreptul de a-şi manifesta dorinţele şi postulatele pe cale legală şi prin urmare şi în adunărĭ publice ar trebui, să fie sacru şi respectat de toţĭ cetăţenĭ şi de tóte organele politice.

Cu tóte acestea judecând după cele întîmplate în anĭ din urmă noĭ credem, că guvernul n'ar suferi, ca Românii de sub coróna sfîntului Ştefan să se întrunéscă într'o adunare *publică* spre a serba aniversarea zileĭ de 3/15 Maiŭ 1848, pentru că — de şi cu vătĕmarea constituţiunĭ, care recunósce esistinţa naţionalităţilor, — guvernul actual nu maĭ permite Românilor, să se afirme şi să se manifesteze ca individualitate naţională.

Ér dacă óre cine s'ar încerca, să aranjeze fără de scirea guvernuluĭ o manifestaţiune *publică* în Blaş orĭ airia, aceea între împrejurările şi constelaţiunile politice de astăzĭ, carĭ nu se potrivesc de loc cu cele din 1848, ar puté să aibă urmărĭ desastróse şi să fie împreunată cu vĕrsărĭ de sânge, pentru carĭ credem, că nicĭ un Român cu minte n'ar fi în stare, să ĭea asupră-şĭ responsabilitatea nicĭ în faţa legiĭ, nicĭ în faţa tribunalului istorieĭ.

De aceea dacă este adevĕrat aceea, ce se scrie prin gazetele unguréscĭ, că între Românĭ se află bărbaţĭ orĭ tinerĭ, carĭ voesc, să aranjeze o manifestaţiune *publică* pe câmpul libertăţiĭ în 3/15 Maiŭ a. c. ca aniversare a adunăriĭ grandióse din 1848, cu tot dreptul se póte aştepta de la eĭ, ca pentru acea întrunire să esopereze învoirea guvernuluĭ, pentru ca Românii să se pótă presenta pe câmpul libertăţiĭ toţĭ aşa, cum s'aŭ presentat în 1848, şi ast fel serbarea să fie în tótă privinţa un act serios, demn şi greŭ cumpĕnitor în istoria nóstră naţională.

Ér dacă respectiviĭ bărbaţĭ orĭ tinerĭ nu ar puté obţiné învoirea guvernuluĭ la ţinerea manifestaţiuniĭ, de care vorbesc ziarele unguréscĭ, este la tótă întîmplarea un act de prudenţă politică a nu espune naţiunea română la un blamaj şi póte şi la vĕrsărĭ de sânge zădarnice, ér Blaşul la primejdiĭ, pe carĭ nicĭ un Român adevĕrat nu le póte dori.

Orĭ serbăm ziua de 3/15 Maiŭ cu demnitate, într'o adunare publică ţinută după formele legale, orĭ o serbeze fie care în inima sa românéscă. Dar la blamaj, scandale orĭ chiar vĕrsărĭ de sânge şi eventual la alte urmărĭ şi maĭ triste nu este permis, să espunem naţiunea.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

În conferinţa din 13 a c. a clubuluĭ guvernamental fiind vorbă despre întregirea venitelor parochiale la acatolicĭ, protestanţiĭ Tisza Kálmán şi Radó şĭ-aŭ esprimat recunoscinţa faţă de guvern, care prin modificările admise în proiectul original a împrăştiat nedumeririle protestanţilor. Ministrul Wlassics zice, că a admis modificările, cu tóte că nedumeririle aŭ provenit din greşita interpretare a proiectuluĭ de lege. Apoĭ conferinţa şĭ-a dat consensul la proiect, aşa cum l-aŭ redigeat comisiunile parlamentare. După ce clubul liberal a primit tecstul comisiuniĭ, nu sufere îndoélă, că acela va trece şi prin dietă.

Roma.

Tactul diplomatic al Sfinţieĭ Sale Leo XIII e încoronat de un noŭ succes. Sultanul considerând atitudinea Scaunuluĭ Apostolic faţă de Turcia a sancţionat hotărîrea consiliuluĭ de ministri de a înfiinţa ambasadă turcéscă pe lângă Vatican. Aşa pe viitor Papa va puté apĕra maĭ bine interesele bisericiĭ catolice din Turcia.

„Osservatore Romano" a început, să publice actele referitóre la intervenţiunea Papeĭ spre evitarea răsboiuluĭ dintre Spania şi Uniunea americană. Intervenţiuniĭ acesteia e a se mulţămi, că guvernul spaniol a oferit insurgenţilor armistiţiŭ. Monarchul austro-ungar a felicitat pe Pontificele pentru succesul intervenţiuniĭ luĭ esprimându-şĭ sperarea, că cu ajutoriul celuĭ Atotputernic va succede apĕrarea intereselor umanităţiĭ şi ale păciĭ.

---

să fiţĭ încredinţaţi, că eŭ numaĭ adevĕrul ĭlspun şi nu vĕ înşel. Da, în faţa morţiĭ mărturisesc, că nu este altă lege şi nu este altă cale spre cer de cât aceea a credinţeĭ creştine. Acéstă lege ne învaţă, să ĭertăm duşmanilor nostri şi să facem bine acelora, carĭ ne vatĕmă. Pentru aceea eŭ ĭert pe împĕratul Taĭcosama, ĭert pe toţĭ aceia, carĭ aŭ conlucrat la mórtea mea. Eŭ nu numaĭ că nu-ĭ urĕsc şi nu-ĭ despreţuesc pe aceia, ci cu atât maĭ mult doresc şi chiar mĕ rog, pentru ca eĭ şi cu eĭ împreună toţĭ Ĭaponeziĭ să se mântuéscă şi pentru a se mântui să se întórcă la creştinism."

Ast fel grăi Paul cu glas puternic şi încă cu atâta foc, cât toţĭ îl ascultară cu luare a minte, şi până chiar şi ostaşiĭ de la pază s'aŭ apropiat de cruce, ca să-l audă maĭ bine şi l-aŭ ascultat cu atâta încordare, cât şĭ-aŭ uitat de oficiul de ghîdĭ.

Acum prinseră ostaşiĭ lăncile în mânĭ. Sosise adecă clipa îngrozitóre a esecutăriĭ. Paul Michi se întórse acum către vecinii sĕĭ de pe cruce şi le însuflă bărbăţie. Pruncii continuară a cânta până în clipa din urmă. Jur împrejur s'a făcut linişte. Numaĭ cântarea martirilor de pe cruce şi plânsul şi suspinele creştinilor celor de faţă se maĭ audiaŭ. Păgânii nu puteaŭ pricepe, cum se face, că ceĭ osîndiţi cântă şi ĭubilézĕ, în vreme ce creştiniĭ ceĭ de faţă plâng şi suspină. Comandantul a cerut decĭ după aceea esplicarea acesteĭ enigme de la părintele Paz. Acesta ĭ-a spus: Plânsul creştinilor e semn, că şi eĭ sufer cu martiriĭ, şi e tot o dată şi o invidie sfîntă, că eĭ n'aŭ fost învredniciţi de aceea-şĭ graţie; ér cântarea martirilor e semnul de bucurie, semnul triumfuluĭ.

S'a început esecutarea. Lângă fiesce care cruce se postară câte doĭ ostaşĭ cu lăncĭ, carĭ aveaŭ, să le înfigă prin peptul martirilor în chipul statorit. Dar aceea, ce aŭ vĕdut şi aŭ audit, ĭ-a zăpăcit aşa de tare pe aceştĭ argaţi aĭ călăuluĭ, cât n'aŭ cutezat a face us de lăncile sale, şi comandantul a trebuit, să-ĭ siléscă şi să le poruncéscă în repetite rînduri împlinirea tristeĭ datorinţe. Acum şĭ-aŭ început activitatea sângerósă.

Cel dintâiŭ, care a primit lovitura de mórte, a fost fratele Franciscan Filip de Isus. Pociumbul aplicat pe cruce pentru a-ĭ sprigini trupul a fost aşedat prea jos aşa, că trupul luĭ atîrna cu tótă greutatea în veriga pusă în jurul grumazuluĭ. A suferit nespus de mult şi era cât pe aci, să se înece. Guvernoruluĭ i-s'a făcut milă de el, şi a poruncit, ca luĭ să i-se dea maĭ întâiŭ lovitura de mórte. Numaĭ la a treia împunsĕtură de lance şĭ-a dat sufletul zicĕnd: „Isuse! Marie! Isuse! Marie!" Al doilea a murit părintele Franciscan Francisc Blanco. La împunsĕtura cea dintâiŭ dată din drépta cu multă vehemenţă ĭ-a scăpat mâna dréptă din veriga, în care era strînsă. De şi rănit de mórte, cu linişte sufletéscă neturburată şĭ-a reaşedat mâna în verigă şi a aşteptat, până ce i-s'a dat a dóua împunsĕtură, care a primit-o cu cuvintele: „În mânile tale îmĭ recomand sufletul meŭ!"

La al treilea, la părintele Martin de la Înălţare, ghîdele a esecutat împunsĕtura cu atâta vehemenţă, cât s'a rupt mănunchiul lăncii, şi vîrful de fer a rĕmas înfipt în rană. În dată s'a urcat ghîdele pe cruce şi cu o smâncitură puternică a scos ferul cu mărunţăile dimpreună din rana deschisă, pentru ca să i-se pótă aplica şi împunsĕtura a dóua, care nu se putea face, până când ferul era încă în trup. Martirul n'a dat nicĭ semnul cel maĭ mic de durere, ci cânta liniştit: „Mărire Tatălui" ca închiare a psalmuluĭ, celuĭ ce era chiar pe sfîrşite, când de o dată a dóua lovitură îĭ curmă glasul şi viaţa. De câte orĭ un martir primia lovitura de mórte, tot de una strigaŭ creştiniĭ ceĭ de faţă cu glas tare: „Isuse! Marie!" Strigătul lor a fost aşa de puternic, cât se putea audi de parte în cetate.

Micul Antoniŭ n'a putut sfîrşi „Mărire Tatălui" la psamul: „Lăudaţi, tinerĭ," maĭ înainte de ce a primit lovitura de mórte; a trebuit, să o termineze în cer. Ludovic din contră şĭ-a cântat psalmul până în capĕt, şi fiind că şĭ-a propus, să móră cântând, şi nu maĭ scia, ce să cânte, s'a întors către părintele Petru Baptista, care spânzura de pe cruce perdut în extas. Ludovic, prunc ascultător până la mórte, a voit, să întrebe, ce psalm să încépă. Dar în momentul, când şĭ-a întors capul, o împunsĕtură de lance ĭ-a trecut prin inimă, şi sufletul luĭ cel nevinovat a sburat în cer la Dumnezeŭ.

Statornicia şi bucuria, cu care aceştĭ pruncĭ aŭ suferit mórtea, se ascria puteriĭ tainelĕ mirului, carea abia cu câte va lunĭ maĭ înainte o primiseră de la episcopul Martinez S. I.

Când Ioan din Goto primi lovitura de mórte, tatăl sĕŭ, care era între privitorĭ, trecênd preste bariere a grăbit la el, a adunat sângele fiuluĭ sĕŭ, a rupt o bucată din haina luĭ, şi ca pe nisce móşte sfinte le-a dus mameĭ, carea ca şi el era prea fericită de a avé un martir de fiŭ. O împrejurare, care a umplut

Revistă politică.

Afaceri interne.

Corpurile legiuitóre aŭ ţinut în 11 a c. şedinţă festivă spre a serba sancţionarea legilor din 1848 şi tot o dată a da espresiune de supunere şi de fidelitate faţă cu regele apostolic.

De la şedinţă deputaţii Kossuthişti aŭ absentat în mod demonstrativ, şi nici ceĭ alalţi deputaţi şi membri aĭ caseĭ de sus nu aŭ fost toţi de faţă. Şedinţa colectivă a deschis-o vicepresidentul caseĭ de sus Károlyi Tibor, éră Szilágyi, presidentul dieteĭ, a cetit scripta ministrului president, prin care se notifică, că Maiestatea Sa a sancţionat legea despre serbarea amintiriĭ instituţiunilor din 1848. Apoĭ s'a cetit textul adreseĭ omagiale către monarchul, şi cetindu-se şi verificându-se procesul verbal, şedinţa festivă s'a închis.

La 1 óră d. a. dignitariĭ ţăriĭ şi membriĭ corpurilor legiuitóre s'aŭ presentat în palaţul regal. Regele urcându-se pe tron a primit omagiile. La adresa omagială cetită de Szilágyi Dezső regele a dat următoriul răspuns: „Asigurarea alipiriĭ credincióse a magnaţilor şi deputaţilor din ţările mele Ungaria, Croaţia şi Slavonia întruniţi în parlament o primesc cu deosebită bucurie şi cu cea maĭ intimă mulţămită, maĭ ales în ziua de azĭ, care însemnă aniversarea de o jumătate de secol a aceluĭ eveniment memorabil şi de moment istoric, în urma căruia aŭ obţinut sancţionarea regéscă legile din 1848, carĭ aŭ hotărît transformarea constituţieĭ vechĭ a ţărilor coróneĭ ungare şi a întregiĭ vieţi publice în spirit corĕspundĕtor recerinţelor timpuluĭ maĭ noŭ. Cu bucurie sancţionez acel proiect de lege, în care memoria creăriĭ legilor din 1848 s'a decretat ca sĕrbătóre naţională, hotărîrea căreia a inspirat-o pietatea către patrie. Căcĭ după ce s'a stabilit modalitatea, după care se pot administra pe cale constituţională afacerile comune dintre ţările coroneĭ mele ungare şi dintre cele alalte regate şi ţărĭ ale mele, şi în privinţa apĕrăriĭ comune sînt a se împlini obligamentele, ce se basézĕ pe sancţionarea pragmatică, de asemenea s'a regulat permanent şi raportul de drept dintre Ungaria şi ţările eĭ surorĭ, în adevĕr influinţa trasformatóre a legilor din 1848 a creat basa, pe care zace esistenţa de stat maĭ nóuă a ţărilor coróneĭ mele ungare, în care atât de îmbucurător progresézĕ desvoltarea lor spirituală şi materială.

„Am încredere în patriotismul popórĕlor ţărilor coróneĭ mele ungare, pe cum şi în înţelepciunea circumspectă şi calmă a legiuitorilor eĭ, că pe basa esistentă ulterióra desvoltare a instituţiunilor de stat tot pe acea cale va înainta, care conduce la promovarea adevĕratuluĭ bine al ţăriĭ şi mijlocit la creşcerea puteriĭ şi auctorităţiĭ monarchieĭ.

„Pe acest teren şi în acéstă direcţiune tot de una puteţĭ conta la bunăvoinţa şi spriginul meŭ eficace.

„Rugând pe cel Atotputernic, ca să-şĭ reverse cu abundanţa cea maĭ mare darul sĕŭ asupra nisuinţelor nóstre comune spre acest scop, vĕ asigur despre graţia mea nestrămutată.“

După acésta monarchul salutând pe ceĭ de faţă s'a retras.

Ziua de 11 Aprilie la ordinul guvernuluĭ s'a serbat în maĭ multe oraşe, dară fără însufleţire. Magiariĭ se entusiasmézĕ pentru 15 Martie, éră Nemagiariĭ simt greŭ, că legile sancţionate în 11 Aprilie 1848 nu se esecută, ci în locul lor liberalismul a introdus despotism maĭ amar de cât absolutismul.

O deputaţiune a clubuluĭ sĕrbesc din dieta Croaţieĭ a fost la banul Khuen-Héderváry cerêndu-ĭ spriginul spre realisarea dorinţelor juste ale Sĕrbilor. Eĭ voesc deplina egalitate a elementuluĭ sĕrbesc cu cel croat, paritate la ocuparea catedrelor de la universitatea din Zagrab şi la umplerea oficiilor preste tot, poftesc, ca un şef de secţiune din Croaţia să fie sĕrb, maĭ de parte să se reguleze afacerea flamuriĭ sĕrbescĭ şi referinţele interconfesionale. Banul a promis, că va fi cu considerare la dorinţele Sĕrbilor.

În şedinţa dietală din 13 a c. ministrul de justiţie a presentat proiectul de lege despre societăţile de credit economice şi industriale.

În şedinţa din 15 a c. s'aŭ ales membriĭ delegaţiuniĭ.

Austria.

Cestiunea limbilor, care a provocat crisa în Austria, şi acum preocupă spiritele. „Politik“ scrie, că cestiunea acésta numaĭ în sensul §-luĭ 19 al constituţieĭ se póte resolva, după care oficialiĭ aŭ, să vorbéscă fie care limbă a poporaţiuniĭ din provinţa, în care e aplicat. Până acum acésta s'a dispus prin ministrul Badeni numaĭ în Boemia, fiind că aicĭ poporaţiunea cehă e maĭ compactă.

Germaniĭ radicalĭ pe rînd se subtrag de sub terorismul radicalilor Schönerer-Wolf.

Rutenĭĭ din Galiţia nu sînt mulţămiţĭ nicĭ cu cabinetul Thun, care ca şi Badeni ĭ-a lăsat pe mâna Polonilor.

Germania.

Ministeriul prusian prin o ordinaţiune provócă pe şefiĭ districtelor administrative cu poporaţiune micstă, ca să oblige pe oficialĭ, ca afară de serviţ şi în atingerea lor socială să lucre pentru susţinerea şi întărirea naţionalităţiĭ germane. Ordinaţiunea recomandă oficialilor, să participe la tóte acelea instituţiunĭ, carĭ sînt apte de a ridica bunăstarea şi cultivarea poporuluĭ german şi de a lăţi cultura germană, să spriginéscă clasele poporuluĭ periclitate în naţionalitatea lor germană, dară tot o dată obligă pe oficialĭ, ca să se reţină de la orĭ ce direcţiune agresivă faţă cu poporaţiunea de altă limbă şi pe lângă respingerea nisuinţelor antigermane să dovedéscă spirit conciliant.

Franţa.

Tribunalul militar, care a fost ofensat prin pamfletul publicat de Zola în afacerea Esterházy - Dreyfuss, a hotărît a păşi însu-şĭ ca acusător, după ce curtea de casaţie a anulat sentenţa adusă în procesul intentat luĭ Zola de către ministrul de răsboiŭ.

Între corpurile legiuitóre érăşi e diferenţă. Senatul a şters orĭ redus maĭ multe posiţiĭ din budgetul votat de camera deputaţilor. Aşa camera a votat pentru edificiĭ şcolare 7 milióne, senatul numaĭ 5 milióne de frs. Alt cum şi suma acésta e prea mare, după ce multe şcolĭ de ale statuluĭ staŭ góle, cercetând pruncii şcolile libere ţinute de biserica catolică.

Rusia.

Ţarul Nicolaŭ a trimis împĕratuluĭ sinez (Bogdo-Chan) o telegramă, în care

---

pe Paul Michi cu cea maĭ dulce mângăere, a fost aseménarea morţiĭ luĭ cu a Învĕţătoriuluĭ dumnezeesc. El muri pe cruce ca membru al Societăţiĭ luĭ Isus în etate de treĭ zecĭ şi treĭ de anĭ, şi încă chiar ca Mântuitoriul într'o zi de Vineri. Şi el şĭ-a dat sufletul zicênd: „În mânile tale îmĭ daŭ sufletul meŭ!“ Fratele laĭc Iacob Chisai S. I. a fost tot de una un mare venerator al patimilor luĭ Isus şi a scris o carte de meditaţiĭ despre patimile Mântuitoriuluĭ. Cu mâna sa a făcut pentru cartea sa şi desemnurĭ, carĭ representă patimile luĭ Isus. Şi pentru el încă a fost o mângăere nespusă de a avé o mórte atât de asemenea cu a prototipuluĭ dumnezeesc.

Maĭ pe urmă a murit conducĕtoriul ceteĭ glorióse, Petru Baptista. El a cerut maĭ înainte permisia de a muri maĭ pe urmă de de toţĭ, ca până la mórte să-l pótă ajuta pe toţĭ cu rugăciunile sale. În extasul sĕŭ a murit deja la împunsĕtura cea dintâiŭ. A dóua n'a maĭ simţit-o.

Ast fel de sfârşit avu céta gloriósă. Pe când trupurile lor sângeraŭ încă pe lemnul crucii, sufletele lor se bucuraŭ deja de fericirea cerésc ă, şi aŭ cunoscut, cât sînt de adevĕrate cuvintele Apostoluluĭ: „Nu sînt vrednice patimile vremiĭ de acum spre mărirea, ce va, să se arete întru noĭ.“

După ce martiriĭ şĭ-aŭ dat sufletele, creştiniĭ trecênd barierele aŭ năvălit spre crucile martirilor, pentru ca să-şĭ ĭea móşte de la eĭ. Ostaşiĭ aŭ trebuit, să-ĭ alunge cu forţa înderĕpt.

Aicĭ sângele martirilor încă s'a făcut sĕmînţa creştinilor. În anul 1598, adecă la un an după martiriŭ, a botezat Iesuitul Baëza singur 32.000 de păgânĭ. Pe timpul esecutăriĭ eraŭ numaĭ puţine miĭ de creştinĭ în Nagasachi. La câţĭ va anĭ maĭ apoĭ eraŭ 40.000; numĕrul creştinilor în decursul celor treĭ anĭ, ce aŭ urmat după martiriŭ, a crescut în întrĕgă Iaponia cu 300.000. Şi acéstă sporire vrednică de tótă mirarea s'a întîmplat în mijlocul celeĭ maĭ grozave persecuţiunĭ. Căcĭ ceĭ 26 martirĭ din 5 Februarie 1597 aŭ fost numaĭ pârgă pe altariul martiriuluĭ, mórtea lor pe colina de lângă Nagasachi a fost numaĭ prevestitórea furtuniĭ adevĕrate, care s'a descărcat cu o furie nimicitóre sub urmaşiĭ luĭ Taĭcosama, maĭ ales sub împĕratul Daĭfusama, şi nu s'a liniştit, până când sute de miĭ de creştinĭ n'aŭ sângerat între cele maĭ îngrozitóre chinurĭ, şi până când n'a fost stirpit din ţara insulelor şi cel din urmă preot creştin. Dóuĕ vécurĭ a rĕmas biserica din Iaponia fără de preoţĭ şi fără de păstorĭ. Numaĭ pe la mijlocul vécului acestuia s'aŭ deschis érăşi porţile împĕrăţieĭ Micadouluĭ înaintea apostolilor credinţeĭ adevĕrate, şi a început a se reconstrui din ruinele bisericiĭ martirilor de odinióră misiunea catolică. Să sperăm, că darurile şi meritele unuĭ trecut atât de glorios nu se vor perde de tot pentru generaţiunile viitóre.

„Die katholischen Missionen.“

îl mulţămesce, pentru că a demandat ministrului Ţung-Li-Yamen, ca să subscrie transacţiunea, prin care se permite Rusiei ocuparea porturilor Port-Arthur şi Talien-Wan dimpreună cu teritoriul corĕspundĕtor şi se concede legarea Port-Arthur-ului cu linia ferată siberiană. Bogdo-Chanul a declarat agentului diplomatic rusesc, care i-a înmanuat telegrama, că se bucură de telegrama ţarului şi speréză, că amiciţia de 200 de anĭ dintre ambele state se va consolida prin transacţiunea efeptuită.

Spania şi America.

Spania prevĕdĕnd pericolul, ce o ameninţă, e maĭ conciliantă, prin ce póte, că va maĭ îmblânzi şi pe Americanĭ. Pe cum se anunţă din Madrid, ambasadoriĭ marilor puterĭ aŭ sfătuit guvernul spaniol, ca să dea insurgenţilor armistiţiŭ. Guvernul a primit sfatul marilor puterĭ şi telegrafice a autorisat pe generalul Blanco, comandantul suprem din Cuba, ca să închie armistiţiŭ cu insurgenţiĭ, pe cât timp va afla el de bine. Acésta aŭ poftit-o şi Statele unite. Pe timpul, cât dureză armistiţiul, se speréză aflarea vre unuĭ espedient spre complanarea diferenţelor. Dacă insurgenţiĭ se vor supune, pacea uşor se închie, dacă însĕ vor continua cu revoluţiunea, Spania aştéptă, ca marile puterĭ să înduplece Uniunea americană la păstrarea neutralităţiĭ. Se zice, că intervenţiunea Papeĭ s'a întîmplat la rugarea telegrafică a regineĭ-regente. Procedura regineĭ, care n'a întrebat pe guvern, se cualifică de neconstituţională.

Presidentul Statelor unite din America de Nord Mac Kinley în rescriptul adresat camereĭ şi senatului în cestiunea cubană se ocupă de rĕscólele din Cuba, carĭ aŭ causat pagube considerabile comerciului, industrieĭ şi capitaluluĭ american, repróbă barbarismul luptelor de acum, în urma cărora aŭ perit numaĭ de morburĭ şi de fóme 150.000 de ómenĭ. Continuarea rĕsboiuluĭ va duce la totala nimicire a uneia din părţile beligerante. Nu află încă de oportun timpul spre a proclama independenţa Cubeĭ. Apoĭ espune causele, carĭ fac necesară intervenţiunea americană chiar şi cu arma. Rescriptul s'a strĕpus comisiunilor perlamentare pentru afacerile esterne.

Curs de îngrijitóre.

În sensul ordinaţiuniĭ de la 30 Novembre Nr. 5894—1897 a Preaveneratuluĭ Consistoriŭ mitropolitan gr. cat. din Blaş în 1 Maiŭ a. c. la Asilul gr. cat. de copiĭ din Blaş se va deschide un *curs de 6 luni* pentru pregătirea şi cualificarea acelor candidate, carĭ doresc, să fie aplicate *ca îngrijitóre la asilele de copiĭ permanente.*

Candidatele, carĭ doresc, să fie admise la acest curs, aŭ să dovedéscă:

1. Cu estrasul matricular de botez, că aŭ etatea între 18—40 anĭ.
2. Prin atestat scolastic, că aŭ terminat 6 clase poporale, saŭ cel puţin că sciŭ ceti şi scrie bine, cunosc celea 4 operaţiunĭ din comput, sciŭ vorbi şi scrie bine unguresce, aŭ ton curat şi auz musical.
3. Prin atestat de la primărie, subscris şi de parochul loculuĭ, că aŭ o purtare morală bună.
4. Prin atestat medical, că sînt deplin sănătóse.

Soţiile învĕţătorilor, vĕduvele şi orfanele lor vor fi preferite.

La acest curs vor fi admise 10 candidate; pentru aceea numaĭ cererile întrate până în 28 April st. n. vor fi luate în consideraţie.

Blaş în 10 April 1898.

Ioan P. Negruţ
presidentul senatuluĭ.

Convocare.

Despărţemîntul Făgăraş al Reuniuniĭ învĕţătorilor din Archidiecesa de Alba Iulia şi Făgăraş îşĭ va ţiné adunarea sa generală de primăvară în ziua de 1 Maiŭ st. n. a. c. în şcóla gr. cat. din Şinca veche.

La acéstă adunare sînt cu tótă onórea invitaţi toţi membriĭ acesteĭ reuniuniĭ, apoĭ On. D. preoţi şi toţi binevoitoriĭ causeĭ şcolare.

Programa: Duminecă în 1 Maiŭ st. n. la órele 8½ a. m. participare in corpore la serviţiul divin. 1. Deschiderea adunariĭ şi constatarea membrilor presenţi. 2. Ascultarea prelegeriĭ practice din istorie ţinută de membrul E. Crişan. 3. Incassarea tacselor şi inscrierea de membri noĭ. 4. Cetirea procesuluĭ verbal din adunarea precedentă. 5. Raportul comitetuluĭ despre activitatea sa de la ultima adunare generală, apoĭ raportul cassaruluĭ despre starea averiĭ. 6. Disertaţiunea „Învĕţătoriul în şi a fară de şcólă“ de membrul A. Stroia. 7. Propuneriĭ şi interpelăriĭ. 8. Designarea membrilor, carĭ la adunarea proximă vor ţiné prelegeriĭ practice oriĭ disertaţiunĭ. 9. Defigerea loculuĭ şi timpuluĭ adunăriĭ generale viitóre.

Şinca veche, 1 Aprilie 1898.

Ioan Pop
preşedinte.

Eustachiŭ Crişan
secretar.

Convocare.

Adunarea de primăvară a despărţemîntuluĭ reuniuniĭ învĕţătorilor gr. cat. din protopopiatul Albeĭ Iulie conform § 21 din statutele reuniuniĭ învĕţ. gr. cat. din Archidiecesa de Alba Iulia şi Făgăraş se convócă pe ziua de 25 Aprilie st. n. a. c. la 8 óre a. m. în şcóla gr. cat. din Chişfalĕŭ pe lângă următórea

Programă: 1. Celebrarea s. liturgiĭ şi a părăstasuluĭ întru amintirea repausatuluĭ preot Georgiŭ Totoian. 2. Ţinerea prelegeriĭ practice de la ordinea zileĭ cu eleviĭ şcoliĭ gr. cat. din Chişfalĕŭ prin învĕţ. Georgiŭ Totoian. 3. Deschiderea adunăriĭ prin presedinte. 4. Cetirea şi verificarea procesuluĭ verbal din adunarea precedentă. 5. Susceperea de membri fundatoriĭ şi ajutătoriĭ şi incassarea taxelor restante de la membriĭ ordinariĭ. 6. „Cuvînt cătră colegiĭ meĭ,“ disertaţie de Ioan Tănase învĕţ. în Bărăbanţ. 7. „Educaţiunea în şcólă şi familie,“ disertaţie de Ioan Pampu învĕţ. în Alba Iulia. 8. Discutarea asupra temelor predate. 9. Designarea persónelor, carĭ vor avé a diserta la proxima adunare. 10. Deciderea loculuĭ şi timpuluĭ proximeĭ adunăriĭ. 11. Propuneriĭ eventuale. 12. Alegerea uneĭ comisiuniĭ pentru verificarea procesuluĭ verbal din adunarea presentă. 13. Alegerea oficialilor reuniuniĭ pe timp de un an conform § 23 lit. a. 14. Închiderea adunăriĭ.

Ighiŭ în 8 Aprilie 1898.

Ioan Dumitrean
pres.

Ioan Domşa
not.

Convocare.

Conform §-luĭ 21 din „Statutele reuniuniĭ învĕţătorilor gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş“ prin acésta se convócă toţi învĕţătoriĭ gr. cat. din Tractul Bieĭ la adunarea de primăvară, ce se va ţiné la 7 Maiŭ 1898 în şcóla gr. cat. din Felsa, la carea cu tot respectul sînt rugaţi a lua parte şi On. Domnĭ Preoţi ca directorĭ şcolarĭ, pe cum şi toţi binevoitoriĭ şi spriginitoriĭ reuniuniĭ nóstre.

Program: 1. Participarea in corpore la serviţiul divin. 2. Deschiderea adunăriĭ la órele 8½ a. m. prin preşedintele actual. 3. Constatarea membrilor presenţi. 4. Cetirea şi autenticarea procesuluĭ verbal luat în adunarea precedentă. 5. Alegerea comisiunilor: a) pentru inscrierea de membri noĭ şi incassarea taxelor, b) pentru censurarea eventualelor elaborate înaintate comitetuluĭ despărţemîntuluĭ. 6. Prelegerea practică din Abcdar „Aprinjórele saŭ lemnuţele“ predată de Teodor Pănăzan, învĕţător în Sâncel. 7. Critică liberă asupra prelegeriĭ prin membriĭ-învĕţătoriĭ. 8. „Şcóla,“ disertaţiune ţinută de Ioan R. Poşa învĕţător în Felsa. 9. Raportul comisiunilor de sub 5. 10. Raportul cassaruluĭ. 11. Designarea persónеĭ disertante şi a celeĭ care să ţină prelegere practică la adunarea proximă. 12. Defigerea loculuĭ pentru ţinerea proximeĭ adunăriĭ. 13. Alegerea uneĭ comisiuniĭ verificătóre a procesuluĭ verbal. 14. Eventuale propuneriĭ. 15. Închiderea adunăriĭ prin preşedinte.

Sâncel la 10 April 1898.

Teodor Pănăzan
preşed.

Romul Rus
not. reun.

Noutăţi.

Săptĕmâna sfintelor Patimi s'a serbat în *Blaş* cu obicĭnuitele ceremoniĭ ale bisericiĭ nóstre rĕsăritene, carĭ sînt atât de pătrunzĕtóre şi pline de simbolism. Luniĭ şi Marţi s'aŭ ţinut esercitiile spirituale pentru clerul gremial, la carĭ a fost de faţă şi Escelenţa Sa Părintele Mitropolit. Meditaţiunile le-a rostit Cl. Dr Isidor Marcu prefectul de studiĭ în seminariul teologic archidiecesan. Joĭ a celebrat Escelenţa Sa sfinţind după prescriptele rituale şi sfîntul Mir. La sfârşitul sfinteĭ Liturgiĭ Î. P. S. Sa a sevârşit spĕlarea piciórelor la 12 clericĭ de anul al IV-lea, carĭ la prânz aŭ fost găzduiţi şi dăruiţi de Escelenţa Sa cu daruri şi suvenire. Joĭ sară cea dintâiŭ Evangelie a cetit-o asemenea Escelenţa Sa Mitropolitul, şi tot Î. P. S. Sa a pontificat şi la înmormîntarea Domnului. — În *Lugoş* esercitiile spirituale pentru cler le-a condus însu-şi Ilustritatea Sa Episcopul Dr Demetriŭ Radu în zilele Luniĭ, Marţi şi Mercurĭ. Esercitiĭ spirituale de altmintrea a ţinut întreg clerul diecesan. În Joia mare şi Vineria mare asemenea a predicat Ilustritatea Sa în catedrală dând însu-şi pildă, că e o datorinţă fórte gravă a cleruluĭ şi o condiţie de esistinţă şi înflorire a bisericiĭ predicarea cuvîntuluĭ luĭ Dumnezeŭ. Pentru că scris este: „Cum dară vor crede . . . fără de predicătoriŭ?“ Joĭ în decursul sfinteĭ Liturgiĭ Ilustritatea Sa a spĕlat piciórele la 12 băeţi nevinovaţi, ceremonie, care acum întâiŭ s'a sevârşit în Lugoş. Din tóte acestea se póte vedé, că scirea foilor ungurescĭ, după care Ilustritatea Sa episcopul Lugoşuluĭ în 11 a c. ar fi fost la Budapesta, e absolut falsă. — Din cele alalte dóuĕ centre diecesane nu avem raport despre serbările acesteĭ marĭ săptĕmâni.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Pentru preturnarea saŭ schimbarea unuĭ clopot spart de la biserica nóstră din Serb-Cianad aŭ donat domnul *Valeriŭ Pop* proprietar mare în Zsebely suma de 50 fl. şi dómna *Mina Vălean n. Oasan* preutésă în Serb-Cianad suma de 50 fl. Clopotul s'a procurat şi se folosesce deja spre mărirea luĭ Dumnezeŭ. *Petru Vălean* as. cons. par.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creştinilor“ aŭ solvit preţul: I. Din diecesa de *Oradea mare:* (Continuare.) On Augustin Antal, Teodor Bulcu, Georgiŭ Marinescu, Andreiŭ Papfalvai, Antoniŭ Palladi din protopopiatul Beiuşuluĭ. Ioan Papp, Ioan Pop sen., Teodor Moza, Iacob Baba, Petru Pop din protopopiatul Holoduluĭ, Vasiliŭ Herló, Petru Fejér, Vasiliŭ Stanca din protopopiatul Crişuluĭ repede, Iosif Grama, Ioan Cristian din protopopiatul Letеĭ, Georgiŭ Daraboş, Georgiŭ Talpaşi, Ioan C. Moldovan, Paul Popp din protopopiatul Vaşadului, Ludovic Rezei, Andreiŭ Lazin, Andreiŭ Bogdan, Corneliŭ Gitta, Alesandru Grama, Ioan Cinca din protopopiatul Supuruluĭ. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturiĭ creștine.

(Continuare.)

Un alt fel de iconografie a vécurilor creștine celor dintâiŭ constiuesc chipurile simbolice. Ele îndrumă pe privitoriŭ la o idee, care are anumite raporturi cu obiectul representat printr'însele. Ele în parte sînt fórte vechĭ, ba unele sînt împrumutate din vederĭ păgâne și înzestrate cu caractĕr creștinesc. Așa aflăm representat păunul și fenixul, carĭ le cunoscea deja anticitatea păgână ca simbóle ale permanenței și nemuririĭ. [1]) Fenixul une oria e înzestrat cu aureolă. Deja în vécul cel dintâiŭ al bisericiĭ îl folosesc scriitoriĭ creștinĭ ca simbol al învierĭi. Naea se găsesce deja între simbólele acelea, carĭ le recomandă creștinilor spre folosire Clemente din Alesandria. [2]). La pagânĭ ea a fost simbolul fericirĭi statului. Éră creștinilor le e simbolul călătorieĭ bine sevârșite prin viața pământéscă. Creștiniĭ ceĭ dintâiŭ priviaŭ adecă mormîntul de portul păcĭi pe sama sufletuluĭ după furtunile si nĕcasurile lumiĭ. Idea acésta se esprimă a dese orĭ prin un far, spre care-și îndréptă naea cursul. Dară naea e și simbolul bisericiĭ, mai ales când odihnesce pe spatele unuĭ pesce, simbolul luĭ Christos, care pórtă biserica. În icónele cele mai vechĭ biserica se representă tot de una prin o nae. [3]) Apostoliĭ cârmuesc ca piloți și corăbierĭ naea acésta, a fară de care nu este mântuire. De aceea se folosiaŭ și de simbólele călătorieĭ pe mare, ale mării, farului, anghireĭ și pescelui. Anghira, după cum ne spune Clemente din Alesandria, [4]) încă e unul din simbólele acelea, carĭ creștiniĭ puteaŭ, să le foloséscă pe inelele sale de sigilat fără de temere ca icóne ale sperării întemeiate pe Dumnezeŭ; ea e simbolul acela, care le oferia în tocmai ca și corăbieriului singurul ajutoriŭ sigur în furtunile persecuției. Dacă anghira se găsesce dimpreună cu delfinul, atuncia simboliséză sperarea întemeiată pe Christos. [5]), S. Ioan Chrisostomul și s. Ambrosiŭ asémĕnă anghira cu credința. carea susține pretutindenea spiritul cel ce se alipesce de ea Frunza de maslin în ciocul porumbuluĭ representând faptul, că uscatul s'a ivit din noŭ din apele potopuluĭ, se găsesce a dese orĭ în representările luĭ Noe și ale corăbieĭ. Creștiniĭ ceĭ vechĭ împreunaŭ cu simbolul acesta idea păcĭi. Rodnicia de fapte bune dreptatea, nevinovăția și milostivirea sînt ideĭ, carĭ ss. Părinți le esprimaŭ cu simbolul maslinuluĭ. Acésta o făceaŭ pe temeiul cuvintelor Psalmistuluĭ. Frunza luĭ frumósă și pururea verde făcea, ca el să fie un simbol predilect. Finicul îl cunosceaŭ Eliniĭ, Romaniĭ și Iudeiĭ ca simbol al învingerĭi. În Apoc. 7, 9 cetim despre ceĭ aleșĭ, că eĭ staŭ „înaintea scaunuluĭ și înaintea Mieluluĭ îmbrăcați în haine albe, și stîlpărĭ de finic în mânile lor". Pe mormintele creștinilor celor din vécurile cele dintâiŭ se găsesce a dese orĭ finicul însoțit de monogramul luĭ Christos esprimându-se prin acésta, că învingerea lor s'a derivat din semnul acesta stînt. Finicul mai e a fară de aceea și simbolul martiriuluĭ. Cocoșul ca simbol are mai multe însemnărĭ. El pe morminte aduce aminte de dogma învierĭi. [6]) El mai însamnă și deșteptăciunea. Dacă se găsesce pe sarcofage ca adaus la figura s. Petru, va, să aducă creștinilor a minte de căderea Apostoluluĭ și să le spună, că eĭ să fie cu luare a minte. Tot cocoșul e mai de parte și simbolul predicătorilor, carĭ în întunerecul acesteĭ lumi vestesc lumina vieții viitóre. Simbolul cerbuluĭ se referesce la taina botezuluĭ și esprimă dorul cel mare de grația botezuluĭ (ps. 42, 1). S. Scriptură folosesce a dese orĭ simbolul acesta spre a esprima printr'însul diferite ideĭ. Aŭ găsit, că el însamnă nu numaĭ pe Christos, ci și pe Apostoliĭ, pe dascăliĭ și pe sfinții bisericiĭ și pe credincioșĭ. Eĭ însamnă și temerea sufletuluĭ, când i-se apropie primejdiile, și cum sufletul e gata a fugi de ele. S. Ieronim află, că cerbul representéză pe Apostoliĭ și pe ceĭ alalți dascălĭ aĭ bisericiĭ. [1]) Tertulian dimpotrivă învinuesce pe episcopĭ, că în timp de pace sînt leĭ, éră în luptă cerbĭ. [2]) Liber pontificalis ne spune, că darurile votive, carĭ le primia biserica romană, cuprindeaŭ de multe orĭ cerbĭ de argint, și Constantin M. între statuele capitaleĭ sale celeĭ nóuĕ încă a aședat un cerb de aramă. Mieiĭ și oile conform cuvintelor Mâtuitoriului (Io. 21, 16 ur.) se priviaŭ de simbóle ale credincioșilor și Apostolilor. În mosaicurĭ era obicinuit numĕrul de dóuĕ spre zece oĭ cu figura luĭ Christos. Mielul reamintia credincioșilor mórtea Mântuitoriului de pe cruce și păzia pe neofiți de smintélă, ceea ce nu ar fi făcut însă-și representarea directă a rĕstignirĭi. Mielul pe timpul persecuțiilor a fost singurul simbol al morții luĭ Christos și în decursul celor dintâiŭ șese vécurĭ a trecut prin diferite metamorfosărĭ cu privire la atributele luĭ. Mai târziŭ aureola a fost atributul special al Mieluluĭ luĭ Dumnezeŭ. Nicĭ un simbol nu se repetesce așa de des ca cel al porumbuluĭ. [3]) Acésta a bună samă se întîmplă, pentru că porumbul se înfățișéză ca mijlocitoriŭ în lucrările cele marĭ ale milostivirĭi dumnezeescĭ: cu prilejul potopuluĭ ca simbol al păcĭi dumnezeescĭ, éră la botezul luĭ Isus ca simbol al Spirituluĭ sfînt. Christos însu-și s'a folosit de tropul porumbuluĭ ca de simbol al simplicității și nevinovățieĭ sufletuluĭ, și biserica l-a privit de simbol al umilinței, blândeței, înbirĭi, contemplărĭi și cuminției. Porumbul simboliséză mai de parte une oria pe Christos însu-și, apoi pe Apostoliĭ și pe credincioșĭ, éră pe morminte simboliséză mai ales sufletul creștin întrând în împărăția cerésca. [4])

Crucea și monogramul luĭ Christos se găsesc de multe orĭ împreunate. În timpurile cele mai vechĭ crucea se ascundea în figura literei grecescĭ T orĭ se cuprindea în monogramul luĭ Christos. Cu tóte acestea ne spune Tertulian, că creștiniĭ eraŭ veneratorĭ zeloșĭ aĭ crucĭi. Eĭ se însemnaŭ cu semnul crucĭi, când întraŭ și când ieșiaŭ, când se aședaŭ la masă, când se sculaŭ și când se culcaŭ. [5]) Semnul crucĭi se aplica pe ușĭ și pe ferestĭ, pe părețĭ și pe coperișe, pe unelte și pe haĭne. Creștiniĭ îl găsiaŭ pretutindenea în natură. Așa ne spune s. Iustin, [6]) că crucea e imprimată naturiĭ pretutindenea, și că abia esistă vre un meseriaș, care să nu aibă figura eĭ printre uneltele sale, ba că omul o pórtă pe sine însu-și, când își întinde mânile spre rugăciune. Tertulian [7]) ascrie naturiĭ întregĭ o silință spre Ziditoriul, și că acésta e rugăciunea eĭ, chiar și pasĕrile întinḑênd aripile sale formézĕ o cruce. De aceea zice Minuciŭ Felix cătră păgânĭ: „Trofeele vóstre de învingere nu imitézĕ numaĭ forma crucĭi, ci și pe cel Rĕstignit; noĭ vedem semnul crucĭi în nae, când merge cu vîntrele umflate." Iulian Apostatul zice creștinilor: „Voĭ vĕ închinați uneĭ cruci și o zugrăviți înaintea fețelor și caselor vóstre." [8]) — Dintre tóte simbólele bisericiĭ celeĭ vechĭ nicĭ unul nu a fost așa de general ca simbolul pescelui fie în numele grecesc *IXΘYC*. orĭ în icóna pescelui orĭ în împreunarea amîndouora. E decĭ vorba aci despre un simbol important al disciplineĭ arcane, despre o aplicare îndoită la Christos și la creștinĭ. Motivul de a representa pe creștinĭ prin simbolul pescelui aŭ fost cuvintele Mântuitoriului: „Vĕ voiŭ face pe voĭ pescarĭ de ómenĭ" (Mt. 4, 19). În botez creștinul se afunda în apă, în elementul acela, în care pot, să trăéscă numaĭ pescĭi, și de aceea creștiniĭ se și numiaŭ pescuțĭ, pe cum se vede în imnul cel vechiŭ, care-l reproduce Clemente din Alesandria, [9]) și pe cum zice Tertulian: „Noĭ pescuțiĭ ne nascem după pescele nostru Isus Christos în apă." Dóră deja păgâniĭ aveaŭ un mit despre un pesce sfînt, care a alungat

---

[1]) Iov 29, 18; Eus. de praep. ev. IX. c. 29; s. Clem. Rom. ep. I. c. 24; II. c. 9; s. Aug. C. D. l. XXI. c. 4. Cfr. de Rossi, Roma sott. vol. II. p. 313.

[2]) Paedag. III. c. 11.

[3]) Const. Apost. II. 57.

[4]) Paedag. III. c. 11: »Éră semne să ne fie porumbul, orĭ pescele, orĭ naea, care se pórtă repede de vînt, orĭ lira de musică, de care s'a folosit Policrate, orĭ anghira năil.«

[5]) Cfr. de Rossi l. c. p 314. 316.

[6]) S. Clem. Rom. ep. ad Cor. XXXIX. 2.

[1]) In Isai. c. 34.

[2]) De corona milit. c. 1. Cfr. Ilias I. v. 225; Aristoph. Nephelai v. 352.

[3]) De Rossi, l. c. p. 311 ur. »Columba« însémnă suflet. Esplicarea acésta o întăresce un epitaf, în care doĭ porumbĭ cu ramurĭ de maslin se numesc »Beneria, Sabbatia«, éră de-asupra se cetesce »Palumbus sine fel« și »Victoria, Selene animae«.

[4]) Prudent. Cathemer. hymn. III. v. 166.

[5]) Prudent. hymn. VI.

[6]) Apol. I. c. 72.

[7]) De oratione c. 23.

[8]) Ep. 7. ad Artabium.

[9]) Paedag. la sfârșit.

monstrii mării, [1]) și de aceea creștinii încă folosiaŭ simbolul pesceluĭ învingĕtoriŭ, carele subjugă pe demonĭ. O analogie bătĕtóre la ochĭ cu Christos îmbia și pescele acela, care l-a prins Tovi, pentru ca cu el să alunge spiritul cel necurat și să redea tatăluĭ sĕŭ lumina ochilor. Isus cu puterea crucii încă a învins pe satana și prin învĕțătura sa dumnezeéscă a dat lumiĭ lumina mântuiriĭ. În dată ce pescele în limba simbolică a fost substituit ideiĭ Mântuitoriuluĭ, se îmbia de la sine și aceea, ca creștiniĭ să se foloséscă de acest simbol spre a ascunde într'însul marea taĭnă a s. Euharistiĭ, carea biserica cea veche în tot de una s'a silit, să o ascundă dinaintea privirilor profane. [2]) Une oria să găsesce pescele zugravit așa, că pe spate pórtă o nae. El atuncia însamnă pe Christos, care pórtă și susține biserica în mijlocul furtunilor lumiĭ. Încă și maĭ désă e combinarea pesceluĭ cu anghira, ceea ce e esprimarea simbolică a sperăriĭ întru Dumnezeŭ, orĭ cu un porumb, care pórtă în cioc o clómbă de maslin, prin ce se esprimă dorința „în pace și în Christos". Se găsesce pescele zugrăvit și cu numele luĭ Christos orĭ lângă el orĭ în combinare cu păstoriul cel bun și cu monogramul luĭ Christos. Preste tot simbolul pesceluĭ a rare orĭ se găsesce singur.

Între representările simbolice maĭ avem, să înșirăm și combinarea pesceluĭ cu pânea, care combinare pornind din înmulțirea cea minunată a pânilor și pescilor a înălțat minunea acésta în șirul simbólelor. Se maĭ găsesce pescele purtând pe spate un vas cu pânĭ și altul cu vin, [1]) orĭ masa, pe care e pâne și un pesce, în vreme ce lângă masă staŭ un bărbat binecuvîntându-le și o femee rugându-se. Aci maĭ aŭ, să se înșire și icónele acelea, carĭ sub forma unuĭ prânz alor șepte persóne aludând la minunata înmulțire a pânilor înfățișézĕ s. cuminecătură. Acum de curênd s'a găsit în catacombele din Alesandria representarea combinată a nunții din Cana, a înmulțiriĭ pânilor și a s. cuminecăturĭ.

(Va urma.)

[1]) Aristot., Hist. animal. l. IX. c. 37; Plin., Hist. nat. IX. 47.

[2]) Cfr. de Rossi, De christ. monum. Ichtyn exhibent., ap. Pitra, Spicil. Solesm. T. II; Becker, Die Darstellung Iesu Christi unter der Bilde des Fisches, Breslau 1866.

[1]) S. Ieron. ep. ad Rusticum; De Rossi, Roma sott. vol. II. tav. XVI.

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

II.

O surprindere.

Gândul luĭ Ben Hur a fost, ca pe la ivitul zorilor să se abată la o latúre și să-și cerce un loc sigur de popas; însе zorile îl surprinseră, și el călări decĭ maĭ de parte. Călăuzul îĭ promise, că maĭ apoĭ îl va duce într'o vale împrejurată de stâncĭ marĭ, unde este un isvor, maĭ multĭ dudĭ și păsune pe sama cailor.

Cum călăria maĭ de parte și se gândia asupra evenimentelor minunate, carĭ aveaŭ, să se întîmple preste scurt timp, și asupra schimbărilor, carĭ aveaŭ, să le producă acelea în sorțile ómenilor și ale popórĕlor, călăuzul purtarea atent îĭ îndreptă luarea a minte la ivirea de străinĭ în apoia lor. Jur împrejur se întindea cu colinele de năsip pustia, care văpsi pe încetul lumina crescêndă cu colóre galbenă; nicĭ o verdéță nu se vedea.

Din colo la stînga, dar încă de parte, se întindea o catenă de munții scunzĭ; ea părea, că e nesfârșită. În golul unuĭ ținut ca acesta un obiect, care se mișca, nu putea, să rĕmână multă vreme neobservat.

„E o cămilă cu călăreți," zise în dată călăuzul.

„Sînt și alte în urma eĭ?" întrebă Ben Hur.

„E singură. Ba maĭ este cu ea și un bărbat călare; are, să fie călăuzul."

Nu după multă vreme Ben Hur putu să vadă însu-și, că cămila era albă și neobicinuit de mare. Îĭ reamintia minunatul animal, care aduse pe Valtasar și pe fată-sa la fântâna din dumbrava Dafneĭ. Nu putea, să fie altă cămilă asemenea aceleia. În vreme ce se gândia la frumósa Egipténă, domoli pe încetul pașul calului sĕŭ, până când în sfârșit putu, să deosebéscă pe spatele cămileĭ o houdah provĕdută cu perdele, în care ședeaŭ dóuĕ persóne. De cum va ar fi Valtasar și Iras! Avere-ar óre, să li-se descopere? Însе nu puteaŭ, să fie eĭ: cum ar fi venit eĭ aicĭ în pustie — și încă singurĭ?

Până ce cumpĕnise întrebările acestea, cămila cu pașiĭ sĕĭ clătinați și zăbavnicĭ apropiase de el pe ceĭ doĭ călărețĭ. El audia sunetul clopoțelelor și vedea înhămarea și înșeuarea aceea bogată, carea o admirase mulțimea atuncia la isvorul Castalia. Vedea și pe Etiopénul, care se obicĭnuia a însoți pe Egiptenii aceia. Cămila se opri chiar lângă calul luĭ Ben Hur, și când acesta privi la deal, vĕdu pe însă-și Iras, cum privia jos la el ultită și cercetătóre cu ochiĭ sĕĭ ceĭ marĭ și umedĭ pe sub perdéua ridicată.

„Binecuvîntarea credinciosuluĭ Dumnezeŭ fie cu tine!" zise Valtasar cu glasul sĕŭ trĕmurătoriŭ.

„Și cu tine și cu aĭ tĕĭ fie pacea Domnuluĭ!" rĕspunse Ben Hur.

„Ochiĭ meĭ sînt turburați de lacrimĭ," zise Valtasar, „dară eĭ totuși îmĭ dovedesc, că tu ești acel fiŭ al luĭ Hur, cu care m'am întîlnit de unăzĭ, când a fost óspe prețuit în cortul luĭ Ilderim Nobilul."

„Și tu ești Valtasar, acel Egiptean înțelept, a cărui cuvîntare despre anumite evenimente sfinte de ale viitoriuluĭ m'a adus aicĭ în pustie. Ce facĭ tu singur aicĭ?"

„Cel ce e acolo, unde e Dumnezeŭ, acela nicĭ o dată nu e singur, și Dumnezeŭ e pretutindenea!" rĕspunde Valtasar cu glas sĕrbătoresc. „Dară ca să-ți rĕspund în sensul întrebăriĭ tale, — la o mică depărtare în urma nóstră vine o caravană, carea merge spre Alexandria, și fiind că ea trece prin Ierusalim, voiam, să folosesc prilejul și să mĕ alipesc de ea, până vom fi ajuns în sfînta cetate, țînta călătorieĭ mele. Dar ea se mișcă fórte încet, — cu atât maĭ vîrtos, fiind că o însoțesce o cohortă romană, — și așa azĭ diminéță am pornit maĭ de timpuriŭ ca de obiceiŭ și o am întrecut puțintel. De tâlharĭ nu ne temem, căcĭ aci am un ferman de la șeĭcul Ilderim; împotriva animalelor selbatice Dumnezeŭ e scutul nostru cel maĭ bun."

Ben Hur se închină și zise:

„Epistola bunuluĭ șeĭc e un scut sigur, până unde se estinde pustia, ĕră leul acela ar trebui să fie lute, care ar vré, să ajungă pe acest rege al felului sĕŭ."

Rostind cuvintele acestea guguli grumaziĭ cămileĭ.

Iras privi la el cu un zimbet, care nu rĕmase lipsit de influință asupra tinĕruluĭ. Privirea luĭ se odihnise pe ea deja pe timpul conversăriĭ luĭ cu bĕtrânul. „Chiar și luĭ ĭ-ar prinde maĭ bine," zise ea, „dacă i-s'ar sfârși ajunarea. Până și regiĭ aŭ fóme și durerĭ de cap. De cum va tu întru adevĕr ești acel Ben Hur, despre care grăise adineaorĭ tatăl meŭ, și pe care a-l fi cunoscut mĭ-a fost o bucurie, atuncia nu sufere îndoélă, că bucuros ne veĭ arĕta calea cea maĭ scurtă la apă vie, pentru ca ea să ne drégă prânzul în pustie."

Ben Hur rĕspunse în chip curteneț:

„Frumósă Egipténă, eŭ simt ca și tine! Dacă veĭ maĭ putĕ răbda încă puțintel timp chinul setiĭ, noĭ vom găsi isvorul, care-l doresc, și eŭ îți promit, că apa luĭ va fi tot așa de dulce și rece ca și cea a vestituluĭ isvor Castalia. De cum va voescĭ, atuncia să grăbim."

„Primesce mulțămita însetoșaților!" rĕspunse ea. „Eŭ în schimb te voiŭ îmbia cu o bucată de pâne din cuptórele cetățiĭ și cu unt próspet de pe luncile rouróse ale Damasculuĭ."

„Un dar rar! Să pornim!"

Rostind cuvintele acestea Ben Hur porni cu călăuzul înainte; asta e unul din inconvenientele călătorieĭ pe cămile, că ea pretinde o întrerumpere a conversăriĭ.

După câtă va vreme sosi societatea la o vale lățită. În acésta o conduse călăuzul la vale întorcêndu-se în drépta. Pământul cufundăturiĭ era móle de ploe próspetă și pe lângă aceea era cam peziș. Pentru câtă va vreme se lărgi valea; dar apoĭ ĕră o cuprinseră de amîndóuĕ laturile stîncĭ înalte și prăpăstióse, brăzdate de ape, carĭ se aruncaŭ pe ele la vale și alergaŭ spre văĭ maĭ adâncĭ.

Maĭ pe urmă ajunseră călărețiĭ printr'o strîmtóre într'o vale largă și frumósă. Călătorilor, carĭ chiar acuma sosiră din pustia galbenă, monotonă și neplăcută, valea acésta li-se păru ca un raiŭ descoperit acum întâia dată. Canalurile de apă, carĭ șerpuiaŭ printr'însa, mărginite de dĕrîmăturĭ de pétră albă și sfărîmăciósă, păreaŭ, că se întind ca nisce fire de argint în jur de insule pline de érbă și trestie. Din capĕtul cel maĭ estrem al văiĭ Iordanuluĭ se tîrîseră la deal până aicia câțiva oleandri îndrăzneți, și florile lor cele marĭ împodobiaŭ ca nisce stele locul acesta solitar. Un finic se înalță cu superbie regéscă. Pólele păreților de stîncă aĭ văiĭ eraŭ acoperiți cu o țesetură

de viţe, şi de ceea parte de desubtul uneĭ stînceĭ era păduricea de duḑi, carea împrejura isvorul cercat. Şi acolo conduse călăuzul societatea fără de a băga în samă potîrnichile fluerătóre şi cele alalte păseri pestriţe, carĭ se înălţaŭ iute din pitulaşurile sale trestióse.

Apa curgea dintr'o crepătură a stînceĭ, carea vre o mână providenţială o lărgise aşa, cât ea forma o peşteră boltită. De-asupra eĭ era gravat cu litere evreescĭ marĭ în stînca vîrtósă numele luĭ Dumnezeŭ. Făcătoriul acestor litere a bună samă a beut şi a petrecut aci mai multe zile şi şĭ-a esprimat recunoscinţa sa în acest chip dălnuitoriŭ. Din boltitură curgea rîuleţul veseĭ preste petri învescute cu muşchiŭ şi plioscăia apoĭ curat ca cristalul într'un lighian mic. De acolo şerpuia printre ţĕrmĭ învescuţĭ cu érbă, pentru ca să adape arboriĭ văiĭ, mai înainte de ce ar dispăré în năsipul uscat. Câte va cărărĭ ânguste se puteaŭ observa la marginea lighianuluĭ; abstragênd de la aceste jurĭ împrejur era érbă necălcată, la vederea căreia călăuzul asigură pe călătorĭ, că aci vor puté, să odihnéscă, fără ca alţiĭ să-ĭ conturbe. În dată luară cailor frînele, şi Etiopénul ajută luĭ Valtasar şi feteĭ luĭ, să se pogóre de pe cămila îngenunchiată. După aceea bĕtrânul îşĭ îndreptă faţa către răsărit, puse cu reverinţă mânile cruciş pe pept şi se rugă.

(Va urma.)

Bólele Oilor.

Spasmul. O altă bólă răspândită la oĭ este *bóla spasmotică*, care nu e contagióză, dar apare la un număr mare de oĭ de o dată, se moştenesce. La început tóte organele vieţiĭ sînt încă normal desvoltate la un animal bolnav de bóla spasmotică; ca prime simptome înse apar nisce mişcărĭ spasmotice particulare ale corpuluĭ, şeḑutuluĭ, piciórelor şi şireĭ spinăriĭ. Animalul îşĭ frécă de părenĭ partea din dĕrĕt a corpuluĭ. Mai târziŭ mersul devine şovăitor, slăbiciunea devine din ce în ce mai mare în şira spinăriĭ, animalul îşĭ îndóie piciórele, depărtéză unul de altul membrele din apoĭ şi face nisce miscărĭ spasmotice cu partea din dĕrĕt a corpuluĭ. Într'un grad mai înaintat apare paralisia completă a mijlocului. Óea şede cu piciórele culcate într-o parte şi-şĭ dă ostenélă, să înainteze numaĭ prin săriturĭ de trap a membrelor anterióre.

Cahexia. O altă *epizootie* a oilor este *cahexia* oilor. Ea ne arată fie o deranjare de sine stătătóre a stăriĭ generale, care are drept causă constituţia cea slabă a oilor, fie că e urmarea diferitelor bóle cronice, mai cu samă ale organelor digestive, pe cum este aflarea unuĭ număr fórte mare în ficat a unuĭ parasit numit *Distomum hepaticum* şi *lanceolatum*, saŭ aflarea în ramurile bronchiilor a unuĭ număr tot aşa de mare de nisce vermĭ numiţĭ *Strongylus filaria*. Acéstă bólă mai póte proveni dintr'o hrană rea saŭ insuficientă, din apă mlăştinósă etc. Primele simptome trec de obiceiŭ nebăgate în samă. Mai târziŭ mersul devine greoiŭ, animalele slăbesc fórte repede, rĕmân îndĕrĕtul turmeĭ şi se lasă a fi prinse uşor. Lâna devine lipsită de grăsime, fără lustru, ĭese uşor; pelea şi mucósele devin palide şi lipsite de sânge, aşa de esemplu conjunctiva ochiuluĭ pare infiltrată cu seriositate în unghiul intern al ochiuluĭ. Corpul slăbesce, pântecele se umple cu licuid, respiraţia se ĭuţesce, pofta de mâncare e micşorată, setea mărită, diareea şi constipaţia se succed una pe alta. Prin agravarea tuturor acestor simptome multe din oile bolnave de cahexie mor. Profilaxia trebue să albă în vedere mai mult causele esterne: hrana próstă, apa murdară, şi să caute a le înlătura. Vindecarea e posibilă numaĭ la începutul bóleĭ şi a nume atunci, când se înlătură influenţele vătămătóre. Hrană bună întăritóre, semînţe şi fîn bun etc., apoĭ medicamente amare şi aromatice ca: genţiana, absintul, adaugarea de sulfat de fer în apă (100 de grame sulfat de fer în 8 litri de apă) sînt de recomandat. Oile bolnave într'un grad mai mare să se taie cât mai curênd.

Tenieta. *Tenieta* saŭ *umflarea* este o bólă, ce se ivesce fie isolat la câte o óe, fie la o turmă întrégă. Ea constă în desvoltarea uneĭ cantităţĭ fórte marĭ de gaze, care umple stomacul şi ameninţă a-l face, să plesnéscă. Acéstă desvoltare mare de gaze se produce atunci, când animalul mănâncă într'o dată prea multe plante tinere, zămóse, mai ales macriş. Când stomacul nu e prea mult umflat, e de ajuns de a înfrîna óea cu o frînghie, pentru ca se ĭese gazele din stomac. În casurĭ mai grele se dă oiĭ puţin rachiŭ (dóuĕ lingurĭ) saŭ un păhărel de apă amoniacală saŭ tot atâta apă de var.

Diareea. *Diareea* la oĭ se combate cel mai bine cu beuturĭ gróse, făinóse, carĭ conţin şi puţin revent. Beuturile acestea să fie făcute cu făină prăjită. Inflamaţiunea maţelor se combate cu beuturĭ gumóse şi puţin acid clorhidric (o lingură de sare la 100 de grame de uleiŭ de in, bine amestecate, socotit acésta pentru o zi şi divisat). Şi la acéstă bólă cele mai bune mijlóce de profilaxie sînt: dieta, hrana sănătósă şi curăţenie esemplară.

„Albina".

Bibliografie.

Apel

către fraţiĭ preoţi români.

Am onóre a aduce la cunoscinţa preastimaţilor fraţi preoţi, că am luat deja dispositiunile necesare pentru tipărirea tomuluĭ I. al predicilor nemuritoriuluĭ orator francez *Massillon*, Episcop de Clermont şi membru al Academieĭ franceze. Cartea va cuprinde circa 370—400 paginĭ 8° mare, va fi tipărită pe hârtie fină, va fi ornată cu portretul ilustruluĭ autor, şi va avé un exterior preafrumos. Ea va apăré după contractul încheiat cu tipografia pe la finea luniĭ luĭ Maiŭ a. c. st. n., şi numaĭ de cât se va espedia Domnilor abonaţi. Abonamente se primesc încă până în 20 Maiŭ a. c. pe acelea-şĭ preţurĭ preafavorabile, ce aŭ fost indicate în invitarea de abonament, adecă 2 fl. 10 cr. cu esped. francată, 2 fl. 20 cr. cu esped. recomandată; pentru România şi străinătate 5 leĭ 25 banĭ, şi 5 leĭ 50 banĭ. Alumniĭ seminarelor teologice o vor primi pentru preţul scăḑut de 1 fl 60 cr. Domniĭ colectanţĭ de la 10 esemplare colectate vor primi unul grătuit. După apariţiunea opereĭ preţul unuĭ esemplar » fi pentru Austro-Ungaria fl. 2.50, pentru Romănia şi străinătate leĭ 6.50. Aceĭ abonaţĭ, carĭ vor răspunde costul abonamentuluĭ înainte, vor primi cartea francată saŭ recomandată după modalitatea aléssă de dînşiĭ; ér aceia, carĭ nu vor trimite preţul abonamentuluĭ înainte, o vor primi cu rambursă (Postnachnahme, utánvétel), ce costă mai multe spese, carĭ înse vor avé a le suporta Domniĭ abonaţĭ.

Prea veneratul Ordinariat Diecesan gr. cat. de Oradea Mare a binevoit a recomanda cu căldură aceste cuvintări bisericescĭ preoţilor de sub jurisdicţiunea sa, ba a încuviinţat chiar procurarea acelora şi din banĭ bisericescĭ pentru bibliotecele parochiale, ca să le pótă procura şi aceĭ preoţi, carĭ sînt provĕḑuţi cu o dotaţiune mai miseră.

Comandele sînt a se face la subscrisul traducĕtor sub adresa: locuinţa *Hájó*, posta ultimă *Pecze-Szőllős*, comitatul *Bihar*, via *Nagy-Várad*.

Haieŭ 6 April 1898 st. n.

Ioan Genţ
paroch gr. cat. român.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar mai vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia mai adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să răspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largĭ ale credincioşilor nostri."

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informaţĭ, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicaţiunĭ l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Euchologiu

ediţiunea a dóua, revĕḑută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, ér legat în pele tare fl. 3 80.

Editor şi redactor răspunḑĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Concurs.

Pentru clădirea edificiuluĭ de s. biserică din comuna *Spinĭ* în protopopiatul Bieĭ se escrie concurs până în 24 Aprilie st. n. 1898 cu preţul de strigare 3225 fl. 45 cr. Doritorĭ de a lua acéstă întreprindere prin licitaţiune minuendă, despre planul de edificare, despre condiţiunĭ şi despre alte împrejurărĭ se pot informa la cancelaria parochială din Spinĭ avênd de a-şĭ documenta cualificaţiunea lor ca întreprinḑĕtorĭ prin documente demne de credinţă.

Spinĭ 4 Aprilie 1898.

Leon Tulea
curator primar.

(12) 2—2

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 23 April 1898. Numĕrul 16.

Dumineca Tomii.

Se miră concetăţenii nostri magiari, că noi Românii nu ne-am putut însufleţi împreună cu ei de „sĕrbătórea naţională“ din 11 Aprilie, în care se reamintesce sancţionarea principiilor de libertate, egalitate şi frăţietate, proclamate în 1848.

Ochi aŭ şi nu vĕd, că adevĕrată libertate de presă, de cuvînt şi de întrunire numai pentru Magiari esistă, şi că pentru Români libertatea de a se afirma şi manifesta ca individualitate naţională, pe cum n'a esistat înainte de 1848, aşa nu esistă nici astăzi!

Unde este egalitatea, ce ni-se cere, să o sĕrbătorim? Aŭ dóră sîntem noi representaţi în parlament, în magistratură, în administraţiune şi pe tóte terenele vieţii publice de stat în numĕr proporţional cu cetăţenii magiari? Aŭ dóră bisericile şi şcolile nóstre se bucură de acea tractare părintéscă din partea guvernului, de acel sprigin moral şi material, ce se dă confesiunilor magiare? Aŭ dóră interesele ţĕranului român sînt îmbrăţişate cu acea dragoste, care se revarsă asupra ţĕranului magiar? Nu sînt óre comasările, segregările, catastrul nedrept, colonisările şi mii şi mii de alte apucături tóte îndreptate spre ruina ţĕranului român, care în loc să înainteze, în multe ţinuturi saŭ îşi perde moşia părintéscă şi trebue să ĭea lumea în cap, saŭ devine sclav dărilor grele şi institutelor de credit, pentru cari robesce în tocmai ca înainte de 1848 pentru domni?

Cuvîntul frăţietate n'a sunat nici o dată ca ironie mai mare, de cât în ziua de astăzi. Cine ţine la limba, religiunea şi naţiunea sa, este socotit duşman de mórte al statului şi naţiunii magiare, şi numai cine se lapĕdă de aceste bnnuri şi se face Magiar, este numit şi primit ca frate în sinul „naţiunii alcătuitóre de stat“.

Dar cine ar puté înşira tóte motivele, cari ne strîng inima şi ne fac ghiaţă şi pétră în faţa bucuriei şi entusiasmului, de care sînt cuprinşi concetăţenii magiari? Şi cine ne-ar puté lua în nume de rĕŭ, dacă în situaţiunea grea şi apĕsătóre de astăzi inima şi gândul nostru se întórce cu pietate şi recunoscinţă la părinţii nostri, cari înainte cu 50 de ani s'aŭ luptat cu însufleţire şi abnegaţiune pentru drepturile politice ale poporului român, pentru ca să-i croéscă o sórte mai bună?

Aci este Dumineca Tomii, în care înainte cu 50 de ani s'aŭ adunat câte va mii de Români la Blaş spre a-şi reclama drepturile naţionale!

Barbaria, tirănia şi trufia ridicase pretutindeni de-a lungul drumurilor furci înalte ca simbol al regimului, sub care gemeaŭ miliónele de iobagi, şi ca gróză şi spaimă pentru cei ce ar cuteza, să arunce jugul sclăviei seculare. Terorisări, bătăi şi schingiuiri eraŭ sórtea celor ce voiaŭ, să participe la adunarea naţională.

Puterea statului şi a privilegiaţilor a căutat tot felul de mijlóce pentru a zădărnici întrunirea Românilor: aŭ tras podurile de pe rîuri, aŭ stat în drum celor ce porniseră spre Blaş, ameninţându-i cu spânzurătóre şi cu glonţ, ér pe capii bisericilor i-aŭ făcut responsabili pentru acéstă mişcare rĕŭ vĕdută de asupritori.

Cu tóte acestea spiritul, care sguduise întrégă Europa, şi iubirea de neam aŭ învins tóte greutăţile. Poruncile tiranilor în samă n'aŭ fost băgate. Furcile despreţuite. Bătăile îndurate, ori respinse. Rîurile trecute cu notul. Miile celor setoşi de libertate şi dreptate întrunite în piaţa Blaşului. De pe bolta azurie a cerului un sóre strălucit îmbracă pe toţi în lumină frângêndu-şi razele sale de haĭnele lor albe ca zăpada, sub cari bat viŭ inimile încălduite de cuvintele însufleţitóre, dulci şi blânde ale fruntaşilor. Bolta înaltă şi superbă a catedralei rĕsună de rugăciunile ferbinţi, cari se înalţă pe norii de tĕmâie la tronul cel ceresc, unde implóră milă pentru un popor asuprit de vécuri: sfărmarea lanţurilor, cari îl ţin încătuşat. Séra mii de făcliĭ aprinse în ferestrile modestelor case din piaţă revarsă pe feţele tuturor o lumină aurie ca o aurora a viitoriului fericit, ce un neam întreg îl purta în peptul sĕŭ aprins de ideile electrisătóre, primite de pe buzele tribunilor.

Nu o adunare constituită în forma sa a fost acésta, cu presidenţi şi notari, cu discursuri şi resoluţiuni, căci puscile şi baionetele aduse de ceĭ de la putere n'aŭ permis aceea, ce la toţi ceĭ alalţi fii ai patriei era permis.

Şi totuşi Românii s'aŭ înţeles perfect. Fie care a dus cu sine consciinţa, că poporul nostru este matur pentru libertate, însufleţire pentru causa naţională şi ideĭ clare despre drepturile Românilor. Fie care s'a făcut apostol neînfricat pentru marea şi memorabila adunare naţională din 3/15 Maiŭ 1848.

În acésta zace mai ales importanţa întruniriĭ de la Dumineca Tomii, a căreĭ aniversare de 50 de ani o serbăm mâne în inimile nóstre, căci alt chip de a o serba nu este permis Românului în ţara sa, pentru care şi el a sângerat de atâtea ori alăturea cu ceĭ ce azi se bucură de tóte libertăţile şi bunătăţile.

Sperăm înse în dreptatea lui Dumnezeŭ, că va umili pe ceĭ mândri şi va înălţa pe ceĭ umiliţi.

Causele emigrărilor, cari ieaŭ în Ungaria din an în an dimensiuni tot mai mari, tótă lumea le cunósce cu escepţiunea guvernului unguresc. Acesta în o scriptă adresată municipiului Győr zice, că cu privire la numĕrul şi raporturile emigranţilor guvernul până acum încă nu are atari informaţiuni, din cari să pótă cunósce esenţa rĕului şi stabili remediile de lipsă. În o fóe magiară aflăm următoriul pasaj din epistola unei emigrate în America adresată părinţilor sĕi de a casă din Ungaria:

„Noi nu ne mai întórcem în patria cea veche, ci ne vom stabili de tot aici. La tómnă eŭ ori bărbatul meŭ vom merge care va pe scurt timp a casă, ca să ne vindem partea de moşie. Noi a bună samă rĕmânem aici, căci nu mai avem plăcere de a lucra în patria veche pentru domni, de a flămîndi, de a mânca pâne din făină de firez şi pe lângă acésta de a mai fi şi esecuaţi.“

Cum că ómenii îşi părăsesc patria împinşi de miserie, e un lucru atât de evident, cât te cuprinde mirarea, cum de numai guvernul nu-l înţelege şi acum a dat ordin oficiului central de statistică, să-i adune datele spre a studia cestiunea.

Ómenii lăsaţi pradă cămătarilor şi esecutorilor ori ieaŭ lumea în cap, ori se fac socialişti. Reducă numai guvernul diversele imposite, ce apasă poporul, şi asigure-i acestuia mijlócele de traiŭ, şi se va convinge, că emigrarea va scădé.

Congrua acatolicilor.

În 15 a c. dieta a început, să desbată în general proiectul de lege despre întregirea venitelor parochilor acatolici.

Ioan Tuba referentul comisiuniĭ nu a spus nimica noŭ, ce nu ar fi spus şi ministrul în proiectul de lege şi în motivarea lui. Referitor la §. 9, în care ministrul de culte îşi reservă dreptul de a detrage întregirea venitului pentru vre un delict moral ori pentru ţinută contrară statului chiar şi în casul, când auctoritatea confesională l-a absolvat de acusă, referentul a zis: „Unii vĕd într'asta vătĕmarea autonomiei biseri-

cilor; dar fără temeiŭ, căci acéstă dispositiune restrînge dreptul ministrului numaĭ la detragerea întregiriĭ venitului, şi proiectul enunţă lămurit, că decisiunea ministerială nu atinge de loc alte puncte ale decisiuniĭ disciplinare a auctorităţilor confesionale.“

Dr Iuliŭ Wlassics ministrul cultelor se declară contrar separăriĭ totale a statului şi bisericiĭ şi recunósce datorinţa statului de a sări într'ajutoriŭ bisericiĭ, de óre ce acésta urmăresce scopurĭ, din carĭ resultă bine şi pentru stat. Justifică deosebirea, ce o face proiectul între parochiĭ maĭ cualificaţi şi maĭ puţin cualificaţi. Declară, că guvernul nu va ingerinţă în drepturile autonomice bisericescĭ. „Se maĭ zice şi aceea, că proiectul légă regularea (congruel) de persóna preotului. Acésta însamnă totala neînţelegere a proiectului. Nu o légă de persóna preotului, ci de staţiunile preoţescĭ, de singuraticele parochiĭ; fără de suprema auctoritate bisericéscă imediat absolutamente nu comunică cu ceĭ interesaţi în afacerea confeririĭ orĭ detrageriĭ sumeĭ anumite de întregire, a fară de aceea şi referitor la modul asignăriĭ încă se póte face învoélă aşa, că asignarea negreşit nu se face în casurĭ singuratice, dar paragraful conţine dispositiĭ lămurite şi despre aceea, că în privinţa acésta se póte face învoélă între guvern şi între confesiuni. Se zice şi aceea, că guvernul statului are óre care influinţă la conferirea orĭ detragerea întregiriĭ de venit: étă aicĭ e gravamĕnul autonomieĭ. Adevĕrat că acest proiect de lege pe lângă anumite condiţiuni asigură guvernului detragerea întregiriĭ venitului. În chip just, echitabil şi logic nu se póte pretinde, ca statul, care dă întregirea, eventual să stea neputincios, mutilat în puterea sa executivă şi fără de nicĭ o armă în faţa unuĭ ast fel de preot, care dovedesce ţinută nepatriotică, îşĭ uĭtă de datorinţele, ce le are faţă cu patria sa. (Drept! Aşa e! în drépta) orĭ să stea mutilat faţă cu o ast fel de auctoritate bisericéscă, carea eventual avênd asemenea sentimente ca şi preotul acusat închide ochiĭ înaintea unor anumite uneltirĭ contrare statului, (Adevĕrat! Aşa e! în drépta) — înaintea cărora însе statul nu póte închide ochiĭ, ci are datorinţa de a veghia, ca să nu fie ajutaţĭ din suma pentru întregirea venitului parochĭ cu ţinută eventual nepatriotică. (Viĭ aprobărĭ în drépta.) Guvernul nu ĭea în primul rînd dispositiĭ pentru denegarea orĭ detragerea întregiriĭ venitelor, ci trebue să-ĭ premérgă procedură penală orĭ disciplinară bisericéscă (Sgomot în stînga), şi dacă guvernul ĭea dispositiĭ, aceste dispositiĭ staŭ sub scut judecătoresc. Argumentările scóse de aicĭ într'adevĕr n'aŭ nicĭ o valóre practică, căci e imposibil, ca să nu se creeze ast fel de cautele şi garanţe.“ Ministrul e convins pe deplin despre aceea, că „pentru apĕrarea autonomieĭ şi, să zicem, şi împotriva volnicieĭ guvernelor, eventual schimbătóre, trebue să se creeze garanţe instituţionale. Noĭ şi în direcţiunea acésta am făcut totul, am mers până la estremul hotar al resonabilităţiĭ politice, când am pus tóte dispositiunile guvernăriĭ sub scutul judecătorieĭ; autonomiile încă sînt respectate pe deplin; procedura lor premerge orĭ ce ast fel de dispositiune a guvernului, — şi de aceea proiectul de lege în privinţa acésta abia póte întimpina vre o obiecţiune seriósă. (Aprobare vie în drépta.) De mult nu a fost depus în cameră un proiect de maĭ mare importanţă în resultatele sale, de cât chiar acesta, pe care am avut fericirea a-l presenta. Aşa sînt şi convins, On. Cameră, că va ridica garanţe instituţionale în interesul autonomieĭ faţă cu puterea statului.“

Apponyi Albert constată, că e de lipsă ajutorarea bisericilor din partea statului. Dară faţă cu proiectul de faţă are nisce escepţiĭ. „Escepţia mea cea dintâiŭ e, că nu ţin de corectă categoria dublă a staţiunilor parochiale amintită în proiect, ca să mĕ esprim pe scurt, cu spriginirea parochilor cualificaţi şi necualificaţi. (Aşa e! în stînga.) Nu cunosc nicĭ un punct de vedere de stat, care m'ar putè îndupleca, să ajutorez pe parochiĭ necualificaţi. (Aprobărĭ viĭ în stînga şi în stînga estremă.) Ce póte fi ratio legis? Pentru ce vre statul, să împărtăşéscă pe preoţi de ajutoriul sĕŭ? Pentru că statul din punctul de vedere al scopului sĕŭ nu consideră de indiferentă împlinirea misiuniĭ morale şi culturale, care este depusă în mânile preoţilor. Dar preoţiĭ aceia, carĭ nu posed cualificaţiunea prescrisă în §. 4 al proiectului orĭ o cualificaţiune corĕspundĕtóre aceleia, carĭ nu staŭ pe acel nivoŭ al cualificaţiuniĭ, pe care în lipsă de mĕsură maĭ bună ne-am obicĭnuit a o exprima printr'o anumită cualificaţiune intelectuală: aceia nu pot îndeplini cu succes nicĭ o ast fel de misiune religioso-morală orĭ culturală, (Aşa e! Aşa e! în stînga) a căreĭ spriginire din partea statului ar avé îndreptăţire câtu-şĭ de puţină. (Aşa e! Aşa e! în stînga şi în stînga estremă.) Căcĭ pot fi geniĭ singuratice, şi sfinţi singuraticĭ, carĭ fără de nicĭ o cualificaţie intelectuală maĭ înaltă aŭ înrîurinţă mare asupra vieţiĭ religióse şi morale a poporului; dar în general preotul lipsit de cultura recerută, acel preot, — cum sînt casurĭ la unele confesiuni din patria nóstră, — pe care din copil de ţĕran, numaĭ din causa, că scie ceti şi scrie, îl învaţă, să scie îndeplini câte va ceremoniĭ ale liturgieĭ şi apoĭ îl pun de preot, activitatea unuĭ atare preot nu numaĭ că nu e în avantajul. (Aşa e! în stînga) ci e de-a dreptul în detrimentul vieţiĭ atât religioso-morale, cât şi culturale; aceştia sînt factorĭ chiar anticulturalĭ.“ (Aşa e! Aşa e! în stînga şi în stînga estremă.) Dacă unele bisericĭ sînt îndestulite şi cu aceea, ca să ţină ast fel de preoţĭ, acésta aparţine cercului lor de libĕră dispunere; dar ca statul să spriginéscă o stare întórsă şi de-a dreptul păgubitóre atât din punct de vedere religioso-moral. cât şi cultural: pentru acésta oratorul nu vede nicĭ o raţiune. (Aprobare vie în stînga şi în stînga estremă.) Decĭ prima observare a luĭ e aceea, că ajutoriul de stat să se dea exclusiv numaĭ preoţilor cualificaţĭ, şi a nume cu punerea în praxă a minimului statorit în 800 fl. (Aprobărĭ în stînga.) „A dóua observare se referesce la acea dispositie a proiectului, după care proiectul de lege primesce numĕrul actual al parochiilor fără de nicĭ o critică. Acéstă dispositie nu e norocósă, nicĭ destul de prevĕdĕtóre din punct de vedere al intereselor finanţiale ale statului, căcĭ scim cu toţiĭ, că maĭ cu samă în cercul bisericiĭ greco-orientale numĕrul parochiilor e sporit fără de nicĭ o socotélă. Preste mĕsura orĭ căreĭ necesităţi religióse, a dese orĭ din punct de vedere al satisfaceriĭ intereselor familiare singuratice s'aŭ ridicat multe parochiĭ, a căror susţinere cu ajutoriŭ de stat n'are nicĭ o îndreptăţire. Acésta nu se póte împăca cu starea nóstră finanţială actuală, ba nicĭ chiar atuncĭ, când aceea ar fi înfloritóre, dar nu se póte uni cu nicĭ un fel de consideraţiune finanţială de stat. (Aprobare în stînga.) — Decĭ înainte de ce statul ar lua asupră-şĭ obligămîntul de a ajuta fie care parochie sistemisată până la mĕsura minimului, este datorinţa elementară a guvernului statului şi a legislaţiuniĭ, ca să-şĭ câştige maĭ întâiŭ convicţie despre aceea, dacă numĕrul parochiilor existente este întru adevĕr în proporţie cu trebuinţele religióse şi bisericescĭ, pe carĭ vre, să le spriginéscă. Acésta nu însemnă, că statul în mod imperativ vre, să ingereze, ca o confesiune câte parochiĭ să înfiinţeze, ci ca să nu concédă înfiinţarea ataror staţiunĭ, carĭ în mod vĕdit trec preste postulatele raţionalităţiĭ. — Pe basa contemplată de proiectul guvernului, — binevoiţĭ a alătura numaĭ cele 71 de miĭ ale bisericiĭ luterane lângă cele 900 de miĭ ale bisericiĭ române greco-orientale, — modul ajutorăriĭ se abate atât de mult de la dreptate, cât eŭ la o ast fel de împărţire a ajutoriului nicĭ de cât nu-mĭ daŭ consensul. — Acésta aduce cu sine amendamentul ulterior, ca ajutoriul de stat statorit în chipul acesta pentru fie care confesiune să se pună la dispositia confesiuniĭ în suma întrégă. Cu acésta însе nu vreŭ, să slăbesc acele mijlóce ale supraveghiăriĭ statului, carĭ se cuprind în proiectul de lege. Căcĭ cu unele puţine modificărĭ, pe carĭ o să-mĭ ieaŭ voe a le presenta la pertractarea în special, consimţesc cu On. domn ministru în aceea, că susţinerea acelora şi mĕsura aceea a supraveghiăriĭ statului, reservată în proiectul de lege, când statul dă ajutor spre scopul acesta, corĕspunde nu numaĭ dreptăţiĭ, ci şi punctelor de vedere politice, carĭ nu se pot desconsidera. (Aprobărĭ.) Tare bine se póte combina idea de a pune întrégă suma la dispositia confesiunilor cu postulatele supraveghiăriĭ statului, simplu aşa, că fie care confesiune să fie datóre a administra acest ajutor de stat ca fond separat şi să fie datóre a trimite guvernului în fie care an lista preoţilor, carĭ sînt a se ajuta, împreună cu tóte datele de interes pentru supraveghiarea statului. Dacă guvernul află în lista aceea preoţĭ de aceia, faţă cu carĭ subversézĕ vre unul dintre motivele discualificătóre cuprinse în lege. atuncĭ pretinde de la respectiva confesiune ştergerea luĭ, respective denegarea ridicăriĭ salariului. Dacă află pe vre un preot, faţă cu care subversézĕ ast fel de acusă motivată: atuncĭ pornesce cercetarea prevĕdută în lege. Pretinde de la auctoritatea confesională detragerea întregiriĭ. Ér dacă óre care confesiune în administrarea acestuĭ fond nu ar îndeplini pretensiunile guvernului basate pe lege orĭ preste tot ar purcede împotriva legilor: atuncĭ după admoniţiune şi după atragerea atenţiuniĭ în mod potrivit guvernul ar lua administrarea fondului de la acéstă confesiune şi o ar reţinè pentru sine.“ Substerne decĭ dieteĭ un proiect de resoluţie, în sensul căruia proiectul să se retrimită comisiuniĭ lăsându-i-se, să-l modifice în sensul acestor escepţiuni.

Bethlen András nu primesce proiectul din motivul, că el nu oferesce garanţe, că se vor respecta drepturile autonomice ale bisericiĭ calvine. „Ministrul a luat asupră-şĭ o problemă fórte grea, póte chiar preste mĕsură grea atuncĭ, când a vrut, să cuprindă într'un cadru ajutorarea alor 7—8 confesiuni, a căror stare materială, basă de contribuţie bisericéscă e de

tot deosebită. Dar apoĭ şi maĭ mare problemă a luat asupră-şĭ atuncĭ, când şi pentru împărţirea şi pentru detragerea întregiriĭ încă vre, să pună în lege acelea-şĭ regule. Proclamarea egalităţiĭ între împrejurărĭ neegale după mine e nedreptate.“ Într'adevĕr puterea guvernuluĭ statorită în §. 9 îl face, să se cutrĕmure. Acésta póte face grea viaţa parochilor singuraticĭ, póte vătĕma vaḍa auctorităţilor confesionale şi rupe cu tradiţiunile de până acum, întru cât vatĕmă viaţa autonomă, vatĕmă dreptul desciplinar. În contra agitărĭ împotriva statuluĭ este lege şi este tribunal disciplinar bisericesc. Este de lipsă a nu împuternici pe guvern, ca să afle ast fel de agitare acolo, unde dóuĕ legĭ nu o găsesc? Ce e acea ţinută contrară statuluĭ? — *Iuliŭ Wlassics:* O spune legea. — *Bethlen András:* Ţinută contrară statuluĭ póte fi un pĕcat aşa de grav, că şi pedépsa de mórte îĭ este puţină, şi póte fi şi aceea, că óre cine nu cinstesce pe pretorele. (Aprobărĭ zgomotóse şi „Să trăéscă!“ în stînga estremă.) Acesta e un lucru fórte serios, şi se póte zice, că acela, care gravitéză spre Moscva orĭ Bucurescĭ, are ţinută contrară statuluĭ. (Aprobărĭ viĭ în stînga şi în stînga estremă.) Pot veni timpurĭ, când se va da loc alteĭ concepţiĭ.“ Pentru aceea nu e de părerea, ca un atare grad de putere să se trécă în lege în acéstă formă. Biserica magiară calvină se caracterisézĕ prin aceea, că acéstă confesiune sub apésare îndelungată a devenit un element atât de tenace, şi dacă vĕ convine, atât de îndĕrĕtnic, care însuşire naţiunea magiără trebue, să o primésca cu mulţămită; şi e îngrijat, că o ast fel de dispositiune va introduce un anumit spirit de servilism şi fariseism acolo, unde până acum a fost necunoscut. — „Şoptesc prin coridóre, că e necesară aducerea legiĭ în acest chip, ca statul magiar să aibă un mijloc împotriva greco-orientalilor. Dar atuncĭ să nu-l vîrésca tot sub o pĕlărie cu aceia, a căror patriotism e preste orĭ ce îndoélă.“ Eĭ n'ar putĕ lega ajutoriul de ast fel de condiţiunĭ, carĭ le statorésce proiectul. — *Wlassics Gyula:* „De ce fel de condiţiunĭ?“ — *Bethlen András:* „Cum sînt condiţiunile detrageriĭ volnice.“ (Aşa e! în stînga estremă.) — *Wlassics Gyula:* „Esistă apĕrare judecătorésca.“ — *Bethlen András* ar dori, ca să fie liniştit din partea guvernuluĭ maĭ cu samă în privinţa §-luĭ 9. ce dacă nu s'ar face, el din punctul de vedere al autonomieĭ confesiuniĭ sale nu şĭ-ar putĕ da consimţemîntul la acest proiect. (Viĭ aprobărĭ în stînga şi stînga estremă.)

Schwicker Henrik zise între altele: „Ungaria e patria străbună a autonomieĭ confesionale, dar cu deosebire Ardealul. Proiectul nu numaĭ atinge acéstă autonomie, ci o şi vatĕmă în puncte importante. Cea maĭ gravă ingerinţă în cercul de drept autonom ar fi, dacă va deveni lege acea dispositie a proiectuluĭ, ca ministrul să aibă drept a pretinde nu numaĭ cercetare disciplinară de la respectiva auctoritate bisericéscă împotriva parochilor singuraticĭ, ci a şi supracensura sentenţa tribunaluluĭ disciplinar, eventual a o nimici şi a o suplini prin propria sentenţă. Dacă acésta va fi aşa, atuncĭ susţinerea disciplineĭ în singuraticele biserici va fi fórte grea, conturbă ordinea internă a bisericiĭ, póte laxa disciplina, ceea ce nu ar avé urmărĭ bune nicĭ pentru biserică, nicĭ pentru stat. Libertatea publică a Ungarieĭ a avut în trecut dóuĕ fortărepe tarĭ. Una a fost autonomia municipală, alta a fost cea bisericéscă. Cea dintâiŭ este azĭ aprópe total distrusă. (Aşa e! în stînga estremă.) În ceealaltă acuma vor, să facă cea dintâiŭ spărtură. E de mirat óre, că păzitoriĭ chemaţĭ aĭ autonomieĭ se opun în urma oficiuluĭ lor celeĭ dintâiŭ încercărĭ? E vrednic de mirare înse, că apĕrătoriĭ puternicĭ de odinióră aĭ autonomieĭ municipale şi bisericescĭ acum sînt spriginitoriĭ acestuĭ proiect.“ (Mişcare în stînga estremă.) Zic eĭ, că acéstă jertfă e necesară în interesul bine priceput aĭ statuluĭ. El crede, că acéstă părere nu e corectă, pentru că statul numaĭ acolo póte fi puternic, unde se póte răzima pe o societate sănătósă, vigurósă şi capabilă de muncă; unde slăbesc, decad instituţiunile sociale, acolo şi basa şi siguranţa statuluĭ se clatină. Acésta ne-o învaţă istoria, acésta ne-o arată esperinţa. Dispositiunile proiectuluĭ inaugurézĕ un sistem nou: sistemul ingerinţeĭ statuluĭ. Resultatul acestuia va fi aceea, ce vedem de presinte la autonomia municipală: statificarea. Proiectul acesta nu se basézĕ pe principiul egalităţiĭ legale de drept, nicĭ pe al reciprocităţiĭ, vatĕmă şi periclitézĕ autonomia bisericilor, îngreunézĕ vistieria, statuluĭ cu sumă mare necunoscută; în urmă stîrnesce nelinişte şi îngrijirĭ întemeiate în cercurĭ largĭ. De aceea nu primesce nicĭ în general, nicĭ în special acest proiect pripit şi nu în de ajuns pregătit. (Aprobărĭ în stînga şi în stînga estremă.)

Zichy János recunósce, că sînt motive grave şi ponderóse, ca maĭ cu samă venitele preoţimiĭ protestante, carĭ în urma legilor eclesiastico-politice, cu deosebire în urma legiĭ despre neconfesionalism, aŭ scăḍut în mod însemnat, să se întregéscă într'un chip óre care. Dar protestézĕ nu numaĭ în interesul preoţimiĭ catolice, atinse în proiect numaĭ per tangentem, pentru care conţine numaĭ dispositiunĭ provisoriĭ, ci şi în interesul protestanţilor şi evreilor, ca guvernul în schimb pentru acest ajutor să străbată în sanctuarul confesiunilor şi să-şĭ vîre mâna în drepturile asigurate confesiunilor prin autonomia lor. Vorbitoriul are multe escepţiunĭ împotriva proiectuluĭ, dar maĭ cu samă §-ul 17 e acela, pentru care nu-l póte primi. Acesta enunţă, că dacă ministrul nu póte ajunge la învoélă cu auctoritatea bisericéscă cu privire la condiţiunile ajutoriuluĭ, atuncia să se tîrguésca cu preoţiĭ singuraticĭ. Acesta e un mijloc puternic pentru remunerarea serviţiilor de corteş. De acestĭ banĭ se légă sdrenţele drepturilor confesionale. Omnipotenţa statuluĭ şi aşa s'a desvoltat preste mĕsură de tare; să nu se întindă decĭ şi asupra confesiunilor. Cercul afacerilor interne ale confesiunilor să fie loc sfînt, de care mână necompetentă să nu se atingă, în care puterea statuluĭ să nu-şĭ arunce galbinii sĕĭ pentru scopurĭ de vîndare şi cumpĕrare. (Aprobărĭ viĭ din stînga) ci să fie acela un oas în deşertul vieţiĭ nóstre publice, în care orĭ cine va întra, să fie silit a întra cu pĕlăria în mână şi cu încălţămintele deslegate. (Viĭ aprobărĭ din stînga.) Presentă următoriul proiect de resoluţiune: „Camera să decidă, că retrimite proiectul de lege despre întregirea venitelor parochiale la comisiunea de instrucţie publică a camereĭ deputaţilor cu acea îndrumare, ca comisia să-l prelucre aşa, ca să nu vateme autonomia diferitelor confesiunĭ, şi ca statul pe basa contribuirĭ nicĭ în privinţa guvernărĭ bisericescĭ, nicĭ în privinţă disciplinară să nu câştige influinţă nóuă.“ (Viĭ aprobărĭ şĭ „Să trăéscă!“ din stînga.)

Continuându-se Sâmbătă în 16 a c. desbaterea asupra proiectuluĭ a vorbit maĭ întâiŭ

Kiss Albert pastor calvin din partidul kossuthist. El declară, că nu proiectul acesta l-aŭ dorit protestanţiĭ, ci un proiect, care să corĕspundă principiilor depuse în art. de lege XX din 1848. Cu tóte acestea îl primesce în general.

Tisza Kálmán concede, că esecutarea literală a §-luĭ 3 în mod logic într'adevĕr nu póte duce la alt ceva, de cât la aceea, la ce a condus orĭ unde în lume, acolo a nume, ca beneficiile, ce se folosesc pentru scopurĭ bisericescĭ, să se concentreze în mâna statuluĭ, preot şi învĕţător să se facă quasi funcţionarĭ de stat. (Asa e! Asa e! în drépta.) „Contele Bethlen András, care, regret fórte tare, dar trebue să recunosc, că a fost cel dintâiŭ, care a întrodus ton maĭ acut în acéstă discusiune, zice, că a rĕmas cutrĕmurat de §. 9, şi în fantasia sa tinĕră şi vie vede aparênd pe pretorele, pe care un. preot nu l-a salutat şi din causa acésta perde ajutoriul. Eŭ, după ce acest proiect de lege în tot locul, unde e vorbă de delicte în contra statuluĭ şi de pedepsirea acelora, se provócă la §. 23 art. de lege XXII din 1893, nu sciŭ, că mult onoratul domn coleg deputat unde a descoperit pe acel pretore, care nu are parte de salutarea cuvenită, căcĭ acolo e vorbă de delicte de stat fórte serióse, dar nicĭ de cum de lucrurĭ atât de ridicule. (Adevĕrat! Asa e! în drépta. Esclamărĭ din stînga: În sistem!) Că în §. 9 unde e omnipotenţă de stat, nu sciŭ. Afacerea e depusă în mânile confesiunilor, dacă vre una purcede greşit, dreptul de a detrage ajutoriul e al ministruluĭ, dar nicĭ asta nu în mod definitiv, căcĭ judecătoria administrativă, dacă procedura o află necorectă, póte da dreptate respectiveĭ confesiunĭ. (Adevĕrat! Aşa e! în drépta.) Eŭ primesc acest §. şi ca Magiar şi ca protestant. (Aprobărĭ în drépta.) Îl primesc ca Magiar, pentru că vreŭ, ca fie care fiŭ al ţĕriĭ să simţéscă, că în care moment greşesce în contra statuluĭ, nu se maĭ póte aştepta la nicĭ un ajutor din partea statuluĭ. (Aprobărĭ viĭ în drépta.) Îl primesc cu atât maĭ tare ca protestant, căcĭ sînt convins, că nu se va întîmpla ast fel de cas, ca el să se aplice împotriva vre unuĭ individ aparţinĕtor confesiuniĭ mele, ĕr unde se va întîmpla, întîmple-se, căcĭ acolo va lovi în cel pĕcătos, ĕră nu în cel nevinovat. (Aprobărĭ în drépta.) Să nu se témă nicĭ domnul Zichy de aceea, că dacă guvernul se va tîrgui în urma §-uluĭ al 17-lea cu parochiĭ, biserica va deveni staul de corteşire. Să închie cu statul contract de vîndare-cumpĕrare, nicĭ acum, nicĭ de altă dată nu am vrut şi nu vreŭ. Dar dimpotrivă tocmaĭ pentru aceea, pentru că aicĭ e vorbă de un lucru just şi echitabil, nicĭ dar nu cer pentru confesiunea mea, nicĭ chiar de la stat.“ Primesce proiectul.

Sághy Gyula zice, că e bătĕtóre la ochĭ neconsecuenţa proiectuluĭ, că la statorirea minimuluĭ enunţă principiul egalităţiĭ, şi totuşĭ preteréză simplu biserica catolică. Cu o esplicare istorică maĭ lungă dovedesce, că din punct de vedere al desvoltărĭ istorice atât biserica romano-catolică, cât şi cele protestante aŭ stat şi staŭ în strînsă legătură cu viaţa de stat şi s'aŭ desvoltat în strînsă

legătură. Acum concluḑênd din punctul de vedere al desvoltăriĭ istorice ar urma, ca tocmaĭ preoţiĭ acelor biserici să se împărtăşéscă de ajutor conform trebuinţelor, carĭ sînt în stat biserici susţinétóre de stat; unde nu e lipsă de el, acolo natural nu trebue ajutorare. Dar dacă e lipsă, îşĭ pot forma pretensiune, şi unde este nevoe, de la împlinirea pretensiunilor într'adevĕr nu e cu putinţă retragerea. Angliei, la al cărei esemplu le place unora, să se provóce atât de des, nicĭ când nu i-a trecut prin minte, să subvenţioneze din partea statuluĭ alte biserici de cât numaĭ biserici susţinétóre de stat, a nume biserica anglicană şi biserica presbiteriană scoţiană. Dacă acum faţă cu acestea vom urmări cu atenţiune desvoltarea istorică a confesiuniĭ greco-orientale neunite şi a celeĭ evreescĭ şi raportul lor faţă cu statul, vom esperia următórele: Biserica greco-orientală neunită faţă cu interesul statuluĭ magiar urmăresce tendenţe cel puţin indiferente, de multe orĭ opuse şi nu o dată tocmaĭ inimice; nicĭ când n'a întrat în strînsă legătură cu viaţa de stat. Dacă acum crede óre cine, că biserica greco-orientală, cu deosebire cea de naţionalitate română, — căcĭ acelea sînt tot o dată şi bisericĭ naţionale, — o putem lega de interesul statuluĭ magiar cu interes material, de aicĭ ar urma, că acéstă situaţie specială pretinde o regulare specială. Dar e de temut, că acea sperare frumósă, ce o légă uniĭ de influinţa proiectuluĭ în acéstă direcţiune, e numaĭ un vis, care va fi urmat de o amară decepţiune. Nu ne putem închide ochiĭ înaintea împrejurăriĭ, că între credincioşiĭ acesteĭ bisericĭ sînt în număr mare aceia, carĭ urmăresc tendenţe contrare statuluĭ, între preoţiĭ lor sînt mulţĭ, carĭ în continuŭ agitézĕ împotriva unităţiĭ statuluĭ magiar. Cu acésta trebue să se pórte luptă deschisă, căcĭ politica de struţ tot de una se rĕsbună pe sine. Grăind apoĭ despre Jidovĭ adauge în sfârşit, că în proiect ar trebui, să se pună negreşit, că parochiĭ în viitor — cel puţin după un timp de transiţie óre care — numaĭ aşa se pot împărtăşi în ajutor, dacă cel puţin sciŭ limba statuluĭ. Părtinesce proiectul de resoluţie al luĭ Apponyi.

După ce a maĭ grăit *Radó Kálmán* pentru proiectul guvernuluĭ, şedinţa se închide.

Desbaterea s'a continuat Luni în 18 a c.

Sima Ferencz nu primesce proiectul. Trebue să se ţină cont de averea cea mare a clerului catolic, şi acésta să se confisce.

Fabiny Teofil primesce proiectul. Aprobă dispoziţia aceea a proiectuluĭ, că guvernul să deprindă controlă, că óre preoţiĭ nu folosesc spre scopurĭ contrare statuluĭ dotaţiunea aceea, carea li-se plătesce din cassa statuluĭ.

Meltzl Oscar află, că ministrul a greşit fórte tare, că nu a cerut în cestiunea acésta opiniunea singuraticelor confesiunĭ, maĭ înainte de ce ar fi subşternut proiectul. Privesce proiectul de periculos maĭ ales din causa, că parochul împărtăşit în ajutoriŭ se face impiegat al statuluĭ, de óre ce pe teren material ajunge în atîrnare de la guvern. Periculóse sînt şi dispoziţiile acelea, carĭ daŭ în mâna ministruluĭ dreptul de a lipsi pe singuraticĭ de acest ajutoriŭ. E aprópe de necreḑut, că în Europa să pótă esista un stat, în care să se aplice dóuĕ sisteme de judicatură penală, carĭ se împotrivesc unul altuia. Dară în Ungaria lucrul stă aşa, căcĭ pe când un sistem e împrejurat de tóte şanţurile constituţieĭ şi libertăţiĭ, pe atuncia guvernul de la putere se silesce, ca cu tóte mijlócele retorsiuniĭ brutale să nimicéscă libertăţile publice. Nu cunósce în Europa stat, în care impiegaţiĭ statuluĭ să atîrne de la puterea statuluĭ ca nisce sclavĭ în mĕsură aşa de mare. Propune, ca proiectul să se îca de la ordinea de zi, până când guvernul nu va puté, să-l subşternă după ascultarea tuturor confesiunilor din patrie şi cu păzirea autonomieĭ.

Csáky Albin se silesce, să dovedéscă bunătatea politiciĭ bisericescĭ inaugurate de dînsul, ér apoĭ polemiséză cu Zichy János susţinênd, că statul ajutorarea confesiunilor a legat-o şi în trecut în tot de una de condiţiĭ. E de tot justă şi motivată purcederea aceea, că statul atuncĭ. când unor anumiţĭ factorĭ aĭ vieţiĭ publice le oferesce favor, acésta să o facă aşa, cât favorul acela să nu servéscă spre păgubirea intereselor celor maĭ vitale ale statuluĭ. El primesce proiectul.

Polonyi Géza află, că numele cel maĭ potrivit al acestuĭ proiect ar fi ecclesia speculans orĭ proiectul promeselor. Nicĭ Apponyi nicĭ Tisza nu pot, să voteze §-ul 1 al proiectuluĭ, de óre ce într'însul se declară, că preoţimea catolică póte, să-şĭ reguleze congrua din mijlócele propriĭ, şi apoĭ totuşĭ i-se promite ajutoriŭ din partea statuluĭ. În Ungaria pace confesională nu va fi, până când nu se va regula cestiunea averiĭ bisericescĭ. Ca membru al bisericiĭ catolice protestéză împotriva promisiuniĭ depuse în §. 1, căcĭ nu póte, să spriginéscă politica accea, care ar permite episcopilor, ca pe lângă venitele sale de sute de miĭ de florenĭ să lase, ca preoţimea inferióră să ducă lipsă.

Continuându-se desbaterea Marţĭ în 19 a c. a vorbit maĭ întâiŭ

György Elek. El reflectând la cele zise de Tisza Kálmán zice, că nu stă aceea, că în sensul art. de lege XX din 1848 parochiĭ ar deveni funcţionarĭ de aĭ statuluĭ, căcĭ legea acésta nu grăesce despre salarisarea parochilor orĭ învĕţătorilor, ci vre, ca dotaţiunea să se dea bisericilor, şi aşa vre, să respecteze neatîrnarea internă a bisericiĭ. Ceea ce dă proiectul, nu e dar, ci datorinţă, şi de aceea nu are, să se amâne atâta vreme esecutarea art. de lege XX din 1848. În legea acésta se impune guvernuluĭ datorinţa, ca în afacerea dotăriĭ confesiunilor cu ascultarea confesiunilor să facă ligislativeĭ propunere. Află, că e lucru straniŭ, că proiectul vorbesce despre fapte incompatibile cu dignitatea oficiuluĭ parochial. Dispoziţiile de retorsiune pot, să se mărginéscă numaĭ la fapte contrare patrieĭ şi naţiuniĭ, dară şi în privinţa acésta aŭ luat dispoziţiĭ deja şi bisericile înse-şĭ. Se alătură la proiectul de resoluţie al luĭ Apponyi.

Wlassics Gyula ministrul cultelor întăresce, că proiectul de lege e cu băgare de samă la autonomie. Numaĭ aşa ĭea asupră-şĭ rĕspunderea, dacă guvernuluĭ îĭ rĕmâne dreptul de supraveghiare şi controlare asigurat în proiectul de lege. Nu primesce sfatul, că pe sama ajutorăriĭ fiesce căreĭ confesiunĭ să se aducă lege deosebită. Despre congrua catolică guvernul nu a zis nicĭ o dată, că doresce, să o reguleze cu ajutoriŭ de stat. Apponyi a propus, ca clasificarea în dóuĕ a cualificaţiuniĭ să se omită. Dar aşa ar rĕmâné lipsiţĭ de ajutoriŭ chiar aceia, carĭ se luptă maĭ mult cu miseria. Acésta nu se póte permite, căcĭ aceştia încă sînt preoţĭ şi acum abia pot trăi. (Esclamărĭ: Nu sciŭ nicĭ scrie.) În lucrarea cea mare a consolidăriĭ statuluĭ nostru de la aceştia nu póte să se facă abstracţie. Nicĭ numĕrul credincioşilor nu póte, să servéscă de basă, căcĭ atuncia nu ar puté să capete ajutoriŭ fórte mulţĭ parochĭ, carĭ aŭ lipsă mare de el. Luĭ Bethlen András îĭ reflectéză, că faptele contrare statuluĭ le spune art. de lege XXVI din 1893. Conventul reformat nu a găsit în proiect vătĕmarea autonomieĭ. Apoĭ polemiséză cu Zichy János susţinênd, că proiectul de lege nu va, să creeze un mijloc noŭ de cortesire. Apoĭ arată, că legea penală nu se póte aplica tot de una. De esemplu parochul demonstréză neţinênd serviţiul dumnezeesc întru memoria esistinţeĭ milenare a statuluĭ. Orĭ în serviţiul dumnezeesc milenar demonstréză nepomenind patria magiară; recercările ungurescĭ ale oficiilor administrative le respinge în chip consecuent, pórtă cocardă în colorile românescĭ. „Aşa dară mĕ rog, după care lege penală îl vor pedepsi? Şi Polonyi orĭ Sághy, dacă ar şedé în scaunele ministeriale, dare-ar óre acestora întregirea venituluĭ? Asta eŭ nu o ĭeaŭ asupră-mĭ. (Aprobare viuă din drépta.) Apoĭ câte sînt sentenţele acelea penale, pentru carĭ nu a-şĭ detrage întregirea! Acolo e un întreg şir lung de fapte comise din neprecugetare pĕcătósă, carĭ nu staŭ în nicĭ o legătură cu moralitatea. Nu stă aceea, că se va înfiinţa o justiţie de cabinet pentru judecarea faptelor contrare statului.“ Dacă avem înaintea ochilor, cum se pórtă statul magiar faţă cu naţionalităţile, învinuirea aceea e făr de temeiŭ, şi el privesce de imposibil, ca după o tractare ca aceea să se maĭ întîmple fapte de acelea. E convins, că proiectul va fi de mare folos pentru confesiunĭ şi corĕspunde resonuluĭ de stat. Propune primirea luĭ.

Werner Gyula se ocupă de proiect maĭ ales din punctul de vedere al politiciĭ naţionale. Societatea săséscă nu putem, să o privim de sprigin puternic al statuluĭ magiar naţional, căcĭ în urmarea uneĭ activităţĭ politice ca a deputaţilor saşĭ bunul popor săsesc privesce cu bănuélă şi preocupare cu privire vrăşmaşă la statul magiar. Oratorul nu póte, să fie amicul uneĭ autonomiĭ, la dosul căreia se retrag inimiciĭ naţiunĭ şi atacă de acolo. Bine a grăit Schwicker zicênd, că bisericile nu aŭ nicăirĭ în lume o autonomie aşa de desvoltată ca la noĭ. Nu a băgat de samă Schwicker, că prin acésta a mărturisit despre iubirea magiară de libertate? Autonomia bisericilor avem, să o privim de parte nealterabilă a libertăţiĭ publice magiare constituţionale. Avem decĭ, să o susţinem; înse cine să priméscă esagerărĭ de acelea, carĭ sub pretextul autonomieĭ atacă constituţia şi esistinţa statuluĭ? Vorbesce pe lung despre miseria parochilor românĭ şi crede, că nu este în camera acésta om cu sentimete nobile, care să nu doréscă .a le veni într'ajutoriŭ. Dacă din proiectul acesta vom face lege, nu ne vor puté calumnia maĭ mult Româniĭ, că nu ajutăm bisericile lor şi pe preoţiĭ lor. Nicĭ despre aceea nu póte, să fie vorbă, că guvernul va, să verse plóe de aur preste popiĭ românĭ, pentru ca aşa să dobîndéscă înrîurinţă asupra lor, căcĭ dóră punctul al 12-lea din vestitul manifest al adunăriĭ române celeĭ marĭ din 1848, în interesul căruia

aŭ prins armele, pretinde, ca pe popiĭ românĭ să-ĭ plătéscă din cassa statuluĭ. Contele Bethlen nu are dreptate, când zice, că acest proiect ar avé scopul de a regulamenta politicesce pe parochiĭ bisericilor. Proiectul nu are scopurĭ politice, póte înse, să albă urmărĭ politice, că dóră proiectul scóte din trupul bisericiĭ române un spin mare: spinul sĕrăcieĭ. În 1848 parochiĭ românĭ aŭ fost încă așa de neculțĭ, cât episcopul de atuncĭ a avertisat prin circular pe acești preoțĭ țĕrănescĭ, că nu se cade a merge din biserică de-a dreptul în cârcimă, a păși la altariŭ nepeptenațĭ, netunșĭ, murdarĭ. Acești preoțĭ în miserie aŭ fost una cu poporul român; nu sufere decĭ îndoélă, că în provocarea răsboiriĭ politice sângeróse din 48 încă aŭ avut mare parte. Dacă acum preoțiĭ românĭ ceĭ sĕracĭ vor vedé, că ordinea socială de acuma cât de mult se îngrijesce de fericirea lor: abia se póte crede, că vor întreprinde stricarea acesteĭ ordinĭ și se vor espune mareluĭ risic. Nu se mirá, că conducĕtoriul partiduluĭ poporal în sfârșit a făcut mărturisire. Se ține de fisiologia raportuluĭ de dragoste, că ea în clipele patimiĭ mărturisesce. Abatele Molnár într'o clipă pătimașă a raportuluĭ de dragoste dintre partidul poporal și dintre naționalităților încă a suspinat: Vaĭ, legea despre naționalităților nu e esecutată. Foile partiduluĭ poporal fără de escepțiune accentuéză ca gravamĕn, că legea despre naționalităților nu e esecutată. — *Buzáth Ferencz:* Orĭ dóră e esecutată? — *Olay Lajos:* Nicĭ nu e de lipsă. Dta dóră o doresceĭ? — *Buzáth:* Dacă e rea, trebue să se abróge! Asta e politica magiară. — *Werner Gyula:* Vină Molnár cu interpelărĭ și dovedéscă, în ce s'a vătĕmat egalitatea de drept a naționalităților? A bună samă nicĭ unitatea națională, nicĭ interesul național nu ar fi satisfăcute, dacă partidul poporal o ar esecuta. Proiectul acesta încă arată, că abatele Molnár nu are dreptate, când se tângnesce despre gravamĕnul naționalităților. Nu le va succede acelora planul, carĭ vor, să despice statul magiar în căsuțe de ale naționalităților. Dar dacă totuși le-ar succede, dacă în óre care chip ar puté ajunge acolo, cât să facă din statul magiar cel milenar un cimiter, atuncia cimiterul acesta în scurtă vreme s'ar umplé cu morminte micĭ: cu mormintele naționalităților, carĭ sînt prea slabe pentru a trăi numaĭ întru sine, sînt incapabile de a-și susținé neatîrnarea de stat și ar peri în marea națiunilor celor marĭ și tarĭ. Primesce proiectul.

Szentiványi Árpád vorbesce întru tóte în conformitate cu cele espuse de Apponyi și recomandă spre primire proiectul de resoluție al luĭ Apponyi.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În 20 a c. guvernul a presentat dieteĭ proiectele de lege referitóre la renoirea pactuluĭ comercial și vamal cu Austria. Acésta trebuia să o facă guvernul în urma angajamentuluĭ luat cu ocasiunea votăriĭ provisoriuluĭ, când s'a declarat, că până în 1 Maiŭ a. c. va subșterne proiectele definitive în acéstă materie. Proiectele aŭ fost primite cu resens de către independentiștĭ. Eĭ le vor combate la timpul sĕŭ cu vehemență. De o cam dată ele s'aŭ străpus comisiunilor parlamentare.

Austria.

Situația e critică. Diversele fracțiunĭ ale deputaților germanĭ încep a se apropia tot maĭ mult una de alta. Până nu se va resolvi cestiunea de limbă în un chip, care să mulțăméscă pe Germanĭ, cu greŭ se va restabili mersul regulat al afacerilor. Se zice, că ministrul Thun cércă, să-și formeze un partid mijlociŭ din Germanĭ și din elementele maĭ conciliante ale maiorității actuale.

Proiectele referitóre la pactul economic și vamal cu Ungaria s'aŭ presentat camereĭ în 20 a c. Austriacĭĭ susțin, că prin concesiunile făcute Ungarieĭ, maĭ ales în ceea ce privesce darea de consum, Austria este predată spre esploatare Ungarieĭ. De aicĭ se deduce, că proiectele vor fi respinse de parlament.

Franța.

Alegerile ablegaților pentru cameră sîut escrise pe 8 Maiŭ, ĕră cele suplementare pe 22 Maiŭ. Candidații de ablegați aŭ, să se insinue prefecților concernenți din 13 a c. până în 3 Maiŭ. Nimĕnuĭ nu se permite a păși de candidat în maĭ multe cercurĭ de o dată. Cel ce o ar face acésta, se pedepsesce cu amendă de 10.000 frcs.

Zola pretinde, să se presente ca martor în procesul luĭ însu-și Dreyfuss. Se înțelege, că tribunalul va respinge pe Zola cu pretensiunea luĭ.

Turcia.

Comandanțiĭ floteĭ pentru pacificarea Creteĭ, aŭ distribuit insula în patru părți. În partea vestică aŭ, să conserve ordinea Italianiĭ, în Sitia și Hierapetra Francezĭĭ, în Candia Anglezĭĭ, în Retimno Rușiĭ, rĕmânênd Canea și pe viitor ocupate de trupele internaționale. Admiralĭĭ pretind, ca Turcia să-și revóce jumătate din ostașiĭ, pe carĭ îĭ are în Creta.

Evacuarea Tesalieĭ se va întîmpla în timpul cel maĭ apropiat.

Spania și America.

Regina regentă a Spanieĭ a deschis în 20 a c. camera. Prin discursul tronuluĭ arată gravitatea situațiuniĭ în urma complicațiunilor. Mulțămesce puterilor europene pentru simpatia lor, dară cu deosebire Papeĭ, care ca representant al dreptățiĭ dumnezeescĭ pe pămînt a întrevenit în favorul păciĭ. După ce guvernul din Washington a cedat curentuluĭ inimic, onórea națională protinde, se rumpă legăturile cu acel guvern. Orĭ cât de precariĭ si grele ar fi imprejurările, ele nu vor întrece puterea țĕriĭ, ci avênd încredere în eroismul armateĭ terestre și marine, pe care o insuflețesc amintirĭ glorióse, și credința în Dumnezeŭ, povĕțuitoriul părinților lor, Spaniolĭĭ vor sta cu onóre la postul sĕŭ față cu loviturile nelegale și nedrepte, ce se îndréptă în contra lor.

Presidentul Uniuniĭ americane Mac Kinley în 20 a c. a subscris hotărîrea congresuluĭ de a pretinde, ca Spaniolĭĭ să evacueze Cuba, și guvernul american a comunicat celuĭ spaniol ultimatul așteptând rĕspuns la el până Duminecă. Guvernul spaniol nu voesce nicĭ a reflecta la ultimat, și așa în sĕptĕmâna viitóre are să erumpă răsboiul. Relațiunile diplomatice dintre ambele state s'aŭ întrerupt deja.

Spania pe lângă armata disciplinată maĭ are în Cuba și 80.000 de voluntarĭ.

Noutăți.

Sĕrbătorile Învierii și în anul acesta s'aŭ celebrat în Blaș cu solemnitate impunĕtóre. Atât la s. Liturgie, cât și la Mânecat și Însĕrat în ziua primă a pontificat Escelența Sa Î. P. S. D. Mitropolit asistat de clerul gremial. La s. Liturgie a predicat Escelența Sa și s'a cetit Evangelia în limbile: română, grecă, latină, magiară, germană, italiană și franceză; tot asemenea s'a cetit și la Însĕrat. A dóua zi de Paschĭ Escelența Sa a celebrat la biserica parochială, unde asemenea a instruat poporul prin predicarea cuvîntuluĭ dumnezeesc.

Serată literară. Duminecă în 24 Aprilie casina română din loc aranjéză în sala de gimnastică serată literară cu un program variat. Prof. *Gavriil Precup* cetesce despre „Generația literară de la 1848". Dșóra *Netti Vancea* va cânta acompaniată la pian de dșóra *Elena Muntean*, ĕr dșóra *Silvia Moldovan* va declama. Începutul la órele 5 d. a. Prețul întrăriĭ de persónă 20 cr. Venitul curat e destinat pentru casină și pentru reuniunea femeilor române din loc.

Procese de presă. Ziarul slovac „Narodnie Noviny" în 18 a c. a avut un nou proces de presă la tribunalul din Budapesta, fiind condamnat redactorul Zoiak la 8 luni de carcer de stat și 600 fl. amendă pentru agitație în contra naționalității magiare. În articoliĭ incriminațĭ s'a protestat în contra magiarisăriĭ forțate. — În 19 a c. s'a pertractat la tribunalul din Cluș procesul intentat ziaruluĭ săsesc „Bistritzer Zeitung" pentru o foișóră publicată în 4 Sept. din incidentul serbăriĭ de la Seghișóra în amintirea luĭ Petŏfi. Autora articoluluĭ e o damă, a căreĭ nume redactorul nu a voit, să-l descopere, luând însu-și responsabilitatea. Condamnații aŭ fost pentru agitație redactorul Klemens și proprietarul ziaruluĭ Dr Kelp, cel dintâiŭ la 14 zile carcer de stat, ĕră al doilea la 8 zile temniță ordinară și 200 fl. amendă. — În 21 a c. s'a pertractat la tribunalul din Budapesta procesul intentat revisteĭ „Népszerŭ bölcsész" din Szarvas. Redactorul Nyiri Elek provócă la împușcarea ministrilor și a deputaților. Articoliĭ incriminațĭ sînt „Zsarnokuralom", „Fegyveres kutyák", „A zsarnokság ellen". Cu tóte acestea Nyiri nu a fost condamnat, de óre ce juriul l-a declarat cu 6 contra 6 voturĭ de nevinovat.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creștinilor" aŭ solvit prețul: I. Din diecesa de *Oradea mare:* (Continuare.) On. Alesandru Fărcaș, Dionisiŭ Bran, Andreiŭ Pelle, G. Marinescu, Ștefan Pop, Romul Marchiș din protopopiatul Ardusatuluĭ, Augustin Egri, Valeriŭ Kiss, Basiliŭ Leșan, Gavrilă Lazar din protopopiatul Eriuluĭ, Coriolan Ternovean, Ludovic Mărcuș, I. Cinca din protopopiatul Mădărașuluĭ, Lazar Iernea, Georgiŭ Șuta, Dr Felician Bran, Michail Murĕșan din protopopiatul Careiĭor, Antoniŭ Gitta, Ioan Nistor, Alesandru Nuțu, Nicolaŭ Budó din protopopiatul Szamosközuluĭ, Ioan Popoviciŭ, Ioan Szabó, Iosif Popoviciŭ, Vasiliŭ Ardelean din protopopiatul Sătmaruluĭ. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturiĭ creștine.

(Continuare.)

Trecem acuma la representările alegorice, în carĭ simbolul desvoltându-se se face compositie tropică. Cuprinsul aseměnărilor Domnuluĭ părea a fi cu deosebire potrivit spre a întări în creștinĭ credința și sperarea. Cuprinsul acesta s'a esprimat decĭ în icóne ușóre de priceput și accesibile pentru priceperea tuturor, în icóne, carĭ aŭ fost potrivite spre a se imprima memorieĭ. Nicĭ unul dintre obiectele arteĭ creștine din vécurile cele dintâiŭ nu a fost așa de predilect ca păstoriul cel bun. Ĭn obiectul acesta al arteĭ se găsia adecă întrupată întrégă învățătura creștină cea despre mântuirea prin Christos. [1]) Cuvintele Domnuluĭ de la Ĭo. 10, 11. 14: „Eŭ sînt păstoriul cel bun," și aseměnarea de la Luc. 15, 4 despre óea cea perdută și reaflată aŭ oferit materia pe sama acesteĭ icóne. La materia acésta oferită de Mântuitoriul însu-și se referesce deja titulul „Pastor" al uneĭ scrierĭ a s. Erma din vécul al II-lea. Materia acésta artistică a fost cunoscută și în Orient. Eusebiŭ ne spune, că a vĕdut icóne de ale păstoriuluĭ celuĭ bun. Ĭn mosaicurile din Ravena, carĭ sînt lucrărĭ bizantine, găsim representarea cea mai frumósă a păstoriuluĭ celuĭ bun. O găsim în frescurile catacombelor, în reliefurile sarcofagelor, în stucco de pe părețĭ, pe petrile mormintelor, pe vase de sticlă, pe inele și pe petri scumpe gravate. Ea era așa zicênd o omilie, carea se îmbia pretutindenea ochilor credincioșilor și le reamintia binefacerile rĕscumpĕrărĭĭ și ale milostivirĭĭ dumnezeescĭ, carea pornesce, să cerce pe cel pĕcătos, și nu se opresce, până când nu-l readuce în staulul bisericiĭ.

Păstoriul cel bun din monumentele creștine în port se osebesce puțin de tipul cel antic, care se desvoltase în epoca de înflorire a arteĭ eline. Păstoriul cel bun e aprópe tot de una un om tinĕr și făr de barbă; tinerețele păstoriuluĭ dumnezeesc după cuvintele s. Augustin sînt adecă vecĭnice. Păstoriul cel bun în arta creștină străveche se representă cu pĕr scurt și une oria creț, ĕră în mosaicurĭ cu pĕr mai lung și cu o espresie a feței vesĕlă și plină de iubire. Haĭna luĭ e țunica legată la șold, mai a rare orĭ sub suorĭ și împodobită cu vergĭ mohorîte. Tunica acésta une orĭ o acopere o mantea mică, un fel de chlamys saŭ sagum, orĭ și o penula de pele. Piciórele îĭ sînt îmbrăcate cu așa numitele fasciae crurales. Încălțămintea variéză. Capul îĭ e aprópe tot de una descoperit, une oria încunjurat de un nimb orĭ de o coronă de șepte stele. Ĭn mână are toégul păstoresc (pedum), vasul pentru lapte (mulctra) și fluerul păstoresc cu șepte țevĭ, ĕră pe umerĭ are aprópe tot de una un miel orĭ o capră. Păstoriul cel bun se găsesce în positiile cele mai diferite ale trupuluĭ: jelind óea cea perdută orĭ aducêndu-o în apoĭ, cu o óe orĭ și cu mai multe oĭ și încunjurat de dóuĕ spre zece oĭ, răzimat pe toégul sĕŭ, în orĭ vreme ce soțiĭ luĭ mulg oile. Icóna păstoriuluĭ celuĭ bun mai ales în picturile plafonuluĭ de multe orĭ e împrejurată de frunziș orĭ de istoriĭ biblice.

Raporturĭ speciale față cu rĕscumpĕrarea și cu Rĕscumpĕrătoriul aŭ găsit vechiĭ creștinĭ în figura luĭ Orfeŭ, fiind că poemele cele ce esistaŭ sub numele luĭ, și carĭ Clemente din Alesandria le citéză a dese orĭ, îl caracteriséză ca pe un representant al monoteismuluĭ. Părinții îĭ numesc vestitoriul rĕscumpĕrărĭĭ și impresiile acelea, carĭ după mitologie să le fie făcut el asupra naturiĭ viețuitóre și neviețuitóre, le aséměnă cu resultatele morale și religióse ale învĕțăturiĭ luĭ Christos produse în suflete așa, că el ca antitip al luĭ Christos a fost primit și în picturile catacombelor. Acésta înse până acum a putut, să se dovedéscă numaĭ în treĭ casurĭ. [1]) Referirea luĭ la Christos se vede din representarea luĭ în catacombele s. Calist, unde șede între doĭ mielĭ jucând pe liră. Ĭn icónele din catacombas. Domitile Orfeŭ se înfățișéză ca tinĕr cu șapcă frigiană, pe cum îl descriŭ scriitoriĭ păgânĭ, ședênd pe o stîncă în mijlocul naturiĭ însuflețite de dînsul, de-alăturea cu arborĭ, în vreme ce animalele ascultă musica luĭ. Icóna acésta e împrejurată de opt representărĭ mai micĭ, în carĭ se găsesc Daniil între leĭ, David, Moĭsi lovind stînca și înviarea luĭ Lazar. Acestea delătură orĭ ce îndoélă de la referirea luĭ Orfeŭ la Christos. E acésta o representare alegorică frumósă a luĭ Christos, care a luat de pe natură blăstĕmul și a făcut-o capabilă, ca ea óre când clarificându-se să se țină de împĕrăția luĭ cea vecĭnică a iubirĭĭ și împăcărĭĭ.

Aseměnarea feciórelor înțelepte și nebune se găsesce în maĭ multe representărĭ. Una o a publicat de Rossi. Ea se înfățișéză în chipul următoriŭ: Christos se află la mijlocul icóneĭ celeĭ ce s'a găsit într'un arcosoliŭ de-asupra mormîntuluĭ uneĭ fecióre juruite luĭ Dumnezeŭ; Christos în semn de invitare întinde drépta sa cătră feciórele cele înțelepte, carĭ cu bucurie înalță torțele sale aprinse; de-a stînga staŭ feciórele cele nebune cu torțele întórse și cu privirile plecate. Pe sarcofagul cel de desubtul icóneĭ se înfățișéză o figură rugătóre, probabil cea a repausateĭ, între dóuĕ persóne, carĭ țin o draperie, póte că însemnând primirea sufletuluĭ repausatel în împĕrăția celor fericiți. Aseměnarea semĕnătoriuluĭ încă se găsesce de multe orĭ în reliefurile sarcofagelor și în picturile maĭ mĕrunte. Aseměnarea viteĭ a făcut-o însă-și s. Scriptură o alegorie înțelésă de toți. Dóră Mântuitoriul însu-și s'a numit pe sine vița cea adevĕrată, ĕră pe Apostoliĭ sĕĭ mlădițele, și una dintre aseměnările cele maĭ frumósc și maĭ mângăitóre ale luĭ e cea a lucrătorilor în vie. De aceea documentele tradiționale cele maĭ vechĭ repetesc a dese orĭ ideile acestea, ĕră în Constituțiile apostolescĭ [2]) cetim: „Biserica catolică e sădirea luĭ Dumnezeŭ și viea luĭ cea alésă." De aceea se găsesc scenele culesuluĭ de viĭ și vițele încărcate cu strugurĭ a dese orĭ folosite în monumentele creștine ca motive de ale ornamentărĭĭ simbolice, în jurul păstoriuluĭ celuĭ bun, în al monogramuluĭ luĭ Christos, orĭ în combinare cu porumbĭ, simbolul sufletelor celor drepte. Deja Ĭudeiĭ folosiseră pe petrile mormintelor și pe alocuria strugurĭ ca simbol al pămîntuluĭ promisiuniĭ, ĕră creștiniĭ adoptară obiceiul acesta împreunându-l cu idea adevĕratuluĭ pămînt al promisiuniĭ, adecă cu a patrieĭ celeĭ cerescĭ. Ca simbol al s. Eucharistiĭ vița cu strugurĭ a început a se folosi cu ceva maĭ târziŭ.

(Va urma.)

[1]) Clem. Alex. Paedag. l. III; Tert. de pudic. c. 7. 10.

[1]) De Rossi Roma sott. II. tav. X e XVIII. fig. 2. p. 356.

[2]) L. I. prooem.

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Adă-mi un vas!“ zise Iras cam nerăbdătóre.

Sclavul îi aduse din houdah un păhar de cristal. Ea zise apoi către Ben Hur:

„Eŭ îţi voiŭ servi la isvor!“

Ei merseră dimpreună la lighian.

Ben Hur voia, să scótă apă pe sama ei; dară ea îi refusă ofertul şi îngenuchiând ţinu păharul, ca să se umplă din isvor. După ce păharul se recorise şi se umpluse, ea îl îmbiă, să bea cel dintâiŭ.

„Nu,“ zise el împingênd la o parte mâna prietinósă şi nevĕdênd alt ceva a fară de ochiĭ ceĭ marĭ, carĭ eraŭ pe jumătate ascunşi sub genele cele lungĭ, „lasă-mĕ, rogu-te, să-ţi servesc eŭ!“

Ea rĕmase statornică pe lângă propusul sĕŭ.

„În ţara nóstră, fiule al lui Hur, avem o zicală: „E mai bine a fi păharnicul fericitului de cât ministrul unuĭ rege.““

„Al fericitului!“ repeţi el.

Era surprindere şi o întrebare cercetătóre în sunetul glasului lui şi în privirea lui, şi ea replică repede:

„Zeiĭ ne daŭ succese ca nisce semne, din carĭ să scim, că ei ne ţin parte. N'ai fost tu învingĕtoriŭ în circ?“

Ben Hur roşi.

„Ăsta a fost un semn. Mai este încă unul: în duel cu spada ai ucis pe un Roman.“

Faţa lui roşi încă şi mai tare, — nu întru atâta pentru triumfurile sale, cât mai vîrtos de gândul măgulitoriŭ, că ea îi urmărise viaţa cu interesare. Dară deja în ceealaltă clipă se făcu gânditoriŭ. El scia, că vestea despre lupta aceea se lăţise prin întreg Orientul, dară numele învingĕtoriului îl afiară numaĭ puţiniĭ: Malluch, Ilderim şi Simonide. Dóră nu vor fi încredinţat aceştia lucrul acesta unei femeĭ? Ast fel îl turbură satisfacţia şi uimirea. Ea observă turburarea lui, se sculă şi ţinênd păharul de-asupra lighianului zise:

„O voĭ, zeiĭ Egiptului! Vĕ mulţămesc pentru un eroŭ descoperit numaĭ acuma, vĕ mulţămesc, că jertfa din palatul de Idernee nu a fost regele meŭ al ómenilor. Şi aşa, zeĭ sfinţi, torn şi beŭ!“

Ea vĕrsă puţintel din cuprinsul păharului în lighian, éră restul îl beu. Când luă cristalul de la buze, rîse de însoţitoriul sĕŭ.

„O, fiule al lui Hur, acesta e felul vitezilor, a se da aşa de uşor învins de o femee? Ĭea acuma păharul şi veḑi, óre nu poţi, să găsescĭ pe sama mea într'însul un cuvînt de noroc.“ El luă păharul şi se plecă, pentru ca să-l umplă.

„Un fiŭ al lui Israil nu are zeĭ, cărora să le aducă libaţiune,“ zise el jucându-se cu apa, pentru ca să-şi ascundă mirarea crescêndă. Ce mai scia Egipténa despre el?

Aflat-a ea óre ce despre raporturile lui cu Simonide? Şi apoi contractul cu Ilderim, — să aibă ea cunoscinţă şi despre el? Bănuélă se trezi în el. Óre cine a tradat taĭnele lui, şi elc eraŭ de fel serios. Şi el a fară de aceea mergea acuma în Ĭerusalim, în locul, în care o ast fel de cunoscinţă în mânile vre unui inimic ar puté, să-i fie mai primejdiósă de cât airia orĭ unde, — luĭ, soţilor luĭ şi causeĭ luĭ. Era-i înse Iras inimică? Spre norocire gândirea nu are lipsă de atâta timp, de cât are lipsă scrierea gândurilor. După ce păharul se recorise de ajuns, Ben Hur îl umplu şi se sculă zicênd cu nepăsare bine făţărită:

„Prea frumóso, de aşĭ fi un Egiptean, orĭ un Elin, orĭ un Roman, aşĭ zice:“ — el ridica păharul de-asupra capuluĭ sĕŭ, când zise, — „O voĭ, zeilor mai bunĭ! Vĕ jertfesc mulţămită, pentru că lumiĭ, pe lângă tótă nedreptatea şi pe lângă tóte suferinţele eĭ, i-a rĕmas graţia frumseţeĭ şi mângăiarea iubiriĭ, şi eŭ dedic păharul meŭ aceleia, în care frumséţa şi iubirea se întrupézĕ mai bine, — Iras, feteĭ celeĭ mai drăgălaşe a Nilului!“

Ea puse în chip delicat mâna sa pe umĕrul luĭ.

„Tu aĭ călcat legea! Zeiĭ, cărora le-aĭ jertfit, sînt zeĭ mincinoşi. De ce să nu te denuţez rabinilor?“

„O,“ rĕspunse el rîḑênd, „acésta e fórte puţin pentru cel ce póte să tradeze lucrurĭ cu mult mai momentóse!“

„Voiŭ merge mai de parte, — voiŭ merge la mica Ĭudeă, carea grijesce trandafiriĭ colo în Antiochia în casa bogatului neguţătoriŭ. La rabinĭ te voiŭ acusa pentru învîrtoşarea inimiĭ; la ea —“

„Aşa dar la ea?“

„Îĭ voiŭ repeţi, ce aĭ zis sub păharul ridicat, cu zeiĭ ca mărturiĭ!“

El tăcu un moment, ca şi cum ar fi aşteptat, ca Egipténa să continue. În spiritul sĕŭ vedea pe Estira şeḑênd lângă tatăl eĭ, ascultând veştile, carĭ le trimisese el, orĭ cetindu-le însă-şĭ. În fiinţa eĭ de faţă istorisise el luĭ Simonide întîmplarea din palaţul de Idernee. Ea şi Iras eraŭ cunoscute; una era şirétă şi avea spirit lumesc, ceealaltă era simplă şi iubitóre şi de aceea uşor se putea câştiga. Nu se putea, ca Simonide să-şĭ fie călcat cuvîntul, şi tot asemenea nicĭ Ilderim, chiar şi dacă nu l-ar fi împedecat onórea, — căcĭ urmările uneĭ vĕdiriĭ pentru nimenĭ altul nu ar fi fost mai sigure şi mai serióse. El nu o învinuia, însĕ bănuéla, pe cum scim, e o buruénă, carea cresce de la sine şi mai repede atuncia, când omul o doresce acésta mai puţin. Mai înainte de ce ar fi putut rĕspunde la alusiunea la mica Ĭudeă, păşi Valtasar la ei lângă lighian.

„Noĭ îţi sîntem datorĭ cu mare mulţămită, fiule al luĭ Hur,“ zise el în chipul sĕŭ serios. „Valea acésta e fórte frumósă; érba, arboriĭ, umbra, tóte ne invită, să rĕmânem aci, şi să odihnim, şi isvorul aci strălucesce ca nisce diamanţi curgĕtorĭ şi în murmurul sĕŭ ne povestesce despre un Dumnezeŭ bun. Nu e de ajuns, ca să-ţi mulţămim pentru plăcerea, ce o găsim aci; vino, şeḑi cu noĭ şi gustă din pânea nóstră!“

„Permite-mĭ, ca mai întâiŭ să-ţi servesc!“

Zicênd cuvintele acestea Ben Hur umplu păharul şi-l oferi luĭ Valtasar, care îşi ridică ochiĭ la cer în rugăciune tăcută de mulţămită.

Sclavul aduse în dată ştergare, şi după ce îşi spĕlară şi şterseră mânile, se aşeḑară după obiceiŭ rĕsăritean de desubtul cortuluĭ, care servise cu anĭ mai înainte filosofilor la întîlnirea lor în pustie. Şi ei mâncară cu poftă bună din tóte mâncările, carĭ le adusese aci cămila.

III.

Nemurire.

Cortul era chiar lângă unul din arborĭ, unde murmurul isvoruluĭ putea, să se audă neîncetat. De-asupra latele frunze nemişcate atîrnaŭ de clómbele sale. Paiele delicate de trestie, carĭ negura le presărase cu mărgăritare, se îndreptaŭ în sus asemenea unor săgeţi. Din când în când câte o albină întorcêndu-se a casă trecea prin umbră sbârnăind, şi o potîrniche, care trecea prin umeda érbă a lunciĭ, fluera sóţelor şi alerga de acolo. Pacea văiĭ, aerul próspet, frumséţa de grădină jur împrejur, liniştea sĕrbătorésc㠄reaŭ a cuprinde sufletul bĕtrânuluĭ Egiptean, glasul luĭ, mişcările luĭ, întrégă firea luĭ eraŭ nespus de blânde, şi privirile luĭ eraŭ a dese orĭ pline de compătimire, când le îndrepta la Ben Hur, care conversa vioiŭ cu Iras.

„Când te-am ajuns, fiule al luĭ Hur,“ zise bĕtrânul la sfârşitul prânzuluĭ. „şi faţa ta era îndreptată către Ĭerusalim. Ĭertat îmĭ este făr de a te vătĕma, să te întreb, dacă tu într'acolo călătorescĭ?“

„Eŭ mĕ duc în sfînta cetate.“

„Eŭ trebue să mĕ cruţ, cât numaĭ se póte de oboselĭ, şi de aceea îmĭ mai permit a te întreba mai de parte, dacă este vre o cale mai scurtă de cât cea preste Rabbath-Ammon?“

„O cale mai incomódă, dară mai scurtă duce preste Gerasa şi Rabbath-Gilead. E calea, pe care am de gând, să mĕ duc eŭ.“

„Sînt nerăbdătoriŭ,“ zise Valtasar. „De câtă va vreme mĕ cercetézĕ nóptea visurĭ, orĭ mai bine zis éră şi éră tot acela-şĭ vis. Un glas, — mai mult de cât atâta nu e, — vine şi zice către mine: „De grab — scólă-te! El, pe care îl aştepţĭ de atâta vreme, e aprópe!““

„Acésta o înţelegĭ despre El, carele are să fie împĕratul Ĭudeilor?“ întrebă Ben Hur şi privi uimit la Egiptenul.

„Da.“

„Aşa dară nu aĭ auḑit nimica despre el?“

„Nimica a fară de cuvintele glasuluĭ din vis.“

„Aşa dară am aicĭ veştĭ, carĭ te vor înveseli, pe cum m'aŭ înveselit şi pe mine!“

Ben Hur scóse din haĭna sa epistola, ce o primise de la Malluch. Mâna Egiptenuluĭ trĕmura tare, când o luă. O ceti cu glas tare, şi în vreme ce o cetia, agitaţia îĭ crescea; vinele de la grumazĭ i-se umflară. După ce o ceti până în capĕt, îşi înălţă ochiĭ plinĭ de lacrimĭ în mulţămită tăcută spre cer. El nu întrebă, nicĭ nu se îndoia de loc.

„Tu mĭ-aĭ fost fórte bun, Dumnezeule!“ zise el. „Concede-mĭ, rogu-te, ca să vĕḑ pe Mântuitoriul şi să mĕ închin luĭ, atuncia robul tĕŭ e gata, să se ducă de aci în pace!“

Cuvintele, felul, caractĕrul de tot propriŭ al acesteĭ rugăciuni simple făcură asupra luĭ Ben Hur o impresie nóuă şi dăĭnuitóre. Dumnezeŭ nu i-se păruse nicĭ o dată aşa de present şi de aprópe ca acuma; i-se păru, ca şi cum Dumnezeŭ s'ar pleca preste eĭ orĭ ca şi cum ar sta lângă eĭ, — un prietin, al căruĭ ajutoriŭ póte să se dobîndéscă prin cerere, un părinte, care iubesce pe toţĭ fiiĭ

sĕĭ într'un chip, un părinte, tot așa de bine al păgânilor ca și al Îndeilor, un părinte al tuturor, care aude și ascultă rugăciunile tuturor ómenilor.

(Va urma.)

Convocare.

Reuniunea învĕțătorilor gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș despărțemîntul *Gatina* cu onóre invită la adunarea generală de primăvară, ce se va ține în *Dîmbul de Câmpie* a. c. April 28 st. n. a. m. la 9 óre în școla gr. cat., pe toți învĕțătorii din acest despărțemînt, pe cum și pe toți binevoitorii și spriginitorii învĕțămîntului poporal a participa.

Programa: a) Presentarea in corpore la servițiul divin, ce se va ține în biserica gr. cat. din Dîmbul de Câmpie la ½ 9 óre a. m. b) Deschiderea adunării prin președinte. c) Constatarea membrilor presenți. d) Inscrierea membrilor și incassarea taxelor. e) Prelegere practică din limba română și magiară. f) Observări și aprețiări asupra prelegerilor ținute. g) Disertațiune despre însemnătatea și folosul școlii repetiționale. h) Propuneri de interes pentru reuniune. i) Defigerea loculuĭ pentru adunarea de tómnă. l) Închiderea adunării prin președinte.

Cămărașul deșert 1898 April 16.

Ilie Anca
președinte.

Convocare.

În sensul §-luĭ 21 din *„Statutele reuniunii învĕțătorilor gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș“* prin acésta se conchĕmă adunarea de primăvară a despărțĕmîntuluĭ constătător din membrii reuniunii aparținĕtorĭ protopopiatuluĭ gr. cat. al Sibiuluĭ.

Adunarea se va ține *Joĭ la 5 Maiŭ st. n. a. c.* în școla gr. cat. din Sibiŭ pe lângă următorul:

Program: Ședința I. 1. La 10 óre a. m. constatarea membrilor presenți în școlă și participarea in corpore la servițiul divin în biserica gr. cat. 2. La 11 óre a. m. deschiderea adunării prin president. 3. Cetirea raportuluĭ general, al cassaruluĭ și bibliotecaruluĭ împreună cu propunerile și proiectul de budget pe anul următor și predarea lor uneĭ comisiunĭ censurătóre. 4. Incassarea taxelor de la membri (câte 2 fl.). 5. Predarea din partea învĕțătorilor a datelor pentru monografiile școlilor și poveștile colectate din popor. — *Ședința II.* 6. La 2 óre d. a.: „Cum își póte câștiga și susține învĕțătorul începĕtor autoritatea înaintea școlarilor și poporenilor.“ disertațiune de *Nicolae Vlad.* 7. „Ce și cum e de a se tracta din economie în școlile poporale?“ de *Dumitru Vișa.* 8. O prelegere practică, ce va fi la rînd din istoria biblică la școla gr. cat. din Sibiŭ. 9. Discusiune asupra disertațiunilor și prelegerii practice din punctele 6, 7 și 8. 10. Luarea dispositiunilor de lipsă pentru împărțirea celor 4 premiĭ destinate de Magnificența Sa dl Iuliŭ Bardoși inspector scol. reg. î. r. 11. Raportul comisiunii censurătóre de sub p. 3. 12. Statorirea timpuluĭ și a loculuĭ pentru ținerea adunării viitóre a despărțĕmîntuluĭ, cum și programul aceleia, respective disertațiunile teoretice și prelegerile practice, de asemenea și persónele, carĭ vor trebui, să le lucreze. 13. Alegerea a lor 2 membri pentru verificarea procesuluĭ verbal al adunării presente. 14. Alegerea oficialilor pentru anul viitor de gestiune, conform § 23, alegerea delegaților pentru adunarea generală și comitetul central, conform §-lor 26 și 31 din statute. 15. Eventuale. 16. Închiderea adunării.

Sibiŭ în 10 Aprilie 1898.

Romul Simu
president.

Coman Gligor
secretar.

Avis.

Domnilor membri din despărțĕmîntul Sibiŭ al *„Reuniunii învĕțătorilor gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș“* li-se aduce la cunoscință și pe acésta cale scrisórea de dato 6 Aprilie 1897 a Magnificuluĭ domn *Iuliŭ Bardoși* inspector școl. r. î. r., scrisóre, care în estras e de următorul cuprins: „Voind a deștepta emulațiune nobilă între membriĭ reuniunii am onóre a vĕ notifica, cum că defig ca premiĭ următórele opurĭ: 1. *„Observatorul“*, ziar politic, național, economic și literar, scris și edat de George Bariț pe anul 1881. 2. *„Economul“*, organ periodic pentru ramiĭ de economie, industrie și comerciŭ, redactat de Ștefan Pop pe 1876. 3. *„Fóea scolastică“*, organ pedagogic, didactic pentru școlile române, redactat de Ioan M. Moldovan pe 1877. 4. O coșniță din papură, sistemul Göndöcs. Ziarele numite sînt bine compactate și se vor da ca premiĭ la finea anuluĭ scolastic 1897/8 după dejudecarea Prea Veneratuluĭ Oficiŭ protopopesc gr. cat. al Sibiuluĭ: 1. *„Observatorul“* aceluĭ învĕțător, care va arĕta maĭ mare succes în cântarea liturgică cu învĕțăceiĭ de ambele sexe; 2. *„Economul“* aceluia, care va arĕta maĭ mult spor în prăsirea galițelor domestice de specialităț alese; 3. *„Fóea scolastică“* aceluia, care va dovedi succes maĭ mare în predarea și esecutarea cetitului fluent în limba maternă cu învĕțăceiĭ sĕĭ de ambele sexe; 4. *coșnița de stupĭ* aceluia, care va adeveri prin atestat de la direcțiunea școlară respectivă, că a făcut maĭ mult progres în cultura stupilor și în producerea de miere și cĕră în 1898.

Sibiŭ în 10 Aprilie 1898.

Presidiul despărțĕmîntuluĭ Sibiŭ al Reuniunii archidiecesane gr. cat.

Bibliografie.

Anunț literar.

Am onóre a aduce la cunoscința preastimaților frați preoți, că am luat deja dispositiunile necesare pentru tipărirea tomuluĭ I. al predicilor nemuritoriuluĭ orator francez *Massillon,* Episcop de Clermont și membru al Academieĭ franceze. Cartea va cuprinde circa 370—400 paginĭ 8° mare, va fi tipărită pe hârtie fină, va fi ornată cu portretul ilustruluĭ autor, și va avé un exterior preafrumos. Ea va aparé după contractul încheiat cu tipografia pe la finea lunieĭ luĭ Maiŭ a. c. st. n., și numaĭ de cât se va espedia Domnilor abonați. Abonamente se primesc încă până în 20 Maiŭ a. c. pe acelea-și prețurĭ preafavorabile, ce aŭ fost indicate în invitarea de abonament, adecă 2 fl. 10 cr. cu esped. francată, 2 fl. 20 cr. cu esped. recomandată; pentru România și străinătate 5 leĭ 25 banĭ, și 5 leĭ 50 banĭ. Alumniĭ seminarelor teologice o vor primi pentru prețul scădut de 1 fl 60 cr. Domniĭ colectanți de la 10 esemplare colectate vor primi unul grătuit. După apariținea opereĭ prețul unuĭ esemplar va fi pentru Austro-Ungaria fl. 2.50, pentru România și străinătate leĭ 6.50. Acei abonați, carĭ vor respunde costul abonamentuluĭ înainte, vor primi cartea francată saŭ recomandată după modalitatea alésă de dînșiĭ; ér aceia, carĭ nu vor trimite prețul abonamentuluĭ înainte, o vor primi cu rambursă (Postnachnahme, utánvétel), ce costă maĭ multe spese, carĭ înse vor avé a le suporta Domniĭ abonați.

Prea venratul Ordinariat Diecesan gr. cat. de Oradea Mare a binevoit a recomanda cu căldură aceste cuvîntărĭ bisericescĭ preoților de sub jurisdicțiunea sa, ba a încuviințat chiar procurarea acelora și din banĭ bisericescĭ pentru bibliotecele parochiale, ca să le pótă procura și aceĭ preoți, carĭ sînt provĕduți cu o dotațiune maĭ miseră.

Comandele sînt a se face la subscrisul traducĕtor sub adresa: locuința *Hájó,* posta ultimă *Pecze-Szőllős,* comitatul *Bihar,* via *Nagy-Várad.*

Haieŭ 6 April 1898 st. n.

Ioan Genț
paroch gr. cat. român.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrânețe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoș, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informați, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicațiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

Editor și redactor respundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Concurs.

Pentru clădirea edificiuluĭ de școlă gr. cat. din comuna *Alecuș* în protopopiatul Bieĭ se escrie concurs până în 1 Maiŭ st. n. 1898 cu prețul de strigare 1512 fl. 33 cr. Doritorii de a lua acestă întreprindere prin licitațiune minuendă, despre planul de edificare, despre condițiuni și despre alte împrejurări se pot informa la cancelaria parochială din Alecuș avênd de a-și documenta cualificațiunea lor ca întreprindĕtorĭ prin documente demne de credință.

Alecuș 21 Aprilie 1898.

Vasiliŭ Muntean
curator primar.

(14) 1—1

146 szám
1898 v.

(15) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1897. évi B. 379. számu végzése következtében Sinberger Salamon javára Splényi Árpád báró ellen 213 frt 99 kr. s jár. erejéig 1898. évi Február hó 21-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 514 frt — krra becsült butorok és műtrágyából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hosszuaszói kir. jbiróság 1522/1898. számu végzése folytán 213 frt 99 kr. tőkekövetelés, ennek 1897. évi November hó 9. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 20 frt 93 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Pánádon alperes lakásán leendő eszközlésére 1898. évi Május hó 2-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Hosszuaszón 1898. évi Április hó 21-ik napján.

Dózsa Sámuel
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 30 April 1898. Numĕrul 17.

Şcolĭ ameninţate.

Ministrul de culte şi instrucţiunea publică a promis nu de mult, că va maĭ înfiinţa o mie de şcolĭ de stat.

Legea din 1868 îĭ dă dreptul la acésta, şi dacă el ar înfiinţa şcolile de stat fără de surparea şcolilor confesionale, n'am avé nicĭ un temeiŭ legal de a ne plânge.

Înse ministrul voesce, să înfiinţeze şcolile de stat în contra prescrierilor legiĭ din 1868 şi surpând şcolile confesionale.

Paragraful 80 din articlul de lege XXXVIII din 1868 impune ministruluĭ datorinţa, ca şcolile de stat să le înfiinţeze esclusiv cu spesele statuluĭ, *„tisztán államköltségen“*.

Cu tóte acestea protopretoriĭ şi inspectoriĭ scolasticĭ regescĭ fac presiune asupra representanţelor comunelor politice, să aducă hotărîrĭ, că toţĭ locuitoriĭ comunelor politice, fără deosebire de *naţionalitate şi confesiune*, vor presta lucru cu palma şi cu jugul la edificarea şcolilor de stat, vor plăti taxa pentru fondul de pensiune al învĕţătorilor şi pe lângă aceea vor contribui câte 5 % după darea directă de stat pentru susţinerea şcolilor de stat.

În urma uneĭ ast fel de hotărîrĭ, şcóla confesională greco-catolică din respectiva comună este ameninţată în esistinţa sa, pentru că credincioşiĭ nostri pe lângă sarcina grea, ce o aŭ cu susţinerea şcoliĭ confesionale, plătind în cele maĭ multe casurĭ preste 5 % după darea directă pentru acea şcólă, sînt siliţĭ a lua asupră-şĭ o nóuă sarcină pentru şcóla de stat.

Acéstă sarcină dublă, între împrejurările economice de tot nefavorabile de astăzĭ, credincioşiĭ nostri nu o pot suporta în cele maĭ multe casurĭ, şi ast fel eĭ trebue să jertféscă şcóla lor confesională şcoliĭ de stat.

Este dureros înse şi aceea, că ómeniĭ nostri nu se sciŭ apĕra de machinaţiunile îndreptate în chipul indicat în contra esistinţeĭ şcolilor confesionale. De aceea credem, că facem serviţ bun causeĭ şcolare arĕtând aci pe scurt, că ce trebue să facem pentru apĕrarea nóstră.

Înainte de tóte fie care credincios greco-catolic, care este membru în representanţa comuneĭ politice, să nu-şĭ pregete a lua parte la tóte şedinţele aceleĭ representanţe şi maĭ vîrtos la acelea, în carĭ are să se pertracteze înfiinţarea şcoliĭ de stat. Dacă se pune pe tapet înfiinţarea şcoliĭ de stat, membriĭ gr. cat. să se provóce la paragraful citat din lege şi să céră, ca şcóla aceea să se înfiinţeze numaĭ cu spesele statuluĭ, adecă fără ca comuna politică şi locuitoriĭ eĭ să contribue nicĭ cât e negru sub unghie pentru înfiinţarea şi susţinerea eĭ, căcĭ alt cum se vatĕmă legea, care trebue să fie respectată de toţĭ şi cu atât maĭ vîrtos de o corporaţiune politică, cum este representanţa comunală.

Dacă membriĭ greco-catolicĭ ar rĕmâné în minoritate, eĭ să-şĭ procure încă în aceea-şĭ zi o copie de pe conclusul representanţeĭ comunale, şi acela să-l comunice senatuluĭ şcolar parochial greco-catolic, care apoĭ în timp de 8 zile nesmintit să apeleze acel conclus la comisiunea administrativă comitatensă (vármegyei közigazgatási bizottság).

Dacă acéstă comisiune administrativă nu ar nimici conclusul representanţeĭ comunale, senatul şcolar parochial în timp de 8 zile de la inmanuarea decisiuniĭ, în sensul articluluĭ de lege XXVI din 1896, să apeleze la Judecătoria administrativă din Budapesta (m. kir. közigazgatási Bíróság) ca la forul ultim.

Aceste apelaţiunĭ să se motiveze după împrejurările locale, dar maĭ ales cu aceste argumente:

1. Şcolile de stat în sensul paragrafuluĭ citat 80 din articlul de lege XXXVIII din 1868 trebue să se înfiinţeze numaĭ cu spesele statuluĭ. Prin urmare orĭ ce sarcină pusă asupra comuneĭ politice şi a locuitorilor eĭ este contrară legiĭ, şi prin urmare conclusul representanţeĭ comunale trebue să se nimicéscă.

2. Membriĭ uneĭ comunităţĭ bisericescĭ, carĭ susţin şcólă proprie confesională, în sensul paragrafuluĭ 36 din articlul de lege XXXVIII din 1868, numaĭ atuncĭ şi numaĭ întru atâta potŭ fi obligaţĭ a contribui şi pentru şcóla de stat orĭ pentru cea comunală, când şi întru cât suma, ce o daŭ eĭ pentru şcóla lor proprie confesională, nu ar face 5% din darea directă de stat. După ce înse credincioşiĭ gr. cat. contribuesc pentru şcóla lor confesională maĭ mult de cât 5% computate după darea de stat, eĭ nu maĭ pot fi obligaţĭ a contribui nimic nicĭ pentru şcóla de stat, nicĭ pentru cea comunală.

Aci observăm, că comisiunea administrativă póte să respingă, — pe cum se întîmplă a dese orĭ, — apelaţiunea senatuluĭ scolastic parochial din motivul, că şcóla confesională gr. cat. nu corĕspunde recerinţelor legiĭ. În contra acestuĭ motiv senatul scolastic apelând la Judeţatoria administrativă reg. ungurĕscă din Budapesta să arete, că după paragraful 15 din articlul de lege XXXVIII din 1868 credincioşiĭ gr. cat. numaĭ atuncĭ pot fi obligaţĭ a contribui şi pentru şcóla comunală orĭ de stat, când nicĭ după treĭ admoniţiunĭ date de ministrul de culte şi instrucţiunea publică pe calea superiorităţiĭ bisericescĭ nu ar fi voit orĭ nu ar fi putut, să-şĭ pună şcóla proprie confesională în stare corĕspundĕtóre legiĭ.

Am indicat numaĭ unele argumente, cu carĭ ne putem apĕra pe cale legală şcolile nóstre de nimicire. Pot fi înse şi alte argumente, carĭ nu se pot indica fără de a cunósce împrejurările locale şi speciale. De aceea ómeniĭ nostri în cas, când nu ar sci, ce să facă, să întrebe pe ceĭ ce sciŭ, să le dea sfat, şi în cas estrem să céră sfat de la autoritatea şcolară superióră. Un lucru înse trebue să se aíbă în vedere, şi a nume că în ast fel de cestiunĭ numaĭ prin recurs făcut în *termin legal* se póte ajuta, ér ceĭ ce nu observă terminiĭ legalĭ, pot cădé cu dreptatea în mână.

Revista ilustrată este greŭ atacată de „Telegraful Roman“ din Sibiŭ (Nro 39), pentru că se dă preoţilor pe „intenţiunĭ“. Noĭ încă reprobăm aspru orĭ ce vindere de cărţĭ şi ziare pe liturgiĭ şi dorim, ca acest abus să înceteze cât maĭ curênd, căcĭ alt cum preoţiĭ cad în mare osîndă.

Înse fiind că „Telegraful Roman“ presentă acest abus ca o specialitate greco-catolică, de care este scârbit, ne ţinem de datorinţă a aminti aci, că noĭ putem arĕta şi numele unor preoţĭ greco-orientalĭ, carĭ s'aŭ dat de greco-catolicĭ, numaĭ ca să pótă primi intenţiunĭ de la „păpistaşi“. Credem, că acéstă gheşeftărie este şi maĭ scârbósă de cât cea amintită de „Telegraful Roman“. De aceea să-şĭ măture domniĭ de la acéstă fóe înaintea caseĭ propriĭ.

Nimicirea dreptuluĭ de întrunire. — După principiile fundamentale ale constituţiunĭĭ ungare dreptul de întrunire al cetăţenilor, până maĭ înainte cu câţĭ va anĭ se putea esercita neîmpedecat.

Nu era adecă de lipsă alt ceva, de cât ca orĭ ce întrunire să se insinue la auctoritatea politică cu 24 óre maĭ înainte.

Încetul pe încetul acest drept cardinal al cetățenilor s'a restrîns, ér astăzi putem zice, că nu mai esistă.

Mai întâiŭ a enunțat în mod volnic ministrul de interne, că adunări de cetățeni aparținetori uneĭ singure naționalităților nu se pot convoca și prin urmare nu se pot ține.

Cu ocasiunea mișcărilor socialiste ministrul a mers mai de parte și a dat o ordonanță, în sensul căreia nicĭ o adunare de popor nu se póte ține fără de *concesiune* de la auctoritatea politică.

Acum însе, după cum ne spune „Hazánk“ în numĕrul 99 din anul curent, ministrul de interne a dispus, ca adunările poporale să nu se permită, dacă ceĭ ce le insinuă, nu dovedesc, că sînt împuterniciți spre acésta de respectivii cetățeni, carĭ vreŭ, să se întrunéscă.

Orĭ cine póte vedé din cele amintite, că pe venitor numaĭ ast fel de adunărĭ se vor mai puté ține, carĭ aŭ de scop preamărirea guvernuluĭ, ce nimicesce tóte libertățile publice.

Congrua acatolicilor.

În ședința dietală din 20 a c. *Mezei Mór* apĕră proiectul din punct de vedere jidovesc și polemisând cu oposiționaliĭ zice, că religiunea jidovéscă nu e indiferentă pentru stat. E o greșélă a crede, că Jidoviĭ nu ar fi organisați. E drept, că eĭ nu susțin școliĭ mediĭ, dar e fals, că ar eschide din școlile confesionale pe pruncii creștinilor. Zice, că religiunea jidovéscă e cea mai scumpă dând contribuție și pentru bucătura, ce-o mâncă cine va.

Molnár János reflectând la discursul luĭ Werner zice, că partidul poporal e amic al naționalităților ca și al fie cărui om, nu e însе amic al agitatorilor naționaliștĭ. Poftesce, ca naționalitățile să fie patrioțĭ bunĭ și să învețe ungurésce. Nu voesce a magiarisa cu forța. Dacă nu e bună legea de naționalităților, pentru ce nu se revede? Dacă e bună, pentru ce nu se esecută? Proiectul e injust pentru catoliciĭ, carĭ fac maioritatea poporațiuniĭ. Eĭ își vor plăti congrua proprie și pe lângă aceea și jumătate din congrua necatolicilor.

În ședința din 21 a c. a vorbit în contra proiectului *Rakovszky*, ér pentru el *Pulszky Ágost*. Acesta s'a ocupat în deosebĭ de vorbirile deputaților sașĭ, cărora le impută, că pătimesc de grandomanie. La aserțiunea Sasuluĭ Meltzl, că Sașiĭ de 800 de anĭ și-aŭ apĕrat pămîntul și cultura, adauge, că aŭ făcut-o acésta cu ajutoriul Ungarieĭ. Négă îndreptățirea numiriĭ de pămînt săsesc. Acel pămînt, pe care Sașiĭ îl numesc săsesc, e pămînt regiŭ, în care regele a colonisat pe Sașĭ. La pretensiunea Sașilor de a fi ascultați în cestiunea congrueĭ ca confesiune deosebită, observă, că în urma legiĭ din 1895 Sașiĭ nu sînt și nicĭ nu pot să fie confesiune deosebită eĭ sînt episcopatul de limbă germană a confesiuniĭ augustane ungare. Eĭ nu sînt confesiune deosebită săséscă, atare confesiune protestanții nu recunosc. Eĭ numaĭ din indulgința statuluĭ ungar formézĕ episcopat deosebit. Nicĭ nu este corectă numirea, ce și-o daŭ eĭ de „Siebenbürgische Landeskirche“, căcĭ sînt în Ardeal și alțiĭ augustanĭ. Deputații sașĭ zic, că biserica lor se împărtășesce mai puțin din subsidiul de stat. „Mĕ rog de iertare,“ zice Pulszky, „și aceea e fapt, că Ungaria nu are nicĭ o confesiune, póte că neescepționând nicĭ cea romano-catolică, care să se fie împărtășit de mai mare sprigin din partea statuluĭ tot de una și în tóte, și numaĭ la aceea îmĭ permit a mĕ provoca, că nu e nicĭ o confesiune, cu escepțiunea organismuluĭ bisericesc săsesc din Ardeal, care să fie căpĕtat urbariul împreunat cu credincioșiĭ altor religiunĭ, respective să fie primit desdaunarea de zecime, cum aŭ primit Sașiĭ de la Iobagiĭ românĭ, așa dară de la ceĭ de altă confesiune, de a căror lipse sufletescĭ nu s'aŭ îngrijit nicĭ o dată și sub nicĭ o împrejurare.“ Pe când la ceĭ alalțĭ protestanți episcopul e și paroch, Sașiĭ aŭ cerut episcopie deosebită și aŭ obținut pe timpul luĭ Bach pentru ea 6000 fl. Ceea ce se dă acum altor confesiunĭ, Sașiĭ aŭ primit deja și încă cu interese cu tot. Nu stă, că pe basa acestuĭ proiect eĭ nu s'ar împărtăși de ajutor. În urmă recunósce cultura și patriotismul poporuluĭ săsesc, dară bagă de vină conducĕtorilor.

În 22 a c. *Pader* numesce botniță proiectul present, al cărui autor e Tisza Kálmán, care în vorbirea sa din zilele trecute a tradat cea mai mare netoleranță. Nu primesce proiectul, căcĭ el e un fel de secularisație, fiind că din baniĭ catolicilor se plătesc aceia, carĭ aŭ părtinit politica bisericéscă.

Pastorul reformat *Marjay* află proiectul de rĕŭ, de óre ce în el nu se cuprind și catoliciĭ. Eĭ e numaĭ o elemosină și e nedrept punênd pe aceea-și trĕptă cu teologiĭ calviniĭ pe rabiniĭ ignoranțĭ, carĭ vin din Galiția. Preoților li-se dă prea puțin în raport cu sublima lor chemare și cu marea lor responsabilitate.

Lakutos zice, că guvernul până acum a lucrat prin violență și baniĭ la alegerĭ. Acum voesce a deobliga la acésta pe preoți, credênd Bánffy, că așa alegerile vor costa mai puțin. E un bacșiș, ce-l dă acest proiect acelora, carĭ aŭ spriginit politica bisericéscă. Ca protestant mulțămesce conteluĭ Zichy, că apĕră autonomia protestantă.

Kálmán Károly combate proiectul ca pe un fĕt al falsuluĭ liberalism.

Deputatul sas *Trauschenfels* polemiséză cu Pulszky zicêndu-ĭ, că nu cunósce bisericile și raporturile lor. Sașiĭ nu se socotesc de confesiune deosebită, ci de biserică deosebită. Eĭ nu pot primi ajutor vĕdêndu-și prin el periclitată autonomia. Din acéstă causă nu aŭ primit ajutor nicĭ pentru școlile sale mediĭ. Biserica săséscă e deosebită și independentă încă de la 1557, când s'a organisat; ea nu e numaĭ un district bisericesc, cum afirmă Pulszky. Nu numaĭ istoria, ci și legile de la 1848 aŭ recunoscut independența bisericiĭ săsescĭ. Ea de la 1892 pórtă numirea de „biserică transilvană evangelică-augustană“, și nu de „Landeskirche“. Apoĭ mulțămesce luĭ Pulszky, că recunósce, cum că poporul săsesc e onest și constitue un factor cultural, respinge însе ca neîntemeiată acusa, ce se face inteligințeĭ săsescĭ.

În ședința din 23 a apĕrat punctul de vedere al conteluĭ Zichy deputatul poporal *Buzáth*, apoĭ a vorbit referentul *Tuba* polemisând cu oratoriĭ oposiționali. *Apponyi* își apĕră proiectul sĕŭ de resoluțiune.

Ministrul *Wlassics* își laudă proiectul și declară, că nu este amic al despărțiriĭ bisericiĭ de cătră stat. Față cu Molnár arată, că statul împarte câte 75.000 fl. la an preoților catoliciĭ, din carĭ firesce se împărtășesc aprópe numaĭ greco-catoliciĭ. Procedura acésta o va observa, până ce nu se va pregăti congrua catolică. Congrua catolică se va regula din averea catolică și nu de la stat. Față cu Apponyi zice, că guvernul voesce a susține bisericile istorice, și arată, că preoțiĭ cu cualificațiune mai puțină aŭ câte 4—6 clase gimnasiale și de comun și curs preparandial.

Terminându-se cu acésta desbaterea generală, proiectul se pune la vot și se primesce în general respingêndu-se tóte proiectele de resoluțiune.

La *desbaterea specială* primul orator a fost *Polonyi*. El urgitézĕ din noŭ, să se resólve cestiunea averiĭ catolice stabilindu-se natura de drept a averiĭ. Ce e destinat spre scopurĭ bisericescĭ, să se dea autonomieĭ, éră ce e pentru scopurile instrucțiuniĭ, să se pună la dispoziția statuluĭ. Secularisarea o preferă stărilor actuale.

Continuându-se desbaterea specială Lunĭ s'aŭ primit §-iĭ 1 și 2 nemodificați.

Marți în 26 a c. s'a primit §-ul 3. La §-ul 4 s'a respins modificarea propusă de *Meskó*, ca să se recéră și esamenul de maturitate, primindu-se §-ul nemodificat. — Tot nemodificat s'a primit și §-ul 5. La §-ul 6 s'a încins o discusiune mai vie. Kossuthistul *Thalyi* a propus, că pe viitor numaĭ la aceĭ preoți să li-se întregéscă venitele, carĭ documentézĕ, că posed limba magiară în vorbire și scriere; celor ce nu sciŭ de present ungurésce, să li-se pună termin, ca în 3 anĭ să învețe. Acésta o poftesc și *Makfalvai* și *Madarász* în sensul §-uluĭ 8 al art. de lege VI din 1840, care dispune, ca toțiĭ preoțiĭ să scie ungurésce. Ministrul *Wlassics* nu primesce propunerea. Eĭ observă, că esecutarea articululuĭ de lege VI din 1840 mai ușor se póte aduce în legătură cu revisiunea legiĭ de instrucțiune. Zice, că mulțiĭ preoțiĭ nicĭ n'aŭ avut ocasiune, să învețe ungurésce, după ce și azĭ în forte multe școliĭ nu se învață în mĕsură suficientă limba magiară. În unele locurĭ învĕțătoriĭ sciŭ ungurésce și tot nu propun, airia nu sciŭ, dară sînt bunĭ patrioțĭ. De aceea sciința limbiĭ magiare nu e tot de una mĕsura patriotismuluĭ. Nu ar afla de just, ca aceĭ patrioțĭ bunĭ, carĭ din întîmplare nu sciŭ ungurésce, să se lipséscă de întregirea salaruluĭ la 400 fl. Ceĭ cu 8 clase aŭ învĕțat în gimnasiŭ. În fine propunerea luĭ Thaly ar da ansă la multe șicanărĭ, căcĭ unde e limitea când să se pótă zice, că cine va scie limba magiară? — La §. 7 *Bethlen András* și *Meskó* propun, ca să se enumere taxative delictele, pentru carĭ preotul póte fi lipsit de întregirea salaruluĭ. *Wlassics* nu acceptézĕ propunerea, și §-ul se primesce nemodificat.

Mercurĭ s'a presentat dieteĭ memoriul consistoriuluĭ gr. or. român din Sibiŭ în cestiunea întregiriĭ venitelor parochiale. §-iĭ 8 și 9 s'aŭ pertractat de o dată. Guvernul a respins modificările propuse spre a evita vătĕmarea autonomieĭ bisericescĭ prin dispozițiile acestor §-ĭ și a primit numaĭ modificarea, că ministrul are, să comunice cu auctoritatea confesională acusa, pe basa căreia se dispune cercetarea disciplinară în contra vre unuĭ preot.

Joĭ s'aŭ desbătut ceĭ alalțĭ §-ĭ aĭ proiectuluĭ cu o modificare neesențială. Propunerea luĭ Madarász de a efeptui întregirea

BCU Cluj / Central University Library Cluj

salarelor nu în nóuĕ, ci în trei anĭ, ministrul n'a acceptat-o din motive finanţiale. Din §. 11 p. 6 la propunerea lui Jagics se lasă a fară cuvîntul „în viitor". §-ii 12 şi 13 se primesc fără discusiune. La §. 14 a vorbit Thaly, §-ul însĕ s'a primit nemodificat. §-ii 15 şi 16, 17, 18, 19, 20 şi 21 de asemenea s'aŭ primit nemodificaţi. La propunerea ministrului Wlassics s'a adaus §-ul, că legea se estinde pe tot teritoriul statului ungar cu escepţiunea Croaţieĭ-Slavonieĭ. În 29 a c. proiectul s'a primit şi în a treia cetire.

Revistă bisericéscă.

Roma.

Sfinţia Sa Leo XIII în 23 a c. cu mare pompă a primit pe peregriniĭ belgianĭ în numĕr cam de 1500 de persóne, între carĭ mulţĭ muncitorĭ de prin fabricĭ. Sfinţia Sa cu ocasiunea primiriĭ era asistat de cardinaliĭ Vanutelli, Moceni, Rampolla, Agliardi, Ferrata, Cretoni şi Machi, pe cum şi de maĭ mulţĭ prelaţi. La salutarea omagială ţinută în limba franceză de cătră Msgr. T'Serclas Papa a rĕspuns tot în limba franceză manifestându-şĭ simpatia, ce o nutresce faţă cu Belgianiĭ, încă de pe când era nunţiŭ apostolic în Belgiŭ. Apoĭ laudă alipirea Belgianilor de S. Scaun Apostolic şi lupta lor pentru credinţă şi pentru causa bisericiĭ. Reflectând la cestiunea lucrătorilor îndémnă şi pe aceştia şi pe fabricanţĭ, să se conformeze principiilor espuse de Papa în enciclica dată în cestiunea acésta. Entusiasmul produs în peregrinĭ prin cuvintele Papeĭ nu se póte descrie.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Se anunţă, că guvernul ungar şi cel austriac vor retrage proiectele de legĭ referitóre la pactul economic şi vamal, şi se va închia din noŭ un provisor până la 31 Dec. 1902. Motivul este, că în Austria între împrejurările actuale nu e sperare de a trece proiectele prin parlament.

Comisiunea parlamentară ungară în cestiunea cuoteĭ şĭ-a trimis nunţiul celeĭ austriace; nunţiul e scurt şi se reduce la câte va întrebărĭ.

Deputaţiĭ saşĭ din dieta ungară voesc a forma un club de sine stătătoriŭ, după ce aŭ ieşit din sinul partiduluĭ guvernamental. Acésta indignéză pe Magiarĭ, carĭ afirmă, că deputaţiĭ saşĭ cu clubul lor vor face în viitor şi maĭ puţine serviţiĭ naţiuniĭ săsescĭ. Saşiĭ până acum şi unde sînt în maioritate, monopoliséză oficiile comitatense şi orăşenescĭ, ceea ce nu dovedesce, că naţiunea săséscă ar fi apĕsată.

Ministrul de interne a dat vicişpanilor ordinul de a împedeca orĭ ce adunare orĭ demonstraţiune publică a socialiştilor.

Austria.

În 26 a c. camera deputaţilor a terminat desbaterea asupra propuneriĭ făcute de opoziţia germană de a pune sub acusă cabinetul Badeni. Desbaterea a fost vehementă, şi radicaliĭ germanĭ éră aŭ inscenat scandale. La începutul şedinţeĭ a vorbit în numele partiduluĭ poporal creştin Tirolezul Zallinger, care a declarat, că repróbă cele întîmplate astă tómnă, în afacerea puneriĭ sub acusă nu va vota, dorind ca parlamentul cât maĭ curênd să încépă o muncă binecuvintată. Dr Scheicher impută luĭ Badeni nu numaĭ violarea constituţieĭ, ci şi stările precare de acum.

La vorbirea fostuluĭ vicepresident ceh Dr Kramarz radicaliĭ germanĭ aŭ provocat un sgomot infernal. Ajungênd lucrul la vot s'a primit propunerea Germanilor de a pune sub acusă cabinetul Badeni. La votarea nominală aŭ fost 175 voturĭ pentru şi 167 în contra propuneriĭ. Învingerea stîngiĭ germane, cu care aŭ votat social-creştiniĭ şi democraţiĭ, se esplică aşa, că grosul partiduluĭ poporal catolic s'a abstinut de la votare.

Şedinţa parlamentară din 27 a c. a fost liniştită. Ministrul president şĭ-a espus planul de a resolvi cestiunile de limbă, fiind ascultat cu atenţiune de tóte partidele. El arată, că resolvirea acestora până acum se considera ca o chemare a esecutiveĭ, adecă a guvernuluĭ; acesta era sistemul birocratic, faţă de cel autonomist, care cestiunile de limbă voesce a le trage în sfera de drept a dietelor provinţiale. Regimul actual consideră cestiunea din punctul de vedere al statuluĭ, de unde la resolvire aŭ să concurgă regimul şi dietele provinţiale, dară tot o dată şi statul prin legislativă. Pentru ca ea să se resólve spre mulţămirea dreptelor postulate a tuturor naţionalităţilor, ministrul propune, să se esmită o comisiune parlamentară permanentă, care să discute tóte cestiunile privitóre la limbă, şi numaĭ după ce în comisiune se va ajunge la o unire în principiŭ, să se purcédă la codificare. Până ce şĭ-a terminat comisiunea lucrările sale, deputaţiĭ să se pună pe lucru serios spre a ridica érăşĭ vada parlamentuluĭ, care a scădut fórte mult în timpul din urmă.

Spania şi America.

Răsboiul între Spania şi Uniune Spanioliĭ nu l-aŭ dorit, dară aŭ fost siliţĭ, să-l priméscă. Avantajul Spanieĭ stă în armata şi marina sa escelentă, dară îĭ causéză marĭ îngrijirĭ lipsa de banĭ şi depărtarea cea mare de coloniile sale americane. Statele unite n'aŭ armată aşa disciplinată, aŭ însĕ banĭ şi se luptă ca şi acasă. Până acum conflicte maĭ însemnate între părţile beligerante nu s'aŭ întîmplat. Năile americane aŭ încunjurat Cuba şi aŭ provocat din noŭ la lucru pe insurgenţĭ. Se zice, că năile spaniole aŭ, să să atace cetăţile maritime americane. O luptă navală maĭ mare se aştéptă în curênd la Manilla.

Corespondinţe.

Din Diecesa Gherleĭ.

Muncitoriul de pămînt, când se întórce cu apusul sóreluĭ de la lucrul câmpuluĭ, mulţămesce luĭ Dumnezeŭ, că l-a dăruit cu o zi senină, în decursul căreia a udat glia pămîntuluĭ cu sudórea feţeĭ sale, şi zice, că nu diminéţa, ci sara în apusul sóreluĭ se póte judeca, care zi este priinciósă pentru economie.

Este o aseménare fórte nimerită între lucrul plugariuluĭ şi al provedinţeĭ divine, carea lucră terenul societăţiĭ omenescĭ prin individiĭ singuraticĭ, popóre şi religiunĭ, carĭ desvoltându-şĭ activitatea lor pe lângă róua haruluĭ ceresc fecundéză şi prin sudorile lor crunte stórse de zelul misiuniĭ în cercul prescris de chemarea lor, croit prin scopul societăţiĭ, sub a căruia drapel a jurat credinţă.

Până trăesc ómeniĭ, muritoriĭ îĭ clasifică de marĭ şi micĭ conform puseţiuniĭ, carea aŭ ocupat-o în sinul cutăreĭ însoţirĭ, le ridică monumente celor marĭ spre a le eternisa memoria în analele posterităţiĭ. Ér pe aceia, carĭ aŭ fost investiţĭ cu un rol subordinat în ambitul însoţiriĭ, nu-l bagă în samă, de şi este sciut, că pe cum la un locomobil şi părticica cea maĭ neînsemnată este dătătóre de direcţiune şi e nedispensaveră în construcţia aceluia, aşa şi în mersul afacerilor sociale, politice, naţionale şi bisericescĭ aŭ fost şi sînt atarĭ individĭ, de şi rari nantes in gurgite vasto, atarĭ individĭ, carĭ şi de nu sînt conducĕtorĭ, totuşĭ prin înţelepciunea lor, zelul învăpăiat, abnegaţiunea de sine, stăruinţa maĭ mult de cât de fer şi iubirea sinceră de religiune şi neam desbrăcată de molocul egoismuluĭ, împreunată cu resignatiune sacrificătóre aŭ promovat şi promovéză interesele însoţiriĭ naţiuniĭ şi bisericiĭ ţîntitóre spre regenerarea sermanuluĭ nostru popor român prin religiune şi cultură. Sînt ómenĭ, pe carĭ lumea modernă dedată cu faptele sensaţionale îĭ apreţiéză de marĭ, dar aŭ inimă mică, până când din contră sînt ómenĭ, pe carĭ lumea nicĭ că-ĭ înşiră în rîndul celor ce muncesc pentru binele comun şi-ĭ apreţiéză de micĭ, de óre ce nu fac sgomot prin faptele caritătiĭ, dar aceştia sînt ómeniĭ cu inimă mare, carĭ cuprind în sufletul lor durerile, ranele şi doririle tuturor şi ale societăţiĭ, pentru a căreia scop lucră. Sînt ómenĭ, pe carĭ lumea, răpită de curentul şovinistic al opiniuniĭ sinistre, până când îşĭ desvóltă activitatea pe cutare va teren, îĭ adoréză de bărbaţiĭ binelui comun şi numaĭ după ce le apune sórele vieţiĭ, se convinge, că în decursul întregiĭ activităţĭ aŭ fost conduşĭ nu de iubirea scopuluĭ, pentru a căruĭ ajungere ar fi trebuit să militeze, ci singur de egoismul mârşav, al căruia idol tĕmâie este banul, până când uniĭ, dar puţinĭ, desvoltându-şĭ activitatea lor în linişte şi privind la scopul final al însoţiriĭ, în care cuprind loc, pe cum aŭ privit filosofiĭ de la rĕsărit la stéua apărută în orizon şi conducĕtóre la peştera, unde s'a născut Christos, în tótă viaţa lor nu trăesc pentru sine, ci desbrăcaţĭ de iubirea eului puterile spirituale şi materiale şi-le sacrifică desevârşit scopuluĭ bisericiĭ şi némuluĭ lor.

De un atare bărbat îl preţuesce clerul, inteligința, învĕţătorimea şi poporul din diecesa Gherleĭ pe M. On. *Lazar* când va

Huza, fost protopop onorar şi notar consistorial, al căruĭ sóre a apus în orizonul activităţiĭ pământene bisericescĭ şi naţionale la 24 Martie a. c.

Fasele vieţiĭ în scurt ĭ-aŭ fost următórele: S'a născut la anul 1832 în comuna Mica comitatul Solnoc-Doboca din părinţi mireniĭ şi săracĭ. A studiat şcolile elementare în Deş la Franciscanĭ. Gimnasiul l-a frecuentat în Blaş, unde se susţinea din puterile sale propriĭ. Tot în Blaş a ascultat şi teologia. Ordinat a fost de preot la 1859 de episcopul Alexi, care cunoscêndu-ĭ însuşirile eminente în dată l-a aplicat la cancelaria episcopéscă din Gherla. La 1867 a fost numit de către de pia memorie încă pe atuncĭ episcopul Vancea de notar consistorial, în care calitate a funcţionat până la mórte. De dóuĕ orĭ a fost candidat şi de canonic.

Dînsul a fost adevěratul Lazar din s. Scriptură, care în decursul activităţiĭ sale de 39 de anĭ a fost într'adevěr omul iubiriĭ, şi putea zice cu Apostolul némurilor: „Tuturor tóte m'am făcut." A fost un bărbat accesibil durerilor şi doririlor tuturor; a fost un muncitoriŭ cu sacrificarea puterilor sale neasemĕnavěr în diecesă; a fost un confrate preot, în a căruia inimă nu s'a putut încuíba făţăria dominantă azĭ şi une orĭ lăudată şi esploatată pe tóte terenele vieţiĭ omenescĭ. A fost un creştin devotat, care subtrăgêndu-şĭ de la gură şĭ-a întins bucătura la tinerĭ flămînzĭ destinaţĭ pentru cariera culturiĭ poporale române. A fost un consângean, care cu abnegaţiune şi sacrificiŭ, ce întrece datina ómenilor secluluĭ, s'a nisuit a ridica la nivelul educaţiuniĭ morale, religióse şi culturale pe toţi membriĭ familieĭ sale, carĭ aŭ voit, să-ĭ pricépă intenţiunea înaltă de a-ĭ forma indivizĭ conlucrătorĭ spre regenerarea naţiuniĭ nóstre române prin religiune şi cultură. Şĭ-a iubit naţiunea, pentru că subtrăgênd de la sine din puţinul sĕŭ câştig a sacrificat tot de una în mod esemplar pe altariul naţiuniĭ; a fost părintele sĕracilor, studenţilor şi preparandilor miserĭ în aşa mĕsură, cât ceĭ ce aŭ venit în atingere maĭ intimă cu dînsul, mărturisesc, că pe lângă tótă modestia li-s'a declarat, că a sacrificat în viaţa sa 27.000 fl. spre scopurĭ naţionale filantropice, mângăerea sĕracilor, ajutorarea tineretuluĭ, crescerea membrilor din familia sa.

Şi la un atare cine să-ĭ redice monument?

Monumente, carĭ le ridică lumea, le sfarmă mâna cea neîndurată a timpuluĭ. Decĭ clerul, învěţătoriĭ şi poporul român din diecesa Gherleĭ îĭ ridică repausatuluĭ Lazar când va Huza în semn de recunoscinţă un monument, care va brava şi furtunile secolilor, adecă monumentul recunoscinţeĭ mulţămitóre, aderinţeĭ şi iubiriĭ împletit din cununa rugăciunilor nevestedivere păstrată în sacrariul inimilor fie căruia şi a tuturora pentru eternul repaus şi memoria neuĭtată a dînsuluĭ în credinţa vie, că şi bunul Dumnezeŭ îl va dărui cu cununa cea nevestedivěră a măririĭ cerescĭ; ér noĭ îĭ dorim din inimă: Fie-ĭ ţĕrîna uşóră, şi memoria binecuvîntată!

Un preot.

Bănat Aprilie 1898.

Clarissime Dle Redactor!

În 3 Aprilie n. a. c. s'a ţinut în Petroman adunarea protopopéscă a districtuluĭ gr. cat. al Ciacoveĭ sub presidiul M. On. D. Nicolaŭ Bolboca protopop districtual. La timpul prefipt presentându-se fraţiĭ preoţĭ districtualĭ, a nume Simeon Ardelean par. în Folea, Georgiŭ Muntean parochul Ghiladuluĭ, Corneliŭ Teaha adm. par. în Liget şi Romul Ĭorgoviciŭ adm. part. în Jebel, după ce ne-am mărturisit cu toţiĭ, am celebrat împreună s. liturgie. A fost de faţă antistia comunală, întrégă inteligința din loc fără deosebire de confesiune şi o mare mulţime de popor, aşa că biserica era îndesuită. Cântările le-a esecutat corul prim civil al plugarilor din loc cu multă desteritate. La finea s. liturgiĭ M. On. D. protopop în o cuvîntare purcésă din inimă adevěrat preoţéscă a învěţat poporul despre principiul adevěratuluĭ creştinism, pentru care Domnul nostru Isus Christos a maĭ preferit mórtea, numaĭ să-l ducă la învingere.

După s. liturgie presidiul a deschis şedinţa prin o cuvîntare acomodată, în care arětând primejdiile, ce ameninţă interesele nóstre bisericescĭ şi scolastice, ne provócă şi încurajézĕ, ca să fim gata în tot minutul la lupta pentru salvarea celor maĭ scumpĭ tesaurĭ bisericescĭ şi scolasticĭ şi maĭ bine a sângera cu glorie în luptă, de cât să ne facem nevredniciĭ de chemarea nóstră.

În şedinţă s'aŭ pertractat următórele obiecte: 1. S'a ales spiritual pe venitor M. On. D. protopop districtual. 2. S'a ales notar districtual Georgiŭ Muntean parochul Ghiladuluĭ. 3. S'a decis, ca adunările protopopescĭ să fie ambulante şi împreunate cu disertaţiunĭ maĭ mult pentru poporul credincios, care să fie de faţă la ast fel de disertaţiunĭ. 4. Ca disertante pentru adunarea viitóre din Ghilad s'a insinuat părintele Corneliŭ Teaha din Liget. 5. S'a luat spre sciinţă raportul bibliotecariuluĭ districtual R. Ĭorgoviciŭ. 6. Luându-se în considerare dotaţiunea deosebit miseră a preoţilor districtualĭ s'a decis înfiinţarea unuĭ fond preoţesc disctrictual pentru ajutorarea în casurĭ estraordinare a preoţilor districtualĭ.

Acestea sînt resultatele conferinţeĭ protopopescĭ, după carĭ dând mulţămită luĭ Dumnezeŭ presidiul închie şedinţa. O specială mângăere am simţit în sufletul meŭ cu acéstă, ocasiune, că am vědut, că adunările şi concelebrările acestea varsă un semn mult timp durabil în inimile credincioşilor, sînt fórte folositóre sufletelor credincioşilor. Maĭ adaug numaĭ aceea, că ar fi fórte consult, dacă cu ast fel de adunărĭ s'ar încopcia şi mărturisirea credincioşilor din comuna respectivă, unde se ţinea dunarea protopopéscă.

Marcian.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a Reuniuniĭ învěţătorilor gr. cat. din despărţĕmîntul Ernut pe basa §. 21 stat. reun. se convócă pentru semestrul II al acestuĭ an pe ziua de 5 Maiŭ st. n. a. c. (St. George) în şcóla gr. cat. din Şeulia română.

Program: 1. Invocarea Spiritului sfînt prin participarea membrilor în corpore la serviţiul divin la 8 óre a. m. 2. Deschiderea şedinţeĭ prin preşedinte. 3. Constatarea membrilor presenţi. 4. Cetirea rapórtelor. 5. Incassarea tacselor de la membriĭ ordinarĭ şi alţiĭ. 6. Prelegere practică cu elevĭ şcoliĭ gr. cat. din Şeulia română prin Dumitru Muntean înv. în Cucerdea rom. şi critică asupra eĭ. 7. Alegerea temelor şi designarea persónelor, carĭ vor ave, să diserteze şi să ţină prelegere practică de model în adunarea viitóre. 8. Cestiunea înfiinţăriĭ biblioteiĭ despărţĕmîntuluĭ şi procurarea protocólelor pentru despărţĕmînt. 9. Alegerea oficialilor. 10. Propunerĭ diverse. 11. Statorirea loculuĭ şi timpuluĭ adunăriĭ viitóre. 12. Alegerea uneĭ comisiunĭ de 2 membri pentru verificarea proceselor verbalĭ. 13. Închiderea şedinţeĭ.

La acéstă adunare invităm cu tótă căldura atât pe membriĭ reun. despărţĕmîntuluĭ, cât şi pe directoriĭ şcolilor, pe cum şi pe alţĭ spriginitorĭ aĭ intereselor scolastice.

Petrilaca română în 21 April 1898.

Vasilie Orăsan preşedinte. **Dumitru Muntean** notar.

Convocare.

Reuniunea învěţătorilor românĭ gr. cat. din despărţĕmîntul protopopesc al Murĕş Ludoşuluĭ îşĭ va ţinĕ adunarea sa la 5 Maiŭ st. n. în localitatea şcoliĭ confesionale gr. cat. din Murĕş Lechinţa. La acéstă adunare sînt invitaţĭ a participa toţĭ învěţătoriĭ românĭ din acest protopopiat, Preaonoraţiĭ Domnĭ preoţĭ ca directoriĭ aĭ şcoliĭ, pe cum şi alţĭ binevoitoriĭ aĭ şcoliĭ românescĭ.

Programa: 1. Diminéţă la 8 óre asistarea in corpore la chemarea Spiritului sfînt. 2. Deschiderea şedinţeĭ prin preşedinte. 3. Constatarea membrilor presenţi. 4. Ascultarea prelegeriĭ practice din matematică şi pomărit ţinută cu elevii de George F. Negruţ învěţătoriŭ în M. Lechinţa. 5. Observărĭ şi apreţiărĭ asupra prelegeriĭ ţinute. 6. Raportul cassariuluĭ şi a bibliotecariuluĭ. 7. Incassarea tacselor. 8. Propunerĭ şi interpelărĭ. 9. Designarea persóneĭ, a loculuĭ şi a timpuluĭ pentru adunarea procsimă. 10. Alegerea oficialilor. 11. Alegerea uneĭ comisiunĭ pentru autenticarea protocoluluĭ.

Cooc la 21 April 1898.

Ioan Coman preşedinte. **Iuliŭ Petricaş** notariŭ.

Convocatoriŭ.

Adunarea de primăvară a învěţătorilor gr. cat. din despărţĕmîntul Murĕşuluĭ îndatorésce prin acésta pe toţi învěţătoriĭ aparţinětorĭ acestuĭ despărţĕmînt ca membri, şi tot o dată presidiul face un călduros apel către toţi bărbaţiĭ amătorĭ de şcólă şi de agendele învěţătorilor, să binevoéscă a se presenta la adunarea acesteĭ reuniunĭ, care se va ţinĕ Sâmbătă în 7 Maiŭ st. n. a. c. în comuna *Sântana de Murĕş* (Maros Szt Anna) cu următórea

Programă: 1. La 9 óre a. m. adunându-se membriĭ în localitatea şcoliĭ cântă „Împĕrate ceresc". 2. Ţinerea prelegeriĭ practice din mates cu elevĭ şcoliĭ gr. cat. din Sântana de Murĕş prin învěţătoriul lor Georgiŭ Comes. 3. Critica libĕră asupra prelegeriĭ prin membriĭ învěţătorĭ. 4 Deschiderea adunăriĭ prin preşedinte. 5. Cetirea şi verificarea procesuluĭ verbal din adunarea precedentă. 6. Susceperea de membri fundatorĭ şi ajutătorĭ şi incassarea tacselor restante de la membriĭ ordinarĭ. 7. Cetirea disertaţieĭ de Teodor A. Bogdan învěţătoriŭ în Şamşudul de câmpie. 8. Designarea membrilor, carĭ la adunarea procsimă vor ţinĕ prelegerĭ practice orĭ disertaţiunĭ. 9. Defigerea loculuĭ şi timpuluĭ pentru ţinerea procsimeĭ adunărĭ. 10. Alegerea uneĭ comisiunĭ verificătóre a procesuluĭ verbal din adunarea presentă. 11. Alegerea alor 3 esmişĭ la adunarea generală centrală. 12. Alegerea oficialilor reuniuniĭ pe timp de un an conform §. 23 lit. a. 13. Eventuale propunerĭ. 14. Închiderea adunăriĭ prin preşedinte.

Murĕş-Sângeorgiŭ la 10 April 1898.

Ioan Oltean preşedinte. **Porfiriŭ Pop** notariŭ.

Convocare.

În sensul paragrafului 21 din statutele reuniunii învĕţătorilor gr. cat. din Archidiecesa de Alba Iulia şi Făgăraş adunarea despărţemîntului M. Uiórei prin acésta se convócă pe ziua de 8 Maiŭ st. n. a. c. ţinéndă în şcóla gr. cat. din Grind, la care se invită cu tótă onórea dnii preoţi ca directori scolastici, dnii învĕţători aparţinĕtori acestui despărţĕmînt, pe cum şi altă multă inteligínţă pe lângă următoriul

Program: 1. Participarea in corpore la serviţul divin la órele 7 a. m. 2. Deschiderea adunării prin preşedinte. 3. Ţinerea prelegerii practice şi cetirea disertaţiunii. 4. Cetirea procesului verbal din adunarea precedentă, pe cum şi verificarea aceluia. 5. Alegerea unei comisiuni pentru a censura elaboratul „Împărţirea órelor". 6. Raportul cassariului. 7. Alegerea orî realegerea oficialilor pe an. 1898 amĕsurat §-lui 23 din statute. 8. Insinuarea persónelor, carî la proxima adunare vor ţiné disertaţiune orî prelegere practică. 9. Defigerea loculŭi adunării următóre. 10. Închiderea adunării prin preşedinte.

Spălnaca la 25 April 1898.

Nicefor Vereşmortean preşedinte. **Ioan Deva** notar.

Noutăţi.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. Aŭ dăruit pentru biserica gr. cat. din Zlatna în anul 1898: *Stoica Georgiŭ* cu soţia *Dochiţa* un rînd de odăjdii în valóre de 80 fl., *Stoica Ioan* 2 prapori de mĕtasă roşii cu margini şi ciucurî aurii în preţ de 90 fl., ér *Elena Tomotas* prin colecte a înfrumseţat cele 3 uşi de la iconostas procurând perdele frumóse. Tot în anul curent s'a cumpĕrat pentru altariŭ icóna înmormîntării Domnului cu 60 fl. contribuind dnii *Iuliŭ Albini* 10 fl., *Georgia Vişa* 5 fl., *Iuliŭ M. Montani* 5 fl., *Catarina Lengyel* 5 fl.; pe lângă aceea 2 icóne în valóre de 6 fl. De 5 ani s'aŭ făcut şi alte dăruirî, şi a nume aŭ donat: Dna *Elena Albini* n. *Iancu* un stichar de valóre de 10 fl., dna *Iuliana Radu* soţia dlui Ioan Radu notar în Pianul de jos dóuĕ învĕlitóre de catifea, una pe tetrapod şi una pe amvon, cu brodărie aurită în preţ de 15 fl., *Lengyel Catarina* m. *Farkas* o cruce de argint, ér prin colecte şi liberalitatea credincioşilor s'aŭ adus un clopot în preţ de 505 fl. 20 cr. şi 2 rînduri de odăjdii colorate şi negre în preţ de 100 fl. Cărţi cu litere latine în legătură frumósă aŭ donat: *Iuliŭ V. Albini* Liturgierinl, *Ioan Şerban* Pentecostariul şi Octoichul, *Ştefan Dănilă* Euchologiul, *Georgiŭ Scrobote* Apostoleriul, ér *Aviron Macaveiŭ* din Bucium-Şésa s. Evangelie. *Ioan Luca Ebergényi* la întrarea în s. biserică a ridicat o pórtă cu 50 fl., a donat o pétră massivă găurită, cu care la festivităţi pentru mărirea solemnităţii se dau salve. Înaltul erar ca patron a renovat s. biserică pe din lăuntru şi pe din a fară spesând preste 1000 fl., ér la casa parochială şi la curtea aceleia a făcut reparaturî spesând preste 500 fl. la întrevenirea Preaonoratului paroch local fiind scutiţi credincioşii de la prestarea lucrului cu jugul şi cu palma orî la solvirea preţului aceluia de preste 300 fl. Zlatna 26 April 1898. Un membru din curatoratul bisericii gr. cat. din Zlatna. — Pe sama bisericii nóstre din Pănade aŭ dăruit: *Iacob Alecuşan* şi soţie-sa un prapor negru de pĕr în preţ de 12 fl., *Ana Ignat* m. *Poşa* un covor pe s. masă frumos lucrat de mâna ei în preţ de 7 fl., *Veronica Poşa* m. *Câmpean* un covor pe masa proscomidiei făcut de mâna ei în preţ de 6 fl.

Mulţămită publică. În anul curent aŭ contribuit în favorul ajutorării elevilor şcolii poporale gr. cat. din Sibiŭ *„Auraria"* cassa de economii în Abrud 15 fl., *„Arieşana"* institut de credit şi economii din Turda 2 fl. 50 cr., Reuniunea de împrumut şi păstrare din *Ilva mare* 2 fl. 50 cr., *„Rîureana"* institut de credit şi păstrare în Apolnoc Mănăstur 2 fl. şi dl Dr *Nicolaŭ Racoţa* medic în Şeica mare 1 fl., cu totul 23 fl. Subscrişii ne aflăm plăcut obligaţi, ca să espimăm în numele şcolarilor miserî sincera nóstră mulţămită şi pe acésta cale pentru dĕrtele benevole. Sibiŭ în 15 April 1898. În numele comitetului: *Iuliŭ Bardosy* preşedinte. *Romul Simu* secretar.

Întîmpinare. Primim următórele şire: Mureş-Sângeorgiŭ 20 April 1898. Clarissime Domnule Redactor! Subscrisul îmî permit cu tot respectul a vĕ ruga, să binevoiţi în colónele „Unirii" a publica următórele: În colónele din „Pesti Napló" din 15 April a. c. Nr 104 a apărut, respective s'a publicat, că din comuna Mureş-Sângeorgiŭ 300 de Romîni de religiunea gr. cat. s'aŭ magiarisat făcêndu-se romano-cat. din causa multor esecuărî şi torturî ale preotului nostru Michailă Bucşa. Tóte cele comunicate în numita fóe le declar de neadevĕrate. Aşî dori mult, să sciŭ pe acel corespondent, care a sciut ghîci o minciună atât de mare suptă bag samă din unghiile sale. Să-î fie ruşine! Noî cu preotul nostru trăim în armonie, prilej de a ne tângui în contra dsale nicî nu am avut, nicî nu avem. Ba mai mult, preotul nostru are o purtare esemplară atât în biserică cât şi a fară de biserică, în scriere şi în faptă un adevĕrat apostol, ceea ce nóuĕ ne servesce de onóre, ér conaţionalităţilor de la noî de model între eî. Ioan Oltenescu proprietar.

Conversiune de mare însemnătate. Ziarului „Osservatore Romano" i-se scrie din New-York, că de curênd a întrat în sînul bisericii catolice L. Buckey, eruditul rector al unei biserici episcopale din New-Port. El de mai multă vreme a avut scrupulî cu privire la doctrina bisericii anglicane şi meditând şi cercând adevĕrul cu sinceritate şi luminat de graţia divină s'a convins, că singura biserică adevĕrată e cea catolică. El a renunţat la tóte beneficiile şi onorurile, carî le-a avut ca rector episcopal, şi mergênd în Roma a abjurat eresa episcopalilor făcêndu-se catolic şi esprimându-şî dorinţa de a se face preot.

Sinódele diecesane gr. or. s'aŭ deschis Duminecă după modalitatea îndatinată. Din raportul făcut în sinodul de la Sibiŭ însemnăm, că archidiecesa gr. or. a avut în Ardeal în anul trecut 165.373 familii şi 735.000 suflete. Numĕrul celor ce sciŭ ceti, a crescut cu 14000 aşa, cât azî 28% sciŭ ceti. Căsătorii s'aŭ închiat 2623, dintre carî 83 fără binecuvîntare bisericéscă. Trecerî de la alte religii la gr. or. aŭ fost cu 371 mai multe. Se urgitézĕ catechisarea tinerimii de la diversele şcoli străine şi cu deosebire catechisarea tinerilor aplicaţi la meseriî, căcî pe cum zice referentul, numaî în Sibiŭ, Braşov, Sebeş şi Orăştie se află preste 300 elevî de meseriaşi primejduiţi a se perde între elemente străine fără catechisaţie. La fondul de pensiune preoţesc restanţele aŭ fost cu finea anului 1896 de 74.451 fl. Pentru ridicarea salarelor profesorilor seminarialî se cere urcarea subvenţiunii, ce o dă statul bisericii greco-orientale. În Sinodul de la Arad a fost vorbă de trecerea gr. orientalilor la Nazarenism. Episcopul zice, că trecerile nu provin din vina preoţilor, ci le causézĕ ómenî scăpătaţi materialicesce şi moralicesce. În sinodul din Caransebeş se urgitézĕ studiarea trecerilor la Nazarenism spre a se puté lua mĕsurî corĕspunzĕtóre în contra lor.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creştinilor" aŭ solvit preţul: II. Din diecesa *Lugoşului:* Rsmiî canonicî Petru Pop şi Ioan Madincea, On. Demetriŭ Pop, Demetriŭ Grecu, Petru Pintea, Adam Blăşescu, Tit Domşa din protopopiatul Lugoşului, Aurel Iechim, Niculaŭ Lupescu, Simeon Popoviciŭ. Nicolaŭ Secăşan din protopopiatul Buziaşului, Petru Catone, Ştefan Deciŭ, Ioan Vulcan, Demetriŭ Poşar din protopopiatul Vermeşului, Georgiŭ Telescu, Demetriŭ Teaha, Vasiliŭ Bora, Ioan Dumoniŭ, Georgiŭ Trăilă, Dr Daniil Fireza din protopopiatul Timişórei, Simeon Ardelean, Georgiŭ Muntean, Corneliŭ Teaha, Nicolaŭ Bolboca din protopopiatul Ciacovei, Panajot Francescu, Dr Laurian Luca, Petru Pop, Luca Lupescu, Vasiliŭ Deciŭ, Petru Vălean din protopopiatul Torontalului. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

Şcolî de stat în comitatul Bichiş. Guvernul are de cuget, ca în timpul cel mai scurt să înfiinţeze în comitatul Bichiş dóuĕ zecî şi dóuĕ şcolî de stat. Dintre acestea numaî 8 vor fi menite pentru reformaţi. Cele alalte treî spre zece vor fi înfiinţate prin comunele nemagiare.

Marinimositatea guvernului ungurés! Aflăm din „Tribuna", că ministrul reg. ung. de comerciŭ a provocat „Asociaţiunea" ca să respingă ajutoriul, ce i-l ofere societatea „Transilvania" din Bucurescî spre a-l distribui învĕţăceilor de meseriaşi, şi să se adreseze acestui ministru, şi el îl va da în contul budgetului sĕŭ ajutoriul din cestiune. Reuniuni române de agricultură din comitatul Sibiului i-a conces ministrul de agricultură 200 fl. pentru acoperirea speselor espoziţiunii, ce o va aranja la tómnă, şi un premiŭ de 100 fl. promiţênd a conferi o sumă corĕspunzĕtóre pentru premiarea vitelor de prăsilă, dacă se va subşterne ministrului programul reuniunii. De asemenea a îmbiat cu ajutóre şi gimnasiul român din Braşov, pe care la cas contrar îl ameninţă cu închidere.

Advocaţi noi. Dl Dr *Clemente Barbul* şi-a deschis cancelaria advocaţială în Deş, ér dl Dr *Ioan Şenchea* în Făgăraş.

Vicecomite în Maramurĕs în locul lui Kutka, care s'a fost sinucis din causa, că s'aŭ perdut mai multe mii de florenî administraţi de el, s'a ales Lator Sándor presidentul scaunului orfanal de acolo.

Banii cei noi. Între proiectele pactului dualistic presentate camerei deputaţilor se află şi dispositiunile asupra banilor celor noi. De la 1 Ianuarie 1899 valuta corónelor va deveni obligătóre aşa, că tóte socotelile de stat, municipale etc. se pot purta numaî în valută de coróne. Notele de stat de 5 fl. şi de 50 fl. ĭes din circulaţie şi în locul lor vin bucăţile de 5 coróne în argint şi bancnote de câte 10 coróne. O monetă de 5 coróne va avé o greutate de 23 grame. Se vor bate cu totul 19,200.000 monete de câte 5 coróne. Nóuĕle bancnote de câte 10 coróne vor avé forma şi caractĕrul bancnotelor băncii austro-ungare.

Scumpete. În sĕptĕmâna acésta s'aŭ ridicat de o dată preţurile cerealelor şi ale altor mărfurî atât în Europa, cât şi în America. Urcarea acésta se ascrie crumperii răsboiului dintre Spania şi Uniunea americană, prin ce s'a îngreunat transportul. La bursa din Budapesta grâul s'a urcat până la 15 fl. 50 cr. maja m. De dóuĕ zile ĕră a început a scădé preţul cerealelor.

Ministrul de răsboiŭ şi bicicliştii. Ministrul comun de răsboiŭ a interzis militarilor activî a întra ca membri în vre un club orî societate de bicicliştî. Motivul interzicerii, pe cum se crede, este, că clubnrile acestea fac politică.

Cas de mórte. On. *Ioan Florian* preot disponibil în Berches a repausat în 2 Aprilie 1898 în etate de 61 anî şi 34 ai preoţiei.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturii creștine.

(Continuare.)

Din representările istorice împrumutate din istoria L. V. și N. se póte afla, că într'însele încă hotăria o intenţiune determinată, o direcţie simbolică așa, că scenele representate să fie uşóre de înţeles și instructive. Așa se nutria prin îndrumarea la împărăţia vecînică sperarea și încrederea în mijlocul persecutărilor și martiriului. Nu punctele critice de moment istoric mai mare în povĕţuirea dumnezeéscă a poporului celui ales, nu momentele cele mai sfinte din istoria patimilor Domnului ies la ivélă în picturile acestea, nici scenele mai mișcătóre și de efect mai dramatic ale revelaţiunii, ci aprópe tóte representările se referesc la părţile învĕţăturii dumnezeescĕ cele mai pline de mângăiare și blândéţă și mai nutritóre de sperare. Credinţa acestor creștini a fost mai vie și mai pătrunsă de încredere, cercată fiind în persecutare neîncetată. Problema lor a fost cea a suferirĭ în răbdare. Cărările lor aŭ fost spinóse, și eĭ simţiră tótă amărĕla căiĭ, pe care Isus și-a purtat crucea din Ierusalim până pe muntele căpĕţinii. Aprópe neîntrerupte scene de ale suferinţeĭ, martiriĭ sângeróse, chinuirĭ a nume inventate împrejurară cărarea vieţiĭ lor și-i siliaŭ, să-și îndrepte privirea spre împărăţia păciĭ vecînice. Când din viaţa socială, în care toţi îĭ întîmpinaŭ cu vrăşmășie și cu brutalitate, grăbiaŭ în spaţurile acestea subterane venerabile, atuncia inima chinuită doria de apele mângăiării, bucurieĭ și sperării, în ce chip doresce călătorul de isvorul oaseĭ după călătoria lungă și grea prin năsipul pustieĭ. Ochiul lor obicînuit cu suferinţe poftia, să vadă trăsăturile acelea blânde ale istorieĭ dumnezeescĭ, la carĭ eĭ să se pótă odihni și din carĭ să pótă dobîndi putere și bucurie de a trăi și de a muri. Simple ca și catechismul poporului, blânde și mișcătóre, inspirate de o limpedie și hotărîre cuceritóre și recreătóre a voinţeĭ, icónele aceste de jumătate istorice și de jumătate simbolice sînt tot de o dată și un comentar, care face pe privitoriŭ, să gândéscă și să simţéscă asemenea eroilor acelora, pe a căror umerĭ puternicĭ s'a înălţat biserica, împărăţia, ce Dumnezeŭ și-o a întemeiat pe pămînt. În ce chip silinţele acestor mărturisitorĭ aleșĭ aĭ credinţeĭ s'aŭ lămurit de orĭ ce scop lumesc, așa și picturile acestea încă sînt lipsite de tóte mijlócele lumescĭ de a îndupleca. Ele sînt simple, adevĕrate, neîmpodobite și blânde în tocmaĭ ca și spiritul acela al sfintelor Scripturĭ, de care sînt pătrunse. Ele istorisesc pe scurt, în formă modestă, cu mijlócele cele mai puţine.

Representarea căderiĭ strămoșilor și cea a lapĕdăriĭ lui Petru reamintesce pĕcătoșenia firiĭ omenescĭ și spune, că umilinţa e temeiul vieţiĭ creștinescĭ, temeiul orĭ căreĭ vîrtuţĭ, și că de umilinţă a avut mai pe sus de tóte lipsă mărturisitorinl în cercările cele grele ale vieţiĭ sale. Dară în ce chip cunoscinţeĭ proprie umilite nu-i lipsesce graţia, așa sperarea în minunatul ajutoriŭ al Domnului, care e puternic în cel slab, încă se nutresce aci prin representarea lui Noe în corabie, prin a lui Daniil în grópa leilor, prin a celor treĭ tinerĭ în cuptoriŭ, prin a trecerii celeĭ minunate prin Marea roșie, prin a scăpării de aleșuirile Egiptenilor, prin a vieţiĭ lui Iona. Pentru ca omul să merite ajutoriul acesta, serviţul acela, care-i prestă Dumnezeului celui adevĕrat, are, să fie zelos și neadurmit și gata spre jertfă, pe cum învaţă icónele ascultării lui Avraam și ale rîvneĭ celeĭ sfinte a lui Moïsi. Încrederea umilită e urmată de ajutoriul minunat al Domnului, pe cum învaţă icónele vindecării orbului și slăbănogului. Isvorul de apă vie curgĕtóre în viaţa de veci bucuros se deschide pe sama celuia ce bate cu intenţie curată; asta o dovedesc representarea lui Moïsi, cum lovesce în stînca, din care curg apoĭ ape, și representarea Samarineneĭ la fântâna lui Iacob.

Prin representarea săturării celeĭ minunate a miilor de ómenĭ sufletul se întăresce cu aducerea a minte de nutremîntul spiritual, de cina sfinteĭ Euharistiĭ, carea împărtășesce sufletului viaţă nemuritóre. Icónele înviării feţeĭ lui Iair și a tinĕrului din Nain aduc a minte de Isus, cel ce e domn preste viaţă și mórte și viézĕ trupul și sufletul. Multele icóne ale înviării lui Lazar ţin trézĕ sperarea în înviarea morţilor. Înălţarea lui Ilie la cer reamintesce înălţarea lui Christos și împrospetézĕ credinţa în triumful, la care va ajunge óre când mărturisitoriul credinţeĭ.

Caractĕrul simbolic al icónelor acestora îl dovedesce nu numaĭ alegerea și dispunerea obiectelor lor, ci și concipiarea acestora. Puţinele figurĭ, din carĭ se compun icónele acestea, se înfăţișézĕ cu atâta liniște și așa de lipsite de patimă, așa de tot înzestrate cu caractĕrul istorisirii epice, cât ele pot, să se privéscă numaĭ de purtătoriĭ unor ideĭ. Le lipsesce orĭ ce trăsătură individuală și hotărîtă. Chiar și Mântuitoriul se înfăţișézĕ în icónele acestea în tot de una ca tinĕr, blând și pacînic. Înfăţișarea acésta va adecă, să reamintéscă pe Cuvîntul lui Dumnezeŭ numaĭ în starea lui de glorificare. Corabia lui Noe are proporţiĭ așa de micĭ, cât străpunêndu-se în realitate abia ar putĕ, să pórte și numaĭ pe Noe singur. Proporţiile cuptoriului sînt așa de micĭ, cât abia încap într'însul ceĭ treĭ tinerĭ. Tóte acestea dovedesc, că aci avem de a face cu o scrisóre ieratică, cu statorirea unuĭ ciclu de icóne împrumutate din istorie, în care de multe orĭ se repeţesc numaĭ singuraticele părţi ale compositieĭ, ca și cum ele ar fi de ajuns spre a pune înaintea ochilor sufletului idea întregului. În icónele acestea vedem pretutindenea, că se folosesc cu cruţare mare mijlócele arteĭ.

În monumentele vechimiĭ creștine căderea strămoșilor se găsesce reprodusă a dese orĭ și a nume din causa multelor considerări etice, carĭ biserica le légă de întîmplarea aceea. Icóna lui Adam celui dintâiŭ, a căruĭ căderea a perdut némul omenesc, reamintesce pe al doilea Adam (I Cor. 15, 45), care l-a împărtășit din noŭ viaţă, și așa ţine trézĕ sperarea creștinului, pe cum și încrederea lui în ajutoriul de sus în luptele acelea ale vieţiĭ, carĭ sînt tot atâtea urmărĭ de ale căderiĭ strămoșilor. Icóna lor a fost tot de o dată și un protest împotriva ereselor gnosticilor și o mărturisire a credinţeĭ în crearea omuluĭ prin Dumnezeŭ și în restaurarea lui prin pocăinţă. Acestea le nega adecă ereticul Taţian.

Adam și Eva staŭ de obiceiŭ de o parte și de alta a pomuluĭ acoperindu-și goliciunea cu frunze orĭ cu mânile. În jurul pomuluĭ se sucesce șerpele. În figurile strămoșilor a dese orĭ se caracterisézĕ fórte bine rușinarea și pocăinţa. Unele reliefurĭ aŭ lângă Adam un snop, ér lângă Eva un miel aducênd a minte de lucrarea pămîntului și de gătirea haĭnelor, carĭ îĭ aștéptă. Une oria scena se lărgesce: Dumnezeŭ însu-și, Cuvîntul lui Dumnezeŭ în figură tineréscă, dă lui Adam snopul, ér Evei mielul. Într'o icónă Eva a luat deja un mĕr, ér Adam se escusă la Dumnezeŭ. [1])

Avel e prefigurarea cea mai veche a Mântuitoriului. În reliefurile sarcofagelor vedem pe ceĭ doĭ fraţi cu darurile lor de jertfă înaintea lui Dumnezeŭ, o figură venerabilă, carea șede și respinge jertfa lui Cain.

Representarea lui Noe se găsesce fórte a dese orĭ. El stă într'un scrin în patru unghiurĭ, care va, să fie corabia. Noe și-a înălţat braţele, pentru ca să priméscă ramul de maslin, care-l aduce porumbul. De alte orĭ Noe stă la ferésta corabieĭ. Acésta stă pe o stîncă, muntele Ararat, orĭ nótă pe apele potopului. E icóna bisericiĭ luptătóre, carea în mijlocul furtunilor lumiĭ îmbie tuturora o nae de adăpostire, carea îĭ duce la limanul vieţiĭ fericite. Nenumĕratele icóne ale corabieĭ lui Noe voiaŭ, să aducă credincioșilor a minte de precelinţa, în care i-a împărtășit Dumnezeŭ chemându-i la credinţă. În cripte și pe morminte icóna acesteĭ năĭ însamnă comuniunea bisericéscă a sfinţilor, în care aŭ murit credincioșiĭ ceĭ înmormîntaţĭ acolo. Ea ilustréză decĭ inscripţia mormintelor „In pace“.

În Avraam biserica venera puterea credinţeĭ, ér în Isaac prefigurarea Mântuitoriului celui jertfit. Folosirea icóneĭ lor era generală, și berbecele, cel ce a cuprins în jertfă locul lui Isaac, a dat ansă la aceea, ca Christos în poesiile latinescĭ cele vechĭ ale creștinilor să se numéscă „aries“. Pe cum accentuéză și s.

[1]) Bottari T. 51.

Ioan din Damasc, s. Gregoriŭ de Nisa spune pe larg, că el la ast fel de icóne de ale jertfiriĭ luĭ Isaac nu a putut, să privéscă fără de a lăcrima. S. Augustin şi vechiĭ poeţi creştinĭ încă amintesc icónele acestea. Representarea jertfiriĭ luĭ Isaac e într'însele diferită. Une oria pórtă Isaac însu-şĭ lemnele la altariŭ, în vreme ce Avraam stă lângă altariŭ, şi în norĭ se vede mâna, simbolul luĭ Dumnezeŭ Tatăl. De alte orĭ îngenunchéză Isaac cu mânile adunate spre rugăciune, şi Avraam ridică sabia, în vreme ce berbecele e lângă el. Câte o dată stă Avraam însu-şĭ pe altariŭ cu braţele întinse mulţămind şi rugându-se, éră lângă el sînt Isaac şi berbecele. Obiectul acesta le-a plăcut fórte mult creştinilor celor vechĭ. Îl găsim nu numaĭ în frescurĭ frumóse în catacombele s. Calist şi în ale s. Priscile, ci şi pe sarcofage şi pe inele. — Moĭsi, conducĕtoriul poporuluĭ evreŭ, marele legislator, încă a fost unul din tipurile cele maĭ de frunte ale luĭ Christos. De aceea îl şi găsim pe monumente de tot felul de ale vechimiĭ creştine. Îl găsim depins în momentul, când deslegându-şĭ încălţămintele vĭ, să se apropie la rugul, cel ce ardea, pentru ca să priméscă misiunea de a fi conducĕtoriul luĭ Israil. El e de-a rîndul singur, şi privirea înspăimîntată îĭ e îndreptată într'acolo, de unde ĭ-a sunat glasul luĭ Dumnezeŭ. Acesta une oria e esprimat prin o mână în norĭ; aşa într'o icónă din catacombele s. Calist. De alte orĭ Dumnezeŭ e depins ca un bĕtrân venerabil. Representarea acésta a luĭ Moĭsi, pe cum ne spun ss. Gregoriŭ de Nazianz şi Augustin, însamnă de altmintrea primirea botezuluĭ: credinciosul voind, să se apropie la Dumnezeŭ a lăpĕdat de la sine viţiile, în tocmaĭ pe cum Moĭsi a lăpĕdat încălţămintele. [1])

(Va urma.)

[1]) S. Greg. Naz. orat. 42; s. Aug. serm. 101.

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Idea, că un ast fel de Dumnezeŭ va trimite omenimiĭ un rĕscumpĕrătoriŭ în loc de a-ĭ trimite un împĕrat, se înfăţişă luĭ Ben Hur într'o lumină nu numaĭ nóuă, ci şi limpede aşa, cât era aprópe de a recunósce maĭ marea lipsă a unuĭ dar ca acesta şi maĭ marea consonanţă a luĭ cu natura uneĭ dumnezeirĭ ca acésta. Aşa nu se putu decĭ împotrivi dorinţeĭ de a întreba:

„Aşa dară după ce a venit, Valtasare, maĭ credĭ tu şi acuma, că el e un rĕscumpĕrătoriŭ şi nu un împĕrat?“

Valtasar îĭ aruncă o privire blândă şi gânditóre.

„Cum să te înţeleg?“ rĕspunse el la rîndul sĕŭ. „Spiritul, care din vechime mĭ-a fost steaua conducĕtóre, nu mi-s'a maĭ arĕtat, de când te-am întîlnit în cortul bunuluĭ şeĭc; ceea ce va să zică, că eŭ nu l-am maĭ vĕdut orĭ auḑit ca maĭ înainte. Eŭ cred, că glasul, care a grăit cătră mine în visurile mele, a fost el; dar alte descoperirĭ nu am maĭ avut.“

„Voiŭ, sa-ţĭ revoc în memorie deosebirea dintre noĭ,“ zise Ben Hur cu reverinţă. „Tu nutriaĭ părerea, că el va fi împĕrat, dară nu pe cum e împĕrat Cesarul; tu credeaĭ, că împĕrăţia luĭ va fi spirituală, éră nu luméscă.“

„Aşa e,“ rĕspunse Egipténul, „şi eŭ nutresc încă şi acuma tot părerea aceea. Eŭ vĕd, în ce se deosebesce credinţa nóstră. Tu sperezĭ, că veĭ găsi pe un împĕrat al ómenilor, eŭ, că pe un rĕscumpĕrătoriŭ al sufletelor.“

El se opri şi privi jos înaintea sa ca unul, care se silesce a se lumina cu privire la o idee grea şi a-ĭ da espresia potrivită.

„Permite-mĭ, fiule al luĭ Hur,“ zise el apoĭ, „permite-mĭ, să cerc a te conduce la o pricepere limpede a credinţeĭ mele. Dacă veĭ cunósce, cum o împĕrăţie spirituală, a cărei întemeiare o aştept de la el, va fi maĭ strălucită în tóte privinţele de cât o împĕrăţie de strălucirea unuĭ Cesar, atuncia póte că veĭ înţelege maĭ bine, pentru ce nutresc eŭ atâta interesare faţă cu taĭnica persónă, carea o vom saluta în scurtă vreme. — Nu-ţĭ pot spune, când s'a născut închipuirea despre esistenţa unuĭ suflet în fiesce care om. E probabil, că strămoşiĭ nostri aŭ adus-o cu sine din grădina, în care locuiseră întru început. Dar aceea o scim, că ea nicĭ o dată nu a dispărut de tot. Câte va popóre o perduseră, dară nu tóte; ea în unele timpurĭ se ofilise orĭ se întunecase; în alte timpurĭ o sugrumaseră îndoelĭ; dar în bunătatea sa cea mare Dumnezeŭ ne-a trimis din când în când bărbaţĭ aleşĭ, pentru ca să ne readucă la credinţă şi la sperare. — Pentru ce ar trebui să fie în fiesce care om câte un suflet? O fiule al luĭ Hur, cumpĕnesce numaĭ pe un moment, că aşa trebue să fie! — A se pune jos şi a muri şi a nu maĭ fi maĭ mult, — nu a fost nicĭ un timp, în care omul să-şĭ fie dorit un sfârşit ca acesta, nicĭ nu a fost nicĭ o dată nicĭ un om, care să nu fie sperat óre ce maĭ bun pe sama sa. Monumentele popórĕlor sînt tóte tot atâtea protestărĭ împotriva neesistenţeĭ după mórte; tot asemenea şi statuele şi insripţiile, tot asemenea şi istoria. Cel maĭ mare dintre împĕraţiĭ nostri egiptenĭ poruncise, să se scobéscă icóna luĭ în pétră. În fiesce care zi ieşise cu o cétă a fară, pentru ca să vadă lucrarea. În sfârşit se terminase; nicĭ o altă icónă nu fusese aşa de mare, aşa de durabilă: ea îĭ semĕna luĭ, trăsăturile feţeĭ eraŭ ale luĭ, până şi espresia era reprodusă în chip credincios. În clipa aceea superbă va fi zis: „Lăsaţĭ, să vină mórtea! Pe sama mea este o viaţă după mórte!“ Dorinţa luĭ s'a împlinit. Statua aceea esistă încă şi astăzĭ. — Înse ce felĭ de viaţă e viaţa acésta după mórte, carea şĭ-a asigurat-o în acest chip? Numaĭ o amintire a ómenilor, o glorie, fără de fiinţă ca şi lumina lunĭĭ pe fruntea aceleĭ statue, o istorie de pétră, — nimic maĭ mult. Ce s'a ales într'aceea din împĕratul acela? Colo în mormintele împĕraţilor zace un trup balsamat, care odinióră fusese al luĭ, — o icónă, carea nu e aşa de frumósă la privit ca ceealaltă de a fară din pustie. Dar unde, fiule al luĭ Hur, unde e împĕratul însu-şĭ? Cufundatu-s'a óre în nimica? Dóuĕ miĭ de anĭ aŭ trecut, de când fusese şi el un om viŭ ca şi tine şi ca şi mine. Fost-a óre rĕsuflarea luĭ cea maĭ de pe urmă sfârşitul luĭ? — A rĕspunde afirmativ la întrebarea acésta ar însemna a acusa pe Dumnezeŭ; maĭ bine să credem în graţiósa luĭ intenţie de a ne dărui o viaţă după mórte, — o viaţă adevĕrată, zic, carea e maĭ mult de cât o continuare a vieţiĭ în amintirea ómenilor; o viaţă cu mergere şi venire, cu simţire, scire, putere şi cu tótă cunoscinţa; o viaţă, a cărei dăĭnuire e nemărginită, de şi cualitatea eĭ e supusă schimbăriĭ. — Tu întrebĭ, care e intenţia luĭ Dumnezeŭ? El dă fiesce căruia din noĭ la nascere câte un suflet cu simpla lege: numaĭ prin suflet avem să putem dobîndi nemurire. În legea acésta se cuprinde necesitatea aceea, despre care grăiĭ adineaorĭ. — Acuma să ne întórcem gândirea la alt ceva. Permite-mĭ, să-ţĭ spun o vorbă despre fericirea, ce se cuprinde în gândul, că noĭ toţĭ avem un suflet. Gândul acesta maĭ înainte de tóte ĭea morţiĭ ceva din grozăvenia eĭ prin aceea, că el ne înfăţişéză mórtea ca o schimbare spre maĭ bine şi înmormîntarea ca semĕnarea unuĭ grăunţ, din care va încolţi o viaţă nóuă. Şi apoĭ — privesce la mine, cum sînt: neputincios, obosit, bĕtrân, îngruzit şi slab; gândesce-te la simţirile mele cele tocite, ascultă la glasul meŭ cel ascuţit! O, ce fericire se cuprinde pe sama mea în siguranţa, că în dată ce se va deschide mormîntul, pentru ca să priméscă învĕlişul acesta învechît de multa folosire, carele constitue eul meŭ, în dată ce porţile cele nevĕdute ale universuluĭ, care e palaţul luĭ Dumnezeŭ, se vor deschide, pentru ca să mĕ priméscă, — un suflet libĕr nemuritoriŭ! — Aşĭ dori, să-ţĭ pot descrie fericirea aceleĭ vieţĭ viitóre! Nu zice, că eŭ nu sciŭ nimica despre ea. Una o sciŭ, şi asta îmĭ ajunge: firea unuĭ suflet cuprinde proprietăţĭ de felĭ dumnezeesc. În o fire ca acésta nu este nicĭ pulvere de pămînt, nicĭ orĭ ce necurat; ea trebue să fie maĭ limpede de cât aerul, maĭ luminósă de cât lumina, maĭ curată de cât orĭ ce miros bun, — ea e viaţa în curăţenia cea maĭ desevârşită. — Ce maĭ vreĭ, o fiule al luĭ Hur? După ce sciŭ atâta, să mĕ disputez óre cu mine însu-mĭ orĭ cu tine asupra unuĭ lucru imposibil, — asupra formeĭ sufletuluĭ meŭ? Orĭ despre aceea, că el unde locuesce? Orĭ că ce mănâncă şi be? Orĭ dacă e întraripat, orĭ dacă are proprietatea asta orĭ ceea? Nu, se maĭ potrivesce a se încrede în Dumnezeŭ. În tótă frumsĕţa acesteĭ lumĭ ne dă el o dovadă a deplinirĭ celeĭ maĭ înalte. El e ziditoriul tuturor fiinţelor; el îmbracă crinul, el văpsesce trandafirul, el rînduesce, să se formeze stropul de róuă, el creéză armonia naturiĭ; cu un cuvînt, el ne-a gătit pentru viaţa acésta şi a statorit condiţiile eĭ, şi acestea îmĭ sînt o garanţă aşa de sigură, cât eŭ asemenea unuĭ prunc las cu încredere deplină în grijea luĭ tóte, cele ce privesc sufletul meŭ şi viaţa mea după mórte. Eŭ sciŭ, că el mĕ iubesce.“

Bunul om se opri şi beu, şi mâna, cu care duse păharul la gură, trĕmura; şi amîndoĭ, Iras şi Ben Hur, să împărtăşiaŭ în emoţiunea

lui și continuă tăcerea sa. În sufletul tînérului căduse o rază de cunoscință. El începu ca nicí o dată mai înainte a înțelege, că o împărăție spirituală va fi de moment mai mare pentru ómenĭ de cât o împărăție pămîntéscă, și că în sfîrșit réscumpărătoriul întru adevĕr e un dar mai dumnezeesc de cât cel mai mare împĕrat.

(Va urma.)

Bólele Oilor.

Paralisia. *Paralisia mieilor* apare de obiceiŭ în primele săptĕmâni ale vieții și se manifestă prin schiopătat, înțepenéla închieturilor și umflarea lor. Mielul slăbesce și móre. De cele mai multe orĭ causa acestei bóle este o hrană prea abundantă a mamei, alte orĭ înse causa e din contră o hrană nesănătósă. Cele mai bune mijlóce de profilaxie ale acestei bóle sînt: o hrană sănătósă, cumpĕtată și păsuni próspete. În contra bólei însă-și e greŭ de luptat.

Parasiți. Pelea oiĭ mai póte fi invadată a fără de rîe, de păduchĭ și a dese orĭ chiar de parasiți mai marĭ de insecta *tic* etc. Acești parasiți îngreunézĕ animalele și în unele staule aduc pagube marĭ. Ele sug sângele animalelor, le neliniștesc fórte mult și vatĕmă nutriținnea lor prin necontenita sugere a sângeluĭ lor. Pentru a feri oile de asemenea insecte se pot lua următórele precauțiuni: Să se golescă în Ianuarie saŭ în Februarie cu totul staulul, să se curețe bine, după ce tóte găurile și șănțulețele aŭ fost astupate bine, spĕlându-l cu apă ferbinte saŭ mai bine încă cu leșie ferbinte. În timpul acesta oile, după ce aŭ fost tunse bine, să se pună pe paie uscate într'o magazie. După dóuĕ treĭ zile să se facă oilor câte o bae cu soluțiune de creolină, să se caute, dacă cum va mai aŭ insecte pe pele, apoĭ să se bage din noŭ în staul. Întreg tratamentul acesta trebue repetat în Iunie. Prin acest tratament insectele și ceĭ alalți parasiți vor dispăré.

Dacă se găsesce câte un parasit isolat pe pelea oiĭ, atunci se atinge cu o picătură de acid fenic saŭ uleiŭ de terebentină, și atunci parasitul își retrage organele sale sugătóre din pele și cade. Smulgerea parasitului e vătĕmătóre, căci în acest cas capul parasitului rĕmâne în pele și o irită necontenit.

Obiceiŭ rĕŭ. Mai e un obiceiŭ rĕŭ, ce-l capĕtă unele oi, s'ar numi chiar bólă, a nume: obiceiul de a mânca lâna uneĭ alte oi. Acest obiceiŭ se observă mai ales în timpul zileĭ și trece de la un animal la altul, întindêndu-se une orĭ asupra întregeĭ turme. Pe lângă paguba, ce se produce prin stricarea lâneĭ, mai trebue avut în vedere, că prin introducerea în stomac a lâneĭ se produc îngreunărĭ ale stomaculuĭ și ale celor alalte organe digestive, carĭ micșorézĕ și mai mult valórea acestor animale.

Primele animale, la carĭ se observă acest obiceiŭ, trebuesc isolate imediat de restul turmeĭ, staulul să fie ținut în întunerec chiar în timpul zileĭ, și pe cât se póte, să se dea drumul animalelor la locul de păsune și la aer liber. E bine, să li-se dea ovĕs, legume și paiele lor, trifoiŭ etc.

În fine se póte recomanda, ca pe lângă hrană bună și îngrijire perfectă să nu se uite a se da în timpul căldurilor marĭ mai multă apă și sare de lins de cât de obiceiŭ. Dar chiar când timpul e umed și nesănătos, să fie sare sub formă de bulgărĭ la dispositia oilor, ca să lingă dintr'însa, când vor simți trebuință. Să se evite a se da rădăcinĭ saŭ substanțe medicamentóse la animale sănătóse, căcĭ s'ar putĕ obicĭnui lesne cu ele, și atunci nu le-ar mai produce efect în cas de bólă.

„Albina".

Bibliografie.

Anunț literar.

Am onóre a aduce la cunoscința preastimaților frați preoți, că am luat deja dispositiunile necesare pentru tipărirea tomuluĭ I. al predicilor nemuritoriuluĭ orator francez *Massillon,* Episcop de Clermont și membru al Academieĭ franceze. Cartea va cuprinde circa 370—400 pagini 8° mare, va fi tipărită pe hârtie fină, va fi ornată cu portretul ilustruluĭ autor, și va avé un exterior preafrumos. Ea va apărè după contractul încheiat cu tipografia pe la finea lunieĭ luĭ Maiŭ a. c. st. n., și numaĭ de cât se va espedia Domnilor abonați. Abonamente se primesc încă până în 20 Maiŭ a. c. pe acelea-și prețurĭ preafavorabile, ce aŭ fost indicate în invitarea de abonament, adecă 2 fl. 10 cr. cu esped. francată, 2 fl. 20 cr. cu esped. recomandată; pentru România și străinătate 5 leĭ 25 banĭ, și 5 leĭ 50 banĭ. Alumniĭ seminarelor teologice o vor primi pentru prețul scădut de 1 fl 60 cr. Domniĭ colectanți de la 10 esemplare colectate vor primi unul grătuit. După apariținnea opereĭ prețul unuĭ esemplar va fi pentru Austro-Ungaria fl. 2.50, pentru România și străinătate leĭ 6.50. Aceĭ abonați, carĭ vor respunde costul abonamentuluĭ înainte, vor primi cartea francată saŭ recomandată după modalitatea alésă de dînșiĭ; ér aceia, carĭ nu vor trimite prețul abonamentuluĭ înainte, o vor primi cu rambursă (Postrachnahme, utánvétel), ce costă mai multe spese, carĭ înse vor avé a le suporta Domniĭ abonați.

Prea veneratul Ordinariat Diecesan gr. cat. de Oradea Mare a binevoit a recomanda cu căldură aceste cuvîntărĭ bisericesci preoților de sub jurisdicțiunea sa, ba a încuviințat chiar procurarea acelora și din banĭ bisericesci pentru bibliotecele parochiale, ca să le pótă procura și aceĭ preoți, carĭ sînt provĕduți cu o dotațiune mai miserĕ.

Comandele sînt a se face la subscrisul traducĕtor sub adresa: locuința *Hájó,* posta ultimă *Pecze-Szőllős,* comitatul *Bihar,* via *Nagy-Várad.*

Haieŭ 6 April 1898 st. n.

Ioan Gențiu
paroch gr. cat. român.

Din lățita „Bibliotecă pentru toți" aŭ apărut de sĕrbătorĭ următoriĭ numerĭ:

101—102. *Ovid: Metamorfosele,* bucățĭ alese din primele patru cărți cu o mulțime de notițe.

103—104. *Copée: Poveste tristă,* trad. de Dum. Stăncescu.

105—106. *Mic vocabular militar* în limbile română, franceză, rusă și turcă.

107. *Cicero: Despre prietinie,* traducere libĕră.

109. *D. R. Rosetti: Teatru vol. II.* prelucrare din franțozéscă.

126—127. *Bălăcescu: Poesii,* cuprinde fabule, satire, epigrame ș. a., tóte scrise în o curată limbă românéscă, de și ele apărură mai întâiŭ la 1845.

139—148. *Hamangiŭ: Procedura civilă.*

149—151. *Hamangiŭ: Legea timbrelor;* amîndóuĕ volumele acestea cu note și indice.

156. *Dr Ureche: Cronicele Doctoruluĭ,* cuprinde câte va capitole de igienă, espuse în o limbă plină de umor.

157—158. *Mic vocabular francez și deprinderĭ de conversațiune.*

159. *Szavlovski: Cronologie, calendare și reforma calendarului,* o broșură fórte actuală acum, când se agită părăsirea calendariuluĭ Iulian și îmbrățișarea nouluĭ calendar al Papeĭ Gregoriŭ.

162—165. *D. Zamfirescu: Viața la țară,* un preafrumos roman.

Atragem luarea a minte a cetitorilor nostri asupra acestor nóuĕ broșurĭ.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Preasfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învĕțătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar mai vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia și chemarea sa sublimă îĭ impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ și pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largĭ ale credincioșilor nostri."

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneță tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoș, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informați, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicațiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Concurs.

La edificarea nóueĭ biserici gr. cat. din Velcheriŭ se escrie concurs de licitațiune minuendă în cerc restrîns, ce se va ține în 15 Maiŭ a. c. st. nou la 10 óre înainte de amézi. Prețul strigăriĭ 14923 fl. 03 cr. v. a. Doritoriĭ concurenți sînt datorĭ a depune 5% ca cauțiune înainte de începerea licitațiuniĭ minuende în banĭ gata orĭ în hârtiĭ de valóre austro-ungară. Curatoratul își reservă dreptul de a alege dintre întreprindetorĭ pe acela, care ar presta garanță mai mare și s'ar vedé mai capace fără de a lua în considerațiune pe cel mai ieftin licitante, orĭ se va alia cu un întreprindetoriŭ de încredere, care va da curatoratului garanța cerută. La licitațiune numaĭ architectĭ saŭ măestri murarĭ pot lua parte.

Planurile, preliminariul, condițiunile de licitare și contractul se pot vedé în cancelaria parochială din Velcheriŭ înainte de licitare în orĭ ce timp.

Velcheriŭ 23 April 1898.

(16) 1—2

Oficiul parochial gr. cat. al Velcheriului.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 7 Maiŭ 1898. Numĕrul 18.

Érăşi şcolí ameninţate.

Guvernul a înfiinţat în mai multe comune locuite de Románi şcolí de stat cu scopul învederat, ca să-í magiariseze.

Magiarisarea înse nu prea merge, pentru că cerbicoşii Románi nu-şi trimit pruncíi în şcolile de stat. Acestea staŭ góle. Dascălul unguresc neavênd cuí propune idea de stat, trebue să-şi adune catrafusele şi să-şi caute norocul în altă parte.

S'a repeţit acest cas în mai multe comune. Şoviniştíi aŭ desperat. În desperarea lor aŭ gândit, că tot trebue să-í magiariseze pe Románi chiar şi cu violarea legilor esistente.

A viola legile statuluí, când e vorbă de Románi, nu e lucru mare în ţara nóstră obĭăduită de liberalí şi şoviniştí. Aŭ publicat decí prin comune, că acel tată de familie, care îşi trimite pruncul sĕŭ la şcóla de stat, nu mai este datoriŭ a contribui nimica nicí pentru şcóla sa confesională, nicí pentru salariul învĕţătoriuluí confesional.

Unií ómenií slabí de ânger sub pretextul sĕrăcieí orí ademeniţí de rĕŭ voitorií nostri şí-aŭ trimis copiíí la şcóla de stat şi nu voesc, să mai dea nimic pentru şcóla confesională greco-catolică, ér antistiile comunale, protopretorií şi comisiunile administrative íí ĭeaŭ pe aceştí renitenţí şi perduţí sub scutul lor, când li-se cere darea pentru şcóla confesională.

În chipul acesta se împuţinézĕ numĕrul celor ce contribuesc la susţinerea şcoliĭ confesionale, şi acésta pentru lipsa de ajutor suficient trebue să se închidă.

Étă o nóuă apucătură pentru surparea şcolilor confesionale! Ea e blăstĕmată ca tot sistemul, sub care gemem, dar îşí are lécul sĕŭ, numaí noí să ne scim folosi de remediile, carí ni-le dă legea.

Înainte de tóte trebue să scim, că paragrafií 1 şi 6 din articlul de lege XXXVIII din 1868 daŭ drept părinţilor, să-şí trimită copiíí la orí ce şcólă şi eventual să şi-í créscă şi instrueze până la vîrsta de 12 aní în casa părintéscă. De aci urmézĕ, că niminia nu póte sili pe copiíí greco-catolocí, să cerceteze vre o şcólă de stat, dar nicí noí nu-í putem împedeca de la cercetarea şcoliĭ de stat, dacă părinţiíí voesc, să-í trimită acolo.

Pot înse preoţií nostri, să lumineze pe părinţí, că datorinţa lor de creştiní este, să dea pruncilor lor o crescere creştinéscă, care numaí în şcóla confesională greco-catolică se póte dobîndi. Spre scopul acesta preoţií nostri n'aŭ, să se foloséscă de alte argumente de cât acelea, carí sînt desfăşurate pe larg în epistola pastorală a episcopatuluí provinţeí nóstre mitropolitane din 1 Martie 1892. Noí credem, că poporul nostru, care încă, har Domnuluí! nu este inficiat de doctrinele necreştinescí de astăzí, va puté fi uşor luminat asupra periculuí, în care îşí aruncă pruncíi trimiţêndu-í în şcolile de stat, ér sentimentul de conservare naţională este cu mult maí desvoltat la acest popor bun, de cât ca acela să nu se revolteze în contra şcolilor magiarisătóre, de câte orí preotul va sci, să apeleze cu căldură la acel sentiment.

Dacă înse tóte nisuinţele preoţilor ar rĕmâné zădarnice în direcţiunea indigitată, pe parinţiíí ceí rătăciţí totuşi nu trebue să-í scutim de obligămîntul de a contribui la susţinerea şcoliĭ confesionale sub pretextul, că pruncíi lor nu învaţă în acéstă şcólă, ci în şcóla de stat.

Paragraful 11 din articlul de lege XXXVIII din 1868 zice, că confesiunile în tóte comunele, unde aŭ credincioşí, pot să înfiinţeze şi să suţină din puterile proprií institute poporale publice. Spre scopul acesta confesiunile aŭ drept, să pretindă de la credincioşíí lor, să contribue la înfiinţarea şi susţinerea acestor şcolí *în chipul şi proporţiunea*, ce o va determina representanţa comuneí bisericescí.

Din dispositiunea limpede a acestuí paragraf de lege urmézĕ, că un părinte greco-catolic, orí îşí trimite pruncul la şcóla comunală saŭ la cea de stat, orí şi-l ţine la o şcólă din altă comună, orí şi-l cresce în casa sa, este datoriŭ, să contribuéscă la înfiinţarea şi susţinerea şcoliĭ confesionale în chipul şi proporţiunea, ce o va determina representanţa comunităţiĭ bisericescĭ greco-catolice.

Ast fel stând lucrul, preoţií şi senatele şcolare parochiale greco-catolice vor sci, cum să paraliseze apucătura viclénă a organelor politice administrative, carí spre a înşela pe părinţiíí gr. cat., ca să-şí trimită pruncíi la şcóla de stat, íí scutesc de repartiţiunile impuse lor în favorul şcoliĭ confesionale.

Preoţií şi senatele şcolare parochiale sînt datóre adecă, să incasseze repartiţiunea pentru şcóla confesională gr. cat. de la toţí credincioşíí gr. cat. fără escepţiune şi fără consideraţiune la aceea, că la care şcólă îşí trimit dînşíí pruncíi.

Se póte înse întîmpla, că uniíí părinţí gr. cat. seduşí de duşmaniíí bisericiíí nóstre să nu plătéscă de bună voe acéstă repartiţiune. Atuncí senatul şcolar parochial să céră incassarea repartiţiuniíí de la antistia comunală politică. Dacă acésta nu împlinesce cererea justă şi legală, senatul şcolar în timp de opt zile de la denegarea cereriíí să recurgă la protopretorele. Dacă acesta încă nu-şí împlinesce datorinţa, senatul şcolar parochial tot în terminul amintit să recurgă la vicecomitele şi eventual până la ministru, şi dacă nicí la ministru nu află dreptate, să facă arĕtare la auctoritatea superióră bisericéscă.

Când duşmanul te asupresce, nu trebue să staí cu mânile în sin, ci să cauţí tóte remediile ĭuridice pentru a te mântui de vexaţiune.

Dar nicí aceea nu este bine, ca tu însu-ţí să daí duşmanuluí arma în mână, ca să-ţí pótă refusa cererea dréptă. De aceea este neapĕrat de lipsă, ca repartiţiunile să se facă asupra credincioşilor gr. cat. după dreptate şi ecuitate, acelea să fie aprobate de auctoritatea superióră bisericéscă, şi restanţieriíí să fie ţinuţí în evidenţă perfectă.

În chipul indicat de noí sperăm, că multe şcolí greco-catolice îşí vor puté mântui esistenţa faţă cu nóuĕle apucături viclene ale celor ce urĕsc şcolile cu caractĕr confesional şi românesc.

Magiarisarea numelor. Se inregistréză tot maí des în foile nóstre şi în cele magiare, că Românií sînt siliţí moralicesce, să-şí magiariseze numele.

Până acum am cetit casurí, că numaí Románi aplicaţí în funcţiuní de stat aŭ fost îndemnaţí orí chiar constrînşí moralicesce, să-şí lapede numele strămoşesc.

Noí înse scim, că nicí Románi aplicaţí ca lucrătorí la fabricí conduse de Magiarí orí de Jidaní nu aŭ scăpat de acéstă presiune patriotică.

Aşa d. e. în *„Glăjeria Caşveí“* din ţinutul Reghinuluí zecí de Románi greco-catolicí, carí lucraŭ în fabrica de acolo, aŭ fost siliţí, să-şí magiariseze numele, şi şi-l aŭ şi magiarisat în tótă forma. Ba ce este

mai mult, chiar și minorenilor și orfanilor li-s'aŭ schimbat numele.

Așa dară nicĭ pânea de tóte zilele nu o mai potĭ avé, dacă nu-ți magiarisezĭ numele.

De pe câmpul de răsboiŭ din Macedonia. — Atât din partea Sêrbilor, cât și din partea Bulgarilor s'aŭ făcut pașĭ pe lângă Pórtă în afacerea certeĭ pentru biserica din Cumanovo, care cértă a degenerat în scene violente de la începutul anuluĭ trecut în repețite rîndurĭ.

Cumanovo este un oraș cu vre-o 10.000 de locuitorĭ în vilaietul Uesküb, situat lângă calea ferată, ce duce de la Uesküb la Niș, locuit de amîndóuĕ naționalitățile. Sêrbiĭ sînt supușĭ scaunuluĭ mitropolitan din Uesküb, de presente vacant, și prin acésta patriarchatuluĭ icumenic din Constantinopol, ér Bulgariĭ exarchatuluĭ bulgar, care, pe cum scim, este o creațiune a timpuluĭ mai noŭ. Servițul divin al ambelor naționalități era mai de mult comun. Cu câțĭ va anĭ mai înainte s'a statorit, ca liturgia să o celebreze alternativ, o dată un preot icumenic, de altă dată un preot al exarchatuluĭ. La Bobotéza anuluĭ trecut, când era rîndul Sêrbilor, Bulgariĭ aŭ ocupat unica biserică a loculuĭ, din care causă în decursul servițuluĭ divin s'a născut o luptă sângerósă. Bulgariĭ în frunte cu msgr. Sinessie aŭ esoperat de la valiul din Cossovo, — a căruĭ ómenĭ de încredere se par a fi accesibilĭ pentru influința bulgărésca, — o decisiune, în înțelesul căreia Sêrbiĭ cu servițul divin aŭ fost îndrumați la casa mortuară, ceea ce s'a întărit și printr'un ordin al Sultanuluĭ. Când s'a cetit iradéul în presara Pascilor, Sêrbiĭ aŭ protestat provocându-se la fermanurĭ anterióre și amenințară, și că vor întra cu puterea în biserică, așa că aŭ fost siliți, să o încuie, și Bulgariĭ aŭ putut-o folosi mai târziŭ numaĭ cu asistență militară. Valiul a oferit Sêrbilor o despăgubire în banĭ, dar aŭ refusat-o. Întrevenirea patriarchuluĭ icumenic în Constantinopol și a legațiunĭ sêrbescĭ din Constantinopol n'a avut nicĭ un resultat. Înainte de sĕrbătorile Pascilor din ăst an Sêrbiĭ aŭ făcut o nóuă încercare cu forță, în Joia Pascilor în faptă aŭ ocupat biserica și aŭ părăsit-o, numaĭ după ce valiul le-a dat promisiunĭ, dar pe când aŭ gătat cu părăsirea eĭ, biserica a fost ocupată de miliție.

Acestea aŭ fost evenimentele după o informațiune amică Sêrbilor, care învinuesce pe ceĭ din jurul valiuluĭ din Cossovo, dar cu deosebire pe adiunctul aceluia a nume Pauduroff cu tendențe bulgare. Nota, ce a presentat-o agentul diplomatic bulgar Markoff pe la sfârșitul luĭ Aprilie în Constantinopol, a acusat pe valiul, că stă pe partea Sêrbilor, și a protestat împotriva reîntroducerĭĭ intenționate de el a celebrărĭĭ liturgieĭ în mod alternativ. Câte va zile după aceea legatul sêrbesc a făcut demersurĭ în Ĭildiz-Kiosk. În urma pașilor luĭ Markoff, care a atras atențiunea asupra împrejurărĭĭ, că n'ar fi bine a zdruncina încrederea, ce o aŭ Bulgariĭ în Pórtă, pentru investigarea afacerĭĭ a ieșit o comisiune turcéscă la fața loculuĭ.

Și „ortodoxiĭ" totuși mărturisesc „una — apostolică biserică"! „Unitatea" lor e de tot vĕdită în casul de față, ér puterea apostolésca la eĭ așa se vede, că aŭ moștenit-o sultanul din Constantinopol și valiul din Cossovo.

Revistă bisericéscă.

Roma.

Sfinția Sa a primit în 27 Aprilie în audiență pe peregrinĭĭ din diecesa Perugieĭ, în fruntea căreia a stat Sfinția Sa 32 de anĭ ca episcop. Primirea a fost cât se póte de cordială. Papa s'a simțit ca un adevĕrat părinte în mijlocul fiilor sĕĭ sufletescĭ.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta a primit în ședința din Sâmbăta trecută proiectul de lege despre aceea, ca pădurile comunale să le administreze statul. Guvernul crede, că prin acésta se va pune capĕt pustiirĭĭ pădurilor, dară nu ține cont de aceea, că prin proiect se va vătĕma dreptul, ce-l aŭ comunele de a dispune de averea proprie.

În sĕptĕmâna acésta dieta a petrecut timpul cu bagatele. Se vede, că guvernul nu are ce-ĭ da de lucru. În sĕptĕmâna viitóre se va pertracta proiectul de lege despre asoțiările economice și de credit.

Ziua de 1 Maiŭ preste tot a trecut fără turburărĭ. Mĕsurile polițiale luate de guvern aŭ înăbușit sentimentele socialiștilor. În comuna Boca din comitatul Torontal însĕ totuși s'a întîmplat un conflict sângeros între socialiști și între gendarmĭ; aceștia aŭ împușcat 3 ómenĭ.

Austria.

Reichsrathul se ocupă de pertractarea proiectelor de urgență referitóre la retragerea ordinațiunilor în cestiunea limbiĭ. Numĕrul vorbitorilor e destul de mare, cât se pare, că a nume voesc, să se lungéscă desbaterea. Schönerer pretinde, ca să se retragă mai întâiŭ ordinațiunile date de br. Gautsch, și numaĭ după aceea să se constitue comisiunea parlamentară pentru elaborarea proiectuluĭ de lege referitor la usul limbiĭ. Schönerer preamărește pe împĕratul Germanieĭ Wilhelm I și pe Bismarck și critică autograful, prin care monarchul nostru a mulțămit conteluĭ Badeni pentru activitatea luĭ, când s'a retras de la guvern. Critica acésta a provocat resens în cameră. Schönerer face imputărĭ social-democraților, carĭ îl numesc mincinos, ér Jidoviĭ, pe carĭ încă ĭ-a atins, îĭ aruncă în față, că le-a cerșit subscrierile.

În ședința de Marți br. Dipauli, conducĕtorul partiduluĭ poporal catolic, a declarat în numele partiduluĭ sĕŭ, că după declararea ministruluĭ president el și-a schimbat atitudinea în cestiunea limbiĭ pretiuĕnd retragerea ordinațiunilor luĭ Gautsch. Acéstă schimbare de front a provocat surprindere generală. Mulțĭ cred, că zilele maiorității actuale din Reichsrath ar fi numĕrate.

Până ce Austriacĭĭ se cértă pentru limbă, Magiariĭ se prepară pentru eventuala desfacere a raporturilor comerciale și vamale cu Austria.

Franța.

Cabinetul Méline acuși împlinesce doĭ anĭ de guvernare, ceea ce e raritate în republica franceză. Nóuĕle alegerĭ sigur îĭ vor asigura și pe viitoriŭ maioritatea în corpurile legiuitóre. Méline e spriginit de conservativĭ, și pentru tactul și moderațiunea luĭ nu-ĭ fac dificultățĭ nicĭ catolicĭĭ pronunțați, cu tóte că Méline până acum numaĭ prin frase și-a manifestat bunele intențiunĭ față cu biserica, pe când faptele dovedesc contrariul.

În discursul electoral ținut de curênd Méline s'a arĕtat aplicat a introduce studiul religiuniĭ în școlile de stat, dară lucrul rĕmâne întru atâta, căcĭ colegiĭ luĭ de la culte și de la justiție nu vor, să audă de amestecul bisericiĭ în școlile statuluĭ, nicĭ de învĕțămîntul religios. Elementele radicale, crescute în nereligiositate, devin tot mai periculóse pentru republică.

Antisemiții provocați prin intrigile din afacerea Dreyfuss se organiséză în vederea nóuĕlor alegerĭ.

Italia.

Poporul cel sĕrăcit în urma economieĭ liberale și îndopat cu principiile necreștinescĭ neavênd pâne inscenéză revolte. Liberalismul în loc de a mângâia și de a ajuta pe ceĭ lipsiți le dă glónțe.

Belgiŭ.

Deplina egală îndreptățire a limbiĭ flamande cu cea franceză s'a efeptuit în zilele acestea. După ultima numĕrare a poporuluĭ în Belgiŭ vorbesc limba franceză 2,450.000, ér cea flamandă 2,750,000 de cetățenĭ. Deja de 15 anĭ oficialiĭ de stat și comunaliĭ sînt obligați a cunósce deplin ambe limbile. Fie care cetățan póte pretinde, ca la tribunale să i-se pertracteze afacerile în orĭ care din aceste dóuĕ limbĭ. De asemenea și publicațiunile oficióse aŭ, să se facă în ambe limbile. Cu finea anuluĭ trecut camera deputaților a primit proiectul de lege, în sensul căruia în cameră deputații pot vorbi și în limba flamandă, senatul însĕ a respins acest proiect. În zilele trecute venind proiectul din noŭ pe tapet, camera l-a votat cu unanimitate, ér senatul l-a primit cu maioritate de voturĭ.

Spania și America.

Cel dintâiŭ conflict sângeros între Spaniolĭ și Americanĭ s'a întîmplat în 1 a c. în Asia ostică, a nume la Manila din insulele Filipine unde Spaniolĭĭ nepreveĕtorĭ eraŭ mai slab apĕrați. În diminĕța de 1 Maiŭ escadra americană s'a apropiat de insulă și a început bombardarea forturilor spaniole. Escadra spaniolă sub scutul bateriilor din Manila

a întimpinat atacul inimic, dară fiind năile americane de construcţie escelentă şi provĕdute cu 89 tunurĭ, Spaniolii, carĭ aveaŭ năĭ de construcţie veche şi numaĭ 48 tunurĭ, s'aŭ retras cu marĭ perderĭ. Încrucişătórele spaniole „Cristina“ şi „Castilia“ aŭ luat foc, cele alalte năĭ s'aŭ retras în sinul de Bacor, unele însĕ, spre a nu cădé în mânile inimicilor, le-aŭ cufundat însi-şĭ Spaniolii. Americanii aŭ început bombardarea cetăţiĭ Manila. Lupta a fost vehementă din ambe părţile. Se anunţă, că Spaniolii aŭ avut 400 de morţi; perderile Americanilor încă sînt considerabile.

Scirea despre desastrul de la Manila a consternat pe Spanioli. În Spania nemulţămirile şi demonstraţiunile în contra regimului devin tot maĭ ameninţătóre. În maĭ multe oraşe în urma scumpeteĭ de pâne poporul se revoltéză. În Madrid şi în alte oraşe s'a proclamat starea de asediŭ. Probabil, că guvernul se va retrage, şi se va înzestra cu dictatura generalul Martinez Campos.

Americanii, încurajaţi prin învingerea de la Manila, îşĭ înmulţesc forţele de bătae. Eĭ voesc, să nimicéscă maĭ înaintaŭ flota spaniolă, apoĭ să atace Cuba.

Se crede, că vor întreveni puterile europene pe cale diplomatică în favorul Spanieĭ, nu se speréză însĕ, ca Americanii să ţină samă de o atare întrevenire.

Corespondinţe.

Sibiŭ în 22 Aprilie 1898.

Preastimate Domnule Redactor!

La 7 Aprilie a. c. s'a ţinut aicĭ sinodul protopopesc ordinar al 36-lea, de când tractul protopopesc gr. cat. al Sibiuluĭ se află sub neobosita conducere a venerabiluluĭ şef tractual Ioan V. Rusu, încărunţit în merite pentru biserică şi şcólă. Presentând şi acest sinod momente destul de interesante, în ceea ce privesce mersul afacerilor nóstre bisericesc-şcolare, Vĕ rog, Preastimate Dle Redactor, să-mĭ daţĭ voe a schiţa în cele următóre pe scurt decursul acestuĭ sinod.

După invocarea Spirituluĭ Sînt preşedintele prin o vorbire avîntată şi subliniată de desele aprobărĭ ale confraţilor preoţi deschide şedinţa sinoduluĭ. În acea vorbire presidiul accentuéză, că tot de una simte o adevĕrată bucurie şi mângăere, de câte orĭ se vede încunjurat de preoţimea tractuală, şi că scurtul timp, cât îl petrece între fraţiĭ de aceea-şĭ chemare, îl numĕră între cele maĭ plăcute momente ale vieţiĭ sale; constată apoĭ greutatea împrejurărilor, între carĭ avem, să luptăm pentru a ne păstra neştirbite cele dóuĕ clenodiĭ moştenite de la strămoşĭ: biserica şi şcóla confesională, pentru carĭ acum maĭ mult de cât altă dată avem, să jertfim tot, ce putem, fără de a aştepta ajutor de la străinĭ, carĭ şi dacă ne aruncă câte o sfârmitură tot din jertfele nóstre, o fac cu condiţia: Do ut des; inculcă preoţimiĭ, să fie la culmea chemăriĭ, şi ceĭ nepăsătorĭ — din norocire puţinĭ — să se trezéscă, căcĭ agendele oficióse se înmulţesc din an în an, şi aceia prin nepăsarea lor îngreunéză mersul regulat al administraţieĭ bisericescĭ.

Înainte de a se trece la alte obiecte, prin sculare se dă espresiune regretuluĭ pentru perderea vrednicului preot din Vestem Teodor Coman, rĕposat în tómna trecută, apoĭ tinĕrul preot din Sadu Ioan Oros îşĭ cetesce disertaţia sa cu motto: „Voĭ amicĭĭ meĭ veţĭ fi, de veţĭ face, ce poruncesc eŭ vóue,“ disertaţie ascultată cu plăcere din partea membrilor presenţĭ aĭ sinoduluĭ.

Dintre obiectele pertractate amintesc următórele:

1. S'aŭ statorit taxele, ce sînt a se solvi la fondul pentru salarisarea revisoruluĭ archidiecesan pe an. 1898 în sumă totală de 25 fl.

2. S'a cetit circulariul consistorial din 23 Decembre 1897 Nr. 5817 emanat în causa speselor de cărăuşie şi diurnelor, ce compet învĕţătorilor, când participă la adunările despărţĕmintelor reuniuniuniĭ învĕţătorescĭ archidiecesane, la şedinţele comitetuluĭ central şi la adunările generale. În jurul acestuĭ obiect s'a încins o discusiune vină. Unĭĭ confraţĭ opinaŭ, ca să nu li-se solvéscă învĕţătorilor nicĭ un fel de diurn şi nicĭ spese de călătorie, căcĭ şi preoţiĭ tractualĭ participă la sinódele protopopescĭ pe spesele lor; alţiĭ eraŭ de părere, ca să li-se dea numaĭ spese de călătorie, ér alţiĭ, la numĕr fórte puţinĭ, opinaŭ, ca să li-se solvéscă şi diurne şi spese de călătorie. În urmă cestiunea s'a relegat la senatul scolastic protopopesc, care şi alt cum în sensul circulariuluĭ consistorial el era competent a se pronunţa în acéstă afacere. În aceea-şĭ zi după amézĭ întrunindu-se senatul scolastic protopopesc în şedinţă, s'a pronunţat într'acolo, ca învĕţătorilor să li-se solvéscă din cassele bisericescĭ orĭ şcolare diurn de câte 1 fl. şi spesele de călătorie după împrejurările locale (nu după km.), dar numaĭ când participă la adunările despărţĕmîntuluĭ; membriĭ comitetuluĭ despărţĕmîntuluĭ, când participă la şedinţele comitetuluĭ, să nu pretindă nicĭ diurn, nicĭ spese de călătorie, ér de diurnele şi spesele de călătorie ale învĕţătorilor, carĭ vor avé onorul de a fi membri în comitetul central, cum şi de ale delegaţilor la adunările generale ale reuniuniĭ archidiecesane, să se îngrijéscă cassa centrală a reuniuniĭ, unde încurg taxele anuale ale învĕţătorilor.

3. S'a publicat rescriptul consistorial de dto 26 Febr. a. c. Nr. 6192 ex 1897 urmat la arĕtările despre conduita preoţilor tractualĭ pentru aniĭ 1896 şi 1897, prin care rescript preoţimea e îndatorată din noŭ, ca în aceste timpurĭ perverse cu îndoit zel să predice poporuluĭ cu tótă ocasiunea, tot cu acela-şĭ zel să propună religiunea în şcóla poporală şi să catechiseze tinerimea ieşită din şcólă. În ceea ce privesce însĕ îndatorirea din urmă, s'a observat, că catechisarea tinerimiĭ adulte întimpină greutăţĭ, căcĭ preoţimea nu dispune de mijlóce maĭ eficace, prin carĭ ar puté sili tinerimea, să se presenteze la catechisare, şi că mijlócele morale nu sînt suficiente.

4. S'a împrospetat circulariul senatuluĭ scol. protopopesc din 18 Iunie 1897 dat cu privire la şcolile de pomărit, la delăturarea defectelor constatate cu ocasiunea esamenelor de la închiarea anuluĭ şcolar trecut, la rapórtele lunare, ce aŭ, să le facă direcţiunile şcolare regulat despre starea învĕţămîntuluĭ, (unde nu sînt şcolĭ gr.-cat., catecheţiĭ despre propunerea religiuniĭ,) despre frecuentarea şcoliĭ şi purtarea învĕţătorilor, şi s'a constatat, că în ceea ce privesce pomăritul, nu se arată progresul, ce am fi în drept, să-l aşteptăm după atâtea dispoziţiuni luate în astă privinţă. Observ, că de câţĭ va anĭ se publică mereŭ un premiŭ de 40 coróne pentru acel învĕţătoriŭ, care se va distinge în ramul pomărituluĭ, dar nime n'a reflectat la el pân acum. Mare indolenţă în adevĕr! Orĭ dóră învĕţătoriĭ nostri sînt deja atât de bine situaţĭ materialminte, cât îşĭ pot permite luxul de a desconsidera un premiŭ ca cel publicat?

5. S'a atras atenţiunea preoţilor şi de astă dată la solvirea regulată a dărilor erariale pentru averile bisericescĭ şi şcolare, căcĭ pe lângă tot controlul, ce se esercitéză din partea oficiuluĭ protopopesc esistă preoţĭ şi curatorate bisericescĭ, carĭ se înglodéză în restanţe de dare cu periclitarea averilor publice.

6. Sinodul s'a învoit a se subtrage de la fie care preot împărtăşit cu subsidiŭ de stat câte 1 fl. în favorul fonduluĭ şcolar tractual şi în al bibliotecilĭ tractuale.

7. Cassarul Nic. Togan presentând raţiunile fondurilor amintite maĭ sus pe an. 1897, acele s'aŭ publicat şi censurat constatându-se, că fondul şcolar tractual la finea anuluĭ 1897 a avut active de 1013 fl. 33 cr., ér cel al bibliotecilĭ tractuale active de 434 fl. 19 cr.

8. S'a cetit circulariul consistorial emanat în causa colectărilĭ de ajutóre pentru edificarea uneĭ bisericĭ gr. cat. în Cisnădie, una din cele maĭ fruntaşe comune săsescĭ din jurul Sibiuluĭ, şi s'a enunţat principiul solidarităţiĭ întru spriginarea reciprocă în tóte afacerile bisericescĭ şi şcolare în aceste părţĭ espuse ale bisericiĭ nóstre unite.

9. S'a cetit raportul despre mişcarea poporaţiuniĭ în protopopiatul gr. cat. al Sibiuluĭ în anul 1897, din care s'a constatat, că în acel an aŭ fost în total 688 casurĭ de nascere, 98 casurĭ de cununie, 489 casurĭ de mórte, 18 casurĭ de trecerĭ la religiunea gr. cat. şi 5 casurĭ de la religiunea gr. cat. la alte confesiunĭ; căsătoriĭ mixte închiate în biserica gr. cat. aŭ fost numaĭ 8.

10. S'aŭ ales disertanţĭ pentru sinodul anuluĭ viitor preoţiĭ Ioan Hulea din Buia şi Victor Suciŭ din Bîrghiş, ér confesarĭ preoţiĭ Paul Popescu din Bórta şi Ananie Decei din Hamba.

Eshauriat fiind programul, sinodul s'a închiat cu însufleţite aclamaţiunĭ de „Să trăéscă!“ la adresa Escelenţeĭ Sale Î. P. S. Domn Mitropolit şi la adresa şefuluĭ tractual, dându-se espresiune dorinţeĭ pentru convocarea unuĭ *sinod archidiecesan,* a căreĭ necesitate în aceste împrejurărĭ grele se impune.

X.—Y.

Din Secuime în Aprilie 1898.

Clarissime Dle Redactor!

Are tot dreptul corespondentul „Iob“ din aşa numita ţară a Făgăraşuluĭ, care în Nrul 13 din 2 l. tr. a „Unirii“ la finea raportuluĭ sĕŭ instructiv despre sinodul vicarial ţinut în 23 Martie a. c. sulevéză o cestiune de interes bisericesc-naţional dintre cele maĭ importante.

Din acest incident şi fiind de acord cu observarea de la finea acesteĭ corespondinţe, — despre care cred, că s'a făcut la inspiraţiunea şi din încredinţarea unuia dintre ceĭ

mai vrednicĭ conducĕtorĭ aĭ bisericiĭ şi naţiunĭĭ nóstre şi tot o dată adevĕratul representant al clerului rural gr. cat. archidiecesan, — mĕ aflu îndemnat a reflecta şi eŭ în meritul acesteĭ cestiunĭ.

Modesta mea părere este, că rapórtele autentice şi conscienţióse despre activitatea preoţimiĭ şi dispuseţiunile sinodale din fie care protopopiat, care vor fi a se publica de aicĭ înainte regulat în fóea „Unirea", să nu se lase la bunăvoinţa unuĭ orĭ altuĭ preot tractual, ci acele purtând timbrul de acte semioficióse să se facă de cătră notarul tractual protopopesc în înţelegere cu fiscul tractual şi sub controla şefuluĭ tractual.

Numaĭ aşa acéstă dispositiune salutară îşĭ va avé înţelesul şi valórea sa adevĕrată, pe cum şi urmările binefăcĕtóre şi din punct maĭ înalt bisericesc-cultural; numaĭ aşa cred eŭ, că aceste rapórte semioficióse vor avé garanţa, că purced din interes public naţional şi vor corĕspunde regulelor prudinţeĭ pastorale şi caritătiĭ fraterne, fiind eschis orĭ ce interes personal şi spirit de partid, atât de păgubitor causeĭ pulice.

Valórea reală a acestor raporturĭ, — carĭ pe lângă datele despre causele bisericescĭ-şcolastice, administrative-disciplinare şi din sfera dreptuluĭ istoric-eclesiastic pot, să cuprindă şi alte date preţióse despre starea culturală, istorică-etnografică, pe cum şi despre problemele şi nisuinţele celor chemaţĭ a veghia asupra progresuluĭ material şi moral al poporaţiunĭĭ române din respectivul ţinut. Tóte aceste raporturĭ, carĭ din unele districturĭ s'aŭ făcut şi până acum, se pot apreţia maĭ bine, dacă se esaminézĕ în resumat, respective în mod statistic şi critice, la finea unuĭ orĭ a maĭ multor anĭ, prin acésta ridicându-se tot o dată şi valórea unuĭ ziar cu o menire şi programă aşa de frumos, cum e şi a „Uniriĭ".

Pe basa acesteĭ constatărĭ cutez a susţiné, că pe lângă materialul cultural din articliĭ de fond, foileton şi partea sciinţifică-literară, cu care acest unic organ al bisericiĭ române catolice orientale acum în al VIII-lea an al activităţiĭ sale salutare se nisuesce pe calea cea maĭ grea a vîrtuţiĭ creştinescĭ a contribui la luminarea şi desrobirea materială şi morală a poporuluĭ român, fără îndoélă de mare valóre este cel cuprins în rubrica corespondinţelor.

La acéstă afirmare mĕ îndreptăţesce şi împrejurarea nu de puţină însemnătate, că dacă atarĭ corespondinţe-raporturĭ la tóte ziarele maĭ de valóre în multe cestiunĭ de interes public în mare parte formézĕ opiniunea publică, cu atât maĭ vîrtos se póte aştepta acésta de la un organ ca şi „Unirea", care cu ajutorul şi al ăstor raporturĭ din tóte centrele şi unghiurile provinţeĭ mitropolitane să fie ajutată a-şĭ puté împlini frumósa, dar grava misiune, ce o are.

Din acéstă drépтă consideraţiune este o datorinţă de prima ordine, ce incumbe numĕrosuluĭ şi luminatuluĭ Cler al provinţeĭ gr. cat. de Alba Ĭulia şi Făgăraş, ca fiind cu totul liberat de indolinţa orientală şi bizantinismul întunecat şi cerbicos al schismeĭ Foţiane şi pătruns de spiritul regenerător al adevĕratuluĭ creştinism, să jertféscă fie care membru după puterile sale şi aptitudinile-ĭ în interesul literaturiĭ jurnalistice bisericescĭ române conform esemplului bisericiĭ catolice de rit latin şi maĭ cu samă a îndemnuluĭ Pontificeluĭ domnitor, care luminat de Spiritul Sfînt a priceput marea însemnătate a acesteĭ arme, de care biserica militantă este avisată a se folosi în lupta grea contra inimicilor sĕĭ.

O altă importanţă a acestor raporturĭ este, că prin realisarea acestuĭ punct însemnat din programul „Uniriĭ" se va puté satisface şi aceleĭ necesităţĭ, căreia şi până acum în deosebite rînduri şi din maĭ multe părţĭ a provinţeĭ mitropolitane i-s'a dat espresiune, că fóea „Unirea" să devină *cuotidiană*, respective se va puté duce întru îndeplinire dispuseţiunea decretuluĭ Conciliuluĭ provinţial I din 1872 despre înfiinţarea alor dóuĕ foĭ bisericescĭ periodice, prin ce s'ar satifface multor indiginţe bisericescĭ şi şcolastice, desbătêndu-se şi lămurindu-se nenumĕrate cestiunĭ teologice, istorice, legislative şi pedagogice din întrégă provinţa mitropolitană, ăst mod cimentându-se unitatea şi solidaritatea între tóte Ordinariatele şi factoriĭ culturalĭ chemaţĭ a continua şi îndeplini opul cultural al s. Uniriĭ în prejma serbăriĭ Centenariuluĭ al 2-lea, spre ce e timpul, să se începă pregătirile recerute.

Prin cele înşirate în credinţa firmă, că mĭ-am împlinit numaĭ o datorinţă faţă cu s. maică biserică, ca şi corespondentul din Vicariatul Făgăraşuluĭ şi încă în o atare causă, care dacă nu va fi în de ajuns agitată, pe lângă tóte îngrijirile maĭ marilor şi decretele aduse nu se va puté continua opera culturală a marĭlor antecesorĭ, ci din contră rĕmânêndu tóte in statu quo ante, acest conservativism, care nu póte, să fie caracteristica popórĕlor cu religiune adevĕrată, ne va fi termometrul şi barometrul staguăriĭ, — permiteţi-mĭ, Clarissime Domnule Redactor, ca tot cu acéstă ocasiune, ca pentru a arĕta şi faptice interesul faţă cu causa, în care am aflat de bine a-mĭ da părerea, să Vĕ administrez unele date, de astă dată maĭ mult generale, despre referinţele bisericescĭ culturale, de carĭ pressa nóstră naţională s'a ocupat până acum prea puţin, ale poporaţiunĭĭ române din aşa numitul Vicariat al Sĕcuimiĭ.

Avênd ocasiune a mĕ ocupa de trecutul şi presentul elementuluĭ român din acest ţinut, cutez a afirma şi susţiné, că la acéstă poporaţiune se póte aplica maĭ nimerit zisa franceză „Loin de yeux, loin du coeur", şi în urmarea acesteia şi starea eĭ presentă e vitregă, şi viitorul cât se póte de posomorît.

Din acéstă consideraţiune, după ce mulţĭ din ceĭ chemaţĭ a veghia asupra intereselor de viaţă a elementuluĭ român se încred orbesce în „geniul poporuluĭ român", de altă parte uniĭ cred a servi maĭ bine acesteĭ cause ocupându-se de sórtea pretinşilor Românĭ din Moravia, Grecia, Asia şi din alte părţĭ, şi în urmă după ce din esperinţă şi din natura lucruluĭ se póte documenta, că nu politica, ci singur biserica, şi încă cea catolică-orientală, maĭ póte întinde ajutorul de lipsă acesteĭ poporaţiunĭ, de la sine urmézĕ, că „Unirea" este chemată a păsi şi pe viitor ca apĕrător ex professo saŭ din oficiŭ al acestor momentóse cause naţionale.

Acéstă îndreptăţire, ca să nu zic îndatorire, incumbe bisericiĭ gr. catolice în urma dreptuluĭ divin, şi după cum se va documenta, şi pe basa dreptuluĭ istoric legal al acestor dóuĕ ţĕrĭ învecinate.

Constatat fiind atât din monumentele etnografice (numirile străvechĭ de locurĭ, munţĭ, rîurĭ şi familiĭ de origine romăneslavice), cât şi din cele istorice neescepţionabile, că în aceste părţĭ ale Carpaţilor rĕsăriteni şi între văile şi ramificările acestora, de la isvórĕle Murĕşuluĭ, Oltuluĭ, ambelor Tîrnave şi tuturor afluentelor lor, atât înainte, cât şi după colonisarea Sĕcuilor pe aceste locurĭ a esistat o poporaţiune autochtonă română, care fiind infestată în esistinţa sa naţională a fost luată sub scut chiar şi de cătră regiĭ Ungarieĭ, între carĭ pe la 1301 regele Vladislaŭ a luat în apĕrare „villas nostras olachales in medio Siculorum" (v. Col. Kemény Trans. IV. 1871), care fiind înghiţită de valurile elementuluĭ străin cutropitor, — esemplu comuna mare sĕcuită Oláhfalu, — acest element român a fost înlocuit cu altul emigrat din tóte părţile locuite de Românĭ, maĭ cu samă din principatele dunărene, în urma năvălirilor turco-tatare, — biserica catolică şi în acele epoce depărtate şi întunecate s'a îngrijit de pacea şi binele poporaţiunĭĭ sĕcuiescĭ, cumane şi române, care în acele timpurĭ posedea acest ţinut sub numirea de „vechea episcopie de Milcov".

Şi după ce timpurile s'aŭ schimbat, moravurile s'aŭ alterat, şi tradiţiunile s'aŭ dat întru atâta uĭtăriĭ, în cât pe când pe la 1228 un episcop catolic din aceste părţĭ cunoscêndu-şĭ misiunea apostolică creştină a cultivat între cele treĭ poporaţiunĭ de origine deosebită spiritul înţelegeriĭ bune şi frăţietăţiĭ admoniând pe Sĕcuĭ: „Quid vobis officit nominis mutatio, eadem manente episcopatus erga vestram nationem ratione et virtute? Nonne in ecclesia Christi lupum et agnum una pasci convenit? Quidni etiam Siculus cum Cumano Olahoque?" óre astăzĭ la finea secluluĭ al 19-lea, când chemarea, carea odinióră o avea episcopia de Milcov, s'a dat Bisericiĭ gr. cat. de Alba Ĭulia şi Făgăraş, să nu se simţéscă lipsa uneĭ ast fel de apĕrărĭ a intereselor celor maĭ vitale ale acestor următorĭ, carĭ între valurile puterniculuĭ curent de şi şĭ-aŭ perdut în mare parte caractĕrul cel maĭ scump etnic, totuşĭ păstrézĕ cu scumpătate, tradiţiunile religióse ale bisericiĭ gr. cat. naţionale, pe cum şi numele străbun, numindu-se cu mândrie „görög-katholikus oláh vagyok", alipindu-se cu tot sufletul de biserica sa, care la altarul sĕŭ le-a păstrat credinţa, datinile şi limba străbună liturgică?

După ce înse e evident, că şi în biserica catolică din Ungaria s'aŭ furişat mulţĭ lupĭ în pele de óe, carĭ aŭ molipsit cu veninul şovinismuluĭ naţional şi cultul păgân al liberalismuluĭ pe mulţĭ dintre conducĕtoriĭ acesteĭ bisericĭ de rit latin, în cât astăzĭ cu greŭ s'ar afla un demn următor în scaunul fericituluĭ Robertus Strigoniensis Ungariae Archiepiscopus, care să îndrume la deprinderea adevĕratelor vîrtuţĭ creştine pe aceştĭ conlocuitorĭ, carĭ altmintrea în amintirea şi ca un document despre sórtea comună, ce aŭ avut-o şi de sigur o vor avé şi în viitor la fruntăriile cestor dóuĕ regate, carĭ se pretind a fi aliate, se numesc *„fĕrtaţi"* Romano-Sĕcuĭ coreligionarĭ, ci din contră, tolerézĕ atacurile vehemente ale forţeĭ brutale a statuluĭ contra esistinţeĭ, libertăţiĭ şi drepturilor naturale ale acesteĭ poporaţiunĭ, a cărei sórte nu se póte nicĭ acum aseména de cât cu a mieluluĭ în faţa lupuluĭ, din aceste consideraţiunĭ a sunat óra a 11-a, ca fie care membru al bisericiĭ gr. cat. să-şĭ facă datorinţa cătră aceştĭ confraţĭ.

În deosebĭ, cred eŭ, că a sosit momentul, ca „Unirea" să dea alarmul luptei de apărare arĕtând de o parte lumiĭ ade-

vĕrata stare a lucrărilor din aceste părţi ale archidieceseĭ şi patrieĭ, de altă parte demascând uneltirile celor maĭ neomenóse violenţe, prin carĭ, sub masca religiuniĭ şi a catolicismuluĭ se comit atentatele celor maĭ elementare drepturĭ ale omuluĭ, şi se compromite la porţile Orientuluĭ causa mare a bisericiĭ catolice de sub înţelépta conducere a actualuluĭ glorios Pontifice Leo XIII. Acestuĭ Părinte adevĕrat cu prevederea-ĭ profundă, cunoscênd pĕcătosia acestor uneltirĭ nelegiuite, pe cum în trecut conform esemplelor marilor sĕĭ antecesorĭ, aşa şi de aicĭ înainte, pe lângă tótă astuţia şi rĕutatea diavolésca a francmasonilor din fruntea conducerii acestuĭ „regu Marian“ şi pe lângă tótă gravitatea resonelor de stat, de sigur îl va succede a apĕra opera epocală a desrobiriĭ spirituale, începută la 1698—1700, care de aicĭ înainte are, să fie îndeplinită spre binele întreguluĭ neam românesc, ce are o menire aşa de mărétă.

În acéstă firmă credinţă ne servesce ca document îngrijirea părintéscă şi ţinuta démnă a S. Scaun Roman în cestiunea înfiinţăriĭ uneĭ episcopiĭ magiare de ritul grecesc respective în a declarăriĭ limbiĭ magiare de limbă liturgică, în causa autonomieĭ bisericiĭ gr. cat. române şi în urmă în cestiunea despre observarea ritului oriental la uniţi şi trecerea de la acesta la cel latin.

Acéstă îngrijire şi apĕrare din trecut şi presente ne dă garanţa cea maĭ bună şi pe venitor, că în lupta grea, ce s'a declarat Românilor uniţi. pentru apĕrarea acestor drepturĭ, garantate nu numaĭ prin usul neştirbit, ci şi prin dispuseţiuni legale-istorice, nealterabile, pe cum Bulla papală „Ecclesiam Christi“, articlul de lege XXXIX din 1868 şi alte decrete şi înalte rescripte legale din vigóre, atât în interesul celeĭ maĭ însemnate cause a bisericiĭ catolice, reunirea popórĕlor orientale cu Biserica mamă a Romeĭ, cât şi pentru binele păciĭ şi prosperarea popórĕlor acesteĭ patriĭ, ni-se va întinde din partea tuturor interesaţilor sucursul, de care avem lipsă maĭ urgentă ceştĭ din aceste părţi, carĭ nu vom înceta niciĭ pe un moment a susţiné acéstă sfîntă luptă protestând în contra violenţeĭ şi forţeĭ maiore şi reclamând drepturile şi libertăţile, ce ni-se cuvin, spre a nu se puté afirma despre noĭ, că „volenti non fit iniuria“.

În fine manifestându-mĭ sincera aderinţă în causa tractată cu adevĕrat interes faţă de binele şi prosperarea s. bisericĭ gr. catolice române de cătră corespondentul „Z“ din „Unirea“. care întru adevĕr din inima multora a vorbit, care dorinţă sfîntă a multor preoţi gr. cat. maĭ cu samă din generaţia maĭ tinĕră se va şi realisa, în care credinţă şi convingere ne întăresce şi memorabila alocuţiune, cu care Î. P. S. Sa Mitropolitul a deschis sinodul archidiecesan din Novembre 1896, asigurându-Vĕ de nestrămutatul meŭ devotament sînt

Sentinela.

Convocare.

Despărţĕmîntul Roşieĭ montane al reuniuniĭ învĕţătorilor din Archidiecesa gr. cat. de Alba Ĭulia şi Făgăraş îşĭ va ţiné a dóua adunare generală în 17 Maiŭ a. c. în localitatea şcoliĭ gr. cat. din Muşca cu următorul

Program: 1. Participarea in corpore la serviţul divin la órele 8½ a. m. 2. Deschiderea şedinţeĭ şi constatarea membrilor presenţi. 3. Prelegere practică din obiectul de la ordinea zileĭ ţinută de învĕţătorul local Dumitru Pĕtruţa şi critică asupra eĭ. 4. Cetirea disertaţiuniĭ „Învĕţătorul în şi a fară de şcólă“ de dl Ariton M. Popa. 5. Cetirea şi verificarea procesuluĭ verbal din adunarea precedentă. 6. Alegerea oficialilor despărţemîntului pentru periodul de un an. 7. Incassarea taxelor restante şi înscrierea de membri noĭ. 8. Designarea persóneĭ, care la proxima adunare va avé, să ţină prelegere practică orĭ disertaţiunĭ. 9. Defigerea loculuĭ pentru adunarea viitóre. 10. Eventuale propuneriĭ. 11. Verificarea procesuluĭ verbal. 12. Închiderea şedinţeĭ.

Bucium Şésa în 1 Maiŭ 1898.

Ioan M. Muntean preşedinte. **Corneliŭ Muntean** notar.

Convocare.

Despărţemîntul Reghinuluĭ al reuniuniĭ învĕţătorilor gr. cat. din archidiecesa de Alba Ĭulia şi Făgăraş conform §-luĭ 21 din statutele aceleĭ reuniuni îşĭ va ţiné adunarea sa generală de primăvară la 18 Maiŭ st. n. a. c. în şcóla gr. cat. din opidul Gurghiŭ, la care adunare sînt cu tótă onórea invitaţi Onoraţiĭ domnĭ preoţi tractualĭ, toţi membriĭ reuniuniĭ, pe cum şi altĭ amicĭ şi iubitorĭ aĭ înaintăriĭ causeĭ scolastice.

Programa: 1. Ascultarea serviţuluĭ divin la 8 óre. 2. Esmiterea uneĭ comisiuni de treĭ membri pentru critica prelegeriĭ practice „Substantivul“, ce o va ţiné cu elevii de clasa a II-a domnul învĕţător local Gregoriŭ Bucur. 3. Esmiterea uneĭ comisiuni de treĭ membri, carea în urma punctuluĭ VII din protocolul adunăriĭ generale din anul trecut pe basa relatărilor domnilor învĕţătorĭ esmişĭ, ca să asiste la esamenele de la şcolile nóstre tractuale, va face un raport general împreunat cu critică despre tóte esamenele în şedinţă strict învĕţătorésca. 4. Esmiterea uneĭ comisiuni de doĭ membri pentru constatarea membrilor ordinarĭ, fundatorĭ şi ajutătorĭ, inscrierea de membri noĭ şi incassarea taxelor. 4. De la ¼ pe 10—10 óre ascultarea prelegeriĭ practice. 6. La 10 óre deschiderea adunăriĭ prin preşedinte. 7. Cetirea protocoluluĭ adunăriĭ generale din anul trecut. 8. Cetirea disertaţiuniĭ „Prin ce mijlóce s'ar puté propaga maĭ cu înlesnire religiositatea şi moralitatea în şcóla poporală?“ de domnul Laurian Maior învĕţător în Felfalău. 9. Cetirea disertaţiuniĭ „Cum îşĭ póte câştiga învĕţătorul iubirea şcolarilor?“ de domnul Ioan Suciŭ învĕţător ambulante în Căcuciŭ-Şerbenĭ. 10. Cetirea raportuluĭ general despre activitatea oficialilor reuniuniĭ împreună cu propunerile şi proiectul de budget pentru anul următor. 11. Raportul comisiunilor de sub punctele 2 şi 4. 12. În sensul §-luĭ 23 punctul a alegerea noilor oficialĭ pe timpul de un an. 13. Defigerea loculuĭ şi timpuluĭ adunăriĭ procsime şi alegerea temelor pertractânde. 14. Eventuale propuneriĭ. 15. Închiderea adunăriĭ generale. 16. Deschiderea şedinţeĭ strict învĕţătorescĭ, unde comisiunea de sub punctul 3 îşĭ va da raportul împreunat cu critică.

Reghinul săsesc la 1 Maiŭ 1898.

Georgiŭ Maior preşedinte. **Michail Pascu** notar.

Însciinţare.

Conform Ordinaţiuniĭ consistoriale de dato 30 Aprile Nro 2170 a. c. esamenul de cualificaţiune cu docenţiĭ interimalĭ de la şcolile poporale elementare greco-catolice din Archidiecesa gr. cat. de Alba Ĭulia şi Făgăraş în anul scolastic curente se va ţiné în 8 şi următórele zile ale luniĭ luĭ Ĭuniŭ a. c. st. n. Acest termin, comunicat şi inspectoruluĭ r. m. civil de şcolĭ concernente prin oficiósa Direcţiuniĭ din 4 Maiŭ Nro 133 a. c., se aduce la cunoscinţa docenţilor interesaţĭ spre orientare.

La esamenul din cestiune se pot insinua:

1. Toţĭ aceia. carĭ aŭ absolvat întreg cursul preparandial de treĭ anĭ şi aŭ practisat ca docenţĭ un an saŭ cel mult doĭ.

2. Aceĭ individĭ, carĭ s'aŭ pregătit pe cale privată pentru cariera de docenţĭ (conform §-luĭ 133 articlul de lege XXXVIII din anul 1868).

Ceĭ ce vor, să se insinue, aŭ să-şĭ înainteze cererile pe calea oficiilor protopopescĭ la Ordinariatul mitropolitan până în 24 Maiŭ a. c. instruite cu următórele documente:

a) Estras matricular de botez.

b) Atestat despre purtarea morală.

c) Testimoniŭ despre absolvarea cursuluĭ preparandial, şi

d) Atestat despre praxa de cel puţin un an de şcólă.

Direcţiunea institutuluĭ preparandial gr. cat. archidiecesan.

Blaş în 4 Maiŭ 1898.

G. Muntean
director preparandial.

Noutăţĭ.

Escelenţa Sa Î. P. S. D. Mitropolit Duminecă sară a plecat cu trenul accelerat la Budapesta.

Direcţiune sănătósă. Este cunoscut, că nu o dată teatrele propagă imoralitatea. Ca poporul credincios să nu maĭ cerceteze atarĭ teatre, s'a pornit un curent sănătos, nu la noĭ, ci în Italia. În maĭ multe oraşe se fac colecte spre a ridica teatre, din carĭ să fie cu totul eschise piesele imorale şi cele demoralisătóre. Papa a dat 60.000 lire, pentru ca să se ridice în Roma un atare teatru, éră în Milan un comitet de femeĭ a colectat preste o jumătate de milion pentru ridicarea unuĭ teatru, în care să se predica numaĭ piese morale.

Serată literară-musicală. Societatea academică, „Petru Maior“ din Budapesta aranjéză în 19 a c. o serată literară-musicală.

Suspendarea vămiĭ pentru importul de bucate. Scumpindu-se bucatele în tótă Europa, Franţa şi Italia aŭ suspendat deja orĭ ce vamă pentru bucatele importate din străinătate. În Austria încă s'a început mişcarea în direcţiunea acésta.

Numĕrul Jidovilor din tótă lumea se compută în 6,312.000 suflete, a nume în Europa 5,400 000. în Asia 300.000, în Africa 550.000, în America 250.000 şi în Oceania 12.000. Dintre Jidovii din Europa sînt în Germania 3,400.000, în Rusia 2,552.000, în Austro-Ungaria 1.644 000, în Franţa 180.000, în Turcia 104.000, în România 300.000. în Bulgaria 10.000. în Elveţia 7000, în Danemarca 4000, în Sêrbia 3500. în Belgiŭ, Grecia şi Şvedia câte 3000.

Fiumaniĭ sînt consecuenţi. În 4 a c. avênd representanţa, să alégă din noŭ primar, nu scim pentru a câtea óră în anul acesta, maioritatea a întrunit-o fostul primar Mayländer, aprobarea căruia a denegat-o guvernorul. Fiumaniĭ ţin la autonomia lor şi nu lasă a li se scurta drepturile din partea guvernuluĭ ungar.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creştinilor“ aŭ solvit preţul: II. Din diecesa *Lugoşuluĭ:* (Continuare.) On. Vasiliŭ Pascu, Ioachim Giuca. Georgiŭ Popoviciŭ, Demetriŭ Rus, Avel Pop din protopopiatul Oraviţeĭ, Michail Gian. Iosif Popoviciŭ, Ioan Bosica, Vasiliŭ Ţĕran, Ioachim Frenţ (3 esempl.). Nicefor Ganga, Ieronim Pascu din protopopiatul Bogşeĭ, Victor Poruţ Ilie Cuterra, Cornel Strimbeĭ, Andreiŭ Ionaş. Iosif Petean, Vincenţiŭ Popoviciŭ din protopopiatul Varadieĭ, Ioan Pop (Hunedóra) din protopopiatul Hunedóreĭ, Augustin Blăşan din protopopiatul Babolneĭ, Atanasiŭ Bologa din protopopiatul Hălmagiuluĭ, Nicolaŭ Nestor, Sofroniŭ Oltean din vicariatul Haţeguluĭ, Ştefan Radic, Isidor Saturn, Ioan Bocăniciŭ din protopopiatul Jiuluĭ, Avel Pop Bociat, Michail Iubaş din protopopiatul Ulpieĭ Traiane. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturiĭ creștine.

(Continuare.)

Icóna treceriĭ prin Marea roșie înfățișéză pe Moïsi, cum înalță toégul sĕŭ spre Egipteniĭ, ceĭ ce se néca. Icóna acésta ss. Părinți o privesc asemenea de o icónă a botezuluĭ. Maĭ a dese orĭ se găsesce Moïsi scoțênd din stîncă isvor de apă. În picturĭ scena acésta înfățișéză pe Moïsi în tot de una singur. Maĭ a rare orĭ e concipiată minunea acésta ca sevârșită așa, că Moïsi ținênd în stînga un volum arată cu toégul din drépta Israiliților isvorul. Deja s. Iustin a numit pe Christos „stînca“, și într'un epigram vechiŭ, care se ascrie s. Damas, cuvintele „fons“ și „petra“ încă se folosesc ca numirĭ ale luĭ Christos ca și la I. Cor. 10, 4: „Și toți aceea-și bentură spirituală aŭ beut, că beaŭ din pétra cea spirituală, carea urma; éră pétra era Christos.“ Pentru ca să se eschidă orĭ ce îndoélă cu privire la însemnarea acésta maĭ înaltă, artiștiĭ ceĭ vechĭ aŭ combinat icóna acésta cu cea a înviériĭ luĭ Lazar și le-aŭ apropiat pe amîndóuĕ și prin aseménarea figuriĭ și a îmbrăcămințeĭ. După cum învață ss. Părinți, Moïsi al poporuluĭ creștinesc e Petru: acesta face, ca din stîncă, din Christos, să isvoréscă apele vieții vecînice, și deschide tuturor ómenilor isvórĕle cele de viață dătătóre ale învățăturiĭ sale. Așa se găsesce și pe câte va sticle întraurite icóna luĭ Moïsi lângă stîncă cu inscripția „Petrus“. [1]) Din alte scene din viața luĭ Moïsi se maĭ găsesce în picturĭ aceea, cum Moïsi primesce lespedile Legiĭ din mâna luĭ Dumnezeŭ, carea se arată dintr'un nor. [2]) — Pe Samson purtând pe umerĭ porțile Gazeĭ ss. Părinți îl privesc de icónă a Mântuitoriuluĭ, care a frânt porțile Iadului, în care sufletele drepților așteptaŭ sosirea luĭ. Obiectul acesta se găsesce a rare orĭ pe monumentele creștine vechĭ și se confundă a dese orĭ cu slăbănogul, care-și pórtă patul. [3]) Numaĭ o dată se găsesce David în port păstoresc cu praștie. Se găsesce icóna acésta într'un despărțĕmînt al plafonuluĭ cemeteriuluĭ din s. Calist. La însemnarea acesteĭ icóne nu încape nicĭ o îndoélă. [4]) Însemnătatea cea maĭ mare ca ilustrare a dogmeĭ despre înviare a trebuit să o dobîndéscă în ciclul creștinesc de icóne icóna profetuluĭ Iona pe temeiul cuvintelor luĭ Christos (Mt. 12, 39 ur.; 16, 4; Luc. 11, 30). Istoria luĭ Iona a fost prefigurarea înviériĭ ómenilor și a înviériĭ luĭ Christos, adevĕruri fundamentale ale învățăturiĭ creștine, carĭ le-aŭ combătut cu înverșunare vrășmașiĭ credinței, și biserica din causa acésta a trebuit, să le accentueze a dese orĭ. [5]) Representarea acestor evenimente a avut decĭ dóuĕ scopurĭ: a întări pe creștinĭ în vreme de persecuție și a protesta împotriva sarcasmurilor păgânilor. În frescurile din catacombele s. Calist găsim în patru despărțeminte momentele cele maĭ de frunte din viața luĭ Iona: pe profetul îl aruncă marinariĭ în gura monstruluĭ, acesta îl scuipă pe uscat, profetul zace sub planta de curcubetă și în sfârșit jelesce și-și doresce mórtea. Scenele acestea se găsesc a dese orĭ și singuratice, dară Iona se înfățișéză tot de una gol; numaĭ în s. Calist pórtă profetul tunică și paliŭ. [6])

Pe Iov ședênd pe gunoiŭ îl găsim în frescurile din s. Calist s. Marcelin și s. Petru, pe cum și în reliefurĭ, în special și pe vestitul sarcofag al luĭ Iunius Bassus. El de-a rîndul pórtă o tunică simplă (maĭ a rare orĭ paliŭ), din care ies umerĭi și brațele góle, un semn al umilirĭ, de óre ce acesta era portul sclavilor și al muncitorilor de rînd. Purtarea luĭ esprimă jale adâncă. Înaintea luĭ staŭ soție-sa și unul din prietiniĭ luĭ; ea îĭ întinde în vîrful unuĭ toeag o pâne și-și acopere cu haĭna fața, pentru ca să se scutéscă de aspirarea luĭ. În catacombe se află un fresco, în care Iov se representéză curățind cu un hîrb ranele sale. Icóna dreptuluĭ Iov pe mormintele creștine mărturisesce credința în înviarea morților, carea a mărturisit-o el însu-și cu cuvinte așa de clare (Iov. 19, 25).

Istoria luĭ Daniil a servit vechilor creștinĭ de multe orĭ ca temă de artă. Pe sarcofage îl vedem, cum stă în tunică și paliŭ înaintea unuĭ altariŭ, pe care arde foc, și îmbie cu amîndóuĕ mâinile cu pogăcĭ pe un șerpe, care se sucesce în jurul unuĭ arbore. Petrecerea luĭ Daniil între leĭ se găsesce zugrăvită pe monumente nenumĕrate de ale catacombelor, căcĭ creștiniĭ ceĭ dintâiŭ priviaŭ probările luĭ Daniil de prefigurărĭ de ale patimilor Mântuitoriuluĭ. Eĭ patimile acestea și-le representaŭ adecă fórte bucuros în alegoriĭ. A fară de aceea icóna luĭ Daniil în grópa leilor le nutria bărbăția și încrederea în vreme de persecuție și le aducea a minte de dogma înviériĭ morților. În reliefurĭ se maĭ adauge și figura luĭ Avacum, care la porunca luĭ Dumnezeŭ aduce luĭ Daniil merinde. Tóte icónele acestea înfățișéză pe profetul Daniil ca pe un tinĕr, aprópe tot de una gol, în casurile cele maĭ multe stând între leĭ și înălțând privirea și mâinile întru rugăciune.

Ceĭ treĭ tinerĭ în cuptoriul cel de foc îmbiaŭ obiectul uneĭ icóne, carea după mărturisirea s. Ciprian [1]) servia creștinilor de mare mângăiare în mijlocul suferințelor. Eĭ se înfățișéză goĭ orĭ îmbrăcați, cu mâinile înălțate spre rugăciune, une oria și fără de cuptoriŭ.

Istoria luĭ Tovi a ajuns la însemnătate mare prin aceea, că creștiniĭ ceĭ dintâiŭ, pe cum ne spun ss. Părinți, priviaŭ pescele de simbol al luĭ Christos: în ce chip acesta a scăpat odinióră pe Sarra de spiritul cel necurat și cu ferea sa a restituit luĭ Tovit vederea, așa a surpat și Christos prin patima sa pe domnul lumiĭ acesteia și a împrăștiat întunecimea spirituală a omenimiĭ. Într'un fresco din catacombe vedem pe Tovi la începutul călătorieĭ sale povĕțuit deânger. Într'alt fresco Tovi se înfățișéză aprópe de tot gol, în drépta cu pescele, ér în stînga cu toégul. Alt fresco îl înfățișéză, cum arată îngerului pescele; îngerul e îmbrăcat cu o tunică lungă, în vreme ce Tovi pórtă numaĭ un brîŭ. În cemeteriul din s. Saturnin scena acésta se găsesce în desevârșire maĭ mare; se înfățișéză și cu cânele și în mână cu inima și cu ferea grăbind către casă.

Profetul Ilie, stând într'o quadriga și înălțându-se la cer, era creștinilor celor dintâiŭ o icónă plină de mângăiare. Profetul se înfățișéză tinĕr și fără de barbă, în vreme ce Eliseiŭ învățăcelul luĭ, căruia îĭ aruncă mantaua, se înfățișéză maĭ bĕtrân și cu barbă. De desubtul carului se vede une oria rîul Iordanuluĭ personificat după obiceiul antic. S. Ireneŭ [2]) declară pe Ilie de prefigurare a înviériĭ, de óre ce acest profet după credința Iudeilor și păgânilor are, să vină din noŭ la sfârșitul vécurilor maĭ înainte de ziua judecățiĭ. S. Gregoriŭ M. [3]) îl declară și de prefigurare a înălțăriĭ luĭ Christos. În casul acesta aceea, că el străpune mantaua sa luĭ Eliseiŭ, se privesce de un simbol, care înfățișéză, că Isus Christos a încredințat Apostoluluĭ Petru învățătura și puterea sa.

Vedenia luĭ Ezechiil, representat ca tinĕr în port antic, se găsesce pe câte va sarcofage creștine. Profetul îșĭ întinde mâna spre dóuĕ figurĭ omenescĭ góle, înaintea cărora zac un mort și dóuĕ capete de om, din carĭ unul e despoiat de pele (Ezech. 37, 7). S. Ieronim ne spune, că creștiniĭ cunoșceaŭ fórte bine vedenia acésta, de óre ce ea se cetia a dese orĭ în bisericĭ, și că ea punea înaintea ochilor dogma despre înviarea morților.

(Va urma.)

---

[1]) Boldetti p. 200; Bottari tav. CXXXIV.
[2]) Cfr. s. Aug. ep. 236.
[3]) Bottari tav. CLXXXVII. 2.
[4]) Aringhi I. 54; Bottari tav. LXIII.
[5]) S. Aug. in ps. 88.
[6]) Bottari tav. LXV.

[1]) De laps., ep. 58.
[2]) L. V. c. 5.
[3]) L. II. in Evang. hom. 29, 6.

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Acuma voiŭ, să te întreb," zise Valtasar maĭ de parte, „dacă viaţa acésta omenéscă, care e aşa de scurtă şi aşa de bogată de grijĭ, are să se preferéscă vieţiĭ desevârşite şi vecînice a sufletuluĭ? Dară pune-ţi întrebarea însu-ţi şi gândesce asupra eĭ şi concipiéză-ţi-o aşa: Óre o óră fericită e maĭ de dorit de cât un an fericit? Şi apoĭ trecĭ la întrebarea cea maĭ de pe urmă: Ce sînt şepte zecĭ de anĭ pe pământ în asemĕnare cu întrégă vecînicia cu Dumnezeŭ? Dacă te gândescĭ ast fel, fiule al luĭ Hur, atuncia maĭ pe urmă veĭ credé în faptul, carele ţi-l voiŭ împărtăşi în dată, — pentru mine cel maĭ admirabil şi cel maĭ trist din tóte evenimentele. E acela, că credinţa în viaţa sufletuluĭ se stînge în lume aprópe asemenea uneĭ luminĭ. Pe icĭ pe colé găsescĭ póte câte un filosof, care-ţi grăesce despre suflet judecând asupra luĭ după un principiŭ anumit; înse fiind că filosofiĭ nu cred nimica, eĭ nu vor, să concédă, că sufletul e o fiinţă, şi de aceea definiţiunea sufletuluĭ le rĕmâne de tot ascunsă. — Fiesce care fiinţă vieţuitóre are minte, şi gradul eĭ are să se cunóscă din indigiinţele zidiriĭ respective. Nu ţi-se pare, că se cuprinde o însemnare adâncă în faptul acela straniŭ, că facultatea deplină de a se gândi asupra viitoriuluĭ e dată numaĭ omuluĭ? Dumnezeŭ, aşa cred eŭ, vá, să ne dea prin minunea acésta, să înţelegem, că noĭ sîntem ziditĭ pentru altă viaţă maĭ bună, de óre ce acésta întru adevĕr e necesitatea cea maĭ mare pentru firea nóstră. Dar o, la ce stare aŭ ajuns popórele! Ele trăesc de pe o zi pe alta, ca şi cum presentul ar fi tot, şi zic: „Nu este diminéţă după mórte; orĭ dacă este, noĭ nu vom, să ne facem grijĭ pentru ea, fiind că nu scim nimica despre ea." De aceea ele, după ce mórtea le mută de aci, din causa incapabilităţiĭ sale nu pot, să ĭea în posesiune strălucita viaţă viitóre. Dóră fericirea cea maĭ mare a omuluĭ e viaţa vecînică în comuniunea cu Dumnezeŭ. O, fiule al luĭ Hur, că trebue să o zic! Cămila, care dórme colo, petrece tot aşa de statornic în comuniunea accea ca şi preoţiĭ ceĭ maĭ sfinţĭ, carĭ servesc astăzĭ la altarele cele maĭ mărețe ale templelor celor maĭ vestite. Aşa de mult s'aŭ dedicat ómeniĭ acesteĭ vieţĭ pământescĭ de jos, aşa de tare aŭ dat eĭ ultării pe cea viitóre! — Ér acuma te rog, privesce, ceea ce ne este reservat. — Eŭ din parte-mĭ, — şi eŭ grăesc sfîntul adevĕr, — nu aşĭ da o óră din viaţa suprapământéscă pentru o mie de anĭ din cea omenéscă."

Aci Egiptĕnul părŭ a nu maĭ fi consciŭ de fiinţa de faţă a celor alaltĭ şi privi jos înaintea sa ca dus pe gânduri.

„Viaţa acésta îşĭ are ghîciturile sale," zise apoĭ, „şi sînt ómenĭ, carĭ îşĭ petrec viaţa cercând a deslega ghîciturile acestea. Înse ce sînt ele în asemĕnare cu ghîciturile vieţiĭ viitóre? Ce lucru e maĭ înalt de cât a cunósce pe Dumnezeŭ? Nu o parte a taĭnelor, ci tóte taĭnele vor fi óre când descoperite înaintea mea, până şi cea maĭ adâncă şi maĭ grozavă, — taĭna puteriĭ, la care acuma abia îndrăznim a ne gândi, carea mărginesce spaţul cel gol, luminéză întunerecul şi a creat universul din nimica. Tot locul se va desvĕli. Eŭ voiŭ fi plin de cunoscinţă dumnezeéscă; eŭ voiŭ vedé tóte strălucirile, voiŭ simţi tóte plăcerile; eŭ mĕ voiŭ îmbulba în esistenţă. Şi dacă la sfârşitul timpuluĭ îĭ va plăcé luĭ Dumnezeŭ, să-mĭ zică: „Te primesc pe vecie în serviţul meŭ!" atuncia voiŭ fi trecut marginile cele maĭ depărtate ale doririlor mele; atuncia ambiţiunea vieţiĭ acesteia şi bucuriile eĭ, orĭ de ce fel ar fi ele, nu vor avé preţ maĭ mare de cât sunetele de clopoţele."

Valtasar se opri, ca şi cum ar fi voit, să se maĭ reculégă după prea marea iritare a sentimentelor. Şi luĭ Ben Hur i-se părŭ, că cuvîntarea acésta a fost eliberarea unuĭ suflet, carele grăise întru sine însu-şĭ.

„Te rog de ĭertare, fiule al luĭ Hur," zise bĕtrânul maĭ de parte făcĕnd o închinăciune, a căreĭ seriositate o domoli privirea prietinósă, carea-ĭ urmă. „Eŭ dorisem, să las cumpĕnirĭ tale proprĭĭ, ca să cunóscă şi să pricépă viaţa sufletuluĭ, calitatea eĭ, bucuriile eĭ, precelinţele eĭ. Tema m'a răpit, de ţĭ-am grăit atâta. Dorisem, să-ţĭ descoper, pe cât de bine numaĭ pot, temeiul cel maĭ intim al credinţeĭ mele. Mĕ dóre, că cuvintele sînt aşa de slabe. Înse cércă tu însu-ţi adevĕrul! Consideră maĭ întâiŭ strălucirea esistenţeĭ celeĭ ce ne aştéptă după mórte, şi ĭea a minte la sentimentele, carĭ le va trezi în tine a bună samă gândul acesta, — ĭea a minte la ele, zic, căcĭ ele sînt sufletul tĕŭ propriŭ, care se silesce a te mâna la calea cea adevĕrată. Cumpĕnesce maĭ de parte, că viaţa după mórte pentru noĭ e un lucru aşa de întunecos şi nehotărît, cât cu drept cuvînt aĭ puté, să o numescĭ o lumină perdută. Dacă veĭ găsi lumina acésta, atuncia ĭubiléză, o fiule al luĭ Hur, — ĭubiléză asemenea mie, de şi numaĭ cu cuvinte sĕrăcăcióse! Căcĭ atuncia nu numaĭ va fi al tĕŭ darul, care ne e reservat, ci tu veĭ şi înţelege, cu cât avem noĭ maĭ mare lipsă de un rĕscumpĕrătoriŭ de cât de un împĕrat, şi tu înaintea aceluia, pe care-l aşteptăm, nu te veĭ presenta maĭ mult ca ostaş cu spada orĭ ca principe cu corona. — Încă o întrebare ni-se impune: De pe ce avem, să-l cunóscem? Dacă tu rĕmâĭ în credinţa, că el va fi împĕrat, pe cum a fost Irod, veĭ aştepta şi aştepta, până când veĭ da de un bărbat îmbrăcat cu purpură şi în mână cu schiptrul. Dar acela, pe care-l aştept eŭ, va fi sĕrac, de rînd şi nebăgat în samă, un bărbat, care are înfăţişare ca şi alţĭ bărbaţĭ; şi semnul, de pe care-l voiŭ cunósce, va fi fórte simplu. El mĕ va îmbia pe mine şi întrégă omenimea, că ne va arĕta calea la viaţa vecînică, la viaţa cea frumósă, curată a sufletuluĭ."

Societatea şedea adâncită în tăcere. O întrerupse érăşĭ Valtasar.

„Acuma să pornim," zise el, „să pornim şi să ne continuăm calea. Ceea ce am grăit, m'a făcut érăşĭ nerăbdătoriŭ de a-l vedé pe el, la care mĕ gândesc în tot de una; şi dacă te îndemn la pornire, fiule al luĭ Hur, şi pe tine, fata mea, asta să-mĭ fie scusarea."

La un semn sclavul le aduse vinul în o ploscă de pele, şi eĭ beură şi porniră.

În vreme ce sclavul duse cortul şi uneltele în scrinul de sub houdah, şi Arabul aduse caiĭ, ceĭ treĭ se spĕlară în lighianul isvoruluĭ.

Apoĭ îndreptară animalele sale îndĕrĕpt prin vale, pentru ca să ajungă caravana, de cum va într'aceea va fi trecut deja.

IV.

Influinţă rea.

Caravana se mişca încet prin pustie asemenea unuĭ şerpe. Ea oferia o privelişte fórte pitoréscă. Dar în scurt se urî Valtasar de greóca eĭ înaintare. La propunerea luĭ hotărîră deci, să călătoréscă singurĭ maĭ de parte.

Ceĭ ce sînt maĭ tinerĭ între cetitoriĭ nostrĭ, orĭ şi ceĭ ce sînt maĭ bĕtrânĭ, de cum va le-a rĕmas amintirea de visul de dragoste al tinereţelor, pot să simţéscă şi eĭ bucuria luĭ Ben Hur, când călărind chiar lângă cămila Egipteneĭ aruncă o privire în apoĭ la începutul caravaneĭ, ce se tîria încet şi abia se maĭ putea deosebi pe şesul sclipicios.

N'avem, să ne mirăm, că Ben Hur simţia apropiarea Egipteneĭ ca o vrăjire. Când ea privia din houdah jos la el, atuncia el grăbia a se apropia de ea, şi înima îĭ bătea maĭ tare, când ea îĭ grăia. Obiecte din drum, orĭ cât de rînd ar fi fost, în dată îĭ stîrniaŭ interesarea, dacă le observase ea; o rîndunea négră în aer, sborul căreia o urmări ea cu degetul, i-se împrejură luĭ cu un nimb de sfinţenie; o pétră de mică orĭ de cuarţ, care se ivia din năsip şi lucia reflectând razele sóreluĭ, — la un cuvînt aĭ eĭ grăbi acolo şi ĭ-o aduse, şi dacă ea cunoscênd amăgirea o aruncă éră de la sine făr de a se maĭ gândi la oboséla, cu care ĭ-o adusese el, el era supĕrat şi se îngrija, să găséscă óre ce maĭ bun, — vre un rubin orĭ póte vre un diamant. Ast fel purpurul, în care se îmbrăcaseră munţiĭ depărtaţĭ, i-se părea maĭ frumos şi maĭ purpuriŭ, dacă ea îşĭ lega privirea de eĭ şi găsia bucurie în vederea lor; şi când une oria se slobodia perdeaua houdaheĭ, atuncia luĭ i-se părea, că cerul s'a învĕlit în norĭ, şi ţinutul s'a îmbrăcat într'o haĭnă sură posomorîtă. Aşa, cum era răpit, cum era înecătuşat de vrăjirea dulce a ĭubiriĭ, ce l-ar fi scutit de primejdiile acelea, carĭ pe lângă tinereţele Egipteneĭ nu puteaŭ să se despărţéscă de o călătorie solitară prin pustie?

Dar după ce ĭubirea e făcută aşa, cât să fie órbă şi să nu se gândéscă la precauţiune, e lucru firesc, că maĭ pe urmă ea este aceea, carea hotărésce.

A fară de aceea pentru ca Iras să grăbéscă sfârşitul, nu lipsiaŭ nicĭ semne, carĭ dovediaŭ, că ea era conscie de influinţa sa. Din un scrin portatil, care-l purta cu sine, ea luase în diminéţa aceea o reţea de fire de aur şi o întărise pe capul sĕŭ aşa, că lucitórele capete ale eĭ atîrnaŭ pe frunte şi pe obrajĭ în contrast frumos cu pĕrul eĭ cel luciŭ negru-vineţiiŭ. A fară de aceea maĭ scóse din scrin juvăere, — cerceĭ, inele, brăţare, ba şi un colier de mărgăritare, — un shawl străbătut cu fire fine de aur. — Efectul acesteĭ podóbe îl domoli cu un vĕl fin din India, carele împăturându-l în chip isteţ îl înfăşurase în jur de grumazĭ şi de umerĭ. Îmbrăcat într'o podóbă aşa de strălucitóre încărca ea pe Ben Hur prin cuvinte şi firea sa cu cocheteriĭ bine precalculate. Acum surîdea, acum rîdea tare în tonurĭ, carĭ eraŭ asemenea unuĭ tremolo al flauteĭ, şi-l urmăria neîncetat cu privirea sa, carea era acum delicată, acum galişe, acum éră provocătóre.

Un joc ca acesta demoralisase pe Antoniŭ; însĕ ceea ce-l aduse perirea, nu fusese nicĭ pe jumătate aşa de frumósă ca compatrióta acésta a eĭ.

Şi aşa veni după améza şi după ea sara.

De sară, când sórele se cufundă în dosul uneĭ avantgarde a munţilor vechiuluĭ Vasan, societatea se opri în pustia de Avileni într'un loc, unde se adunase apă limpede de plóe. Acolo clădiră cortul, cinară şi se pregătiră pentru odihna de nópte.

Paza a dóua căduse pe Ben Hur. El sta cu lancea în mână lângă cămila, carea durmia; el acum se uĭta sus la stele, acum privia afară în regiunea acoperită de nópte. Jur împrejur era linişte adâncă, numaĭ din când în când trecea pe acolo câte o adiare caldă, însĕ fără ca să-l conturbe, căcĭ gândurile luĭ petreceaŭ încă tot la frumósa Egipténă. Din noŭ vĕdu înaintea sa frumósa apariţie; une oria se întreba, cum a ajuns ea la cunoscinţa taĭnelor luĭ, cum se va folosi de ea, şi ce formă va lua în viitoriŭ raportul dintre eĭ doĭ. Şi la tóte întrebările şi rĕspunsurile acestea iubirea era aprópe în de mână, în depărtare numaĭ de câţĭ va paşĭ, — o ispită seriósă; — însĕ cea maĭ seriósă, cu şireţie în ochĭ, sta în dosul luĭ, — pe când era deja aprópe de a ceda ispiteĭ. Făr de veste se puse o mână frumósă încetinel pe umĕrul luĭ, el se cutrĕmură, se întóre, — şi Iras sta înaintea luĭ.

(Va urma.)

Bibliografie.

„Societatea pentru crearea unuĭ fond de teatru român" a scos deja primiĭ patru numerĭ din Biblioteca teatrală:

1. *Sóre cu plóe,* comedie în 1 act de Iosif Vulcan, preţul 20 cr.
2. *Idil la ţară,* comedie în 1 act localisată de Maria Baiulescu, preţul 20 cr.
3. *Biletul de tramvaĭ,* comedie în 1 act de Grigorie Mărunţeanu, preţul 15 cr.
4. *Un om bucluc̦aş,* comedie în 1 act localisată de Maria Baiulescu, preţul 20 cr.

Recomandăm atenţiuniĭ diletanţilor nostri acéstă bibliotecă menită, să oferă piese potrivite spre a fi representate între Românĭ.

A apărut:

Moda ilustrată Nr. 14 cu cuprins bogat şi variat ca tot de una. Dorim, ca revista acésta să ocupe în familiile nóstre locul altora de felul acesta, dar publicate în limbă străină.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri."

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informaţi, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicaţiunĭ l-a destinat pentru un scop cultural.*

☛ Euchologiu ☚

ediţiunea **a dóua,** revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparĭŭ frumos în **negru** şi **roşu.** — Preţul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea cleruluĭ nostru asupra acestul op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunĭ nóue create prin legile aceste.

Cestiuni

din

dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvanieĭ" şi a diuĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviaţiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţiĭ la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dărĭĭ de *case,* 2. a dărĭĭ de *câştig,* 3. a dării după *camete,* 4. a dărĭĭ *supletóre* generale de *venit,* 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliţie,* 6. a dărĭĭ de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul uneĭ broşurĭ e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Instrucţiune

dată de Inaltul ministeriŭ de interne cu privire la *procedura contra morbuluĭ de ochĭ:* „**trachoma**", pentru auctorităţi publice şi învĕţătorĭ. — Broşura constă din 15 pag. şi costă **5** cr., spedată franco sub faşe **8** cr.

Pregătire la mórte, adecă consideraţiunĭ asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare şi preoţilor spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor ai Besericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societăţiĭ de lectură Inocenţiŭ M. Clain. Blaş 1893. Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Preţul 80 cr. Editura societăţiĭ.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoichul cel mic ediţ. III. Blaş 1892. Preţul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcâiŭ de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericéscă de Dr. A. Grama. Blaş 1881 broş. 3 fl.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Concurs.

La edificarea nóueĭ bisericĭ gr. cat. din Velcheriŭ se escrie concurs de licitaţiune minuendă în cerc restrîns, ce se va ţiné în 15 Maiŭ a. c. st. noŭ la 10 óre înainte de amézi. Preţul strigării 14923 fl. 03 cr. v. a. Doritoriĭ concurenţi sînt datorĭ a depune 5% ca cauţiune înainte de începerea licitaţiuniĭ minuende în banĭ gata orĭ în hârtiĭ de valóre austro-ungară. Curatoratul îşĭ reservă dreptul de a alege dintre întreprinzĕtorĭ pe acela, care ar presta garanţă maĭ mare şi s'ar vedé maĭ capace fără de a lua în consideraţiune pe cel maĭ ieftin licitante, orĭ se va alia cu un întreprinzĕtoriŭ de încredere, care va da curatoratuluĭ garanţa cerută. La licitaţiune numaĭ architectĭ saŭ măestri murarĭ pot lua parte.

Planurile, preliminariul, condiţiunile de licitare şi contractul se pot vedé în cancelaria parochială din Velcheriŭ înainte de licitare în orĭ ce timp.

Velcheriŭ 23 April 1898.

(16) 2—2 **Oficiul parochial gr. cat. al Velcheriuluĭ.**

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie: Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 14 Maiŭ 1898. Numĕrul 19.

3/15 Maiŭ.

Binecuvîntată şi lăudată să fii, zi mărétă de 3/15 Maiŭ 1848!

Ţie a fost dat, să vedi cea mai grandiósă adunare a némuluĭ românesc din Transilvania.

Tu aĭ întrunit pentru prima óră tot, ce poporul român avea mai bun şi mai ales fără deosebire de clasă şi confesiune: pe păstoriĭ înţelepţi, pe cărturariĭ cumpĕtaţi, pe tribuniĭ înfocaţi şi pe ţĕraniĭ treji şi cu minte.

* * *

Salutămu-te cu pietate, zi istorică şi solemnă!

Tu aĭ fost mărturie unuĭ jurămînt sfînt, de cât care mai drept nicĭ un popor pe faţa pămîntuluĭ nu a pus.

Pe *câmpul* verde şi înflorit al *libertăţiĭ* patru zecĭ de miĭ de representanţi aĭ unuĭ neam însetat de dreptate cu mânile ridicate spre cer chémă mărturie pe Dumnezeŭ atotputernicul, că credincioşi vor fi pururea augustuluĭ cap al monarchieĭ, şi că tronul luĭ îl vor susţiné cu tărie, când alţiĭ s'ar încerca, să-l rĕstórne.

Eĭ promit sĕrbătoresce, că ce e al altuia, nu vor lua, ce e al lor, vor apĕra şi revendica.

Pe alţiĭ nu vor asupri, pe sine se vor desrobi.

Legea şi limba şi-o vor ţiné până la mórte, dar legea şi limba altora încă o vor respecta.

Libertate cer pentru sine, dar pe alţiĭ a înjuga nu vor.

Egalitate reclamă pentru ceĭ slabĭ ca şi pentru ceĭ tarĭ, pentru sĕracĭ ca şi pentru bogaţi, pentru Român ca şi pentru ceĭ de alt neam.

Frăţietate propovĕduesc pentru toţi, ceĭ ce creaţi sînt după chipul şi asemĕnarea luĭ Dumnezeŭ şi fiĭ se numesc aĭ unuĭ Părinte ceresc.

* * *

Sĕrbătorimu-te cu drag şi însufleţire, zi în vecĭ memorabilă!

Tu aĭ proclamat poporul român de naţiune politică egal îndreptăţită şi aĭ sfărmat lanţurile ţobăgieĭ.

Tu aĭ vĕdit înaintea lumiĭ consciinţa naţională viŭ şi puternic înrădăcinată într'un popor nobil, dar împilat.

Tu aĭ marcat pe vécurĭ ţînta aspiraţiunilor nóstre şi ne însufleţescĭ pentru ele.

Tu aĭ îmbărbătat pe ceĭ fricoşi, aĭ întărit pe ceĭ şovăitorĭ, aĭ împăcat pe ceĭ învrăjbiţi şi aĭ înflăcărat pe ceĭ marinimoşi.

Tu aĭ astupat gura clevetitorilor, aĭ spăĭmîntat pe duşmanĭ şi aĭ înălţat cornul nostru.

* * *

Multe din speranţele tale, zi mare şi epocală, nu s'aŭ împlinit, de şi pentru a lor realisare mult sânge aŭ vĕrsat şi nespuse suferinţe aŭ îndurat ceĭ mai aleşi fiĭ aĭ poporuluĭ românesc!

Libertatea politică încă nu este dată tuturor popórĕlor.

Egalitatea adevĕrată esistă pentru o singură partidă a unuĭ singur popor.

Frăţietatea este esilată de ura négră şi de esclusivismul nedrept al ocârmuitorilor.

Ţobăgia schimbată cu o sclăvie nóuă, creată prin dărĭ grele şi raporturĭ economice şi finanţiale nesuportabile.

Pressa încătuşată prin patente absolutistice şi procese nenumĕrate.

Dreptul electoral redus la un privilegiŭ al funcţionarilor şi capitaliştilor, şi întrunirile poporale oprite.

Autonomia bisericilor ştirbită şi paralisată. Preoţiĭ şi învĕţătoriĭ terorisaţi orĭ cumpĕraţi şi ispitiţi.

Poporul agricol despreţuit şi părăsit, ér capitalismul părtinit şi îngrăşat.

Alipirea sinceră de neam şi biserică socotită crimă. Renegarea resplătită ca vîrtute.

Patriotismul curat şi adevĕrat prigonit, cel fals şi interesat preamărit.

* * *

În aceste zile rele şi grele tu singură versi bucurie, mângăere şi sperare în sufletele nóstre, zi de mare sĕrbătóre naţională!

Ne bucurăm, căcĭ tóte încercările viclene de cincĭ zecĭ de anĭ de a ne face accesibilĭ pentru ideĭ distrugĕtóre, despreţuite şi zădărnicite aŭ fost de popor, şi minţile nóstre sînt şi astăzĭ luminate de ideile, carĭ însufleţiaŭ pe ceĭ adunaţi în câmpul libertăţiĭ, ér inimile nóstre încălţite de sentimentele naţionale, de carĭ palpitaŭ inimile lor.

Ne mângăiăm şi sperăm, căcĭ în poporul nostru s'a conservat trupul vînjos, moravurile simple şi curate şi mintea trézĕ, şi mai tot mult s'a întărit în el consciinţa naţională.

Conduşi de farul luminos împlântat înainte cu cincĭ zecĭ de anĭ pe câmpul libertăţiĭ de la Blaş vom trece întregĭ prin tóte primejdiile de pe marea agitată de suflarea violentă a protivnicilor şi vom ajunge de sigur la limanul mântuiriĭ.

Adunarea națională de la 3/15 Maiŭ 1848.

I. Antecedențele.

Mâne se împlinesc cinci zeci de anĭ, de când s'a ținut în Blaș cea dintâiŭ și cea mai grandiósă adunare românéscă. Acéstă adunare alcătuesce pagina cea mai ilustră în istoria Românilor transilvaneni; ea este și va rĕmâné pentru vecie titlul de glorie al opidului Blaș. Și cu tot dreptul, pentru că din școlile acestuĭ Blaș s'a rĕspândit lumina, de aicĭ s'a lățit curentul, care a deșteptat poporul român din amorțire.

După un trecut trist și întunecat, după vécurĭ de durere și grele împilărĭ poporul român cel nebăgat în samă de o dată se deștéptă. Glasul popórĕlor din apusul civilisat găsesce un cald rĕsunet în a luĭ inimă împetrită. Atunci, când nimenĭ nu se gândia la sórtea luĭ, își deschide însu-și ochiĭ înpâingeniți de durere, sufletul luĭ se întramă, și ca și împuterit în tótă ființa sa înalță capul, privesce în jur de sine și plin de încredere esclamă: Și eŭ trăesc, și eŭ voesc, să fiŭ părtaș în darurile libertățiĭ popórĕlor. Adunările din Pesta aŭ născut și în Românĭ dorul vechiŭ de a se aduna și eĭ, să-și spună împreună păsurile și dorințele, pe carĭ să le îndrepte înaintea acelora, carĭ dorință aŭ de a le împlini. Se lanséză din tóte părțile idea, ca să se țină o adunare românéscă pe Dumineca Tomiĭ la Blaș.

Tinerimea, care este tot de una avantgarda mișcărilor naționale, se resfiră preste întrégă țara și chémă pe Românĭ la Blaș.

Guvernul de pe atunci al țĕriĭ aflând despre acest plan, împedecă adunarea proiectată pe Dumineca Tomiĭ. Dar la insistința episcopuluĭ de la Blaș, „că nicĭ un mijloc altul de a împăca pe poporul român n'ar fi, de cât numaĭ concederea uneĭ adunanțe,“ [1]) guvernul se înduplecă și prin vre o 5 decrete adresate episcopilor de la Blaș și Sibiŭ concede Românilor, ca să se adune la Blaș pe 3/15 Maiŭ.

II. Sosirea Românilor în Blaș.

Vestea despre concederea adunăriĭ de la 3/15 Maiŭ se rĕspândesce cu iuțéla fulgeruluĭ preste tótă românimea. Episcopiĭ românĭ de la Blaș și Sibiŭ încunoscințéză națiunea română, „că guvernul s'a învoit, ca să se pótă aduna protopopiĭ și bărbațiĭ ceĭ maĭ luminațiĭ din popor“. [2]) Atâta a fost de ajuns, ca Românii să se pună în mișcare din tóte părțile și să ĭea drumul spre Blaș. Zădarnice aŭ fost uneltirile străinilor, ca să-ĭ desfătuéscă pe țĕranĭ de la adunare. Voința lor a fost cu mult maĭ tare. Era de tot impunĕtóre privelișteа, ce o oferiaŭ șirurile de trăsurĭ cu preoțiĭ venerabiliĭ și inteligențiĭ și cetele de țĕranĭ îmbrăcațiĭ de sĕrbătóre și provĕdуțiĭ cu merinde pe maĭ multe zile, cum alergaŭ din depărtărĭ mânațiĭ de focul sfînt al libertățiĭ la Blaș. Forță omenéscă n'a fost, care să-ĭ fie putut opri. Suiaŭ déluri înalte, treceaŭ rîurile de-a notul și desconsiderând amenințările sburaŭ la Blaș.

Este Sâmbătă la 1/13 Maiŭ. Străđile Blașuluĭ devin din ce în ce maĭ împoporate de mulțimea celor sosițiĭ. O deputație de capitularĭ urmațiĭ de popor ĭese până la Mănărade întru întimpinarea episcopuluĭ de la Sibiŭ Andreiŭ Șaguna. Un frumos convoiŭ de preste 20 de trăsurĭ forma suita archiereuluĭ, care invitat de deputațiune descinde de-a dreptul în reședința episcopéscă. Românii curg cu miile, și Blașul abia îĭ póte adăposti.

III. Mĕsurile guvernuluĭ.

Guvernul țĕriĭ, care avea cele maĭ greșite părerĭ despre poporul românesc, neputând crede, că el este capabil pentru manifestațiunĭ marĭ, avea temerĭ că Româniĭ vor deveni gălăgioșĭ și ostilĭ, vor face turburărĭ și câte altele. Ast fel a luat strajnice mĕsurĭ pentru susținerea ordiniĭ. Spre acest scop a blocat Blașul cu ostășime de tot felul: pedestri și călărețiĭ sĕcuĭ, pe cum și dóuĕ tunurĭ. De altă parte pentru supraveghiarea demersuluĭ adunăriĭ a trimis doĭ comisarĭ guvernialĭ, pe Szabó Ludovic, consiliar guvernial și pe b. Bánffy Niculae comitele suprem al Albeĭ inferióre. Dar s'a înșelat amar. Poporul român a dat cea maĭ eclatantă dovadă de maturitate politică în acéstă adunare. Purtarea-ĭ și ordinea, care a păstrat-o în tot decursul acesteĭ marĭ adunărĭ, a stors admirația străinilor de față și a desarmat garnisóna, care era postată la sfate-ĭ.

IV. Duminecă 2/14 Maiŭ.

Prima zi a adunăriĭ se revarsă asupra Blașuluĭ sĕnină și voióșă, cum eraŭ și inimile celor, carĭ aŭ alergat la adunare. Piața Blașuluĭ bîjbăe de mulțimea ómenilor. Clopotul cel mare al catedraleĭ cu un sunet duios chémă pe Româniĭ adunațiĭ la rugă. Portalul bisericiĭ se deschide, și mulțimea cucernică întră în catedrală, unde episcopul Leményi cu o numĕróșă asistință celebréză s. liturgie. După s. liturgie la órele 10 se începe tot în catedrală o conferință prealabilă, care a ținut până la órele 3 și s'a continuat la 5.

Aicĭ s'a audit cuvîntul luĭ S. Bărnuț, care așa, cum numaĭ dînsul scia vorbi, espuse în colorĭ fórte viĭ sórtea Românilor și dorințele luĭ juste. Se ĭeaŭ mĕsurĭ pentru eliberarea celor prinșĭ, și se fac preparativele pentru adunarea națională.

V. Luni 3/15 Maiŭ.

Étă ziua mare, ziua rĕscumpĕrăriĭ poporuluĭ românesc din lanțurile iobăgieĭ și perogativele fendalismuluĭ. E aceea-și în frumséță ca și cea de Duminecă. Poporul o aștéptă cu sufletul înălțat. La órele 6 diminéță se ține servițul divin. Pontifică episcopul Leményi asistat de 12 preoțiĭ. Se cântă „Împĕrate ceresc“ și se invócă ajutorul dumnezeesc, ca să lumineze mințile celor adunațiĭ. După servițul divin estrada dinaintea catedraleĭ se preface într'un fel de masă verde. La opt óre se dă signalul cu clopotul cel mare. Preoțimea de ambele confesiunĭ în frunte cu episcopiĭ lor și fruntașiĭ inteligențiĭ îșĭ fac retragerea înaintea catedraleĭ prin massa poporuluĭ postat în piață. Entusiasmul este mare, și ordinea perfectă. Stégurile naționale și austriace fălfăe, și sub dînsele ocupă presidiul ceĭ doĭ episcopiĭ. Aicĭ se presentară și comisariĭ guvernialĭ. În presența lor episcopul Șaguna a cetit decretul de deschidere a adunăriĭ naționale, pe cum și instrucțiile guvernuluĭ referitor la adunare și a nume: a) ca consultarea adunăriĭ să fie libĕră; b) ca cuvîntările să purcédă din credința cătră monarch și respect cătră maĭ marĭ, însuflând poporuluĭ acea sperare, cum că națiunea română își va dobîndi cât maĭ curênd de la Prea Înaltul Tron tot, ce doresce pe principiile dreptățiĭ, libertățiĭ, egalității și frățietățiĭ. [1])

VI. Câmpul libertățiĭ.

Fiind mulțimea celor adunațiĭ așa de mare, în cât piața Blașuluĭ se dovedi prea mică pentru cuprinderea atâtor ómenĭ, hotărésc, ca adunarea să se strămute pe câmpia de sus de Blaș. Tinerimea, care era garda poporuluĭ, comunică acéstă hotărîre, și tótă mulțimea în frunte cu presidiul se postéză pe largul câmp al Blașuluĭ sub cerul libĕr. Retragerea a fost impunĕtóre. O mare de popor urméză în liniște pe archiereiĭ sĕĭ. Aicĭ se constitue adunarea alegêndu-se doĭ vicepresidențiĭ: Simeon Bărnuț și George Bariț, pe cum și zece secretarĭ: T. Ciparĭu, I. Popas, A. Treb. Laurean, Dem. Boeriŭ, Iac. Bologa, P. Dunca, G. Angel, I. Bob, P. Maniŭ și I. Bran-Pop de Lemény. Înainte de a se începe desbaterile, generalul Schurter, care avea conducerea oștiriĭ comandate la Blaș, este invitat în mijlocul adunăriĭ. În presența luĭ episcopul Șaguna aduce omagiul de supunere și credință neclintită a poporuluĭ român cătră înaltul tron rugându-l, să binevoéscă a-l transmite preabunuluĭ monarch. Venirea și întórcerea generaluluĭ Schurter prin mijlocul poporuluĭ a fost un adevĕrat triumf, care l-a impresionat adânc. Poporul cântă imnul poporal, ostășimea dă salve, ér archiereiĭ înalță rugăciunĭ cătră tronul celuĭ Preaînalt.

Se începe I ședință sub presidiul episcopilor I. Leményi și A. Șaguna.

Cel dintâiŭ, care luă cuvîntul, fu Sim. Bărnuț, figura cea maĭ simpatică a acesteĭ adunărĭ. Dînsul înălțat pe o tribună într'un discurs magistral, aplaudat de toțiĭ, propune următórele puncte, carĭ aŭ fost primite unanim:

I. Câmpul acesta, pe carele se ține întâia adunare națională românéscă din Transilvania, întru eterna aducere a minte a acestuĭ act glorios se va numi câmpul libertățiĭ pentru tot de una.

II. Națiunea română se dechĕră, că va, să rĕmână de pururea stătătoriŭ credinciósă Înaltuluĭ Împĕrat Austrieĭ, Rege Ungarieĭ și Mare Principe Transilvanieĭ, și Augusteĭ Case Austriace.

III. Națiunea română se dechĕră și se prochémă de națiune de sine stătătóre, și de parte întregitóre a Transilvanieĭ pe temeiul libertățiĭ egalĭ.

IV. Națiunea română depune jurămîntul credințeĭ cătră Împĕratul, Patrie și Națiunea română. [2])

Acest jurămînt a fost pronunțat cu tótă solemnitatea de întrégă adunarea sub flamura împĕrățieĭ austriace: negru-galben și cea românéscă: albastru, roșu și galben.

Tot în ședința I se cetesce petiția pentru eliberarea luĭ Mikes și se defige terminul ședinței a dóua pe Marți în 4/16 Maiŭ.

Desbaterile ședinței prime aŭ fost cât se póte de animate. Tot, ce s'a propus, s'a primit unanim. Note discordante nu s'aŭ auđit în tot decursul adunăriĭ.

VI. Marți în 4/16 Maiŭ.

Ședința a II se începe tot pe câmpul libertățiĭ la 8 óre diminéță sub presidiul ordinar.

[1]) »Gazeta de Transilv.« Nr. 39—1848.

[2]) Părți alese din istor. Transil. vol. II. p. 94.

[1]) Părți alese din ist. trans. vol. II. p. 108.

[2]) Părți alese din ist. trans. vol. II. p. 110.

Acuma era, să se pună la discuţie cestiunea uniunii Transilvaniei cu Ungaria. Dar fiind că episcopul Leményi în percursul său printre popor a audit strigăte, că: „Nu ne trebuesce uniune!“ a propus, ca întrebarea acésta să se ie cu totul de la ordinea ziléi. În şedinţa acésta se face cetirea şi verificarea protocolului şedinţei prime. Apoi mai mulţi oratori urcă tribuna şi ies cu proiecte, cari provócă discuţiuni vii. În urmă se suie pe tribună tinérul Laurean şi în 16 puncte formuléză tóte dorinţele şi aspiraţiunile adunării naţionale. Tot acum se aleg dóue deputaţiuni: una de 30 în frunte cu episcopul Şaguna, care să presinte petiţiunile Românilor în Viena la Preaînaltul tron; a dóua de 100 în frunte cu episcopul I. Leményi pentru dieta de la Cluş din 17/29 Maiu 1848. Pentru ţinerea în curent cu tóte demersurile deputaţiunilor se alege un comitet permanent de 12 cu sediul în Sibiiu avênd de president pe episcopul Şaguna şi de vicepresident pe S. Bărnuţ.

La terminarea acestora o plóe furtunósă se varsă preste câmpie, şi adunarea se sfârşesce la órele $1^1/_2$.

VII. Mercuri în 5/17 Maiu.

Şedinţa de Mercuri se deschide la órele 10 în piaţă dinaintea catedraléi. Mai întâiu se cetesce şi verifică protocolul, apoi episcopul Şaguna enunţă punctele statorite, ca să fie conclusele adunării naţionale. Canonicul Raţ face propunerea, ca să se ridice un monument în câmpul libertăţii, care să reamintéscă generaţiunilor viitóre măreţia acestei adunări. Cu şedinţa de azi adunarea naţională îşi termină agendele. La órele $1^1/_2$ comisarii guvernialí se presentă éră-şi în mijlocul adunării şi o declară de închiată esprimându-şi deplina satisfacţie pentru decurgerea démnă şi asigurând poporul român, că vor recomanda petiţiunile lui cu tótă căldura. Cuvîntul de închidere al comisarilor este primit cu urale. Episcopii români s'aŭ adresat de asemenea cătră popor, ca să aştepte în linişte întărirea concluselor, şi împărtăşindu-i cu binecuvîntarea archierésca s'aŭ depărtat. Adunarea aclaméză pe episcopi şi cântând imnul poporal şi „Mărire întru cei de sus“ se desface între sunetele clopotelor şi salvele miliţiei din apropiare.

VIII. Ţinuta poporului.

Poporul român, care a luat parte în numér de preste 40 de mii la adunarea naţională de pe câmpul libertăţii, s'a dovedit ca adevărat element de ordine. Străinii, câţi aŭ fost de faţă, aŭ rémas uimiţi de spiritul de disciplină al acestui popor istovit de lanţurile ţobăgiei. Cinci zile de-a rîndul a stat în Blaş, şi nici cea mai puţină turburare nu s'a putut observa. Nici nu se pot compara adunările de pe acele vremi ale popórelor din apusul civilisat cu adunarea nóstră naţională. A venit acest popor din patru unghiuri ale ţării la glasul conducătorilor séi şi s'a manifestat cu atâta demnitate, în cât parcă nici nu ne vine a crede, cele ce sînt scrise despre a lui purtare. A arătat lumii, care nu-l cunóscea, că sufletul lui nu e însélbătăcit, şi că semnele timpului le-a înţeles pe deplin. Aici şi-a formulat credeul aspiraţiunilor sale ca nici un alt popor şi prin acésta a dovedit lumii, că este vrednic de libertate şi de a fi primit în marele concert al popórelor europene.

IX. Rolul tinerimii.

Tinerimea română de la 48 va fi pururea idealul generaţiilor viitóre. Adevărată muncă de apostoli aŭ sevârşit tinerii pe timpul acestor vremi de renascere naţională. Unde eraŭ doi-trei la un loc, îi vedem ţinênd sfat şi sfărmându-şi capul, cum şi în ce chip să deştepte poporul, cum să se afirme şi să lupte pentru câştigarea drepturilor naţionale. Acésta tinerime a fost cursorii, cari aŭ dat ocol prin tóte colţurile locuite de Români şi i-aŭ chemat la Blaş. În fruntea cetelor de Români, cari veniaŭ la adunare, era câte un tinér, care îi învăţa şi-i deştepta arătându-le drepturile omului, de la cari nici Românii nu pot fi eşchişi. În tot decursul adunării de la 3/15 Maiu ei aŭ format garda de onóre, ei eraŭ căpitanii cetelor de Români. La a lor poruncă poporul se supunea cu adevărată dragoste şi gata era, să le urmeze prin foc şi prin apă. Abia îşi póte cine va închipui un spectacol mai impunétor de cât alipirea cea strînsă dintre aceşti tineri şi poporul adunat. Numele lui Iancu, Moldovan, Butean şi alţii vor fi tot de una cele mai simpatice pentru românimea de azi, şi tinerimea nóstră tot de una va găsi un isvor de inspiraţie şi entusiasm în faptele celor de la 48.

X. Momente de înălţare.

Adunarea naţională de pe câmpul libertăţii a avut momente de adevărată înălţare sufletéscă.

Înălţător de tot a fost momentul, când ceî doi episcopi Leményi şi Şaguna în faţa zecilor de mii îşi daŭ îmbrăţişarea de înfrăţire. Înălţătóre a fost presenţa archiereilor ambelor nóstre biserici la tóte manifestaţiunile adunării de la 3/15 Maiu. Prin acésta s'a sigilat o dată pentru tot de una unirea în sentimente şi frăţietatea naţională, fără de cari un popor nu póte, să aibă aspiraţiuni pentru un viitor bun. Preoţii cu crucea în frunte aŭ condus óstea acésta pacinică pe câmpul libertăţii, şi din semînţa, ce aŭ aruncat-o dînşii, are să résară mărirea némului nostru, dacă vom ţiné cu sfinţenie la biserică şi neam.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Luni s'a început desbaterea asupra proiectului de lege despre asoţiările de credit economice şi industriale, care proiect între împrejurările economice actuale inspiră serióse îngrijiri, bine sciind, că guvernul de comun lucră din interes de partid. Bartha Ödön vorbind la acest proiect, constată, că până acum nu s'a făcut nimica spre asigurarea esistenţei ómenilor miseri. Proiectul din cestiune inspiră îngrijiri de o parte prin aceea, că paraliséză libéra desvoltare a asoţiărilor, de alta periclitéză independenţa membrilor şi tot o dată atacă libertatea publică asigurând guvernului cea mai mare ingerinţă în afacerile asoţiărilor.

Marţi a combătut proiectul Komjáthy arătând, că prin el ómenilor miseri nu li-se deschide credit ieftin şi uşor; guvernul voesce a-şi mări influinţa asupra micilor industriaşi şi economi. Miklós Ödön laudă guvernul pentru proiect, despre care susţine, că e salutar. Biró vede în proiect un mechanism, prin care cetăţenii îşi perd independenţa; cu tóte acestea, dacă i-s'ar corege scăderile cardinale, îl primesce. Tot aşa şi Meltzl, care se teme de ingerinţa guvernului. În acest sens a vorbit şi Makfalvay în şedinţa de Mercuri. Poporalul Zichy Aladár arată, că chemarea asoţiărilor este de a deda pe ómeni la cruţare şi din cruţări a face împrumuturi cu scopul de a ajuta pe ceî lipsiţi, éră nu de a primi dividende mari. Ca ómenii mai miseri să participe la atari asoţiări, ele trebue să aibă o organisare şi conducere plăcută poporului. Proiectul din cestiune însé nu întrunesce însuşirile acestea. El lipsesce pe asociatari de dreptul de dispunere, prin ce face asoţiările odióse. Cele 4.000,000 coróne, cu cari voesce statul, să ajute asoţiările, sînt o sumă prea neînsemnată spre a înfiinţa în provinţă asoţiări, de cari e străin poporul din causa ingerinţei, ce se asigură guvernului. Br. Solymossy apără poiectul.

În şedinţa dietală de Joi contele Apponyi arată, că în ţările culte apusane asoţiările de producţiune şi de consum ocupă teren tot mai estins, pe când cele de credit în proporţie sînt mai subordinate. Proiectul guvernului voesce a paralisa activitatea societăţii pe terenul acesta. Ajutoriul, ce îl dă statul, e prea neînsemnat în raport cu influinţa, ce i-o asigură proiectul. Înfiinţarea asoţiărilor e pusă la arbitriul auctorităţilor administrative. Proiectul în §. 47 decretéză stîngerea asoţiărilor vechi, dacă nu se vor acomoda după cele nóue.

Ministrul de finanţe declară, că după ce nedumeririle provin din falsa interpretare a proiectului, la desbaterea specială se vor admite modificările de lipsă.

Vineri s'a terminat desbaterea generală asupra asoţiărilor.

Delegaţiunile.

Delegaţiunile s'aŭ întrunit la 9 a c. în Budapesta, ţinênd fie care şedinţe separate, în cari s'aŭ constituit. Ablegaţii poporali germani, progresişti şi creştin-sociali aŭ declarat, că ei participă la lucrările delegaţiunii fără de a prejudeca prin acésta atitudinii, ce o vor observa în parlament faţă de renoirea pactului cu Ungaria.

În delegaţiunea ungară presidentul Széll Kálmán în vorbirea sa face mari elogii tripleî alianţe. Din proiectul de budget, ce s'a presentat delegaţiunilor, apare, că lipsele sînt pentru ministeriul de esterne 4,274.200 fl., pentru ministeriul de răsboiu 160,626.511 fl., a nume 143,685.251 fl. pentru armata comună, éră 16,941.260 fl. pentru marină, pentru ministeriul comun de finanţe 2,137.184 fl. Faţă de anul trecut s'aŭ ridicat spesele cu 5,992.634 fl., adecă aprópe cu 6 milióne. Pe lângă aceea ministeriul de răsboiu mai cere un credit estraordinar de 30,600.000 fl. pentru înarmări şi fortificaţiuni. Sarcinile comune pentru Ungaria după proporţia actuală de 31.4% cresc cu 6,600.000 fl.

Monarchul a primit Mercuri în audienţă pe membrii delegaţiunii austriace,

apoĭ pe aĭ celeĭ ungare. La discursurile omagiale ale presidenţilor delegaţiunilor Maiestatea Sa a dat următorul răspuns:

„Manifestarea alipirii credincióse o primesc cu vie mulţămire şi îi răspund prin espresiunea ferbinteĭ mele mulţămite.

Îmĭ servesce spre deosebită satisfacţie a accentua din nou cu acéstă ocasiune, că raporturile nóstre cu tóte puterile, maĭ ales cu statele învecinate, sînt cât se póte de bune.

Situaţiunea creată prin tractatul de pace turco-grecesc se apropie de regularea definitivă şi îndreptăţesce la speranţa, că în urma conlucrăriĭ armonice a tuturor puterilor europene ni-se va reserva teren solid pentru pacînica desvoltare a raporturilor nóstre politice în Orient.

Încetând causele, carĭ ne-aŭ înduplecat, ca spre localisarea şi restrîngerea periculelor ivite în anul trecut să dovedim şi prin cooperare materială armonia nóstră cu cele alalte puterĭ, am decis, să ne retragem trupele şi năile din insula Creta şi în deslegarea acesteĭ cestiunĭ concrete, deschise încă, de aicĭ înainte să ne restrîngem numaĭ la tractările diplomatice.

Îmĭ servesce spre adevĕrată mulţămire de a-mĭ esprima recunoscinţa armateĭ mele terestre şi marine pentru ţinuta esemplară a trupelor trimise şi pentru împlinirea fidelă a chemăriĭ lor.

Cu adânc regret trebue să amintesc despre inimiciţiile, ce aŭ erupt între Spania şi Statele unite americane, carĭ inimiciţiĭ nu le-aŭ putut împedeca nicĭ Sfinţia Sa Papa, nicĭ întrevenirea amicală a puterilor europene, nicĭ marea prevenire a guvernuluĭ spaniol.

Fiind hotărîţi la strictă neutralitate, dăm espresiune aceleĭ dorinţe, ca să succédă părţilor beligerante de a pune cât maĭ curênd capĕt răsboiuluĭ nefericit prin aplanarea justă a diferinţelor ivite.

Ministrul meŭ de răsboiŭ avênd în vedere situaţia nesigură, pe cum şi desvoltarea progresivă a armateĭ tuturor statelor, a continuat în anul acesta procurarea în mĕsură maĭ mare de arme şi material de răsboiŭ semnalată şi începută în anul trecut. Sînt convins, că în judecarea acestor dispositiĭ făcute din prevedere vĕ va conduce obicĭnuita-vĕ înţelepciune şi promptitudinea de jertfire patriotică.

Desvoltarea generală a Bosnieĭ şi Herţegovineĭ înaintéză pe calea ordinară de până acum, şi spesele pentru guvernarea acestor ţĕrĭ şi acum, işĭ află acoperirea deplină din venitele propriĭ.

Dorind călduros, ca activitatea să vĕ fie încoronată de succes, vĕ salut din inimă!“

Franţa.

Alegerile generale pentru cameră aŭ decurs în linişte şi ordine Duminecă. Resultatul alegerilor e favoritor guvernuluĭ actual, care trece de republican moderat. Ministruluĭ Méline ĭ-a succes a câştiga pentru sine o parte a monarchiştilor, ca ast fel cu maĭ mare efect să combată pe radicalĭ şi socialiştĭ. Până acum e cunoscut resultatul alor 566 de alegerĭ în 170 cercurĭ e balotagiŭ. Dintre ceĭ aleşĭ 199 sînt republicanĭ moderaţi şi aliaţi de aĭ lor, 104 radicalĭ, 41 socialiştĭ şi 47 monarchiştĭ. Toţĭ ministriĭ aŭ fost aleşĭ în cercurile, în carĭ aŭ candidat. Conducĕtoriul socialist Jaurès a căḑut faţă cu monarchistul Solage. Socialiştiĭ, carĭ aŭ suferit perderĭ însemnate, speréză a se întări la balotaje.

În Algier a fost ales conducĕtorul antisemit Drumond, ceea ce a produs mare entusiasm între antisemiţiĭ din Paris.

Italia.

În Turin s'a serbat în 8 a c. a 50-a aniversare a constituţionalismuluĭ. La serbare a participat şi regele, care la presentarea sa în palaţul Madima a fost primit cu ovaţiunĭ, apoĭ salutat prin vorbirĭ potrivite de cătră primariul Turinuluĭ, pe cum şi de cătră presidentul senatuluĭ şi al camereĭ. În răspunsul sĕŭ regele accentuéză activitatea dinastieĭ pentru unitatea Italieĭ, constată progresul, care l-a făcut poporul italian, şi îşĭ esprimă speranţa, că guvernul va uşura miseria poporuluĭ.

În urma scumpiriĭ bucatelor poporul misĕr nu vre, să scie de serbărĭ iubilare, ci împins de fóme strîgă după pâne inscenând revoluţiune formală. Dumineca s'aŭ întîmplat în maĭ multe cetăţi ciocnirĭ sângeróse între popor şi între poliţia ajutată de miliţie. Maĭ mulţĭ ómenĭ aŭ rĕmas morţĭ. În Milano, Neapol şi airia s'a proclamat statariul. Aicĭ aŭ mânat liberalismul lucrurile în decursul uneĭ jumătăţĭ de secol de domnie constituţională.

Presa oficiósă ascrie revolta poporuluĭ agitaţiuniĭ socialiste. Dacă însĕ poporul ar fi mulţămit cu sórtea sa, nime nu ar asculta de socialiştĭ.

Mişcările din Italia aŭ caractĕr republican. Se susţine, că în turburările din Milano aŭ fost ucişĭ la 500 de ómenĭ, de preste 1000 aŭ fost răniţĭ.

Spania şi America.

După raportul admiraluluĭ american Dewey în lupta de la Manilla Americanĭ nu aŭ avut nicĭ un mort. Se susţine, că Uniunea a trimis trupe nóuĕ de voluntarĭ, carĭ să debarce pe insulele Filipine, dând mână de ajutor indigenilor revoltaţi.

Scirea, că pe oceanul atlantic s'ar fi întîmplat luptă între flota americană şi cea spaniolă, învingênd acésta, nu se confirmă. Se crede, că flota spaniolă staţionéză în Cadix, ceea ce îndémnă pe Americanĭ, să accelereze năvălirea în Cuba.

În parlamentul spaniol guvernul este espus celor maĭ vehemente atacurĭ din partea Carliştilor şi a republicanilor. Poporul e nemulţămit din lipsa mijlócelor de traiŭ. Isvórĕle de venit sînt desecate, cât greŭ va fi Spanieĭ cu putinţă de a purta răsboiŭ timp maĭ îndelungat.

Turcia.

Un iradé împĕrătesc autorisézĕ banca otomană cu primirea desdaunăriĭ de răsboiŭ de la Grecia. S'aŭ trimis la Volo 11 năĭ pentru transportarea armateĭ turcescĭ din Tesalia, unde se maĭ află 153 batolióne de soldaţĭ, 33 baterii şi 22 escadróne de călăreţĭ. În cercurile conducĕtóre turcescĭ se lucră, ca evacuându-se Tesalia să se înmulţéscă miliţia la confiniile bulgare, sêrbescĭ şi montegrine.

Corea.

În urmă unuĭ tractat dintre Rusia şi Ĭaponia statul Corea din Asia ostică e recunoscut de autonom şi independent. Rusia şi Ĭaponia se obligă, că nu se vor amestecă nicĭ în o formă în afacerile interne ale Coreeĭ; ĕră de cum va acésta ar avé lipsă de sprigin, după o conţelegere prealabilă îĭ vor veni în ajutoriŭ.

Corespondinţe.

Sub Vlădeasa în April 1898.

Onorată Redacţiune!

În timpurile serióse şi grele, între împrejurările atât de perverse pentru s. nóstră biserică greco-catolică, cred, că e de lipsă, ca nu numaĭ unul fie care din ministriĭ eĭ să fie la locul sĕŭ, ci pentru a puté respinge maĭ resolut şi maĭ cu efect loviturile inimiculuĭ, e avantajos, ca diferitele aripĭ ale oştiĭ, ce luptă sub aceea-şĭ flamură pentru apĕrarea intereselor s. nóstre biserici, să scie unele de altele, să-şĭ cunóscă împrumutat puseţiunea şi capabilitatea de luptă, prin ce puterile se îndoiesc, potenţându-se curajul. În acéstă privinţă ne face un serviţ nepreţuibil „Unirea“, când ne vestesce unul fie căruia, de la o estremitate până la ceealaltă a vasteĭ nóstre Archidiecese, spiritul şi dispuseţiunea, ce domnesce în alte părţĭ.

Sperez, cum că nu va fi de prisos, ca în câte va orduri să amintesc câte va momente maĭ de actualitate din mersul lucrurilor în acéstă estremitate, în tractul protopopesc al Morlăciĭ.

Conform datiniĭ generale şi tractul protopopesc gr. cat. al Morlăciĭ şĭ-a ţinut sinodul protopopesc de primăvară şi încă în 7 April a. c. în Morlaca sub presidiul ordinar al M. On. Domn viceprotopop tractual Ioan Pop cu următórea ordine de zi: 1. S'a invocat ajutoriul Spiritului sfînt cântându-se „Împĕrate ceresc“. 2. Deschiderea sinodului. 3. Constatarea membrilor presenţĭ. 4. Verificarea alor câte 2 delegaţĭ mirenĭ din fie care parochie. 5. Reconstituirea senatuluĭ scolastic protopopesc. 6. Prelegerea disertaţiuniĭ îndatinate. 7. Alegerea unuĭ disertante pentru sinodul de tómnă şi designarea loculuĭ, unde se va ţinĕ acel sinod. 8. Alegerea unuĭ confesariŭ pentru ascultarea mărturisirilor. 9. Luarea spre sciinţă şi urmare a Ordinaţiuniĭ Prea Veneratuluĭ Consistoriŭ Mitropolitan Nr. 80—1898 referitoriŭ la catechisarea de Duminecă a tinerimiĭ adulte. 10. Propunerĭ diverse. 11. Închiderea şedinţeĭ şi mărturisirea membrilor în s. biserică.

M. O. Domn viceprotopop cu abilitatea-ĭ proprie prin un discurs pătruns de un entusiasm profund, amintind cestiunile cele maĭ momentóse, ce împrejurările timpuluĭ presente ni-le impun în mod imperios spre desbatere seriósă şi prudentă resolvare. nu a pregetat — spre mângăiarea celor presenţĭ — *a atinge şi procedura dejositóre, ce atât de mult agită spiritele în cercurile preoţimiĭ nóstre, cum guvernul a împărţit ajutul regesc de 18.000 fl.*, acuma poreclit „ordinar de stat“, *pe cum şi cel extraordinar.*

Nu mĕ voiŭ încerca a descrie întreg cuvîntul de deschidere, ci mĕ mărginesc la a constata, că acela, pe lângă ce a fost un balsam alinător al suferinţelor, ce ne apasă inimile. nu a lipsit a înviosa dispuseţiunea şi a întări puterile celor presenţĭ de aşa, în cât de şi cu eshauriarea programeĭ sinodului

destul de copióse, între alte împrejurări toți s'ar fi simțit obosiți, totuși membrilor sinodali, pe ce mergea, li-se întinerian puterile, în cât după terminarea ordinii de zi s'au făcut și desbătut cu tótă gravitatea mai multe propuneri valoróse.

Ca să nu fiu prea lung, dintre diferitele propuneri voiu aminti numai una, care cred, că pe lângă ce atinge interesele cele mai vitale ale Bisericii și Clerului nostru, e și mai actuală. Acésta propunere făcută de unul din preoții tractuali e următórea:

Pe cum îi este cunoscut Veneratului Cler tractual, Maiestatea Sa preagraționsul nostru Monarch, Domn și Rege Apostolic, apreciând și servițiile pline de abnegațiune ale Clerului român greco-catolic întru promovarea adevăratelor interese ale patriei și înaltului Tron, s'a îndurat a aplacida subsidiul cunoscut clerului nostru până în timpul mai recent sub numirea de „adiut regesc", și că acest adiut în decurs de mai multe decenii, asignat pentru Clerul Archidiecesei nóstre în sumă de 18.000 fl. v. a., a fost pus în fie care an spre împărțire la dispuseținea Prea Veneratului Consistoriu Archidiecesan. În timpul din urmă însе acest ajutor rebotezat „ordinar de stat" *a fost subtras în mod nejustificabil de sub libéra împărțire a superiorității nóstre bisericesci* și se împarte acum de doi ani în cóce direct de cătră ministrul de culte și instrucțiunea publică *revenind ast fel Prea Veneratului Consistoriu numai rolul dejositor de a funcționa la împărțirea aceluia pur și simplu ca organ esecutiv al guvernului și încă,* pe cum am esperiat din conspectele beneficiaților, *în cele mai multe casuri în contra convicțiunii și a dorinței sale în ceea ce privesce persónele, cari, și sumele, cu cari preoții Archidiecesei au fost împărtășiți din sus amintitul ajutor ordinar de stat. Tot asemenea se purcede și cu împărțirea ajutoriului anual estraordinar de stat.*

Considerând, că prin acest mod tendențios practicat acum de doi ani de cătră guvern la împărțirea ajutórelor de stat amintite *se amenință* în mod nespus de păgubitor pentru adevăratele interese ale bisericii și poporului nostru *independența clerului, se țintesce la demoralisarea caracterului național al aceluia, se inficiéză spiritul de disciplină și subordinațiune în Cler și prin acésta se subminéză auctoritatea factorilor conducători ai bisericii nóstre,* — adusi fiind acești înalți factori în posiția penibilă de a esecuta remunerarea celor mai puțin vrednici și a tolera ignorarea adevăratelor merite;

Considerând, că procedura arbitrară a guvernului în acésta gravă cestiune *constitue o vătemare flagrantă a autonomiei bisericii* nóstre, propun:

Că Veneratul Cler gr. cat. al eparchiei protopopesci a Morlăcii, folosindu-se de ocasiunea acestui sinod, în consonanță cu părerea și dorința generală a Veneratului Cler Archidiecesan esprimată în sinodul din 1896, *respinge atât adiutul ordinar cât și cel estraordinar de stat până atunci, până când împărțirea acelora nu va fi pusă la libéra dispusețiune a Prea Veneratului Consitoriu.* Rógă pe Escelența Sa Preasfințitul nostru Archiepiscop și Mitropolit, să se îndure încă în decursul acestui an *a convoca sinod Archidiecesan* și a da ast fel Clerului ocasiune de a-și manifesta părerea în acésta afacere; ceea ce dacă din cause, pe cari noi nu le putem astăzi prevedé, nu s'ar puté face, rógă pe Escelența Sa, ca din propria sa putere și auctoritate să respingă acele ajutóre în interesul bine înțeles al bisericii, clerului și poporului nostru.

În fine că foii „Unirea" îșî esprimă mulțămită și deplină încredere pentru ținuta démnă și hotărîtă observată în acéstă cestiune de interes capital asigurându-o, că „voim, să trăim" și în venitor „în servițul bisericii și némului nostru", și că sub nici o împrejurare nu voim, „să devenim instrumente órbe în mâna celor ce cu nerușinare se încércă a ne cumpěra".

Cum că acéstă propunere a plăcut membrilor sinodali, documentéză următoriul conclus:

„Propunerea presentată se primesce cu unanimitate în tot cuprinsul eî, se ridică la valóre de conclus al acestui sinod protopopesc însărcinându-se Presidiul cu înaintarea ei la locurile competente."

Pe lângă primirea unanimă a propuneriî nu pot, să nu amintesc și un moment de plăcută surprindere, și a nume cum un veteran confrate dintre ceî favoriți la împărțirea adiutului nu s'a mărginit a primi propunerea simplaminte, ci însu-și a recunoscut și constatat, că în tractul nostru s'a făcut nedreptate Acésta a făcut impresiune cu atât mai mare, cu cât ceî presenți sciau deja, că respectivul a fost avisat, cum că capětă adiutul pe basa informațiunii părtinitóre a protopretorelui cercual (pártoló informáczióm alapján).

După terminarea tuturor agendelor, eshauriată fiind ordinea de zi total prin mărturisirea celor presenți, toți preoții tractuali aŭ fost întruniți la masa ospitală a M. O. D. Viceprotopop. Aicî unul dintre preoții tractuali, după ce în decursul sinodului nu a fost timp libér, de și s'a terminat abia la 2 óre p. m., profitând de ocasiune a luat cuvîntul și a mulțămit M. Ou. Domn Viceprotopop pentru bunăvoința, tactul și zelul curat apostolic, cu care conduce acest tract.

Mult On. Domn Viceprotopop nu a pregetat a reflecta și la acésta mulțămind preoțimii tractuale pentru întelépta conlucrare, și de și chiar și cu acéstă ocasiune a trebuit, să esperieze, cum că și în acest tract se află un esemplar dintre ceî ce sînt spre rușinea clerului, totuși considerând, că între preoțimea tractuală se află și de aceia, cari pe lângă o cualificațiune superióră se sciŭ entusiasma pe sine și pe alții pentru tot, ce e bun, frumos și în interesul s. nóstre biserici, speréză a conduce cu siguritate la limanul dorit luntrea mică, ce o formézá acest tract protopopesc.

Am scris acestea, ca să scie și frații din depărtare, că și aicî în clima rece de sub pólele bětrâneî „Vlădeasa" palpită inimi calde în pepturile servitorilor altariului Domnului.

a—.

Convocare.

Despărțemîntul *„Morlaca"* aparținětor reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidiecesa de Alba Iulia și Făgăraș în înțelesul §-lui 21 din statute își va ține adunarea generală de primăvară la 22 Maiŭ st. n. a. c. 10 óre a. m. în școla gr. cat. din *Mărgău*. La acéstă adunare sînt invitați cu tot respectul învățătoriî și O. D. preoți, pe cum și toți binevoitoriî și spriginitoriî progresului poporal și causeî scolastice pe lângă următorul

Program: 1. Participarea in corpore la servițul divin la 9 óre a. m. 2. Deschiderea adunăriî prin președinte. 3. Constatarea membrilor presenți. 4. Incassarea taxelor și inscrierea membrilor noi. 5. Raportul cassariului si bibliotecariului împreună cu eventualele propuneri și proiectul de budget și censurarea acestora. 6. Esmiterea uneî comisiuni pentru critisarea prelegeriî practice. 7. *„Basmul în educațiune și instrucțiune"*, disertațiune de Petru Conda învățător. 8. *„Păstorul mincinos"*, prelegere practică de Dionisiŭ Lucaciŭ învățător. 9. Raportul comisiunii esmise. 10. Designarea persónei disertante, pe cum și a celeî, care va ține prelegere practică la adunarea generală de tómnă. 11. Statorirea timpului și a loculuî pentru adunarea generală de tómnă a despărțemîntului. 12. Alegerea alor doi membri pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea presentă. 13. Alegerea oficialilor despărțemîntului pe timp de un an. 14. Alegerea alor doi delegați pentru adunarea generală, pe cum și alegerea unui membru în comitetul central conform §-lor 26 și 31 din statute. 15. Diverse propuneri. 16. Închiderea adunării.

Morlaca în 30 April 1898.

Ioachim Lucaciŭ președinte. **Ioan Mango** secretar.

Convocare.

În sensul §-lui 21 din Statutele reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș prin acésta se convócă toți învățătoriî gr. cat. din tractul Indolului la prima adunare a despărțemîntului reuniunii, care se va ține în 24 Maiŭ 1898 în școla gr. cat. din Iara infer., la carea cu tot respectul sînt rugați a lua parte și On. Domni preoți ca directori scolastici, pe cum și alți binevoitori și amici ai școlii.

Program: 1. Participarea in corpore la servițul divin la 8 óre a. m. 2. Deschiderea adunării prin președinte. 3. Constatarea membrilor presenți, inscrierea de membri noi și incassarea taxelor. 4. Pertractarea prelegeriî practice de la ordinea zileî cu eleviî școlii gr. cat. din Iara prin învățătoriul Nicolaŭ Gârbovan. 5. Suscepere de membri fundatori și ajutători. 6. Insinuarea membrilor, cari vor, să țină prelegere practică și disertațiune la adunarea proximă. 7. Esmiterea uneî comisiuni de 2 membri pentru verificarea procesului verbal. 8. Eventuale propuneri cu privire la reuniune. 9. Designarea loculuî și timpului pentru viitórea adunare. 10. Închiderea adunăriî prin președinte.

Lita română la 6 Maiŭ 1898.

Vasiliŭ Muntean președinte. **Ioan T. Burouș** notar.

Noutăți.

Escelența Sa Î. P. S. D. Mitropolit Mercuri înainte de amézi s'a întors la **reședința** sa în Blaș.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. Octogenariul țeran din Săcădate *Ioan Bucur* în aniî precedenți a dăruit pentru s. biserică gr. cat. din Nucet 40 fl., ér pentru biserica gr. cat. din Săcădate a dăruit 130 fl. pentru a se cumpěra dóuě clopote și a mai dăruit și un epitrachil de 10 fl. Ér în anul acesta a pus basa uneî fundațiuni de 300 fl., carea să crésca, și o parte din interese să se folosésca în lipsa s. bisericî, ér a dóua să se întórcă întru ajutorarea tinerilor școlari orî aplicați la meseriî născuți în Săcădate. Săcădate 29 April 1898. *Demetriŭ Cutean* protopop.

Catolicismul în Statele Unite. După „Catholic Directory" pe teritoriul Uniunii se află 14 archiepiscopii, 78 episcopii și un vicariat apostolic. Numěrul preoților de mir e de 8137, ér al celor călugări 2774. Mănăstiri călugăresci bărbătesci sînt 41, ér femeesci 110. Biserici parochiale se află 5946, misiuni cu biserici 3472, ér misiuni, cari aŭ numai capele, 5105. Institutele catolice le cercetéză 958.959 de elevi. Numěrul total al catolicilor din Statele Unite e cam 9,856.600.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creștinilor" aŭ solvit prețul: III. Din *Archidiecesă:* Rsmii canonici Dr Ioan Raț și Gavriil Pop, On. Ioan German, Ștefan Pop, Emil Viciŭ, Basiliŭ Suciŭ din Blaș, Aurel Pascu, Alesandru Gruița, Ieronim Man, Ioan Marian, Traian Fodor, Ioan Brânzeŭ, Basiliŭ Dancea, Toma Pop, Georgiŭ Pop, Teodor Radu, Laurențiŭ Stâncel, Ieronim Muntean, Ioan Mihălțan, Isidor Barb, Nicolaŭ Boțan, Gregoriŭ Sêrb din protopopiatul Aiudului, Francisc Boțan, Aureliŭ Giurca, Petru Raica, Ioachim Totoian, Filip Poșar, Isidor Raica, Iosif Șerban, Basiliŭ Andrea, Nicolaŭ Necrilescu, Clemente Papiŭ din protopopiatul Albeî Iulie. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturii creștine.

(Continuare.)

Din L. N. a fără de păstorinl cel bun și de semănătoriul se mai găsesc în monumentele creștine cele vechi încă și alte obiecte. Așa Bunavestire. Cea mai veche pictură a ei e în cemeteriul s. Priscile: o figură bărbătéscă tinără cu paliŭ de-asupra tunicei întinde mâna spre o femee, carea șede și în purtarea sa vědesce surprindere. Scena e esecutată încă în simplicitatea clasică a artei celei vechi.

Magii de la rěsărit se află a dese ori în monumentele cele vechi. Icóna acésta e cu o cale și o mărturisire a credinței în dumnezeirea lui Christos și în dignitatea Maicii lui Dumnezeŭ, pe cum și un protest împotriva acelor erese, cari negaŭ adevěrurile acestea. Ea póte că a mai vrut, să fie pe sama păgâno-creștinilor o provocare la recunoscință față cu provedința dumnezeéscă pentru chemarea păgânilor la mântuire. Magii în picturile acestea conform tradiției vechi sînt trei, dar une oria se află zugrăviți doi ori patru. Abaterile acestea aŭ fost licențe de ale artistului, pe cari une oria le-a provocat póte simetria compositiei. Ei pórtă tunică scurtă încinsă și sagumul ori chlamysul, éră pe cap căciula frigiană, — din care se póte conchide la Persia ca la patria lor, — și staŭ înaintea prunculuĭ dumnezeesc. Pe acesta Fecióra îl ține pe genunchii sěi, în vreme ce ea șede într'o catedră antică acoperită cu perini. Iosif stă alăturea ori din apoi. Numai într'un cas — pe un sarcofag — se înfățișéză Iosif întinděndu-și mâna preste Maria și preste Isus, ca și cum ar voi, să-i apere. Pruncul dumnezeesc une oria șede în iesle; scena în casul acesta se înfățișéză într'un staul, și alăturea se ved un boŭ și un asin. Forma darurilor, cari le aduc magii, e diferită. Unul pórtă de-a rîndul un vas și o coronă, al doilea o fingie și al treilea un vas, care încă sěmănă cu o fingie. Pe un fresco din catacombele s. Calist darurile acestea sînt aședate în nisce scrinuri mici. Stéua, carea a pověțuit pe magi, întregesce une oria icóna. Într'o pictură din cemeteriul s. Ciriace în locul steleĭ e pus monogramul lui Christos. Cel dintâiŭ dintre magi arată une oria spre stea.

Într'un arcosoliŭ din catacombele s. Calist se vede o cétă de trei persóne. Una e o femee cu haină lungă și cu věl, a dóua e un bărbat robust îmbrăcat cu tunică și paliŭ, ér a treia e un prunc ca de șese ani, care ține mânile sale întinse în chipul orantelor. Se îmbie presupunerea, că icóna acésta ar înfățișa sfînta familie. Dar archeologii află, că ea înfățișéză numai pe repausații aceia, cari aŭ aflat aci un loc comun de odihnă. De Rossi a găsit însě în cemeteriul s. Priscile o păreche a acesteĭ icóne. Într'însa cele trei persóne tóte își înalță mânile spre rugăcinne. De Rossi află, că aci e representată sfînta familie, póte după ce Maria și Iosif aŭ găsit pe pruncul dumnezeesc în templu între învěțătorĭ.

Botezul Domnului îl găsim pe părețiĭ unui baptisteriŭ vechiŭ în cemeteriul lui Ponțian într'un fresco. Dară pictura acésta nu e mai veche de vécul al șeselea. Alăturea se înfățișéză icóna lui Moisi înaintea stînciĭ și cea a înmulțiriĭ pânilor. Isus stă până la mijloc în apa Iordanului și are în jurul capului aureolă. Porumbul se pogóră în sbor, éră Botezătoriul, îmbrăcat într'o pele, stă la țěrmul stîng al Iordanului și pune drépta sa pe capul Mântuitoriului; din jos se apropie cerbul, ca să bea.

Cu învěțăceiĭ se găsesce Isus mai a dese ori pe reliefurĭ, de multe ori numaĭ cu doi învěțăceĭ. În frescurĭ îl împrejură învěțăceiĭ, și el îĭ învață. Dar icónele acestea se derivă din timpurĭ de mai de din cóce. Apostolii pe sarcofage de multe ori sînt simbolisați prin miei. ér Christos prin un miel pe o stîncă, pe care e o cruce. Pe Isus învěțând îl aflăm în dóně picturĭ îmbrăcat cu tunică și paliŭ și cu brațele întinse. [1]) A rare ori se găsesce la fântână cu Samarinéna. În frescurĭ obiectul acesta frumos se găsesce numaĭ de dóuě orĭ. El de altmintrea în scena acésta în tot de una e representat stând, de și la Io. 4, 6 ni-se spune, că obosit de drum a ședut lângă fântână. Samarinéna, o figură elină nobilă, scóte apă, și Isus îĭ grăesce arětând spre vasul de apă. Ea une oria se găsesce și singură.

Nunta din Cana se găsesce pe sarcofage. Christos atinge cu toégul vasele. După cum ne spune episcopul Asteriŭ de Amasea, acésta a fost una din minunile acelea, pe carĭ creștinii ceĭ vechĭ le țeseaŭ în hainele sale. În icónele acestea Christos se înfățișéză în tot de una ca tinĕr, îmbrăcat cu tunică și paliŭ. Une oria ține mâna sa preste vase binecuvîntând. De ceea parte e mirele, ér între amîndoĭ un bětrân cu o carte, mai marele meseĭ.

Vindecarea slăbănogului se găsesce mai a dese orĭ în picturile cemeteriilor și pe sarcofage. Minunea acésta creștinii ceĭ vechĭ o priviaŭ adecă de simbol al învierii și al vindecării în taina mărturisirii. Bolnavul în icónele acestea e tot de una mai mic de cât Christos, și Christos își întinde mâna spre el.

Vindecarea muierii celei cu curgerea sângelui se găsesce de multe orĭ în sculpturile sarcofagelor. Muierea e îngenunchiată orĭ se plécă adânc preste marginea haineĭ lui Isus, care grăesce cu unul din învěțăceĭ. De câte va orĭ Mântuitoriul se înfățișéză cu privire plină de compătimire și atingênd capul bolnaveĭ. [1])

Muierea Canaanéna se înfățișéză îngenunchiată înaintea lui Christos și cu brațele întinse spre rugăciune, în vreme ce Christos își întórce drépta spre ea și grăesce cu ea.

În vindecarea orbului Christos ține în mână un volum. Orbul une oria șede orĭ îngenunchéză înaintea lui Christos, și acesta îĭ pune mâna sa pe cap. O pictură în s. Calist înfățișéză pe orb îmbrăcat cu tunică și îngenunchiând, cu mânile înălțate, în vreme ce Christos, o figură tineréscă, se plécă la el și-ĭ atinge cu drépta ochiĭ. [2])

În icónele sătnrăriĭ celeĭ minunate vedem pe Mântuitoriul, cum binecuvîntă un blid cu pâni și altul cu pescĭ, orĭ îl vedem, cum stă lângă coșercile cu pâni și cu un toeag atinge una din coșercile acelea, ér mâna și-o așédă pe pescĭ, orĭ îl vedem, cum ține mâna sa de-asupra coșercilor și pórtă în haina sa șese pâni. Numĕrul coșercilor diferesce și nu consună tot de una cu istorisirea Evangelieĭ. Une oria minunea acésta pe morminte se amintesce și simplaminte numaĭ prin cinci pâni și doĭ pescĭ făr de nicĭ o altă figură, ce s'ar ține de representarea acesteĭ minunĭ. Motivul cel mai de frunte, pentru care se repetesce așa de des representarea acesteĭ minunĭ în monumentele cele vechĭ ale creștinilor, a fost amintirea cineĭ eucharistice.

Învierea lui Lazar creștiniĭ ceĭ dintâiŭ o priviaŭ de prefigurare mângăitóre a învierii morților. Idea acésta trebui adecă, să se esprime cât se póte de des, pentru ca ea să susțină și nutréscă puterea creștinilor în mijlocul persecutărilor. Amintirea mângăitóre a minunii acesteia în casurile, în carĭ nu se putea altmintrea, se reîmprospeta și numaĭ singur prin figura lui Lazar. Minunea acésta se repetesce fórte des în picturĭ, pe cum și gravată orĭ sculptată în metal și în fildiș. Lazar în acestea se înfățișéză ca o mumie înfășată și cu capul învělit așa, că i-se vede numaĭ fața. El stă drept în ușea mormîntului sub o architectură mică, ér Isus stă înaintea luĭ, îl atinge cu un toeag orĭ întinde drépta spre el, în vreme ce în stînga ține un volum. Une oria pune mâna sa pe capul înviatului. Mormîntul e o pesteră tăiată în stîncă, și până la el duc câte va trepte la vale. Picturile înfățișéză numaĭ figura lui Christos și pe a lui Lazar, pe când reliefurile mai întregesc scena cu figurile celor dóuě surorĭ ale lui Lazar. Une oria se mai adaug și câți va învěțăceĭ. Christos se îndréptă spre eĭ, ca și cum i-ar provoca, să mărturiséscă despre minune. Motivul lui Moisi, cum scóte apă din stîncă, se combinéză de multe orĭ cu învierea lui Lazar. Așa în cele dóuě frescurĭ din cemeteriul s. Erma.

(Va urma.)

[1]) Bottari tav. LIX. LXXIV.

[1]) Eus. H. E. VII. 18; Nicephor. H. E. VI. 15.
[2]) Bottari tav. XLVIII.

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Gândiam, că tu dormĭ," zise el în dată.

„Ómenĭ bĕtrânĭ şi pruncĭ micĭ dórmă. Eŭ am ĭeşit, ca să privesc la prietinele mele colo cătră méză zi, la stelele, cele ce acum întind vĕlul mezuluĭ nopţiĭ preste valea Niluluĭ. Dar mărturisesc adevĕrul: te-aĭ surprins."

El îĭ prinse mâna, carea lunecase de pe umĕrul luĭ, şi zise: „Sper, că nu m'a surprins un inimic."

„O nu! A fi inimic ĭusamnă a urî, şi ura e o bólă, carea Isis o va depărta de la mine. Trebue să sciĭ, că ea şĭ-a depus sărutarea sa pe inima mea, pe când am fost încă prunc㠄 micĭ."

„Vorba ta sună de totuluĭ tot altmintrea ca a tatăluĭ tĕŭ. Nu aĭ aceea-şĭ credinţă cu el?"

„Póte că o aşĭ avé," zise ea rîdênd încetinel, „póte, dacă aşĭ fi vĕdut, ce a vĕdut el. Se póte şi aceea, ca să ajung la credinţa luĭ, când voiŭ fi bĕtrână ca el. Dumnezeul tatăluĭ meŭ e prea grozav în ochiĭ meĭ. Dară, fiule al luĭ Hur, eŭ am o dorinţă!"

„O dorinţă? Cine ar putĕ — să zică — ba?"

„Voiŭ, să fac încercarea cu tine."

„Spune-mĭ dară dorinţa ta!"

Ea se apropiă maĭ tare de el şi zise: „E fórte simplă: aşĭ dori, să-ţĭ ajut."

El rise: „Frumósă Egipténă, nu locuesc sfinxele în patria ta?"

„Şi?"

„Tu eştĭ una din ghîciturile lor. Nu fi crudelă şi dă-mĭ vre o deslușire, ca să te înţeleg. Întru cât am eŭ lipsă de ajutoriŭ? Cum poţĭ, să-mĭ ajuţĭ tu?"

Ea trase mâna sa din a luĭ şi se întórse spre cămilă, măguli hîdul eĭ cap şi-ĭ zise:

„Ultim surcel admirabil al turmelor luĭ Ĭov, tu une oria potignescĭ, pentru că drumul e colţuros şi petros, şi sarcina e grea. Cum se face, că tu dintr'un singur cuvînt simţescĭ intenţia prietinósă şi-ĭ rĕspunzĭ cu recunoscinţă, chiar şi dacă o femee îţĭ îmbie ajutorinl? Voiŭ, să te sărut, animal împărătesc," — ea se plecă şi apĕsă buzele sale pe fruntea cea lată a animaluluĭ, — „pentru că gândurile tale nu nutresc bănuélă!"

Ben Hur replică: „Imputarea a nimerit ţînta. Tu credĭ, că nu-ţĭ voiŭ împlini dorinţa. Dar acésta o fac, pentru că mĕ oblégă onórea, şi pentru că viaţa şi fericirea altora atîrnă de la tăcerea mea."

„Aşa e!" zise ea vioiŭ.

Uĭmit făcu el un paş în apoĭ şi întrebă: „Ce sciĭ tu?"

Ea rĕspunse rîdênd: „De ce zic óre bărbaţiĭ, că simţirile femeilor sînt maĭ puţin agere de cât ale lor? Eŭ am avut faţa ta tótă ziua înaintea mea şi am numaĭ să privesc la ea, pentru ca să aflu, că planurĭ marĭ ocupă spiritul tĕŭ; şi pentru ca să le cunosc, de ce alta aveam lipsă, de cât să-mĭ aduc a minte de conversarea ta cu tatăl meŭ? — Fiule al luĭ Hur," adause ea şoptind, „fiule al luĭ Hur, acela, pe care-l cercĭ, va fi împĕrat al Ĭudeilor, — nu e aşa? — un împĕrat al Ĭudeilor ca şi Irod, numaĭ maĭ puternic."

El privi la o parte a fară în nópte, ér apoĭ găsi privirea luĭ pe a eĭ şi se alipi multă vreme de privirea aceea. El se minuna, cum de ea scie atât de mult din planurile luĭ.

„Astăzĭ tótă ziua," zise ea maĭ de parte, „am avut tot felul de gândurĭ şi apariţiĭ. Dacă-ţĭ voiŭ spune acuma, la ce mĕ gândiam eŭ, face-veĭ şi tu tot asemenea? Cum? Nu-mĭ rĕspundĭ?"

Ea se întórse, ca şi cum ar voi, să se ducă; dar el o reţinu şi o rugă: „Rĕmâĭ, rĕmâĭ şi grăesce!"

Ea se întórse, puse mâna sa pe umĕrul luĭ şi se răzimă de el, ér el o cuprinse cu braţul. Tăcênd i-a dat promisiunea, ce o ceruse ea.

Ridicându-şĭ privirea zise ea mereŭ: „Apariţia, ce mi-s'a arĕtat ochilor sufletuluĭ, a fost un răsboiŭ admirabil pe apă şi pe uscat cu zuruit de arme şi cu îmbulzélă de luptă. Un nor de colb se ridică învĕlind lumea, şi Roma nu maĭ era. Tótă stăpânia se întórse ér în Orient, din nor se ridică alt neam de eroĭ, şi eraŭ de împărţiţ împĕrăţiĭ maĭ marĭ şi corone maĭ strălucite de cât maĭ înainte. Şi în vreme ce apariţia trecu pe dinaintea spiritului meŭ, eŭ îmĭ puseĭ întrebarea: „Care să fie rĕsplata vrednică a aceluia, care a fost servitoriul cel dintâiŭ şi cel maĭ bun al împĕratului?""

Ér se înspăimîntă Ben Hur. Asta era aceea-şĭ întrebare, de care se ocupase el în ziua aceea întrégă. Acum i-se păru, că a găsit deslușirea dorită.

„Aşa dară coróne şi împĕrăţiĭ sînt lucrurile acelea, la dobîndirea cărora veĭ, să-mĭ ajuţĭ?" zise el. „Înţeleg! Dar durere! acumpă Egipténă, tóte rĕsplătirile acelea, carĭ mi-le puĭ înaintea ochilor, sînt de fel răsboĭnic, şi tu eştĭ numaĭ o femee, de şi ţĭ-a sărutat Isis inima. Coróne sînt dărurĭ, carĭ tu nu mi-le poţĭ dobîndi, de cum va nu sciĭ mijlóce şi căĭ, carĭ duc maĭ sigur la scop de cât spada. Dacă e aşa, atuncia spune mi-le, şi eŭ le voiŭ cerca, dacă chiar şi numaĭ pentru tine."

Ea împinse braţul luĭ de la sine şi zise: „Întinde mantaua ta aci pe năsip, şi aşa voiŭ putĕ să rĕmân în umbra cămileĭ. Voiŭ, să mĕ pun, să şed şi să-ţĭ povestesc o istorie, care a venit pe Nil la vale până la Alexandria, unde apoĭ am audit-o şi eŭ."

El împlântă lancea în pămînt şi-şĭ întinse mantaua pe năsip.

„Şi ce să fac eŭ?" zise el cu tristéţă, după ce ea se aşedase. „În Alexandria ascultătoriĭ se obicĭnuesc a şedé orĭ a sta?"

Rîdênd rĕspunse ea de pe locul cel comod de lângă bĕtrânul animal: „Cuvîntările istorisitorilor sînt lungĭ, şi aşa ascultătoriĭ de obiceiŭ fac, ce vreŭ."

El se întinse decĭ în dată pe năsip şi puse braţul sĕŭ în jurul grumazilor eĭ.

„Sînt gata," zise el.

Şi ea începu:

„Cum a ajuns frumosul pe pămînt.

„Trebue să sciĭ maĭ întâiŭ, că Isis a fost şi va fi póte încă şi acuma cea maĭ frumósă dintre zeităţi; şi pe Osiris bărbatul eĭ, orĭ cât era de înţelept şi de puternic, totuşĭ îl chinuia une orĭ jalusia, căcĭ numaĭ în ale dragostiĭ sînt zeiĭ asemenea ómenilor.

„Palaţul femeiĭ dumnezeescĭ era de argint şi încorona muntele cel maĭ înalt de pe lună, şi ea de acolo se ducea a dese orĭ pe sóre, în mijlocul căruia locuia Osiris în palaţul sĕŭ cel de aur, un isvor de lumină vecînică, care era cu mult maĭ strălucit, de cât să fie putut privi ómeniĭ la el.

„Într'o vreme, — la zeĭ nu sînt zile, — pe când şedea ca veselă cu el pe coperişul palaţuluĭ de aur, privi din întîmplare în apoĭ şi vĕdu în depărtare, chiar la capĕtul lumiĭ, pe Indra, cum venia cu o óste de Simianĭ, carĭ călăriaŭ toţĭ pe spatele unor vulturĭ sburătorĭ. El, prietinul fiinţelor vieţuitóre, — aşa numesc pe Indra cu multă veneraţiune, — se întorcea învingĕtoriŭ din răsboiul sĕŭ cel maĭ de pe urmă împotriva greţosuluĭ Racshacas, şi în alaiul luĭ eraŭ Rama eroul şi Sita mirésa luĭ, carea după însă-şĭ Isis era cea maĭ frumósă. Şi Isis se sculă, se descinse de brîul sĕŭ cel de stele şi-l fâlfăĭ în semn de salutare voiósă. Şi între óstea, ce trecea, şi între ceĭ de pe coperişul de aur în dată se pogorĭ óre ce asemenea nopţiĭ şi împedecă priveliştea; dară nu era nóptea, ci numaĭ încreţirea frunţiĭ luĭ Osiris.

„Obiectul conversăriĭ lor a fost chiar acela, de carele nu-şĭ aduceaŭ a minte, să maĭ fie grăit eĭ doĭ vre o dată; şi el se sculă şi zise cu maiestate: „Du-te a casă. Voiŭ, să isprăvesc singur lucrul. Pentru ca să fac o fiinţă deplin fericită, nu am lipsă de ajutoriul tĕŭ. Cară-te de aicĭ."

„Dar Isis avea ochĭ marĭ ca şi aĭ vaciĭ celeĭ albe, carea mânâncă érbă din mâna credincioşilor, în vreme ce eĭ îşĭ cântă rugăciunile; şi ochiĭ eĭ eraŭ de aceea-şĭ colóre ca şi aĭ vaciĭ, şi tot aşa de blânzĭ. Şi ea încă se sculă şi zimbi, în vreme ce privirea eĭ era maĭ luminósă de cât lucirea luniĭ în negurósa lună de tómnă: „Rĕmas bun, stăpânul meŭ. Eŭ sciŭ, că în dată mĕ veĭ chema érăşĭ; căcĭ fără de mine nu poţĭ face fiinţa deplin fericită, la care te gândescĭ, şi acésta cu atât maĭ puţin," — şi ea îşĭ opri rîsul, — „cu atât maĭ puţin, stăpânul meŭ, fiind că tu însu-ţĭ fără de mine încă nu poţĭ, să fiĭ deplin fericit."

„„Vom vedé," zise el.

„Şi ea se duse în calea sa şi luă acele sale şi scaunul sĕŭ şi şedea aşteptând şi împletind pe coperişul palaţuluĭ sĕŭ de argint.

„Şi forţele luĭ Osiris, cum lucraŭ în puternicul luĭ pept, făceaŭ un sgomot, ca şi cum s'ar aduna forţele tuturor celor alaltĭ zeĭ, aşa de tare, cât stelele maĭ apropiate drângăniaŭ ca bónele într'o postae uscată; şi unele săriră a fară şi se perdură. Şi până ce ţinu sgomotul, ea aştepta şi împletia, şi în tótă vremea aceea nu greşi nicĭ un ochiŭ.

„Puţină vreme trecu, şi în spaţul aprópe de sóre se ivi o pétă, şi ea crescu şi se făcu aşa de mare ca luna, şi acuma cunoscu ea, că péta aceea are, să se facă o lume: dară cum crescu ea tot maĭ tare şi maĭ pe urmă umbri planetul cĭ de tot până la un punct mic, care-l lumina ea cu fiinţa eĭ de faţă, atuncia cunoscu cât de mănios e el; dar ea împletia maĭ de parte convinsă fiind, că în sfârşit se va întîmpla aşa, pe cum zisese ea.

„Şi aşa s'a născut pămîntul, dintru început numaĭ o massă rece, sură, carea atîrna fără de sunet în spaţul cel gol al lumilor. Maĭ apoĭ veḑu ea, cum se osebiaŭ pe el părţile, aci un şes, acolo un munte, aci ér㠄 un lac, tóte acestea de o cam dată fără de nicĭ o lucire de lumină. Şi apoĭ se

mișcă óre ce la țĕrmul unuĭ rîŭ, și ea ŭltimită se opri cu împletitul. Acel óre ce se ridică și-și întinse mânile cătră sóre ca semn, că el e consciŭ despre aceea, că de unde și-a primit esistența. Și omul cel dintâiŭ a fost frumos de privit. Și în jur de el era aceea, ce numim noĭ natură, — érbă, arborĭ, pasĕrĭ, animale, și insecte și tîrĕitóre.

„Și câtă va vreme umbla omul într'o parte și într'alta și era fericit în felul sĕŭ; era ușor a vedé, cât era de fericit. Și în sgomotul monoton al forțeĭ lucrătóre audia Isis un rîs batjocoritoriŭ, și de la sóre ajungeaŭ până la ea cuvintele acestea:

„„Ajutoriul tĕŭ, cu adevĕrat! Étă aci o ființă deplin fericită!“

(Va urma.)

Bibliografie.

„Filotea *saŭ întroducerea la viață pie de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domșa*“ e titlul unuĭ volum fórte prețios și fórte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiŭ. Nisuința de a publica în românesce cele maĭ de căpetenie cărțĭ de pietate de ale bisericiĭ catolice nu póte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărțĭ ca *„Pregătire la mórte“* de s. Alfons, orĭ ca *„Imitațiunea luĭ Christos“* de Toma a Kempis, și *„Cartea durerĭi“* de Bougaud, apoĭ ca *„Filotea“* n'ar trebui să le bată praful prin librăriĭ, ci să fie răspândite în massele poporuluĭ, căcĭ învățăturile, pe carĭ cetitorul le scóte din ele, sînt fórte folositóre. Special vorbind de *Filotea,* ea a ajuns, să fie tradusă în tóte limbile și încă în nenumĕrate edițiunĭ. Traducerea românéscă făcută de părintele ieromonach D. E. Domșa prin eleganța technică, în ce privesce hârtia fină, tiparul curat cu cadre roșiĭ și formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganța edițiunilor franceze.

Ce se ține de cuprins, ea are instrucțiunĭ pentru pietate, adresate uneĭ femeĭ cu numele Filotea de cătră s. Francisc. Instrucțiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, carĭ sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cincĭ părțĭ: Partea întâie cuprinde instrucțiunĭ spre a îmbrățișa viața pie, a dóua tractézĕ despre sacramente și rugăciunĭ, a treia despre vîrtuțĭ, a patra despre lupta în contra ispitelor, și a cincia despre întărirea sufletuluĭ în viața pie. Învățăturile acestea se predaŭ fie prin simple instrucțiunĭ, fie prin considerațiunĭ. Partea a treia special cuprinde capitole frumóse despre feluritele speciĭ de amicéță, despre paciință, umilință, blândéță, onestitate și altele.

Ce privesce traducerea, e bună, are un singur defect: e publicată cu ortografie pur etimologică și are câte va neologisme, carĭ ar fi putut fórte ușor să fie schimbate cu altele românescĭ. *Ortografia* e o haĭnă, și ortografia etimologică samĕnă cu una veche, și ómeniĭ cam fug de vechiturĭ; ér *limba* e o podóbă. care face un lucru frumos, să fie și maĭ atrăgĕtor. Și de ce n'am nisui, ca și haĭna și podóba să fie cele maĭ potrivite?

Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri acéstă carte fórte prețiósă. Prețul: 1 fl. 50 cr.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 baniĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Preasfințituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învĕțătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia și chemarea sa sublimă îĭ impune datorința strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ și pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să răspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioșilor nostri.“

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrânețe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoș, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informați, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicațiunĭ l-a destinat pentru un scop cultural.*

☛ Euchologiu ☚

ediția **a dóua,** revĕdută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparŭ frumos în **negru** și **roșu.** — Prețul nelegat fl. 2.80, ĕră legat în pele tare fl. 3.80.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituțiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut și valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaș** (Balázsfalva).

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiunĭ ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unuĭ esemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atențiunea cleruluĭ nostru asupra acestuĭ op. Fără de cartea acésta niciĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoțesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvaniei“ și a dluĭ Nicolaŭ Densușan asupra Mitropolituluĭ Vancea și a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul **1** fl. Ambele părțĭ espedate franco **1** fl. **85** cr.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviațiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale și curatoratele, cum și privațiĭ la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dăriĭ de *case,* 2. a dăriĭ de *câștig,* 3. a dăriĭ după *camete,* 4. a dăriĭ *supletóre* generale de *venit,* 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliție,* 6. a dăriĭ de *arme* și de *vînat* și 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Prețul uneĭ broșurĭ e **8** cr., espedată franco sub fașe **11** cr.

Instrucțiune

dată de Inaltul ministeriŭ de interne cu privire la *procedura contra morbuluĭ de ochĭ:* „**trachoma**“, pentru auctorități publice și învĕțătorĭ. — Broșura constă din 15 pag. și costă **5** cr., spedată franco sub fașe **8** cr.

Pregătire la mórte, adecă considerațiunĭ asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societățiĭ de lectură Inocențiŭ M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° **mic. Prețul 80 cr. Editura societățiĭ.**

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoichul cel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcâiŭ de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericéscă de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Editor și redactor răspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Mașinist diplomat.

Dacă la vre un dominiŭ orĭ Domn proprietar român ar fi lipsă de mașinist pentru îmblătit cu vapor, pe cum și ca practicant la economie orĭ cancelist în cancelaria economică în timpul, când nu voiŭ fi ocupat cu mașina, sînt în stare a primi aplicarea acésta. Poșed limbile română și magiară. Ofertele eventuale mĕ rog să mi-se adreseze mie în Deag (Dégh) p. Radnóth.

Traian Gerasim
mașinist.

(17) 1—3

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 21 Maiŭ 1898. Numĕrul 20.

Stări de drept.

Zilele acum trecute ne-aŭ dat o nóuă dovadă despre stările de drept întru adevĕr africane, ce domnesc în ţara nóstră. Dacă nu le-am fi vĕdut cu toţii lucrurile, cum ele s'aŭ petrecut, dacă nu înşi-ne am fi fost părtaşi din binefacerile acestor stări de drept, am fi ispitiţi a nu le crede. Şi orĭ cât ne-am sili a presenta lumii în lumina lor adevĕrată aceste stări, nu vom reuşi nicĭ o dată a o convinge, că întru adevĕr aşa sînt stările de drept la noĭ în ţară, cum noĭ le arĕtăm.

Dar să luăm lucrurile pe rînd.

Mai mulţi fruntaşi ai poporului român din ţĕrile corónei sfintului Ştefan se înţeleg, ca să sĕrbătoréscă aniversarea a cincĭ zecia a adunării ţinute la 1848 pe câmpia Blaşului.

Era ceva surprinzĕtoriŭ acest gând? Nu se impunea din contră o asemenea idee ca lucru datorit înaintaşilor nostri? Nu aŭ *sĕrbătorit óre Magiarii* aniversarea zileĭ de 15 Martie? La acele serbări ale lor nu aŭ luat parte tóte clasele lor sociale, până şi şcolile şi institutele lor de educaţie?

Şi apoĭ ce era adunarea de pe câmpul libertăţiĭ? Nu era óre adunarea aceea adunarea cea mai legitimă din câte s'aŭ ţinut când va pe acest pământ?

Orĭ nu este lucru legitim a jura credinţă domnitoriului tĕŭ, patrieĭ tale, a jura respectarea tuturor drepturilor, ce le aŭ alţiĭ, în special popórĕle conlocuitóre din ţară?

Nu era decĭ firesc gândul fruntaşilor nostri de a serba aniversarea aceleĭ adunărĭ, când aniversărĭ de importanţă cu mult mai mică se îndatinéză a le sĕrbători alţiĭ?

Şi aŭ vrut dór fruntaşiĭ nostri, ca serbarea să o facă prin surprindere, prin conturbarea ordiniĭ publice, prin demonstraţiuni oprite şi contrare legiĭ?

Nicĭ de cât. Eĭ voiaŭ, să se facă o adunare între acelea-şi marginĭ legale, cum s'a făcut adunarea de la 1848.

Şi totuşi ce a făcut guvernul?

Nu numaĭ că n'a conces ţinerea adunăriĭ, nu numaĭ că a pus în mişcare întreg organismul poliţenesc din ţară, ci pentru a zădărnici orĭ ce încercare de a sĕrbători aniversarea numită a avut curajul, să se adreseze şi cătră episcopiĭ românĭ, ca şi aceştia să opréscă preoţimea de la orĭ ce manifestaţie.

Étă un simpton al stărilor nóstre de drept: un popor de 2½ milióne póte sĕrbători numaĭ atunci, dacă îl concede guvernul! Halal de libertate! Dacă nicĭ asta nu-ĭ libertate, atunci libertate nu mai este.

Dar cu asta nu s'a sfârşit lucrul.

Guvernul s'a şi îngrijit, ca oprelişstea luĭ să nu rĕmână fără de efect, şi a supus controleĭ şi pe episcopiĭ. Întru adevĕr în 3/15 Maiŭ în bisericile românescĭ slujba dumnezeéscă s'a făcut cu asistinţă poliţenéscă.

Étă un alt simptom al stărilor de drept: Cult dumnezeesc după poruncă poliţenéscă! — Cum? Nicĭ asta nu e libertate?

Şi acum e acum!

Preotul amintesce după datină la ieşirea cu sfintele daruri cu numele de botez pe morţiĭ, carĭ orĭ la dorinţa nemurilor orĭ pentru vre o fundaţiune evlaviósă sînt a se aminti. Poliţia e de faţă. Aude numele de botez al cutăruia, care e nefericit a fi numit p. es. Simeon, care a fost şi numele de botez al fericiţilor Bărnuţ şi Balint. Nĕcasul e gata. Preotul e denunţat, e deţinut şi între baionete e escortat ca un făcĕtoriŭ de rele şi închis cu ceĭ fărădelege.

Mai vreţi libertate? Mai vreţi stări de drept mândre şi frumóse ca acestea?

În faţa acestor stări ce ne rĕmâne nóuĕ? A serba nu putem, să plângem, nu ne lasă, a ne ruga luĭ Dumnezeŭ nu ne e ĭertat.

Acum e rîndul luĭ Dumnezeŭ, să întrevină.

Sculatu-s'aŭ ceĭ fără de lege asupra Domnuluĭ şi asupra Unsuluĭ luĭ!

Dumnezeŭ trebue să ne redea nóuĕ măcar libertatea de a-l puté adora în linişte.

Ruşineze-ĭ dar pe eĭ!

Noĭ nădejdea nóstră în Domnul să ne-o punem!

Feuilleton.

Din Bihor.

Disertaţie rostită de dna *Cornelia Deac* la serata din 31 Dec. 1897 a reuniunii femeilor române din Blaş.

Stimatelor Dne, Dşóre şi Domnĭ!

A sosit timpul, când urc şi eŭ pentru prima dată acéstă catedră, ca să disertez. Îmi vine curios, când mĕ cuget, cât de liniştit şedĭ, când numaĭ ascultĭ pe alţiĭ, şi cât de încordat eştĭ, când reflectezĭ, că alţiĭ te vor asculta. Dar m'am folosit de cuvintele poetuluĭ: „Vre şi veĭ puté.“ De când reuniunea femeilor române din Blaş a păşit în viaţă, ne-a dat ocasiune la seratele aranjate de a fi delectaţi din partea mai multor Dne, Dşóre şi Domnĭ cu disertaţiuni, discursurĭ carĭ de carĭ mai frumóse. S'a vorbit de cătră dame atât la seratele literare, cât şi cu alte ocasiunĭ, despre „chemarea femeiĭ române“, despre „educaţiunea feteĭ române“, despre „educaţiunea copiilor“, apoĭ despre „Poveştile Peleşuluĭ de Carmen Sylva“, şi s'aŭ mai cetit şi novelete. Óre eŭ, onorat public, despre ce să vĕ vorbesc, ca să vĕ amusez niţel, să vĕ distrag cât de puţin, să vĕ întreţin pe câte va momente? Dór despre lucrurĭ sciinţifice? Dór să descriŭ istoria vre unuĭ popor şi fasele, prin carĭ a trecut până în seclul al 19-lea? Nu! Saŭ dóră despre matematica mai înaltă, despre sciinţele astronomieĭ, despre stele şi călătoria lor? Ĕr nu! Le las acelea acelora, carĭ se ocupă de ele. Aŭ dóră despre modă, care aşa e de uşuratică, de fluşturată şi de schimbăciósă ca zilele babelor şi care cade din un estrem în altul? Ĭerĭ alaltă ĭerĭ aveam nisce mânecĭ, de te puteaĭ ascunde în ele, mâne poimâne atâta vor fi de strîmte, de abia ne vom puté vîrî mânile în ele, şi moda asta capriţiósă cum ne scie pe noĭ pe dame mai ales învîrti şi suci! Sciŭ. că cugetaţi, Dómnelor, că óre de ce mai vorbesc şi eŭ. căcĭ dór şi mie îmĭ plac toaletele moderne. Apoĭ nu-ĭ vorbă, chiar de aceea mĕ descarc acum asupra modeĭ, căcĭ şi mie mi-aŭ făcut momente neplăcute moda asta: de multe orĭ abia îmĭ îmbrăcasem toaleta o dată de dóuĕ orĭ şi deja vedeam, că nu mai e aşa modernă. Dar ce mai perd timpul, ce mai lungesc atâta vorba. că şi aşa astă sară de modă nu vreŭ, să mĕ ocup? S'o lăsăm, să-şi urmeze calea şi să-şi facă compoşiţiile pe luna venitóre, ér domniĭ să-şi adune parale, să ne facă câte o surprindere, — firesce că domniĭ, carĭ aŭ dómne şi domnişóre.

Saŭ dóră să vĕ cetesc vre o epistolă a Anuţeĭ, carea cred, că vĕ aduceţi a minte, că mai în anul trecut la o serată într'o epistolă adresată Ileneĭ aşa de gentilă a fost faţă cu sexul sĕŭ, în cât între altele a asemĕnat conversarea damelor la soarele, la jurfixurĭ, cu un cuvînt unde sînt mai multe, cu concertul bróscelor, o asemĕnare nu prea măgulitóre? Mĕ supĕram şi eŭ foc, de cum va nu ar fi zis: „Onóre escepţiunilor!“ ce m'a mai împăcat. Dar de altă parte nicĭ nu aşĭ vré, să-mĭ stric prietinia cu Anuţa, care alt cum are o inimă fórte bună şi e fórte înţeléptă, dar apoĭ pe lângă tóte astea pe guriţa eĭ să nu ajungĭ, că te spală fără săpun. Aşa dară pe Anuţa încă o las, să mai concipieze pentru vre o serată vre o epistolă, în care sigur va vorbi despre însuşirile domnilor.

Întru adevĕr gândită am fost şi mult am şovăit, până m'am decis, să ieaŭ şi eŭ parte activă la aceste serate, şi că am fost gândită, nu e mirare, căcĭ nu e lucru chiar uşor a te presenta înaintea unuĭ public atât de inteligent, cum e şi publicul nostru.

Dar frumósele datinĭ ale poporuluĭ

Érăşĭ năluca liturgiei magiare. — În „Magyar Állam“ din 11 a c. cetim următórele:

„În discusiunea cea lungă asupra afaceriĭ liturgieĭ magiare până acuma nu am audit declararea singură competentă a Ordinariatelor. Scim bine, că dniĭ episcopĭ de Muncaciŭ şi Eperjes aŭ înaintat representaţiunile sale la Sfîntul Scaun, însе spiritul acela violentătoriŭ, care caracterisézĕ nu în chipul cel maĭ favorabil pe înainteluptătoriĭ liturgieĭ magiare, nu vre nicĭ să audă despre aşteptarea hotărîriĭ Ordinariatelor, şi va, să elupte pretinsele sale drepturĭ cu ministriĭ şi cu foile jidovescĭ.

„Am avut prilej deja maĭ înainte de asta cu doĭ anĭ, să spunem sentenţa nóstră asupra acestеĭ purcederĭ şóde, când ceĭ din Dorogh aŭ dat cea maĭ de pe urmă năvală maĭ mare a sa, — la dosul căreia se ascundea taĭnica alusiune, că pe ceĭ malcontenţĭ îĭ mână în calvinism, — şi aşa decĭ ne face cu adevĕrat bucurie aceea, că dl episcop de Muncaciŭ petrecênd în Hajdu-Böszörmény la sfinţire de biserică însu-şĭ încă a osîndit violenţa. Ilustritatea Sa a zis acestea:

„„*Sfinţia Sa Papa nu respinge dorinţele motivate. Însе în ce chip în pom nu se face de o dată rod, ci maĭ întâiŭ se formézĕ mugur, frunză şi flóre şi numaĭ după aceea rodul, aşa e şi cu afacerea liturgieĭ magiare. Sînt de lipsă anumite pregătirĭ. Dară pe cale violentă, cu strigărĭ nu ajungem la scop, ci lucrând mereŭ şi conscĭĭ de ţîntă vom secera în scurtă vreme succes.*“

„Cu bucurie inregistrăm aci declararea acésta, care ne lasă, să supunem, că pertractările în scurtă vreme vor ajunge la hotărîre, şi limba magiară va dobîndi în rit dreptul acela, care i-se cuvine pe lângă limba cea canonisată. Vom vedé la timpul sĕŭ, dacă ceĭ din Dorógh se vor îndestuli cu acésta orĭ ba. —

„Însе atragem deja de acuma luarea a minte la aceea, că nu vom lăsa, ca ritul să se foloséscă spre scopurĭ politice şi împotriva la tendenţe de acestea vom protesta tot de una, şi nimica nu ne-ar duré maĭ tare ca aceea, că de acum înainte pe Rutenĭĭ ceĭ cu suflet magiar şi pururea patrioţĭ vrednicĭ de încredere îĭ vor preţui după mĕsura, că óre alătură-se la ceĭ din Dorogh orĭ nu. Cu bucurie privim la lăţirea magiarimiĭ, lucrăm la ea şi noĭ cu prudinţă şi precauţiune, dară credincioşiĭ magiarisărĭĭ cu forţa nu am fost şi nu vom fi şi dorim, să mântuim tot de una biserica de amestecurĭ de direcţia acésta.“

Aşa „Magyar Állam“.

Éră „Magyarország“ din 19 a c. publică următórele:

„Raportorul din Dobriţin al luĭ „Magyarország“ a avut prilej de a grăi cu episcopul Wolafka Nándor în afacerea liturgieĭ magiare. Episcopul a dat bucuros deslușirĭ la întrebările, carĭ i-s'aŭ pus, şi rĕspunsul luĭ întregesce în chip interesant declararea aceea de mare moment a episcopuluĭ Firczák, carea am publicat-o în unul din numerĭĭ precedenţĭ aĭ foiĭ nóstre. Wolafka încă şĭ-a primit în obiectul acesta informaţiunile de la episcopul de Muncaciŭ, şi aşa trebue să le privim de deplin autentice.

„„Eŭ,“ zise Wolafka raportoruluĭ nostru, „am urmărit cu atenţiune până în capĕt acţiunea patriotică a greco-catolicilor, şi într'atâta m'a interesat causa, cât în afacerea acésta am şi corespondat cu episcopul Firczák, care îmĭ este cunoscut personal. E în posesiunea mea epistola, ce mĭ-a adresat-o episcopul Firczák nu de mult, în care îmĭ scrie următórele: *Papa nu a fost şi nicĭ acum nu este împotriva liturgieĭ magiare. Doresce însе un lucru, şi acesta e şi fórte natural. Sfinţia Sa Papa doresce aceea, ca textul cărţilor liturgice slavice vechĭ, carĭ le folosesc încă şi acum, să le traducă fidel pe limba magiară, traducerea să o trimită dînsuluĭ, el se va îngriji, ca acésta să se revideze, şi dacă traducerea consună cu textul original paleo-slav, în cĕsul acela în dată îşĭ dă învoirea, ca să celebreze iturgia ungurescе.*

„„Episcopul, când a zis deputaţiunіĭ cuvintele: conscĭĭ de ţîntă, mereŭ, lucrând împreună vom ajunge la resultat, — nu a înţeles alt ceva, de cât aceea ce poftesce Papa, şi ce am spus deja maĭ înainte. Firczák mĭ-a fost óspe, când a petrecut în Dobriţin, şi atuncĭ încă am grăit cu el despre liturgia magiară. Acelea-şĭ lucrurĭ mi-le-a spus atuncĭ, carĭ mi-le-a scris deja maĭ înainte în epistolă. La întrebarea, că în ce limbă va celebra liturgia în Böszörmény, mĭ-a declarat, că în aceea, care e rînduită, adecă în limba paleo-slavă, dar că într'aceea vor cânta şi cântărĭ bisericescĭ ungurescĭ. Că aşa s'a întîmplat, despre acésta aĭ cunoscinţă. Eŭ încă sînt convins, că Papa nu va pune nicĭ o pedecă liturgieĭ magiare, şi dacă îĭ vor împlini dorinţa aceea într'adevĕr justă a luĭ, a bună samă el va fi cel dintâiŭ, care bucuros se va învoi, ca în biserică să se celebreze liturgia ungurescе.““

Se vede decĭ, că şovinismul nu încetézĕ a-şĭ urmări scopurile sale diavolescĭ. Până şi clerul magiar poreclit „catolic“ îşĭ uită de chemarea sa şi lucră pe o mână cu Calviniĭ, Jidoviĭ şi francmasoniĭ la subsăparea bisericiĭ luĭ Christos — de dragul magiarisăriĭ. Ce sórte meritĕ acest cler, ca să ĭ-o croéscă Dumnezeŭ?

Într'aceea Archiereiĭ nostri să nu-şĭ uite a se îngriji de zădărnicirea planurilor diavolescĭ, carĭ cércă, să dejoséscă la noĭ biserica luĭ Christos la rolul de a strivi popórĕ şi să-ĭ zădărnicéscă misiunea de a cuprinde în braţele sale de mamă iubitóre tóte popórele. Archiereiĭ nostri păzéscă Sionul! De la acésta atîrnă, că óre viitorimea binecuvînta-ĭ va orĭ dóră îĭ va osîndi!

Şcolile române din Braşov ameninţate. — În şedinţa din 10 a c. a camereĭ Românieĭ fostul ministru de culte dl. Take Ionescu a interpelat pe actualul ministru president d. D. Sturdza în cestiunea sumelor, ce le primesc şcolile române din Braşov de la statul român. Dl. Take Ionescu după ce arată, că faimele despre ajutorul, ce-l ofere guvernul unguresc şcolilor române din Braşov amenințând, că la din contră gimnasiul va fi închis, a provocat temerĭ şi îngrijirĭ între Românĭ. Spre a dovedi, că temerile sînt întemeiate, citézĕ din ordinaţiunea din 18

---

român şi isvorul nesecat al poesieĭ poporale m'aŭ îndemnat şi m'aŭ încurajat. Aŭ este cine va între noĭ, care să nu afle plăcere în frumósele obiceiurĭ, ce le are ţĕranul român la diferite ocasiunĭ, şi carĭ dacă le studiézĕ omul cât de puţin, aşa multă asemĕnare află cu datinile Romanilor, aşa în cât şi din acelea putem conchide, că aievea sîntem urmaşiĭ şi descendenţiĭ vechilor Romanĭ?

Saŭ cuĭ dintre noĭ nu-ĭ saltă inima de bucurie, când se cugetă, cât e poesia poporală de bogată, cum îşĭ are ţĕranul român cântecul, doina potrivită la orĭ ce ocasiunĭ, cât de frumos şi-le scie aplica atât la veselie şi bucurie, cât şi când este trist şi nĕcăjit, cum şi-le scie potrivi la tinĕr orĭ la bĕtrân, la fete orĭ la flăcăĭ, te scie lăuda, îţĭ spune şi părţile bune, dar apoĭ tot în poesie te scie şi sbiciui şi satirisa?

Óre unde găsescĭ maĭ mult pe poeta regină, pe Carmen Sylva în scrierile eĭ, în dulcile-ĭ poveştĭ, în drăgălaşele-ĭ legende, óre nu la ţară? Óre nu în mijlocul poporuluĭ, unde găsesce material în abundanţă? Şi acum, stimatelor Dne, Dnişóre şi Domnĭ, străpuneţi-Vĕ cu gândul, dar nu într'o cetate mare, nu în salóne parchetate şi cu aranjamente bogate şi luxuóse, făr de parte de sgomotul oraşelor moderne, în liniştea de la sate. Eŭ una îmĭ voiŭ închipui, că mĕ aflu în Bihor, scumpul meŭ loc natal, unde prima dată am vĕdut lumina zileĭ, unde prima dată am auḑit de pe buzele mameĭ mele rugăciunea „Tatăl nostru“. De la sate, unde viaţa e atât de idilică, atât de naivă, dar îndestulită, de acolo voiŭ, să vĕ vorbesc pe scurt despre unele datinĭ, ce le are ţĕranul român, adecă fasele tinerilor, până ajung la căsătorie, colorându le câte cu o poesióră, asemenea câte va obiceiurĭ de la nunta ţĕrănéscă, maĭ mult din Bihor.

La ţĕranul român în celea maĭ multe casurĭ este obiceiŭ, ca fata să se mărite până la etatea de 20 de anĭ, ér feciorul să se însóre, cum a ieşit de la miliţie. Rar se întîmplă, ca feciorul să trécă preste 30 de anĭ, căcĭ atuncĭ este numit fecior tomnatic orĭ fecior bătut de brumă. Ba în Dacia Traiană, cum scrie Marian, fetele se măritaŭ şi cu 13 anĭ, cum se vede din cântecul:

Frunză verde lemn uscat,
Tinerel m'am însurat,
Tinerică mĭ-am luat,
Numaĭ de treĭsprece anĭ,
Şi iubia numaĭ ciobanĭ.

La Romanĭ, cum scrie Marienescu, feciorul când întra în şirul junilor, îşĭ schimba toga copilăréscă cu toga virilis, haĭnă bărbătéscă, şi apoĭ mergea, de făcea rugăciunĭ zeuluĭ Iupiter. Ér fetele când întraŭ în şirul fetelor marĭ. îşĭ dăruiaŭ jucăriile zeiţeĭ Diana şi începeaŭ a venera pe Venus.

La ţĕranul român fata e declarată de fată mare de la 16 anĭ în sus, în dată ce ĭese în public, adecă merge la joc; de aicĭ în colo apoĭ se silesc mamele, să-şĭ înveţe fetele la tóte lucrurile, ce trebue, să scie o ţĕrancă harnică, şi să capete minte, să fie aşeḑate, cum zice cântecul:

Frunză verde frunzuliţă,
Am avut o mândruliţă,
Şi-am lasat-o, să maĭ créscă,
Minte 'n cap să dobîndéscă.

Maĭ ales feciorii sînt luaţi preste mână, dacă prea întârzie cu însuratul, aşa în cât la joc la óspeţe sînt nĕcăjiţi cu fel de fel de descântece satirice, pe cum:

Frunză verde tilipin,
Am rĕmas flăcăŭ bĕtrân,
Şi aşĭ vre, să mĕ însor,
Dar fetele nu mĕ vor,
Pentru că sînt cam cărunt
Şi de zile nu-s de mult.

Dacă la fată nu se prea arată peţitorĭ, adecă nu-ĭ vine ursita, atuncĭ ţĕraniĭ presupun, că vre un duşman, care le voesce rĕul, le-a farmecat orĭ le-a legat fata; atuncĭ alérgă în tóte părţile pe la vrăjitóre, ca prin descântece să-ĭ deslege fata, şi să-ĭ aducă ursita. Acelea fete şi feciorĭ, carĭ se ocupă cu ast fel de ideĭ, că adecă sînt bosconiţĭ, sînt de tot neliniştiţĭ, nu aŭ pace, nu aŭ odihnă, cum se vede din cântecul:

Drum la deal şi drum la vale
Îmĭ fac vécul tot pe cale,
N'am în lume sĕrbătóre
Bat'o crucea ursitóre.

Tot pentru ursită se îndatinézĕ fetele a-şĭ descânta la anumite zile, pe cum sara

April 1898 Nr. 1816 adresată de către ministrul ungar Wlassics mitropolitului din Sibiiu. Ordinaţiunea ministrului Wlassics dovedesce, că el nu numaĭ cunósce afacerea, ci a făcut, orĭ maĭ corect vorbind i-s'a făcut un studiŭ amĕnunţit asupra eĭ. În scripta luĭ Wlassics, făcêndu-se provocare la Istoria luĭ Bariţ (vol. III p. 33) şi la desbaterile din camera română, se espune istoricul subsidiului, ce-l dă statul român bisericiĭ s. Nicolae şi şcolilor române din Braşov. A nume pe basa unor donaţiunĭ vechĭ biserica s. Nicolae din Braşov avea pe la începutul acestuĭ secol venite din Moldova şi Muntenia. Aceste venite prin nefolosinţă s'aŭ prescris. Prin anii 1860 legislativa României ca recompensă a votat bisericiĭ s. Nicolae câte 400 galbinĭ la an. Maĭ târziŭ suma s'a ridicat de la 400 galbinĭ la 23.500 leĭ. Prin anii 1870 legislativa a maĭ votat un subsidiŭ de 10—15 miĭ de leĭ pentru şcolile din Braşov. În 1876 Braşovenii primiaŭ din România câte 38.500 de leĭ pe an. Guvernul unguresc încă în 1875 a interzis institutelor de învĕţămînt din patrie primirea de ajutóre materiale de la state esterne.

După ce budgetele guvernelor române din 1876 în cóce nu maĭ cuprind o posiţie de sine stătătóre pentru şcolile din Braşov, guvernul ungar credea, că nicĭ nu se maĭ dă amintita subvenţiune. Din un discurs ţinut de dl D. Sturdza la Orfeŭ în Nov. 1894 s'a convins însĕ, că ajutoriul amintit se dă în secret prin mijlocirea bisericiĭ s. Nicolae din Braşov, de şi prin art. de lege XXX din 1883 se ameninţă cu închidere gimnasiile, carĭ ar primi ajutóre de la un stat străin.

Despre subvenţiune s'a convins guvernul ungar şi prin o notă a guvernuluĭ român.

„Acéstă ţinută (a eforieĭ şcolilor din Braşov), *strict oprită prin lege şĭ la maĭ* multe provocărĭ tăĭnuită, care maĭ multe institute de învĕţămînt din patrie le-a pus *sub influinţa materială a unuĭ stat străin* şi sub o asemenea influinţă a stat anĭ de zile fără scirea guvernuluĭ r. ung., ne îndreptăţesce," zice dl Wlassics, „ca faţă cu şcolile din cestiune să se aplice cea maĭ strictă pedépsă cuprinsă în art. de lege XXX din 1883, adecă închiderea. . . .

„De la aplicarea mĕsurii celeĭ maĭ aspre numaĭ în acel cas m'aş abate, dacă senatul şcolar al consistoriului de sub presidenţa Escelenţeĭ Tale, înterzicêndu eforieĭ din Braşov facultatea de a primi, sub orĭ ce nume şi sub orĭ ce titul, ajutor de la guvern orĭ de la domnitor străin, — va suplica la mine pentru ajutor de stat spre scopul susţinerii şcolilor. În ce privesce o asemenea suplică, pot asigura pe Escelenţa Ta din capul loculuĭ despre bunăvoinţă şi în legătură cu acésta despre aceea, ca *să păstrăm neatinsă limba română ca limbă de propunere şi caractĕrul confesional al şcolilor.*"

Dl Take Jonescu întrébă pe dl Sturdza, că cunósce din acestea urmările discursuluĭ de la Orfeŭ? Şi dacă le cunósce, cum maĭ stă în fruntea guvernuluĭ?

Tot în cestiunea acésta a interpelat la 12 a c. dl P. Gradiştean în senatul României.

Dl ministru Sturdza în răspunsul sĕŭ zice: „Nicĭ cuvîntul de „subvenţiune" nicĭ cel de „ajutor" nu e terminul esact, ce trebue întrebuinţat aicĭ, ci cuvîntul „rentă", căcĭ este o datorie."

Apoĭ arată, că biserica s. Niculae din Braşov a clădit-o Petru domnitorul Moldoveĭ pe la 1586 şi i-a făcut dărnirĭ de banĭ şi moşiĭ. Tot aşa aŭ făcut şi altĭ domnĭ aĭ Moldoveĭ. În Muntenia cea dintâiŭ donaţiune a făcut-o Brancoveanu. De la 1810 aŭ încetat donaţiunile, şi statul român a vîndut moşiile bisericiĭ.

La 1860 mitropolitul Şaguna a cerut de la guvernul român, că dacă nu-ĭ póte da bisericiĭ din Braşov proprietăţile, să i-se dea cel puţin echivalentul renteĭ în banĭ. Atuncĭ s'aŭ votat sume micĭ, carĭ cu timpul s'aŭ ridicat.

Dl Sturdza închie zicênd, că statul român e dator, să dea bisericiĭ şi şcolilor din Braşov o rentă pentru bunurile luate şi vîndute. Acésta e dator, să o facă, şi când guvernul ung. ar ajutora şcolile din Braşov. Fiind acésta o datorie certă, să nu se dea pe furiş, ci cu scirea şi învoirea guvernuluĭ ungar.

Datorinţa dluĭ Sturdza este acum a îndupleca guvernul ung., să permită şcolilor din Braşov primirea renteĭ de la statul român şi să salveze nu numaĭ esistenţa, ci şi caractĕrul românesc al şcolilor amenințate.

Dacă şovinismul liberal ar ţiné cont de dreptate şi echitate, nimenĭ nu s'ar teme de ajutorul statuluĭ, ci din contră l-ar reclama fie care confesiune. Azĭ însĕ a fără de Calvinĭ alţiĭ cu greŭ se resolv a primi ajutóre de stat. Şi maĭ greŭ se pot resolvi Românii pentru ajutoriul de stat, căcĭ eĭ nu vĕd în acel ajutor pericol numaĭ pentru religiune, ci tot o dată şi pentru limba şi naţionalitatea lor. Acest pericol ameninţă azĭ şcolile din Braşov.

Apreţiare ungurésca 48-istă a zileĭ de 3/15 Maiŭ. — O cetim în „Magyar Állam", organ 48-ist:

„15 Maiŭ 1848 a fost ziua aceea, în care poporul român adunat la Blaş *a jurat*, maĭ bine zis, *a fost făcut, să jóre* credinţă austriacă. Adevĕrat, că în lucrul acesta s'a făcut greşéla aceea mică, că Austria nu a jurat credinţă românimiĭ păcălite şi nicĭ nu a ţinut nimica din promisiunile sale. Ceea ce ungurimea a căpĕtat „ca pedépsă", aceea românimea a căpĕtat-o „ca remuneraţie". Ziua de 15 Maiŭ ar trebui decĭ, ca din punct de vedere românesc maĭ vîrtos să o deplângă ca ziua uneĭ greşeli marĭ politice."

---

de Sân Vasiŭ, sara de s. Andreiŭ şi sara de Bobotéză şi altele, despre carĭ deja am fost audit în aniĭ trecuţi o disertaţiune fórte interesantă.

Feciorul ţĕran se uită, ca fiitórea luĭ nevastă să fie şi frumoşică, însĕ se uită maĭ mult, să fie harnică, sirguinciósă, căcĭ fata, la care nu-ĭ prea place lucrul, e cam şicanată, cum se vede din chiuitura:

Haĭ la joc dragul badiĭ
Nu sci ţese nicĭ urzi,
Tu facĭ pânză ca un sac
Şi ziciĭ, că e de bumbac,
Tu facĭ pânză ca un ţol
Şi ziciĭ, că e de fuior;
Ţeşi o ţiră, nicĭ un cot:
Haĭ mamă, că nu maĭ pot!

Dar apoĭ mare pond pune ţĕranul, ca nevasta luĭ să fie din ómenĭ aleşi şi cu vaḑă în sat; dar după fată cu avere maĭ mare de cât a luĭ nu umblă, ca să nu-ĭ fie nevasta cu pretensiunĭ şi să nu-l asculte, cum se vede din cântecul:

De-aşĭ trăi cât frunza 'n vie,
Nu ieaŭ fată cu moşie,
Să-mĭ poruncéscă ea mie;
Cĭ-oiŭ lua una sĕracă,
Ce I-oiŭ porunci, să-mĭ facă,
Şi să-mĭ fie mie dragă.

Ér într'alt loc zice:

Dragă mi fata sĕracă,
Ea cu mâna ei se 'mbracă.
Dar fata găzdaculuĭ?
Pe puĭ cusuţĭ la mână
A dat brânză şi slănină.

Fórte rar se întîmplă, ca ţĕranul român să închie căsătorie numaĭ din interes; numaĭ pentru avere nu se însóră, el e cu mult maĭ sincer, spune verde, ce are la inimă, cum arată cântecul:

Asta fată nu-ĭ de mine,
De şi-ĭ cu loc şi moşie;
Locu-ĭ bun, moşia-mĭ place,
Dar cu hîda ce voiŭ face?
Locu-ĭ bun şi muncitoriŭ,
Dar urîtu-ĭ stătătoriŭ!

Asemenea la fată nu e lucru principal frumsĕţa feciorului, dar pe lângă tóte astea feciorul prea brunet, adecă prea negricios nu e plăcut, maĭ mult cel albeneţ. Dar Românca se uită, ca fiitoriul eĭ bărbat să fie voĭnic, isteţ, cum se vede din cântecul:

De cât pită cu hemeiŭ
Şi s'o mânc cu-un meteleŭ,
Maĭ bine-oiŭ mânca pogace
Cu voĭnicul, care-mĭ place.

Părinţiĭ feteĭ se uită, că alesul fiiceĭ lor să aibă moşie, vite şi asemenea să fie din ómenĭ cinstiţĭ; apoĭ şi feteĭ să-ĭ placă. Rar se întîmplă, ca cine va să-şĭ mărite fata silită, căcĭ

De cât cu urît 'n casă,
Maĭ bine cu bóla 'n ósĕ.

Dar nicĭ tinerii nu prea lĕgă căsătorie în contra voinţeĭ părinţilor, cum se vede din doĭna:

Vaĭ de mine, ce m'oiŭ face?
Ce iubesc, mameĭ nu-ĭ place.
De-ar plăcé mameĭ ca mie,
M'aşĭ duce la cununie.

Tinerii ţĕranĭ se întîlnesc şi fac cunoscinţă maĭ de aprópe la şedĕtóre, la joc, de comun pe acolo li-se aprind călcâiele, apoĭ la clacă, unde pe lângă petrecere se maĭ conving unul despre cel alalt, că întru cât se pricep şi la lucrul câmpuluĭ. Ér dacă nu sînt dintr'un sat, atuncĭ fac cunoscinţă la câte un tîrg de ţară în cutare oraş, unde după ce aŭ isprăvit cu tîrguitul, se duc la câte o şatră, unde se vinde beutură, şi maĭ încing câte un joc. Orĭ cum e datină în Blaş, la ispas vin călueriĭ şi şi altĭ feciorĭ, ér fetele din satele vecine şi şi maĭ depărtate se presentéză îmbrăcate cât se póte maĭ frumos, căcĭ cine scie, póte chiar de acolo să-ĭ vie norocul. Orĭ cum e în munţiĭ apusanĭ la „Găina", unde în fie care an se ţine un aşa numit tîrg de fete. Marian în opul sĕŭ descrie de tot interesant acest tîrg, cum se întîmplă cunoscinţa, cum e espusă zestrea fetelor, apoĭ se încinge câte un joc, câte o horă în maĭ multe cete din Mocanĭ şi din Crişanĭ şi la sunetul cimpoiuluĭ şi al fluierelor se veselesc şi jócă. Apoĭ se maĭ adună ţĕranĭ pe la rugĭ, pe la hramurĭ, ceea ce se întîmplă maĭ mult în părţile bănăţene.

Românul însĕ, dacă se póte numaĭ, se silesce, să-şĭ mărite fata în satul sĕŭ. Asemenea şi fetele maĭ bucuros se mărită în satul lor, cum se vede din doĭna:

Spusu-ţĭ-am, măicuţă, bine,
Să ţiĭ zile pentru mine,
Să mĕ daĭ în sat cu tine.
Şi ţi-am spus, măicuţă, fórte,
Să ţiĭ posturile tóte,
Să scap de străinătate.
N'aĭ ţinut zile deplin
Şi m'aĭ dat în sat străin.

În Bihor se maĭ cântă:

Care fată-şĭ lasă satul,
Mâncc-o jalea şi bănatul,
Ecă eŭ mi-l'am lăsat,
Multă jale m'a mâncat.

Apoĭ Românul rar se învoesce la căsătorie cu neam străin. El face mare lucru din aceea, că adecă naţionalitatea şi religiunea mirilor să fie pe o formă, cum se vede din cântecul:

Mândruliţă draga mea.
Te-aşĭ lua, de te-aşĭ putĕ,

Revistă bisericéscă.

Roma.

Sfinţia Sa în 10 a c. a primit în audienţă privată pe vicepresidentul societăţii istorice rusescĭ Const. Bonteneff, care s'a presentat la Papa însoţit de soţie-sa şi de dóuĕ fiice ale sale.

Turburările socialiste aŭ dat guvernului prilej, să persecute presa catolică. Aşa ziarul „Voce“ a fost confiscat, pentru că în un articol de fond a îndemnat pe avuţi, ca în propriul interes să ajute pe ceĭ miserĭ. Auctorităţile vĕd adecă în acésta agitaţia uneĭ clase în contra celeĭ alalte.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta în şedinţa din 16 a votat în general proiectul de lege despre asoţiările de credit şi a început desbaterea specială.

Marţi nu s'a ţinut şedinţă, fiind ocupată o parte a deputaţilor în comisiunile delegaţiunii.

Mercurĭ s'a continuat desbaterea proiectuluĭ despre asoţiările de credit, neadmiţênd guvernul de cât modificărĭ neînsemnate.

Austria.

Silinţele conteluĭ Thun de a împăca pe Germanĭ cu Slaviĭ până acum n'aŭ dus la nicĭ un resultat simţit. Spre caracterisarea raporturilor de naţionalitate servesce şi întîmplarea următóre:

În 17 a c. s'a aranjat un concert musical în favorul sĕracilor din Graţ. Spre scopul acesta s'a cerut şi obţinut concursul capeleĭ militare a unuĭ regiment bosniac, ce petrece în Graţ. Câte va sute de studenţi germanĭ-naţionalĭ, ajutaţi de social-democraţi, aŭ conturbat concertul prin sbierăturĭ şi aŭ aruncat cu petri în militarĭ. Pentru scutirea concertanţilor s'a recuirat o companie de ostaşi şi a întrevenit poliţia. S'aŭ făcut maĭ multe arestărĭ. Germaniĭ radicalĭ atacă acum şi armata comună.

Delegaţiunile.

În şedinţa din 12 a c. a comisiuniĭ finanţiale austriace ministrul comun de esterne a făcut esposeul, prin care parafrasézĕ şi esplică discursul tronuluĭ. Contele Goluchowski zice, că situaţia în Orient nu presentă nimic deosebit. Tractatul de pace greco-turc se execută. Progresele făcute în cestiunea Creteĭ sînt maĭ puţin mulţămitóre. Austro-Ungaria acceptézĕ orĭ ce soluţiune, prin care se asigură liniştea pe insulă; personalitatea guvernatoruluĭ e de o importanţă secundară.

Întreita alianţă a rĕmas nestrămutată. Raporturile cu cele alalte puterĭ sînt îmbucurătóre, cu deosebire însĕ cu Rusia, cu care Austro-Ungaria rĕmâne în legătură strînsă, în ceea ce privesce principiile comune stabilite spre a servi ca normativ în politica orientală. Austro-Ungaria fiind de aprópe interesată pe peninsula balcanică trebue să vegheze ca şi Rusia asupra evenimentelor de acolo şi să fie cu mare prudinţă în tractarea lor. Mişcările ivite în vilaietele macedonene s'aŭ liniştit, ceea ce e a se ascrie atitudiniĭ corecte a Sêrbieĭ şi a Bulgarieĭ, pe cum şi înţelepciuniĭ sultanuluĭ. În cestiunea rĕsboiuluĭ ispano-american monarchia nóstră şĭ-a impus neutralitatea cea maĭ strictă. Ce privesce politica comercială a monarchieĭ, contele Goluchowski află necesară întărirea floteĭ de rĕsboiŭ, prin ce se va da avînt comerciuluĭ maritim. Coloniĭ costisitóre nu are de gând, să facă monarchia, ci scopul marineĭ e de a scuti clasa comercială şi de a nutri spiritul de întreprindere. Urmărirea acestuĭ scop justifică creditul cel mare de 30,000.000 fl. cerut de cătră ministrul de rĕsboiŭ.

Comisiunea finanţială a delegaţiuniĭ austriace la propunerea referentuluĭ Dumba a votat încredere ministruluĭ de esterne pentru politica luĭ, ce ţintesce la menţinerea păciĭ, şi pentru spriginirea energică şi zelósă a comerciuluĭ şi a industrieĭ.

În străinătate şi maĭ ales în Rusia de asemenea a produs bună impresie esposeul conteluĭ Goluchowscki.

În delegaţiunea ungară ministrul de esterne a spus acelea-şĭ lucrurĭ ca şi în cea austriacă. Delegaţiunea în şedinţa din 17 a c. a aprobat necondiţionat politica de esterne urmată de contele Goluchowski şi ĭ-a votat încredere. Unele nedumeriri a produs în comisiunea militară ungară creditul de 30 de milióne cerut de ministrul de rĕsboiŭ. Dara poziţia totuşi s'a votat.

În delegaţiunea ungară s'a cerut de la ministrul de esterne desluširĭ cu privire la scirea din „Frankfurter Zeitung“ referitóre la pretinsul tractat încheiat între Austro-Ungaria şi Rusia. După fóea germană tractatul are valóre pe timpul din 1 Maiŭ 1897 până în 1 Maiŭ 1902 şi stabilesce sfera de interese a ambelor state pe peninsula balcanică. În sfera de interese a Austro-Ungarieĭ ar cădé Sêrbia şi Macedonia până la Salonichi, éră Bulgaria şi cele alalte provinţe europene ale Turcieĭ ar cădé în sfera de interese a Rusieĭ. Ministrul Goluchowski declară de o simplă scornitură scirea din „Frank. Zeitung“.

Anglia.

Influinţa angleză în Orient tot scade, crescênd a Germanieĭ şi cu deosebire a Rusieĭ. În Africa îĭ face Angliei mare concurenţă Franţa. Pe lângă aceea popórĕle indigene din coloniile angleze încă nu sînt mulţămite cu tractarea Angliei, ci nutresc aspiraţiunĭ de independenţă. Tóte acestea inspiră îngrijirĭ bărbaţilor de stat anglezĭ.

Ministrul president Salisbury la dineul dat de asociaţiunea bancarilor a espus un tabloŭ pesimistic al situaţiuniĭ politice şi a accentuat necesitatea, ca ţara să fie gata pentru orĭ ce eventualitate.

Cu mult maĭ clar şi maĭ precis a espus situaţia ministrul de esterne Chamberlain. El în un discurs ţinut în Birmingham s'a îndreptat cu vehemenţă în contra Rusieĭ pentru politica eĭ perfidă din Orient. Chamberlain a zis: „Ce privesce Port-Arthurul şi Talien-Wanul, póte că fac bine neamintind nimica despre promisiunile, carĭ le-a făcut Rusia şi preste 14 zile le-a frânt. Rusia a maĭ înşelat pe Anglia şi în cestiunea împrumutuluĭ sinez.“ Reflectând maĭ de parte la contrastele dintre Rusia şi Anglia a adaus: „Noĭ trebue să ne răfuim cu Rusia atât în Sina, cât şi în Afghanistan, după ce nu ne-a succes, să ajungem cu ea la o înţelegere! Dară chiar când s'ar face o înţelegere, cine ar garanta, că ea se va şi respecta?“ Chamberlain a arĕtat, că în Orient nu se tractézĕ numaĭ de cutare port sinez, ci de sórtea imperiuluĭ sinez, de care Britania are legate interese vitale, şi de aceea alianţa cu alte puterĭ interesate ar fi binevenită, căcĭ de şi e pentru rĕsboiul cu Rusia, fără aliaţi Anglia nu-ĭ póte face acesteia stricăciuni serióse.

De la tonul rĕsboinic al luĭ Chamberlain până la declararea rĕsboiuluĭ cu Rusia e un paş mare, la care tot nu se va resolvi Anglia aşa uşor, cu atât maĭ vîrtos, că Rusia ar revolta coloniile angleze din Asia.

Italia.

Revoluţia înscenată de socialişti a fost înecată de o cam dată în sângele alor preste 2000 de morţi şi răniţi. Guvernul lucră cu mare zel spre a face inofensivĭ pe revoluţionarĭ pentru viitor. Miĭ de socialişti şi republicani sînt arestaţi. Maĭ multe reuniuni umanitare aŭ fost desfiinţate din causă, că conducerea lor se afla în mânile socialiştilor. De ase-

---

Dară mama nu te vré,
Că nu eştĭ de legea mea.
Dac' aĭ fi o Romăncuţă,
Te-aşĭ lua eŭ de mănuţă,
Şi de-ar vré mama orĭ ba,
Noĭ, dragă, ne-am cununa.

Asemenea rar se întîmplă, să se ĭea în căsătorie, carĭ sînt cât de puţin înrudiţi orĭ în afinitate. Ei ţin, că acolo nu e darul luĭ Dumnezeŭ, nu li-se arată în nimic bine şi belşugare, făr urmézĕ blăstĕmul luĭ Dumnezeŭ.

Dacă se întîmplă, ca la o casă să fie maĭ multe surorĭ, Românul nu prea mărită pe cea maĭ mică înaintea celeĭ maĭ marĭ. El zice, că dór stogul nu se începe de desubt. Se mărită pe rînd, după cum urmézĕ.

Pentru ţinerea ospĕţuluĭ cea maĭ potrivită şi maĭ norocósă zi o ţin, că e Dumineca, în Bihor şi Joia. Alte zile nu ar aduce fericire între căsătoriţi, cum se vede din doina aceluia, care are traiŭ rĕŭ în casă:

Frunză verde, lemn uscat,
Parcă Marţi m'am însurat,
Parcă Mercurĭ am vorbit
Şi Vinerĭ m'am logodit,
Că de fel nu-s fericit.

Şi la Romanĭ încă era datină, să se ţină nunta numaĭ Dumineca, Lunia orĭ Joia. Cele alalte zile le ţineaŭ de zile nenorocóse.

Ţeranul român cel maĭ potrivit timp pentru serbarea ospĕţuluĭ ţine, că e tómna; când adecă lădóiele şi coşerinl sînt pline de bucate, atuncĭ e timpul pentru veselie şi voe bună, atuncĭ este tot, ca să poţĭ aduce nevasta nóuă în casă. Că tómna după culesul viilor, când vinul începe a ferbe, se fac ospeţele, se vede şi din cântecul cântat din Bihor:

Grânele vara se coc,
Zis-a badea, să nu joc
Pân la storsul vinuluĭ,
Când voiŭ fi mirésa luĭ.

(Va urma.)

menea aŭ fost disolvate preste 100 de asoţiărĭ radicale. Forţa guvernului póte înăduşi pe cât va timp patimile, dară ele vor erumpe maĭ târziŭ cu atât maĭ vehement. Numaĭ o tractare în spiritul religiunii creştine póte îmblânzi moravurile şi înfrîna patimile. De acest spirit însă guvernul italian nicĭ nu vre, să scie.

Spania şi America.

Scirile maĭ nóuĕ referitóre la răsboiŭ sînt favorabile Spaniolilor. În 11 a c. canonierele americane Wilmington şi Hudzon şi torpilorul Winslav aŭ cercat, să între cu forţa în portul Cardenas, dară bombardamentul bateriel spanióle de pe ţĕrm şi de pe năĭ a silit pe Americanĭ, ca după o luptă de 6 óre să se retragă cu perderĭ însemnate.

În 13 a c. flota americană sub conducerea admiralului Sampson a bombardat portul San-Juan din Portorico. Şi aicĭ aŭ fost respinşĭ Americanĭĭ de Spaniolĭ.

Succesele de până acum ale armatel spaniole aŭ produs mare bucurie în Madrid, cu tóte că ele nu sînt decisive.

Flota spaniolă încunjură lupta cu cea americană pe marea deschisă.

Cabinetul din Madrid şi-a dat dimisiunea. Regina regentă însă tot pe Sagasta l-a însărcinat cu formarea cabinetului celui nou.

Din Washington se anunţă, că aŭ venit sub arme 125.000 de ostaşi obligaţi şi 65.000 de voluntarĭ.

Corespondinţe.

Mureş Uióră 6 Maiŭ.

Onorată Redacţiune!

Ziua de s. George pentru poporul gr. cat. din Mureş Uióră a fost o zi de bucurie, căcĭ în acéstă zi aŭ primit credincioşiĭ în sinul sĕŭ pe păstoriul sĕŭ sufletesc, ér preoţiĭ tractuluĭ M. Uióreĭ pe şeful sĕŭ Prea On. Domn Dr Sebastian Pop Radu.

Ziua şi óra sosirĭĭ sale n'a făcut-o cunoscută credincioşilor sĕĭ nefiind omul pompeĭ şi al splendorĭĭ esterne şi ast fel a prevenit consfătuirea credincioşilor, că în ce mod ar fi, să-l priméscă.

Lăţindu-se vestea sosirĭĭ luĭ toţĭ fără deosebire de religiune şi naţionalitate se pregatiaŭ a veni la biserică pentru a vedé şi audi pe noul păstoriŭ şi conducĕtoriŭ.

Momentul sosesce, şi étă-l intrând în biserică între uralele piĭ ale credincioşilor.

Înainte de începerea serviţuluĭ divin s'a îndeplinit actul introducerĭĭ. M. On. întroducĕtoriŭ Petru Moldovan în o frumósă cuvîntare arĕtând de o parte greutatea oficiuluĭ pastoral, pe cum şi marea responsabilitate împreunată cu acest oficiŭ, ér de altă parte considerând cualificaţia înaltă şi însuşirile recomandabile ale părinteluĭ protopop, dă loc speranţeĭ, că acestuia cu ajutoriul celuĭ Preaînalt îl va succede a învinge tóte ostenelele şi greutăţile promovând ast fel binele sufletesc şi temporal al credincioşilor sĕĭ. Îndémnă maĭ de parte cu cuvinte călduróse pe credincioşĭ la reverinţă şi ascultare fiéscă faţă cu păstoriul lor sufletesc şi în fine implóră graţia divină asupra activităţiĭ noului păstoriŭ.

După cetirea actelor de denumire părintele protopop mulţămesce luĭ Dumnezeŭ, superiorilor bisericescĭ şi laĭcĭ, pentru că l-aŭ aflat vrednic de oficiul acesta. Mulţămesce maĭ de parte întroducĕtoriuluĭ pentru bunăvoinţa arĕtată faţă cu el. Declară apoĭ, că întru cât îl vor ajuta puterile, nimic nu va fi în stare a-l reţinĕ de la împlinirea datorinţelor împreunate cu oficiul sĕŭ, nicĭ când nu va lucra în contra intereselor bisericiĭ şi poporuluĭ sĕŭ. Mulţămind apoĭ tuturor celor de faţă, pentru că l-aŭ onorat cu presenţa lor, îĭ rógă pe toţĭ şi în special pe representanţiĭ oficiuluĭ salinar, ca să-ĭ dea mână de ajutoriŭ în împlinirea grelel sale misiunĭ.

După sevârşirea cultuluĭ divin s'a dat un banchet în onórea noului păstoriŭ, la care aŭ luat parte preoţiĭ tractuluĭ aflătorĭ la acéstă solemnitate şi unele persóne distinse din loc.

Şi cu acésta sa închiat sĕrbătórea atât de momentósă pentru credincioşiĭ gr. cat. din M. Uióră.

Dea cerul, ca Uioreniĭ tot de una numaĭ cu bucurie să-şĭ aducă a minte de acéstă zi însemnată.

Unul dintre cei de faţă.

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilor românĭ gr. cat. din despărţĕmîntul protopopesc al Pogăceleĭ pe basa § 21 din statutele reuniunil învĕţătorilor gr. cat. din Archidiecesa de Alba Iulia şi Făgăraş işĭ va ţinĕ adunarea sa de primăvară la 29 Maiŭ st. n. a. c. în şcóla gr. cat. din Velcheriŭ. La acéstă adunare sînt învitaţi a participa toţĭ învĕţătorii aparţinĕtorĭ acestuĭ despărţĕmînt, On. Domnĭ preoţi ca directorĭ aĭ şcolilor şi altĭ binevoitorĭ şi spriginitorĭ aĭ învĕţămîntului poporal pe lângă următoriul

Program: 1. Participarea în corpore la serviţul divin la 9 óre a. m. 2. Ţinerea prelegerii practice. 3. Critica liberă asupra prelegerii prin membriĭ învĕţătorĭ. 4. Deschiderea adunăriĭ prin preşedinte. 5. Cetirea şi verificarea procesuluĭ verbal din adunarea precedentă. 6. Susceperea de membri fundatorĭ şi ajutătorĭ şi incassarea taxelor restante de la membriĭ ordinarĭ. 7. Designarea membrilor, carĭ la adunarea proximă vor ţinĕ prelegerĭ practice orĭ disertaţiunĭ. 8. Defigerea loculuĭ şi a timpuluĭ pentru ţinerea proximeĭ adunărĭ. 9. Alegerea uneĭ comisiunĭ verificătóre a procesuluĭ verbal din adunarea presentă. 10. Alegerea alor 3 esmişĭ la adunarea generală centrală. 11. Alegerea oficialilor reuniunĭĭ pe timp de un an conform §-23 l. a. 12. Eventuale propuneri. 13. Închiderea adunăriĭ.

Riciul de câmpie la 10 Maiŭ 1898.

Avram Moldovan preşedinte. **Michail Demian** notariŭ.

Noutăţi.

P. S. Sa Episcop de Lugoş Dr Demetriŭ Radu a fost între ceĭ ce aŭ luat parte la prânzul dat în 19 a c. de Maiestatea Sa în palatul regesc din Buda. La cercle Maiestatea Sa s'a întreţinut în chip fórte afabil cu Preasfinţia Sa în limba italiană.

Din Archidiecesă. M. On. *Iosif Costin* parochul Sânpetruluĭ de câmpie în districtul protopopesc al Pogăceleĭ şi notariŭ al acestuĭ district e numit viceprotopop onorariŭ.

Promoţiune. Pe cum ni-se scrie din Roma, On. *Epaminonda Lucaciŭ* în 13 a c. a fost promovat doctor în s. Teologie. Priméscă dorirele nóstre, ca ajutat de darul luĭ Dumnezeŭ să foloséscă talantul spre binele bisericiĭ!

Serbarea zilel de 3/15 Maiŭ a decurs în Blaş fără solemnităţi esterne. Cădênd acéstă zi pe Duminecă poporul a alergat la biserică în numĕr maĭ mare de cât de comun. De şi adunarea poporală convocată pe 3/15 Maiŭ a fost oprită, totuşĭ aŭ venit la Blaş câţi va inteligenţi, pe cum şi vre o sută de ţĕranĭ, între carĭ vre o 50 de moţĭ de la Albac. Toţi s'aŭ purtat liniştit, şi nu era lipsă, ca să se aducă la Blaş un escadron de husarĭ şi dóuĕ companiĭ de infanteriştĭ. Poporul din jurul Blaşuluĭ a fost împedecat de a veni în oraş. Miliţia, care a fost adusă, cum se vede, ca să facă paradă, s'a depărtat din Blaş pe nesimţite în nóptea de 17 spre 18 a c.

Denumire. Dl *Iuliŭ Muntean,* subjude la judecătoria cercuală din Orăştie, a fost numit viceprocuror pe lângă tribunalul din Sibiŭ.

Gladstone, marele bărbat de stat al Angliel, a repausat în 19 a c. în etate de 89 anĭ după o activitate publică de 62 anĭ în interesul patriel sale şi al omenimiĭ. El a fost liberal adevĕrat şi chiar de aceea neplăcut falsilor liberalĭ. În luptele sale politice a fost deschis şi onest. A lucrat mult pentru uşurarea sorţiĭ poporuluĭ irlandez. Gladstone a fost unul dintre ceĭ maĭ marĭ bărbaţi de stat aĭ secolului nostru.

Mulţămită publică. Din incidentul balului ţinut în 12 Februar a. c. în favorul fondului şcolalilor morboşĭ de la institutele de învĕţămînt gr. cat. din Blaş aŭ contribuit parte suprasolvit: Esc. Sa Dr Victor Mihályi 2 fl., Georgiŭ Bărbat 3 fl., Ioan Moldovan 2 fl., Alesandru Ciura 2 fl., Petru Nirăştean 1 fl., Ioan Anca 1 fl., Andreiŭ Voda 2 fl., Filip Pop 1 fl., Iuliŭ Truţa 1 fl., Vasiliŭ Bian 11 fl. 90 cr., Ioan Muntean 2 fl., Teodor Filip 1 fl., Terenţiŭ Petroviciŭ 1 fl., Petru Porumb 1 fl., Ioan Pop 1 fl., Ana Colcer n. Sabo 1 fl., Gregoriŭ Negrea 1 fl., Petru Suciŭ 1 fl., Georgiŭ Corcheş 1 fl., Letiţia M. Corcheş 1 fl., Ana Furduiŭ 1 fl., Sabina Preda 1 fl., Aron Palade 1 fl., Sidonia Muntean 50 cr., Iuliŭ Poruţ 50 cr., A. Ivaşcu 50 cr., David Radeş 2 fl., Ioan Dumitrean 2 fl., N. David 1 fl., Vasiliŭ Oltean 1 fl., N. Andreiŭ 3 fl., N. Bereş 1 fl., Simeon Muntean 1 fl., N. Tornya 1 fl., N. Pongrácz 1 fl., N. Bürger 3 fl., Salamon Sinberger 3 fl., N. Corvin 2 fl., Carol Schieszl 1 fl. Comitetul în numele şcolarilor morboşĭ aduce mulţămite ferbinţi pentru aceste contribuirĭ marinimóse. Blaş 20 Martie 1898. În numele comitetului: *Aron Deac* president. *Emiliŭ Viciŭ* cassar.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creştinilor" aŭ solvit preţul: III. Din *Archidiecesă:* (Continuare.) On. Mateiŭ Moldovan, Florian Petran, Simeon Marincaş, Ioan Negrean, Alesandru Petran, Ioan Galiş, Alesandru Marincaş, Ioan Simoc. Vasiliŭ L. Pop, Valeriŭ Papiriŭ Pop din protopopiatul Almaşuluĭ, Georgiŭ Boeriŭ, Aureliŭ Pop, Demetriŭ Petricaş, Simeon Pop, Gavriil Pop, Ioan Pop, Petru Iacobescu din protopopiatul Arieşuluĭ, Ioan Horşa, Pantelie Vălean. Alexiŭ Trif, Ion Popescu, Iosif Lita, Ioan Săbăduş, Vasiliŭ Smigelschi, Alimpiŭ Costea, Ioachim Langa, Ioan Trif din protopopiatul Bieĭ. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

† **Augustin de Muntean.** Ana Muntean născ. Albini ca soţie, Alesandru, Elena, Ana, Polixena şi Liviŭ Muntean ca fiĭ şi fiice, Iuliŭ şi Aurel Muntean, ca fraţi şi altĭ numeroşĭ consângenĭ cu inimă frântă de durere anunţă încetarea din viaţă a iubitului şi mult regretatului soţ, frate şi consângean *Augustin de Muntean,* advocat, cavaler a ordului Francisc Iosif, membru fundator al „Asociaţiunii" şi preşedinte la despărţĕmîntul Deş, membru în congregaţiunea comitatensă, suprem fisc orăşenesc etc. etc., întîmplată după un morb scurt în $^{14}/_{2}$ Maiŭ a. c. la 10 óre sara în anul al 57-lea al vieţiĭ sale. Deş la $^{16}/_{3}$ Maiŭ 1898.

Casurĭ de mórte. *Vasiliŭ Bălan* preot deficiente în Sâmpaulul ung. districtul Clujuluĭ a repausat în 11 Aprilie în anul al 81-lea al etăţiĭ şi al 53-lea al preoţiel. — *Filoteiŭ Muntean* paroch în Baişóra districtul protopopesc al Indoluluĭ a repausat în 16 Aprilie în anul al 64-lea al vieţiĭ şi al 43-lea al preoţiel.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturiĭ creștine.

(Fine.)

Întrarea triumfală a luĭ Isus în Ĭerusalim se găsesce aprópe numaĭ pe sarcofage. Creștiniĭ o priviaŭ de icóna înviăriĭ luĭ și a întórceriĭ luĭ în împĕrăția luĭ cea veclnică.

A fară de înviarea luĭ Lazar se maĭ găsesc în reliefurĭ și câte va motive, carĭ istorisesc și cele alalte înviărĭ sevârșite de Mântuitoriul. Așa înviarea feteĭ luĭ Ĭair. Aci Christos e înfățișat ca și de alte orĭ ca tinĕr. El prinde cu drépta sa mâna feteĭ, carea se ridică de pe așternutul sĕŭ. Alăturea staŭ părinții feteĭ și câțĭ va învĕțăceĭ. Maĭ înainte de scena acésta vedem pe Isus ședênd, ĕră pe Ĭair, cum s'a aruncat la pământ înaintea luĭ, în vreme ce alte dóuĕ persóne împreună rugarea sa cu a luĭ Ĭair. Lângă așternutul feteĭ se maĭ vede apoĭ o muiere îngenunchiată, carea se atinge de póla haineĭ luĭ Isus. Se combinézĕ decĭ și aci ca și în Evangelie cele dóuĕ minunĭ, vindecarea muieriĭ celeĭ cu curgerea sângeluĭ și înviarea feteĭ luĭ Ĭair. Esemplele de ast fel de combinărĭ nu sînt rare în sculpturile vechilor creștinĭ. Minunea de lângă lacul Vitesda se află numaĭ pe un sarcofag din cemeteriul Vatican. [1])

Singurul monument, care representézĕ pe față o scenă din istoria sfintelor Patimĭ, e o pictură din vécul al doilea, carea se află în cemeteriul luĭ Pretextat. Ea înfățișézĕ încununarea luĭ Isus cu cunună de spinĭ. [2]) Pe un sarcofag din Lateran se face maĭ mult numaĭ o alusiune la scena acésta; aci un ostaș ține o cunună de-asupra capuluĭ Mântuitoriului. Purtarea crucĭĭ o găsim representată pe un alt sarcofag din museul Lateran. Maĭ a dese orĭ găsim representarea începutuluĭ sfintelor Patimĭ, adecă pe Isus înaintea luĭ Pilat. Christos stă înaintea diregĕtoriului, care-l întrĕbă: el ridică degetul arĕtătoriŭ al dreptеĭ și pare a grăi. Pilat șede pe sella curulis, ĕră înaintea luĭ e o masă cu vasul, în care judecătoriĭ aruncaŭ tăblițele sale. Pe alt sarcofag scena acésta e maĭ puțin caracteristică: Isus stă aci între doĭ ostașĭ și ține în mână un volum, învĕțătura sa, pentru care l-aŭ adus înaintea tribunalului diregĕtoriului. Pilat pare a nu sci, ce să facă. Un servitoriŭ îĭ întinde după obiceiŭ jidovesc vasul cu apă. Composiția acésta se combinézĕ une oria cu jertfa luĭ Avraam. Scena petrecută înaintea luĭ Pilat se combinézĕ pe alt sarcofag cu spĕlarea piciórelor învĕțăceilor. Causa, pentru care creștiniĭ ceĭ vechĭ aŭ reprodus pe monumentele sale așa de rar scene din sfintele Patimĭ, a fost temerea, ca păgânĭĭ nu cum va să-și bată joc de religia creștină vĕdênd scene de ale umilirĭĭ Întemeiătoriului eĭ, pe cum și îngrijarea de neofițĭ, a căror credință încă slabă ar fi putut, să se smintéscă în ast fel de scene.

Creștinilor celor dintâiŭ le era fórte în de mână idea martiriului. Priveliștea atâtor suferințe îndrepta spiritele lor la aceea, ca viața acésta să și-o închipuéscă ca o alergare de întrecere și să privéscă cu ochiul sufletesc la ținta acesteĭ alergărĭ: îĭ va încununa acela, care a despoiat mórtea pentru tot de una de gróza eĭ. Privirea creștinilor îndreptată spre ținta acésta a dat direcțiune tuturor representărilor lor artistice: ei de-asupra clătinărĭĭ amăgitóre și firiĭ schimbăcióse a lucrurilor pământescĭ vedeaŭ împĕrăția glorificărĭĭ și păcĭĭ veclnice, carea le era în tot de una aprópe, și aveaŭ lipsă numaĭ de vre o alusiune cât de mică. pentru ca să-și îndrepte sbornl cătră împĕrăția acésta. De aceea sfînta istorie li-s'a făcut simbol, și lor urmarea scenelor în arta creștină nu le era urmare, ci tóte le representaŭ presentul fericirĭĭ veclnice. Numaĭ dacă omul se așĕdă în punctul acesta de vedere, numaĭ așa póte, să pricépă arta creștină cea veche. Artiștiĭ păgânĭ, cărora politeismul le îmbia un isvor de câștig, nu sciaŭ, să se însuflețéscă pentru motivele acelea artistice, carĭ le îmbia învĕțătura curat spirituală a creștinismuluĭ, și mărturisitoriĭ acesteĭ învĕțăturĭ se vĕdură decĭ nevoițĭ a se folosi de puterĭ maĭ tinere și maĭ fără de esperință, când voiră, să împodobéscă cu ajutoriul picturiĭ locurile sale cele sfinte. De aceea nu avem, să ne mirăm, dacă vedem, că arta păgână contemporană a întrecut pe cea creștină în privința deplinirĭĭ technice.

Unde Perugino în frumósa sa icónă din galeria de picturĭ a Vaticanuluĭ zugrăvesce înălțarea la cer a Preacuratеĭ Fecióre, acolo ne arată pe Apostolĭ la mormîntul celor fericiți. Mormîntul e deschis, și dintr'însul cresce bogăție de florĭ de cele maĭ frumóse. Am puté, să zicem, că marele artist a zugrăvit aci icóna creștinătățiĭ în ziua desrobirĭĭ eĭ, în ziua aceea, în care după suferințe de treĭ vécurĭ s'a înălțat din întunerecul catacombelor. Din mormintele deschise ale cetățiĭ morților a crescut flórea binemirositóre a arteĭ creștine.

Multă vreme, până maĭ înainte de asta cu câte va zecĭ de anĭ istoria artelor susținuse, că biserica creștină în vécurile sale cele dintâiŭ ar fi fost vrășmașa artelor. Dară de când am ajuns, să putem cerceta cetatea aceea a morților, carea o formézĕ catacombele, învĕțătura aceea a istorieĭ artelor a trebuit, să se înșire între fabulele istorice.

E adevĕrat, că creștinismul a purces nemijlocit din Iudeism. E adevĕrat și aceea, că cest din urmă se împotrivesce în chipul cel maĭ hotărît cultivărĭĭ artelor cel puțin în patria luĭ palestinénă și în mărturisitoriĭ luĭ ceĭ maĭ severĭ. Pentru a scuti pe Israiliții de primejdia idololatrieĭ, carea îĭ împrejura de tóte părțile, legea luĭ Moĭsi a enunțat oprirea tuturor icónelor și asemĕnărilor (II Moĭsi 20, 4; V. 4, 16 23. 25; 5, 8). Cu tóte acestea nu se póte zice, că Israiliții nu aŭ cultivat de loc artele. Nu se póte zice acésta nicĭ chiar despre Iudeiĭ, ceĭ ce locuiaŭ în Palestina, și cu atât maĭ puțin despre ceĭ dintru rĕsipire. Ceștĭ din urmă nu aŭ putut, să se păzéscă pe multă vreme de înrîurința pornirilor artistice ale popórĕlor culturale antice, între carĭ trăiaŭ.

În mĕsură încă și maĭ mare aŭ fost espușĭ acesteĭ înrîurințe creștiniĭ. Elementul iudeo-creștin în Apus și-a perdut deja pe vremea Apostolilor tótă însemnătatea, și ast fel aci nicĭ măcar dispozițiile L. V. nu puneaŭ stavilă cultivărĭĭ artelor. S. Scriptură a L. N. nu se declară nicĭ pentru cultul icónelor nicĭ în contra luĭ, și așa dară nimenĭ nu se putea provoca la ea, chiar și dacă ar fi nutrit tendențe contrare aceluĭ cult. Ĕr în anul 70 când cu pustiirea Ĭerusalimuluĭ a încetat și legătura aceea, ce esistase maĭ înainte între Iudeo-creștinĭ și între instituțiile L. V. și ale templuluĭ din Ĭerusalim, și pe încetul a încetat chiar și între Iudeo-creștinĭ observarea preceptelor rituale ale L. V. Ĕră elementele, carĭ aŭ trecut de la păgânĭ la creștinĭ, în religia sa cea nóuă nu găsiaŭ nicĭ un îndemn de a renunța la vederile seculare ale lumiĭ antice despre prețul arteĭ și la împodobirea artistică a tuturor celor ce-ĭ împrejuraŭ. Contemporaniĭ luĭ August și aĭ luĭ Nero nu aŭ fost ómenĭ de aceia, carĭ ar fi avut lipsă, ca numaĭ de acum înainte să se dedea cu arta. Indigința cea înțelésă de la sine a Elinilor de a se împrejura de producte artistice cuprinsese deja de multă vreme și pe Romanĭ. Templul, casa și mormîntul, tóte clădirile publice și private, podóba și îmbrăcămintea, viața și mórtea acesteĭ societățĭ eline-romane eraŭ concrescute în tóte aparițiile lor cu arta. Ce motiv să fie avut decĭ Elinul orĭ Romanul spre aceea, ca de o dată cu primirea botezuluĭ să lapede de la sine vederile, obiceiurile și indigințele acestea?

Nu ne cuprinde decĭ mirarea, dacă vedem, că biserica a cultivat artele și în special arta picturiĭ și pe vremile acelea, în carĭ creștiniĭ aŭ fost nevoițĭ, să ascundă cultul sĕŭ dumnezeesc în adăpostul cemeteriilor sale subterane.

[1]) Bottari tav. XXXIX; De Rossi, Roma sott. vol. II. p. 332.
[2]) Perret, Les catacombes I. pl. LXXX—LXXXII.

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Şi Isis începu din nou a împleti, căci ea era tot aşa de răbdătóre, pe cât de violent era Osiris; şi dacă el putea, să lucre, ea putea, să aştepte; şi aşa aştepta deci, căci ea scia bine, că viaţa singură nu e de ajuns, pentru ca să facă fericită vre o fiinţă.

„Şi asta aşa e. Nu trecuse multă vreme, şi femeea dumnezeéscă putu, să observe la bărbat o schimbare. El se linişti şi adâncit în sine însu-şi se opri la un loc lângă rîu, privia numai a rare orî în sus şi şi atuncia cu faţă tristă. Compătimirea se stinse într'însul. Şi pe când ea era sigură de causa sa, étă chiar pe când zicea întru sine: „Zidirii i-s'a urît de esistenţa sa," se audi un sgomot de la forţa ziditóre, carea éră era la lucru, şi într'o clipă aruncă flacără cu mai multe colorî pământul, până atuncia o massă rece sură; munţii notaŭ în purpură, câmpiile acoperite cu arborî se făcură verdi, lacul se făcu vînét, şi norii oferiaŭ icóne nesfârşit de variate. Şi bărbatul sări în sus şi bătu în pălmi, căci era vindecat şi érăşi fericit.

„Şi Isis rîdea, împletia mai de parte şi zise întru sine: „Bine a născocit-o, şi asta va ajunge pe câtă va vreme; înse singură frumsęţa din lume nu e de ajuns pentru o fiinţă ca acésta. Stăpânul meŭ va avé, să cerce din noŭ."

„La cuvîntul din urmă tunetul forţei ziditóre făcu, să se cutrémure luna, şi când Isis privi acolo, lăsă, să-i cadă împletitura, şi bătu în pălmi. Căci pe pământ până atunci a fară de om tóte fiinţele fuseră legate de un loc anumit; acuma primiră tóte viaţă, şi multe din cele ce nu eraŭ vieţuitóre, primiră darul mişcării.

„Pasările îşi începură vesele sborul; animale mari şi mici umblaŭ, fiesce care după felul séŭ; arborii îşi scuturaŭ clómbele şi făceaŭ semn vînturilor gugulitóre; rîurile alergaŭ spre mări, şi mările se svîrcoliaŭ în paturile sale şi undulaŭ cu valurile peptenate şi pe timp de flux şi reflux acoperiaŭ malul cu spumă lucitóre; şi de-asupra tuturor plutiaŭ norii ca nisce năi întraripate.

„Şi bărbatul se sculă, fericit ca un prunc; de acésta se bucură Osiris aşa, că strigă: „Ha! Ha! Étă cât de bine îmi isprăvesc lucrul făr de tine!"

„Buna femee éră se apucă de împletit şi réspunse tot liniştită: „Bine ai născocit-o, stăpânul meŭ, — éră ai născocit-o bine, — şi asta pe câtă va vreme va fi de ajuns."

„Şi pe cum se întîmplase mai înainte, aşa se întîmplă şi acuma. Priveliştea zidirilor mişcate ajunse, să fie bărbatului un lucru de tóte zilele. Sborul pasărilor, alergarea rîurilor, mişcarea mării încetă de a-l mai desfăta, şi el se amări cu atât mai tare.

„Éră Isis aştepta zicênd: „Sermană zidire! E mai miseră de cât orî când mai înainte."

„Şi Osiris se întéritä, când audi gândul acesta, şi sgomotul forţei lui celeĭ ziditóre făcu, să se cutrémure universul, şi numai sórele din centrul lui sta neclătit. Şi Isis privi într'acolo, dar nu véḑu nici o schimbare; dar étă, în vreme ce rîdea convinsă fiind, că stăpânul eĭ şi-a terminat invenţiunile, bărbatul se sculă fără de veste şi părea a asculta; şi faţa îi strălucia, şi el bătu de bucurie în pălmi, căci acum se audiră mai întâiŭ tonurî pe pământ, — tonurî confuse, dară armonióse. Vînturile susuraŭ în arborî; păsările cântaŭ fiesce care cântarea sa proprie orî gâgăiaŭ în limba sa; rîuleţele alergând spre rîurî parcă sunaŭ pe arfa, a căreĭ strune de argint producea acorduri; rîurile, cum se avîntaŭ spre mare, sunaŭ acorduri sérbătorescĭ, în vreme ce mările sbiciuiaŭ uscatul cu tunete. Era musică, musică neîncetată şi pretutindenea: bărbatul nu putea deci, să nu fie fericit.

„Isis se făcu acuma gânditóre şi cumpănia, cât de bine, cât de minunat îşi isprăvesce stăpânul eĭ lucrul; dar apoi clătină din cap: colóre, mişcare, sunet, — şi ea le repeţi încetinel, — a fară de acestea şi a fară de formă şi de lumină nu mai era nici o parte constitutivă a frumosuluĭ, şi ele se împărtăşiseră deja pământuluĭ. Osiris făcuse acuma, ce putuse, şi de cum va zidirea lui éră ar recădé în amărăciune, soţul eĭ avea, să recurgă la ajutoriul eĭ. Şi degetele îi sburaŭ: ele făceaŭ doi, treĭ, cinci, ba şi zece ochi de o dată.

„Şi bărbatul a fost fericit multă vreme, — mai multă de cât mai înainte; se părea întru adevér, ca şi cum nici o dată nu s'ar mai urî. Înse Isis o scia acésta mai bine; şi ea aştepta şi aştepta şi nu băga în samă rîsul cel mult, care-l audia din sóre; ea aştepta şi aştepta şi observă mai pe urmă semne de ale sfârşitului. Tonurile se făcură bărbatuluĭ un lucru de tóte zilele, şi el de la cântatul grecruşului în tufa de trandafir şi până la vuetul mării şi la urlétul viforului nu mai găsia nimica neobicinuit în sfera tonurilor. Şi el bolia şi era trist şi-şi cercă vechiul loc de lângă rîu şi mai pe urmă căḑu nemişcat la pământ.

„Acum Isis cuprinsă de compătimire zise:

„„Stăpânul meŭ, zidirea ta móre."

„Osiris vedea tóte acestea, înse nu se mişca; el nu putea, să facă mai mult nimica.

„„Să-i ajut eŭ?" întrebă ea.

„Osiris era cu mult mai superb, de cât să réspundă.

„Atuncia Isis prinse ochiul cel mai de pe urmă din împletitura sa, făcu din lucrul séŭ o verigă lucitóre, o aruncă de la sine — şi o aruncă aşa, că ea căḑu chiar lângă bărbat. Şi el audind aprópe de sine sgomotul căderiĭ privi, şi étă! o femee — femeea cea dintâiŭ — se plecă la el, ca să-i ajute! Ea îi întinse mâna sa, el o prinse, se sculă, şi de acum înainte n'a mai fost nefericit, ci pururea fericit.

. . . . . .

„Ast fel s'a născut, fiule al lui Hur, frumosul, pe cum se povestesce lângă Nil."

Ea închiă.

„Asta e o poveste frumósă şi amăgitóre," observă el, „dar ea nu e completă. Ce a făcut Osiris după aceea?"

„O, nu," réspunse ea. „El chemă femeea dumnezeéscă éră la sine în sóre, şi el trăiră veselî împreună, şi unul ajută celuĭ alalt."

„Şi óre să nu fac şi eŭ ca bărbatul cel dintâiŭ?"

El trase la buzele sale mâna eĭ, carea odihnia pe grumaziĭ luĭ.

„În Iubire — în Iubire!" zise el.

Capul luĭ se plecă încet la sinul eĭ.

„Tu veĭ întîlni pe împĕratul," zise ea şi-i puse mâna sa pe cap măgulind-l, „tu veĭ întîlni pe împĕratul şi-i veĭ servi luĭ. Cu spada ta îţi veĭ elupta darurile luĭ cele mai strălucite, şi pe cel mai bun dintre ostaşiĭ luĭ mi-l voiŭ alege de eroŭ."

El îşi întórse capul şi vĕḑu faţa eĭ plecată chiar preste el. Pe cerul întreg în clipa asta nu lucia nimica mai luminos de cât ochiĭ eĭ. El în dată se ridică şi-i sărută zicênd: „O Egipténo, dacă împĕratul va avé coróne de împărţit, una are să fie a mea, şi eŭ voiŭ veni şi o voiŭ depune aci pe locul, care l-aŭ însemnat buzele mele. Tu să fii o regină, — regina mea, cea mai frumósă dintre tóte reginele! Şi noi vom, să fim pururea, pururea aşa de fericiţi!"

„Şi tu îmi veĭ spune tóte şi mĕ veĭ lăsa, ca să-ţi ajut întru tóte?" zise ea şi-l sărută.

Întrebarea acésta îi mai potoli în cât va focul.

„Nu e de ajuns, că te iubesc?" zise el.

„Iubire adevĕrată însamnă încredere adevĕrată," replică ea. „Dar să lăsăm acestea!"

Ea îşi retrase mâna şi se ridică.

„Tu eştî crudelă!" zise el.

Ducêndu-se se opri înaintea cămileĭ şi atinse fruntea eĭ cu buzele:

„Tu, cel mai nobil animal al felului tĕŭ! — pentru că iubirea ta nu scie de bănuélă!"

În ceealaltă clipă dispăru.

V.

Înaintemergĕtoriul şi împĕratul luĭ.

În ziua a treia a călătorieĭ sale societatea se opri la rîul Ĭaboc, unde poposia o cétă de mai bine de o sută de ómenî cu animalele lor. Eĭ eraŭ aprópe toţi din Perea. Abia descălecaseră prietiniĭ nostri, şi şi veni deja spre eĭ un om cu un ulcior de apă şi cu un păhar şi-i îmbiă, să bea. Eĭ primiră cu mulţămită atenţiunea acésta. Éră omul privind la cămilă zise: „Eŭ vin de la Ĭordan, unde tocmai acuma e adunată o mulţime de ómenî din diferite ţinuturi, dar animal ca al vostru n'am vĕḑut. Nobil animal! Ĭertat îmi este, să întreb, din ce rassă e?"

Valtasar îi réspunse la întrebare şi apoi tăcu, dară Ben Hur legând firul conversăriĭ de cuvintele omuluĭ întrebă:

„În care loc al Ĭordanuluĭ sînt ómenii aceia?"

„La Bethavara!"

„Bethavara de altmintrea e numaĭ o trecĕtóre solitară," replică Ben Hur. „Nu pot înţelege, cum a dobîndit acuma locul acela o însemnătate aşa de mare."

„Vĕḑ, că eştî străin," zise omul, „şi încă nu aĭ audit vestea îmbucurătóre!"

„Ce veste?"

„A sosit un om din pustie, un om fórte sfînt, care grăesce cuvinte minunate, şi cle îi mişcă pe toţi, câţi le aud. Numele luĭ e Ĭoan, fiul luĭ Zacharie, şi el zice despre sine, că este înaintemergĕtoriul luĭ Mesia."

Până şi Iras asculta cu încordare, în vreme ce omul zise mai de parte: „Despre acest Ĭoan spun, că tóte tinerețele sale le-a trăit într'o peşteră lângă En-Gedi rugându-se şi postind în chip mai aspru de cât Evreiĭ. Poporul Iese acolo în cete mari, ca să-i asculte predicarea. Eŭ şi ceĭ alalţi de aicî înca venirăm cu acest scop."

„Acolo aŭ fost toţi aceştĭ soţi aĭ tĕĭ?“

„Uniĭ merg acuma, dară ceĭ maĭ mulţi vin de acolo.“

(Va urma.)

Bibliografie.

Primim următórele şire:

Preaonorata Redactiune!

Că on. publicu cetitoriu alu „Unirei“ se nu fia dusu in erore prin recensentele din Nrulu 19—1898 Maiu 14 rubric'a „Bibliografie“, crediendu cumcă *Filotea* tradusa de mene, este scrisa cu ortografia *puru* etimologica: Ve rogu se espuneti in proximulu Nru alu stim. diuariu că Filotea nu e scrisa cu ortografia puru etimologica cum afirma recesentele, carea precum nu a urmat-o pretotindenea Parintele literaturei romane Timoteu Ciparíu, intocma nu o urmăi nece io. Urmăi, pre câtu me ajutara prea debilele poteri, ortografi'a asia numita etimologica, pentru-că nu mi se vede lucru ratiunalu, sî me dore anim'a, a rumpe continuitatea cu trecutulu asia de bene intemeiatu alu limbei nóstre sî alu numitei ortografie, cunoscuta altmentrea de toti cei ce se ocŭpa cu lectur'a sî scrierea de carti. Tare dorindu, sî facui că Filotea romanesca se semene sî in cuvente sî in vestmente cu limbele sorori romanice; er' spre aceast'a nu aflăi acomodata ortografi'a cu sedile, carea multu-pucinu aduce cu ortografiele slavice. Cea numita fonetica nu se pote urmá, pentru-că amu produce atâtea ortografie câte văli, munti sî câmpie suntu locuite de Romani. Neologisme nu intrebuintiăi, precumu-mi impŭta recensentele, ci cuventele mi le luăi din graiulu de tóte dîlele alu poporului, de prin scriitorii că Dositeu, de prin cartile besericesci, din Dictionariulu limbei romane alu societatii academice dela Bucuresci din 1871, — dar' mai alesu din scrierile celui mai mare filologu alu nostru *Timoteu Ciparíu,* pre carele cesti de acumu-l' dedera cu totulu la o parte, pote, acomodandu-se spiritului capriotiosu alu tempului, care tende a frange sî nimici ori ce lucru cu sestămu bunu, ori ce traditiune câtu de scumpa, câtu de charica, câtu de ceresca; ori dor' pote, cugetandu că vor face ceva mai bunu, ceea ce io nu credu; pentru-că acea ortografia carea e asiediata pre principia-le fundamentali sî imutabile ale limbei, asia credu că e mai frumosa, mai corecta, mai logica sî mai atragatoria, sî, de odata sî mai de vietia, nu numai pentru Români, cè sî pentru strainii cari ar' vré se invetie romanesce, pentru carii este sî mai usiora de intielesu. De esemplu, cumu-i mai bine a se scrie: pine, chine, mine? (pre mine se vi la mine) — ori: pane, cane, mane? (pre mâne se vini la mine).

Carea, din aceste doue haine-i stă mai bine Filote-ei?

Blasiu in 15/3 Maiu — SS. Mart. Timoteu si Maur'a 1898.

D. E. Domsi'a.

La şirele acestea ale Cuviosiei Sale nu reflectăm de la noi nimica, fără reproducem numaĭ cuvintele din „Filotea“ P. III. c. XII făcênd o mică întregire:

„In genere trebue să ascultăm de toţi superiorii nostri; de unul fie carele înse numaĭ în lucrurile, asupra cărora se estinde puterea sa; de principe in tot, ce atinge ordinea civilă; de episcop în tot, ce interesézĕ ordinea bisericéscă şcl.,“ ĕră de Academia română în tot, ce privesce ortografia română.

„Filotea *saŭ Introducerea la viaţă pie de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domşa“* e titlul unui volum fórte preţios şi fórte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiŭ. Nisuinţa de a publica în românesce cele maĭ de căpetenie cărţi de pietate de ale bisericiĭ catolice nu póte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărţi ca *„Pregătire la mórte“* de s. Alfons, orĭ ca *„Imitaţiunea lui Christos“* de Toma a Kempis, şi *„Cartea durerii“* de Bougand, apoĭ ca *„Filotea“* n'ar trebui să le bată praful prin librăriĭ, ci să fie răspândite în massele poporului, căci învĕţăturile, pe carĭ cetitorul le scóte din ele, sînt fórte folositóre. Special vorbind de *Filotea,* ea a ajuns, să fie tradusă în tóte limbile şi încă în nenumĕrate ediţiunĭ. Traducerea românéscă făcută de părintele ieromonach D. E. Domşa prin eleganţa technică, în ce privesce hârtia fină, tiparul curat cu cadre roşiĭ şi formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganţa ediţiunilor franceze.

Ce se ţine de cuprins, ea are instrucţiunĭ pentru pietate, adresate uneĭ femeĭ cu numele Filotea de cătră s. Francisc. Instrucţiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, carĭ sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cincĭ părţi: Partea întâie cuprinde instrucţiunĭ spre a îmbrăţişa viaţa pie, a dóua tractézĕ despre sacramente şi rugăciunĭ, a treia despre vîrtuţi, a patra despre lupta în contra ispitelor, şi a cincia despre întărirea sufletului în viaţa pie. Învĕţăturile acestea se predaŭ fie prin simple instrucţiunĭ, fie prin consideraţiunĭ. Partea a treia special cuprinde capitole frumóse despre feluritele speciĭ de amicéţă, despre paciinţă, umilinţă, blândéţă, onestitate şi altele.

Ce privesce traducerea, e bună, are un singur defect: e publicată cu ortografie pur etimologică şi are câte va neologisme, carĭ ar fi putut fórte uşor să fie schimbate cu altele românescĭ. *Ortografia* e o haĭnă, şi ortografia etimologică saměnă cu una veche, şi ómeniĭ cam fug de vechiturĭ; ér *limba* e o podóbă, care face un lucru frumos, să fie şi maĭ atrăgĕtor. Şi de ce n'am nisui, ca şi haĭna şi podóba să fie cele maĭ potrivite?

Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri acéstă carte fórte preţióssă. Preţul: 1 fl. 50 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Sîntem informaţi, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicaţiunĭ l-a destinat pentru un scop cultural.*

Euchologiu

ediţiunea a **dóua,** revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** şi **roşu.** — Preţul nelegat fl. 2.80, ĕră legat în pele tare fl. 3.80.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Editor şi redactor răspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Maşinist diplomat.

Dacă la vre un dominiŭ orĭ Domn proprietar român ar fi lipsă de maşinist pentru îmblătit cu vapor, pe cum şi ca practicant la economie orĭ cancelist în cancelaria economică în timpul, când nu voiŭ fi ocupat cu maşina, sînt în stare a primi aplicarea acésta. Poşed limbile română şi magiară. Ofertele eventuale mĕ rog să mi-se adreseze mie în Deag (Dégh) p. Radnóth.

Traian Gerasim
maşinist.

(17) 2—3

Nr. 2390—1898. (18) 1 - 2

Publicaţiune de licitaţiune.

Prin acésta se aduce la cunoscinţa publică, că în 10 Iuniŭ n. 1898 la 4 óre postmeridiane se va ţinĕ în curtea mitropolitană din Blaş vinderea prin licitaţiune a preţióselor ţinĕtóre de rĕmasul fericitului Mitropolit Dr Ioan Vancea de Buteasa. Aceste preţióse constaŭ din lanţurĭ de aur, crucĭ pectorale de aur şi de argint şi inele cu petri scumpe.

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Maiŭ 1898.

Consistoriul Mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 28 Maiŭ 1898. Numĕrul 21.

Similis simili gaudet.

Cetitorii nostri îşĭ mai aduc a minte de încercările din anul trecut ale Anglicanilor de a se apropia de biserica catolică. Îşĭ mai aduc a minte şi de aceea, că încercarea de a uni en bloc biserica anglicană cu cea catolică s'a frânt de hotărîtul „Non possumus“ al Romeĭ. Acésta adecă întemeiată pe datele istorice nu a putut, să recunóscă de validă consacrarea şi chirotonirea episcopilor şi preoţilor anglicani, şi a rĕmas decĭ pe lângă aceea, ca să preferéscă procesul de reunire a Anglicanilor singuratici, care proces decurge acum de zecĭ de anĭ în chip destul de îmbucurătoriŭ şi promite, că întórcerea tuturor Anglezilor în sinul bisericiĭ catolice, dacă nu se întîmplă într'o singură zi, în sfârşit totuşi se va sevârşi mai curênd orĭ mai târziŭ.

Episcopatul anglican vĕdêndu-se din noŭ nerecunoscut din partea bisericiĭ catolice, ĕră de altă parte vĕdênd, că sentimentul religios al poporuluĭ anglez în biserica anglicană de loc nu e satisfăcut, a cercat un alt espedient: încă în anul trecut s'a adunat în Londra la palaţul archiepiscopuluĭ de Canterbury, şi în adunarea acésta a ieşit la ivélă dorinţa de a cerca, da de cum va va reuşi unirea bisericiĭ anglicane cu biserica rĕsăriténă din Fanar.

În organul patriarchieĭ din Fanar Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια din 14 Febr. a. c. s'aŭ publicat apoĭ următórele:

„*Episcopul Sarisbureĭ la Patriarchat.* Acesta a visitat şi alte Biserici autocefale într'o misiune specială, adecă Episcopul Ioan al Sarisbureĭ, care a venit în acest scop şi în Constantinopol şi a visitat în Mercurea trecută pe patriarchul ecumenic, însoţit de protoiereul bisericiĭ anglicane de aicia, de unul din interpreţiĭ ambasadeĭ angleze şi de un conaţional comerciant Gr. Anadiade, fiind primit cu onorurile cuvenite demnităţiĭ luĭ.

„Teofilia sa înmânând Preasfinţeĭ Sale scrisórea de recomandare a prearespectatuluĭ Archiepiscop de Cantorbéry şi a tótă Anglia Frideric I-a dat tot de o dată şi treĭ fotografiĭ: portretele Archiepiscopuluĭ de Cantorbéry, al Episcopuluĭ de York şi al seŭ.

„În scrisórea de recomandare, scrisă grecesce, se arată scopul trimiterii Teofilieĭ Sale, în care i-se impune, să comunice hotărîrile celor 194 de episcopĭ ai bisericiĭ anglicane, carĭ s'aŭ adunat de pretutindenea în anul trecut la Lambeth în luna Iulie, ca să se sfătuéscă despre marea afacere creştinéscă a unirii bisericiĭ anglicane cu bisericile ortodoxe ale Orientuluĭ, despre care s'a tractat mai amĕnunţit în fascicolele luniĭ întâiŭ ale luĭ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, despre acésta publicate sub „Analecte Teologice“.

„În aceste hotărîrĭ se cercetéză, carĭ sînt mijlócele cele mai practice pentru o mai de aprópe apropiare a bisericiĭ anglicane cătră biserica ortodoxă şi colegarea mai strînsă a legăturilor dragostiĭ. Pentru acest scop întâiul Ierarch al Bisericiĭ anglicane solicită ajutorul şi cooperarea mai ales a tronuluĭ icumenic, „al acestuĭ centru dătător de lumină a tot Orientul“, după cum îl numesce expres în scrisórea de recomandare cătră Preasfinţitul Patriarch, lucru, pe care cetindu-l Preasfinţitul Patriarch a manifestat bucuria şi veselia sa lăuntrică la cele cuprinse aducêndu înainte frasa Scripturiĭ: „Cât sînt de frumóse urmele celor ce evangelisézĭ pacea.“

„Fiind că după înconsciinţările făcute de cătră Episcopul Sarisbureĭ s'aŭ atins óre carĭ semne de îndoélă asupra diferitelor dogme esenţiale şi s'aŭ cerut unele explicărĭ, ce nu se pot da de cât cu conţelegerea tuturor bisericilor autocefale ortodoxe, s'a judecat, că-l necesar, ca să se supună în scris cele respective faţă de cele propuse, ca ast fel să se pótă stabili un studiŭ şi o cercetare despre acele. Visita a durat timp îndelungat, fiind interpret archimandritul Ioachim Foropul cunoscĕtor acesteĭ limbĭ, conservatoriul archiveĭ Patriarchieĭ. Terminându-se întrevederea, Preasfinţitul Patriarch ridicând mânile spre cer s'a rugat, ca dorinţele celor adunaţĭ în Lambeth servitorĭ aĭ bisericiĭ anglicane să devină bine primite înaintea Celuĭ, ce s'a pogorît din cerurĭ, Domnuluĭ nostru Isus Christos pentru mântuirea nóstră, şi demersurile lor să se îndrepte spre tot lucrul bun al apropiăriĭ, pe de o parte a acelor de acum aĭ acestor dóuĕ biserici, aĭ celeĭ anglicane cu cea ortodoxă, ér pe de alta să se aplaneze cât mai curênd greutăţile, şi să se ajungă marea dorinţă şi marea faptă a uniriĭ. Apoĭ Episcopul Sarisbureĭ, cerêndu-şĭ

Feuilleton.

Din Bihor.

Disertaţie rostită de dna *Cornelia Deac* la serata din 31 Dec. 1897 a reuniunii femeilor române din Blaş.

(Fine.)

Asemenea se ţin ospeţele şi în carneval, când ţĕranul nu e ocupat cu lucrul câmpuluĭ şi are timp pentru petrecere, cum se vede din cântecul:

Când te gătĭ de însurat,
Nu aĭ vreme de lucrat,
Că mergênd, ca să lucrezĭ,
Din inimă tot oftezĭ,
Şi când vreĭ, ca să muncescĭ,
La iubita ta gândescĭ,
Şi de loc nu poţĭ munci,
Când vreĭ, să mergĭ a peţi,
Şi de fel nu poţĭ lucra,
Când aĭ gând de-a te 'nsura.

Cu finea câşlegilor apoĭ la lăsarea postuluĭ le descântă şi le chiue la acelea fete, carĭ aŭ sperat, că se vor mărita, şi carĭ cam aleg, şi feciorului, care a umblat, să se însóre, şi tot a rĕmas neînsurat, cam ast fel:

Astăzĭ e lăsat de sec,
Mĕ duc, mamă, să mĕ nec
Unde-a fi lacul mai lat,
C'am rĕmas neînsurat,
Unde-a fi valea mai lată,
C'am rĕmas nemăritată.

Când feciorul şi-a pus ochiĭ pe cutare fată, atunci şi trimite la familia aceea 2—3 ómenĭ, în carĭ are încredere deplină, ca să facă cunoscut atât feteĭ cât şi părinţilor dorinţa luĭ. Dacă trimişiĭ luĭ aŭ fost bine primiţĭ, atunci în Joia orĭ în Sâmbăta mai apropiată se face peţirea în tótă forma, când merge în persónă şi junele.

În Bihor dacă vine peţitoriul din sat străin, de comun vine şi tinĕrul cu tatăl sĕŭ orĭ cu nisce rudeniĭ mai de aprópe. După ce aŭ sosit la casa feteĭ, se maĭ întrébă de sănătate, mai vorbesc de ale economieĭ. Maĭ apoĭ junele orĭ care va din suita luĭ cere apă de la fată. Când fata merge după ulcior, toţĭ se uită cu mare băgare de samă, că nu cum va are fata vre un defect. După ce a ieşit fata, pentru fecior încă află ceva pretext, ca să-l trimită a fară, ca să se pótă înţelege cu fata între patru ochĭ. Până ce tineriĭ îşĭ fac declaraţiunile, până atunci ceĭ din lăuntru încă-şĭ spun scopul veniriĭ sale, şi apoĭ şi eĭ se sfătuesc. Dacă tineriĭ s'aŭ înţeles bine, asemenea părinţiĭ l-aŭ primit cu dragoste, atunci preste o zi orĭ dóuĕ plécă din partea feteĭ spre vedere, ca să se convingă despre starea materială a feciorului, şi dacă li-se împare de tot, ce aŭ vĕdut, atunci hotăresc ziua pentru logodnă.

În părţile Bucovineĭ vrênd părinţiĭ feteĭ a se convinge despre deplina sănătate a tinĕrului, e obiceiŭ a-l pofti cu mâncărĭ fórte pipĕrate şi iuţĭ, şi dacă tinĕrul mâncă cu gust făr de a face feţe, atunci în acea privinţă sînt liniştiţĭ.

În unele părţi din Marmaţia e obiceiŭ, să dea peţitoriul feteĭ un mĕr, şi dacă fata îl primesce, e semn, că e învoită. Acest mĕr din logodna poporală română ne reamintesce mĕrul zineĭ Eris, memorabilul mĕr de cértă al sexuluĭ femenin la Greci, care apoĭ de cătră Paris fu judecat Vineriĭ. Asemenea ne revócă în memorie mĕrul de aur din grădina Hesperidelor, care l-a câştigat Hercules.

Ceremonia încredinţăriĭ în cele mai multe locurĭ o îndeplinesce cel mai bĕtrân om dintre óspeţĭ orĭ nasul ţinênd tinerilor o vorbire, că însuratul nu-l ca un mĕr, să mâncĭ din el, şi dacă nu-ţĭ place, îl arunci, ci e pe traiŭ şi pe viaţă, şi să nu cugete, că e tot bine, că vin pe capul omuluĭ şi

voe de la Preasfinția Sa, s'a pogorît curênd și s'a rugat pentru reușita acestuĭ mare fapt al uniriĭ chiar în biserica patriarchală, îngenunchiând înaintea sfinteĭ mese. După acésta privind cu atențiune și icónele istorice aședate acolo, s'a dus încunjurat de cele maĭ marĭ onorurĭ. A dóua zi Joĭ marele protosingel împreună cu archimandritul Ioan Foropul s'a dus la ambasada Angliеĭ, unde visitând pe Teofilia sa ĭ-a înmânat și scrisórea de rĕspuns a Preasfinției Sale cătră întâiul Ierarch al Angliеĭ dorindu-ĭ în numele Patriarchuluĭ icumenic drum bun preaĭubitoriuluĭ de Dumnezeŭ al Sarisbureĭ, care a părăsit în aceea-și zi Constantinopolul."

Încercarea acésta de apropiare dintre neuniții din rĕsărît și dintre Protestanți nu e cea dintâiŭ. Ast fel de încercărĭ s'aŭ maĭ făcut în vécul al XVII-lea, înse nu aŭ reușit. Singur numaĭ în Ardeal ajunsese calvinismul așa de de parte, cât înghițise pe Românii ortodoxĭ. Înse aci ĭ-á mântuit sfînta Unire, maĭ înainte de ce calvinismul ar fi putut, sĕ-ĭ mistuéscă. Pe airia și în special în Fanar dimpotrivă Reformații aŭ primit rĕspunsul hotărît, că despre unire póte fi vorbă numaĭ pe lângă condiția, ca eĭ să priméscă învĕțăturile dogmatice ale bisericiĭ grecescĭ neunite.

Partea leuluĭ în refusarea aceea firesce că nu a fost a patriarchuluĭ din Fanar și a episcopilor grecescĭ, ci a sultanuluĭ: el se împotrivia în chipul cel maĭ firesc orĭ căreĭ apropiărĭ a supușilor sĕĭ creștinĭ de creștiniĭ din Apus, numéscă-se aceștia catolicĭ orĭ protestanți. Dară că „ortodoxiĭ" din Fanar nu aŭ fost de tot străinĭ de o jertfire parțială a învĕțăturilor sale dogmatice, când era vorbă de a fi pe plăcere celor puternicĭ, aŭ dovedit-o cu aceea, că de dragul acestor puternicĭ aŭ primit pe deplin învĕțătura reformată cu privire la taĭna căsătorieĭ.

Viitoriul va arĕta, dacă va reuși de astă dată unirea bisericiĭ anglicane cu cea grecéscă „ortodoxă". Se póte, ca lumea să aĭbă parte de priveliștea, cum biserica rĕsăriténă neunită, fata incestuluĭ luĭ Bardas, și biserica anglicană, fata adulteriuluĭ luĭ Enric VIII, își daŭ ca nisce surorĭ mânile spre a se lupta împreună împotriva bisericiĭ catolice. Firesce acésta nu atîrnă nicĭ de la patriarchul din Fanar nicĭ de la „Telegraful Roman" din Sibiŭ, ci de la interesele politice ale — Papeĭ din Petersburg.

Cestiunea română în delegațiune. — Presa magiară e cătrănită foc asupra delegațiuniĭ austriace, pentru că în ședința eĭ plenară din 23 a c. a permis, să se aducă pe tapet actele teroristice ale guvernuluĭ ungar față cu cetățeniĭ nemagiarĭ aĭ Ungarieĭ. Șovinismuluĭ ĭĭ place a recurge la mĕsurĭ teroristice, dară ar voi, ca lumea să nu scie nimica despre acésta, cu atât maĭ puțin să cuteze a le reproba și a arĕta, că ele sînt periculóse monarchieĭ nóstre. Acésta a arĕtat-o ablegatul român bucovinean br. Wassilco în ședința de Lunĭ a delegațiuniĭ austriace. El a aderat la propunerea de a se vota încredere ministruluĭ de esterne. Apoĭ a continuat: „În acel timp, când am audit, că raporturile nóstre cu statele esterne sînt cele maĭ bune, guvernul ungar a interzis Românilor ținerea uneĭ adunărĭ poporale la Blaș, ba după scirile ziaristice a dispus acolo și un escadron de husarĭ. Prin acéstă interzicere s'aŭ provocat demonstrațiunĭ în maĭ multe orașe din România, la carĭ s'aŭ întîmplat conflicte regretabile între poliție și între mulțimea agitată. De și demonstrațiunile le-aŭ provocat agitatoriĭ, totuși trebue, să se constateze, că politica internă a guvernuluĭ ungar nu e în consonanță cu nisuințele ministruluĭ de esterne. Am vĕdut, ce urmărĭ triste a avut în anul trecut în Austria restrîngerea esagerată a dreptuluĭ de întrunire, cum aceste întrunirĭ s'aŭ ținut a fară de confiniile imperiuluĭ și pentru aceea aŭ luat un caractĕr regretabil." Oratorul cunósce susceptibilitatea ministruluĭ de esterne, când se tractéză despre un amestec în afacerile interne ale Ungarieĭ. Nu doresce amestecul în afacerile interne ale Ungarieĭ; ar fi înse de dorit, ca politica internă ungară să consune cu politica esternă. „Datorința guvernuluĭ ungar este, ca în o anumită mĕsură să se acomodeze nisuințelor ministruluĭ de esterne, căcĭ dóră nu vor aștepta Unguriĭ contrariul? Între veciniĭ nostri România ocupă un loc de frunte. Ea are o rolă importantă la resolvirea definitivă a cestiuniĭ orientale. Ar fi fórte regretabil, dacă din causa greșelilor guvernuluĭ ungar s'ar conturba bunele nóstre raporturĭ cu statul vecin. În România se schimbă fórte des partidele. Contele Goluchowski, care cunósce bine raporturile din România, află, că e posibil, ca ceĭ ce demonstréză azĭ, mâne să ajungă la cârmă, și de aci ne pot proveni nóuĕ marĭ neplăceriĭ."

Nicĭ ministriĭ comuni, nicĭ presidentul delegațiuniĭ austriace n'aŭ făcut vre o reflexiune la vorbirea baronuluĭ Wassilco. Acésta îĭ supĕră pe șoviniștiĭ nostri, cu tóte că br. Wassilco a spus lucrurile, carĭ și eĭ le pot sci destul de bine.

Indignarea Magiarilor pentru vorbirea baronuluĭ Wassilco se vede, că și-a avut efectul. Ministrul de esterne a cercat a-ĭ mulcomi prin vorbirea referentuluĭ Dumba. Acesta a susținut, că ministrul de esterne nu se póte amesteca în afacerile interne nicĭ ale Ungarieĭ nicĭ ale Austrieĭ. Oratorul nutresce cele maĭ viĭ simpatiĭ față cu Româniĭ, dară tot nu se póte amesteca în afacerile interne ale Ungarieĭ. Ce privesce agitațiunea din România, ea ușor câștigă poporalitate, și partidele se folosesc de ea spre a crea dificultățiĭ guvernuluĭ.

Rĕspunsul oficios al Românuluĭ (?) Dumba póte va mulcomi în cât va pe Magiarĭ, dară discursul baronuluĭ Wassilco tot îșĭ are efectul sĕŭ, întru cât avertiséză pe ministrul de esterne, că monarchia numaĭ așa póte lega amiciție durabilă și pentru

---

nĕcasurĭ, gândurĭ, zile grele. Maĭ apoĭ tineriĭ îșĭ schimbă credința: tinĕrul dă mireseĭ un inel, ér mirésa o năframă. În Bihor amîndoĭ daŭ năfrămĭ. Apoĭ daŭ mâna, și în unele locurĭ grăitoriul stropesce cu apă.

La Romanĭ logodna încă se întîmpla cam tot așa. Junele da mireseĭ maĭ în vechime un bau ca formă de arvună, ér maĭ târziŭ un inel de fer, dacă era din popor, ér inel de aur, dacă era patriciŭ.

Că ce însemnătate mare are inelul și năframa de credință înaintea poporuluĭ, se vede și din balada următóre:

Draga mea, sufletul meŭ,
Ține tu inelul meŭ,
Pune-l pe degetul tĕŭ.
Când inelul va rugini,
Să sciĭ, dragă, c'oiŭ muri.
De mĕ lași plângênd a casă,
Na-ți năframa de mĕtasă,
Pe margiнĭ cu aur trasă.
Aurul când s'a topi,
Să sciĭ, dragă, c'oiŭ muri.

După logodnă miriĭ nu maĭ ĭese în locurile, unde-și petrece tineretul. Eĭ sînt ocupați cu pregătirea pentru ospĕț, care la scurt timp urmĕză după logodire, de comun cum ĭese vestirile. Mirésa maĭ e ocupată și cu pregătirea uneĭ cămeși pentru mire ca dar de nuntă, care trebue să fie cât de frumos lucrată și care mirele în ziua cununieĭ trebue să o îmbrace. În unele părți acea cămașă după cununie se pune bine și se păstrézĕ pân la cas de mórte, când bărbatul este érăși îmbrăcat cu ea.

Cămașa cusută de mirésă, present pentru mire, este obiceiŭ și în Italia, ba pe lângă Lago Maggiore mirésa face present nu numaĭ mireluĭ o cămașă, făr fie cărul bărbat înrudit maĭ de aprópe cu mirele. Un cântec iliric ne aduce a minte, că între multele darurĭ bogate, ce le-a dăruit fiica regeluĭ venețian mireluĭ sĕŭ, se afla și o cămașă lucrată cu multă artă, și la care ea însă-și a cusut treĭ anĭ cu cele maĭ fine fire de aur.

Înainte de ospĕț cu 2—3 zile plecă doĭ chemătorĭ la invitat, carĭ în Bihor așa sînt de împenați cu năfrămĭ, cu frunze și cu florĭ, în cât de de parte îĭ póte vedé omul. Într'altă zi toți aceia, carĭ sînt invitați, duc o mulțime de cinste pentru mirĭ. Și cu acea ocasiune îșĭ arată Românul inima bună: din mult puțin cât are, dăruesce pe tineriĭ, carĭ aŭ, să devină gazde nóuĕ.

În presara ospĕțuluĭ la amîndoĭ mirĭ se ține petrecere, unde numaĭ tineretul ĭea parte. În Bihor petrecerea acésta se numesce șiratĕŭ, un fel de sară de adio, unde atât mirele, cât și mirésa se despărțesc de la prietiniĭ și prietine, apoĭ saltă, pe urmă maĭ cântă o mulțime de dolne jalnice la adresa mireseĭ, pe cum:

Copilițĕ din părinți,
Ce gândescĭ, de te măriți?
De-aĭ sci, cum e mărităță,
Aĭ maĭ ședé încă fată.
Că mila de la părinți
Cu mare greŭ o s'o uĭți.

Mirésa plânge și suspină cuprinsă cât de jale, cât de bucurie, căcĭ mâne ea o să fie crăiésa zileĭ.

Orĭ de a fost mirésa de pe marginea Crișuluĭ maĭ înainte în relațiunĭ de dragoste cu vre un flăcăŭ, și din dragostea lor s'a ales nimica, atunci nĕcăjesc pe biéta mirésă cam ast fel:

Crișule apă viară,
Face-te-aĭ négră cernélă,
Rochia să mĭ-o feștesc,
Pe bădița să-l jelesc.

Orĭ dacă mirele nu e chiar tinerel, atunci o nĕcăjesc pe biéta mirésă cu cântecul:

Frunză verde și una,
Maĭcă mălculița mea,
După betrân nu mĕ da.
Nu mĕ da după bĕtrân,
Căcĭ va căra tómna fin
Va merge pe drum tăcênd
Și va 'ntra 'n casă sfădind.

În apropiarea Orădiĭ în presara ospĕțuluĭ se maĭ face la mire și stégul. El se pregătesce din năfrămile celea maĭ frumóse de la fete din sat, decorat cu giurlande de saseŭ. După ce e gata stégul, îl așédă sus pe casă, de unde-l ĭeaŭ numaĭ într'altă zi, când se duc după nași și maĭ apoĭ după mirésă. Stégul e obiceiŭ și la Slovacĭ și la Sêrbĭ.

ori ce eventualitate cu statele vecine, dacă vor fi mulţămiţi conaţionalii din monarchia nóstră aï acestor state.

Serbarea zileï de 3/15 Maiŭ în România a dat avînt causeï naţionale. Festivităţile aranjate si discursurile ţinute în maï multe oraşe ale Românieï la 3/15 Maiŭ nu numaï aŭ revocát în memorie marile evenimente de la 1848, ci tot o dată a înflăcărat în pepturile cetăţenilor iubirea de neam făcêndu-i gata a sprigini moralminte şi materialminte întreprinderile salutare românescï de pretutindenea. Meritul împunętórelor festivităţi se cuvine şi de astă dată „Ligeï române“ şi studenţimiï.

Din incidentul serbăriï memorabileï zile a adunăriï de la Blaş s'a tipărit în miï de esemplare un ziar ocasional festiv întitulat „Câmpul Libertăţiï“, care pe lângă articoli ocasionalï publică şi portretele maï multor fruntaşi românï de la 1848, pe cum Bărnuţ, Ianeŭ, Şuluţ, Şaguna, G. Bariţ, Cipar, A. Murĕşan, Axente Sever etc.

Serbările de comun s'aŭ început cu serviţ divin şi părăstase pentru luptătoriï din 1848, cu care ocasiune s'a recitat o rugăciune compusă de părintele Dr Lucaciŭ. Aŭ urmat apoï întruniriï, în carï s'a espus în lumină clară decursul mişcărilor pentru libertate a generaţiuniï din 1848.

În Bucurescï s'aŭ ţinut dóuĕ conferinţe. În una simpaticul Ionel Grădişteanu a arĕtat însemnătatea, ce o aŭ Românii transilvaneni pentru statul român; ĕră în ceealaltă cunoscutul publicist B. Delavrancea a espus luptele Românilor pentru libertate şi în deosebï importanţa istorică a zileï de 15 Maiŭ.

În Iaşi manifestaţia a fost impunętóre, mergênd în frunte studenţiï cu stindarde naţionale, şi intonându-se „Deşteptă-te Române“. Cuvîntul festiv l-a ţinut în numele Ligeï d. prof. universitar Ar. Densuşian făcênd istoricul zileï de 3/15 Maiŭ şi accentuând datoria tuturor Românilor de a jertfi pentru triumful causeï naţionale.

În Iaşi, pe cum aflăm în foile ungurescï, mulţimea a plecat spre consulatul austro-ungar spre a demonstra acolo în contra Magiarilor, dară poliţia a împedecat demonstraţia.

Serbări impunętóre aŭ maï fost în Galaţ, Brăila, Ploescï, Craiova, Bîrlad, Pitescï, Caracăl, Buzeŭ etc.

Serbările acestea aŭ causat multă amărăciune şoviniştilor nostri. Dar ce să le facï? Eï opresc pe Românï de a serba în linişte a casă; decï nu-i cuprindă mirarea, nicï nu le cadă greŭ, dacă sentimentul naţional se manifestézĕ cu atât maï intensiv acolo, unde póte, adecă în străinătate.

Revistă bisericéscă.

Roma.

„Osservatore Romano“ comunică epistola, ce a adresat-o Papa cardinalului Ferrari. Papa scrie archiepiscopuluï de Milano, că l-aŭ consternat fórte mult turburările şi escesele din Italia, ele însĕ sînt fructul acelor ideï perverse şi a corupţiuniï morale, carï spre dauna religiuniï se propagă nepedepsite. În loc de a le băga în samă acestea, sînt ómenï, carï declară de complicï în escese pe cetăţenï pacinicï din simplul motiv, că aceştia sînt credincioşi bisericiï şi Scaunului Apostolic. Eï nu vor, să scie, de şi ar puté, să o scie, că biserica nu are nimica comun cu turburările plebeï. Airia aŭ, să se cerce provocătoriï turburărilor. Maï dureros l-aŭ atins pe Sfinţia Sa insultele îndreptate în contra archiepiscopuluï de Milano Ferrari, care e membru al sacruluï colegiŭ al cardinalilor. Insultele nu ating atâta persóna luï, cât principiul, care-i representă cardinalul Ferrari. Îşi póte omul închipui, că unde va duce lupta, ce se continuă în contra auctorităţiï, episcopescï: prin lupta acésta se subminézĕ însă-şi auctoritatea preste tot.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Lunï s'a terminat desbaterea specială asupra proiectuluï de lege despre asoţiările de credit primindu-se cu unele modificări stilare.

Lunï a fost aspru atacat în dietă deputatul Lepsényi, fiind că s'a publicat în fruntea foiï luï „Magyar Néplap“, că ajutat fiind de un magnat póte distribui gratis broşura luï Zimándy „Ludovic Kossuth înaintea tribunalului istoriei“. Atacătorul a fost Komjáthy, care între aprobările dieteï întregï a apostrofat pe Lepsényi pentru lipsa de pietate faţă cu Kossuth. Marţi Lepsényi, care nu a fost de faţă, când l-aŭ atacat, s'a rugat de iertare în dietă.

Până în 6 Iuniŭ nu se maï ţin şedinţe de cât numaï de formă.

Guvernul are de cuget a retrage proiectele de legï referitóre la pactul cu Austria. Guvernele ambelor părţi ale monarchieï s'aŭ înţeles, că status quo să rĕmână până în 1903, când espiră tóte tractatele comerciale închiate cu statele străine. Atuncï saŭ se închie pact noŭ cu Austria, saŭ fie care parte îşi regulézĕ afacerile sale vamale şi comerciale. Până în 1903 cuota o va stabili din an în an monarchul.

În Bihor înainte de nuntă miriï aŭ datorinţa, să se presenteze înaintea preotului, pentru ca să ţină cu eï catechisare şi să se convingă, că óre miriï sciŭ rugăciunile, carï fie care creştin trebue să le rostéscă zilnic. Atuncï mirésa duce preotului ca cinste un ştergar ţesut de ea.

Dacă merg într'alt sat după mirésă, plécă de diminéţă cu multe căruţe, la caï cu năfrămi şi clopoţele. Carul tras de boï pe acolo nu e obiceiŭ. În căruţa din urmă sînt lăutariï, carï în tot decursul drumuluï cântă din hegheghe. Ajungênd la casa mireseï găsesc pórta legată, şi numaï după multă rugăminte şi după rostirea de maï multe dicţiï le conced, să între. Acest obiceiŭ îl aflăm şi la alte popóre. La Italianï de loc nu vor, să desfacă pórta, până nu între mirele prin vre o feréstă în casă, şi mult trebue să caute, până găsesce mirésa, carea e ascunsă bine.

La ceremonia cununieï mirésa e îmbrăcată în vesmintele eï celea maï frumóse şi maï de sĕrbătóre. Pe cap are o cunună. Naşiï se aşédă la spatele miriloř şi nu într'un rînd cu eï. Luminï numaï naşiï ţin în mânï. La acelea luminï se uită apoï cu mare curiositate după finirea ceremonieï, şi dacă din lumina naşuluï a ars maï mult, atuncï zic, că mirele va muri maï înainte, şi întors.

Maï înainte de ce ar pune preotul cununile pe capul miriloř, naşa aşédă pe capul mireseï un vĕl, care-l pórtă până într'altă zi, când se îmbracă de nevastă.

Cum scrie Elena Sevastos, mirésa romană încă purta pe cap cunună, dar nu din florï artificiale, făr din florï de câmp culese de ea. Asemenea şi folosirea vĕluluï încă era întrebuinţată la vechiï Romanï la ceremonia cununieï, dar vĕlul acoperia nu numaï mirésa, ci şi pe mire.

E de tot comic, să veḑï înainte de „Isaie dănţuesce“, cum mirésa se silesce, să atingă piciorul mireluï, şi dacă îï succede, atuncï e voiósă şi bucurósă, că bărbatul eï o să ajungă sub păpuc. Firesce mirele e cu mare băgare de samă, căcï, Dómne feresce, mare ruşine ar fi pe capul ţĕranuluï, ca nevasta luï să fie maï mare, şi în fine drept şi are, căcï nevestele lor nu pórtă pălărie ca damele inteligente. Acest obiceiŭ îl găsim şi la Francezï. Când miriï aŭ, să priméscă binecuvîntarea, mirele cércă, să îngenunche pe haîna mireseï, şi dacă îï succede, atuncï pentru mirésă domnirea în casă pentru tot de una e perdută.

Tot în Bihor când ieşe miriï din biserică, mireseï i-se dă un pistol încărcat, din care trebue să împusce în semn de mulţămită, că a ajuns timpul cununieï, şi să arete, că este şi va fi curajósă.

Întorşi nuntaşiï de la cununie se aşédă la masă, începe starostele cu o mulţime de oraţiï. dicţiï, la fie care persónă oficiósă de la ospĕţ potrivesce câte una, ba încă şi la fie care plésă de mâncare rostesce câte o dicţie, pentru esemplu când aduc varḑa pe masă, atuncï starostele zice:

Aicï e curechiul,
Încărcat cu cărnurï,
Asta-l a Românului
Plăcută mâncare,
Făcut cu gălusce,
Cu borş de pe huşte,
Îl mâncă şi domniï
Cu multă iubire,
Ba-l mâncă şi călugăriï
Din mănăstire.

După ce s'aŭ ospĕtat bine şi şi-aŭ petrecut destul, se gată de plecare, dar înainte de a părăsi mirésa casa părintéscă, i-se cer iertăciuni de la părinţi, fraţi, surorï. Asta o îndeplinesce naşul. Apoï maï cântă o mulţime de horï de jale, pe cum:

Nime nu-ï înceluită
Ca fata, când se mărită,
Că dă mâna c'un ţĕran,
Pe care nu-l vĕḑu şohan.
Ieа-ţi, mirésă, ziuă bună
De la tată, de la mumă,
De la fraţi, de la surorï,
De la grădina cu florï,
De la strat cu busuioc,
De la feciorï, de la joc,
De la strat cu viorele,
De la prietinile tale.

Când nuntaşiï sosesc la casa mireluï, încep a chiui:

Ieşi a fară, sócră mare,
Că ţi-am adus lucrătóre,
O noră ca şi o flóre;
Ne-am plimbat într'o grădină
Şi ţi-am adus o gospodină.

Ba o maï şi nĕcăjesc pe sócra mare chiuindu-ï:

Ieşi a fară, sócră mare,
Că ţi-am adus peptĕnătóre,
Să te peptene pe cap,
Cu un dărab de lemn uscat.

Ĕr sócra mare ieşe înaintea noreï sale cu sare şi cu un colac. Sarea şi colacul însamnă, că noŭ căsătoriţiï să aïbă tot de una noroc la sĕmĕnăturï de grâŭ, şi să nu le lipséscă nimic din celea trebuincióse la casă.

În unele părţi maï ieşe sócra înaintea noreï sale şi cu miere şi unt zicênd:

Eŭ vĕ daŭ pâne, miere şi unt,
Dumnezeŭ să vĕ dea dulcéţă pe pământ.

Ministrul Perczel a dat o nóuă ordinaţiune în contra socialiştilor. El îndrumă auctorităţile municipale şi comunale, să supravegheze strict activitatea reuniunilor de lucrători, şi unde se observă abatere de la statute, imediat să disólve reuniunea. Asemenea să urmărésc㠄 pe socialiştĭ şi acolo, unde nu aŭ reuniuni, de óre ce eĭ se inscriŭ cu grămada ca membri în reuniunile esistente silindu-se, ca ajungênd la maioritate în ele să le dea direcţiune socialistă.

Marţĭ după închiderea şedinţeĭ dietale câţĭ va Kossuthişti nemulţămiţĭ cu umilirea luĭ Lepsényi l-aŭ atacat cu bastónele, când era, să părăsésc㠄 parlamentul. Eroiĭ aceştia aŭ fost deputaţiĭ Olay şi Pichler, carĭ aŭ aţiţat şi mulţimea de stradă asupra luĭ Lepsényi. Prima lovitură a primit-o Lepsényi de la Olay, apoĭ a năvălit plebea asupra luĭ, şi numaĭ cu ajutoriul poliţieĭ a scăpat până la trăsură. Guvernul a sciut, ce se pregătesce. Dară Lepsényi este deputat opositional antikossuthist şi pe lângă aceea preot catolic.

Delegaţiunile.

Ambele delegaţiunĭ aŭ avut Luni şedinţe plenare.

În delegaţiunea austrică s'a pertractat budgetul ministeriuluĭ de esterne. Ablegaţiĭ de şi aŭ încredere în conducerea afacerilor esterne, totuşi nu întrelasă a-şĭ esprima nedumeririle. Cu deosebire s'a relevat cestiunea pactuluĭ comercial şi vamal cu Ungaria şi raportul monarchieĭ cu întreita alianţă şi cu statele vecine.

Antisemitul vienez Bielohlawek a zis, că egoiştiĭ magiarĭ numaĭ pentru aceea se opun la întărirea floteĭ, fiind că ea nu e în interesul lor. Magiariĭ să nu se amăgéscă pe sine. „Noĭ Austriaciĭ voim pactul, dară vom duce lupta până la cuţite, dacă interesele austriace nu vor fi considerate cu cuviinţă.“ — Gomperz s'a tânguit, că comerciul austriac perde din teren în peninsula balcanică. Pactul cu Ungaria îl doresce în interesul de mare putere al monarchieĭ. Ungurii nu ar trebui, să invidieze prosperarea Austriacilor. — Schucker a vorbit despre continua apĕsare a poporuluĭ german, prin ce s'a făcut imposibilă o activitate parlamentară normală. Recércă pe contele Goluchowski, să influinţeze, ca elementul german să-şĭ păstreze posiţia din trecut, ca nu cum va preponderanţa elementelor slave să ducă lucrul la desfacerea de Germania şi la aruncarea monarchieĭ în braţele Rusieĭ. — Gorayk a apreţiat alianţa cu Germania, dară garanţa cea maĭ sigură a păciĭ şi prosperăriĭ e, ca Austria să fie unită şi tare, şi tóte naţionalităţile eĭ să fie fericite. — Cehul Kaftan vorbind despre politica esternă a zis, că în Bulgaria şi Sĕrbia, pe cum se vede, armata nu ţine cu dinastia, ci cu poporul. Cu acesta trebue să ţină şi monarchia nóstră. Accentuéză avantajele amiciţieĭ cu Rusia. — Axmann a salutat alianţa cu Germania, însĕ cu regret a constatat, că guvernul austriac urméză o direcţiune contrară în politica internă, care se manifestă în sistematica oprimare a drepturilor istorice şi tradiţionale ale Germanilor. Magiarilor le recomandă, să fie maĭ conciliantĭ în cestiunea pactuluĭ. — În sensul acesta aŭ vorbit şi alţĭ Germanĭ. — Br. Wassilco a atras atenţiunea ministruluĭ de esterne asupra politiciĭ interne a guvernuluĭ ungar, care uşor póte, să înstrăineze România de către monarchia austro-ungară. — Barvinski doresce continuarea bunelor raporturĭ atât cu puterile întreiteĭ alianţe, cât şi cu Rusia. Arată, că întărirea elementuluĭ slav nu e periculósă monarchieĭ. *E regretabil, că Rutenilor grecocatolicĭ din Ungaria voesc a le impune cu forţa liturgia magiară în locul celeĭ în limba veche slavă.*

Aŭ urmat apoĭ maĭ multe interpelărĭ.

În delegaţiunea ungară desbaterea a decurs maĭ neted. Propunerea conteluĭ Teleky, ca conducĕtoriul marineĭ să se îndrumeze, să procure şi din Ungaria în mĕsură maĭ mare productele necesare, s'a primit. — Bolgár şi-a esprimat nedumerirea cu privire la crescerea din an în an a budgetuluĭ comun, şi nu e mulţămit cu deslușirile date pentru motivarea creditului estraordinar de 30 de milióne. Ungaria doresce, ca flota monarchieĭ să fie în stare bună, dară nu are lipsă de politică colonială. — După declararea ministruluĭ comun de finanţe Kállay, că amintitul credit e numaĭ pentru construirea uneĭ năĭ şi pentru conservarea floteĭ în stare bună, discusiunea s'a închis, şi budgetul s'a votat.

Marţĭ referentul Dumba a rĕspuns la nedumeririle oratorilor din şedinţa de Luni. Faţă cu Wassilco şi cu Barvinski a zis, că ministrul de esterne nu se póte amesteca în afacerile interne ale Ungarieĭ. Cere spriginul ablegaţilor, pentru ca pactul cu Ungaria să se închie în interesul economic şi industrial al monarchieĭ.

Franţa.

Alegerile suplementare s'aŭ întîmplat Duminecă. Opositia a învins în multe locurĭ, cât şĭ-a reparat perderile suferite la alegerile generale. Uniĭ capĭ aĭ radicalilor aŭ căḑut şi la balotaj, dară ataṙĭ perderĭ a avut şi guvernul, rĕmânênd fără mandat ministrul colonial Lebon, foştiĭ ministri Dorlan şi Develle, secretarul de stat Delpouche şi alţiĭ.

Resultatul nefavoritor al alegerilor a dat ansă la sciri despre dimisionarea cabinetuluĭ. Că óre guverna-va Méline cu ajutorul monarchiştilor, orĭ dóră va fi lipsă de o nóuă concentrare republicană, nu se póte prevedé de pe acum, ci numaĭ după ce se vor esamina şi cunósce maĭ de aprópe nóuĕle elemente, carĭ întră în parlament.

Procesul luĭ Zola pentru ofensarea tribunaluluĭ militar s'a reînceput la tribunalul din Versailles.

Spania şi America.

Ministrul president Sagasta vorbind în camera spaniolă despre crisa ministerială a declarat, că ministriĭ morboşĭ orĭ obosiţĭ aĭ cabinetuluĭ precedent aŭ fost siliţĭ, să se retragă. Cele 7 lunĭ de guvernare a cabinetuluĭ i-se par ca 7 anĭ, atât aŭ fost de grele. Ministeriul cel noŭ în împrejurările actuale nu representă numaĭ partidul liberal, ci întrégă Spania. Programul cabinetuluĭ îl vor determina împrejurările.

Din Cuba se anunţă, că insurgenţiĭ s'aŭ declarat pentru Spania şi sînt gata a lupta alăturea cu armata spaniolă spre a învinge pe Americanĭ.

Pregătirile de răsboiŭ se continuă de ambe părţile, şi se aştéptă în curênd lupta navală pe Oceanul Atlantic.

Americaniĭ spre a împedeca comunicaţiunea între Spania şi coloniile eĭ aŭ tăiat cabelurile. Guvernul spaniol e hotărît, că dacă Americaniĭ vor nimici şi cabelul, prin care Spania comunică cu Cuba, Saniolii vor tăia tóte cabelurile, ce duc în Statele Unite, aşa, cât comunicarea telegrafică transmarină va fi sistată de tot.

Entusiasmul, ce l-a cuprins pe Americanĭ după învingerea de la Manilla, s'a rĕcit. Eĭ vĕd, cât de anevoiósă este debarcarea în Cuba. O parte a poporaţiuniĭ începe, să murmureze în contra iniţiatorilor răsboiuluĭ.

Mirésa unge apoĭ usciorii de la uşe cu untul primit, ca să depărteze farmecele, şi să nu pótă întra rĕul în casă. Acest obiceiŭ îl găsim şi la Romanĭ (opul luĭ Marienescu). Mirésa romană înainte de a fi întrat în casa bărbatu-sĕu invoca pe zeiţa Unxia şi apoĭ ungea stîlpiĭ uşiĭ cu unsóre de porc orĭ de lup. Însemnarea tot ca la ţĕranul român.

În unele părţi ale Transilvanieĭ şi prin Bucovina e obiceiŭ, că orĭ ridică mirésa preste prag, orĭ ea întră cu mare grije în casă, ca nu cum va să atingă uşea orĭ pragul, căcĭ dacă se întîmplă contrariul, atuncĭ ţin, că e ceva presemn rĕŭ. La Romanĭ pe mirésă o duceaŭ pe sus cu mare băgare de samă, căcĭ dacă ar fi atins uşea orĭ pragul, era semn rĕŭ, şĭ-ar fi atras mânia zeiţeĭ Vesta, căreia îĭ era consacrat şi pragul.

Lunia apoĭ sosesc la mire în Ardeal aşa numiţiĭ terfarĭ, în Bihor socriĭ micĭ. Mirésa nu se arată, până nu e învĕlită, adecă până nu o îmbrobodesc. În Bihor naşa trebue să-ĭ facă prima dată conciul mireseĭ, apoĭ îĭ pune o ciapsă albă jur împrejur decorată cu dantele, care e dar de la mire. Preste căiţă îĭ légă o năframă frumósă de mĕtasă, ĕră dar de la mire. Năframa aşa e legată, ca dantela de la căiţă jur pe lângă faţă să se vaḑă, ceea ce-ĭ dă nevĕstuţeĭ nóuĕ o înfăţişare fórte drăgălaşă şi cu şic. Să veḑĭ, că nevĕstuţa, care ieri era tot cu capul plecat şi supĕrată, azĭ cum e de scuturată, şi ea scie, că-ĭ şede bine nevastă, şi scie, că tóte privirile asupra eĭ vor fi aţintite. Condusă fiind în casă, când se începe apoĭ jocul mireseĭ, maĭ întâiŭ o jócă mirele, apoĭ socriĭ marĭ, socriĭ micĭ, pe urmă toţĭ óspeţiĭ o învîrtesc de dóuĕ-treĭ orĭ, dar tot insul, care o jócă, trebue să dărueséc㠄 mireseĭ baniĭ, după cum îĭ dă mâna. Pe urmă o jócă stegariul chiuind:

Rusmalin şi busuioc,
Dă, Dómne, la mirĭ noroc,
La mire şi la mirésă,
Să trăéscă bine 'n casă.

Corespondinţe.

Cătălul român la 17 Maiŭ 1898.

Onorată Redacţiune!

După ce colónele „Uniriĭ“ staŭ deschise pentru deslușirea multor cestiunĭ, ce ating interesele fie morale fie materiale ale bisericiĭ și ale preoţilor, ce-s chemaţĭ a servi acelea interese, vĕ rog a da loc în „Unirea“ pentru bunăvoitórea deslușire din partea cutăruĭ va confrate următórei cestiunĭ.

Art. de lege XVI din 1894 prin § 4 dispune, ca să se pertracteze lăsămintele de ereditate din oficiŭ, spre care scop judecătoria cercuală reg. pretinde estradarea datelor matriculare necesare din oficiŭ, și preoţiĭ sînt recercaţĭ nu numaĭ în cause orfanale, ci de ordinariŭ în tóte causele de ereditate, să estradea fără competinţă datele matriculare, și acésta o predĭnd pe basa art. leg. XXXIII din 1894 § 33 și 94. Fiind că însĕ § 94 al legiĭ citate enunţă că „conducĕtoriĭ de matricule ceĭ confensionalĭ sînt îndreptăţiţĭ și obligaţĭ și pentru maĭ de parte a estrada după modalităţile de până acuma estrasele matriculare,“ modalităţile de până ce a întrat în vigóre art. lege XXXIII din 1894 aŭ fost, ca preoţiĭ să priméscă competinţele sale moderate pentru cólele familiare, ce se poftiaŭ la pertractarea lăsămintelor de ereditate, întrebarea e decĭ, că pe ce basă ne lipsesc judecătoriile reg. cercuale de modestul nostru venit primit ca rebonificare pentru ostenéla purtăriĭ matriculelor? Și acest lucru e cu atât maĭ bătĕtoriŭ la ochĭ, cu cât art. de lege XVI din 1894 prin § 73 dispune espres. că preoţiĭ sînt datorĭ la provocarea notarilor publicĭ reg., să estradea cólele familiare gratuit și fără timbru numaĭ pentru pardidele, ce și-aŭ legitimat paupertatea.

Că pe matriculanţiĭ civilĭ, pe carĭ și așa îĭ plătesce statul, să-ĭ siléscă statul în interesul sĕŭ a estrada fără de taxă estrasele matriculare, pe cum enunţă § 33 al legiĭ citate, acésta e ușor de priceput. Dară ca pe preoţĭ, carĭ nicĭ de la stat, nicĭ de la partide nu se rebonifică prin nimica pentru conducerea matriculelor, să-ĭ siléscă la așa ceva, e lucru abnornial și tot o dată neecuitabil.

Subscrisul basat pe legile și ordinaţiunile anterióre legilor nóuĕ bisericescĭ din 1894 am denegat judecătorieĭ reg. cercuale din Șimleŭ estradarea gratuită a datelor matriculare recerute la pertractarea lăsămintelor de ereditate, în carĭ nu subserva causa de mironitate. Judecătoria însĕ m'a amenințat cu § 94 alinea a 2-a al art. de lege XXXIII din 1894, prin care se croesce o pedépsă de închisóre de o lună și amendă de 600 corône, dacă nu voiŭ satisface în timp de 8 zile provocăriĭ eĭ de sub Nr. 6227/1897. De atuncĭ însĕ aŭ trecut deja zece lunĭ, și eŭ tot nu ĭ-am sastifăcut. Ce e drept, nicĭ pedépsa nu mi-'a croit până acuma. Dară de atuncĭ în cóce érășĭ m'a provocat, să-ĭ estradaŭ alte și alte date matriculare, neluând în consideraţie motivele produse în scripta mea, prin care am refusat împlinirea cereriĭ judecătorieĭ respective.

Atarĭ casurĭ, în urma comasărilor și segregărilor ivindu-se necesitatea construirii nóuĕlor cărţĭ funduare în unele parochiĭ, pot, să obvină cu sutele, ba și de altmintrea fiind cărţile funduare fórte complicate, pentru că de când le-a făcut statul, ómeniĭ nostri nu și-aŭ maĭ bătut capul, ca să și-le reguleze, și astăzĭ staŭ moșiile alor zecĭ și sute de ómenĭ dintr'o singură parochie maĭ impoporată pe moșiĭ lor, carĭ îșĭ dorm somnul morţiĭ deja de zecĭ de anĭ. Ast fel stând lucrul, de la sine se înţelege, că deslegarea acesteĭ cestiunĭ e de interes mare pentru clerul rural, care nu are timp, ca cu zilele să stea legat de masa de scris și să órbece prin celea matricule după datele, ce le trebuesc domnilor de la scaun. Preoţiĭ să-și părăséscă economia câmpuluĭ, isvorul capital al substinţeĭ sale, fără ca cine va să-și bată capul, ca pentru lucrul din cancelarie să fie rebonificaţĭ cu óre ce?

Acéstă cestiune am dorit a o suleva dând ocasiune celor maĭ esperţĭ în Ș-iĭ legilor a o clarifica și comenta, de se póte, ast fel ca să fie un razim preoţimiĭ întru apĕrarea drepturilor, ce-ĭ scutesc interesele materiale faţă cu nisce individĭ, cărora numaĭ atuncĭ le tignesce, dacă pot ciunta emolumentele bietuluĭ cler.

Graţian Flonta
preot gr. cat.

Către Onorabilul Public român!

Societatea pentru crearea unuĭ fond de teatru român îșĭ va ţinĕ adunarea generală ăst an în ziua de Rusaliĭ aicĭ în Haţeg, pentru care scop cetăţeniĭ acestuĭ opid s'aŭ constituit în secţiunĭ, ca să pótă face plăcute tuturor óspeţilor momentele petrecute aicĭ.

Decĭ pentru primire și încuartirare sînt poftiţĭ toţĭ P. T. óspeţĭ, carĭ voesc a lua parte la acéstă sĕrbătóre și voesc a avé cuartire la privaţĭ, să se insinueze la subscrisul încă de timpuriŭ, cel mult până în 2 Iuniŭ a. c. st. n. spre a puté face dispositiunile necesare pentru încuartirarea óspeţilor.

Haţeg la 18 Maiŭ 1898.

Nicolae Sânzian
preşedinte.

Mulţămită publică.

Spectabila Dómnă Maria Marin din Blaș a binevoit a dona pentru biblioteca Societăţiĭ nóstre de lectură un însemnat numĕr de cărţĭ de valóre. Pătrunșĭ de recunoscinţă ne simţim îndemnaţĭ a aduce și pe acéstă cale celea maĭ călduróse mulţămite generóseĭ donatóre.

Pentru „Societatea de lectură Inocenţiŭ Micu Clain“

Blaș la 20 Maiŭ 1898.

Victor Macaveiŭ preşedinte. **Simeon Moldovan** secretar.

Noutăţĭ.

Escelenţa Sa Î. P. S. D. Mitropolit la serbătórea Înălţăriĭ Domnuluĭ a celebrat cu mare asistinţă, ĕră după terminarea sfinteĭ Liturgiĭ a ĭeșit în procesiune la binecuvîntarea ţarinelor participând fórte mult popor la acéstă frumósă procesiune.

Concurs. La parochia *Lupóia* din protopopiatul *Dêrgeĭ* s'a escris concurs cu terminul de 15 Iuniŭ a. c. pe lângă emolumentele: 1. Casă parochială de lemn cu 2 încăperĭ și tindă; 2. șură, poétă pentru 10 vite, grânar și cotețe, tóte de lemn, și intravilan cu grădină frumósă; 3. porţiune canonică 26 jug. 454□° comasată cu venit curat de 28 fl. 16 cr.; 4. câte o zi de lucru de la fie care casă și 5. stolarele îndatinate.

Producţiune musicală-teatrală. În sara de 21 a c. elevele internatuluĭ de fetiţe din Blaș aŭ aranjat o plăcută producţiune musicală-teatrală în favorul internatuluĭ. Succesul în general a fost preste așteptare. Corul putea de alt cum să fie și maĭ bun. de asemenea și declamarea maĭ bine alésă. Isteţimea, cu care s'a predat *Bianca*, a fost surprindĕtóre de la nisce eleve, și jucătórele aŭ fost viŭ aplaudate de numĕrosul public, în fruntea căruia era Î. P. S. Sa Dl Mitropolit. Rolele maĭ obositóre le-aŭ avut *Maria Ripean* și *Silvia Drăgan*, carĭ aŭ și plăcut nespus publiculuĭ prin jocul natural, neforţat și fórte simpatic. *Emilia Ciobota* ca princésă și *Veturia Lazar* ca órbă aŭ avut câte va scene pline de sentiment, pe carĭ le-aŭ produs așa de bine. Rolurile secundare, de asemenea aŭ fost jucate cu succes de *Leontina Măcelariŭ* și *Augusta Cosma*. Fórte mult a plăcut apoĭ tabloul viŭ „*Madona de Lourdes*“ cu eleva *Maria David* ca madona, *Maria Ripean* și *Const. Laza* ca familia angleză și *Paraschiva Vintilă* ca Bernadeta. — Orchestra studenţilor, carea a cântat și nóua compositie a prof. *I. Murĕșan* „Polca francaise“ dedicată din acest prilej internatuluĭ de fetiţe, — cum și maĭ multe bucăţĭ între pause, — ne face, să o felicităm pentru progresul dovedit. — Venitul curat al sĕriĭ a fost de aprópe 60 fl.

Întimpinare. Primim următórele șire: Onorată Redacţiune! În Nr. 17 a „Uniriĭ“ aţĭ avut autorisare din partea unuĭ așa numit „Ioan Oltenescu“. De bună samă fórte v'a rugat, ca să binevoiţĭ a desminţi cele publicate în „Pesti Napló“ despre trecerea creștinilor nostri la rom. catolicĭ. Am onóre a mĕ recomanda din parte-mĭ: Ioan Oltean învĕţătoriŭ gr. cat., singurul care nu numaĭ la noĭ, dar în imprejurime sînt cu acest nume. Altul Ioan Olteau pe la noĭ nu esistă, cu atât maĭ puţin „Ioan Oltenescu proprietariŭ în Murĕș Săngeorgiŭ“. Prin urmare óre cine din rea credinţă s'a folosit de așa ceva în numele meŭ. Nu am nicĭ o cunoscinţă despre numita „Întimpinare“, cu atât maĭ puţin ĭeaŭ respunderea în faţa On. Public despre cele cuprinse în ea. Murĕș Săngeorgiŭ la 11 Maiŭ 1898. *Ioan Oltean* învĕţătoriŭ.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creștinilor“ aŭ solvit preţul: III. Din *Archidiecesă:* (Continuare.) On. Ioan Mărginean, Isidor Rus, Nicolaŭ Medeșan, Aureliŭ Hărșan, Ioan Popa, Vasiliŭ Suciŭ, Maxim Hulea, Alesandru Albini, Nicolaŭ Laţ, Ioan Aron, Basiliŭ Băcilă, Ștefan Lita, Ioan Handrea, Filip Docolin, Ioan Mihălţan, Artimon Blășan, Ioan Deac, Georgiŭ Aron, Dionisiŭ Velicea, Basiliŭ Dancu, Ioan P. Pĕcurariŭ, Victor Moldovan din protopopiatul Blașuluĭ, Simeon Pintea, Ieronim Danilă, Augustin Laurenţiŭ, Ioan Moldovan, Petru Rus, Ioan Péter, Ștefan Colceriŭ, Lazar Stupinean, Basiliŭ Calian, Simeon Pop. Laurenţiŭ Voda, Ioan Pop, Ioan Bozac, Constantin Rus, Ioan Micu, Alesandru Lupan, Ioan Chiciudean, Basiliŭ Șuteŭ din protopopiatul Catineĭ, Simeon Marcu, Ioan Tat, Ioan Gherghel, Ioan Șara din protopopiatul Cichindealuluĭ, Ioan Mihalca, Eliseiŭ Moga, Samuil Pop, Nicolaŭ Giurgiŭ, Ioan Laslo, Laurenţiŭ Pascu, Valeriŭ Pop, Augustin Cosma, Gavriil Pop, Ioan Romonţan, Ioan Pop (Gilăŭ), Petru Dan, Vasiliŭ Papfalvi, Andreiŭ Felderean, Ioan Topan, Basiliŭ Pop, Teodor Selĕgian, Ioan Bochiș, Teodor Petran din protopopiatul Clușuluĭ, Gregoriŭ Sabo, Teodor Giurgiŭ, Ilariŭ Ciungan, Ioan Petean, Aureliŭ Poruţ, Basiliŭ Hopârtean, Ioan Blaga, Ioanichiŭ Schiopu, Aureliŭ Pop, Simeon Petcan, Dionisiŭ Morariŭ, Michail Hodârnĕŭ, Basiliŭ Poruţ, Valeriŭ Rus din protopopiatul Coșocneĭ, (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

† **Eugen Crișan.** Subscrișiĭ cu inimă frântă de durere în numele lor și al tuturor rudeniilor aduc la cunoscinţă trecerea din viaţă a preaiubituluĭ lor tată, moș, ginere și socru *Eugen Crișan* mare proprietar, membru virilist al congregăţiunii com. Cluș etc., întîmplată în 25 Maiŭ a. c. în comuna Bercheiesul de câmpie în anul al 60-lea al etăţiĭ și al 5-lea al veduvieĭ. Reghinul săsesc la 25 Maiŭ 1898. Sidonia măr. Dr. Popescu ca fiică. Ionel ca nepot. Ecaterina G. Marinoviciŭ ca sócră. Dr. Ioan Popescu ca ginere.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Generația literară de la 1848.

Disertațiune cetită la serata literară aranjată de casina română din Blaș în 24 Aprîl 1898, Dumineca Tomii.

I.

Mie mi-a venit partea, să încheiu frumosul ciclu de serate literare, inițiate din bunul gând al reuniunii nóstre de femei. Venindu-mi în minte vorba din bătrâni, că „sfârșitul este podóba orî cărui lucru", vrênd nevrênd mi-am pus întrebarea: Óre cum să sfârșesc, ca să fie bine, să nu conturb bunele impresii, cu carî Dvóstre în tot de una V'ați depărtat de la seratele de până acum?

Étă, stimat public! o problemă pentru mine pe cât de onorifică, pe atât de grea. Greutatea problemei pare că se potențéză chiar și prin importanța istorică a zilei, ce ne-am ales pentru serata de acum.

Numai după o îndelungată cumpĕnire m'am mândrit cu gândul, că póte voiu întruni complăcerea Dvóstre, și-mi veți acorda binevoitórea atențiune, când cerc, să Vĕ presint un modest tabloŭ al generațiunii literare din trecut: generație, pe care literații nostri o numesc„ generația de la 1848".

II.

Tótă Europa este în dulce iubileŭ. Némurile serbéză aniversarea anului memorabil 1848. Acest an a reînviat popórele, a rupt lanțurile iobăgiei și a deschis căi largi libertății, egalității și frățietății: trei marî principii, la carî tind tóte popórele civilisate.

Curentele acestui an a străbătut și inimile poporului român din Orientul Europei provocând epoca de renascere națională. Poporul român, care până atunci era legat de glie, de o dată se vede stăpân pe moșia sa. Limba românéscă își recâștigă dreptnrile sale naturale, și totul dă semn de o nóuă viață.

Acésță renascere o datorim unei pleiade de bărbați desinteresați, bărbăți providențiali, carî cu puterea închipuirii aŭ desvĕlit viitoriul poporului românesc și aŭ tras brezdele pentru contimpuranî presimțind, ce este în aer, și mergênd ca și nisce césornice cu câte va minute mai înainte. Acești bărbați formézĕ generația de la 1848, generație, care plină de entusiasm, de iubire față cu neam și patrie a creat perióda cea mai strălucită în literatura românéscă periódă, care se estinde de la 1840—1860.

Generația acésta a deschis lupta pentru ideî, luptă, pe care aŭ dus-o cu multă abnegație. Tótă viața și-aŭ pus-o în servițul némului românesc, pe care voiaŭ cu orî ce preț, să-l deștepte și să-l aducă la posiția, ce i-o reclamă trecutul și aptitudinile sale etnice. Lor avem de a le mulțămi consciința redeșteptării nóstre, redeșteptare, care ne-a pus în contact cu apusul civilisat și a rupt vĕlul obscurantismului, ce vécurî de-a rîndul ne-a ținut încătușați.

Din mijlocul acesteî generațiunî strălucirĕ câte va talente originale. Ast fel aŭ fost din colo de Carpați Costache Negruzzi, întemeiătorul proseî în Moldova, Bolintinean, care se făcu cunoscut prin baladele sale istorice, Grigore Alesandrescu, poet filosof și fabulist fecund, Niculae Bălcescu, care celebră epoca luî Mihaiŭ Vitézul, și mai pe sus de toți Vasile Alesandri, pe care așa de nimerit ni-l caracterisézĕ poetul Eminescu în versurile:

Și-acel rege-al poesieî, vecînic tinĕr și ferice,
Ce din frunză îți doinesce, ce cu fluerul îți zice,
Ce cu basmul povestesce, — vesĕlul Alesandri, —
Ce înșirând mărgăritare pe a steleî blândă rază
Acum secului străbate, o minune luminézĕ,
Acum rîde printre lacrimi, când o cântă pe Dridri. [1])

La noi s'aŭ destins Andreiŭ Murĕșan, preotul deșteptăriî nóstre, pe care Vi-s'a dat ocasiunea, să-l cunósceți în una din seratele de mai înainte, canonicul Timoteiŭ Ciparîŭ, adânc scrutător al tainelor limbiî românescî, Bărnuț Simeon, vestitul orator de la 3/15 Maiŭ, Treboniŭ Laurian, Papiŭ Ilariŭ și alțiî.

[1]) M. Eminescu. Poesiî p. 30

Cadrele uneî serate însĕ nu ne permit, ca să ne dimitem în aprețiarea tuturor acestor bărbați literarî. Pentru aceea ne vom restrînge la figurile acelora, a căror personalitate și activitate literară și politică s'a adâncit mai bine în inimile poporului român. Aceia credem, că sînt Vasile Alesandri, Demetriŭ Bolintinean și Niculae Bălcescu. În munca spiritului lor se sintetisézĕ tótă epoca de la 1848. În viața și activitatea lor se reflectézĕ ca și într'o prismă tipul întregeî generațiunî.

Născuți și crescuți toți treî pe acela-și pămînt, martorî ai stărilor, carî dălnuiaŭ în țĕrile române în primele decenii ale vécului al 18-lea, de o potrivă aŭ contribuit prin lucrările lor literare și politice la deșteptarea simțului național și a patrieî iubire.

În special Vasile Alesandri 50 de anî a stat necontenit în fruntea națiunii. El a scos întâia óră la lumină comóra poesiilor poporane, poesii, pe carî le numesce „comorî neprețuite de simțirî duióse de ideî înalte, de notițe istorice, de credărî superstițióse, de datinî strămoșescî și mai cu samă de frumseți poetice pline de originalitate și fără séměn în literaturile străine". [1]) N'a fost vale și munte, sat orî colibă românéscă, pe unde să nu fie umblat Alesandri culegênd cu neastîmpĕr inspirațiile poporului. Din acéstă poesie virgină s'a inspirat Alesandri, de aicî a împrumutat limba dulce și curgĕtóre, pe care atât de bine a sciut, să o potrivéscă în tóte creațiunile sale poetice. Sub farmecul poesieî poporane a scris dînsul primul volum de pe poesii între anii 1842—1852 întitulat „Doine și Lăcrimióre".

Doină, doiniță!
De-aș avé o puiculiță
Cu florî galbine 'n cosiță,
Cu florî roșiî pe guriță!

Haî copiî cu voînicie,
Să scăpăm bieta moșie
De păgânî și de robie! [2])

Acesta e accentul, care vibréză lira luî Alesandri în volumul doinelor. Accent lin și duios ca și adiările plăpânde ale unui vînt căldicel, accente, carî se ridică și devin energice, când durerea se revarsă preste sufletul Românului.

Când poporul român părea părăsit și urgisit, atunci și-a ridicat Alesandri glasul din trimbița înviării, ca să se trezéscă poporul românesc.

Alesandri zicea națiunii:

Voî, ce staț în adurmire, voî, ce staț în nemișcare,
N'auḑiț prin somnul vostru acel glas triumfător,
Ce se 'nalță pân la cerurî din a lumiî deșteptare
Ca o lungă salutare
Cătr' un falnic viitor?

Nu simțiț inima vóstră, că tresare și se bate?
Nu simțiț în peptul vostru un dor sfînt și românesc
La-acel glas de înviare, la-acel glas de libertate,
Ce pătrunde și rĕsbate
Orî ce suflet omenesc?

Tótă lumea se deștéptă din adânca-i letargie.
Ea pășesce cu pas mare cătr'un țel de mult dorit.
Aî Treziți-vĕ ca dînsa, frațiî meî de Românie!
Sculați toți cu bărbăție!
Ziua vieții a sosit! [3])

La acest cântec sufletele amorțite s'aŭ deșteptat. Dar poetul a trebuit să îea drumul esilului, să pribegéscă prin țĕrî străine. În pribegia sa a cutrierat cabinetele europene și le-a pregătit pentru o mare operă, operă, pe care aŭ de gând, să o ducă în deplinire frații de acela-și sânge, de aceea-și limbă. Moldova și Muntenia voesc, să se unéscă într'un singur stat.

Hora Uniriî este espresiunea simțemîntului obștesc de pe acele vremi cântând, că:

Unde-î unul, nu-î putere
La nevoî și la durere.
Unde-s doî, puterea cresce,
Și dușmanul nu sporesce. [4])

Cu unirea se pun temeliile unui stat român puternic.

În momentele de pace și liniște ale poporului român poetul rege ne descrie în mod farmecător frumsețele țĕriî și traiul poporului.

[1]) V. Alexandri, Poesiî pop. ale Rom. p. XLI.
[2]) V. Alexandri, Opere compl., Poesiî vol. I. p. 5, 7.
[3]) V. Alexandri, Opere compl, Poesiî vol. I. 257.
[4]) V. Alesandri, Opere compl., Poesii, v. I. p. 387.

În aceste descrieri intitulate „Pasteluri“ Alesandri este mai desevârşit. Tablourile cele mai vii ni-se desfăşură înaintea ochilor la cetirea „Concertului în Luncă“, „Sfârşit de tómnă“, „Plugurile“ etc.

Étă un esemplu:

În poéna tăinuită, unde sbor luciri de lună,
Florea óspeţilor Luncii cu grăbire se aduná,
Ca s'asculte-o cântăréţă revenită'n primăvară
Din străinătatea négră, unde-i viaţa mult amară. [1])

Pentru tinerime scrie „Legendele“, o scrie de poesii epice cu subiecte istorice naţionale. Personajele acestor legende prin faptele, ce sevârşesc, însuflă în cetitor dragoste pentru trecut şi îndemn spre fapte mari. Figurile lui Dan căpitan de plaiu, a lui Ursan, Ştefan cel Mare din Dumbrava roşie lasă urme neşterse în închipuirea nóstră. Mai târziu, când este pusă la probă vitejia dorobanţului român, în résboiul din 1877—78, Alesandri cu vigórea unui tinér perpetuéză acésta vitejie în poesiile „Peneş şi Curcanul“, „Balcanul şi Carpatul“, „Sergentul“, „Fraţii Ideri“.

Alesandri a scris mult şi pentru teatru. Repertoarele diletanţilor nostri tóte sînt alcătuite din scrierile teatrale ale lui Alesandri. În piesele de teatru Alesandri ridiculiséză obiceiurile străine şi mălmuţările soţietăţii din Moldova de pe la 1840 în cóce. Cine nu va rîde de limbajul păsĕresc al cucónei Chiriţa şi de figura pocită a lui Herşcu Bucegiul?

Étă, On. public! în ce chip îşi petrece viaţa V. Alesandri, fiul vorniculuĭ V. Alesandri: scriind şi muncind, pribegind prin ţĕri străine, dar tot de una veseł şi călăuzit de dorul ţĕrii, care îl urmăresce pretutindenea şi i-se arată prin vĕlul depărtării mai frumósă şi atrăgétóre.

(Va urma.)

[1]) V. Alesandri, Opere compl. Poesii, v. II. p. 54.

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Ce predică el?“

„O învĕţătură nóuă, pe cum după părerea tuturor încă nu s'a vestit nicĭ când până acuma în Israil. Rabinii nu sciu, ce să ţină despre el, şi noi tot asemenea. Unii l'au întrebat, dacă el e Christos, alţii, dacă este el Ilie? Dară el le-a răspuns tuturora: „Eu sînt glasul celui ce strigă în pustie: Gătiţi calea Domnului!““

În momentul acesta pe omul nostru îl chemară soţii lui. Când voi, să se ducă, zise Valtasar:

„Spune-ne, prietine, afla-vom pe predicătoriu încă acolo, de unde veniţi voi?

„Da, la Bethabara!“

„Cine altul póte să fie predicătoriul acela,“ zise Ben Hur cătră Iras, „dacă nu înaintemergĕtoriul împĕratului nostru?“

În timp aşa de scurt ajunsese el la părerea, că fata nutresce mai multă interesare de cât tatăl eĭ faţă cu persóna aceea taĭnică, pe carea o cerca el.

„Să ne grăbim,“ zise Valtasar, „eu nu sînt obosit.“

Eĭ porniră şi fără de vre-o conversare deosebită călătoriră mai de parte, până ajunseră la locul popasului de nópte spre apus de la Ramoth-Gilead.

„Mâne vom, să pornim de diminéţă, fiule al lui Hur,“ zise bĕtrânul. „Mântuitoriul ar puté, să soséscă acolo, mai înainte de ce am ajunge noi!“

„Împĕratul nu póte, să fie de parte, dacă înaintemergĕtoriul e aci,“ şopti Iras lui Ben Hur.

„Mâne o vom afla!“ răspunse el şi-i sărută mâna.

În ceea zi cam pe la óra a treia ieşiră din drumul, pe care merseră, de când părăsiseră Ramoth-Gileadul, şi ajunseră a fară pe şesul acela uscat, care se întinde spre răsărit de la Iordan. De ceea parte vedeau înaintea sa marginea din sus a vechiĭ regiuni de finicĭ de la Ierichon, carea se întindea până în munţii Iudeeĭ. Ben Hur îşi simţia sângele luţindu-se, căcĭ el scia, că e aprópe trecĕtórea.

„Bucură-te, Valtasare,“ zise el, „în dată vom fi acolo!“

Călăuzul luţi cămila. În scurtă vreme vĕdură colibi, corturi şi animale de povóră legate, apoi rîul şi chiar lângă ţĕrmul rîului o mulţime mare de popor şi din colo la ţĕrmul drept altă mulţime. Eĭ băgară de samă, că Botezătoriul tocmai predica, şi grăbiră; dară pe când sosiră mai aprópe, adunarea se puse în mişcare, se desfăcu şi se împrăştiă.

Eĭ sosiră prea târziu!

„Să rĕmânem aicia,“ zise Ben Hur cătră Valtasar, care-şi frângea mânile. „Póte să trécă profetul pe aicia.“

Ómenii eraŭ cu mult mai cuprinşi de cele audite şi cu mult mai zeloşi întru a conversa, de cât să mai bage în samă pe ceĭ ce sosiră acuma. Sute de ómeni trecuseră deja, şi prietinii nostri priviaŭ de perdut prilejul de a vedé de astă dată pe predicătoriul. Atuncia vĕdură, cum venia de la rîŭ în óre care depărtare cătră eĭ un om, care oferia o priveliste aşa de neobicĭnuită, cât eĭ uitară tóte cele alalte.

Esteriorul lui era dur şi estraordinar, aprópe sĕlbătĕcit; pe faţa lui cea îngustă şi uscată, a cărei colóre era asemenea pergameneĭ murge, şi pe umerĭ şi pe spate la vale cădea pĕrul des, pîrlit de sóre. În ochiĭ lui era o lucire schinteitóre. Umĕrul lui cel drept era necoperit. O haină de pĕr de cămilă, — aspră ca pănura de corturi a Beduinilor, — învĕlia cealaltă parte a trupului lui şi ajungea până la genunchi; la şolduri o strîngea un brîŭ lat de pele neargăsită. La mers se răzima pe un toeag mare. Mişcările lui eraŭ vioi, hotărîte şi precaute. Din când în când îşi da din faţă în laturi pĕrul nedisciplinat şi iscodia cu ochiĭ în jur de sine, ca şi cum ar cerca pe óre cine.

Frumósa Egipténă privia la fiul acesta al pustieĭ cu mirare, de nu cum va cu scârbă, ér apoi ridică perdeaua cortului sĕŭ de pe cămilă şi zise cătră Ben Hur, care îşi oprise calul lângă ea:

„Acesta e înaintemergĕtoriul împĕratului tĕŭ?“

„E Botezătoriul!“ răspunse el fără de a-şi înălţa privirea.

Spunênd adevĕrul, Ben Hur era mai mult de cât desamăgit. De şi cunoscea obiceiurile sihastrilor asceticĭ din En-Gedi, îmbrăcămintea lor, nepăsarea lor faţă cu orĭ ce judecată a ómenilor, deprinderile lor estraordinare de pocăinţă, de şi scia, că va găsi pe un om, carele zicea despre sine, că e un glas, ce sună în pustie: totuşi visând despre împĕratul sĕŭ, carele avea, să fie aşa de puternic şi să sevârşéscă lucruri aşa de mari, nu se îndoise nicĭ o dată despre aceea, că înaintemergĕtoriul aceluia va vĕdi vre un criteriŭ orĭ semn al puterii şi stăpânieĭ aceleia, carea o vestesce. Privind la figura acésta sĕlbătĕcită zăria cu spiritul cetele curtenilor, carĭ se obicĭnuise a le vedé în curtea împĕrătéscă din Roma, şi nu putea, să nu facă o asemĕnare. Turburat, ruşinat, perplex fiind putu, să dea numai rĕspunsul: „E Botezătoriul!“

Altmintrea sta lucrul cu Valtasar. El era conscĭu de aceea, că căile lui Dumnezeŭ nu se îndréptă după voinţa ómenilor. El vĕduse pe Mântuitoriul în Iesle, credinţa lui nu se sminti de simplicitatea şi sĕrăcia, în care se presenta dumnezeirea. Eĭ de aceea rĕmase şedênd, cu mânile adunate la olaltă pe pept şi mişcându-şi buzele în rugăciune. El nu aştepta pe un împĕrat.

Într'aceea un alt bărbat şedea singur pe o pétră la ţĕrmul rîului. El părea, că se gândesce asupra celor cuprinse în predicarea, ce o audise adineaorĭ. Acuma se sculă şi se duse mereŭ de la rîŭ îndreptându-şi [illegible] Botezătoriul, porniră spre a se întimpina, până când depărtarea dintre eĭ mai era numai cam de dóuĕ zecĭ de paşi. Atuncia se opri Botezătoriul, îşi neteji pĕrul de pe faţă în laturi, şi când vĕdu pe străinul acela, spre a face atentă mulţimea, ce era de faţă, îşi ridică mâna. Toţi se opriră, pentru ca să asculte. Când tăcerea se făcuse generală, Botezătoriul plecă încet toégul din drépta sa şi arĕtă spre străin. Acum toţi îşi îndreptară privirile la acesta, şi Ben Hur şi Valtasar încă făcură tot asemenea, dară cu sentimente deosebite. Străinul înaintă curmezis preste un spaţ gol mereŭ spre eĭ. El era o figură sveltă, aprópe delicată şi întrecea cu puţin mărimea mijlocie. Espresia feţeĭ lui era liniştită şi precaută ca a unuĭ bărbat, care se gândise cu rîvnă asupra unor obiecte serióse. Cu acestea se potrivia fórte bine îmbrăcămintea lui, o haină inferióră cu mânecĭ lungĭ, carea ajungea până la glesne, de-asupra eĭ o haină superióră, ce se chema talith. Pe braţ purta el obicĭnuita năframă de cap; cordeaua eĭ cea roşie, carea se lega preste frunte, atîrna slobodă de pe braţ la vale. A fară de cordeaua acésta şi de o tivitură vînĕtă la marginea din jos a haineĭ superióre întrégă îmbrăcămintea lui era de pânză albă de in, carea o îngălbenise colbul drumului. Ciucurii haineĭ eraŭ vineţi şi albĭ, pe cum prescria legea pe sama rabinilor. Sandalele lui, eraŭ cât se póte de simple. El nu avea nicĭ traistă, nicĭ brîŭ, nicĭ toeag.

Înse punctele acestea ale înfăţişării lui ceĭ treĭ le considerară numaĭ pe de-asupra, óre cum ca nisce lucrurĭ accidentale în asemĕnare cu capul şi faţa bărbatuluĭ. Maĭ ales de la acésta pornia un farmec, carele-l încătuşă pe eĭ şi pe toţĭ, ceĭ ce o vedeaŭ.

Capul luĭ nu era scutit de arşiţa sóreluĭ. Pĕrul luĭ atîrna lung şi puţintel undulătoriŭ, avea în mijloc o cărare, era castaniŭ şi pe acolo, pe unde era maĭ tare espus razelor sórelui, avea un lustru bălan auriŭ. De desubtul uneĭ frunţĭ late şi a unor sprîncene întunecate şi frumos încovoiate luciaŭ nisce ochĭ marĭ de colóre vînĕtă închisă, cărora le împărtăşia o delicatéţă estraordinară nisce gene lungĭ, pe cum se vĕd la prunceĭ şi numaĭ a rare orĭ la bărbaţĭ. La trăsăturile cele alalte ale feţeĭ te-aĭ fi îndoit, dacă ele sînt eline orĭ evreescĭ. Finéţa nasuluĭ şi a gurĭĭ luĭ eraŭ neobicĭnuite în esemplarele tipuluĭ evreesc. Dacă maĭ adaugĭ la acestea blândéţa ochilor luĭ, curăţenia coloriĭ feţeĭ luĭ, ţesătura cea fină a pĕruluĭ luĭ, moliciunea bărbiĭ luĭ, carea îĭ cădea undulătóre pe pept, atuncia nu puteaĭ, să nu zicĭ, că el era frumos.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Viaţa Sfinţilor" de Tit Bud, un volum 8° mare de 416 pag. hârtie fină, tiparĭŭ cam slab. Cuprinde notiţe din viaţa sfinţilor bisericiĭ grecescĭ după ordinea cronologică a anuluĭ bisericesc. La sfârşit are cuprins cronologic şi alfabetic, elencul Pontificilor de la s. Petru până în presinte şi altul al „Împĕraţilor romanĭ din celea zece secle dintâiŭ". Costă 6 coróne.

„Filotea *saŭ introducerea la viaţă pie de Francisc de Sales tradusă de Damian Elia Domşa"* e titlul unuĭ volum fórte preţios şi fórte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiŭ. Nisuinţa de a publica în românesce cele maĭ de căpetenie cărţĭ de pietate de ale bisericiĭ catolice nu póte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărţĭ ca *„Pregătire la mórte"* de s. Alfons, orĭ ca *„Imitaţiunea luĭ Christos"* de Toma a Kempis, şi *„Cartea durerĭĭ"* de Bougand, apoĭ ca *„Filotea"* n'ar trebui să le bată praful prin librărĭĭ, ci să fie răspândite în massele poporuluĭ, căcĭ învĕţăturile, pe carĭ cetitorul le scóte din ele, sînt fórte folositóre. Special vorbind de *Filotea*, ea a ajuns, să fie tradusă în tóte limbile şi încă în nenumĕrate ediţiunĭ. Traducerea românéscă făcută de părintele ieromonach D. E. Domşa prin eleganţa technică, în ce privesce hârtia fină, tiparul curat cu cadre roşiĭ şi formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganţa ediţiunilor franceze.

Ce se ţine de cuprins, ea are instrucţiunĭ pentru pietate, adresate uneĭ femeĭ cu numele Filotea de cătră s. Francisc. Instrucţiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, carĭ sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cincĭ părţĭ: Partea întâie cuprinde instrucţiunĭ spre a îmbrăţişa viaţa pie, a dóua tractéză despre sacramente şi rugăciunĭ, a treia despre vîrtuţĭ, a patra despre lupta în contra ispitelor, şi a cincia despre întărirea sufletuluĭ în viaţa pie. Învĕţăturile acestea se predaŭ fie prin simple instrucţiunĭ, fie prin considerăţiunĭ. Partea a treia special cuprinde capitole frumóse despre feluritele speciĭ de amicéţă, despre paciinţă, umilinţă, blândéţă, onestitate şi altele.

Ce privesce traducerea, e bună, are un singur defect: e publicată cu ortografie pur etimologică şi are câte va neologisme, carĭ ar fi putut fórte uşor să fie schimbate cu altele românescĭ. *Ortografia* e o haĭnă, şi ortografia etimologică saměnă cu una veche, şi ómeniĭ cam fug de vechiturĭ; ér *limba* e o podóbă, care face un lucru frumos, să fie şi maĭ atrăgĕtor. Şi de ce n'am nisui, ca şi haĭna şi podóba să fie cele maĭ potrivite?

Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri acéstă carte fórte preţiósă. Preţul: 1 fl. 50 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preavenerabilului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 baniĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să răspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri."

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 12 Decembre 1897.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bĕtrâneţe tradus de *Andreiŭ P. Liviŭ* canonic-abate gr. cat. în Lugoş, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaş. Preţul broş. 50 cr. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Sîntem informaţĭ, că dl editor *venitul curat al acesteĭ publicaţiunĭ l-a destinat pentru un scop cultural.*

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestuĭ op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunĭĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Editor şi redactor răspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Maşinist diplomat.

Dacă la vre un dominiŭ orĭ Domn proprietar român ar fi lipsă de maşinist pentru îmblătit cu vapor, pe cum şi ca practicant la economie orĭ cancelist în cancelaria economică în timpul, când nu voiŭ fi ocupat cu maşina, sînt în stare a primí aplicarea acésta. Poşed limbile română şi magiară. Ofertele eventuale mĕ rog să mi-se adreseze mie în Deag (Dégh) p. Radnóth.

Traian Gerasim
maşinist.

(17) 3—3

Nr. 2390—1898. (18) 2 - 2

Publicaţiune de licitaţiune.

Prin acésta se aduce la cunoscinţa publică, că în 10 Iuniŭ n. 1898 la 4 óre postmeridiane se va ţiné în curtea mitropolitană din Blaş vinderea prin licitaţiune a **preţióselor ţinĕtóre de rĕmasul** fericitului Mitropolit Dr Ioan Vancea de Buteasa. Aceste preţióse constaŭ din lanţurĭ de aur, crucĭ pectorale de aur şi de argint şi inele cu petri scumpe.

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Maiŭ 1898.

Consistoriul Mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş.

(19) 1—1

Convocare.

Reuniunea de consum societate pe acţiĭ în Marga îşĭ va ţiné adunarea generală extraordinară în Marga Joĭ la 2 Iuniŭ st. n. în localul institutuluĭ, la care acţionariĭ sînt rugaţĭ a lua parte în persónă saŭ prin delegaţĭ.

Program: 1. Raportul fundatorilor despre refusarea primiriĭ statutelor şi improtocolarea firmeĭ şi presentarea unuĭ noŭ proiect de statute. 2. Desbatere asupra proiectuluĭ de statute şi primirea lor. 3. Eventuale propuneri presentate presidiuluĭ înainte cu 24 óre.

Din şedinţa consiliuluĭ administrativ ţinută în Marga la 20 April 1898.

Direcţiunea.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 4 Iuniŭ 1898. Numĕrul 22.

Cestiunea pactului.

Dintre tóte cestiunile publice, câte preocupă azĭ opinia publică din monarchia austro-ungară, nu este nicĭ una, care să fie de însemnătate mai mare ca cestiunea reînoirii pactuluĭ vamal. Cestiunea acésta are însemnătatea sa estraordinară pentru faptul, că de la resolvarea eĭ atîrnă situaţia viitóre a monarchieĭ şi prin urmare chiar şi sórtea viitóre a némuluĭ nostru de sub stăpânirea ungară.

Cetitoriĭ nostri sciŭ, că pactul vamal şi economic dintre ţĕrile austriace şi dintre cele ale corónei ungare este a se reînoi tot la 10 anĭ, şi că terminul de reînoire ar fi fost încă în anul trecut. Sciŭ şi aceea, că reînoirea pactuluĭ nu s'a întîmplat din causa opoşiţieĭ înverşunate a tuturor partidelor politice din Austria, şi că în urma acesteĭ opoşiţii cu greŭ s'a ajuns la un provisoriŭ de un an şi la statorirea cuoteĭ de până acum prin Maiestatea Sa Monarchul.

Acum étă, că din provisoriŭ trece şi luna a şésa, şi parlamentul în scurt îşĭ va amâna şedinţele până în Septembre, fără ca proiectele privitóre la pactul vamal să fie putut ajunge la desbatere legislativă. Causa amânăriĭ este tot cea din anul trecut, adecă opoşiţia parlamentuluĭ austriac, care nu vre, să audă de nicĭ un pact economic cu Ungaria pe basele de până acum.

Fiind ast fel greutăţile şi pedecile tot cele vechĭ, abia este sperare, ca să se pótă ajunge la alt resultat de cât cel din anul trecut, adecă la nimica.

Nu e decĭ mirare, dacă preocupaţiunea tuturor cercurilor politice o fórmézĕ cercarea căilor, carĭ ar puté, să facă posibilă ieşirea din acest grav impas.

Independentiştiĭ maghiarĭ firesce fac totul, ca să nu reuşéscă reînoirea pactuluĭ, ca ast fel să se ajungă maĭ aprópe de ţinta dorită: Ungaria independentă.

S'ar părĕ, că în taĭnă o doresc acésta şi cele alalte partide maghiare, ba chiar şi guvernul ungar, care în ultima analisă e singur vinovat, că lucrurile aŭ ajuns acolo, unde aŭ ajuns. Întru adevĕr guvernul s'a alăturat la interpretarea, ce o daŭ pactuluĭ dualistic opoşiţionaliĭ magiariĭ, a nume că în Austria numaĭ atunci se află parlamentarism, dacă însu-şi parlamentul nemijlocit aduce hotărîrĭ, pe când constituţiunea Austrieĭ prin §. 14 s'a îngrijit de continuitatea parlamentarismuluĭ, îmbrăcând cu atribuţiunile sale în casurĭ neprevĕdute persóna Monarchuluĭ.

Pe scurt azĭ în Ungaria se află fórte puţinĭ bărbaţi, — şi aceştia nu beneficiézĕ din puterea statuluĭ, — carĭ să mărturiséscă cu Deák şi cu Andrássy, că puterea Ungarieĭ îşĭ are basa şi garanţa sa cea maĭ sigură în pactul dualistic cu Austria.

În Austria staŭ lucrurile tot cam aşa. Deosebirea e, că ceĭ din Austria nu vor tocmaĭ ruperea pactuluĭ economic cu Ungaria, eĭ nu vor o sguduire a posiţieĭ internaţionale a monarchieĭ nóstre, eĭ vor numaĭ un pact după părerea dînşilor maĭ echitabil şi nu primesc basele, după carĭ s'a deměsurat cuota de până acum de 69 : 31.

Aceştia umblă decĭ, să afle alte base de calcul, şi în timpul din urmă cercurĭ influente austriace aŭ lansat idea, ca fie care stat să incasseze venitele sale vamale, şi apoĭ la spesele armateĭ comune să contribue ameĭsurat numĕruluĭ soldaţilor, ce-ĭ dă fie care ţară, ér la cheltuielile de representare comună pe jumătate, adecă cu câte 50%. După părerea acestor politicianĭ prin manipularea deosebită a vămilor nu s'ar altera întru nimic comunitatea teritoriuluĭ vamal şi prin urmare nu s'ar nasce nicĭ un fel de încurcătură din pricina convenţiunilor comerciale, ce espiră numaĭ la anul 1903.

Din espunerea acésta a situaţieĭ pot vedé cetitoriĭ nostri, cât sînt de marĭ pedecile, ce staŭ în calea reînoiriĭ pactuluĭ economic, cât de adânc sguduită e viaţa internă a monarchieĭ nóstre, şi cât sînt de slabe prospectele de o împăciuire a spiritelor.

La vederea acesteĭ situaţiĭ se impune de la sine întrebarea, óre numaĭ motive de natură curat economică să fie dat nascere la aceste divergînţe?

Feuilleton.

Ceva despre aer.

Romanţierul magiar Jókai într'un román intitulat „A jövő század regénye" pune pe un patriot de al nostru, Sĕcuiŭ din Háromszék cu numele Tatrangi Dávid, de inventézĕ nisce maşinĭ de sburat, ce-l fac stăpân preste aer. Inventţiunea se potrivesce de minune cu întîmplările, căcĭ într'aceea erumpe răsboiŭ între monarchia nóstră şi între Rusia. Tatrangi cu ajutoriul maşinilor sale ridică în aer 10000 de Sĕcuĭ şi cu aceştia sdrobesce puterea împĕrăţieĭ, vreŭ să zic a republicieĭ rusescĭ, căcĭ bine înţeles pe atunci Rusia va fi republică, avênd în fruntea sa o femee.

Adevĕrat, că nu înţeleg, ce lipsă a avut Jókai, să facă din împĕrăţie republică, şi cu atât maĭ puţin, de ce a trebuit să-ĭ pună în frunte o femee. Să fie creḑut el póte, că aşa le va fi maĭ uşor la Sĕcuĭ? Din romanul luĭ nu se póte afla. De alt fel nu lămurirea acesteĭ cestiunĭ e scopul disertaţiunii mele, şi nu am nicĭ intenţiunea de a-ĭ urma pe terenul fantasieĭ, orĭ cât de seducĕtor ar fi gândul de a pune pe Românĭ să întrécă pe Sĕcuĭ în vitejie. Cu 10000 de Românĭ în fantasie aĭ puté bate nu un stat şi nu o femee, ci cel puţin un continent cu câţi va Napoleonĭ, Cesarĭ şi Hanibalĭ în frunte, — dar în urma urmelor care ar fi folosul?

Nu fantasiĭ vreŭ, să vĕ pun în vedere, ci descoperirĭ sciinţifice făcute cu multe ostenele şi trudă îndelungată, nu închipuirĭ, ci fapte fără îndoélă fórte uimitóre, dar pentru aceea nu maĭ puţin adevĕrate.

Dacă am adus romanul luĭ Jókai în legătură cu descoperirile şi faptele, ce le voiŭ espune, l-am adus cu intenţiunea, să se vadă, cât de neconsult e a da fantasieĭ teren în sciinţă, fiind espus să vedĭ, cum descoperirile nóuĕ fără cea maĭ mică milă îţĭ spulberă în vînt frumósele cetăţĭ, ce ţi-le-aĭ zidit în aer. Fantasia bună óră ţi-se transpune în vécul viitor şi acolo vede o mână de ómenĭ stăpânĭ preste aer şi o împĕrăţie întrégă stând neputincióă în faţa unor maşinĭ de sburat, şi abia trec în vécurĭ, ci câţĭ va anĭ, şi să află căĭ şi mijlóce de a condensa aerul, adecă a-l aduna şi a-l reduce la stare curgĕtóre, cum e apa.

Fără îndoélă, încă nu am ajuns până acolo, ca în câte va sĕptĕmânĭ saŭ lunĭ, atâta aer să se pótă condensa, în cât în aerul rărit nicĭ maşinĭ nicĭ pasĕrĭ să nu maĭ pótă sbura, dar posibilitatea e maĭ pe sus de orĭ ce îndoélă, şi acésta acum, când maşinile de sburat încă nicĭ nu-s inventate. Şi cine ar puté, să spună, ce va maĭ fi încă preste un veac?

Am ţinut a fi de lipsă, să premit lucrurile aceste, ca nu cum va cele ce le voiŭ espune despre încercările de a condensa aerul, să se pară a fi numaĭ închipuirĭ, un joc al fantasieĭ.

Încercările de a reduce aerul la formă curgĕtóre, sînt binişor maĭ tinere de 100 de anĭ. Se vede, că ómeniĭ maĭ de mult aveaŭ maĭ puţin timp disponibil, orĭ că aveaŭ maĭ puţină predilecţiune pentru licide. Ce-ĭ drept, se scia, póte chiar de la început, că ţinênd mâna de-asupra uneĭ óle cu apă ferbinte, mâna se umedésce de vaporiĭ, ce se pun pe ea, şi se prefac în apă, dar aprópe numaĭ la atâta se mărginia cunoscinţa reduceriĭ corpurilor gazóse la stare curgĕtóre.

Primele reducerĭ sînt a se căuta la anul 1822, când Anglesuluĭ *Faraday* i-a succes, să reducă la stare curgĕtóre chlorul, un gaz verdiŭ, neplăcut, ce se folosesce la albitul pânzelor şi la desinfectare, după aceea

Şi dacă cumpănim bine tóte, rĕspunsul la întrebarea acésta va trebui să fie *negativ*.

Causa adevĕrată a conflictului e, că întreg pactul dualistic se razimă pe o ficţie, pe o minciună: a nume pe o Ungarie *magiară* şi pe o Austrie *germană*.

În Austria s'a acăţat parlamentarismul pentru ordinaţiunea de limbi, care a scos limba germană din posiţia, ce nu-i compete, şi parlamentarismul acăţat împedecă şi resolvarea pactului economic cu Ungaria, pentru că naţionalităţile negermane din Austria nu vor, să pacteze şi să susţină o Ungarie, care apasă naţionalităţile, pe cum le apĕsaŭ pe ele Nemţii din Austria.

Cu un cuvînt ceĭ din Austria vor o unire a tuturor popórĕlor sub sceptrul caseĭ Habsburg şi pe lângă condiţiunea sarcinilor şi drepturilor egale pentrn toţi; aĭ nostri vor o Ungarie independentă, unde Magiariĭ să facă cu naţionalităţile nemagiare, ceea ce vor eĭ.

Étă pentru ce am zis dintru început, că cestiunea reînoiriĭ pactului ne interesézĕ pe noĭ Românii din Ungaria fórte de aprópe, şi că avem o mie de cuvinte pentru a urmări cu luare a minte desfăşurarea evenimentelor.

Şcolile române din Braşov. — De un timp încóce foile nóstre politice se ocupă cu insistinţă de cestiunea şcolilor române din Braşov în legătură cu rentele, ce aceste şcoli le are de la eforia bisericiĭ s. Nicolae din Braşov, carĭ rente în mare parte provin din dreptul nedisputat şi legal, ce acéstă biserică şi-l a câştigat în România.

Noĭ nu tragem la îndoélă, că datoria presei este de a desbate şi lămuri tóte cestiunile de natură publică şi maĭ ales acelea, carĭ aşa de aprópe ne ating viaţa nóstră culturală, cum este şi cestiunea acésta. Cu tóte acestea credem, că atuncĭ, când o cestiune aşa de gravă şi aşa de gingaşă se află sub pertractare între factoriĭ singurĭ competenţi, între guvern şi între Consistor, nu se face bun serviţ ventilându-se cestiunea în public, când şi aşa presa politică nu póte fi în posesiunea tuturor actelor, ce pot lămuri cestiunea.

Părerea nóstră e, că singura ţinută corectă este a lăsa mână libĕră Consistoriului din Sibiŭ, carea bună samă nu va lipsi de la împlinirea datorieĭ sale, şi a nu-ĭ maĭ îngreuna posiţia cu amestec la tot casul binevoitor, înse nu deplin orientat şi prin urmare necompetent.

Avé va teren presa de a sări întru ajutorul Consistoriului, dacă, — de ceea ce să ne ferescă Dumnezeŭ, — va fi lipsă de ajutoriul opiniunii publice.

Cât de puţin orientată e în cestiunea acésta presa politică, o dovedesce p. es. raportul optimist următoriŭ publicat în „Tribuna“ din 1 a c.:

„Sinódele parochiale de la Sf. Nicolae şi Sf. Adormire din Braşov aŭ adus în şedinţa ţinută Duminecă în 29 l. tr. un conclus de cea maĭ mare ponderositate pentru salvarea şcolilor rom.-ort. din Braşov.

„La propunerea comitetului parochial, ca rĕspuns la adresa consistoruluĭ archidiecesan din Sibiŭ, prin care se recomandă a se cere un ajutor interimal de la guvern, sinódele respingênd afirmaţiunea guvernului, că şcolile ar fi primit subvenţie străină, enunţă între altele ca conclus, că:

„Ministrul de culte şi instrucţiunea publică oferă ajutor din partea statului garantând limba de propunere şi caractĕrul confesional al lor. Susţinĕtoriĭ şcoliĭ înse nu se află în situaţia materială, care l-ar constrînge a petiţiona după ajutor, de óre ce sînt în stare a acoperi tóte lipsurile şcolilor din propriile mijlóce. Biserica Sf. Nicolae sub titlul „Susţinerea şcolilor primare“ are întrodusă în budgetul sĕŭ suma de 12.500 fl. Pe lângă acésta pentru susţinerea gimnasiului, a şcolilor reale şi comerciale maĭ pune în budget deja pe exerciţiul anului 1898 din veniturile sale suma de 27.500 fl.

„După conclusul, primit cu unanimitate şi însufleţire, în sinod s'a esprimat părerea unanimă, că cu toţiĭ sînt gata a aduce orĭ şi ce jertfe pentru susţinerea şcolilor.

„Credem, că scirea despre atitudinea corectă şi bărbătéscă a sinódelor parochiale va fi primită cu mare bucurie de toţi Românii.“

Din raportul acesta ar resulta că cestiunea renteĭ amintite, de care s'a acăţat guvernul Ungarieĭ, ar fi ştersă de pe faţa pământului în urma marinimositătiĭ bisericiĭ s. Nicolae orĭ chiar în a credincioşilor acesteĭ bisericĭ. Dară de altă parte tot pe atuncia a publicat „Pesti Napló“ următoriul raport esenţialminte diferit de cel al „Tribuneĭ“:

„Comunitatea bisericéscă greco-orientală din Braşov a avut şedinţă cercetată şi momentósă în biserica s. Nicolae. A fost la ordinea de zi afacerea şcolilor gimnasiale, reale şi comerciale românescĭ. Presidentul protopresbiterul Ioan Petric înainte de tóte a rugat pe ceĭ adunaţi, să tracteze causa fórte momentósă cu cuvenita seriositate. După aceea referentul dr Saftu a cetit rescriptul ministruluĭ de culte şi instrucţia publică în afacerea gimnasiului din Braşov, maĭ de parte rescriptul Consistoriului din Sibiŭ şi propunerea comisiunii. Numaĭ după discusie îndelungată aŭ adus decis, care sună ast fel:

„Patronatul şcolilor românescĭ din Braşov nicĭ când nu a primit nicĭ un fel de subvenţiune de la vre un stat străin, ci numaĭ de la biserica s. Nicolae, carea nu cere de la guvernul românesc ajutoriŭ, ci rentă anuală pentru dominiile acelea, carĭ din anul 1893 aŭ ajuns în posesiunea guvernului românesc. Temerea ministrului cultelor şi instrucţieĭ publice e neîntemeiată, căcĭ renta acésta nu asigurézĕ guvernului românesc nicĭ o înrîurinţă asupra şcolilor românescĭ din Ungaria. Patronatul unguresc al acestor şcoli nu e de lipsă, şi eĭ de la guvernul unguresc nu primesc nicĭ o subvenţiune, de óre ce pot acoperi spesele din averea sa proprie. Biserica s. Nicolae jertfesce la an 45.000 fl. pentru şcolile românescĭ, şi numaĭ dacă suma

---

amoniacul, un gaz maĭ neplăcut şi de cât chlorul, dar nu aşa de veninos, apoĭ cianul, acidul sulfuros, acidul sulfhidric, acidul chlorhidric, şi în urmă chiar şi acidul carbonic, ce se produce în om cu ocasiunea rĕsuflăriiĭ, ér în mĕsură maĭ mare în pivniţĭ la ferberea mustului. În trécăt fie zis, tómna după culesul viilor de multe orĭ se întîmplă, că vinul în stare de ferbere omóră ómenĭ prin aceea, că acidul carbonic, ce în stomac la căldură se desvóltă în mĕsură maĭ mare, trece în plămânĭ şi îĭ înăduşe, dar pe cât am audit, în tómna trecută iubitoriĭ de vin noŭ aŭ fost maĭ cruţaţĭ ca altă dată.

La 1835 *Thirolier* a continuat esperimentele luĭ Faraday asupra acidului carbonic succedêndu-ĭ, să trécă în stare curgĕtóre cuantităţĭ maĭ mărişóre, şi din acidul curgĕcios prin evaporare repede să capete o materie albă ca unsórea.

Esperimentele aceste trebue făcute cu multă grije şi cu multă prevedere, alt fel costézĕ vieţi, căcĭ gazurile comprimate sfermă nu numaĭ vase de sticlă, ci şi vase de fer cu părepĭ groşĭ.

La reducerea acidului carbonic se recere o apĕsare mare, orĭ apoĭ o temperatură aşa de scădută, cum numaĭ în Siberia şi acolo încă numaĭ în ĭernile maĭ grele se póte vedé, orĭ şi maĭ bine zis, simţi. Reducerea se face de comun prin apĕsare, dar corpul redus la stare curgĕtóre tinde cu putere, să evaporeze şi să se estindă, şi dacă póte, sfarmă şi sdrobesce vase şi tot, ce-ĭ stă în cale. Înse dacă se tórnă în vase deschise cu gură largă, de unde să pótă evapora în tignă, evaporézĕ cu lacomie şi evaporând într'atâta se rĕcesce, în cât ajunge la 58°, şi partea rĕmasă înghéţă.

Până la data acésta reducerea corpurilor gazóse se studiézĕ numaĭ cu scop sciinţific, dar reducerea acidului carbonic a arĕtat, că gazurile reduse se pot folosi la pregătirea gheţiĭ artificiale. În maşinile de ghéţă apa se rĕcia cu eter saŭ cu acid sulfuros, dar acidul carbonic rĕcesce neasemĕnat maĭ bine, în cât până şi argintul viŭ, ce la noĭ nicĭ în ĭernile maĭ grele nu înghéţă, a înghetat cu uşurinţă.

Acidul carbonic, maĭ ales acidul amestecat cu eter e un mijloc de rĕcire escelent, cum până la 1835 nu s'a maĭ vĕdut. Şi aievea temperatura de 78°C sub zero, pe carea o dă mestecătura de acid şi eter chiar şi astăzĭ, când sîntem dedaţĭ a audi de frig şi maĭ mare, încă e un numĕr potrivit, ca la audul luĭ să te cutrĕmurĭ în tot trupul. Câniĭ espuşĭ la frigul de 70°C în timp de 10 minute s'aŭ prăpădit.

Pictet a fară de câniĭ a maĭ făcut esperimente cu pescĭ, brósce, şerpĭ, melcĭ şi bacteriĭ. Pescĭĭ-a pus în apă şi apa a rĕcit-o până la 15°C şi a înghetat-o. După ce ĭ-a ţinut cât va timp în ghéţă, ĭ-a scos şi desgheţat, şi spre marea sa mirare pescĭĭ aŭ început, să se misce cu vioiciune, ca şi cum nimic nu li-s'ar fi întîmplat. Bróscele le-a înghetat şi espus la frig şi maĭ mare. Frig până la 28°C ele supórtă cu uşurinţă, la 35° înse nu maĭ pot resiste. Asemenea a făcut cu şerpiĭ şi tot la acela-şĭ resultat a ajuns. Cu mult maĭ vînjoşĭ sînt melciĭ, căcĭ abia la 120° aŭ murit, şi încă şi maĭ vînjóse bacteriile, căcĭ aŭ resistat şi frigului celui maĭ mare, la care le-a espus.

Pictet a mers şi maĭ de parte şi a cercat influinţa frigului şi asupra sa, — bag samă a credut, că din corul fiinţelor maĭ înainte amintite nu póte, să lipséscă nicĭ omul, ér omul cel maĭ potrivit pentru aşa ceva nu póte fi de cât el. În esperiment înse a făcut o mică schimbare, căcĭ nu s'a pus în ghéţă, ci s'a învĕlit în vesminte gróse şi călduróse şi s'a pus în aer de 110°.

În primele 3 minute a fară de frigul înţĕpător alt efect nu a simţit, dar de la minuta a 4-a a început se simtă o fóme, cum de mult nu maĭ simţise. Cu totul a stat 8 minute, şi mult nicĭ nu ar fi fost bine să stea, căcĭ în frig aşa de colosal nicĭ vesmintele cele maĭ bune nu maĭ scutesc destul de bine, şi uşor putea, să o păţéscă asemenea jiveniilor, cu carĭ esperimentase maĭ înainte.

acésta nu ar fi de ajuns, numaĭ atuncia vor îndruma pe patronatul școlilor, să priméscă ofertul guvernuluĭ.“

„Telegraful Român“ éră se smintesce. — Firesce că asupra „propagandeĭ papistașe“. Nu spune, de unde și-a împrumutat înțelepciunea. O spunem deci noĭ: din „Magyarország“. Din un articol al acestuia publică „Tel. Rom.“ în 31 Maiŭ următoriul estras:

„*Relațiunile dintre Roma și Rusia.* Tot maĭ multe amĕnunte ies la ivélă despre căile, pe carĭ se lucră spre a lăți papismul și în Rusia, slăbind în orient puterea bisericiĭ orientale.

„Nisuințele actualuluĭ cap al bisericiĭ apusene sînt presentate ca încoronate de succes maĭ curênd saŭ maĭ târziŭ.

„Relațiunile bune dintre Rusia și Franța sînt a se reduce la întrevenirea Papeĭ din Roma, acesta este începutul propagandeĭ. Acésta a slăbit puterea de resistență a Slavilor ortodocșĭ chiar și în Rusia.

„În timpul din urmă un renumit profesor rus a preamărit rolul civilisațiuniĭ, ce l-a avut biserica apusană, în fața căruia se pune biserica ortodoxă, care cu clerul sĕŭ lânceḑit nu a făcut nimica.

„Se face propagandă pentru papistașism în Bosnia și Herțegovina, și strigătuluĭ de durere al ortodocșilor de acolo i-s'a dat espresiune în memorandul fruntașilor ortodocșĭ din Bosnia, adresat ministeruluĭ comun din Viena, despre care memorand am vorbit și noĭ pe larg în anul trecut.

„Propaganda acésta se face în Bucovina și încă în asemenea mĕsură, în cât a trebuit, să întrevină rĕposatul mitropolit Morariŭ cu memorand la Maiestatea Sa împĕratul cerênd scut și apĕrare.

„Propaganda se face maĭ ales în Croația, unde sînt Slovacĭĭ maĭ catolicĭ a fară de Polonia, și unde energicul episcop Strossmayer lucră din tóte puterile pentru tendențele papistașismuluĭ.

„Se lucră tot în direcțiunea acésta în Sêrbia, unde este în pertractare Roma cu exregele Milan pentru a ceda treĭ mănăstirĭ pe sama călugărilor bisericiĭ papistașe.

„Mare propagandă se face în Bulgaria, unde în timpul din urmă aŭ și trecut maĭ multe sute la biserica apusană.

„Despre uneltirile, ce se fac în România și aicĭ la noĭ, am vorbit cu altă ocasiune și póte vom maĭ vorbi.

„Cum că se va ajunge la o înțelegere între cele dóuĕ bisericĭ, în ce privesce supremația Papeĭ, acésta se dă ca lucru positiv.

„În timpul din urmă în Roma s'a pus pond mare pe crescerea de clericĭ pe sama bisericilor catolice de rit grecesc.

„Preoțiĭ acestia, tot atâțĭ apostolĭ aĭ curentuluĭ papistaș — vor lucra cu succes, și în scurtă vreme lucrurile se vor desvolta așa, că biserica apusană va veni, să fie considerată și în orient ca biserică conducĕtóre luând locul bisericiĭ ortodoxe.

„Asupra acesteia vom maĭ reveni.“

Din tóte acestea resultă, că biserica catolică se silesce a se propaga cu puterea cuvîntuluĭ. „Acésta vĕ smintesce pe voĭ?“ putem, să întrebăm și noĭ pe dniĭ de la „Tel. Rom.“. Dóră acésta e arma, carea a dat-o Christos Apostolilor sĕĭ. Duceți-vĕ deci cu smintelele vóstre cele caraghióse. Maĭ bine puneți-vĕ mâna pe inimă și mărturisiți, că în orĭ care din diecesele vóstre, fie în Rusia, în Asia, pe peninsula balcanică, în România orĭ la noĭ, nu se vestesce cuvîntul luĭ Dumnezeŭ nicĭ măcar în mĕsura aceea, în care se vestesce în o singură parochie a bisericiĭ apusane. Și voĭ totușĭ susțineți, că a vóstră e adevĕrata biserică apostolică?

Într'aceea „propaganda papistașă“ nu se va spăimînta de loc de smintelele vóstre, orĭ de câte orĭ ați „maĭ reveni“.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Cestiunea autonomieĭ catolice, pe cum se vede, éră s'a înfundat. Comisiunea de 27 a esmis o subcomisiune de 9, care să studieze proiectul de organisare și să raporteze. Până acum nu se scie, să se fie făcut ceva în subcomisiune.

Presa liberală magiară éră atacă Curia Romană. Casul, pe cum scriŭ foile liberale, e următoriul: Înainte de asta cu un an regele a numit pe canonicul din Zagreb Dr Krapacĭ episcop titular de Belgrad și Sirmiŭ. Curia Romană pe basa informațiunilor primite de la episcopul Strossmayer nu a voit, să apróbe numirea. Dr Krapacĭ e acusat, că face parte din o reuniune francmasonică și ca deputat și membru al partiduluĭ național al dieteĭ croate nu și-a ridicat vocea în contra blasfemiilor pronunțate în aniĭ trecuți în dietă de cătră un alt membru al partiduluĭ. Krapacĭ s'a justificat la Roma, dară la insistința luĭ Strossmayer tot i-se denégă aprobarea. Strossmayer se teme, ca nu cum va să-ĭ succédă la Diacovar Dr Krapacĭ. De altă parte de coadiutor și-a ales Strossmayer pe canonicul Dr Vorșak, pe care la propunerea nunțiuluĭ Taliani Roma l-a și aprobat fără a maĭ cere învoirea regeluĭ ungar. Foile jidanoliberale nu vor, să scie, că numaĭ atuncĭ se recere învoirea regeluĭ la denumirea coadiutoruluĭ episcopesc, când acesta se numesce cu drept de succesiune orĭ are, să fie dotat din vre o fundațiune, la care regele e patron, nu însĕ și atuncĭ, când episcopul în funcțiune remunerézĕ pe coadiutorul sĕŭ din al sĕŭ. Titlul de episcop de Belgrad și Sirmiŭ, cu care e împreunat dreptul de membru în casa magnaților, îl póte conferi regele orĭ cărui preot; Papa nu-ĭ face dificultățĭ. Tótă cestiunea se reduce la ura preseĭ șoviniste împotriva episcopuluĭ Strossmayer și în parte și împotriva Curieĭ Romane. Chiar din causa acésta se caută nod în papură.

Roma.

Sfinția Sa la sĕrbătórea Rusaliilor apusane a consacrat de episcop pe Eminența Sa cardinalul Iosif Prisco, ales archiepiscop de Neapol.

Francmasonii folosesc turburările și crisa ministerială provocată în urma lor ca mijloc de agitație în contra bisericiĭ și în a Scaunuluĭ Apostolic. Primul resultat al agitațiuniĭ francmasone este, că cabinetul Rudini reconstruit a dispus, să se disólve tóte reuniunile, cercurile și comitetele parochiale catolice, éră averea, bibliotecile și protocólele lor le-a confiscat. Tot așa purcede guvernul și față cu societățile republicane și socialiste.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Marți s'a serbat în Cluș aniversarea a 50-a de la votarea articululuĭ de lege VII din 1848, prin care dieta feudală transilvană a decretat uniunia Transilvanieĭ cu Ungaria.

Casa magnaților își reîncepe ședințele Marți. La ordinea zileĭ e și proiectul de lege despre întregirea venitelor parochiale ale acatolicilor.

Închiarea pactuluĭ vamal și comercial cu Austria se amână pe tómnă.

Comisiunile parlamentare în cestiunea cuoteĭ se întrunesc Luni în Viena.

Ministrul Perczel a dat o nóuă ordinațiune în contra socialiștilor. El a demandat auctorităților administrative, că dacă vor observa, că societățile de lucrătorĭ ar intenționa demonstrațiunĭ în contra statuluĭ, pe loc să le suspindă activitatea.

Austria.

Este cunoscut, că radicaliĭ germanĭ din Gratz aŭ demonstrat în contra capeleĭ militare a unuĭ regiment bosniac staționat acolo. Demonstrațiunea a devenit și maĭ intensivă din incidentul degradării alor 33 ofițerĭ în reservă, carĭ aŭ luat parte la o demonstrațiune de maĭ înainte în contra armateĭ. În urmă s'aŭ inscenat demonstrațiunĭ în contra conteluĭ Gleispach fost ministru în cabinetul Badeni și acum numit president la tribunalul suprem din Gratz. Gleispach ca ministru a subscris ordinațiunile de limbă ale luĭ Badeni. De aicĭ provine ura în contra luĭ. Magistratul în loc de a împedeca escesele

---

Vĕḑênd Pictet efectul frigului asupra stomaculuĭ, se supuse din noŭ esperimentuluĭ, și prin 8 esperimente și-a reparat deplin stomacul stricat prin multele încordărĭ, bine înțeles nu de ale stomaculuĭ, ci de ale capuluĭ. Decĭ ceĭ cu stomacul hârbuit poftéscă spre méză nópte după Andrée, orĭ dacă le maĭ convine, în Geneva la Pictet.

O dată început și dus lucrul reduceriĭ gazurilor până la condensarea acidului carbonic, era numaĭ cestiune de timp, să vină rînd și gazurilor maĭ înderĕtnice. La 1845 Faraday a condensat alte 6 gazurĭ și cu ajutoriul lor a obținut frig de 140°C.

Cu cât maĭ înderĕtnic se arĕta cutare gaz, după condensare, óre cum în schimb, cu atât maĭ inferióră temperatură era în stare, să producă. Ast fel cu fie care condensare se înmulțiaŭ mijlócele de condensare a gazurilor încă necondensate.

Pe la anul 1860 lucrurile ajunserĕ așa de de parte, în cât numaĭ treĭ gazurĭ: oxigenul, nitrogenul și hidrogenul, dintre carĭ primul și al doilea se află în aer, al treilea dimpreună cu primul formézĕ apa, maĭ resistaŭ condensării. Aceste treĭ aŭ fost numite gazurĭ permanente saŭ statornice, de óre ce se credea, că ele sînt necondensabile.

(Va urma.)

le-a spriginit, ba însu-şi a luat poziţie faţă cu numirea conteluï Gleispach.

Ca nu cum va esemplul cel rĕŭ să fie urmat şi de alte cetăţi, guvernul a recurs la mĕsurï severe. A nume a disolvat consiliul comunal din Gratz instituind în locu-ï un comisariat, ĕră susţinerea ordiniï s'a luat din mâna poliţieï orăşenescï şi s'a încredinţat gendarmerieï, ceea ce până acum nu s'a maï practicat nicăirï în Austria.

Deputaţiï germanï din Stiria vor începe o campanie nóuă în contra guvernuluï pentru mĕsurile de la Gratz, şi ast fel în loc de a se linişti spiritele şi de a se împăca partidele, se pune în prospect reînviarea scenelor furtunóse din parlament.

Şedinţele dietale s'aŭ reînceput Mercurï.

În şedinţa primă s'aŭ început din noŭ certele între Germanï şi Cehï. Ansă a dat procedura guvernuluï faţă cu consiliul comunal din Gratz, care procedură Germaniï o cualifică de ilegală.

Cehul Forst a zis, că din punctul de vedere al autonomieï orăşenescï regretézĕ casul din Gratz, dară îl apróbă în interesul îmbunătăţiriï raporturilor publice actuale. Unirii cu Germaniï trebue, să-ï premérgă unirea în privinţa acestor principiï: egala îndreptăţire deplină şi cinstită, autonomia naţională, revederea constituţiuniï din Decembre şi reformarea federativă a dreptuluï de stat.

Probabil, că deputaţiï vor fi trimişi a casă, şi ministeriul va guverna în vîrtutea §-luï 14 al constituţiuniï.

Delegaţiunile.

Cu finea sĕptĕmâniï trecute delegaţiunile şi-aŭ închiat lucrările sale. Lucrurile merg după şablon, şi de şi în comisiune se maï face ceva vorbă, totuşi şedinţele plenare votézĕ deplină încredere ministrilor comunï şi de asemenea votézĕ şi sumele cerute de eï. În anul acesta delegaţiunea ungară a dat espresiune nedumeririlor sale pentru creditul de 30 de milióne cerut de ministrul de răsboiŭ. De şi deslușirile, carï le-a dat ministrul, nu aŭ fost chiar satisfăcĕtóre, suma totuşi s'a votat, fiind că poziţia de mare putere a monarchieï pretinde o întărire a floteï.

România.

Sesiunea corpurilor legiuitóre a fost închisă în 27 l. tr. În mesagiul regal se constată cu mulţămire votarea legiï referitóre la învĕţămîntul secundar şi superior, care lege dimpreună cu legea învĕţămîntuluï primar asigură desvoltarea culturală a poporuluï. Budgetul s'a echilibrat. S'aŭ regulat raporturile comerciale cu Turcia şi Bulgaria, şi s'a făcut învoélă cu Sêrbia pentru construirea podului preste Dunăre.

Franţa.

Presidentul Faure fiind Duminecă în St. Etienne la desvĕlirea monumentuluï în memoria celor căduţi în 1870, la banchet a ţinut un discurs politic. Vorbind despre alianţa cu Rusia a constatat, că acéstă alianţă întăresce poziţia Franţeï în concertul marilor puterï, atât când se tractézĕ de menţinerea păciï, cât şi când e vorbă de apĕrarea propriilor interese. De asemenea a constatat Faure, că în raporturile sale cu străinătatea Franţa întimpină încredere şi respect, ceea ce e de a se mulţămi loaialităţiï eï.

În maï multe oraşe s'aŭ făcut manifestărï însufleţite în onórea luï Drumont şi a altor deputaţi algerianï. Aceste manifestărï aŭ caractĕr antisemitic.

Ministrul coloniilor Lebon, care n'a obţinut nicï un mandat la ultimele alegerï, şi-a dat dimisia. Afacerile coloniale le conduce interimal ministrul de esterne.

Spania şi America.

Flota americană a atacat portul Sant-Jago de Cuba, dară a fost respinsă suferind perderï considerabile. Scirile referitóre la detailurile luptеï sînt contrazicĕtóre.

În Spania spiritele s'aŭ maï liniştit, miseria însе cresce.

Americaniï nu aŭ cu ce îmbrăca şi înarma pe voluntarï. O parte mare a Americanilor sînt nemulţămiţi asupra presidentuluï Mac-Kinley din causa încurcărиï în răsboiŭ.

Corespondinţe.

S. în Maiŭ 1898.

Onorată Redacţiune!

În corespondinţa mea din rîndul trecut am promis a reveni asupra aceleï modalităţi, pe carea folosindu-o am puté ajunge póte maï uşor la transpunerea melodiilor nóstre rituale pe teren artistic aşa, pe cum pretinde unitatea şi sublimitatea lor. O fac acésta cu atât maï vîrtos, cu cât ne aflăm deja în óra a unsprezecea.

On. Hubic a atins o dată chipul posibilităţiï în acéstă gingaşă cestiune proiectând un program în genere corespundĕtór recerinţelor uneï ast fel de întreprinderï. Realitatea nóstră însе e cu mult maï tristă, de cât ca să ne putem folosi de aparatul Dsale, de óre ce în punctul acesta sîntem nicï maï mult nicï maï puţin de cât „începĕtorï". Avem câte va capacitaţi musicale, ér aceste aprópe esclusiv se află prin centre, unde musica nóstră bisericéscă conform indigineţelor produce fructe îmbelşugate. Maï de parte de abia ne-am puté estinde, şi aşa conchemarea uneï adunărï puţin rost ar avé.

Prima şi inomisa condiţiune în acéstă urgentă întreprindere este cunoscinţa cât se póte de profundă a notelor musicale. Acéstă condiţiune de şi s'a aflat şi se află scrisă printre órele instrucţiuniï nóstre superióre, până astăzi încă — durere — prea mult s'a computat între órele „estraordinare". Ceea ce însе am negles în trecut, putem, să reparăm în venitor. La cunoscinţa notelor musicale în rîndul prim sînt obligaţi fiitoriï învĕţătorï ca compunĕtorï de corurï, adecă ascultătoriï preparandialï. În al doilea rînd ascultătoriï s. teologiï, şi acésta de o parte pentru că nu fie care învĕţător poşede auḑul musical, ceea ce în cas de lipsă va substitui preotul, ér de altă parte din motivul că directorul scolastic trebue să corĕspundă în tótă privinţa porecleï sale, fiind maï ales vorbă de musica vocală bisericéscă. În al treilea rînd — nu ca obligămînt, ci maï mult ca devotament faţă de neam — pot înşira şi pe studenţiï claselor superióre, şi maï ales pe aceia, în a căror sin s'a conceput deja aplicarea spre óre care carieră întru cultivarea imediată a poporuluï nostru. Acésta cu atât maï vîrtos, cu cât prin corurï de plugarï, prin melodiï dulcï şi armonice bisericescï şi poporale multe scopurï adevĕrat filantropice s'ar puté ajunge, de óre ce am dispune de atarï mijlóce, carï poporuluï nostru ï-ar alina fatigiile greŭ apĕsătóre, s'ar nobilita şi ast fel ar deveni maï aplicat spre lucru şi jertfă.

Dacă tinerimea — speranţa viitoriuluï — înşirată de mine ar sta în punctul acesta la culmea chemăriï sale, dacă ar privi cu tótă rîvna o ast fel de instrucţiune în cunoscinţa notelor musicale, în urma căreia înşi-şi să devină instructorï, atuncï numĕrarea anilor întru realisarea acestuï scop măreţ şi imperios reclamat am puté-o sevârşi pe degetele uneï singure mâniï. Dacă acea tinerime în feriile sale, maï ales în cele de vară, ar ajunge în plăcuta poziţie de a compune şi instrua corurï de plugarï, ceea ce chiar şi numaï ca ocupaţiune le-ar servi spre dulce şi mângăitóre distracţie, atuncï de abia ar maï esista vre o comună lipsită şi orfană de atarï magistri, ér dacă totuşi ar rĕmâné, s'ar afla vre o modalitate pentru umplerea lacuneï. Cum că de abundantă recompensă s'ar împărtăşi junimea nóstră din partea Creatoriuluï, pe care în cântărï l-ar mări, din partea poporuluï, pe care l-ar cultiva şi nobilita, acésta de la sine se înţelege.

Îmï permit acéstă formă de apel cătră tinerimea nóstră, pentru că dacă ar fi, să aşteptăm, până când conducĕtoriï instituiţi aï poporuluï nostru ar ajunge la cualificaţiunea recerută pentru instruarea de corurï, atuncï ar trebui, să aşteptăm cel puţin o jumătate de veac, ceea ce nu numaï că ar fi târziŭ, dar ar trebui, să vedem cu ochiï funestul regres împreunat cu întârziarea de felul acesta. Să ne întórcem cât de puţin privirea spre alte némurï conlocuitóre, şi dintre acelea să considerăm pe concetăţeniï nostri Saşi. Aceştia atât la oraşe cât şi la sate îşi aŭ corurile sale cel puţin bivocale. De şi ritul lor cu timpul modern e creat în sens cât se póte de liberal, cu tóte astea cântarea dulce şi melodiósă substitue lacuna de altmintrea simţită de poporul lor. La onomastica unuï fruntaş din comună orï la întruniriï publice acele corurï se produc atât de admirabil, în cât ascultătoriul devine frapat, şi când deviï silit a te gândi, că poporul tĕŭ îndreptăţit întru tóte de a sta pe acela-şi nivoŭ este lipsit de privilegiul producţiuniï în sublimele sale cântărï, şi acésta nu din vina luï; când te cugeţï, că aï asistat la o ast fel de întrunire, în care poporul tĕŭ e óre-şi cum dejosit şi despreţuit prin înălţarea altuia: atuncï cu grozavă remuşcare trebue, să suspinï espresiunea, că: „Totuşi tare îndĕrĕpt stăm!" Dar apoï judecata cea aspră a poporuluï?! El adecă se esprimă de comun cam ast fel: „Alte naţiï pot da sute şi miï de zloţi învĕţaţilor sĕï, că se póte vedé sporiul şi în casă şi a fară, dapoï noï nu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ne alegem din sutele nóstre cu alta, de cât că trebue să stăm pe la uşe, dacă mergem unde va.“ Dóră nu esistă adevĕr în acéstă espresiune? Avem noĭ mijlóce de a pune pe alte némurĭ în uĭmire şi respect?* — A fară de port, care şi el e pe róta corciturĭĭ şi nu se ţine de gloria nóstră, nu prea cunosc.

A dóua condiţiune, tot aşa de momentósă ca şi cea dintâiŭ, este compoziţia saŭ manualul, ce ar trebui, să se foloséscă întru formarea şi instruirea de corurĭ. Cu privire la acéstă condiţiune părerea mea cu totul lipsită de aroganţă este, ca Preaveneratele nóstre Consistóre în comună înţelegere să binevoéscă a fixa chiar şi cu jertfa de obşte câte va premiĭ deplin corĕspundĕtóre încordărĭĭ şi muncĭĭ împreunate cu compoziţia ăstor fel de opurĭ. Acésta o accentuez cu atât maĭ vîrtos, cu cât, — fie zis între noĭ, — pe trebşóre artistice până acum am erogat sume atât de modeste, în cât capacităţilor nóstre musicale le-a trecut gustul şi bunăvoinţa de a compune ceva maĭ cu efect. Dacă s'ar escrie câte va premiĭ cu scopul indicat, atuncĭ compositoriĭ ar avé şi propensiune maĭ intensivă şi atenţiune maĭ încordată pentru ceea ce e corĕspundĕtor firiĭ şi motivelor poporuluĭ nostru. Să nu trecem adecă cu vederea împrejurarea cât se póte de relevantă, că dacă pe poporul nostru am începe a-l delecta cu cântărĭ şi melodiĭ contrare firiĭ şi simţĕmintelor luĭ, d. e. cu melodiĭ artistice străine, atuncĭ în loc de ródele aşteptate am culege disgust şi maĭ apoĭ chiar şi aversiune. Apoĭ pe cum respectăm şi cântăm doĭnele poporuluĭ, pentru ce să nu putem respecta şi cânta cele bisericescĭ chiar după motivele luĭ?

Modul escrierĭĭ de concurs cu privire la premiile amintite, pe cum şi a dificultăţiĭ în compoziţie le-ar afla şi potrivi Superioritătile bisericescĭ, numaĭ de ar străbate rĕsunetul doriuţeĭ nóstre la inimile acelora, carĭ puşĭ sînt întru călăuzirea destinuluĭ sufletesc al poporuluĭ nostru! Aci îmĭ permit a reflecta, că în casul obţinerĭĭ resultatelor dorite am avé cu o garanţă maĭ mult de a conserva neştirbită chiar şi în pătura cea maĭ miseră a poporuluĭ nostru cununia bisericéscă, carea — durere — a trebuit, să ajungă în rivalitate.

Din parte-mĭ nu sînt de loc adict al reformaţiunĭĭ rituale, ci cel mult al unor prescurtărĭ, carĭ în praxă şi altmintrea se deprind. Dar şi aceste numaĭ atuncĭ, când frumséţa şi durata melodiilor vor pretinde acele prescurtărĭ. Până atuncĭ nu putem sta de vorbă cu aplicabilĭĭ reformatorĭ, de óre ce, — pe cum a zis Dl B din Câmpie, — am obţiné resultate tocmaĭ contrare intenţiunilor nóstre.

În speranţa de a mĕ fi achitat de datorinţă am rĕmas

cu distins respect

Im.

Convocare.

În sensul §-luĭ 21 din statutele reuniunĭĭ învĕţătorilor gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş prin acésta se convócă toţĭ învĕţătoriĭ gr. cat. din tractul Aiudului la adunarea de primăvară a despărţĕmîntului reuniunĭĭ, care se va ţiné în 11 Iuniŭ 1898 în şcóla gr. cat. din Têmpăhaza, la carea cu tot respectul sînt rugaţĭ a lua parte şi On. Domnĭ preoţĭ ca directorĭ scolasticĭ, pe cum şi alţĭ binevoitorĭ şi amicĭ ai şcoliĭ.

Program: 1. Participarea in corpore la serviţul divin la 8 óre a. m. 2. Deschiderea adunărĭĭ prin preşedinte. 3. Constatarea membrilor presenţi, inscrierea de membri noĭ şi incassarea taxelor. 4. Prelegere practică de Iosif Marian învĕţător. 5. Disertaţiune de Nechifor Frăţilă învĕţător. 6. Suscepere de membri noĭ, fundatorĭ şi ajutatorĭ. 7. Insinuarea membrilor, carĭ vor, să ţină prelegere practică şi disertaţiune la adunarea proximă. 8. Esmiterea uneĭ comisiunĭ de 2 membri pentru verificarea procesuluĭ verbal. 9. Eventualele propuneri cu privire la reuniune. 10. Designarea loculuĭ şi timpuluĭ pentru viitórea adunare. 11. Închiderea adunărĭĭ prin preşedinte.

Aiud în 28 Maiŭ 1898.

Aureliŭ Pop preşedinte. **Basiliŭ Timbuş** notar.

Noutăţi.

Concurs la parochiĭ. Cu terminul de 20 Iuniŭ s'a escris în Archidiecesă concurs: I. La parochia *Gârbova de jos* din protopopiatul Aiudului pe lângă emolumentele: 1. Casă parochială de lemn cu o încăpere, cu tindă, cămară, celariŭ şi o cămăruţă, coperite cu paie. Şură cu staul de blane coperită cu paie, un grânar, o altă şură de grădele şi 2 cotete tóte coperite cu paie. Grădină şi curte în estensiune de 1506□°. 2. Porţiune canonică arător comasat în o tablă de cl. II 7 jug. 938□° şi cositor în o tablă de clasa II de 4 jug. 464□°. Folosinţa cemeteruluĭ din jurul bisericiĭ. Dreptul de păşunat după porţiunea canonică. 3. De la 119 fumurĭ câte o metretă de cucuruz şi o zi de lucru, din carĭ 30 metrete şi 30 zile sînt ale cantoruluĭ. 4. Stolarele îndatinate. II. La parochia *Vestem* din protopopiatul Sibiuluĭ cu emolumentele: 1. Casă parochială de pétră cu 3 încăperĭ coperită cu ţigle şi cu o pivniţă. Şură cu 2 staule, 2 şoprurĭ şi 1 şopron de lemn coperite cu paie în stare slabă. 2. Porţiune canonică de 24 jug. 1598 □° cu venit curat catastral de 43 fl. 83 cr şi a nume arător 11 jug. 862□°, fînaţ 10 jug. 1113□°, neproductiv 2 jug. 1223□°. 3. Stolarele îndatinate.

Esamene rigoróse. Primim scirea îmbucurătóre, că în 25 şi 28 Maiŭ aŭ făcut la universitatea din Budapesta esamene rigoróse din studiul biblic şi limbile orientale doĭ alumnĭ romînĭ aĭ seminariuluĭ general din Budapesta. adecă *Traian Valeriŭ Frenţ* din diecesa Lugoşuluĭ şi *Georgiŭ Micolaş* din diecesa Oradeĭ marĭ.

Comisariŭ ministerial pentru esamenul de maturitate verbal, ce se va ţiné la gimnasiul gr. cat. din Blaş din 6—9 a c., e numit directorul de la gimnasiul de stat din Lugoş Putnoky Miklós.

Concurs. Comitetul central al „Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român“ din şedinţa de la 12 Maiŭ a. c. sub Nr. 261 conform §-luĭ 17 lit. b. din statute şi conclusuluĭ Nr. 23 p. b. al adunărĭĭ generale ţinute în Blaş la 27 şi 28 August 1895 pentru ocuparea postuluĭ de secretar I al Asociaţiuniĭ a publicat concurs cu următórele condiţiĭ: 1. Secretarul I, ale căruĭ agende sînt prevĕdute în §. 28 al statutelor, va trebui, să aibă saŭ cualificaţie academică saŭ să fie cunoscut ca bărbat de litere. 2. Nu póte ocupa şi altă funcţiune împreunată cu serviţ de biroŭ. 3. Va beneficia de: a) salariŭ anual fl. 1200 în rate lunare anticipative, b) cuartir liber saŭ relut de cuartir fl. 300 în 4 rate trilunare. 4. Postul se va ocupa cu 1 Ianuarie 1899 pe timp nedeterminat. Reflectanţiĭ aŭ de a-şĭ înainta documentele comitetuluĭ central până la 1 Iulie st. n. 1898.

Timbre nóuĕ. De la 1 Iuliŭ a. c. se vor pune în circulaţie timbre nóuĕ pentru documente. Valórea nóuĕlor timbre va fi esprimată în corône şi filerĭ.

Numele moştenitoriuluĭ de tron. O parte a foilor şovinistice magiare scriŭ numele presumtivuluĭ moştenitor de tron Francisc Ferdinand pe unguresce „Ferencz Nándor“. De curênd a apărut un comunicat în semioficiosul „Bud. Tudositó“, în care se zice, că numele Ferdinánd l-aŭ purtat încă 5 domnitorĭ, şi e poporal şi istoric, pe când cel de Nándor e o traducere arbitrară, fără de a avé basă în tradiţia istorică orĭ în legile ţĕrii. Nu strică câte o lecţiune manieĭ de a magiarisa.

Preţul bucatelor a scădut nu numaĭ la noĭ, ci pe tóte piĕţele europene în vederea recolteĭ din acest an.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creştinilor“ aŭ solvit preţul: III. Din *Archidiecesă:* (Continuare.) On. Ioan Petran, Vasiliŭ Sĕstraş, Ioan Pop, Dănilă H. Coste, Iovian Andreiŭ, Ioan Hăţegan, Iuliŭ Florian, Ilie Şerban, Basiliŭ Pop, Aureliŭ Fodor, Ioan Deac, I. Andreiŭ iun., Iuliŭ Mihali, Alexiŭ H. Coste, Basiliŭ Colceriŭ din protopopiatul Dêrgeĭ, Ariton Migia, Vasiliŭ B. Muntenescu, Miron Dascăl, Alesandru Circa, Iacob P. Macaveiŭ, Teodor Hurghiş, Ioan Copăcean din protopopiatul D. S. Mărtinuluĭ, Ioan Scridon, Teofil Pop, Isaie Moldovan, Teodor Lechinţan, Petru Nirăşteau, Basiliŭ Folea, Iosif Socol, Alesandru Circa, Aron Gerasim, Daniil Nicóră, Nicolaŭ Pop, Ioan Anca din protopopiatul Ernutuluĭ, Ioan Macaveiŭ, Ioan Câmpean, Simeon Rus, Simeon Chibulcutean, Teodor Mateiŭ, Simeon Cheţan, Ioan Raţ, Toma Furdu, Ioan Hossu, Daniil Harşa, Basiliŭ Brătfălean, Ioan Miclea, Teodor Domşa, Constantin Rus, Petru Gora, Teodor Rus, Iacob Pop, Clemente Raĭcu din protopopiatul Fărăgăuluĭ, Teodor Dan, Petru Comes, I. Roman, Georgiŭ Vamoş, Valeriŭ Nobili, Nicolaŭ Galea, Ştefan Câmpean, Teodor Borza, Nicolaŭ Maior din protopopiatul Ibaşfalĕuluĭ, Nicolaŭ Pĕtruţa, Basiliŭ Fărcăşan, Georgiŭ Suciŭ, Ioan Marcu, G. Oltean, Iosif Hăţegan, Iosif Florian, Ştefan Mariş din protopopiatul Indoluluĭ, Vasiliŭ Vlassa, Vasiliŭ Suciŭ, Georgiŭ Dănilă, Teodor Hărşan, Ioan Bozdoc, Macaveiŭ Groze, Basiliŭ Anghel, Ştefan Nemeş, Beniamin P. Lupu, Teofil Pop, Romul Orbean, Ioan Boeriŭ, Augustin Negruţ, Augustin Almăşan, Georgiŭ Florian, Alesandru Precup, Iuliŭ Deac, Alesandru Vodă din protopopiatul Ludoşuluĭ, Ioan Botezan, Basiliŭ Stoian, Nicolaŭ Porea, Iosif Barb, Ioan Pop (Chesler), Ioan Doctor, Ioan Moldovan, Ioan Neagoş, Nicolaŭ Stoian, Ioan Mera, Ioan Pop (Şóla), Dionisiŭ Boeriŭ din protopiatul Mediaşuluĭ, Gregoriŭ Bican, Ioan Petrişor, Iuliŭ Truţa, T. Pop, Georgiŭ Tulbure, Aureliŭ Urzică, Ioan Pop, Petru Anca, Nicolaŭ Suru din protopopiatul Morlaceĭ, Filip Pop, Basiliŭ Saltelechi, Demetriŭ Căliman, Constantin Cotorea, Ioan Lucaciŭ, Vasiliŭ Tătar, Alexiŭ Viciŭ, Petru Suciŭ, Michail P. Lupu, Iuliŭ Laslo, Alesandru Maior, Melintea Pop, Augustin Nilca din protopopiatul Murĕşuluĭ, Militon Buzdugan, Ioan Olariŭ, Ioan Moldovan, Nicolaŭ German, Leon Circa, Georgiŭ Simu, Iuliŭ Ilian, Teofil Rus, Georgiŭ Spinean, Petru Moldovan, Adrian Cismaş, Ioan Baciŭ, Emiliŭ German din protopopiatul Murĕş-Ulóreĭ, Alesandru Bărbulescu, Augustin Aldea, Gavriil Tătar, Partenie Grama, Ioan Pantea, Michail Cicudi, Ioan Bucur, Iosif Costin, Basiliŭ Rus, Gavriil Coltor, Nicolaŭ Pĕtruţa, Teodor Nagy din protopopiatul Pogăceleĭ. (Va urma.)

Dr V. Szmigelski.

Cas de mórte. *Vasiliŭ Dragoş* preot iubilar în Chişfalăŭ din diecesa Gherleĭ a repausat în 25 Maiŭ în anul al 72-lea al etăţiĭ şi al 51-lea al preoţieĭ.

În veci amintirea luĭ!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Generația literară de la 1848.

Disertațiune cetită la serata literară aranjată de casina română din Blaș în 24 April 1898, Dumineca Tomii.

(Continuare.)

III.

Alăturea cu Vasile Alesandri a ilustrat câmpul poesiei Dumitru Bolintinean. Primul său debut a fost la an. 1842 cu „O fată tinără pe patul morții", publicată în „Curierul de ambe sexe" al lui Eliade. Acéstă poesie, care începe cu cunoscutele versuri:

Ca robul, ce cântă amar în robie,
Cu lanțul de brațe, un aer duios,

produse mult efect. Tinérul Bolintinean este felicitat din tóte părțile, ér „Asoțiația literară", spriginită de frații Golescí, îi creéză un stipendiu și-l trimite la Paris. Aicí l-aŭ ajuns evenimentele anului 1848.

Bolintinean dimpreună cu alți tineri, carí eraŭ la studiŭ în Paris, vine în țară, ca să lupte pentru nóuéle ideí. Sosit în țară cu Bălcescu și Boliac redactéză „Poporul suveran", gazetă, care pledéză pentru drepturile poporului țéran. Căd̨énd revoluția, dînsul încă este proscris. Ca proscris se refugiéză în Transilvania. De aicí merge la Constantinopol, apoí la Paris, ca să-și continue studiile.

Sbuciumările inimii lui din acele vremuri amare le cetim în poesia „Cântec din esil", din care merită, să-í cunóscem închiarea:

O timp, ce schimbí în lume tot lucrul réŭ și bine,
Și țară și plăcere tu nóuĕ ne-aí luat
Lăsându-ne abateri, dureri, amare chine
Și-o inimă, în care credința s'a uscat;
Nu-ți cer eŭ fericire, nicí zile dulcí și line,
Nimic, din câte 'n viață eŭ încă n'am gustat,
Nu voiŭ, nu pot a-ți cere nimica pentru mine:
Îți las cu trista-mí viață tot, ce tu nu mí-aí dat,
Dar cer o zi frumósă, o zi de bucurie,
De glorie, de viață acestui drag pămînt.
O timp, dă-i libertatea, dă-i vechea vitejie!
Și de-astăzi sufle vîntul pe tristul meŭ mormînt! [1])

Abia la anul 1859 i-s'a dat voe, să între în țară, după ce a făcut călătoriile prin Palestina, Egipt, Siria și Macedonia. Ajuns în țară întră în viața politică, devine ministru de esterne, culte și instrucțiunea publică. La 1866 se retrage și în 1872 se sfârșesce în cea mai estremă lipsă. În zilele din urmă fu silit, să-și pună până și biblioteca în loterie, pe care câștigându-o Alesandri și Negri i-o lăsară drept mângăere.

Bolintinean a scris fórte mult atât în versuri, cât și în prosă. Creațiunea lui însе este balada saŭ mai bine zis legenda istorică. Subiectul acestor balade sînt diferite persóne istorice ca Mihaiŭ Vitézul, Mircea, Ștefan cel Mare, scóse din cronicarí, mai ales din „O samă de cuvinte" de Neculcea. Pe acestea le-a desvoltat în versuri de o perfectă corectitudine, versuri, din carí vibréză un cald patriotism. Acestea însușirí l-aŭ făcut pe Bolintinean fórte poporal câștigând tóte inimile și influințând în mod binefăcĕtor asupra tinerimii. Stilul baladelor lui este sentențios, și multe din cugetările lui aŭ devenit maxime des întrebuințate. Cine dintre Dvóstre n'a audit versurile:

Ce e viața nóstră în robie óre?
Nópte fără stele, ziuă fără sóre!

Cel ce pórtă lanțul și-a trăi mai vor,
Merită, să-l pórte spre rușinea lor.

Viitor de aur țara nóstră are,
Și prevĕd prin socolí a ei înălțare.

Nicí unul dintre poeții nostri n'a sciut, să ridice patriotismul femeii române până la sublim ca Bolintinean. Sentimente adevĕrat dramatice produce în noí cunoscuta baladă „Muma lui Ștefan cel Mare". Parcă-l vedem pe tinérul Ștefan, cum învins și înfrânt de Turcí, cu ranele închegate de sânge, grăbesce în puterea nopții spre porțile castelului, unde e mama și soția sa! Trĕmurând bate la pórtă și cu voce înăbușită rostesce:

»Eŭ sînt, bună maícă, fiul tĕŭ dorit;
Eŭ, și de la óste mĕ întorc rănit. . . . .
Dar deschide-ți pórta. . . Turcíi mĕ 'ncunjor,
Vîntul suflă rece, . . . ranele mĕ dor!«

La audul acestor cuvinte mama se cutrĕmură în tóta ei ființă. O luptă și o ferbere vulcanică se nasce în a ei inimă de mamă, și în loc să-i deschidă, cu rĕcélă îi rĕspunde:

»Ce zicí tu, străine? Ștefan e de parte,
Brațul sĕŭ prin taberí mii de morți împarte.
Eŭ sînt a sa mamă, el e fiul meŭ.
De eștí tu acela, nu-ți sînt mamă eŭ!
Însе, dacă cerul, ca sa 'mpovoreze
Anií viții mele de-adâncă durere,
Nobilul sĕŭ suflet ast fel l-a schimbat;
Dacă tu eștí fiul meŭ cu-adevĕrat,
Apoí într'aceste monumente sfinte
Fără laurí încă Ștefan n'o să între.
Mergí și stringe óste, pentru țară morí,
Și-ți va fi mormîntul coronat cu florí.« [2])

Balsam vindecător a fost tânguirea mameí. Ștefan se încurajéză, suflă din corn și cu cetele ostașilor împrăștiați în codrí învinge pe dușmaní.

Acest sentiment de înalt patriotism ni-se relevéză și în balada „Mărióra", a cărei iubit s'a dus la óste. Ea îl petrece cu lacrimi. În scurt timp iubitul muncit de dorul Mărióreí vine de la óste, ca să o vadă.

În câmpia sângerósă
Frații mí-am lăsat
Și la tine-a mea frumósă,
Etă c' am sburat.

Căcí veḑi tu, o dulce nume,
Înger, ce iubesc,
Fără tine 'n astă lume
Nu pot, să trăesc.

Mărióra însе să nu credeți, Stimatelor Dómne și Dșóre, că l-a gugulit și s'a bucurat de revederea iubitului. Patriotismul eí a fost cu mult mai mare, de cât să se lase a fi arĕtată cu degetul, că pentru dînsa un tinĕr a părăsit óstea. Ea îí zice:

Dar de nu poți fără mine
În lume-a trăi,
La bătae eŭ cu tine
Haíde, voiŭ veni! [3])

Ce bine ar fi, dacă și poeții actuali încă ar puté, să cânte scene de felul ăsteia. Curajul și vitejia femeii române sînt eternisate în mai multe balade de ale lui Bolintinean. El a sciut, să creeze adevĕrate tipuri de amazóne.

„Fata de la Cozia" este un ostaș strașnic, care în bătălia purtată de armia lui Țepeș cu Turcíi a ucis cu mâna-i pe pașa musulman. Adus ostașul înaintea lui Țepeș îl agrăesce ast fel:

Spune-mí, vreí tu aur, rangurí saŭ soție?
Dacă vreí avere, da-ți voiŭ, cât veí vré.
Dacă vre-í soție, da-ți voiŭ fata mea.

La acestea soldatul îí rĕspunde:

Dómne! nu voiŭ aur, nicí onorí deșarte.
N'am venit în lupte, să-mí trag așa parte;
Plângerile țĕríi brațul mí-aŭ armat;
Pentru-a eí scăpare astăzí m'am luptat.
Ér de este vorba, să-mí daí soțióră,
Află, că eŭ însă-mí sînt o fetișóră.

Domnul Țepeș îí cade la picióre și îí cere, să-i fie domniță. Ea însе îl întimpină:

Dacă vreí iubirea-mí să o dobîndescí,
Pentru țară, dómne, să morí, să trăescí! [3])

---

[1]) Dimitrie Bolintinean, Poesií vol. II. p. 163—164.

[1]) D. Bolintinean, Poesií v. I. p. 5.

[2]) D. Bolintinean, Poesií v. I. p. 26.

[3]) D. Bolintinean, Poesií v. I. p. 12.

În felul ăsta scie, să cânte Bolintineau dulce şi duios, după cum duiósă i-a fost şi viaţa. Nota acésta o găsim şi în restul poesiilor luĭ: Florile Bosforuluĭ, Macedonele, Reverii şi Diverse.

Mamele şi fetiţele române de astăzĭ vor găsi în poesiile luĭ Bolintineau şi în special în baladele luĭ cele maĭ frumóse esemple de educaţie sufletéscă, vor găsi reflexul unuĭ suflet bun şi sincer, care ieşit din popor a stăruit tótă viaţa pentru a luĭ fericire.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

În trăsăturile luĭ, ceea ce vom, să o relevăm maĭ de parte, se arĕta o anumită espresie, carea, după cum era aplicat privitoriul, să judece, putea, să o ţină de reflex al minţiĭ, iubiriĭ, compătimiriĭ orĭ amărăciuniĭ, de şi ea maĭ bine zis era icóna tuturor acestora, — o privire, carea în dată trebuiaĭ, să o considerĭ de criteriul unuĭ suflet curat de pĕcate, al unuĭ suflet, care era osîndit, să vadă şi să cuprindă marea pĕcătoşenie a acelora, între carĭ petrecea. Cu tóte acestea nimenia din ceĭ ce priviaŭ faţa acésta, nu putea, să se gândéscă la aceea, că omul acesta ar fi avênd vre o slăbiciune, nu o puteaŭ face acésta cel puţin aceia, carĭ sciŭ, că amintitele proprietăţĭ, — iubirea, amărăciunea, compătimirea, — sînt urmările consciinţeĭ puteriĭ, ce scie maĭ mult, să pórte dureri de cât să lucre: în asta a constat forţa martirilor şi credincioşilor şi a nenumĕrateĭ mulţimĭ, carea e înşirată în registrele sfinţilor. Şi întru adevĕr acésta era înfăţişarea acestuĭ bărbat singur în felul luĭ.

El se apropia încet tot maĭ tare de ceĭ treĭ. Ben Hur, sus pe cal şi cu lancea în mână, era a bună samă de aşa, cât să atragă asupra sa privirea unuĭ împĕrat; înse privirea cestuia ce se apropia, în tótă vremea aceea trecea preste el, dară nu la Iras, a căreĭ graţiĭ de alte orĭ eraŭ aşa de bătétóre la ochĭ, ci la Valtasar, la bĕtrânul cel nebăgat în samă.

Stăpânia tăcere adâncă. Atuncia Botezătoriul tot arĕtând cu toégul strigă cu glas tare:

„Étă mielul luĭ Dumnezeŭ, cel ce ridică pĕcatul lumiĭ!“

Mulţimea, carea vĕdênd mişcarea mâniĭ Botezătoriuluĭ se oprise ascultând, ce va să urmeze, era cuprinsă de frică sfîntă, când audi cuvintele acestea, carĭ îĭ eraŭ nóuĕ şi-l întreceaŭ priceperea. Efectul lor asupra luĭ Valtasar a fost nespus de mare; el putu, să maĭ vadă încă o dată pe Răscumpĕrătoriul lumiĭ, idealul credinţeĭ luĭ sta înaintea luĭ, desevârşit în înfăţişare, formă, îmbrăcăminte şi purtare.

În clipa aceea Botezătoriul repeţi esclamarea: „Étă mielul luĭ Dumnezeŭ, cel ce ridică pĕcatul lumiĭ!“

Valtasar căđu în genunchĭ. El acuma nu maĭ avea lipsă de esplicare. Botezătoriul parcă o scia acésta; el întorcêndu-se maĭ către ceĭ din jur zise:

„Acesta este, de carele eŭ am zis: După mine vine bărbat, carele înaintea mea a fost, că maĭ înainte de mine era. Şi eŭ nu l-am sciut; ci ca să se arete luĭ Israil, pentru acésta am venit eŭ cu apă botezând. Că am vĕđut Spiritul ca un porumb pogorînd din cer, şi a odihnit pe dînsul. Şi eŭ nu l-am sciut pe el, ci cel ce m'a trimis pe mine, să botez cu apă, acela mĭ-a zis mie: „Preste carele veĭ vedé Spiritul pogorînd şi rĕmânênd pe dînsul, acela este, carele botéză cu Spirit sfînt. Şi eŭ am vĕđut şi am mărturisit, că acesta,“ — el se opri arĕtând cu toégul încă tot spre străinul cel în haĭne albe, ca şi cum ar fi voit, să dea cuvintelor sale o siguranţă necondiţionată, — „eŭ am vĕđut şi am mărturisit, că acesta este Fiul luĭ Dumnezeŭ!“

„El este, el este!“ esclamă Valtasar privind în sus cu ochiĭ scăldaţi în lacrimĭ şi apoĭ căđu perđêndu-şĭ consciinţa de sine.

Într'aceea Ben Hur privise la faţa străinuluĭ cu atenţiune, de şi cu o interesare de totuluĭ tot de alt fel. El nu era nesusceptibil faţă cu curăţenia acesteĭ feţe, cu trăsătura acésta gânditóre, cu gingăşia, umilinţa şi sfinţenia, ce se cuprindea într'însa, înse în spiritul luĭ în dată nu maĭ avu loc fără numaĭ gândul: Cine e omul acesta, şi ce este el? Mesia orĭ împĕrat? Nicĭ o dată nu a fost vre o apariţie maĭ neîmpĕrătéscă. Ba pe cum privia la faţa acésta liniştită şi blândă, chiar şi numaĭ gândul la răsboiŭ, cucerire şi stăpânie i-se părea ca şi o profanare. El îşĭ zicea: Valtasar are dreptate, Simonide s'a înşelat. Acest bărbat nu a venit, ca să ridice ĕrăşĭ scaunul luĭ Solomon, el nu are nicĭ firea nicĭ spiritul unuĭ Irod; el póte că va fi un împĕrat, dară nu preste altă împĕrăţie maĭ mare de cât cea romană.

Asta nu a fost o conclusie finală, ci numaĭ o impresie, carea o primi Ben Hur; şi în vreme ce privia la faţa aceea admirabilă, începu a-şĭ bate capul şi a-şĭ chinui memoria. „E sigur,“ zicea întru sine, „eŭ l-am maĭ vĕđut, înse unde şi când?“ El era sigur, că privirea asta liniştită, compătimitóre şi plină de iubire se odihnise óre când maĭ înainte o dată şi pe el în tocmaĭ ca acum pe Valtasar. Întru început turbure, ĕr apoĭ limpede şi luminósă ca strălucirea sóreluĭ se ivi în memoria luĭ întîmplarea de la fântâna de lângă Nazaret, când paza romană îl dusese la galeră. Firea luĭ întrĕgă se cutrĕmură. Accla îl adusese ajutoriŭ, pe când el fusese aprópe de mórte; asta a fost faţa, carea de pe vremea aceea o purta neîncetat în spiritul sĕŭ. În erupţiunea mişcăriĭ sale nu luase a minte la argumentarea Botezătoriuluĭ, ci audisc numaĭ cuvintele cele de pe urmă, cuvinte aşa de minunate, cât lumea încă şi acuma rĕsună de ele:

„Acesta este Fiul luĭ Dumnezeŭ!“

Ben Hur sări de pe cal, pentru ca să prestea binefăcĕtoriuluĭ sĕŭ reverinţa sa. Atuncĭ audi pe Iras strigând: „Ajutoriŭ, fiule al luĭ Hur, ajutoriŭ, tatăl meŭ móre!“

El se opri, privi înderĕpt şi grăbi, să ajute. Ea îĭ întinse un păhar, el grăbi la rîŭ, ca să aducă apă, în vreme ce conducĕtoriul făcu cămila, să îngenunche. Pe când se întórse, străinul dispăruse.

În sfârşit Valtasar îşĭ veni ĕră în orĭ. Întinđêndu-şĭ mânile întrebă cu glas slab: „Unde e?“

„Cine?“ întrebă Iras.

O emoţiune adâncă, în tocmaĭ ca şi cum i-s'ar fi împlinit dorinţa cea maĭ ferbinte, îşĭ revĕrsă lumina sa preste faţa luĭ, şi el rĕspunse:

„El, — Răscumpĕrătoriul, — Fiul luĭ Dumnezeŭ, pe carele l-am revĕđut!“

„Credĭ o tu acésta?“ zise Iras încetinel cătră Ben Hur.

„Timpul e plin de minunĭ. Să aşteptăm!“ a fost tot, ce putu, să rĕspundă.

În ceea zi, când ceĭ treĭ ascultaŭ cuvintele Botezătoriuluĭ, acesta şi-le întrerupse fără de veste şi zise cu mare veneraţiune: „Étă mielul luĭ Dumnezeŭ!“

Îndreptându-şĭ privirile într'acolo, în cătrăŭ arĕta, vĕđură ĕrăşĭ pe străinul. În vreme ce Ben Hur privia la figura luĭ cea sveltă, la faţa luĭ cea sfîntă şi clarificată de jale, îĭ veni fără de veste un gând noŭ.

Valtasar avea dreptate, şi tot asemenea şi Simonide. Óre nu póte Răscumpĕrătoriul, să fie de o dată şi împĕrat?

El întrebă pe unul din ceĭ ce staŭ împrejur.

„Cine e omul acela, carele merge colo?“

Rîđênd a batjocură rĕspunse cel întrebat:

„E ficiorul unuĭ teslar din Nazaret!“

Cartea a opta.

Introducere.

I.

„Estiro, Estiro, spune servitoriuluĭ, să-mĭ aducă un păhar de apă!“

„Nu veĭ maĭ bine vin, tată?“

„Spune, să-mĭ aducă de amîndóuĕ!“

Se întîmplară acestea în casa de vară pe coperişul vechiuluĭ palaţ al familieĭ Hur în Ierusalim. De la balustrada de de-asupra curţiĭ strigă Estira unuĭ om, care era colo jos. În ceea clipă veni alt servitoriŭ pe scară la deal şi salută cu reverinţă.

„Un pachet pe sama stăpânuluĭ,“ zise el şi oferi Estireĭ o epistolă înfăşurată în pânză, legată şi sigilată.

Spre a esplica cetitoriuluĭ lucrul întrerupem aci şi observăm, că era ziua a dóuĕ zecĭ şi una a lunieĭ luĭ Martie, aprópe treĭ aniĭ după ce se arĕtase Christos la Bethabara. În acest restimp Mailuch din încredinţarea luĭ Ben Hur, care nu putea, să vadă maĭ de parte pustietatea şi ruinarea caseĭ sale părinteşcĭ, o răscumpĕră de la Ponţiŭ Pilat. Luându-se sub reparatură clădirea se curăţi şi se renoi din temelĭi. Se delătură tótă reamintirea tristelor împrejurărĭ, carĭ fuseseră aşa de fatale pentru familie, şi cu o cale şi aranjarea se făcu maĭ bogată, de cum fusese maĭ înainte. Pretutindenea îl întîmpina pe cercetătoriŭ gustul maĭ superior, care şi-l dobîndise tinĕrul proprietariŭ în aniĭ, carĭ îĭ petrecuse în vila de lângă Misenum şi în Roma.

Înse din acestea încă nu are să se conchidă, că Ben Hur şi-ar fi luat pe faţă

în posesiune proprietatea sa. El nutria părerea, că spre acésta încă nu a sosit timpul. El nu-şi folosia încă nici numele sĕŭ cel adevĕrat. Petrecêndu-şi timpul cu pregătirile din Galilea aştepta cu răbdare hotărîrea Nazarinénului, care din zi în zi i-se înfăţişa tot mai misterios şi prin minunile, carĭ a dese orĭ se întîmplaŭ în vĕdul luĭ, îl ţineaŭ în îndoélă atât cu privire la firea cât şi la misiunea luĭ. Din când în când se suia în Ierusalim şi petrecea în casa sa părintéscă, însĕ numaĭ ca străin şi óspe.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Vieritul saŭ cultivarea viţeĭ de vie de *Petru Vancu,* cu numĕróse ilustraţiĭ în text. Broşura de 90 pag. e împărţită în treĭ părţi: Despre cultivarea viţeĭ americane, a viţeĭ nobile şi despre inimiciĭ vieĭ, avênd la urmă un adaus despre *paragerul* saŭ automat pentru delăturarea brumeĭ. Autorul cărticeleĭ acesteia ca învĕţător în Mădĕrat, vestita podgorie a Aradului, a avut ocasiune, să se convingă în persónă despre aplicabilitatea metodelor, ce recomandă referitor la cultivarea vieĭ. Recomandăm cetitorilor cartea acésta, sosită în un timp fórte potrivit, când filoxera şi peronospora ne atacă mai mult. Preţul 60 cr.

Anuarul I al societăţiĭ pentru crearea unuĭ fond de teatru român pe anii 1895—1897 cuprinde istoricul fundăriĭ societăţiĭ scris chiar de cel ce a dat idea acésta, adecă de dl *Iosif Vulcan,* apoĭ protocólele adunărilor generale de la Braşov, Făgăraş. Orăştie şi membriĭ societăţiĭ până la ultima adunare (58 fund., 81 pe viaţă şi 88 ordinarĭ).

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literatura rom. şi cultura poporuluĭ român“ de Dr. *C. Diaconovich.* Editura W. Krafft, Sibiŭ.

A apărut fasc. 8, care cuprinde articolele Calahorra—Cavaignac, între carĭ un bogat material de interes special românesc. Amintim dintre articolele biografice: Calimah, Calinescu, Calinic, Calomfirescu, Câmpinean, Cantacuzin, Cantemir, Căpităneanu, Dr. Capşa, Caragea, Caragiale, Carol I, Cârnul, Carp, Catargiŭ etc.; ér dintre cele geografice: Călăraş, Căldăruşaniĭ, Călimănescĭ, Călugărenĭ, Câmpenĭ, Câmpina, Câmpulung, Caracăl, Caransebeş, Caraş-Severin, Carpaţiĭ etc. A fără de aceste maĭ sînt tractate în fas. de faţă numĕróse materiĭ cu deosebită considerare la stările poporuluĭ român, s. e. valorósele art. de igienă de Dr. Felix (Casa, carantina, canalisare etc.), Cartea funduară (Cosma), Calea ferată (Puşcariŭ), Capitul (Bunea) etc.

De interes este anunţul editoruluĭ, că cel mult în August a. c. se va termina volumul I (fasc. 1—10) şi că pentru compactarea acestuia a procurat scórţe speciale lucrate cu mult gust artistic în un format corĕspundĕtor caractĕruluĭ publicaţiuniĭ. Preţul scórţelor inclusive trimiterea recomandată face fl. 1. — de volum (pentru România Leĭ 2.50).

La abonamente nóuĕ se recomandă a comanda volumul I compactat cu rambursă. Volumul compactat franco costă fl. 11.80 (pentru România Leĭ 30. —).

„Enciclopedia Română“ se publică în 3 volume marĭ à 10 fasc. de câte 6 cóle de tipar şi se póte abona la editorul W. Krafft în Sibiŭ cu preţul de fl. 10. — de volum, care este a se achita anticipativ. Pentru România deposit general la Storck & Müller, Bucurescĭ, ér preţul 25 Leĭ de volum.

A apărut:

Cuvîntărĭ bisericescĭ de Massillon, episcop de Clermont şi membru al Academieĭ franceze. Din originalul francez traduse prin *Ioan Genţ,* paroch gr. cat. în Haieŭ etc. Tom. I. Acest op e tipărit cu permisiunea Preaveneratuluĭ Ordinariat diecesan gr. cat. de Oradea mare. Opul e dedicat Escelenţeĭ Sale P. S. D. Michail Pavel, episcopul de Oradea mare. În fruntea opuluĭ, care se estinde pe 411 pag. 8°, mare se află portretul auctoriuluĭ. Ce privesce cuprinsul opuluĭ, el conţine: 1. *Prefaţa traducĕtoriuluĭ,* în care espune motivul, ce l-a îndemnat la traducerea mareluĭ orator francez, şi promite a eda şi tomul II. din Massillon, apoĭ va continua cu Bossuet. 2. *Notiţe despre Massillon,* care sînt estrase din apreţiările şi notiţele apărute în fruntea diverselor ediţiunĭ ale operelor luĭ Massillon. 3. *17 Cuvîntărĭ,* arĕtându-se timpul, când ar fi potrivite, să se ţină după anul nostru bisericesc. Traducĕtoriul s'a silit a reda fidel originalul francez, de aicĭ provine, că limba e cam greóie, dară totuşĭ destul de clară. Valórea internă o garantéză în de ajuns numele nemuritoriuluĭ auctor al cuvîntărilor. Dl traducĕtor a făcut literaturiĭ nóstre bisericescĭ un serviţ nepreţuit prin lucrarea sa. Îĭ dorim succes şi sprigin în continuarea folositóreĭ lucrărĭ. Hârtia e fină, tiparul elegant, aşa cât *preţul de 2 fl. 50 cr.* saŭ 6 leĭ 50 banĭ se póte zice moderat. Opul se póte procura de la traducĕtor în Haieŭ (Hájó, p. u. Pecze-Szöllős, via Nagy-Várad), ér pentru România e deposit general la librăria Socec & Comp. în Bucurescĭ.

A apărut:

„Viaţa Sfinţilor“ de Tit Bud, un volum 8° mare de 416 pag. hârtie fină, tiparĭŭ cam slab. Cuprinde notiţe din viaţa sfinţilor bisericiĭ grecescĭ după ordinea cronologică a anuluĭ bisericesc. La sfârşit are cuprins cronologic şi alfabetic, elencul Pontificilor de la s. Petru până în presinte şi altul al „Împĕraţilor romanĭ din celea zece secle dintâiŭ“. Costă 6 coróne.

„Filotea *saŭ introducerea la viaţă pie de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domşa“* e titlul unuĭ volum fórte preţios şi fórte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiŭ. Nisuinţa de a publica în românesce cele maĭ de căpetenie cărţĭ de pietate de ale bisericiĭ catolice nu póte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărţĭ ca *„Pregătire la mórte“* de s. Alfons, orĭ ca *„Imitaţiunea luĭ Christos“* de Toma a Kempis. şi *„Cartea durerĭĭ“* de Bougand, apoĭ ca *„Filotea“* n'ar trebui să le bată praful prin librăriĭ, ci să fie răspândite în massele poporuluĭ, căcĭ învĕţăturile, pe carĭ cetitorul le scóte din ele, sînt fórte folositóre. Special vorbind de *Filotea,* ea a ajuns, să fie tradusă în tóte limbile şi încă în nenumĕrate ediţiunĭ. Traducerea românéscă făcută de părintele ieromonach D. E. Domşa prin eleganţa technică, în ce privesce hârtia fină, tiparul curat cu cadre roşiĭ şi formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganţa ediţiunilor franceze.

Ce se ţine de cuprins, ea are instrucţiunĭ pentru pietate, adresate uneĭ femeĭ cu numele Filotea de către s. Francisc. Instrucţiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, carĭ sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cincĭ părţĭ: Partea întâie cuprinde instrucţiunĭ spre a îmbrăţişa viaţa pie, a dóua tractéză despre sacramente şi rugăciunĭ, a treia despre vîrtuţĭ, a patra despre lupta în contra ispitelor, şi a cincia despre întărirea sufletuluĭ în viaţa pie. Învĕţăturile acestea se predaŭ fie prin simple instrucţiunĭ, fie prin considerăţiunĭ. Partea a treia special cuprinde capitole frumóse despre feluritele specĭĭ de amicéţă, despre paciinţă, umilinţă, blândéţă, onestitate şi altele.

Ce privesce traducerea, e bună, are un singur defect: e publicată cu ortografie pur etimologică şi are câte va neologisme, carĭ ar fi putut fórte uşor să fie schimbate cu altele românescĭ. *Ortografia* e o haină, şi ortografia etimologică saměnă cu una veche, şi ómenĭĭ cam fug de vechiturĭ; ér *limba* e o podóbă, care face un lucru frumos, să fie şi maĭ atrăgĕtor. Şi de ce n'am nisui, ca şi haĭna şi podóba să fie cele maĭ potrivite?

Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri acéstă carte fórte preţiósă. Preţul: 1 fl. 50 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să răspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Cestiuni

din

dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvaniei“ şi a dluĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Editor şi redactor răspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 11 Iuniŭ 1898. Numĕrul 23.

Vorbirile Î. P. S. Sale Mitropolitului Dr Victor Mihályi de Apşa

în şedinţa din 7 a c. a caseĭ magnaţilor.

Escelenţa Vóstră, Domnule Preşedinte! Ilustră Casă a Magnaţilor!

Când îmĭ ieaŭ voe a vorbi la proiectul de lege, ce se află pe tapet, o fac acésta, ca să-mĭ motivez votul. Ca Archiereŭ, Mitropolit al provinţeĭ bisericescĭ gr. cat. de Alba Iulie şi Făgăraş sînt norocos a avé în acéstă casă dreptul de a şedé şi a vota; nu luaţĭ deci în nume de rĕŭ, că mĕ restrîng numaĭ la acele puncte ale proiectuluĭ de lege, carĭ trebuesc considerate în interesul acesteĭ bisericĭ.

Când declar umilit, că în vîrtutea posiţiunĭĭ mele nu primesc acest proiect de lege, trebue să spun şi aceea, că daŭ espresiune numaĭ vederiĭ mele individuale, pentru că acuma nu sînt împuternicit, să declar, că óre respectiviĭ preoţĭ, de carĭ se îngrijesce acest proiect de lege, primi vor orĭ ba ajutoriul oferit pe lângă condiţiunile puse de guvern? Cu tóte acestea declarând, că acest proiect de lege nu-l primesc nicĭ măcar în general, mĕ provoc la acele principiĭ importante şi la acele motive temeĭnice şi adânc tăietóre, pe carĭ Ilustritatea Sa baronul Desideriŭ Prónay a binevoit a le aduce în contra proiectuluĭ de lege; dar nu potŭ să urmez Ilustrităţiĭ Sale pe acel drum ţepiş, pe care a aflat de bine a accentua în acéstă înaltă casă, că nu póte fi vorbă de paritate, de egalitate de drept acolo, unde biserica catolică cu averea sa cea mare este în stare a statori congrua preoţilor sĕĭ la un minimum potrivit cu posiţia lor, şi când Ilustritatea Sa a accentuat, că la urmă şi averea bisericiĭ catolice este o dotaţiune de stat. Fie-mĭ ĭertat, domnilor magnaţĭ, să spun, că eŭ nu determin natura averiĭ după isvorul, din care a ĭeşit, ci după destinaţiunea, la care ea este chemată, căcĭ dacă considerăm lucrul aşa, cum îl considerá Ilustritatea Sa, atuncĭ are drept, de şi rătăcesce, şi acela, care ar afirma, că ce întră sub titlu de dare în cassa statuluĭ, este averea singuraticilor contribuenţĭ. Să nu considerăm decĭ, că de unde a venit averea, ci că ce destinaţiune are. După venite contribuim cu toţiĭ pentru provederea cassel statuluĭ, dar ceea ce a întrat o dată acolo, are destinaţiune de stat, şi nime nu o maĭ póte numi avere privată şi nu póte zice, că contribuirea aceea este averea sa, de óre ce din acea contribuţiune se acoper cheltuelile acelor scopurĭ, de carĭ se îngrijesce statul. Tot asemenea ceea ce are o dată destinaţiune bisericéscă, — acésta fórte bine o scie Ilustritatea Sa că curator suprem al bisericiĭ augustane, — ceea ce a fost oferit spre scopurĭ bisericescĭ, aĭbă ea orĭ ce origine, fie ea fundaţiune orĭ dotaţiune: aceea este avere bisericéscă, şi tocmaĭ din acest motiv îmĭ ieaŭ voe a-mĭ ridica glasul în contra acestuĭ proiect de lege şi a constata, că aci nu despre aceea este vorbă, ca să ajungem în raport de maĭ mare atîrnare faţă cu statul ca ajutătoriŭ, de cât cum am atîrnat până acum, ci în aceea, ce privesce biserica gr. catolică, sînt silit a atinge, că pe când bisericile amintite în paragraful 2 în schimb pentru un anumit *minimum* de venit determinat ajung, — dacă ajung, — într'un raport de atîrnare maĭ mare, pe atuncĭ biserica gr. cat. în sensul paragrafuluĭ 1 fără de nicĭ un ajutor determinat ajunge la aceea-şĭ atîrnare, în care ceĭ alaltĭ ajung numaĭ pe lângă un ajutor determinat.

Ilustră Casă a Magnaţilor! Relativ la întregirea venitelor preoţescĭ din bisericile catolice acest proiect de lege declară, că acea întregire este acum numaĭ sub regulare, şi promite, că până nu se va sevârşi acéstă regulare, legislaţiunea va lua în budget o sumă separată, din care să se întregéscă interimal venitele acelora dintre aceştĭ preoţĭ, carĭ se află în raporturĭ materiale maĭ nefavorabile. Aşa dar ce va întregi înaltul guvern? Vedeţĭ, că numaĭ acum a binevoit a aminti Escelenţa Sa domnul Ministru, că pentru catolicĭ încă nu este determinat minimumul acela, care trebue întregit. Întreb decĭ, că ce fel de congruă, că ce fel de dotaţiune voesce, să facă guvernul ungar prin acest proiect de lege, în deosebĭ prin paragraful 1 din acela şi deosebit cu privire la biserica greco-catolică? Aŭ dóră vre, să întregéscă congrua de 315 fl., ce a fost până acum în Ungaria, asigurând pe aceia, carĭ nu aŭ încă venit de 315 fl., că le-o întregesce până la 315 florenĭ, orĭ dóră vre, să întregéscă congrua transilvană, unde se scie, că venitul preoţesc enunţat din partea statuluĭ şi determinat din partea guvernuluĭ face 210 fl.? Acésta binevoiţĭ a o întregi? Aşa dară dacă în paragraful prim al acestuĭ

Feuilleton.

Ceva despre aer.

(Fine.)

Lucrurile aŭ mers aşa până la 1877. În luna luĭ Decembre anul 1877 a succes luĭ *Cailletet* din Paris şi luĭ *Pictet* din Geneva, să condenseze cantităţĭ micĭ de oxigen şi la câte va zile de hidrogen şi nitrogen, fie care independent de cel alalt, pe altă cale şi cu alt fel de aparate.

Ca să vĕ puteţĭ face idee despre metódele lor, ajunge, să vĕ spun, că la gazurĭ scăderea volumuluĭ e împreunată cu ridicare de temperatură. Îndesând aerul dintr'un vas, temperatura luĭ se ridică, şi din contră aerul comprimat, apoĭ lăsat, să se estindă, se rĕcesce. Cu cât maĭ tare se comprimă gazul, cu atât maĭ mult se încălḑesce, şi din contră cu cât e un gaz maĭ comprimat, cu atât maĭ tare se va rĕci, când i-se va da drumul, să se estindă.

Ast fel dacă am comprima aerul într'un vas de metal cu pereţĭ tarĭ, şi vasul l-am rĕci cu néuă saŭ cu ghéţă orĭ chiar cu gazurĭ condensate, spre es. cu acid carbonic licid, aerul slobodit într'un vas maĭ mare se rĕcesce înfricoşat. Pe calea acésta s'aŭ căpĕtat temperaturile cele îngrozitóre de 200—264° sub punctul de îngheţare a apeĭ, care şi el e destul de simţitor.

Vestea despre condensările luĭ Cailletet şi Pictet s'a lăţit ca fulgerul producênd o adevĕrată revoluţiune între fisicianĭ, îndemnându-ĭ, să reproducă esperimentele lor şi eventual să mérgă maĭ de parte pe calea indicată de eĭ. Maĭ norocoşĭ de cât toţĭ aŭ fost doĭ Poloni, *Wroblewski* şi *Olszewski*, cărora le-a succes, — fie care a lucrat separat şi independent unul de altul, — a-şĭ escugeta şi construi aparate, prin carĭ să condenseze tóte trele gazurile în cantităţĭ maĭ marĭ.

Lucrul, nicĭ acum după esperimentele luĭ Cailletet şi Pictet, nu merse aşa de uşor, pe cum s'ar păré. Aparatele şi-le-aŭ făcut de sticlă, ca să pótă observa mersul condensăriĭ. Eĭ dară! sticla e frângĕciósă, ér puterea gazurilor comprimate atât de colosală, în cât cu uşurinţă sfarmă până şi pereţiĭ de metal. Ce era dară de făcut? Ca la eventualele esplosiunĭ, ţandurile de sticlă să nu-ĭ lovéscă în faţă, eventual să nu pătrundă prin vesminte, s'aŭ îmbrăcat din cap până în tălpĭ în reţea saŭ rociŭ des de sîrmă.

Pe calea acésta primejdia a fost scărită, deplin delăturată însĕ nu a fost, şi că nu a fost, se vede dintr'un raport al luĭ Wroblewski, în care se pot ceti următórele: „Când m'am întors, să vĕd, ce s'a întîmplat, din aparatul de condensaţiune nicĭ urmă nu maĭ era, de cât chilia a fost umplută de pulvere şi ţandurĭ de sticlă, şi 16 ochĭ de feréstă mărturisiaŭ despre puterea esplosiunĭĭ."

Credeţĭ, că după păţania asta a lăsat lucrul într'atâta? De unde! Şĭ-a construit aparat noŭ şi a continuat lucrarea maĭ de parte, şi la 1883 cestiunea era resolvată spre mulţămirea ómenilor de sciinţă.

Fără îndoélă maĭ era de dorit, să se afle aparate maĭ simple şi maĭ practice, dar o dată dus lucrul până aci, aflarea nu avea, să întârzie mult. Aievea la anul 1896 a succes unuĭ profesor din München cu numele Linde, să construéscă un aparat atât de simplu şi de potrivit, în cât abia se póte cugeta. În 1 óră cu o putere de vaporĭ, ce nu costéză maĭ mult de 5—6 crucerĭ, e în stare, să condenseze 5 metri cubicĭ saŭ 5000 de litre de aer. Ast fel 1000 de litre reduse la stare curgĕtóre costéză 1 crucerĭŭ.

Gazurile condensate trebue ţinute în ţevĭ saŭ vase închise, căcĭ de nu, evaporéză

proiect de lege nu se determină minimumul de esistință pentru preoți, urmarea este aceea, că în acest proiect de lege nu este vorbă de întregirea venitului preoților bisericii gr. catolice. Cu tóte acestea puterea disciplinară a domnului ministru de culte și instrucțiunea publică contemplată în paragrafii 7, 8 și 9 ai proiectului de lege pe temeiul, că paragrafii 1 și 2 se pun acolo în parentesă, se manifestă în formă de lege și asupra preoților nostri tocmai așa, ca și când prin proiectul acesta de lege s'ar asigura și preoților gr. cat. un minimum de 1600 coróne la an.

Ilustră Casă a Magnaților! Nu vĕ supĕrați, că mi-am luat voe a aminti acestea, de óre ce e vorbă despre aceea, ca să-mi manifestez convingerea individuală cu privire la acest proiect de lege. Este cu mult mai grea situațiunea, în care a ajuns clerul greco-catolic și cu deosebire clerul transilvan prin procedura urmată față cu el de la anul 1895 în cóce din partea înaltului guvern. Se scie, că clerul transilvan capĕtă ajutor de stat de la 1863. Dar acest ajutor așa a fost dat atuncia, în cât șeful respectivei diecese, Episcop orĭ Archiepiscop, în conțelegere cu Consistoriul sĕŭ să-l împartă și să presente cuietanțele despre ajutoriul împărțit. Praxa acésta de drept continuată de 33 de anĭ, acuirată prin prescripțiune legală, Escelența Sa domnul ministru, — mărturisec, că în urma unei hotărîri a consiliului ministerial, — a sistat-o simplu și și-a reservat șie-și libertatea împărțirii pe viitor și determinarea sumelor de împărțit. (Aprobare în stînga.) Dvóstră aprobați aceea, că asupra averii bisericescĭ nu biserica dispune! Ceea ce statul dă pentru ajutorarea bisericilor, este contribuire; ceea ce împlinesce patronul sub titlu de drept și datorință patronală, aceea este contribuire, care nu se póte subtrage de la destinațiunea sa. Dar mai târziŭ în anii 1895, 1896 și 1897 legislațiunea a binevoit a lua în budget o anumită sumă pentru ajutorarea preoților mai slab dotați. Cu privire la acéstă sumă guvernul actual, — fiind că aci nu subverséză prescripțiunea de 33 de anĭ, — a putut determina, că în ce mod doresce și voesce, să împartă acest ajutoriŭ. Asta o putea face, dar egala mĕsură, ce ați binevoit a o accentua aci, pentru noĭ s'a arĕtat nefavorabilă în aceea, că suma votată înaltul guvern nu a estradat-o respectiveĭ diecese, ci el însu-și a împărțit-o; lista propusă din partea dieceseĭ a revĕdut-o și a dat, cui a voit, ér cui nu a voit, pe acela l-a apĕsat. Mĕ rog de iertare, o ast fel de procedură, când e vorbă de beneficiŭ, când respectivul nu are alt venit de banĭ, de cât ce a căpĕtat de la stat, lovesce în iurisdicțiunea bisericéscă, și pentru aceea mărturisesc, că puterea disciplinară a înaltului guvern contemplată în paragrafii 7, 8 și 9 este degradarea bisericiĭ, întru cât pe servitoriĭ bisericiĭ îĭ pune sub dóuĕ feluri de auctorități disciplinare. Eŭ avênd deci în vedere scăderea aceea a proiectului de lege, că de și face dispusețiune interimală, nu determină un anumit minimum, cu care voesce, să întregéscă congrua preoților greco-catolicĭ; considerând mai de parte, că proiectul acesta de și nu determină minimumul de esistință, totuși supune pe preotul gr. catolic uneĭ nóuĕ auctorități disciplinare; și după ce acest proiect de lege stă în contrast cu paragraful 24 al articlului de lege LIII din 1868, care zice, că formarea de comune nóuĕ bisericescĭ și de adunărĭ bisericescĭ, schimbarea bisericilor filiale în biserici matre și a bisericilor matre în biserici filiale se ține de drepturile esclusive ale confesiunilor; după ce în acest proiect de lege vĕd restrînsă acéstă iurisdicțiune a bisericilor: eŭ nu pot primi acest proiect de lege ca basă la desbaterea specială.

Față cu declarațiunile Ilustrității Sale Rudnyánszky József îmi permit a observa, că eŭ nu am amintit numerĭ, nu am zis, că cu ce sumă a ajutat statul saŭ legislațiunea în trecut pe preoții singuraticĭ, și ca întregire la cele zise de Ilustritatea Sa amintesc, că 30.000 fl. aŭ fost statorite pentru ajutarea preoților gr. cat. transilvanĭ. Pe câte un preot dintr'o mie s'a venit așa dară 30 fl., și prin urmare nu aŭ putut căpĕta fie care câte 60 fl, pe cum a binevoit a zice domnia sa. Ér dacă cine va a căpĕtat 30 fl, nu i-se pot subtrage 53 fl, ca să capete numai 7 fl.

Alt cum acésta este o declarațiune generală, ca să nu zic acusă, care are lipsă, să fie cercetată, și fără de a întreba pe respectiva auctoritate bisericéscă póte nicĭ nu s'ar fi cuvenit, să se schimbe modul anterior de împărțire a subsidiului.

Aceste mĭ-am luat voe a le declara ca întregire la cele spuse mai înainte.

Esamenele verbale de maturitate la gimnasiul nostru din Blaș în anul acesta s'aŭ făcut în 6—8 a c. Dintre ceĭ ce s'aŭ fost supus la esamenul scripturistic, unul a fost respins de la esamenul verbal, ĕră unul a cerut pe sama sa amânarea luĭ din causă de morb. Aŭ ajuns la esamenul verbal 29 abiturienți. Dintre aceștia numai unul (gr. cat.) a fost respins la repețirea esamenului din tóte studiile, ĕră unul (gr. or.) la repețirea esamenului din un studiŭ după treĭ luni, ĕră ceĭ alalți 27 aŭ susținut esamenul. Și a nume aŭ fost declarați: I. *maturĭ eminenți:* Emil Hățegan (internatul Vancean), Ioan Moldovan (intern. Vancean), Marian Popa (intern. Vancean), Ioan Pantea (intern. Vancean), Corneliŭ Ordace, Ovidiŭ Pop, Romul Secoșan (gr. or., intern. Vancean), *la olaltă 7.* II. *Maturĭ* cu calcul *bun:* Ioan Câmpean, Simeon Chețan (intern. Vancean), Iuliŭ Florian (intern. Vancean), Sever Frățilă, Liviŭ Horșa, Emiliŭ Nestor, Augustin Sonea (gr. or.), *la olaltă 7.* III. *Maturĭ* cu calcul *suficient:* Corneliŭ Antal (intern. Vancean), Corneliŭ David (gr. or.), Teofil Dosa, Pompeiŭ Fărcaș (intern. Vancean), Petru Florian, Virgiliŭ Hățegan, Ioan Hopârtean, Vasiliŭ Moldovan, Petru Muntean, Nerva Oncu (gr. or.), Vasiliŭ Pogăceaș (intern. Vancean), Augustin Radu, Ioan Tarța, *la olaltă 13.*

Făcênd resumatul statistic după confesiuni constatăm, că s'aŭ supus la esamenul

---

repede și se depart, de altă parte părețiĭ trebue să fie destul de tarĭ, alt fel mai bine dă-ĭ pace și chiar ajută-ĭ, să se ducă, de cum va îți este scumpă viața.

În timpul mai din urmă ĭ-a succes anglesului *Dewar,* să construéscă un fel de vase, în carĭ gazurile condensate se pot ține césurĭ întregĭ fără cel mai mic periclu. Vasele luĭ Dewar aŭ forma uneĭ pere cu părețĭ dupli și de-asupra sînt deschise. Din spațul dintre părețĭ aerul e scos, pe cât numai se póte, și părețiĭ pe din lăuntru sînt obduși cu mercuriŭ. De óre ce vasul în sus se strîmtă, suprafața licidului e mică, și evaporarea neînsemnată, de altă parte prin evaporare se perde căldură, și temperatura e ținută rece.

Vasele aceste, cu tóte că temperatura licidului din lăuntru e înspăimîntător de rece, se pot lua în mână, fără să-ți vateme mâna, cum ți-o vatĕmă spre es. ĭérna în frig mare ferul de a fara. Nicĭ chiar un picur de licid pus pe mână nu-ți face rĕŭ, de cât jócă și sfîrăe, cum sfîrăe un picur de apă pus pe o lespede de aramă înferbîntată. O cantitate mai mare de licid înse produce arsurĭ asemenea feruluĭ ferbinte.

V'am espus, dar firesce numai momentele mai principale din lucrurile întreprinse pentru condensarea gazurilor și în special a aeruluĭ, dar și din cât v'am spus, puteți vedé, că Rușiĭ pot durmi liniștit de frica viitórelor mașinĭ de sburat ale luĭ Tatrangi. Dacă deja acum spesele de condensare a 1000 litre de aer nu costéză mai mult de 1 cr., ce va fi pe la mijlocul și finea vĕculuĭ viitor? Poți tot avé mașinĭ de sburat, dacă inimicul se va pune și cu nisce aparate de condensare va rări aerul, în cât nicĭ pasĕrile să nu mai pótă sbura.

Dar calea valea și cărarea-ți e pe aci, dacă vorba ar fi numai, că ce se va alege cu mașinile de sburat și bătaea dintre Sĕcuĭ și Rușĭ, nĕcasul e înse cu mult mai mare, căcĭ e de temut, să nu se afle ómenĭ întreprinzĕtorĭ, cărora să le trăsnéscă prin cap, să facă negoț cu aer. Cred, că mĕ înțelegeți, ce vreŭ, să zic; vreŭ, să zic, să nu ne trezim într'o bună diminĕță, că aerul s'a rărit, în cât nu ne mai ajunge pentru respirare, și că îl sorb cu lacomie, cum vreŭ, să-l sórbă muribunzii. Vĕ întrebați póte, ce interes ar puté avé cine va, să adune și să condenseze aerul? Ce interes? Interesul de a aduna averĭ, cum nu s'aŭ mai adunat, de când e lumea, interesul de a supune și a-și face tributară lumea întrégă. Asta ar fi reuniune de consum!

Să nu credeți, că vorbesc numai écă așa în clacă. Dacă e fapt, că aerul se póte condensa, și că e fapt, nu mai póte fi îndoélă, din faptul condensării și din ușurința, cu carea se póte transforma aerul în stare curgĕtóre, urmézā cu logică de fer, că numai să se afle o cétă de ómenĭ cu capul a mână și de vor vré, pot nimici lumea întrégă.

Veți cugeta póte, de atâtea orĭ m'am gândit și eŭ, că o lume întrégă nu se va lăsa, ca o cétă cât de mare să-ĭ ĭea aerul dătător de viață așa zicênd din gură.. Firesce, că de s'ar pune, să lucre în vĕdul lumiĭ, ușor li-s'ar puté pune capul la picióre, dar aerul e nevĕdut și mai are și partea slabă, că alérgă din tóte părțile într'acolo, de unde a fost rărit pe vre o cale. Ast fel numai mașinĭ destule să aĭ, și poți, să aduni aerul din lumea întrégă, fără să te miscĭ din loc, căcĭ aerul nu vré, să scie de țĕrĭ și state, de granițĭ și de hotarĕ, ci numai de legea densimiĭ sale. De-ți veĭ aședa mașinile la poli, veni va și acolo după tine, și de veĭ pătrunde în centrul Africeĭ și îl veĭ rări acolo, într'acolo își va lua și el calea.

Pe lângă grijile, că rărindu-se aerul nu vom mai căpĕta oxigen de ajuns, și că vom avé, să ne luptăm cu greutățĭ de respirare, și că pe încetul ni-se va învenina organismul întreg, încă dórā și mai îngrijitóre se pare a fi scăderea apĕsării atmosferice asupra trupurilor nóstre.

Să scadă apĕsarea asupra nóstră, și totuși în loc să ne fie mai bine, să ne mérgă neasemĕnat mai rĕŭ? Da, se pare atât de necrezut, înse orĭ cât ar fi de necrezut, es-

verbal 22 gr. cat. şi 5 gr. or. Din aceştia aŭ căḑut de tot 1 gr. cat., ér pe treĭ luní din un studiŭ 1 gr. or., aŭ fost declaraţi maturĭ cu calcul suficient 11 gr. cat. şi 2 gr. or., maturĭ cu calcul bun 6 gr. cat. şi 1 gr. or., maturĭ eminenţĭ 6 gr. cat. şi 1 gr. or. Întrebăm pe ceĭ ce învinuiaŭ maĭ de unăzĭ pe profesoriĭ gimnasiuluĭ nostru, că ar asupri pe greco-orientalĭ, dacă în faţa acestor date elocuente maĭ aŭ sfruntarea de a maĭ susţiné învinuirea aceea?

Maĭ putem, să facem din resultatul acestuĭ esamen încă un resumat statistic instructiv. A nume dintre ceĭ 29 studenţĭ, carĭ s'aŭ supus esamenuluĭ verbal, 11 aŭ fost elevĭ aĭ internatuluĭ Vancean. Datele de maĭ la deal ne spun apoĭ, că dintre ceĭ doĭ, carĭ aŭ căḑut la esamen, a fost elev al internatuluĭ unul şi a nume acela, care a căḑut numaĭ din un studiŭ; dintre ceĭ 13, carĭ aŭ fost declaraţi maturĭ cu calcul suficient, elevĭ aĭ internatuluĭ aŭ fost *3;* dintre ceĭ 7, carĭ aŭ fost declaraţi maturĭ cu calcul bun, elevĭ aĭ internatuluĭ aŭ fost *2; dintre ceĭ 7, carĭ aŭ fost declaraţi maturi eminenţi, elevi ai internatului aŭ fost* 5. Întrebăm pe hulitoriĭ acestuĭ internat, că în faţa argumentuluĭ sdrobitoriŭ, care-l cuprind datele acestea, nu se simţesc îndemnaţi a recunósce, că sînt ruşinaţi şi daţi de minciună?

Directorul suprem şi comisariul ministerial în faţa resultatuluĭ strălucit al acestuĭ esamen s'aŭ simţit îndemnaţi a felicita pe profesorĭ şi studenţĭ de o potrivă. Străiniĭ recunosc valórea şcolilor nóstre din Blaş. Şi într'aceea se găsesc Românĭ, carĭ aruncă cu tină asupra acestor şcoli, carĭ între şcolile românescĭ sînt şi astăzĭ, ceea ce aŭ fost în trecut, sóre între stele!

Felicităm şi noĭ din inimă pe profesoriĭ gimnasiuluĭ nostru din Blaş şi pe superioriĭ internatuluĭ Vancean de băeţi şi le dorim, ca şi de acum înainte să ne oferéscă fapte, carĭ să să astupe gurile clevetitorilor.

Încercarea de unire a Anglicanilor cu „ortodoxiĭ" pare a avé fórte slabe prospecte de reuşită, nu dóră pentru că „ortodoxiĭ" nu ar voi, să stea la tîrg cu Anglicaniĭ, ci din causa, că episcopiĭ anglicanĭ în încercarea aceea nu aŭ pe partea sa poporul. În ciuda atacurilor înverşunate ale tendenţeĭ episcopilor de a păzi bisericiĭ anglicane coloritul cinic calvinesc aşa numitul ritualism cuprinde în biserica acésta cercurĭ tot maĭ marĭ. Imitarea rituluĭ roman a scos din fórte multe biserici anglicane ritul protestant cel rece. Străinul întrând în biserică de acestea şi vedĕnd interiorul eĭ şi ceremonialul cultuluĭ dumnezeesc ar puté, să hotăréscă fórte cu a nevoe, dacă a întrat în o biserică anglicană orĭ în una catolică. În adunarea cea maĭ de pe urmă a episcopilor anglicanĭ ţinută în Canterbury s'aŭ cuprins în chip serios şi cu afacerea acésta importantă, carea amenință a desbina biserica anglicană în dóuĕ tabere. Archiepiscopul de Canterbury nu a întrelăsat a ameninţa pe „aceĭ preoţi, carĭ cu desconsiderarea jurămintelor sale se silesc a introduce în bisericile sale instituţiile Romeĭ". Dimpreună cu primatele aŭ intonat şi alţi mulţi episcopĭ elegiĭ asupra „orbiriĭ ritualiştilor". Dară lucrul s'a oprit la atâta. Partida ritualiştilor astăzĭ e deja cu mult maĭ puternică, de cât să bage în samă amenințărĭ şi elegiĭ de acestea. Dimpotrivă mişcarea ritualistă promite a cresce şi maĭ tare. Ritualiştiĭ nu numaĭ se apropie din ce în ce tot maĭ tare de ritul bisericiĭ romane, ci întemeiézĕ chiar şi mănăstirĭ spre smintéla cea maĭ mare a Anglicanilor înverşunaţi. Ritualiştiĭ aŭ deja maĭ multe congregaţiunĭ de călugărĭ. Aşa s'aŭ înfiinţat congregaţiunĭ de Benedictinĭ, Pauliştĭ ritualiştĭ etc. Ba eĭ merg şi maĭ de parte. Episcopul anglican din Londra a trebuit, să permită, ca în diecesa luĭ să se înfiinţeze până şi o congregaţiune de călugăriţe contemplative, şi s'a vĕḑut nevoit, să întroducă el în persónă pe stariţa în oficiul eĭ. După o cuvîntare plină de unctiune a împărtăşit-o în binecuvîntarea sa solemnă. Acela-şĭ episcop a întemeiat şi o congregaţiune de părinţĭ Resurrecţionistĭ stătătóre din doĭ spre zece membri. Singura lor chemare e predicarea, şi eĭ aŭ, să suplinéscă în biserica anglicană ordul Dominicanilor. Pe lângă ast fel de fenomene din sinul bisericiĭ anglicane pare-ni-se s'a prea grăbit Agiotatosul din Fanar cu bucuria, ce şĭ-a esprimat-o asupra apropiăriĭ Anglicanilor de biserica „ortodoxă".

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

După ce proiectul de lege despre întregirea venitelor preoţescĭ ale necatolicilor a fost primit şi în casa de sus şi în curênd are să fie sancţionat de către Maiestatea Sa, se speră, că şi regularea congrueĭ pentru preoţiĭ catolicĭ va maĭ face un paş spre realisare. Ministrul Wlassics în şedinţa dietală din 8 a c. rĕspunḑênd la o interpelare a canoniculuĭ Komlossy a declarat, că până acum dintre cele 5260 de parochiĭ nu a sosit încă conscrierea venitelor beneficiale din 850 de parochiĭ. Prelucrarea materialuluĭ adunat e în curgere. Conscrierea beneficiilor marĭ încă s'a efeptuit. Numaĭ capitulele din Strigon, Vesprim şi Şopron nu aŭ raportat încă. Conscrierea venitelor episcopescĭ se va întîmpla în Iuliŭ. Comisiunea pentru congruă va fi întregită.

Roma.

Guvernul, după ce a desfiinţat reuniunile catolice şi le-a confiscat averea, merge şi maĭ de parte cu persecuţiunile sale în contra bisericiĭ. Sub pretextul, că presa catolică ar nutri socialismul şi tendenţele republicane, autorităţile italiane aŭ suprimat până acum vre-o 20 de ziare catolice. Persecutarea bisericiĭ catolice şi insultarea capuluĭ eĭ suprem de către Italianĭ uşor póte da ansă la intervenţiune străină în favorul Papeĭ.

Revistă politică.

Afaceri interne.

După vacanţele Rusaliilor prima şedinţă s'a ţinut în 6 a c. Ea a fost furtunósă. Poporalul Rákovszky a adus pe tapet penibila afacere a luĭ Lepsényi, care a fost bătut de Kossuthiştiĭ Olay şi Pichler. A propus, ca dieta să ĭea în apĕrare imunitatea unuĭ deputat. Propunerea s'a predat comisiunii. — Kossuthistul Eötvös luând cuvîntul a zis, că ceĭ ce aŭ insultat pe Lepsényi, aŭ făcut-o din o emoţionare nobilă şi conduşi de acea indignare patriotică, înaintea căreia toţĭ trebue să-şi ĭea pălăria. Apoĭ a polemisat cu partidul poporal şi cu organul acestuia „Alkotmány" susţinênd, că partidul kossuthist nu e antidinastic, ci ţîntesce la independenţa Ungarieĭ, dară numaĭ în conţelegere cu regele constituţional fără a voi, să ajungă în inimiciţie cu cele alalte ţĕrĭ ale monarchieĭ. S'a maĭ făcut Eötvös şi apĕrătoriul cleruluĭ catolic, a căruĭ insultare tot el o a escusat. — Rákovszky a imputat luĭ Eötvös, că în 1872 pe timpul alegerilor dietale sub pseudonimul „Karolusz" a publicat o poesie, în care se zice, că Kossuth, după ce a împins ţara în răsboiul civil, a părăsit-o. — Eötvös s'a lăpĕdat de acéstă poesie ascriindu-o unuĭ Nagy Géza. — Mócsy a interpelat în cestiunea Lepsényi.

Ministrul de finanţe a înaintat proiectele de lege referitóre la darea de consum.

În 7 dieta a început desbaterea proiectuluĭ de lege despre îngrijirea morboşilor. Votarea luĭ măresce sarcinile publice şi puterea guvernuluĭ, care orĭ ce instituţie publică o esploatézĕ în favorul puteriĭ sale.

Casa magnaţilor încă a ţinut şedinţă Marţĭ primind 14 proiecte de legĭ. Discuţie s'a încins numaĭ asupra proiectuluĭ *despre întregirea venitelor preoţilor necatolicĭ.* La acest proiect primul orator a fost episcopul din Arad Meţan. El vede în proiect o vătĕmare a autonomieĭ. Guvernul îşĭ reservă şie-şĭ dreptul de a fixa ajutoriul, pe când lipsele şi meritele preoţilor maĭ bine le cunósce Ordinariatul. Preoţiĭ vor fi espuşi la şicanarea organelor administrative. Află de vătĕmătóre întregirea venitelor numaĭ până la 300 respective 400 fl. pentru preoţiĭ fără 8 clase gimnasiale. Acéstă dispoziţie atinge în deosebĭ pe preoţiĭ gr. or. românĭ. Propune, să se retrimită proiectul guvernuluĭ spre modificare. — Prónay zice, că proiectul nu corĕspunde dispoziţiilor legiĭ din 1848. Confesiunile n'aŭ fost întrebate la redactarea proiectuluĭ. Pe catolicĭ îĭ escepţionéză proiectul din motivul, că biserica catolică la timpul sĕŭ s'a împărtăşit de dotaţiune însemnată din partea statuluĭ. După ce averea bisericiĭ catolice e dotaţiune de stat, urméză, că statul să doteze tóte confesiunile recepte, şi tóte să depindă în o formă de la stat.

---

perinţa a arĕtat, că aşa e. Vĕ aduceţi numaĭ a minte, cât de indispuşi v'aţi simţit de multe orĭ în timp schimbăcios şi maĭ ales în timp de ploe, cu tóte că în timpurĭ de aceste apĕsarea numaĭ cu puţin e maĭ scăḑută ca în timp senin. Şi dacă atât de rĕŭ se simte omul la o scădere atât de neînsemnată, veţĭ înţelege dispoziţia şi starea adevĕrat înspăimîntătóre în aer maĭ rar, cum e la înălţime şi numaĭ de 8—10 km.

La uniĭ aeronauţi saŭ călătorĭ cu balonul le-a pornit sângele pe nas şi pe gură, şi une orĭ chiar şi pe sub unghiĭ, la alţiĭ li-s'a învineţit şi parte înegrit trupul întreg. Alţiĭ scriŭ, că la înălţimĭ marĭ aŭ început, să simţă o amorţélă în trupul întreg, şi cum veḑĭ, că se stînge o lumină, când e pe gata, aşa li-se părea, că li-se sleesce sângele în vine şi puterea în braţe, fără să pótă face şi cea maĭ mică mişcare.

Urmările răririĭ aerului sînt înspăimîntătóre şi numaĭ în gând, dar apoĭ dacă aievea aĭ avé, să le simţĭ în trup.

O mângăere ne maĭ rĕmâne totuşĭ: mângăerea, că în jurul nostru şi de-asupra nóstră atâta aer este, în cât s'ar recere capitale enorme de miliarde şi miliarde şi póte anĭ îndelungaţi, până să ajungă la acel grad de rărire, de la care în colo nu maĭ putem trăi în el.

Proiectul vatémă şi autonomia bisericéscă a protestanţilor aducênd pe preoţi în mai mare dependenţă de la stat de cât de la biserică, a căreĭ ministri sînt. — Episcopul Popea aderéză la cele zise de episcopul Aradului. — Baltik află de vătemătóre pentru biserica protestantă disciplinarea clerului şi subtragerea arbitrară a subsidiului din partea guvernului. — Ministrul Wlassics îşi recitéză vorbirea ţinută în dietă din incidentul desbaterii generale a proiectului din cestiune. Susţine, că proiectul corĕspunde spiritului art. de lege XX din 1848, nu vatémă autonomia confesională, nicĭ egala îndreptăţire a religiunilor recepte. Guvernul îşi reservă minimul din ceea ce poftesce suveranitatea statului în împărţirea ajutoriului şi disciplinarea celor ajutaţi.—Contele Eszterházy M. Móric vede în proiectul de faţă germenul absolutismului. Printre şire se observă în proiect cestiunea de naţionalităţi. Guvernul numaĭ cu violinţa şi cu ajutóre pecuniare luptă în cestiunea de naţionalităţi. Pentru ce nu cércă a câştiga încrederea naţionalităţilor? — Esc. Sa Mitropolitul Dr Mihályi deja în vîrtutea posiţieĭ sale de mitropolit gr. cat. nu primesce proiectul. În acésta îşi manifestéză numaĭ părerea individuală, căcĭ nu este autorisat a declara, că óre preoţiĭ primi vor ajutor orĭ nu vor primi. Polemiséză cu Prónay, care a numit dotaţiune de stat averea bisericii catolice. Nu vĕ ultaţi, cât de mare este averea, ci ce destinaţiune are. Accentuéză, că pe când cele alalte biserici ajung în prinsóre şi se fac dependente pentru un ajutor determinat, greco-catoliciĭ fără vre o sumă determinată ajung în o asemenea dependenţă. Întrébă guvernul, că ce întregire a venitelor contempléză pentru gr. catolicĭ? Póte va întregi la 315 fl. congrua îndatinată până acum în Ungaria, orĭ dóră chiar cea din Transilvania, unde venitele preoţescĭ statorite de cătră stat sînt numaĭ de 210 fl.? Proiectul nu stabilesce minimul venitelor pentru preoţiĭ gr. cat., cu tóte acestea ministrul îşi asigură drept de disciplinare, ca şi cum ar fi vorbă despre minimul de 1600 corône. Este grea posiţia clerului catolic din Ardeal şi din motivul, că ajutoriul, ce-l primesc preoţiĭ români încă din 1863, acum nu-l împarte biserica, ci guvernul. — Reflectând ministrul la vorbirea episcopului Meţan ameninţă. El zice, că dacă greco-orientaliĭ nu vor primi ajutoriul, pe cum afirmă episcopul Meţan, numaĭ din causa disciplinăriĭ, acésta presentă în o lumină de tot nefavorabilă biserica gr. or. Acésta însamnă, că se tem, că pe calea judecătorieĭ administrative ajunge la publicitate deplină causa unor preoţiĭ. La aceea, că statul nu a permis ridicarea unuĭ gimnasiŭ român confesional, observă ministrul, că după cele întîmplate, despre carĭ s'a putut ceti şi prin foĭ, nu e consult nicĭ a mai aduce înainte aceste gimnasiĭ. În acéstă cestiune şcolară are încă loc o fórte mare pocăinţă, şi numaĭ după aceea putem vorbi la cestiune. Statul voesce a întinde ajutor gimnasiilor gr. or. respectându-le sentimentul naţional şi nisuinţele îndreptăţite, dară ele nu aŭ recurs nicĭ o dată la stat pentru ajutor. — După aceea a mai vorbit în contra proiectului Zichy Nándor, care repróbă tonul ministruluĭ faţă cu un prelat şi suspiţionarea luĭ faţă cu administrarea bisericéscă. — Pentru proiect aŭ vorbit Solymosy, Rudnyánszky şi Podmániczky. Rudnyánszky a negat, că proiectul s'ar îndrepta împotriva naţionalităţilor, şi a susţinut, că ceĭ 60 fl., carĭ ar fi, să-ĭ capete preoţiĭ gr. cat. din ajutoriul de stat de acuma, Ordinariatul li-l subtrage aşa, că preoţiĭ primesc numaĭ 7—8 fl. — La acusa acésta a rĕspuns mitropolitul Mihályi.

La desbaterea specială a propus dr Gáll unele modificărĭ, dară ele aŭ fost respinse, primindu-se proiectul aşa, pe cum l-a votat camera deputaţilor.

Austria.

Germaniĭ radicalĭ şĭ-aŭ reînceput scandalele. Marţi era la ordinea zileĭ rĕspunsul ministruluĭ Thun la incidentul din Gratz. — Schönerer la începutul şedinţeĭ sa sculat şi a presentat cererile alor 2183 de comune, carĭ pretind punerea cabinetului Gautsch sub acusă pentru ordinaţiunile în cestiunea limbiĭ. De şi presidentul ĭ-a detras cuvîntul, Schönerer a vorbit mai în decursul şedinţeĭ întregĭ, dară aşa de încet, cât abia îl auḑiaŭ ceĭ din apropiare. Pe atunci însĕ colegul sĕŭ Wolf sbiera, cât îl lua gura, insultând pe presidentul Fuchs. Wolf a declarat, că nu vor fi desbateri liniştite, până când nu se vor retrage ordinaţiunile în cestiunea limbiĭ. — Cehul Kramar spune, că Slaviĭ nu voesc asuprirea Germanilor, ci numaĭ egala îndreptăţire cu eĭ. — Şedinţa proximă se va ţiné în 14 a c., de nu se va publica până atuncĭ decretul pentru închiderea dieteĭ şi guvernarea pe basa §-luĭ 14.

Se vorbesce, că Thun are de cuget, să se retragă de la guvern, după ce nu-ĭ va succede restabilirea stărilor normale.

Rusia.

Poporaţiunea mohamedană din Turchestan e în ferbere, ceea ce causéză îngrijirĭ guvernuluĭ rusesc, care cunósce fanatismul oriental. Pe cum se anunţă din Petersburg, în 29 Maiŭ un anumit Ischam Mahomet a proclamat răsboiul sfînt în cercul Margelan din districtul Ferghana, a nimicit telegraful şi în diminéţa de 30 Maiŭ a atacat lagĕrul alor dóuĕ companiĭ de soldaţi. Cu acéstă ocasiune aŭ fost ucişi 22 soldaţi ĕră 16 aŭ fost răniţi. Insurgenţiĭ, carĭ aŭ fost respinşi, aŭ avut 11 morţi şi 8 răniţi. Rusia înmulţesce armata din Turchestan. Prin acésta revoluţiunea va fi sugrumată. Dară poporaţiunea tot va rĕmâné inimică Rusieĭ.

Franţa.

De president al camereĭ a fost ales republicanul moderat Deschanel. Radicalul Brisson a rĕmas în minoritate cu 4 voturĭ. Noul president s'a distins nu numaĭ ca orator, ci şi ca finanţiar şi economist. Radicaliĭ şĭ-aŭ propus a-l vexa spre a-l constrînge, ca să abzică.

Antisemiţiĭ s'aŭ constituit în club parlamentar, care numĕră 19 membri avênd în frunte pe Drumont. Clubul se numesce partidul naţional-republican. Probabil, că la clubul acesta se vor adauge şi uniĭ din vechiĭ Boulangişti.

Protestanţiĭ aŭ serbat aniversarea a 300-a a edictuluĭ de Nantes, prin care li-s'a garantat libertatea religiósă în Franţa.

Ministrul de esterne Hanotaux a raportat în consiliul de ministri, că Sina a prestat satisfacţia cerută de Franţa pentru uciderea misionariuluĭ francez Bertollet. Satisfacţia constă în pedepsirea oficialilor, carĭ nu l-aŭ apĕrat, în solvirea desdaunării de 100,000 frcs şi în ridicarea uneĭ capele comemorative. Pe lângă aceea guvernul sinez a conces Franţeĭ, să construéscă din Patwi din sinul de Tonking până la Naming-Fu o cale ferată.

Australia.

Dintre cele 7 state coloniale angleze din Australia 5 sînt pe calea de a forma o confederaţiune aşa, că promovându-se de o parte interesele particulare ale singuraticelor state ele să aibă guvern comun, corpurĭ legiuitóre comune şi administraţie judiţiară comună. În camera comunelor fie care stat trimite ablegaţi în numĕr proporţionat poporaţiuniĭ sale, ĕră în senat e representat prin câte 6 membri. Guvernul constă din 7 ministri. Legătura cu ţara mamă se susţine prin guvernatorul suprem, pe care îl numesce guvernul anglez. Statele Noua Seelandă şi Queenland nu vor, să între în confederaţiune.

Spania şi America.

Primul atac îndreptat de Americanĭ asupra portuluĭ San-Jago a fost respins. Scirile mai nóuĕ spun, că Americaniĭ aŭ renoit atacul, ba le-a succes în un loc, să debarce pe insula Cuba, dară din noŭ aŭ fost respinşi de armata spaniolă. După datele oficióse din Madrid perderile Spaniolilor abia se urcă la 28 morţi şi vre-o 20 răniţi, pe când ale Americanilor sînt cu mult mai considerabile.

Pe insulele Filipine situaţia e fórte critică. Conducĕtoriul insurgenţilor Aguinaldo a revoltat tótă poporaţiunea indigenă. Fiind nimicite căile ferate şi firele telegrafice, guvernatorul suprem nu póte comunica cu singuraticele provinţe. Dintre ostaşiĭ voluntarĭ mulţi desertéză. Spania nu mai dispune pe insulele Filipine fără numaĭ de 6000 de soldaţi, carĭ sînt prea puţinĭ faţă cu insurgenţiĭ ajutaţi de cătră Americani.

Raport general

al societăţiĭ de lectură: „Inocenţiŭ M. Clain“ a teologilor din Blaş pe anul scolastic 1897/8.

Între vîrtuţile clericale un loc însemnat ocupă sciinţa. Ea luminéză mintea, regulézăşi conduce voinţa, nutresce vîrtutea, însufleţesce adevĕrul, însoţesce înţelepciunea şi inspiră sfaturĭ bune. Din acest motiv pe cum în trecut aşa şi în presinte trebue îmbrăţişată îndoit din partea tuturor, carĭ pricep glasul timpuluĭ. Considerând însĕ urmările desastróse ale lipseĭ eĭ, trebue îmbrăţişată cu deosebire de luminătoriĭ poporuluĭ, de preoţĭ, căcĭ numaĭ în acel cas se póte avé în vedere şi împlini mandatul: „Mergênd învĕţaţi tóte popórĕle,“ care e şi devisa nóstră.

Noĭ, carĭ sîntem următoriĭ acelor bărbaţi, carĭ cu sângele lor propriŭ aŭ dat avînt luminiĭ şi desvoltăriĭ intelectuale, avem şi trebue să avem în vedere mandatul: „Mergênd învĕţaţi tóte popórĕle,“ şi noĭ nu-l putem

îndeplini de cât prin desvoltarea nóstră atât morală, cât şi intelectuală, la care înse contribue mult asoţiările.

Acésta aŭ avut-o în vedere şi antecesorii nostri, când înainte de acésta cu 34 de anĭ pun basă uneĭ societăţĭ, ca ast fel împrumutat să se edifice, să-şĭ cunóscă maĭ bine adevĕrata lor chemare de preot şi Român, prevĕdĕnd, că viforiĭ necredinţeĭ pe zi ce merge vor bate maĭ tare la inima poporuluĭ nostru. Patrunşĭ decĭ de sublima chemare, dornicĭ de a-şĭ cunósce tóte, celea ce se ţin de sfera de activitate a unuĭ adevĕrat preot român, în 18 Februariŭ 1864 înfiinţézĕ o societate cu o bibliotecă, care contribue mult la înavuţirea capitaluluĭ nostru intelectual, ca ast fel la timpul sĕŭ acest capital să-l scim întrebuinţa spre învingerea multor lupte, cu carĭ avem, să dăm pept în sublima, dar spinósa nóstră cale.

Nóuĕ întru cât ne-a succes a cultiva acest arbore frumos sădit de înaintaşiĭ nostri, se póte vedé din următoriul resumat asupra mersuluĭ şi progresuluĭ societăţiĭ nóstre în decursul anuluĭ scolastic 1897/8.

Şedinţele societăţiĭ.

Şedinţe s'aŭ ţinut în decursul anuluĭ 15 şi a nume 6 ordinare, 3 estraordinare, 4 literare, una constituantă şi una generală.

În aceste pe lângă resolvirea afacerilor referitóre la administrarea corectă a societăţiĭ s'aŭ cetit şi operatele incurse în sumă de 30, dintre carĭ critice 19, şi s'aŭ declamat cu totul 8 poesiĭ.

Completarea nouluĭ comitet ales în şedinţa constituantă a anuluĭ trecut s'a întîmplat în I. şed. ord. şi a nume dl Iacob C. Domşa teolog de an. I. fu ales notar al şedinţelor, dl Nicolaŭ S. Aron teolog de an. I. scriitor al foiĭ *„Furnica"*. Tot în acéstă şedinţă oficiul de preşedinte devenit vacant prin abdicarea dluĭ Emiliŭ Sabo s'a umplut prin dl Victor Varga teolog an. IV.

Alegerea nouluĭ comitet pe an. scol. 1898/9 s'a efeptuit în şedinţa constituantă ţinută în 3 Maiŭ a. c. în persónele dlor Victor Macaveiŭ an. III. preşedinte, Vasiliŭ Suciŭ an. II. vicepreşedinte, Simeon Moldovan an. III. secretar, Ioan Crişan an. II. cassar, Aurel Maxim an. I. controlor, Ioan Sântimbrean an. II. archivar şi Vasiliŭ Micu an. I. bibliotecar.

Tot în şedinţa acésta se alege comisiunea de 9 inşĭ cu menirea de a scontra activitatea comitetuluĭ desvoltată în decursul anuluĭ.

Conducĕtoriŭ al societăţiĭ a fost în acest an scolastic Clariss. Domn Dr *Vasiliŭ Hossu* prof. de s. Teologie, căruia îĭ aducem şi pe acéstă cale călduróse mulţămite pentru sfaturile înţelepte şi interesul manifestat faţă de societatea nóstră.

Averea societăţiĭ o formézĕ *biblioteca, cassa* şi *publicaţiunile* societăţiĭ.

a) *Biblioteca.*

I. *Cărţile.* La începutul anuluĭ se aflaŭ în bibliotecă 1634 opurĭ în 2150 tomurĭ, 2105 vol., 44 fascicli şi un fragment, ér cu finea anuluĭ scol. curent numĕră 2050 opurĭ în 2647 tomurĭ. 2610 vol., 60 fascicli, 8 charte, 1 tablóŭ şi un fragment.

Crescĕmîntul e decĭ de 416 opurĭ în 497 tomurĭ, 505 vol., 16 fascicli, 8 charte, 1 tablóŭ. O parte din aceste opurĭ aŭ fost cumpĕrate şi a nume 67 opurĭ în 77 tom. 77 vol. şi 13 fasc. la propunerea comisiuniĭ autorisate spre acest scop; ér ceealaltă parte a fost donată. Inregistrăm şi pe acéstă cale cu cea maĭ viuă recunoscinţă numele marinimoşilor donatorĭ, anume:

1. Spect. Dnă *Amalia Grama* (Blaş) în memoria iubituluĭ sĕŭ frate Dr Alesandru Grama canonic mitropolitan şi fost rector şi prof. semin. a binevoit a dona 1 tecă frumósă constătătóre din 225 opurĭ în 291 tom., 299 vol. şi maĭ multe foĭ periodice atât române, cât şi germane. Acéstă donaţiune are tecă separată purtând numele *„donaţiunea Dr Grama"*. 2. Spect. Dnă *Emilia Dr Raţ n. Orghidan* (Sibiŭ) a donat 5 op. în 5 tom. 5 vol. 3. Spect. Dnă *Ana Adamovicĭ* (Sibiŭ) 10 op. 10 tom. 10 vol. 4. Ilustr. Dn *Iuliŭ Bardoşi* inspect. scol. reg. în pens. (Sibiŭ) 10 op. în 10 tom. 10 vol. 5. Spect. Dnă *Constanţa Dr Balint n. Tobias* (Sibiŭ) 13 op. în 13 tom. 13 vol. şi 3 fascicli. 6. *Academia Română* 8 op. în 9 tom. 9 volume. 7. Spect. D. *George Petrovicĭ* căpitan în regim. 9 de artilerie (Craiova) 55 op. în 55 tom. 55 volume. 8. „Grachiĭ şi reformele lor" de *Aug. Graĭnic* donat de auctor. 9. „Carte de cetire pentru cl. V gimn." de *A. Viciŭ* prof. don. de auctor. 10. „Az ó és új szövetség sz. irása" 4 tom. 4 vol. don. de Spect. Dnă *Carolina Man.* 11. „Foiţe alese" don. de Red. *„Revisteĭ Orăstieĭ"*. 12. „Mapa parietală a Palestineĭ" de Dr C. Bellling. don. de On. *Francisc Schuster* preot în Mindelheim (Bavaria) 13. „Calendariul Unirĭĭ" pe 1898 don. de M. On. D. *Aurel C. Domşa.* 14. „Poetul Coşbuc" de *A. C. Domşa* don. de auctor. 15. „Statutele şi Rapórtele anualĭ ale soc. de lect. *„Petru Maior"* don. de aceea-şĭ societate. 16. „Jertfa Creştinilor" de *Dr Victor Szmigelski* don. de auctor. 17. „Un vis" de *G. Hango* don. de auctor. 18. „Actele conferinţeĭ Românilor gr. cat. din 29 Iuniŭ 1897" don. de Dl *Ioan Oltean.* 19. „Dar de Crăciun" don. de Red. „Fóea Poporuluĭ". 20. „Imnurĭ şi Ode" de *Emiliŭ Sabo* don. de auctor. 21. „Filotea" de Eliă *Dumian Domşa,* don. cu traducĕtor.

Suma toturor opurilor donate e 341 opurĭ în 412 tom. 420 vol. Tuturor donatorilor în numele societăţiĭ le aducem cele maĭ călduróse mulţămite pentru viul interes manifestat faţă de societatea nóstră.

În bibliotecă aŭ maĭ întrat încă 8 opurĭ în 8 tom. 8 vol., carĭ maĭ înainte scóse fiind din us s'aŭ compactat şi pus din noŭ la dispositia membrilor.

II. *Ziare donate.* a) Românescĭ: *„Unirea"* (Blaş), *„Tribuna"* (Sibiŭ), *„Transilvania"* (Sibiŭ), *„Gazeta Transilvanieĭ"* (Braşov), *„Dreptatea"* (pân a apărut), *„Revista Orăştieĭ"* (Orăştie), *„Telegraful roman"* (Sibiŭ), *„Vulturul"* (Orade), *„Familia"* (Oradea), *„Revista Critică literară"* (Iaşi), *„Convorbirĭ literarĭ"* (Bucurescĭ), *„Archiva"* (Iaşi), *„Economia naţională"* (Bucurescĭ); *„Fóea pentru toţi"* (Bucurescĭ), *„Fóea literară"* (Oradea), *„Dochia"* (Bucurescĭ), *„Fóea Diecesană"* (Caransebeş), *„Fóea pedagogică"* (Arad). b) Germane: *„Katholisches Vereinsblatt"* (Viena). c) Magiare: *„Alkotmány"* (Pesta), *„Magyar Állam"* (Pesta).

III. *Foĭ abonate: „Tribuna Poporuluĭ"* (Arad), *„Fóea Poporuluĭ"* (Sibiŭ), *„Revista Ilustrată"*.

Onor. Redacţiunĭ, carĭ aŭ binevoit a ne gratifica supramemoratele ziare, sînt rugate a primi şi cu acéstă ocasiune sincerele nóstre mulţămite rugându-le, ca şi pe viitor să aibă aceea-şĭ bunăvoinţă faţă cu societatea nóstră. (Va urma.)

Noutăţĭ.

Şedinţa Directoriuluĭ Fundaţiunii Şuluţane în anul acesta a fost fixată pe astăzĭ în 11 Iuniŭ. Dintre membriĭ mirenĭ aĭ acestuĭ Directoriŭ s'aŭ presentat urmatoriĭ: Ilustriĭ Domnĭ *Iosif Pop, Ioan Mĕzeĭ* şi *Alesandru Onaciŭ* judĭ de Curie în Budapesta, Magnificiĭ Domnĭ *George Pop* director financial în Nyiregyháza, *Ladislaŭ Hossu* jude de Tablă în Cluş, *Leontin Pop* jude de tribunal în Cluş, *Ioan Gerasim* jude de tribunal în Alba Iulia, *Iuliŭ Bardoşi* inspector scolastic în retragere în Sibiŭ, *Vasiliŭ Hărşianu* advocat în Sibiŭ şi Dr *Alesandru Pop* medic archidiecesan în Blaş.

Concurs. La parochia *Coşocna* (Archidiecesă) aflătóre sub patronatul înaltuluĭ Erariŭ regesc unguresc, pe cum şi la oficiul protopopesc al districtuluĭ Coşocneĭ s'a escris concurs sub Nr. 2610—1898 cu terminul de 30 Iuniŭ n. 1898 pe lângă următórele emolumente: I. Fund intern parochial cu curte de 440□ şi grădină de pomĭ şi legumĭ de 937 orgiĭ□. Pe acela se află: Casă parochială cu 3 încăperĭ, culină de ĭernă, cămară şi cancelarie, culină de vară, lemnărie şi cotigariŭ, grânariŭ cu celariŭ sub el, un coşeriŭ pentru 20 carĕ de cucuruz, şură cu staul pentru 12 vite, treĭ cotete sub un coperiş. fântână bună de pétră. II. Porţiunea canonică comassată într'o tablă: 22 jug. 205□ arătoriŭ, 22 jug. 205□ cositoriŭ, 22 jug. 205□ păşune, 100□ un părĕŭ. Contribuţiunea şi repartiţiunile le solvesce parochul. III. De la 160 familiĭ câte o zĭ de lucru cu intenţiunea parochuluĭ saŭ 40 cr. IV. Salariul anual erarial de 210 fl. V. Stolarele. VI. Salariul şi competinţele îndatinate ca protopop.

Concurs la staţiunĭ docentale s'a escris în Archidiecesă: I. La staţiunea docentală din *Săsciorĭ* în vicariatul Făgăşuluĭ sub Nr. 2538—1898 cu terminul de 15 Iuliŭ n. 1898 pe lângă următórele emolumente: 1. Salariŭ 150 fl. 2. Ajutoriŭ de la stat 150 fl. 3. Grădină de legumĭ de 400□. 4. Cuartir liber în edificiul şcoliĭ. II. La staţiunea de docente primariŭ din *Cut* în districtul protopopesc al Sebeşuluĭ sub Nr. 1719—1898 cu terminul de 15 Iuliŭ st. n. 1898 pe lângă emolumentele următóre: 1. Salariŭ 300 fl. 2. Un stîngin de lemne de foc. 3. Grădina din jurul şcoliĭ. 4. 30 fl. titulo relut de cuartir.

Esamenele la şcóla gr. cat. de fete din Blaş vor fi în 16—20 a c. şi în special: *Joĭ* 16 a c. de la órele 4—6 esamen din limba franceză şi conversare germană şi magiară. *Vineri* 17 a c. de la 8—10 esamenul cl. I şi II. de la 10—12 esamenul cl. III şi IV, de la 3—6 esamenul cl. V şi VI. *Sâmbătă* 18 a c. de la 8—12 cl. VII religiunea, l. română şi magiară şi geografia. De la 3—6 cl. VIII religiunea, l. română, matematica, l. magiară şi istoria. *Duminecă* 19 a c. de la 11—12 economia casnică şi grădinăritul, de la 4—6 musica vocală şi instrumentală. *Luni* 8 óre s. liturgie de mulţămită, cetirea clasificărilor şi împărţirea premiilor. *Esposiţia lucrurilor de mână* va fi deschisă începĕnd de Vineri 17 a c. între órele 10—12 şi 2—4.

Esamenele publice de la şcóla civilă de fete a „Associaţiunii" din Sibiŭ se ţin din 22—25 a c. şi a nume: *Mercurĭ* 22 a c. 8—11 esamenul privat cu elevele din cursul complementar. *Joĭ* 23 a c. 8—10 religiunea cu elevele din tóte clasele civile, 10—11 limba franceză cursul III şi IV., 3—5½ clasa I civilă din tóte obiectele. *Vineri* 24 a c. 8—11 clasa IV civilă din tóte obiectele, 3—5½ clasa II civilă din tóte obiectele. *Sâmbătă* 25 a c. 8—11 clasa III civilă din tóte obiectele, 4—6 musica instrumentală şi vocală, declamaţiunĭ, închiarea solemnă a anuluĭ şcolar şi distribuirea atestatelor. Lucrurile de mână femeescĭ sînt expuse în decursul esamenelor într'una din salele institutuluĭ.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creştinilor" aŭ solvit preţul: III. Din *Archidiecesă:* (Continuare.) On. Ieroteiŭ Crişan, Valeriŭ Popescu, Michail Mărieşan, Simeon Zehan, Basiliŭ Pop, Ieremie P. Hărşan, Nicolaŭ Mateiŭ. Demetriŭ Moldovan, Ioan Pop (Filpişul mare), Nicolaŭ Petru, Alesandru Târnăveanu, Ioan Racoţan, Gavriil Cioba, Gregoriŭ Ilea, Filip Covrig, Augustin Boţan, Ioan Catone, Zacheiŭ Graur, Gregoriŭ Nistor, Iacob Radu, Simeon Sbîrcea, Iuliŭ Craĭnic din protopopiatul Reghinuluĭ, Alesandru Ciura, Alesandru Papiŭ, Petru Simu, Ariton Popa (2 es.), Ioan Raţ. Iosif Arieşan. Andreiŭ Candrea, Andreiŭ Oprea, Ioan I. Tordai, Teodor Duşa, Ioan Maior, Isidor Butnariŭ, Iuliŭ M. Montani din protopopiatul Roşieĭ, Ioan Miclea, Ioan Magde, Ioan Bitea. Ioan Albon, Simeon Marcu, Nicolaŭ Mărginean, Clemente Muntean, Ioan Popasu, Alesandru Dobrescu, Alexiŭ Deac, Petru Cordea, Ioan Stanciŭ, Michail Mărginean din protopopiatul Sebeşuluĭ, Alexiŭ Lazar. Simeon Opriş, Victor Suciŭ, Pavel Popescu, Ioan Hulea, Demetriŭ Deac. Valeriŭ Stoian, Dionisiŭ Aron, Dionisiŭ Decei, Valeriŭ Florian, Aron Mihuleţ, Nicolaŭ Mihălţan, Marian Pĕculea, Ioan Ghişoiŭ din protopopiatul Sibiuluĭ. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Generația literară de la 1848.

Disertațiune cetită la serata literară aranjată de casina română din Blaș în 24 April 1898, Dumineca Tomii.

(Fine.)

IV.

Ca să nu vĕ pun prea mult la probă răbdarea Dvóstre, voiŭ trece la al treilea representant al generației de la 48: la Niculae Bălcescu.

Bălcescu este unul dintre ceĭ mai înfocați patrioți ai generației de la 48. Tot, ce a scris Bălcescu în restimpul vieții sale de 33 de anĭ, tot, ce a întreprins, a fost numaĭ și numaĭ pentru binele și fericirea némuluĭ românesc. Viața luĭ scurtă a fost un șir de suferințe, pe carĭ le-a suportat cu resignația unuĭ eroŭ, și nicĭ când țipet de durere n'a ieșit din al luĭ suflet.

V. Alesandri, tovarășul luĭ de luptă și esil, în amintirea, ce ĭ-o face, ne dă următorul portret despre Bălcescu:

„Pe fruntea luĭ largă și curată se vedeaŭ trecênd gândirĭ mărețe; în ochiĭ luĭ limpedĭ și negri lucia o flacără taĭnică, ce părea a înota într'o zonă de lacrimĭ la cuvintele de *patrie, glorie și independență națională!* Vorba luĭ era dulce și convingĕtóre ca graiul multor ómenĭ destinați de sórte a muri în flórea tinereței. Constituția luĭ părea delicată și maĭ mult suferindă, căcĭ fusese adânc vătĕmată în timp de doĭ anĭ de închisóre la mănăstirea Mărgineni sub domnia luĭ Alesandru Ghica Vodă. Într'un cuvînt tótă persóna luĭ inspira simpatie și dor de împrietinire, simțirĭ, la carĭ el rĕspundea din parte-și printr'o frăție sinceră și statornică.“ [1])

De tinĕr întră în armată, la care privia cu multă mândrie. Ca militar a lucrat pe lângă Voda, ca să deschidă o școlă pentru subofițerĭ. S'a înflăcărat pentru gloria militară a țĕriĭ sale și a scris cel dintâiŭ între Românĭ despre instituțiile militare istorice în monografia intitulată „Puterea armată a Românieĭ“.

Dar vitregimea ocârmuiriĭ l-a silit, să ĭese din armată. Libĕr fiind se inroléză în „partida națională“ de la 1838 în frunte cu Câmpineanu, partidă, care voia, să întroducă reforme democratice în țară și să rĕstórne pe domn. Aicĭ a făurit Bălcescu un complot de revoluție, care fiind descoperit, compliciĭ în frunte cu dînsul sînt internați în închisorile mănăstiriĭ Mărgineniĭ. De acolo Bălcescu este dus la Gorganĭ. Aicĭ îl vĕdu Ioan Ghica. „În camera, în care am întrat,“ zise dsa, „un tinĕr, căruia de abia ĭi mijia mustĕța pe buze, ședea pe marginea unuĭ pătucean de scânduri, fără alt așternut de cât o manta soldătéscă, ghemuită căpĕtâiŭ, și o luminare de sĕŭ într'un sfeșnic de pământ, care lumina un ceaslov, singura carte, ce-ĭ fusese permisă.“

Aicĭ petrecu Bălcescu doĭ anĭ de zile fără a se descuraja și a perde ceva din însuflețirea, cu care muncia.

„Ideile tinĕruluĭ junker însĕ,“ zice N. Ĭorga, „de parte de a se domoli, în liniștea închisoriĭ se făcuse maĭ aprinse de cât tot de una, și maĭ puternică dorința de a scăpa țara luĭ de un regim, care se îngrijia cu atâta bunăvoință de domiciliul celor ce aveaŭ fericirea de a-ĭ fi supușĭ.“ [2])

După ieșirea din închisóre Bălcescu se dedică cu tot entusiasmul sĕŭ tineresc studiuluĭ istorieĭ. Publică „Puterea armată“, ér maĭ târziŭ în colaborare cu profesorul transilvănean A. Treboniŭ Laurian înființéză revista „Magazinul istoric“, care a scos la lumină documente și cronicĭ de mare preț pentru istoria Românilor. La 1846 plécă în străinătate. Acolo stătu până în préjma anuluĭ 1848 cercetând prin archive isvórĕ privitóre la istoria luĭ Mihaiŭ Vitézul.

Anul 1848 a fost pentru Bălcescu anul mărirĭ luĭ. Ca nime altul a lucrat, ca să se facă revoluția, de la care aștepta o sórte maĭ bună pentru poporul român. Inscenarea ĭ-a succes, dar idealele, ce le-a legat de dînsa, nu și-le-a vĕdut întrupate. În Septembre tótă mișcarea se domolesce, și Bălcescu, care a fost unul dintre apostoliĭ eĭ, este atins de judecata celor puternicĭ. Esilul, cea maĭ grea pedépsă pentru ceĭ ce-și ĭubesc cu neastîmpĕr patria, i-s'a dictat luĭ Bălcescu. Bălcescu este lovit ca de trăsnet, și parcă prevedea, că n'o să se maĭ întórcă, abătut și nemângăiat a fost la plecare. Maĭ întâiŭ trece în Ardeal, unde se însuflețesce de mișcările Românilor de acolea, admiră pe Moți și cércă, să facă bună înțelegere între Ungurĭ și Românĭ. Zilele petrecute în Ardeal aŭ rĕmas pentru dînsul luminóse și mândre. Frumsĕța naturală a acesteĭ țĕriĭ l-a captivat, și sub impresiunea acelor vremurĭ dînsul ne-a depins Ardealul în colorile cele maĭ viĭ, în cât până astăzĭ descrierea, ce ne-a lăsat, este model de descriere clasică. Ĕtă câte va pasaje:

„Pe culmea cea maĭ înaltă a munților Carpați se întinde o țară mândră și binecuvîntată între tóte țĕrile semĕnate de Domnul pe pământ. Ea sémĕnă a fi un măreț și întins palat, cap-d'operă de architectură, unde sînt adunate și aședate cu mândrie tóte frumsețile naturale, ce împodobesc cele alalte ținuturĭ ale Europeĭ, pe care ea cu plăcere ni-le aduce a minte. . . . . Orĭ în cătrăŭ te-aĭ uĭta, vedĭ colorĭ felurite ca un întins curcubeŭ, și tabloul cel maĭ încântător farmecă vederea: stîncĭ prăpăstióse, munțĭ uriașĭ, ale căror vîrfurĭ mângĕe norĭĭ, pădurĭ întunecóse, luncĭ înverdite, livedĭ mirositóre, văĭ rĕcoróse, gârle, a căror limpede apă curge printre câmpiile înflorite, păraie repedĭ, care mugind gróznic se prăvălesc în cataracte printre acele amenințătóre stîncĭ de pétră, ce plac vederiĭ și o înspăimîntă tot o dată.“

Ast fel scie, să ne presinte Bălcescu icóna Ardealuluĭ, atât de scump pentru noĭ.

Partea cea maĭ mare a esiluluĭ a petrecut-o în Franța, unde ziua nóptea era ocupat cu scrierea opereĭ sale capitale „Istoria Românilor sub Mihaiŭ Vodă Vitézul“ (1851—1852), pe care n'a avut mulțămirea, să o pótă sfârși.

Slab de compacție, ducênd de mic o viață agitată și plină de lipsurĭ și muncă, Bălcescu se vede cuprins de germele uneĭ crude bóle, bólă, care ĭ-a curmat zilele în vigórea tinereței. Bólă de pept ĭ-a fost dușmanul. Zădarnic a căutat clima domólă a Franței sudice, zădarnic s'a adăpostit sub cerul senin și în aerul blând al Sicilieĭ în orașul Palermo. Bóla l-a repus în 16 Novembre 1852, de parte de patrie, mama luĭ cea bună, pe patul uneĭ ospetării, și rĕmășițele luĭ aŭ fost îngropate printre osĕmintele sĕrăcimiĭ din Palermo. N'a avut mângăierea, ca barĕm ósele luĭ să se pótă odihni în pământul patrieĭ, idealul vieții luĭ.

Niculae Bălcescu este cel dintâiŭ istoric-artist, ce-l posedă literatura nóstră. Opera luĭ capitală este „Istoria Românilor sub Mihaiŭ Vodă Vitézul“. „Ea este scrisă,“ zice dl Tocilescu, „sub inspirațiunea celor maĭ nobile sentimente: amorul patrieĭ și amorul libertățiĭ. Dar stilul! Ce colóre și energie! Narațiune plină de mișcare, de căldură! Tablouri viĭ și strălucitóre, elocință colorată, entusiasm poetic.“

Luĭ Bălcescu i-se atribue și poema în prosă „Cântarea Românieĭ“, un adevĕrat juvaer de stil frumos și imaginație înfocată.

„I. Domnul Dumnezeul părinților nostri înduratu-s'a de lacrimele tale, țara mea? Nu eștĭ îndestul de smerită, îndestul de sfășiată? Vĕduvă de vitejiĭ tĕĭ, tu plângĭ, cu pĕrul smuls și despletit pe mormintele lor, pe cum femeile se jelesc pe mormîntul mut al soților lor.“

„II. Privesce de la méză zi la méză nópte popórĕle ridicându-și capul. . . . Gândirea ivindu-se luminósă pe de-asupra întunereculuĭ. . . . Gândirea, ce zidesce, și credința, ce dă viață. . . . . Lumea veche se prăvălesce, și pe ale eĭ dărîmăturĭ Libertatea se înalță! . . . Deștéptă-te!“ . . . . .

„III. Patria ĭea cel maĭ dintâiŭ și cel maĭ de apoĭ cuvînt al omuluĭ, într'însa se cuprind tóte bucuriile luĭ, simțirea eĭ se nasce de o dată cu noĭ și e nemărginită și vecĭnică ca și Dumnezeŭ.“

[1]) V. Alesandri, Prosă p. 554—5.

[2]) N. Ĭorga, Schițe de lit. rom. p. 88.

Acestea sînt palpitaţiunile inimiĭ nemuritoruluĭ Bălcescu în „Cântarea României“, pe care I. Ghica o numesce „frumósă şi mândră flóre a literaturiĭ române“.

V.

Étă, Onorat public! cum ni-se presintă generaţia literară de la 1848: cu credinţă în Dumnezeŭ, iubitóre de patrie şi cu stăruinţa muncii întru luminarea némuluĭ românesc. Însuşiri, în faţa cărora considerând împrejurările de pe atuncĭ trebue, să ne închinăm.

Fie, ca amintirea acestor vremĭ de mărire să deştepte şi în noĭ focul sfînt al lupteĭ pentru ideale şi entusiasmul bărbaţilor de pe atuncĭ. Făcênd astfel vom aduce cel maĭ vrednic omagiŭ la adresa acesteĭ generaţiĭ după un restimp de 50 de anĭ.

G. Precup.

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Visitele aceste de altmintrea eraŭ maĭ mult de cât numaĭ recreare după lucru. Valtasar şi Iras se aşedaseră în palaţ, şi graţiile feteĭ îl stăpâniaŭ încă şi acuma cu tótă forţa cea dintru început, în vreme ce tatăl eĭ aflase într'însul un ascultătoriŭ neobosit, când cu forţă admirabilă grăia despre dumnezeirea aceluĭ călătoriŭ făcĕtoriŭ de bine, de la care aşteptaŭ cu toţiĭ lucruri aşa de marĭ.

Ce privesce pe Simonide şi pe Estira, eĭ sosiseră numaĭ cu câte va zile maĭ înainte din Antiochia, — o călătorie obositóre pentru neguţătoriul; îl aduseră într'o năsălie aninată între dóuĕ cămile, şi animalele acestea nu ţinură în tot de una paş egal. Însĕ după sosirea sa bunul om părea, că nu se maĭ póte sătura a-şĭ privi ţara părinţilor. Cu deosebire găsia plăcere în petrecerea pe coperiş, şi acolo petrecea cea maĭ mare parte a zileĭ şedênd într'un scaun gătit după modelul celuĭ din Antiochia. În umbra filigorieĭ putea, să sórbă după placul inimiĭ aerul cel plăcut, carele se aşeda pe munţiĭ patrieĭ; de acolo putea, să privéscă la răsăritul, drumul şi sfinţitul sóreluĭ, şi fiinţa de faţă a Estireĭ îĭ aducea a minte de ceealaltă, de iubita tinereţelor luĭ, de soţie-sa, căcĭ amintirea eĭ în decursul anilor i-se făcuse încă şi maĭ scumpă. Însĕ nicĭ aicia nu-şĭ uĭtă de neguţătoria sa. Zilnic îĭ aducea un sol câte un raport al luĭ Sanballat, carele rămăsese în Antiochia ca ispravnic al neguţătoricĭ celeĭ marĭ, zilnic trimitea luĭ Sanballat câte o împărtăşire, care cuprindea îndrumărĭ până şi de cele maĭ amĕnunţite aşa, că pe lângă judecata lui era eschisă orĭ care altă judecată. Împărtăşirile acestea aveaŭ în vedere tóte eventualităţile a fară de acelea, a căror cunoscinţă Atotputernicul le-a denegat sciinţeĭ omenescĭ.

Când Estira se întórse la casa de vară, privitoriul în razele sóreluĭ, carĭ cădeaŭ blânde pe coperiş, putu, să bage de samă, că ea s'a desvoltat frumos făcêndu-se o femee frumoşică, cu forme drăgălaşe, cu trăsăturĭ regulate şi cu faţă trandafirie de tinereţe şi de sănătate. Ea dacă s'a întors, privi la pachet, se opri, privi din noŭ la el, dară maĭ cu luare a minte ca întâia óră, şi sângele i-se sui în faţă roşindu-o, — era sigilul luĭ Ben Hur. Apoĭ grăbi maĭ de parte cu paşĭ zoriţĭ.

Simonide ţinu pachetul câtă va vreme în mână şi privi asemenea sigilul. Apoĭ îl rupse şi-ĭ întinse volumul, carele fusese în pachet.

„Cetesce!“ zise el.

Ochiĭ luĭ eraŭ aţintiţĭ asupra eĭ, când o zise acésta, şi în dată sbură preste faţa luĭ o espresie îngrijată.

„Aşa vĕd, Estiro, că tu sciĭ, de la cine a sosit.“

„Da, de la — stăpânul nostru.“

În butul firiĭ sale celeĭ nesigure întimpină ea privirea esaminătóre a tătâne-sĕŭ cu sinceritate modestă. Încetinel plecă ea capul sĕŭ pe peptul luĭ.

„Tu-l iubescĭ, Estiro?“ întrebă el liniştit.

„Da,“ răspunse ea.

„Cumpĕnit-aĭ bine, ce facĭ?“

„Mĭ-am dat silinţă, tată, să mĕ gândesc la el numaĭ ca la stăpânul nostru, de carele mĕ légă datorinţa. Însĕ silinţa mĭ-a fost zădarnică.“

„Tu pruncă bună, bună, în tocmaĭ ca odinióră mamă-ta,“ zise el adâncindu-se în gândurĭ, din carĭ îl trezi ea desfăcêndu volumul.

„Dumnezeŭ mĕ ierte, dară, — dară iubirea ta póte, că nu ar fi prădată, dacă aşĭ fi ţinut tot, ce am avut, pe cum mĭ-a stat dóră în putinţă. Aşa de mare e puterea, ce o aŭ baniĭ!“

„Ar fi fost cu mult maĭ rĕŭ pentru mine, tată, dacă aĭ fi făcut-o; atuncia dóră n'aşĭ fi fost vrednică nicĭ măcar de o privire a luĭ şi n'aşĭ fi avut cuvinte de a fi mândră de tine. Să cetesc acuma?“

„Încă o clipă,“ zise el. „Voiŭ în interesul tĕŭ, să-ţĭ spun vestea cea maĭ rea, pruncă mea. Ea póte, că nu-ţĭ vă fi aşa de grozavă, dacă o aflĭ de la mine. El a dărnuit deja alteia iubirea sa, Estiro.“

„O sciŭ,“ zise ea liniştită.

„Egipténa îl ţine în mréja sa,“ zise el maĭ de parte. „Ea poşede şireţia poporuluĭ sĕŭ şi frumsĕţă pentru a o sprigini, — mare şireţie, mare frumsĕţă; ca însĕ ca şi poporul sĕŭ n'are inimă. Fata, carea despreţuesce pe tatăl sĕŭ, va face amărăciune bărbatuluĭ sĕŭ.“

„Face-o acésta, tată?“

Simonide continuă: „Valtasar e om înţelept, care păgân fiind a avut parte de graţie în chip minunat, şi credinţa luĭ îl împodobesce, dară fată-sa îşĭ bate joc de ea. O am audit ierĭ zicêndu despre tatăl sĕŭ: „Nebuniile tinereţelor se pot scusa; în bătrânĭ nu e nimica de admirat a fară de înţelepciune. Dacă bătrânul o perde acésta, atuncia nu e maĭ mult bun, fără numaĭ să móră!“ Vorbă crudelă, vrednică numaĭ de un Roman. Eŭ mĭ-am aplicat-o mie, pentru că sciŭ, că nicĭ eŭ nu voiŭ fi scutit de vre o slăbiciune, pe cum n'a fost scutit nicĭ tatăl eĭ, ba slăbiciunea aceea póte în curênd va şi veni. Dară tu, Estiro, tu nicĭ o dată, dar nicĭ o dată să nu zicĭ despre mine: „Maĭ bine ar fi, dacă ar muri.“ Nu, căcĭ mamă-ta a fost o fiică a luĭ Iuda.“

Cu ochiĭ scăldaţĭ în lacrimĭ îl sărută Estira şi zise: „Eŭ sînt fiica mameĭ mele.“

„Da, şi fiica mea, — fiica mea, carea mie-mĭ este tot, ce a fost luĭ Solomon templul.“

Şi tăcură. Apoĭ îşĭ puse el mâna pe umĕrul eĭ şi zise: „Dacă va lua pe Egipténa, Estiro, se va gândi la tine cu părere de rĕŭ şi cu durere sufletéscă. Pentru ca maĭ pe urmă se va convinge, că e numaĭ robul releĭ eĭ ambiţiunĭ. Pentru ea el este numaĭ fiul duumvirului Arriŭ, éră nu fiul principeluĭ Hur din Ierusalim.“

Estira nu făcu nicĭ o încercare de a ascunde impresia acestor cuvinte.

„Mântuesce-l, tată, până nu e încă prea târziŭ!“ zise ea rugătóre.

El răspunse cu un zimbet îndoielnic: „Cel ce e în primejdie de a se neca, pe acela îl poţĭ mântui, dar pe îndrăgostitul nu.“

„Însĕ tu aĭ influinţă asupra luĭ. El stă singur în lume. Arată-ĭ primejdia, carea îl ameninţă. Spune-ĭ, ce femee e aceea!“

„Acésta póte, că-l va mântui de ea, însĕ duce-l va óre la tine, Estiro? — Nu!“ Sprincenele i-se slobodiră întunecate preste ochĭ. „Eŭ sînt sclav, pe cum aŭ fost strămoşiĭ meĭ de maĭ multe generaţiĭ; eŭ nu aşĭ puté, să zic cătră el: „Vedĭ, stăpâne, fata mea! Ea e maĭ frumósă de cât Egipténa şi te iubesce maĭ din inimă!“ Eŭ în viaţa mea am esperiat prea multe, am învĕţat prea multe. Cuvintele acelea mĭ-ar arde limba. Da, petrile de colo de pe bătrâniĭ munţĭ s'ar întórce de ruşine, dacă aşĭ merge la ele. Nu, pe numele patriarchilor! Estiro, maĭ bucuros aşĭ vre, să zăcem amîndoĭ durmind somnul, care-l dórme mamă-ta.“

Tótă faţa Estireĭ se îmbrăcă în roşĕţă.

„Nu asta mĭ-a trecut prin gând, ca tu să grăescĭ cătră el în acest chip. Eŭ eram îngrijată numaĭ de el, numaĭ de fericirea luĭ, nu de a mea. Dacă am îndrăznit a-l iubi, acuma voiŭ, să mĕ păzesc vrednică de respectul luĭ. Numaĭ aşa pot, să scusez nebuia mea. Acuma lasă-mĕ, să-ţĭ cetesc epistola luĭ.“

„Da, cetesce-o!“

Ea începu, să cetéscă în dată, pentru ca astfel să trécă iute preste tema aceea penibilă.

„În 8 Nisan.

„Pe cale din Galilea cătră Ierusalim.

„Nazarinénul e asemenea pe cale. Îl însoţesce fără de scirea luĭ cu o legiune a ómenilor meĭ. O altă legiune urmézĕ. Sĕrbătórea Pascilor va escusa adunarea unor masse aşa de marĭ. El pornind a zis: „Étă ne suim în Ierusalim, şi se vor umplé tóte cele scrise de profeţĭ pentru Fiul omuluĭ.“

„Aşteptarea nóstră se apropie de sfârşit. Pace ţie Simonide!

„Ben. Hur.“

Estira întinse epistola tătâne-seŭ, în vreme ce un sentiment dureros îĭ strîngea gâtul. Nicĭ un cuvînt al epistoleĭ nu se referia la ea, nicĭ măcar o salutare nu se cuprindea într'însa pe sama eĭ. Şi totuşĭ ĭ-ar fi fost aşa de uşor, să adaugă: „şi pace fiiceĭ tale.“ Întâia dată în viaţa sa simţi ea acuma cu durere ghimpele jalusieĭ.

„În 8 Nisan,“ zise Simonide, „în 8 Nisan, şi astăzĭ avem —“

„9 Nisan,“ răspunse ea.

„Așa dară astăzĭ pot, să fie deja în Vitania.“

„Și póte, că de sară îl vom vedé aicĭ,“ adause Estira voióșă uĭtându-și pentru un moment de nĕcasul sĕŭ.

„Se póte, se póte! Mâne e sĕrbătórea azimelor, póte că doresce, să o țină împreună cu noĭ; póte că și Nazarinénul. E probabil, că-l vom vedé; póte, că pe amîndoĭ.“

În clipa acésta veni servitoriul cu vin și cu apă. Estira servia tătâne-sĕŭ, și într'aceea sosi Iras pe coperiș. Egipténa încă nicĭ o dată nu se păru Estireĭ așa de frumósă ca în clipa acésta. Haĭna eĭ ușóră ca un vĕl fâlfăia în jurul eĭ asemenea unuĭ nor; pe frunte, pe grumazĭ și pe brațe strălucia podóba aceea grea de juvaere, carea femeile țerĭĭ eĭ o iubiaŭ așa de mult. Fața eĭ strălucia de bucurie. Ea se apropiă cu pașĭ elasticĭ, încredută, însĕ fără de afectare. Estira vĕdĕndu-o trăsări și se alipi încă și mai tare de tatăl sĕŭ.

„Pace ție, Simonide, și ție, drăgălașă Estiră,“ zise Iras închinându-se ușor cătră cea din urmă. „Prietine bune, îmĭ reamintescĭ pe preoțiĭ din Persia, carĭ când sórele se gată de sfințire, se urcă pe templele sale spre a-l saluta la despărțire. De cum va nu cunoscĭ acest act de cult dumnezeesc, voiŭ, să chem pe tatăl meŭ. El se trage din némul magilor.“

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Vieritul sau cultivarea viței de vie de *Petru Vancu*, cu numĕróse ilustrațiĭ în text. Broșura de 90 pag. e împărțită în treĭ părțĭ: Despre cultivarea viței americane, a viței nobile și despre inimiciĭ vieĭ, avênd la urmă un adaus despre *paragerul* sau automat pentru delăturarea brumeĭ. Autorul cărticeleĭ acesteia ca învĕțător în Măderat, vestita podgorie a Aradului, a avut ocasiune, să se convingă în persónă despre aplicabilitatea metodelor, ce recomandă referitor la cultivarea vieĭ. Recomandăm cetitorilor cartea acésta, sosită în un timp fórte potrivit, când filoxera și peronospora ne atacă mai mult. Prețul 60 cr.

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român“ de Dr. *C. Diaconovich*. Editura W. Krafft, Sibiŭ.

A apărut fasc. 8, care cuprinde articolele Calahorra—Cavaignac, între carĭ un bogat material de interes special românesc. Amintim dintre articolele biografice: Calimah, Calinescu, Calinic, Calomfirescu, Câmpinean, Cantacuzin, Cantemir, Căpităneanu, Dr. Capșa, Caragea, Caragiale, Carol I, Cârnul, Carp, Catargiŭ etc.; ér dintre cele geografice: Călăraș, Căldărușanĭ, Călimănescĭ, Călugăreni, Câmpenĭ, Câmpina, Câmpulung, Caracăl, Caransebeș, Caraș-Severin, Carpațiĭ etc. A fară de aceste mai sînt tractate în fas. de față numĕróse materiĭ cu deosebită considerare la stările poporuluĭ român, s. e. valorósele art. de igienă de Dr. Felix (Casa, carantina, cahalisare etc.), Cartea funduară (Cosma), Calea ferată (Pușcariŭ), Capitul (Bunea) etc.

De interes este anunțul editoruluĭ, că cel mult în August a. c. se va termina volumul I (fasc. 1—10), și că pentru compactarea acestuia a procurat scórțe speciale lucrate cu mult gust artistic în un format corĕspundĕtor caractĕruluĭ publicațiuniĭ. Prețul scórțelor inclusive trimiterea recomandată face fl. 1. — de volum (pentru România Leĭ 2,50).

La abonamente nóuĕ se recomandă a comanda volumul I compactat cu rambursă. Volumul compactat franco costă fl. 11.80 (pentru România Leĭ 30. —).

„Enciclopedia Română“ se publică în 3 volume marĭ à 10 fasc. de câte 6 cóle de tipar și se póte abona la editorul W. Krafft în Sibiŭ cu prețul de fl. 10. — de volum, care este a se achita anticipativ. Pentru România deposit general la Storck & Müller, Bucurescĭ, ér prețul 25 Leĭ de volum.

A apărut:

Cuvîntări bisericescĭ de Massillon, episcop de Clermont și membru al Academieĭ franceze. Din originalul francez traduse prin *Ioan Gențiu*, paroch gr. cat. în Haieŭ etc. Tom. I. Acest op e tipărit cu permisiunea Preaveneratuluĭ Ordinariat diecesan gr. cat. de Oradea mare. Opul e dedicat Escelenței Sale P. S. D. Michaĭl Pavel, episcopul de Oradea mare. În fruntea opuluĭ, care se estinde pe 411 pag. 8°, mare se află portretul auctoriuluĭ. Ce privesce cuprinsul opuluĭ, el conține: 1. *Prefața traducĕtoriul*, în care espune motivul, ce l-a îndemnat la traducerea mareluĭ orator francez, și promite a eda și tomul II. din Massillon, apoĭ va continua cu Bossuet. 2. *Notițe despre Massillon*, care sînt estrase din aprețiările și notițele apărute în fruntea diverselor edițiunĭ ale operelor luĭ Massillon. 3. *17 Cuvîntări*, arĕtându-se timpul, când ar fi potrivite, să se țină după anul nostru bisericesc. Traducĕtoriul s'a silit a reda fidel originalul francez, de aicĭ provine, că limba e cam greóie, dară totuși destul de clară. Valórea internă o garantézĕ în de ajuns numele nemuritoriuluĭ auctor al cuvîntărilor. Dl traducĕtor a făcut literaturiĭ nóstre bisericescĭ un serviț nepreținit prin lucrarea sa. Îĭ dorim succes și sprigin în continuarea folositóreĭ lucrărĭ. Hârtia e fină, tipariul elegant, așa cât *prețul de 2 fl. 50 cr.* saŭ 6 leĭ 50 banĭ se póte zice moderat. Opul se póte procura de la traducĕtor în Haieŭ (Hájó, p. u. Pecze-Szöllős, via Nagy-Várad), ér pentru România e deposit general la librăria Socec & Comp. în Bucurescĭ.

A apărut:

„Viața Sfinților“ de Tit Bud, un volum 8° mare de 416 pag. hârtie fină, tipariŭ cam slab. Cuprinde notițe din viața sfinților bisericiĭ grecescĭ după ordinea cronologică a anuluĭ bisericesc. La sfârșit are cuprins cronologic și alfabetic, elencul Pontificilor de la s. Petru până în presinte și altul al „Împĕraților romanĭ din celea zece secle dintâiŭ“. Costă 6 coróne.

„Filotea *saŭ introducerea la viață pie de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domșa*“ e titlul unuĭ volum fórte prețios și fórte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiŭ. Nisuința de a publica în românesce cele mai de căpetenie cărțĭ de pietate de ale bisericiĭ catolice nu póte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărțĭ ca *„Pregătire la mórte“* de s. Alfons, orĭ ca *„Imitațiunea luĭ Christos“* de Toma a Kempis, și *„Cartea durerĭĭ“* de Bougand, apoĭ ca *„Filotea“* n'ar trebui să le bată praful prin librărĭĭ, ci să fie rĕspândite în massele poporuluĭ, căcĭ învĕțăturile, pe carĭ cetitorul le scóte din ele, sînt fórte folositóre. Special vorbind de *Filotea*, ea a ajuns, să fie tradusă în tóte limbile și încă în nenumĕrate edițiunĭ. Traducerea românéscă făcută de părintele ieromonach D. E. Domșa prin eleganța technică, în ce privesce hârtia fină, tiparul curat cu cadre roșiĭ și formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganța ediținnilor franceze.

Ce se ține de cuprins, ea are instrucțiunĭ pentru pietate, adresate uneĭ femeĭ cu numele Filotea de cătră s. Francisc. Instrucțiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, carĭ sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cinci părțĭ: Partea întâie cuprinde instrucțiunĭ spre a îmbrățișa viața pie, a dóua tractézĕ despre sacramente și rugăciunĭ, a treia despre vîrtuțĭ, a patra despre lupta în contra ispitelor, și a cincia despre întărirea sufletuluĭ în viața pie. Învĕțăturile acestea se predaŭ fie prin simple instrucțiunĭ, fie prin considerațiunĭ. Partea a treia special cuprinde capitole frumóse despre feluritele speciĭ de amicéță, despre paciință, umilință, blândéță, onestitate și altele.

Ce privesce traducerea, e bună, are un singur defect: e publicată cu ortografie pur etimologică și are câte va neologisme, carĭ ar fi putut fórte ușor să fie schimbate cu altele românescĭ. *Ortografia* e o haĭnă, și ortografia etimologică samĕnă cu una veche, și ómenĭĭ cam fug de vechiturĭ; ér *limba* e o podóbă, care face un lucru frumos, să fie și mai atrăgĕtor. Și de ce n'am nisui, ca și haĭna și podóba să fie cele mai potrivite?

Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri acéstă carte fórte prețiósă. Prețul: 1 fl. 50 cr.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvanieĭ“ și a diuĭ Nicolaŭ Densușan asupra Mitropolituluĭ Vancea și a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul **1** fl. Ambele părțĭ espedate franco **1** fl. **85** cr.

Editor și redactor rĕspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

297 szám (20) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1897. évi 850 számu végzése következtében Szántó Sándor ügyvéd által képviselt Balázsfalvi takarékpénztár javára Morár Nikulae és társai ellen 280 frt s jár. erejéig 1897 évi Április hó 15-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és — frt — krra becsült: és pedig Morar Nikuláénál 15 drb juh és 3 ló, Morariu Simionnál 2 drb ökör, és Spatacsán Nikuláénál elbecsült 2 tulokból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 887/1898. számu végzése folytán 280 frt — kr tőkekövetelés, ennek 1895. évi Február hó 21 napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 46 frt 70 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Csufudon alperesek lakásánál leendő eszközlésére 1898. évi Junius hó 18-ik napjának délelötti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfogialtatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is foganatosittatni fog.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Május hó 21-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 18 Iuniŭ 1898. Numĕrul 24.

Episcopatul latin şi congrua.

„Aşa dară numaĭ sancţionarea maĭ restă, după aceea ministeriul primesce în budget şi începênd din 1 Ianuariŭ 1899 şi solvesce deja parochilor acatolicĭ întregirile, ... ĕră sermaniĭ parochĭ catolicĭ pot, să aştepte întru răbdare.

„O, dară când răbdarea acésta e un lucru aşa de greŭ aceluia, pe care-l apasă miseria, şi diminéţa, méză ziua, sara, fiesce care clipă a vieţiĭ îĭ aduce a minte de deosebirea, ce esistă între el şi între parochiĭ necatolicĭ, îĭ aduce a minte, că de el nu se îngrijesce nimenĭ, căcĭ acela, căruia i-s'a dat stare bună, nu se prea gândesce la nĕcasurile altora.

„Regularea congrueĭ catolice aşa se vede, că în zădar o urgităm, maĭ curênd se mişcă petrile munteluĭ sfîntuluĭ Gerhard de cât inimile acelea, cărora principele Apostolilor le-a preamărit cu cuvinte aşa de frumóse iubirea.

„Ĕră vînătoriĭ de suflete, carĭ aŭ puterea statuluĭ, îşi frécă liniştiţĭ mânile vĕdênd, că guvernul cu congrua confesiunilor a făcut în zidul auctorităţiĭ cel păzit cu atâta jelosie o spărtură maĭ mare de cât cu politica bisericéscă întrégă, pentru că a arĕtat, că unde este voinţă, acolo sînt şi fapte, şi că e adevĕrată axioma acésta şi întórsă, că unde nu sînt fapte, acolo nu este nicĭ voinţă.

„Congrua catolică se tot face acum de cinci spre zece aniĭ închiaţi, şi totuşi până acuma nu am ajuns nicĭ până la conscrierea vrednică de credinţă. —

„Şi noĭ totuşi ne rugăm, ne rugăm de bunăvoinţă, pentru ca înaltul cor episcopesc, ceea ce a dat deja în principiŭ, aceea să o dea şi în realitate şi să nu permită, ca să se facă asemĕnare între promptitudinea luĭ şi între a guvernuluĭ.

„Preoţimea catolică aşteptând congrua vede cu durere evenimentele acestea şi din noŭ îşi înalţă glasul rugătoriŭ, ca să nu-ĭ trebuéscă, să ducă lipsă pe lângă parochiĭ confesiunilor . . . . şi să-ĭ fie ruşine.“

Aşa scrie „Magyar Állam“ în numĕrul sĕŭ din 9 a c.

Ĕră după interpelarea luĭ Komlóssy şi după rĕspunsul ministruluĭ Wlassics scrie „Magyar Állam“ în numĕrul sĕŭ din 11 a c.:

„În sfârşit preoţimea inferióră catolică cu privire la stagnarea regulăriĭ congrueĭ a primit deslușire . . . . din bunăvoinţa deputatuluĭ dietal dr Komlóssy Ferencz şi a ministruluĭ cultelor Wlassics Gyula. Pe dl deputat Komlóssy Ferencz l-aŭ rugat din maĭ multe părţi, să facă interpelarea, de óre ce afacerile catolice actuale fórte mulţi ar dori, să le scutéscă de publicitate, şi cu vestita bărbăţie catolică am ajuns aşa de de parte, cât socotesc de pĕcat deja şi aceea, dacă óre cine prin vre o întrebare blândă referitóre la vre o dorinţă justă conturbă cercurile secrete, ... din causa acésta nu scim, cum stă afacerea autonomieĭ, şi până astăzĭ nu am sciut nicĭ aceea, cum stă regularea congrueĭ.

„Acuma o scim. Scim, că sîntem numaĭ la începutul începutuluĭ, şi că nu sînt în rînd nicĭ măcar cu conscrierea, carea decurge acuma de treĭ aniĭ. Ba că nicĭ comisia regéscă de congruă nu e întrégă, ci aştéptă întregire. Dar apoĭ, Dumnezeule bune, unde e adunarea fondului necesar pentru regulare, dacă nu e limpedită nicĭ până în ziua de astăzĭ nicĭ măcar mĕsura diferitelor contribuiriĭ?

„Étă tóte acestea avem, să le mulţămim la aceea, că la noĭ vor, să isprăvéscă tóte numaĭ pe temeiul încrederiĭ, ĕră pentru datorinţă aŭ fórte puţin simţ, şi obedienţa încă o esplică aşa de şod, cât privesc de tânguire chiar şi dorinţele juste.

„De aceea regularea cogrueĭ catolice trebue să se scótă din întunerec, şi dacă pe sama confesiunilor aŭ fost de ajuns treĭ aniĭ, atuncia trebue să fie de ajuns atâta timp şi pe sama regulăriĭ congrueĭ nóstre. Dacă trăgănăm decĭ afacerea şi de acum înainte, acésta avem, să o atribuim numaĭ lipseĭ de bunăvoinţă.“

Dacă espectorările acestea ale foiĭ catolice sînt întemeiate, atuncia resultă din ele, că episcopatul latin din Ungaria pricepe de minune menirea venitelor sale celor marĭ.

Feuilleton.

Angina saŭ difteria.

De Dr N. Manolescu.

În ţară la noĭ nu cred, să fie cine va, care să nu cunóscă acéstă îngrozitóre bólă, pentru că atâta gróză a aruncat în familiĭ, unde a putut pătrunde, în cât şi fericiţiĭ de a nu fi fost atacaţi, aŭ fost provocaţi, să ĭea cunoscinţă despre ea.

Tótă lumea o cunósce ca bólă în gât, unde se arată sub formă de peliţe lipite de părţile inferióre ale gâtuluĭ şi cu aspect cenuşiŭ murdar.

Bolnavul cu aceste peliţe în gât se plânge maĭ tot de una pe lângă durerea din gât de ferbinţélă, pe care o póte orĭ cine constata, şi de neastîmpĕr general. În jurul gâtuluĭ, sub fălcĭ se simt ghindurile umflate şi dureróse.

Aceste turburărĭ sînt pe la început; maĭ târziŭ însĕ, dacă bóla merge înainte, ele devin şi maĭ grave, şi la ele se maĭ ásoţiéză şi altele, ér tóte împreună pun capĕt zilelor bolnavuluĭ.

Sînt însĕ lucrurĭ referitóre la angină şi folositóre, pe carĭ e bine, să le scie orĭ cine, şi pe carĭ cred, că nu tótă lumea le cunósce.

Despre unele din acestea voiŭ scrie câte va rînduri.

Cum omóră angina?

Ea omóră şi *mecanicesce* şi *otrăvesce pe bolnav.*

Mecanicesce omóră atuncĭ, când se desvóltă multe peliţe gróse pe cea maĭ strîmtă deschidere respirătóre, pe care o astupă, şi care se numesce *laringe,* adecă strîmta deschidere dintre córdele vocĭĭ.

Acest mod de a omorî al angineĭ este maĭ rar. Cel maĭ des este prin otrăvire.

Angina otrăvesce pe bolnav prin anumite substanţe otrăvitóre, ce microbiĭ eĭ fabrică.

Peliţele de angină sînt formate şi îngroşate nu numaĭ de producte ale cărnurilor iritate de bólă, dar maĭ ales de *miliardele de miliarde de microbi,* de acel vermişorĭ microscopicĭ, carĭ sînt adevĕrata causă a bóleĭ.

Acel neînchipuit de mare numĕr de microbĭ din peliţele bóleĭ fabrică o substanţă otrăvitóre, care din locul anginos se póte sorbi în sângele omuluĭ, pe care-l otrăvesce, adecă îl face vătĕmător organelor nervóse, carĭ conduc viaţa.

Când lucrul stă aşa, urméză, că nu sîntem siguri de viaţa unuĭ bolnav de angină prin aceea, că el póte respira, chiar cu înlesnire, şi că se póte, ca tocmaĭ când avem cea maĭ mare bucurie, să-l vedem, că închide ochiĭ.

Ca urmare a cunóscerĭĭ acestuĭ fapt, când îngrijim un anginos, să nu slăbim mĕsurile de îngrijire de cât maĭ multe zile şi sĕptĕmânĭ, chiar după ce-l credem scăpat.

Dar póte că onor. lectorĭ vor, să scie dovedĭ despre afirmaţiunea, cum că microbiĭ angineĭ, ce se vĕd cu ajutorul microscopuluĭ în peliţele bóleĭ, fabrică în adevĕr otrava despre care vorbiĭ maĭ sus.

Să spun câte va din aceste dovedĭ, pe carĭ astăzĭ le posedă sciinţa:

Într'un om orĭ într'un animal mort de angină nu se găsesc microbĭ în grămadă de cât în locul, unde sînt desvoltate peliţele angineĭ, prin urmare nu este vorba, ca mórtea să fie fost causată de microbĭ în mod mecanic prin îngrămădirea lor în vasele de sânge saŭ în organe nervóse.

Așa se vede, că el însu-și pregătesce celor de la putere cu de-adinsul un pretext binevenit pentru secul arisarea averilor bisericesci.

Ori dóră se teme, că făcênd încercarea de a regula congrua fără de amestecul guvernului va provoca pe cei de la putere, să prevină prin secularisarea aceea acest fel de regulare a congrueĭ?

De cum va episcopatul latin din regnum Marianum a ajuns în dilema acésta, atuncia la mare rĕŭ a ajuns. Și nu-ĭ va rĕmâné nici măcar mângâiarea aceea, că va suferi fără de vina sa.

Scim noĭ bine, ce l-a făcut, să nu reguleze congrua catolică din îndemn propriŭ: nu a voit, să dea din venitele sale cele marĭ nimica urgisiților Valachĭ.

În sfârșit Dumnezeŭ nu bate cu bâta. Episcopatul latin orbit de șovinism național nu s'a putut avînta la atâta, cât să înțelégă, că el acum de dóuĕ sute de anĭ după voința luĭ Dumnezeŭ ar fi avut, să întăréscă materialminte biserica nóstră românéscă unită.

De cum va va veni decĭ preste el lovitura aceea, ea va avé, să se privéscă de o pedépsă a luĭ Dumnezeŭ. Pedépsa acésta va fi aspră, dară nimenĭ nu va puté zice, că ea va fi nemeritată.

Pactul și cuota sînt cestiunĭ strîns legate una de alta și de actualitate. În cestiunea pactuluĭ vamal și comercial guvernul ungurese nu ar voi bucuros a o rupe cu trecutul, după cum strigă opositionaliĭ Kossuthiștĭ. Magiarĭ ceĭ fidelĭ dualismuluĭ bine sciŭ, că pactul comercial și vamal este o legătură puternică între ambele părțĭ ale monarchieĭ, și că rumperea acesteĭ legăturĭ ar aduce cu sine o sguduire dualismuluĭ actual.

Ceva maĭ mult, microbiĭ angineĭ introdușĭ în sângele animalelor saŭ maĭ bine în vasele lor, în carĭ circulă sânge, nu numaĭ că nu s'aŭ înmulțit, dar aŭ perit toțĭ, ceea ce probéză, că în sângele în circulație microbiĭ mor, că adecă sângele în circulație este omorîtor de microbĭ aĭ angineĭ, *este antiseptic* față cu angina.

Dacă se ĭea însе bulion cu mulțĭ microbĭ aĭ acesteĭ bóle cultivațĭ în acel bulion, și dacă se filtréză prin filtru de porțelan, care nu lasă, să trécă nicĭ un microb, ci numaĭ lichidul curat, acest lichid nu dă anginā, dacă se puue pe pelițele fine din gâtul animalelor, dar dacă se injectă acel lichid în sângele animalelor, acestea mor ca otrăvite, fără să lase, să se constate unde va desvoltare de microbĭ aĭ bóleĭ.

Ce însemnéză acéstă esperiență?

Însemnéză, că acel bulion avea în el o otravă, care nu putea proveni de cât din microbiĭ bulionuluĭ, de carĭ filtrul l-a curățit însе.

Microbul angineĭ nu s'a cunoscut de cât la 1883 de Klebs, care cel întâiŭ a semnalat un microb în formă de bețișor microscopic în pelițele murdare ale bóleĭ.

Cercetările învĕțaților, continuate fără întrerupere în tóte țĕrile înaintate nu aŭ ajuns de cât acum 4 anĭ, ca să găséscă un altoiŭ ajutător în contra acesteĭ teribile bóle, și acesta este *serul antidifteric,* descoperit la Paris de dniĭ Roux și Jersin, cărora omenirea întrégă le este recunoscétóre.

Cereți de urgență ser în cas de anginā!

„Albina."

Guvernul ungurescu voesce, să câștige pentru sine opiniunea publică prin discursurile, ce le ține ministrii liberalĭ la alegĕtorii lor. Așa Hieronymi vorbind către alegĕtoriĭ din Arad despre teritoriul vamal separat a zis, că crede, că vama autonomă ar face, să prospereze industria, din contră ar fi în detrimentul agriculturiĭ, și anume că partea cea mai mare a lucrătorilor se ocupă de agricultura, majoritatea cetățenilor ar suferi pagube considerabile. Raporturile comerciale dintre amîndóuĕ țĕrile sînt atât de complicate, cât nu se póte prevedĕ, ce efecte ar avé restrîngerea liberei circulațiuni. Acéstă nesiguranță ne avertiséză la cea mai mare precauțiune. Cel ce nu voesce a espune economia nóstră de câmp la pagube enorme, trebue să lucre, ca să nu se pericliteze comerciul dintre Ungaria și Austria, ori să nu erumpă rĕsboiŭ vamal. Dacă nu ne-ar succede a menține comuniunea vamală cu Austria, óre succede ne-ar, să închiăm cu ea tractat comercial?

Gajári în vorbirea ținută către alegĕtoriĭ din Csongrád a zis, că încetând comuniunea vamală și rĕmânênd venitele vamale comune, Ungaria ar trebui, să concurgă cel puțin cu 41—42 % la spesele comune. Așa pe viitor budgetul nostru ar fi îngreunat cu o cuotă anuală de 25 milióne preste sarcina, ce o pórtă azĭ la spesele comune ale monarchieĭ. El încă a accentuat, că tarifa autonomă ar da o grea lovitură agriculturiĭ; decĭ a recomandat răbdare. Cheea situațieĭ o formézā de present constituția austriacă. Dacă succede primirea constituțională a legilor referitóre la pact și în Austria înainte de espirarea provisoriuluĭ, atuncĭ crisa dispare de la sine. Dacă din contră nisuințele în acéstă direcție ar rĕmâné fără de resultat, atuncĭ interesele economice vor pretinde, ca și la noĭ și în Austria să se cerce aranjarea economică independentă cu încunjurarea teritoriuluĭ vamal și de consum separat. Și numaĭ când acésta ar fi absolute neesecutabilă, numaĭ atuncia s'ar învoi la teritor vamal separat.

Br. Bánffy și în zilele acestea a tractat cu contele Thun despre încheiarea pactuluĭ. Se zice, că contele Thun ar avé sperarea, că până la tómnă îĭ va succede a-și asigura o maioritate parlamentară pentru proietele referitóre la pact. E întrebare numaĭ, că óre până când va rĕmâné contele Thun la putere?

În *cestiunea cuoteĭ* comisiunea parlamentară austriacă până în sĕptĕmâna acésta pretindea, ca cuota să fie proporționată cu cu numĕrul poporațiuniĭ ca și contingetul de recruțĭ. Așa ar cădé pe Austria 58%, ĕră pe Ungaria 42%. Comisiunea ungară nu póte accepta de basă la statorirea cuoteĭ proporțiunea numerică a locuitorilor, ci insistă, să rĕmână ca basă a nóueĭ cuote percepțiunile brute ale ambelor state. Pe acéstă basă proporția cuoteĭ ar fi 68·6 : 31·4%.

După negoțiărĭ îndelungate între ambele comisiunĭ parlamentare comisiunea austriacă a renunțat la principiul sĕŭ de a lua ca chee a cuoteĭ proporția numerică a poporuluĭ. Ea s'a învoit, ca din venitul brut direct și indirect de 2 miliarde și 587 de milióne al Ungarieĭ să se subtragă venitul de 24 milióne din darea pentru scutirea de miliție, din contră venitul brut de 4 miliarde și 668 milióne al Austrieĭ să se compute întreg. Pe calea acésta ar cădé pe Austria 61·5%, ĕră pe Uungaria 38·5%. S'a mai învoit comisiunea austriacă și la aceea, ca positiile transitorie și dările cele nóuĕ din ambele state încă să nu se compute la calcularea cuoteĭ, numaĭ pentru ca să ajungă pe aceea-și basă cu comisiunea ungară. Se aștéptă acum, să facă și comisiupea ungară o propunere concretă și specifică. După ce Ungurii considerā 34·8% de maximul, până la care se póte ridica cuota, cu greŭ credem, că negoțiările vor ajunge la un resultat mulțămitor pentru ambele părțĭ.

O paralelă. — O reproducem din „Patria" din Cernăuțĭ, din o fóe, carea în timpul scurt de un an și jumătate a dat deja multe dovedĭ despre ura, ce o nutresce față cu biserica catolică.

Fóea acésta în numĕrul sĕŭ din 12 a c. publică următórele:

„Nepăsare la culme în — biserica gr. or. recte ortodocs-catolică. — Sosirea episcopuluĭ rom.-cat. din Galiția pe țĕrmul Bucovineĭ, — și atenția, ce i-s'a dat din partea credincioșilor sĕĭ, — sînt momente, carĭ ne ating pe noĭ fiiĭ bisericiĭ gr. or. fórte neplăcut, ba ne revóltă liniștea sufletéscă.

„Pentru o mână de credincioșĭ vine un vlădică din depărtare spre a se convinge din autopsie despre starea religiósă și morală a oilor sale. Așa face un păstoriŭ bun. Păstoriul bun nu este amic al nepăsăriĭ. Viața păstoriuluĭ este o luptă, o muncă în alegerea metoduluĭ spre a depărta primejdia de la turma sa, fie primejdia de natură de tot seriósă saŭ chiar cât de neînsemnată.

„Credincioșiĭ rom.-cat. din Boian, Cernăuțĭ, Rădăuțĭ șcl. nu se află în pericol, păstoriul lor s'a ostenit la eĭ spre a-ĭ întări în credință.

„El a fost primit cu deosebită strălucire sĕrbătoréscă. Stradele de la podul preste Prut până în oraș aŭ fost măturate și frumos decorate. Ziua sosiriĭ a fost pentru credincioșĭ o zi de bucurie și mângâiere sufletésca. El a fost primit grandios de puținiĭ sĕĭ credincioșĭ. Acest moment probézā, că credincioșiĭ papistașĭ în cele religióse nu sînt lăsațĭ întîmplăriĭ — ca ortodocșĭ-catoliciĭ (gr.-or.), — ci sînt bine crescuțĭ în înțelesul bisericiĭ lor.

„Fiiĭ bisericiĭ gr. or. nu sînt așa bine crescuțĭ în spiritul bisericiĭ lor, ca să o pótă cinsti și împlini datoriile lor cu acea conscienciositate, ce se va cere de la un fiŭ al bisericiĭ. Fiiĭ bisericiĭ nóstre sînt nepăsătorĭ față de instituțiunile bisericesci. Acéstă împrejurare e fapt constatat nu așa la poporul nostru rural, ca la inteligența urbană cu fórte saŭ de tot puține escepții individuale.

„Biserica ortodocs-catolică nu întrunesce pe inteligența sa — ca cea rom.-catolică. Causa nu zace póte în cultul bisericiĭ nóstre, căcĭ cultul nostru este fórte frumos și înălțătoriŭ, ci în totala desinteresare a factorilor competențĭ.

„Am dojenit a dese orĭ predicamîntul defectuos în catedrală, că nu se predică la timp potrivit, și că biserica catedrală stă prea mult închisă.

„E de ajuns de a corĕspunde numaĭ sĕciĭ forme a fi predicat în biserica catedrală?

„E de ajuns a ține p. m. serĕnda și a încuia biserica la 4 óre, ca să o deschidă a dóua zi la 6 óre diminĕța?

„Nu ar fi consult a face către 6 óre p. m. regulat şi alte rînduelĭ prescrise (ca paraclise şcl.)?

„Se cugetă saŭ aŭ cugetat prelaţiĭ nostri la modul, cum s'ar regula cercetarea bisericiĭ din partea inteligenţeĭ?

„Aŭ póte acest moment nu-ĭ destul de important pentru biserică?

„Păstoriĭ papistaşĭ corigă pe loc atarĭ metehne, căcĭ archipăstoriĭ ţin cont de tóte. Trebile turmeĭ credincióse le aŭ vlădiciĭ papistaşĭ în evidenţă, şi vlădica Weber — cunósce bine din depărtare durerile oilor sale.

„La noĭ nu vedem nicĭ o iniţiativă salvatóre.

„Rĕul, care esistă icĭ colea în bisericile din ţară, nu se póte depărta din biserica catedrală, care are menirea, să servéscă de pildă.

„Catedrala e biserica cea maĭ frumósă din Monarchie, corĕspunde ea însĕ acuma maĭ bine trebilor religióse — ca atuncĭ, când aseména unuĭ ban jidovesc?

„Să maĭ vorbim de alte neajunsurĭ, de fond, de dotaţiunea miseră a clerului, de locuinţele cooperatorilor, a parochilor, de ruşinósa zidire de bisericĭ şcl.?

„Vlădica Weber cu visita sa ne-a rănit inima, arĕtându-ne purtarea oilor sale, ce inconscienţi, ce nepăsătorĭ sîntem în ale bisericiĭ nóstre.

„Fără a se consfătui şi cu mireniĭ nu e posibil a ajunge la ţînta dorită.

„Papistaşiĭ ţin şedinţe când cu bărbaţiĭ, când cu femeile, ascultă dorinţele lor.

„De aci viul interes pentru biserică la laĭciĭ de conf. latină.

„La noĭ ceĭ competenţĭ voesc a crea caste egiptene ca la Indĭ.

„Aŭ va ajunge ortodocsia sub ast fel de împrejurărĭ finea secolului al 20-lea?

„Nu cetescĭ alta prin gazete de cât ţipete de desperare.

„Ajutoriŭ nicĭ dintr'o parte.

„Acésta este îngrijire?

„Vin bieţiĭ preoţĭ cu zilele din depărtare la Consistor. Eĭ nu află pe nime, căcĭ o óră audienţă la vre un sfetnic consistorial e ceva necunoscut, şi mulţĭ trebue să aştepte maĭ multe zile din acéstă causă.

„Nu sînt fiiĭ bisericiĭ îndreptăţiţĭ a pretinde rînduélă şi aicĭ?

„Încheiŭ de astă dată cu speranţa, că se va face ceva pentru îmbunătăţirea sorţiĭ deplorabile a bisericiĭ nóstre.“

Revistă bisericéscă.

Roma.

Guvernul italian influinţat de francmasonĭ nu se opresce la desfiinţarea reuniunilor catolice şi la suprimarea preseĭ, ci acum prepară nóuĕ atacurĭ în contra bisericiĭ. Guvernul voesce, ca execuatura regéscă dată episcopilor să se pótă revoca orĭ când. A nume prin execuatură episcopiĭ denumiţĭ de Papa îşĭ ocupă residenţa şi beneficiul, de care pe timpul sedisvacanţeĭ dispune statul. Execuatura dată nu se maĭ revócă. Dacă ar succede guvernului, să introducă revocarea execuaturiĭ, atuncĭ uşor ar lipsi de beneficiĭ pe episcopiĭ, de carĭ nu-ĭ place. Prin acésta s'ar nasce marĭ încurcăturĭ.

În 11 a c. la sĕrbătórea „Corpus Domini“ Sfinţia Sa Papa Leo a celebrat s. Liturgie în capela privată fiind de faţă multe persóne distinse din Italia şi din străinătate.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta în şedinţa din 14 a c. a primit raportul ministruluĭ de finanţe despre trecerea administrăriĭ fabricilor căiĭ ferate de stat de la ministeriul de comerciŭ la cel de finanţe. Apoĭ s'a hotărît, ca proiectele de legĭ despre darea de consum să se desbată cumulativ.

În 15 a c. Komjáthy s'a ocupat de contribuţia pe spirituóse, Kullmán de darea pentru bere, ĕră Polonyi a combătut sistemul premiilor zicênd, că premiile pentru esport aduc cu sine scumpirea articlilor de consum în patrie. Guvernul acum a treia óră stă înainte cu premiul provisor pentru zachar, pe când în Austria îl vor introduce a treia óră cu ajutoriul §-luĭ 14. Guvernul presentă proiectele referitóre la pact, de şi scie, că din acesta nu se va alege nimica. Acusă oraşele şi municipiile, pentru că trimit date false cu privire la arînda dăriĭ de consum. — Ministrul Bánffy reflectând la vorbirea luĭ Polonyi aserţiunea acestuia despre datele trimise de municipiĭ a declarat-o de insinuare perfidă. — Polonyi a atacat după acésta cu vehemenţă pe ministrul president. Tumultul provocat prin graţiositătile luĭ Polonyi şi ale luĭ Bánffy s'aŭ liniştit numaĭ prin închiarea desbateriĭ.

După şedinţă Polonyi şĭ-a trimis martoriĭ la Bánffy spre a-ĭ cere satisfacţie.

Mercurĭ s'a continuat şi terminat desbaterea asupra proiectelor de legĭ referitóre la darea de consum. Joĭ s'aŭ primit aceste proiecte şi în a treia cetire.

Comisiunea dietală de imunitate tractând afacerea Lepsényi-Olay-Pichler cu maioritate de voturĭ a declarat, că prin bătaea aplicată luĭ Lepsényi nu i-s'a violat dreptul luĭ de imunitate. Olay a zis, că el nu a bătut pe Lepsényi, întru cât e deputat, nicĭ întru cât e preot, ci întru cât e redactor. Zichy Aladár a insinuat vot separat în favorul deputatuluĭ insultat.

Austria.

Obstrucţionismul radicalilor germanĭ ĕră a împins cabinetul la închiderea sesiuniĭ parlamentuluĭ şi la amânarea desbaterilor parlamentare până în Septembre. Contele Thun s'a convins, că rĕspunsul, ce avea, să-l dea Marţi în afacerea de la Gratz, în loc de a îmbânlĭi pe Germanĭ póte că ar fi indignat şi pe Slavĭ. Pentru aceea încă Luni a obţinut de la Monarchul decretul, prin care desbaterile parlamentare se amână până la tómnă.

În decursul vacanţelor guvernul va conduce afacerile în sensul §-luĭ 14 al constituţiuniĭ şi va cerca, să împace pe Germanĭ cu Cehiĭ. Germaniĭ de repetite orĭ aŭ declarat, că eĭ numaĭ aşa staŭ de vorbă cu guvernul, dacă acesta va retrage ordinaţiunile în cestiunea limbiĭ. Retragerea ordinaţiunilor însĕ ar provoca pe Cehĭ. Aşa nu se póte prevedé, cum se va restabili liniştea în Austria.

Cluburile parlamentare daŭ manifeste espunênd situaţia şi precisându-şĭ atitudinea faţă cu ea.

Franţa.

În şedinţa din 14 a c. a camereĭ ţinuta guvernuluĭ a fost supusă la critică aspră. S'a imputat cabinetuluĭ Méline, că se razimă pe ajutoriul celor din drépta şi a produs scisiune între republicanĭ. Spre a da satisfacţie cabinetuluĭ suspiţionat Ribot a presentat proiectul de resoluţie: „Camera declară, că aprobă enunţările guvernului, şi e decisă a urma o politică democratică, ce se basézĕ pe unirea republicanilor. Cu acésta trece la ordinea de zi.“ Propunerea s'a primit cu o maioritate neînsemnată de voturĭ. Ricard a maĭ adaus la acésta: „Şi se va răzima esclusiv pe maioritatea republicană.“ Méline s'a opus acestuĭ adaus, el însĕ a fost primit cu 295 contra la 246 voturĭ. Méline privind acéstă hotărîre ca vot de neîncredere, şĭ-a dat dimisia.

Anglia.

În lumea diplomatică a provocat mare sensaţie vorbirea deputatuluĭ Asquit, care a recercat ministeriul de esterne anglez, să apere interesele industriale şi comerciale ale Angliеĭ în contra inimicilor eĭ perpetuĭ, carĭ sînt Ruşiĭ şi Germaniĭ. Rusia este inimică Angliеĭ în Asia, deci nu-ĭ póte fi amică în Europa. Cu tóte acestea el ar ţiné maĭ mult la Rusia de cât la Germania, de óre ce cu acésta nu ar puté întra în nicĭ o alianţă. — Secretarul de stat Curzon a liniştit pe orator reflectând la avantajele obţinute de Anglia în Sina fără de a ajunge în conflict cu vre o putere. — Harcourt spre apĕrarea intereselor angleze a recomandat alianţa cu Statele Unite. — Ministrul coloniilor Chamberlain crede, că în Sina interesele angleze sînt maĭ aprópe de cele germane de cât de cele rusescĭ. Anglia să se încrédă în forţele propriĭ. Amiciţia cu Statele Unite e de dorit.

Presa ruséscă recomandă Anglezilor moderaţiune. Sina e destul de mare, ca să pótă mulţămi puterile interesate acolo. Dacă Anglia ar cerca, să se amestece în Sina nordică, Rusia i-s'ar pune în cale cu forţa.

Spania şi America.

În Spania deprimarea cresce în urma scirilor primite despre decursul răsboiuluĭ. Pe Filipine insurgenţiĭ s'aŭ apropiat de cetatea Manila, şi acésta e în pericol de căde în mânile lor. Eĭ ar voi, să constitue în Manila un guvern autonom, maĭ înainte de ce ar debarca Americaniĭ. Se susţine, că Spaniolĭĭ la casul, când nu s'ar maĭ puté apĕra, ar fi maĭ gata a se preda Americanilor de cât a căde în mânile insurgenţilor.

Germania a trimis năĭ de răsboiŭ la Filipine sub cuvîntul, că are, să apere interesele supuşilor sĕĭ. Se crede,

că Germania cu consensul Spaniei va ocupa Filipinele, când Spaniolii nu vor fi în stare, să le mai țină.

La Cuba nu s'a întîmplat încă lupta decisivă. Corăbiile americane stau înaintea fortăreței Sant-Jago. Un corp de armată americană a debarcat pe Cuba la Guandanamo, armata spaniolă însă îl împedecă de la înaintare. Insurgenții au avut mai multe ciocniri cu armata spaniolă.

Statele unite au votat sume nóue pentru continuarea războiului.

Se crede, că puterile europene în curênd vor păși la mijloc spre sistarea inimicițiilor. Inițiativa are, să o ia Rusia.

Raport general

al societății de lectură: „Inocențiu M. Clain" a teologilor din Blaș pe anul scolastic 1897/8.

(Fine.)

b) *Cassa societății.*

Statul activ cu finea an. trecut a fost fl. 1025.88 ¾

Bilanț:

Percepțiuni	fl.	922.72
Erogațiuni	fl.	615.21
Rémân bani gata .	fl.	307.51
Statul activ	fl.	1086.85½
1. În obligațiuni nóue .	fl.	394.49½
2. În obligațiuni vechi .	fl.	84.85
3. Depuși la „Patria" .	fl.	300.—
4. Bani gata	fl.	307.51

c) *Archivul.*

Acesta cuprinde tóte actele, ce se referesc la societate, întru cât se află de la înființarea ei induse în un protocol cu numele *„Indice pentru agendele Archivei societății de lectură Inocențiu M. Clain"*.

Archivariul administréză încă și *publicațiunile* societății nóstre, din cari se mai află „Epistole cătră un preot tiner" partea I 230 esemplare a 75 cr., „Epistole cătră un preot tinér" partea II 481 esemplare a 75 cr., „Pregătire la mórte" 230 esemplare broșurate à 80 cr. și 21 esemplare legate în lux à 1 fl. 40 cr., „Duch muscălesc" 242 esemplare à 10 cr.

Doritorii de a avé vre unul din aceste opuri au, să se adreseze la Societatea de lectură *„Inocențiu M. Clain"* în Blaș (Balázsfalva) alăturând la comande și spesele portului postal.

Membrii societății.

Membrii societății în înțelesul statutelor sînt *ordinari, estraordinari, onorari, fundatori* și *binefăcători*.

a) *Membri ordinari* au fost toți alumnii institutului teologic. b) *Membru estraordinar* am avut numai unul. c) *Membri onorari*: Escelența Sa Michail Pavel, Rev. Dni Ioan M. Moldovan, Alesandru Micu (†), Dr Alesandru Grama (†), canonici mitropolitani în Blaș, Rev. Basiliu Rat vicariul Făgărașului, Clariss. Dr Victor Szmigelski profesor, Clariss. Dr Vasiliu Lucaciu paroch în Șișești, On. Dn. Miron Dascăl paroch în Cetatea de Baltă și dl Aron Boca Velchereanul. d) *Membri fundatori:* Mitrop. Dr Ioan Vancea (†), Escel. Sa Dr Victor Mihályi de Apșa, Rev. Dni Constantin Papfalvi (†), Simeon Pop Mateiu canonici mitr. în Blaș, Prea On. Ioan German prof. în Blaș, Stimații Dni Georgiu Boeriu, I. Bozac, Stimata Dnă Iulia Laurențiu, Domnișóra Silvia Socol, M. On, D. Dr Em. Elefterescu prof. în București, Institutul de credit „Economul" din Cluș, Reverendul Domn Ioachim Totoian teolog absol. în Micești și Cl. D. Dr Vasiliu Hossu prof. de s. Teologie și Rector în internatul de băeți „Vancean" în Blaș. e) Între *membrii binefăcători* societatea nóstră, a fără de cei ce ne-au donat cărți, cu multă bucurie înregistréză pe Spect. Dnă *Aurelia n. Solomon* directóra internatului de fetițe din Blaș cu suma de 10 fl.. Escelența Sa *Dr Victor Mihályi de Apșa,* care în memoria neuitatului său frate decedat Iuliu Mihályi de Apșa colonel locotenent în pensiune a donat societății nóstre suma de 10 fl., Institutul de credit și economii din Cluș *„Economul"* a binevoit a vota și în acest an suma de 10 fl., cărora ne ținem de sfîntă datorință a le aduce și pe acésta cale sincerele nóstre mulțămite.

Din acestea se póte vedé progresul societății. Noi nu sîntem chemați a judeca progresul făcut de societate în decursul anului curent. Lăsăm, să-l constate acésta Prea On. Public cetitor.

Pentru noi e îmbucurător faptul, că de și venitele societății în cea mai mare parte le formézá puținele cotisații ale membrilor, totuși considerând, că acum 34 ani biblioteca numéra numai un op și cassa 75 cr., a progresat societatea dispunênd în total de o avere frumușică.

Fiind că realisarea scopurilor urmărite de societate reclamă capital material, fie ne permis a apela la inimile generóse ale Românilor și ale Veneratului nostru Cler cu acea ferbinte rugare, ca să binevoéscă a sprigini străduințele pii și zelóse, ce preocupă și caracterisézá acésta societate.

Pentru societatea de lectură „Inocențiu M. Clain".

Blaș la 19 Maiu 1898.

Victor Varga preș. societ. — **Ioan Oltean** secret. societ.

Corespondințe.

Lugoș 14 Iuniu.

Clarissime Dle Redactor!

În părțile bănățene și, după cum se aude, și în alte părți ale țerii nóstre locuite de Români e datina, ca la hramul s. biserici să se aranjeze petreceri poporale, așa numitele „rugi" (nădeie), de cătră comunitățile bisericesci.

Poporenii comunei bisericesci gr. cat. din Lugoș ținênd cont de acésta frumósă datină au cugetat de o parte, că și poporului acestei parochii l-ar câștiga o distracție, de altă parte s'ar aduce și ceva folos material sfintei biserici. Au aranjat deci în anul acesta prima „rugă", care s'a ținut în 5 și 6 Iuniu st. n. a. c. la Rusalii, fiind atunci și hramul bisericii nóstre. Venitul curat al rugii fu destinat pentru fondul corului bisericesc gr. cat. din loc.

Sciut lucru este însă, că nici o întreprindere, fie aceea cât de mică, fără de mijlóce materiale și morale nu se póte efeptui. Dar din îndurarea preabunului Dumnezeu acésta întreprindere nici nu fu lipsită de atari mijlóce, căci își află mecenații sei în unii domni, cari atât cu cuvîntul, cât și cu fapta, putem zice până la jertfa de sine, ast fel o sciură sprigini, în cât resuitatul neașteptat ne-a mulțămit pe toți.

Comitetul aranjator nu póte mulțămi în destul și lăuda zelul și marinimositatea Il. Sale Dlui Dr. Demetriu Radu episcopul Lugoșului, care pe lângă sprigînul material și moral n'a pregetat a veni la deschiderea „rugii" după finitul Înseratului ținut în prima zi de Rusalii în societatea Eselenței Sale Dlui Aexandru Dessewffy episcopul Cenadului, a Il. Sale Dlui Emeric Jakabffy comitele suprem al comitatului Caraș-Severin și a Ven. Capitul gr. cat. din Lugoș și acolo în fața loculni cu elocința-i rară în cuvinte alese a ținut o alocuțiune arătând însemnătatea zilei sărbătorite. După aceea poporul adunat în număr destul de mare între strigăte de „Să trăéscă prea iubitul nostru episcop" în frunte cu parocul local a început jocul.

Binevoéscă deci a primi mulțămitele nóstre atât acei Ilustri Domni, cari prin înalta Lor presență la acésta petrecere au contribuit la înălțarea solemnității, cât și toți acei Domni, cari și cu cuvîntul și cu fapta au dat sucursul recerut la o ast fel de întreprindere filantropică.

Primiți espresiunea deosebitei stime, ce V'o păstréză

Comitetul aranjator.

Berzova 7 Iuniu.

Onorată Redacțiune!

Obstacolul de frunte, nepăsarea seculară a preoțimii nóstre, e pe calea delăturării. Azi, har Domnului, sîntem în plăcuta poziție de a ne lăuda și noi, preoțimea română unită, cu ceva: ni-s'au deschis ochii de mult timp învěliți, și acésta încă însémnă ceva. Nu ne este permis însă a ne îndestuli cu atâta, ci ochii o dată deschiși trebue să-i și îndreptăm în jur de noi, să luăm la esaminare tóte motivele, ce cad în sfera oficiului nostru, și ce am găsit de bun, să perfecționăm, ér ce am aflat de réu, să stirpim ori să reformăm.

E vorbă de reformarea cântecelor bisericesci și a altor agende rituale. E constatat deja, că ritul nostru de rară frumsétă e mult schimosit. Ochii ne sînt deschiși, am și observat, ba deja am chiar constatat réul. De unde totuși, că dintre atâția medici chemați așa puțini alérgă la bolnav spre a-l mântui? De unde, că preoțimea nóstră tot nu-și dă silință spre sanarea bólelor în cari sermana mamă biserică de atâta timp zace, delăsată de fiii sei iubiți? Abia unuldoi grăbesc la patul ei, să o mângăie. Dară ce pot face aceștia față cu nepăsarea celor alalți?

În multe rînduri mi-am espus părerile mele modeste, și durere, abia câți va și-au luat ostenéla de a reflecta la ele. Mă mângăiu însă cu aceea, că acești confrați iubiți nu au fost și nu vor fi ei de pe urmă, cari vor păși la mijloc spre a discuta acestea idei importante. Una însă trebue să observ: nu ne este ertat a lua de la ordinea de zi acésta discusie, până nu va reuși biruitóre.

Și acum fie-mi permis numai cu câte va cuvinte a reflecta la părerile confraților, cari au discutat asupra obiectului din cestiune.

E fapt, că în constatarea bólelor toți sîntem de acord, numai în prescrierea medicinei ne deosebim. Și bólele? Degenerarea cântărilor bisericesci la chiuituri și cântări demne de birt, dar nu de biserică, predarea melodiilor aparținétóre preotului și cantorului „după glasul gurii", divergințele rușinóse în sevârșirea sfintei liturgii și a altor funcțiuni rituale ș. a. Ér medicina? O vom atinge mai la vale.

Și óre pentru ce atâta degenerare? Din simpla causă, că așa le-am vědut, așa le-am moștenit din bătrâni. Tristă moștenire, când locul pietății îl ocupă obicinuirea, locul devotamentului un aer oficios, locul însufleții

apatia simbriaşului! Apoĭ noĭ să n'avem drept a ne emancipa de sub jugul întunecos al acesteĭ moşteniri triste? Ce zic? Drept? Nu, ci datorinţă, şi încă datorinţă grea ne silesce a curăţi sfîntul nostru rit de mărăcinii sădiţi încă în trista epocă a schismeĭ!

Prea multe avem, să reformăm, şi în zădar se nĕcăjesce confratele „Im“ pe cuvîntul „reformă“. Acolo e de pildă datina străbună, ca să nu se servéscă liturgia fără numaĭ în Dumineci şi sĕrbătoriĭ. D'apoĭ numaĭ la atâta se estinde oficiul per eminentiam preoţesc, oficiul de a aduce jertfă? Acolo e moştenirea străbună de a nu predica fără numaĭ de vre o treĭ oriĭ pe an şi şi atuncia de a ceti numaĭ circularele episcopescĭ. Ce zice óre la acésta oficiul al doilea preoţesc, oficiul de învĕţătoriu? Oriĭ de pildă preoţimea nóstră, dacă tótă şĕptĕmâna şi-o jertfesce grijilor sale casnice, satisface óre oficiuluĭ de a cârmui sufletele, carĭ i-s'aŭ încredinţat? D'apoĭ câte şi maĭ câte defecte şi escese sînt? Nu strigă acestea deja de vécurĭ la cer după reforme?

De o cam dată să trecem cele multe şi să rĕmânem la obiectul din cestiune. Confraţiĭ „Măgurénul“ şi „Z“ apróbă modul salvăriĭ descris de micimea mea. Eĭ încă recunosc, că de alt unde va nu póte, să vină lecuire de cât numaĭ de la un sinod provincial, carele singur are puterea de a aduce legĭ obligătóre referitor la disciplină, rit şi datiniĭ în tótă provinţa.

Nu aşa confraţiĭ „B“ şi „Im“. Dlor nu află de consult convocarea sinoduluĭ; altă causă ponderósă înse în cele scrise de dlor nu am aflat, de cât că o atare adunare ar consuma cheltueli grozave. Veţi bine, iubiţi confraţi, maĭ bine ar fi, dacă s'ar putè, ca puiul fript să sbóre de-a dreptul în gura nóstră. Durere înse, că asta nu se póte. Sciţi dvóstre, iubiţi confraţi, sciţi prea bine, că în vremile nóstre omul nu-şi maĭ póte ajunge scopul de cât cu trudă şi cheltuélă fără numĕr. Numaĭ pe apă nu daĭ crucer, — acésta încă numaĭ la sate; d'apoĭ câte şi maĭ câte cheltueli nu te năpădesc la tot paşul? E drept, că toţi ne bocim de rîndul buzunaruluĭ. Eŭ cel puţin preabucuros mĭ-aşĭ vinde tótă sĕrăcia pe câte va libre. Dar sĕrăcia, dragilor meĭ, încă nu póte fi argument sdrobitor, pentru ca să lăsăm, să se trăgăneze o causă atât de mare ca cea din cestie. Ĕră dacă de la masa ta de scris veĭ trimite în lume câte o disertaţie frumósă, puţină ferbere de creriĭ veĭ produce. Causele cele marĭ nu s'aŭ escat lângă masa de scris, ci le-aŭ creat apostoliĭ neobosibiliĭ. Şi unde este causă maĭ sfîntă de cât a nóstră? Unde apostoliĭ maĭ chemaţi a sevârşi lucrurĭ marĭ, a înoi cu puterea Spirituluĭ sfînt faţa pămîntuluĭ, dacă nu în sinul preoţimiĭ catolice? Acolo în public e locul nostru. „Mergênd“ şi nu şedênd „învĕţaţi!“ Să ne grupăm deci întâiŭ în cercurĭ maĭ micĭ, apoĭ cercurile micĭ să formeze unul mare în frunte cu Preasfinţiile Lor Archiereiĭ nostri, atuncĭ şi numaĭ atuncĭ va sosi desrobirea bisericiĭ nóstre din schimosire, din urmarea schismeĭ. Avem lipsă de sinod provincial.

G. Hubic
preot.

Noutăţi.

La facultatea teologică din Blaş s'a închiat anul scolastic Duminecă. Ascultătoriĭ aŭ fost în anul scol. 1897/8 la olaltă 44, dintre care 42 din Archidiecesă, ĕră 2 din diecesa Lugoşuluĭ. În cursul I aŭ fost 13, în al II-lea 8, în al III-lea 12 şi în al IV-lea 11. În anul scolastic espirat s'aŭ propus „Teologia dogmatică-specială,“ „Istoria revelaţiuniĭ divine“ cu „Introducere în s. Scriptură“ şi „Exeges din N. T.“ (an. I şi II), „Teologia pastorală“, „Istoria bisericéscă“ şi „Pedagogia“ (an. III şi IV); „Ritul“ (an. III şi IV), „Cantul“ (an. I—IV) şi „Economia rurală“ (an. I şi II).

Esamenul de cualificaţiune al învĕţătorilor de la şcolile poporale s'a ţinut în Blaş din 8—17, a nume din 8—13 esamenul scripturistic, ĕră din 14—17 cel verbal. La esamen s'aŭ insinuat 43. Unul nu s'a presentat, ĕră unul a repăşit. Din ceĭ rĕmaşi, între carĭ 7 aŭ repetit esamenul, aŭ susţinut esamenul 23, a nume 19 învĕţătoriĭ şi 4 învĕţătóre. Relegaţi aŭ fost 18, a nume 15 din câte un obiect, ĕră 3 din câte 2 obiecte. Dintre ceĭ relegaţi ceĭ maĭ mulţi aŭ căḑut din limba magiară. Ca comisar consistorial a asistat la esamene Rsmul Gavrilă Pop canonic mitropolitan. Observăm, că învĕţătoresele se prepară şi pentru esamenele de pe cursurile preparandiale numaĭ pe cale privată. După ce numĕrul fetelor, carĭ îmbrăţişéză cariera învĕţătoréscă, cresce, tot maĭ mult, ar fi de dorit, să se înfiinţeze în Blaş un curs, fie şi numaĭ estraordinar în care să se propună fetelor în mod sistematic studiile pedagogice.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Primim următórele şire: Mult Onorate Domnule Redactor! Nu pot, ca să întrelas fără a aduce la cunoscinţa onoratuluĭ public faptele milosteniei, ce se sevârşesc de către credincioşiĭ comuneĭ *Hordoŭ* faţă cu sfînta lor biserică. Ĕtă câte va esemple demne de lăudat: *Tanasă Iacob* proprietar în acea comună a donat sfinteĭ biserici o sumă de o mie (1000) florenĭ, care sumă în ziua de 4 Maiŭ a. c. a depus-o spre fructificare la cassa de păstrare „Aurora“ din Năsĕud. Tot cu acéstă ocasiune a dăruit sfinteĭ biserici un rînd de vesminte preoţescĭ în preţ de 50 fl. *Maria Hordoan* tot din Hordoŭ a donat în zilele acestea alt rînd de vesminte preoţescĭ în preţ de 60 fl. *Conon Cira* econom de acolo ĕrăşi a donat pentru sfînta biserică un rînd de vesminte în preţ de 45 fl. În luna luĭ April a. c. toţi creştiniĭ parochieĭ Hordoŭ aŭ cumpĕrat un clopot la sfînta biserică în greutate de 191 kgr. din Timişóra după sistemul luĭ Novotny cu preţul de 264 fl. prin colectă benevolă. Mulţămim din adâncul sufletuluĭ nostru donatorilor, carĭ şi-aŭ deschis mâna milostivă către biserica nóstră cea sĕracă. În deosebĭ mulţămim tinĕruluĭ şi zelosuluĭ preot Iacob Pop, care de 6 luni, de când administréză parochia nóstră în locul bĕtrânuluĭ preot Sebastian Coşbuc, a esoperat câştigarea uneĭ averĭ frumósĕ de 1430 fl. pe sama sfinteĭ biserici din Hordoŭ. Pe tinĕrul preot îl ajută tonul luĭ cel plăcut şi talentul oratoric, cu ajutoriul cărora escită în mod admirabil simţul milosteniei în credincioşiĭ. Dorim, ca tinĕrul preot tot cu acel zel să conducă acéstă comună creştinéscă, pentru ca să ne putem ajunge scopul nostru sfînt de a ridica o sfîntă biserică nóuă în locul celeĭ vechĭ, carea este aprópe căḑută în ruină. Pentru clădirea aceleia s'aŭ şi întreprins paşiĭ de lipsă. Hordoŭ 15 Iuniŭ 1898. *Ioan Hordoan* econom.

Macelul de la Dol Locuitoriĭ din comuna Dol în comitatul Clușuluĭ aŭ mânat vitele preste trifoiul proprietarilor Bereczky Károly şi Bereczky József, care trifoiŭ se află în locul destinat pentru păşunea comunală. Proprietariĭ, de şi aŭ promis, că pe Sângeorgiŭ îşĭ cosesc trifoiul şi cedéză locul spre păşunare amĕsurat hotărîriĭ comitetuluĭ comunal, totuşi nu aŭ făcut-o acésta nicĭ până la Rusaliĭ. Poporul vĕḑênd, că e purtat cu vorba, a mânat vitele preste triforiŭ. Proprietariĭ aŭ recuirat de la pretorul cercual gendarmĭ, cu ajutorul cărora aŭ adus vitele, să le închidă în curtea lor. Insistând ţĕraniĭ românĭ să nu le închidă vitele, că vor da zălóge şi se obligă a solvi tótă dauna, Bereczky Károly a comandat foc asupra bieţilor ómenĭ. Gendarmiĭ aŭ ucis pe treĭ fruntaşĭ şi aŭ rănit greŭ 7 persóne. Casul a produs indignaţiune în tótă ţara, chiar şi o parte a preseĭ şovinistice încă îl condamnă. E şi condamnabil şi barbar lucru a ucide pe cetăţenĭ pentru daunele causate. Acelea se pot rebonifica din averea ţeranilor. Se zice, că numiţiĭ proprietarĭ, tată şi fiŭ, s'aŭ înavuţit de pe poporul, asupra căruia aŭ comandat foc. Eĭ de frica rĕsbunăriĭ s'aŭ mutat din comuna Dol. De la Cluş a ieşit la faţa loculuĭ o comisiune investigătóre.

Profesor de limba şi literatura română la universitatea din Budapesta, pe cum aflăm, e numit dl Ioan Ciocan deputat dietal şi director al gimnasiuluĭ român din Năsĕud.

Proces de presă. „Tribuna Poporuluĭ“ din Arad în 8 a c. a avut primul proces de presă înaintea curţiĭ cu juraţi din Oradea Mare, pentru articlul „Vremea s'a împlinit“ din Nr. 227—1897. Acusatul Aurel Trif a fost declarat vinovat pentru agitaţie şi condamnat la 3 luni închisóre de stat şi 50 fl. amendă.

Pelagra, care bântue des maĭ ales în Italia, în anul acesta s'a ivit şi la noĭ. În ţinutul Cluşuluĭ aŭ obvenit maĭ multe casurĭ. În zilele acestea s'aŭ îmbolnăvit maĭ multe persóne din jurul Sibiuluĭ, a nume din Poplaca şi Rĕşinarĭ. Causa principală, care promovéză bóla, este nutrirea rea, maĭ ales cu cucuruz. Ea începe cu o moleşire a corpuluĭ. Pe corp ies pete roşi, carĭ produc mâncărime, până ce se fac beşicuţe, carĭ mărésc mâncărimea. Urmézĕ apoĭ durerĭ de cap şi friguri. Morbul dacă se neglege, e fórte periculos.

Grindină. Joĭ pe la 6 óre d. a. s'a descărcat asupra Blaşuluĭ şi a comunelor din jur o ploe împreunată cu grindină mare făcênd pagube marĭ în semĕnăturĭ.

Dare de samă. Pentru opul meŭ **T. I.** „Jertfa creştinilor“ aŭ solvit preţul: III. Din *Archidiecesă:* (Fine.) On. Vasiliŭ Masca, Ioan Nicóră, Samuil Poruţ, Iuliŭ Socol, Ioan Tămaş, Nicolaŭ Moldovan, Ioan Pătăcean, Ioan Găbudean, Simeon Crişan, Iosif Balint, Alesandru Bene, Romul Romonţan, Nicolaŭ Raţ, Alesandru P. Romonţan din protopopiatul Turdeĭ, Andreiŭ Radeş, Georgiŭ Spornic, Iosif Pop, Valeriŭ P. Comşa, Nicolaŭ Receau, Basiliŭ Raţ, Georgiŭ Repede, Gavriil Cornea, Mateiŭ Fulicea, Ioan Crişan iun., Roman Dîmboiŭ, Ioan Fulicea, Georgiŭ Boeriŭ, Moĭsi Brumboiŭ, Ioan Bunea, Maximilian Receau, Nicolaŭ Visoli, Teodor Bonca, Ioan P. David din vicariatul Făgăraşuluĭ, Simeon Cotta, Dionisiŭ Şolnai, Ioan Dobrean, Demetriŭ Drăgan, Gavriil Ciobotariŭ, Artemiŭ Codarcea, Ioan Raţ, Aureliŭ Raţ, Michail Dobrean, Pompeiŭ Butnariŭ, Ilie Câmpean, Alesandru Donescu din protopopiatul Giurgeuluĭ, Ştefan Boeriŭ, Iuliŭ Boeriŭ, Ştefan Şandor, Alesandru Boeriŭ din protopopiatul Odorheiuluĭ, Ioan Şolnai din protopopiatul Treĭ-Scaunelor. Dr V. Szmigelski.

† Ianoş Târşiŭ Pera. Primim următórele: Apadia (diec. Lugoşuluĭ) 12 Iuniŭ. În 6 a c., a dóua zi de Rusaliĭ, s'a sevârşit imposanta înmormîntare a mult regretatuluĭ şi deplânsuluĭ stîlp al bisericiĭ nóstre gr. cat. din Apadia *Ianoş Târşiŭ Pera*. Acest zelos apĕrătoriŭ al credinţeĭ şi legiĭ nóstre a susţinut cu marĭ jertfe causa bisericiĭ nóstre unite din Apadia oferind fără de nicĭ o pretensiune locaşurile sale pentru cuartir parochial şi pentru capelă gr. cat. şi cu cuvîntul şi cu fapta a arĕtat, cum are să lupte orĭ cine pentru convicţia sa şi pentru mântuirea sufletéscă a coreligionarilor sĕĭ. La dorinţa luĭ ceremonia funebrală aŭ sevârşit-o treĭ preoţi, a nume On. Ioan Munteau din Ohabiţă-Varadia, Ioachim Crişan din Zorlenţul mare şi Ieronim Pascu din Tîrnova. Cântările funebrale le-aŭ esecutat coriştiĭ şcolarĭ şi adulţi din Tîrnova aşa de frumos, cât aŭ ridicat mult vaḑa zeloşilor Tîrnovanĭ. Discursul funebral l-a rostit On. Ieronim Pascu, care când a pronunţat cuvintele: „Odihnesce în pace, suflet nobil, şi fiĭ de aicĭ în colo ânger păzitoriŭ turmeĭ rĕmase de tine!“ nu era suflet, pe care să nu-l fie cuprins jale, şi ochiŭ, care să nu fie vĕrsat lacrimĭ. *Ioan Voina* croitoriŭ. *În vecĭ amintirea luĭ!*

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Spĕlarea liturgică a mânilor.

Maĭ înainte de ce s'ar apuca de pregătirea maĭ apropiată a elementelor pânii și vinului pentru sfînta jertfă, preotul are, să-și spele mânile și maĭ ales degetele, carĭ vor avé, să atingă preasfînta Eucharistie. Asta o pretinde reverința adâncă față cu taĭnele dumnezeescĭ, carĭ aŭ, să se celebreze numaĭ cu mânĭ de tot curate.

Spĕlarea acésta se derivă din vechimea cea maĭ înaltă a bisericiĭ. Ba în privința acésta ca și în multe alte privințe cultului dumnezeesc al creștinilor ĭ-a premers cu esemplul deja cultul dumnezeesc al L. V. Așa a poruncit Dumnezeŭ luĭ Moĭsi la II Moĭsi 30, 18 urr.: „Fă spĕlătóre de aramă și temeiul eĭ de aramă, ca să fie de spĕlat, și o veĭ pune între cortul mărturieĭ și între altariŭ. Și veĭ turna într'însa apă, și-și vor spĕla Aron și fiiĭ luĭ dintr'însa mânile și picióre1e cu apă. Când vor întra în cortul mărturieĭ, se vor spĕla cu apă și nu vor muri, saŭ când vor întra la altariŭ, să servéscă și să aducă arderĭ de tot Domnuluĭ. Când vor întra în cortul mărturieĭ, se vor spĕla cu apă, ca să nu móră. Și va fi lor lege vecĭnică, luĭ și semințieĭ luĭ după dînsul.“ Éră la 38, 8 cetim: „Și a făcut spĕlătóre de aramă și temeiul eĭ de aramă din oglinḑile muierilor, celor ce aŭ postit la ușile cortuluĭ mărturieĭ.“ În templul luĭ Solomon lighianul acesta de aramă pentru mărimea luĭ se numia Marea de aramă. El avea dinametru de 10 coțĭ (maĭ bine de 5 m) și înălțime de 5 coțĭ, și grosimea lespeḑiĭ luĭ celeĭ de aramă era de o palmă. El era așeḑat pe 12 boĭ de aramă.

Basilicele cele vechĭ ale creștinilor imitaseră în privința acésta templul din Ierusalim. Însă-și biserica, casa jertfeĭ și a taĭnelor, era locul de adunare a comunităților sfinților: ceĭ ce întraŭ într'însa, aveaŭ, să-și uite de cele pământescĭ, să lapede de pe sine necurățenia și colbul lumiĭ, maĭ înainte de ce s'ar apropia la taĭnele credinței. [1]) Numaĭ ceĭ inițiați, numaĭ clericiĭ și botezațiĭ ceĭ credincioși aveaŭ voe, să între în naea proprie a bisericiĭ. Catichumeniĭ, penitenții și escomunicațiĭ aveaŭ deci lipsă de un loc, în care să petréc pe vremea cultuluĭ dumnezeesc, fără ca să-ĭ molesteze păgânii și profaniĭ. De aceea basilicele aveaŭ lipsă de un atriŭ înaintea naiĭ. Eusebiŭ îl numesce *αἴθριον*, éră alțiĭ *αὐλή* orĭ *μεσαύλιον*. Inițiaților locul acesta încă le servia spre reculegere sufletéscă, și aci își spĕlaŭ trupurile gândindu-se la lipsa curățirii interne. [2]) În mijlocul atriuluĭ era adecă o fântână (*φιάλη*, Cantharus), și la fântâna acésta își spĕlaŭ credincioșiĭ fața, mânile și picióre1e, maĭ înainte de ce ar fi întrat în naea bisericiĭ.

Maĭ târziŭ usul acesta în biserica răsăriténă a încetat de tot, éră în cea apusană s'a restrîns la aceea, că în lăuntrul bisericiĭ aprópe de ușea eĭ este un vas cu apă binecuvîntată, cu care se stropesc credincioșiĭ înși-și, când întră în biserică. S'a păstrat însĕ usul, ca preotul să-și spele mânile, maĭ înainte de ce se apucă de pregătirile nemijlocite pentru celebrarea s. liturgiĭ. Nu sufere îndoélă, că spĕlarea acésta liturgică are, să se reducă nu numaĭ la motive firescĭ de ale necesității și buneĭ cuviințe, ci maĭ ales la motive maĭ înalte. La spĕlarea acésta a mânilor se are în vedere în tot de una în rîndul cel dintâiŭ însemnarea eĭ cea simbolică. Sensul mistic al acesteĭ spĕlărĭ rituale a mânilor nu e greŭ de aflat. Mâna a trecut în tot de una de organul cel maĭ de frunte, de membrul acela eminent, în care se concentréză puterea și activitatea omuluĭ și de aceea se representéză óre cum omul întreg. De aceea scrie s. Toma: „Spĕlarea mânilor e de ajuns spre a însemna curățirea perfectă; căcĭ fiind mâna organul organelor, tóte lucrările se ascriŭ mânilor.“ [3]) Spĕlarea esternă a mânilor simbolisézădeci curățirea și curățenia internă a omuluĭ întreg de tótă spurcăciunea sufletuluĭ și trupuluĭ. Deja Constituțiunile apostolescĭ privesc spĕlarea mânilor în sfînta liturgie de „simbol al curățenieĭ sufletelor dedicate luĭ Dumnezeŭ“. [4]) S. Ciril din Ierusalim zice, că spĕlarea mânilor „arată curățenia și firea fără de scăderĭ a lucrărilor nóstre“. [1]) Însĕ „cine se póte lăuda, că are inimă curată? Saŭ cine va cuteza a zice, că este curat de pĕcate?“ (Pild. 20, 9.) Căcĭ nu se va îndrepta înaintea luĭ Dumnezeŭ tot cel viŭ (ps. 142, 2). Și totuși preotul ar avé, să fie sfînt și neîntinat, curat și fără de scăderĭ, fără de pată a trupuluĭ și a sufletuluĭ atuncia, când se înfățișéză la altariŭ spre a sevârși sfînta jertfă. Și cu cât se trezesce într'însul maĭ tare convicția nevredniceĭ luĭ, cu atât maĭ tare trebue, să-ĭ créscă și dorul de o curățenie tot maĭ mare. Spre a-și esprima deci convicția nevredniceĭ sale și dorul sĕŭ de curățenie își spală mânile.

Făcêndu-o acésta preotul recitéză cuvintele psalmuluĭ 25, 6—12: „Spĕla-voiŭ întru ceĭ nevinovați mânile mele, și voiŭ încunjura altariul tĕŭ, Dómne. Ca să aud glasul laudeĭ tale, să povestesc tóte minunile tale. Dómne, iubit am bună cuviința caseĭ tale, și locul locașuluĭ măririĭ tale. Să nu perḑĭ cu ceĭ necredincioșĭ sufletul meŭ, și cu bărbațiĭ sângiurilor viața mea. Întru ale cărora mânĭ sînt fărădelegile; drépta lor s'a umplut de darurĭ. Éră eŭ întru nerĕutatea mea am umblat, rĕscumpĕră mĕ, Dómne, și mĕ miluesce. Piciorul meŭ a stătut întru dreptate, întru adunărĭ bine te voiŭ cuvînta, Dómne.“

„Spĕla-voiŭ întru ceĭ nevinovați mânile mele,“ — cum póte preotul să se róge ast fel? Nu trăesce el óre în mijlocul lumiĭ, unde pe lângă slăbiciune, negrije de cele sfinte și alipire de cele lumescĭ pete maĭ marĭ orĭ maĭ micĭ fórte ușor turbură curățenia sufletuluĭ? Așa e întru adevĕr, și preotul cel bun o simțesce și acésta; și dar el își dă cu o cale zilnic silința de a omorî întru sine iubirea lumiĭ, iubirea sensualității și iubirea de sine, de a-și spĕla din ce în ce tot maĭ curat sufletul în isvorul prețiosuluĭ sânge al luĭ Isus și în rîul lacrimilor de pocăință. De aceea póte el să zică, că își spală mânile în nevinovăție și așa va păși apoĭ la altariŭ cu mânĭ curate. Da, curate aŭ să fie mânile acelea, carĭ are, să le ridice la Dumnezeŭ rugându-i-se și închinându-i-se. Curate aŭ, să fie mânile acelea, carĭ aŭ, să atingă, să jertféscă și să împărtéscă Mielul de jertfă cel nepĕtat și preasfînt.

La altariŭ petrece preotul, pentru ca să audă, să asculte cântările de mulțămită și de laudă, carĭ rĕsună din gurile credincioșilor, — și pentru ca și el să se însoțéscă corului de iubilanți și să vestéscă tóte căile și lucrurile cele minunate ale puteriĭ și iubiriĭ dumnezeescĭ.

Maĭ pe sus de tóte iubesce el podóba și strălucirea caseĭ luĭ Dumnezeŭ. Inima luĭ se alipesce de locul, în care Domnul locuesce în gloria sa eucharistică. Rîvna caseĭ Domnuluĭ îl mâncă pe el; el o împodobesce în chip cât se póte de cuviincios și artistic, fiind că Împĕratul măririĭ nu a găsit de jignitoriŭ maiestățiĭ sale a petrece așa de tăcut și ascuns în apropiarea nóstră și în mijlocul nostru. Locul, în care Mântuitoriul și-a înălțat scaunul darului, e în lumea asta pustie locul cel maĭ plăcut al preotului; acolo scapă el de văietările și toiul lumiĭ, pentru ca să găséscă mângăiare, pace și recreare pe sama sufletuluĭ sĕŭ. La picióre1e altariului îĭ isvoresce limpede isvorul de bucuriĭ curate; acolo petrece el órele sale cele maĭ fericite, de acolo dobîndesce el darurile cele maĭ prețióse.

Grijea luĭ e, să petréc nevinovat și cu frica luĭ Dumnezeŭ; el cércă și cultivă conversarea internă și confidențială cu Domnul „întru ascunsul cortuluĭ sĕŭ“; el nu comunică cu lumea cea înstrăinată de Dumnezeŭ și se feresce de căile eĭ; de aceea póte, să se róge cu încredere luĭ Dumnezeŭ, ca să-ĭ păzéscă sufletul și viața de perirea, carea ajunge pe toțiĭ ceĭ necredincioșĭ, pe toțiĭ ceĭ fărădelege și înstrăinați de Dumnezeŭ, carĭ cu viclenie și cu forță sevârșesc tot felul de fărădelegĭ și calcă în picióre dreptul și libertatea.

Nepĕtat și făr de rĕutate se silesce a trăi, și de aceea și speréză, că va avé parte de rĕscumpĕrare și milă de la Domnul.

---

[1]) Eus. H. E. X, 16; Paulin. Nol. ep. 32, 15.
[2]) Eus. l. c.
[3]) S. th. 3, q. 83. a. 5 ad 1.
[4]) L. VIII. c. 11.

[1]) Catech. mystag. V. n. 2.

Încrederea în Dumnezeŭ împărtăşesce încredere în învingere. Sigur despre aceea, că Domnul îl va auḑi, esclamă preotul din inimă plină de mulţămită: „Piciorul meŭ a stătut întru dreptate, eŭ scăpat de prăpastia primejdiilor şi suferinţelor staŭ pe loc tare şi neted orî înaintez către Dumnezeŭ pe calea darurilor şi vîrtuţilor, pe calea, ce duce de-a dreptul la Dumnezeŭ.“ Dar acesta e un dar de la Domnul, şi de aceea promite preotul, că în societatea celor cuvioşi şi cu frica luĭ Dumnezeŭ va binecuvînta bunătatea luĭ Dumnezeŭ în tóte zilele vieţiĭ sale.

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Frumósă Egipténă,“ replică neguţătoriul, plecându-şĭ capul cu curtenie solemnă, „tatăl tĕŭ e un om bun, carele nu s'ar simţi vătĕmat, daca ar auḑi, cum îţĭ, zic, că înţelepciunea luĭ cea perséscă e partea cea maĭ mică a sciinţeĭ luĭ.“

Iras zimbi uşurel.

„Pentru ca să grăesc asemenea ţie ca un filosof, — partea maĭ mică presupune în tot de una alta maĭ mare. Daĭ îmĭ voe, să întreb, ce este aceea, ce o ţinĭ de partea maĭ mare a rarelor însuşirĭ, carĭ le ascrii tatăluĭ meŭ?“

Simonide se întórse spre ea cu óre care severitate.

„Adevĕrata înţelepciune se îndréptă în tot de una spre Dumnezeŭ. Înţelepciunea cea maĭ adevĕrată e cunóscerea luĭ Dumnezeŭ, şi între cunoscuţiĭ meĭ nimenia nu poşede cunóscerea acésta în mĕsură maĭ mare în vorbă şi în faptă, de cum o poşede bunul Valtasar.“

Şi voind, să sfârşéscă conversarea, puse păharul la gură şi beu.

Egipténa se întórse în cât va indispusă către Estira.

„Un bărbat, care dispune preste milióne şi are pe mare o întrégă flotă, nu póte, să judece, în ce află plăcere nisce simple femeĭ, pe cum sîntem noĭ. Să-l lăsăm singur. Colo lângă zid putem, să povestim amîndóuĕ.“

Ele merseră la balustradă şi se opriră la locul acela, unde cu anĭ maĭ înainte desfăcuse Ben Hur cărămida aceea, carea nimerise în cap pe Grat.

„Fost aĭ vre o dată în Roma?“ începu Iras, jucându-se cu un brăţar, care se desfăcuse.

„Ba!“ rĕspunse Estira cam reservată.

„Nicĭ o dată nu te-aĭ dorit acolo?“

„Nu!“

„O, cât de restrîns ţi-a fost cercul de viaţă!“

Oftarea, cu care însoţi Egipténa cuvintele acestea, nu ar fi putut, să cuprindă maĭ multă compătimire, dacă ar fi fost vorbă chiar despre ea însă-şĭ. Dară în ceealaltă clipă deja rîse, de se putea auḑi de jos de pe stradă.

„O, tu mică naivitate!“ zise ea. „Puiĭ cei micĭ de pasĕre din urechea statueĭ colo a fară în pustia Memfisuluĭ aŭ chiar atâta esperinţă cât şi tine!“

Ér apoĭ băgând de sama turburarea Estireĭ îşĭ schimbă chipul de a grăi şi zise în ton intim: „Nu aĭ, să ieaĭ cuvintele mele în nume de rĕŭ. Nu. Ele aŭ fost numaĭ o glumă. Voiŭ, să sărut durerea de pe faţa ta şi să-ţĭ împărtăşesc, ceea ce altuia nu aşĭ încredinţa niminia.“

Érăşĭ rîse şi prin acésta îşĭ mască fórte bine privirea cercetătóre, carea o aruncă soţeĭ sale. Apoĭ zise:

„Împĕratul vine!“

Estira privi la ea cu surprindere nevinovată.

„Nazarinénul,“ continuă Iras, „despre care părinţiĭ nostri aŭ vorbit de atâtea orĭ, căruia Ben Hur ĭ-a servit atâta vreme, pentru care a suferit atâta obosélă,“ — glasul eĭ se adânci cu câte va tonurĭ, — „Nazarinénul mâne va fi aicĭ, şi Ben Hur încă în sara acésta.“

Estira se sili, să-şĭ păzéscă liniştea, însă în zădar. Ea îşĭ plecă privirea, şi o roşéţă trădătóre îĭ cuprinse faţa şi fruntea. Ea nu băgă de samă zimbirea triumfătóre, carea sburâ ca un fulger preste faţa Egipteneĭ.

„Étă aci e promisiunea luĭ!“

Ea scóse din brîŭ un volum şi zise:

„Bucură te dimpreună cu mine, prietina mea! El în astă sară va fi aicĭ! Lângă Tibru e o casă, o proprietate vrednică de un împĕrat; acésta mĭ-a promis-o mie; şi a fi într'însa stăpână însamnă —“

Sgomot de paşĭ, carĭ veniaŭ repede de-a lungul stradeĭ, îĭ rupse vorba. Ea se plecă preste balustradă, ca să vadă. Apoĭ se retrase şi zise: „Lăudată să fie Isis! El este, — însu-şĭ Ben Hur! Că el a trebuit, să soséscă, tocmaĭ când mĕ gândiam cu atâta dor la el! Dacă acesta nu e un semn bun, atuncia nicĭ zeĭ nu maĭ sînt! Îmbrăţişézămĕ, — sărută mĕ, Estiro!“

Israiliténa îşĭ redică privirea. Obrajiĭ îĭ ardeaŭ, ochiĭ îĭ străluciaŭ maĭ cu mânie de cum îĭ era firea. Blândéţa eĭ a fost vătĕmată în chip grosolan. Nu era de ajuns, că la bărbatul, pe care-l iubia, putea, să se gândéscă numaĭ ca în visurĭ fugare, ci o rivală lăudărósă a trebuit, să-ĭ împărtăşéscă în chip confidenţial succesele sale maĭ bune şi promisiile acelea strălucite, carĭ i-s'aŭ făcut. Despre ea, despre fata sclavuluĭ, nu s'a făcut nicĭ cea maĭ mică amintire. Ceealaltă putea, să-ĭ arete epistola luĭ şi cu privire la cuprinsul eĭ o lăsă pradă tuturor supunerilor posibile. Ea întrebă decĭ:

„Dară iubescĭ îl tu întru adevĕr pe el, orĭ dóră iubescĭ Roma?“

Egipténa făcu un paş în dĕrĕpt, ér apoĭ îşĭ plecă sumeţul cap chiar lângă Estira şi zise:

„Ce e el pe sama ta, fiică a luĭ Simonide?“

Estira voi, să rĕspundă iritată: „El e stăpânul meŭ!“ Însă un gând arḑĕtoriŭ ca fulgerul îĭ tăiă vorba. Ea se ofili, trĕmură, se reculese din noŭ şi rĕspunse: „El e prietinul tatăluĭ meŭ!“

Graiul nu voi, să-ĭ servéscă, pentru ca ea să mărturiséscă sclăvia sa.

Iras rîse, dară maĭ năduşit ca maĭ înainte.

„Alt ceva nimic?“ întrebă ea. „Întru adevĕr, ţine-ţĭ sărutările, — ţine ţi-le. Acuma mĕ aştéptă altele, cu mult maĭ bune, şi,“ — ea porni privind preste umĕr la Estira, — „mĕ duc, să mi-le ieaŭ. Pace ţie!“

Estira o vĕḑu, cum se pogorî, ér apoĭ îşĭ ascunse faţa în mânĭ, şi o năpădiră lacrimile. Ele curgeaŭ printre degetele eĭ, — eraŭ lacrimĭ de ale ruşiniĭ şi de ale patimiĭ chinuite. Şi pentru ca să-ĭ maĭ măréscă erumperea acésta a durerii, carea era atât de neobicĭnuită firiĭ eĭ, îĭ veniră în minte cu forţă mistuitóre şi cu înţeles noŭ cuvintele tătâne-sĕŭ: „Iubirea ta póte, că nu ar fi prădată în zădar, dacă aşĭ fi ţinut tot, ce am avut, pe cum mĭ-a stat în putinţă.“

Stelele rĕsăriseră şi luciaŭ limpeḑi de-asupra cetăţiĭ şi a munţilor dimprejur, maĭ înainte de ce Estira s'ar fi recules, cât să se întórcă în filigorie şi să-şĭ cuprindă locul obicĭnuit lângă tatăl sĕŭ, pentru ca întru umilinţă să-ĭ împlinéscă dorinţele. Spre ast fel de serviţ păreaŭ a-ĭ fi menite tinereţele eĭ, ba chiar viaţa eĭ întrégă. Şi mărturisind adevĕrul, ea acuma, după ce-ĭ trecuse chinul, se întórse cu bucurie la datorinţa acésta a sa.

II.

Istorisirea luĭ Ben Hur.

Cam la o óră după întîmplarea de pe coperiş se duseră Valtasar şi Simonide, acesta însoţit de Estira, în sala cea mare a palatuluĭ. În vreme ce povestiră acolo, se înfăţişă şi Ben Hur cu Iras. Tinĕrul mergênd înaintea însoţitóreĭ sale păşi maĭ întâiŭ la Valtasar, îl salută şi primi resalutarea luĭ; apoĭ se întórse către Simonide, dară se oprĭ, când vĕḑu pe Estira.

Nu se întîmplă a dese orĭ, ca în inima nóstră în acela-şĭ timp să încapă maĭ multe de o singură patimă atotputernică. Pe lângă focul eĭ cele alalte întru adevĕr pot, să dăinuéscă, dară numaĭ cu flacără maĭ slabă. Aşa s'a întîmplat şi luĭ Ben Hur. Cumpĕnirĭ de posibilităţi, resignarea faţă cu sperărĭ şi visărĭ, înrîurinţe, carĭ isvoriaŭ din starea patrieĭ luĭ, înrîurinţe încă şi maĭ puternice, — bună óră ale feteĭ egiptene, — îl făcuseră întru adevĕr ambiţios; şi când a cedat o dată acesteĭ patimĭ şi ĭ-a permis, să se facă povĕţuitóre şi maĭ pe urmă stăpână poruncitóre, atuncia pe nesimţite slăbiră hotărîrile şi impresiile zilelor trecute şi pe încetul se perdură aprópe cu desevârşire din amintirea luĭ. Aşa de uşor se întîmplă omuluĭ, să dea uĭtăriĭ tinereţele sale; în casul luĭ a fost lucru fórte firesc, că suferinţele propriĭ şi taina, carea învĕlia cu întunerec sórtea familieĭ luĭ, mişcaŭ din ce în ce tot maĭ puţin sufletul luĭ, cel puţin când el privia la sperarea, că acum se apropie din ce în ce tot maĭ tare de ţinta aceea, carea cuprindea tóte visurile luĭ. Nu avem decĭ, să-l judecăm aşa de aspru.

El trăsări, când vĕḑu pe Estira, carea acum se desvoltase aşa de frumos întru femeie. În vreme ce sta şi privia la ea, un glas din lăuntrul luĭ îĭ reamintia juruinţe frânte şi datorinţe neîmplinite.

O clipă a fost surprins, dar apoĭ s'a recules, a păşit spre Estira şi a zis: „Pace ţie, frumósă Estiră! Şi pe tine, Simonide,“ şi în clipa acésta îşĭ îndreptă privirea la neguţătoriul, „pe tine să te binecuvinte Domnul, deja şi numaĭ pentru că celuĭ lipsit de tată ĭ-aĭ fost un tată bun.“

Estira îĭ ascultă cuvintele cu privirea plecată. Simonide rĕspunse: „Repeţesc bine-

ventarea lui Valtasar, fiule al lui Hur, — bine ai sosit în casa părinților tăi. Șezi și ne povestesce despre activitatea ta și despre minunatul Nazarineau, cine și ce e. Șezi, te rog, aci între noi, pentru ca să putem audi amîndoi."

Estira aduse de grab un scaun și-l puse înaintea lui.

„Mulțămesc!" zise el cu curtenie.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut: **„Convorbiri literare"** Nro 5 cu următorul sumar: *C. Cornescu,* Primul meu câne de vînătóre. — *I. S. Floru,* Statistica română. — *N. Volenti,* Ér plângi? (Poesie.) — *Mihaiu Teliman,* Mórtea lui Dule. — *Ioan Maiorescu,* Scrisori din anii 1848—58. — *Nicolae Basilescu,* Problemele Psichologiei de C. R. Motru. — *Tutoveanu,* De-a pururi să te caut. Viață. (Poesii.) — *Teohari Antonescu,* Epopea lui Isdubar. — *Michail Dragomirescu,* Replice. — *St. Țuțescu,* Șarpele (baladă poporală). — *Miron,* Strigături de dragoste. — Revista publicațiilor. Posta redacției.

A apărut: No. 35 al splendidei reviste pentru Familie **„Fóea pentru toți"** cu sumar bogat.

Recomandăm călduros acéstă revistă tuturor familiilor, carî doresc a ceti lucruri morale și folositóre.

Un numer de probă gratis se trimite orî cui va bine voi a se adresa la administrație în Bucuresci str. Rotarilor No. 17.

A apărut:

Cuvintări bisericesci de Massillon, episcop de Clermont și membru al Academiei franceze. Din originalul francez traduse prin *Ioan Gent,* paroch gr. cat. în Haieu etc. Tom. I. Acest op e tipărit cu permisiunea Preaveneratului Ordinariat diecesan gr. cat. de Oradea mare. Opul e dedicat Escelenței Sale P. S. D. Michail Pavel, episcopul de Oradea mare. În fruntea opului, care se estinde pe 411 pag. 8°, mare se află portretul auctoriului. Ce privesce cuprinsul opului, el conține: 1. *Prefața traducătoriul,* în care espune motivul, ce l-a îndemnat la traducerea marelui orator francez, și promite a eda și tomul II. din Massillon, apoi va continua cu Bossuet. 2. *Notițe despre Massillon,* care sînt estrase din apreciările și notițele apărute în fruntea diverselor ediții ale operelor lui Massillon. 3. *17 Cuvîntări,* arătându-se timpul, când ar fi potrivite, să se țină după anul nostru bisericesc. Traducătoriul s'a silit a reda fidel originalul francez, de aici provine, că limba e cam greóie, dară totuși destul de clară. Valórea internă o garantéză în de ajuns numele nemuritoriului auctor al cuvîntărilor. Dl traducător a făcut literaturii nóstre bisericesci un serviț neprețuit prin lucrarea sa. Îi dorim succes și sprigin în continuarea folositórei lucrări. Hârtia e fină, tiparul elegant, așa cât *prețul de 2 fl. 50 cr.* saŭ 6 lei 50 bani se póte zice moderat. Opul se póte procura de la traducător în Haieu (Hájó, p. u. Pecze-Szöllős, via Nagy-Várad), ér pentru România e deposit general la librăria Socec & Comp. în Bucuresci.

A apărut:

„Viața Sfinților" de Tit Bud, un volum 8° mare de 416 pag. hârtie fină, tipariu cam slab. Cuprinde notițe din viața sfinților bisericii grecesci după ordinea cronologică a anului bisericesc. La sfârșit are cuprins cronologic și alfabetic, elencul Pontificilor de la s. Petru până în presinte și altul al „Împăraților romani din celea zece secle dintâiu". Costă 6 coróne.

„Filotea *saŭ introducerea la viață pie de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domșa"* e titlul unui volum fórte prețios și fórte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiu. Nisuința de a publica în românesce cele mai de căpetenie cărți de pietate de ale bisericii catolice nu póte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărți ca *„Pregătire la mórte"* de s. Alfons, orî ca *„Imitațiunea lui Christos"* de Toma a Kempis, și *„Cartea durerii"* de Bougand, apoi ca *„Filotea"* n'ar trebui să le bată praful prin librării, ci să fie răspândite în massele poporului, căci învețăturile, pe carî cetitorul le scóte din ele, sînt fórte folositóre. Special vorbind de *Filotea,* ea a ajuns, să fie tradusă în tóte limbile și încă în nenumărate ediții. Traducerea românéscă făcută de părintele ieromonach D. E. Domșa prin eleganța technică, în ce privesce hârtia fină, tiparul curat cu cadre roșii și formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganța edițiunilor franceze.

Ce se ține de cuprins, ea are instrucțiuni pentru pietate, adresate unei femei cu numele Filotea de către s. Francisc. Instrucțiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, carî sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cinci părți: Partea întâie cuprinde instrucțiuni spre a îmbrățișa viața pie, a dóua tractéză despre sacramente și rugăciuni, a treia despre virtuți, a patra despre lupta în contra ispitelor, și a cincia despre întărirea sufletului în viața pie. Învețăturile acestea se predaŭ fie prin simple instrucțiuni, fie prin considerațiuni. Partea a treia special cuprinde capitole frumóse despre feluritele speciî de amicéță, despre paciință, umilință, blândéță, onestitate și altele.

Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri acéstă carte fórte prețiósă. Prețul: 1 fl. 50 cr.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericei românesci unite, studiu apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei" și a dlui Nicolau Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericei unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul **1** fl. Ambele părți espedate franco **1** fl. **85** cr.

Editor și redactor respundétor:

Dr Victor Szmigelski.

Nro 127—1898. (21) 1—3

Edict.

După ce *Grindean Maria* greco-cat. din Vaidasig de 7 ani și-a părăsit pe legiuitul seŭ bărbat Macra Ioachim greco-catolic din Sânmărtinul sărat, și nu se scie ubicațiunea aceleia, se citéză prin acésta, ca în termin de un an și o zi să se presenteze înaintea subscrisului For matrimonial, căci alt cum procesul divorțial urzit în contră-i de către numitul seŭ bărbat se va pertracta și decide și în absența respectivei muieri.

De la presidiul Forului matrimonial greco-catolic de I instanță al districtului protopopesc al Murĕș-Uióreĭ.

Murĕș-Uióra 13 Iuniŭ 1898.

Dr Sebastian Radu
protopop.

„ARIEȘANA",

Institut de credit și economii, societate pe acții,

înființată de 11 ani,

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare,** atât de la particulari, cât și de la corporațiuni **cu 6%,** dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, saŭ în timp și mai îndelungat, solvind în casul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt saŭ nedeterminat încă se daŭ 6%, dar darea erarială are, să o solvéscă deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica orî când. Sume mai mari sînt de a se insinua spre abzicere prealabil și anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițênd starea cassei, depunerile se resplătesc în dată și fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resolvă cu reîntórcerea ei.

2. **Acórdă credit** pe lângă **cambii** și **obligațiuni** cu caveți.
3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranță **hipotecară** și pe **efecte.**
4. **Acórdă credite fixe** pe lângă **intabulare** pe **realități** și **case.**
5. **Și cumpĕră** spre scopul plasării **efecte publice,** pe carî în cas de lipsă le póte **lombarda.**

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcțiunii:

Iuliu Bardosy, președinte. **Ioan Mesaroș,** v.-președinte.

(22) 1—10

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 25 Ĭuniŭ 1898. Numĕrul 25.

Invitare la abonament.

Cu 1 Ĭuliŭ invităm la abonament nou cu preţurile din capul foiĭ.

Restanţierii să binevoéscă a-şi achita abonamentul cât mai în grabă, ca să se evite neregularităţi în espedarea foiĭ. Spre scopul acesta alăturăm asemnaţiuni postale.

Ceĭ vechi să ne rĕmână credincioşi şi să ne mai câştige abonenţi noi.

Din partea nóstră vom cerca a mulţămi tóte aşteptările.

Redacţiunea şi Administraţiunea **„UNIRII“.**

Serbările din Praga.

Cele petrecute cu ocasiunea desvĕliriĭ monumentuluĭ ridicat în onórea luĭ Palacky, părintele spiritual al némuluĭ ceh, aŭ cam pus pe gânduri pe compatrioţiĭ nostri magiarĭ.

Şi nu fără de causă.

La Praga aŭ fost de faţă cu ocasiunea acésta representanţiĭ tuturor némurilor ţinĕtóre de marea familie slavă. Şi aceştĭ representanţĭ aŭ proclamat solemn în faţa lumiĭ întregĭ solidaritatea tuturor Slavilor şi aŭ pecetluit o vecĭnică legătură pentru conlucrare neobosită la realisarea idealuluĭ comun, care în urma urmelor nu este altul de cât unirea tuturor Slavilor.

E drept, că de o cam dată şi înşi-şĭ Slaviĭ se mulţămesc cu maĭ puţin, ba Cehiĭ aŭ folosit serbările acestea direct pentru o demonstraţie de loaialitate faţă cu dinastia, de óre ce era principiul luĭ Palacky, ca dinastia să se identifice cu Slaviĭ în contra Nemţilor şi în contra Magiarilor.

Cu tóte acestea înse scopul adevĕrat nu putea rĕmâné ascuns, şi urma la tóte a fost o nóuă şi solemnă juruinţă de a nisui neîntrerupt spre ţinta sfîntă: — panslavismul.

Nu e decĭ mirare, dacă s'aŭ cam pus pe gânduri compatrioţiĭ nostri magiarĭ.

Întru adevĕr faţă cu *nóuĕ zecĭ şi cincĭ milióne* de *Slavĭ*, câţĭ sînt în Europa, a nume în Rusia, Austria, Ungaria, Prusia, Sêrbia, Muntenegru, Bulgaria şi Turcia, numĕrul *tuturor Nemţilor* face abia *cincĭ zecĭ şi nóuĕ milióne*, ér Magiariĭ abia ajung la numĕr pe Slaviĭ, carĭ se află numaĭ în ţĕrile corónelĭ sfîntuluĭ Ştefan, al căror numĕr trece preste *cincĭ milióne*.

Este decĭ firéscă îngrijirea Magiarilor. Dar firéscă ar fi trebuit, să fie şi conclusiunea, ce eĭ ar fi trebuit, să tragă din aceste cifre după meditarea asupra celor petrecute la Praga. Eĭ adecă ar fi trebuit, să-şĭ zică, cum că viitorul némuluĭ lor numaĭ aşa îl pot asigura, dacă vor cerca a se uni cu némurĭ de acele, carĭ ca şi dînşiĭ îşĭ tem esistinţa şi viitoriul némuluĭ lor de potopul slavic.

Şi care neam ar fi acesta?

Cerce Magiariĭ, cât vor vré, şi nu vor afla de cât un singur neam, la al căruĭ alianţă natura îĭ îndrumă, şi acest neam este némul românesc.

Româniĭ în tocmaĭ aşa îşĭ tem esistinţa naţională de Slavĭ ca şi Magiariĭ şi în tocmaĭ aşa vor, să se feréscă de contopire în marea slavică ca şi Magiariĭ. Româniĭ cu ceĭ din Bucovina şi România trec preste *zece milióne,* sînt prin urmare îndoit la numĕr faţă cu Magiariĭ, şi în ceea ce privesce puterea de resistenţă în faţa tendenţelor de asimilare nu-ĭ întrece nicĭ un neam din lume.

Natura însă-şĭ îĭ îndrumă decĭ pe Magiarĭ, să caute prietinia şi alianţa némuluĭ românesc.

În schimb ce vedem? Eĭ parcă a nume fac tóte, ca să înstrăineze cu desevârşire de la sine pe Românĭ şi să taie chiar şi cel din urmă fir de sperare a uneĭ împăcărĭ. Atâtea sînt nedreptăţile celor de la putere faţă cu némul nostru, cât nicĭ nu ne vine a crede, că va fi când va cu putinţă o împăcare.

Şi într'asta noĭ vedem o nefericire. La urma urmelor natura ne aviséză a trăi împreună. Şi cu tóte că Magiariĭ aŭ maĭ mare lipsă de noĭ, dar şi noĭ avem lipsă de eĭ. Împreună totuşĭ am forma o insulă, în jurul căreia marea slavică ar rĕmâné mare, dar nu ne-ar înghiţi. Separat sîntem slabĭ şi uniĭ şi alţiĭ.

Feuilleton.

Viaţa o luptă electorală.

Noĭ Româniĭ din Ardeal şi Ungaria am hotărît pasivitate absolută pentru alegerile deputaţilor dietalĭ. Altă întrebare e, dacă ne şi ţinem de hotărîrea acésta. Dóră în Budapesta în bâncile, în carĭ părinţiĭ patrieĭ hotăresc sórtea poporuluĭ, vedem aţipind şi câte va figurĭ românescĭ şi le audim, cum vorbesc une oria în vis zicĕnd câte un „igen“ orĭ „nem“. Ĕră alegĕtoriĭ românĭ pe alocuria merg cu dróea la urnă şi votézĕ cu însufleţire. Căcĭ sciut este, că beuturile spirituóse înveselesc inima omuluĭ.

Destul, că stăm fórte rĕŭ cu esecutarea hotărîriĭ despre *pasivitatea nóstră* la alegerile deputaţilor dietalĭ. Dar acésta nicĭ nu póte, să fie altmintrea. Cum ar puté alegĕtoriĭ românĭ, să renunţe la deprinderea dreptuluĭ sĕŭ electoral, când eĭ simţesc, cum omul de la fire e îndrumat la alegerĭ? Întrĕgă viaţa omuluĭ nu e dóră alt ceva de cât o luptă electorală neîncetată. Omul începĕnd de la lĕgăn şi până la mormînt e cuprins cu activitate electorală.

Pruncul cel mic adevĕrat că încă nu póte, să alege el însu-şĭ. Dar în locul luĭ aleg părinţiĭ luĭ. Eĭ aleg maĭ întâiŭ pe nănaşĭ. Une oria resultatul alegerĭĭ nănaşilor e aşa de înţeles de la sine ca şi alegerea luĭ Bánffy în Şimleŭ. Înse dacă nu stă pe primul plan o rudenie ca nănaş născut, orĭ dacă o jumătate de duzină de unchĭ şi mătuşĭ aŭ gustat deja fericirea nănăşieĭ cea uşurătóre de buzunare, atuncĭ trebue să se adune consiliul familiar cel mic orĭ cel mare, să se declare de adunare electorală şi să cumpénéscă bine lucrul. Întru adevĕr alegerea nănaşilor nicĭ nu are, să se privéscă numaĭ de o formalitate gólă. Abstracţie făcĕnd de la partea spirituală a acesteĭ afacerĭ omul la alegerea acésta póte, să desvólte şi o dosă bunicică de cuminţie de a lumiĭ acesteia. Prin alegerea nănaşilor pot, să se strîngă din noŭ raporturĭ de acelea, carĭ maĭ înainte slăbiseră, orĭ pot, să se realiseze alte raporturĭ nóuĕ şi nepreţuibile. Dar aprópe tot de una e o speculaţie greşită aceea, când ómenĭ ambiţioşĭ şi lacomĭ aranjézĕ vînătóre de nănaşĭ cu posiţie socială cât se póte de înaltă, de şi persónele acestea nu se află cu eĭ în atarĭ raporturĭ, carĭ să justifice cererea de a primi nănăşia. Asupra unor persóne de acestea părinţĭ ţigănoşĭ daŭ de multe orĭ năvală, şi e apoĭ lucru firesc, că nănaşiĭ aceştia nu pot cinsti fiesce căruĭ fin ai sĕŭ inima sa şi încă óre ce ca pupăză pe colac.

Şi din noŭ se pornesce o agitaţie electorală. Are, să se resólve cestiunea şcolară. Acésta se începe deja pe la anul al şeptelea al vrîstiĭ. Are óre pruncul orĭ prunca, să „frecuenteze“ numaĭ şcóla poporală orĭ dóră cea superióră de fete orĭ vre o şcólă de pregătire maĭ nemijlocită pentru altă şcólă de băeţĭ maĭ înaltă? Firesce că în multe casurĭ banul, fiind „lucrul cel maĭ puţin“, uşuréză fórte mult alegerea acésta. Dară şi în casurĭ de acestea încă se apropie de părinţĭ maĭ târziŭ întrebarea, dacă nu aŭ, să-şĭ dea silinţă specială, pentru ca prunculuĭ sĕŭ înzestrat cu facultăţĭ spirituale frumóse să-ĭ dea putinţa de a învĕţa óre ce preste cele ce a învĕţat în şcóla poporală? Da, când e întru adevĕr vorbă de un prunc talentat, atuncia se plătesce a aduce pentru el jertfe. Înse deşertăciunea părinţilor de multe orĭ privesce vrabia de privighitóre. E decĭ consult, ca eĭ să cérĕ în privinţa acésta judecata şi sfatul altora, carĭ se pricep la lucru şi aŭ avut prilej de a cunósce înzestrarea firéscă intelectuală a prunculuĭ. Şi chiar şi dacă

Dar guvernanții nostri tóte acestea nu vor, să le vadă. Le merge bine de un timp în cóce, și eĭ orbiți de mărirea presentă nu se gândesc la ziua de mâne, ba mai taie și podurile, pe carĭ în timp de nevoĭ s'ar puté întórce.

Bun e Dumnezeŭ, dar nu va lipsi ziua cercăriĭ, și tare ne temem, că pe cum la 1848, așa și atuncia deșerte vor rĕmâné sfaturile acelora, carĭ îndémnă aceste dóuĕ popóre la luptă comună împotrivă dușmanuluĭ comun.

Întru adevĕr guvernanții nostri de o parte continuă cu nelegiuirile lor asupra nóstră, de altă parte ochiĭ și-ĭ aruncă spre întreita alianță, de la care aștéptă scut și apĕrare.

Deșerte sperări!

E lucru vechiŭ, că alianțe de popóre se formézĕ și înfloresc numaĭ prin comunitatea de interese. Italia n'are nimic comun cu Germania și cu Austro-Ungaria, ér Germania germană cu o Austrie slavă încă nu are interese comune, ci tocmaĭ din contră un singur interes, dar acela propriŭ al sĕŭ: de a scăpa pe Germanii din Austria de perire, de contopire în elementul slav.

Dar tóte sînt în zădar.

Quem Deus perdere vult, dementat.

Cestiunea liturgieĭ magiare. — Cetim în „Alkotmány“ din 22 a c. următórele:

„Mișcarea aceea, carea aŭ pornit-o Magiariĭ greco-catolicĭ pentru înălțarea limbiĭ magiare între limbile liturgice, așa se vede, că acum a apucat deja în alvie bună.

„Sciut este, că aceia, carĭ înainte de asta cu doĭ anĭ aŭ pornit din noŭ mișcarea îndreptată spre canonisarea liturgieĭ magiare, aŭ cercat și conlucrarea unor factorĭ de aceia, carĭ în afacerea acésta bisericéscă catolică nu pot, să aibă vot.

„Amestecul lărmuitoriŭ al preseĭ liberale în cestiunea liturgieĭ magiare, pe cum și veștile tendențióse răspândite despre dispositia și propusurile Vaticanuluĭ în nicĭ un cas nu aŭ fost potrivite spre aceea, ca să ducă cestiunea liturgieĭ magiare spre resolvirea favorabilă, ci aŭ fost potrivite chiar spre aceea, ca în Sfîntul Scaun Roman să se nască îndoelĭ cu privire la caractĕrul adevĕrat catolic al acesteĭ miscărĭ.

„Respingênd amestecurile necompetente greco-catoliciĭ de limbă magiară aŭ, să înainteze pe calea aceea, carea singură e dréptă în afacerea acésta de mare însemnătate, pe calea aceea, pe care, — pe cum se vede, — aŭ și păsit. Sfîntul Scaun Roman nu are nicĭ o causă de a prețui limba magiară maĭ puțin de cât orĭ care limbă vie, dară nu-ĭ este ĭertat, să permită nicĭ măcar aparința la aceea, ca și cum religia s'ar degrada de simplă unéltă de agitație politică. Roma cumpĕnesce cu sânge rece raporturile și lipsele sufletelor; dară să fim și noĭ cu sânge rece în silințele nóstre.

„Comitetul esecutiv esmis de greco-catoliciĭ magiarĭ din Hajdu-Dorog, a cărui problemă a fost, să pregătéscă afacerea liturgieĭ magiare și a unificărĭĭ călindariuluĭ, ĭerĭ (20 a c.) sub presidiul membrului caseĭ magnaților Szabó János s'a constituit definitiv ca „comitetul regnicolar al Magiarilor greco-catolicĭ“. Comitetul pe loc a și edat programul sĕu, care informézĕ atât pe credincioșiĭ greco-catolicĭ, cât și publicul mare despre firea mișcărĭĭ. Textul programuluĭ e acesta:

„I. Scopul comitetuluĭ regnicolar este: a susținĕ și a întări la cultul divin gr.-cat. folosirea limbiĭ magiare, a o ridica din positia eĭ de limbă tolerată de până acum, în care se află deja aprópe de o sută de anĭ, și spre acest scop a esopera recunóscerea legală și regularea cultuluĭ divin magiar pretutindenea, unde o pretind acésta numĕrul și interesele religióse ale Magiarilor gr. cat., *fără considerare la aceea, că pe teritoriul cărei diecese locuesc.*

„II. În interesul scopuluĭ acestuia parte ne-am câștigat deja, parte ne vom câștiga de acum înainte împuternicirea toturor Magiarilor greco-cat. din patrie.

„Și până atuncĭ comitetul regnicolar va purcede în consonanță cu comitetul esecutiv regnicolar din Hajdu-Dorog, care în ședința sa din 6 Maiŭ anul c. 1898 ne-a predat nóuĕ cu privire la liturgia magiară partea aceea a încredințărĭĭ, ce a primit-o de la adunarea generală din 1868 alor 52 comune bisericescĭ magiare greco-cat.

„III. Reședința comitetuluĭ regnicolar e Budapesta.

„IV. Cu rugare ferbinte ne îndreptăm cătră archipăstoriĭ dieceselor greco-cat. din patrie și cătră principele-primate al țĕrĭĭ, ca să ne fie spriginitorĭ puternicĭ înaintea locțiitoriuluĭ pământesc al luĭ Christos, căruia ne subșternem și ne apelăm causa spre dréptă resolvire, carea până acum încă nicĭ o dată nu a denegat-o coreligionarilor nostri de altă limbă.

„Cu încredere contăm la spriginul gratios, eventual și la neutralitatea binevoitóre a archiereilor de rit latin aĭ patrieĭ.

„V. Comitetul regnicolar enunță solemn, că nu voesce, să vateme scumpele drepturĭ de acéstă natură nicĭ ale Rutenilor nicĭ ale Românilor greco-catolicĭ câștigate până acum, și *nu* voesce *a-i conturba în deprinderea* drepturilor, ci chiar răzimându-se pe drepturile lor se nisuesce, ca aceste drepturĭ să se estindă și asupra Magiarilor greco-cat.

„VI. În interesul nisuinteĭ nóstre nobile și sfinte cerem și primim cu mulțămită interesarea și apĕrarea opiniunĭ publice nepreocupate din patrie, cu deosebire însă spriginul binevoitoriŭ al presceĭ catolice.

„VII. Comitetul regnicolar ĭea în programul sĕŭ și unificarea călindariuluĭ și va nisui într'acolo, ca scoțêndu-se din ritul nostru călindariul Iulian cel greșit și anticuat, în locul luĭ să se priméscă călindariul Gregorian, care stă la nivoul sciinteĭ.

„VIII. Sintem pe deplin conscĭĭ atât despre dreptatea scopuluĭ nostru, cât și despre aceea, că zădărnicirea acestuĭ scop ar avé urmărĭ neprevĕdute. Chiar pentru

---

pruncii tĕĭ ar fi nisce genialităților, cresce-l totuși așa, ca eĭ să rĕmână folosibilĭ și în viața practică. De cum va fata ta va, să se facă învĕțătóre, fă o totuși, să învețe și să deprindă cât se póte de bine și tóte artile economieĭ casnice, pentru ca ea și ca stăpână de casă și mamă de familie încă să fie la locul sĕŭ și în cas de lipsă să-și pótă câștiga și prin serviț economic pânea cea de tóte zilele. Și dacă pruncul are, să studieze, nu-l lăsa, să se facă molie de cărți și să nu fie de trébă spre nimica, ci te silesce, să-l păzescĭ la trup și la suflet așa de energic și de aplicabil, cât în cas de lipsă să se dedea ĭute și cu un lucru practic, cu care să-și pótă agonisi pânea.

Ast fel am fi ajuns la importantul capitol despre alegerea carierei. La actul acesta electoral încă aŭ părinții votul decisiv. Dară surcelul lor are totuși deja putința și voea de a lua parte însemnată la darea acestuĭ vot decisiv. Dorința, ce o esprimă el, a bună samă nu e hotărîtóre. dar are totuși, să se bage în samă. Părinții aŭ, să cerce, dacă purcede dorința aceea din vre o tónă însușită prin obicinuire orĭ dóră vĕdesce o pornire dăinuitóre. În casul din urmă aŭ, să cerce, dacă facultățile sufletescĭ și trupescĭ ale pruncului se nimeresc cu dorința aceea. O răspundere grea, fórte grea lovesce pe părinți orĭ pe locțiitoriĭ acestora, când hotărésc în chip ușuratic orĭ cu egoism făr de dragoste cariera tinĕruluĭ. Alegerea acésta determină adecă tótă formarea vieții ulterióre a tinĕruluĭ. În afacerea acésta nu impórtă, ce e maĭ comod și avantajos pentru părinți, ci ce e maĭ de folos și mai fericitoriŭ pentru pruncĭ.

Maĭ de *mult* era supusă votuluĭ părinților și feciorilor lor și putința de a alege, că óre cestĭ din urmă să servéscă la miliție orĭ nu. În unele tĕrĭ, maĭ ales în republicile din America așa e până în ziua de astăzĭ, dară pe la noĭ, unde și vis pacem, para bellum, numaĭ incapabilitatea de a servi la miliție orĭ anumite împrejurărĭ familiare determinate prin lege scutesc pe feciorĭ de la obligamentul de a servi în armată și de a „apĕra patria“. Tinĕrul póte une orĭ, să hotăréscă în privința acésta numaĭ atâta, că óre să prestea serviț activ în armată numaĭ un an orĭ maĭ mulțĭ anĭ. La părere momentul hotărîtoriŭ în privința acésta e cultura superióră a tinĕruluĭ, dar în realitate momentul hotărîtoriŭ e érăși buzunariul. Feciorul unuĭ tată bogat ar trebui, să fie adecă bătut la cap în chip de totuluĭ tot estraordinar, pentru ca să nu reușéscă a trece prin esamenul voluntarilor pe un an, măcar în ce chip trece cânele prin apă. Dară sciți. cum trece cânele prin apă? El sare de pe un țĕrm, nótă până la cel alalt țĕrm, și ieșind din apă se scutură, și — rĕmâne apă fórte puțină pe cojocul luĭ.

Cea maĭ interesantă din tóte acțiunile electorale din viața omenéscă e fără îndoélea alegerea mireluĭ orĭ miresceĭ. Puilor le-aŭ crescut și li-s'aŭ împenat aripile, și eĭ simtesc boldul de a fi alegĕtorĭ de tot neatîrnătorĭ. Părinții și rudeniile, maĭ ales mătușile, adevĕrat că fac încercărĭ de a înrîuri asupra alegerii; dară dacă sînt cu minte, atuncĭ se feresc de a deprinde în încercările acestea violentarea fățișă. Căcĭ violentările grosolane provócă amărăciune și opositie înverșunată în sfera căsătoririĭ în tocmaĭ ca și în cea politică. Atât pe alegĕtoriul politic cât și pe alegĕtoriul de mirésă și pe alegĕtórea de mire aĭ, să-ĭ porți în chip blând de sfóră, cum porți pruncii ceĭ micĭ, când încă nu sciŭ umbla bine. Femeile încă nu aŭ ajuns la gradul acela de emancipare, cât să aibă dreptul de a arunca votul sĕŭ în urnele politice; dară în acțiunile electorale de la Găina și de la adunările „Asociațiunii“ a bună samă al mânilor gingașe e rolul de a încâlci și descâlci firele. Mătușile țes și împletesc la olaltă inimile și mânile.

Aseménările acestea le-așĭ puté împleti și țese maĭ de parte. Dară tema céstă din urmă e așa de gingașă, cât numaĭ degetele uneĭ mâni gingașe sînt chemate a scrie despre ea. Sper, că se va afla vre o mână gingașă, carea o va face la locul acesta.

aceea în interesul causeĭ nóstre vom face totul, ce ne permit de o potrivă fidelitatea cătră biserică, alipirea neînfrântă cătră naţiunea nóstră şi legile. Şi dacă silinţele nóstre totuşĭ nu vor fi încoronate cu succes, rĕspunderea pentru urmărĭ nu ne va îngreuia pe noĭ.“

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Subcomisiunea de nóuĕ esmisă astă tómnă abia în sĕptĕmâna acésta a reînceput consultările asupra materialuluĭ adunat în cestiunea autonomieĭ catolice. Consultările se restrîng la cestiunĭ principiale şi nu se dimit în detaliurĭ. După ce subcomisiunea îşĭ va termina lucrarea sa, ea se va desbate în comisiunea de 27, aşa cât abia la tómnă se vor puté conchema membriĭ congresuluĭ autonomic.

Ruteniĭ magiaroni éră aŭ început mişcarea pentru introducerea limbiĭ mágiare ca limbă liturgică.

Conferinţa convocată de patriarchul Brancovicĭ pe Lunĭ la Carloveţ spre a se consulta în privinţa continuărĭĭ congresuluĭ n'a putut ajunge la resultatul dorit. Opoziţia, care e în maioritate, nu voesce a se pleca guvernuluĭ în cestiunea nouluĭ statut. Congresul rĕmâne decĭ amânat pe timp nedeterminat.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta a ţinut în 18 a c. ultima şedinţă înainte de feriile de vară. Acestea vor ţiné până în 6 Septembre.

În şedinţa ultimă s'a ocupat dieta de cestiunea insultărĭĭ luĭ Lepsényi enunţând cu maioritate de voturĭ, că prin bătaea căpĕtată nu i-s'a violat dreptul de imunitate. Guvernamentaliĭ cu aliaţiĭ sĕĭ Kossuthiştĭ aŭ demonstrat nu numaĭ în contra luĭ Lepsényi, ci şi în contra partiduluĭ poporal, de care se ţine preotul Lepsényi.

În sesiunea espirată a lucrat dieta de tot puţin. Legĭ maĭ însemnate s'aŭ adus: legea despre asoţiările economice şi legea despre întregirea venitelor preoţilor necatolicĭ. Nicĭ acestea legĭ înse nu mulţămesc pe aceia, în favorul cărora se zice, că s'aŭ adus. Amîndóuĕ întăresc numaĭ puterea guvernuluĭ conducênd la centralisarea afacerilor în mânile guvernuluĭ şi la limitarea libertăţiĭ cetăţenilor.

Austria.

În sĕptĕmâna trecută aŭ fost turburărĭ antisemitice serióse în Galiţia. Poporul stors şi sĕrăcit cu totul se descarcă asupra Jidovilor răpindu-le tot, ce se póte. Maĭ periculósă a fost mişcarea în districtele Îasno, Crosno şi Gorlice, unde nu a avut numaĭ caractĕr antisemit, ci şi socialist. În Fryntak cu ocasiunea tîrgului aŭ despoiat prăvăliile jidovescĭ. Păşind la mijloc gendarmeria a împuşcat 9 ómenĭ. În tóte comunele, unde s'aŭ arĕtat turburărĭ, a fost trimisă miliţie. Preste 200 de turburătorĭ sînt arestaţĭ. Mĕsurile acestea aŭ liniştit de o cam dată poporaţiunea.

În 18 a c. şi zilele următóre s'a serbat în Praga a suta aniversare a nascerĭĭ renumitului istoriograf ceh Fr. Palacky. Cu ocasiunea acésta i-s'a desvĕlit bustul, şi s'a pus basă la monumentul luĭ. La serbare aŭ fost representate tóte naţiunile slave: Cehiĭ, Poloniĭ, Ruşiĭ, Slovacii, Sêrbiĭ, Croaţiĭ şi Ruteniĭ. Serbarea se considerĕ ca o serbare a înfrăţirĭĭ popórĕlor slave. Germaniĭ o cualifică de demonstraţie în contra lor, şi nu fără cuvînt o fac acésta. Dintre vorbirile ţinute spre glorificarea slavismuluĭ maĭ mare sensaţie a provocat tostul rostit de generalul rus Komarov la banchetul ziariştilor slavĭ. El a zis, că venind în Praga a sciut, că vine în un loc, unde decurge luptă. S'a convins despre starea splendidă a Cehilor, a vĕdut înse, cum se apropie inimicul cu paşĭ de lup. El a constatat, că de o mie de anĭ luptă Cehiĭ şi popórĕle slave în contra germanismuluĭ. Provócă tóte popórĕle slave la unirea forţelor faţă de germanism, inimicul comun, care voesce, să se estindă, şi acum se îndréptă maĭ ales asupra Cehilor. Mişcarea slavă, care în Rusia începe de la palatul ţaruluĭ şi se estinde până la cea din urmă colibă, şĭ-a luat începutul din Boemia. Nicĭ o dată nu trebue, să se pérdă din vedere, că toţĭ Slaviĭ sînt fiiĭ unuĭ părinte şi aŭ aceea-şĭ mamă. Dacă vom respinge elementul german acolo, de unde a venit, noĭ vom fi liniştiţĭ şi ne vom compune micile diferenţe.

Marele duce Constantin ca president al academieĭ rusescĭ a adresat o telegramă comitetuluĭ aranjator al serbărĭĭ.

Se speréză, că Rusia oficiósă va desaproba pe generalul Komarov, care a participat la serbare numaĭ ca persónă privată. La serbare aŭ fost representate tóte auctorităţile locale.

Liberaliĭ germaniĭ sînt supĕraţĭ pe mariĭ proprietarĭ germaniĭ fideliĭ constituţiuniĭ, fiind că staŭ de vorbă cu guvernul. Liberaliĭ susţin, că în zădar ar pacta mariĭ proprietarĭ cu guvernul, căcĭ poporul tot nu-ĭ va urma.

De altă parte s'a început între Germaniĭ o reacţiune sănătósă în contra terorismuluĭ Schönerer-Wolfian. Numaĭ dacă se aruncă la locul sĕŭ aceştĭ conducĕtorĭ nechemaţĭ, numaĭ aşa se póte spera restabilirea stărilor constituţionale normale în Austria.

Germania.

La alegerile pentru parlamentul imperial întîmplate în 16 a c. maĭ marĭ succese aŭ obţinut partidul numit „Centru“ şi cel social-democrat. Aleşĭ aŭ fost 85 din Centru, 36 social-democraţĭ, 39 conservativĭ, 14 Poloni, 9 naţionalĭ-liberalĭ, 4 membri aĭ partiduluĭ pentru reforme, 1 Danez şi 7 a fără de partid. În 165 cercurĭ e balotaj. Este bătĕtóre la ochĭ înmulţirea social-democraţilor. Eĭ în perióda trecută aŭ avut numaĭ 24 membri în parlament. Centrul catolic póte va maĭ câştiga vre o câte va mandate preste cele avute în trecut. Social-democraţiĭ se înmulţesc pe contul liberalilor.

Franţa.

Crisa ministerială se resólvă cu greŭ. Presidentul republicĭĭ a încredinţat cu compunerea nouluĭ cabinet pe Ribot, care a maĭ fost în treĭ rînduri ministru president şi pe lângă acésta de cincĭ orĭ ministru de resort. Ribot, ca şi de altă dată, a cercat, să compună un cabinet de coaliţiune, dară nu ĭ-a succes. Ribot a cercat, să formeze un cabinet, care să împace pe republicaniĭ moderaţĭ cu ceĭ radicalĭ; radicaliĭ înse sînt de tot pretensivĭ.

După ce nicĭ luĭ Sarrieu nu ĭ-a succes a compune cabinetul, misiunea acésta s'a concrĕdut luĭ Peytral, care până acum a lucrat pentru împăcarea partidelor republicane.

Italia.

Cabinetul Rudini s'a dovedit incapabil de a guverna pe cale constituţională. Proiectele de legĭ, ce le-a presentat parlamentuluĭ, conţin o mulţime de dispositiĭ represive şi câte va reforme salutare. Guvernul poftesce, să i-se pună la dispositie maĭ tóte libertăţile constituţionale ale cetăţenilor. Dreptul de asoţiare şi de întrunire, libertatea preseĭ şi chiar libertatea personală să atîrne de la dispositia arbitrară a organelor guvernuluĭ. Vĕdênd Rudini, că aceste mĕsurĭ înmulţesc numaĭ nemulţămirile, a recercat parlamentul, ca să discute asupra politicĭĭ guvernuluĭ în general. Discusia s'a început. Sonino a caracterisat guvernul ast fel: „Fără de prevedere şi slab, guvernul în tot locul a lăsat, să fie surprins de evenimente, apoĭ a recurs la miliţie şi a escedat prin acte de violenţă.“ Tot nefavorabile pentru Rudini aŭ fost şi vorbirile altor deputaţĭ. Cabinetul spre a nu prejudeca cestiunea susţinerĭĭ ordiniĭ în ţară şĭ-a dat dimisia.

Cu formarea nouluĭ cabinet regele a încredinţat pe marchisul Visconti-Venosta.

Un lucru vĕd şi eŭ cu ochiĭ meĭ ceĭ laĭcĭ în judecarea acestor împletiturĭ şi ţeseturĭ: Dacă în vre o altă alegere se face vre o greşélă, totuşĭ maĭ rĕmâne aprópe tot de una putinţa de a repara greşéla. Dară cel ce greşesce, când îşĭ alege soţ pentru viaţa casnică, aceluia încă îĭ sună cuvintele luĭ Dante: Lasciate ogni speranza. El trebue, să pórte urmările sale până la mórte, ba póte încă şi după mórte.

Nu voiŭ, să cercetez maĭ de parte, cum omul în miĭ şi miĭ de afacerĭ de ale vieţiĭ comerciale, casnice şi sociale se vede pus neîncetat în necesitatea de a alege, şi cum necesitatea acésta une oria îĭ este spre chin.

Aci pe pămînt avem, să deprindem activitate electorală. Dar în ceealaltă viaţă nu o vom maĭ deprinde. Aci putem, să alegem între bine şi între rĕŭ, între drépta şi între stînga, între foc şi între apă. Din colo ni-se va asigna locul de-a drépta orĭ de-a stînga, dară Judecătoriul îl va alege aşa, că el va corĕspunde resultatuluĭ activităţiĭ nóstre electorale de pe pămînt.

Aşa dară până când vor fi alegerĭ politice, până atuncia alegerea conscienţiósă va rĕmâné o datorinţă a nóstră.

Turcia.

Armata turcéscă s'a retras cu totul din Tesalia. Devastările comise de Turcĭ prin ţinuturile, carĭ le-aŭ fost ocupat, sînt înfiorătóre. În Domocos aŭ despoiat biserica de icóne şi de recuisitele sacre. Din cele 900 de case ale oraşuluĭ aŭ maĭ lăsat numaĭ 34. Tot asemenea aŭ pustiit şi satele şi aŭ răpit averea locuitorilor. Pagubele materiale făcute de Turcĭ se calculéză la 100 de milióne de drachme.

Guvernul muntenegrin s'a tânguit celuĭ turcesc, că trupele otomane în loc de a susţiné ordinea ajută pe Albanezĭ în prădarea teritoriuluĭ muntenegrin. Albaneziĭ ajutaţi de Turcĭ aŭ trecut rîul Lim, aŭ ars maĭ multe sate din districtul Berana şi aŭ ucis pe locuitoriĭ creştinĭ. Turciĭ din contră afirmă, că Muntenegriniĭ aŭ măcelărit pe Mohamedanĭ. Pentru cercetarea afacerilĭ şi pentru împedecarea nóuĕlor conflicte între creştinĭ şi Mohamedanĭ guvernul din Constantinopol a încredinţat pe Saad Eddin-paşa. Se zice, că în întrégă Sérbia veche e turburată poporaţiunea.

Spania şi America.

Lucrurile se desvóltă tot în defavorul Spaniolilor, pe care Europa îĭ însoţesce — cu simpstia.

La Manilla insurgenţiĭ aŭ stricat trenurile şi aŭ ocupat maĭ multe locurĭ întărite.

Manilla, care numĕră preste 150 miĭ de locuitorĭ de diferite semińţiĭ şi religiunĭ, se află în mare strîmtóre fiind încunjurată de insurgenţi. Generalul Monet, care a plecat cu 3000 ostaşĭ de la Bulacan în ajutoriul celor din Manilla, a fost atacat de insurgenţi şi a căḑut în luptă. Trupele indigene aŭ trecut pe partea insurgenţilor, éră ceĭ 500 de Spaniolĭ s'aŭ predat. Un batalion de armată indigenă la Malabon a împuşcat asupra ofiţerilor sĕĭ spaniolĭ uciḑênd 5 inşĭ. Spaniolilor le-a succes a desarma pe asasinĭ.

Se zice, că Spaniolii ar avé de cuget, să aprindă satele din jurul Manilleĭ, ca rebelii să nu aĭbă, unde să se maĭ adăpostéscă. Prin acésta miĭ de cetăţenĭ pacînicĭ ar fi espuşi miserieĭ estreme.

Din Cuba încă nu sînt maĭ îmbucurătóre scirile. Americaniĭ aŭ debarcat în cete micĭ în maĭ multe locurĭ. Generalul american Shafter a sosit cu năile de transport în apropiarea Cubeĭ. Garcia, conducĕtoriul insurgenţilor cubanĭ, a avut o întîlnire cu admiralul Sampson, căruia ĭ-a comunicat, că 4000 de insurgenţi se află în depărtare de 30 de milurĭ de la fortăréţă, éră 5000 sînt lângă Holgnin gata de a ajuta pe Americanĭ.

Din Newyork se anunţă, că voluntariul Mariano Salva a cercat, să ucidă pe mareşalul Blanco prin o puşcătură, dară numaĭ l-a rănit la un picior.

Lupta decisivă se aştéptă în zilele acestea.

Din „Mănăstirea Radu-Vodă"

de G. I. Ionescu-Gion. [1])

Egumenul începu:

„Deschide-ţĭ condicele şi catastifele. Trecem prin vremurĭ grele; nu scim, ce ne va aduce ziua de mâne, să fim gata la orĭ ce primejdie. Astă *ţară păcătósă* [2]) mâne póte s'o prăpădéscă mânia Domnuluĭ. Decĭ, părinte Gherasim, cum staĭ cu chiriile, embaticurile şi vînḑările?"

„Să întrebe Înalta şi sfînta Evlavie a Luminăţieĭ tale, şi robul tĕŭ va răspunde."

„Cum staĭ cu cele 185 de locurĭ cu embatichiŭ din mahalalele, care ne înconjóră [3])?"

„132 aŭ plătit bob numĕrat; 30 plătesc la 31 ale curgĕtóreĭ; pe cincĭ ĭ-am dat a fară; restul sînt văduve cu câte 5 şi 8 copiĭ, nu pot plăti, şi este ĭérnă."

„Să le daĭ a fară; Dumnezeŭ, nu noĭ, să aĭbă grije de ele şi de copiiĭ lor. Cum staĭ cu cele 50 de prăvăliĭ din Lipscanĭ [4])?"

„Chiriile sînt incassate de la 16; la patru negustorĭ am pus secfestru."

„Mĭ-aĭ vorbit de locurile din mahalaua Popesculuĭ, de lângă Bărcănescĭ, Mogoşescĭ şi Năsturelĭ; de cele din mahalaua Slobozia-Domnéscă, de locurile din Cărămidarĭ [5]), aŭ plătit toţĭ?

„Da, sînt isvor de sîntă lumină; aŭ plătit până la o lăţcae.

„Ce-aĭ făcut cu locurile din uliţa Lăcătuşilor, maĭ sus de Puşcărie [6])? S'a sfârşit cérta cu chiriaşiĭ şi embaticariĭ din Isvor [7])?"

„Cu ăştia ne judecăm, căcĭ Dîmboviţa le-a dĕrîmat casele."

„Dîmboviţa e a luĭ Dumnezeŭ. Să le vinḑĭ căldările de mămăligă. Cum staĭ cu proprietăţile din Broscenĭ [8]) şi cu cele din mahalaua Aga Niţă, Sf. Vinerĭ, de lângă Postelnicul Dumitru Caramalâul [9])?"

„Cu multe greutăţĭ, dar aŭ plătit toţĭ."

„Asta-ĭ principalul. Ce facĭ cu locul şi prăvăliile de lângă Hanul luĭ Şerban-Vodă [10]), cu locurile şi casele din podul Calicilor [11]), cu prăvăliile mănăstiriĭ Stelea [12])? Bagă de samă! la aceste prăvăliĭ, care sînt în mezul tîrguluĭ, la sfîntul Gheorghe-vechiŭ trebue chiria urcată."

„Am urcat-o de la sfîntul Dumitru, de şi a trebuit, să daŭ a fară pe un bĕtrân, care din tată în fiŭ fusese chiriaşul luĭ Radu-Vodă de 48 de anĭ, ér tată-sĕŭ de 30 de anĭ."

„Timpul e al luĭ Dumnezeŭ, care-ĭ va ţinĕ samă de acésta. Noul chiriaş plătesce maĭ mult?"

„Cu 10 leĭ şi 24 de parale maĭ mult la sută."

„Fórte bine; dar cu locurile şi cu casele din mahalaua Foişoruluĭ [13])?"

„Sînt la zi, dar am cincĭ procese."

„Să le câştigĭ! Să trimiţĭ Paharniculuĭ Mihalakis, presidentul, zece curcanĭ, patru oca de unt şi treĭ carĕ cu fîn; pentru rest am, să-l vĕd eŭ."

Casierul Gherasim d'abia maĭ răsufla învîrtind când la drépta când la stînga foile catastifuluĭ. Brobóne de sudóre îĭ picuraŭ pe hârtia vînĕtă şi grósă a catastifelor. Vedea pe Egumen supĕrat şi trĕmura ca varga.

„Vinul!" esclamă Egumenul.

„Ascult întrebările Sfinţiteĭ şi slăviteĭ tale gurĭ; robul tĕŭ va răspunde."

„Vinul din délul Văcărescilor [1])?"

„Se vinde ca şi pânea caldă la băcaniĭ nostri, şi numaĭ la aĭ nostri [2]) din Broscenĭ."

„Vinăriciul tot de la Văcărescĭ [3])?"

„E luat de mult. Am spart buţile la doĭ, care se opuneaŭ."

„Ĭ-a bătut la Agie?"

„După obiceiŭ, prea milostive stăpâne."

„Spre învĕţătură... fórte bine.. Cum staĭ cu cele 125 de sforĭ de viĭ din délul Lupescilor [4]) bucurescenĭ?"

„Vinul şi vinăriciul sînt luate. Le vînd băcaniĭ nostri din Cărămidarĭ şi din Isvor."

„Ce-aĭ făcut cu vinul din délul Pitescilor [5])? Îmĭ spuneaĭ, că-l ţiĭ!"

„L-am vîndut Câmpu-lungeanuluĭ [6]), ca să-l desfacă el cu ocaua la drumul mare [7])."

„Bine. Şĭ-acum morile pe Dîmboviţă..."

La auḑul acestor cuvinte părintele Lampridie se pregăti cu condica de hrisóve copiate şi cu sacul de hrisóve originale. Ţînti ochiĭ la Egumen, ca să fie gata la răspunsurĭ ca şi părintele Gherasim.

„Morile," continuă Raduliotul cu un ton de adâncă părere de rĕŭ, „morile! unde-s timpurile cele fericite, când Sfînta Troiţă, mănăstirea nóstră, avea morile de la *Ciutăria Domnéscă*..."

„Cele cumpĕrate de Alexandru-Vodă de la Dobromir Banul [8]) şi pe care judeţul Baciul cu ceĭ 12 pârgarĭ aĭ Bucurescilor le dă ohavnice Sfinteĭ Troiţe la 1857," zise supus părintele Lampridie.

„Dar morile de la cósta Gorganuluĭ [9]) de lângă podişorul, ce trecea la Mihaiŭ-Vodă? dar morile Dudescilor, pe care le luarăm prin proces de la aceştiĭ boierĭ [10])?"

„Ne-aŭ rĕmas morile din Grozăvescĭ," replică părintele casier Gherasim, „şi ne-a rĕmas móra de la Foişor, care ne dă 24.000 de talerĭ pe fie care an [11])."

„Tot atât ne da şi la 1818; va trebui, să mărim chiria; câştigul e prea mare la móra de la Foişor pentru arîndaşĭ; e drept, să foloséscă şi Sfînta mănăstire.

„E drept, prea puternice stăpâne!"

---

[1]) Capitol din Istoria Bucurescilor.

[2]) Locuţiunea obicĭnuită în gura tuturor Egumenilor greci.

[3]) Arhivă: Cartónele Mănăstiriĭ Radu-Vodă, pach. 44.

[4]) Arhivă: Ibid. pach. 69.

[5]) Arhivă: Ibid. pach. 83, 84, 89.

[6]) Arhivă: Ibid. pach. 92. act. 1, din 1726.

[7]) Arhivă: Ibid. pach. 100.

[8]) Arhivă: Ibid. pach. 103.

[9]) Arhivă: Ibid. pach. 23, act. 32.

[10]) Arhivă: Mănăstirea Cotrocenĭ, pach. 25, act. 28.

[11]) Arhivă: Mănăstirea Radu-Vodă, pach. 1, act. 43.

[12]) Arhivă: Ibid. pach. 23, act. 3 şi 4.

[13]) Arhivă: Ibid. pach. 43, act. 10 şi 12.

[1]) Arhivă: Ibid. pach. 1, act. 1, 2, 4, 6.

[2]) Arhivă: Ibid. pach. 67, act. 1.

[3]) Arhivă: Ibid. pach. act. 1, 38, din 1774.

[4]) Arhivă: Ibid. pach. 49.

[5]) Arhivă: Ibid. pach. 60.

[6]) Egumenul mănăstiriĭ Câmpu-lungului.

[7]) V. cap. Patriarchĭ, Mitropoliţi... grecĭ la Bucurescĭ.

[8]) Arhivă: Cartónele luĭ Radu-Vodă, pach., 58, act. 1.

[9]) Arhivă: Ibid. pach. 65, act. 1 şi 2.

[10]) V. cap. Dimboviţa Bucurescénă.

[11]) Arhivă: Ibid. pach. 68, act. 1.

„Da, e drept, și mai drept este, să mărim arendele la Cioplea.“

„Cu atâta mai drept, cu cât de la 1651, de când mănăstirea o cumpĕră de la Radu Postelnicul din Herescĭ [1]), moșia nu a produs, cât se cuvine, sfinteĭ nóstre mănăstirĭ,“ zise dulceag, dar convins bibliotecarul.

„Să mărim și arenda Mălcănescilor.“

„Fórte drept, de când am primit-o danie de la Herăscu [2]) în 1698, moșia Mălcănescĭ n'a dat, cât trebuia, să dea.“

„Băgați de samă la moșiile mănăstirii Steleĭ [3]).“

„Vom mări arendele,“ zise Gherasim.

„Și satul Lupesciĭ [4]) ce face; îmĭ pare, că și moșia și sătenii dorm într'una.

„Și ne e dat de mult: ne e dat de Alexandru-Vodă pe la 1568.“

„Dar moșia și satul Hodobeni [5])...“

„Buzesciĭ din secolul XVI și fiul luĭ Petru-Vodă Cercel, adecă Pătrașcu și în călugărie monachul Partenie, îl folosiaŭ mai bine de cât sfînta nóstră mănăstire; să mărim arenda, prea slăvite stăpâne!“

„Vom mări-o. Și vom mări și arenda moșieĭ Grecĭ [6]), acum aprópe cuprinsă în Bucurescĭ.“

„Era o dată moșie frumósă. Alesandru-Vodă o cumpĕrase, după 1568, de la Ivașcu Vornicu Golescu, care și el o avea luată de la mănăstirea Tănganuluĭ, căreia îĭ dedese moșia Plătărescii,“ completă părintele Lampridie scoțênd la minut un admirabil hrisov aurit și întărit cu domnésca pecete.

„Părinte Lampridie,“ porunci Raduliotul uĭtându-se mânios la sacul cu hrisóve, „veĭ alege din vechile hrisóve ale mănăstiriĭ pe cele mai însemnate, bună óră pe cele de danie și de închinare de la Domnĭ; veĭ face cu ele unul saŭ mai multe pachete și mi-le veĭ aduce aci. Le voiŭ trimite peste hotarĕ; așa a făcut Caragea-Vodă la 1816; așa aŭ făcut Rușiĭ la 1829 [7]). De ce n'așĭ face-o și eŭ? Veți mai strînge din vasele de argint ale bisericiĭ, din candele, din odórĕ tot, ce veți judeca mai bogat și mai prețios, și mi-le veți căra aci. Mĕ înțelegeți bine?“

„Te înțelegem, sfînt isvor de lumină.“

„Părinte Gherasim, câți banĭ sînt în sipetul de jos și câți în lada de sus?“

„Cu totul și cu totul, pentru a fi puși la minut sub înțelépta drépta a Mărinimieĭ tale, 173.000 leĭ.“

„Dute, de-ĭ adu pe toți... A! trecĭ și pe la popiĭ *rumunĭ* de la cuhnie, de la grajd și de la lemnărie, și vedĭ, ce parale aŭ mai adus. Îea-le și spune-le, să dórmă aci, căcĭ tocmaĭ mâne îĭ voiŭ puté primi.“

Călugărul Gherasim și călugărul Lampridie se închinară până la pământ sărutând póla Egumenuluĭ și ieșiră.

Raduliotul se trânti érăși pe sofă, potrivi pernele, întinse mâna dréptă și luă o scorușă. Înainte de a mânca din ea, buzele luĭ maĭ ziseră încă cuvintele:

„Țara pĕcătósă! Țara pĕcătósă!“ Părintele Gherasim îĭ aduse ceĭ 173.124 de leĭ, — ceĭ 124 de la popiĭ *rumunĭ*, carĭ râniaŭ la grajd, tăiaŭ la lemne și ajutaŭ la bucătărie, unde țiganiĭ Egumenuluĭ îșĭ băteaŭ joc de dînșiĭ punêndu-ĭ, *să tóce cu satîrul făină* pentru perișórele Prea Slăvituluĭ Egumen [1]).

Acesta era Egumenul grec de la mănăstirea luĭ Radu-Vodă, și așa eraŭ toțĭ egumeniĭ grecĭ de la Mănăstirile închinate ale Bucurescilor și ale țĕrilor românescĭ.

---

[1]) Arhivă: Ibid. pach. 38, act. 1.
[2]) Arhivă: Ibid. pach. 25, act. 29.
[3]) Arhivă: Ibid. pach. 23, act. 3.
[4]) Arhivă: Ibid. pach. 5, act. 1.
[5]) Arhivă: Ibid. pach. 3, act. 3.
[6]) Arhivă: Ibid. pach. 43, act. 2.
[7]) Ciparĭu: Arhivă: I, pag. 34.

Convocare.

Reuniunea învĕțătorilor gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș despărțĕmîntul Sebeșuluĭ cu onóre invită la adunarea generală de primăvară, ce se va ține în Doștat a. c. Iulie 3 st. n. a. m. la 9 óre în școla gr. cat., pe toți învĕțătoriĭ și pe toțĭ binevoitoriĭ și spriginitoriĭ învĕțămîntuluĭ poporal a participa.

Programa: a) Presentarea in corpore la servițul divin, ce se va ține în bis. gr. cat. din Doștat la 8½ óre a. m. b) Deschiderea adunăriĭ prin președinte. c) Constatarea membrilor presenți. d) Incassarea tacselor restante și inscrierea membrilor noĭ. e) Disertațiune despre folosul școliĭ de V. Mărginean docente în Ghirbom. f) Propuneri de interes pentru reuniune. g) Defigerea loculuĭ pentru adunarea de tómnă. h) Închiderea adunăriĭ prin președinte.

Șpring 18 Iuniŭ 1898. **Salveniŭ Contor**
președinte.

Noutățĭ.

Din diecesa Lugoșuluĭ. *Paroch și Protopop gr. catolic al Lugoșuluĭ* în locul repausatuluĭ Vincențiŭ Grozescu a fost numit M. On. *Georgiŭ Popoviciŭ,* paroch și protopop gr. cat. în Oravița română. Felicitările nóstre.

Escelența Sa Î. P. S. D. Mitropolit Dumineca înainte de începutul s. Liturgiĭ în biserica catedrală a conferit lectoratul teologilor absoluți Alesandru Ciura și Emil Sabo și teologuluĭ de cursul al IV-lea Octavian Prie.

La gimnasiul din Blaș esamenele s'aŭ început în 22 a c. cu esamenul de musică și gimnastică. la carĭ aŭ fost de față și Escelența Sa Î. P. S. D. Mitropolit și un mare numĕr al inteligințeĭ și opidanilor din Blaș. Orchestra gimnasiuluĭ face onóre dluĭ profesor Murășan. Esamenele se termină Luni. Marți se vor stabili definitiv calculiĭ, éră Mercurĭ va fi liturgia de mulțămită împreunată cu cântarea Doxologieĭ, apoĭ cetirea clasificațiunilor și împărțirea premiilor.

La școla de fete gr. cat. din Blaș esamenele aŭ decurs în ordinea indicată în programul publicat în Nr. 23 al „Uniriĭ“. La esamenele teoretice răspunsurile esacte servesc spre laudă elevelor și spre onóre corpuluĭ didactic de la acéstă școlă. Mai interesante aŭ fost esamenele practice din economie și lucrul de mână. Din gustósele mâncări pregătite de copile cu dreptul putem deduce, că ele crescute în „Internatul Vancean“ de fetițe aŭ, să devină la timpul sĕŭ económe fórte bune. Lucrurile de mână gătite de copilele, carĭ cercetézā școla, aŭ fost espuse în dóuĕ sale destul de spațióse. Finéța și arta de a cóse și a broda dovedită de unele copile aŭ pus în uĭmire pe privitorĭ. De asemenea aŭ fost frumóse și curate desemnurile lucrate de copile. Părinții elevelor, carĭ aŭ cercetat mica espositie a lucrurilor de mână, aŭ rĕmas deplin satisfăcuți. Dumineca după amézĭ a fost esamenul de musică; el a fost variat în privința programuluĭ și precis în a esecutăriĭ luĭ. La esamen a fost de față un public numĕros nu numaĭ din Blaș, ci și de airia. La școla de fetițe s'aŭ inscris în unul scol. 1897/8 la 120 copile, dintre carĭ 23 pe clasele superióre. Ceea ce ridică vada școliĭ din Blaș. este „Internatul Vancean“ de fetițe, în care și-aŭ avut cuartir și întrégă provederea 56 fetițe din diversele ținuturĭ ale patrieĭ nóstre.

Sfîntul vĕl, care a coperit trupul Domnuluĭ Christos după luarea de pe cruce, se află în posesiunea regeluĭ italian. La rugarea advocatuluĭ Secondo Pia, care are marĭ merite pentru studiarea monumentelor vechĭ, regele Umberto s'a învoit, să se fotografieze s. vĕl cu razele electrice. Fotografiarea a costat multă greutate și spese marĭ, dară în urmă a succes de minune. S. vĕl presentă în contură esactă figura trupuluĭ Domnuluĭ Christos. Fotografia este espusă în Torino, unde aŭ cercetat-o archiepiscopul de Torino și alți prelați și persóne de positie înaltă. Pe cum scrie „Corriere Nazionale“, pe fotografie se pot vedé curat barba, urmele pĕruluĭ, profilul, ranele, loviturile, urmele funiilor, cu carĭ a fost legat de columnă și cu carĭ a fost ridicat pe cruce Domnul Christos. Multiplicarea fotografiilor e un drept al familieĭ regale italiane.

Din temnița statuluĭ a fost eliberat în zilele trecute dl Crucian Simu din Ciufud condamnat pentru „Deșteptă-te române“. În 20 Iuniŭ a scăpat și un preot neunit din Bănat, dl Mihaiŭ Rubinovicĭ, despre care cetim în foile magiare, că ieșind din temniță a denunțat pe colegiĭ sĕĭ de suferințe, că ar coresponda pe ascuns cu conducĕtoriĭ mișcăriĭ naționale din România și ar primi de la el ajutóre. Cercetarea făcută a dovedit denunțarea de neîntemeiată. În Seghedin a mai rĕmas numaĭ dl învĕțător din Tiur Georgiŭ Făgărășan, éră în Vaț preotul Basiliŭ Morariŭ din Poiana Aiduluĭ.

La primul gimnas pentru fete din Budapesta s'aŭ ținut esamenele în sĕptĕmâna trecută asistând la esamene și ministrul de instrucțiunea publică Wlassics. Răspunsurile elevelor aŭ fost prompte și satisfăcĕtóre. În clasele inferióre aŭ fost 46 fete, în a V-a cl. 30, în a VI-a cl. 28. Etatea fetelor a variat între 10 și 19 anĭ; numaĭ una a fost de 22 anĭ. Cele mai multe (53%) aŭ fost din Budapesta. Părinții fetelor sînt inteligenți (medicĭ, advocați, profesorĭ) 20%, oficiali de stat 19%, comercianți 19%, oficiali publicĭ 13%, oficiali privați 14%; mai puține fete sînt de ofițerĭ, proprietarĭ și industriași. După religiune relative mai bine sînt representate Israilitele; ele fac 33% din numĕrul total; catolicele sînt 38%, reformatele 16%, luteranele 12%. Între 147 de eleve numaĭ 4 nu s'aŭ mărturisit magiare, ci germane, vorbesc însĕ limba magiară. 52 vorbesc o singură limbă, adecă cea magiară. Unele vorbesc 3—5 limbĭ.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creștinilor“ aŭ solvit prețul: IV. Din *diecesa Gherleĭ:* On. Alesandru Leményi, Ioan Sonea din protopopiatul Gherleĭ, Ioan Welle, Petru Cherebeț din protopopiatul Cațcăuluĭ, Ioan Goron. Constantin Iuga din protopopiatul Reteaguluĭ, Gregoriŭ Pușcariŭ din protopopiatul Ciceŭ-Cristuruluĭ. Michail Făgărășan din protopopiatul Betleanuluĭ, Ioan Oltean. Basiliŭ Muste, Basiliŭ Filip din protopopiatul Lăpușuluĭ, Michail Boroș, Iosif Orian din protopopiatul Olpretuluĭ, Simeon Petricea din protopopiatul Vaduluĭ, Ștefan Ilieș din protopopiatul Surduculuĭ, Ananie Hossu din protopopiatul Buzeĭ, Ioan Tarța, Ioan Moldovan din protopopiatul Giuleĭ, Vasiliŭ Pușcariŭ din protopopiatul Seculuĭ. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

Constantin Esarcu a repausat la 21 a c. în Bucurescĭ în etate de 62 anĭ. C. Esarcu a studiat medicina și obținênd diploma de doctor în Paris a fost numit profesor de botanică la universitatea din Bucurescĭ la 1864. După nóuĕ anĭ de profesură a îmbrățișat cariera diplomatică representând România la Atena și în Roma. În timpul disponibil s'a ocupat și cu sciința publicând din archivele italiane documente prețióse referitóre la istoria Românilor. La 1887 a părăsit cariera diplomatică dedicându-se sciinței și artilor. La insistința luĭ s'a înființat „Ateneul“ din Bucurescĭ. A fost în 1891 și ministru. Tótă averea sa, care aduce la an 14.000 leĭ, a lăsat-o „Ateneuluĭ“. „Timpul“ este informat, că acum vre o treĭ sĕptĕmâni a făcut și un codicil, prin care lasă școlilor române din Brașov 20,000 leĭ. A fost un caractĕr nobil.

---

[1]) Memoriul unuĭ anonim în Revista de Istorie, Archeologie a d-luĭ profesor Gr. G. Tocilescu.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

Transformarea vechiului Bizanz în Constantinopolis, în capitala imperiului roman, a fost unul dintre evenimentele cele mai mari ale istoriei universale. Transformarea acésta a împărțit imperiul roman în dóuĕ jumătăți, cari aŭ înaintat spre sorți fórte diferite. Constantinopolul s'a făcut centrul unei civilisații nóuĕ, în care înrîurințele Orientului și cele ale civilisației eline s'aŭ contopit într'un tip de tot special, și situarea cetății la marginea dintre Europa și Asia a îmbiat putința, ca în portul ei cel mare și sigur să-și găséscă adăpost năi numeróse, cari susțineaŭ raporturile capitalei celei nóuĕ atât cu popórĕle Orientului, cât și cu cele ce locuiaŭ în Europa și în Africa pe lângă Marea Mediterană. Din acestea aŭ urmat strălucirea și bogățiile, cari s'aŭ rĕspândit de aci preste Occident, și principiul susținĕtoriŭ și formătoriŭ de lume al unui sistem monarchic absolutistic împreunat cu vechile tradiții impunĕtóre ale imperiului roman și cu cultura elină clasică.

Capitala cea nóuă, căreia Constantin I-a împărtășit un caractĕr special, a dispărut deja de mult ocupată fiind de puterea turcéscă cea distrugĕtóre, și icóna cea strălucită a acestei metropole pe jumătate romane și pe jumătate orientale póte, să se reconstruéscă numai din scriitorii evului de mijloc.

Perióda dintre împĕrații Constantin și Iustinian pentru arta bizantină a fost timpul de formare din elemente eline-romane și orientale. Stilul cel nou s'a desvoltat destul de repede. La începutul vécului al patrulea vedem în Dalmația în palatul lui Dioclețian deja aprópe numai forme architectonice asiatice, și după mórtea împĕratului Teodosiŭ cel Mare înrîurințele Asiei aŭ ajuns, să fie mai dominante prin bogăția sa și prin desvoltarea sa cea strălucită. Din descrierile s. Gregoriŭ de Nisa și din ale lui Eusebiŭ se vede stilul cel îndrăzneț și strălucit al architecturii bisericesci de pe vremea aceea. Dară din clădirile rotunde s'a păstrat pe teritoriul imperiului bizantin de odinióră numai în Tesalonica rotunda cea impunĕtóre a s. Georgiŭ cu diametru de 24 m și cu opt capele cupolate. Ea acum e geamie. Aci se îndestuliră încă numai cu cupolă aședată pe zid circular, pe cum se obicĕinuiseră a o clădi architecții romani. Dară architecții imperiului rĕsăritean cercară deja, să o combineze cu poligonul. Descoperirile acelea, cari le-a făcut scrutătoriul francez M. de Vogüé în Siria, aŭ aruncat multă lumină asupra acestei încercări, căci el a găsit architecturi, cari conduc pe călătoriŭ în o civilisație cu tropită, și în o sută de cetăți împrăștiate preste un teritoriŭ de 30—40 de miluri oferesc icóna strălucită a unui stil unitar, a unei epoce culturale întregi și a nume a celei din vécurile cele dintâiŭ ale creștinismului. Geniul elin eshauriase formele și combinațiunile stilului clasic și cerca elemente, cari să le pótă varia și desvolta mai de parte. Din punctul acesta de vedere Isidor din Milet și Antim din Tralles, architecții bisericii Agia Sofia, aŭ, să se privéscă de învĕțăcei și continuători ai acelor măiestri dați uitării, a căror artă a făcut, ca în Vavilon și în Ninevi să se înalțe nenumĕrate cupole.

Chiar în Constantinopol s'aŭ clădit de la Constantin până la Iustinian 38 biserici nóuĕ. Architecții se întreceaŭ unul pe altul aci ca și în Asia în inventii și combinări îndrăznețe și pline de spirit, în vreme ce în Occident situația imperiului era mai puțin favoritóre artii. De altmintrea de stilul bizantin al architecturii cu ajutoriul lui Dumnezeŭ ne vom cuprinde de altă dată.

Acele-și tendențe aŭ dat impuls special și arților decorative. Pictura în representările sale din L. V. și N. se mișca din ce în ce tot mai mult pe temeiul concepției istorice, și în ciclii mari de icóne de pe părețiĭ bisericilor se formă o ordine cronologică și nu sistem deplin de decorație, care s'a păstrat în arta bizantină până în ziua de astăzi.

Nil, carele mai întâiŭ a fost prefect al Constantinopolului, ér apoi s'a făcut învĕțăcelul s. Ioan Chrisostom și mai pe urmă a trăit în călugărie în mănăstirea muntelui Sinai, în epistolele sale ni-s'a făcut mărturie despre vederile timpului sĕŭ cu privire la pictura bisericéscă. Un om bogat, care intenționa, să zidéscă o biserică mai mare întru amintirea martirilor, s'a adresat către Nil, pentru ca să afle judecata lui despre planul acestei clădiri. Aplicarea timpului spre lux și esagerațiune grăia în chip vĕdit din planul acesta. Părețiĭ bisericii aveaŭ, să capete picturi bogate și în special representarea unei vînători, în care vînători și câni urmăresc diferite feluri de animale. Firesce că avem, să ne gândim la o însemnare alegorică a acestei representări. Mai de parte avea, să se representeze o vînătóre de pesci cu tot felul de pesci prinși cu rociul. Pe sama sanctuariului eraŭ menite icóne de ale lui Christos și de ale martirilor. Mai aveaŭ, să desfăteze ochii a fără de picturile acestea încă și sculpturi saŭ ornamente în stucco, ĕră în pronaos aveaŭ, să se așeḑe o mie de cruci cu reproducții de pasĕri, de cele câte cu patru picióre, de insecte și plante. Numĕrul de o mie a avut aci fără îndoélă o însemnare mai adâncă, și despre porumbi în jurul crucii grăesce deja Paulin de Nola pe la anul 400. Nil a desaprobat planul acesta, nu ca și cum representările acelea s'ar fi împotrivit simboliciĭ creștine, ci pentru că îmbelșugarea lor nu prea plăcea spiritului lui celui ascetic. El a rĕspuns deci: „Eŭ privesc de un lucru copilăresc și nebun a seduce ochiĭ credincioșilor prin ast fel de lucruri. Unui suflet serios și bărbătesc îi ajunge, să se ridice în sanctuariŭ către rĕsărit o cruce; că singura cruce aducĕtóre de mântuire a scăpat întreg némul omenesc, și într'însa lucesce desperaților pretutindenea raza sperării. A fără de aceea e lucru cuviincios, ca biserica să o înzestreze mâna unui pictor distins cu representări istorice din L. V. și N., pentru ca aceia, cari nu sînt învĕțați și nu sciŭ sfînta Scriptură, privind la picturi să-și aducă a minte de vîrtuțile adevĕraților servitori ai lui Dumnezeŭ și să se simțéscă îndemnați la rîvnirea lor. Pe sama pronaosului celui împărțit în mai multe compartimente mi-se pare a fi de ajuns, ca fiesce care din ele să se împodobéscă cu câte o cruce. Cele alalte pare mi-se sînt de prisos și aŭ, să se omită.“ [1]) Din alte scrieri de ale ss. Părinți se vede asemenea, că scenele martiriului de acum înainte se puneaŭ în icóne înaintea ochilor în chip credincios așa, pe cum s'aŭ sevârșit în realitate. Ast fel iconografia creștină a început a părăsi pe încetul caractĕrul simbolic de mai înainte și a-și însuși tot mai mult caractĕrul istoric.

A fără de aceea de o dată cu timpul, în care biserica creștină și-a dobîndit în imperiul roman libertatea, iconografia creștină a început a îmbrățișa în mĕsură mare așa numita artă musivă. Mosaicul sub împĕrații romani în cele dintâiŭ trei vécuri a fost în mare cinste. Asta o dovedesc monumentele acelea, cari s'aŭ găsit în ruinele clădirilor antice. Dară nu numai păgânii, ci și creștinii cultivaseră în perióda aceea arta musivă. Ei pe timpul persecuțiunilor o folosisera în catacombe spre împodobirea mormintelor. Dar în mĕsură cu mult mai mare aŭ cultivat creștinii arta acésta începênd de la împĕratul Constantin cel Mare. Constantin însu-și a rînduit, ca mai multe biserici din Roma și mai ales vechea basilică s. Pietro al Vaticano să se împodobéscă cu mosaicuri. Dară singurele compoziții musive, cari s'aŭ păstrat în Roma de pe timpul lui, sînt acelea, cari împodobesc boltiturile micii biserici, carea s'a zidit lângă s. Agnese ca capelă baptismală pe sama Constanței fiicei lui Constantin. Mosaicurile din bisericuța acésta representă pe genii în culesul de vii încă în spiritul cel veseł și tinerese al picturii de mai înainte atât în privința formei, cât și în cea a concepției. S. Giovanni in Fonte, cel mai vechiŭ baptisteriŭ al Romei, încă a păstrat în oratoriul de alăturea dedicat sfîntului Evangelist Ioan pe boltitură o decorație musivă veche și frumósă: curpeni de aur pe sfund vinĕt întunecat, vase, póme și pasĕri în esecutare technică sigură și ținute asemenea de tot în stilul antic. Fórte espresiv și plastic se înalță aci ornamentarea desvoltându-se în frunziș bogat. Rĕmășițele de mosaicuri în baptisteriul domului din Neapol încă se derivă de pe timpul lui Constantin, ĕră biserica sfîntului Georgiŭ din Tesalonica cuprinde încă în cupolă figuri colosale de ale sfinților, încunjurate de architectură pestriță și strălucitóre de aur, esecutate cu grije și păstrând în ornamentare reminiscințe antice. Nu de mult s'a

[1]) Ed. Leo Allatius, Romae 1668. ep. 61. p. 491.

descoperit lângă Tirul Feniciei un monument strălucit de al timpului creştin celui mai vechiŭ, în care maiestrul a sciut, să împărtăşéscă figurilor sale formă clasică. Cele patru unghiurĭ ale unuĭ câmp cuadrat arată vase aşedate în direcţia diagonalelor; din ele purced curpenĭ, carĭ încunjură câmpurĭ rotunde cu representărĭ de animale blânde şi sĕlbatice şi cu scene de vînătóre şi din viaţa ţĕrănéscă, ĕră crucea din mijloc adeverésce originea creştină a monumentuluĭ. Grupurile sînt vióie şi naive, mişcările şi posiţiile animalelor sînt esecutate fórte bine, şi întrégă compositia e aşa de bună, cât se póte pune alăturea cu operele cele mai bune ale arţiĭ musive păgâne din vécul al doilea şi al treilea al erei creştine.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

După ce şedu şi mai rosti câte va cuvinte, se îndreptă cătră bărbaţĭ:

„Am venit, ca să vĕ istorisesc despre Nazarinénul.“ Ceĭ doĭ îşĭ legară pe loc luarea a minte de cuvintele luĭ. „Multe zile l-am urmat cu o luare a minte, ca şi care omul póte, să dedice numaĭ obiectuluĭ aşteptărilĭ sale îndelungĭ şi ferbinţi. L-am vĕdut în tóte situaţiunile, carĭ trec de probe şi cercetărĭ de ale omuluĭ. Şi dacă sînt convins despre aceea, că el e un om ca şi mine, atuncia sînt tot aşa de convins şi despre aceea, că el e încă şi mai mult.“

„Cum aşa mai mult?“ întrebă Simonide.

„Voiŭ, să ţi-o spun.“

Atuncĭ întră óre cine şi-l întrerupse. El se întórse, sări de pe scaun şi întinḑându-şi mânile zise:

„Amro, bună bĕtrână Amrah!“

Ea grăbi laĕl, şi puteaĭ, să veḑi bucuria pe faţa eĭ aşa, că îţĭ uĭtaĭ, să ieaĭ a minte la aceea, cât era ea de sbîrcită şi de galbenă. Îngenunchiând la piciórele luĭ îĭ cuprinse genunchiĭ şi acoperi cu sărutărĭ mânile luĭ. Cu gingăşie îĭ neteḑi el la o parte pĕrul cel rar şi sur de pe faţă şi-ĭ sărută obrajiĭ zicênd. „Buna mea Amrah, nu poţĭ, să-mĭ spuĭ nimica despre ele, — nicĭ un cuvînt, nicĭ un semn?“

O năpădiră lacrimile, şi acestea eraŭ un rĕspuns maĭ grăitoriŭ, de cum ar fi fost cuvintele.

„E voea luĭ Dumnezeŭ,“ zise el în chip solemn în un ton, din care toţĭ puteaŭ, să înţelégă, că el a renunţat la orĭ ce sperare de a maĭ vedé pe ale sale. În ochiĭ luĭ se vedeaŭ lacrimĭ; el se silia, să le suprime, pentru că el era bărbat. După ce a reuşit, să o facă acésta, şedu ĕrăşĭ şi zise: „Vino şi şedĭ, Amro, — aicĭ. Nu? Atuncia la piciórele mele, căcĭ am, să istorisesc acestor prietinĭ aĭ meĭ multe despre un om minunat, care a venit în lume.“

Dară ea se duse şi şedu jos răzimându-şĭ spatele de părete şi-şĭ adună mânile preste genunchĭ, îndestulită fiind cu atâta, că póte, să-l vaḑă. Ben Hur se întórse cătră ceĭ doĭ prietinĭ bĕtrânĭ aĭ sĕĭ şi continuă:

„Nu voiŭ, să rĕspund la întrebarea vóstră referitóre la Nazarinénul, maĭ înainte de ce vĕ voiŭ istorisi despre lucrurile acelea, carĭ l-am vĕḑut sevârşindu-le. Eŭ sînt cu atât maĭ vîrtos aplicat, să o fac acésta, fiind că el va sosi mâne în cetate şi se va sui în templu, care-l numesce casa tatăluĭ sĕŭ, pentru ca să se proclame pe sine însu-şĭ. Aşa vorbesc ómeniĭ. Mâne vom afla decĭ noĭ şi Israil, care are dreptate, tu, Valtasare, orĭ tu, Simonide.“

Valtasar îşĭ frecă mânile trĕmurând şi întrebă:

„Unde am, să merg, pentru ca să-l pot vedé?“

„Îmbulḑéla de ómenĭ va fi fórte mare. Socotesc, că va fi maĭ bine, dacă vĕ veţĭ sui cu toţiĭ pe coperişul foişorului luĭ Solomon.“

„Puteĭ vel, să ne însoţescĭ?“

„Nu,“ rĕspunse Ben Hur. „Prietiniĭ meĭ a bună samă vor voi, să fiŭ cu eĭ la întrarea solemnă.“

„Cum?“ esclamă Simonide. „Dóră călătoresce cu alaiŭ?“

Ben Hur îĭ ghîci gândul.

„Doĭ spre zece bărbaţĭ sînt cu el, pescarĭ, plugarĭ, un vameş, cu toţiĭ ómenĭ de rînd. El şi soţiĭ luĭ călătoresc pedestri, nepăsându-le de vînt, frig, plóe orĭ arşiţă. Când îĭ vedeam oprindu-se aşa în calea lor la înserat, ca să frângă pânea sa orĭ să se odihnéscă, atuncia îmĭ aduceaŭ a minte de păstoriĭ, carĭ din tîrg se întorc la turmele sale, ĕră nu de ómenĭ nobilĭ şi de împĕraţĭ. Numaĭ când Nazarinénul îşĭ desface învĕlitórea capuluĭ, ca să privéscă la óre cine orĭ să scuture pulverea de pe cap, numaĭ atuncia vedeam limpede, că el e învĕţătoriul şi însoţitoriul, magistrul şi prietinul lor de o dată. — Voĭ sînteţĭ înţelepţi,“ zise Ben Hur după o pausă, „voĭ sciţĭ, cum ne stăpânesc pe noĭ anumite motive. Ce aţĭ ţiné despre un om, care ar puté, să se facă bogat schimbând în aur petrile de sub piciórele sale, şi totuşi e sĕrac de bună voe?“

„Eliniĭ l-ar numi filosof,“ zise Iras.

„Nu, fiĭca mea,“ zise Valtasar, „filosofiĭ nu aŭ puterea de a face lucrurĭ de acelea.“

„De unde sciĭ, că acest om are puterea acésta?“

Ben Hur rĕspunse vioiŭ: „L-am vĕḑut schimbând apa în vin.“

„Minunat, fórte minunat,“ zise Simonide. „Dară încă şi maĭ minunat mi-se pare mie aceea, că maĭ preferesce, să fie sĕrac, pe când ar puté, să fie aşa de bogat. Este el întru adevĕr aşa de sĕrac?“

„N'are nimica şi nu invidiézĕ pe nimenĭ pentru bogăţia luĭ. Pe ceĭ bogaţĭ îĭ compătimesce. Dar să lăsăm acestea. Ce aţĭ zice, când aţĭ vedé pe óre cine, că înmulţesce cincĭ pânĭ şi doĭ pescĭ, proviantul sĕŭ întreg, că-l înmulţesce aşa, cât ajunge la cincĭ miĭ de ómenĭ, şi maĭ rĕmân încă coşercĭ pline? Acest lucru l-am vĕḑut pe Nazarinénul sevârşindu-l.“

„Aĭ vĕḑut-o acésta?“ esclamă Simonide.

„Da, şi am mâncat din pâne şi din pescĭ.“

„Şi ceea ce e încă şi maĭ minunat,“ zise Ben Hur maĭ de parte, „ce aţĭ zice despre óre cine, care are o putere de a vindeca, în cât bolnaviĭ aŭ numaĭ, să se atingă de póla haĭneĭ luĭ orĭ să cerşéscă din depărtare ajutoriul, pentru ca să se vindece? Şi mărturia acestuĭ lucru nu am fost numaĭ o dată, ci de multe orĭ. Când pornirăm din Ierichon, şedeaŭ doĭ orbĭ lângă drum. Aceştia aŭ cerşit cu glas tare ajutoriul Nazarinénuluĭ, şi el a atins ochiĭ lor, şi eĭ aŭ vĕḑut. Îĭ aŭ adus o dată pe un paralitic, şi el ĭ-a zis numaĭ: „Du-te!“ şi omul s'a dus sănătos. Ce ziciĭ la acestea?“

Neguţătoriul nu găsia rĕspuns.

„Am auḑit, cum ziceaŭ uniĭ, că lucrurile acestea, carĭ vi-le-am istorisit, ar fi fost numaĭ nisce apucăturĭ de vrăjitoriŭ. Dóră şi vóuĕ vi-se pare, că ar fi aşa? La asta voiŭ, să rĕspund raportând despre lucrurĭ încă şi maĭ marĭ, carĭ l-am vĕḑut sevârşindu-le. Gândiţi-vĕ la lepră, la pedépsa aceea a luĭ Dumnezeŭ, din care nu este scăpare a fără de mórte.“

Amrah auḑind cuvintele acestea lăsă mânile sale, să-ĭ caḑă de pe genunchĭ la pământ, şi se ridică de jumătate, dornică de a auḑi, ce va spune.

„Ce aţĭ fi zis,“ continuă Ben Hur cu seriositate potenţată, „ce aţĭ fi zis, dacă aţĭ fi vĕḑut casul acesta? Pe când eram în Galilea, un lepros a venit la Nazarinénul şi a zis: „Dómne, de vreĭ, poţĭ, să mĕ curăţescĭ.“ El auḑi strigarea, atinse pe leprosul acela şi zise: „Voiŭ! Curăţesce te!“ Şi omul pe loc s'a făcut ĕrăşĭ sănătos ca orĭ care din noĭ, ceĭ ce am vĕḑut vindecarea, şi noĭ am fost o mulţime de ómenĭ.“

Amrah se sculă acuma, neteḑi buclele sale subţire în laturĭ de pe faţă şi urmări fórte iritată istorisirea.

(Va urma.)

Editor şi redactor rĕspunḑĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

(23) 1—1

Anunţ de esarendare.

Dominiul din Cut, proprietatea fondului seminarial greco-cat. din Blaş, care după fŏea catastrală constă din:

a) 288 jug. arătoriŭ,
b) 210 jug. fînaţ, rîturĭ şi grădiniĭ,
c) 247 jug. păşune segregată,
d) 9 jug. vie, dimpreună cu tóte superedificatele economice şi de locuit se dă în arîndă pe calea licitaţiuniĭ publice pe periodul de 6 aniĭ începênd din 24 April 1899.

Suma de esclamare va fi 3000 fl. anual.

Licitaţiunea se va ţiné în 5 Iuliŭ a. c. la 3 óre după amĕzĭ în cancelaria advocaţială din curtea mitropolitană.

Doritoriĭ de a licita la acest bun vor avé a depune un vadiŭ de 10% de la suma de esclamare în baniĭ gata orĭ hârtiĭ de stat de valóre publică înainte de a se începe licitaţiunea.

Oferte în scris încă se primesc înainte de începerea licitaţiuniĭ verbale, dacă acelea vor fi subscrise şi provĕḑute cu vadiŭ recerut, şi oferentele va declara, că cunósce cuprinsul condiţiunilor.

Condiţiunile de licitaţiune şi până la la ziua licitărĭ se pot vedé în cancelaria subscrisuluĭ.

Blaş în 21 Iuniŭ 1998.

Vasiliŭ Oltean
adv. archid.

527 szám (24) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1898. évi 836 és 1972 számu végzése következtében Dr Gärtner Samu ügyvéd által képviselt Aufrecht és Goldschmied, alapfoglaltató és Schiek Jakab & Brüder javára, Lieblich Jakab ellen 36 frt és 30 frt — kr. s jár. erejéig 1898 évi Márczius hó 16-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 312 frt — krra becsült Salon-ebédlői és háló szobai butorokból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság V. 57/2—1898. számu végzése folytán fennti tőkekövetelések, ezek megitélt kamatai és eddig összesen biróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes lakásánál leendő eszközlésére 1898. évi Junius hó 28-ik napjának délelötti 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is foganatosittatni fog.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Junius hó 14-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

---

91 szám (25) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1897. évi 5149. számu végzése következtében Oltean Vazul ügyvéd által képviselt Pátria takarékpénztár javára Szilágyi Albert és társai ellen 76 frt — kr. s jár. erejéig 1897. évi Deczember hó 10-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 410 frt — krra becsült, és pedig Szilágyi Albertnél 2 tehén, Tetehuja Nikuláénál 2 ökör és Szilvesan Tománál 1 deszka istáló, 1 sertés ól és 1 csürből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 6071/1897. számu végzése folytán 76 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1896. évi Deczember hó 17. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 31 frt 86 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Mihálcfalván alperesek lakásánál leendő eszközlésére 1898. évi Julius hó 1-sö napjának délelötti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is foganatosittatni fog.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Junius hó 16-ik napján.

Tháth György,
kir. jbirósági végrehajtó.

---

415 szám (26) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1898 évi 733. számu végzése következtében Oltean Vazul ügyvéd által képviselt Pátria takarépénztár javára Salomie Criznik és társai ellen 245 frt — kr. s jár. erejéig 1898. évi Márczius hó 14-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 706 frt — krra becsült, és pedig Salomie Criznik és Juon Stanuiznál: 2 ökör, 2 kancza, 2 ökör szekér, 1 léczes kass és 1 gárnitura cséplőgép, járgány és rostával, Fleserin Juonnál: 20 drb juh, Manovics Juonnál: 1 egy éves ünö bornyu, Marginean Gyorgyénál 4 juh, 1 ökör szekér, 40 véka szemes tengeri, 3 jo szuszék és 1 egy éves ökör bornyuból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbiróság 1632/1898 számu végzése folytán 245 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1897 évi Január hó 30-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 53 frt 63 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Szász Csanádon alperesek lakásánál leendő eszközlésére 1898. évi Julius hó 5-ik napjának délelötti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellet, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120 §-a értelmében ezek javára is foganatosittatni fog.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Junius hó 16-ik napján.

Thát György
kir. birósági végrehajtó.

Nro 127—1898. (21) 2—3

Edict.

După ce *Grindean Maria* greco-cat. din Vaidasig de 7 ani şi-a părăsit pe leginitul sĕŭ bărbat Macra Ioachim greco-catolic din Sânmărtinul sărat, şi nu se scie ubicaţiunea aceleia, se citézá prin acésta, ca în termin de un an şi o zi să se presenteze înaintea subscrisului For matrimonial, căci alt cum procesul divorţial urzit în contră-i de cătră numitul sĕŭ bărbat se va pertracta şi decide şi în absenţa respectivei muieri.

De la presidiul Forului matrimonial greco-catolic de I instanţă al districtului protopopesc al Murĕş-Uióreĭ.

Murĕş-Uióra 13 Iuniŭ 1898.

Dr Sebastian Radu
protopop.

„ARIEŞANA“,

Institut de credit şi economii, societate pe acţii,

înfiinţată de 11 ani,

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieş (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare,** atât de la particulari, cât şi de la corporaţiuni **cu 6%,** dacă banii depuşi nu se scot în timp de un an, saŭ în timp şi mai îndelungat, solvind în casul acesta institutul şi darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt saŭ nedeterminat încă se daŭ 6%, dar darea erarială are, să o solvéscă deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori când. Sume mai mari sînt de a se insinua spre abzicere prealabil şi anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, şi de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permiţênd starea casseĭ, depunerile se rĕsplătesc în dată şi fără abzicere. Depuneri şi ridicări se pot face şi prin postă şi se resólvă cu reîntórcerea ei.

2. **Acórdă credit** pe lângă **cambii** şi **obligaţiuni** cu caveuţi.
3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranţă **hipotecară** şi pe **efecte.**
4. **Acórdă credite fixe** pe lângă **intabulare** pe **realităţi** şi **case.**
5. **Şi cumpĕră** spre scopul plasăriĭ **efecte publice,** pe carĭ în cas de lipsă le póte **lombarda.**

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcţiuniĭ:

Iuliŭ Bardosy, preşedinte. Ioan Mesaroş, v.-preşedinte.

(22) 2—10

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 2 Iuliŭ 1898. Numĕrul 26.

Invitare la abonament.

Cu 1 Iuliŭ invităm la abonament nou cu preţurile din capul foii.

Restanţierii să binevoéscă a-şi achita abonamentul cât mai în grabă, ca să se evite neregularităţi în espedarea foii.

Cei vechi să ne rĕmână credincioşi şi să ne mai câştige abonenţi noi.

Din partea nóstră vom cerca a mulţămi tóte aşteptările.

Redacţiunea şi Administraţiunea „**UNIRII**“.

Amintirea lui Şaguna.

Cele dintâiŭ trei zile ale sĕptĕmâniĭ acesteia aŭ fost zile de alese serbări pentru fiii bisericiĭ greco-orientale. Fraţii nostri neuniţi le-aŭ consacrat amintiriĭ mitropolitului Şaguna, care înainte de acésta cu 25 ani a trecut la cele eterne.

Grăbim a constata, că serbările aranjate din acest incident aŭ fost demne, şi că am urmărit cu cea mai mare simpatie dovedile de recunoscinţă piósă, ce s'aŭ adus de urmaşi înaintaşului celui adurmit.

Aŭ fost demne aceste serbări, pentru că s'a dovedit cu ele stima generală, ce toţi fiii bisericiĭ neunite o pórtă amintiriĭ archiereului lor decedat, participând la serbări toţi archiereiĭ, clerul înalt, laicii distinşi şi până la cel din urmă proletar.

Aŭ fost demne aceste sĕrbări şi pentru mulţimea şi varietatea formelor, în cari s'a arĕtat recunoscinţa şi pietatea faţă de întemeiătoriul ierarchieĭ române neunite.

Aŭ fost demne în sfârşit aceste serbări şi pentru tactul, cu care aŭ fost aranjate; ele adecă aŭ rĕmas serbări de natură bisericéscă. Acésta a fost fórte bine aşa: de o parte între împrejurările actuale nicĭnu se putea alt fel; de altă parte s'a încunjurat atingerea de susceptibilităţi, pentru că sub altă judecată cade activitatea mitropolitului Şaguna ca archiereŭ al bisericiĭ sale şi sub alta ca om politic.

Dar tóte referinţele politice aŭ fost încunjurate în partea oficiósă a serbărilor. Şi asta o constatăm apriat din cele ce până acum le scim.

Politică s'a făcut numai în partea neoficiósă a serbărilor, a nume la banchetul de la Rĕşinari. Şi nici nu e mirare, de óre ce cu greŭ este a face abstracţie cu totul de la rolul politic al unui archiereŭ, a căruĭ activitate nici nu póte, să fie lipsită de latul politic.

Dintre tosturile rostite la Rĕşinari merită tótă atenţiunea nóstră tostul rostit de domnul Mocsonyi Alesandru.

Domnul Mocsonyi în discursul Dsale face abstracţie de la persóna archiereului sĕrbătorit şi contempléză de pe orizonturi mai largi biserica, rolul şi rostul eĭ în viaţa poporului român.

De partea acésta a discursului nu voim, să ne ocupăm, de óre ce nu avem înaintea ochilor un tecst autentic şi nu credem ca discursul reprodus în foĭ să fie espresiunea fidelă a celor rostite de domnul Mocsonyi.

Este însĕ un pasaj în acest discurs, care nu-l putem lăsa fără observare.

Domnul Mocsonyi a zis, că tóte atacurile confesionale, ce în decursul vécurilor s'aŭ făcut asupra bisericiĭ române, asupra românismului s'aŭ făcut, şi că românismul aŭ căutat să-l slăbéscă şi grecismul şi slavismul şi protestantismul şi catolicismul.

Noĭ avem tot respectul faţă de înaltele calităţi şi vastele cunoscinţe ale domnului Mocsonyi, dar păstrând acest respect nealterat ne permitem a observa, că subscriem necondiţionat constatarea domnului Mocsonyi, în ceea ce privesce grecismul şi slavismul, — se esprima mai scurt domnul Mocsonyi, dacă zicea simplu „ortodoxismul“, — şi protestantismul; însĕ privitoriŭ la catolicism sîntem siliţi a ne face cel puţin reservele.

Că representanţii catolicismului din Uungaria aŭ avut póte şi scopul de a ataca românismul, n'o negăm absolut, măcar că s'ar puté disputa. Ceĭ ce aŭ favorisat unirea nóstră, aŭ vrut, să îngrădéscă biserica catolică din Ardeal faţă de calvini; eraŭ decĭ conduşi de considerări *religióse*, ér nu *naţionale*. Dar şi pentru casul, când aceştĭ representanţi aĭ catolicilor ar fi avut scopul ascuns de-a ataca românismul,

Feuilleton.

Ceva despre unificarea calendariului.

În anul acesta s'a pornit o mişcare laudabilă în causa unificariĭ calendariului, care ar avé de scop, ca aceia, carĭ orĭ în viaţa publică civilă orĭ în cea bisericéscă se folosesc încă de calendariul vechiŭ şi defectuos Iulian, să-l părăséscă şi să priméscă pe cel noŭ întocmit după computurile cele mai esacte ale cunoscinţelor astronomice şi matematice numit gregorian.

Iniţiativa acum vine de la un preot din apus: Tondini de Quarenghi, representant al academieĭ de sciinţe din Bologna. Acest erudit om a întreprins o călĕtorie în Orientul Europeĭ şi în mai multe state a ţinut conferinţe despre raţionabilitatea unificariĭ calendariului. Despre conferinţa ţinută în România în Ianuariŭ a. c. a raportat la timpul sĕŭ şi „Unirea“.

Ar fi însĕ fórte dureros, de cum va idea desfăşurată de dl Tondini de Quarenghi şi îmbrăţişată pretutindenea cu mare căldură s'ar da uităriĭ. Unde aceea va rĕmâné fără de rĕsunet, e semn, că acolo nu voesc a ţiné paş cu progresarea sciinţeĭ.

Voesc, să mĕ ocup şi eŭ niţel de chestia asta, şi aşĭ dori, să se ocupe cât de mulţĭ de ea.

Să vedem dară, ce defecte are calendariul vechiŭ Iulian?

Iosif Papp-Szilágyi în „Euchiridion“-ul sĕŭ zice (pag. 504), că în calendariul Iulian sînt dóuĕ erorĭ: 1) Că anul solar, pe cum l-a stabilit Iuliŭ Cesar, are numai 365 de zile şi 6 óre; 2) că luna nóuă şi plină după 19 anĭ cade érăşĭ în aceea-şĭ zi pe aceea-şĭ óră.

Să vedem, ce e eróre în acestea.

Eróre e aceea, că anul tropic saŭ solar nu are 365 zile şi 6 óre, ci 365 zile, 5 óre, 45 prime şi 46·17 secunde, şi aşa în calendariul Iulian, introdus de Iuliŭ Cesar în anul 45 a. Chr. pe basa computurilor luĭ Sosigene şi M. Flaviŭ Scriba, cu 11' şi 14" e mai lung ca anul solar, şi acestea 11' şi 14" în 129 anĭ cresc la o zi. De aci a urmat, că ecuinocţiul vernal în 325, când s'a ţinut conciliul din Nicea, a căduț deja pe 21 Martie, şi acéstă zi s'a luat apoĭ de basă la computarea Pascilor.

Însĕ preste câte va vécurĭ s'a observat, că ecuinocţiul amintit cade mai timpuriŭ. De unde numai aceea s'a putut deduce, că anul Iulian într'adevĕr e mai lung cu ceva ca anul tropic. În seclul al XV-lea diferinţa asta a fost eclatantă. Mai mulţĭ s'aŭ ocupat cu repararea acestei diferinţe, cardinalul Nicolaŭ Cusa a şi arĕtat, că numai de cum va se vor lăsa a fară câte va zile din an, va cădé ecuinocţiul vernal érăşĭ pe ziua fixată 21 Martie. Pontificele Gregoriŭ XIII a dispus prin bula din 14 Februar 1582, ca să se lase din acest an 10 zile, şi după 4 Octobre să se scrie 15 Oct., şi pentru ca pe venitoriŭ să se evite greşéla acésta, a dispus, că anii cu sute complete să nu fie visecţĭ, fără numai dacă numĕrul întreg al anilor se împarte nu cu 4, ci cu 400 fără remanenţă, aşa dară anul 1600 să fie visect, 1700, 1800 şi 1900 însĕ nu, prin urmare diferinţa de 10 zile, ce în anul 1582 a fost între calendariul Iulian şi între cel gregorian, în 1700 a crescut cu 1 zi, în 1800 érăşĭ cu 1 zi, şi de aci e acum diferenţa de 12 zile între cele dóuĕ calendare. De la 1900 însĕ, ce acum nu e de parte, până la 2100 diferinţa va fi 13 zile. De cum va dară acum nu s'ar efeptui unificarea.

totuşĭ nu ar fi îndreptăţită afirmarea, că catolicismul a căutat, să slăbéscă românismul.

Întru adevĕr unicul representant autentic al catolicismuluĭ este singur Pontificale Roman, ér El scopurile Sale le-a arĕtat în actele publice emanate de la Scaunul sĕŭ Apostolic. În actele acelea biserica nóstră este recunoscută de biserică cu adevĕrat naţională, recunoscêndu-i-se limba liturgică *naţiouală*, ritul şi desciplina veche rĕsăriténă, ierarchie *naţională*, deschilinită şi neatîrnătóre de orĭ ce altă ierarchie din lume. Actele aceste publice, date fiinţeĭ, nu admit afirmarea, că catolicismul ar fi atacat românismul, şi faptul, că *toţĭ* Româniĭ din Ardeal şi Ungaria se uniseră la început, dovedesce, că catolicismul ĭ-a convenit poporuluĭ român a nume pentru latinitatea sa, adecă pentru faptul, că prin catolicism nu-şĭ vede întru nimic atacat românismul sĕŭ.

Aceste sînt fapte înregistrate pe paginile istorieĭ.

Le-am relevat din incidentul discursuluĭ domnuluĭ Mocsonyi rostit la Rĕşinarĭ, ca să arĕtăm, în care înţeles a putut, să vorbéscă însu-şĭ Dsa despre atacarea românismuluĭ prin catolicism, şi pentru ca să nu fie amagiţĭ nicĭ ceĭ slabĭ.

În colo constatând din noŭ caractĕrul demn al serbărilor aranjate în onórea mitropolituluĭ Şaguna aducem felicitările nóstre şi celor ce le-aŭ aranjat şi celor ce aŭ participat, pentru că progresul unuĭ popor este condiţionat de la stima şi veneraţiunea, ce o pórtă marilor sĕĭ.

Cestiunea liturgieĭ magiare. — În numĕrul trecut am publicat programul „Comitetuluĭ regnicolar al Magiarilor catolicĭ de rit grecesc“. Aflăm, că e bine, ca Româniĭ catolicĭ de rit grecesc să fie informaţĭ despre ceea ce uneltesce acest comitet regnicolar. După ce am primit şi noĭ broşura, în care acel comitet publică programul sĕŭ, cuvîntul de deschidere, care l-a rostit în adunarea din 20 Iuniŭ preşedintele comitetuluĭ, şi apelul comitetuluĭ, de astă dată publicăm cuvîntul acela de deschidere. Étă-l:

„Mult stimat comitet regnicolar, iubiţĭ fraţĭ de credinţă! Când atât în numele meŭ propriŭ, cât şi în al întreguluĭ presidiŭ mulţămesc cu iubire sinceră pentru încrederea, cu care ne-aţĭ onorat: cuvîntul cel dintâiŭ al meŭ nu póte, să fie altul, de cât rugăciune isvorîtă din inimă cătră Domnul cerului, ca el să însoţéscă cu binecuvîntarea şi scutirea sa activitatea nóstră pornită în ziua acésta.

„Luĭ ne rugăm, ca să ne facă milostivă nóuĕ inima locţinĕtoruluĭ pămîntesc al Domnuluĭ nostru Christos, înaintea a căruia tron sfinţit noĭ nu cerem alta, ci numaĭ dreptatea. Căcĭ noĭ aşa am învĕţat de la părinţiĭ nostri şi de la păstoriĭ nostri sufletescĭ, că desciplina bisericiĭ greco-catolice nu numaĭ permite, ci de-a dreptul pretinde folosirea limbiĭ materne în cultul dumneezeesc.

„Nu negăm înse, ci strigăm cu glas mare, că acéstă administrare simplă a justiţieĭ ar însemna pentru noĭ adevĕrata mântuire, de óre ce ea ne-ar scăpa din nedrépta nóstră posiţie, carea e maĭ rea de cât martiriul.

„Voĭ toţĭ sciţĭ, iubiţĭ fraţĭ de credinţă, că posiţia acésta nedréptă a creat-o pe sama nóstră idea modernă de naţionalitate. Sciţĭ, că noĭ nu sîntem alta de cât Magiarĭ greco-catolicĭ, strănepoţiĭ acelor Magiarĭ neuniţĭ, pe carĭ în parte încă pe timpul principilor şi de atuncia i-aŭ adaus la biserica nóstră fluctuaţiile timpurilor. Dară o sciţĭ şi aceea, că idea de naţionalitate născută în dricul véculuĭ nostru, chiar şi înaintea prietinilor nostri, dară maĭ vîrtos în tabĕra vrăşmaşilor nostri a născut îndoelĭ cu privire la aceea, că cine sîntem noĭ? şi ce sîntem noĭ?

„Maĭ înainte de acésta, când óre cine aci în patria acésta întreba pe strămoşul nostru, că ce eştĭ tu? întrebarea acésta nu însemna alta, ci numaĭ aceea, că el sciricia religia întrebatuluĭ; de aceea strămoşul nostru, după limba sa bisericéscă, rĕspundea în chip poporal, că el e „orosz“ (rus) orĭ „oláh“ (român), — bucuros lăsa, să-l numéscă aşa, fiind că scia, că sub acésta nimenĭ nu înţelegea alt ceva de cât religia luĭ, şi fiind că iubia şi stima pe coreligionarul sĕŭ rutean şi român, de aceea bucuros se identifica prin acésta cu el, şi de altă parte în străinătate Ruténul şi Românul încă se mărturisia pe sine cu mândrie de Magiar, ĕră aci a casă nimenĭ nu întreba de naţionalitatea nóstră, căcĭ se înţelegea de la sine, că fiesce care locuitoriŭ al pămîntuluĭ magiar e Magiar.

„Astăzĭ înse sub întrebarea: „ce eştĭ“ aci a casă de-a rîndul înţeleg ómeniĭ naţionalitatea întrebatuluĭ, religia se retrage în sfund, naţiunea şi naţionalitatea aŭ încetat de a maĭ fi concepte identice, din rassele de popóre s'aŭ făcut naţionalităţĭ, şi chiar şi însă-şĭ naţiunea magiară e alta în privinţă politică, alta în privinţa dreptuluĭ public şi ĕrăşĭ alta în privinţă etnografică. Poporul înse nu pricepe şi nicĭ când nu va pricepe distincţiile acestea fine, şi la întrebarea aceea, ce eştĭ? o parte mare a fraţilor nostri de credinţă, — pe unde limba nóstră bisericéscă încă nu e cea magiară, — încă şi astăzĭ rĕspunde, că e „orosz“ orĭ „oláh“, căcĭ dacă ar rĕspunde, că e „greco-catolic“, atuncia întrebătoriul ĕrăşĭ ar scirici, că „bine, bine, dară rutean orĭ român?“

„Étă dară, iubiţĭ fraţĭ de credinţă, cu cuvintele aceste puţine am caracterisat în de ajuns posiţia nóstră nedréptă: noĭ sîntem jertfele turburărilor de concepte celeĭ provocate prin idea de naţionalitate, căcĭ în ochiĭ părţiĭ celeĭ maĭ marĭ a Rutenilor şi Românilor trecem de renegaţĭ, ĕră în ochiĭ Magiarilor celor şi de altmintrea esclusivĭ de la fire trecem de spioniĭ, carĭ se vîresc, şi ambele părţĭ ne timbréză cu sigilul nevredniciеĭ de încredere. Acesta e un fel al martiriuluĭ, iubiţĭ fraţĭ de credinţă, maĭ rĕŭ de cât martiriul antic, căcĭ trebue să cădem jertfă aşa zicêndu-ne împunsăturilor de ţinţarĭ.

„Cum să scăpăm de turburarea acésta grozavă de concepte, care ne impune atâtea jertfe? Vrăşmaşiĭ nostri ne daŭ sfatul, că să alegem între religia şi între naţionalitatea nóstră. Dară noĭ nu vom, să alegem, căcĭ în chip tot aşa de neînfrânt ne alipim de credinţa nóstră strămoşéscă ca şi de naţionalitatea nóstră, şi căcĭ scim, că biserica are mijloc spre aceea, ca să ne mântuéscă de păharul cel amar al acesteĭ alegerĭ grele: liturgia magiară. Dóră biserica cu tot dreptul ar putĕ, să pretindă de la noĭ, ca noĭ să suferim pentru credinţa nóstră strămoşéscă, şi noĭ o am şi face acésta cu însufleţire,

---

calendariuluĭ, preste 200 de anĭ sigur că va fi pe tapet ĕrăşĭ chestia asta.

Din acestea se vede, că diferinţa asta în 400 de anĭ cresce cu 3 zile, căcĭ 400 de anĭ iulianĭ sînt cu 3 zile maĭ lungĭ de cât 400 de anĭ gregorianĭ, respective şi aci încă este puţină diferinţă, a nume 400 de anĭ iulianĭ fac 146.100 zile, 400 anĭ gregorianĭ 146.097 zile, 26 prime şi 40 secunde, şi acestea 26′ şi 40″ vor cresce óre când la 1 zi, aceea înse nu va fi iute, va fi adecă la anul 3200, şi atuncĭ aşa îşĭ vor ajuta, că anul acesta nu va fi visect, pe cum nicĭ acela, care va urma cu 3200 anĭ după aceea, adecă anul 6400. Vor vedé, carĭ vor trăi pe atuncia, că aşa va fi.

A dóua eróre e, că în calendariul vechiŭ crugul lunii e luat, pe cum îl arată ciclul luĭ Methon, va să zică schimbările luniĭ la 19 anĭ revin ĕrăşĭ pe acela-şĭ timp. Nu e înse aşa, cĭ este puţină diferinţă, a nume schimbările luniĭ la 19 anĭ revin maĭ timpuriŭ cu $1^1/_2$ óră, şi diferinţa asta în 304 anĭ cresce la 23 óre şi 21 prime, adecă aprópe 1 zi. Diferinţa asta acum e cam de 5—6 zile. Aşa dar calendariul iulian nicĭ strămutările luniĭ nu le arată, pe când se întîmplă ele aievea, d. es. în anul 1897 după calendariul vechiŭ luna nóuă în Ianuariŭ ar trebui, să fie în 27, dară e în 20, în Februariŭ ar trebui, să fie în 25, dară este în 19, în Martie ar trebui, să fie în 27, dară este în 21 ş. a. m. d. în 1898 luna nouă ar trebui, să fie în Ianuariŭ în 10, dară este în 5, în Februariŭ ar trebui, să fie în 8, dară este în 2, în Martie ar trebui, să fie în 10, dară este în 3, în Aprilie ar trebui, să fie în 8, dară este în 2 ş. a. m. d.

Étă dar erorile calendariuluĭ iulian.

Acestea erorĭ fac apoĭ diferinţă în computul zilelor şi diferinţă în computul sĕrbătorilor mobile, respective în computul Pascilor, căcĭ anul iulian e cu 12 zile maĭ lung de cât cel gregorian, şi aşa nicĭ ecuinocţiul fixat nu cade pe acea zi, pe care ar trebui; schimbările luniĭ încă nu le arată corect. Ér apoĭ aceştĭ doĭ terminĭ sînt hotărîtorĭ la computarea Dumineciĭ, pe care să cadă Pascile. Calendariul iulian şi prin urmare şi biserica nóstră şi ecuinocţiul vernal şi umblarea luniĭ le ĭea şi acuma, pe cum a fost în an. 325, când s'a ţinut conciliul de Nicea.

Referitoriŭ la ţinerea Pascilor conciliul Nicean nu a declarat aceea, ca ele să se serbeze după computarea ciclului luĭ Methon, ci să se serbeze în Dumineca primă după luna plină, ce va urma ecuinocţiul vernal. Nu se póte dară justifica cu nimica aceea, că biserica nóstră se ţine de erorĭ şi nu primesce calendariul noŭ, în care computările sînt maĭ esacte şi corespundĕtóre legilor naturiĭ.

Înalt Preasfinţiile Lor capiĭ şi prelaţiĭ bisericiĭ nóstre pot, să decidă în chestia asta. Din parte-mĭ aflu de dorit, să decidă şi în privinţa asta ca referitoriŭ la alte reforme, a căror dorinţă s'a arĕtat din alte părţi. Îmĭ însuşesc decĭ şi eŭ dorinţa fratelui Hubic, ca un sinod să se ocupe cât de iute de reformele acestea.

Iuliŭ Szabó.

dacă cercarea acésta ar fi de așa, cât ea să înalțe viața religiósă; ce bucurie póte înse, să aibă biserica în cercarea acésta, când e lucru învederat, că ea nu numaĭ nu nutresce viața religiósă, religiositatea internă, ci de la firea sa e de-a dreptul melegariul indiferentismuluĭ religios?

„Destulă pedépsă am suferit pentru acea greșélă a acelor strămoșĭ aĭ nostri, carĭ aŭ trăit înainte de unire, că nu aŭ imitat esemplul coreligionarilor nostri românĭ și nu aŭ introdus cultul dumnezeesc cel magiar. Destulă pedépsă am suferit pentru aceea, că mișcarea pornită pe temeiŭ religios la începutul acestuĭ veac am lăsat-o, să trécă pe terenul politic. Destulă pedépsă am suferit (în acest cas fără ca să o merităm) și în locul acelora, carĭ vor, să ne siléscă la aceea, ca să ne lăpédăm de naționalitatea nóstră. Acum în sfârșit am merita résplata suferințelor nóstre.

„Iubiți frați de credință! Nu pot închia cuvintele mele, fără ca în numele nostru al tuturora să nu esprim mulțămită sinceră comitetuluĭ din Hajdu-Dorog, carele în decurs de decenĭ s'a luptat adevĕrat că sub altă devisă, dară pentru aceea-și țintă, pentru care din ziua de astăzĭ luăm lupta asupră-ne.

„Clară și limpede e situația, înaintea căreia stă comitetul regnicolar. Devisa „episcopieĭ magiare“, sub care aŭ luptat frațiĭ nostri din Hajdu-Dorog, n'a aflat aprobare din partea puteriĭ statuluĭ, carea poftesce, ca mai întâiŭ să regulăm afacerea nóstră cu biserica. De altă parte nicĭ puterea bisericéscă încă nu a apropiat mișcarea nóstră referitóre la liturgie, de când ca urmare a direcțieĭ naționalistice s'aŭ mestecat într'însa și puncte de vedere de cele politice, și de când s'aŭ amestecat într'însa și elemente de acelea, carĭ adevĕrat că sînt binevoitóre rasseĭ nóstre, dară sînt străine de religia nóstră. Așa s'a întîmplat, că pe păstoriĭ nostri ceĭ cuprinși de zel religios ĭ-aŭ oprit de la agitarea ulterióră a afaceriĭ nóstre, ĕră prin acésta am perdut chiar conlucrarea acelora, carĭ deja la începutul véculuĭ acestuia, așa dară deja cu mult înainte de nascerea cestiuniĭ naționalistice, aŭ pornit mișcarea acésta sfîntă pe temeiŭ curat religios și aŭ purtat-o până în anul 1868 singur numaĭ pe umeriĭ sĕĭ.

„Nu putem decĭ, să ne facem nóuĕ inși-ne imputarea, că am luat în mâna nóstră firul într'un timp, când nu ar mai resta nimic alt ceva de făcut, fără numaĭ să culegem póme cópte. Dóră acum sînt numaĭ câte va sĕptĕmânĭ, de când am auḑit din gura cea mai competentă, că afacerea nóstră e numaĭ în stadiul începutuluĭ înfloririĭ, ba în parte numaĭ în stadiul muguririĭ, dară nu am auḑit-o numaĭ acésta, ci am vĕḑut și aceea, cum în urma cuvîntuluĭ opritoriŭ aĭ puteriĭ bisericescĭ aŭ căḑut mai mulțĭ mugurĭ și mai multe florĭ, carĭ se desvoltaseră deja frumos . . . . la câte primejdiĭ póte decĭ, să fie espusă causa nóstră, până când se va cóce rodul?!

„Dar să nu ne perdem curajul, iubiți frați de credință! Dóră noĭ ne-am constituit chiar cu acel scop, pentru ca după cuvintele programuluĭ nostru „să susținem și să întărim folosirea limbiĭ magiare în cultul dumnezeesc cel greco-catolic“ și prin acésta să punem încă de timpuriŭ stavilă acelui curent de desvoltărĭ retrograde, a cărui reușită ar fi de folos numaĭ vrășmașilor comunĭ aĭ bisericiĭ și națiunii nóstre. Și ne-am constituit proprie cu acel scop, ca reducênd mișcarea nóstră pe temeiul acela curat religios, pe care se pornise la începutul véculuĭ acestuia, prin acésta să ne facem vredniciĭ spre aceea, ca puterea bisericéscă să asculte justa nóstră cerere.

„Să pornim decĭ în drumul cel mare, iubiți frați de credință, întrarmați singur cu arma credinței. Să fie înaintea ochilor nostri ca ideal nu numaĭ mântuirea din suferințele nóstre, ci și acel scop final neindiferent pentru puterea bisericéscă și pentru cea civilă, ca dacă am realisat liturgia magiară, pe pămîntul patrieĭ nóstre nimenĭ să nu fie mijlocitoriŭ maĭ competent al curentuluĭ de ideĭ dintre Orient și Occident și prin acésta al păciĭ religióse și naționale ca noĭ magiarimea greco-catolică.

„Încă o dată: Binecuvîntarea luĭ Dumnezeŭ să ne însoțéscă în silințele nóstre! și acum declar de constituit comitetul regnicolar și deschid consultările luĭ.

Revistă bisericéscă.

Turcia.

În patriarchatul Armenilor ortodoxĭ a erupt crisă din causa atitudiniĭ regimuluĭ turcesc față de alegerea catolicosuluĭ din Sis în Cilicea. Turcia a recunoscut jurisdicțiunea patriarchuluĭ armean asupra catolicatuluĭ de Sis și dreptul de a conduce alegerea de catolicos. Când înse patriarchul pentru conducerea alegeriĭ a delegat pe episcopul din Ierusalim, ministeriul de justiție s'a opus pe motivul, că catolicatul de Sis ar fi independent de la patriarchatul Constantinopolitan, de unde patriarchul nu are nicĭ un drept a se mesteca în alegere, ĕră alegibiliĭ nu sînt de cât membriĭ sinoduluĭ din Sis. Patriarchul a protestat în contra procedurii ministruluĭ declarând, că în atarĭ împrejurărĭ nu-și maĭ póte duce oficiul, decĭ se va retrage. Armeniĭ sînt fórte indignați, și e temere de nóuĕ turburărĭ între eĭ.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Casa magnaților a ținut Lunĭ ședință, în care s'aŭ primit proiectele de legĭ despre darea pe spirituóse, pe zachar și bere, și despre acoperirea speselor pentru grijea de morboși.

Marți în ambele case s'a cetit autograful regal, prin care se amână desbaterile dietale până în 5 Septembre.

În cestiunea cuoteĭ pertractările decurg între comisiunea parlamentară ungară și cea austrică. Comisiunea ungară de și a enunțat principiul, că în venitul brut să nu se compute posițiile transitorie și dările nóuĕ, totuși în computul, ce l-a făcut, a luat mai multe din acele posiții. Prin acésta apărênd mai mare venitul statuluĭ, are să se ridice în proporție și cuota.

Austria.

Fraternisarea Cehilor cu Rușiĭ se pare, că e un spine în ochiĭ Polonilor, carĭ nu pot uĭta, că Rusia a lucrat pentru împărțirea Polonieĭ și până azĭ persecută elementul polonesc de sub stăpânirea sa. Din acest motiv se zice, că Poloniĭ ar inclina spre Germanĭ și formând cu aceștia maioritatea parlamentară ar ușura guvernuluĭ retragerea ordinațiunilor de limbă, cu atât maĭ vîrtos că ele nu aduc nicĭ un folos Polonilor fiind în Galița limba lor dominantă. Sciind, că Poloniĭ aŭ mers maĭ mult alăturea cu Germaniĭ și în contra celor alalte naționalități slave, nu ne-am mira, dacă ar apuca ĕră pe acea cale.

Escesele antisemitice se repețesc în Galița. Sâmbătă nópte poporul din jurul opiduluĭ Sandeț aŭ aprins tóte crișmele și fabricile de vinars, aŭ demolat casele Jidovilor și ale oficialilor, carĭ iĭ apĕrară. În Sandeț Duminecă nópte poporul a întrat în casele Jidovilor ducênd și încărcênd pe carĕ tot, pe ce aŭ putut pune mâna. Când plebea era alungată din o stradă, se arĕta și prăda în alta.

Jidoviĭ, ca să scape, staŭ cu luminile aprinse, punênd în ferestĭ crucifixe. Aspectul opiduluĭ presentă o priveliște tristă ca și după un răsboiŭ devastător. Jidoviĭ părăsesc orașele, căcĭ scenele sângeróse din Sandeț se repețesc și pe airia.

Franța.

Cu mare greutate a succes luĭ Brisson a compune cabinetul din elemente republicane maĭ radicale.

Noul cabinet s'a presentat camereĭ Joĭ. Brisson reflectând la votul camereĭ a declarat, că va guverna țara numaĭ cu ajutoriul republicanilor. (Méline era spriginit și de drépta.) Își va dedica activitatea pentru dóuĕ marĭ reforme: reforma dărilor și cestiunea adăpostiriĭ lucrătorilor. Va lucra pentru desvoltarea armateĭ. În ce privesce politica esternă, guvernul de o potrivă va apĕra cu trezie patriotismul, moralul și interesele Franțeĭ. Va respinge cu energie orĭ ce încercare de amestec, ce ar tăia în independența societățiĭ civile și în supremația puteriĭ politice. Biserica, pe cum apare din cuvintele ultime, numaĭ favoruri nu póte aștepta de la cabinetul Brisson.

Italia.

Presidentul nouluĭ cabinet este generalul Pelloux. El se va presenta camereĭ numaĭ în 4 a c. El a trimis prefecților districtualĭ o circulară, în care iĭ obligă, să grijéscă de acurata observare a legilor, să studieze cu de-adinsul lipsele poporațiuniĭ și să propună guvernuluĭ mijlócele, prin carĭ s'ar puté ameliora situația în unele ținuturĭ. Guvernul demandă, ca dispositiunile, carĭ țintesc la conservarea instituțiunilor sociale, să se observe cu vigóre. Orĭ ce faptă și propagandă de natură subversivă, orĭ în ce formă s'ar arĕta, tebue suprimată. Adecă voesce dl Pelloux, să guverneze milităresce.

Turcia.

În cercurile oficióse din Constantinopol erumperea certelor sângeróse de la confiniile turcescĭ-muntenegrine se espune ast fel: Cérta s'a început cu atacarea unuĭ curier turc de cătră Muntenegrinĭ, cu care ocasiune dóuĕ persóne aŭ fost ucise, éră una rănită. Apoĭ s'a născut o fierbere, care în tot momentul amenința, să degenereze în conflicte sângeróse. Garnisóna turcéscă, al cărei efectiv corĕspundea numaĭ pentru recerințele timpuluĭ liniștit, de și mică, totuși a domnit situația, până când un atac îndreptat în contra unuĭ corp de gardă turcesc a deslănțuit patimile și a aținat pe Albanezĭ la represaliĭ. Primind garnisóna forțe nóuĕ a pus capĕt turburărilor. În decursul turburărilor aŭ fost prefăcute în ruine casele maĭ multor locuitorĭ mohamedanĭ și creștinĭ. Sultanul a dat ordin, să se reedifice, éră individilor compromiși și refugiați preste confiniĭ le dă amnestie. Prințul Muntenegruluĭ a mulțămit sultanuluĭ telegrafice pentru mĕsurile luate spre restabilirea ordiniĭ în Berane.

Grecia.

După nefericitul răsboiŭ optimiștiĭ credeaŭ, că statul grecesc în curênd se va repara. Crisa finanțială și lipsa organisăriĭ bisericescĭ și politice sînt cele vechĭ în Grecia. Buna voință a regeluĭ și garantarea împrumutuluĭ grecesc de cătră puterile europene pot ridica pe Grecĭ, dacă o voesc și eĭ serios acésta. Eĭ însĕ nu o voesc. Pe cum scrie un bărbat de stat grec în „Acropolis“, Grecia nu are biserică cu organisare corĕspundĕtóre, instrucțiunea publică e cât se póte de defectuósă, și administrațiunea încă nu stă maĭ bine. Legea despre obligamentul militar a devenit ilusorie prin multele motive de a se subtrage de la acest serviț. Deficitul în 1897 și 1898 s'a urcat la 70 de milióne și nu consumă numaĭ restul împrumutuluĭ contras, fără maĭ lasă și o mare lacună. Calea de a acoperi deficitul e închisă prin legea de controlă. Urcarea contribuțiunilor încă e aprópe imposibilă considerând miseria poporuluĭ grecesc. Ast fel Grecia trece prin o crisă de tot grea, și guvernul în loc de a simplifica administrarea și de a reduce cheltuelile publice cugetă, cum să măréscă budgetul.

Spania și America.

Spania trece prin o crisă de tot grea. Finanțele statuluĭ sînt desecate, éră poporul se află într'o estremă miserie, care ușor póte erumpe în revoluțiune. Partidele politice în loc de a conlucra în armonie spre delăturarea nefericirilor publice, se cértă făcêndu-și una alteia imputărĭ pentru calamitățile, ce vin asupra țĕriĭ. În 24 Iuniŭ aŭ fost închise prin decret regal desbaterile parlamentare, carĭ numaĭ provocaŭ patimile dând ansă la nóuĕ complicațiunĭ. În consiliul ministerial ținut după aceea s'aŭ luat mĕsurĭ pentru conservarea ordiniĭ în lăuntru și pentru continuarea răsboiuluĭ.

Flota spaniolă se află închisă în portul de la Santiago. Dacă Spaniolii vor bate pe Americanĭ la Santiago, atunci li-se deschide calea la o pace onorabilă. De cum va ar cădé acéstă fortăréță în mâna inimicilor, tot va intra o liniște până la tómnă. Americaniĭ, în armata cărora domnesce epidemia de friguri galbine, nu ar fi aplicați a continua ocuparea insuleĭ până la tómnă, când se maĭ răcesce clima.

Scirile cele maĭ nóuĕ sună, că flota spaniolă se află închisă de Americanĭ în sinul de Santiago. Admiralul Cerevera e adus în critica situație orĭ de a-și nimici însu-și năile orĭ de a le lăsa pradă Americanilor.

Asia.

Avantajele concese de Sina unor puterĭ europene aŭ deșteptat indignațiune și îngrijirĭ între popórele estremuluĭ Orient.

În Ĭaponia partidul progresist a publicat un manifest, în care pretinde de la guvern o politică esternă energică. Stările din Sina nu pot, să mulțăméscă pe Ĭaponezĭ. Ĭaponia spre a stabili și consolida echilibrul în Orient după răsboiul costisitor, ce l-a purtat, a retrocedat Sineĭ peninsula Liastou, și Ĭaponia a recunoscut maĭ întâiŭ independența Coreeĭ. Dară în scurtul interval de un an și jumătate Sina a cedat Germanieĭ Kiao-Ciaul, éră Rusieĭ Port-Arthurul și Talien-Wanul. Ea amaĭ făcut concesiunĭ Angliei și Franței. Se deschide perspectiva, că pe încetul Sina își va perde esistența ca stat independent. Prestigiul și interesul Sineĭ spre a-și susține independența Sineĭ pretinde, să închie alianță cu vre o putere, care are tot acest interes. Se anunță, că Francezii în Kwang-Cian Wan aŭ întimpinat mare resistență din partea indigenilor. Conducĕtoriul de marină sinez, care a condus năile franceze în port, a fost ucis de indigenĭ, éră familia luĭ a fost maltratată. Indigenii nu voesc, să vîndă viptuale garnisóneĭ franceze. S'a descoperit o conjurațiune cu scopul de a inscena turburărĭ în provința Kwang-Tung. Încercările oficialilor sinezĭ de a mulcomi pe indigenĭ aŭ puțin succes.

Corespondințe.

Comloșu Mare la 23 Iuniŭ 1898.

Prea Onorată Redacțiune!

Datoria, ce incumbe preotuluĭ de a-și câștiga sciință cu deosebire sacră, este chiar așa de veche ca și însă-și instituțiunea sacerdoțiuluĭ. Pentru aceea încă în legea veche între ornatele sacerdotale se numĕra și raționalul, pe care era scris manifestarea și adevĕrul, ca semn că sacerdotele trebue, să posĕdă cunóscerea adevĕruluĭ și discrețiunea în judecată. Pentru aceea tot acolo se demandă, ca ruḑile, ce serviaŭ la purtarea sicriuluĭ Domnuluĭ, să se afle tot de una în verigĭ, ca să nu se producă întârziare prin băgarea ruḑilor acelora în verigĭ atunci, când lipsa cerea, ca sicriul să fie dus, prin ce după interpretarea s. Părinți éră-și se denótă necesitatea, ca preoții, prin carĭ se duce, se reslățesce biserica în tóte părțile lumiĭ, neîntrerupt să se ocupe cu sciințele sacre, pentruca să nu-ĭ cante a învĕța atunci, când din oficiŭ sînt datorĭ a da altora învĕțătură, prin ce lățirea doctrinelor s. bisericĭ ar suferi întârziare. Éră profetul Malachie zice, că buzele preotuluĭ vor păzi sciința, și din gura luĭ vor cerca legea. Domnul Christos îĭ numesce lumina lumiĭ și sarea pământuluĭ și le recomandă înțelepciune și prudință. S. Apostol Paul scrie luĭ Tit, că să ĭea a minte la învĕțătură. Sfinții Părinți, conciliile bisericiĭ, atât cele generale cât și cele particulare, légă cu tot de-adinsul și de repetite orĭ de inima preoților, ca să tindă a se perfecționa în sciințe. Nicĭ că se póte alt cum, căcĭ dacă credința este recerința esențială în un preot, cu atât maĭ vîrtos nu trebue să-ĭ lipséscă nicĭ sciința, fără de care nu póte, să satisfacă chemărĭ sale de a ține nestînsă în inimile ómenilor făclia învĕțăturilor divine, de unde și adagiul zice, că „popa fără sciință este pom sĕlbatic, éră fără de credință este plantă veninósă“. Și dacă orb pe orb conduce, ambiĭ cad în grópă, zice s. Scriptură.

Vorbele însĕ numaĭ mișcă internul omuluĭ, éră punerea în faptă a celor zise este mult influințată și de esemple. Pentru aceea s. biserică pentru a stîrni în cler nobila emulațiune în învĕțătură a grijit a se ezice principiul, că la conferirea beneficiilor pe lângă purtarea morală corĕspunḑĕtóre statuluĭ preoțesc să se aibă în vedere și gradul de cualificațiune a recurenților. Așa ca să retac altele, amintesc aci numaĭ decretarea Conciliuluĭ provincial prim al Proviințeĭ bis. gr. cat. de Alba Ĭulie și Făgăraș ținut la anul 1872, care la T. VII. c. 1. alinea ultimă „așteptă de la *tóte ordinariatele*, ca la conferirea beneficiilor bisericescĭ și la împărțirea feluritelor ajutóre spre stîrnirea nobileĭ emulațiunĭ în cler *să fie cu distinsă considerațiune la nisuințele de ulterióră perfecțiune sciințifică dovedite de recurenți în restimpul servițuluĭ lor*“.

Și cu tóte astea aflăm, că mulțĭ dintre preoțiĭ nostri, după ce absolvéză cursul teologic, pun fórte puțin pond pe ulterióra lor perfecționare sciințifică. De aci apoĭ provine și aceea, că cărțile din sfera literaturiĭ bisericescĭ nu sînt primite așa, pe cum ar trebui, și domniĭ autorĭ trebue să aștepte anĭ de-a rîndul, până ce după multă îmbiătură pot, să petrécă atâtea esemplare, ca să-și pótă acoperi barĕm în parte spesele cu tipariul. Ba se află și de aceia, carĭ prenumĕră cutare op numaĭ siliți, orĭ din considerare cătră persóna autoruluĭ, dar a-l ceti cugetă de timp perdut.

Mi-se va obiecționa póte, că causa la asta este sĕrăcia, pentru că clerul este misĕr dotat și în împrejurările de azĭ abia póte trăi. Eŭ însĕ asta nu o admit, pentru că ca unul, ce încă trăesc din un salar modest, vĕd, că se póte, dacă este voe, să sacrificăm ceva și pentru ulterióra perfecționare sciințifică, numaĭ maĭ puțin trebue fumat și beut. Ci după părerea mea — și póte și a altora — causa în cele maĭ multe casurĭ este, că preoțimea vede, că din cultivarea literaturiĭ nu prea are folos. Cei chemați a stîrni emularea nu sînt tot de una „cu *distinsă considerațiune* la nisuințele de ulterióră perfețiune sciințifică“; de aicĭ

preoţii se daŭ la alte lucrurĭ mai puţin edificătóre, se fac cu totul materialiştĭ căutând a aduna numaĭ avere, ca să-şĭ pótă împlini poftele lumiĭ petrecêud în delectărĭ neîertate orĭ cel puţin necuviincióse pentru statul preoţesc.

Căcĭ la urma urmelor şi preotul este om şi ca atare supus slăbiciunilor şi nu este scutit de la cădere, dacă îĭ lipsesce îmboldul însufleţitor, perdêud tótă sperarea. Saŭ póte, să se mai animeze la luptă ostaşul, care când este vorbă de rĕsplătire, e dat la o parte şi despreţuit?

Este dară fórte laudabilă instituţiunea esamenului concursual, care este prescrisă şi observată în biserica apusului mai pretutindenea, de şi cu unele abaterĭ de la modalitatea conciliului Tridentin. Ba chiar şi în biserica greco-orientală se află aşa numitul esamen de cualificaţiune, fără de care nime nu póte fi aplicat în beneficiŭ preoţesc. Dacă un ast fel de esamen s'ar întroduce şi la noĭ, cred, că ar înceta nemulţămirile şi deprimările escate cu ocasiunea conferirĭĭ beneficiilor, căcĭ atuncĭ fie care ar fi preţuit după forţele sale proprii, ér nu după favorul unuĭ saŭ altuĭ interesat.

Încă una. Se scie, că clerul rural român cu aprobarea sfinteĭ bisericĭ trăesce în căsătorie. Pentru ce dară este asta pedecă la conferirea beneficiilor? Dóră pentru că preotul căsătorit împlinesce o misiune triplă de *tată de familie,* care cu multe sacrificiĭ, abnegaţiune şi mortificare grijesce de educaţiunea uneĭ sucrescinţe nóue. din care în mare parte se recrutézĕ fiitórea preoţime şi dăscălime, de *cetăţan* crescênd membri onestĭ şi moralĭ bisericiĭ şi statuluĭ, de *păstor* nisuind a lucra mântuirea sufletéscă a celor de sub păstorirea luĭ? Orĭ dóră este pĕcat, ce Apostolul numesce onorat?

Spre închiare maĭ adaug numaĭ atâta, că este fórte tristă aparinţa, când unĭĭ şi azĭ vreŭ, să maĭ facă deosebire între preoţĭ de nascere din Banat şi din Ardeal. Cantă, să vină smintélă în lume, vaĭ înse nu celuĭ ce se sminteşce, ci celuĭ ce dă ocasiune spre smintélă. Eŭ înse mĕ mângăiŭ cu cuvintele Domnuluĭ Christos: „Fericiţĭ ceĭ ce flămândesc şi însetoşézĕ de dreptate."

Vĕ comunic şi nisce noutăţĭ. În comuna Kis Orosz primind sfînta unire 37 familiĭ cu 141 suflete. parochia matre Comloşu Mare a câştigat o nóuă filie. Dna Rosalia Augustin ne-a înfrumseţat biserica cu un candelabru de 12 luminărĭ în preţ de 160 fl. Dumnezeŭ să priméscă!

Recolta anuluĭ e promiţĕtóre.

Dr Laurean Luca
paroc şi adm. int. protopop.

Convocare.

Despărţĕmîntul XXXII (Dicio-Sân-Mărtin) al „Asociaţiuneĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român" îşĭ va ţinĕ *adunarea sa generală ordinară.* Lunĭ în 11 Iulie a. c. st. n. în biserica greco-catolică din Dicio-Sân-Mărtin la órele 10 autemeridiane cu următoriul *Program:* 1. Dechiderea adunărĭĭ. 2. Raportul general al comitetuluĭ. 3. Raportul cassariuluĭ. 4. Alegerea comisiunĭĭ pentru înscrierea de membri noĭ, pentru incassarea taxelor de la membriĭ vechĭ şi noĭ şi pentru censunarea socotelilor. 5. Raportul acesteĭ comisiunĭ. 6. Proiectul de budget pe anul curent. 7. Alegerea şi constituirea comitetuluĭ cercual pe o nóuă periódă de 3 anĭ. 8. Alegerea a doĭ membri, carĭ să represinte despărţĕmîntul la adunarea generală din ăst an a „Asociaţiunĭĭ". 9. Propunerĭ de sine stătătóre. 10. Disertaţiunĭ, carĭ la tot casul sînt a se preda directoruluĭ cu 3 zile înainte de adunare.

La acéstă adunare se invită toţĭ membriĭ „Asociaţiunĭĭ" din acest despărţemînt şi în general toţĭ amicĭĭ culturĭĭ române.

Din şedinţa comitetuluĭ cercual al despărţĕmîntuluĭ XXXII al „Asociaţiunĭĭ" ţinută în Dicio-Sân-Mărtin la 22 Iunie 1898.

Vasilie Zehan direct. desp. — **Simion Căluţ** not. com.

Convocătoriŭ.

Despărţĕmîntul XXVI al Asociaţiunĭĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român îşĭ va ţinĕ adunarea sa din ăst an în Reghinul săsesc la 17 Iuliŭ st. n. 1898 la 3 óre p. m. în şcóla confesională română, în urma căreia sînt rugaţĭ prin acésta toţĭ membriĭ „Asoţiaţiunĭĭ" din despărţĕmîntul XXVI al Reghinuluĭ, pe cum şi toţĭ amicĭĭ culturĭĭ române. să participe în numĕr cât maĭ mare. Programa ordiniĭ de zi se va ceti la deschiderea şedinţeĭ.

Reghinul săsesc la 28 Iuniŭ 1898.

Pentru Comitetul despărţĕmîntuluĭ

Petru Ulăcan preşedinte. — **Ţosif Popescu** secretar.

Avis.

Părinţiĭ, carĭ ar dori, ca prunciĭ lor în anul scolastic 1898/99 să fie aşedaţĭ în Internatul Pavelean de băieţĭ gr. cat. de lângă gimnasiul superior gr. cat. din Beiuş sînt avisaţĭ, ca cel mult până la 20 August a. c. să-şĭ trimită suplicile la Rectoratul acelui Internat. Taxa de întreţinere la an e 120 fl., pentru haĭne uniforme 30 fl. Taxele se solvesc în dóuĕ rate anticipative: la 1 Septembre şi 1 Februar.

Rectoratul Internatuluĭ Pavelean.

Noutăţĭ.

Din Archidiecesă. Preaonoratul *Iuliŭ M. Montani* paroch în Zlatna şi viceprotopopul districtuluĭ Roşieĭ montane e numit protopop actual al aceluia-şĭ district. — Onoratul *Ioan Papiŭ* preot disponibil e numit paroch în Veştem districtul Sibiuluĭ. — Onoratul *Simeon Marcu* administrator parochial în Noul săsesc districtul Cichindealuluĭ e numit paroch în Gârbova inferióră districtul Aiudului. — Onoratul *Ioan Catone* administrator parochial în Toldal districtul Reghinuluĭ e numit paroch în V. Sân-Ioana din acela-şĭ district. — Onoratul *Nicolaŭ Litchirie* cooperator în Alma săséscă districtul Mediaşuluĭ e numit administrator parochial în Cârţa săséscă Vicariatul Făgăraşuluĭ.

Promoţiune. În 22 l. c. Clarissimul Domu Basiliŭ Suciŭ. preot al Archidieceseĭ, deja doctor în filosofie a fost promovat în Roma la gradul de doctor în s. Teologie. Îĭ dorim, ca întorcêndu-se a casă să satisfacă pe deplin aşteptărilor îndreptăţite ale bisericiĭ faţă cu dînsul.

Concurs. Despărţĕmîntul al XXVI al Asociaţiunĭĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român publică concurs la 4 premiĭ de câte 15 fl. a nume: 1) Dóuĕ premiĭ pentru aceĭ învĕţătorĭ din raionul despărţĕmîntuluĭ, carĭ se vor distinge prin formarea de coruri fie cu adulţĭ saŭ cu copiĭ de şcólă. 2) Dóuĕ premiĭ pentru aceĭ individĭ din raionul despărţĕmîntuluĭ, carĭ se vor distinge prin pomărit, grădinărit şi stupărit. Petenţiĭ vor avé a-şĭ aşterne rugările directoruluĭ despărţĕmîntuluĭ Petru Ulăcan protopop în Reghinul săsesc instruate cu adeverinţa comitetuluĭ parochial vidimată de protopopul respectiv până la 15 Iuliŭ st. n. 1898. Premiile se vor împărţi în adunarea generală în 17 Iuliŭ st. n. 1898 în Reghinul săsesc.

Cetirea clasificărilor şi distribuirea premiilor la gimnasiul din Blaş s'a întîmplat Mercurĭ, fiind de faţă Escelenţa Sa Î. P. D. Mitropolit. corpul profesoral cu tinerimea studiósă, pe cum şi părinţiĭ maĭ multor studenţi. După cetirea clasificărilor şi împărţirea premiilor Escelenţa Sa Î. P. S. D. Mitropolit a adresat tinerimiĭ gimnasiale o frumósă vorbire părintéscă, în care lăudându-ĭ zelul şi diligenţa a îndemnat-o înainte de tóte, să dea mulţămită luĭ Dumnezeŭ, care l-a ajutat, ca şi în acest an greŭ să studieze, şi ĭ-a conservat sănătatea, apoĭ corpuluĭ profesoral pentru ostenéla avută în instruirea şi educarea tinerilor gimnasiştĭ. Deosebită laudă a adus Escelenţa Sa foştilor studenţĭ din clasa a VIII-a, carĭ prin strălucitul esamen de maturitate, ce l-aŭ depus. aŭ făcut onóre gimnasiuluĭ nostru. Pe aceştia îĭ recomandă de model studenţilor din cele alalte clase îndemnându-ĭ, să fie cu luare a minte la propunerile profesorilor. ca să pótă pune fundament solid cultivărĭĭ sale, şi tot o dată să se conformeze dispoziţiilor necesare în orĭ ce institut. Urgitând diligenţă şi moravurĭ bune şi pentru vĭitor face tinerimea atentă. să aibă purtare corĕspunzĕtóre şi după depărtarea din Blaş. Apoĭ dându-ĭ binecuvîntarea archierésca a închiat între strigătele de „Să trăésca" ale tinerimiĭ. Progresul tinerimiĭ preste tot a fost fórte mulţămitor. Premiĭ s'aŭ distribuit în sumă de preste 400 fl. De pe anul scol. 1897/8 dăm următórele date referitóre la gimnasiŭ:

Clasa.	Inscrişĭ	Desertaţĭ	Remaşĭ	Eminenţĭ	Satisfăcut	Nesuf. din 1 studiŭ	Nesuf. din maĭ multe studiĭ.
I A.	40	3	37	3	27	2	5
I B.	36	2	34	3	25	1	5
II A.	40	1	39	—	30	7	2
II B.	40	4	36	3	26	4	3
III A.	38	2	36	2	26	7	1
III B.	38	1	37	—	29	7	1
IV	52	1	51	2	41	8	—
V	42	2	40	3	34	3	—
VI	37	1	36	3	32	1	—
VII	36	—	36	3	32	1	—
VIII	27	—	27	6	21	—	—
Suma	426	17	409	28	323	41	17
În 1896/7			404	21	288	53	44

Promovări Aflăm cu bucurie, că rigorosanţiĭ în medicină *Valeriŭ Laslo* şi *Iulian Chitul* Sâmbătă în 25 Iuniŭ aŭ fost promovaţĭ de doctorĭ în medicină la Universitatea din Cluş. Tot atuncĭ şi acolo aŭ fost promovaţĭ de doctorĭ în sciinţele iuridice domniĭ *Simeon Pop* şi *Iuliŭ Micşa.*

Cas de mórte. *Demetriŭ Şandru* preot în Viştea inferióră vicariatul Făgăraşuluĭ a repausat în 11 Iuniŭ 1898 în anul al 41-lea al vieţiĭ şi al 20-lea al preoţiĕ. — *Ştefan Pop* paroch în Mihalţ şi protopop al districtuluĭ Auduluĭ a repausat în 25 Iuniŭ în anul al 65-lea al vieţiĭ şi al 40-lea al preoţieĭ. El a fost un stîlp al bisericiĭ nóstre, şi de aceea şi înmormîntarea luĭ a fost o manifestare vrednică a pietăţiĭ, carea biserica nóstră o nutresce faţă cu fiiĭ sĕĭ ceĭ vrednicĭ. La înmormîntare pe lângă miile de înteligenţă şi de popor aŭ luat parte şi Î. P. S D. Mitropolit şi Rsmiĭ dnĭ canonicĭ Ioan M. Moldovan şi Simeon Pop Mateiŭ. Discursul funebral l-a rostit Preaon. Dr Augustin Bunea.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

În vécul al patrălea și al cincilea figurile sfinților și martirilor s'aŭ desvoltat tot mai bine, tipul istoric al lui Christos și al Preacuratei Fecióre s'a întărit eschidênd tot mai mult representările simbolice, și la figurile lor, cele ce șed liniștite și în chip solemn în glorificare pe scaun împĕrătesc, se referesc adorarea sfinților celor din jur de ele și simbólele, cele ce însoțesc representările acestea. Se desvóltă scene cu sfund bogat câmpenesc și architectonic, și se nasc acuma ciclii aceia, în carĭ pe părețiĭ și boltiturile bisericilor se espun după regule din ce în ce tot mai constante șire întregĭ de compositiĭ istorice. E sciut, că Constantin a părtinit în chip deosebit arta musivă și a îmbărbătat prin privilegiĭ pe deprindĕtoriĭ eĭ. În anul 375 a apărut un edict al împĕraților Valentinian, Valente și Grațian, prin care deprindĕtoriĭ artiĭ musive se declară de scutiți de contribuțiile, carĭ le plătiaŭ cei alaltĭ civĭ. [1]) Papilor încă le-a plăcut, să spriginéscă deprinderea acesteĭ artĭ în basilicile romane. Așa aŭ purces Papiĭ începênd deja de la Silvestru I, carele a stat întru ajutoriŭ împĕratului Constantin și în privința acésta. Ĕră esemplul Papilor îl imitară episcopiĭ. Cel mai frumos din tóte mosaicurile, carĭ le-a produs Roma, e cel de la s. Pudențiana, care în parte se derivă din vécul al patrălea. Însă-și biserica acésta, după cum spune tradiția, a fost cea dintâiŭ biserică parochială a Romeĭ. Un senator cu numele Pudens (II Tim. 4, 21) a dat sălas sfîntului Apostol Petru în casa sa din Roma, carea era aprópe de locul acela, unde astăzĭ se înalță basilica s. Maria Maggiore. Casa asta a lui Pudens a sfințit-o Piŭ I (142—157) întru biserică dedicându-o sfinteĭ Pudențiane feteĭ lui Pudens. [2]) Frumosul mosaic din tribuna acesteĭ bisericĭ adevĕrat că a fost restaurat sub Adrian I (772—795), dară numaĭ întru cât se stricase în unele părțĭ și a avut deci lipsă de restaurare. În opera acésta nespus de frumósă a artiĭ musive s'aŭ observat tóte condițiile artiĭ iconografice: dispositie limpede, viață dramatică, dignitate și maiestate în totalul compositieĭ, noblĕță antică și reproducție firéscă a haĭnelor, motive alese ale mișcăriĭ și caracterisarea figurilor singuratice. Icóna e deci atrăgĕtóre, convingĕtóre și credinciósă realităților. Pe lângă aceea espresia întregului e esențialminte creștinéscă și sublimă, clarificată prin curățenie sufletéscă și liniște și blândĕță supranaturală, trăsăturĭ, carĭ firesce că arta musivă păgână nu le avea. Judecând după impresia totală, ce ți-o face icóna acésta, te-aĭ simți îndemnat, să cercĭ originea eĭ pe timpul împĕratului Ĭustinian orĭ încă și mai târziŭ, căci în icóna acésta Christos ședênd pe scaun împĕrătesc are o dignitate cu adevĕrat împĕrătéscă. și înfățișarea lui e liberă și neforțată așa, cum acestea le mai vedem numaĭ în icóna de-asupra întrăriĭ în nartexul din Agia Sofia din Constantinopol. Pe cum amintirăm, restauratiĭ s'aŭ făcut în icóna acésta, dară nu în mĕsură așa de mare, cât să se fie schimbat în chip esențial caractĕrul unitar al acesteĭ compositiĭ de origine bizantină vĕdită. Descrierea scurtă a eĭ e acésta: Mântuitoriul, o figură plină de dignitate și proporție, șede pe un scaun împodobit cu petri scumpe și acoperit cu perinĭ de purpură, pe cum îl folosesce arta bizantină. În stînga ține cartea cu inscripția „Dominus Conservator ecclesiae Pudentianae“, ĕră drépta o ține înălțată spre binecuvîntare. Haĭnele sînt largĭ, și reproducerea lor e fórte firéscă. Mai la vale șed de amîndóuĕ laturile câte cincĭ Apostoli în positiĭ variate și manifestând în purtarea trupuluĭ o emoțiune vióie și firéscă. Figurile lor se vĕd aprópe tóte numaĭ de jumătate. În dosul lor staŭ dóuĕ figurĭ femeescĭ, personificarea păgâno-creștinilor și iudeo-creștinilor. Scena o închie un zid cu ferestĭ zăbrelate. În dosul lui se înalță o cetate (Ierusalimul) și un munte în vîrf cu cruce împodobită cu petri scumpe. De amîndóuĕ laturile crucĭ sînt aplicate emblemele Evangeliștilor. Amîndóuĕ laturile compositieĭ corĕspund recerințelor stiluluĭ iconografic prin aceea, că figurile variéză în privința positiilor și gesturilor, massele de lumină și de umbră sînt late, colórea e energică și armoniósă. Efectul total e de tot pitoresc și stă, să trécă marginile artiĭ musive, și între monumentele, carĭ s'aŭ conservat în Roma, Ravena și Bizanț, abia se află vre unul, care să-l întrécă în privința acésta pe cel din s. Pudențiana.

Am amintit Ravena. Însemnătatea istorică a acesteĭ cetățĭ concade cu originea podóbeĭ eĭ musive celeĭ bogate, carea s'a desvoltat în bisericile eĭ în decurgerea alor dóuĕ vécurĭ și jumătate. Împĕratul Onoriŭ strîmtorat fiind de barbariĭ nordicĭ a aflat aci o residență scutită prin aceea, că ea era aședată lângă mare într'un șes mocirlos. În deceniile, carĭ aŭ urmat după aceea, invasiunile popórelor barbare loviaŭ imperiul roman cu putere așa de mare, cât acesta se cutrĕmură în tóte temeliile sale; numaĭ în Ravena susținu stăpânia romană în locul minorenuluĭ Valentinian III fiica mareluĭ Teodosiŭ, mult cercata și nobila principésă Galla Placidia. După ce trecuse prin șcóla unor vremĭ viforóse, femeea acésta eroică a petrecut apoĭ 25 de anĭ acolo desvoltând o activitate fórte binecuvîntată. Activitatea acésta a cuprins în mĕsură fórte mare și cultivarea artiĭ. La un pătrariŭ de veac după aceea primi cetatea acésta între zidurile sale pe minorenul Romul Augustul, și la un an după aceea se hotărî sórtea imperiuluĭ roman apusan în prejma cetățiĭ. Usurpatoruluĭ Odoacer îĭ urmă Teodoric, și sub stăpânia cea lungă a acestuĭ rege ostrogot arian Italia a avut din noŭ parte de fericirea păcĭ și a mărimiĭ politice. Arta pe vremea luĭ încă s'a împărtășit în óre care cultivare; el prin un edict special a aședat sub scutul sĕŭ operele artistice ale înaintașilor și a părtinit desvoltarea ulterióră a artiĭ. După mórtea luĭ (526) stăpânia ostrogotă nu a mai ținut multă vreme, ci a căḑut în fața oștilor împĕratuluĭ bizantin Ĭustinian, pe carele catoliciĭ l-aŭ salutat ca pe mântuitoriul Italieĭ. Acésta se făcu acuma provință bizantină, și Ravena s'a făcut centrul politic al eĭ. Generaliĭ Belisar și Narses cuprinși fiind cu lucrarea cuceririĭ firesce că nu putură, să resideze în chip statornic în palațul luĭ Teodoric, și numaĭ începênd cu anul 568 s'a făcut Ravena reședința esarchilor împĕratuluĭ bizantin și aceea a rĕmas timp de 185 de anĭ.

Cu monumentele artistice cele nespus de însemnate, carĭ s'aŭ păstrat în Ravena, sînt strîns împreunate treĭ nume: Galla Placidia, Teodoric și Ĭustinian. Dară orĭ cât de diferite sînt silințele culturale representate prin acestea treĭ nume, ele totuși însamnă epocele cele mai de frunte în istoria Raveneĭ. Timpul Galleĭ Placidie e representat prin baptisteriŭ și prin mausoleul principeseĭ, cel al luĭ Teodoric prin baptisteriul arian și prin clădirea bisericiĭ s. Apollinare Nuovo, cel al luĭ Ĭustinian prin bisericile s. Vitale și s. Apollinare in Classe, ĕră de pe timpul esarchatuluĭ bizantin se derivă mosaicurile din bisericile s. Apollinare Nuovo și s. Apolinare in Classe și din capela archiepiscopéscă. Technica artiĭ musive resistă furtunilor véculuĭ, și de aceea Ravena ne îmbie putința de a privi la o epocă de dóuĕ vécurĭ de înflorire a acesteĭ artĭ și a nume în o bogăție de monumente, ca și care nu ne póte arĕta alta nicĭ Orientul nicĭ Occidentul în nicĭ o altă cetate. În asemĕnare cu puținele producte ale acesteĭ artĭ, carĭ s'aŭ conservat de pe acel timp în Roma, Ravena póte, să se privéscă de un museŭ, în care artile alungate prin furtunile migrăriĭ popórĕlor aŭ cercat adăpost și aŭ desvoltat o activitate bogată. E bătĕtoriŭ la ochĭ faptul, că o cultură atât de schimbăciósă în privință religiósă și națională ca și aceea, carea și-a ales Ravena de reședință, totuși nu a atins cercul de ideĭ al acestor cicli de iconografie musivă bisericéscă, ba nicĭ chiar în stilul eĭ nu a provocat schimbărĭ mai marĭ. Ĕră dacă asemĕnăm cu operele musive din Ravena pe acelea, pe carĭ le-a creat aceea-și epocă în alte cetățĭ ale Italieĭ și mai ales în Roma, atuncia ușor putem, să ne dobîndim convicția, că acea șcólă bizantină a artiĭ musive, căreia i-aŭ dat avînt împĕrații bizantinĭ începênd de la Constantin cel Mare, a provĕḑut și Italia cu lucrătorĭ. Din mulțimea acésta de mosaiciștĭ scim înse cu numele numaĭ pe cincĭ: Euseriŭ, Paul, Agaton, Satiŭ și Ștefan. [1])

Și după acestea să visităm operele acelea bizantine ale artiĭ musive, carĭ le-a conservat adăpostul din Ravena.

[1]) Cod. Theodos. lib. XIII. tit. IV. leg. 4; cfr. lib. XIII. tit. IV. leg. 1. 2.

[2]) Acta Sanctor., Maii t. IV. p. 299.

[1]) Agnellus p. 289.

Baptisteriul catolic (Battistero degli Ortodossi saŭ s. Giovanni în Fonte) s'a zidit în jumătatea primă a vĕculuĭ al cincilea. Meritul cel maĭ de frunte în zidirea şi împodobirea acestuĭ monument îl are Galla Placidia, carea a reşedut în Ravena începênd din an. 425. Capela acésta are, să se privéscă de o podóbă a monumentelor creştinescĭ vechĭ atât ca monument architectonic cât şi ca monument musiv. În mijlocul cupoleĭ, chiar de-asupra fântâniĭ baptismale, se vede ca esemplu ideal pe sama neofiţilor botezul Domnuluĭ lucrat în mosaic în formă de cerc. În jurul acesteĭ icóne se înşiră ceĭ doĭ spre zece Apostolĭ în frunte cu ss. Petru şi Paul. Basa cupoleĭ o împodobesce un brîŭ architectonic. De-asupra columnelor sînt figurĭ micĭ îmbrăcate în togă, ĕră de-asupra arcurilor se întind curpenĭ de aur pe sfund vînĕt întunecat. Dispoziţia botezuluĭ Domnuluĭ în icóna acésta e aşa, că Mântuitoriul stă în apa Iordanuluĭ până la mijloc, în vreme ce Ioan ţinênd în stînga un toeag cu cruce împodobit cu petri scumpe stă pe pământul învescut cu florĭ şi tórnă dintr'o fingie apă pe capul luĭ Christos. De-asupra luĭ Christos plutesce porumbul, ér alăturea Iordanul personificat în chip antic se înalţă de jumătate din apă ridicând cu mânile o pânză verde. Nimbul la Christos şi la Ioan e vînĕt deschis cu tivitură roşie. Sfundul e aur, ĕră veşmîntul Botezătoriuluĭ e violet. Conceptul póte, să se zică norocos, căcĭ purtarea trupuluĭ în tóte treĭ figurĭ e firéscă şi nesilită, ceea ce vĕdesce silinţa hotărîtă de a imita natura. Numaĭ regulele perspectiveĭ nu sînt aplicate în cele treĭ figurĭ în chip unitar. Tipul luĭ Christos e tipul ideal cel tradiţional: pĕr lung cărărit pe la mijloc, ĕră la capĕt undulătoriŭ, barbă mijlocie, trăsăturĭ lungurĕţe şi blânde. Compoziţia acésta s'a făcut model pe sama representărilor iconografice medievale ale botezuluĭ Domnuluĭ.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Ĕră de altă dată,“ continuă Ben Hur făr de a rupe firul istorisiriĭ, „veniră la el zece leproşĭ de o dată, cădură la piciórele luĭ şi strigară, — eŭ am auzit acestea tóte —: „Dómne, Dómne. miluesce ne!“ Ĕră el a zis cătră eĭ: „Mergeţĭ şi vĕ arĕtaţĭ preoţilor, în ce chip vĕ rînduesce Legea, şi maĭ înainte de ce veţĭ ajunge acolo, veţĭ fi curaţĭ.““

„Şi s'aŭ curăţit de lepră?“

„Da, pe când eraŭ pe cale, l-a lăsat bóla, şi numaĭ hainele lor cele necurate o maĭ reamintiaŭ.“

„Lucrurĭ de acestea nu s'aŭ maĭ auzit niciodinióră în tótă istoria luĭ Israil!“ esclamă Simonide.

Până când rosti el cuvintele acestea, Amrah se ridică, se duse făr de sgomot spre uşe şi ieşi a fară. Niciunul din ceĭ de faţă nu băgă de samă depărtarea eĭ.

„Vĕ puteţĭ închipui, ce gândurĭ se treziră în mine, când se petrecură lucrurĭ de acestea înaintea ochilor meĭ,“ zise Ben Hur maĭ de parte. „Dară îndoéla mea, nedumerirea mea, mirarea mea încă nu-şĭ ajunsese culmea. Poporul din Galilea, pe cum sciţĭ, e înte şi înfocat la fire. După aşteptare de anĭ le ardea spada în mână; eĭ poftiaŭ lucrare energică. „El prea întârzie cu declararea sa, avem, să-l provocăm,“ îmĭ ziceaŭ. Pe mine încă mĕ cuprinse nerăbdarea. Dacă el are, să fie împĕrat, de ce să nu fie acum? Legiunile staŭ gata. O dată, când învĕţa la ţĕrmul măriĭ, am voit cu voea luĭ orĭ fără de voea luĭ, să-ĭ punem pe cap corona împĕrătéscă. Dară el ieşi din mijlocul nostru, şi oameniĭ îl vĕdură după aceea pe o nae, carea se ducea de la ţĕrm. Iubite Simonide, dorinţe, carĭ în alte casurĭ însufleţesc pe om: bogăţia, puterea, până şi onorurile împĕrătescĭ, îmbiate din partea unuĭ popor mare, — tóte acestea nu l-aŭ mişcat de loc. Ce zicĭ?“

Bărbia neguţătoriuluĭ se plecase pe peptul luĭ, ér apoĭ îşĭ înălţă el capul cu hotărîre şi rĕspunse: „Viŭ e Domnul şi cuvîntul profeţilor luĭ! Mâne vom primi rĕspunsul.“

„Aşa să fie!“ zise Valtasar surizând.

Ben Hur zise asemenea: „Aşa să fie!“ ér apoĭ continuă: „Înse nu am sfârşit încă. De la evenimentele acestea să trecem la altele, carĭ sînt nemărginit maĭ marĭ, şi despre carĭ toţĭ oamenĭĭ de la începutul lumiĭ şi până acum aŭ sciut, că ele întrec puterea omenéscă. Spuneţĭ îmĭ, dacă aţĭ cunoscut pe vre un om, care să fie răpit din gura morţiĭ, ceea ce era deja prada eĭ? Cine a restituit vre o dată suflarea de viaţă? Cine a fară de —“

„Dumnezeŭ!“ întregi Valtasar în chip solemn.

Ben Hur întări. „Egiptene înţelept, nu pot, să resping cuvîntul acesta, care l-aĭ rostit. Ce aţĭ fi zis, dacă aţĭ fi vĕzut ca mine, că un om cu câte va cuvinte, făr de formalităţĭ şi făr de ostenélă maĭ mare, de cum e aceea, cu care mama trezesce din somn pe pruncul sĕŭ, a făcut, ca lucrarea sevârşită a morţiĭ să fie nefăcută? A fost lângă Nain. Noĭ chiar voiam, să trecem prin pórtă, când scoteaŭ printr'însa pe un mort. Nazarinénul se opri, pentru ca să lase conductul funebral, să trécă. În conduct era o muiere, carea plângea. Şi eŭ vĕdui, cum compătimirea clarifică faţa Nazarinénuluĭ. El grăi cu ea, se apropiă apoĭ şi atinse targa şi zise cătră mort, care zăcea pe ea învĕlit în giolgiŭ: „Tinĕrule, ţie-ţĭ zic, scólă te!“ Şi pe loc se ridică mortul şi grăi.“

„Singur numaĭ Dumnezeŭ e aşa de mare,“ zise Valtasar cătră Simonide.

„Socotiţĭ,“ continuă Ben Hur, „că eŭ vĕ istorisesc numaĭ lucrurĭ de acelea, a căror mărturie am fost însu-mĭ dimpreună cu mulţime de oamenĭ. Pe cale până aicĭ am vĕzut o altă faptă încă şi maĭ minunată. În Vitania era un om cu numele Lazar, şi acesta a murit, şi l-aŭ înmormîntat, şi dacă a zăcut patru zile în mormîntul sĕŭ, care era închis cu o pétră mare, a venit Nazarinénul acolo. Dacă am luat pétra de pe mormînt, am vĕzut pe mort într'însul înfăşurat în giolgiurĭ şi trecut în putrejune. Mult popor era acolo, şi noĭ toţĭ am auzit, ce a zis Nazarinénul, căcĭ el a strigat cu glas mare: „Lazare, vino a fară!“ Nu pot, să vĕ zugrăvesc sentimentele mele, când mortul a rĕspuns aşa, că s'a sculat şi a ieşit cu tóte giolgiurile sale. „Deslegaţĭ îl pe el,“ a zis Nazarinénul, „şi-l lăsaţĭ, să mérgă!“ Şi când aŭ luat măhrama de pe faţa celuĭ înviat, atuncia, prietinilor meĭ! sângele a curs din noŭ prin trupul descompus, şi el era în tocmaĭ ca înainte de bóla, carea-l răpise. El trăesce încă, şi oamenĭĭ pot în orĭ care óră, să-l vadă şi să grăéscă cu el. Puteţĭ, să mergeţĭ mâne acolo şi să-l vedeţĭ. Şi acuma, după ce v'am istorisit limpede, vĕ pun întrebarea, carea m'a adus aicĭ, repetirea întrebăriĭ, carea mĭ-aĭ pus-o adineaorĭ tu, Simonide: Dacă acest Nazarinean e maĭ mult de cât un om, atuncia ce este el?“

El rosti întrebarea cu glas sĕrbătoresc, şi încă multă vreme şi după mezul nopţiĭ şeduˌ societatea împreună şi se sfătuia asupra lucruluĭ. Simonide nu era aplicat încă nicĭ acuma, să se abată de la esplicarea, ce o dase el profeţilor, în vreme ce Ben Hur susţinea, că prietiniĭ luĭ amîndoĭ aŭ dreptate: Nazarinénul era rĕscumpĕrătoriul, cum îl numia Valtasar, dară şi împĕratul cel promis, cum i-se părea luĭ Simonide.

„Mâne vom vedé. Pace vóuĕ tuturor!“

Cu cuvintele acestea îşĭ luă Ben Hur rĕmas bun, pentru ca să se întórcă în Vitania.

III.

Veste bună.

Omul cel dintâiŭ, care părăsi oraşul în ceea diminéţă, când se deschise pórta oilor, a fost Amrah cu o coşarcă de braţ. Străjile o lăsară, să trécă făr de nicĭ o vorbă, pentru că nicĭ însă-şĭ diminéţa nu se obicĭnuia a veni maĭ regulat de cât ea. Eĭ o cunosceaŭ ca pe servitórea credinciósă a óre cuĭ va, şi atâta le era de ajuns.

Amrah îşĭ luă drumul de-a lungul văiĭ rĕsăritene. Póla verde întunecată a munteluĭ maslinilor o acoperiaŭ corturile albe ale celor ce veniseră la sĕrbătóre. Era încă fórte de diminéţă, nicĭ un străin nu se arĕta. Ea trecu pe lângă Getsimani, pe lângă criptele, unde căile se strîmbă spre Vitania, pe lângă cetatea mormintelor cea de lângă lacul Siloah. Trupul eĭ cel mic şi slăbit une oria se clătina, o dată se puse, să şédă şi să maĭ rĕsufle. Dară după puţină odihnă se ridică din noŭ şi se sili cu grabă înoită înainte. Dacă stîncile cele marĭ, carĭ se înălţaŭ de-a drépta şi stînga, ar fi avut urechĭ, ele póte ar fi auzit murmurarea eĭ; dacă ar fi avut ochĭ, ar fi băgat de samă, de câte orĭ a privit la deal preste munte şi a dorit, să dispară zorile timpuriĭ; dacă ar fi sciut vorbi, póte că ar fi zis una cătră alta: „Astăzĭ prietina nóstră are mare grabă; trebue că sînt fórte flămînde acelea, de carĭ se îngrijesce.“

În sfârşit, când se apropiă de grădinile împĕrătescĭ, îşĭ maĭ conteni paşiĭ, pentru că se zări cetatea cea fiorósă a leproşilor, carea se întindea jur împrejurul póleĭ sudice a munteluĭ de-a lungul văiĭ Hinnom.

Cetitoriul a bună samă a ghicit deja, că ea se ducea la stăpână-sa, a căreĭ peşteră, pe cum ne aducem a minte, privia spre fântâna En-Rogel.

De și era fórte de diminéță, nefericita totuși se trezise deja și ședea a fară, în vreme ce Tîrzah era încă în lăuntru și durmia. Lepra în cei trei ani din urmă făcuse progrese mari și înfricoșate. Sciind, ce înfățișare are, femeea cu gingășia-i înăscută purta în tot de una vĕl. Chiar și Tirzah numai a rare ori putea, să-i vadă fața. Înse în diminéța aceea ea era cu capul desvĕlit, ca să sórbă aerul, pentru că scia, că nu e nimeni aci, pe cine să-l îngrozéscă vederea ei. Nu se făcuse încă bine ziuă, dară se luminase destul de bine, pentru ca să se pótă vedé pustiirea, carea i-o sevârșise bóla. Pĕrul îi era alb ca zăpada, încâlcit și aspru și-i cădea ca nisce sîrme arginții pe grumazi și pe spate; genele, buzele, nasul, obrajii îi erau parte mâncate, parte se făcuseră rane puroitóre. Grumazii îi erau o singură scórță cenușie. O mână îi era libĕră pe cretele haineĭ; ea era țapănă ca la un schelet. Unghiile îi căduseră, și încheieturile degetelor erau parte mâncate până la os, parte umflate în noduri, înscorțite de puroĭ roșeticĭ. Capul, fața, grumazii și mâna spuneau destul de lămurit, în ce stare vor fi fost cele alalte părți ale trupului ei. Dacă o vedeai așa, ușor îți puteai esplica, cum de vĕduva cea odinióră așa de frumósă a principelui Hur a putut, să se hotăréscă a se păzi atâția ani tăinuită.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Cuvintări bisericescĭ de Massillon, episcop de Clermont și membru al Academieĭ franceze. Din originalul francez traduse prin *Ioan Gent*, paroch gr. cat. în Haieu etc. **Tom. I.** Acest op e tipărit cu permisiunea Preaveneratului Ordinariat diecesan gr. cat. de **Oradea mare**. Opul e dedicat Escelenței Sale P. S. D. Michail Pavel, episcopul de **Oradea mare**. În fruntea opului, care se estinde pe 411 pag. 8°, mare se află portretul auctorialuĭ. Ce privesce cuprinsul opului, el conține: 1. *Prefața traducĕtoriul*, în care espune motivul, ce l-a îndemnat la traducerea marelui orator francez, și promite a eda și tomul II. din Massillon, apoĭ va continua cu Bossuet. 2. *Notițe despre Massillon*, care sînt estrase din aprețiările și notițele apărute în fruntea diverselor ediții ale operelor lui Massillon. 3. *17 Cuvîntări*, arĕtându-se timpul, când ar fi potrivite, să se țină după anul nostru bisericesc. Traducĕtoriul s'a silit a reda fidel originalul francez, de aicĭ provine, că limba e cam greóie, dară totuși destul de clară. Valórea internă o garantéză în de ajuns numele nemuritoriului auctor al cuvîntărilor. Dl traducĕtor a făcut literaturiĭ nóstre bisericescĭ un serviț neprețuit prin lucrarea sa. Îĭ dorim succes și sprigin în continuarea folositóreĭ lucrări. Hârtia e fină, tiparul elegant, așa cât *prețul de 2 fl. 50 cr.* sau 6 leĭ 50 banĭ se póte zice moderat. Opul se póte procura de la traducĕtor în Haieu (Hájó, p. u. Pecze-Szöllős, via Nagy-Várad), ĕră pentru România e deposit general la librăria Socec & Comp. în Bucurescĭ.

„Filotea *sau introducerea la viață pie de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domșa*“ e titlul unuĭ volum fórte prețios și fórte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiu. Nisuința de a publica în românesce cele mai de căpetenie cărți de pietate de ale bisericiĭ catolice nu póte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărți ca *„Pregătire la mórte“* de s. Alfons, orĭ ca *„Imitațiunea luĭ Christos“* de Toma a Kempis. și *„Cartea durerii“* de Bougand, apoĭ ca *„Filotea“* n'ar trebui să le bată praful prin librăriĭ, ci să fie răspândite în massele poporului, căci învĕțăturile, pe carĭ cetitorul le scóte din ele, sînt fórte folositóre. Special vorbind de *Filotea*, ea a ajuns, să fie tradusă în tóte limbile și încă în nenumĕrate ediții. Traducerea românéscă făcută de părintele ieromonach D. E. Domșa prin eleganța technică, în ce privesce hârtia fină, tiparul curat cu cadre roșii și formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganța ediționilor franceze.

Ce se ține de cuprins, ea are instrucțiuni pentru pietate, adresate uneĭ femeĭ cu numele Filotea de cătră s. Francisc. Instrucțiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, carĭ sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cinci părți: Partea întâie cuprinde instrucțiuni spre a îmbrățișa viața pie, a dóua tractéză despre sacramente și rugăciuni, a treia despre virtuți, a patra despre lupta în contra ispitelor, și a cincia despre întărirea sufletului în viața pie. Învĕțăturile acestea se predaŭ fie prin simple instrucțiuni, fie prin considerațiuni. Partea a treia special cuprinde capitole frumóse despre feluritele specii de amicéță, despre paciință, umilință, blândéță, onestitate și altele.

Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri acéstă carte fórte prețiósă. Prețul 1 fl. 50 cr.

Editor și redactor răspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Nro 127—1898. (21) 3—3

Edict.

După ce *Grindeàn Maria* greco-cat. din Valdasig de 7 ani și-a părăsit pe legiuitul sĕu bărbat **Macra Ioachim** greco-catolic din Sânmărtinul sărat, și nu se scie ubicațiunea aceleia, se citéză prin acésta, ca în termin de un an și o zi să se presenteze înaintea subscrisului For matrimonial, căci alt cum procesul divorțial urzit în contră-i de cătră numitul sĕu bărbat se va pertracta și decide și în absența respectiveĭ muierĭ.

De la presidiul Forului matrimonial greco-catolic de I instanță al districtului protopopesc al Murĕș-Uióreĭ.

Murĕș-Uióra 13 Iuniŭ 1898.

Dr Sebastian Radu
protopop.

(27) 1—1

Licitare minuendă.

Pentru edificarea uneĭ case în Blaș se va ține licitare minuendă în 14 Iuliŭ la 3 óre după amézĭ în cancelaria advocatului archidiecesan.

Prețul preliminat face 8406 fl. 93 cr. Vadiŭ se recere 210 fl.

Preliminariul, planul și condițiunile se pot vedé la prepositul capitular.

Din ședința capitului bobian ținută în 24 Iuniŭ 1898.

„ARIEȘANA“,

Institut de credit și economiĭ, societate pe acțiĭ,

înființată de 11 anĭ,

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare**, atât de la particularĭ, cât și de la corporațiuni **cu 6%**, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, saŭ în timp și mai îndelungat, solvind în casul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt saŭ nedeterminat încă se daŭ 6%, dar darea erarială are, să o solvéscă deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica orĭ când. Sume mai mari sînt de a se insinua spre abzicere prealabil și anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițend starea cassei, depunerile se răsplătesc în dată și fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resólvă cu reîntórcerea ei.

2. **Acordă credit** pe lângă **cambii** și **obligațiuni** cu cavenți.
3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranță **hipotecară** și pe **efecte**.
4. **Acordă credite fixe** pe lângă **intabulare** pe **realități** și **case**.
5. **Și cumpĕră** spre scopul plasării **efecte publice**, pe carĭ în cas de lipsă le póte **lombarda**.

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcțiunii:

Iuliŭ Bardosy, președinte. **Ioan Mesaroș**, v.-președinte.

(22) 3—10

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 9 Iuliŭ 1898. Numĕrul 27.

Invitare la abonament.

Cu 1 Iuliŭ invităm la abonament noŭ cu preţurile din capul foii.

Restanţierii să binevoéscă a-şi achita abonamentul cât mai în grabă, ca să se evite neregularităţi în espedarea foii.

Cei vechi să ne rĕmână credincioşi şi să ne mai câştige abonenţi noi.

Din partea nóstră vom cerca a mulţămi tóte aşteptările.

Redacţiunea şi Administraţiunea „UNIRII“.

Sporirea armatei.

Trăim timpuri grele, şi parcă din zi în zi tot mai grele se fac. Anul trecut a fost un an fatal; nu numai sĕrăcia a muncit pe bietul nostru popor, ci şi frica ei — fómea, şi nutrirea rea a mai adus şi bóla înfricoşată — pellagra.

Anul acesta cu puţin e mai bun ca cel trecut. Recólta de grâŭ, acum când ar fi să se adune, se nimicesce prin grindină, negurĭ şi ferbinţelĭ.

Situaţia poporului nostru se face tot mai grea şi încă un an de fómete va avé urmărĭ, ce azĭ nicĭ prevedé nu se pot.

În o asemenea situaţie cu drept cuvînt s'ar puté aştepta, ca aceia, carĭ sînt puşĭ în fruntea statului, să cerce a afla căĭ şi mijlóce pentru a veni într'ajutoriul masselor poporului, ca să-l scape de ruina totală.

S'a şi pornit o mişcare în ţara întrégă pentru reducerea dării de pămînt. Mişcarea se lăţesce şi părea că va şi avé resultat, de óre ce întru adevĕr e de nesuferit darea actuală de pămînt, care pe bieţiĭ proprietarĭ în înţeles literal al cuvîntului îĭ face arêndaşĭ ai statului.

Dar mişcarea pornită în direcţiunea acésta rĕmâne o mişcare de caractĕr privat. Guvernul, care ar avé cel dintâiŭ chemarea să ĭea în mână lucrul acesta, tace.

Şi de ar tăcé numaĭ. Dar nu numaĭ că nu se ocupă cu gândul de a uşura sarcinile bieţilor contribuenţi, ci tocmaĭ din contră se ocupă cu gândul de a maĭ pune sarcinĭ nóuĕ şi încă fórte grele.

E vorba adecă de sporirea contingentului armatei, şi în scopul acesta de modificarea legii din 1869.

Legea cea veche numĕrul recruţilor necesarĭ pentru armata comună l-a statorit în 95,474 ficiorĭ la an, cât corĕspundea contingentului de 800,000 prevĕdut în legea din 1878. Legea din 1889 nu maĭ statoresce contingentul armateĭ, ci numaĭ contingentul anual al recruţilor, ridicându-l faţă de 95,474 la 103,100 la carĭ sînt a se maĭ adauge 12,500 ficiorĭ la an pe sama honvezimiĭ.

Acum nicĭ suma acésta nu e destulă. Franţa şi Rusia şi-aŭ sporit armata, trebue decĭ să o sporéscă şi puterile alianţeĭ triple. Prin urmare legea cea nóuă va ridica contingentul anual de recruţi la 112,954, va să zică o sporire de 9,854 ficiorĭ la an. Asta va să zică sporirea contingentului de pace al armateĭ de la 257.000 la 282.000. Bine înţeles, că tot în proporţia acésta va cresce şi contingentul de răsboiŭ.

Ce urméză din cele espuse?

Urméză, că numĕrul acesta sporit al soldaţilor trebue provĕzut cu tóte cele de lipsă pe cât timp e chemat la serviţiŭ. Dar trebue pe sama armateĭ sporite, ba şi pe sama contingentului de răsboiŭ de pe acum câştigate tóte cele necesare, veşminte, arme, muniţiune, şcl.

Cu alte cuvinte se vor urca dările în mĕsură colosală.

Şi folosul ţĕriĭ în schimb pentru sarcinile cele nóuĕ?

Pământul, pământul sfînt al ţĕriĭ, îl vor lucra cu 10.000 de muncitorĭ maĭ puţinĭ ca până aicĭ. Se vor spori însĕ fetele bĕtrâne şi copiiĭ nelegiuiţĭ.

Ĕr contribuenţilor le rĕmâne mângăierea, că binefacerile păcĭĭ sînt garantate şi că posiţia de mare putere a monarchieĭ e asigurată.

În schimb pentru mângăierea acésta poporul se póte ruina. Fiiĭ luĭ sînt tîriţĭ la armată, unde se dedaŭ cu nelucrarea şi trândăvia, se strică la moravurĭ şi se umplu de morburĭ, ca apoĭ tóte relele aceste morale şi fisice să le străplânte şi prin satele lor, prin mijlocul marilor masse ale poporaţiunii, care ast

Feuilleton.

Pedépsa luĭ Dumnezeŭ.

Episod de pe timpul ocupărĭĭ Constantinopolului.

În nóptea de 13 Dec. 1452 o glótă lărmuitóre de plebe trecea prin stradele Constantinopolului. Massa acésta era o mestecătură unică în felul sĕŭ. Aicĭ vedeaĭ călugărĭ în mânĭ cu cruce şi făclie şi alăturea cete destrăbălate din clasa cea maĭ de jos a poporului, — orĭ ómenĭ de posiţie înaltă alăturea cu nesce adunăturĭ de plebe, cum întâlniaŭ prin suburbiĭ, carĭ sînt gata a se alătura la orĭ ce cete de turburătorĭ. Făcliile aruncaŭ o lumină roşietică asupra mulţimiĭ iritate, lăsând să se vadă ochiĭ schinteitorĭ, feţele turburate, pline de sudorĭ şi pumniĭ ameninţătorĭ. Şi pe lângă acésta din sgomotul maselor rĕsuna cântecul monoton al călugărilor. Nu peste mult cântecul acesta fu înecat în sbieratul unison: „Azymitul! Azymitul!“

„Jos cu latinul, jos cu Azymitul!“ sbieraŭ alţiĭ, „jos cu cel ce folosesce la sf. Cuminecătură pâne nedospită!“ În lăturĭ cu Henoticon, în lăturĭ cu Papa!

Şi ce credeţĭ. care era pricina acesteĭ furiĭ sĕlbatice?

În diminéţa aceleĭ zile s'a esecutat în biserica Agia Sofia în presenţa împĕratuluĭ grecesc, Constantin XII şi a legatuluĭ Papal, Henoticon, saŭ decretul despre unirea bisericilor.

Cel din urmă Paleolog, părăsit de tótă lumea, despoiat din partea Turcilor de tóte provinciile sale şi ameninţat de Mohamed II cu răsboiŭ, — s'a întors în nĕcasul sĕŭ spre sf. Părinte întinzându-i mâna spre a delătura vechia discordie.

Dar ura religionară alimentată de atâtea vécurĭ. fanatismul preoţimeĭ şi a poporului nu eraŭ încă stînse, şi deja în ziua când sĕ îndeplini unirea, Constantinopolul rĕsuna ĕrăşĭ de furia plebeĭ, carea luând în rîs orĭ ce unire cu Roma, traversa stradele capitaleĭ sbierând în potriva „Azymitului“, cum numiaŭ pe latinĭ.

„Trăéscă Panagia. mama luĭ Dumnezeŭ!“ sbiară plebea tot mai ameninţătóre. „că ne-a păzit şi până acuma. şi ea ne va libera şi de Mohamed şi de Turcĭ!“

De o dată preste sbieratul acesta rĕsună o vóce ţinitóre: „La Scolarios! veniţĭ la Scolarios!“

O clipită a fost linişte, apoĭ urmă un chiot de veselie: „La Scolarios! Trăéscă Scolarios. părintele Ortodoxieĭ!“ şi tótă céta se porni spre strada strimtă, carea ducea la mănăstirea Pantocratos, unde trăia retras cel maĭ învĕţat călugăr, ce avea pe atunceĭ rĕsăritul. Şi chiar pe când céta acésta se îndreptă spre locuinţa luĭ spre aĭ asculta sfătoşirile teologice, Scolarios, încunjurat de o grupă de partisanĭ, cocea la planurĭ în potriva unirii şi a cercurilor oficiale, carĭ păreaŭ că o favoriséză.

„Dorim să audim pe Scolarios!“ sbiară plebea ajungênd înaintea mănăstirii, „pe Scolarios, speranţa nóstră! Să ne vorbéscă ceva spre a ne întări în credinţa nóstră!“

După o scurtă aşteptare se deschise o feréstă aprópe de pórta mănăstirii. Pe cât de nerăbdătóre era mulţimea acésta, spre aşĭ vedea împlinită aşteptarea, pe atât de înşelată îşĭ întórse acum privirea, când, în locul celuĭ aşteptat zări la lumina făcliilor pe cel dintâiŭ diregător al imperiuluĭ, pe marele duce Luca Notaras.

„A! marele duce! ce vrea? el aparţine curţiĭ şi e prietin împĕratuluĭ şi asymitului!“

„Nu e adevĕrat!“ sberaŭ alţiĭ, „el e ortodox!“

fel pe lângă sĕrăcie mai dobândesce și ruina morală și fisică.

Noĭ nu sîntem contrarĭ armateĭ, din contră o iubim, că dór fiiĭ poporuluĭ nostru o alcătuiesc. Contrarĭ sîntem numaĭ politiceĭ nefericite și ruinătóre a păcĭĭ întrarmate până în dinți.

La ce să mai sucim lucrul. E vorbă ca o sută, că adevĕrata causă a tuturor relelor, ce bântue societátea și amenință a o prăbuși în ruină, e militarismul de azĭ.

Dacă ce-ĭ ce sórtea popórĕlor o conduc ar puté cunósce mai bine lipsele omenimiĭ, de sigur, că de cea mai sfîntă a lor datorință și de cea mai sublimă ambițiune și-ar ține, a scăpa neamul omenesc de jugul militarismuluĭ.

Nu este óre ceva grozav a și cugeta că armata pe *fiesce care zi* ne costă peste *un milion* de florenĭ? Și nicĭ atâta nu e destul. E vorbă să plătim mai mult.

Vom plăti!

Ca cetățenĭ credincioșĭ le vom face tóte, câte legea ne prescrie.

Dar ce va fi, dacă nu vom mai avé de unde plăti?

După tóte semnele, terminul acesta nu e departe.

Nu are de cât să se mai urce și cuota!

Înainte dar!

Cestiunea liturgiei magiare. — Comitetul regnicolar al Magiarilor de rit grecesc dă următoriul:

„*Apel cătră coreligionarĭ.* — Iubiți coreligionarĭ magiarĭ! — Este în de obște cunoscută mișcarea, ce magiarimea greco-catolică din Hajdu-Dorog ca anteluptătorul tuturor Magiarilor din Ungaria susține de câte va decenii încóce până acum cu marĭ jertfe, cu multă abnegațiune în interesul primiriĭ limbiĭ magiare ca limbă liturgică.

Acéstă mișcare nu e resultatul uneĭ însuflețirĭ momentane de acum, nu e o făptuire politică, ci e numaĭ o afacere internă a bisericiĭ greco-catolice, care îĭ atinge viața religiósă, care nu a fost scósă la ivélă prin rîvna de laudă a singuraticilor, nu cercurĭ înalte aŭ urgitat resolvirea eĭ, ci atarĭ cause momentóse, din aintea cărora nicĭ un magiar greco-catolic, nicĭ o diecesă greco-catolică, ma nicĭ Sfîntul Scaun din Roma nu se póte abate.

Preoțĭ zeloșĭ aŭ pornit mișcarea acésta sfîntă deja în ceĭ mai dintâiŭ anĭ aĭ véculuĭ curent, și nu a fost în stare a-ĭ pune stavilă nicĭ absolutismul anilor cincĭ zecĭ, și și după restabilirea constituțiuniĭ țĕriĭ — în 1868 — nu ceva scop lumesc a făcut, să se adune în Hajdu-Dorog o însemnată parte a magiarimiĭ greco-catolice, ci numaĭ speranța, că guvernul constituțional magiar și coróna, care se folosesce de sfatul acelui, nu ne vor denega nicĭ nóuĕ mijlocul cu care a sprijinit interesele bisericiĭ și religiuniĭ cu atâta zel apostolic începĕnd de la regele nostru, Sf. Ștefan, a nume; ridicarea și dotarea unuĭ scaun episcopesc separat.

Acésta speranță însĕ, a căreĭ împlinire de și nu pe întrégă magiarimea greco-catolică, dar cel puțin o parte însemnată a aceleia ar fi condus-o pe calea cea mai scurtă la scopul dorit, nu s'a împlinit, căcĭ acum vedem și cunóscem, că statul nu vrea să se atingă de împărțirea dieceselor existente de presente.

Luând în considerare acésta împrejurare și avĕnd în vedere interesele întregeĭ magiarimĭ gr. cat., ce trăesce în diecese deosebite, fără de legătură teritorială, dar și din causa ca să nu ne pótă imputa caractĕrul local de până acum al acesteĭ mișcărĭ, și ca mișcarea să nu pótă fi contracarată saŭ chiar sufocată din orĭ ce causă: subscrisul „Comitet regnicolar“ s'a constituit în ziua de azĭ ca continuarea, orĭ mai bine zis încoronarea mișcăriĭ pornite, și acum vĕ comunică programul sĕŭ și organisarea sa, cu scopul ca pe voĭ, iubițĭ coreligionarĭ, să vĕ provóce a vĕ alătura la acésta mișcare din tóte părțile, fără considerare la teritoriul dieceselor, unde voĭ magiarĭ greco-cat. locuițĭ cel puțin în așa masse, că alăturarea vóstră la noĭ se pare a fi motivată.

Cea dintâiŭ întrebare, ce ni-se póte adresa, e acésta:

Cine sîntem și ce voim?

La întrebarea, cine sîntem, mărturisirea istorieĭ, orĭ mai bine logica strictă a istorieĭ ne dă rĕspunsul, căcĭ noĭ sîntem popor sĕrac, a căruĭ întîmplărĭ nu le-a scris nime.

E fapt istoric, că în dată după cucerirea patrieĭ creștinismul de rit grecesc și încă cu liturgia paleo-slavică, întemeiată de Sf. Metod și Ciril, a prins rădăcină în Ungaria mai curând de cât ritul latin, și că în timpurile mai târziĭ, când împreună cu regiĭ nostri ceĭ dintâiŭ maioritatea națiuniĭ s'a alăturat la ritul latin, ritul de mai înainte, așa numitul rit oriental s'a păstrat în multe părțĭ ale țĕriĭ până în zilele nóstre.

Limba slavică a liturgieĭ nu a format pedecă, ca a fără de slavĭ să nu se supună ritului grecesc și alte popóre din patrie. E cunoscut în deosebĭ, că limba bisericéscă a tuturor Românilor până în vécul al XVII a fost limba slavică cu totul străină de eĭ. Ast fel cestia limbiĭ nicĭ în privința aceea n'a putut forma pedecă, ca partea însemnată a Magiarilor convertițĭ să rĕmână în credința veche saŭ să se alăture la ea mai târziŭ, cu deosebire după ce se póte cu tot dreptul presupune că formele ritului grecesc cu mult mai populare aŭ eserciat o putere farmecătóre iresistibilă asupra straturilor celor mai sĕrace a magiarimiĭ, carĭ aŭ trăit în nemijlocita vecinătate a Slavilor și a Românilor, saŭ aŭ fost împrăștiațĭ printre aceștia. Nu a format în sfîrșit limba slavică pedecă nicĭ pentru aceea, pentru că e fapt notoric, că și ritul latin numaĭ gradat a cedat limbiĭ poporuluĭ ceva teren în biserică și ast fel cu deosebire poporul magiar incult a aflat atât pe lângă ritul grecesc, cât și pe lângă ritul latinesc referințe analóge în biserica sa.

Bieții străbunĭ nostri de credință orientală abia aŭ avut altă clasă inteligentă

„Tăceți! să-l audim, ce vrea să ne spună?“ Și avea dreptate! cel ce sta în ferestă făcu un semn cu mâna, și în dată fu liniște.

„Fraților în Christos și în Panagia!“ începu el cu vóce rĕsunătóre, „aceia, pe care voĭ ați dorit să-l audițĭ, nu vĕ va vorbi, căcĭ a pus vot, să păstreze tăcerea până atunci, până când se va restabili drépta credință.“

Un murmur involuntar mestecat cu aplause, urmă acestor cuvinte.

„Sîntem dar părăsiți!“ strigaŭ unii. „Trădésca! el e un om a luĭ Dumnezeŭ!“ adaugeaŭ alțiĭ, în specie călugării.

Și și de data acésta se audi o vóce, care se ridică peste sgomotul mulțimiĭ: „Atunci să ne vorbéscă marele duce! să ne convingem, dacă aievea e ortodox, saŭ nu!“

„Să-l audim, să-l audim!“ strigă mulțimea ca dintr'o gură.

Luca Notaras făcu din noŭ un sĕmn liniscitor, apoĭ ridicându-și mâna în chip sĕrbătoresc zise:

„Așa dar ascultați-mĕ! *mai bucuros dorese, să vĕd în Constantinopol turbanul luĭ Mohamed, de cât tiara Papeĭ!*“ . . . . .

. . . . . .

Éra în 29 Maiŭ 1453 cu șésă luni mai târziŭ. Cel de pe urmă împĕrat al rĕsăritului creștin. zăcea omorît la pórta sf. Romanos. Ordele fanatice ale luĭ Mohamed II se revărsară ca un torent preste cetate, și stradele, piațele și bisericile se cutrĕmuraŭ de vaietele înfiorătóre ale cetățenilor spăriați și de sgomotul prădătorilor. Și învingĕtorul îngrozitor apăru cu sabia în mână pe pragul plin de sânge al bisericiĭ sf. Sofia întocmaĭ ca un rĕsbunător dumnezeesc, — strigând cu glas de leŭ formula nóueĭ credințe: „E numaĭ un Dumnezeŭ și Mohamed e profetul sĕŭ!“ Și apoĭ grăbind spre altarul principal îșĭ sĕvârși acolo rugăciunea de sara. . . .

. . . . . .

Mohamed ședé pe tron. Încunjurat de căpeteniile oștiĭ sale și de fruntașiĭ imperiuluĭ sĕŭ. „Aduceți-l încóce,“ porunci el comandantuluĭ janicerilor și acesta târâi după sine un om cu mânile legate la spate. Cel adus era o figură mărĕță și imposantă, o durere profundă însĕ era întipărită în trăsăturile nobile ale feței sale.

„Tu ești marele duce Luca Notaras?“ întrebă Mohamed.

„Da, acesta e numele meŭ!“ oftă profund înlănțuitul.

„Écă ce ispravă bună aĭ făcut“ continuă Mohamed, „nevoind să predaĭ cetatea! Uite câtă ruină, câțĭ morți și câțĭ prinși!“

„Scusă stăpâne!“ rĕspunse Notaras, „aceea n'a stat în puterea mea, și nicĭ într'a împĕratuluĭ, asta a fost voința luĭ Dumnezeŭ!“

„Dar unde-ĭ împĕratul tĕŭ?“

„Nu sciŭ!“

Și în clipita acésta doĭ soldați se îmbulziaŭ înainte. „Eŭ l'am omorît!“ strigă unul. „Nu! eŭ ĭ-am făcut cea dintâiŭ rană!“ adause celalalt.

„Aduceți-mĭ capul împĕratuluĭ!“

Și după lungă căutare trupul împĕratuluĭ fu aflat într'o grămadă de morți, unde a fost recunoscut numaĭ după încălțămintea de purpură, pe carea era cusut vulturul împĕrătesc.

„Acesta e capul domnuluĭ tĕŭ?“ întrebă Mohamed arĕtând spre un cap, ce i-se aduse pe o tavă.

Și Luca Notaras păși înainte în liniște și privi în tăcere mai întâiŭ spre ochiĭ deschiși aĭ împĕratuluĭ, carĭ priviaŭ așa de blând până era în viață și carĭ acum se uitaŭ întepeniți în gol, — și apoĭ spre trăsăturile feței, carĭ chiar și după mórte îșĭ păstrézĕ espresiunea bunătățiĭ și a blândețiĭ, — și zise:

„Da stăpâne, el este!“ . . . . .

. . . . . .

Capul ultimuluĭ Constantin a fost acățat lângă Agia Sofia pe columna, pe care marele Constantin o ridicase întru onórea mameĭ sale sf. Elena, și pe care era statua ecuestră a luĭ Iustinian cel mare. Statua restauratoruluĭ domnieĭ romane ținé în mâna stîngă globul pămîntuluĭ cu o cruce pe el, ér mâna drépta era ridicată amenințător spre rĕsărit. Mohamed rîse teribil de amenințarea statueĭ, și demândă să se pună sub copita caluluĭ luĭ Iustinian trofeul învingerĭĭ, capul luĭ Constantin; o batjocură, pe care numaĭ acela o putuse iscodi, care scie, că învingĕtorilor

a fără de preoţimea cu familie, carĭ de şi aŭ fost Magiarĭ, aşa şĭ-aŭ însuşit şi chiar aşa aŭ apreţiat limba bisericéscă slavică, ca şi cealaltă inteligenţă nobilă şi nenobilă a magiarimiĭ limba latină, aşa că pe lângă amîndóuĕ riturile, nu numaĭ poporul de rînd, ci şi inteligenţa respectivă a aflat referinţe analóge în biserica sa.

Acésta a fost situaţia strămoşilor nostri orientalĭ până la unirea întîmplată în vécul al XVII-lea, şi după cele espuse nu maĭ încape nicĭ o îndoélă, că biserica grecéscă din timpurĭ străvechĭ tot de una a avut credincioşĭ numeroşĭ între Magiarĭ.

Numaĭ aceea recere lămurire, căcĭ se vede bătĕtor la ochĭ, óre pentru ce nu aŭ urmat şi strămoşiĭ nostri de lege orientală exemplul coreligionarilor nostri românĭ, atuncĭ când acestia imediat înainte de unire aŭ întrodus liturgia română? La acésta e uşor rĕspunsul. Pentru aceea, pentru că numĕrul lor în urma cuceririlor reformaţiuniĭ, a aşa numitelor „religiunĭ magiare“ a scăḑut tare şi magiarimea greco-orientală ast fel împuţinată, şi alt cum încă sĕracă şi împrăştiată, cu tóte că şĭ-a cunoscut bine drepturile înrădăcinate în disciplina bisericiĭ orientale, nu a fost în stare a aduce sacrificiile pecuniare, ce le recerea traducerea, tipărirea şi împărţirea în numĕr îndestulitor a cărţilor liturgice.

Dar nu aŭ urmat esemplul Românilor nicĭ din causa, pentru că atât de aceia, cât şi de coreligionariĭ rutenĭ ĭ-aŭ legat convieţuirea milenară, iubirea şi în parte mare şi legăturile conexiunilor familiare, din care causă strămoşiĭ nostri, — şi alt cum formând minoritate — în urma limbiĭ liturgice întru atâta s'aŭ identificat cu aceştĭ coreligionarĭ, că după limba lor bisericéscă aŭ aflat de tot naturală numirea de „rutean“, respective maĭ târziŭ „valah“, sub care denumire pe atuncĭ, ma chiar până când s'a pornit mişcarea naţională modernă nime n'a înţeles alt ceva de cât religiunea nóstră.

Pe lângă modul de gândire conservativ cunoscut al rasseĭ magiare, e neîndoios, şi în parte se póte justifica şi prin simptóne esperiate azĭ, că alipirea către legea strămună a părinţilor, s'a estins şi asupra limbiĭ, şi se póte presupune, că înaintea acestuĭ popor sĕrac, incult oriental pe lângă formele populare póte şi nepriceperea limbiĭ a potenţat farmecul compositiunĭĭ sublime a rituluĭ nostru.

La motivele acestea ne estindem maĭ pe larg, pentru că numaĭ omisiuniĭ amintite, şi prin împrejurărĭ pe deplin scusate a strămunilor greco-orientalĭ ĭĭ putem ascrie, că azĭ sîntem siliţĭ a rĕspunde la întrebarea: cine sîntem? pentru că din acésta negligenţă nu numaĭ inimicĭĭ nostri, ci şi amicĭĭ nostri, aceştia cu bună credinţă, aceia cu rea credinţă aŭ dedus, că noĭ nu sîntem Magiarĭ, ci Rutenĭ saŭ Românĭ magiarisaţĭ, ma s'a întîmplat de repetite orĭ că şi presa de alt cum binevoitóre nóuĕ, încă a lansat ast fel de cuvinte.

Rĕspunḑênd decĭ la întrebarea, că cine sîntem, aducem de mărturie istoria şi logica severă a aceleia, că noĭ sîntem Magiarĭ greco-catolicĭ, nu numaĭ ca parte a naţiuniĭ magiare politice, ci ca membre după sânge a rasseĭ magiare, nu sîntem fiĭ adoptaţĭ aĭ acesteĭ naţiunĭ, ci atarĭ a căror strămoşĭ tot aşa Magiarĭ aŭ fost, ca noĭ nepoţiĭ de maĭ târziŭ.

Asta o accentuăm nu pentru dreptatea causeĭ nóstre, ci numaĭ pentru aceea, că dacă causa nóstră eventual nu va puté avé o resolvire drépră, nime să nu pótă zice, că a căḑut o mişcare patriotică pornită de ómenĭ de a naţionalităţilor, carĭ doresc a deveni Magiarĭ, ci să vaḑă orĭ cine că rassa magiară a fost vătĕmată fără motiv. Causa nóstră drépră ar fi şi în casul, dacă noĭ numaĭ maĭ târziŭ în decursul vremilor saŭ chiar numaĭ în timpurile cele maĭ din urmă ne-am fi contopit în rassa magiară, pentru că biserica nu póte avé chemarea a apĕsa pe descendenţiĭ târziĭ sigilul naţionalităţiĭ strămoşilor, eventual în favorul intereselor vre uneĭ puterĭ străine, ci are chemarea, ca lipsele spirituale, schimbătóre din timp în timp a credincioşilor, — aparţină aceia orĭ căreĭ naţionalităţĭ — să le îndestulésca conform legilor vecînice a le disciplineĭ bisericescĭ.

Accentuăm însĕ magiarismul nostru original, adevĕrat şi pentru aceea, pentru că noĭ trăim şi vrem să rĕmânem în iubire şĭ prietenie cu coreligionariĭ nostri rutenĭ şi românĭ, carĭ cunosc şi în mare parte şi apreţiéză dreptatea causeĭ nóstre şi pentru că cu arma acesteĭ iubirĭ împrumutate vrem, să învingem şi aceea jalusie nejustificată, care o întîmpină lupta nóstră la consângeniĭ coreligionarilor nostri amintiţĭ, carĭ învederat umblă pe căĭ greşite.

Sînt — de bună samă — în rândurile nóstre în frumos numĕr şi de aceia, a căror strămoşĭ aŭ fost Rutenĭ saŭ Românĭ, şi carĭ acum ca fiĭ adoptaţĭ aĭ rasseĭ nóstre cu mândrie să mărturisesc de Magiarĭ, dar din contră să căutăm că în decursul timpurilor câte sate neaoşe magiare şĭ-aŭ perdut caractĕrul magiar numaĭ sub influinţa liturgieĭ slavice. respective române? ca şi care o asemenea armă noĭ nu am avut la dispositiunea nóstră nicĭ când.

Lăsăm acésta la o parte, căcĭ pe cum ne pretindem drepturile nóstre, aşa şi noĭ dăm onorul drépturilor, ce şi le-aŭ câştigat alţiĭ, chiar şi dacă aceia nu ne-ar fi coreligionarĭ.

Câţi sîntem?

Ţinem a fi lucru de prisos, să comunicăm conspecte speciale despre aceea, că óre câţĭ sîntem, dar fiind că ni s'a obiecţionat din maĭ multe părţi, că nu sîntem încă destuĭ pentru resolvirea chestiuniĭ, răzimându-ne numaĭ pe şematismele dieceselor greco-cat. din Munkács şi Eperjes amintim câte va parochiĭ, pe a căror teritoriŭ, parte exclusiv, parte în mare majoritate locuesc Magiarĭ greco-catolicĭ.

Atarĭ sînt din districtul protopopesc al Bereg-uluĭ: Beregszász, Makkos-Iánosi; din districtul protopop. al Munkács-uluĭ: Gorond, Munkács; din districtul protopop. al Szaboles-uluĭ: Bököny, Hajdu-Böszörmény, Hajdu-Dorog, Hugyaj, Tisza-Büd, Uj-Fehértó; din districtul Karász-uluĭ: Ajak, Bács-Aranyos, Karász, Nyir-Mada, Thass, Tornyos-Pálcza: din districtul Mária-Pócs: Gyulaj, Kálló-Semjén, Kis-Léta, Levelek, Maria-Pócs, Nyir Bakta; din districtul Nagy-Kálló: Biri, Kotaj, Nagy-Kálló, Napkor, Nyiregyháza, Oras,

---

din rĕsărit li-se poftesce ca capul duşmanilor să se rostogolésca sub copitele cailor! . . .

. . . . . .

Să maĭ ridicăm încă o dată cortina spre a vedé scena finală din drama plină de grózĕ, care se chiamă: ocuparea Constantinopoluluĭ. Capitala pompósă e jefuită, treĭ zile a fost despoiată de prădătorĭ, linisce de mormînt domnesce pe strade, numaĭ prin case pofta de răpit îşĭ maĭ continuă jocul sĕŭ diavolesc cu ultimele rĕmăşiţe ale prădiĭ.

Deja a treia óră cuprinde nóptea în braţele sale metropola ruinată a rĕsărituluĭ. În apropierea devastatuluĭ palaţ împĕrătesc se ţiné un ospeţ desmăţat. Mohamed, stăpânit de vin, şedea pe ruinele pompeĭ de odinióră şi beat de biruinţă sbiară sĕlbatic: „Mergeţĭ la Notaras şi spuneţi-ĭ, să-mĭ trimită fata la petrecerea acésta!“

În o chilie cam întunecósă a palatuluĭ sĕŭ sta Notaras lângă patul soţieĭ bolnave încunjurat de copiiĭ sĕĭ. Eĭ se rugaŭ şi tresăriaŭ la cel maĭ mic sgomot, ce se audĭa pe stradă, de fricĕ, că sgomotul acela le aduce mórte. Când maĭ marele eunuchilor păşi în odae şi ĭĭ comunică ordinul stăpânuluĭ sĕŭ, toţĭ săriră în sus îngroziţĭ şi isbucniră în plâns. Dar Notaras se reculese şi zise negruluĭ: „Spune Domnuluĭ tĕŭ, că la noĭ nu e datina, ca tatăl să-şĭ dea cu mâna sa fica spre pĕcat, şi că maĭ bine era, dacă Domnul tĕŭ ar fi trimis calăul să-mĭ taie capul, de cât să céră de la mine ast fel de lucrurĭ!“

Banchetul se continua şi maĭ de parte între erupţiunile desmăţate ale trufieĭ şi a plăcerĭĭ nesăturate de nimicire. Cu o poftă grozavă de sânge împărtăşi Mohamed calăuluĭ cel maĭ noŭ ordin al sĕŭ. Mulţĭ din grecĭĭ ceĭ maĭ de frunte, carĭ supraveţuiră ocuparea capitaleĭ, eraŭ deja decapitaţĭ. venise rîndul mareluĭ duce. El primi scirea cu chipul posomorît şi întunecat. Copiiĭ sĕĭ ţineaŭ cu toţiĭ de el şi plângeaŭ. „Nu plângeţĭ!“ ĭĭ mângăie el revenindu-i curajul. „Voĭ vedeţĭ cum am perdut tot ce am avut, bogăţia nenumĕrată, onórea şi consideraţia, de care ne bucuram nu numaĭ în cetatea acésta ci în tótă creştinătatea. Totul am perdut, a fără de viaţă, dar voĭ sciţĭ, că o dată totuşĭ va trebui să murim. Cum? voĭ vedeţĭ: despoiaţĭ de tótă gloria, averea, onórea şi puterea, despreţuiţĭ şi desconsideraţĭ. Unde-ĭ împĕratul? n'a fost óre şi el ucis? unde sînt prietiniĭ şi rudeniile nóstre? n'aŭ aflat óre şi eĭ mórtea în bătaie? De am fi murit măcar şi noĭ o dată cu eĭ! Dar să nu maĭ pĕcătuim! acum a sosit şi césul morţiĭ nóstre! Căcĭ cine scie care din armele diavoluluĭ ne vor ajunge maĭ trăgănând mult pe acest pământ? Acum am ajuns la ţintă! Vom muri şi noĭ în numele aceluia, care s'a rĕstignit, a murit şi a înviat pentru noĭ; de bunătăţile sale destul ne am împărtăşit!“

După ce şi a încurăjat în chipul acesta copiiĭ, s'a întors spre calăŭ şi ĭ-a zis: „făţĭ datorinţa! şi începe cu copiiĭ meĭ!“ Dóuĕ capete căḑură la pământ înaintea ochilor luĭ. „Mulţămescu-ţĭ ţie, Dómne! *tu eştĭ aşa de drept!*“ — zise Notaras îngenunchiând.

Şi apoĭ ridicându-se încă o dată ameninţă cu pumnĭĭ spre palatul, de unde rĕsuna încă sgomotul banchetuluĭ de biruinţă şi zise: „Vaĭ vóuĕ! şi acesta cés se va rĕsbuna! căcĭ sângele acesta strigă rĕsplătire la ceriŭ! Şi acum lasă-mĕ te rog frate!“ zise el întorcêndu-se spre calăŭ, „lasă-mĕ să merg în biserică, să mĕ rog luĭ Dumnezeŭ!“

Rugăciunea sa aşa de curênd s'a terminat! ea a fost un scurt suspin, pe care osînditul la mórte îl trimite spre ceriŭ! . . . şi apoĭ şi capul luĭ se rostogoli lângă trupurile încă calde ale copiilor sĕĭ. Cadavrele lor rĕmasĕră părăsite şi neîngropate. ér capetele aŭ fost duse la banchetul tirannuluĭ.

Aşa muri marele duce! Dorinţa sa a fost împlinită „Maĭ bine să vadă în Constantinopol turbanul luĭ Mahomed, de cât tiara Papeĭ!“ a cerut el şi a fost ascultat, căcĭ „Tu, Dómne, eştĭ aşa de drept!“

(I. Gottwald). A.

Pazony; din districtul Nyir-Béltek: Gelte, Nyir-Béltek, Nyir-Lugos, Nyir-Pilis, Penészlek, Piricse; din districtul Timár: Balsa, Buly, Kenézlő, Ó-Vencselő, Timár; din districtul protopopesc al Sătmarului: Fábiánháza, Hodász, Nagy-Dobas, Nyir-Császári, Nyir-Vasvári, Ó-Pályi; din districtul Szatmár-Németi: Jánk, Nagy-Peleske, Sárköz-Ujlak, Szatmár-Németi, Tur-Terebes; din districtul protopopesc Ugocsa: Fancsika, Salánk, Tisza-Ujhely, Tisza-Ujlek; din districtul protopopesc al Maramurĕşului: Visk si Técső; din districtul Szászfalva: Bökény, Csepe; din districtul protopop. Ung: Mátyóz, Palágy, Csicser; din districtul protopopesc Zemplén: Bodrog-Szerdahely Cséke, Dámócz, Kis-Dobra, Lelesz-Polyána, Zemplén, Ágárd; din districtul Gálszécs: Galszécs; din districtul Hegyalja: Bodrog-Keresztur, Bodrog-Olaszi, Mező-Zombor, Szerencs, Tokaj, Tolcsva; din districtul Ujhely: Sárospatak, Sátoralja-Ujhely, Zemplén, diu districtul Abauj-Eperjes: Bölzse-Sziget, Kassa, Filkeháza, Szeszta, Ujváros; din districtul Cserhát: Csocád, Ó-Gadna, Ujlak, Gagy-Bátor, Puszta-Vendégi, Garadna, Homrogd: din districtul Szántó: Baskó, Boldogkőváralja, Abauj-Szántó; din districtul protopopesc Borsód: Görömböly, Hejö-Keresztur, Sajó-Pálfalva, Sajó-Petri, Sajó-Szögad, Zsolcza; din districtul Felső-Borsod: Bódó-Kány, Barakony, Irota, Viszló.

Amintim încă câte va comune şi din diecesele Gherlei şi a Orăd̨ii Mari. Atari sînt: Szatmár-Németi, Batiz-Vasvári, Nagy-Bánya, Makó, Nagy-Léta, Élesd, Hosszu-Pályi, Bagamér, Ér-Adony, Szt.-György, Ábrány, Vetés, Kakad, şi acele comune ale Bihorului, carî sînt situate pe şes aprópe de comitatul Hajdu. Ma chiar şi în Sĕcuime avem câte va comune bisericesci, pe cum: Lisznyó, Lemhény, Also-Boldogaszony, Bágyon, Haraszt-Kerék, Nyárád-András, Bözöd-Ujfalu, Szent-Erzsébet.

Intenţionat am trecut cu vederea filiile, carî sînt împărţite la parochii cu alt nume, dar am preferat şi parochiile afiliate parochiilor magiare înşirate aicî. Numĕrul nostru total se apropie de dóue sute de mii.

Din acestea se póte vede, că da, sîntem chiar în numĕr de ajuns, că dacă între noi viéţa religiósă se va sdruncina, întrégă biserica greco-catolică din Ungaria are să fie expusă pericolului căcî nu este permis a uita, că aceste parochii magiare în proporţie sînt cele mai populate şi mai distinse

(Va urma.)

La cestiunea cuotei. — Pertractările comisiunilor parlamentare în cestiunea cuotei s'aŭ întrerupt de o cam dată, cu atât înse tractézá mai viŭ acéstă cestiune în presă. Ziarul polon „Czas" publică un articol, despre care se crede, că este inspirat de cătră ministrul de finanţe austriac. Articolul constată, că la ultima pertractare s'a apropiat mult una de alta comisiunile. În 1896 şi 1897 comisiunea ungară propunea susţinerea cuotei de 31.4% pentru Ungaria, pe când cea Austriacă pretindea 43.16%. Acum comisiunea ungară s'a ridicat la 32%, ĕră cea austriacă s'a scoborît la 38%. Acéstă apropiare este de a se ascrie comisiunii austriace, care a renunţat la punctul sĕŭ de vedere de a calcula proporţiunea cuotei după numĕrul poporaţiunii. Comisiunea ungară încă a cedat, ca în loc de venitul curat să se ĭea de basă la calculare venitul brut. Diferenţa de 6% încă scade, dacă se vor face unele corecturî în calcularea venitelor din darea de consum şi cea suplementară. În numĕr rotund venitul, ce ar veni să se calculeze în stabilirea cuotei în Austria face: 3525.7 milióne, ĕră în Ungaria 1813.3 milióne, ce corĕspunde la calculul rotund de 66% pe Austria şi 34% pe Ungaria; decî diferinţa nu e proprie de 6% ci numaî de 4%. După calculul lui „Czas" comisiunea ungară ar avé, să se urce la 35.3%, cea austriacă încă se va mai scobori cu pretensiunea eî, şi aşa înţelegerea nu este imposibilă. Aşa crede „Czas."

În Ungaria încă a păşit în publicitate cu calculărî basate pe date oficióse deputatul apponyist Horánszky. El în un studiŭ, ce a apărut în zilele acestea, arată, că capacitatea Austrieî de a incassa venite şi prin urmare de a contribui la spesele comune a le monarchieî e neasemĕnat mai mare de cât a Ungarieî. Comparând capacitatea de prestaţiune a ambelor state, ajunge la resultatul, că venitul Austrieî este de: 1.163,249.000 fl., ĕră al Ungarieî de: 373,749.000 fl. Percentele ambelor sume ar fi: 75.68: 24.32. Decî Ungaria şi acum supórtă o sarcină prea grea la spesele comune, ea ar trebui să concurgă numaî cu 24.32%. După unele corecturî ajunge la conclusiunea, că comisiunea ungară se póte ridica cel mult până la 30.31%. A pretinde o cuotă mai mare, e din partea Austrieî nedreptate, ĕră ridicarea cuoteî din partea Ungurilor ar fi o umilire morală şi un grav atentat în contra proprielor interese materiale.

După ce comisiunea ungară a acceptat deja cuota de 32% reducere nu se va mai face, studiul lui Horánszky înse îî pune o stavilă în ulterióra urcare.

Revistă bisericéscă.

Roma.

Sĕrbătórea sfinţilor apostolî Petru şi Paul s'a celebrat cu mare solemnitate în basilica s. Petru din Vatican. Sfinţia Sa Leo XIII a servit s. liturgie în capela sa privată, asistând numaî un mic numĕr de persóne distinse din străinătate.

În sĕptĕmâna trecută a fost arestat la gara din Milano prelatul Gotard Scotton, unul din cei mai distinşi oratorî italienî, sub cuvînt, că a pus în circulaţiune un portret al Papeî provĕd̨ut cu inscripţie contrară statului. Se vorbesce, că guvernul spaniol din noŭ ar fi făcut paşiî de lipsă în Vatican, pentru ca să întrevină Papa în compunerea inimiciţiilor dintre Spania şi America.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În şedinţa dietală din 16 Dec. 1897 guvernul amenin̨at cu obstrucţiune a primit propunerea lui Enyedi Lukács, după care să se adune datele de lipsă spre crearea tarifeî autonome ungare şi tot o dată să se elaboreze un proiect de tarifă. Acestea s'aŭ făcut de o parte spre a apĕra interesele agricole şi industriale ale poporaţiunii ungare la eventuala închiare a pactului vamal şi comercial cu Austria, de altă parte pentru ca Ungaria să fie gata şi pentru eventualitatea, când nu ar succede renoirea pactului.

Datele s'aŭ adunat şi planul hotărît s'a elaborat şi în 14 a c. va fi desbătut în o comisiune de specialistî sub conducerea ministrului de comerciŭ.

În formă proiectul de tarifă ungar întru tóte se îndréptă după tarifa esistentă Austro-ungară. Toţi articolii de comerciŭ cu străinătatea se reduc la 50 de grupurî. La statorirea singuraticilor posiţiî vamale sînt normative dóuĕ principiî: protecţiunea articolilor agricolî şi industrialî ungarî şi ridicarea vămiî. Aşa pe cucuruz de la 50 cr. de m. m. se ridică la 1 fl., la păstăióse de la 1 fl. la 2 fl., la vite de tăiat de la 15 fl. la 20 fl., la oî de la 50 cr. la 2 fl. de cap., la zachar crud se reduce de la 15 şi 20 fl. la 6 şi 11 fl. La petroleŭ nerafinat încă se prevede reducere, din contră la ceî mai mulţi articolî vama importului se ridică, aşa cât productele esterne să nu pótă face mare concurenţă celor indigene.

~ Austria.

Pertractările guvernului cu clubul Cehilor şi cu ai marilor proprietarî fidelî constituţieî până acum n'a ajuns la nicî un resultat positiv, speranţa de a ajunge la o înţelegere nu este înse eschisă. Germanii, convingêndu-se, că obstrucţionismul e periculos statului, încă doresc a regula cât se póte mai curând cestiunea îndreptăţiriî limbilor. Se zice, că guvernul ar avé de cuget, să retragă ordinaţiunile de limbă şi apoî cu ajutoriul §-lui 14 să aducă o lege, care să reguleze cestiunea. Cum că versiunea acésta este nefundată, deducem şi de acolo, că guvernul de curênd a dat o nóuă ordinaţiune, prin care dispune, ca în Silesia pe la judecătoriî Cehî şi Polonii să fie ascultaţi în limba lor maternă şi tot în acésta limbă să se ĭea cu eî protocóle şi să se publice sentenţa.

„Melnicke Listy" aduce scirea, că guvernul a dispus uneî comisiunî de 5 membri dintre funcţionariî înalţi, carî cunosc raporturile din Boemia şi Moravia, ca să elaboreze un plan de împărţire a teritoriilor de limbă în 5 categoriî, a nume: 1. Praga, 2. cercurî curat cehe, 3 cercurî curat germane, 4 cercurî mestecate, în carî se află în preponderanţă Germaniî. Oficialii vor trebui, să cunóscă limbile după proporţiunea locuitorilor din aceste cincî categoriî de districte.

Turburările antisemitice se continuă în Galiţia. Uniî Jidovî fug în Ungaria de nord. Poporaţiunea revoltată a avut ciocnirî şi cu miliţia consignată spre apĕrarea Jidovilor. Un comitet de ţĕranî se va presenta la Monarchul spre a-î descoperi causele nemulţămiriî poporului. Fórte probabil înse, că acelui comitet nu i-se va acorda audienţă.

Monarchul a denegat sancţionarea aceleî hotărîrî a dieteî din Austria de jos, care decretézá, ca în tóte şcolile din acésta provinţă limba de propunere să fie eschisiv cea germană.

Italia.

Lunĭ s'a presentat guvernul în cameră. Presidentul cabinetuluĭ Pelloníx a declarat, că guvernul e liberal. El voesce restabilirea ordinĭĭ în țară, ĕră din a fară pacea sinceră și raporturile cele maĭ amicale cu tóte puterile aliate.

Din ordinațiunile absolutistice ale luĭ Rudini păstrézĕ: 1. starea de asediŭ, silindu-se însĕ a o restrînge la teritor tot maĭ mic, 2. instituțiunea de a nu se puté muta nime din un loc în altul fără permisiunea auctorităților (adecă legarea de glie), 3. amênarea alegerilor comunale pe cale administrativă, 4. militarisarea oficialilor de la tren. Cu alte cuvinte guvernul menține centralismul și absolutismul cel maĭ cras, și totușĭ se laudă, că e liberal. Nu e mirare, că dóră așa e liberalismul modernu.

Spania și America.

Spania sufere o infrângere după ceealaltă atât pe uscat cât și pe apă. Ori cât de mare ar fi eroismul și insuflețirea armateĭ spaniole, ea nu póte respinge pe inimicĭ, carĭ sînt cu mult maĭ numeroșĭ și maĭ bine înarmațĭ. Vestile triste de pe câmpul de luptă provócă mare consternație și nemulțămire în tótă Spania. Elementele radicale amenință cu revoluție.

În sĕptĕmâna trecută generalul Schafter în fruntea uneĭ armate de 17,000 americanĭ cu 82 de tunurĭ, dintre carĭ o parte de calibru mare, și ajutat de 6000 insurgenți conduși de Gorcia, a atăcat Santiago. Spaniolii aŭ întimpinat atacul inimic numaĭ cu 2000 ostași și voluntarĭ. După o luptă eroică de 3 óre Spaniolii aŭ fost siliți a lăsa inimicilor întăriturile și a se retrage între murii fortăreței. Generalii spanioli Linares și Ordonnez aŭ fost răniți. De asemenea aŭ fost uciși orĭ răniți maĭ mulțĭ ofițerĭ.

Perderile americanilor încă aŭ fost fórte marĭ, ele se urcă la 2000 de morți și răniți. Fie care spaniol avé, să țină piept cu câte 10 inimicĭ.

Maĭ grea a fost posiția Spaniolilor pe mare. Aicĭ admiralul Cervera atacat de inimicĭ s'a depărtat din port pe largul mariĭ, unde după o luptă desperată escadra i-a fost nimicită parte de către Americanĭ, parte de către înși-și Spaniolii, spre a nu cădé pradă în mâna inimicilor.

Guvernul spaniol la început a declarat de false scirile triste anunțate maĭ întâiŭ de către Americanĭ. În cele din urmă recunosc și ceĭ din Madrid distrugerea escadreĭ și căderea admiraluluĭ Cervera în captivitate. Dintre năile maĭ marĭ „Almirante Oquendo“ a căduț prada flacărilor, „Infanta Maria Theresia“ s'a cufundat, asemenea aŭ fost distruse de flacărĭ orĭ cufundate și „Christobal Colon“ și „Vizcaya“.

Comanda preste năile americane o are admiralul Sampson. Lupta navală a causat Americanilor puține perderĭ, pe când Spaniolii pe lângă dauna enormă suferită prin distrugerea floteĭ aŭ avut 350 de morți, 160 de răniți și 1600 aŭ căduț prinși de Americanĭ. O parte mare din marinarii spanioli s'aŭ refugiat pe luntri la țermurĭ.

La întrevenirea consulilor străinĭ admiralul Sampson a promis, că până în 6 a c. nu renoesce atacul asupra fortăreței Santiago, dând timp străinilor, femeilor și pruncilor, să se depărteze din cetate.

Admiralul Camarra, care a plecat spre Filipine cu o escadră, a primit ordin de a se reintorce în Spania. Probabil spre a sufoca revoluția, ce s'ar nasce.

Se aștéptă ca să pășéscă Papa ca mijlocitoriul păcii, după ce marile puterĭ europene nu cutézĕ a păși la mijloc.

Nr. 48—1897—8.

Avis.

Cu ocasiunea adunărĭĭ generale a despărțĕmîntuluĭ XI (Blaș) al Asociațiunĭĭ pentru literatura română și cultura poporuluĭ român, care se va ține la 31 Iulie n. 1898 în comuna Veza, să vor împărți premiĭ în valóre de 60 coróne acelor țĕrance din Veza și jurul cel maĭ apropiat, carĭ vor espune cele maĭ frumóse țĕsăturĭ și cusăturĭ naționale române.

Ceea ce se aduce la cunoscința celor interesați cu adausul, că acele, carĭ vor să reflecteze la premiile aceste, să trimită obiectele pe adresa Mult Onor. Victor Moldovan paroch în Veza cel mult până în 25 Iulie st. n. 1898.

Blaș din ședința comitetuluĭ despărțĕmîntuluĭ XI al Asociațiunii ținută la 7 Iuliŭ n. 1898.

Ioan German director. **Aurel C. Domșa** secretar.

Nro 451/897—8.

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărțĕmîntuluĭ XI (Blaș) al „Asociațiunĭĭ pentru literatura română și cultura poporuluĭ român“, să convócă pe ziua de 31 Iulie n. a. c. în Veza la órele 10½ cu următorul:

Program:

1. Deschiderea adunărĭĭ. 2. Raportul subcomitetuluĭ. 3. Alegerea alor treĭ comisiunĭ: pentru censurarea raportuluĭ, înscrierea de membrii noĭ și premiarea lucrurilor de mână țĕrănescĭ espuse. 4. Disertațiune. 5. Defigerea loculuĭ pentru adunarea generală proximă. 6. Alegerea alor doĭ delegați la adunarea generală de la Beiuș 7. Propunerĭ. 8. Alegerea comitetuluĭ pe un period noŭ de 3 anĭ. 9. Închiderea adunărĭĭ.

La acésta adunare, carea se va ținea în pavilonul grădinii Comșa se învită toți membrii Asociațiunĭĭ și toțĭ ceĭ ce doresc progresul poporuluĭ român.

Spre orientare însĕmnăm aci, că de acest despărțĕmînt se țin următórele comune:

Din cercul pretorial al Blașuluĭ: Mihalț, Obregea, Bucerdea grânósă, Cisteiul-român, Crăciunel, Blaș, Ciufud, Tiur, Veza, Mănărade, Lupu, Spătac, Cenade, Cergăul mic, Cergăul mare, Beșinăŭ, Ohaba, Colibĭ, Tăŭ, Roșia de Secaș, Țapu, Șoroștin, Broștenĭ. — *Din cercul pretorial al Uióreĭ de Murĕș:* Cuciŭ, Orosia, Petrilaca, Ciuciŭ, Găbud, Gheja, Copandul de Murĕș, Botezul, Cecălaca, Ațintișul Gâmbuț, Heria, Nandra, Bichiș, Iștiuaza, Ozd, Sân-Iacob, Căptălan, Noșlac, Uióra. Micoșlaca, Cisteiul unguresc, Ciunga, Fărăŭ, Herepea, Sân-Benedic, Medveșul, Șilea magiară, Alecuș, Spălnaca, Silivașul românesc, Turdașul românesc, Murĕș-Uióra-Ocna. — *Din cercul pretorial al Hususĕuluĭ:* Petrisat, Ielod, Sâncel, Pănade, Spinĭ, Bia, Valea Sasuluĭ Sân-Miclăuș, Șona, Bălcaciŭ, Jidveĭ, Căpâlna, Sântă-Mărie, Vesĕuș, Tătârlaua, Crăciunelul de sus, Făget, Chesler, Tăunĭ, Proștea mare și Proștea mică, Micăsasa, Lunca, Lodroman, Hususĕŭ, Glogovet.

Blaș, din ședința comitetuluĭ ținută la 7 Iuliŭ 1898.

Ioan German director. **Aurel C. Domșa** secretar.

Convocare.

La adunarea cercuală a despărțĕmîntuluĭ XIII (Abrud) al Asociațiunĭĭ pentru literatura română și cultura poporuluĭ român, ce se va ține în pavilonul de vară de la Ospĕtăria comunală“ din Zlatna în 17 Iuliŭ st. n. 1898 la 10 óre a. m., pe lângă următoriul:

Program: 1. Deschiderea ședințeĭ prin președinte. 2. Raportul comitetuluĭ; a) al secretarului, b) al cassariuluĭ. 3. Stabilirea budgetuluĭ pentru anul următor. 4. Alegerea uneĭ comisiunĭ pentru incassarea tacselor de la membri noĭ și raportul aceleĭ comisiunĭ. 5. Cetirea disertațiunilor însinuate la presidiŭ cu 48 óre maĭ înainte. 6. Alegerea comitetuluĭ conform §. 43 din statute. 7. Eventuale propunerĭ făcute în cadrul statutelor. 8. Verificarea protocolului.

Sînt invitați a lua parte la acésta adunare toți membrii fundatorĭ, pe viață, ordinarĭ, ajutătorĭ și onorarĭ aĭ Asociațiunĭĭ de pe teritoriul acestuĭ despărțĕmînt, pe cum și toțĭ ceĭ ce se interesézĕ de prosperarea lireraturiĭ și culturеĭ poporuluĭ român.

Din ședința comitetuluĭ de desp. XIII al Asociațiunĭĭ.

Abrud, 20 Iuniŭ st. n. 1898.

Ioan Maior secretar. **Dr Basiliŭ Preda** dir. desp.

Noutățĭ.

Din Archidiecesă. Escelența Sa Î. P. S. D. Mitropolit a ordinat Duminecă în 3 a c. de preoți pe *Tit Aron* dispus ca adm. parochial în Mighindóla-Petișdorf protopopiatul Mediașuluĭ. — *Iacob Oancea* dispus de adm. parochial în Dobârca protopopiatul Sebeșuluĭ. — *George Negrea* dispus de adm. parochial în Jidveiŭ-Bălcaciŭ protopopiatul Biel. — *Ioan Gergel* dispus cooperator parochial în Torcla protopopiatul Cichindealului.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. On. D. Iuliŭ Filimon din Cialanoș ne scrie, că poporanul sĕŭ *Petru Bonca* cu soția sa *Maria Varga* conduși de simțul creștinesc și zelul laudabil de a înainta mărirea luĭ Dumnezeŭ aŭ ridicat înaintea bisericiĭ din Cialanoș o cruce frumósă (chipul Domnuluĭ Christos) în preț de 70 fl., aŭ donat bisericiĭ un rênd de ornate sacre preoțescĭ în preț de 80 fl. și aŭ cumpĕrat un luster cu 140 fl. Pentru aceste fapte laudabile le invócă „binecuvîntarea Domnuluĭ, care este plata celuĭ credincios“.

Complot în contra vieții Monarchuluĭ nostru. Tribunalul penal din Budapesta acum pertractézĕ afacerea individilor din Czegléd Muzsik, Hartmann și Kovács, carĭ aŭ făcut planul infernal de a pune o bombă de dinamit la podul, ce duce din Pesta în Buda, cu scopul de a ucide pe Monarchul, când avé să trécă pe acolo. Planul nu și-l-aŭ esecutat criminaliĭ, fiind că vestitul socialist Varkonyi nu le-a dat banĭ spre pregătirea bombeĭ.

Aniversarea a 500 a nascerii luĭ *Ioan Gutenberg* s'a celebrat cu mare solemnitate la 25 Iuniŭ în Sibiŭ. Reuniunea de cântărĭ „Typographia“ a aranjat un concert, care a succes fórte bine. La serbare aŭ participat și tipografiĭ în frunte cu conducĕtoriul lor din Blaș, carĭ s'aŭ bucurat de o primire fórte căldurósă. Duminecă în 26 s'a dat o întrevenire socială în onórea tipografilor nostri.

Efectul recepțiunii. Ministrul de comerciŭ reg. ung. prin ordinațiunea sa Nr 40. 353—1898 a conces, că târgurile de țară ale comuneĭ Edelény din comitatul Borșod să se țină tot de una în Joile, ce preced immediat zilelor de 15 Ianuar 15 April, 15 Iuliu și 15 Octombre, ĕră dacă pe aceste Joĭ ar cădé vre-o sĕrbătóre creștinescă orĭ *israelită*, să se țină în Marța, ce precede Constatăm, că ministrul ține cont de sĕrbătorile israelite, pentru ce nu ține înse și de ale bisericiĭ orientale, după ce multe târgurĭ cad chiar pe zilele, când noĭ avem sĕrbătorĭ legate?

Cas de mórte. On. *Moise Tódor*, preot deficient în Glimbóca a repausat în 27 Iuniŭ 1898 în al 62-lea an al vieții și al 41-lea al preoției.

În veci amintirea luĭ!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Cei doi spre zece Apostoli, pe sfund vînĕt și osebiți prin flori de aur, păsesc câte șese spre întimpinare. De asupra capetelor lor se întinde în formă de guirlandă o pânză, și pe mânile sale învĕlite cu toga îmbie coróne de aur. Lipsesc încă nimburile și „Scs“, care mai târziŭ se puneа înaintea numelor lor. Îmbrăcămintea lor e dalmatica cu fașiĭ late de purpură și paliul, cest din urmă la s. Paul alb, cea dintâiŭ de aur, pe când la s. Petru raportul colorilor e întors. Tipurile sînt individuale, bine marcate, aprópe tóte făr de barbă, și pĕrul capuluĭ le e scurt. Îmbrăcămintea e largă și reprodusă în chip credincios realităților, potrivită cu pricepere mișcăriĭ figurilor. Raporturile sînt cam lungărețe. De desubtul Apostolilor se întinde jur împrejur un brîŭ, care-l împărțesce în opt părți oblonge o ornamentare de acanthus, carea se înalță din cepe aședate mai adânc. În cele opt despărțĕminte își urmézĕ de patru orĭ dóuĕ architecturĭ, carĭ representă basilice cu câte treĭ năĭ. Pe lângă tóte, că întreg caractĕrul acestor basilice e simbolic, legile perspectiveĭ sînt observate aprópe pe deplin. Interiorul basilicelor cuprinde următórele motive: în una un altariŭ cu Evangelistariŭ deschis, în sfund dóuĕ scaune cu spate, în ceealaltă un tron cu perinĭ și cu cruce.

În arcadele órbe ale etajuluĭ inferior sînt împodobite cu mosaic numaĭ planurile dintre arcurĭ: aci se înalță din vase curpenĭ frumoșĭ de aur, carĭ rĕslățindu-se în laturĭ încadrézĕ opt figurĭ îmbrăcate în îmbrăcăminte romană și aședate în câmpurĭ ovale. Îmbrăcămintea le e albă cu aur.

Dintre cele alalte clădirĭ ale Galleĭ Placidie din Ravena și-a conservat împodobirea musivă numaĭ mausoleul, care l-a zidit la an. 440, ca să fie criptă pe sama eĭ și pe a familieĭ împĕrătescĭ. Capela acésta nu e mare și în dispositia sa aduce cu criptele din catacombe: planul fundamentuluĭ formézĕ crucea latină, a căreĭ patru brațe sînt acoperite de bolte de zid, în vreme ce spațul din mijloc se continuă la deal într'o zidire în patru unghiurĭ, carea o închie o cupolă rotundă. Splendórea mosaicurilor, cu carĭ e împodobită capela acésta, nu se póte descrie în chip vrednic. Aci nu sălășluesce înfățișarea pestriță vesĕlă din s. Giovanni in Fonte, ci seriositate solemnă, liniște melancolică. Splendórea stîmpĕrată a colorilor și luminarea puțintică corĕspund locașuluĭ de odihnă a morților. Dară dispositia acésta seriósă se mulcomesce prin frumsĕța blândă și clarificată a simbólelor creștinescĭ, carĭ străpun pe privitoriŭ în împĕrăția păcĭĭ și a luminiĭ vecinice. Ornamentarea musivă a acesteĭ capele cuprinde treĭ felurĭ de motive: o împletitură grósă de florĭ și póme, carea se înalță din vase, curpenĭ de viță în trăsăturĭ elegante și o fașie meandrică, o proprietate a arțiĭ bizantine. Sfundul mosaicurilor e vînĕt, presărat în sfera cupoleĭ cu rosete de aur. În centrul platondului strălucesce o cruce de aur pe cer presărat cu stele. În cele patru unghiurĭ se vĕd simbólele Evangeliștilor, în cele patru arcurĭ, carĭ pórtă cupola, se cuprind opt figurĭ togate, câte dóuĕ întórse spre olaltă, carĭ staŭ pe pământ învescut cu ĭérbă. Figurile acestea representézĕ a bună samă profețĭ. Eĭ vĕdesc însuflețire. În stînga pórtă câte un volum, ĕră drépta le e înălțată în gestul predicăriĭ. Purtarea trupurilor și a îmbrăcămințeĭ le e libĕră și sublimă și vĕdesce epoca de culminare a arțiĭ musive. Brațele și piciórele sînt esecutate în chip maĭ puțin satisfăcĕtoriŭ. În mijloc e o fingie de aur cu apă între doĭ porumbĭ. Paulin de Nola privesce porumbiĭ aceștia de simbóle de ale Apostolilor. — În câmpul arcuat de-asupra întrăriĭ e una din icónele cele maĭ escelente ale arțiĭ creștinescĭ antice: e păstoriul cel bun, ședĕnd într'o regiune stîncósă între șese mieĭ.

Acest simbol simplu al catacombelor posĕde aci încă pe deplin frumsĕța cuceritóre, ce o are și în catacombe înfățișarea tinerĕscă, blândă și mângăitóre a Mântuitoriuluĭ, dară cu trăsăturile acestea, corĕspundĕnd uneĭ epoce maĭ mature a arțiĭ, se împreună dignitate împĕrătĕscă sublimă și libertatea concepțieĭ. Mântuitoriul șede în positie clasică desevârșită în mijlocul compositieĭ pe o stîncă. Stînga, ridicată până la înălțimea capuluĭ, cuprinde un toeag cu cruce în vîrf, pe care se razimă trupul, în vreme ce drépta se întinde măgulind spre un miel. Capul are forme tinerescĭ pline, e împrejurat de pĕr bogat buclat și de un nimb. El rĕspundĕnd purtăriĭ trupuluĭ e întors în drépta. Piciórele încălțate cu sandale sînt aședate cruciș preste olaltă și odihnesc pe pământ învescut cu ĭérbă verde. Sfunduluĭ îĭ împărtășesce viață tufișul, care cresce de printre stîncĭ. Concepțieĭ sublime, compositieĭ desevârșite și însemnăriĭ spirituale a acesteĭ icóne, carea e cea maĭ frumósă dintre tóte representările păstoriuluĭ celuĭ bun, îĭ corĕspunde și colorarea: lumina e lată, căldurósă și produsă parcă de razele sórelui; gradațiunea mijlocie sură a luminiĭ se întregesce prin umbre murge făcĕnd impresia unuĭ relief. Îmbrăcămintea se acomodézĕ formelor trupuluĭ în chip de tot credincios realităților: tunica cea simplă a păstoriuluĭ celuĭ bun aci s'a schimbat într'o dalmatică de aur cu fașiĭ roșiĭ, preste care atîrnă o mantea de purpură de pe umerĭ pe spate și pe pólă la vale deplinind în trăsăturĭ alese firea plastică a înfățișăriĭ întregĭ. Icóna acésta e decĭ o continuare și desvoltare a aceleĭ figurĭ blânde și pline de dragoste, carea o are păstoriul cel bun în catacombe, și în care spiritul creștinesc în amărăciunea persecutăriĭ își formase conform istorisiriĭ evangelice o icónă înveselitóre a sperăriĭ și mângăieriĭ. Geniul acela, care a însufleți și a formát icóna acésta e identic cu cel al catacombelor și cu cel ce a produs maĭ înainte de aceea figura imposantă a luĭ Christos în biserica s. Pudențiane din Roma și maĭ târziŭ figura cea plină de maiestate sfîntă din Constantinopol. Geniul creștinismuluĭ rĕmâne tot acela-și, și asemĕnarea despre grăunțul de mustariŭ și despre arbore a trebuit, să se îmbrace în realitate și în arta creștină în tocmaĭ ca și în tóte, cele ce sînt ale bisericiĭ creștine: arta creștină în decurgerea vécurilor desvóltă până la desevârșire trăsăturile singuratice, carĭ le primise dintru început, ea desvóltă părți tot maĭ bogate de ale ființeĭ sale, dară acésta rĕmâne în tot de una aceea-și. Icóna acésta e decĭ o apropiare a simboluluĭ păstoriuluĭ celuĭ bun de concepția luĭ cea istorică, și apropiarea acésta dovedesce, cât de bogat se desvóltă arta, dacă ea rĕmâne credinciósă religieĭ. — Ĕră în cel alalt câmp arcuat, la capĕtul capeleĭ și față în față cu icóna păstoriuluĭ celuĭ bun, se vede o figură bărbătĕscă cu barbă, carea pe umĕrul cel drept pórtă un toeag cu cruce și grăbesce spre un grătariŭ lung, de desubtul căruia ard lemne. În drépta sa omul acesta pórtă o carte deschisă legată în roșu. În icóna acésta susține de ceea latură proporția un scriu, în care zac treĭ cărți cu inscripțiile „Matheus, Lucas, Joannes“. Bărbatul acela nu póte, să fie altul de cât s. diacon și martir Laurențiŭ.

Mosaicurile, carĭ s'aŭ conservat în clădirile din Ravena de pe timpul, în care puterea politică în Italia a fost în mânile Arianilor, nu dovedesc un progres al arțiĭ. Ele sînt cu mult maĭ inferióre de cât cele din monumentele Galleĭ Placidie. În special mosaicul din baptisteriul arian (s. Maria in Cosmedin) de lângă catedrala de odinióră a Arianilor (astăzĭ s. Spirito) e acela-și cu cel din s. Giovanni in Fonte, dară nu în aceea-și esecutare clasică. De altmintrea nicĭ nu se póte zice, că icóna acésta a botezuluĭ Domnuluĭ din s. Maria in Cosmedin s'ar fi conservat așa, pe cum a fost dintru început; nu sufere îndoélă, că aci s'aŭ făcut maĭ târziŭ restaurărĭ. — Decorarea musivă a bisericiĭ s. Apollinare Nuovo zidite asemenea de Teodoric e fórte bogată, însĕ fără ca ea măcar câtu-și de cât să se apropie de perfecțiunea clasică a mosaicurilor Galleĭ Placidie. De altmintrea în decorarea musivă a acesteĭ biserici se pot observa dóuĕ direcții artistice, una maĭ nóuă, carea se apropie maĭ tare de tradițiile antice ale iconografieĭ creștinescĭ, și alta maĭ veche, dară și maĭ inferióră. Mosaicurile acesteĭ biserici formézĕ un ciclu de representărĭ din L. N., carĭ cuprind viața și patimile Domnuluĭ nostru Isus Christos, însĕ așa, cât într'însele se accentuézĕ fórte tare puterea luĭ ca dumnezeéscă. E decĭ îndreptățită conclusia, că originea acestor mosaicurĭ nu e

ariană, ci catolică. De altmintrea ciclul acesta se dovedesce însu-şi de bizantin. Dovada cea dintâiŭ e, că îmbrăcămintea fruntaşilor în icónele acestea de câte va orĭ e cea naţională a fruntaşilor din Constantinopol. Maĭ de parte bizantin e şi tipul luĭ Christos cu faţă rotundă, cu pĕr bogat, cu ochĭ marĭ şi deschişĭ tare, cu dalmatică şi togă de purpură şi cu nimb în forma crucii.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Când sórele începea, să întrauréscă crésta munteluĭ maslinilor, ea scia, că Amrah va veni pe loc, pentru ca să le aducă merindea zilnică şi să le umplă ulciorul pe o zi cu apă próspetă. Cercetarea acésta scurtă era tot, ce a rĕmas nefericiteĭ din îmbelşugarea eĭ de fericire de odinióră. Atuncia putea, să sciricéscă despre fiul eĭ, să asculte, cum îĭ istorisia servitórea, că-ĭ merge bine, firesce că întru cât acésta putea, să se informeze despre lucrul acesta. Informaţia era de-a rîndul destul de scurtă, dară femeea era mângăiată şi cu atâta. Une orĭ audia, că el e a căsă; atuncia pe când se crepa de ziuă, Ieşia din trista sa cămară şi şedea acolo până la méză zi până la sfinţitul sórelui, o figură nemişcată îmbrăcată în alb, şi privia asemenea uneĭ statue neîncetat spre un punct — preste templu la locul, unde sta casa aceea, carea îĭ era scumpă în amintirea eĭ şi acuma încă şi maĭ scumpă, pentru că el petrecea acolo. A fară de atâta nu-ĭ maĭ rĕmăsese nimica. Tirzeĭ îĭ povestia despre mórte, şi cât o privia pe ea însă-şi, ea îşi aştepta sfârşitul, căcĭ scia, că fiesce care óră a vieţiĭ o ducea maĭ aprópe de mórte, spre fericire de o mórte fără de durerĭ.

Frumséţa regiuniĭ acestui colnic era cu mult maĭ sĕrăcăciósă, de cât să o fie putut face susceptibilă pentru plăcerile, carĭ le îmbie natura libĕră. Animalele şi paserile se feriaŭ de acest loc, ca şi cum ĭ-ar fi cunoscut istoria şi menirea de acum. Orĭ ce încoltire verde peria în dată întru începutul sĕŭ. Vînturile se luptaŭ în jurul tufelor şi încâlciaŭ firele de érbă şi pe acelea pe carĭ, nu le puteaŭ desrădăcina, le uscaŭ. Orĭ în care parte îşi îndrepta ochiĭ, pretutindenea li-se îmbia priveliştea descurajătóre a mormintelor, — morminte de-asupra eĭ, morminte din jos de ea, morminte în faţa mormîntuluĭ eĭ, — tóte spoite de curênd spre avertisarea călătorilor, carĭ veniaŭ pe acolo. Ĭ-ar veni omuluĭ, să crédă, că ea pentru durerea sa sufletéscă ar fi aflat óre câtă mângăiere în cerul sĕnin şi frumos; dară vaĭ, în vreme ce sórele de altmintrea înfrumseţa tóte, eĭ nu-ĭ făcea serviţiul acesta, — el descoperia numaĭ potenţarea hîdimiĭ eĭ. Dară ea de dragul sórelui nu ar fi voit, să fie fantomul acela, care era şie-şĭ, nicĭ nu voia, să fie trezită în chip aşa de crudel prin visurile Tirzeĭ, pe cum se obicĭnuia a se întîmpla. Darul vederiĭ une oria póte, să fie un blăstĕm înfricoşat.

Va întreba póte óre cine, că de ce nu a făcut ea sfârşit suferinţeĭ sale. — Legea o opria! Păgânul póte, să rîdă de răspunsul acesta, dar un fiŭ al luĭ Israil nicĭ o dată.

În vreme ce şedea aşa îngândurată în trista singurătate, veni făr de veste o figură femeéscă cu de grab şi făr de răsuflu pe colnic la deal. Vĕduva se sculă de grab, îşĭ învĕli capul şi strigă cu glas ascuţit şi neplăcut: „Necurată! Necurată!“

Într'o clipă şi nepăsându-ĭ de strigarea acésta sosi Amrah la ea şi căḑu la piciórele eĭ. Şi acum isbucni tótă iubirea buneĭ creaturĭ cea înfrînată atâta vreme. Între lacrimĭ şi între esclamărĭ pătimaşe sărută ea haĭna stăpâneĭ sale. Céstă din urmă întru început se silia, să scape din mânile eĭ, dară maĭ apoĭ vĕḑênd, că-ĭ e cu neputinţă, aşteptă, până se maĭ potoli violenţa isbucnirii de bucurie.

„Ce aĭ făcut, Amro?“ zise ea. „Prin o neascultare ca acésta veĭ, să-ţĭ areţi iubirea faţă de noĭ? Muiere făr de frica luĭ Dumnezeŭ, ce eştĭ! Tu eştĭ perdută! Şi stăpânul tĕŭ, — nu aĭ maĭ mult voe, să te întorcĭ a casă.“

Amrah zăcea în pulvere şi plângea.

„Acuma şi tu staĭ sub blăstĕmul luĭ Dumnezeŭ, nu aĭ maĭ mult voe, să te întorcĭ în Ierusalim. Ce se va alege din noĭ? Cine ne va aduce nóuĕ de mâncare? O, Amro, cât eştĭ tu de făr de frica luĭ Dumnezeŭ! Noĭ sîntem perdute tóte!“

„Milă!“ zisă Amrah.

„Tu însă-ţĭ aĭ fi avut, să te miluescĭ, atuncĭ ne-aĭ fi miluit şi pe noĭ. Unde am puté acuma, să scăpăm? Şi nu avem pe nimenĭ, care să ne ajute. O, servitóre necredinciósă! Mânia luĭ Dumnezeŭ şi fără de acésta ne-a fost lovit destul de greŭ.“

Pe Tirzah o trezi conversarea cea sgomotósă. Ea se ivi în întrarea peşteriĭ. Péna se îngrozesce a reproduce icóna eĭ. În figura acésta îmbrăcată numaĭ pe jumătate, carea era aprópe órbă, acoperită cu scórţă şi cu semne sure de rane şi umflată de totuluĭ tot înfiorătoriŭ la picióre şi la mânĭ, nicĭ chiar ochiul cel maĭ ager nu ar fi recunoscut fiinţa aceea plină de drăgălăşie şi curăţenie copilăréscă, cum o vĕḑuserăm pe Tirzah întru început.

„Acésta e Amrah, mamă?“

Servitórea cercă, să se tiréscă şi la ea.

„Opresce te, Amro!“ strigă vĕduva cu glas poruncitoriŭ. „Te opresc a o atinge. Scólă te şi te depărtéză, maĭ înainte de ce te-ar vedé aicĭ cine va de la fântână. Dar vaĭ, îmĭ uĭtaĭ, — e prea târziŭ! Tu acum aĭ, să rĕmâĭ aicĭ şi să te împărtăşescĭ în sórtea nóstră. Scólă te, îţĭ zic!

Amrah se ridică pe genunchĭ şi încleştându-şĭ mânile zise: „O buna mea stăpână, eŭ nu sînt necredinciósă, eŭ nu sînt fără de Dumnezeŭ. Eŭ vĕ aduc veste bună!“

„Despre Iuda?“ întrebă vĕduva de grab.

„Aci e un bărbat minunat,“ zise Amrah maĭ de parte, „care are puterea de a vĕ vindeca. El zice numaĭ un cuvînt, şi bolnaviĭ se vindecă, ba şi morţiĭ învie. Am venit, pentru ca să vĕ duc la el.“

„Sermană Amrah!“ zise Tirzah cu compătimire.

„Nu!“ zise Amrah simţind îndoéla, carea se cuprindea în esclamarea acésta. „Nu, pe cât de adevĕrat e, că e viŭ Domnul, Dumnezeul luĭ Israil, Dumnezeul meŭ ca şi al vostru, eŭ grăesc adevĕrul. Veniţĭ cu mine, rogu-vĕ, şi nu perdeţĭ nicĭ o clipă. În astă diminéţă trece el pe aicĭ mergênd în cetate. Étă e deja ziuă, aicĭ mâncaţĭ acestea, şi apoĭ să mergem!“

Mama ascultă cu luare a minte. Póte că a auḑit deja despre omul acela minunat, pentru că vestea luĭ străbătuse deja chiar şi în unghiurile cele maĭ depărtate ale ţĕriĭ.

„Cine e?“ întrebă ea.

„Un Nazarinean!“

„Cine ţĭ-a istorisit despre el?“

„Ĭuda!“

„Ĭuda? E a casă?“

„A sară a sosit.“

Vĕduva silindu-se a-şĭ stîmpĕra nelinişstea inimiĭ tăcu câte va momente. Apoĭ zise:

„Ĭuda te-a trimis aicĭ, ca să ne spuĭ acestea?“

„Nu. El vĕ ţine de mórte.“

„A fost odinióră un profet, care a vindecat pe un lepros,“ zise mama îngândurată către Tirzah, „însе puterea luĭ a fost de la Dumnezeŭ.“ Apoĭ îndreptându-se către Amrah întrebă: „De unde scie fiul meŭ, că omul acela are o putere ca acésta?“

„El a călătorit cu dînsul dimpreună, a auḑit, cum leproşiĭ ĭ-aŭ cerut ajutoriul, şi ĭ-a vĕḑut depărtându-se sănătoşĭ. O dată a fost unul singur, de altă dată aŭ fost zece. Pe toţĭ ĭ-a făcut sănătoşĭ.“

Érăşĭ tăcu mama. Mâna cĭ cea macră trĕmura. Ea îşĭ da în chip sincer tótă silinţa de a împărtăşi istorisiriĭ prin credinţă sfinţenie, căcĭ altmintrea nu putea, să fie; ea avu maĭ întâiŭ să crédă ca şi mărturiile faptelor luĭ Isus şi nenumĕratele cete ale învĕţăceilor luĭ. Faptul nu-l cerceta maĭ de parte; dóră însu-şĭ fiul eĭ a fost mărturia luĭ, pe cum spunea Amrah. Dară ea se silia a cuprinde puterea aceea, cu care un om putea, să servéscă lucrurĭ aşa de marĭ. Ajunge deja şi numaĭ a cerceta faptul; pentru ca să cuprindă de altă parte puterea, omul ar fi trebuit, să cuprindă maĭ întâiŭ pe Dumnezeŭ, şi cel ce aşteptă, să o pótă face acésta, acela va muri aşteptând. După câtă va cumpĕnire zise ea către Tirzah:

„Acela trebue, că e Mesia!“

Ea cuvintele acestea nu le rosti în ton rece, cumpĕnitoriŭ, ci ca o fată a luĭ Israil, carea cunósce promisiunile acelea, carĭ Dumnezeŭ le-a dat poporuluĭ eĭ.

„A fost un timp, când cetatea Ierusalimuluĭ şi tótă Iudea aŭ fost pline de vestea, că el să se fie născut. Îmĭ aduc a minte. Acum are, să fie ajuns la vrîsta de bărbat. Cu adevĕrat — el este! Aşa e,“ zise acuma către Amrah, „vom să mergem cu tine. Ado apă, o afli într'un ulcior în peşteră, şi dă ne, să mâncăm, apoĭ vom merge.“

Dejunul se sfârşi iute, şi cele treĭ femeĭ începură călătoria sa cea estraordinară. Pe Tirzah încă o cuprinse încrederea, carea stăpânia pe cele alalte dóuĕ. Aşa maĭ resta încă numaĭ o singură temere, carea le neliniştea. Omul acela venia din Vitania, pe cum spunea Amrah. Dară de acolo duceaŭ

la Ierusalim trei căi saŭ cărări, una preste crésta munteluĭ maslinilor, alta pe la póla luĭ şi a treia printre muntele maslinilor şi printre muntele sminteleĭ. Cele treĭ căi nu eraŭ de parte una de alta, dară totuşĭ eraŭ destul de de parte, cât pentru nefericitele să esiste putinţa de a nu întîlni pe Nazarinénul, dacă nu nimeriaŭ calea, carea o a ales el.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Copiiĭ şi amiciĭ lor, istorióre de Luisa I. Neamţu. Povestirile cuprinse în acéstă broşură sînt întocmite pentru grădinile şi asilele de copiĭ, dar pot fi folosite şi în familiĭ pentru frumósa tendinţă moralisătóre, ce se află în ele. Bucăţi ca *„Raza de sóre, Fragile, Cele dóuĕ vrăbiĭ, Fiul pescarului, Rochia ruptă* ş. a. sînt de tótă frumseţa şi deplin acomodate să deştepte în inima şi mintea micilor copiĭ cele maĭ gingaşe sentimente, dedându-i de tinerĭ la deprinderea faptelor umanitare. — Cartea se estinde pe 129 pag. hârtie şi tipar bun şi costă 2 leĭ.

1848 în România, broşură de 134 pag. cuprinde evenimentele maĭ însemnate întîmplate în România în ultimiĭ 50 de anĭ. Cartea e făcută cu scopul, de a aduce un prinos de recunoscinţă marilor bărbaţi, carĭ le aŭ sevârşit spre mărirea României.

Dietetica poporală, cu deosebită consideraţie la modul de vieţuire al ţéranului român, de *Simeon Stoica,* medic pensionat. tipărită cu ajutorul „Asociaţiunii". Pag. 167 costă 85 cr. şi are o mulţime de ilustraţiĭ în text. Nisuinţa autoruluĭ de a regula în cât va modul de trăi a ţéranuluĭ, pe care cu multă fală îl numesce „talpa ţérii", — merită tótă recunoscinţa. Cartea însă aşa cum e, nu va putea fi folosită de ţéranĭ pentru limbajiul şi tractarea a dese prea sciinţifică a materieĭ. Va fi însă de tot folosul în mânile cărturarilor sătenĭ, carĭ la rîndul lor vor usa de învĕţăturile dietetice spre a le împărtăşi ţéranilor cu tótă ocasiunea. — O şi recomandăm cu tótă căldura preoţilor şi învĕţătorilor.

„Fóea pentru toţi" Nr. 29 cuprinde: următoriul sumar.

„Aţi spus! (poesie) *Iuliŭ C. Săvescu.* — Convorbirĭ săptămânale. — Isprava luĭ Pandur (nuvelă). *Asc. Olănescu.* — O scrisóre, *Dumitru Stăncescu.* — Bucăţi de scrisorĭ. *Virgiliŭ Gilli.* — Ţăranul şi Zaraful (anecdotă), *P. M. Rădulescu-Micşunéşti.* — Snoave, *Ionnescu Pastion.* — Povaţă părintéscă. — O anecdotă. — Cum Rumânii aŭ putut să se înalţă, tradusă de *Lică.* — Fărămiturĭ. — Spicuirĭ. — Credinţe populare, *Valerio Ţino,* Brăila. — Ouĕ încondeiate. — Un cântec... *Radu D. Rosetti.* — Proverbe Olandeze. — „N'am trăit în zădar". — Cum să facem răcoare. — Din câte va origine, *Moş Dumitru.* — Proverbe turceştĭ. — Ziua fericireĭ? (poezie), *Al. I. Şonţu.* — Prostul instruit. — Istoria ţérii. — Gândirĭ. — Cetirea. — Aventurile colonelului Gerard, (roman). — Care e omorîtorul? (roman). Cronica agricolă. — Ştiinţe de petrecere. — Noutăţi. — Tribuna tinerimeĭ. — Rĕsăritul soreluĭ primăvara, (după Jean J. Rouseau). *Aurel Moral.* — Viaţa... (poesie), *P. Bratoloveanu.* — Jocurĭ şi petrecerĭ. — Posta redacţieĭ, — Publicaţiĭ, etc."

A apărut:

„Viaţa Sfinţilor" de Tit Bud, un volum 8° mare de 416 pag. hârtie fină, tipariŭ cam slab. Cuprinde notiţe din viaţa sfinţilor bisericiĭ grecescĭ după ordinea cronologică a anuluĭ bisericesc. La sfârşit are cuprins cronologic şi alfabetic, elencul Pontificilor de la s. Petru până în presinte şi altul al „Împăraţilor romanĭ din celea zece secle dintâiŭ". Costă 6 corône.

„Filotea *saŭ introducerea la viaţă pie de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domşa"* e titlul unuĭ volum fórte preţios şi fórte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiŭ. Nisuinţa de a publica în românesce cele maĭ de căpetenie cărţi de pietate de ale bisericiĭ catolice nu póte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărţi ca *„Pregătire la mórte"* de s. Alfons, orĭ ca *„Imitaţiunea luĭ Christos"* de Toma a Kempis. şi *„Cartea durerii"* de Bougand, apoĭ ca *„Filotea"* n'ar trebui să le bată praful prin librării, ci să fie răspândite în massele poporuluĭ, căci învĕţăturile, pe carĭ cetitorul le scóte din ele, sînt fórte folositóre. Special vorbind de *Filotea,* ea a ajuns, să fie tradusă în tóte limbile şi încă în nenumĕrate ediţiunĭ. Traducerea românéscă făcută de părintele ieromonach D. E. Domşa prin eleganţa technică, în ce privesce hârtia fină, tiparul curat cu cadre roşiĭ şi formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganţa ediţiunilor franceze.

Ce se ţine de cuprins, ea are instrucţiunĭ pentru pietate, adresate uneĭ femeĭ cu numele Filotea de cătră s. Francisc. Instrucţiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, carĭ sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cincĭ părţi: Partea întâie cuprinde instrucţiunĭ spre a îmbrăţişa viaţa pie, a dóua tractéză despre sacramente şi rugăciunĭ, a treia despre vîrtuţi, a patra despre lupta în contra ispitelor, şi a cincia despre întărirea sufletuluĭ în viaţa pie. Învĕţăturile acestea se predaŭ fie prin simple instrucţiunĭ, fie prin consideraţiunĭ. Partea a treia special cuprinde capitole frumóse despre feluritele specĭ de amicéţă, despre paciinţă, umilinţă, blândéţă, onestitate şi altele.

Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri acéstă carte fórte preţiósă. Preţul: 1 fl. 50 cr.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ
în biserica românéscă din Ardél,
fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Cestiuni
din

dreptul şi istoria bisericeĭ românesci unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvaniei" şi a diuĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolitului Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Editor şi redactor răspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

„ARIEŞANA",

Institut de credit şi economiĭ, societate pe acţiĭ,

înfiinţată de 11 anĭ,

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieş (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare,** atât de la particularĭ, cât şi de la corporaţiunĭ **cu 6%,** dacă baniĭ depuşĭ nu se scot în timp de un an, saŭ în timp şi maĭ îndelungat. solvind în casul acesta institutul şi darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp maĭ scurt saŭ nedeterminat încă se daŭ 6%, dar darea erarială are, să o solvéscă deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica orĭ când. Sume maĭ marĭ sînt de a se insinua spre abzicere prealabil şi anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, şi de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permiţênd starea casseĭ, depunerile se rĕsplătesc în dată şi fără abzicere. Depuneri şi ridicări se pot face şi prin postă şi se resólvă cu reîntórcerea eĭ.

2. **Acórdă credit** pe lângă **cambiĭ** şi **obligaţiunĭ** cu caventĭ.
3. **Dă împrumuturĭ** pe lângă siguranţă **hipotecară** şi pe **efecte.**
4. **Acórdă credite fixe** pe lângă **intabulare** pe **realităţi** şi **case.**
5. **Şi cumpĕră** spre scopul plasăriĭ **efecte publice,** pe carĭ în cas de lipsă le póte **lombarda.**

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcţiunii:

Iuliŭ Bardosy, preşedinte. **Ioan Mesaroş,** v.-preşedinte.

(22) 4—10

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 16 Iuliŭ 1898. Numĕrul 28.

Darea de pământ.

Am amintit în articolul nostru de la acest loc al numĕrului precedent, că în ţara întrégă s'a pornit o acţiune pentru reducerea dării de pământ.

Pentru a arĕta, cât este de îndreptăţită mişcarea acésta, vom înşira următórele date.

Tóte dările directe preliminate pe anul 1898 fac 99,140.000 florenĭ. Din suma acésta darea de pământ face 33,306.000 florenĭ, va să zică a treia parte din tóte dările directe, pe când darea de venit face numaĭ 20,720.000 florenĭ.

Este dar limpede, că la posiţia dărilor directe de stat maĭ împovorat e pământul.

Împrejurarea acésta firesce aşa la prima vedere s'ar părĕ lucru firesc, pentru că în urmă Ungaria e o ţară agricolă. Dar, dacă privim lucrul maĭ de aprópe, vom vedé, că pământul pe nedrept e împovorat faţă de alţĭ ramĭ de câştig.

Legea prevéde, ca darea de pământ împreună cu competinţele după desdaunarea de pământ să fie 25·5% a venituluĭ curat catastral, pe scurt să fie a patra parte din venitul curat catastral.

Asta s'ar părĕ că nicĭ nu e mult, de óre ce — aşa zic ceĭ de la putere -- venitul real curat e tot de una maĭ mare ca cel catastral, şi ast fel în realitate acele 25·5% ale venituluĭ catastral nu fac maĭ mult de 12--14% a venituluĭ curat real.

Dar afirmaţiunea acésta nu e tocmaĭ adevĕrată. Póte că vor fi şi ţinuturĭ de acele fericite, unde e maĭ mare venitul real de cât venitul catastral, dar noĭ scim, că în cele maĭ multe părţi nu e cu nimic maĭ mare venitul curat de cât cel catastral, ba în fórte multe locurĭ e şi maĭ mic.

Acum să maĭ luăm şi anĭ rĕĭ, de carĭ acum am avut parte din greŭ, apoĭ catastrofe elementare, de carĭ cu totul nicĭ într'un an nu scăpăm, şi apoĭ atunci să maĭ vorbim, óre maĭ mare e venitul curat de cât cel catastral şi că óre adevĕrat e, că cele 25·5% ale venituluĭ catastral corĕspund la 12—14% ale venituluĭ curat.

Dar să concedem pe un moment, că întru adevĕr e maĭ mare pretutindenea venitul curat de cât cel catastral şi că cele 25·5% ale venituluĭ catastral corĕspund aievea celor 12—14% ale venituluĭ curat. Şi pentru casul acesta zicem, că proprietarĭĭ de pământ sînt cu mult maĭ îngreunaţĭ de cât alţĭ contribuenţĭ.

Întru adevĕr nu e óre lucru de obşte cunoscut, că bună óră la darea de venit de clasa a III-a e cu mult maĭ mare deosebirea între venitul fasionat şi statorit şi între venitul real, de cât între venitul catastral şi între cel real, aşa în cât e oficios constatat, că după câştigurile, ce cad sub darea de venit de clasa a III-a în loc de cele 10% provĕzute în lege se plătesc numaĭ 5%? Aşa dară ceĭ ce plătesc dare de venit de clasa a III-a se află în favor nespus faţă cu proprietarĭĭ de pământ, a nume în proporţia numerilor 25·5:10 respective 14:5.

Dar încă nu am zis totul. Întru adevĕr proprietarul de pământ plătesce înainte de tóte dare directă de pământ, a nume 25·5% a venituluĭ curat catastral. Apoĭ maĭ plătesce dare de casă. Maĭ de parte plătesce dare de venit de clasa a II-a. Maĭ în colo plătesce aruncul general după venit. Şi după tóte acestea maĭ vin aruncurĭ comunalĭ, comitatense, dare de drum, eventual dare pentru regularea de ape şi altele nenumĕrate.

Faţă de tóte aceste situaţia celor ce plătesc dare de clasa a III-a e neasĕmĕnat maĭ favorabilă.

Din cele înşirate póte, să vadă orĭ cine, cât e de nedréptă situaţia proprietarilor de pământ şi că eĭ, carĭ în urma urmelor formézĕ basa bunieĭ stărĭ şi progresuluĭ ţĕrieĭ întregĭ, eĭ aŭ să pórte cele maĭ grele sarcinĭ.

Dacă ceĭ de la putere ar avé simţ faţă de lipsele ţĕrieĭ, ar grăbi, ca fără amânare să uşureze sarcinile proprietarilor de pământ. Dacă nu o fac, urmările vor fi necalculabile.

Cu date statistice e dovedit, că proprietatea de pământ e fórte îngreunată de datoriĭ.

Dacă merg aşa lucrurile şi dacă numaĭ anul acesta va continua a fi aşa de rĕŭ, cum e acum, atunci catastrofa nu se maĭ póte încunjura.

E vorbă ca o sută, că proprietarĭĭ de pământ nu maĭ pot purta sarcinile publice şi private. Şi urmarea va fi socialismul agrar la muncitorĭ, ruina la marieĭ proprietarĭ, şi în consecinţă ştergerea industrieĭ şi a comercĭuluĭ şi în urma urmelor deficitul general.

Étă dar, că aveam dreptate, când am accentuat, că cea maĭ de lipsă şi cea maĭ urgentă reformă ar trebui, să fie scărirea dării de pământ.

În schimb vedem, că guvernul cheltuesce tot maĭ mult, ba că se maĭ gândesce şi la urcarea contingentuluĭ armateĭ.

Nu e mirare, dacă între asemenea împrejurărĭ sĕrăcia şi miseria cresce şi dacă ţara se apropie tot maĭ mult de catastrofă acum cu greŭ evitabilă.

În cestiunea şcolilor române din Braşov guvernul a trimis în 29 Iuniŭ o comisiune la faţa locului, ca să cerce fondurile, din carĭ se susţin aceste şcolĭ. Comisiunea a constat din şeful de secţiune în ministeriul de culte Molnár Victor, vicecomitele Braşovuluĭ Jekel, directorĭĭ supremĭ Jancso şi Kuncz, profesorul universitar din Budapesta Mayer, profesorul de şcolĭ mediĭ Chopey şi esactorul Hobian din ministeriul de finanţe. Pe cum aflăm în Gazeta Transilvanieĭ din 9 a c. comisiunea a făcut cercetărĭ fórte minuţióse. A ascultat maĭ întâiŭ pe directorĭĭ şcolilor (de la gimnasiŭ şi de la şcóla comercială) apoĭ pe administratorĭĭ averilor bisericiĭ s. Nicolae din Scheiŭ. A visitat archiva şcolilor şi archiva bisericiĭ s. Nicolae esaminând budgetul şi documentele referitóre la raporturile de avere etc. În fine a cercat socotelile bisericiĭ s. Adormirĭ din cetate terminând în 7 a c. după o lucrare de 9 zile. Resultatul cercetărilor nu se scie în public. După „Gaz. Trans.“ în Braşov e generală părerea, că comisiunea nu a putut duce cu sine alte impresiunĭ, de cât, că ministrul s'a înşelat în bănuelile sale şi că personale, de la carĭ şi-a tras el informaţiunile sînt ómenĭ de rea credinţă. Comisiunea ar fi aflat lucrul aşa, cum aŭ raportat despre el forurile bisericescĭ.

Congrese didactice. — Cu începutul luĭ Iuliŭ corpurile didactice de pe la diversele institute de învĕţământ ungurescĭ s'aŭ îndatinat a ţiné congrese. În trecut tótă activitatea congreselor se reducea la tânguirĭ, că corpul didactic e rĕŭ plătit, şi la proiecte pentru ameliorarea stărieĭ luĭ materiale, la ce s'a maĭ adaus cestiunea magiarisărieĭ învĕţământuluĭ. În anul acesta încă s'aŭ învîrtit în acest cerc desbaterile congresualĭ. Profesorĭĭ de la institutele preparandiale în congresul ţinut în Pesta aŭ hotărît, să cérĕ sistemisarea salarelor la minimul de 1200 fl. cu cuincuenale de câte 200 fl. urcându-se salarul până la 1800 fl. Ce privesce confesiunile, carĭ nu ar avé din ce ridica salarele profesorilor sĕĭ la minimul de 1200 fl., congresul a hotărît, să întregéscă statul salarele reservându-şĭ faţă cu preparandiile ajutate drepturile, ce le are faţă de alte şcolĭ, ce primesc ajutor de la stat.

Tot congresul profesorilor preparandialĭ s'a ocupat şi de reforma planuluĭ de învĕţămînt, aicĭ însĕ nu aŭ fost conduşĭ de motive didactice, ci de mania magiarisării. Eĭ aŭ hotărît, ca în tóte preparandiile să se introducă limba magiară ca limbă de propunere, permiţênd, cà în preparandiile naţionalităţilor nemagiare nu maĭ studiul religiuniĭ şi limba şi literatura proprie să se propună în limba lor maternă.

Reuniunea regnicolară a profesorilor de la şcolile mediĭ şĭ-a ţinut congresul în Dobriţin, s'a ocupat de reforma planuluĭ de învĕţămînt. Aicĭ presidentul congresuluĭ Beöthy Zsolt cu satisfacţie constată, că luptele politice-bisericescĭ aŭ lăsat neatinşĭ pe profesorĭ, adecă laudă indiferentismul religios. Tot cu revisiunea planuluĭ s'a ocupat şi congresul profesorilor de la şcolile civile ţinut în Budapesta.

Disertaţiunĭ despre principiile de instrucţiune şi educaţiune, prin carĭ să se ridice la nivoŭ înalt cultura corpurilor didactice nu s'aŭ ţinut, pe când în alte ţĕrĭ, chiar acestea formézĕ partea principală a lucrurilor congresuale. La noĭ tóte culminézĕ în inventarea mijlócelor de a magiarisa.

Cestiunea liturgieĭ magiare. —

(Fine.)

Să rĕspundem acum la întrebarea, ce vrem?

Noĭ, fiĭ după sânge magiarĭ aĭ bisericiĭ greco-catolice nu vrem nicĭ maĭ mult, nicĭ maĭ puţin, de cât accea ce Sfîntul Scaun din Roma conform disciplineĭ bisericiĭ grecescĭ a conces şi concede greco-catolicilor de altă limbă, a nume, ca limba nóstră să fie limba cultuluĭ divin.

Pentru ajungerea acestuĭ scop al nostru este de lipsă înainte de tóte, ca mişcarea să rĕmână între marginile sale legale, şi chiar pentru acésta s'a format şi comitetul regnicolar, ca să se foloséscă tóte mijlócele legale pentru curmarea aceleĭ marĭ nedreptăţĭ, care atinge magiarimea greco-catolică atât de simţitor în chestia limbiĭ cultuluĭ divin. Vrem să raportăm pe scurt despre causele mişcărĭĭ nóstre, ca orĭ cine să vadă lămurit echitatea scopuluĭ nostru şi scăpând de orĭ ce preocupare pripită, să apreţieze acéstă afacere, de cât care maĭ drépтă nicĭ închipui nu se póte. Poporul nostru, în proporţie e cel maĭ sĕrac între tóte confesiunile din ţară. Locuim în ast fel de ţinuturĭ, unde trebue să ne luptăm cu puterĭ îndoite pentru ca să putem trăi. Avem decĭ lipsă de puterea întăritóre, elevatóre şi încurajatóre a credinţeĭ, cu deosebire acum în zilele furieĭ agitaţiunilor subversive. Decĭ cât de tare ne dóre, când vedem cu ce putere vehementă pustiesce în şirele nóstre indiferentismul religios, ireligiositatea.

E fapt necombătut, că cu cât înţelege maĭ bine credinciosul cultul divin al religiunĭĭ sale, cu atât maĭ bine póte resista ispitelor ireligiosităţiĭ şi a indiferentismuluĭ; ér pe lângă ritul grecesc numaĭ aşa pricepe credinciosul cultul divin. dacă acela se sevârşesce în limba luĭ maternă. De aicĭ încă nu urmézĕ, că după ritul nostru biserica ar trebui sfăşiată în bisericĭ naţionale, ci naţiunile trebue duse cu inimă, cu suflet cu tot în biserică, ca poporul să vadă în biserică pe cel maĭ înalt păzitor al limbiĭ şi a vieţiĭ sale spirituale. De aceea s'a întimplat, că însă-şi biserica romană pe lângă susţinerea rituluĭ latin a dăruit frumóse şi preţióse drepturĭ limbilor naţionale singuratice, ma în state singuratice, s. p. în Muntenegru, în Dalmaţia însă-şĭ a întrodus, respective a reactivat ritul slavic. Biserica greco-orientală de la 1423 în cóce pe întreg teritoriul imperiuluĭ turcesc a fost expusă uneĭ opresiunĭ grozave până azĭ, dar totuşĭ n'a succes a-ĭ despoia pe creştiniĭ acestuĭ imperiŭ de religiunea lor, pentru că limba lor naţională permisă în biserică le-a păzit de o potrivă conscienţa naţională şi creştinismul lor.

Reformatoriĭ protestanţĭ tocmaĭ fiind că s'aŭ folosit de limba naţională, aŭ fost în stare a causa perderĭ tare însemnate bisericiĭ catolice. Şi pe noĭ, Magiariĭ greco-catolicĭ tocmaĭ din partea acésta ne ameninţă pericolul cel maĭ mare. Nu că dóră concetăţeniĭ nostri protestanţĭ, între carĭ pe un mare teritoriŭ locuim amestecaţĭ, ar vrea să ne convertéscă, ci, fiind că eĭ numindu-se pe sine „de religia magiară“, pe noĭ ne ţin după limba liturgică ruşĭ saŭ valahĭ, ceea ce pentru noĭ e împreunată cu multe defavorurĭ, aşa că cu deosebire la căsătoriĭ mixte partea greco-catolicilor maĭ bine îşĭ părăsesce religiunea (din a căreĭ cult divin şi aşa nu pricepe nicĭ un cuvînt), de cât să sufere desavantagiile, carĭ sînt împreunate cu îndoiala despre aceea, că e magiară. Pe când dimpotrivă, unde s. p. ca în Hajdu-Dorog, cultul divin se sevârşesce în limba magiară, viéţa religiósă greco-cat. se bucură de înflorirea cea maĭ frumósă chiar şi în ţinuturile cu locuitorĭ amestecaţĭ cu protestanţĭ.

Dar mare primejdie ameninţă magiarimea greco-catolică şi în privinţa aceea, că pentru încunjurarea desavantagiilor amintite, — cu tóte că e oprit prin legile bisericescĭ şi civile — cu eludarea acestora mare parte a coreligionarilor nostri, aşa zicênd pe neobservate trece la ritul latin, în care limbiĭ sale materne totuşĭ i-se lasă teren.

Un şir întreg al credincioşilor aparţinetorĭ inteligenţeĭ şi al celor maĭ bine situaţĭ ĭ-am perdut ast fel, cărĭ saŭ eĭ înşi-şĭ aŭ găsit modalitate pentru trecere, saŭ cel puţin copiiĭ şi ĭ-aŭ lăsat rituluĭ latin; împotriva voinţeĭ de maĭ multe orĭ enunţate a Sf. Scaun apostolic: „Non ut omnes latini fiant, sed ut omnes catholici sint.“ (Nu acela e scopul, ca toţĭ să devină latinĭ, ci toţĭ să devină catolicĭ.)

Nimenĭ să nu se mire de aceste apariţiunĭ triste, pentru că pentru noĭ Magiariĭ greco-cat. situaţia e întru adevĕr insuportabilă. E cunoscut în lumea largă, că întocmirea şi împărţirea rituluĭ oriental e de aşa, că numaĭ atuncĭ se póte sevârşi, dacă credincioşiĭ, carĭ în totalitatea lor formézĕ corul cântăreţilor, fac liturgia în ast fel de limbă, pe care o pricep. Unde acésta lipsesce, cultul divin după ritul grecesc îşĭ perde tótă puterea atrăgĕtóre, căcĭ şi cântările sînt cât se póte de simple şi serióse, ca poporul simplu să le pótă face uşor în limba sa. Ér musica bisericéscă nu se póte întroduce, pentru că din causa responsoriilor continue acésta e imposibilă şi ritul oriental nicĭ alt cum nu cunósce cântarea de imnurĭ versificate.

Din aceste puţine lineamente orĭ cine ne póte judeca posiţia nóstră în biserică, dar se póte convinge şi personal despre aceea, că unde limba magiară încă nu e întrodusă, acolo a încetat cântarea poporuluĭ, razimul cel maĭ sigur al zeluluĭ religios, nu o isprăvesce altul de cât cel mult cantorul, care însu-şĭ sciind scandalos de rĕŭ limba română saŭ slavică, nimic nu póte face pentru ridicarea rituluĭ, ér resultatul e că bisericile staŭ góle şi indiferentismuluĭ religios i-se deschide pórtă largă.

E însĕ lucru invederat, că întocmirea amintită a rituluĭ oriental esercitézĕ o putere farmecătóre irezistibilă tocmaĭ asupra popórĕlor sĕrace orĭ alt cum nedesvoltate, cum e şi al nostru, dacă limba poporuluĭ să validitézĕ în de ajuns. Când Sf. Ciril şi Metod, apostoliĭ ceĭ marĭ aĭ Slavilor şi întemeiătoriĭ rituluĭ greco-oriental s'aŭ apucat cu însufleţire, fără pildă de convertirea slavismuluĭ, în dată aŭ recunoscut acésta însuşire a rituluĭ oriental şi traducênd sfînta scriptură şi cărţile rituale pe limba Slavilor, carĭ până atuncĭ n'aŭ avut literatură de loc, nu numaĭ rituluĭ oriental ĭ-aŭ aşedat temeiŭ în orient, ci aŭ întrodus şi pe popórele slavice în munca nobilă a civilisaţiunii. Posiţia lor din causa acésta natural că a fost fórte grea, pentru că credinţa ĭ-a legat de Roma, ér ritul şi l-aŭ adus din Bizanţ. Patriarchatul grecesc, de şi din jalusie naţională nu ĭ-a plăcut acésta înoire, totuşĭ a primit-o pe basa motivelor. Ér Scaunul roman, cunoscênd pe de o parte folosul estraordinar, ce se revĕrsa din convertirea Slavilor asupra creştinismuluĭ, de altă parte cunoscênd întocmirea specială şi caractĕrul rituluĭ oriental, de care acum nu te maĭ poţĭ atinge, cu unele reserve a permis ca limba paleoslavă să fie limbă liturgică. A permis-o acésta, — pe cum e în de obşte cunoscut — cu ocasiunea unirĭĭ şi coreligionarilor nostri românĭ, maĭ în secolul acesta şi a greco-melchiţilor uniţĭ, carĭ deja şĭ-aŭ uĭtat de tot limba strămoşilor, între marginĭ anumite de-a dreptul a canonisat limba vie arabă a poporuluĭ, de şi numĕrul acelora abia trece preste 50 de miĭ.

E lucru natural, că limbile ast fel canonisate într'o anumită privinţă în dată devin limbĭ mórte, căcĭ biserica, din cause tare venerabile în decurs de secolĭ nu permite, să se facă schimbărĭ în limba o dată canonisată, până când numaĭ interesele sfinte a unităţiĭ şi lăţireĭ credinţiĭ nu pretind contrariul. În contra împliniriĭ credinţiĭ nóstre juste decĭ nicĭ din punctul de vedere al „limbiĭ mórte“ nu póte subversa pedecă neînvinsă.

Ĕtă decĭ, iubiţĭ coreligionarĭ, pentru noĭ Magiariĭ limba liturgică magiară o pretind motive într'o anumită privinţă cu mult maĭ ponderóse, de cât la timpul sĕŭ pentru alte popóre. Trebue să ne păstrăm unitatea credinţiĭ, trebue să ne păstrăm alipirea străveche arĕtată faţă cu ritul nostru sublim, trebue să luptăm în contra indiferentismuluĭ religios, în contra neglijăriĭ şi desconsiderăriĭ rituluĭ.

Fie care naţiune, care s'a întors la biserica rĕsărituluĭ, şĭ-a aflat în ritul şi disciplina orientală mijlócele legale a acesteĭ lupte, numaĭ noĭ nu le putem găsi.

Dar cum să şi póte aştepta de la noĭ, să fim decorul şi flórea bisericiĭ greco-catolice, când siliţĭ sîntem a cânta în limba Slavilor pannoni şi marahanĭ, pe carĭ ĭ-am contopit în noĭ cu o mie de anĭ înainte de asta, şi a da responsoriile cu o esprimare scandalósă, fără de nicĭ un înţeles.

Este decĭ fórte trist, dacă ne atribue nóuĕ scopurĭ şoviniste, magiarisătóre atuncĭ când compatrioţilor nostri de limba ruténă şi română naţiunea nóstră prin lege le-a asigurat drepturile acelea, pe carĭ ĕtă ma-

giarimea greco-catolică şie-şĭ abia şi-le póte câştiga. Nu voim noĭ, să despoiăm nicĭ o naţionalitate de limba sa, nu voim a ne întroduce cu forţa limba nóstră în bisericile coreligionarilor de altă limbă, pentru că sîntem naţiunea libertăţiĭ şi a urma exemplul din Besarabia a Rusieĭ nu e lucru potrivit naţiuniĭ magiare. Numaĭ aceea cerem, ce fraţiĭ nostri Rutenĭ şi Românĭ aŭ deja pentru sine, pentru că sîntem convinşĭ, că Sf. Scaun apostolic, dacă prin factoriĭ chemaţĭ va căpĕta deslușirĭ adevĕrate şi nepreocupate despre firea şi starea lucruluĭ, cum şi despre interesele marĭ şi importanţa nespusă a bisericiĭ greco-catolice, (şi în privinţa acésta comitetul regnicolar va face tot, ce se póte) chiar aşa ne va împlini cererea, cum a făcut cu vécurĭ înainte cu limba slavică şi română şi în vécul acesta cu limba arabă. Ne vom desvolta decĭ punctul nostru de vedere atât înaintea ţĕriĭ, cât şi înaintea opiniuniĭ publice a ţĕriĭ, cât şi înaintea opiniuniĭ publice a lumiĭ catolice, cum şi înaintea clerului înalt şi înaintea Sf. Scaun apostolic. Ne vom apĕra drepturile nóstre cu vorba şi în scris, căcĭ étă acum aprópe un veac a trecut, de când am întrodus în casa lui Dumnezeŭ icĭ în tóte, colo parţial limba strămoşilor nostri, cu consciinţa, că aceea de acolo nu o maĭ lăsăm, să ĭéşă a fară. Nu am putut face alt cum, fiind că nu am voit, să fim alt ceva de cât Magiarĭ greco-catolicĭ, şi ca atarĭ credincioşi bisericiĭ universale, carĭ nu am fost în stare a ne pleca înaintea nicĭ uneĭ ademeniri în trecut, şi nu vom fi nicĭ în viitor.

Cu iubire Vĕ rugăm decĭ pe Voĭ coreligionarĭ greco-cat., ca Voĭ, la carĭ străbate cuvîntul nostru însufleţitor, să anunţaţĭ „Comitetului regnicolar în declaraţiunea alăturată aicĭ textual, că vĕ alăturaţĭ la mişcarea nóstră ca Magiarĭ şi ca greco-catolicĭ, ca aşa — după cuvintele poetului „numĕrându-ne câţĭ sîntem“ să ne adunăm puterile, ca pentru interesele cele marĭ ale bisericiĭ universale şi a bisericiĭ greco-catolice şi pentru limba strălucitóre a naţiuniĭ nóstre să luptăm lupta sfîntă a onorului şi a dreptului.

Mărire luĭ Isus Christos!

Dat în Budapesta 20 Iunie 1898.

Comitetul regnicolar.

Revistă bisericéscă.

Germania.

Principele Henric fratele împĕratului Vilhelm II cu ocasiunea escursiuniĭ sale în Orient a cercetat şi misiunea din Zikawei a Ieşuiţilor din Sina, esprimându-şĭ deplina satisfacţie faţa cu eminenţiĭ şi buniĭ părinţĭ Ieşuiţĭ. Ieşuiţiĭ aŭ contribuit şi contribue fórte mult la cultivarea Orientului. Distinsul profesor protestant din Berlin Dr Richthofen a zis, că fără Ieşuiţĭ Sina şi azĭ ar fi terra incognita. Mirare, că a fară şi protestanţiĭ laudă pe Ieşuiţĭ şi apoĭ a casă în Germania nu voesc, nicĭ să-ĭ sufere.

Ca fapt îmbucurător este înmulţirea reuniunilor între tineretul catolic. Acolo unde tinerimea e unită în reuniunĭ pe basa principiilor catolice, socialismul nu póte face nicĭ un progres. Alegerile din urmă aŭ dovedit, că reuniunile de sodalĭ şi de lucrătorĭ e cea maĭ potrivită armă în contra socialismului. În ţinuturile, unde esistă atarĭ reuniunĭ, socialiştiĭ aŭ avut de tot puţine voturĭ. De present sînt în imperiul german 447 reuniunĭ de ale tinerimiĭ catolice. Numĕrul lor se înmulţesce, fiind că la dorinţa Papeĭ înşi-şĭ episcopiĭ diecesanĭ aŭ luat în mână organisarea reuniunilor.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Cercurile oficióse ungurescĭ se pare, că se tem de tarifa autonomă, ce atât o urgitézĕ presa opoziţională. Fiind că datele despre materialul adunat s'aŭ publicat maĭ întâiŭ în ziarele vieneze, ministrul de comerciŭ br. Daniel a fost atacat chiar de o parte a preseĭ guvernamentale cu Pester Lloyd în frunte.

Prin tarifa autonomă interesele speculanţilor, carĭ maĭ toţĭ sînt Jidanĭ, sufer o grea lovitură, chiar de aceea eĭ şi sub influinţa lor domniĭ de la putere maĭ doresc pactul cu Austria de cât tarifa autonomă.

Ministrul de comerciŭ prin un comunicat semi-oficios din „Távirati iroda“ declară, că guvernul nu se identifică cu elaboratul publicat în cestiunea tarifeĭ. Elaboratul are de scop maĭ de aprópe a servi ca îndreptar anchetei convocate pe 14 a c. Numaĭ după ce guvernul va auzi părerea bărbaţilor de specialitate, îşĭ va face formula tarifeĭ autonome, de cum va lucrurile ar aduce cu sine, ca susţinerea comuniuniĭ vamale să fie cu totul imposibilă.

În ministeriul de interne s'a numit secretar de stat Jakabffy Imre, comitele Caraş-Severinuluĭ, fiind numit secretarul de până acum Latkoczy de al doilea president la judecătoria administrativă.

Austria.

Guvernul a invitat partidele opoziţionale germane la o pertractare spre a readuce în Austria stările normale, maĭ ales avênd în vedere închiarea pactuluĭ comercial şi vamal cu Ungaria. Austriaciĭ se tem de tarifa autonomă ungară. Presidenţiĭ cluburilor germane în conferinţele ţinute în zilele acestea aŭ hotărît, că insistă pentru retragerea ordinaţiunilor în cestiunea limbilor, şi până după retragere nu întră în nicĭ o pertractare cu guvernul.

România.

Regele Carol în sĕptĕmâna trecută a avut la Sinaia de óspeţĭ pe principele şi principésa Bulgarieĭ. carĭ aŭ sosit în 6 a c. la Sinaia, însoţiţĭ de o mică suită şi s'aŭ depărtat în 9 a c.

Primirea a fost solemnă fiind de faţă întrégă familia regală cu casa militară şi civilă, pe cum şi maĭ mulţĭ membri aĭ corpuluĭ diplomatic.

În tostul regeluĭ Carol şi al principeluĭ Ferdinand se accentuézĕ bunele raporturĭ între România şi Bulgaria. Principele Ferdinand a conferit regeluĭ Carol ordinul bulgar „Pentru bravură“ în sĕmn de recunoscinţă, că regele Carol în fruntea armateĭ române a luptat în 1877 pentru libertatea Bulgarieĭ.

În 15 a c. Regele Carol însoţit de moştenitoriul tronuluĭ Ferdinand va pleca la S. Petersburg spre a visita pe ţarul.

Atât visiteĭ primite de regele Carol, cât şi celeĭ ce o face el Ţaruluĭ i-se dă însemnătate politică şi încă în favorul păciĭ în Orientul Europeĭ.

Franţa.

Alianţa israelită, care are în mână capitalul şi presa, cu orĭ ce preţ voesce a mântui pe faĭmosul căpitan Dreyfus. Presa de doĭ anĭ agitézĕ opiniunea publică în favorul luĭ şi atacă tribunalele militare, carĭ aŭ judecat în scârbósa afacere. Deputatul Castelin cere de la guvern, să pună capet agitaţiuniĭ.

Ministrul de rĕsboiŭ Cavaignac, rĕspunzând în 8 a c. la interpelarea luĭ Castelin, declară, că primul consiliŭ de rĕsbel în afacerea Dreyfus a judecat drept şi conscienţios. Sentenţa sa era de parte de orĭ ce pasiune. S'a făcut încercarea de a substitui pe Dreyfus cu alt ofiţer (cu maiorul Esterházy), dară al doilea consiliŭ de rĕsbel n'a aflat dovedĭ suficiente în contra acestuia, care alt cum nu ar fi desvinovăţit pe Dreyfus. Ministrul zice, că sînt multe documente, carĭ probézĕ până la evidenţă vinovăţia luĭ Dreyfus, din carĭ unele le cetesce. Consternarea Jidanilor şi a argaţilor jidovescĭ de la presă şi politică este fórte mare.

Camera a rĕspins cererea îndreptată cătră ministrul de justiţie din partea soţieĭ luĭ Dreyfus, pentru revederea procesuluĭ Dreyfus.

Turcia.

La iniţiativa Rusieĭ ambasadorul rusesc, engles, francez şi italian din Constantinopol aŭ elaborat un regulament provisoriŭ pentru conducerea Creteĭ. În sensul regulamentuluĭ conservarea ordiniĭ în internul insuleĭ se concrede unuĭ comitet al adunăriĭ naţionale cretene sub inspecţiunea admiralilor, carĭ aŭ dreptul de a dimite comitetul şi a întroduce gendarmărie şi a determina modalitatea administrăriĭ oraşelor. Teritoriul litoral rĕmâne şi pe viitor sub conducerea consiliuluĭ admiralilor. Regulamentul nu amintesce despre concentrarea trupelor turcescĭ pe insulă, nicĭ despre finanţe.

Pórta prin o circulară protestézĕ în contra planuluĭ celor 4 puterĭ de a încredinţa adunăriĭ naţionale administrarea Creteĭ. Prin acésta s'ar vătĕma principiile de drept şi echitate şi suveranitatea Turcieĭ, căreia marile puterĭ ĭ-aŭ garantat întregitatea teritorială. La circulara turcéscă, rĕspunzând ministrul rusesc de esterne, declară, că mĕsurile decretate de cele patru puterĭ sînt numaĭ provisoriĭ şi la elaborarea definitivă a regulamentuluĭ va fi consultată şi Pórta.

Principele Muntenegruluĭ a mulţămit Sultanuluĭ pentru mĕsurile luate spre restabilirea liniştieĭ în Albania. Se pare, că mulţămita acésta nu e sinceră. Chiar acum s'aŭ distribuit între muntenegrinĭ

armele donate de țarul Nicolae principelui Nichită. Armele sînt pentru 2 brigădi. În zilele acestea se aștéptă la Antivari un vapor rusesc cu arme pentru artilerie. Paralel cu acésta înarmare decurg agitațiunile între Sêrbii din Albania. Se zice, că o deputațiune de Sêrbi gr. or. din Berane ar fi fost la principele Nicolae, rugându-l ca să anecseze la Muntenegru partea locuită de Sêrbi a districtului Berane. Acésta póte provoca nóue complicațiuni în Orient.

Rusia.

Țarul Nicolaŭ prin un ucaz recunósce meritele străinilor pentru ridicarea bunăstării din Caucas, dară în interesul locuitorilor ruși dispune, că străinilor, a fară de porturi și cetăți din partea sudică și vestică a Caucasului, nu le este ĭertat a cumpěra inmobile, de cât numai spre ridicarea de fabrici și esploatarea de băi, și acésta numai cu aprobarea guvernatoriului districtual. În dubiŭ, că spre ce se procură locul, aprobarea e reservată guvernului. Favorul de a procura inmobile spre scopul indicat se concede numai Creștinilor, nu inse și Evreilor.

Spania și America.

Pe lângă alte neajunsuri în Spania a mai întrevenit și crisa de cabinet. Sagasta în 11 a c. și-a dat dimisiunea. Causa dimisiunii este divergința de vederi între membrii cabinetului. Sagasta și după înfrângerile de până acum voesce continuarea răsboiului, căci, dacă vor învinge Spaniolii, póte să ajungă în posiția de a închia o pace favorabilă. Maioritatea membrilor din cabinet e pentru închiarea păcii. Se zice, că regina la îndemnul Papei încă e pentru pace.

Se vorbesce, că Statele-unite între condițiunile de pace ar fi pus, ca Spania să le cedeze Cuba, Portorico și un port din insulele Canarice, pe cum și 1,200.000.000 frcs. ca desdaunare de răsboiŭ. Până la solvirea acestei sume Americanii să țină ca garanță insulele Filipine. Spaniolii, de și cu greŭ, se vor îndupleca și la primirea unor condițiuni atât de aspre.

Americanii aŭ provocat pe generalul spaniol Toral să predea Santiago, unde lipsa de viptuale e mare. Comandantul Toral a cerut timp de cugetare. Se anunță, din Cap-Haiti cu datul de 15 Iuliŭ, că s'a subscris actul despre capitularea fortăreței Santiago. Americanii s'aŭ învoit, ca ostașii spanioli se pótă părăsi cetatea inarmați și punându-se pe năi, să fie stransportați în Spania. Transportarea se va face pe năi neutrale.

Corespondințe.

Bănat 7 Iulie 1898.

Onorată Redacțiune!

Sinodul protopopesc gr. cat. al districtului Varadiei din diecesa Lugoșului s'a ținut în 4 Iulie n. 1898 la Tievaniŭ-mare. Despre decursul sinodului fie-mi permis a raporta următórele:

Acest sinod era, să se țină încă în Păresimi conform usului din Archidiecesă, dar din causă binecuvîntată și neatîrnătóre de voința nóstră s'a amânat până acuma în postul Știlor Apostoli Petru și Paul. Deschiderii sinodului i-a premers celebrarea și ascultarea in corpore a s. Liturgii, la care a pontificat On. Andreiŭ Ionaș parochul Lațunașului. După s. Liturgie preoții districtuali s'aŭ mărturisit, avênd de confesariŭ pe M. On. Domn Vincențiŭ Popovici paroch primariŭ în Varadia.

Sfârșindu-se acestea se începe ședința proprie, unde M. On. D. protopop prin câte va cuvinte potrivite își esprimă indestulirea și bucuria asupra împrejurării, că clerul s'a presentat în numĕr complet, și îndrumă pe notarul districtual Victor Poruțiŭ, să-și ocupe locul și să suscépă protocolul. Între desbaterile, ce aŭ urmat, ca mai momentóse se póte aminti hotărîrea luată cu unanimitate, ca la ședințele venitóre să se introducă și disertațiune cu obiect din sfera sciințelor sacre, fie de cuprins teoretic, fie de cuprins practic, basat pe lipsele și resultatele activității pastorale; pe cum și aceea, că la ascultarea cultului divin adus în legătură cu sinodul să fie și poporul în special invitat. Ca disertant pentru procsima ședință, ce se va ține la Varadia, se însinuă Victor Poruțiŭ parochul Cherneceĭ. Se desvóltă dispute asupra greutăților actuale, pe cum regularea quinquenalelor docentale, amenințarea nazarenismului și a neconfesionalității. Cu zel și deplină cunoscință de causă ni-aŭ espus preoții din Comoriste și Varadia procedura și resultatul obținut de dînșii întru transcrierea pe gr. cat. a sesiunilor parochiale, instrucțiunile lor pot ajuta fórte mult și altor preoți din Bănat, unde multe sesiuni, folosite de preoții gr. cat., sînt scrise în cartea funduară pe gr. or. și ast fel se pretinde o grabnică rectificare. Împrejurarea, că clerul din district s'a presentat în numĕr complet, demustră până la evidență, că clerul din Bănat nutresce mare interes față de afacerile nóstre bisericesci. Nu sînt optimist ca să-mi formez părere prea esagerată asupra împrejurării, că ce resultat póte produce o asociațiune constătătóre din 6—8 membri, pe cum e numĕrul clerului din districtele Bănățene, dar éră-și am prevederea, în cât nu cred, că cine va mi-ar putea contesta.

Eŭ, fără a fi prea optimist, aștept, ca prin sinódele districtuale afacerile nóstre bisericesci-scolastice să ĭea un îmbucurător avênt, ori și cât de mic ar fi numĕrul preoților din districtele bănățene.

Acolo, unde este voință, zĕl și capacitate, macar de ar fi numĕrul persónelor și mic, unirea dă putere și duce la resultate mari. Datorința de preoți ne impune, să ne nisuim cu toții, ca în unire să ne lărgim cunoștințele, éră caritatea ne obligă, ca cu praxa câștigată să servim și altor frați, și spre așa ceva ne dați ocasiune bine venită adunările din vorbă. Discusiunile și alte elaborate ne ridica vadă în ochii poporului și ne înalță la demnitatea corĕspundĕtóre statul sacerdotal și înaintea celor de alte némuri și confesiuni. Dóră și la ridicarea auctorității clerului încă sîntem dători a lucra.

„Altul."

Nr. 29—1898.

Seminariul Vancean de băeți.

(Escriere de concurs.)

Părinții, cari voesc a-și aședa pruncii în anul scolastic viitor 1898—99 în seminariul tinerimii române greco-catolice de la gimnasiul român greco-catolic din Blaș, sînt avisați, că *terminul concursului de primire este 15 August n.*, până la care zi toți părinții aŭ să-și trimită concursele adresate „Prea Veneratului Consistor Mitropolitan în Blaș", de unde în timpul cel mai scurt li-se vor espeda resoluțiunile. Suplicile de primire a acelor băeți, *cari n'aŭ mai fost în seminar*, aŭ să fie instruate cu *carte de botez, testimoniŭ despre clasa absolvată* și *atestat de vaccinare.*

Asemenea în suplică este a se însemna cu acuratță *locuința și posta ultimă a suplicantelui*, ca să nu se ivéscă erori în trimiterea resoluțiunilor.

Spre a fi primiți în seminar trebue să suplice și aceia, cari aŭ fost deja în seminar în anul scolastic espirat. Ceĭ ce nu vor trimite suplice în scris, nu vor fi luați în considerare.

Condițiunile primirii sînt următórele:

1. Pentru un tinĕr vor fi de a-se plăti câte 12 fl. pe lună și așa pe un an 120 fl. Plătirea are să se întîmple *cu tótă punctualitatea în 2 saŭ 4 rate anticipative*, ceea ce părinților li-se aduce aminte cu tótă seriositatea, *căci altmintrelea direcțiunea în decursul anului va fi silită a dimite pe elevii, ai căror părinți, tutori saŭ îngrijitori nu aŭ solvit ratele la timpul sĕŭ.*

2. Pentru fiesce care tinĕr la începutul anului este a se solvi o taxă de înscriere *de 4 fl.*

3. Fiesce care tinĕr are să aducă cu sine:

a) 4 părechi de schimburi bune de pânză saŭ giolgiŭ;

b) 4 năfrămi de busunar și 2 la grumazi;

c) 2 părechi de călțuni buni și 4 părechi de ciorapi saŭ obiele.

4. Vesminte de pat:

a) 1 saltea (sac de pae) de așternut de desubt;

b) 3 fețe albe de pat;

c) 2 perini, 4 fețe de perini și 1 plapómă;

d) 2 fețe *albe de giolgiŭ de acoperit patul.*

Atât vesmintele de pat cât și albiturile saŭ schimburile aŭ să fie de acasă însemnate cu numele elevului respectiv, saŭ fiind numele cusut saŭ scris cu negrélă, ce nu se șterge prin spălare. căci altmintrelea superioritatea institutului nu póte lua nici o respundere la cas, când s'ar perde.

5. Fiesce care tinĕr are mai încolo să-și aducă 3 ștergare și 2 pepteni, unul rar și altul des. apoi un cuțit. 1 furculță și 1 lingură de metal, 1 păhar și 3 servete.

6. Fiesce care tinĕr are mai încolo să-și aducă o perie de vesminte și de curățit călțunii.

7. Părinții în decursul anului scolastic să nu trimită fiilor lor din seminar *nici articli de mâncare*, de cât póte la sĕrbătorile celea mari, fiind în privința acésta în deplin provĕduți în institut, *nici bani*, ci lipsele de vesmite, cărți și altele de soiul acesta *să li-se împlinéscă pe calea superiorității*, ca așa să se evite ori ce ocasiune la escese și transgresiuni de disciplină. daunóse educațiunii și progresului în studiŭ. Condițiunea acésta li-se aduce aminte cu deosebire părinților, tutorilor și îngrijitorilor, căci *altmintrelea superioritatea seminariului nu póte lua asupra sa în multe privințe nici o respundere pentru elevii concreduți îngrijirii sale, și urmările neobservării condițiunii acesteia părinții vor avé să și-le ascrie șie-și.*

Pentru suma de 120 fl. v. a. pe un an scolastic tinerilor li-se va da următórea provisiune:

1. Locuință în institut, în sale mari sănătóse, luminóse și provĕdute cu tóte cele de lipsă.

2. Vipt întreg regulat, și în special în *zi de dulce:* a) *Dejun*, câte un păhar de

lapte cald cu pâne; b) *Prânz,* 3 speciĭ şi a nume: supă de carne cu sos şi mâncare grósă cu carne, saŭ friptură, éră în Dumineci şi sĕrbătorĭ pe lângă acestea şi aluat; c) *Cină,* 2 speciĭ, a nume: supă de carne şi mâncare grósă cu carne. *În zile de post,* diminéţa un păhar de lapte cald cu pâne, la amédĭ 3 speciĭ, éră sara supă şi mâncare grósă de legumĭ, brânză saŭ lapte.

3. Spălatul întreg preste an Pentru întăritul schimburilor însă se va plăti separat şi a nume *3 fl.* la începutul anuluĭ.

4. Luminatul în timpul recerut.

5. Încălditul în timp de ĭérnă.

6. Medic şi medicină din apotecă saŭ de casă pentru ceĭ morboşĭ şi viptul prescrisŭ de medic.

7. Instrucţiune în cas de lipsă prin individĭ eminenţi.

După ce din motive de igienă şi curăţenie s'a adaptat pentru tinerime în edificiul institutuluĭ şi o scaldă de apă caldă, aşa ca fiesce care elev să se pótă folosi şi de scaldă, se va solvi la începutul anuluĭ o taxă de 1 fl. pentru folosirea scaldeĭ.

Părinţiĭ, aĭ căror fiĭ vor fi primiţĭ în seminar, *se înscinţéză, că pentru obiectele de aranjament, ce vor fi date spre folosire fiilor lor sub numĕr deosebit, aceia vor fi rĕspundĕtorĭ. Deci orĭ ce daună vor avé să o rebonifice dînşiĭ.*

Tinerĭĭ primiţĭ în seminar vor avé a se *presenta înaintea superiorităţiĭ seminariale în 1 Septembre st. nou.* Aceia, pe carĭ medicul institutuluĭ îĭ va afla inadmisibilĭ din orĭ ce motiv igienic. vor trebui să părăséscă seminariul.

Blaş în 14 Iuliŭ 1898.

Dr. Vasiliŭ Hossu,
rector seminarial.

Convocare.

Despărţĕmîntul XXIV (Murĕş) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român“ îşi va ţiné adunarea sa generală ordinară în biserica gr. cat. din Sânt-Mărtinul de Câmpie la 31 Iuliŭ st. n. a. c. la 1 óră p. m. cu următoriul

Program: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul general al comitetuluĭ. 3. Raportul cassariuluĭ. 4. Alegerea comisiunii pentru înscrierea de membrĭ noĭ şi incassarea taxelor de la membriĭ vechĭ şi noĭ şi pentru censurarea socotelilor. 5. Raportul acesteĭ comisiunĭ. 6. Proiectul de budget pe anul curent. 7. Solvirea premiuluĭ de 10 fl. celuĭ ce va produce atestat maĭ bun în şcóla de pomărit, conform decisiunii din adunarea anuluĭ espirat. 8. Alegerea a lor 2 delegaţĭ pentru adunarea generală din acest an a „Asociaţiunii“. 9. Eventuale propuneri. 10. Disertaţiunĭ, carĭ la tot casul sînt a se preda directoruluĭ cu 3 zile înainte. 11. În fine din causa morbuluĭ, abzicênd Prea On. D. director Vasiliŭ Hossu, alegerea unuĭ director la acest despărţĕmînt.

La acéstă adunare se invită toţĭ membriĭ acestuĭ despărţĕmînt, şi în genere toţĭ amiciĭ şi binevoitoriĭ culturiĭ române.

Tîrgul Murĕşuluĭ la 4 Iuliŭ 1898.

Pentru comitetul central.

Vasiliŭ Hossu director. **Ioan Pantea** secretar.

Convocare.

Adunarea cercuală a despărţĕmîntuluĭ XXIX (Mediaş) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român“ se va ţiné în acest an în Mediaş în pavilonul de vară de la hotelul „Schŭtzen“ în 1-a Aug. st. n. 1898 la órele 11 a. m. pe lângă următoriul

Program: 1. Deschiderea şedinţeĭ prin preşedinte. 2. Raportul comitetuluĭ. 3. Raportul cassariuluĭ. 4. Alegerea uneĭ comisiunĭ pentru înscrierea de membrĭ noĭ şi incassarea taxelor de la membriĭ vechĭ şi noĭ. 5. Statorirea budgetuluĭ. 6. Eventuale disertaţiunĭ, carĭ aŭ a se înainta la presidiŭ cu 24 óre înainte de deschiderea şedinţeĭ. 7. Alegerea comitetuluĭ pe un noŭ period de 3 anĭ în sensul §-luĭ 43 din statute. 8. Eventuale propuneri. 9. Închiderea şedinţeĭ.

La acésta adunare sînt invitaţĭ a participa toţĭ membriĭ ordinarĭ şi ajutătorĭ de până acum, pe cum şi toţĭ aceia, carĭ doresc progresul poporuluĭ român în literatură şi cultură.

Din şedinţa comitetuluĭ despărţĕmîntuluĭ XXIX (Mediaş).

Mediaş în 12 Iuliŭ 1898.

Ioan Moldovan dir. desp. **Dr Ivan** secretar.

Convocare.

Despărţĕmîntul XVI Selagian-Chioran al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român“ îşi va ţiné adunarea sa generală ordinară în Şomcuta Mare la 4 August st. n. a. c. cu următoriul

Program: 1. Premergênd diminéţă la 7 óre serviţul divin, deschiderea şedinţeĭ prin presidiŭ la $10^1/_2$ óre a. m. 2. Raportul actuariuluĭ peste agendele anuale a comitetuluĭ desp. 3. Raportul cassariuluĭ desp. 4. Esmiterea comisiunilor pentru censurarea rapórtelor conscrierea membrilor şi colectarea taxelor, şi referadele acelora 5. Stabilirea budgetuluĭ anual conform §. 40 din statute. 6. Consultare peste mijlócele de prosperare a „Asociaţiunii“ indicate în §. 37. 7. Propuneri diverse. 8. Alegerea comitetuluĭ cercual a desp. pe period de 3 anĭ. 9. Alegerea alor 2 delegaţĭ la adunarea generală a Asociaţiunii ţinendă la Beiuş. 10. Ţinerea de disertaţiunĭ, carĭ vor fi a se presenta presidiuluĭ cu 24 óre înainte de şedinţă. Defigerea loculuĭ ţinerii adunării venitóre, şi închiderea şedinţeĭ.

La acésta adunare sînt rugaţĭ a participa toţĭ membriĭ despărţĕmîntuluĭ cât şi toţĭ binevoitoriĭ şi spriginitoriĭ culturiĭ române.

Din şedinţa comitet. desp. XVI ţinută în Şimleul-Silvaniei la 6 Iuliŭ 1898.

Alimpiŭ Barbolovicĭŭ preşedinte. **Augustin Vicaş** actuariŭ.

Noutăţi.

Concurs la parochiĭ în diecesa Lugoşuluĭ. Cu terminul de 31 Iuliŭ s'a escris concurs la parochiile: I. *Zăbranĭŭ* în protopopiatul Timişóreĭ, cu emolumintele: a) congruă anuală de 210 fl.; b) 24 (30·72 hl.) cubule grâŭ mestecat; c) 24 cubule cucuruz; d) 24 acóve (13·56 hl.) viu defăcat; e) 82 metri lemne focale şi a nume: 41 de cer şi 41 de garniţă; f) 16 cubule ovĕs (18·72 hl.); g) 250 centenare fên (14.000 kgr.); h) 4 jug. estravilane pământ arător. Emolumentele de sub b, c, d, f şi g s'aŭ reluat de cătră ministeriul de finanţe în 945 fl. 2. Cuartir constător din 4 chiliĭ. culină, cămară, celar, grajd şi şopru cu grădină de 1 jug. 3. Stola îndătinuată. Recursele cu documente timbrate se adresézĕ prin Ordinariat ministruluĭ de finanţe ca patron al parochieĭ. II. *Oraviţa română* din protopopiatul Oraviţeĭ cu emolumintele: cens cuartir anual 150 fl. congruă anuală din fondul religiunii 298 fl. adaus la acésta congruă 157 fl. 50 cr. stolă computată în 38 fl. 50 cr. Acest beneficiŭ e împreunat cu oficiul protopopesc.

Concurs la staţiunile cantor-docentale în diecesa Lugoşuluĭ. Pentru complenirea staţiunilor cantor-docentale maĭ jos înşirate, s'a escris concurs pe 5 August. I. *Bĭba,* protopopiatul Torontaluluĭ (în Bănat-Komlós) cu salar fix anual de 300 fl. v. a. şi a nume: 65 fl. din fondul religiunii şi al studiilor 195 fl. ajutor de stat, lemne de foc, cuartir. II. *Clopodia,* protopopiatul Varadieĭ (în Nagy-Tikvány) cu salar 300 fl. v. a. şi a nume 216 fl. de la comuna bisericéscă, 55 fl. din fondul religiunii şi al studiilor şi 29 fl. ajutor de stat, aplacidat. 8 metri lemne de foc, cuartir. III. *Folea,* protopopiatul Ciacoveĭ (în Ghilad) cu salar 300 fl. şi a nume 84 fl. din fondul religiunii, 181 fl. ajutor de stat, 5 jugere de pământ arător cu venit catastral de 35 fl. 71 cr., 6 metri lemne de foc, cuartir. IV. *German,* protopopiatul Bogşeĭ (în Német-Bogsán) cu salar de 300 fl. şi a nume: 72 fl. din fondul religiunii, 185 fl. ajutor de stat, 46 fl. de la comuna bisericéscă, 2 metri lemne de foc, cuartir cu grădină de legumĭ în estensiune de 600□ m. V. *Chizdia,* protopopiatul Timişóreĭ (în Arad) cu salar de 311 fl. 52 cr. şi a nume: a) în baniĭ gata 128 fl., b) 1200 litre à 6 cr. litra, 72 fl., c) 1200 cucuruz $3^1/_2$ cr. litra, 42 fl., d) lemne de foc numaĭ pentru cantor-docentele 26 metri aduşĭ a casă (metrul à 1 fl. 52 cr.), 39 fl. 52 cr., e) arênda pământuluĭ şcoliĭ de 4 jugere 835□ computat la an cu 30 fl., cuartir în natura şi folosirea grădiniĭ şcoliĭ în estensiune de 800□. VI. *Gherliste,* protopopiatul Bogşeĭ (în Bogşa-Montană) cu salar anual cantor-docental, 300 fl. şi a nume: a) în baniĭ gata de la comuna bisericéscă 130 fl., b) 12 metri lemne pentru încălzirea locuinţeĭ cantor-docentale aduşĭ a casă 54 fl., c) competinţă cantorală de la societatea căleĭ ferate ca patronat 63 fl., d) stola an. cantorală 7 fl., ajutor de stat 46 fl., cuartir. VII. *Igriş,* protopopiatul Torontaluluĭ (în B.-Komlós) cu salar 300 fl. şi a nume: a) 180 fl. ajutor de stat. b) restul de la comuna bisericéscă. cuartir. VIII. *Grădiste,* protopopiatul Ulpieĭ Traiane (în Hunyad-Várhely) cu salar de 300 fl. de la popor, 3 orgiĭ lemne de foc computate în 24 fl., pădurea şcoliĭ cu un venit anual de 21 fl. 50 cr., cuartir. IX. *Liget,* protopopiatul Ciacoveĭ (în Ghilad) cu salar 300 fl. şi a nume: a) de la comuna bisericéscă 180 fl., b) din fondul religiunii 120 fl., usufructul grădiniĭ de pomĭ în mărime de $^1/_2$ juger, computat în 8 fl. anual. Spese itinerare la conferinţa învĕţătoréscă 6 fl., cuartir.

Profesor universitar la facultatea teologică din Budapesta. La catedra de „Studiul biblic Noul Testament“ de la facultatea teologică a universităţiĭ din Budapesta Măestatea Sa cu datul de 29 Iuniŭ a numit pe Dr Székely István. Denumitul e bărbat de o cultură înaltă, din 1885 a funcţionat ca profesor şi prefect în Seminariul teologic din Oradea-mare şi s'a distins ca scriitor înavuţând literatura teologică ungurésc㠠cu maĭ multe opuri de valóre.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creştinilor“ aŭ solvit preţul: IV. Din *diecesa Gherleĭ:* (Continuare.) On. Dămian Pop, Anchidim Candale, Iacob Rus, Ioan Dologa. Constantin Pop. Michail Onişor, Sebastian Coşbuc, Antoniŭ Precup. Leo Coşbuc, Zacharie Bulbuc, Lazar Avram, Petru Vêrtic, Basiliŭ Şoldea, Ieronim Slavoca, Onisim Rotariŭ, Silviŭ Sohorca, Gerasim Domide, Ioan Rus, Teodor Dumitru, Basiliŭ Dumbravă, Ştefan Buzilă, Ilarion Filipoiŭ, Ioan Zimveliŭ din vicariatul Rodneĭ, Ciril Deac, Gregoriŭ Boca, Petru Tancu din protopopiatul Budaculuĭ, Ioan Bârsan, Alesandru Silaşi din protopopiatul Bistriţeĭ, Ioan Paul, Gregoriŭ Florian din protopopiatul Ciocmanuluĭ, Ioan Cheseli din protopopiatul Năpradeĭ, Ioan Dragomir din protopopiatul Mănăşturuluĭ, Gavriil Frinc, Ioan Sêrb din protopopiatul Şomcuteĭ. Emiliŭ Vicaş, Ioan Vicaş, Ioan Popiliŭ Domiţian Cupşa din protopopiatul Ipuluĭ, Ioan Moldovan, Laurenţiŭ Sima, Ioan Budişan din protopopiatul Crasneĭ, Petru Codeus, Augustin Carşai, Tit Trif din protopopiatul Valcăuluĭ, Ioan Fărcaş, Graţian Flonta, Clemente Pop, Ioan Papiriŭ Pop din protopopiatul Periceiuluĭ, Basiliŭ Pop, Alesandru Costea, Gregoriŭ Sima, Teodor Bohăţel din protopopiatul Oarţeĭ. Michail Ungur, Teodor Pop din protopopiatul Brediuluĭ, Antoniŭ Băliban, Basiliŭ Hoblea, Georgiŭ Filep, Gregoriŭ Pop din protopopiatul Ermeleculuĭ, Teodor Lengyel, Ioan Vasvári, Alexiŭ Varna, Ioan Pop (Someş-Uleac), Basiliŭ Gavriş din protopopiatul Băsescilor, Paul Boca, Teodor Varda, Ioan P. Pop, Michail Pop, Grigoriŭ Capos, Petru Tămăşan, Gregoriŭ Maior, Lazar Caba, Laurenţiŭ Bran, Gavriil Cherebeţ din protopopiatul Notiguluĭ. (Va urma.) Dr V. Sznigelski.

Cas de mórte. Onoratul *Mihail Simoneti* preot deficiente. în Păgida protop. Aiuduluĭ, a repausat în 19 Iuniŭ n. 1898 în anul al 82-lea al vieţiĭ şi al 52-lea al preoţieĭ.

În veci amintirea luĭ!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Timpul stăpânirei bizantine în Ravena e representat prin biserica s. Vitale, prin capela archiepiscopéscă și prin bisericile s. Apollinare in Classe și s. Giovanni Evangelista. Biserica s. Vitale a fost sfințită în anul 547. Ea în desvoltarea arțiĭ musive e de mare însemnătate, de óre ce într'însa a ajuns la închiare activitatea proprie productivă a inventăriĭ, compositiei și esecutăriĭ tipurilor, și tot într'însa și-a dobîndit stilul bizantin formațiunea sa fixată, formele acelea, carĭ se repetesc în chip constant în iconografia bizantină. A fară de biserica acésta numaĭ în rămășițele din Agia Sofia, din biserica din Tesalonica și din mănăstirea de lângă Sinai ni-s'aŭ maĭ conservat propriele trăsăturĭ fundamentale ale stiluluĭ Iustinianeŭ, ale arțiĭ bizantine desvoltate, căreia s'a supus întrégă arta musivă din Italia.

Corul și apsida din s. Vitale maĭ aŭ încă și astăzĭ podóba aceea de mosaicurĭ, în care fusese îmbrăcat interiorul întreg al bisericiĭ, și architectura acesteĭ clădirĭ cupolate frumóse ne oferesce o icónă a bisericiĭ s. Sofie din Constantinopol. O fașie ornamentată pe arcul de la întrarea în cor cuprinde un șir de mosaicurĭ în formă de medalióne, în carĭ se cuprind icónele în bustă ale luĭ Christos, ale Apostolilor și ale martirilor Gervasiŭ și Protasiŭ (céstă din urmă nu în mosaic, ci în stucco). Părețiĭ lateralĭ aĭ corului cuprind în dóuĕ etajurĭ representărĭ din L. V. și N., carĭ sînt rînduite în jurul uneĭ icóne din mijloc. Acésta pe părețele din drépta e jertfa luĭ Avel și cea a luĭ Melchisedec, éră pe cel din stînga jertfa luĭ Avraam și ospetarea celor treĭ îngerĭ, nisce compositiĭ, în carĭ arta face numaĭ o încercare de a se emancipa de caractĕrul simbolic și de a-și însuși pe cel istoric: cuprinsul ideal cel de caractĕr simbolic e străpus aci în realitate într'un chip cam dărăburos; figurile, representarea regiuniĭ și cele alalte adausurĭ vĕdesc silința artiștilor de a aduce raporturile simbolice cele vechĭ ale temelor din icónele acestea în legătură maĭ de aprópe cu viața. Avraam în scena ospetăriĭ celor treĭ îngerĭ e o figură destul de slabă; plăcute și espresive sînt dimpotrivă figurile celor treĭ îngerĭ. Fără de niciĭ o osebire e așeḑată alăturea jertfa luĭ Avraam, dară în proporțiĭ maĭ marĭ, prin ce se suplinesce lipsa aceea a osebiriĭ indicându-se, că aci avem de a face cu altă scenă deosebită de cea a ospetăriĭ celor treĭ îngerĭ: Avraam se înfățișéză cu purtare patetică și îmbrăcat în haĭne albe, ridicând sabia, în vreme ce mâna luĭ cea stîngă e așeḑată pe capul luĭ Isaac celuĭ legat; alăturea stă berbecele. Se vede limpede, că producĕtoriul acesteĭ compositiĭ a dispus de o mulțime de modeluri bune din arta creștină antică și așa a putut să purcédă cu libertate și siguranță cu mult maĭ mare de cât în scena ospetăriĭ celor treĭ îngerĭ. Punctul de vedere, din care aŭ, să se privéscă aceste patru scene, nu e altul de cât cel dogmatic: Avel, Melchisedec și Avraam ca prefigurărĭ ale luĭ Christos. De-asupra acestor compositiĭ plutesc doĭ îngerĭ, carĭ pórtă un medaliou cu o cruce împodobită, ér alăturea sînt figurile profeților Isaie și Ieremie cu volumurĭ și cu inscripțiile numeluĭ.

În laturea de lângă apsidă se vede Moïsi în mijlocul uneĭ regiuni ca păstoriŭ, cum primesce misiunea sa. Pe zidul din fața acesteĭ icóne e representată legislațiunea de pe muntele Sinai. Arcadele de-asupra acestor scene sînt împodobite cu icónele celor patru Evangeliști cu emblemele lor. Eĭ șed în regiuni, cu cărțile deschise, a căror inscripțiĭ sînt numele Evangeliștilor.

Ciclul icónelor din corul bisericiĭ își are închiarea sa în cupolă. Chiar în culmea cupoleĭ e Mielul cu nimb de aur pe sfund vînĕt cu stele de argint și împrejurat de o cunună. De-a lungul cóstelor boltiturii se întind împletiturĭ cu póme împreunând cununa din culmea cupoleĭ cu basa cea cuadrată a acesteia. Câmpurile dintre împletiturile acestea cuprind pe sfund vînĕt curpeniĭ, în carĭ sînt împletite tot felul de animale, éră în mijlocul acestor câmpurĭ staŭ îngerĭ pe globurĭ vinete și ridicându-și mânile pórtă cununa din culmea cupoleĭ. Ținuta lor e ușóră, liberă și neforțată. Arcul triumfal cuprinde doĭ îngerĭ, carĭ plutind pórtă un medalion cu monogramul luĭ Christos; în dosul îngerilor sînt ciparoșĭ, ér apoĭ cetățile Ierusalimuluĭ și Vetleemuluĭ.

Apsida cuprinde dóuĕ icóne ceremoniale marĭ: de-a stînga împĕratul Iustinian cu curtea împĕrătéscă, ér de-a drépta împĕrătésa Teodora cu alaiul sĕŭ. Alăturea cu împĕratul pășesce archiepiscopul Maximian de Ravena îmbrăcat în felon și paliŭ verde și ținând în drépta o cruce împodobită cu petri scumpe. El pășesce între doĭ clericĭ, din carĭ unul ține o carte, éră cel alalt cădesce. Împĕratul și împĕrătésa sînt îmbrăcațĭ în haĭnele împĕrătescĭ. În urma împĕratuluĭ vin treĭ oficialĭ aulicĭ, ér apoĭ garda împĕrătéscă. Capul împĕratului e încunjurat de un nimb, atributul puteriĭ împărtășite de Dumnezeŭ. Haĭnele în icóna acésta ceremonială în esecutarea lor nu vĕdesc mâna unuĭ artist iscusit; formele trupurilor sînt făcute așa de late, cât lățimea acésta fac, ca ele să dispară. Tot asemenea arată o esecutare neartistică și purtarea uniformă a capetelor și așeḑarea piciórelor în unghiŭ drept. Împĕrătésa, carea pórtă în mânĭ ca și împĕratul un dar votival de aur, are alăturea de sine doĭ oficialĭ aulicĭ, din carĭ unul ridică o perdea. De-a stînga sînt maĭ multe dómne aulice. — După acestea dóuĕ compositiĭ urméză în mijlocul apsideĭ icóna Mântuitoriuluĭ șeḑênd de-asupra globuluĭ vînĕt al lumiĭ, în stînga ținênd un volum. Din pavimentul acesteĭ icóne isvoresc patru isvóre simbolisând rîurile raiuluĭ. Alăturea staŭ doĭ îngerĭ cu toege lungĭ. Tipul luĭ Christos e tineresc, fără de barbă și rotund. Îngerul din stînga presentéză luĭ Christos pe patronul bisericiĭ s. Vitale îmbrăcat ca ostaș bizantin, éră cel din drépta îĭ presentéză pe archiepiscopul Ecclesiŭ din Ravena, cum îĭ oferesce modelul bisericiĭ.

Capela palațuluĭ archiepiscopesc a zidit-o s. Petru Chrisologul, archiepiscop al Raveneĭ de la 435—450. Mosaicurile eĭ pricepĕtoriĭ de lucru le derivă asemenea din vécul al cincilea. Capela formézĕ un cuadrat cu patru brațe scurte boltite, carĭ servesc de sprijin pe sama bolteĭ din mijloc celeĭ cu mult maĭ înalte și zidite în forma crucieĭ. Spre rĕsărit se maĭ adauge corul în formă de paralelogram. Mosaicul acesteĭ capele e următoriul: Patru îngerĭ bine proporționațĭ se înalță pe cóstele bolteĭ din mijloc purtând un medalion, în care se cuprinde monogramul luĭ Christos. Concepția e aci cu mult maĭ forțată de cât în s. Vitale, maĭ ales în ce privesce purtarea vesmintelor și în ținerea și purtarea medalionuluĭ. Cele patru laturĭ ale cupoleĭ sînt împodobite cu simbólele Evangeliștilor pe sfund de aur. Éră cele patru arcurĭ, carĭ spriginesc cupola, cuprind un șir de șepte icóne în bustă, de dóuĕ orĭ pe Christos în tip tineresc între șesc Apostolĭ, éră spre méză nópte monogramul luĭ Christos între câte șese sfinți și sfinte. Tipul luĭ Christos e tineresc, fără de barbă, cu pĕr bălan lung; el e pătruns de blândĕță și gingășie mare, în ce chip el esprima numaĭ arta creștinéscă cea antică. Ovalul feței e lungurel și are trăsăturĭ fórte nobile și espresive. Icónele în bustă ale sfintelor din contră cu trăsăturile lor cele înțepenite și cu mulțimea de mărgăritare încărcate pe ele reamintesc lucrările musive romane din vécul al optălea și al nóuĕlea, în vreme ce icónele sfinților în privința perfecțiuniĭ se apropie de tipurile din s. Giovanni. Boltitura coruluĭ cuprinde pe sfund de aur împodobire cu florĭ și póme și cu păsĕrĭ printre ele. De-asupra altariuluĭ e o icónă a Preacurateĭ Fecióră cu brațele întinse întru rugăciune. Icóna acésta musivă e gătită cu mult maĭ târziŭ, póte că în vécul al 12-lea orĭ al 13-lea. De-a drépta e esecutată figura întrégă a luĭ Christos, în stînga ținênd o carte deschisă, éră pe umĕrul drept purtând o cruce de aur. Figura e fără de barbă și cu mantauă de purpură, dară de altmintrea e numaĭ o copie a s. Laurențiŭ din mausoleul Galleĭ Placidie gătită târziŭ și vĕdind o technică defectuósă. Peptul figuriĭ e provĕḑut cu platoșe, o concepție, carea fórte a rare orĭ se găsesce în monumentele arțiĭ creștine.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Câte va întrebărĭ scurte aŭ fost vĕduveĭ de ajuns, pentru ca să afle, că Amrah nu cunoscea ţinutul de din colo de Chidron şi că tot aşa de puţin scia şi calea, pe care avea, să vină Nazarinénul. Tot asemenea băgă de samă şi aceea, că atât Amrah cât şi Tirzah, — cea dintâiŭ din alipirea sa obicinuită, ĕră cea din urmă în nevinovata sa linişte fiĕscă, — se încredeaŭ povĕţuirilor eĭ. Ea luă deci asupră-şĭ conducerea călătorieĭ.

„Vom, să mergem întâiŭ în Betfagi," le zise. „Acolo póte, că vom afla cu ajutoriul Domnuluĭ, ce vom avé, să facem maĭ de parte."

Elc se pogorîră de pe munte la Tofet şi la grădinile împĕrătescĭ şi când ajunseră în drum, se opriră.

„Mĕ tem, să rĕmân pe drum," zise vĕduva. „Va fi maĭ bine, dacă ne urcăm pe munte. Astăzĭ e sĕrbătóre, şi colo din colo vĕd mulţĭ ómenĭ. Dacă vom merge preste muntele sminteleĭ, nu-ĭ vom întâlni."

Tirzah şi până aci numaĭ cu mare greŭ a putut merge, ĕră când audi hotărîrea acésta, începu a-şĭ perde curajul.

„Muntele e peziş, mamă, eŭ nu mĕ pot sui pe el."

„Socotesce, că noĭ mergem spre vindecare şi spre viaţă. Privesce, prunca mea, cât de frumósă e ziua! Colo pe drum vin femeĭ la fântână, ele ne vor bate cu petri, dacă rĕmânem aicĭ. Vino, fiĭ tare numaĭ de astă dată!"

Ast fel cerca mama, carea şi ea suferia tot aşa de mult, să încurajeze pe fiică-sa. Amrah îĭ sta întru ajutoriŭ. Până acum nu atinsese pe cele dóuĕ lepróse; acuma nu s'a maĭ sfărmat cu urmările, ci merse la Tirzah, îĭ puse mâna pe umĕr şi-ĭ şopti: „Razimă te de mine. Eŭ sînt tare, cu tóte că sînt bĕtrână. E numaĭ o cale scurtă. Aşa, — acuma putem merge."

Laturea muntelui, carea o urcaŭ, tot felul de gropĭ şi rĕmăşiţe de ziduri vechĭ o făceaŭ fórte colţurósă, şi urcarea eĭ era grea. Însc când în sfârşit ajunseră pe vîrful muntelui şi priviră la icóna, ce li-se îmbia din colo către nordvest, — la biserică şi la cupolele cele marĭ, carĭ cu albéţa sa se ridicaŭ din sfundul cel vînĕt al cerului, — atunci mama simţi în sine curajul crescênd, simţi din noŭ dragostea de viaţă.

„Privesce, Tirzo," zise ea, „privesce lespedile de aur ale porţiĭ celeĭ frumóse! Cum lucesc ele în razele sórelui! Maĭ aducĭ îţĭ a minte, de câte orĭ am mers noĭ acolo? Ce frumos va fi dacă érăşĭ vom puté, să o facem acésta! Şi apoĭ adu-ţĭ a minte, — de acolo până la casa nóstră e numaĭ o cale scurtă. Maĭ că vĕd casa nóstră, — colo din colo de coperişul templului. Şi Iuda va fi acolo, pentru ca să ne priméscă."

Pe colina din mijloc, carea era presărată cu mirte şi maslinĭ verdĭ, vedeaŭ nisce norĭ uşorĭ de fum înălţându-se drept la deal în liniştitul aer de diminéţă; norilĭ aceia zoriaŭ pe călătorii neobosiţĭ, să scape de nemilósa arşiţă. La pogorire Tirzah gemea la fiesce care paş, cu tóte că Amrah îşĭ da tótă silinţa, ca să-ĭ uşureze greutăţile. De câte va orĭ, pe când durerea îĭ fu fórte mare, fata strigă cu glas tare. Ĕră când ajunseră la drumul dintre muntele sminteleĭ şi dintre muntele maslinilor, ea căduu la pământ.

„Mergĭ cu Amrah maĭ de parte, mamă," zise cu glas stîns, „şi lăsaţi-mĕ pe mine aicĭ."

„Nu, Tirzo, nu! Ce mĭ-ar folosi mie, dacă eŭ m'aşĭ vindeca şi tu nu? Când ar întreba apoĭ Iuda de tine, pe cum va şi face, ce ĭ-aşĭ sci rĕspunde, dacă te-aşĭ lăsa pe tine aicĭ?"

„Spune-ĭ, că eŭ l-am iubit."

Mama se plecă preste ea şi privi în jur de sine cu un sentiment de perplexitate, care era aprópe desperare. Gândul cel îmbucurătoriŭ al vindecării ea de loc nu-l putea despărţi de Tirzah. Tocmaĭ voia, să renunţe la alte încercărĭ şi să-şĭ concrédă sórtea grijiĭ luĭ Dumnezeŭ, când vĕdu de cătră rĕsărit pe cale pe un om venind cu paşĭ repedĭ.

„Curaj, Tirzo, nu-ţĭ perde sperarea!" zise ea. „Colo se apropie óre cine, care ne va puté da scire despre Nazarinénul."

Amrah o ridică, să şédă, şi o spriginia, în vreme ce omul veni maĭ aprópe.

„Mamă, în bunătatea ta îţĭ uĭţĭ de aceea, ce sîntem. Străinul ne va încunjura, şi darul luĭ cel maĭ bun pe sama nóstră va fi un blăstĕm, de nu cum va o pétră."

„Vom vedé!" Alt ceva mama nu a sciut, să-ĭ rĕspundă. Dóră bine scia tractarea, în care ómenĭ asemenea lor se obicinuiaŭ a se împărtăşi din partea propriilor sĕĭ patrioţĭ.

La locul, unde tocmaĭ se aflaŭ ele, drumul abia era maĭ mult de cât o cărare îngustă, care şerpuia printre stîncĭ văróse. Dacă străinul va merge maĭ de parte pe el, trebuia, să dea faţă cu ele. Şi aşa s'a şi întîmplat. Când el ajunse destul de aprópe, cât să-ĭ pótă audi glasul, mama îşi învĕli capul, pe cum rînduia Legea, şi începu cu glas tare strigarea prescrisă: „Necurate! Necurate!"

Spre uĭmirea eĭ omul se apropia cu nepăsare.

„Ce veţĭ?" întrebă el oprindu-se în depărtare abia de patru paşĭ de la ele.

„Ne vedĭ. Grijĭ de tine!" zise mama cu dignitate.

„Femee, eŭ sînt un sol al aceluia, care numaĭ un cuvînt zice către ómenĭ ca voĭ, şi eĭ se vindecă. Eŭ nu mĕ tem!"

„Al Nazarinénuluĭ?"

„Al luĭ Mesia," zise el.

„Adevĕrat e, că astăzĭ vine în cetate?"

„Acuma e în Betfagi."

„Pe care cale vine?"

„Pe acésta!"

Ea îşĭ adună mânile rugătóre şi privi la cer mulţămind luĭ Dumnezeŭ.

„De ce-l socotescĭ pe el?" întrebă străinul.

„De Fiul luĭ Dumnezeŭ!" rĕspunse ea.

„Aşa dară rĕmâĭ aicĭ, orĭ maĭ bine, după ce-l însoţesce mulţime mare de popor, stăĭ lângă stînca aceea albă colo sub arbore. Şi când va trece pe aci, nu întârzia a-ĭ cere ajutoriul, strigă şi nu te teme. Dacă credinţa ta e tot aşa de mare ca şi dorul de el, atuncia te va audi, de ar bubui chiar şi o mie de tunete. Eŭ merg, să vestesc poporuluĭ în cetate şi a fară de ea, că el se apropie, şi să-ĭ pregătesc la primirea luĭ. Pace ţie şi la aĭ tĕĭ!"

Străinul se depărtă.

„Aĭ audit, Tirzo, aĭ audit? Nazarinénul e pe cale şi a nume pe calea acésta şi ne va audi. Încă o dată împuterescc te, prunca mea. Vino la stîncă. E numaĭ un paş până acolo."

Încurajată ast fel Tirzah prinse mâna Amreĭ şi se sculă. Tocmaĭ voiaŭ, să pornéscă. Atuncĭ zise Amrah: „Aşteptaţĭ, omul se întórce. Şi ele aşteptară.

„Îmĭ aduseĭ a minte," zise el, dacă s'a apropiat, „că arşiţa va fi mare, maĭ înainte de ce va fi aci Nazarinénul, şi că cetatea e aprópe, şi acolo, de voiŭ avé lipsă, îmĭ pot câştiga rĕcoritóre, şi aşa am socotit, că apa asta ţie îţĭ va fi de maĭ marc folos de cât mie. Primesce o şi să aĭ curaj. Strigă-ĭ, când va trece pe aci."

Zicênd acestea îĭ întinse o ploscă de bostan plină de apă, pe cum se obicinuesc călătoriĭ une oria a purta cu sine în călătoriile sale prin munţĭ. Dară darul sĕŭ nu l-a aşedat pe pământ înaintea lor, pentru ca ea să-l ridice de acolo, după ce el va fi ajuns în depărtare sigură, ci i-l a dat în mână.

„Iudeŭ eştĭ tu?" întrebă ea cu mirare.

„Sînt Iudeŭ şi încă óre ce maĭ bun, sînt învĕţăcelul luĭ Christos, care cu cuvîntul şi cu esemplul învaţă zilnic aceea, ce v'am făcut vóuĕ. Lumea de mult a cunoscut cuvîntul iubire, fără ca să-l înţelégă. Încă o dată îţĭ zic: Pace ţie şi la aĭ tĕĭ şi bună încredere.

El se duse, şi ele merseră încet la stînca aceea, carea le-o arĕtase lor, şi carea era ca la treĭ zecĭ de paşĭ de la drum de-a drépta. Mama ajungênd acolo s'a convins cu bucurie despre aceea, că de acolo o vor puté vedé şi audi aceia, a căror luare a minte asupra sa voia, să o trezescă. Acolo se aşedară în umbra arboreluĭ, beură din ploscă şi se odihniră. Tirzah adurmi numaĭ de cât, şi cele alalte nu voiaŭ, să-ĭ turbure somnul, şi de aceea petreceaŭ în linişte.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Convorbirĭ literare" Nr. 6 cu următorul cuprins: *Ioan Al. Brătescu-Voinescĭ.* Întîmplare (schiţă). — *D. Burileanu.* Privire generală asupra literaturiĭ elene. — *Marin Dimitrescu.* Politica luĭ Napoleon I. faţă de pórta otomană. — *D. Nanu.* Himn Euterpeĭ. Primăvară (poesiĭ). — *I. A. R.* Bret Harte. — *V. Podeanu.* Pesimist (poesie). — *Lisandros.* Spre mórte (novele). — *Eleonora Strătilescu.* Angelo Mosso şi educaţia femeiĭ. — *Nicolae Basilescu.* Şăinisme. — *Florian I. Becescu.* Scrisóre (poesie). — *Tutoveanu.* Stingher. Din sufletele nóstre (poesiĭ). Revista publicaţiilor.

Esercitĭi de stil în limba magiară, de *Nic. Putnoky* şi *Alesiŭ Viciŭ,* carte didactică destinată ca manual pe cl. V—VIII gimnasiale, 144 pag. costă 80 cr. Parte însemnată din bucăţile cuprinse în cartea acésta sînt scóse din literatura şi istoria magiară şi s'aŭ făcut alegerea acésta cu scopul, ca să foloséscă şcolarilor în esamenul de maturitate.

„Enciclopedia Română", publicată din însărcinarea şi sub auspiciile Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporului român de Dr. *G. Diaconovich.*

După un interval de abia 5—6 săptămâni a apărut un nou fascicol al acestei mari şi folositóre publicaţiuni, a nóuălea, adecă penultimul pentru tomul I. Reducerea continuă a intervalurilor dintre apariţiunea singuraticelor fascicole, pe cum şi promisiunea editorului, că încă în August a. c. tomul I va fi pe deplin terminat, dovedesce că redacţiunea publicaţiunii a trecut deja preste greutăţile începutului şi înaintézá cu paşi tot mai siguri. Aceste semne îmbucurătóre de vitalitate a frumósei întreprinderi a Asociaţiunii, fără îndoială vor puté delătura pe deplin temerea ce s'a ivit la început în cercuri fórte largi, că „Enciclopedia Română", ca tóte întreprinderile nóstre de asemenea natură şi estensiune nu se va puté termina.

Fasciculul IX cuprinde cuvintele *Cavaillon —Clarneta,* la olaltă preste 1200 articole, dintre cari amintim: Cehii (Jarnik), Cernat, Cernătescu, Cernăuţ, Cernavoda, Cerne, Cetatea de Baltă, Chinez Paul, Chior, Chişineŭ (Arbore), Chiţ, Chrisov (Ghibănescu), Chrisovergi, Circa, Ciuc, Ciupercovici (Sbiera), Cholera şi Ciuma (Dr. Felix), etc. Dintre ilustraţiuni remarcăm 4 tablouri excelente la art. Cernăuţ (catedrala şi grandiósa reşedinţă mitropolitană, seminarul, casa preoţéscă), şi o ilustraţiune colorată la art. Circulaţiunea sângelui.

În fine mai amintim că numĕrul autorilor Enciclopediei şi în timpul mai nou s'a sporit cu câte va puteri dintre cele mai de valóre.

Scórţele pentru tomul I sînt deja lucrate şi se pot comanda la editor cu preţul de fl. 1.— (frc. 2.50) incl. trimiterea francată şi recomandată.

„Enciclopedia Română" apare în estensiune de 30 fascicole de câte 6 cóle de tipar, (10 fasc. formézá un tom) şi va cuprinde în total preste 30.000 articole. Publicaţiunea se va termina în decursul anului 1900.

Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiŭ şi la tóte librăriile; deposit general pentru România: Storck & Müller, Bucuresci. Preţul unui tom face: broşurat fl. 10.— (resp. frcl 25.—), ér compactat fl. 11.60 (resp. frcl 28.50).

Cestiuni

din

dreptul şi istoria bisericei românesci unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei" şi a dlui Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolitului Vancea şi a bisericei unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Editor şi redactor respundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Nro 50—1898. (28) 1—1

Concurs.

Din partea Comitetului despărţĕmîntului XI al Asociaţiunii se escrie concurs pentru *2 (dóuĕ) premii à 25 fl.* pentru următórele lucruri:

1. O lucrare de cel puţin 2 cóle tipărite, care să tracteze regulele igienice de lipsă, să le cunóscă poporul. Lucrarea acésta să pótă fi întrodusă eventual şi ca manual de igienă în şcolile poporale.

2. O lucrare de aceea-şi mărime, care să se ocupe cu necesitatea conservării portului românesc în tóte ţinuturile şi modalităţile reîntroducerii lui acolo, de unde a dispărut.

Amîndóuĕ lucrările acestea să fie scrise în stil uşor şi simplu, ca să pótă fi pricepute de popor.

Manuscrisele împreună cu un plic, care să cuprindă numele autorului, să se trimită până la 1 Iunie n. 1899.

Lucrările premiate rĕmân proprietatea acestui Comitet.

Blaş la 7 Iuliŭ 1898.

Comitetul despărţĕmîntului XI al Asociaţiunii.

Ioan German, director. **Aurel C. Domşa**, secretar.

Nro 3367—1898. (29) 1—2

Publicare de concurs.

Din fundaţiunea fericitului Mitropolit Dr. Ioan Vancea numită *„Seminariul junimii române greco-catolice studióse în Blaş"* aŭ devenit vacante 2 stipedii unul folosit de gimnasistul absolut Ioan Pantea, şi al doilea de Ioan Bolchişiŭ absolut de a V clasă gimnasială. Pentru conferirea acestora se deschide concurs sub următórele condiţiuni:

1. Stipendiile sînt de 100 fl., se computa în cuota de întreţinere în „Seminarul junimii" a respectivului alumn (Lit. fund. §. 3.);

2. La stipendiile acestea pot concurge „tineri studioşi în gimnasiul din Blaş, născuţi din părinţi credincioşi ai Archidieceseĭ gr. catolice de Alba-Iulia şi Făgăraş, saŭ de origine consângenĭ saŭ afinĭ ai fundatorului, chiar şi dacă acestia ar fi domiciliaţi airea, dar fiiĭ lor vor studia în Blaş" (Lit. fund. §. 1);

3. Consângeniĭ fundatorului aŭ preferinţa, apoĭ caeteris paribus fiiĭ de preoţi archidiecesani, — „carĭ însĕ vor fi mai buni între toţi, se vor primi, chiar şi dacă ar fi fiiĭ credincioşilor din clasa cea mai de jos" (Lit. fund. §. 5);

4. De óre ce din stipendiile acestea se pot împărtăşi numai alumni de ai „seminariului junimii", urmézá de sine, că acel tinĕr care din cause sanitare, orĭ pentru defecte constatate cu ocasiunea visitării medicale, carea se face la începutul anuluĭ scolastic, nu va fi primit în „seminariul junimii", acela nu se va puté bucura de stipendiŭ.

5. Concursele se vor instrui cu carte de botez, testimoniŭ scolastic şi eventual şi cu atestat de consângenitate.

6. Concursele trebue să între la acest Consistor cel mult până în 10 August n. 1898.

Blaş, din şedinţa consistorială ţinută în 12 Iuliŭ 1898.

Victor Mihályi
Archiepiscop şi Mitropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş.

(30) 1—1

Licitare minuendă.

Pentru edificarea uneĭ case în Blaş se va ţinĕ licitare minuendă în 28 Iuliŭ 1898 la 3 óre după amézĭ în cancelaria advocatuluĭ archidiecesan.

Spesele preliminate fac 8406 fl. 93 cr.

Preliminariul, planul şi condiţiunile se pot vedé la advocatul archidiecesan. Vadiŭ se recere de 210 fl. v. a.

Din şedinţa capitlului bobian ţinută la Blaş în 15 Iuliŭ 1898.

„ARIEŞANA",

Institut de credit şi economiĭ, societate pe acţiĭ,

înfiinţată de 11 anĭ,

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieş (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare,** atât de la particulari, cât şi de la corporaţiuni **cu 6%,** dacă baniĭ depuşi nu se scot în timp de un an, saŭ în timp şi mai îndelungat, solvind în **casul** acesta institutul şi darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt saŭ nedeterminat încă se daŭ 6%, dar darea erarială are, să o solvéscă deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica orĭ când. Sume mai marĭ sînt de a se insinua spre abzicere prealabil şi anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, şi de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permiţênd starea cassei, depunerile se rĕsplătesc în dată şi fără abzicere. Depuneri şi ridicări se pot face şi prin postă şi se resólvă cu reîntórcerea ei.

2. **Acórdă credit** pe lângă **cambii** şi **obligaţiuni** cu caventi.
3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranţă **hipotecară** şi pe **efecte.**
4. **Acórdă credite fixe** pe lângă **intabulare** pe **realităţi** şi **case.**
5. **Şi cumpĕră** spre scopul plasării **efecte publice,** pe carĭ în cas de lipsă le póte **lombarda.**

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcţiuniĭ:

Iuliŭ Bardosy, preşedinte. **Ioan Mesaroş,** v.-preşedinte.

(22) 5—10

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 23 Iuliŭ 1898. Numĕrul 29.

Defraudări.

Cele dóuĕ defraudări, ce aŭ eşit la ivélă în Arad, aŭ atras atenţiunea publicului mare asupra acestei teme, care altmintrelea nu vré, să dispară de la ordinea zilei.

Întru adevĕr acum de ani de zile nu mai cetesce omul alt ceva, de cât omoruri, sinucideri, jăfuiri, hoţii şi defraudări.

Cum se ivesce un cas noŭ, étă că ziarele aduc rapórte pe pagini întregi, înşirând cu deamĕruntul tot, aşa cum s'a întîmplat, ba şi cum nu s'a întîmplat, numai să aibă publicul cetitor sensaţie.

După causa adevĕrată a atâtor fărădelegi nu cércă nime, ci dacă se caută după cause, apoi tot de una se caută numai cause laterale, incidentale, nici de cât surginţa adevĕrată.

Ast fel acum, când cassierul scaunului orfanal defraudéză la 300 mii de florenĭ, vin unii şi strigă după administraţie de stat, de óre ce după a lor părere administraţia actuală comitatensă e de vină, că asemenea lucruri se pot întîmpla. Şi ultă acești cărtitori, că tocmai acum se pertractéză tot în Arad o altă defraudare, pe care a sevârşit-o perceptorul regesc, va să zică un amploiat de stat.

Étă pentru ce ziceam, că nu se caută adevĕratele cause, cari daŭ nascere la asemenea delicte.

Să cercăm noi, óre nu ne-am puté apropia de causa adevĕrată a fărădelegilor acestora?

Observăm înainte de tóte, că noi nu împărtăşim părerea acelora, cari susţin, că în Ungaria s'ar comite cele mai multe defraudări şi delicte. Asta nu-i adevĕrat. Noi le scim pe ale nóstre şi ni-se par multe, pentru că zi de zi le cetim. De la alţii sosesce la noi scire numai despre cele mai mari, despre cele mai mĕrunte nu mai luăm act. Să ne aducem numai a minte, că înainte de asta cu vre o câţi va ani un oficial al băncii naţionale din Belgia a dispărut cu trei zeci de milióne franci! Apoi afacerea Panama, apoi afacerea băncii naţionale din Italia, şcl!

Nu sîntem deci mai réi de cât alţii.

După observarea acésta să vedem, care e causa la desele defraudări de pretutindenea?

Noi causa adevĕrată, causa ultimă o aflăm în slăbirea sentimentului moral, isvorită din slăbirea sentimentului religios.

S'a zis de nenumĕrate ori, că morală fără de religiune nu póte să esiste.

Religiunea singură are sancţiune corespundĕtóre pentru tóte faptele. Ea judecă şi despre faptele consciinţei, ér nu numai despre faptele sevârşite în a fară, ea intenţiunea tocmai aşa o socotesce de culpabilă, ca şi fapta sevârşită.

În schimb ce face legea omenéscă? Ea nu póte judeca internul omului, pentru că nu-l cunósce. Şi ori ce faptă se face culpabilă înaintea forului omenesc numai după ce e sevârşită.

Étă deosebirea între religiune şi legea omenéscă. Legea omenéscă cuprinde numai omul material, şi viaţa consciinţei, adevĕrata viaţă a omului întru cât e fiinţă morală, o cuprinde numai, când ea s'a manifestat în a fară prin fapte positive. Din contra religiunea cuprinde tot de una pe omul întreg întru cât e fiinţă morală şi sancţiunea sa o statoresce pentru consciinţă, punênd consciinţa de cel mai înalt judecător.

Aŭ venit însĕ pseudofilosofii şi aŭ despărţit morala de religiune, aŭ statorit morală independentă, morală fără sancţiune.

Pentru faptele esterne daĭ samă societăţii, pentru cele interne ţie şi numai ţie.

Étă acum fructele. Până când nu te scie nime, poţi face orĭ ce: eşti om de omenie. Cu consciinţa ta îţi tragĭ samă mai uşor. Ea are să-ţi réspundă numai ţie, şi scusă se va găsi.

Étă că şi defraudantul Kriványi din Arad şi-a găsit scusa: „nu pot, să fiŭ sĕrac," aşa scria cumnatului sĕŭ. Auziţi scusă! El, fiŭ de nisce sĕrmani meseriaşi din Lipova, crescut în sĕrăcie, ajuns cu chin cu vaĭ la postul unui biet cassar de la sedria orfanală, el nu póte, să fie sĕrac! Étă scusa dînsului înaintea consciinţei sale libere şi independente de preceptul religiunii! Étă morală neatîrnătóre de religiune! Nu

Feuilleton.

Americanii în Cuba.

Resbelul spaniol-american se apropie de capet. Vestea despre căderea ministeriului spaniol o am putea considera ca premergătórea păcii, şi de cum va nu înşală presemnele, machinaţiunile sistematice ale Americanilor faţă de Cuba acum se pare, că vor să fie încoronate cu succes. Cred a fi de interes pentru cetitorii „Unirii" a suleva pe scurt aceste machinaţiuni şi politica Statelor-unite urmată faţă de insula Cuba.

Trebue să scim, că Statele-unite încă din 1823 urmăriaŭ politica stabilită prin *„legea-Monroe"*, care tindea într'acolo, de a delătura ori ce stabilire ori întărire a puterilor europene pe pămîntul american şi în special pe insula Cuba, şi acésta insulă, — cheia şi emporiul natural al Americeĭ de nord, cu deosebire pentru New-Orleans şi Veracruz a o trage la sine. Cea de întâiŭ încercare oficială de felul acesta datéză din 1845, când în senatul din Washington se făcu propunerea de a întra în pertractări cu Spania pentru cedarea insuleĭ. În urmarea acesteia se formă în 1846 o societate, la care aparţineaŭ şi Cubani avuţi, în scopul de a conlucra spre vinderea Cubeĭ pentru 200 milióne de dolari. O partidă puternică, recrutată esenţial din părtinitorii sclavagiului, nu era străină de împreunarea cu Uniunea nordamericană, voind se scape de apĕsătoriul sistem de contribuţiune al Spanieĭ.

Propunerea făcută Spanieĭ cam cu preconcepută încredere în sine fu respinsă din partea acesteia simplaminte. Acum încercară a câştiga cu forţa, ceea ce pe calea negoţiării nu se potu ajunge. Dar uniunea fu destul de vicléna de a nu păşi de o cam dată în mod oficial cu intenţiunile sale adevĕrate, de şi în cercurile dătătóre de ton s'a declarat pe faţă, că vor anecsa Cuba cu forţa; însĕ concese în tótă liniştea a se face din partea mai multor societăţi secrete din America nordică şi sudică pregătirĭ şi înarmări pe faţă pentru o surprindere cu forţa contra Cubeĭ. În Septembre şi Octobre 1849 se adunaseră pe Rhod-Island sub colonelul White 15,000 soldaţi spre un atac asupra Cubeĭ. În faţa acestora spori Spania puterea sa armată pe insulă până la 25,000 de soldaţi şi numi de căpitan general al insuleĭ pe generalul José de la Concha. Presidiul societăţii celeĭ mai mari, care avea de scop încercarea tuturor mijlócelor „permise" spre a promova bunăstarea Cubeĭ (a societăţii: „juanda promovedera des los intereses politicos de Cuba" îl purta generalul Narciso Lopez. Acest general Lopez, carele în timpul sĕŭ ajunsese în serviţiile Spanieĭ la mari onoruri, pe carele însĕ îl răpise temperamentul sĕŭ sanguinic şi iubirea cătră a dóua a sa patrie Cuba, se puse în fruntea expediţiunii. El debarcă în Cardenas, aflând însĕ resistenţă în garnisona spaniolă, apucă fuga şi se reîntórse în Rhod-Island. Curajul sĕŭ însĕ nu era frânt.

În an. 1851 pregăti Lopez o nóuă expediţiune de „flibustieri" (voluntari), care avu însĕ un finit şi mai tragic de cât cea de întâiŭ. Céta mică de 433 soldaţi fu risipită, Lopez însu-şi prins şi în 1 Sept. esecutat în Havana. Vaporul „Pampero", carele transportase expediţiunea din New-Orleans la Cuba, fu tras din partea guvernului nordamerican la o cercetare aparentă, tocmai aşa şi colectorul de port din New-Orleans şi fu depus, dar după scurt timp ér îşi redobîndi postul.

poţi, să fii sĕrac — aşa dară fură, griji numaĭ, să nu te prindă!

„N'am pretensiuni la nime, nicĭ eŭ nu sînt dator niměnuĭ," a maĭ scris Krivány cumnatuluĭ sĕŭ! Va să zică baniĭ orfanilor, ce ĭ-a furat, aŭ fost averea dînsuluĭ, cu care el numaĭ datorescе! Étă conceptul de proprietate a moraluluĭ independent de religiune.

Nu folosesc decĭ lamentările ziarelor.

Causele relelor, ce bântuie societatea, sînt adâncĭ. Şi ultima causă este aceea, că omenimea s'a întors de la Dumnezeŭ.

Trebue să maĭ trécă vreme multă, trebue să ne cufundăm înse fórte adânc în prăpastia ruineĭ morale, până când némul omenesc se va trezi din letargie.

Moise a trebuit să facă minuni nemaĭpomenite, a trebuit să misce tóte elementele, până când s'a muiat inima luĭ Faraon.

Nicĭ acum nu se va întórce omenimea la Dumnezeŭ, până când catastrofe nu o vor sili.

Catastrofele urméză una după ceealaltă.

Defraudările sînt numaĭ un ochiŭ din lanţul lor.

Procesul abatelui F. Morisseau.

În luna trecută acest proces a ţinut în agitaţie opiniunea publică din România. Curtea cu juraţĭ din Ĭaşĭ după o desbatere de 5 zile în 8 Iuniŭ şĭ-a pronunţat verdictul, éră tribunalul a condamnat la 5 anĭ de carcer pe abatele Ferdinand Morisseau, pentru că a împuşcat pe individul Parascan şi a vulnerat cu revolverul pe Chiţan. Cele maĭ multe foĭ aŭ publicat numaĭ faptul în sine, fără a maĭ cerca după motivul, ce l-a dus pe Morisseau la comiterea luĭ şi la împrejurările, între carĭ l-a comis. Ba unele din împrejurarea, că Morisseau e preot catolic n'aŭ hesitat a făurĭ din întîmplarea tristă cestiune confesională şi a esploata fapta luĭ Morisseau în detrimentul bisericiĭ catolice. Adevĕrul e, că Morisseau a căḑut victimă rĕsbunăriĭ private, ĭ-a fost atacată viaţa şi aflându-se în justă defensiune a făcut us de revolver uciḑênd respective vulnerând pe celĭ ce l-aŭ agredat. În interesul adevĕruluĭ un amic al foiĭ nóstre ne-a trimis raport detaiat şi basat pe informaţiunĭ sigure despre întrégă afacerea. Regretăm, că lipsa de spaţ ne silesce a da numaĭ un estras din acel raport. Abatele Ferdinand Morisseau încă din 1886 a fost instructor la un timp óre care şi administrator în familia H. Burbure din Dersca aprópe de Dorohoĭ. În familie abatele s'a bucurat de mare trecere şi încredere până în 1887. Atunci, fiind d. Burbure orb, a însoţit pe dómna Burbure, care era morbósă, la Heidelberg, unde în urma uneĭ operaţiunĭ medicale acésta a încetat din viaţă. La dorinţa familieĭ cadavrul a fost transportat la Bruxella. Aicĭ abatele de la o mătuşe a esoperat fără percente un împrumut de 250.000 frs. pentru familia Burbure, spre a-ĭ scăpa de vînḑare moşia de la Dersca, de aci se vede încrederea mare, de care s'a bucurat. Dară până ce a petrecut abatele prin Belgia în familie s'a început campania în contra luĭ. Se credea, că dómna Burbure a lăsat testament favorabil abatelui, ceea ce nu s'a adeverit, fiĭ domnuluĭ Burbure îl imputaŭ, că el ar fi pricinuit mórtea mameĭ lor. Scurt timp după reîntórcere a fost concediat din administratură. Apoĭ i-s'a imputat, că voesce a discredita familia Burbure, din motivul, că nu a subscris nescarĭ acte referitóre la cestiune de banĭ, de óre ce d. Burbure fiind orb nu póte subscrie valid, dară abatele, fiind deja concediat, încă nu s'a simţit îndreptăţit a subscrie. Concedierea abateluĭ şi răfuirea luĭ cu d. Burbure s'a întîmplat în 25 Septembre 1897 în faţa dluĭ Burghelea, primariul Dorohoiuluĭ şi advocatul familieĭ Burbure. La răfuială d. Burbure a rĕmas dator cu 2720 leĭ; d. Burbure a zis, că abatele în decurs de treĭ zile, să se mute din curtea domnéscă. Abatele merse la Ĭaşĭ, unde avea de gând, să se mute.

Din lămuririle depuse de martorĭ la ancheta făcută în 29 Sept. (11 Oct.) preotul Morisseau sosi în Dorohoĭ Duminecă în 28 Sept. (10 Oct.) spre sară şi după o convorbire cu d. Moruzi, prefectul Dorohoiuluĭ, plécă la Dersca, ca să-şĭ ĭea lucrurile şi să mérgă la Ĭaşĭ. Ajuns la Dersca îşĭ află lucrurile scóse înaintea primărieĭ, aruncate în cóce şi în colo şi lipsind unele. Mulţĭ rideaŭ de el, ce l-a indignat şi maĭ mult. Apoĭ merge la primărie şi de aicĭ în curtea boerésca, unde a întîlnit pe d. Holban, rudă a familieĭ Burbure şi funcţionar la subprefectura din Mihăleni, întră amîndoĭ în chilia, în care şeḑuse abatele. De o dată cu eĭ întră şi maĭ mulţĭ servitorĭ, apoĭ vin şi fiĭ dluĭ Burbure Henri şi Leon. Abatele cere, să i-se maĭ dea unele lucrurĭ, carĭ sînt ale luĭ, fiĭ refusă şi-ĭ fac împutărĭ, éră servitoriĭ îl insultă. Abatele indignat de acéstă tractare aduce fiilor a minte, că dînsul ĭ-a crescut şi cere de la d. Holban, să depărteze mulţimea amenințătóre. Vĕḑênd că posiţia sa e tot maĭ critică, se trage la o parte, scóte revolverul şi zice: „Vĕ las tóte, daţi-mĭ drumul, mĕ duc, aci este o cursă, să nu mĕ atingeţi, că împuşc." El ĭesi din odae, se îndreptă în jos, unde îl aştepta trăsura. Tineriĭ Burbure aŭ strigat ómenilor, să-l prindă, éră Henri, pe cum însu-şĭ recunósce înaintea procuroruluĭ, a alergat să-şĭ ĭea puşca. Abatele simţindu-se prins de la spate, dă un foc în aer, dă şi al doilea şi ucide pe tinĕrul Parascan, sare în trăsură şi strigă birjaruluĭ „mână, că mĕ omóră." Aprópe de pórta primărieĭ trăsura se opresce, abatele alérgă spre primărie, tinĕrul Chiţan se aruncă asupra luĭ din dos şi-l apucă de gât, el ca să se scape trage alt glonţ, Chiţan cade rănit, dară rana nu a fost mortală. Ajuns în primărie abatele cade jos, ţĕraniĭ năvălesc asupra luĭ şi-l maltractéză, până ce-l scot auctorităţile locale. Acésta e trista scenă, după depunerile próspete ale martorilor. Abatele zice, că după prima descărcare de revolver nu-şĭ maĭ póte da samă, de ce s'a întîmplat.

Ce privesce ulterióra desvoltare a cestiuniĭ, terminându-se instrucţia judecătorésca, causa era să fie judecată la Dorohoĭ în Decembre 1897. Avênd familia Burbure legăturĭ cu persóne influente, curtea de casaţie s'a învoit, să se străpună procesul la Ĭaşĭ, ca justiţia să fie independentă de ingerinţă străină. Pertractarea s'a trăgănat până în 4 Iuniŭ.

La pertractarea din 4—8 Iuniŭ din 71 de martorĭ s'aŭ presentat 44. Opiniunea publică era preocupată în defavorul abatelui, care era străin după religie şi naţionalitate. Amiciĭ familieĭ şĭ-aŭ pus în cumpănă influinţa în defavorul luĭ. Ziarul local „Evenimentul" publică articolĭ provocătorĭ la adresa catolicismului. Aperătoriĭ espun lămurit împrejurările faptuluĭ şi prin documente puternice fac evidentă nevinovăţia acusatuluĭ şi câştigă simpatia publiculuĭ pentru el. Agitaţiunea în contra abateluĭ şi în contra la tot ce e catolic se continuă înse cu maĭ mare foc. Şi inversunarea în contra luĭ cresce, când d. Hect. de Burbure trage în afacere şi pe episcopul catolic de Ĭaşĭ. El afirmă, că episcopul în o audienţă acordată unuĭ fiŭ de al sĕŭ, ar fi zis. 1. că familia Burbure să facă tóte pe lângă administraţie pentru a scăpa pe abate, 2) baniĭ vor curge cu miile spre a corumpe justiţia ţĕriĭ, care ar fi „venală", numaĭ abatele să fie achitat. Acésta depunere aprinde spiritele, episcopul prin o scrisóre adresată presidentuluĭ tribunaluluĭ dă o desmințire formală, declarând de false cele zise despre dînsul. Focul înse se stînge maĭ cu greŭ, de cât se aprinde. Publicul totuşĭ începe a-şĭ esprima părerea, că abatele va fi achitat, contrariĭ nu o puteaŭ suferi acésta. A cincia zi luni şedinţa de nópte, şedinţa decisivă se începe la órele 9 sara. Uşile sînt deschise, să între cine vre. În mulţime se observă a fară de studenţĭ demonstranţĭ persóne numeróse din ultimele mahalale ale oraşuluĭ, apoĭ eleviĭ seminaruluĭ superior de lângă Mitropolia ortodoxă. Eleviĭ eraŭ conduşĭ de câţĭ va preoţĭ. — Mulţimea, în care mulţĭ aveaŭ ceva în cap, începe a da semne puternice de condamnare. Aperătoriĭ acusatuluĭ nu pot vorbi. Unul dintre juraţĭ cere de la preşedinte evacuarea saleĭ: căcĭ sub presiunea „acestor bande" nu póte da verdict. Printre mulţime se aude, că în cas de achitare se va da năvală asupra acusatuluĭ cu toţĭ din jurul sĕŭ. Procurorul ca cel maĭ puternic argument adreséză juraţilor: să condamne, ca să arete mulţimiĭ că n'aŭ primit banĭ pentru achitare. Preşedintele temêndu-se să nu se întîmple ceva maĭ strajnic chiémă în ajutor prin telefon armata. Sosirea armateĭ nu-ĭ de fel bine primită. În fine juraţiĭ se retrag pentru a delibera, rĕspund la întrebările preşedinteluĭ: 1° E Morisseau culpabil, că a rănit pe Parascan? da, — 2° Rănirea acésta a causat-o mórtea? da, — 3° Avut-a Morisseau intenţiunea de a omorĭ pe Parascan? nu, — 4° E culpabil, că a tras asupra luĭ P. Bulbuc cu voinţă de a-l ucide? nu, — 5° E culpabil, că a tras asupra luĭ Chiţan cu voinţă de a-l ucide? da. — De agitaţĭ şi încurcaţĭ ce eraŭ, se vede, juraţiĭ aŭ greşit o dată şi anul fapteĭ punênd 1898 Septembre în loc de 1897. Condamnă pe Morisseau la 5 anĭ închisóre corecţională şi 2500 francĭ luĭ Chiţan, 500 luĭ Bulbuc, 555 cătră stat. — Inmediat după şedinţă unul din juraţĭ mângâie pe nenorocitul rănit Chiţan, că cu 2500 frs. se va puté ajuta bine. — Chiţan în faţa maĭ multor persóne, a căror nume le reţinem, replică: „nu voiŭ avea parte din acestĭ banĭ" .... dând de înţeles că abatele era provocat, adaugă: „preotul, de n'avea revolver, era, să fie ucis." Juratul: „de ce nu aĭ vorbit aşa şi înainte?" — Chiţan: „apoĭ de, am avut ordin de a vorbi altmintrelea de la Domnul Burbure, care-mĭ făgăduise 10.000 leĭ." —

Spania spera acum prin o maĭ severă suprimare a importuluĭ de sclavĭ a câştiga simpatiile puterilor marĭ europene. Cu atât maĭ uşor ĭ-a fost a se asigura de spriginul Angliеĭ şi al Franţeĭ, cu cât coloniile vestindice ale acestor dóuĕ puterĭ abia eraŭ maĭ puţin ameninţate din partea uniuniĭ de cât coloniile spaniole.

În an. 1852 predase aşa dar Anglia şi Franţa în Washington proiectul spre o triplă alianţă, care ar avé, să asigureze Spanieĭ posesiunea insuleĭ Cuba. Pe cum era de prevĕḑut, planul acesta căḑu şi intenţiunile Americeĭ de nord cu ocasiunea desbaterilor în senat aŭ fost esprimate clar şi limpede: „Noĭ respectăm drepturile Spanieĭ, dar noĭ scim, că fructul, fiind copt, va căḑé de sine în póla nóstră. Amestec extern póte să grăbéscă evenimentul, înse puterea împreunată a Europeĭ nu-l va puté împedeca. Nime nu póte trage la îndoélă, că „americanisarea" Cubeĭ în decursul timpuluĭ este inevitabilă şi că aci e vorba numaĭ despre întrebarea: „când". Aĭbă notele Angliеĭ şi ale Franţeĭ orĭ ce sens, când va bate óra, ca noĭ în mod loial şi cu respectul cuvenit pentru onórea naţională să putem primi Cuba în rîndul statelor unite, atunci se va întîmpla şi Europa va face bine a se abstine în liniște."

În curênd se escară nóuĕ frecărĭ cu statele unite, căcĭ de o parte Americaniĭ le staŭ pe cap Cubanilor cu negoţul de sclavĭ, pe când de altă parte aceştia trebuiaŭ să fie cu grije faţă de *încercările năilor* americane, de a provedé pe nemulţămiţiĭ (malcontenţiĭ) din Cuba cu muniţiuni şi arme, pe cum şi cu scrierĭ agitatorice.

(Va urma.)

La plecare abatele e pus cu 5 păzitorĭ într'o trăsură cu un cal schiop. Pe drum trăsura e oprită de mulţimea ostilă. Armata trebue să vie, să încunjure trăsura şi încet o conduce la penitenţiar. Mulţimea urméză cu demonstraţiunĭ. — Abatele a făcut recurs la Casaţie. Renunţăm la comentarĭĭ. Am căutat să espunem cât mai scurt şi credincios cele întîmplate, lăsând cetitorilor să reflecteze asupra celor întîmplate. Amintim numai că unul din principalele ziare din ţară „Adevĕrul“, care atât înainte cât şi în urmă a fost din tóte punctele de vedere puţin saŭ de fel favorabil abatelui acest ciar în primul sĕŭ numĕr după sentenţa juraţilor desaprobă cele întîmplate la Iaşĭ, ér unul din advocaţiĭ acusării D. Sterea şi-a esprimat în ciarul „Era Nóuă“ nemulţămirea şi îndignarea sa faţă cu purtarea şi ingerinţa mulţimeĭ în neatîrnarea justiţieĭ în procesul Morisseau.

Revistă bisericéscă.

Roma.

Sfinţia Sa Leo XIII în sĕptĕmâna trecută a primit în audienţă privată pe ministrul plenipotenţiar prusian d. de Bülow.

Contele Paganuzzi presidentul direcţiunĭĭ centrale a reuniunilor catolice din Italia a adresat guvernului o representaţiune în cestiunea suprimărĭĭ reuniunilor. Contele arată, că reuniunile catolice nicĭ când nu aŭ servit revoluţiunĭĭ, din contră ele lucră pentru menţinerea ordinĭĭ, cu tóte acestea guvernul purcede faţă de ele mai rigoros de cât faţă de cele socialiste. Rógă guvernul, să fie drept.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Conferinţa convocată de ministrul de comerciŭ în cestiunea tarifeĭ autonome a fost bine cercetată. Vorbitoriĭ preste tot şi-aŭ dat silinţa, să fie obiectivĭ. Din desbateri reiésă dorinţa de a da avênt agricultureĭ şi industrieĭ indigene. Aceste nóuĕ momente ar avé rola principală la statorirea difinitivă a tarifeĭ.

Mulţĭ cred, că din tarifa autonomă nu va fi nimica. Br. Bánffy a voit numai să sparie cu ea pe austriacĭ.

Socialismul se propagă şi în armată. Auctorităţile militare din Budapesta, Pojon şi Caşovia aŭ făcut perchisiţie şi în lădile ostaşilor, ca să afle sciriĭ socialiste. Civiliĭ sînt opriţĭ de a mai întra în casarme, ĕră ostaşiĭ nu pot cerceta adunărĭ cu caractĕr socialist. Prin mijlóce de acestea sigur nu se va împedeca lăţirea socialismuluĭ în armată, căcĭ ostaşiĭ şi până ce sînt în serviţiul activ aŭ nenumĕrate ocasiunĭ de a conveni cu socialiştiĭ.

Austria.

Contele Thun continuă pertractările cu diversele grupurĭ parlamentarĭ. Mariĭ proprietarĭ fideliĭ constituţiunĭĭ recunosc, că stările actuale sînt păgubitóre statuluĭ, dară şi eĭ susţin, că prima condiţiune pentru restabilirea stărilor normale este retragerea ordinaţiunilor în cestiunea limbiĭ. De curênd a avut guvernul conferinţă cu fruntaşiĭ partiduluĭ poporal, carĭ alt cum fac parte din maioritatea parlamentară.

Cehiĭ sînt fórte îngrijaţi, de óre ce Poloniĭ nu maĭ sînt aplicaţi a-ĭ sprijini necondiţionat.

Pe basa §-luĭ 14 al Constituţiunĭĭ guvernul face dispositiĭ, ce cad în sfera de drept a parlamentuluĭ. Prin decretul imperial dat la 1 Iuliŭ pe basa §-luĭ 14 ajutoriul de stat pentru îmbunătăţirea agriculturiĭ s'a ridicat de la 750.000 fl. la 850.000 fl.

Contele Thun în curênd va merge la Ischl spre a raporta Maiestăţiĭ Sale despre încercările de pacificare.

În sinul cabinetuluĭ după unele ziare nu domnesce unitate de vederĭ cu privire la ulterióra purcedere a guvernuluĭ, pentru aceea se prezice crisă ministerială.

Franţa.

Cestia jidovuluĭ Dreyfus ĕră aruncă valurĭ marĭ. Esterházy a fost arestat sub cuvînt, că a împrăştiat sciriĭ false în acéstă cestie, ĕră colonelul Piquart fiind suspiţionat de spionaj.

Zola din noŭ a fost condamnat pentru insultarea armateĭ la un an de carcer şi 1500 frs. amendă. El nu a voit să rĕmână la pertractare până în capet şi aşa a fost condamnat ca contumace. Aceea-şĭ osîndă s'a decretat şi luĭ Perreux, redactorul ziaruluĭ „Aurore“, care a publicat articolul insultător al luĭ Zola.

Se anunţă, că Zola a părăsit ţara spre a nu i-se puté inmanua sentinţa şi ast fel să se amâne nóua pertractare, când trebue să fie de faţă, până la tómnă. Indignaţiunea e mare asupra luĭ Zola, care îşĭ bate joc de justiţia franceză.

Muntenegru.

Muntenegréniĭ securĭ în cuĭbul lor, maĭ de parte încreduţi în ţarul Rusieĭ, carĭ lĭ e binevoitor, în Anglia, care caută amicĭ pe peninsula Balcanică şi în Italia, a căreĭ moştenitor de tron are de soţie pe fata prinţuluĭ Nichită, nu urzesc turburărĭ numaĭ în Turcia, ci agită şi în Sêrbia, în Bosnia şi Herţegovina. Se vede, că micul Muntenegru vrea, să se măréscă.

În ziua de Sân-Petru prinţul Mirco a ţinut în Cetinje o vorbire înfocată fiind de faţă şi maĭ mulţĭ Bosniacĭ şi Herţegovinénĭ. El a zis cătră óspeţiĭ sĕĭ, că va veni timpul, când nu vor maĭ fi graniţe între fraţiĭ Muntenegrénĭ, Bosniacĭ şi Herţegovinénĭ. Mirco visézĕ imperiul Slavilor de Sud.

Sina.

În partea sudică a Sineĭ a erupt revoluţiune. Revoluţionariĭ nu pot suferi dinastia actuală Mandsa, care stă întru tóte sub influinţa puterilor europene. Insurgenţiĭ se tot înmulţĕsc şi în câte va ciocnirĭ aŭ respins armata imperială.

Sinesiĭ daŭ de lucru şi Francesilor, cu carĭ aŭ avut conflicte. Viceregele de Nanking a trimis la Shanghaĭ treĭ oficialĭ înalţi spre a aplana diferinţele cu Franţa.

Spania şi America.

La capitularea din Santiago generalul spaniol însoţit de statul major şi 100 de soldaţi s'a presentat înaintea generaluluĭ american Schafter şi ĭ-a predat acestuia sabia, care în dată ĭ-a redato. Apoĭ în presenţa a lor 10.000 de ómenĭ s'a înălţat flamura americană. S'a făcut regulament pentru administrarea provinţeĭ Santiago. S'a dat şi o proclamaţie adresată poporaţiunĭĭ. Regulamentul subscris de Mac-Kinley garantézĕ securitatea persónelor şi a bunurilor, pe cum şi a drepturilor tuturor partidelor. Pieţile se vor deschide naţiunilor neutre pentru orĭ ce articol a fără de contrabandă de resbel, percepêndu-se taxele de vamă în vigóre. Poliţia şi tribunalele ordinare indigene vor continua serviţiul lor.

Numĕrul Spaniolilor făcuţi prinsonerĭ se urcă la 22.780. Insurgenţiĭ aştéptă să domnéscă eĭ în Santiago şi nu sînt mulţămiţi cu dispositiile americanilor. Dacă s'ar nasce conflict serios între americanĭ şi între insurgenţiĭ spanioliĭ, acésta ar fi în favorul armateĭ spaniole. Americaniĭ bombardézĕ Manzanillo. În Spania suspendarea drepturilor constituţionale a provocat nemulţămirĭ. Carliştiĭ s'aŭ înarmat şi ameninţă, că, dacă s'ar ceda ceva din teritoriul spaniol, vor începe răsboiul în contra guvernuluĭ şi a dinastieĭ actuale.

Manilla e încunjurată de insurgenţĭ a căror numĕr, se zice că e de 50.000.

Fiind că Americaniĭ sînt fórte pretensivĭ, se póte, că Spaniolii să maĭ preferéscă continuarea răsboiuluĭ de cât o pace ruşinósă.

Puterile europene nicĭ acum nu cutézĕ a întreveni în favorul Spanieĭ şi a pune frîŭ îmgâmfării americane. Se póte, că ce se întîmplă acum Spanieĭ, preste câţĭ va anĭ să se întîmple şi altor puterĭ europene, carĭ aŭ colonii în America.

Corespondinţe.

Sibiŭ 1 Iulie 1898.

Preastimate Domnule Redactor!

Din incidentul şedinţeĭ ordinare a Senatuluĭ şcolar protopopesc al tractuluĭ Sibiuluĭ, ţinută la 24 Iunie a. c., în care s'a dat samă despre starea învĕţămîntuluĭ poporal în protopopiatul nostru şi despre resultatele obţinute în anul şcolar 1897/8 pe acel teren, te rog să-mĭ daĭ voe a espune, pe cum în aniĭ precedenţĭ, aşa şi de astă dată, în colónele preţuituluĭ nostru organ „Unirea“ cele ce s'aŭ constatat în amintita şedinţă din acte oficiale cu privire la starea causeĭ şcolare, carea formézĕ obiectul de principală preocupaţiune al tuturor factorilor puşĭ în serviciul şcoliĭ conf., menite a ridica poporul nostru prin lumină şi cultură religioso-morală la o sórte maĭ bună.

Pe teritoriul protopopiatuluĭ Sibiuluĭ aŭ funcţionat în anul şcolar 1897/8 18 şcoliĭ confes. gr. cat., cu una maĭ mult de cât în anul şcolar 1896/7, a nume cu cea din parochia Slimniculuĭ, unde poporénĭĭ nostri vre o 2 anĭ aŭ fost asociaţĭ într'o şcólă comună cu maioritatea gr.-or., dar din causa continuelor neînţelegerĭ în anul trecut ĕră-şĭ s'aŭ separat şi obţinênd ajutor de la stat de 167 fl. pentru întregirea salariuluĭ învĕţă-

toresc, şi-aŭ reactivat şcóla proprie confesională. A fară de acestea aŭ mai funcţionat pe teritoriul acestuĭ protopopiat, a nume în Orlat, Racoviţa şi Vestem, parochiile cele mai mari şi mai compacte, 3 şcolĭ comunale, mai înainte grăniţerescĭ, cu 10 puterĭ didactice, şi a nume: 8 învĕţătorĭ şi 2 învĕţătóre. La cele 18 şcolĭ confes. aŭ fost aplicaţĭ în anul şcolar 1897/8 18 învĕţătorĭ ordinarĭ şi 1 învĕţătóre estraordinară, aplicată la şcóla din Sibiŭ pentru instruarea fetiţelor în lucrul de mână. Dintre ceĭ 18 învĕţătorĭ ord. 13 inşĭ aŭ fost provĕduţĭ cu diplomă de cualificaţiune, 1 provĕdut cu decret vechiŭ, ér dintre ceĭ alalţĭ 4, carĭ aŭ funcţionat în mod provisor, 3 aŭ fost preparandĭ abs. încă fără diplomă de cualificaţiune şi 1 cleric abs.

Edificiĭ de şcólă, zidite din material solid, esistă în 14 parochiĭ, dar 3 din acelea, a nume din parochiile: Calvasĕr, Caşolţ şi Stenea, nu mai corĕspund recerinţelor, de óre ce sînt prea micĭ în proporţiune cu numĕrul pruncilor obligaţĭ a cerceta şcóla; într'o parochie, a nume în Buia, încă în 1897 s'a ridicat un noŭ edificiŭ de şcólă, durere destul de nepotrivit, dar acela încă nu este deplin terminat, din care causă pruncii în anul şcolar espirat s'aŭ instruat în casă închiriată; în Şura-mică s'a folosit până acum ca local de şcólă casa parochială, dar inspectorul şcol. reg. cu ocasiunea visitaţiunii făcute în anul curent a aflat-o necorĕspundĕtóre, din care causă pe calea comitetului administrativ al cott. Sibiului s'a şi dat ordin, ca pe anul scol. viitor să se procure alt local corĕspundĕtór. Aicĭ în anul curent comitetul parochial a cumpĕrat un intravilan cu menirea de a se ridica pe el o nóuă şcólă. În parochiile: Gurarîului şi Vizocna, nefiind edificiĭ de şcólă, pruncii s'aŭ instruat în case închiriate. În Gurarîului comuna bisericéscă gr. or. a plănuit zidirea unei şcolĭ nóuĕ cu ajutor bănesc de la comuna politică, în care edificiŭ să se dea şi şcolii gr. cat. o odae corĕspundĕtóre, avênd să solvéscă chiria pentru acea odae comuna politică, dar gr. catolicĭ nemulţămiţĭ cu aceste planurĭ aŭ cerut, ca comuna politică să le dea şi lor în proporţiune un ajutor spre a-şĭ zidi la timpul sĕŭ o şcólă proprie; afacerea e pendentă la forurile administrative. În Vizocna nu s'a putut zidi şcóla intenţionată din causă, că materialul adunat spre acel scop s'a folosit la edificarea turnului şi repararea bisericiĭ; edificarea şcolii în acésta parochie, atîrnă de la erariŭ, carele ca patron este dator să rebonifice spesele avute cu zidirea turnului şi repararea bisericiĭ.

A fară de şcóla din Sibiŭ, carea se bucură de dotaţiunĭ sistemisate (anual 700 fl.) tóte cele alalte se susţin mai ales din repartiţiunĭ; ajutóre de stat pentru întregirea salariului învĕţătoresc la suma minimală de 300 fl., aŭ primit până acum următórele parochiĭ, şi a nume: Brad 139 fl., Caşolţ 174 fl., Gurarîului 84 fl., Şaldorf 50 fl., Şălcăŭ 57 fl., Şura mică 50 fl., Slimnic 167 fl., Stenea 131 fl. şi Vizocna 100 fl. Parochiile, unde esistă şi şcólă de stat, de şi aŭ cerut, n'aŭ primit ast fel de ajutóre, pe cum nu vor primi de sigur ajutóre niciĭ pentru acoperirea primului quinquenal. Unde vom ajunge preste tot cu ast fel de ajutóre, cum şi cu înmulţirea quinquenalelor, este uşor de prevĕdut.

În parochiile, unde minorităţile gr. cat. sînt asociate într'o şcólă comună cu maioritătile preponderante gr. or., cum şi în cele 3 şcóle comunale, preoţiĭ respectivĭ aŭ fost îndatoraţĭ din oficiŭ, să propună elevilor gr. cat. studiul religiuniĭ şi al moralului, cum şi să raporteze din timp în timp oficiului protopopesc despre materiile propuse, ér la finea anului şcolar să aştérnă clasificaţiunĭ din acel obiect.

Numĕrul pruncilor aflătorĭ în etatea de şcólă (6—15 anĭ) a fost în total de 2831, şi a nume: 1479 feciorĭ şi 1352 fete; în special pruncĭ de la 6—12 anĭ aŭ fost 1060 feciorĭ şi 975 fete; de la 13—15 anĭ (şcóla de repetiţiune) aŭ fost 419 feciorĭ şi 377 fete. Dintre pruncii obligaţi la şcóla de tóte zilele aŭ cercetat şcolile nóstre conf. 472 feciorĭ şi 420 fete, ér dintre ceĭ obligaţĭ la şcóla de repetiţiune aŭ cercetat şcóla 129 feciorĭ şi 97 fete; şcolile comunale, gr. or. şi de stat, le-aŭ cercetat 520 feciorĭ şi 451 fete, din care numĕr cad pe şcolile com. din Orlat, Racoviţa şi Vestem 351 feciorĭ şi 325 fete. — N'aŭ cercetat şcóla de loc dintre ceĭ de tóte zilele (6—12 anĭ) 183 feciorĭ şi 202 fete, ér dintre ceĭ de repetiţie (13—15 anĭ) 175 feciorĭ şi 182 fete.

Din aceste date resultă, că esistă încă pruncĭ în numĕr destul de considerabil, carĭ sînt lipsiţĭ cu desevârşire de binefacerile şcoliĭ, şi că mai ales şcóla de repetiţiune nu este cercetată în proporţiune destul de favorabilă; factoriĭ chemaţi sînt datorĭ a lucra cu tóte mijlócele, ca numĕrul pruncilor, carĭ nu cercetéză şcóla de loc, să se micşoreze din an în an, dacă e vorbă, ca şcóla poporală să corĕspundă deplin menirii sale, şi apoĭ ca şcóla de repetiţiune se fie în proporţiuni mai favorabile cercetată, căcĭ alt cum folosul şcolii de tóte zilele are să devină fórte problematic.

(Va urma.)

Publicare de concurs.

Până la ziua de *15 August n. a. c.* se escrie concurs pentru primirea în *Internatul Vancean de fetiţe din Blaş.*

Condiţiunile primiriĭ sînt:

1. Pentru o elevă sînt de a se plăti pe un an scolastic 120 fl. solvibilĭ în dóuĕ saŭ cel mult patru rate anticipative, pe lângă aceea o taxă anuală de inscriere de 3 fl. pentru elevele din clasele elementare şi de 6 fl. pentru cele din clasele superióre, apoĭ 1 fl. pe an pentru bae. Elevele, carĭ vor învĕţa limba franceză orĭ musica instrumentală, vor solvi separat unele taxe moderate.

2. Fiind că elevele vor trebui să pórte vesminte uniforme, se va solvi 14—18 fl. după etatea fie căreia. Uniforma acésta, care se pregătesce în Internat. constă din dóuĕ şurţe în formă de rochie, 2 pălăriĭ — una de ĭérnă şi alta de vară. — şi din o toaletă.

3. La întrarea în Internat fie care elevă va trebui să fie provĕdută cu: *6 cămeşĭ, 6 camisóne, 6 pantaloni, 1 fustă de iarnă, 6 servete, 12 batiste, 6 părechĭ de ciorapĭ, 2 părechĭ de păpucĭ, 1 perie de dinţi, 1 perie de cap, 2 periĭ de încălţăminte, 1 plapomă, 2 peptenĭ, 1 saltea de lână, 2 perinĭ, 4 feţe de pat, 4 feţe de perină, 2 cuverte de pat din giolgiŭ alb, 1 lavor de spălat şi 6 ştergare.*

Obiectele acestea aŭ să fie marcate cu numele eleveĭ.

Pentru suma numită fie care elevă va primi:

1. Instrucţiune în studiile prescrise pe clasele I—VI elementare şi VII—VIII superióre, educaţiune religioso-morală şi deprinderĭ în conversaţiune magiară şi germână.

2. Locuinţă în etajul institutului în sale marĭ, sănătóse şi luminóse provĕdute cu mobiliarul necesar.

3. Vipt întreg şi a nume: a) la dejun cafea cu lapte, b) la amézĭ 3 plese, Dumineca şi în sĕrbătorĭ 4, c) la cină dóuĕ plese.

4. Spălat, luminat şi încălzit. În fie care lună elevele vor lua câte o bae.

5. Instrucţiune în fert, spălat, călcatul cu ferul, coptul pânĭ, tors, ţesut, curăţit, grădinărit, croit, ducerea socotelelor economiei de casă, conservatul şi aşedatul legumelor şi victualelor preste ĭérnă, îngrăşatul animalelor, prăsirea şi ţinerea galiţelor etc.

La cererile pentru primire e de a se alătura: estras de botez, testimoniŭ de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare şi revaccinare.

Concursele sînt de a se înainta *Preaveneratului Consistoriŭ Mitropolitan în Blaş,* alăturându-se la fie care o marcă de 20 cr. pentru spedarea francată a resoluţiuniĭ. De la cererea de primire *nu sînt dispensate* niciĭ elevele, carĭ aŭ mai fost în Internat.

Direcţiunea Internatului de fetiţe.

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărţĕmîntului XXI (Năsăud) al „Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convócă pe ziua de 1 August st. n. a. c. în Telciŭ la órele $10^1/_2$ a. m. cu următoriul

Program: 1. Deschiderea adunăriĭ. 2. Raportul subcomitetului. 3. Alegerea comisiunilor pentru censurarea raportului, incassarea taxelor şi inscrierea de membri noĭ. 4. Disertaţiunĭ. 5. Defigerea loculuĭ pentru adunarea generală proximă. 6. Alegerea a lor doĭ delegaţĭ pentru adunarea generală de la Beiuş. 7. Propuneriĭ. 8. Alegerea comitetului pe un noŭ period de 3 anĭ. 9. Închiderea adunăriĭ.

La acésta adunare se invită membriĭ Asociaţiuniĭ, binevoitoriĭ şi sprijinitoriĭ eĭ.

Din şedinţa comitetului ţinută în Năsăud la 10 Iuliŭ 1898.

Dr Ioan Pop director. **Anton Precup** secretar.

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilor gr. cat. din A. Diaconatul părţilor Satmarene aparţ. diecesei Oradane îşĭ va ţinĕ adunarea generală anuală la 4 August st. n. a. c. la 9 óre din zi în comuna Jidanĭ (Zsadány), la care P. S. D. ca membru al reuniuniĭ cu tótă onórea sînteţi invitaţĭ.

Program: 1. Diminéţa la 7 óre participare in corpore la s. misă. 2. Deschiderea şedinţeĭ. 3. Cetirea şi verificarea protocolului adunăriĭ generale anterióre. 4. Cetirea raportului anual al comitetului. 5. Alegerea comisiunilor, şi a nume: a) comisiunea candidătóre; b) pentru inscrierea membrilor noĭ; c) pentru primirea taxelor şi ofrandelor; d) pentru scontrarea casseĭ; e) critisarea propunerilor de probă; f) pentru cernerea propunerilor diverse. 6. Raportul comisiunilor. 7. Alegerea biroului, a comitetului şi a presidenţilor cercurilor filialĭ. 8. Cassariul va ceti registrul restanţierilor şi referitor la acestia adunarea generală va decide în sensul §-lui 42. c) din stat. reun. 9. Desbaterea regulamentului amplificat al cerc. filialĭ. 10. Cetirea disertaţiunilor aprobate prin comisiunea respectivă. 11. Împărţirea diplomelor la membri noĭ. 12. Propuneriĭ practice. 13. Defigerea loculuĭ şi al timpului adunăriĭ generale proxime. 14. Propuneriĭ diverse referitóre la înaintarea scopului reuniuniĭ. 15. Închiderea şedinţeĭ prin preşedinte.

Dat în Careiĭ-Marĭ, la 27 Iuniŭ 1898.

Dr. Felician Bran preş. archidiacon. **Georgiŭ Pteancu** notar.

Învitare.

Subscrisul comitet organisat pentru primirea „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ invită cu tótă stima pe onoratul public român atât la adunarea generală a Asociațiunii, ce se va ține în 27 și 28 August st. n. în Beiuș, cât și la festivitățile, ce se vor aranja cu acésta ocasiune. Programa festivităților va fi următórea:

În 26 August:

Séra: Întimpinarea solemnă a comitetului central la gară. Séra la 9 óre séra de cunoscință.

În 27 August:

La 9 óre a. m. s. Liturgie și chemarea Duchului sfînt în bisericile ambelor confesiuni. La 11 óre a. m. Ședința I. a adunării generale. La 2 óre d. a. banchet. La 8 óre séra concert și teatru.

În 28 August:

La 9 óre a. m. s. Liturgie în bisericile ambelor confesiuni. La 11 óre a. m. Ședința II. a adunării generale. La 8 óre séra bal.

În 29 August:

Escursiune la „Stâna de vale“.

Fiind că dorința comitetului este, ca toți óspeții să fie adăpostiți în cuartire acomodate, cei ce doresc a lua parte la aceste festivități, sînt rugați să binevoéscă a-l avisa despre acésta pe dl advocat Dr Gavril Cosma, președintele comitetului de încuartirare, până în 15 August. st. n., cu atât mai vîrtos, căci împrejurările nóstre de comunicațiune reclamă necesitatea de a ne îngriji eventual de un tren separat, ce va pleca de la Orade la Beiuș în 26 August st. n. cam la 2 óre d. m.

Éră doritorii de a participa la escursiunea la „Stâna de vale“ în 29 August, sînt rugați a-l avisa despre acésta pe dl Vasilie Dumbrava, președintele comitetului de escursiune, tot până în 15 August st. n.

Beiuș, din ședința comitetului central pentru primirea Asociațiunii, ținută în 17 Iulie st. n. 1898.

În numele comitetului central:

Augustin Antal președintele com. central. — **Nicolau Diamandi** notariul com. central.

Noutăți.

Din Archidiecesă. Mult Onoratul *Elia Câmpean* paroch gr. cat. în Varviz e denumit viceprotopop al tractului Giurgeului și paroch al parochiei gr. cat. Gyergyó-Szt.-Miklós. — Onoratul *Petru Moldovan* paroch gr. cat. în Noșlac e denumit paroch al parochiei Varvizului din protopopiatul Giurgeului.

Concurs la parochii. Cu terminul de 15 August s'a escris concurs la parochia *Hasmaș* cu filiele P.-Sâncraiu și Muereu din protopopiatul Indolului pe lângă emolumintele: A. În *Hasmaș:* I. Casă parochială de lemn, coperită cu șindile, cu trei încăperi în stare de mijloc, grașd pentru 8 vite, lângă el șură, coperite cu pae, în stare de mijloc, curte și grădină de 625□°. Cinctura o face parochia. II. Porțiune canonică: arător 17 jug. 995□°, cositor 3 jug. 521□°, păsunat 1 jug. 864□° cu venit catastral de 30 fl. 59 cr. v. a. Darea după us se plătesce din cassa bisericii. III. Lecticale: de la 54 fumuri câte o jumătate metretă de cucuruz à 16 cupe vechi și câte 1 zi de lucru. IV. Stolare. B. În filia *P.-Sâncraiu:* I. Lectical: de la 12 fumuri câte 1 metretă de cucuruz à 16 cupe vechi și câte o zi de lucru. II. Stolare. C. În filia *Muereu:* I. Porțiune canonică: arător 5 jug. 1358□°, cositor 603□° cu venit catastral de 11 fl. 97 cr. Darea o plătesce preotul. II. Lectical: de la 4 fumuri câte 1 metretă de cucuruz à 16 cupe vechi și câte 1 zi de lucru. III. Stolare. La parochia *Noul-săsesc* din protopopiatul Cichindealului pe lângă emolumintele: I. Casă parochială de pétră, coperită cu țiglă, cu 2 încăperi și antișambră și cu celariu sub ea, în stare fórte bună. Șură de lemn cu un staul de 6 vite, coperită cu paie, în stare debilă. Un staul de pétră, coperit cu țiglă, penru 6 vite, în stare bună. O culină din material solid, coperită cu țiglă, în stare de mijloc. Un coteț de blane coperit cu scânduri, cu dóuă despărțeminte, în stare bună. Grădină și curte în estensiune de 707□°, la carî cinctura o face poporul. II. Porțiune canonică: arător comasat în 2 table de classa III și IV în estensiune de 14 jug. 1183□°, cositor de cl. III în estensiune de 8 jugere. Folosința cimiterului din jurul bisericii. Darea pentru porțiunea canonică o solvesce preotul. III. O zi de lucru. IV. Stolare. V. Lemne de foc din pădurea comunei după trebuință.

Concurs la stațiuni docentale cu terminul de 5 Aug. 1. stațiunea cantor-docentală din *Fildul de sus* în districtul protopopesc al Morlacei; 2. stațiunea docentală din *Ascileul mare;* 3. stațiunea docentală din *Ciachi-Gârbâu;* 4. stațiunea cantor-doc. din *Fizeș;* 5. stațiunea cantor-doc. din *Galgău;* 6. stațiunea docentală ambulantă din *Panticeiu-Elciu;* 7. stațiunea docentală din *Tihău;* 8. stațiunea cantor-doc. din *Var* în protopopiatul Dêrgei; 9. staț. cantor-doc. din *Băița* în protop. Fărăgăului; 10. staț. cantor-doc. din *Pata* în protop. Coșocnei; 11. staț. cantor-doc. din *Beiu;* 12. staț. doc. din *Ciurila;* 13. staț. cantor-doc. din *Urca* în protop. Turdei; 14. staț. doc. din *Budatelec* în districtul protopopesc al Cătinei; 15. staț. cantor-doc. din *Posmuș* în districtul protop. al Fărăgăului; 16. staț. cantor-doc. din *Tritul de sus* în districtul protop. al Turdei; 17. staț. cantor-doc. din *Subpădure* în districtul protop. al Ernutului; 18. staț. cantor-doc. din *Buia;* 19. staț. cantor-doc. din *Șelcău* în protop. Sibiului; 20. staț. cantor-doc. din *Ocnișóra* în districtul protop. al Aiudului; 21. staț. cantor-doc. din *Chintău;* 22. staț. doc. din *Feiurd;* 23. staț. cantor-doc. din *Sânmihaiul ungurese;* 24. staț. doc. din *Tăuți* în protop. Clușului; 25. staț. cantor-doc. din *Dêrgea* în districtul protop. al Dêrgei; 26. staț. cantor-doc. din *Petelea* în protop. Reghinului; 27. staț. doc. din *Restoltul mare* în districtul protop. al Almașului; 28. staț. doc. din *Hășdate;* 29. staț. doc. din *Muntele-Băișórei* în protop. Indolului; 30. staț. doc. din *Șaldorf* în districtul protop. al Sibiului; 31. staț. doc. din *Coștar* în protop. Albei Iulie; 32. staț. cantor-doc. din *Mischiu* în districtul protop. al Turdei; 33. staț. doc. din *Crăciunelul inferior;* 34. staț. cantor-doc. din *Micăsasa* în protop. Blașului; 35. staț. doc. din *Hamba* în districtul protop. al Sibiului; 36. staț. cantor-doc. din *Orosfaia,* cu carea este unita și parochia *Comlod,* din districtul protop. al Fărăgăului; 37. staț. doc. din *Sânger* în districtul protop. al Ludoșului.

Concurs la știpendii teologice, preparandiale și gimnasiale în diecesa Lugoșului. I. Pentru anul școlastic 1898/9 prin acésta s'a escris concurs public, cu termin inclusiv 18 August 1898 n., la următórele stipendii: 1. pentru 4 stipendii teologice, 2. unele stipendii preparandiale, 3. mai multe stipendii gimnasiale din fondul Rudolfian. Recurenții la aceste stipendii pot fi numai tineri români greco-catolici și au să-și susțérnă recursele lor Veneratului Ordinariat pe calea oficiuiui protopopese districtual, instruându-le cu următórele documente: I. Recurenții la Teologie: a) estras de botez; b) testimoniu de maturitate; c) aceia, carî au trecut preste clasele de etate obligătóre la militie, adeverință că în toți anii s'au presentat la asentare, dară că au fost declarați de neapți atât pentru armata de linia cât și pentru honvedime; éră d) carî încă n'au trecut cu totul preste asentare, ci se află în clasele obligătóre la militie, au să dovedéscă cu adeverință estradată de către iurisdicțiunea competentă că în respectiva clasă au satisfăcut deobligamîntului militar, dar au fost declarați de neapți pentru serviții militar; e) ceî asentați ca voluntarî pe un an, au să dovedéscă că au împlinit anul de serviții, orî dacă nu l-a servit, — să producă tóte scrisorile oficióse referitóre la voluntariatul lor. II. Recurenții la Preparandie: a) estras de botez; b) testimoniu școlastic, că au absolvat 4 clase fie gimnasiale, fie reale s'au civile; și c) adeverință despre cunósterea limbii magiare în scriere și vorbire. Dintre recurenți vor fi preferiți, ceî ce au cunoștința cântărilor bisericesci. III. Recurenții la stipendiile gimnasiale: a) carte de botez; b) testimoniu școlastic cu progres cel puțin îndestulitor despre clasa mai în urmă absolvată; c) atestat despre paupertatea părinților; și d) că sînt fiii diecesei și studenți la școlile medii. Recurenții la stipendiile teologice și preparandiale negreșit vor avea a se presenta înaintea Consistoriului episcopesc din Lugoș la 19 August la 8 óre antemeridiane, aducênd cu sine și atestat despre starea lor sanitară, estradat de către medicul diecesan. II. Din Fundațiunea Nicolae Braia din Ticvaniul mare pentru anul școlastic 1898/9, cu terminul de 18 August 1898 inclusiv. 1. Un stipendiu pentru studenți universitari de 100 fl. 2. Patru stipendii pentru studenții la gimnas de câte 50 fl. 3. Dóuă stipendii pentru școlile de comerciu de câte 35 fl. 4. Dóuă stipendii pentru tineri industriași de câte 15 fl. Recurenții la aceste stipendii au să producă a) carte de botez; b) atestat de paupertate; c) recurenții la stipendiul de sub Nr. 1, testimoniu de maturitate; ceî de sub Nr. 2 și 3, testimoniu despre ultima clasă absolvată, ceî de sub Nr. 4, atestat de suscepere la orî ce industrie.

Pentru obiectele perdute pe tren în sensul unei ordinațiuni a ministrului de comerciu se póte telegrafa gratuit de la orî și care stațiune.

Școli de stat. Ministrul Wlassics a dispus, să se ridice 21 școli de stat în ținuturile locuite de Români și Ruteni din Maramurăș.

Lege nóuă. În „Országos Törvénytár“ s'a publicat articlul de lege XIV din 1898 „despre întregirea venitelor preoțescî.“

Promoțiune. Dl. *Ioan Vajda Voevod* în 15 a c. a fost promovat la universitatea din Viena de doctor în ambele drepturi.

Mulțămită publică. Subscrisa direcțiune prin acésta aduce mulțămită pentru următórele contribuiri întrate ulterior la colecta gimnasiului inițiată în an. 1893: Maria Racolța 4 lei, Iosif Orovean 20 lei, Flaviu Barbu 10 lei (colectați prin I. Orovean, mare proprietar în Rîmnicul-Sărat-Tâmboescî). Blaș 30 Iuniu 1898. Direcțiunea gimnasiului sup. gr. cat. din Blaș.

Escursiune artistică. Profesorul nostru de musică dl *Iacob Murășan* a dat cu unii membri din corul sĕu un concert la Zlatna, care a succes pe deplin. Atât la sosire, cât și la depărtarea din Zlatna, corul a fost salutat cu multă simpatie de bravii Zlătneni.

Dare de samă. Pentru opul meu T. I. „Jertfa creștinilor“ au solvit prețul: IV. Din *diecesa Gherlei:* (Continuare.) On. Ștefan Pop, Augustin Ossian, Demetriu Cupșa, Gavriil Meseșan, Gavriil Vajda, Petru Ostatea, Ioan Lengyel din protopopiatul Șamșonduluĭ, Basiliu Sfura, Basiliu Pătcaș, Ioan Bruchental, Georgiu Modi, Basiliu Murășan, Demetriu Coroian, Georgiu Stanciu, Patriciu Lobonț din protopopiatul Sărvaduluĭ, Gavriil Szabó, Ambrosiu Berinde, Ioan Csobalyi, Daniil Palfi, Ioan Roman din protopopiatul Oașului, Demetriu Cionte, Ștefan Pop, Nicolau Lupan, Alesandru Mosolygó din protopopiatul Baiasprieĭ, Georgiu Pascha, Avram Breban, Andreiu Pop, Ștefan Cherecheș, Alesandru Pop din protopopiatul Băii marĭ, Petru Dobossy, Daniil Napoian din protopopiatul Satmariului, Iosif Pop Leményi, Alesandru Pop, Simeon Anderco, Constantin Lucaciu, Petru Dobossy, Alexiu Berinde din protopopiatul Seinului, Iacob Pop, Ioan Serbac, Emanuil Pop, Ioan Pop din protopopiatul Turțului. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

Cas de mórte. *Iosif Mihâltan* administr. parochial în Vale din tractul Aiudului a repausat în 16 Iuniu a. c. în anul al 60-lea al vieții și al 34-lea al preoției.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

S. Apollinare in Classe s'a zidit în jumătatea cea dintâiŭ a véculuĭ al VI-lea şi s'a consacrat în 549. Dară despre mosaicurile acesteĭ bisericĭ se scie, că în 677 încă nu aŭ fost gata.

Arcul triumfal din biserica acésta cuprinde în cadru rotund icóna în bustă a luĭ Christos. Stînga ţine un volum, éră drépta e ridicată spre binecuvîntare. A lăturia sînt simbólele Evangeliştilor în icóne în bustă întraripate. Tipul luĭ Christos e serios şi solemn, privirea ochilor e pironită, fruntea e lată, pĕrul e bogat, nasul e lung şi îngust, barba e rară. De desubtul Evangeliştilor se vĕd de fie care latură înşiraţĭ câte şese mieĭ, carĭ léşă în procesie din porţile cetăţilor Ierusalim şi Vetleem şi merg la deal spre icóna luĭ Christos. De desubtul lor sînt doĭ finicĭ, apoĭ archangeliĭ Michail şi Gavriil, şi de desubtul îngerilor icónele în bustă ale luĭ Mateiŭ şi Luca. Tipurile cestor din urmă vĕdesc deja caractĕrul cel lipsit de viaţă a arţiĭ maĭ târzie; între altele creţele acestor feţe sînt paralele, éră fruntile sînt leşite.

Mosaicurile apsideĭ se compun din dóuĕ despărţĕminte. În cel de-asupra se arată în înălţime mâna dumnezeéscă în nor. Din acesta se maĭ ivesc până la şold dóuĕ figurĭ, adecă Moïsi şi Ilie, cel dintâiŭ în concepţie antică creştină ca tinĕr, cel din urmă ca bĕtrân; amîndoĭ sînt îmbrăcaţĭ în haine albe largĭ şi înalţă drépta în gest de agrăire; amîndoĭ sînt întorşĭ spre o cruce mare încunjurată de o cunună şi împodobită cu petri scumpe, în care se cuprinde în mijloc o icónă mică în bustă a luĭ Christos. La cele dóuĕ braţe ale crucĭĭ sînt A şi Ω din Apocalipsă, éră de-asupra eĭ e monogramul $IX\Theta YC$ şi de desubtul eĭ inscripţia „Salus mundi“. Sfundul e vînĕt presărat cu stele de aur. E lucru învederat, că aci crucea în combinare cu ceĭ doĭ profeţĭ, carĭ sînt întorşĭ spre ea în conversare vióie, şi în combinare cu glasul dumnezeesc de sus simbolisat prin mâna, ce se arată din nor, va să înlocuéscă pe Christos, şi scena întrégă ar fi deci schimbarea la faţă pe muntele Tavoruluĭ în formă simbolică. Representarea acésta o întregeşce despărţĕmîntul cel de desubt. Acolo se vĕd adecă pe o livade împodobită cu florĭ şi cu arborĭ piticĭ treĭ mieĭ, carĭ privesc la deal la cruce. Eĭ vor a bună samă, să representeze pe Apostoliĭ Petru, Iacob şi Ioan, carĭ aŭ fost martoriĭ schimbăriĭ la faţă. Îmbrăcarea unuĭ eveniment istoric din viaţa luĭ Christos în forma acésta a unuĭ simbol firesce că a fost o reproducţie împrumutată din arta creştină antică; dară tot aşa de firesc e şi aceea, că eĭ acuma îĭ lipsesce naivitatea şi simplicitatea aceea sinceră, care caracterisase aşa de frumos arta antică. Scena câmpenéscă maĭ cuprinde în primul plan alţĭ doĭ spre zece mieĭ, carĭ sînt un simbol al comunităţiĭ creştine din Classis, cetatea portuluĭ de Ravenna; în mijlocul lor se vede patronul bisericiĭ rugându-se cu braţele întinse pentru comuna sa, singura figură reală în compositia întrégă. De desubtul apsideĭ între ferestĭ se vĕd figurile alor patru archiereĭ de Ravenna în mărime naturală şi cu gest de binecuvîntare. În aceea-şĭ linie cu ele se vĕd în apsidă în rîndul cel maĭ din jos al mosaicurilor dóuĕ compositiĭ, din carĭ una întrunesce cele treĭ icóne sacrificiale prefigurative Melchisedec, Avraam cu Isaac şi Avel, éră ceealaltă representéză conferirea privilegiilor bisericiĭ de Ravenna; le primesce archiepiscopul Reparat de la împĕratul Constantin IV Pogonatul († 685), care e însoţit de fraţiĭ sĕĭ Heracliŭ şi Tiberiŭ. Cele alalte mosaicurĭ, carĭ le avuse biserica acésta, astăzĭ nu maĭ esistă.

Tot asemenea s'aŭ nimicit şi multe alte monumente musive ale Ravennei, carĭ, dacă ar maĭ esista, ar dovedi într'un chip şi maĭ strălucit, cum a sciut Bizanţul catolic, să se însufleţéscă pentru arta iconografică şi să o foloséscă maĭ ales pentru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Dară deja şi monumentele acestea, carĭ s'aŭ păstrat, o dovedesc acésta în chip destul de strălucit. Dacă reprivim la şirul acesta imposant al monumentelor musive din Ravenna, ele cu concepţia şi dispositia obiectelor sale fac asupra nóstră o impresie mărétă şi sublimă. Firea statuară şi plastică în personalitate, seriositatea solemnă şi plină de dignitate, căreia i-se subordinéză tot, ce e accidental, împărtăşesc accstor compositiĭ un caractĕr propriŭ şi fórte momentos în istoria desvoltăriĭ arţiĭ creştine. Elementul câmpenesc, cu escepţia compositieĭ păstoriuluĭ celuĭ bun din mausoleŭ, se aplică şi se desvóltă în monumentele acestea numaĭ puţin, înse nu dóră pentru că maiestrilor le-ar fi lipsit cunoscinţa legilor perspectiveĭ, ci pentru că esprimarea personalităţiĭ predomina aşa de tare, cât absorbia aprópe pe deplin însemnătatea elementuluĭ aceluia. De aceea vedem în monumentele acestea numaĭ nisce începuturĭ sĕrăcăcióse de ale representăriĭ regiuniĭ, carĭ abia eraŭ de ajuns, cât într'însele să se posteze persónele. Portretele cele multe ne îndreptăţesc, să supunem, că ele s'aŭ păstrat din vechime pe cale tradiţională în şcolile acelea de pictură, carĭ le-a întemeiat împĕratul Constantin cel Mare în Bizanţ. Firesce că tradiţia acésta nu cuprinde şi icónele ceremoniale; în acestea materia cea grea de brocat zădărnicesce orĭ ce trăsătură maĭ fină a liniilor. Desvoltarea firéscă a lucrurilor a adus cu sine aceea, că arta, carea acum a părăsit cercul de odinióră a simbólelor, şi carea biserica însă-şĭ a condus-o acuma la direcţia concepţieĭ istorice, a trebuit acum să se cuprindă înainte de tóte cu desvoltarea statuară a personalităţilor şi cu deplinirea tipurilor celor sfinte moştenite pe cale tradiţională. Nicĭ în Italia şi în ţĕrile nordice nu aŭ ajuns figurile persónelor în dată în raport nimerit cu împrejurimea câmpenéscă, ci aŭ rĕmas de o cam dată pe sfundul ideal de aur şi şĭ-aŭ păstrat un caractĕr, carele corĕspundea maĭ mult sculpturiĭ şi reliefuluĭ de cât picturiĭ. Arţiĭ creştine l-a trebuit, să-şĭ creeze un limbaj de forme, care încă nu-ĭ era îndemânatic, înse fără ca să ne gândim în tot de una numaĭ la o acomodare a modelurilor antice la sfera de ideĭ cea creştină. Nu sufere îndoélă, că străvechea technică a mosaiculuĭ în imperiul roman nu a încetat a se deprinde nicĭ o dată, nicĭ chiar pe timpul decădinţeĭ imperiuluĭ, şi în ce chip frescurile din catacombe în tractarea technică, în rînduirea uşóră şi naturală a draperiilor, în modelarea sevârşită în colorĭ murge puternice, în felul îndrăznet, în care sînt schiţate posiţiile şi gesturile, dovedesc consonanţă desevârşită cu operele antice din Pompeii, ba în singuratice compositiĭ se află pe aceea-şĭ tréptă a espresieĭ artistice desevârşite, în tocmaĭ aşa nu are, să ne prindă mirare nicĭ atuncia, când vedem, că acela-şĭ mod de purcedere aşa zicênd naţional se află şi în mosaicurile creştinilor: e acesta limbajul îndemânatic al arţiĭ preste tot, fără ca de aceea figurile mosaicurilor creştine să avem a le privi de figurĭ antice de ale retorilor şi împĕraţilor transformate, aşa zicênd încreştinate. Caracterele acelea, carĭ creştinismul le-a produs în decurgerea uneĭ desvoltăriĭ de treĭ vécurĭ sevârşită între suferinţele cele maĭ grele, aŭ fost esprimate în chip aşa de eminent şi aŭ avut un tip aşa de diferit de idealurile păgâne, aŭ crescut în un pământ aşa de totuluĭ tot diferit de cel păgânesc, cât arţiĭ creştine într-adevĕr nu ĭ-a lipsit inspiraţia spre a-şĭ crea pe sama acesteĭ lumĭ impunĕtóre de ideĭ forme artistice adecuate şi pline de dignitate şi a nume din sine însă-şĭ. Technica cea încetinea şi obositóre a arţiĭ musive a trebuit în chip firesc, să se apropie de relief maĭ tare, de cât frescul cel cu mult maĭ repede şi maĭ uşor. Dară deja şi pictura creştină antică a catacombelor vĕdesce totuşĭ o technică, carea o apropie de mosaic şi arată limpede legătura intimă dintre ele amîndóuĕ. Icónele antice creştine sînt bogate în colorĭ, puse pe sfund deschis şi concipiate într'un chip de compositie simplu, linear, străvedĕiŭ şi aşa aduc mult cu reliefurile. Modelarea le e făcută aprópe tot de una unicoloră, cu colóre murgă orĭ roşetică. Conturile sînt însemnate tot de una cu liniĭ de colóre maĭ întunecată; ele une oria sînt scobite cu un cuiŭ în păretele de var şi apoĭ sînt obduse cu colóre. Ochiĭ, nasul şi gura sînt marcate cu liniĭ negre; ochiĭ sînt aprópe tot de una deschişĭ tare. Espresia are óre care caractĕr de blândéţă, dară tot o dată şi caractĕr de nemişcare. Elementul câmpenesc, cu escepţia câtor va compositiĭ maĭ frumóse, se esprimă numaĭ prin puţine alusiunĭ. De la technica acésta nu e deci mare depărtarea până la iconografia musivă, şi pictura din catacombe e numaĭ o tréptă de pregătire şi de trecere la iconografia musivă.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

IV.

Vindecate.

Pe la óra a treia drumul lângă care aşteptaŭ leprósele, se umplu din ce în ce tot maĭ mult cu ómenĭ, carĭ mergeaŭ de cătră Betfagi şi Vitania. Pe la începutul óreĭ a patra se ivi o mulţime mare pe vîrful munteluĭ maslinilor. Când aceştia miĭ la numĕr veniaŭ la vale, cele dóuĕ femeĭ băgară de samă cu uĭmire, că fiesce care purta în mână câte o stîlpare de finic. În vreme ce priviaŭ minunându-se la apariţia acésta neobicĭnuită, le îndreptă în altă parte privirea lărmuirea alteĭ mulţimĭ, carea venia de cătră rĕsărit. Acuma trezi mama pe Tirzah.

„Ce însemnéză tóte acestea?“ întrebă acésta.

„El vine!“ rĕspunse mama. „Aceştia de colo vin din cetate şi merg întru întîmpinarea luĭ. Ceĭ de cătră rĕsărit sînt prictiniĭ luĭ, carĭ îl însoţesc. Se póte întîmpla uşor, ca cetele amîndóuĕ să se întîlnéscă tocmaĭ aci.“

„Atunci mĕ tem, că nu ne va audi.“

Acela-şĭ gând îl avu şi mama.

„Amro,“ zise ea, „când Iuda a istorisit vindecarea celor zece leproşĭ, cu ce cuvinte a zis, că ceruseră eĭ ajutor de la Nazarinénul?“

„Strigaŭ saŭ: „Dómne, miluesce ne pe noĭ!“ saŭ: „Învĕţătoriule, miluesce ne pe noĭ!““

„Alta nimica?“

„N'am audit alta nimica.“

„Acésta şi e destul!“ zise întru sine mama.

„Da, Iuda a zis,“ afirmă Amrah, „cum că ĭ-a vĕdut depărtându-se sănătoşĭ.“

Într'aceea se sui pe începutul céta de cătră rĕsărit. Când eraŭ aprópe ceĭ dintâiŭ, privirile lepróselor cădură pe un bărbat, care călăria în mijlocul uneĭ societăţĭ alese la părere, carea îl împrejura cu strigărĭ de iubilare. Călăreţul era cu capul descoperit, şi îmbrăcămintea tótă îĭ era albă. Când ajunse destul de aprópe, pentru ca să-l pótă vedé maĭ bine, femeile cercând îngrijate în jur de sine vĕdură o faţă blândă, carea o împrejura pĕrul lung, auriŭ, puţintel ars de sóre şi cărărit pe la mijloc. El nu privia nicĭ la drépta nicĭ la stînga. Părea a nu se interesa de iubilarea lărmuitóre a însoţitorilor sĕĭ. Aclamările lor nu-l turburaŭ de loc şi nu-l treziaŭ din jalea aceea mare, în care era adâncit, după cum dovedia faţa luĭ. Razele sóreluĭ îĭ cădeaŭ pe cap şi-ĭ împrejuraŭ pĕrul asemenea uneĭ aureole. În urma luĭ, până unde numaĭ se putea vedé, se întindea procesia fĕr de rînd, înaintând între cântărĭ şi lărmuirĭ. Nu era de lipsă, să se spună lepróselor, că e el, — minunatul Nazarinean.

„El e aci, Tirzo,“ zise mama, „el e aci. Vino, prunca mea.“

Zicênd acestea căduu înaintea stîncĭĭ celeĭ albe în genunchĭ, şi Tirzah şi Amrah îngenunchiaŭ alăturea cu ea. Atunci miile din cetate vĕdură ceealaltă procesie, carea se apropia; ele se opriră, fâlfăiaŭ stîlpările sale, strigaŭ şi cântaŭ: „Bine e cuvîntat, cel ce vine întru numele Domnuluĭ, împĕratul luĭ Israil!“ Şi miile tóte, carĭ însoţiaŭ pe călăreţ atât ceĭ de dinainte, cât şi ceĭ din urma luĭ rĕspundeaŭ strigărilĭ aşa, că acésta făcea, ca aerul să se cutremure, şi se frângea de laturile munteluĭ asemenea unuĭ vuiet de vînt. În sgomotul acesta strigarea sermanelor lepróse se perdu asemenea ciripitului uneĭ paserĭ. Clipa, în care să se întîlnéscă cele dóuĕ procesiĭ, sosise, şi cu ea sosise momentul, care-l aşteptaseră nefericitele. Dacă nu se folosiaŭ de el, atunci el trecea tot de una, şi ele eraŭ perdute.

„Vino maĭ aprópe, prunca mea, să mergem maĭ aprópe. De aicĭ nu póte, să ne audă,“ zise mama.

Ea se sculă şi înaintă clătinându-se. Îşĭ ridică mânile cele înfiorătóre şi striga cu glas ţiuitoriŭ. Ómeniĭ o vĕdură, vĕdură faţa eĭ cea schimosită şi se opriră îngroziţĭ. Tirzah rĕmase puţintel maĭ în dĕrept şi căduu la pământ descurajată şi spăimîntată.

„Lepróse! Lepróse!“

„Daţĭ cu petri în ele!“

„De Dumnezeŭ blăstĕmatele, ucideţi-le!“

Ataĭ şi asemenea esclamărĭ sunaŭ între cântările de Osana ale celor alaltĭ, carĭ eraŭ prea de parte, cât să fie putut vedé şi pricepe causa întreruperiĭ. Între eĭ eraŭ şi câţĭ va de aceia, carĭ petrecuseră maĭ multă vreme în societatea aceluia, cătră care strigaŭ femeile acestea, şi eĭ îşĭ însuşiseră óre cât va din milostivirea luĭ. Eĭ priviră la el şi se purtaŭ liniştiţĭ, în vreme ce el venia călare la deal şi se opri înaintea femeilor. Acestea vĕdură faţa luĭ. — liniştită, plină de milostivire şi negrăit de frumósă, cu nisce ochĭ plinĭ de dragoste şi bunăvoinţă.

„Învĕţătoriule, Învĕţătoriule, vedĭ nefericirea nóstră, tu poţĭ, să ne curăţescĭ, miluesce ne, miluesce ne pe noĭ!“

„Credĭ, că pot, să o fac acésta?“ întrebă el.

„Tu eştĭ, despre care aŭ grăit profeţiĭ, tu eştĭ Mesia!“ rĕspunse ea.

Ochiĭ luĭ începură a străluci, firea luĭ îşĭ însuşi o espresie hotărîtă.

„Muiere, zise el, „mare e credinţa ta! Fe ţie, pe cum voescĭ.“

El se opri încă pe o clipă, aşa zicênd dând uĭtărĭĭ îmbulzéla din jur de sine, — pe o clipă numaĭ, ér apoĭ călări maĭ de parte.

Inima luĭ cea dumnezeéscă şi totuşĭ aşa de omenéscă în tóte elementele maĭ nobile omenirĭĭ mergea cu consciinţă sigură spre mórtea cea maĭ hîdă şi maĭ grozavă şi chiar acuma se gândia la evenimentul acela înfiorătoriŭ, care arunca înainte umbrele sale, şi ea totuşĭ flămîndia şi însetoşa şi acuma de dragoste ca şi întru început. Cât de negrăit de plăcută şi dulce va fi fost acesteĭ inimĭ salutarea de despărţire a acestor femeĭ recunoscĕtóre:

„Mărire luĭ Dumnezeŭ întru ceĭ de sus! Binecuvîntat, de treĭ orĭ binecuvîntat e Fiul, pe carele ni-l a dat nóuĕ!“

Cele dóuĕ cete, atât cea din cetate cât şi cea din Vitania, pe loc se adunară din noŭ în jur de el cu iubilarea sa de bucurie, cu strigările de Osana şi cu fâlfăirea stîlpărilor de finic, şi aşa se despărţi el de leprósele acelea pentru tot de una. Coperindu-şĭ capul grăbi mama la Tirzah, o cuprinse în braţe şi zise: „Fiĭcă, fiĭcă, eŭ am promisia luĭ, el e cu adevĕrat Mesia, noĭ sîntem mântuite, — mântuite.“ — Şi cele dóuĕ femeĭ rĕmaseră în genunchĭ, în vreme ce procesia mergea pe munte la vale. Pe când cântarea se perdea în depărtare ca un sunet slab, atuncia se sevârşi vindecarea.

Maĭ întâiŭ se sevârşi în inimile lepróselor o reîmprospetare a sângeluĭ. Acesta curgea maĭ dplin şi maĭ puternic şi umplea trupurile lor cele zdruncinate cu sentimentul cel nespus de dulce al vindecărĭĭ nedureróse. Şi ca şi cum curăţirea ar fi voit, să se facă desevârşită, reîmprospetarea acésta se împărtăşi şi sufletelor lor şi le umplu cu o extasă cu adevĕrat ferbinte. Puterea acésta aducĕtóre de vindecare li-se păru asemenea celeĭ a unuĭ leac miraculos cu efect repede şi sigur, însă totuşĭ altmintrea şi maĭ minunat, căcĭ vindecarea nu se întîmplă pe încetul, ci începutul, decurgerea şi sfârşitul eĭ eraŭ desevârşite şi le împărtăşia nu numaĭ un sentiment dulce în progresarea eĭ, ci făcu, că într'însele să încoltéscă, să créscă şi să se cócă şi o amintire, carea era aşa de estraordinară şi sfîntă, cât deja şi numaĭ gândul la ea se făcea tot de una o rugăciune de mulţămită, făr de formă, dară desevârşită.

Vindecarea lor a fară de Amrah a maĭ avut încă o mărturie. Cetitoriul scie, cu câta statornicie urma Ben Hur pe Nazarinénul în tóte călătoriile luĭ, şi de ne aducem maĭ de parte a minte de conversarea din nóptea trecută, atuncia nu ne va surprinde aceea, că tinĕrul a fost în procesiune atuncia, când leprósele s'aŭ înfăţişat înaintea Nazarinénuluĭ. Ben Hur audi rugămintea lor, vĕdu feţele lor cele schimosite şi audi şi rĕspunsul Nazarinénuluĭ. Orĭ cât de dese aŭ fost evenimente de acestea, Ben Hur totuşĭ nu era încă aşa de tîmpit faţă cu ele, cât să-şĭ fie perdut interesarea de ele. Dacă acésta ar fi şi fost cu putinţă, totuşĭ schimbarea de ideĭ cea vióie, carea o trezia în tot de una chiar şi adeverirea cea maĭ simplă a darului Învĕţătoriuluĭ de a face vindecărĭ, ar fi fost de ajuns spre a păstra vie curiositatea luĭ. A fară de aceea, orĭ maĭ bine zis preste tóte acestea îl maĭ înflăcăra şi sperarea de a afla rĕspuns la chinuitórea întrebare despre misiunea aceluĭ bărbat taĭnic, şi sperarea aceea era într'însul încă tot aşa de puternică, fiind că el era îndreptăţit, să crédă, că bărbatul acela acum în curênd, póte că maĭ înainte de sfinţitul sóreluĭ va descoperi însu-şĭ misiunea sa întrégă printr'o proclamaţie publică. Ben Hur s'a osebit din procesiune, s'a aşedat pe o pétră şi aştepta, să trécă mulţimea. După câtă va vreme veni un Arab brun ducênd doĭ caĭ. La un semn al luĭ Ben Hur părăsi şi acesta procesiunea.

„Rĕmâĭ aicia,“ îĭ zise tinĕrul, după ce trecuseră toţĭ, „eŭ voiŭ merge iute în cetate, Aldebaran îmĭ va face serviţiul acesta.“

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Esercitiĭ de stil în limba magiară, de *Nic. Putnoky* şi *Alesiŭ Viciŭ*, carte didactică destinată ca manual pe cl. V—VIII gimnasiale, 144 pag. costă 80 cr. Parte însemnată din bucăţile cuprinse în cartea acésta sînt scóse din literatura şi istoria magiară şi s'aŭ făcut alegerea acésta cu scopul, ca să foloséscă şcolarilor în esamenul de maturitate.

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea și sub auspiciile Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român de Dr. *G. Diaconovich.*

După un interval de abia 5—6 săptămâni a apărut un nou fascicol al acestei mari și folositóre publicațiuni, a nóuălea, adecă penultimul pentru tomul I. Reducerea continuă a intervalurilor dintre apariținea singuraticelor fascicole, pe cum și promisiunea editorului, că încă în August a. c. tomul I va fi pe deplin terminat, dovedesce că redacțiunea publicațiunii a trecut deja preste greutățile începutului și înaintéză cu pași tot mai siguri. Aceste semne îmbucurătóre de vitalitate a frumósei întreprinderi a Asociațiunii, fără îndoială vor puté delătura pe deplin temerea ce s'a ivit la început în cercuri fórte largi, că „Enciclopedia Română“, ca tóte întreprinderile nóstre de asemenea natură și estensiune nu se va puté termina.

Fascicolul IX cuprinde cuvintele *Cavaillon —Clarneta,* la olaltă preste 1200 articole, dintre cari amintim: Cehiĭ (Jarnik), Cernat, Cernătescu, Cernăuț, Cernavoda, Cerne, Cetatea de Baltă, Chinez Paul, Chior, Chișineŭ (Arbore), Chiț, Chrisov (Ghibănescu), Chrisovergi, Circa, Ciuc, Ciupercovici (Sbiera), Cholera și Ciuma (Dr. Felix), etc. Dintre ilustrațiuni remarcăm 4 tablouri excelente la art. Cernăuț (catedrala și grandiósa reședință mitropolitană, seminarul, casa preoțéscă), și o ilustrațiune colorată la art. Circulațiunea sângelui.

În fine mai amintim că numĕrul autorilor Enciclopediei și în timpul mai nou s'a sporit cu câte va puteri dintre cele mai de valóre.

Scórțele pentru tomul I sînt deja lucrate și se pot comanda la editor cu prețul de fl. 1.— (frc. 2.50) incl. trimiterea francată și recomandată.

„Enciclopedia Română“ apare în estensiune de 30 fascicole de câte 6 cóle de tipar, (10 fasc. formézĕ un tom) și va cuprinde în total preste 30,000 articole. Publicațiunea se va termina în decursul anului 1900.

Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiŭ și la tóte librăriile; deposit general pentru România: Storck & Müller, Bucuresci. Prețul unui tom face: broșurat fl. 10.— (resp. frci 25.—), ér compactat fl. 11.60 (resp. frci 28.50).

„Filotea *saŭ introducerea la viață pie de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domșa“* e titlul unui volum fórte prețios și fórte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiŭ. Nisuința de a publica în românesce cele mai de căpetenie cărți de pietate de ale bisericiĭ catolice nu póte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărți ca *„Pregătire la mórte“* de s. Alfons, ori ca *„Imitațiunea lui Christos“* de Toma a Kempis, și *„Cartea durerii“* de Bougand, apoi ca *„Filotea“* n'ar trebui să le bată praful prin librării, ci să fie răspândite în massele poporului, căci învețăturile, pe cari cetitorul le scóte din ele, sînt fórte folositóre. Special vorbind de *Filotea,* ea a ajuns, să fie tradusă în tóte limbile și încă în nenumĕrate edițiuni. Traducerea românéscă făcută de părintele ieromonach D. E. Domșa prin eleganța technică, în ce privesce hârtia fină, tiparul curat cu cadre roșii și formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganța ediținnilor franceze.

Ce se ține de cuprins, ea are instrucțiuni pentru pietate, adresate unei femei cu numele Filotea de către s. Francisc. Instrucțiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, cari sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cinci părți: Partea întâie cuprinde instrucțiuni spre a îmbrățișa viața pie, a dóua tractézĕ despre sacramente și rugăciuni, a treia despre vîrtuți, a patra despre lupta în contra ispitelor, și a cincia despre întărirea sufletului în viața pie. Învețăturile acestea se predaŭ fie prin simple instrucțiuni, fie prin considerațiuni. Partea a treia special cuprinde capitole frumóse despre feluritele specii de amicéță, despre paciință, umilință, blândéță, onestitate și altele.

Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri acéstă carte fórte prețiósă. Prețul: 1 fl. 50 cr.

Editor și redactor rĕspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Nro 3367—1898. (29) 2—3

Publicare de concurs.

Din fundațiunea fericitului Mitropolit Dr. Ioan Vancea numită *„Seminariul junimii române greco-catolice studióse în Blaș“* aŭ devenit vacante 2 stipendii unul folosit de gimnasistul absolut Ioan Pantea, și al doilea de Ioan Bolchișiŭ absolut de a V clasă gimnasială. Pentru conferirea acestora se deschide concurs sub următórele condițiuni:

1. Stipendiile sînt de 100 fl., se computa în cuota de întreținere în „Seminarul junimii“ a respectivului alumn (Lit. fund. §. 3.);

2. La stipendiile acestea pot concurge „tineri studioși în gimnasiul din Blaș, născuți din părinți credincioși ai Archidiecesei gr. catolice de Alba-Iulia și Făgăraș, saŭ de origine consângeni saŭ afini ai fundatorului, chiar și dacă acestia ar fi domiciliați airea, dar fiii lor vor studia în Blaș“ (Lit. fund. §.. 1);

3. Consângenii fundatorului aŭ preferința, apoi caeteris paribus fiii de preoți archidiecesani, — „cari înse vor fi mai buni, între toți, se vor primi, chiar și dacă ar fi fiii credincioșilor din clasa cea mai de jos“ (Lit. fund. §. 5);

4. De óre ce din stipendiile acestea se pot împărtăși numai alumni de ai „seminariului junimii“, urmézĕ de sine, că acel tinĕr care din cause sanitare, ori pentru defecte constatate cu ocasiunea visitării medicale, carea se face la începutul anului scolastic, nu va fi primit în „seminariul junimii“, acela nu se va puté bucura de stipendiŭ.

5. Concursele se vor instrui cu carte de botez, testimoniŭ scolastic și eventual și cu atestat de consângenitate.

6. Concursele trebue să între la acest Consistor cel mult până în 10 August n. 1898.

Blaș, din ședința consistorială ținută în 12 Iuliŭ 1898.

Victor Mihályi
Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

„ARIEȘANA“,

Institut de credit și economii, societate pe acții,

înființată de 11 ani,

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare,** atât de la particulari, cât și de la corporațiuni **cu 6%,** dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, saŭ în timp și mai îndelungat, solvind în casul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt saŭ nedeterminat încă se daŭ 6%, dar darea erarială are, să o solvéscă deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori când. Sume mai mari sînt de a se insinua spre abzicere prealabil și anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițênd starea casseĭ, depunerile se rĕsplătesc în dată și fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resólvă cu reîntórcerea ei.

2. **Acórdă credit** pe lângă **cambii** și **obligațiuni** cu cavenți.
3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranță **hipotecară** și pe **efecte.**
4. **Acórdă credite fixe** pe lângă **intabulare** pe **realități** și **case.**
5. **Și cumpĕră** spre scopul plasării **efecte publice,** pe cari în cas de lipsă le póte **lombarda.**

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcțiunii:

Iuliŭ Bardosy, președinte. **Ioan Mesaroș,** v.-președinte.

(22) 6—10

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 30 Iuliŭ 1898. Numĕrul 30.

Seminariile.

Molochul şovinismuluĭ ér caută după victime. Maĭ de unăzĭ prada dorită eraŭ preparandiile confesionale. Acum vine rîndul seminariilor.

„Budapesti Hirlap“ a dat alarmul, începênd cu seminariul central din Budapesta, care e în pericol de a se romanisa! A continuat apoĭ arĕtând opera de romanisare, ce o îndeplinesc seminariile românescĭ din Blaş şi Gherla. Apoĭ de la cutare prelat al bisericiĭ latine publică un articol despre seminariile latine, carĭ asemenea lucră în direcţiune antipatriotică, fiind că prelatul foiĭ „B. H.“ nu póte să ajungă la ceva episcopie.

Conclusia la care ajunge „B. H.“ şi la care se alătură tóte foile patriotice este, că seminariile trebue tóte statificate, neputêndu-se admite, ca în Ungaria să esiste seminariĭ nemagiare.

Pe cum vĕd cetitoriĭ, cântecul nu e noŭ.

Crescerea cleruluĭ independent de amestecul statuluĭ a fost tot de una un drept, pe care biserica în tóte timpurile l-a reclamat şi de care drept nicĭ o dată sub nicĭ o condiţie n'a vrut, să abzică. În acela-şĭ timp înse dreptul acesta a fost tot de una un spine în ochiĭ tuturor guvernelor din orĭ ce ţară ar fi fost.

Când după aniĭ şepte zecĭ a erupt în Germania Kulturkampf-ul, cea dintîie grije a principeluĭ Bismarck a fost statificarea crescerii cleruluĭ. El spera, că va puté sdrobi independenţa bisericiĭ catolice prin mijlocirea unuĭ cler crescut după calapodul croit de stat.

S'a înşelat înse amar principele de Bismarck. Biserica a desfăşurat o resistinţă atât de puternică faţă de încercările aceste ale guvernuluĭ german, în cât cel ce a capitulat, a fost principele Bismarck.

A nume biserica a declarat, că nu va chirotoni pe nicĭ un cleric, care va urma studiile prescrise la stat şi nu va fi crescut în seminariile susţinute şi conduse de auctorităţile bisericescĭ. Biserica nu ceda, nu ceda nicĭ guvernul. Urmarea era, că 80% din parochiĭ aŭ rĕmas fără parochĭ, credincioşiĭ nu puteaŭ să se împărtăşéscă în mângăierile religiuniĭ, ci eĭ eraŭ siliţi a-şĭ boteza prunciĭ, a-şĭ înmormînta morţiĭ fără rugăciunile bisericiĭ, a se cununa fără de binecuvîntarea preotuluĭ. Şi biserica totuşi n'a cedat. Nu pentru că era vorbă de crescerea neatîrnătóre a cleruluĭ, de crescerea neprihănită, neinfectată de spirit străin a fiitorilor păstorĭ sufletescĭ.

Urmarea conflictuluĭ a fost capitularea principeluĭ Bismarck şi restituirea alor maĭ multe zecĭ de milióne, ce statul ar fi trebuit să plătéscă cleruluĭ în timpul cât a ţinut conflictul.

Ce urmărĭ a maĭ avut acest conflict şi cât de mult a întărit posiţia bisericiĭ catolice, despre acésta nicĭ nu maĭ vorbim la acest loc. E destul a releva faptul, că în parlamentul german cheia situaţieĭ se află în mâna partiduluĭ catolic numit „Centru“.

Am revocat aceste amintirĭ, da de cumva vor binevoi a le lua la cunoscinţă şi liberaliĭ nostri şoviniştĭ.

E cu mult maĭ bine, când omul învaţă din păţania şi pe paguba altuia. Ar fi fórte înţelepţĭ decĭ şoviniştiĭ, dacă ar învĕţa şi eĭ din păţania principeluĭ Bismarck, care totuşĭ dór dór a fost ceva-şĭ maĭ alt fel de bărbat de stat, de cum sînt de regulă guvernanţiĭ nostri.

Seminariilor ar fi bine, să le dea pace. „Qui mange du Pape en meurt“, „Cine mâncă din Papa móre“ zice un bărbat de stat, şi vorba a rĕmas o axiomă.

Biserica nu póte lăsa din mână crescerea independentă a cleruluĭ, fără a se face necredinciósă misiuniĭ sale şi fără a abzice de condiţiunea „sine qua non“ a esistinţeĭ sale. Clerul e biserica învĕţătóre şi în biserică pot să înveţe numaĭ aceia, carĭ de la Christos primesc puterea de a învĕţa. Puterea de a învĕţa Christos a dat-o Apostolilor şi următorilor acestora, episcopilor, ér nu statuluĭ. Prin urmare în biserică pot să înveţe numaĭ aceia, pe carĭ episcopiĭ ĭ-aŭ învĕţat.

Cu un cuvînt: crescerea cleruluĭ independent de orĭ ce îngerinţă şi amestec al statuluĭ e o condiţiune de esistinţă pentru biserică, de care condiţiune biserica nu póte să abzică fără a se sinucide.

Feuilleton.

Americaniĭ în Cuba.

(Fine.)

Anul 1854 aduse încurcăturĭ maĭ serióse. În uniunea nordamericană esista pe atuncĭ încă o partidă puternică, carea era contra ştergeriĭ sclavagiuluĭ în statele sudice. Acum fiind înse că noul căpitan general Concha concese negrilor însemnate libertăţĭ şi favorisărĭ, cu aceste se făcea rele serviţiĭ statelor unite şi corpul legislativ din Luisiano decise în urmarea acestora formal anectarea Cubeĭ de cătră uniunea statelor nordamericane. Un incident la aparinţă neînsemnat, adecă sequestrarea vaporuluĭ american „Black Warriot“ în sînul de la Havana, pentru pretinsa subtragere pe nedreptul de la vamă, se înflă întro acţiune capitală şi de stat şi resbelul se părea inevitabil. Cete nóuĕ de flibustierĭ fură pregătite contra Cubeĭ şi America urmăria politica respingĕtóre de a rescula în Cuba partida inimică Spanieĭ, ca mână în mână cu acésta să începă expediţiunea sa de răpire. Guvernul spaniol, spre a câştiga pentru sine pe Anglia, se vĕdu necesitat a lua mĕsurĭ şi maĭ estinse spre a esecuta emanciparea sclavilor, şi prin acésta stîrni multă nemulţămire între avuţiĭ plantatorĭ din Cuba. Tot pe atuncĭ isbucni rĕscóla şi în ţara-mamă, dar păşirea energică a căpitanuluĭ general Concha împedecă, ca acésta să aibă influinţe maĭ de parte şi în Cuba; înse nu putu face, ca Cubaniĭ bogaţĭ să se declare pe faţă, că doresc anecsarea la uniune şi sînt gata a sprigini planuitele „espediţiuni de flibustierĭ“. Folosîndu-se de acésta stare încordată, ambasadorul statelor unite în Madrid cu numele Soulé căpĕtă ordin a tracta din noŭ cu Spania pentru cumpĕrarea Cubeĭ. „Noĭ voim Cuba şi o vom avé, sîntem decişĭ a aduce pentru acésta tóte sacrificiile, prin resbel, dacă e de lipsă, dar şi prin banĭ. Vom da 700 de milióne, un milliard, dacă va trebui, dar vom ajunge la ţîntă“. Aşa se esprimă un însemnat bărbat de stat american.

De o cam dată convenirĭ în Ostende ceĭ treĭ representanţĭ aĭ Americeĭ de nord, carĭ îşĭ aveaŭ sediul lor în Spania, Franţa şi Anglia, şi trimiserĭ presidentuluĭ Pierce apreţiarea (judecata) lor faţă de căştigarea Cubeĭ. Eĭ calculară preţul la 120 milióne de dolarĭ, ca capital mediŭ a venitelor de stat din ceĭ maĭ favorabilĭ 10 aniĭ comercialĭ trecuţĭ. Tot o dată adauseră şi o declaraţiune aroganţă, care ar avé, să servéscă ca motivare la pretensiunea uniuniĭ asupra Cubeĭ, susţinênd: că insula ar periclita liniştea şi existenţa uniuniĭ. Spre rectificare specială se aduse înainte casul amintit maĭ sus cu secuestrarea năiĭ americane, care în faptă a urmat pentru marfe supuse la vamă, — după cum s'a constatat prin cercetare.

Tot în acel an a fost descoperită şi o conjuraţiune în Cuba, ţesută de partisanĭ aĭ sclavagiuluĭ. Capiĭ conjuraţiuniĭ aŭ fost arestaţĭ şi parte din eĭ decapitaţĭ. În 12 Febr. 1858 fu declarată insula în stare de asediŭ şi pe lângă garnisóna de 39,000 de soldaţĭ se formă din negriĭ şi mulaţiĭ liberĭ şi o miliţie.

De o dată înse eşi la suprafaţă în America un curent noŭ, care puse capet uneĭ păşirĭ energice faţă de Cuba; alte cause — de natură economică — încă contribuiră la evitarea unuĭ resbel cu Spania, a nume: anexându-se Cuba zăharul de acolo ar trece în America fără de vamă şi prin acésta póte că s'ar nimici industria de zăhar din Luisiana. Scurt şi precis, se zicea, că

Étă pentru ce biserica opune resistință estremă față de orĭ ce încercare de statificare a seminariilor.

Cele espuse credem, că ar puté fi de ajuns pentru a arĕta nebunia poftelor șoviniste.

Dar nu aŭ nicĭ un cuvînt serios șoviniștii pentru a cere statificarea seminariilor. În seminariŭ clerul tinĕr se cresce în spiritul evangelic și este o înfamă calumniă, care afirmă, că seminariile ar fi propagătórele urei și certelor naționale.

Acésta e absolut fals, dar în acela-și timp e adevĕrat și aceea, că seminariile nu aŭ fost, nu sînt și nicĭ nu pot să fie semînțariul șovinismului, nicĭ instrumente de magiarisare, de óre ce în seminariĭ se învĕță, că Spiritul Sfînt a dat Apostolilor darul limbilor, ca tuturor popórĕlor să le predice în limba lor, ér n'a poftit de la popórĕ învĕțarea limbiĭ magiare ca o condiție a mântuirii vecĭnice.

Să și-o însemne șoviniștiĭ! Tendințele lor de magiarisare forțate numaĭ în acel cas aŭ îndreptățire de-a fi, dacă vor dovedi, că o condiție pentru mântuirea vecĭnică e și cunóscerea limbiĭ magiare!

Poftéscă prelatul de la „B. H." orĭ persóna clericală înalt pusă din Gherla, s'o dovedéscă asta.

Premiul lucrăriĭ e deja ficsat.

Românii din Basarabia. — Elementul român nicăirĭ nu este așa oprimat și împedecat în desvoltarea sa, ca în Rusia. În alte țĕrĭ a fară de regatul Românieĭ scutul naționalității îl formézĕ biserica. În Basarabia înse chiar biserica „ortodoxă" lucră cu mare putere la desnaționalisarea fraților nostri. În bisericile Românilor „ortodoxismul" a introdus limba ruséscă și cu timpul se va preface biserica Românilor în biserică „națională", dară nu românéscă, ci ruséscă.

Acum când regele Românieĭ cu nepotul sĕŭ Ferdinand se află la Petersburg ca óspeți ai Țarului, credem că e oportun a presenta după „Liga română" o icónă despre starea fraților din Basarabia.

„Nu de mult circula scirea, că Țarul rusesc ar fi dat un ucaz, prin care ar fi permis întrarea cărților românescĭ în Basarabia.

„Ucazul Țarului nu însamnă, că censura a fost desființată. Ea continuă a funcționa ca și maĭ înainte și pentru Basarabia se face la Odesa. Opera sa de revisuire și de epurare a tuturor revistelor și cărților, ce se vor introduce în Basarabia, se va urma maĭ de parte tot cu aceia-și rigóre și numaĭ acele lucrurĭ, carĭ vor purta pe ele stampila cu litere ruse D. Ț., vor puté fi cetite în Basarabia. Favorul, pe care Țarul tuturor Rușilor a binevoit, să-l dea fraților nostri, este înse un mare pas înainte. Ea arată, că Nicolae al II-lea nu vre, ca provința română Basarabia, să-și uĭte limba și originea eĭ. Politica rusă, încredĕtóre în fidelitatea lor cătră Împĕrat, ține să lase Românilor de peste Prut dreptul de a se cultiva în limba proprie, în limitele dispositiilor generale, ce se introduc în Rusia.

„Orĭ cât de îmbucurătóre ar fi înse acéstă scire și orĭ cât de importante ar fi comandele de cărți făcute în țară, starea culturală a Basarabieĭ nu póte inspira de cât cele maĭ serióse îngrijirĭ. Sub influința elementelor ruse, limba română din Basarabia a ajuns astăzĭ un idiom aprópe neînțelegibil pentru ceĭ alalți Românĭ. Rusificarea a făcut așa de marĭ progrese, maĭ ales în ținuturile din Nordul și Vestul Basarabieĭ, ca Hotinul, Orcheiul, Soroca etc., în cât de abia dacă întîlnescĭ, în limba vorbită, la 10 cuvinte ruse — unul românesc.

„Limba română se maĭ ține în ținuturile de pe malul Prutului. Contactul zilnic cu frații de din cóce, relațiile de afacerĭ și de înrudire cu Moldovenii, aŭ făcut ca să se conserve încă unitatea de limbă.

„Cum am spus înse, malul Nistruluĭ și gurile Dunării, Nordul și centrul Basarabieĭ sînt aprópe perdute.

„Se póte chiar, că cu tótă autorisarea imperială de a se introduce cărți românescĭ, încercările de conservarea limbiĭ române să nu fie zădarnice.

„Desnaționalisarea elementului român a câștigat o și maĭ mare putere prin introducerea limbiĭ ruse în biserică. Cam de pe la 1860, preoții ruși aŭ început să slujéscă în bisericile române. Preoții românĭ aŭ fost lăsați maĭ de parte să oficieze; guvernamentul din Chișinău nu le maĭ plătia înse leafă din budgetul provinței. Lăsați să fie remunerați de comunitățile române ortodoxe, încetul cu încetul preoții nostri aŭ dispărut din biserică și preoții ruși le-aŭ luat locul. Desinteresarea elementului cult român de sórta preoților, a fost încă una din causele, carĭ a contribuit mult la desnaționalisare.

„Dintre numerosiĭ proprietarĭ românĭ din Basarabia, singurul, care a întreținut preoți românĭ pe moșiile sale până la mórtea sa, a fost Constantin Stamati Ciurea, cunoscutul literat și dramaturg. De la mórtea sa înse, nimenea nu se maĭ îngrijesce de sórta clerului român, care nu-și maĭ póte găsi asil, de cât în satele de pe malul Prutului."

În cestiunea limbiĭ liturgice magiare. — Secretariatul faimosului comitet regnicolar al greco-catolicilor magiarĭ dă un comunicat, prin care notifică, că și-a trimis programul și declarațiunile de aderință la tóte parochiile din diecesele de Muncaciŭ și Eperjes, pe cum și la parochiile în preponderanță magiare din diecesele gr. cat. a Orădiĭ marĭ, Blașuluĭ (?) și Gherleĭ, a nume în 6000 de esemplare. La persóne private s'a spedat acel program în 700 esemplare. Constată comitetul, că până acum aŭ subscris mulți acele declarațiunĭ retrimițindu-le comitetului. A nume din diecesa de Muncaciŭ aŭ subscris declarațiunile în 55 de comune 23,834 de persóne, în diecesa de Eperjes în 18 parochiĭ aŭ subscris 5965 de persóne, ĕră privați aŭ subscris 200. De aicĭ se deduce, că liturgia magiară e dorită în tóte clasele sociale. Noĭ despre autenticitatea acelor subscrierĭ nu garantăm, constatăm înse cu satisfacție, că din diecesele provinței nóstre mitropolitane

---

o anexare eventuală a Cubeĭ de o cam dată nu ar fi de dorit din motive comerciali. Pe urmă, spre așĭ spăla mânile, maĭ susținură încă, că ambasadorul Saulé de la curtea din Madrid ar fi dus în rĕtăcire pe cabinetul din Washington despre adevĕrata stare a lucrurilor.

Nemulțămirea cu domnia spaniolă în Cuba crescea mereŭ. Pe de o parte nisuințele serióse spre delăturarea sclăvieĭ contribuiră la erumperea rescólelor, tocmaĭ așa înse și refusul Spanieĭ de a satisface dorințelor îndreptățite ale insuleĭ. În faptă spre construirea de drumurĭ nu s'a făcut chiar nimic și comerciul și navigațiunea numaĭ cu greŭ se puteaŭ desvolta sub sistemul vamal apĕsătoriŭ. Așa erupse dară în urmă în 1868 o rescólă periculósă, carea dimpreună cu sistemul vamal și cu emanciparea sclavilor aduse economia rurală și industria din Cuba la ruină totală. Zece anĭ dură vaietul rebeliuneĭ în nefericita insulă, rînd de rînd adună Spania acolo 150,000 de soldați și la finirea rĕscóleĭ atât Spania cât și insula eraŭ stórse în privința financială. Nu jace la nicĭ o îndoélă, că America de nord a sgândărit acésta rescólă după putință. Se scie positiv, că insurgenții aŭ căpĕtat sucurs puternic din partea Americeĭ; în cât a fost amestecat guvernul american în aceste, cu greŭ se póte stabili.

Între aceste întrevenise o schimbare în uniune prin aceea, că prin resbelul de secesiune ajunseră la putere statele nordice, contrare sclavagiului, față de statele sudice, carĭ eraŭ pentru susținerea luĭ. Partida americană din Cuba, carea la început avea în programa sa anexiunea la uniune, încă era pentru susținerea sclavagiului. Cădênd hegemonia statelor sudice americane, amicabile sclăvieĭ, cădu cu acésta și punctul principal al partideĭ din Cuba, care era pentru anexiune. Când dară în 1870 după terminarea resbelului de secesiune reveni America la planurile sale și concese a se trimite ĕră-și năĭ de flibustierĭ cu arme la Cuba, aflară aceste în proporțiune numaĭ puțină dispositiune pentru scopurile sale. Acum se ivirĕ la Cubanĭ tendințe de a se face independenți și aceste deteră la o parte tendințele de maĭ înainte de încorporare la complexul statelor uniuneĭ.

Căpitanul general Martinez Campos, care domolise rĕscóla în 1878, făcuse Cubanilor în pacea închiată concesiunĭ momentóse, dar ajungênd în 1879 el însuși în fruntea guvernuluĭ spaniol, nu putu îndupleca cortesul la împlinirea tuturor promisiunilor făcute. Aceste pretensiunĭ neîmplinite ale Cubanilor încă a fost ansă la rĕscóla din urmă.

După tóte aceste abia maĭ are lipsă politica americană față de Cuba de alt comentariŭ. Resbelul de acum, tras ca de pĕr (rupt din gard) a Americeĭ cu Spania e numaĭ o formă nóuă a încordărilor, ce le face uniunea acum de maĭ bine de 50 de anĭ pentru a trage Cuba la sine. Reclamațiunile cele vechĭ asupra Cubeĭ și astăzĭ maĭ sînt susținute, numaĭ întrun punct se deosebesc pretensiunile de astăzĭ față de cele de maĭ înainte și a nume: că America maĭ înainte cerea anexiune ér acum independența Cubeĭ, și că acésta din urmă nu e ĕră-și óre numaĭ un pretext, cu greŭ se póte spune, dar pentru resultat e indeferentă hotărîrea cestiuniĭ, că insula independentă e orĭ încorporată la uniunea nordamericană.

În timpurile maĭ nóuĕ resbelele devin tot din ce în ce maĭ mult resbele pentru interese comerciali. Nimic nu probézĕ acésta maĭ evident de cât istoria antecedentă resbelului de acum dintre America și Spania; și e sigur, că comerciul Americeĭ de nord maĭ va câștiga preponderența. E ceva irelevant pentru America nordică, că e independentă Cuba orĭ încorporată, la tot casul a uniuneĭ va fi partea leului din avuțiile încă neridicate și din comerciul insuleĭ.

(După Budapester Tagblatt.)

nu e nicĭ o subscriere pentru liturgia magiară. Şi nu credem, că s'ar afla vre un român, care să doréscă înlocuirea limbiĭ liturgice române cu cea magiară.

Foile magiare sînt impaciente. „Budapesti Hirlap“ provócă guvernul, să se lapede de indolinţa sa faţă cu introducerea liturgieĭ magiare şi să întrevină pe cale diplomatică în favorul eĭ. „Országos H.“ merge şi mai de parte în fanatismul sĕŭ şi atacă pe cardinalul Ledochowski, pe archiepiscopul Ciasca şi pe episcopul Strossmayer, ca pe unii, carĭ aŭ compromis la Roma causa liturgieĭ magiare. Dacă causa lor ar fi dréptă şi ar urmări scopurĭ curate, nu şi-ar eşi aşa curênd din sărite patroniĭ liturgieĭ magiare.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Proiectul pentru întregirea venitelor preoţescĭ a confesiunilor necatolice a devenit lege. Scim, că la timpul sĕŭ nu numaĭ Neuniţiĭ, dară şi Luteranii şi chiar şi Calviniĭ l-aŭ combătut. Vom vedé, ce atitudine vor observa necatoliciĭ faţă de nóua lege, care are chemare de a aservi guvernuluĭ pe ministriĭ bisericescĭ.

Pe cum aflăm mitropolitul din Sibiŭ a convocat o conferinţă de protopopĭ şi asesorĭ consistoriali, spre a se consulta, că ce atitudine să ĭea faţă cu nóua lege.

Roma.

Corespondentul din Roma a luĭ „Pol. Corr.“ comunică următórele: „În timpul din urmă de repeţite orĭ s'a ivit în foĭ scirea, că raporturile dintre Franţa şi Vatican s'aŭ înăsprit. Scirile acestea în cercurile din Roma se declară de neadevĕrate. E drept, că dimisiunea cabinetuluĭ Meliné a atins neplăcut Vaticanul, se speréză însĕ că nicĭ ministeriul Brisson nu va urma faţă de s. Scaun o direcţiune politică, care să conturbe raporturile amicale de până acum. Acésta se speréză pe basa acelor declaraţiunĭ, carĭ le-a făcut de curênd în Vatican ambasadorul frances de acolo Pombelle.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Crisa parlamentară din Austria uşor póte provoca crisă şi în Ungaria. Unele foĭ vieneze o şi prezic acésta. Causa crisieĭ e regularea cuoteĭ şi încheiarea pactuluĭ comercial şi vamal.

Br. Bánffy de repeţite orĭ a declarat, că pact provisor nu maĭ încheie cu Austria, pactul definitiv îl încheie numaĭ cu Austria constituţională, şi la casul când acésta nu s'ar puté, Ungaria îşĭ reguléză independent afacerile sale. Acum casul acesta a întrevenit, fiind constituţionalismul în Austria suspendat. Contele Thun voesce cu ajutorul §-luĭ 14 a maĭ prolungi pe un an provisoriul. Br. Bánffy amĕsurat declarărilor sale nu se póte învoi la acésta, introducerea tarifuluĭ autonom e împreunată cu multe greutăţi, şi aşa nu restă de cât, ca br. Bánffy orĭ să încheie provisoriul, orĭ să se retragă.

Se vorbesce, că următoriul luĭ br. Bánffy are, să fie actualul ministru comun de finanţe Kállay. Acesta ar fi sprijinit de partidul naţional şi de o parte a guvernamentalilor de acum. Kállay ar fi gata la prolungirea provisoriuluĭ.

Austria.

Contele Thun a mijlocit la Ischl înaltul autograf, prin care sesiunea a XIV a Reichsrathuluĭ se închide. Autograful împĕrătesc e datat în 24 Iuliŭ şi s'a publicat în fóea oficiósă „Wiener-Zeitung“ în 26 a c. „Oficiósa Wiener Abendpost“ face autografuluĭ următorul comentar.

Reichsrathul s'a amînat fiind că cele dóuĕ încercărĭ de a aduce o activitate normală aŭ rĕmas fără succes. Prima încercare s'a zădărnicit din causa atitudiniĭ manifestate de cătră presidenţiĭ cluburilor din stînga în conferinţa de la 6 Iuniŭ, opunêndu-se la propunerea de a se lua în desbatere parlamentară maĭ multe proiecte de legĭ importante. După amînarea parlamentuluĭ guvernul a început acţiunea de a efeptui o înţelegere între partide în cestiunea nóueĭ regulări a raporturilor de limbă din Boemia şi Moravia. Din causa atitudiniĭ respingĕtóre a stîngeĭ nicĭ paşul acesta nu a condus la resultat. Acéstă stare de lucrurĭ a dus la închiderea sesiuniĭ parlamentare, ce dă mână maĭ liberă guvernuluĭ.

Aşa dară opoziţia cerbicósă a Germanilor împinge carul statuluĭ spre absolutism. Contele Thun va domni cu atotputernicul § 14 al constituţiuniĭ.

Parlamentul nu s'a disolvat, căcĭ atuncĭ trebuia să se escrie alegerĭ nóuĕ, prin ce numaĭ crescea agitaţiunea şi inimiciţia între Germânĭ şi Slavĭ. Nu s'aŭ amînat şedinţele parlamentare ca în 13 Iuniŭ, ci s'a închis sesiunea a XIV, prin ce s'a casat şi constituirea parlamentuluĭ, aşa cât azĭ nu e president, nu sînt vicepresidenţi şi notarĭ. Inmunitatea deputaţilor e suspendată, şi ceĭ ce ţin vorbirĭ agitatorice, pot fi traşĭ la rĕspundere şi pedepsiţi.

Contele Thun va cerca se încheie pactul provisor cu Ungaria şi fără parlament.

Presa austriacă preste tot este îngrijată despre ulterióra desvoltare a lucrurilor.

Rusia.

Curtea domnitóre din Petersburg primesce una după alta visitele micilor state din Orientul Europeĭ, carĭ visite aŭ şi însemnătate politică.

În sĕptĕmâna trecută Ţarul a avut ca óspeţi pe principele Bulgarieĭ cu principésa şi micul lor Boris, finul Ţaruluĭ. La prânzul dat în onórea óspeţilor sĕĭ Ţarul a toastat pentru sănătatea acestora şi prosperarea Bulgarieĭ. Prinţul Ferdinand în rĕspunsul sĕŭ (destul de lung şi umilitor) reflectéză la comunitatea de rasă şi religie dintre Ruşĭ şi Bulgarĭ şi la bunăvoinţa Ţaruluĭ de a fi nănaş luĭ Boris.

Ministrul de esterne Muraviev cu ministrul preşedinte bulgar Stoilov aŭ avut convorbirĭ maĭ lungĭ. Nu se scie, care a fost obiectul convorbirilor. Se crede însĕ, că stările din Macedonia aŭ fost pertractate între diplomaţiĭ Ruşĭ şi Bulgarĭ. Maĭ de parte se susţine, că între Rusia şi Bulgaria s'a încheiat o convenţiune, în vîrtutea căreia la cas de rĕsboiŭ armata bulgară se supune comandeĭ supreme rusescĭ.

Regele Carol şi suita sa în calea spre Petersburg pretutindenea a fost întîmpinată cu pompă şi ovaţiunĭ însufleţite. Tótă presa europénă se ocupă de visita regeluĭ român, esprimându-se în tip măgulitor asupra Românieĭ şi a gloriosuluĭ eĭ domnitor.

Este cunoscut, că politica statuluĭ român înclină spre întreita alianţă. Politica acésta e dictată de interesele vitale ale regatuluĭ. De la perfida răpire a Basarabieĭ, Românii nicĭ n'aŭ avut motive de a simpatisa cu Rusia. Atitudinea reservată a Românilor a displăcut în Petersburg. Visita regeluĭ Carol va împrăştia nedumeririle, ce le ar avé diplomaţiĭ Ruşĭ. România e mulţămită dacă îşĭ póte păstra neutralitatea, şi inimiciţie nu cércă cu nime, cu atât maĭ puţin cu colosul de la Nord.

Spania şi America.

Americaniĭ continuă cu pregătirile de a ocupa maĭ multe cetăţĭ din Cuba şi din Portorico. Probabil însĕ, că înainte de vre o ciocnire să se încheie pacea.

Din Washington se anunţă, că ambasadorul frances Cambon din încredinţarea guvernuluĭ spaniol a întrevenit la guvernul american pentru încheiarea păcii. Guvernul spaniol n'a păşit cu propunere concretă referitóre la împăcare. Se zice, că americaniĭ pretind cedarea Cubeĭ şi a Portoriceĭ, pe cum şi o staţiune pentru cărbunĭ pe Filipine.

În Spania e mare agitaţiunea şi nemulţămirea, guvernul însĕ e la pândă şi sufócă cu forţa ori ce mişcare revoluţionară. Carlişti cu deosebire sînt luaţi la ochiŭ.

Corespondinţe.

Sibiŭ 1 Iuliŭ 1898.

(Fine.)

Ce privesce progresul dovedit în şcolile nóstre confesionale cu ocasiunea examenelor finalĭ, acela se póte clasifica în general de *mulţămitor;* în special progresul dovedit la singuraticile şcolĭ este următoriul: *fórte bun* în Sibiŭ (învĕţ. Romul Simu); *fórte mulţămitor* în Gurarîului (învĕţ. Coman Gligor); *laudabil* în Ghişasa de sus (învĕţ. Nicolae Vlad), Şeĭca mare (învĕţ. George Săbăŭ), Slimnic (înv. Aureliŭ Pintea) şi Vizocna (învĕţ. Manase Ciungariŭ); *bun* în Alămor (învĕţ. Samoilă Florea), Bórta (învĕţ. Dumitru Bleoca), Brad (învĕţ. Nicolae Iftenie Urs), Şura-mică (învĕţ. Traian Şandru) şi Şălcăŭ (învĕţ. George Vas); *destulitor* în Armeni (învĕţ. Nicolae Neamţu), Buia (învĕţ. Aureliŭ Aron), Hamba (învĕţ. George Ştef) şi Şaldorf (învĕţ.

Nicolae Bulea); *de mijloc destulitor* în Calvasĕr (învĕţ. Dumitru Vişa) şi *puţin destulitor* în Caşolţ (învĕţ. Ioan Popa). În Stenea nu s'a ţinut examen final, fiind că acolo din causă de morburi epidemice şcóla a fost închisă în tot decursul semestrului II. Şcóla din acea parochie în trecut a avut parte de slabi învĕţători, ér în anul acesta a fost lovită de altă calamitate.

În ceea ce privesce pomăritul s'a constatat, că acestui preafolositor ram de economie, pe lângă tóte stăruinţele senatului şcolar protopopesc şi în special ale presidiului şi pe lângă tóte mĕsurile luate în scopul promovării lui, nici în anul şcolar trecut nu i-s'a dat atenţiunea, ce i-se cuvine; în unele parochii nici acum nu esistă şcoli de pomărit, ér în alte locuri învĕţătorii cred a-şi fi făcut datoria în asta privinţă, arĕtând cu ocasiunea examenelor un numĕr ridicul de pădureţi, eventual câţi va altoi. De aceea senatul şcolar protopopesc, pentru a se face o dată un început serios în privinţa pomăritului, a luat energica dispositie, ca acei învĕţători, carî cu ocasiunea examenelor de la finea anului şcolar viitor nu vor arĕta în şcóla de pomărit, acolo unde esistă loc suficient, cel puţin 300 pădureţi, să cadă sub pedépsă disciplinară.

Ca pedecî ale învĕţământului poporal s'au constatat şi de astă dată: lipsa de cărţi, frecuentarea neregulată a şcolii mai ales în timpul de primăvară şi lipsa recusitelor de învĕţământ, ce se simte încă la unele şcoli. Senatul şcol. protopopesc va stărui şi pe viitor, ca să înceteze o dată aceste pedecî, în deosebi pentru a delătura în parte lipsa de cărţi şcolare, a destinat spre acel scop anul şcolar viitor 40 fl. din fondul şcolar tractual.

Pentru a iniţia o emulaţiune nobilă între învĕţătorii acestui protopopiat, dl inspector şcolar reg. în retragere şi membru al senatului şcolar protopopesc. Iuliu D. Bardosy, a pus la dispositia senatului următórele premii: a) „Observatorul" din 1877 pentru acel învĕţător, care va dovedi cel mai mare progres cu şcolarii sĕi în cântările bisericesci; b) „Fóea şcolastică" din 1877 pentru acel învĕţător, care va fi făcut cel mai bun progres cu elevii sĕi în cetit; c) „Economul" din 1879 pentru cel ce se va fi distins în prăsirea galiţelor de rasă nobilă şi d) o coşniţă sistem Göndics pentru acel învĕţător, care se va fi ocupat cu stupăritul raţional. Senatul şcol. protopopesc a distins cu aceste premii pe următorii învĕţători, şi a nume: cu premiul de sub a) pe învĕţătorul Coman Gligor din Gurarîului; cu cel de sub b) pe învĕţătorul Manase Ciungariu din Vizocna, şi cu cele de sub c) şi d) pe învĕţătorul Romul Simu din Sibiu.

Atâta cu privire la învĕţământul poporal.

Daţi-mi voe, Dle Redactor, să Vĕ servesc tot cu asta ocasiune şi cu unele date privitóre la tinerimea română gr. cat. de la diversele institute străine din Sibiu.

În anul şcolar 1897/8 diversele institute de învĕţământ de aicî au fost cercetate de 110 elevi români gr. cat., dintre carî 37 au cercetat şcolile elementare; 73 şcolile medii, şi a nume: 56 gimnasiul reg. ung. de stat; 9 gimnasiul evang.-aug. şi 8 şcóla reală evang.-aug. Eleve au fost 25, dintre carî 16 au cercetat şcóla civilă de fete a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român".

Tuturor acestor elevi şi eleve li-s'a propus studiul religiunii sistematic şi în conformitate cu ordinaţiunile supremei nóstre autorităţi bisericesci, prin catechetul Nicolau Togan, ér examenele din acel studiu s'au ţinut sub presidiul paroch-protopopului local, Preaon. Ioan V. Rusu, şi a nume: cu elevii din şcolile elem. în 11 Iunie; cu cei din şcolile medii în 17 Iunie, şi cu fetiţele în 23 Iunie a. c.

Învĕţăcei români gr. cat. aplicaţi aicî la diverse meserii şi înscrişi la şcóla industrială au fost 51, aceştia au fost catechisaţi în şcóla poporală gr. cat. de aicî în fie care Duminecă de la 2—3 óre p. m. tot prin catechetul numit.

În postul ss. Pasci întrégă tinerimea gr. cat. s'a mărturisit şi cuminecat prin catechetul ei în biserica parochială.

Cu cea mai deosebită stimă.

x—y.

Ş. în Iulie 1898.

Onorată Redacţiune!

De şi din sujetul corespondinţei mele presente s'a anticipat deja în multe şi varii forme, el din actualitatea sa nu-şi va perde nimica, câtă vreme va dura în vigóre articlul de lege XXVI din 1893.

Cestiunea salariului docental şi a cuincuenalelor adecă în diverse rînduri au fost sulevate prin colónele „Unirii" nóstre, şi aprópe tot de una s'au tras acelea-şi conclusiuni despre poporul nostru, pe cum: sĕrăcia, puţinătatea numerică, une ori încăpăţinarea şi nevoinţa lui, mai cu o ocasiune publică (după cum fórte potrivit cu naturelul D-sale s'a esprimat un preot) chiar şi îndolenţa preoţilor.

Acum când esperinţa infalibilă ne impresiónă, permiteţi-mi, ca după o scrutare seriósă, se fac în privinţa acésta şi eu o constatare. Înainte de tóte admit, că acolo unde poporul e puţin la numĕr şi miser de starea materială, pe lângă cea mai mare bunăvoinţă a sa, nu se póte aştepta resultat positiv. Casul acesta însĕ considerând mai ales învoéla cu fraţii neuniţi îl pot considera de sporadic. Tóte cele alalte casuri apoi ne vorbesc, sau cel puţin ar trebui, să ne vorbéscă de putinţă şi aptitudine întru prestarea salariului legal, şi dacă totuşi nu succede, ci trebue să se recurgă după întregiri, apoi negreşit. că óre unde se va descoperi şi buba mai reală.

Sciut este, că poporul nostru atunci, când i-se cere ceva, nu se sparie şi nici nu-şi ésă aşa uşor din răvaş, de cât că totuşi îşi permite întrebarea, că dacă i-se cere şi trebue se dea, apoi „pentru ce?" Acestei întrebări atât de logice apoi nu i-se póte denega rĕspunsul, ci în dată vom replica, că „pentru înaintarea învĕţământului, pentru înflorirea odraslelor tinere şi pentru bunăcrescerea lor întru brava susţinere a luptei din viaţa acésta şi pentru pregătirea la cea venitóre, etc..." Dacă replica acésta va fi consciinţiósă, deplin basată şi dovedită, atunci de tot rari casuri vor fi acele, în carî poporul se denege cererea, ér dacă nu va fi basată, ceea ce poporul e în stare a şi judeca, atunci nu numai că va denega-o, dar îşi va permite chiar şi o variaţiune în întrebare, carea în loc de „pentru ce?" va suna: „pentru cine?" Aci apoi în multe casuri ne stă mintea în loc, pentru că s'a ajuns la cestiune personală, ér acésta e jingaşe.

Toţi stim. cetitori vor înţelege, că aci e vorbă de însă-şi persóna învĕţătorului, pe cum şi aceea, că nu toţi învĕţătorii sînt într'o formă. Dacă învĕţătorul neîncetat va sta la culmea chemării sale, atunci ce mai împedecă pe popor de la deplina prestare a salarului, ér dacă nu, atunci la ce fel de argumente se póte recurge pentru a-l îndupleca? pentru că vederea lui nu e atât de intensivă, în cât să pótă privi şi în venitor.

Nu am intenţiunea şi îmi este chiar penibil a mĕ dimite în descrierea scăderilor, dar o împrejurare, carea mi-se pare mai fecundă în casuri, nu o pot trece cu vederea. Învĕţătorii nostri ca tineri şi începători pe cariera instrucţiunei, în proporţiune cu talantul fie căruia sînt de comun fórte zeloşi şi diligenţi. Nu trece însĕ mult timp, şi zelul de mai înainte la mulţi scade treptat şi în mod bătĕtor la ochi, după cum adecă grijile familiare, economia sau alte ocupaţiuni se vîră în viaţa lor ca óre cum privilejiate faţă de oficiul învĕţătoresc, ér mai apoi cariera propriă, onóre celor perseveranţi, o consideră numai de un mijloc bine potrivit întru obţinerea „pensiunei." Trecênd acum preste alte neajunsuri isvorite din scăderea numită, voesc a suleva singur pe cel ce se ţine de obiect, adecă: „fatala concădere a urcărei salariului învĕţătoresc cu micşorarea evidentă a zelului din partea învĕţătorului." Să ne mirăm apoi, că poporul devine încăpăţinat la privilistea acestei proporţiuni obţinute? — Nici de cât, pentru că este de tot logic în combinaţiunea sa!

Apoi aşa cred, că cu cât drept învĕţătoriul pretinde respectarea legii pentru rĕsplătirea ostenelilor sale, tocmai atâta drept va fi avênd şi poporul întru a pofti, ca ostenelile învĕţătoriului să fie de natura „rodirii" pentru bunăstarea lui.

Mĕ îndestulesc cu producerea acestei ilustraţiuni, şi sperez a fi constatat ceva nu spre supărare, ci spre orientare.

Cu distins respect

Im.

Condiţiuni de primire în şcóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiu şi în internatul aceleia.

În clasa I a şcolii civile de fete se primesc eleve:

a) carî dovedesc prin *atestat de botez*, că au împlinit vêrsta cel puţin de 9 ani;

b) carî dovedesc prin *atestat şcolar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare). orî apoi dovedesc pe basa unui *examen de primire*, că sînt bine orientate în materialul de învĕţământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale şcolii civile de fete se primesc eleve, carî dovedesc prin *atestat şcolar*, că au absolvat cu succes vre o clasă premergătóre de la altă şcólă de categoria şcolii civile.

În lipsa unui ast fel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V şi VI de la şcóla elementară-poporală, primirea în orî care clasă a şcolii civile. ce corĕspunde vîrstei elevei, se póte face numai pe basa unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al şcolii, în sensul ordinaţiunii ministeriului regesc-ungar de culte şi instrucţia publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000.

Examenul de primire este scutit de taxă.

În *cursul complementar* (supletoriu), împreunat cu şcóla civilă de fete a Asociaţiunii în sensul §. 6 din statutul de organisare al şcolii, se primesc eleve, carî au absolvat cele patru clase ale şcolii civile.

Se pot însă primi şi eleve, carî aŭ absolvat cu calculŭ bunŭ numaĭ *dóuĕ clase civile,* dacă aŭ trecut de 15 anĭ şi sînt împedecate a absolva tóte cele patru clase civile.

Înscrierile pentru anul şcolar 1898/9 se pot face din 1—6 Septembre 1898 stilul nou.

Examenele de emendare se ţin în 3 Septembre 1898 st. n. la 8 óre a. m., cu elevele, carî s'aŭ insinuat la direcţiune pentru acel scop, în terminul prescris.

În 5 Septembre 1898 st. n. la 8 óre a. m. se vor ţinĕ *examenele de primire,* ér în 6 Septembre se vor începe prelegerile regulat.

Didactrul e 2 fl. v. a. pe lună, şi pentru elevele, ce se înscriŭ prima dată la acésta şcólă, o taxă de inmatriculare de 2 fl., solvită o dată pentru tot de una. Acelaşi didactru e şi pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, carî voesc să fie primite în internat, fie eleve ale şcoliĭ civile, saŭ ale şcoliĭ elementare a reuniunĭĭ femeilor române, aŭ se fie insinuate de timpuriŭ prin părinţi saŭ tutorĭ la direcţiunea şcoliĭ, în tot casul înainte de începutul anuluĭ şcolar, pentru că să se pótă face dispoziţiunile necesare.

Taxa internatului e 250 fl.[1]) v. a. pe an, plătiţi înainte în dóuĕ saŭ cel mult în patru rate. Spesele pentru cărţi trebuincióse, pentru materialul de scris, de desemn şi lucru de mână, nu sînt cuprinse în taxa amintită. Acestea se pórtă separat de părinţi, pe cum şi cheltuelile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în forte-piano şi în limba franceză.

Taxele pentru instrucţiunea în forte-piano sînt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voeşte se ĭea órele singură, se compută la 2 óre pe săptĕmână taxa de 9 fl.[2]) pe lună; dacă 2 eleve împreună laŭ instrucţiune în aceea-şi óră, taxa se compută la 2 óre pe săptĕmână cu 4 fl. 50 cr.[2]) de elevă; saŭ

b) dacă o elevă voeşte se ĭea órele singură, se compută la 2 óre pe săptĕmână taxa de 6 fl.[2]) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaşi óră, taxa se compută la 2 óre pe săptĕmână cu 3 fl.[2]) pe lună de elevă.

Instrucţiunea din limba franceză, câte 2 óre pe săptĕmână, se compută pe lună cu 1 fl. de elevă.

Tóte taxele se plătesc direcţiuniĭ şcolare.

Edificiul internatuluĭ este situat în mijlocul uneĭ grădinĭ frumóse, în nemijlocită apropiare de parcul oraşuluĭ, şi e provĕdut cu apaduct, bae, lumină electrică, etc. în cât ofere cele maĭ bune condiţiĭ *higienice.*

Elevele din internat, a fară de şcólă, aŭ în fie care zi anumite óre de conversaţiune în limba franceză, magiară şi germână, după trebuinţă. Pe lângă aceea ele se prepară şi învaţă lecţiunile sub conducerea şi cu ajutoriul directórei, al profesórelor şi guvernantelor.

Elevele, carî voesc să fie primite în internat, maĭ aŭ se aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perinĭ, 4 feţe de perinĭ, o plapomă saŭ ţol de coperit, 4 ciarşafurĭ (linţoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoĭ perie de dinţi, săpun şi 2 pepteni, carî tóte rĕmân proprietatea eleveĭ. A fară de acestea schimburile de trup saŭ albiturile, câte ½ duzină din fie care, ciorapi şi fuste de colóre închisă şi batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleŭ (cort) şi încălţămintea trebuinciósă. Cât pentru toalete nóuĕ, părinţiĭ şi tutoriĭ sînt sfătuiţi a nu face de acestea pentru copilele lor, căcĭ pentru a obţinĕ o uniformitate în îmbrăcăminte pentru tóte internele, *acele toalete se fac aici cu preţurĭ moderate* prin îngrijirea direcţiuniĭ internatuluĭ. Strîns de uniformă se ţin: o haină, 2 şurţe în forma uneĭ haine, o pălărie de iarnă şi una de vară, carĭ necondiţionat aŭ să se facă aici şi carĭ preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

De la direcţiunea şcoliĭ se pótе primi prin postă: „Statutul de organisare" şi „Regulamentul intern" al şcoliĭ, „Regulamentul pentru cursul complementar", „Planul de învĕţămînt" şi „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletoriĭ şi de emendare", a 10 cr. exemplarul. De la direcţiune se pótе primi pentru 1 fl. şi „Monografia" şcoliĭ, în care pe lângă istoricul institutuluĭ, se află descris edificiul şcoliĭ şi al internatuluĭ în tóte amĕnuntele.

Direcţiunea şcoliĭ civile de fete a Asociaţiuniĭ.

Sibiiŭ 25 Iuliŭ 1898 n.

Elena Petraşcŭ directóra int. — **Dr. V. Bologa** directorul şcoliĭ.

Convocare.

Despărţĕmîntul Cluş Nr. XIV al „Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român" îşĭ va ţinĕ adunarea sa generală anuală în 4 August st. n. a. c. la 3 óre p. m. în localitatea casineĭ române din Cluş cu următórea

Programă: 1. Cuvînt de deschidere. 2. Raportul comitetuluĭ. 3. Alegerea alor dóuĕ comisiunĭ, una pentru censurarea raportuluĭ comitetuluĭ şi pentru propuneri, ér alta pentru incassarea taxelor şi înscrierea membrilor noĭ. 4. Alegerea alor doĭ delegaţi pentru representarea acestuĭ despărţĕmînt la adunarea generală a Asociaţiunĭĭ, care în anul curent se va ţinĕ în Beiuş. 5. Alegerea comitetuluĭ acestuĭ despărţĕmînt pe un period de treĭ anĭ. 6. Alegerea alor doĭ membri pentru verificarea procesuluĭ verbal al acesteĭ adunărĭ.

La acésta adunare sînt rugaţi a se presenta cât maĭ numeroşi, atât membriĭ despărţĕmîntuluĭ, cât şi toţi iubitoriĭ culturiĭ române.

Din şedinţa comitetuluĭ despărţĕmîntuluĭ Cluj Nr. XIV al „Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român" ţinută în Cluş la 26 Iuliŭ 1898.

Basiliŭ S. Podóba directorul desp. — **Dr Georgiŭ Ilea** secretarul desp.

Convocare.

Despărţĕmîntul XXV (al Ludoşuluĭ) al „Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român" îşĭ va ţinĕ *adunarea generală ordinară* Duminecă în 7 August st. n. a. c. în M. Luduş la 4 óre după amézĭ pe lângă programa publicată în convocarea adunărĭĭ pe 3/15 Maiŭ a. c., carea din causa timpuluĭ nefavoritoriŭ nu s'a putut ţinĕ.

La acésta adunare se învită toţi membriĭ Asociaţiuniĭ din acest despărţĕmînt pe cum şi sprijinitoriĭ Asociaţiuniĭ.

Căpuşiul de câmpiă 22 Iuliŭ 1898.

Vasiliŭ Sucilŭ directorul desp. — **Romul S. Orbean** secretar.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 şi 26 din statutele „Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român," se convócă adunarea generală ordinară a Asociaţiuniĭ în Beiuş pe zilele 27 şi 28 August st. n. 1898, pe lângă următórea

Programă:

Şedinţa I. *Sâmbătă în 27 August 1898 st. n. la órele 11 a. m.* Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunărĭĭ generale. 2. Raport despre activitatea comitetuluĭ central în decursul anuluĭ expirat. 3. Alegerea comisiunilor de câte 3 membri: a) pentru examinarea raportuluĭ; b) pentru examinarea raţiocinĭuluĭ pe 1897 şi a proiectuluĭ de budget pe 1899; c) pentru studiarea proiectelor de regulamente înaintate spre aprobare; d) pentru înscrierea de membri şi incassarea taxelor. 4. Propuneri eventuale. 5. Disertaţiunĭ. 6. Raportul comisiunĭĭ pentru înscrierea de membri şi încassarea taxelor.

Şedinţa II. *Duminecă în 28 August 1898 st. n. la órele 10 a. m.* Ordinea de zi: 1. Rapórtele comisiunilor exmise în şedinţa I. 2. Alegerea secretaruluĭ I. 3. Alegerea preşedinteluĭ, vice-preşedinteluĭ şi a comitetuluĭ central. 4. Defigerea loculuĭ pentru proxima adunare generală. 5. Dispoziţiunĭ pentru verificarea proceselor verbale. 6. Închiderea adunărĭĭ generale.

Se observă, că eventualele disertaţiunĭ şi propuneri aŭ să fie presentate presidiuluĭ Asociaţiuniĭ în scris cu 8 zile, ér eventualele interpelaţiunĭ cu 3 zile înainte de adunarea generală.

Din şedinţa comitetuluĭ central al „Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român", ţinută în Sibiiŭ la 21 Iuliŭ 1898.

Dr. Ilarion Puşcariŭ vice-preşedinte. — **Dr. Beu** secretar II.

Noutăţi.

Din Archidiecesă. Onoratul *Ioan Bozac* administrator interimal al parochieĭ Sâmbotelec din protopopiatul Cătineĭ, e denumit paroch al aceleia-şi parochie.

Concurs la staţiunĭ docentale şi cantor-docentale. Cu terminul de 10 August s'a escris concurs la următórele staţiunĭ: 1. staţ. cantor-docentală din *Milaşel* în districtul protopopesc al Făgăşuluĭ cu emol: a) din repartiţiune 120 fl. v. a. b) 130 metrete cucuruz à 60 cr. v. a. = 78 fl. v. a. c) 8 jugĕre 1300□ loc computate în 72 fl. v. a. d) stola în 30 fl. v. a. 2. staţ. docentală din *Beşimbac* în vicariatul Făgăraşuluĭ cu emol: a) ajutor de stat 120 fl. b) din repartiţiune 100 fl. c) arînda grădineĭ scol. 40 fl. d) de la biserică 20 fl. e) didactrŭ 20 fl. 3. staţ. cantor-docentală din *Corpade* în districtul protopopesc al Coşoneĭ cu emol: a) din repartiţiune 98 fl. b) 67 metrete marĭ de cucuruz à 1 fl. 20 cr. din magazinul bisericiĭ; c) 5 jugĕre loc comasat computat în 60 fl. d) 30 metrete marĭ cucuruz à 1 fl. 20 cr. ca lecticul de la 30 familiĭ e) 30 zile de lucru à 40 cr. f) stola 14 fl. 60 cr. g) cuartir liber în edificiul şcoliĭ.

Rectificare. În Nrul precedent (29) sub titlul: „Mulţămită publică" din greşélă aŭ rĕmas a fară contribuirile de la D. Dr O. Blaşan 50 leĭ şi d. Eugenia P. Christesc 20 leĭ, deci suma contribuirilor marinimóse nu face numaĭ 34, ci 104 leĭ.

Defraudări la Arad. De present se face cercetare la Arad în causa a lor dóuĕ marĭ defraudări. Una de 95.000 fl. şi s'a comis de cătră casarul Bács de la oficiul de dare. Bács e prins. El s'a însoţit cu evreul Scheinberger, ca să facă câştig prin învîrtirea banilor. Al doilea defraudant e Krivány, casar la scaunul orfanal, care parte în banĭ, dară maĭ ales în hârtiĭ de valóre a înstrăinat la 300.000 fl. din banĭ orfanilor. Krivány a dus o viaţă lucsósă, acum a fugit, fără a se sci, unde se află. Guvernul a pus premiĭ de 5000 fl. pentru aflarea luĭ. Vice-comitele, pe cum şi presidentul, controlorul şi comptabilul forului orfanal sînt traşi la respundere, pentru că nu aŭ controlat cu destulă rigóre.

Dare de samă. Pentru opul meŭ T. I. „Jertfa creştinilor" aŭ solvit preţul: IV. Din *diecesa Gherleĭ:* (Fine.) On. Ioan Ivaşco, Ştefan Ilnicki, Ioan Vlad din protopopiatul Izeĭ, Alesandru Gyenge, Georgiŭ Bota, Gregoriŭ Balint, Michail Rednic din protopopiatul Ioodului, Basiliŭ Gyenge, Ştefan Anderco din protopopiatul Casoului, Petru Birlea, Tit Bud, Basiliŭ Joódi, Petru Salcă din protopopiatul Mareĭ, Basiliŭ Lazar, Simeon Bálya, Ioan Fane din protopopiatul Sigetuluĭ, Ioan Coman din protopopiatul Vişeuluĭ. Dr V. Szmigelski.

Cas de mórte. On. *Simeon Mera* parochul gr. cat. al Almaşuluĭ deşert a repausat în 18 Iuniŭ st. n. a. c. în al 78-lea an al vieţiĭ şi al 52-lea al preoţieĭ.

În veci amintirea luĭ!

[1]) Urcarea taxeĭ internatuluĭ de la 200 fl. la 250 fl. pe an, nu s'a putut face evidentă în programa şcoliĭ de la finea anuluĭ şcolar trecut, de óre ce on. comitet al Asociaţiuniĭ a luat conclus în acésta privinţă numaĭ în 21 Iuliŭ 1898 n., ceea ce publică acum pentru orientarea p. t. părinţi. Taxa veche a internatuluĭ de 200 fl. pe an, stabilită înainte de asta cu 12 anĭ conform raporturilor de atuncĭ, nu s'a maĭ putut susţiné din causa scumpeteĭ pieţiĭ, ce s'a simţit pretutindenĭ în timpul din urmă.

[2]) Din care sumă 1 fl. se contézĕ pe lună institutuluĭ pentru susţinerea fortepianelor în stare bună.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

În desvoltarea acésta a arțiĭ creștine, carea s'a sevârșit în monumentele bizantine musive sub grijea bisericiĭ celeĭ fórte conservative, putem decĭ, să recunóscem desvoltarea liniștită și consecuentă a ceea ce avuse biserica deja maĭ înainte, putem, să vedem, cum biserica s'a îngrijit de aceea, ca să păstreze atât în privința cuprinsuluĭ cât și în privința formeĭ, ceea ce-și dobîndise în vécurile cele dintâiŭ. Mosaicurile Ravennei dovedesc limpede caractĕrul acesta conservativ al arțiĭ creștine. Biserica se desparte numaĭ cu greŭ de la modul simbolic al predicăriĭ iconografice, de la îmbrăcarea învĕțăturiĭ în alegoriĭ, și se întórce ĕră și ĕră la monumentele acestea venerabile, carĭ le-a creat între lupte lungĭ și grele, la isvórĕle mângăieriĭ și însuflețiriĭ sale în mijlocul suferințelor, carĭ aŭ fost concrescute în chip așa de intim cu viața eĭ. Ba ea, pe cum am vĕdut în frumósa și cu adevĕrat creștinésca icónă a păstoriuluĭ celuĭ bun din mausoleul Galleĭ Placidie, cércă deja și a apropia acestea simbóle venerabile de concepția istorică și prin acésta împărtășesce operelor sale un farmec noŭ și puternic și a nume nu numaĭ prin progresarea spre pitoresc, ci și prin descoperirea vieții sale spirituale, carea însoțesce, preamăresce și ilustréză pe cea bisericéscă. Tipurile Mântuitoriuluĭ, ale Preacurateĭ și ale Apostolilor le găsim și în monumentele musive din noŭ neschimbate așa, pe cum le cunóscem din tradiția vécurilor celor dintâiŭ. Pe lângă tineresculu tip al luĭ Christos din s. Apollinare Nuovo și din capela archiepiscopéscă, pe lângă păstoriul cel bun din mausoleul Galleĭ Placidie, vedem în s. Giovanni in Fonte, în s. Apollinare Nuovo, în s. Vitale și în s. Apollinare in Classe (în mijlocul crucii) și tipul acela venerabil al luĭ Christos, care-l cunóscem din catacombele s. Callisto. Arta creștină privesce acest tip de proprietatea sa inalienabilă. L-a desvoltat arta bizantină până la dignitate și mărime monumentală. El s'a conservat în operele luĭ Giotto, Fra Angelico, Rafael și Leonardo și va rĕmâné idealul cel maĭ înalt al arțiĭ creștine până atuncia, până când va ținé cultura omenéscă și se va deprinde arta omenéscă. Apostoliĭ în s. Giovanni in Fonte în icóna din culmea cupoleĭ, în frunte cu Petru și cu Paul în concepție tradițională, își află cea maĭ vrednică representare monumentală. Figurile acestea mișcate, esecutate cu îndrăznélă și cu sentiment sublim, se înfățișézĕ ca purtătoriĭ uneĭ culturĭ ideale străformătóre a tótă lumea, ca stîlpiĭ în templul noului Ierusalim. Giotto în viața s. Ioan din Florența și în frescurile din Padua a primit și reprodus în chip credincios caracterele acestea minunat de marĭ și de simple ale Apostolilor, ĕră prin tapetele luĭ Rafael și prin cina cea de taĭnă a luĭ Leonardo da Vinci s'aŭ făcut ele proprietatea comună a lumiĭ creștine. Icóna Preacurateĭ în s. Apollinare Nuovo vĕdesce concepția istorică a uneĭ domnitóre ședĕnd pe scaun împĕrătesc, concepție proprie a arțiĭ bizantine. Ea pórtă haĭnă de purpură, încălțăminte împodobite cu stele, și pruncul dumnezeesc în brațul eĭ e îmbrăcat cu o tunică de țesetură de aur. Ângeriĭ de alăturia potențézĕ caractĕrul solemn și ceremonial al icóneĭ. Modul, în care pruncul își pórtă trupul, pe cum și proporțiile defectuóse ale Preacurateĭ adevĕrat că fac, ca scena acésta să nu se pótă pune pe o tréptă cu operele cele maĭ bune ale catacombelor. Aci apar adecă deja în chip bătĕtoriŭ la ochĭ trăsăturile arțiĭ în decadență.

Constantin cel Mare publicase în 334 hotărîrĭ, carĭ aŭ fost potrivite spre a promova formarea de artiștĭ. Pentru architectura din Constantinopol lipsiaŭ forțe suficiente spre a satisface pretensiunilor, carĭ le avea aprópe față cu tóte arțile o cetate, carea voia, să se împodobéscă așa de repede cu clădirĭ monumentale. De aceea zice o lege: „Noĭ avem lipsă de fórte mulțĭ architecțĭ, dară fiind că avem puținĭ, de aceea (în provințele africane) să se îndemne la studiul acesta ómenĭ tinerĭ culțĭ, carĭ fiind cam de dóuĕ zecĭ de anĭ s'aŭ cuprins cu sciințele. Pentru ca să aĭbă poftă spre acésta, vom, ca atât eĭ cât și părinții lor să fie scutiți de sarcinĭ personale, și ca acelora, carĭ vor, să învețe, să li-se asigureze salariŭ îndestulitoriŭ.“ Altă lege din 337 a luĭ Constantin zice: „Rînduim, ca artiștiĭ, carĭ sînt înșiraț maĭ la vale, în singuraticele cetățĭ, în carĭ petrec, să fie scutiți de tóte oficiile, de óre ce are, să se dea prilej însușiriĭ arților, pentru ca eĭ cu atât maĭ vîrtos să se siléscă a se face maĭ iscusiți și a-și învĕța fiiĭ sĕĭ.“ Apoĭ se înșiră tot felul de maiestri și artiștĭ, între alțiĭ și pictoriĭ și mosaiciștiĭ. În anul 344 aŭ publicat Constanțiŭ și Constante din noŭ legea următóre: „Pe matematicĭ, geometri și architecțĭ, carĭ sciŭ proporțiile împărțiriĭ și profilurile și cu mĕsură și dispositie ridică clădirĭ, pe cum și pe aceia, carĭ esecută acuaducte cu cumpĕna, îĭ provocăm prin cuvîntul nostru, ca să învețe pe alțiĭ și să învețe eĭ înșiși rîvnă. De aceea celĭ ce sciŭ, să învețe pe alțiĭ, aŭ, să se împărtășéscă în esemțiunĭ și să primésca învĕțăceĭ.“ Pe pictorĭ i-aŭ îndemnat în special Grațian, Valente și Valentinian în anul 374 cu următórea hotărîre: „E voința nóstră, ca aceia, carĭ deprind arta picturiĭ, dacă numaĭ sînt născuțĭ liberĭ, să nu se oblige la solvire de dare de cap, nicĭ pentru soțiĭ orĭ pentru prunciĭ, ba eĭ nicĭ dacă sînt sclavĭ din țară străină, să nu se oblige la contribuție, de cum va vînd numaĭ productele arțiĭ propriĭ; localurĭ de vîndut și ateliere pot, să aĭbă la loc public, fără ca să solvéscă contribuție, numaĭ sa deprindă într'însele arta proprie și să nu le închirieze la străinĭ. Am hotărit prin legea acésta, ca eĭ nicĭ să fie supușĭ puteriĭ judecătorilor localĭ, nicĭ să fie obligați a presta serviț public de caĭ orĭ alte serviturĭ publice, fără numaĭ pe lângă plată. Acestea tóte le-am rînduit așa, cât cel ce nu ar păzi hotărîrile acestea, acela să se pedepséscă cu pedépsa, cu care se pedepsesc, celĭ ce spurcă biserica.“ [1])

Pe lângă condițiile acestea onorifice pentru artă fiiĭ fruntașilor se cuprindeaŭ fórte bucuros cu deprinderea arților. Asta ne-o spune Agatia din Mirina în istoria luĭ Iustinian de la 533—559. El amintesce pe renumițiĭ architecțĭ Metrodor și Antemiŭ din Tralles, carĭ aŭ fost chemați la Bizanț și din carĭ cel dintâiŭ a învĕțat pe mulțĭ din fiiĭ fruntașilor. [2]) Rodul acestor hotărîrĭ, ca și carĭ nu s'aŭ făcut în nicĭ o altă împĕrăție, a fost crescerea și desvoltarea imbelșugată a arților până târziŭ pe timpul împĕraților iconoclaștĭ, și o mulțime de clădirĭ strălucite, în împodobirea cărora conlucrară în chip armonic tóte arțile. Numaĭ dacă cetim până în sfârșit descrierea poetică, ce ne-a rĕmas de la Paul Silențiariul despre strălucirea fabulósă, cu care a fost înzestrată biserica Agia Sofia, numaĭ atuncia putem, să aprețiam clădirile luĭ Constantin și ale timpuluĭ luĭ. Căcĭ chiar impresia armonică, desevârșirea și unitatea stiluluĭ până în amĕnuntele cele maĭ micĭ, contopirea sublimității și strălucirii, productul conlucrăriĭ tuturor arților împărtășesce monumentelor acelui timp un caractĕr, care învinge și încătușézĕ mințile și inimile. Adevĕrat că din operele musive ale Agieĭ Sofie și ale altor biserici mărețe din rĕsărit s'a păstrat numaĭ o parte, și alaiul strălucirii, care-l formaŭ cele alalte arțĭ pe sama acestor operele, încă s'a nimicit: plafondurile încărcate în aur, încărcămintea cea bogată a păreților compusă din lespedĭ de marmoră de cele maĭ prețióse și asemenea oglinzilor, cortinele cele grele de mĕtasă împodobite cu compositiĭ de figurĭ, altariul, carele de petrile sale cele scumpe strălucia pe întrecute cu sórele, sfeșnicele și candelele de aur, numĕrósele darurĭ de juruință gătite din metale nobile, lumina cea aurie, care după mărturisirea luĭ Eusebiŭ umplea biserica sfîntuluĭ mormînt, — bogăția acésta de producte armonice de ale arților nu maĭ esistă.

Dară maĭ înainte de ce am grăi despre Agia Sofia și despre sóțele eĭ din rĕsărit, să cercetăm măcar și numaĭ în fugă cele alalte monumente, carĭ le-a produs prin Italia arta bizantină.

(Va urma.)

[1]) Unger, Quellen der byzant. Kunstgeschichte, S. 43 ff.

[2]) Unger l. c. p. 46.

Ben Hur

saŭ

Zilele lui Mesiá

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Calul era acum în puterea şi frumsĕţa cea mai deplină. Stăpânul lui îi măguli fruntea şi apoi păşi preste drum spre cele dóuĕ femei. Acestea, — şi asta să nu o uĭtăm, — îl eraŭ de tot necunoscute, şi el nutria interesare faţă cu ele numai întru atâta, întru cât ele fuseră obiectul uneĭ vindecări supranaturale. Pe când mergea, privirea lui căḑu din întîmplare pe mica femee, carea sta lângă stînca accea albă şi-şĭ acoperia faţa cu mânile.

„Viŭ e Domnul, e Amrah!“ zise el întru sine.

El grăbi pe lângă mama şi soră-sa, fără ca să le recunóscă, şi se opri înaintea servitóreĭ.

„Amro,“ îi zise, „Amro, ce facĭ aicia?“

Ea se repeḑi la el şi căḑu înaintea lui pe genunchĭ plângênd şi abia putênd, să grăéscă.

„O stăpâne, stăpâne, Dumnezeul tĕŭ şi Dumnezeul meŭ, cât de bun este el!“

Convicţia aceea, carea ne-o am dobîndit prin multă compătimire faţă cu alţi ómenĭ, carĭ aŭ, să trécă prin cercări de ale sorţiĭ, nu se apreţiéză în de ajuns; ea ne face în chip destul de estraordinar capabilĭ între altele spre accea, că fiinţa nóstră se o adâncim destul de a dese orĭ aşa de perfect în fiinţa lor, cât grijile lor se fac şi ale nóstre. Aşa cunoscu sermana Amrah din depărtare şi cu faţa acoperită schimbarea aceea, carea se sevârşi în cele dóuĕ lepróse, fără ca ea să fie grăit cu ele măcar un cuvînt, — şi împărtăşia pe deplin tóte sentimentele lor.

Faţa Amreĭ, cuvintele eĭ, întrégă firea eĭ vĕdiaŭ limpede starea eĭ sufletéscă. Cu un presimţ fin le aduse el acestea în legătură cu femeile acelea, pe lângă carĭ trecuse chiar acuma. El simţi, că fiinţa de faţă a Amreĭ în vremea acésta se afla în óre care raport cu cele dóuĕ, şi de accea se întórse spre acestea. Ele într'aceea se sculaseră. Inima luĭ i-se păru, ca şi cum ar voi, să înceteze, el se opri şi nu se putu mişca şi nu era capabil, să rostéscă măcar un cuvînt.

Femeea accea, pe carea o vĕḑuse păşind la Nazarinénul, sta acuma cu mânile adunate spre rugăciune şi cu ochiĭ înălţaţi spre cer. Deja şi numaĭ schimbarea singură ar fi fost destul de surprinḑétóre, înse acésta a fost numaĭ causa cea maĭ mică a emoţiuniĭ luĭ. Óre să-l înşele ochiĭ? Niciĭ când nu a fost femee, carea să aducă aşa de mult cu mamă-sa; aşa a fost ea în ziua aceea, în care ĭ-o răpise Romanul. Numaĭ o singură deosebire póte că turbura aseménarea: pĕrul acesteĭ femeĭ era puţintel mestecat cu fire sure. Dar acésta uşor putea, să se esplice, căcĭ vîrtutea aceea, din care isvorîse minunea, a avut în vedere efectul firesc al anilor. Şi colo lângă ea nu e óre Tirzah? — Ea e drăgălaşă, frumósă, desevârşită, maĭ matură, dar în tótă privinţa aşa ca odinióră, când în diminéţa aceea a întîmplăriĭ cu Grat stase lângă el şi privise preste balustradă. El le socotise pe amîndóuĕ de mórte, şi vremea făcuse, ca el să se dedea cu perderea aceea. El niciĭ o dată nu încetase a le jeli, dar icónele lor nu se mestecaŭ mai mult în planurile şi visările luĭ. Abia încrediḑndu-se ochilor sĕĭ puse el mâna sa pe capul servitóreĭ şi întrebă trĕmurând:

„Amro, Amro, — mama, Tirzah? Spune-mĭ, dacă vĕḑ bine!“

„Grăesce cu ele, stăpâne, grăesce cu ele!“ zise acésta.

El nu întârziă maĭ mult, ci grăbi cu braţele deschise spre ea şi zise:

„Mamă, mamă, Tirzo, aci sînt!“

Ele îl auḑiră şi cu o strigare de bucurie alergară spre el. Dară mama se opri de o dată, păşi în dĕrĕpt şi rosti admoniarea obicĭnuită:

„Opresce te, Ĭudo, nu te apropia. Necurate! Necurate!“

Strigarea acésta nu ĭ-o stórse întru atâta obicĭnuirea ca maĭ vîrtos temerea, éră temerea a fost numaĭ o altă formă a iubiriĭ de mamă celeĭ pururea îngrijate. Ele eraŭ vindecate, dară pe haĭnele lor putea, să maĭ fie materie molipsitóre, şi acésta putea, să trécă la Ĭuda. Éră el nu se gândia la aşa ceva: ele eraŭ aci, auḑiseră strigarea luĭ şi-ĭ rĕspunseră; cine orĭ ce ar puté, să-l maĭ reţină de la ele? În clipa următóre ceĭ despărţiţĭ de atâta vreme se strîngeaŭ în braţe plângêud.

Dacă a trecut bucuria cea dintâiŭ, zise mamă:

„Pruncii meĭ, să nu fim nerecunoscĕtorĭ în fericirea nóstră. Să începem nóua nóstră viaţă cu mărturisirea aceluia, căruia avem, să-ĭ mulţămim atâta.

Eĭ căḑură în genunchĭ, şi Amrah dimpreună cu eĭ, şi rugăciunea, carea o rosti mama, sună asemenea unuĭ psalm. Tirzah o repeţi cuvînt de cuvînt; asemenea şi Ben Hur, dară nu cu acela-şĭ suflet simplu şi cu aceea-şi credinţă neîndoită, căcĭ dacă se ridicară, întrebă el:

„În Nazaret, unde s'a născut bărbatul acela, îl numesc fiul teslaruluĭ. Ce e el?“

Privirea mameĭ odihnia pe el cu întrégă gingăşia cea de odinióră, ér apoĭ îĭ respunse, în ce chip ar fi rĕspuns Nazarinénuluĭ:

„El e Mesia!“

„Şi de unde are puterea sa?“

„Asta putem, să o aflăm de pe chipul, în care se folosesce de ea. Putere-aĭ, să-mĭ spuĭ óre care lucru rĕŭ, care să-l fie sevârşit el?“

„Nu!“

„Atuncia îţĭ rĕspund: Acesta e semnul, că el are puterea sa de la Dumnezeŭ.“

Nu e uşor, să renunţi la sperărĭ de acelea, carĭ le-aĭ nutrit aniĭ de zile aşa, că ele maĭ pe urmă s'aŭ făcut o parte din noĭ; şi de şi Ben Hur se întreba pe sine însu-şĭ, că deşertăciunile lumiĭ ce preţ pot, să aĭbă pentru un om ca acesta, totuşi ĭ-a fost fórte greŭ, să-şi învingă ambiţia. El făcea aşa, pe cum fac ómeniĭ şi acuma zilnic: îşi conforma pe Christos şie-şĭ. Cu cât ar fi maĭ bine, dacă ne-am conforma pe noĭ luĭ Christos!

Firesce că acum avură, să se cumpĕnéscă şi datorinţele vieţiĭ.

„Ce să începem acuma. fiul meŭ?“ întrebă mama. „Unde să mergem?“

Ast fel avertisat despre datorinţa sa, numaĭ acum băgă Ben Hur de samă, cât de pe deplin dispăruse de pe bolnave orĭ ce urmă a bóleĭ. Fiesce care din ele îşĭ avea érăşi forma sa pe deplin. În ce chip se întîmplase cu Neeman, când ieşise din rîŭ; aşa s'a schimbat şi carnea lor făcêndu-se aşa zicênd asemenea cărniĭ unuĭ prunc. El se desbrăcă de mantauă şi învĕli cu ea pe Tirzah.

„Ĭea-l,“ zise el suriḑând. „Dacă ochiul străinuluĭ maĭ înainte te încunjurase, acum are, să nu te vateme.“

Când o făcu acésta, se vĕḑu o spadă, cu care era încins.

„E vreme de răsboiŭ?“ întrebă mama cu îngrijare.

„Nu!“

„De ce eştĭ dară întrarmat?“

„Póte, că va fi de lipsă, să apĕr pe Nazarinénul.“

Aşa îĭ scapă luĭ Ben Hur adevĕrul întreg.

„Dór are vrăşmaşĭ? Cine sînt aceia?“

„O, mamă, nu sînt numaĭ Romaniĭ!“

„Nu este el din Israil şi un bărbat al păcĭĭ?“

„A bună samă nimenĭ nu a fost asta maĭ mult de cât el, înse el după părerea rabinilor şi cărturarilor e vinovat de o crimă mare.

„De ce crimă?“

„În ochiĭ luĭ păgânul netăiat împrejur e în tocmaĭ aşa de vrednic de graţie ca şi Ĭudeul cel maĭ rîvnitoriŭ al Legiĭ. El învaţă o învĕţătură nóuă.“

Mama tăcu, şi eĭ se duseră în umbra, carea o îmbia arborele de lângă stîncă. Ben Hur bucuros ar fi dus pe ale sale pe loc a casă, dară puse frîŭ nerăbdăriĭ sale şi le dovedi, că e de lipsă, ca ele să împlinéscă tot, ce le rînduia Legea. Apoĭ chemă pe Arab şi-ĭ porunci, să ducă caiĭ la pórta de lângă Vitesda şi acolo să-l aştepte. Apoĭ porniră preste muntele sminteleĭ. Cât de tare se osebia întórcerea lor de venirea lor! Ele mergeaŭ iute şi cu uşurinţă şi găsiră curênd o peşteră, carea o făcuse nu de mult óre cine aprópe de mormîntul luĭ Avesalom. Ea îmbia priveliştea preste valea Chidronuluĭ şi era gólă. Femeile o cuprinseră, éră Ben Hur se depărtă cu de grab, pentu ca să facă dispoşiţiile, carĭ le pretindeaŭ împrejurările cele nóuĕ.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Esercitiĭ de stil în limba magiară, de *Nic. Putnoky* şi *Alesiŭ Viciŭ*, carte didactică destinată ca manual pe cl. V—VIII gimnasiale, 144 pag. costă 80 cr. Parte însemnată din bucăţile cuprinse în cartea acésta sînt scóse din literatura şi istoria magiară şi s'aŭ făcut alegerea acésta cu scopul, ca să foloséscă şcolarilor în esamenul de maturitate.

„Filotea *saŭ Introducerea la viaţă pie de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domşa*“ e titlul unuĭ volum fórte preţios şi fórte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiŭ. Nisuinţa de a publica în românesce cele maĭ de căpetenie cărţi de pietate de ale bisericiĭ catolice nu póte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărţi ca *„Pregătire la mórte“* de s. Alfons, orĭ ca *„Imitaţiunea luĭ Christos“* de Toma a Kempis, şi *„Cartea durerĭi“* de Bougand, apoĭ ca *„Filotea“* n'ar trebui să le bată praful prin librăriĭ, ci să fie rĕspândite în massele poporuluĭ, căcĭ învĕţăturile, pe carĭ cetitorul le scóte din ele, sînt fórte folositóre. Special vorbind de *Filotea,* ea a ajuns, să fie tradusă în tóte limbile şi încă în nenumĕrate ediţiuni. Traducerea românéscă

făcută de părintele ieromonach D. E. Domșa prin eleganța technică, în ce privesce hârtia fină, tiparul curat cu cadre roșiĭ și formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganța ediținnilor franceze.

Ce se ține de cuprins, ea are instrucțiunĭ pentru pietate, adresate uneĭ femeĭ cu numele Filotea de cătră s. Francisc. Instrucțiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, carĭ sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cinci părți: Partea întâie cuprinde instrucțiunĭ spre a îmbrățișa viața pie, a dóua tractéză despre sacramente și rugăciunĭ, a treia despre vîrtuți, a patra despre lupta în contra ispitelor, și a cincia despre întărirea sufletuluĭ în viața pie. Învățăturile acestea se predaŭ fie prin simple instrucțiunĭ, fie prin considerațiunĭ. Partea a treia special cuprinde capitole frumóse despre feluritele speciĭ de amicéță, despre paciință, umilință, blândéță, onestitate și altele.

Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri acéstă carte fórte prețiósă. Prețul: 1 fl. 50 cr.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Preasfințituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învețătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar mai vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia și chemarea sa sublimă îĭ impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ și pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioșilor nostri.“

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituțiunile calvinescĭ
în biserica românéscă din Ardél,
fasele lor în trecut și valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaș** (Balázsfalva).

☛ Euchologiu ☚

ediținnea **a dóua,** revĕdută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie veliną, tiparĭŭ frumos în **negru** și **roșu.** — Prețul nelegat fl. 2.80, ĕră legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericescĭ
din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiunĭ ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unuĭ esemplar brosurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr. Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atențiunea cleruluĭ nostru asupra acestul op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoțesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se afla tóte cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura consră din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviațiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dărĭ de *case,* 2. a dărĭ de *câștig,* 3. a dărĭ dupĕ *camete,* 4. a dărĭ *suplетóre* generale de *venit,* 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliție,* 6. a dărĭ de *arme* și de *vînat* și 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Prețul uneĭ broșurĭ e **8** cr., expedată franco sub fașe **11** cr.

Pregătire la mórte, adecă considerațiunĭ asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericeĭ. În versiune românéscă de Membrii societățiĭ de lectură Inocențiŭ M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societățiĭ.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoichul cel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcâiĭ de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericéscă de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Posta Redacțiunii. Dlŭ *G. Tr.* în *Timișóra.* Cartea »Copiĭ și amicĭi lor« de Luisa S. Neamțu a apărut în Tipografia Nicolaŭ N. Voicu, Bucurescĭ, Calea 13 Septembre, 68.

Editor și redactor rĕspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

„ARIEȘANA“,

Institut de credit și economiĭ, societate pe acțiĭ,

☛ înființată de 11 anĭ, ☚

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare,** atât de la particularĭ, cât și de la corporațiunĭ **cu 6%,** dacă banĭ depușĭ nu se scot în timp de un an, saŭ în timp și maĭ îndelungat, solvind în casul acesta institutul și darea erarială după depunerĭ. Pentru depunerile făcute în timp maĭ scurt saŭ nedeterminat încă se daŭ 6%, dar darea erarială are, să o solvéscă deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica orĭ când. Sume maĭ marĭ sînt de a se insinua spre abzicere prealabil și anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițênd starea cassel, depunerile se rĕsplătesc în dată și fără abzicere. Depuneri și ridicărĭ se pot face și prin postă și se resólvă cu reîntórcerea eĭ.

2. **Acórdă credit** pe lângă **cambiĭ** și **obligațiunĭ** cu caventĭ.
3. **Dă împrumuturĭ** pe lângă siguranță **hipotecară** și pe **efecte.**
4. **Acórdă credite fixe** pe lângă **intabulare** pe **realități** și **case.**
5. **Și cumpĕră** spre scopul plasăriĭ **efecte publice,** pe carĭ în cas de lipsă le póte **lombarda.**

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcțiunii:

Iuliŭ Bardosy, președinte. **Ioan Mesaroș,** v.-președinte.

(22) 7—10

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 6 August 1898. Numĕrul 31.

Liturgia magiară.

În numeriĭ precedenţi ai „Unirii“ am publicat în traducere fidelă românéscă o broşură tipărită în Budapesta, cu care o comisiune compusă din tot felul de ómenĭ necunoscuţi Românilor face propagandă pentru introducerea limbiĭ magiare în bisericile greco-catolice din Ungaria, orĭ care ar fi diecesa, de care se ţin acelea.

Până acum, pe cum este cunoscut, s'a lucrat pentru înfiinţarea unuĭ episcopat magiar în Hajdu-Dorog. Lucrarea acésta însĕ a suferit naufragiŭ, de óre ce înfiinţarea unuĭ episcopat magiar nu se putea face fără a se dismembra diecesele actuale greco-catolice.

Dar se póte, că aderenţiĭ magiarisăriĭ prin biserică vor fi ajuns la convingerea, că maĭ uşor pot magiarisa, dacă liturgia magiară nu se va introduce numaĭ într'un numĕr limitat de parochiĭ aparţinĕtóre eventual unuĭ episcopat magiar, ci vor stărui, ca acea să se introducă pe încetul în parochiile *tuturor* dieceselor greco-catolice.

Pentru acea aderenţiĭ magiarisăriĭ aŭ părăsit de o cam dată idea înfiinţăriĭ unuĭ episcopat magiar, şi aŭ început o nóuă mişcare în scopul, să obţină recunóscerea limbiĭ magiare ca limbă liturgică şi să introducă acéstă limbă în tóte bisericele greco-catolice din Ungaria.

Faţă cu acésta mişcare fóea nóstră trebue să ĭea o posiţiune hotărîtă.

Declarăm deci, că fie care credincios al bisericiĭ române greco-catolice este dator să lucre în sfera sa de activitate pentru a zădărnici realisarea scopuluĭ urmărit de comisiunea amintită maĭ sus.

Comisiunea acea s'a constituit fără scirea şi învoirea auctorităţiĭ bisericescĭ, care singură este chemată a pertracta şi decide o cestiune atât de importantă, cum este limba liturgică.

A fără de acea mişcarea indicată voeşte se schimbe o stare de drept public asigurată prin actele despre reactivarea Mitropolieĭ nóstre gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş. Conform acestor acte în parochiile aparţinĕtóre aceleĭ Mitropoliĭ numaĭ limba românéscă póte fi limbă liturgică şi corală.

Recunóscerea limbiĭ magiare de limbă liturgică şi a dreptuluĭ eĭ de a puté fi introdusă în tóte bisericile greco-catolice ar produce cea mare confusiune în parochiile nóstre, căcĭ prin mituirĭ, presiunĭ şi prin alte mijlóce, de carĭ dispune puterea de tot mare a statuluĭ, maĭ în fie care parochie se pot căpĕta câţiva rătăciţi, carĭ să pretindă, ca lor se li-se înfiinţeze biserică, în care cultul dumnezeesc să li-se facă în limba magiară. Prin acésta Archiereiĭ nostri, considerând, că întrégă puterea de stat ţintesce spre magiarisare, ar ajunge în situaţiune fórte grea, ér parochiile ar fi supuse celor maĭ marĭ ispite de a să magiarisa. Rĕul acesta s'ar estinde maĭ târziŭ şi asupra parochiilor greco-orientale, căcĭ cine ne póte garanta, că un guvern despotic nu ar lucra cu tot felul de mijlóce, ca ceea ce ar fi obţinut într'o biserică românéscă, se nu facă şi în cealaltă biserică românéscă?

Étă pe scurt motivele, pentru carĭ credem noĭ că sîntem cu toţiĭ datorĭ a lucra din tóte puterile, să se zădărnicéscă mişcarea pornită din Budapesta pentru a obţiné recunóscerea limbiĭ magiare de limbă liturgică şi introducerea eĭ în bisericile greco-catolice ale Provinţeĭ nóstre.

Cu bucurie aflăm, că din parochiile române greco-catolice ale Provinţeĭ nóstre, după cum scriŭ foile magiare, niciĭ un credincios nu a aderat la mişcarea amintită. Ţinuta acésta corectă şi bărbătéscă a credincioşilor nostri va uşura fórte mult apĕrarea dreptuluĭ nostru din partea Preaveneratelor Ordinariate, pe carĭ le rugăm să întrevină cu auctoritatea lor la locul competent spre a scuti biserica de un mare desastru, ce-ĭ se pregătesce.

Principele Bismarck.

Cel maĭ mare diplomat al Germanieĭ, cancelarul de fer şi organisatoriul imperiuluĭ german, după lungĭ suferinţe a repausat Sâmbătă nóptea în castelul sĕŭ din Friedrichsruhe.

Stîngerea vieţiĭ luĭ pămîntescĭ, de şi era prevĕdută, totuşi a produs o adâncă

Feuilleton.

Angina saŭ difteria.

De Dr N. Manolescu.

Orĭ ce am spune despre acéstă bólă, va fi cu atât maĭ bine înţeles cu cât vom fi făcut maĭ bine cunoscută causa acesteĭ îngrozitóre bóle, saŭ *agentul eĭ patogen*, după cum zic mediciĭ.

În câte va liniĭ următóre vom vorbi despre acest agent producĕtor al bóleĭ numită difterie saŭ angină.

Acest agent, acest microb, al difterieĭ trăesce şi în aer şi în gol, adecă unde nu este aer.

Se înmulţesce la temperatura de 33—37; la o temperatură maĭ rece de 20° saŭ maĭ caldă de 40°, el nu se maĭ înmulţesce.

Acest agent pus într'un bulion preparat pentru acésta şi ţinut la temperatura de 33—37°, se înmulţesce repede: în 24 óre cultura luĭ se vede sub forma unor grămăjóre la fundul vasuluĭ, unde turbură limpiditatea bulionuluĭ.

În laboratóre se cultivă acest microb pe multe substanţe, care-ĭ servesc de hrană: în bulion amestecat cu glicerină, pe gelatină, etc., dar substanţa pe care-ĭ merge maĭ bine este zéma sângeluĭ amestecată cu gelatină.

Înmulţirea microbuluĭ difterieĭ în acéstă substanţă este fórte repede şi caracteristică: *înainte de 24 óre se desvóltă insule albe maĭ gróse la centru.* Aceste pete se întind repede şi formézĕ în dată plăcĭ rotunde şi cenuşiĭ.

În pieliţele, carĭ formézĕ difteria saŭ angina pe om, se maĭ găsesc şi alţiĭ microbĭ, însĕ niciĭ unul dintre aceştia nu se desvóltă în cultură aşa de repede ca microbul special al difterieĭ. Acest fapt chiar deosebesce o cultură de microbĭ aĭ difterieĭ de a altor microbĭ aĭ altor bóle.

Microbul difterieĭ nu presintă niciĭ cea maĭ mică mobilitate; el se colorézĕ fórte uşor cu anilină şi cu tóte colorile compuse cu acésta, de carĭ se servesc laboratórele de microbiologie.

Acéstă colorare ajută fórte mult pentru studiul acestuĭ microb, ca şi pentru al altora, căcĭ îl face să se deosebéscă între alte lucruri fără colóre.

Ca formă, acest microb se presintă ca un beţişor rotund şi puţin maĭ subţire la capete.

Acest beţişor viŭ, care este microbul angineĭ, nu este maĭ lung de cât acela aĭ tuberculóseĭ saŭ al ofticeĭ, dar este *de 2 or maĭ gros.*

Pe câmpul microscopuluĭ, microbiĭ angineĭ se presintă în grupă destul de caracteristică.

Cu microbiĭ cultivaţi, într'una din substanţele, în carĭ eĭ se înmulţesc, dacă se atinge o sgîrietură pe un animal se desvóltă în dată în locul acesteia pelite murdare anginóse, cum se vede în gâtul unuĭ anginos, ér dacă acceaşĭ microbĭ, saŭ maĭ bine zis bulionul, în carĭ eĭ s'aŭ înmulţit, se injectézĕ într'un animal, acesta móre după maĭ multe óre şi după ce a perdut pofta de a mânca şi a trecut prin mare tristeţe.

Nu tóte animalele simt în mod egal influenţa microbilor difterieĭ. Purcelul de India (cobaiul) este cel maĭ simţitor: el móre repede după ce i-s'a injectat bulion, în carĭ sînt orĭ aŭ fost microbĭ de difterie.

Epurele de casă, câncle, pisica ĭ-aŭ difteria cu înlesnire.

Gusganiĭ şi şoreciĭ sînt refractarĭ faţă de microbiĭ difterieĭ.

Microbiĭ angineĭ aŭ o mare vitalitate

consternare în întreg imperiul şi e comentat în întrégă lumea diplomatică.

După ce Bismarck a murit, ca retras de pe arena activităţii publice, mórtea luĭ nu are se producă nicĭ o sguduire nicĭ în imperiŭ şi nicĭ în a fară.

Otto Edwar Leopold Bismarck s'a născut în 1 April 1815 în Schönhausen în Prusia, a studiat drepturile. Cariera publica şĭ-a început-o în 1835, rolă a jucat înse numaĭ din 1847, când a păşit ca deputat dietal, numerându-se între ceĭ maĭ reacţionarĭ conservatorĭ. Pentru apĕrarea principiilor sale la olaltă cu alţĭ conservatorĭ aŭ fondat în 1848 ziarul „Kreuzzeitung".

Câştigând încrederea regelui Wilhelm IV a fost numit consiliar la ambasada federală din Frankfurt éră în 1851 de ambasador. De atuncĭ în cóce influinţa luĭ B. a fost decisătóre aprópe în tóte cestiunile marĭ. De pe atuncĭ a lucrat, ca hegemonia Austrieĭ în conferaţiunea statelor germane să fie înlocuită cu a Prusieĭ.

În 1859 a fost ambasador în Petersburg, în 1862 în Paris, apoĭ curênd ministru-president în Prusia. Ca ministru domnind cu mână de fer, fără a să uita la voinţa maiorităţiĭ dietale, a reorganisat armata, a închiat convenţiune în Rusia spre suprimarea revoluţieĭ polone diu 1863. A pus la cale navalirea în Dania (1865). Venind Prusia în diferinţa cu Austria pentru hegemonie, Bismarck efeptui alianţa cu Italia în contra Austria, apoĭ se asigură din partea Franţeĭ şi a Rusieĭ şi începu rĕsboiul învingênd pe Austriacĭ în 1866 la Königraetz. Atuncĭ a încercat să pună la cale prin Klapka o revoluţie în Ungaria.

După învingerea Austrieĭ Prusia anecséză principatele Scheswig-Holstein, Nassau, Kurhessen şi Frankfurt a. Mein şi-şĭ asigură hegemonia peste statele germane. Fiind tóte acestea opera luĭ Bismarck i-s'a votat o remunerare naţională de 500.000 talerĭ.

Întărirea regatului prusian a provocat nedumeririĭ în Franţa. Bismarck condus de pofta cuceririlor nu s'a silit să impedece conflictele cu Franţa, ci să se asigure acum din partea Austrieĭ, pe care o umilise, şi din partea Rusieĭ, că vor fi neutrale, apoĭ duse lucrurile acolo, ca Franţa să declare rĕsboiŭ, prin ce se puseră în mişcare tóte statele germane. În 1870—1 Bismarck a însoţit pe regele Wilhelm pe câmpul de rĕsboiŭ şi învingênd pe Francezĭ l-aŭ silit să priméscă condiţiunile de pace, cedând Germanilor Elsaţia şi Lotaringia.

Învingerea Franţeĭ avu de urmare organisarea actuală a imperiuluĭ german, care éră-şĭ e opera luĭ Bismarck. El devine cancelarul imperiuluĭ, ca atare lucra cu mână de fer spre a întări în lăuntru şi în a fară imperiul german.

Spre a-şĭ asigura ţara în contra Franţeĭ B., cultivând bunele raporturĭ cu Rusia şi cu Austria a ajutat pe Franţa în colonĭĭ, ca să o ocupe acolo. Erumpênd în 1877 rĕsboiul între Rusia şi Turcia, Bismarck s'a arĕtat recunoscĕtor Rusieĭ înduplecând pe Austria-Ungaria la observarea neutralităţiĭ pe timpul rĕsboiuluĭ.

Când a fost la închiarea păcĭĭ a silit pe Rusia a se supune congresuluĭ de Berlin şi a recompensat neutralitatea Austro-Ungarieĭ cu Bosnia şi Herţegovina.

Vĕdênd Bismarck, că Rusia e nemulţămită cu hotărîrile congresuluĭ de Berlin, a cărui president a fost dînsul, şi temêndu-se şi de atacul Franţeĭ a închiat alianţa cu Austro-Ungaria, la care în 1883 s'a adaus şi Italia. Aşa dară şi tripla alianţa e opera luĭ Bismarck, care alianţă ast fel este concipiată, cât din ea numaĭ Germania trage folos.

Ajungênd pe tron actualul împĕrat şi voind a conduce însu-şĭ destinele imperiul în curênd a venit în diferenţa cu Bismarck, care era dedat să dispună neţĕrmurit. Diferenţa a adus cu sine retragerea luĭ Bismark de la cârma imperiuluĭ în 1890. Bismarck a dat destule orĭ espresiune nemulţămiriĭ sale faţă de actualul împĕrat, desaprobându-l politica în presă. Resbunarea în contra actualuluĭ împĕrat transpira şi din epitaful, ce şi l-a compus însu-şĭ Bismarck, care epitaf sună: Aicĭ odihnesce prinţul Otto Bismarck, născut în 1 April 1815 — mort.... un serv credincios al împĕratuluĭ Wilhelm I. Bismarck a fost bărbat genial, diplomat ager şi cu sânge rece. Tot de una a lucrat cu calcul, şi de la ce şĭ-a pus în cap, nu l-a putut abate nime. În alegerea mijlocelor apre ajungerea scopuluĭ, ce şi l-a prefipt, nu-şĭ făcea scrupulĭ de consciinţă. Singură biserica catolică l-a învins pe puternicul cancelar. El nu s'a mulţămit cu umilirea Austrieĭ şi a Franţeĭ, ci a voit să umilĕscă şi pe catoliciĭ germânĭ şi prin eĭ Scaunul Apostolic, întemeiând pe ruinele catolicismuluĭ în Germania biserica naţională germană. Spre scopul acesta s'aŭ creat nedreptele legĭ din Maiŭ. După legile acestea s'aŭ umplut temniţele cu episcopĭ şi preoţi catolicĭ reniteńţĭ, éră alţiĭ aŭ fost espulsaţi. Vecsa aŭ putut fi catolicĭĭ, dară nu şi învinşĭ. A maĭ recurs şi la secuestrarea venitelor preoţescĭ. preoţiĭ înse aŭ maĭ preferit fómea, de cât să tradeze biserica. Persecuţiunile aŭ deşteptat în catolicĭĭ sentimentul religios, ĭ-aŭ unit şi pus pe muncă seriósă înfiinţând partidul politic Centru, care de un şir de anĭ formézĕ maioritatea relativă în parlamentul imperial. Bismarck vĕdênd-şĭ zădărnice nisuinţele în direcţiunea acésta, a cedat încetând cu persecutarea bisericiĭ, care a eşit învingĕtóre, întărită şi organisată în Germania maĭ bine de cât orĭ şi în care altă ţară. La acésta încă a contribuit Bismarck, dară lucrurile s'aŭ desvoltat în contra previderiĭ şi voiĭ sale.

Tóte statele a fară de Franţa şĭ-aŭ esprimat condolenţa din incidentul morţiĭ luĭ Bismarck. Înmormîntarea s'a făcut cu onoruri, ce nu maĭ domnitorilor se daŭ. Însu-şĭ împĕratul a asistat la înmormîntarea mareluĭ bărbat de stat, pe care îl jelesc miliónele de Germanĭ.

— **Subsidiŭ de stat rabinilor.** — Ministrul de culte şi instrucţiunea publică Wlassics a pus la dispositia comitetuluĭ bisericesc israelit din Budapesta 3500 fl., ca să-ĭ împartă rabinilor maĭ slab dotaţi. Că ministrul Wlassics ajută pe rabinĭĭ veniţi de ĭerĭ de alaltă ĭerĭ din Galiţia nu ne mirăm, cunoscêndu-ĭ marea simpatiă cătră némul jidovesc. Înse vedem neconsecinţă: pentru ce nu împarte însu-şĭ ministrul subsidiile, şi le pune la dispositia comitetuluĭ? Când ajută pe ministri confesiunilor creştine de comun îşĭ reservă guvernul dreptul de a distribui însuşĭ ajutórele, ca să scie pe cine ajută. Ba de vre o treĭ anĭ în contra datiniĭ şi pvaxeĭ îndelungate nu a maĭ voit a pune la dispositia Preaveneratelor Ordinariate sumele destinate pentru ajutorarea preoţilor nostri. ci le asignézĕ însuşĭ după arbitru éră nu după meritul şi lipsa preoţilor. Se vede, că în organele comunităţiĭ israelit are ministrul maĭ mare încredere, de cât în Ordinariatele bisericiĭ creştine. Causa e, că jidanĭĭ toţi sînt liberalĭ, şi ca atarĭ aderenţĭ aĭ guvernuluĭ, care şi în subsidiŭ cércă interese de partid, éră nu consecuenţă şi egală îndreptăţire.

şi conservă viaţa mult timp, în condiţiunĭ, în carĭ s'ar crede că o perd.

Microbiĭ rĕmaşĭ pe tuburĭ, în carĭ s'aŭ cultivat colonĭĭ de aceştia, s'aŭ găsit că trăesc încă după maĭ mult de 6 lunĭ, la temperatura odăeĭ.

Închişĭ în tuburĭ, fără aer, şi la întunerec s'a constatat că-şĭ conservă vitalitatea şi virulenţa lor pe timp şi maĭ lung: după 13 lunĭ s'a dovedit acest fapt.

O căldură de 58°, fiind căldura umedă, îĭ omóră.

În căldură uscată, fără lumină, la temperatura de 33°, aceştĭ microbĭ mor după 3—4 lunĭ.

Vitalitatea microbilor din peliţele de anginä este şi maĭ importantă.

O peliţă de anginä scósă din gâtul unuĭ copil, după ce s'a uscat, a fost înfăşurată într'o cârpă, apoĭ într'o hârtie şi păstrată într'un sicrin la întunerec şi la temperatura odăeĭ, după 3 până la 5 lunĭ de conservare, a dat pe o substanţă de cultură colonĭĭ puternice de microbĭ vĭĭ.

O asemenea peliţă anginósă, atîrnată la aer şi la sóre. unde a lovit-o tóte intemperiile în lunele Aprilie şi Maiŭ, s'a dovedit că a perdut orĭ ce putere microbienă.

Aşa, fiind se vede cât *de îndelungat este pericolul într'o casă, în care un bolnav de anginä a aruncat din gâtul luĭ, pe lângă scuĭpat plin de microbĭ şi peliţe anginóse,* în locurĭ unde acestea aŭ putut rĕmâne.

„Albina".

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Ministrul de culte a intregit comisiunea pentru regularea congrueĭ preoţimiĭ catolice de ambe riturile denumind membriĭ noĭ în locul celor repăşiţi. Între membri comisiuniĭ numiţi de guvern maioritatea o formézĕ deputaţiĭ guvernamentalĭ şi alţi aderenţi de a-ĭ guvernuluĭ. Din clerul nostru e chemat ca membru în acésta comisiune Rds. D. Dr. Augustin Laurau.

Comisiunea are să îngrigéscă, ca să se termine conscrierea venitelor beneficiale. Ar fi timpul, ca să se termine odată lucrările pregătitóre şi să se reguleze afacerea congrueĭ, după ce ministri culturilor acatolice deja cu 1 Ianuariŭ 1899 îşĭ primesc intregirea venitelor.

Se susţine, că ancheta covocată de Esc. Sa mitropolitul Miron în cestiunea întregiriĭ venitelor preoţescĭ în ultima sa şedinţă s'a pronunţat cu maioritate de voturĭ pentru primirea subsidiuluĭ de la stat. În contra acesteĭ hotărîriĭ aŭ înaintat proteste la consistor patru membri aĭ comisiuniĭ.

Asociaţiunea cercurilor literare şi a reuniunilor catolice din Ungaria îşĭ ţine adunarea generală în 23 şi 24 a c. în Budapesta.

Statele unite.

Biserica catolică face mari progrese in Statele unite. Uniunea americană, dacă nu ajută biserica, cel puţin nu o împedecă în desvoltarea sa, după cum fac multe state europene, cari se gerézá de spriginitóre ale bisericeĭ. În armata americană numerul cat[illegible]cilor se urcă la 30 %. Cardinalul Gibbons, [illegible]e cum se scrie lui Osservatore-Romano, a rugat pe presidentul Mac-Kinley, ca în considerare războiului şi a numĕrului celui mare al ostaşilor catolici, să fie aplicaţi mai mulţi preoţii la armată. Presidentul a împlinit dorinţa archiepiscopului. Franţa protectora catolicilor în Orinet, a casa în loc de a spriginiĭ, persecută biserica.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Cu privire la pactul comercial şi vamal până acum domnesce mare incertidudine. În zilele trecute a fost în Budapesta ministrul comun de finanţe din Viena Kállay — cum se zice — spre a îndupleca guvernul ungar la prolungirea provisoriului încă pe un an. Cu ce resultat a umblat Kállay la Pesta, nu se scie.

Se aştéptă, ca ministrul president austriac contele Thun şi cel de finanţe Dr Kaizl să vină la Budapesta, spre a se înţelege în persónă cu ministri ungari.

„Reichswehr," care de comun e bine informat, scrie, că nóua încheiare a provisorului întimpină mai multe pedeci. Mai întâiŭ e vorbă să se învingă în Ungaria opunerea din principiŭ în contra provisoriului. Mai de parte şi dacă s'ar încheia, guvernul ungar s'ar hotări numai pentru provisoriŭ de 6 luni, pe când cel austriac propune, să prolungéscă provisoriul pe un an. Altă dificultate creézá pretensiunea guvernului austriac, de a se ridica cu 1% proporţia pentru Ungaria, ca ast fel guvernul austriac mai uşor să esopereze indemnitatea, când s'ar restabili starea parlamentară normală. Pretensiunea acésta Ungaria a respins-o în considerarea situaţiuniĭ parlamentului, care numai după desbateri vehemenţi s'ar îndupleca şi la provisoriul pe basa statului quo.

Rusia.

Regele Carol cu suita sa aŭ sosit în Petersburg Vineri în 29 Iuliŭ. Primirea şi aicí, ca pretutindenea în acéstă călĕtorie, a fost strălucită.

Regele Carol şi principele Ferdinad aŭ depus cununi pe mormintele împĕraţilor Alesandru II şi Alesandru III şi a împĕrăteseĭ Maria Alesandrovna. La ministrul României Rosetti-Soiesc s'a dat un dejun, la care aŭ fost învitaţi ministri. Regele Carol a primit la palatul de iernă corpul diplomatic; ĕră ministrul Sturdza a făcut visită ambasadorilor din Petersburg. La prânzul de gală din Petershof ţarul a rostit un toast scurt şi sĕc în onórea înalţilor sĕi ospeţi, fără a reflecta la timpul, când óstea română lupta împreună cu cea rusésca în contra semi-luneĭ. Ceea ce a omis ţarul a amintit în toastul sĕŭ regele Carol.

Toastele domnitorilor sună:

„Mulţămesc Maiestăţiĭ Vóstre pentru visită şi ridic păharul meŭ în sănĕtatea Maiestăţiĭ Vóstre. Ridic păharul mai departe în sănĕtatea Maiestăţiĭ Sale reginei şi a Alteţeĭ Sale principelui Ferdinand, pe cum şi pentru fericirea României".

Regele Carol a rĕspuns:

„Daţi-mi voie Maiestate, ca să esprim profunda mea mulţămită pentru graţiósele cuvinte, pe cum şi pentru căldurósa şi iubitórea primire, cu care Maiestatea Vóstră m'aţi împărtăşit; daţi-mi voie mai de parte a esprima, întru cât m'aŭ pătruns acele semne ale atenţiuniĭ amabile, cu carí Maiestatea Vóstră maţi îngrămădit. Amintirea petrecerií mele în Rusia îmi va rĕmâne pentru veci întipărită în inimă, întocmai ca amintirea acelor fericite timpurí, când óstea mea cea tineră lupta alăturea cu armata vitézá a Maiestăţiĭ Vóstre pe câmpul dintrĕ Dunăre şi Balcan, de care armată astăzí, prin bunătatea Maiestăţiĭ Vóstre mĕ légă o nóuă şi preţiósă legătură. Fiind eŭ de o simţire cu ţara mea în acel sentiment şi în acea profundă şi sinceră dorinţă, ca visita mea la Maiestatea Vóstră să aibă drept de urmare cele mai bune relaţii şi să contribue ca legătura existentă cu puternica împĕrăţie a Maiestăţiĭ Vóstre să devină şi mai strinsă — dorinţa mea cea mai arzĕtóre este fericirea Maiestăţiĭ Vóstre şi a Caseĭ împĕrătescí, şi mĕ rog de Provedinţa-divină, ca să împărtăşéscă din abundanţă cu binecuvêntările sale pe Maiestatea Vóstră şi pe supuşiĭ credincioşi. Ridic păharul meŭ în sănĕtatea Maiestăţiĭ Vóstre, a Maiestăţiĭ Sale ţarevneĭ şi a bĕtráneĭ mame a Maiestăţiĭ Vóstre. Trăescă Maiestăţile Lor".

Domnitorii şi suitele lor aŭ asistat la revista militară, unde regele Carol de noŭ a lăudat înaltele calităţi ale armateĭ rusescí, alăturea căreia a luptat la timpul sĕŭ armata română.

Este cunoscut, că în războiul din 1877—8 Ruşii aŭ încheiat convenţiune cu România garantându-i întregitatea teritorială, apoi strimtoraţi aŭ cerut, să intre în luptă şi armata română sub orí ce condiţiune. După ce eroismul armateĭ române a luat Plevna şi a decis sórtea războiului, Ruşii şi-aŭ uitat de angajamîntul luat şi de cuvîntul dat. Eí aŭ răpit de noŭ Basarabia. Póte că din acésta causă Ţarul Niculae II nu a făcut nicí o amintire despre cel din urmă războiŭ al Rusieĭ.

Sâmbătă în 30 Iuliŭ Regele şi principele României aŭ plecat spre Moscva fiind însoţiţi până la gară de ţarul. Despărţirea a fost cât se póte de cordială.

Spania şi America.

Prospectele de pace devin tot mai evidenţi. Din Madrid se anunţă, ca Spania în principiŭ primesce condiţiunile de pace puse de Americani şi în curênd vor înceta inimiciţiile.

Condiţiunile Americanilor se reduc la următórele puncte: Statele americane nu poftesc bani ca desdaunare de războiŭ, dară pretind, ca Spania să renunţe la suveranitatea asupra Cubeĭ şi să evacueze atât Cuba, cât şi Portorico şi cele alalte insulele ale Indieĭ vestice. Statele unite pe timpul negoţierile până la închiarea definitivă a păcií vor ţiné ocupată cetatea Manila cu baia şi cu portul eĭ. În tractatul de pace are să se reguleze şi sórtea, administrarea şi guvernarea Filipinelor pentru viitor. Cât ce se vor accepta din partea regimuluí spaniol propunerile acestea, se vor delega din partea ambelor părţi beligerante comisariĭ pentru stipulaţiunile tractuluí de pace, carí probabil, vor conveni în Londra.

Manila e în pericolul de a capitula şi cădé în mâna insurgenţilor, lipsindu-le Spaniolilor din cetate nu numai muniţiunea de rĕsboiŭ, ci şi mijlócele de traiŭ. Se aştéptă, ca Americanii să înfrêne pe insurgenţi. Scaunul apostolic a făcut cunoscut Statelor unite, că insurgenţiĭ aŭ ameninţat cu mórte pe episcopul şi preoţimea din Cavite.

Turcia.

Cele patru puteri, carí ocupă încă Creta, s'aŭ convins, că dispoziţia de a părăsi armata turcéscă cu totul insulă nu e esecutabilă. Ele îşi daŭ silinţa de a îndupleca adunarea naţională, să se împace cu planul de a rĕmâné trupele turcescí în Creta, dară a nu se mai importa altele. E întrebare, că ce va zice la acésta regimul din Constantinopol.

În adunarea naţională s'a făcut interpelarea, că dacă prinţul Georgiu e destinat de guvernator, pentru ce nu se invită, să vină la Canea şi proclamarea sa ar deveni fapt împlinit. Presidentul adunăriĭ a rĕspuns, că o atare procedură nu ar fi în interesul patrieĭ. O procedere violentă ar duce lucrul acolo, că prinţul nu ar fi recunoscut nicí de către puterile, carí i-aŭ susţinut candidarea. Noul organism administrativ are să intre în vigóre cu 1|13 Aug.

Rusia, spre a-şĭ câştiga simpatia Cretenilor, desvóltă mare activitate în operele de bine facere.

Sina.

Vastul imperiŭ sinez e pe calea disolvăriĭ. Între puterile, carí voesc a-şĭ mări teritoriul pe contul Sineĭ, de pe acum s'a început rivalitatea. Germania a ocupat un port cu teritoriul din jur, Rusia nu s'a lăsat mai pe jos. Anglia, Franţa şi Ţaponia încă cércă recompensă în Sina.

De un timp în cóce diplomaţii englesí vorbesc în un ton ostil Rusieĭ, care ca vecină nemijlocită se bucură de influinţă fórte mare în Sina. Banca rusă-sinesă, care construesce calea ferată Hankau-Peking, a obţinut concesiunea de a continua construirea până la Yang Tse, prin ce Rusia are o linie ferată începênd din Nordul Sineĭ până în zona de in-

fluința a Angliei. Anglesiĭ vĕdĕndu-şĭ influința paralisată şi fiind de credința, că ale cuĭ sînt călile ferate, ale aceluia e şi viitorul în Sina, aŭ înființat un consorțiŭ, care cere de la regimul sines concesiunea de a construi o linie de concurență spre Nordul Sineĭ. Regimul sines din respect față de Rusia hesitézĕ cu darea concesiuniĭ consorțuluĭ englez. Acéstă hesitare a indignat pe guvernul Angliei, care a autorisat pe ambasadorul sĕŭ din Sina Mac-Donald, să declare regimuluĭ sines, cum că guvernul britic îl va sprijini în opositia față cu orĭ ce putere, care ar urma o procedură agresivă fața de Sina din motivul, că acésta a dat concesiune cutăruĭ supus britic pentru construirea de calĭ ferate orĭ îndeplinirea de alte lucrărĭ publice. Adecă e gata Anglia şi la rĕsboiŭ cu Rusia în Sina.

Nóua cestiune orientală numaĭ de aicĭ înainte începe a fi o cestiune de mare importanță pentru puterile europene, de nu cum va se vor deştepta Sinesiĭ şi nu vor lăsa, să fie esploatațĭ de cătră străinĭ.

Adunarea despărț. XI al Asociațiuniĭ.

Raport special.

Duminecă şĭ-a ținut despărț. XI adunarea cercuală în comuna Veza, de lângă Blaş. Cu zile înainte se spunea, că Vezeniĭ, veselĭ de fapta acésta, fac frumóse pregătirĭ pentru primirea Asociațiuniĭ. Şi aievea, când comitetul ajunse în ziua adunărĭ în capul Veziĭ, acĭ era ridicată o frumósă pórtă cu inscripțiunea: „Bine aț venit!“ Tot aci óspețiĭ aŭ fost salutați cu vorbirĭ de doĭ țĕranĭ: judele comunal şi de curatorul bisericesc. De aci, întrĕ sunetul clopotelor, tot publicul porni la s. biserică, unde se celebră o liturgie solemnă, pontificând directorul despărț. M. On. *Ioan German* şi predicând M. On. *Juliŭ Nistor*.

După liturgie să ținu adunarea în pavilonul grădiniĭ Comşa. Deja înainte de adunare sosise aci Î. P. S. Sa Dl Mitropolit *Dr. Victor Mihályi*, prepositul *Ioan M. Moldovan*, preşed. Asociațiuniĭ *Ioan Bian*, membru academieĭ, profesorĭ, preoțĭ, măiestrĭ şi un numĕr fórte frumos de dame şi mult popor.

Directorul despărț. deschise adunarea vorbind de cultură şi însĕmnătatea eĭ. Îĭ rĕspunse preotul local *Victor Moldovan*, care salută comitetul şi pe óspeți în numele Vezenilor, dorindu-le succese depline în adunarea culturală. Secretariul despărț. *A. C. Domşa*, ceti raportul despre activitatea comitetuluĭ. S'a relevat în raport nisuința pentru înființarea de agenturĭ şi datorința fie căruĭ român cu carte de a se face membru al Asociațiuniĭ. În despărț. sînt deja 7 agenturĭ şi 7 bibliotecĭ poporalĭ. Cu ocasiunea adunărĭ s'aŭ maĭ înființat una în Veza, şi în scurt se vor maĭ înființa câte va în fruntaşele comune. Numĕrul membrilor a fost de 55. S'aŭ ales apoĭ îndatinatele comisiunĭ: pentru censurarea rapotuluĭ, incassarea de taxe şi înscrierea de membri şi un juriŭ din 7 dame şi 2 domnĭ pentru judecarea lucrurilor de mână țĕrănescĭ. Uitasĕm să spun că cu ocasiunea acesteĭ adunărĭ s'a aranjat o preafrumósă esposițiune de țĕsăturĭ şi cusăturĭ țĕrănescĭ de preste 400 obiecte. Pentru premiarea esponentelor comitetul dase *60 coróne şi 9 cărți, colectase apoĭ încă 20 coróne, ĕr Î. P. S. Sa Mitropolitul Victor deplin îndestulit de frumseța esposițiel adause la aceste premiĭ încă 40 francĭ în aur.* Când dl *Dr. Vas. Hossu* comunică adunărĭ donațiunea acésta tot publicul aclamă pe bunul Archireŭ.

Prof. *I. F. Negruț* ceti interesanta sa disertațiune despre grădina de legumĭ, arătând, cât de uşor să póte cultiva o grădină, cu ce puține spese, şi ce câştig aduce. Înşiră apoĭ principalele legume, carĭ ar trebui cultivate aci în apropiarea orașuluĭ şi carĭ s'ar plăti maĭ bine. Poporul, — maĭ cu samă femeile țĕrance, presente într'un frumos numĕr, — urmărisĕră cu atențiune pe disertantul, viŭ felicitat la terminare. Ar fi de dorit, că şi disertația acésta, ca şi ceea despre cultivarea cucuruzuluĭ, să se tipăréscă şi împartă întrĕ popor. —

Ca delegați, carĭ să represinte acest despărțĕmînt la adunarea generală de la Beiuş, s'aŭ ales cu aclamațiune membriĭ *Dr. Aug. Bunea şi Dr. Vas. Hossu*.

Dr. Isidor Marcu pentru comisia întâie, relevézĕ meritele comitetuluĭ, face însĕ observarea potrivită, că aprópe toțĭ membri Asociațiuniĭ sînt numaĭ din Blaş că agenturile şi bibliotecele sînt înființate aprópe numaĭ în comune din jurul centruluĭ, şi că cele alalte comune aprópe de 50 nu daŭ nicĭ un sĕmn de viață. E de părere decĭ să se înființeze bibliotecĭ şi prin punctele cele maĭ depărtate spre a trezi la viață şi poporul maĭ depărtat de centrŭ.

Iosif Lita, în numele comisiuniĭ a treia, referi că s'aŭ înscris 10 membri ordinarĭ, maĭ mulțĭ ajutătorĭ şi s'aŭ incassat taxe de la câțĭ va membri vechĭ.

Raportul comisiuniĭ a treia să hotărî a să amâna pe după amézĭ la órele 6 când va fi şi împărțirea premiilor.

S'aŭ ales apoĭ comitetul despărțĕmîntuluĭ pe un period de treĭ anĭ. Aŭ întrat în acest comitet următoriĭ: *Ioan German* director, *Dr. Aug. Bunea, Vas. Oltean, Dr. V. Szimigelski şi Alesiŭ Viciŭ*, membriĭ în comitet. De funcționarĭ aŭ fost aclamațĭ *I. Br. Hodoş*, cassar, *Dr. Is. Marcu*, controlor şi *A. C. Domşa*, secretar.

De loc a fiitóreĭ adunărĭ, nu sa designat nicĭ o comună, s'a încredințat însă comitetul să combineze una din cele maĭ depărtate.

Preotul *I. P. Pecurariŭ*, a mulțămit comitetuluĭ pentru conducerea adunărĭ, ĕr directorul Ioan German mulțămind pentru nóua dovadă de încredere a închis adunarea.

A urmat banchetul şi petrecerea poporală. La masă aŭ luat parte aprópe 60 de persóne, ĕr poporul țĕran juca alăturĭ. S'aŭ ținut şi toaste pentru preşedintele Asociațiuniĭ, pentru comitetul despărțĕmîntuluĭ, pentru esponente etc. Petrecerea care avea să se țină tot în grădina aceea, din causa ploiĭ, s'a ținut în Otelul Univers din Blaş.

Înainte de a sfârşi, trebue să revin asupra esposițiuniĭ, care a dat o dovadă de gustul estetic şi artistic al poporuluĭ țĕran. Greutatea juriuluĭ în designarea premiilor, n'a fost mică. Eraŭ acolo un numĕr însemnat de crătințe țesute cu multă artă şi finețe, — o mulțime de covóre pregătite cu un aşa gust în alegerea feluritelor colorĭ, cât îțĭ era maĭ mare dragul să le tot privescĭ; apoĭ cămeşĭ țĕrănescĭ cu cusăturĭ grele şi artistice, cât credeaĭ că s'nt scóse din jurnalele de modă. Eraŭ şi felurite decorurĭ de masă de salon, pregătite însĕ în stil țĕrănesc.

Şi pe când le constatăm tóte acestea, nu putem să nu ne aducem a minte de Dnele *Moldovan, Borzu şi Comşa* din Veza, carĭ aŭ ostenit mult pentru adunarea obiectelor şi aranjarea lor în o singură sală nu chiar destul de încăpĕtóre.

Esposiția a cuprins lucrurĭ din comunele Veza, Ciufud, Tür, Mănărade, Spătac, Pănade şi Roşia.

Primul premiŭ de 20 francĭ în aur l-a câştigat *Paraschiva Şarlea*, o biată femee sîrguinciósă din Veza, al doilea şi al treilea de câte 10 francĭ în aur la *Ana Lupean* din Roşia, şi *Ticu lui Leon Muntean* tot din Veza.

S'aŭ maĭ împărțit apoĭ premiĭ de 5, 4, 3 şi 2 coróne, şi s'aŭ votat premiĭ de câte 10 coróne comunelor *Veza, Ciufud, Tür şi Mănărade*. Premiĭ în banĭ s'aŭ dat numaĭ țĕrancelor.

Cu multă bucurie înregistrăm acest frumos resultat al esposițiel şi felicităm comitetul despărțĕmîntuluĭ pentru idea ce a avut, şi-l îndemnăm să facă şi pe viitor tot aşa.

Convocare.

A dóua adunare generală a „Reuniuniĭ învĕțătorilor gr. cat. din despărțĕmîntul Mediaş“, conform conclusuluĭ adunărĭ precedente, se convócă pe ziua de 18 August st. n. a. c. în şcóla gr. cat. din Agârbiciŭ.

La care se învită toțĭ învĕțătoriĭ tractuluĭ Mediaş, On. Domnĭ preoțĭ ca directorĭ şcolarĭ pe cum şi toțĭ aceia, carĭ se interesézĕ de înaintarea învĕțămêtuluĭ poporal.

Program: Şedința I a. m. 1. Participarea în corpore a membrilor la s. liturgie la 8 óre. 2. Deschiderea şedințel la 9½ óre. 3. Constatarea membrilor presenți. 4. Înscrierea de membriĭ noĭ. 5. Cetirea şi verificarea procesuluĭ verbal din adunarea antecedentă. 6. Raportul comitetuluĭ. 7. Colectare de cărți pentru biblioteca despărțămîntuluĭ. 8. Cetirea disertațiuniĭ: „Influința religiuniĭ şi a istorieĭ asupra formărĭ caracterului la elev“ de E. Câmpean, învĕț. în Agârbiciŭ. Discutarea şi censurarea eĭ.

Şedința II p. m. 1. Deschiderea şedințel la 2 óre. 2. Propunerea temelor practice: Propusețiunea simplă“ de Em. Oros învĕț. în Ibişdorf, şi „Celea patru operațiunĭ cu nr. 4“ de Gh. Samoilă, învĕț. în Brateiŭ. Discutarea şi censurarea lor. 3. „Propunerea“ despărțĕmîntuluĭ Sibiŭ. 4. Raportul comisiuniĭ asupra împărțirĭ órelor de propunere. 5. Alegerea temelor şi designarea persónelor pentru adunarea viitóre. 6. Alegerea comitetuluĭ. 7. Alegerea delegaților pentru adunarea generală din Blaş. 8. Stabilirea loculuĭ şi timpuluĭ adunărĭ viitóre. 9. Alegerea uneĭ comisiunĭ de 2 membri pentru verificarea procesuluĭ verbal. 10. Eventuale propunerĭ. 11. Închiderea şedințel.

N. B. Sînt rogați aceĭ binevoitorĭ P. T. Domnĭ, carĭ aŭ de cuget a dona cărți bibliotecĭĭ desp. a le aduce cu ocasiunea adunărĭ.

Fiind prânz (amézĭ) comun aceia, carĭ dorese a lua parte — la el —, sînt rogați a înconoscința despre acésta pe preşedintele desp. cel puțin cu 10 zile înainte. Tacsa de persónă e 1 (un) fl.

Agârbiciŭ în 23 Iuliŭ 1898.

Elia Câmpean
preşedinte.

Emanoil Oros
notariŭ.

Convocare.

On. preoţi şi învĕţătorĭ gr. cat. din partea transilvană a diecesei Lugoşului şi alţĭ binevoitorĭ ai şcolii prin acésta se convócă la adunarea generală a „Reuniunii docenţilor gr. cat. din ţinutul Haţegului“, ce se va ţinĕ în Puĭ la 11 Septembre st. n. a. c.

Program: A. Participarea in corpore la serviţul divin în biserica gr. cat. din loc la 9 óre a. m. B. Şedinţa I. cu început la 10 óre a. m. 1. Cuvîntul de deschidere al preşedintelui. 2. Constatarea membrilor presenţi. 3. Raportul comitetului despre activitatea Reuniunii din anul trecut. 4. Raportul cassarului şi al bibliotecarului şi esmiterea alor 3 comisiunĭ pentru censurarea rapórtelor de mai sus. 5. Esmiterea uneĭ comisiunĭ pentru inscrierea de membri şi incassarea de taxe. 6. Ţinerea prelecţiunilor de model, eventual cetirea elaboratelor practice prin domniĭ învĕţ. Avram Zsidav, Demetriŭ Măniuţiŭ şi Augustin. P. Bociat. 7. Cetirea disertaţiunilor. 8. Alegerea membrilor onorarĭ. 9. Raportul comisiunilor esmise. 10. Statorirea budgetului pe anul viitor. 11. Statorirea terminului şi locului pentru adunarea generală viitóre. 12. Eventuale propuneri.

Din şedinţa comitetului centrale ţinută în Haţeg la 27 Iuniŭ 1898.

Nicolaŭ Nestor preşedinte. **Ştefan Ţarina** notar I.

Michail F. Jubaşiŭ notar II.

Mulţămită publică.

Subscrişiĭ ca membri comitetului aranjator al petrecerii cu joc ţinută în D. Sân-Mărtin cu ocasiunea adunării generale a despărţĕmîntului XXXII al „Asociaţiunii“ pentru literatura rom. şi cultura poporului român la 11 Iuliŭ a. c. în *favorul fondului edificándeĭ şcolĭ gr. cat.* din loc — avem onóre a ne da următórea dare de samă şi mulţămită publică.

Séra la cassă aŭ incurs suma de 103 fl. ca taxe de întrare. Aŭ mai incurs ca suprasolvirĭ de la următorii D. Iacob Macaveiŭ 4 fl. v. a., Vasiliŭ Zehan 3 fl., Emil Pop 3 fl., Iustin Teglar 1 fl., Dr Iosif Hirsch 1 fl., Zaharie Boilă 1 fl., vĕd. Copăcean 50 cr., Albert Végh 50 cr., Simion Calutiu 1 fl., Moïse Birtolon 1 fl., Béla Hirsch 50 cr., Ákos Vajda 50 cr., Nagy János 1 fl., Adolf Jeremias 50 cr., Balázs Harinai 50 cr., Dr Dumitru Pop 3 fl., Augustin Giurgiŭ 50 cr., vĕd. Rusu 50 cr. suma 23 fl. şi la olaltă 126 fl., din carĭ subtragêndu-se spesele în sumă de 66 fl. 78 cr. resultă suma de 59 fl. 22 cr., carĭ s'aŭ predat destinaţiunii, esprimând pe acéstă cale mulţămită tuturor spriginitorilor.

D. Sân-Mărtin, 31 Iuliŭ 1898.

Iacob P. Macaveiŭ v.-preşedinte. **Vasilie Zehan** cassariŭ.

Apel cătră publicul cetitor.

Subscrisul în numele comuneĭ curat românescĭ *Drăgeşti* pe acésta cale vin a ruga pe fraţiĭ de un sânge, că avênd în anul acesta recóltă îndestulitóre, din abundanţa lor să binevoéscă a împărtăşi baremĭ cât de cu puţin pe nefericiţiĭ locuitorĭ din amintita comună, carĭ după anul cel rĕŭ din anul trecut, tótă speranţa şĭ-aŭ pus în rĕcólta anului present. dar o ghiaţă ne mai pomenită a nimicit desĕvârşit tótă nedejdea şi ia despoiat şi de cel mai de lipsă nutremênt a lor şi a familielor lor, aşa în cât ne avênd nimic, ce aduna de pe hotarul lor, astăzĭ nu aŭ, cu ce se susţinĕ de pe o zi pe alta.

Socotind că acuşĭ se apropiă ĭérna grea, ca să nu fie supus acest bun, dar nefericit popor, fómeteĭ celeĭ mai gróznice, apelez la mila şi maranimositatea publicului românesc, să se îndure a-ĭ ameliora sórtea amară prin orĭ cât de puţin dar, adresat subscrisului, care apoĭ pe calea acésta cu mulţămită va face dare de samă despre ofertele incurse.

Tot o dată cu mulţămită aduc la cunoscinţa On. public, că deja a binevoit a dărui spre acest scop Dómn'a S. Botta din Giriş 6 fl., şi M. O. D. Ioan Genţ asesor cons. şi paroch în *Hajeŭ* 7 fl.

Lacrămile de recunoştinţă a celor lipsiţĭ să le céră résplată de la bunul Dumnezeŭ.

Drăgeştĭ (Drág-Cséke) com. Bihor 30 Iuliŭ 1898.

Ioan Papp preot gr. cat.

Noutăţĭ.

Concurs la staţiuni docentale şi cantor-docentale. Cu terminul de 15 August s'a escris concurs la următórele staţiunĭ: 1. staţ. docentală din *Visuia* în districtul protopopesc al Catineĭ cu emol.: a) din repartiţiune 130 fl.; b) 80 metrete à 16 cupe vechĭ cucuruz à 90 cr. = 72 fl.; c) după capitalul bisericesc de 500 fl. interese de 50 fl.; d) după 130 fumurĭ 130 funţĭ lard à 20 cr. = 26 fl.; e) arênda din grădinĭ 12 fl.; f) interesele după obligaţiunea de 150 fl. 6 fl. 75 cr.; g) don de la On. Î. Pop 3 fl. 25 cr.; h) cuartir liber şi grădină. 2. staţ. docentală din *Cs. Gârbău* în districtul protopopesc al Dêrgeĭ pe lângă emol.: a) din repartiţiune 220 fl.; b) 40 fl. din interesele regalului; c) 30 metrete cucuruz de la à 1 fl. = 30 fl.; d) folosul uneĭ grădinĭ = 10 fl. şi e) cuarlir. 3. În protopopiatul Reghinului staţ. cantor-docentală ambulantă din *Beica română* şi *Beica magiară* emol.: din *Beica română:* a) 120 fl. din repartiţiune; b) 40 mĕsurĭ nóue cucuruz din grânariul bisericesc à 80 cr. = 32 fl.; c) lemne de foc în preţ de 5 fl.; d) 12 fl. 60 cr. din stolă; e) venitul pămînturilor cantorale 15 fl.; f) 30 zile de lucru à 30 cr. = 9 fl. Din *Beica magiară:* a) 50 fl. din repartiţiune; b) 62½ metrete nóue cucuruz à 80 cr. = 50 fl. 3. staţ. cantor-docentală din *Chinceş* emol.: a) din repartiţiune 160 fl.; b) ajutor de stat 60 fl.; c) din locurile cantorale 40 fl.; d) din stolă 29 fl. 50 cr.; e) 30 zile de lucru à 35 cr. = 10 fl. 50 cr. şi f) cuartir. 4. staţ. cantor-docentală ambulantă din *Curticap Toldal* emol.: I. din *Curticap* a) repartiţiune 120 fl.; b) din stolă 40 fl.; c) 8 hectolitre cucuruz à 4 fl. = 32 fl.; d) usufructul unuĭ agru şi al uneĭ grădinĭ computate în 33 fl. şi e) cuartir. II. Din *Toldal* a) din repartiţiune 50 fl.; b) din loc al bisericiĭ 25 fl. 5. staţ. cantor-docentală din *Habic* emol.: a) din fundaţiunea Simion Crainic 48 fl. 82 cr.; b) din repartiţiune 151 fl. 18 cr.; c) 42 mĕsurĭ vechĭ de cucuruz à 1 fl. = 42 fl.; d) 42 zile de lucru à 30 cr. = 12 fl. 60 cr.; e) lemne focali 8 fl. 40 cr.; f) stolă 24 fl.; g) usufructul cimiteriului al uneĭ grădinĭ 13 fl. şi h) cuartir. 6. staţ. cantor-docentală din *Orşova* emol.: a) din repartiţiune 200 fl.; b) din stolă 40 fl.; c) din porţiunea canonică cantorală 60 fl.; d) cuartir. 7. staţ. cantor-docentală din *Sân-Mihaiŭ* emol.: a) din repartiţiune 86 fl.; b) din cassa bisericiĭ 14 fl.; c) ajutor de stat 130 fl.; d) de la 29 familiĭ a 37 cr. incurg 10 fl. 73 cr. e) din stolă 9 fl. 27 cr.; f) venite din pămînt 50 fl. 8. staţ. cantor-docentală din *Berchieş* în districtul protopopesc al Coşocneĭ emol.: a) porţiune canonică cantor-docentală 20 jugere à 8 fl. = 160 fl.; b) grădină 10 fl.; c) drept de păşunat de dóue vite à 5 fl. = 10 fl.; d) venit stolar = 20 fl.; e) subsidiul de stat 100 fl.; f) cuartir.

Reuniunea învĕţătorilor gr. cat. românĭ din comitatele Sătmar şi Ugocea după ce a obţinut şi de la guvern aprobarea statutelor sale sub Nr. 22,227—1898 pentru constituirea definitivă va ţinĕ adunare la 25 August în localul şcolii gr. cat. din Baia-mare.

Profesor ordinar la universitatea din Budapesta pentru limba şi literatura română e numit d. deputat dietal şi director gimnasial Ioan Ciocan. Denumirea a apărut şi în fóca oficiósă.

O nóuă distincţiune a Carmen Sylveĭ. Marele duce rusesc Constantin din incidentul călătorieĭ regeluĭ Carol în Rusia ĭ-a predat diploma, prin care regina Românieĭ „Carmen Sylva“ e numită membru al academieĭ de sciinţe din Petersburg.

Denegarea certificatului la „căsătoria civilă“. „Alkotmány“ Nr. 182 aduce scirea, ca matriculantul civil din Priglevica Szt.-Iván a denegat estradarea certificatuluĭ la o părechе de mirĭ din causa, că aceştia provocându-se la consciinţa lor religióse, aŭ denegat subscrierea protocolului, în carĭ sînt declaraţĭ de căsătoriţĭ înaintea legiĭ civile. Mergênd mirĭĭ la biserica parochul Dr Valihora, după ce s'a convins de la martorĭ, că eĭ aŭ satisfăcut prescriselor legiĭ civile, ĭ-a cununat. La denunţarea matriculantului judecătoria din Apatin a condamnat pe preotul, care a cununat pe mirĭĭ fără certificat, la 30 fl. amendă. Tabla reg. din Seghedin însе a absolvat pe acusat, din motivul că matriculantul n'a fost îndreptăţit a denega certificatul, ĕră preotul în casul de faţă numaĭ de la martorĭ s'a putut convinge despre îndeplinirea „căsătorieĭ civile“. Decisul tableĭ póte servi ca normativ pentru casurile analóge.

Fruntaş român, care nu scie românesce. Din incidentul călătorieĭ regeluĭ Carol spre Rusia i-s'aŭ făcut ovaţiunĭ şi la Cernăuţĭ. Între ceĭ eşiţĭ spre întimpinarea regeluĭ a fost şi boerul br. Nic. Mustaţa. Pe acesta generalul Vladesc l-a recomandat regeluĭ ca pe un bun român. Regele a început să grăéscă cu fruntaşul bucovinean românesce, dară e fu mare mirarea, când acesta se escuză în limba germană zicênd: „Wir sind deutsch erzogen“ adecă noi bucovinenĭĭ avem crescere germană.

Proces sensaţional. Pretorul Szabo Gusztáv în legătură cu maĭ mulţĭ notarĭ şi alţĭ oficialĭ subalternĭ aŭ denunţat la ministrul de justiţie pe judele Máhr, din Bozovicĭ, că ar fraternisa cu conducĕtoriĭ naţionalităţilor nemagiare, ar fi smuls arboriĭ milenarĭ şi peste tot ar avé o purtare nepatriotică. Máhr a intentat denunţiatorilor, carĭ vreŭ să-l facă (pe şvabul Máhr) daco-român proces pentru vătĕmare de onóre şi calumnie. Tribunalul din Caransebeş pertractând causa în 26 şi 27 l. tr. a constatat, că cele imputate luĭ Máhr sînt neadevĕrate, şi isvorul lor e inimiciţia personală dintre Szabó şi Máhr. Szabó a fost condamnat la 270 fl. amendă, ĕră subalterniĭ luĭ Petrovicĭ, Balogh, Popovicĭ, Bogdan, Fürstner. Epure şi Grama la câte 150 fl. E curios, că acolo aŭ ajuns lucrurile, că patriotismul se folosesce de mijloc nu numaĭ la căpătuirĭ, ci şi la rĕsbunărĭ private.

Detectiv arestat. Foile magiare aduc scirea, că individul Pintye György de nascere român din Arad şi soţia sa aŭ fost arestaţĭ pentru falsificare de cambiĭ. Pintye ca român renegat s'a pus în serviţul guvernuluĭ, care îl folosia ca detectiv printre Românĭ. Ieszenszky acum să lapădă de Pintye, pe care, când îl folosia pentru spionarea Românilor, îl remunera.

Decoraţiune şi înşelăţiune. În sĕptĕmâna trecută fóea oficiósă a publicat decoraţiunea fostului deputat dietal şi mare fabricant de spirt Sigmond Dezsö cu ordul coroneĭ de fier clasa a treia. Tot în sĕptĕmâna trecută s'a descoperit şi s'a constatat deja, că firma Sigmond-Káhán-Náthán Samuel a înşelat statul cu 464 000 fl. vêndênd spirt fără a solvi contribuţiunea cuvenită. În sensul legiĭ ar trebui să solvéscă de opt orĭ cât e suma ascunsă, dară averea cavaleruluĭ Sigmond abia face ½ milion fiind îngreunată cu detoriĭ maĭ marĭ de cât e vrednică. Companiştiĭ jidovĭ încă n'aŭ de unde solvi şi ast fel statul rĕmâne păgubit. Firma acésta — pe cum scriŭ foile magiare — de repetite orĭ a fost pedepsită, fiind că a pus în comerciŭ beuturĭ falsificate.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Operele musive din Italia conservate din vécul al cincilea sînt destul de numëróse. În Roma e cea mai veche din 424 de sub pontificatul lui Celestin I. Acuma mosaicul acesta e numai un fragment și se află în biserica s. Sabine; el cuprinde dóuĕ figurĭ de caractĕr simbolic representând biserica păgâno-creștinilor și pe cea a Indeo-creștinilor. [1]) Amîndóuĕ sînt esecutate în proporții trupescĭ bune, îmbrăcate în haĭnă de purpură și representéză stilul mai bun al epocei mai vechĭ.

Basilica romana s. Maria Maggiore a decorat-o cu mosaicurĭ Papa Sixt III (432—440), pe cum spune inscripția de la întrare și o epistolă a lui Adrian I cătră Carol cel Mare. Mosaicurile constaŭ din decorația arculuĭ triumfal și din un șir de compositiĭ pe părețiĭ năiĭ mijlocĭl. Arcul e împărțit în cincĭ despărțĕminte, din carĭ cea de de-asupra se întinde de la o margine până la ceealaltă pe de-asupra arculuĭ, ĕră pe cele alalte patru le străbate arcul. Decorația acésta e cu mult mai inferióră de cât lucrările de pe părețiĭ năiĭ mijlocĭl: lipsesc simetria compositiei și legătura împrumutată a scenelor, mai de parte nu e ușóră osebirea grupurilor și esplicarea scenelor, și unele din ele se abat în chip bătĕtoriŭ la ochĭ de la concipiarea de mai târziŭ a istorieĭ biblice.

Naea mijlocie cuprinde în partea superióră a păreților în despărțĕminte cuadrate un șir de representărĭ din viața patriarchilor Avraam, Isaac și Iacob și din a marilor povĕțuitorĭ Moïsi și Isus Navi. În representările acestea stăpânesce un chip măreț și libĕr de istorisire epică. Întregirĭ făcute cu penelul aŭ păgubit caractĕrul armonic, dară încă și așa fac impresie mare momentul coloristic, lărgimea masselor de lumină și de umbră și energia colorilor. Aci sînt depinse prefigurărĭ din L. V. în un chip dramatic și energic al istorisirii, pe când arcul triumfal cuprinde împlinirea prefigurărilor în icóne din viața lui Isus Christos. Mosaicul din tribună, în care gloria Mântuitoriului forma închiarea, nu mai esistă și e suplinit prin o lucrare din vécul al 13-lea. Centrul despărțĕmîntului de-asupra arculuĭ triumfal îl formézĕ un altariŭ cu cartea peceluită din Apocalipsă, în dosul luĭ un tron cu perinĭ și de-asupra acestuia o cruce. Icóna acésta e mărginită în un cerc. De o parte și de ceealaltă a eĭ se vĕd Apostolĭĭ Petru și Paul, de-asupra lor emblemele Evangeliștilor, ĕră de desubtul lor inscripția „Xistus Episcopus Dei". Mai la vale în mijlocul frânghieĭ de decorație, carea se întinde pe la marginea arcurului, e monogramul luĭ Christos. Despărțĕmîntul superior e decĭ împărțit prin icóna cuprinsă în cerc în dóuĕ jumătățĭ, carĭ fiesce care cuprinde câte o compositie. Cea din stînga ne arată Bunavestire, lângă care se alătură nemijlocit nascerea Înaintemergĕtoriului. Maria șede, doĭ ângerĭ staŭ de-a drépta eĭ. al treilea, carele sĕmĕnă tare cu o Victorie antică, plutesce de-asupra, ĕră Gavriil stă de-a drépta. De ceea parte de la icóna cuprinsă în cerc arată Închinarea Domnului; scena e representată în arcade. Acestuĭ șir superior de compositiĭ îĭ lipsesce simetria, și compositiile fiind întinse, le lipsesce și unitatea. Numai cu greŭ pot, să se combineze în scene persónele isolate și concipiate în chip statuar. Șirul al doilea, pe cum am spus-o deja, e străbătut în dóuĕ prin arcul triumfal. El de-a stînga cuprinde închinarea magilor într'o concipiare de tot ideală, carea nu-șĭ are model în monumentele mai vechĭ: pruncul dumnezeesc e centrul compositieĭ, șede pe un tron larg și are nimb de aur, de-asupra căruia se înalță o cruce; alăturia luĭ pare a ședé Maria, ĕră alăturia de ea staŭ doĭ magĭ în mânĭ cu darurĭ. În dosul tronuluĭ se vĕd figurĭ de ângerĭ. Steaua de-asupra eschide orĭ ce îndoélă cu privire la însemnarea sceneĭ. De ceealaltă latură a arculuĭ îĭ corĕspunde acesteĭ compositiĭ Christos în templu în mijlocul cărturarilor. Scena acésta se desface în dóuĕ grupurĭ de persóne, carĭ tóte staŭ în picióre: de o parte céta cărturarilor, apoĭ o grupă în frunte cu pruncul dumnezeesc, în dosul luĭ doĭ ângerĭ, apoĭ Maria cu Iosif și de închiare un al treilea ânger. Al treilea șir are de desubtul închinărĭĭ magilor ucidera pruncilor din Vetleem, ĕr de ceea latură Irodiada, căreia i-se dă capul luĭ Ioan Botezătoriul. În șirul al patrulea se vĕd cetățile Ierusalimuluĭ și Vetleemuluĭ, ĕră în al cincilea câțĭ va mieĭ întregiți cu penelul. În compositiile acestea proporțiile figurilor sînt rele, perspectiva lipsesce cu desevârșire, și totul vĕdesce deja decadența artiĭ.

Una din capelele baptisteriuluĭ de la basilica s. Giovanni in Laterano are până în ziua de astăzĭ vechea și frumósa podóbă musivă a cupoleĭ. Podóba acésta i-s'a gătit în anul 462 pe timpul Papeĭ Ilariŭ, pe cum ne spun inscripțiile de la ușĭ. Centrul cupoleĭ îl cuprinde un miel împrejurat de o cunună de dafin. La cununa acésta se înalță pe cupolă în chip ușor și cu gust ornamentarea compusă din guirlande, curpenĭ și pasĕrĭ; ceste din urmă șed câte dóuĕ înaintea unor vase cu póme. Dispositia e armonică și frumósă, făcută în spiritul ornamenticiĭ antice și reamintesce picturile de soiul acesta din catacombe.

Mosaicurile din basilica s. Paolo fuori le mura se derivă din anul 440 de pe timpul Papeĭ Leo cel Mare și al Galleĭ Placidie; céstă din urmă a rînduit gătirea lor. Din focul, care a mistuit în anul 1823 aprópe întrégă biserica acésta, — fără îndoélă cea mai frumósă dintre bisericile creștine, — aŭ scăpat numai lucrările musive ale arculuĭ triumfal și și acestea numai în parte. Vedem aci la mijlocul arculuĭ chipul colosal în bustă al Mântuitoriului, împrejurat de un nimb lat, din care purced nóuĕ snopĭ de lumină. Drépta e ridicată spre binecuvîntare, ĕră stînga ține un toeag. De fiesce care latură e câte un ânger în închinare, ĕră de-asupra lor sînt simbólele Evangeliștilor. Ceva mai la vale se vĕd ceĭ 24 bĕtrânĭ din Apocalipsă cu coróne, păsind în șire duple în chip simetric spre Mântuitoriul. De desubtul bĕtrânilor se vĕd de o parte și de ceealaltă Apostolĭĭ Petru și Paul privind unul spre cel alalt. În jurul arculuĭ e inscripția, carea spune, că mosaicul s'a gătit pe timpul Papeĭ Leo I la porunca Galleĭ Placidie. Nu sufere decĭ îndoélă, că opera acésta e una din lucrările cele mai de frunte a artiĭ romane din jumătatea cea dintâiŭ a vécului al cincilea. Ea dovedesce în chip îngrijitoriŭ decăderea școliĭ romane. Mai ales icóna în bustă a triumfătoriului Christos arată neputința artiĭ de a esprima în forme regulate dignitate și maiestate. Espresia e severă și posomorîtă, fruntea cea mare e brăzdată de creți; obrajiĭ căduți, pĕrul cel fórte gros al capului, barba cea scurtă și îndesată ne arată tipul timpuluĭ de decădință, și firea cea cuceritóre, carea în monumentele creștine antice se produce prin mestecarea seriosităței și blândeței, aci a făcut loc silinței de a împărtăși icónei caractĕr supranatural și înfricătoriŭ. Silința acésta o vĕdesce și mărimea cea colosală a icónei; în asemĕnare cu ea ângeriĭ, bĕtrânĭĭ și Apostolĭĭ sînt numaĭ nisce piticĭ. Aceștĭ 24 bĕtrânĭ aĭ Apocalipseĭ îmbrăcați în haĭne albe, carĭ oferesc Mântuitoriului coróne sale, păsesc cu mișcare uniformă și monotonă. Figurilor lor în tocmai ca și icónei colosale a luĭ Christos le lipsesc proporțiile armonice: trupurile sînt fórte lungĭ, capetele și mânile sînt micĭ, îmbrăcămintea e schematică și esecutată fără de înțelegere a structurĭĭ trupuluĭ. Cele dóuĕ spre zece figurĭ din laturea stîngă aŭ capetele învĕlite, ĕră cele din drépta desvĕlite. Cu acésta consună aceea, că Petru e aședat de desubtul representanților L. V., ĕră Paul ca Apostol al nĕmurilor de desubtul representanților L. N. O asemĕnare a mosaicurilor acestora cu cele ale Galleĭ Placidie din Ravena arată o distanță fórte mare în privința prestațiunilor artistice.

(Va urma.)

[1]) Ciampini, Vet. mon. t. I. tab. XLVIII.

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

V.

Ierusalimul.

În partea de din sus a Chidronului, cu óre cât spre resărit de la mormintele împerătesci ridică Ben Hur dóue corturi şi le aranjă cât se póte de comod. Acolo duse fără amânare pe mamă-sa şi pe soră-sa, ca ele acolo să rémână, până când preotul le va fi esaminat şi va fi constatat deplina lor vindecare.

Prin împlinirea acestei datorinţe tinérul însu-şi încă s'a făcut necurat înaintea Legii aşa, că el nu a putut, să ia parte în festivităţile apropiatei sărbători. Aşa a trebuit, să petréca în corturi la iubitele sale; dară asta i-a făcut şi bucurie. Acolo aŭ putut ele să-i istorisésca multe despre sine, şi asemenea a putut, să le istorisésca şi el păţăniile sale.

Istorii ca ale lor, cari tractézā despre ani plini de suferinţe triste de ale trupului şi sufletului, de-a rîndul nu pot să se istorisésca pe scurt, de óre ce evenimentele a rare ori se spun în şirul cuvenit. El asculta cu luare a minte, în vreme ce ele îi istorisiaŭ tóte păţăniile sale; dară liniştea, ce o arĕta în a fară, ascundea o întărîtare internă mare. Întru adevĕr ura lui asupra Romei şi a Romanilor nicî o dată nu a fost aşa de mare ca acuma, şi setea lui de rĕsbunare o potenţară încă şi mai tare încercările de a medita asupra celor audite. În amărăciunea acésta sufletésca a lui, carea era aprópe vecină cu furia, năvăliaŭ asupra lui tot felul de planuri aventurióse: putinţa de a da pe drum năvală asupra inimicilor sĕi se presenta cu forţă estraordinară ochilor lui celor sufletescî. Se gândia în chip serios şi la o rĕscólă în Galilea. Chiar şi marea, la care de-a rîndul se gândia numai cu fiorî, se ivi limpede înaintea fantasiei lui, el o vedea brăzdată de linii comerciale, pe cari pradă romană şi comercianţii romani îi aţîţaŭ la năvală. Dar cumpĕnind mai bine lucrul în óre mai liniştite a fost totuşi aşa de norocos, cât a putut, să se facă stăpân preste erupţii momentane de ale patimilor de felul acesta. Înse éră şi éră ajungea la vechea conclusie, că împotriva Romanilor numai o luptă a întreg Israilului celui strîns aliat póte, să aibă resultat hotărîtoriu şi deplin satisfăcătoriu, şi tótă gândirea şi tótă sperarea lui se întorcea éra şi éră la punctul lui de mâncare, — la Nazarinénul şi la intenţiile lui. De cum va acesta ar rosti acestea câte va cuvinte: „Audî. Israile, eŭ sînt împĕratul Iudeilor cel promis de Dumnezeŭ, carele am venit la voi cu puterea aceea, carea o prevestiseră profeţii; scólă te şi ĭea-ţi lumea proprietatea ta!“ ce mişcare ar urma după cuvintele acestea! Câte guri le-ar vesti lumii întregi asemenea unui sunet de trimbiţă!

Înse rosti va el óre cuvintele acestea?

Pe lângă rîvna sa de a începe lucrarea şi pe lângă concipiarea sa curat omenéscă a lucrurilor Ben Hur nu luă în socotinţă îndoita fire a nazarinénului şi tot asemenea nicî posibilitatea aceea, că într'însul partea dumnezeéscă póte că întrece pe cea omenéscă. El în minunea acésta, a cărei mărturii mai nemijlocite de cât el aŭ fost Tirzah şi mamă-sa, vedea numai o forţă, destul de puternică, pentru ca să întemeieze o împĕrăţie jidovéscă de-asupra ruinelor celei romane şi apoi să o şi susţină, o forţă, carea nu numai ajungea, cî prisosia chiar spre a rîndui din noŭ societatea şi spre a schimba omenimea într'o singură familie lămurită şi fericită. Dacă se va sevârşi lucrarea acésta, mai putere-ar óre, să susţină óre cine, că pacea aceea, carea ar puté, să se inaugureze apoi fără de nicî o pedecă, nu ar fi o problemă vrednică de fiul lui Dumnezeŭ? Putere-ar óre atunci, să tragă óre cine la îndoélă misiunea de rĕscumpĕrătoriu a lui Christos? Şi — abstracţie făcêndu-se de la urmările politice — ce glorie personală nespusă l-ar aştepta ca pe om! S'ar fi împotrivit firii unui simplu muritoriu, ca să nu se îndrepte spre o carieră ca acésta.

Într'aceea în valea Chidronului, în jurul Bethei şi pe lângă drumul, carele ducea la pórta Damasculuĭ, ţinutul s'a umplut repede cu clădiri uşóre de tot felul, cari serviaŭ de adăpost óspeţilor pe vremea sărbătorii Pascilor. Ben Hur se duse la străini şi grăi cu ei. Întorcêndu-se la cortul sĕŭ era cuprins din ce în ce tot mai mult de uimire asupra mulţimii enorme a acestora. Când băgă mai de parte de samă, că între ei erau representate tóte părţile pămîntului începând de la India şi până la Apusul şi Nordul cel mai depărtat, şi că ori cât de mare le era osebirea de limbă, ei totuşi toţi s'aŭ înfăţişat aci spre acela-şi scop de a celebra marea sărbătóre, — atunci i-se impuse o idee nóuă. Nu cum va a înţeles rĕŭ pe Nazarinénul? Nu cum va a ascuns acesta sub pretextul aşteptării răbdătóre pregătiri taînice, şi óre nu dovedia chiar împrejurarea acésta capabilitatea lui de a sevârşi problema aceea glorificā? Cu cât era mai bine ales momentul de a lucra acuma de cât atuncia, când Galileenii lângă lacul Genisaretului voiseră, să-l proclame de împĕrat! Atunci partisanii lui adevĕrat că ar fi fost câte va mii, dar acum ar asculta de glasul lui milióne de ómeni, — cine ar fi putut, să spună, câte milióne! Continuând până la sfârşit acest lanţ de idei se măgulia Ben Hur pe sine însu-şi cu părerea, că sub înfăţişarea cea simpatică şi sub abnegaţia cea minunată a Nazarinénului gânditoriu într'adevĕr e ascunsă agerime de minte şi isteţime strategică.

Într'aceea veniaŭ din când în când bărbaţi umiliţi, pîrliţi de sóre, cu capete descoperite şi cu bărbi mari la cortul lui Ben Hur şi întrebaŭ de el. Convorbirile, cari le avea cu ei, eraŭ în tot de una taînice. Mamei sale la întrebarea, că cine sînt aceştia, îi răspundea: „Prietini buni de ai mei din Galilea.“ Printr'însii primia sciri despre planurile vrăşmaşilor lui, adecă atât ale rabinilor cât şi ale Romanilor. El scia, că viaţa omului acestuia era în primejdie, înse nu putea, să crédă, că vor fi aşa de cutezători, cât să purcédă împotriva lui chiar acuma pe vremea sărbătorii. Vestea cea nespus de mare a Nazarinénului şi mulţimea părtinitorilor lui sigurî se păreaŭ lui Ben Hur un scut sigur împotriva unui atentat ca acesta. Dar încrederea cea mai mare şi-o punea Ben Hur în puterea lui Christos de a face minuni. El privia lucrul din punct de vedere curat omenesc; el privia de-a dreptul de absurd şi imposibil, ca óre cine dispunêndu de o putere ca acésta preste viaţă şi mórte şi folosindu-o de atâtea ori spre binele altora să nu se folosésca de ea şi spre siguranţa sa proprie.

Să nu perdem din vedere împrejurarea, că tóte întîmplările acestea se petrecuseră între ziua a dóue zeci şi una şi dóue zeci şi cincia a lunii lui Martie după computarea nóstră. În sara zilei din urmă Ben Hur nu se putu împotrivi mai mult nerăbdării sale şi porni călare în cetate. Calul lui era odihnit şi înainta repede. Nu se arĕta suflet de om. Pe drumul de stîncă sunaŭ lovîturile copitelor ca lovîturile de oţel. Colibile, pe lângă cari trecea Ben Hur, eraŭ góle, focurile dinaintea corturilor eraŭ stînse, drumurile eraŭ părăsite; era presara sărbătorii Pascilor, când cetele óspeţilor sărbătorii curgeaŭ uliţile cetăţii, când în curţile templului se junghiaŭ mieii Pascilor, şi preoţii prindeaŭ sângele lor şi-l duceaŭ la altariŭ, — toţi eraŭ cuprinşi de sirguinţă şi de grabă, căci preste puţin aveaŭ, să rĕsară stelele, şi pe când se da signalul, tóte pregătirile aveaŭ, să fie sevârşite.

Călăreţul întră prin pórta de méză nópte, şi étă! acesta era Ierusalimul în strălucirea măririi sale, pe cum a fost el mai înainte de căderea sa, împodobit spre lauda Domnului Dumnezeŭ.

VI.

Fără de mască.

Ben Hur se opri înaintea ospĕttăriei, de la care mai înainte de asta cu mai bine de trei zeci de ani călătoriseră cei trei filosofi, când se duseră în Vetleem. Acolo lasă calul sĕŭ în grijea soţului sĕŭ arab şi ajunse apoi în scurtă vreme la pórta casei sale părintescî şi apoi în vreme încă şi mai scurtă în sala cea mare de óspeţi. El chemă mai întâiŭ pe Malluch, dară acesta ĭeşise; trimite deci salutarea sa prietinilor sĕi Simonide şi Valtasar. Aceştia se duseseră pe năsălii în cetate, pentru ca să ĭea parte la sărbătóre. I-se spuse, că Valtasar e fórte slăbit şi cuprins de amărăciune mare.

Când Ben Hur se informă cu interesare aşa de mare despre Valtasar, prin acésta voi întru adevĕr, să dea numai de scire feteĭ acestuia, că a sosit. Dară în vreme ce servitoriul îi da rĕspuns cu privire la moşneag, se trase deja în laturi perdeaua uşii, şi Iras păşi în sală. Tinĕra Egipténcă, îmbrăcată într'un nor de ţesĕtură de gaze, carea îi plăcea mult, păşi ori mai bine zis pluti spre mijlocul saleĭ, unde candelele sfeşniculuĭ celui cu şepte braţe rĕspândiaŭ mai multă lumină.

Servitoriul îi lăsă pe amîndoi singuri.

Între evenimentele iritătóre ale zilelor din urmă tinĕrul abia se gândise la frumósa Egipténcă. Dară ea acuma sta înaintea lui, şi impresia, ce o făcea asupra lui, reînviă din noŭ cu tótă puterea. De grab se apropiă de ea, înse de o dată se opri cuprins de uimire. O schimbare ca acésta încă nu esperiase nicî o dată.

Ea de alte ori se silise, să-l încătuşeze; întrégă firea ei fuse căldură, fiesce care privire o permisie, fiesce care mişcare o juruire. Ea îl copleşise cu măguliri. Când eraŭ împreună, el se simţia cuprins de admirare! după despărţire nutria dorul de societatea ei şi se simţia fericit în aşteptarea

de a o întîlni din nou. Ochiul ei îl vrăjia; istoriile de dragoste, cari se puteau audi pe stradele Alexandriei, când ea era istorisitórea, se îmbrăcau pe sama lui în farmecul poesiei; ea pe sama lui în tot de una avuse în de mână câte un nume măgulitoriu, câte un suris şi câte un semn de favor cu mâna şi cu pĕrul, cu obrajii şi cu buzele, şi cântări de la Nil şi jocuri cu juvaere şi nĕcăjiri gingaşe cu vĕluri fine de mĕtasă scumpă din India. Jocul acesta, vechiu ca şi lumea, rĕsplata de dragoste pe sama alesului, îl deprinsese faţă cu el într'un chip aşa de vĕdit, cât el de loc nu putu, să se îndoéscă despre aceea, că el e alesul ei. Ea i-o dovedise acésta în mii de feluri istețe, şi dovedile acestea erau aşa zicând nedespărţite de frumséţa ei.

Aşa se arĕtase Egipténa lui Ben Hur începênd din nóptea aceea, când se preumblaseră în luntriţă pe lacul din grădina de finici. Şi acuma!

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecesci* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenţei Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar mai vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îi impune datorinţa strictă de a studia mai adânc misteriile sfintei nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopesci şi pentru cele parochiale, orî unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largi ale credincioşilor nostri."

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinesci
în biserica românéscă din Ardél,
fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

☛ Euchologiu ☚

ediţiunea a **dóua**, revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** şi **roşu.** — Preţul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericesci
din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiuni ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unui esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nici un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunii nóue create prin legile aceste.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în cari se daŭ inviaţiunile cele mai bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţii la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dării de *case,* 2. a dării de *câştig,* 3. a dării dupe *camete,* 4. a dării *supletóre* generale de *venit,* 5. a *taxei de scutire* dela *miliţie,* 6. a dării de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul unei broşuri e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Cestiuni
din

dreptul şi istoria bisericei românesci unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei" şi a dlui Nicolau Densuşan asupra Mitropolitului Vancea şi a bisericei unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Pregătire la mórte, adecă consideraţiuni asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare şi preoţilor spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericei. În versiune românéscă de Membrii societăţii de lectură Inocenţiu M. Clain. Blaş 1893. Tipografia Seminariului archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Preţul 80 cr. Editura societăţii.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Posta Redacţiunii. Dlui *I. H.* în *Hordoŭ.* Spiritul de jertfă al poporului pentru biserică merită tótă lauda; însĕ înainte de a da ceva publicităţii, aĭ să ne descoperi cel puţin nóua numele D.-Tale întreg, éră nu numai literele iniţiale.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

„ARIEŞANA",

Institut de credit şi economii, societate pe acţii,

☛ înfiinţată de 11 ani, ☚

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieş (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare**, atât de la particulari, cât şi de la corporaţiuni **cu 6%**, dacă banii depuşi nu se scot în timp de un an, saŭ în timp şi mai îndelungat, solvind în casul acesta institutul şi darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt saŭ nedeterminat încă se daŭ 6%, dar darea erarială are, să o solvéscă deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl se pot ridica orî când. Sume mai mari sînt de a se insinua spre abzicere prealabil şi anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, şi de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permiţênd starea cassei, depunerile se rĕsplătesc în dată şi fără abzicere. Depuneri şi ridicări se pot face şi prin postă şi se resólvă cu reîntórcerea ei.

2. **Acórdă credit** pe lângă **cambii** şi **obligaţiuni** cu caveţi.
3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranţă **hipotecară** şi pe **efecte.**
4. **Acórdă credite fixe** pe lângă **intabulare** pe **realităţi** şi **case.**
5. **Şi cumpĕră** spre scopul plasării **efecte publice**, pe cari în cas de lipsă le póte **lombarda.**

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcţiunii:

Iuliŭ Bardosy, preşedinte. **Ioan Mesaroş**, v.-preşedinte.

(22) 8—10

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 13 August 1898. Numĕrul 32.

Frecuentarea şcolilor medie.

Şcolile gimnasiale în întrégă ţara din an în an sînt tot maĭ bine cercetate. Cercetarea acésta se pare, că atât statul, cât şi confesiunile, carĭ ţin şcolĭ, voesc să o reducă prin ridicarea enorma a didactrului la tóte şcolile medie. Fără îndoélă, în o ţară trebue să fie proporţie numerică între clasele sociale, spre a se puté conserva ecuilibriul social. Unde inteligința e prea mare, cât nu pot primi aplicare corĕspundĕtóre toţĭ ceĭ ce absolvă şcolĭ, se formézĕ o specie de proletariat literar, care din punct de vedere al moraleĭ publice e cu mult maĭ periculos de cât proletariatul de rînd. Din acéstă consideraţie se esplică tendenţa de a împedeca prea marea cercetare a şcolilor medie şi a plasa o parte a tinerimiĭ şcolare la şcolile de specialitate, la agricultură, comerciŭ, industrie şi miliţie.

Tendenţa, de a face din fiiĭ sĕĭ ómenĭ învĕţaţĭ, se observă şi la poporul nostru cu tótă miseria, ce-l împresóră. Tendenţa acésta e laudabilă, căcĭ tinerimea, care frecuentézĕ şcolile medie, dă contingentul pentru studiile academice, de unde se aştéptă, să priméscă sucrescenţa continuă şi să se consolideze inteligința nóstră. Şi în crescerea inteligenţiĭ ne place a privi o consolidare a naţiuniĭ şi un bun augur pentru un viitor maĭ fericit.

Şi de înmulţirea inteligenţiĭ avem noĭ Românii mare lipsă, căcĭ în raport cu naţiunile conlocuitóre şi în privinţa acésta stăm maĭ jos de cât ele.

La universităţĭ dăm un contingent relative fórte mic. La universitatea din Cluş, care e în un ţinut românesc, ar trebui ca tinerimea română să formézĕ maioritatea preponderantă, a universitarilor, pe când în realitate tineriĭ românĭ constitue o minoritate relative destul de neînsemnată.

Tot aşa de rĕŭ stăm şi cu cercetarea celor alalte şcolĭ înalte din ţară, neescepţionând chiar nicĭ institutele teologice, carĭ între tóte şcolile înalte sînt cele maĭ bine cercetate de Românĭ. Noĭ aflăm rĕul în prea mica frecuentare a şcolilor medie. Numĕrul acelor tinerĭ, carĭ absolva cu succes gimnasiul e prea mic în raport cu lipsa de a ne înmulţi inteligența.

De unde, de şi constatăm în popor tendenţa laudabilă de a face din fiĭ sĕĭ cărturarĭ, acésta tendenţă nu o aflăm în mĕsură suficientă. Cele 4 gimnasiĭ superióre românescĭ aŭ fost frecuentate în anul scolastic 1897/8 numaĭ de 1194 tinerĭ românĭ, să supunem, că la cele alalte gimnasiĭ din patrie aŭ maĭ umblat cam de dóuĕ orĭ pe atâţa Românĭ şi aşa tineriĭ nostri gimnasiştĭ s'ar urca la 3000, un numĕr prea mic în raport cu numĕrul nostru de 3 milióne. După raportul ministerial din anul trecut Românii fac numaĭ 6.3% din numĕrul tuturor studenţilor de la şcolile medie, pe când Germânĭ, carĭ sînt maĭ puţinĭ de cât noĭ, daŭ 12.7%. La şcolile de specialitate raportul numeric e cu mult maĭ nefavorabil pentru noĭ, carĭ facem 17% din poporaţiunea ţĕriĭ. Dacă nu ni-se înmulţesc inteligenţiĭ, nu e mirare, că stagnézĕ orĭ ce întreprindere literară şi culturală.

Ne-am dedat a pune vina pe miserie pentru tóte neajunsurile nóstre. Eĭ, dară chiar cultivarea e un mijloc de a scăpa de urgisita miserie. Apoĭ să nu uĭtăm, că pentru tinerimea, care studiézĕ la şcolile medie se împart în fie care an ajutóre considerabile. Aşa la gimnasiul din Blaş în anul scolastic trecut s'aŭ împărţit stipendiĭ în sumă de 4345 fl. 50 cr.; din beneficiul de pâne aŭ fost împărtăşit 182 gimnasiştĭ, care ajutor încă se urcă la 4000 fl.; la ceĭ cu calcul de „bun“ li-s'a ĭertat didactrul. Apoĭ în „Internatul Vancean de băeţĭ“ pentru preturĭ moderate aŭ primit întrégă întreţinerea şi îngrijirea de lipsă 114 studenţĭ. Atarĭ ajutóre se daŭ şi pe la alte gimnasiĭ. Prin ele se uşurézĕ starea tinerilor deştepţi şi diligenţĭ, dară miserĭ.

Acum când abia dóuĕ săptĕmânĭ ne maĭ desparte de începutul anuluĭ scolastic, am dori, ca inteligința să îndemne poporul a-şĭ da în numĕr maĭ mare pruncii la şcolile medie, reflectând tinerii miserĭ, dară diligenţĭ, la ajutorile, de carĭ se împărtăşesc, pe cum şi la marele folos, ce-l trag din umblarea la şcolĭ maĭ înalte de cât cea poporală. Tineriĭ absoluţĭ de cele dintâiŭ 4 clase ale şcoliĭ poporale aŭ dreptul de a fi primiţĭ pe I clasă gimnasială.

Feuilleton.

Reclam saŭ fapt?

Multe maĭ vede, multe maĭ aude omul trăind în lume! A bună óră maĭ deunădĭ leaŭ un ziar în mână şi aflu estrasul unuĭ articlu, ce va apărea mâne — aşa era scris într'o gazetă americană de frunte. Eróre de tipar, credeam în mine, căcĭ ar fi de pus în casă de alienaţĭ ziaristul, care ar da altuĭ ziar noutăţile sensaţionalĭ saŭ articliĭ menĭţĭ să facă furóre în lume, articliĭ şi noutăţĭ câştigate cu multă ostenélă şi póte şi cu marĭ sume de banĭ.

Începusem a-mĭ uita de lucru, când érăşĭ aflu un estras dintr'un articlu, ce ca mâne îl va publica o fóe anglesă despre pertractările Rusilor cu China, şi la câte va zile un estras dintr'o descoperire sensaţională, ce se pregătesce să o facă o fóe francesă despre tripla alianţă.

Acuma am vĕdut, că nu e vorbă de eróre de tipar, ci de un soiŭ noŭ de reclame isteţe. Da, căcĭ de o parte se face reclam ziarelor marĭ, amintindu-se înainte articliĭ lor maĭ însemnaţĭ şi noutăţile maĭ sensaţionalĭ, de altă parte li-se face reclam şi ziarelor micĭ eşind la ivélă legăturile, ce le aŭ cu ziarele de frunte.

Reclamele aceste mĭ-aŭ venit în minte, când am vĕdut, câtă vorbă se face în timpul din urmă cu numele luĭ *Jan Szczepanik*, un învĕţător polon, despre care se scrie, că e pe calc de a afla un aparat, cu care se veḑĭ, ce se petrece în alte ţĕrĭ.

Că în ce fel şi cum se va puté, Vĕ mărturisesc sincer, că nicĭ eŭ nu îmĭ prea pot da samă, şi cu atât maĭ puţin pot da altora samă. Notiţele, ce le-am cetit în diversele ziare şi foĭ periodice mĭ-aŭ făcut impresiunea, că nicĭ alţiĭ nu sciŭ cu mult maĭ mult ca mine. De alt fel nicĭ nu se prea póte aştepta, ca despre un lucru, pe care probabil şi Szczepanik numaĭ de aci în colo îl va descoperi, eŭ şi alţiĭ se scim maĭ multe de cât el.

Veţĭ fi zicênd póte: eĭ bine aştepte şi Szczepanik, până ce va fi gata cu descoperirea şi numaĭ atuncĭ ésă la lumină. Aşa mĭ-am zis şi eŭ, dar în cele din urmă nu-l prea poţĭ băga de vină, că-ĭ numaĭ de 25 de anĭ, şi póte nicĭ nu el a dat vestea în lume, ci vre un pretin maĭ tinĕr póte şi de cât el. Maĭ póte fi şi casul, că nu-l vor fi îmbulḑind nicĭ banĭĭ, şi pe altă cale nu va fi aflat întrare la pungile ómenilor avuţĭ şi întreprinḑĕtorĭ. Atâta am cetit, că s'a instalat în Viena, şi lucréză cu mare grabă, să fie gata pe esposiţia din Paris.

După atâta vorbă, ce se face, ar fi deprimător, dacă în urma urmelor Szczepanik, — de scris aşa l-am vĕḑut scris, de cetit însĕ îl veţĭ ceti, care cum va vrea, căcĭ maĭ mult nicĭ eŭ nu sciŭ, — zic dacă Szczepanik ar ajunge la resultatul, că idea luĭ e nerealisabilă, saŭ cel puţin nu el e omul, care să o ducă în deplinire. Spun drept, că dacă nu a-şĭ fi avut téma acésta, de mult a-şĭ fi fost şi eŭ pe cale de a afla nu numaĭ un singur aparat, ci o mulţime de maşinerii care de care maĭ minunate şi maĭ fără sĕmăn în lume.

Dar să lăsăm gluma la o parte şi se vedem, cam în ce fel s'ar puté realisa idea luĭ Szczepanik?

Ceĭ ce aŭ avut vre o dată un ochian în mână, îşĭ vor aduce a minte de linţile de sticlă, prin carĭ vor fi privit la ómenii de pe câmp, la satele vecine saŭ la pădurile şi délurile maĭ depărtate. Însĕ póte numaĭ puţinĭ vor fi cercat să afle, în ce fel lucră linţile de sticlă de ne arată aprópe obiectele îndepărtate. Lucrul se petrece aşa, că lintea

Pe când ne esprimăm dorința de a vedé un numĕr cât mai mare de tineri în școlile medie, nu putem, să nu atragem atențiunea părinților, ca să nu-și facă ilusiuni nerealisabile, să nu se amăgéscă în credința, că din fie care prunc trimis la gimnasiŭ are să devină un bărbat învĕțat, om de sciință, căci bine să ne însemnăm: numĕrul geniilor e de tot mic. Ceĭ mai mulți prunci sînt mediocri de capacitate, alțiĭ ar avé talent, dară n'aŭ aplicare pentru carte. De la atarĭ prunci nu se póte aștepta să se distingă prin sciință. În organismul nostru social însĕ și pentru atarĭ individi se află loc potrivit. Eĭ percurgênd 3—4 clase gimnasialĭ aŭ să se dedice uneĭ cariere, pentru care aŭ talent și aplicare. Le staŭ deschisă școlile de industrie și comerciŭ, și află ușor aplicare în prăvălii și în laboratórele îndustriașilor. Și aicĭ își pot valora mai cu succes puterile, dacă percurgênd câte va clase gimnasiale, și-aŭ însușit și un anumit grad de cultura intelectuală, de care are mare lipsă și așa numita clasă mijlocie. Decĭ și din acest punct de vedere e de dorit, ca tinerii români să frecuenteze în numĕr mai mare școlile medie.

Casa națională. — Nu vrem să revenim, și dacă pomenim azĭ de acéstă întreprindere, care va avé să ridice nimbul națiunii (!!) o facem, spre a constata confirmarea uneĭ aserțiuni, pe care de mult am spus-o. Am luptat contra acesteĭ ideĭ preamature, dar lupta nóstră a fost considerată, ca o *pornire confesională;* am luptat spre a scóte în primul plan o cestiune cu mult mai arzĕtóre, care reclama ajutorul națiunii: era cestiunea școlilor poporalĭ. Ni s'aŭ dat însă un rĕspuns, care denota micimea de suflet a acelor ce ni l-aŭ dat. Și azĭ, aflăm ómenĭ și instituțiunĭ, carĭ daŭ sute și miĭ spre a li se perpetua numele pe o lespede de marmură; ómenĭ și instituțiunĭ, carĭ n'aŭ aflat de bine, *a da spre pildă, o sumă cât de neînsĕmnată pentru gimnasiul din Blaș,* a cărui importanță și trecut, nu mai trĕbue statornicit. Dar să le lăsăm aceste! Constatările aceste fac să usture nesce rănĭ vechĭ încă nevindecate.

Publicăm un articlu apărut în ziarul *„Tribuna poporului“* de la Arad, — despre care nu se va spune, că ne este prietină, — articlu subscris de *Uncheașul,* care, după cât scim noĭ, e un *ortodox fruntaș* și ast fel nu i-se va imputa pornirĭ confesionale unite.

Cetitoriĭ nostri vor afla în acest articlu unele din ideile nóstre desvălite an. tr.

Étă articlul:

„Azĭ mâne împlinim dóuĕ miĭ de anĭ de când strabunĭi nostri s'aŭ aședat în acéstă țară.

„Și aŭ adus cu sine aceĭ vițejĭ strămoșĭ o vechie cultură, tot ce a produs falnica Romă.

„Urmele aceleĭ culturĭ se găsesc pe văĭ și câmpiĭ și în ultima colibă țĕrănéscă, în chipul și forma cum s'a păstrat ea până în ziua de astăzĭ. Și nu este palmă de pămînt pe teritoriul locuit de Românĭ, fără reminiscența faptelor istorice ale înaintașilor nostri, sĕvîrșite pe acest pămînt într'un lung șir de dóuĕ miĭ de anĭ.

„În Asociațiunea națională din Ardeal s'a plăsmuit gândul românesc de a înființa în Sibiŭ o casă națională, care să fie vistieria tesaurului nostru istoric. În acésta visterie să se depună tótă petriceaua rĕmasă din zidurile antice. și tot cuiul și tot vesmîntul și tótă slova de dóuĕ miĭ de anĭ. Cu un cuvînt să facem icóna istorică a némului românesc din Ungaria.

„Acéstă icónă istorică ar fi mărturia glorióseĭ nóstre obârșiĭ și glorióselor nóstre fapte, ce ne fac moșteni legitimĭ aĭ acestuĭ pămînt. În fața acesteĭ mărturiĭ viĭ, ar amuți proroci mincinoșĭ, carĭ prin hipoteze false carichézĕ originea nóstră și ne fac veneticĭ pe acest pămînt.

„Dar greșită este metoda pusă în aplicare pentru realisarea mărețuluĭ scop. Se cer a nume cotisațiĭ câte de 1000 fl., de la un popor sărac, și se fac planurile zidiriĭ pompóse. Preliminarele se fac pe sute de miĭ.

„Adevĕrat că așa-și fac popórĕle bogate museele lor. Și le fac însă așa căcĭ aŭ de unde, le dă mâna cu ușurință la atâtea jertfe, și la spatele lor sînt budgetele statuluĭ.

„Noĭ însă nu avem Mecenațĭ și nu avem nicĭ budget, și mai în grabă se pot risipi rĕmășițele istorice de cât să poțĭ aduna din gologanĭ sutele de miĭ preliminate pentru o casă națională. Și e timpul suprem, ca să ne adunăm comorile istorice înainte de a se prăpădi ele.

„Tot omul își zidește casa cum póte. Dacă nu avem sutele de miĭ pentru palatul caseĭ naționale, haid să închiriăm o casă, căcĭ nu palatul de pe promenada Sibiuluĭ e scop, ci adunarea tesaurului istoric. De palat mai e vreme.

„Dați-mĭ voe să vĕ ilustrez o metodă practică, care erĭ m'a pus în uimire.

„Cu 8 anĭ înainte de acésta aŭ făcut magiariĭ din Arad apel cătră publicul magiar să trimită tot ce se găsește din reminiscențele revoluțieĭ magiare de la 1848.

„Pentru plasarea acestor obiecte aŭ închiriat localitate în etagiul al 3-lea al caseĭ teatrale cu 8 încăperĭ, și pentru acest local nu cred să plătéscă mai multă chirie de cât 400 florenĭ.

„Am fost să visitez acest „museŭ al lupteĭ de independență“ cum este el numit.

„Și am găsit acele 8 odăĭ tescuite de obiecte din 1848. Întrégă armatura de la lance până la săbiile de onóre, de la pistolul cu cremene până la tun, de la glonț de piatră până la ghiulele. Și tótă îmbrăcămintea până la nasturele generaluluĭ și gregaruluĭ. Numaĭ honvedul viŭ lipsește din acest museŭ.

„Dar acolo eraŭ portretele lor, și batista cu care era cutare general legat la ochĭ când a fost pușcat în dosul cetățiĭ din Arad, și inelul și tot ce a purtat pe sine în ultimele momente. Și tóte diplomele și scrisorile de pe acel timp.

„Acolo sîntem și noĭ eternisațĭ. Și étă cum:

„Într'o odae sînt dóuĕ lăncĭ, una cu care afirmativ ar fi ucis Moțiĭ din Cebea familia luĭ Brády, ér alta cu inscripția: „lándsa, mellyel a móczok gyilkolták a magyarokat“. Mai e și un glonț de piatră din tunurile de lemn ale Moților.

---

primă adună razele de lumină venite de la obiect și le concentrézĕ formând la spatele sale, în lăuntrul ochianuluĭ, imaginea întórsă și mai mică a obiectuluĭ, la care ne uităm.

Ceĭ ce aŭ la îndemână un ochian, pot să se convingă ușor despre acésta, dacă vor desșuruba lintea dinainte și sara la întunerec o vor ținé între o lumină aprinsă și între o fóe de hârtie aședată în forma unuĭ părete saŭ a uneĭ paravane. Pe lângă o anumită depărtare a linteĭ de la hârtie și de la lumină, pe hârtie se va vedé imaginea întórsă a paravaneĭ.

În feiul acesta se formézĕ imaginile și în țevea ochianuluĭ, dar cu cât obiectul e mai depărtat, cu atât imaginea e mai mică.

Cu lintea saŭ cu linții de cătră ochiŭ, noĭ vedem imaginile nu așa întórse, cum sînt, și nicĭ nu așa de micĭ, cum le formézĕ lintea primă, ci în poziția adevĕrată a obiectuluĭ și mărite.

Dacă îĭ va succede luĭ Szczepanik a duce imaginea obiectiveĭ — așa se numesce lintea primă a ochianuluĭ, — cum se duce spre es. sunetul prin sirmele telefonuluĭ, atuncĭ nu e de parte vremea, când vom și vedé pe ceĭ, ce îți vorbesc și cu carĭ vorbescĭ prin telefon. Nu e departe vremea, când pentru o anumită taxă, vom puté vedé de a casă piesele teatralĭ, ce se representă în Budapesta, Bucurescĭ, Viena saŭ Paris, când părintele va merge la oficiul postal, să-și vadă fiul, ce petrece departe în țĕrĭ străine, ér fiul pe părinții și frații din mijlocul cărora împrejurările vitrege l-aŭ smuls de atâta timp.

Eŭ cred, că lucrul s'ar puté realisa pe calea fotografieĭ. Dacă în locul, unde se formézĕ imaginea obiectuluĭ, am pune o placă fotografică, imaginea s'ar întipări în placă, ér din placa asta nu cred să nu fie cu putință a o trece la altă placă la depărtare cât de mare, ér la spatele placeĭ acesteia să stea nisce linți, carĭ asemenea linților de la ochian să dea imagineĭ posiție adevĕrată și să o și mărescă. Tótă greutatea e în trecerea imagineĭ de pe o placă pe alta, cele alalte lucrurĭ sînt numaĭ jucăriĭ.

La telefon încă tot cam așa se petrece lucrul. Sunetul trece la o placă subțire de metal, ce tremură în tocmaĭ după cum e sunetul, ér tremurarea acesta prin sirme, de multe orĭ de sute de chilometri de lungĭ, se trece la o altă placă. Placa a dóua tremurând în tóte ca cea dintâiŭ, reproduce acurat acela-și sunet.

La telefon sunetul saŭ tremurarea întărește și slăbesce puterea unuĭ magnet și prin magnet puterea unuĭ curent electric, ér curentul electric lucră asupra altuĭ magnet și acesta asupra alteĭ place.

Cam așa s'ar puté togmi lucrul și la *telelectroscop* așa se numesce viitorul aparat a luĭ Szczepanik, ca imaginea să lucre asupra unuĭ curent electric, ér curentul electric se producă lumină și lumina lucrând să reproducă imaginea prima, orĭ apoĭ curentul electric să reproducă deauna el imaginea.

Szczepanik crede, că metalul numit selen e materialul destinat să mijlocéscă schimbarea între lumină și electricitate. Aievea se scie, că selenul espus la lumină sufere schimbărĭ în ce privesce ținuta luĭ față de electricitate. Schimbarea atîrnă de la tăria luminceĭ pe cum și de la colórea eĭ. Unele colorĭ lucrézĕ mai cu putere, altele mai puțin, razele mai luminóse produc schimbărĭ mai marĭ, razele mai palide mai neînsemnate. Ast fel, dacă asupra selenuluĭ în timpul, ce prin el trece un curent electric, vom arunca saŭ proiecta imaginea unuĭ obiect, în curentul electric se vor produce schimbărĭ, ce la rîndul și locul lor vor reproduce imaginea. Că óre pe ce cale și cum o va reproduce, Szczepanik și pretiniĭ luĭ de nu o vor fi sciind, eŭ unul nu o sciŭ.

Dacă îĭ va succede luĭ Szczepanik a realisa idea acésta atât de grandiósă, își va face nume, cum puținiĭ și-aŭ mai făcut, și stare, cum nicĭ în câte va vieți de om nu și-ar fi făcut în catedra sa de învĕțător uitat de lume, ĕră de nu, și va avé cu ce va

„Într'un cot după uşă apoi conducătorii români de la 1784 şi 1848 cât se póte de slutiţi. *Horia, Cloşca* şi *Crişan Uros* (!) sînt gróznic caricaţi într'un desemn, ca şi tipuri sălbatice şi înspăimîntătóre.

„De asupra lor Iancu în vre o trei pose, ca cerşitor de pe care curg zdrenţele, şi cu privire ridicată stă cu fluerița în mână. De asupra lui e o chituşă de spini cu inscripţia: „spini adunaţi în 1892 de pe mormîntul regelui munţilor Iancu Avram." „Sic transit gloria mundi!" — încheie infamia şovinistă care pângăreşte memoria eroilor nostri.

„La aceste chipuri am găsit o grupă de ómeni înjurând gróznic asupra eroilor nostri.

„Ungurii ies din acel museŭ inspiraţi de mândria vitejiei lor şi de ură infernală contra nóstră. Pe mine nu mĕ mai întrebaţi cum am eşit de acolo.

„Étă metodul practic pentru înfiinţarea unei case naţionale fără bani.

„Asociaţiunea transilvană are casele ei în Sibiŭ. Facă apel către publicul românesc, cu instrucţii detailate, şi sum sigur că în scurtă vreme i-se vor umplé casele. Casa naţională e gata. Pentru birourile sale în cas de lipsă póte apoi închiria un cuartir cu 3—400 fl.

„De mult avém să spun un cuvînt în chestia grandomaniei pe contul instituţiunilor publice, şi la vorba aceea cu demnitatea naţională şi cu canapeiurile presidiale. „Museul luptei de independenţă" din Arad mĕ libĕră acum de acésta năduşală."

Liturgia magiară. — Presa catolică din străinătate încă s'a ocupat de aşa numită liturgie magiară, şi află în ea, ca şi noi, un nou mijloc în serviţul magiarisării nemagiarilor. Constatarea acésta a atins neplăcut pe faimosul comitet regnicolar al magiarilor gr. cat. din Budapesta. El a şi luat hotărîrea de a informa presa străină negând, că s'ar intenţiona magiarisarea, face adecă ca şi biuroul de presa jidano-liberal, care încă vestesce lumii, că în Ungaria să bucură ómenĭ de libertate deplină în tóte privinţele, ca nicăirĭ în lume.

Comunicatul cel mai nou al comitetul de agitaţie în favorul limbii magiare este, că cu finea lui Septembre încheia interimal culegerea aderinţelor pentru introducerea liturgiei magiare. Tot o dată raportéză, că până acum aŭ primit şi subscris cólele de aderinţă 125 comune cu 41033 de persóne. De cătră privaţi s'a retrimis 39 cóle cu 219 subscrierĭ, cu totul 41,254 de subscrierĭ. Computând pentru fie care subscribent, ca cap de familiĭ (şi dacă aŭ scris 7 din o familie, toţi se consideră de capĭ?), pe lângă el încă 3 membri de familie, acésta corĕspunde la 165,016 suflete. (Fiind calculul arbitrar, a-ţi puté pune şi mai mult!)

Însemnăm, zice comunicatul, că multe comune bisericescĭ marĭ, cum e Hajdu-Dorog, Hajdu-Böszörmény, Maria-Pocs etc. numai pentru aceea n'aŭ cóle de aderinţă, fiind că ele încă în 1868 aŭ auctorisat pe comitetul din Hajdu-Dorog în afacerea acésta.

Fiind că în apelul rĕspândit spre motivarea programului numĕrul gr. cat. magiarĭ, carĭ urgitéză liturgia magiară, s'a socotit la 200.000 de suflete, şi fără a mai aştepta sosirea listelor restante, *„se póte afirma, că în realitate tótă magiarimea* (póte rutenimea Red.) *cu escepţiunea celor ce locuesc în diecesele române, s'a alăturat la mişcare."* Cine vré póte şi crede.

Revistă bisericéscă.

Roma.

„Osservatore Romano" comunică cea mai nóuă enciclică papală dată la 5 a c. cătră episcopatul şi poporul italian în causa suprimării prin guvern a instituţiunilor şi ziarelor catolice.

Papa în enciclică arată necesitatea şi scopul religios, moral şi economic al instituţiunilor suprimate. Mĕsurile luate de guvern în contra reuniunilor şi a preseĭ catolice vatămă principiile dreptului şi legilor, dară cu deosebire sînt înjurióse pentru papa, care şi-a dat binecuvîntarea acelor instituţiunĭ pacinice; agravéză conflictul religios atât de păgubitor pentru Italia şi nimicesc forţa puterii conservative faţă cu socialismul şi anarchismul.

Într'a aceea catolicii, de şi sînt contra la orĭ ce complot orĭ rebeliune, nu-şĭ vor schimba atitudinea nicĭ prin ameninţărĭ nicĭ prin violenţe. Ĕi vor suferi actuala stare de lucruri, nu vor sprijini-o însĕ, câtă vreme ea urmăresce tendenţa de a apĕsa pontificatul.

Papa protestéză apoi în contra amintitelor mĕsurĭ, pe carĭ le declară de arbitrare şi carĭ fac tot mai penibilă şi mai de nesuferit starea pontificelui, căruĭ i-se iaŭ şi mijlócele acţiunii sale religióse şi sociale. În urma enciclică atrage atenţiunea catolicilor italianĭ şi străinĭ asupra acestor stărĭ şi le aduce Italienilor aminte, că şi pe viitor să rĕmână între marginile legii şi fidelĭ episcopatului şi clerului.

Austria.

În 4 a c. a repausat cardinalul Dr. Silvestru Sembratowicz archiepiscopul gr. cat. ruten de Lemberg în etate de 62 de anĭ. El a studiat în Roma în colegiul grecesc, a funcţionat ca profesor de teologie la universitatea din Lemberg. În 1879 a fost numit episcop titular, ĕră în 1882 după retragerea unchiului, care şi acum trăesce în Roma, a fost administrator apostolic al archidieceseĭ de Lemberg. În 1884 a fost numit vice-mareşal al Galiţieĭ, ĕră în 1885 archiepiscop de Lemberg. La demnitatea de cardinal a fost înălţat în 1893. El era unicul cardinal greco catolic.

Cardinalul Sembratowicz pentru sciinţa, blândeţa şi cultura sa înaltă a fost respectat de toţi. În politică a lucrat pentru împăcarea Rutenilor cu Polonii în Galiţia.

---

puté pleca spre Egipt, cum a plecat în anii trecuţi un anumit Koch din Berlin, care încă era să afle, dar nu a aflat leacul în contra ofticeĭ.

Mie mi-ar fi plăcut, ca telelectroscopul nu numai să se gate, până în 1900 ci să se şi rĕspândéscă în lume, în cât pe atunci să-mi pot pasce ochii în frumósa privelisce a viitóreĭ esposiţii francese, de a casă şi cum se zice cu ciubucul în gură. — pipa a eşit din modă. — În cele din urmă, dacă nu se póte alt fel, voiŭ aştepta alte esposiţii, şi îmi voiŭ pasce ochii în alte privelisci. Aşa spre es. dorind a-şi dori, să mai vĕd marea refrântă în valuri legenând micile barce de pescarĭ, cum îşi légănă mama, în ale sale braţă, copilul sĕŭ iubit. Apoi ĕră să o vĕd. cum nu o am mai vĕdut, să o vĕd turburată şi furióşă aruncând, spre norii încărcaţi de fulgere, délurĭ şi munţi de apă spumegătóre, să o vĕd şi să-i aud frémătul şi mugetul, pe lângă care spun, că frémătul şi mugetul furtunelor de pe uscat sînt numai nisce palide încercărĭ.

Nu mai continuŭ a înşira la lucrurĭ, ce a-şi dori să le vĕd, căcĭ în cele din urmă se póte, ca telelectroscopul se rĕmână numai un nume. cu care se scoţi din paciinţă nu numai pe Szczepanik ci pe toţi Polonii, cum scoţi din paciinţă spre es. pe Slovacii drotarĭ când îi întrebi, dacă aŭ de vîndare potcóve de pasĕrĭ. Ţin minte, că în copilărie îi întrebam a dese orĭ, dar înainte de a-i întreba, nu întrelăsam a căuta dacă drumul e libĕr şi distanţa destul de mare.

Era să termin, când mi-aŭ venit în minte *geografii, etnografii* şi ziariştii, carĭ din urmă necum *grafi* dar nicĭ *baronĭ* nu îs. Dacă geografia şi etnografia şi până acuma aŭ fost studii interesante, îşi póte omul închipui, ce va fi, când vom avé telelectroscopul la îndemână. Profesorul, în loc de a da şcolarilor o simplă descriere a cutăriĭ ţĕrĭ saŭ a cutăruĭ ţinut, cu ajutorul telelectroscopuluĭ le va arĕta rînd pe rînd rîurile, délurile, munţii, apoi productele, animalele, poporaţiunea. traiul şi obiceiurile ei. În Africa spre es. le va arĕta piramidele, Nilul cu crocodolii sĕi, valea Niluluĭ când e revĕrsată, şi róda, ce o aduce după revĕrsare, apoi ĕră-şi pustia cu marea de năsip nesfârşită şi cu sórele sĕŭ ca jăratecul de arzĕtor, mai de parte leii în luptă cu elefanţi, panterele cu tigrii, şi omul cu tóte şi cu semeniĭ sĕi. Apoi ĕră-şi le va arĕta pe Arabĭ, pe Boerĭ şi seria aprópe nesfârşită de sĕmînţii sĕlbatice, cum sînt Buşmanĭ, Hotentoţii şi alţi mulţi. Şi de vor mai rĕmâné şi ţinuturĭ nedescoperite, şi telelectroscopul se va perfecţiona mai de parte, profesorul va pune pe elevĭ, se ĭea rolul unuĭ Stanley, unuĭ Serpa Pinto şi a altor călĕtorĭ şi esploratorĭ îndrăsneţi, şi descoperind ţinuturĭ nóuĕ în centrul Africeĭ să le dea nume şi să le facă charta.

Şi ĕră-şi câtă înlesnire pentru ziaristul conscienţios, care vrea să-şi informeze pe cetitorĭ esact despre tot ce se petrece în lume. Aicĭ s'aŭ revoltat lucrătoriĭ socialiştĭ şi nu mai vreaŭ să între în brézdă, până nu li-se va ridica plata, din colo s'aŭ întîmplat ciocnirĭ între Muntenegrenĭ şi Albanezĭ, ér în oceanul atlantic curge lupta pe viaţă pe mórte între Americanĭ şi Spanioli şcl. şcl. şi bietul ziarist trebue să ĭea scirile din a treia orĭ a zecea mână, orĭ apoi să-şi ţină o armată întrégă de raportorĭ, apoi chiar să aĭ mijlócele de lipsă, unde găsescĭ atâta om, carĭ tóte să le vadă, tóte să le audă, şi carĭ nicĭ de plóca de glónţe să nu se înspăimînte, ci şi acolo să străbată şi de acolo încă să-ţĭ trimită scirile de lipsă. Telelectroscopul perfecţionat de ajuns va pune capĕt acestor neajunse, el va arĕta tot, va spune tot de ce ziaristul are lipsă şi publicul cetitor e doritor se scie. El va fi un raportor cu sute de capete şi cu miĭ de ochĭ şi urechĭ, care în tot locul străbate, şi pe care nimică nu-l înspăimîntă, nimica nu-l reţine.

Firesce, aceste tóte numai atunci se vor puté realisa deplin, când electricitatea se va puté conduce şi fără sîrme în depărtare orĭ cât de mare şi cu aparate cât se póte de puţine.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Ministrii Bánffy şi Lukács aŭ fost la Viena spre a se înţelege cu cei austriaci asupra pactului economic, însă negoţiările n'aŭ dus la nici un resultat. Br. Bánffy nu voesce a încheia pactul de cât cu Austria constituţională, ceea ce de present e cu neputinţă. Pertractările nu s'aŭ terminat încă, ci numai s'aŭ amînat până la finea lunii. Se crede, că contele Goluchowski în causa pactului a fost primit Luni în audienţă de către Monarchul în Ischl.

După „B. H." planul guvernului ungar în cestiunea pactului ar fi următorul: 1. Provisoriŭ nou nici la un cas nu se póte încheia cu Austria, neconcedênd art. I de lege din 1898. 2. Pact comercial şi vamal pe basa §-luĭ 14 a constituţiunii imperiale austriace nu se póte încheia, nepermiţînd art. de lege 12 din 1867. 3. La revederea art. de lege 12 din 1867 guvernul nu reflectézĕ, considerând de fórte periculósă atingerea luĭ. 4. Pentru viitor condiţiunea sine qua non este, ca să fie şi se funcţioneze constituţia şi în Austria, căci la cas contrar în sensul §-luĭ 25 art. de lege 12 din 1867 (Ungaria póte pacta numaĭ cu representanţa constituţională a ţĕrilor austriace) şi a §-luĭ 61 (ministri rĕsponsabilĭ aĭ ambelor părţi prepară proiectele şi le subştern dietelor respective) încétă posibilitatea aranjării afacerilor comune. 5. Fiind că în interesul Ungariei nu este consult a forţa separarea economică; căci cu periclitarea piaţelor pentru productele nóstre brute, din causa utopieĭ desvoltării industriale, ar fi păgubitor a păşi în luptă cu Austria: trebue aflată modalitatea, ca să se efectuéscă transacţiune cu Austria între limitele dispoziţiunilor legale. Guvernul deja a aflat modalitatea acésta şi speréză, că o va puté validita. Modalitatea acésta, probabil, este închiarea uneĭ convenţiunĭ cu Austria.

Ministrul Br. Bánffy a călătorit la Ischl, spre a se presenta monarchuluĭ. Călătoria stă în legătură cu pactul vamal. Se zice, că Maiestatea Sa ar fi contrar autonomieĭ vamale ungare, vĕdênd în aceea o slăbire a legăturei dintre ambele părţi ale monarchieĭ.

Muntenegru.

Principele Bulgarieĭ după reîntórcerea din Rusia a cercetat în zilele trecute pe principele Muntenegruluĭ în Cetinje. Foile deduc din visita acésta la o alianţă între statele slavice din Balcanĭ sub protectoratul Rusieĭ. Acésta se póte deduce şi din toastele celor doĭ principĭ, carĭ accentuând comunitatea religiósă a poporuluĭ bulgar şi muntenegrin vorbesc cu mult respect de patronul şi eliberatorul lor, care e puternicul imperiŭ rusesc.

Spania şi America.

Ministrul president spaniol, înainte de a se pronunţa asupra condiţiunilor de pace puse de americanĭ, s'a sfătuit cu capiĭ partidelor şi cu alţi bărbaţi de stat. Toţi aŭ fost de acord, că să se încheie pacea şi în principiŭ să se accepteze condiţiunile americane. Detaiurile aŭ să le stabiléscă comisiunile, care vor sta din câte cinci ablegaţi aĭ fie căreĭ părţi.

Fiind că între condiţiunile de pace se cuprinde renunţarea Spanieĭ asupra insulelor Cuba, Portorico şi Ladrones, éră în sensul constituţieĭ spaniole acésta nu maĭ cu consensul corpurilor legiuitóre se póte face, în curênd se vor convoca corpurile legiuitóre. În America au încetat luptele, de şi nu s'a declarat armistiţiŭ formal, pe Filipine însă în 31 Iuliŭ a fost o ciocnire sângeróse între armata spaniolă şi cea americană. Atacul l-aŭ început Spaniolii în timp de nópte, dară aŭ fost respinşi.

Adunarea despărţĕmîntuluĭ XXV (Ludoş) aĭ Asociaţiunii.

(Raport special.)

În 7 a l. c. d. pr. s'a ţinut adunarea în biserica gr. cat. Dureros mĭ-a atins sufletul marele contrast dintre spaţiósa biserică şi micul şi neînsemnatul numĕr al participaţilor.

La masa comitetuluĭ am vĕdut pe On. Domnĭ *Vas. Suciŭ,* preot în Căpuşul de Câmpie, ca directorul despărţĕmîntuluĭ; *Romul Orbean,* preot în Iclănde, ca secretar; *I. Boer,* preot în Lechinţa, ca cassar; *Nic. Solomon,* protopopul Ludoşuluĭ şi *Vas. Vlassa,* preot în Budiŭ, ca membriĭ în comitet. A fară de comitet am maĭ vĕdut următoriĭ domnĭ: *Simion Pop,* protopopul Arieşuluĭ, *Vincenţiŭ Nemeş,* preot în Sămărtinul-Sărat, *Teodor Hărşan,* preot din Chimitelnicul de Câmpie, *Teofil Pop,* preot în Hădărău, *Victor Stoica,* proprietar în Sângerul de Câmpie, Dr *Iuliŭ Popescu,* advocat în Ludoş, *I. Raţ,* profesor în Blaş, Dr *Eugeniŭ Solomon,* medic în Ludoş, Dr *Eugeniŭ Pâtăcean,* cand. adv. în Turda, *Ioachim Totoian,* teol. abs. în Chişfalăŭ, *Emil Pop,* teol. abs., *Iustin Pop,* rigorosant în drepturĭ în Luna, *Aurel Ciato,* stud. iur. în Blaş, *Vas. Micuşan,* teol. abs., *Ales. Bugner,* teol. abs. în Blaş, *I. Simu,* teol. abs. în Ciufud, *Vana,* teol. în Seminariul central din Pesta şi *I. Negruţiŭ,* teol. abs. Aŭ maĭ fost apoĭ dóue dómne şi treĭ domnişóre, — şi cu aceste apoĭ am spus numele tuturor carĭ aŭ participat la Adunarea gen. a despărţ. Ludoş.

Ce alte ideĭ îmĭ făcém eŭ înainte de adunare! Voiŭ vedé acolo flórea inteligenţiĭ române din cea maĭ mare parte a Câmpieĭ; voiŭ vedé acolo un mare numĕr de preoţi, învĕţătorĭ şi proprietarĭ românĭ; voiŭ vedé acolo un ghirland frumos din florile Câmpieĭ, care va întruni atâtea dómne şi domnişóre, şi în urmă voiŭ vedé o mulţime atât de mare de popor îmbrăcat în vestminte de sĕrbătóre, cu feţe rumene şi voióse, în cât nu-l va puté cuprinde biserica din Ludoş. Dar amar s'a înşelat sufletul meŭ esperiind atâta lipsă de însufleţire faţă de Asociaţiune. Cu atenţiune am ascultat vorbirea de deschidere a directoruluĭ despărţĕmîntuluĭ, şi rapórtele secretariuluĭ şi a cassaruluĭ pe anul 1897/8. Şi éră decepţie! Din cele espuse în vorbirea de deschidere şi în rapórte, mi-am făcut un tabloŭ cât se póte de „trist" şi „dureros" despre starea Asociaţiunii în despărţĕmîntul Ludoş. În întreg despărţĕmîntul este 1 membru fundator, şi 7 ordinarĭ; — toţi preoţi gr. cat. Ceialalţi nu aŭ solvit taxele anuale şi aşa conform nóuĕlor statute, maĭ mult nu se numĕră între membriĭ Asociaţiunii. Şedinţe nu s'aŭ ţinut. Agenturĭ comunale şi bibliotecĭ poporale nu s'aŭ înfiinţat. Averea încă e de tot mică. — Étă „tristul" şi „durerosul" tabloŭ al despărţĕmîntuluĭ Ludoş. Nu numaĭ eŭ îl numesc „trist" şi „dureros", ci şi însu-şĭ secretarul despărţĕmîntuluĭ, care maĭ după fie care pasagiŭ era silit să esclame cu cuvintele caracteristice „trist" şi „dureros."

După ce s'a luat spre sciinţă raportul secretaruluĭ şi a cassaruluĭ, a urmat înscrierea a lor câţi va membri noĭ, realegerea comitetuluĭ şi „încercarea" de a alege doĭ delegaţi orĭ şi măcar unul la adunarea gen. a Asociaţiunii la Beiuş, e de însemnat şi caracteristic pentru zelul şi interesul faţă de Asociaţiune, că nu s'a aflat nici unul, care să priméscă de a representa despărţĕmîntul la Beiuş.

Cu aceste s'a finit adunarea.

„Trist" şi „dureros" lucru, dar şi curios tot o dată! Ce póte fi causa? Orĭ nu avem pe Câmpie inteligenţă, care să înţelégă scopul Asociaţiunii şi înţelegêndu-l să se scie însufleţi de înaintarea literaturiĭ şi culturiĭ poporuluĭ român, orĭ comitetul nu a făcut totul, ce trebué şi puté să facă în interesul Asociaţiunii?

Să nu să afle în comunele de pe teritoriul despărţĕmîntuluĭ Ludoş maĭ mulţi de cât 8 preoţi, carĭ să fie membriĭ Asociaţiunii, îţĭ vine preste putinţă a credé! Cel puţin membri ajutătorĭ cu tacsă de 1 fl. se pot face toţi preoţiĭ şi învĕţătorĭ şi un mare numĕr de ţĕranĭ.

Avem pe teritorul acesta şi o mulţime de inteligenţi românĭ laicĭ, carĭ dispun preste 100, 200, 300 de jughere, carĭ cu multă uşurătate s'ar puté înscrie de membriĭ aĭ Asociaţiunii şi şĭ-ar puté achita tacsele anuale. Aşa amintesc numaĭ pe următoriĭ: *Cătonescii* (Dateş) *I. Szengyel Ciaclan, Vas. Maximilian* din Lechinţa, *Mariŭ Elecheş, Boca Aron Velcherianul* (Velcher), *Iuliŭ Vlassa* din Cicudiŭ, *Teodor Moga, Filip Feneşan* (Zaŭ), *I. Cenan* (Cooc), *I. Ţerean* (Cheţa), *Iacob Uţu* (Ludoş) ş. a. Din aceştĭ domnĭ n'am vĕdut pe niciĭ unul, nici la adunarea despărţĕmîntuluĭ şi nici între membriĭ Asociaţiunii, cu drept cuvînt aşteptăm să-şĭ împlinéscă datorinţă naţională de a fi membri Asociaţiunii lucrând cu zel pentru înflorirea eĭ în interesul cultural al poporuluĭ nostru.

Şi maĭ avem şi ţĕranĭ inteligenţi şi avuţi. pe carĭ asemenea cu plăcere am dori să-ĭ vedem între membriĭ Asociaţiunii, aşa d. e. sînt *Iac. Butaş* (Bogata), *I. Moldovan,* (Oarba), *Teban* (Căpuşul de câmpie), *Gregoriŭ Lupan* (Cicudiŭ) ş. a.

Da, inteligenţă, care se înţelégă şi să pótă promova scopurile Asociaţiunii este pe acest teritoriŭ în numĕr destul de mare, numaĭ cât trebua mobilisată şi îndemnată, cea ce era datorinţa comitetuluĭ despărţĕmîntuluĭ să o facă.

De la comitet se póte aştepta, ca direct şi îndirect să conlucre întru acolo, ca la adunare să ĭea parte şi poporul din Ludoş şi jur, maĭ de parte tóte dómnele şi domnişórele şi toţi tineriĭ, carĭ aŭ luat parte séra la petrecere. Şi atunci adunarea despărţĕmîntuluĭ ar fi fost în adevĕr imposată, căci atunci avé cel puţin 200 de participanţi.

Cu atât mai bine a succes petrecerea aranjată de inteligința română din Ludoș și jur tot în 7 a l. c. în pavilonul ospětăriei de la „Mielul alb.“

Pe lângă revederi, facerĭ de cunoscințe și schimbărĭ de ideĭ, petrecerea a dat și un câștig material de 251 fl., din care substragênd spesele de 90 fl., rěmâne câștig curat 161 fl. v. a., a căruĭ destin este împodobirea internă a frumóseĭ și imposanteĭ bisericĭ gr. cat. din Ludoș.

Raportor.

Insciințare.

Părinții carĭ voesc să-și aducă copiĭ pe anul scolastic venitor la gimnasiul din Blaș se însciințézĕ, că pentru anul scolasti 1898/9 susceperile se vor face în modul următoriŭ:

În 31 August se vor ținé esamenele corectóre, supletóre și de suscepere.

În 1—3 Septembre se vor înscrie studenții, carĭ aŭ frecuentat în anul scolastic 1897/8 la acest gimnasiŭ, pe cum și aceia, carĭ vor veni de la alte școle medie, saŭ de la școlele poporale.

În 5 Septembre la 7 óre învocarea Spiritului Sfînt și S. liturgie, după acea cetirea și esplicarea legilor scolastice, la 9 óre începutul prelegerilor regulate.

Aceĭ școlarĭ, carĭ vor veni după 3 Septembre vor avé să arete cu documente autentice causele întârzierii. După 8 Septembre directorul gimnasial nu mai póte primi pe nime ca școlar ordinar.

Condițiunile de primire sînt:

1. Fie care școlar, are să se presinte la directorul gimnasial cu testimoniul de clasă de pe anul scolastic trecut, chiar și dacă ar fi absolvat clasa la gimnasiul nostru.

2. Școlariul, care vine pentru prima óră la gimnasiul nostru, are să se înfățișeze cu părintele saŭ tutorul sĕŭ, se producă *carte de botez, testimoniŭ de pe clasa frecuentată* în anul scolastic trecut și *dacă a trecut de 12 anĭ atestat medical despre revaccinare.* Aceștia în cas de lipsă se vor supune unuĭ *esamen supletor.*

3. În clasa I gimnasială se vor primi aceia, carĭ aŭ împlinit 9 anĭ, nu aŭ trecut însé de 12 anĭ. A fără de acea trebue să arete că aŭ cualificațiunea recerută, ceea ce se póte arĕta saŭ prin producerea unuĭ testimoniŭ de pe clasa IV poporală, saŭ prin esamen de suscepere. Taxa esamenului acestuia e de 10 fl. Față de ceĭ trecuți preste 12 anĭ decide corpul profesoral.

4. Încŭartirarea se póte face numaĭ la case. în contra cărora directorul și profesoriĭ de clasă nu fac nicĭ o escepțiune.

5. Ceĭ ce n'aŭ umblat la școlă în anul trecut, aŭ să-și documenteze causa rĕmânerii de la studiŭ, și se vor supune la tot casul unuĭ *esamen supletoriŭ,* de la resultatul căruia va depinde susceperea.

6. Școlariĭ sînt datorĭ a se provedé cu tóte cărțile de școlă, le este oprit a se folosi de alte edițiuni, de cât de cele prescrise, asemenenea le este oprit a cumpĕra cărți *stricate, mângite* și scrise.

Cu ocasiunea înscrierilor sînt de a se plăti următórele taxe: *taxa fundamentală,* care pentru ceĭ ce aŭ mai frecuentat la acest gimnasiŭ este 3 fl. ér pentru ceĭ ce vin prima óră la gimnasiul nostru este 6 fl.; de la acésta nu se dispensézĕ nicĭ un student. Aŭ să solvéscă apoĭ ca *bani de școlă* ceĭ din clasele I—IV câte 9 fl., ér ceĭ din clasele V—VIII câte 15 fl. De la solvirea banilor de școlă se dispensézĕ *studenții* cu portarea morală *bună* și progres — cel puțin — *bun.* Suplicele pentru scutirea de la banĭ de școlă, provĕzute cu testimoniŭ scolastic și atestat de paupertate, sînt de a se înainta direcțiunii gimnasialĭ în 3 zile după începerea fie căruĭ period.

În deosebĭ se fac atenți aceĭ părinți, ale căror copiĭ vor veni pe una din clasele I—III. În anii scolasticĭ trecuți saŭ susținut la aceste și clase paralele; însé considerând spesele însemnate, cu carĭ e împreunată susținerea claselor paralele, pe venitor se vor susținé numaĭ în casul. dacă va fi frecuența considerabilă. În 3 Septembre se va decide, óre mai susținu-se clase paralele și dacă da, pe lângă carĭ clase. Deci se póte întîmpla, ca venind cutare în 3 Septembre după amézĭ, să nu mai pótă fi primit din lipsa spațiului. De acea e în interesul fie căruia, să se înscrie până cel mult în 3 Septembre la 10 óre a. m.

Blaș în 10 August 1898.

Iosif Hossu
director gimnasial.

Noutățĭ.

Din Archidiecesă. Multonoratul *Ioan Horșia* administrator protopopesc gr. cat. al protopopiatului Bieĭ e denumit Viceprotopop actual al aceluiași tract. — În 7 a c. aŭ fost ordinați de preoți și dispuși *Augustin Giurgiŭ* de catechet la școlele poporale din Cluș, *Teodor Abrudan* de cooperator parochial în Cisteiul român în protopopiatul Blașiului, *Iuliŭ Pop* de administrator parochial în Adrian în protopopiatul Reghinului și *Paul Anca* de cooperator parochial în Retițea din protopopiatul Morlaceĭ.

La școla de fete din Blaș. Cu terminul de 20 August s'a escris concurs pentru completarea de institutóre în lucrul de mână, desemn și caligrafie la școla superióră greco-catolică de fete din Blaș împreunată cu internat devenit vacantă prin abzicerea din 1 Iuliŭ 1898 a fóstei institutóre Maria Radu n. Boeriŭ, cu emolumentele: 1. 200 fl. v. a., pe carĭ îĭ va primi în rate lunarĭ anticipative din fondul „Șuluțan“. 2. Cuartir și întrégă provisiunea în internatul „Vancean de fete“, pentru care va avé se îndeplinéscă unele agende speciali pentru elevelé din internat. Concurentele la acest oficiŭ vor avé de a-și subșterne suplicele sale concursuali până la terminul suprafipt Consistoriului mitropolitan greco-catolic din Blaș provĕdute cu estras matricular de botez, atestat despre portarea morală, — diplomă de cualificațiune în lucru de mână de la un institut public de industrie din patrie. Dintre concurente vor fi preferite acelea, carĭ vor mai puté dovedi, că aŭ absolvat și cursul întreg preparandial pentru școlile poporalĭ în cutare institut public.

Concurs la stațiuni docentale și cantor-docentale. Cu terminul de 20 August s'a escris concurs la următórele stațiuni: 1. staț. cantor-docentală din *Zsul de Câmpie* tractul Pogăcelei pe lângă emolumentele: a) din repartițiune 185 fl.; b) 15 jugĕre clasa I computate în 100 fl.; c) terțialitatea cantorală computată în 15 fl. suma 300 fl.; d) cuartir liběr în edificiul școliĭ; e) grădină în estensiune de 400 orgiĭ □. 2. stațiunea docentală din *Mohaciŭ,* în districtul protopopesc al Arieșului pe lângă emolumentele: a) 300 fl. din cassa bisericĭ și a școliĭ solvinḑi în 4 rate egalĭ anticipative, b) cuartir liběr în edificiul școliĭ. 3. stațiunea cantor-docentală din *Inoc* pe lângă emolumentele: a) 90 feldere (20 litre) cucuruz cu grăunțul a 75 cr. = 72 fl.; b) 26 zile de lucru a 35 cr. = 9 fl. 10 cr.; c) din arînda unuĭ rît și a unuĭ agru = 13 fl.; d) din cassa școliĭ 40 fl.; e) din repartițiune pe popor 120 fl.; f) cuartir liběr în edificiul școliĭ și grădină pentru legumĭ. 4. stațiunea docentală din *Ciunga* în protopopiatul Uiórei pe lângă emolumentele: a) din didactru 100 fl.; b) din repartițiune pe popor 180 de fumurĭ greco-catolice și greco-orientale 200 fl.; c) cuartir liběr în edificiul școliĭ și grădină. Cu terminul de 31 August. 5. stațiunea cantor-docentală din *Cămărașul deșert* în protopopiatul Catineĭ pe lângă emolumintele: a) 60 fl. ajutor de stat; b) 180 fl. din repartițiune; c) 21 fl. din venitul stolar cantoral; d) 30 metrete cucuruz de 16 cupe, à 80 cr. = 24 fl.; e) un rît de 1200□ în 15 fl. 6. stațiunea cantor-docentală din *Năoiŭ* în protopopiatul Catineĭ cu emol.: a) 120 fl. ajutor de stat; b) 150 fl. din repartițiune; c) 30 fl. din stola cantorală; d) cuartir și grădină. 7. staț. cantor-docentală din *St. Mihaiul de Câmpie* în protopopiatul Catineĭ cu emol.: a) 210 fl. din repartițiune; b) locul cantoral de 6 jugere 200□ comasat, clasa I, în 60 fl. contribuțiunea se plătesce din cassa bisericiĭ; c) stola cantorală în fl.; d) cuartir și grădină. 8. stațiunea de docente adjunct din *Mărgău* în protopopiatul Morlaceĭ pe lângă emolumentele: a) 200 fl. din repartițiune; b) 2° lemne vecturate de popor; c) cuartir și grădină. 9. stațiunea cantor-docentală din *Ciucia* cu emol.: a) 172 fl. din repartițiune; b) 60 metrete cucuruz à 1·20 = 72 fl.; c) din stolă 16 fl.; d) 20 boghĭ de fên à fl. = 40 fl.; e) locuință și grădină. 10. staț. cantor-docentală din *Egeriște,* cu emol.: a) 105 fl. din repartițiune; b) 60 fl. din cassa bisericiĭ; c) 44 metrete 20 cupe cucuruz à 1·30 = 57·20; d) 5° lemne de foc saŭ 30 fl.; e) locuința; f) din stolă în calcul mediŭ 8 fl.; g) 20 boghĭ de fên à 2 fl. = 40 fl. v. a. 11. staț. cantor-docentală din *Vĕsăuș* în protopopiatul Bieĭ cu emol.: a) din repartițiune 253 fl. 63 cr.; b) 2 orgie de lemne 14 fl.; c) din porțiunea cantorală 1 jug. 800 orgĭ□ = 10 fl. 40; d) din stolă 7 fl.; e) din cassa bisericiĭ 15 fl. cuartir și grădină.

„Merour“. Societatea comercială, în Deș își va ține I. adunare generală ordinară în 28 a c. Din bilanțul publicat de direcțiune cu plăcere aflăm, că societatea de și e numaĭ de ½ de an prosperézĕ. Venitele de semestrul I sînt: 4480 fl. din carĭ subtrăgêndu-se diversele spese resultă un profit curat curat de 1070 fl. 84 cr. Din acest profit se se împartă acționarilor după capitalul solvit câte 6 % cu sumă de 564 fl. 41 cr. ĕră restul de 506 fl. 4 cr. se adaugе întreg la fondul de reservă. Începutul e bun, dorim, ca desvoltarea întreprinderii să fie din an în an mai înfloritóre.

Serbărĭ luterane. Sașiĭ în 21 a c. inaugurézĕ la Brașov monumentul luĭ Honterus, care a propagat mai întâiŭ în Ardeal doctrinele luĭ Luter. Din incidentul acesta diversele reuniuniĭ și societățiĭ săsescĭ țin ședințe și arangézĕ în Brașov esposițiе industrială și o serie de serbărĭ și producțiuni artistice, carĭ se încep în 19 și se vor termina în 25 a c. Foile magiare și în aceste serbărĭ vĕd agitațiune în contra statului.

Femeile săsescĭ, carĭ aŭ fost la Viena, să róge pe monarchul a nu sancționa proiectul de lege despre magiarizarea numelor topografice, aŭ primit de la femeile din Germania o adresă de felicitare provedută cu 16000 de subscrierĭ.

Din Huniadóra ni se scrie, că profesorul de filologia slavă de la universitatea din Petersburg dl. Polichronie Sirbu în 10 și 11 a c. și-a făcut însemnărĭ din cărțile liturgice scrise în limba slavă, carĭ se află în biserica gr. cat. din Huniadóra.

Decorarea edificiilor publice. Guvernul a dat ordin, că la sĕrbătorile civile tóte edificiele și institutele publice să se decoreze prin arborarea stindardului Ungarieĭ. Sĕrbătorĭ civile până acum sînt ziua nașcerii regelui (18 Aug.), ziua de s. Stefan (20 Aug.) și ziua sancționării legilor din 1848 (11 April).

Cas de mórte. Onoratul *Ioan Boeriŭ* preotul gr. cat. din parochia Lisveiului, tractul Treiscaunelor, a repausat la 23 Iuliŭ a. c. în anulu alu 26-lea al vieții și al 28-lea al preoției.

În vecĭ amintirea luĭ!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

După mosaicurile din s. Paolo fuori le mura, cele din biserica s. Cosma e Damiano ar fi cele dintâiŭ de însemnătate, carĭ le are Roma. Între cele dintâiŭ şi cele din urmă a trecut un timp trist: Roma a fost jefuită de dóuĕ orĭ, ér împĕrăţia romană apusană a căḑut maĭ pe urmă neputêndu-se împotrivi năvălirii, ce aŭ dat-o asupra eĭ Erulii şi Rugiii lui Odoacer. Abia pe timpul Papeĭ Felix IV (526—530) a putut, să se reîncépă deprinderea arţiĭ. Acesta a zidit basilica s. Cosma e Damiano.

Biserica acésta e momentósă, maĭ ales pentru că ea a fost cea dintâiŭ, carea s'a zidit pe forul roman, şi pentru că spre zidirea eĭ s'a folosit un templu antic. [1]) Ea a fost dintru început o „aula“ maĭ mare menită pentru archive, şi pe zidul rĕsăritean al acesteĭ clădirĭ spre forum Pacis, a fost sculptat în marmoră planul cel mare al Romeĭ, rĕmăşiţele căruia se păstréză în museul de pe Capitol. Clădirea acésta a ridicat-o împĕratul Vespasian şi aŭ restaurat-o împĕraţiĭ Sever şi Caracalla. Întrarea eĭ o forma un portic de şese columne. De via sacra o osebia un templu rotund mic, care-l zidise împĕratul Maxenţiŭ, şi care după anul 312 purtase numele împĕratului Constantin. Acest templu mic s'a împreunat cu zidirea archivelor şi ast fel s'a străformat în o biserică aşa, că templul servesce de vestibul al bisericiĭ.

Prin rotunda antică coperită cu o cupolă scundă ajunge omul în basilică. Ea are o singură nae, a căreĭ apsidă e încă originală. În mijlocul arculuĭ e un medalion masiv, care cuprinde Mielul odihnind pe un tron, de-asupra căruia se înalţă o cruce. Doĭ ângerĭ, patru sfeşnice şi un vultur, simbolul Evangelistului Ioan, sînt înşiraţi de-a stînga tronuluĭ, ér de-a drépta treĭ candelabre, doĭ ângerĭ şi simbolul luĭ Mateiŭ. Cele şepte sfeşnice sînt simbólele celor şepte bisericĭ din Apoc. 1, 12. Simbólele celor alalţĭ doĭ Evangeliştĭ aŭ dispărut, când s'a restaurat biserica. De amîndóuĕ laturĭ se vĕd dóue braţe întinse, carĭ arată spre Miel. Se crede, că ele sînt rĕmăşiţele celor 24 bĕtrânĭ aĭ Apocalipseĭ, carĭ aŭ căḑut jertfă cu prilejul restaurăriĭ bisericiĭ, când s'a scurtat arcul triumfal. În apsidă se vede în mijloc seriósa figură a luĭ Christos predicând. Ea întrece cu mărimea figurile sfinţilor, carĭ staŭ maĭ la vale. Acesta e modul păstrat de acum înainte de a esprima reverinţa, ce o impune firea dumnezeéscă a luĭ Christos. Simbolica senină a vécurilor de maĭ înainte a dispărut de tot, şi pe lângă scene apocaliptice maĭ dăm numaĭ de portrete de ale sfinţilor. Christos e înzestrat cu un nimb de aur, şi figura luĭ cea colosală şi plină de dignitate se osebesce bine din sfundul cel vînĕt întunecat, prin care trec norĭ pestriţĭ tiviţĭ cu aur. Drépta îĭ e ridicată în gest de predicare, ér stînga ţine un volum. Draperia cea de colóre galbenă vĕdesce preste tot încă concipiare mărĕţă, dară nu maĭ are maĭ mult caractĕrul plastic şi liniştit, care-l aŭ drapurile de maĭ de de mult. Faţa luĭ Christos e regulată, spiritualisată şi plină de viaţă, dară privirea pironită şi trăsăturile întinse sînt deja urme de ale decădinţeĭ. Figura acésta a luĭ Christos face cu tóte acestea impresie impunĕtóre şi pe lângă cea din s. Pudenziana póte să se privéscă de cea maĭ frumósă din icónele luĭ Christos păstrate în Roma. Maĭ la vale staŭ sfinţiĭ: din drépta povĕţuesce s. Petru pe s. Cosma la Domnul, ér alăturea stă Papa Felix purtând modelul bisericiĭ; din stînga povĕţuesce s. Paul pe s. Damian, şi urméză s. Teodor. Finicĭ încheĭ de o parte şi de cecalaltă compositia; pe cel din stînga stă pe un ram pasĕrea Fenix cu nimb, simbolul învieriĭ. De desubtul acesteĭ compositiĭ se vede în mijlocul uneĭ cununĭ late a ziduluĭ, Mielul simbolic pe colină, din care curg patru rîurĭ; spre Mielul Christos merg de fie care parte câte şese mieĭ din sfintele cetăţi ale Ierusalimuluĭ şi Vetleemuluĭ. Ss. Petru şi Paul aŭ încă portul roman, dară s. Teodor pórtă chlamida bizantină, éră s. Teodor e îmbrăcat în vesmintele bisericescĭ de pe timpul, în care s'a gătit icóna. Stilul compositieĭ se deosebesce în chip învederat de cel al vécului al cincilea. Liniştea în purtarea trupuluĭ, severitatea espresieĭ absorbéză de tot formele maĭ blânde şi maĭ plastice ale timpuluĭ de maĭ înainte, trăsăturile sînt bĕtrânicióse şi posomorîte, creţele haĭnelor sînt încă rînduite în masse largĭ şi în chip classic, dară se împărtăşesc deja în întepenirea trupuluĭ. Durere, că figurile acestea în urma restaurărilor aŭ perdut fórte mult din forma sa originală.

[1]) De Rossi, Bull. 1867. p. 61 sq.

După esaminarea acésta a monumentelor din Italia trecem acuma la Constantinopol, pentru ca în Agia Sofia să esaminám tipul cel maĭ propriŭ al arţiĭ bizantine.

În vécul al cincilea starea imperiuluĭ roman rĕsăritean adevĕrat că se putea numi mişcat, dară cu tóte acestea a fost bun, dacă avem în vedere desvoltarea industrială strălucită a popórĕlor şi înflorirea comerciuluĭ. După dispariţia slabilor următorĭ aĭ luĭ Teodosiŭ cel Mare s'aŭ urcat pe tron nisce aventurierĭ, la hotarĕle imperiuluĭ s'aŭ înfăţişat în chip ameninţător vrăşmaşĭ numĕroşĭ, ér în cetăţile cele marĭ o mulţime în tot de una aplicată spre rĕscóle a format un isvor de turburărĭ neîncetate. Dară tradiţiile cele marĭ ale imperiuluĭ eraŭ încă tot viĭ şi pe lângă tóte luptele interne eraŭ de ajuns spre a păzi imperiului capabilitatea de viaţă. Dóră el era moşténul lumiĭ eline, carea chiar şi sub sceptrul roman a sciut, să-şĭ păstreze caractĕrul. Pe la începutul vécului al şeselea a ajuns pe tron o dinastie barbară. Ilirul Ouprauda, carele maĭ apoĭ s'a chemat Iustinian, luase parte în guvernare deja pe timpul unchiuluĭ sĕŭ împĕratul Iustin (518—527), ér de la mórtea acestuia a fost aprópe 40 de anĭ (527—565) monarch al imperiuluĭ bizantin. [1]) Adevĕrat că moravurile pe timpul luĭ aŭ fost decăḑute, şi însu-şĭ caractĕrul luĭ şi al soţieĭ sale Teodora a fost rĕŭ. [2]) Înse orĭ cum ar suna sentenţa asupra caractĕruluĭ luĭ, pe cum şi asupra politiciĭ luĭ, a căreĭ ţîntă a fost restaurarea imperiuluĭ roman, şi în a căreĭ urmărire s'a mistuit tótă forţa guvernăriĭ luĭ: raportul luĭ faţă cu arţile are, să se declare de fórte favorabil pentru desvoltarea lor. Iustinian a fost un architect mare. Istoriograful luĭ, adecă Procopiŭ, a scris un op întreg despre clădirile acelea, carĭ le-a ridicat el, [3]) şi în acest op se cuprinde fórte mult material, care combinându-se cu monumentele conservate oferesce putinţa de a reîmprospeta în colorĭ fórte bogate icóna aceluĭ timp.

Cea maĭ cunoscută dintre tóte clădirile luĭ Iustinian e biserica Agia Sofia din Constantinopol. Se póte zice, că ea pórtă în chip eminent tóte trăsăturile arţiĭ bizantine atât în architectură cât şi în decoraţie. Esistase deja maĭ înainte în forul cel mare al Constantinopoluluĭ o biserică dedicată Înţelepciuniĭ dumnezeescĭ. O zidise Constantin cel Mare. Ea în anul 404 a ars în parte cu prilejul uneĭ rĕscóle a poporuluĭ în favorul sfîntuluĭ Ioan Chrisostomul. [4]) Teodosiŭ cel Mare a restaurat-o. Dară ea în anul 532 a ars din noŭ cu prilejul uneĭ rĕscóle îndreptate împotriva luĭ Iustinian. După ce a potolit rĕscóla, a conceput Iustinian încă în acela-şĭ an şi a început a şi realisa planul, de a zidi din noŭ biserica acésta într'o strălucire, carea să întrécă tot, ce se spunea despre monumentele cele maĭ renumite ale vechimiĭ şi în special despre biserica luĭ Solomon.

Cu o dărnicie fără de sémĕn se dărui pe sama acesteĭ clădirĭ materialul cel maĭ preţios, marmoră, aur, argint, fildiş, petri scumpe, şi lucrările artificiale mistuiră sume fabulóse. Se impuseră contribuţiĭ nóuĕ şi se inventară a nume isvórĕ de venit spre a umplé cassa imperiuluĭ. Singur numaĭ amvonul a pretins venitele, ce le aducea Egiptul într'un an. A fără de aceea dase Iustinian oficialilor îndrumarea, să adune material antic. Aşa aduseră din Efes opt columne de aşa numit Verde antico, o vĕduvă romană cu numele Marcia a dăruit din un templu columne de porfir, şi în materialul adunat eraŭ representate soiurile cele maĭ preţióse

[1]) Theophan. p. 372 ed. Bonn.; Cedren. I. p. 642 ed. Bonn.; Malal. XVIII. init. ed. Bonn.

[2]) Procop., Hist. arcana.

[3]) Procop. ex rec. Dindorf. ed. Bonn. 1838 vol. III.

[4]) Procop. l. c.

de marmoră. Deja şi locul clădirii era scump, căci Iustinian nu se îndestuli cu temeiurile basilicii celei vechi, ci cumpĕră casele din vecini, ĕră acestea eraŭ în partea cea mai bogată a cetăţii. Antemiŭ din Tralles şi Isidor din Milet [1]) aŭ fost conducĕtorii clădirii. Contemporanii preamăresc sciinţa lor. Amîndoi eraŭ din provinţele Asiei, unde în vĕcul al patrulea şi al cincilea se desvoltase architectura în chip deosebit. Le eraŭ subordinaţi o sută de inspector, ĕră fiesce care din ei avea sub sine ĕră câte o sută de lucrători. După ce s'aŭ aşedat temeiurile, se sevârşi binecuvîntarea lor în fiinţa de faţă a împĕratului. Acesta îşi gătise apartamente a nume spre acea, ca din ele să pótă supra-supraveghia clădirea. O mulţime de istorii minunate aŭ isvorît din fantasia poporului pe vremea clădirii, semn, cât era de mare interesarea faţă cu întreprinderea acésta. Consacrarea s'a sevârşit în 27 Decembre 537. Iustinian se duse la basilică, păşi prin uşea cea mare şi până la amvon, ĕră acolo înălţându-şi mânile esclamă: „Mărire lui Dumnezeŭ, carele m'a învrednicit, să sevârşesc o lucrare ca acésta! Solomóne, te-am învins!“ Dominii bogate din jurul Constantinopolului se dăruiră bisericii, şi se rîndui, ca serviţul dintr'însa să-l împlinéscă o mie de clerici. [1])

(Va urma.)

[1]) Procop. de aedif. l. c. p. 174.

[1]) Procop. l. c. p. 129; Amon. Band. p. 78; 70—72.

Ben Hur

saŭ

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Pe airia cetitoriul acestei cărţi va fi observat, cum istoria nóstră ascundea anumite raporturi taînice. Acuma ni-se îmbie prilejul, de a da o esplicare generală a acestor raporturi. Puţini sînt ómenii aceia, cari nu aŭ o fire îndoită, una adevĕrată şi alta însuşită. Cea din urmă de-a rîndul, póte să se derive din educaţie, şi ele cu timpul se contopesc aşa, cât e greŭ a deosebi una de ceealaltă. Lăsând pe cetitorii nostri, ca meditând să se adâncéscă în înţelegerea acestei probleme, vom, să continuăm istorisirea nóstră şi să arĕtăm, cum se vĕdi acum firea cea adevĕrată a Egipteneĭ.

Pe nicĭ un străin nu l-ar fi primit în chip mai reservat. Dară ea cu tóte acestea părea a fi făr de patimă, era asemenea unei statue. Numai drăgălaşul ei cap era puţintel aruncat în dĕrĕpt, şi buza de din jos era apĕsată de cea de din sus şi-i împărtăşia acesteia o încovoiătură nefirésca.

Ea începu conversarea.

„Venişi chiar în timp potrivit, fiule al lui Hur,“ zise ea cu accentuare aspră. „Voiŭ, să-ţi mulţămesc pentru ospitalitatea ta. De poimâne în colo cred, că nu voiŭ mai avé prilej, să o fac acésta.“

Ben Hur se închină puţintel fără de a-şi lua privirea de pe ea.

„Am audit despre un obiceiŭ al jucătorilor de-a cubul,“ zise ea mai de parte. „Când s'a sfârşit jocul, ei asĕmĕnă câştigul şi perderea şi norocosului câştigătoriŭ îi pun pe cap o cunună. Noi doi încă ne-am jucat un joc. El a ţinut multe zile şi nopţi. De ce să nu cercăm şi noi acuma la sfârşitul lui, cărnia din noi doi i-se cuvine cununa?“

Provocat fiind ast fel la precauţiune rĕspunse Ben Hur, ca şi cum ar fi vorbă de un lucru neînsemnat: „Bărbatul are, să nu se împotrivéscă femeii, când acésta va, să i-se facă pe voe.“

„Spune-mi,“ zise ea mai de parte plecându-şi capul spre el şi suridĕnd a batjocură, „spune-mi, principe de Ierusalim, unde este el, feciorul teslariului, care de o dată e şi Fiul lui Dumnezeŭ, de la care se aşteptaŭ din noŭ lucruri mari?“

Cu o mişcare nerăbdătóre a mânii zise el:

„Eŭ nu sînt păzitoriul lui!“

Ea plecă încă şi mai adânc frumosul sĕŭ cap spre el:

„Zdrobit-a el óre Roma?“

Nĕcăjit îşi ridică Ben Hur din noŭ mâna făcênd cu ea o mişcare, carea vĕdia neplăcerea lui.

„Unde şi-a întemeiat reşedinţa?“ zise ea mai de parte. „Aşi dori bucuros, să-i vĕd tronul — şi palatul. Nu scóla el óre pe morţi la viaţă? Ce lucru greŭ ar fi pentru un bărbat ca acesta, să producă un palat de aur? El are numai să bată cu piciorul în pământ, şi palatul ar fi gata!“

Se vedea bine, că ea nu grăia a glumă. întrebările eraŭ vătĕmătóre, şi firea ei întrĕgă era aspră şi neprietinósă. Ben Hur o băgă asta de samă şi se făcu încă şi mai precaut. Cu tóte acestea zise cu voe bună:

„Vom, să-l mai aşteptăm pe el, tronul lui şi palatul lui încă o zi ori încă o săptămână.“

Fără de a băga în samă cuvintele lui continuă ea:

„Şi cum se face, de te vĕd în îmbrăcămintea acésta? Ăsta nu e portul unui guvernator al Indiei ori portul unui viceregе de pe óre unde! Am vĕdut odinióră pe satrapul Teheranului. El purta un turban de mĕtasă şi o mantea cusută cu aur, şi mĕ orbi strălucirea petrilor scumpe de pe mănunchiul sabiei lui şi a tăişului sabiei lui. Credeam, că Osiris i-a împrumutat o rază a sóreluĭ. Mĕ tem, că tu nu ai ajuns la stăpânie, — la stăpânia aceea, carea să o împărţesc eŭ cu tine.“

„Fiica înţeleptului meŭ óspe e mai bună, de cum îşi închipuesce. Ea îmi arată, că nicĭ chiar o sărutare a zeiţei Isis nu póte face, ca o inimă să se facă mai bună.“

Ben Hur grăi cu curtenie rece. Iras rĕspunse jucându-se cu monetele colierului sĕŭ:

„Ca Iudeŭ fiul lui Hur e destul de isteţ. Vĕdui pe împĕratul tĕŭ făcênd întrarea sa în Ierusalim. Tu ne ziseşi, că el în ziua aceea se va proclama pe sine de pe scara templului de împĕrat al Iudeilor. Eŭ vĕdui procesia, carea îl însoţi, o vĕdui pogorîndu-se de pe munte. Audii cântarea lor. Era frumos, cum fâlfăiaŭ stîlpările de finic. Cercai pretutindenea în céta aceea vre o apariţie, carea să vĕdéscă óre ce împĕrătesc, vre un călăreţ în purpură, vre un car de stat cu un conducĕtoriŭ strălucit, un ostaş impunĕtoriŭ, acoperit cu un scut rotund. Cercai cu privirea garda lui. M'aşi fi bucurat, dacă aşi fi vĕdut pe un anumit principe din Ierusalim în fruntea alaiului de legióne din Galilea.

Ea îi aruncă o privire despreţuitóre şi rîse cu hohot, ca şi cum ridiculositatea icónei ar fi fost prea mare, chiar şi pentru ca să fie despreţuită.

„În locul unui Sesostris triumfătoriŭ, în locul unui Cesar coifat şi întrarmat — ha ha ha! — vĕdui pe un bărbat cu faţă de femee şi cu pĕr lung, care călăria pe mânzul unei asine. Acesta să fie — împĕratul! Fiul lui Dumnezeŭ! mântuitoriul lumii! Ha ha ha!“

Neîndestulit cu sine însu-şi se cutrĕmură Ben Hur.

„Nu mi-am părăsit locul, principe al Ierusalimului,“ zise ea mai de parte, „nu am rîs. Îmi ziceam: În templu îşi va dovedi gloria ca unul, carele va, să ia în posesie lumea. Eraŭ ómeni în cete mari în colonadă, în curţi şi în coridóre, pe scări, pretutindenea, — aşi puté, să zic, că eraŭ acolo un milion de ómeni, reţinêndu-şi toţi rĕsuflarea şi aşteptând, să audă proclamaţia lui. Mută ca şi stîlpii templului sta mulţimea tótă. Ha ha ha! Principe al Ierusalimului, nicĭ un cuvînt nu rosti împĕratul lumii despre puterea sa împĕrătéscă, dar în templu sunaŭ strigări de Aliluia din gurile pruncilor. Imperiul roman stă încă şi acuma!“

Ben Hur îşi plecă privirea. Nicĭ când mai înainte pe lângă tóte argumentele, cu cari îi venise Valtasar, pe lângă tóte minunile, cari le vĕduse el însu-şi, nu vĕduse aşa de limpede firea Nazarinénului ca acuma audind descrierea, ce o făcu Iras despre întrarea Mântuitoriului în templu. Ben Hur cunoscu limpede, că misiunea Nazarinénului, ceea ce acesta o declarase de atâtea ori, nu era politică. Nu avea acuma răgaz, să se gândéscă asupra lucrului, dar icóna acésta cuprinse întreg sufletul lui Ben Hur, şi în aceea-şi clipă vĕdu el şi aceea, cum sperarea lui de a-şi rĕsbuna s'a îndelungat în depărtare mare. Şi bărbatul acela cu trăsăturile cele blânde, cu pĕrul cel lung şi cu lacrimi în ochi se apropiă destul de tare de el, pentru ca să-i împărtăşéscă şi lui din spiritul sĕŭ.

„Fiică a lui Valtasar,“ zise el cu dignitate, „dacă acesta e jocul, despre care grăişi, atuncia ĭea cununa, eŭ ţi-o las ţie. Dar ajungă atâta despre acest lucru. Că tu ai o anumită intenţie, asta o cred tare. Spune mi-o, şi eŭ îţi voiŭ da rĕspuns. După aceea vom să ne ducem fiesce care pe calea sa şi să dăm uităriĭ aceea, că ne-am întîlnit vre o dată. Eŭ ascult, şi aşa dară grăesce, însă mai mult nu în tonul de până acuma.“

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecesci* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Preasfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învețătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar mai vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, căruia și chemarea sa sublimă îi impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriile sfintei nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopesci și pentru cele parochiale, orî unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largi ale credincioșilor nostri."

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Institutiunile calvinesci
în biserica românéscă din Ardél,
fasele lor în trecut și valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaș** (Balázsfalva).

☛ Euchologiu ☚

ediția **a dóua,** revĕdută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** și **roșu.** — Prețul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericesci
din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unuĭ esemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoțesc, din care să lipsésca acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuință preotul în urma sitnațiuniĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagine, în carî se daŭ inviațiunile cele mai bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de *case,* 2. a dării de *câștig,* 3. a dării după *camete,* 4. a dării *supletóre* generale de *venit,* 5. a *taxei de scutire* dela *miliție,* 6. a dării de *arme* și de *vînat* și 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Prețul unei broșurĭ e. **8 cr.,** expedată franco sub fașe **11 cr.**

Cestiuni
din
dreptul și istoria bisericeĭ românesci unite,

studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei" și a dluĭ Nicolaŭ Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul **1** fl. Ambele părți espedate franco **1** fl. **85** cr.

Pregătire la mórte, adecă considerațiuni asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societățiĭ de lectură Inocențiŭ M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminariului archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societățiĭ.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Editor și redactor răspundĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Nro 21—1898. (31) 1—1

Concurs.

În urma decisiuniĭ, ce s'a luat în adunarea generală din 24 Octobre 1897. Comitetul Reuniunii Femeilor Române gr. cat. din Blaș, escrie *concurs pentru 11 ajutóre,* a nume: 2 de câte 40 fl., 4 de câte 30 fl., și 5 de câte 20 fl., cu terminul de *15 Septembre 1898 st. n.*

La aceste ajutóre, carî se daŭ pe anul scol. 1898/9 pot concura elevele române gr. cat., carî vor cerceta școla de fetițe din Blaș.

Cererile adjustate cu carte de botez, atestat de paupertate și testimoniŭ scolastic, să se trimată la adresa presidenteĭ Reuniunii.

Din ședința Comitetului Reuniunii Femeilor Române gr. cat. din Blaș ținută la 1 Iulie 1898.

A. n. Solomon presidentă. Dr **Ambrosiŭ Chețan** secretar.

„ARIEȘANA",

Institut de credit și economiĭ, societate pe acțiĭ,

☛ înființată de 11 anĭ, ☚

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare,** atât de la particulari, cât și de la corporațiuni **cu 6%,** dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, saŭ în timp și mai îndelungat, solvind în **casul** acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt saŭ nedeterminat încă se **daŭ 6%,** dar darea erarială are, să o solvéscă deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica orî când. Sume mai mari sînt de a se insinua spre abzicere prealabil și anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițênd starea casseĭ, depunerile se răsplătesc în dată și fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resólvă cu reîntórcerea ei.

2. **Acórdă credit** pe lângă **cambii** și **obligațiuni** cu caveți.
3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranță **hipotecară** și pe **efecte.**
4. **Acórdă credite fixe** pe lângă **intabulare** pe **realități** și **case.**
5. **Și cumpĕră** spre scopul plasăriĭ **efecte publice,** pe carî în cas de lipsă le póte **lombarda.**

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcțiuniĭ:

Iuliŭ Bardosy, președinte. **Ioan Mesaroș,** v.-președinte.

(22) 9—10

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 20 August 1898. Numĕrul 33.

Epistolă enciclică

a Sfinţiei Sale Papa Leo XIII cătră episcopii, clerul şi poporul Italiei.

Leo P. XIII.

Reverendi Fraţi! Preaiubiţi Fii!
Salutare şi binecuvîntare Apostolică!

Îndemnaţi de sîntul obligament al oficiului Apostolesc în decurgerea pontificatului nostru Ne-am vĕdut de multe orî siliţi a ridica tânguirî şi proteste din causa unor paşi, carî i-aŭ făcut spre păgubirea bisericii şi religiei aceia, carî în urma rĕsturnărilor în de obşte cunoscute îndreptă în timpul de faţă în Italia afacerile publice.

Ne dóre, că trebue, să o facem acésta acuma cu privire la un obiect fórte serios, care umple sufletul Nostru cu jale adâncă. Vom, să grăim despre împilarea atâtor instituţii catolice, carea s'a rînduit acum de curênd în diferite părţi ale peninsulei. Mĕsura acésta nemeritată şi nedreptă a întimpinat desaprobarea tuturor elementelor onorabile, şi Noi spre durerea Nóstră cea mai mare găsim în acésta o unire şi chiar o înasprire a acelor vătĕmărî grele, carî am avut, să le răbdăm în decurgerea anilor din urmă.

De şi fapta nu vĕ e necunoscută, Venerabilî Fraţi, totuşi aflăm, că e cu cale, să espunem încă o dată originea şi necesitatea instituţiilor acestora, carî aŭ fost rodul grijii Nóstre şi al silinţelor vóstre celor pline de iubire, pentru ca aşa toţi să cunóscă motivul, care le-a chemat la viaţă, şi scopul religios, moral şi caritativ, care-l urmăresc.

După ce aŭ rĕsturnat dominaţiunea luméscă a Papilor, s'aŭ apucat de aceea, ca paş după paş să despóie biserica catolică de condiţiile eî de viaţă şi de acţiune, pe cum şi de înrîurinţa aceea firéscă a cî, carea a deprins-o în decurs de multe vécurî în organisarea vieţii publice şi sociale. Prin un şir de acte sistematice şi consunătóre aŭ închis mănăstirile şi pensionatele mănăstirescî; prin confiscarea dominiilor bisericescî aŭ rĕsipit partea cea mai mare a proprietăţii bisericii. Aŭ obligat preoţimea la serviţ militar; prin hotărîrî escepţionale nedrepte aŭ restrîns libertatea funcţiunilor cultului domnezeesc; şi-aŭ dat neîncetat silinţa de a lipsi tóte instituţiile publice de caractĕrul religios şi creştinesc; aŭ favorisat confesiunile dissidenţilor, şi în vreme ce sectelor francmasonice le-aŭ permis libertatea în estensiunea cea mai largă, pe atuncia aŭ deprins intoleranţă şi şicanărî odióse împotriva acelei religiî unice, carea din vechime a format gloria, sprigiunul şi puterea Italianilor.

Nu am întrelăsat nicî o dată a deplânge cu amar atentatele acestea grele şi dese. Le-am deplâns în interesul religiei nóstre, carea se espunea la primejdii fórte marî. Dară le-am deplâns şi în interesul patriei nóstre, — o spunem acésta cu tótă sinceritatea inimii, — de óre ce religia e un isvor al fericirii şi mărimii pe sama unei naţiunî şi temeiul cel mai de căpetenie pe sama orî cărei comunităţi bine rînduite. Şi întru adevĕr, dacă se slăbesce simţirea religiósă, carea înalţă sufletul, îl nobilitézĕ şi-i imprimă adânc conceptele despre drept şi onóre, atuncia omul ajunge pe drum pezîş, se lasă a fi dus de boldurile sĕlbatice şi alérgă numai după interesul material, şi din acésta resultă ca consecinţă logică mânie, desbinare, degenerarea moravurilor, certe, turburarea ordinii, tóte relele, cărora nu pot, să le pună cu siguranţă şi pe deplin stavilă nicî severitatea legilor, nicî sentenţe judecătorescî aspre, ba nicî chiar folosirea puterii întrarmate.

Nu numai o dată am tras prin acte publice îndreptate cătră Italiani luarea a minte a acelora, carî aŭ, să pórte responsabilitatea înfricoşată a puterii publice, asupra acestui nex firesc şi intern, care esistă între decădinţa religiósă şi între lăţirea revoluţiei şi nerînduelii; am arĕtat, că socialismul şi anarchia trebue să facă neapĕrat progrese.

Înse nu ne-aŭ ascultat. Prejudeţul de sectă şi strîmtătoriŭ de inimă s'a aşedat asemenea unui vĕl pe minte, şi răsboiul împotriva religiei s'a urmat cu aceea-şi înverşunare. Nu numai că nu aŭ luat mĕsurî spre a delătura paguba făcută, nu, ci dimpotrivă aŭ urmat prin cărţi, ziare, şcolî, universităţi, reuniunî, teatre a semĕna în cere larg semînţa ireligiosităţii şi a imoralităţii, a sgudui principiile, carî în un popor produc viaţă onestă şi vigorósă, şi a rĕspândi vederî, carî aŭ de urmare neapĕrată rĕirea minţii şi corumperea inimii.

Atuncia, Venerabilî Fraţi, am vĕdut în depărtare pentru patria nóstră un viitoriŭ posomorît, amenințat de primejdii, am crezut decî de sosită clipa, în care să Ne ridicăm glasul şi să spunem Italianilor: Religia şi societatea sînt în primejdie; e timpul, ca să desvoltaţi tótă activitatea vóstră şi rĕului, care vĕ amenință, să-i puneţi un zăgaz solid prin cuvîntul cel viŭ, prin lucrărî, prin reuniunî şi adunărî.

Feuilleton.

Insurecţiunea ultimă din Cuba şi conducĕtoriî ei.

Tragedia din insula Cuba e aprópe de capĕt. Flota spaniolă din India vestică e nimicită total. Sucurse nóuĕ din ţara mamă, stórsă cu desevârşire în privinţă finanţiară, sînt imposibile, ér armata, ce o mai are pe insulă, numai dóră prin o minune ar mai puté schimba situaţia desperată. Propunerile de pace, ce se ventilézĕ şi de o parte şi de alta prin intermediarea ambasadorului francez Cambon, ne arată evident, că Spania trebue, să se recunóscă de învinsă. Prin urmare Statele unite în scurt timp vor ajunge la aceea, ce de o jumătate de veac i-a fost dorinţa ferbinte: de a pune mâna pe insula Cuba, după cum am fost amintit mai înainte în foişóra „Unirii“. Ba după cum vine pofta mâncând, acum nu numai de Cuba, de „mărgăritariul Antilelor“, e vorbă ci şi de sorióra eî insula Puerto Rico şi de tóte insulele micî de acolo, cu un cuvînt de cassarea dominaţiunii spaniole în India vestică.

Să rĕmânem însе la Cuba. În momentul debarcării trupelor americane pe Cuba Garcia, generalul bandelor insurgente campaniate în jurul portului San Jago, se şi puse la dispunerea lor ca ajutoriŭ Americanilor în combaterea inimicului lor neîmpăcat. De aceea cred a fi la loc a face o privire scurtă asupra acestei ultime campanii purtate de insurgenţi până acum.

În 24 Iuliŭ a. c. chiar se împliniră trei anî, de când se începu acésta rĕsculare a Cubei pentru eliberarea de sub jugul spaniol. În 24 Februar 1895 „apostolul revoluţiunii“ Iohn Marti emană o proclamaţiune provocând insula întrégă la o rĕsculare generală, şi mai multe provinţe, unde insurgenţii adunaseră deja arme, dederă ascultare acestei proclamaţiuni. Pe lângă tótă întrevenirea regimului mişcarea luă dimensiuni tot mai marî. Maximo Gomez, renumitul căpitan din revoluţiunea primă (1868—1878). fu ales de general suprem de cătră ofiţerii sĕi, şi alţi patrioţi cunoscuţi, pe cum actualul president al republicii cubane Bartolomeo Massa, generalul Rabi, se alăturară la Gomez, pe când cei doi Maceo, Antonio şi Jose, adunară bandele lor în apropiare de San Jago. Curênd după aceea fu numit căpitan general preste Cuba din partea Spaniei din noŭ Martinez Campos, carele domolise rĕscóla în 1878. Acesta promise regimului sĕŭ şi domolirea acestei rebeliuni deja pe tómna proximă. Însе în Iuliŭ îl bătură Maceo şi Rabi la Bayamo. Într'aceea năvăliseră Gomez şi Marti în provinţa Puerto Principe. Marti muri mórte de eroŭ, Gomez însе, întărit şi cu alte bande, năvăli în provinţele Santa Clara şi Matanzas, unde începu cu devastarea plantaţiunilor de zăhar spre a împedeca pe Spaniolî în incassările de dare. Martinez Campos fu rechemat, şi locul luî îl luă neîndurătoriul Weyler, urmat de o puternică armată auxiliară. Weyler spre a îngreuna insurgenţilor aprovisionarea orî spre a o face chiar imposibilă demandă devastarea tuturor plantaţiunilor şi ordină, ca poporul agricol să se concentreze în cetăţi şi în jurul lor, ca ast fel acesta să nu pótă cultiva din noŭ câmpurile. Mĕsurile aceste aŭ fost esecutate în decurs de doi anî cu rigóre ne mai auditĕ. Aşa la finea anului 1897 între „concentrados“ (cei adunaţi de Weyler prin cetăţi şi în jurul lor) rĕul ajunsese o culme oribilă. şi aprópe 200.000 din aceştî nenorociţi periseră în urma lipseî de nutremînt, ce altmintrea le promisese Weyler, în urma lipseî de adăpostire şi în a epidemiilor.

prin presă, prin congrese, prin instituţii, carĭ servesc milosteniei creştine şi cultivăriĭ rugăciuniĭ, pe scurt prin tóte mijlócele acelea pacĭnice şi legale, carĭ par a fi potrivite spre a păzi în popor sentimentul religios şi spre a domoli miseria, carea e un sfetnic rĕŭ şi în urma stăriĭ economice celeĭ triste a Italieĭ s'a făcut aşa de adâncă şi aşa de generală. Aşa aŭ sunat admoniările acelea ale Nóstre, carĭ le-am rostit de repetite orĭ, maĭ ales în cele dóuĕ epistole, carĭ le-am îndreptat cătră poporul italian în 15 Octobre 1890 şi în 8 Decembre 1892.

Ne servesce spre bucurie a declara aci, că admoniările Nóstre aŭ căḑut pe pământ roditoriŭ. Prin silinţele vóstre cele nobile, Venerabilĭ Fraţĭ, şi prin cele ale preoţimiĭ şi ale credincioşilor încredinţaţĭ vóuĕ s'aŭ ajuns resultate îmbucurătóre şi pline de binecuvîntare, carĭ permit, să sperăm în viitoriŭ apropiat încă şi maĭ favorabile. Sute de reuniuni şi însoţiri s'aŭ născut în diferitele ţinuturĭ ale Italieĭ în urma zeluluĭ vostru celuĭ neobosit: casse ţĕrănescĭ de împrumuturĭ, brutăriĭ întemeiate pe basă de însoţire, asile pentru ómenĭ făr de adăpost, reuniuni sociale, reuniuni pentru şcolĭ de catechisare şi altele, carĭ şĭ-aŭ ales de scop grijirea bolnavilor, ajutorarea vĕduvelor şi orfanilor, şi alte instituţiĭ numĕróse, carĭ tóte servesc binefaceriĭ publice, aŭ fost însoţite de popor cu mulţămită şi cu urări de binecuvîntare şi aŭ avut parte de recunosciuţa meritată a dese orĭ şi din gura ómenilor, carĭ urmézĕ alte direcţiĭ de partidă.

În desvoltarea acesteĭ activităţĭ creştinescĭ vrednice de laudă, carea nu avea lipsă, să se témă de lumina publicităţiĭ, catoliciĭ s'aŭ manifestat din partea sa cea maĭ bună şi aŭ păzit neîncetat marginile legalităţiĭ.

Dară atuncia se întîmplară casurile acelea blăstĕmate, carĭ aŭ fost însoţite de turburărĭ şi de vĕrsarea sângeluĭ civilor, carĭ casurĭ aŭ adus jale asupra câtor va ţinuturĭ ale Italieĭ. Nimenĭ nu a suferit la priveliştea acésta maĭ adânc în inima sa de cât Noĭ, nimenĭ nu s'a emoţionat maĭ tare asupra eĭ.

Ne gândiam însĕ, că conducĕtoriĭ afacerilor publice la cercetarea isvoruluĭ celuĭ dintâiŭ al acestor rĕsculărĭ şi lupte ucigaşe de fraţĭ vor recunósce rodul cel plin de nefericire, dară firesc al aceleĭ semînţe rele, carea aŭ semĕnat-o pe peninsulă nepedepsiţĭ preste ţinuturĭ aşa de largĭ şi atâta vreme; Ne gândiam, că eĭ, dacă de la efecte vor conchide la cause şi vor trage folos din învĕţătura cea aspră, carea aŭ primit-o, se vor întórce la principiile fundamentale creştinescĭ ale organisăriĭ sociale, cu ajutoriul cărora aŭ popórĕle, să se renoéscă, dacă nu vor, să péră, şi că eĭ prin urmare vor dobîndi respect principiilor de dreptate, omenie şi religie, din carĭ maĭ ales isvoresce şi fericirea materială a poporuluĭ. Ne gândiam, că în silinţa de a găsi pe urzitoriĭ şi complicĭi acelor rĕsculărĭ le va veni în minte, să-ĭ cerce între aceia, carĭ despreţuesc învĕţătura catolică, între aceia, carĭ prin naturalism şi prin materialismul politic şi economic aţiţă spiritele la tot felul de pofte nerînduite, în sfârşit între aceia, carĭ planurile sale criminale le ascund în umbra adunărilor sectare, unde ascut armele sale împotriva ordiniĭ şi siguranţeĭ societăţiĭ.

Şi întru adevĕr nicĭ nu lipsesc nicĭ în taĭbera contrarilor spirite progresate şi nepărtinitóre, carĭ aŭ priceput adevĕratele cause ale acestor turburărĭ vrednice de deplâns şi aŭ avut bărbăţia vrednică de laudă de a le declara pe faţă.

Mare a fost înse surprinderea Nóstră şi durerea Nóstră, când am aflat, că spre a turbura opiniunea publică şi spre a sevârşi maĭ uşor un plan precumpĕnit, sub un pretet absurd şi rĕŭ ascuns prin o apucătură vicléna aŭ îndrăznit a arunca asupra catolicilor învinuirea nebună, că eĭ sînt turburătoriĭ ordiniĭ, pentru ca asupra lor să cadă învinuirea şi paguba mişcăriĭ revoluţionare, a căror scenă aŭ fost câte va ţinuturĭ ale Italieĭ.

Şi durerea Nóstră a crescut încă şi maĭ tare, când după calumniările acestea aŭ urmat fapte volnice şi violentătóre, şi când se vĕḑu, cum un numĕr de ziare catolice de cele dintâiŭ şi de cele maĭ vigoróse aŭ fost sistate şi sugrumate, cum comitetele diecesane şi parochiale aŭ fost proscrise, cum adunările congreselor aŭ fost împrăştiate, cum anumite instituţiĭ aŭ fost osîndite la nelucrare, şi altele, chiar şi dintre acelea, carĭ aŭ de ţîntă numaĭ înaintarea evlavieĭ în credincioşĭ orĭ milostenia publică şi privată, aŭ fost amenin-ţate, când se vĕḑu, cum un numĕr mare de reuniuni nevinovate şi meritate aŭ fost desfiinţate, şi ast fel în câte va óre viforóse a fost nimicită lucrarea statornică, plină de dragoste şi desinteresată, carea o sevârşiseră în decurs de muţĭ anĭ spirite nobile şi inimĭ marĭ.

Când auctoritatea statuluĭ a recurs la mĕsurile acestea esagerate şi odióse, ea în rîndul cel dintâiŭ s'a pus în împotrivire faţă cu asigurărĭ de maĭ înainte. Multă vreme a depins ea întru adevĕr poporaţiunea peninsuleĭ aşa, ca şi cum acésta ar consimţi şi ar fi pe deplin solidară cu ea în lucrarea revoluţionară vrăşmaşă Pontificatuluĭ, şi acum dimpotrivă s'a desmințit pe sine însă-şĭ prin aceea, că a recurs la mĕsurĭ escepţionale spre a împila nenumĕrate reuniuni lăţite preste Italia şi a nume făr de niciŭ altă causă, fără numaĭ pentru supunerea şi alipirea lor de biserică şi de causa Sfîntuluĭ Scaun.

(Va urma.)

„La ce ţintesce limba liturgică magiară?“ — Sub acest titul „Germania“ din Berlin publică în numĕrul sĕŭ 172 din 31 Iuliŭ în locul cel maĭ de frunte următórea informaţie a cetitorilor sĕĭ:

„Maĭ înainte de asta cam cu treĭ anĭ se începuse o mişcare liturgică unică în felul sĕŭ. Ea îşĭ puse de ţîntă, să esopereze, ca pe sama Haĭducilor de odinióră, carĭ trecênd la catolicism primiseră ritul grecesc cu limbă liturgică paleoslavă, fuseră ingremiaţĭ dieceseĭ rutene greco-unite de Muncaciŭ şi de o vreme în cóce se numesc Magiarĭ greco-catolicĭ, în Hajdu-Dorogh să se înfiinţeze o episcopie greco-unită cu limbă liturgică magiară.

„Dacă se are în vedere, că numĕrul sufletelor acestor aşa numiţĭ Magiarĭ greco-catolicĭ a bună samă întrece suta de milĭ, şi că eĭ în privinţa locaşuluĭ formézĕ un întreg

---

Într'acestea eluptase Jose Maceo în provinţa Pinar de Rio succese însemnate, până ce atât pe el, cât şi pe generalul Aranguren îĭ ajunse mórtea prin tradare. Continuarea luptelĭ, ameninţând forţele militare şi maĭ vîrtos forţele de banĭ ale Spanieĭ cu desecare, provocă revocărea luĭ Weyler. În Spania în urma asasinăriĭ luĭ Canovas, amiculuĭ luĭ Weyler, ajunse la putere ministeriul actual liberal cu Sagasta în frunte. Acum fu proclamată pentru insulă o autonomie condiţionată spre a dumeri elementele revoluţionare şi spre a îndupleca pe insurgenţĭ la depunerea armelor. Generalul Blanco fu trimis la „mărgăritariul Antilelor“, ca să întroducă constituţia autonomistă şi să organiseze din noŭ administraţia insuleĭ. Blanco cassă edictul despre „concentrare“. Celor lipsiţĭ se trimiseră din partea Statelor unite mijlóce de traiŭ, carĭ bine, că ajunseră pentru câte va sute, dar nu pentru miile de flămînḑĭ, carĭ nu aveaŭ, ce îmbuca.

Din marea armată, ce o trimesese Spania acolo şi carea împreună cu voluntariĭ (guerillas) să fie constat o dată aprópe din 225.000 de ostaşĭ, acum la sosirea luĭ Blanco abia maĭ eraŭ 100,000 sub arme şi capabilĭ de luptă. Acestea eraŭ raporturile, cu carĭ se vĕḑu Blanco faţă în faţă, şi între carĭ avea, să pună în aplicare nóua administraţie. Pe lângă acestea partida spaniolă la întroducerea autonomieĭ îĭ punea în cale tóte pedecile posibile, ér insurgenţiĭ la tóte provocările de supunere rĕspundeaŭ cu uciderea solilor. Tot, ce putu îndeplini Blanco, a fost instituirea unuĭ cabinet, autonomia însă-şĭ, pe cum o doria şi plănuia guvernul din Madrid, a fost cu totul zădărnicită.

Apoĭ veni ruptura dintre Statele unite şi Spania. Insurgenţiĭ căpĕtară un aliat circumspect, la al căruĭ ajutoriŭ contaseră deja cu anĭ maĭ înainte de aceea. Eĭ aŭ prestat Americanilor la cucerirea insuleĭ serviţiĭ însemnate, dar şi fără de acestea resultatul abia s'ar fi putut decide altmintrea. Eroilor conducĕtorĭ cubanĭ, gata la orĭ ce jertfe, li-s'aŭ făcut multe elogiĭ, şi s'a susţinut tot de una, că dacă nu le-ar fi lipsit muniţiunea necesară, eĭ ar fi fost în stare a isprăvi cu ceĭ 125.000 de Spaniolĭ, cât ce aĭ bate în pălmĭ. Adevĕrul lucruluĭ e, că generalul Garcia, carele fórte în curênd se alătură la generalul Shafter, dispunea la tot casul de o bandă bine organisată cam de 1700 de ómenĭ, în faptă ceĭ maĭ bunĭ în luptă; de altă parte înse cu puterile armate ale luĭ Gomez în Nord staŭ lucrurile destul de rĕŭ. Ce e drept, sosiaŭ în tóte zilele bande nóuĕ la trupele debarcate ale Americanilor, înse pe cum spuneaŭ ofiţeriĭ americanĭ, maĭ puţin pentru a se lupta pentru „Cuba libre“, de cât ca să se sature o dată cum se cade şi bine din provisiunile aliaţilor sĕĭ.

Despre persónele conducĕtóre ale partideĭ insurgente din Cuba să maĭ amintim aicĭ pe scurt încă următórele: Generalul Maximo Gomez, carele de present petrece în Los Delyos din provinţa Santa Clara, trece de supracomandantul insurgenţilor cubanĭ. El e de origine din San Domingo, dar deja în tinereţele sale imigrase familia luĭ în Cuba. Din 1858 aparţine ca ofiţer partideĭ cubane şi pentru raporturile de acolo s'a avîntat la un rol însemnat ca conducĕtoriŭ de armată. Partisaniĭ luĭ aŭ încredere nemărginită într'însul, ci între el şi al doilea conducĕtoriŭ cuban generalul Calixto Garcia par a esista diferenţe de părerĭ politice. Gomez pare a fi între 65 şi 70 de anĭ, pe când Garcia e de 58 de anĭ. Orĭ unde s'aŭ luptat Cubaniĭ în contra ţĕriĭ mame, Garcia a fost în rîndurile lor. De douĕ orĭ ajunse în prinsóre; prima dată, 1874, maĭ bine voĭ, să móră, de cât să se predea, şi se puşcă în cap. Glonţul străbătu în falcă şi ieşi pe la umĕrul obrazuluĭ a fară. După suferinţe îndelungate şi grele se vindecă Garcia de rana sa grea, urmele raneĭ se maĭ cunosc înse şi astăzĭ.

De altă fire par a fi insurgenţiĭ de pe Filipine. Pe de o parte sînt bine disciplinaţĭ şi bine conduşĭ şi póte că staŭ pe o tréptă maĭ înaltă de moralitate de cât degeneraţiĭ

compact, a bună samă nimenĭ nu ar puté, să contesteze óre care îndreptățire dorinței lor de a primi episcopia lor proprie, și acésta cu atât mai puțin, fiind că diecesa de Munkaciŭ e fórte estinsă, și reședința el Ungvar e pe sama Haĭducilor depărtată.

„Ceea ce face înse, ca afacerea să fie suspectă, e a dóua parte a dorinței: ca Haĭducilor nu numai să li-se înființeze episcopie proprie, ci să li-se permită și folosirea limbiĭ magiare celeĭ viĭ ca limbă liturgică pe lângă păstrarea ritului grecesc. Și lucrul se face încă și mai suspect, dacă se ĭea în considerare, că conducĕtoriĭ acesteĭ mișcări puse la cale mai înainte de asta cu câțiva ani nu aŭ fost Magiarĭ greco-uniți, ci calvinĭ. S'a întîmplat până și lucrul ne mai auḑit, — dóră în regnum Marianum în ziua de azĭ tóte sînt cu putință, — că deputația, carea a subșternut primatelui Ungarieĭ cererea uneĭ episcopiĭ greco-unite cu limbă liturgică magiară, a avut oratorĭ calvinĭ și mulți membri calvinĭ. Și primatele a promis decĭ deputațieĭ, că va sprigini cererea eĭ în chipul cel mai călduros.

„De atuncia a grăit Roma. Resoluția a fost negativă, întru cât privesce admiterea limbiĭ magiare ca limbă liturgică. Ce privesce înființarea uneĭ episcopiĭ proprie pe sama așa numiților Magiarĭ greco-catolicĭ, Roma de o cam dată nu are, să se declare, de óre ce afacerea acésta o póte resolvi regele Ungarieĭ în vîrtutea privilegiilor sale apostolice.

„Resoluția negativă a Romeĭ a fost ca uleŭ turnat pe foc. După multă discutare în presa jidano-liberală s'a format un comitet regnicolar, acuma compus numaĭ din „Magiarĭ“ greco-catolicĭ. Firesce că magiarismul membrilor acestuĭ comitet se póte trage la îndoélă, după ce numele lor în cea mai mare parte aŭ sunet rutenesc. Acuma la sfatul guvernuluĭ s'a părăsit ca necorĕspunḑĕtóre scopuluĭ dorința uneĭ episcopiĭ greco-catolice proprie pe sama Haĭducilor. Comitetul cere numaĭ admiterea limbiĭ magiare ca limbă liturgică.

„Motivul cel mai de frunte, ba singurul motiv al acesteĭ pretensiunĭ nu e nicĭ de cum de fire religiósă orĭ bisericéscă, ci e de fire numaĭ națională. Se susține a nume, că Magiariĭ greco-catolicĭ s'ar rusifica prin limba paleoslavă a liturgieĭ. Ca și cum ar fi cu putință, ca prin o limbă mórtă să se sevârșéscă un proces de desnaționalisare. Întrégă biserica de rit latin rĕstórnă acest motiv. Și la motivul acesta recurg ómenii în Ungaria, unde desnaționalisarea și magiarisarea Rutenilor greco-catolicĭ și a Slovacilor latino-catolicĭ se face prin guvern cu progres rapid în ciuda limbiĭ liturgice paleoslave și latine!

„Amintitul comitet regnicolar și guvernul unguresc nicĭ nu și-aŭ pus în gând magiarisarea celor cam 500,000 de Rutenĭ, carĭ locuesc în Nordul Ungarieĭ. În privința acésta dóră le e sigur resultatul și fără de limbă liturgică magiară. Limba liturgică magiară ar puté cel mult, să luțéscă acest resultat. Scopul propriŭ, care-l aŭ înaintea ochilor amintitul comitet regnicolar și guvernul unguresc cu limba liturgică magiară, se îndréptă în contra acelor treĭ milióne de Românĭ, carĭ cuprind partea rĕsăriténă a regatuluĭ. Aceștia țin cu tenacitate mare la limba și naționalitatea sa, și față cu eĭ silințele de magiarisare puse în lucrare cu mare aparat până acuma nu vor, să foloséscă guvernuluĭ nimica. Adăpostul Românilor față cu silințele acestea ale guvernuluĭ e mai pe sus de tóte biserica. Românii aceștia ca și frații lor din regatul Românieĭ în marea s'a maioritate se țin încă de schisma grecéscă, dară cam de treĭ vécurĭ folosesc limba românéscă vie ca limbă liturgică, și în privința acésta sînt unicĭ între popórĕle schismatice ale Orientuluĭ, carĭ tóte aŭ limbĭ liturgice mórte. Limba acésta liturgică românéscă aŭ păstrat-o cu aprobare papală și ceĭ 1.200,000 de Românĭ uniți împărțiți în patru diecese. Orĭ vor, să o concédă acuma guvernul unguresc și amintitul comitet regnicolar, orĭ nu, totuși e limpede ca lumina sórelui, că ele cu limba liturgică magiară aŭ în rîndul cel dintâiŭ înaintea ochilor pe acești Românĭ greco-uniți. Roma să permită numaĭ folosirea limbiĭ magiare în liturgia grecéscă, ce mai restă, aceea o vor isprăvi guvernul unguresc și organele luĭ. Că eĭ în lucrul acesta nu ar avé scrupulĭ de consciință, a bună samă se póte prevedé. Avem, să privim numaĭ la alegerile dietale și la cele alalte alegerĭ din Ungaria cele unice în felul lor, pentru ca să prevedem, la ce ar avé, să se aștepte biserica românéscă greco-unită în casul concederiĭ limbiĭ liturgice magiare.

„Vom acuma, să facem abstracție de la aceea, că ar fi un lucru de totuluĭ tot nevrednic pentru biserica catolică a permite, ca de sfintele eĭ instituții să se facă abus spre un scop așa de nemoral, și vom, să esaminăm mai de aprópe numaĭ din punctul de vedere cel catolic al bisericiĭ, dacă e cu scop orĭ lipsită de scop admiterea acésta.

„Românii greco-uniți își sînt conscii despre aceea, ce aŭ, să mulțăméscă eĭ și prin eĭ și toți frații lor cei încă schismaticĭ unirii cu biserica catolică. Schisma grecéscă pentru Românĭ a fost mórte nu numaĭ spirituală, ci și națională. Redeșteptarea silinței lor spre esistință națională vrednică a fost urmarea impulsuluĭ, care li-l a dat unirea cu Roma. Avîntul lor cultural cel plin de viață încă are, să se mulțăméscă unirii: l-a născut Roma parte în chip nemijlocit, parte prin mijlocirea școlilor românescĭ unite din Blaș, și neînsemnatul tîrg Blaș din Transilvania, carele e reședința mitropolitului greco-unit al Românilor, Românii toți îl privesc cu drept cuvînt de mama sa culturală. Și acum, aprópe de centenariul al doilea al unirii sale cu Roma, carele aŭ de gând, să-l serbeze în anul 1900 în Blaș și în Roma, să se arunce de pradă poftelor de magiarisare ale unuĭ guvern, care în regatul Marian sugrumă cu tóte mijlócele, ce-ĭ sînt în de mână, chiar și cu forța brutală a armelor, orĭ ce manifestare de viață catolică veritabilă? Și ceĭ 1.200,000 de Românĭ, carĭ acum aderéză unirii, totuși ar avé misiunea de a forma simburele, în jurul căruia să se cristaliseze în unirea cu Roma cele alalte opt milióne de Românĭ. Ce s'ar face din misiunea acésta voită de Dumnezeŭ a bisericiĭ greco-unite, dacă poporul român ar face esperința, că în casul unirii sale generale cu Roma ar ceda de pradă magiarisării pe cele treĭ milióne de membri aĭ sĕĭ, carĭ locuesc în Ungaria?

„Roma de altmintrea nu face pași pripiți și neprecumpĕniți. De aceea nu credem, că șoviniștiĭ magiarĭ vor avé vre o dată parte de bucuria de a vedé împlinită dorința sa referitóre la admiterea limbiĭ sale ca limbă liturgică a ritului grecesc.“

Negri cubani. Cel mai însemnat conducĕtoriŭ al insurgenților de pe Filipene este generalul Emilio Poncho Aguinaldo, carele ține acolo în frîu forțele de luptă spaniole mai mult, de cât ĭ-ar plăcé admiraluluĭ Dewey. Aguinaldo e indigen și fiul uneĭ căpeteniĭ de frunte. În tinerețe fu predat spre educație la preoți spanioli, mai târziŭ fu trimis la Madrid spre a studia teologia. După unul orĭ doĭ anĭ întrevenirĕ anumite împrejurărĭ, carĭ necesitară ieșirea luĭ Aguinaldo din seminariul preoțesc. Apoĭ deveni soldat și amĕsurat dorinței sale fu înrolat într'un regiment de indigenĭ, la care toți ofițeriĭ mai înalți eraŭ spanioli. El desertă și începu a ațința rĕscóla în mai multe provințe. El luă parte la tóte luptele de insurecție ale anilor din urmă și după sugrumarea ultimeĭ rĕsculărĭ fugi în Hongkong, ca de aci să lucreze mai de parte în interesul țĕriĭ sale natale. La erumperea rĕsboiuluĭ numaĭ de cât se dede pe partea Americanilor, de și agenți spanioli îĭ făcură mai de multe orĭ promisiuni splendide, dacă ar folosi influența sa în contra Americanilor. Aguinaldo stă în al 38-lea an al vieții, și de curênd partida luĭ îl proclamă de president al republiciĭ acum înființate pe Filipine.

Neuniții și congrua. — „Tribuna“ din Sibiŭ publică în numĕrul sĕŭ din 16 a c. următórea informațiune:

„Aflăm, că în causa salarisăriĭ preoților Luni în 8 l. c. consistoriul archidiecesan din loc a ținut o ședință plenară estraordinară sub presidiul Esc. Sale Mitropolituluĭ Miron.

„La ședință a fară de membriĭ din centru aŭ luat parte și unii membri din a fară veniți a nume la Sibiŭ.

„Obiectul ședinței a fost pronunțarea consistoriuluĭ asupra decisiuniĭ anchetei: *de a primi întregirea salariilor preoțesci,* — despre care am scris și noĭ la timpul sĕŭ.

„*Consistoriul s'a declarat de acord cu decisiunea anchetei în chestia salarisării.* Numaĭ treĭ membri aĭ consistoriuluĭ aŭ fost contrarĭ acesteĭ hotărîrĭ.

„Consistoriul a primit hotărîrea acésta de o cam dată ca propunere spre a o aduce la desbatere în sinodul archidiecesan, eventual în congres, căcĭ numaĭ acestora le compete dreptul de a se rosti definitiv în causă.

„De astă dată ne abținem de la aprețiărĭ și comentărĭ.

„Nu cunóscem încă pe deplin statul chestiuniĭ, nu scim, cum se va mai desvolta, și eventual ce hotărîrĭ aŭ luat orĭ vor lua cele alalte consistóre în causă.

„Cu tóte acestea ne-a surprins dureros după hotărîrile anchetei cuvîntul acesta al consistoriuluĭ din Sibiŭ. Cu totul alte nădejdĭ aveam.

„Cum cadrézĕ hotărîrea consistoriuluĭ cu sentimentul obștesc al cleruluĭ și poporuluĭ, manifestat prin sinóde, de a nu primi salarisarea? Cum se unesce cu ținuta archiereilor, carĭ la desbaterea proiectuluĭ în casa magnaților s'aŭ rostit hotărît în contra luĭ?

„O spunem din noŭ, că nedumeriți așteptăm convocarea congresuluĭ bisericesc spre a se rosti în causă și credem, că-și va face datoria, căcĭ prea cu ușorătate se tractézĕ o causă de o importanță vitală pentru biserica română gr.-orientală.“

Regularea congruei. — Am amintit în unul din numerii trecuţi, că ministrul Wlassics a întregit comisiunea centrală în afacerea congruei. Un membru al acesteï comisiunï spune în numĕrul din 5 Aug. al foiï „Országos Hirlap“, că cólele de fasionare s'aŭ umplut de cătră preoţi. Causa întârziării e a se căuta la comitate, fiind în general cunoscut, că oficiile administrative cu nimica nu umblă mai repede de cât melcul. Dintre cele 5260 de cóle distribuite numaï 800 n'aŭ sosit încă.

Comisiunea se va ocupa cu revederea în instanţa a dóua a conscrieriï beneficiilor maï micï (parochiale), apoï va constata în instanţa primă conscrierea venitelor din beneficiile marï (archiepiscopiï, episcopiï, abaţiï, capitule). Lucrarea acést a va arĕta, de ce întregire aŭ lipsă beneficiile micï, şi ce sumă stă la dispositie spre acésta din venitele beneficiilor marï. Apoï va veni la rînd taxarea beneficiilor marï în favorul fondului pentru congruă, care formézĕ un punct cardinal în regularea congruei. Acésta e de moment maï vîrtos, fiind că resoluţiunile regescï prevĕd, că spre întregirea venitului beneficiilor micï să servéscă prisosul beneficiilor marï. Apoï urmézĕ regularea patronatului, capeţiilor şi a venitelor preoţilor greco-catolicï. Pentru resolvarea acestor cestiuni încă sînt în mare parte terminate lucrările preliminare. Se crede, că comisiunea îşi va începe lucrarea în Septembre.

Tótă afacerea o dirige guvernul, el dacă ar fi voit, putea constrînge organele subalterne, să-şi termine lucrările la timp şi în cestiunea acésta, căcï la alegerï sînt destul de activï domniï de la administraţie. Dacă până acum nu s'a făcut, cum se cade, nicï începutul pentru resolvarea uneï cestiunï ardente, cum e regularea congruei, causa numaï la guvern póte fi. Este adevĕrat, că catoliciï ar fi dorit, ca guvernul să nu se amestece în afacere, aparţinênd ea numaï bisericiï şi patronului eï suprem, regelui apostolic. Dacă s'a mestecat guvernul, cu dreptul se aştéptă, ca să nu împedece, ci să promoveze regularea congruei.

Revistă bisericéscă.

Roma.

Sfinţia Sa în zilele trecute a fost bolnav şi la sfatul mediculuï a trebuit, să întrerupă pe câte va zile agendele sale oficióse. De împrejurarea acésta în sesonul acesta mort s'aŭ bucurat fórte mult foile liberale şi aŭ adus sciriï care de care maï sensaţionale. Sfinţia Sa acuma se simţesce maï bine şi şi-a reînceput agendele oficióse. Din causa acésta a primit telegrame cordiale de la împĕraţiï Austrieï, Germanieï şi Rusieï, pe cum şi de la alţi domnitorï.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Pe cum am raportat deja în numĕrul ultim, conferenţele ministrilor austriacï şi unguresci asupra pactului economic aŭ fost fără de resultat. Nu le-a succes, să găséscă un espedient, cum s'ar puté, ca după decurgerea provisoriului să se maï susţină şi pe maï de parte teritoriul vamal comun. Asta o conced acuma şi de o parte şi de ceealaltă, şi organele oficióse şi de o parte şi de ceealaltă îşi daŭ acum silinţa de a arĕta, că guvernul austriac respective cel unguresc nu pórtă vina nereuşiteï conferinţelor. Numaï o singură fóe oficiósă a luï Bánffy dă, să se înţelégă, că în Bupapesta tot maï cred în o posibilitate de a ajunge la un provisoriŭ noŭ, firesce că aşa, ca Austria să cedeze, căcï ministriï unguresci petrecênd în Viena aŭ eschis orï ce îndoélă cu privire la aceea, că guvernul unguresc privesce de eschisă încheiarea unuï pact, care în Austria să se execuţeze pe calea ordinaţiunilor pe basa §-luï 14; aşa ceva nu permit adecă legile unguresci.

În urma acestora situaţia e fórte încordată. Întrégă seriositatea situaţieï o caracteriséză în de ajuns aceea, că în 12 a c. consiliul ministerial austriac a fost adunat de dóuĕ orï, şi că contele Thun după conferenţa a dóua a călătorit la Ischl la împĕratul. E bătĕtoriŭ la ochï, că ministrul president austriac a pornit la Ischl aprópe în aceea-şi óră, în care br. Bánffy a sosit la Viena. Se vede decï, că contele Thun a încunjurat a nume prilejul de a ajunge la o înţelegere cu guvernul unguresc, maï înainte de ce şefiï celor dóuĕ cabinete aŭ mers în audienţă la domnitoriul.

E absolut cu neputinţă a spune, ce va aduce viitoriul cel maï apropiat. Se pare, că asta nu o sciŭ încă nicï cercurile guvernamentale.

Încercarea cea maï de pe urmă de a ajunge la o înţelegere s'a făcut în Ischl sub presidiul domnitoriului. Contele Thun sosind în Ischl a fost primit în audienţă. Br. Bánffy sosind în Viena a avut o conferinţă maï lungă cu contele Goluchowski şi cu Kállay, ér apoï a călătorit şi el la Ischl şi în 13 a fost primit şi el în audienţă. După prânz ceï doï ministri presidenţi aŭ conferit din noŭ timp de o óră. Aŭ fost chemaţi la Ischl şi ministriï comunï Goluchowski şi Kállay, pe cum şi ministriï austriacï Dr Kaizl şi Dr Bärnreither.

Despre obiectul acestor audienţe şi şi conferinţe scrie „Neues Wiener Tagblatt“ următórele: „Proiectele guvernului unguresc în Ischl se compun din o propunere formală şi din alta meritorie. Propunerea formală se referesce la convocarea din noŭ a Reichsrathului austriac spre un scop duplu: întâiŭ pentru ca să se subştérnă din noŭ proiectele de convenţiune, căcï ele prin închiderea Reichsrathului aŭ, să se privéscă de revocate; a dóua pentru ca să se alégă deputaţia cuoteï, de óre ce numaï după ce consultările celor dóuĕ deputaţiunï referitóre la cuotă ar rĕmâné fără de resultat, numaï după aceea póte, să hotăréscă domnitoriul asupra cuoteï. Ér lipsa acestuï resultat al consultărilor până acuma nu póte, să se constateze, de óre ce deputaţiunile aŭ ajuns deja şi până acuma la óre care apropiare şi nu aŭ rupt pertractările, ci numaï le-aŭ amânat până la tómnă. Deputaţiunile cuoteï aŭ decï, să se concheme din noŭ, respective are, să se alégă o deputaţiune austriacă nóuă. Partea meritorie a proiectelor guvernului unguresc se zice, că ar consta în aceea că de cum va din cause, carï se cuprind în raporturile austriace, proiectele pactuluï nu ar puté, să se realiseze pe cale parlamentară, cuprinsul lor să între în vigóre pe calea unuï contract dintre ambele state, care în Austria póte, să se resolvéscă pe basa §-luï 14, ér în Ungaria prin parlament. Se crede, că în conferenţele din Ischl ale celor doï ministri presidenţi s'a tractat despre hotărîrea domnitoriului pentru proiectele acestea orï în contra lor.“

De la espunerea acésta a proiectelor guvernului unguresc diferesce cea din „Neue Freie Prese“. După fóea acésta propunerea luï Bánffy constă în aceea, ca propunerile luï Badeni, pe carï le-aŭ subşternut spre primire în April a. c. în ambele parlamente, şi pe sama cărora în parlamentul austriac în nicï un chip nu s'ar puté crea maioritate, să le ridice la valóre de lege prin legislativa magiară neatîrnătóre cu acea clausulă, ca ele să rĕmână în valóre până atuncia, până când în Austria vor deprinde reciprocitate, adecă până când parlamentul austriac nu va hotărî contrariul. Contele Thun se împotrivesce acesteï propuneri, pentru că atât el, cât şi ministriï comunï vĕd într'însa paşul cel dintâiŭ spre separarea economică a celor dóuĕ state. În încredinţarea luï Bánffy, că maï apoï, când Austria ér va avé parlament capabil de acţiune, vor puté, să închie din noŭ convenţia comercială, el nu găsesc destulă garanţă pentru aceea, că Ungaria, după ce va fi făcut paşul cel dintâiŭ spre întemeiarea independenţeï sale economice, va renunţa la independenţa acésta.

După multe conferenţe şi audienţe s'a hotărît, că ministriï austriacï vor continua în 24 a c. în Budapesta consultările cu minisriï unguresci.

În Viena amânarea acésta se privesce de învingerea guvernului unguresc.

Spania şi America.

Secretarul de răsboiŭ Alger a trimis tuturor comandanţilor militarï amaricanï telegrame, în carï le dă de scire subscrierea protocoluluï de pace şi le dispune sistarea ostilităţilor.

După un estras din protocolul de pace trimis foilor de secretarul de stat Day protocolul acesta cuprinde următórele condiţiunï:

1. Spania renunţă la suveranitatea preste Cuba. 2. Puertorico şi cele alalte insule Antile şi Ladrone se cedézĕ Statelor unite după o alegere, ce o vor face acestea. 3. Statele unite vor ţiné ocupate cetatea, golful şi portul de Manilla în timpul pertractărilor asupra contractului de pace, care va statori hotărîrï privitóre la controla şi la guvernările de pe insuiele Filipine. 4. Cuba, Puertorico şi cele alalte Antile se vor evacua de Spanioliï în dată, şi comisarï, carï se vor numi în zece zile, în decurs de treï zecï de zile socotite de la subscrierea protocoluluï se vor întruni în Havannah şi în San Juan de Puertorico spre a stabili amĕnuntele evacuării. 5. Statele unite şi Spania vor numi nu maï mulţi de câte cincï comisarï pentru pertractările asupra contractului de pace, care are,

să se închie; pertractările se vor începe cel mult în 1 Octobre în Paris. În dată după subscrierea protocolului se vor sista ostilităţile. Împărtăşirea referitóre la sistarea acésta ambele guverne o vor trimite cât mai curênd comandanţilor de pe uscat şi de pe mare.

Corespondinţe.

Maramurĕş 5 August 1898.

Onorată Redacţiune!

Asociaţiunea pentru cultura poporului român din Maramurĕş în 1 August st. n. a ţinut adunarea sa generală anuală.

Adunarea a fost fórte bine cercetată. A presidiat magnificul Domn Petru Mihályi ablegat dietal.

S'a decis a se primi în convictul Asociaţiunii 6 elevi cu jumătate stipendiu, 4 elevi cu tacsă anuală de 150 fl. şi 4 preparanzi români din Maramurĕş cu locuinţa gratuită.

Pentru susţinerea institutului s'au colectat preste 300 fl.

Avênd Asociaţiunea spese aprópe de 2000 fl. cu acoperirea edificiului Asociaţiunii în acest an n'a putut din cassa sa ajutora institutul de cât cu plătirea prefectului.

În urmare în anul scolastic venitor institutul se va susţiné din oferte, cari mulţămită zelului inteligenţei nóstre pe an ce merge se înmulţesc.

În anul trecut inteligenţa şi clerul marmaţian a oferit şi plătit pentru susţinerea institutului aprópe 900 fl.

De 12 ani cu susţinerea institutului Asociaţiunea a spesat preste 30 de mii de fiorenĭ.

Deja avem advocaţi, preoţi, teologi, ţurişti şi preparanzi ieşiţi din acel institut de mare binefacere pentru poporul misĕr din Maramurĕş.

Avênd Asociaţiunea o dătorie de 12.000 fl. contrasă cu zidirea convictului s'a decis a se face apel cătră poporul credincios român din Maramurĕş, să dea fie care casă respective cap de familie câte 1 fl. plătindu-se în 5 ani adecă anuatim 20 cr. Avem preste 15.000 de case române, de la cari în 2—3 ani, ad summum în 5 ani, sperăm a dobîndi acele 12.000 de fiorenĭ.

În anii trecuţi ast fel au plătit Maramurĕşenii 12.000 fl. pentru zidirea bisericii din Sighet.

Datorim mulţămită preastimatei familii de Mihályi, a cărei membri sînt şi stau în fruntea tuturor lucrărilor folositóre pentru poporul român din Maramurĕş.

Avem speranţă, cum că în anii viitori vom puté întreţiné în convict 15—20 elevi cu totul gratuit.

Mai nou este, că Înalt. Ministeriu de finanţe a primit patronatul parochiei din Sighet şi a subscris actul pentru dotarea aceleĭ parochii.

Pentru acéstă dotare s'au luptat deja de 30 de ani.

Har Domnului, sa ajuns sfârşitul bun.

Corespondentul.

Internatul preparandial din Blaş.

(Escriere de concurs.)

La Internatul preparandial din Blaş prin acésta se escrie concurs pe anul scol. 1898/9 pentru 35 elevi preparandiali.

Condiţiunile de primire sînt:

I. Fie care părinte, care vre, ca fiul luĭ să fie în Internat, are, să solvéscă pe anul întreg suma de 30 fl. v. a. în rate lunare anticipative de 3 fl. v. a.

II. În schimb pentru preţul acesta elevii primiţi în Internat se bucură de locuinţă igiénică, spĕlat, luminat, încălzit şi fert din al lor. E de însemnat, că elevii primiţi în Internat dau cu sĕptĕmâna material de fert, ér bucătarul Internatului le pregătesce mâncarea punctuos şi gustuos.

III. Elevii primiţi în Internat au, să aducă cu sine:

1. 4 părechi de schimburi bune de pânză sau giolgiu;
2. 4 năfrămi de buzunar;
3. 2 părechi de căltuni buni şi 4 părechi de ciorapi sau obiele.
4. vesminte de pat şi a nume: 2 feţe albe de pat, cel puţin 1 perină, 2 feţe de perină şi 1 plaplónă sau 1 ţol gros şi 1 învĕlitóre de pat;
5. 3 ştergare şi 1 peptene; saltea dă Internatul;
6. 1 cuţit, 1 furculiţă, 1 lingură de metal, 1 păhar şi 2 serviete;
7. 1 perie de vesminte şi 1 de curăţit căltunii.

Cererile sînt a se înainta până în 26 August n. la prefectul Internatului preparandial *Ioan Raţ.*

Elevii primiţi au, să se insinue în 1 Septembre la superioritatea Internatului preparandial, cu care ocasiune vor fi supuşi visitaţiunii medicale.

Blaş la 14 August 1898 st. n.

Georgiu Muntean
rectorul Internatului preparandial.

Convocare.

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur" se va ţiné în acest an conform conclusului adunării generale din anul trecut în 28 August st. n. 3 óre d. am. în şcóla gr. cat. din Mediaş cu următoriul

Program: 1. Deschiderea şedinţei prin presidentă, după care va urma imediat verificarea membrilor. 2. Raportul comitetului despre activitatea sa de la ultima adunare generală până în presinte. 3. Raportul despre starea casseĭ reuniunii. 4. Alegerea uneĭ comisiuni de 3 pentru censurarea raporturilor de sub 1 şi 2. 5. Constituirea comitetului pe un nou period de 3 ani. 6. Propuneri eventuale. 7. Alegerea comisiunii verificatóre. 8. Închiderea şedinţei.

La care a participa sînt invitate tóte femeile române din Mediaş şi jur, tóte prea stim. Dómne membre şi toţi sprigiuitorii intereselor de progres a acesteĭ reuniuni, al căreĭ scop nobil este înfiinţarea de şcoli de învĕţămînt şi lucru, pe cum şi ajutorarea fetiţelor române sĕrace din Mediaş şi jur.

Se observă, că în aceea-şi zi la 2 óre d. am. în aceea-şi localitate îşi va ţiné comitetul reuniunii şedinţa sa ordinară.

Mediaş 11 August 1898.

Maria Moldovan
presidentă.

Maria Necşa
secretarésă.

Spre scire şi orientare!

Din incidentul adunării generale a „Asociaţiunii", ce se va ţiné în Beiuş a. c. în zilele 27 şi 28 August, subscrisul face cunoscut, că în lipsă de oteluri s'a făcut îngrijire de cuartire corĕspundĕtóre pe la case private ast fel, că óspeţii — insinuaţi cel mult până la 24 August — deja la sosire numai de cât vor primi informaţiunile de lipsă referitóre la încortelare.

Pentru călăuzire şi informare membrii comitetului de incuartirare se vor presenta la sosirea fie cărui tren purtând ca insigniĭ: un bandaj alb pe braţul stîng.

Dr Gavril Cosma
pres. comit. de incuartirare.

Noutăţi.

Ziua natală a domnitoriului în catedrala din Blaş s'a celebrat cu solemnitatea obicinuită. A pontificat Escelenţa Sa Î. P. S. D. Mitropolit cu asistinţă mare. La 1 óră Mitropolitul a întrunit la prânz clerul gremial şi pe fruntaşii oficialilor şi pe ai inteligenţeĭ laice.

Inaugurarea uneĭ şcoli. Senatul bisericesc scolastic gr. cat. din Năsĕud invită la actul de sfinţire a nouluĭ edificiu scolar, ce se va îndeplini Duminecă la 21 August n. după celebrarea sf. liturgii cu concursul corului de plugari din loc dirigiat de dl profesor de musică Emil Ştefănuţ. Cu ocasiunea sfinţiriĭ tinerimea română academică din Năsĕud şi jur aranjéză o petrecere cu dans în sala de gimnastică. Venitul curat e destinat pentru fondul nóueĭ şcoli.

Concurs. „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român" sub Nr. 421—1898 cu începutul anului şcolar 1898—99 publică concurs la următórele stipendii: 1. Un stipendiu de 50 fl. v. a. pe an din fundaţiunea „Dobâca" destinat pentru un gimnasist născut în fostul comitat al Dobâceĭ. 2. Dóuĕ stipendii de câte 60 fl. la an din fundaţiunea „Roman" destinate pentru studenţi de gimnasiu ori şcoli reale. Cererile au, să se înainteze comitetului central al Asociaţiunii în Sibiiu (Strada Morii Nr. 8) până la 5 Septembre a. c. st. n., provĕdute cu următórele documente: a) Atestat de botez; b) testimoniu şcolar de pe semestrul din urmă al anului şcolar 1897—98; c) atestat de paupertate.

Osĕmintele luĭ Columb. Spaniolii cedând Americanilor insula Cuba nu vor, să cedeze de o dată cu ea şi osĕmintele luĭ Cristofor Columb. Foile spaniole pretind de la guvern, ca osĕmintele luĭ Columb aşedate în catedrala din Havannah să fie desgropate şi aduse în Spania.

Negoţul de bucate al României. „Kölnische Ztg." a primit un raport mai lung, după spusa căruia guvernul românesc are de gând, să transforméze negoţul de bucate al României, în rîndul cel dintâiu cel de pe uscat, în chip radical în interesul agriculturiĭ. Au să se creeze bonuri de deposit garantate din partea statului, cari să se îmbie capitaliuluĭ străin spre vindere. Mai de parte căile ferate române ale statului vor zidi în staţiunile cele mai multe silouri de bucate. Guvernul românesc are de gând, ca organisaţia asta întrégă să o supună uneĭ comisiĭ neatîrnătóre de înspecţie.

Congres zionist. Zioniştii, scopul cărora e, să asigureze jidovimiĭ „persecutate" un asil în Palestina, în anul acesta éră vor ţiné congres şi a nume ca şi în anul trecut în Basel trei-patru zile începênd din 28 August. Jidovii din Ungaria stau de parte de mişcarea acésta şi ast fel nu vor lua parte în congres, ceea ce şi e lucru firesc, de óre ce ei nu au nicĭ un motiv de a dori, să se mute din noul sĕu Canaan în stîncósa Palestină.

Cas de mórte. *Ioan Szabó* preot în Andrid din diecesa Orădiĭ mari a repausat în 10 a c. în anul al 37-lea al etăţiĭ şi al 15-lea al preoţieĭ.

În veci amintirea luĭ!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Îndrăznéla și armonia formelor architectonice ale acestei biserici nu bate la ochi în dată la privirea cea dintâiŭ asupra părții din a fară a bisericii, de óre ce sistemul de cupole cu clădirile adause și mijlociĭ detrage impresiei, ce o face cupola principală cea mare cu raporturile sale cele imposante și curate față cu totalul clădirii. Înaintea bisericii se estinde atriul. Îl împreună cu biserica un nartex îndoit și nóuĕ uși. Dacă se face abstracție de la apsida rĕsăriténă, interiorul e aprópe un cuadrat, care se descompune în spațul mijlociŭ coperit de cupola cea mare, în naea principală și în dóuĕ nai laterale. Cupola se înalță din cuadratul acela avênd diametru de preste 30 m și se razimă pe arcuri colosale, a căror deschidĕturi aŭ aceea-și mărime cu diametrul, și cari se razimă pe patru stîlpi puternici. Înălțimea cupolei de la pavimentul bisericii e cam de 60 m. De cupola principală se razimă din laturea rĕsăriténă și din cea apusană câte o semicupolă, în vreme ce spre méză zi și spre méză nópte arcurile cele mari sînt închise prin un zid străbătut de colonade. Semicercul rĕsăritean se deschide în trei apside în mijloc cu tribuna cea mare, carea iese din planul fundamental al bisericii, adecă din cuadrat și cuprinde dóuĕ apside laterale. La semicercul cel apusan se adaug dóuĕ apside, în vreme ce partea lui cea din mijloc, carea e în fața apsidei rĕsăritene principale, se razimă de zidul, prin care se trece în nartex. Năile laterale sînt descompuse în câte dóuĕ etajuri, din cari cel de-asupra era gineceul saŭ locul femeilor. Lumina curge în biserică prin deschidĕturi numĕróse: 40 de ferești se deschid la basa cupolei, ĕră altele sînt în zidurile, cari închid arcurile cele mari de cătră méză zi și de cătră méză nópte. Din causa dimensiunilor celor neobicinuit de mari construirea cupolei celei mari a fost o problemă a architecturii: pentru ca să o pórte, clădirea stîlpi massivi și puternici gătindu-i cu multă grije, pentru ca să pótă suporta apĕsarea cea enormă a boltiturii.[1]) Mai pe urmă începură până și architecții a fi îngrijați și dispuseră, să gătéscă pe insula Rhodos cărămidi fórte ușóre și poróse. Pe lângă tótă precauțiunea acésta aflară în curênd, că îngrijarea nu a fost neîntemeiată: în anii următori a fost de mai multe ori cutrĕmur de pământ, și acesta în anul 557 a pustiit o parte a cetății. Cupola în urma sguduiturilor provocate prin cutrĕmur a căpĕtat mai multe crepături, ĕră în 7 Maiŭ 558 a căduț jos. Iustinian a rînduit restaurarea ei. Adevĕrat că Antemiŭ și Isidor nu mai eraŭ între cei vii, dară mai trăia încă un nepot al celui din urmă, și acesta conduse reconstruirea. El a fară de acea schimbă forma cupolei, dară cu o cale îi împărtăși și soliditate mai mare prin arcurile cele mari. De astă dată schelele le lăsară un an întreg nedescompuse și le delăturară numai atuncia, când gătirea lucrărilor musive ceru delăturarea lor.[2])

În interiorul boltiturilor și al apsidelor se estinse bogăția decorației *musive*: pe *sfund* vînĕt ori de aur se vedeaŭ în trăsături maiestóse sfintele figuri ale lui Christos, Mariei, îngerilor, Apostolilor și sfinților. Din acestea numai puține rĕmășițe mai vestesc splendórea de odinióră, și și din acestea unele sînt lucrări de mai în cóce.[3]) Despre cele ce representaŭ mosaicurile acelea, ne oferesce Paul Silențiariul următórea descripție: După ce a descris corul și podóba lui cea de argint, cancelurile și columnele cele obduse cu argint, ne spune: „De-asupra capetelor mâni deprinse în artă aŭ scobit tare cu dintele dalteiei ochiuri rotunditе. În cea din mijloc vedi zugrăvit chipul Rĕscumpĕrătoriului, carele în chip minunat și-a însușit forma omului muritoriŭ. În jur de el apare în icónă céta îngerilor întraripați, plecând cu umilință capetele pe spinări încovoiate înainte. Airia a representat mâna artistului pe solii lui Dumnezeŭ, cari mai înainte de ce ei s'ar fi făcut trup, aŭ vestit în cântare profetică sosirea apropiată a Rĕscumpĕrătoriului. Arta nici de cum nu a uitat nici icónele acelora, cari părăsind mrejile și rețelele pescarilor și alte meserii dimpreună cu grijile de nimica ale vieții de jos aŭ urmat cu bucurie chemarea sublimă a ceresculuĭ împĕrat și ca pescari aŭ sciut cu artă mai înaltă să arunce sublima mreje a vieții vecinice. Airia a zugrăvit arta și pe mama Rĕscumpĕrătoriului șcl."

Între cortinele altariului celui de aur, care sta pe bază de aur purtat de columne de aur și lucia în podóba sa de petri scumpe, amintim o icónă țesută a lui Christos. Paul Silențiariul o descrie ast fel: „Auriŭ strălucesce în splendórea dimineții trandafirii vesmîntul duplu, care învĕlesce membrele dumnezeesci, și în purpură de scoică tirénă strălucesce cămeșea, carea îmbracă umĕrul cel drept cu frumósa țesĕtură, căci acolo cade învĕlișul mantelui mai largi, ĕră de acolo se înalță din noŭ pe umĕrul cel stîng, însе așa, că brațul și mâna rĕmân neacoperite de învĕlitura vesmîntului duplu. Degetele dreptei le înalță, ca și cum ar vesti cuvîntul adevĕrului celui vecinic. În stînga ține cartea, carea cuprinde cuvîntările dumnezeesci, cartea aceea, carea istorisesce, cele ce după sfatul cel mântuitoriŭ a sevârșit Domnul, câtă vreme a petrecut pe pământ."

Din mosaicurile basilicii Agia Sofia în urma barbariei turcesci s'aŭ păstrat numai puține, cele mai multe s'aŭ nimicit ori aŭ căduț jertfă spoieliĭ. S'a păstrat frumósa icónă a lui Christos de-asupra întrării în nartex: pe un tron împodobit cu bogăție șede Rĕscumpĕrătoriul cu purtare împĕrătéscă și plină de dignitate a trupului; o haină albă acopere cu drapare fórte credincióză naturii figura bine desvoltată. Capul, înzestrat cu nimb în forma crucii, e cam energic, dară are proporții frumóse, trăsături regulate și o espresie, în care se mestecă blândéța și seriositatea. Tipul capului e cel istoric tradițional, cu pĕr cărărit în mijloc, barbă scurtă, în flórea vrîstii bărbătesci și fără de nici o urmă a acelei decădințe a artii, carea o vĕdesc mosaicurile romane din s. Paolo fuori le mura și din s. Cosma e Damiano prin trăsăturile bătrânicióse, severe și întepenite. Stînga ține cartea răzimată pe genunchiŭ. Într'însa se cetesc pe grecesce cuvintele: „Pace vóuĕ! Eŭ sînt lumina lumii." Drépta e ridicată cu gest de binecuvîntare. Lângă tron, cam în înălțimea umerilor Mântuitoriului sînt în medalióne dóuĕ chipuri în bustă, de-a drépta Maria arĕtând cu amîndóuĕ mânile spre Christos, ĕră de-a stînga archangelul Michail cu toeag în mână. Amîndóuĕ sînt nisce tipuri de o trumséță mărĕță și seriósă cu trăsături regulate; mai ales archangelul Michail, în oval curat, cu pĕr cărărit, cu ochi mari elocuenți, cu nas oblu, cu bărbie plină, dovedesce dignitate și curățenie sublimă și se înșiră între prestațiunile cele mai bune ale artii creștine. De-a drépta de la Christos vedem pe împĕratul, aruncat la piciórele lui Christos în posiție de închinăciune. El e îmbrăcat în portul curții, pe cap cu o coróna împodobită cu mărgăritare și cu o cruce. Capul îi e încunjurat de aureolă. Posiția lui e aceea, carea o rînduia ceremonialul bizantin supușilor în audiență la împĕratul. Avem deci aci concepția triumfătoriului Împĕrat al împĕraților, a cărui învĕțătură a cucerit lumea și a aruncat la pământ eresele, și căruia împĕratul în fruntea poporului îi aduce omagiul de supunere. Se crede, că din mosaicurile acelea, cari mai esistă în Agia Sofia, numai fórte puține se derivă de pe timpul lui Iustinian. Dară de operele cele mai vechi se ține figura imposantă a unui archangel, carea e aprópe de presbiteriŭ. Ea se distinge prin o purtare a trupului plină de dignitate; o pĕreche mare de aripi se întinde în dosul ei; drépta ține un toeag lung, ĕră stînga un glob al lumii: o representare vrednică a puterilor acelora, cari sînt active în univers conservând și păzind. Din representările biblice, cari împodobiseră boltiturile gineceului, s'a conservat numai una, vĕrsarea Spiritului sfînt preste Apostoli, dară și acésta încă e în stare defectuósă. Vedem aci ieșind la ivélă trăsătura aceea fundamentală a artii medievale, carea îmbracă tipurile cele sfinte în forme ideale, pe când poporul, privitorii profani sînt înzestrați cu trăsături realistice. Mosaicurile arcului rĕsăritean și ale celui apusan se dovedesc de lucrări din un timp mai târziŭ, și tot asemenea și cei patru Cheruvimi mari, nisce capete mari cu câte trei pĕrechi de aripi, aședați în unghiurile cupolei celei mari între arcurile cele mari. Caractĕrul unui timp mai târziŭ îl vĕdesc și figurile sfinților și profeților de pe pereții

[1]) Anon. Band. p. 72.
[2]) Anon. Band. p. 78.
[3]) Salzenberg Taf. 23—32.

ferestilor. După cum ne spun descrierile basilicii Agia Sofia, în mijlocul cupolei celei mari a fost icóna Judecătoriului lumii, cum şedea pe curcubeŭ ca pe un scaun împĕrătesc.

Cele alalte boltituri a fară de ginceŭ eraŭ împodobite numai cu sfund de aur. [1]) De o frumséţă deosebită e ornamentarea. Ea însoţesce formele zidirii în dispositie fórte istéţă. Ea se compune din ghirlande, meandre şi curpeni şi arată felurime mare, trăsături artistice ale liniilor şi colori armonice şi fórte frumóse. Efectul îl mai potenţéză încă şi lucirea blândă a argintului, şi din rĕmăşiţele acestea putem să conchidem cu siguranţă, că biserica acésta, îmbrăcată în flacări de colori şi luminată de lucirea aurului şi argintului, a fost înzestrată cu o splendóre uimitóre şi încătuşătóre. Agia Sofia împreunând forma architectonică basilicală cu cea centrală representéză espresia unui timp, în care spiritul Occidentului şi cel al Orientului îşi daŭ mânile spre a produce o unitate artistică impunĕtóre. Din combinarea paralelogramului cu cercul se desvóltă în naca mijlocie ovalul; patrunghiul ca plan al temeiului trece în o cupolă maiestósă. de care se răzimă semicupolele şi arcurile. Aci s'a resolvit problema aceea, carea de pe timpul lui Constantin a ocupat şcóla artiştilor bizantini: s'a aflat o espresie a positiei religióse şi politice, care corĕspundea unui imperiŭ, care întrunia în sine cultura Occidentului cu cea a Orientului. Sistemul acesta de cupolă a rĕmas espresia cea mai nobilă a architecturii bizantine, cu tóte că ar greşi fórte tare, cel ce o ar privi de esclusivă, căci nimica nu e mai de parte de maestrii cei escelenţi ai şcolii bizantine de cât unilateralitatea, şi biserica luase sub scutul sĕŭ şi desvoltase deja de timpuriŭ fără deosebire formele naţionale ale architecturii. Cupolele, cari se înalţă în formă de terase până la clădirea centrală, aŭ păstrat în a fară boltiturile sale, şi acestea conform gustului oriental le-aŭ acoperit cu metal lucitoriŭ. Esteriorul bisericii preste tot a fost făr de podóbă, o simplă clădire de cărămidă, impunĕtóre numai prin massele şi proporţiile sale; numai celui ce întra în biserică, numai aceluia i-se desvĕlia o strălucire aprópe suprapămîntéscă, pe cum o pretindea fantasia răsăritĕnă.

[1]) Anon. Band. p. 73 ur.

(Va urma.)

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Ea privi pe o clipă aspru la el, ca şi cum ar cumpĕni, ce are, să facă, — se póte şi aceea, că ea voi, să supună probei voinţa lui, — ér apoi zise cu recélă:

„Eşti dimis, — du te!“

„Pace ţie!“ zise el şi porni.

Când era, să iese pe uşe, ea îl chemă în dĕrĕpt.

„Încă o vorbă!“

El se opri, unde era, şi privi în dĕrĕpt.

„Socotesce, câte sciŭ despre tine!“

„Frumósă Egipténă,“ zise el întorcêndu-se, „ce sciĭ a nume despre mine?“

Ea privi distrasă la el.

„Tu aĭ mai mult dintr'un Roman, fiule al lui Hur, de cât orĭ care din fraţiĭ tĕi jidovescĭ.“

„Aşa de mult să mĕ osebesc de compatrioţiĭ mei?“ întrebă el.

„Eroiĭ acuma toţi sînt Romani!“

„Mai mult de cât atâta nu aĭ, să-mi spui?“

„Totuşi am. Împrejurarea asta ar puté, să mĕ îndemne, ca să te mântuesc.“

„Să mĕ mântuescĭ?“

Mâna eĭ se juca cu podóba de aur de pe peptul eĭ. Glasul îĭ era nespus de blând şi de încetinel. Numai sunetul, ce-l făceaŭ sandalele eĭ cele de mătasă pe paviment, îĭ aduceaŭ lui Ben Hur a minte, să fie precaut.

„A fost o dată un Iudeŭ,“ începu ea rărit, „un sclav fugit de pe galeră.“

Pe Ben Hur îl cuprinse uimire.

„Acela-şi Iudeŭ a adus aci treĭ legióne din Galilea, pentru ca încă astăzi să prindă pe procuratorul roman. Acela-şi Iudeŭ a închiat alianţe spre a se lupta împotriva Romeĭ, şi şeĭcul Ilderim e unul din aliaţiĭ luĭ.“

Păşind mai aprópe de el şopti:

„Tu aĭ trăit în Roma. Închipuesce-ţi, că aceste cuvinte ar ajuge în anumite urechi, carĭ le cunóscem. — a, tu te ofilescĭ!“

El păşi de la ea în dĕrĕpt. Privirea lui avea o espresie neliniştită, în ce chip se întîmplă bărbatului, căruia i-s'a părut, că se joacă cu o pisică, şi a aflat, că ea e o tigróie. Ea zise mai apoi:

„Tu sciĭ, cum merg trebile în Roma, şi cunoscĭ şi pe Seian. Presupune, că i-s'ar împărtăşi cu dovedile în mână orĭ şi făr de ele, că acela-şi Iudeŭ e omul cel mai bogat în Orient, ba chiar în imperiul întreg. Pescii din Tibru ar avé în scurtă vreme un prânz admirabil, nu afli şi tu? Şi în vreme ce ar prânzi pescii, o, fiule al luĭ Hur, ce strălucire s'ar desvolta la representaţiile din circ! A desfăta poporul din Roma e o artă, a procura baniĭ de lipsă spre acésta e o artă încă şi mai mare, şi esistat a óre când măiestru mai iscusit în arta acésta de cât Seian?“

Pe Ben Hur nu-l turbură amintirea, ce o trezi în dînsul rĕutăciósa femee. Se întîmplă de multe orĭ, că în vreme ce alte facultăţi încep a slăbi, memoria încă tot îşi împlinesce datorinţa cu mare credinţă. Scena de lângă fântână pe drumul către Iordan i-se îmbiă aşa zicêndu de la sine. şi el credêndu încă, că atunci ca şi acuma a fost înşelat de Estira, a rĕspuns, pe cât de liniştit a putut, să o facă:

„De cum va afli plăcere în acésta, fiică a luĭ Valtasar, atunci află. că eŭ recunosc vicleniа ta şi sciŭ, că sînt în mânile tale. Tot asemenea sciŭ şi aceea, că nu am, să contez la cruţare din partea ta. Aşi puté, să te ucid, dară tu eştĭ o femee. Pustia stă deschisă, pentru ca să mĕ priméscă, şi de şi Romaniĭ sînt vînătorĭ iscusiţĭ de ómeniĭ, eĭ acolo totuşi ar avé, să mĕ cerce mult, până m'ar prinde. Căci în pustie nu e numai năsip, ci sînt şi dărdi şi lăncĭ, şi încă neînvinşilor Parţi le place pustia. Înse de şi mĕ aflu în laţ, — înşelat, pe cum mi-s'a întîmplat, — cu un rĕspuns totuşi îmĭ eştĭ datóre: Cine ţi-a istorisit tóte, cele ce sciĭ despre mine? În fugă, în închisóre, până şi în mórte mi-ar fi spre mângăiere, să las vêndĕtoriului blăstĕmul unuĭ bărbat, carele în viaţă nu a avut parte fără numai de suferinţe. Cine ţi-a istorisit tóte, cele ce sciĭ despre mine?“

Orĭ a fost făţărnicie, orĭ a fost manifestare sinceră, destul că faţa Egipteneĭ îşi însuşi o espresie de compătimire.

„Fiule al luĭ Hur,“ zise ea, „în patria mea sînt maiestri, carĭ adună la malul mării de icĭ de colé scoicĭ, le taie potrivindu-le şi din părţile lor compun apoi icóne fórte frumóse. Nu pricepĭ tu aplicarea acestuĭ esemplu la casul meŭ? Destul, că de la unul am adunat câte va amĕnunte, de la altul ĕră câte va, carĭ mi-le-am potrivit apoi la olaltă, şi am fost fericită, în ce chip póte, să fie fericită o femee, carea are în mâna sa fericirea şi viaţa unuĭ bărbat, a unuĭ bărbat,“ — ea se opri şi lovi cu piciorul în paviment şi privi în altă parte, ca şi cum ar voi, să ascundă o pornire fără de veste a sentimentului, ér apoi ca şi cum ar fi cedat uneĭ hotărîrĭ chinuitóre, continuă, — „a unuĭ bărbat, cu carele nu scie, ce să facă.“

„Nu, încă nu e de ajuns,“ rĕspunse Ben Hur fără de a băga în samă jocul acesta, „nu e de ajuns. Mâne voiŭ hotărî, ce are, să se întîmple cu mine. Eŭ voiŭ muri.“

„Aşa e bine,“ zise ea repede şi în chip energic. „Audiĭ óre ce de la şeĭcul Ilderim, când tăbĕrîseră o dată el şi tatăl meŭ într'o oasă a pustieĭ. Nóptea fuse lină, fórte lină, şi părecii cortuluĭ fuseră un scut slab împotriva urechilor, carĭ ascultaŭ de a fară — la pasĕrile şi vulturiĭ, cum treceaŭ pe de-asupra nóstră.“

Ea surîse făcênd acest raport, ér apoi continuă:

„Câte va alte lucrurĭ, — părticele de scoicĭ pe sama icóneĭ, — am primit de la —“

„De la cine?“

„De la Ben Hur însu-şi!“

„Mai contribuitu-ţi-a dóră încă alt cine va?“

„Nu, nimenĭ altul!“

Ben Hur rĕsuflă uşurat şi zise: „Îţi mulţămesc. Nu ar fi bine, să laşi pe Seian, să te aştepte multă vreme. Încă e dată, pace ţie!“

El porni. Dară ea îl opri, ba în rîvna sa întinse chiar şi mâna după el.

„Rĕmâĭ!“ zise ea.

El privi în dĕrĕpt. înse fără de a-i prinde mâna. Îĭ cunoscea obiceiul şi scia, că acum avea, să vină lucrul de căpetenie.

„Rĕmâĭ şi nu nutri neîncredere faţă cu mine, fiule al luĭ Hur, dacă îţi declar, că sciŭ, pentru ce te-a făcut nobilul Arriŭ moştenitoriul sĕŭ. Şi pe Isis şi pe toţi zeiĭ Egiptului! îţi jur, că trĕmur la gândul de a te sci cu firea ta cea vitéză şi nobilă în pu-

terea aceluĭ ministru nesimţitoriŭ. O parte a vieţiĭ tale aĭ trăit-o la curtea împĕrătéscă. Socotesce, cât de mult i-s'ar împotrivi pe sama ta acestuĭ traiŭ cel din pustie! O, eŭ te compătimesc, te compătimesc, şi dacă veĭ face, ce-ţĭ voiŭ spune, atuncia te voiŭ scăpa. Asta ţĭ-o jur pe sînta nóstră Isis!"

Ea rosti cuvintele acestea în chip convingĕtoriŭ, rugătoriŭ şi serios, şi frumsĕţa eĭ le împărtăşi farmec şi maĭ mare.

„Aşĭ fi în stare, — aşĭ fi aprópe în stare, să-ţĭ cred," zise Ben Hur acuma trăgănat şi cu glas lin şi nesigur. Dară îĭ rĕmase o îndoélă, care se împotrivi aplicăriĭ bărbatuluĭ de a ceda, — o neîncredere puternică, o neîncredere, care a mântuit deja multor bărbaţi averea şi viaţa.

„Adevĕrata viaţă pentru femee e o viaţă petrecută în dragoste, fericirea cea maĭ mare a bărbatuluĭ e a se învinge pe sine însu-şĭ, şi asta e, principe din Ierusalim, ce am, să pretind de la tine."

(Va urma.)

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nro 45—1898. (82) 1—1

Concurs.

Terminul concursuluĭ pentru ocuparea postuluĭ de învĕţătoriŭ diriginte la şcóla comunală din Copăcel (comitatul Făgăraş) împreunat cu salar anual de 300 fl. v. a., locuinţă liberă în edificiul şcoliĭ, 1/4 jug. grădină şi lemnele focale, se prelungesce prin acésta până în 30 August a. c. Învĕţătoriĭ, carĭ ar reflecta la acest post, să-şĭ subşternă până la acel timp petiţia şi documentele relative subscrisuluĭ senat scolastic.

Copăcel în 12 August 1898.

I. V. Comşa
preş. sen. scol.

Nr. 4087—1898. (83) 1—3

Escriere de concurs.

Până în 14 Septembre n. 1898 se escrie concurs la următórele stipendiĭ din fundaţiunile archidiecesane:

I. *Din fundaţiunea Şuluţană.*

Un stipendiŭ de 300 fl. folosit de medicinistul Flaviŭ Pop, destinat pentru tinerĭ, carĭ studiéză metalurgia, technica, pedagogia saŭ orĭ ce sciinţă reală; *dóuĕ* stipendiĭ de câte 200 fl. folosite de iuriştiĭ Basiliŭ Crişan şi Ioan Moga şi destinate pentru iuriştĭ în Cluş; *dóuĕ* stipendiĭ de câte 100 fl. folosite de cadeţiĭ absoluţĭ Iuliŭ M. Montani şi Corneliŭ Cosciuc, şi destinate pentru gimnasişti în clasele superióre; *patru* stipendiĭ de câte 60 fl. v. a. pentru gimnasişti, folosite de gimnasiştiĭ Augustin Caliani, Iuliŭ Tatar, Petru Comes şi Petru Simu.

Cel ce doresc a obţiné vre unul din stipendiile de maĭ sus, aŭ, să întrunéscă următórele condiţiunĭ:

1. Că sînt Românĭ gr. cat. miserĭ, născuţĭ în Transilvania;

2. că pe lângă purtare morală bună aŭ din studiĭ calculĭ de *eminenţie;*

3. dintre concurenţĭ vor avé preferinţă, carĭ vor puté dovedi, că sînt consângenĭ cu piul fundator, spre care scop trebue, să producă atestat compus de respectivul oficiŭ parochial, care să cuprindă tabela genealogică esact dedusă;

4. concurenţiĭ să alăture la cererĭ testimoniŭ scolastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, testimoniŭ medical şi să numéscă expres institutul, la care şi unde vor continua studiile în anul scol. 1898/9.

II. *Din fundaţiunea Tordai.*

Un stipendiŭ de 100 fl. folosit de iuristul Iuliŭ Gonza, pentru care cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

III. *Din fundaţiunea Baldi.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 80 fl. v. a. folosite de gimnasiştiĭ Ioan Câmpean şi Romul Pop, şi destinate pentru gimnasişti născuţi pe teritoriul comitatuluĭ Cluşuluĭ.

Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

IV. *Din fundaţiunea Vancea „Cassa archidiecesană".*

Patru stipendiĭ de câte 60 fl. destinate pentru elevĭ preparandialĭ în Blaş orĭ la altă preparandie română gr. cat. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

V. *Din fundaţiunea Alutan.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 60 fl. v. a., unul de noŭ înfiinţat, altul folosit de Alesandru Anca, absolut de şcóla comercială gremială din Braşov; *un* stipendiŭ de 40 fl. v. a. folosit de gimnasistul Teofil Dosa. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VI. *Din fundaţiunea Chirilă.*

Un stipendiŭ de 33 fl. 75 cr. v. a. folosit de gimnasistul Petru Gruia. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VII. *Din fundaţiunea Micu.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 90 fl. folosite de gimnasiştiĭ Aureliŭ Micu şi Simeon Cheţan, la care aŭ drept, să concurgă nepoţiĭ şi nepótele de fraţi aĭ fundatoruluĭ. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VIII. *Din fundaţiunea „Cercul Orăştieĭ".*

Un stipendiŭ de 40 fl. v. a., la care pot concurge numaĭ studenţi românĭ gr. cat., carĭ frecuentéză gimnasiul român gr. cat. din Blaş orĭ vre o academie de drepturĭ şi sînt născuţĭ în vre una din comunele următóre ale cerculuĭ Orăştieĭ şi a nume: Şibot, Orăştióra de jos, Balomir, Bintinţ, Berĭĭ, Cióra, Vineria, Orăştióra de sus, Grid, Ghialmar, Castĕŭ, Dâncu mic, Ocolişul mic, Totia mică, Costescĭ, Cudşir, Ieledinţĭ, Ludescĭ, Măgura, Martinescĭ, Bucium, Dâncu mare, Totia mare, Spinĭ, Pricaz, Petriniŭ, Pişchinţ, Repaş, Romos, Romoşel, Şibişelul vechiŭ, Serĕca, Tămăşésca, Tărtăria, Turdaş, Turmaş, Vaĭdeiŭ, Simeria.

Cererile să fie provĕdute cu documentele prescrise la concursele pentru stipendiile Şuluţane.

IX. *Din fundaţiunea Ştefan Ferdinand Hirsch.*

Un stipendiŭ de 300 fl. folosit de iuristul Aureliŭ Moldovan, la care pot concurge numaĭ Românĭ gr. cat., născuţĭ în comunele următóre: Turda, Copand, Tur, Rediŭ, Comiţig, Banabic, Aiton, Sân-Mărtinul deşert, Ceanul deşert, Agribiciŭ, Mischiŭ, Sându, Petridul de sus, Petridul de mijloc, Petridul de jos, Berchiş, Măgura, Schiopĭ (Puszta-Egres), Puszta-Sân-Craiŭ, Surduc, Bicălat, Ţara inferióră, Agriş (Ruha-Egeres), Muntele Băişoreĭ, Ocolişul mic, Ocolişul mare, Runc, Cacova, Săcel, Lita magiară, Lita română, Filea de jos, Filea de sus, Ciurila, Selisce, Selicea, Micuş, Hăşmaş, Magiăruş (Magyaróság), Şut, Silvaşul magiar, Indol, Ceanul mare, Băişóra, Muntele Filei (F. Havassa) ca unele, carĭ odinióră aŭ format cesaro-regésca pretură a Turdeĭ sub presidenţa fericituluĭ fundator.

Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

X. *Din fundaţiunea Ciparĭŭ.*

Un stipendiŭ de 100 fl. v. a. folosit de gimnasistul absolut Liviŭ Horşa şi destinat pentru studenţi de la gimnasiul gr. cat. din Blaş.

Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XI. *Din Fundaţiunea David baron Urs de Margina.*

Cinci stipendiĭ de câte 100 fl., pentru carĭ concurenţiĭ aŭ, să dovedéscă cu carte de botez, că sînt greco-catolicĭ născuţĭ în vre una din comunele arondate în comitatele Făgăraş, Sibiŭ şi Hunedóra, cu atestat medical, că sînt deplin sănătoşĭ, cu atestat de frecuentare, că sînt şcolarĭ în I. clasă a gimnasiuluĭ gr. cat. din Blaş şi că aŭ purtare morală bună şi fac progres în studiĭ, şi că sînt saŭ pot fi susceputĭ în seminariul junimiĭ gr. cat. din Blaş.

Fetiţele, carĭ studiéză în şcóla superióră de fetiţe gr. cat. din Blaş şi sînt saŭ pot fi susceputе în internatul fetiţelpr din Blaş, încă sînt îndreptăţite a concurge la stipendiile acestea, dacă întrunesc condiţiunile indicate.

XII. *Din fundaţiunea Romonţai.*

Un stipendiŭ de 315 fl. folosit de iuristul Aureliŭ Rus; *dóuĕ* stipendiĭ de câte 84 fl. folosite de technicul George Voda şi Vilhelm Şorban; *un* stipendiŭ de 63 fl. folosit de gimnasistul absolut Ioan Moldovan.

Cererile să se instrueze în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XIII. *Din fundaţiunea Bobiană.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 60 fl. folosite de Augustin Mircea iurist şi Marian Popa gimnasist absolut.

Cererile să se instrueze în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XIV. *Din fundaţiunea Gavrilă Vaida.*

Un stipendiŭ de 70 fl. folosit de gimnasistul Augustin Pop Murĕşan.

Cererile să se instrueze în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

Se observă, că toţi concurenţiĭ la fundaţiunile de maĭ sus aŭ, să-şĭ scrie cererile cu mâna proprie.

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 13 August 1898.

Victor Mihályi
Archiepiscop şi Mitropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş.

646 szám (34) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1897. évi 2919. számu végzése következtében Theil Pál ügyvéd által képviselt Nagyszebeni földhitelintézet javára Turk Bázil ellen 91 frt 15 kr. s jár. erejéig 1897. évi Augusztus hó 17-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 375 frt — krra becsült 1 diszes Consoltükör, 1 billiárdasztal, 3 fejér és 2 fekete tarka kerek márványasztalból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság V. 297/3—1898. számu végzése folytán 91 frt 15 kr. tőkekövetelés, ennek 1896. évi Oktober hó 14 napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 29 frt 95 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes lakásánál leendő eszközlésére 1898. évi Szeptember hó 5-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitüzetik és abhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is foganatositattni fog.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Augusztus hó 11-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., și de fiesce care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea **Unirii**« în Blaș.

Anul VIII. Blaș 27 August 1898. Numĕrul 34.

Epistolă enciclică

a Sfinției Sale Papa Leo XIII cătră episcopii, clerul și poporul Italiei.

Leo P. XIII.

Reverendi Frați! Preaiubiți Fii!
Salutare și binecuvîntare Apostolică!

(Fine.)

Dară mĕsurĭ de felul acesta mai vatĕmă a fară de aceea tóte principiile dreptății și chiar dispositiile legilor esistente.

În vîrtutea acestor principiĭ și dispositiĭ catolicii ca și toți ceĭ alalți civi aŭ voe, să unéscă în chip liber silințele sale spre înaintarea binelui moral și material al deaprópelui sĕŭ și spre deprinderea de fapte de ale evlaviei și religiei. A fost deci o faptă de volnicie a desființa atâtea reuniunĭ catolice de binefacere, carĭ în alte țĕrĭ aŭ parte de esistință pacînică și respectată, și a o face acésta fără de nicĭ o dovadă a culpabilității, fără de nicĭ un act, care să fie putut dovedi participarea lor în turburările acelea născute fără de veste.

A fost acésta și o vătĕmare a Nóstră, carĭ am organisat și binecuvîntat reuniunile acestea folositóre și pacînice, și a vóstră, Venerabilĭ Frați, carĭ ați înaintat cu grije desvoltarea lor și ați veghiat asupra activității lor conforme legii. Protecția Nóstră și veghiarea vóstră ar fi trebuit, să le facă încă și mai venerabile și să le scutéscă de orĭ ce bănuélă.

Tot așa de puțin putem. să trecem cu tăcere aceea, că ast fel de mĕsurĭ cât de stricăcióse sînt pentru interesele poporației, pentru susținerea societății și pentru adevĕratul bine al Italiei. Suprimarea reuniunilor acestora mai măresce încă miseria aceea morală și materială a poporului, carea aŭ cercat ele, să o alineze cu tóte mijlócele, carĭ numai se pot inventa; ea despóie societatea de o forță conservativă puternică, de óre ce singur numai organisația lor și rĕspândirea principiilor lor forma un zăgaz împotriva învĕțăturilor de rĕsturnare ale socialimului și ale anarchiei; ea în sfârșit potențéză încă și mai tare conflictul religios, pe carele tóte elementele libere de patimĭ sectare îl privesc de nespus de stricăcios pe sama Italiei, fiind că nimicesce forțele, legătura și armonia țĕrii. Noĭ scim prea bine, că împotriva reuniunilor catolice se ridică învinuirea, că ele urmăresc tendențe de acelea, carĭ sînt contrare organisației politice de astăzi a Italiei; ele de aceea se declară de revoluționare. O ast fel de învinuire se întemeiéză pe o presupunere falsă, carea vrășmașiĭ religiei o trezesc și o nutresc cu intenția de a face, ca ostracismul acela urît, cu care vor, să regulamenteze reuniunile, înaintea publicității să se arete în lumină blândă. Noĭ Ne-am propus, să delăturăm presupunerea acésta falsă o dată pentru tot de una.

Catolicii italiani pe temeiul principiilor nestrămutate și în de obște cunoscute ale religiei sale sînt contrarĭ orĭ cărei conjurărĭ orĭ revoltărĭ împotriva puterii publice și prestaŭ acesteia tributul, care i-se cuvine. Purtarea lor din trecut, pe care orĭ ce om nepărtinitoriŭ trebue, să o recunóscă cu laudă, îmbie o garanță și pentru purtarea lor din viitoriŭ, și asta ar avé, să fie de ajuns, pentru ca să le asigureze tractarea aceea dréptă și libertatea aceea, la care aŭ drept toți civiĭ pacînicĭ. Mergem încă și mai de parte: fiind că eĭ pentru principiile acelea, de carĭ se țin, sînt spriginul cel mai tare al ordiniĭ, de aceea aŭ drept la aceea, că să fie respectați, și dacă capabilitatea și meritul s'ar mĕsura cu mĕsură dréptă, eĭ atuncia ar avé drept chiar și la considerărĭ și recunoscință deosebite din partea acelora, carĭ staŭ în fruntea afacerilor.

Înse catolicii italiani, chiar pentru că sînt catolicĭ, nu pot, să renunțe la dorința aceea, ca supremului lor cap să i-se redea neatîrnarea și plinirea aceea de libertate adevĕrată și efectivă, de care are lipsă, fiind că ea e neapĕrata condiție a libertății și neatîrnării bisericii catolice. În privința acésta nicĭ amenințărĭ nicĭ volniciĭ nu vor schimba sentimentele lor; eĭ vor primi ordinea de stat de astăzi, întru cât înse acésta își va pune de țîntă umilirea pontificatului și va privi de problema sa adunarea tuturor elementelor vrășmașe religiei și sectare, eĭ fără de a ajunge în împotrivire cu datorințele sale cele mai sfinte nicĭ când nu vor puté, să conlucre la aceea, ca ordinea acésta să se susțină prin consimțemîntul și spriginul lor. Cel ce ar pofti de la catolicĭ o conlucrare positivă la aceea, ca să se susțină ordinea de stat cea de astăzi, acela ar face o pretensiune neraționlă și absurdă; căcĭ eĭ atuncia nu ar mai avé voe, să asculte de instrucțiile și rînduelile Scaunului Apostolic; eĭ dimpotrivă ar trebui, să ajungă în împotrivire față cu instrucțiile acestea și să se

---

Feuilleton.

Plenipotențiatul mexican secret.

Înainte de asta cu șese orĭ șepte sĕptĕmânĭ, — așa istorisesce corĕspondentul din Gibraltar al ziarului „Daily News“, — apăru în Madrid un nobil mexican bogat. Vorba și întréga lui presentare arĕta, că aparține clasei acelor Americanĭ-Spanioli aristocrați, carĭ călătoresc prin Spania în felul lorzilor anglezĭ din seclul precedent, adecă în societate de curierĭ; închiriéză în hotele etajurĭ întregĭ, trimit presente primadonelor, daŭ mese, daŭ servitorilor bacșișurĭ bogate, cu un cuvînt sînt măiestri în a cheltui banĭ. Ast fel de „Americanos“, adecă Americanĭ-Spanioli, sînt, firesce, așa de binevĕduți în Spania, pe cum eraŭ în seclul trecut Mylordii în Franța: poporul le admiră bogăția, dar tot o dată pândesce și ocasiunea, ca să-ĭ pótă mulge cât mai bine.

Senor Fernandez del Campo, — ast fel se numia el, — veni așa dară la Madrid tocmaĭ după isbucnirea rĕsboiului și închiriă în etajul prim al celui dintâiŭ hotel un potop întreg de chilii. Se făcu cunoscut în curênd și deveni favoritul societății. Era un bărbat cam de 37 anĭ, un Spaniol tipic, cu pĕr negru ca pĕna corbului, mustețe negre dese, ochĭ negri fulgerătorĭ, trăsăturĭ sigure la gură și falcă, carĭ tradaŭ caractĕr și resoluțiune. Agentul diplomatic mexican din Madrid zise, ce e drept, că n'a audit nicĭ o dată nimic despre Fernandez del Campo. Dar cine putea crede, că agentul diplomatic să nu cunóscă pe un bărbat, care e unul din ceĭ mai marĭ posesorĭ aĭ statului Chihuahua și prietin personal al presidentului Porfirio Diaz? Și apoĭ nu e la diplomați tăcerea cea mai înaltă elocuență? Fernandez din parte-și, când i-se făcură alusiĭ în respectul acesta, rĕspunse, că dînsul nu urmăresce alt scop, de cât ca impresiile sale de călătorie să le publice în ziarul „Etoile belge“. Dar lucrul era totuși prea strĕvĕdĕcios. Mai spuse Fernandez, că eĭ vorbesce limba franceză tot așa de bine ca și limba sa maternă, (ceea ce și era adevĕrat,) de óre ce fusese ca copil treĭ anĭ în liceul Napoleon din Paris. Dar asta nu era nicĭ un argument, de vreme ce el vorbia tot așa de bine și nemțesce, și un corespondent de ziare, care îl făcu cunoscința în casină, povesti, că Fernandez a învĕțat limba angleză din gramatică, și că pe lângă puțin eserciții în scurt va puté, să o vorbéscă bine.

Pe vremea acésta se svonise ceva despre o iminentă alianță între Spania și Mexico. Ziarele aduseră articoli lungi despre asta și arĕtară, că o ast fel de alianță ar fi avantajósă pentru ambele părți, în deosebi înse pentru Mexico. Madridianiĭ aflară în dată, că Fernandez del Campo trebue să stea în óre care legătură cu acéstă alianță. Pentru aceea se supĕrară mult, când într'o zi Fernandez împărtăși amicilor sĕĭ, că acum va părăsi Madridul și va merge la Cadix, unde este câte ceva de vĕdut; pentru ca înse să i-se arete complesanți, bărbații de stat din Madrid se oferiră, să-l introducă în Cadix atât la guvernor, cât și la admiralul escadrei de reservă din portul de acolo. Dar „plenipotențiatul mexican secret“, după cum îl numiaŭ deja în general, declină ceva cam sumeț acéstă introducere. „Dacă ducele de Najera,“ observă el, „și admiralul Camara vreŭ, să mĕ vadă, mĕ vor sci eĭ afla; eŭ voiŭ locui în „Hotel de Paris“.“ Fernandez deveni în scurt timp leul Cadixului. În ziua sosirii sale acolo un maior, carc, firesce din întîmplare, ședea la masă lângă el, îĭ puse întrebarea, dacă vre, să vadă pe guvernor.

abată de la principiile acelea, carĭ în privinţa acésta sînt îndreptariŭ pe sama catolicilor tuturor celor alalte naţiunĭ.

Asta e causa aceleĭ aparițiĭ, că acţiunea catolicilor în starea de astăzĭ a lucrurilor se reţine de totuluĭ tot de la politică, se concentrézĕ pe terenul social şi religios şi are înaintea ochilor de ţîntă aceea, cum s'ar puté, ca poporaţiunea să se ridice la un nivel moral maĭ înalt, să se aducă la ascultare de biserică şi de capul eĭ, să se păzéscă de primejdiile socialismuluĭ şi anarchieĭ, şi să i-se sădéscă în inimĭ respectul de principiul auctorităţiĭ, şi în sfârşit miseria eĭ să se aline prin nenumĕrate lucrărĭ de ale milosteniеĭ creştinescĭ.

Cum se póte decĭ, ca catoliciĭ să fie declaraţĭ de vrăşmaşĭ aĭ patrieĭ şi să ajungă aceea, ca eĭ să fie puşĭ pe aceea-şĭ trépta cu partidele acelea, carĭ pregătesc atentate împotriva ordiniĭ esistente şi siguranţeĭ statuluĭ?

Asemenea calumniărĭ se prefac în nimica deja înaintea minţiĭ omenescĭ celeĭ sănătóse. Ele se sprigineşc singur numaĭ pe presupunerea aceea, că istoria, unitatea, binele naţiuniĭ se întemeiézĕ pe faptele sevârşite spre păgubirea Scaunuluĭ Apostolic, şi totuşĭ bărbaţĭ de aceia, a căror judecată de loc nu póte, să fie bănuită, aŭ declarat de greşélă nespus de mare aceea, că prin acésta se provócă conflict cu instituţia aceea mare, carea Dumnezeŭ a aşedat-o în mijlocul Italieĭ şi a fost şi va fi gloria eĭ cea maĭ de frunte. Dóră e vorbă despre instituţia aceea minunată, carea stăpânesce istoria, şi căreia are Italia, să-ĭ mulţăméscă, că s'a făcut învĕţătórea rodnică a popórelor, capul şi inima civilisaţieĭ creştine.

Facu-se decĭ óre catoliciĭ vinovaţĭ de o transgresiune atuncia, când nutresc dorinţa, ca să se pună capĕt desbinăriĭ celeĭ lungĭ, carea pe sama Italieĭ e isvorul pagubelor celor maĭ grele în privinţă socială, morală şi politică, atuncia, când pretind, ca ómeniĭ să asculte de glasul firesc al capuluĭ lor suprem, carele a pretins de atâtea orĭ satisfacţia, ce i se cuvine, când a arĕtat la accea, ce câştig nepreţuit ar resulta din acésta pe sama Italieĭ?

Adevĕraţiĭ vrăşmaşĭ aĭ Italieĭ aŭ, să se cerce airia. Să-ĭ cerce între aceia, carĭ mânaţĭ de un spirit făr de credinţă şi sectar şi nesimţitorĭ fiind faţă cu relele şi primejdiile acelea, carĭ ameninţă patria, resping orĭ ce deslegare adevĕrată şi rodnică a conflictuluĭ şi se silesc, ca prin atentatele sale cele criminale să-l facă tot maĭ lung şi maĭ înverşunat. Împotriva acestora, éră nu în a celor alaltĭ, ar fi fost potrivite mĕsurile acelea aspre, cu carĭ aŭ lovit atâtea reuniunĭ catolice folositóre, mĕsurĭ, carĭ pe noĭ ne preocupă din un alt punct de vedere maĭ înalt, care e de moment nu numaĭ pentru catoliciĭ italianĭ, ci pentru ceĭ aĭ lumiĭ întregĭ. Mĕsurile acestea fac, să ĭese din ce în ce tot maĭ tare la ivélă situaţia aceea penibilă, precară şi nesuferită, în care Ne-aŭ aşedat. Dacă nisce întîmplărĭ singuratice, de la carĭ catoliciĭ aŭ stat de parte, aŭ fost de ajuns, pentru ca miĭ de instituţiĭ de binefacere, carĭ nu aŭ purtat nicĭ o vină, să se suprime în ciuda scutuluĭ aceluia, care l-aŭ avut în dispositiile fundamentale ale statuluĭ, atuncia orĭ care om cu judecată şi nepărtinitoriŭ va pricepe, cum póte, să se formeze efectul asigurărilor acelora, carĭ puterea publică le-a dat cu privire la libertatea şi neatîrnarea oficiuluĭ Nostru apostolesc. La ce, — dacă vor, să fie sincerĭ, — la ce se reduce adecă libertatea Nóstră, dacă maĭ întâiŭ Ne-aŭ despoiat de partea cea maĭ mare a mijlócelor acelora morale şi materiale de maĭ de mult, cu carĭ vécurile creştine aŭ înzestrat Scaunul Apostolic şi biserica în Italia, şi acuma ne lipsesc până şi de mijlócele acelea de lipsă spre o activitate religiósă şi socială, carĭ îngrijirea Nóstră şi zelul cel admirabil al episcopatuluĭ, preoţimiĭ şi credincioşilor le-aŭ adunat spre apĕrarea religieĭ şi spre binele poporuluĭ italian? De ce fel póte, să fie aşa numita libertate, dacă vre un prilej noŭ, vre o altă întîmplare ar puté, să servéscă de pretext, pentru ca să mérgă şi maĭ de parte înainte pe calea violentărilor şi a volnicieĭ spre a causa bisericiĭ şi religieĭ rane nóuĕ şi cu atât maĭ adâncĭ?

Atragem luarea a minte a fiilor nostri din Italia şi a celor din cele alalte popórĕ asupra acesteĭ stărĭ a lucrurilor. Celora şi cestora le zicem înse, că de şi durerea Ne este mare, totuşĭ nu Ne e maĭ puţin mare încrederea în provedinţa aceea, carea ocârmuesce lumea, şi carea veghéză neîncetat şi cu dragoste asupra bisericiĭ celeĭ ce se identifică cu pontificatul conform frumóselor cuvinte ale sfîntuluĭ Ambrosiŭ: „Ubi Petrus, ibi Ecclesia.“ Amîndóuĕ sînt instituţiĭ dumnezeescĭ, carĭ aŭ supravieţuit tóte ocarĕle, şi carĭ făr de a lăsa, să fie sguduite, vĕd vécurile trecênd pe dinaintea sa, în vreme ce dimpotrivă scoteaŭ chiar şi din nefericire o mărire a puterĭĭ, energieĭ şi statornicieĭ.

Ce ne privesce pe Noĭ, nu vom înceta a iubi poporul acesta strălucit şi nobil, în care am vĕdut maĭ întâiŭ lumina zileĭ, fericiţĭ fiind, dacă rĕmăşiţa cea maĭ de pe urmă a forţelor Nóstre o putem jertfi spre aceea, ca să-ĭ păzim preţiósa comóră a religieĭ, să păzim pe fiiĭ luĭ în sfera cea venerabilă a vîrtuţiĭ şi datorinţeĭ, să uşurăm lipsele lor, întru cât numaĭ Ne stă în putinţă.

Şi în problema acésta nobilă, Venerabilĭ Fraţĭ, sîntem încredinţaţĭ, că Ne veţĭ împărtăşi ajutoriul valoros al grijiĭ vóstre şi al zeluluĭ vostru celuĭ pe cât de statornic, pe atâta de luminat. Da, urmaţĭ maĭ de parte lucrarea aceea sfîntă, carea constă în aceea, că reînsufleţiţĭ evlavia între credincioşĭ, păziţĭ sufletele de rătăcirile şi ispitele, de carĭ sînt încunjuraţĭ de tóte părţile, mângăiaţĭ pe sĕracĭ şi nefericiţĭ cu tóte mijlócele acelea, carĭ le vĕ póte inspira dragostea. Ostenelile vóstre nu vor fi zădarnice, fie decurgerea întîmplărilor şi apreţiarea din partea ómenilor, orĭ cum ar fi, căcĭ ele aŭ un scop cu mult maĭ înalt de cât lucrurile pământescĭ; şi ast fel grijile vóstre, chiar şi dacă ómeniĭ le-ar lipsi de efect, totuşĭ vor servi spre aceea, ca pe voĭ să vĕ uşureze înaintea luĭ Dumnezeŭ şi a ómenilor de tótă rĕspunderea cu privire la păgubirea aceea, carea o ar puté suferi Italia prin pedecile acelea, carĭ s'aŭ pus serviţuluĭ vostru păstoresc.

Şi voĭ, catoliciĭ italianĭ, carĭ sînteţĭ obiectul de căpetenie al grijiĭ şi dragostiĭ

Fernandez rĕspunse, că se va bucura fórte mult. Câte va minute maĭ târziŭ era deja în conversaţie cu guvernorul ducele de Najera.

„Dta veĭ afla Cadixul cam monoton după Madrid; dar noĭ vom face tot, ce numaĭ ne stă în putinţă, şi-ţi vom arĕta tóte. Doreşcĭ póte, să vedĭ şi pe admiralul Camara. El mĭ-a zis, că ar fi fericit, să te pótă cunósce. Póte, că îl veĭ visita mâne înainte de prânz.“

La câte va zile după asta veni admiralul Camara în „Hotel de Paris“ şi invită pe Fernandez la dînsul la masă.

„Scumpul meŭ admiral,“ zise Fernandez, „eŭ cred, că e maĭ bine, dacă de sară veĭ fi dta óspele meŭ.“

„Înţeleşĭ,“ zise admiralul, „sub condiţiunea, că încă în cursul acesteĭ săptĕmânĭ veĭ veni la mine la masă. Voiŭ îngriji de o societate plăcută.“

Acéstă conversaţie a avut loc în vestibulul hoteluluĭ de Paris. Un corespondent anglez a fost martor.

La masa admiraluluĭ Camara şedu Mexicanul lângă un ofiţer de la marină.

„Maĭ rĕmâĭ încă lung timp în Cadix?“ îl întrebă acesta.

„Numaĭ câte va zile încă,“ rĕspunse Fernandez. „Aşĭ vré, să maĭ vĕd numaĭ plecarea escadreĭ dvóstre.“

„Câte va zile?“ esclamă ofiţerul. „Vreĭ, să zicĭ póte câte va săptĕmânĭ. Maĭ curênd de cât într'o lună ne e imposibil, să fim gata, şi poţĭ fi sigur, că nu vom părăsi Cadixul maĭ iute de cât în şese săptĕmânĭ.“

„Numaĭ să nu o scrieĭ asta la „Etoile belge“,“ observă un alt ofiţer, şi toţĭ rîseră de gluma succésă.

„Acela tot aşa de puţin e corespondent de ziare, pe cum sînt eŭ.“ şopti un al treilea ofiţer, apoĭ îĭ întinse luĭ Fernandez carta sa de visită şi-l invită, să onoreze cu presenţa-ĭ pe ofiţeriĭ corabieĭ „Rapido“ la un diner pe bord.

„Fernandez,“ zise un al patrălea, „e un ofiţer mexican şi acuşĭ va lupta dimpreună cu noĭ în contra Americanilor. Am aflat-o asta din Madrid.“

În nóptea următóre invită Fernandez pe câţĭ va dintre amiciĭ sĕĭ militarĭ la o partie de cărţĭ şi perdu câte va sute de duros. Ca adevĕrat cabbalero îşĭ suportă perderea cu indiferenţă. După aceea îl invitară prietiniĭ la o partie, şi dînsul perdu din noŭ. De aci ofiţeriĭ traseră conclusiunea, că Mexicaniĭ la joc nu pot trage deget cu Spaniolii.

Dinerul de pe bordul corabieĭ „Rapido“ decurse fórte animat şi veseł. Fernandez era încântat de splendida corabie, pe care guvernul spaniol, cum se scie, numaĭ cu ceva maĭ înainte o cumpĕrase de la Lloydul german de Nord. Ofiţeriĭ spanioli recunosceaŭ, că întimpină unele greutăţĭ în manevrarea cu un ast fel de leviatan; ofiţeriĭ germanĭ nu acceptară nicĭ celea maĭ ademenitóre oferte, ce li-se făcuseră, ca să rĕmână pe bord sub durata răsboiuluĭ. „Dar noĭ sperăm cu tóte acestea, că vom ţiné pe Americanĭ în cuvenită distanţă. Vino numaĭ şi vedĭ tunurile nóstre cu tir repede.“

Fernandez vĕdu tunurile şi maĭ vĕdu încă şi câte alt ceva prin Cadix şi prin împrejurimea luĭ. În Carraca asistă la o luptă cu taurĭ, şi cu acéstă ocasiune îĭ succese, să aplaneze pe cale pacinică o cértă, ce isbucnise între soldaţiĭ şi matrosiĭ spanioli. Pe vremea asta veni la Cadix ministrul de marină admiralul Aunon, ca să inspecţioneze escadra luĭ Camara. Era natural, că avuse şi o convenire cu Fernandez. Acesta mărturisi, că are de gând, să organiseze un regiment de guerillas [1]) mexicanĭ în contra Americanilor, pentru ca să siléscă pe Americanĭ, să-şĭ diviseze forţele lor armate. Ministrul spaniol de marină voia, să scie încă şi maĭ mult despre planurile Mexiculuĭ, dar Fernandez află, că dînsul maĭ că spusese deja prea mult.

[1]) Guerillas (cet. gherilljas), proprie guerilleros, se chémă nisce cete de voluntarĭ spanioli, carĭ ieaŭ parte la lupte maĭ micĭ (guerilla).

Nóstre, carî aţî fost espuşi la nĕcăjirile cele mai grele din causa, că aţî stat mai aprópe şi sînteţi mai strîns uniţi cu Scaunul Apostolic, primiţi drept sprigin şi îmbărbătare cuvîntul Nostru şi încredinţarea aceea tare, carea v'o dăm: În ce chip pontificatul în vécurile trecute între împrejurările cele mai grele şi în timpurile cele mai furtunóse a fost în tot de una povĕţuitoriul, apĕrarea şi mântuirea poporului catolic, aşa nu-şî va uĭta nicî în viitoriŭ de misiunea sa cea mare şi mântuitóre de a apĕra şi a pretinde în apoî drepturile vóstre, de a vĕ sta întru ajutoriŭ în nĕcasurile vóstre, şi acésta cu dragoste cu atât mai mare, cu cât veţî fi persecutaţî şi împilaţi mai tare. Voî mai ales în timpul din urmă aţî arĕtat numĕróse esemple de abnegare şi zel în bine. Nu vĕ perdeţî bărbăţia, dară păziţi-vĕ ca şi până acuma în chip sever între marginile legiî, supuneţi-vĕ pe deplin povĕţnirii păstorilor vostri sufletescî şi urmăriţi acele-şî scopurî cu zel cu adevĕrat creştinesc.

Dacă pe calea vóstră veţî întimpina împotrivire nóuă şi semne nóuĕ de vrăşmăşie, acésta să nu vĕ lipséscă de bărbăţie; bunătatea causeî vóstre va ieşi cu atât mai luminósă la ivélă, chiar pentru că vrăşmaşiî vostri spre a o combate vor fi siliţi, să recurgă la ast fel de arme, şi cercările acelea, prin carî veţî avé, să treceţî, vor înmulţi meritul vostru în ochiî ómenilor celor buni şi, ceea ce impórtă încă cu mult mai mult, înaintea luî Dumnezeŭ.

Într'aceea primiţî ca garanţă a graţiilor ceresci şi ca dovadă a aplecăriî Nóstre binecuvîntarea apostoléscă, carea, Venerabilî Fraţi, o împărtăşim din adâncul inimiî vóuĕ, clerului şi poporului italian.

Dat în Roma la sfîntul Petru în 5 August 1898, în anul al dóuĕ zecî şi unulea al pontificatuluî Nostru.

Leo P. P. XIII.

Mitropolitul Antim înviat. — Cetim în „Timpul“ din 23 a c.:

„De câte va zile circulă în cercurile politice liberale o scire, care şî-a făcut drum şi în presă: că se va vedé fórte curênd una din consecinţele fericite ale visiteî de la Petersburg, căcî Rusia, ca să arete, câtă bunăvoinţă are pentru România, va stărui şi va obţiné la Constantinopole beratul pentru recunóscerea Mitropolituluî Antim al Românilor din Macedonia.

„Dacă am sci, că liberaliî nostri sînt ómenî cuminţi, am da acesteî sciriî tot creĝĕmîntul fără nicî o reservă, pentru că ne-am zice: Ceî din jurul guvernuluî nu vor răspândi un svon, care se va desminţi mai târziŭ, căcî atuncî şî-ar face rĕŭ lor înşi-le. Avem însĕ din esperienţă convingerea, că diplomaţiî din partidul naţional-liberal nu sînt înţelepţi, şi de aceea ne e permis, să ne îndoim de esactitatea acesteî sciriî, care ne-ar bucura enorm, dacă s'ar realisa.“

Îndoéla acésta a „Timpuluî“ nóuĕ încă ni-se pare a fi întemeiată. Dóră se zice, că visita regeluî Carol în Petersburg a servit spre a se întări status quo pe peninsula balcanică.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Congresul reuniunilor şi cercurilor catolice s'a deschis Marţi sub presidiul conteluî Esztherházy Miklós Móricz, fiind de faţă pe lângă representanţiî reuniunilor şi un numĕr fórte mare de óspeţi. Episcopiî n'aŭ participat nicî unul la congres, dară î-aŭ trimis telegrame de felicitare mai mulţi. În cuvîntul presidial s'a accentuat, că e falsă credinţa, cum că ne-am afla în timp de pace. Nu póte fi vorbă de pace, când vedem, că de la întrarea în vigóre a legilor politice-bisericescî dispare spiritul creştinesc. Lăţirea nereligiosităţiî trebue împedecată prin stringerea catolicilor sub acela-şî stindard. S'aŭ adunat, ca să dea semne de viaţă, să delăture efectele desastróse ale legilor politice-bisericescî, convicţia catolică să se valideze pe cale socială, catoliciî să păşéscă organisaţi pe tótă linia, ca să vadă şi cercurile normative, că revisiunea e neîncujurabilă. În fine a zis, că autonomia catolică numai aşa se póte realisa, dacă catoliciî vor fi zeloşi.

Pintér Kálmán a espus scopul asoţiăriî reuniunilor catolice. Apoî s'aŭ desbătut şi votat statutele asoţiăriî, şi s'a ales comitetul.

Scopul asoţiăriî este, ca spiritul catolic să se estindă şi asupra ţĕriî întregî şi să se valideze pe tóte terenele vieţiî publice şi private.

În şedinţa de Mercurî canonicul Palotay a vorbit despre credinţa catolică în raport cu asoţiarea, ĕră contele Zichy János iun. despre „Reuniunile catolice şi socialism“ arĕtând, că numai catolicismul e capabil a pune societăţiî base morale neclătite. Morburî sociale numai pe cale socială se pot vindeca. Prin asoţiările catolice se nimicesce rădăcină socialismuluî, adecă ireligiositatea. Îndémnă pe catolicî, să înfiinţeze reuniunî, să întemeieze bibliotecî, asoţiărî de consum şi alte instituţiî catolice. — Deputatul Mócsy a vorbit despre educarea catolică. — În urmă contele Zichy Nándor în o vorbire însufleţită a îndemnat pe catolicî la solidaritate.

Asoţiarea regnicolară a reuniunilor catolice de pe acum înnsuflă respect liberalilor.

Reuniunile catolice de sodalî şî-aŭ ţinut primul congres regnicolar în Caşovia din 17—20 a c.

Roma.

Din incidentul serbăriî zileî de s. Ioachim, onomastica Papeî, Sfinţia Sa a primit în audienţă 13 cardinalî, mai mulţi prelaţi, onoraţiorî şi pe representanţiî multor reuniunî catolice. Papa s'a întreţinut

---

Tóte aŭ o dată un sfârşit. Ast fel zise Fernandez prietinilor sĕî, ofiţerilor de la armata de pe uscat şi de la marină, că zilele petrecerii sale acolo aŭ ajuns la sfârşit, trebue, să reîntórcă la Mexico.

„Mai rĕmâî numai câte va zile,“ ziseră ofiţeriî. „Azî e Vineri, şi escadra, — ţî-o spunem în cel mai strict secret, — va pleca Joia viitóre.“

Dar Fernandez mai avea şi un alt motiv, ca să plece. El cheltuise fórte mulţi bani, şi contul luî la hotel se ridicase de tot sus. Cu tóte acestea rĕmase. În ultima-î convorbire cu ducele de Najera i-se plânse acesta în contra diferiţilor corespondenţi aî ziarelor străine, carî veniseră la Cadix; pe unul l-a espulsat, şi are de gând, să mai espulseze încă pe alţi doî.

„Dar dta îmî ziseşî,“ răspunse Fernandez, „că corespondenţiî n'aŭ făcut alta, de cât că s'aŭ plimbat în jurul cetăţiî, aŭ admirat frumósele priveliştî şi şî-aŭ împărtăşit impresiile împrumutat.“

„Scumpul meŭ domn,“ zise ducele, „nu poţî fi destul de circumspect. Dacă domniî ăştia sînt spioni, atuncî numai ce nu o vor spune nóuĕ. Dta nu-ţî poţî face idee de şireţia şi intrigile, de carî se folosesc Yankeiî, ca să priméscă informaţiunî.“

Fernandez mai rĕmase până la plecarea escadreî şi asistă la acest eveniment pe bordul uneî barce a admiralităţiî.

„Noî navigăm în spre ceealaltă parte a golfuluî,“ îî zise un ofiţer, „de óre ce canalurile, ce le veţî aicî, sînt închise cu torpede pentru întîmplarea, că Americaniî ar veni la Cadix.“

Câte va zile mai târziŭ des de diminéţă treî domnî se plimbaŭ în sus şi în jos pe dinaintea hoteluluî de Paris. Se părea, că aştéptă pe cine va. Prin o crepătură a jaluziilor închise aruncă Fernandez o privire spre stradă, îşî trase însĕ numai de cât capul în apoî. Ceî treî domnî aşteptară o óră şi apoî mai aşteptară o óră. Clopotele tuturor bisericilor din Cadix sunaŭ 12 óre de amézî, când ceî treî domnî întrară în hotel şi spuseră, că ar dori, să vadă pe senor Fernandez del Campo.

„Trebuia, să fiţî venit ceva mai curênd,“ zise otelierul. „Nu e aicî.“

„Când întórce? Avem mandat, să-l arestăm.“

„Dînsul şî-a plătit azî diminéţă contul, şî-a trimis bagajul pe bordul vaporului, care merge la Tanger, şi apoî a părăsit hotelul prin pórta de din dĕrĕt. Vaporul a plecat de o jumătate de óră.“

Eram înainte de asta cam cu o sĕptĕmână în Tanger, — istorisesce corespondentul mai de parte, — şi stam pe terasa otelului meŭ. De o dată vĕdŭ în faţa mea pe un bărbat, care cu multă atenţiune privia prin un telescop la ţĕrmurul spaniol, ce în ziua acésta se putea vedé fórte bine începênd de la Gibraltar până la San Fernando de la Cadix. Când îşî întórse faţa, recunoscuî pe Mexicanul.

„Halloh, Fenandez, ce facî aicî? Credeam, că aî, să întorcî la Cadix cu proximul vapor!“

„Preste tot nu mai reîntorc la Cadix!“

„Ce s'a întîmplat? Dta vorbescî acum bine anglezesce, ba încă aî şi adevĕratul accent american!“

„Şi eŭ sînt American!“

„Înţeleg, nu Americano.“

„Fórte adevĕrat. Eŭ sînt cetăţean al Statelor unite, ofiţer american. Am studiat în West Point în academia militară americană şi sînt căpitan în al doilea regiment de linie din Texas.“

Am încremenit. Tóte acestea le spuse într'o anglezéscă corectă şi cu un accent american atât de veritabil, cât nu mai încăpea nicî o îndoélă. Cât ce-mî putuî redobîndi graiul, îl întrebaî:

„Bine, dar dta nu te numescî Fernandez?“

„O da, eŭ mĕ trag din o familie veche texană. Pentru aceea vorbesc limba spaniolă ca limbă maternă. Am stat şese sĕptĕmâni în Cadix ca agent secret al guvernuluî Uniunii. Am tras frumos pe sfóră pe Spaniolî.“

„Şi ce a zis ministrul de marină la istoria Dtale despre guerillas maxicanî?“ întrebaî eŭ.

cu ceĭ presenţi ½ de óră vorbind despre raporturile bisericescĭ din Italia şi despre congresul ultim eucharistic ţinut la Bruxelles. Sfinţia Sa a primit mai multe daruri.

Austria.

Catolicii ceho-slavĭ s'aŭ întrunit Lunĭ în al doilea congres la Praga, fiind acesta fórte bine cercetat. Archiepiscopul de Praga cardinalul Schönborn a salutat congresul prin o frumósă vorbire insistând pentru practisarea principiilor catolice.

În şedinţa din 23 a c. a produs o vie mulţămire şi însufleţire vorbirea episcopuluĭ Bauer din Brünn despre cestiunea şcolară. El a zis, că acésta e o cestiune religiósă, culturală şi socială. Noĭ preoţiĭ şi episcopiĭ catolicĭ numaĭ forţeĭ cedăm şcóla. În sensul vorbiriĭ de a pune preste tot învăţĕmîntul pe base religióse morale s'a luat şi o resoluţiune.

Germania.

Al 45-lea congres al catolicilor din Germania s'a deschis Duminecă în Krefeld. Deschiderĭ congresuluĭ ĭ-a premers o adunare a lucrătorilor, la carĭ aŭ participat la 7000 de persóne. Lunĭ s'a constituit congresul sub presidiul baronuluĭ Freyberg-Jetzendorf, şi s'aŭ ales comisiunile. Presidentul br. Freyberg, amintind despre bărbaţiĭ marĭ repausaţĭ în decursul anuluĭ, amintesce şi de principele Bismarck zicênd, că nu are de a face cu meritele diplomatice ale luĭ Bismarck, ci-l consideră în raport cu biserica. Fără a rumpe vĕlul de pe scenele triste ale Kulturkampfuluĭ, putem arunca o privire asupra resultatuluĭ acesteĭ lupte, care în efectele sale e de mare moment pentru catolicĭ. Cancelariul de fer, care a voit, să sfarme cu pumnul instituţiunile bisericiĭ catolice, a trebuit, să se convingă, că arta sa diplomatică, orĭ cât de probată ar fi fost, a trebuit, să se frângă de unitatea poporuluĭ catolic, de fidelitatea luĭ către religiune. După ce s'a convins despre efectele triste ale lupteĭ, pe lângă tótă strigarea: „La Canossa!“ a contrarilor sĕĭ Bismarck a avut curajul vrednic de laudă de a întórce de pe calea apucată. De şi n'a restabilit pacea, a creat totuşĭ o situaţiune, ce conduce la pace.

Tot în sĕptĕmâna acésta aŭ ţinut Germaniĭ catolicĭ din America în Milwaukee 9-lea congres.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În 24 a c. ministriĭ austriacĭ Thun, Kaizl şi Baernreither şi ceĭ ungarĭ Bánffy, Lukács, Dániel şi Darányi aŭ ţinut conferinţă în Budapesta. Despre resultat nu se scie nimica positiv. Din cele comunicate de către foile pestane br. Bánffy a venit de la Ischl cu marşruta formulată, şi tot aşa şi contele Thun. Austriacii recunosc, că încetarea actualelor raporturĭ comerciale şi vamale ar fi desastróse pentru ambele părţĭ ale monarchieĭ, industria austriacă ar suferi o grea lovitură prin perderea pieţelor ungare, dară fiind Ungaria stat agricol, şi agricultura eĭ ar suferi mult neavênd de o cam dată alte pieţe în locul celor austriace pentru productele sale brute.

Guvernul ungar, — pecum se zice, — e hotărît, ca pe basa §-luĭ 14 să nu prolungéscă cu Austria nicĭ provisoriul, nicĭ să nu închie convenţiune comercială.

Spania şi America.

Regina regentă a subsemnat decretul, prin care se convócă parlamentul pe 5 Sept.

Guvernul spaniol a designat pe comisariĭ, carĭ aŭ, să asiste la evacuarea Cubeĭ. Membriĭ conferinţeĭ de pace de la Paris încă nicĭ acum nu sînt numiţĭ. Primul transport de trupe din Sant Jago de Cuba a sosit la 24 a c. în Spania.

Flota condusă de Sampson a sosit în 21 a c. la New-York. Americaniĭ şĭ-aŭ numit membriĭ conferinţeĭ de pace.

Se zice, că Americaniĭ voesc a anexa Luzonul, cea mai mare însulă dintre Filipine, éră altor puterĭ să nu cedeze Spania nicĭ una din insulele acelea.

„A fost o minciună straşnică. Dar în zilele ultime trebuiam, să flecăresc multe verdĭ uscate. Jocul dură şese sĕptĕmânĭ, dar în sfârşit observaĭ, că uniĭ începură, să aîbă banuelĭ, şi pentru aceea pregătiĭ tóte, ca să pot pleca repede. De altmintrea nicĭ n'am avut lipsă de loc, să vorbesc cu ministrul de marină însu-şĭ, de óre ce el nu-mĭ putea spune nimic, ce eŭ să nu fiŭ şi sciut deja. Admiralul Aunon îmĭ zise, că flota spaniolă şĭ-a ajuns culmea destoînicieĭ. Nebun bĕtrân, cugetaĭ întru mine, tu vreĭ, să-ţĭ baţĭ joc de un om, care tot aşa de bine scie ca şi tine, cum stă flota spaniolă! Acum mĕ întorc preste Anglia la America. Am îndeplinit pentru ţara mea o afacere fórte importantă. În fie care zi am trimis informaţiuni. Guvernul nostru a sciut ziua plecăriĭ floteĭ luĭ Camara cu o sĕptĕmână mai înainte. El scie esact forţele de luptă, armele şi muniţiunile. Noĭ scim până într'o tonă reservele de cărbunĭ ale Spaniolilor, şi dacă guvernul îmĭ pune vre o întrebare privitóre la situaţia militară şi maritimă a Spanieĭ, eŭ sînt în stare, să-ĭ daŭ adevĕratul rĕspuns.“

„Deutsche Zeitung.“

Din Agârbiciŭ.

Raport.

Ce efect admirabil pot, să aîbă adunările preoţescĭ şi învĕţătorescĭ de prin comunele rurale asupra masseĭ poporuluĭ nostru, cum că numaĭ adunându-ne şi consultându-ne în mijlocul luĭ, pentru ca el cu ochiĭ să vadă şi cu urechile să audă interesul nostru faţă cu edificarea luĭ, şi ast fel din intuiţiune proprie să înţelegă, că dacă el ne susţine, spiritul nostru de jertfă stă în proporţiune drépt cu al luĭ, — aşa ceva numaĭ atarĭ călăuzĭ aĭ poporuluĭ nostru nu pot cuprinde, carĭ îşĭ permit comoditatea de a absenta de la ast fel de adunărĭ póte şi numaĭ din motivul nostim, că e „căldură prea mare“.

O ast fel de adunare a fost şi cea a reuniuniĭ învĕţătorescĭ din despărţĕmîntul Mediaşuluĭ ţinută în comuna Agârbiciŭ la 18 August a c.

În adunarea acésta cu tot dreptul pot, să susţin, că dacă constituirea despărţĕmîntuluĭ s'a efectuit conform statutelor încă în anul trecut, apoĭ adevĕrata şi definitiva organisare a eĭ cu resultatul dorit s'a sevârşit cu ocasiunea acésta.

Conform programuluĭ adunarea s'a început la 8 óre a. m. cu serviţul divin, la care aŭ celebrat duiĭ preoţi Ioan Botezan din loc şi Ioan Pop Iun. din Şóla, éră cântările le-aŭ esecutat domniĭ preoţi şi învĕţătorĭ cântăreţi spre mărirea evlavieĭ poporuluĭ adunat în numĕr complet. La finea s. liturgiĭ On. preot local a espus în puţine cuvinte scopul adunăriĭ şi a invitat pe popor în şcólă la participare.

Deschiderea şedinţeĭ prime nu s'a putut efectui la terminul prefipt în program din întemeiata împrejurare, că am aşteptat, să soséscă şi Prea Onoratul Domn protopop tractual, cu a cărui presenţă aşa de mult ne-am obicinuit. Înse de astă dată sĕrbătórea oficiósă, ziua natală a regeluĭ, l-a împedecat de la participare la adunare. Numaĭ după ce prin espres ne-a sosit scirea despre aceea, că dînsul nu va veni, numaĭ după aceaa s'a purces la deschidere la órele 11 ½.

Preşedintele despărţĕmîntuluĭ dl Ilie Câmpian învĕţător în loc a deschis şedinţa arĕtând însemnătatea oficiuluĭ şi persónei învĕţătoriuluĭ prin o cuvîntare distinsă şi întemeiată, din carea a apărut evident cunoscinţa multilaterală câştigată prin necontenita cetire de cărţi preţióse. S'a ridicat apoĭ On. preot local şi prin cuvinte călduróse şi espresiuni pline de bucurie a bineventat adunarea.

S'a purces apoĭ la constatarea membrilor presenţi. A resultat, că dintre învĕţătorĭ ca membri ordinarĭ s'aŭ presentat 6 din 10, adecă duiĭ Suciŭ din Mediaş, Tufescu din Basna, Verzan din Răvăşel, Samoilă din Brateĭ, Câmpian din Agârbiciŭ şi Porime din Velţ. Ceĭ alalţĭ s'aŭ încercat a-şĭ scusa absenţa, dar în nesuficiinţă de motive fără resultat. Dintre preoţi aŭ participat duiĭ Neagoş din Proştea mare, Doctor din Ibişdorful săsesc, Dop din Frâua, Pop din Şóla, Botezan din Agârbiciŭ şi Mera din Şeĭca mică cu treĭ fruntaşĭ din popor, pe cum şi alţĭ óspeţĭ inteligenţĭ şi din popor. La locul acesta sînt ispitit a repeţi espresiunea unuĭ óspe, că „preoţiĭ ceĭ maĭ zdravenĭ din tract aŭ lipsit de la adunare“. Nu sciŭ, dacă acel óspe a voit, să satiriseze, promit înse, că dacă e mai mare meritul absentăriĭ şi al indolenţeĭ, atuncĭ cu altă ocasiune o să public pe ceĭ „zdravenĭ“, éră nu pe ceĭ ce aŭ participat.

S'a înscris apoĭ un numĕr frumos de membri noĭ, şi uniĭ membri vechĭ sĭ-aŭ solvit taxele. S'a verificat procesul verbal din adunarea precedentă. Apoĭ s'aŭ cetit rapórtele comitetuluĭ. Dintr'însele resultă, că conform terenuluĭ de activitate fructele sînt mult promiţĕtóre. S'aŭ cumpĕrat şi maĭ ales colectat pentru biblioteca reuniuniĭ vre o 40 de cărţi didactice, istorice şi literare, tot cărţi alese şi corĕspundĕtóre scopuluĭ reuniuniĭ, ceea ce însemnă fórte mult.

A urmat apoĭ cetirea disertaţiuniĭ „Influinţa religiuniĭ şi a istorieĭ asupra formăriĭ caractĕruluĭ la elev“ de preşedintele reuniuniĭ dl Ilie Câmpian. Faţă de cunoscinţele luĭ cele vaste fie care membru şĭ-a manifestat admiraţia atât cu privire la cuprins cât şi cu privire la formă. Dl Ioan Mera şĭ-a esprimat totuşi dorinţa, ca considerându-se şi participarea poporuluĭ venitórele disertaţiunĭ să se compună şi cetéscă în stil maĭ poporal, éră terminiĭ technicĭ inomisibilĭ să se esplice prin cuvinte obicinuite de către popor. Ceea ce s'a primit.

Şedinţa a II-a, după ce timpul a fost cam înaintat, la dorinţa participanţilor s'a început după o pausă de 10 minute cu un scurt cuvînt de deschidere. Apoĭ în absenţa dluĭ învĕţătoriŭ Oros din Ibişdorf s'a purces la propunerea temeĭ „Celea patru operaţiunĭ cu nrul 4“ de dl învĕţătoriŭ Samoilă din

Brateĭ. Asupra propuneriĭ imediat s'a escat o censurare atât de vie, cât dl preot Ioan Mera a fost necesitat a dori, ca criticile asupra temelor propuse pe venitor să se facă esclusiv între membriĭ reuniuniĭ şi în absenţa poporuluĭ. Ceea ce s'a şi primit. Din parte-mi mai adaug dorinţa, ca din motive însemnate în venitórele programe de felul acesta temele să se înşire şi propună la finea tuturor punctelor. Încólea tema amintită a fost propusă cu succes îndestulitoriŭ.

A urmat propunerea despărţemîntuluĭ Sibiŭ pentru redactarea uneĭ foĭ pedagogice. În jurul acesteĭ propuneriĭ s'a născut o discuţie vie. Resultatul a fost primirea propuneriĭ dluĭ preşedinte amplificată de dl Ioan Mera în înţelesul, ca după putinţă să se redacteze în Blaş o fóe pedagogică, éră dacă nu s'ar puté, atunci cel puţin un apendice pedagogic la „Unirea", saŭ fiind aşa ceva cu un motiv mai mult, „Unirea" să se facă ziar cotidian cu rubrică pedagogică.

S'a luat apoĭ spre sciinţă raportul comisiuniĭ asupra órelor de propunere. S'aŭ ales temele pentru adunarea venitóre, éră persónele lucrătóre — după câte va trăgănăriĭ din partea dlor învĕţătoriĭ — s'aŭ designat de cătră adunare cu esepţiunea dluĭ preşedinte, care s'a oferit a lucra şi fără de designare.

S'a purces apoĭ la alegerea comitetuluĭ prin vot secret conform statutelor. S'a reales de preşedinte dl Ilie Câmpian învĕţător în loc; de notar s'a ales dl Porime din Velţ, de bibliotecar dl Suciŭ din Mediaş, éră de cassar dl Oros din Ibişdorf. S'aŭ ales doĭ delegaţi pentru adunarea generală din Blaş.

S'a stabilit locul adunăriĭ venitóre în comuna Ibişdorful săsesc. S'aŭ ales membriĭ în comisiunea pentru verificarea procesuluĭ verbal şi aŭ urmat propunerile eventuale.

Dl Isidor Dop a propus, ca la venitórele adunări generale să se presenteze preotul şi învĕţătoriul cu câte 2 orĭ 3 delegaţi din fie care parochie, ceea ce s'a primit cu reserva posibilităţiĭ. — Dl Ioan Botezan a propus, ca pentru a raporta în „Unirea" despre succesul din adunarea acésta să se alégă un raportor, ceea ce s'a şi făcut.

La órele 4½ s'a închis apoĭ şedinţa, éră membriĭ reuniuniĭ dimpreună cu óspeţiĭ s'aŭ dus la s. biserică pentru ascultarea vecerniеĭ. Dniĭ cântăreţi ca o coróna a fructelor obţinute în acea zi aŭ întărit alipirea şi evlavia poporuluĭ pentru timpurile venitóre.

După s. vecernie toţi membriĭ reuniuniĭ şi maĭ mulţi dintre óspeţi ca şi la dejun éră-şi aŭ fost invitaţi şi la prânz la masa ospitală a dluĭ şi dómneĭ Botezan, faţă cu carĭ şi pe acésta cale esprim mulţămita şi recunoscinţa.

Din succesul acesteĭ adunări fie-mi permis a trage conclusiunea cea maĭ logică. Inima tinerésca şi tactul bărbătesc şi părintesc al Prea Onoratuluĭ Domn Ioan Moldovan protopop tractual formând principalul motor al circulaţiuniĭ vitale între preoţiĭ şi învĕţătoriĭ tractuluĭ Mediaşuluĭ, este fórte întemeiată credinţa că în acest tract ignoranţeĭ i-s'a dĕrîmat cuĭbul cu desevârşire şi pentru tóte timpurile.

Pagubă numaĭ, că încă nu toţi voesc a pricepe rostul ăstor fel de adunări.

Insciinţare.

La institutul preparandial gr. cat. archidiecesan anul scol. 1898/9 se va începe în 1 Sept. st. n. Inscrierile se vor ţiné în 1—3 Sept. la órele 8—12 a. m. şi 3—6 p. m. în cancelaria institutuluĭ preparandial. Esamenele corectorie se vor ţiné în 30—31 Aug., eventual şi în timpul inscrierilor.

Condiţiunile de primire sînt următórele:

1. Ceĭ ce voesc a fi primiţi în Institutul preparandial, aŭ, să producă testimoniŭ de pe a IV-a clasă gimnasială, reală orĭ civilă cu progres cel puţin bun şi purtare morală fără notă.

2. Aŭ, să producă estras matricular de botez, prin care să se constate, că respectivul a împlinit anul al 15-lea al etăţiĭ.

3. Aŭ, să producă testimoniŭ medical, prin care să se constate, că respectiviĭ sînt bine desvoltaţi şi sănătoşi şi aŭ organele simţuluĭ deplin desvoltate.

4. Aŭ. să solvéscă anticipative didactrul statorit în 10 fl. v. a.

5. Vor fi înse preferiţi aceia, carĭ înţeleg bine şi vorbesc limba magiară, a căreĭ deplină cunóscere este cerinţă inomisă la cualificarea de învĕţător.

6. Asemenea vor fi preferiţi şi aceia, carĭ aŭ auz bun musical orĭ chiar cântă cu óre care instrument musical.

Blaş la 18 August 1898 st. n.

G. Muntean
directorul institutuluĭ preparandial.

Noutăţi.

Din Archidiecesă. *Ioan Baciŭ* e numit paroch în Noşlac din protopopiatul M. Uióreĭ. — În consistoriul plenar din 15 Aug. s'aŭ primit ca alumnĭ în seminarul teologic archidiecesan Virgil Hăţegan, Petru Florian, Vasilie Moldovan, Aug. David, Carol Ignat, Sever Frăţilă, Pompeiŭ Faros şi Georgiŭ Bitea. Pentru seminariul general din Budapesta s'aŭ primit Liviŭ Horşa şi Iuliŭ Florian. În internatul de băeţi s'aŭ primit 106 tinerĭ, éră în cel de fetiţe 40 de fetiţe. — Dşóra *Rosa Căpuşan* e numită profesóră de lucru de mână la şcóla de fete superióră din Blaş.

Concurs la staţiuni docentale în Archidiecesă s'a escris cu terminul de 10 Sept. n.: 1) La staţ. cantor-doc. din *Făget* în protopopiatul Bieĭ sub Nr. 3821—1898 cu emolumentele: 230 fl. salariŭ, 10 fl. computaţi în o sórte de lemne. grădina şcoliĭ cu pomĕt şi loc pentru legumĭ de 629□, cuartir în edificiul şcoliĭ, venitele stolare computate în 60 fl. 2) La staţ. doc. din *Chendrea-Trestia* în protopopiatul Dêrgiĭ sub Nr. 3854—1898 cu emolumentele: 300 fl. salariŭ, cuartir în edificiul şcoliĭ din Chendrea, grădină de legumĭ de 400□, lemne de lipsă pentru încălzirea şcolilor; docentele va avé, să înveţe 4 zile în Chendrea şi 2 zile în Trestia pe sĕptĕmână. 3) La staţ. cantor-doc. din *Chesler* în protopopiatul Mediaşuluĭ sub Nr. 3848—1898 cu emolumentele: 158 fl. 42 cr. salariŭ, 100 feldere cucuruz, 10 ferĭ de vin, stola cantorală în banĭ, grâŭ şi cucuruz 60 fl., o parcelă de pămînt cu venit curat de 1 fl. 58 cr., cuartir în edificiul şcoliĭ şi grădină. 4) La staţ. cantor-doc. din *Şaroşul unguresc* în protopopiatul Dicio-Sân-Mărtinuluĭ sub Nr. 3849—1898 cu emolumentele: 75 fl. salariŭ, 169½ feldere cucuruz sfârmit, 32 zile de lucru cu palma, arînda grădiniĭ şcoliĭ 30 fl., stola computată în 15 fl., cuartir cu grădină pentru legumărit şi pomărit. 5) La staţ. doc. din *Biea* în protopopiatul Bieĭ sub Nr. 3913—1898 cu emolumentele: 300 fl. salariŭ, cuartir în edificiul şcoliĭ, 2 stânginĭ metricĕ de lemne şi grădină pentru legumĭ şi pomărit de 400□. 6) La staţiunile cantor-doc. din parochiile *Beiŭ* şi *Urca de câmpie* din protopopiatul Turdiĭ sub Nr. 3914—1898 s'a escris concurs nou cu emolumentele specificate deja sub Nr. 2727—1898. 7) La staţ. cantor-doc. din *Nandra* în protopopiatul M. Uióreĭ sub Nr. 3969—1898 cu emolumentele: 230 fl. salariŭ, 30 feldere de cucuruz sfârmit, arînda cemeteriuluĭ celuĭ vechiŭ şi a loculuĭ şcoliĭ 15 fl., 20 zile de lucru, venit din stolă 9 fl., 16 feldere litrice cucuruz cu tuleul, porţiunea canonică cantorală arătoriŭ de 1395□, cositoriŭ de 1342□ cu venit curat de 13 fl., cuartir în edificiul şcoliĭ şi ¼ jugĕr grădină pentru legumĭ şi promologie. 8) La staţ. doc. din *Borza* în protopopiatul Dêrgiĭ sub Nr. 3990—1898 cu emolumentele: 263 fl. salariŭ, 30 metrete cucuruz şi 5 metrete fasole, cuartir în edificiul şcoliĭ, lemne, grădină pentru legumĭ. 9) La staţ. cantor-doc. secundariŭ din *Sâncel* în protopopiatul Bieĭ sub Nr. 3998—1898 cu emolumentele: 154 fl. 50 cr. salariŭ, 120 metrete cucuruz sfârmit, 120 zile de lucru, 43 fl. 50 cr. venite stolare, folosinţa uneĭ grădiniĭ cantorale de 800□.

Gimnasiile superióre românescĭ aŭ fost cercetate în anul scolastic 1897/8 de 1264 studenţi, şi a nume cel din Blaş de 408, între carĭ Români 402, cel din Beiuş de 309, între carĭ Români 251, cel din Braşov de 317, între carĭ Români 314. şi cel din Năsĕud de 230, între carĭ Români 226. Esamenul de maturitate l-aŭ depus: la Blaş în Septembre 12, în Decembre 1, în Iuniŭ 27, relegaţi pe 3 lunĭ 1, pe 1 an 1, cu totul: 40, (intre carĭ 2 de la Năsăud a făcut esamenul corector în Blaş); la Beiuş 25, (relegaţi pe 3 lunĭ 3), la Braşov 11 (fiind 9 respinşi pe câte 3 lunĭ, 4 pe câte 1 an,) la Năsĕud 24 (éră relegaţi aŭ fost pe 3 lunĭ 3 pe un an 2). Aşa dară aŭ obţinut testimoniŭ de maturitate la gimnasiile nóstre 110 tinerĭ, éră 11 aŭ fost relegaţi pe câte 3 luni.

La şcóla comercială din Braşov în anul scolastic 1897/8 s'aŭ inmatriculat 100 ascultătorĭ ordinarĭ. Esaminaţi aŭ fost 86 Români, între carĭ 10 greco-catolicĭ, şi 1 Evreŭ. Cu testimoniŭ de maturitate aŭ fost provĕduţi la finea anuluĭ scol. 13 elevĭ absoluţi de cursul al VII-lea. 8 maturisanţi îşi vor emenda calculiĭ în Septembre.

La „Asociaţiune" în Beiuş din Blaş s'aŭ dus Rds. D. I. M. Moldovan presidentul Asociaţiuniĭ şi dniĭ secretar mitropolitan Dr A. Bunea, Dr B. Hossu prof. de teologie, G. Precup şi V. Suciŭ profesorĭ gimnasialĭ şi Aurel C. Domşa comptabil la „Cassa centrală archidiecesană".

Stările escepţionale în Galiţia rĕmân încă neschimbate din causa amărăciuniĭ poporului asupra Jidovilor. O deputaţiune a partiduluĭ poporal polon şi a celuĭ democratic a înaintat guvernatoriuluĭ ţĕriĭ un memorand în cestiunea acésta, dară s'a rĕspuns, că spiritele şi acum sînt tot agitate.

Desvĕlirea monumentuluĭ luĭ Honterus aŭ făcut-o Saşiĭ în Braşov Dumineca trecută cu mare solemnitate. La serbare aŭ participat representanţiĭ diverselor reuniuniĭ luterane culturale, artistice şi caritative din ţară şi din străinătate, pe cum şi o mulţime de privaţi. Comitele suprem s'a presentat în fruntea oficialilor comitatuluĭ. Ceea ce ne-a bătut la ochĭ, a fost aceea, că aŭ fost representaţi şi catoliciĭ, şi a fost de faţă şi prepositul nostru capitular Rsmul Ioan M. Moldovan. Ce aŭ cercat catoliciĭ la o serbare, carea a avut scopul de a preamări aşa numita reformaţiune a luĭ Luther? De altmintrea sîntem convinşi, că prepositul nostru acolo nu a representat pe nimenĭ a fără de persóna sa. „Tribuna" spune, că dînsul la serbarea aceea ar fi luat parte ca delegat al Academieĭ. După cum scim înse noĭ, Academia l-a delegat numaĭ la adunarea societăţiĭ „Verein für siebenbürgische Landeskunde". La adunarea acésta, care s'a ţinut Luni, Rsmul Moldovan a salutat românesce acéstă reuniune, éră archimandritul Dr Il. Puşcariŭ din Sibiŭ a salutat-o în limba germană în numele „Asociaţiuniĭ".

Emigrările ieaŭ dimensiuni înspăimîntătóre acuma şi în Ungaria de méză zi. Aşa se signalézá emigrări multe din Deliblat, Bavanisce, Gaja, Ploşiţ, Brestovaţ şi Biserica albă. Ceĭ maĭ mulţi emigrézá în România şi în Bulgaria, pentru că, — pe cum zice „Alkotmány", — nu vor, să asigureze esistinţa la nisce imigraţi din Galiţia.

† Dr Angerer, archiepiscop titular şi vicar general al arhidieceseĭ de Viena, a repausat la 22 a c. în etate de 82 anĭ după o activitate zelósă şi binecuvîntată de preste o jumătate de veac.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Contemporanii admirau basilica Agia Sofia privindu-o de capo d'opera și espresia cea mai desevârșită a spiritului artistic bizantin. Dară ei nici de cum nu o priviau de un model, de la care nu ar fi fost iertat a se abate. Spiritul vioiu, scrutătoriu și combinătoriu al architecților aceluĭ timp nu voia, să scie de uniformitate monotonă; sistemul de cupole se desvoltă dimpotrivă în variațiile cele mai bogate corĕspunḑênd ast fel fantasiei rĕsăritene. Dară nu vom, să ne adâncim aci în studiul architecturiĭ bizantine, căci propusul ne-a fost altul.

Pe sama spațurilor maiestóse ale bisericilor podóba predilectă a fost mosaicul. Splendórea luĭ de colorĭ cea solidă, potențată prin sfund de aur și de argint, corĕspundea pe deplin fantasiei rĕsăritene, căreia îĭ plăcea un efect de colorĭ adânc și armonic. Soiurile cele prețióse de marmoră, altarele îmbrăcate în strălucirea aurului și argintului, bogata desvoltare a cultului dumnezeesc formau și față cu decorația iconografică pretenții, carĭ numai mosaicul putea, să le împlinéscă.

Dacă reprivim acuma la șirul lucrărilor musive din bisericile din Roma, Ravena și Bizanț, în carĭ idealurile religióse, povĕțuite de biserica ieșită din ascunḑișul catacombelor, înzestrată cu libertate și pornită spre înflorire, se esprimă într'o desvoltare, care progresa spre concepție seriósă istorică, atuncĭ aflăm, că în presentarea compositiilor s'au desvoltat anumite norme, carĭ resultă cu necesitate din cultul dumnezeesc al creștinilor și din dispositia caseĭ menite pe sama acestuĭ cult. Începând așa numita disciplina arcani, carea eschisese din iconografie mai înainte representarea istorică, din viața internă a bisericiĭ a trebuit, să se desvólte ciclul acela de icóne, care esprimă adevĕrurile fundamentale ale credinței.

Celebrarea jertfeĭ eucharistice, fiind centrul cultuluĭ dumnezeesc întreg, a pretins în biserică un spaț anumit, care de cătră cel alalt spaț al bisericiĭ să se deosebéscă prin positie mai înălțată, prin separare de cătră cele alalte părți ale bisericiĭ și și prin forma sa. De când arțile frumóse s'au aliat spre glorificarea religieĭ, se impunea o îngrijire deosebită de spațul acesta menit pentru sevârșirea celeĭ mai sfinte dintre acțiunile bisericescĭ. Dacă împodobirea luĭ avea, să priméscă un caractĕr corĕspunḑĕtoriu scopuluĭ luĭ, atuncia trebuia, să se albă înaintea ochilor însă-și menirea luĭ. Sanctuariul era menit pentru celebrarea rĕscumpĕrăriĭ sevârșite de Christos, și de aceea nu putea, să esiste nicĭ o îndoélă cu privire la obiectul icónelor acelora, carĭ să împodobéscă sanctuariul: pentru ca icónele acelea, carĭ se aplicau aci, să corĕspundă scopuluĭ sĕu, era de lipsă, ca ele să îndrume mințile celor de față la Christos Rĕscumpĕrătoriul și ast fel să-ĭ dispună la participare zelósă și înflăcărată în sfînta lucrare. Dacă idea rĕscumpĕrăriĭ avea, să formeze centrul tuturor gândirilor și sentimentelor celor de față, atuncia resulta necesitatea de a admite în sanctuariŭ numaĭ representărĭ iconografice de acelea, carĭ corĕspundeau acestuĭ scop. În privința acésta se impuneau artistuluĭ treĭ momente: rĕscumpĕrarea putea, să fie obiectul representăriĭ artistice sau în prevestirea sa sau în sevârșirea sa decursă în timp sau în deplinirea și în efectele sale. Spre representarea prevestiriĭ rĕscumpĕrăriĭ se imbiau prefigurările tipice ale L. V., pe cum și Bunavestire și scena, în care Ioan Botezătoriul arată spre Mielul luĭ Dumnezeŭ, carele ridică pĕcatele lumiĭ. Se îmbia însĕ totuși maĭ tare motivul de a maĭ preferi obiecte din timpul, când rĕscumpĕrarea era deja împlinită. Rĕscumpĕrarea, întru cât decurgea și cuprindea întrĕgă viața pământénă a Domnuluĭ culminând în mórtea, ce a răbdat-o pe cruce, în vécurile cele dintâiŭ încă nu se representa în icóne. Adevĕrat, că crucea ca simbol al ideiĭ rĕscumpĕrăriĭ nu putu, să nu se cuprindă în icónele acelor vécurĭ, dară pe Christos pe cruce între Maria și Ioan îl găsim în icónele creștine întâia dată abia în un mosaic din basilica romană s. Clemente, care mosaic se derivă numaĭ din vécul al doïsprezecelea.

Rĕscumpĕrarea în împlinirea și efectele sale o găsim representată în icóne sau prin biserica militantă sau prin cea triumfătóre, adecă sau prin comunitatea credincioșilor sau prin cea a sfinților. Timpul mai vechiŭ, care preferia în chip consecuent puncte de vedere mai înalte, împrumuta obiectele icónelor sanctuariuluĭ din cercul locuitorilor ceruluĭ, de óre ce el reprivia cu satisfacție la o epocă de suferințe amare, prin carĭ a trecut triumfând cu vitejie, și ródele acesteĭ lupte victorióse formau pe sama luĭ un obiect prețios de veneratie recunoscĕtóre, împintenare și inspirare. Acestor obiecte împrumutate din cercul clarificaților trebuia să le corĕspundă idea aceea a Rĕscumpĕrătoriuluĭ, carea îl punea înaintea ochilor privitorilor nu numaĭ în o parte a firiĭ luĭ, ci în totalitatea firiĭ dumnezeescĭ și omenescĭ: icóna luĭ avea, să desvĕléscă în espresia feței și în purtarea trupuluĭ atât maiestatea firiĭ dumnezeescĭ, cât și blândĕța păstoriuluĭ celuĭ bun, carele a petrecut între ómenĭ; în icóna acésta aveau, să se întrunéscă tóte trăsăturile acelea, carĭ să ilustreze și să esplice diferitele activități ale Învĕțătoriuluĭ, ale modeluluĭ viețuiriĭ, ale jertfeĭ pentru pĕcate și ale Dispunĕtoriuluĭ și Împĕratuluĭ glorios, desevârșit în putere și în mărire. Așa era decĭ idea Rĕscumpĕrătoriuluĭ aceea, carea o avea ca ideal înaintea ochilor arta istorică a aceluĭ timp. Pentru a esplica încă și maĭ bine intenția acésta se maĭ alăturau încă și simbóle, fiind că singur numaĭ forma omenéscă nu era de ajuns spre a produce representarea aceea. După ce icóna Rĕscumpĕrătoriuluĭ era gata, se îmbia de la sine aceea, ca lângă el să se pună membri de aĭ bisericiĭ triumfătóre, carĭ sînt chemați a împĕrăți cu Christos și a gusta în împĕrăția luĭ cea vecĭnică ródele rĕscumpĕrăriĭ, și aceștia să se așeḑe cu el în un raport, care să facă evident, că Domnul e isvorul gloriei lor. Sfînta Scriptură și maĭ ales Apocalipsa îmbia artistuluĭ și spre acest scop simbóle potrivite.

Principiile conducĕtóre, carĭ îșĭ găsesc espresie în monumentele bisericescĭ și aŭ fost păzite de archiereĭ cu prilejul împodobiriĭ bisericilor, se găsesc însemnate numaĭ în un singur scriitoriŭ bisericesc, care a murit pe la mijlocul véculuĭ al cincilea. Dară și el însamnă principiile acelea numaĭ ca o părere individuală a sa. E archimandritul Nil din mănăstirea de lângă muntele Sinai, ĕră scrierea luĭ referitóre la iconografia bisericéscă e o epistolă adresată eparchuluĭ Olimpiodor. Era vorbă de împodobirea uneĭ bisericĭ dedicate martirilor, și Nil la propunerile, carĭ i-s'au făcut în privința acésta, a rĕspuns, că în sanctuariŭ *(ἐν τῷ ἱερατείῳ)* să se zugrăvéscă numaĭ o cruce, ĕră pe părețiĭ bisericiĭ dimpotrivă să se zugrăvéscă scene din L. V. și N. Găsim decĭ aci esprimat cugetul acela, că în sanctuariŭ sînt potrivite numaĭ icóne de acelea, carĭ se referesc la opera rĕscumpĕrăriĭ și sînt potrivite a susține vie idea eĭ în mințile privitorilor. Escluderea de representărĭ dramatice din împodobirea iconografică a sanctuariuluĭ resultă cu necesitate din impresia lor asupra sufletelor și preste tot din scopul tuturor operelor iconografice bisericescĭ. Representărĭ fórte vioĭ provócă în privitoriŭ conlucrare și compătimire, și o ast fel de adâncire în meditare pe vremea acțiuniĭ liturgice sacrificiale nu ar avé, să se întîmple, ci dimpotrivă tótă luarea a minte are, să se îndrepte spre acțiunea acésta, și tóte cele ce în icóne se îmbiaŭ privirii, aveaŭ, să se referéscă numaĭ la taĭnele acelea, carĭ se celebrau în acțiunea acésta. Representările pe arcul triumfal orĭ pe cel al tribuneĭ erau decĭ împrumutate din scopul final cel glorios al rĕscumpĕrăriĭ, și ast fel din decorația acésta se eschidea elementul dramatic. În atriŭ și pe părețiĭ năilor, picturile cărora aveaŭ, să desvólte activitate pregătitóre, esplicătóre și prin urmare didactică pe vremea a fară de celebrarea cultuluĭ dumnezeesc, aŭ lăsat artistuluĭ libertate de a validita vederile sale în compositiĭ dramatice împrumutate din istoria L. V. și N.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Ea grăi repede şi cu iritare. Luĭ încă nicĭ o dată nu i-s'a părut aşa de farmecătóre.

„Avuşĭ un prietin," zise ea maĭ de parte. „A fost în pruncia ta. S'a întîmplat apoĭ o cértă, şi voĭ v'aţĭ învrăşmăşit. El ţĭ-a făcut nedreptate. La mulţĭ anĭ după aceea îl întîlnişĭ în circul din Antiochia."

„Messala!"

„Da, Messala. Tu eştĭ creditorul luĭ. Ĭértă-ĭ trecutul. Primesce-l din noŭ în prietinia ta, dă-ĭ în apoĭ averea luĭ, carea a perdut-o în rĕmasul cel mare. Mântuesce-l! Ceĭ şese talanţĭ pentru tine sînt aşa zicênd nimica, eĭ nu-ţĭ sînt maĭ mult ca o frunză, ce cade de pe un arbore frumos înverdit, dară pentru el —, o, el a ĭeşit din luptă cu un trup frânt. Ben Hur, nobile principe, pentru un Roman de felul luĭ sĕrăcia are un sens cu mult maĭ rĕŭ de cât mórtea. Scapă-l din sĕrăcie!"

În luţéla, cu care grăi, se manifestă intenţia eĭ de a nu-ĭ lăsa răgaz de cumpĕnire. Ea orĭ nu scia, orĭ îşĭ uĭtase, că sînt convicţiĭ de acelea, carĭ nu aŭ de a face cu cumpĕnirea, ba dimpotrivă îşĭ ţin neclătinate locul. Când ea tăcu şi păru a aştepta rĕspuns, luĭ i-se păru, ca şi cum ar vedé pe Messala însu-şĭ, cum îşĭ pironia privirea preste umĕrul eĭ asupra luĭ; dară faţa Romanuluĭ, pe cum i-se arĕta, de loc nu vĕdia pe rugătoriul orĭ pe prietinul; surisul luĭ era condescedent ca şi maĭ înainte, şi trăsătura luĭ cea fină şi sumĕţă era tot aşa de elocuentă şi învederată ca orĭ când de altă dată.

„La cererea ta îţĭ rĕspund prin acésta — o dată pentru tot de una, — un Messala nu primesce nimica. Am, să o însemn acésta în ziariul meŭ cel mare, — judecata unuĭ Roman despre un Roman! Dar Egipténo, trimisu-te-a cum va Messala la mine cu cererea acésta?"

„El are fire de fruntaş şi nutresce aceea-şĭ credinţă despre tine."

Ben Hur priuse mâna, carea se aşedase pe umĕrul luĭ.

„După ce îl cunoscĭ aşa de bine. frumósă Egipténă, spune-mĭ dară, cum ar fi, dacă ne-am schimba rolurile? Ar face el óre pentru mine aceea, ce cerĭ tu acuma de la mine? Rĕspunde-mĭ, dar aşa, pe cum cunoscĭ adevĕrul!"

Era o anumită energie impunĕtóre în apĕsarea mâniĭ luĭ, pe cum şi în privirea luĭ.

„O," începu ea, „el e —"

„Un Roman, veĭ, să zicĭ. Ţi-se pare, că eŭ fiind Ĭudeŭ am, să-ĭ ĭert un câştig, pentru că el e Roman! De cum va aĭ, să-mĭ maĭ spuĭ a fără de acestea încă óre ce, fĭĭco a luĭ Valtasar, spune mĭ-o ĭute, ĭute. Căcĭ pe Dumnezeul luĭ Israil, dacă sângele meŭ cel ferbinte se înferbîntă încă şi maĭ tare, atuncia aşĭ puté, să-mĭ uĭt, că tu eştĭ o femee şi eştĭ frumósă! Atuncia s'ar puté, să vĕd în tine numaĭ pe spionul unuĭ om, pe care-l uresc cu atât maĭ vîrtos, pentru că e Roman. Rĕspunde-mĭ ĭute!"

Ea împinse mâna luĭ de la sine şi făcu un paş în dĕrĕpt. Privirea şi glasul eĭ vĕdiaŭ întrégă rĕutatea firiĭ eĭ.

„Beutoriule de drojdiĭ! Mâncătoriule de postăĭ! Tu socotescĭ, că aşĭ puté, să te ĭubesc, după ce am vĕdut pe Messala? Ómeniĭ de felul tĕŭ sînt născuţĭ, pentru ca să servéscă. El s'ar fi îndestulit cu ĭertarea celor şese talanţĭ, dară eŭ ţĭ spun, să adaugĭ la ceĭ şese încă alţĭ dóuĕ zecĭ. Audĭ? Fiesce care sărutare a degetuluĭ meŭ celuĭ mic, cu carea, de şi cu consimţirea mea, l-aĭ întrecut pe el, aĭ, să o plătescĭ; şi aceea, că te-am urmat pe tine cu favor făţărit şi te-am suferit atâta vreme, maĭ măresce datoria ta, cu tóte că prin acésta ĭ-am servit luĭ. Neguţătoriul de aci e ispravnicul banilor tĕĭ. De cum va până mâne diminéţă nu are în mâna sa asignaţiunea pe sama luĭ Messala despre dóuĕ zecĭ şi şese talanţĭ, — nu-ţĭ uĭta suma! — atuncĭ veĭ avé de a face cu Seian. Fiĭ cu minte — şi rĕmâĭ sănătos!"

Ea păşi spre uşe. Dară el i-se puse în cale.

„În vinele tale curge sânge de aĭ vechilor Egipteniĭ," zise el. „Aşa dară orĭ întîlnescĭ pe Messala mâne orĭ poĭmâne, orĭ aicĭ orĭ în Roma, du-ĭ o solie. Spune-ĭ, că baniĭ, carĭ mi-ĭ a răpit când cu jefuirea moşteniriĭ mele părintescĭ, îĭ am érăşĭ, până şi ceĭ şese talanţĭ. Spune-ĭ, că de pe galera, pe care m'a dus, am scăpat cu viaţa. Spune-ĭ, că miseria aceea a trupuluĭ sĕŭ, carea mĭ-o a ascris mie, eŭ o privesc de o pedépsă a Dumnezeuluĭ luĭ Israil pentru crima, ce a sevârşit-o împotriva unor ómenĭ făr de ajutoriŭ. Spune-ĭ, că mama şi sora mea, pe carĭ a lăsat, să le închidă într'o cămară a cetăţuiĭ Antonia, pentru ca să péră acolo, trăesc şi sînt sănătóse şi sănătatea aŭ, să o mulţăméscă puteriĭ Nazarinénuluĭ. pe carele tu îl despreţuescĭ aşa de mult. Spune-ĭ, că ele amîndóuĕ, pentru ca mĕsura fericiriĭ mele să fie deplină, sînt érăşĭ la mine, şi că eŭ de acum înainte voiŭ trăi numaĭ dragostiĭ lor, pentru ca în acésta să găsesc maĭ mult de cât rebonificare în locul necurateĭ patimĭ, cu care veĭ, să-l fericescĭ acuma. Spune-ĭ, — şi asta să-ţĭ servéscă de mângăiere ţie, tu vicleniе întrupată, în tocmaĭ ca şi luĭ, — spune-ĭ, că dacă Seian va veni spre a mĕ jefui, nu va găsi nimica, de óre ce moştenirea, carea mĭ-a lăsat-o duumvirul, dimpreună cu vila din Misenum e vîndută, şi că preţul eĭ e asigurat împotriva luĭ, şi că acéstă casă, mărfurile, proprietăţile, năile şi caravanele, cu carĭ Simonide deprinde neguţătoria sa cu dobîndă aşa de principéscă, sînt scutite prin scrisorĭ împĕrătescĭ de siguranţă. Un cap cu minte a aflat preţul acestuĭ favor, şi Seian fiind tot aşa de cu minte a preferit un dar frumos pescuiriĭ în o mocirlă de sânge şi de nedreptate. Spune-ĭ, că chiar şi dacă acestea tóte ar fi altmintrea, dacă toţĭ baniĭ şi tóte averile ar fi proprietatea mea personală, el totuşĭ nu ar căpĕta din ele nicĭ partea cea maĭ mică, de óre ce în tot de una mĭ-ar rĕmâné o uşiţă de scăpare: un document donaţional pe sama împĕratuluĭ. Acésta, Egipténo, am învĕţat-o în Roma. Spune-ĭ, că blăstĕmul meŭ ĭ-l trimit nu numaĭ în cuvinte, ci ca o espresie maĭ bună a urilĭ mele de mórte îĭ trimit pe óre cine, care pentru el va fi tot atâta cât tóte blăstĕmurile la olaltă. Când va privi la tine, fĭĭcă a luĭ Valtasar, atuncia vicleniа luĭ romană îĭ va spune, pe cine înţeleg. Acuma du te, eŭ — încă voiŭ, să mĕ duc!"

O însoţi până la uşe şi cu curtenie alésă ţinu perdeaua la o parte, până ce ea păşi a fără.

„Pace ţie!" zise el, când ea se depărtă.

(Va urma.)

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nr. 29—1898. (35) 1—1

scol.

Concurs.

Pentru ocuparea postuluĭ de învĕţătóre sistemisat din noŭ la şcóla gr. cat. din opidul Rodna veche se escrie prin acésta concurs cu terminul până la 15 Septembre st. n. a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sînt:

a) salar de 300 fl., ce se va solvi din fondul şcoliĭ în rate lunare anticipative;

b) relut de cuartir, grădină şi lemne 40 fl. v. a.

Concurentele aŭ, să-şĭ înainteze cererile lor instruite conform legiĭ cu actele de cualificaţiune şi serviţ subscrisuluĭ presidiŭ. Învĕţătórea alésă va avé a conduce una din cele treĭ clase a acesteĭ şcoliĭ şi a propune fetiţelor şi lucrul de mână.

Din şedinţa senatuluĭ scol. gr. cat.

Rodna veche la 14 August 1898.

Preşedintele: **Gerasim Domide** Secretarul: **Silvestru Murĕşan.**

Nr. 4087—1898. (33) 2—3

Escriere de concurs.

Până în 14 Septembre n. 1898 se escrie concurs la următórele stipendiĭ din fundaţiunile archidiecesane:

I. *Din fundaţiunea Şuluţană.*

Un stipendiŭ de 300 fl. folosit de medicinistul Flaviŭ Pop, destinat pentru tinerĭ, carĭ studiézĕ metalurgia, technica, pedagogia saŭ orĭ ce sciinţă reală; *dóuĕ* stipendiĭ de câte 200 fl. folosite de ĭuriştiĭ Basiliŭ Crişan şi Ĭoan Moga şi destinate pentru ĭuriştĭ în Cluş; *dóuĕ* stipendiĭ de câte 100 fl. folosite de cadeţiĭ absoluţĭ Ĭuliŭ M. Montani şi Corneliŭ Cosciuc, şi destinate pentru gimnasiştĭ în clasele superióre; *patru* stipendiĭ de câte 60 fl. v. a. pentru gimnasiştĭ, folosite de gimnasiştiĭ Augustin Caliani, Ĭuliŭ Tatar, Petru Comes şi Petru Simu.

Ceĭ ce doresc a obţiné vre unul din stipendiile de maĭ sus, aŭ, să întrunéscă următórele condiţiunĭ:

1. Că sînt Românĭ gr. cat. miserĭ, născuţĭ în Transilvania;

2. că pe lângă purtare morală bună aŭ din studiĭ calculĭ de *eminenţie;*

3. dintre concurenţĭ vor avé preferinţă, carĭ vor puté dovedi, că sînt consângenĭ cu piul fundator, spre care scop trebue, să producă atestat compus de respectivul oficiŭ parochial, care să cuprindă tabela genealogică esact dedusă;

4. concurenţiĭ să alăture la cererĭ testimoniŭ scolastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, testimoniŭ medical şi să numéscă expres institutul, la care şi unde vor continua studiile în anul scol. 1898/9.

II. *Din fundaţiunea Tordai.*

Un stipendiŭ de 100 fl. folosit de ĭuristul Ĭuliŭ Gonza, pentru care cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

III. *Din fundaţiunea Baldi.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 80 fl. v. a. folosite de gimnasiştiĭ Ioan Câmpean şi Romul

Pop, și destinate pentru gimnasiștĭ născuțĭ pe teritoriul comitatuluĭ Clușuluĭ.

Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

IV. *Din fundațiunea Vancea „Cassa archidiecesană“.*

Patru stipendiĭ de câte 60 fl. destinate pentru elevĭ preparandialĭ în Blaș orĭ la altă preparandie română gr. cat. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

V. *Din fundațiunea Alutan.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 60 fl. v. a., unul de nouŭ înființat, altul folosit de Alesandru Anca, absolut de școla comercială gremială din Brașov; *un* stipendiŭ de 40 fl. v. a. folosit de gimnasistul Teofil Dosa. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

VI. *Din fundațiunea Chirilă.*

Un stipendiŭ de 33 fl. 75 cr. v. a. folosit de gimnasistul Petru Gruia. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

VII. *Din fundațiunea Micu.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 90 fl. folosite de gimnasiștiĭ Aureliŭ Micu și Simeon Chețan, la care aŭ drept, să concurgă nepoțiĭ și nepótele de frați aĭ fundatoruluĭ. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

VIII. *Din fundațiunea „Cercul Orăștieĭ“.*

Un stipendiŭ de 40 fl. v. a., la care pot concurge numaĭ studenți români gr. cat., carĭ frecuentézĕ gimnasiul român gr. cat. din Blaș orĭ vre o academie de drepturĭ și sînt născuțĭ în vre una din comunele următóre ale cerculuĭ Orăștieĭ și a nume: Șibot, Orăștióra de jos, Balomir, Bintinț, Berĭ, Cióra, Vineria, Orăștióra de sus, Grid, Ghialmar, Castĕŭ, Dâncu mic, Ocolișul mic, Totia mică, Costescĭ, Cudșir, Ieledinți, Ludescĭ, Măgura, Martinescĭ, Bucium, Dâncu mare, Totia mare, Spinĭ, Pricaz, Petriniŭ, Pișchinț, Repaș, Romos, Romoșel, Șibișelul vechiŭ, Serĕca, Tămășésca, Tărtăria, Turdaș, Turmaș, Valdeiŭ, Simeria.

Cererile să fie provĕdute cu documentele prescrise la concursele pentru stipendiile Șuluțane.

IX. *Din fundațiunea Ștefan Ferdinand Hirsch.*

Un stipendiŭ de 300 fl. folosit de iuristul Aureliŭ Moldovan, la care pot concurge numaĭ Românĭ gr. cat., născuțĭ în comunele următóre: Turda, Copand, Tur, Rediŭ, Comițig, Banabic, Aiton, Sân-Mărtinul deșert, Ceanul deșert, Agribiciŭ, Mischiŭ, Sându, Petridul de sus, Petridul de mijloc, Petridul de jos, Berchiș, Măgura, Schiopĭ (Puszta-Egres), Puszta-Sân-Craiŭ, Surduc, Bicălat, Țara inferióră, Agriș (Ruha-Egeres), Muntele Băișoreĭ, Ocolișul mic, Ocolișul mare, Runc, Cacova, Săcel, Lita magiară, Lita română, Filea de jos, Filea de sus, Ciurila, Selisce, Selicea, Micuș, Hășmaș, Magiăruș (Magyaróság), Șut, Silvașul magiar, Indol, Ceanul mare, Băișóra, Muntele Fileĭ (F. Havassa) ca unele, carĭ odinióră aŭ format cesaro-regésca pretură a Turdeĭ sub presidența fericituluĭ fundator.

Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

X. *Din fundațiunea Ciparĭŭ.*

Un stipendiŭ de 100 fl. v. a. folosit de gimnasistul absolut Liviŭ Horșa și destinat pentru studenți de la gimnasiul gr. cat. din Blaș.

Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

XI. *Din Fundațiunea David baron Urs de Margina.*

Cinci stipendiĭ de câte 100 fl., pentru carĭ concurenții aŭ, să dovedéscă cu carte de botez, că sînt greco-catolicĭ născuțĭ în vre una din comunele arondate în comitatele Făgăraș, Sibiŭ și Hunedóra, cu atestat medical, că sînt deplin sănătoși, cu atestat de frecuentare, că sînt școlarĭ în I. clasă a gimnasiuluĭ gr. cat. din Blaș și că aŭ purtare morală bună și fac progres în studiĭ, și că sînt saŭ pot fi susceputĭ în seminariul junimiĭ gr. cat. din Blaș.

Fetițele, carĭ studiézĕ în școla superióră de fetițe gr. cat. din Blaș și sînt saŭ pot fi susceputе în internatul fetițelpr din Blaș, încă sînt îndreptătite a concurge la stipendiile acestea, dacă întrunesc condițiunile indicate.

XII. *Din fundațiunea Romonțai.*

Un stipendiŭ de 315 fl. folosit de iuristul Aureliŭ Rus; *dóuĕ* stipendiĭ de câte 84 fl. folosite de technicul George Voda și Vilhelm Șorban; *un* stipendiŭ de 63 fl. folosit de gimnasistul absolut Ioan Moldovan.

Cererile să se instrueze în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

XIII. *Din fundațiunea Bobiană.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 60 fl. folosite de Augustin Mircea iurist și Marian Popa gimnasist absolut.

Cererile să se instrueze în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

XIV. *Din fundațiunea Gavrilă Vaida.*

Un stipendiŭ de 70 fl. folosit de gimnasistul Augustin Pop Murĕșan.

Cererile să se instrueze în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Șuluțane.

Se observă, că toți concurenții la fundațiunile de mai sus aŭ, să-și scrie cererile cu mâna proprie.

Blaș din ședința consistorială ținută în 13 August 1898.

Victor Mihályi
Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

---

582 szám (36) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíróság 1898. évi 233. számu végzése következtében Dr Brüll Ignátz ügyvéd által képviselt Munk Mór és társa czég javára Heisikovics Lipot ellen 271 frt 94 kr. s jár. erejéig 1898. évi Február hó 22-én foganatositott biztositási végrehajtás utján lefoglalt és 600 frt — krra becsült 40 drb női ruha szövet (310 méterből) álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság V. 215/1—1898. számu végzése folytán 171 frt 94 kr. hátralék tőkekövetelés, ennek 1898. évi Január hó 26-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 36 frt 60 krban bíróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközlésére 1898. évi Szeptember hó 2-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is foganatosittatni fog.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Augusztus hó 20-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

„ARIEȘANA“,

Institut de credit și economii, societate pe acțiĭ,

înființată de 11 anĭ,

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare,** atât de la particularĭ, cât și de la corporațiunĭ **cu 6%,** dacă baniĭ depușĭ nu se scot în timp de un an, saŭ în timp și maĭ îndelungat, solvind în casul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp maĭ scurt saŭ nedeterminat încă se daŭ 6%, dar darea erarială are, să o solvéscă deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica orĭ când. Sume maĭ marĭ sînt de a se insinua spre abzicere prealabil și anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițênd starea casseĭ, depunerile se rĕsplătesc în dată și fără abzicere. Depuneri și ridicărĭ se pot face și prin postă și se resólvă cu reîntórcerea eĭ.

2. **Acórdă credit** pe lângă **cambiĭ** și **obligațiunĭ** cu cavenți.
3. **Dă împrumuturĭ** pe lângă siguranță **hipotecară** și pe **efecte.**
4. **Acórdă credite fixe** pe lângă **intabulare** pe **realitățĭ** și **case.**
5. **Și cumpĕră** spre scopul plasăriĭ **efecte publice,** pe carĭ în cas de lipsă le póte **lombarda.**

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcțiunĭ:

Iuliŭ Bardosy, președinte. **Ioan Mesaroș,** v.-președinte.

(22) 10—10

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 3 Septembre 1898. Numĕrul 35.

Epistolă enciclică

a Sfinţiei Sale Papa Leo XIII cătră episcopii Scoţiani..

Venerabili Fraţi!

Salutare şi binecuvîntare Apostolică!

Zorul dragostii, carele Ne face, să fim îngrijaţi de mântuirea fraţilor de altă credinţă, nicĭ de cum nu Ne dă odihnă, când vedem putinţa de a rechema în braţele Păstoriului celui bun pe aceia, pe carĭ erórea cea de multe forme îĭ ţine de parte de singurul staul al lui Christos. Nu ne perdem curajul şi nu Ne lăsăm, să ne înspăimînte mărimea greutăţilor, carea puterea omenéscă nu póte, să o străbată. „Éră noĭ vestim pe Christos cel răstignit. . . . . Şi ce e slab a lui Dumnezeŭ, maĭ tare este de cât ómenii“ (I Cor. 1, 23. 25). În vederea erorii cea de atâtea forme a părerilor, în vederea relelor, carĭ parte se simţesc deja, parte ameninţă, Ne sirguim a arĕta cu degetul, unde are, să se cerce scăparea, când admoniăm şi provocăm tóte popórĕle, să-şĭ ridice „ochiĭ la munţi. de unde va veni ajutoriul“.

Între grijile şi intenţiile acestea ale Nóstre cuprinde locul sĕŭ şi Scoţia, carea multă vreme a gustat aşa de mult dragostea Scaunului Apostolic, şi carea Ne e şi Nóuĕ scumpă în mĕsură deosebită. Maĭ înainte de asta cu dóuĕ zecĭ de anĭ, — cu bucurie Ne aducem a minte de acésta, — am dedicat pîrga oficiului Nostru apostolesc Scoţianilor, când a dóua zi după ce am început pontificatul Nostru, am restaurat la eĭ ierarchia bisericéscă. Éră acuma, când am ajuns la o vrîstă, în care sfârşitul vieţiĭ pămîntescĭ nu e de parte, am aflat de bine, să Ne îndreptăm cătră voĭ, Venerabilĭ Fraţi, şi să împărtăşim poporului vostru o dovadă nóuă a grijiĭ apostolescĭ.

Viforul cel nespus de furtunatic, care s'a deschĭrcat în vécul al şesesprezecelea preste biserică, în tocmaĭ ca şi alte popóre a rupt şi pe Scoţianĭ în partea cea maĭ mare de la credinţa catolică, la care ţinuseră în chip glorios maĭ bine de o mie de anĭ. Óre astăzĭ compatrioţiĭ vostri din partea sa să nu voéscă a-şĭ aduce a minte de acelea, ce mulţămesc bisericiĭ catolice, Scaunului Apostolic? Amintim numaĭ lucruri de acelea, carĭ vĕ sînt pe deplin cunoscute şi constatate. Se spune în analele vóstre cele vechĭ, că Scoţianul Ninian, când la cetirea sfinteĭ Scripturĭ l-a cuprins o rîvnă puternică de a merge în spiritul înainte, a zis: „Scula mĕ voiŭ, cutriera voiŭ marea şi uscatul şi voiŭ cerca adevĕrul, care-l iubesce sufletul meŭ.“ Să fie óre lucrul acesta aşa de greŭ? Óre nu s'a zis cătră Petru: „Tu eştĭ Petru, şi pe acéstă pétră voiŭ zidi biserica mea, şi porţile iadului nu o vor învinge pe ea“? În credinţa lui Petru nu este decĭ lipsă, nicĭ întunerec, nicĭ nedeplinire, nicĭ contradicţie aşa, că părerĭ rele, aşa zicênd porţile iadului, nu pot nimica împotriva eĭ. Şi unde e credinţa lui Petru, dacă nu pe scaunul lui Petru? Da, acolo, acolo am, să merg, pentru ca ieşind din pămîntul meŭ şi din rudenia mea şi din casa tătâne-meŭ să mĕ învrednicesc în pămîntul, care mi-l a arĕtat, a vedé voinţa Domnului şi a găsi scut din biserica lui.“ Aşa a grăbit decĭ plin de venerare la Roma, şi după ce la mormintele Apostolilor a scos cu îmbelşugare din isvorul şi chiar din capul adevĕrului catolic, la porunca şi din misiunea Papeĭ s'a întors şi a împărtăşit patrioţilor sĕĭ cunoscinţa credinţeĭ romane şi a întemeiat biserica din Galloway, cu dóuĕ sute de anĭ maĭ înainte de ce s. Augustin a sosit la Anglo-Saxonĭ. S. Columba şi tot asemenea şi călugăriĭ cei vechĭ, a căror vîrtuţĭ strălucite aŭ glorificat aşa de mult scaunul abaţial de Ĭona, aŭ păzit credinţa acésta cu tótă resignarea şi aŭ învĕţat cu grije şi pe alţiĭ într'însa. Óre pe un Wallace şi pe un Bruce, pe aceştĭ luminătorĭ aĭ porului vostru, nu statornicia în credinţa catolică l-a făcut apĕrătoriĭ cei maĭ vitejĭ aĭ patrieĭ?

Înse de atuncia s'a sevârşit o revoluţie mare, credinţa strămoşéscă s'a stîns la ceĭ maĭ mulţĭ. Să nu reînvie óre nicĭ o dată? Ba da, sînt multe semne, carĭ cu ajutoriul lui Dumnezeŭ lasă, să se spereze lucruri bune de la Scoţianĭ. Căcĭ vedem, că pe catolicĭ îĭ tractéză din ce în ce tot maĭ blând şi maĭ prietinos; învĕţătura catolică nu e ca maĭ înainte dată de pradă dispreţului general, ci întimpină aprobarea multora, omagiul multora; părerile greşite, carĭ împedecă în mĕsura cea maĭ mare judecata drĕptă, se perd pe încetul.

Scoţianilor preste tot trebue, să li-se dea lauda cea nu neînsemnată, că eĭ se obicĭnuesc a ţiné sfînta Scriptură neîncetat în onóre mare. În venerarea sfinteĭ Scripturĭ e óre care consonanţă cu biserica catolică; de ce să nu îmbie óre acésta óre când prilejul spre restaurarea unităţiĭ? Să nu ĭea în nume de rĕŭ, cărţile amîndouor Legĭ nu le aŭ de airia, ci de la biserica catolică. Istoria adeverésce, că deja în vechime şĭ-aŭ câştigat merite neperitóre întru păstrarea Scripturiĭ sinodul al treilea din Carthago şi Papa Inocenţiŭ I. Din timpul de maĭ apoĭ sînt cunoscute silinţele lui Eugeniŭ IV şi ale conciliului din Trident. Éră Noĭ înşi-Ne, cunoscênd bine lipsele timpului, nu chiar de multă vreme Ne-am îndreptat cu cuvinte serióse cătră episcopiĭ lumiĭ catolice în o epistolă enciclică şi le-am pus înaintea ochilor mĕsurile de lipsă spre aceea, ca să se păzéscă întregimea şi dumnezeésca auctoritate a sfinteĭ Scripturĭ.

Înse de óre ce biserica are, să esiste în perpetuŭ, de aceea nu era de ajuns sfînta Scriptură singură, ci ea a avut. să se înzestreze încă cu o altă instituţie. Dumnezeescul eĭ auctor a avut adecă, să împedece, ca comóra învĕţăturilor cerescĭ în biserică să se prădeze şi să pérĕ, ceea ce s'ar fi întîmplat neapĕrat, dacă el o ar fi lăsat placului ómenilor singuraticĭ. E decĭ limpede, că dintru începutul bisericiĭ a avut, să esiste un magisteriŭ viŭ şi neîncetat, căruia după voinţa lui Christos i-s'a încredinţat atât învĕţătura de mântuire preste tot, cât şi esplicarea sigură a Scripturiĭ, şi care, scutit fiind prin ajutoriul neîncetat al lui Christos însu-şĭ, în învĕţătura sa nu póte în nicĭ un chip, să cadă în eróre. Éră locul cel maĭ înalt în magisteriŭ l-a încredinţat unuia, pe care totalitatea bisericiĭ învĕţătóre să fie aşedată ca pe temeiul sĕŭ. Căcĭ Christos dând lui Petru cheile împĕrăţieĭ cerurilor ĭ-a împărtăşit de o dată şi puterea de a povĕţui pe ceĭ alalţĭ, carĭ aveaŭ, să împlinéscă „slujba cuvîntului“: „Întăresce pe fraţiĭ tĕĭ“ (Luc. 22, 32).

E acuma uşor de priceput, cât e de nesigură, defectuósă şi contrară scopului părerea acelora, carĭ susţin, că sensul Scripturiĭ póte, să se afle singur numaĭ cu ajutoriul sfinteĭ Scripturĭ înse-şĭ. Căcĭ pe lângă supunerea acésta în sfârşit regula cea maĭ înaltă a esplicăriĭ ar consta în judecata singuraticilor. Dară atuncia fiesce cine s'ar apuca de cetirea sfinteĭ Scripturĭ conform dispositieĭ sale, ingeniului sĕŭ, studiilor sale şi conform acestora ar esplica cuprinsul cuvîntului dumnezeesc. De aceea deosebirea tâlcuiriĭ a trebuit, să producă deosebire în chipul de cugetare si certe, şi ceea ce se dase spre înaintarea unităţiĭ şi concordieĭ, aceea s'ar schimba în un isvor al rĕului. Dacă catoliciĭ, cu tóte că în privinţele civile nu chiar consună, totuşĭ se ţin la olaltă prin o unitate minunată a credinţeĭ, nu sufere îndoélă, că acésta se întîmplă maĭ ales chiar în vîrtutea acestui magisteriŭ.

A bună samă mulţĭ dintre Scoţianiĭ ceĭ în credinţă osebiţi de noĭ iubesc din inimă numele lui Christos şi se silesc, să cuprindă învĕţătura lui cea morală şi să rîvnéscă esemplul lui cel sfînt. Dară cum ar ajunge eĭ cu spiritul şi cu inima vre o dată aceea, după ce se silesc, dacă în lucrurile cele cerescĭ nu se lasă a se învĕţa şi povĕţui în modul acela şi pe calea aceea, carĭ le-a instituit Christos însu-şĭ? O, de ar împărtăşi bunătatea dumnezeéscă cea cerută de Noĭ Maĭceĭ Biserică mângăierea aceea, ca să vadă cât de curênd pe toţĭ Scoţianiĭ întorşĭ la

credința strămoșéscă „cu spiritul și cu adevĕrul“? Nu aŭ eĭ óre, să spereze mult de la restaurarea unității cu noĭ? Pe loc ar străluci pretutindenia adevĕrul cel desevârșit și absolut dimpreună cu posederea bunurilor celor maĭ marĭ, carĭ s'aŭ perdut în urma desbinăriĭ. Între bunurile acestea se distinge fórte mult unul, a căruia lipsă e un rĕŭ fórte mare: înțelegem preasînta jertfă, în care Isus Christos, preot și miel de jertfă de o dată, prin slujba preoților sĕĭ se jertfesce pe sine pe pămînt zilnic Părinteluĭ sĕŭ. Prin vîrtutea acesteĭ jertfe ni-se aplică meritele cele nemărginite ale luĭ Christos, carĭ le-a dobîndit prin dumnezeescul sĕŭ sânge, care, rĕstignit fiind pe cruce, l-a vĕrsat o dată pentru mântuirea ómenilor. Credința în acésta înflorise la Scoțianĭ neschimbată pe timpul, când sîntul Columba petrecuse în viața ceá muritóre, și tot asemenea maĭ târziŭ, când în multe locurĭ se zidiseră biserică marĭ, carĭ dovedesc simțul distins pentru artă și evlavia înaintașilor vostri. Éră lipsa jertfeĭ se cuprinde în însă-și esența și firea religieĭ. Căcĭ simburele cultuluĭ dumnezeesc constă în aceea, ca Dumnezeŭ să fie recunoscut și onorat ca stăpânul cel maĭ înalt al lucrurilor, în a căruia putere sîntem și noĭ și tóte ale nóstre. Legea Evangelieĭ nu stă în apoia Legiĭ celeĭ vechĭ, ci dimpotrivă e maĭ escelentă de cât acésta, de óre ce ea a dus la deplinire aceea, ce acésta numaĭ începuse. Éră jertfele obicĭnuite în Legea cea veche arĕtaseră în prefigurare cu multă vreme maĭ înainte de nascerea luĭ Christos spre jertfa sevârșită pe cruce; după învierea luĭ se continuă aceea-și jertfă în jertfa euharistică.

Maĭ restă, să Ne maĭ îndreptăm maĭ ales cătră aceia, carĭ mărturisesc numele de catolic, și a nume din causa, ca eĭ cu conlucrarea sa să înainteze intențiile Nóstre. Dragostea creștinéscă poruncesce, ca fiesce cine să pórte după puterĭ grije de mântuirea deaprópeluĭ. De aceea poftim de la eĭ în rîndul cel dintâiŭ, ca spre acest scop să nu înceteze a se ruga luĭ Dumnezeŭ și a cerși de la el, carele singur póte, să verse în mințĭ lumina cea lucrătóre și să îndemne voința conform voinței sale. Apoĭ pentru că spre a dobîndi spiritele póte maĭ mult esemplul, eĭ să se dovedéscă vrednicĭ de adevĕr, în care s'aŭ împărtășit din darul dumnezeesc, și să recomande prin o viață morală credința aceea, carea o mărturisesc. Maĭ de parte prin deprinderea vîrtuților civile să efeptuéscă, să se dovedéscă din ce în ce tot maĭ mult de o hulire neîntemeiată aceea, că religia catolică ar fi o inimică a statuluĭ, și că dimpotrivă airia nu se póte găsi nicăiria un sprigin maĭ bun al auctorității și bineluĭ statuluĭ.

Fórte de folos e și aceea, ca instrucția catolică a tinerimiĭ să se păzéscă în chip consciențios, ba să se întăréscă încă și maĭ mult și să se scutéscă în tot chipul. Adevĕrat că scim, că la voĭ pe sama tinerimiĭ rîvnitóre de învĕțătură esistă școlĭ bine întocmite, în carĭ nu lipsesce un mod escelent de instrucție. Cu tóte acestea aveți, să vĕ siliți, ca institutele școlare catolice să nu stea întru nimica în apoia celor alalte; căcĭ nu e ĭertat a permite, ca tineriĭ nostri să fie maĭ puțin întrarmați în sciință și în cultură înaltă, căcĭ lucrurile acestea credința creștină în tot de una le pretinde ca însoțitorĭ fórte onorabilĭ spre apĕrarea și podóba sa. De aceea pretinde dragostea față cu religia și cu patria, ca catoliciĭ să cerce a înălța și a înmulți neîncetat după puterĭ tóte institutele sale, atât cele maĭ de rînd, cât și cele maĭ înalte.

Dară grijea cea maĭ mare să se pórte de crescerea cleruluĭ, care în ziua de astăzĭ póte, să umplă locul sĕŭ în chip vrednic numaĭ atuncia, dacă se distinge în tot felul de cultură și erudițiune. În privința acésta recomandăm spirituluĭ de binefacere al catolicilor în chipul cel maĭ cu de-adinsul ajutorarea colegiuluĭ Blair. Tóte, cele ce le-am zis așa, pe cum Ni-le-a inspirat aplicarea cea maĭ intimă față cu Scoțianiĭ, să fie recomandate, Venerabilĭ Frați, maĭ ales grijiĭ și dragostiĭ vóstre. Urmați a nutri zelul acela, care l-am esperiat până acuma întru voĭ, pentru ca să se realiseze aceea, ce pare a servi mult spre ajungerea scopuluĭ.

Ca garanță a grațiilor cerescĭ și semn al bunăvoințeĭ Nóstre părintescĭ vĕ împărtășim vóuĕ, Venerabilĭ Frați, și cleruluĭ și poporuluĭ vostru cu dragoste în Domnul binecuvîntarea apostolică.

Dat în Roma la s. Petru în 25 Iuliŭ 1898 în anul al dóuĕ zecĭ și unulea al pontificatuluĭ Nostru.

Leo P. P. XIII.

Desarmarea lumiĭ. — O depeșă din Petersburg din 28 August e menită, să producă sensație și surprindere: Rusia propune în mod formal întrunirea uneĭ conferințe internaționale, care să discute desarmarea generală. Étă textul depeșeĭ:

„La ordinul Maiestățiĭ Sale împĕratuluĭ contele Mauraview ministru de esterne a remis la 12 (24) August tuturor representanților străinĭ acreditați la Petersburg următorul comunicat:

„Menținerea păcĭĭ generale și o reducere posibilă a înarmărilor escesive, ce apasă asupra tuturor națiunilor, formézĕ în actuala situație generală a lumiĭ acel ideal, cătră care ar trebui, să tindă silințele tuturor guvernelor.

„Maiestatea Sa, stăpânul și împĕratul meŭ, este pătruns de acest sentiment umanitar și nobil. Guvernul imperial fiind convins, că acest scop măreț corĕspunde intereselor celor maĭ ponderóse și dorințelor legitime ale tuturor puterilor, află momentul actual de fórte potrivit spre aceea, ca pe calea uneĭ discuțiunĭ internaționale să se găséscă acele mijlóce eficace, carĭ pot, să garanteze popórĕlor binefacerile uneĭ păcĭ reale și durabile, și carĭ pot, să pună capĕt desvoltăriĭ progresive a înarmărilor actuale. În ceĭ din urmă 30 de anĭ s'a consolidat în mod estraordinar în consciința popórĕlor dorul de pacea generală. Susținerea păcĭĭ s'a pus ca țîntă a politiciĭ internaționale. În numele păcĭĭ generale aŭ închiat între olaltă statele marĭ alianțe puternice; pentru ca cu maĭ mare eficacitate să pótă conserva pacea, aŭ desvoltat armatele sale în proporțiunĭ necunoscute până acum și acéstă activitate și-o continuă încă și acuma fără de a se înfrica de nicĭ un sacrificiŭ. Înse în ciuda acestor jertfe nu a succes până acum a ajunge la resultatele binefăcĕtóre ale pacificăriĭ dorite.

„Sarcinile financiare, urmând un mers ascendent, vatĕmă la rădăcină prosperitatea publică, pe cum și puterile spirituale și materiale ale popórĕlor. Munca și capitalul sînt în mare parte deturnate de la menirea lor firéscă și folosite în mod neproductiv. Sute de milióne se întrebuințézĕ pentru mașinĭ de distrugere înspăimîntătóre, ce azĭ se consideră încă de cele maĭ nóuĕ resultate ale sciinței, dară mâne în urma vre uneĭ descoperirĭ nóuĕ își perd cu desevârșire valórea.

„Crearea culturiĭ naționale, progresul economic și crearea prosperității sînt zădărnicite orĭ împedecate în desvoltarea sa. Cu cât singuraticele puterĭ își sporesc armările, cu atât maĭ puțin corĕspund scopuluĭ, ce și-l aŭ pus guvernele. Crisele economice sînt a se datori în mare parte înarmărilor escesive și acelui pericul neîncetat, care se cuprinde în îngrămădirea de material de răsboiŭ. Pacea armată a timpuluĭ nostru se transformă ast fel în o sarcină strivitóre, pe care popórĕle le supórtă din ce în ce maĭ greŭ.

„Este decĭ evident, că dacă acéstă situație s'ar continua, ea inevitabil trebue să ducă la acel cataclism, pentru înlăturarea căruia se lucrézĕ, și ale căruĭ ororĭ umplu deja maĭ înainte de gróză orĭ ce sentiment omenesc. A pune capĕt acesteĭ înarmărĭ neîncetate și a găsi mijlócele pentru prevenirea periculelor, ce amenință lumea întrégă, este datoria supremă, ce li-se impune tuturor statelor.

„Maiestatea Sa, pătruns de aceste sentimente, a binevoit a mĕ însărcina pe mine, ca tuturor guvernelor, carĭ aŭ representanți acreditați pe lângă curtea ruséscă, să le propun întrunirea uneĭ conferențe, care s'ar ocupa de acéstă seriósă problemă. Acéstă conferență cu ajutorul luĭ Dumnezeŭ ar fi un prevestitor fericit pentru secolul, ce vine. Ea ar întruni într'un puternic mănunchiŭ silințele tuturor statelor, carĭ se silesc în mod sincer, să facă, să triumfeze idea cea mare a păcĭĭ generale asupra elementuluĭ de distrugere și discordie și cu o cale să se cimenteze înțelegerea statelor chiar prin recunóscerea generală a principiilor de echitate și de drept, pe carĭ principiĭ se basézĕ siguranța statelor și bunăstarea popórĕlor.“

Nu vom, să detragem merituluĭ, ce și-l a dobîndit tinĕrul țar pentru omenime prin manifestarea acésta a dorinței sale de a vedé omenimea scăpată de grozăveniile răsbóielor.

Riscăm numaĭ observarea, că idea de a realisa pacea generală între popórĕ nu e idea originală a țaruluĭ. În sublima epistolă enciclică, carea Sfinția Sa Leo XIII a îndreptat-o în 20 Iuniŭ 1894 „cătră toți principiĭ și popórĕle“, a zis marele Pontifice:

„Avem situația Europeĭ înaintea ochilor. Deja de mulțĭ anĭ trăesc ómenii în o pace maĭ mult aparentă de cât adevĕrată. Privind una la alta cu neîncredere aprópe tóte națiunile se întrec una pe alta în înarmărĭ răsboĭnice. Tineretul neespert se subtrage de sub povĕțuirea veghiătóre a părinților și se aruncă de pradă primejdiilor vieții militare; partea cea maĭ capabilă a tinerilor se duce de la cultivarea pămîntuluĭ, de la studiŭ, de la comerț, de la industrie la servițul de arme. De aci urmézĕ desecarea casselor statelor prin cheltuelĭ uriașe, mistuirea averiĭ naționale, decrescerea bunăstăriĭ singuraticilor; și situația de pace întrarmată deja acuma e aprópe nesuportabilă. Acésta e óre starea aceea a conviețuiriĭ omenescĭ, carea să corĕspundă firiĭ?“

Asemĕnarea frapantă, ba în privinţa sensuluĭ deplina consonanţă dintre cuvintele cele scrise acuma în numele ţaruluĭ şi dintre cele ce scrisese Papa acuma sînt patru anĭ, nu póte, să nu se observe. Monarchul cel maĭ puternic aĭ pămîntuluĭ şi representantul suprem al puterĭĭ dumnezeescĭ preste ómenĭ consună în aceea, că în taběra aceea permanentă, în care s'a prefăcut Europa, nu se găsesce nicĭ fericirea popórĕlor, nicĭ vre o garanţă a păcĭĭ.

Şi totuşĭ esistă între manifestarea Papeĭ şi între cea a ţaruluĭ o deosebire fórte mare. Papa declară de condiţie a păcĭĭ generale unitatea popórĕlor în credinţă, când scrie:

„După restaurarea unităţiĭ credinţeĭ dintre împĕrăţiĭ şi state ar resulta un leac admirabil împotriva bóleĭ şi o îmbelşugare bogată de bunurĭ. — Apoĭ ar urma o apropiare împrumutată a naţiunilor, carea astăzĭ ar fi aşa de mult de dorit, pentru ca să se pótă preveni grozăveniile răsboiuluĭ."

Ĕră pasajuluĭ citat maĭ la deal despre pacea întrarmată Papa Leo îĭ adauge cuvintele:

„A scăpa din situaţia acésta şi a ajunge la pace adevĕrată e cu putinţă numaĭ prin Isus Christos. Căcĭ spre înfrînarea ambiţieĭ, a pofteĭ de avere străină, a pizmeĭ, a acestor motorĭ de căpetenie aĭ răsboiuluĭ, nimica nu e maĭ potrivit de cât vîrtutea creştinéscă, maĭ pe sus de tóte dreptatea. Chiar în puterea acesteĭ vîrtuţĭ vor puté atât să rĕmână neştirbite drepturile singuraticelor popórĕ şi credinţa contractuală, cât şi să fie durabile legăturile fraţietăţiĭ, după ce va fi cuprins inimile convicţia: „Dreptatea înalţă némul" (Pild. 14, 35)."

Papa aşteptă decĭ binecuvîntările păcĭĭ generale de la o politică purtată de spiritul creştinismuluĭ a popórĕlor unite în credinţă.

Ţarul le aşteptă de la o — chimeră, de la un congres compus din representanţiĭ acelor puterĭ, carĭ pe întrecute asupresc şi înjugă alte popórĕ vînând interese materiale, carĭ interese se ciocnesc în fiesce care clipă.

În ce chip se propagă „ortodoxia" în Rusia? — De unăzĭ a apărut un ucaz religios al ţaruluĭ referitoriŭ la creştiniĭ din Polonia ruséscă. Deja de multe zecĭ de anĭ se silise guvernul rusesc, să móie pe creştiniĭ aceştia aşa, cât biserica ruséscă „ortodoxă" să-ĭ pótă înghiţi. Cu privire la Polonĭ silinţele acelea aŭ fost de tot zădarnice. De aceea noul regulament le permite, să rĕmână catolicĭ. Altmintrea stă lucrul cu Ruteniĭ greco-uniţĭ din Polonia ruséscă. Cu privire la eĭ regulamentul cel noŭ hotărésce ast fel:

„Toţĭ odinióră greco-uniţiĭ în vîrtutea actuluĭ din 1875, prin care aŭ fost împreunaţĭ cu biserica ortodoxă, se privesc de ortodoxĭ."

Cum stă lucrul cu trecerea acestor „odinióră" greco-uniţĭ la „ortodoxie"?

Asta e o istorie fórte lungă şi tristă, scrisă cu sânge şi cu lacrimĭ. După ce în anul 1839 aŭ unit biserica greco-unită (ruténă) din Rusia albă şi din Litvania cu biserica rusésca-schismatică cu mijlócele cunoscute lumiĭ întregĭ, a rĕmas ca singură diecesă greco-unită pe teritoriul Rusieĭ cea de Cholm din Polonia ruséscă. De diecesa acésta se ţineaŭ toţĭ Ruteniĭ acesteĭ ţĕrĭ. Ruteniĭ aceştia se alipiaŭ cu dragostea cea maĭ intimă de biserica catolică şi nutriaŭ ură adâncă faţă cu tot, ce era rusesc. Perirea le veni din Galiţia. În anul 1863 fu numit şi preconisat de Piŭ IX episcop de Cholm canonicul rutean Kurziemski din Lemberg. Episcopul Kurziemski adevĕrat că era devotat uniriĭ, dară a fost destul de slab, cât să priméscă nisce mĕsurĭ, carĭ după dorinţa guvernului rusesc eraŭ potrivite spre a pregăti diecesa luĭ la trecerea la schismă. Dară când guvernul pretinse de la el alte mĕsurĭ nóuĕ de acestea, consciinţa de o parte nu-l lăsă, să se hotăréscă la ele, ĕră de altă parte el nu se simţi destul de tare spre a desvolta împotrivire energică şi de aceea renunţă la episcopie şi se retrase în Galiţia. Într'aceea fură aplicaţĭ în diecesa de Cholm deja maĭ înainte de Kurziemski o mulţime de preoţĭ din Galiţia, carĭ toţĭ eraŭ rusofilĭ fanaticĭ, şi ocupaseră fórte multe staţiunĭ de la clerul din ţară, carele în partea sa cea maĭ mare era devotat uniriĭ. Pe unul din Galiţianiĭ acestia cu numele Popiel, un subiect de tot decăḑut, după retragerea luĭ Kurziemski l-a rînduit guvernul de administrator al dieceseĭ de Cholm, şi el a şi început pe loc lucrarea sa de distrugere a uniriĭ. El delătură din liturgie, din bisericĭ şi din tóte instituţiile tot, ce era catolic în chip special, înlocui cărţile liturgice cele unite cu de cele schismatice din Moscva şi nu se înspăimîntă nicĭ de forţă spre a impune clerului şi poporuluĭ inovările acestea. În sfârşit privi de sosită clipa potrivită spre încununarea lucrăriĭ sale. El compuse o suplică cătră împĕratul şi cătră sinodul rusesc cerênd într'însa primirea Rutenilor în sinul „sfinteĭ biserici ordoxe". Suplica avea, să se subscrie în tóte parochiile cele rutenescĭ. Dară puţinĭ preoţĭ şi laicĭ se hotărîră a o subscrie de bună voe. De aceea miserabilul de Popiel, pe unde nu ajunse nicĭ prin mituire la scop, recurse la ajutoriul oficialilor, sbirilor şi Căsacilor, pe carĭ ĭ-îĭ puse guvernul la dispoziţie, şi aceştia sevârşiră volniciile cele maĭ infame. Cu tóte acestea cel puţin 200,000 de Ruteni, aşa dară cam dóuĕ din treĭ părţĭ, nu se putură îndupleca, să subscrie suplica. Eĭ înse cu tóte acestea fură priviţĭ de învoiţĭ spre a trece schismă. Suplica o trimise apoĭ Popiel la „sfîntul" sinod, şi ţarul Alesandru II o aprobă „preagraţios". Cu o trăsătură de pénă se nimici ast fel unirea Rutenilor din Polonia ruséscă. Acesta e faĭmosul act din 1875 amintit în noul regulament.

Ruteniĭ „convertiţĭ" în modul acesta aŭ avut acuma, să priméscă de parochĭ preoţĭ rusescĭ şi să cerceteze bisericile usurpate de aceştia. Miĭ şi miĭ de Ruteni se împotrivirĕ în chip hotărît, să o facă acésta. Se începu decĭ o persecutare a uniţilor, a căreĭ grozăveniĭ pot, să se asemene numaĭ cu cele ale timpuluĭ luĭ Diocleţian. Persecutările acestea şi urmările lor ţin până în ziua de astăzĭ. Uniţiĭ dieceseĭ de Cholm aŭ trecut prin un adevĕrat martiriŭ pentru credinţa catolică: eĭ maĭ bucuros şĭ-aŭ jertfit tóte, până şi viaţa, de cât să se lapede de credinţă.

Pe cum arată noul regulament, sórtea acestor sermanĭ va fi ca şi până acuma. În 1875 îĭ declaraseră de „ortodoxĭ" fără de învoirea lor, ba de multe orĭ chiar şi fără de scirea lor, şi pentru că eĭ nu voirĕ, să fie „ortodoxĭ", ĭ-aŭ tractat în chipul cel maĭ crudel. Îĭ numesc „odinióră uniţĭ", cu tóte că eĭ nicĭ când nu se lăpĕdaseră de unire, şi-ĭ declară din noŭ de „ortodoxĭ", cu tóte că eĭ nu vor, să fie „ortodoxĭ". Eĭ acuma aŭ, să se aştepte din noŭ la temniţă, la cnută, la Siberia.

Aşa se propagă „ortodoxismul".

Revistă bisericéscă.

Roma.

Pe cum e sciut, din incidentul ultimelor turburărĭ socialiste guvernul italian a sistat sute de reuniunĭ catolice. La investigaţia făcută în afacerea reuniunilor, de şi guvernul şĭ-a dat silinţa de a descoperi conjuraţiunĭ în contra statuluĭ şi ordiniĭ sociale, totuşĭ nu ĭ-a succes a descoperi chiar nimica contrar legiĭ. Organele statuluĭ convingêndu-se, că pe nedreptul aŭ fost suspiţionate reuniunile catolice, că ar nutri socialismul, aŭ propus guvernuluĭ revocarea ordinaţiunilor de sistare.

Revistă politică.

Afaceriĭ interne.

Negoţiările în cestiunea pactuluĭ de o cam dată s'aŭ terminat fără de vre un resultat positiv. Monarchul în consiliul ministerial ţinut sub presidiul sĕŭ a decis după dorinţa ministrilor ungarĭ, ca adecă să se maĭ cerce încă o dată presentarea şi primirea în parlament a proiectelor referitóre la pact.

Semioficiosul „M. Távirati Iroda" comunică următórele: „Resultatul pertractărilor e, că guvernul austriac avênd în vedere articlul de lege I din 1898, care îndrumă guvernul ungar la regularea independentă la casul, când pactul nu e închiat până la finea anuluĭ, nicĭ nu sînt prospecte de a se închia în timp scurt, maĭ de parte considerând scurţimea timpuluĭ disponibil, în fine considerând nisuinţa de a susţiné şi pe maĭ de parte pactul ca o regulare în formă de contract bilateral şi determinată pentru timp maĭ îndelungat, a hotărît, că încă o dată să se adreseze senatuluĭ imperial cu scopul, ca să încépă pertractarea parlamentară a pactuluĭ. La casul când efeptuirea parlamentară la timp ar întimpina dificultăţi în Austria, guvernul ungar deja a statorit principiile, după carĭ să purcédă." În comunicatul din semioficiósa austriacă „Wiener Abendpost" referitor la casul, când nu ar succede trecerea pactuluĭ în parlament, se zice, că ambele părţĭ, adecă guvernul austriac şi cel ungar, s'aŭ înţeles cu privire la principiile, carĭ ar fi, să se aplice. Guvernele sînt pregătite pentru orĭ ce eventualitate.

Austria.

Se anunţă, că pe 19 orĭ 20 a c. se va convoca din noŭ parlamentul spre a alege comisiunea pentru cuotă şi spre a desbate proiectele referitóre la pactul cu Ungaria. De convocarea parlamentuluĭ nu se légă marĭ sperărĭ. Germaniĭ vor continua cu obstrucţia credênd, că acum e timpul cel maĭ opurtun de a constrînge guvernul la retragerea ordinaţiunilor în

cestiunea limbii. Organul liberal jidano-german „N. Fr. Presse“ scrie: „Parlamentul de trei ori a dovedit, că opositia germană nu tolerézá nici un fel de desbatere meritorie, până nu li-se împlinesc justele postulate prin retragerea ordinaţiunilor referitóre la limbă.“

Fóea polonă „Slovo Polske“ afirmă, că Thun ar fi aplicat a modifica ordinaţiunile referitóre la limbă în interesul Germanilor. La acésta a obţinut şi consensul elementelor moderate ale clubului Cehilor tineri. Aceştia se tem, că dacă nu vor contribui la împăcarea Germanilor, contele Thun ori succesorul lui va retrage ordinaţiunile de tot, şi atuncia Cehii perd mai mult.

Franţa.

Finanţele statului aŭ, să lupte pe anul viitor cu un deficit de 120 milióne. De şi venitele cresc, cheltuelile totuşi le întrec. Cu o sumă considerabilă contribue la sporirea deficitului descreştinarea şcolilor. Până când biserica şi ordurile sale călugăresci ţineaŭ şcolí creştine, statul spesa puţin pentru instrucţiune. De când francmasonii aŭ suprimat şcoiile catolice, budgetul intrucţiunii publice a crescut cu 140,000,000 frcs. Dară ce le pasă liberalilor francmasoni. Să învingă numai principiile lor, suportarea sarcinilor e tréba poporului.

Spre a preveni turburările în Algeria guvernul a publicat mai multe decrete, prin cari se circumscrie sfera de putere a guvernatorului. Se înfiinţează o corporaţiune finanţială, la care contribuenţii să-şi pótă face reclamările, ce le-ar avé. Consiliul suprem de guvernare se reformézá aşa, că pe lângă cei 28 membri denumiţi, să mai aibă încă 31 membri aleşi. În fine se reguléză cercul de putere a consistoriilor jidovesci, cari aŭ dat ansă la multe nemulţămiri.

În desvoltarea evenimentelor din Asia orientală Franţa se vede trecută cu vederea, pe când influinţa Germaniei cresce. Din causa acésta presa radicală atacă aspru nu numai pe Germani, dară şi pe Ruşi, cari îşi véd de interesele propriĭ uitând pe Francezi.

Afacerea Dreyfuss éră a pus în agitaţie întrégă ţara şi atrage asupra sa ochii lumii întregi.

Ministrul de răsboiŭ Cavaignac pe basa unei epistole a vicecolonelului Picquart, un apĕrătoriŭ înfocat al lui Dreyfuss, a pornit o nóuă investigaţiune ascultând mai mulţi ofiţeri de aĭ statului maior. Cu ocasiunea acestor ascultări vicecolonelul Henry, şeful biroului de informaţiuni al statului maior, prins în cuvinte a declarat, că dînsul a fabricat unul din actele cetite în cameră, prin care act ministrul de răsboiŭ susţinea vinovăţia lui Dreyfuss. Acest act e o pretinsă corespondinţă concipiată de colonelul (german) Schwarzkoppen maioruluĭ (italian) Panizzardi. În corespondenţă se zice, că aŭ avut raporturi cu „acet Jidan“ (Dreyfuss), şi se sfătuesce maiorul italian, să nu descopere depre acésta regelui sĕŭ nimica. Picquart de la început a declarat, că acest document e falsificat.

Vicecolonelul Henry nemijlocit după recunóscerea falsificatului a fost arestat, éră în arest s'a sinucis tăiându-şi grumazul cu briciul.

Casul lui Henry a produs mare sensaţie. Generalul Boisdeffre şeful statului maior şi-a dat dimisia din motivul, că dînsul sedus de Henry a recomandat ministrului ca genuin actul falsificat. Ministrul în loc de a-i primi dimisia l-a încredinţat cu conducerea investigaţiunii în afacerea acésta. Se crede, că Henry s'a sinucis spre a preveni compromiterea şi a altor persóne de posiţie înaltă.

Revisiunea procesului Dreyfuss e ca sigură. Ministrul Cavaignac e hotărit, să facă lumină în cestiune, éră o parte a membrilor din cabinet şi până acum a fost pentru revisiune.

Propunerea ţarului pentru desarmarea generală e întimpinată cu rĕcélă şi neîncredere.

Rusia.

Guvernul rusesc a comandat la mai multe fabrici din Germania un considerabil numĕr de năi, cari aŭ, să fie gata în un an şi jumătate. Comandarea acestor năi de răsboiŭ arată, că nici guvernul rusesc nu crede, că se va realisa în curênd idealul desarmăriĭ generale sulevat de ţarul Nicolae. Ca ideal propunerea împĕratului Nicolae II de a reduce armata şi de a ajunge la desarmarea generală, e întimpinat de tótă lumea cu bucurie.

Rusiei, după ce pe calea armelor şi a diplomaţiei şi-a mărit teritoriul şi şi-l măresce pe zi ce merge în Asia, i-ar fi binevenită pacea. Aceea-şi se póte zice şi despre Germania. Franţa însĕ în desarmarea proiectată prin contele Muraview vede renunţarea la Alsaţia şi Lotaringia şi chiar pentru aceea îşi înmulţesce flota. Italia încă ar dori desarmarea fiind sĕrăcită şi avênd destul de lucru cu socialiştii. Popórĕle Austriei simt destul de greŭ povóra militarismului şi pentru aceea doresc conferinţa pentru pacificare. Sultanul încă s'a bucurat de propunerea ţarului.

Turcia.

Se anunţă, că principele grec Georgios a renunţat la gândul de a fi numit guvernator al Cretei. Acésta a făcut bună impresie în Constantinopoi. Guvernul turcesc e pe calea de a încheia alianţă cu Grecia spre a se apĕra în contra statelor balcanice slavice, cari observă o atitudine tot mai îngrijitóre. Micul Muntenegru doresce a se mări pe contul Turciei. Tot acésta o doresce şi Bulgaria. Sêrbia încă nu ar rĕmâné bucuros în apoi. În virtutea alianţei ambele părţi s'ar opune curentului slav, ce ameninţă a se revĕrsa asupra Macedoniei şi Albaniei. Pe lângă aceea Turcia ar favorisa elementul grec din imperiŭ.

Valiul din Ueskŭb raportézá, că la confinii Montengrinii aŭ ucis trei Turci, şi că prin acésta s'a agitat fórte mult poporul. Guvernul turcesc poftesce, ca prinţul Nichită să pedepséscă aspru pe ucigaşi.

Spania şi America.

Spania până acum nu a numit pe membrii conferinţei de pace, ce se va ţiné la Paris.

Starea soldaţilor, cari se întorc din Cuba, e fórte de compătimit. În fiesce care zi mor cu sutele prin spitale.

Guvernatorul grupei de Sud a insulelor Filipine, cari sînt încă neocupate de Americani, s'a proclamat de guvernator general al Filipinelor şi provócă pe toţi Spaniolii, să i-se supună.

Se anunţă că Aguinaldo capul insurgenţilor de pe Filipine a adresat către representanţii puterilor un apel cerênd, să recunóscă Filipinele de republică independentă. În vederea complicaţiunilor din Asia ostică se vorbesce despre încheiarea unei alianţe între Anglia şi Uniunea americană.

Adunarea Asociaţiunii la Beiuş.

Raport special.

Am plecat de a casă cu presimţirile cele mai urîte şi mult indispus.

Scirea, că la Beinş se vor repeţi nisce scene, cari vor denota un duch de predomnire pe tóte terenele, predomnire câştigată a dese prin intrigi nemernice, a contribuit mult la acéstă indisposiţie. Şi era nópte, toţi călătorii ţineaŭ, să dórmă ori cel puţin să-şi reserveze un loc sigur în cupeŭ, — şi ast fel nu puteam sci, dacă vor mai fi pe acela-şi tren cu mine călători pentru Adunarea Asociaţiunii, carea avea, să se ţină acum pentru întâia dată în Biharia. (Bihor şi Beiuş nefiind numirile adevĕrate, am ţinut, să scriŭ, cum zice poporul: Biharia şi Beinş.)

Şi înainte pe drumul către Orade de abia la Cluş am putut vedé, câţi călătorese, o dată numai la an în afaceri culturale. Eraŭ puţini, dar un numĕr frumuşel.

Ajunşi la Orade, advocatul *Zigre* în fruntea inteligenţei din Orade, la carea se mai adauseră şi câţi va óspeţi sosiţi de mai înainte grăbi întru întimpinarea comitetului central.

După prânz porniram cu un tren vicinal spre Beiuş. Se spune, că nici o dată nu călătoriseră atâţia Români pe linia acésta. Eraŭ óspeţi din Braşov, Blaş, Sibiŭ, Brad, Cluş, Lugoş, Şimleŭ, câţi va din România şi prof. Sîrcu de la Petersburg.

La calea jumătate, în Szombatság, ieşiră spre bineventare o mulţime de ţerani sub conducerea bĕtrânului protopop *Ioan Pop* de la Holod şi a mediculuĭ *Dr Comşa*. Cel dintâiŭ ne salută cu calde cuvinte, isvorîte din o adevĕrată inimă românéscă. Îi rĕspunse preşedintele *Moldovan* arĕtând importanţa Asociaţiunii şi tăria poporului românesc pentru păstrarea limbii, cel mai scump tesaur.

Sara după 7 ajunserăm la *Beinş*, unde un public fórte numĕros ne aştepta. Protopopul *Antal* ne spune în un discurs însufleţit dragostea, de care sînt cuprinse inimile lor, şi dorul de a conlucra într'o frăţéscă unire la înaintarea culturală a némuluĭ nostru. Surprins fórte plăcut de acéstă avîntată cuvîntare a rĕmas tot publicul de faţă.

Rĕspunsul l-a dat presidentul tălmăcind mulţămita comitetului central pentru acéstă primire şi dând espresiune bucuriei de a vedé înrolaţi şi pe fiii Bihariei sub stégul Asociaţiuniĭ.

La sara de cunoscinţă s'a vĕdut în Beinş atâta public ca nici când. Spre distracţia óspeţilor un grup din corul lui Dima a esecutat mai multe cântări.

În ziua următóre a fost liturgie solemnă în amîndóuĕ bisericile. Şi de data acésta vrednicul protopop Antal în o frumósă cuvîntare ne-a umplut inimile de mândrie. Cu o voce oratorică a grăit despre sĕrbătórea Preacuratei lăsând, să pricepem datorinţa, ce avem cu toţii la o înaintare prin muncă şi zel. La biserica gr. ort. a cântat corul Sibian fórte frumos. Un cor improvisat a înălţat solemnitatea şi la biserica nóstră atât de bogată în ornamentări.

Şedinţa I a fost scurtă. După interesanta vorbire presidenţială şi rĕspunsul dlui

Iosif Vulcan redactorul „Familiei“ s'aŭ ales îndatinatele comisiunĭ: pentru censurarea raportuluĭ general, a raţiunilor şi budgetuluĭ, inscrierea de membri, incassarea de taxe şi pentru revederea proiectelor diferitelor regulamente.

În loc de disertaţie s'a cetit o parte însemnată din raportul secretariuluĭ I asupra producţiunĭĭ literare.

E locul aci, să spun, că, aievea a fost fórte mult popor ţĕran de faţă, dar a dovedit puţin interes lucrărilor adunărĭĭ, în cât a dese orĭ de sgomotul, ce-l făcea, nu se audia aprópe nimic.

La 2 óre a fost banchetul cu 300 de tacâmurĭ şi îndatinatele tosturĭ oficióse. Remarcabil a fost tostul unuĭ preot reformat Şipos, care a închinat pentru Vulcan redactorul „Familiei“, neobositul scriitor beletristic, pe care nu l-a cetit şi nu l-a putut apreţia nesciind nimic românesce. A vorbit de alt cum presidentul Moldovan, Papiŭ, Pop de Băsescĭ, Butean, care a făcut frumósa asemĕnare a societăţiĭ nóstre cu o treime nedesfăcută.

Sara s'a ţinut concert şi teatru cu un program de 24 puncte, care a şi durat apoĭ până la 12 óre. Amintim frumosul grup de călußerĭ din „Prolog“ de sub conducerea tinĕruluĭ *Ignat,* declamarea neîntrecută a dşóreĭ *Veturia Papp,* vocea dulce a dşóreĭ *Valeria Pop,* jocul pe pian al dşóreĭ *Lucreţia Murĕşan* şi mai pe sus de tóte admirabila copilă *Aurelia Cionca,* mica pianistă în vrîstă de 9 anĭ cu jocu-i escelent la pian.

Aşĭ puté scrie columne lungĭ asupra acestuĭ concert relevând meritele dlor Diamandi, Ardelean şi Dumbravă şi corurile „Mândruliţă de de mult“ şi „Cât e ţara“, — dar „Unirea“ doresce raporturĭ scurte şi condensate . . . .

Şedinţa a dóua a durat până târziŭ aprópe de 3 óre. *Dr Dăianu* raportorul comisiuniĭ pentru darea de samă a comitetuluĭ central a făcut un raport frumos şi cu multă pricepere. A susţinut propunerile comitetuluĭ pentru premiarea uneĭ scrierĭ istorice şi pentru delăturarea vămiĭ în România asupra cărţilor de aci. La sfârşit în numele comisiuniĭ a propus, 1) ca Asociaţiunea să se pună în conţelegere cu Consistórele şi să cerce a ajuta cel puţin moralminte şcolile poporale maĭ lipsite; 2) ca Asociaţiunea să se pună în legătură cu societăţile afine pentru ţinerea de o dată a adunărilor generale; şi 3) să grăbéscă constituirea secţiunilor literare.

Dr Coriolan Pop în numele comisiuniĭ a dóua a raportat, că a aflat în rînd budgetele şi raţiunile. O observare a făcut însĕ dl Dr Hossu, care cu tóte reflexiunile dluĭ cassar ni-se pare justă. Cele 20 % statutare nu s'aŭ capitalisat, şi avansul dat fonduluĭ „Caseĭ naţionale“ nu se află trecut între activele fonduluĭ general.

Pentru comisia a treia dl *Dr Stroia* comunică nimeritele corecturĭ, ce ar fi, să se facă proiectelor de regulamente, carĭ aprópe tóte aŭ şi fost primite.

Comisia a patra a raportat prin dl protopop *Antal,* că s'aŭ subscris fl 1229. — banĭ şi valorĭ.

Suplica comuneĭ *Băla* de a se vota un ajutor anual de 50 fl. pentru scólă s'a decis a se trece la comitet pentru resolvire.

Tot acolo s'a trecut şi cererea vicariuluĭ *Barbulovicĭŭ* de a nu se maĭ ţinĕ adunarea generală la Sfînta Mărie mare, care zi fiind sĕrbătóre de frunte, preoţiĭ nu pot lipsi de a casă. De asemenea s'a lăsat pentru studiare aceluia-şĭ fundaţiunea de 20 fl. făcută de Reteganul şi Baciŭ în memoria luĭ Andreiŭ Murĕşan, ca din venitele acestuĭ capital să se premieze la ziua nascerĭĭ poetuluĭ o poesie naţională.

După aceste *Dr Bunea* rectifică propunerea sa referitóre la Casa naţională şi convict. făcută la adunarea de la Mediaş, dar stilisată rĕŭ în procesul verbal.

De şi timpul era înaintat, se continuară desbaterile. „Vorbele“ rĕspândite încă dinainte de adunare şi multe feţe inorate dispărură, şi în locul lor se ivi dorul de a lucra în unire spre ajungerea maĭ uşor a unuĭ ţĕl dorit de toţi.

Ca secretar I a fost aclamat *Dr Cornel Diaconovich.*

S'a ales o comisiune de candidare, carea după o scurtă consultare, propuse prin raportorul sĕŭ *Dr Bunea* următórea listă: preşedinte *I. M. Moldovan,* vicepreşedinte *Ilarion Puşcariŭ,* membri ordinarĭ *Part. Cosma, I. Papiŭ, Z. Boiŭ, L. Simonescu, Dr R. Roşca, N. Ivan, I. V. Rusu, Ios. Şt. Şuluţ, I. Creţu, On. Tilea, Dr C. Diaconovich* şi *Nic. Togan,* ér suplenţi maior *Maxim, Dr Oct. Russu, Dr Elie Dăianu, Dr. Beu, G. Dima* şi *I. Popoviciŭ.*

Vii şi îndelungate aclamărĭ aŭ isbucnit din pepturile tuturora.

De închiare maĭ amintesc, că cu ocasiunea adunărĭĭ s'a împărţit poporuluĭ o mulţime de cărţi religióse şi altele din editura Asociaţiunĭĭ.

Étă o faptă, care sperăm, să fie urmată de multe altele spre a grăbi cultivarea poporuluĭ ţĕran, căreia deosebită grije ar trebui, să-ĭ arete Asociaţunea.

După adunare ne-am despărţit unĭĭ spre casă, ér alţiĭ la „Stâna de vale“, ducênd dulcĭ şi neuitate amintirĭ de la Beinş, a căruĭ zidirĭ povestesc de munificenţa vredniculuĭ episcop Pavel.

Noutăţi.

Concurs pentru staţiunĭ docentale şi cantor-docentale în Archidiecesă s'a escris cu terminul de 20 Sept.: 1) La staţ. cantor-doc. din *Vamoş-Udriheiŭ* în protopopiatul Ibaşfalăuluĭ sub Nr. 4020—1898 cu emolumentele: În banĭ 256 fl., venitul stolar 32 fl., treĭ hlitre cucuruz computate în 12 fl. 2) La staţ. cantor-doc. din *Săcuieŭ* în protopopiatul Morlaceĭ sub Nr. 4053—1898 cu emolumentele: În banĭ 80 fl., 60 metrete à 20 cupe bucate mestecate, 5 orgiĭ de lemne, venite stolare 15 fl., 30 zile de lucru, usuiructul unuĭ fînaţ 10 fl., subsidiŭ de stat 91 fl., cuartir şi grădină pentru legumĭ. 3) La staţ. doc. din *Şoroştin* în protopopiatul Blaşuluĭ sub Nr. 4091—1898 cu emolumentele: Salar 300 fl., grădină de 400 □° şi cuartir. 4) La staţ. doc. din *Galda inferióră* în protopopiatul Alba-Iulieĭ sub Nr. 4106—1898 cu emolumentele: Salariŭ 300 fl., cuartir şi grădină pentru legumĭ şi promologie de 400 □°. 5) La staţ. cantor-doc. din *Noşlac* în protopopiatul M. Uióreĭ sub Nr. 4108—1898 cu emolumentele: În banĭ 171 fl., venitul a 7 jugĕre 70 fl., 15 fl. din stolă, 40 zile de lucru, 40 metrete cucuruz sfârmit, cuartir şi grădină de 800 □°. 6) La staţ. cantorală din *Turda veche* în protopopiatul Turdiĭ sub Nr. 4120—1898 cu emolumentele: Casă cantorală cu dóuĕ chiliĭ şi culină, grajd, şură, fond intern şi grădină de 400 □°, un agru de 5 jugĕre, din votivale 40 fl., din venitele stolare 20 fl., 200 de metrete cucuruz şi de la 200 familiĭ câte 33 cr. De la concurente se recere, să fie cântăreţ bun cu cualificaţiune recerută. Între concurenţi vor fi preferiţi aceia, carĭ vor fi pedagogĭ absoluţi, avênd respectivul ales de a funcţiona pe anul scol. 1898/9 şi ca docente interimal. 7. La staţ. cantor-doc. din *Şeica mică* în protopopiatul Mediaşuluĭ sub Nr. 3965—1898 cu emolumentele: În banĭ 225 fl., de la 100 familiĭ câte o pâne şi câte un pond de carne, din lectical şi stola cantorală (30 ferdele à 70 cr. şi 4 fl. stolă) 25 fl., cuartir şi grădină. 8. La staţ. cantor-doc. din *Ciumbrud* în protopopiatul Aiuduluĭ sub Nr. 4013—1898 cu emolumentele: 173 metrete cucuruz, în banĭ 127·70 fl., o delniţa de cosit, 33 zile de lucru, stolă 20 fl., cuartir. 9. La staţ. cantor-doc. din *Murĕş Sâncraiŭ* în protopopiatul Aiuduluĭ sub Nr. 4013—1898 cu emolumentele: stolă cantorală 10 fl., 25 metrete de cucuruz, 25 zile de lucru, un agru şi un fînaţ 68 fl., în banĭ 197 fl., cuartir. 10. La staţ. cantor-doc. din *Ciugudel* în protopopiatul Aiuduluĭ sub Nr. 4013—1898 cu emolumentele: Salariŭ fl. 250.80, din stolă 30 fl., 32 metrete de cucuruz, cuartir. 11. La staţ. cantor-doc. din *Poiana Aiuduluĭ* în protopopiatul Aiuduluĭ sub Nr. 4013—1898 cu emolumentele: Salariŭ 300 fl., cuartir, lemne, grădină de legumĭ de 400 □°. 12. La staţ. de docente ambulant din *Gârbova de jos* şi *Gârboviţa* în protopopiatul Aiuduluĭ sub Nr. 4013—1898 cu emolumentele: Salariŭ fl. 229 50 din arînda alor 2 jugĕre arătoriŭ 50 fl., grădină de 1200 □°, cuartir şi lemne. 13. La staţ. cantor-doc. din *Bociŭ* în protopopiatul Morlaceĭ sub Nr. 4052—1898 cu emolumentele: Salariŭ 200 fl., lemne, cuartir şi grădină de legumĭ, 23 fl. venite stolare, 50 metrete de bucate à 14 cupe, 50 zile de lucru, un arătoriŭ de 12 metrete semînţă. 14. La staţ. cantor-doc. din *Ciula* în protopopiatul Morlaceĭ sub Nr. 4052—1898 cu emolumentele: Salariŭ 220 fl., venitele stolare fl. 10, 3 pămînturĭ orĭ arînda lor fl. 18·50, 24 metrete à 20 cupe grâŭ, sesiune de pădure, jertfele de preste an din biserică 8 fl., cuartir. 15. La staţ. cantor-doc. din *Traniş* în protopopiatul Morlaceĭ sub Nr. 4052—1898 cu emolumentele: Salariŭ 142 fl. 50, 5 jugĕre 1012 □° orĭ arînda lor fl. 25, 5 orgiĭ de lemne orĭ 30 fl., 50 metrete bucate à 20 cupe, din stolă 25 fl., 50 zile de lucru. cuartir şi grădină. 16. La staţ. doc. din *Vişag* în protopopiatul Morlaceĭ sub Nr. 4052—1898 cu emolumentele: Salariŭ 272 fl., fundul intern scolastic de 1 jugĕr 1120 □°, 4° lemne saŭ 20 fl., cuartir cu grădină de legumĭ. 17. La staţ. cantor-doc. din *Şelcĕŭ* în protopopiatul Sibiuluĭ sub Nr. 4104—1898 cu emoluumentele specificate în concursul din circulariu XLIII.

Concurs pentru stipendiĭ. Pentru dobîndirea stipendiilor din fundaţiunea vicariuluĭ Kőszeghy s'a escris concurs cu termin până la 15 Septembre st. n. Pot concurge ĭuriştĭ şi studenţĭ gimnasialĭ de origine nobilĭ românĭ din Maramurĕş. La recurse sînt a se alătura carte de botez, atestat despre origiue nobilă şi română şi testimoniul din anul scol. trecut. Recursele titulate către comitat sînt a se trimite la Preaon. *Tit Bud* vicariul Maramurĕşuluĭ.

Informaţiunĭ. Primim următórea epistolă: Herestreŭ 10/22 August 1898. În ziua 5/17 Septembre a. c. se va ţinĕ la şcóla centrală de agricultură din Bucurescĭ esamen pentru ocuparea a 22 stipendiĭ ale statuluĭ român şi maĭ multe locurĭ de solvenţi pentru anul şcolar 1898—1899. Condiţiunile de admitere la esamen sînt: a) Să aîbă etatea de cel puţin 16 anĭ împliniţi (dispensă de etate nu se admite). b) Să fie terminat cel puţin 4 classe gimnasiale, classice reale saŭ un alt curs equivalent. Absolvenţi a 8 classe gimnasiale se primesc fără esamen. c) Să fie sănătos şi de o constituţie robustă, care se va constata de medicul şcolii. Cererea de inscriere se va adressa de-a dreptul direcţiunĭĭ şcolii centrale de agricultură în Bucurescĭ cel maĭ târziŭ până la 4/16 Septembrie. Ea va fi subscrisă de părinţele saŭ tutorele candidatuluĭ, când este minor, orĭ de el însu-şĭ, când este maior, şi va fi însoţită de actul de nascere, actul de vaccinare şi de certificatul studiilor cerute. Informaţiunĭ maĭ detaliate să se cérĕ la direcţiunea şcolii.

Cartele postale. Direcţiunea postelor ne-a recercat, să publicăm un comunicat de al cĭ, prin care se opresce folosirea cartelor postale, pe carĭ va fi tipărit alt ceva de cât numirea de „Levelezŏ lap“. Orĭ ce altă titulă, în orĭ ce limbă, face, ca carta să fie considerată ca o epistolă şi taxată ca atare. Nicĭ chiar titula oficiósă de „m. kir. posta“ orĭ tipărirea marceĭ ungurescĭ nu e permisă a fără de casul, când cartele postale sînt editura statuluĭ. Sînt oprite maĭ de parte cartele postale, carĭ aŭ ilustraţiĭ, ce vatĕmă bunacuviinţă.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Apsida în partea sa superióră cuprinde în basilicele cele mai multe dóuĕ, în una trei despărțĕminte folosite spre representări iconografice. În despărțĕmîntul cel de-asupra aflăm aprópe tot de una pe Mântuitoriul în figură mai mare de cât naturală. El formézĕ centrul compositiei, plutind în nori strălucitori ori stând pe colină de stîncă ori ședĕnd pe tron ori pe o sferă. Concepția e seriósă, plină de dignitate, impunĕtóre și de totuluĭ tot bisericéscă: stînga ține un volum ori cartea, în care Mântuitoriul mărturisesce despre misiunea sa cea dumnezeéscă; drépta e ridicată în gest de binecuvîntare ori de predicare. Capul, în care arta creștină cea veche a sciut, să contopéscă blândéță și seriositate spre o maiestate făr de séměn a espresiei, spre a se deosebi de cele alalte persóne sfinte e încunjurat de nimb în forma crucii. De-asupra Răscumpĕrătoriului mâna dumnezeéscă, care se ivesce din nori și întinde o cunună ori o coronă, întregesce mărturisirea lui Christos despre Mântuitoriul lumii, căci prin acésta se esprimă sevârșirea și remunerarea operei, carea Tatăl a încredințat-o Fiiului. Din colina de stîncă isvoresc patru rîuri, cari vor, să însemne pe cei patru Evangeliști. Une oria li-se adauge numele celor patru rîuri din raiul pămîntesc, și prin acésta se face alusiune la aceea, că Christos a redobîndit raiul pe sama ómenilor (Ĭo. 4, 10—14; Apoc. 21, 6; 22, 1). Iordanul, carele se vede une oria la piciórele lui Christos, va a bună samă, să fie o alusiune la taina botezului și să simboliseze totalitatea celor ce prin taina acésta aŭ fost primiți în biserică.

Cugetul principal, care-l esprimaŭ icónele acestea, nu putea, să fie altul, de cât că „singur în Christos e mântuire“. De aceea numai figura lui ori un obiect, care se referia la el, putea, să cuprindă locul cel mai de frunte din sanctuariŭ. De aceea chiar și în casul, când p. es. în Ravena în biserica s. Apollinare in Classe sfinții patroni ai bisericii cuprindeaŭ în chip escepțional mijlocul compositiei, chiar și atuncia Răscumpĕrătoriul totuși e representat prin crucea, carea se înalță de-asupra lor, și prin apocalipticele litere *A* și *Ω*, cari se vĕd la brațele crucii și vor, să esprime firea dumnezeéscă a celui Răstignit. Dară representarea acésta a lui Christos prin simbóle firesce că nu era mai mult potrivită timpului, în care biserica avea parte de libertate, ci se póte privi numai de o reproducție archaisătóre și forma numai o abatere escepțională de la regulă. În capela s. Venanțiŭ din Roma în mijlocul mosaicului din apsidă e Maria, dară de-asupra ei se vede Mântuitoriul ivindu-se de jumătate din nori, însoțit de doi îngeri și cu drépta ridicată spre binecuvîntare. Chiar și în casul, când Maria ședĕnd pe tron și cu pruncul dumnezeesc în brațe cuprinde centrul compositiei, chiar și atuncia Isus are trăsăturile Răscumpĕrătoriului ca om mare, ține în stînga o carte, éră drépta și-o înalță în gest de binecuvîntare. O escepție unică în felul sĕŭ e mosaicul din basilica romană s. Agnese, în care lipsesce atât icóna lui Christos, cât și ori ce alusiune simbolică la el.

De o parte și de ceea laltă de la icóna lui Christos în mosaicurile tribunei sînt postați a dese ori Apostolii Petru și Paul, de obiceiŭ în proporții mai mici, cam în mărime naturală, și a nume în mosaicurile mai vechi Petru de-a stînga și Paul de-a drépta, și a fară de aceea în dosul lor încă și alți sfinți, a nume aceia, cari aŭ împrumutat bisericii respective numele sĕŭ, ori a căror móște se păstraŭ într'însa. Persónele acestea nu se înfățișézĕ în acțiune dramatică, ci în liniștea unor statue, ca membri și representanți ai împărăției lui Dumnezeŭ, de parte de schimbarea, de suferințele și de cercările de pe pămînt, uniți cu Christos în claritatea cea vecinică a esistinței ceresci, cu o purtare a trupului solemnă și plină de dignitate. Scopul final al răscumpĕrării, posĕderea păcii vecinice dobîndită în și prin Christos, își dobîndesce în figurile acestea impunĕtóre o espresie așa de desevârșită și mișcătóre, ca și care nu a putut, să formeze nici o altă artă. Semnificativ e aceea, că sfinții în multe din operele acestea pórtă în mânile sale darurile jertfei eucharistice spre a esprima, că ei în viața sa aŭ dovedit în celebrarea jertfei eucharistice alipirea sa de Christos. Darurile acestea sacrificiale de multe ori sînt împodobite cu cununi de flori, pe cum într'adevĕr se și obicĭnuiaŭ credincioșii a le aduce, ori sînt împodobite cu mărgăritare. Ființa lor în raiŭ o esprimă sfundul vînĕt ori de aur. Din sfundul acesta figurile acelea serióse, osebite de tot din lumea pĕcătósă, se ridică fórte bine așa, că cercetătorii bisericii îi vĕd de de parte cunoscênd într'înșii pe povĕțuitorii sĕi la portul fericirii celei vecinice. Lucirea taĭnică a aurului e lumina dumnezeirii, în care petrec și umblă ei făr de nópte și făr de umbră, și ar greși fórte tare, cel ce folosirea acésta a aurului o ar privi de o manifestare a deșertăciunii condamnabile ori a bucuriei de strălucirea metalului. Temeiul, pe care staŭ figurile acestea, e o câmpie înverdită și presărată cu flori, éră lângă ori între figuri se înalță finici, simbólele învingerii, pe cari une oria se vede pasĕrea Fenix, vechiul simbol al învierii și vieții netrecĕtóre; ea e înzestrată cu un nimb ori cu o cunună de raze. Rîurile raiului și figuri de îngeri completézĕ icóna vieții vecinice. Sfinții presentézĕ Răscumpĕrătoriului pe ziditorii ori restauratorii bisericii; aceștia pórtă în mâni modelul bisericii oferindu-l Domnului.

În cununa zidului, carea se întinde de desubtul acestei compositii, predomnesce elementul simbolic: mijlocul îl cuprinde Mielul, provĕdut cu nimb în forma crucii ori cu monogramul lui Christos și stând pe o colină, din care isvoresc patru rîuri. De o parte și de ceealaltă sînt de-a rîndul câte șese miei, cari merg în șir spre Mielul lui Dumnezeŭ. Ei simbolisézĕ mai de aprópe céta Apostolilor, éră apoi și totalitatea credincioșilor, căci Apostolii sînt representanții bisericii întregi. Vechea basilică s. Pietro din Roma cuprindea în locul acesta o alusiune încă și mai deplină la jertfa de împăcare: în dosul Mieluluĭ se vedea o cruce, éră din peptul și din piciórele lui curgea sânge; cel ce curgea din picióre, se împărția în patru riuri, éră cel ce curgea din pept, se aduna în un potir. Compositia acésta simbolică se termina de o latură și de ceealaltă cu cetățile Ierusalimului și Vetleemului, numele cărora de-a rîndul se adaugea ca inscripție: într'însele se sevârșesc începutul și închiarea activității mântuitóre a lui Isus Christos.

Arcul apsidei saŭ arcul triumfal în basilicile, cari aŭ năi laterale în forma brațelor crucii, formézĕ închiarea sanctuariului spre biserică, și principiile, cari eraŭ hotărîtóre pentru decorația iconografică a sanctuariului, aŭ trebuit, să se aplice deci și în decorația arcului triumfal: în mijlocul lui vedem icóna lui Christos în bustă ca Răscumpĕrătoriŭ, cuprinsă de-a rîndul în un medalion, ori Mielul, care odihnesce pe un altariŭ ori pe un tron, éră une oria ca substituire a lui Christos ori a Mieluluĭ vedem numai o cruce cu literele *A* și *Ω*. De amîndóuĕ laturi se vĕd cele șepte sfeșnice, cari simbolisézĕ comunele ajunse la lumina Evangeliei (Apoc. 1, 13) și cuprind cu o cale și provocarea, ca credincioșii adunați în biserică să facă asemenea comunelor acelora. A fară de acestea în unele mosaicuri se mai vĕd și doi îngeri (Apoc. 7, 1) lângă tron. Mai la vale pășesc cei 24 bĕtrâni ai Apocalipsei spre Domnul purtând în mâni coronele sale, pentru ca să le depună înaintea tronului gloriei lui (Apoc. 4, 4. 10). În partea cea mai din jos a arcului se vĕd de-a rîndul icónele profeților Isaie și Ieremie ori ale Apostolilor Petru și Paul, une oria cele ale Apostolilor și de desubtul lor cele ale profeților. De-asupra compositia o închie de-a rîndul cei patru Evangeliști, cari adeverese de împlinite, cele ce aŭ prevestit profeții. Evangeliștii aci de comun se esprimă prin emblemele sale, și numai puține mosaicuri cuprind pe Evangeliști în figuri omenesci și de-asupra lor emblemele lor. Arcul triumfal din biserica romană s. Prassede e de altmintrea împodobit cu o representare a cerescului Ierusalim și într'însa între doi îngeri pe Christos ținĕnd în stînga globul lumii, éră drépta ridicându-o; de amîndóuĕ laturi pășesc spre el drepții, de o latură cu stîlpări de finic în mâni, éră de ceea latură cu daruri sacrificiale. Arcul din s. Maria Maggiore din Roma cuprinde în mijloc tronul cu cartea sigilată și cu crucea, alăturea pe Petru și pe Paul și de-asupra emblemele Evangeliștilor, éră mai de parte scene istorice din viața lui Christos și din a Botezătoriului; póte că mosaicul acesta a avut, să întărescă dogma întrumenirii împotriva nestorianismului. Centrul representării musive în

apsidă şi pe arcul triumfal al tribuneĭ orĭ şi a năilor laterale îl cuprindea decĭ Răscumpĕrătoriul în persónă orĭ în un simbol, şi raportul la el împărtăşia celor alalte obiecte ale mosaiculuĭ însemnarea. E Christos cel glorificat, triumfătoriŭ, care împĕrăţesce lumea de pe tronul sĕŭ cel vecĭnic, pe care l-aŭ prevestit profeţiĭ, l-aŭ întărit Evangeliştiĭ şi-l celebrézĕ biserica cea înfloritĕ spre libertate socială. Arcul acela, care închie naea principală, pórtă decĭ cu drept cuvînt numirea de arc triumfal.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

VII.

Desamăgire.

Când Ben Hur părăsi casa de óspeţĭ mişcările luĭ nicĭ pe de parte nu eraŭ aşa de vioĭ ca atuncia, când întrase. Paşiĭ luĭ eraŭ mereĭ; el păşia gânditoriŭ, cu capul plecat tare pe pept. El făcuse esperinţa, că un om cu spinarea frântă póte, să albă încă gânduri fórte viclene, şi medita acum asupra acesteĭ descoperirĭ.

E cu mult maĭ uşor, ca după ce te-a ajuns o nefericire, să privescĭ în apoĭ şi să urmărescĭ semnele apropiărieĭ eĭ, cum sînt aşa zicênd presărate pe cale înaintea ta. Gândul, că nu a avut nicĭ o dată nicĭ cea maĭ slabă suspiţiune cu privire la raportul Egipteneĭ cu Messala, ba dimpotrivă s'a dat pe sine însu-şĭ şi pe prietiniĭ sĕĭ în mâna eĭ, răni adânc ambiţia cea tineréscă a luĭ Ben Hur. „Îmĭ aduc a minte," zise el cătră sine însu-şĭ, „ea nu a avut nicĭ un cuvînt de neplăcere pe sama perfiduluĭ Roman la isvorul Castalia; îmĭ aduc a minte, cum îl lăudase, când ne preumblasem în luntriţă pe lacul din dumbrava de finicĭ! Şi o." — el se opri şi lovi cu vioiciune stînga în drépta, — „da! şi jocul acela taĭnic, care l-a sevârşit cu mine la înţelegerea din palatul de Idernee, acuma şĭ-a perdut tot caractĕrul sĕŭ taĭnic!"

Rana, pe cum am zis, era fórte durerósă pentru ambiţia luĭ. Spre norocire înse nu se întîmplă a dese orĭ, ca ómenĭ de rane de acestea să móră orĭ să boléscă multă vreme. Pe sama luĭ Ben Hur maĭ esista a fară de aceea şi o rebonificare. El esclamă cu glas mare: „Lăudat să fie Dumnezeŭ, că femeea acésta nu a făcut asupra mea o impresie maĭ adâncă! Eŭ vĕd, că nu o am iubit nicĭ o dată!"

Apoĭ ca şi cum ar fi scăpat de o sarcină, păşi uşurat maĭ de parte. Ajungênd la locul, unde de pe terasă ducea o scară jos în curte, éră alta sus pe coperiş, alese césta din urmă şi începu a o urca. Pe trépta cea maĭ din sus se opri.

„Să nu fie avut óre parte şi Valtasar în jocul acela de vîndĕtoriŭ, care l-a jucat ea atâta vreme cu mine? — Nu, nu! Făţărnicia a rare orĭ se însoţesce uneĭ etăţĭ aşa de înalte. Valtasar e om bun."

Cu convicţia acésta păşi pe coperiş. Luna plină era sus pe cer; dară cerul se înfăţişa ofilit în urma luminiĭ, ce o răspândiaŭ şi la deal focurile, carĭ eraŭ aprinse în cetate pe strade şi pe piete. Cântărĭ corale cântate în tonul antic jidovesc umpleaŭ aerul cu acorduri tânguitóre. El nu putu, să nu asculte. Cântarea aceea a mulţimiĭ nenumĕrate de glasurĭ părea, că-ĭ zice: „Ast fel, fiule al luĭ Iuda, dovedim noĭ reverinţa nóstră faţă cu Domnul şi credinţa nóstră faţă cu ţara, carea ne-a dat-o nóuĕ. Vină un Gedeon orĭ un David orĭ un Macabeŭ, — noĭ sîntem gata!"

Asta părea a fi numaĭ întroducerea; căcĭ deja în scurtă vreme avu, să vadă pe omul din Nazaret.

Aflându-se în anumite dispoziţiĭ sufletul e aplicat, să se cuprindă cu icóne neplăcute de ale fantasieĭ.

I-se înfăţişă Nazarinénul înaintea ochilor sufletescĭ, şi în vreme ce păşi preste coperiş spre balustrada, carea se înalţa de-asupra stradeĭ în laturea nordică a caseĭ, i-se arĕta neîncetat faţa cea îngrijată, blândă şi pacĭnică a omuluĭ din Nazaret şi trezia din noŭ vechea întrebare: Ce fel de om e acesta?

Ben Hur aruncă numaĭ o privire preste balustradă, ér apoĭ păşi în chip mecanic spre filigorie.

„De ar cerca, să-mĭ facă orĭ ce rĕŭ mare," zise el păşind mereŭ, „eŭ nu ĭert pe Romanul acela, nu împărţesc averea mea cu el şi nicĭ nu fug de aci din cetatea părinţilor meĭ. Maĭ bine voiŭ rĕscula pe Galileenĭ şi voiŭ da aci cu vrăşmaşul pept în luptă hotărîtóre. Prin fapte de vitejie voiŭ câştiga viţele pe sama causeĭ nóstre. Şi El, care a chemat pe Moĭsi, ne va găsi şi nóuĕ un conducĕtoriŭ, de cum va voiŭ cădé eŭ. Dacă acesta nu va fi Nazarinénul, va fi altul din ceĭ mulţĭ, carĭ sînt gata a muri pentru libertate."

Ajuns la filigorie vĕdu, că acésta e puţintel luminată. Aruncând într'însa o privire vĕdu scaunul acela cu braţe, în care se obicĭnuia Simonide a şedé. Scaunul era împins într'un loc, din care omul putea maĭ bine, să privéscă preste cetate în direcţia spre piaţă.

„Bunul om s'a întors. Voiŭ, să grăesc cu el, de cum va nu dórme."

Întră şi se apropiă încetinel de scaun. Privind preste spatele luĭ vĕdu într'însul pe Estira. Ea durmia, — o figură drăgălaşă, învĕlită în covorul tătâne-sĕŭ. Pĕrul îĭ era despletit şi-ĭ cădea preste faţă. Răsuflarea eĭ, slabă şi neregulată, o întrerupse o dată o oftare. Fie fost causa oftarea acésta orĭ singurătatea, în care o găsi, — destul, că într'însul se trezi gândul, că ea odihnesce aci nu întru atâta de obosélă, cât maĭ vîrtos de amărăciune. Dóră natura trimite în chip prietinesc pruncilor uşurarea acésta, şi el se obicĭnuise, să nu privéscă pe Estira altmintrea de cât ca pe o pruncă. El se sprigini cu braţele pe spatele scaunuluĭ şi se adânci în gândire.

„Nu o voiŭ trezi. Dóră nu am, să-ĭ împărtăşesc nimica, — nimica — a fară de dragostea mea. Ea e o fată a luĭ Iuda, e frumósă şi maĭ pe sus de tóte aşa de neasemenea Egipteneĭ. Acolo tóte sînt înşelăciune, aci tóte adevĕr, acolo ambiţie, aci împlinirea datorieĭ, acolo egoism, aci jertfire de sine. Da, nu sufere îndoélă, eŭ o iubesc, — dar iubesce mĕ óre ea pe mine? Ea dintru început mĭ-a fost binevoitóre. Cu câtă nevinovăţie pruncéscă mĕ rugase ea în nóptea aceea pe terasă în Antiochia, ca să nu-mĭ fac vrăşmaşă Roma! Cum mĕ ruga, să-ĭ grăesc despre vila din Misenum şi despre viaţa de acolo! Pentru ca să nu bage de samă, că eŭ am înţeles intenţia eĭ, o am sărutat. Óre putut a ea, să uite sărutarea aceea? Eŭ nu! Eŭ o iubesc. În cetate încă nu se scie, că am reaflat pe mama şi pe sora mea. După putinţă am cercat, să nu istorisesc Egipteneĭ lucrul acesta, dară micuţa acésta se va bucura dimpreună cu mine asupra reaflărieĭ lor şi le va îmbia cu dragoste inima şi mâna; ea mameĭ îĭ va fi a dóua fiică, éră în Tirzah va găsi o soră bună asemenea eĭ. Aşĭ dori, să o trezesc şi să-ĭ istorisesc lucrul, — dară nu, ci voiŭ merge şi voiŭ aştepta altă óră maĭ bună, frumósă Estiră, tu fiică credincióşă, tu fată a luĭ Iuda!"

Şi în linişte pe cum venise, s'a retras.

(Va urma.)

Bibliografie.

„Enciclopedia Română", editată sub auspiciile şi din însărcinarea „Asociaţiuniĭ transilvane pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român" de Dr *Corneliŭ Diaconovich*, prim-secretarul Asociaţiuniĭ.

A apărut fascicolul X al acesteĭ marĭ şi folositóre publicaţiuni, adecă ultimul, cu care se închie tomul I. A—Copenhaga. Tomul întreg cuprinde 936 paginĭ, 10,401 articole, 9 harte, planurĭ şi adnexe şi 111 ilustraţiuni în text.

Faptul îmbucurător, că publicul cetitor primesce o parte considerabilă din acéstă valorósă publicaţiune, este o dovadă eclatantă, că lucrarea acésta înaintézĕ cu paşĭ tot maĭ siguri, şi el fără îndoélă va puté delătura pe deplin temerea, ce s'a ivit la început în cercurĭ fórte largĭ, că „Enciclopedia Română" ca tóte întreprinderile nóstre literare de asemenea extensiune nu se va puté termina.

Fascicolul X cuprinde articolele Clasa—Copenhaga. La acest fascicol se alătură *fóea titulară*, apelul comitetuluĭ Asociaţiuniĭ din August 1896, prefaţa la tomul prim, scrisă de directorul publicaţiuniĭ Dr C. Diaconovich, lista autorilor „Enciclopedieĭ Române", consemnarea ilustraţiunilor, prescurtărĭ şi semne şi Addenda et Corrigenda.

Dintre articolele cuprinse în acest fascicol amintim: Cloşca Ioan, Cluş, Córda (T. Cerne), Cobălcescu, Cocorăscu, Cod, Codrescu, Cognac, Coşocna, Colonia, Colorante, Colorĭ, Columbia, Comasarea, Comedia (M. Strajan), Comic, Comitat, Comuna, Conache Costache, Concert, Congregaţiune, Congres, Conserve alimentare (Dr Felix), Constanţa (judeţ şi oraş), Constantinescu Barb, Constantinopole, Conta Vasilie, Conta-Kernbach Anna, Contabilitate, Convulsiune.

Dintre ilustraţiunĭ remarcăm un admirabil tabloŭ, representând vederĭ din Constanţa, pe cum: noul port, statua luĭ Ovidiŭ, piaţa Independenţeĭ, promontoriul, biserica catedrală.

Scórţele pentru tomul I sînt deja lucrate şi se pot comanda la editor cu preţul de fl. 1 (frc. 2.50) incl. trimiterea francată şi recomandată.

„Eciclopedia Română" apare în extensiune de 30 fascicole de câte 6 cóle de tipar (10 fasc. formézĕ un tom) şi va cuprinde în total preste 30,000 articole.

Publicaţiunea se va termina în decursul anuluĭ 1900.

Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiŭ şi la tóte librăriile; deposit

general pentru România: Storck & Müller, Bucuresci.

Preţul unui tom face: broş. fl. 10. — (resp. frcĭ 25. —), ér legat fl. 11.60 (resp. frcĭ 28.50).

Posta Redacţiunii. Mon. *I. Sz.* în *Makó.* Abon. trimis l-am primit cu mulţămită. Taxa pentru inserat e de ajuns.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nr. 4087—1898. (33) 3—3

Escriere de concurs.

Până în 14 Septembre n. 1898 se escrie concurs la următórele stipendiĭ din fundaţiunile archidiecesane:

I. *Din fundaţiunea Şuluţană.*

Un stipendiŭ de 300 fl. folosit de medicinistul Flaviŭ Pop, destinat pentru tinerĭ, carĭ studiézĕ metalurgia, technica, pedagogia saŭ orĭ ce sciinţă reală; *dóuĕ* stipendiĭ de câte 200 fl. folosite de ĭuristul Basiliŭ Crişan şi Ioan Moga şi destinate pentru ĭuristĭ în Cluş; *dóuĕ* stipendiĭ de câte 100 fl. folosite de cadeţiĭ absoluţi Iuliŭ M. Montani şi Corneliŭ Cosciue, şi destinate pentru gimnasiştĭ în clasele superióre; *patru* stipendiĭ de câte 60 fl. v. a. pentru gimnasiştĭ folosite de gimnasiştiĭ Angustin Caliani, Iuliŭ Tatar, Petru Comes şi Petru Simu.

Ceĭ ce doresc a obţinĕ vre unul din stipendiile de maĭ sus, aŭ, să întrunéscă următórele condiţiunĭ:

1. Că sînt Românĭ gr. cat. miserĭ, născuţĭ în Transilvania;

2. că pe lângă purtare morală bună aŭ din studiĭ calculĭ de *eminenţie;*

3. dintre concurenţĭ vor avé preferinţă, carĭ vor puté dovedi, că sînt consângenĭ cu piul fundator, spre care scop trebue, să producă atestat compus de respectivul oficiŭ parochial, care să cuprindă tabela genealogică esact dedusă;

4. concurenţiĭ să alăture la cererĭ testimoniŭ scolastic în copie autentică, carte de botez, atestat de paupertate, testimoniŭ medical şi să numéscă expres institutul, la care şi unde vor continua studiile în anul scol. 1898/9.

II. *Din fundaţiunea Tordai.*

Un stipendiŭ de 100 fl. folosit de ĭuristul Iuliŭ Gonza, pentru care cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

III. *Din fundaţiunea Baldi.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 80 fl. v. a. folosite de gimnasiştiĭ Ioan Câmpean şi Romul Pop, şi destinate pentru gimnasiştĭ născuţĭ pe teritoriul comitatului Clusului.

Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

IV. *Din fundaţiunea Vancea „Cassa archidiecesană".*

Patru stipendiĭ de câte 60 fl. destinate pentru elevĭ preparandialĭ în Blaş orĭ la altă preparandie română gr. cat. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

V. *Din fundaţiunea Alutan.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 60 fl. v. a., unul de noŭ înfiinţat, altul folosit de Alesandru Anca, absolut de şcóla comercială gremială din Braşov; *un* stipendiŭ de 40 fl. v. a. folosit de gimnasistul Teofil Dosa. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VI. *Din fundaţiunea Chirilă.*

Un stipendiŭ de 33 fl. 75 cr. v. a. folosit de gimnasistul Petru Gruia. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VII. *Din fundaţiunea Micu.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 90 fl. folosite de gimnasiştiĭ Aureliŭ Micu şi Simeon Cheţan, la care aŭ drept, să concurgă nepoţiĭ şi nepótele de fraţi aĭ fundatorului. Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

VIII. *Din fundaţiunea „Cercul Orăştiei".*

Un stipendiŭ de 40 fl. v. a., la care pot concurge numaĭ studenţĭ românĭ gr. cat., carĭ frecuentézĕ gimnasiul român gr. cat. din Blaş orĭ vre o academie de dreptur şi sînt născuţĭ în vre una din comunele următóre ale cercului Orăştiei şi a nume: Şibot, Orăştióra de jos, Balomir, Bintinţ, Berĭ, Cióra, Vineria, Orăştióra de sus, Grid, Ghialmar, Castĕu, Dâncu mic, Ocolişul mic, Totia mică. Costescĭ, Cudşir, Ieledinţĭ, Ludescĭ, Măgura, Martinescĭ, Bucium, Dâncu mare, Totia mare, Spinĭ, Pricaz, Petriniŭ, Pişchinţ, Repaş, Romos, Romoşel, Şibişelul vechiŭ, Scrĕca, Tămăşésca, Tărtăria, Turdaş, Turmaş, Vaĭdeiŭ, Simeria.

Cererile să fie provĕdute cu documentele prescrise la concursele pentru stipendiile Şuluţane.

IX. *Din fundaţiunea Ştefan Ferdinand Hirsch.*

Un stipendiŭ de 300 fl. folosit de ĭuristul Aureliŭ Moldovan, la care pot concurge numaĭ Românĭ gr. cat., născuţĭ în comunele următóre: Turda, Copand, Tur, Rediŭ, Comiţig, Banabic, Aiton, Sân-Mărtinul deşert, Ceanul deşert, Agribiciŭ, Mischiŭ, Sându, Petridul de sus, Petridul de mijloc, Petridul de jos, Berchiş, Măgura, Schiopĭ (Puszta-Egres), Puszta-Sân-Craiŭ, Surduc, Bicălat, Ţara inferióră, Agriş (Ruha-Egeres), Muntele Băişoreĭ, Ocolişul mic, Ocolişul mare, Runc, Cacova, Săcel, Lita magiară, Lita română, Filea de jos, Filea de sus, Ciurila, Selisce, Selicea, Micuş, Hăşmaş, Magiăruş (Magyarós), Şut, Silvaşul magiar, Indol. Ceanul mare, Băişóra, Muntele Filei (F. Havassa) ca unele, carĭ odinióră aŭ format cesaro-regésca pretură a Turdeĭ sub presidenţa fericitului fundator.

Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

X. *Din fundaţiunea Ciparĭu.*

Un stipendiŭ de 100 fl. v. a. folosit de gimnasistul absolut Liviŭ Horşa şi destinat pentru studenţĭ de la gimnasiul gr. cat. din Blaş.

Cererile să fie instruite ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XI. *Din Fundaţiunea David baron Urs de Margina.*

Cinci stipendiĭ de câte 100 fl., pentru carĭ concurenţiĭ aŭ, să dovedéscă cu carte de botez, că sînt greco-catolicĭ născuţĭ în vre una din comunele arondate în comitatele Făgăraş, Sibiŭ şi Hunedóra, cu atestat medical, că sînt deplin sănătoşĭ, cu atestat de frecuentare, că sînt şcolarĭ în I. clasă a gimnasiuluĭ gr. cat. din Blaş şi că aŭ purtare morală bună şi fac progres în studiĭ, şi că sînt saŭ pot fi suscepuţĭ în seminariul junimiĭ gr. cat. din Blaş.

Fetiţele, carĭ studiézĕ în şcóla superióră de fetiţe gr. cat. din Blaş şi sînt saŭ pot fi suscepute în internatul fetiţelpr din Blaş, încă sînt îndreptăţite a concurge la stipendiile acestea, dacă întrunesc condiţiunile indicate.

XII. *Din fundaţiunea Romenţai.*

Un stipendiŭ de 315 fl. folosit de ĭuristul Aureliŭ Rus; *dóuĕ* stipendiĭ de câte 84 fl. folosite de technicul George Voda şi Vilhelm Şorban; *un* stipendiŭ de 63 fl. folosit de gimnasistul absolut Ioan Moldovan.

Cererile să se instrueze în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XIII. *Din fundaţiunea Bobiană.*

Dóuĕ stipendiĭ de câte 60 fl. folosite de Augustin Mircea ĭurist şi Marian Popa gimnasist absolut.

Cererile să se instrueze în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

XIV. *Din fundaţiunea Gavrilă Vaida.*

Un stipendiŭ de 70 fl. folosit de gimnasistul Augustin Pop Murĕşan.

Cererile să se instrueze în tocmaĭ ca cele pentru stipendiile Şuluţane.

Se observă, că toţi concurenţiĭ la fundaţiunile de mai sus aŭ, să-şĭ scrie cererile cu mâna proprie.

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 13 August 1898.

Victor Mihályi
Archiepiscop şi Mitropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş.

2037 számhoz (37) 1—1
alkkir. 1898.

Árverési hirdetmény kivonat.

A balázsfalvi kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a Patria balázsfalvi tak. pénztár végrehajtónak Pakurár Simion és neje végrehajtást szenvedők ellen 170 frt — kr. s jár. iránti végrehajtásos ügyében a mihálczfalvi 133 számú tjkvben foglalt A † 1 r. sz. 228/1 229/3 hrsz. ingatlanukra 179 frt; A † 22 r. 3749. 3750 hrsz. alattira 30 frt; továbbá a mihálczfalvi 1283 sz. tjkvben A † 1 r. 228/2 229/2 hrsz. alattira 170 frt; A † 2 r. 1490/1/2 hrsz. alattira 22 frt; A † 7 r. 4885/1 hrszám alattira 25 frt; s végül A † 8 r. 5109/2/1 hrsz. ingatlanokra 11 frtban megállapitott kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte, s hogy a fentebb megjelölt ingatlanok 1898. évi Szeptember hó 21-én d. e. 10 órakor Mihálczfalva községházánál megtartandó nyilvános árverésen megállapitott kikiáltási áron alól is el fognak adatni. Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott ovadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbiróság telekkönyvi kiadóhivatala.

Balázsfalván 1898. évi Julius hó 15-én.

Haubensild Károly
telekkönyvi kiadó.

579 szám (38) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1898. évi 2233. számu végzése következtében Dr Ronai János ügyvéd által képviselt Deppner György javára Aron Vaszilie ellen 200 frt — kr. s jár. erejéig 1898. évi Junius hó 11-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 470 frt — krra becsült és pedig Berkár Dinunál 2 tehén és 1 ökörszekér, Mergieneanu Juon a Todinál 2 ökör és 1 ökörszekérből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság V. 232/1—1898. számu végzése folytán 200 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1897. évi Augusztus hó 28-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 18 frt 37 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Nagy-Csergeden alperesek lakásánál leendő eszközlésére 1898. évi Szeptember hó 6-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is foganatositatni fog.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Augusztus hó 22-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminarinluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Foea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 10 Septembre 1898. Numĕrul 36.

Desarmare generală.

(I. S.) Marele ţar al tuturor Rusilor, tinĕrul Nicolae II, a făcut un paş, care pare că va, să dovedéscă lumii, că el e mai capabil de cât împĕratul Wilhelm II în arta de a produce sensaţie. Ţarul a păşit înaintea lumii cu proiectul desarmării generale a statelor, şi pentru ca acest proiect să se realiseze, Muraview ministrul afacerilor esterne al Rusiei invită statele, să-şi trimită pe representanţii sĕi la o conferinţă.

A produs cu drept cuvînt surprindere mare aceea, că proiectul acestă vine de la acel domnitoriŭ, care în împĕrăţia sa deprinde putere absolută, şi pe carele de aceea lumea îl privesce de asupritoriul popórĕlor şi de inimicul păcii.

Ar puté, să se presupună, că ţarul paşul acesta nu l-a făcut chiar numai din iniţiativă proprie, ci că acestuĭ paş ĭ-a premers o înţelegere cu alţi domnitorĭ. Înse despre acésta până acuma încă nu se scie nimica.

Cine ar puté, să spună, ce a îndemnat pe domnitoriul cel mai puternic la aceea, ca el să facă iniţiativa spre a realisa un plan, de care doritorii de pace din tóte statele s'aŭ ocupat până acuma de atâta vreme în zădar?

Póte că răsboiul dintre Spania şi dintre Statele unite ale Americii de Nord ĭ-a dat impulsul, să păşéscă înaintea lumii cu proiectul sĕŭ. Póte că s'a îngrozit de cruḑimea, cu care decurg răsbóiele în zilele nóstre, când s'aŭ inventat şi se tot inventéză mijlóce nóuĕ, cu carĭ ómenii în răsboiŭ să se ucidă unul pe altul. Póte că l-a cuprins milă, când a vĕḑut pagubele acelea colosale în ómenĭ şi în averĭ, carĭ le-aŭ avut în urma acestuĭ răsboiŭ nu numaĭ ceĭ învinşi, ci şi biruitorii. Dacă e aşa, atuncia paşul, care l-a făcut ţarul Nicolae II, e dovada cea mai frumósă despre inima luĭ cea bună şi nobilă.

Mulţi primesc înse cu îndoélă şi bănuélă proiectul ţaruluĭ. Nu-l privesc de sincer, ci zic, că tarul scie fórte bine, că proiectul acesta îndrumându-se la o conferinţă nu va puté, să se realiseze. Eĭ zic, că ţarul se pregătesce prin proiectul acesta la timpul, când va isbucni un mare răsboiŭ, care ameninţă neîncetat, şi în urma acestuĭ răsboiŭ Rusia răzimându-se pe forţele sale armate va lua pe sama sa partea leuluĭ; că ţarul voesce, ca atuncia să-şi spele mânile şi să zică: „Nu sînt de vină. Eŭ am voit pacea, înse alţii nu o aŭ voit.“

Şi putinţa de a zice ast fel ţarul o va avé a bună samă. E adecă aprópe sigur, că proiectata conferinţa va rĕmâné făr de resultat. Proiectul va avé a bună samă contrarĭ de aceia, carĭ doresc rĕsbunare pentru lovituri primite mai înainte. El a bună samă va avé şi contrarĭ de aceia, cărora pacea nu le-ar fi pe plac, de óre ce eĭ îşi aŭ planurile secrete, planurĭ, a căror realisare pot, să o spereze numaĭ de la răsbóie, fiind că numaĭ pe timp de răsboiŭ pot, să pescuéscă în turbure. Ĕră alţii vor fi inimicii păcii din principiŭ ţinênd cu Kant, că probele, luptele şi suferinţele răsbóielor sînt de lipsă, pentru ca popórĕle să nu se cufunde în materialism şi în perire.

Noi din punct de vedere creştinesc trebue să salutăm cu bucurie iniţiativa ţaruluĭ Nicolae II. Ne e tare credinţa, că iniţiativa acésta de astă dată va rĕmâné zădarnică. Dară într'însa vedem o dovadă, că Rusia inclină spre aspiraţiile acelea ale Occidentuluĭ, a căror representant a fost şi este Pontificele Roman. Ţar al Rusiei până acuma încă nu a făcut un paş mai uriaş de apropiare cătră Pontificele Roman ca ţarul Nicolae II.

Am vĕḑut, cum cu proiectul păcii generale a premers ţaruluĭ Pontificele Leo XIII. E smnificativ, că al doilea paş spre realisarea păcii generale l-a făcut domnitoriul acela, care representéză biserica rĕsăriténă neunită.

Sfaturile providenţeĭ dumnezeescĭ sînt necuprinse. Dea Dumnezeŭ, ca nu acesta să fie paşul cel mai de pe urmă spre apropiare, ci apropiarea acésta să se urmeze paş după paş.

Feuilleton.

Stări sociale în România.

1. Originea şi istoria Românilor.

Cu tóte că nu aŭ lipsit istoricii şi filologii, carĭ aŭ tras la îndoélă aparţinerea Românilor la familia popórĕlor romanice şi aŭ susţinut afirmaţia, că Românii ar fi un conglomerat de popor cu un colorit prevalent slavic, totuşi — mulţămită scrutărilor obositóre ale savanţilor indigeni şi străini — acum nu póte subversa mai mult nicĭ un dubiŭ, că noĭ în acest popor interesant avem înaintea nóstră pe urmaşii acelor Romani, pe carĭ Traian după subjugarea Dacieĭ la 106 d. Chr. ĭ-a aşedat pe malul stîng al Dunării. Căci abstragênd de la aceea, că poporul român în decursul secolilor s'a considerat pe sine în tot de una ca o odraslă a naţiunii romane şi din partea străinilor în tot de una a fost ca atare considerat, — un moment, care la deciderea chestiunii despre originea unuĭ popor nicĭ de cât nu póte fi scăpat din vedere, — abstragênd de la acéstă convicţie generală a poporuluĭ, sciinţa modernă a recunoscut în poporul român semne infalibile de ale originiĭ latine şi a dovedit, că acela încă înainte de năvălirea Bulgarilor şi Slavilor în ţĕrile dunărene a format o naţiune proprie şi a rĕmas până azĭ. Nu se póte înse nega, că, după ce aceste popórĕ aŭ ocupat teritoriul Românilor de azĭ, aceştia s'aŭ amestecat într'un anumit grad cu elemente străine lor şi aŭ fost supuse tuturor influinţelor şi schimbărilor, cărora acele naţiuni eraŭ espuse. Cu câtă uşurinţă s'a întîmplat acéstă schimbare, o dovedesce în de ajuns limba română. Jumătate din tesaurul lexical al aceleia se póte reduce la origine slavică, pe când elementele turcescĭ, neo-grecescĭ, albaneze, ungurescĭ sînt representate într'un numĕr nu tocmaĭ neînsemnat.

Causa acesteĭ apariţii credem a o afla în aceea, că naţiunea română întru adevĕr nicĭ când n'a rĕmas credinciósă originiĭ sale latine. Acéstă infidelitate faţă cu cel mai scump tesaur, care l-aŭ moştenit de la strămoşi, în tot de una ĭ-a causat nenorocire, şi chiar şi în zilele nóstre o apasă greŭ urmările rele ale despărţiriĭ de mama comună a popórĕlor romanice. Dacă poporul român în chestiĭ de credinţă ar fi ţinut fidel la Roma, căreia îĭ mulţămesce originea sa şi de la care a primit solia mântuiriĭ, [1]) el ar fi avut şi parte bogată în tóte binecuvîntările acelea, carĭ isvorĕsc din biserica catolică ca dintr'un isvor nesecat; ar fi avut mai multă putere de acţiune pentru a presta resistenţă victoriósă duşmanilor pânditorĭ. şi ar fi avut un rol cu mult mai însemnat în istoria popórĕlor europene.

Durere, deja în tinereţele cele mai fragede s'a întors cătră împĕrăţia bizantină, s'a amestecat apoĭ în schisma orientală şi ast fel a ajuns în cătuşile uneĭ civilisaţiunĭ, care înveninată în lăuntrul sĕŭ a fost aprópe de apunere. Aicĭ şi-a aflat întregul sĕŭ punct de gravitaţiune şi natural — ruinân-

[1]) Că basa creştinismuluĭ la Romînĭ a fost pusă de biserica latină-romană, o dovedesc espresiunile românescĭ pentru cele mai esenţiale lucrurĭ ale religieĭ creştine, carĭ sînt luate din limba latină, bună óră cruce, Dumnezeŭ (Dominus Deus), comunicare, Duminecă, Treime, păgân (paganus), sânt etc. — Mai de parte lăţirea creştinismuluĭ tare înaintată de pe la 100 d. Chr. ne permite a presupune aprópe ca sigur, că între coloniştiĭ aduşi de Traian aŭ fost şi creştinĭ. Aceştĭ coloniştĭ eraŭ mare parte din Asia mică, unul dintre terenele principale ale bisericiĭ celeĭ dintâiŭ. V. mai de parte Schmidt, Res gestae romano-catholici episcopatus per Moldaviam (Budapestini 1887) p. 11. — Nilles, Symbolae II, 676. — Erbiceanu, Istoria Mitrop. Moldoveĭ p. XX.

Congrua și neuniții. — În privința completării veniteloru preoțescĭ se zice, că consistoriul mitropolitan al Românilor neuniți a decis, că cestiunea să se desbată în sinódele eparchiale. De la conclusele, ce se vor lua în acestea, va atîrna, dacă cestiunea va deveni orĭ nu obiect de desbatere și în congresul național bisericesc. La ședințele consistoriuluĭ mitropolitan de sub conducerea mitropolituluĭ Miron Romanul aŭ participat episcopiĭ Ioan Mețan din Arad și Nicolae Popea din Caransebeș, archimandriții Dr Fl. Pușcariŭ, Fil. Musta (Caransebeș), Ios. Goldiș (Oradea mare), protosincelul Aug. Hamsea (Arad), protopresbiteriĭ Mihail Popovicĭ (Orșova), Dr George Popovicĭ (Lugoș), Z. Boiŭ, Ĭ. Papiŭ, M. Voilean, apoĭ membriĭ mireni Alexandru Mocsonyi, Nicolaŭ Zigre, Ĭ. Lengher, Leontin Simonescu secretar și fiscalul Dr Nic. Olariŭ.

Idea congreselor bisericescĭ libere nóĭ față cu pretensiunile de a se întroduce și în biserica nóstră un fel de constituție parlamentară după calapodul celeĭ a Luteranilor deja de multe orĭ o am propus ca singură conducétóre la scop.

Pentru ca să se vadă, cât de conducétóre la scop sînt congresele acestea bisericescĭ libere, înșirăm aci câte va din propunerile acelea, carĭ aŭ ajuns de unăzĭ la desbatere în adunarea generală anuală a 45-a a catolicilor Germanieĭ ținută în Krefeld.

Misiuni.

1. Adunarea generală a 45-a a catolicilor Germanieĭ recomandă *reuniunile academice ale s. Bonifațiŭ* bunăvoinței tuturor catolicilor germanĭ și invită pe studenții catolicĭ, să potențeze participarea sa într'însele.

Motive: Aŭ trecut 30 de anĭ, de când în Münster s'a înființat cea dintâiŭ reuniune academică a s. Bonifațiŭ. Ea a înflorit, a crescut și s'a desvoltat spre o însoțire, care acuma numĕră 35 de reuniunĭ în diferitele cetățĭ universitare ale Germanieĭ, Luxemburguluĭ și Austrieĭ. Pe lângă ajutorarea catolicilor din diaspora însoțirea și-a pus de problemă promovarea simțuluĭ pentru păzirea și propagarea credințeĭ între studenții catolicĭ. Numĕrul membrilor la 5000. Elemosine anuale pentru diaspora ca la 20,000 marce.

6. Adunarea generala a 45-a a catolicilor Germanieĭ recomandă tuturor catolicilor ulterióra ajutorare energică a *reuniuniĭ s. Bonifațiŭ* prin rugăciune și elemosină.

Motive: 1. Perderile cele marĭ, carĭ biserica catolică le-a suferit în urma insuficienței stațiunilor catolice de parochĭ și de învĕțătorĭ, pe cum și perderile încă și maĭ marĭ, carĭ sînt de temut în urma imigrăriĭ tot maĭ marĭ a catolicilor în ținuturĭ protestantice. 2. Insuficiența mijlócelor reuniuniĭ germane de misiuni față cu lipsa, ce cresce în chip uriaș.

Reuniunea s. Bonifațiŭ, întemeiată în adunarea catolicilor ținută în Regensburg în anul 1849, are problema, ca acelor catolicĭ, carĭ trăesc fĕr de preoți și fĕr de școli în ținuturĭ protestante din Germania, Austria, Elveția și Danemarca, să le sară întru ajutoriŭ, ca eĭ să pótă avé preot și învĕțătoriŭ, biserică, casă parochială și școlă. Prin o activitate neobosită de aprópe 50 de anĭ reuniunea a sevârșit deja marĭ lucruri, a scutit de necredință și de eresă multe milĭ de pruncĭ și sute de milĭ de catolicĭ.

Cu deosebire se recomandă participarea zelósă și efectivă la colectele acelea, carĭ se fac în fiesce care an în tóte bisericile parochiale catolice, pe cum și la însoțirile, ce se fac spre a ajuta diaspora catolică și dăruirea de capitale pe lângă reservarea uneĭ rente pe viață saŭ în lăsăminte testamentare.

Caritatea creștină.

2. Adunarea generală a 45-a a catolicilor Germanieĭ se recércă, să primescă următórea resoluție: În continuitate cu întemeiarea aceea de institute catolice de vindecare a bețivilor și de reuniunĭ catolice de temperanță, carea o recomandase adunarea generală a 43-a ca o lucrare caritativă fórte necesară, folositóre și oportună, adunarea generală a 45-a salută constituirea comitetuluĭ pentru un institut de vindecare lângă Werden pe sama alcoholicilor de confesiune catolică.

Motive: Fiind că are, să se privéscă de dovedit, că abusul de alcohol cu alaiul sĕŭ de rele sociale, morale și fisice nu a scădut,

maĭ de parte că beția are, să se privéscă de bólă și patimă, care se combate deja în institute evangelice de vindecare în Germania și în străinătate,

maĭ de parte că recercările pentru adăpostirea de pațienți de felul acesta se înmulțesc tot maĭ tare,

în sfârșit că punerea sub curatelă a bețivilor prin codul civil va intra în curênd în vigóre, și prin urmare îngrijirea de eĭ se face încă și maĭ urgentă și din parte catolică:

amintitul comitet a câștigat în cercul Essen un loc în posiție frumósă și sănătósă, pentru ca acolo să înființeze institutul cel dintâiŭ catolic de vindecare a alcoholicilor sub conducerea uneĭ fraternități de preoți și laicĭ, carc grijesce de bolnavĭ. Comitetul se adresézĕ cătră catolicii Germanieĭ cu rugarea urgentă, ca eĭ să ajute a promova lucrarea de vindecare și mântuire al alcoholicilor catolicĭ ca o lucrare a iubiriĭ sale față cu deaprópele. Óre noĭ catolicii, așa esclamăm cu episcopul elvețian Dr Egger, să nu ardem de dorul de a dovedi, că iubirea catolică cu învĕțătura sa morală, cu lucrările sale de milostenie și cu mijlócele sale de grație cât e de capabilă a mântui de sórtea lor jertfele cele nefericite ale alcoholismuluĭ și familiile acestora cele vrednice de compatimire și priu acésta a promova o lucrare de reformă socială sănătósă și încununată cu resultat?

7. a) Avênd înaintea ochilor primejdiile cele nespus de marĭ, cărora sînt espuse în multe chipurĭ fetele fĕr de îngrijire și cercătóre de locurĭ de serviț, adunarea generală a 45-a a catolicilor Germanieĭ atrage luarea a minte a institutelor catolice de fete, a reuniunilor catolice de servitóre și de fecióre, pe cum și a tuturor acelor catolicĭ, carĭ se interesézĕ de scutirea fetelor, asupra *„reuniuniĭ internaționale catolice pentru scutirea fetelor“* și recomandă spriginirea eĭ prin întrare într'însa. Reuniunea s'a înființat în conferența internațională pentru scutirea fetelor ținută

---

du-se o dată falnicul, dar putredul edificiŭ al imperiuluĭ bizantin — a trebuit, să decadă în mod ticălos de o dată cu acela. Secolĭ aŭ decurs de la acel timp nefericit, și Românieĭ încă nu ĭ-a succes a se restaura de lovitura, ce a ajuns-o prin despărțirea de Roma. S'a luptat, ce e drept, cu eroism pentru libertatea și neatîrnarea sa și în urmă după lupte sângeróse și grele a zdrobit cătușile nevrednice ale sclăvieĭ și a scuturat jugul rușinos al domnieĭ turcescĭ și a Fanarioților. — dar prin acésta formațiunea lucrurilor în esență nu s'a schimbat. Dacă nu ne lăsăm a fi orbiți de strălucirea esterióră a culturiĭ și civilisațiuniĭ Românieĭ de azĭ, ci considerăm obiectiv și imparțial stările de față ale țĕriĭ, ajungem la convicția, că nivoul poporuluĭ român pe terenul progresuluĭ numaĭ cu puțin s'a ridicat; căcĭ el în privința culturiĭ are o ținută maĭ mult pasivă de cât activă; trăesce maĭ mult din material străin, pe care îl primesce în sine și îl valoréză, fără să deosebéscă pe cel sănătos de cel stricăcios. Condusă de stăruința după progres pe basa principiilor liberal-revoluționare atât de espansive, favoriséză și promovéză cele maĭ nesănătóse curente, carĭ aicĭ în urma lipseĭ uneĭ reacțiuni pot, să se desvólte maĭ liber, și pot, să prindă rădăcinĭ maĭ adâncĭ. Ceea ce trebue, să recunóscem, e, că ordinea politică și socială în România s'a schimbat de câte va deceniĭ încóce, — dar germenele original al morbuluĭ stă încă adânc ascuns în națiunea română: ea are încă și azĭ un colorit maĭ mult orĭ maĭ puțin bizantin.

În însu-și caractĕrul românesc s'ar puté căuta esplicarea aparițieĭ amintite maĭ la deal; înțelegem patriotismul exagerat până la gradul cel maĭ înalt, prin care Românul, durere, se lasă a fi prea tare influințat atât în viața politică cât și în cea socială. Că România boldul pentru ridicarea culturiĭ țĕriĭ are, să-l mulțămescă străinătățiĭ, că comerciul, meseriile și industria sînt în mânile străinilor, fără de carĭ cultura română ĕră ar trebui, să recadă în starea tristă de maĭ înainte, tóte acestea le vede clar orĭ care Român și totuși nu póte, să privéscă la străin, fără să făcă deosebire de națiune, și fără priviri desprețuitóre și fără a pune intențiunilor acelora la tot pașul pedecĭ în cale. Ne putem esplica ușor acest șovinism al poporuluĭ român, care în urmă după o lungă și apĕsătóre robie s'a libĕrat și așa zicênd fără de veste s'a făcut conscriŭ de originea sa gloriósă; pricepem, în ce chip amara esperință cu elementul evreesc a putut, să facă, ca națiunea română să nu aibă încredere în străinĭ. Dară totuși rĕmâne indiscutabil faptul, că dacă poporul român ar favorisa maĭ tare acea parte a elementuluĭ străin, care urmăresce scopurĭ maĭ nobile de cât numaĭ stórcerea țĕriĭ și îmbogățirea proprie, și dacă legile țĕriĭ ar concede acestuĭ element libertățĭ maĭ marĭ pe terenul industrieĭ (maĭ cu samă prin scărirea taxelor de dare și de vamă), cultura română în scurtă vreme ar puté, să arete un progres cu mult maĭ însemnat.

2. Stările sociale presente ale Românieĭ.

Cel ce pentru prima dată pășesce pe pămîntul Românieĭ, acela primesce impresia, ca și cum s'ar afla într'una din țĕrile cele maĭ civilisate ale Europeĭ apusane: în Bucurescĭ îl pun în ulmire numĕróscle școlĭ, institute, bibliotecĭ, teatre, reuniunĭ și fel de fel de societățĭ; el află aicĭ tot, ce pe Franța, Anglia și Germania le face cele maĭ distinse țĕrĭ ale Europeĭ. Durere însĕ, multe din acestea nu sînt maĭ mult de cât aparință esterióră de civilisație, calculată numaĭ pentru partea, ce se vede, căreia îĭ lipsesce simburele intern. Și din acest lustru esterior creéză poporul român din ce în ce maĭ mult, își pune tóte puterile și pune tóte pârghiile în mișcare, ca să pótă emula în strălucire și pompă cu Occidentul, dacă nu chiar să-l întrécă, prețuesce prea mult aceste opere strălucitóre și natural a dese orĭ perde din vedere aceea, ce maĭ întâiŭ ar trebui, să facă pentru a ajuta, ca cultura indigenă să se ridice la o adevĕrată înălțime. „Priveliștea,

în Freiburgul Elveţiei în 19 August 1897 şi-şi are acolo bureaul său internaţional.

b) Mai de parte pentru a da mai ales în cetăţile mari scut efectiv fetelor celor multe din Germania, cari sînt fără de îngrijire, cum sînt guvernantele, ajutătórele în prăvălii, servitórele, lucrătórele din fabrici ş. a., şi pentru a întruni spre o activitate mai unitară singuraticele institute şi reuniuni esistente în Germania cu scopul de a da scut fetelor, pe cum şi tóte cele alalte silinţe, cari se manifestéză pe terenul acesta, adunarea generală recomandă, să se înfiinţeze în singuraticele cetăţi şi diecese *reuniuni Mariane pentru scutirea fetelor* după modelul reuniunii din München.

c) În sfârşit pentru ca asilurile şi casele catolice menite pentru scutirea fetelor să se facă mai cunoscute persónelor numite, adunarea generală recomandă, că *în garêle cetăţilor mai mari* să se aplice *placate cu numele institutelor,* şi un *catalog al lor* să se publice mai des *în foile catolice de Duminecă* şi *în călindarele catolice poporale.*

Cestiunea socială.

1. Adunarea generală a 45-a a catolicilor Germaniei recomandă, ca cestiunii femeilor, mai ales *silinţei femeilor de a se cualifica pentru a-şi puté câştiga pânea* să i-se dea o atenţiune potenţată, şi să se îndemne femeile germane catolice la concurs în chemările potrivite pentru activitatea femeilor.

2. Conferenţa socială din Köln îşi permite a face propunerea, ca adunarea generală a catolicilor Germaniei să hotăréscă:

a) Adunarea generală a catolicilor Germaniei declară de o necesitate urgentă a întemeia şi promova *reuniuni de ale lucrătorilor* pe temeiu creştin.

b) Adunarea generală a catolicilor Germaniei recomandă, ca spre studiarea şi resolvirea practică a cestiunilor sociale să se înfiinţeze *conferenţe sociale.*

3. Adunarea generală a 45-a a catolicilor recomandă în chip urgent, ca pretutindenia să se dedice tineretului lucrătoriu o grije mai potenţată, mai ales prin întemeiarea şi cultivarea de *reuniuni pentru învĕţăcei de meseriĭ şi lucrători tineri,* după putinţă cu case proprii de ale reuniunilor, cuprinzêndu-se diferitele reuniuni în însoţiri diecesane strînse.

5. Classa ţĕranilor formézĕ un purtătoriu de frunte al principiilor creştine şi conservative în viaţa poporului nostru şi unul din temeiurile cele mai însemnate ale ordinii civile şi sociale întregi. De aceea adunarea generală a 45-a a catolicilor Germaniei declară de una din problemele cele mai urgente ale legislaţiunii şi administraţiunii statului, să se lea tóte mĕsurile acelea, cari par a fi potrivite spre aceea, ca agriculturii în starea ei cea strîmtorată de astăzi să i-se aducă uşurare şi ajutoriu, şi ca păstrarea şi ridicarea claseĭ agricole să se asigure şi promoveze. Mai ales să se pună silinţă energică spre a se institui o representare legală a agriculturii cu scopul de a promova interesele poporaţiunii agricole şi crearea unei organisaţii a ţĕrănimii în reuniuni conforme chemării ei pe temeiu creştinesc.

Adunarea generală recomandă din nou în chipul cel mai urgent, să se întemeieze şi să se desvólte mai de parte *reuniuni de ţĕrani* pe temeiu creştinesc şi să se înfiinţeze *însoţiri agricole,* mai ales casse ţĕrănesci de împrumuturi.

Şi aşa mai de parte.

Ce terene frumóse de activitate pentru laicimea creştină!

Óre laicimea nóstră inteligentă să nu simţéscă şi ea în sine chemarea de a desvolta asemenea activitate?

Şi dacă simţesce în sine chemarea acésta, atuncia de ce nu se hotărésce în sfârşit a o şi deprinde?

Fie încredinţată, că nu un parlamentarism cu „statut organic“ şi cu îmblătire de vorbe va puté, să ne mântuéscă biserica şi némul, ci acésta va puté, să o facă numai o activitate ca a catolicilor Germaniei, carea pornind din congrese libere să îmbrăţişeze cu ajutoriul său energic tóte lipsele sufletesci şi trupesci ale poporului nostru credincios.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Comisiunea de 9 pentru pregătirea lucrărilor congresului în afacerea autonomiei catolice e convocată la şedinţă pe 12 a c.

Episcopul din Szombathely a cerut de la Sfinţia Sa, să-i numéscă de coadiutor pe canonicul Dr István Vilmos. Foile liberale au început acum, să se amestece în afacere ascriind regelui dreptul de a numi pe episcopii coadiutori.

Membrii congresului bisericesc sêrbesc sînt convocaţi pe 18 a c. la conferinţă spre a discuta modalitatea de a îndupleca guvernul, să permită convocarea congresului cel puţin spre resolvirea cestiunilor mai urgente.

Roma.

Foile din Roma anunţă, că cardinalul secretar de stat Rampolla a trimis ţarului următórea telegramă: „Sfintul Părinte vĕ mulţămesce Maiestăţii Vóstre pentru propunerea creştinéscă şi pacifică, la care şi dînsul aderéză spre avantajul şi prosperarea popórelor europene şi esecutarea căreia dînsul, întru cât îi stă în putere, o va promova cu insistinţă la cele alalte state.“

În corpul diplomaţiei Scaunului Apostolic se vor face schimbări. A nume nunţiul din Paris Msgr. Clari va fi creat cardinal, în locul dînsului va merge la Paris nunţiul Lorenzelli din München, éră în locul acestuia Msgr. Tarnassi internunţiul apostolic din Haga.

Sfîntul Scaun Apostolic pentru administrarea bisericii are lipsă la an de 7 milióne frcs., din cari 3 milióne sînt asigurate, éră restul de 4 milióne are, să se acopere din filerii sfîntului Petru. În urma calamităţilor, ce aŭ venit preste Europa de vre o doi ani, suma, ce incurge din colecta numită „filerul sfîntului Petru“ a scădut la 2½ milióne. Cu mai puţin contribue la acésta colectă Austria.

„Agenţia Havas“ anunţă, că cardinalul Langenieux temêndu-se, că împĕratul Germaniei cu ocasiunea călătoriei sale în Orient îşi va aroga dreptul de protecţie asupra misionarilor catolici germani şi asupra institutelor susţinute de ei, a scris Pontificelui o epistolă, în care zice, că protectoratul german ar fi o nefericire pentru Franţa, şi propune, ca pentru susţinerea şi apĕrarea protectoratului francez să se constitue o comisiune naţională. Papa Leo XIII în scripta din 20 Aug. adresată cardinalului declară, că Franţa are în Orient misiune dată de providinţa divină şi confirmată prin tractate internaţionale. Papa confirmă serbătoresce acésta declaraţiune susţinênd protectoratul francez preste catolicii din Orient şi îndrumă pe misionari, ca în cas de lipsă să cerce scut la consulii şi agenţii Franţei.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Corpurile legiuitóre şi-aŭ reînceput şedinţele în 5 a c. În camera deputaţilor după cetirea rescriptului regal Polonyi a interpelat asupra procedurii vicepresidentului Berzeviczy, care în 28 Iunii după cetirea decretului de amânare a şedinţelor i-a detras cuvîntul. În şedinţa de Marţi s'a anunţat abzicerea vicepresidentului Berzeviczy, apoi s'a propus, ca Mercuri şi Joi să nu se ţină şedinţe, Vineri să se alégă alt vicepresident şi membrii în comisiunile dietale şi să-şi spună esposeul ministrul de finanţe, éră Sâmbătă să se pertracteze petiţiunile. Guvernul a voit, să trécă repede preste stabilirea programului de lucrare a dietei, dară oposiţia prin vorbiri lungi şi interpelări îl împedecă.

În 7 a c. Gulner a acusat guvernul de duplicitate în cestiunea pactului, din care Ungaria are pagubă. Mai aspru l-a atacat pe Bánffy Horánszky, care a întrebat, că ţine-şi Bánffy cuvîntul, şi a declarat, că nu primesce nici un proiect de ordine de zi, până când ministrul nu se declară în cestiunea pactului cu Austria.

---

ce ne-o îmbie starea culturală a României,“ scrie A. C. Cuza, [1]) un escelent cunoscĕtor al referinţelor sociale a ţĕrii, „este, întru cât nu ne lăsăm a fi orbiţi de lustrul înşelător, — de parte de a fi îmbucurătóre. În capitală, unde se concentrézĕ tótă mişcarea naţiunii, apare cu sgomot mare o mână de ómeni, mare parte de origine problematică, nisuindu-se cu mare lux a molmări tóte viţiile şi desfrîul, pompa şi frivolitatea unei civilisaţiuni în decadenţă. În oraşe se deslănţuesce o luptă sĕlbatică pentru câte va oficii rĕu plătite, cari nu sînt în stare a-i nutri pe toţi, până când cele mai bogate isvóre ale bunăstării, comerciul şi industria, lăsate fără scut aŭ ajuns de tot în mânile străinilor. Din acésta causă dispar şi degenerézĕ autochtonii ameninţaţi în esistinţa sa, până când străinii, deja stăpâni ai ţĕrii în privinţă economică, se înmulţesc, fac în continuu progrese nóue şi ameninţă a deveni şi stăpânitori politici ai ţĕrii. În sate din contră trăesce în colibi de lut, în cea mai mare ignoranţă, jertfa unui jaf neomenesc, un popor rĕu îmbrăcat şi slab nutrit, care chinuit de nĕcasuri şi bóle, istovit de viţii şi beţie se apropie de perire.“ Aşa scrie domnul Cuza, a căruia părerĭ nu putem, de cât să le acceptăm întru tóte. Să cercăm a le pune în lumină mai de aprópe.

(Va urma.)

---

[1]) Ţăranii şi clasele dirigente. Iaşi 1895. Studiu introductiv p. III.

Horánszky, pe cum a observat Pulszky Agost prin acésta a insinuat obstrucţia. — Eötvös a presentat o propunere, carea o va motiva în şedinţa de Luni, cerênd, să se voteze neîncredere cabinetuluĭ Bánffy ca unuĭ cabinet incapabil de a apĕra interesele ţĕriĭ prin crearea teritoriuluĭ vamal separat de Austria începênd cu 1 Ĭan. 1899.

Visontai a interpelat în cestiunea proiectuluĭ de pace al ţaruluĭ.

Regele a numit president al caseĭ magnaţilor pe contele Károlyi Tibor, érĕ de vicepresident pe Daruváry Alajos.

În şedinţa din 5 a c. a clubuluĭ guvernamental ministrul Bánffy a vorbit şi despre pactul cu Austria. El a zis, că guvernul dintru început a fost de pĕrerea, să nu se întrerupă raporturile economice cu Austria. Pentru pĕrerea acésta e şi opiniunea publică, nicĭ chiar opoziţia nu e pentru rumperea de Austria. Guvernul a lucrat şi lucră în direcţia acésta sperând, că parlamentul austriac va fi capabil de lucru. Asigură, că guvernul în nicĭ un cas nu va fi espus la surprinderĭ, cât pe lângă respectarea legilor să nu pótă apĕra interesele economice ale ţĕriĭ.

Austria.

Parlamentul e convocat pe 26 a c. Presa liberală de şi acusă Ungaria, că pune pedecĭ închiĕriĭ pactuluĭ, totuşĭ nu încétă cu agitaţia în contra guvernuluĭ Thun în cestiunea limbiĭ. Se zice, că guvernul ar fi aplicat a da în cestiunea limbiĭ ordinaţiunĭ nóuĕ, carĭ să mulţăméscă şi pe Germanĭ.

„Prager Abendpost“, fóe inspirată de guvern, scrie, că conferinţele ambelor guverne aŭ avut acel resultat mulţămitor, că aŭ asigurat stabilitatea intereselor economice pentru tótă eventualitatea.

Franţa.

Afacerea „Dreyfuss“ a început din noŭ a sgudui Franţa. În momentul, când generalul Boisdeffre a declarat, că Henry l-a amăgit, căderea ministruluĭ de răsboiŭ Cavaignac era hotărîtă, fiind şi dînsul sedus prin falsificatul luĭ Henry. Cavaignac s'a convins, că în cabinet numaĭ singur susţine fără reservă vinovăţia luĭ Dreyfuss. Decĭ nefiind de acord cu colegiĭ sĕĭ, Sâmbătă şi-a dat dimisia. Preşedintele o a şi primit. Noul ministru de răsboiŭ e generalul Zurlinden, comandantul Parisuluĭ. Acesta a cerut actele afaceriĭ penibile spre a le studia.

Spania.

Corpurile legiuitóre s'aŭ întrunit Luni spre a pertracta condiţiunile tractatuluĭ de pace cu America. Ministrul president Sagasta a cetit decretul, prin care guvernul este autorisat a înainta proiectul de lege referitor la renunţarea Spanieĭ la suveranitatea preste posesiunile sale coloniale amĕsurat dispoziţiilor preliminaruluĭ de pace. Presidentul, fiind că cestiunea de pe tapet e o cestiune internaţională delicată, a propus, să se pertracteze în şedinţe secrete, ceea ce s'a şi primit cu 57 contra la 6 voturĭ. Acésta a iritat pe democraţĭ şi pe republicanĭ. Conservativiĭ nu vor crea dificultăţĭ, guvernuluĭ pe când democraţiĭ, Carlişţiĭ şi aderenţiĭ generaluluĭ Weyler vor lupta cu energie în contra proiectelor guvernuluĭ.

În consiliul de ministri din 2 a c. s'aŭ designat de membri aĭ comisiuniĭ de pace din Paris senatorul Montero Rios, generalul Cerero şi Villa Urrutia.

Bulgaria.

Se scrie din Sofia, că guvernul are de gând, să supună la revisiune art. 38 al constituţieĭ referitor la religia domnitoriuluĭ. A nume textul original din 1879 al articuluĭ 38 sună: „Principele nu póte, să aparţină alteĭ religiĭ de cât celeĭ ortodoxe. Primul principe ales însĕ îşĭ póte observa religia sa.“ În 1893 adunarea naţională la insistarea luĭ Stambuloff a modificat pasajul ultim aşa, că şi actualul principe îşĭ póte observa religia ca şi cel dintâiŭ. După ce pe prinţul moştenitor Boris la 23 Ĭan. st. v. 1896 l-aŭ trecut la neunire, şi acum are de gând, să trécă şi Ferdinand, pentru ca să placă Rusieĭ, guvernul voesce, să restabiléscă în constituţie textul din 1879 întreg şi în art. 38. Spre acest scop se recere votul adunăriĭ naţionale. Opoziţia este în contra convocăriĭ naţionale temêndu-se, că guvernul va modifica prin ea şi dispoziţiile constituţieĭ referitóre la libertatea preseĭ.

Se zice, că prinţul Ferdinand ar fi apostatat deja de la catolicism, acésta însĕ nu voesce, să o manifesteze în a fară, până ce trăesce mamă-sa, ca să nu-ĭ causeze supĕrare. Prinţul Ferdinand nu trece la „ortodoxism“ din convicţie, ci din interese politice.

Turcia.

Pe insula Creta éră s'a început macelul. O cétă de Musulmanĭ a demonstrat în contra politiciĭ admiraliilor străinĭ şi aşa aŭ ajuns în conflict cu armata angleză din Candia. Turciĭ aŭ voit maĭ de parte, să străbată cu forţa în localul oficiuluĭ de dare, unde se instalaŭ oficialiĭ creştinĭ. Acolo aŭ fost respinşĭ. Eĭ în furia sa aŭ prins în mânĭ armele şi aŭ început, să atace poporaţia creştină a cetăţiĭ uciḑênd, dĕrîmând şi aprinḑênd. O nae de răsboiŭ angleză bombardéză de pe mare cetatea. Acésta e în flacărĭ.

Africa.

Armata angleză din Sudan sub conducerea luĭ Kitchener-paşa a raportat o învingere strălucită asupra dervişilor conduşĭ de însu-şĭ califul Abdullahi. Acesta abia a putut, să scape cu fuga însoţit de vre o 140 de ostaşĭ de aĭ sĕĭ. Armata angleză a cuprins oraşul Omdurman. Înfrângerea dervişilor e de mare moment din punct de vedere umanitar, cultural şi comercial. Dervişiĭ sînt fórte crudelĭ. Eĭ spre a-şĭ asigura domnia aŭ măcelărit cu totul triburile maĭ pacînice. Ţinuturĭ întregĭ sînt cu totul devastate, éră satele şi oraşele sînt părăsite şi ruinate. Călugăriţele şi alţĭ Europenĭ, carĭ căduserĕ în prinsórea dervişilor, aŭ salutat cu bucurie pe eliberatoriĭ anglezĭ.

Din punct de vedere politic prin căderea Omdurmanuluĭ cestiunea africană a intrat în o fasă nóuă. Împĕratul Germanieĭ încă a felicitat armata angleză. Ea a avut abia vre o 40 de morţĭ şi cam la 300 de răniţĭ, pe când perderea dervişilor e şi de zece orĭ maĭ mare.

În zilele trecute Balfour a avut în London conferinţe cu ambasadorul german contele Hatzfeld. E vorba de închiarea unuĭ alianţe ofeusive şi defensive între Anglia şi Germania. Germania ar avé, să ajute pe Anglia în cestiunea egipténă şi preste tot în politica africană. Contraserviţiile Angliеĭ nu sînt cunoscute.

Mulţămită publică.

În favorul sfinteĭ „Mănăstirĭ de la Prislop“ în urma apeluluĭ emis cu datul 22/10 Novembre 1897 de cătră comitetul constituit spre scopul restaurăriĭ aceleia aŭ incurs următórele oferte benevole:

Pe lista Nro 2. Escelenţa Sa Dr Victor Mihályi de Apşa Archiepiscop şi Mitropolit în Blaş 20 fl., Ioan M. Moldovan preposit capitular 2 fl., Simeon P. Mateiŭ canonic 1 fl., Gavril Pop canonic 50 cr. . . . fl. 23·50

Pe lista Nro 3. Escelenţa Sa Michail Pavel Episcop de Oradea mare fl. 15·—

Fără listă aŭ incurs de la Domnul Dr Alesandru Hossu advocat în Deva 50 fl., şi de la Dómna soţie-sa Aurelia Hossu 20 fl. . . . . fl. 70·—

Pe lista Nro 5. de la Ven. Capitul din Lugoş, a nume Ilustritatea Sa Ştefan Moldovan preposit capitular 10 fl., Andreiŭ Liviŭ canonic 2 fl., Petru Pop canonic 2 fl., Ioan Madincea canonic 1 fl., Beniamin Densuşan canonic 2 fl. şi Ioan Boroş canonic 1 fl. . fl. 18·—

Pe lista Nro 7. de la Ven. Capitul din Oradea mare, a nume Teodor Kőváry preposit 2 fl., Artemiŭ Sarkadi canonic 2 fl., Georgiŭ Juhász canonic 2 fl., Moisi Neş canonic 3 fl. şi N. N. 1 fl. . . . fl. 10·—

Pe lista Nro 288. (colectant Cl. Dr Teodor David capelan castrens în Braşov) de la Dr Teodor David 3 fl., Ioan Săbădean comerciant 10 fl., fraţiĭ Stănescu 10 fl., Constantin cav. de Steriŭ 20 fl., Fil. A. 10 fl., Elena A. Popovicĭ 10 fl., N. Mocan 5 fl., Diamandi Manole 5 fl., nat. griech. Kirche 5 fl., N. N. 5 fl., Petru Pop 4 fl., D. Eremias nepoţiĭ 2 fl., Ioan Moldovan în Bucurescĭ 3 fl., N. N. 4 fl., Simeon Dămian 5 fl., Ioan Duşoiŭ 2 fl. . . . . fl. 103·—

Pe lista Nro 13. de la „Auraria“ institut de credit în Abrud 20 fl., Dr Vasile Fodor advocat 2 fl., Alesandru Filip advocat 3 fl., Laneş Giurchescu 1 fl., Nicolaŭ Lobonţ 1 fl., Petru Macaveiŭ 1 fl. . . . . fl. 28·—

Pe lista Nro 486. de la „Haţegana“ institut de credit în Haţeg . . . fl. 15·—

Pe lista Nro 35. de la „Fortuna“ institut de credit în Rodna veche . . . fl. 10·—

Pe lista Nro 30. de la „Oraviţana“ societate pe acţiĭ în Oraviţa . . . fl. 5·—

Pe lista Nro 40. de la „Rîureana“ institut de credit în Capolnoc-Mănăştur fl. 5·—

Pe lista Nro 79. de la Dl George Vişa în Zlatna . . . . . fl. 1·—

Pe lista Nro 105. (colectant Dl Vasile Micuşan cleric abs.) de la credincioşiĭ din Sând şi Turda . . . . . fl. 3·90

Pe lista Nro 80. (colectant Dl Nicolaŭ Belóne în Ticvaniul mare) de la Dr N. N. în Cacova 1 fl., éră din Ticvaniul mare Petru Popovicĭ 1 fl., Vrănianţiŭ Valerian 50 cr., Ioan Stoina 1 fl., Iacob Ĭena 50 cr., Toma Sorinca 50 cr., George Stanca 50 cr., George Călman 1 fl., Iuliŭ Biroŭ 50 cr., Demetriŭ Rusu 1 fl., Şofron Pascu 50 cr., Vasile Leza 1 fl. şi Nicolae Belóne 50 cr. . . fl. 10·—

Pe lista Nro 107. (colectant Dl Gerasim Vana cleric în Budapesta) de la Gerasim Vana 50 cr. şi de la alţi clerici de acolo 2 fl. 75 cr. . . . . fl. 3·25

Pe lista Nro 191. (colectantă Dómna Luisa Pop protopopésă în Hunedóra) de la Dómna Butsi Klementina 2 fl., Elisabeta Dănilă 1 fl., Sofia Boldin 1 fl., věd. Ida Murěşan 50 cr., Amalia Buda 50 cr., Amalia Dima 1 fl.. Schalát Józsefné 1 fl., N. N. 50 cr., Suhajda Györgyné 50 cr.. Elena Popovits 50 cr., özv. Cserny Józsefné 1 fl., Dr A. Feier 1 fl., Petru Moîsin iunior 1 fl., Dr Büchler Mórné 1 fl., Alesandru Dima a Evuţi 1 fl., Bálint Károlina 50 cr., Luisa Pop 1 fl., Béra Anna 1 fl.. Butsi Ottilia 50 cr., Dancs Anna 1 fl., Sofia Stoîchia 50 cr., Maria Muntean 1 fl., Hlavács Johann 50 cr., Gabriele Mátyássy 1 fl., Elena Tulea 1 fl., Maria Schuster 50 cr., Viorica Schuster 50 cr., Licher Victorné 50 cr., N. N. 30 cr.. Eremie Muntean 50 cr., Szt Fer. Zárda 1 fl., Nehéz János 50 cr., Strauss Ferencz 50 cr., Maria Oprea 1 fl., Schürger Etelka 60 cr., Alesandru Cassian notar 2 fl. . . . . fl. 29·40

Pe lista Nro 782. (colectantă Dómna Iuliana Habor născ. Pop preotésă în Lugoş) de la Dómnele Iulia Habor 2 fl., Emilia Avrămescu 1 fl., Catarina Madincea 1 fl., Emilia Rezei 1 fl.. Ecatarina Rezei 1 fl., Adela Costin 1 fl., Livia Densuşan 1 fl., Terezia Popescu 1 fl., Elena Turelik 1 fl., Raveca Jivanca 1 fl., Cati Iovanescu 50 cr., Maria Bercian 1 fl.. Dómna Tit Haţeg 1 fl., N. N. 1 fl., Maria Biberea 1 fl., Silvia Dr Maior 1 fl., Cristina Ţucu 1 fl., Maria Păunescu 50 cr., Elena Jucu 50 cr., Maria Jucu 50 cr., Elena Rőmer 2 fl.. Sofia Grozescu 50 cr., Maria Teodorovici 40 cr., Catarina Ghura 60 cr., Augusta Dobrin 50 cr., Sabina Florescu 1 fl., Ana Ardelean 50 cr., Elisabeta Grecu 1 fl., Roza Szabó 1 fl., Valeria Popovici 50 cr., Constanţa Bercian 1 fl., Elena Niagu 50 cr. . . . . fl. 28·—

Pe lista Nro 163. (colectantă Dómna Eugenia Pop născ. Ianza protopopésă în Baca de Criş) de la Eugenia Pop 1 fl.. Tobia Mihalovici 1 fl., Romul Coţoiu 2 fl., Ioan Ruscan 1 fl., Dr Nicolae Robu 1 fl., Adela Balázs 1 fl.. Petru Gligor 1 fl., Teodor Pop advocat 1 fl. . . . . fl. 9·—

Pe lista Nro 130 şi *162.* (colectant Dl Constantin Pop protopop în Baca de Criş) de la Constantin Pop 1 fl. şi de la credincioşii de acolo 6 fl. 25 cr. . . . . fl. 7·25

Pe lista Nro 190. (colectantă Dómna Maria Cassian în Kb. Topliţa) de la Dr Dragits 50 cr., Petrian 50 cr.. Maria Ionaşcu 1 fl., Stock Rezső 50 cr., Takáts Lipót 40 cr., Muntean Eremiás 50 cr., Maria Cassian notărésă 1 fl.. Ales. Cassian notar 1 fl.. fl. 6·40

Pe lista Nro 184. (colectant Dl Ştefan Berinde preot în Câmpul luĭ Neagu) de la Ştefan Berinde 1 fl. 01 cr. şi de la credincioşii de acolo 3 fl. 22 cr. . . . fl. 4·23

Pe lista Nro 217. de la dl Marcu Cetăţan din Reghin . . . . . fl. 5·—

Pe lista Nro 251. (colectant On. Dionisiŭ Dobrean paroch în Sântă Mărie Orlea) de la biserica şi credincioşiĭ din Sălaşul inf. fl. 3·04

Pe lista Nro 253 şi *254.* (colectant dl Iuliŭ Raţ protopop în Orăştie) de la Iuliŭ Raţ 2 fl.. Anastasia Roşca 1 fl., Lucreţia Suciŭ 1 fl., Aesculap 1 fl., Dr Pop 1 fl., S. Corvin iun. 50 cr., L. Bercian 50 cr., Victoria Dr Erdélyi 1 fl., Vasilie Popovici 50 cr., Ana Popovici 50 cr., Nicolaŭ şi Raveca Rob 2 fl., Pavel Rob 1 fl.. Maria Rob 1 fl., Ioana Pascu 1 fl., din Almaşul mare de la Teodor Trif 50 cr., Maria Trif 50 cr., Aron Trif 50 cr.. fl. 15·50

Pe lista Nro 278. (colectant dl Ioan Bora paroch în Coroescĭ) de la credincioşii din filia Vaĭdeĭ. . . . . fl. 5·35

Pe lista Nro 309. de la dl Dr Aurel Novac advocat în Biserica albă . . fl. 1·10

Pe lista Nro 290. (colectant dl Iustin Bora cleric în Budapesta) de la Valeriŭ T. Frenţ 1 fl., Petru Cupcea 1 fl., Alesandru Ciura 50 cr., Emanuil Câmpean 30 cr., George Miculaş 50 cr., Ioan Oct. Prie 50 cr., Iustin Bora 1 fl., Georgiŭ Boer 30 cr., Vasilie Lohan 1 fl. 50 cr., Ioan Coste 50 cr., Ales. Pteanc 30 cr. şi de la alţi clericĭ 7 fl. 50 cr. . fl. 14·90

Pe lista Nro 319. de la dl Isidor Popescu în Butyin 50 cr. şi Arcadiŭ Crâsnic 50 cr. . . . . fl. 1·—

Pe lista Nro 336. (colectant dl Aurel Popescu comerciant în Sibiŭ) de la Ioan Bailu 1 fl.. Ales. Dopp 1 fl., Ana Lupean 50 cr. şi Teodor Doboi 1 fl. . . . fl. 3·30

Pe listele Nro 416, 419, 434 şi *435.* (colectant dl Draghiciŭ Alic preot în Rîubărbat) de la credincioşiĭ din Rîubărbat, Uric şi Hobiţa Uriculuĭ . . . . fl. 14·60

Pe lista Nro 460. de la dl Nicolaŭ Hoza preot în Icloda 1 fl. şi din cassa bisericiĭ 1 fl. . . . . fl. 2·—

Pe lista Nro 498. (colectant M. On. D. Ioachim Frenţ paroch în Reciţa) de la Ioachim Frenţ 1 fl., Lucreţia Frenţ 50 cr., Nicolaŭ Drăgălină 30 fl., Petru Zsiv 50 cr., Traian Iozsa 50 cr. şi Avram Neda 50 cr.. fl. 33·—

Pe lista Nro 462. prin On. Vasilie Cetăţan paroch în Subcetate de la credincioşiĭ de acolo . . . . . fl. 1·50

Pe lista Nro 197. prin On. Teodor Ionaşc preot în Vălcelele bune de la dsa 1 fl. şi de la poporul de acolo 2 fl.. fl. 3·—

Pe lista Nro 207. (colectant dl Aurel Iechim paroch în Budinţ) de la Aurel Iechim 1 fl., Elena Fărcaş 50 cr., Ana Fărcaş 50 cr., Ioan Fărcaş 30 cr., Iosif Cioca 20 cr., de la credincioşi cu tasul 1 fl. 69 cr. şi Petru Turcu învĕţ. 51 cr. . . . . fl. 5·20

Pe lista Nro 210. (colectant dl Ladislaŭ Nandra paroch în Silvaşul inf.) de la Ladislaŭ Nandra 1 fl., Elisabeta Nandra 1 fl., Veturia Nandra 1 fl., Olivia Nopcea 20 cr. şi de la alţi credincioşi de acolo 3 fl. 85 cr. . . . . fl. 7·05

Pe lista Nro 505. prin On. Ioan Itul paroch în Hăţegel de la biserică 2 fl., Ioan Itul 50 cr. şi de la credincioşiĭ din Hăţegel 9 fl. 35 cr. . . . . fl. 11·85

Pe lista Nro 511. prin dl Ioan Hăţegan protopopul Dêrgeĭ de la credincioşiĭ din Chendrea . . . . . fl. 2·90

Pe lista Nro 510, 514, 515. tot prin dl protopop Ioan Hăţegan de la Ilie Şerban preot în Fizeş 50 cr., cassa bis. 50 cr., apoĭ de la dl Iovian Andreiŭ paroch în Cs. Gorbó 1 fl. şi din parochia Rece-Cristur de la popor 3 fl. 10 cr. . . . . fl. 5·10

Pe lista Nro 532. prin On. Andronic Nandra paroch în Băescĭ de la poporul credincios de acolo . . . . . fl. 3·25

Pe lista Nro 537. prin On. Moîse Ilca paroch în Totescĭ de la biserică 50 cr., Moîse Ilca 50 cr. şi de la credincioşii de acolo 5 fl. 60 cr. . . . . fl. 6·60

(Va urma.)

Raportul

comitetuluĭ Reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur despre starea materială a Reuniunii aşternut adunăriĭ generale în 28 August 1898.

1. Cassa în numerar azĭ . . .	fl.	883·83
2. În obligaţiuni şi cambiĭ . .	„	6525·12
3. Starea depuneriĭ la institutul „Albina“	„	44·—
4. Mobiliar în valóre de . . .	„	105·—
5. 2 acţiuni de la soc. „Concordia“ Sibiŭ	„	204·—
Averea activă a Reun. decĭ în suma	„	7761·95

De la adunarea generală ultimă din 1 August 1897 până azĭ s'a făcut:

Incassări: titulo capital . . .	fl.	3176·12
„ interese . . .	„	513·61
„ taxe	„	348·60
suma	„	4038·33
Erogaţiuni: titulo capital . . .	fl.	2865·—
„ spese restituibile	„	22·—
„ „ nerestituibile	„	237·50
suma	„	3154·50
Suma incassărilor şi a erogaţiunilor, adecă mişcarea casseĭ de la 1 August 1897 până azĭ face decĭ	fl.	7192·83
Substragĕnd din venitul brut totalul ieşirilor resultă un profit net al anuluĭ de	fl.	602·71

Mediaş în 28 August 1898.

Maria Moldovan
preşedintă.

Elena Suciŭ cassieră. **Maria Necşa** secretarésă.

Noutăţi.

La şcolile din Blaş anul scolastic 1898/9 s'a început Luni cu invocarea Spiritului Sfînt. La s. liturgie, care s'a ţinut la 7 óre, aŭ celebrat membriĭ corpului profesoral de la gimnasiŭ şi preparandie pontificând Rsmul director gimnasial. Pentru tinerimea, carea a fost de faţă la s. liturgie în număr complet, dl profesor Aron Deac a rostit o predică ocasională insistând asupra elementului religios din educaţiune şi instrucţiune şi arĕtând, că instrucţiunea şi educaţiunea acolo, unde stă pe base religióse, ea reformézĕ moravurile în direcţiune salutară şi promovézĕ prosperarea poporului. Mai de parte recomandă tinerimiĭ zel şi diligenţă, pe cum şi ascultare şi respect faţă cu părinţi şi mai mari. La gimnasiŭ s'aŭ imatriculat 447 studenţi, a nume pe clasa I. (carea e paralelă) 96, pe cl. II. 67, pe cl. III. 61, pe cl. IV. 63, pe cl. V. 62. pe cl. VI. 38, pe cl. VII. 26 şi pe cl. VIII. 34. La preparandie s'aŭ inscris 103. La şcóla normală şi la cea de fetiţe se continuă încă inscrierile. În internatul Vancean de băeţi sînt 122 gimnasişti.

Primele gimnasiste în Blaş. Vechiul nostru gimnasiŭ, care a dat bisericiĭ şi naţiunii atâţia bărbaţi învĕţaţi, acuma, când numĕră 144 ani de la întemeiarea sa, are inscrise şi dóuĕ gimnasiste. Acestea sînt Cornelia Deac fiica dluĭ profesor Aron Deac şi Lucia Viciŭ fiica dluĭ profesor Alexiŭ Viciŭ. Ele aŭ făcut Mercurĭ în 7 a c. esamen privat de pe clasa I gimnasială cu succes bun şi s'aŭ inscris ca privatiste pe cl. a II-a. Era ceva delectabil, să audĭ, cu câtă uşurinţă esprimaŭ micele gimnasiste limba luĭ Cicero.

Concurs pentru staţiuni docentale şi cantor-docentale în Archidiecesă s'a escris cu terminul de 20 Sept.: 1. La staţ. de cantor-doc. secundar din *Riciul de câmpie* în protopopiatul Pogăceleĭ sub Nr. 4132—1898 cu emolumentele: 250 fl. salariŭ, 50 fl. din stola cantorală, cuartir, grădină de 400□. 2. La staţ. cantor-doc. din *Petelea* în protopopiatul Reghinuluĭ curentată cu terminul de 5 August 1898, asemenea la staţ. cantor-docentale din *Curticap Toldal, Beîca magiară* şi *Beîca română, Chinceş* şi *Orşova* tot din protopopiatul Reghinuluĭ curentate cu terminul de 15 August 1898 s'a escris concurs nou sub Nr. 4167—1898 cu emolumentele specificate cu cu terminiĭ mai sus. 3. La staţ. cantor-doc. din *Berind* în protopopiatul Cluşuluĭ sub Nr. 3220—1898 cu emolumente: salariŭ de 260 fl., stola 6 fl., 4. jugĕre porţiune canonică, 30 zile de lucru, 30 metrete cucuruz sfărmit à 16 cupe, cuartir şi gradină. 4. La staţ. doc. din *Sibiŭ* în protopopiatul Sibiuluĭ Nr. 4287—1898 cu emolumentele: Salar 500 fl., 40 fl. relut de lemne, drept la quinquenaliĭ, locuinţă în edificiul şcoliĭ. De la docente pe lângă cualificaţiunea prescrisă de legile scolastice vigente se recere şi pracsa pomăritului. Va fi dator, să instrueze tinerimea de la diferitele institute de învĕţământ din Sibiŭ în cântările bisericescĭ, a forma cor şi a cânta cu aceia în biserică la s. liturgie.

Cas de mórte. *Basiliŭ Poruţ* paroch gr. cat. în Rediŭ a repausat în 8 a c. în anul al 57-lea al etăţiĭ şi al 33-lea al preoţieĭ.

În vecĭ amintirea luĭ!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

A fost un lucru de tot firesc, că arta musivă a cuprins aprópe cu desevârşire locul picturiĭ al fresco. Arta pe atuncia era concrescută cu viaţa şi simţirea bisericiĭ şi era decĭ în rîndul cel dintâiŭ didactică. Adevĕrat că technica mosaiculuĭ e obositóre şi grea, dară nicĭ o altă pictură nu era în stare, să pună poporuluĭ creştin înaintea ochilor figurile sfinte în chip aşa de energic, limpede şi de de parte visibil ca arta musivă, nicĭ o altă artă nu putea, să esprime în chip aşa de desevârşit caractĕrul sever, simplu şi sublim, dignitatea statuară, pe cum corĕspundea idealurilor creştine: stilul şi technica se ajutaŭ aci împrumutat spre a deplini o espresie, ca şi care pictura al fresco nicĭ o dată nu ar fi putut, să realiseze cu efect aşa de mare. Şi chiar arta acésta obositóre şi grea asigura tipurile cele sfinte de profanare repede prin subiectivismul artiştilor, căcĭ mosaiciştiĭ reproduceaŭ modeluri aprobate. Dacă în iconografia bisericéscă s'ar fi îmbiat deja pe atuncia prilej maĭ mult espresieĭ nemijlocite a sentimentuluĭ, atuncia tipurile cele sfinte ar fi perit în scurtă vreme în urma activităţiĭ arbitrare a artiştilor, căcĭ subiectivismul în artă stă în legătură strînsă cu decadenţa.

Şi acuma câte va cuvinte despre raportul iconografieĭ bizantine faţă cu cea a catacombelor, pe cum şi despre raportul bisericiĭ faţă cu iconografia.

E lucru sciut, că sfînta Scriptură e plină de simbóle. Însu-şĭ dumnezeescul Învĕţătoriŭ încă a îmbrăcat ideile cele maĭ sublime în haĭna simbolicĭ. Împlinind rînduelile ceremoniale ale Legiĭ şi instituind acţiunĭ cu însemnare simbolică adâncă a dovedit maĭ de parte, că închinarea luĭ Dumnezeŭ cu spiritul şi cu adevĕrul de loc nu se împotrivesce cultuluĭ sevârşit prin simbóle. Şi întru adevĕr nicĭ cultul dumnezeesc creştin cel maĭ simplu nu póte, să esiste făr de simbóle. Creatorul însu-şĭ încă grăesce prin simbóle cătră spiritul omenesc, de óre ce acesta nu e capabil a-l cunósce în chip nemijlocit, şi natura întrégă e o colecţie de simbóle şi icóne, o carte deschisă de însemnărĭ, carĭ se îmbie omuluĭ spre studiare. Natura grăesce prin elementele sale, prin forţele sale şi prin formaţiunile lucrurilor. Înţelegerea lor adevĕrat că o aŭ numaĭ priceputiĭ, carĭ natura o privesc de o revelaţiune a luĭ Dumnezeŭ. Ĕră limba acésta sublimă, spirituală şi în originea sa simbolică a luĭ Dumnezeŭ, de care se folosesce în tóte revelaţiunile sale, nu e alt ceva, de cât pe trépta cea maĭ înaltă a deplinirĭ aceea, ce arta omenéscă se silesce a esprima în chipul sĕŭ cel nedeplinit; căcĭ veritabila operă artistică înalţă spiritul spre nesfârşit, în împĕrăţia idealurilor. Arta ar înceta a fi creştină, în dată ce ar necunósce menirea acésta de a mijloci prin simbolica sa adevĕrata comuniune cu Dumnezeŭ. Arta catacombelor în limba sa cea simplă şi mişcătóre, îndrumând cu adâncile sale simbóle pline de mângâiare şi sperare la împĕrăţia deplinirĭ, şi arta mosaicurilor în creaţiunile sale maĭ mature, pline de sublimitate, dignitate şi mărime supranaturală aŭ crescut amîndóuĕ din acela-şĭ pămînt. În ce chip biserica e tot una şi aceea-şĭ între peripeţiile vécurilor, în tocmaĭ aşa sînt şi feluritele manifestărĭ ale vieţiĭ bisericescĭ, împreunate în chip inseparabil ca espresiĭ ale aceleia-şĭ credinţe, produse o dată sub greutatea asupritóre a persecuţieĭ, ér apoĭ pe timpul libertăţiĭ şi recunóscerĭ din partea statuluĭ. Ast fel are şi iconografia creştină, să se privéscă de una şi aceea-şĭ: idealurile eĭ aŭ fost acele-şĭ pe timpul persecuţieĭ şi pe timpul împĕraţilor creştinĭ; arta bizantină în operele sale musive a desvoltat, ceea ce a moştenit de la arta catacombelor, adaugênd însе la elementul simbolic şi pe cel istoric amĕsurat împrejurărilor schimbate ale bisericiĭ.

Ĕră când va óre cine, să rostéscă sentenţă asupra arţiĭ creştine din epoca catacombelor şi din cea bizantină, atuncia să nu trécă nebăgate în samă cuvintele, cu carĭ Papa Gregoriŭ cel Mare în nisce epistole ale sale a delineat raportul bisericiĭ faţă cu iconografia. Aşa scrie el luĭ Secundiŭ: „Cele zece icóne, carĭ le-aĭ cerut pe sama ta, prin acésta ţi-le trimitem. Dorinţa ta a aflat mare aprobare din partea nóstră, de óre ce cercĭ cu tótă inima pe acela, a căruĭ icónă veĭ, să o aĭ înaintea ochilor, ca privind la ea inima ta să se aprindă: căcĭ prin ceea ce se vede, ni-se apropie, ceea ce nu se vede. Sciŭ bine, că icóna Rĕscumpĕrătoriuluĭ nu o doresc de aceea, ca să o venerezĭ pe ea însă-şĭ ca pe Dumnezeŭ, ci numaĭ ca o amintire de el, carea învăpăiéză spre dragoste. Căcĭ noĭ nu ne închinăm nicĭ de cum acestor icóne, ci numaĭ aceluia, pe carele ni-l representăm în icónă în nascerea luĭ orĭ în învingerea luĭ. Şi în vreme ce astfel pictura asemenea uneĭ scrierĭ trezesce amintirea Fiuluĭ luĭ Dumnezeŭ, spiritul nostru înbiléză asupra înviărĭ orĭ jelesce patima.“ [1]) Ĕră episcopuluĭ Seren al Marsilieĭ, care împins de o rîvnă greşită nimicise câte va icóne, l-a scris Gregoriŭ cuvinte certătóre: „Am primit scire despre aceea, că tu în rîvnă neprecumpĕnită aĭ nimicit icónele sfinţilor sub pretextul, ca ele să nu se adoreze. Dacă aĭ fi oprit prin un decret adorarea lor, fapta ta ar fi fost vrednică de laudă, însе din causa, că tu le-aĭ nimicit, trebue, să te mustrăm, căcĭ alta e a adora o icónă şi ĕrăşĭ alta a cerca, să cunoscĭ prin predicarea picturiĭ, ceea ce să adorezĭ; ceea ce e adecă scrisórea pe sama celor ce sciŭ ceti, aceea e pe sama celor neînvĕţaţĭ dintre credincioşĭ o icónă: într'însa află şi ceĭ neînvĕţaţĭ, ce să facă, şi cetesc, ceĭ ce nu aŭ sciinţă.“ [2]) Cuvintele acestea esprimă raportul bisericiĭ faţă cu arţile, pe cum a esistat el dintru început. Momentul cel maĭ de frunte în raportul acesta e instrucţia poporuluĭ, edificarea credincioşilor, punerea înaintea ochilor a unor idealurĭ religióse, carĭ sînt potrivite spre a nobilita şi spre a povĕţui asemenea unor stele conducĕtóre prin cărări lecele întortocate ale vieţiĭ. Mosaicul corĕspundea acestuĭ scop cu deosebire, de óre ce technica cea obositóre şi grea, dară durabilă după modeluri bune punea pedecĭ chiar simţiriĭ subiective a artistuluĭ şi prin acésta decăderiĭ repedĭ a idealurilor, şi de óre ce icónele acestea musive, carĭ străluciaŭ în o forţă neobicĭnuită a coloriloŕ, carea chiar şi sute de anĭ abia o pot schimba câtu-şĭ de puţin, se puteaŭ deosebi bine şi în înălţimea, în care sînt aplicate pe păreţiĭ bisericiĭ, ca nisce călăuzĭ în împĕrăţia deplinirĭ. Acest ciclu de icóne cu liniştea cea plină de dignitate a figurilor sale esplica şi întregia asemenea unuĭ comentar celebrarea sfintelor taĭne şi invita pe privitoriŭ la esaminarea seriósă a sufletuluĭ sĕŭ, la pocăinţă şi la fuga din sgomotul şi nestatornicia vieţiĭ şi acésta o făcea, cum nu ar fi putut, să o facă nicĭ chiar o artă dramatică orĭ cât de desvoltată. Pe sama lumiĭ figurilor suprapămîntescĭ nicĭ când de altă dată nu s'a desvoltat în formă artistică o espresie aşa de corĕspundĕtóre scopuluĭ bisericesc şi nu s'a adaptat în chip aşa de deplinit caractĕruluĭ serios al bisericiĭ, în care nu este iertat, să găséscă sălaş fluctuarea lumiĭ: nicĭ chiar astăzĭ nu pot nicĭ operele cele maĭ frumóse ale véculuĭ al 16-lea, să producă în bisericĭ impresia aceea suprapămîntéscă şi solemnă, carea o produc mosaicurile din Roma şi din Ravena.

(Va urma.)

---

[1]) Epp. lib. IX, 52.

[2]) Epp. lib. XI, 13.

Ben Hur

saŭ

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

VIII.

Vînḑarea.

Stradele erau pline de ómeni, carî mergeau şi veniau orî se adunau în cete în jurul focurilor. frigeau carne, mâncau, cântau şi se veseliau. Mirosul cărnii fripte se mesteca cu miros de lemn de cedru, care ardea, şi aerul era plin de fum des. Acésta era óra, în care toţi fiii lui Israil se priviau de fraţi, în care ospitalitatea se deprindea făr de marginî. La fiesce care paş îl salutau pe Ben Hur, fiesce care cétă îl invita la focul sĕŭ: „Vino, împărtesce cu noi; noi sîntem fraţi în iubirea Domnului.“ El mulţămia înse şi grăbia mai de parte, pentru ca să încalece în ospetărie calul sĕŭ şi să se întórcă la corturile de lângă Chidron.

În calea sa avu, să trécă preste strada aceea, pe care preste puţină vreme se sevârşi evenimentul acela dureros şi pentru creştinî în vecî memorabil. Acolo încă decurgea serbarea. Privind de-a lungul stradeî vĕḑu torţe arḑĕtóre, cum se mişcau în colo şi în cóce. El băgă de samă, că pe unde se arĕtau torţele, pe acolo amuţia cântarea. Uimirea lui ajunse la culme, când în mijlocul fumului şi al schinteilor, carî săriau în tóte părţile, băgă de samă strălucirea de vîrfurî de lăncî; acésta vĕdia, că sînt de faţă ostaşi romanî. Ce căutau legionariî batjocoritorî la celebrarea uneî sĕrbătorî jidovescî? Lucrul acesta era ne mai pomenit. Ben Hur se opri, pentru ca să afle, ce va, să însemne acésta.

Luna lumina tare, şi unii din cétă totuşi purtau lămpaşe aprinse. ca şi cum nicî luna. nicî torţele. nicî focurile de pe strade nu ar fi fost de ajuns spre a lumina drumul. Pentru ca să afle, despre ce se tractézĕ Ben Hur se duse pe stradă înainte aşa, că putu. să esamineze în trecere pe fiesce care din ceî ce eraŭ părtaşi în lucrul acesta ne mai pomenit. Torţele şi lămpaşurile le purtau servitorî; a fară de aceea fiesce care din ei mai era întrarmat şi cu un par orî cu un toeag ascutit. În clipa acésta problema lor părea a fi, ca printre petrile stradeî să găséscă calea cea mai netedă pe sama la nisce dignitarî, carî mergeau în urma lor: bĕtrânî şi preoţî, rabinî cu bărbî lungî, cu sprîncene tufóse şi cu nasurî tare încovoiate, pe cum şi bărbaţi din sfatul lui Caiafa şi al lui Ana. Unde mergeau óre ómenii aceştia? A bună samă nu în templu, căcî la templu ducea altă cale. Şi dacă intenţia lor era pacînică, atuncia — ce căutau aci ostaşii?

Când procesia veni mai aprópe, luarea a minte a lui Ben Hur se îndreptă mai ales spre trei persóne. Ele mergeau cam în fruntea ceteî, şi servitoriî aceia, carî păşiau cu lămpaşe înaintea lor, îşi împliniau slujba cu grije fórte mare. Ben Hur în bărbatul, carele mergea de-a stînga, recunoscu pe unul din sutaşii gardeî templului, de-a drépta mergea un preot, éră pe cel din mijloc nu putu. să-l cunóscă aşa de uşor, căcî el mergênd se spriginia cu tótă greutatea pe braţele celor alalţi doi şi purta capul aşa de tare plecat pe pept, ca şi cum ar fi voit, să-şi ascundă faţa. El avea înfăţişarea unuî arestat, care încă nu s'a recules din spaima arestăriî şi mergea spre o pedépsă grozavă, — spre mórte. Dignitariî aceia. carî îl spriginiau de-a drépta şi de-a stînga, şi atenţia, cu care îl însoţiau, spuneau limpede, că de cum va nu era el însu-şi obiectul întreprinderiî, atuncia totuşi trebuia, să stea cu obiectul acesta în óre care raport, ca mărturie orî ca povĕţuitor orî chiar ca denunţiant. De cum va afla deci Ben Hur, cine era omul acesta, atuncia putea, să aîbă deja supuneri destul de sigure referitóre la scopul espediţieî. Cu îndrăznéla mare se îmbulḑi deci până de-a drépta preotului şi mergea alăturea cu el. Numai de şi-ar fi ridicat omul acela capul! În clipa aceea o făcu. Lumina lămpaşului căḑu plină în faţa lui. Ea era palidă, turburată şi schimosită de frică. Barba îi era încâlcită, ochiî îi eraŭ stînşi, cufundaţi şi desperaţi. În vreme ce Ben Hur călătorise însoţind pe Nazarinénul, îşi câştigase cunoscinţa Învĕţătoriului şi a învĕţăceilor lui, şi acuma vĕḑênd faţa cea ofilită de spaimă esclamă:

„Iscarioténul!“

Mereŭ îşi întórse omul acela capul, până când privirea lui se lipi de Ben Hur. Buzele i-se mişcaŭ, ca şi cum ar fi voit, să zică óre ce. Dară preotul îi opri graiul.

„Cine eşti? Cară te de aci!“ zise cătră Ben Hur şi-l împinse la o parte.

Tinĕrul o suferi acésta făr de împotrivire şi aştepta un prilej potrivit, pentru ca să se pótă apropia din noŭ de procesie. Aşa se duse cu céta pe stradă la vale prin afundătura dintre colnicul Bezetha şi dintre cetăţuea Antonia pe lângă lacul Bethesda spre pórta oilor. Pretutindenia eraŭ ómenî, şi eî pretutindenia eraŭ cuprinşi cu sfînta sĕrbătóre. Fiind că era nóptea Pascilor, pórta era deschisă; paznicii porţiî eraŭ óre unde la cina de sĕrbătóre. Când procesia ieşi prin pórtă, înaintea eî era valea adâncă a Chidronului şi din colo luminat de lumina argintie a lunii muntele maslinilor cu cedriî şi masliniî sĕî ceî întunecaţi. La pórtă se întîlniaŭ dóuĕ drumurî, unul de cătră nordost, cel alalt de la Vitania. Încă mai înainte de ce Ben Hur în uimirea sa putu, să ajungă la o hotărîre, că óre să mérgă mai de parte cu céta acésta. şi că óre în casul acesta pe care drum va merge mai de parte, céta îl duse cu sine în jos în vale. Şi nicî acuma nu avea încă nicî un semn, care să-i spună óre ce despre espediţia asta de la mezul nopţiî. Procesia merse în jos în vale, ér apoi trecu puntea, carea era acolo în adâncime. Cu sgomot mare, lovind pămîntul cu parii şi cu toegele, înaintă céta făcêndu-se acum o adunătură nerînduită. Cu ceva mai de parte se îndreptă spre stînga în direcţia, carea ducea la o grădină de masliniî încunjurată de un zid, care se vedea din drum. Ben Hur scia, că într'însa nu e nimica a fară de nisce pomi bĕtrânî noduroşi, ierbă şi o trócă cioplită, în care după obiceiul ţĕriî storceau uleul cu piciórele. Până ce se gândia încă de tot uimit, că o societate ca acésta în óra acésta a nopţiî ce córcă óre în un loc aşa de solitar, procesia se opri. În fruntea eî se audiră glasurî iritate, şi pe toţi îi cuprinseră fiorî, şi toţi se retraseră clătinându-se şi se poticniră unul preste altul. Numai ostaşii rĕmaseră neclătinaţi în şir.

O clipă fu lui Ben Hur de ajuns, pentru ca să se despărţéscă de cétă şi să grăbéscă înainte. Întrarea în grădină era o pórtă făr de închiḑĕtură. Acolo se opri, pentru ca să vaḑă, ce se va mai întîmpla.

Un om îmbrăcat în haîne albe şi cu capul descoperit sta a fară înaintea întrăriî, cu mânile aşeḑate cruciş preste pept, — o figură sveltă, puţintel plecată înainte, cu pĕr lung şi cu faţă lunguréţă, plin de resignare şi de aşteptare a celor ce aveaŭ, să vină.

Era Nazarinénul!

În dosul lui, în dată lângă întrare, stăteaŭ învĕţăceiî lui. Eî eraŭ emoţionaţi, dară el era aşa de liniştit pe cât de liniştit a putut, să fie vre o dată un bărbat. Lumina torţelor cădea plină pe el şi da pĕrului lui un lustru mai roşetic, de cum îl avea de la fire. Espresia feţeî lui vĕdia ca de obiceiŭ bunătate şi blândéţă.

Faţă în faţă cu figura asta nerăsboînică sta céta făr de glas, uimită şi spăimîntată, — gata a fugi la presemnul cel dintâiŭ al mâncî lui. Ben Hur aruncă o privire scurtă de la el la eî, — pe Iuda îl vedea în mijlocul lor, — şi în dată sciu scopul, pentru care veniseră. Aci era vînḑĕtoriul, colo vîndutul. Céta acésta cu parî şi cu toege a fost adusă aci, pentru ca să-l prindă.

Omul nicî o dată nu póte spune, ce va face, când va ajunge la momentul, în care are, să se hotărésca. Acesta era casul, împotriva căruia Ben Hur făcuse pregătiriî anî de zile. Bărbatul acela, pentru siguranţa căruia se dedicase, întru care îşi pusese sperăriî aşa de mariî, era în primejdie, şi Ben Hur — totuşi sta nefăcênd nimica pentru a-l mântui. Ast fel de împotriviriî se întîmplă în inima omului! Spunênd adevĕrul depingerea, carea o făcuse Iras despre purtarea Nazarinénului în templu, îurîuria încă şi acum asupra lui, şi a fară de aceea îl mai reţinea şi liniştea aceea estraordinară, cu care întimpină omul acesta taînic pe ceî ce năvăliau asupra lui. Ben Hur se gândia la puterea, carea o avea acesta, şi carea era mai multă de cât de ajuns, pentru ca să-l scape din primejdie. Pace, bunăvoinţă, iertare a fost cuprinsul învĕţăturiî lui Christos; să nu ilustreze óre învĕţăturile sale cu fapta! El era domn preste viaţă şi mórte, el putea, să redea viaţa, când ea se stîngea, şi după plac putea, să o şi ieа. Ce us va face óre acuma de puterea sa? Apĕra se va? Şi în ce chip? Un cuvînt, o rĕsuflare, un gând i-ar fi de ajuns spre acésta. Ben Hur nutria credinţa, că va vedé aplicarea specială a uneî puteriî admirabile, suprafirescî, şi în credinţa acésta aştepta, cele ce aveaŭ, să urmeze. Şi pe lângă tóte acestea mĕsura pe Nazarinénul cu mĕsura sa, — cu mĕsură omenéscă.

Atuncî se auḑi glasul cel limpede al Domnului:

„Pe cine căutaţi?“

„Pe Isus Nazarinénul!“ rĕspunse preotul.

„Eŭ sînt!“

La auḑul acestor cuvinte aşa de simple, rostite făr de iritare şi nelinişte, sbiriî păşiră în dĕrĕpt, fricoşii căḑură la pământ. Póte că l-ar fi lăsat şi s'ar fi dus, de cum va Iuda nu ar fi trecut la el.

„Bucură te, Învĕţătoriule!“ Cu cuvintele acestea prietinóse l-a salutat şi apoi l-a sărutat.

„Iudo,“ zise Nazarinénul cu blândéţă, „Iudo, cu sărutare vinḑi pe Fiul omului? De ce aî venit?“

Şi fiind că nu primi rĕspuns, întrebă Domnul din nou:

„Pe cine căutaţi?“

„Pe Isus Nazarinénul!“

„Zis am vóuĕ că eŭ sînt. Decĭ de mĕ căutaţi pe mine, lăsaţi pe aceştia, să se ducă.“

Acuma păşiră rabinii spre el. Observând intenţia lor câţi va din învĕţăceĭ, pentru carĭ se întrepusese numaĭ adineaorĭ, se apropiară la el, şi unul dintr'înşiĭ tăiă unuĭ sbir urechea, înse fără ca prin acésta să scape pe Învĕţătoriul de încătuşare. Ben Hur sta încă şi acuma nemişcat. Şi în vreme ce ostaşiĭ scoteaŭ deja funiile, cu carĭ să-l lege, Nazarinénul sevârşi cea maĭ mare faptă a dragostiĭ, nu cea maĭ mare în privinţa obiectuluĭ, dară totuşĭ cea maĭ mare în privinţa manifestăriĭ iubiriĭ şi iertăriĭ sale celeĭ supraomenescĭ.

„Dară lăsaţi îl, să-şĭ continue lucrarea!“ zise şi întorcêndu-se cătră cel rănit îl atinse urechea şi o vindecă.

Atât prietiniĭ cât şi vrăşmaşiĭ eraŭ uimiţi, uniĭ pentru că póte, să facă un lucru ca acesta, éră ceĭ alalţi pentru că îl face între ast fel de împrejurărĭ.

„A bună samă nu va permite, ca să-l lege,“ gândia Ben Hur.

„Bagă sabia ta în técă! Aŭ nu voiŭ bé păharul, care mi-l a dat Tatăl?“ zise Nazarinénul cătră învĕţăcelul rîvnitoriŭ, ér apoĭ se îndreptă cătră sbiriĭ sĕĭ: „Ca la un tâlhariŭ aţi ieşit la mine cu săbiĭ şi cu fuştĭ, să mĕ prindeţi. În tóte zilele la voĭ am şedut învĕţând în templu, şi nu m'aţi prins. Ci acésta este óra vóstră, şi puterea întunereculuĭ.“

(Va urma.)

Bibliografie.

Predicele renumitului orator şi scriitor bisericesc *Iustin Popfiŭ* tom. I. pentru *Dumineci*, conţine multe predicĭ, ce în „Amvonul“ nu aŭ apărut, cu preţ redus: 10 esempl. procurate de o dată per 1 fl. 50 cr., 5 esempl. per 1 fl. 90 cr., 1 esempl. 2 fl. 35 cr. spedate francate. Se pot procura la Tipografia „Aurora“ în Gherla—Szamosujvár.

„Enciclopedia Română“, editată sub auspiciile şi din însărcinarea „Asociaţiuniĭ transilvane pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român“ de Dr *Corneliŭ Diaconovich*, prim-secretarul Asociaţiuniĭ.

A apărut fascicolul X al acesteĭ marĭ şi folositóre publicaţiunĭ, adecă ultimul, cu care se închie tomul I. A—Copenhaga. Tomul întreg cuprinde 936 paginĭ, 10,401 articole, 9 harte, planurĭ şi adnexe şi 111 ilustraţiunĭ în text.

Faptul îmbucurător, că publicul cetitor primesce o parte considerabilă din acéstă valorósă publicaţiune, este o dovadă eclatantă, că lucrarea acésta înaintéză cu paşĭ tot maĭ siguri, şi el fără îndoélă va puté delătura pe deplin temerea, ce s'a ivit la început în cercurĭ fórte largĭ, că „Enciclopedia Română“ ca tóte întreprinderile nóstre literare de asemenea extensiune nu se va puté termina.

Fascicolul X cuprinde articolele Clasa—Copenhaga. La acest fascicol se alătură *fóia titulară*, apelul comitetuluĭ Asociaţiuniĭ din August 1896, prefaţa la tomul prim, scrisă de directorul publicaţiuniĭ Dr C. Diaconovich, lista autorilor „Enciclopedieĭ Române“, consemnarea ilustraţiunilor, prescurtărĭ şi semne şi Addenda et Corrigenda.

Dintre articolele cuprinse în acest fascicol amintim: Cloşca Ioan, Cluş, Córda (T. Cerne), Cobălcescu, Cocorăscu, Cod, Codrescu, Cognac, Coşocna, Colonia, Colorante, Colorĭ, Columbia, Comasarea, Comedia (M. Strajan), Comic, Comitat, Comuna, Conache Costache, Concert, Congregaţiune, Congres, Conserve alimentare (Dr Felix), Constanţa (judeţ şi oraş), Constantinescu Barb, Constantinopole, Conta Vasilie, Conta-Kernbach Anna, Contabilitate, Convulsiune.

Dintre ilustraţiunĭ remarcăm un admirabil tablóŭ, representând vederĭ din Constanţa, pe cum: noul port, statua luĭ Ovidiŭ, piaţa Independenţeĭ, promontoriul, biserica catedrală.

Scórţele pentru tomul I sînt deja lucrate şi se pot comanda la editor cu preţul de fl. 1 (frc. 2.50) incl. trimiterea francată şi recomandată.

„Eciclopedia Română“ apare în extensiune de 30 fascicole de câte 6 cóle de tipar (10 fasc. formézĕ un tom) şi va cuprinde în total preste 30,000 articole.

Publicaţiunea se va termina în decursul anuluĭ 1900.

Abonamente se primesc la editorul W. Krafft în Sibiŭ şi la tóte librăriile; deposit general pentru România: Storck & Müller, Bucurescĭ.

Preţul unuĭ tom face: broş. fl. 10. — (resp. frcĭ 25. —), ér legat fl. 11.60 (resp. frcĭ 28.50).

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Euchologiu

ediţiunea **a dóua**, revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparĭŭ frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta niciĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiuniĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviaţiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţiĭ la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dărĭĭ de *case*, 2. a dărĭĭ de *câştig*, 3. a dărĭĭ dună *camete*, 4. a dărĭĭ *supletóre* generale de *venit*, 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliţie*, 6. a dărĭĭ de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul uneĭ broşurĭ e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Cestiunĭ

din

dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvaniei“ şi a dluĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Pregătire la mórte, adecă consideraţiunĭ asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare şi preoţilor spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societăţiĭ de lectură Inocenţiŭ M. Clain. Blaş 1893. Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Preţul 80 cr. Editura societăţiĭ.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Decretele Concilielor, provincial **prim** ediţiunea a II-a broş. 80 cr.

Decretele Concilielor provincial **al doilea**, ediţiunea a II-a bros. 65 cr.

Testamentul şi Literele fundaţionale ale fericitului Archiepiscop şi Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş *Dr. Ioan Vancea de Buteasa*. Blaş 1892. Tipografia Seminariuluĭ gr. cat. din Blaş. Se află de vîndare la Administraţia „Unirii“. Preţul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Octoichul cel mic edit. III. Blaş 1892. Preţul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcâiŭ de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericéscă de Dr. A. Grama. Blaş 1881 broş. 3 fl.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în **Blaş.**

Anul VIII. **Blaş 17 Septembre 1898.** Numĕrul 37.

ELISABETA.

Azĭ se închide cripta de la Capucinii din Viena preste sicriul în veci neuĭtateĭ nostre regine Elisabeta.

Rana însĕ, care ĭ-a causat mórtea, va rĕmâné deschisă.

Pumnalul, care a străbătut inima eĭ nobilă, a străbătut inimile tuturor cetăţenilor din monarchia nóstră; ba putem zice fără sfială, că a străbătut tóte inimile bune.

Anarchismul, sub a cărui firmă s'a comis acéstă fărădelege, s'a arĕtat prin acest rod al sĕŭ de ceea ce întru adevĕr este, — aberaţiunea cea mai gróznică a minţiĭ omenescĭ.

Întru adevĕr orĭ cum s'ar privi lucrul, orĭ cum s'ar judeca, nu se póte găsi esplicare, cum póte óre cine, să omóre o femee, care rĕŭ nimĕnuĭ n'a făcut, care cu politica nu s'a cuprins, care, bolnavă în trup şi suflet, cerca alinare şi spre a afla alinare făcea alinare la miĭ şi miĭ de nefericiţĭ.

Dacă pe o asemenea femee o omóră óre cine în numele unuĭ sistem, atuncĭ altă esplicare nu e, de cât că acel sistem şĭ-a prefipt de scop final mórtea.

Se póte o aberaţiune mai gróznică a minţiĭ omenescĭ?

Vre, să trăéscă şi cel din urmă verme, ĕră tu om fiind să-ţĭ prefigĭ de scop mórtea!

De asemenea aberaţiunĭ dobitocul nu e capabil.

S'a strigat în aceste zile, că asasinul regineĭ nóstre neuĭtate e un om îndobitocit. Nu e adevĕrat. Dobitócele nu sevârşesc asemenea crime. Asemenea lucrurĭ numaĭ omul póte, să facă, omul, ce şĭ-a uĭtat de sine, de originea, de dignitatea şi de scopul sĕŭ, omul uĭtat de Dumnezeŭ.

Dară filosofarea nu maĭ folosesce. De o cam dată noĭ am rĕmas fără de o bună mamă, ĕră regele nostru şĭ-a perdut pe acea consórtă, pentru care în zile de grele încercărĭ aducea mulţămită luĭ Dumnezeŭ.

E cu adevĕrat grea mâna sorţiĭ, care l-a lovit pe bunul nostru monarch.

Şi e cu adevĕrat înălţător esemplul de creştinéscă supunere, cu care Dînsul primesce lovitura acésta.

Dea Cerul, ca iubitul nostru rege să-şĭ pótă păstra tăria până în capĕt.

Afle mângăiere din faptul, că în aceste dureróse zile tóte popórĕle monarchieĭ s'aŭ adunat în jurul Luĭ, împărţind cu Dînsul durerea şi jalea.

Consciinţa acésta trebue să-l înalţe, pentru că ea dovedesce alipirea supuşilor, dovedesce, cât de mult e concrescută dinastia cu inima popórĕlor. Şi consciinţa acésta trebue să spună bunuluĭ nostru rege, că datorinţă are de a se îngriji şi în viitor de fiiĭ sĕĭ şi de a sta la loc neclintit, credincios îndatoririlor primite.

Ĕră regineĭ nóstre iubite să-ĭ cerem odihna, ce aicĭ jos în zădar o a cercat.

Fie-ĭ somnul lin, memoria binecuvîntată, ĕră sufletul Eĭ să se aşeḑe în partea dreptilor.

Nóuĕ şi întregiĭ omenimĭ să cerem lumină de sus, ca asemenea rătăcirĭ, pe cum a fost omorul regineĭ nóstre, între ómenĭ să nu se maĭ ivéscă.

† Împĕrătésa și Regina Elisabeta ucisă. — Încă în 10 a c. sara a fost alarmată lumea cu scirea sguduitóre, că împĕrătésa și regina nóstră în aceea-și zi a fost ucisă în Geneva din Sviţera de un anarchist, când voia, să se îmbarce pe o nae de vapor spre a merge în Territet.

Scirile ulterióre aŭ întărit vestea acésta spunênd, că anarchistul a străpuns inima împĕrăteseĭ cu o pilă.

Pe ucigaș l-aŭ prins. El a spus, că avea, să ucidă vre o persónă de posiţie înaltă. A voit, să ucidă pe ducele Enric de Orleans, dară nu a reușit a se apropia de el. Aflând deci, că împĕrătésa Elisabeta e în Geneva, s'a hotărît, să o ucidă pe ea. După legile cantonului de Geneva îl aștéptă închisóre pe viață.

Trupul mort al împĕrăteseĭ a fost transportat la Viena și astăzĭ se așédă în cripta de sub biserica Capucinilor, care criptă e a familieĭ nóstre domnitóre.

Doliul în monarchia nóstră și în străinătate e fórte mare.

În Blaș institutele de instrucţiune aŭ arborat flamure negre. Joĭ în 15 a c. a celebrat Î. P. S. Sa Mitropolitul liturgie pentru sufletul înpĕrăteseĭ și regineĭ Elisabeta. După liturgie tinerimea de la școlile nóstre s'a adunat în sala de gimnastică, și profesorul Gavriil Precup ĭ-a rostit următórea cuvîntare:

„Ĭubită tinerime! Fața monarchieĭ austro-ungare este schimbată. Tótă natura parc'a luat alt curs. Cerul de pân acum azur deschis a dat în negru, năduful verĭĭ începe a fi nesuportat. Orașele cu a lor viață sgomotósă aŭ amuțit, înfățișarea lor e posomorîtă. Un zăbranic negru s'a încins preste tóte ființele, și privirea nóstră se isbesce numaĭ în flamurĭ cernite. Munca de furnică a popórĕlor s'a stînjinit; căpeteniile ţĕrĭĭ, corporaţiunile sciinţifice, învĕţaţiĭ încărunţiţĭ și copiiĭ sburdalnicĭ, toţĭ de o potrivă sînt înmărmuriţĭ. Din gura tuturor se aude jalnicul glas: Regina a murit!

„Étă vestea tristă și cutropitóre, sub a căreĭ impresiune ne-am adunat și noĭ astăzĭ în acest locaș, să dăm spresiune durerĭĭ nemărginite, de care este strivit sufletul nostru în fața uneĭ perderĭ atât de marĭ. Regina uneĭ ţĕrĭ și împĕrătésa unuĭ vast imperiŭ a căḑut jertfă loviturĭĭ de pumnal al unuĭ scelerat, pe pămînt străin, de parte de sinul familieĭ și de inimile ĭubitóre ale popórĕlor, cărora mamă le-a fost.

„Maiestatea Sa Augusta Împărătésă-Regină Elisabeta Amalia Eugenia este ducésă bavareză din viţa Wittelsbach. A fost fiica ducelui Maximilian de Bavaria și s'a născut în orașul München la 1837 Decembre 24. În orașul artelor a crescut mica ducésă, înzestrată de la natură cu darurile graţieĭ și cu un suflet bun.

„În 1854 April 24 la vrîsta de 16 anĭ s'a căsătorit în Viena cu Maiestatea Sa Împăratul Francisc Ĭosif, ér în 8 Ĭunie 1867 s'a încoronat de regină a Ungarieĭ.

„Din momentul acesteĭ căsătoriĭ Augusta Împĕrătésă-Regină a devenit mama ocrotitóre alor milióne de popor, carĭ cu respect și adâncă veneraţiune ĭ-aŭ amintit și-ĭ amintesc numele. Suflet bun și inimă nevinovată a fost Împĕrătésa-Regină. Ea își găsia mulţămirea în crescerea odraslelor înalteĭ familiĭ, fiind mamă la treĭ archiducese și un archiduce, în ajutorarea orfanilor și sĕracilor, în deprinderea diverselor acte de caritate. Crucea roșie, care are sublima menire de a fi de ajutor soldaţilor rănițĭ în bătălie, orfelinatul Elisabeta și miĭ de alte instituţiunĭ umanitare, carĭ pórtă Augustul eĭ nume, s'aŭ înființat și susținut din munificența neuitateĭ regine Elisabeta. Sĕracii din Corfu, Sviţera și Franța sudică o adoraŭ ca pe un ânger apĕrător, ér Vienezii eraŭ mândri de frumsĕța împĕrăteseĭ Elisabeta.

„Tóte acestea virtuţi și însușirĭ aŭ făcut-o ĭubită și admirată înaintea popórĕlor din monarchia austro-ungară și ĭ-aŭ câștigat alipirea, pe care numaĭ pruncii o aŭ față de părinţi.

„Presența Augusteĭ Sale persóne pretutindenia aducea pace între popóre și alinare celor în suferință. De câte orĭ se presenta în castelul din Buda, aristocraţia ungară alerga cu mic cu mare, ca să-și facă omagiile ĭubiteĭ regine. Fire condescendentă fiind, nu ĭ-a plăcut niciodată, să se îngrădéscă prea tare cu rigórea etiqueteĭ de curte. Născută în ţara artelor moderne avea o deosebită predilecţiune pentru tot, ce e frumos în natură și artă. Dovadă Achilleion din Corfu cu statuele măiestrilor grecĭ, dovadă clasiciĭ elinĭ și germanĭ, pe carĭ ĭĭ cetia cu atâta plăcere.

„Timp de 44 anĭ a fost spriginul ș balsamul mângăitor pentru bunul nostru monarch și cu dînsul împreună a împărtășit cu adevĕrată ĭubire de soţ bucuriile vremilor bune și restriștele sorţiĭ. În momentele de grea încercare, — de carĭ nu pot fi scutite nicĭ capetele încoronate, — în contemplarea naturiĭ a căutat alinare. Romanticele regiunĭ ale Franţeĭ sudice, Sviţera poetică și Corfu clasic ĭ-aŭ recreat puterile slăbite de când cu perderea uniculuĭ fiŭ moștenitorul de tron Rudolf.

„Recreaţie sufletéscă a cercat și acum în frumósa Sviţeră, și aicĭ, când se afla în Geneva la o escursiune, în 10 Septembre 1898 după amézĭ la 1 óră și ¾, pe când mergea din hotelul Beau-Rivage spre nae, cade pradă pumnaluluĭ unuĭ suflet blăstĕmat: Luigi Luccheni.

„Faptul acesta mârșav ne-a săgetat inimile, și minţile nóstre nu pot, să cuprindă și înţĕlégă mișelia unuĭ om, care cu fire de ienă a repus viața uneĭ femeĭ regine, a uneĭ împĕrătese-regine, care deceniĭ întregĭ a strălucit în mijlocul popórĕlor și numaĭ bine a făcut.

„Deprimătóre este lovitura acésta pentru lumea întrégă, durerósă pentru popórĕle monarchieĭ și nespus de mare pentru încărunţitul nostru monarch. Chiar acum în ajunul zileĭ ĭubilare a uneĭ domniĭ binecuvîntate a trebuit să fie lipsit în un mod atât de crud de soţia regină, cu care a strălucit atâta timp pe tronu-ĭ glorios.

„Aţĭ auḑit, ĭubită tinerime, sfârșitul tragic al Augusteĭ nóstre Regine. Datorința de cetăţenĭ supușĭ aĭ acesteĭ patriĭ și de Românĭ, a căror alipire și credinţă cătră dinastie a devenit legendară, ne-a adunat aicĭ, ca în fața acestor încăperĭ sfinte reîmprospetându-ne figura blândă a scumpeĭ

Feuilleton.

Stărĭ sociale în România.

(Continuare.)

Ar fi greșit și absurd a contesta Românuluĭ orĭ ce talente sufletescĭ maĭ înalte și a-l pune pe o trépă egală cu barbariĭ. Dimpotrivă el se distinge printr'o fantasie vie, printr'o pricepere escelentă și prin simțul sĕŭ pentru tot, ce e frumos și bun. Dar aceste talente naturale ca și cum ar dormita încă în el și ar trebui maĭ întâiŭ trezite și desvoltate prin instrucţie corĕspundĕtóre și prin educaţie îngrijită. Înse în privința acésta lipsesce încă fórte mult în România.

Am puté crede, că în zilele nóstre, când tótă lumea se pare a fi pătrunsă de zel pentru educaţie. ómeniĭ sînt conscĭĭ și de esența și de scopul aceleia. Durere, nu e așa, și în România încă s'aŭ lățit referitor la acésta vederĭ întórse. Românul încă confundă de multe orĭ conceptul educaţieĭ cu cel al instrucţieĭ în anumite ramurĭ ale sciinţelor în defavorul cel maĭ mare al uneĭ educaţiĭ adevĕrate. Resultatul acesteĭ confundărĭ a ideilor e, că pe cultivarea facultăţilor morale a tinerimiĭ nu se pune pondul cuvenit, aceea se negligéză, ba ce e maĭ rĕŭ, a dese orĭ se subsapă. În școlă elementul moral se ĭea puţin în considerare, și în casa părintéscă de-a rîndul îĭ lipsesc prunculuĭ tóte, ce ĭ-ar puté îndrepta gândirile și dorinţele spre un scop maĭ înalt. Am puté crede, că în cercurile maĭ bune ale societăţiĭ românescĭ se dă maĭ multă atenţie educaţiuniĭ tinerimiĭ, dar — mulţămită moravurilor franţuzescĭ — nu e așa. Pe când prin aniĭ treĭ zecĭ aĭ acestuĭ veac boierésa română sub influința moravurilor turcescĭ și fanariotice a dus o viață liniștită și de tot mărginită și din causa acésta s'a simțit maĭ strîns legată de familie, pe atuncia azĭ ea e damă emancipată, carea nu are voe și simț pentru nimic alt ceva de cât pentru lectură de romanurĭ, visite și plimbărĭ cu trăsura, toalete, balurĭ, teatru și concerte. Vorbim în general și nicĭ de cum nu contestăm, că în privința acésta sînt escepţiunĭ vrednice de tótă lauda, dacă totuș gândirea și purtarea maiorităţiĭ damelor române se îndréptă într'acolo, ca să se amuseze cât se póte maĭ bine, și să desvólte o eleganţă luxuriósă, care ar puté îndestuli și ochiul cel maĭ ĭubitor de pompă. Abia se maĭ face în vre o ţară din partea damelor un lux așa de mare, cum se face în România, ca și cum aicĭ în de osebĭ s'ar simți nevoea de a acoperi viţiile și defectele interne cu pompă esternă. Este ușor de a pricepe, că între ast fel de împrejurărĭ dameĭ române ĭĭ rĕmâne puţin timp orĭ nu-ĭ prisosesce chiar nicĭ o clipă pentru gospodăria căsiĭ și pentru crescerea pruncilor. Și așa pruncii ĭĭ încredinţézĕ bonelor germane orĭ franceze, carĭ înse de-a rîndul nu sînt în stare a le da o crescere sănătósă, fie din causa, că intenţiunile lor bune se nimicesc din partea dameĭ, care a dese orĭ permite pruncilor sĕĭ tóte libertăţile și escusă tóte tónele și necuviinţele lor, fie că ele înșele în lipsa de principiĭ morale și religióse solide cu corupţia sa proprie contribue direct la corumperea morală a tinerimiĭ. Ast fel se întîmplă, că fiica de boieriŭ, cu tóte că are abia 8 orĭ 9 anĭ, a dese orĭ e deja o adevĕrată cochetă, și băeatul de 10 orĭ 12 anĭ e inițiat în lucrurĭ, carĭ în scurtă vreme îl aruncă în mlaștina viţiilor. Băeatul, tinĕrul ar trebui instruat, păzit de primejdiile lumiĭ seducĕtóre și ale patimilor, carĭ le ascunde în inima sa, dar nu e nimenĭ, care să grăéscă consciinţeĭ luĭ, care să trezéscă în el sfînta frică a luĭ Dumnezeŭ, care ĭ-ar întări voința, și ĭ-ar deschide ochiĭ înșelaţi. Ast fel se lăţesce din ce în ce tot maĭ de parte focul pustiitor al sensualismuluĭ, nutrit începênd de la cea maĭ gingașă copilărie și mistuesce cu repejune spăimîntătóre forţele de viață ale tinerimiĭ. Corupţia moravurilor face în poporaţie progrese îngrozitóre.

nóstre Împĕrătese-Regine să dăm espresiune adânc simţitelŭ nóstre dureri şi înălţaţi cu sufletul la tronul Dumnezeirii să cerem putere şi tărie pentru domnitoriul nostru spre fericirea nóstră şi a tótă ţara.“

Articolul de doliŭ al luĭ „Osservatore Romano“. — Dintre nenumĕratele manifestărĭ de condolinţă din prilejul sfârşitului tragic al împĕrăteseĭ şi reginelŭ nóstre se destinge articolul următoriŭ al semioficióseĭ Vaticanuluĭ:

„O veste îngrozitóre a umplut în Sâmbăta trecută întrégă lumea civilisată cu jale şi consternare. Elisabeta, împĕrătésa Austro-Ungarieĭ, a căḑut jertfă oţeluluĭ unuĭ ucigaş pe pământul Elveţieĭ libere.

„Telegraful grăbi a ne încunoscinţa despre aceea, că sevârşitoriul acesteĭ crime îngrozitóre e un anarchist. Dară nu a fost de lipsă a se spune, că el a fost anarchist. Care altă mână a putut să fie în acela-şĭ timp aşa de laşă şi de crudelă, cât să împingă ferul ucigaş în peptul uneĭ femeĭ sublime şi nefericite, pe care pentru vîrtuţile eĭ o adoraŭ tóte popórĕle eĭ, carea tótă viaţa sa a petrecut-o în binefacere şi în suferinţă, carea acuma de mulţĭ anĭ de parte de strălucirea vieţiĭ cutriera Europa, însoţită numaĭ de durerea sa şi de amintirea neştérsă de nefericirea aceea, care imprimase esistenţeĭ eĭ timbrul jaliĭ celeĭ maĭ marĭ? Cine altul ar fi putut inventa şi sevârşi crima acésta grozavă, de cât un membru al aceleĭ secte afurisite, pentru care patria şi umanitatea sînt numaĭ nisce numirĭ góle? Pentru membriĭ acesteĭ societăţĭ, — a spus-o acésta cu cinism îngreţoşătoriŭ de repetite orĭ desomenitul asasin din Geneva, — crima e numaĭ espresia cea îngrozitóre a urieĭ lor celeĭ sĕlbatice; eĭ nu fac deosebire între jertfele ´sale, eĭ nu caută la faţa lor, lor nu le pasă de trecutul şi de starea de faţă a jertfelor lor; le e de ajuns aceea, dacă jertfele acestea representézĕ principiul acela, în care vor, să lovéscă, auctoritatea aceea socială, carea vor, să o desrădăcineze şi să o nimicéscă. Numaĭ o bestie de felul acesta, numaĭ un monstru de specia acésta a putut, să sevârşéscă crima, care a umplut Europa de îngreţoşare.

„Dară dacă ucigaşul împĕrăteseĭ Elisabeta a putut, să fie numaĭ un anarchist, nespus de trist şi de dureros pentru noĭ, pentru Italia e aceea, că noĭ sîntem siliţĭ a lua parte în lucru, că el póte, să se numéscă Italian după nume şi origine. O, de ce nu a rĕmas cruţată de întristarea acésta cea maĭ mare şi de ocara acésta nóuă patria, de care s'a lăpĕdat? Nu era óre încă vie în Italia aducerea a minte de crimele luĭ Cesario şi Angiolitto? A trebuit óre, ca încă un fiŭ al Italieĭ să facă deplină treimea de ocară?

„Fie ne permis şi nóuĕ, ca cu suflet cuprins de durere, sguduiţĭ de sórtea grozavă, în óra acésta nespus de tristă să depunem espresia cea maĭ plină de veneraţie şi cea maĭ sinceră a compătimiriĭ nóstre, a indignării nóstre şi a îngroziriĭ nóstre la piciórele aceluĭ monarch cavaleresc şi neaseménat, care prin rarele sale vîrtuţĭ ca domnitoriŭ şi ca om deprinde un farmec iresistibil asupra popórĕlor, carĭ trăesc sub sceptrul luĭ.

„Iubirea devotată, credinţa neclătinată a popórĕlor acestora se va adeveri numaĭ în chip cu atât maĭ intim în óra nefericiriĭ pentru împĕratul Francisc Iosif. Şi de-asupra destinelor monarchieĭ Habsburgilor, preste care a venit acuma o cercare aşa de grea, va veghia ca un geniŭ binefăcĕtoriŭ spiritul înalteĭ femeĭ, a căreĭ sórte tragică póte că e menită, să abată de la continentul nostru şi de la omenimea întrégă altă nefericire grea.

„Din tóte părţile Europeĭ, din ţinuturile cele maĭ depărtate, carĭ le luminéză încă sórele civilisaţiuniĭ, se înalţă un glas, care trĕmurând de emoţiune zice puternicilor pământuluĭ: E timpul, ca să sune óra dreptăţiĭ pe sama tuturor; e timpul, ca să se lovéscă fără de amânare şi fără de cruţare urzitoriĭ nemijlociţĭ şi mijlociţĭ, causele apropiate şi maĭ depărtate ale acestor crime îngrozitóre. Dacă esistă un principiŭ, o sectă, o şcólă, care propagând învĕţăturile revoluţionare propagă în umbră şi cu prefacere făţarnică ast fel de criminalităţĭ, atuncia civilisaţiunea, de carea ea se lapĕdă, omenimea, carea ea o atacă, are, să o proscrie şi să o afuriséscă.

„Europa geme nu numaĭ sub aparatul acela răsboĭnic uriaş, care o enervézĕ şi o mistuesce, ci şi sub corpuraţia internă, careă ameninţă esistenţa eĭ. De o dată trebue deci, să se pórte grije de vindecarea amîndouor acestor bóle. Şi dacă s'ar întîmpla acésta, atuncĭ omenimea, scăpată de o primejdie îndoită şi înfricoşătóre, pe mormîntul femeiĭ auguste, carea a căḑut jertfă uneĭ barbariĭ ne maĭ pomenite, ar rosti rugăciunĭ de mulţămită şi o ar preamări ca pe martira păciĭ redobîndite.“

A fără din şcólă cu religia! — Pare că Ungaria e cuprinsă de pizmă asupra Italieĭ din causa, că ucigaşiĭ anarchiştĭ nu se recrutézĕ de la noĭ din Ungaria. Dară guvernul nu are, să fie aşa de nerăbdătoriŭ: la o maturitate aşa de grozavă patria nóstră dóră nu póte, să ajungă numaĭ preste nópte.

Dară trebue să se recunóscă totuşĭ atâta, că puternicii aceia, carĭ croesc destinele patrieĭ nóstre, fac tóte, cele ce le sînt cu putinţă, pentru ca ea să se apropie din ce în ce tot maĭ tare de maturitatea aceea grozavă. Eĭ în fiesce care an statifică câte va sute sute de şcolĭ confesionale. În anul viitoriŭ aŭ, să se înfiinţeze érăşĭ 200 de şcolĭ poporale de stat. Ce va însĕ, să însemne statificarea acésta a şcolilor poporale confesionale, ne-o spune „Néptanitók Lapja“, organul învĕţătorilor de la şcolile poporale de stat. Fóea acésta în numĕrul sĕŭ 35 din a. c. scrie între altele şi următórele:

„Sistarea instrucţieĭ religióse şi rînduirea, ca limba angleză să se înveţe ca studiŭ obligat, aŭ fost disposiţiile cele dintâiŭ, carĭ practicii Americanĭ le-aŭ întrodus pe insula Cuba după cucerirea eĭ, semn, cât de mare însemnătate ascriŭ eĭ educaţieĭ poporale. Cu privire la sistarea instrucţieĭ religióse avem, să observăm, că în patria clasică a libertăţiĭ religionare, în statele unite americane, nu se învaţă religia în niciĭ o şcólă

Pe cum luxul este o pasiune principală a dameĭ române, chiar aşa boieriul român orĭ oficialul îşĭ cércă plăcerea principală în acele lucrurĭ, carĭ după priceperea luĭ nu pot lipsi unuĭ cavaler perfect. Despre o viaţă familiară ordinată între ast fel de împrejurărĭ abia póte fi vorbă. E de compătimit apariţia tristă, că divorţul în România e aşa zicênd la ordinea zileĭ. Cum ar şi puté, să fie alt cum, când o dată principiile păgânismuluĭ modern şĭ-aŭ serbat şi aicĭ întrarea festivă, când religia şĭ-a perdut auctoritatea şi influinţa, şi biserica schismatică însă-şĭ, dacă nu în teorie, dar în praxă totuşĭ admite divorţul?

3. Starea instrucţiuniĭ şi educaţiuniĭ maĭ înalte.

Pe terenul sciinţelor s'a întîmplat o mare schimbare în deceniile din urmă. România îşĭ are deja istoriciĭ, filologiĭ, poeţiĭ, iurisprudenţiĭ, medicii sĕĭ etc. Totuşĭ numĕrul celor, ce aŭ cultură sciinţifică, este încă fórte mic, cu tóte că statul în fie care an aduce jertfe imense pentru ridicarea instrucţiuniĭ. Că şcóla română în mare parte este lipsită de practicitate, şi că profesoriĭ aplicaţĭ la ele nu se disting în tot de una prin prea mare conscienţiositate, este fapt deplâns şi de Românii maĭ pătrunḑĕtorĭ; dar totuşĭ nu trebue, să ne cuprindă mirarea, căcĭ fie care period de transiţie îşĭ are ca urmare greutăţile sale, şi apoĭ pe lângă pripa, cu care s'aŭ apucat de lucru, a fost moralicesce imposibil, ca la întemeiarea şi ocuparea şcolilor să nu se străcure şi ceva greşeliĭ. De vom privi gimnasiile şi liceele românescĭ, trebue să constatăm, că abiturienţiĭ acelora preste tot nu sînt în de ajuns preparaţĭ, ca să pótă urma cu pricepere prelecţiunile la universitate. Sub datul 20 Novembre 1896 o comisiune a universităţilor din Bucurescĭ şi Iaşĭ a subşternut ministruluĭ de culte planul de a lăsa, ca facultăţiĭ de filosofie şi de filologie clasică modernă să-ĭ premérgă un an de preparare. „În care universitariĭ începĕtorĭ să-şĭ întregéscă cunoscinţele în limba latină şi grécă, în anticităţile clasice, cum şi în psichologie şi logică“. „Motivul principal,“ observă raportorul, dl Ĭ. Bogdan, „care ne-a îndupleçat a prelungi pe un an durata cursurilor la facultate, este lipsa pregătiriĭ suficiente, cu care absolvenţiĭ liceelor nóstre vin la universitate. Toţĭ membriĭ comisiunniĭ aŭ avut ocasiune la esamenele abiturienţilor a se convinge despre faptul, că maĭ cu samă în limbile clasice şi în propedeutica filosofică, cele maĭ esenţiale studiĭ pentru un începĕtor la facultatea filosofică, absolvenţiĭ liceelor nóstre sînt de tot insuficient pregătiţĭ.“ [1])

[1]) V. Convorbirĭ literare 1896 a. XXX. vol. II. p. 653 ur.

Tot aşa lasă încă multe de dorit şi şcolile industriale, carĭ întru cât ar corĕspunde maĭ mult referinţelor actuale ale ţĕriĭ, ar fi de cea maĭ mare însemnătate pentru România. La începutul acestuĭ secol poporul român, aprópe esclusiv agricultor pân atuncĭ, s'a întors cătră meseriĭ şi industrie, şi aceste modeste începuturĭ fără îndoélă ar fi creat în sinul naţiuniĭ o clasă mijlocie, dacă ar fi fost promovate din partea statuluĭ cu maĭ multă energie şi cu maĭ mare îngrijire. Dar aŭ negligat dispositiile de lipsă pentru scutirea breslelor abia atuncĭ înfiinţate împotriva îmbulḑeliĭ Evreilor, carĭ după tractatul de la Adrianopol din 1829, în puterea căruia graniţele ţĕriĭ s'aŭ deschis comerţuluĭ estern, cu dróea aŭ inundat Moldova şi şĭ-aŭ acapărat comerţul şi industria. Micĭi industriaşĭ şi meseriaşĭ români, părăsiţĭ şi nefiind în stare a se lupta timp îndelungat cu concurenţa jidovéscă, firesce că aŭ trebuit, să se apropie de ruină sigură. În sfârşit statul s'a îmbărbătat: s'aŭ întemeiat câte va şcolĭ pentru reînviarea şi ridicarea industrieĭ indigene. Sume uriaşe s'aŭ spesat pentru acest scop, resultatele obţinute însĕ nu staŭ în proporţie cu jertfele de banĭ, ce s'aŭ adus. Aŭ negligat, durere, a concrede conducerea acestor şcolĭ unor bărbaţĭ capabilĭ şi aŭ ridicat pretensiunile programuluĭ şcolĭĭ în dată întru început aşa de tare, cât elevul după terminarea cursuluĭ fórte a dese orĭ a păşit nepregătit în lume, ca să-şĭ ago-

publică, de óre ce acésta ca o datorință a conscienței o lasă în grijea părinților."

Ungaria nu are decî causă de a despera. Când idealul acesta al învețătorilor de la școlile magiare poporale de stat se va fi realisat și la noi, atunci — poporul din patria nóstră va ajunge a bună samă la maturitatea aceea grozavă, ca patria și umanitatea să-i fie numaĭ nisce numirĭ góle, pentru că atuncia numire gólă îĭ va fi și frica luĭ Dumnezeŭ.

Revistă bisericéscă.

Sêrbia.

Pertractările dintre S. Scaun Apostolic și dintre guvernul sêrbesc în cestiunea episcopieĭ catolice din Belgrad aŭ condus la resultat mulțămitor. Episcop e numit călugărul franciscan Faviciĭ. Titulul de episcop de Belgrad, pe cum și iurisdicția preste catoliciĭ din Sêrbia a avut-o până acum episcopul de Sirmiŭ. Episcopul a renunțat la iurisdicția preste catoliciĭ din Sêrbia. Titulul de episcop al Belgradului și împreună cu el dreptul de a fi membru în casa magnaților din Budapesta póte, să le conferéscă și pe viitor regele Ungarieĭ vre unuĭ preot ungar.

Restabilirea ierarchieĭ catolice în Sêrbia e un noŭ succes al Papeĭ Leo XIII spre propagarea catolicismuluĭ între așa numiții „ortodoxi".

Revistă politică.

Afaceri interne.

În ședința din 9 a c. ministrul de finanțe a presentat proiectul de budget pe anul 1899. În esposeŭ constată, că de și anul 1897 a fost unul dintre ceĭ maĭ rěĭ, totuși resultatele finanțiale aŭ fost maĭ favorabile cu 12, 515.000 fl. de cât în anul precedent, a nume fiind incassările maĭ marĭ cu 6,714.000, éră ieșitele cu 5,801.000 fl. De asemenea constată, că dările directe aŭ adus cu 11,987.000 fl., éră cele de consum cu 11,858.000 fl. maĭ mult de cât a fost preliminat. Din acésta ministrul deduce consolidarea finanțelor.

Budgetul pe 1899 presentă cheltueli ordinare 460,005.399 fl. față cu 449,388.401 fl. din anul trecut, adecă maĭ mult cu 10,616.998 fl. Pentru lipsele parlamentuluĭ s'a cerut cu 25.000 fl. maĭ mult, pentru pensiuni cu 357.470 fl., pentru ministeriul de interne cu 2,679.207 fl. maĭ mult, în carĭ se cuprinde și suma de 75.000 fl., cu cât cresc spesele matriculelor civile; pentru ministeriul de finanțe cu 771.227 fl., pentru cel de comerț cu 3,023.534 fl., pentru cel de agricultură cu 1,444.562 fl., éră pentru cel de culte cu 1,117.479 fl. maĭ mult de cât în 1898. În budgetul ministeriuluĭ de culte se cuprinde plusul de 392.632 fl. pentru instrucțiunea poporală, adecă pentru statificarea școlilor poporale confesionale, și suma de 450.000 fl. pentru întregirea venitelor parochiale la acatolicĭ. Cheltuelile estraordinare sînt preliminate în 43,258.638 fl. Bilanțul întreg presentă venite 503,264.446 fl., cheltueli 503,303.603 fl., așa dară un escedent de 39.157 fl. Ministrul se laudă cu neînsemnatul escedent ca cu un fapt îmbucurătoriŭ; e însă trist faptul pentru cetățanĭ, a căror sarcinĭ cresc cu milióne în fie care an.

În 9 s'a continuat fără a se termina discusia asupra stabiliriĭ programuluĭ de lucrare a dieteĭ.

Ședința de Sâmbătă încă a ocupat-o acéstă discusie. În decursul eĭ opositia a acusat guvernul, că ar trada Austrieĭ interesele economice ale Ungarieĭ.

Din 11 a c. până la înmormîntarea regineĭ dieta a ținut ședințe numaĭ spre a-și esprima condolența și spre a hotărî, cum să fie representată la actul înmormîntăriĭ.

Austria.

Doliul adânc, în care se află întrégă monarchia, pe cât va timp a pus capĕt certelor de partid. Despre cestiunea pactuluĭ, carea maĭ înainte era la ordinea zileĭ, de asemenea se vorbesce fórte puțin. Dară timpul înaintéză, și se apropie ziua de 26 a c., pe când e convocat parlamentul, când partidele trebue, să se pronunțe. În cercurile conducĕtóre se nutresce sperarea, că Germaniĭ obstrucționiști avênd în vedere starea sufletéscă a monarchuluĭ nu-ĭ vor maĭ amări zilele cu obstrucția sa, ci vor vota proiectele referitóre la pact. Cestiunea limbiĭ se va resolvi maĭ târziŭ.

Franța.

Afacerea Dreyfuss e pe calea de a rĕsturna întreg cabinetul Brisson. Maioritatea membrilor din cabinet era pentru revisiunea procesuluĭ Dreyfuss, nu s'a pronunțat însĕ definitiv, până ce și noul ministru de răsboiŭ încă va fi studiat afacerea. Acesta în ultimul consiliŭ de ministri pe basa celor constatate prin studiarea procesuluĭ s'a declarat în contra revisiuniĭ. Presidentul republiciĭ Faure susține pe ministrul de răsboiŭ Zurlinden și a declarat, că nicĭ de cum nu se învoesce la revisiunea procesuluĭ. Dacă maioritatea cabinetuluĭ insistă pentru revisiune, e gata conflictul între presidentul republiciĭ și între guvern, căruia nu-ĭ restă de cât retragerea. Faure va, să susțină cu orĭ ce preț auctoritatea corpuluĭ ofițeresc.

Se vorbesce, că Rusia încă ar fi amestecată în afacere, și colonelul Henry s'a sinucis, numaĭ pentru ca să prevină compromiterea Rusieĭ. Agentul Rusieĭ să fie fost maiorul Esztherházy.

Spania.

Din Manilla se vestesce, că insurgențiĭ ar fi ocupat aprópe întrégă insula Luzon, carea e cea maĭ mare dintre Filipine, maĭ de parte că și-aŭ procurat arme și praf de pușcă în cuant mare, cât nu e eschisă supunerea, că insurgențiĭ ar întreține legăturĭ cu o putere mare. La începutul răsboiuluĭ Americaniĭ aŭ promis, că vor lăsa insurgenților insula Luzon, acum însĕ o reclamă pentru sine. Din acéstă causă raporturile amicale dintre insurgenți și Americani s'aŭ stricat. Resolvarea cestiuniĭ, că ale cuĭ să fie Filipinele, probabil o vor resolvi marile puterĭ interesate în Orient.

Turcia.

În ultimul macel din Candia se zice, că aŭ fost uciși la 260 creștinĭ, a nume parte împușcați de poporația turcéscă și chiar și de armată, parte aŭ ars în locuințele sale pe timpul incendiuluĭ. În alte localități de asemenea aŭ fost macelăriți creștiniĭ de cătră Musulmanĭ. Aŭ perit cu totul la 600 de ómenĭ. Poporația creștină se pregătesce de rĕsbunare, și de cum va puterile europene nu vor împedeca ciocnirile, éră se va începe răsboiul civil.

Se crede, că ultimul macel va grăbi resolvirea cestiuniĭ cretene. Puterile vor pretinde, ca trupele turcescĭ să părăséscă insula, și să se numéscă guvernator.

Guvernul din Constantinopol regretéză cele întîmplate, dară nu era și nu e capabil de a înfrîna fanatismul musalman. Se zice, că Anglezii aŭ avut purtare provocătóre, și acésta a infuriat pe Turcĭ.

Edhem pașa a publicat în Candia starea de asediŭ. Admiralii străinĭ nu se mulțămesc cu acésta sciind că armateĭ și administrațiuniĭ turcescĭ nu i-se pot încrede, ci eĭ urgitéză depărtarea celor 15,000 de başibozucĭ din Creta. Gevad-pașa a recercat pe admiralul anglez, să participe cu auctoritățile turcescĭ la investigarea asupra maceluluĭ din urmă.

Mulțămită publică.

În favorul sfinteĭ „Mănăstirĭ de la Prislop" în urma apeluluĭ emis cu datul 22/10 Novembre 1897 de cătră comitetul constituit spre scopul restaurăriĭ aceleia aŭ incurs următórele oferte benevole:

(Continuare.)

Pe lista Nro 538. prin On. Sigismund Pogan paroch în Pâclișa de la dsa 1 fl., Bőszőrményi Károly 1 fl., Nicolae Muntean 50 cr. și Iovan Nicolescu 20 cr. . fl. 2·70

Pe lista Nro 581. prin dl Ioan Laslo protopopul Clușuluĭ de la Ioan Laslo 50 cr., Ioan Romonțan 50 cr., Gavril Pop 50 cr.,

---

nisésca pânea cu lucrul mânilor sale. Nu aŭ băgat în samă referințele faptice ale țeriĭ, ci după modelul școlilor străine pentru cultivare ulterióră, carĭ presupun o pregătire elementară a elevuluĭ într'un atelier privat, s'a proiectat și s'a întrodus în școlile române de meseriĭ un program, după care se ține cont maĭ mult de cultivarea teoretică de cât de cea practică a viitoriuluĭ meseriaș, maĭ mult se cetesce și se cântă, de cât se lucră în atelier. Dacă acum școlarul a trăit patru anĭ întregĭ între ast fel de împrejurărĭ, e ușor de priceput, că trebue să se demoralisèze și să se dedea la neactivitate comódă; și dacă întră în vre un atelier, în dată i-se uresce de meserie, o părăsesce și mai bucuros îșĭ cércă óre unde vre un un post de polițist, servitor de cancelarie, veghietor; că el se convinge, că meseria e numaĭ pentru Nemți. [1])

(Va urma.)

[1]) Nemțĭ numesce Românul în batjocură pe orĭ ce străin.

Valeriŭ Pop 50 cr., Vas. Păpucescu 50 cr., Ioan Bochiș 50 cr.. Augustin Cosma 50 cr., Ioan Topan 50 cr.. Petru Dan 30 cr. . fl 4·30

Pe lista Nro 593 și 594. prin dl Vasiliŭ L. Pop protopop în Sân Georgiul de Meseș de la Vasiliŭ L. Pop 1 fl., apoĭ de la credincioșiĭ din Almașul mare și jur 5 fl. 30 cr. . . . . fl. 6·30

Pe lista Nro 598. prin dl Ștefan Pop protopop în Mihalț de la Teodor Stăncel 1 fl., Teodor Radu 1 fl., Aurel Pascu 50 cr., Laurențiŭ Stăncel 1 fl., Nicolaŭ Boțan 50 cr., Isidor Barb 50 cr., Ioan Brândeŭ 50 cr., Ștefan Pop 2 fl. . . . . fl. 7·—

Pe lista Nro 632. prin dl Artemiŭ Codarcea fost vprotopop în Giurgeŭ de la Ilie Câmpean paroch în Varviz 50 cr., de la credincioșĭ 1 fl., Ioan Rat paroch în Șarmaș 50 cr., de la credincioșĭ 1 fl., Ioan Dobrean preot în Corbu 50 cr., Michail Dobrean paroch în Tulgheș 50 cr., Gavril Ciobotariŭ paroch în Ghimeș 50 cr., Artemiŭ Codarcea 50 cr. . . . . fl. 5·—

Pe lista Nro 651. prin Reverendiss. Dr Felician Bran Archidiaconul părților Sătmarene în Careiŭ marĭ de la Dr Felician Bran 1 fl., Lazar Iernea paroch 1 fl., oficiul parochial din Domohida 1 fl., George Șuta paroch 3 fl., Terezia Toth 50 cr., Ioan S. Sălăgian 1 fl., Silvia P. Sălăgian 50 cr., Ignatiŭ Szabó 50 cr. . . . . fl. 8·50

Pe lista Nro 669. prin dl Ciril Deac protopop în Șĕuț de la Ciril Deac 50 cr., și de la dniĭ preoțĭ Petru Iancoŭ 25 cr., Octavian Hârșan 25 cr., Demetriŭ Oltean 25 cr., Grigoriŭ Bocan 25 cr., Mateiŭ Thalleș 25 cr., Ioan Pop 50 cr., Ilie Posmușan 25 cr., Ioan Dumbravă 25 cr., Larion Cucudean 25 cr. . . . . fl. 3·—

Fără listă aŭ incurs de la dl Aurel Popescu și soția comerciant în Sibiŭ fl. 10·—

Pe lista Nro 635. prin dl Ioan Pop protopop al Boroș-Șebeșului de la Ioan Pop 1 fl., Demetriŭ Nistor preot 1 fl., Gombos Antal 20 cr., Silvia Crisnic 50 cr. . fl. 2·70

Pe lista Nro 679. prin dl Alesandru Costea protopop în Oarța de sus de la Vasile Pop preot 50 cr., Petru Rob 20 cr. . . . . fl. —·70

Pe lista Nro 687. prin dl Ștefan Pop protopop în Baeasprie de la biserica din Baeasprie 50 cr., Trif Pavel 1 fl., Trif Marta 1 fl., cassa bis. din Satul noŭ de sus 50 cr., cassa bis. din Tĕuțiĭ de sus 50 cr., bis. din Tetiș 1 fl.. Augustin Mosolygó preot 1 fl., Dimitrie Avram 50 cr., biserica din Șurdescĭ 50 cr.. credincioșiĭ din Tetiș 2 fl. 20 cr., Asociațiunea N. 2 fl., Michail Demeter preot 50 cr., Demetriŭ Ciorte preot 50 cr., Șurani 20 cr, credincioșiĭ din Chiuzbaea și Satul noŭ 5 fl. 40 cr. . . . . fl. 17·30

Pe lista Nro 691. prin dl Ioan Serbac protopopul Turțului de la Emanuel Pop în Tarna mare 1 fl., Iacob Pop în Bătarcĭ 1 fl.. Ioan Pop paroch în Turț 1 fl., Ioan Serbac protopop în Gherța mică 1 fl. . . fl. 4·—

Pe lista Nro 694. prin Reverendiss. Tit Bud vicariul Maramurĕșului biserica din Vad 50 cr., Valea-porculuĭ 50 cr., Sat Șugatag 50 cr., Berbescĭ 50 cr., Breb 50 cr., Desescĭ 50 cr., Tit Bud 1 fl. . . fl. 4·—

Pe lista Nro 696. prin dl Paul Pop protopop în Vișeul de sus de la Basiliŭ Dragoș în Moïseiŭ 1 fl., Paul Pop 1 fl., I. Coman 50 cr., I. Pop Coman notar în Borșa 1 fl. . . . . fl. 3·50

Pe lista Nro 772. (colectant dl Ioan Anca preot în Subpădure) de la Ioan Anca 1 fl. 50 cr., Maria Anca 1 fl., Iulia Moldovan în Boziaș 50 cr., Iosif Socol paroch în Lăscud 50 cr., Moïse Birtolon notar 50 cr., Ioan Bândea notar 50 cr. și de la alțĭ credincioșĭ din Subpădure 3 fl. 70 cr. . . . fl. 8·20

Pe lista Nro 766. de la dl Augustin Meteș paroch în Cărpiniș 50 cr. și Popa Barbură 20 cr. . . . . fl. —·70

Pe lista Nro 675. (colectante dl Ioan Vicaș protopopul Ipuluĭ) de la Emil Vicaș paroch în Cosniciŭ de jos 50 cr., Eleonora Pop m. Vicaș 25 cr., Angela, Marița, Aurelia, Dionisiŭ, Emil Vicaș 25 cr., Macedon Ana, Sandru Boțan 60 cr., Ioan Popiliŭ în Marca 50 cr., Vasiliŭ Pop în Șumal 50 cr., Lucreția Ciurcas m. Pop 25 cr., Valeria și Cornelia Pop 25 cr.. Alesandru, Veronica, Veturia Botica 60 cr.. Dimitrie Dragoș 25 cr., Oana Pop 25 cr., Georgiŭ Podina preot în Almaș 50 cr., Pompeiŭ Podina 50 cr., Elena Podina 50 cr., Ioan Vicaș protopop a întregit cu 93 cr., și tot pe acéstă listă dl Emil Vicaș parochul din Cosniciul de jos a colectat în parochia matre și în filia Cosniciul de sus de la poporul credincios frumósa sumă de 15 fl. 97 cr. . . . . fl. 22·60

Pe lista Nro 316. prin dl Petru Călciunariŭ advocat în Orșova de la Netta și Petru Călciunariŭ 2 fl., N. N. preot gr. or. 1 fl. . . . . fl. 3·—

Pe lista Nro 638. (colectant dl Marcu Păscuț protopopul Șirieĭ) de la dl Georgiŭ Selăgian 1 fl., Elena Farkas 1 fl., Minerva Selăgian 50 cr., Vasile Anca în Crestaminiș 2 fl., Cornelia Buzila născ. Anca 1 fl., Emil Perényi în Galșa 1 fl. 50 cr., Laura Perényi 1 fl. 50 cr.. Maria Laura Perényi 1 fl., familia Hubic în Berzova 50 cr., Teofil Vălean în Giulița 50 cr., Maria Vălean născ. Creț 50 cr., văd. Teresia Vălean născ. Șincai 50 cr., Coriolan Vălean 25 cr.. Alesandrina Vălean 25 cr., Vas. Bistran în Șiria 1 fl., Ilca Gozman 35 cr., familia Păscuț în Șiria 2 fl. . . . . fl. 15·35

Pe lista Nro 785. (colectant Dl Dionisiŭ Dobrean paroch în Sântă Mărie Orlea) de la dsa 1 fl., Biserica 1 fl.. George Istvan 1 fl. și de la credincioșĭ 3 fl. 87 cr.. . fl. 6·87

Pe lista Nro 83. (colectant dl Nicolaŭ Muntean oficial de Werk în Hunedóra) de la dsa 2 fl., Alesandru Dima Iunior 1 fl., Constantin Dima 50 cr., Nicolaŭ Boldin 50 cr. . . . . fl. 4·—

Pe lista Nro 153. prin On. Nicolae P. Țarină paroch în Păncinescĭ de la dsa 1 fl., Iuliana Țarină 50 cr., Ștefan Țarină învĕțător 50 cr., de la alțĭ credincioșĭ de acolo 1 fl. 50 cr. . . . . fl. 3·50

Pe lista Nro 297. prin Dl Aurel C. Domșa profesor în Blaș de la dsa 1 fl., Dr Vasile Hossu 1 fl., Alesiŭ Viciŭ profesor 50 cr., A. n. Solomon 1 fl., N. N. 50 cr.. fl. 4·—

Pe lista Nro 582 și *583.* (colectant dl Demetriŭ Cutean protopop în Sĕcădate) de la dsa 1 fl., Ioan Tat preot 50 cr., Nicolaŭ Bârsean preot 50 cr., Ioan Popiț preot 50 cr., Demetriŭ Aron preot 50 cr., Ioan Șara preot 50 cr. . . . . fl. 3·50

Pe lista Nro 269. (colectant Dr Liviŭ Micșa cand. de advocat în Deș) de la dsa 1 fl., Eliŭ Micșa 50 cr., Dr Pompeiŭ Micșa 50 cr.. Ioan Slian 50 cr.. Iuliŭ Morariŭ 50 cr.. A. Muntean 50 cr., Dr Gavril Buzură 50 cr., Alesandru Tóháti 50 cr., Dr S. Holländer 50 cr., Gradeszk Emil 20 cr., Dr Barbu 50 cr.. Dr Teodor Mihăli advocat 1 fl., văd. Micșa 50 cr. . . . . fl. 7·20

Pe lista Nro 218. prin Dl George Șușman învĕțător în Subcetate de la Dr Ștefan Morariŭ 50 cr., Ales. Pop 30 cr., Emeric Pop 50 cr., Dr George Ilea 50 cr., Dr Isac 1 fl., Alesandru Morariŭ 30 cr., Alesandru Nemeș 50 cr. și Sigismund Toma de Felső-Szilvás 20 cr., toțĭ din Cluș . fl. 3·80

Pe lista Nro 633. (colectant P. O. D. Petru Mihuț protopopul Oradeĭ marĭ) de la Gavril Pop-Dan paroch în Sânt-Andreĭ 2 fl., Samuil Bota paroch în Giriș 1 fl., Aurel Popoviciŭ paroch în Nogiorid 1 fl., Georgiŭ Sfurlea paroch în Ceheiŭ 1 fl., Ioan Genț paroch în Haieŭ 1 fl., Vasiliŭ Plastin paroch în Betfia 1 fl., Antoniŭ Fritea paroch în Cordăŭ 1 fl.. Paul Erdélyi paroch în Sititelec 1 fl., George Pap paroch în Șaŭaieŭ 1 fl., Victor Szeremi paroch în Sântăul mare 1 fl., Gabriel T. Bárdossy paroch în Bedeŭ 1 fl. 20 cr. și Petru Mihuț protopop în Oradea mare 1 fl. 80 cr. . . . fl. 14·—

Pe lista Nro 85. de la dl Dr Zosim Chirtop advocat în Câmpenĭ . . . fl. 1·—

(Va urma.)

Noutățĭ.

Serbărĭ de doliŭ. Atât Î. P. S. Sa Mitropolitul, cât și P. S. Lor Episcopiĭ de Orade, Gherla și Lugoș aŭ rînduit, ca în tóte comunele celor patru diecese să se celebreze liturgiĭ pentru sufletul adurmiteĭ împĕrătese-regine Elisabeta și să se țină serbărĭ scolastice de doliŭ întru amintirea eĭ.

Din diecesa Lugoșuluĭ. M. On. *Victor Poruț,* paroch în Chernecea, a fost numit paroch în Oravița și tot o dată asesor consistorial și administrator al oficiuluĭ protopopesc din Oravița. — M. On. *Dr Laurean Luca,* paroch în Comloșul mare, a fost numit asesor consistorial și administrator al oficiuluĭ protopopesc al Torontaluluĭ. Amîndoĭ aŭ primit și dreptul de a purta însemnele protopopescĭ. Gratulăm și aleșilor și pentru nimerita alegere și denumire. — Clericul absolut *Valeriŭ Frenț* a fost primit în institutul teologic superior al sfîntuluĭ Augustin din Viena. — Stipendiĭ s'aŭ împărțit la studenți și meseriași din Fondul Rudolfian în suma de fl. 2935 din fundațiunea Paul Breca în suma de fl. 215 și din fundațiunea Nicolae Braia fl. 400, ĕră cu terminul 15 Octobre a. c. s'a escris sub Nr. 2684 concurs la dóuĕ stipendiĭ de câte fl. 20, la dóuĕ de câte fl. 25 și la dóuĕ de câte fl. 30 pentru școlarĭ gimnasiștĭ gr. cat. românĭ din diecesa Lugoșuluĭ.

De ale reuniuniĭ archidiecesane de asigurare în contra foculuĭ. P. S. Sa Dr Demetriŭ Radu a dispus, ca edificiile bisericescĭ și scolastice din diecesa Lugoșuluĭ de acum înainte să se asigureze la reuniunea archidiecesană de asigurare în contra daunelor causate prin foc.

Concurs la stațiuni docentale și cantor-docentale în Archidiecesă s'a escris cu terminul de 30 Septembre: 1) La staț. cantor-doc. din *Hodiș* în protopopiatul Morlaceĭ sub Nr. 4311—1898 cu emolumentele: Salariŭ 105 fl., 73 metrete à 20 cupe bucate (cucuruz-sĕcară), 4 orgiĭ lemne de foc, 43 zile de lucru, venite stolare 15 fl., un fînaț saŭ arînda anuală 40 fl. 2) La staț. cantor-doc. din *Molosig* în protopopiatul Morlaceĭ sub Nr. 4311—1898 cu emolumentele: Salariŭ 232 fl.. usufructul alor dóuĕ grădiniĭ orĭ arînda lor 15 fl., venite stolare 10 fl., 30 metrete bucate à 20 cupe, din jertfele de la s. biserică 4 fl. 3) La staț. doc. din *Muntele Băișórei* din protopopiatul Indoluluĭ sub Nr. 4390—1898 s'a escris concurs noŭ cu emolumentele înfirate sub Nr. 3335—1898. 4) La staț doc. ambulantă din *Băișóra-Săcel* din protopopiatul Indoluluĭ sub Nr. 4390—1898 cu emolumentele: Salariŭ 300 fl., cuartir în școlă, grădină pentru legumărit și pomologie. 5) La staț. doc. ambulantă din *Hașmaș-Șut* din protopopiatul Indoluluĭ sub Nr. 4390—1898 cu emolumentele: Salariŭ 300 fl., cuartir în școlă. 6) La staț. doc. din *Cucerdea română* din protopopiatul Ernotuluĭ sub Nr. 4430—1898 cu emolumentele: În baniĭ 171 fl.. 190 metrete à 20 litre cucuruz sfărmit. 7) La staț. doc. din *Subpădure* din protopopiatul Ernotuluĭ curentată deja sub Nr. 2969—1898 s'a escris concurs noŭ sub Nr. 4430—1898 cu emolumentele înfirate deja. 8) La staț. cantor-doc. din *Sân-Iacobul de Câmpie* în protopopiatul Cosocneĭ sub Nr. 4480—1898 cu emolumentele: În baniĭ 36 fl., 234 metrete à 20 litre cucuruz cu grăuntul, locul școliĭ comunale 2 jugĕre 1545□°, cemeteriul 5 jugĕre, locuință, grădină pentru legumĭ și pomologie 250□°, terțialitatea din stolă 25 fl., locul cantoral 6 jugĕre 1487□° arătoriŭ și 1 jugĕr 456□° pășune. 9) La staț. de cantor-doc adiunct în *Aton* din protopopiatul Cosocneĭ sub Nr. 4134—1898 cu emolumentele: În baniĭ 108 fl., 90 metrete à 16 cupe vechĭ cucuruz cu grăuntul, din capețiĭ și stolă 40 fl. 10) La staț. doc. din *Bothaza* în protopopiatul Cosocneĭ sub Nr. 4416—1898 cu emolumentele: Salariŭ 300 fl., cuartir.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Usulŭ de icóne sfinte, care începênd de la Constantin cel Mare la Greci fusese cu mult mai mare de cât la Latinĭ, i-s'a născut un vrăşmaş înverşunat şi necruţătoriŭ în persóna ostaşuluĭ şi parvenitului Leo Isauricul, care cuprinse scaunul împĕrătesc după neputinciosul Teodosiŭ şi întemeiă o dinastie nóuă.

Grozăveniile istorieĭ iconoclasmuluĭ le făcurăm deja o dată în „Unirea“ obiect al contemplăriĭ nóstre. Scim, cu câtă turbare a purces Leo Isauricul împotriva sfintelor icóne, şi că Constantin Copronimul, ficiorul şi moştenitoriul luĭ Leo, sta, să întrécă în turbarea asta pe tatăl sĕŭ. În anul 753 adună Constantin în Constantinopol faĭmosul sinod din biserica Preacurateĭ în Vlacherne. În urma hotărîriĭ acestuĭ sinod sfintele icónelele delăturară pretutindenea din biserici, ĕră mosaicurile şi frescurile le văruiră. Mai ales auctorul scrieriĭ „Vita s. Stephani“ se tânguesce cu amar asupra pustiiriĭ biserieiĭ celeĭ strălucite din Vlacherne, pe păreţiĭ căreia erau representate minunile şi faptele Mântuitoriuluĭ până la înălţarea luĭ la cer. Pe păreţiĭ bisericilor se zugrăviră representărĭ câmpenescĭ, vînătorĭ, arborĭ, tufişurĭ şi pasĕrĭ aşa, cât auctorul scrieriĭ „Vita s. Stephani“ aséměnă bisericile cu nisce coliviĭ de pasĕrĭ şi magazine de póme. La sfatul archimandrituluĭ Ştefan călugăriĭ, carĭ pe lângă popor aŭ fost singurĭĭ, carĭ se împotriviseră vandalismuluĭ împĕrătesc, părăsiră aprópe toţĭ capitala, pentru ca să cerce ţinuturĭ mai liniştite.

După mórtea împĕratuluĭ Teofil scim, că împĕrătésa Teodora a restituit cultul sfintelor icóne. De atuncia începênd a putut, să se observe în rĕsărit din noŭ o mişcare mare pe terenul arţiĭ. Pe păreţiĭ bisericilor şi în cărţile cele sfinte, carĭ se folosiaŭ la cultul dumnezeesc, aŭ avut, să se restaureze icónele cele sfinte. Epoca cea dintâiŭ a arţiĭ bizantine, carea se estinde de la întemeiarea Constantinopoluluĭ prin Constantin cel Mare până la desvoltarea deplină a stiluluĭ bizantin pe timpul împĕratuluĭ Ĭustinian, păzise vie tradiţia mai veche în pictură şi în sculptură. Dară proscripţia icónelor celor de caractĕr religios despoiase apoĭ pe artiştĭ aprópe de tóte modelurile şi avuse de urmare închiderea multor atelierurĭ de pictură, şi prin aceea, că se introduse un sistem de decoraţie fantastică şi făr de cuprins, arta mai întâiŭ se depărtase de severele sale idealurĭ vechĭ. Şcóla cea nóuă, carea se născu după încetarea luptelĕ şi după întroducerea aceleĭ ornamentice făr de cuprins, a fost învinsă de o înrîurinţă îndoită: ea în studiul compoziţieĭ, al gesturilor, al proporţiilor trupuluĭ, al espresieĭ spirituale, în draperie şi până şi în colorit se sili a se lega de modelurile acelea vechĭ, carĭ scăpaseră de turbarea iconoclaştilor, ĕră de altă parte păzi şi stilul acela monumental, carele pe timpul luptelor iconoclaste se desvoltase în arta musivă şi în miniaturĭ ca recompensă în locul representărilor celor sfinte. Resultatul acesteĭ contopirĭ nu în tot de una norocóse a fost, că s'a născut şi s'a desvoltat un stil noŭ pe timpul împĕraţilor Vasiliŭ I, Leo VI, Constantin Porfirogenitul, Nicefor, Foca şi Ĭoan Zimisces în jumătatea a dóua a vĕculuĭ al nóuĕlea şi în vĕcul al zecelea.

Imperiul bizantin nicĭ o dată nu a fost mai puternic de cât în vĕcul al nóuĕlea şi al zecelea sub guvernarea dinastieĭ macedonene (867—1057). Împĕraţiĭ acesteĭ epoce aŭ întrecut pe Ĭustinian în energie şi în spirit răsboĭnic; eĭ a fară de aceea în folosirea cu minte, ce o făceaŭ de isvórĕle finanţiale ale împĕrăţieĭ, aŭ dovedit talent administrativ escelent şi pricepere faţă cu indigenţele culturiĭ grecescĭ. Întemeiătoriul acesteĭ dinastiĭ, Vasiliŭ Macedonénul (867—886), inaugură guvernarea acésta energică; îĭ urmară apoĭ Nicefor, Foca, Ĭoan Zimisce, Vasiliŭ II. Împĕrăţia se apĕra împotriva năvăliriĭ de cătră méză nópte şi de cătră méză zi: pe Slavĭ îĭ respinseră, Bulgarilor le puseră stavilă, recuceriră Ciprul, Creta, Cilicia. Cetăţile cele marĭ se avîntară prin industrie potenţată la bogăţie şi lux. Acésta o făcu mai ales Constantinopolul, centrul comerciuluĭ de pe atuncia al lumiĭ, magazinul pe sama lipselor Orientuluĭ şi Occidentuluĭ. Aci se întîlniaŭ negustătorĭ asiaticĭ, arabĭ, italianĭ şi francĭ; căcĭ în evul de mijloc productele arţiĭ şi industrieĭ bizantine avură însemnătatea cea mai mare: lucrări de miniatură în aur, smalţ, fildiş, arme şi vase ciselate, covóre, ţesĕturĭ, brocaturĭ formaŭ obiecte fórte cercate şi scumpe de ale comerciuluĭ, şi nu numaĭ Constantinopolul singur era magazinul pentru ast fel de lucrurĭ, ci şi alte cetăţĭ, bună óră Corintul, Teba, Tesalonica, încă luaŭ parte în comerciul acesta, care îmbrăţişa lumea întrégă.

Cu acest spirit, care se avînta ast fel în privinţă materială, ţineaŭ paş şi indigenţele spirituale: Constantinopolul primesce o universitate, în care se propun filosofia, retorica, sciinţele matematice. Dintre representanţiĭ acesteĭ aristocraţiĭ spirituale se aleg apoĭ oficialiĭ administrativĭ aĭ statului. Şcolile din Atena ajung prin acésta la o vadă aşa de mare, cât atrag la sine învĕţăceĭ până şi din Franţa şi din Anglia. Constantin Porfirogenitul nu s'a distins nicĭ ca beliduce, nicĭ ca regent, dară s'a distins ca patron şi cultivătoriŭ al sciinţelor şi arţilor pacînice. „El zugrăvia întru adevĕr aşa de bine,“ aşa ne încredinţézĕ biografulu luĭ, „cât nu cred, că maĭ înainte de el orĭ după el să-l fie ajuns vre un artist. El coregea pe pictorĭ şi în lucrul acesta se vĕdia de un învĕţătoriŭ de tot espert; sculptorilor în pétră şi în lemn, faurilor de aur şi de fer le da inviaţiunĭ practice. El însu-şĭ făcu uşile de argint din chrisotricliniŭ şi o masă de argint pe sama saleĭ festive şi împodobi sala acésta cu lespedĭ de lemn în desemn şi colorit felurit.“ [1])

În jurul acestuĭ împĕrat, care era un învĕţătoriŭ aşa de espert, se adunară artiştiĭ. Dară numaĭ de la puţinĭ din aceştĭ artiştĭ ni-s'aŭ conservat numele: acolo a fost architectul Teodor, care a restaurat biserica Apostolilor şi a ajuns la dignitatea de patriciŭ, acolo a fost pictorul Andreiŭ, despre care spunea faĭma, că a ajuns pe Apele, acolo aŭ fost Agastarch, Eraclide şi Filen din Bizanţ şi pictorul călugăr Teofane.

Palaţul împĕrătesc din Constantinopol, zidit de Constantin cel Mare şi străformat în chip strălucit de Ĭustinian, primi pe timpul împĕratuluĭ iconoclast Teofil şi apoĭ pe al luĭ Vasiliŭ Macedonénul înfrumseţărĭ nóuĕ. El în vécul al zecelea ajunse la culmea strălucirĭĭ sale şi cuprindea un teren fórte mare în apropiarea Agieĭ Sofie. [2]) În palaţul acesta, care strălucia de aur şi de mosaicurĭ, se desvolta o plinire de putere, carea impunea fantasieĭ răsăritene celeĭ bogate. Asemenea unuĭ zeŭ pământesc şedea dispunĕtoriul aci pe scaunul împĕrătesc, încunjurat asemenea unuĭ dinast asian de un cerimonial servil, şi supuşilor li-se permitea, să se înfăţişeze înaintea luĭ numaĭ aruncaţĭ la pământ. Tóte eraŭ aci rînduite prin regule de cele mai severe, şi nicĭ o dată nu s'a deprins etichetă aulică şi cult omenesc în mĕsură aşa de mare ca în palaţul acesta împĕrătesc. Contopirea cea unică în felul sĕŭ a arţiĭ religióse cu cea profană, pe cum s'a sevârşit ea în Bizanţ, orĭ mai bine caractĕrul stăpânitoriŭ al stiluluĭ bisericesc, pe cum a primit el de la Ĭustinian direcţia sa esprimată, face, ca forma de cerc a apsideĭ şi a cupoleĭ să stăpânéscă şi în dispoziţiile palaţuluĭ pe acolo, pe unde era vorbă de sale, atriŭ, peristil. Chrisotricliniul înfăţişézĕ planul uneĭ bisericĭ: într'însul şi în bisericĭ se manifestézĕ acele şi principiĭ architectonice, ceea ce e dovada cea mai convingĕtóre despre aceea, că arta bizantină, cea mai consecuentă dintre tóte arţile lumiĭ, a purces din fiinţa şi din pulsarea cea mai intimă a spiritului poporuluĭ, şi caractĕrul eĭ e de parte de orĭ ce combinare fantastică şi individuală. Decoraţia musivă a palaţuluĭ împĕrătesc, pe cum ne spun raportoriĭ bizantinĭ ceĭ ce l-aŭ vĕdut, încă consună cu legile acele de compoziţie, carĭ s'aŭ observat în arta istorică musivă pe păreţiĭ bisericilor: centrul îl cuprind o figură orĭ dóuĕ de însemnătate mai mare, representate stând în picióre, în ţinută liniştită şi plină de dignitate, căcĭ compoziţia şi aci încă e stăpânită de

[1]) Anonym. ed. Bonn. p. 450.

[2]) Labarte, Le palais impérial de Const. Paris 1861.

legea centralisării și simetriei; de o latură și de ceealaltă se înșiră apoi aceia, carî ieau parte în actul omagial: în tocmaĭ pe cum în jurul Răscumpărătoriului triumfătoriŭ se adună sfinții spre adorare și omagiŭ, în tocmaĭ așa se desvóltă și aci un paralelism dintre persóna cea sfințită a împăratului, a dispunătoriului de pe pământ, și dintre cea a Atotstăpânitoriului celuĭ ceresc, de care, — pe cum arată în Agia Sofia mosaicul luĭ Christos ședênd pe scaun împărătesc, — până și împăratul încă are, să se apropie ca supus, aruncat cu fața la pământ.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Céta se îmbărbătă și-l încunjură. Când Ben Hur privi în jur de sine, ca să vadă pe învățăceĭ, aceștia fugiseră; nicĭ unul nu se maĭ vedea.

Ben Hur putea, să arunce din când în când câte o privire furișată la arestat printre mulțimea cuprinsă cu limbile, mânile și piciórele. Cât de vrednic de compătimire, cât de părăsit i-se părea! Și totuși, — așa își gândia, — ar fi putut, să strivéscă cu o răsuflare pe vrășmașiĭ sĕĭ, — dară nu a voit, să o facă! Ce fel de păhar i-a dat óre tatăl sĕŭ, să-l bea? Și cine era acest tată, căruia îĭ era așa de ascultătoriŭ? Taĭne preste taĭne, — nu una, ci multe.

Céta în frunte cu ostașiĭ porni în dată pentru a se întórce în cetate. Ben Hur era îngrijat și neîndestulit cu sine însu-și. În mijlocul cetel, acolo, unde erau torțele cele multe, scia el, că era Nazarinénul. De o dată se hotărî, să îndrepte acestuia încă o întrebare.

El se desbrăcă de mantaua și de măhrama de cap și le aruncă pe zidul grădiniĭ, ér apoĭ grăbi în urma cetel și se mestecă în ea cu îndrăznélă. Pătrundênd tot maĭ tare în céta ajunse maĭ pe urmă lângă omul acela, carele ținea capetele funiel, cu carî era legat arestatul. Nazarinénul pășia mereŭ; capul îĭ era plecat, mânile îĭ eraŭ legate pe spate, pĕrul îĭ cădea în sucituri gróse preste față. El mergea maĭ plecat ca de obiceiŭ. Era învederat, că el nu băga în samă, cele ce se întîmplaŭ în jur de el. La câțiva pași înaintea luĭ mergeaŭ preoții și bătrânii; eĭ povestiaŭ între olaltă și din când în când priviaŭ în dĕrept la Nazarinénul. Când pe urmă se apropiă de puntea din vale, Ben Hur luă funia din mâna sbirului, carele ducea pe arestat, și păși lângă arestat.

„Învățătoriule, Învățătoriule,“ zise el cu de grab apropiându-și gura de urechea Nazarinénului, „audĭ, Învățătoriule? Un cuvînt, un cuvînt numaĭ! Spune-mĭ —“

Sbirul, din mâna căruia luase funia, cercă, să o prindă din noŭ.

„Spune-mĭ,“ zise Ben Hur maĭ de parte, „dacă mergĭ de bună voe cu eĭ?“

Atuncĭ îĭ sună din mulțime în ureche întrebarea măniósă: „Cine eștĭ, omule?“

„O Învățătoriule,“ zise Ben Hur cu insistință și cu îngrijare maĭ de parte, „sînt prietinul și partisanul tĕŭ. Dacă voiŭ aduce ajutoriŭ, primi-l veĭ?“

Nazarinénul nu-și ridică privirea și nu vĕdi cu nicĭ un semn, că ar fi audit cuvintele luĭ. Înse acel óre ce, care în tot de una, când suferim, pare a o spune acésta, celor ce privesc la noĭ, fie aceștia chiar și străinĭ, nu rĕmase nicĭ acuma lipsit de efect. Acel óre ce părea, că zice: „Lasă-l singur, pe el l-aŭ părăsit prietiniĭ, lumea s'a lăpădat de el, plin de amărăciune și-a luat el rĕmas de la omenime. El nu scie, unde merge, și acésta nicĭ nu-l impórtă. Lasă-l singur!“

Și la acésta îl și siliră acuma pe Ben Hur. Vre o zece mânĭ se întinseră spre el, și din tóte părțile strigaŭ ómeniĭ: „El e unul din aceia, la o parte cu el, prindeți îl, jos cu el!“

Cu o mișcare iute și puternică se ridică Ben Hur, împinse mânile de la sine și sparse cercul, care-l împrejura de aprópe. Mânile se întinseră după el, când scăpă, și-ĭ traseră hainele de pe trup. El fugi de eĭ gol de-a lungul drumuluĭ. Valea cu întunecimea eĭ îl ascunse de eĭ.

El luă măhrama de cap și mantaua de pe zidul grădiniĭ și merse în urma cetel până la pórta cetățiĭ. De acolo se duse la ospetărie, încălecă și călări a fară la corturile, în carî eraŭ mama și sora luĭ.

În vreme ce călăria, se jurui, că va cerca în ceea zi pe Nazarinénul, — se jurui fără de a scĭ, că pe acesta îl duseră de-a dreptul la casa luĭ Ana, pentru ca să-l asculte încă în aceea-și nópte.

Când se puse pe așternut, inima îĭ bătea așa de tare, cât nu putu, să dórmă. Vedea limpede, cum se împrăștie împărăția aceea jidovéscă, a cărel întemeiare o sperase, și el cunoscu, ce a fost ea în realitate, — un vis.

E deja destul de trist, dacă vedem, cum cetățuile nóstre se pustiesc una după alta, chiar și dacă într'aceea maĭ avem din când în când câte un interval, în care să ne reculegem din cădere orĭ cel puțin să putem audi, cum se sfârșesce ecoul căderiĭ. Înse dacă ele tóte se pustiesc de o dată, dacă ele tóte se cufundă ca năile de o dată, se răstórnă tóte de o dată asemenea caselor în urma cutrĕmurului de pământ, atuncia sufletele acelea, carî o pot suferi acésta, trebue să fie formate din o materie maĭ vîrtósă ca de obiceiŭ. Și sufletul luĭ Ben Hur nu se ținea de sufletele acestea. Cum privia el în viitoriŭ, începură a se ivi înaintea luĭ icóne de ale uneĭ viețĭ senine și frumóse cu o casă în locul unuĭ palaț de stat și cu Estira într'însa ca soția luĭ. În órele de plumb ale nopțiĭ vedea ĕră și ĕră vila din Misenum, și cum se preumbla acolo în grădină și petrecea în atriul cel parchetat dimpreună cu mica sa compatriótă; de-asupra lor și a cerul Neapoleĭ, ĕră la piciórele lor cea maĭ frumósă din câmpiile cele frumóse și sinul azur al măriĭ.

El cu un cuvînt sosise la un punct hotărîtoriŭ al vieții sale, în care tóte atîrnaŭ de la ziua de mâne și de la Nazarinénul.

IX.

Aprópe de sfârșit.

În ceea diminéță pe la óra a dóua călăriră de grab doĭ bărbați la cortul luĭ Ben Hur, descălecară acolo și poftiră, să grăéscă cu el. El încă nu se sculase, dară totuși porunci, să-ĭ lase, să între.

„Pace vóuĕ, fraților!“ zise către eĭ, căcĭ eraŭ doĭ sutași încredințațĭ aĭ Galileenilor luĭ. „Nu veți, să ședeți?“

„Nu!“ răspunse scurt cel maĭ bătrân. „A te pune, să ședĭ și să odihnescĭ, însémnă a lăsa pe Nazarinénul, să móră. Sentența e rostită, crucea e deja pe Golgotha.“

Ben Hur privi spăimîntat la eĭ.

„Crucea!“ Asta a fost tot, ce a putut, să zică în clipa acésta.

„L-aŭ prins astă nópte și l-aŭ osîndit,“ zise omul maĭ de parte. „În zorĭ de zi l-aŭ dus înaintea luĭ Pilat. De dóuĕ orĭ a declarat Romanul, că nu află vină într'însul, de dóuĕ orĭ a denegat estradarea luĭ. Maĭ pe urmă și-a spĕlat mânile și a zis: „Nevinovat sînt de sângele acestuĭ drept; voĭ veți vedé!“ Și eĭ aŭ răspuns —“

„Cine a răspuns?“

„Eĭ, preoții și poporul: „Sângele luĭ asupra nóstră și asupra fiilor nostri!““

„Sfinte părinte Avraame!“ esclamă Ben Hur. „Un Roman e maĭ blând față cu un Israilit de cât poporul luĭ! Și de cum va, — o, de cum va el e Fiul luĭ Dumnezeŭ, atuncia ce va puté óre, să spele sângele luĭ de pe fiiĭ lor? Nu are, să se întîmple, — e timpul de a prinde armele!“

Privirea luĭ strălucia de hotărîre. El bătu în pălmĭ.

„Caiĭ, iute!“ zise Arabuluĭ, care se înfățișase la semnul acela. „Spune Amreĭ, să-mĭ trimită alte vesminte, și adu-mĭ spada! Prietinilor, e timpul, să murim pentru Israil! Așteptați a fară, până voiŭ veni!“

El mâncă puțintică pâne, beu un păhar de vin și după câte va clipe era pe drum.

„Unde să mergem maĭ întâiŭ?“ întrebă Galileanul.

„Să adunăm legiunile!“

„Vaĭ!“ oftă omul și-și ridică mânile.

„Pentru ce vaĭ?“

„Domnule,“ răspuse omul rușinat, „domnule, eŭ și prietinul acesta al meŭ sîntem singurĭ, carî am rĕmas credincioșĭ, ceĭ alalțĭ aŭ trecut între credincioșiĭ preoților.“

„Cu ce intenție?“ întrebă Ben Hur și trase de frîŭ.

„Pentru ca să i ucidă!“

„Dóră nu pe Nazarinénul?“

„Tu aĭ zis.“

Ben Hur privi lung de la unul la cel alalt. Ĕră i-se părea, că aude întrebarea din nópteа trecută: „Aŭ nu voiŭ bé păharul, care mi-l a dat mie Tatăl?“ — pe cum și întrebarea sa propie, carea o șoptise Nazarinénului la ureche: „Dacă voiŭ aduce ajutoriŭ, primi-l veĭ?“ El zise întru sine: Mórtea luĭ nu se póte evita, el a întîmpinat-o cu consciință deplină de la începutul misiuniĭ sale. O putere maĭ înaltă a dispus-o așa, e voința luĭ Dumnezeŭ. Dacă el e învoit, dacă el merge de bună voe spre mórte, ce ar avé óre altul, să facă? Ben Hur pricepea, că planul luĭ, care-l întemeiase pe credința Galileenilor, acuma e zădărnicit; apostatarea lor întru adevĕr îl făcu imposibil. Înse cât de uĭmitoriŭ e, că asta a trebuit, să se în-

tîmple chiar în diminéța acésta! Îl cuprinse o anumită sfiélă. Póte că planurile, ostenéla, jertfele luĭ de banĭ aŭ fost numaĭ o împotrivire păcătósă față cu Dumnezeŭ! Când prinse decĭ din noŭ frîul și zise: „Vom merge maĭ de parte, fraților!“ înaintea luĭ nu era nimica fără numaĭ nesiguranță. El era lipsit de capabilitatea de a se hotărî repede, fără de care capabilitate omul în evenimente neliniștitóre nu póte, să fie eroŭ.

„Vom merge maĭ de parte, fraților! Vom merge pe Golgotha!“

Eĭ trecură pe la cete iritate, carĭ mergeaŭ ca și eĭ spre méză zi. Întreg ținutul spre méză nópte de la cetate părea a se fi pus în mișcare. Fiind că auḑiră, că procesia cu osînditul o vor întîlni probabil în apropiarea palatuluĭ împĕratuluĭ Irod, de aceea călăriră acolo ținênd drumul spre sudost de la Acra. În valea de din jos de lacul luĭ Ezechie li-se făcu cu neputință a înainta împotriva mulțimiĭ; le trebui, să descalece și să aștepte cercând scut în dosul colțuluĭ uneĭ case. Era, ca și cum ar sta la țĕrmul unuĭ rîŭ și ar privi la curgerea apeĭ crescute; acésta era impresia, ce o făcu mulțimea asupra lor.

(Va urma.)

Bibliografie.

Predicele renumituluĭ orator și scriitor bisericesc *Iustin Popfiŭ* tom. I. pentru *Dumineci*, conține multe predicĭ, ce în „Amvonul“ nu aŭ apărut, cu preț redus: 10 esempl. procurate de o dată per 1 fl. 50 cr., 5 esempl. per 1 fl. 90 cr., 1 esempl. 2 fl. 35 cr. spedate francate. Se pot procura la Tipografia „Aurora“ în Gherla—Szamosujvár.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Preasfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învĕțătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia și chemarea sa sublimă îĭ impune datorința strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ și pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioșilor nostri.“

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituțiunile calvinescĭ
în biserica românéscă din Ardél,
fasele lor în trecut și valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaș** (Balázsfalva).

Euchologiu

edițiunea **a dóua,** revĕḑută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparĭu frumos în **negru** și **roșu.** — Prețul nelegat fl. 2.80, ĕră legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericescĭ
din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiunĭ ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unuĭ esemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta niciĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoțesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviațiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale și curatoratele, cum și privații la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dărĭ de *case,* 2. a dărĭ de *câștig,* 3. a dării dupa *camete,* 4. a dărĭ *supletóre* generale de *venit,* 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliție,* 6. a dărĭ de *arme* și de *vînat* și 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Prețul uneĭ broșurĭ e **8** cr., expedată franco sub fașe **11** cr.

Cestiuni
din

dreptul și istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei“ și a dluĭ Nicolaŭ Densușan asupra Mitropolituluĭ Vancea și a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul **1** fl. Ambele părți espedate franco **1** fl. **85** cr.

Pregătire la mórte, adecă considerațiunĭ asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societățiĭ de lectură Inocențiŭ M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Decretele Concilielor, provincial **prim** ediția a II-a broș. 80 cr.

Decretele Concilielor provincial **al doilea,** ediția a II-a broș. 65 cr.

Testamentul și Literele fundaționale ale fericitului Archiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș *Dr. Ioan Vancea de Buteasa.* Blaș 1892. Tipografia Seminariuluĭ gr. cat. din Blaș. Se află de vîndare la Administrația „Unirii“. Prețul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Octoichul cel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcâiŭ de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericéscă de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Posta Redacțiunii. On. *V. Vasvári* în *Valcĕul magiar.* Am dispus trimiterea foiĭ. Împărtășesce dorința dtal cu privire la prețul abonamentuluĭ Rsmuluĭ vicar. Împlinirea promisiuniĭ dtale o vom primi în tot de una cu bucurie.

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nr. 4—1898. (39) 1—2

Publicațiune.

Economatul domeniilor mitropolitane aduce la cunoscința On. proprietarĭ de vite, cum că în economia mitropolitană de la Blaș, Tûr și Cergăul mare se află spre vîndare fîn, trifoiŭ, otavă, paie de grâŭ, paie de ovĕs și paie de orz, tóte de qualitate bună, în quant mare și mic pe lângă prețurĭ moderate. Doritoriĭ de a câștiga nutreț bun să se adreseze la subscrisul administrator al bunurilor mitropolitane în Blaș.

Blaș la 10 Septembre 1898.

Ioan Maior
administr. dom. mitrop.

Escriere de concurs.

La școla nóstră comunală gr. cat. cu limba de propunere română-magiară în asemenea proporțiune devenind vacant postul de învĕțătoriŭ, pentru acest post prin acésta escriŭ concurs public cu termin până în 28 Septembre 1898.

Emolumentele împreunate cu acest post sînt următórele:

1) 400 fl. v. a., ce se primesc în rate lunare anticipative.

2) Cuartir 1 chilie cu culină și grădină 200□.

3) 20 fl. anualĭ pentru lemne.

4) 4 orgiĭ de paie pentru încălḑirea locuinței învĕțătoriului.

5) 5 fl. spese de cancelarie.

Pentru acestea învĕțătoriul este datoriŭ a instrua pe pruncii gr. cat. în cântările bisericescĭ, Dumineca și în sĕrbătorĭ a se presenta în biserica gr. cat. și a ține strana cantorală. A fară de órele oficióse este îndatorat învĕțătoriul a merge la mort, pentru care serviț va primi de la mort mare 50 cr., de la pruncĭ 30 cr. v. a.

Doritoriĭ de a obține acest post sînt rugați a-și trimite cererile lor la subscrisul preot și președinte al școliĭ comunale gr. cat. din *Iancahid* (Jankahida comitatul *Torontál* u. p. *Nagy-Becskerek)* provĕḑute cu următórele: 1) Absolutoriŭ preparandial, 2) testimoniŭ de cualificațiune 3) carte de botez și 4) atestat despre purtarea lor morală și politică și despre servițul prestat până aci. Competenții aŭ, să-și dea cererile scrise în limba magiară.

Iancahid la 12 Septembre st. n. 1898.

Petru Pop
preot gr. cat. și președ. școliĭ com.

(40) 1—2

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 24 Septembre 1898. Numĕrul 38.

Epistolă enciclică despre Rosariŭ.

Leo Papa XIII.

Venerabili Fraţi!

Salutare şi binecuvîntare Apostolică.

Când reprivim cu spiritul la lungul restimp, care după voinţa luĭ Dumnezeŭ l-am petrecut în Pontificatul Suprem, atuncia nu putem, să nu recunóscem, că Noĭ. de şi fără de a o fi meritat, am esperiat scutul cel maĭ învederat al provedinţeĭ dumnezeescĕ. După părerea Nóstră înse el are, să se mulţăméscă maĭ ales acelor rugăciunĭ unite şi pentru aceea aşa de lucrătóre, carĭ pe cum odinióră pentru Petru, aşa se fac şi pentru Noĭ neîncetat de la biserica întrégă. De aceea rostim în rîndul cel dintâiŭ dăruitoriuluĭ tuturor celor bune, luĭ Dumnezeŭ, mulţămita cea maĭ mare şi vom ţinĕ în amintire, câtă vreme vom trăi, tóte binefacerile acelea singuratice, carĭ le-am primit de la El. La acésta se înşiră amintirea cea dulce de scutul de mamă al înalteĭ Regine a cerului; amintirea acestuĭ scut încă o vom păzi cu evlavie şi neştirbită lăudând cu mulţămită binefacerile Eĭ. Că de la Dînsa se revarsă rîurile graţiilor dumnezeescĕ ca printr'un canal bogat de ape; „în mânile Eĭ sînt comorile milostivirilor Domnuluĭ“. [1]) „Dumnezeŭ va, ca Ea să fie isvorul tuturor bunurilor.“ [2]) Sperăm, că Ne vom despărţi de viaţa acésta cu siguranţă în iubirea acesteĭ Mame gingaşe, care iubire ne-am silit netncetat, să o cultivăm şi să o înmulţim zilnic. Dară fiind că deja de multă vreme am dorit, ca mântuirea societăţiĭ omenescĕ să o asigurăm în o înălţare a venerăriĭ Preafericiteĭ Fecióre ca în o cetate tare, de aceea nu am întrelăsat a înainta folosirea Rosariuluĭ Mariau între creştinĭ prin aceea, că în afacerea acésta am edat de la anul 1883 în cóce epistole enciclice şi în maĭ multe rîndurĭ am publicat decrete, pe cum vĕ este bine cunoscut Şi după ce din hotărîrea sfatuluĭ milostivitoriuluĭ Dumnezeŭ vedem şi în ăst an érăşĭ apropiându-se luna luĭ Octobre, carea o sfinţisem şi dedicasem deja maĭ de mult Regineĭ Rosariuluĭ, de aceea vom, să întrelăsăm a Ne îndrepta din noŭ către Voĭ, şi după ce vom fi arĕtat cu puţine cuvinte tóte, cele ce am făcut până acuma spre înaintarea acestuĭ fel de rugăciune, vom încununa lucrul prin un ultim document din care de o parte să se vĕdéscă în chip strălucit încă şi maĭ tare zelul Nostru şi predilecţia Nóstră pentru amintita formă a venerăriĭ Marieĭ, ĕră de altă parte în credincioşiĭ încă să se trezéscă silinţa de a susţinĕ cu evlavie şi neştirbit acest obiceiŭ sfînt.

Însufleţiţi decĭ de neîncetata dorinţă, ca poporul creştinesc să cunóscă puterea şi dignitatea Rosariuluĭ Marian, am amintit în rîndul cel dintâiŭ originea maĭ mult ceréscă de cât omenéscă a acestuĭ fel de rugăciune şi apoĭ am arĕtat, că cununa acésta minunată, împletită din salutarea îngeréscă cu adaugerea rugăciuniĭ Domnuluĭ şi împreunată cu datorinţa contemplăriĭ, e un fel de rugăciune escelent şi nespus de roditoriŭ maĭ ales spre dobîndirea vieţiĭ veciĭnice; căcĭ ea a fară de însă-şĭ escelenţa rugăciunilor îmbie atât un mijloc de scutire potrivit pe sama credinţeĭ cât şi un model eminent de vîrtute prin mijlocirea taĭnelor, celor ce se propun spre contemplare; deprinderea acésta a rugăciuniĭ e şi uşóră şi corĕspundĕtóre captuluĭ poporuluĭ, căruia prin aceea, că i-se pune înaintea ochilor familia din Nazaret, i-se îmbie un model de tot desevârşit al societăţiĭ casnice, înrîurinţa căruia poporul creştinesc în tot de una a esperiat-o în chipul cel maĭ salutar.

În vreme ce am tractat despre preasfîntul Rosariŭ în chipurile acestea diferite şi pe lângă inimare désă, păşind în urmele înaintaşilor Nostri am fost cu luare a minte şi la aceea, ca vaḍa luĭ să o potenţăm prin estinderea cultuluĭ luĭ. Căcĭ în ce chip Sixt V de fericită amintire a aprobat străvechiul obiceiŭ de a recita Rosariul, şi apoĭ Gregoriŭ XIII a statorit pe sama luĭ o sĕrbătóre, carea apoĭ Clemente VIII a înşirat-o în martirologiŭ, Clemente XI a rînduit, ca ea să se ţină în biserica întrégă, şi Benedict XIII a cuprins-o în breviariul roman, aşa şi Noĭ spre a dovedi pentru tóte timpurile aplicarea Nóstră intimă spre deprinderea acésta a evlavieĭ am poruncit, ca sĕrbătórea acésta cu oficiŭ propriŭ să se ţină în biserica întrégă ca festum duplex secundae classis, am rînduit, ca întrégă luna luĭ Octobre să fie dedicată acesteĭ devoţiunĭ, şi în sfârşit am prescris, ca în litania de Loretto să se adaugă aclamarea: „Regina preasfîntuluĭ Rosariŭ“ ca presemn al învingeriĭ aceleia, carea se va dobîndi în lupta de faţă.

[1]) S. Ioan Damasc., Cuvînt. I. la Nascerea Fecióreĭ.

[2]) S. Iren. c. Val. I. c. 33.

Feuilleton.

Stări sociale în România.

(Continuare.)

4. Cultivarea prin şcóla poporală şi referinţe economice.

Cultivarea poporuluĭ român de la ţară ni se presentă fórte trist. În aniĭ 1873—1883 aŭ fost 80·85% bărbaţi şi 91·25% femeĭ, carĭ nu sciaŭ scrie şi ceti, şi în anul 1882 numĕrul analfabeţilor între recruţiĭ armateĭ române s'a urcat la 79·6%.— Din statistica şcolilor poporale pentru anul 1888/89 [1]) publicată de ministeriul cultelor luăm informaţia, că în anul acela aŭ fost 609.472 pruncĭ obligaţi a cerceta şcóla, şi a nume 100.706 pruncĭ de oraş şi 508.766 pruncĭ de la sate. Din ceĭ dintâiŭ s'aŭ înscris la şcólă 40.334, din ceĭ din urmă numaĭ 122.863. De aci se vede, că în oraşe 60%, în sate 75% din pruncĭ nicĭ nu vĕd şcóla. Dar nicĭ aceia, carĭ s'aŭ înscris, încă n'aŭ cercetat toţi şcóla, căcĭ în oraşe de la examenul final s'aŭ subtras 14.486, ĕră în şcolile sătescĭ numaĭ 88.036 pruncĭ, prin urmare din 609.472 pruncĭ obligaţi a cerceta şcóla în anul 1888/89 nu maĭ puţin ca 506.950 aŭ rĕmas fără de nicĭ o instrucţie.

Acéstă lipsă de instrucţie în straturile maĭ de jos ale poporuluĭ român este una dintre causele, pentru carĭ agricultura în România se află aşa zicĕnd încă în faşe. Capabilitatea de producţiune a pămîntuluĭ românesc în general vorbind este fórte mare; dară teritoriĭ marĭ de pămînt roditoriŭ zac nefolosite orĭ nu se esploatéză în mĕsura productivităţiĭ lor. Pentru a da o esplicare maĭ adâncă acesteĭ desvoltări defectuóse a agriculturiĭ în România, nu puţinĭ se provócă la părerea fórte lăţită, că hărnicia nicĭ de cât nu e o vîrtute a Românuluĭ. Dimitrie Cantemir [1]) a fost deja de părerea, că Româniĭ „ar fi ceĭ maĭ nefericiţi locuitorĭ aĭ pămîntuluĭ, dacă productivitatea pămîntuluĭ şi semĕnăturile bogate nu l-ar mântui de sĕrăcie, căcĭ eĭ sînt leneşĭ şi trândavĭ la lucru, ară puţin, samĕnă puţin şi totuşi seceră mult; eĭ înse nu-şĭ daŭ nicĭ cea maĭ mică ostenélă, să-şĭ câştige prin muncă grea aceea, ce ar putĕ, să aibă, maĭ bucuros se îndestulesc cu aceea, ca-şĭ adună în şurĭ numaĭ atâta, cât după părerea lor să le ajungă pe un an, saŭ pe cum obicĭnuesc eĭ a zice, până la „pânea cea nóuă“.“

Despre adevĕrul acesteĭ părerĭ cu drept cuvînt ne putem îndoi, fiind că în faptă Româniĭ nu sînt maĭ trândavĭ de cât alte naţiunĭ, la carĭ agricultura a făcut progrese cu mult maĭ marĭ. Causa de căpetenie a neînsemnateĭ desvoltări a agriculturiĭ române va fi a se cerca în aceea, că Românieĭ îĭ lipsesc forţele de muncă; căcĭ înainte de tóte poporaţia actuală (vre o 6 milióne) în proporţie cu întinderea ţĕrĭĭ e de tot prea mică, pe când mortalitatea cresce din an în an tot maĭ tare aşa, de te pune pe gânduri şi ameninţă esistenţa poporuluĭ român. Dr Istrati [1]) a espus scăderea continuă a popora-

[1]) V. Cuza, Ţĕranĭĭ p. XXXV.

[1]) Descrierea Moldoveĭ p. 243.

[1]) V. Cuza, Ţĕranĭĭ p. XIII.

Mai resta încă aceea, ca să reînprospetăm amintirii preţul şi folosul cel fórte mare, care-l are Rosariul Marian din causa bogăţiei de privilegii şi drepturi celei împreunate cu el, mai ales din causa comorii lui celei fórte mari de indulgenţe. Cât de momentos pentru toţi, cei ce sînt îngrijiţi de mântuirea sa, e aceea, ca ei să se facă părtaşi ai acestei binefaceri, e uşor de priceput. E dóră vorbă despre aceea, ca să dobîndéscă saŭ totala saŭ parţiala lăsare a acelei pedepse temporale, carea aŭ, să o sufere saŭ în viaţa acésta saŭ în ceealaltă chiar şi după iertarea vinei. Fórte bogată e comóra aceea, care se compune din meritele lui Christos, ale Maicii lui Dumnezeŭ şi ale sfinţilor, şi căreia înaintaşul Nostru Clemente VI cu tot dreptul i-a aplicat cuvintele Cărţii Înţelepciunii: „Că este comóră nesfârşită ómenilor, cu carea cei ce se folosesc, se fac prietini lui Dumnzeŭ“ (7,15). Ér̆ă Pontificii Romani, folosindu-se de puterea dată lor de la Dumnezeŭ, aŭ deschis în mĕsura cea mai bogată isvórĕle acestor graţii pe sama membrilor confraternităţii preasfîntului Rosariŭ şi pe a celor ce-l recitéză cu evlavie.

De aceea şi Noi nutrind părerea, că Rosariul Marian împodobit cu graţiile şi indulgenţele acestea ca cu petrile cele mai preţióse strălucesce încă şi mai frumos, încă am apropiat de realisare de multă vreme nutrita intenţiune de a eda o constituţiune despre drepturile, privilegiile şi indulgenţele acelea, de carii aŭ parte confraternităţile preasfîntului Rosariŭ. Dară constituţiunea acésta a Nóstră are, să fie o dovadă a dragostii faţă cu preaînalta Maică a lui Dumnezeŭ şi tot de o dată să îmbie tuturor credincioşilor lui Christos o îndemnare şi o remunerare a evlaviei lor, pentru ca ei în óra cea mai de pe urmă a vieţii sale prin ajutoriul Ei să afle uşurare şi să adórmă lin în sinul Ei.

Rugând pentru acésta pe Preaînaltul prin Regina preasfîntului Rosariŭ, împărtăşim Vóuĕ, Venerabili Fraţi, şi clerului şi poporului încredinţat fiesce cărnia din Voi ca presemn şi garanţă a bunurilor celor ceresci în dragostea cea mai mare binecuvîntarea Apostolică.

Dat în Roma la sfîntul Petru în 5 Septembre 1898 în anul al dóuĕ zeci şi unulea al pontificatului Nostru.

Leo Papa XIII.

Menifestul de recunoscinţă al Maiestăţii Sale.

La manifestarile de doliŭ ale supuşilor sĕi dovedit în zilele din urmă Maiestatea Sa a rĕspuns cu următoriul manifest:

Cătră popórĕle mele!

Încercarea cea mai grea, cea mai crudă M'a lovit pe Mine şi Casa Mea.

Soţia Mea, podóba tronului Meŭ, credinciósa sóţă, care a fost mângăiere şi sprigin în órele cele mai grele ale vieţii Mele, — cu care am perdut mai mult, de cât pot, să esprim, nu mai este. Un destin îngrozitor Mi-a smuls-o Mie şi popórĕlor Mele.

O mână ucigaşă, instrumentul fanatismului nebun, care şi-a pus de ţintă distrugerea ordinii sociale esistente, s'a ridicat asupra celei mai nobile dintre femei şi în ură órbă şi fără de ţintă a lovit inima, care n'a cunoscut nici o ură şi a bătut numai pentru bine.

În mijlocul durerii celei fără de margini, care M'a cuprins pe Mine şi Casa Mea, în faţa fapteĭ ne mai auḑite, care umple de gróză întrégă lumea civilisată, vocea scumpelor Mele popórĕ pătrunde în primul rînd ca o uşurare la inima Mea. Plecându-Mĕ cu umilinţă înaintea decretului dumnezeesc, care a rînduit asupra Mea o nenorocire aşa de grozavă şi de necuprinsă, trebue să mulţămesc Provedinţei pentru binele cel înalt ce Mi-a rĕmas: pentru iubirea şi credinţa miliónelor, carii Mĕ încunjură pe Mine şi pe ai Mei în óra de suferinţă.

În mii de mărturii, de aprópe şi din depărtare, de sus şi de jos, s'aŭ manifestat durerea şi doliul pentru defuncta Împĕrătésă şi Regină. Într'o armonie mişcătóre rĕsună tânguirea tuturor pentru perderea nemĕsurată ca un rĕsunet credincios al emoţiunii sufletului Meŭ. După cum amintirea soţiei Mele mult iubite Îmi va fi sfîntă până în ultima óră, tot aşa în recunoscinţa şi venerarea popórĕlor Mele îi rĕmâne un moment neasemĕnat pentru tóte timpurile.

Din adâncul inimii Mele celei obidate mulţămesc tuturor pentru acéstă nóuă garanţă de simpatie devotată.

Dacă sunetele de sĕrbătóre, carii ar fi trebuit, să însoţéscă anul acesta, trebue să amuţéscă, Îmi rĕmâne amintirea nenumĕratelor doveḑi de alipire şi de căldurósă compătimire ca darul cel mai preţios, ce Mi s'a putut aduce.

Comunitatea durerii nóstre împletesce o nóuă legătură în jurul tronului şi al patriei. Din iubirea cea neschimbată a popórĕlor Mele scot Eŭ nu numai întăritul sentiment al datoriei de a persevera în misiunea, ce Mi-s'a dat, ci şi sperarea reuşiteĭ.

Rog pe Atot Puternicul, care M'a cercat aşa de greŭ, să-Mi dea puterea, că să îndeplinesc aceea, spre ce am primit misiune. Îl rog, să binecuvinteze şi să lumineze popórĕle Mele, pentru ca să găséscă drumul iubirii şi concordiei, pe care să propăşéscă şi să devină fericite.

Schönbrunn în 16 Septembre 1898.

Francisc Iosif. m. p.

„Obrăznicia Iesuiţilor.“ — Nu noi zicem, că Iesuiţii ar fi obraznici, — noi scim, că Iesuiţii sînt nisce călugări carii nu se îngrozesc nici de a-şi jertfi viaţa chiar, când e vorbă de mărirea lui Dumnezeŭ şi de mântuirea sufletelor. Iesuiţii daŭ bisericii lui Christos martiri de cei mai veritabili, martiri carii pentru credinţa creştină îşi varsă sângele, şi acésta o fac ei până şi în zilele nóstre. Dar în zilele nóstre a descoperit „Patria“ din Cernăuţi un pĕcat noŭ al

---

ţiunii române în anii 1859—1878 în următórea tabelă:

Anul	Numĕrul nascerilor	Numĕrul casurilor de mórte	Prisosul nascerilor	La 100 de nascĕri câţi morţi?
1859—1863	619.504	424.953	194.551	68·4
1864—1868	697.446	590.792	106.654	84·7
1869—1873	720.040	606.297	113.743	84·2
1874—1878	784.589	695.908	88.681	88·6

„Poporaţiunea Românieĭ,“ relatéză Dr Felix în anul 1881, [1]) „se înmulţesce în proporţie cu mult mai mică, de cât a altor popóre; România este ameninţată de o despoporare, care face problematică interesele cele mai înalte ale ei. Acest rĕŭ se află încă în stadiul, în care póte încă, să se saneze; dară dacă ar lua o întindere mai mare, viitoriul ar pute periclita statul român.“ Dară că scăderea poporaţieĭ indigene şi în deceniul din urmă se află în crescere statornică, o dovedesc statisticele anuale ale Românieĭ, şi Dr Istrati are dreptate, când esclamă: „Noi ne ucidem pe noi inşi-ne, pentru ca pe mormintele nóstre să se ridice un neam străin.“ [1]) Pe când poporaţia română, — şi acésta stă în deosebi despre Moldova, — dispare, pe atuncia numĕrul Evreilor cresce pe pămîntul românesc veḑând cu ochii. Ajungă un esemplu pentru a pune în evidenţă proporţia locuitorilor români cătră elementul jidovesc. În anii 1881—1890 poporaţia creştină din Iaşi perdu 1681 de suflete, pe când Evreii s'aŭ înmulţit cu 4108. [2]) Proporţia în acela-şi oraş pentru anii 1891 şi 1892 e următórea: [3])

Anul	Elementul	Nascerĭ	Casurĭ de mórte	Escedent
1891	Creştinĭ	985	1554	— 569
	Evreĭ	1480	1074	+ 406
1892	Creştinĭ	932	1438	— 506
	Evreĭ	1497	984	+ 513

O asemenea proporţie între stîngerea poporaţieĭ creştine şi între înmulţirea Evreilor s'ar puté arĕta şi pentru cele alalte oraşe ale ţĕrii. — cel puţin în Moldova. Numai în provinţa amintită se urcă numĕrul Evreilor la circa 300.000. — Şi toţi aceştia trăesc esclusiv din munca altora, cu deosebire din a poporului. Ca în tot locul, aşa şi aici ei formĕză elementul disolvent, se îmbogăţesc prin falimente false, prin cămătărie şi comerciŭ, demoralisĕză poporul în felul lor, cu deosebire prin vindere de beuturi mare parte falsificate, şi pe lângă acésta aŭ şi îndrăznéla de a pretinde pentru sine şi dreptul de cetăţan român.

„Faţă cu beţia,“ scrie Cantemir, [1]) „Românii nu aŭ prea mare aversiune.“ Dară dacă acela-şi scriitoriŭ adauge: „înse ei totuşi încă nu sînt prea aplicaţi spre beţie,“ asta póte că pe timpul lui Cantemir va fi fost corectă, — azi înse e a bună samă meritul Evreilor, că patima beţieĭ a prins rădăcini adânci în poporul român şi-i face problematic viitoriul.

(Va urma.)

---

[1]) Mişcarea populaţiuneĭ Românieĭ, publicată în Analele Academieĭ Române, Bucurescĭ 1881.

[1]) O pagină din istoria contimporană a Românieĭ. Bucurescĭ 1880.

[2]) V. Cuza Monopolul Alcoolului Bucur. 1895 p. 10.

[3]) Cuza l. c. p. 11.

[1]) l. c. p. 249.

Ieşuiţilor, — obrăznicia. Étă istoria acesteĭ obrăzniciĭ:

„De la un amic al foiĭ nóstre primim următórele şire, asupra cărora atragem atenţiunea Prea Ven. Consistoriŭ: Visitaţia canonică a episcopuluĭ apusan prin tóte satele s'ar părè a fi de tot nevinovată. E drept, că el ca atare e cam cu reservă şi numaĭ indirect *lovesce în biserica nóstră.* Suita luĭ constă însè din *Iesuiţi, carĭ fără nicĭ o ruşine batjocuresc ce le alalte confesiunĭ.* Aşa în comuna Stulpicaniĭ a strigat predicând un celibe de aceia cu voce tare şi sonoră, schimonosindu-se în fel şi formă: *„Der orientalische und protestantische Glaube sind Irrlehren, der katholische, der ist der einzige wahre Glaube."* (Adecă: „Credinţa orientală şi cea protestantă sînt *eresiĭ*, cea catolică este singura credinţă adevĕrată!") O voce iubitóre de adevĕr a rĕspuns cu un: *„Nicht wahr!"* („Nu-ĭ adevĕrat!") dar' ce folos . . . Fu necesitat, să părăséscă sfintul local."

Mare lucru! Domniĭ de la „Patria", pe cum se vede, ar fi aşteptat, ca Ieşuiţiĭ aceia să strige: „Credinţa catolică e eresie, cea orientală şi cea protestantă sînt singurele credinţe adevĕrate!" De aşa de loviţi cu leuca totuşi nu ĭ-am fi ţinut pe domniĭ din jurul „Patrieĭ". Şi ceĭ din jurul „Telegrafuluĭ Roman" reproducênd istoria aceea — tacent şi prin urmare consentire videntur.

Purtarea aceea a Ieşuiţilor numiţi-o obrăznicie, dacă aşa vĕ place. Pentru acésta pe eĭ nu-ĭ va duré capul: eĭ vor urma şi maĭ de parte a deprinde obrăznicia acésta sciind, că obrăznicia asta nu e alt ceva de cât împlinirea porunciĭ Apostolului: „Propoveduesce cuvîntul, stăĭ asupră cu vreme şi făr de vreme, mustră, cértă, îndémnă cu tótă răbdarea şi cu învĕţătura."

Revistă bisericéscă.

Roma.

Sfinţia Sa Leo XIII a dispus, ca în biserica S. Maria dell'Anima să se celebreze s. liturgie pentru sufletul repausateĭ împĕrătese-regine Elisabeta.

Italianiĭ maĭ muit din obiceiŭ de cât din însufleţire aŭ serbat în 20 Sept. a 28-a aniversare a întrăriĭ revoluţionarilor prin Porta Pia spre a răpi Roma din mânile Papeĭ. Roma e răpită, şi Papa captiv în Vatican, dară Italia în loc de a se consolida merge spre ruină. Miseria este enormă, şi în urma educaţiuniĭ nereligióse a tinerimiĭ decadenţa morală tot cresce. Anarchismul nicăiriĭ nu numĕră atâţia aderenţi, câţi în Italia modernă.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta a ţinut Marţi o scurtă şedinţă, în care presidentul a raportat despre participarea la înmormîntarea regineĭ, éră ministrul Bánffy despre audienţa la regele spre a da espresie condoleanţeĭ. Apoĭ a presentat un proiect de lege despre inarticularea amintiriĭ repausateĭ împĕrătese şi regine.

În cercul Năsĕudului a fost reales ca deputat dietal profesorul de universitate Ioan Ciocan.

Kossuthiştiĭ se pregătesc la luptă înverşunată în contra proiectelor referitóre la pactul cu Austria. Eĭ cred, că prin acésta nu lucră numaĭ la realisarea programuluĭ sĕŭ, ci tot o dată apĕră şi interesele economice ale ţĕriĭ.

Austria.

Apropiându-se ziua redeschiderii parlamentuluĭ imperial, cercurile politice din noŭ aŭ început, să se ocupe de cestiunea pactuluĭ cu Ungaria şi de cestiunea limbilor în Boemia şi Moravia. Luni s'a ocupat de aceste cestiunĭ şi consiliul de ministri ţinut sub presidiul Maiestăţiĭ Sale.

Presidenţiĭ cluburilor din maioritate încă aŭ ţinut în 19 a c. o conferinţă sub presidiul conteluĭ Thun ocupându-se de stabilirea programuluĭ desbaterilor parlamentare. Contele Thun a declarat, că avênd în vedere înţelegerea cu guvernul ungar, află de necesar, ca cât maĭ curênd să se alégă comisiunea parlamentară pentru cuotă şi cea pentru pact, ca să se pótă apuca de pertractarea proiectelor referitóre la pact. Guvernul nu a spus, cum va face, ca parlamentul să fie capabil de a lucra.

Cluburile din drépta s'aŭ declarat solidare. La încercarea conteluĭ Thun de a îndupleca pe Cehĭ, să maĭ cedeze în cestiunea limbiĭ, „Narodny Lyst" rĕspunde: „Nimic nu este, în ce am avé, să cedăm, de óre ce noĭ numaĭ egalitate cerem şi nu privilegiĭ în paguba altora."

Despre Germaniĭ se crede, că vor admite desbaterea proiectelor referitóre la pact combătêndu-le, ér apoĭ vor reîncepe obstrucţia.

Monarchul a sancţionat proiectul de lege, prin care se ridică salarele oficialilor de stat. Ridicarea e de 200—500 fl. la an.

Cu 21 a c. s'a sistat statariul în ţinuturile din Galiţia, unde aŭ fost turburărĭ antisemitice.

Franţa.

Cestiunea Dreyfuss, pe cum era de prevĕdut, a provocat crisă ministerială. Ministrul de răsboiŭ Zurlinden a vĕdut în revisiunea procesuluĭ o insultare a armateĭ, şi după ce şi din acte s'a convins despre vinovăţia luĭ Dreyfuss, nefiind pentru revisiune s'a retras. În locul luĭ e numit ministru de răsboiŭ generalul Chanoine. Se zice, că generalul Mercier ca ministru de răsboiŭ pe timpul procesuluĭ a presentat tribunaluluĭ militar patru acte secrete, despre carĭ Dreyfuss şi apĕrătoriul luĭ n'aŭ sciut nimica, pentru ca să se declare cu privire la ele. Sindicatul Dreyfuss aranjéză adunărĭ poporale şi demonstraţiunĭ în contra generaluluĭ Mercier cerênd punerea luĭ sub acusă.

Antisemiţiĭ şi naţionaliştiĭ demonstréză în contra Jidovilor, carĭ pentru Dreyfuss al lor aŭ alarmat tótă lumea. Eĭ amenință cu acte revoluţionare, dacă s'ar revedé procesul. Ministrul lucrărilor publice Tillaye încă şi-a dat dimisia zicênd în scripta adresată ministruluĭ president Brisson, că dînsul nu póte lua responsabilitatea pentru trimiterea actelor procesuale la comisiunea ministeriuluĭ de justiţie, care trimitere cuprinde în sine obligaţia de a revedé procesul Dreyfuss.

Principele Filip de Orleans a publicat un manifest, în care zice, că ministeriul decretând revisiunea se face complice în complotul urzit în contra onoriĭ şi singuranţeĭ patrieĭ de către ceĭ ce urgitézĕ revisiunea. Acésta este o violare a constituţieĭ. Sub pretextul de a reda unuĭ om osîndit ca trădător reputaţiunea voesc, să nimicéscă armata şi să ruineze Franţa.

Manifestul a făcut o impresie bună în armată, care de aniĭ de zile sufere atacurile insolente ale preseĭ jidano-liberale din ţară şi din străinătate. Mulţi doresc monarchia zicênd, că e maĭ bine, să dispună un domn, de cât să fie cu sutele, carĭ fură.

Olandia.

Tinĕra regină olandeză a deschis în 20 a. c. parlamentul. Ea în discursul tronuluĭ amintesce manifestările de aderinţă, ce i-s'aŭ făcut din incidentul încoronăriĭ. Raporturile ţĕriĭ cu puterile străine sînt amicale. Salută propunerea de desarmare a ţaruluĭ. Anunţă, că legislaţiunea va avé, să se ocupe de reforma socială îmbunătăţind situaţia lucrătorilor.

Turcia.

Admiraliĭ Franţeĭ, Rusieĭ şi Italieĭ aŭ lăsat în Candia numaĭ pe Anglezĭ, ca împreună cu Turciĭ să facă cercetare în cestiunea ultimuluĭ macel. Turcia urgitézĕ, ca puterile să presente sultanuluĭ un candidat de guvernator. Se zice, că la insistinţa Rusieĭ acum şi Austro-Ungaria şi Germania ar accepta candidarea prinţuluĭ grecesc Georgios, la care candidare s'aŭ opus până acum aceste dóuĕ puterĭ dimpreună cu Turcia. Ce va face Turcia, când va avé în contra sa tóte puterile marĭ, nu se póte sci. Probabil, că va protesta, dară se va pleca.

Adunarea generală a Reuniunii învĕţătorilor gr. catolicĭ din ţinutul Haţegului.

Comuna Puiĭ, unde s'a ţinut de astă dată adunarea generală a Reuniuniĭ supranumite, e situată spre sudost în apropiarea Haţegului pe Streĭ în sus, în tractul protopopesc al Jiuluĭ, avênd aspectul unuĭ mic orăşel, cu scaunul pretorial al cercului de acela-şĭ nume, cu staţiunea căiĭ ferate, postă şi telegraf, cu şcólă de stat, de şi locuitoriĭ sînt în maioritate precumpĕnitóre Romînĭ de religiunea gr. cat. fiind aprópe 700, pe când de alte confesiunĭ sînt 3 gr. or., 74 romano-catolicĭ, 93 conf. elv., 2 conf. aug. şi 12 Israiliţi.

În 11 Septembre st. n. a. c. des de diminéţă aŭ sosit membriĭ din diferite părţi parte cu trenul parte cu trăsurĭ private întîmpinaţi fiind fórte afabil de domnul preot

din loc Ioan Bocăniciŭ însoţit de domniĭ Atanasie Bologa preot în Ruda-Baea şi Silviŭ H. Simonetti preot în Vălióra. Conduşĭ fiind membriĭ sosiţi la casa parochială după o scurtă pausă aŭ mers de aicĭ împreună la biserica gr. cat. din loc, unde aŭ asistat la serviţul divin celebrat de domniĭ preoţi Georgiŭ Pop din Geoagiul inferior, Ioan Itul din Hăţegel, Ioan Bora iun. din Petros şi Atanasie Bologa. Strana a fost condusă de dl Gavril Moş docente în Rîu-Alb. Biserica era îndesuită de popor, care cu mare edificare şi mângăiare sufletéscă privia şi asculta solemnitatea sfîntuluĭ serviţ luându-şĭ îndemn a jertfi şi pe viitoriŭ maĭ cu mare drag spre ridicarea şi înălţarea sfîntuluĭ locaş al luĭ Dumnezeŭ, care de alt cum după stăruinţele neobosite ale domnuluĭ preot din loc s'a aflat în tótă ordinea şi frumséţa.

După terminarea serviţuluĭ divin Reverendissimul domn Nicolaŭ Nestor vicarul Haţeguluĭ şi preşedintele Reuniuniĭ prin o vorbire méduósă şi instructivă arétând necesitatea unirii forţelor pe tóte terenele, dar maĭ vîrtos pe terenul spinos al culturiĭ poporuluĭ şi adecă al educaţiuniĭ şi instrucţiuniĭ poporale, espunênd în colorĭ viĭ binecuvîntatele róde, ce se pot culege prin Reuniunile învĕţătorescĭ pe acest teren, salutând din inimă pe ceĭ presenţi deschide şedinţa adunăriĭ generale la 10 óre a. m.

După aceste agendele adunăriĭ generale conform programeĭ statorite şi publicate cu o lună maĭ înainte se pertractézĕ în ordinea următóre:

I. Se constatézĕ a fi presenţi domniĭ: a) Membri fundatorĭ: Nicolaŭ Nestor vicar episcopesc şi preşedinte, Ştefan Radic protopop, Paul Oltean docente şi vicepreşedinte, Ioan Muntean docente, Beniamin Suciŭ preot şi Isidor Saturn preot în Merişor. b) Membri ordinarĭ: Mihaiŭ F. Iubaş notar II. Nicolaŭ Câmpean. Georgiŭ Şuşman. Antoniŭ Pop controlor, Petru Paveloniŭ. Samuil Popescu, Ştefan Ţarină notar I şi cassar, Ioan Berbeniţa, Nicolaŭ Predoniŭ, Ioan Pepenar, Ioan David, Atanasie Bologa, Demetriŭ Măniuţ. Valeriŭ Recei. Bucur Voĭn, Silviŭ Simonetti. Ştefan Berinde, Avram Zsidav, Ioan Bora, Aron Mihaescu, Ioan Itul, Maximilian Ilca şi Ioan Bocăniciŭ. În decursul adunăriĭ s'aŭ înscris de membri fundatorĭ solvind taxa de 10 fl. v. a. On. domnĭ Georgiŭ Pop şi Isidor Saturn, éră de membri ordinarĭ cu taxa de 1 fl. anual domniĭ Gavril Moş. Lazar Chirian, Petru Voĭn, Nicolaŭ Voĭn, Ioan Bora iun., Alic Dreghiciŭ, Sigismund Wladislaŭ şi domnişóra Lucreţia Gothias docentésă în Iscroni. Din partea autorităţilor administrative politice a asistat la adunare domnul Török Árpád protopretor în loc.

II. Se cetesc şi în general se ieaŭ la cunoscinţă raportul comitetuluĭ central, raportul cassaruluĭ şi al bibliotecaruluĭ, din care ca maĭ momentóse estragem următórele: Comitetul central a ţinut 2 şedinţe ordinare, a căror procese verbale se cetesc în adunare, espunêndu-se tot de o dată privirii generale şi protocolul de esibite al Reuniuniĭ împreună cu tóte actele oficióse induse fiind sub Nriĭ 1—30. Atât starea spirituală cât şi cea materială a Reuniuniĭ începe a prospera sub conducerea noului şi zelosuluĭ preşedinte, care nu cruţă nicĭ o ostenélă pentru a înainta Reuniunea la o tréptă maĭ înaltă şi la o stare maĭ înfloritóre. Venitele anuluĭ 1897/8 aŭ fost 133 fl. 21 cr., ieşiţele 130 fl. 25 cr., éră conform bilanţuluĭ averea întrégă a Reuniuniĭ se urcă la suma de 850 fl. 46 cr. v. a. Biblioteca Reuniuniĭ constă din 131 opurĭ, dintre carĭ cea maĭ mare parte sînt donate de fostul preşedinte când va Ioan Ianza vicarul Haţeguluĭ. Reuniunea numĕră de presinte 19 membri fundatorĭ şi 70 membri ordinarĭ.

III. Se aleg 3 comisiuni şi a nume: a) Pentru censurarea raportuluĭ comitetuluĭ şi al bibliotecaruluĭ domniĭ Aron Mihaescu, Gavrilă Moş şi Ştefan Berinde; b) pentru censurarea raportuluĭ cassaruluĭ domniĭ Ioan Muntean, Ioan Bora şi Atanasie Bologa; c) pentru inscrierea de membri noĭ şi incassarea de taxe domniĭ Isidor Saturn, Demetriŭ Măniuţ şi Ioan Bocăniciŭ.

IV. Actul cel maĭ interesant a fost, pe cum şi trebuia, să fie, şi care e scopul esenţial al acestor adunărĭ, ţinerea lecţiunilor de model, eventual cetirea elaboratelor practice şi disertaţiunilor. De óre ce înse durere în Puĭ nu esiste şcólă confesională gr. cat. română, dl Avram Zsidav înv. în Romos a trebuit, să-şĭ cetéscă numaĭ lecţiunea de model respective planul de lecţiune despre „Păstoriul mincinos“ tesă de cetire pentru clasa a II-a a şcoliĭ elementare. După puţine observărĭ critice din partea domnilor Paul Oltean şi Ştefan Ţarină presidiul declară lecţiunea de reuşită. Dl Demetriŭ Măniuţ înv. în Băuţarul superior aduce la cunoscinţă. că a compus ca manual de şcólă geografia şi istoria comitatuluĭ Hunedoriĭ şi voesce, să-l cetéscă în adunare cu condiţia, ca dacă adunarea generală află operatul de bun, să i-se voteze 30 fl. ca spese de tipar. De óre ce înse dl Măniuţ nu a subşternut operatul séŭ comitetuluĭ central spre censurare cel puţin cu o lună înainte de adunarea generală, cererea dsale nu a fost luată în consideraţie. Ca disertante a urmat apoĭ dl Ştefan Berinde preot şi docente în Câmpul luĭ Neag cetindu-şĭ voluminosul operat despre „Economia naţională“. După unele observărĭ critice ale dlor Antoniŭ Pop şi Atanasie Bologa adunarea declară operatul de bun şi esprimă mulţămită dluĭ Berinde pentru zelul dovedit.

V. De membri onorarĭ aŭ fost aleşĭ ilustriĭ domnĭ: Ştefan Moldovan, Pap Petru, Andreiŭ Liviŭ. Beniamin P. Densuşan, Ioan Madincea şi Ioan Boroş canonicĭ în Lugoş, maĭ de parte Augustin Lauran şi Moĭsi Neş canonicĭ în Oradea Mare, P. O. D. Ioan German profesor gimnasial şi Georgiŭ Muntean director preparandial în Blaş, P. O. D. Ioan Lazariciŭ profesor preparandial în Deva, P. O. D. Basiliŭ Petri profesor pensionat, O. D. Romul Simu învĕţător pensionat în Sibiŭ şi Ioan Pop Reteganul redactor şi înv. pensionat în Rodna veche.

VI. În urma raportuluĭ comisiunilor esmise cu recunoscinţă s'a dat absolutoriŭ atât comitetuluĭ central, cât şi cassaruluĭ şi bibliotecaruluĭ.

VII. Ca taxe curente şi restante aŭ incurs 38 fl. 50 cr. v. a.

VIII. S'a primit proiectul de budget pe an. 1898/9 cu venite de 188 fl. 51 cr. şi tot atâtea spese, între carĭ sub titulo elocare de capitale s'aŭ preliminat 110 fl.. ér pentru tipărirea diplomelor de onóre 40 fl.

IX. Adunarea generală viitóre va fi în Grădisce (Ulpia Traiană) la terminul, ce se va statori din partea comitetuluĭ central, cu care ocasiune dl Ioan Muntean înv. în Cudşir va diserta despre „Câte va reflexiunĭ referitóre la viaţa învĕţătoruluĭ în şcólă şi a fară de şcólă“, éră Ştefan Ţarină şi Liviŭ Vervoni vor ţiné cu eleviĭ lecţiunĭ practice.

X. Se primesce propunerea domnilor Atanasie Bologa, Ioan Muntean şi Demetriŭ Măniuţ, ca cu ocasiunea adunăriĭ generale fie care învĕţător local să ţină lecţiunĭ practice cu eleviĭ séĭ în şcólă din obiectele şi materia, ce urmézĕ în ordul orariuluĭ şi planuluĭ de prelegerĭ, şi apoĭ în şedinţa adunăriĭ geuerale acelea imediat să fie supuse criticiĭ obiective; éră temele disertânde după putinţă să fie luate numaĭ din sfera educaţiuniĭ.

XI. Referitor la aceĭ domnĭ preoţi, carĭ încă nu s'aŭ înscris de membri aĭ Reuniuniĭ, de şi după § 5. p. a) din statute sînt obligaţi la acésta, conclusul unanim al adunăriĭ generale este: „Că fie care preot e deobligat a se inscrie de membru al Reuniuniĭ şi a concurge la cassa Reuniuniĭ cu câte 1 fl. anual, iertându-li-se taxele restante de până aci.“

XII. De óre ce dl Augustin P. Bociat înv. în Bucova nicĭ nu a trimis elaboratul, cu care a fost însărcinat a se pregăti pe adunarea generală presentă, nicĭ nu s'a presentat la adunare, nicĭ nu şĭ-a trimis rectificarea în scris, presidiul propune şi adunarea generală primesce şi decide, ca pentru nepresentare să se pedepséscă cu 1 fl., ér pentru netrimiterea elaboratuluĭ cu 2 fl. v. a.

XIII. Se primesce propunerea domnuluĭ Demetriŭ Măniuţ, „ca după terminarea esamenuluĭ propriŭ fie care învĕţător moralminte să fie obligat a lua parte la esamenele colegilor séĭ vecinĭ“ cu amendamentul propus de dl Ioan Bora iun., ca „M. O. oficiĭ protopopescĭ să fie rugate a invita pe învĕţătorĭ şi a le notifica ziua ţinerii acelor esamene“.

XIV. Se primesce proiectul comitetuluĭ central referitor la escrierea unuĭ concurs pentru geografia comitatuluĭ Hunedoriĭ în legătură cu monografia Ulpieĭ Traiane şi a altor comune, ce cuprind în sine monumente istorice romane.

După terminarea unor afaceri maĭ mĕrunte privitóre la Reuniune, şi după ce domniĭ Ioan Muntean, Ioan Bocăniciŭ şi Aron Mihaescu aŭ fost însărcinaţi cu verificarea protocoluluĭ, presidiul la órele $2^1/_2$ d. am. mulţămind celor presenţi pentru numĕrósa presentare şi pentru conlucrarea la agendele Reuniuniĭ închide şedinţa adunăriĭ generale.

După aceste a urmat prânzul comun, la care aŭ participat 48 persóne. Moment înălţător, care a ridicat inimile şi a electrisat spiritele, a fost telegrama Ilustrităţiĭ Sale Dr Demetriŭ Radu episcopul Lugoşuluĭ împreună cu 20 v. a. pentru Reuniune. Maĭ de parte telegrafice ne-a salutat adunarea Reverendissimul Domn Ioan Boroş canonic şi secretar episcopesc în Lugoş ca preşedintele Reuniuniĭ surorĭ din Bănat.

Ştefan Ţarină
notar I.

Mulţămită publică.

În favorul sfinteĭ „Mănăstirĭ de la Prislop“ în urma apeluluĭ emis cu datul 22/10 Novembre 1897 de cătră comitetul constituit spre scopul restaurăriĭ aceleia aŭ incurs următórele oferte benevole:

(Fine.)

Pe lista Nro 376. (colectant dl Augustin Paul profesor în Bĕrlad) de la domniĭ Lazar Bistriţan farmacist în Bĕrlad 10 leĭ, Dr Augustin Miescu medic vet. în Fălciŭ 5 leĭ, Ales. Pop profesor în Bĕrlad 4 leĭ, Frederic Boroda cofetar Bĕrlad 4 leĭ, Ariton Iacobeanu profesor Bĕrlad 2 leĭ, George Dodan director la poliţie în Bĕrlad 2 leĭ, Toma Slăvcescu profesor în Bĕrlad 2 leĭ, Ştefan Dobrescu profesor în Bĕrlad 2 leĭ, de la Bârnova 2 leĭ, P. Ioan Spiridonescu în Hălăresci 1 leŭ, G. V. Muntean tipograf în Bĕrlad 1 leŭ. sublocot. N. Dimitru în Bĕrlad 1 leŭ, sublocot. Dimitru Borş în Bĕrlad 1 leŭ. G. P. Butunoiŭ comandant de gardiştĭ în Bĕrlad 1 leŭ. Vasile Crassu profesor în Bĕrlad 1 leŭ, Teod. Vêntu secretar la liceŭ în Bĕrlad 1 leŭ. Ĭ. Chiricean profesor în Bĕrlad 1 leŭ, Augustin Paul profesor în Bĕrlad 10 leĭ, suma 51 leĭ, din carĭ cheltuelile pe postă 2 leĭ, maĭ rĕmân 49 leĭ . . . . . fl. 22·08

Pe lista Nro 273. prin dl Ioan Micşa învĕţător în Steĭ de la Ioan Micşa 1 fl., Simeon Dregnescu 50 cr., Pĕtruţ Bogdan 40 cr., Ianes Vasioni 40 cr., Marianne Schiebel 50 cr., Rusz Albert 50 cr., Acsente Micşa 50 cr., toţĭ din Steĭ, Dumitru Paucinar 20 cr., Petru Paveloni 50 cr., Filip Barboni din Poenĭ 50 cr. . . . . fl. 5·—

Pe lista Nro 686. prin dl Ioan Roman protopopul Oaşuluĭ de la Ioan Savanyu preot în Tirşolţ 1 fl., Ioan Ciobalyi paroch în Camarzana 1 fl. şi Ioan Roman protopop în Vama 50 cr. . . . . fl. 2·50

Pe lista Nro 658. (colectant dl Gregoriŭ Puşcariŭ protopop în Betlean) de la domniĭ Gregoriŭ Puşcariŭ 1 fl., Ludovica Puşcariŭ 40 cr., Petru Chirtoş 50 cr., Creţ 50 cr., Mátyás Józsefné 15 cr., Bodorló Miklós gendarm 50 cr., Nicolaŭ Isian şi soţia 50 cr., Petru Morariŭ 15 cr., Gavrilă Talos şi soţia Maria 1 fl., Afrim Suciŭ şi soţia Anica 50 cr., Miron Sfageŭ şi soţia Iuliana 1 fl., Ioan Murĕşan cu soţia Ana 30 cr., Nicolae Chendrean cu soţia Maria 50 cr. Ioan Rebrean cu soţia Emilia 50 cr., Dr Emil F. Negruţ şi familia 2 fl., Şovagău Ion şi soţia Maria 1 fl., Simeon Moldovan şi soţia Florea 50 cr., Gregoriŭ Rodnean şi soţia Marta 50 cr. . fl. 11·39

Pe lista Nro 643. (prin colectantele dl Ioan Papp protopopul Holodului) de la Ioan Papp protopop în Holod 2 fl., Máté Graţian paroch în Szombatság 1 fl., N. N. 1 fl., Dr I. Comşa medic 1 fl., Teodor Kiss 1 fl., toţĭ din Szombatság, apoĭ Ilie Dărăbant paroch în Decanesd 1 fl., Betya János în Drăgescĭ 50 cr., Stern Leopold în Holod 50 cr., Alesandru Macarescu în Holod 70 cr. . . fl. 8·70

Pe lista Nro 647., care înse nu ni-s'a înapoiat. a contribuit dl Alesandru Grama paroch în Mediş a . . . . . fl. 1·—

Pe lista Nro 364. prin dl Demetriŭ Sĕlăgian advocat în Taşnad de la dsa 5 fl. şi 1 fl. 20 cr. de la Camil Sĕlăgian teolog abs. în Vezend . . . . . fl. 6·20

Fără listă a trimis dl Nicolaŭ Cionca pădurar în Sân-Georgiul rom. . . . fl. 5·—

Dl *Traian Roman* şi Demetriŭ Rebean sergenţĭ la Reg. Nro 51 în Cluş câte 50 cr. . . . . fl. 1·—

Pe lista Nro 20. de la „Bistriţana“ institut de credit în Bistriţa . . . fl. 10·—

Pe lista Nro 32. de la „Monoreana“ institut de credit în Monor . . . . fl. 2·—

Pe lista Nro 161. (colectant dl Isidor Saturn paroch în Merişor) de la şcóla gr. cat. de acolo 2 fl., Isidor Saturn paroch 3 fl., Dómna Corona de Boni mărit. Saturn preotésă 2 fl., biserica gr. cat. din Merişor 2 fl., Ianeş Sân econom 1 fl. 50 cr., Ştefan Berinde preot în Câmpul luĭ Neagu 1 fl., Aureliŭ Saturn 50 cr., Ion Rus Androne primar 50 cr., Mărie Ardelean 50 cr., Petru Dragota cantor 40 cr.. George Işfan, George I. Dan Lascu, Pavel Dragota, Alesandru Jitea, George I. Ioănuţ Lascu câte 50 cr., Nicolae Nicolae 40 cr., Ion Lascu, Anuţa luĭ George Lascu, Maria luĭ George Udrea, Ion Mĕracu câte 20 cr. şi Ion Ilie 10 cr. . . . . fl. 17·20

Pe lista Nro 181. (colectant dl Voin paroch în Barul mare) de la Petru Voin paroch 5 fl., Domnişórele Cornelia Goteas 5 fl., Lucreţia Goteas 5 fl.. Ion Gîrbea curator 1 fl., Ion Andraş 1 fl., Pavel Stoica cu soţia Ruja 1 fl. 20 cr., Tanasie Gîrbea, Ştefan Gîrbea, Ştefan Deatc cu Pavel, Nicolae Monea, Gavril Deatc, Vasilie Bêlcu, Robert Mastlec, Ianeş Gîrbea, Petru Rus cu soţia Ancuţa, German Berta, Ion Costa, Ungur Mor câte 1 fl., Joja Popa 80 cr., vĕd. preotésă Anuţa N. 80 cr., Crăciun Negoti, Axente Rahota, Ruja Traian, Saveta Deatc, Crăciun Déte, Ianeş Stoica şi Ştefan luĭ Ion Deatc câte 50 cr. şi încă de la alţĭ 15 inşĭ credincioşĭ din Barul mare câte 30—20—10 cr. = 2 fl. 75 cr., preste tot din Barul mare fl. 38·05. Eră din filia Barul mic de la Ioan cu Pêrv soţia Ana 2 fl., Filip Pêrv 2 fl., Petru I. Petru Pêrv 1 fl., Ioan Popa 1 fl., Ion I. Ladiŭ Andraş 2 fl., Dan Luca 1 fl., Ion Lascu 1 fl., Petru Suciŭ Moîse, Andraş Costa, Lăpăduş N., Viaic Rus, Ilie Necşiŭ, Ştefan Roman, George Necşiŭ, Ion Baia, Nechifor Andraş, Iosov Paŭ, Ion luĭ Petru Pêrv, Petru Tóder câte 50 cr. şi încă alţĭ 11 inşĭ cu câte 20—10 cr. = 1 fl. 60 cr. saŭ din Barul mic 17 fl. 60 cr. Va să zică din Barul mare şi filia Barul mic . . . . fl. 55·65

Dând acésta socótă publică esprimăm tuturor generoşilor contribuitorĭ, cum şi P. T. domnĭ colectanţĭ mulţămitele cele maĭ profunde în numele sfinteĭ Mănăstirĭ pentru obolul şi spriginul dat din inimă curată întru restaurarea acestuĭ vechiŭ locaş al Domnului.

Rugăm de o dată pe toţĭ aceĭ P. T. domnĭ, carĭ aŭ primit liste de contribuirĭ de la sfînta Mănăstire a Prislopuluĭ, să binevoéscă a ni-le retrimite cu orĭ ce resultat, avênd şi nol a ne da socotile nóstre.

În numele comitetuluĭ mănăstiresc.

Haţeg în 30 August 1898.

Nicolaŭ Nestor preşedinte. **Dr Gavril Sucoiŭ** adv. şi cassar.

Noutăţi.

Epistola enciclică cea maĭ nóuă a Sfinţieĭ Sale despre Rosariul Preacurateĭ îl publicăm în fruntea numĕruluĭ de faţă cu acea observare, că atuncia, când Sfinţia Sa dedicase Rosariuluĭ luna Octobre, la noĭ în loc de recitarea Rosariuluĭ se rînduise în conformitate cu ritul nostru recitarea Paraclisuluĭ Preacurateĭ Fecióre. Dară acésta s'a observat numaĭ în un an orĭ în doĭ, pe când Sfinţia Sa a făcut dispositia aceea pentru tot de una. Óre nu ar fi bine, ca Ordinariatele nóstre în conformitate cu dispositia acésta să rînduéscă, ca de acum înainte în fiesce an să se reciteze în bisericile nóstre Paraclisul Preacurateĭ în Duminecile lunilor luĭ Octobre?

Din Archidiecesă. Preaonoratul *Iosif Vancea* preot disponibil e numit paroch în *Coşocna* şi protopop al districtuluĭ Coşocneĭ. — M. On. *Dionisiŭ Morariŭ* paroch în *Iuriul de câmpie* şi notariŭ tractual e numit viceprotopop onorariŭ. — On. *Enea Pop Bota* preot neoordinat e dispus administrator par. în *Şard* districtul protopopesc al Alba-Iulieĭ. — On. *Vasiliŭ Micuşan* preot neoordinat e dispus administrator par. în *Inoc* districtul protopopesc al Arieşuluĭ. — On. *Nicolae Ungurean* preot neoordinat e dispus cooperator par. în *Câmpeni* districtul protopopesc al Roşieĭ montane. — On. *Vasiliŭ Harşa* preot neoordinat e dispus cooperator par. în *Mihăşel* districtul protopopesc al Făgăşuluĭ. Aceştĭ patru clericĭ absoluţĭ aŭ fost ordinaţĭ de preoţĭ din partea Escelenţeĭ Sale Înalt Preasfinţituluĭ Domn Mitropolit în 20 a c.

La esamenul verbal de maturitate corector ţinut în 14 a c. s'aŭ presentat Romul Raţ din limba latină, Ioan Muste şi Victor Pasca din fisică şi Ilariŭ Poparad din limba magiară. Ceĭ treĭ dintâiŭ aŭ depus esamenul cu succes declarându-se de maturĭ. Tot atuncĭ s'a admis la esamenul verbal estraordinar Adrian Costin şi s'a relegat până la finea anuluĭ scol.

„Magiarii greco-catolicĭ“, pe cum spune „Budapesti Hirlap“, în luna luĭ Octobre vor ţiné în Budapesta adunare generală. Se vor sfătui despre modul de a urma maĭ de parte acţiunea în afacerea liturgieĭ magiare. Programul l-a stabilit deja astă primăvară comitetul regnicolar esmis în cestiunea limbiĭ rituale şi a trimis programul prin ţară greco-catolicilor spre subscriere. Cólele de subscripţie umplute sosesc acuma cu sutele în cancelaria comitetuluĭ regnicolar şi la sfârşitul luĭ Septembre vor fi adunate tóte. Subscripţiile le subşterne adunării regnicolare, şi apoĭ din conferenţa acésta le aclud la cererea, ce se va subşterne Ordinariatuluĭ.

Ordul Elisabeta. Maiestatea Sa Monarchul întru amintirea împĕrăteseĭ-regine Elisabeta şi în onórea patrónеĭ eĭ s. Elisabeta de Turingia a înfiinţat „Ordul Elisabeta“ pentru femeĭ legând de ord şi medalia cu inscripţia „Medalia Elisabeta“. Ordul şi medalia se vor conferi acelor femeĭ, carĭ se vor distinge în cercul chemărĭĭ sale orĭ îşĭ vor câştiga merite pe terenul religios orĭ prin fapte filantropice. Ordul are treĭ clase: marea cruce, cl. I şi cl. II. Ordui acesta s'a conferit maĭ întâiŭ conteseĭ Sztáray pentru serviţiile prestate repausateĭ împĕrătesc-regine. Contesa Sztáray a fost însoţitórea Maiestăţiĭ Sale şi în timpul catastrofeĭ de la Geneva.

Monumente împĕrăteseĭ-regine Elisabeta. Pentru a se ridica un monument regineĭ Elisabeta în Ungarea s'aŭ adunat până acum prin subscripţiunĭ aprópe la 300,000 fl. parte de la corporaţiunĭ (comitate, comune, societăţĭ şi reuniunĭ), parte de la privaţĭ. Tot întru memoria regineĭ s'a pus basă la fundaţiunĭ cu scop filantropic. În Austria se colectéză pentru ridicarea uneĭ biserică votive, în care să se aducă jertfe şi rugăciunĭ pentru sufletul repausateĭ împĕrătese.

Deputat dietal în cercul Herman din comitatul Braşovuluĭ a fost ales secretariul de stat Jakabffy cu 345 voturĭ faţă cu pastorul săsesc Franz Obert, care a obţinut numaĭ 80 voturĭ. Saşiĭ pe timpul alegerilor trecute aŭ pactat cu guvernul, ca cercul Hermanuluĭ să fie representat prin contele Bethlen András. Murind acesta, Saşiĭ moderaţĭ şi circumspecţĭ aŭ ales pe guvernamentalul Jakabffy, ca să rĕmână fidelĭ pactuluĭ. Óre guvernul rĕmas-a fidel Saşilor?

Din Făgăraş. Se fac atenţĭ membriĭ românĭ, carĭ aŭ dreptul pe basa legiĭ municipale a li-se computa darea duplu, să céră prin o rugare adresată vicecomiteluĭ până în 27 l. c., ca la compunerea listeĭ viriliştilor comitatensĭ să li-se compute duplu darea. *Un membru.*

† **Corneliŭ Tobias,** protonotar al comitatuluĭ Sibiŭ. după îndelungate şi grele suferinţe şĭ-a terminat cursul vieţiĭ neobosite, dedicate binelui comun, în 15 Septembre n. a. c., la 1 óră diminéţa, în etate de 57 anĭ. Cu profundă durere aduc acésta la cunoscinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor, în numele lor şi al tuturor rudeniilor, adânc întristatele surorĭ. Sibiŭ, în 15 Septembre n. 1898. *Francisca Tobias.* Vĕd. *Constanţa Balint* n. *Tobias.*

† **Iuliŭ Gonza.** Alesandru Gonza ca tată, Elisabeta, Rosalia şi Maria ca surorĭ în numele lor cu inima frântă de durere aduc la cunoscinţă, cum că neuĭtatul lor fiŭ şi frate *Iuliŭ Gonza,* ĭurist de anul al III-a la universitatea regéscă din Cluş, după un morb îndelungat, şĭ-a dat nobilul suflet în mânile Creatoriuluĭ Lunĭ la 19 Septembre a. c. 10 óre a. m. în etate de 20 anĭ. Bistriţă, la 19 Septembre 1898.

În vecĭ amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Strălucirii, cu care înzestraseră palatul împĕrătesc, îi corĕspundea grijea, care o puneaŭ pe restaurarea bisericilor în vechea lor strălucire. Se părea, că împĕratul Vasiliŭ prin acésta va, să ştérgă amintirea lungului timp al iconoclasmului. Rîndui, ca alăturea cu palatul să se zidéscă o biserică nóuă. De la Constantin Porfirogenitul şi de la patriarchul Foţiŭ aŭ rĕmas descrieri de ale acestei biserici, cari séménă fórte mult cu cele ale luĭ Procopiŭ şi Paul Silenţiariul despre clădirile cele strălucite ale luĭ Iustinian. „Aci," scrie Constantin, „se găsesc întrunite tóte, cele ce arta, bogăţia şi voinţa energică aŭ putut, să întrunéscă, şi Vasiliŭ a oferit luĭ Christos biserica acésta ca pe o mirésă, strălucitóre de aur, argint şi mărgăritare, îmbrăcată în haina marmorei preţióse şi pestriţe, a ţesĕturilor şi a mosaicurilor." Cupolele eraŭ acoperite cu lespedi de bronz întraurit; în atriŭ dóuĕ cascade vĕrsaŭ raze puternice de apă în lighiane de marmoră împodobite cu bronz. Aur şi argint aŭ folosit cu bogăţie rară spre împodobirea interioruluĭ bisericiĭ, nu numaĭ în mosaicurĭ, ci şi în lespedi întregi şi în vase. Barierele sanctuariuluĭ, columnele chivoriuluĭ de-asupra altariuluĭ, architravul eraŭ de argint întraurit, împodobit cu petri scumpe şi cu mărgăritare. Pavimentul era aci aşternut cu ţesĕturĭ de mĕtasă şi cu covórĕ de purpură; pavimentul însu-şi era mosaic gătit din marmoră de felurile cele maĭ diferite, representând ornamentare de plante şi animale. Cupola cuprindea pe sfund de aur mosaicurĭ de sticlă; în mijloc era Rĕscumpĕrătoriul şedĕnd pe scaun împĕrătesc, — în jurul luĭ cetele îngerilor, — în apsidă figura maĭ mare de cât naturală a Maĭcii Domnuluĭ, cu mâinile înălţate spre rugăciune. Descrierea rĕmasă de la Foţiŭ zice: „În cupola principală se vede Rĕscumpĕrătoriul, strălucind în lucirea petrilor de colorĭ diferite. Aĭ crede, că privirea luĭ cuprinde lumea, şi spiritul luĭ e cuprins cu rînduirea şi guvernarea eĭ, aşa de nimerit a scint pictorul, să esprime în gest şi în faţă puterea cea dumnezeéscă a provedinţeĭ ocârmuitóre. În despărţemintele cele rotunde ale cupoleĭ se vĕd cetele îngerilor, carĭ se adună în jurul Dispunĕtoriuluĭ sĕŭ. Apsida, carea se înalţă boltindu-se de-asupra altariuluĭ, arată icóna Fecióreĭ, carea a ridicat mâinile sale celo nepĕtate spre rugăciune mijlocitóre pentru noĭ şi pentru împĕratul, ca să-ĭ cerşéscă mântuire şi învingere asupra vrăşmaşilor luĭ. Céta Apostolilor şi a martirilor, a profeţilor şi a patriarchilor, a cărora icóne acoper părepĭ bisericiĭ, îĭ împărtăşesc o podóbă sublimă."

Din acestea se póte vedé, că iconografia musivă şi a nume stilul înalt al arţiĭ istorice religióse a ajuns din noŭ la dreptul sĕŭ cel vechiŭ. Póte că şi unele din mosaicurile Agieĭ Sofie încă sînt restaurărĭ de pe timpul luĭ Vasiliŭ Macedonénul: apsida apusană ameninţa a se dĕrîma, şi el a poruncit decĭ, ca ea să se renoveze; apoĭ se găti într'însa un mosaic al Preacurateĭ cu pruncul dumnezeesc, însoţite de sfinţiĭ Apostolĭ Petru şi Paul; tot de o dată se făcură reparaturile de lipsă şi în cele alalte părţĭ ale bisericiĭ. A fară de Constantinopol s'aŭ maĭ conservat de pe vremea aceea câte va decoraţiĭ musive, aşa în Livadia mosaicurile cupoleĭ în biserica cea mare a mănăstiriĭ s. Luca: în centru figura Rĕscumpĕrătoriuluĭ, în jurul luĭ în o zonă concentrică Preacurata Fecióră, Ioan Botezătoriul şi ceĭ patru Archangelĭ, ceva maĭ la vale şese spre zece patriarchĭ şi profeţĭ, şi în sfârşit patru scene din Evangelie, a nume Bunavestire, Nascerea, Tăiarea împrejur şi Botezul luĭ Christos. Biserica acésta s'a zidit între aniĭ 920 şi 974. De cum va mosaicurile eĭ ar fi tot de pe aceea-şĭ vreme, atuncia preţul lor ar fi fórte mare. Dară fiind că ele până acuma nu esistă în copiĭ, carĭ să pótă servi la studiarea lor, timpul originiĭ lor nu se póte constata. [1])

[1]) Didron, Manuel p. 425. 455.

În o biserică din Nicea s'aŭ descoperit nisce mosaicurĭ, carĭ póte că se derivă de maĭ înainte de vécul al XII-lea: în o semicupolă se vede aci figura Marieĭ cu pruncul dumnezeesc, îmbrăcată în haină bogată şi împodobită cu petri scumpe şi cu mărgăritare; figura e însoţită de îngerĭ. În nartex încă s'aŭ conservat câte va mosaicurĭ, aşa de-asupra uşiĭ principale o a dóua figură a Preacurateĭ Fecióre ca orante în manteauă vînĕtă pe sfund de aur şi cu inscripţia: „Dómne ajută servuluĭ tĕŭ Nicefor patricianul, care e pus maĭ mare preste vestiariŭ." [1])

Din picturile parietale de pe vremea aceea n'aŭ rĕmas urme, de şi ele a bună samă nu aŭ fost maĭ puţine de cât mosaicurile. Ele a bună samă aŭ tractat motive de acelea, carĭ sînt propriĭ pictorilor bizantinĭ încă şi în zilele nóstre. S. Ioan din Damasc amintesce episóde din Evangeliĭ şi din vieţile sfinţilor şi representarea judecăţiĭ celeĭ maĭ de pe urmă. Pe la anul 966 lăsă s. Nicon, să se înzestreze o biserică cu picturĭ, carĭ contimporanilor se păreaŭ, că ajung operele luĭ Zeuxis şi Polignot. În nartexul bisericiĭ zidite de Vasiliŭ se vedeaŭ lupte de ale martirilor. Texier în opul sĕŭ despre architectura bizantină amintesce picturile capelelor din Urgub în Capadocia. Póte că unele din picturile acestea sînt maĭ vechĭ de vécul al VIII-lea, pe când altele ar puté, să se înşire în vécul al IX-lea şi al X-lea. Descrierile bisericilor coptice celor vechĭ din Egipt încă amintesc picturĭ de acelea, carĭ pot, să se derive din vécurile acestea.

Cestiunea, dacă esistă picturĭ tabulare din epoca acésta a arţiĭ bizantine, orĭ scirile, carĭ s'aŭ legat de câte va picturĭ de acestea ascriindu-le acesteĭ epoce, sînt dóră numaĭ legende, e grea de resolvit. „Cu adevĕrat nenumĕrate sînt încă şi acuma în Italia picturile tabulare lucrate în stil bizantin, maĭ ales madonne. Firesce că cele maĭ puţine din ele se derivă din mileniul cel dintâiŭ; cele maĭ multe sînt decopiărĭ gătite de pe icóne de madonne făcĕtóre de minunĭ parte abia pe la sfârşitul evuluĭ de mijloc, parte chiar în timp de tot noŭ; a fară de aceea trebue, să se maĭ ĭea în considerare încă şi aceea, că pe icĭ pe colé maĭ sînt în Italia comune grecescĭ, în carĭ chipul de representare cel bizantin a rĕmas ritual. Picturile acestea le caracterisézĕ colorile propriĭ de lac, umbrele verdi ale incarnatuluĭ, aurul reliefat al sgrafăriĭ. Aşa numita Maĭcă négră a luĭ Dumnezeŭ nu e un tip propriŭ, ci s'a născut a bună samă prin decopiărĭ făr de pricepere a unor madonne, pe carĭ vechimea le-a colorat negriŭ. Icóna din S. Maria Maggiore odinióră, adecă în vécul al IX-lea, a bună samă a fost zugrăvită cu colorĭ deschise, pe când decopiările maĭ nóuĕ ale eĭ ţĭ-o închipuesc cu colórea brună cea maĭ închisă a peliĭ." [2]) Museul de anticităţi creştine din Vatican posĕde un şir de icóne tabulare, a căror origine bizantină e sigură şi a căror colorit negrit pare a dovedi, că ele s'aŭ gătit în vécurĭ fórte depărtate; dară în realitate la unele din icónele acestea critica ar puté, să dovedéscă, că datul acela al originiĭ, care se presupune, adecă datul véculuĭ al XI-lea şi al XII-lea, e prea vechiŭ: stilul şi iconografia fără de date istorice hotărîte sînt povĕţuitorĭ nesigurĭ, şi vécul al XIV-lea şi al XV-lea a produs o mulţime de icóne de acela-şĭ fel, carĭ abia pot, să se osebéscă de acelea, despre carĭ se susţine, că ar fi cu mult maĭ vechĭ. Dintre picturile de felul acesta pot pretinde, să fie băgate în samă cele de pe insula Sicilieĭ, carea şĭ-a păstrat până cătră vécul al XII-lea un caractĕr semigrecesc. Póte că din epoce maĭ vechĭ se derivă câte va din picturile acelea de stil bizantin, carĭ se află în museul din Siracusa. [3]) Cu alt prilej, când grăisem despre icónele cele maĭ vechĭ ale Preacurateĭ, am spus deja, că unele din madonnele acelea, carĭ se ascriŭ sfîntuluĭ Luca, prin coloritul sĕŭ negrit de fum şi prin metalul nobil, petrile şi lanţurile grămădite pe ele îngreunézĕ criticiĭ iconografice fórte mult esaminarea. Basilica S. Maria Maggiore are una din cele maĭ bune icóne de felul acesta, în care regularitatea tipuluĭ de madonnă permite, să se conchidă la un timp vechiŭ al originiĭ. A fară de aceea se maĭ află în mănăstirile munteluĭ Atos un numĕr considerabil de madonne de acelea, cărora se ascrie un timp vechiŭ al originiĭ.

[1]) Texier, Asie mineure t. II. p. 108; Bayet p. 145.
[2]) Burckhardt, Der Cicerone 5. Aufl. II, 2. p. 515.
[3]) Bayet p. 148; Di Marzo, Delle belle arti în Sicilia, Palermo 1861. t. II. p. 19 ur.

În vécul al X-lea orĭ al XI-lea s'a început obiceiul de a găti icóne musive tabulare maĭ micĭ. S'aŭ păstrat maĭ multe din operele acestea, carĭ odinióră fuseră fórte cercate. Aşa are vistieria baptisteriuluĭ s. Giovanni din Florenţa dóuĕ tabule musive, pe carĭ e representat un şir de istorisirĭ biblice esecutate fórte fin. Tabulele acestea, pe cum se susţine, se derivă din vécul al X-lea. Compositiile cuprinse pe ele sînt Bunavestire, Nascerea luĭ Isus, Întimpinarea Domnuluĭ în templu, Botezul, Schimbarea la faţă, învierea luĭ Lazar, întrarea luĭ Isus în Ierusalim, restignirea, pogorîrea luĭ Isus în iad, Pogorîrea Spiritului sfînt, Adurmirea Preacurateĭ. [1]) Câte va iconuţe fine de mosaic se păstrézĕ şi în vistieria de la s. Marco din Veneţia. [2])

(Va urma.)

[1]) Gori, Mon. basil. baptist. Florent. p. 23. IV. 4; Rumohr, It. Forsch. I. p. 297 ur.

[2]) Rumohr l. c.

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Câte va capitole din cartea primă a acesteĭ istoriĭ s'aŭ scris cu intenţia de a oferi cetitoriuluĭ o idee despre chipul, în care era compus poporul jidovesc pe timpul luĭ Christos. Ele s'aŭ scris şi în prevederea acesteĭ óre şi scene aşa, că acela, care le-a cetit cu luare a minte, acum póte, să-şĭ represente limpede tóte, cele ce vedea Ben Hur din procesia la restignire, — o priveliste rară şi admirabilă.

O jumătate de óră, o óră curse rîul în depărtare de un braţ de la soţiĭ luĭ, neîncetat, nemicşorat. Tóte straturile Ierusalimuluĭ, tóte sectele Iudeeĭ, tóte viţele luĭ Israil, tóte naţiunile pămîntuluĭ eraŭ representate: trecură Iudeul Libieĭ, Iudeul Egiptuluĭ şi Iudeul Romeĭ, cu un cuvînt Iudeĭ de la răsărit şi Iudeĭ de la apus şi de pe tóte insulele, cu carĭ aveaŭ raporturĭ mercantile. Eĭ trecură pedestri, călărĭ, pe cămile, în năsăliĭ şi în căruţe, îmbrăcaţĭ în chipurile cele maĭ diferite, dară toţĭ vĕdind aceea-şĭ asemĕnare minunată a trăsăturilor feţeĭ, carea încă şi în zilele nóstre osebesce pe fiiĭ luĭ Israil de împrejurimea lor în ciuda diferinţeĭ de climă şi de traiŭ. Eĭ trecură grăind în tóte limbile cunoscute, cu rîvnă, de grab, cu poftă de a vedé, — toţĭ, pentru ca să vadă, cum móre un serman Nazarinean, un făcĕtoriŭ de rele între făcĕtorĭ de rele.

A fară de aceştia rîul maĭ răpi cu sine încă şi miĭ de păgânĭ, miĭ de ómenĭ de aceia, carĭ uriaŭ şi despreţuiaŭ pe Iudeĭ, — Elinĭ, Romanĭ, Arabĭ, Sirĭ, Africanĭ, Egiptenĭ şi locuitorĭ de aĭ răsăritului. Cel ce privia la mulţimea acésta, acela putea, să gândéscă, că întrégă lumea era representată şi ast fel de faţă la restignire.

Dară procesia înainta fórte tăcută. Ciocănituri de copite, zuruit de róte, glasurile uneĭ conversărĭ, din când în când câte o strigare, — acésta era tot, ce se audia din sgomotul acesteĭ mulţimĭ, carea înainta în aceea-şĭ direcţie. Pe fiesce care faţă se arĕta espresia aceea, cu carea grăbesce óre cine spre a vedé o întîmplare îngrozitóre, o nenorocire năpraznică orĭ o luptă. Şi din semne de felul acesta făcu Ben Hur conclusia, că aceştia vor fi străinĭ, carĭ veniseră în cetate pe sĕrbătórea Pascilor şi nu aveaŭ parte în osîndirea Nazarinénuluĭ, ba póte că eraŭ partisanĭ de aĭ luĭ.

Maĭ pe urmă audi Ben Hur din direcţia palatuluĭ lărmuirea uneĭ mulţimĭ marĭ, de o cam dată slabă de depărtare.

„Ascultă, eĭ vin!“ zise unul din soţiĭ luĭ.

Ómeniĭ de din aintea lor de pe stradă se opriră şi ascultaŭ. Când lărmuirea se apropiase, eĭ priviaŭ unĭĭ la alţiĭ şi merseră maĭ de parte cuprinşĭ de fiorĭ.

Lărmuirea venia tot maĭ aprópe, aerul trĕmura. Atuncĭ zări Ben Hur pe servitoriĭ luĭ Simonide, carĭ purtaŭ pe stăpânul sĕŭ într'un scaun. Estira mergea alăturea, ér în urma luĭ duceaŭ o năsălie cu perdelele sloboḑite.

„Pace ţie, Simonide, şi ţie, Estiro!“ zise Ben Hur şi păşi spre eĭ. „De cum va veţĭ, să mergeţĭ pe Golgotha, atuncia rĕmâneţĭ aci, până va fi trecut procesia. Voiŭ merge apoĭ cu voĭ.“

Neguţătoriul purta marele sĕŭ cap adânc plecat. Ridicându-l rĕspunse: „Grăesce cu Valtasar, voinţa luĭ e şi a mea. El e în năsălie. Aci lângă casă putem. să ne dăm în laturĭ.“

Ben Hur trase lute perdeaua la o parte. Egipténul era în năsălie lăsat pe spate. Faţa îĭ era palidă, suferitóre aşa, că el era asemenea unuĭ mort. Ben Hur îĭ împărtăşi propunerea sa.

„Putem. să-l vedem de aicia?“ întrebă Valtasar cu glas slab.

„Pe Nazarinénul? Da. El are, să trécă pe aicia, numaĭ la câţĭ va paşi de la noĭ.“

„O Dumnezeule!“ esclamă moşnégul cu evlavie. „Numaĭ o dată, încă numaĭ o dată! O, e o zi asta grozavă pentru lume!“

În câte va clipe era societatea întrégă în scutul colţuluĭ caseĭ şi aştepta. Eĭ grăiaŭ numaĭ puţin, póte pentru ca nu cum va să audă óre cine, ceea ce grăiaŭ. Valtasar se ridică puţintel din năsălie şi se răzimă pe servitoriul sĕŭ. Estira şi Ben Hur rĕmaseră lângă Simonide.

Într'aceea rîul de ómenĭ curgea încă şi acuma, póte încă şi maĭ des ca până acuma. Lărmuirea se apropia şuerând, vuind, grozavă.

„Priviţĭ!“ observă Ben Hur cu amărăciune. „Acuma vine Ierusalimul!“

Avantgarda o forma o cétă de prunceĭ. Eĭ lărmuiaŭ şi strigaŭ:

„Împĕratul Iudeilor! Loc, loc pe sama împĕratuluĭ Iudeilor!“

Când céta trecu lărmuind, Simonide privi la eĭ şi zise apoĭ în chip solemn:

„Pe când aceştia îşĭ vor primi moştenirea, fiule al luĭ Hur, pe atuncia vaĭ cetăţiĭ luĭ Solomon!“

Apoĭ urmă în armatură deplină o cétă de legionarĭ. Eĭ păşiaŭ înainte îmbrăcaţĭ în aramă lucitóre şi în nepăsare mută.

Apoĭ venia Nazarinénul!

El era palid ca un mort. Aprópe la fiesce care paş se clătina, ca şi cum ar îmbrânci. Vesmîntul luĭ superior era rupt. De desubtul luĭ purta o haină necusută. Piciórele luĭ cele góle lăsaŭ pe pétră urme roşiĭ. De grumazĭ îĭ era aninată o tăbliţă cu o inscripţie. O cunună de spinĭ îĭ era apĕsată cu forţă pe cap şi sfăşiase rane crude; din aceste îĭ cursese preste faţă şi preste grumazĭ sânge, care auma era uscat şi negru. Pĕrul luĭ cel lung era încâlcit de spinĭ şi udat de sânge închegat. Pelea, pe unde se vedea, era palidă ca de mort. Mânile îĭ eraŭ legate de olaltă. Óre unde în cetate îmbrâncise obosit sub povóra crucĭĭ, carea amĕsurat obiceiuluĭ trebuia, să o pórte osînditul însu-şĭ până la locul de perḑare. Acuma o purta în locul luĭ un compatriot al luĭ. Patru ostaşĭ păşiaŭ alăturea de el, pentru ca să-l scutéscă împotriva plebeĭ. Dară acésta totuşĭ îşĭ făcea une oria cale până la el, îl lovia cu toege şi-l sculpa. Înse nicĭ un sunet nu ieşia din gura luĭ, nicĭ o imputare, nicĭ o oftare. El nicĭ nu privise în sus, până când sosi în apropiarea caseĭ, unde Ben Hur şi soţiĭ luĭ cercaseră scutire. Aceştia toţĭ eraŭ mişcaţĭ de compătimire. Estira se alipi de tatăl sĕŭ, ĕră acesta trĕmura în ciuda voinţeĭ sale celeĭ energice. Valtasar căḑu făr de graiŭ jos. Până şi Ben Hur esclamă: „O Dumnezeul meŭ, Dumnezeul meŭ!“ Atuncĭ Nazarinénul, ca şi cum ar fi sciut sentimentele lor orĭ ar fi audit esclamarea, şĭ-a întors faţa sa cea palidă spre céta lor şi privi pe rînd la fiesce care din eĭ. Eĭ nu-şĭ uitară în tótă viaţa sa de privirea acésta. Eĭ vedeaŭ, că el se gândesce numaĭ la eĭ, nu la sine însu-şĭ, şi ochiul luĭ aprópe stîns le împărtăşia binecuvîntarea aceea, carea nu i-se permitea, să o rostéscă.

„Unde sînt legiunile tale, fiule al luĭ Hur?“ întrebă Simonide.

„Asta ţi-o póte spune Ana maĭ bine de cât mine.“

„Cum, s'aŭ făcut necredincioşi?“

„Toţĭ a fară de aceştĭ doĭ!“

Faţa neguţătoriuluĭ trăsărise în chip convulsiv, când grăise, şi capul luĭ se plecă adânc pe pept. El împlinise cu credinţă partea sa în silinţele luĭ Ben Hur şi nutrise acele-şĭ sperărĭ, carĭ le vedea acuma de o dată împrăştiându-se ca fumul.

Alţĭ doĭ bărbaţĭ, asemenea purtând câte o cruce, mergeaŭ în urma Nazarinénuluĭ.

„Cine sînt aceştia?“ întrebă Ben Hur pe Galileenĭ.

„Făcĕtorĭ de rele, carĭ aŭ, să móră dimpreună cu Nazarinénul,“ rĕspunseră eĭ.

Apoĭ urmă în şirul procesieĭ un bărbat împodobit cu mitra şi cu vesmintele oficióse ţesute cu aur ale archiereuluĭ. Îl încunjura garda templuluĭ, şi în urma luĭ mergea în rînd săborul cel mare şi un şir lung de preoţĭ îmbrăcaţĭ în haĭnele lor cele albe şi încinşĭ cu cingătorĭ bogate şi pestriţe.

„Ginerele luĭ Ana!“ şopti Ben Hur.

„Caiafa! L-am vĕḑut,“ rĕspunse Simonide şi adause apoĭ după o pausă, după ce privise maĭ multe clipe gânditoriŭ la archiereŭ: „şi acuma sînt convins. Cu siguranţa, carea isvoresce din înţelegerea limpede a spiritului, cu siguranţă neîndoiósă sciŭ acuma, că acela, care merge colo cu inscripţia aninată de grumazĭ, e într adevĕr, ceea ce spune inscripţia: „Împĕratul Iudeilor.“ Pentru un

om de rînd, pentru un înşelătoriŭ. pentru un făcĕtoriŭ de rele nicĭ o dată nu s'ar fi desvoltat atâta ceremonie. Căcĭ étă aci sînt cele dóuĕ naţiunĭ, — Ierusalimul, Israilul. Aci e maĭ întâiŭ efodul, aci e vesmîntul oficios cel vînĕt mohorît cu rodiile sale cele stacajiĭ şi cu clopoţelele sale cele de aur, care nu s'a maĭ vĕdut pe stradă din ziua, în care Ĭaddus a ieşit întru întimpinarea Macedonénuluĭ, — tóte tot atâtea dovedĭ, că Nazarinénul acesta e împĕratul. Aşĭ dori, să mĕ pot scula şi să merg în urma luĭ!"

Ben Hur asculta cu uĭmire cuvintele luĭ. Simonide continuă cu nerăbdare:

„Grăesce cu Valtasar, şi apoĭ să ne ducem de aci! Se apropie sgura Ierusalimuluĭ."

Atuncia zise Estira:

„Vĕd câte va femeĭ colo în procesie, ele plâng. Cine sînt óre?"

Privind în direcţia, carea o arĕtă ea, vĕdură patru femeĭ, carĭ plângeaŭ. Una din ele se răzima pe braţul unuĭ tinĕr, care în înfăţişarea sa semĕna cu Nazarinénul. Pe loc respunse Ben Hur: „Bărbatul acela e învĕţăcelul, pe carele Nazarinénul îl ĭubesce maĭ mult, ĕră femeea, carea se razimă pe braţul luĭ, e Maria, mama învĕţătoriuluĭ; cele alalte sînt femeĭ învĕţăcele din Galilea."

(Va urma.)

Bibliografie.

Predicele renumituluĭ orator şi scriitor bisericesc *Iustin Popfiŭ* tom. I. pentru *Dumineci*, conţine multe predicĭ, ce în „Amvonul" nu aŭ apărut, cu preţ redus: 10 esempl. procurate de o dată per 1 fl. 50 cr., 5 esempl. per 1 fl. 90 cr., 1 esempl. 2 fl. 35 cr. spedate francate. Se pot procura la Tipografia „Aurora" în Gherla—Szamosujvár.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Ĭulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să respândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri."

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ
în biserica românéscă din Ardél,
fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Euchologiu

ediţiunea **a dóua,** revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparŭ frumos în **negru** şi **roşu.** — Preţul nelegat fl. 2.80, ĕră legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericescĭ
din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiuni ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea cleruluĭ nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiuniĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviaţiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţiĭ la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dărĭĭ de *case,* 2. a dărĭĭ de *câştig,* 3. a dărĭĭ după *camete,* 4. a dărĭĭ *supletóre* generale de *venit,* 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliţie,* 6. a dărĭĭ de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul uneĭ broşurĭ e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Cestiunĭ
din
dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvanieĭ" şi a dluĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţĭ espedate franco **1** fl. **85** cr.

Pregătire la mórte, adecă consideraţiunĭ asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare şi preoţilor spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societăţiĭ de lectură Inocenţiŭ M. Clain. Blaş 1893. Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Preţul 80 cr. Editura societăţiĭ.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Decretele Conciliuluĭ, provincial **prim** ediţiunea a II-a broş. 80 cr.

Decretele Conciliuluĭ provincial **al doilea,** ediţiunea a II-a broş. 65 cr.

Testamentul şi Literele fundaţionale ale fericituluĭ Archiepiscop şi Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş *Dr. Ioan Vancea de Buteasa.* Blaş 1892. Tipografia Seminariuluĭ gr. cat. din Blaş. Se află de vîndare la Administraţia „Unirii". Preţul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Octoichul cel mic ediţ. III. Blaş 1892. Preţul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcâiŭ de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericéscă de Dr. A. Grama. Blaş 1881 broş. 3 fl.

Editor şi redactor respundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nr. 4—1898. (39) 2—2

Publicaţiune.

Economatul domeniilor mitropolitane aduce la cunoscinţa On. proprietarĭ de vite, cum că în economia mitropolitană de la Blaş, Tŭr şi Cergăul mare se află spre vîndare fîn, trifoiŭ. otavă, paie de grâŭ, paie de ovĕs şi paie de orz, tóte de qualitate bună, în quant mare şi mic pe lângă preţurĭ moderate. Doritorĭĭ de a câştiga nutreţ bun să se adreseze la subscrisul administrator al bunurilor mitropolitane în Blaş.

Blaş la 10 Septembre 1898.

Ioan Maior
administr. dom. mitrop.

Escriere de concurs.

La şcóla nóstră comunală gr. cat. cu limba de propunere română-magiară în asemenea proporţiune devenind vacant postul de învĕţătoriŭ, pentru acest post prin acésta escriŭ concurs public cu termin până în 28 Septembre 1898.

Emolumentele împreunate cu acest post sînt următórele:

1) 400 fl. v. a., ce se primesc în rate lunare anticipative.

2) Cuartir 1 chilie cu culină şi grădină 200°□.

3) 20 fl. anualĭ pentru lemne.

4) 4 orgiĭ de paie pentru încălzirea locuinţeĭ învĕţătoriuluĭ.

5) 5 fl. spese de cancelarie.

Pentru acestea învĕţătoriul este datoriŭ a instrua pe prunciĭ gr. cat. în cântările bisericescĭ, Dumineca şi în sĕrbătorĭ a se presenta în biserica gr. cat. şi a ţiné strana cantorală. A fară de órele oficióse este îndatorat învĕţătoriul a merge la mort, pentru care serviţ va primi de la mort mare 50 cr., de la pruncĭ 30 cr. v. a.

Doritorĭĭ de a obţiné acest post sînt rugaţĭ a-şĭ trimite cererile lor la subscrisul preot şi preşedinte al şcolĭĭ comunale gr. cat. din *Iancahid* (Jankahida comitatul *Torontál* u. p. *Nagy-Becskerek)* provĕdute cu următórele: 1) Absolutoriŭ preparandial, 2) testimoniŭ de cualificaţiune, 3) carte de botez şi 4) atestat despre purtarea lor morală şi politică şi despre serviţul prestat până aci. Competenţiĭ aŭ, să-şĭ dea cererile scrise în limba magiară.

Iancahid la 12 Septembre st. n. 1898.

Petru Pop
preot gr. cat. şi preşed. şcolĭĭ com.

(40) 2—2

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 1 Octobre 1898. Numĕrul 39.

Ce va mai fi?

Încă n'aŭ trecut zilele de doliŭ adânc, în care se cufundaseră tóte popórĕle vasteĭ nóstre monarchiĭ, şi deja îngrijirĭ nóuĕ se deştéptă în inimile adevĕraţilor patrioţi. Se întrébă cu toţiĭ: Ce va mai fi de acum, în ce chip se vor desfăşura lucrurile privitor la reînoirea pactuluĭ vamal şi în legătură în ce chip se va forma situaţia internă a monarchieĭ?

Eraŭ uniĭ — optimiştĭ, — carĭ credeaŭ şi speraŭ, că prin mórtea suveraneĭ se vor potoli patimile politice, şi că din respect faţă cu inima întristată a monarchuluĭ vor înceta certele partidelor.

Se vede însĕ, că aceştia aŭ fost optimiştĭ. Se vede, că patimile aŭ ajuns până la atâta aţiţare, cât de o pace nicĭ vorbă nu maĭ póte fi.

În Austria de o cam dată pare a fi liniştе. E causă doliul pentru perderea împĕrătescĭ, orĭ dacă maĭ e şi altă consideraţie, nu o putem spune.

Dar aicĭ la noĭ a casă opoziţia s'a întors în parlament după zilele de doliŭ, ca şi cum nimic nu s'ar fi întîmplat. Maĭ mult, opoziţia estremă combate chiar şi articolul de lege despre comemorarea regineĭ, uitând, că o asemenea procedură nu numaĭ e lipsită de pietate, dar e tocmaĭ adânc vătĕmătóre pentru inima Maiestăţiĭ Sale, care trebue să fie cuprins de un profund disgust la vederea certeĭ, ce se încinge de-asupra cosciugului iubiteĭ şi neuitateĭ sale soţiĭ.

Că în Austria e liniştе, asta se esplică întâiŭ prin faptul, că orĭ cum popórĕle din Austria sînt maĭ concrescute cu dinastia, şi că maĭ tare împărtesc durerile şi bucuriile eĭ, de óre ce sînt aşa zicênd concrescute cu dinastia, care din al lor sin a ieşit. Póte să fie causa tăcerĭĭ şi o apucătură tactică, a nume de a sili pe guvernul nostru, ca să presinte şi el din noŭ proiectele, ce se statoriseră cu fostul guvern Badeni, şi carĭ proiecte acum nu le trebue nicĭ Ungurilor.

Orĭ cum ar fi, un lucru e cert, a nume că liniştea presentă din Austria e numaĭ aparentă, şi că nu va trece mult timp, până ce va isbucni din noŭ şi încă maĭ cu putere vechiul antagonism.

Între asemenea împrejurărĭ nu e de mirat, dacă se întrébă toţi, ce va maĭ fi cu pactul economic, şi cum se vor maĭ desfăşura lucrurile.

Nu e meşteşugul nostru, să prezicem lucrurĭ viitóre. Credem, că abia va şi fi cine va, care să pótă prezice, cele ce vor avé, să urmeze.

Un lucru însĕ îl putem constata: a nume, că ceea ce acum zece anĭ s'a putut face fără de marĭ greutăţĭ, acum nu se maĭ póte face. Nicĭ în Ungaria, dară nicĭ în Austria nu se maĭ pot găsi ómenĭ, carĭ să fie mulţămiţĭ cu stările actuale.

E evident, că aicĭ nu aŭ pond numaĭ momentele economice. E imposibil, ca în zece anĭ să se fie schimbat aşa de mult raporturile economice, cât acum să fie lipsă de aşa de marĭ străformărĭ în condiţiunile pactuluĭ, cât orĭ ce înţelegere pacĭnică să fie eschisă.

Aşa dară alte momente trebue că conduc cele dóuĕ parlamente.

Dacă nu ne înşelăm, e ura reciprocă acel moment, care pare a determina atitudinea părţilor.

Când deputaţiunile ungare aŭ mers, să-şĭ depună cununile lor pe cosciugul reginceĭ iubite, Vienezĭĭ ĭ-aŭ insultat. Faptul acesta este fórte grav, şi nimic nu póte arĕta maĭ bine ura, ce s'a escat, de cât faptul acesta; pentru că numaĭ o ură estraordinară póte face esplicabilă o atitudine de alt cum absolut neesplicabilă la Vienezĭ, pe carĭ îĭ caracterisaŭ ospitalitate, gentileţă şi prevenire.

Aşa dară ură de rassă, ură politică, ură pe tóte terenele: étă unul dintre motivele, de carĭ se conduc ambele parlamente.

Şi când ura e sfetnicul celor, ce aŭ, să se înţelégă, atuncĭ întru adevĕr avem motiv de îngrijire.

Dea Cerul tărie Maiestăţiĭ Sale. În cuvîntul, ce l-a adresat iubitelor Sale popórĕ, şĭ-a esprimat încrederea în reuşita misiuniĭ Sale. Şi misiunea acésta şĭ-a precisat-o în dorul de a vedé fericite tóte popórĕle din monarchie.

Feuilleton.

Stărĭ sociale în România.

(Fine.)

Nutremîntul ţĕranuluĭ român e de tot simplu şi de multe orĭ neîndestulitoriŭ. Mămăliga e mâncarea favorită a luĭ, care nicĭ când nu póte lipsi; brânză, lapte acru, orĭ crastaveţĭ îĭ servesc ca adaus. Alte mâncărĭ, bună óră plăcinte, rĕcituri, ostropăţurĭ ş. a. trec de delicatese, carĭ şĭ-le permite cel mult la bălciŭ orĭ la alte ocasiuni festive estraordinare. După ce ast fel ţĕranul român, — şi aşa stă lucrul şi cu straturile maĭ de jos ale poporaţieĭ orăşenescĭ, — s'a nutrit slab întrégă săptĕmâna, Dumineca o petrece în crîşmă lângă sticla cu vinars, lângă care a dese orĭ se întîmplă lucrurĭ sângeróse şi desfrînate, aşa că ajung la bătăĭ, carĭ se sfârşesc cu capete sparte. Ceĭ maĭ mulţĭ continuă plăcerile acestea şi în ziua următóre, aşa că Marţia zac după cuptoriŭ în totală obosélă, incapabilĭ de orĭ ce lucru. Nu e mirare, că pe lângă o ast fel de viaţă ţĕranul în sfârşit tóte mijlócele de nutremînt: caşul, óuĕle, cucuruzul, galiţele şcl., carĭ le are la în de mână, le duce la Evreŭ şi în urmă e silit, să mânce cu nevasta şi cu copiiĭ răbdărĭ prăjite. Viţiul beţieĭ este isvorul celor maĭ marĭ rele pentru România. Nu numaĭ bărbaţiĭ sînt dedaţi cu el, ci nicĭ chiar sexul femeesc nu e liber de el. La fiesce care beţie în crîşmă aflăm de regulă o mulţime de femeĭ — chiar şi cu copiĭ la sin, — carĭ beaŭ pe întrecute cu bărbaţiĭ. Consecuenţa firéscă, abstracţie făcênd de la demoralisarea poporuluĭ, e deranjarea puterilor fisice, scăderea forţeĭ de lucru şi o moralitate, care ne face, să ne temem de ce e maĭ rĕŭ pentru viitoriŭ.

Ostenelelor singuraticilor bărbaţĭ maĭ bine gânditorĭ le-a succes în primăvara anuluĭ trecut, să întemeieze în România o reuniune pentru combaterea alcoholismuluĭ (Liga română în contra alcoolismuluĭ); bărbaţĭ cu influinţă din tóte părţile ţĕriĭ aŭ întrat în ea şi nu se sparie de nicĭ o jertfă, numaĭ ca să mântuéscă poporul de peirea sigură; totuşĭ credem, că rĕul acesta nu se póte învinge, până când poporul român pe terenul religios trăesce în întunecime şi nesciinţă crasă. Că religia ce influinţă póte deprinde în privinţa acésta, vedem lămurit în comunele Moldoveĭ cu poporaţiune în mare parte saŭ esclusiv catolică. În acestea încă se încuibase maĭ mult orĭ maĭ puţin viţiul beţieĭ cu tóte urmările sale ţele nimicitóre, — dar acum să cercetezĭ bună óră comunele situate în districtul Roman: Tămăşenĭ, Gherăescĭ, Săbăoanĭ ş. a., şi te veĭ edifica vĕdênd cercetarea numĕrósă a bisericiĭ şi trezvia locuitorilor. Biserica schismatică însĕ nu póte obţiné ast fel de succese nicĭ când, ea a devenit un trup mort, a căreĭ singur razim maĭ este statul, şi religia aceleia este maĭ mult numaĭ o formalitate esterióră, fără de cuprins intern. E caracteristică împrejurarea, că până în luna luĭ Iulie 1897 numaĭ un singur preot ortodox şĭ-a anunţat întrarea în liga amintită, pe când puţine zile după înfiinţarea aceleia (la 15 Maiŭ) îĭ aparţineaŭ deja ca membri patru misionarĭ catolicĭ.

Am arĕtat, în ce chip fioros primesce Evreimea din România în fiesce care an sucrescenţă nóuă, inundéză ţara întrégă şi primejduesce esistenţa poporuluĭ român. Maĭ de parte nu puţin contribue la înrĕutăţirea situaţieĭ sociale birocratismul, care ca şi în alte ţĕrĭ ale Europeĭ, aşa şi în România apasă greŭ poporul. Oficialiĭ, zice Cuza, [1])

[1]) Ţĕranĭĭ l. c. p. XXIX.

Să sperăm, că ura fiilor o va sci potoli mâna blândă a părinteluĭ iubitoriŭ.

De nu va urma acésta în curênd, atunci putem fi pregătiţi la zile negre.

Combaterea anarchismuluĭ. — Lucrarea destructivă şi detestabilă a anarchismuluĭ umple de grózĕ pe toţi ómenii păcii şi a pus pe gânduri pe bărbaţiĭ de stat aĭ popórelor europene. Mĕsurile luate până acuma de cătră singuraticele state în contra anarchismuluĭ nu aŭ dus la scop. Anarchiştiĭ espulsaţi din o ţară aŭ aflat adăpostire şi teren de lucrare în alta. De maĭ mare libertate şi scutinţă se bucură anarchismul în Elveţia şi în Statele unite nord-americane. Se susţine, că în America îşĭ are sediul comitetul esecutiv internaţional al anarchiştilor. Ce se comandéză de cătră comitet, aceea duc în deplinire anarchiştiĭ împrăştiaţi preste tótă lumea civilisată, căcĭ anarchismul e o bólă a civilisaţiuniĭ moderne. Contingentul cel maĭ mare al anarchiştilor îl daŭ Italianiĭ. În Italia poporul e sărăcit şi preste mĕsură încărcat cu sarcinĭ publice, pe lângă aceea prin machinaţiunile francmasonilor despoiat şi de credinţa creştină, care ar sci, să facă pe om pacient şi îndelung răbdătoriŭ. Aşa se esplică desele turburărĭ socialiste şi anarchiste în Italia. Uniĭ cualifică anarchismul de o bólă a popórelor romanice, socialismul a popórelor germane, éră nihilismul a celor slavice.

Fiind maĭ lăţit anarchismul între Italianĭ, guvernul italian a luat iniţiativa de a se stabili o procedură uniformă şi solidară în tótă Europa în contra anarchismuluĭ. Proiectul Italieĭ înainte de tóte intenţionéză, ca puterile europene să influinţeze asupra Elveţieĭ înduplecându-o, să-şĭ reguleze ast fel legislaţiunea, cât să prestea garanţă sigură în contra machinaţiunilor şi complaturilor anarchistice. Maĭ de parte tóte puterile să ĭea mĕsurĭ severe în contra anarchismuluĭ. Poliţia diferitelor state să lucre în conţelegere. Fie care stat să pedepséscă pe anarchiştiĭ sĕĭ, éră pe ceĭ străinĭ să-ĭ espulseze fără amânare, aşa cât aceştia neavênd adăpost în străinătate să fie siliţi a se întórce în patria lor, unde poliţia maĭ uşor póte pune mâna pe eĭ.

Se póte, că mĕsurile teroristice contemplate de politicĭĭ modernĭ să înfrice pe mulţi anarchişti, principiile lor însĕ şi însu-şĭ anarchismul cu forţa nu se pot suprima. Aicĭ se recere o reformă din lăuntru a omuluĭ, care să-ĭ atingă de o potrivă mintea, inima şi voinţa, sădind principiĭ religioso-morale în locul celor perverse anarchistice. O atare reformă salutară numaĭ creştinismul póte efeptui. El e unicul mijloc eficace spre suprimarea anarchismuluĭ. La acest mijloc însĕ nu voesc a recurge politicĭĭ modernĭ aderenţi falsuluĭ liberalism. Pentru aceea ne temem, că tóte silinţele lor de a combate şi stîrpi anarchismul vor rĕmâné fără de succesul dorit.

Din noŭ s'a dovedit. — Ce a nume? Ce alta, dacă nu aceea, că nimica pe lume nu e maĭ naţional de cât biserica „ortodoxă".

De unăzĭ ni-se vestise, că cu prilejul visiteĭ, ce o făcuse regele Carol în Petersburg ţarului, s'a hotărît şi asupra sorţiĭ Românilor macedoneni: ţarul însu-şĭ va înduplecа neamânat pe Panagiotatosul din Fanar, să se învoéscă la aceea, ca Româniĭ macedoneni să-şĭ aĭbă ierarchia sa proprie românéscă.

De atuncia a trecut atâta vreme, cât ar fi putut, să se înaugureze nu una numaĭ, ci şi zece episcopiĭ române în Macedonia.

Şi întru adevĕr étă şi vine scire despre dovada cea maĭ nóuă a caractĕruluĭ naţional, care parcă-l ţine în arîndă biserica „ortodoxă". În „Timpul". din 28 Septembre cetim adecă următórele:

„„Politische Correspondenz" din Viena publică următórea informaţie:

„„Este inexact, că s'ar fi făcut vr'un pas în afacerea înfiinţăriĭ uneĭ Mitropoliĭ române pentru Cuţo-Vlahiĭ macedoneni.

„„Vechile obstacole, bine cunoscute, se opun şi acum regulăriĭ acesteĭ cestiuni."

„Va să zică: un noŭ „succes" diplomatic al nemerniculuĭ din capul guvernuluĭ."

Aşa se pare celor de la „Timpul". Ca şi cum un guvern conservator ar fi putut, să se mândréscă cu succese maĭ bune.

Nu, dlor, nu Sturdza pórtă vina acestuĭ „succes", pe cum nu o ar purta niciĭ Take Ionescu, dacă el ar fi în locul luĭ Sturdza. Niciĭ chiar sultanul nu pórtă vina acestuĭ „succes". Ci vina o pórtă panortodoxul ţar şi Panagiotatosul „ortodox" din Fanar.

Şi apoĭ să se maĭ mire omul, când vede, cum „Telegraful Roman" scuípă foc asupra cosmopolitismuluĭ bisericiĭ catolice? Dórĕ şi orbul vede, — ce vede? Vede chiar atâta, cât vĕd dniĭ de la „Telegraful Roman" şi poruncitoriĭ lor.

De aceea trăéscă „ortodoxia", pentru ca să scutéscă pe sermaniĭ Românĭ macedoneni, ca eĭ nu cum va să ajungă în ghiarele Papeĭ, şi acesta apoĭ să-ĭ nefericéscă lipsindu-ĭ de putinţa de a se grecisa!

Apostoliĭ moderni aĭ civilisaţiuniĭ. — În decursul răsboiuluĭ dintre Spania şi dintre Statele unite ale Americiĭ nordice lumea maĭ puţin interesată era împărţită în dóuĕ tabere, în una spaniolă şi în alta anglo-saxonă. Nu sufere îndoélă, ca maioritatea preseĭ a ţinut parte Anglo-Saxonilor, éră la Spanioliĭ aŭ privit cu óre care compătimire ca la nisce ómenĭ, carĭ aŭ primit de la întîmplarea órbă o misiune, dară nu aŭ putut, să o realiseze: civilisarea popórelor din teritoriile acelea vaste, carĭ le ocupaseră Spanioliĭ maĭ ales în America. Lipsa acésta de capabilitate de a civilisa popórĕ s'a atribuit apoĭ preste tot rasseĭ romane, şi s'a susţinut, că numaĭ rassa germană şi în special Anglo-Saxoniĭ aŭ capabilitatea acésta.

Dovada cea maĭ eclatantă a acestuĭ fapt necontestabil aŭ şi dat-o lumiĭ Angleziĭ în lupta de la Omdurman împotriva dervişilor sudanezĭ. Sînt îngrozitóre lucrurile, carĭ

---

formézĕ aicĭ la ţară clasa cea maĭ importantă, şi întrégă organisaţia politică modernă pare a fi numaĭ în interesul lor. Pe când în ţĕrile Europeĭ apusene este o clasă mijlocie, care îşĭ scie apĕra interesele şi drepturile sale, în România în zădar cercĭ aşa ceva. Clasa ţĕrănimiĭ necultivată şi ignorantă este lăsată fără scut pradă jefuiriĭ. „Din împrejurarea însĕ, că în România uniĭ produc, şi alţiĭ, carĭ trăesc din munca celor dintâiŭ, hotărésc asupra întrebuinţăriĭ productelor, provin dóuĕ neajunsurĭ marĭ: maĭ întâiŭ că cele maĭ multe reforme introduse de clasa aceea, care nu are pricepere pentru adevĕratele interese ale poporuluĭ, pórtă timbrul superficialităţiĭ, al insuficienţeĭ şi a dese orĭ al contrazicerĭĭ cu adevĕratele lipse ale ţĕriĭ; a dóua că tótă puterea politică, pe cum şi o bună parte a muncĭĭ poporuluĭ în formă de dărĭ, se întrebuinţéză singur numaĭ în favorul ceteĭ de funcţionarĭ spre paguba poporuluĭ." [1])

Dar bietuluĭ popor îĭ merge rĕŭ şi în altă privinţă. Necunoscênd minuţiósele prescripte ale legilor şi sistemul de tot complicat al administraţiuniĭ, de-a rîndul e nevoit, să se îndrepte cătră vre unul din multele „spirite servitóre", carĭ umblă în cóce şi în colo prin localul de oficiŭ, şi să céră de la acela un sfat. Dar rugarea aicĭ nu e tot de una de ajuns, moneta sunătóre trebue să-ĭ dea espresia corĕspundĕtóre. Coruptibilitatea claseĭ funcţionarilor turcĭ şi grecĭ a influinţat şi pe Românul de altmintrea maĭ nobil. La acésta se adauge nesiguranţa posiţieĭ luĭ. Cu fiesce care schimbare de ministeriŭ e ameninţată esistenţa luĭ; dórĕ el însu-şĭ printr'o ast fel de schimbare a ajuns la postul sĕŭ de acum, — fie acela orĭ cât de modest. Óre nu va trebui, să se împărtăşéscă şi el în scurtă vreme de sórtea atâtor predecesorĭ aĭ sĕĭ? Din ce să trăéscă apoĭ? Aicĭ stă aprópe ispita de a-şĭ asigura un viitoriŭ fără de grijĭ pe căĭ lăturalnice, cât timp prilejul e favorabil.

Să resumăm acum pe scurt cele zise. E adevĕrat, că cultura română în deceniile cele din urmă a făcut progrese vrednice de remarcat, dară tot pe atât de adevĕrat e şi aceea, că starea socială a poporuluĭ român şi cu deosebire a ţĕranuluĭ român este cât se póte de tristă. Cu încetarea ĭobăgieĭ, ce e drept, i-s'a îmbunătăţit sórtea: şi-a dobîndit libertatea politică, dară a ajuns în dată în ruşinósa atîrnare de la Evreĭ, şi ast fel a ajuns a fi prea adevĕrată vorba luĭ Ghica: „Situaţia ţĕranuluĭ, a celeĭ maĭ productive şi maĭ interesante clase a ţĕriĭ, este întru adevĕr de deplâns." [1])

Cu acestea închiăm azĭ descrierea acésta pentru a o completa de altă dată prin câte va trăsăturĭ intuitive scóse din viaţa poporuluĭ român.

J. Al. Roth în „Kath. Missionen".

[1]) Cuza, Ţĕranĭĭ l. c. p. XXX.

[1]) Ion Ghica, Convorbirĭ economice. Bucur. 1879.

De ale economieĭ.

Conservarea óuĕlor de galiţe. Să se ţină óuĕle o jumătate óră în soluţiune de salicul. Prin acésta poriĭ lor se isoléză de aer. Óuĕle ast fel preparate se păstréză apoĭ în făină de firez aşedându-se cu vîrful la vale.

Pete de negréla se delătură din rufe cu soluţiunea de 100 gr acid de sare şi 100 gr sare de cositoriŭ (Zinn) gătita în 1 l de apă. Petele se ung cu soluţiunea acésta, şi lucrul acesta se repetésce, până dispar petele. Locul curăţit ast fel se spală apoĭ bine în apă curată.

Gulerele petate de grăsimea pĕruluĭ se curăţe cu cirul subţire gătit din spirt, răsătură de cretă şi fere de boŭ. Gulerele petate se ung cu cirul acesta, se frécă bine, ér apoĭ se curéţe cu apă curată. Procedura asta în cas de lipsă se repetésce.

Spre a stîrpi cloţaniĭ (guzganiĭ) se pune un blid cu amestecătură de făină fină şi zăhar şi alt blid cu apă próspetă în un loc, în care ajung cloţaniĭ, dară nu şi animalele domestice. Dacă cloţaniĭ aŭ mâncat făina aceea, lucrul să se maĭ repetéscă o dată. A treia órĕ la mestecătura aceea de făină şi zăhar să se adaugă până la a treia parte făină de var nestîns, éră alăturia să se aşedе blidul cu apă. Mijlocul acesta e infalibil.

le-aŭ sevârşit Anglezii în lupta acésta, şi lucrurile acestea cu o cale sînt şi multe. Ele tóte saměnă cu fapta, ce „Pol. Corr.“ în un raport despre lupta aceea o spune, că aŭ sevârşit-o Anglezii. În raportul acesta se laudă cu deosebire „acurata desteritate de a împuşca“, ce a dovedit-o bateria a 32-a a artilerieĭ angleze campestre. Între altele se spune: „Cu deosebire puternic a fost efectul proiectilelor nóuě Lyddit. Aŭ făcut maĭ întâiŭ dóuě împuşcăturĭ de probă, una asupra uneĭ geamiĭ micĭ, în care eraŭ 120 de persóne, ĕră ceealaltă asupra uneĭ case private, în care eraŭ ca la o sută de persóne. Pe cum s'aŭ convins maĭ apoĭ, un proiectil a pustiit geamia şi a omorît 109 persóne, ĕră cel alalt a nimicit casa şi a omorît 79 ómenĭ.“

Firesce că o ast fel de capabilitate de a civilisa nu aŭ nu numaĭ popórĕle romane, dară nicĭ chiar dervişiĭ sudanezĭ.

Tot în acest chip aŭ civilisat până la perire Anglo-Saxonii şi în America miliónele de Indianĭ.

Revistă bisericéscă.

Roma.

O scire a foiĭ vieneze „Pol. Corr.“ constată, că S. Scaun Apostolic a hotărît, să facă paşiĭ de lipsă la cabinetul din Petersburg şi pentru planul de a se institui un arbitraj spre a compune diferinţele internaţionale. În Vatican se nutresce sperarea, că puterile paralel cu tractările asupra desarmăriĭ se vor ocupa şi de proiectul Papeĭ referitoriŭ la arbitrajul internaţional.

Scripta Papeĭ către cardinalul francez Langénieux referitóre la protectoratul Franţeĭ preste catoliciĭ din Orient a fost interpretată ca o părtinire a Franţeĭ faţă cu Germania din partea Pontificeluĭ. La întrebarea confidenţială a Germanieĭ cardinalul secretar de stat Rampolla a rĕspuns, că Papa nu face nicĭ o inovaţiune, ci numaĭ confirmă dreptul, ce l-a avut Franţa de a protege pe catoliciĭ din Orient ca cea dintâiŭ putere catolică europénă. Franţa însĕ nu are numaĭ dreptul şi onórea, ci şi datorinţa de a protege pe catolicĭ. Acesteĭ datorinţe din conivenţă faţă cu Rusia nu a satisfăcut guvernul francez în aniĭ din urmă. De aicĭ încă se esplică cuceririle Rusieĭ în Palestina şi Siria, unde a întemeiat maĭ multe şcolĭ.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În şedinţa dietală din 23 Sept. Eötvös şi-a motivat propunerea de a se vota neîncredere guvernuluĭ actual. El a zis, că în sensul §-luĭ 68 art. de lege XII din 1868 şi a §-luĭ 3 art. de lege I din 1898 e posibilă numaĭ vama comună în vîrtutea uneĭ convenţiunĭ orĭ teritor vamal independent. Aserţiunile contrare ale ministrului president cuprind orĭ o neînţelegere a legiĭ orĭ o perfidie. Dacă este lege, să o respecteze toţĭ începênd de la rege şi până la cel din urmă supus, prin urmare şi ministrul president. Cabinetul Bánffy nicĭ până acuma nu a respectat legile şi judecând din precedenţe nicĭ acuma nu va apĕra legea. Pentru aceea cere, să i-se voteze neîncredere.

Br. Bánffy în rĕspunsul sĕŭ a declarat, că guvernul îşĭ cunósce datorinţa, şi dacă Reichsrathul nu primesce proiectele referitóre la pact, guvernul pe basa §-luĭ 68 art. de lege XII din 1868 va presenta proiectele referitóre la aranjarea independentă a cestiuniĭ vamale. Despre detaiurile acelor proiecte, nefiind ele gata, nu se póte declara acuma. A cerut respingerea propuneriĭ luĭ Eötvös, ceea ce s'a şi întîmplat. Apoĭ s'a votat ordinea de zi.

Luni ministrul Perczel a rĕspuns la interpelarea conteluĭ Apponyi referitóre la revisiunea legiĭ electorale. El a zis, că guvernul se ocupă de revisiunea legiĭ, dară cu privire la terminul, când va presenta proiectul de revisiune, nu se póte declara.

Ministrul Bánffy rĕspundênd la interpelarea luĭ Visontai a zis, că ministeriul de esterne a întîmpinat cu simpatie manifestul de pace al ţaruluĭ. Guvernul ungar din partea sa va sprigini ministeriul de esterne în direcţiunea acésta.

Comisiunea de justiţie a presentat proiectul despre inarticularea în lege a memorieĭ repausateĭ regine Elisabeta. Proiectul s'a desbătut Joĭ, nefiind Marţĭ şi Mercurĭ şedinţe.

Austria.

În 26 Sept. s'a redeschis parlamentul. — Archimandritul Zurcan ca cel maĭ de etate deputat în cuvîntul presidial a dat espresiune dureriĭ generale pentru decedarea împĕrăteseĭ. Apoĭ purcedêndu-se la alegerea presidenţilor aŭ fost realeşĭ Dr Fuchs de president, ĕră Fejancicĭ şi Lupul de vicepresidenţĭ.

Presidentul Dr Fuchs ocupându-şĭ locul în cuvinte pătrundĕtóre a interpretat durerea parlamentuluĭ pentru mórtea împĕrăteseĭ şi a închiat zicênd: „Şi acum să depunem pe sicriul repausateĭ corona nemuririĭ împletind în ea dóuĕ florĭ preţióse: pacea popórĕlor austriace şi iubirea perpetuă faţă cu augustul nostru domn şi monarch.“

Ţinuta tuturor cluburilor e reservată, cât nu se póte sci, ce atitudine vor urma.

Se anunţă, că opositia germană nu va inscena obstrucţie la proiectele de lege referitóre la pact, ci vor întra în discusiune parlamentară constituţională respingênd tot, ce s'ar cuprinde în ele contrar intereselor economice ale Austrieĭ.

Consiliul comunal din Viena a aprobat conclusul senatuluĭ şcolar, după care în şcolile poporale pruncii aŭ, să fie separaţi după confesiune.

În Galiţia din noŭ se ivesc turburărĭ şi escese în contra Jidovilor. În clubul polon fiind vorbă despre escesele antisemitice, deputatul Rappaport a susţinut, că persecutarea Jidovilor e sistematică, şi miliţia consignată pentru susţinerea ordiniĭ privia cu puşca la picior, cum despoiaŭ şi maltrataŭ pe Jidovĭ.

Franţa.

Sindicatul Dreyfuss şĭ-a ajuns scopul. Procesul căpitanuluĭ deţinut pe insula draculuĭ se va revedé. În consiliul de ministri ţinut în 27 Sept. sub presidiul presidentuluĭ republicĭĭ Felix Faure ministrul de justiţie Sarrien a cetit scripta, prin care procuratorul curţiĭ de cassaţie e provocat, ca să introducă revisiunea procesuluĭ Dreyfuss. Maĭ de parte s'a cetit o circulară a ministrului de justiţie către procuratoriĭ statuluĭ, ca să suprimeze orĭ ce atacurĭ îndreptate în contra armateĭ.

Presa jidovéscă iubiléză, poporul e iritat, ĕră armata e consternată.

Jidoviĭ aŭ scos cestiunea Dreyfuss din cadrul uneĭ cestiunĭ de justiţie şi cu ajutoriul influinţeĭ şi al preseĭ lor aŭ făcut din ea cestiune politică de primul rang, cestiune europénă. Ea a devenit o luptă între creştinism şi între iudeism. Urmările eĭ pot fi fatale pentru republică şi chiar şi pentru jidovime.

Se anunţă, că statul maior vĕdêndu-se compromis înaintea lumiĭ întregĭ va dimisiona, maĭ de parte că între cercurile înalte militare şi între monarchiştĭ decurg negoţiărĭ, şi că ele ar fi ajuns şi la o înţelegere.

Duminecă s'a ţinut în Paris o imposantă adunare poporală, în care Deroulede a protestat în contra compromiteriĭ armateĭ din causa luĭ Dreyfuss. Sub impresiunea discursuluĭ poporul a înfiinţat liga patriotică. Jidoviĭ s'aŭ aliat cu social-democraţiĭ, carĭ voesc ştergerea armateĭ. Antisemiţiĭ s'aŭ pus pe lucru.

Turcia.

Puterile europene sînt de acord cu privire la pacificarea Creteĭ. După planul aprobat de puterĭ sultanul va avé, să-şĭ retragă trupele din Creta. Anglia va desarma atât pe Mohamedanĭ cât şi pe creştinĭ, apĕrându-ĭ după aceea şi pe uniĭ şi pe alţiĭ. Candidarea prinţuluĭ Georgios la postul de guvernator al insuleĭ încă e primită de puterĭ. Planul de pacificare se va comunica guvernuluĭ turcesc cu provocarea de a-şĭ da consensul la el. Dacă guvernul turcesc nu se va supune, puterile îĭ vor rĕspunde cu un ultimat. Trupele puterilor din apele cretene se înmulţesc.

Sina.

Intrigile puterilor străine aŭ provocat în Peking revoluţiune de palat. Împĕratul Ţaĭ-Tien a fost constrîns de către curteniĭ sĕĭ, să-şĭ dea abzicerea. Acuma e închis, dacă nu chiar ucis. El e de 26 aniĭ şi s'a urcat pe tron în 1875 după mórtea unchiuluĭ sĕŭ Tung-Ci. Dreptul de succesiune a trecut la el, întru cât aparţine unuĭ ram lateral al familieĭ Mandgiu. Are meritul de a fi întrat în legătură cu puterile europene introducênd în imperiul sĕŭ maĭ multe instituţiĭ salutare. În 1885 a avut răsboiŭ cu Francezii şi ĭ-a învins, dară a suferit înfrângere totală în răsboiul din 1895 cu Ĭaponia. Cu acéstă ocasiune numaĭ întrevenirea Rusieĭ, Franţeĭ şi Germanieĭ

a salvat Sina de perfecta umilire. Convingêndu-se împĕratul, că imperiul are lipsă de mai multe reforme, a trimis pe consiliariul sĕŭ Li-Hung-Ciang în Europa, ca să studieze instituţiunile europene şi să între în raporturĭ mai intime cu Rusia şi Germania pregătind ast fel calea pentru reforme.

Anglia privia cu ochĭ rĕĭ crescerea influinţeĭ rusescĭ în Sina. Fiind că directe nu o putea paralisa, a întrat în legătură cu Ĭaponia. Împĕratul Ĭaponieĭ a trimis ca ambasador în Peking pe marchisul Ito, un diplomat fórte abil şi simpatic. Acesta câştigând încrederea împĕratuluĭ sinez l-a îndemnat, să grăbéscă cu reformele, şi a discreditat pe Li-Hung-Ciang, care voia a introduce reformele treptat şi trece de agent al Rusieĭ. Li-Hung-Ciang a fost dimisionat. Prin acésta a crescut influinţa angleză la curte. Curtenĭĭ nemulţămiţĭ cu inovaţiunile s'aŭ grupat în jurul vĕduveĭ împĕrătese, o femee poftitóre de domnie şi amica Rusieĭ. Vre o câţĭ va curtenĭ înarmaţi aŭ străbătut în o diminéţă în chilia împĕratuluĭ şi ameninţându-l cu mórte l-aŭ constrîns, să subscrie o declaraţiune, că de bună voe abzice de domnie, nu doresce a se mai ocupa de afacerile publice, şi până la regularea succesiunĭĭ la tron afacerile imperiuluĭ are, să le conducă vĕduva unchiuluĭ sĕŭ. Spiritele sînt turburate, dară escese nu s'aŭ întîmplat. Se crede, că revoluţia de la palat e pusă la cale de cătră diplomaţia ruséscă.

Anglia proiectézĕ o demonstraţiune navală în contra Sineĭ, care înse nu va urmări scopurĭ serióse, de óre ce diplomaţiĭ rusescĭ vor sci mulţămi şi pe Anglezĭ pe contul Sineĭ.

Corespondinţe.

Bucurescĭ 13 Septembre.

Cestiunĭ şcolare. Afacerea profesorilor din Macedonia. Un pastor pungaş. Viaţa bisericéscă.

Ziua primă a luĭ Septembre e fără îndoélă una dintre cele mai însemnate zile ale anuluĭ. pentru că atuncĭ se deschid locaşurile destinate pentru luminarea şi deşteptarea spirituală. pe cum şi pentru educaţiunea tinerimiĭ, carea este speranţa patrieĭ. Dvóstre, carĭ aţĭ ajuns, să vĕ scuturaţĭ, cel puţin în trebile scolastice, de orientalismul acela fals, care ţine morţiş la calendariul cel vechiŭ, adevĕratul simbol al raculuĭ, aţĭ început mai bine de o sĕptĕmână şcóla, şi şcolariĭ Dvóstre aŭ început deja a rări oftările după aerul libĕr al vacanţeĭ, pe când aicĭ abia acuma după 12 zile încep a se împopora şcolile primare şi secundare. (Dniĭ civĭ universitarĭ mai aŭ o lună de vacanţă. şi pungile părinţilor tot atâta timp de a se umplé pe sama dlor.).

Ca şi în alţĭ anĭ, aşa şi acum bărbaţiĭ de şcólă şi mai ales presa se ocupă mult de unele cestiunĭ şcolare mai importante. Voiŭ aminti numaĭ pe aceea a institutelor private de învĕţământ, pe carĭ pe când unĭĭ le numesc foculare de ignoranţă, alţiĭ le laudă, ér părinţiĭ, carĭ aŭ pruncĭ de şcólă, le încurajézĕ şi susţin. Dovadă este numĕrul lor considerabil. Întru adevĕr sînt atât de multe, cât a nevoe cred, să se afle o capitală, în care să fie, — proporţional cu numĕrul locuitorilor se înţelege, — atâtea institute private de tot soiul. Şi numĕrul lor cresce pe fie care an. Causa acestuĭ lucru este după părerea mea de o parte, că în institutele particulare se învaţă mai bine limbile străine, ér de alta că părinţiĭ îngrijaţĭ de sórtea copiilor socotesc, că acolo li-se dă o educaţiune mai bună ca în şcolile statuluĭ, în carĭ dacă instrucţiunea e bună, ba putem zice fórte bună, educaţiunea morală e aprópe nulă, după cum am spus-o acésta de altă dată. Din punctul acesta de vedere s'ar păré justificat numĕrul cel mare al institutelor particulare, în de osebĭ al celor de băeţi, şi esistenţa lor ar fi fórte laudabilă.

Dar, ca cele mai multe instituţiunĭ din România, şi aceste aŭ multe scăderĭ. Mai întâiŭ instrucţiunea e de parte de a se putĕ aseména cu aceea din şcolile statuluĭ, (căcĭ elevĭĭ celor mai multe institute învaţă a casă, ér nu la şcolile publice susţinute de stat); apoĭ educaţiunea morală încă lasă fórte mult de dorit, ba e neînsemnată de tot. Pentru că nu se baséză pe morala evaugelică, nicĭ nu e condusă de principiile creştinismuluĭ, ci totul se reduce la o disciplină saŭ mai bine zicĕnd la o dresare, care fie orĭ cât de severă, tot nu e pentru fiinţe raţionale, nicĭ nu e în stare, să créscă din tinerĭ ómenĭ moralĭ. Cum că am dreptate, o probézĕ în de ajuns moravurile acesteĭ ţĕrĭ. De aceea sîntem de parte de a avé o tinerime ca cea din apus, crescută în institutele înfiinţate de biserică orĭ sub îngrijirea eĭ şi conduse de persóne, carĭ viaţa întrégă şi-o consacră creşterĭĭ tinerimiĭ şi îşĭ pricep fórte bine sublima chemare, pe când aceste de aicĭ sînt conduse de laĭcĭ, carĭ pe religiune nu pun nicĭ un preţ. (Printre eĭ sînt şi câţĭ va preoţĭ de aĭ nostri, carĭ aŭ pus reverenda în par, şi unĭĭ sînt mai rĕĭ de cât laĭciĭ.) Cele mai multe asemenea institute nu sînt înfiinţate cu scopul de a da naţiunĭĭ o tinerime bună şi morală, ci pentru speculă, ca să se îmbogăţéscă directorĭĭ şi antreprenorĭĭ. De aceea şi preţurile de întreţinere sînt enorme.

Din aceste punete de vedere aŭ multă dreptate, ceĭ ce combat institutele private aşa, după cum sînt astăzĭ. Nu e destul înse, să le combată, ci trebue propuse şi remedĭĭ. Dară remedĭĭ radicale numaĭ biserica ar putĕ pune unuĭ rĕŭ ca acesta, ĕră biserica ortodoxă nu se ocupă de aşa ceva, şi chiar dacă s'ar ocupa, puţin ar folosi, căcĭ unde nu este spiritul adevĕrat al luĭ Christos, acolo zădarnică este tótă ostenéla. Când o vor vedé óre acésta fraţiĭ nostri? Vor vedé-o la timp, orĭ când va fi prea târziŭ? La tot casul a lor este rĕspunderea înaintea luĭ Dumnezeŭ.

Mai în érna trecută s'a vorbit mult despre causa profesorilor românĭ din Macedonia, carĭ mai toţĭ aŭ fost alungaţĭ de cătră A. Margarit şi espuşĭ, sa móră de fóme pe stradele capitaleĭ; ér despoticul inspector incassa banĭ de la minister şi-ĭ împărţia cu favoriţĭ de aĭ sĕĭ grecĭ şi bulgarĭ, pe carĭ din servitorĭ şi hamalĭ i-a pus, să înveţe în şcolile românescĭ. Guvernul la tóte reclamările profesorilor a tăcut ca pescele. Acuma înse se spune, că bunul ministru Haret a decis, să-ĭ restitue în funcţiunĭ. Numaĭ că puţin se speră de la acéstă laudabilă decisiune a ministruluĭ român, până când va fi tot Margarit inspector, care, intrigant şi despot cum e, puţin preţ pune pe voinţa celor de aicĭ, carĭ îĭ daŭ banĭ, dară nu-ĭ pot porunci, nicĭ nu-l pot alunga, fiind că e spriginit. se zice, de representanţiĭ unor puterĭ marĭ şi influente pe peninsula balcanică.

Am audit, că el ar fi spriginit chiar şi de cătră episcopiĭ catolicĭ, fiind că ar fi binevoitor lăţiriĭ s. unirĭ printre nenorociţiĭ nostri fraţi din Macedonia. Dară nu-mĭ vine, să o cred, căcĭ dacă el ar sprigini lăţirea s. unirĭ, acésta ar fi făcut progrese mai marĭ şi nu s'ar mărgini numaĭ la unirea alor 2 orĭ 3 sate de Arămânĭ, carĭ aparţin episcopieĭ unite bulgare din Adrianopol. Dară fie Margarit, fie alt cine va inspector, până ce Arămâniĭ vor fi supuşĭ ierarchieĭ grecescĭ, nu e sperare, să progreseze românismul între eĭ, căcĭ Greciĭ din Fanar sînt mai intoleranţĭ şi de cât Turciĭ. Singura lor mântuire este s. unire cu Roma. Despre acésta sînt convinşĭ şi unĭĭ dintre profesoriĭ românĭ, carĭ aŭ studiat aicĭ în Bucurescĭ.

S'a vorbit mult mai prin tóte gazetele despre un popă ungur din Brăila a nume Nagy Sándor, care pe lângă meseria de agitator în contra statuluĭ român şi de raportor la foile ungurescĭ despre pretinsele persecuţiĭ în contra Ungurilor s'a mai îndeletnicit şi cu escrocheria şi cu dilapidarea, meserie cam periculósă, dară în unele casurĭ rentabilă, uti casus Krivány docet. Ca să nu fie ceva confusie, ţin, să vĕ comunic, că numitul Nagy S. este un neaoş pastor calvin, care din maşinist, graţie constituţiunĭĭ bisericiĭ calvinescĭ, atât de dragă fraţilor ortodoxĭ, s'a ridicat la trépta preoţieĭ după rîndueła luĭ Calvin. Acésta înse nu l-a împedecat, să se dea de catolic şi să cerşéscă prin Ungaria pentru zidirea uneĭ bisericĭ catolice, ca la urmă cu frumósa sumă adunată în Ungaria să zidéscă o bisericuţă calvină, ĕră restul banilor l-a păstrat pentru sine, ca să pótă deprinde mai uşor vîrtuţile părinteluĭ sĕŭ Calvin. A mai avut şi o şcólă condusă de nevastă-sa, dară necorĕspunqênd legilor a fost închisă, şi foile ungurescĭ aŭ înjurat, cum numaĭ ele sciŭ, guvernul român pentru acéstă pretinsă persecuţiune a Ungurilor. A mai făcut şi alte năsdrăvăniĭ, pe carĭ i-le-a înşirat un credincios de al luĭ în „Budapesti Hirlap“, care mai înainte îl preamăria pentru luminatul sĕŭ patriotism.

Să-ĭ fie dară de bine.

Veţi fi aşteptând pe dreptul, să vĕ comunic óre ce şi privitor la viaţa bisericéscă a fraţilor ortodoxĭ. Dară despre acésta nu vĕ pot scrie mai nimic, căcĭ aicĭ nu se îndeletnicesce nime cu scrierea de foĭ bisericescĭ măcar sĕptĕmânale, din carĭ să mai sciĭ câte ceva. Am cetit înse în unele foĭ politice, că ministrul cultelor să fie trimis eparchiilor o circulară, prin care le cere avisul asupra mĕsurilor de îmbunătăţire, ce trebuese aduse cleruluĭ. Unĭĭ zic, că acéstă dispositiune ar fi făcută în vederea apropiatelor alegerĭ comunale pentru a câştiga voturile cleruluĭ în favorul candidaţilor liberalĭ. Nu sciŭ. intru cât e adevĕrată acéstă afirmare, sciŭ înse, că promisiunile înainte de alegerĭ nu sînt neobicĭnuite nicĭ în România.

Salutare.

Philoteŭ.

Dobra la 29 Septembre 1898.

Prea Onorată Redacţiune!

În Nr. 97 din 20/8 Septembre a. c. al „Telegrafului roman“, fóea, care, aşa se vede, este redactată de nisce spirite litigióse predominate de ideile fanariotice, carî nicî de cum nu se pot împăca cu catolicismul şi mai cu samă cu aceia, carî cutézá a îmbrăţişa sfînta unire cu sfînta mamă biserică romană, etă că şi acum un anumit D. se pune pe picior de răsboiŭ cu poporenii din Dobra făcêndu-le reproşurî, că aŭ părăsit (după zisa lor) legea străbună şi aŭ păşit la „unaţie“.

Nu ne este scopul a întra în polemie cu acel D. spre a-î arĕta daraverile avute cu administratorul protopopesc Păcurariŭ din Dobra în decurs de 4 anî, ci binevoéscă acelea a le ceti în Nriî foiî „Revista Orăştiei“ din anul 1897/8, şi atuncî de sigur, de va judeca cu sânge rece şi nepreocupat, nu va fi pe partea acestui om obtrus nóuĕ cu forţa, şi care nu ca un păstoriŭ adevĕrat, ci ca un nĕimit a păşit în mijlocul turmeî încredinţate luî nedovedind fapte blânde asemenea unui preot după spiritul Evangeliului, ci cu cuvinte dejositóre demne de un despot atacând când pe unul când pe altul, până ce a înstrăinat mai întreg poporul de la sine, şi în urmă vĕdêndu-se pe calea rătăcită a început cu molcomirî mârşave érá a-şî atrage poporenii, dar atuncî era prea târziŭ.

În atarî împrejurărî aşteptam dreptate de la ceî puşi la cârmă. Dar ce să vedî? În loc de dreptate érá nóuĕ reproşurî, şi în urmă ni-se spune în faţă de un comisariŭ consistorial, că votul colectiv „este numai ca o apă sfinţită“, dând să înţelegem, că statutul organic e numai scris, în realitate însĕ nu se practiséză.

Da, am îmbrăţişat sfînta unire, domnule D., căcî aşa a voit pronia divină, acésta o spunem cu fruntea ridicată, şi sîntem mândri, că am putut păşi în sinul aceleî sfinte biserici, care a dat némuluî nostru atâţia ómenî literaţi, pe cum un Şincai, In. M. Clain, Petru Maior, Ciparíŭ, Bariţ etc.; am îmbrăţişat o lege, care în butul tuturor ereticilor şi schismaticilor din Constantinopol de la începutul creştinismului până în ziua de azî propagă adevĕrurile de credinţă neschimbate şi date nóuĕ de Mântuitoriul lumiî întru salutea popórelor. Acum sîntem membriî aceleî mame biserici, la care acum o sută de anî aŭ aparţinut şi strămoşiî nostri din Dobra, pe aî căror nepoţi şi strănepoţi numaî uniî călugărî veniţi din Fanar prin molcomirî l-aŭ convertit de la adevĕrata lege, şi sîntem în firma credinţă, că de la conducĕtoriî acesteî sfinte biserici numaî ce e adevĕrat, bun şi frumos, vom obţiné la rîndul nostru.

Şi în fine asigurăm pe D., că institutul de credit „Grăniţeriul“, ce se va înfiinţa în Dobra, nu va fi condus în spirit confesionalistic, ci acela este menit spre ajutoriul şi emanciparea poporuluî nostru sărăcit până la cele estreme şi căduţ în mânile cămătarnicilor celor fără suflet. Alt cum de vom trăi, vom vedé.

Aceste vĕ rugăm, Preaonorate Dle Redactor, a binevoi, să le publicaţî o dată pentru tot de una întru lămurirea celor interesaţî.

Cu cea mai profundă stimă

P.

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilor romînî gr. cat. din despărţemîntul protopopesc al M. Ludoşuluî îşî va ţiné adunarea de tómnă în 23 Octobre st. n. a. c. în localitatea şcoliî confesionale gr. cat. din Icălndel. La acéstă adunare sînt invitaţî toţî învĕţătoriî romînî din acest protopopiat, Prea Onoraţiî Domnî preoţî ca directorî aî şcoliî, şi toţî binevoitoriî şcoliî românescî.

Programa: 1. Participarea in corpore la serviţni divin la 10 óre a. m. 2. Ţinerea prelegeriî practice de cătră Alesandru Macarie. 3. Cetirea disertaţiuniî „Disciplina scolastică“ de Basiliŭ Morariŭ 4. Critica asupra prelegeriî şi a disertaţiunii. 5. Deschiderea şedinţeî prin preşedinte. 6. Constatarea membrilor presenţî. 7. Cetirea şi verificarea procesuluî verbal din adunarea precedentă. 8. Designarea persónelor, carî la proxima adunare vor ţiné prelegerî practice orî disertaţiunî, pe cum şi a loculuî, unde are, să se ţiná proxima adunare. 9. Incassarea taxelor, pe cum şi susceperea de membri ajutătorî. 10. Discutarea eventualelor propuneriî şi luarea de concluse.

Cooc 27 Septembre 1898.

Ioan Coman preşedinte. **Iuliŭ Petricaş** notariŭ.

Noutăţi.

Concurs la staţiuni docentale în Archidiecesă s'a escris cu terminul de 15 Octobre: 1) La staţ. de cantor-doc. adiunct în *Bălа* protopopiatul Pogăceleî sub Nr. 4196—1898 cu emolumentele: Porţiunea canonică cantorală de 7 jugĕre 556□, 200 metrete cucuruz, din cassa bisericéscă 5 fl. În cas când docentele va fi deplin cualificat în tipic şi cant aşa, cât să pótă forma cu pruncii şcolarî cor cel puţin în 2 tonurî, va mai primi venit stolariŭ de 55 fl. 2) La staţ. doc. din *Şard* în protopopiatul Alba Iuliei sub Nr. 4464—1898 cu emolumentele: Salariŭ 250 fl., un fiuaţ de 4½ jugĕre, cuartir, gradină pentru legumi şi pomologie, lemne de foc. 3) La staţ. cantor-doc. din *Sân-Mihaiŭ* în protopopiatul Reghinuluî sub Nr. 4467—1898 cu emolumentele publicate deja sub Nr. 3263—1898. 4) La staţ. doc. din *Hodac* în protopopiatul Reghinuluî sub Nr. 4670—1898 cu emolumentele: Salariŭ 300 fl., cuartir, lemne de foc, gradină pentru legumi şi pomărit. Se pretinde cunoscinţa tipiculuî şi cântărilor bisericescî, pentru ca să pótă înfiinţa cor cu eleviî de şcólă, eventual şi cu adulţiî. 5) La staţ. de cantor-docente secundariŭ din *Alba Iulia Lipovenî-Maierî* în protopopiatul Alba Iuliei sub Nr. 4684—1898 cu emolumentele: Salariŭ 120 fl., venitele cantorale stolare de la biserica Lipovenî 80 fl., relut de cuartir 60 fl. Trebue să scie bine tipicul şi cântările bisericescî. 6) La staţ. cantor-doc. din *Bozieş* în protopopiatul Dicio-Sân-Mărtinuluî sub Nr. 4758—1898 cu emolumentele: Salariŭ 200 fl., arînda porţiunii cantorale 40 fl., din lectical şi stolă 60 fl. Pe lângă emolumentele acestea preşedintele senatului scolastic On. Vasiliŭ B. Muntenescu oferesce câte 50 fl. în primiî 5 anî alegêndului cantor-docente, dacă va fi în stare. să înfiinţeze cor de adulţî. 7) La stat. cantor-doc. din *Feneşul săsesc* în protopopiatul Clusului sub Nr. 4479—1898 cu emolumentele: Salariŭ 209 fl. 68 cr., dóuĕ deluiţe de lemne tăiate şi vecturate de popor, din stolă 35 fl., 81 metrete à 16 cupe cucuruz sfârmit, 81 zile de lucru, cuartir cu gradină. 8) La staţ. cantor-doc. din *Gura Riului* în protopopiatul Sibiului sub Nr. 4792—1898 cu emolumentele: Salariŭ 284 fl., venite stolare 16 fl., cortel şi gradină.

Mulţămită publică. Subscrisul comitet al petreceriî aranjate de poporenii gr. cat. din Dobra cu scopul, ca din venitul curat să se procure recuisitele bisericescî, şi-a ţinut de cea mai strînsă datorinţă a aduce şi pe acéstă cale mulţămitele sale cele mai cordiale tuturor acelor P. T. Domnî, carî avênd în vedere acest nobil scop n'aŭ întrelăsat ocasiunea de a-şî validita marinimositatea întru ajutorarea astor fel de întreprinderî menite spre mărirea luî Dumnezeŭ şi salutea poporuluî nostru. Petrecerea a avut un venit de 88 fl. 35 cr., din carî subtragêndu-se spesele de 35 fl. 35 cr. rĕmâne profit curat 53 fl. Ér aceî P. T. Domnî, carî pe lângă preţul de întrare de persónă 50 cr. şi de familie 1 fl. 20 cr. aŭ mai concurs şi cu suprasolvirî, sînt: Il. Sa Dl Dr Demetriŭ Radu episcop 5 fl., Il. Sa Dl Ştefan Moldovan preposit 3 fl., Sp. Dr Şt. Erdélyi medic 5 fl., P. On. D. N. Nestor vicar 5 fl., P. T. Domnî Dr Laurenţiŭ Petric 2 fl., N. Corviu 1 fl., Ioan Ţucu 1 fl., Miske Gyula 50 cr., A. Leşnican 1 fl. 80 cr., N. Muntean 1 fl. 40 cr., Iosif Petroviciî 80 cr., Iosif Criste 50 cr., N. Herbai 50 cr., A. Muntean 80 cr., Ioan Comloşi 50 cr., Petru Hădan 1 fl., Ioan Petrovits 50 cr. H. Dobra la 15 Septembre 1898. *Comitetul aranjator.*

Cancelarie advocatială. Dl Dr *Andreiŭ Pop* advocat aduce la cunoscinţă, că şi-a deschis cancelăria advocaţială în B.-Huedin, fiind şi ţurisconsultul institutuluî de credit şi economiî „Vlădeasa“.

Antisemit condamnat. Curtea cu juraţî a judecat în Vineria trecută procesul intentat de cătră medicul dr. Kelen Béla în contra celebruluî antisemit Istóczy Győző. A nume în vara anuluî trecut murind fiul luî Istóczy cu numele Imre în etate de 20 anî, tatăl sĕŭ a învinovăţit pe medicul de casă Dr Kelen József pentru mórtea fiuluî sĕŭ. punênd şi în anunţul funebral, că l-a curat Dr Kelen I. În revista sa „Jogi és közigazgatási Utmutató“ încă a susţinut, că tractarea medicală a causat mórtea fiuluî sĕŭ. Acesta întru atâta a amărît pe medicul dr. Kelen I., cât nu mult după aceea şi-a pus prin venin capĕt vieţiî. Istóczy din incidentul acesta a scris un noŭ articol zicênd, că Dr Kelen I. î-a comunicat, cum că Jidoviî l-aŭ tras o dată la rĕspundere. pentru că curéză familia Istóczy. De aci el supune, că dr. Kelen mituit de cătră Jidovî ar fi dat tinĕruluî Istóczy bacil de tuberculosă de plumâni, după ce azî în Ungaria tóte raporturile vieţiî staŭ sub domnia jidovéscă. Dr Kelen Béla, fiul repausatuluî medic. a intentat luî Istóczy proces pentru calumnie şi vătĕmare de onóre faţă cu rapausatul medic. În apĕrare Istóczy zice, că el în tinereţe era filosemit. Un Jidov a voit, să-l încurce făcêndu-î responsabil pentru o avere de 42.000 fl. El s'a apĕrat şi de atuncî a atras asupră şi mânie şi persecuţiunea Jidovilor. Zice. că dînsul a creat antisemitismul nu numaî în Ungaria, ci şi în Germania. Juriul a declarat de vinovat pe Istóczy.

Reintrarea în vigóre a bastonadeî. Din incidentul deselor atentate anarchistice lumea cĕrcă, să afle mijlóce spre suprimarea anarchismuluî. Între acestea mijlóce „Hamburger Nachrichten“ recomandă reîntroducerea bătăiî delincuenţilor. Mijlocul acesta, eliminat de cătră „umanism“ din codiciî de legi, acolo, unde se aplică, are efect. El nu creéză „martirî“ ca temniţa orî esecutarea, ci înfrică şi îngrozesce pe criminalî.

Transportarea oseminteler luî Columb. Spaniolií, după ce aŭ perdut posesiunile din America, nu voesc a mai lăsa acolo nicî oseminte nemuritoriuluî descoperitoriŭ Cristofor Columb, ci aŭ decis, să le transporteze din Havana la Granada.

† Andreiŭ Pop Liviŭ. Capitulul Bisericiî gr. cat. din Lugoş cu adâncă întristare notifică, cum că meritatul sĕŭ membru Illustrissimul şi Reverendissimul Domn *Andreiŭ Pop Liviŭ* Canonic Lector, Prelat Pontificiŭ, proprietar al Ord. Coróneî de Fer cl. III, Abate Titular şi membru ordinar al Asociaţiuniî transilvane pentru literatura şi cultura poporuluî român etc. după un morb îndelungat, provĕdut cu SS. Sacramente a repausat în Domnul la 26 Septembre a. c. în anul etaţiî al 82-lea. al preoţieî al 54-lea, al canonicieî al 41-lea. Înmormîntarea i-s'a împlinit în 28 l. c. la 2 óre d. m., érá sacrificiul de împăcare pentru nobilul luî suflet s'a adus în biserica catedrală la 1 Oct. 1898 la 8 óre a. m. Lugoş, 27 Septembre 1898.

În vecî amintirea luî!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Vasiliŭ II a fost ostaș, și tóte silințele luĭ se îndreptaŭ maĭ ales spre întreprinderĭ răsboĭnice așa, că pe sama arților din silințele acelea a rĕmas fórte puțin. De la timpul luĭ pot, să se dateze semnele decăderiĭ arțiĭ, carĭ ieșiaŭ din ce în ce tot maĭ tare la ivélă, și apunerea succesivă a stiluluĭ istoric celuĭ mare, care își continuase dóră esistința și în miniaturĭ, de óre ce acestea reproduseră a dese orĭ modelurĭ clasice. Cu tóte acestea se ținu încă în cât va direcția aceea, pe care apucaseră Constantin Porfirogenitul și școla condusă de dînsul. Dară în jumătatea a dóua a véculuĭ al XI-lea se desvoltă în pictură din ce în ce tot maĭ tare aplicarea îndreptată spre bogăție și strălucire, spre ornamentare și spre eleganța amĕnuntelor, aplicarea aceea, a căreĭ trăsăturĭ fundamentale pot, să se observe deja în școla de pictură a luĭ Constantin Porfirogenitul. Arta deprinsă ca ram de industrie în urma bogățieĭ cetăților pornite spre înflorire pe timpul dinastieĭ luĭ Vasiliŭ Macedonénul și în urma spiritului mercantil al acestor cetățĭ a sugrumat direcția ideală, carea se silise spre ceea ce e mare și sublim, direcția aceea, care a creat epoca de aur a arțiĭ creștine bizantine, adecă epoc luĭ Ĭustinian. Modul de a deprinde arta s'a făcut acuma practic: pictorul gătia acuma miniature pe sama manuscriselor și cartonurĭ pe sama mosaiculuĭ; sculptorul s'a făcut faur de aur, vĕrsătoriŭ de aramă, ciselatoriŭ orĭ scobitoriŭ de fildiș, și arțile acestea mĕrunte ale luxuluĭ spre paguba stiluluĭ celuĭ mare aŭ ajuns la trépta cea maĭ înaltă a perfecțiunĭ, dară cu o cale și la o supunere din ce în ce tot maĭ mare sub puterea modeĭ și a întreprinderilor industriale, ĕră supunerea acésta e germenul de mórte pentru orĭ care artă adevĕrată, dară maĭ ales pentru arta creștină cea inspirată de idealurile cele maĭ înalte. Adevĕrat că în véculal XI-lea încă s'aŭ născut miniature de acelea, carĭ în privința înfățișării esterne și chiar și în a graiuluĭ picturiĭ sémĕnă cu modelurile maĭ bune din vécurile de maĭ înainte; dară direcția arțiĭ și așa și a iconografieĭ preste tot e acuma materială.

Proporțiile figurilor acum devin a dese orĭ nearmonice: membre lungĭ și subțirĭ, capete micĭ. Purtarea trupuluĭ și mișcările devin stîngace, trupurile par a nu puté sta pe picióre, vioiciunea se preface în caricatură. Alăturia cu motive creștine antice se véd inventiunĭ barbare, modul de representare cel personificătoriŭ devine tot maĭ rar și maĭ local. Espresia seriósă, solemnă s'a maĭ păstrat, dară dispare adevĕrătatea și energia convicțieĭ, carea să încătușeze pe privitoriŭ, dispare raportul acela viŭ dintre artist și dintre publicul luĭ. Alăturia cu colorile frumóse, luminóse, blânde și armonióse cuprind loc tonurĭ strigĕtóre în chinovar, verde și violet; incarnatul gălbiŭ și-a însoțit un ton roșu-murg, aplicarea aurului se potențéză, nu numaĭ în sfunduri, ci și în îmbrăcăminte, și conturile acestora le împrejura a dese orĭ liniĭ negre. Impresia totală e maĭ mult cea a desemnurilor umplute cu colorĭ făr de espresie de lumină și umbră. În mustrele cele de colorĭ strigătóre și în ornamentarea bizară se póte observa înrîurința stiluluĭ arab, căruia îĭ plac colorile strigătóre.

Un șir de evenimente însemnate din véculal XI-lea a ĭuțit decăderea imperiuluĭ bizantin și a adus cu sine în chip firesc și o slăbire a arților. Dinastia Macedonenilor a dispărut de pe tron, firesce că nu făr de lupte și turburărĭ de ale partidelor. După eĭ luară Comneniĭ în mâni frînele guvernăriĭ, în vreme ce în Asia invasiunea Turcilor făcea progrese rapide. Se începură espedițiile cruciate, Occidentul latin vĕrsă oștile sale preste imperiul grecesc, și istoriografiĭ acestuia privesc pe cruciațiĭ maĭ vîrtos de inimicĭ de cât de aliațiĭ. A fară de aceea maĭ împedecară și diferințe religióse orĭ ce unire dăĭnuitóre a Orientuluĭ cu Occidentul: nu trecuse încă nicĭ o jumătate de veac de la cea dintâiŭ espediție cruciată, și numele Papeĭ se și șterse în Constantinopol din diptiche, și legațiĭ Romeĭ depuseră pe altariul Agieĭ Sofie documentul de escomunicare împotriva patriarchuluĭ Michail Cerulariŭ (1054). Din o apropiare a Romeĭ și Constantinopoluluĭ Orientul de o cam dată avea maĭ puțin folos de cât Occidentul. Cu tóte acestea în Ĭerusalim totuși se sevârși un fel de fusiune a părților împĕrăției de acolo, și curtea următorilor luĭ Godefrid de Bouillon avea caractĕr grecesc-latin: artiștĭ grecescĭ lucraŭ pe întrecute alăturia cu ceĭ latinĭ, ba une oria și în lucrărĭ comune. Pe când cruciațiĭ cuceriră Ĭerusalimul, pe atuncia dispăruse cea maĭ mare parte a clădirilor creștine, ĕră până în clipa, în care li-se luă cetatea (1187), se înmulțiră bisericĭ și mănăstirĭ. Clădirile acestea sînt lucrărĭ de ale mânilor latine și aŭ fórte puțin din stilul architectonic de pe atuncia al imperiuluĭ bizantin, din contră ele consună pe deplin cu clădirile, carĭ se ridicară în aceea-și epocă pe la malurile Seneĭ. Dară când era vorbă de a împodobi monumente maĭ însemnate ridicate în Palestina în stil latin, atuncia chemaŭ într'ajutoriŭ pe Grecĭ. În anul 1169 esecută un anumit Efrem la porunca împĕratuluĭ Manuil Comnenul mosaicurile din biserica Nascerii Domnuluĭ din Vetleem. Pe timpul, când eraŭ încă întregĭ, ele formaŭ de-a lungul păreților năilor ciclul de compositiĭ istorice obicinuit în multe bisericĭ de ale Orientuluĭ. Dară din mosaicurile acestea aŭ rĕmas numaĭ puține fragmente: câte va figurĭ de îngerĭ, dóuĕ orĭ treĭ scene evangelice, representărĭ de ale sinódelor și podóbă ornamentală. După cum judecă renumitul călătoriŭ francez Vogüé, [1]) rĕmășițele acestea nu sînt lipsite de óre care deplinire și întrec picturile romanice din Italia din véculal XII-lea. Dară mosaicurile din Vetleem nu aŭ fost singurele mosaicurĭ în Palestina: călugărul grecesc Foca Creteanul, care a cercetat Ĭerusalimul în anul 1185 amintesce mosaicurĭ și în alte bisericĭ, [2]) și cele ale sfîntuluĭ mormînt, din carĭ acuma esistă numaĭ puține rĕmășițe, aŭ esistat în mare parte încă și în véculal XVII-lea. [3]) Basilica s. Marie saŭ a Nascerii Domnuluĭ are cincĭ năĭ. Din mosaicurile acelea, carĭ acoperiseră părețiĭ în lungime, corul și cripta de desubtul apsideĭ, s'aŭ conservat numaĭ puține, și din acestea putem, să facem conclusie la stilul celor alalte. Pe patru frânghiĭ aședate una de-asupra alteia se vedea aci o cunună de icóne în bustă, apoĭ un șir de motive architectonice cu inscripțiĭ referitóre la sinóde, — așa dară representărĭ de ale acestora, — osebite prin arabescurĭ, apoĭ preste dóuĕ din franghiile acelea un șir de îngerĭ stând în picióre și cuprinșĭ în decorație de frunze. Din împodobirea acésta pe părețele de către méză zi aŭ rĕmas numaĭ dóuĕ arcade și șepte icóne de sfințĭ în bustă, în haine roșetice și întraurite, ĕră pe cel de către méză nópte porticele bisericilor din Antiochia și din Sardica, treĭ figurĭ îngerescĭ și o parte din decorația de frunze. Corul cuprindea în partea de către méză zi Bunavestire, Închinarea Domnuluĭ, Pogorîrea Spiritului sfînt, Adurmirea Preacurateĭ, figurĭ de ale sfinților și profeților; în partea rĕsăriténă Nascerea, Închinarea magilor, întórcerea lor, Isus și Samarinéna, Schimbarea la față, întrarea în Ierusalim, muntele maslinilor, sfintele patimĭ, Înmormîntarea luĭ Isus, Evangeliștiĭ; în partea de către méză nópte Înălțarea Domnuluĭ, Toma necredinciosul și alte scene din timpul după mórtea Domnuluĭ; ĕră pe părețele întrării arborele luĭ Ĭsai și profeții cu volumurĭ în mâni. Mosaicul cripteĭ din biserica Nascerii Domnuluĭ a descris-o Foca în anul 1185 ast fel: „El representa pe Fecióra ședĕnd și privind la pruncul dumnezeesc; fața îĭ era vesĕlă, obrajiĭ păreaŭ trandafiriĭ, nu paliḑĭ și bolnăvicioșĭ ca aĭ femeilor de rînd. Lângă prunc eraŭ animalele, boul și asinul, maĭ de parte păstoriĭ, fiesce care în altă posiție așa, pe cum i-se părea, că aude maĭ bine; un înger le arată ieslele; alăturia se véd oile, unele păscênd, altele alergând la isvor, ĕră cânele privind înfricat la deal. Magiĭ oferesc darurile sale și-și plécă genunchiĭ înaintea Feciórei.“ [4])

La sfârșitul véculuĭ al XII-lea încetéză pentru Orient perioda mosaicurilor decorative. Adevĕrat că se pare, ca și cum Isaac II, carele a împĕrățit între 1185—1204, ar fi dat decretul de a

---

[1]) De Vogüé, Les Eglises de la Terre sainte, 1860.

[2]) Scrierea luĭ Foca la Nihusius, Col. Agripp. 1653 și la Quaresimus, Elucidatio Terrae sanctae, 1639.

[3]) Quaresimus l. c.; Gerspach, La mosaique, Paris, p. 116.

[4]) La Leo Allatius, Symmicta, ed. Nihusius, Col. Agripp. 1653. p. 42.

restaura mosaicurile bisericilor. Mai târziu, póte că prin vécul al XIII-lea aŭ început mănăstirile muntelui Atos a deprinde din noŭ acest chip de decoraţie bogată, dară clădirile acelea aŭ fost supuse a dese orĭ la schimbărĭ şi la pustiirĭ, şi în biserica din Vantopedi s'aŭ conservat numaĭ dóuĕ Bunevestirĭ, Christos între Maria şi între Ioan Botezătoriul şi s. Nicolae, figurĭ mediocre de ale uneĭ direcţiĭ artistice cam de rînd. [1])

Capitala imperiului bizantin maĭ apoĭ a fost ţînta la dese espediţiĭ de ale cruciaţilor. Când aceştia sosiră în 1203 înaintea Constantinopolului, îl orbi strălucirea uneĭ cetăţĭ, în care aŭ fost grămădite în decurs de multe vécurĭ monumente de ale arţiĭ şi luxului. Pe vremea împresurăriĭ cetăţiĭ focurĭ aŭ nimicit o parte a monumentelor celor făr de séměn. După ocupare aŭ fost jefuite comorile bisericilor şi palaţurilor, altariul cel preţios al Agieĭ Sofie, acoperit cu petri scumpe şi cu emailurĭ, a fost sdrobit în bucăţĭ, şi pentru ele se luptară ostaşiĭ. [2]) Nicĭ chiar icónele luĭ Christos şi ale sfinţilor nu aŭ fost cruţate. Profanară mormintele împĕrătescĭ din biserica Apostolilor şi le despoiară de comorile lor, şi capo d'operele de artă antică, adunate în Bizanţ din tóte ţĕrile, nu avură parte de cruţare: statue de bronz trecură în topitorĭ şi se schimbară în banĭ, ĕră statuele de marmoră fură strivite. Niceta Choniatul, care a descris scenele acestea, a plâns asupra peririĭ uneĭ ast fel de lumĭ artistice şi a erupt în tânguirea amară: „O cetateo, ochiul tuturor cetăţilor, prea vestită în tótă lumea, mama bisericilor, centrul sciinţeĭ şi arţilor, mamă rodnică, óre când îmbrăcată în purpură, ĕră acum acoperită cu sdrenţe şi despoiată de feţiĭ tĕĭ! Tu, carea şedeaĭ pe tron falnic, carea păşiaĭ falnică cu faţă sublimă şi cu figură înaltă, acuma eştĭ plecată şi nimicită, haĭnele tale cele preţióse sînt rupte, lucirea ochilor tĕĭ e stînsă.“ [1]) Acest istoriograf, martorul elocuent al pustiiriĭ, continuă încă mult tânguirile sale asupra peririĭ culturiĭ aceleia strălucite; întru adevĕr împĕrăţia avu, să nu-şĭ redobîndéscă maĭ mult vechea strălucire. Ocuparea Constantinopolului prin Latinĭ adevĕrat că a ţinut scurtă vreme, de óre ce Michail Paleologul a reocupat tronul din Bizanţ deja în 1261. Dară împĕrăţia cea nóuă totuşĭ a fost numaĭ umbra celeĭ de maĭ înainte: ea continua o esistenţă tristă, fiind că era ameninţată necontenit de Turcĭ, carĭ estindeaŭ tot maĭ tare cuceririle sale, şi în zădar cerşia ajutoriul apusanilor.

(Va urma.)

[1]) Didron, Annales archéol. vol. V. 1844.

[2]) Cfr. Nicetas Choniates ed. Bonn. p. 758.

[1]) L. c. p. 763 sq.

Ben Hur

sau

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Estira privi cu ochiĭ scăldaţĭ în lacrimĭ în urma obidatelor, până când ele dispărură în mulţime.

Póte că cetitoriul aşa socotesce, că conversarea acésta a decurs cu glas liniştit. Dară nu a fost aşa. Eĭ grăiseră în mare parte aşa, pe cum se obicĭnuesc a grăi ómeniĭ stând lângă mare, unde valurile pe timpul fluxuluĭ se lovesc cu vuet de stîncĭ. Căcĭ lărmuirea, ce o făcea mulţimea de popor, nu se póte aseměna cu nimic alt ceva în chip maĭ potrivit.

Evenimentele acestea prefiguraŭ acel eveniment, care s'a întîmplat cam la treĭ zecĭ de anĭ maĭ apoĭ, când sfînta cetate sub stăpânirea partidelor a cădut şi s'a dĕrîmat. Mulţimea şi atuncia a fost tot aşa de mare, tot aşa de fanatică şi de însetată de sânge, ferbea şi era tot aşa de înfuriată şi cuprindea tot acele-şĭ elemente, — servitorĭ, mânătorĭ de cămile, tîrgoveţĭ, uşerĭ, grădinarĭ, vînduţorĭ de póme şi de vin, proseliţĭ şi neproseliţĭ, paznicĭ şi servitorĭ de aĭ templuluĭ, hoţĭ, tălharĭ şi miriada, care nu se ţinea de o clasă anumită, dară se înfăţişa la prilejurĭ de acestea, fără ca óre cine să pótă spune, că de unde, flămîndă şi mirosind a peşterĭ şi a morminte vechĭ, — mişeĭ cu capetele descoperite şi cu braţe şi picióre góle şi cu pĕr şi barbă nepeptĕnate şi cu haĭne în faţa pămîntuluĭ, fiinţe cu gâtlejurĭ puternice, cu glas tare, ca leiĭ, carĭ cu urletul sĕŭ chémă unul pe altul.

Unĭĭ purtaŭ sabiĭ, alţiĭ fâlfăiaŭ lăncĭ şi dărdĭ, dară ceĭ maĭ mulţĭ eraŭ întrarmaţĭ cu toege şi cu ciomege şi cu praştiĭ, pe sama cărora purtaŭ petrile în străiţĭ. Pe icĭ pe colé se iviaŭ din massa poporuluĭ ómenĭ fruntaşĭ, cărturarĭ, bĕtrânĭ, rabinĭ, Fariseĭ şi Saduceĭ. Dacă mulţimea se sătura de o strigare, atuncia inventa alta. Dară tótă strigarea, orĭ cât era de tare şi întetitóre, totuşĭ putea, să se cuprindă în câte va cuvinte: Împĕratul Iudeilor! Loc pe sama împĕratuluĭ Iudeilor! Hulitoriul de Dumnezeŭ! Restigniţĭ îl, restigniţĭ îl! Maĭ ales strigarea din urmă se audia maĭ mult fără îndoélă din causa, că ea da în chipul cel maĭ nemijlocit şi maĭ nimerit espresie pofteĭ plebeĭ şi urieĭ eĭ asupra Nazarinénuluĭ.

„Haĭdeţĭ,“ zise Simonide, când vĕdu, că Valtasar era gata spre plecare, „haĭdeţĭ, să mergem maĭ de parte!“

Ben Hur nu-ĭ audi cuvintele. Fenomenul mulţimiĭ, carea trecea, sĕlbătĕcimea şi însetoşarea eĭ de sânge îĭ aducea a minte bunătatea Nazarinénuluĭ şi feluritele binefacerĭ, carĭ vĕduse, că le împărtăşise ómenilor cuprinşĭ de suferinţe. O impresie provocă alta. Aşa îşĭ aduse de o dată a minte cât are, să mulţăméscă el însu-şĭ Nazarinénuluĭ; îşĭ aduse a minte de timpul, în care el fiind în mânile Romanilor mersese spre o mórte tot aşa de sigură şi aprópe tot aşa de durerósă ca şi restignirea; se gândi la apa cea răcoritóre de la fântâna din Nazaret şi la espresia cea dumnezeéscă a feţeĭ dăruitoriuluĭ şi apoĭ se gândi la minunea, carea vindecase în Dumineca trecută pe mamă-sa şi pe soru-sa. Durere amară simţi la gândul, cum el în clipa acésta e aşa de făr de putere de a răsplăti ajutoriŭ cu ajntoriŭ. El se acusa pe sine însu-şĭ. Făcut a óre tot, ce l-a fost cu putinţă?

Nu a putut óre, să albă maĭ multă grije de Galileenĭ, ca eĭ să rĕmână credincioşĭ? Şi apoĭ, — chiar acésta era clipa cea maĭ potrivită spre a se folosi de arme! O năvală bine reuşită nu ar fi împrăştiat numaĭ mulţimea, nu ar fi scăpat numaĭ pe Nazarinénul, ci asemenea unuĭ sunet de trimbiţă ar fi chemat şi întreg Israilul la arme şi ar fi zorit mult visata luptă pentru libertate. Prilejul era perdut, el se împrăştia în fiesce care clipă din ce în ce tot maĭ tare. Şi dacă el era o dată perdut, — Dumnezeule al luĭ Avraam! óre nu putea, să se facă nimica, — chiar nimica?

Atuncĭ privirea luĭ căduse pe o cétă de Galileenĭ. El îşĭ făcu cale prin mulţimea cea désă şi-ĭ ajunse.

„Veniţĭ după mine!“ zise el. „Am, să vĕ spun óre ce!“

Bărbaţiĭ ascultară, şi dacă ajunseră în adăpostul de la colţul caseĭ, le zise:

„Voĭ sînteţĭ din aceia, carĭ primiră spada de la mine şi aŭ fost gata dimpreună cu mine, să se lupte pentru libertate şi pentru împĕratul, carele avea, să vină. Voĭ aveţĭ la voĭ spadele, acuma e timpul, ca să le scóteţĭ din técă. Mergeţĭ, priviţĭ în tóte părţile şi cercaţĭ pe fraţiĭ vostri, spuneţi-le, că-ĭ aştept în locul de perdare la cruce. Grăbiţĭ! Ce staţĭ? Nazarinénul e împĕratul, şi dimpreună cu el móre şi libertatea!“

Eĭ priviră la el cu respect, dară nu se mişcaŭ din loc.

„Nu audiţĭ?“ strigă Ben Hur.

Atuncia răspunse unul din eĭ:

„Fiule al luĭ Iuda,“ — sub numele acesta îl cunosceaŭ, — „fiule al luĭ Iuda, tu eştĭ amăgitul, ĕră nu noĭ orĭ fraţiĭ nostri, carĭ am primit spadele tale. Nazarinénul nu e împĕratul şi nicĭ nu are spiritul unuĭ împĕrat. Noĭ am fost la el, când a întrat în Ierusalim, l-am vĕdut în templu, el s'a amăgit pe sine însu-şĭ şi ne-a amăgit şi pe noĭ şi pe poporul luĭ Israil. Din aintea templuluĭ s'a întors de la Dumnezeŭ şi a respins de la sine scaunul luĭ David. El nu e împĕrat, şi Galilea nu ţine cu el. El are, să móră. Dar ascultă, fiule al luĭ Iuda, noĭ avem spadele tale, noĭ sîntem gata, să le scótem pentru libertate, şi Galilea e asemenea gata. Dacă are, să fie pentru libertate, fiule al luĭ Iuda, pentru libertate, atuncia vom, să te aşteptăm la cruce.“

Clipa hotărîtóre în viaţa luĭ Ben Hur sosise. Dacă ar fi primit ofertul, dacă ar fi rostit cuvîntul, atuncia istoria lumiĭ póte ar fi alt cum de cum este, dară ea atuncĭ ar fi fost o istorie vînduită de ómenĭ, ĕră nu de Dumnezeŭ, — un lucru, care nu a fost şi nicĭ o dată nu va fi. Îl cuprinse o turburare, carea nu putea, să şĭ-o esplice, dară maĭ târziŭ o ascria Nazarinénuluĭ. Căcĭ după ce acesta a înviat, a priceput Ben Hur, că mórtea luĭ a fost de lipsă pentru credinţa în înviare, fără de care credinţă creştinismul ar fi numaĭ un învĕliş gol. Turburarea nu-l lăsă, să ajungă la vre o hotărîre, el sta — făr de sfat, făr de vorbă. Acoperindu-şĭ faţa cu mânile trĕmura în lupta dintre voinţa sa şi dintre înrîurinţa uneĭ puterĭ maĭ înalte.

„Vino, te aşteptăm!“ zise Simonide acum a patra óră.

Şi Ben Hur se duse fără de voinţă proprie în urma scaunuluĭ şi a năsălieĭ. Estira mergea alături cu el. Pe cum s'a fost întîmplat cu Valtasar şi cu prietiniĭ luĭ, cu filosofiĭ, când aŭ fost avut întîlnirea în pustie, aşa îl povĕţuia şi pe el o putere mai înaltă.

X.

Sfârşitul.

Când societatea, — Valtasar, Simonide, Ben Hur, Estira şi ceĭ doĭ Galileenĭ credincioşĭ, — ajunseră la locul restigniriĭ, Ben Hur merse înainte şi-ĭ povĕţui. Nicĭ o dată nu pricepură, cum s'a putut, ca eĭ să trécă prin îmbulzéla cea mare a poporuluĭ întĕrîtat. Tot asemenea nu-şĭ aduceaŭ a minte de calea, pe care ajunseră până acolo, nicĭ de timpul, de cât avuseră lipsă spre acésta. Ben Hur mersese înainte fără de a fi consciŭ de sine; el nicĭ nu audise, nicĭ nu vĕdúse nimica, nicĭ nu se gândise la aceea, că unde mergea; tot asemenea nu ar fi fost de loc capabil spre aceea, ca să-şĭ formeze vre un propus. În starea aceea un prunc mic ar fi putut, să facă tot atâta cât şi el spre a împedeca evenimentul acela grozav, la care mergea, să fie de faţă. Intenţiile luĭ Dumnezeŭ ni-se par în tot de una admirabile, dar încă şi mai mult mijlócele, cu carĭ le esecutézĕ şi face, ca noĭ să le putem cuprinde cu priceperea nóstră.

Luĭ Ben Hur îĭ trebui, să se oprésca, şi tot asemenea şi însoţitorilor luĭ. În ce chip cortina se ridică mai înainte de o scenă, aşa dispăru farmecul, care-l ţinuse în semivisul luĭ, şi el vedea acuma cu pricepere limpede.

Aci era un loc pe vîrful unuĭ colnic turtit în forma uneĭ căpĕţiniĭ, uscat, colbos şi făr de vegetaţie a fară de câte va fire de isop. Împrejmuirea loculuĭ o forma un zid viŭ de ómenĭ, cu ómenĭ în dosul luĭ, din carĭ uniĭ cercaŭ, să vadă preste zid, ér alţiĭ prin zid. Un zid interior de ostaşĭ romanĭ ţinea zidul esterior, să nu-şĭ părăsésca locul. Un sutaş comanda pe ostaşĭ. Până la graniţa acésta păzită aşa de strașnic ajunsese Ben Hur; aci sta el acum cu faţa întórsă către méză nópte rĕsărit. Colina era vechea Golgota cea aramésca, — pe latinesce îĭ ziceaŭ Calvaria, colina căpĕţiniĭ.

Pe la ridicăturile sale din adâncime, pe punctele sale mai înalte şi mai învederate pământul era învescut cu o colóre neobicĭnuită. Orĭ în care parte priviaĭ a fară de spaţul cel încunjurat de ostaşĭ, nu puteaĭ, să descoperĭ pământ murg măcar şi numaĭ de o palmă, nu stîncă, nu verdéţă. ci vedeaĭ numaĭ miĭ de ochĭ în feţe roşetice, la o depărtare mai mare în perspectivă vedeaĭ numaĭ feţe roşetice, ér cu ceva mai de parte numaĭ un brîŭ fórte lat, care la esaminare mai acurată se dovedia de compus asemenea din feţe omenescĭ. Aci se adunaseră treĭ milióne de ómenĭ, şi într'înşiĭ eraŭ treĭ milióne de inimĭ, carĭ urmăriaŭ cu interesare pătimaşă evenimentele de pe colină, nepăsătóre faţă cu ceĭ doĭ tâlharĭ, cuprinse numaĭ cu Nazarinénul, cuprinse cu el, întru cât el era un obiect al urieĭ, al temeriĭ orĭ al curiosităţiĭ, — cuprinse cu el, care le ĭubiá pe tóte şi chiar acuma voia, să móră pentru ele.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar mai vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia mai adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

☛ Euchologiu ☚

ediţiunea **a dóua**, revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparĭŭ frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, éra legat în pele tare fl. 3 80.

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiuni ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iuliá şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atenţiunea cleruluĭ nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipsésca acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiuniĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviaţiunile cele mai bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţiĭ la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dărĭĭ de *case*, 2. a dărĭĭ de *câştig*, 3. a dărĭĭ după *camete*, 4. a dărĭĭ *supletóre* generale de *venit*, 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliţie*, 6. a dărĭĭ de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul uneĭ broşuri e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Cestiuni

din

dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvanieĭ“ şi a dluĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţĭ espedate franco **1** fl. **85** cr.

Pregătire la mórte, adecă consideraţiunĭ asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare şi preoţilor spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societăţiĭ de lectură Inocenţiŭ M. Clain. Blaş 1893. Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Preţul 80 cr. Editura societăţiĭ.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olaltă 1 fl. 50 cr.

Decretele Conciliuluĭ, provincial **prim** ediţiunea a II-a broş. 80 cr.

Decretele Conciliuluĭ provincial **al doilea**, ediţiunea a II-a broş. 65 cr.

Testamentul şi Literele fundaţionale ale fericituluĭ Archiepiscop si Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş *Dr. Ioan Vancea de Buteasa*. Blaş 1892. Tipografia Seminariuluĭ gr. cat. din Blaş. Se află de vîndare la Administraţia „Unirii“. Preţul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Octoichul cel mic ediţ. III. Blaş 1892. Preţul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcâiŭ de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericéscă de Dr. A. Grama. Blaş 1881 broş. 3 fl.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 8 Octobre 1898. Numĕrul 40.

Să lubilăm!

Sĕlagiŭ la 15 Septembre.

E cu neputinţă, să nu ne înspăimîntăm, când cugetăm la present şi la cele întîmplate abia câte va sĕptĕmâni. Cele mai înfiorătóre lucruri s'aŭ petrecut. Dumnezeŭ şi-a arĕtat mânia Sa înfricoşat. Parcă acuma are, să se împlinéscă profeţia: „Voiŭ întórce sĕrbătorile vóstre întru plângere, şi tóte cântările întru tânguire“ (Amos 8, 10.). Am putut ceti despre îngrozitórele întîmplări, când o parte întrégă din ţară, mulţime de comitate aŭ fost bântuite de grindină, carea în multe locuri a nimicit total recolta acestuĭ an, ér în unele în parte. Dar apoĭ victimele, ómeni şi animale! O, şi noĭ tot nu ne abatem de la pĕcatele înrădăcinate, tot nu voim, să părăsim terenul egoismuluĭ, pentru care tóte le sacrificăm, pe Dumnezeŭ, biserică, credinţă, suflet! Sîntem preoţi, şi datorĭ sîntem a fi esemplul poporuluĭ, şi totuşi noĭ sîntem, carĭ nu ne sfiim, — ce zic? Nu ne sfiim? — Ba nu ne îngrozim a profana chiar şi Duminecile cu lucrărĭ economice, căcĭ da, economia e mai pe sus de tóte, darul şi ajutoriul luĭ Dumnezeŭ îl desconsiderăm. Şi apoĭ ce o să facă bietul popor?! Aşteptĭ în atarĭ locurĭ, să vedĭ vre o manifestare religiósă saŭ morală? Mai bine o cércă între Zulucaferĭ, carĭ în aseménare cu de aceştĭ ómenĭ, — *preoţi*, mĕ rog, — sînt de respectat, căcĭ eĭ şi în rătăcirea lor, în păgânism, îşi cinstesc şi observă doctrinele lor religióse. Ér noĭ? „De nu veĭ asculta glasul Domnuluĭ Dumnezeuluĭ tĕŭ, şi nu veĭ păzi şi nu veĭ face tóte poruncile luĭ, vor veni preste tine tóte blăstemele, şi te vor prinde pe tine“ (V Moisi 28, 15). Şi te cuprinde durere, inima ţi-se întristéză, când vedĭ de aceste lucrurĭ şi vreĭ, să aştepţĭ vre o acţiune mai energică în cele bisericescĭ externe, acţiune publică, pentru salvarea bisericiĭ de inimicĭ, ridicarea prestigiuluĭ statuluĭ preoţesc, sanarea relelor înrădăcinate, şi prin tóte aceste a influinţa mai puternic pe poporul credincios spre observarea mandatelor divine.

Cetim mai în tótă ziua despre acţiunea pornită de cătră Magiariĭ din Dorogh şi jur pentru întroducerea limbiĭ magiare în cele liturgice. Cu cât zel, cu câtă neobosinţă lucră pentru a-şi ajunge scopul! Şi mĕ rog cătră On. Cler român gr. cat., să-şi arunce privirea barĕm pe un moment la acea acţiune, la care ieaŭ parte nu numaĭ membri de aĭ cleruluĭ, ci chiar şi mirenĭ, *pentru liturgie!* Nu-mĭ e intenţiunea, să aprob scopul, nicĭ voiŭ, căcĭ sînt Român şi gr. cat., nicĭ doresc, căcĭ sînt preot greco-catolic român. Dară nu pot, să nu laud zelul, şi am puté învĕţa de la eĭ şi noĭ, căcĭ dacă eĭ vor, să răpéscă caractĕrul liturgieĭ, limba aprobată de S. Scaun Apostolic, noĭ cu atât maĭ vîrtos să o apĕrăm. Sîntem mult maĭ mulţĭ şi *dóră nu maĭ puţin cualificaţi*, dară totuşĭ noĭ tăcem şi comodisăm. Eĭ aŭ adresat un memoriŭ cătră S. Scaun Apostolic şi l-aŭ circulat pentru subscriere, ĕră noĭ stăm şi ne uĭtăm. Singur „Unirea“, unica fóe cu intenţiunĭ nobile cătră biserică şi apĕrătórea intereselor materiale-spirituale ale cleruluĭ nostru, şĭ-a ridicat glasul în contra acesteĭ acţiunĭ. Noĭ avem mare plăcere a batjocori pe Venerabiliĭ Archiereĭ, — cum a făcut de unăzĭ un domn în „Gazeta“, — căcĭ de! numaĭ atuncĭ vom fi bunĭ naţionalişti, dacă vom ataca biserica gr. cat., pe Archiereiĭ şi pe clerul eĭ, — plăcerea principală a unor ziare, — şi nu voim, să vedem, periclul cel mare, ce ameninţă limba nóstră liturgică aprobată, noĭ nu scim, să ne apĕrăm, nu ne vine în minte a subşterne un contramemoriŭ, un protest energic în contra uneltirilor lor! Unde e clerul român gr. cat.? Unde sînt urmaşiĭ venerabililor nostri antecesorĭ?

Am cetit o corespondinţă în colónele „Unirii“ acum în primăvară, în care, — după cum cuget eŭ, — într'un mod de tot neconvenient sînt atacaţĭ membriĭ cleruluĭ din trecut, sînt înegrite umbrele glorificate ale acelor fericiţĭ preoţĭ, carĭ aŭ susţinut între miĭ şi miĭ de persecuţiunĭ limba nóstră strămoşéscă în biserică şi popor, caractĕrul greco-catolic al bisericiĭ nóstre. Şi óre pentru ce acest atac? Cause ridicule! Ca să ne putem scusa pe noĭ! Dacă a avut scăderĭ clerul în trecut, — sciŭ, că a avut, — să nu ne spĕlăm noĭ cu acele

---

Feuilleton.

Chezeşia.

Dramă în treĭ acte, prelucrată după *„Negustătoriul din Veneţia“* a luĭ Shakespeare de C. Almert. Românesce de Cr.

Persónele:

Judele suprem din Veneţia.
Antonio, negustător în Veneţia.

Bassanio, Solanio, Solarino, Graziano } prietiniĭ luĭ Antonio.

Balthasar, doctor în dreptură.
Shylock (esprimă: Şeiloc), Tubal, } Evreĭ.
Asesorĭ aĭ înaltuluĭ consiliŭ.
Un servitor.

Locul acţiunĭ: Veneţia.

Actul I.

Stradă în Veneţia.

Scena I.

Antonio. Graziano. Bassanio.

Graziano. Signor Antonio, parcă nu vedĭ limpede. Eştĭ cu prea multă băgare de samă la lume; şi cel ce o cumpĕră cu grijĭ, acela se lipsesce de ea. Crede mĕ, mĕ uĭmesc, cât de mult te-aĭ schimbat.

Antonio. Prietine, eŭ ţin, că lumea e numaĭ lume, — o scenă, pe care fiesce care îşĭ jócă rolul sĕŭ, — şi rolul meŭ e trist.

Graziano. Eĭ, dacă e aşa, atuncia lasă mĕ, să joc rolul de nebun, rîdênd şi glumind să privesc în faţa bĕtrâneţelor! Maĭ bine să ardă peptul meŭ aprins de vin, de cât să-mĭ amorţéscă inima de gemetele amărăciuniĭ. Un bărbat cu sânge cald pentru ce să stea aicĭ ca un moşneag, cioplit din alabastru? Pentru ce să dórmă, când e treaz? De nĕcas omul uşor póte, să cadă în gălbinare. Antonio, îţĭ spun, tu-mĭ eştĭ scump, şi dragostea grăesce din mine. Întru adevĕr sînt ómenĭ, a căror faţă se închégă şi se sleesce asemenea uneĭ mocirle nemişcate, şi cei ce petrec în tăcere încăpăţinată, numaĭ pentru ca să-şĭ dea un aer de dignitate, de judecată şi de înţelepciune, ca şi cum ar voi, să zică: „Eŭ, — eŭ sînt oraculul; când se deschid buzele mele, atuncia să nu latre nicĭ un câne!“ Scumpe Antonio, eŭ cunosc ast fel de ómenĭ, carĭ trec de înţelepţĭ, numaĭ pentru că eĭ nu zic nimic; dar dacă ar grăi, a bună samă ar face, să despereze urechile ascultătorilor, şi ómeniĭ le-ar zice, că sînt nebunĭ. Despre asta maĭ multe de altă dată. Nu pescui cu melancolia acésta ca şi cu o momélă, ca să prindĭ nebunia acésta, aparinţa acésta! Într'aceea rĕmas bun, trăiţĭ cu bine! Îmĭ voiŭ închia predica după prânz.

Bassanio. Îmĭ caută, să fiŭ unul din înţelepţiĭ ceĭ muţĭ; Graziano nicĭ când nu mĕ lasă, să ajung la cuvînt.

Graziano (rĕsfăţat). Numaĭ doĭ anĭ să petreci cu mine, şi nu veĭ maĭ cunósce glasul limbiĭ tale.

Antonio. De dragul tĕŭ la vreme şi eŭ mĕ voiŭ face un palavragiŭ.

Graziano. Îţĭ mulţămesc! Tăcerea e recomandabilă numaĭ la limbĭ, — firesce la de cele afumate, — şi la fecióre curate, frumóse şi casnice.

(Se duce.)

scăderi ale lor, numai ca să putem ascunde indiferentismul, mai mult, tepiditatea nóstră. Căci eŭ nu-mi pot închipui vre o datină rea, — înţeleg în cele dogmatice şi rituale, — carea să nu o pótă stîrpi membriĭ cleruluĭ nostru de azi, carĭ staŭ pe un nivel sciinţific respectabil. Numaĭ cât la acésta se recere zel şi muncă neobosită, instrucţiuni neîntrerupte, cu un cuvînt, ca să fie omul preot adevĕrat. Óre noĭ nu avem greşelĭ? Óre noĭ luptăm cu acea afecţiune nobilă, ce se recere în fie care preot faţă cu biserica sa? Împlinim datorinţele, ce le avem în tótă privinţa? Ce vor zice despre noĭ succesoriĭ nostri? Şi óre nu vom fi maĭ demnĭ de dispreţul succesorilor noĭ, de cât de al nostru antecesoriĭ? Între ce împrejurărĭ aŭ trăit eĭ, şi între carĭ noĭ? Ce fel de mijlóce materiale şi spirituale aŭ avut eĭ, şi ce avem noĭ? Ce aŭ făcut eĭ, şi ce facem noĭ?

Să punem mâna pe inimă fie care preot, să meditĕm serios, şi apoĭ vom primi rĕspunsul franc, dară pentru noĭ fórte dureros: Că eĭ aŭ lucrat mult, éră noĭ puţin, fórte puţin. Să nu ne amăgim cu unele lucruri, ce le-am sevârşit, şi carĭ aŭ vre un efect óre care, numaĭ în ce privesce presentul, ci să privim *înainte, la viitoriŭ,* ca de faptele nóstre să se pótă bucura şi urmaşiĭ nostri.

Spun, că istoria e cel maĭ bun dascăl, căci din faptele strămoşilor poţi câştiga cunoscinţele, cu ajutoriul cărora să-ţi croescĭ viitoriul. Nicĭ că póte fi fericit acel neam, care nu vre, să-şĭ cunóscă trecutul, nu vre, să ţină minte şi să pomenéscă din zi în zi faptele eroice ale strămoşilor, ba un atare e asasinul sĕŭ propriŭ, stinge lumina vieţiĭ sale însu-şĭ. Căcĭ óre nu tot din trecut eruăm noĭ cele maĭ fundamentale cunoscinţe? Unde e acel beliduce renumit, care să nu-şĭ fie basat planurile sale, — şi cele maĭ geniale, — pe trecut? Inventiunile cele maĭ ingenióse nu se basézĕ ele óre pe ceva deja cunoscut, decĭ în trecut? Biserica nóstră pe lângă s. Scriptură nu are óre de isvor esenţial trecutul, tradiţiunea? Pentru ce noĭ totuşĭ vrem, să uităm tóte, ce cad a fară de sfera presentuluĭ? Aŭ dóră nu am sci, că numaĭ popor fără sentimente, numaĭ ómenĭ căduţĭ în noroiul nepăsăriĭ pot, să uite trecutul glorios? Şi óre biserica nóstră gr. cat. din acéstă provinţă mitropolitană nu are ea şi în timpul scurt de 200 anĭ un trecut glorios? Însu-şĭ actul s. Uniri în esenţă e un moment glorios, are o însemnătate fórte mare, căcĭ ne-a condus în portul religiuniĭ adevĕrate catolice. Singur acest act e prea destul, pentru ca să aducem cea maĭ ferbinte mulţămită bunuluĭ Părinte ceresc, pentru că ne-a învrednicit a fi părtaşi religiuniĭ înfiinţate de Rĕscumpĕrătoriul lumiĭ! Singur acest act e prea destul, ca să depunem omagiile nóstre, inimile mulţămitóre, ca tot atâtea daruri preţióse la piciórele, pe mormintele strămoşilor nostri glorioşi! Pe un Şincai, Klein, Şuluţ, Vancea şi câţi nenumĕraţi óre nu biserica română *unită cu Roma* ĭ-a dat némuluĭ nostru? O, cum ne scim noĭ lăuda în faţa lumiĭ! O, cum visăm noĭ visuri farmecătóre, şi nu vrem, să scim despre trecut. *Sîntem viţă de Romani,* carĭ eraŭ recunoscĕtorĭ şi pe eroiĭ sĕĭ ĭĭ glorificaŭ şi după maĭ mulţĭ secli! *Sîntem creştinĭ catolicĭ,* membriĭ aceleĭ biserici, carea nu-şĭ uită trecutul! Şi noĭ totuşĭ stăm, şi totuşĭ tăcem! Să-mĭ spun părerea. Mĕ dóre până în adâncul inimiĭ de a spune presupunerea, ce o am, dară tóte semnele, tóte împrejurările îmĭ impun óre cum, să o pronunuţ. Étă o:

Noĭ, membriĭ cleruluĭ român gr. cat., preoţiĭ s. biserici orientale unite cu Roma, carĭ aparţinem provinţeĭ mitropolitane de Alba Ĭulia şi Făgăraş, *saŭ sîntem laşi şi indiferenţi, saŭ sîntem,* — ce e şi maĭ rĕŭ dóră, — *ingraţi faţă cu scumpul nostru Rĕscumpĕrătoriŭ, faţă cu Biserică şi cu strămoşi.*

Sciŭ înainte, că mulţi se vor indigna pentru acéstă aspră a mea părere. Să mĕ crédă înse fie care confrate, că eŭ aşĭ fi cel dintâiŭ, care o aşĭ retrage, dacă aşĭ fi atât de fericit, să mĕ conving despre contrariul, eŭ aşĭ fi primul, care cu glasul meŭ debil aşĭ preamări zelul cleruluĭ nostru. O, ce bucurie aşĭ simţi, mult maĭ mare de cât durerea-mĭ de acum! O să vedem!

Eŭ am, să fac o propunere Onoratuluĭ Cler aparţinĕtoriŭ provinţeĭ nóstre mitropolitane, propunere, care barĕm în esenţă aşĭ dori, să fie primită, quoad partem însе o las ad beneplacitum. Îmĭ ĭeaŭ voea a face acea *propunere* în următórele:

I. Clerul român gr. cat. din întrégă provinţa mitropolitană de Alba Ĭulia şi Făgăraş *să facă un contramemoriŭ memoranduluĭ celor din Dorogh,* în care să fie apĕrat demn şi bărbătesce principiul strămoşilor nostri *„Salvo ritu graeco“,* în care e cuprinsă şi limba.

II. *Să ĭubilăm!* E aprópe aniversariul de *200 de anĭ* al uniriĭ nóstre cu Roma. Decĭ „să ne vesĕlim şi să ne bucurăm“ în acea zi. Şi pentru a ĭubila cu dignitate, fac următórele propuneri speciale:

1) *Să înfiinţăm un ziar cotidian bisericesc-politic, care să fie „Unirea“.*

2) Să facem paşiĭ necesarĭ pentru *ridicarea cultuluĭ divin la nivelul, ce-l compete.*

3) Să facem, ce e de lipsă pentru *a întroduce în biserica nóstră călindariul Gregorian.*

4) *Să ridicăm un monument, fie cât de mic, întru amintirea S. Uniri şi a strămoşilor.*

Scena II.

Antonio. Bassanio.

Bassanio. Graziano vorbesce fórte mult în vînt, maĭ mult ca orĭ care altul în tótă Veneţia. Ideile luĭ cele cu minte sînt ca dóuĕ grăunţe de grâu, ascunse în dóuĕ găleţe de plévă. Le cauţĭ zile întregĭ, până le găsescĭ, éră dacă în sfârşit le-aĭ găsit, nu ţi-se plătesce, că le-aĭ căutat.

Antonio. Dar spune-mĭ acuma, ce domnişóră e aceea, căreia ĭ-aĭ juruit, că-ĭ veĭ face pelerinaj taĭnic, şi despre care voiaĭ, să-mĭ povestescĭ azĭ.

Bassanio. Sciĭ bine, Antonio, cât de tare mĭ-am împuţinat averea prin aceea, că am desvoltat multă vreme un lux, pe care cu mijlóce maĭ puţine nu am putut, să-l urmez maĭ de parte. Nu mĕ plâng, că acum nu pot, să-mĭ duc traiul de maĭ înainte; mĕ muncesce numaĭ grijea, cum să mĕ scap cu onóre de datoriile acelea, în carĭ m'am înglodat în urma unuĭ traiŭ, care era vecinaş cu risipa. Ţie, scumpul meŭ Antonio, îţi datoresc maĭ mult în banĭ şi în dragoste; şi dragostea ta îmĭ chizeşesce, să-ţĭ destăinuesc planurile, cum voiŭ, să mĕ scap de tóte datoriile.

Antonio. Te rog, prietine Bassanio, spune mi-le; şi dacă ele se potrivesc cu cinstea, în ce chip te-am sciut în tot de una om cinstit, fiĭ încredinţat, că eŭ însu-mĭ, punga mea şi tot, ce pot, îţi stă la dispositie.

Bassanio. Pe când umblam la şcólă şi dam la ţintă cu săgeţi, dacă se întîmpla, să mi-se pérdă vre una, trimiteam alta asemenea pe aceea-şĭ cale cu maĭ mare băgare de samă, ca să o găsesc pe cea dintâiŭ, şi a dese orĭ riscând dóuĕ le aflam pe amîndóuĕ. Mĕ provoc la pilda acésta din copilărie, pentru că aceea, ce urmézĕ acuma, e un lucru de tot nevinovat. Mĭ-aĭ împrumutat mulţĭ banĭ, şi fiind un tinĕr sburdalnic am perdut, ceea ce mĭ-aĭ dat împrumut; dar dacă veĭ, să maĭ trimiţĭ o săgétă pe aceea-şĭ cale, pe care a sburat cea dintâiŭ, nu mĕ îndoesc, că eŭ ajungêndu-mĭ scopul le voiŭ găsi pe amîndóuĕ. De cum va nu, atunci îţi restituesc, ce mĭ-aĭ dat maĭ pe urmă, şi cu recunoscinţă îţi rĕmân dator cu ceea ce-mĭ împrumutaseşĭ maĭ întâiŭ.

Antonio. Tu mĕ cunoscĭ. E numaĭ perdere de vreme a maĭ grăi despre dragostea mea, şi m'ar duré maĭ tare, dacă te-aĭ îndoi despre dragostea mea, de cât dacă m'aĭ despoia de tótă averea mea. Spune-mĭ numaĭ, ce am, să fac? Dacă pot, să o fac, — sînt gata. De aceea grăesce.

Bassanio (cu căldură). În Belmont este o domnişóră bogată; şi, Antonio, ea e frumósă, şi ce e maĭ mult, ea strălucesce în splendórea vîrtuţilor celor maĭ înalte.— O dată am cetit din ochiul eĭ o solie drăgălaşă, tăcută. Numele eĭ e Porcia, şi ea nu stă întru nimica în apoia fiicеĭ luĭ Cato, în apoia Porcieĭ luĭ Brutus. Graţiile eĭ încă nu sînt necunoscute lumiĭ. Cele patru vînturĭ îĭ aduc peţitorĭ de la tóte ţĕrmurile. Pĕrul eĭ cel luminos unduléză în jurul tîmplelor eĭ ca o lână de aur, schimbă reşedinţa din Belmont în ţĕrmul Colchideĭ, şi mulţĭ Ĭasouĭ sosesc, să o peţéscă. Scumpe Antonio, dacă aşĭ avé mijlócele, ca să mĕ pot presenta şi mĕsura cu óre care din eĭ, atuncĭ aşĭ puté, să sperez un succes favorabil, şi fără îndoélă aşĭ fi fericit.

Antonio. Tu sciĭ, că tótă averea mea e pe mare; nu am banĭ gata şi nicĭ prilej, ca să pot primi pe loc o sumă maĭ mare de banĭ gata. Du te dară şi vedĭ, ce ajunge creditul meŭ în Veneţia; eŭ ţi-l împrumut, până unde numaĭ se póte, ca să te gătescĭ de drum la Porcia ta la Belmont. Du te! Scericesce, de unde s'ar puté, să se capete banĭ. Eŭ încă o voiŭ face, şi nu mĕ îndoesc de loc, că pe chezeşia mea ómenĭ daŭ împrumut.

Bassanio. Merg şi a bună samă îmĭ voiŭ găsi omul. Acolo vin Solanio şi Solarino. Petrecere bună!

(Se duce.)

Scena III.

Antonio. Solarino. Solanio.

Antonio (singur). Întru adevĕr nu sciŭ, ce mĕ face întristat; mĕ chinuesce óre ce. Vreŭ, să o sciŭ. Ce mĭ-a provocat indispositia acésta, şi cum am ajuns la ea, am, să aflu numaĭ maĭ târziŭ. Dară melancolia acésta

5) *Tóte parochiile* din provința nóstră mitropolitană *să serbeze cu tótă solemnitatea acest aniversar.*

6) *Un comitet în conțelegere cu Veneraților Archierei să aranjeze serbările*, carî se vor face a) în primul loc și pentru întâia dată în centrul provinței, în Blaș, b) după aceea în centrele dieceselor.

7) *Să se țină diferite congrese și adunări bisericescĭ.*

Fără orĭ ce motivare maĭ pe larg desvoltată îmĭ fac aceste propuneriĭ. La cas de lipsă și la dorință bucuros le-așĭ motiva tóte, când adecă orĭ care din domniĭ confrați ar trage la îndoélă îndreptățirea propuneriĭ, orĭ ar avé scrupulĭ, orĭ ar voi o specificare maĭ minuțiósă.

Și acuma, domnilor confrați, membri aĭ mariĭ familiĭ romane, membriĭ aĭ oficiuluĭ, care e „etiam angelicis humeribus formidandum", preoți catolicĭ, Vĕ rog, să părăsiți indeferentismul, Vĕ rog, să Vĕ alipiți cu tótă iubirea de sfînta nóstră biserică unită, să conlucrați pentru mărirea eĭ. Nu persóna, ci causa sfîntă o considerați. Să ne arĕtăm vrednicĭ urmași aĭ antecesorilor nostri, ca așa să putem pune fundamentul uneĭ speranțe firme în un viitoriŭ pentru biserica nóstră maĭ strălucit. În unire și iubire să luptăm pentru Christos, biserică și neam! Să ridicăm ochiĭ nostri la cer cu vrednicie, ca apoĭ de acolo să vină ajutorul nostru!

Măgureanul.

Rescript referitoriŭ la liturgia glagolită. — Maĭ multe foĭ vestesc, că diferința cea veche referitóre la folosirea limbiĭ paleoslave cu litere glagolitice în liturgia ritului latin între Sloveni și Croați s'a delăturat în chip definitiv prin un rescript al Congregațieĭ romane a riturilor datat din 5 August a. c. și îndreptat cătră toți archiepiscopiĭ și episcopiĭ provințelor bisericescĭ Görz, Zara și Agram. Cuprinsul esențial al acesteĭ hotărîrĭ se zice, că e următoriul: Sfîntul Scaun eschide orĭ ce privilegiŭ personal pe sama preoților slavĭ și permite o ast fel de concesiune numaĭ pe sama acelor bisericĭ, în carĭ limba paleoslavă în liturgie e acum în us legal neîncetat de cel puțin treĭ zecĭ de anĭ. Usul acesta e legal, dacă se întemeiéză pe breveta din 29 Aprilie 1631, cu care Papa Urban VIII a aprobat usul limbiĭ paleoslave în liturgia latină pe acolo, pe unde și până atuncia se celebrase liturgia acésta în limba paleoslavă. Dară de acum înainte se opresce în chip sever a introduce din noŭ pe óre unde limba liturgică paleoslavă din orĭ ce motiv și sub orĭ ce pretext. *La nicĭ un cas nu se permite a folosi în liturgie vre o limbă slavică vie.*

Lucrul acesta îl împărtășesce și „Alkotmány", dară cu aceea-și rĕsuflare, adecă în acela-și numĕr are totuși sfruntarea de a se bucura de aceea, că la comitetul regnicolar al așa numiților Magiarĭ catolicĭ de rit grecesc aŭ incurs deja cóle de subscripțiĭ aprópe cu 200,000 de subscripțiĭ de aderință la acțiunea pornită pentru introducerea limbiĭ magiare în ritul grecesc.

Óre adevĕrat să fie, că în Ungaria sînt 200,000 de Rutenĭ ajunși la anĭ maturității, carĭ să scie scrie?

Revistă bisericéscă.

Rusia.

Pe când țarul dă manifest pentru pacea universală, pe atuncia ministriĭ luĭ persecută biserica. Nu e destul, că fără de nicĭ un drept se mestecă statul în crescerea cleruluĭ tinĕr și introduce în seminare ca obligatoriŭ studiul limbiĭ și literaturiĭ rusescĭ, ci acum pretinde, ca acest studiŭ să-l propună în câte 14 óre pe sĕptĕmână — laĭcĭ „ortodoxĭ". În contra acesteĭ pretensiunĭ contrare învoeliĭ dintre țar și S. Scaun Apostolic a protestat archiepiscopul de Varșovia. Inspectorul „cultelor străine" Vojejkov ne maĭ așteptând rĕspuns la protestul archiepiscopuluĭ a închis cele treĭ seminare teologice din archidiecesa de Varșovia trimețênd pe alumnĭ a casă.

Foile rusescĭ atacă guvernul sĕrbesc, pentru că s'a învoit, ca catoliciĭ să albă episcop în Belgrad. Ele cred, că Franciscanul Vuicicĭ designat pentru scaunul episcopesc din Belgrad va fi un agent al Austrieĭ. Faptul e, că Austria nu are nimica de a face cu episcopul din Belgrad, după ce guvernul sĕrbesc a închiat concordat cu S. Scaun spre a regula afacerile catolicilor din Sĕrbia.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta ține de tot rar ședințe. Causa e, că guvernul nu are, ce să-ĭ dea de desbătut. În sĕptĕmâna trecută s'a primit și în a treia cetire proiectul despre inarticularea în lege a memorieĭ regineĭ.

Contele Apponyi din motivarea făcută în parlamentul austriac la presentarea proiectelor de legĭ referitóre la pact a dedus, că guvernul unguresc s'a învoit la ridicarea cuoteĭ. Decĭ a cerut lămuririĭ de la ministrul president. — Br. Bánffy a constatat, că ambele guverne aŭ statorit în conțelegere proiectele de lege referitóre la pact, și că aceste sînt identice. Motivarea lor însĕ nu a fost obiect de discusie. Guvernul unguresc și acuma stă pe basa, că comisiunile parlamentare sînt chemate de a purcede în cestiunea cuoteĭ. Pentru aceea a lucrat el, ca să se alégă comisiunile acestea. Dacă guvernul austriac în motivarea amintită și-a esprimat dorința, ca să se ridice cuota pentru Ungaria, acésta e părerea luĭ individuală.

Austria.

În ședința din 3 a c. deputațiĭ Lueger, Kaiser și Verkauf (socialist) aŭ acusat guvernul, că în cestiunea pactuluĭ a tradat Ungurilor interesele Austrieĭ. — Ministrul de finanțe Dr Kaizl (ceh) a respins acusele opositieĭ și a clarificat raportul dintre Austria și Ungaria. El a zis, că azĭ Ungaria nu este maĭ mult, ceea ce a fost pe timpul centralismuluĭ austriac, o provință, unde Austria își putea desface mărfurile sale. Azĭ Ungaria e stat independent, care s'a desvoltat nu numaĭ politicesce, ci și economicesce, și are chiar și o industrie; decĭ Austria trebue să tracteze ca un stat cu industrie maĭ veche față cu unul, care a început, să se desvólte. Separarea economică, vamală și financială de Ungaria ar aduce pentru ambele părțĭ o catastrofă, ca și care nu s'a maĭ vĕdut. Industria austriacă și acum află teren în Ungaria, acésta însĕ trebue, să-și apere și pe a sa chiar așa, pe cum Austriacii, de și cumpĕră productele agricole ungare, totuși trebue, să grijéscă și de desvoltarea agriculturiĭ proprie. Dr Kaizl maĭ spune, că cuota pentru Ungaria are, să se ridice.

îmĭ răpesce conșciința, și abia mĕ maĭ recunosc pe mine însu-mĭ.

(Solarino și Solanio întră pe scenă.)

Solarino. Cugetele tale umblă pe largul ocean. Corăbiile tale, ca și nisce domnĭ și civĭ bogați, ca și cum ar avé, să fie podóba mării, privesc pe valurĭ la corăbiile cele sĕrăcăcióse, carĭ trecênd repede pe lângă ele le salută cu respect.

Solanio (cu compătimire). Prietine, crede mĕ: Dacă așĭ ave atâta avere riscată, partea cea maĭ bună a inimiĭ mele ar petrece de parte, colo a fără la sperările mele; așĭ plivi a dese orĭ la érbă, ca să vĕd, din care parte bate vîntul; și așĭ cerca pe hartă porturile, limanurile și lazurile; și orĭ ce obiect, despre care așĭ socoti, că-mĭ póte primejdui mărfurile mele, a bună samă m'ar face întristat.

Solarino. Resuflarea mea proprie, care îmĭ rĕcoresce zama, m'ar atinge ca un fior de friguri și m'ar face îngrijat, dacă așĭ socoti, ce stricăciune mare îmĭ póte face un vînt puternic pe mare. Nu așĭ puté privi la orologiul de năsip, — el pe loc mĭ-ar aduce a minte de bănci de prund și de locurĭ puțin afunde ale mării. Mi-s'ar părĕ, că vĕd pe bogata mea Giovanna icuită în năsip, cum își plécă superbul sĕŭ cap într'o parte până sub cóste, ca să-și sărute mormîntul. Când așĭ merge la biserică și așĭ vedé sfîntul locaș de pétră, mĭ-așĭ aduce a minte de stîncile acelea din mare, carĭ sînt primejdióse, chiar și dacă naea gingașă s'ar atinge de ele numaĭ puțintel: ea în dată ar împrăștia pe valurĭ tóte spițeriile sale și ar îmbrăca marea cea sĕlbatică în mĕtasa mea. Cu un cuvînt, numaĭ adineaorĭ zisesem, că e a mea averea acésta, și acum deja nu am maĭ mult nicĭ o avere. Dacă am gândurĭ, cu carĭ să gândesc acestea, atuncia cum s'ar puté, ca un ast fel de cas să nu mĕ întristeze fórte tare? De aceea nu-mĭ spune nimica: eŭ sciŭ, că Antonio e întristat, pentru că se gândesce la negoțul sĕŭ.

Antonio. Credeți-mĭ, nu asta e causa, și asta am, să o mulțămesc noroculuĭ meŭ. Nu pe o singură corabie și nu într'un singur loc mĭ-am riscat baniĭ meĭ. Tótă averea mea nu atîrnă de la norocul acestuĭ an, și de aceea negoțul meŭ nu mĕ întristéză.

Solanio (glumind). Orĭ dór eștĭ îndrăgostit?

Antonio. Aș! Ce credĭ?

Solanio. Nicĭ îndrăgostit? Atuncĭ a bună samă eștĭ trist, pentru că nu eștĭ vesél. Tot așa de ușor aĭ puté, să rîdĭ, să sarĭ, aĭ puté, să zicĭ, că eștĭ vesél, pentru că nu eștĭ întristat. Să fim decĭ veséliĭ, și nu te lăsa, să te chinuéscă nisce gărgăuniĭ. În societatea prietinilor să spunem tânguirile nóstre veséluluĭ Bachus.

(Pornesc toți.)

(Va urma.)

Parlamentul austriac s'a pus pe lucru. El înaintéză încet, dară tot înaintéză. Opositia a renunțat la obstrucție și pe cum se vede, s'a emancipat de terorismul lui Wolf-Schőnerer. Politicianiĭ liberalĭ aŭ hotărît, ca proiectele de legi referitóre la pactul cu Ungaria să se desbată pe cale parlamentară și să se îndrepte așa, cât prin ele să se asigureze și promoveze interesele economice ale Austrieĭ. Dacă Germaniĭ ar continua obstrucția, pactul tot s'ar închia pe basa §-luĭ 14 și încă cu păgubirea Austrieĭ. În aplicarea §-luĭ 14 Germaniĭ véd nu numaĭ păgubirea economică, ci și mormîntul constituționalismuluĭ în Austria.

Guvernul în desbaterile parlamentare se razimă pe spriginul maiorității. Acésta se face maĭ compactă în urma retragerii ministruluĭ Bărnreither celuĭ aparținétoriŭ clubuluĭ marilor proprietarĭ fidelĭ constituțiunii, și prin chemarea în cabinet a baronuluĭ Dipauli, conducétoriul partiduluĭ poporal catolic.

La ultimele alegerĭ pentru dieta provințială din Bucovina partidul național român în maĭ multe cercurĭ a căduț cu candidațiĭ sĕĭ, pentru că în contra Românilor aŭ lucrat oficialiĭ guvernuluĭ. În dietă și acuma Româniĭ formézĕ maioritatea relativă, a nume sînt Românĭ 13, Germanĭ 6, Rutenĭ 4, Armeno-Polonĭ 3, fără colóre 3 și rectorul universității.

Franța.

Cu revisiunea procesuluĭ Dreyfuss nu merge lucrul așa neted, cum o ar dori Jidovimea. Ministrul de marină Locroy a declarat înaintea unuĭ corespondent de la „France militaire“, că nicĭ dînsul, nicĭ Brisson, nicĭ ceĭ alaltĭ ministri nu sînt pentru revisiune. Declarările foștilor ministri de războiŭ Cavaignac și Zurlinden, că revisiunea e ilegală și imposibilă, a causat mare bucurie în cabinet. Cestiunea revisiuniĭ totuși s'a străpus curțiĭ de cassație, pentru ca guvernul să scape de ea, prevĕdêndu-se, că acest for încă va declara revisiunea de ilegală.

Dreyfussiștiĭ aŭ convocat pe Duminecă o mare adunare poporală în Paris, ca să demonstreze în favorul revisiuniĭ. Poliția însĕ a păsit la mijloc și a împrăștiat pe demonstranțiĭ arestând pe 35 dintre eĭ. Demonstrațiile Jidovilor provócă pe antisemiții la contrademonstrațiuni.

Spania.

Comisia de pace spaniolă-americană s'a întrunit în Paris. Membriĭ eĭ aŭ fost presentațiĭ presidentuluĭ republiciĭ Felix Faure.

În Spania e generală desolarea, și nicĭ o partidă nu are puterea de a da avînt vieții publice.

La 200,000 de Spanioliĭ sînt hotărîți a părăsi insulele americane, carĭ se cedézĕ Statelor unite. Pe Filipine e liniște, dară nesiguranță.

Se zice, că comisiunea de pace din Paris va asculta și pe Aguinaldo capul insurgenților de pe insulele Filipine.

Insurgenții din Cuba nu vor, să priméscă domnia americană și probabil vor prinde armele și în contra Uniuniĭ.

Tribunalul suprem militar acuma face investigație în afacerea catastrofelor navale de la Cavite și Santiago. Admiralii Montojo și Cervera, conducĕtoriĭ flotelor nimicite, sînt acusați, că Spania din vina lor ar fi suferit perderile pe mare.

Turcia.

Nota adresată Turcieĭ de cătră cele patru puterĭ susține, că introducerea nóueĭ administrațiuni în Creta este cu neputință până la ratragerea trupelor turcescĭ. Sultanuluĭ, dacă își retrage trupele, i-se garantézĕ suveranitatea, ĕră Mohamedanilor de pe insulă siguranța. Dacă însĕ sultanul nu ar ceda, nu restă puterilor de cât a recurge la cele maĭ hotărîtóre mĕsurĭ, în care cas suveranitatea sultanuluĭ nu va fi respectată, și administrarea Creteĭ se va efeptui după dorința maiorității creștine.

Lucrul cu retragerea trupelor turcescĭ îl forțézĕ maĭ ales Anglia, care bucuros ar ocupa Creta sub pretextul de a face acolo ordine. Rusia este contrară forței. Se zice, că guvernul turcesc cunoscênd revalitatea dintre Rusia și Anglia va da un rĕspuns evasiv la nota puterilor, trupele însĕ nu le va retrage.

Sina.

Din Sina vin sciri de tot triste. De când a luat în mânĭ frînele guvernăriĭ vĕduva împĕrătésă, sórtea Europenilor din vastul imperiŭ oriental e tot maĭ puțin sigură. În unele părțĭ s'a început deja persecutarea Europenilor. Se anunță, că împĕratul detronat ar fi deja ucis.

În partea nordică a imperiuluĭ mișcarea poporuluĭ a trecut în revoluție formală. Rusia e îngrijată din causa, că va întimpina pedecĭ în construirea căiĭ de fer din vecinătatea Sineĭ, care chiar acum e în lucrare. Guvernul rusesc a avertisat pe cel sinez, să se gândéscă serios la sugrumarea revoluțieĭ.

† Andreiŭ Pop Liviŭ.

În 26 Septembre a repausat veteranul și bine meritatul canonic din Lugoș Andreiŭ Pop Liviŭ. Până când ceĭ competenți vor scrie o biografie completă a dînsuluĭ, ne permitem a împărtăși publicității câte va date din viața defunctuluĭ.

El s'a născut în comuna Băreĭ din comitatul Clușuluĭ în anul 1816. Studiile și-le-a făcut în Cluș. De acolo după absolvarea liceuluĭ a venit la Blaș fiind primit ca alumn în seminariul teologic (1838/9—1841/2). Distingêndu-se în seminar atât prin progresul eminent din tóte studiile, cât și prin purtarea esemplară, Andreiŭ Pop după absolvarea cursurilor teologice a fost constituit profesor de retorică la gimnasiul din Blaș. Maĭ esistă cuvîntarea latină, cu care el ca profesor de retorică a întimpinat pe episcopul rutean Gaganecz, când a venit la Blaș ca comisar în procesul episcopuluĭ Leményi. În 1848 a ajuns profesor de fisică la gimnasiŭ și prefect de studiĭ în seminariul teologic din Blaș.

Isbucnind revoluția, A. Pop împreună cu alțiĭ inteligenți a trecut la 1848 în România.

Întorcêndu-se în 1850, dară nefiind deschise școlile din Blaș, episcopul rom. cat. a numit pe Andreiŭ Pop profesor la gimnasiul din Szilágy-Somlyó. De acolo a trecut în aceea-și calitate la gimnasiul din Sibiŭ.

Pe când era profesor la gimnasiul rom. cat. din Sibiŭ, a fost numit capelan cer. reg. castrens. Ca atare ajungênd în Praga, acolo a ascultat la universitate filosofia. Mitropolitul Șuluț l-a chemat apoĭ la postul de director gimnasial în Blaș, dară Andreiŭ Pop neprimind directura a fost dispus protopop în Sĕcărâmb, de unde la 1857 a fost numit canonic în capitulul de la Lugoș.

În acéstă calitate a lucrat cu zel și devotament la prosperarea tinereĭ diecese bucurându-se de stimă generală. Sfinția Sa Papa Piŭ IX l-a numit prelat papal, ĕră Maiestatea Sa l-a decorat cu ordul coróneĭ de fer cl. III. pentru merite. Pe lângă ajutórele, ce le-a dat în viața sa celor lipsiți, a făcut o fundațiune de 5000 fl. pentru diecesa Lugosiului, ĕră alta tot de 5000 fl. a lăsat-o în administrarea capitului mitropolitan din Blaș pentru stipendiĭ.

Mórtea i-a curmat firul vieții, dară memoria luĭ va rĕmâné vie și după vécurĭ.

Corespondințe.

Comloșu mare la 2 Octobre.

Onorată Redacțiune!

Comuna nóstră bisericéscă a sĕrbătorit astăzĭ introducerea M. On. Dr Lauream Luca în oficiul protopopesc. O zi festivă a fost pentru noĭ ziua de 2 Octobre. Popor de tóte clasele, inteligenți, măiestri, economĭ, domnĭ, dómne, Românĭ și Nemți ne-aŭ împoporat s. biserică. Atâta mulțime în acest sfînt locaș numaĭ cu ocasiunea sfințiriĭ luĭ a maĭ fost. Toți aŭ alergat, să fie de față la actul introducerii. Clerul și învĕțătorimea gr. or. în frunte cu Prea On. Protopresbiter Paul Miulescu, antistia comunală condusă de judele și notariul, direcțiunile băncilor, notariul din Constanța Vizesdea, membriĭ casineĭ, o mulțime de popor, bărbați și femeĭ, aŭ ascultat s. liturgie, a căreia cântărĭ corale le-a esecutat cu precisiune corul vocal gr. cat. din loc.

După rugăciunea amvonuluĭ esmisul consistorial M. On. Petru Vălean paroch în S. Cianad și asesor consistorial descoperind causa veniriĭ sale în mijlocul nostru cetesce decretul de denumire și apoĭ în o vorbire acomodată purcedênd din textul evangelic „Cel ce vre, să vină după mine, să se lapede de sine, să-și ĭea crucea sa și să vină după mine“ atrage atențiunea întrodusului la greutatea nóueĭ luĭ misiuni, îl îndémnă, să fie păzitoriŭ treaz, să fie adevĕratul ochiŭ al Ilustrității sale Dluĭ Episcop și al Preaveneratuluĭ Consistoriŭ în ocârmuirea dieceseĭ, îmbunându-l, că de și îĭ este grea nóua misiune în un tract, a căruia lipse sînt legion, totuși să nu despereze, ci să-și aducă a minte de cuvintele Mântuitoriuluĭ, că jugul Dînsuluĭ este blând și ușor pentru ceĭ ce-l pórtă cu credință. Apoĭ gratulându-l pentru misiunea, ce a primit, îĭ uréză zile îndelungate și succes bun.

Întrodusul răspunde arătând pe scurt, cât sînt de marĭ şi de grele datorinţele din păstorirea sufletelor, şi că datorinţele acestea pentru dînsul acuma se îndoiesc, avênd să fie esemplu nu numaĭ pentru popor, ci şi preoţilor. Îşi descopere profunda reverinţă şi ascultare fiéscă cătră Ilustritatea Sa Dl Episcop Dr Demetriŭ Radu şi cătră Preaveneratul Consistoriŭ mulţămindu-le pentru graţia, cu care l-aŭ distins. Asemenea mulţămesce M. On. Petru Vălean pentru ostenéla si acurătatea, cu care a satisfăcut încredinţăriĭ primite de la Preavenerata Superioritate, preoţilor districtuaĭi, — dintre carĭ din causa ploilor şi a depărtăriĭ a fost de faţă numaĭ On. Luca Lupescu parochul din Igriş, — şi publicului de faţă, pentru că nu aŭ pregetat a se presenta la actul întroducerii contribuind ast fel la ridicarea solemnităţiĭ. La sfârşit s'a cântat doxologia. După serviţul divin sĕrbătoritul a fost gratulat din partea tuturor în locuinţa dînsului. Aşa sa sfârşit sĕrbatórea de azĭ. Să fie într'un ceas bun!

X.

Apel.

Propăşirea pe teren literar este scopul de căpetenie, pe care societatea academică „Petru Maior" de la întemeiarea eĭ şi până azĭ cu sirguinţă îl urmăresce. În faţa misiuniĭ sublime, ce-ĭ stă înainte, de a conduce, cultiva şi a inspira simţeminte nobile şi vîrtuţĭ civice în poporul, din care face parte, — tinderea la scopul indicat trebue, să se facă cât se póte maĭ cu îmbelşugare. Avem, să păzim tot maĭ fără esitare şi cu bărbătéscă hotărîre în nóua cale deschisă în secolul nostru al progresuluĭ omenirii, şi decĭ nu ne-e ĭertat a cruţa mijlócele exterióre în paguba simţită a perfecţionăriĭ intelectuluĭ, a cultivăriĭ inimiĭ.

Starea materială puţin îndestulitóre a societăţiĭ nóstre a purtat vina, că pe lângă plătirea chirieĭ marĭ a localităţilor sale şi acoperirea feluritelor trebuinţe laterale, abia s'a putut provedé cu mijlócele culturale, trebuincióse aměsurat cerinţelor mărite ale timpuluĭ de faţă, cu un cabinet de lectură şi cu o prea modestă bibliotecă. Este într'adevĕr modestă şi nu ne póte mulţămi biblioteca, — o accentuăm în de osebĭ acésta pentru importanţa mare, ce o are, — şi maĭ ales acum nu, când scoţêndu-se cu ocasia uneĭ aranjărĭ nóuĕ mulţime de cărţĭ din us, a fost redusă în fie care ram al sciinţeĭ la dimensiunĭ minimale şi puţin vrednice de unicul paladiŭ al tinerimiĭ române universitare din patrie.

Avem decĭ datorinţe marĭ în acéstă direcţiune. şi în vederea lor societatea „Petru Maior" şi-a luat de scop cât maĭ bogata înzestrare a bibliotecĭĭ sale cu opurĭ din tóte ramurile sciinţeĭ. Considerând însе starea materială neînsemnată a societăţiĭ nóstre şi de altă parte preţurile exorbitante ale cărţilor nóstre românescĭ, — împrejurărĭ, carĭ nu ne permit a satisface chiar numaĭ din mijlóce proprii cerinţeĭ pomenite, — cu deplină încredere facem apel la toţĭ cărturariĭ némuluĭ românesc, autorĭ şi editorĭ de cărţĭ, instituţiunĭ culturale şi sciinţifice etc. rugându-ne stăruitor a contribui la sporirea bibliotecĭĭ, care e un bun comun al naţiunĭĭ întregĭ, prin donaţiunĭ de cărţĭ, reviste sciinţifice-literare şi a. m. d.

Avem convingerea, că numaĭ întregind ast fel biblioteca şi umplênd lacunele din ea, din bogăţiile producţieĭ literare românescĭ, — şi întru cât va fi posibil, şi străine, — vom puté face tot maĭ mult din societatea nóstră, ceea ce trebue, să fie: sanctuarul, în care se pun basele uneĭ înţelepciunĭ practice pentru viaţă, şi unde maĭ pe sus de tóte se conservă şi cultivă tesaurul cel maĭ scump al nostru, — limba, ce o vorbim.

Dar numaĭ ajutând din tótă inima acest focular de cultură al tinerimiĭ române, îĭ va fi acesteia cu putinţă a se susţiné cu vrednicie în acéstă mare de elemente străine nóuĕ în limbă şi aspiraţiunĭ.

Fie, ca rugarea nóstră căldurósă să afle rĕsunet viŭ în inimile tuturor Românilor de bun simţ spre mulţămirea nóstră şi a némuluĭ cinste!

Budapesta, din şedinţa comisiuniĭ literare a societăţiĭ „Petru Maior" ţinută la 18 Aprilie n. 1898.

Victor Păcală
preşedinte.

Candin David
referent al com. lit.

Nr. 27—1898.

Convocare.

Reuniunea Femeilor Române gr. cat. din Blaş la 23 Octobre a. c. 10 óre a. m. îşĭ va ţinĕ *adunarea generală* în sala de desemn a gimnasiuluĭ superior din loc. La acéstă adunare sînt invitaţĭ toţĭ membriĭ şi binevoitoriĭ Reuniunĭĭ.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunărĭĭ prin presidentă.
2. Raportul comitetuluĭ.
3. Statorirea budgetuluĭ pe anul 1899.
4. Raport despre averea fundaţiunilor „Leontina F. Negruţ" şi „Ana Vlassa n. Poruţ".
5. Alegerea comisiunilor: a) pentru censurarea raportuluĭ de sub 2, b) pentru censurarea raportuluĭ de sub 4. şi c) pentru inscrierea membrilor noĭ şi incassarea taxelor.
6. Raportul comisiunilor esmise.
7. Eventuale propunerĭ.
8. Verificarea procesuluĭ verbal.
9. Închiderea adunărĭĭ.

Blaş din şedinţa Comitetuluĭ Reuniunĭĭ Femeilor Române gr. cat. din Blaş, ţinută la 18 Septembre 1898.

A. n. Solomon
presidenta.

Dr A. Cheţan
secretar.

Colecta cruceriuluĭ.

La colecta cruceriuluĭ aŭ contribuit: parochia *Bucium şésă,* protopopiatul Roşieĭ, pe 1898 . . . . . fl. 7·—

Noutăţĭ.

Din Archidiecesă. Escelenţa Sa Î. P. S. Mitropolit a chirotonit în 4 a c. de preoţĭ pe clericiĭ absoluţĭ Ĭuliŭ Sucĭu, Vasiliŭ Crişan şi Ioan Mihali şi ĭ a dispus pe On. *Iuliŭ Sucĭu* de adm. par. în *Iara inf.* din protopopiatul Indolului, pe On. *Vasiliŭ Crişan* de adm. par. în *Bagin* din protopopiatul Arieşuluĭ şi pe On. *Ioan Mihali* de cooperator par. în *Călacea* din protopopiatul Dêrgeĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. On. Domn *Ioan Blaga* preot în Ghirişul rom. cu ocasiunea înmormîntărĭĭ soţieĭ sale, după care aŭ rĕmas 8 copiĭ minorenĭ, în loc de pomana îndatinată a binevoit a dona pentru biserica nóstră un rînd de vesminte bisericescĭ cu tóte aparţinĕtórele în preţ de 60 fl. ca cunună pe sicriul mórteĭ. Ghirişul rom. la 1 Octobre 1898. *Luca Rus* curator primariŭ. — Primim următórele şire: Onorabilă Redacţiune! În decursul anuluĭ curinte biserica nóstră gr. cat. de Recea, — locul natal al Escelenţeĭ Sale Episcopuluĭ de Oradea Mare, — din causă neesplicabilă a devenit periculósă crepând părețiĭ grandioşĭ aşa, în cât serviţul divin am fost necesitat a-l sista. Despre acéstă stare deprolabilă am relatat Venerabileĭ Superiorităţĭ bisericescĭ de Gherla şi tot o dată am recurs pentru ajutorare şi la Escelenţa Sa Domnul Episcop *Michail Pavel,* care părinte marinimos s'a şi îndurat a ne dărui spre scopul reparărĭĭ bisericiĭ nóstre 100 fl. Pentru care dar marinimos antistia bisericéscă mulţămesce călduros. Recea 7 Octobre 1898. *Ştefan Chereches* preot gr. cat. de Recea.

Mulţămită. Donând cărţĭ de un preţ însemnat pentru biblioteca Reuniunĭĭ învĕţătorilor gr. cat. din despărţĕmîntul Mediaş St. Domn *Teodor Ţiglariŭ* învĕţ. gr. cat. din Şeica Mică (11 cărţĭ), On. Domn *Ioan Mera* preot gr. cat. din Şeica Mică (6 cărţĭ). St. Domn *Ilie Ivan* cantor gr. cat. din Şeica Mică (2 cărţĭ), St. Domn *Nicolae Suciŭ* econom din Agârbiciŭ (4 cărţĭ), St. Domn *Vasile Vezan* învĕţător gr. cat. din Răvăşel (7 cărţĭ), lângă carĭ a maĭ adaus un On. Domn nisce completări la fascicoliĭ de Filosofie de Dr Lucaciŭ, St. Domn *Ilie Câmpean* învĕţ. gr. cat. din Agârbiciŭ (3 cărţĭ) şi On. Domn *Ioan Botezan* preot gr. cat. din Agârbiciŭ (7 cărţĭ): li-se aduce cea maĭ căldurósă mulţămită. Agârbiciŭ în 4 Octombre 1898. *Ilie Câmpean* preşedinte.

La seminariul teologic archidiecesan anul scolastic 1898/9 s'a început Luni cu invocarea Spirituluĭ sfînt celebrându-se s. liturgie în biserica catedrală de cătră Rsmul rector seminarial. Alumniĭ inmatriculaţĭ pentru acest an scolastic sînt cu toţiĭ 44, a nume 41 din Archidiecesă, ĕră 3 din diecesa Lugoşuluĭ. Dintre aceştia sînt pe cursul al IV-lea 12, pe cursul al III-lea 8, pe cursul al II-lea 12 şi pe cursul I. 12. Studiĭ se propun următóre: Teologia morală, Dreptul canonic şi Ritul la cursurile IV şi III, Studiul biblic V. T., Teologia dogmatică fundamentală şi Economia rurală la cursurile II şi I, cantul la tóte cursurile.

Din comitatul Sibiuluĭ. În adunarea congregaţiunĭĭ comitatense ţinută la 3 a c. la postul de protonotar comitatens devenit vacant prin mórtea regretatuluĭ Corneliŭ Tobias a fost ales Ştefan Stroia. De vicenotar I s'a ales Ioan Creţu, de vicenotar IV Oprea Ştefiea. Posturile de vicenotarĭ II şi III s'aŭ ocupat de doĭ Saşĭ.

Verdict caracteristic. Fóea simbriasă „Budapesti Napló" în numĕrul din 31 Ian. sub titulul „Oláh merénylet" a publicat un articol injurios la adresa Românilor. Relativ la dl advocat Rubin Patiţa din Alba Iulia a afirmat, că în casa dînsuluĭ s'ar ţese conspiraţiunĭ în contra statuluĭ. Dl Patiţa simţindu-se ofensat a intentat numituluĭ ziar proces de presă, care s'a şi pertractat în 25 a l. tr. înaintea curţiĭ cu juraţĭ din Budapesta. Dl Patiţa a fost representat prin dl advocat Dr Tit Babeş. Responsabilitatea pentru articolul injurios a luat-o asupra-şĭ Jidanul Braun Sândor, care a maĭ fost condamnat în dóuĕ rînduri pentru mituiri; ĕră apĕrătoriul luĭ a fost Vészi-Weisz, care s'a purtat cu o aroganţă adevĕrat jidovéscă. Dl Babeş a provocat pe contrar, să dovedéscă adevĕrătatea celor cuprinse în articol, acesta însе în loc de a dovedi a adaus insulte nóuĕ la adresa dluĭ Patiţa şi a Românilor. Juriul a declarat pe Braun de nevinovat, ĕră tribunalul l-a achitat, de şi nu a dovedit cele susţinute.

† **Vasiliŭ Oltean.** Subscrişiĭ cu inima frântă de durere aduc la cunoscinţa tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor, că iubitul lor fiŭ, tată şi cumnat *Vasiliŭ Oltean* advocat archidiecesan astăzĭ la 3 óre d. a. în anul al 56-lea al etăţiĭ şi-a dat sufletul în mânile Creatoruluĭ sĕŭ. Rĕmăşiţele pămîntescĭ ale scumpuluĭ repausat se vor aşeda întru sperarea învierĭĭ Duminecă în 9 a c. la 3 óre d. a. în cemeteriul comun. Rugaţi-vĕ pentru el! Blaş în 7 Octobre 1898. Sava vĕd. Oltean mamă. Elena şi Vasilie fiĭ. Traian Stoia cu familia. Cornelia Conrad n. Stoia cu familia cumnată şi cumnaţĭ.

În vecĭ amintirea luĭ!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Între ast fel de ruine și de pustiirĭ de ale modelurilor cum s'ar fi putut, ca arta să redobîndéscă viață nóuă? Adevĕrat că împĕrațiĭ din vécul al XIII-lea, al XIV-lea și al XV-lea împărtășiră arților scutul sĕŭ, și ceĭ mai mulți din eĭ zidiră biserici și mănăstirĭ și înfrumsețară palaturile; înse silințele lor putură, să dobîndéscă numaĭ puțin resultat în reînviarea spiritului artistic veritabil. Adevĕrat că Michail Paleologul, care alungase pe Francĭ din Constantinopol, s'a dovedit de un regent viteaz și cu minte, și împĕrăția avu, să-ĭ mulțăméscă recucerirea câtor va țĕrĭ apusane; dară acésta a putut, să producă numaĭ o strălucire esternă, care s'a ofilit curênd: sub Andronic s'a stins tótă forța guvernărĭĭ, și împĕrațiĭ ceĭ maĭ de pe urmă aŭ trăit o viață negloriósă și desfrînată, și pe popor l-a dejosit din ce în ce tot maĭ tare greutatea sarcinĭĭ de contribuțiĭ necesare spre a acoperi spesele luxuluĭ împĕrătesc, până a sosit maĭ pe urmă judecata dumnezeéscă în 1453, când islamul a pus sfârșit împĕrăției bizantine.

Pe la sfârșitul véculuĭ al XIII-lea și în vécul al XIV-lea iconografia musivă istorică pare a maĭ fi fost deprinsă scurtă vreme: în Salonichi s'a format o școlă de pictură, care a avut nume bunișor, ĕră în Constantinopol lucraŭ asemenea artiști, din productele cărora se maĭ găsesc câte va în rĕmășițele bisericĭĭ numite astăzĭ „Cacrieh Giamissi" la pórta Constantinopolului. Biserica acésta o provĕduse cu mosaicurĭ Teodor Metochitul pe timpul împĕratuluĭ Andronic II (1282—1328): în unul din mosaicurile acestea vedem pe întemeiătoriul bisericĭĭ îngenunchiat înaintea luĭ Christos; în nartex și în lăuntrul bisericĭĭ se vĕd în lucrare bună minunile luĭ Christos și numĕróse figurĭ de sfinți. În vécul al XIV-lea rîndui Ioan Paleologul, să se facă restaurărĭ în mosaicurile din Agia Sofia și să se pună și portretul luĭ lângă lucrările maĭ vechĭ. Arta acésta se deprindea încă și a fară de Constantinopol și de mănăstirile din Atos, pe cum dovedesce decorația mănăstirĭĭ din dumbrava Dafneĭ de lângă Antiochia, carea pare a se fi esecutat, pe când stăpâniră acolo Latinĭĭ. Dară ómenĭĭ începură a recurge din ce în ce tot maĭ mult la pictura parietală, carea era maĭ ușóră. Dovedĭ despre acésta sînt icónele câtor va sfinți și ale familieĭ împĕrătescĭ, carĭ s'aŭ esecutat în dóuĕ bisericĭ din Trapezunt pe timpul împĕratuluĭ Alexiŭ III. Ele cu formele sale întepenite vĕdesc înse puțină isteține artistică. Numĕróscle icóne tabulare, carĭ le posed colecțiunile din Italia, par a se deriva în cea maĭ mare parte a lor din epoca acésta ultimă a arțiĭ bizantine. Acésta a fost esențialminte religiósă, menită spre a desvolta tipurile cele sfinte în o formă corĕspundĕtóre mărimiĭ și dignităților suprapămîntescĭ și spre a păzi dignitatea acésta a lor și în opere maĭ mediocre pe lângă o desvoltare liniștită și încetinea a arțiĭ. De aceea și picturile tabulare numĕróse, carĭ aŭ purces din indigința evlavieĭ și aŭ fost gătite în mare parte într'un chip profesionist, totuși sînt prețióse, de óre ce sînt moștenitórele aceleĭ dignități și sublimități nenimicibile ale arțiĭ bizantine. Multe din icónele acestea sînt restaurate prin pictură maĭ nóuă, altele sînt numaĭ decopiărĭ de ale operelor renumite maĭ vechĭ, căcĭ în Veneția și în sudul Italieĭ s'aŭ susținut prin coloniĭ grecescĭ școliĭ de pictură până în vécul al XVI-lea, și școlile acestea aŭ decopiat cele moștenite în chipul cel maĭ credincios și cu tóte greșelile desemnărĭĭ, dară de altă parte și în chip scutit de profanarea și pustiirea purcederĭĭ arbitrare a pictorilor și neatins de elementul sensualist cel descompunĕtoriŭ, și icónele acestea ómenĭĭ aceluĭ timp le primiaŭ cu satisfacție. Și întru adevĕr poporul credincios dovedesce încă și astăzĭ maĭ multă pricepere și maĭ multă evlavie față cu icónele ascrise sfîntuluĭ Luca în trăsăturile lor cele serióse și abstracte, în carĭ găsesce maiestate și mărime suprapămîntéscă, de cât față cu operele renaissanceĭ cu ținuta or luméscă.

Tipul Preacurateĭ, esecutat de multe orĭ în forme maĭ marĭ de cât naturale, se repetesce neschimbat în icónele acestea ale stiluluĭ grecesc: fața e un oval lat, ochiĭ sînt marĭ și deschiși tare, nasul e subțire și oblu, micimea gurĭĭ e prea esagerată, și depărtarea eĭ de la nas e prea mare, grumaziĭ sînt subțirĭ și lungĭ. Capul și trupul e învĕlit într'o măhramă mare de colóre vînĕtă întunecată, a căreĭ încrețitură e în tot de una aceea-și; locul încrețiturilor preste tot e potrivit, dară esecutarea lor e prea óblă și s'ar nimeri maĭ bine unuĭ relief de cât uneĭ picturĭ; mânile sînt lungĭ, degetele sînt subțirĭ și esecutate fără de pricepere a organismuluĭ și espresieĭ lor naturale. Pruncul dumnezeesc e prea bĕtrânicios, și-ĭ lipsesc trăsăturile și mișcările naive ale pruncieĭ, căcĭ în icónele acestea devoționale nu se tracta de o reproducere credinciósă a naturiĭ, ci de idee, de impresia suprapămîntescului, de impresia maiestățiĭ și deplinirĭĭ de putere a dumnezeirĭĭ; din purtarea solemnă și cam osebită a trupurilor se vede asemenea, că arta bizantină avea înaintea ochilor nu întru atâta raporturile firescĭ dintre mamă și fiŭ, ci maĭ vîrtos raportul grațieĭ.

Alte multe icóne de ale stiluluĭ acestuia se găsesc în museul creștin al Vaticanuluĭ: așa Christos și Magdalina în grădină de Donat Bizaman din Otranto. Mișcarea luĭ Christos în icóna acésta e plină de viață și de dignitate, dimpotrivă chipul Magdalineĭ, carea s'a aruncat la piciórele luĭ, e maĭ puțin reușită. Un triptichon de lemn din aceea-și colecțiune are în partea din mijloc compoziția aceea a veniriĭ a dóua, carea arta bizantină o repreșentézĕ și de alte orĭ în trăsăturĭ mărețe, libere și cu adevĕrat maiestóse. Christos în tip tineresc, ședĕnd pe scaun împĕrătesc, e însoțit de Maria și de Ioan, îl încunjură cele patru embleme ale Evangeliștilor, și în dos sînt adunați îngerii cu uneltele patimilor, în vreme ce partea de din jos a cerului îl cuprind fericiții, cu espresia bucurieĭ și a păciĭ, în posițiĭ variate și pline de viață. Pe aripa stîngă a triptichonuluĭ se vede muntele Sina cu mănăstirile luĭ, în primul plan o caravană, ĕră pe cea dréptă sinodul I din Nicea fiind de față Constantin, cum rostesce anatema împotriva luĭ Ariŭ, care s'a aruncat la piciórele împĕratuluĭ. Pe dos se vede scara cerului, pe care se înalță fericiții primindu-ĭ Christos, în vreme ce pe ceĭ osîndiți îĭ pórtă draciĭ în ghiarĕle sale la Iad; inscripția spune, că icóna acésta se referesce la s. Pachomiŭ, probabil ca o vedenie a luĭ. Dosul maĭ cuprinde rădăcina luĭ Isai, căreia îĭ corĕspunde Christos în un arbore, a cărui ramĭ pórtă portretele în bustă ale Apostolilor. Dispositia e plină de spirit, ĕră esecutarea e instructivă și convingĕtóre.

De la Angel Bizaman din Otranto se derivă icóna tabulară cu întîlnirea Marieĭ și a Elisaveteĭ, o lucrare, carea s'a esecutat cu ceva maĭ târziŭ de cât cea a luĭ Donat Bizaman. Acestea sînt deci dóuĕ icóne ieșite din aceea-și școlă de pictură din Megalogrecia, și pictoriĭ lor póte că aŭ fost membri aĭ aceleia-și familiĭ de artiști. Pictura e esecutată pe o obductie fină de gips făcută pe lemn. Colorile sînt gróse, ér unde are, să se esprime umbră maĭ désă, ea e produsă prin tăietură în lespedea de lemn. Espresia capetelor în icóna acésta în ciuda technicieĭ puțin desvoltate e destul de vie; cam prea energice și rotunde sînt nasurile, destul de firéscă e espresia gurilor și a grumazilor. Folosirea de aur mult la marginea haĭnelor, pe măhramele capetelor și la pórtă, pe cum și architectura dovedesc originea târzie a icóneĭ. Concepția sceneĭ e de tot plină de dignitate și religiósă. În dosul Marieĭ se arată doĭ îngerĭ, Elisaveta s'a aruncat la pămînt închinându-se Rĕscumpĕrătoriuluĭ celuĭ ascuns în pântecele Marieĭ. Aci încă se esprimă maĭ mult raportul grațieĭ dintre persónele principale ale sceneĭ de cât cel al firiĭ.

Ajungă esemplele acestea din multele picturĭ tabulare ale stiluluĭ bizantin. Cu cât se retraseră maĭ tare de pe primul plan problemele cu adevĕrat monumentale ale iconografieĭ bizantine, carea se deprinsese în trăsăturĭ libere și inspirate de ale stiluluĭ înalt, cu cât dobîndia maĭ multă trecere arta deprinsă ca meserie, cu cât vitrejimea timpurilor nimicise maĭ tare școlile acelea de pictură și le despoiase de modelurile lor cele plastice, cu atât maĭ multă trecere dobîndiră picturile tabulare, carĭ serviaŭ maĭ mult evlavieĭ casnice. Lipsa uneĭ organisărĭ strînse a ierarchieĭ și schisma ologiră orĭ ce desvoltare libĕră și plină de viață a arțiĭ:

conservativismul cel laudabil de mai înainte al iconografiei creştine se schimbă în servilism pedant şi sleit, şi tipurile se imitaŭ din generaţie în generaţie în chip mechanic până şi cu privire la numĕrul creţelor haĭnelor. Pe o vreme ca acésta, în care pulsarea vie a arţiĭ încetase, se ivi în chip firesc lipsa, ca tradiţia unuĭ trecut mare în privinţa cuprinsuluĭ eĭ celuĭ material să se cuprindă în cuvinte, şi ast fel să se creeze călăuzi siguri pe sama uneĭ generaţiĭ, carea deprindea arta mai mult numaĭ ca o meserie. Cărţile iconografice, din carĭ s'aŭ conservat câte va, formară pe sama artiştilor din mănăstirĭ isvorul sciinţeĭ lor iconografice, căcĭ în Grecia mănăstirile aŭ fost asilul sigur şi cel maĭ de pe urmă al arţiĭ, şi până în ziua de azĭ purced dintr'însele nenumĕrate icóne de ale luĭ Christos şi de ale Născĕtóreĭ de Dumnezeŭ, carĭ în chip áprópe neschimbat păzesc forma aceea venerabilă tradiţională, şi în carĭ a rĕmas încă şi acuma anumite trăsăturĭ maiestóse de ale stiluluĭ musiv.

Dintre mănăstirile acestea în Grecia nicĭ una nu e aşa de renumită ca cele din muntele Atos orĭ, cum zic Greciĭ, din sfîntul munte. Ele sînt grupate pe un braţ al peninsuleĭ Chalchidichi şi formézĕ o republică de mănăstirĭ, care până şi sub stăpânia turcéscă şi-a păstrat un fel de neatîrnare. Mulţi călători aŭ lăudat frumséţa acelor munţĭ învescuţi cu pădurĭ şi priveliştea pitoréscă a bisericilor şi clădirilor mănăstiresci, carĭ se înşiră îndesate una lângă alta, şi de la carĭ privirea alérgă în depărtare mare până la valurile cele vinete ale Măriĭ Egeice. Acum de opt orĭ nóuĕ vécurĭ aŭ zidit călugăriĭ acesteĭ republicĭ mănăstiresci la bisericile şi schiturile sale, le-aŭ tot restaurat şi nu aŭ încetat niciodată a le înzestra cu picturĭ parietale aşa, că din lucrarea acésta neîncetată a lor a resultat o mestecătură de monumente de cele maĭ felurite din tóte epocele, carĭ monumente se pot osebi fórte cu greŭ cu ajutoriul criteriilor stilare.

(Va urma.)

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Priveliştea uneĭ adunăturĭ marĭ de ómenĭ în tot de una provócă o anumită ameţélă, un anumit farmec asemenea celor ce cuprind pe om, când privesce la marea sbiciuită de vifor. Şi ameţéla acésta şi farmecul acesta nicĭ o dată nu aŭ fost maĭ marĭ ca aci. Dară Ben Hur numaĭ o dată îşĭ alergă privirea preste mulţime: ceea ce se petrecea în spaţul acela înconjurat de ostaşĭ, nu suferia, ca luarea luĭ a minte să se împărtéscă.

Pe colnic sta drept archiereul într'un loc aşa de înalt, cât se vedea preste zidul cel viŭ şi preste capetele dignitarilor, carĭ îl încunjuraŭ. Îl puteaŭ cunósce de pe mitra archieréscă, de pe vesmintele luĭ şi de pe purtarea luĭ cea sumeţă. Încă şi maĭ sus pe colnic, chiar pe culmea luĭ, aşa, cât îl putea vedé tótă mulţimea, sta Nazarinénul, sângerat şi suferind, dară tăcut. Un batjocoritoriŭ din gardă a adaus la întregirea „împĕrăţieĭ“ luĭ o trestie dându-ĭ-o în mână. Lărmuire îl încunjura asemenea urletuluĭ mărilĭ, — rîs, blăstĕmurĭ, — une oria amîndóuĕ mestecate. Un om, — un simplu om, cetitoriule, în faţa acesteĭ năvale ar fi perdut rĕmăşiţa cea maĭ de pe urmă a dragostiĭ sale faţă cu némul sĕŭ şi s'ar fi întors de la el pentru tot de una.

Ochiĭ tuturor eraŭ îndreptaţi acuma spre Nazarinénul. Va fi fost póte compătimire, ceea ce a cuprins acuma pe Ben Hur, orĭ dóră va fi fost alt ceva: în interiorul luĭ s'a sevârşit o schimbare. Sentimentul nelimpede despre óre ce maĭ bun de cât ceea ce e maĭ bun din tóte, cele ce póte să îmbie viaţa acésta, — despre óre ce, ce e aşa de bun, cât putea, să împărtăşéscă unuĭ om slab puterea de a răbda chinurile cele maĭ grozave, ale sufletuluĭ ca şi ale trupuluĭ, şi care făcea, ca mórtea să-ĭ fie binevenită póte ca trecere la altă viaţă, maĭ curată de cât acésta, — póte la viaţa aceea a sufletuluĭ, întru care credea Valtasar aşa de tare, — sentimentul acesta începu a rĕsări din ce în ce tot maĭ limpede în spiritul luĭ Ben Hur şi trezi într'însul gândul, ca şi cum misiunea Nazarinénuluĭ ar avé numaĭ scopul, ca pe aceia, carĭ îl iubiaŭ, să-ĭ conducă a fară din sfera pământéscă în o altă lume, unde era înfiinţată o împĕrăţie, carea îşĭ aştepta pe împĕratul sĕŭ. Apoĭ, ca purtate prin aer, auḑi orĭ ĭ-se păru a auḑi cuvintele aprópe uĭtate ale Nazarinénuluĭ: „Eŭ sînt învierea şi viaţa!“ Şi ĕră şi ĕră se repeţiră cuvintele acestea şi-şĭ însuşiră formă: ele alungară din lăuntrul luĭ îndoelile posomorîte şi-ĭ împărtăşiră însemnarea sa cea adâncă. Şi în ce chip ómenii repeţesc o întrebare, pentru ca să-ĭ cuprindă sensul şi să-l ţină, aşa întreba el privind la figura aceea, carea pe colnic îmbrăncia sub corona sa: Cine e învierea şi cine e viaţa? „Eŭ sînt,“ părea a zice figura, — părea a o zice acésta pe sama luĭ: căcĭ pe loc simţi, cum se revĕrsă preste el o linişte, cum nu o cunoscuse maĭ înainte de aceea nicĭ o dată, — liniştea şi pacea, care e sfârşitul a tótă îndóéla şi clătinarea şi începutul credinţeĭ şi iubiriĭ şi convicţieĭ voióse.

Sunete de lovituri de ciocan trezirĕ pe Ben Hur din starea luĭ cea visătóre. Acum băgă de samă pe culmea colniculuĭ, ceea ce nu băgase de samă maĭ înainte, — pe câţĭ va ostaşĭ şi lucrătorĭ, carĭ gătiaŭ crucile. Găurile, în carĭ să se înalţe trunchiurile, eraŭ gata, şi acuma întăriaŭ pe fiesce care trunchiŭ cruciş câte un alt lemn.

„Poruncesce ómenilor, să se grăbéscă,“ zise archiereul către sutaş. „Aceştia,“ — şi el arĕtă spre Nazarinénul, — „aŭ să fie morţi şi înmormîntaţi, maĭ înainte de ce ar sfinţi sórele, pentru ca să nu se spurce ţara. Aşa poruncesce legea.“

Un ostaş maĭ milostiv la inimă se apropiă la Nazarinénul şi-l îmbiă, să bea óre ce. Dară el nu primi beutura. Apoĭ veni altul, îĭ luă de la grumazĭ tăbliţa cu inscripţia şi o bătu cu cuie pe vîrful crucii, — şi pregătirea era sevârşită.

„Crucile sînt gata,“ zise sutaşul către preot, ĕră acesta primi raportul cu o mişcare a mâniĭ şi zise:

„Hulitoriul să fie cel dintâiŭ. Dacă e Fiul luĭ Dumnezeŭ, îşĭ va sci ajuta singur: Vom, să vedem.“

În mulţimea, carea putu, să ĭea a minte la pregătirĭ în diferitele lor stadiĭ şi năvălise până atuncia asupra colineĭ cu strigărĭ neîncetate de nerăbdare, se născu acuma o şoptire, carea se schimbă în o linişte generală. Partea cea maĭ înfiorătóre din esecutarea sentenţeĭ sosise, — acuma pironiră pe ceĭ treĭ bărbaţi pe crucĭ. Când ostaşiĭ îşĭ puseră spre acest scop mânile pe Nazarinénul, trecură fiorĭ prin întrégă massa de popor; până şi ceĭ maĭ sĕlbaticĭ trăsărirĕ de fricĕ. Maĭ apoĭ ziserĕ uniĭ, că aerul se făcuse de o dată rece ca ghiaţa şi-ĭ făcuse, să se înfióre.

„Cât de mare e liniştea?“ zise Estira punêndu-şĭ braţul în jurul grumazilor tătâne-sĕŭ.

Şi gândindu-se la chinurile acelea, carĭ avuse, să le sufere el însu-şĭ, îşĭ plecă Simonide faţa spre pept şi se înfioră.

„Privesce în altă parte, Estiro, privesce în altă parte!“ zise el. „Nu sciŭ, dară gândesc, că toţĭ, ceĭ ce staŭ aci şi privesc, — ceĭ nevinovaţi ca şi ceĭ vinovaţi, — de acum înainte vor fi blăstĕmaţi.“

Valtasar căḑu în genunchĭ.

„Fiule al luĭ Hur,“ zise Simonide cu emoţiune crescêndă, — „fiule al luĭ Hur, de cum va Ĭehova nu-şĭ întinde mâna sa şi acésta pe loc, atuncĭ Israil e perdut, — şi noĭ sîntem perduţi.“

Ben Hur rĕspunse liniştit: „Eŭ am fost cuprins de un vis, Simonide, şi într'însul am auḑit, pentru ce se întîmplă tóte acestea şi pentru ce trebue, să se întîmple. E voinţa Nazarinénuluĭ, — e voinţa luĭ Dumnezeŭ. Să facem, pe cum face acest Egiptean, să fim liniştiţĭ şi să ne rugăm.“

Când privi din noŭ la colină, i-se păru, că prin tăcerea cea îngrozitóre îĭ sunaŭ din noŭ cuvintele: „Eŭ sînt învierea şi viaţa.“ El se închină cu reverinţă, ca şi cum o ar face faţă cu o persónă, carea grăia către el.

Într'aceea pe colină înaintă lucrarea. Garda desbrăcă pe Nazarinénul aşa, că el sta acuma gol înaintea milióneloru. Sbiciuirile, carĭ le suferise des de diminéţă, eraŭ desemnate încă şi acuma cu vînĕtărĭ şi cu sânge pe spatele luĭ. Acuma îl aşeḑară şi-l întinseră far de milă pe cruce. Maĭ întâiŭ îĭ întinseră braţele. Cuiele eraŭ ascuţite, — câte va lovituri, şi ele străpunseră gingaşele luĭ mânĭ. Apoĭ îĭ întinseră piciórele, până când ajunseră tălpile, să-ĭ fie aşeḑate pe lemn, şi atuncia îĭ puseră un picior preste cel alalt, şi un singur cuiŭ pironi piciórele amîndóuĕ de lemn. Ciocăniturile tîmpite se auḑiaŭ în mulţime a fară de marginile loculuĭ de perḑare, şi ceĭ ce nu le auḑiaŭ, totuşi trĕmuraŭ vĕḑêndu, cum cade ciocanul. Şi jertfa totuşi nu da de la sine nicĭ o oftare orĭ strigare şi nicĭ un cuvînt de împotrivire, nicĭ un semn, de care vre un vrăşmaş ar fi putut, să rîdă, orĭ pentru care vre un amic s'ar fi simţit îndemnat spre compătimire.

„În care parte veĭ, să-ĭ fie întórsă faţa?“ întrebă un ostaş sĕlbătĕcit.

„Cătră templu," zise archiereul. „Voiŭ, să-ĭ dovedesc prin mórtea luĭ, că el nu a putut, să dĕrîme sfînta casă."

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĕ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Ĭulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Preasfințituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învĕțătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia și chemarea sa sublimă îĭ impune datorința strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ și pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioșilor nostri."

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituțiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut și valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se póte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaș** (Balázsfalva).

Posta Redacțiunii. *I. M. M. în B.* ș. Cuincuenalele se adaug la salar așa, că salariul învĕțătoresc minimal în ceĭ dintâiŭ 5 anĭ de servițiu e de 300 fl., în următoriĭ 5 anĭ 350 fl., de la aniĭ 11—15 cresce la 400 fl. ș. a. m. d.

Editor și redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nro 5043—1898. (41) 1—3

Concurs.

La postul de advocat archidiecesan al Cleruluĭ gr. cat. de Alba Ĭulia și Făgăraș, devenit vacant prin mórtea fostuluĭ advocat Vasiliŭ Oltean, se publică prin acésta concurs cu terminul de 31 Octobre n. 1898 pe lângă următórele emoluminte:

1. Onorariŭ de 1000 fl. la an, care se solvesce în rate lunare decursive de la Cassa centrală archidiecesană.
2. Dóuă chiliĭ în curtea mitropolitană ca local de cancelarie, încălțite în timp de érnă cu lemne din aceea-și curte.
3. Pentru escursiunĭ, ce le-ar face advocatul în ambitul domeniilor, se dă sub titlu de prejunctură pe zi 5 fl. v. a., dacă prejunctura nu ar căpĕta-o în natură, înse diurn în casul acesta nu se solvesce. Pentru escursiunile a fară de teritoriul dominiilor, în cât călătoria s'ar face pe calea ferată, se solvesce bilet de cl. II și diurn de 4 fl.; a fară de calea ferată pe zi pentru prejunctură 5 fl. și diurn 4 fl. v. a.
4. Spesele și remunerațiunele licuidate în procese numaĭ într'atâta compet advocatuluĭ, în cât acelea le supórtă contrariĭ și de la aceia se pot incassa; de sine înțelegêndu-se, că în acest cas el are a restitui fondului interesat anticipațiunile, ce eventual i-s'ar fi dat, pe cum și tóte spesele făcute de fond în acest proces, fie acelea diurne, spese de călătorie, orĭ alte spese; ér în procesele, în carĭ contrariul óre cărui fond nu este convincat la suportarea speselor liquidate pentru advocatul archidiecesan, pe cum și în procesele, carĭ nu s'aŭ câștigat vis-à-vis de fondul interesat, advocatul nu va avé dreptul de a pretinde de la Fondurile archidiecesane esolvirea speselor licuidate, ci numaĭ a erogațiunilor de banĭ, pe cum rebonificarea timbrelor, a competințeĭ solvite martorilor saŭ comisiunilor judecătorescĭ, vectura și diurne, de cum va nu s'ar fi anticipat.
5. Pentru aceste emoluminte advocatul archidiecesan este obligat a locui în Blaș, a purta procesele urbariale și civile ale dominiilor Veneratuluĭ Cler, a representa acele dominiĭ înaintea tuturor forurilor judiciale și administrative în tóte afacerile juridice personale și reale, maĭ de parte este obligat a-și da opiniunea juridică în tóte causele dominale, fundaționale și bisericescĭ, ce i-s'ar cere din partea Ordinariatuluĭ, a Consistoriuluĭ, Capitiluluĭ și a Administrațiunilor fundațiunilor archidiecesane, fără a pretinde remunerațiune separată pentru aceste opiniuniĭ juridice.

Cel ce reflectéză la acest post, aŭ să-și aștérnă concursele la Consistoriul archidiecesan gr. cat. din Blaș, alăturând la concurs carte de botez și documentele de cualificațiune, ce le posed.

Blaș din ședința consistoriuluĭ archidiecesan ținută în 8 Octobre 1898.

Victor Mitropolit.

636 szám (42) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1898. évi V. 282. számu végzése következtében Dr Bauer Mór ügyvéd által képviselt Vidder Ármin javára Heisikovics Lipot ellen 80 frt 18 kr. s jár. erejéig 1898. évi Julius hó 20-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 600 frt — krra becsült 300 méter vegyes női-ruha szövetekből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság V. 282/2—1898. számu végzése folytán 80 frt 18 kr. tőkekövetelés, ennek 1898. évi Február hó 7-ik napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 23 frt 85 krban bíróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközlésére 1898. évi Oktober hó 13-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is foganatosittatni fog.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Szeptember hó 21-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

639 szám (43) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kirjárásbiróság 1898. évi V. 218/1. számu vég. zése következtében Dr Farago Samu ügyvéd által képviselt Pollák és Báron bpesti czég javára Heisikovics Lipot ellen 197 frt 85 kr. s jár. erejéig 1898. évi Julius hó 15-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 350 frt — krra becsült 175 pak gyapotfonalból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság V. 218/3—1898. számu végzése folytán 100 frt — kr. hátralék tőkekövetelés, ennek 1898. évi Márczius hó 31-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 26 frt — krban bíróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközlésére 1898. évi Oktober hó 10-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is foganatosittatni fog.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Szeptember hó 16-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

763 szám (44) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1898. évi V. 206. számu végzése következtében Dr Ronai János helyetesitett ügyvéd által képviselt Müller & Co. bécsi czég javára Heisikovics Lipot ellen 284 frt 76 kr. s jár. erejéig 1898. évi Junius hó 28-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 600 frt — krra becsült következő ingóságok, u. m.: 40 vég vegyes férfi ruha szövet nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbiróság 1898. évi V. 206/4 számu végzése folytán 36 frt 58 kr. tőkekövetelés, ennek 1897. évi Oktober hó 22-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 36 frt 58 krban bíróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközlésére 1898. évi Oktober hó 20-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is foganatosittatni fog.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Szeptember hó 27-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óra 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 15 Octobre 1898. Numĕrul 41.

Congrua.

Credem, că nu este cestiune aşa de însemnată pentru clerul nostru ca cestiunea congrueĭ.

Şi cu drept cuvînt. E adecă fórte adevĕrat, că misiunea clerului e maĭ pe sus de tóte o misiune spirituală, o misiune supranaturală, din o lume maĭ înaltă, şi că în consecinţă rĕsplata adevĕrată a ostenelelor sale preotul nu are, să o aştepte în lumea şi de la lumea acésta. Dar tot pe atât de adevĕrat e şi aceea, că preotul încă trebue să trăéscă în lumea acésta şi cu ceea ce trăesce lumea acésta. Va să zică, şi preotul încă are lipsă de atâtea venite, din câte să pótă trăi el şi familia luĭ, şi încă aşa, cât grijile de traiul zilnic să nu-l împedece în deprinderea misiuniĭ luĭ celeĭ spirituale.

Eĭ bine: clerul nostru, — se póte afirma fără escepţiune, — e lipsit de acele venite, de carĭ are netrecută lipsă pentru traiul zilnic şi pentru îngrijirea familieĭ. Pentru că bine să se însemne: chiar şi aşa numitele parochiĭ bune sînt bune numaĭ aşa, dacă preotul se dedică întreg economieĭ de câmp, ceea ce a bună samă nu e în tot de una împreunat cu folosul spiritual corĕspundĕtor al credincioşilor. Orĭ nu e de obşte cunoscut, că partea cea maĭ grea a oficiuluĭ preoţesc cade pe Duminecă şi sĕrbătoriĭ? Utrenia, Liturgia, predica din biserică, Înseratul, catechisarea tinerimiĭ adulte, şcóla de repetiţie: étă lucruriĭ, carĭ trebue preotul să le îndeplinéscă negreşit în tóte Duminecile şi sĕrbătorile.

Întrebăm: după munca de câmp sevârşită în şese zile maĭ póte avé un preot energia şi puterea fisică şi morală, necesare pentru a îndeplini funcţiunile maĭ sus înşirate aşa, după cum se cuvine?

Am zis dară, că cestiunea regulărĭĭ congrueĭ cu drept cuvînt se póte numi cea maĭ însemnată cestiune pentru clerul nostru, de óre ce nu e vorbă numaĭ despre îmbunătăţirea stărĭĭ materiale a clerului, ci e vorbă, ca prin îmbunătăţirea stărĭĭ materiale să se facă posibil clerului a corĕspunde şi maĭ bine misiunĭĭ sale spirituale.

Étă motivul, pentru care şi noĭ, carĭ în primul loc servim interesele bisericĭĭ nóstre şi în urmare firéscă ale clerului nostru, trebue să urmărim şi să ţinem în evidenţă paşiĭ, ce se fac în direcţiunea acésta.

Vestim dar clerului nostru, că comisiunea centrală pentru pregătirea materialuluĭ şi a modalităţiĭ, după care ar fi a se deslega cestiunea congrueĭ clerului catolic de tóte treĭ riturile, latin, grecesc şi armenesc, comisiune, care în lunile din urmă a maĭ fost reorganisată şi întregită, şĭ-a ţinut în zilele aceste şedinţele sale sub presidiul archiepiscopuluĭ Samassa din Agria în capitala ţĕrĭĭ.

Şedinţele comisiuniĭ s'aŭ terminat cu aceea, că spre studiarea raportuluĭ referentuluĭ central s'a esmis o subcomisiune de şepte membri, carĭ la timpul sĕŭ vor avé a referi plenuluĭ. S'a întîmplat înse şi un lucru maĭ momentos.

Se scie a nume, că conscrierea venitelor clerului catolic s'a întîmplat după un normativ edat de ministru şi întărit de Maiestatea Sa. Normativul acela e înse vechiŭ, adecă era corĕspundĕtoriŭ stărilor premergĕtóre legilor politico-bisericescĭ şi legiĭ, care regulézĕ congrua clerului acatolic. Ast fel s'a întîmplat, că clerul confesiunilor acatolice a ajuns la favoruriĭ de acele, la carĭ clerul catolic nu ar ajunge, dacă la socotirea congrueĭ s'ar susţiné ca basă conscrierea făcută pe basa normativuluĭ maĭ sus amintit.

Comisiunea a decis decĭ, să îndrepte o rugare cătră Maiestatea Sa, ca să binevoéscă a concede, ca: 1) din venitele parochiale să se ştérgă venitul după estrasele matriculare; 2) asemenea să se ştérgă şi venitul stoleĭ după cununiĭ; 3) pauşalul pentru ţinerea de caĭ să se ridice de la 126 fl. la 200; 4) competinţa pentru ţinerea unuĭ capelan să se ridice de la 200 la 250 fl.; 5) în urmă să se ştérgă sumele puse pentru susţinerea edificiilor parochiale.

Alte concluse de o cam dată n'a adus comisiunea a fară de acela, că operatul presentat de referentele central privitor la un regulament şi normativ de pertractare pentru lucrările comisiuniĭ, l-a predat spre studiŭ şi referare comisiuniĭ de şepte, de care pomenisĕrăm maĭ sus.

Feuilleton.

Chezeşia.

Dramă în treĭ acte, prelucrată după „*Negutătoriul din Veneţia*“ a luĭ Shakespeare de C. Almert. Românesce de Cr.

(Continuare.)

Scena IV.

Bassanio şi Shylock apar pe scenă.

Shylock (cumpĕnind). Treĭ miĭ de galbinĭ. — bine!

Bassanio. Da, domnul meŭ, pe treĭ lunĭ.

Shylock. Pe treĭ lunĭ, — bine!

Bassanio. Pentru care sumă, cum ţĭ-am spus, stă bun Antonio.

Shylock. Antonio chizeş, — bine!

Bassanio. Îmĭ poţĭ ajuta? Veĭ, să-mĭ facĭ plăcerea acésta? Pot, să aflu rĕspunsul tĕŭ?

Shylock. Treĭ miĭ de galbinĭ, pe treĭ lunĭ de zile, şi Antonio chizeş.

Bassanio. Rĕspunsul tĕŭ?

Shylock (cu sarcasm ascuns). Antonio e om bun.

Bassanio. Aĭ audit dóră, că s'ar fi grăit óre când alt fel despre el?

Shylock (repede). O nu! nu! nu! Când zic, că „el e om bun“, voiŭ, să zic, — bine să mĕ înţelegĭ, — că el e om cu avere. Dară venitele luĭ se întemeiézĕ pe speculaţiunĭ. El are o galeră, care merge la Tripolis, alta, care merge în India. A fară de aceea la bursă am maĭ aflat, că a treia plécă spre Mexico, a patra spre Auglia. Se maĭ vorbia şi despre alte planurĭ, carĭ le cércă pe un noroc în străinătate. Dară năile sînt numaĭ scândurĭ, matrosiĭ sînt numaĭ ómenĭ. Sînt guzganĭ pe apă şi guzganĭ pe uscat, hoţĭ pe apă şi hoţĭ pe uscat, — înţeleg piraţiĭ, şi apoĭ maĭ gândesce-te la primejdiile cele marĭ ale furtunilor, valurilor, stîncilor. Însе omul totuşĭ e bun! — Treĭ miĭ de galbinĭ, — socotesc, că pot, să primesc chizeşia luĭ.

Bassanio. Poţĭ a bună samă.

Shylock. Voiŭ, să fiŭ asigurat, că pot, să o fac; şi ca să purced cu siguranţă, voiŭ, să cumpĕnesc lucrul. Pot, să vorbesc cu Antonio?

Bassanio. Dacă veĭ, să prânzescĭ cu noĭ —

Shylock (furtunatic). Cum? Să miros carne de porc? Să mânânc în locuinţa, în care Nazarinénul, profetul vostru a băgat pe dracul? Nu, nicĭ de cât! Eŭ voiŭ, să fac tîrg cu voĭ, să vorbesc cu voĭ, să petrec cu voĭ: dar nu voiŭ, să mânânc cu voĭ, nicĭ să beŭ cu voĭ, nicĭ să mĕ rog cu voĭ. Ce maĭ e noŭ la bursă? — Cine vine colo?

(Antonio apare pe scenă.)

Bassanio (întimpinându-l). Signor Antonio!

Shylock (pentru sine, aruncând în taină priviri de urgie asupra luĭ Antonio). Cât de mult aduce cu un vameş plin de înşelăciune! Îl urĕsc, pentru că e creştin, şi încă şi maĭ mult, pentru că din naĭvitate josnică dă banĭ împrumut fără de camĕtă şi prin acésta a făcut, să scadă cametele în Veneţia. De-mĭ cade o dată în mânĭ, voiŭ, să-mĭ potolesc vechea mea mânie. El urésce poporul meŭ cel sfînt, şi chiar şi pe unde se adună toţĭ negutătoriiĭ, chiar şi pe acolo îşĭ bate joc de mine, de întreprinderile mele şi de drépta mea dobîndă, — el îĭ zice usură. Blăstĕmat să fie tot némul meŭ, dacă ĭ-o voiŭ ierta vre o dată.

După ce acest regulament-normativ se va ridica la valóre, va urma, ca comisiunea să începă lucrările sale meritorie: a nume să suprarevidieze conscrierea venitelor preoțescĭ și să decidă în cestiunea conscrierilor apelate în calitate de for al doilea, în fine să statoréscă în calitate de for prim venitele bisericescĭ mai marĭ.

Din cele espuse se póte vedé, că resolvirea cestiunii acesteia atât de ardétóre pentru clerul nostru e încă de parte de stadiul, în care am dori, să o vedem cu toții.

Dară tot e bine, că se lucră ceva. Și dacă până acum n'am avut speranța de a vedé când va realisându-se congrua clerului nostru, acum cel puțin speranță putem, să avem.

Dară bine să fim înțeleși: Speranța nóstră n'o întemeiăm pe generositatea orĭ bunăvoința cuĭ va, ci esclusiv pe faptul, că totuși îi va cuprinde pe toți factoriĭ sentimentul și consciința enormeĭ anomaliĭ: ca să fie regulată congrua clerului confesiunilor acatolice, și numaĭ vechea biserică de stat, biserica catolică să aibă un cler lipsit de cele necesare pentru traiul sĕŭ.

Nĕcasul „Telegrafului Roman". — În fóea acésta cetim în numĕrul din 11 a c. următoriul rĕsunet:

„Să iubilăm!"

„Sub acest titlu „Unirea" propune un mare „iubileŭ" din incidentul împliniriĭ alor 200 de anĭ de la unație. Ca eternisare a iubileului propune: un contramemoriŭ memorandului gr.-catoliciler de la Dorogh: lucru bun; apoĭ prefacerea „Uniriĭ" în ziar cuotidian; introducerea calendarului noŭ și un.. monument uniriĭ! Măĭ, măĭ!"

Mărturisim, că nicĭ noĭ nu aflăm, că ar fi neapĕrat de lipsă, să se ridice actului uniriĭ un monument. Ea și-a ridicat deja însă-și un monument: scăparea poporului românesc din cătușile ignoranței și ale morții naționale, în carĭ îl aruncaseră frații din Fanar și din Carlovețĭ aĭ dlor de la „Telegraful Roman".

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Comisiunea centrală regnicolară în afacerea congrueĭ preoțimiĭ catolice s'a întrunit Lunĭ în Budapesta sub presidiul archiepiscopuluĭ Samassa. Escelența Sa Mitropolitul nostru încă e membru al acesteĭ comisiunĭ.

Archiepiscopul Samassa în discursul presidial a espus pe scurt istoricul încercăriĭ de a regula congrua și stadiul present al cestiunii. Apoĭ a arĕtat, că chemarea comisiunii este de a suprarevisui conscrierea venitelor cleruluĭ subaltern și a judeca în a dóua instanță recursele înaintate în contra conscrierilor, maĭ de parte a stabili ca for de instanța primă venitele beneficiilor marĭ. El a zis: „Principala nóstră nisuință va fi a pregăti ast fel materialul de lipsă pentru resolvirea mulțămitóre a afaceriĭ, cât prin regularea definitivă independență biserica, carea nicĭ când nu e a se espune periculului, preste tot să nu sufere nicĭ o scădere. Chiar și în viața publică cu cât e óre cine maĭ independent, cu atâta are maĭ mare pond cuvîntul luĭ. Așa și confesiunile cu cât sînt maĭ independente și maĭ de sine stătătóre, cu privire la ceea ce propun, recomandă, demandă în interesul ordiniĭ și puteriĭ civile, cu atâta pot conta la maĭ mare credĕmînt și ascultare. În conciința publică a credincioșilor e vie puterea aceluĭ adevĕr pe carele cu secolĭ maĭ înainte l-a esprimat poetul roman cu următórele cuvinte: — qui pauperiem veritus potiore metallis libertate caret, dominum vehet improbus atque serviet aeternum, quia parvo nesciet uti. Cel ce temêndu-se de sĕrăcie se lipsesce de libertate, carea e maĭ bună de cât tesauriĭ, va suferi domnia și va servi în etern, fiind că nu s'a sciut îndestuli cu puțin. Și de aceea considĕr de mare greșélă și rătăcire o atare mijlocire a îmbunătățiriĭ stăriĭ materiale a clericilor, carea ĭ-ar pune în grea ispită fidelitatea cătră oficiŭ în colisiune cu interesele materiale." Așteptăm, ca înaltul prelat să-și validiteze influința, de care se bucură, în interesul libertățiĭ și independenței cleruluĭ, să lucre, pe cum grăesce.

După deschiderea ședinței s'a ales de vicepresident Daruváry. Apoĭ presidentul a propus, ca avantajele, ce legea lo ofere ministrilor necatolicĭ cu privire la întregirea venitelor, să se estindă și asupra preoților catolicĭ. A nume: 1) Venitele provenitóre din estradarea estraselor matriculare să se ștérgă în tóte parochiile. 2) De asemenea să se ștérgă pretutindenia venitele stolare de la cununiĭ. 3) Pausalul pentru întreținerea de caĭ să se ridice de la 126 fl. la 200 fl. 4) Spesele computate pentru susținerea capelanuluĭ să se urce de la 200 fl. la 250 fl. 5) Spesele pentru ținerea în rînd a superedificatelor să se ștérgă.

Maioritatea membrilor din comisiune a fost pentru rugarea Monarchuluĭ prin ministeriŭ, ca să apróbe aceste schimbări. Escelența Sa Mitropolitul nostru a fost de părerea, că maĭ întâiŭ să se céră aprobarea corului episcopesc. De acésta părere a fost și episcopul Steiner cu atât maĭ vîrtos, că episcopatul consideră regularea congrueĭ de o cestiune, ce aparține cercului sĕŭ de competință.

Ar fi urmat cetirea raportului pregătit de referentul dr. Timon Ákos. După ce înse acest raport se împărțise membrilor comisiunii, s'a considerat de

---

Bassanio (și Antonio pășesc înainte). Shylock! Auḑi?

Shylock (cu politéță reservată). Chiar îmĭ făceam socotéla banilor gata, și după cum am calculat, nicĭ de cum nu pot da pe loc treĭ miĭ de galbinĭ. Dar ce are de a face? Mĕ va ajuta a bună samă un Evreŭ bogat din némul meŭ cu numele Tubal. Dar spuneți-mĭ maĭ întâiŭ, pe câte lunĭ poftiți banii? *(Cătră Antonio.)* Ești sănătos, domnul meŭ? Tocmaĭ adineaorĭ am grăit despre domnia ta.

Antonio. Shylock, sciĭ bine, că eŭ nicĭ nu ieaŭ, nicĭ nu daŭ împrumut pe camĕtă. Cu tóte acestea de astă dată voiŭ, să mĕ abat de la obiceiul meŭ, fiind că unul din prietiniĭ meĭ are lipsă urgentă de banĭ. — *(Cătră Bassanio.)* Scie, de ce sumă aĭ trebuință?

Shylock. Da, da, de treĭ miĭ de galbinĭ.

Antonio. Pe treĭ lunĭ.

Shylock. De asta îmĭ uĭtasem. Da, pe treĭ lunĭ, — așa ziceți, — și — să vedem — chizeșia. Dar ascultă! Pare că ziseși, că nu ieaĭ, nicĭ nu daĭ împrumut pe camĕtă.

Antonio. Așa e, n'am făcut-o nicĭ o dată.

Shylock. Iacob, când păzise oile unchiu-sĕŭ Lavan, — Iacob a fost al treilea, da, al treilea moștenitoriŭ de la Avraam, pentru că mamă-sa a sciut, să-ĭ fie mijlocitóre cu minte —

Antonio. Dar ce are asta de a face cu afacerea nóstră? A luat dóră camĕtă?

Shylock. Nu camĕtă, nu în înțelesul adevĕrat al cuvîntuluĭ, ceea ce numeșcĭ tu camĕtă. Ascultă numaĭ, ce a făcut el! După ce a făcut învoélă cu Lavan, ca toți mieiĭ pestriți și vĕrgați să fie aĭ luĭ, păstoriul cu minte a curățit nisce vergĭ de cóje, le-a împlântat înaintea oilor, și ce să vedĭ? în ce chip a presimțit el, așa s'a întîmplat, pe vremea mieilor toți aŭ fost pestriți și vĕrgați și s'aŭ făcut simbria luĭ Iacob. Așa a ajuns el la dobîndă și a fost binecuvîntat. Dobînda e binecuvîntare, numaĭ să nu fie din furat.

Antonio. A fost un lucru riscat a servi pentru o simbrie ca acésta; nu a stat în puterea luĭ, să reușéscă. Mâna cerului a îndreptat ast fel lucrurile. O amintescĭ acésta, ca să desvinovățescĭ cămĕtăria? Dóră galbiniĭ tĕĭ sînt oĭ și berbecĭ?

Shylock. Asta nu o sciŭ; dară îĭ fac, să se sporéscă repede. Dar ascultă, signor —

Antonio (cătră Bassanio cu îngrețoșare). Vedĭ, Bassanio, când e vorbă de a-și ajunge scopul, diavolul se provócă chiar și la sfînta Scriptură. Un suflet blăstĕmat, care abuséză de mărturisirea sfinteĭ Scripturi, el e asemenea mișeluluĭ cu față zimbitóre, — e asemenea mĕruluĭ, frumos la vedere, dară putred în lăuntrul sĕŭ. O, cum strălucesce fața din a fară a fățărnicieĭ!

Shylock (pentru sine). Treĭ miĭ de galbinĭ! — Sumă rotundă! Pe treĭ lunĭ din dóuĕ spre zece, — să vedem, câtă camĕtă ar aduce.

Antonio. Eĭ, Shylock, veĭ dar, să ne facĭ pe voe?

Shylock. Signor Antonio, cât de multe și de multe orĭ ți-aĭ bătut la bursă joc de mine și de baniĭ meĭ și de cametele mele! Am făcut în tot de una din umerĭ și am răbdat, căcĭ răbdarea e partea némuluĭ nostru. Vedĭ, m'aĭ numit neleginit, m'aĭ înjurat zicêndu-mĭ câne însetat de sânge. Aĭ scuĭpat haĭna mea jidovéscă, numaĭ pentru că mĕ folosesc de ceea ce e al meŭ. Eĭ bine: e lucru învederat, că acum aĭ lipsă de mine. Acuma firesce viĭ la mine și-mĭ zicĭ: „Shylock, avem trebuință de banĭ!" Ast fel grăescĭ tu, care m'aĭ scuĭpat în barbă, și m'aĭ lovit, în ce chip alungĭ de la ușe pe un câne străin Banĭ poftescĭ? Ce să zic? Nu mĭ-ar trebui, să zic acuma: „Are un câne banĭ? Să fie óre cu putință, ca un câne să dea împrumut treĭ miĭ de galbinĭ?" — Orĭ dóră am, să mĕ și închin chiar, în ce chip fac sclavii, și abia resuflând și șoptind încetișor să-ți zic: „Frumosul meŭ domn, Mercuria trecută m'aĭ scuĭpat; în ceea zi m'aĭ lovit cu piciorul; de altă dată m'aĭ numit câne. — Pentru atâtea urbanități voiŭ, să-ți împrumut atâția banĭ?"

Antonio (cu dispret). Ușor așĭ putè, să te numesc din noŭ așa, așĭ putè, să te scuĭp din noŭ, și să te lovesc cu piciorul. — Dacă veĭ, să ne împrumuțĭ baniĭ aceștia, împrumută ni-ĭ nu ca unor prietiniĭ aĭ tĕĭ, (căcĭ prietinia când a cerut óre de la prietin

cetit. S'a ales o comisiune de 7, care să stabiléscă programul de lucrare al comisiunii centrale.

Din raportul amintit estragem următórele: Până acuma dintre 5278 de beneficiĭ de la 4767 aŭ incurs conscrierile şi se află deja în archiva comisiunii centrale. Restéză încă 511 (din Archidiecesa de Alba Iulia 46, din diecesa Gherlei 15. din diecesa de Oradea mare 62). Acestea încă se vor înainta în curênd la comisiunea centrală. Din raport apare, că din cele 4767 de beneficiĭ aŭ lipsă de întregire 847 de ritul latin şi 1878 de ritul grec. Pentru întregirea la 800 fl. a celor de ritul latin pe an se recer 229.730 fl., éră pentru a celor de ritul grec 880.843 fl., la olaltă 1.110.579 fl. Mai slab dotate sînt parochiile în archidiecesa nóstră, unde în multe locurĭ venitele nu acoper nicĭ spesele necesare.

„Germania" din Berlin raportând despre şedinţele comisiunii se îndoesce despre resultatul mulţămitoriŭ al pertractărilor congruale. „E de regretat," zice organul acesta al centrului catolic din Germania, „că episcopatul a lăsat, să-ĭ scape din mână afacerea congruei, şi bunăvoinţa, cu care guvernul unguresc a pus pe încetul mâna pe afacerea acésta, — abstracţie făcênd de totuluĭ tot de la dificultăţile interne ale regulăriĭ congruei, — ne îndémnă, să privim cu neîncrederea cea mai mare la tractarea mai de parte a afaceriĭ, de óre ce nemijlocit mai înainte de ce comisiunea congruală regnicolară s'a întrunit, monitorul guvernului unguresc a prevenit într'un chip fórte suspect adunarea scriind despre problemele acesteĭ comisiuni."

Roma.

Guvernul italian a invitat tóte puterile, să participe la o conferinţă spre a lua mĕsurĭ în contra anarchiştilor. Singur Scaunul Apostolic a rĕmas neinvitat pe motivul, că statele spre combaterea anarchismuluĭ voesc, să aplice numaĭ remediĭ şi forţe esterne, nu însе şi mijlóce religióse-morale.

În 8 a c. s'aŭ presentat Papeĭ peregrinĭ francezĭ în numĕr de preste 1600 de persóne, ca să-ĭ mulţăméscă pentru susţinerea protectoratuluĭ francez preste catolicii din Orient. Papa în rĕspunsul la vorbirea de mulţămită a peregrinilor s'a ocupat şi de cestiunea socială zicênd:

„Dacă democraţia va fi pătrunsă de spiritul creştin, va aduce preste patria vóstră pace, înflorire şi fericire; dacă însе se aruncă în braţele socialismuluĭ revoluţionar, dacă luptă pentru pretensiunĭ absurde, carĭ ţintesc la ruinarea baselor societăţiĭ civile, aceea pentru însi-şi lucrătoriĭ va avé nesmintit de urmare sclăvie, miserie şi perire." Papa după cetirea alocuţiuniĭ s'a întreţinut cu peregriniĭ cam dóuĕ óre. Primirea s'a făcut în basilica Vaticană.

Ambasadorul Germanieĭ de lângă Vatican Bülow, pe cum se anunţă, e revocat. Foile din Germania spun însе, că în locul luĭ este alésă deja altă persóna.

Rusia.

Foile polone aduc scirea, că guvernul rusesc a deportat pe 8 preoţi din Polonia în interiorul Rusieĭ. Ca motiv al acesteĭ mĕsurĭ se aduce din parte ruséscă, că aceĭ preoţi aŭ întărit pe Rutenii uniţi în împotrivirea lor faţă cu încercările de a-ĭ trece la biserica „ortodoxă". În timpul din urmă multe bisericĭ catolice din Polonia aŭ căḑut jertfă incendiuluĭ. După ce guvernul rusesc nu permite a se ridica bisericĭ nóuĕ în locul celor arse, catoliciĭ ţin, că guvnrnul a pus la cale aprinderea bisericilor, şi-şi păzesc bisericile, ce le maĭ aŭ, ziua şi nóptea.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta s'a deschis mai bine de o lună, dară nicĭ până azĭ nu şi-a stabilit ordinea de zi pentru lucrările sale. Şedinţele sînt de tot rare, abia 1—2 pe sĕptĕmână. Acestea încă nu se ocupă de lucruri de importanţă pentru prosperarea poporuluĭ. Br. Bánffy a nume nu va, să presenteze ordinea de zi, ci aştéptă, până vor trece prin comisiunĭ proiectele referitóre la pact.

În şedinţa din 8 a c. s'a ales de vicepresident al dieteĭ Kardos Kálmán în locul luĭ Berzeviczy, care dimisionase.

Kossuth a întrebat pe br. Bánffy, că ce garanţe are, cum că parlamentul austriac va primi proiectele referitóre la pact nemodificate. — Br. Bánffy a declarat de curiósă întrebarea luĭ Kossuth, a aflat însе proiectele de salutare. El speréză, că proiectele, după ce aŭ fost primite la prima cetire în parlamentul austriac, vor fi primite şi în cele alalte cetirĭ. Numaĭ dacă proiectele s'ar respinge de parlamentul austriac, numaĭ atuncia va presenta br. Bánffy dieteĭ proiecte pentru regularea independentă în Ungaria a cestiunilor economice şi vamale în raport cu Austria.

Şedinţa următóre s'a pus pe 14 a c. Deputaţii timp de o sĕptĕmână éră aŭ avut decĭ vacanţă.

Austria.

Parlamentul imperial în şedinţa din 7 a c. a ales o comisiune de 48, carea să studieze proiectele referitóre la pact. În comisiune sînt representate tóte fracţiuniie parlamentare Clubul român e representat prin Dr G. Popovicĭ, care e şi notar al comisiuniĭ.

Ministriĭ austriacĭ Thun şi Kaizl şi noul ministru de comerciŭ br. Di Pauli aŭ fost Lunĭ în Budapesta spre a se înţelege cu ceĭ ungarĭ asupra cestiunilor comune de actualitate.

Comisiunea parlamentară pentru cuotă a călătorit la Budapesta spre a continua pertractările întrerupte în Iuniŭ. Austriacii pe basa calcululuĭ făcut de eĭ pretind urcarea cuoteĭ pentru Ungaria la 38%. Comisiunea ungară nicĭ la un cas nu se va îndupleca la primirea proporţieĭ 62 : 38.

Elementele radicale agită pentru reînceperea obstrucţiuniĭ. Se póte, că guvernului i-ar fi binevenită obstrucţia, căcĭ cu ajutoriul §-lui 14 maĭ curênd ar ajunge la o înţelegere cu Ungaria în privinţa pactuluĭ.

Turcia.

Cele patru puterĭ, carĭ aŭ înaintat sultanuluĭ ultimatul în cestiunea Creteĭ, dacă până în 15 a c. nu vor fi primit rĕspuns satisfăcĕtor, vor începe acţiunea militară ocupând maĭ multe cetăţi de pe

---

camete după metal neroditoriŭ?) ci maĭ bine împrumută mi-l ca unuĭ duşman al tĕŭ! De va bancrota, îţi veĭ putĕ incassa pretensiunea cu frunte maĭ ridicată.

Shylock (zimbind). Eĭ, că furtanatic maĭ eştĭ! Eŭ dóră voiam, să-ţi fiŭ prietin şi să-ţi dovedesc dragostea mea, dând uĭtăriĭ ocara, cu care m'aĭ încărcat, — voiam, să aflu suma de lipsă, să nu cer nicĭ o camĕtă pentru baniĭ meĭ; dară tu nu vreĭ, să-mĭ asculţi ofertul. Eştĭ fórte afabil!

Antonio. Aşa e într'adevĕr!

Shylock (căutând la Antonio cu priviri aleşuitóre). Şi dragostea asta voiŭ, să ţi-o dovedesc. Vino cu mine la notariul! Acolo să-mĭ subscriĭ zapisul; şi eŭ în sensul luĭ, dacă în ziua hotărîtă şi în locul hotărît nu-mĭ veĭ plăti suma amintită în zapis, — étă gluma, — eŭ să am voe, să-mĭ tăiŭ un funt întreg din carnea ta, alegêndu-mĭ după plac vre o parte a trupuluĭ.

Antonio. Fie: subscriŭ zapisul aşa şi voiŭ zice apoĭ, că Jidovul are dragoste.

Bassanio (iritat cătră Antonio). Pentru mine să nu subscriĭ un zapis ca acesta. Maĭ bucuros rĕmân şi pe maĭ de parte în încurcătură.

Antonio. Nu fi îngrijat! A bună samă voiŭ ţiné terminul. Deja în patru sĕptĕmânĭ, — cu o lună de zile maĭ înainte de espirarea terminuluĭ voiŭ putĕ, să plătesc de treĭ orĭ atâta, cât face datoria.

Shylock (cu mirare fățărită). O, părinte Avraame, cât sînt de făr de încredere creştiniĭ aceştia faţă cu alţiĭ! La asta îĭ învaţă propria lor asprime. Dar spuneţi îmĭ: De cum va va scăpa terminul, ce dobîndă voiŭ putĕ, să am din aceea, că-mĭ voiŭ lua ipoteca? Căcĭ un funt de carne de om, care mi-l aşĭ lua din trupul luĭ, nu are atâta preţ şi folos, cât e carnea de berbece, de vită orĭ de capră. Vedeţi, ca să-ĭ fac pe plac, numaĭ de aceea îĭ îmbiŭ serviţul acesta. De-l primesce, bine! De nu, rĕmâneţi sănătoşĭ, — şi vĕ rog, să nu mĕ maĭ vătĕmaţi în schimb pentru dragostea mea.

Antonio. Da, Shylock, voiŭ, să-ţi subscriŭ zapisul.

Shylock. Mĕ găsescĭ în casa notariuluĭ. Aviséză-l numaĭ despre acest contract de şagă. Eŭ mĕ duc cu de grab a casă, pentru ca să adun galbiniĭ. Pe loc mĕ întorc.

(Iese.)

Antonio (privind în urma Evreuluĭ). Grăbesce dar, Evreŭ de omenie! Acest Evreŭ cu vremea se face creştin! El începe a avé şi inimă.

Bassanio. Urĕsc cuvintele frumóse, când isvorĕsc dintr'un suflet aleşuitoriŭ.

Antonio. Fiĭ liniştit, prietine. Corabia mea sosesce maĭ curênd, — de o cam dată sîntem ajutaţi.

(Pornesc amîndoĭ. Cortina cade.)

(Va urma.)

insulă. Atât Rusia, cât şi Franţa şi Italia îşi înmulţesc contingentul armateĭ din Creta la 2200 de ostaşi. Anglia l-a înmulţit deja la 5000 de ostaşi. Sultanul a făcut încercarea, ca dacă i-se recunósce suveranitatea, să i-se concédă a ţiné garnisóna cel puţin în o fortăréţă cretană, puterile înse insistă pentru retragerea întregiĭ armate turcescĭ de pe insulă.

Sultanul face marĭ pregătirĭ pentru primirea împĕratuluĭ Germanieĭ din incidentul călătorieĭ luĭ în Orient. Fiind că poporaţiunea e sĕracă, ĕră cassa statuluĭ góllă, luxul, ce intenţionézĕ, să-l desvólte sultanul din acest incident, a provocat mare nemulţămire.

„Pol. Corr.“ scrie, că guvernul sêrbesc este hotărît, să apeleze la marile puterĭ în interesul Sêrbilor din Macedonia, carĭ sînt espuşĭ la atacurile continue ale Arnăuţilor, fără ca Turcia să-i apere.

Sina.

În urma revoluţiunĭ de palaţ poporul sinez a început, să atace pe Europenĭ. După ce guvernul sinez nu s'a dovedit capabil de a presta garanţe de ajuns pentu siguranţa Europenilor, ambasadoriĭ puterilor europene aŭ mijlocit, să debarce armată europénă în Sina. A fară de aceea Rusia, Anglia şi Germania aŭ comandat câte un detaşament de soldaţi şi în Peking capitala Sineĭ.

Guvernul sugrumă presa indigenă şi pedepsesce pe redactoriĭ, carĭ agită în favorul reformelor. Oficialiĭ, carĭ aŭ subscris memorande pentru introducerea de reforme, aŭ fost dimişĭ din oficiŭ. Preste tot se deprinde terorism asupra progresiştilor.

Cosiţa nóstră.

Tinĕrul împĕrat al Sineĭ e un bărbat dărnit cu spirit fórte îndrăzneţ. L-aŭ isolat în chipul cel maĭ ermetic. Şi în ciuda acesteĭ isolărĭ totuşĭ a pătruns până la el din cultură europenéscă atâta, cât Maiestatea Sa a hotărît, să introducă în împĕrăţia sa fel de fel de inovaţiunĭ. Hotărîrea acésta e bună şi vrednică de laudă, dacă inovaţiunile acelea sînt bune. Dară nu l-ar fi fost lertat la nicĭ un cas, să se apuce de un lucru, adecă de aceea, că să taie Sinezilor chicile saŭ cosiţele. Orĭ cât de bune ar fi reformele intenţionate de fiul sórelui, luĭ totuşĭ l-ar fi căutat, să nu pérdă din vedere, că cosiţa e un lucru sfinţit prin obiceiŭ tradiţional. Şi acésta e aşa nu numaĭ în Sina, în împĕrăţia mijloculuĭ, ci şi în alte împĕrăţiĭ, carĭ se află maĭ la margine, bună óră în Europa. Cosiţa în Sina se ţine de bărbat în tocmaĭ ca coperemîntul de ólă. Tinĕrul fiŭ al sórelui ar fi putut decĭ, să se aştepte la aceea, că o singură strigare de indignare infuriată va rĕsuna din gurile tuturor dignitarilor din jur de el, dacă el ar apuca cu forfecile cosiţele lor şi ar îndrăzni, să cerce a-ĭ băga în haĭne europenescĭ. Sinezul lasă cu resignare tîmpită, să-l taie capul, dară să se învoéscă la aceea, ca să i-se taie chica, asta e o pretensiune, a căreĭ împlinire întrece puterile unuĭ Sinez.

Dacă împĕratul Sineĭ şĭ-ar fi câştigat o cunoscinţă maĭ aprofundată a istorieĭ europene, a bună samă l-ar fi căutat, să scie, cu câtă credinţă se alipesce de cosiţa sa până şi omul civilisat. Dară el nu o a sciut acésta, şi urmarea a fost, că el şĭ-a perdut tronul împĕrătesc. În Sina până şi găvăliilor celor maĭ incosiţate încă le-a căutat, să bage de samă, că pe sama împĕrăţieĭ mijloculuĭ a sosit o vreme nóuă. Şi încercarea de a confisca cosiţele totuşĭ a provocat o revoluţie de palaţ: cosiţa a învins.

Ea a învis, dară părerea cea de obşte aşa ne spune, că ea nu va maĭ gusta multă vreme ródele învingerĭĭ sale: nu maĭ e de parte timpul, în care vor sbura prin vĕzduch cosiţele sineze, de le va fi maĭ mare dragul — Rusilor şi Anglezilor şi Germanilor şi Ĭaponezilor.

Să lăsăm înse cosiţele Sinezilor pe mâna Rusilor, Anglezilor, Germanilor şi Ĭaponezilor. Eĭ vor avé adecă destule fórfecĭ, pentru ca la timp potrivit să se apuce, să despoie glavele sineze de podóba lor. Să lăsăm decĭ cosiţele Sinezilor şi să ne vedem de cosiţele nóstre.

Ce? Dóră nu cum va purtăm şi noĭ cosiţe asemenea Sinezilor?

Purtăm zeŭ, şi unele dintr'însele sînt cu mult maĭ lungĭ de cât cele ale Sinezilor.

De astă dată ne vom cuprinde numaĭ cu una din cosiţele acestea. Înţeleg pasivitatea.

Aŭ trecut zecĭ de anĭ, de când înţelepţiĭ naţieĭ nóstre aŭ hotărît pasivitatea Românilor. Aŭ hotărît-o a nume pentru alegerea de deputaţĭ în dieta din Budapesta. Şi ce să veḑĭ? Înţelepţiĭ aceia aĭ naţieĭ în înţelepciunea sa politică optimistă şĭ-aŭ închipuit pe Românĭ ca pe nisce miliône de figurĭ marionete, carĭ la o singură trăsătură de sfóră fac mişcările sale chiar după placul directoruluĭ. Eĭ nu şĭ-aŭ adus a minte de cuvintele Scripturiĭ: „Cine dintru voĭ vrênd, să zidéscă turn, aŭ nu întâiŭ şeḑênd îşĭ numĕră avuţia, de are, să-l sevârşéscă? Ca nu cum va punênd el temelie şi neputênd sevârşi, toţĭ, ceĭ ce vor vedé, să încépă a-l batjocori zicênd: Că acest om a început a zidi, şi nu a putut sevârşi.“ Căcĭ ne vor lerta umbrele măreţe din adunarea de la Mercurea, dacă acuma după un şir aşa de lung de anĭ constatăm, că eĭ aŭ hotărît pasivitatea, nu aŭ fost înse capabilĭ a o organisa şi esecuta. Nu credem adecă, să se afle între apĕrătoriĭ de azĭ aĭ pasivităţiĭ nóstre măcar şi numaĭ unul, care să albă sfruntarea de a zice, că noĭ Româniĭ nu alegem deputaţĭ în dieta din Budapesta, deputaţĭ unguri, carĭ croesc neîncetat la legĭ spre fericirea din ce în ce tot maĭ mare a némuluĭ nostru, şi deputaţĭ românĭ, carĭ „toţĭ cânĭ muţĭ sînt, carĭ nu pot lătra, carĭ viséză întru aşternut, şi iubesc a dormita“.

Dar înţelepţiĭ naţieĭ aŭ sciut, să-şĭ ajute. Dacă nu aŭ fost capabilĭ, să organiseze pasivitatea la alegerĭ, s'aŭ pus, de o aŭ organisat pe alte terene. Şi aŭ reuşit, aŭ reuşit de minune, aŭ reuşit aşa de bine, cât cosiţa pasivităţiĭ ne-a crescut aşa de lungă, că o tîrîm în urma nóstră — spre înveselirea cea maĭ mare a vecinilor nostri.

Cea maĭ îmbelşugată a fost crescerea acesteĭ cosiţe pe terenul cultural. Biserica nóstră de la începutul eĭ s'a silit cu sudorĭ de sânge, să creeze poporuluĭ nostru o inteligenţă, carea la timpul sĕŭ să-ĭ fie spre mândrie şi spre ajutoriŭ. În vécul acesta biserica neunită s'a pus apoĭ şi ea pe lucru în direcţia acésta. Şi ce să veḑĭ? Avem, har prescurĭĭ, o inteligenţă, carea ar puté, să fie o óste alésă, neînvinsă şi triumfătóre. Şi acuma după atâta sudóre cruntă a clerului nostru şi a poporuluĭ nostru de rînd am ajuns, să cetim în „Gazeta Transilvanieĭ“ următórele amĕnunte:

„Când ministrul Perczel a oprit Asociaţiunea, ca să maĭ priméscă de la societatea „Transilvania“ din Bucurescĭ donaţiunea de câte va sute florenĭ, menită a fi distribuită între ucenicĭĭ de meseriaşĭ din Ardeal, — a ordonat tot o dată fişpanuluĭ din Sibiŭ, „ca să provóce comitetul Asociaţiunĭĭ, ca în locul ajutoruluĭ interzis *să céră* (kérjen) *subvenţie* de la guvern, căcĭ i-se va da bucuros (készségesen megadatik)“.

„Deja la primul prilej, când a sosit amintitul ucaz ministerial, s'a lansat în şedinţa comitetuluĭ Asociaţiunĭĭ propunerea (din partea dluĭ P. Cosma), să se céră subvenţie de la guvern. Atunci înse aŭ precumpĕnit vederile contrare, şi comitetul s'a mulţămit cu reclamaţia la ministeriŭ.

„La a dóua ocasie înse, Joĭ în 6 Octomvre st. n., póte ca prinos adus martirilor unguresci, carĭ se serbaŭ în acea zi, *comitetul Asociaţiunii a decis, ca să se róge pentru subvenţionarea Asociaţiunĭĭ de cătră guvernul unguresc.*

„De astă dată maioritatea covîrşitóre, în lipsa preşedinteluluĭ I. M. Moldovan şi în contra a treĭ voturĭ, a decis înhămarea Asociaţiunĭĭ la carul de glorie al panmaghiarismului.

„Numaĭ treĭ voturĭ în asemenea causă? Pentru Dumnezeŭ, unde mergem?!“

Şi atât „Gazeta“, cât şi cele alalte organe „naţionale“ aŭ pornit un potop de articolĭ care de care maĭ sdrobitoriŭ împotriva acesteĭ hotărîrĭ a comitetuluĭ Asociatiunĭĭ. Înse nicĭ una din foile acestea nu a avut îndrăznéla de a constata, că aci avem de a face numaĭ cu una din manifestările simptomatice ale cosiţeĭ nóstre numite pasivitate pe tóte terenele, pasivitate până la fatalism.

Asociaţiunea să se vadă nevoită a cere de la guvern ca ajutoriŭ o sumă, ca şi care cu mult maĭ mare cheltuesc chiar şi numaĭ membriĭ eĭ din Sibiŭ deja şi numaĭ la o singură petrecere socială! Nu are óre cuvinte de a suride a compătimire guvernul de forţa nóstră cea uriaşă de resistinţă?

Dar am zis, că în casul de faţă avem de a face numaĭ cu una din manifestările simptomatice ale cosiţeĭ numite pasivitate pe tóte terenele. Căcĭ manifestările acestea sînt multe. Cine ar şi putĕ, să le înşire pe tóte cu de-amĕnuntul?

Aci e bună óră causa „celebră“ a gimnasiuluĭ din Braşov. Óre bocotaniĭ din Braşov, dacă şĭ-ar aduce a minte de aceea, că cel puţin în chip mijlocit şcolilor românescĭ aŭ, să le mulţăméscă bogăţia sa, nu ar putĕ óre, să ştérgă cu o singură faptă marinimósă hotărîtă causa acésta ruşinósă de pe faţa pămîntuluĭ?

Dară gimnasiul din Blaş! Se ivise o dată şi aci idea de a cere subvenţie de la guvern. La auḑirea acesteĭ ideĭ toţĭ ceĭ adunaţĭ aŭ sărit indignaţĭ de pe scaune, ba s'aŭ auḑit chiar şi cuvintele: „De cât să se întîmple aşa ceva, maĭ bucuros îmĭ jertfesc

și cămașa cea mai de pe urmă.“ Și de atuncia fondul basilitan de instrucție a pornit cu pași încă și mai grăbiți spre îmbrâncire. Și cuvintele acelea mărețe? Să fie fost ele óre numai nisce vorbe late? Asta nu ne place, să o credem. Ori dóră aŭ avut sensul: „după mórtea mea“? Așa va fi, sîntem deplin convinși, că așa va fi. Însc qui cito dat, bis dat.

Dar apoi școlile poporale! Mulți ómeni de ai nostri ieșiți, cum se zice, din opincă, și cărora prin urmare le-ar căuta, să scie nĕcasurile și lipsele poporului și să se scie însufleți atuncia, când e vorbă despre mijlócele de a lumina poporul, dispun de venite anuale de cinci, zece, dóuĕ zeci de mii de florenĭ și mai bine. Și totuși ne-ar plăcé, să scim, dacă ei, advocați, medici, ingineri, negustători, mari proprietari, toți la olaltă jertfesc la an măcar o mie, zi o mie de florenĭ pentru școla poporală?

Despre mijlócele de subsistință a aceluĭ element, care a ținut și ține încă și astăzi viața în ósele națiunii nóstre, despre mijlócele de subsistință ale clerului ar fi mai bine, să tăcem. De la el se pretinde cu rigórea cea mai mare, ca să adeverésca frumósele cuvinte ale poetului: „Preoți cu crucea 'n frunte, căci óstea e creștină!“ Așa e, dară la aceea nu se gândesc ómenii, că e greŭ, să te lupți și încă în fruntea oștii, când ai, să trăescĭ din un venit, cât și care cel puțin de zece ori mai mare are până și advocatuțul cel mai amărît.

Nu sînt óre acestea tot atâtea simptóme de ale cosiței numite pasivitate pe tóte terenele?

De unăzi cetisem raportul anual, care l-aŭ publicat dóuĕ reuniuni, cari se cuprind cu colectarea de banĭ pentru ajutorarea misiunilor catolice. „Reuniunea propagării credinței“ a colectat în anul 1897/8 suma de 6.722·879 frcs 52 cts. La colecta acésta aŭ contribuit Franța 4,167.664 frcs 88 cts. Germania 472.360 frcs 38 cts. Alsația-Lotaringia 311.789 frcs 48 cts, Belgiul 358.209 frcs 45 cts, Italia 335.341 frcs 55 cts. Olanda 176.835 frcs 45 cts. Marea Britanie 139.328 frcs 30 cts, Spania 136.575 frcs 2 cts, Elveția 92.506 frcs 2 cts. Austro-Ungaria 74.611 frcs 19 cts. — „Reuniunea pruncieĭ lui Isus“ se compune din prunci și pentru ajutorarea misiunilor colectéză din banii de buzunar ai pruncilor. Reuniunea acésta a colectat în anul 1897/8 suma de 3,721.154 frcs 71 cts. Aŭ contribuit pruncii din Europa 3,515.334 frcs 83 cts. ceĭ din Asia 11.525 frcs 74 cts. ceĭ din Africa 3914 frcs 15 cts, ceĭ din America 178.739 frcs 75 cts, ceĭ din Oceania 1588 frcs 70 cts. Mai mult aŭ contribuit pruncii din Germania (1,138.843 frcs 17 cts), apoi ceĭ din Franța (1,102.129 frcs 54 cts), ceĭ din Belgiŭ (383.925 frcs 36 cts), ceĭ din Italia (278.867 frcs 53 cts), ceĭ din Olanda (210.120 frcs 21 cts), ceĭ din Austro-Ungaria (190.301 frcs 23 cts), ceĭ din Elveția (97.894 frcs 33 cts), ceĭ din Spania (40.401 frcs 70 cts), ceĭ din Irlanda (30.278 frcs 75 cts), pruncii germani din Statele unite (41.912 frcs).

Acestea sînt unele din sumele, cari popórĕle amintite le-aŭ jertfit pentru mântuirea sufletéscă a unor străini păgâni. Dară câte vor fi sutele de milióne, cari le jertfesc acele-și popóre an de an pentru susținerea institutiilor sale culturale!

Școlilor nóstre, când cetesc sumele acestea, nu se póte, să nu le lase gura apă.

Însc în zădar: de n'ar fi cosița aceea, pasivitatea pe tóte terenele, pasivitatea până la nepăsare și fatalism.

Nr. 10—1898.

Convocare.

În sensul §-lui 21 din „Statutele reuniunii învĕțătorilor gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș“ prin acésta se conchémă adunarea de tómnă a despărțĕmîntului constătător din membrii reuniunii aparținĕtori protopopiatului gr. cat. al Sibiului. Adunarea se va ține Mercuri la 26 Octobre st. n. a. c. în școla gr. cat. din *Brad* (com. Sibiului) pe lângă următoriul

Program: Ședința I. 1. La 8 óre a. m. constatarea membrilor presenți în școlă și participarea in corpore la servițul divin. 2. La 10 óre a. m. deschiderea adunării prin president. 3. Alegerea uneĭ comisiuni pentru incassarea taxelor. 4. „Cestiunea școlilor economice“, disertațiune de I. Stoia. *Ședința II* (la 2 óre d. a.). 5. „Cum am puté ajunge și noi învĕțătorii actuali, să formăm coruri măcar în 2 voci cu școlarii și adulții“, disertațiune de A. Pintea. 6. Tractarea cererii „Pânea nóstră cea de tóte zilele dă ne-o nóuĕ astăzi“, lecțiune practică de I. Giurgiŭ. 7. Discusiune asupra disertațiunilor și prelegerii practice de sub punctele 4, 5 și 6. 8. Statorirea timpului și loculuĭ pentru ținerea adunării viitóre, cum și programul aceleia. 9. Alegerea alor 2 membri pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea presentă. 10. Eventuale cestiuni. 11. Închiderea adunării.

Sibiŭ în 8 Octobre 1898.

Coman Gligor president. **George Săbăŭ** notariŭ.

Noutăți.

Escelența Sa Î. P. S. D. Mitropolit Duminecă séră a călătorit la Budapesta și a participat la conferința comisiunii centrale regnicolare în afacerea regulării congruei, éră Marți s'a întors la reședință.

Din Archidiecesă. On. *Alesandru Valea* practicant la oficiul archidiecesan cu datul de 16 Septembre a. c. a fost numit castelan și econom intern al curții mitropolitane.

Întru mărirea lui Dumnezeŭ. Pentru biserica din Șeica mică a donat comerciantul *Ioan Suciŭ* din Vale o icónă a Preacuratei Fecióre Maria cu pruncul Isus, carea împodobesce acuma sfîntul altar. Prețul e de 12 fl. Éră poporanul *Ioan Câmpian* iun. a dăruit un Apostoleriŭ cu litere latine în preț de 6 fl. și o masă a nume preparată pentru sfințirea apeĭ în preț de 4 fl. Șeica mică în 10 Octobre 1898. *Ioan Mera* preot. — Bisericii nóstre din Agârbiciŭ aŭ dăruit: *Ana Lazar* măritată *Bucșa* din Ibișdorful săsesc un agru de 1 jug. 1198□ cl. IV. *Irina Lazar* o lunca cl. V de 1573□, *Vasile Hilla* a adaus la vechiul cimiteriŭ un agru de 200□. Agârbiciŭ în 8 Octobre 1898. *Ioan Botezan* adm. par. — Turnul bisericii din Tiream (Mező Terem) în nóptea din 29 Iunie a. c. fiind ruinat prin viforul din aceea-și nópte, a fost de lipsă a-l restaura. Finindu-se restaurarea acésta prin ajutorința poporenilor din loc, fiind érăși ridicat turnul în preț de 800 fl., venim a da mulțămită marinimoșilor Domni, cari ne-aŭ ajutorat în edificarea turnuluĭ: Escelența Sa *Michail Pavel* Episcopul de Oradea Mare a binevoit a trimite o sumă de 100 fl.; de la Escelența Sa contele Károlyi Sándor am primit 100 fl.; de la domnul *Michail Butean* proprietar în Csomaköz 15 fl. Tiream la 11 Octobre 1898. *Michail Darabanth* preot local.

Mitropolitul Miron din Sibiŭ este greŭ bolnav, cât în tot momentul se póte aștepta catastrofa.

Jertfe pentru clerul românesc (?). Ziaruluĭ „Pol. Corr.“ i-se scrie din Budapesta: „Câtă grije s'a purtat de preoții români gr. cat. în stabilirea sumeĭ pentru regularea congrueĭ? Din suma preliminată de 1·120,000 fl. sînt necesari pentru preoții gr. cat. 880.000 fl. Din aceștia sar cădé pentru preoții gr. cat. români 600.000 fl. Mărimea neproporționată a acestei sume mari devine evidentă, dacă vom considera, că numĕrul Românilor gr. catolicĭ nu e chiar un milion, pe când numĕrul catolicilor latini în preponderanță de națională magiară e de 7.200.000. Tot așa de marinimos s'aŭ îngrijit de preoțimea ortodoxă și la regularea congrueĭ preoțimii acatolice, preliminând pentru ea 911.000 fl., pe când Calviniĭ, cari sînt ceĭ mai neaoși magiari primesc numai 438.000 fl. pentru întregirea venitelor parochiale.“

Congresul bisericesc al Sêrbilor. Patriarchul Brankovicĭ a convocat pe 14 a c. la Carlovețĭ o conferință spre a se afla modalitatea de a îndupleca guvernul ungar, să propună Monarchului redeschiderea congresului bisericesc. Sînt puține prospecte de a esopera deschiderea congresului. Causa e, că maioritatea membrilor congresuali nu se învoesce a primi programul de lucrare dictat de guvern.

Darea lui Kriványi respinsă. Comisiunea permanentă a comitatului Arad în adunarea din 10 a c. a propus, să se voteze un arunc de 2% pentru acoperirea banilor defraudați de cătră faimosul Kriványi. Representanții români, cari s'aŭ înfățișat în numĕr considerabil la adunare, ajutați și de unii proprietari magiari catolici, aŭ combătut propunerea. Ea la votare neîntrunind $^2/_3$ din voturile presente a căduț. Fișpanul a recurs la guvern.

Comite suprem în Caraș-Severin cu sediul în Lugoș este numit deputatul guvernamental Pogány Károly.

Călătoria împĕratului Germaniei în Orient este imposantă. El a plecat din Berlin în 11 a c. însoțit de împĕrătésa și de o numĕrósă suită, care se ridica până la 100 persóne. În Veneția a ajuns în 13, unde i-s'a făcut o strălucită primire din partea regelui italian Umberto. Sultanul încă a făcut mari pregătiri pentru întimpinarea părechii imperiale germane. Împĕratul va petrece în Orient trei sĕptĕmâni și va fi de față la inaugurarea bisericii, ce aŭ ridicat-o protestanții în Ierusalim în onórea Mântuitoriului. La planul de a cerceta Egiptul a renunțat împĕratul voind a fi în Berlin în Novembre, ca să deschidă în persónă parlamentul.

Nostrificarea diplomelor de doctor în medicină. Guvernul ungar a dat ordin, prin care opresce praxa medicală acelor doctori în medicină, cari vor obține diplome în străinătate, dacă nu și-o nostrifică la una din universitățile din patrie. Acest ordin s'a dat, ca să constringă pe nemagiari a frecventa universitatea din Budapesta ori Cluș. El și are efect pentru magiarism, căci — pe cum scriŭ foile magiare — mulți tineri croați, cari învĕțaŭ în străinătate medicina, acum s'aŭ inscris la facultatea medicinală din Budapesta, după ce la universitatea din Agram lipsesce acéstă facultate.

Prima promoțiune de Dr în filosofie a uneĭ femeĭ la universitatea din Budapesta s'a întîmplat în sĕptĕmâna trecută. Promovata e dșóra Bettina Tedeschi din Timișóra. Ea și-a făcut studiile universitare în Zürich și Budapesta.

Stingerea uneĭ semințiĭ. Semința indiană Chippera din America e aprópe de stingere. Acéstă semințe, când aŭ ocupat Europenii America, numĕra milióne, azi în urma armelor uciĕtóre europene s'a redus la câte va mii, cari trăesc din vînat. Acest mod de viață nu l-aŭ schimbat, nici după ce țara lor Minnesota la 1849 a fost anectată la Statele unite. Ei urĕsc pe Europeni, și dacă pot, îi prădézĕ și ucid. În zilele trecute s'aŭ rĕsculat, fiind că poliția Uniunii a arestat pe doi șefi de ai lor pentru escese. Rĕscóla a fost sufocată. Ceĭ 6000 de membri ai semințieĭ se vor stînge în curênd mai ales prin alcoolul introdus de Europeni între dînșii.

BCU Cluj / Central University

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Didron numesce muntele Atos „Italia bisericiĭ orientale“ și-l descrie ast fel: „Muntele Atos, provința asta de călugări, cuprinde dóuĕ zecĭ de mănăstirĭ marĭ, carĭ aduc cu tot atâtea orașe micĭ, zece sate, 250 celle singuratice și 150 eremitajurĭ. Cel maĭ mic convent cuprinde 6, cel maĭ mare 33 bisericĭ și capele: ele la olaltă sînt 288. Satele saŭ schiturile aŭ 225 capele și 10 bisericĭ. Fiesce care cellă și fiesce care eremitaj are câte un oratoriŭ. În Kares, capitala muntelui Atos, este o biserică, care ar puté, să se numéscă catedrala munteluĭ Atos. Călugării o numesc metropolă, protatonul: pe înălțimea pisculuĭ rĕsăritean, în care se lungesce peninsula, se ridică zidirea acésta isolată, carea e dedicată Metamorfoseĭ saŭ schimbăriĭ la față. Ast fel se numĕră pe muntele Atos 935 bisericĭ, capele și oratoriĭ, aprópe tóte acoperite cu frescurĭ și cu picturĭ pe lemn; în mănăstirile maĭ marĭ chiar și refectoriile sînt înzestrate cu picturĭ parietale, ba în mănăstirile cele marĭ din Vantopedi și din s. Laura (póte, că va, să zică sfînta lavră) se găsesc și câte va mosaicurĭ.“ [1])

Istoria acestor conventurĭ de pe muntele Atos e întunecată. Legenda spune, că ridicarea clădirilor celor dintâiŭ a pricinuit-o o arĕtare a Preacurateĭ Fecióre. Ea spune maĭ târziŭ, că maĭ apoĭ zidiră acolo mănăstirĭ Constantin, Pulcheria, Arcadiŭ. Dară documentele istorice nu ajung până la timpurile acelea, și propria desvoltare a vieții călugărescĭ de pe muntele Atos se începe numaĭ în vécul al zecelea și al unsprezecelea, când un fiŭ al împĕratuluĭ Michail Rangavi și maĭ apoĭ un anumit Atanasiŭ, amîndoĭ călugărĭ, aŭ dat acesteĭ republicĭ spirituale o organisație maĭ firmă. După aceea înființară tóte popórĕle ritului grecesc mănăstirile sale pe sfîntul munte, și Constantinopolul înmulți priveligiile republiciĭ călugărescĭ și-ĭ împărtăși până și esemția de sub puterea patriarchuluĭ din Constantinopol. În vécul al treĭsprezecelea întemeiarea împĕrăției latine din Constantinopol aduse asupririĭ și călugărilor din muntele Atos, de óre ce acolo își avea reședința un satrap al împĕratuluĭ franc; dară întorcêndu-se în Constantinopol împĕrații naționalĭ, începu muntele Atos a se desvolta tot maĭ tare, și până și un împĕrat, a nume Ĭoan Cantacuzenul, cercă acolo asil. Mohamed II nu se atinse de privilegiile și posesiunile mănăstirilor din Atos. [2])

Din mosaicurĭ se găsesc pe muntele Atos numaĭ puține rĕmășite în catoliconul din Vantopedi. Așa pe câmpul arcuat de de-asupra porțiĭ de întrare în nartex: Christos cu Maria și cu Ĭoan, alăturea în dóuĕ câmpurĭ cele dóuĕ figurĭ ale Buneĭ vestirĭ; ele în lăuntrul bisericiĭ se găsesc încă o dată. E de altmintrea probabil, că maĭ de de mult întreg interiorul a fost acoperit cu mosaicurĭ, căcĭ încă în vécul trecut maĭ esistaseră vre o câte va din ele. [3]) Bayet le derivă din vécul al doĭsprezecelea orĭ al treĭsprezecelea. În un alt convent (Xenophon) maĭ esistă încă dóuĕ figurĭ în mosaic ca rĕmășițe ale uneĭ decorațiĭ maĭ marĭ, carĭ representă pe sfinții Georgiŭ și Demetriŭ, amîndoĭ în costum bizantin bogat împodobit cu aur și cu mărgăritare. Ele póte că sînt de pe acela-și timp cu cele din Vantopedi. Maĭ momentóse par a fi numĕrósele picturĭ; însĕ și aci cu greŭ se pot afla criteriĭ de ale timpuluĭ originiĭ, de óre ce picturile acestea s'aŭ supus și se supun la restaurărĭ, de câte orĭ coloritul începe a se ofili. Tóte bisericile din Atos sînt îmbrăcate până la cupolă cu icóne, carĭ împărțite în despărțéminte și încadrate cu frânghiĭ ornamentale cuprind nenumĕrate figurĭ, carĭ se ridică în colorĭ viĭ de pe sfundul vînĕt: aci stăpânesce tradiția uneĭ școliĭ marĭ de artă decorativă, în operele căreia tóte sînt rînduite cu consonanță mare. „Tóte picturile acestea, abstracție făcênd de la câte va diferințe, sînt asemenea celor ce le vĕdurăm pe airia,“ scrie Didron. „Bisericile din Triccala, din Larissa, biserica cea mare a mănăstiriĭ principale a Meteorilor și a s. Varlaam, mica biserică a Sofieĭ din Salonichi ne oferiră acele-și representărĭ în frescurĭ și în mosaicurĭ, ca și cele de Cesariani în s. Luca, în Mistra, în Salamis. Pretutindenia aceea-și bogăție și prisosință în decorație depinsă, aceea-și dispositie, aceea-și îmbrăcăminte, aceea-și vrîstă, aceea-și purtare a sfintelor persóne. Pantocratorul miciĭ bisericĭ a s. Sofie e o reproducție a celuĭ din Dafni, Panagia din Larissa e numaĭ un reflex al celeĭ din Argos. Ar puté, să se zică, că acela-și gând a însuflețit de o dată o sută de penelurĭ și a produs prin un cuvînt aprópe tóte picturile Greciei.“ [1])

După studiĭ maĭ îndelungate pe muntele Atos a succes luĭ Didron, să găséscă manuscriptul unuia din manualele acelea de pictură, după îndrumările cărora gătesce încă și în zilele nóstre picturile sale arta grecéscă. Partea esențială a cărțiĭ e maĭ veche, dară în descrierea icónelor sinódelor cartea nu e maĭ veche de anul 787, ér în cea a icónelor sfinților nu e maĭ veche de vécul al șeptelea. Secțiunea technică, după cum spune tradiția grecéscă, a scris-o pictorul Panselin cel „strălucitoriŭ ca luna“; dară cu prilejul decopiărilor succesive partea esențială a fost saturată cu schimbărĭ și cu deteriorărĭ de ale limbiĭ. Auctorul se numesce călugărul și pictorul Dionisiŭ, isvorul sciinței luĭ i-a fost Manuil Panselin din Tesalonica, și Dionisiŭ laudă fórte tare operele acestuia. De altmintrea Panselin póte, să se numéscă Giotto al școliĭ bizantine. Frescurĭ de ale luĭ s'aŭ conservat în biserica principală din Kares de pe muntele Atos. Timpul, în care să fie trăit, nu se scie. Manualul de pictură cel rusesc numit Stoglaff [2]) îĭ asignéză vécul al unsprezecelea, pe când călugării din Atos susțin, că ar fi trăit pe timpul împĕratuluĭ Andronic I (1183—1185). [3])

Opul cuprinde treĭ secțiunĭ: 1. instrucția technică, 2. obiectele simbolice și istorice, carĭ aŭ, să se depingă, și 3. designarea loculuĭ, unde aŭ picturile singuratice, să se aplice, fie în biserică, în un vestibul orĭ în un refectoriŭ. La capĕt determină un adaus caractĕrul, în care aŭ Christos și Maria, să se depingă, și se citézĕ câte va inscripțiĭ, de carĭ arta bizantină e așa de bogată. Premerge o dedicație făcută „Născĕtóreĭ de Dumnezeŭ și pururea Fecióreĭ Maria“, apoĭ urmézĕ o alocuțiune cătră pictorĭ, în care călugărul Dionisiŭ din Fourna-Agrafa se numesce pe sine ca auctor. El mărturisesce, că a învĕțat arta sa cu multă și îndelungată trudă în Tesalonica, ér apoĭ „dornic de a o propaga în folosul soților aceleia-și arți“ a adunat tradițiĭ și a compus cartea acésta cu învĕțăcelul sĕŭ maiestrul Ciril din Efes, „prin care tóte aŭ fost emendate cu mare grije“. Pe muntele Atos se crede, că manuscrisul acesta se derivă din timpurĭ fórte vechĭ, dară Didron îl derivă din vécul al cincisprezecelea orĭ al șesesprezecelea. Lucrul de căpetenie rĕmâne însĕ totuși acela, că aci avem de a face cu o lucrare deplină despre iconografia bizantină.

Partea cea dintâiŭ se cuprinde cu gătirea baseĭ pe sama icóneĭ, a gipsuluĭ, a colorilor, a penelurilor, ca învață a zugrăvi al fresco și determină raporturile mestecăriĭ colorilor, pe cum și prepararea firnisurilor saŭ oleurilor de poleitură. De altmintrea cartea acésta spune, că proporția de înălțime a capuluĭ și a trupuluĭ are, să fie 1: 9, pe când pictoriĭ de astăzĭ de pe Atos observă proporția 1: 8. Apoĭ urmézĕ o instrucție despre zugrăvirea al fresco pe tencuélă umedă și alta despre scrisórea aurită.

(Va urma.)

---

[1]) Manuel d'icon. Introd. p. XV sq. V. și Didron, Annal. archéol. vol. IV. V. VII. XVIII. XX. — XXIV; Melchior de Vogüé, La Syrie, le mont Athos; Langlois, Le mont Athos et ses monastères, Paris 1867.

[2]) Bayet, L'art byz. p. 244. V. Niceph. Gregoras lib. XIV. c. 7, ed. Bonn.

[3]) Duchesne et Bayet, Mission au mont Athos, p. 310.

[1]) L. c. p. XIV sq.

[2]) Despre acest manual v. Notions sur l'Iconographie sacrée en Russie par J. Sabatier. Petersb. 1849.

[3]) Didron p. 7. n. 4.

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Lucrătorii ridicară crucea şi o duseră cu povóra eĭ la locul, în care avea, să se împlânte în pământ. La o poruncă a sutaşuluĭ lăsară trunchiul în gaură, şi atuncia se smânci la vale cu greutatea sa şi trupul Nazarinénuluĭ si atîrna greŭ de mânile sângerânde. Şi încă tot nu se audi nicĭ un cuvînt de durere, — se audiră numaĭ nisce cuvinte, cele maĭ dumnezeescĭ din tóte, câte ni-s'aŭ păstrat rostite de el:

„Părinte, iértă le lor, că nu sciŭ, ce fac.“

Mulţimea salută cu o strigare sălbatică crucea, carea se înălţa acuma preste tóte cele alalte obiecte şi se îndrepta solitară spre cer, şi toţi, ceĭ ce vedeaŭ inscripţia de-asupra capuluĭ Nazarinénuluĭ şi sciaŭ ceti, grăbiră acuma, să o descifreze. După ce o cetiră, aflară în câte va clipe şi toţi ceĭ alalţĭ cuprinsul eĭ, şi în dată résună în întrégă mulţimea cea mare de la un capĕt până la cel alalt salutarea de batjocură şi se repeţi între rîs şi urlare:

„Împĕratul Iudeilor! Salutat fie împĕratul Iudeilor!“

Archiereul, carele pricepea maĭ bine, ce va, să însemne pentru Iudeĭ din partea Romanilor inscripţia acésta, protestă împotriva eĭ, înse în zădar. Ast fel a trebuit, ca noŭ numitul împĕrat, în vreme ce ochiĭ luĭ stîngêndu-se priviaŭ de pe colină, să albă la piciórele sale cetatea părinţilor sĕĭ, — cetatea, carea l-a scos în chip aşa de infam din mijlocul sĕŭ.

Sórele se înălţă repede până la punctul de méză zi. Colinele ĭi îmbiaŭ prietinos capetele sale cele murge, ér munţiĭ maĭ depărtaţĭ străluciaŭ îmbrăcându-se împĕrătesce în purpură. În cetate templul, palaţurile, turnurile, culmile şi tóte punctele maĭ înalte şi maĭ vederóse se îmbrăcară asemenea în strălucirea cea fără sĕmĕn a razelor sóreluĭ, ca şi cum ar fi sciut, ce priveliște falnică îmbiaŭ celor mulţĭ, carĭ îşĭ întorceaŭ din când în când privirea spre ele. Dară de o dată începu întunecime să cuprindă cerul şi să acopere pământul, — întru început abia în mĕsură maĭ mare de cât o dispărere observabilă a luminiĭ zileĭ, un amurg la timp nepotrivit, o sară, care năvălia asupra străluciriĭ sóreluĭ de méză zi. Dară amurgul se făcu maĭ intensiv şi acuma se putea observa limpede. Din causa acésta amuţi larma de chiuituri şi de rîsete, şi ómeniĭ necredêndochilor sĕĭ priviaŭ curioşĭ unul la altul, apoĭ se uitaŭ érăşi la sóre, la munţiĭ, carĭ dispăreaŭ dinaintea ochilor lor, la cer şi la împrejurime, carea se adância înaintea lor în nópte, la colina, pe care se sevârşia priveliştea, şi apoĭ priviaŭ din noŭ unul la altul şi se ofiliră şi amuţiră.

„E numaĭ o negură orĭ un nor, ce trece,“ zise Simonide voind, să liniştéscă pe Estira, pe carea o cuprinse spaĭmă.

Ben Hur nu gândia tot asemenea.

„Nu e nicĭ negură, nic nor,“ zise el. „Spiritele, carĭ petrec în Iad, — profeţiĭ şi sfinţiĭ. — acoper pământul din milostivire faţă cu sine şi cu natura. Îţĭ zic, Simonide, viŭ e Domnul, acesta, care pătimesce aci, e Fiul luĭ Dumnezeŭ.“

Şi părăsi pe Simonide, pe care la audul cuvintelor acestora din gura luĭ îl cuprinse mirare, şi se duse la Valtasar, carele îngenunchia alăturia, şi puse mâna pe umĕrul bunuluĭ om.

„O Egiptene înţelept, ascultă! — Tu singur aĭ cunoscut adevĕrul,„ — Nazarinénul e cu adevĕrat *Fiul luĭ Dumnezeŭ*.“

Valtasar îl trase jos la sine şi-ĭ zise cu glas slab: „L-am vĕdut, pe când era prunc, în ieslele, în carĭ l-aŭ pus; nu e mirare, dacă eŭ l-am cunoscut maĭ întâiŭ; dar că a trebuit, să trăesc, ca să vĕd ziua acésta! O, de aşĭ fi murit şi eŭ dimpreună cu fraţiĭ meĭ! Ferice de tine, Melchióre! Ferice, ferice de tine, Caspare!“

„Mângâie te,“ zise Ben Hur. „Nu sufere îndoélă, eĭ încă sînt aci!“

Amurgul trecu în întunerec şi acesta în întunecélă desevârşită, înse fără ca să spăimînte inimile cele sălbătĕcite ale ghiḑilor de pe colină. Pe unul după altul aŭ întins pe ceĭ doĭ tâlharĭ pe crucĭ şi aŭ înălţat crucile. Paza de ostaşĭ se retrase acuma, şi poporul scăpat de stavilă năvăli pe înălţime şi se închia acolo asemenea unor valurĭ, carĭ se lovesc preste olaltă. În dată ce un om îşĭ dobîndia un loc, în dată venia deja altul, care-l scotea din loc, pentru ca să-l cuprindă el, şi pe acesta îl da la o parte al treilea, — şi într'aceea résunaŭ rîsete şi cuvinte de batjocură şi de hulă, tóte îndreptate asupra Nazarinénuluĭ.

„Ha, ha! De eştĭ Fiul luĭ Dumnezeŭ, ajută-ţĭ însu-ţĭ,“ zise un ostaş.

„Da,“ zise un preot, „dacă se va pogorî acuma la noĭ, atuncia vom crede întru dînsul.“

Alţiĭ clătinaŭ cu înţelepciune din capete şi ziceaŭ: „Voia, să strice templul şi în treĭ zile să-l zidéscă din noŭ, şi acuma nicĭ şie-şĭ nu póte, să-şĭ ajute.“

Ér alţiĭ: „El s'a zis pe sine Fiul luĭ Dumnezeŭ; să vedem, dacă Dumnezeŭ îl va pe el.“

Ce póte, să facă preocuparea, nu se póte spune. Nazarinénul nicĭ când nu făcuse poporuluĭ nicĭ un rĕŭ. Cea maĭ mare parte a celor adunaţĭ aci nicĭ nu-l vĕduse maĭ înainte de óra acésta a luĭ de durere. Şi totuşĭ, — ce contradicţie! — pe el îl încărcaŭ cu huliriĭ, ér pe ceĭ doĭ tâlharĭ îĭ împărtăşiaŭ în compătimirea sa.

Nóptea cea nefiréscă, carea se pogorîse pe încetul din cer, neliniştia pe Estira, pe cum începea ea, să neliniştéscă şi multe alte miĭ de ómenĭ, carĭ eraŭ maĭ curioşĭ şi maĭ tarĭ de fire.

„Să mergem a casă,“ se rugă ea de dóuĕ, de treĭ orĭ şi zise: „E mânia luĭ Dumnezeŭ, tată. Cine scie, ce lucrurĭ grozave se vor maĭ întîmpla? Mĕ tem.“

Simonide rĕmase neînduplecat. El grăia puţin, dară emoţiunea luĭ era învederată. Când către sfârşitul óreĭ celeĭ dintâiŭ băgă de samă, că forţa năvăliriĭ asupra colniculuĭ a maĭ slăbit, societatea porni la provocarea luĭ înainte şi se duse până aprópe de crucĭ. Ben Hur întinse luĭ Valtasar braţul sĕŭ, înse suişul totuşĭ ĭ-a fost fórte obositoriŭ. Din noul sĕŭ post eĭ nu vedeaŭ pe Nazarinénul aşa de bine; el li-se înfăţişa numaĭ ca o figură întunecată, ce atîrna de pe lemn. Dar îl puteaŭ audi, — puteaŭ audi oftarea luĭ. Ea dovedia, că el suferia chinurĭ maĭ marĭ de cât ceĭ alalţĭ doĭ restigniţĭ, căcĭ aceştia gemeaŭ şi se tângniaŭ neîncetat.

A dóua óră trecu ca şi cea dintâiŭ. Ele pe sama Nazarinénuluĭ aŭ fost óre de ocară, de batjocură, órele uneĭ morţĭ, carea se sevârşia pe încetul. Ei în tótă vremea acésta grăi numaĭ o dată. Câte va femeĭ veniseră şi îngenunchiară la piciorul crucĭĭ luĭ. El cunoscu între ele pe mamă-sa în societatea învĕţăcelului, pe carele-l iubia.

„Muiere,“ zise cu glas înălţat, „étă fiul tĕŭ!“ Ér către învĕţăcel: „Étă mamă-ta!“

Sosi óra a treia, şi poporul încă tot împrejura colnicul; părea, că-l lega de el o putere farmecătóre. Acesteia ĭi veni întru ajutoriŭ în chip vĕdit şi nóptea, carea îl cuprinse la améză zi. Ómeniĭ eraŭ maĭ liniştiţĭ ca în órele de maĭ înainte, dar în spaţurile, carĭ se formaŭ între cetele lor, se putea audi, cum o cétă strigă către ceealaltă. Se putea observa şi aceea, că acuma de câte orĭ veniaŭ către Nazarinénul, tot de una se apropiaŭ în liniște de crucea luĭ, îşĭ înălţaŭ în tăcere privirea la el şi tot în tăcere se şi duceaŭ. Schimbarea acésta se estindea şi la ostaşĭ, carĭ numaĭ adineaorĭ aruncaseră sorţĭ pentru vesmintele restigniţilor; eĭ eraŭ postaţĭ cu comandantul lor ceva maĭ la o parte fiind cu maĭ mare luare a minte la osînditul din mijloc de cât la mulţimea, carea venia şi mergea. Dacă rĕsufla numaĭ cu ceva maĭ greŭ orĭ dacă cuprins une oria de o durere maĭ mare îşĭ mişca capul, eĭ în dată se mişcaŭ. Cea maĭ bătĕtóre la ochĭ era înse purtarea archiereuluĭ şi a alaiuluĭ luĭ, a cărturarilor, carĭ în pertractarea judecătorésca din nóptea trecută ĭ-aŭ stat într'ajutoriŭ şi aŭ cerut cu larmă fanatică sentenţa de mórte. Când îĭ cuprinse întunecimea, eĭ îşĭ perdură tótă încrederea. Între eĭ eraŭ mulţĭ de aceia, carĭ se pricepeaŭ la astronomie şi sciaŭ, să esplice fenomenele acelea ceresci, carĭ pe vremea aceea umpleaŭ de grózămassa poporuluĭ. Unele din cunoscinţele acestea le moşteniseră de la strămoşĭ, ér unele le aduseră cu sine părinţiĭ lor din prinsórea vavilonénă, şi servitul templuluĭ avea lipsă de ele şi prin urmare le şi păzia. Aceştia vĕdênd, cum sórele începea a se ofili înaintea ochilor lor, şi munţiĭ şi colinele începeaŭ a dispăré din vederea lor, se adunară în jurul maĭ marelui lor şi se consultară asupra acestuĭ eveniment. „Avem lună plină,“ ziseră eĭ, şi aşa şi era, „aşa dară întunecime de sóre nu póte, să fie.“ Şi cum nimenĭ nu putu, să dea rĕspuns la întrebarea, carea-ĭ ocupa pe toţi, cum nimenĭ nu putu, să spună causa întunecimiĭ şi a timpuluĭ eĭ celuĭ de tot neobicinuit, atuncia întru inimile sale aduseră lucrul în legătură cu Nazarinénul, şi îĭ cuprinse o turburare, carea cresceа tot maĭ tare, cu cât ţinea maĭ multă vreme fenomenul. Din postul sĕŭ în dosul ostaşilor luaŭ a minte la fiesce care cuvînt şi la fiesce care mişcare a Nazarinénuluĭ, audiaŭ cuprinşĭ de fricăfiesce care oftare a luĭ şi grăiaŭ între olaltă numaĭ şoptind. Omul acesta póte, că era Mesia, şi atuncia — înse eĭ voiaŭ, să aştepte şi se vadă, cum se va desvolta lucrul!

Într'aceea luĭ Ben Hur i-se împrăştiară tóte îndoelile de maĭ înainte. În inima luĭ se sălăşlui liniște desevârşită. El numaĭ se ruga, ca sfârşitul să soséscă cât maĭ de grab. El cunoscea constituţia sufletéscă a luĭ Simonide, — că acesta codindu-se se opresce la pragul, preste care ar fi, să trécă la credinţă. El vedea, cum nobilul luĭ cap se plecase adâncindu-se în gândire. Băgă de

samă, cum bătrânul îndrepta priviri întrebătóre spre sóre, ca şi cum ar cerca, să găséscă causa întunecimii. Tot aşa nu trecu cu vederea nici spaima, cu care Estira se acăţia de el şi cerca a se face stăpână preste frica sa ascultând dorinţele lui.

„Nu te teme.“ îl auḑi Ben Hur zicênd fetei sale, „ci rĕmâi şi veghiéză cu mine. Poţi, să trăescí de dóuĕ orí cât mine, şi între tóte, cele ce mişcă pe ómeni, nu veí vedé nimica, ce ar puté, să se asemene cu lucrul acesta. Póte, că vor urma încă şi alte descoperiri. Să rĕmânem aci până în sfârşit.“

Când era aprópe trecută şi jumătatea cea dintâiŭ a óreí a treia, veniră câţi va bărbaţi din clasa cea mai de jos a poporului, mişeí, carí locuiaŭ la mormintele cetăţii. În faţa crucii celeí din mijloc se opriră.

„Acesta e el, noul împĕrat al Ĭudeilor,“ zise unul. Éră altul strigă rîḑênd: „Bucură te, bucură te, împĕrate al Ĭudeilor!“

Şi fiind că nu primiră nicí un rĕspuns, se apropiară mai tare.

„Dacă eştí împĕratul Ĭudeilor orí Fiul lui Dumnezeŭ, pogóră te,“ strigară cu glas tare.

Unul din cei doí tâlharí încetă acum a geme şi strigă asemenea către Nazarinénul: „Aşa e, dacă eştí Christos, mântuesce te pe tine şi pe noí.“

Poporul rîdea şi bătea în pălmi. În vreme ce asculta, dacă va auḑi vre un rĕspuns, se auḑi, cum zise al doilea tâlhariŭ către cel dintâiŭ:

„Nu te temí de Dumnezeŭ? Noí primim numai pedépsa vrednică pentru faptele nóstre, însé omul acesta nu a făcut nicí un rĕŭ!“

Pe cel din jur îl cuprinse uimire. În mijlocul tăcerii grăi al doilea tâlhariŭ din noŭ. dară acuma către Nazarinénul.

„Dómne,“ zise el, „adu-ţi a minte de mine, când veí veni întru împĕrăţia ta.“

Simonide trăsări. „Când veí veni întru împĕrăţia ta!“ Chiar acesta era punctul de îndoélă în credinţa lui. De câte orí se disputase cu Valtasar asupra lui!

„Auḑit aí?“ zise Ben Hur. „Împĕrăţia lui nu póte, să fie din lumea acésta. Credinciosul acela a zis, că împĕratul acuma întră în împĕrăţia sa; şi întru adevĕr tot acela-şí lucru îl auḑií şi eŭ în visul meŭ.“

„Tăcere!“ zise Simonide către Ben Hur într'un ton aşa de poruncitoriŭ, cum nu o făcuse până acuma încă nicí o dată. „Tăcere, te rog! Dór de cum va va rĕspunde Nazarinénul óre ce.“

Şi abia sfârşise, şi Nazarinénul întru adevĕr şi rĕspunse cu glas limpede, plin de încredere:

„Adevĕr, zic ţie, astăzi veí fi cu mine în raiŭ!“

Simonide ascultă, de cum va acesta va fi rĕspunsul întreg, apoí îşí încleştă mânile spre rugăciune şi zise: „Nu continua, nu continua, Dómne! Întunecimea s'a împrăştiat. Eŭ vĕd cu alţí ochí, în tocmai ca Valtasar, eŭ vĕd cu ochí credincioşí..“

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Manual de Psichologie şi Logică pentru clasa VIII a şcólelor medie edat de *Dr Vasile Hossu*. Blaş. Tipografia seminariului archidiecesan. 1898. Preţul broş. 1 fl. 20 cr.

A apărut Nro 42 al splendideí reviste **„Fóea pentru toţi“** sub direcţia lui Dumitru Stăncescu. Redacţia şi administraţia Bucurescí strada Rotarilor Nr. 17. Abonamentul 7 leí 50 pe an. Un numĕr 15 banî. Are un bogat sumar literar.

Recomandăm tuturor acéstă publicaţie onestă pentru familie, care fără pericol póte cădé în mâna orí cuí.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericii grecescí* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Ĭulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leí 20 banî. Editura auctoruluí.

Opul e dedicat *Escelenţeí Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar mai vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îi impune datorinţa strictă de a studia mai adânc misteriile sfinteí nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescí şi pentru cele parochiale, orí unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largí ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescí

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

☛ Euchologiu ☚

ediţiunea **a dóua**, revĕḑută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparit frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericescí

din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiuni ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuí esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nicí un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescí s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunii nóuĕ create prin legile aceste.

Editor şi redactor rĕspunḑĕtor:

Dr Victor Szmigelski.

Nro 5043—1898. (41) 2 – 3

Concurs.

La postul de advocat archidiecesan al Clerului gr. cat. de Alba Ĭulia şi Făgăraş, devenit vacant prin mórtea fostului advocat Vasiliŭ Oltean, se publică prin acésta concurs cu terminul de 31 Octobre n. 1898 pe lângă următórele emolumente:

1. Onorariŭ de 1000 fl. la an, care se solvesce în rate lunare decursive de la Cassa centrală archidiecesană.

2. Dóuĕ chilii în curtea mitropolitană ca local de cancelarie, încălḑite în timp de ĭérnă cu lemne din aceea-şi curte.

3. Pentru escursiuni, ce le-ar face advocatul în ambitul domeniilor, se dă sub titlu de prejunctură pe zi 5 fl. v. a., dacă prejunctura nu ar căpĕta-o în natură, însé diurn în casul acesta nu se solvesce. Pentru escursiunile a fară de teritoriul dominiilor, în cât călătoria s'ar face pe calea ferată, se solvesce bilet de cl. II şi diurn de 4 fl.; a fară de calea ferată pe zi pentru prejunctură 5 fl. şi diurn 4 fl. v. a.

4. Spesele şi remuneraţiunele licuidate în procese numai într'atâta compet advocatului, în cât acelea le supórtă contrariî şi de la aceia se pot incassa; de sine înţelegêndu-se, că în acest cas el are a restitui fondului interesat anticipaţiunile, ce eventual i-s'ar fi dat, pe cum şi tóte spesele făcute de fond în acest proces, fie acelea diurne, spese de călătorie. orí alte spese; ér în procesele, în carí contrariul óre căruí fond nu este convincat la suportarea speselor liquidate pentru advocatul archidiecesan, pe cum şi în procesele, carí nu s'aŭ câştigat vis-à-vis de fondul interesat, advocatul nu va avé dreptul de a pretinde de la Fondurile archidiecesane esolvirea speselor licuidate, ci numai a erogaţiunilor de bani, pe cum rebonificarea timbrelor, a competinţeí solvite martorilor saŭ comisiunilor judecătorescí, vectura şi diurne, de cum va nu s'ar fi anticipat.

5. Pentru aceste emolumente advocatul archidiecesan este obligat a locui în Blaş, a purta procesele urbariale şi civile ale dominiilor Veneratului Cler, a representa acele dominii înaintea tuturor forurilor judiciale şi administrative în tóte afacerile juridice personale şi reale, mai de parte este obligat a-şi da opiniunea juridică în tóte causele dominale, fundaţionale şi bisericescí, ce i-s'ar cere din partea Ordinariatului, a Consistoriului, Capitlului şi a Administraţiunilor fundaţiunilor archidiecesane, fără a pretinde remuneraţiune separată pentru aceste opiniuní juridice.

Cel ce reflectéză la acest post, aŭ să-şi aşternă concursele la Consistoriul archidiecesan gr. cat. din Blaş, alăturând la concurs carte de botez şi documentele de cualificaţiune, ce le posed.

Blaş din şedinţa consistoriului archidiecesan ţinută în 8 Octobre 1898.

Victor Mitropolit.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie: Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 22 Octobre 1898. Numĕrul 42.

Şcolĭ poporale.

Ministrul Wlassics a presentat parlamentuluĭ un proiect de lege, în care cere un milion de florenĭ pentru ridicarea de şcolĭ poporale.

A declarat ministrul, că atâta cere de o cam dată, dar că va maĭ cere încă alte treĭ milióne tot spre acest scop.

Milionul cerut acum ar avé menirea, să fie întrebuinţat pentru ridicarea de edificiĭ şcolare corĕspundĕtóre, după ce din rapórtele primite a trebuit, să se convingă ministrul de instrucţie, că sînt ca la 200, adecă 196 şcolĭ de stat, ce se află aşedate în edificiĭ absolut necorĕspundĕtóre legiĭ.

Constatarea acésta, pe care a fost silit, să o facă domnul ministru în faţa parlamentuluĭ, e fórte preţiósă pentru noĭ, carĭ susţinem şcolĭ confesionale.

Scim, cât de multe sînt vexările şi şicanele, ce trebue să le îndure susţinĕtoriĭ de şcolĭ poporale confesionale de la organele stăpânirĭĭ. Vicişpan, protopretor, inspector şcolastic comitatens, notar, inspector cercual, primar, jurat, medic de cerc, toţĭ aŭ numaĭ o menire şi o datorie: să bage de vină şcolilor confesionale. Ba e maĭ scundă şcóla cu 10 cm, ba e maĭ scurtă cu 50 cm, ba nu-ĭ sînt destul de înalte ferestile, ba nu e curte destul de mare, ba că băncile nu sînt chiar moderne, ba că sînt murdărite tabelele parietale, şi maĭ scie bunul Dumnezeŭ, câte şi maĭ câte.

Şi tóte aceste pentru ce? Pentru ca să se vadă, că confesiunile nu se intereséză în de ajuns de instrucţie, şi că numaĭ statul póte, să provadă în de ajuns lipsa acésta.

Apoĭ bine: dacă e aşa, şi dacă se simte atât de harnic dl ministru, atunci cum de a putut suferi, ca 196 şcolĭ de ale statuluĭ să fie până acum aşedate în localităţĭ necorĕspundĕtóre legiĭ? Cum a putut statul, să deschidă din capul loculuĭ o şcólă, fără ca maĭ întâiŭ să se fie îngrijit de localitate corĕspundĕtóre?

E întru adevĕr supremul comiculuĭ, dacă n'ar fi aşa de trist, a şi socoti, că statul, care pentru instrucţiunea publică — vorbind în general despre toţĭ ramiĭ de instrucţie — aicĭ la noĭ în ţară n'a jertfit aprópe nimica, ci tot numaĭ bisericile, nu face alta, de cât tot bagă de vină la confesiunĭ, şi acum vine tot el şi pentru un biet de milion e silit a cere un credit estraordinar, ca să-şĭ pótă adăposti acele nefericite de 196 şcolĭ.

Dacă e ast fel tréba, atunci am dori, să scim, de ce maĭ umblă statul, să înfiinţeze şcolĭ nóuĕ de stat şi acolo, unde deja sînt şcolĭ bune confesionale?

Vadă-şĭ maĭ întâiŭ de şcolile, ce le are, şi apoĭ dacă le-a pus în rînd pe acelea, atuncia poftéscă şi maĭ de parte. Alt cum pătesce statul ca cel ce cumpĕră averĭ pe datorĭĭ: în loc de a plăti datoriile, ce le are, el tot cumpĕră, se estinde, şi în loc de a ajunge în ecuilibriŭ se cufundă tot maĭ mult în datorĭĭ.

Apoĭ maĭ e ceva: a nume ar trebui, să-şĭ dea samă statul, óre doresce cine va şcolile luĭ orĭ ba?

Noĭ am vĕdut multe şcolĭ de stat şi putem spune, că acolo, unde se află şi şcólă confesională, şcóla de stat e pururea gólă, şi ocupaţiunea învĕţătoriuluĭ se reduce de regulă la — căscat.

Dacă dar e aşa, — şi aşa e, — atunci de ce maĭ umblă statul sporindu-şĭ şcolile?

Cele ce le are, abia le susţine, şi are lipsă de împrumuturĭ. La cetăţenĭ nu le trebuesc.

Ar fi dar lucru maĭ cu minte, ca să nu se maĭ pună şi cu şcolile aceste greutate nóuă pe umerĭĭ bieţilor contribuabilĭ, ci să se lase, ca să-şĭ ţină eĭ şcolĭ, de carĭ lor le place.

Statul şi altmintrea atâtea drepturĭ şĭ-a arogat preste şcolile confesionale, cât întru adevĕr azĭ dreptul confesiunilor s'a redus la aceea, ca să *plătéscă*.

Atunci de ce sînt de lipsă şcolĭ de stat?

Întru adevĕr alt rĕspuns nu póte afla omul cugetătoriŭ, de cât că statul vre, să desbrace şcolile confesionale de caractĕrul lor confesional.

Hic Rhodus.

La *noĭ* confesional însémnă *religios*. Aşa dar a desbrăca şcóla nóstră de

---

Feuilleton.

Chezeşia.

Dramă în treĭ acte, prelucrată după *„Negustătoriul din Veneţia“* a luĭ Shakespeare de C. Almert. Românesce de Cr.

(Continuare.)

Actul II.

(Aceea-şĭ decoraţiune.)

Scena I.

Solanio şi Solarino.

Solanio. Eĭ, ce maĭ e noŭ la bursă?

Solarino. Încă nu se desmintesce vestea, ce o lăţesce cumĕtra Fama, că o corabie a luĭ Antonio încărcată cu bogăţiĭ s'a sfărmat de stîncile ţĕrmuluĭ.

Solanio. Fórte aşĭ dori, ca vestea acésta să nu se adeveréscă. Bunul Antonio! Cu tóte acestea sfârşitul lucruluĭ póte, să fie numaĭ acela, că a perdut una din năile sale.

Solarino. Aşĭ dori, ca la atâta să se mărginéscă perderile luĭ. Dar ascultă! Un Francez, cu care grăiĭ ierĭ, mĭ-a spus, că în strîmtórea aceea, care despărţesce Franţa de Anglia, a suferit naufragiŭ o corabie din ţara nóstră, şi că ea a fost încărcată cu mărfurĭ bogate. La vestea acésta pe loc mĭ-am adus a minte de Antonio şi în taĭnă am dorit din tótă inima, să nu fie vre una din năile luĭ.

Solanio. Spune-ĭ, ce aĭ audit, dar nu fără de veste. Uşor ar puté, să se îngrozéscă de atâtea perderĭ.

Solarino. Nu este pe faţa pământuluĭ om maĭ bun ca el. De unăzĭ vĕdui, cum s'aŭ despărţit de olaltă Bassanio şi Antonio. Bassanio ĭ-a zis, că va grăbi, să se întórcă cât se póte maĭ curênd. „Nu o face asta,“ ĭ-a rĕspuns el, „Bassanio, pentru mine nu-ţĭ întrerupe afacerea; aştéptă, până când timpul o va cóce pe deplin. Zapisul, care l-am dat Evreuluĭ, să nu-ţĭ chinuéscă inima iubitóre. Fiĭ cu voe bună şi te silesce, să-ĭ câştigĭ favórea prin doveḑĭ oneste de ale dragostiĭ tale, potrivite loculuĭ şi împrejurărilor!“ Cu lacrimĭ în ochĭ şĭ-a întors faţa, ĭ-a întins mâna, şi cuprins fără de veste de o emoţiune admirabilă a strîns cu căldură mâna luĭ Bassanio. Aşa s'aŭ despărţit.

Solanio. Numaĭ de n'ar scăpa Antonio terminul plătiriĭ! Căcĭ a bună samă o ar păţi. Aşa cred, că dacă ar şi avé suma aceea în banĭ gata şi ar voi să o plătéscă Evreuluĭ, acesta după espirarea terminuluĭ nu o ar maĭ primi. Eĭ e adecă aprins de pofta de a nimici pe Antonio. Dacă ĭ-se va denega dreptul, ce-l are, el va ridica acusa, că s'a vătĕmat libertatea ţĕriĭ, şi nimenĭ nu va fi în stare, să-l abată de la pretensiunea sa de a ĭ-se satisface, în tocmaĭ pe cum este statorit în litera contractuluĭ. Eĭ s'a jurat în fiinţa de faţă a conaţionăluluĭ sĕŭ Tubal, că maĭ bucuros va lua carnea luĭ Antonio de cât o sumă de banĭ, fie aceea chiar şi de dóuĕ zecĭ de orĭ maĭ mare de cât datoria.

(Shylock apare în fundul sceneĭ.)

Solarino. Să zicem de o cam dată Amin, ca nu cum va dracul să facă întru adevĕr una nefăcută, că étă-l aci întrupat în chipul Evreuluĭ.

caractĕrul eĭ confesional însémnă a o desbrăca de caractĕrul eĭ religios.

Și să vedeți: bag samă tocmaĭ asta o intenționézā și statul.

Asociațiunea transilvană și guvernul. — Ilustritatea Sa Dr Ilarion Pușcariŭ ca vicepresident al Asociațiuniĭ publică în „Gazeta Transilvanieĭ“ din 18 a c. o lămurire datată din 15 a c. referitoriŭ la aserțiunea, că comitetul central al Asociaațiuniĭ ar fi cerut ajutoriŭ de la guvern. Din lămurirea acésta reproducem următórele:

Faptul este următoriul: După ce se schimbase maĭ multe scrisorĭ între primarul Sibiuluĭ și comitetul Asociațiuniĭ în causa stipendiilor societățiĭ „Transilvania“, comitele suprem al comitatuluĭ Sibiŭ, în urma unuĭ ordin primit de la ministrul de interne, a provocat — la 9 Aprilie a. c. — comitetul central al Asociațiuniĭ, ca — după ce *mijlocirea* stipendiilor date în trecut de societatea „Transilvania“ din Bucurescĭ, adecă de o corporațiune *din străinătate,* pentru meseriașiĭ români din patrie, este în contrazicere cu statutele Asociațiuniĭ, să curme acest procedeŭ. Tot o dată înștiințézā comitetul, că guvernul — la cerere — este aplecat a pune la dispositia comitetuluĭ, respective a suplini suma ce a dat-o până acum societatea „Transilvania“ ca stipendiĭ pentru meseriașĭ.

La acéstă provocare a urmat conclusul comitetuluĭ din 12 Maiŭ a. c. publicat la timpul sĕŭ în revista „Transilvania“, și s'a înaintat o representațiune la ministru, în care comitetul declară, că va renunța la distribuirea donațiunilor societățiĭ „Transilvania“, însĕ combate hotărît punctul de vedere al rescriptuluĭ ministerial și *susține dreptul și datorința sa de a primi donațiunĭ pentru scopurile, ce le urmăresce, fără considerare la persóna și calitatea de cetățan a donatoruluĭ.* Referitoriŭ la ofertul ministruluĭ comitetul atuncĭ *nu sa declarat.*

A urmat apoĭ rescriptul ministruluĭ de interne Nr. 601 pres. din 19 Iulie a. c., prin care acesta ĭea act de renunțarea comitetuluĭ, declară, că la nicĭ un cas nu se póte identifica („semmi esetre sem teszi magáévá“) cu enunciațiunea comitetuluĭ: că Asociațiunea nu póte fi constrînsă în mod legal de a nu maĭ primi suma dată de societatea „Transilvania“, și provócă — prin comitele suprem — pe primariul orașuluĭ Sibiŭ, să facă întrebare, dacă Asociațiunea este orĭ nu aplecată a cere suplinirea oferită de guvern a sumeĭ pentru stipendiile de sub întrebare, care — la cerere — se va libera cu tótă prevenirea.

La acéstă provocare categorică comitetul central în ședința sa din 6 crt. a luat următoriul conclus:

„Comitetul central ĭea act de rescriptul Nr. 601 din 19 Iulie a. c. al dluĭ minisru de interne și primesce donațiunea oferită pentru suplinirea sumelor date în trecut de societatea „Transilvania“ din Bucurescĭ pentru ajutorarea meseriașilor românĭ din patrie. Biroul se autorisézā a înainta în acest înțeles o cerere către dl ministru, în care să se accentueze, că comitetul a aflat cu părere de rĕŭ, că dl ministru nu se póte indentifica cu punctul de vedere al rĕspunsuluĭ din 12 Maiŭ a. c. de óre ce crede, că acesta este în deplină consonanță atât cu statutele Asociațiuniĭ, cât și cu drepturile și interesele eĭ naturale.“

Motivele, de carĭ a fost condus comitetul central la votarea acestuĭ conclus, sînt următórele:

„Din scrisórea primariuluĭ orașuluĭ Sibiŭ se vede, că dl ministru, cu tóte că comitetul central în rĕspunsul sĕŭ din 12 Maiŭ a. c. a ignorat ofertul Dsale de a suplini din cassa statuluĭ suma primită până acum din partea societățiĭ „Transilvania“ din Bucurescĭ, — insistă din noŭ, ca comitetul central să înainteze o cerere în acéstă materie, și anticipézā de acum încuviințarea eĭ.

Între asemenea împrejurărĭ comitetul are de a face cu un ofert de donațiune, făcută în mod necondițional, și în meritul cestiuniĭ are, să decidă, numaĭ dacă primesce orĭ ba donațiunea oferită.

În sensul §-luĭ 8 din statute, și după cum însu-șĭ comitetul central a accentuat în rĕspunsul sĕŭ către minister, orĭ cine și prin urmare și guvernul țĕriĭ, respective statul, póte face Asociațiuniĭ dooațiunĭ pentru realisarea scopurilor sale statutare. Comitetul central are nu numaĭ dreptul, dar și datorința de a primi donațiunile făcute pentru scopurile urmărite de Asociațiune, și le-ar puté refusa numaĭ în cas, dacă ar avé escepțiunĭ materiale în privința *provenienței* donațiunilor saŭ *condițiunilor,* sub carĭ aceste sînt oferite.

În privința provenienței donațiuniĭ oferite de ministru nu încape escepțiune. Sînt baniĭ statuluĭ, baniĭ țĕriĭ, ce se oferă, și este numaĭ un act — de și cu totul neînsemnat — de dreptate și echitate, că se face o parte — fie de o cam dată cât de mică — din mijlócele statuluĭ pentru trebuințele culturale ale poporuluĭ român.

Ce privesce în al doilea rînd condițiunile, sub carĭ se oferă stipendiile din cestiune, de asemenea nu este nimic de escepționat, de óre ce ministrul nu pune nicĭ un fel de condițiunĭ, ci declară numaĭ, că este aplecat a suplini sumele date în trecut de societatea „Transilvania“, ceea ce însemnézā, că le dă sub acelea-șĭ modalitățĭ, adecă *necondițional.*

Din aceste motive comitetul central nu este în drept a renunța în numele și contul meseriașilor românĭ, ci trebue, să priméscă stipendiile oferite de ministru în mod necondițional, rĕmânêndu-ĭ înse dreptul, ca la cas dacă ministrul ar pune ulterióre condițunĭ, și acestea nu ar fi convenabile, să refuse ajutorul oferit.“

Înmormîntarea Mitropolitului Miron Romanul.

Raport special.

Joĭ aŭ fost înmormîntate în cemeteriul bisericiĭ gr. or. din suburbiul Iosefiu din Sibiŭ

Scena II.

Ceĭ de maĭ înainte. Shylock.

Solarino (către Shylock). Eĭ, Shylock, ce maĭ e noŭ printre negustătorĭ?

Shylock (vehement). O afacere de tot rea. Un bancrotat, un risipitoriŭ, care nu va maĭ puté, să se arete la bursă! Un cerșitoriŭ, care se obicĭnuia, să vină la bursă în tot de una înțoțonat! Acum să se păzéscă bine de zapisul sĕŭ! — El tot de una mĕ numise cămătariŭ, și tot de una dase banĭ împrumut din dragoste creștinéscă! — Să se păzéscă de zapisul sĕŭ!

Solarino. Dar îmĭ place, să cred, că și dacă ar bancrota, tu totușĭ nu ĭ-aĭ lua carnea! De ce ar puté, să-ți fie bună?

Shylock. De momélă pentru pescĭ. Chiar și dacă nu ar sătura pe nimenĭ altul, totușĭ mĭ-ar sătura pofta mea de rĕsbunare. M'a încărcat cu ocară, m'a păgubit cu o jumătate de milion, a rîs de perderile mele, și-a bătut joc de dobînda mea, a hulit némul meŭ, m'a împedecat în afacerile mele, prietiniĭ mi-ĭ a îndușmănit, pe vrășmașiĭ meĭ ĭ-a amuțat asupra mea! Și pentru ce a făcut-o asta? Eŭ sînt Evreŭ. Un Evreŭ nu are óre ochĭ? Nu are și Evreul simțirĭ, pornirĭ și patimĭ? Nu se nutresce el óre în acela-șĭ chip, nu se rănesce prin acele-șĭ arme, nu-l cércă acele-șĭ bóle și nu-l tămăduesc acele-șĭ lécurĭ, ca și pe creștin? Nu sângerăm óre și noĭ, dacă ne împunge óre cine? Nu rîdem și noĭ, dacă ne gîdile óre cine? Nu murim óre și noĭ, dacă ne otrăviți? Și dacă voĭ ne vătĕmați, noĭ să nu ne rĕsbunăm? Dacă sîntem asemenea vóuĕ în tóte cele alalte, vom, să vă fim asemenea și în asta. Dacă un Evreŭ vatĕmă pe un creștin, care este smerenia luĭ? Rĕsbunarea. Dacă un creștin vatĕmă pe un Evreŭ, ce trebue să fie smerenia luĭ după exemplul creștinilor? — Ce alta, dacă nu rĕsbunarea? Rĕutatea, la care mĕ învĕțați voĭ, vreŭ, să o deprind. și așĭ fi om slab, dacă nu așĭ întrece pe învĕțătoriĭ meĭ.

(Iese rîdĕnd cu glas țiuitoriŭ.)

Scena III.

Solarino. Solanio. Un servitoriŭ.

Servitoriul (predă luĭ Solarino o epistolă). Nobililor domnĭ! Antonio stăpânul meŭ vĕ rógă cu stăruință, să duceți acéstă epistolă luĭ Bassanio. Cuprinsul o să vĕ spună, cât e de grabnică.

Solanio (cu zorire). Cuprinsul! Cetesce, Solarino!

Solarino (cetesce). „Scumpe Bassanio! Tóte năile mele s'aŭ nimicit. Creditoriĭ meĭ devin crudelĭ. Averea-mĭ e perdută. Mâne espiră zapisul Evreuluĭ. Și după ce-mĭ e cu neputință, să maĭ trăesc, dacă nu-ĭ plătesc suma garantată, ast fel tóte datoriile dintre mine și tine sînt șterse. De te-așĭ puté vedé măcar la mórtea mea. Dară fă, cum îți place. De cum va ĭubirea mea nu te va îndemna, să viĭ la mine, atuncia nu o facă nicĭ epistola acésta.“

Solanio. Scumpul meŭ, lasă le tóte la o parte și pornesce.

Solarino. Da, am, să grăbesc și să îndemn pe Bassanio, ca să se întórcă și să împlinéscă dorința prietinuluĭ sĕŭ. Vino, prietine, ajută-mĭ, să mĕ gat de drum, căcĭ timpul e scump.

(Pornesc toți.)

Scena IV.

Shylock și Tubal.

Shylock. Eĭ, Tubal, ce noutăți îmĭ aducĭ din Genua?

Tubal. Nimica, fără numaĭ nenorocire. Am audit în Genua, că Antonio —

Shylock (ridicându-și privirea). Ce? Ce? O nenorocire? Antonio?

Tubal. A perdut o nae, carea venia din Tripolis.

Shylock (saltând de bucurie). Har Domnuluĭ! Har Domnuluĭ! — Dar óre adevĕrat să fie, Tubale?

Tubal. Preste orĭ ce îndoélă! Am grăit cu câțĭ va matrosĭ, carĭ și-aŭ mântuit viața cu prilejul naufragiuluĭ.

Shylock. Îți mulțămesc, bunule Tubal! Bune veștĭ! Ha, ha ha! Bune veștĭ!

Tubal. Maĭ mulțĭ creditorĭ de aĭ luĭ Antonio, cu carĭ am călătorit împreună până

rĕmăşiţele pămîntescĭ ale Mitropolitului *Miron Romanul,* mort în nóptea de Duminecă spre Luni după un morb greŭ.

Mitropolitul suferia deja de mult şi era slăbit în puterĭ, cu tóte că de abia ajunsese vrîsta de 70 de anĭ. În timpul din urmă bóla luĭ trecuse în gălbinare, carea apoĭ îl şi nimici.

Trista scire fusese comunicată telegrafice autorităţilor supreme din ţară: Maiestăţii Sale, guvernuluĭ şi Î. P. S. Sale Mitropolitului Victor în calitate de cap al bisericiĭ nóstre, apoĭ tuturor oficiilor protopresbiterale din archidiecesa gr. or.

Cadavrul mitropolitului repausat a fost espus în reşedinţa sa până Mercurĭ la 5 óre, când a fost dus preste uliţă în biserica din cetate. Cosciugul de metal a fost purtat de 8 protopresbiterĭ, încunjuraţi de preoţi având în mânĭ luminĭ aprinse. În acest trist cortej aŭ luat parte Episcopiĭ *Meţanu şi Popea,* archimandriţiĭ, mulţi protopresbiterĭ sosiţi deja la Sibiŭ şi un numĕros public. Aşedat fiind sicriul pe catafalc, s'a început serviţul călugăresc, ceremoniile îndatinate la înmormîntarea călugărilor. Tótă nóptea clericiĭ aŭ cetit psalmĭ lângă catafalc, pe care era aşedat cosciugul desfăcut. Mitropolitul era îmbrăcat în haĭnele archiereştĭ având pe pept crucea şi Evangelia, ér pe cap mitra.

În dată după mórte se începu lungul şir al condolenţelor. Şĭ-aŭ esprimat condolenţa pe cale telegrafică, în scris orĭ în persónă Maiestatea Sa, ministrul Wlassics, supremele autorităţi din Sibiŭ, Asociaţiunea, representanţa bisericiĭ nóstre din Sibiŭ, confesiunile cele alalte, fruntaşiĭ gr. or. şi alţiĭ. Între ceĭ carĭ aŭ făcut-o acésta, a fost şi fostul ministru Tache Ionescu, care a dispus, să se depună pe sicriŭ în numele sĕŭ şi o cunună. De alt cum numĕrul cununilor a fost fórte mare.

Joĭ diminéţă strada Măcelarilor era plină de popor, dar maĭ ales de preoţime. Aŭ fost de faţă aprópe toţi protopresbiterĭi archidiecesanĭ. Fiind că programul înmormîntării se schimbase, şi serviţul avea, să se începă nu la 10, ci la 9 óre, delegaţiunea bisericiĭ nóstre, constătătóre din prepositul *Ioan M. Moldovan,* canonicul *Gavril Pop,* secret. mitrop. *Dr. Augustin Bunea,* apoĭ *A. C. Domşa* prof. la şcóla de fete şi *Dr. Seb. Radu* protopop la Uióra, se presentă la archimandritul *Ilarion Puşcariŭ* spre a esprima condolenţa Mitropolitului nostru, a Capitlului, Consistoriului şi a întregiĭ archidiecese.

La 9 óre se începu liturgia pontificată de Episcopul Popea. Mica biserică era îndesată de public distins. Între ceĭ presenţi s'aŭ remarcat fostul Mitropolit primat al Românieĭ *Ghenadie,* comitele suprem *Thalmann,* representanţiĭ bisericilor gr. catolice, romano-catolice, luterane, primarul, representanţiĭ Asociaţiuniĭ, reuniuniĭ femeilor, un auditor militar, inspectorul Pintér, familia Mocsonyi, o numĕrósă delegaţiune de la Braşov, representanţiĭ tinerimiĭ universitare din Pesta şi Cluş şi alţĭ mulţi. După liturgie a urmat prohodul, la care aŭ slujit amîndoĭ Episcopiĭ. Cântările aŭ fost esecutate escelent de corul clericilor şi pedagogilor, ér ale prohodului de corul neîntrecut al reuniuniĭ de cântărĭ din Sibiŭ, sub conducerea prof. Dima. Cuvîntarea funebrală a rostit-o Episcopul Meţanu. A depins viaţa repausatuluĭ, luptele luĭ şi jalea şi îngrijarea bisericiĭ în aceste critice timpurĭ.

Sfârşindu-se ceremonialul, conductul se porni de-a lungul stradeĭ Măcelarilor, piaţa mare, strada Cisnădieĭ, strada Schewis până la biserica din suburbiul Iosefin, unde mortul a fost aşedat în cripta a nume zidită. Pe tot percursul cortejul a mers în frumósă ordine, având în frunte musica militară şi un frumos corp de ofiţerĭ.

După înmormîntare a urmat pomană.

Adaugem o scurtă biografie a repausatuluĭ mitropolit până la ziua, în care a cuprins scaunul mitropolitan.

Moïse Romanul s'a născut în Mezieş, com. Bihoruluĭ, o comună vecină cu Beiuşul, la 23 August 1828 din părinţi plugarĭ bine situaţi. Studiile elementare şi gimnasiale le-a făcut în Beiuş. Trecu apoĭ la Oradea Mare, unde urmă cursul sciinţelor filosofice. Murind la 1846 părintele sĕŭ, se decise după stăruinţa mameĭ sale pentru preoţie şi întră în seminariul din Arad. Ca teolog de anul al doilea fu deja numit cancelist consistorial şi ca atare absolvi cursurile teologice. La 1849 fu numit notar consistorial, post, ce-l ocupă până la 1860.

La stăruinţa episcopuluĭ arădan de atuncĭ Procopiŭ Ivacicovicĭ, maĭ târziŭ mitropolit în Sibiŭ şi apoĭ patriarch al Sêrbilor în Carloviţ, tinĕrul Moïse luă la 27 Octombre 1857 rassa călugărésc㠹 cu numele de Miron. La 3 Novembre fu sfinţit diacon şi numit profesor de teologie; la 24 Iunie fu sfinţit protodiacon, la 31 Martie 1863 chirotonit preot, la 25 Martie 1864 înaintat protosingel şi în curênd asesor consistorial.

Fiind preste 10 anĭ profesor de teologie, de o dată se hotărî din motive necunoscute a trece la altă carieră. La 1869 îşĭ puse candidatura de deputat în cercul Chişineuluĭ. După 4 lunĭ de deputaţie fu numit la 1 Aug. 1869 inspector şcolar în comitatul Caraşuluĭ.

Sistemisându-se vicariatul de Oradea Mare, fu cu unanimitate ales ca primul vicar. La 8 Novembre 1871 fu ridicat la gradul de archimandrit, ér la 12 Novembre 1873 fu ales episcop la Arad în locul luĭ Ivacicovicĭ, şi Maiestatea Sa l-a şi întărit la 7 Decembre acela-şĭ an. Alegerea luĭ de episcop era combătută de o considerabilă minoritate, care avea în fruntea sa pe fraţiĭ Mocsonyi, V. Babeş, dr Vasicĭ şi alţĭ fruntaşi.

După alegerea mitropolitului Ivacicovicĭ de patriarch la Carloviţ avea, să fie ales alt mitropolit. Congresul naţional s'a întrunit în 27 Octobre 1874 şi a ales pe Ioan Popasu. Guvernul înse a refusat, să propună Maiestăţii Sale confirmarea luĭ. S'a întrunit al doilea congres la 25 Novembre acela-şĭ an, şi după multe lupte şi sforţărĭ a fost ales episcopul Miron Romanul, care a fost întărit, ér la 27 Decembre a fost intronisat ca mitropolit.

---

aci în Veneţia, staŭ, să jóre, că el are, să falimenteze.

Shylock. Asta mĕ îmbucură! Voiŭ, să-l chinuesc, voiŭ, să-l torturez, voiŭ inima luĭ, dacă trece terminul; că în dată ce el nu va maĭ fi în Veneţia, voiŭ putĕ, să neguţătoresc, cum îmĭ place. Du te, Tubale, şi scriticesce maĭ de parte. Ne vom întîlni la sinagoga nóstră.

(Tubal iese.)

Scena V.

Shylock. Antonio. Solanio.

Shylock. Étă, aicĭ vine urgisitul!

Antonio. O, ascultă-mĕ, bunule Shylock!

Shylock (furtunatic şi rĕutăcios). Zapisul meŭ! Ăla-l voiŭ! Să nu zicĭ nimic împotriva zapisuluĭ! M'am jurat pe el şi am, să mĕ ţin de el! Fără de vină m'aĭ numit câne; şi dacă sînt câne, păzesce-te de dinţiĭ meĭ! Dogele trebue, să-mĭ facă dreptate.

Antonio. Te rog, ascultă-mĕ!

Shylock. Voiŭ împlinirea zapisuluĭ! Nu maĭ perde vorbe, eŭ voiŭ împlinirea zapisuluĭ şi nu voiŭ, să te maĭ aud vorbind. Nu mĕ veĭ face, să fiŭ un nebun hăbăuc şi slab, care clatină din cap, oftézĕ, compătimesce şi maĭ pe urmă face pe mijlocitoriul creştinesc. Nu veni după mine! Nu voiŭ, să maĭ aud nicĭ o vorbă.

(Iese.)

Solanio. Acesta e cu adevĕrat cel maĭ crudel dintre toţi câniĭ, câţi aŭ trăit óre când între ómeni.

Antonio (resignat). Mérgă! Nu maĭ alerg după el cu rugăminte zădarnică. El vre viaţa mea, şi eŭ sciŭ, pentru ce. Pe câţi datoraşi nu am mântuit din ghiarĕle luĭ, carĭ mi-se tânguiaŭ, că aŭ ajuns de jaful luĭ! Asta e causa urgieĭ luĭ. Dar —

Solanio. Dogele a bună samă nu va permite, ca el să-şĭ ĭea ipoteca.

Antonio. Dogele nu póte împedeca cursul dreptăţiĭ. Dacă ar înceta situaţia favorabilă, de care aŭ parte străiniĭ în Veneţia, atuncĭ s'ar dejosi justiţia statului, fiind că câştigul şi comerciul în cetatea acésta atîrnă de la tóte popórĕle. Du te numaĭ! Supĕrarea asta şi perderea m'aŭ slăbit aşa de tare, cât abia maĭ rĕmâne un funt de carne, ca să satur cu el mâne pe creditorul meŭ cel însetat de sânge. Numaĭ o dorinţă am: Dea Dumnezeŭ, ca Bassanio să mĕ vadă plătindu-ĭ datoria! Altă grije şi dorinţă nu maĭ am.

(Amîndoĭ se duc. Cortina cade.)

(Va urma.)

Revistă bisericéscă.

Roma.

Din Roma se anunţă, că Sfinţia Sa a protestat în contra procedurilĭ guvernuluĭ italian, care n'a invitat şi pe S. Scaun la congresul puterilor pentru suprimarea anarchismuluĭ. Papa accentuéză din noŭ drepturile, ce i-se cuvin ca la suveran, pe cum şi violările, carĭ le sufere, şi insistă asupra sanărilĭ acestora. La aplanarea conflictuluĭ german-spaniol Papa a purces ca adevĕrat suveran.

Se zice, că cardinalul secretar de stat Rampolla a trimis guvernuluĭ german o notă esplicativă, în care declară, că S. Scaun nu intenţionéză, să pretindă protectoratul francez preste catoliciĭ germanĭ din Orient şi pe acolo, unde imperiul german însu-şĭ protege pe supuşiĭ sĕĭ. Prin acésta conflictul născut din neînţelegerĭ se consideră de aplanat. De succesor al luĭ Bülow pe lângă Vatican e designat Rottenhahn actualul ambasador german din Elveţia, care a

mai representat în chip interimal imperiul german pe lângă Vatican.

Sfinţia Sa în 15 a c. a primit în audienţă pe peregrinii anglezi în număr de 90 persóne. În scurta alocuţiune Papa şi-a esprimat bucuria, că vede între peregrini mulţi numai de curênd convertiţi, şi sperarea, că convertirile se vor continua.

Parlamentul italian, după ce aŭ ocupat cu forţa Roma şi statul papal, a votat Papei ca rebonificare suma anuală de 3.200.000 lire, din carî însе S. Scaun nicî o dată nu a primit nimica. Pretensiunea Papei la statul italian se urcă aprópe la 70 de milióne de lire.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta în 14 a c. a ţinut o şedinţă de 10 minute, în care ministrul de finanţe a presentat proiectul de lege, prin care cere indemnitate pe 4 luni. Acest proiect s'a dat comisiunii finanţiare, care în 15 a c. a raportat în dietă despre el. Cu acéstă ocasiune Polonyi a atacat procedura comisiunii, carea nu a tipărit şi împărţit între deputaţi proiectul mai înainte de a-l desbate şi de a raporta despre el în dietă. De afacerea acésta s'a ocupat dieta şi în şedinţa de Luni, neavênd alt ceva de lucru.

Ministrul de culte şi instrucţiunea publică a cerut un credit de 1,000.000 fl., pentru ca să pună în starea prescrisă de lege edificiile şcolare şi locuinţele docentale de la 196 şcoli de stat. În carî comune sînt şcolile acestea, ministrul nu a spus.

La îndemnul partiduluî poporal din tóte părţile se înaintéză dieteî petiţiunî pentru reducerea dării de pământ.

În şedinţa de Marţi guvernul a propus, ca proiectul budgetuluî provisor pe 4 lunî să se desbată în dietă Sâmbătă în 22 a c. Oposiţia a inscenat obstrucţie în contra acesteî propuneri a guvernuluî.

Primul orator a fost abatele Molnár. El privesce în indemnitate o cestiune de încredere, care nu o póte vota guvernuluî actual. Partidul poporal voesce, să se închie cu Austria un pact echitabil, dară nu jertfirea intereselor ungare.

În acest sens a vorbit şi Apponyi. El impută guvernuluî, că pentru ce nu pune la desbatere budgetul, după ce a trecut deja prin comisiune; apoî pentru ce nu dă deslușirî ţerii în cestiunea pactuluî şi a cuoteî. Din declaraţiunile ministrilor austriacî s'ar vedé, că guvernul unguresc s'a învoit la ridicarea cuoteî.

Ministrul de finanţe Lukács László zice, că cestiunea cuoteî are, să se resolvéscă deosebit de cea a pactuluî. Cuota se va ridica orî reduce, după cum se va fi ridicat orî va fi scăđut capabilitatea ţerii de a purta sarcinî. (Strigărî: Ridicarea cuoteî!) Nu e vorbă de ridicarea cuoteî. Cuota o determină maioritatea. Ce privesce modificarea proiectelor referitóre la pact, ambele guverne se vor înţelege, că ce modificărî sînt admişibile.

În 19 a c. s'a continuat obstrucţia, critisând oratoriî opositionalî Kossuth, Holló şi Blaskovich fórte aspru politica guvernuluî.

Austria.

Parlamentul încă din sĕptĕmâna trecută se ocupă de desbaterea budgetuluî provisor. Desbaterea e de tot îndelungată amestecând în ea aprópe fiesce care orator cestiunî de naţionalitate şi de ale raporturilor cu Ungaria. Desele interpelărî încă împedecă mersul desbaterilor şi le daŭ un colorit obstrucţionist.

Ziarul din Praga „Politik“ scrie, că bărbaţiî de încredere aî Cehilor tinerî şi-aŭ redactat postulatele în formă concretă şi prin Dr Engel le-aŭ presentat ministruluî president aşteptând, ca guvernul să le facă concesiunile dorite. Se zice, că de la împlinirea dorinţelor lor fac pendentă spriginirea guvernuluî în cestiunea pactuluî.

Partidul poporal catolic declară, că şi după întrarea baronuluî Di Pauli în cabinet îşî păstrézĕ libertatea de acţiune. Aşa dar maioritatea conteluî Thun nicî acum nu e sigură pentru orî ce eventualitate.

Germania.

Călătoria împĕratuluî german e viŭ comentată de presa europénă. Mai ales în cercurile politice rusescî e dominantă părerea, că călătoria împĕratuluî Wilhelm nu va rĕmâné fără de influinţă asupra mersuluî politic în Orient. De şi faimeî despre anexarea unuî port din Siria prin Germania nu i-se dă nicî un cređĕmînt, totuşi se consideră ca sigur, că Germania îşî asigură o posiţie în Orient, ca şi care Rusia şi Franţa nicî după timp îndelungat şi după nenumĕrate jertfe în banî şi în ómenî nu şi-a putut câştiga.

Împĕratul a sosit în Constantinopol în 18 a c., unde sultanul i-a făcut o primire imposantă. Presenţa împĕratuluî va îndupleca pe sultanul la concesiunî în favorul Germanieî cu privire la locul sacru.

În Alexandria s'a descoperit o conjuraţiune, care avea de scop de a atenta la viaţa împĕratuluî, de cum va ar călători în Egipt. Vre o 15 Italianî aŭ fost arestaţi. Conspiratoriî aŭ voit, să călătoréscă la Ierusalim şi să comită acolo atentatul. Poliţia însе î-a prevenit, le-a confiscat bombele şi î-a arestat. Despre urzirea complotuluî împĕratul a fost de cu vreme încunoscinţat, şi el pentru aceea a renunţat la cercetarea Egiptuluî.

Franţa.

Foile puse în serviţul sindicatuluî Dreyfuss spre a face, ca lumea să se mai intereseze de acesta, aŭ inventat un complot în contra statuluî. Complotul după foile jidovescî l-ar fi pus la cale provincialul Iesuiţilor Pére du Lac, deputatul antisemit Déroulède, prinţul Victor Napoleon şi câţî va generalî compromişî în afacerea Dreyfuss. Complotul era, să se pună în lucrare Sâmbătă cu ajutoriul garnisóneî din Paris prinđênd pe ministri şi făcêndu-se pretinşiî conspiratorî stăpânî aî situaţieî; guvernul însе a prins de veste şi a zădărnicit planul. Cu de aceste umblă foile liberale, să discrediteze armata, pentru că ea se opune revederiî procesuluî Deryfuss, sórtea căruia vor, să o identifice cu a republicieî. Faptul este, că între ofiţerî domnesce mare nemulţămire din causa deselor atacurî, la carî sînt espuşî din partea preseî filosemite, fără ca guvernul să le apere reputaţia.

Turcia.

Pórta rĕspunđênd la ultimatul celor patru puterî în cestiunea Creteî a luat la cunoscinţă accentuarea suveranităţiî sultanuluî preste insulă, de asemenea a luat act despre desarmarea creştinilor şi despre garantarea siguranţeî vieţiî şi averiî Mohamedanilor. A declarat mai de parte guvernul turcesc, că voesce a purcede în armonie cu cele alalte puterî spre restabilirea ordiniî; a dispus deja transportarea armateî din Creta, rĕmânênd numai contingentul necesar pentru apĕrarea suveranităţiî şi a flamureî turcescî. Tot de o dată a declarat, că aştéptă, ca representanţiî puterilor să céră de la guvernele sale instrucţiunî cu privire la introducerea autonomieî şi acelea să le comunice şi sultanuluî.

La acest rĕspuns ambasadoriî aŭ înaintat guvernuluî turcesc o notă colectivă nóuă insistând, ca acésta să priméscă necondiţionat cele pretinse în ultimat şi să retragă tótă armata din Creta.

Din Atena se anunţă, că 4000 de Mohamedanî aŭ declarat admiraluluî Pottier, că după retragerea trupelor turcescî şi dînşiî vor părăsi Creta. Ceî mai mulţi emigranţi voesc a se aşeđa în Siria şi cer de la sultanul, ca să fie transportaţi gratuit pe năile statuluî. Sultanul nu aprobă emigrarea, ci doresce, ca elementul mohamedan să rĕmână şi pe viitor în Creta.

Guvernul turcesc în 15 a c. a declarat, că primesce necondiţionat ultimatul puterilor. Cu acésta Creta în faptă încetéză de a mai fi provinţă turcéscă. Anexarea eî la Grecia e numaî cestiune de timp.

Întimpinare.

Referitoriŭ la articolul nostru „Cosiţa nóstră“ din numĕrul trecut primim următórele şire:

Blaş 15 Octobre 1898.

Domnule Redactor! La provocarea preste mĕsură delicată din „Unirea“ de azî Te rog, să binevoescî a suscepe în colónele ziariuluî Dtale următoriul rĕspuns:

Fie care om el însu scie mai exact, cum staŭ afacerile luî, — şi fie care om are dreptul de a judeca el însu: unde, când şi cum *póte* împlini fapte ca cele din cestiune?

Şi dacă cine va *ar avé lipsă* de cămeşea sa până la mórte, pare mi-se, nu ar fi cu dreptul, să o chiar pretindem de la el, până mai rĕsuflă.

Altmintrea regret fórte, dacă în viaţa mea mĕ voiŭ fi purtat aşa faţă de instituţiune, în cât — fie măcar şi numaĭ unul din ceĭ ce-mĭ cunosc maĭ de aprópe paşiĭ, — póte veni la cugetul, că aplicarea unuĭ bold, la care Neamţu-ĭ zice „Wink mit dem Zaunpfahl“, este nu numaĭ indicată, dar chiar necesară.

Aşa întimpinarea. Numele sĕŭ scriitoriul şirelor doresce, să i-se retacă.

Cetitoriĭ a bună samă vor sci, cine e.

Noĭ din parte-ne mărturisim, că nicĭ prin minte nu ne-a trecut, să-l vătĕmăm orĭ chiar şi numaĭ să-l supĕrăm prin cuvintele nóstre. Dimpotrivă ne-am unit şi noĭ convicţia nóstră cu convicţia de obşte referitóre la intenţiile cele nobile şi marinimóse, carĭ le nutresce Dsa.

Constatăm, că epistola Dsale a fost pentru noĭ o palmă zdravĕnă. O suferim cu bucurie. Ne aducem a minte de misionariul acela francez, care cerşind prin Franţa pe sama fiilor sĕĭ sufletescĭ din Africa a întrat la un laĭc bocotan şi în loc de ajutoriŭ a primit o palmă. El atunci a zis: „Asta a fost pe sama mea. Acuma dă óre ce şi pe sama sermanilor meĭ fiĭ sufletescĭ.“

Scim, cum stă lucrul, şi de aceea repetim cu insistinţă îndoită Dsale şi tuturor, celor ce aŭ durere de sórtea gimnaisiuluĭ nostru: Qui cito dat, bis dat!

Păzéscă ne Dumnezeŭ de un lucru ca acela, dară noĭ fórte ne temem, că pe când va muri Dsa, gimnasiul nostru va fi în trista posiţie de a nu maĭ avé lipsă, să reflecteze la nicĭ un ajutoriŭ din partea Dsale.

Noĭ de altmintrea ne-am împlinit numaĭ sfînta datorinţă de a apĕra instituţiile nóstre, pentru ca nu cum va la timpul sĕŭ să ni-se pótă aplica cuvintele Scripturiĭ: „Cânĭ mutĭ sînt, carĭ nu pot lătra.“ Lătratul cânelui nu e chiar delicat. Cerşitoriul în mediul nostru social face carieră în specialitatea sa nu cu smerenie, ci cu obrăznicie. Acestea nu aŭ decĭ, să supere pe nicĭ un om, care s'a obicĭnuit a cugeta asupra lucrurilor în chip maĭ adânc.

Corespondinţe.

Sĕlagiŭ, Octomvre 1898.

Onorată Redacţiune!

Vin a vĕ raporta despre frumósele serbărĭ, ce s'aŭ sevârşit în parochia Acâş în ziua de Sfîntă Măria mică cu prilejul sfinţiriĭ bisericiĭ din Acâş.

Frumuşica biserică română greco-catolică din Acâş nu e chiar nóuă, căcĭ zidirea eĭ s'a început încă pe la anĭĭ 1869—1870 sub preoţia repausatului Ioan Popdan şi sub curatoria asemenea repausatului George Şaitoş-Sŏtér, dar din pricina, că în Acâş sînt de tot puţinĭ Românĭ şi şi aceia sĕracĭ, abia în 1880 s'a putut preda cultului dumnezeesc. Nu s'a terminat însĕ, căcĭ banĭ n'aŭ avut, nu le-a ajuns, să zidéscă şi turn, cor, scaune etc. Aceste s'aŭ zidit pe rînd. Aşa în 1893 s'aŭ făcut scaune regulate fiind preot actualul protopop în Unimăt M. On. D. Gregoriŭ Pop, ér curator Samuil Filip, ér în timpul din urmă pe lângă renoirea ridicată a întregului zid, acoperirea cu tinichea a năiĭ bisericiĭ, ridicarea coruluĭ, facerea plafonuluĭ etc. s'a ridicat şi turnul, care s'a coperit cu tinichea şi s'a văpsit aşa, cât azĭ biserica din Acâş este una din cele maĭ frumuşele bisericĭ din acest jur.

Ast fel terminată fiind biserica, sfinţirea respective binecuvîntarea eĭ s'af ăcut în 8/20 Septembre c. pontificând delegatul Escelenţeĭ Sale Episcopuluĭ Magnificul şi Reverendissimul Domn vicar al Sĕlagiuluĭ Alimpiŭ Barboloviciŭ asistat fiind de M. O. D. Ambrosiŭ Pop protopopul tractuluĭ Sătmar şi paroch în Dorolţ, Gregoriŭ Pop protopopul tractuluĭ Eriŭ şi paroch în Unimăt, Gavrilă Vaĭda protopop şi paroch în Bobota, Ludovic Rezei protopop şi paroch în Supurul de jos, Gavrilă Meseşan paroch în Chieşd, Vasile Tămaş paroch în Giungiŭ, Dr Iuliŭ Dragoş paroch în Sâncraiŭ, Vasile Hoblean preot în Cig, Laurenţiŭ Avram preot în Chieşd etc.

Cântările de sub liturgia solemnă le-aŭ esecutat frumos alternativ corurile din Giungiŭ şi Dorolţ şi corul vocal din Sâncraiŭ. Cuvîntarea bisericéscă ocasională o a rostit cu cunoscuta-ĭ elocinţă Magn. şi Rsmul D. vicar Alimpiŭ Barboloviciŭ, după care a luat cuvîntul M. On. D. Gregoriŭ Pop din Unimăt mulţămind tuturor binefăcĕtorilor bisericiĭ, ĕră preotul din Acâş Antoniŭ Băliban a schiţat istoricul bisericiĭ din Acâş înşirând numele acelora, carĭ de la început până în ziua sfinţiriĭ aŭ dăruit câte ceva pe sama bisericiĭ. După acestea sfârşindu-se serbările, corul instrumental din Giungiŭ a intonat imnul naţional, la sunetul căruia inteligînţa, — care de alt fel aprópe numaĭ din cler a constat, — inteligenţiĭ mirenĭ nu aŭ vreme, să umble pe la sfinţirĭ de bisericĭ, — s'a dus la locul prânzuluĭ, ĕră naţia pe la casele Românilor.

În decursul prânzuluĭ s'aŭ rostit după obiceiŭ maĭ multe tosturĭ. Magn. şi Rsmul D. vicar Alimpiŭ Barboloviciŭ a rostit tost întru sănătatea Escelenţeĭ Sale Episcopuluĭ diecesan Dr Ioan Szabó.

Ast fel aŭ decurs în chip fórte frumos şi impunĕtoriŭ aceste serbărĭ atât de înălţătóre de inimĭ, la carĭ mireniĭ inteligenţiĭ aŭ aflat cu cale a nu lua parte. Pentru ce? Eĭ vor fi sciind. Cu atât maĭ vrednică de laudă este naţia, care în numĕr aprópe de 3000 de suflete aŭ luat parte la acéstă sfinţire.

Nu pot, să întrelas a pomeni aci cu deosebire procesiunile venite din Supurul de jos în frunte cu M. On. D. protopop Lud. Rezei, şi cea din Giungiŭ în frunte cu M. On. D. Vasile Tămaş, pe cum şi cea din Dorolţ, care cu rîndul frumos şi cu cântările evlavióse aŭ stors admiraţia chiar şi a Calvinilor din Acâş, carĭ şi eĭ fiind aicĭ la vre o 1200 locuitorĭ, aŭ luat parte fórte mulţĭ la sfinţire.

Delaler.

Nr. 10—1898.

Convocare.

În sensul §-luĭ 21 din „Statutele reuniuniĭ înv. gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş prin acésta se conchĕmă adunarea de tómnă a despărţĕmîntuluĭ constătător din membriĭ reuniuniĭ aparţinĕtorĭ Vicariatuluĭ gr. cat. al Făgăraşuluĭ. Adunarea se va ţinĕ *Duminecă la 6 Novembre st. n. a. c.* în scóla gr. cat. din *Ileni* pe lângă următorul

Program: 1. La 8 óre a. m. constatarea membrilor presenţi în şcólă şi participarea in corpore la serviţul divin. 2. La 10 óre a. m. deschiderea adunăriĭ prin president. 3. Incassarea taxelor. 4. Ascultarea lecţiuniĭ practice ţinute de I. Fărcaş. 5. Cetirea uneĭ disertaţiunĭ de G. Vlad. 6. Discuţiune asupra disertaţiuniĭ şi a prelegeriĭ practice. 7. Cetirea şi verificarea procesuluĭ verbal din adunarea trecută. 8. Raportul comitetuluĭ despre activitatea sa de la ultima adunare, apoĭ raportul cassaruluĭ despre starea averiĭ. 9. Statorirea timpuluĭ şi loculuĭ pentru ţinerea adunăriĭ viitóre. 10. Designarea membrilor, carĭ la adunarea proximă vor ţinĕ prelegerĭ orĭ disertaţiunĭ. 11. Propuneriĭ şi interpelărĭ. 12. Alegerea comitetuluĭ şi delegaţilor pentru periodul următor. 13. Închiderea adunăriĭ.

Şinca veche, 17 Octombre 1898.

Ioan Pop preşedinte. **Eustachiŭ Crişan** notar.

Noutăţĭ.

Escelenţa Sa Î. P. S. D. Mitropolit în 19 a c. a călătorit la Budapesta spre a asista în 21 a c. la ceremonia aşedărieĭ oşĕmintelor regeluĭ Arpadian Bela III în cripta de la biserica s. Matia din Budapesta.

Denumire. *Ladislaŭ Pap Szilágyi,* secretar ministerial în ministeriul de culte şi instrucţiunea publică, e numit consiliar de secţiune în acela-şi ministeriŭ.

Martirĭ noĭ. Biserica catolică şi-a dobîndit din noŭ doĭ martirĭ, carĭ aŭ căḑut jertfă întru propagarea credinţeĭ în Africa. Aceştia sînt fratele Severin din congregaţiunea Spiritului sfînt şi un prunc, care îl însoţia. Fratelui Severin i-s'aŭ străpuns ochiĭ şi i-s'a tăiat gâtul; cadavrul luĭ l-aŭ aflat ceĭ alaltĭ membri aĭ misiuniĭ din Congo, ĕră carnea prunculuĭ o aŭ mâncat uciḑătoriĭ, o cétă de Bongĭ.

Legea despre magiarisarea numirilor topografice e pe calea de a se esecuta. Acésta o a declarat ministrul Perczel la interpelarea din 19 a deputatuluĭ dietal Endrei. Ministrul zice, că s'aŭ luat mĕsurile pentru întrarea legiĭ în vigóre.

Canibalism în Rusia. Un corespondent al luĭ „Sussex Daily News“ scrie: Maĭ înainte de asta cu dóuĕ lunĭ publicasem în colónele acestea estrase din epistola unuĭ prietin rus, care învinovăţia o comună ruséscă cu canibalism. Estrasele se publicaserĕ maĭ de parte, se declaraserĕ însĕ cu o cale de neadevĕrate. Dară acum în zilele din urmă şi-a îndreptat congresul bisericiĭ rusescĭ din Chiov luarea a minte asupra acesteĭ afacerĭ. Episcopul din Casan a recunoscut, că în diecesa luĭ se întîmplă adese orĭ canibalism, şi că până acuma nu a putut, să-l stirpéscă nicĭ un mijloc. Canibaliĭ din Casan ucid şi mânâncă pe ómeniĭ aceia, pe carĭ îĭ persecutéză nenorocirea; eĭ nutresc părerea, că fapta lor împacă pe dumnezeĭ. Frumósă flóre a vieţiĭ religióse din biserica neunită!

„Jidanul véculuĭ al XIX, saŭ pentru ce sîntem antisemiţi?“ este titlul uneĭ broşurĭ volante, ce a apărut de curênd în Graţ. Autorul broşuriĭ este I. Seidl. El presentă pe Jidovĭ ca pe un popor fórte egoist, care esploatéză tóte terenele vieţiĭ sociale în folosul sĕŭ spre păgubirea celor alaltĭ cetăţenĭ din Austria. Pe când statul are o datorie de $4^1/_2$ miliarde = 4500 milióne, ĕră aristocraţia şi poporul sĕrăcesce, pe atuncia Jidoviĭ se îmbogăţesc. Familia Rothschild din Viena dispune de o avere cam de 2000 milióne. Încă în 1873 numaĭ ca avere supusă la dare fasionase 800 milióne. Cu averea acésta ar puté, să cumpere întrĕgă Boemia. Familia Rothschild din Viena e sĕracă pe lângă Rothschild din Paris, care are 8—10 miliarde frcs. Tot de atare avere colosală dispun Rothschildiĭ din London şi Frankfurt aşa, că familia acésta singură dominéză întrĕgă Europa. Dară maĭ sînt şi alte familiĭ jidovescĭ milionare, pe cum Guttman, Reitzes etc. Numaĭ la bursa din Viena sînt 60 de Jidovĭ, carĭ dispun de maĭ multe milióne, ĕră milionarĭ şi capitalişti sînt 1500. Averea colosală adunată în mâna Jidovilor şi chipul de a o câştiga şi folosi provócă antisemitismul.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Secțiunea a dóua e cea mai mare. Începe cu representarea minunilor L. V. introducêndu-o cu cele nóuĕ cete ângerescĭ, după cum scrie despre ele s. Dionisiŭ Areopagitul. Serafimiĭ se representézĕ cu ripide. Pe cestea din urmă sînt scrise cuvintele doxologieĭ celeĭ marĭ, ceea ce va, să zică, că ângeriĭ aceștia laudă neîncetat pe Dumnezeŭ. Zidiriĭ ómenilor îĭ premerge osîndirea luĭ Lucifer, apoĭ urmézĕ multe scene din viața patriarchilor. Cu prilejul aflăriĭ luĭ Moĭsi fata luĭ Faraon se representézĕ ședêndu pe un tron la țĕrmul rîuluĭ. Rugul ardêndu cuprinde pe Preacurata Fecióră cu pruncul dumnezeesc, căcĭ el în simbolica creștină cea veche e icóna feciorieĭ nevătĕmate. Din viața luĭ Ilie se representézĕ un spre zece motive. Vedenia profetuluĭ Isaie se representézĕ în concepție sublimă: Christos pe un tron, căcĭ Cuvîntul întrupat are, să grăéscă luĭ Isaie în tocmaĭ ca și luĭ Samuil. Surprinderea Susaneĭ în scaldă și scena fetelor luĭ Lot se omit, semn, cât de cu adevĕrat creștinesc și decent e spiritul picturiĭ bizantine; silința eĭ se îndréptă în tot de una spre a înălța, a edifica, a nobilita, și espunerea de motive sensuale ĭ-a fost în tot de una lucru străin, și de aceea rĕmâne ea singură arta cu adevĕrat bisericéscă și religiósă. Singura scenă, în care se cuprinde Susana, e în manualul acesta aceea, în care o scapă Daniil. Multe obiecte le fac înțelese numaĭ inscripțiile, carĭ însoțesc asemenea unuĭ comentar limba ieratică de icóne. Manualul pune pe persónele și întîmplările din L. V. aprópe acela-și pond ca și pe cele din L. N., în ce chip biserica orientală pune preste tot pe o trépță L. V. cu cea N.: așa cuprind în biserica Panagieĭ Fanerometi din Salamis patriarchiĭ, profețiĭ, judecătoriĭ, împĕrațiĭ și femeile sfinte aprópe atâta spaț, cât cuprind și sfinții L. N Nu așa biserica apusană. [1]) De aceea zice Iacobus a Voragine în Legenda de aur: „E de observat, că biserica în Orient celebrézĕ sĕrbătoriĭ de ale sfinților din ambele Legĭ, ĕră cea apusană nu celebrézĕ cele ale sfinților L. V., de óre ce lor le-a trebuit, să maĭ mérgă și în ĭad; escepție formézĕ sĕrbătórea pruncilor din Vetleem, fiind că în fiesce care din eĭ s'a ucis Christos, și Macaveiĭ etc.“ [2]) Ss. Elisaveta, Ana, Ĭosif se țin de timpul promisiuniĭ în tocmaĭ ca și de cel al împliniriĭ, ĕră în Ĭoan Botezătoriul se întîlnesc L. V. și N. De aceea pe eĭ încă îĭ cuprinde biserica apusană în sĕrbătorile sale. Orientul și-a păstrat însĕ veneratiunea sa față cu L. V. și cu representanții eĭ, și aceștia în icónele Orientuluĭ chiar de aceea pórtă nimb în tocmaĭ ca și sfinții L. N., și iconografia rĕsăriténă îĭ pune pe o trépță cu Apostoliĭ prin aceea, că-ĭ representézĕ desculți. E adecă regulă constantă în iconografia grecéscă, că Dumnezeŭ, ângeriĭ și Apostoliĭ se representézĕ desculți; Maria nu are precelința acésta, ĕră sfinții L. V. în privința acésta se pun pe o trépță cu Apostoliĭ. Așa Ezechie și Manasi, Avel și Ĭuda, Amvacum, Ĭoil, Samson și Gedeon pórtă în picturĭ în tot de una nimb și sînt desculți ca și Apostoliĭ și sînt maĭ pe sus de cât în Apus ss. Augustin, Ieronim și alțiĭ. Până în vécul al XI-lea apusaniĭ aŭ fost cu considerație maĭ mare față cu Orientul, dară după schismă se casséză în Occident pe încetul nimburile persónelor din L. V., ĕră în vécul al XIV-lea se înzestréză cu nimburĭ deja numaĭ sfinții creștinĭ. [3]) — Sfintele muierĭ din L. V. formézĕ în manuscrisul acela o cétă considerabilă: după strămóșea Eva, carea se representézĕ ca bĕtrână, urmézĕ Sarra, Reveca, Lia, Rachil, Asineta, Maria sora luĭ Moĭsi, Debora, profetésa Holda, drépta vĕduvă din Sarepta, Ĭudita, Estira, Ana mama luĭ Samuil și Ana mama Preacurateĭ Fecióre.

Portul profeților e prescris în chip acurat. E bătĕtoriŭ la ochĭ, că Ĭona, pe carele în Italia și în Franța îl zugrăvesc în tot de una ca om tinĕr, aci se representézĕ ca bĕtrân pleș, de și misiunea luĭ cea grea pretindea, ca el să fie în putere. Apoĭ urmézĕ o alegere îngrijită de purtătorĭ de ale profeților referitóre la Rĕscumpĕrătoriul, la minunile și la patimile luĭ; aci în cuvintele luĭ Ĭacob din I Moĭsi 49, 9 despre adurmirea puiuluĭ de leŭ și despre trezirea luĭ în legătură cu cele ale luĭ David din ps. 43, 24 și cu ale luĭ Solomon din Cânt. 5, 3 se combinézĕ o prezicere întreită a morțiĭ și învierii Domnuluĭ. Urmézĕ profeții referitóre la Maria, la carĭ se înșiră apoĭ filosofĭ grecescĭ, despre carĭ se susține, că eĭ ar fi grăit despre întromenirea luĭ Christos; însĕ cele maĭ multe din enunțările acestea abia vor puté, să se găséscă în formă așa de hotărîtă în scrierile filosofilor păgânĭ, cu tóte că bună óră Plato și Socrate ar fi putut, să dea atarĭ rĕspunsurĭ la întrebărĭ, carĭ li-s'ar fi pus despre dumnezeire. Acești representanți aĭ lumiĭ păgâne în arta creștină occidentală sînt maĭ rarĭ de cât la Grecĭ. De altă parte arta grecéscă nu representézĕ sibilele, pe carĭ arta apusană le-a împrumutat din istoria profană din causa acelor stichurĭ autentice orĭ apocrife ale lor, carĭ cetitoriul póte, să le referéscă ca profețiĭ la Christos. Manuscrisul din Atos grăesce numaĭ despre o singură sibilă, însĕ fără ca să o numéscă. Închiarea acesteĭ secțiunĭ o formézĕ rădăcina luĭ Isai.

Șirul icónelor din L. N. arată maĭ întâiŭ Bunavestire. Maria e representată „stând și torcêndu mĕtasă, care e înfășurată pe un fus, în vreme ce drépta și-o întinde spre archangelul Gavriil, care ține în mână o lance“. Următórea representare e scena, în care Ĭosif face Marieĭ imputărĭ. Nascerea Domnuluĭ se representézĕ în o peșteră, „Maria și Ĭosif sînt îngenunchiați, Ĭosif își ține mânile încrucișate pe pept; în dosul luĭ Ĭosif sînt păstoriĭ admirând pruncul, carele e înfășat; de-asupra e un ânger. De ceea latură vin magiĭ călărĭ, arĕtând unul altuia steaua; de-asupra peșteriĭ e o cétă de ângerĭ ținêndu inscripția: Mărire luĭ Dumnezeŭ întru ceĭ de sus! în vreme ce de sus se pogóră o rază mare până jos la capul pruncului dumnezeesc“. [1]) Arta grecéscă e maĭ credincióșă textuluĭ s. Scripturĭ, când representézĕ închinarea păstorilor în o peșteră; arta apusană dimpotrivă o representézĕ aprópe tot de una în o căsuță, în un spaț acoperit cu paie, ba une oria în o casă de marmoră prețiósă. De altmintrea de altă parte e bătĕtoriŭ la ochĭ, că arta grecéscă une oria a împreunat trăsăturile cele maĭ ideale cu materialism grosolan în concipiare. Așa dă legenda de ajutoriŭ Născĕtóreĭ de Dumnezeŭ dóuĕ femeĭ, carĭ scaldă pruncul, care representare firesce că trebue, să nimicéscă cu desevârșire caractĕrul supranatural al sceneĭ. Concipiarea acésta în Apus o găsim numaĭ la Giotto în frescul Madonneĭ dell'Arena din Padua. Manuscrisul ne arată în închinarea magilor pe Maria ținêndu în pólă pruncul, care binecuvîntă, înaintea eĭ pe magĭ cu darurile sale în vase de aur, ĕră în dosul eĭ pe Ĭosif. A fară de casă un tinĕr ține treĭ caĭ. Unul din ceĭ treĭ magĭ îngenunchéză; e un moșneag cu barbă lungă, pe când ceĭ alalțiĭ doĭ sînt tinerĭ: unuia acum începe a-ĭ cresce barba, ĕră cel alalt e fĕr de barbă. Magiĭ se întorc apoĭ în țara sa povĕțuiți de un ânger. Fuga în Egipt a fară de Maria cu pruncul, carea șede pe un mânz, și a fară de Ĭosif, care merge în urma lor, maĭ arată încă și pe un tinĕr, care conduce animalul; în Italia pe tinĕrul acesta îl înlocuesce un ânger. Cu prilejul uciderii pruncilor din Vetleem a rare orĭ se representézĕ în icóne scena aceea cuprinsă în manuscrisul din Atos, după care Elisaveta fuge cu micul Ĭoan, și se deschide un munte, pentru ca să-ĭ lase, să trécă. Botezul Domnuluĭ arată pe Rĕscumpĕrătoriul desbrăcat stând în Ĭordan, pe Ĭoan stând lângă el pe țĕrm și ținêndu drépta de-asupra capuluĭ luĭ Christos; de-asupra se vede Spiritul sfînt în chip de porumb pogorîndu-se din norĭ în o rază; de-a stînga se vĕd ângerĭ cu mânile înălțate, în Ĭordan o figură bărbătéscă turnând apă din un vas, așa dară o personificare a Ĭordanuluĭ. Figura acésta e cuprinsă de uĭmire, ceea ce se vede și în mosaicurile din Ravena și se referesce la cuvintele din ps. 76, 17: „Vĕdutu-te-aŭ apele, Dumnezeule, vĕdutu-te-aŭ apele, și s'aŭ temut.“ De și cuvintele acestea sînt maĭ de aprópe o alusiune la trecerea poporuluĭ prin Marea roșie, Grecii totuși le referesc la botezul Domnuluĭ. [2]) O pictură de pe muntele Atos, carea o descrie Didron, arată Ĭordanul în forma unuĭ moșneag cu trup gol, care fuge privind cu spaimă la Christos, de-a stînga marea în figura uneĭ femeĭ zugrăvită în colorĭ vineții și cu coronă verde, ședêndu între dóuĕ mirozeniĭ de mare. [3]) Representarea

[1]) Manuel p. 131 sq.
[2]) Ed. 1490. n. 104.
[3]) Cf. Didron l. c.

[1]) Manuel p. 157.
[2]) Manuel p. 141.
[3]) L. c. p. 165.

grecéscă a schimbăriĭ la faţă în manuscrisul din Atos e fórte materială: Christos nu plutesce în aer, ci stă pe vîrful mijlociŭ al muntelui şi e îmbrăcat în haîne albe şi încunjurat cu raze; aureola acésta o mărginesce o línie, câte va raze pornesc din centru asemenea spicelor de rótă şi ating pe Moîsi, Ilie, Petru, Ĭacob şi Ĭoan; întrégă representarea acésta aduce cu o rótă, de care e legat Rĕscumpĕrătoriul. Suirea luĭ Isus pe muntele Taborului şi pogorîrea luĭ cu ceĭ treĭ Apostolĭ în arta bizantină se găsesc numaĭ de dóuĕ orĭ împreunate cu schimbarea la faţă aşa, pe cum o rînduesce acésta şi manualul de pe muntele Atos. După schimbarea la faţă conform istorisiriĭ evangelice urmézĕ vindecarea prunculuĭ celuĭ lunatic. Învierea luĭ Lazar se prescrie în forma aceea predilectă arţiĭ creştine antice, în care înviatul învĕlit în faşiĭ stă în mijlocul mormîntuluĭ. În representarea restigniriĭ se cuprinde din noŭ o trăsătură materialistă, căcĭ „Maria leşină. şi dóuĕ femeĭ o spriginesc“, în vreme ce „Stabat mater“ a arţiĭ apusane în cântare şi în pictură arată forţa suprafiréscă a Maicĭĭ luĭ Dumnezeŭ, carea stând neînfrântă jertfesce pe Fiul sĕŭ pentru mântuirea lumiĭ. Manualul rînduesce, ca Longin cu lancea să stea de-a drépta, éră omul cu buretele moiat în oţet de-a stînga crucii. De desubtul crucii arată manualul o peşteră micuţă şi într'însa căpĕţina şi ósele luĭ Adam, pe carĭ le udă sângele luĭ Christos; căcĭ legendele apocrife istorisesc, că crucea s'a ridicat de-asupra mormîntuluĭ luĭ Adam, ba că chiar şi lemnul crucii a crescut acolo din semînţa pomuluĭ vieţiĭ din raiŭ. Pogorîrea la Iad arată pe Christos, care prinde de mânĭ cu drépta pe Adam şi cu stînga pe Eva, maĭ de parte alături pe Ĭoan, David, Ĭona, Isaie, Ĭeremie şi Avel şi mulţi îngerĭ. Învierea arată mormîntul deschis, doĭ îngerĭ cu haîne strălucitóre şedĕnd la colţurile luĭ, pe Christos înviat călcând pe coperemîntul mormîntuluĭ, cu drépta binecuvîntând, éră în stînga ţinênd o flamură.

(Va urma.)

Ben Hur

sau

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Aşa primi servitoriul credincios încă în clipa cea maĭ de pe urmă meritata răsplată. Trupul luĭ cel frânt şi deformat nicĭ când nu va maĭ fi restaurat, el nu va maĭ scăpa de amintirea suferinţelor sale, şi aniĭ, carĭ ĭ-a petrecut în suferinţe amare, nu i-se vor maĭ restitui; dar acuma i-s'a arĕtat o viaţă nóuă cu asigurarea, că ea e o viaţă nóuă, carea se începe pe loc după viaţa acésta şi se numesce „raiŭ“! Acolo va găsi împĕrăţia visurilor sale şi pe împĕratul. Un sentiment de pace desevârşită cuprinse pe Simonide. Dară din colo de drum, în faţa crucii, stăpânia uĭmire şi turburare. Vicleniĭ cărturarĭ combinaŭ presupunerea, pe care se întemeia întrebarea, cu concesiunea, pe care se întemeia réspunsul. Dacă vor permite, să se lăţéscă în ţară scirea, că el eMesia, atuncĭ dóră eĭ aŭ făcut, să se restignéscă Nazarinénul. Şi, lucru grozav! el pe cruce, cu încredere maĭ mare de cât orĭ când de altă dată, nu numaĭ se declarase pe sine însu-şĭ de împĕrat, ci promisese chiar şi unuĭ tâlhariŭ, că va avé parte de raiŭ. Eĭ se cutrĕmurară în faţa fapteĭ sale. Archiereul se îngrozi pe lângă tótă sumeţia sa. De unde îşĭ împrumuta acest om credinţa sa, dacă nu din adevĕr? Şi ce era adevĕrul alt ceva de cât Dumnezeŭ însu-şĭ? Încă numaĭ óre ce maĭ mult, şi eĭ eraŭ nimiciţĭ cu desevârşire. Răsuflările Nazarinénuluĭ se făceaŭ tot maĭ grele; oftările luĭ se schimbară în gemete. Numaĭ treĭ óre era pe cruce şi el muria deja!

Vestea trecu din gură în gură, până o sciură toţĭ. Ér apoĭ stăpâni tăcere. Răsuflarea se opria şi muria, un abur năduşitoriŭ îngreuia aerul. şi năduşélă se adause la întunecime. Cel ce nu o scia, acela nu putea, să-şĭ închipuéscă, că sub noriĭ aceia negri, carĭ atîrnaŭ asemenea uneĭ acoperitorĭ de sicriŭ, staŭ treĭ milióne de ómenĭ, carĭ aşteptaŭ cuprinşĭ de frică şi de gróză, să vadă, ce se va maĭ întîmpla. Eĭ eraŭ aşa de tăcuţĭ!

O strigare de desperare pătrunse prin negură preste capetele acelora, până la a căror urechĭ putea, să ajungă glasul muribunduluĭ. O strigare de desperare, dacă nu de învinuire —

„Dumnezeul meŭ, Dumnezeul meŭ, pentru ce m'aĭ lăsat!“

Glasul îngrozi pe toţĭ, carĭ îl auḑiră. Pe unul îl atinse nespus de tare.

Ostaşiĭ aŭ fost adus cu sine un vas cu vin şi cu apă. Eĭ îl puseră în puţină depărtare de la Ben Hur. De cum va moiaŭ în fluidul acela un burete şi-l legaŭ în vîrful unuĭ toeag, dacă voiaŭ, puteaŭ, să recorésca cu el limba pătimitoriuluĭ. Ben Hur îşĭ aduse a minte de sorbitura, ce o primise la fântâna din Nazaret. Ascultând de o inspiraţie luă buretele, îl moiă în vas şi păşi cu el către cruce.

„Lasă o acésta,“ îĭ strigă poporul întĕrîtat, când vĕḑu, ce va, să facă, „lasă o acésta!“

El nebăgând în samă mulţimea îşĭ continuă lucrul şi ridică buretele la buzele Nazarinénuluĭ.

„Prea târziŭ! Prea târziŭ!“

Ben Hur putu, să vadă limpede faţa. Ea era sdrobită şi plină de sânge şi negrită de colb, dară cu tóte acestea se însenină fără de veste: ochiĭ i-se deschiseră tare şi se îndreptară spre óre cine în largurile spaţurĭ ale ceruluĭ aşa, cât numaĭ el o putu băga de samă; pace şi răscumpĕrare, ba chiar triumf se cuprindea în esclamarea jertfeĭ:

„S'a sevârşit!“

Aşa îşĭ serbéză cu o ultimă strigare de bucurie învingerea sa un eroŭ, carele murind sevârşesce o faptă mare.

Lumina din ochĭ se stînse. Încetinel căḑu capul încoronat cu spinĭ pe peptul, cel ce se ridica încă. Ben Hur credea, că lupta a trecut. Dară sufletul despărţindu-se maĭ împărtăşi trupuluĭ încă pe o clipă viaţă aşa, că Ben Hur şi ceĭ de lângă el maĭ putură, să înţelégă cuvîntul cel maĭ de pe urmă, rostit cu glas încetinel, ca şi cum pătimitoriul l-ar fi îndreptat către óre cine, care sta chiar lângă el:

„Părinte, în mânile tale îmĭ daŭ sufletul meŭ!“

O trăsărire trecu prin chinuitul trup. Încă o esclamare de îngrozire estremă, şi misiunea luĭ şi viaţa luĭ cea pământéscă se sfârşi. Inima cu tótă dragostea eĭ cea bogată, — ea era frântă, că de acésta, cetitoriule, de acésta a murit omul acesta.

Întorcêndu-se la prietiniĭ sĕĭ zise Ben Hur:

„A trecut, el a murit!“

În un timp necreḑut de scurt o află acésta şi poporul. Nicĭ unul nu o spunea cu glas. A fost o murmurare, care pornind din un anumit loc se lăţi în tóte părţile, o murmurare, o şoptire: „El a murit! A murit!“ Şi atâta a fost tot. Poporul vedea acuma dorinţa sa împlinită, Nazarinénul era mort. Şi eĭ totuşĭ priviaŭ unul la altul cu îngrozire, sângele luĭ venia asupra lor, şi în vreme ce îşĭ pironiaŭ încă privirile unul asupra altuia, pământul începu a se clătina. Unul cerca a se sprigini de cel alalt, într'o clipă dispăru întunecimea, sórele îşĭ făcu cale, şi fiesce care vedea acuma în lumina zileĭ cele treĭ crucĭ, cum se clătinaŭ într'o parte şi într'alta. Eĭ vedeaŭ crucile tóte treĭ, dară maĭ limpede pe cea din mijloc. Părea, că o vedeaŭ numaĭ pe acésta, ea părea, că cresce şi se estinde, părea a voi, să descarce de pe sine sarcina, şi a o fâlfâi în colo şi în cóce, maĭ la deal, maĭ la deal în cerul vînĕt. Şi fiesce care din eĭ, care îşĭ bătuse joc de Nazarinénul, — fiesce care, care-l bătuse, — care strigase: „Restignesce-l! Restignesce-l!“ — care ĭeşise cu el din cetate, — care din tótă inima dorise mórtea luĭ, — şi aceştia eraŭ cam zece faţă cu unul, — eĭ toţĭ simţiaŭ, că fiesce care din eĭ e însemnat, şi că dacă voesce, să maĭ trăéscă, are, să fugă cât se póte de iute de amenințarea cea de colo sus de pe cer. — Eĭ se puseră acum în mişcare, fugiră din tóte puterile, fugiră călărĭ, pe cămile, pe căruţe şi pe jos. Şi încă o dată, ca şi cum ar fi voit, să-şĭ arete mânia asupra fapteĭ lor şi să apere împotriva lor causa mortuluĭ celuĭ nevinovat şi făr de prietiniĭ, încă o dată îĭ urmări cutrĕmurul de pământ, îĭ împrăştiă, îĭ aruncă şi-l îngrozi cu bubuitul de stîncĭ marĭ, carĭ se crepaŭ şi se striviaŭ înaintea lor şi lângă eĭ. Eĭ îşĭ băteaŭ pepturile şi strigaŭ tare de frică. Sângele luĭ venise asupra lor. Băştinaşĭ şi străinĭ, preoţĭ şi laĭcĭ, cerşitorĭ, Saduceĭ şi Fariseĭ, toţĭ se mestecaŭ îmbulzindu-se preste olaltă şi căḑeaŭ la pământ fără deosebire. Când chemaŭ numele Domnuluĭ, le răspundea pământul mâniat bubuind în numele lor şi-ĭ umplea de îngrozire de o

potrivă. El nu deosebia nici măcar aceea, cu ce ar fi mai bun archiereul de cât fraţii lui ceĭ asemenea vinovaţi. Îl ajunse, îl aruncă la pământ, póla haĭneĭ lui se murdări, clopoţeiĭ de aur se umplură de năsip, éră gura luĭ de colb. El şi poporul luĭ, eĭ toţi eraŭ de o potrivă în un lucru: sângele Nazarinénuluĭ venise asupra lor a tuturor.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Manual de Psichologie şi Logică pentru clasa VIII a şcólelor medie edat de *Dr Vasile Hossu.* Blaş. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. 1898. Preţul broş. 1 fl. 20 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Ĭulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 baniĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri."

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

☛ Euchologiu ☚

ediţiunea **a dóua,** revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** şi **roşu.** — Preţul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericescĭ
din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiuni ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea cleruluĭ nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiuniĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviaţiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţiĭ la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dărilĭ de *case,* 2. a dărilĭ de *câştig,* 3. a dărilĭ după *camete,* 4. a dărilĭ *supletóre* generale de *venit,* 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliţie,* 6. a dărilĭ de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul uneĭ broşuri e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Cestiuni
din
dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite,

studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei" şi a dluĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Pregătire la mórte, adecă consideraţiuni asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare şi preoţilor spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Bisericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societăţiĭ de lectură Inocenţiu M. Clain. Blaş 1893. Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Preţul 80 cr. Editura societăţiĭ.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nro 5043—1898. (41) 3—3

Concurs.

La postul de advocat archidiecesan al Clerului gr. cat. de Alba Ĭulia şi Făgăraş, devenit vacant prin mórtea fostului advocat Vasiliŭ Oltean, se publică prin acésta concurs cu terminul de 31 Octobre n. 1898 pe lângă următórele emolumente:

1. Onorariŭ de 1000 fl. la an, care se solvesce în rate lunare decursive de la Cassa centrală archidiecesană.
2. Dóuĕ chiliĭ în curtea mitropolitană ca local de cancelarie, încălţite în timp de érnă cu lemne din aceea-şi curte.
3. Pentru escursiunĭ, ce le-ar face advocatul în ambitul domeniilor, se dă sub titlu de prejunctură pe zi 5 fl. v. a., dacă prejunctura nu ar căpĕta-o în natură, înse diurn în casul acesta nu se solvesce. Pentru escursiunile a fară de teritoriul dominiilor, în cât călătoria s'ar face pe calea ferată, se solvesce bilet de cl. II şi diurn de 4 fl.; a fară de calea ferată pe zi pentru prejunctură 5 fl. şi diurn 4 fl. v. a.
4. Spesele şi remuneraţiunele licuidate în procese numaĭ într'atâta compet advocatuluĭ, în cât acelea le supórtă contrariĭ şi de la accia se pot incassa; de sine înţelegĕndu-se, că în acest cas el are a restitui fondului interesat anticipaţiunile, ce eventual i-s'ar fi dat, pe cum şi tóte spesele făcute de fond în acest proces, fie acelea diurne, spese de călătorie, orĭ alte spese; ér în procesele, în carĭ contrariul óre căruĭ fond nu este convincat la suportarea speselor liquidate pentru advocatul archidiecesan, pe cum şi în procesele, carĭ nu s'aŭ câştigat vis-à-vis de fondul interesat, advocatul nu va avé dreptul de a pretinde de la Fondurile archidiecesane esolvirea speselor licuidate, ci numaĭ a erogaţiunilor de baniĭ, pe cum rebonificarea timbrelor, a competinţeĭ solvite martorilor saŭ comisiunilor judecătorescĭ, vectura şi diurne, de cum va nu s'ar fi anticipat.
5. Pentru aceste emolumente advocatul archidiecesan este obligat a locui în Blaş, a purta procesele urbariale şi civile ale dominiilor Veneratuluĭ Cler, a representa acele dominiĭ înaintea tuturor forurilor judiciale şi administrative în tóte afacerile juridice personale şi reale, maĭ de parte este obligat a-şi da opiniunea juridică în tóte causele dominale, fundaţionale şi bisericescĭ, ce i-s'ar cere din partea Ordinariatuluĭ, a Consistoriuluĭ, Capituluĭ şi a Administraţiunilor fundaţiunilor archidiecesane, fără a pretinde remuneraţiune separată pentru aceste opiniunĭ juridice.

Ceĭ ce reflectézĕ la acest post, aŭ să-şi aştérnă concursele la Consistoriul archidiecesan gr. cat. din Blaş, alăturând la concurs carte de botez şi documentele de cualificaţiune, ce le posed.

Blaş din şedinţa consistoriuluĭ archidiecesan ţinută în *8 Octobre 1898.*

Victor Mitropolit.

174 szám (45) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a budapesti ker. és váltó kir. törvényszék 1898. évi 8840 és 8841/p. számu végzése következtében Dr Hein József ügyvéd által képviselt Hofherr és Schrantz czég javára Ersek Ferencz és társai ellen 384 frt 93 kr. s jár. erejéig 1898. évi Február hó 10-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 880 frt — krra becsült id. Ersek Ferencznél: 2 ökör, Ersek Miklósnál: 2 tehén, ifj. Ersek Ferencz és Zsuzsánál: 2 járganyos cséplőszekrény, 1 trieur és 1 rostából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hosszuaszói kir. jbiróság 600—1898. számu végzése folytán 384 frt 93 kr. tőkekövetelés, ennek 1897. évi Deczember hó 1-ső napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 82 frt 41 krban bíróilag már megállapitott költségek erejéig B.-Szt-Miklóson alperesek lakásán leendő eszközlésére 1898. évi November hó 2-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Hosszuaszón 1898. évi Oktober hó 10-ik napján.

Dózsa Sámuel
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., și de fiesce care publicațiune timbru de 30 cr.
Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea **Unirii**« în Blaș.

Anul VIII. Blaș 29 Octobre 1898. Numĕrul 43.

Reîntregirea Capitulului mitropolitan.

„Budapesti Közlöny“ din 27 a c. publică următórele:

Vallás és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére a gyulafehérvár-fogarasi görög szertartásu katholikus székeskáptalanban *Dr Bunea Ágoston* theologus kanonoknak iskolás-kanonokká való fokozatos előléptetését jóváhagyván, *dr Hosszu Vazul* theologiai tanárnak és főszentszéki ügyésznek ugyanazon székeskáptalan kanczellár-kanonokjává történt megválasztását megerősitem.

Kelt Bécsben 1898. évi Október hó 9-én.

Ferencz József s. k.
Dr Wlassics Gyula s. k.

Pe românesce:

La propunerea ministrului meŭ unguresc de culte și instrucția publică aprobând în capitulul catedral catolic de rit grecesc de Alba Iulia-Făgăraș promovarea treptată a canonicului teolog *Dr Augustin Bunea* întru canonic scolastic, întăresc alegerea profesorului de teologie și fiscului consistorial *Dr Vasiliŭ Hossu* întru canonic cancelar al aceluia-și capitul.

Dat Viena în 9 Octobre 1898.

Francisc Iosif m. p.
Dr Wlassics Gyula m. p.

De la Preaveneratul Ordinariat mitropolitan a emanat următórea scrisóre:

Nr. 5350—1898.

Preaonoratului și Clarissimului în Christos Frate *Dr Victor Szmigelski* profesor de s. teologie, camerariŭ pontificiŭ în Blaș.

Preaonorate și Clarissime în Christos Frate!

Veneratul Capitul Bobian în ședința-i electorală din 20/8 Maiŭ 1898 pe Frăția Ta Preaonorată Te-a ales de Canonic Teolog. —

Într'altele augurându-Ți la demnitatea de canonic tótă prosperitatea dorită, cu căldură părintéscă Îți împărtășim binecuvîntarea Nóstra archiepiscopéscă.

Al Frăției Tale Preaonorate

Blaș în 28/10 Octobre 1898

sincer adict în Christos:
Victor Mihályi
Archiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș.

Dr Augustin Bunea s'a născut în Vad la 1857. A studiat la Brașov și Blaș, de unde la an. 1877 a fost trimis la Roma. Ca alumn al propagandei a luat doctoratul în teologie la 1882. A fost chirotonit preot în Roma la 1881. Reîntors în patrie a fost aplicat în cancelaria mitropolitană. La an. 1886 a fost numit profesor de dogmatică la seminar și religiune în gimnasiŭ, apoi prefect la Internatul de băeți și la seminariul teologic. La 1888 a trecut ca secretar mitropolitan. A lucrat ca asesor consistorial, membru în comisiunea pentru revederea cărților bisericesc, la tribunalele matrimoniale și la esactorat. La 1883 a fost ales membru ordinar în comitetul fondului grănițeresc din regim. I. A fost colaborator la „Unirea“ de la înființare eĭ. În 1891 a primit distincția de protopop onorar, la 1892 cea de camerar secret al Sfinției Sale și la 1897 de protopop onorar al diecesei Lugoșului. A publicat „Cestiuni din dreptul și istoria bisericiĭ unite“ tom. II. și biografia mitropolitului Vancea. Distins orator bisericesc. A călătorit prin Italia, Franța, Germania, România.

Dr Vasile Hossu s'a născut în M. Oșorheiŭ la 11 Faur 1864. A studiat la Oșorheiŭ și Reghin. La an. 1882 a fost trimis la Roma spre a studia teologia în colegiul „De propanda fide“. Din causă de morb s'a întors a casă fără de a fi făcut ultimele esamene spre a lua doctoratul. Colegiul profesorilor în vederea distinselor luĭ calități l-a propus *unanim* Sfinției Sale spre a fi creat doctor în teologie. La 1888 a fost sfințit preot și numit profesor de dogmatică la Seminariul teologic din Blaș și de filosofie la gimnasiŭ. La 1892 i-s'a încredințat sarcina de rector al Internatului de băeți. A lucrat ca membru în comisiunea pentru revederea cărților bisericesc, ca fisc consistorial, asesor la tribunalele matrimoniale. A fost primul redactor al „Unirii“. Episcopul de Lugoș l-a numit protopop onorariŭ. În zilele acestea a publicat un manual de filosofie și logică pentru gimnasiŭ. A călătorit mult prin Italia, Anglia, Franța, Germania, Belgiŭ, Grecia, Turcia și România.

Dr Victor Szmigelski s'a născut în Ludoșul mare la 6 Martie 1858. A studiat gimnasiul la Sibiŭ și teologia la Budapesta, unde deja ca cleric a făcut esamenul rigoros din studiul biblic. După absolvare a mers la Viena în Institutul superior s. Augustin, unde la an. 1883 a luat doctoratul în teologie. Întru preot a fost chirotonit la an. 1880. Reîntors la Blaș a funcționat puțin timp la oficiul archidiecesan, de unde la an. 1884 a trecut ca profesor de studiul biblic la seminariŭ și de religiune la gimnasiul superior, și de o dată și ca prefect la seminariŭ. A lucrat ca membru în comisiunea pentru revederea cărților bisericesc, la esactorat și tribunalul matrimonial. Din 1892 e redactor al „Unirii“. A publicat „Introducerea în s. Scriptură“, „Istoria bisericéscă“ pentru gimnasiŭ, esplicarea rugăciunii „Tatăl nostru“, „Jertfa creștinilor“ tom. I. comentar al liturgiilor grecesc. La 1892 a fost numit camerar de onóre al Sfinției Sale și la 1897 asesor consistorial al dieceseĭ de Lugoș. A făcut dese călătoriĭ prin Austria, Italia, Turcia și Grecia, din carĭ a publicat interesante memoriĭ.

Autonomia.

În cestiunea autonomieĭ ne aflăm cu un pas înainte.

Dar să luăm firul, de unde l-am lăsat.

E sciut, că atuncia, când se convocase prin rescript regesc congresul autonomic regnicolar, biserica nóstră s'a grăbit a-și manifesta voința în privința autonomieĭ.

Episcopiĭ provinției nóstre aŭ fost ceĭ dintâiŭ, — și nicĭ nu se putea alt fel în urma posițieĭ, ce ocupă, — întru a se întruni. Și întrunindu-se aŭ decis a trimite Maiestății Sale, Primateluĭ și guvernuluĭ memorande, în carĭ să arete, că biserica nóstră în conformitate cu constituțiunea sa trebue să primĕscă o autonomie proprie, deosebită de autonomia bisericiĭ catolice de ritul latin. Memorandele din cestiune aŭ fost espedate la timpul sĕŭ.

Scim maĭ de parte, că și credincioșiĭ bisericiĭ nóstre încă aŭ grăbit a-și arĕta voința lor nestrămutată în cestiunea autonomieĭ. Memorabila conferență din Cluș, unde a participat lamura credincioșilor nostri, a dovedit, că ceea ce archiereiĭ cereaŭ, era vocea întregului popor credincios al provinției nóstre.

Cu atâta de o cam dată se terminaseră lucrurile.

Congresul autonomic s'a deschis la terminul pus de Maiestatea Sa, însă din partea bisericiĭ nóstre nu s'a presentat la acel congres nimenia, de óre ce la noĭ nicĭ nu se făcuseră alegerile pentru acel congres.

Firesce congresul s'a amânat scurt după deschiderea sa cu aceea, că a esmis o comisiune, care érăși a esmis o subcomisiune de șepte membri cu însărcinarea, să elaboreze proiectul organismuluĭ autonomic.

Comisiunea acésta de șepte și-a pus un referent și s'a maĭ întrunit din când în când.

Acuma ne vestesc foile, că subcomisiunea de șepte și-a terminat lucrul, și că operatul sĕŭ l-a transpus primateluĭ, ca episcopatul să-și pótă da deja înainte părerea sa asupra operatuluĭ subcomisiuniĭ.

Nu sîntem în posiția de a cunósce operatul subcomisiuniĭ de șepte, dară din cât a transpirat prin foĭ, operatul acesta pentru noĭ nu e de loc îmbucurătoriŭ.

A nume se zice, că operatul cuprinde un proiect de regulament autonomic pentru biserica catolică din Ungaria fără deosebire de rit. Singura escepțiune, ce o face proiectul, e cu statul catolic din Transilvania. Dară biserica nóstră după acest proiect e contopită în organismul bisericiĭ latine.

Nu scim, întru cât corĕspund adevĕruluĭ comunicatele din foĭ. Dacă însе e adevĕrată scirea lor, atuncia lucrul e fórte grav pentru noĭ.

Bine înțeles, că proiectul e numaĭ al subcomisiuniĭ de șepte; că el are, să trécă prin desbaterea coruluĭ episcopesc, unde vor fi de față și archiereiĭ nostri; că va trebui, să trécă prin plenul comisiuniĭ esmise de congres; și că numaĭ după tóte acestea va avé, să ajungă înaintea congresuluĭ autonomic și de acolo la — Maiestatea Sa.

Va să zică, nu avem cuvinte de a ne alarma.

Dară orĭ cum ar fi lucrurile, atâta putem vedé, că protestele nóstre aŭ rĕmas nebăgate în samă, și că vor, să hotărĕscă despre noĭ fără de noĭ.

Étă pentru ce am relevat aicĭ lucrul. Noĭ am promis adecă cetitorilor nostri, că vom sta la pândă și îĭ vom informa despre toți pașiĭ, ce se vor întreprinde în afacerea autonomieĭ.

Am aflat un moment nouŭ, și étă că l-am relevat.

L-am relevat însе, o spunem din nouŭ, nu pentru a alarma, de óre ce vom avé încă timp de a ne alarma.

De o cam dată încrederea ne-o punem în archiereĭ. Eĭ aŭ datorința de a veghia în primul rînd, pentru ca intactă să rĕmână constituția bisericiĭ nóstre. Și pe cum ĭ-am vĕdut în trecut adunându-se pentru a salva Sionul nostru, ast fel sperăm a-ĭ vedé și acum și și în viitoriŭ la postul lor de pază.

Din partea nóstră îĭ asigurăm, că pe cum a alergat la Cluș representanța credincioșilor nostri, tot ast fel va sta la spatele lor și în viitoriŭ întreg poporul nostru credincios.

E convingerea nóstră, că dacă vom persevera în unitate și dragoste, nu va fi putere, care să pótă străbate printre șirurile nóstre.

Să fim decĭ la pândă!

Încă o dată biserica catolică în Rusia. — Conform uneĭ sciriĭ din Rusia érășĭ aŭ fost deportați în Sibiria opt preoțiĭ catolicĭ din Polonia, fiind că aŭ întărit pe uniții din diecesa de odinióră Cholm în resistența lor împotriva trecerii la „ortodoxie“. Aicĭ aflăm o eclatantă confirmare a acelora, ce noĭ am zis despre natura și urmările probabile ale ucazuluĭ, care a fost semnalat ca „regularea“ raportuluĭ uniților față cu biserica statuluĭ rusesc. Ucazul lasă adecă neschimbată în esență starea acestor bieți ómenĭ, carĭ fără de învoirea și în casurile cele maĭ multe fără de scirea lor „la cererea proprie“ aŭ fost primiți în biserica „ortodoxă“. Și acuma ca și maĭ înainte pretind de la eĭ, ca să se lapede de legea sa și să tréca la schismă, care le e urgisită, respective să mărturiséscă schisma prin aceea, că cercetézĕ bisericile schismatice și recunosc pe popiĭ. Aceștiĭ uniți, a căror statornicie e uĭmitóre, adevĕrați mărturisitorĭ, ba uniĭ din eĭ chiar adevĕrați martirĭ aĭ credinței catolice, de o parte nu maĭ aŭ preoți uniți, de altă parte preoții de ritul latin nu pot să se îngrijéscă de eĭ în mod oficial, căcĭ eĭ trec de „ortodoxĭ“. Dar fiind că acești nenorociți totuși nu se pot răbda, să rĕmână de tot fără de sfat și mângăiere sufletéscă, de aceea merg la preoții catolicĭ în cea maĭ mare taină. Póte óre un preot catolic, să aĭbă inimă așa de rece, cât să respingă pe un fiŭ al bisericiĭ, care se află într'o lipsă și strîmtorare sufletéscă așa de mare, și este óre ĭertat acestuĭ preot, să facă alt ceva a fără de aceea, că îĭ îmbărbătézĕ la statornicie? Dară sistemul de guvernare cel rusesc și despotismul oficialilor ruși nu se îngrozesce de aceea, ca să impună laĭcilor uniți și preoților catolicĭ acéstă tiranisare oribilă a consciinței. De aicĭ provin pedepsirile cele maĭ nóuĕ; altele vor urma în scurtă vreme.

De la suirea pe tron a împĕratuluĭ Nicolae II s'a vorbit fórte mult despre o îmblânzire a tractăriĭ catolicilor, despre o îmbunătățire în raportul Rusieĭ oficiale față cu Sfîntul Scaun. Și întru adevĕr maĭ multe evenimente, cum aŭ fost călătoria nunțiuluĭ Agliardi în Rusia, tractările msgrelui Tarnassi, restaurarea scaunelor episcopescĭ vacante, călătoriile repetite ale episcopilor catolicĭ din Rusia la Roma, reinstituirea uneĭ representanțe rusescĭ pe lângă Vatican, puteaŭ, să fie esplicate în acest sens. Însе în scurtă vreme s'a arĕtat reversul moneteĭ. Procedura de tot volnică față cu binemeritatul episcop Symon, deportările repetite ale preoților catolicĭ, întrevenirea brutală împotriva conducĕtorilor seminariuluĭ din Kielce — pentru propagarea cultuluĭ inimiĭ luĭ Isus, feluritele șicanărĭ pentru întrebuințarea limbiĭ rusescĭ în bisericile catolice și purcederea din urmă în causa uniților aŭ dovedit, ce avem, să ținem despre pretinsa întórcere a Rusieĭ de la dușmănia împotriva catolicismuluĭ. Caracteristică e și scirea cea maĭ nóuă din Petersburg, că guvernul rusesc ar fi dat permisiune pentru ridicarea uneĭ capele catolice în Tașkent (reședința guvernoruluĭ general din Asia centrală ruséscă) sub condiția, ca respectivul preot catolic să foloséscă limba ruséscă, éră nu cea polonă la servițul dumnezeesc a fără de liturgie și la instruirea soldaților catolicĭ. Cum vine guvernul rusesc, să deprindă o sîluire ca acésta până și în casa luĭ Dumnezeŭ și în cultul dumnezeesc? Și cum va fi acest lucru, dacă soldații catolicĭ sînt Poloni și rusesce saŭ nu pricep de loc, saŭ de tot puțin? Să nu le fie permis óre nicĭ măcar a asculta cuvîntul luĭ Dumnezeŭ în limba lor maternă și să nu-și pótă zice în aceea-și limbă nicĭ măcar rugăciunea „Tatăl nostru“? Și vor dóră, să pună un pândaș lângă scaunul de mărturisire, că óre se spovedesc în limba polonă, orĭ póte vor, să-ĭ ĭea la cercetare criminală pe soldați, pentru ca să afle, dacă preotul spoveditoriŭ a vorbit polonesce?

Reasumându-le tóte acestea, „ușurarea“ sorțiĭ catolicilor din Rusia, cu deosebire însе numirea unuĭ ministru plenipotențiat pe lângă Sfîntul Scaun apare într'o lumină curiósă. Cu ocasiunea acesteĭ discusiĭ lăsăm de tot a fără din joc persóna monarchuluĭ rusesc, cu tóte că el e „autocrat“; acésta trebue să o facem cu atât maĭ vîrtos, că în Rusia s'aŭ întîmplat și se întîmplă une oria lucruri, pentru carĭ nu se află espresiune nicĭ diplomatică nicĭ parlamentară; maĭ scim a fără de aceea, că autocrația une oria se înfățișézĕ în chip fórte curios. Premițênd acestea putem, să esprimăm cu atât maĭ serios și maĭ aspru părerea nóstră asupra purtăriĭ cercurilor guvernamentale rusescĭ. Și părerea nóstră e, că aceste cercurĭ acum tot așa de puțin se gândesc la o întórcere sinceră la dreptate față cu catolicĭ, ca și cu prilejurile de maĭ înainte. Ceea ce pare a se fi făcut în aniĭ din urmă în direcțiunea acésta, maĭ ales înființarea uneĭ legațiunĭ pe lângă Sfîntul Scaun, se pare a fi avut de scop numaĭ aceea, ca să orbéscă pe ómenĭ, să se câștige timp și să se ascundă scopurile finale; în de osebĭ se speréză, că prin representarea pe lângă Vatican vor esopera de la Roma anumite concesiunĭ, după carĭ până acum în zădar s'aŭ bătut, pentru că scopul lor e fórte evident. Cu un cuvînt, se aranjézĕ un joc de tot nevrednic: în vreme ce în Roma se face risipă cu vorbe frumóse, într'aceea a casă se continuă fără de sfiélă „dislocarea“ preoților și arderea bisericilor catolice, și nu se arată nicĭ cel maĭ mic semn, că dóră vor, să renunțe la acest sport.

Și totuși ar trebui, să țină ómenĭ, că ar fi timpul suprem, ca Rusia oficială să-și tragă o dată pe samă și să se întrebe, dacă purcederea eĭ împotriva bisericiĭ catolice corĕspunde intereselor eĭ propriĭ, și dacă vor puté, să justifice înaintea lumiĭ și înaintea consciinței propriĭ aceea, că și maĭ de parte își vor bate joc de orĭ ce echitate și dreptate? Să avem înaintea ochilor și numaĭ timpul de la împărțirea cea dintâiŭ a Poloneĭ și până în ziua de astăzĭ: ce icónă a sorțiĭ catolicilor de sub domnia ruséscă se desvĕlesce înaintea ochilor nostri? O, acolo e pe o parte un șir de ne maĭ pomenite asupririĭ și crudimĭ neomenóse, de persecuțiĭ escuisite și neîndreptățirĭ rafinate, pe de altă parte un lanț de cele maĭ amare asupririĭ și suferințe, o mare de sânge și de lacrimĭ, o prisosință de chinurĭ sufletescĭ și sfâșiărĭ de inimĭ; zidurile temnițelor îngrozitóre, stepele de lângă Don și Volga, drumurile de deportare a exilaților, câmpiile de ghétă ale Siberieĭ, — acestea pot, să ne povestéscă despre chinurile și nĕcasurile, suspinele și tânguirile acelor martirĭ, carĭ aŭ avut parte de tóte acestea din singurul motiv, ca eĭ aŭ voit, să rĕmână fideĭ credinței sale.

Întru adevĕr aceste crime strigă la cer, și pe cât e de adevĕrat, că esistă o dreptate dumnezeéscă, tot așa de sigur se vor pedepsi crimele acestea.

„Vaterland“.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Ministrul de culte și instrucțiunea publică pe basa autorisăriĭ prin § 23 al articoluluĭ de lege XIV din 1898 a dat în

24 Oct. sub Nr. presidial 4.433|98 o ordinaţiune cu privire la întregirea venitelor preoţescĭ şi pentru preoţiĭ catolicĭ (romano-,greco- şi armeno-catolicĭ) până la regularea congrueĭ. Pentru întregirea acésta interimală se lea în budget o sumă deosebită. Întregirea se urcă până la 1600 respective 800 coróne, după cualificaţiunea beneficiatuluĭ, ca şi la acatolicĭ. Insinuările şi respective cererea pentru întregire o póte face preotul orĭ auctoritatea supremă confesională cel mult până în 30 Iuliŭ 1899. O staţiune parochială, care cu 1 Ian. 1898 a fost sistemisată, dacă nu cere întregirea până în 30 Iuliŭ 1899, îşĭ perde dreptul la întregire. Condiţiile de întregire sînt cele cuprinse în art. XIV din 1898 referitoriŭ la întregirea venitelor parochiale ale acatolicilor.

Congresul naţional bisericesc al bisericiĭ gr. or. române se va întruni în 29 Dec. a. c. spre a alege pe noul mitropolit din Sibiŭ. Alegerea o va conduce archimandritul Filaret Musta din Caransebeş.

Consistoriul gr. or. din Sibiŭ dispune alegerea alor 30 deputaţi (10 clericĭ şi 20 mirenĭ) a nume pentru alegerea de mitropolit, pe lângă cei 30 deputaţi aĭ archidieceseĭ pentru congresul ordinar.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Dieta ţĕriĭ până în sĕptĕmâna trecută ţinea şedinţă numaĭ de formă cam câte o dată pe sĕptĕmână din causa, că nu avea de lucru. Guvernul a propus, ca în 22 a c. să se încépă desbaterea budgetuluĭ provisoriŭ pe Ianuar—April 1899. Asupra acesteĭ propunerĭ s'a desbătut aprópe întrégă sĕptĕmâna trecută, şi acum de şi am trecut preste ziua pusă de guvern, totuşĭ continuă desbaterea, adecă obstrucţia. Oposiţia nu voesce, să se voteze guvernuluĭ provisoriul pe patru luni, până când guvernul nu se declară categoric în cestiunea cuoteĭ şi a pactuluĭ cu Austria. Se maĭ tem opositionaliĭ, că dacă s'ar vota provisoriul, guvernul éră va mijloci închiderea dieteĭ pe timp maĭ îndelungat.

În şedinţa din 22 Gajáry a propus, să se încépă Marţĭ desbaterea provisoriuluĭ, dară prin acésta a dat noŭ material obstrucţiuniĭ.

Luni s'a reînceput obstrucţia prin votărĭ nominale. Guvernamentalul Orley a propus, ca budgetul provisoriŭ să se desbată în cea dintâiŭ zi de lucru după terminarea desbateriĭ referitóre la ordinea de zi. Cu acésta din noŭ s'a început lupta de cuvinte şi de frase góle.

Şedinţa parlamentară de Marţĭ éră a fost furtunósă. Încă înaintea ordiniĭ de zi poporalul Rakovszky a arĕtat, că comisiunea pentru proiectul de lege referitor la incompatibilitate de un an şi jumătate nu lucră nimica, de şi revederea legiĭ e o necesitate urgentă, de óre ce maĭ mulţĭ de 200 de deputaţĭ deprind în chip incompatibil dreptul de a aduce legĭ. — Apoĭ aŭ atacat cu mare vehemenţă pe br. Bánffy Szluha şi Lukács Gyula, căruia pentru espresiunĭ neparlamentare i-s'a detras cuvîntul. L-a acusat, că pe timpul alegerilor a provocat pe un protopretor, să voteze pentru candidatul guvernamental, de şi acela ĭ-a spus, că şĭ-a promis votul candidatuluĭ opositional. Pentru că luĭ Lukács i-s'a detras cuvîntul, oposiţia a cerut şedinţă închisă. Într'însa Bánffy a declarat, că nu-şĭ aduce a minte, să fie provocat pe respectivul pretor, să-şĭ calce promisiunea dată, de şi recunósce, că l-a chemat la sine. — Rakovszky a arĕtat, că br. Bánffy, când ajung pe tapet cestiunĭ de onóre, nu rĕspunde direct. Aşa a făcut, când a fost acusat cu violarea secretuluĭ epistolar (în casul luĭ Blaskovich), când în faţa camereĭ a zis neadevĕr; al doilea cas a fost descoperirea luĭ Rohonczy despre cele 3 milióne spesate la alegerĭ; al treilea cas e cel amintit de Lukács.

Mercurĭ aprópe întrégă şedinţa a ocupat-o vorbirea obstrucţionistă a Ugronistuluĭ Várossy Gyula. — Joĭ aŭ criticat aspru politica guvernuluĭ deputaţiĭ Okolicsányi, Barabás şi Bartha. Barabás a adus în discusie şi dinastia zicênd: „Istoria probézĕ, că în decurs de secoliĭ Ungaria n'a avut maĭ mare duşman de cât dinastia habsburgică.“ Aceste cuvinte presidentul le-a reprobat. — Bartha după ce a atacat pe ministrul president, a propus, să se desbată provisoriul în 15 Decembre. — Tot în chipul acesta a decurs discusia şi Vinerĭ.

Austria.

Activitatea parlamentară se restrînge maĭ mult la desbaterile din comisiunĭ asupra pactuluĭ şi a cuoteĭ. Din desbaterĭ se vede, că nicĭ un partid nu este încântat de raporturile actuale cu Ungaria, căcĭ ele sînt nefavorabile pentru comerciul, industria şi agricultura provinţelor austriace. Membriĭ cehĭ aĭ comisiuniĭ pentru proiectele referitóre la pact s'aŭ dus din Viena la Praga, să se consulteze cu bărbaţiĭ de încredere aĭ partiduluĭ.

În 21 a sosit în Viena contele Muraview ministrul de esterne al Rusieĭ. Maiestatea Sa Monarchul a mers din Budapesta la Viena spre a primi pe înaltul diplomat. Muraview s'a întors din Bruxelles, unde esprimase regeluĭ Leopold dorinţa ţaruluĭ, ca să se ţină acolo conferinţa internaţională de pace. Se crede, că în afacerea conferinţeĭ şi spre a întórce conteluĭ Goluchowski visita a umblat şi prin Viena.

Franţa.

Francezĭĭ aŭ ajuns cu Anglezĭĭ în conflict pentru posesiunile din Africa. Şi unĭĭ şi alţiĭ întreprind espediţiunĭ, pe cum afirmă eĭ, în interesul civilisaţiuniĭ. La Faşoda s'aŭ întîlnit reclamând pentru sine acéstă localitate atât Franţa cât şi Anglia. Guvernul francez a publicat cartea galbină, în care se zice, că Francezĭĭ aŭ ocupat Faşoda, ca să-şĭ asigure calea din Congo spre Nil. Se vede, că Anglezĭĭ, încurajaţĭ prin învingerile din Sudan, vor, să închidă acéstă cale a comerciuluĭ universal. Dacă Anglia asigură acéstă cale pentru comerciŭ, Franţa îĭ cedézĕ Faşoda, şi cu acésta sar aplana diferinţa. E de însemnat însĕ, că întrarmările se continuă şi de o parte şi de alta.

Foile socialiste franceze se află în mâna marilor capitalişti Jidanĭ. Ele atacă fără cruţare armata. Spre a contrabalansa acţiunea preseĭ socialiste-jidovescĭ s'a înfiinţat în Paris liga antisemiţilor. Acésta prin placate marĭ a publicat un manifest, în care acusă pe Jidanĭ, că compromit forţa de apĕrare naţională, provócă răsboiŭ economic şi răsboiŭ civil. Poporul a fost convocat la o demonstraţiune antisemită. Acésta s'a şi ţinut Marţĭ înaintea palatuluĭ Bourbon. Aranjatoriĭ principalĭ aĭ adunăriĭ antisemite aŭ fost deputaţiĭ Deroulède, Millevoye şi Drumond. Jidoviĭ încă aŭ condus pe câţĭ va năimiţĭ fără de lucru, să aranjeze o contrademonstraţie, dară aceştia aŭ fost huĭduiţĭ de către antisemiţĭ. Poliţia a păşit la mijloc. S'aŭ întîmplat maĭ multe răniriĭ şi arestărĭ.

În 25 a. c. s'a deschis parlamentul, care se disolvase de către cabinetul Brisson a nume, pentru ca să pótă lucra liber pe placul consorţiuluĭ Dreyfuss. Agitaţia nutrită în presă şi în adunărĭ poporale a erupt în prima şedinţă. Ministrul de finanţe a presentat proiectul de budget. Presidentul camereĭ a anunţat apoĭ insinuarea maĭ multor interpelărĭ în cestiunile Faşoda şi Dreyfuss. Când a păşit ministrul president Brisson pe tribună, l-aŭ huĭduit şi l-aŭ provocat, să dimisioneze. Deroulède între sgomot teribil a acusat guvernul, că a abusat de încrederea parlamentuluĭ, şi l-a provocat, să abzică. Într'aceea alţĭ deputaţĭ se certaŭ şi s'aŭ apucat de capete. Ministrul de răsboiŭ Chanoine s'a urcat pe tribună şi şĭ-a anunţat dimisionarea. Brisson a declarat, că şi Chanoine a fost în consiliul de ministri, când s'a hotărît, să se străpună procesul Dreyfuss curţiĭ de cassaţie. A desaprobat procedura luĭ Chanoine de a-şĭ presenta abzicerea în parlament. Apoĭ a propus, că camera să-şĭ amâne şedinţele, accentuând superioritatea puteriĭ civile asupra celeĭ militare. Propunerea din urmă a făcut-o şi Ribot, şi ea s'a şi primit cu o maioritate de dóuĕ voturĭ. Mahy a presentat amendamentul, prin care guvernul e provocat, să apere armata în contra insultelor preseĭ. Brisson s'a împotrivit amendamentuluĭ, dară camera l-a primit cu 296 voturĭ contra la 243, éră propunerea luĭ Berteaux de a se vota încredere guvernuluĭ o a respins cu 286 în contra la 254 voturĭ. În urma acestuĭ vot membriĭ cabinetuluĭ aŭ părăsit sala şi aŭ presentat dimisia sa presidentuluĭ Faure.

Spania.

Crisa în Spania n'a încetat cu încetarea nefericituluĭ răsboiŭ. Pe lângă perderea năilor regatul Spaniol şĭ-a perdut şi cele maĭ frumóse colonii. Acum în

pertractările de pace de la Paris se luptă pentru salvarea finanţială. Delegaţii spanioli poftesc, ca dacă Uniunea a luat insulele, să ĭea şi datoria publică, ce zace pe ele. Uniunea însă nu voesce, să scie de datorii. Delegaţii Uniunii abusând de starea desolată a Spaniei ameninţă cu întreruperea pertractărilor de pace, dacă Spaniolii mai insistă asupra datoriilor.

În Spania neînţelegerile dintre partide sînt mari şi ameninţă cu războiu civil. Carliştii cred, că e timpul potrivit spre a resturna dinastia actuală în favorul lui Don Carlos.

Corespondinţe.

Lugoş 6 Octobre. [1])

Onorată Redacţiune!

Canonicul abate al bisericii catedrale gr. cat. de Lugoş *Andreiu Pop Liviu* şi-a dat nobilul său suflet în mâinile creatoriului în 26 Septembre, după ce a ajuns venerbila etate de 82 ani, împăcat fiind cu ómenii şi cu Dumnezeu prin împărtăşirea cu cele sfinte şi împărtăşit fiind şi cu indulgenţa şi deslegarea apostolică prin episcopul Dr Demetriu Radu.

Rămăşiţele lui pământesci s'au înmormîntat în 28 Septembre, petrecute de un public distins şi de durerea nenumăraţilor amici ai repausatului.

De şi repausatul preocupat fiind de realisarea gândului său, care ca principiu nestrămutat l-a avut în întréga sa viaţă, — ajutorarea némului său şi prosperarea bisericii sale, — în testamentul său a dispus, ca înmormîntarea să-i fie modestă şi lipsită de orĭ ce strălucire esternă lumésca, rudeniile lui şi membrii Veneratului Capitul totuşi s'au îngrijit de aceea, ca înmormîntarea să fie vrednică de memoria unui bărbat aşa de meritat pentru biserică şi neam şi tot de o dată corĕspundĕtóre posiţiei, ce repausatul a ocupat în societate.

Oficiul funebral l-a sevârşit Ilustritatea Sa Episcopul Dr Demetriu Radu asistat de membrii Veneratului Capitul şi de mai mulţi preoţi, cari din depărtare au alergat, ca să-şi împlinéscă ultima şi cea mai durerósă datorinţă faţă cu patronul şi adevĕratul şi desinteresatul părinte al clerului diecesei preste tot.

Cuvîntarea funebrală a rostit-o Ilustritatea Sa Episcopul luându-şi de temă nestatornicia vieţii şi urmând în calea vieţii repausatului faptele şi meritele lui.

Andreiu Pop Liviu s'a născut în anul 1816 în comuna Bareĭ din comitatul Cluşului. Gimnasiul şi liceul filosofic l-a absolvat în Cluş, ĕră cursul teologic în Blaş.

La 1842 a fost numit profesor de retorică şi fisică la gimnasiul din Blaş. La 1844 s'a chirotonit întru preot necăsătorit prin episcopul Leményi. Vrajbele din 1848 l-au silit, să-şi părăséscă catedra şi să emigreze în România pe jos. Acolo a petrecut în Bucuresci până în 1849.

Întors de acolo în lipsa altui oficiu a primit de la episcopul latin al Transilvaniei profesură mai întâiu la gimnasiul din Şimleu, ĕră mai apoi în Sibiu.

N'a rĕmas însă multă vreme în serviţ străin. Împins de dorul esperinţei şi deprinderii sacrului oficiu de preot în mijlocul alor sĕi a ajuns capelan castrens militar la regimentul 46 format din regimentul 1 român de graniţă şi staţionat pe atuncia în Silesia. Obţinerea acestui post, care s'a continuat după dînsul până în ziua de astăzi, are, să se ascrie repausatului ca un merit neperitoriu eluptat prin neobositele lui încercări pentru biserica nóstră gr. cat.

La anul 1855 rechemat fiind de mitropolitul Şuluţ, ca să conducă ca director gimnasiul din Blaş, s'a întors, dară nu a rĕmas aci, ci a primit conducerea districtului protopopesc al Babolnei.

Scurtă vreme şi-a putut valora în păstorirea sufletelor cunoscinţele şi esperinţele câştigate în străinătate, căci înfiinţându-se nóua diecesă gr. cat. de Lugoş, a fost numit canonic în capitulul acestei diecese. Venind canonicul Andreiu Pop Liviu în primăvara anului 1857 la Lugoş a împlinit tot de o dată şi oficiul de secretariu pe lângă episcopul Dobra şi cu mare zel a fost archiereului sĕu întru ajutoriu întru sevârşirea operei anevoióse de a organisa diecesa cea nóuă şi de a lăţi catolicismul în mijlocul némului sĕu.

Mai târziu şi până în anii din urmă repausatul ca inspector scolastic diecesan a visitat aprópe tóte şcolile din diecesă şi cu sfaturile sale părintesci date poporului a contribuit fórte mult la organisarea lor şi a înfiinţat şi cele dóuĕ reuniuni învĕţătoresci rĕmânênd timp îndelungat preşedintele lor.

În vederea acestei activităţi Pontificele Piu IX l-a distins numerându-l în strălucita cétă a prelaţilor sĕi domestici, ĕră Maiestatea Sa cu dignitatea de abate şi cu crucea ordului coróneĭ de fer cl. III.

Dragostea cătră biserica sa şi némul sĕu a dovedit-o Andreiu Pop Liviu nu numai prin fapte şi prin lupte, ci şi prin abnegaţiune: a lăsat sub administrarea capitulelor de Lugoş şi de Blaş suma de aprópe 10,000 fl., pentru ca din interesele eĭ să se crésca sentiuele bisericii şi némului lui.

Pe lângă agendele sale cele multe s'a cuprins şi cu literatura, mai ales cu studiarea clasicilor latini. A tradus pe românesce şi a tipărit pe Cornelius Nepos (1863) şi opul lui Cicero „De senectute“ (1897). În anul 1866 a tipărit pe sama diceseĭ de Lugoş un catechism. **X.**

[1]) Ne-a sosit abia acuma. Red.

Convocare.

Adunarea de tómnă a reuniunii învĕţătorilor români aparţinĕtorĭ districtului protopopesc gr. cat. al Bieĭ în înţelesul §-lui 21 din statute se convócă pe 5 Novembre st. n. a. c. în şcóla gr. cat. din Sâncel, la care sînt invitaţi învĕţătorii districtuali, pe cum şi Prea On. Domni preoţi ca directorĭ şcolarĭ şi toţi doritorii de înaintare a şcolii românescĭ.

Ordinea de zi: 1. Participarea in corpore la serviţul divin la órele $7^1/_2$ dim. 2. Deschiderea şedinţeĭ prin president la $9^1/_2$ óre a. m. 3. Constatarea membrilor presenţi. 4. Alegerea comitetului pe un noŭ period de un an. 5. Cetirea şi verificarea procesului verbal din şedinţa trecută. 6. Raportul cassarului şi bibliotecarului din trecut. 7. Incassarea taxelor şi susceperea de membri ajutătorĭ. 8. „Mésa“, prelegere (intuiţiune) de Ioan Frăţilă înv. sec. în Sâncel. 9. „Mama ca primul factor al educaţiunii şi instrucţiunii,“ disertaţiune de F. Hălmaciŭ înv. în Vesĕuş. 10. Critică asupra prelegerii şi disertaţiunii. 11. Alegerea delegaţilor, unul pentru şedinţele comitetului central şi doĭ pentru adunarea generală. 12. Designarea persónelor, carĭ la proxima adunare să ţină prelegerĭ practice şi disertaţiunĭ, pe cum şi a loculuĭ, unde să se ţină proxima adunare. 13. Alegerea uneĭ comisiunĭ pentru verificarea procesului verbal. 14. Eventuale propunerĭ. 15. Închiderea şedinţeĭ prin presidiŭ.

Sâncel la 15 Octobre 1898.

Tecdor Pănăzan preşedinte. **Dem. Laz. Todoran** notar ad hoc.

Nro 42—1898.
R. M.

Convocator.

Reuniunea învĕţ. gr. cat. „Mariana“ îşi va ţinĕ adunarea generală din anul curent la 5 şi 6 Novembre st. n. 1898 în Năseud, la care On. Dnĭ membri, pe cum şi Onor. public interesat de causa învĕţământului se invită cu tótă stima.

Programa: 1. La 8 óre a. m. asistare in corpore la serviţul divin în biserica gr. cat. 2. Deschiderea şedinţeĭ în sala şcolii conf. gr. cat. 3. Esmiterea comisiunilor: a) pentru verificarea protocolului, b) criticarea prelegerilor practice şi c) inscrierea de membri noĭ. 4. Raportul anual despre activitatea reuniunii. 5. Raportul cassarului, a comisiunii pentru censurarea raţiunii anului 1898 şi pertractarea preliminarului de budget pro 1899. 6. Ţinerea alor dóuĕ prelegerĭ practice de câte $^1/_2$ óră: a) din comput: „Tractarea subtragerii în scris“ prin un învĕţător din filiala Monorului orĭ Bistriţeĭ, b) din scriptolegie: „Tractarea sunetului o“ prin un învĕţător din filiala Năseudului orĭ Sângeorgiului, carĭ se vor designa în decursul şedinţeĭ, spre care scop fie care învĕţător al filialeĭ numite va avé a se pregăti. 7. Cetirea disertaţiunilor: a) „Desemnul în şcóla poporală“ prin Silvestru Murĕşian învĕţ. în Rodna-Veche; b) „Şcóla adultă“ prin învĕţ. Ioan St. Pavelea înv. în Runc; c) „Cultura şi moralitatea“ de Iuliu Chita înv. în Bistriţa; şi d) „Predarea limbii magiare în cl. I şi II a şcolilor pop. române“, studiŭ teoretic-practic de Iuliu Bugnariu înv. în Hordoŭ. 8. Raportul comisiunilor de sub pct. 3. lit. b şi c. 9. Pertractarea mai multor propunerĭ insinuate prin membrul Ioan St. Pavelea referitóre la estradarea de diplome membrilor, la estradarea revisteĭ pedag., la schimbarea tipăriturilor şcolare din us, întrarea reuniunii ca membru fundator al Astreĭ etc. etc. 10. Pertractarea altor propunerĭ insinuate la preşedinte cel puţin cu 24 óre înainte de adunare. 11. Statorirea timpului şi loculuĭ pentru adunarea gener. viitóre. 12. Închiderea şedinţeĭ.

Presidiul reuniunii învĕţ. gr. cat. „Mariana“.

Năseud la 20 Octobre 1898.

P. Preşedintele: **Iacob Pop** Secretarul: **Clement Grivase**

NB. Dnii membri sînt rugaţi în decursul adunării a-şi solvi taxele restante cassarului reuniunii Ignaţiu Seni.

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilor români gr. cat. din despărţĕmîntul protopopesc al Sebeşului îşi va ţinĕ adunarea de tómnă la 6 Novembre st. n. a. c. în localitatea şcolii gr. cat. din Henig, la carea a participa toţi învĕţătorii gr. cat. din oficiŭ, Prea Onoraţii Domni preoţi ca directorĭ, ér alţi iubitorĭ de şcólă ca óspeţi cu tótă stima sînt invitaţi.

Programa: 1. Participarea in corpore la serviţul divin la 9 óre a. m. 2. Ţinerea prelegerii practice de cătră Basiliu Nicóră. 3. Deschiderea şedinţeĭ prin preşedinte. 4. Constatarea membrilor presenţi. 5. Cetirea disertaţiunii „Pedecile, ce staŭ în calea educaţiunii, şi delăturarea acelora“ de Voina Gusan. 6. Critică asupra prelegerii practice

şi disertaţiunii. 7. Cetirea şi verificarea procesului verbal din adunarea precedentă. 8. Incassarea taxelor şi inscrierea de membri noi. 9. Raportul cassariului şi a bibliotecariului. 10. Designarea loculuĭ, unde are a se ţiné adunarea viitóre, pe cum şi a persónelor, carĭ la acea adunare aŭ a ţiné prelegere practică, şi care disertaţiune. 11. Eventuale propuneri. 12. Închiderea şedinţeĭ prin preşedinte.

Girbom la 20 Octobre 1898.

Valeriŭ Mărginean preşedinte. **Ioan Gligorescu** notariŭ.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a „Reuniunii învĕţătorilor gr. cat. din despărţĕmîntul „Ernut“ pe basa §-luĭ 21 Stat. reun. se convócă pentru semestrul I pe ziua de 7 Novembre st. n. a. c. (M. Dimitrie) în şcóla gr. cat. din Petrilaca română.

Program: 1. Invocarea Spirituluĭ sfînt prin participarea membrilor in corpore la serviţul divin la 8 óre a. m. 2. Deschiderea şedinţeĭ prin preşedinte. 3. Constatarea membrilor presenţi. 4. Incassarea taxelor de la membriĭ ordinarĭ şi alţiĭ. 5. Cetirea rapórtelor. 6. Prelegere practică cu elevii şcoliĭ gr. cat. Desvoltarea sunetuluĭ „i“ la desp. I prin Vasile Orăsan, şi desvoltarea conceptuluĭ „substantiv“ la desp. III prin Emiliŭ Frâncu, şi critică asupra eĭ. 7. Disertare despre „Însemnătatea propuneriĭ intuitive în şcóla pop.“ prin Vasile Orăsan. 8. Alegerea temelor şi designarea persónelor, carĭ vor avé, să diserteze şi să ţină prelegerĭ practice de model în adunarea viitóre. 9. Propuneri diverse. 10. Statorirea loculuĭ şi timpuluĭ adunăriĭ viitóre. 11. Alegerea uneĭ comisiuni de 2 membri pentru verificarea proceselor verbale. 12. Închiderea şedinţeĭ.

La acéstă adunare invităm cu tótă căldura atât pe membriĭ despărţĕmîntuluĭ, cât şi pe directoriĭ şcolilor. pe cum şi pe alţiĭ spriginitorĭ ai intereselor scolastice.

Petrilaca română în 16 Octobre 1898.

Vasile Orăsan preşedinte. **Alesandru Pop** not. ad hoc.

Conchemare

la adunarea de tómnă a învĕţătorilor gr. cat. din despărţĕmîntul Mureş-Uĭóra ca membri ordinarĭ aĭ reuniuniĭ învĕţătorilor din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş, care conform decisuluĭ adunăriĭ de primăvară se va ţiné la 7 Novembre st. n. a. c. (St. Dumitru) în şcóla gr. cat. din Spălnaca, şi la care pe lângă membriĭ ordinarĭ sînt invitaţi şi alţi binevoitorĭ şi spriginitorĭ aĭ învĕţămîntuluĭ poporal.

Programa: 1. Participarea in corpore la serviţul divin la 8 óre a. m. 2. Deschiderea adunăriĭ prin preşedinte. 3. Cetirea procesuluĭ verbal din adunarea precedentă. 4. Bucăţi de cetire: „Fĭica brávă“, prelegere practică ţinută cu eleviĭ şcoliĭ din Spălnaca de Teodor Trombiţaş înv. în Grind. 5. Cetirea disertaţiuniĭ „Şcóla de repetire“ de Ioan Deva învĕţ. în Turdaşul român. 6. Critică asupra elaboratelor de sub punctul 4 şi 5. 7. Esmiterea uneĭ comisiuni pentru constatarea membrilor presenţi, inscrierea de membri noĭ ordinarĭ, eventual şi ajutătorĭ. 8. Raportul comisiuniĭ esmise. 9. Incassarea taxelor de la membriĭ ordinarĭ vechĭ şi noĭ, eventual şi de la ceĭ ajutătorĭ prin cassariul actual; pe cum şi raportul aceluia. 10. Eventuale propuneri. 11. Defigerea loculuĭ şi timpuluĭ pentru adunarea de primăvară. 12. Designarea persónei disertante, pe cum şi a celeĭ, care are, să ţină prelegere practică în adunarea viitóre. 13. Alegerea uneĭ comisiuni pentru verificarea procesuluĭ verbal. 14. Închiderea adunăriĭ prin preşedinte.

Grind la 19 Octobre 1898.

Teodor Trombiţaş preşedinte. **Ioan Deva** notariŭ.

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilor romînĭ gr. cat. din despărţĕmîntul protopopesc al Turdeĭ îşi va ţiné adunarea de tómnă la 10 Novembre st. n. a. c. în localul şcoliĭ române gr. cat. din Sînd. La acéstă adunare sînt invitaţi toţi învĕţătoriĭ romînĭ gr. cat. din acest protopopiat, pe cum şi Prea Onoraţiĭ Domnĭ preoţi ca directorĭ de şcolĭ şi alţi binevoitorĭ şi spriginitorĭ de cultură şi progres.

Programa: 1. Participarea in corpore la celebrarea serviţuluĭ divin, ce se va ţiné la 8 óre ant. mrd. în biserica gr. cat. din Sînd. 2. Deschiderea adunăriĭ prin preşedinte. 3. Ţinerea prelegeriĭ practice de cătră Ioan Peştean înv. în Sînd şi a disertaţiuniĭ de cătră Aurel Poruţ înv. în Ceanul deşert. 4. Criticarea prelegeriĭ practice, pe cum şi a disertaţiuniĭ. 5. Constatarea membrilor presenţi. 6. Cetirea şi verificarea procesuluĭ verbal din adunarea precedentă. 7. Raportul cassariuluĭ despre baniĭ incassaţi de la membri de pe anul administrativ 1897. 1 Sept. — 1898. 31 Aug. 8. Incassarea taxelor restante de pe anul espirat, pe cum şi a celor nóuĕ de pe anul curent. 9. Designarea persónelor, carĭ la proxima adunare de primăvară vor ţiné prelegere practică şi disertaţiune, pe cum şi a loculuĭ, unde acea adunare se va ţiné. 10. Eventuale propuneri. 11. Închiderea adunăriĭ prin preşedinte.

Sînd 21 Octobre 1898.

Ioan Peştean preşedinte. **Augustin Petean** notar.

Nro 41—1898.

Convocare.

Adunarea generală a Reuniuniĭ învĕţătorilor romînĭ gr. cat. din ţinutul Lugoşuluĭ, conform §-luĭ 23 din statute. prin acésta se convócă în Lugoş pe zilele 13 şi 14 Novembre st. n. cu următorul

Program: Duminecă în 13 Novembre a. m. 1. Participare in corpore la s. liturgie, ce se va celebra în biserica gr. cat. la 9 óre a. m. 2. Deschiderea şedinţeĭ adunăriĭ generale la 10 óre a. m. în localul şcoliĭ gr. cat. 3. Raportul comitetuluĭ Reuniuniĭ despre activitatea şi stadiul reuniuniĭ în decursul anuluĭ espirat. 4. Alegerea comisiunilor de câte 3 membri: a) pentru esaminarea raportuluĭ general; b) pentru esaminarea şi revisiunea raţiunilor Reuniuniĭ pe 1897, cum şi pentru statorirea budgetuluĭ pe an. 1899; c) pentru incassarea taxelor şi inscrierea membrilor noĭ. 5. Prelegere practică din aritmetică „Desvoltarea numĕruluĭ 5“ ţinută de cătră învĕţătoriul Petru Turcu din Budinţ, şi apoĭ discusiune confidenţială preste obiectul propus. — Continuarea şedinţeĭ p. m. la órele 3: 6. Prelegere teoretică-practică despre „Scrierea modernă“ ţinută de cătră învĕţătoriul Beniamin Densuşan. 7. Lecţiune practică din istoria patrieĭ „Dacii şi Romanii“ pentru despărţemîntul classa V ţinută de Iosif Miclăŭ. 8. Discusiune confidenţială preste prelegerile ţinute. — *Luni* în 14 Novembre a. m. la órele 9: 9. Raportul comisiunilor alese în ziua premergătóre, şi desbaterea preste propunerile comisiunilor. 10. Lecţiune de model despre „Apele Ungarieĭ“ ţinută de Iuliŭ Biroŭ, ĕră după lecţiune discusiune. 11. „Legea de pensiune învĕţătorĕscă“ tractată de înv. Georgiŭ Calman. cu descusiune urmată. — Luni în 14 Novembre p. m. la órele 3: 12. „Technica învĕţăriĭ“ disertaţiune ţinută de înv. Avram Neda împreunată cu discusiune. 13. Contribuire la fondul de convict. 14. Conferirea stipendiuluĭ de 20 fl. 15. Cereri şi eventuale propuneri. 16. Defigerea loculuĭ adunăriĭ generale viitóre. 17. Alegerea comisiuniĭ verificătóre. 18. Închiderea adunăriĭ generale.

În sensul §-lor 4 şi 10 invitând pe toţi Dniĭ membri aĭ Reuniuniĭ de a participa la şedinţele adunăriĭ generale, tot o dată atragem atenţiunea membrilor ordinarĭ la următórele: a) Toţi, ceĭ ce sînt în restanţă cu taxa orĭ pedépsa de absenţă, accia să şi-o achiteze cel mult cu ocasiunea adunăriĭ generale a Reuniuniĭ. b) Membriĭ ordinarĭ aĭ Reuniuniĭ, carĭ nu se vor presenta la adunarea generală, nicĭ îşi vor scusa absenţa, în sensul §-luĭ 14 vor solvi pedépsă de 1 fl. c) Spre orientare se notifică, că pentru incuartirarea membrilor după putinţă va fi îngrijit de cuartire. Drept aceea ceĭ ce vreŭ, ca să li-se designeze cuartire, până în 6 Novembre să se insinue la presidiul Reuniuniĭ.

Lugoş la 17 Octombre 1898.

Preşedinte:

Ioan Boroş canonic. **Beniamin Deusuşan** notariul II.

Noutăţi.

Din diecesa Lugoşuluĭ. În 20 Septembre a. c. P. S. Sa Episcopul de Lugoş a chirotonit întru preoţi pe On. *Valeriŭ Freţ* destinat a continua studiile teologice mai înalte în institutul s. Augustin din Viena, pe On. *Teofil Crişan* dispus de capelan în Visag, pe On. *Ioan Lăpădat*, dispus de administrator parochial în Belotinţi, şi pe On. şi Cl. *Daniil Fireza*, însărcinat cu purtarea oficiuluĭ de notariŭ consistorial.

La postul de advocat diecesan în Lugoş s'a escris concurs cu terminul 15 Novembre n. a. c. Emolumentele: 1) Honorar anual 450 fl. 2) În procesele, ce s'ar pertracta a fară de Lugoş, pe cum şi în alte esmisiuni a fară de Lugoş, diurne de câte 2 fl. 50 cr., în a fară de teritoriul diecesc 3 fl. 50 cr., bilet de clasa II, ér fără de calea ferată 20 cr. de km. 3) Pentru pregătirea obligaţiunilor respective pentru rugările de întabulare a împrumuturilor date din fondurile diecesane taxele specificate în tarifa stabilită prin decisul consistorial cu Nr. 1445 — 1884. 4) Spesele şi remuneraţiunile liquidate din partea forurilor judecătorescĭ. întru cât acelea le supórtă contrariĭ şi de la aceia se pot incassa. Ér în procesele perdute orĭ câştigate cu sarcina purtăriĭ speselor advocatul diecesan va avé dreptul, să pretindă esolvirea erogaţiunilor de baniĭ, pe cum rebonificarea timbrelor, a competinţeĭ solvite martorilor saŭ comisiunilor judecătorescĭ, vectura şi diurne.

Concurs. La parochia *Chernecea* din districtul protopopesc al Varadieĭ în diecesa Lugoşuluĭ s'a escris concurs cu terminul 25 Novembre n. a. c. Emolumentele: 1) Congrua anuală în baniĭ gata din fondul religiuniĭ 305 fl. 2) Cuartir cu curte spaţiósă şi grădină în mărime de 1000 □°. 3) Un jugĕr aratoriŭ şi un fînaţ de 1060 □°, amîndóuĕ cu venit cat. de 7 fl. 14 cr. 4) Stola îndatinată anuală de 21 fl.

Ciumă în Viena. În clinica profesoruluĭ Nothnagel de la universitatea din Viena un servitoriŭ s'a infectat de baciliĭ de ciumă cultivaţi artificial şi a murit. A murit asemenea şi tinĕrul medic specialist Dr Müller ca jertfă a zeluluĭ sĕŭ în tractarea servitoriuluĭ. S'aŭ mai îmbolnăvit şi dóuĕ îngrijitóre de bolnavĭ. Panica Vienezilor a fost mare, se speréză însĕ, că va succede a localisa primejdia. Dr Müller petrecuse mai multă vreme în Bombay a nume spre a studia ciuma.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Aseměnările Evangelieĭ manualul încă le cuprinde în ciclul bisericesc, dară așa, că adevěrurile cuprinse într'însele se propun în chip nemijlocit. Așa vedem în aseměnarea seměnătoriului patru cete de ascultători; într'însele se manifestéză acelea patru raporturi diferite ale sufletului omenesc față cu cuvîntul dumnezeesc, carĭ se propun în aseměnarea aceea a Domnului. Așa se cuprinde scopul paraboleĭ în chip de tot obiectiv și a nume cu mult mai intuitiv, mai sigur și mai repede, de cum o póte face icóna parabolică; ast fel se vědesce și aci tendența practică a arțiĭ grecescĭ. Aseměnarea fiului celui rătăcit o cuprinde manualul în chipul următoriŭ: „Templul și altariul, și lângă templu fiul cel mai bětrân rugându-se, în vreme ce fiul cel mai tinĕr ședě cu femeĭ mâncând și bênd. Apoĭ érăși în templu fiul cel rătăcit primind de la Christos sfînta cuminecătură, în vreme ce Apostolii îl ung și-ĭ dau o cruce. În jurul altarinlui dovedesc cetele îngerilor bucuria sa cu diferite instrumente, arfe și trimbițĭ. Apoĭ a fară de templu încă o dată Christos îmbrățișând pe cel rătăcit și sărutându-ĭ fața.“ În alt loc chémă Christos pe fiul cel mai bětrân și-ĭ zice cuvintele scrise pe o pagină: „Fiul meŭ, tu tot de una cu mine aĭ fost, și tóte ale mele ale tale sînt.“ [1])

O compositie proprie a arțiĭ grecescĭ e cea a „cerescĭ liturgiĭ“, adecă o representare intuitivă despre esența internă a sfinteĭ jertfe liturgice, căcĭ fantasia vióie a Orientului a păstrat într'însa în chip viŭ amintirea patimilor lui Christos. Representarea acésta de obiceiŭ îmbracă boltitura cupolelor celor marĭ. Christos se înfățișéză într'însa ca archiereul cel mare și se pregătesce, să celebreze însu-și sfînta jertfă liturgică. De desubtul lui se înșiră cele nóuĕ cete îngerescĭ, éră și mai la vale se înșiră îngerĭ, carĭ aduc la altariul acoperit cu un chivoriŭ vesmintele archierescĭ, sfintele vase și cele alalte obiecte de lipsă la celebrarea jertfeĭ liturgice. Unul ține o cădelniță, altiĭ vesmintele, altiĭ sfeșnice, crucea și flamure, potire, discurĭ și lancea. Mai pe urmă pórtă șese îngerĭ representarea lui Christos în mormînt, cum móre din nouŭ și se dă credincioșilor de mâncare. Representarea acésta esecutată în mosaic orĭ în fresco se află fórte a dese orĭ în bisericile grecescĭ și umple cupola întrégă. [2]) Instrucția cuprinsă în manualul de pe muntele Atos zice referitoriŭ la obiectul acesta: „O cupolă și de desubtul eĭ o masă, pe care e sfînta Evangelie, de-asupra Spiritul sfînt și alăturia ședĕnd pe un tron vecînicul Părinte, carele binecuvîntă cu mânile. De laturea dréptă Christos, îmbrăcat ca patriarch și binecuvîntând: înaintea lui cetele îngerilor în vesminte preoțescĭ, formând un cerc, care ajunge până la laturea stîngă a altariului. Christos ĭea un disc de pe capul unuĭ înger, care e diacon, și altĭ patru staŭ alăturia, doĭ cădesc pe Christos și doĭ pórtă sfeșnicele cele marĭ; în apoia lor altĭ câțĭ va, carĭ pórtă o lingură mică, o lance, o trestie, o sponghie, o cruce și luminĭ de céră.“ [3])

Urméză în manual representarea sfinteĭ cumine căturĭ a Apostolilor. O trăsătură proprie grecéscă în representarea acésta e aceea, că cuminecătura nevrednică a lui Iuda se indică prin întrarea unuĭ drac în gura lui.

Sublim e caractĕrul, care-l are scena adunăriĭ tuturor spiritelor în jurul tronului lui Christos. Mai aprópe de el staŭ Maria și Ioan; de o parte și de ceealaltă sînt emblemele Evangeliștilor, în cerc cele nóuĕ cete îngerescĭ, mai la vale cetele tuturor sfinților pe norĭ cu inscripțiĭ. Compositia asta frumósă e așa zicênd ilustrarea doxologieĭ cântate de îngerĭ și de sfinți. Cuvintele psalmuluĭ 148, în care David provócă natura întrégă la lauda lui Dumnezeŭ, se pun aci în scenă cu o fantasie admirabilă și în trăsăturĭ nimerite, și concepțiile apusane în privința forței fantasieĭ și în privința felurimiĭ rĕmân de parte în apoia acesteĭ bogățiĭ de zidirĭ, carĭ tóte sînt pline de idea de a preamări pe Ziditoriul.

Obiectele din Apocalipsă sînt fórte dese și în arta bizantină în tocmaĭ ca și în cea latină. Manualul de pe muntele Atos înfățișéză răpirea Apostolului în o peșteră, „în apoia luĭ pe Christos pe norĭ cu șepte stele în drépta și cu sabia în gura luĭ, în jurul luĭ șepte sfeșnice“. Apoĭ urméză numĕróse texturĭ din Apocalipsă cu icóne corĕspundĕtóre, carĭ sînt a dese orĭ de o forță sguduitóre a fantasieĭ. Călărețiĭ apocalipticeĭ șed pe un cal roșu, pe unul negru și pe unul verde; cest din urmă va, să esprime colórea cadavruluĭ. Personificarea Vavilonului prin o femee puternică în haĭne bogate și cu coronă, carea șede pe animalul cel cu șepte capete, e désă în arta grecéscă; satana se representă în o figură aprópe ca și cea omenéscă: el e diform, gol, are aripĭ de bălaur și códă, piciórele luĭ sînt labe de leŭ orĭ ghiarĕ de vultur; ĭadul e gura unuĭ monstru fantastic, carea e ca a chituluĭ de largă și are dinți drepți. Toégul de aur, cu care îngerul mĕsură Ierusalimul cel ceresc, se înfățișéză ca mĕsura, de care se folosiaŭ architecții în evul de mijloc. În representarea animalelor Apocalipseĭ prestațiunile arțiĭ grecescĭ sînt admirabile.

A dóua venire a luĭ Christos Grecii în pictură o osebesc de judecata cea mai de pe urmă, pe când apusaniĭ împreună aceste dóuĕ concepte. În representarea veniriĭ a dóua înșirarea persónelor e ierarchică și cronologică de o dată: céta Apostolilor, a strămoșilor, a patriarchilor, a profeților, a episcopilor, a martirilor, a sfinților, a împĕraților evlavioșĭ, a femeilor, a martirelor orĭ a sihastrelor. Toți pórtă în mânĭ stîlpărĭ ca simbóle ale vîrtuților sale. Judecata cea mai de pe urmă Grecii aŭ început numaĭ mai târziŭ, să o zugrăvéscă; în zugrăvirea acésta spiritul bizantin e mai inventios și mai materialist de cât cel apusan în esprimarea grozavuluĭ. În icóna aceea a judecățiĭ celeĭ mai de pe urmă, carea se află în biserica din Salamis, se derivă de pe la jumătatea vĕculuĭ al XVIII-lea, și a descris-o fórte cu de-amĕnuntul Didron, din mijlocul multelor feluri ale rĕuluĭ și ale pedepselor se mai relevéză și persóne singuratice, carĭ ca persecutători aĭ creștinilor orĭ ca eretici primesc pedepse deosebite, pe cum sînt Pilat, Maxențiŭ, Dioclețian, Ariŭ, Nestoriŭ și altiĭ.

În representarea sĕrbătorilor Născĕtóreĭ de Dumnezeŭ vedem mai întâiŭ în manual, cum o provede un înger cu mâncare în templu. Căsătorirea Marieĭ o trece manualul și amintesce numaĭ aceea, cum a dus-o Iosif din templu. Scena morțiĭ Preacurateĭ Fecióre, pe cum spune tradiția, carea a însemnat-o Iacobus a Voragine în Legenda aurea, [1]) a fost mișcătóre. „După tradiția acésta Apostolii aŭ fost împrăștiați în diferite țĕrĭ spre a vesti Evangelia; Maria locuia într'o casă aprópe de Sion, [2]) viața eĭ era acolo dedicată meditărĭ neîncetate asupra patimilor de pe pămînt ale dumnezeescului eĭ Fiŭ și cercetărĭ sfintelor locurĭ ale vieții și pătimiriĭ luĭ. Ea pe atuncia era de șese zecĭ de anĭ și era despărțită de el deja de doĭ spre zece anĭ, în anul al cincĭ spre zecelea al vrîstiĭ sale îl născuse și treĭ zecĭ și treĭ de anĭ avuse parte de a petrece cu el. Într'o zi îĭ aduse un înger scirea, că unirea eĭ cu Christos e aprópe, de óre ce cercarea eĭ cea pămîntéscă merge spre sfârșit. La dorința eĭ de a vedé pe Apostolĭ în jur de sine aceștia se adunară în chip minunat în casa eĭ. În societatea acésta aștepta ea óra sa cea mai de pe urmă: Petru ședea la căpĕtâiul, Ioan la piciórele așternutului eĭ. Către diminĕță un bun miros minunat umplu odaea, și Rĕscumpĕrătoriul, însoțit de îngerĭ și de sfinți, se pogorî spre a duce sufletul Maicii sale în vecînica sa împĕrăție, în vreme ce Apostolii se adânciseră în somn. Când se treziră, aflară, că trupul eĭ era mort, dară strălucind în claritate minunată: așa îl aședară în un sicriŭ și-l duseră a fară, însoțiți de cetele îngerilor. Poporul din Ierusalim nu vĕdu nimica din tóte acestea, căcĭ un nor învĕli scena, dară el audi cântarea spiritelor cerescĭ și se minună asupra

[1]) Manuel p. 219 sq.
[2]) Manuel, Introd. p. XXXVI. p. 229.
[3]) O copie la Bayet, L'art byz. p. 251 din Didron, Annal. archéol.

[1]) Leg. aurea, De assumt. B. M. V.
[2]) Cfr. Anon., De locis hierosolymitanis, ap. L. Allat. Symmicta ed. cit. p. 84.

acestuĭ lucru. Dacă aflară, ce s'a întîmplat, ómeniĭ voiră, să ucidă pe Apostolĭ şi să ardă sicriul; dară când archiereul se atinse de el, i-se uscară mânile, şi poporul fu bătut cu orbie. Apoĭ duseră sicriul în mormîntul pregătit, şi Apostolii îl păziră, până când a treia zi se pogorî Christos însoţit de o cétă de îngerĭ, învĭă trupul şi-l duse pe tronul măririi."

Cu privire la monumentele artistice, în carĭ s'a întrupat aşa de des legenda acésta frumósă, avem decĭ, să deosebim bine, că în adurmirea Marieĭ trebue, să se osebéscă dóuĕ scene diferite, a nume o dată primirea sufletuluĭ Marieĭ prin Christos, care-l duce în cer, şi apoĭ reînsufleţirea trupuluĭ şi întrarea eĭ în raiŭ, unde se încoronéză de împĕrătésă a tuturor zidirilor. Sufletul Marieĭ primit de Christos în picturĭ are figura uneĭ prunce şi până în vécul al XIII-lea se înfăţişa aprópe tot de una îmbrăcat; éră întru cât Maria se înalţă trupesce, cu o singură escepţie se înfăţişéză în tot de una îmbrăcată în tóte haînele, a dese orĭ cu o cunună de dóuĕ spre zece stele de-asupra capuluĭ şi cu luna de desubtul picióreloru. Icónele adurmiriĭ Marieĭ în arta bizantină sînt nenumĕrate; dară Grecii numesc despărţirea eĭ de viaţa pămîntéscă nu „mórte", pe cum fac apusaniĭ, ci maĭ bine şi în chip maĭ caracteristic numaĭ „Adurmirea Preasfinteĭ", *κοίμησις τῆς παναγίας*.

Propriĭ ale arţiĭ bizantine sînt compoziţiile Născĕtóreĭ de Dumnezeŭ şedĕnd pe tron, încunjurată de profeţi, şi a nume aşa, că icóna representéză o cântare de laudă [1]): prefigurările L. V. i-se subordinéză şi se referesc la ea prin inscripţiĭ. Prefigurările acestea sînt Iacob cu scara, Moĭsi cu rugul ardĕnd, Aaron cu toégul înflorit, Gideon cu lâna, David cu sicriul Legiĭ, Solomon cu aşternutul, Isaie cu lingura, Ieremie cu inscripţie, Ezechiil cu o pórtă, Daniil cu o pétră, Amvacum cu un munte, Zacharie cu un sfeşnic cu şepte braţe. Representarea iconografică, care urméză în manual, e „De tine se bucură", un şir de laude, carĭ le rostesc şi aşa zicĕnd le întrupéză Născĕtóreĭ de Dumnezeŭ îngeriĭ şi sfinţiĭ. Mulţimea lor se mişcă condusă de căpetenia sa, carea singură agrăcesce pe Maria şi-ĭ aduce salutarea sa. Următórele dóuĕ zecĭ şi patru motive, carĭ sînt împrumutate din evenimentele de frunte ale vieţiĭ Marieĭ şi ale venerăriĭ eĭ şi a Fiuluĭ eĭ din partea credincioşilor, Grecii le folosesc fórte a dese orĭ de obiecte iconografice.

Urméză caracterisarea înfăţişăriĭ esterne a Apostolilor. Caracterisarea acésta e scurtă şi hotărîtă: Ioan e un moşneag pleş; tot asemenea de bĕtrân e şi Mateiŭ: Luca dimpotrivă e tinĕr şi zugrăvesce icóna Maiciĭ Domnuluĭ; Marcu érăşĭ e cărunt, tot asemenea şi Andreiŭ şi Simon; Iacob, Vartolomeiŭ, Toma şi Filip toţi patru sînt tinerĭ, ceĭ din urmă doĭ făr de barbă, pe când celor alalţi doĭ începe a le cresce barba. Petru se înfăţişéză ca bĕtrân cu barbă rotundă, éră Paul ca pleş şi cu barbă. Catalogul acesta nu e acurat, căcĭ ceĭ doĭ spre zece Apostolĭ, pe carĭ şi-ĭ a ales Christos, aŭ fost Simon Petru şi Andreiŭ, Iacob şi Ioan fiiĭ luĭ Zevediŭ, Filip, Vartolomeiŭ, Mateiŭ, Toma, Iacob al luĭ Alfeiŭ, Iuda Tadeul, Simon Cananitul şi Iuda Iscarioténul. După mórtea luĭ Iuda fu ales Matia în locul luĭ. Saul încreştinându-se s'a făcut al patru spre zecelea Apostol. Monumentele iconografice ne arată însĕ numaĭ doĭ spre zece Apostolĭ, fiind că atâţia şi-a ales Christos, şi fiind că numĕrul acesta avea însemnare mistică. Manualul eschide decĭ nu numaĭ pe Iuda Iscarioténul, ceea ce firesce că şi e cu cale, ci şi pe Iacob al luĭ Alfeiŭ, pe Matia şi pe Iuda Tadeul şi încă fără de a spune vre o causă, pentru ca în numĕrul de doĭ spre zece să facă loc luĭ Paul, luĭ Luca şi luĭ Marcu.

(Va urma.)

[1]) Manuel p. 290 sq.

Ben Hur

sau

Zilele luĭ Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Când sórele îşĭ făcu cale şi lumină scena restigniriĭ, mama Nazarinénuluĭ, învĕţăceiĭ, femeile credincióse din Galilea, sutaşul cu ostaşiĭ şi Ben Hur cu soţiĭ sĕĭ aŭ fost singuriĭ, carĭ rĕmaseră pe colină. Eĭ nu avură timp spre a privi la fuga mulţimiĭ, cu tóte că cutrĕmurul şi bubuitul îĭ admonia în chip destul de serios, să cerce şi eĭ scăpare.

„Şedĭ aci," zise Ben Hur cătră Estira făcĕndu-ĭ loc la piciórele luĭ Simonide, „închide-ţĭ ochiĭ şi nu privi la deal, ci pune-ţĭ încrederea în Dumnezeŭ şi în spiritul dreptuluĭ, celuĭ ce a fost ucis cu atâta ocară."

„Nu," zise Simonide cu evlavie, „să grăim acuma despre el ca credincioşĭ aĭ luĭ."

„Aşa să fie," zise Ben Hur.

Acuma făcu o nóuă lovitură a cutrĕmuruluĭ, să se clatine colina. Strigările de durere ale tălharilor de pe crucile clătinătóre eraŭ îngrozitóre de auḑit. De şi încă era ameţit de clătinările pămîntuluĭ, Ben Hur totuşĭ putu, să vaḑă pe Valtasar. Acesta zăcea întins şi liniştit. Ben Hur alergă la el şi-l chemă pe nume. Nicĭ un rĕspuns. Bunul om era mort. Acum îşĭ aduse a minte Ben Hur, că a auḑit un rĕspuns la cuvintele cele maĭ de pe urmă ale Nazarinénuluĭ, dară când s'a întors, nu a sciut, cine l-a rostit. Şi încă şi maĭ apoĭ credea, că sufletul Egipténuluĭ a urmat pe cel al Învĕţătoriuluĭ luĭ preste hotarĕle lumiĭ acesteia în împĕrăţia cea de din colo. Gândurile luĭ petreceaŭ nu numaĭ la strigarea, ce o auḑise, ci la dreptatea distributivă cea severă. Dacă credinţa a fost remunerată în chip vrednic în persóna luĭ Caspar şi iubirea în a luĭ Melchior, atuncia avu, să fie remunerat în chip deosebit el, care în lunga sa viaţă a întrunit în sine celeĭ treĭ vîrtuţĭ: credinţa, iubirea şi faptele bune.

Servitoriĭ luĭ Valtasar părăsiseră pe stăpânul sĕŭ. Dacă aŭ trecut tóte, ceĭ doĭ Galileeni aŭ dus pe bĕtrânul în năsălia luĭ în dĕrĕpt în cetate.

A fost trist conductul, care la sfinţitul sórelui întră în ziua acésta memorabilă prin pórta sudică în palatul luĭ Ben Hur. Aprópe în acela-şĭ timp aŭ pogorît şi trupul luĭ Christos de pe cruce.

Rĕmăşiţele pămîntescĭ ale luĭ Valtasar le-aŭ dus în sala de óspeţĭ. Toţi servitoriĭ alergară acolo plângĕnd, căcĭ el se împărtăşise în iubirea tuturor, celor ce ajunseră în óre care chip în contact cu el. Dară când vĕḑură faţa luĭ cu suris plin de espresia fericiriĭ, atuncia încetară a lăcrima şi ziseră:

„Îĭ este bine! El acuma séra e maĭ fericit, de cum a fost astă diminĕţă, când a ieşit!"

Ben Hur nu voi, să încredinţeze unuĭ servitoriŭ încunoscinţarea Egipteneĭ despre adurmirea tătâne-sĕŭ. El se duse însu-şĭ, să o cerce şi să o conducă la trupul mort aĭ luĭ Valtasar. Îşĭ închipuia durerea eĭ: ea acuma era singură în lume! Era timpul potrivit, ca să o ierte şi să o compătiméscă. Îĭ veni în minte, că nu întrebase, de ce nu a fost astă diminĕţă în societatea lor, nicĭ că unde petrecea; îşĭ maĭ aduse a minte şi de aceea, că de loc nu se gândise la ea, şi ruşinându-se era gata a presta satisfacţie cu atât maĭ vîrtos acuma, când avea, să-l ducă o veste aşa de tristă.

El mişcă perdelele de la uşea eĭ, dară de şi auḑia sunetul clopoţelelor şi ecoul lor, rĕspuns totuşĭ nu primi. O chemă pe nume o dată şi a dóua óră, — şi nicĭ un rĕspuns. Trase perdelele în laturĭ şi întră în odae: ea nu era acolo. De grab se sui pe coperiş, să o cerce: nicĭ acolo nu era. Întrebă pe servitoriĭ: nicĭ unul nu o vĕḑuse preste zi. A cercat multă vreme prin casă prin tóte părţile, ér apoĭ se întórse în sala de óspeţĭ şi cuprinse lângă mort locul, care ar fi trebuit, să fie al eĭ. Şi aci pricepu limpede, cât de bun a fost Christos faţă cu bĕtrânul sĕŭ servitoriŭ. Spre norocire aceia, carĭ întră în raiŭ şi odihnesc acolo, lasă la porţile luĭ amărăciunile acesteĭ vieţĭ şi micimea eĭ de inimă.

Când se stînse lucirea posomorîtă a torţelor mortuare, — a nóua zi de la vindecare. după ce s'a împlinit, ce rînduia legea, a adus Ben Hur pe mamă-sa şi pe Tirzah a casă. Şi de acum înainte se respicaŭ în casa acésta în rugăciune comună numele cele maĭ sfinte, carĭ ómeniĭ pot, să le pórte pe buze: „Dumnezeŭ Tatăl şi Christos Fiul."

XI.

Catacombele.

Ca la cincĭ anĭ după restignire şedea Estira soţia luĭ Ben Hur în odaea sa în frumósa villă de lângă Misenum. Era după amézĭ, şi razele sórelui italian se vĕrsaŭ preste câmpie; trandafiriĭ şi viţele de vie înfloriaŭ în grădină. Tóte cele din odae eraŭ romane, numaĭ Estira purta haîna uneĭ

matróne iudee. Tirzah şi doĭ pruncĭ, carĭ se jucaŭ pe pavíment pe o pele de leŭ, îĭ eraŭ societatea. Din grijea, carea o purta Estira pruncilor, se vedea, că mititeiĭ sînt pruncii eĭ.

Timpul a fost bun faţă cu ea. Ea era maĭ frumósă de cât orĭ când maĭ înainte, şi fiind că era stăpâna villeĭ, i-se împlinise unul din visurile eĭ cele maĭ plăcute.

În mijlocul acesteĭ scene casnice simple se înfăţişă un servitoriŭ în uşe şi raportă:

„O muiere e în atriŭ şi doresce, să grăéscă cu stăpâna.“

„Spune-ĭ, să vină. Voiŭ, să o primesc aci.“

Pe loc întră străina.

Când o zări Israiliténa, se sculă şi voi, să grăéscă, — apoĭ i-se opri graiul, ea se ofili şi căḑu în dĕrĕpt pe scaun şi zise:

„Te-am cunoscut, bună femee, tu eştĭ —“

„Eŭ sînt Iras, fiĭca luĭ Valtasar.“

Estira îşĭ stăpâni mirarea şi porunci servitoriului, să aducă Egipteneĭ un scaun.

„Nu,“ zise Iras cu recélă, „eŭ voiŭ merge în dată.“

Amîndóuĕ priviră una la ceealaltă.

Pe Estira o scim femee frumósă, mamă fericită, soţie îndestulită. De ceea parte se vedea, că norocul s'a purtat cu blândéţă cu mult maĭ puţină faţă cu rivala eĭ de odinióră. Figura cea sveltă cu graţiositatea eĭ adevĕrat că ĭ-a rĕmas, dară faţa îĭ era aspră şi colţurósă, ochiĭ ceĭ marĭ îĭ eraŭ roşiţi şi umflaţi pe sub genele de din jos, obrajiĭ îĭ eraŭ făr de colóre. O trăsătură aspră cinică se aşeḑase în jurul buzelor eĭ, şi o negligeare totală vĕdia îmbĕtrânire timpurie. Îmbrăcămintea îĭ era alésă făr de gust şi murdară, éră de sandalele eĭ se lipise murdăria drumuluĭ. Iras rupse tăcerea neplăcută.

„Aceştia sînt pruncii tĕi?“

Estira privi la eĭ şi surise.

„Da. Veĭ, să grăescĭ cu eĭ?“

„Nu o voiŭ face,“ rĕspunse Iras. Apoĭ păşind maĭ aprópe de Estira şi băgând de samă, cum acésta se înfioră, îĭ zise: „Nu te spăimînta. Du bărbatuluĭ tĕŭ de la mine o veste. Spune-ĭ, că vrăşmaşul luĭ e mort, şi că eŭ l-am ucis drept rĕsplată pentru multa miserie, carea a adus-o preste mine.“

„Vrăşmaşul luĭ?“

„Messala. Spune-ĭ maĭ de parte, că pentru relele, carĭ voisem, să i-le fac, am fost pedepsită aşa de tare, cât el m'ar chiar compătimi.“

Ochiĭ Estireĭ se umplură cu lacrimĭ, şi ea voia, să grăéscă.

„Nu,“ zise Iras, „eŭ nu am lipsă de compătimire. Spune-ĭ în sfârşit, că eŭ am aflat, că Romanul nu e maĭ bun de cât un dobitoc. Să trăescĭ cu bine!“

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

P. Donicĭ: **Calendarul bisericiĭ de rĕsărit în stil vechiŭ şi stil noŭ,** Craiova 1898. XIII + 196. Autorul, fost ministru al lucrărilor publice, a publicat acéstă carte în faţa curentuluĭ de a părăsi calendariul Iulian şi a adopta pe cel Gregorian. El nu vre, „ca biserica rĕsăritĕnă să părăséscă anticele sale prescripţiunĭ, reglementele sale de serviţ bisericesc, tóte metódele practice, tóte păscăliile şi întocmirile sale, carĭ sînt rodul zeluluĭ şi stărunţelor de vécurĭ ale sfinţilor părinţĭ, cu un cuvînt a dĕrîma ea însă-şi întréga sa organisare şi a se anihila cu totul“, şi să îmbrăţişeze tóte prescrierile bisericiĭ de apus, ci prin acéstă carte a voit, să uşureze calea pentru adoptarea fără pericol a călendariuluĭ Gregorian în biserica rĕsăritĕnă. Şi ajunge la conclusiunea, că întroducerea acésta se póte face cu cea maĭ mare uşurinţă în ziua de 4 Iulie 1899. „Atunci.“ scrie autorul, „data aceleĭ zile, — care e o Duminecă, — din 4 se va schimba în 16, ér ziua sĕptĕmâniĭ va rĕmâné şi în stil noŭ tot Duminecă ca şi în stil vechiŭ. Biserica în acea zi (4/16 Iulie) în loc de pomenirea Părinteluĭ Andreiŭ Criteanul va serba sf. martir Antinogen, care se găsesce în sinaxar la 16 Iulie, adecă la nóua dată a aceleĭ zile, ... după care apoĭ cu începutul anuluĭ 1900 întră în aplicare nóua păscălic parţială pe un period de 100 anĭ.“

Recomandăm celor chemaţi acéstă lucrare a dluĭ Donicĭ, care se presintă ca un studiŭ aprofundat, făcut cu nobile intenţiunĭ de a delătura o dată acéstă diferinţă de calendare, care a dese a dat pricină la confusiunĭ regretabile.

„Albina“ an. II. Nr. 1. Revista acésta poporală apare în Bucurescĭ în fie care Duminecă cu un material ales şi fórte potrivit învĕţătorilor şi preoţilor. Numĕrul acesta cuprinde poesiĭ de Coşbuc şi Dulfu, articli de V. S. Moga, Dr Argeşian, Taşcă şi alţiĭ. Abonamentul anual 8 leĭ.

„Fóea pentru toţi“ ne-a trimis Nr. 43 şi 44, în carĭ am reaflat acela-şi gust în alegerea materiilor bune pentru tot felul de cetitorĭ. Ne bucurăm cu atât maĭ mult, cu cât se spunea, că a încetat acéstă revistă atât de bine redactată de Dl Stancescu.

„Moda ilustrată“ Nr 33 conţine diferiţi articli de modă, modele de brodat, cusut şi croitorie, cum şi articli literarĭ.

A apărut:

Manual de Psichologie şi Logică pentru clasa VIII a şcólelor medie edat de *Dr Vasile Hossu*. Blaş. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. 1898. Preţul broş. 1 fl. 20 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

☛ Euchologiu ☚

ediţiunea **a dóua,** revĕḑută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparĭu frumos în **negru** şi **roşu.** — Preţul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestuĭ op. Fără de cartea acésta niciĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'au schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunĭ nóuĕ cfeate prin legile aceste.

Editor şi redactor rĕspunḑĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

---

(46) 1—3

Se caută

un culegĕtor-tipograf

☛ român, ☚

care să fie versat şi în ale maşineĭ şi să fie practisat în vre o tipografie pe lângă maşină, în cât *să fie în stare a conduce maşina de tipar purtată cu mâna.*

Doritorii află aplicaţiune *numaĭ de cât* şi se pot adresa la

Tipografia semin. gr.-cat.
în Blaş (Balázsfalva).

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care **Sâmbătă.**

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în **Blaş.**

Anul VIII. **Blaş 5 Novembre 1898.** Numĕrul 44.

Congrua.

Étă o cestiune, care tot aşa de mult intereséză clerul nostru ca şi autonomia, şi asupra căreia tocmaĭ de aceea nu se póte reveni destul de des.

Într'unul din numeriĭ din urmă am făcut cunoscuţi cetitorilor nostri paşiĭ ceĭ noĭ, ce s'aŭ făcut în causa acésta prin întrunirea comisiunii regnicolare de congruă. Tot atunci am arĕtat, ce sumă aproximativă s'ar cere pentru regularea congruei clerului nostru.

Acum vine o fóe de regulă bine informată, adecă „Politikai Szemle", şi ne spune, că episcopatul catolic nu este aplicat a crea un fond pentru salarisarea clerului nostru, de óre ce suma li-se pare prea mare, şi eĭ nu pricep, cum să vină eĭ episcopiĭ latiniĭ şi să facă salare la preoţimea de ritul grecesc.

Nu avem asigurare, că adevĕrată este orĭ nu scirea foiĭ numite. Dar dacă vom socoti, că o asemenea enunciaţiune făcuse odinióră reposatul cardinal Haynald, ér mai în cóce archiepiscopul Agrieĭ Samassa, nu vom puté fi taxaţi de temerarĭ şi pripiţi la judecată, dacă vom admite de basată scirea foiĭ citate.

Nicĭ nu ne aşteptam noĭ la alt ceva. Sîntem dedaţi a fi nebăgaţi în samă şi a fi folosiţi pururea de instrumente. Aşa am fost folosiţi de instrumente în cele politice şi naţionale, aşa în cele bisericescĭ. Am fost folosiţi de instrumente în 1848 în contra Magiarilor, ér la 1700 în contra Calvinilor.

Dar orĭ cum ar fi, acésta nu îndreptăţesce pe nimenia, ca să ne socotéscă şi pe viitoriŭ de instrumente, fie în cele politice, fie în cele bisericescĭ.

În special în cele bisericescĭ trebue să se scie, că noĭ azĭ am ajuns la consciinţa drepturilor, ce ni-se cad în cadrul bisericiĭ catolice. Noĭ scim, că sîntem factor egal îndreptăţit cu latiniĭ în sinul bisericiĭ universale şi în sinul bisericiĭ catolice din ţară în special.

Din consciinţa acésta deducem îndreptăţirea nóstră asupra averilor bisericiĭ catolice din patrie.

Averile acelea sînt donaţiunĭ făcute de regiĭ bisericiĭ catolice din Ungaria, ér nu numaĭ bisericiĭ de ritul latin.

Urmézĭ din acest principiŭ, că la acele averĭ are drept biserica catolică a ţĕriĭ întrégă fără deosebire de rit.

Dar se zice, că trebue prea mare sumă pentru regularea congruei preoţilor uniţi.

Concedem, că suma întru adevĕr e mare, şi că e *neproporţional* de mare faţă cu suma, ce se cere pentru regularea congruei clerului latin.

Eĭ bine, şi ce urmézĭ de aicĭ? Urmézĭ aceea, ce de mult sciam şi simţiam: că clerul latin a fost şi până acum fórte bine situat, ér clerul nostru a fost nesocotit, neîndreptăţit şi negligat în contra promisiunilor solemne, ce i-se făcuseră când cu actul uniriĭ.

Aceea, ce trebue decĭ, să urmeze, e, ca să vadă clerul înalt al bisericiĭ latine, că de 200 de anĭ a scurtat clerul unit şi a reţinut pe sama sa nisce averĭ, din carĭ acum de 200 de anĭ ar fi trebuit, să facă parte clerului nostru.

Acum ér nu vor, să dea, ci vor, să ne lase în mâna statului! Dar la asta nu ne învoim noĭ. La averile catolice avem drept şi cerem partea, ce ni-se cuvine. Dacă nu ne daŭ de voe bună, vom pretinde. Şi nu vom suferi nicĭ o dată, ca îndependenţa clerului nostru să fie sacrificată statului, pentru ca clerul înalt latin să se îmbuibe în averile cele colosale.

Dar dînşiĭ nu vor voi! Apoĭ este, cine să-i siléscă. Dacă Sfîntul Scaun crede, că biserica nóstră are misiune, atunci îi va căuta, să grijéscă de independenţa clerului nostru.

Datoria nóstră este, să-l facem, ca să cunóscă lipsa, în care ne aflăm. Şi ajutoriul nu ne va puté lipsi.

Feuilleton.

Chezeşia.

Dramă în treĭ acte, prelucrată după *„Negustătoriul din Veneţia"* a lui Shakespeare de C. Almert. Românesce de Cr.

(Continuare.)

Actul III.

Sala tribunalului.

Judecătoriul. Asesorĭ. Antonio. Bassanio. Graziano. Solarino.

Scena I.

Judecătoriul. Eĭ, aicĭ e Antonio?

Antonio. Sînt la disposiţia Mărieĭ Tale.

Judecătoriul. Sînt îngrijat pentru tine. Contrariul tĕŭ e tare ca pétra. Monstrul acela are o inimă, care nu e capabilă de compătimire. Nu este într'însa leac de milă.

Antonio. Am înţeles, că Măria Ta şi-ai dat multă silinţă, ca să domolescĭ asprimea purcederiĭ luĭ. Dară fiind că nimic nu-i schimbă propusul, şi fiind că nicĭ un mijloc legal nu mĭ scuteşte de rĕutatea luĭ, furieĭ luĭ îi voiŭ oferi resignare şi mĕ voiŭ întrarma cu linişte sufletéscă, pentru ca să rabd tóte turbarea sĕlbătĕciei luĭ.

Judecătoriul. Să mérgă óre cine şi să cheme pe Evreŭ în sală.

Solarino. El aşteptă înaintea uşiĭ. E deja aicĭ.

(Apar Shylock şi Tubal.)

Judecătoriul. Faceţi loc, ca să stea faţă în faţă cu noĭ. — Shylock, lumea crede, şi aşa cred şi eŭ, că veĭ urma a te arĕta nelnduplicat în rĕutatea ta numaĭ până în clipa, în care va ajunge tréba la faptă. Şi atunci, aşa credem, veĭ da doveziĭ de mila şi îndurarea ta, şi veĭ înlocui crudimea cu generositatea. Şi în ce chip stărnescĭ acum, să-ţi primescĭ ipoteca, — un funt din carnea acestui biet negustător, — aşa se crede, că tu nu numaĭ îi veĭ ierta acest fel de ipotecă, nu, ci tu, mişcat de dragoste şi de simţire omenéscă, îi veĭ dărui chiar şi jumătate din suma, ce-ţi datorésce. Cu milă veĭ arunca privirea ta asupra perderilor, carĭ îl îmbrâncesc; căcĭ perderile luĭ Antonio ar fi de ajuns, ca să ruineze chiar şi pe un negustător ca un rege de bogat. Să aĭ inimă de pétră, orĭ să fiĭ chiar Turc orĭ Tatar, care nicĭ o dată nu s'a obicinuit a deprinde datorinţele simţirii omenescĭ gingaşe, şi totuşi ţi-ar căuta, să-l compătimescĭ. Noĭ toţi aşteptăm un rĕspuns milostiv, Evreule!

Shylock (cu respect, dar hotărît). Propusul meŭ l-am dat deja de scire Mărieĭ Tale. Pe sfînta Sâmbătă m'am jurat, să pretind, ceea ce mi-se cuvine în sensul zapisului. Dacă mi-o denegaţi, o faceţi cu primejduirea libertăţiĭ şi drepturilor acesteĭ cetăţi. Mĕ întrebaţi, pentru ce voiŭ eŭ mai bucuros un funt de carne netrebnică de cât treĭ miĭ de galbiniĭ? La asta nu voiŭ, să rĕspund nimica. Spun numaĭ atâta, că aşa îmĭ place. Vĕ îndestulesce acest rĕspuns? Puneţi casul, dacă m'ar molesta un cloţan în casa mea; cine m'ar opri, să daŭ zece miĭ de galbiniĭ, pentru ca să-l străvesc? Vĕ ajunge acum rĕspunsul meŭ? Dóră sînt ómeniĭ, carĭ nu pot, să cante la un purcel, când îşi cască gura. Uniĭ se înfuriézĭ, când vĕd o pisică. Alţiĭ pot, să turbe la auzul

Distingerea cu ord a cardinalului secretariŭ de stat Rampolla și — liturgia magiară. — Ni-se scrie din Pesta: Conferirea marii cruci a ordului S. Ștefan făcută Eminenței Sale cardinalului și secretariului de stat Rampolla monitorul german al guvernului unguresc o inregistréză pe lângă următorea enunciațiune: „Conferirea acestui ord pă excellence unguresc la noi în țară e urmărită în tot de una cu mare atențiune, cu deosebire când distincția se dă la străini, și noi (?) putem să costatăm cu satisfacție, că și în casul de față distincția cardinalului secretar de stat al S. Scaun a fost primită cu înaltă îndestulire în de osebi în cercurile catolice unguresci. În privința acésta nici catolicii unguri de rit grecesc nu fac escepție, de și e în de obște cunoscut, că aprópe de o sută de ani, de când liturgia magiară s'a introdus succesive în comunele magiare de rit greco-cat. de și numai în parte, dar totuși cu scirea și consensul tacit al ierarchiei bisericesci (?), tocmai sub secretariul de stat Rampolla s'a dat liturgiei magiare și ast fel și Ungariei cea mai mare lovitură, o lovitură, cu care numai aceea se mai póte asemăna, care o ajunsese pe țara nóstră atuncia, când sub regimul absolutistic biserica greco-catolică din Ardeal și părțile limitrofe ale Ungariei a fost scósă de sub ingerența principelui primate al Ungariei și aședată pe o bază curat națională română. Cu tóte acestea în cercurile Magiarilor greco-cat. ómenii cred a se puté liniști prin aceea, că lovitura acésta nu se póte considera ca definitivă, fiind că dispositia respectivă a S. Scaun a emanat saŭ din motivul, că în timpul din urmă șovinismul național s'a înstăpânit preste acéstă mișcare curat bisericéscă, saŭ că Roma a fost informată tendențios în direcția, că în realitate nu esistă Unguri greco-cat., ci numai Ruteni și Români, cari ar trebui magiarisați prin liturgia magiară. Dacă e casul dintâiŭ, faptul, că s'a putut aduce amintita decisiune, se simțesce în cercurile Magiarilor greco-cat. ca o pedépsă meritată pentru indiferența (?) manifestată până acum din partea inteligenței sale, — o indiferență, care prin aliarea Românilor greco-cat. și prin constituirea inteligenței lor, fără un combat regulelar le pare a fi delăturată. În casul al doilea Roma printr'un pelegrinaj în massă, ce ar fi, să se organiseze cât mai curând, ar trebui să fie convinsă despre cătrarea adevăratei supositiuni. Póte că distingerea cu cel mai înalt ordin magiar (!) a cardinalului secretar de stat îl va aduce ceva mai aprópe de Unguri și-l va îndupleca la o apreciare drépta a justelor dorințe ale miilor de catolici și Magiari credincioși." În acésta espectorare a foii liberale la espunerea afaceriĭ liturgiei magiare sînt amestecate lucruri adevărate și false: în propositia de închiare a acestei espectorări însă un spirit de sfîrnariŭ a dat espresiune unei speranțe, care pentru necuviința ei a priori trebue să o respingem, pentru că ea s'a putut nasce numai pe basa unei înlănțuiri de-a dreptul vătemătóre a distincțiunii din cestiune a cardinalului secretar de stat din partea împăratului și regelui Francisc Iosif I. cu afacerea liturgiei magiare. Monitorul liberal cu espectorarea de mai sus póte că a făcut liturgiei magiare un serviț tot atât de rĕŭ, cum s'a făcut în cealaltă presă liberală a Ungariei cu discusiunile afaceriĭ liturgiei magiare, cari în cele mai multe casuri aŭ degenerat în articoli agitatorici.

„Germania."

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Adunarea generală a statului catolic transilvan s'a ținut în 27 și 28 l. tr. în Cluș. În cuvîntul de deschidere episcopul contele Majláth a amintit și despre autonomia catolică. El a zis, că proiectul subcomisiuniĭ de nóuĕ nu-l póte lua la analisă, dară are speranță, că autonomia se va organisa, de și i-se pun în cale multe pedeci. Autonomia are, să fie în un spirit cu mult mai eclesiastic de cum era proiectată în anii 1870. Comisiunea de nóuĕ dorésce, ca să rémână în vigóre drepturile autonomice ale statului catolic transilvan, acéste drepturi nu le-a atins de cât numai în punctele, în carĭ vor servi intereselor întregului catolicism.

După acestea episcopul inferéză presa liberală și recércă pe credincioșĭ, ca să nu spriginéscă acea presă, care atacă spiritul creștin în basele sale, în ministri sĕĭ și în ceremoniile sale, să nu spriginéscă presa antireligiósă, care nu servesce adevĕrului, ci póte stă în servițul unui consorțiŭ cosmopolit de interese, care nu lucră spre binele patriei, ci rĕstórnă fundamentul cel solid, și care prin publicările sale corumpĕ tinerimea.

Adunarea cu unanimitate și-a esprimat indignarea asupra atacurilor îndreptate de presă în contra episcopului; tot o dată și-a esprimat încrederea față cu persóna și activitatea lui.

Roma.

Spre redeșteptarea vieții religióse în Italia lă dorința espresă a Papei s'a ținut în zilele trecute un congres catolic în Aquila.

Împĕratul Germaniei obținênd de la sultanul teritoriul „La dormition de la Sanct Vierge" din Ierusalim l-a cedat catolicilor de acolo. Papa încunoscințat de cătră împĕratul despre acéstă faptă, îĭ mulțămesce în terminĭ călduroși pentru marinimositatea manifestată față de catolicĭ.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În dieta țĕriĭ obstrucția se continuă. La început póte că i-a fost bine venită guvernului obstrucția, de óre ce alt cum

---

cimpoiului. Căci pornirea nóstră, stăpâna patimilor, le permite, să dispună după simpatie și antipatie. Ei, ascultați acuma rĕspunsul meŭ! În ce chip nu se póte spune un motiv potrivit, care să esplice, că pentru ce cutare nu póte suferi un purcel cu gura căscată, altul o pisică, acest dobitoc nevinovat și necesar, ĕră altul nu póte, să asculte cimpoiul, în tocmai așa nu sciŭ nici eŭ alt motiv a fără de acesta: că ura înrădăcinată, antipatia, ce mi-o însuflă Antonio, mĕ mână cu de-a sila, să-mĭ urmăresc aici cu asprime dreptul meŭ. Aveți acum un rĕspuns, care să vĕ îndestuléscă?

Bassanio. Acest rĕspuns, Evreŭ cu inimă de pétră, nu scusă aici cruḑimea ta.

Shylock. Eŭ nu sînt dator, să daŭ un rĕspuns, care să-ți placă ție.

Bassanio. Ómóră óre fiesce cine aceea, e nu-ĭ place?

Shylock. Care om uresce un lucru, și să nu-l nimicéscă bucuros?

Bassanio. Nu orĭ ce neplăcere se schimbă în dată în ură.

Shylock. Te lași tu óre, ca șerpele să te muște de doué orĭ?

Antonio. Vĕ rog, nu dați uĭtării, că grăiți cu Evreul! Tot așa de bine ați puté, să păsiți la malul mării și să porunciți fluxului, să se retragă de la înălțimea obicinuită, — tot așa de bine ați puté, să cereți samă de la lup, pentru ce face, să behăéscă óea după miel, — tot așa de bine ați puté, să opriți brașiĭ de munte, să-și scuture înaltele sale capete, să vîjie, când viforul cerului îĭ mișcă. Puteți cerca, să muiați tot așa de bine chiar și lucrul cel mai vîrtos! — Care e lucrul cel mai vîrtos? Inima lui cea jidovéscă. Vĕ rog deci, nu-ĭ mai oferiți nimica, nu mai cercați nici un mijloc, ci-mĭ rostiți mie judecata, ĕră Evreului dați îĭ, ceea ce i-se cade după drept.

Bassanio (păsesce înainte cu o pungă de bani în mână). În loc de treĭ mii de galbini aici sînt șese. Eŭ mi-am ajuns scopul și acuma pot, să-ți rĕsplătesc cu îmbelșugare.

Shylock. E prea târziŭ, prietine! Și de ar fi împărțit fiesce care galbin în șese, și fiesce care parte ar fi un galbin întreg, — eŭ totuși nu i-aș primi. Eŭ voiŭ numai ipoteca.

Judecătoriul. Cum sperezi tu grație, dacă tu însu-ți nu o deprindi?

Shylock. De ce fel de osîndă să mĕ tem, când eŭ nu fac nici o nedreptate? Voi aveți mulți slavi cumpĕrați, pe carĭ îĭ folosiți la slujbă josnică asemenea unor boi, măgari, câni și catâri, pentru că i-ați cumpĕrat. Cum, dacă v'aș zice: Dați-le libertatea! Însurați îĭ cu moștenitórele vóstre! Pentru ce îĭ lăsați, să asude sub povóra lor? Patul lor să fie móle ca și al vostru; desfătați cerul gurii lor cu mâncări ca și ale vóstre! La asta îmĭ rĕspundeți: Dór sclavii sînt ai nostri! Și așa vĕ daŭ și eŭ rĕspunsul: Funtul de carne, care-l pretind, e cumpĕrat cu bani greĭ, e al meŭ, și eŭ voiŭ, să-l am. Dacă mi-l denegați, atunci ocară pe legea vóstră! Atunci senatul Veneției nu are nici o putere! Aștept judecata vóstră. Dați îmĭ rĕspuns! Îmĭ dobîndesc dreptul?

Judecătoriul. Sînt autorisat, să închid ședința, și o voiŭ face, dacă nu se va presenta încă azi aici Bellario, un doctor în drepturi fórte espert și învĕțat, după care am și trimis, să vină și să spună părerea sa.

Solanio (intră). Domnule, a fără așteptă un sol cu epistole de la doctorul. El chiar acuma a sosit de la Padua.

Judecătoriul. Aduce-ți epistolele! Chemați pe sol încóce!

(Solanio iese.)

Bassanio. Antonio, fiĭ veseł! Prinde inimă! Să-mĭ ĭea Evreul carnea mea și sângele meŭ, să-mĭ ĭea tot, ce am, mai înainte de ce ți-ar curge pentru mine măcar și numai un picur de sânge.

Antonio. Eŭ sînt o óe răpeigósă a turmei, — bună pentru a fi ucisă. Tot de una pómele cele mai rele cad mai întâiŭ. De aceea lăsați-mĕ! Bassanio, tu nu-mĭ poți face un serviț mai bun, de cât că rĕmâi în viață și-mi pui inscripție pe mormînt.

(Intră servitoriul și Solanio.)

Judecătoriul. Vii din Padua, de la Bellario?

Servitoriul. De acolo, domnul meŭ, și aduc Mărieĭ Tale salutare de la Bellario.

(Îi predă o scrisóre.)

nu avea, cu ce să ocupe dieta. Fiind că în decursul obstrucţiei se ridică grave acuse asupra guvernului, începe a-i fi molestă. Prin organele subalterne a şi început guvernul, să lucre pentru sistarea obstrucţiei, a nume protestând în contra ei vre o dóuă municipii. Nefolosind acésta, presa guvernamentală ameninţă cu clotură saŭ restringerea libertăţii de a vorbi şi eventual cu disolvarea parlamentului.

Oposiţia până acum nu se teme de ameninţările guvernului şi în şedinţa din 3 a c. a redeschis lupta în contra ordinii propuse de guvern.

Partidul poporal este pentru închiarea pactului cu Austria chiar şi cu perderi materiale. Acésta a declarat-o deputatul Rákovszky, şi sĕ deduce din o broşură publicată de Asboth János. Ţinuta partidului poporal în cestiunea pactului supĕră pe opositionalii independentişti.

Deputat dietal în cercul Orăştiei a fost ales br. Szentkereszty György, ĕră în cercul Uióreĭ br. Kemény Géza, ambii cu program guvernamental.

Austria.

„Pol. Corr." scrie, că ministrul de esterne al Rusieĭ contele Murawiew s'a depărtat din Viena mulţămit. Semn că conţelegerea stabilită la Petersburg în April 1897 nu s'a schimbat prin nimica.

Partidul poporal german a declarat, că nu participă mai mult la conferenţele presidenţilor cluburilor germane. Creştinii sociali şi partidul progresist german de asemenea aŭ declarat prin comunicate, că procedura solidară a Germanilor în parlament o consideră de încetată, îşi reservă însĕ mâna libĕră, ca din cas în cas să vină în atingere cu fruntaşii celor alalte partide germane. Diferinţele dintre grupurile germane se par a fi favorabile guvernului, care spre a-şi asigura cluburile drepteĭ cu puţine modificări mai la tóte le-a promis împlinirea dorinţelor.

Franţa.

Curtea de cassaţie din Paris a declarat, că cererea de a se revedé procesul Dreyfuss este îndreptăţită şi a decis a institui o investigaţie întregitóre în acéstă afacere, de óre ce actele, ce-i staŭ la disposiţie, nu sînt suficiente spre pronunţarea uneĭ decisiuni meritorie. Cererea procurorului Manau de a se suspenda pedépsa lui Dreyfuss a fost respinsă. Din vorbirea referentului Bard s'ar părĕ, ca tribunalul militar în 22 Dec. 1897 n'a adus sentenţă destul de motivată asupra excăpitanului Dreyfuss.

Decisul curţii de cassaţie a liniştit în cât va spiritele. Se aştéptă, că mai multe persóne militare de posiţie înaltă să fie ascultate în causă. Presa liberală esploatézĕ causa spre a învenina conflictul dintre puterea militară şi civilă. Comisia investigătóre va esamina şi actele secrete, carĭ aŭ servit tribunalului militar de basă la aducerea sentenţeĭ.

Cabinetul s'a compus cu multă greutate. În fruntea lui stă Dupuy. Din vechiul cabinet aŭ rĕmas la postul lor Delcassé la esterne, Locroy la marină şi Viger la agricultură. Ministri noi, pe lângă Dupuy ministru de interne, sînt Lebret de justiţie, Peytral finanţe, Leygues instrucţie, Delombre comerciŭ, Krautz lucrări publice şi Guilain colonii. Noul cabinet e susţinut de către republicanii moderaţi. Foile socialiste, radicale şi conservative se esprimă cu reservă despre cabinet. Mai cu anevoe s'a aflat persóna pentru portofoliul de răsboiŭ.

Turcia.

Turcia se desparte fórte cu greŭ de Creta. Luni a adresat regimul turcesc o notă ambasadorilor celor patru puteri. În notă cere anumite concesiuni spre garantarea suveranităţii. Concesiunile cerute se referesc la flamura şi garnisóna turcéscă, mai de parte la denumirea guvernatorului în conţelegere cu Pórta, la solvirea dărilor, la aducerea sentenţelor judiciale în numele sultanului, denumirea unui procuror suprem mohamedan şi la trimiterea recurselor judecătoresci în Constantinopol. Marile puteri consideră de neadmisibile pretensiunile Turcieĭ.

Agentul diplomatic al Sêrbieĭ în o notă adresată Porţii protestézĕ în contra invasiunii Albanezilor în Sêrbia şi poftesce instituirea uneĭ comisiuni mixte din creştini şi Mohamedani, ca să facă cercetare în acéstă afacere.

Spania şi America.

Pertractările de pace pe tot paşul întimpină dificultăţi. Americanii conscii de puterea lor şi siguri de slăbiciunea Spaniolilor devin tot mai pretensivi. Acum nu voesc numai ocuparea Manilleĭ, ci pretind anecsarea însulelor Filipine. Se zice, că la casul când Americanii nu ar absta de la acéstă pretensiune, Spaniolii întrerump pertractările şi vor apela la naţiunile civilisate. Acésta însĕ puţin folos real le va aduce.

Ordinaţiune despre congruă.

În legea despre congrua acatolicilor ministrul cultelor a primit împuternicirea, ca până când se va fi terminat regularea congrueĭ acatolicilor, pe calea ajutoriului de stat să împărtăşéscă congruă şi preoţimii catolice. Ordinaţiunea referitóre la acésta şi publicată în fóea oficiósă e următórea:

Nr. pres. 4433—1898.
Min. c. şi instr. p.

Ordinaţiunea ministrului cultelor şi instrucţiunii publice şi a ministrului de finanţe în obiectul esecutării art. de lege XIV din 1898 despre întregirea venitelor parochiale.

Pe temeiul împuternicirii cuprinse în §. 23 art. de lege XIV din 1898 ordinăm:

§. 1. Scopul legii despre întregirea venitelor parochiale e acela, ca venitul parochilor catolici de rit latin, grecesc şi armenesc până atuncia, până când nu se va sevârşi pe altă cale regularea lui, să se întregéscă în chip provisor, ĕră venitul parochilor celor alalte confesiuni recepte prin lege să se întregéscă în chip statornic conform modalităţilor circumscrise în lege.

§. 2. Cu scopul de a întregi în chip provisoriŭ venitul parochilor catolici de diferitele rituri legislativa primesce în budgetul statului o sumă deosebită. Spre întregirea dată din suma primită cu menirea acésta în budgetul statului legea are valóre în estensiunea hotărîtă într'însa.

Dară valórea legii nici de cum nu se estinde la sumele acelea, pe carĭ legislativa le statoresce în alte rubrici de ale budgetului statului sub titulul de ajutóre catolice bisericesci şi scolastice, orĭ carĭ se fac curente din fondul catolic bisericesc şi de instrucţie.

Venitul parochilor catoliciĭ ai diferitelor rituri le întregesce ministrul cultelor şi instrucţieĭ publice în chip treptat în cadrul sumei, ce-i stă la disposiţie, cu băgarea în samă a datelor, carĭ îi staŭ la disposiţie.

§. 3. Întregirea venitului parochial asigurată în §. 2 art. de lege XIV din 1898, cu privire la fiesce care parochie, a căreĭ venit, întru cât póte, să se constate pe temeiul datelor recerute în §. 10 din ordinaţiunea presentă, nu ajunge suma de 1600, respective 800 de coróne, póte, să o reclame:

1. parochul însu-şi (necuprinzându-se aci călugării aplicaţi în staţiunile parochiale seculare);

2. ĕră în casul, când parochul aplicat nu va, să reclame întregirea venitului, orĭ când din causa, că staţiunea parochială e vacantă, orĭ pentru lipsa altor condiţiĭ e cu neputinţă substernerea cereriĭ, spre sevârşirea insinuării e îndreptăţit Ordinariatul confesional competent, ĕră în lipsa acestuia antistia comuneĭ bisericesci eventual folosindu-se de împuternicitul sĕŭ central.

Spre acest scop cererea sa adresată către ministrul cultelor şi instrucţieĭ publice şi spriginită cu datele recerute în ordinaţiunea de faţă le pot substerne parochii până în 30 Iuniŭ 1899 la Ordinariatul sĕŭ orĭ în lipsa acestuia la antistia comuneĭ bisericesci.

Staţiunea parochială care s'a sistemisat până în 1 Ianuariŭ 1898 dară nu s'a insinuat până în 30 Iuniŭ 1899, nu se póte împărtăşi în întregirea venitului.

§. 4. Parochii, carĭ reclamă întregirea venitului parochial, sînt datorĭ a documenta atât calificaţia sa personală, cât şi cu

---

Bassanio (către Shylock). Ce-ţi ascuţi cu atâta rîvnă cuţitul?

Shylock (cu sarcasm). Să taiŭ din falitul acela, ce a perdut!

Graziano. Nu de oţelul tĕŭ, ci de sufletul tĕŭ îţi ascuţi cuţitul, Evreŭ împetrit la inimă! Nicĭ un metal, nicĭ chiar sĕcurea călăului nu e aşa de ascuţită ca ura ta. Aşa dară nu e cu putinţă, ca să te móie vre o rugăminte?

Shylock. Nu, nicĭ una, orĭ cum ţi-aĭ frămînta mintea cea ageră.

Graziano (ameninţând). Fiĭ afurisit, câne nemilostiv! Şi dreptatea să dea samă, pentru că te lasă, să trăescĭ! Tu mĕ faci aprópe, să mĕ clatin în credinţa mea; îmi vine, să cred cu Pitagora, că sufletele dobitócelor se ascund în trupurĭ omenesci. Spiritul tĕŭ îl stăpânesce un lup. Dorinţa ta cea crudă e lupéscă, sângerósă, tâlhăréscă şi lacomă.

Shylock. Cu ocărîrile tale nu poţi, să delaturi pecetea de pe zapisul meŭ, numai de geaba îţi obosescĭ plumânile. Vindecă-ţi mintea, că altmintrea e perdută. Eŭ voiŭ dreptul meŭ.

Judecătoriul. Epistola lui Bellario recomandă aci tribunalului pe un doctor în drepturi tinĕr şi învĕţat. Unde petrece?

Servitoriul. El aştéptă aicĭ de tot aprópe rĕspunsul, dacă voiţi a-i permite, să între.

Judecătoriul. Din tótă inima. Câţi va din voi, doi orĭ treĭ să-l povĕţuéscă aicĭ cu tótă curtenia, şi tribunalul să asculte într'aceea scrisórea lui Bellario.

(Solanio şi Sólarino ieşe.)

(Va urma.)

fasiunea autentică a venitului sĕŭ împrejurarea aceea. că staţiunea parochială ocupată de dînşii în sensul dispoziţiilor legii are lipsă de întregire.

Referitorĭŭ la conspectul de venite datele subministrate până acuma de Ordinariatele confesionale competente în sensul §-lui 11 al legii pot, să se îndrepte, şi dacă din partea ministrului cultelor şi instrucţiei publice datele îndreptate şi modalităţile de fasiune se primesc, ele se ieaŭ de basă spre întregirea venitelor conform legii.

§. 5. Cólele rubricate (A. şi B.) referitóre la documentarea cualificaţiei personale şi la fasionarea venitului aŭ, să se gătéscă în trei esemplare, dară documentele aŭ, să se acludă numai în un esemplar.

Întru cât documentele acestea nu ar fi făcute în limba oficiósă a statului, are, să se acludă după putinţă şi traducerea lor magiară legalisată din oficiŭ.

Un esemplar al cólelor rabricate după folosire oficiósă are, să se depună în ministeriul cultelor şi instrucţiei publice, éră cele alalte dóuĕ esemplare dimpreună cu documentele aŭ, să se retrimită Ordinariatului, éră în lipsa acestuia antistiei comunei bisericescĭ.

§. 6. Rubrica de dovedĭ şi observărĭ a cólelor rubricate A. şi B. servesce spre arĕtarea documentelor de lipsă pentru a dovedi datele singuratice şi spre inferirea observărilor eventuale.

Documentele aŭ, să se arete în acest chip: ad I. 1) contract de esarendare, ad II. 2) atestat protopopesc şcl.

§. 7. Tóte documentele, carĭ servesc ca doveḑĭ, sînt scutite de timbru şi de taxă şi aŭ, să se provadă cu însemnarea acésta: „Kongrua ügyben bélyegmentes.“

Asemenea scutite de timbru sînt cererile acelea, pe carĭ parochiĭ le îndréptă la oficiolate spre a câştiga documentele.

§. 8. Calcularea în esprimarea valorii de banĭ a sumelor se face în coróne şi filerĭ,

Dacă în cólele rubricate vre un titul nu póte, să se aplice respectivului paroch, are, să se tragă preste el o linie.

§. 9. Spre documentarea cualificaţiei personale are, să se foloséscă cóla rubricată însemnată cu litera A).

În fruntea paginii are, să se scrie numele districtului bisericesc (episcopiei), al comitatului şi al parochiei.

În rubrica 1. să se însemne numele parochului.

În rubrica 2. timpul, locul nascerii parochului şi numĕrul anilor serviţului lui parochial.

Datele acestea le adeveresce prin legalisarea tabelei de cualificaţie Ordinariatul, în lipsa lui antistia comunei bisericescĭ pe basa respectivelor documente autentice.

În rubrica 3. are, să se espună caractĕrul de cive magiar al respectivului paroch, care caractĕr are să se adeveréscă prin document de fidedemnitate publică avêndu-se în vedere dispoziţiile acelea ale art. de lege L din 1879, carĭ se referesc la acest lucru.

În rubrica 4. are, să se espună, că respectivul paroch în care an şi în care institut din patrie a terminat clasa a opta a şcolii medie? Ceea ce are, să se dovedéscă prin testimoniul de clasă.

În rubrica 5. are, să se espună, unde, în carĭ anĭ a învĕţat parochul teologia şi când a dobîndit cualificaţie parochială? Terminarea cursului teologic are, să se dovedéscă prin testimoniul respectivului institut teologic, éră cualificaţia parochială prin documentul de cualificaţie.

Cele treĭ esemplare ale tabelei de cualificaţie ast fel gătite le subscrie parochul şi le legaliséză Ordinariatul, în lipsa acestuia antistia comunei bisericescĭ.

(Va urma.)

Corespondinţe.

Despre Someş luna lui Octobre.

Cetiĭ în numĕrul 38 al „Unirii“ cu atenţiune enciclica Sfinţiei Sale, în care rînduesce, să se reciteze Rosariul Marian, şi tot în acel numĕr între varietăţi atragerea atenţiunii Ordinariatelor provinţei nóstre mitropolitane, ca în loc de Rosariŭ pentru luna lui Octobre pe timp nedeterminat să se ordineze cetirea Paraclisului Maicii Domnului după finitul sfintei liturgii.

Intenţiunea Sfinţiei Sale e, ca prin aceea, că fiii bisericii recitéză Rosariul, să înduplece pe Maica Preacurată a se întrepune pentru rugăciunile şi increderea pusă în dînsa la Fiul Sĕŭ şi Dumnezeul nostru, ca să delăture multele rele din lume, să îmblânḑéscă simţurile rătăciţilor, să móie inimile împetrite a făcĕtorilor de rele, şi preste tóte să le câştige sufletele pentru împĕrăţia cea vecinică a lui Dumnezeŭ. După mulţimea pĕcatelor lumii trebue să fie şi rugarea nóstră, ba ea trebue să prisoséscă, pentru ca să fim ascultaţi şi să dobîndim dorirea cererii nóstre.

Acuma să presupunem, că ordinaţiunea Ordinariatelor pentru recitarea Paraclisului să se dea pentru tótă provinţa nóstră, şi fie care preot după sfinta liturgie să o şi împlinéscă, şi să vedem, cum se va împlini şi cu ce resultat?

Sfînta liturgie de regulă e împreunată cu utrenia, şi amîndóuĕ ţin dóuĕ óre. Poporul nostru de-a rîndul le ascultă stând în picióre şi nemâncat. Ba luna acésta Octobre e luna, când tot omul îşi adună celea de lipsa pe ĭérnă de pe câmp, şi ómenii sînt aşa de cuprinşi, cât în acéstă lună fórte puţinĭ, mai puţini de cât în tóte lunile de preste an cércă biserica. Acuma cu aceştĭ puţinĭ preotulă s reciteze Paraclisul? Óre póte, să aibă acéstă recitare a Paraclisului resultatul dorit de Sfinţia Sa, póte, să albă acest Paraclis efectul dorit la Maica Domnului, care se chĕmă întru ajutoriŭ prin acest Paraclis?

Părerea mea e, că ar fi de dorit, ca Rosariul Marian însu-şi să se introducă în biserica nóstră cu atât mai vîrtos, că poporul nostru şi azi în parte preponderantă e fără carte. Introducêndu-se Rosariul, poporul însu-şi, orĭ când va avé ocasiune binevenită, a casă, pe drum şi în biserică, nu numai în luna lui Octobre, ci în orĭ ce lună a anului póte, să-l reciteze. Atuncia cred, că vom satisface intenţiunii Sfinţiei Sale şi vom câştiga şi graţia Maicii Domnului pentru scopurile private şi publice dorite.

Eŭ nu pricep, pentru ce să nu se potrivéscă cu ritul oriental grecesc recitarea Rosariului? Dóră pentru că Maica Domnului a descoperit recitarea lui sfîntului Dominic, unui călugăr sfînt din biserica apusană? Nu avem cuvinte de a ne feri de imitarea zelului bisericii apusane. E adevĕrat, că în apus sînt şi astăzi ceĭ mai obraznicĭ antibisericani, dară tot în biserica acésta se află şi ceĭ mai neînfricaţi apĕrătorĭ aĭ credinţei lui Christos. Noĭ dimpotrivă, — cutez a rosti adevĕrul, — nu sîntem nicĭ reci, nicĭ caldĭ. Dar ce zice Spiritul? „Sciŭ faptele tale, că nicĭ eştĭ rece, nicĭ cald. O, de aĭ fi rece saŭ cald. Éră fiind că eştĭ stîmpĕrat, şi nicĭ rece, nicĭ cald, te voĭ borî din gura mea“ (Apoc. 3, 14—16). Trăim zile critice, nu trebue să căutăm la formalităţi, că străine sînt acelea orĭ nu, ci trebue să căutăm la scop şi la mijlóce, prin carĭ avem, să îndreptăm rătăcirile lumiĭ şi să câştigăm sucursul puteriĭ celeĭ nevĕḑute pe sama ostenelelor nóstre în păstorirea sufletelor.

În Gherla era un canonic cu viaţă evlaviósă, model esemplar, despre care cu siguritate se scie, că în tótă ziua recita Rosariul o dată, ba după împrejurărĭ şi de dóuĕ orĭ. Se scie şi aceea, că pe cale, la preumblare, când era singur, petrecerea predilectă îĭ era recitarea Rosariului. Şi pentru ca să nu atragă fariseesce asupră-şĭ privirile ómenilor, îşĭ începea Rosariul, şi apoĭ ca să nu-l greşéscă, îl recita de pe cele zece degete de la mânĭ.

Intenţia besericiĭ lui Christos e, ca să primim tot, ce e spre edificarea simţului creştinesc, spre a dobîndi întrepunerea Maicii Preacurate, a căreĭ ajutoriŭ se cere prin Rosariŭ.

Voiŭ decĭ, să zic, că Ordinariatele nóstre să nu ordineze recitarea Paraclisului, ci să dispună şi introducă în seminare recitarea Rosariului, să arete metodul, după care clerul să înveţe pe fiiĭ sĕĭ sufletescĭ, să le pună în gură şi inimă acéstă sfîntă carte de rugăciuni preste tot anul şi preste tótă viaţa lui, şi scopul va fi ajuns. Multe inimi se vor curăţi, multe pĕcate vor înceta, darul şi binecuvîntarea cerésc̆ă va veni preste némul acesta atât de cercetat pentru orbia sufletéscă.

Să cetéscă din când în când clerul nostru, ce grăesce Spiritul celor şepte îngerĭ aĭ bisericilor din Asia, adecă păstorilor: „Acestea zice, cel ce are şepte spirite a lui Dumnezeŭ şi şepte stele: Sciŭ faptele tale, că aĭ nume, că trăescĭ, şi eştĭ mort. Priveghéză şi întăresce cele alalte, carĭ sînt muritóre, că n'am aflat faptele tale deplin înaintea lui Dumnezeŭ“ (Apoc. 3, 1—2).

B.

Convocare.

Despărţĕmîntul Blaş aparţinĕtoriŭ reuniunii învĕţătorilor gr. cat. din Archidiecesa de Alba Iulia şi Făgăraş în sensul §-luĭ 21 din statute îşĭ va ţinĕ adunarea generală de tómnă la 13 Novembre st. n. a. c. în şcóla gr. cat. din Roşia de Secaş, la care se invită toţi învĕţătorii despărţĕmîntului, domniĭ directorĭ şcolarĭ şi alţĭ binevoitorĭ şi sprijinitorĭ aĭ causeĭ şcolare pe lângă următoriul

Program: 1. Ascultarea serviţului divin la 9 óre diminéţă. 2. Deschiderea şedinţeĭ prin preşedinte. 3. Constatarea membrilor presenţi. 4. Alegerea uneĭ comisiuni pentru inscrierea membrilor noĭ şi incassarea taxelor. 5. Ţinerea prelegeriĭ practice şi cetirea elaboratelor incurse. 6. Discusiune asupra prelegeriĭ practice şi elaboratelor incurse. 7. Cetirea şi verificarea procesului verbal din adunarea precedentă. 8. Eventuale propuneri. 9. Insinuarea membrilor pentru prelegeri practice şi disertaţiuni. 10. Statorirea locului pentru ţinerea adunării viitóre. 11. Închiderea adunării.

Ciufud 20 Octobre 1898.

Crucian Simu
preşedinte.

Nr. 14—1898.

Convocare.

Întâia adunare generală a Reuniunii învețătorilor gr. cat. din despărțemîntul Mediaș pentru anul 1898/9 conform §-lui 21 din statutele Reuniunii Archidiecesane și conform concl. adunării precedente se convócă pe ziua de 13 Novembre st. n. a. c. în școla gr. cat. din Ibișdorful săsesc.

La acésta adunare cu tot respectul se invită membrii despărțemîntului, On. Domnii preoți ca directori școlari. pe cum și toți aceia, cari se interesézá de înaintarea școlii poporale.

Program: 1. Participarea in corpore a membrilor la s. liturgie la 9 óre a. m. 2. Deschiderea ședinței la 10 óre a. m. 3. Constatarea membrilor presenți. 4. Incassarea taxelor și inscrierea de membri noi pentru anul curent. 5. Cetirea și verificarea procesului verbal din adunarea antecedentă. 6. Cestiunea înființării unui fond al despărțemîntului. 7. Cetirea disertațiunii: „Ce trebue să cetéscă învețătoriul mai cu sama și cum?“ de Ilie Câmpean învěț. în Agârbiciu. 8. Propunerea temei practice „Masa“ compositiune stilistică la despărțemîntul al III-lea de George Samoilă înv. în Brateiu. 9. Discutarea și censurarea temelor de sub 7 și 8. 10. Alegerea temelor și designarea persónelor pentru adunarea următóre. 11. Stabilirea locului și timpului adunării viitóre. 12. Alegerea comisiunii pentru verificarea procesului verbal. 13. Eventuale propuneri. 14. Închiderea ședinței.

Agârbiciu în 20 Octobre 1898 n.

Ilie Câmpean președinte. **George Porime** notar.

Noutăți.

Din Archidiecesă. Spect. D. Dr *Iuliu Maniu* advocat în Șimleul Silvaniei e numit advocat archidiecesan. — *Alesandru Ciura* teolog absolut e numit practicant la oficiul archidiecesan.

Concurs la stațiuni docentale. Cu terminul de 10 Novembre s'a escris concurs la următórele stațiuni docentale și cantor-docentale: I. În protopopiatul *Bieî* la stat. cantor-doc. din *Veseuș*, la stat. cantor-doc. din *Tătârlaua* și la stat. doc. din *Felsu*. Salariul în partea cea mai mare se acopere din repartiție pe popor. II. În protopopiatul *Coșocneî* la stat. din *Frata* cu salar de 300 fl. din repartiție. III. În protopopiatul *Ibașfalăului* la st. cant.-doc. din *Coroiu* cu salar de 240 fl. din repartiție și didactru ca docente și 40 fl. venite cantorale. IV. În protopopiatul *Murășului* la stat. cantor-doc. din *Tirimia-mare* cu salar de 311 fl. 50 cr. din repartiție și 50 fl. din fondul scolastic archidiecesan din Blaș; la stat. doc. din *Sângeorgiul de Murěș* cu salar de 302 fl., dintre cari 60 fl. din cassa bisericii, éră restul din repartiție în bani și în naturalie.

Societatea de lectură „Petru Maior“ din Budapesta s'a constituit pe anul administrativ 1898/9 în următoriul mod: a) *Comitetul:* Președ. *Marcu Iantea* teolog absol. și stud. fil., vice-președ. *Ioan Popp* stud. în drept., secretar *Ioan Fruma* stud. în drept., cassar *Gheorghe Breban* stud. în drept., controlor *Tiberiu Bredicean* stud. în drept., notarî *Ioan Lăpědat* stud. în drept. și *Aurel Bratu* stud. fil., bibliotecar *Lucian Borcia* stud. în drept., vice-bibliotecar *Mihail Navrea* stud. fil., econom *Ioan Iantea* stud. în drept. b) *Comisiunea literară:* Președ. *Nicolae Sulica* stud. fil., referent *Lazar Tritean* teolog absol. și stud. fil., membri *Iosif Enescu* teolog absol. și stud. fil., *Ioan Bucur* stud. med., *Victor Bontescu* stud. în drept., *Ioan Fruma* stud. în drept. și *Ioan Lăpědat* stud. în drept. c) *Comisiunea de supraveghere: Roman Rudnean* stud. med., *Ioan Pricu* stud. fil. și *Ștefan Bărbucean* stud. med.

Societatea de lectură Inocențiu M. Clain a teologilor din Blaș s'a constituit pe anul scolastic 1898/9 în modul următoriu: Președinte *Victor Macaveiu* teol. an. IV, vicepreședinte *Vasile Suciu* teol. an. III, secretar *Simion Moldovan* teol. an. IV, cassar *Ioan Orișan* teol. an. III, controlor *Aurel Maxim* teol. an. II. archivar *Ioan Sântimbrean* teol. an. III, bibliotecar *Vasile Micu* teol. an. II; notar *Marian Popa* teol. an. I. În comisia literară: *Vasile Suciu, Luca Rus* teol. an. IV și *Pamfil Barb* teol. an. II.

Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blaș și-a ținut Duminecă în 23 Oct. a XVI-a adunare generală. Din raportul presentat de secretariul Dr A. Chețan apare, că de la adunarea trecută s'au ținut 8 ședințe, în cari mai cu sama s'a discutat modul aranjării unei tombole. Reuniunea are 115 membri, la cari s'au adaus Dna *Victoria Erdélyi* ca membră fundatóră cu 50 fl., apoi alte 3 membre nóue: Dnele *Căpușan și Maior* și Dșóra *Căpușan*. Din fundațiunea *Vlassa* s'au împărțit la finea anului scol. trecut premii în valóre de 13 fl., éră din fundațiunea *Negruț* ajutóre de 18 fl. 40 cr. la începutul an. c. scol. elevelor de la școla de fete din loc; din fondul propriu al Reuniunii s'au distribuit 12 ajutóre la fetițe în suma de 330 fl., éră pe anul 1899 s'a prevědut în budget suma de 300 fl. spre acela-și scop.

Mulțămită publică. Pentru ajutorarea elevilor miseri de la școla elementară română gr. cat. din Sibiu au mai contribuit: Esc. Sa Dr *Victor Mihályi de Apșa* Mitropolit de Alba Iulia 10 fl., *„Patria“* cassă de economii în Blaș 5 fl., *„Fortuna“* institut de credit și economii în Rodna veche 5 fl., *„Crișana“* societate de economii și credit în Brad 5 fl., *Ana Tăbăcariu n. Golgota* 3 fl., *„Racoțana“* cassă de credit și economii în Șelca mare 2 fl., *Ioachim Totoian* teolog absolut 2 fl., *Ioan Mezey* jude la curie 1 fl., *Vasiliu Hossu* jude la tablă 1 fl., *George Pop* director fin. 1 fl., *Sidoniu Moldovan* 1 fl., *Iuliu Hossu* secr. fin. 1 fl., *Demetriu Comșa* prof. semin. 1 fl., *I. Gherasim* jude de trib. 50 cr., *G. Muntean* dir. prep. 50 cr., *Rudolf Riț* proprietar 50 cr., *Brut Hodoșiu* dir. de bancă 50 cr., věd. *Constanția Dr Balint n. Tobias* 50 cr., *Ioan Ballu* proprietar 50 cr., *I. Creț* notar comit. 50 cr., *Ioan Russ* adm. finanț. 50 cr., *I. Imbuzan* oficial fin. 30 cr., *Simeon Muntean* not. opidan 30 cr., *A. Gross* agent 25 cr. și *Oct. Măcelariu* libr. 20 cr. Binefăcătorii, cari au binevoit a contribui cu bani la ajutorarea școlarilor, sînt rugați a primi și pe calea acésta mulțămitele elevilor miseri. În numele reuniunii de ajutorare: *Iuliu Bárdosy*.

Împěratul Germaniei a fost întîmpinat în Ierusalim cu ovațiuni strălucite. El a primit deputațiuni de ale confesiunilor creștine; a asistat la inaugurarea bisericii protestante a Mântuitoriului. În vorbirea ținută cu acésta ocasiune îndémnă pe creștini, să se unéscă la lucrare comună fără deosebire de națiunalitate și confesiune. În urmă face votul, că el și casa lui vor servi lui Dumnezeu.

„Gr. catolic rutean“ și „gr. cat. român“. Ministrul de interne îneunoscințat. că unii matriculanți la inferirea casurilor de nascere însémnă în rubrica pentru religia pruncilor născuți din părinți gr. cat. ruteni respective români și cuvintele „română“ respective „rutenă“, acésta însemnare o declară ministrul de neîntemeiată, de óre ce legea nu cunósce clasificarea de română și rutenă a ritului grecesc. Apoi adauge: „În sinul greco-catolicilor sînt mulți, cari în loc de liturgia română ori rutenă cer introducerea limbii magiare. Acésta liturgie nefiind recunoscută până acum, în casul clasificării din cestiune grupul magiar al greco-catolicilor ar fi, să se cualifice în matriculă ca ruteni ori români. — ceea ce e de mare însemnătate în urmările ei și stă în contrazicere cu starea faptică.“

Tinerimea română de la academia iuridică din Oradea mare de vre-o dóuě sěptěmâni a avut zile grele. Causa e, că voesce, să fie română, și acésta nu i-o póte ierta șovinismul jidano-magiar. Ocasiune la erumperea și descărcarea urgiei asupra juriștilor români din Orade. în numěr de vre-o 40. a dat o vorbire ținută de tinerul Lucian Bolcaș la serata lor de cunoscință. În vorbirea acésta presa a cercat, să descopere comploturi în contra statului, cu tóte că ea nu conține de cât o provocare a tinerilor români la studiu și muncă seriósă spre ridicarea poporului nostru. Juriștii magiari din Orade, agitați de presă, au luat rôla nu prea onorifică de a fi polițiști și denunțanți față de colegii lor români. La alarmul provocat de presă și în urma denunțărilor rectorul academiei Dr Bozoky Alajos. — alt cum om cumpětat. — a luat la cercetare pe tinérul L. Bolcaș, éră tinerimea magiară sub conducerea unui Papp János, despre care se zice, că ar fi român renegat, în o adunare a esprimat „disprețul protocolar cetățenilor academici români cu sentimente nepatriotice“. Acésta s'a întîmplat Sâmbătă în 22 l. tr. Tot atunci presentându-se L. Bolcaș la cercetare, colegii sěi români l-au însoțit până la pórta academiei, unde juriști magiari și alți iubitori de scandale l-au întîmpinat cu insulte ordinare și cu óuě clocite. După acéstea a urmat imnul magiar. Luni în 24 Oct. tinerii români mergênd la prelegere din nou au fost huiduiți. Rectorul academiei în prelegerea sa din dreptul roman facênd alusiune la tinerii români a zis: „Nu póte fi cine va de o dată supusul Ungariei și al României, aut-aut.“ Politica militantă de la catedră a incurajat pe aranjatorii scandalelor, și ei din nou au început, să insulte pe Români. Aceștia demonstrative au părăsit sala. Acum și-a recunoscut Bozoky imprudența, dară era târziu. Românii depărtându-se-l-au avisat, că nu mai cercetéză prelegerile, până când le e periclitată acolo siguranța. Tot o dată în o scriptă adresată corpului profesoral și subscrisă de 26 juriști, tinerii români se declară solidari scriind: „Ne denunțăm noi: Nu ne sfiim, să vorbim limba nóstră dulce în ori și ce loc și în fața ori și cui. Cetim literatura limbii nóstre, cetim ziare românesci. Aranjăm conveniri colegiale. Începem cu serata de cunoscință. La aceste ocasii rostim vorbiri naționale. Aranjăm concerte de caractěr național românesc. Pentru pěcatele acestea cer toți în contra sa cercetare disciplinară.“ Rectorul convingêndu-se, că lucrurile s'au complicat, a admoniat pe tinerii magiari, ca să se absțină de la insultarea Românilor, éră resolvirea cestiei a înaintat-o guvernului, căci se crede, că guvernul a pus la cale urmărirea universitarilor români. Recercați de rectorul și asigurați, că vor fi scutiți de insulte, tinerii români s'au hotărît a merge din nou la prelegeri. Presa magiară convingêndu-se, că în casul de față terorismul n'a ajutat, suflă în retragere sub cuvînt, că nu e bine a înmulți martirii. Ministrul nu s'a pronunțat încă în cestiune.

Viriliștii români din com. Alba inf. pe an. 1899 sînt următorii: *Dr V. Mihályi*, mitrop. Blaș, *Ioan Cirlea*, propr. Alba Iulia, *I. M. Moldovan*, prepos. Blaș, *Ales. Filip*, advoc. Abrud. *Dr Emil F. Negruț*, medic Blaș, *Petru Paul jun.*, propr. Zlatna, *Franc. Boțan*, paroch gr. cat. Bărăbanț. *Mihaiu Cirlea*, not. publ. Abrud. *Dr Aug. Dumitrean*, medic Budapesta, *Victor Bariț*, notar Bucium, *Basil Turcu*, propr. Blaș *Const. Colbazi*, propr. Spring, *Iosif Muntean*, propr. Bărăbanț, *Ludov. Andreiu*, notar Totoiu, *Rubin Patița*, adv. Alba Iulia, *Dr Ales. Pop*, medic Blaș, *Ioan Dregan*, propr. Roșia Abrud, *Nic. Trifan*, propr. Roșia, *Iuliu Moldovan*, învěț. Totoiu, *Petru Fizeșan*, propr. Abrud, *Moise Meteș*, notar Bucerdea vin., *Ioan Rusan*, propr. Mesentea, *Ioan Maior*, paroch gr. cat Roșia, *George Vancea*, propr. Blaș, *George Ivașcu*, neguț. Abrud. *Vas. Orășan*, paroch gr. ort. Sân-Iacob, *Efrem Raț*, propr. Teiuș. *Dr Laur. Pop*, adv. Abrud, *Silv. Nestor*, prof. Blaș. *George Bocănițiu*, neguț. Roșia, *Nic. Mihălțan*, propr. Ohaba, *Ioan Coșer*, adv. Alba Iulia.

Alegerile municipale în comitatul Alba inf. se vor face în 15 Nov. n. și a nume în orașul *Abrud* se vor alege 6 membri, la *Alba Iulia* 12, la *Aiud* 10, la *Vizocna* 9, în cercul *Vințul inf.* 7, în cercul *Blaș* (președ. I. M. Moldovan) 7, în cercul *Bărăbanț* 6, în al *Ighiului* 6, în al *Uiórei* 8. în al *Vingardului* 12, în al *Aiudului* 7 și în al *Zlatnei* 5.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

Sfinții în biserica grecéscă în tocmaĭ ca și în cea latină formézĕ maĭ multe categoriĭ, o înșirare după timp și posițiе. Maĭ întâiŭ se înșiră patriarchiĭ și profeții, apoĭ Apostolii; acestora le urmézĕ martiriĭ, mărturisitoriĭ și feciórele. Subdespărțĕmintele lărgesc cetele acestea: judecătoriĭ se găsesc între patriarchi, împărații L. V. între profeți. Martiriĭ se clasifică în clericĭ (martiriĭ sfinții) și laĭcĭ, mărturisitoriĭ în Papi, episcopi, preoți și laĭcĭ. Dară biserica grecéscă, pe cum am spus-o deja, venerézĕ pe sfinții L. V. în tocmaĭ ca și pe cei aĭ L. N. Patriarchiĭ, profeții, judecătoriĭ și împărații lui Iuda cuprind deci loc de frunte, de óre ce de când cu schisma a stagnat în biserica grecéscă viața bisericéscă, și biserica acésta a rĕmas numaĭ pe lângă sfinții aceia, carĭ îĭ moștenise de pe timpul de maĭ înainte de schismă. De altmintrea numĕrul sfinților veneraț în biserica grecéscă e mare; găsim în șirul lor poeți, medicĭ și ostașĭ sfinți. Inscripțiĭ însoțesc o mare parte a acestor sfinți. [1])

Una din concepțiile cele maĭ de frunte ale picturiĭ grecescĭ e „Înălțarea sfintеĭ crucĭ". Dară manualul din muntele Atos zice despre ea numaĭ următórele: „Un templu și într'însul un amvon și pe acesta s. Macariŭ patriarchul Ierusalimuluĭ, care ține onorata cruce. De desubtul amvonuluĭ s. împĕrătésă Elena, mulți dignitarĭ înalți și mulțime de popor, care privesce la deal și înalță mânile." [2])

Representarea celor șepte sfinte sinóde e proprietatea esclusivă a bisericiĭ grecescĭ. Instrucția referitóre la representarea sinódelor se estinde numaĭ până la penultimul sinod, în care aŭ luat parte Orientul și Occidentul; al optălea, în care a fost osîndit Fotie, Grecii nu-l recunosc, éră despre cele alalte sinóde icumenice, carĭ s'aŭ ținut după schismă, firesce că în iconografia Grecilor schismaticĭ încă nu póte fi vorbă.

Apoĭ urmézĕ minunile sfinților, cărora le premerge încă „dislocarea icónelor". Minunile acestea se încep cu fapte de ale archangelului Michaĭl, din carĭ sînt împrumutate dóuĕ spre zece motive. Preste tot archangelului Michaĭl i-se asignézĕ o activitate mare în istoria creștinismului, și Legenda aurea a apusanilor încă istorisesce pe larg minunile și arĕtările luĭ. Martiriĭ se înfățișézĕ în iconografia grecéscă cu semne, de pe carĭ să se pótă cunósce. Urmézĕ apoĭ câte va representărĭ speciale, p. es. viața adevĕratuluĭ călugăr, scara cerésc㠹 un motiv fórte predilect al picturiĭ grecescĭ parietale, mórtea fățarniculuĭ, mórtea dreptuluĭ, mórtea pĕcătosuluĭ, „vremea trecĕtóre a acesteĭ vieți", adecă decurgerea vieții, bĕtrânețelor și silințelor omuluĭ representată în chipul uneĭ róte, carea pórtă inscripția: „Viața deșértă a lumiĭ înșelătóre." [3])

Apoĭ urmézĕ o instrucție despre dislocarea icónelor în biserică, împărțirea lor după un rînd statornic, pe cum a esistat el nu numaĭ în Grecia, ci și în Occident în epoca medievală de înflorire a artiĭ. Manualul împărțesce maĭ apoĭ picturile așa, cum are artistul, să le esecuteze pogorîndu-se de sus în jos. Pictorul începe în cupolă, unde își află locul „Pantocratorul", icóna impunĕtóre a Rĕscumpĕrătoriuluĭ triumfătoriŭ, purcede apoĭ la sanctnariŭ și se pogóră de la înălțimea apsideĭ până jos la despărțĕmîntul al cincilea. O biserică bine zidită póte, să se împărțéscă și de din jos la deal în cincĭ despărțĕminte, și cupola formézĕ pe al șeselea. Fiesce căruĭ despărțĕmînt i-se cuvine un șir deosebit de picturĭ cu subdespărțĕminte. [4]) Instrucțiile acestea le închie esplicarea, că de unde se derivă tradiția de a zugrăvi icóne sfinte, adecă de la Christos însu-și. Deja la începutul opuluĭ se spune lucrul acesta, unde se face provocare la aceea, că Rĕscumpĕrătoriul „a imprimat fața sa sfîntuluĭ vĕl pe sama regeluĭ Avgar al Edesei, prin ce acesta a fost vindecat și luminat spre cunóscerea Dumnezeuluĭ celuĭ adevĕrat". Éră aci la închiare se zice: „Noĭ zugrăvim pe Christos în figură omenéscă, pentru că el a apărut pe pământ, a petrecut cu ómeniĭ și s'a făcut om deplin asemenea nóuĕ a fară de pĕcat. Tot asemenea zugrăvim pe Părintele cel vĕcinic ca bĕtrân, în ce chip l-a vĕdut Daniil (c. 7); éră pe Spiritul sfînt îl zugrăvim ca un porumb, în ce chip s'a arĕtat la Iordan. Representăm și trăsăturile sfinteĭ Fecióre și ale tuturor sfinților și le venerăm, dară nu li-ne închinăm. Noĭ nicĭ de cum nu zicem, că pictura acésta orĭ aceea e Christos orĭ Preasfînta orĭ cu adevĕrat vre un sfînt, ci când prestăm uneĭ icóne onórea datorită, atuncia omagiul acesta îl referim la prototip. Noĭ nu ne închinăm colorilor, ci singur adevĕrateĭ persóne a luĭ Christos, carele este în cer; căcĭ, pe cum zice s. Vasiliŭ, onórea, ce se prestă uneĭ icóne, se referesce la prototip. Când ne representăm icónele Marieĭ și ale sfinților, o facem acésta, pentru ca să ne aducem a minte de vîrtuțile, sîrguința și lupta lor și să înălțăm sufletele nóstre la eĭ. Anatemă calumniatorilor și hulitorilor de Dumnezeŭ." [1])

Urmézĕ observărĭ iconografice despre fața și trupul luĭ Christos și ale Născătóreĭ de Dumnezeŭ. Observările acestea sînt împrumutate din Nicefor și din Ioan din Damasc. Apoĭ observărĭ despre mâna binecuvîntătóre și inscripțiĭ pentru Preasfînta Treime. „Pe crucea, care are, să se facă de-asupra celor treĭ coróne ale feților Tatălui, Fiuluĭ și Spiritului sfînt, scrie Ὁ ΩΝ (cel ce este), și o scrie așa: Ὁ pune-l de-a drépta coróneĭ, Ω în partea de-asupra, Ν de-a stînga." Urmézĕ numirĭ de ale Născătóreĭ de Dumnezeŭ și inscripțiĭ pe sama Evangelieĭ după locurile diferite, în carĭ e zugrăvită, pe cum și alte inscripțiĭ pe sama icónelor sĕrbătorilor și pe a icónelor sfinților.

Manualul de pictură de pe muntele Atos susține, că arta bizantină esistă încă și astăzi. Dară pe cum e ea osebită prin schismă de propriul isvor de viață, esistința eĭ constă numaĭ în reproducțiĭ de monumente de ale unuĭ trecut mare, și concepția eĭ o determină maĭ multe isvórĕ nelămurite carĭ une oria turbură ținuta artistică ideală predominantă în arta bizantină și țese într'însa trăsături materiale. Causa, carea a conservat atâta vreme arta acésta, a esprimat-o Didron în chip caracteristic cu următórele cuvinte: „Pictorul grecesc e stăpân preste esecutare, partea technică e a luĭ, dară inveția și idea sînt ale Părinților bisericiĭ, ale teologilor, ale bisericiĭ catolice." [2]) El uĭmindu-se a vĕdut capabilitatea, cu carе pictoriĭ din Atos esecutézĕ compositiile sale, și apoĭ a făcut următórea paralelă: „Dacă în Franța, unde marĭ nostri pictoriĭ sînt destul de instruițĭ, un singur artist s'ar încredința cu aceea, ca în un monument, bună óră în catedrala din Paris, să espună istoria universală a religieĭ, pe cum se esplică ea prin eroiĭ sĕĭ și prin faptele lor, am avé cuvinte de a ne îndoi, că óre putere-ar acela, să esecuteze o compositie de o estensiune așa de mare, fără ca să facă studiĭ lungĭ și aprofundate. Ba încă și maĭ mult: Noĭ nu avem nicĭ un singur pictor, care ar puté, să realiseze o lucrare ca acésta; nicĭ unul nu e destul de instruit și destul de tare, cât să pórte o povóră ca acésta. Dară în Salamis nu aŭ zugrăvit numaĭ persóne și aŭ representat scene, ci aŭ și numit pe individiĭ și aŭ esplicat scenele istorice cu inscripțiĭ, și inscripțiile acestea s'ut împrumutate în rîndul cel dintâiŭ din sfînta Scriptură și apoĭ din o mulțime mare de cărțĭ religióse: scrierile Părinților, viețile sfinților, marele minologiŭ și-aŭ oferit spre acésta contribuirile sale. Prin acésta se înmulțesce greutatea, și sciința aceea, carea ar trebui, să o aibă acel artist francez, căruia i-s'ar încredința o lucrare ca acésta, nu s'ar găsi la nicĭ unul." [3])

Biserica nu a pretins prerogativa de a avé o artă proprie, orĭ de a numi direcție proprie bisericéscă vre una din direcțiile esistente. Însc cu tot dreptul ar puté, să pórte acest nume arta bizantină, care ca moștenitórea simțuluĭ grecesc al frumosuluĭ, ca moștenitórea tuturor mijlócelor technice ale timpurilor classice a sciut, să umplă forme moștenite pe cale tradițională cu viață maĭ înaltă spirituală, cu viața gratieĭ și a luminiĭ dumnezeescĭ și să le păstreze acest caractĕr în un șir de vécurĭ. Pe pământul cultivăriĭ milenare a artiĭ în Grecia și în Roma a creat ea în trăsăturĭ marĭ, abstracte, ieratice și totuși pline de viață tipurile acelea sublime, carĭ nu sînt din lumea acésta: pe lumina sfundului de aur strălucesc eĭ, locuitoriĭ uneĭ alte lumĭ, în mărime liniștită și minunată ca nisce călăuzĭ în împĕrăția deplinirĭ, în frunte figura sublimă a învingĕtoriuluĭ, a atotstăpânitoriuluĭ, încunjurat de curtea sa cea cerésc㠹 de aleșiĭ sĕĭ, de moștenitoriĭ patimilor sale și aĭ triumfuluĭ sĕŭ. Păstoriul cel bun din catacombe, blândul dăruitoriŭ aĭ mângâiării și aĭ promisiunii, a ieșit din întunerecul cubiculelor și capelelor subpământene și s'a îmbrăcat în haina împĕrătésc㠹 a învingĕtoriuluĭ și s'a aședat în scaunul sĕŭ cel împĕrătesc. Acolo în mausoleul din Ravena, unde arta bizantină a creat figura cea maĭ frumósă a păstoriuluĭ celuĭ bun, se scot deja la ivélă trăsăturile acelea de maiestate, libertate și mărime, carĭ a sciut ea, să le dea triumfătoriuluĭ Christos. Cu ajutoriul tradițiilor, pe carĭ în vîrtutea caractĕruluĭ sĕŭ le-a conservat în chip credincios, numaĭ

[1]) Manuel p. 309—344.
[2]) Cfr. descrierea luĭ Didron despre »triumful crucii« din bisericile grecescĭ Manuel p. 344 ur.
[3]) Cfr. Didron, Manuel p. 411.
[4]) Cfr. Didron p. 426.

[1]) Manuel p. 451 sq. Append.
[2]) Introd. p. IX
[3]) Introd. p. XII sq.

ea a sciut, să formeze idealul acesta, în care cerul se atinge cu pământul, şi care ca proprietatea sa neînstrăinabilă l-a dăruit lumii creştine până la sfârşitul vecurilor. Pe cum vedurăm din manualul de pe muntele Atos, ea concepiéză pe Răscumpărătoriul încă şi în zilele nóstre în raporturile lui cele mai diferite: ca pe „Pantocrator“, pe atotstăpânitoriul îl înalţă în boltitura cupolelor sale, încunjurat de alaiul său aulic, de spirite fericite, ca învăţătoriului lumii îi dă în mână Evangelia cu cuvintele ei cele serióse şi pătrundétóre, şi-l înzestréză cu tótă maiestatea, carea trezesce frică şi iubire de o dată, conform vechii tradiţii despre arătarea învăţătoriului dumnezeesc între omeni. În sfînta liturgie îl aşédă în oficiul archieresc în raport viu şi nemijlocit cu jertfa lui cea necruntată; în a dóua venire îl înfăţişéză ca pe împăratul gloriei în tinereţe veclnice; în judecata cea mai de pe urmă îl representéză ca pe cercetătoriul şi judecătoriul faptelor omenilor, de care trémură şi drepţii. Tot asemenea a purces arta bizantină şi faţă cu preasfînta Maică a Răscumpărătoriului, faţă cu „Panagia“, cu părtaşa în lucrarea răscumpărării, în umilirea şi în triumful dumnezeescului ei Fiu: l-a împărtăşit dignitatea şi maiestatea aceea neasemănată şi monumentală, carea însoţită de frumséţă grecéscă esprimă adâncimea întrégă a ideii creştine. Din venerabilele tradiţii, din representările modeste şi aşa zicênd sfiicióse din catacombe a purces idealul acesta, unirea acésta minunată şi supraomenéscă a dignităţii de mamă cu nevinovăţia şi mărimea curată a feciórei, un ideal, pe care arta grecéscă nu l-a profanat nici o dată prin cultul formei, pe cum o făcea arta latină, [1]) şi care chiar şi în formele întepénite şi abstracte, cari i-le-a dat timpul mai nou, totuşi şi-a păstrat maiestatea şi dignitatea marelui stil musiv, pe când Savonarola cam la 150 de ani după pornirea şcolii lui Giotto spre înflorire a îndreptat arţii Florentine cuvintele certătóre, că ea în locul Madonnei şi în al sfintelor a aşedat icónele déşerte ale unor femei stăpânite de sentimente pământesci, în tocmai pe cum certase Pliniu pe Arellii, că el zugrăvesce icónele zeiţelor, numai pentru ca într'însele să preamăréscă anumite femei. [2]) În ce chip Christos pe tron de-asupra întrării în nartexul Agiei Sofie e una din creaţiunile cele mai frumóse ale stilului grecesc celui înalt, în tocmai aşa e şi icóna în bustă a Preacuratei în medalionul de alături o creaţiune creştină veritabilă de o curăţenie classică a formelor. Aşa o vedem în tot de una în strălucirea dignităţii suprafiresci în mosaicuri şi în icóne tabulare, în miniaturi şi reliefurile de fildiş, în émailuri, în operele aurarilor şi pe monete ca pe „Theotokos“, pe Născătórea de Dumnezeu, după ce sinodul din Efes a întărit dignitatea acésta a ei pentru tot de una împotriva ereseĭ. Prefigurările ei din L. V., declarările profeţilor, — temeiul întreg al mărimii ei, — le-a desvoltat arta grecéscă cu grije şi ast fel a aşedat alături cu „Pantocratorul“ pe „Panagia“ ca pe o împărătésă vrednică de el. În Apostoli direcţia asta a arţii a dat lumii modeluri pururea vrednice de imitat de ale conceptiei spirituale: aşa figurile énergice din s. Giovanni in Fonte în Ravena. Motivul închinării magilor, pe cum l-au proiectat maiestrii catacombelor, îl găsim ca şi multe alte motive în chipul său cel simplu al compositiei în mosaicuri şi miniaturi bizantine. Figurile ângerilor le-a desvoltat arta acésta cu predilecţie deosebită. Ea céreă a cuprinde însemnarea întrégă a ideii lor ca a unor virtuţi ceresci şi părtaşe în guvernarea lumii în serviţul de soli ai Pantocratorului şi-l înzestréză cu sublimitate, putere şi frumséţă, căci pe ei odihnesce reflexul puterii şi frumseţei celei nezidite a celui veclnic: nici o altă artă, nici chiar cea a lui Giotto şi a urmaşilor lui nu s'a avîntat până la maiestatea şi spiritualitatea representărilor ângeresci ale arţii bizantine. Caractérul arţii bizantine e adecă de fire esenţialmínte filosofică: se ţine de esenţa ei a cuprinde idea în adâncimea ei, a o osebi, a o înfăţişa în chip de tot plastic şi omnilateral şi a se ţiné apoi în chip neclătinat de forma acésta probată, căci aplicările spre filosofie şi spre elementul teologic cel mistic au fost în tot de una proprie poporului grecesc, şi o aplicare neîncetată spre pedanterii dialectice, degradarea problemelor metafisice la trépta de nisce obiecte zilnice de stradă l-au şi dus mai pe urmă la schismă. A voi să osebesci arta bizantină de cea creştină antică, însamnă a nu cunósce arta bizantină şi firea bisericii: studiul asupra monumentelor arţii bizantine din contră dovedesce legătura intimă dintre arta acésta şi dintre cea antică creştină. Pretutindenea, chiar şi în miniaturile bizantine se repetesce limbajul modest al arţii creştine antice şi se găsesc şi reminiscenţele din trecutul classic cel mare: tot, ce e frumos, reînvie în arta bizantină; în limbaj scurt, în compositii străveĭi şi bine rotunjite ne întimpină aci o lume de deplinire sufletéscă şi trupéscă. Până şi figurile cele mai mărunte par a trăi, a pătimi, a instrui; aşa de nimerite sînt gesturile lor, cu mijlóce aşa de puţine li-se împărtăşesce espresie, cât pretutindenea trebue, să simţim, cum arta acésta se ridică asemenea unei zidiri de-asupra unui temeiu milenar. Chiar şi creaţiunile ei cele mai mici sînt a dese ori surprinzétórii de mari, mişcătóre, simple şi adevărate, ele trăesc şi simtesc în chip aşa de énergic, cât ele străpunendu-se în stil mare şi-ar cuprinde locul cu vrednicie. Dalmatica împerătéscă păstrată în Roma, aşa numita pâla d'oro păstrată în Veneţia, singuratice reliefuri, cari s'au mai conservat, dovedesc, cum a sciut arta bizantină, să esprime în materii dure o lume de viaţă spirituală, care ne răpesce încă şi astăzi la admirare. Dar apoi dacă s'ar fi păstrat tóte, cele ce s'au perdut, când cruciaţii au cucerit Constantinopolul şi au răpit comorile lui! „Nu sînt de ajuns cuvintele,“ scrie în anul 1095 împăratul Alexiu Comnenul către contele de Flandria, „nu sînt de ajuns cuvintele spre a descrie comorile, cari le întrunesce în sine Bizanţul, căci nu sînt numai acelea, cari le-au adunat împăraţii creştini, ci şi cele ale păgânilor.“ [1])

(Va urma.)

[1]) Bayet l. c. p. 251 sq.
[2]) Plin. XXXV. 10. 37.

[1]) Martene et Durandus, Thes. nov. anecd. T. I. col. 267.

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Fine.)

Ea voia, să se ducă. Estira grăbi în urma ei.

„Aştéptă şi grăesce cu soţul meu. El îu nutresce ură împotriva ta şi te-a cercat pretutindenia. El va fi prietinul tău, şi eu voiu fi prietina ta. Noi sîntem creştini.“

Cealaltă rămase pe lângă botărîrea sa.

„Nu! Eu sînt, ceea ce sînt, după alegerea mea proprie. În scurtă vreme vor fi trecut tóte.“

„Dară,“ — Estira nu scia, să grăéscă ori să tacă, — „dară să nu avem óre nimica, ce ai puté, să doresci, nimica spre — spre a —“

Trăsăturile Egipteneĭ se îmblândiră. La privi la pruncii de pe paviment,

„Aci este ceva,“ zise.

Estira îi urmăria privirea şi pricepênd repede gândul Egipteneĭ îi zise: „Pe cum voesci —“

Iras se duse la ei, se lăsă în genunchi pe pelea de leu şi-i sărută pe amîndoi. Nu-şi luă de loc privirea de pe ei, în vreme ce se sculă încetinel. Apoi porni spre uşe şi trecu printr'însa fără de nici un cuvînt de rămas bun. Ea păşi repede şi, dispăruse deja, mai înainte de ce Estira ar fi putut, să hotăréscă, ce să facă.

Ben Hur primind scire despre visita acésta era acuma sigur despre aceea, ce presupuse multă vreme, — că adecă Iras în ziua restignirii părăsise pe tatăl său pentru Messala. Cu tóte acestea o cercă pe loc în tóte părţile, fără în zădar[illegible]

Ei nu o mai vedură nici o dată, nici nu mai audiră nimica despre ea. Golful vînét cu voiosul său joc de valuri ascunde acuma tainele ei. Dacă ar puté, să grăéscă, ne-ar povesti despre Egipténa.

*

Simonide ajunse o vîrstă înaltă. În anul al zecelea al împărăţiei lui Nero se lăsă de negutătorie, carea atâta vreme îşi avuse centrul în casa de mărfuri din Antiochia. El îşi păstră până în sfârşit mintea limpede şi inima bună, şi negutătoria lui înflori până în sfârşit.

Într'o sară a anului aceluia şedea în scaunul său cu braţe pe terasa casei de mărfuri. Ben Hur şi Estira cu cei trei pruncĭ ai săi erau în jurul lui. Cea mai de pe urmă nae a lui se legăna anghirată în rîu, cele alalte tóte erau vîndute. În lungul timp dintre ziua acésta şi dintre cea a restigniri mişcase inimile lor numai o singură amărăciune: aceea a fost, când murise mama lui Ben Hur. Şi numai din când în când se potenţa durerea acésta a lor atunci, când audiau despre sórtea bisericii creştine.

Naea amintită sosise numai cu o zi mai înainte şi adusese vesti despre persecutarea creştinilor din Roma prin Nero, şi mica societate grăia pe terasă despre trista veste, când Malluch, care încă şi acuma era în serviţul lor, veni acolo şi aduse lui Ben Hur un pachet.

„Cine l-a adus?“ întrebă Ben Hur, după ce cetise epistola dintr'însul.

„Un Arab.“

„Unde e?“

„S'a dus în dată.“

„Ascultă!“ zise Ben Hur cătră Simonide şi apoi ceti următórea epistolă:

„Eŭ Ilderim. fiul lui Ilderim Nobilul şi şeicul viţeĭ lui Ilderim, daŭ de scrie lui Iuda fiul lui Hur.

„Află, prietine al tatălui meŭ, că tatăl meŭ te-a înbit mult. Cetesce, ce-ţi trimit aci, şi nu te veĭ îndoi. Voinţa lui e voinţa mea. De aceea, ce ţi-a dat el, e al tĕŭ.

„Tóte, cele ce-i luaseră Parţii în bătaea cea mare, în care a fost ucis, le-am recucerit, — scrisórea acésta şi alte lucrurĭ, şi resbunarea, şi pe toţi pogorîtorii Mireĭ, carea pe atuncia era mama multor stele.

„Pace ţie şi la aĭ tĕĭ la toţi.

„Vestea acésta din pustie e vestea de la

„Ilderim şeicul.“

Ben Hur desfăcu apoi volumul de papir, galben ca o frunză de dud bătută de vînt. Avu, să o desfacă cu multă grije. Ceti apoi mai de parte:

„Ilderim, poreclit Nobilul, şeicul viţeĭ lui Ilderim, fiului şi următoriului sĕŭ.

„Tóte ale mele, fiul meŭ, vor fi ale tale din ziua, în care veĭ începe în locul meŭ conducerea viţeĭ, cu escepţia posesiunii din apropiarea Antiochieĭ, cunoscute sub numele grădina de finicĭ; aceea să fie a fiului lui Hur, care ne-a dobîndit glorie aşa de mare în circ, a lui şi a moştenitorilor lui pentru tot de una.

„Onorézĕ voinţa tatălui tĕŭ.

„Ilderim Nobilul, şeic.“

„Ce zicĭ la acésta?“ întrebă Ben Hur pe Simonide.

Estira luă cu bucurie papirurile şi le ceti pentru sine încă o dată. Simonide tăcea. Privirea lui odihnia pe nae, gânduri serióse îl ocupaŭ. În sfîrşit grăi.

„Fiule al lui Hur,“ zise el în chip serios, „Domnul ţi-a fost milostiv în anii din urmă, tu aĭ multe cuvinte de a-i fi recunoscĕtoriŭ. Nu ar fi óre acuma timpul, ca să foloseşcĭ bogăţiile cele marĭ, carĭ s'aŭ adunat în mâna ta?“

„M'am hotărît deja de mult. Bogăţia are, să servéscă dăruitoriului, şi a nume nu numaĭ o parte a eĭ, ci tótă. Mĕ întrebam numaĭ, cum voiŭ puté, să o folosesc mai bine în serviţul lui? Răspunde-mĭ la acésta, rogu-te.“

Simonide răspunse:

„Sumele cele marĭ, carĭ le-aĭ dăruit bisericiĭ din Antiochia, le sciŭ. Acuma aprópe în aceea-şĭ clipă cu darul nobilului şeic sosesc sciriĭ despre persecutările fraţilor din Roma. Aci se deschide un câmp nou. Lumina nu are, să se stîngă, mai ales nu în capitală.“

„Spune-mĭ, cum aşĭ puté, să o păzesc aprinsă.“

„Ţi-o voiŭ spune. Romanilor, până şi ăcestui Nero, le sînt sfinte dóuĕ lucrurĭ, — nu sciŭ altele, carĭ să le fie aşa de sfinte, — acelea sînt cenuşea morţilor şi tóte locurile de înmormîntare. Dacă nu potĭ, să zideşcĭ pe faţa pămîntului temple pe sama cultului lui Dumnezeŭ, zidesce temple sub pămînt, şi pentru a le păzi de profanare aşédă într'însele trupurile acelora, carĭ aŭ murit în credinţă.“

Ben Hur se sculă hotărît.

„Asta e o idee mare,“ zise. „Nu voiŭ amâna începutul, timpul opresce orĭ ce amânare. Naea asta, carea ne-a adus scirea despre suferinţele fraţilor nostri din Roma, mĕ va duce la Roma. Mâne voiŭ, să pornesc.“

Se întórse apoi cătră Malluch.

„Naea să stea gata, Malluch, şi tu încă să fiĭ gata a mĕ însoţi.“

„Aşa e bine.“ zise Simonide.

„Şi tu, Estiro, ce zicĭ tu?“ întrebă Ben Hur.

Estira păşi lângă el, puse mâna sa pe braţul lui şi zise:

„Aşa veĭ servi mai bine creştinismului. O, soţul meŭ, nu mĕ lăsa aci, voiŭ, să mĕ duc cu tine şi să-ţi staŭ într'ajutoriŭ.“

*

De cum va vre unul din cetitoriĭ meĭ va cerceta Roma, să facă şi scurtul drum până la catacombele de la San Calisto, carĭ sînt cu mult mai vechĭ de cât cele de la San Sebastiano. Acolo póte, să vadă, cum s'a folosit bogăţia lui Ben Hur, şi-i va mulţămi. Acestea cemetere marĭ ale creştinilor aŭ fost locul, din care creştinismul s'a desvoltat şi s'a făcut o putere, care a resturnat falnicul imperiŭ al Romanilor.

Bibliografie.

A apărut:

Manual de Psichologie şi Logică pentru clasa VIII a şcólelor medie edat de *Dr Vasile Hossu*. Blaş. Tipografia seminariului archidiecesan. 1898. Preţul broş. 1 fl. 20 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecesci* compus de *Dr Victor Semigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar mai vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îi impune datorinţa strictă de a studia mai adânc misteriile sfintei nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Euchologiu

ediţiunea a **dóua**, revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparĭu frumos în **negru** şi **rosu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, éră legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericesci din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiuni ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem. că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acésta niciĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiuniĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

(46) 2—3

Se caută
un culegĕtor-tipograf
român,
care să fie versat şi în ale maşineĭ şi să fie practisat în vre o tipografie pe lângă maşină, în cât *să fie în stare a conduce maşina de tipar purtată cu mâna.*

Doritoriĭ află aplicaţiune *numaĭ de cât* şi se pot adresa la

Tipografia semin. gr.-cat.
în Blaş (Balázsfalva).

787 szám
1898.

(47) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1895. évi 3730. számu végzése következtében Dr Ronai János ügyvéd által képviselt Gans József javára David Mihaila és társai ellen 232 frt 80 kr. s jár. erejéig 1895. évi Deczember hó 29-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 320 frt — krra becsült következő ingóságok. és pedig David Mihailánál 4 ló, 1 lószekér, 1 csür, 1 szekér széna és 1 gárnitura cséplőgép rostával, Barna Arszéniánál pedig 2 drb tehén nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 1898. évi V. 483/1. számu végzése folytán 100 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1895. évi Oktober hó 30-ik napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 33 frt 72 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig Mihálczfalván alperesek lakásánál leendő eszközlésére 1898. évi November hó 7-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Oktober hó 17-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie: Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 12 Novembre 1898. Numĕrul 45

Glasuri despre congrua ministerială.

Glas din patrie despre congrua ministerială. — „Nyitramegyei Szemle“ din 6 a c. arată în primul sĕu, ce neîndreptăţiri şi nelegiuiri cuprinde ordinaţiunea ministerială despre congrua provisorie a parochilor catolici. Mai întâiu constată, că parlamentul pe lângă tăcerea pescelui observată de membrii catolici clerici şi laici ai legislativei a usurpat dreptul coronei ca patron suprem de a regula congrua catolicilor. Apoi continuă:

„Vătĕmare e şi aceea, că parochul are, să dovedéscă cu documente *cualificaţiunea sa*, şi dacă documentul nu e magiar, acesta are, să se alăture în traducere magiară legalisată.

„Până acum aşa sciam, că *singurul judecătoriu legal* al cualificaţiunii preoţimii catolice *e episcopul diecesan*. Lui îi competia dreptul de a hotărî, dacă individul acela, pe care va, să-l chirotonéscă, are studiile pregătitóre de lipsă şi versat e în sciinţele teologice.

„Dară acum în sensul ordinaţiunii va judeca ministrul cultelor şi instrucţiei publice, dacă parochul, care suplică pentru întregirea congruei, are cualificaţiunea parochială de lipsă orî nu.

„Dar acolo e şi cestiunea limbii. Limba oficiósă a bisericii rom. cat. e cea latinéscă, a greco-catolicilor cea ruséscă orî cea românéscă, şi ei în afacerile sale bisericesci sînt îndreptăţiţi a se folosi de ea. Dară acum domnii ministri nu o mai recunosc acésta, ci în ordinaţiune poftesc traducere magiară legalisată, ca şi cum numai referentului ministerial al afacerilor cat. ca unui cleric nu l-ar căuta bună óră să scie latinesce, şi ca şi cum în secţiunea aceea spre a se puté resolvi afacerile nu ar fi de lipsă cunoscinţa limbii rusesci şi a celei românesci.

„*Noi pretindem cu hotărîre recunóscerea şi validitarea drepturilor limbii de stat, dară acésta nu are, să fie împreunată cu influinţarea vieţii sufletesci şi cu vătĕmarea drepturilor bisericii cat. magiare, carea se alipesce cu credinţă devotată de constituţia magiară şi de maiestatea regelui.*

„Dară mai este un lucru momentos, care ordinaţiunea ministerială îl trece de tot cu vederea: *dreptul de patronat*.

„Parochul primesce de la patron presentarea, şi cest din urmă dimpreună cu credincioşii aŭ să se îngrijéscă de subsistinţa parochului în chipul statorit prin aşa numita visitatio canonica.

„Parochul cu prilejul ocupării beneficiului sĕu scie, din ce se compune venitul lui. Şi dacă din acesta nu póte, să trăéscă, de la cine are drept, să céră şi să primésca ajutorarea? Nu e adevĕrat, că în rîndul cel dintâiu *de la patron şi de la credincioşii sĕi?* Şi numai atuncia, când aceştia nu ar voi, să o facă, orî din causa sĕrăciei sale nu ar fi capabili spre acésta, numai atuncia póte, să se îndrepte pentru îmbunătăţirea situaţiei sale: cătră cine? — *cătră episcopul diecesan,* care, pe cum dovedesce visitatio canonica în o mie de casurî, face fundaţiune cu scopul de a îmbunătăţi beneficiul.

„Acum ordinaţiunea pune în prospect *ajutoriu de stat.* — Întreb, dacă are orî care paroch îndreptăţirea de a cere de la ministru întregirea congruei până atuncia, *până când patronul şi credincioşii lui nu aŭ rĕspuns în chip negativ?*

„La acésta, aşa cred, orî cine, care cunósce câtu-şi de cât dreptul bisericesc unguresc, va zice, că *nu;* căci patronul şi credincioşii nu aŭ numai datorinţa de a se îngriji de susţinerea parochului, ci aŭ şi dreptul, ca oferindu-i beneficiul acuma deja statorit prin lege în 800 fl., care corĕspunde posiţiei lui şi digniităţii lui de preot, să pretindă, ca să nu se supună nici unei alte influinţe cu scopul de a dobîndi favoruri materiale eventuale.

„Parochul a luat asupră-şi îngrijirea de sufletele credincioşilor, el are, datorinţa de a o face acésta, şi în lucrul acesta nu póte, să stea sub influinţa şi inspecţiunea nimĕnui altuia a fară de cea a episcopului diecesan.

„Dacă deci patronul şi credincioşii se împotrivesc la aceea, ca el să céră întregirea congruei, şi o oferesc ei înşi-şi, *parochul nu e îndreptăţit,* să recurgă la ajutoriul de stat, care póte că e mai comod şi mai sigur.“

Glas din străinătate despre congrua ministerială. — „Germania“ din 9 a c. caracterisând ordinaţiunea ministerială şi preste tot situaţia actuală din Ungaria zice:

„La fiesce care paş, ce trista afacere a congruei a făcut în timpul din urmă, a devenit tot mai evidentă primejdia, că întreg

---

Feuilleton.

Chezeşia.

Dramă în trei acte, prelucrată după *„Negustătoriul din Veneţia“* a lui Shakespeare de C. Almert. Românesce de Cr.

(Continuare.)

Al doilea judecătoriu (cetesce). Mărieî Tale servéscă spre scire, că la primirea epistolei vóstre am fost fórte bolnav. Dară chiar în momentul, în care sosi solul Dvóstre, era în visită la mine un iurisprudent tinĕr din Roma cu numele Balthasar. Î-am împărtăşit controversa de drept dintre Evreul şi dintre negustătoriul Antonio, şi am consultat amîndoi mulţi autori. El cunósce părerea mea, carea a întregit-o el cu sciinţa sa, ce nu se póte recomanda în de ajuns, şi o va presenta, pentru ca la recercarea mea să împlinéscă dorinţa Măriei Vóstre în locul meŭ. Vĕ rog, ca lipsa anilor să nu o luaţi ca motiv pentru a-i denega considerarea cuviinciósă; căci încă nici o dată n'am cunoscut un bărbat aşa de tinĕr cu un cap aşa de bĕtrân. Îl predaŭ primirii graţióse a Dvóstre; prestaţiunea lui îl va recomanda mai bine de cât orî ce.

Judecătoriul. Aţi auditi, ce ne scrie bărbatul acela învĕţat. Dacă nu mĕ înşel, aici vine deja iurisprudentul. *(Balthasar intră cu Solarino şi Solanio.)* Dă-mi mâna! Vii de la bunul nostru Bellario cel bĕtrân?

Balthasar. Aşa e, domnul meŭ.

Judecătoriul. Bine aî venit! Ocupă-ţi aici locul! Îţi este deja cunoscută cĕrta, care se pertractézá aici judecătoresce?

Balthasar. Sînt pe deplin informat despre causă. Spune-mi, care este aici negustătoriul, şi care Evreul?

Judecătoriul. Antonio! — Bĕtrânule Shylock! Păşiţi înainte!

Balthasar. Te chémă Shylock?

Shylock. Shylock este numele meŭ.

Balthasar. Pîra ta este de o fire de tot şódă, şi totuşi e aşt fel redactată, cât legea Veneţiei în chipul, cum procedezi tu, nu póte, să ţi-se împotrivéscă. *(Cătră Antonio.)* Pe tine te primejduesce acesta? Nu e aşa?

Antonio. Aşa e, cum zice el.

Balthasar. Recunoscî de al tĕu zapisul?

Antonio. Da.

Balthasar. Ei, dar atuncia Evreul are, să fie milostiv.

Shylock. Ce mĕ silesce la acésta? Spune-mi!

Balthasar (cu avînt). O, firea milosteniei nu scie de silă; ea picură aşa, pe cum picură plóea lină din cer jos pe pămînt; ea binecuvîntă îndoit, binecuvîntă pe cel ce o dă, şi pe primitoriŭ; în puterniei ea este cea mai puternică, şi mai mult de cât coróna împodobesce ea pe principe pe tronul sĕu cel sublim. Schiptrul simbolisézá puterea lumésca, atributul dignităţii şi maiestăţii, în care resede frica şi temerea de regi. Dar preste acésta putere a schiptrului tronézá sublim în peptul regesc mila; ea este un atribut al dumnezeirii înse-şi, — puterea omenéscă se aséméná mai tare celei dumnezeesci atuncia, când mila stă alături cu dreptul. — De aceea, Evreule, dacă-ţi ceri chiar dreptul tĕu, cumpĕnesce bine: că după mersul dreptăţii

felul şi modul, în care statul s'a apropiat de acéstă afacere, ţintesce la o avansare nóuă în lupta *împotriva independenţei preoţimii catolice din Ungaria*. În conscliinţa acestui pericol s'a pornit acum în sinul preoţimii catolice o acţiune, care a bună samă va afla cea mai mare consideraţiune din partea episcopatului. În înţelesul acţiunii amintite preoţimea din districtul bisericesc Kárád, aparţinétoriu dieceseï Veszprém a adus unanim hotărîrea de a protesta împotriva congruei statului. „Noï perhorescăm," aşa se zice în acest protest, „congrua statului; pretindem, ca statul ca atare pe lângă susţinerea drepturilor patronatului suprem al regelui nostru apostolic să ne estradeze fondul religionar şi de instrucţie, şi ca noï apoï în cercul nostru, fără de întrevenirea statului celui indiferent, să deslegăm cestiunea congruei. Noï nu voim, să ne împărtăşim în sórtea preoţimii franceze; noï vrem, să ne păstrăm independenţa morală şi politică şi pe acest teren până la marginea posibilităţii, şi dăm bucuros conducétorilor bisericii nóstre catolice obolul nostru pentru congruă, dară protestăm împotriva amesteculuï binevoitoriu al statului, care nu e nimic alt ceva, de cât un jug noü pentru sufletul nostru, pentru inima nóstră, cu deosebire înse pentru activitatea nóstră în păstorirea sufletelor." Că acest protest va afla resunet şi pe airia în districtele preoţimii magiare celeï aplicate în păstorirea sufletelor, nu se póte trage la îndoélă, şi póte că va deveni sémînţa, pe care indiferentismul nu o póte suprima. — Husariï de presă ai cabinetului Bánffy în atacurile sale de acum împotriva a tot, ce nu jóră pe stégul regimului lui Bánffy, aü născocit o nóuă formulă de raliare, — *norocul lui Bánffy* (!?), care firesce pentru eï însémnă tot atâta, cât norocul Ungarieï. Acest „noroc" stă într'aceea, că Bánffy a mântuit ţara de ultramontanisare (vedï legile politice-bisericescï), că el a făcut, să se valideze „suveranitatea puteriï magiare" (vedï Kálnoky, Agliardi), că el a creat armonia dintre tron şi naţiune (vedï magiarisarea institutelor pentru cultivarea sëracilor, depărtarea monumentului lui Hentzi) ş. a. m. d. Acestea póte că aü fost norocul lui Bánffy, dar tóte acestea a bună samă nu aü fost norocul Ungarieï. — acésta o dovedesce învederat lupta încinsă acum de câte va sëptëmânï încóce şi din ce în ce maï iritată în accente împotriva continuăriï comedieï de a presenta rëmânerea la putere a lui Bánffy ca *postulat* din punct de vedere al intereselor Ungarieï. Cu programul sëu politic-bisericesc Bánffy a causat ţării rane, carï nu se vor vindeca nicï când; cu acţiunea sa pentru validitarea „suveranităţii statului" ungar i-a succes pe scurtă vreme a presenta cestia esistenţeï sale într'o identitate aparentă cu interesele ţării; cu cele alalte isprăvurï şi omisiunï ale sale a prefăcut în niscе marionete nu numaï libertatea, la care Ungurii maï înainte ţineaü atât de mult, ci şi parlamentarismul. În recunóscerea acestor creaţiunï ale norocului lui Bánffy îşi are rădăcina solidaritatea, ce se întórce acum împotriva lui în parlamentul unguresc; liberalii se înţelege temëndu-se, că după Bánffy ar puté, să ajungă alt sistem la guvernare scrîşnesc din dinţi, şi presa lor nu se sfiesce a începe, să pretindă o înăsprire a regulamentului de casă a parlamentului, ba chiar şi o eventuală disolvare a acestuia, pentru ca norocul lui Bánffy să scape de sbiciuirile, carï vîjie preste şeful cabinetului unguresc aprópe în fiesce care şedinţă a parlamentului. Acéstă situaţie negreşit nu va puté, să ţină mult. De afacerea neînsemnată a primpretorelui din Nagy-Káta pe care ministrul president sub amenințare cu perderea oficiului a voit, să-l facă corteş liberal, — se póte frânge în bucăţi „norocul" baronului Bánffy. — atuncï apoï se va identifica acesta cu norocul Ungarieï."

„Autonomia" bisericilor ortodoxe şi statul.

Guvernamentalul „Pester Lloyd" aduce surprindétórea scire, că din incidentul alegeriï mitropolitului bisericiï române gr. or., ce se va face în curënd, prin cercurile politice din Budapesta se vorbesce mult *asupra deosebirii nemotivate dintre statutele bisericiï sërbescï şi dintre cele ale bisericiï românescï, şi se accentuéză necesitatea de a se regula organisarea la fel a acestor dóuë biserici.*

Oficiosul „Kel. Ért." ne spune lucrul maï limpede, ne spune a nume că *la locurile competente* în privinţa asta *s'aü făcut deja studii asupra ambelor biserici* din punctul de vedere al desvoltăriï lor istorice, că studiile acestea încă nu aü ajuns a se concretisa în mësurile, carï ar avé, să se ïea, dară că ele aü scopul de a regula afacerea acésta fórte importantă *din punct de vedere al intereselor statului.*

„Gazeta Transilvanieï" întrébă: „Ce maï vor?"

O turbură cuvintele „din punct de vedere al intereselor statului". Din cuvintele acestea face conclusia, că guvernul trebue că pregătesce un atac asupra bisericiï române greco orientale. Eï nu l-ar căuta, să întrebe mirată: „Ce maï vor?" Ea ar trebui adecă, să scie, ce vor. Dóră „Gazeta" ar fi putut, să-şi aducă a minte de avisul publicat în 21 Novembre a. tr. în „Pesti Hirlap". În articolul acestui organ guvernamental se signalase dóră în chipul cel maï hotărît propusul de a rësturna autonomia bisericilor „ortodoxe" din Ungaria.

„Spiritul confesional şi cel naţionalistic asediéză statul magiar aşa zicënd pe întrégă linia instrucţiunii. Sub Wlassics s'a pornit şi aci munca de strărumpere, dar ce şanţ de dificultăţi, carï aprópe şi astăzï par a fi neînvinse, formézä instrucţiunea confesională şi naţionalistică!

„Dar apoï autonomiile religióse? Nu este pe lume stat, care ar suferi munca cea distrugétóre de ţară şi de naţiune a celor dóuë biserici orientale. Politicianiï şi bărbaţiï de stat, carï călătoriaü în noriï trandafiriï aï idealismului orï în laşitate, aü dat esistinţă autonomieï celeï de nesuferit a celor dóuë biserici orientale. Aü retezat drepturile

---

a bună samă nicï unul din noï nu se póte mântui. Noï toţi cerem în rugăciune milă, şi acéstă rugăciune trebue, să ne înveţe, ca şi noï încă să deprindem milă. Acésta am zis-o, pentru ca să-ţi îmblânzescï pretensiunea dreptului. Dar dacă stăruescï pentru ea, tribunalul cel sever al Veneţieï negreşit trebue, să pronunţe judecata împotriva acestui negutătoriu.

Shylock. Faptele mele să vină asupra capului meu. Îmï pretind dreptul meu, cer ipoteca şi recompensarea zapisului meu aicï.

Balthasar. Nu este el în stare, să-ţi plătéscă baniï?

Bassanio. Da, aicï înaintea judecătorieï më ofer a-ï plăti datoria chiar şi îndoit; — dacă nu ï-ar fi de ajuns, më leg, că-ï voiü plăti înzecit şi-mï pun zălog mânile, capul şi inima. Ci dacă nicï acésta nu ajunge: e vëdit, că aicï rëutatea inimiï sugrumă omenia. Vë rog, plecaţi o dată dreptatea prin auctoritatea vóstră; faceţi o mică nedreptate de dragul unui mare drept. Restrîngeţi pretensiunea acestui drac înfuriat.

Balthasar. Asta nu are, să se întîmple. Nicï o considerare omenéscă nu are, să schimbe în Veneţia o lege, care e în vigóre. La casul acesta s'ar provoca ómeniï ca la un esemplu, şi s'ar înmulţi rătăcirile în statul acesta. Asta nu are, să se întîmple nicï o dată.

Shylock (vesél). Un Daniil a venit, să judece! Da, un Daniil! Cum te stimez eü, judecătoriule înţelept şi tinër!

Balthasar. Te rog, arată-mï zapisul.

Shylock. Aicï e, stimate domnule doctor! Aicï!

Balthasar. Shylock, ţi-se oferesc baniï în sumă întreită.

Shylock. Un jurămînt, un jurămînt am în cer! Să ïeaü pe sufletul meü călcarea jurămîntului? Nu, pentru tótă Veneţia!

Balthasar. Bine, terminul zapisului a espirat, şi Evreul are dreptul de a pretinde în chip legal, ca să taie un funt de carne de lângă inima negutătoriului. Fiï milostiv; primesce suma accea întreită şi lasă-më, să rup zapisul.

Shylock. Dacă este achitat conform cuprinsului. Eü vëd în tine un judecătoriü vrednic. Cunoscï acurat drepturile, şi espunerea ta a fost cea maï limpede. În numele dreptăţii, căreia îi servescï de stîlp şi razim vrednic, te provoc: rostesce judecata ta! Jur pe sufletul meü: Nimenï nu are puterea, să-mï schimbe propusul. Eü staü firm pe lângă zapisul meü.

Antonio (resignat). Rog tribunalul, cu cea maï mare întetire, să rostéscă judecata.

Balthasar. Eï bine, aşa să fie. Pregătesce-ţi peptul pe sama cuţitului lui.

Shylock. O, judecătoriü nobil! Bărbat drept!

Balthasar. Căcï cuprinsul şi hotărîrea legiï consună pe deplin cu ipoteca, carea în sensul acestui act se înfăţişéză ca datorită.

Shylock (saltând de bucurie). Fórte adevërat, judecătoriule înţelept şi drept! Cu cât eştï maï bëtrân, de cum îţi e înfăţişarea!

Balthasar. Descopere-ţi decï peptul!

Shylock. Da, da peptul. Aşa zice zapisul. — Nu e aşa, nobilul meü judecătoriü: „Cât se póte de aprópe de inimă"? Nu zice din cuvînt în cuvînt aşa zapisul?

Balthasar. Aşa e. Este vre o cumpënă aicï în de mână, pentru ca să se cumpënéscă carnea?

Shylock. Eü am una la în de mână.

Balthasar. Să vină un chirurg, Shylock, ca acela să lege rana pe spesele tale, ca nu cum va să móră în urma perderiï de sânge.

Shylock. Aşa este statorit în zapis?

Balthasar. Nu cu cuvinte esprese. Dar ce are a face? Ar fi bine, să o facï din iubire faţă cu deaprópele tëu!

Shylock. Eü nu o aflu acésta; în zapis nu stă.

Balthasar. Eï bine, vino dar în cóce! *(Către Antonio.)* Maï aï ceva de zis, negutătoriule?

(Va urma.)

apostolice ale regelui unguresc, au estradat spiritului confesional și naționalistic interesele statului magiar. Au introdus principiul de alegere și candidare în autonomia întemeiată pe sistemul episcopal și incompatibilă cu acesta, și au reservat pe sama puterii de stat magiar numai un drept de inspecțiune gol și fără de efect.

„Ce șanț uriaș de asediare e acesta în asemănare cu autonomia Fiumană, a cărei representanță așa sperăm, că numai pe o clipă au putut să o pună în contrast cu statul magiar încrederea, ba nepatriotismul câtor va fanatici! Renitența petrii scumpe a Adriei e o pétră, ce se póte delătura numai așa ca în joc, în asemănare cu massele acelea de stîncă, carî mai ales organismul bisericii orientale românescî le rostogolesce în calea *intereselor celor mai de frunte ale statului magiar*. Până când stavilele acestea nu se vor preface în ruine, până atuncia statul magiar rămâne asediat, până atuncia lucrarea nóstră națională nu póte să înainteze. Până atuncia noî vom puté numai să ne mândrim cu consolidarea nóstră națională, dar acésta va fi fără de esență. De repetite orî am atras luarea a minte a guvernului în direcția acésta, și asta a fost cu o cale și causa cea mai de frunte, pentru care am spriginit în chipul cel mai călduros autonomia catolică. De și între stavilele strîmte ale drepturilor statului și corónei, dar autonomia catolică totuși are să se realiseze deja și numai din patriotism, pentru ca conform ei să se pótă reglementa bisericile orientale. Nici unei singure biserici provĕdute cu organism episcopal nu-i este iertat, să aibă mai mult drept de cât puternica biserică catolică, carea a luat parte în întemeiarea și conservarea statului ungar. Cu atât mai puțin pot să aibă mai mult drept bisericile orientale, carî pretutindenea în lume se contopesc în organismul statului. —

„Șovinismul cel de hârtie nu a avut destulă bărbăție, pentru ca să descopere cestiunile gingașe. Dară principiul „quieta non movere“ și cunoscuta atmosferă mocirlósă ceea de bólă uscată și numită marasm face loc unui curent de aer mai sănătos. S'a început eliberarea ideii de stat magiar celei asediate și distrugerea șanțurilor de asediare.

„Politică culturală magiară, politică bisericéscă îndreptată spre a reglementa în interesul statului bisericile orientale în alianță cu biserica catolică și cu bisericile protestante, și în sfârșit politică agrară cu scopul de a mântui clasa de mijloc și clasa agricolă: acestea treî direcțiuni, carî se întregesc împrumutat, sînt îndreptariul spre resolvirea problemei magiare. Fără de aceste treî, la carî se adauge ca al patrălea punct administrația ca reformă administrativă, nu e cu putință nici consolidarea statului. Putem să ne deosebim, pot să se deosebéscă partidele cu privire la mijlóce, la gradațiune, la tempo de progresare. Dar cu privire la esența cestiunii avem să fim de un înțeles. Cel ce nu e de un înțeles, cel ce nu voesce mai ales reglementarea bisericilor resăritene, politica culturală națională și regularea cestiunii agrare adevĕrat că cu mijlóce pacinice, dară totuși esecutată în chip serios și hotărît: pe acela póte să-l cuprindă beția șovinismului de hârtie, póte să-l alunge înfricat înderĕt îngrozirea de cestiunile delicate, dar el nicî o dată nu va face politică națională adevĕrată, seriósă și valorósă.

„Despre cabinetul Bánffy presupunem contrariul. Acésta o mărturisesce spiritul lui național și energia lui, carea o dovedesce cu tot prilejul.“

Revistă bisericéscă.

Roma.

Sfinția Sa de câte va zile éră acordéză audiențe peregrinilor și altor persóne de posiție înaltă.

Guvernul italian, care desconsideră religiunea în resolvirea cestiunilor sociale și din acest motiv n'a invitat și Scaunul Apostolic la conferința pentru combaterea anarchiștilor, se teme acum, că anarchiștii vor arunca în aer palațul, în care se va ține conferința, și încă atuncia vor provoca catastrofa, când vor fi acolo representanții puterilor.

În Eritrea, colonia italiană din Africa, lucră în interesul credinței catolice și prin acésta și în a statului italian 8 părinți Caputini și 35 preoți indigeni, mai de parte 16 călugărițe italiane și 14 indigene. Servitorii religiunii au mai mare putere de a consolida domnia italiană în Africa de cât armata italiană.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În ședința din 5 a c. au vorbit la ordinea de zi Lázár și Bogyay. Ei au recitat un catalog de pĕcate de ale cabinetului Bánffy. — Poporalul Buzáth a zis, că maioritatea apĕră sistemul corupțiunii, în care dacă cade cine va, zic, că a fost neprecaut. Cabinetul Bánffy își estrage puterea din corupție. Vorbirea și-a inchiat-o cu vorbele: „Péră liberalismul, trăéscă restaurarea creștină.“ — Fáy a zis, că guvernul, care susține, cum că tarifa vamală autonomă ruinéză Ungaria, nu e vrednic de posiția sa. El comite un atentat în contra independenței economice a țĕrii. Semnul decadenței morale este, că Br. Bánffy șede în scaunul de ministru president. — Tibád a imputat lui Bánffy, că a introdus volnicia și absolutismul parlamentar. De acestea póte scăpa țara numai prin deșteptarea opiniunii publice orî prin întrevenirea regelui. Dacă acestea nu se întîmplă, e gata revoluțiunea. Așa s'a întîmplat sub Carol X. Numai cât revoluțiunii nu-i cad jertfă numai guvernele rele și obscure, ci și regii cei nevinovați.

În ședința de Luni br. Bánffy molestat de opoziție din nou a declarat, că în cestiunea pactului guvernul e pentru comunitatea vamală cu Austria, éră în cestiunea cuotei aŭ, să se pronunțe comisiunile. Susține, că pe pretorele Dezsőffy nu l-a silit, să-și calce cuvîntul la alegerile dietale. — Afacerea acésta a ocupat și întrégă ședința de Marți.

Dieta abia Joi a putut termina afacerea Bánffy-Dezsőffy, éră Vineri a trecut la ordinea de zi.

Mare bucurie a produs la Magiarî hotărîrea preaînaltă de a strămuta monumentul lui Hentzi de pe piața Sz. György din Buda, unde a murit generalul luptând pentru dinastie. Prilejul strămutării este, că piața are, să se reguleze, și să se ridice acolo monumentul reginei Elisebeta. Strămutarea acésta a prococat resens în cercurile militare și în popórĕle din Austria. Spre mângâiarea acestora servesce, că monumentul nu se va aședa în vre un arsenal militar, cum așteptaŭ Magiarii, ci va rĕmâné tot în Budapesta, a nume înaintea școlii de cadeți de-asupra criptei, care se va construi acolo spre a se aduna în ea osĕmintele celor, carî aŭ căđut în 1849 luptând în Buda pentru tron și dinastie. Tóte acestea se vor face pe spesele monarchului. Nóua dispoziție preaînaltă a supĕrat érăși pe șoviniștii magiarî.

Comite suprem al comitatului Hunedóra a fost numit contele Bethlen Miklós.

Austria.

Opoziția germană éră se gată de obstrucție. În 5 a c. deputații Kaiser (poporal german) și Schönerer (național) aŭ propus punerea sub acusă a cabinetului Thun. Substratul acuseî este, că guvernul abusând de § 14 al constituțiunii a dat ordinațiunile în cestiunea limbii cehe, în cestiunea budgetului, a recrutării și a provisoriului. Schönerer a provocat poporul, să denege solvirea contribuțiunii; a declarat, că patria lui nu e Austria, Germanii nu se încred în mulțămita Habsburgilor, nu se încred în armata austriacă, în care domnesc raporturi vavilonice; Germania nu va renoi alianța cu Austria. Germanii nicî nu doresc întreita alianță, fiind că ea împedecă pe împĕratul german de a se amesteca în afacerile interne ale Austrieî. Aduce înainte starea de compătimit a Sașilor și provócă pe împĕratul Wilhelm, să-și împlinéscă promisiunea de a apĕra pe Germanii, carî se află afară de imperiul german. — Alt German cu numele Sylvester a esclamat, că dacă se guvernéză ast fel în Austria, în adevĕr e pagubă, că nu se nimicesce cât mai curênd acéstă formă de stat.

Ministrul s'a apĕrat în contra vorbirilor revoluționare declarând, că nu a trecut preste sfera sa de competință, nicî nu va trece.

Vorbirea antidinastică și revoluționară a lui Schönerer a provocat o justă indignare. Deputatul Jaworski în ședința din 8 a c. în numele maiorității și în deosebî în al clubului polon a reprobat tonul, în care a vorbit Schönerer, pe cum și tendențele lui iredentiste. — Faimosul Wolf éră a provocat scandale. El a strigat: „Poporul polon e un parasit.“ Aceste cuvinte aŭ turburat pe deputații polonî și cehî. Doi dintr'înșiî aŭ năvălit asupra lui Wolf, care continua pe acela-și ton, și l-aŭ pălmuit. — Presidentul i-a detras lui Wolf cuvîntul. — Propunerea de a se pune guvernul sub acusă a fost respinsă cu 187 în contra la 115 voturi.

Franţa.

Cabinetul Dupuy s'a presentat în 4 a c. în parlament. El a declarat, că membrii guvernului sînt conscii de gréua sa misiune. Apróbă ordul de zi din 25 Oct., că adecă puterea civilă e mai pe sus de cât cea armată. De asemenea declară, că se încred în armată şi vor apéra armata în contra insultelor şi atacurilor nedemne ale presei. Nu mai puţin doresce guvernul, să asigure linişte şi respect administrării justiţiei. Va esecuta sentenţele aduse, orî care ar fi părerea singuraticilor. Acesta va fi cel mai sigur mijloc de a linişti patimile şi conscinţa cetăţenilor, pe care o agită o singură afacere (Dreyfuss), care nu e permis, să mai ţină legată cugetarea ţérii întregi. Esposiţia din 1900 are, să dovedéscă lumii progresul Franţei pe terenul industrial, comercial şi economic. Franţa prin loialitatea şi patriotismul séu va nisui, să-şi susţină vada, ce şi-a câştigat-o în străinătate mai ales prin preţiósa aliauţă. Cabinetul cere spriginul elementelor republicane. — Acestea cu mare majoritate s'aŭ declarat pentru cabinet.

Foile antirevisioniste atacă guvernul, pentru că apróbă mesurile cabinetului Brisson în cestiunea Dreyfuss.

Anglia.

Întrarmările şi mai ales punerea în stare de résboiŭ a marinei se continuă cu mare zel. Bărbaţii de stat în discursurile lor presentă ca seriósă situaţia, de şi Franţa a cedat în cestiunea Faşoda. Ministrul president lordul Salisbury în un tost politic a lăudat pe Kitchener-paşa ca pe eliberatorul Sudanului; lui îi ascrie ca merit retragerea Francezilor din Faşoda. Cu acésta însе, zice Salisbury, nu s'aŭ delăturat controversele. Se crede, că prin ultimele cuvinte face alusiune la pretensiunea Franţei de a obţiné ca recompensă pentru cedarea Faşodei o regulare a confiniilor sale în Congo şi a Sudanului egiptean, şi ast fel să se deschidă calea spre Nil. Anglezii însе nu voesc, să audă de pretensiunea Franţei. Ei suspiţionéză pe Francezi, că ar fi pactat cu Dervişii şi ar fi sumuţat pe chedivul Egiptului în contra Angliei, ba ar fi câştigat şi pe Rusia, ca să resusciteze cestiunea egiptenă, şi să se pună capét domniei angleze în Egipt. Intrigilor franceze se ascrie, că presa rusésca tractéză cestiunea egiptenă ca cestiune internaţională şi pretinde, să înceteze în Egipt protectoratul anglez asigurându-se suveranitatea sultanului sub protectoratul marilor puteri. Acésta îi neliniştesce pe Anglezi.

Spania.

Senatorul Montero Rios a încunoscinţat pe guvernul spaniol, că membrii spanioli ai comisiunii de împăcare din Paris vor pretinde, să se esecute tóte clausulele tractatului de pace, dară asupra dreptului de suveranitate a Spaniei pe Filipine nu vor admite nici o discusiune.

Se anunţă, că împăratul Germaniei în întórcerea sa din Palestina nu va debarca la Genua, ci în portul spaniol Cadix. Se crede, că împăratul visitând Spania voesce, să o mângâie şi incurajeze de a se opune pretensiunilor americane în cestiunea Filipinelor. Dacă aceste insule ar ajunge în mâna nesăturaţilor Americani, comerciul Germaniei în Orient încă ar suferi mult.

Ordinaţiune despre congruă.

(Continuare.)

§. 10. Fasionarea şi dovedirea venitelor parochiale. Întru cât între ministrul cultelor şi instrucţiunii publice şi între Ordinariatul competent nu s'a făcut învoire pentru rectificarea datelor de până acuma, se stabilesce în următórele modalităţi:

Folosindu-se cóla rubricată însemnată cu litera B) pe titulul ei e a se însemna districtul bisericesc (episcopia), comitatul şi numele parochiei.

În prima rubrică a aceluia-şi titul sub numerî curenţi sînt a se înşira filiile (predii, cătune) aparţinétóre parochiei matre, mai de parte staţiunile sistemisate de capelani şi numérul capelanilor aplicaţi faptic, scris cu litere.

Tot în rubrica asta e a se indica timpul înfiinţării parochiei. Datul privitoriŭ la acésta are, să se adeverésca prin Ordinariat, în lipsa acestuia prin antistia comunităţii bisericesci.

În rubrica a dóua e a se însemna după kilometri depărtarea de la matre a locurilor înşirate în rubrica primă.

În rubrica a treia e a se scrie numérul credincioşilor, carî aparţin parochiei şi aŭ locuinţă stabilă, separat după matre şi filii.

În rubrica a patra e a se scrie numele patronului; de sînt mai mulţi, a tuturora.

În cóla rubricată B) sub numerî curenţi sînt a se espune venitele, ce aŭ, să se compute, şi lesitele, ce aŭ, să se subtragă. Şi a nume sub I. 1. are să se indice estinderea proprietăţii de pămînt, după ramii de cultivare, şi are să se adeverésca cu cóle de proprietate catastrale legalisate.

Venitul pămîntului are, să se adeverésca cu contractul de esarendare, saŭ întru cât însu-şi parochul îl administréză, după media de arîndă a celor cinci ani din urmă (1893—1897) a altor pămînturi de accea-şi calitate, obicinuită în localitate orî în ţinut. Venitul de arîndă are, să se dovedéscă cu copia conctractului de arîndă orî cu adeverinţa primăriei comunale (orăşenescî). Copia contractului de arîndă o autentică în comune micî şi marî protopretorul, în oraşe primarul. Dacă venitul proprietăţii de pămînt în acest chip arétat se deosebesce de la datele din cóla subşternută în anul 1894, orî de ale foii de emolumente, diferenţa e a se motiva în rubrica observărilor.

Acolo, unde procesul de comasare încă nu e terminat, şi aşa nu se scie competenţa de păşunat şi de pădure a parochului, venitul faptic al acestor competenţe are, să se dovedéscă prin adeverinţă dată de antistia comunală (orăşenéscă) în suma medie pe cinci ani (1893—1897) în comune micî şi marî aceste adeverinţe le subscrie pretorul suprem pe lângă observaţiile propriî.

În rubrica I. 2. are, să se indice casa de locuit, curtea şi estensiunea grădinii şi să se adeverésca cu cólă catastrală legalisată de proprietate. Acéstă adeverinţă în comune micî şi marî o subscrie pretorul suprem pe lângă propriile observări.

Sub I. 3. parochul însémnă profitul curat, ce-i rémâne din esarendarea edificiilor orî a părţilor de edificii după subtragerea speselor de susţinere a lor statorite în legea despre dare. Sub titul de spese de susţinere în oraşe de acelea, carî cad sub dare generală de casă, se pot subtrage 25%, în tóte cele alalte locurî 30% din venitul brut al caselor. Tóte astea le dovedesce cu adeverinţa antistiei comunale (orăşenescî).

Sub I. 4. sînt a se înşira drepturile aducétóre de câştig, îndreptăţirile pe cum şi venitul curat după întreprinderî industriale ca de pildă ţinerea de morî, vama de la móră, pescăritul, folosinţa de lemne, folosirea de ghiaţă, vama de port etc. Valórea în banî a acestor folosinţe e a se adeveri cu copia legalisată de antistia comunală (orăşenéscă) a contractelor de esarendare esistente. Dacă nu esistă de acestea, câştigul mijlociŭ al celor cinci ani din urmă (1893—1897) îl adeveresce antistia comunală (orăşenéscă), care adeverinţă în comunele micî şi marî o subscrie pretorul suprem pe lângă propriile observărî.

Sub I. 5. e a se indica venitul, care incurge din serviţiî prestate regulat în fiesce care an în banî, în producte, în lucrul cu mânile orî cu jugul de la credincioşi nemijlocit, orî de la comuna bisericéscă, pe cum şi de la patron, şi valórea în banî a acestui venit şi a nume separat după matre şi după filii.

Serviţiile obligate sînt a se adeveri prin copia foilor de emolumente saŭ cu copia titulului corespundétoriŭ din alt document fundamental.

Dacă serviţiile se întemeiéză numai pe obiceiŭ, preotul are, să le dovedéscă cu adeverinţă dată de cei obligaţi la serviţ; éră dacă aceştia din óre care causă ar denega estradarea adeverinţei, antistia comunală (orăşenéscă) adeveresce serviţiile pe lângă ascultarea celor obligaţi.

Din venitul constatat după serviţii în lucru şi în producte $^1/_8$ parte e a se subtrage ca spese de incassare.

Statorirea valorii în banî a serviţiilor făcută în acest chip sună în tot de una numai pe zece ani socotiţi de la timpul statoririi definitive din partea ministrului cultelor şi instrucţiei publice; după împlinirea acestui period de timp ministrul ordinéză statorire nóuă.

(Va urma.)

În atenţiunea clerului şi poporului român gr. cat. din Selagiŭ.

Selagiŭ Nov. 1898.

În adunarea din 4 Nov. v. a. c. pentru serbarea cu solemnitate a iubileului de 25 ani a Reverendissimului Domn *Alimpiŭ Barboviciŭ* ca vicariŭ al Selagiului s'a statorit ziua de 26 Nov. (8 Decembre) a. c., adecă ziua de „Alimpiŭ“, care e şi ziua onomastică a mult meritatului bărbat.

Zelul cu neobosită activitate a Reverendissimului vicariŭ, cu care a condus în timp de 25 ani oficiul seŭ cel greŭ, ostenelele sale şi părintésca îngrijire de înaintarea, înflorirea şi prosperarea bisericilor, şcolilor, învĕţământul şi cultura religioso-morală, apoi iubirea sa cea părintéscă arĕtată cătră cler, corpul didactic, şi cătră întreg poporul român gr. cat. din Selagiŭ, cu nimic nu se pot rĕsplăti, fără numai prin aceea, că în ziua iubileului de 25 ani clerul, inteligenţa şi poporul român gr. cat. din Selagiŭ cu o inimă şi suflet, cu un viŭ interes să nisuéscă a participa la serbarea iubilară a venerabilului vicariŭ spre a-i da stima, veneraţiunea şi felicitările meritate.

Se astéptă decî, ca M. O. D. protopopi, preoţimea, învĕţătoriî, inteligenţa şi poporul român gr. cat. din Selagiŭ, unul fiesce care la rîndul sĕŭ, să mijlocéscă, ca din întreg ambitul Selagiului, din tóte tractele protopopescî din vicariat, să se presenteze în numĕr cât mai frumos în ziua de 8 Dec. st. n. a. c. în Şimleŭ, unde pe la 9 óre din zi se va celebra sfînta liturgie, apoi vor urma

felicitările corporaţiunilor şi la urmă a masă comună.

Pentru eternisarea zilei iubilare tot atunci se va înfiinţa şi un „fond“ cu scop de ajutorarea copiilor gr. cat. din Selagiŭ, cari vor studia la şcolile din Şimleŭ.

Un Sălăgian.

Convocator.

Despărţământul *„Morlaca“* aparţinĕtor reuniunii învĕţătorilor gr. cat. din Archidiecesa de Alba Iulia şi Făgăraş în înţelesul §-lui 21 din statute îşi va ţinĕ adunarea generală de tómnă la 21 Novembre st, n. a. c. 10 óre a. m. în şcóla gr. cat. din *Hodiş*. La acĕstă adunare sînt invitaţi cu tot respectul învĕţătorii şi O. D. preoţi, pe cum şi toţi binevoitorii şi spriginitorii progresului poporal şi causei scolastice pe lângă următorul

Program: 1. Participare în corpore la serviţul divin, la 9 óre a. m. 2. Deschiderea adunării prin preşedinte. 3 Constatarea *membrilor* presenţi. 4. Incassarea taxelor şi inscrierea membrilor noi. 5. Raportul cassariului şi bibliotecariului împreună cu eventualele propuneri şi proiectul de budget şi censurarea acestora. 6. Esmiterea unei comisiuni pentru critisarea prelegerii practice. 7. *„Necesitatea educaţiunii religioso-morale şi intelectuale“*, disertaţiune de G. Lung, învĕţător. 8. *„Propuseţiunea simplă“*, prelegere practică de G. Boca, învĕţător. 9. Raportul comisiunii critisatóre. 10. Designarea persónei disertante, pe cum şi a celei, care va ţinĕ prelegere practică la adunarea generală de primăvară. 11. Statorirea timpului şi a locului pentru adunarea gen. de primăvară. 12. Alegerea alor doi membri pentru verificarea procesului verbal din adunarea trecută. 13. Diverse propuneri. 14. Închiderea adunării.

Morlaca, în 30 Octobre 1898.

Ioachim Lucaciŭ preşedinte. **Ioan Mango** notariul desp.

Convocare.

Adunarea de tómnă a reuniunii învĕţătorilor români aparţinĕtori districtului protopopesc gr. cat. al Pogăcelei în înţelesul §-lui 21 din statute se convócă pe 24 Novembre st. n. a. c. în şcóla gr. cat. din Şeulia de câmpie, la care sînt invitaţi învĕţătorii districtuali, pe cum şi On. Dni preoţi ca directori şcolari şi toţi doritorii de înaintare a învĕţământului poporal.

Ordinea de zi: 1. Participarea în corpore la serviţul divin la órele 8 a. m. 2. Deschiderea şedinţei prin preşedinte la órele 9½. 3. Constatarea membrilor presenţi. 4. Cetirea şi verificarea procesului verbal din şedinţa trecută. 5. Raportul cassariului şi bibliotecariului din trecut. 6. Incassarea taxelor şi susceperea de membri ajutători. 7. Prelegere practică, ce se va ţinĕ de Ioan Moga învĕţător în Şeulia de câmpie. 8. Critică asupra prelegerii practice. 9. Designarea persónei, care la proxima adunare să ţinĕ prelegere practică. 10. Designarea locului, unde să se ţină proxima adunare. 11. Eventualele propuneri. 12. Închiderea şedinţei prin preşedinte.

Riciŭ la 7 Novembre 1898.

Avram Moldovan preşed. desp. **Michail Demian** notariul desp.

Convocare.

Reuniunea învĕţătorilor români gr. cat. din districtul protopopesc al Aiudului îşi va ţinĕ adunarea de tómnă în 14/26 Novembre a. c. în sala şcolii din Peţelca. La acĕstă adunare sînt cu tótă stima invitaţi toţi învĕţătorii români gr. cat. aparţinĕtori acestui district protopopesc, precum şi On. Dnii Juraţi, ce cum şi Onor. public interesat de causa învĕţământului poporal.

Ordinea de zi: I. La órele 8½ a. m. întrunire în şcólă şi participare în corpore la serviţul divin. II. După serviţul divin prima şedinţă: 1. Deschiderea adunării prin preşedinte. 2. Alegerea notariului, trecĕnd fostul notariŭ într'alt district protopopesc. 3. Cetirea şi verificarea procesului verbal din adunarea precedentă. 4. Cetirea disertaţiunilor: a) „Despre educaţiune“ de dl Antoniu Bucur învĕţ. în Uifalău-Tâmpăhaza. b) „Şcóla şi influinţa ei asupra formării caractĕrului“ de Cornel Crişan înv. în Teiuş. 5. Incassarea taxelor de la membrii vechii. (Membrii, cari sînt în restanţă cu taxele anului trecut, sînt cu insistinţă rugaţi a şi-le achita.) 6. Susceperе de noi membri. 7. Prânz comun. III. La órele 2 d. a. şedinţa a dóua: 8. „Desvoltarea numĕrului 4“. prelegere practică ţinută de dl Basiliu Mesaroş înv. în Băgău. 9. Desbateri asupra prelegerii practice şi a disertaţiunilor. 10. Alegerea unui delegat pentru comitetul central, alor 2 delegaţi pentru adunarea generală. 11. Raportul casariului şi a bibliotecariului. 12. Defigerea locului pentru ţinerea adunării de primăvară. 13. Designarea persónei, care la proxima adunare va avé să ţină prelegere practică de model. 14. Eventuale propuneri. 15. Verificarea procesului verbal prin o comisiune de 2 membri. 16. Închiderea adunării.

P. S. Doritori de a lua parte la prânzul comun sînt rugaţi al avisa despre acésta pe dl. Iuliu Domşa înv. în Peţelca (Paczolka) p. u. Tövis cel puţin până în 22 a l. c. st. n. Costul prânzului éste 60 cr. de persónă.

Teiuş la 2 Novembre s. n. 1898.

Corneliu Crişan
învĕţătoriu gr. cat. ca preşedinte.

Noutăţi.

Calendariul „Unirii“ pe 1899 va apăré în scurt şi se va trimite *gratuit* tuturor abonenţilor nostri.

Din diecesa Lugoşului. P. S. Sa episcopul Dr Demetriu Radu a chirotonit în 23 Octobre într-u preot pe clericul *Nicolae Muntean* şi l-a dispus de administrator parochial în Dobra lăsându-l tot o dată şi în oficiul de catechet la şcolile din Deva.

Concurs la parochie. Pentru complinirea parochiei *Vermeş* din districtul protopopesc al Vermeşului (diecesa Lugoşului) s'a escris concurs sub Nr. 3361—1898 cu terminul 10 Decembre n. a. c. Emolumentele: Cuartir cu grădină de 1 jug. 248□°, 23 jug. 446□° arătoriŭ, 5 jug. 1044□° fînaţ. 2 jug. 1016□° păşune şi 1296□° industrial, tóte cu venit catastral de 49 fl. 3 cr., de la patron congruă 290 fl. 82 cr., stola îndatinată şi subsidiul de 46 fl. 60 cr. al oficiului protopopesc împreunat cu parochia acésta.

Concurs. La staţiunea cantor-docentală din *Gurghiŭ* în protopopiatul Reghinului s'a escris concurs cu terminul de 20 Nov. Emolumentele sînt 150 fl., éră restul până la 300 fl. în naturalie.

„Consum societate comercială pe acţii în Blaş“ e titlul oficios, în care s'a străformat vechea reuniune de consum din Blaş. Duminecă în 6 a c. a fost adunarea constituantă, la care aŭ fost de faţă 41 acţionari, cari representaŭ 615 acţii şi 324 voturi. În adunarea acésta s'a publicat luarea spre scire a nóuĕlor statute din partea Tribunalului şi s'a ales direcţiunea în persónele membrilor *Dr Augustin Bunea, A. C. Domşa, Iuniu Br. Hodoşiu, Dr Vas. Hassu, Sim. Muntean, Gavriil Pop, Nicolae Pop, Ioan F. Negruţ* şi *Dr V. Szmigelski* şi în comitetul de supraveghiare *Aron Deac, Dr Isid. Marcu, Iac. Murĕşan, Gavriil Precup* şi *Sofr. Stan.* Membrii din direcţiune întrunindu-se şi-aŭ ales preşedinte pe *Gavril Pop*, director esecutiv pe *I. Br. Hodoşiu* şi notar pe *A. C. Domşa*. Dorim prosperare societăţii, a cărui capital social s'a stabilit în 40 mii fl.

Avansările în armata comună cu 1 Novembre 1898. Dintre Români aŭ fost avansaţi: La rangul de *capelan cl. I:* Aurel Florian capelan de cl. II. La rangul de *maior:* Ştefan Rogoz la bat. de vînători 28. La rangul de *căpitan cl. I:* La infanterie: Ştefan Pilar reg. 30, Victor de Moga prof. la şcóla de cadeţi din Viena, Alexandru Arsenie reg. 85, Ioan Chevereşan reg. 50. La artileria campestră: Iosif Stefanescu reg. de art. 21. La auditorat: Ciril Tilea reg. 73. La rangul de *medic de reg. cl. I:* Valeriŭ Albuŭ reg. 64. La rangul de *căpitan cl. II:* La infantarie: Constantin Hadia reg. 83. Alexandru Cioban reg. 6. La artileria campestră: Antoniŭ Pop reg. de art. 8. La rangul de *locotenent* la inf.: Iosif Maior reg. 12. Toma Manciŭ reg. 81. Iosif Nistor de Corvin bat. vîn. 1, Ioan Gal reg. 28, Leontin Motea reg. 43, Corneliŭ Cristea reg 62. Ales. Balcu reg. 42, Ioan Novac bat. vîn. 22. Ioan Medrea reg. 64. Anton Strava reg. 15. Virgiliŭ Crişan reg. 93. Simeon Stepanescu reg. 85 Candid Burzan reg. 2. Titus Cernăuţan reg. 64. Emil Găluşcă reg. 12, Teodor Hora reg. 15. La rangul de *sublocotenent* la inf.: Xenefon Roman reg. 84, Ioan Finegariŭ reg. 14, Ştefan Lisai reg. 8, Marcel Deac reg. 86, Victor Madincea reg. 67. Iuliŭ Rus reg. 65, Victor Codarcea reg. 8. Gregoriŭ Boldea reg. 47, Cornel Popovici reg. 92. Simeon Precup reg. 32. George Pecurar reg. 91. Ioan Oltean reg. 18, Ars. Penciŭ reg. 59. Ioan Petera 66, Aurel Popovici reg. 19. — La honvedime: La rangul de *maior:* Iuliŭ Marginean. La rangul de *căpitan cl. I:* Ioan Telia reg. 21. Sebastian Junga reg. 20, Nicolaŭ Petraş reg. 20, Andreiŭ Popovici reg. 8. La rangul de *sublocotenent:* Ales. Bocăneţ, Ştefan Petric, Iuliŭ Pascu. — La gendarmerie: La rangul de *maior:* Victor Groza.

Procesul anarchistului Lucoheni s'a pertractat în 10 a c. înaintea curţii cu juraţi din Genf. Purtarea lui în decursul procesului a fost provocătóre. El nu a dat semne de pocăinţă. Juriul l-a declarat de vinovat pentru omorul intenţionat al împĕrătesei-regine Elisabeta; éră tribunalul l-a decretat pedépsa cea mai aspră, carcer pe viaţă, după ce în Elveţia nu esistă pedépsă cu mórte.

Várkonyi vestitul conducĕtor al agitaţiunii socialismului agrar a fost condamnat de curtea cu juraţi din Budapesta la 10 luni de carcer şi 400 fl. amendă.

Cestia Ghenadie reînviată. Ministrul president D. A. Sturdza în o adunare electorală ţinută în Craiova a imputat mitropolitului Ghenadie faptele, pentru cari a fost depus, dar apoi a fost rehabilitat de sfîntul (?) Sinod al bisericii ortodoxe române. Ghenadie s'a simţit prin acésta ofensat şi a intentat dlui Sturdza proces de calumnie la tribunalul de Ilfov. Prin acésta cestia Ghenadie, care a provocat mare sensaţie şi preste confiniile României, a reînviat.

† Vasiliŭ Ignat. Hermina Ignat n. Bocşan, fiii sĕi Sabin şi Vióra împreună cu toţi consângenii, cu inimă înfrântă de durere aduc la cunoscinţă, că preaiubitul şi pururea neuitatul lor soţ şi părinte *Vasiliŭ Ignat* advocat în Beiuş, membru fundator al Asociaţiunii pentru liter. rom. şi cultura poporului român, provĕdut cu sfintele taine ale muribunzilor a încetat din viaţă Duminecă în 6 Noemvrie dim. la 1 óră, după un morb scurt şi greŭ, în al 55-lea an al vieţii şi 23-lea al fericitei sale căsătorii. Rĕmăşiţele pământesci ale preaiubitului defunct se vor înmormînta după ritul bisericii gr. cat. Marţi în 8 Noemvrie la órele 2 d. a. Beiuş, în 6 Noemvrie 1898.

Cas de mórte. *Ioan Vulcan* iun. protopop şi paroch al Vermeşului a repausat în 22 Octobre în anul al 52-lea al etăţii şi al 30-lea al preoţiei.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Fine.)

Simțul cel fin pentru curățenia raporturilor, carele se manifestézá în arta antică, se găsesce din nou în cea bizantină, și la acesta se mai adauge un simț viu pentru forța și armonia colorilor. Arta asta avuse, să împlinéscă o problemă mare: fiind situat la hotarêle culturii în Orientul depărtat era Bizanțul atelierul industrial universal al evului de mijloc, a cărui înrîurință se estindea asupra tuturor popórelor creștine și mai de parte până și asupra Arabilor. Nicî când în decurgerea istoriei vre o altă direcție artistică nu a fost așa de stăpânitóre, nu a fost înțelésă și recunoscută în mésură așa de universală ca acésta. și încă și până pe timpul renaissanceî până în vécul al XVI-lea icónele tabulare bizantine erau în Italia cercate și venerate. Un cunoscétoriu rus al iconografiei celei sfinte a descris firea acestei arți cu următórele trăsături nimerite: „Caractérul propriu al stilului bizantin constă în aceea, că el prin conture hotărîte și prin energia colorilor unesce elementul istoric cu cel simbolic și ne face cu putință, ca noi conform tradiției să cunóscem ca atari figurile Mânthuitorului, ale sfintei Fecióre, ale s. Ioan și ale celor alalți Apostoli, chiar și când icónele acestea nu sînt nisce capi d'opera. Originalitatea, soliditatea și energia sînt însușirile acelea, prin carî se distinge stilul bizantin. Pe sama fiesce căreia din icónele patriarchilor, Apostolilor și altor sfinți iconografia acésta și-a însușit forme firme și neschimbate, carî se află până și în detailul îmbrăcămintei. Icónele acestea tóte se disting prin bunăcuviință absolută, prin o purtare a trupului corăspundétóre figurilor și prin liniștea compositiei, carea înfățișézá persóne, pe carî mai mult nu le mai atinge patimă omenéscă. Ea de aceea esprimă în chip vrednic spiritul L. V.: liniștea patriarchală și simplicitatea evangelică și consună pe deplin cu tradiția și cu spiritul sfintei Scripturi. Se vede din tóte acestea, că în iconografia bizantină arta nu e scop, ci mijloc: ea rămâne supusă adevărului și tradiției așa, că în icónele sfinte nu predominézá formele góle ale trupului, ci mărimea internă spirituală.“ [1]) „Arta bizantină,“ observă V. Hugo, „e așa de singulară, așa de admirabilă, cât e vrednică de atenția archeologilor și a tuturor cugetătorilor; ea unora li-se face obiect de studiu, celor alalți obiect de contemplare și meditare.“ „Scolii bizantine,“ zice cu ceva mai la deal acela-și scriitoriu rus, „carea a contribuit așa de mult la lățirea creștinismului, îi mulțămim tradițiile de pe un timp, în care lumina Evangeliei încă nu se răspândise preste Europa (de mézá nópte).“ Éră mai apoi: „În diferite timpuri aŭ adunat tradițiile referitóre la tipul și la caracteristicul icónelor sfinte, și din acésta aŭ format un întreg în scrieri, carî oferesc tot de o dată descrierea sfinților, pe cum și îndrumări despre mestecarea și gătirea colorilor. Acesta e temeiul saŭ începutul manualului picturii grecescî. Acest op se derivă de la clădirea bisericii Agia Sofia sevârșită prin Iustinian, carea cuprindea 365 altare întru onórea tuturor sfinților anului. Făcură atuncia o descriere a tuturor sfinților acestora, Rușii o împrumutară de la Grecî și o augmentară adaugênd pe sfinții sĕi propriî. Decopiările scrise a acelei colecții, carea Rușii o numesc Podlinnik, sînt esecutate cu multă artă și sînt înzestrate cu decopiări de schițe, împrumutate, pe cum se crede, din pergamenele artiștilor bizantinî, carî după mărturisirea unei epistole a s. Policarp din vécul al XII-lea se păstraŭ de amintire în mănăstirea de căpetenie din Chiov. Dintre manualele acestea ale picturii, carî le cunóscem, unele se abat puținel de la cele alalte, fie din causa timpului și a locului, orî pentru înrîurința eresei și a schismei. Didron a descoperit în mănăstirile muntelui Atos manuscripte din vécul al XI-lea și al XII-lea, carî nu sînt alta de cât un manual al picturii. Acesta e isvorul manuscriptelor bizantine, carî mai târziu s'aŭ adunat în mănăstirea Chiov-Pecersky și aŭ servit de model opurilor rusescî de felul acesta. Observarea acésta e de lipsă spre a puté pricepe teoria și istoria iconografiei rusescî, și trebue să spun, că biserica rusésca nu mulțămesce celei bizantine numai regulele fundamentale ale iconografiei, ci a împrumutat de la ea și un număr mare de picturi originale, carî aŭ servit artiștilor ruși ca modeluri, și carî mai târziu s'aŭ făcut pe sama ortodoxilor obiecte de venerare generală. De acestea sînt bună óră în Moscva icóna sfintei Fecióre din Ierusalim și din Vladimir în biserica Înălțării Mariei la cer, cea a sfintei Fecióre din Cherson (dat. 993) în Nijni în mănăstirea Înălțării Mariei la cer. Odoguitria în Smolensk (dat. 1025) și în Cernigoff (dat. 1060). Între numerósele icóne sfinte, carî împodobesc mănăstirea din Chiov-Pecersky, cele mai vechi sînt cea a Înălțării Mariei și cea a s. Nicolae. Cine nu a audit óre despre icóna din Novgorod a Réscumpĕrătoriului, carea se ascrie împĕratului Manuil? Cine nu scie, ca Deissus e un op prețios pentru studiul arții și al anticității? — Dacă ne gândim la deplinirea stilului bizantin și la puterea lui de a produce forme, atuncia nu avem, să ne mirăm de aceea, că pictoriî ruși în timpul cel dintâiu, pe când încă nu cunosceaŭ iconografia, se mărginiaŭ la imitarea de modeluri bizantine. Elemente naționale găsim numai mai târziu.“ [1])

Înrîurința cea mare a arții bizantine o esplică desvoltarea liniștită și neîncetată a ei întîmplată pe temeiul adevĕrătății interne a concepției ei. Aci nu se găsesc contradicțiile acelea dintre idea, ce avea, sa se representeze, și dintre ceea ce s'a representat, carî se găsesc în arta latină de mai apoi, unde cad stavilele tradiției, și textul sfintei Scripturi se folosesce numai întru atâta, întru cât o permit acésta ideile subiective ale pictorului.

Arta bizantină a fost poporală: limbajul ei e de tot plin și pătruns de spiritul sfintei Scripturi, carea a esplicat-o ea cu icóne și cu carea a aflat pretutindenea gloria sa, mărimea sa și de o dată și întrare. Așa a împlinit ea o misiune sfîntă: unde ajungea, acolo aducea cu sine dogmele creștinismului și întrarmată fiind cu scutul acela nepătruns, care-l forma adevĕrătatea internă a esistenței sale, păsia pretutindenea învingĕtóre și-și făcea cale în tocmai ca și creștinismul, al cărui vestitoriu credincios s'a făcut ea. Arta acésta nu a privit de lucru neglorios a se subordina credinței și a cerca libertatea sa mai înaltă în aceea, că servia adevĕrului. Artiștii ei de aceea nicî nu aŭ avut nicî o dată causă ca Michelangelo de a se tângui la sfârșitul vieții sale, că aŭ preferit gloria sa proprie onorii celui Preaînalt și serviților lui și nu aŭ făcut nimica spre a propaga onórea acésta între ómenî: ei aŭ lucrat cu modestie ca nisce tâlcuitorî aî sublimelor ideî cuprinse în religiune încredințații fiind despre aceea, că limba lor o vor înțelege pretutindenia, orî unde se va aședa ea.

[1]) Sneguireff în epistolele cătră contele Uwaroff, la Sabatier, Notions sur l'Iconographie sacrée en Russie, Petersburg 1849.

[1]) L. c. p. 448 ur.

Dumnezeul cel vechiŭ.

Narațiune de *K. Bolanden.*

I.

Papa prinsonier.

La 1813 într'una din odăile palațului imperial din Fontainebleau serviță de aprod îl făcea un tînĕr nobil de cinci spre zece anĭ de o statură frumósă și bogat îmbrăcat. Frumosul tînĕr, unul din vlăstarele familiei conteluĭ Rethel, se bucura de favorul de a puté fi în serviță și, în apropiarea marelui cuceritor al lumiĭ Napoleon I. De present fața plăcută a tînĕrului conte este umbrită de tristeță. În ochiĭ luĭ de copil strălucesc lacrimi, carĭ cad tot mai dese pe îmbrăcămintea-i garnisită cu aur, de și altmintrea el nu-și tradézĕ nicĭ cu un cuvînt și nicĭ cu o mișcare sentimentele, ce-l năpădesc, ci stă nemișcat și neclintit, cum se cuvine unui aprod împĕrătesc.

Probabil că motivul durerii luĭ este sórtea acelui venerabil moșneag, care odihnesce în odaea vecină pe un scaun cu brățare, și de pe care Iosif Rethel nu-și lea ochiĭ plângĕtorĭ privind prin ușea deschisă.

Îmbrăcămintea bĕtrânului e talar alb lung, ce-l ajunge până jos la glesne, și de pe care lipsesce orĭ ce semn esterior al dignităților. În mijlocul strălucirii împĕrătesci îmbrămintea acésta se póte numi modestă, ba aprópe sĕrăcăciósă. Trăsăturile nobile ale feței luĭ pórtă urma unei marĭ durerĭ: obrajiĭ îi sînt paliḑi, și ochiĭ cufundațĭ. Însĕ liniștea sfîntă parcă glorifică pe suferitorul bĕtrân. ea se varsă prin întrégă ființa luĭ. Și tocmaĭ acéstă liniște, acéstă resignațiune influințéză atât de grozav asupra gingașului suflet al tinĕrului Iosif.

Întrégă înfățișarea bĕtrânului îmbrăcat în talar alb ridică acusă strigătóre la cer asupra orĭ căreĭ brutalităț și șicanărĭ. Tocmaĭ acum pare că se rógă. Mânile luĭ încrucișate odihnesc pe pept, capul și-l plécă, și conșciința viuă, că se află în apropiarea Atotputernicului, aruncă o talnică lumină preste figura bĕtrânului. Rugăciunea luĭ trebue, că a avut o putere miraculósă, căcĭ liniștea fără de glas devine sĕrbătorĕscă, și luĭ Rethel i-se pare, că simte în apropiare-i puterĭ lucrătóre invisibile. Sufletul aprodului se umple de sentimentul admirațiunĭ și omagiului, cursul lacrimilor îĭ încetéză, și cuprins de o frică sfîntă privesce la capul bisericiĭ, la locțiitorul Domnului Christos pe pământ, — căcĭ bĕtrânul, care se rógă, e Papa Piŭ VII, acum de patru anĭ prinsonierul luĭ Napoleon I.

Tinĕrul îngândurat e deșteptat dintr'o dată de sgomot, ce se apropie. Ascultă. Sgomotul se apropie din drépta prin ușea deschisă. Pe covórĕ se aud pașĭ repedĭ, scurțĭ, și în momentul următor trece preste prag un domn îmbrăcat în uniformă de mareșal. El se opresce instinctiv în mijlocul odăiĭ ca încătușat dinaintea figurii mișcătóre a bĕtrânului Pontifice, care se rógă. Bărbatul sosit e mic de stat. Pĕrul neted și negru lucitor e tuns scurt. Colórea feței brună gălbue, trăsăturile frumóse, regulate. Numaĭ falca de dinainte, rasă, neobicinuit proiectată. esprimând voință tare, nu stă în armonie cu fața-i fină. În privire se ascunde o putere deosebită, impunĕtóre, străpungĕtóre, pătrunḑĕtóre, cu un cuvînt e privirea luĭ Napoleon I cuceritorul lumiĭ.

După o revistă fugitivă Napoleon I zăngănind din sabie pași înaintea înaltului sĕŭ prinsonier. Piŭ VII își ridică liniștit capul, se obli privind cu un surîs blând la contrarul sĕŭ sdrobitor.

Aprodul duse împĕratului un scaun.

„Scusă-mĕ, Sfinte Părinte, dacă te conturb în piósa meditație!“ începu Bonaparte. „Dar afacerea mea e urgentă. Împĕratul îmbie Papeĭ pacea. N'aĭ aflat după o judecată liniștită, că ofertul meŭ de ierĭ corĕspunde intereselor Sfinției Tale?“

„Intereselor mele personale la tótă întîmplarea, da. însĕ nu și datorințelor mele de Papă,“ rĕspunse Piŭ VII. „Dta facĭ sfîrșit captivităților grele, în care sufer de patru anĭ, plătescĭ Papeĭ dóuĕ milióne la an, însĕ n'aĭ de gând, să daĭ din mână moștenirea s. Petru. Dta ții Roma, ții întreg statul bisericesc. Nu mĕ pot învoi la răpirea moșteniriĭ s. Petru. Când provedința atotputernică mĭ-a dat mie nevredniculuĭ oficiul înalt de a fi locțiitoriul luĭ Christos pe pământ, am pus jurământ sfînt ca orĭ care Papă: că nicĭ o dată nu mĕ voiŭ învoi la micșorarea moșteniriĭ s. Petru. Maĭ bine mor în captivitate, de cât să-mĭ calc jurământul și să-mĭ îngreunez conșciința cu un mare pĕcat.“

„Și eŭ nicĭ o dată nu voiŭ renunța la ceea, ce am câștigat cu sabia,“ rĕspunse mândru împĕratul. „Dtale nu ți-ar trebui, să fiĭ ingrat!“ continuă apoĭ în ton de imputare. „Revoluția a nimicit în Franța religia, a ucis orĭ a surghiunit pe preoți, a rĕsturnat episcopiile, bisericile. Eŭ am reparat acest desastru. Am redat episcopiilor pe păstoriĭ lor, comunelor pe preoți. Biserica din Franța numaĭ mie îmĭ póte mulțămi renascerea. Și pe mine, pe mântuitorul și apĕrătorul religieĭ Papa nu mĕ gratifică cu încrederea sa! Acésta este o ingratitudine incalificabilă și“ sfârși amenințând, „vorbirea e și periculósă.“

Papa prinsonier privi blând la marele cuceritor, și fața luĭ era cuprinsă de o lumină plăcută.

„Maiestate, Dumnezeŭ nu privesce de cât la intențiune!“ zise Papa cu dignitate. „Dacă în sentimentul iubiriĭ de dreptate și al ascultăriĭ de cel Atotputernic aĭ restabilit religia în Franța, atunci Dumnezeŭ te va recompensa. Dacă însĕ nu de bună voe și nu din cuget propriŭ curat aĭ devenit mijlocul opereĭ divine, atunci eternitatea nu-ți datorésce cu nimica.“

„Cuvintele Sfinției Tale sînt puțin cam întunecate. Daĭ îmĭ voe, să-ți cer lămurire?“

„Póte că sinceritatea mea va supĕra pe Maiestatea Ta,“ rĕspunse Piŭ VII. „Aĭ însĕ dreptul de a cere de la Papa, să spună adevĕrul. Nicĭ lanțurile, nicĭ amenințarea cu mórtea nu este ĭertat, să spăimînte pe locțiitorul luĭ Christos de la împlinirea înalteĭ luĭ chemărĭ: luĭ îĭ caută, să pórte în inimă binele sufletului omenesc și să vestéscă fără șovăire adevĕrul.“

Piŭ tăcu câte va momente, a bună samă pentru ca să caute, pe cât se póte, espresiunĭ cruțătóre, prin carĭ să spună superbuluĭ împĕrat adevĕrul.

Napoleon bătênd cu degetele pe brățarul scaunului își ținti ochiĭ plinĭ de așteptare asupra bĕtrânului șovăitor.

Aprodul sta ascultând în antișambră imprimându-și adânc în memorie fiesce care cuvînt al acesteĭ conversațiĭ importante.

„Așa se vede, că pe Sfinția Ta te costă totuși óre care abnegație a împărtăși împĕratului adevĕrul de aur.“ zori Napoleon cu nerăbdare.

„Étă, ascultă, Maiestate! Cât se póte, voiŭ fi scurt,“ începe Papa. „Dta cunoscĭ causele revoluțieĭ, care a făcut Franța teatrul unor pustiirĭ atât de grozave. Totul s'a desvoltat natural. Cincĭ zecĭ de anĭ a lucrat filosofia cea fără de credință, sciința antireligionară și pressa coruptă pentru rĕsturnarea ordiniĭ sociale. Ziare, broșurĭ și opere sciințifice și-aŭ bătut joc de Dumnezeŭ și de poruncile luĭ. Religia a fost satirisată și ridicolisată. Și ceea ce aŭ semĕnat între popor sciința cea fără de Dumnezeŭ și pressa ireligióșă, a crescut și a îmburuienat. Moralul francez s'a corupt. Din cercurile cele maĭ înalte necredința și pĕcatul s'aŭ lățit în straturile de jos ale poporului. Când Franța și-a întors fața de la Domnul vieții, isvorul fericiriĭ pământescĭ și eterne, când Franța s'a pus în servițul demonuluĭ: atunci a isbucnit gróznica revoluție. Întrĕga cetă a furiilor demonice a rĕsturnat țara în ruine, în învălmășala sângeluĭ și uciderĭ. Orĭ ce ordine s'a stricat atunci. Ziua mare se comiteaŭ cele maĭ teribile fărădelegĭ; nevinovații eraŭ tîrîțĭ ca miile la eșafod. Viață avere, onóre, — tóte aŭ devenit pradă poporuluĭ sĕlbatic. Atunci aĭ pășit Maiestatea Ta, pe care Dumnezeŭ te-a înzestrat din belșug cu putere și spirit. Dta aĭ supus și aĭ înlănțuit teribila revoluțiune; aĭ restabilit ordinea, și fiind că aĭ recunoscut, că numaĭ religia póte forma basa orĭ căreĭ rînduelĭ, apoĭ că fără de respectarea voințeĭ luĭ Dumnezeŭ orĭ ce viață de stat este imposibilă: aĭ rechemat, Maiestate. pe preoții fugariți și le-aĭ poruncit, să vestéscă sus și tare Evangeliul mântuitor. Filosofia ateistă, sciința antireligionară aŭ sfîrticat tóte legăturile societății, și aŭ provocat revoluțiunea prin aceea, că aŭ smuls din inimile ómenilor moralul creștin bătêndu-și joc de religie. În consecință Maiestatea Ta aĭ lucrat fórte înțeleptesce din punct de vedere politic, când aĭ restabilit érăși în Franța biserica, basa vieții de stat.“

„A, acum înțeleg pe Sfinția Ta!“ zise împĕratul rîḑênd. „Dispositiile mele s'aŭ întîmplat din calcul politic, ĕră nu din intenție religióșă. Nu pot aștepta rĕsplată de la cer, fiind că nu pentru Dumnezeŭ, ci tóte pentru împĕratul le-am făcut. Recunosc, da.“ continuă serios Napoleon, „că religia e folositóre. Popor necredincios nu póte, să se guverneze. Nicĭ o dată nu voiŭ permite, ca moravurile creștine să fie satirisate în public, să fie desprețuite. Bărbat de stat înțelept n'o póte permite acésta. Cel ce sufere, să se subsape convicția creștinéscă a poporuluĭ sĕŭ, pe deasupra capuluĭ aceluia se va dĕrîma într'o bună diminéță edificiul de stat subsăpat. De ce dar șovăescĭ Sfinția Ta a lega intimă amiciție cu protectorul religiuniĭ?“

„Când Maiestatea Ta susțiĭ, că eștĭ protectorul religiuniĭ, în acela-și moment cerĭ de la Papa, să comită pĕcat contra religiuniĭ,“ rĕspunse Piŭ.

„Nu-ți împărtășesc nicĭ de cât părerea,“ replică Napoleon. „Domnia lumĕscă a Papeĭ nu e dogmă religióșă, ci dimpotrivă aflu, că acéstă putere lumĕscă împedecă pe Papa în împlinirea acurată a datoriilor bisericescĭ. Fiĭ libĕr de gânduri de domnitor, și trăesce libĕr sub aripile protectóre ale vulturuluĭ francez.“

„Libĕr, între ghiarĕle vulturuluĭ, Maiestate?“ zise prinsonierul Papa cu un surîs

dureros. „Tocmaĭ esemplul meŭ dovedesce maĭ învederat, că capul bisericiĭ numaĭ libĕr îşĭ póte împlini datorinţele bisericesc. Papa nu póte fi supusul unui principe lumesc, fiind că domnitorul l-ar folosi spre scopurĭ politice. De aceea a voit provedinţa dumnezeéscă, ca libertatea papală să-şĭ afle refugiul în statul bisericesc.“

Va urma.

Bibliografie.

A apărut:

Almanachul învĕţătorului român pe an. scol. 1898/9 de Iosif Velcean, învĕţător. Preţul 1 fl. Cărticica acésta format manual, e un început. Cuprinde: calendariul cu luna Septembre 1898 şi merge până la sfârşitul lui August 1899 având la fie care lună notiţe tipicale pentru folosul învĕţătorilor cantorĭ. Pe lângă cele alalte piese necesare unuĭ calendar are paginĭ rubricate pentru planul de învĕţământ, împărţirea órelor etc. Urmézá apoĭ schematismul în estras al bisericiĭ ortodox-orientale române. *Intre institutele de învĕţământ ale acestei biserici sub litera e pag. 90. stá şi „scóla cirilă de fete din Sibiiu“. Asta n'o sciam înca, că şcóla Asociaţiunii are caractĕr declarat ortodox-oriental. La rîndul seŭ apoĭ şcóla nóstră de fete cu internat nici nu e trecută.* (De sigur din simpatie!) *Dintre reuniunile învĕţătorescĭ lipsesce cu totul Reuniunea învĕţătorilor din Archidiecesa de Alba Iulia cu tóte despărţemintele ei. Şi nu se amintesce nicĭ cu un cuvînt cel puţin de Reuniunea învĕţătorilor gr. cat. din tr. Cluş, carea esistă de un şir lung de anĭ.* În partea literară e biografia şi portretele lui Ştef. Velovan şi Emeric Andreescu, şi articli de Ioan Simu, Vuia, Cătană, Maria Cioban, Biroŭ, Veltean etc.

I. P. Reteganul: *Pintea Vitézul*, tradiţiunĭ, legende şi schiţe istorice, o broşurică [illegible] pagine, când tot ce se scie despre acest erou, şi ce s'a scris în Bucovina, Moldova, Ardeal, Ungaria despre el.

I. P. Reteganul: *Novele şi Schiţe*, Volum I. broş. 1 cuprinde: „Biserica pocăinţeĭ“, „Blândocul“ şi „O inimă nobilă“, povestirĭ scrise în stil poporal şi maĭ cu samă pentru popor.

A apărut:

Iconiţe sfinte cu text românesc. Firma Carl Pöllath din Schrobenhausen (Bavaria) ne-a trimis 50 de iconiţe frumos esecutate având în text românesc legenda chipuluĭ şi citate din s. Scriptură şi ss. Părinţi. Aŭ apărut până acum: Înviarea. Nascerea şi Restignirea Dluĭ, P. C. Fecióră. Buna Vestire, Adormirea s. Fecióre. Cina cea de taĭnă, ss. Niculae, Gheorge, Teodor şi altele. Recomandăm aceste iconiţe menite, să facă cunoscută viaţa sfinţilor şi să deştepte pietate în sufletele credincioşilor.

Teodor Bulc: **„Schiţe din Italia.** XVII+265 pag. De câţĭ va anĭ aŭ început a apăré tot maĭ des şi în ziarele nóstre suveniriĭ şi impresiunĭ de călătorie, puţine aŭ fost însĕ adunate în volum, de şi astfel de scrierĭ pentru tinerime maĭ cu samă sînt de un folos netăgăduit. Ţinênd samă de aceste vederĭ dl prof. Bulc de la Beiuş a publicat în un frumos volum schiţe din călătoriile sale prin Italia. A scrie despre Italia, e un lucru fórte uşor, căci, nicĭ o ţară dóră n'a fost cutrierată atâta de călătorĭ ca frumósa peninsulă apeninică, şi despre nicĭ una nu s'a scris atâta, ca despre oraşele eĭ: Veneţia, Roma, Florenţa, Neapol ş. a. Şi cu tóte acestea cetim cu plăcere astfel de impresiĭ, când în ele se esprimă sentimente originale şi propriĭ celuĭ ce le-a visitat, când nu se pune pond pe descrierea sécă şi sciinţifică, — cum am zice, — ci se zugrăvesc lucrurile după emoţiunile, ce aŭ pricinuit, celuĭ ce le-a privit. Şi mi-e mi-se pare, că dl Bulc cam greşesce chiar în acest punct. De alt cum recomandăm cetitorilor nostri cartea acésta. Ea costă 2 corône.

A apărut:

Manual de Psichologie şi Logică pentru clasa VIII a şcólelor medie edat de *Dr Vasile Hossu*. Blaş. Tipografia seminariului archidiecesan. 1898. Preţul broş. 1 fl. 20 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecesc* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îl impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să respândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

☛ Euchologiu ☚

ediţiunea **a dóua**, revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tiparĭu frumos în **negru** şi **roşu**. — Preţul nelegat: fl. 2.80, érá legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericescĭ
din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestuĭ op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, dupăce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se afla tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunilor nóue create prin legile aceste.

Instituţiunile calvinescĭ
în biserica românéscă din Ardél,
fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Cestiuni
din
dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazetei Transilvaniei“ şi a dluĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolitului Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Îndreptariŭ
în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carĭ se dau învăţăturile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţiĭ la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dărĭĭ de *case*, 2. a dărĭĭ de *câştig*, 3. a dărĭĭ după *camete*, 4. a dărĭĭ *supletóre* generale de *venit*, 5. a *taxei de scutire* dela *miliţie*, 6. a dărĭĭ de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul uneĭ broşurĭ e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Pregătire la mórte, adecă considerăţiunĭ asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare şi preoţilor spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Bisericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societăţiĭ de lectură Inocenţiŭ M. Claiu. Blaş 1893. Tipografia Seminariului archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Preţul 80 cr. Editura societăţiĭ.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Decretele Conciliului, provincial **prim** ediţiunea a II-a broş. 80 cr.

Editor şi redactor răspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

(46) 3—3

Se caută
un culegĕtor-tipograf
☛ român, ☚
care să fie versat şi în ale maşineĭ şi să fie practisat în vre o tipografie pe lângă maşină, în cât *să fie în stare a conduce maşina de tipar purtată cu mâna.*

Doritoriĭ află aplicaţiune *numaĭ de cât* şi se pot adresa la

Tipografia semin. gr.-cat.
în Blaş (Balázsfalva).

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 19 Novembre 1898. Numĕrul 46.

Rînduéla cea nóuă.

Cine nu-şi aduce a minte de losinca liberalilor nostri, de când cu campania pornită în favorul legilor politico-bisericescĭ?

Cine nu-şi aduce a minte, că pe vremea aceea numaĭ un singur cântec se audia pretutindenia, a nume că prin legile cele nóuĕ se ţintesce numaĭ la un singur lucru, la folosul public al cetăţenilor, la ţinerea uneĭ evidenţe maĭ severe în afacerile de matricule? Şi maĭ adaugeaŭ, că tóte minunile acestea se vor face, fără ca vre o nóuă povóră să se pună în cârca poporuluĭ?

Eĭ bine, noĭ de atunci prevestiam, că tot sgomotul liberalilor e numaĭ o apucătură corteséscă, e numaĭ ţĕrînă, ce se aruncă în ochiĭ bieţilor contribuenţi, şi că rînduéla cea nóuă de lucruri va împovora fórte greŭ pe cetăţeni.

Acum după patru aniĭ evenimentele ne daŭ dreptate deplină.

Ca să tăcem de multele şicane, de greutăţile fisice, ce se pun pe bietul popor în urma arondăriĭ rele a cercurilor matriculare, carĭ greutăţi se fac şi maĭ nesuportabile prin dificultăţile locale din patrie, vom vorbi numaĭ despre greutăţile materiale, ce sînt urmarea rînduelieĭ celeĭ nóuĕ.

Povóra cea dintâiŭ, ce ne-a adus instituţiunea matriculanţilor, e luarea în budget a remuneraţiuniĭ, ce se dă matriculanţilor. Ce e drept, suma acésta nu e mare, şi de am fi cu atâta, cale-vale, nu s'ar plăti a maĭ face gălăgie, măcar că între împrejurările economice vitrege de acum oriĭ ce povóră nóuă, fie cât de neînsemnată, se face aprópe nesuportabilă.

Dar greutatea se începe numaĭ de aicĭ în colo. A nume ceĭ de la putere aŭ aruncat cheltuéla de cancelarie, de local, de încălḑit, de luminat şi de serviţ a matriculanteluĭ, tóte acestea le-aŭ aruncat în cârca bieţilor ómeni din respectivul cerc matricular. Étă asta e greutatea cea adevĕrată, pentru că cheltuelile aceste se urcă la 2—3 şi maĭ multe sute la an, ér când e vorbă, să se plătéscă, apoĭ greutatea cade numaĭ pe puţiniĭ, după cât e adecă de mare respectivul cerc matricular.

Înse nicĭ cu atâta nu se închie încă şirul greutăţilor, ce aŭ venit pe capul contribuenţilor. A nume statul oriĭ maĭ bine ceĭ de la cârmă voind, să facă maĭ puţin odiósă rînduéla cea nóuă, şi-aŭ dat silinţă, ca cheltuelile să nu se urce preste mĕsură şi aşa în maioritatea preponderantă a cercurilor matriculare oficiul de matriculanţi l-aŭ încredinţat notarilor cercualĭ, dându-le o remuneraţie de 60 fl. la an. Numaĭ cât aŭ calculat rĕŭ onorabiliĭ de la cârmă. A nume eĭ nu şi-aŭ dat samă, cu câtă ostenélă şi cu câtă perdere de vreme este împreunată purtarea matriculelor. Ast fel a urmat, că notariĭ aŭ ajuns a fi îngreunaţi cu lucrul în aşa mĕsură, cât s'a făcut o imposibilitate fisică, să-şi pótă îndeplini tóte obligămintele lor oficióse. Şi fiind că la matricule nu încape nicĭ o întârziare şi omisiune, a urmat, că agendele notariale, carĭ totuşi la urma urmelor sînt fórte multe şi fórte importante din punctul de vedere al administraţieĭ bune şi prompte, se negligă oriĭ maĭ bine zis stagnéză.

Veḑênd notariĭ, că nu maĭ pot purta lucrul, vrênd nevrênd aŭ cerut de la comune, să le dea ceva ajutor. Ast fel vedem acum, că aprópe toţi notariĭ primesc lângă sine câte un vicenotar. Şi oriĭ cât de modeste ar fi pretensiunile unuĭ vicenotar, totuşi minimul remuneraţieĭ, ce li-se póte da, e 300 fl. la an. Dar cu atâta nu se prea mulţămesc, şi vedem, că prin comitate s'a pornit deja o acţiune pentru sistemisare şi salarisarea regulată a posturilor de vicenotariĭ.

Aşa dară étă unde am ajuns: un cerc matricular, fie el cât de mic, la urma urmelor cheltuesce pe an pentru domnul matriculant cel puţin o sumă de 500—600 florenĭ.

După tóte acéstea maĭ fi va cine va, care să nu recunóscă, cum că liberaliĭ, când aŭ întrodus legile politico-bisericescĭ, aŭ maĭ amăgit şi înşelat încă o dată, — firesce că nicĭ întâia nicĭ ultima dată, — pe sermaniĭ contribuenţi?

Şi fost-a lipsă de instituţiunea acésta? E maĭ bine servit publicul, sînt maĭ bune matriculele?

Cine va afirma, că actualiĭ matriculanţi, — onóre escepţiunilor, carĭ alt

---

Feuilleton.

Chezeşia.

Dramă în treĭ acte, prelucrată după *„Negustătoriul din Veneţia“* a luĭ Shakespeare de C. Almert. Românesce de Cr.

(Fine.)

Antonio. Numaĭ puţine! Eŭ sînt gata. Dă-mĭ mâna, Bassanio! Rĕmâĭ cu bine! Să nu te mâhnéscă, că eŭ cad aicĭ jertfă pentru tine, căcĭ sórtea aicĭ se arată maĭ binevoitóre de cât în cele maĭ multe casurĭ. Nu lasă ea óre a dese oriĭ, ca ómeniĭ mişeĭ să viéţuéscă maĭ mult de cât bogăţia lor? Nu îmbie ea óre a dese oriĭ priveliştea unor bĕtrâneţe mâncate de sĕrăcie, cu ochiĭ cufundaţi şi cu fruntea brăzdată adânc? Pe mine ea mĕ mântuesce de acest nĕcaz şi de acéstă ruşine. Recomandă-mĕ generóseĭ tale soţiĭ! Istorisesce-ĭ, cum s'a întîmplat mórtea luĭ Antonio, spune-ĭ, cât de mult te-am iubit, laudă-mĕ în mórte; şi dacă i-le-aĭ povestit tóte, dînsa să hotăréscă, că óre Bassanio nu a fost iubit odinióră. Nicĭ când nu regreta perderea amiculuĭ; căcĭ el nu regretă, că a plătit pentru tine. Şi dacă Evreul va tăia numaĭ destul de afund, voiŭ plăti în dată datoria din tótă inima.

Bassanio. Antonio! — eŭ sînt căsătorit cu soţia mea, ea-mĭ este aşa de dragă ca propria-mĭ viaţă. Dar viaţa-mĭ însă-şĭ, soţia mea şi tótă lumea nu-mĭ e maĭ scumpă de cât viaţa ta! Tóte, — da, tóte le-aşĭ da, aşĭ jertfi tóte acestuĭ diavol, numaĭ să te pot scăpa.

Shylock (pentru sine). Ast fel sînt soţiĭ de căsătorie la creştinĭ. *(Tare.)* Timpul trece! Vĕ rog, rostiţi sentinţa!

Balthasar. Un funt din carnea acestuĭ negustător e al tĕŭ! Tribunalul ţi-l recunósce, — dreptul ţi-l dă.

Shylock. O, judecătoriul cel maĭ drept!

Balthasar. Din pept aĭ, să-ĭ taĭ carnea. Aşa îţĭ concede dreptul, tribunalul ţi-l recunósce.

Shylock. Jude preaînţelept! — Sentenţa e rostită. Te pregătesce!

Balthasar. Nu, maĭ aşteptă puţintel! Aicĭ maĭ este de observat óre ce: Zapisul nu-ţi concede nicĭ un strop de sânge. Cuvintele sînt clare: un funt de carne. Ĭea-ţi prin urmare zapisul şi funtul tĕŭ de carne; dar dacă tăiând veĭ vĕrsa şi numaĭ un strop de sânge creştinesc, tótă averea ta mişcătóre după lege va trece pentru tot de una la statul Veneţieĭ.

Graziano (batjocorind pe Evreŭ). Judecător drept! — Evreule, însémnă ţi-o! — Judecător învĕţat!

Shylock (spăriat). Aşa zice legea?

Balthasar. Veĭ vedé însu-ţi actele! Tu stăruescĭ pentru dreptul tĕŭ! — Fiĭ convins, că ţi-se va da dreptul, ba maĭ mult, de cât doreşcĭ.

Graziano. Judecătoriŭ învĕţat! — Însémnă ţi-o, Evreule! Ce judecătoriŭ înţelept!

Shylock (fórte îngrijat). Primesc ofertul! Plătiţi îmĭ întreit suma şi lăsaţi creştinul, să se ducă.

Bassanio. Aicĭ sînt baniĭ!

Balthasar. Încet: Evreulul să i-se facă întru tóte dreptate. Nu pripiţi lucrul! El să-şĭ ĭea ipoteca şi nimic alt ceva.

cum confirmă regula, — s'ar puté aseměna în privința culturiĭ intelectuale cu preoțimea? Și cine va afirma, că e a se da mai mare încredere matriculeĭ conduse de aceștia, de cât matriculeĭ conduse de preoți, carĭ aŭ crescut și trăesc pe basa moraluluĭ, care nu permite înșelăciunea, și carĭ sciŭ, că și pentru faptele lor cele mai secrete aŭ, să dea samă mareluĭ Judecător al viilor și al morților?

Așa dară ordinea nóuă n'a fost de lipsă, nu a adus niciŭ un folos; tot resultatul e, că a îngreunat fórte mult și fórte simțitor pe bieții contribuenți.

S'ar păré aievea, că scopul liberalilor e a duce la sapă de lemn pe cetățeni.

Scopul acesta îl vor ajunge ușor: atunci însă a bună samă vor ajunge la o ordine nóuă, la o nóuă rînduélă, de care li-se va scula pĕrul în cap.

Presemnele deja se vĕd.

În zădar. — Sub titlul *„Clerul român și școlile catolice din România"* directorul foiĭ din Bucuresci „Școla și Biserica" a publicat în numĕrul din 1/13 a. c. al acesteĭ foĭ următórele mărturisiriĭ:

„Am esitat multă vreme a aduce acéstă chestie în discuție, pentru dóuĕ motive: Întâiŭ pentru că nu voiam, să apărem sub o colóre de fanatism religios, ceea ce o refusam. Al doilea pentru că nu voiam, să se crédă, că e la mijloc un interes material.

„Socotesc însă, că este timpul, să ridic acéstă chestie, de cel mai mare interes pentru viitorul nostru național și religios, să dăm alarma și să chemăm la muncă pe toți bunii creștini și patrioți, ca sub conducerea șefilor nostri religioși să se facă ceva spre a ne descărca, până este timp, de o influință, care mai târziŭ va fi imposibil de învins!

„Dacă deschide cine va statistica învĕțămîntuluĭ privat din România, publicată de Ministerul Cultelor, rĕmâne consternat de resultatele ultimóre, ce face propaganda catolică între noĭ Românii, și noĭ orĭ stăm cu mânile în sîn, privind în vĕzduch fără niciŭ țintă, orĭ mĕsurăm bulevardele tot timpul, fără a ne da ostenélă, să constatăm ravagiul, ce se face între noĭ, și fără a ne da ostenélă, să găsim pedeci acestuĭ rĕŭ, ce ne copleșesce!

„Catolicii aŭ școli în Bucuresci, Iași, Galați, Craiova, Constanța, Câmpu-Lung, Bacăŭ, Rîmnicu-Vîlcea etc. etc. și aŭ tendințe, să formeze în tóte orașele de la o margine la alta a țĕriĭ.

„Silința catolicilor pentru *a lumina masele poporului* nu ar fi în genere, de cât să ne bucure, dar, vaĭ! acésta *este în paguba ortodocșilor*, și prin natura el cosmopolită: contra naționalităților nóstre.

„Voiŭ face cu alt prilej o analisă psihologică a catolicismuluĭ din punct de vedere național, și se va constata tendința luĭ cosmopolită, ceea ce nóuĕ ca popor tinĕr nu ne convine!

„Ceva mai mult, papalitatea niciŭ nu póte, să dea vr'un ajutor catolicilor; de pildă casul recent al Spanieĭ.

„De aceea silințele lor printre noĭ trebue, să ne îngrijéscă din tóte punctele de vedere!

„Pe fie care zi se fac noĭ conversiuni cătră catolicism, pe fie care zi credința nóstră este batjocorită în public de episcopiĭ lor, ér preoțimea nóstră, ca ipnotisată, suride, dar surisul nu al ipnotisatuluĭ, ci al copiluluĭ inconscient, care continuă a suride, pe când mânâncă otrava omorîtóre, ce întîmplarea l-a adus în mână!..

„Cine ar fi crezut, că fiĭce din familiĭ domnitóre ale țĕriĭ ăsteia, aĭ căror străbunĭ și-aŭ făcut o glorie pentru apĕrarea ortodoxismuluĭ, să trécă la catolicism și să ducă averi colosale în scopul părăsiriĭ credinței ortodoxe?

„Cine ar fi crezut, că fiĭcele unor înalți funcționarĭ militarĭ vor îmbrăca într'o zi rasa de „călugărițe" și se vor face dădace pentru desnaționalisarea nóstră?

„Cine ar fi crezut, că în țara nóstră ortodoxă catoliciĭ vor avé cele mai frumóse institute particulare, cu localurĭ vaste, unde să încapă până la 1000 de copile? Și totuși lucrul s'a întîmplat!

„Ce dovedesce acésta?

„Cred fórte puțin în jocul orb al „fatalității" și decĭ gândesc, că trebue, să fie alte cause, care provócă acéstă pornire printre noĭ.

„În cel dintâiŭ loc însă este negligența și nepriceperea nóstră, rĕutatea și nepriceperea câtor va guverne, pe care le-a avut țara.

„Când vedĭ, cât muncesc călugărĭĭ și călugărițele catolice în școlă, fiind conduși de preceptul: „Cine lucrézĕ, se rógă!" nu se póte, să nu constatăm nepriceperea nóstră!

„Când vedem, că institutele catolice posedă cele mai frumóse localurĭ din țară, și gem de populație românéscă, pe când imobilele Bisericiĭ ortodoxe sînt confiscate, date cu chirie și făcute cârciumĭ, nu se póte, să nu constatăm și o rea voință, dar și o nepricepere din partea guvernelor!

„Ar fi fost mai de folos pentru țara asta, ca în locul luptelĭ, ce s'a întreprins din când în când la noĭ pe de o parte pentru susținerea monachismuluĭ nostru în forma actuală, ér pe de altă parte contra luĭ, ar fi fost mult mai bine, să se îndrepte lupta pentru croirea de noĭ orizonturĭ atâtor inși, carĭ în definitiv nu sînt niciŭ mai rĕĭ, niciŭ mai spurcați de cât mulți din membriĭ laicĭ aĭ societățiĭ!.. Nu vedem niciŭ o greutate canonică, ce s'ar opune unei asemenea reforme în Biserica nóstră. Ceva mai mult: am convingerea, că o reformă în acest sens ar asigura mai multă vadă clerului monahal, și am contribui cu toțiĭ la susținerea elementuluĭ religios în popor.

„Biserica catolică a fără de o intolerabilă încăpățînare, în a considera pe Papa de înfalibil și singur cap vĕdut al Bisericiĭ, *se ține* totuși *de progresele făcute de societate și caută, să se acomodeze lor.*

Graziano. O Jidanule, — un judecătoriŭ drept și înțelept!

Balthasar. De aceea gată te spre a-ți tăia carnea; dară nu vĕrsa sânge; și să nu tai niciŭ mai mult, niciŭ mai puțin, de cât chiar numaĭ un funt. Dacă va fi mai mult orĭ mai puțin, și de ar fi numaĭ atâta, cât face a dóuĕ zecea parte dintr'o jumătate de gram, — ba dacă cumpĕna se va pleca și numaĭ cât un fir de pĕr: veĭ muri. Și casa și averea ta trec în proprietatea statuluĭ.

Graziano. Un al doilea Daniil! Un Daniil, Evreule! Necredinciosule, acum te-am prins de șold.

Balthasar. Pentru ce șovaesce Evreul? Ĭea-ți ipoteca!

Shylock (cu furie înecată). Dați îmĭ capitalul, și mĕ lăsați, să mĕ duc.

Bassanio. Îl am la în de mână. Étă aiciĭ e! Aiciĭ!

Balthasar. El a refusat a-l primi în fața tribunaluluĭ. Să-și priméscă dreptul, care i-l dă zapisul.

Graziano. Îți spun, un Daniil! Un al doilea Daniil! Gândesce, Evreule, că tu m'aĭ învĕțat acest cuvînt.

Shylock. Nu-mĭ pot eŭ căpĕta numaĭ capitalul?

Balthasar. Nu ți-se dă nimic, de cât numaĭ ipoteca; cu risicul propriŭ să ți-o ĭeaĭ.

Shylock (clocotind de mânie). Nu maĭ staŭ de vorbă.

Balthasar. Aștéptă, Evreule! Dreptul te maĭ reclamă într'un chip. Legea Veneției zice: „Dacă se va dovedi despre un străin, că el pe ascuns orĭ fățiș a întins cursă vieții unuĭ cetățan, atunci partida, asupra căreia s'a îndreptat atentatul, primesce jumătate din averea luĭ; ĕră vistieria statuluĭ primesce ceealaltă parte. Viața vinovatuluĭ față cu tóte voturile atîrnă numaĭ de la grația judecătoriuluĭ." În casul acesta te aflĭ tu acum; căcĭ decursul afaceriĭ arată limpede, că tu nu numaĭ într'ascuns, nu, ci chiar pe față aĭ atentat la viața pîrîtuluĭ. Așĭ fel însu-ți te-aĭ espus pericoluluĭ amintit. Îngenunche! Rógă te de grația judecătoriuluĭ!

Graziano. Maĭ bine cere permisiunea, ca să te spânzurĭ însu-ți. Și totuși, fiind că tótă averea ta cade în mâna statuluĭ, nu-ți rĕmâne niciŭ măcar prețul uneĭ funiĭ; de aceea trebue, să te spânzure pe spesele statuluĭ.

Judecătoriul. Ca să vedĭ, că ce alt spirit ne conduce pe noĭ, îți dăruesc viața, maĭ înainte de ce o aĭ cere. Jumătate din averea ta e a luĭ Antonio, ceealaltă jumătate e a statuluĭ, — pedépsa asta ți-s'ar puté micșora numaĭ atuncia, dacă dovedescĭ pocăință.

Balthasar. Așa e, ce privesce statul, dar nu, când e vorbă de pedepsirea atentatuluĭ făcut asupra luĭ Antonio.

Shylock. Nu! Luați îmĭ viața! Luați îmĭ tóte! Nu mĕ agrațiațĭ! Îmĭ luați casa, dacă-mĭ luați proptelele, pe carĭ se razimă; îmĭ luați viața, când mĕ despoiațĭ de mijlócele mele.

Balthasar. Antonio, ce grație îĭ daĭ?

Graziano. O funie în cinste! Nimic maĭ mult, pentru voea luĭ Dumnezeŭ!

Antonio. Dacă vĕ convine, domnilor judecătorĭ, ca în loc de a lua jumătate din averile luĭ să-ĭ puneți o pedépsă maĭ blândă: eŭ sînt îndestulit, dacă acésta după mórtea luĭ va fi donațiune pe sama sĕracilor din Veneția. Dară maĭ am o condițiie: ca el pentru grația acésta să se facă creștin.

Judecătoriul. Asta o va face! Altmintrea revoc grația, ce ĭ-am dat-o.

Balthasar. Eștĭ îndestulit, Evreule? Grăesce!

Shylock (desperat). Sînt îndestulit.

Balthasar. Notarilor, compuneți actul de donațiune!

Shylock. Vĕ rog, lăsați-mĕ, să mĕ duc! Nu mĕ simțesc bine! Trimeteți îmĭ actul, eŭ îl voiŭ subscrie.

Judecătoriul. Eĭ bine, mergĭ dar și fă așa!

Graziano. De aș fi eŭ judecătoriŭ, tu aĭ merge acuma de-a dreptul la spânzurătóre.

Balthasar. Botezul să nu-ți fie numaĭ mască și semn: căcĭ altmintrea veĭ avé, să te ofilescĭ de gróză óre când înaintea Judecătoriuluĭ celuĭ vecinic.

(Cortina cade.)

„Pe noi și Biserica nóstră ne-a surprins și buimăcit progresul făcut de societatea civilă, și azi nu ne putem ține de el măcar nici schiopătând.

„Închiând acest articol, facem un respectuos și un călduros apel la șefii Bisericii, carî actualmente sînt tocmai întruniți în Sinod, spre a chibzui la mĕsurî energice contra rĕului, care ne sosesce.

„Trebue un întreg aparat de mĕsurî, dispositii și sacrificii.

„Póte de o cam dată trebue numai o mână de dispositii, dar un car de sacrificii!

„Dumitru Stănescu."

În zădar, domnule Stănescu, în zădar vor fi dispositii și sacrificii! Biserica lui Christos e numai una, și acésta e sfîntă, *catolică și apostolică*. A fară de acésta nu este apostolie, pentru că a fară de ea nu e Spiritul lui Christos!

Zădarnice vĕ sînt mĕsurile energice. Mai bine vĕ aduceți a minte de cuvintele lui Gamaliil: „Opriți-vĕ de la ómenii aceștia, și-i lăsați pe ei. Că de va fi din ómenî sfatul acesta aŭ lucrul acesta, se va rĕsipi. Éră de este de la Dumnezeŭ, nu-l veți puté rĕsipi; ca nu cum va și luĭ Dumnezeŭ împotrivitorî să vĕ aflați" (Fapt. 5, 38).

Alegerile municipale. — În 15 c. s'aŭ îndeplinit în întreg comitatul nostru alegerile membrilor municipalî. Aŭ fost vacante cu totul 95 locurî, aŭ reușit Românî — după informațiunile, ce avem, — în 19 locurî, și 4 s'aŭ perdut. Nu încape îndoéla, că la perderea acésta în mare parte, noi purtăm vina. Ne-aŭ prea făcut apaticî presiunea și neleginirile, ce zilnic se sevârșesc împotriva nóstră, și ne-am prea perdut sperarea în vre o întórcere mai fericită a lucrurilor. Indiferentismul acesta prea a dese póte fi rĕŭ esplicat din partea contrarilor nostri, el póte fi tălmăcit ca o împăcare cu actualele stărî de lucrurî. În cercul Blașului, ca să nu mai pomenim de presiunea, pe care tot felul de notarași și notarășeî o deprindeaŭ asupra bietului popor, un numĕr însemnat dintre aî nostri aŭ absentat de la votisare. De ce? E pĕcat óre a ne deprinde drepturile nóstre garantate de legi? Se prea póte, să fie și așa! „Kŏzérdek", organul celor din centru, cam așa și tractézĕ lucrul. Faptul, că acum trei anî alegĕtorii românî în butul nimicirii alegerilor și-aŭ deprins dreptul și așt fel aŭ ales în câte va locurî Românî, eî îl cualifică de o cucerire (elhóditották) făcută din partea naționaliștilor ultraiștî, ca și cum nu elementul românesc ar fi preponderant pretutindenia în comitat; dar acum eî sînt mângâiați, că aŭ recucerit cercul Bărăbanțului, Vingardului și Zlatnei, — și sînt mângâiați, mai ales pentru că nota caracteristică a acestor alegerî a fost „biruința candidaților publicului de gândire patriotică". Se prea póte! Noi ne vom lua voe, să le spunem, cam cum s'a făcut biruința acésta, de pildă în Zlatna.

Alegĕtorii din notariatele Feneș și Zlatna aŭ fost duși la crișmă și ținuți acolo, ér alegĕtorii din notariatele Abrud-Sat și Bucium aŭ fost înșelați, că eî aleg nu în Zlatna, ci în Abrud, și așt fel din comunele acestea n'a venit nime la alegere. A fară de aceea alegerea s'a închiat încă înainte de 4 óre de témă, ca nu cum va să vină vre un „ultraist", să voteze!

Cam așa și-aŭ recucerit eî posițiunile perdute. Noi nu o putem face acésta și nicî nu voim, să alegem cu ast fel de mijlóce detestabile.

Instalarea noilor canonici.

Duminecă în ziua ss. Cosma și Damian s'a făcut în biserica catedrală din Blaș instalarea solemnă *a celor dintâi canonicî* aleși sub guvernarea Mitropolitului Vietor. Nu insistăm asupra pedecilor, carî aŭ amânat până acum umplerea acestor vacanțe; ele se pomenesc în cât va în frumósa vorbire a Î. P. S. Sale Mitropolitului. Remarcăm atâta, că denumirile acestea aŭ fost salutate cu vină bucurie din partea credincioșilor nostri din întrégă provința mitropolitană.

Sâmbătă înainte de instalare s'aŭ publicat în ședința capitulară decretele noilor canonicî și li-s'a luat profesiunea credinței. Duminecă înainte de începerea s. Liturgii Î. P. S. Sa Mitropolitul îmbrăcat în mandie și camilafcă ședênd pe amvon, ceî alalți capitularî în stalele lor, ér ceștia treî stând în față cu Mitropolitul, după ce a făcut istoricul acestor alegerî, a lăsat, să se cetéscă decretele canonicescî, a celor dintâî date de Maiestatea Sa, ér a canonicului teolog de Escelența Sa Mitropolitul.

Étă cuvîntarea Î. P. S. Sale:

„Preavenerat capitul metropolitan!

„Bucuria zilei din 6 Decembre 1896, când avusesem norocul de a vĕ întroduce în stalele dobîndite prin promoțiunea graduală, nu putu, să o turbure împrejurarea, că mai eraŭ câte va stale necomplete.

„Părintele îndurărilor și a tótă mângâierea v'a întărit, cu bucuria zilei aceleia v'a adaus puterile și voea, ca să ostenițî fără preget, ca să purtați sarcina grea și a fraților mutați de la noi, și cu tóte acestea să nu îmbrânciți sub povóra, ce creseea treptat alături cu desvoltarea firéscă a instituțiunilor bisericescî și de bună samă nu póte scădé din îndemnul pedecilor, ce i-se lățesc în cale.

„În numele sfinteî biserici vĕ rostesc mulțămită căldurósă pentru serviții prompte prestate și de atuncî în cóce. Perseverența în lucrul Domnului este de laudă pentru ceî ce-l împlinesc, se face isvor de mângâiare dulce pentru toți aceia, la binele cărora țîntesce, și nu-l pot denega tributul recunoscinteî toți, câți s'aŭ dedat a cumpĕni trebile după dreptate.

„Cu un act de recunoscință preaînaltă a căutat spre acest preavenerat capitul metropolitan Maiestatea Sa sacratissimă Preaînălțatul Împĕrat și Regele nostru apostolic, când cu resoluțiunea-i preaînaltă din 9 Octomvrie 1898 împărtășită cu rescriptul Escelenței Sale a dlui ministru reg. ung. de culte și instrucțiunea publică de dato 25 Octomvrie 1898 Nr. 71.833 s'a îndurat a încunosciința graduala promoțiune a Frăției Sale Preaonorate Dr Augustin Bunea, a canonicului teolog al acestui Preavenerat Capitul, ales în 5 Septemvrie 1895, de la statul de canonic teolog la trépta de canonic scolastic, care tréptă de drept și în faptă devenise vacantă prin promoțiunea Frăției Sale Preaonorate Simeon P. Mateiu de la postul de canonic scolastic la cel de canonic cantor, încuviințată cu resoluțiunea preaînaltă din 25 Octomvrie 1896.

„În acest chip stalul de canonic teolog devenise vacant după drept, ér trépta de canonic cancelar era de drept și în faptă vacantă prin promoțiunea graduală a Frăției Sale Preaonrate Gavriil Pop de la postul de canonic cancelar la trépta de canonic custode, încuviințată cu aceea-și preaînaltă resoluțiune din 25 Octomvrie 1896.

„De aceea Preaveneratul Capitul bobian amĕsurat constituțiunii sale ținênd ședință electorală în 20/8 Maiu 1898, a ales la postul de canonic cancelar pe Frăția Sa Multonorată și Clarissimă Dr Vasile Hossu profesor de sfînta teologie, ér la postul de canonic teolog pe Frăția Sa Preaonorată și Clarissimă Dr Victor Szmigelski, asemenea profesor la sfînta teologie; acestui din urmă îi dede decret colațional, ér pe cel dintâiu îl propuse Maiestății Sale, ca să se îndure a-l întări alegerea, ceea ce s'a și întîmplat prin aceea-și resoluțiune preaînaltă din 9 Octomvrie 1898. după cum aceste tóte mai pe larg se înțeleg din preaînaltele decrete regescî, respective din colaționalul decret metropolitan, carî cetéscă-se!"

(Se cetesc cele dóuĕ decrete regescî, apoi decretul Mitropolitului relativ la denumirea canonicului teolog.)

„Aceste preaînalte diplome regescî, pe cum și decretul mitropolitan în ședința capitulară din 12 Noemvrie 1898 presentându-se, cetindu-se și publicându-se s'aŭ primit cu devoțiune omagială respective fiéscă, — de o dată la dorința espresă din partea Preaveneratului Capitul mie mi-s'a dat ocasiunea plăcută, ca într'acésta sfîntă zi de Duminecă a XXIII-a după Rusalii în acest loc sacrat să-i introduc cu solemnitatea îndatinată în gradurile lor primite amĕsurat intențiunii marelui fundator și antecesor de pie memorie Ioan când va Bobb episcop al Făgărașului, și pe cel înaintat și pe cel acum constituiți, și aședându-i în locul, ce li-se cuvine în corul acestei sfinte biserici catedrale, să-i fac arĕtați ca pe ceî ce de aci în colo aŭ, să cuprindă trepte de demnitate eclesiastică, conferită lor în sensul sfintelor canóne.

„Binevoesce dar, Frate în Christos Preaonorate Dr Augustine Bunea canonic teolog, a cuprinde postul de canonic scolastic și fiî încredințat, că virtutea sarcedotală se prețuesce în sfînta biserică.

„Veneratul Capitul, când te-a ales între membriî sĕi, a onorat memoria piului antecesor și a marelui archiereŭ Ioan când va Vancea de Buteasa, că i-ai fost fiŭ iubit și mână dréptă.

„Mĕ bucur, că după stăruință încordată pronia divină a conces, să te vedem înaintat. „Preoții, carî bine își păzesc diregĕtoria, de îndoită cinste se vor învrednici." Constanța în bine, zel în serviț, îndelungă răbdare către ceî înfrânți cu sufletul, pe cum până aci, cu atât mai vîrtos în viitor te vor mângâia întru lungime de zile.

„Mergî, Frate în Christos Preaonorate Dr Vasile Hossu, profesor de sfînta teologie, și cuprinde stalul de canonic cancelar, unde te-a chemat Veneratul Capitul și te-a întărit grația Regelui apostolic. Sute și miî de familii se bucură împreună cu Frăția Ta și îți sînt recunoscĕtorî, că le-ai luminat fiiî și i-ai îndreptat la calea mântuirii. N'ai ascuns talantul, ce ți-s'a încredințat; dar sciî bine, că „al lui Dumnezeŭ este darul, nu din fapte, ca să nu se laude cine va". Strălucesce cu învĕțătura, cu viața, cu zelul, cu ostenéla și cu sfatul spre binele sfintei bi-

serică, nimenia nu va cuteza a defăima tinerețele tale! „Cei ce se tem de Domnul, te vor vedé și se vor veseli, că spre cuvintele Lui vei nădějdui, și ți-se vor adauge ție anii vieții întru lungime de zile.“

„Cutézã, Frate în Christos Preaonorate Dr Victore Szmigelski, profesor de sfînta teologie, și cuprinde stalul de canonic teolog. Cu îndelungă răbdare aĭ păzit până azĭ catedra sciințelor sacre, păzesce de azĭ în colo corul sacru, nisuesce la sfat și din isvórele curate ale s. Scripturĭ să curgă din gura Frățieĭ Tale rîurile înțelepciuniĭ, ale judecățiĭ și ale dreptățiĭ, ca cei de sub ascultarea Nóstră, povețuiți și cu îndreptarul luminilor Frățieĭ Tale să preamărésca pe Tatăl nostru cel din cerurĭ.

„Și acum, Preavenerat Capitul metropolitan, după 6 anĭ ajunși în urmă, să vedem din nou întregit Capitulul de fundațiune bobiană, să dăm laudă lui Dumnezeŭ, de la care vine tótă darea cea bună și tot darul desevârșit.

„Valurile, între carĭ agitată se învăluesce corabia sfinteĭ bisericĭ, ne silesc maĭ mult ca de altă dată, să priveghiăm și cu de-adinsul să vedem, cum să le înfruntăm.

„Un semn óre care de speranță, o rază luminătóre ni-se pare, că ni-se arată în sĕrbătórea zileĭ de astăzĭ, când Preaveneratului Capitul i-s'a dat modul de a se puté lăuda, că a primit în forul sĕŭ o treime de bărbațĭ, dintre cățĭ îĭ avem în acéstă archidiecesă de Dumnezeŭ păzită maĭ luminați cu sciința, maĭ comendabilĭ pentru pietate, maĭ neobosițĭ în ostenélă, maĭ tarĭ întru a combate luptele Domnuluĭ, maĭ abilĭ la cârmă și maĭ cunoscĕtorĭ de ómenĭ și lucrurĭ.

„Nu ne rĕmâne alta, de cât ca bucurându-ne împreună să ne îmbărbătăm împrumutat la lucrul cel mare și sfînt, care este pus înaintea nóstră, și întru înțelegere frățéscă deplină să cântăm și să aflăm, cele ce sînt pentru mântuirea nóstră.

„Spre acestea să ne ajutore ss. făcĕtorĭ de minunĭ Doctorĭĭ fără de argint Cosma și Damian, a căror amintire facem, ca întrevenirea lor să afle leac de vindecare ranelor celor multifariĭ ale Veneratuluĭ Cler și ale credinciosuluĭ popor. Acésta să o cerem prin mijlocirea Preasfinteĭ de Dumnezeŭ Născĕtóre și pururea Fecióreĭ Maria și de grabă să o dobîndim cu darul și cu îndurările și cu mila de ómenĭ a Domnuluĭ și Dumnezeuluĭ nostru Isus Christos, căruia i-se cuvine onóre și închinăciune împreună cu cel fără de început al luĭ Părinte și cu preasfîntul și de viață făcĕtorul sĕŭ Spirit, acum și pururea și în vecĭĭ vecilor. Amin.“

Așeḍați fiind toți în locurile lor, Reverendissimul preposit mulțămesce Mitropolituluĭ pentru ostenéla, ce a pus întru completarea capitluluĭ bobian, care de anĭ îndelungați era lipsit de treĭ membri, atât de trebuincioși acum în aceste timpurĭ critice. — Dr Aug. Bunea noul canonic scolastic în numele sĕŭ și în al soților sĕĭ a dat espresiune gratitudiniĭ pentru înalta onóre, de care aŭ fost împărtășiți, și a promis, că își vor da tótă silința, să fie membri vrednicĭ în acéstă înaltă corporațiune ilustrată de atâtea nume renumite.

Când noiĭ canonicĭ își ocupaŭ stalele lor, chorul prof. Murĕșan cânta fie căruia un frumos „Să trăéscă!“ compositie nóuă aranjată pentru chor mixt,

După sfârșitul mulțămiteĭ rostite de Dr Bunea tot publicul numĕros, care fusese de față, a erupt în un sincer „Să trăéscă!“ la adresa Î. P. S. Sale Dluĭ Mitropolit.

Dorim din inimă noilor canonicĭ tótă binecuvîntarea ceréscă, ca să pótă purta mulțĭ anĭ greaua sarcină, ce s'a pus pe umeriĭ lor.

Raportor.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Ministrul de culte și instrucțiunea publică declară, că ordinațiunea dată de curênd pentru esecutarea legiĭ referitóre la întregirea venitelor parochiale privesce numaĭ pe acatolicĭ, nu însĕ și pe catolicĭ, față cu carĭ se va observa praxa de până acum, a nume statul va ajuta pe ceĭ propușĭ de cătră Ordinariate. Între textul ordinațiuniĭ și între declararea ministruluĭ e mare contrazicerea. După declararea acésta noĭ nu maĭ continuăm a publica ordinațiunea.

Ministru de culte în Ungaria tot de una a fost catolic, de și de multe orĭ numaĭ după nume. Acum protestanții pretind, că să pótă fi și bărbați de confesiunea lor ministri de culte.

Roma.

Guvernul italian de un timp în cóce a pus organele sale, să asculte predecile preoților catolicĭ, și pe cel ce ar atinge stările miserabile din Italia, să-ĭ improcesueze. Nu de mult a fost improcesuat parochul din Pozzi aprópe de Milan, un preot bĕtrân de 88 anĭ, fiind că prin predica despre serbarea Dumineciĭ — zice procurorul — a atițat la ura de clase.

Între guvernul francez și S. Scaun Apostolic decurg negoțiărĭ cu privire la crearea unuĭ cardinal de origine franceză, care să reședă în Roma. După ce S. Scaun n'a putut accepta persónele propuse de guvernul francez, se va amâna ținerea consistoriuluĭ secret, orĭ chiar și dacă s'ar ține consistoriul, Papa nu va crea cardinalĭ noĭ maĭ înainte de a fi ajuns la înțelegere deplină cu Franța.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Guvernul spre a înfrîna pe obstrucționiștĭ a pus la cale enunțările municipiilor în contra obstrucțiuniĭ. De curênd aŭ emanat atarĭ enunțărĭ de la orașele Alba-regală, Oradea-mare, Cluș, Panciova și Kecskemét și de la comitatele Maramurĕș și Udvarhely.

În 11 a c. Kossuth a interpelat în causa mutăriĭ monumentuluĭ luĭ Hentzi înaintea școliĭ de cadeți. — Bánffy a rĕspuns, că depărtarea monumentuluĭ de pe piața Szt. György e o dorință generală a Magiarilor. Acum acésta se realiséză. Așeḍarea statueĭ înaintea școliĭ de cadeți, unde se vor așeḍa și osĕmintele ostașilor căḍuți în 1849 împreună cu Hentzi, e dorința Maiestățiĭ Sale.

În 12 a c. aŭ nutrit obstrucția doĭ opositionalĭ și un guvernamental. Polonyi a interpelat pentru secuestrarea banilor ziaruluĭ „Tipographia“.

În ședința de Luni primul orator a fost Petru Mihályi. El a imputat guvernuluĭ, că denégă a da lămuriri în cestiunea pactuluĭ. — Guvernamentalul Szentpályi a afirmat, că lupta opositieĭ e o gónă îndreptată în contra persónel luĭ Bánffy. — Opositionalul Jagics a declarat, că nu luptă în contra persóneĭ luĭ Bánffy, ci espune situația de compătimit a țĕriĭ. — Kalocsay a combătut dictatura creată de Br. Bánffy. — Maĭ aspru a atacat guvernul și partisaniĭ luĭ Ivánka Oszkár. El a zis, că cele afirmate de Tisza István despre opositie sînt calumniĭ. Bánffy nu a făcut nimic pentru vindecarea miseriilor sociale; clica Tiszaista pórtă o politică de interese familiare. Br. Bánffy domnesce prin terorism și corupțiune.

Marți s'a închiat discusiunea asupra ordiniĭ de zi. Br. Bânffy și contele Tisza István aŭ respins acusele, ce li-s'aŭ făcut din partea opositieĭ. Tisza István a zis, că tatăl sĕŭ nu a promovat interesele familiare fiind la putere, ci chiar a jertfit de la familie în interesul statuluĭ. (Opositia nu crede așa ceva.)

Mercurĭ s'aŭ început discursurile de închiare. Se vede, că guvernul și de astă dată a pactat cu opositia, ca să înceteze cu obstrucțiunea, căcĭ în Ungaria și opositia poreclită independentista e la dispositia guvernuluĭ. Neîmpăcațiĭ (?) Bartha Miklós, Sima Ferencz și Wittmann János lipsind din cameră aŭ renunțat la ținerea discursuluĭ de închiare. Despre Kossuth se zice, că afaceri urgente îl chémă la Neapol, deci opositia rĕmâne fără șef. Barabás a zis, că enunțările municipiilor în contra atitudiniĭ observate de opositie nu aŭ nici o valóre, de óre ce tot municipiile s'aŭ declarat și pentru vama autonomă, ce o voesce și opositia. Apoĭ a înșirat din nou pĕcatele și abusurile guvernuluĭ. — Br. Bánffy a zis, că purtarea opositieĭ amenință parlamentarismul; ea nu se îndréptă în contra persóneĭ dînsuluĭ, ci în contra constituțiuniĭ. La aceste cuvinte opositia a erupt în strigărĭ: „Minte! Scandal! Calumnie! Nu vom suferi!“ Bánffy închie recomandând, să se primésca propunerea luĭ Örley de a se începe desbaterea budgetuluĭ provisor în dată după terminarea ordiniĭ de zi. — Votarea asupra acesteĭ propuneriĭ s'a făcut Joĭ, și propunerea s'a primit.

Austria.

În parlamentul austriac și acum se petrece timpul cu lucrurĭ, carĭ nu promovéză interesele statuluĭ.

Deputatul social-democrat Daszinski a zis, că pentru Wolf în Boemia germană se fac colecte publice, ba în unele fabricĭ se subtrage chiar și din simbria lucrătorilor. — Prade a declarat, că colectele nu se fac pentru persóna luĭ Wolf, ci pentru ziarul luĭ „Ostdeutsche Rundschau“.

În 16 a. c. ținêndu-se ședință s'a continuat discusia asupra punerĭĭ sub acusă a cabinetuluĭ Badeni pentru procedura luĭ în ședința a 30-a și a 31-a din sesiunea a 13-a.

Ministrul de finanțe Dr Kaizl a fost Mercuri în Budapesta spre a se conțelege cu guvernul ungar pentru eventualitatea, când pactul nu s'ar puté închia pe cale parlamentară.

Tribunalul suprem din Gratz a declarat ca limbă de pertractare și limba slovenă. Acéstă declarare a făcut sânge réü în Germanii ultraiști.

Franța.

Atât în senat, cât și în cameră s'a primit propunerea de urgență de a reforma iudicatura militară. Acésta s'a făcut în urma complicărilor născute în afacerea Dreyfuss.

Partisanii sindicatului nu sînt mulțămiți, că s'a hotărît revisiunea procesului Dreyfuss, ci încreduți în puterea și influința, de care dispun, atacă în presă fără cruțare armata. Dacă guvernul cutézá a urmări pe insultătorii armatei, este însu-și atacat în parlament, cum s'a întîmplat în 14 a. c., când socialistul Fournier a interpelat guvernul, pentru că urmărește pe Gohaier pentru o carte, în care insultă armata, și pentru că la timpul séü a urmărit pe Zola. Acestea, zice Fournier, le face guvernul de dragul reacției. — Deputații din drépta aü demonstrat în contra vorbirii lui Fournier zicênd, că Zola nu merită a fi amintit de pe tribună. — Drumond a atacat cu vehemență pe Jidani.

Italia.

Parlamentul italian s'a deschis Mercuri cu solemnitate. În discursul tronului regele a reflectat la mișcările socialiste și a lăudat cumpétul și atitudinea miliției în suprimarea turburărilor. Cea mai mare binecuvîntare pentru Italiani e acum pacea, ca prin muncă să se garanteze ameliorarea stărilor sociale de toți dorită. Acésta însе se póte numai prin respectarea legilor și a instituțiilor de stat. Apoi a apelat la patriotismul și cuminția poporului pentru conservarea ordinii și a liniștii. — Raporturile cu puterile esterne sînt amicale, ceea ce o dovedesc și réspunsurile primite la inițiativa, ce a luat-o guvernul în o cestiune, ce privesce pacea și garantarea ordinii, adecă conferența în contra anarchiștilor. — În Africa se urmézá o politică de pace și de consolidare a coloniilor. — În privința raportului cu biserica guvernul va urma politica libertății, care se basézá pe tradițiile și spiritul poporului italian. Dând religiunii ori unde respectul cuvenit guvernul va apéra pretutindenia drepturile puterii de stat. — În fine a anunțat mai multe proiecte de legi, între altele și unul pentru ameliorarea sorții clerului subaltern. — În concertul european Italia conlucră în armonie cu puterile aliate spre susținerea păcii.

America.

Americanii până ce aü scos pe Spanioli de pe Cuba și de pe cele alalte insule din Vest, se provocaü des la doctrina lui Monroe, că America este a Americanilor, cari nu se amestecă în afaceri străine, dară nici nu sufer amestecul neamericanilor. Acum alt cum cugetă cetățenii Uniunii. Ei voesc a influința și în deslegarea cestiunilor internaționale de pe cele alalte continente. La ultimele alegeri n'aü fost normative cestiunile interne, ci cestiunea americanismului, în sensul căruia Americanii aü, să se ocupe de politica universală. Cu programul acesta s'aü ales 183 deputați, pe când aderenții lui Monroe sînt numai 164. Mac Kinley pune lucrurile la cale, ca să figureze și America ca putere mare. Anglia părtinesce politica americană zicênd, că Anglia și Statele unite aü acelea-și interese în Orient.

Corespondințe.

Vicariatul Făgărașului 12 Nov. n. 1898.

Mult Onorată Redacțiune!

În 11 Nov. n. a. c. s'a ținut sinodul vicarial mixt, din preoțimea vicariatului și din câte 2 representanți mireni ai fie cărei parochii.

După invocarea spiritului sfînt prin intonarea in corpore și cu tótă pietatea a imnului „Împărate ceresc“ a urmat deschiderea sinodului prin președintele Rev. Domn Basiliu Rat la 10. a. m.

În cuvîntul de deschidere s'a accentuat mai ales zelul și stăruința deosebită, ce trebue să o pună preoțimea în împlinirea agendelor împreunate cu oficiul lor, pe cum și aceea, că cel ce ar fi în restanță cu unele saü altele lucruri, să-și dea tótă silința a le aduce în ordine.

Programa pe lângă obiectele de natură oficiósă a cuprins și dóuě obiecte de importanță și a nume:

1. Alegerea senatului scolastic districtual pe un nou period de 3 ani.

Comisiunea candidătóre alésă din sinul sinodului și constătóre din 7 membri prin referentul séü On. Maximilian Recean a propus următórea listă: Demetriu Chișerean cooperator parochial în Făgăraș, Ioan Bunea preot în Vad, Teodor Bonca preot în Noul român, Maximilian Recean preot în Valdarecea ca membri ordinari, ér ca suplent Iosif Pop preot în Comana inferiórá. Mireni: Dr Andreiu Micu advocat, Dr Nicolau Șerban deputat dietal și advocat, Ioan Cintea amploiat pens., Vasiliu Rat învețător în pensiune, toți din Făgăraș, Iacob Popeneciu primpretore în pensiune din Veneția inf., Ioan Pop și Eustachiu Crișan învețători în Șinca veche, Nicolau Ghircoiaș primar în Bucium, suplent Andreiu Stroia învețător în Făgăraș.

Abzicênd preotul Iosif Pop, în locul dînsului s'a ales ca suplent Gavrilă Cornea preot în Ileni.

Alegerea tuturor membrilor s'a făcut cu aclamațiune.

2. Discusiune asupra circularului Preaveneratului Consistoriu mitropolitan ddto 23 Decembre 1897 Nr 5817 și a nume la întrebarea, că cine să acopere, și de unde să se acopere spesele de călătorie și diurnele împreunate cu participarea învețătorilor la adunările despărțemintelor, la ședințele comitetului central și la adunările generale prevédute în statutele ei?

La acésta întrebare nu tocmai ușóră de resolvat s'aü făcut patru propuneri și a nume din partea preoților Ioan Bunea. Teodor Bonca, Ioan Fulicea și Iosif Pop. Tóte patru ar merita a se înșira aici, fiind făcute tóte mai mult s'aü mai puțin în interesul prosperării reuniunii învețătorești și a membrilor ei: însе pentru că intențiunea mea este a fi cât se póte de scurt și de obiectiv, în acest raport voiu aminti numai propunerea primită. S'a primit propunerea preotului Ioan Bunea și a nume: „Spesele de călătorie și diurnele împreunate cu participarea învețătorilor la adunările despărțemintelor să le acopere susținétorii de școli, ér cele împreunate cu participarea delegaților la ședințele comitetului central și la adunările generale tóte parochiile din vicariat.“

Ce privesce cheea, după care ar fi, să se reparțieze aceste diurne și spese, s'a lăsat în buna chibzuință a senatului scolastic districtual, care va avé, să decidă în proxima sa ședință.

Pot, să zic, că dóră ca nici o dată s'aü discutat tóte cu multă seriositate și mare însufleție.

Incassându-se și taxele și alte restanțe, sinodul s'a închis la óra 2 d. m.

Job.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeü. *Ștefan Cardoș* faur din Sântimbru a cumpérat în vîrful turnului bisericii de acolo o cruce în preț de 7 fl. cu ocasiunea reparării turnului.

O faptă vrednică de imitat. M. On. Domn-*Teodor Moza,* paroch din Gruiu lung, diecesá Orădii Mari, a făcut o fundațiune de 2000 fl. cu scopul, ca din fructul acelei sume să se créscă un băeat în „Internatul Pavelian“ din Beiuș. Fapta frumósă a M. On. D. Moza e vrednică de tótă lauda, e vrednică de imitat, și asta cu atât mai în adins, că de și în tot de una a avut un venit fórte modest, totuși prin muncă neobosită, prin zel învățăiat și abnegațiune apostolică i-a succes a aduna suma acésta pentru un scop atât de nobil. Așa ceva, mai ales în timpul materialismului de azi, face numai omul cu inimă caldă pentru binele și folosul bisericii și al nației. Ajute-i bunul Dumnezeü, ca și mai de parte să pótă cruța și câștiga pe sama tinerilor séraci români. Vivant sequentes!

Membri în congregațiunea comitatensă în cercul Blașului aü fost aleși în 15 a c. dnii Gavril Pop, Dr Aug. Bunea și Dr Vasile Hossu canonici, profesorul Ioan F. Negruț și viceprotopopul G. Bărbat.

Congres studențesc în Turin. La congresul studențesc internațional, ce s'a deschis în 14 a c. în Turin, s'aü presentat mai mulți studenți universitari români, cari aü fost primiți cu vii simpatii. Studentul român de la Oradea Mare di Lucian Bolcaș, pe cum se anunță, a fost ales vicepresident al congresului, ceea ce a supérat pe Magiari.

Meseriașii români din Blaș aranjézá Duminecă sara la „Univers“ o producțiune teatrală, în care se vor preda piesele: „Idil la țară“ comedie în 1 act de Juin și Felix, localisată de Maria Baiulescu, și „Milo director saü mania posturilor“ comedie în 1 act de V. Alexandri. Începutul la 8 óre. Prețul de întrare: locul I 80 cr., locul II 60 cr., stal 40 cr. Venitul curat e destinat pentru „Reuniunea pompierilor“ din Blaș.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Este óre morala Ieșuiților coruptă?

Faimosul proces al abatelui Morisseau produse o rară sensație între locuitorii Iașului. Lumea ieșană urmăria în sala curții cu jurații cu răbdare neauditǎ desbaterile și mărturiile, se pasiona din felurite pricini, se simția óre cum „angajată“ în afacerea criminală, sorbia sentințele de oracol ale gazetelor locale și discuta apoi amăruntele, pronosticurile și ipotesele, cari abundaŭ în jurul sensaționalului proces. Cu prilejul acesta se și deschiseră tóte isvórele de ignoranță și de ură spre a înfunda și a stinge, de ar fi cu putință, tot, ce e catolic. Nici se putea ceva mai curios! Căci de și P. Morisseau deja de vre o 13 ani nu mai face parte din „Societatea lui Isus“ (pe care unii preferiaŭ a o numi „sectă Ieșuitică“), totuși considerând, nu sciŭ din ignoranță saŭ din altă pricină óre care, pe P. Morisseau ca membru actual al ordinului Ieșuiților, se confunda afacerea zisului preot cu chestiunea Ieșuitică, și se găsia cu cale de a arunca injurii și calomnii fără temeiŭ asupra Ieșuiților și a pune în o lumină cu totul falsă moravurile și principiile morale ale lor.

A mai întreba în zilele nóstre luminate, ce fel de ómeni sînt Ieșuiții, pare a fi o întrebare nefolositóre. Cuvîntul „Ieșuit“ e pe buzele tuturora. Fiind vorbă de Ieșuiți, fie care își însușesce competința de a espune și dînsul părerea sa. Ér dacă-i întrebi, pe ce-și razimă acéstă competință, îți va respunde de cele mai multe ori cu mirare: „Dar ce curiósă întrebare! Dór tótă lumea cunósce pe deplin pe Ieșuiți!“ O, de la câți ómeni am căpěta acest singur singurel respuns! — Înse într'adevěr nimica nu e mai ușor de cât a sci, ce sînt Ieșuiții, ce viață duc, de ce principii sînt conduși, de óre ce ordinul lor, alcătuindu-se la începutul anului trecut din 14,476 de membri, e împrăștiat preste tot pămîntul, predică în public, întreține o mulțime de școli elementare, de licee și de universități, constituțiile lor se află în mânile străinilor, și cărțile scrise de dînșii sînt de vîndare la tóte librăriile. Avênd deci în vedere acéstă respândire a Societății lui Isus și tot o dată și activitatea publică a membrilor ei, greŭ îți vine, să credi, ca cine va să nu pótă respunde la întrebarea: „Ce fel de ómeni sînt Ieșuiții?“

Și totuși a rare ori se găsesce un lucru așa de evident, despre care ideile să fie tot o dată așa de nelămurite și de false ca ordinul Ieșuiților! Mulți își înfățișézǎ sub numele de Ieșuiți o compănie de ómeni fățarnici și vicleni, „vecinic cu aerul smereniei în față, cu privirile blânde și pline de bunătate, cu graiul dulce și seducětor, cu mersul legănat, făcêndu-și impresia unui Cheruvim, cari înse în numele unei religiuni, în numele lui Christos, simbolul blândeței și al dreptății, sevârșesc și permit totul, până și crimele cele mai înfiorătóre.“ („Evenimentul“ 14 Martie 1898); „ale căror principii sînt următórele: O femee póte fura bani de la soțul ei pentru a da unui preot; cine va póte să fure, dacă e în interesul sĕŭ; în fine totul e permis până și crima!... Un judecător póte primi daruri înaintea judecății, fără a fi obligat, să le restitue“ ș. a. („Evenim.“ 8 Iunie 1898). Am abusa de răbdarea cetitorilor, dacă am voi a-i face cunoscuți cu tóte insinuările și acusările, ce s'aŭ făcut Ieșuiților de la primele începuturi ale esistenței lor până în zilele de azi; nici nu credem, că e de trebuință a le enumera pe tóte, de óre ce acusătorii Ieșuiților repetézǎ cu variațiuni de vorbe și de espresiuni neconteniț acelea-și idei, cari se cuprind în rîndurile citate mai sus, și cari aŭ fost combătute deja de mii de ori, așa în cât ne întrebăm cu mirare, cum se póte, ca și în zilele nóstre publicul să mai albă nisce idei așa de bizare despre Ieșuiți?

Dar lucru fórte ușor de esplicat: în apreciarea Ieșuiților mulți indivizi nu caută de a cerceta saŭ a revela adevěrul, ci mai vîrtos de a cultiva un interes, vre o tendință óre care particulară, care nu are nimic de a face cu valórea reală, cu adevěrul; ei se lasă a se impresiona de inclinări personale, și apoi vin și fără să ne spună motivele, fără să producă o singură probă, prin simple esclamațiuni voesc, să combată pe Ieșuiți; zic esclamațiuni, căci vrăjmașii Ieșuiților aŭ aflat metodul cel mai naiv și mai ușor de a impresiona publicul: prin puterea fantasiei, de care ei dispun, își năluccsc un Ieșuitism altmintrea, de cum este în fapt, și apoi strigă, esclamă, că Ieșuiții sînt primejdioși societății etc. Lucru prea firesc! Așa se întîmplă cu cei, ce pătimesc de bóla așa ziseĭ popularități, pe care n'ar dobîndi-o, de nu ar oferi publicului ceva picant! Ér publicul necunoscětor și doritor de scandaluri primesce insinuările în contra Ieșuiților ca monetă bună, dând cu totul uităriĭ principiul „audiatur et altera pars“, să se audă și partea contrară! Mĕ rog, ce ați spune despre un individ, care voind a studia chestiunea mult agitată despre originea Românilor s'ar mărgini numai la cetirea cercetărilor tendențióse ale lui Rocssler, ér spunêndu-i cine va, că teoria lui Roessler e plină de absurdități, pe cum o arětase d. p. ilustrul profesor Xenopol, — dacă cu tóte acestea nici n'ar învrednici cartea dlui Xenopol, să o cetéscă, sub cuvînt, că Roessler e pentru dînsul singura autoritate competentă? Prin urmare, ce să spun despre aceia, cari pe singurii vrăjmași ai Ieșuiților îi socotesc de competenți în aprețiarea valoriĭ reale a Ieșuiților, așa în cât Maynard se vĕdu silit, să vorbéscă despre „perfides insinuations de Pascal, ses calomnieuses inductions, ses mordants sarcasmes, sa méchante ironie“ (Les Provinciales et leur refutation. Paris 1851 I. p. XI)? — Critica înainte de tóte trebue făcută fără tendință particulară, fără parțialitate. Acésta o pot cere și Ieșuiții în afacerea lor. „Dreptatea o reclamă, adevěrul o cere, și noi o așteptăm!“

Ați audit invectivele, ce se făceaŭ Ieșuiților cu ocasiunea procesului Morisseau. Vĕ rog, să cetiți și rîndurile următóre scrise spre apĕrarea lor, și formați-vĕ voi înși-vĕ judecata, pe a cărui parte este adevěrul.

„Morala Ieșuiților e perversă, coruptă și primejdióșă.“ Étă scurt și simplu cuprinsul învinovățiilor făcute Ieșuiților! Combătênd acéstă calomnie infamă nu mĕ voiŭ lua după pilda vrăjmașilor Ieșuitismului, cari în cele mai multe ori nici n'aŭ cunoscință de el și totuși îl acusă de crimele cele mai îngrozitóre fără a le dovedi; ci basând spusele mele pe fapte evidente, pe constituțiile Ieșuiților și pe autoritatea unor ómeni, despre a căror imparțialitate nu încape îndoélă, am, să încerc a desvěli înaintea cetitorilor o imagine adevěrată și conformă cu realitatea moraleĭ defăimaților Ieșuiți.

Grație unui Pascal, Eugène Sue și consorților, ómenii s'aŭ obicinuit cu idea uneĭ „morale Ieșuitice“. Dar de când să-și fie însușit Ieșuiții dreptul de a avé o morală, care să fie esclusiv a lor? Morala recunoscută și domnitóre în biserica catolică a fost tot de una și aceea a Ieșuiților: nici episcopii, nici papa n'ar fi tolerat o morală nóuă, diversă de aceea a doctrineĭ bisericescĭ. Pe cum opurile autorilor ne-Ieșuiți se studiaŭ și se întrebuințaŭ de cătră Ieșuiți, în tocmai așa și teologii din cele alalte congregațiuni religióse, cât și clerul mirean se serviaŭ mult de cărțile morale ale Ieșuiților. S. Alfons Liguori d. p., cel mai ilustru moralist al Bisericii catolice, răzima în cele mai multe casuri sentințele sale pe autoritatea scriitorilor din Societatea lui Isus, despre cari se pronunță în a. 1756 Febr. 15: „Perchè questi in verità sono maestri di morale“ (Lettere III. 20); ér într'o altă scrisóre a lui din 30 Martie 1756 cetim: „Mĕ țin cel mai mult de părerea părinților Ieșuiți, pentru că opiniile lor nu sînt nici laxe, nici severe, ci drepte“ (ib. III. 23). — „Așa dară,“ zice Dr Moufang, „nu esistă de fel o morală Ieșuitică, o morală, care să fie esclusiv a lor, și care să se deosebéscă de doctrina catolică. Cel ce acusă pe Ieșuiți de o morală laxă și coruptă, atacă însă-și biserica catolică, care nu are altă morală și care toleréză aceea a Ieșuiților.“ (Actele referitóre la Ieșuiții din Germania. Mainz 1872). Cine înse ar îndrăzni, să acuse tótă biserica catolică de o morală coruptă? O absurditate mai mare nici nu s'ar puté!

Nu putem, nici nu voim a tăgădui, că dintre cei 30.000 și mai bine de scriitori Ieșuiți se aflaŭ unii, ce susțineaŭ ici colo vre o sentință, ce mai târziŭ fu reprobată de cătră Biserică. Dar nu trebue uitat, că și în sciințele morale se află destule chestiuni grele de resolvat, că acei puțini Ieșuiți nu făceaŭ alt ceva, de cum mulți alți teologi, adecă se folosiaŭ de libertatea de a avé fie care părerea sa într'o chestiune disputabilă; și în sfârșit că ei susțineaŭ părerile lor, numai cât timp apĕrarea lor era permisă. Și chiar presupunêndu-se, ceea ce pân acuma încă nimeni n'a dovedit, adecă că vre un Ieșuit nu s'ar fi supus decisiunii hotărîtóre a Bisericii, — s'ar puté forma óre dintr'un asemenea cas un argument în contra moraleĭ întregului ordin Ieșuitic? Unde am ajunge, mĕ rog, dacă din pĕcatul unuia ar resulta drept consecință, că toți, ce staŭ în legături cu dînsul, sînt ómeni fără cinste? Temistocle și Pausania aŭ tradat patria lor, — așa dară toți conducĕtorii Grecilor în contra Persilor aŭ fost trădători de patrie? Dl avocat Dim. Alexandrescu nu e prea sigur în sciințele istorice ale Moldoveĭ, — (pe cum o vom arĕta mai jos,) — așa dară pe toți avocații români să-i bănuim de

ignoranță în ale istoriei? Unde e logica sănătósă?... Voi, carî acusați de o morală corruptă și carî mastrați cu atâta severitate o congregațiune renumită în tótă lumea, n'aveți óre nimic pe consciință, de ce ar trebui, să vĕ căiți? De s'ar cerceta gândurile vóstre, de s'ar aduce faptele și scrisele vóstre și ale părinților vostri înaintea tribunalului opiniei publice, de am pătrunde în adâncul consciinței vóstre și am ridica vĕlul de pe secretele vóstre de familie, — óre nu s'ar afla nimic, ce cu drept cuvînt ar trebui condamnat? Pare că vĕ aud rĕspundênd, că omul n'are, să dea samă de cât de faptele sale personale. Pentru ce dară sînteți în contrazicere evidentă cu voi înși-vĕ făcênd o familie religiósă responsabilă de greșelile unui membru, care face parte din ea? Mulți individi nedemni se aflați între rîndurile armiei și ale magistraturei, dar numele cel bun al acestor corpuri n'a suferit prin ticăloșia unor membri particulari ai lor. Presupuindu-se decî chiar, că unii dintre Iesuiți să fie învĕțat și urmat nisce principii nemorale, — pentru acésta încă niměnuia nu i-se dă dreptul de a învinovăți tótă corporațiunea Iesuitică!

(Va urma.)

Dumnezeul cel vechiŭ.

Narațiune de *K. Bolanden.*

(Continuare.)

„Într'adevĕr e curios!“, zise Bonaparte puțin ironic. „Orî care domnitor al Europei ascultă de o vorbă a mea, tóte popórele ei se plécă dinaintea învingĕtórelor mele arme, numai un bĕtrân, care pe lângă altele îmi e și prinsonier, îmi desprețuesce amiciția.“

„Iértă-mi, Maiestate! Mie, omului prinsonier, îmi e măgulitóre amiciția împĕratului. Înse Papa spune împĕratului adevĕrul: Dta pretindi o îndoită nedreptate de la Papa, când vei, ca păzitorul religiei și moralei creștine să-și dea învoirea la jefuire silnică.“

„Minunat, colosal!“ strigă superbul împĕrat ofensat. „Așa se pare, că numai locțiitorul lui Christos are permisiunea de a esprima în fața împĕratului bădărănii.“

„Maiestate, regret fórte mult, dacă adevĕrul îl ieai drept bădărănie.“

„Asta e și mai bună!“ strigă împĕratul sărind de pe scaun. „Să lăsăm lucrul într'atâta, Sfinția Ta! Dta îmi desprețuesci amiciția, bine, — sufere așa dară pornirea mea adversară!“

„Maiestate!“ zise Papa cu resignațiune, „eŭ pun la piciórele restignitului Christos amenințările acestea, și-mi încred lui Dumnezeŭ causa, fiind că acésta este tot o dată și causa Lui.“

„Aiurare!“ rĕspunse desprețuitor împĕratul. „Acel Dumnezeŭ, a cărui causă o aperi Dta, este productul superstițiunii, închipuirii.“

„Împĕrate, mai de parte nu!“ îl întrerupse Papa cu mânile ridicate. „Trăesce încă Dumnezeul cel vechiŭ.“

„Ce vrei, să zici cu acésta?“

„Cel ce zice: „Cerul este scaunul meŭ, pământul așternut piciórelor mele“, este de față și aicî și aude vorbirea Ta hulitóre de Dumnezeŭ.“

„Nu fariseî, domnulŭ meŭ!“ zise Napoleon impacient. „Ce vei, să zicî prin aceea, că trăesce încă Dumnezeul cel vechiŭ? Dóră vei, să amenințî?“

„Da, cu bunăvoință și părintesce.“

„Dóră vei, să reflectezi la aceea, că vechiul Dumnezeŭ totuși s'ar puté simți îndemnat în cele din urmă, să împlinéscă anatema bisericéscă, ce ai publicat asupră-mi?“

„Anatema am publicat-o în sensul legilor bisericesci asupra sacrilegului împĕrat francez Napoleon Bonaparte. Maiestate, înaintea lui Dumnezeŭ nu este deosebire între om și om, — și principiî încă sînt supuși poruncilor lui Dumnezeŭ.“

Napoleon forță un suris trist pe buze și se plimba în sus și în jos prin odae făcênd sgomot cu sabia.

„Ha, ha, astea mi-le spune mie, mie? Spre așa ceva tot numai locțiitorul lui Christos are libertate.“

„Acésta e datoria locțiitorului lui Christos,“ reflectă Papa cu seriositate. „Cine să facă atenți pe potentații pământului la datorințele lor, dacă nu Papa?“

„Destul, destul!“ strigă Napoleon „Rătăcesci! Nu trăim în evul de mijloc.“

Napoleon umbla érăși tăcut în sus și în jos prin odae. Prin întrégă ființa lui se vĕrsa neliniștea.

„Trăesce încă Dumnezeul cel vechiŭ, ziseși Dta? Ce aștepți, ce sperezi Sfinția Ta de la Dumnezeul cel vechiŭ?“

„Despre atotputernicul Dumnezeŭ sciŭ, că-și împlinesce promisiunea,“ rĕspunse Piŭ.

„Și ce ți-a promis Dumnezeul cel vechiŭ?“ întrebă cu ironie Napoleon.

„Scut și apĕrare a promis bisericeî sale față cu toți contrarii ei până la sfârșitul vécului!“ zise Papa sĕrbătorésce.

„Mare promisiune e acésta! Acuși vom vedé! Eŭ nu sînt mulțămit nicî cu Papa, nicî cu biserica acestui vechiŭ Dumnezeŭ. Se póte, că voiŭ crea pe barba mea o religie de stat, al cărei cap nu va fi locțiitorul lui Christos, ci împĕratul.“

„Maiestate, îți prețuesci prea mult forța și puterea.“

„În Europa sînt atotputernic,“ zise îndĕrĕtnicul cuceritor. „Numai renitența unui moșneag, care se numesce pe sine locțiitor al vechiului Dumnezeŭ, n'o pot frânge. Tot una! — Ast fel va muri în captivitate.“

Papa se ridică cu dignitate mișcătóre. Din fața lui se putea ceti o nobilă mânie.

„Dă-mi voe, Maiestate, ca din câte va esemple din istoria lumii să-ți arĕt mâna, care te va ajunge și pe Dta.“

Împĕratul privi surprins asupra gloriosului bĕtrân, care în splendórea-i cerésca sta înaintea lui ca un profet. Și Napoleon, a cărui privire poruncia armatelor și băga spaimă în inimicî, își plecă ochiî turburat.

„Grăesce, eŭ ascult,“ rĕspunse cu o inclinare rece.

„Mĕ amenințî, că voiŭ muri în captivitate, că vei persecuta și stirpi biserica, și că vei crea o religie de stat,“ începu Piŭ din noŭ. „Ceea ce vrei Dta, aŭ cercat-o deja alții mai puternicî, dară ostenelele lor n'aŭ fost încoronate cu succes. Domnii lumiî, împĕrații romani aŭ persecutat timp de treî sute de ani biserica, aŭ omorît pe Papi, aŭ chinuit pe aderenții lor, ca să le stirpéscă religia. Și la ce aŭ ajuns puternicii Cesari prin persecutarea creștinilor în treî vécurî, prin crudelitățile și prin mórtea celor dóuĕ spre zece milióne de martiri creștini? Tocmai la contrarul de la ceea ce aŭ voit, să ajungă. N'aŭ putut stirpi religiunea lui Christos, nu! Persecuțiunea a fost numai un vifor, care a dus în țĕrî depărtate cuvîntul cel dumnezeesc; pământul udat cu sângele martirilor a născut alți creștini. De unde acéstă apariție miraculósă? Fiind că vechiul Dumnezeŭ, pe care îl satirisezi Maiestatea Ta, și-a ținut promisiunea, a apĕrat biserica în contra inimicilor ei, în contra puterii infernului. Unde sînt azî domnitoriî lumiî, puternicii împĕrați romani? De mult aŭ dispărut, și dimpreună cu ei și puterea lor. Cenușea puternicilor pământului a risipit-o vîntul, altarul păgânismului s'a dĕrîmat, — éră biserica lui Christos esistă. Să vedem mai de parte istoria! Și în evul de mijloc nu numai un împĕrat puternic a atacat pe Papi. Cu răsboiŭ necruțător aŭ asediat biserica și pe capul ei. Dară tot acea mână dumnezeéscă, care apĕrase biserica față cu împĕrații romani, a sdrobit și de astă dată pe contrarii ei. Ba însu-și Maiestatea Ta ai tîrît în captivitate pe antecesorul meŭ Piŭ VI, lăsându-l acolo, să móră. Și eŭ de patru ani deja sînt prinsonier. O, sufer nespus de mult. A dese orî mi-s'a apropiat mórtea, ca să pună capĕt suferințelor mele, dară totuși trăesc. Da, trăesc, ca să fiŭ martor la aceea, cum va ajunge mâna Dumnezeului celui vechiŭ pe Maiestatea Ta, căci s'a umplut păharul, — și nu preste mult și Maiestatea Ta vei ajunge în rîndul persecutorilor bisericiî.“

Papa se lăsă în scaunul sĕŭ. Împĕratul sta cu mânile încrucișate și privia sĕlbatic asupra curajosului bĕtrân.

În antișambră aprodul trĕmura în tóte membrele sale. Sfințitul Părinte i-se păru o ființă gloriósă din lumea cealaltă, éră Napoleon dimpotrivă un spirit respingĕtor și înfiorător.

„Asta este estrema margine a cutezanței archieresci! Dumnezeul cel vechiŭ nu bate de cât pe cei stupizi, dar pe un împĕrat? Pe tine înse, Preasfințite, te va sdrobi mânia mea!“

Napoleon se întórse repede și ieși din odae ca turbat.

În nóptea aceea el n'a putut, să dórmă. Umbla necontenit în sus și în jos prin dormitoriŭ, îngânând în sine cuvinte neînțelese. Înse aprodul, care încă nu afla liniște, prinse următórele cuvinte deslușite: „Dumnezeul cel vechiŭ nu mĕ va bate, eŭ mĕ prind cu el. Mĕ prind cu istoria întregului trecut.“

(Va urma.)

Bibliografie.

Recensiune.

Manual de Psichologie și Logică *pentru clasa a VIII-a a școlilor medie.* Acesta este titulul unei cărți scolastice edate de dl Dr Vasile Hossu, fost profesor de filosofie la gimnasiul din Blaș. Scopul acestei scrieri este de a servi ca manual la propunerea filosofiei în gimnasiŭ, de óre ce lipsind manualul corĕspundĕtor, până acuma propunerea se făcea după manuscrisul profesorului.

Ediția unea magiară de Hajdu Tibor și Zsoltvány Irén, care a servit acestui manual de temeiŭ, e aprobată ca manual de școlă de cătră ministrul r. u. de culte și instrucțiunea publică. În compunerea manualului s'a ținut cont de literatura mai nóuă filosofică. În tractarea și aranjarea materiei aŭ servit ca îndreptar mai ales manualul de filosofie a celebrului filosof german catolic Albert Stöckl, pe cum și cel al Francezului Joly. Dl Dr Hossu în prelucrarea ediției magiare a consultat nu numai auctorii citați acolo, ci ci și pe alții, unele părți le-a tractat mai pe larg, și cestiunile mai de importanță le-a provĕdut cu note esplicative, prin ce a ușurat înțelegerea materiei în sine destul de grele, făcênd ast fel opul de tot acomodat și pentru usul privat. Spre ilustrarea celor propuse s'aŭ adus numeróse esemple din esperința și viața de tóte zilele.

Stilul din acet op este simplu și clar, limba corectă, terminii technici bine aleși.

În tractare manualul stă pe basa principiilor creștine și scóte la ivélă, că rațiunea sănătósă și revelațiunea nicĭ de cum nu-și contrazic. Spre probarea acestora aduce înainte diverse teorii contrare religiunii, ce le propun filosofii materialiști, pe cari le combate și le face evidentă falsitatea. Așa la p. 27 arată, că e falsă și nefundată teoria „actelor sufletesci inconsci" (simțiri, imagini intuitive, cause ce îndémnă voința,) susținută de Leibnitz, Hamilton, Herbart, Beneke, Hartmann și de alți filosofi mai ales materialiștĭ. Aduce argumente plausibile pentru libertatea voinței, care o négă determiniștii fataliști, panteiști, materialiștĭ și spiritualiștĭ. Dacă bunătatea și rĕutatea omului ar depinde de la inclinațiunile lui naturale determinate cu necesitate, de la organismul lui corporal moștenit, de la împrejurările lui esterne și de la societatea, ce l-a format, „în casul acesta," observă dl Dr Hossu, „am puté vorbi de rĕutatea omului numai în acel înțeles, în care vorbim de cruḑimea tigrului, ca de o însușire naturală înăscută; și érăși vîrtutea și bunătatea unui om nu le-am puté prețui mai mult de cât rassa și dresura unui cal. Fără libertatea voinței pedepsele și justiția ar avé numai analogie cu pedepsele date animalelor, ca să se pórte bine, saŭ să le spăriăm de ceva. Din tóte acestea resultă, că fără libertatea voinței ordinea socială și morală nu ar avé nicĭ o basă rațională" (p. 83). Pentru deosebirea nisuinței de cătră instinct, cu care vreŭ, să o confunde materialistiĭ, între altele se provócă la faptul, că omul e conscĭu de nisuința sa, scie scopul, cunósce obiectul apetitului și purcede cu deliberare (p. 66—71). Tractând despre dualismul naturiĭ omenesci și esența sufletului (p. 104 urr.) din activitățile și fenomenele vieții omului, care simte, înțelege, cunósce, se determină, e conscĭu de sine, e capabil de cultivare și perfecționare, éră nu numai de dresare, arată, „cât de fără de basă e părerea acelora, cari lapĕdă argumentul conștiinței și consideră pe om de o faptură compusă din aparate complicate, cari își îndeplinesc funcțiunile în mod mechanic, și cari afirmă, că și activitatea sufletéscă a omului nu este alta de cât resultatul activităților organice, că cele mai înalte activități sufletesci ar fi funcțiuni de ale crerilor" (zice filosoful german Vogt). La acestea auctorul rĕspunde: „Fără îndoélă că funcțiunea crerilor și activitatea spirituală sînt în strînsă legătură, în cât conceptele nóstre se nasc din cunóscerea simțuală, care se basĕză pe activitatea simțurilor nóstre. Să considerăm de es. casul, că vorbirea cutăruĭ om ajunge la urechea nóstră, și la auḑul acesteia se nasce în noĭ fel de fel de concepte și ideĭ, începem a medita și ne determinăm spre ceva. Óre póte se acea, ca în procesul acesta să nu fie ceva mai mult, de cât ceea ce a esistat în aerul, care a vibrat? Organele corpului, cari îndeplinesc actele fisiologice, nu pot crea nimica nou, ci numai desfac óre care cuant de materie și o împart în diversele părți ale trupului. E o eróre mare a ține de esistent, numai ceea ce putem vedé orĭ prinde cu mâna. Conștiința nóstră cea mai intimă ne asigură, că sînt lucrurĭ aievea esistente, măcar că nu le pricepem cu simțurile. A închide urechea înaintea acestui glas al conștiinței, a zice că numai aceea esistă, ce vedem cu ochiĭ, a admite cu un cuvînt ca real numai materia, însémnă a ajunge în ultima analisă la un nihilism moral și intelectual" (p. 106). Am citat acestea din cuvînt în cuvînt, ca să se vadă modul de a tracta al manualului edat de dl Dr Hossu.

Ce privesce cuprinsul manualului, după o introducere, în care tractézĕ despre noțiunea, scopul și împărțirea filosofiei, trece la *Psichologie.* Aicĭ e vorba despre *Mișcare și sistemul muscular și nervos* (p. 11—16). *Despre cunóscerea simțuală,* simțurile, organele și funcțiunile lor, imaginațiune, memoria, fantasia (p. 16—51). *Cunóscerea intelectuală,* concepte, conștiință, graiŭ (p. 51—65). *Nisuința,* speciile eĭ, instinctul, dedarea, poftele și inclinațiunile simțuale, actele voinței, libertatea eĭ (p. 66—86). *Sentimentul,* afectul, pasiunea (p. 86—103). *Principiul fenomenelor sufletesci,* esența sufletului, influința împrumutată a corpului și a sufletului (p. 104—118). *Logica. Partea I. Dialectica.* Despre concepte, formarea și esprimarea lor prin cuvinte (p. 121 -177); sistematică (p. 177—188). *Partea II. Critica.* Noțiunea și causele certitudinii, scepticismul și causele erorilor critice, veracitatea isvórĕlor de cunoscințe, derivate din esperința simplă, veracitatea operațiunilor intelectului, causele erorii (p. 188—199).

Ce privesce ortografia, dl Dr Hossu se îndréptă după academia română, fără ca să observe cu rigóre ortografia academică. În câte va locurĭ acela-și cuvînt e scris în dóuĕ forme. Acéstă diferință înse mi-se pare a cădé în sarcina culegĕtoriului.

Este un lucru de căpetenie pentru om a se cunósce pe sine însu-și, a fi în clar cu diverse fenomene și activități sufletescĭ, mai de parte a purcede corect și sistematic în cunóscerea și judecarea tuturor lucrurilor. Spre acésta este de lipsă studiul filosofiei. După ce în limba română nu cunóscem un op de filosofie, care să tracteze în compendiŭ cu atâta claritate și precisiune o materie atât de vastă și interesantă, nu putem, de cât să recomandăm cu căldură mànualul dlui Dr Hossu. Față de alte manuale mai are avantajul de a fi scutit de erorile materialiștilor, pe cum și de ale altor filosofi, cari desconsiderând lumina revelațiunii orĭ în o cestiune orĭ în alta aŭ apucat pe căĭ rătăcite. Ce am dori, este, ca dl Dr Hossu să nu se marginéscă numai la Psichologie și Logică, ci să edea și Metafisica. Etica filosofică, Filosofia dreptului și Estetica, pentru ca ast fel și acciа, cari nu se ocupă ex professo cu studiul filosofiei, să albă în de mână un îndreptar sigur în materia de filosofie.

A apărut:

Iconițe sfinte cu text românesc. Firma Carl Pöllath din Schrobenhausen (Bavaria) ne-a trimis 50 de iconițe frumos esecutate având în text românesc legenda chipului și citate din s. Scriptură și ss. Părinți. Aŭ apărut până acum: Înviarea. Nascerea și Restignirea Dlui, P. C. Fecióră. Buna Vestire, Adormirea s. Fecióre. Cina cea de taĭnă, ss. Niculae, Gheorge, Teodor și altele. Recomandăm aceste iconițe menite, să facă cunoscută viața sfinților și să deștepte pietate în sufletele credincioșilor.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecesci* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidiecesan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 baniĭ. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenței Sale Preasfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învĕțătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar mai vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, căruia și chemarea sa sublimă îĭ impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriile sfintei nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ și pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largi ale credincioșilor nostri."

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

Editor și redactor rĕspunḑĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

---

(48) 1—1

Avis.

Direcțiunea societății comerciale pe acții „Consum" în ședința sa din 9 Novembre 1898. — conform § 7 din statute a statorit ca termin pentru plătirea ratei a IV de 20% — adecă fl. 10 de acție — ziua de 31 Decembre 1898.

Binevoéscă a lua spre sciință dniĭ acționarĭ avisul acesta cu adausul, că după rata, ce nu s'ar rĕspunde la terminul mai sus arĕtat, vor avé, să plătéscă conform dispositiei cuprinse în § 8. din statute 6% interese de întârziare, cari se compută din 1 Decembre 1898.

Blaș 9 Novembre 1898.

Direcțiunea societății „Consum".

---

(49) 1—2

Publicațiune.

Se aduce la cunoscința Onor. proprietarĭ de vite cornute, cum că în domeniul mitropolitan de la Blaș, Tiurii și Cergăul mare se află de vîndut fîn, trifoiŭ, otavă, paie de grâŭ, ovĕs și orz, paie de trifoiŭ, plévă de grâŭ, ovĕs și trifoiŭ, pe cum și napi de nutreț și crumpene, tóte de qualitate superióră în quant mare și mic cu prețurĭ moderate. Informațiunĭ se pot căpĕta de la administrația domeniului mitropolitan în Blaș.

Blaș în 17 Nov. 1898.

Ioan Maior
econom dominal.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni

Un sir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., și de fiesce care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea **Unirii**« în Blaș.

Anul VIII. Blaș 26 Novembre 1898. Numĕrul 47

Loaialitate și cavalerism.

„Moriamur pro rege nostro.“ Etă devisa, cu care se fălia națiunea magiară. Și avea drept a se făli. În esclamarea acésta memorabilă se reoglinda tótă loaialitatea și tot cavalerismul unuĭ popor.

Er ază ce vedem?

Maiestatea Sa dispune din propria sa inițiativă, ca monumentul vitézuluĭ sĕŭ general Hentzi, căḑut în Buda apĕrând dinastia și ordinea legală de atunci, să fie strămutat din locul actual și mutat în curtea uneĭ școlĭ de cadeți.

Și ce a îndemnat pe Maiestatea Sa la acest pas? Singur numaĭ dorul de a vedé dispărênd tóte umbrele acele, ce maĭ erau în calea deplineĭ împăcărĭ între dinastie și între națiunea magiară, care nu póte, să ĭerte ușor luĭ Hentzi bombardarea Budapesteĭ.

Atâta e tot și nimic maĭ mult. Va să zică din partea Maiestățiĭ Sale avem de a face cu actul cel maĭ generos, cel maĭ condescendent, cel maĭ indulgent.

Și ce fac, ceĭ ce ar fi, să fie urmașiĭ celor de la Pojon?

Eĭ se bucură, când află, că monumentul va fi depărtat de pe piața stuluĭ George, și cântă imnurĭ de laudă întru preamărirea celuĭ maĭ constituțional rege.

Dar când află, că tot acel rege doresce, ca monumentul să fie așeḑat în curtea uneĭ școlĭ de cadeți din Budapesta, se revóltă, revóltă tinerimea și alt fel ușor de revoltat, revóltă strada, și insultă ast fel pe regele acela, pe care maĭ înainte l-aŭ preamărit.

Pentru că numaĭ să fim drepți. Ce a făcut Hentzi? A luptat pentru ordinea de stat de pe atunceĭ, a luptat pentru domnitor, a luptat pentru stégul, pe care a pus jurămînt. Și în lupta acésta a murit. Și-a vĕrsat sângele sĕŭ pentru onórea stindarduluĭ.

Întrebăm: Se póte, ca regele să nu onoreze memoria unuĭ asemenea soldat?

Ce ar fi cu armata, al căreĭ cap suprem este regele, dacă ea ar vedé, că jertfirea de sine pentru tron și patrie se nesocotesce tocmaĭ de acela, care este óre cum personificarea armateĭ întregĭ?

Maĭ întrebăm: Se póte, ca un popor cavaleresc să nu cinstéscă memoria contrariuluĭ viteaz?

N'a ridicat óre Napoleon cel Mare un splendid monument în onórea ofițerilor ruși, ce s'aŭ luptat în contra lor? Nu sînt óre pline câmpurile de luptă din Boemia cu monumente ridicate întru amintirea soldaților prusienĭ căḑuți la 1866?

Supĕră pe cine va monumentele aceste? E cine va, care să pretindă delăturarea lor? — Nu. Din contră, acele monumente formézĕ obiect de venerațiune deosebită. Între popórĕ culte, loaiale și cavalerescĭ e stimată și prețuită memoria contrariuluĭ viteaz.

Și să băgăm bine de samă, că acolo e vorbă de inimicĭ, carĭ se luptaŭ sub alt stindard, pentru altă patrie, pentru alt domnitor.

Dar cu Hentzi cum a fost?

El s'a luptat pentru dinastia legală a Ungarieĭ, pe care Kossuth a rĕsturnat-o.

De ce dar gălăgia? Istoria rĕmâne istorie, și nu va succede compatrioților nostri gălăgioși a face, să se uĭte, că mișcarea lor din 1848 a fost o revoluție, o rĕscólă în contra ordiniĭ legale. Faptul, că maĭ târziŭ sub forța imprejurărilor s'aŭ împăcat lucrurile, și că Maiestatea Sa a recunoscut și aprobat ulterior lucrurile din 1848, nu póte schimba și nu schimbă caractĕrul lor original. Și numirea de „luptă pentru libertate“ în ochiĭ cunoscĕtorilor tot nu póte însemna alt ceva de cât „revoluție“.

Unde este dară tradițiunea loaialitate și cavalerismul mult lăudat?

Se insultă memoria unuĭ soldat, care a pecetluit cu sângele sĕŭ jurămîntul pus pe steag. Nu i-se dă pace nicĭ în mormînt. Și totuși cine are patenta cavalerismuluĭ?

Se insultă sentimentul cel maĭ gingaș al unuĭ domnitor, care vrênd, să arunce vĕlul uĭtărĭĭ peste trecut, nu-și póte uĭta nicĭ de aceia, carĭ pentru El și-aŭ vĕrsat sângele. Și totuși cine are patenta loaialităților?

Dar de ce ne mirăm noĭ?

N'a luptat óre Ianeu tot pentru patrie și rege? N'a fost óre Ianeu cel maĭ nobil dintre ómenĭ?

Feuilleton.

Puiŭ cu mazĕre verde.

Umorescă.

Nicu Florian era un măiestru fórte cinstit. Tóte fetele din orășelul, în care locuia, eraŭ gata în tot minutul, să se mărite după el. Luĭ însă nu-ĭ plăcea de tóte. Fiitórea-ĭ soție. — doria Nicu, — să scie ferbe bine și să fie cruțătóre; căcĭ în ziua de astăzĭ numaĭ cruțând poți face avere și bunăstare.

Am spus, că de tóte fetele din Vălenĭ nu-ĭ plăcea, dar totuși una îl farmecase de multă vreme. Era tinĕra domnișóră Mărița Câmpean, fata uneĭ vĕduve fruntașe.

Vĕduva Câmpean observase de mult inclinările sufletescĭ ale luĭ Nicu, și îĭ convenia, pentru că era băeat deștept și măiestru iscusit. Eĭ, și a fi măiestru bun și harnic e un lucru frumos.

Într'o zi de sĕrbătóre Nicu întră în curtea iubiteĭ sale și întâlnindu-se cu servitórea o întrebă, dacă e a casă dșóra Măriuță?

„Cum să nu fie a casă!“ rĕspunse acésta. „Dór ază eștĭ poftit la noĭ la masă, și dșóra pregătesce ea însă-și mâncările!“

„Audĭ acolo! Pregătesce însă-și mâncările?“ — O, acest lucru era ceva surprindĕtor, care plăcu mult luĭ Nicu.

„Poftesce în casă,“ continuă servitórea, „voiŭ chema în dată pe dómna.“

„Nu e de lipsă!“ rĕspunse Nicu venindu-ĭ o idee. „Merg și eŭ în culină.“

„Cum? Vreĭ, să mergĭ în culină?“ Și servitórea pufni în un rîs grozav.

Nicu însă nu rîse, ci zup în culină.

„Bună ziua, dșóră!“ salută el pe Măriuța, care mesteca în o ólă de fer.

„A! Bună ziua! Dta eștĭ! Scusă, că nu-ți pot da mâna, trebue să port grije, să nu se afume mazĕrea.“

„Ce deliciŭ! Mâncarea mea pregătită chiar de dta!“

„Așa? Mazĕrea e mâncarea, care îți maĭ place?“

„Da, cum nu? Toțĭ ómenĭĭ din Vălenĭ sciŭ, că-mĭ place nespus de mult mazĕre verde cu carne de puiŭ.“

„Dar de ce tot mestecĭ în ólă? Nu e de lipsă!“ observă servitórea.

„Ține-ți gura! Nu cum va aĭ de gând, să mĕ învețĭ tu, cum să pregătesc mâncările?“

„A bună samă! Dta dóră aĭ învĕțat în pension, cum se face de mâncare, nu-ĭ așa?“ întrebă Nicu curios.

„Lăsați-mĕ în pace! Poftesce la mama, dle Florian, nu-mĭ plac ómenii, carĭ își vîră nasul în tóte ólele.“

Și Nicu ascultă, de și îĭ era așa de greŭ, să se despărțéscă de Măriuța, care avea obrajiĭ roșiți de căldură, și o prindea așa de minunat șurța albastră de culină, împrejmuită cu dantelă roșie. Merse în lăuntru și se întreținu cu vĕduva. Ocasiunea ar fi fost fórte potrivită, să céră mâna dșóreĭ, dar ca om de afacerĭ voia maĭ întâiŭ, să vadă, cum va fi pregătită mazĕrea cu carne de puiŭ.

Nicĭ vorbă, mâncarea a fost escelentă! Dar totuși voia, să maĭ afle ceva: óre cru-

Şi totuşi ce s'a întîmplat?

Se pornise o colectă pentru a i-se ridica o cruce, colecta s'a sistat, şi eroului român nu-i e dat, să aibă „la cap o cruce".

De ce să-i mérgă mai bine lui Hentzi?

Las să vadă lumea, că loaialitatea şi cavalerismul pretind hula şi batjocura contrariului viteaz; să vadă, că vîrtutea şi credinţa militară sînt lucruri băbeşti, rămăşiţe din alte vécuri.

Într'un adevĕr acum ar fi timpul pentru un tost împĕrătesc în onórea loaialităţii şi a cavalerismului proverbial.

Şi dacă nimic nu e nou sub sóre, şi dacă ne mai miră ceva, e, cum de nu pretinde céta gălăgioşilor, ca în şcolile de cadeţi în locul monumentului lui Hentzi să se ridice o statuă în onórea lui Kossuth?

Pentru că de la Hentzi nu are ce învĕţa tinĕra generaţie militară. De la Hentzi nu póte învĕţa alta, de cât sentiment de datorie. Sentimentul acesta e rânced. De la Kossuth înse póte învĕţa résvrătire în contra dinastiei. Acesta e un lucru cu mult mai modern, lucru loaial şi cavaleresc.

Ar fi timpul suprem, ca naţiunea magiară să lapede de pe trupul sĕu parasiţii, cari numai ruşine îi fac.

Cum e biserica catolică cosmopolită. — Ceî ce se laudă cu bisericî naţionale, acusă biserica catolică de cosmopolitism, ca şi cum Domnul Christos ar fi întemeiat pentru fie care naţiune câte o religiune şi biserică deosebită. Biserica catolică nu se laudă cu naţionalismul, cu tóte acestea a făcut şi face pentru prosperarea singuraticelor naţiunî mai mult, de cum aŭ făcut orî fac tóte bisericile numite naţionale la olaltă computate. Ea cu lubire de mamă îmbrăţişézĕ tóte naţiunile pămîntului. Despre acest cosmopolitism al bisericiî ne mărturisesce şi audienţa, ce a acordat-o Papa Leo XIII în 18 a c. primind între alţiî şi 33 locuitorî din Eritrea. Între aceştia eraŭ şi tinerî şi tinere eliberaţî din sclăvie, preoţi indigenî şi călugăriţe indigene. Africanii aceştia eraŭ conduşi de Părintele Caputin Vincenţiŭ Monteleone şi de câte va surorî din societatea s. Ana din Piacenza. Apoî aŭ fost 16 Indiane, între carî mai multe călugăriţe din interiorul residenţeî Madras sub conducerea surorilor misiuniî franciscane. Sinezele în numĕr de 14 din Şantung, Şansi şi Şensi aŭ fost conduse de vicariul apostolic Fogolla din ordul Minoriţilor. Din Teba în Egiptul superior aŭ fost 26 copiî şi fete sub conducerea Franciscanului Richard din Florenţa şi a surorilor misiuniî franciscane lombardice. P. Franciscan Manfrad din Mondovi a condus 9 Beduinî din pustia de din colo de Iordan. Sub conducerea Franciscanilor din Ierusalim şi Vetleem aŭ fost 9 prunci. Misionarele Salesiane aŭ presentat 3 copile din ţinutul american Mattogrosso şi în fine P. Franciscan Giannochini a adus 8 Indienî din tribul Tabo din Bolivia.

Papa s'a presentat în sală în sedes gestatoria şi a lăsat, să fie dus pe la toţi peregriniî aşedaţi în grupurî. Unele grupurî aŭ oferit Papeî dărurî omagiale fórte frumóse. Aşa aŭ adus Sineziî un bloc de pétră de argint în un scrin frumos impodobit şi un covor brodat cu multă artă conţinênd dedicaţiunea în limba sineză. La dorinţa Papeî un cleric sinez a tradus-o pe latinesce. Fetele indiene aŭ oferit Sfinţieî Sale un elegant stichar brodat de dînsele, ĕră Egiptenele aŭ dăruit un preţios covor, la pregătirea căruia a servit de model papirul egiptean din Torino. Ele aŭ cetit şi o adresă omagială, care s'a închiat cu cuvintele: „Ubi Petrus, ibi Ecclesia, et fiat unum ovile et unus Pastor."

Papa a petrecut cam o óră întrégă în mijlocul peregrinilor.

Conferenţa în contra anarchismului are, să se deschidă azî în Roma. La conferenţă, pe cum scrie „Pol. Corr.", aŭ, să fie representate tóte statele europene. Numĕrul membrilor conferenţeî e 40. Se presupune, că lucrările conferenţeî nu vor ţiné mai mult de o lună. Delegaţiî diferitelor state aŭ libertate de a aduce în discuţie şi cestiunî, carî nu sînt cuprinse în programul presentat de guvernul italian. Se speréză, că conferenţa va enunţa conclusul, ca poliţia diferitelor state să purcédă uniform şi în conţelegere în contra anarchiştilor. Asemenea se va hotărî şi luarea de alte mĕsurî spre înfrînarea anarchismului.

Membriî conferenţeî vor fi primiţi în audienţă la curtea regală. Austria e representată la congres prin treî delegaţi, ĕră Ungaria prin doî, a nume prin consilieriul ministerial Dr Sélley şi prin judele de tablă Dr Balogh. România e presentată prin Lahovari şi Giani.

Conferenţa a deschis-o ministrul de esterne al Italieî Canevaro în palatul Corsini.

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Ministrul Wlassics, pe cum anunţă „Keleti Értesitő", a dat ordinul, prin care impune oficialilor, ca să esamineze datele referitóre la venitele preoţescî ale acatolicilor şi să informeze pe ministru despre preoţiî, carî nu ar fi demnî de întregirea congruei.

ţătóre va fi soţia-î fiitóre? De o va sci şi acésta, atunci cununia se va face în curênd.

După ce sfârşiră mâncarea, făcură musică, până sosi vremea, să ĭea cafeaua. Luară şi cafeaua, şi Nicu nicî vorbă să se gate de plecare. Sosi vremea, ca Măriuţa să se gândéscă de cină.

Nicu şedea cu vĕduva pe canapea. Înaintea lor sta masa, de-asupra căreia era aninată lampa. Măriuţa ĭeşi şi se întórse în curênd cu un sfeşnic, pe care era o cutie de lemnuşe, dintre carî mai multe stînse. „Acum!" îşi zicea Nicu, „acum se va dovedi, dacă Măriuţa e cruţătóre orî nu!" Şi cată, că fata trage lampa în jos şi ţine la flacăra eî un lemnuş fără puciósă, până ce acela se aprinde. „Bravo!" gândi cavalerul nostru, „Măriuţa e şi cruţătóre. Ea se va face o soţie de model, nu de celea, cărora le stă mintea numai la toalete."

* * *

Preste şese lunî domnul şi dómna Florian se reîntórceaŭ din călătoria de nuntă. Măriuţa luă asupră-şi conducerea culineî, şi cea dintâiŭ mâncare, care se pregăti de tinĕra dómnă, a fost: puiŭ cu mazĕre verde.

Faptul acesta îl surprinse pe bărbăţel într'un grad nespus, şi încă cu atât mai mult, cu cât gustul bucatelor era ireproşabil.

A dóua zi la prânz ĕră puiŭ cu mazĕre, şi a treia zi ĕră.

Dintru întâiŭ lui Nicu îi bătu la ochi repeţirea acésta, dar între glume şi rîsete se trecu la ordinea zileî.

Când se ivi şi a treia óră aceea-şi mâncare, mâncă puţin, vorbi şi mai puţin şi porni direct de la masă la lucrul sĕu. De abia sara se întórse a casă şi află pe Măriuţa la masă şedênd singurică şi brodând.

„Scumpă nevăstică, aşa îmi e de fóme, de nu te mai vĕd; dă-mi óre ce de mâncare, dar dacă se póte, nu carne de puiŭ."

Măriuţa luă vechiul sfeşnic, care îl primise în zestre. Pe el era şi acum cutia cu lemnuşe, în care eraŭ multe aprinjóre folosite deja. Fără de a le mai băga în samă pe cele folosite, apucă unul întreg din cutie, îl aprinde. — se stînge, îl aruncă, — apucă altul, îl aruncă şi pe acela, — şi aşa aruncă vre o câte va, fiind că nu se aprinseră în dată. Tótă paguba era un bagatel, dară dl Florian se supĕră. Măriuţa da semne de a fi o risipitóre. Era grozav! Nicu nu se mai putea răbda, să nu-î atragă atenţiunea, cât de económă fusese ea înainte de cununie şi cât de risipitóre e acum!

„A fost numai o întîmplare!" îi răspunse nevasta. „Atunci numai de aceea am aprins lumina cu un lemnuş folosit deja, fiind că în cutie nu era nicî unul întreg."

„Of Dómne! Şi eŭ credeam, că o faci din cruţare!" murmură Nicu. „Dar sciî ce?" continuă bărbăţelul. „Dacă am început acum cu lămuririle, spune-mî, pentru ce nu mi-aî dat în zilele acestea alt ce va de mâncare de cât numai mazĕre cu puiŭ?"

„N'am sciut pregăti alt ceva!" răspunse ea lăsându-se pe un scaun şi începênd, să plângă.

„Dar drăguţă, nu plânge pentru aceea..."

„Nu pot, Nicule dragă, să nu plâng. Nu s'a căduț acésta nicî de la mine, nicî de la mama. Tu sciî bine, că am petrecut câţî va anî în internat, dar acolo n'am învĕţat de cât teoria economieî de casă. M'am plâns mameî, dar ea m'a mângăiat, că voiŭ învĕţa a-ţî pregăti un fel de mâncare, de care ţie îţî place, şi va fi bine. M'a sfătuit, să-ţî pregătesc pesce cu zamă, dar n'am vrut, am sciut cu siguritate, că pescele nu-l poţî suferi. Şi aşa m'am informat de la tine, ce-ţî place mai bine, şi aflând, că mâncî bucuros mazĕre verde cu puiŭ, mama m'a învĕţat numai mâncarea acésta, şi aşa.... sciŭ, că tu nu mĕ veî ierta nicî o dată!.." Şi din noŭ isbucni în plâns.

„Cum nu? Te ĭert fórte bucuros, nu mai plânge!.."

„Mĕ ierţi aievea, Nicule?"

„Cum nu! Tu sciî, că te iubesc aşa de mult, şi încă acum şi mai mult ca mai înainte!"

„Mulţămesc, Nicule, mulţămesc, şi îţî promit, că de acum înainte mĕ voiŭ face într'adevĕr cruţătóre şi cu timpul voiŭ învĕţa, să pregătesc tóte mâncările, carî îţî plac ţie!"

„Bravo! Şi acum adă-mî ceva de mâncare. — fie chiar şi vre o bucăţică de puiŭ rece."

Fóea „Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok“ agită pentru ridicarea unei facultăți teologice protestante la universitatea din Budapesta. Prin acésta numai urmézâ intenţiunea ministrului Wlassics, care are planul de a ridica în Budapesta şi o facultate teologică gr. orientală fără a mai reflecta, că universitatea din Budapesta e fundaţiune catolică.

Ministrul de culte şi instrucţiunea publică a trimis directorilor de şcólă ordinaţiunea, prin care îi recércă a lua mĕsurile de lipsă, pentru ca în 2 Dec. şcolarii să participe la serviţul divin, ce se va celebra din incidentul domniei de 50 de ani a Monarchului.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Situaţia politică în ambele părţi ale monarchiei e fórte critică.

Cabinetului Bánffy după luptă îndelungată i-a succes, să-şi voteze în dietă ordinea de zi; cu acésta însĕ nici de cum nu a pus capĕt obstrucţiei. Br. Bánffy credea, că prin mutarea monumentului lui Hentzi îşi va câştiga mare poporalitate, dară s'a amăgit. Căci chiar afacerea Hentzi o folosesce opoziţia spre a-şi făuri arme în contra guvernului şi spre a da nutremînt nou obstrucţiei. „N. Fr. Presse“, care de comun e bine informată cu privire la intenţiunile guvernului ungar, scrie, că de şi opoziţia va împedeca votarea provisoriului până la finea acestui an, guvernul totuşi nu va dimisiona. Acésta a declarat-o br. Bánffy în clubul liberal, unde s'a lăudat cu încrederea coronei. Dacă nu-i succede baronului Bánffy, să guverneze pe lângă observarea formelor constituţionale, va recurge la mĕsuri neconstituţionale. Ca totuşi să dea un colorit legal acelor mĕsuri, va pune în dietă la cale o interpelare, la care rĕspunzând va espune mĕsurile estraordinare, ce are, să le ĭea. Maioritatea parlamentară va aproba rĕspunsul şi prin acésta indirecte şi mĕsurile contemplate de guvern.

Şedinţa dietală din 21 a c. a fost una dintre cele mai furtunóse şi mai lungi. Ea a durat 14 óre, a nume până nóptea către 12 óre. Strigările teribile, baterea cu pumnul în pulpite şi ameninţările cu pumnii au împedecat desbaterea, şi tóte încercările presidentului de a restabili liniştea şi ordinea au rĕmas zădarnice. Ansă la acest spectacol a dat o vorbire a ministrului Fejérváry în afacerea Hentzi. Încă mai înainte de a se trece la ordinea de zi au cerut cuvîntul în afacerea Hentzi deputaţii Hentaller, Holló, Szalay şi Apponyi. Hentaller a polemisat cu vorbirea ţinută de Fejérváry în una din şedinţele precedente. El a acusat pe Hentzi de tradare şi perjuriŭ, a zis adecă, că Hentzi a jurat pe constituţia magiară la 1848 şi a implorat graţie de la Kossuth, dar cu tóte acestea a luptat în contra Magiarilor. Nici din punct de vedere austriac nu merită laudă Hentzi, căci Austriacii au susţinut, că numai prin actul de tradare a unei companii din garnisónă a putut cădé cetatea Buda, apĕrată de Hentzi. — Holló aşedarea monumentului în curtea şcolii militare o numesce atentat, pe care nu-l póte suferi naţiunea magiară conscie de sine.

Szalay şi Apponyi de asemenea critică procedura guvernului, care prin lipsa de tact a provocat disensiune între naţiune şi armată.

Ministrul Fejérváry ridicându-se, ca să rĕspundă la opoziţionali, cércă a spĕla pe Hentzi de acusa tradării şi a perjuriului provocându-se la scriitorul Prayer, care a fost adiutantul lui Görgei, a luat însu-şi parte activă în luptă şi nu minte. Apoi adresându-se către membrii partidului naţional, cari îl tot întrerumpeau, le-a zis: „Să nu mi-se dea lecţiune despre onóre din acea parte, care frânge onórea şi boicotéză.“ — Biró strigă: „Pe care partid l-ai înţeles?“ — Fejérváry arĕtând spre naţionali, zice: „Pe Dvóstre.“ Aceste cuvinte au iritat preste mĕsură pe opoziţionali, cari batĕnd în mese şi amenin ţând strigau: „Nu vom suferi!“ „Voim şedinţă închisă!“ „A fară cu el!“ „Simbriaş austriac!“ „Slugă austriacă!“ Fejérváry, care a rĕmas nealterat, a cercat, să mai grăéscă, dară sgomotul infernal, ce semĕna cu al obstrucţioniştilor Wolf-Schönerer din Viena, nu l-a lăsat, să ajungă la cuvînt. Presidentul a suspendat şedinţa şi a redeschis-o de mai multe ori, dară opoziţia nu a voit, să permită ministrului a vorbi.

În 22 tinerimea universitară încă a inscenat demonstraţiuni în contra guvernului. Demonstranţii au fost împrăştiaţi de poliţie.

Deschidĕndu-se, şedinţa, br. Fejérváry a declarat, că dînsul a zis cuvintele vătĕmătóre la adresa celor din partidul naţional, părĕndu-i-se, că unul din ei l-ar fi strigat: „Dta nu vorbi despre cuvîntul de onóre.“ După ce aceste cuvinte nu s'au pronunţat, el aflând, că s'a înşelat, îşi revócă cuvintele pronunţate în şedinţa de ieri. Cu acésta incidentul se închie, şi br. Fejérváry îşi continuă vorbirea din şedinţa precedentă.

Restul şedinţei s'a petrecut cu interpelările asupra brutalităţii poliţiştilor faţă cu studenţii. Perczel arată, că demonstranţii au fost de vină. Ei între altele şi în trăsura, în care a venit dînsul cu br. Bánffy, au lovit cu trei petri cât pumnul.

Din incidentul demonstraţiunilor preste 200 persóne au fost arestate, între cari partea cea mai mare studenţi.

Mercuri şedinţa încă a fost sgomotósă ocupându-se de „brutalitatea poliţiei“.

În şedinţa din 24 a c. desbaterile dietale au decurs în linişte. Înainte de a se trece la ordinea de zi, mai mulţi deputaţi opoziţionali au reprobat din nou procedura poliţiei faţă cu demonstranţii. Pichler a interpelat pe ministrul Wlassics pentru serbarea iubileului împĕrătesc. La interpelare Wlassics a rĕspuns, că ordinaţiunea dată în causa acésta nu e secretă; prin ea se intenţionéză numai a serba un moment însemnat din viaţa domnitoriului. După acésta s'a început desbaterea asupra budgetului provisor.

Austria.

Prin lărgirea dreptului electoral clubul polon şi-a câştigat inimici chiar între Poloni. Aceşti inimici ai nobilimii polone sînt social-democraţii representaţi în parlament prin deputaţii Daszinski, Stojalowski şi Winkewski. În şedinţa din 22 a c. Daszinski şi-a motivat propunerea referitóre la punerea guvernului sub acusă, pentru că a publicat în Galiţia dreptul statariu din causa esceselor antisemitice. Vorbirea lui Daszinski, ţinută în un spirit revoluţionar, descrie miseria şi ignoranţa poporului, decadenţa pe tóte terenele şi mai ales patima alcoholismului, şi pentru tóte aceste rele face responsabilă nobilimea (şlachta) polonă. Atacurile le-au rĕspins ministrul Thun şi câţi va Poloni.

Comisiunea austriacă în afacerea cuotei a rĕspuns la nunţiul comisiunii parlamentare unguresci. Austriacii luând de basă venitul brut zic, că pe Austria cad 61·5%, ĕră pe Ungaria 38·5% din spesele comune ale monarchiei. Comisiunea ungară, care a purces după altă chee, a nume luând de basă venitul curat, susţine, că Ungaria are, să concurgă la spesele comune numai cu 31·9%.

După ce comisiunile nu s'au putut înţelege cu privire la stabilirea cuotei, afacerea o vor tracta guvernele ambelor părţi.

Primarul Lueger în o şedinţă a magistratului vienez a scos a fară din sală pe liberalul Wrabetz, fiind că a atacat instituţiunile bisericii.

Se anunţă, că ministrul de răsboiu Krieghammer şi-ar fi dat dimisiunea.

Spania şi America.

Conferinţa de pace din Paris n'a trĕcut preste cestiunea insulelor Filipine. Americanii oferesc Spaniolilor 20 milióne dolari ca preţ pentru insule. Spaniolii resping ofertul şi protestéză în contra procedurii Americanilor de a-şi aroga drepturi suverane preste Filipine, unde au început a face diferite investiţiuni, ca şi cum nu ar voi, să se mai depărteze de acolo. Americanii scot năile cufundate în lupta de la Cavite şi voesc a construi din ele flota orientală. Indigenii nu doresc domnia americană, şi conflictele cu ostaşii americani sînt fórte dese. Americanilor le tot cresce apetitul de a despoia pe bieţii Spanioli, şi ei acum pretind şi una din insulele Caroline. Între atari împrejurări nu se speréză, ca conferinţa să ajungă la resultat positiv. De reînceperea lupteĭ nu póte fi nici vorbă, fiind puterile Spanieĭ desecate. Tótă speranţa Spanieĭ ar fi în intrevenirea puterilor europene, dară acestea au declarat, că vor observa o atitudine neutrală. Nici chiar Germania, care până acum se părea, că spriginesce justa causă a Spaniolilor, nu mai voesce, să scie de ei, pe când Americanii şi-au câştigat aliaţi în Anglezi.

Creta.

Rusia, Italia, Franţa şi Anglia deja aŭ trimis la Atena nota comună, care conţine denumirea prinţuluĭ Georgiŭ de comisar pe doĭ anĭ al celor patru puterĭ în Creta. Tevfik-paşa, ministrul de esterne al Turcieĭ, va protesta în contra acesteĭ numirĭ, se prevede însă, că marile puterĭ nu vor lua în considerare protestul. Prinţul Georgiŭ ajuns o dată la putere nu se va mulţămi cu comisariatul, ci va cerca, să fie guvernator definitiv. Pe calea acésta se desvóltă lucrurile acolo, cât Creta numaĭ după nume nu ar aparţiné Grecieĭ. Grecii ar fi ajuns pe calea păciĭ, la ceea ce nu aŭ putut ajunge prin résboiŭ. E mirare, că puterile europene pentru ce nu aŭ resolvat aşa cestiunea acésta maĭ înainte de a se vĕrsa atâta sânge.

Corespondinţe.

Bicaz în 13 Novembre.

Onorată Redacţiune!

Din partea societăţiĭ de lectură şi cant, ce s'a înfiinţat în parochia Valea-Jidanuluĭ din comuna politică Bicaz, vĕ trimit o invitare rugându-vĕ, să binevoiţi a lua o notiţă despre esistinţa eĭ şi prin câte va cuvinte să propoveduiţi necesitatea de a susţiné societatea acésta, ca vĕdĕnd ceĭ chemaţi să o îmbrăţişeze apĕrându-o şi părtinindu-o cu căldură. Şi cine sînt óre aceştiĭ chemaţi, dacă nu preoţiĭ şi învĕţătoriĭ? E unica comună română în acest comitat, cu patru biserici şi patru şcoli confesionale fórte bine dotate, cu şese preoţi şi patru învĕţătorĭ şi cu o mulţime de cărturarĭ români inteligenţi. Óre aceştia nu ar puté face mult? Ar fi de lipsă şi timpul suprem de a lăpĕda reserva şi indiferentismul şi de a păşi pe terenul de activitate cu deosebire aci în Bicaz. unde străiniĭ în timpul de faţă ne năpădesc pe tóte terenele şi pe tóte căile posibile, aci, unde, după cum zice organul Secuimiĭ „Csíki Lapok", noĭ sîntem numaĭ, ceĭ ce formăm punctul negru pe mapa Secuimiĭ. Aci aşa dar fără de întrunirea puterilor, de şi sîntem în maioritate, vom fi apĕsaţi la părete, de óre ce puterea elementelor străine se înmulţesce pe zi ce merge.

Se póte, ca óre cine să zică, că e greŭ acum. Nicĭ vorbă! În timpul recent numaĭ s'a cercat şi s'a dovedit şi aci la noĭ, că prin stîrnirea simţuluĭ de activitate poţiĭ ajunge la reuşită. În parochia Valea Jidanuluĭ s'a înfiinţat magazin de bucate, s'a înfiinţat o reuniune a femeilor pentru înfrumseţarea sfinteĭ bisericĭ, din contribuirĭ benevole din partea singuraticilor s'a făcut o capelă în cemeteriŭ în valóre de 300 fl., tot prin contribuirĭ s'aŭ cumpĕrat 2 rînduri de vesminte bisericescĭ în valóre de 80 fl., 2 epitrachire în preţ de 20 fl., 2 crucĭ de lemn în preţ de 20 fl., o cădelniţă în preţ de 15 fl., o tócă de fer în preţ de 15 fl., o masă şi un scaun în preţ de 10 fl., 2 feţe de masă pe sfîntul altariŭ în preţ de 10 fl. şi alte obiecte maĭ micĭ. Acestea tóte s'aŭ făcut la îndemnul şi stăruinţa conducĕtorilor naturalĭ, a preotuluĭ în conţelegere cu învĕţătoriul.

Asta numaĭ în parochia Valea Jidanuluĭ. Dară Valea Jidanuluĭ e numaĭ o parochie din comuna politică Bicaz, carea maĭ are încă treĭ parochiĭ gr. cat., carĭ tóte la olaltă aŭ preste 6000 de suflete, maĭ avĕnd Bicazul abia vre o 200 de locuitorĭ de alte elemente. Aşa dar şese milĭ de locuitorĭ românĭ într'o comună. Dacă ar fi bine conduşĭ şi uniţĭ într'o acţiune comună, mult, fórte mult ar puté face! Şi sper, că dóră se va şi face, — cu deosebire când începutul e deja făcut. Societatea de lectură şi cant îşĭ are deja statutele aprobate, pe cum sîntem informaţi, şi ar progresa mult, dacă ceĭ chemaţi vor părăsi reserva şi indiferentismul. A fară de aceea e în decurgere şi înfiinţarea uneĭ societăţĭ de ajutorare la cas de mórte. Greutăţile sînt marĭ, dară totuşĭ e sperare de reuşită.

Este însă o causă, carea e principiul şi basa tuturor celor alalte, — înţeleg şcóla. Avem patru şcolĭ la patru bisericĭ. Statul ne maĭ îmbie cu una. De cincĭ orĭ ne-a surprins cu ofertul acesta, şi acum a şésa óră protopretorele în persónă presidând adunarea de representanţi, era pe aci, să-l primim. Însă mulţămită ceruluĭ, de şi numaĭ doĭ preoţi din şese, toţi representanţi, doĭ docenţi din patru, érăşi representanţi, şi vre o câţi va juraţi eraŭ de faţă, totuşi aŭ format maioritatea. Le era scopul a pune şcóla de stat în Valea Jidanuluĭ la centru lângă cea confesională, carea e destul de bună şi corĕspunzĕtóre, dară are numaĭ un învĕţătoriŭ la maĭ mulţi de 80 elevĭ. Aci ar fi lipsă de ajutoriŭ. Dacă conducĕtoriĭ Bicazuluĭ în interesul sĕŭ comun spre asigurarea instrucţiuniĭ confesionale pe lângă alte ajutóre, ce am maĭ obţiné, ar contribui tóte patru comunele bisericescĭ, cu cât ar puté, ca la şcóla din centru dacă nu treĭ, barĕm doĭ învĕţătorĭ să se aplice, ar înceta cu desevârşire ispita neîncetată a şcoliĭ de stat.

Binevoitorĭul.

Valea Haţegului în 22 Nov.

Preaonorată Redacţiune!

Parochia Şerel, situată aprópe de Puĭ, şi una dintre cele maĭ împoporate comune bisericescĭ unite din vechime în aceste părţĭ, în 20/9 l. c. avu mult dorita bucurie de a serba binecuvîntarea şi deschiderea bisericiĭ sale celeĭ nóuĕ.

Biserica cea veche fiind necorĕspunzĕtóre şi alt cum căzută în ruine, poporul credincios încă din anul 1894, ascultând cuvintele părintescĭ rostite în tómna aceluĭ an cu ocasiuea visitaţiuniĭ canonice archiereschĭ, tare s'a însufleţit, şi de şi ca popor sĕrac de munte cea maĭ mare parte se susţine din economia de vite şi e îngreunat cu multe imposite, la carĭ se adauseră în acest an şi spesele de comasaţie, totuşi cu zel laudabil şi tragere cătră casa Domnuluĭ s'a pus pe lucru cu puterĭ unite şi în timp relative scurt de doĭ anĭ şĭ-a edificat din propriile sale puterĭ o biserică nóuă, care acum le servesce spre laudă şi spre mângăiare sufletéscă, — atât pentru că clădiţă fiind din material solid de pétră şi cărămidă, corĕspunde în chip desevârşit tuturor aşteptărilor, cât şi pentru că acéstă biserică, ce între alte împrejurărĭ de timp şi loc abia ar fi putut, să se termine cu 8 până 10 milĭ de florenĭ, la ceĭ din Şerel, favorisaţi din dar deosebit de provedinţa divină, le-a succes, să o pótă ridica cu spese în banĭ nu maĭ marĭ de 3000 fl.

Pe basa împuternicirii primite de la Ilustritatea Sa Dl Dr. Demetriŭ Radu Episcopul diecesan de Lugoş Vicariul adm. al Haţegului Nicolaŭ Nestor în sĕrbătórea S S. Archangelĭ cu asistinţă alor treĭ preoţi şi în presenţa unuĭ numĕr fórte mare de credincioşi din loc şi din satele învecinate a binecuvîntat nóua biserică şi prin o cuvîntare alésă a îndemnat poporul la cercetarea s. bisericĭ şi la propăşirea în fapte bune şi vîrtuţi creştinescĭ. Ast fel s'a predat acéstă biserică nóuă destinaţiuniĭ sale sacre de a servi de locaş de rugă în Şerel spre mărirea luĭ Dumnezeŭ şi mântuirea sufletéscă a credinciosuluĭ popor de acolo, şi acesta acum saltă de bucurie şi e felicitat de toţi pentru ostenelele şi jerfele aduse întru ridicarea acesteĭ prea frumóse bisericĭ.

La acest loc nu pot lăsa neamintit, că Stimata Dómnă Sofia Moş, soţia dluĭ învĕţător Gavriil Moş din Riu alb, cunoscĕnd lipsele acesteĭ bisericĭ nóuĕ a donat la uşile împĕrătescĭ treĭ perdele frumos lucrate de Dsa; apoĭ Dómna preotésă din loc Maria Suciŭ a donat un acoperemînt preţios pe s. altariŭ; asemenea Spectatul Domn Ĭosif Pietsch, fost notar cercual în Riu alb, éră acum în Luncoiul sup., condus de impulsul inimiĭ sale nobile şi impresionat de sentimentul bucurieĭ generale, ce l-a esperiat la actul binecuvîntăriĭ şi deschideriĭ acesteĭ bisericĭ, a donat la mâna preotuluĭ local suma de 20 coróne în aur, din care, cu ce se va maĭ adauge şi de la alţi binefăcĕtorĭ, să se pótă procura unele din obiectele sacre maĭ de lipsă la decorarea internă a bisericiĭ. Dóră se vor găsi şi alţi creştinĭ cu trăgere de inimă, carĭ să sară întru ajutoriŭ cu obolul lor la îmfrumseţarea acestuĭ noŭ locaş al Domnuluĭ, căcĭ numele lor se vor inscrie în cartea de aur spre pomenire la s. slujbă în biserica acésta.

Fie decĭ bineprimită jertfa şi rugăciunea, ce se va aduce în nóua biserică. Şi priméscă mulţămită profundă şi recunoscinţă sinceră în numele poporuluĭ credincios tóte acele auctorităţi şi toţi aceĭ factorĭ singuraticiĭ carĭ prin concursul lor binevoitoriŭ aŭ spriginit realisarea acesteĭ opere măreţe.

Éră tu, bunule popor credincios din Şerel, bucură te şi te mângâie în Domnu, cu preotul tĕŭ în frunte de resultatul ostenelelor vóstre şi a jertfelor aduse la ridicarea acesteĭ bisericĭ, şi de la voĭ primésc esemplu de imitat si alţĭ credincioşĭ aĭ nostri.

Un preot asistent.

Convocare.

Conform §-luĭ 21 pagina 8 din statutele reuniunii învĕţătorilor gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Ĭulia şi Făgăraş prin acésta se convócă la a III-a adunare generală toţi domniĭ membri aĭ despărţĕmîntuluĭ Roşieĭ montane, pe cum şi domniĭ directorĭ şcolarĭ şi alţi binevoitorĭ şi spriginitorĭ aĭ intereselor scolastice, ce se va ţiné în 8 Decembre st. n. a. c. în şcóla gr. cat. din Abrud. Domniĭ membri, carĭ nu s'ar puté presenta. sînt deobligaţi a-şĭ scusa absenţa în scris înainte de adunare la preşedintele despărţĕmîntuluĭ.

Program: 1. Participarea in corpore la servițul divin. 2. Constatarea membrilor presenți. 3. Deschiderea ședinței. 4. Alegerea comisiunii pentru inscrierea de membri noi și incassarea taxelor. 5. Cetirea și verificarea procesului verbal din adunarea precedentă. 6. Prelegere practică ținută de dl Nicolau Dusa, și bisertațiune de dl Corneliu Muntean. 7. Observări obiective cu privire la prelegerea practică. 8. Designarea persónei. care va ține prelegere practică ori disertațiune în adunarea viitóre. 9. Defigerea loculuĭ pentru viitórea adunare generală. 10. Cetirea unuĭ „Apel“ insinuat președinteluĭ de la despărțemîntul reuniunii înv. din tractul Sibiuluĭ, și luarea decisiunii asupra luĭ. 11. Eventuale propuneri. 12. Alegerea comisiunii pentru verificarea procesului verbal. 13. Închiderea ședinței.

Bucium-Șésa în 21 Novembre 1898.

Ioan M. Muntean președinte. **Corneliu Muntean** notar.

Convocare.

Despărțemîntul reuniunii învețătorilor români gr. cat. aparținetori tractuluĭ protopopesc al Giurgeuluĭ din Archidiecesa de Alba Iulia și Făgăraș în sensul §-luĭ 21 din statutele reuniunii își va ține adunarea semestruluĭ I al anuluĭ al II-lea la 12 Decembre a. c. în casele protopopescĭ din Gyó-St-Miclăuș de o dată cu sinodul de tómnă. La acéstă întrunire sînt invitați cu tótă onórea a participa toți învețătorii gr. cat. aparținetori acestuĭ despărțemînt, M. O. D. preoți, On. membri spriginitori, pe cum și On. public, căruia îĭ zace la inimă interesul culturiĭ poporale, cu atât mai vîrtos membriĭ ordinari, căcĭ pentru a aduce concluse valide asupra punctelor atât de importante ale programuluĭ mai jos atins în sensul statutelor se recer a fi presenți 2 terțialități a acelora.

Program: 1. Constatarea membrilor presenți și la órele 8 a. m. participare in corpore la servițul divin. 2. Deschiderea ședinței prin președinte la órele 9½ a. m. 3. Cetirea și verificarea protocoluluĭ ședinței trecute. 4. Alegerea oficialilor despărțemîntuluĭ pentru anul al doilea al reuniunii. 5. Inscrierea membrilor noĭ și incassarea taxelor. În special membriĭ cu restanțe vechĭ cu insistință sînt rugați a și-le achita. 6. a) Prelegerea practică, alésă liběr și predată de dl Petru Gafton înv. în Varviz; b) „Calitățile unuĭ învețătoriu bun, prin carĭ să atragă prunciĭ la școlă“ predată de Vasiliu P. Trîmbițaș înv. în Bilbor; c) disertațiune alésă liběr de Ioan Hurubean înv. în Bicaz; d) desbateri și criticĭ asupra temelor pertractate în adunare. 7. Insinuarea, eventual designarea persónelor, carĭ vor ține prelegere practică de model saŭ vor diserta în ședința următóre. 8. Raportul cassaruluĭ despre starea averiĭ reuniunii, și a bibliotecaruluĭ, pe cum și modalitatea, cum s'ar puté ajunge mai repede la înființarea uneĭ bibliotecĭ poporale statornice, eventual ambulante. 9. Alegerea unuĭ delegat pentru adunarea generală ținêndă în Blaș, pe cum și împrospetarea resoluțiunii P. V. Consistor Mitropolitan din Blaș de dto 14 Maiu 1898 Nr. 1898 referitóre la diurnele delegaților. 10. Propuneri diverse, alegerea uneĭ comisiuni pentru prelucrarea unuĭ proiect de regulament intern. 11. Designarea loculuĭ și defigerea timpuluĭ ținerii adunăriĭ următóre. 12. Esmiterea uneĭ comisiuni de doĭ pentru verificarea proceselor verbale presente. 13. Închiderea ședinței prin președinte.

Corbu la 14 Novembre 1898.

Grigoriu Trif înv. și preș. desp. **Vasiliu P. Trîmbițaș** înv. și not. desp.

Noutăți.

Din Archidiecesă. — M. On. și Cl. Dr *Isidor Marcu* profesor de teologie și prefect seminarial e numit secretar mitropolitan și director al cancelarieĭ archidiecesane. — M. On. *Emil Viciu* profesor gimnasial e numit rector al internatuluĭ Vancean de băeți. — M. On. *Ștefan Pop* vicenotar consistorial e numit notariu capitular și protonotar consistorial. — M. On. și Cl. Dr *Vasiliu Suciu* director spiritual în seminariul clerical archidiecesan e numit profesor de telogia dogmatică la facultatea teologică și de religiune în gimnasiul superior. — Preaon. *Aurel Florian* capelan militar cl. I. în Vișegrad e numit protopop onorar. — Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit în 20 a c. a ordinat de preoți pe clericiĭ absoluți *Ioachim Totoian*, dispunêndu-l de adm. par. în Chisfaleŭ, *Ioan O. Handrea*, dispus cooperator în Lăscud, și *Vasile Gruia*, dispus adm. par. în Niraslĕŭ.

Concurs la parochie. La parochia *Noul săsesc* din protopopiatul Cichindéluluĭ s'a publicat concurs sub Nr. 5024 cu terminul de 20 Decembre 1898 pe lângă emolumentele următóre: I. Casă parochială de pétră, coperită cu țiglă, cu 2 încăperĭ și antișambră și cu celariŭ sub ea, în stare fórte bună. Șură de lemn cu un staul de 6 vite, coperită cu paie, în stare debilă. Un staul de pétră, coperit cu țiglă, pentru 6 vite, în stare bună. O culină de material solid, coperită cu țiglă, în stare de mijloc. Un coteț de blane coperit cu scânduri, cu dóuĕ despărțeminte, în stare bună. Grădină și curte în estensiune de 707□, la carĭ cinctura o face poporul. II. Porțiune canonică: arătoriu comasat de clasa III și IV de 14 jugĕre 1183□; cositoriu de cl. III de 8 jugĕre. Folosința cemeteriuluĭ din jurul biserichĭ. Darea pentru porțiunea canonică o solvesce preotul. III. Câte o zi de lucru cu palma de la fie care familie, orĭ câte 40 cr. orĭ câte o metretă de cucuruz sfârmit. IV. Stolarele. V. Lemne de foc după trebuință.

Concurs la stațiune docentală. La stat. doc. din *Proștea mare* protopopiatul Mediașuluĭ s'a escris concurs sub Nr. 5642 cu terminul de 15/3 Decembre 1898 pe lângă următórele emolumente: a) Ajutoriu de stat 190 fl.; a) din repartițiune 110 fl.; c) cuartir; e) grădină de legumĭ.

Serbarea iubileuluĭ de 50 de anĭ a Monarchuluĭ e prescrisă prin circular archiepiscopesc în întrégă archidiecesa. A nume Vinerĭ în 2 Dec. are, să se celebreze s. liturgie cu Doxologia cea mare și rugăciunea pentru domnitor în tóte bisericile. La s. liturgie se invită auctoritățile locale, éră pruncii de școlă aŭ să se presente cu învețătoriĭ lor. În fine se aduce la cunoscința credincioșilor, că Sfinția Sa a dispensat pe acea zi de la post și ajun pe toți credincioșiĭ din Austro-Ungaria.

Serată musicală-teatrală. Elevii internatuluĭ Vancean de băeți aranjézĕ astăzĭ în sala de gimnastică o serată musicală teatrală. Program: 1. *Sânge de soldat* de Blon F., esecutat de orchestră. 2. *„Für lustige Leute“*, poutpouriŭ de Comzac, esecutat de orchestră. 3. *Prin gaura cheiĭ*, monolog predat de Iosif Popa st. cl. VIII. 4. *Il barbiero di Sevilla*, ouvertură de Rossini, esecutată de orchestră. 5. *Nebunul* de Cr. Ney, comedie într'un act. Persónele: Sandu, Dr medicinae, Victor Pop st. cl. VIII; Iepurean, agent comercial, Aurel Bănuț st. cl. VIII; Țermurean, tatăl luĭ Sandu, Anton Bogdan st. cl. VIII; Forfotă, fabricant, Ioan Montani st. cl. VII. 6. *Marș* final. esecutat de orchestră.

Cestiunea școlior române din Brașov, pe cum se scrie din Brașov ziarelor din România, a trecut în o fasă nóuă. A nume oprind guvernul ungar eforia școlilor de a primi renta anuală din România. sinodul parochial de la biserica s. Nicolae în ședința din 17 Maiu a autorisat comitetul parochial, ca să valideze față cu statul român pretensiunea bisericiĭ orĭ pe cale procesuală orĭ pe cale diplomatică. Hotărîrea sinoduluĭ în acéstă privință a fost confirmată și de către consistoriul archidiecesan din Sibiu. Basat pe acestea sinodul parochial a și făcut pașiĭ de lipsă pentru proces și despre aceștia a raportăt sinoduluĭ convocat pe 25 Octobre. Procuratura comitetuluĭ înaintea forurilor judițiare din România o are dl. Tit Maiorescu. La acest proces s'aŭ angajat și domniĭ V. Lascar și O. Disescu. O parte a representanțeĭ bisericescĭ din Brașov-cetate este în contra procesuluĭ cu statul român, unde îșĭ află adăpostire atâția Transilvaneni.

Mulțămită publică. Subscrișiĭ în numele comandeĭ Reuniuniĭ Pompierilor voluntarĭ din Blaș aducem mulțămită meseriașilor români din loc Aug. Coltor, Ștefan Dragoș, Aurel Maniu, Aug. Gruița. Zabarie Gregoriu și Iosif Gruița, dómnelor Elena Trifan, Emilia Domșa și dșóreĭ Aurelia Gruița, carĭ în 20 Nov. a. c. aŭ aranjat o producțiune teatrală în otelul „Univers“ și întreg *venitul curat 57 fl. 11 cr.* l-aŭ cedat Reuniuniĭ Pompierilor. Cu ocasiunea aceea aŭ contribuit s'aŭ suprasolvit: Dr V. Hossu 1 fl., Dr V. Szmigelski 80 cr., Georgiu Bărbat 1 fl., Georgiu Mezei 60 cr., Iuliu Ungar 60 cr., Ștefan Oltean 40 cr., Basiliu Podóbă (Cluș) 40 cr., David Radeș 10 cr., cărora încă le aducem mulțămită cuvenită. Blaș din ședința Comandeĭ Reuniuniĭ Pompierilor voluntarĭ ținută la 22 Novembre 1898. *Iuniu Brut Hodosiu* comandant suprem. *Dr A. Chețan* secretar.

Nazarenii și Baptiștii se tot înmulțesc mai ales între necatolicĭ. În Dobrițin Baptiștiĭ și-aŭ ridicat și oratoriu. În Oradea Mare face marĭ progrese și Nazarenismul. Deosebirea între aceste secte este, că pe când Nazarenii beŭ beuturĭ spirituóse, lucră Dumineca și denégă prinderea armelor, pe atuncĭ Baptiștii nu fac cele dintâiu și prind arma. Deci legile politice bisericescĭ îșĭ daŭ fructele amare.

Piariștii în Ungaria aŭ 26 mănăstirĭ cu 394 de călugărĭ și noviții. Pe terenul instrucțiuniĭ lucra 232 membri aĭ ordului. Din aceștia 3 sînt profesorĭ universitarĭ (1 ordinar și 2 docenți privați), 167 profesorĭ gimnasialĭ ordinarĭ, 53 estraordinarĭ. Noviții sînt 136.

Cancelarie advocațială. Dl Dr *Eugen Pătăcean* și-a deschis cancelaria advocațială în Turda, strada Ludovic Kossuth.

Darea luĭ Kriványi. Ministrul de interne a casat hotărîrea comitatuluĭ Arad, prin care se respinge repartiția comitatensă pentru acoperirea sumelor defraudate de Kriványi. Ținêndu-se în 24 adunare estraordinară comitatensă, darea a fost primită cu 214 voturĭ în contra la 81. Așa dară aŭ învins, cei ce încarcă nóuĕ sarcinĭ poporuluĭ.

Onórea luĭ Br. Bánffy. Capitala țerii Budapesta a ales pe ministrul president br. Bánffy Dezső cetățan de onóre. Între membriĭ casineĭ magnaților însĕ s'a început agitația de a eschide pe br. Bánffy din casină pentru afacerile luĭ de onóre discutate în parlament.

Aviș. Óre cine mĭ-a trimis în săptĕmâna trecută o epistolă francată, pe care purtătoriul de epistole Duminecă în 13 Novembre mĭ-a adus-o de la posta din Ördögkút, și pe care judele comunal ca administratoriu o denégă. Epistola după decherațiunile dneĭ Prunduș și a dreĭ Rosalia Prunduș, pe cum și a bachteruluĭ Ioan Ienescul a fost imprimată pe marca postală cu sigilul oficiuluĭ postal din Blaș (Balázsfalva). Rog pe acel domn, ce a binevoit a mĕ onora cu acéstă epistolă, să binevoéscă a-mĭ repeta cele din epistola pilită, însĕ per post restante. Agriș 18 Nov. 1898. *Mateiu Moldovan* preot gr. cat.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Este óre morala Iesuiților coruptă?

(Fine.)

„Morala Iesuitică e coruptă," zic mulți, și încă mai mulți repetézĕ după dînșii acésta sentință înțeléptă! Pe ce întemeiați zisele vóstre? — îmi permit a-i întreba. Ați cetit vre o dată legile Iesuiților și decretele întrunirilor lor? Cum póte țeranul lipit de pămîntul sĕŭ, să judece mărimea și depărtarea stelelor saŭ întrebuințarea particuleĭ „ἄν" în limba grécă? Tot așa cu ce drept vĕ însușiți competința de a judeca despre Iesuiți, dacă nu-i cunósceți, dacă nu sciți legile lor? În cele alalte lucruri se cere, ce e drept, competința, — dar cu Iesuiții e altă trébă, de óre ce după mărturisirea lui Bayle „în contra Iesuiților se póte publica orĭ și ce, și poți fi sigur, că o mulțime de ómeni o va crede". Vrășmașii Iesuiților voesc mai bine, să urmeze sfatul lui Voltaire, care îndemnă pe prietinii sĕi: „Mințiți, amicilor, mințiți; căci minciuna e un lucru fórte bun, când servesce scopurilor nóstre. Drept aceea mințiți, prietinilor, și să nu mințiți numaĭ a rare orĭ și cu sfială, ci mințiți tot de una și cu îndrăznélă ca dracul; ér de și nu vĕ vor crede totul, tot va rĕmâné măcar ceva!" (Lettre à M. Amideville.) Ast fel ne putem esplica bine, pentru ce și astăzi mulți mai afirmă, că morala Iesuitică e coruptă, — adecă pentru că acésta acusare servesce scopurilor lor! Pentru a desminți acésta injurie și pentru a se convinge orĭ cine prin sine însu-și, cât este ea de infamă, să esaminăm pe scurt unele regule și decrete ale Iesuiților referitóre la subiectul, ce tractăm.

Regula 16. a constituțiilor Iesuitice sună: „Toți aceia, carĭ aŭ întrat în Societatea lui Isus, să stăruéscă de a-și însuși nisce vîrtuți solide și desevârșite, să se consfințéscă lucrurilor duhovnicescĭ și să se convingă, că acestea sînt de o însemnătate mai mare, de cât sciințele saŭ orĭ ce altă însușire naturală orĭ omenéscă" (Summar. Constit.). — Este óre cu putință, ca „vîrtuți solide și desevârșite" să armonieze cu o morală coruptă? Ér ce privesce predarea moraleĭ în școlă, declară a XIV. întrunire generală a Iesuiților din a. 1696 în mod solemn, „cât de mult Societatea lui Isus este și a fost tot de una de parte de laxism în ale moraleĭ," și adaugă: „Cu tóte că este convinsă, că atât profesoriĭ, cât și scriitoriĭ aderézĕ din tótă inima acesteĭ direcțiuni a ordinului, impuse tuturora cu atâta severitate, totuși recomandă generalului, să vegheze asupră-i" (Decret. VI). Ér profesorilor de morală li-se zice, să nu crédă, că ceea ce li-se pare a fi probabil, le-ar fi și permis a o promulga în dată, fie prin vorbă, fie prin scrise; ci să vadă înainte de tóte, pe cum îi îndémnă congregațiunea generală V. decr. 41. §. 3. 4, dacă părerea lor e conformă cu opiniunea obștéscă a școlilor (Epitome Instituti S. I. p. V. c. 5. sect. 6. n. 122). După un alt decret profesoriĭ, ce ar cuteza a viola prezisul decret, trebue depuși din oficiul lor (Congr. gen. XI. decr. 22). — Putem cere óre mai multe precauțiuni, făcute de înși-și Iesuiții, spre a-și serva morala pură și de parte de orĭ ce laxism? Cât de absurd decĭ este d. p. a imputa Iesuiților, cum că ar fi aderenți aĭ perniciosului principiŭ, că „scopul sfințesce mijlócele"! — Cu prilejul uneĭ misiuni aranjate de Iesuitul Roh în a. 1852 la Francfurt de pe M. ziariștiĭ cât și alțiĭ de sama lor începură a ataca pe Iesuiți cu nenumĕrate pamfleturi; ér între altele li-se imputa, că sentința „scopul sfințesce mijlócele" e primul principiŭ al moraleĭ iesuitice. Atunci P. Roh dădu de pe amvon următórea declarațiune: „1. Dacă cine va din facultatea luridică de la Heidelberg saŭ Bonn îmĭ va arĕta o carte editată de un Iesuit, în care după judecata facultățiĭ se află esprimat cu acelea-și saŭ cu asemenea cuvinte principiul infam „scopul sfințesce mijlócele", atunci am, să-i plătesc 1000 de fiorinĭ. 2. Înse acela, care ascrie ordinului Iesuiților acea doctrină nelegiuită, fără a o fi dovedit, este un defăimător infam." Cât va timp după publicarea acesteĭ declarațiuni ceru ziarul „Volksblatt" din Halle aceĭ 1000 fiorinĭ, căci zicea, că prezisul principiŭ se află în înse-și constituțiile ordinului (Constit. p. VI. c. 5). — P. Roh citá fără întârziare prezisul cap din constituții în ziarul „Volksballe" și-l discută. Drept aceea revocă „Volksblatt" în dată, ceea ce publicase mai înainte, declarând, că a fost dus în eróre. Trecuseră înse de abia treĭ sĕptĕmânĭ după acésta revocare, și étă ce se întîmplă? „Elberfelder Zeitung" anunță cetitorilor ca o noutate, scósă de curênd din cuptor, că „Volksblatt" ar fi dovedit, că Iesuiții învață principiul cel nemoral „scopul sfințesce mijlócele"! (Roh, das alte Lied: „Der Zweck heiligt die Mittel." Freiburg 1869. p. 3. sq.). — Așa se mai întîmplă și astăzi. Uniĭ născocesc nisce lucruri ciudate despre Iesuiți, — li-se dă lor rĕspunsul cuvenit, dar cu tóte acestea se mai află alțiĭ, ce cântă necontenit acela-și cântec, fără să lea în samă, că vorbele lor nu mai merită de cât disprețul din partea orĭ cărui om gânditor!

„Morala Iesuitică e coruptă." Ce contrazicere cu istoria ordinului Iesuiților! Dacă Iesuiții ar cultiva o așa morală, cum s'ar puté esplica, că Sŏcietatea lui Isus numĕră între fiiĭ sĕi atâți bărbați marĭ, pe carĭ lumea creștină îi cinstesce ca Sfinți pe altarele eĭ? Cum ar fi putut, să iese dintr'o școlă de corupție un S. Francisc Xavier, apostolul Indienilor, un Petru Canisiŭ, pentru care niciĭ protestanții nu pot ascunde stima și veneratiunea lor, un S. Petru Claver, ce-și jertfia tótă viața servițului Negriților, saŭ un S. Aloisiŭ, Stanislaŭ, Ioan Berchmans, a căror viață cu adevĕrat îngerésca sĕmĕnă cu un crin, ce și-a resfirat frunzele și îmbucură cu frumusĕța și mirosul sĕŭ pe orĭ și cine? — De pe fructe cunoscĭ bunătatea copaculuĭ, ér de pe faptele morale valórea morală a omului, a unuĭ institut. De aceea zice cu drept cuvînt Voltaire, care de sigur nu póte fi bănuit de o prietenie cordială cătră biserica catolică: „Nimic nu e mai absurd, nimic mai nedrept și mai nerușinos pentru omenire, de cât a acusa de o morală laxă pe nisce ómeni, carĭ în Europa duc viața cea mai aspră, ér la cele mai depărtate hotarĕ ale Asieĭ și Americeĭ își varsă sângele cu bucurie" (Corresp. lettre à Latour).

De treĭ secoli Iesuiții cutreiera tóte țĕrile Europeĭ, Americeĭ etc., propoveduesc pretutindeni cuvîntul dumnezeesc. Ceea ce eĭ învață, e cunoscut tuturora, căci nu numaĭ catoliciĭ, dar și mulți protestanți, ortodoxĭ și chiar jidani se strîng în jurul lor spre a asculta predicile lor. Și Moldova nu pentru întâia-și dată, — după cum socotesce Dl Dim. Alexandrescu, că „pe vremea lui Calimah aŭ venit 2 misionarĭ în țară, dar aŭ fost duși la hotarĕ. Apoĭ pe vremea lui Mihail Sturza aŭ venit érăși și de atunci aŭ rĕmas" (Evenim. 8 Iunie 1898), — nu pentru întâia-și dată, zic, are Moldova prilejul de a se convinge mai de aprópe de caractĕrul și de principiile morale ale Iesuiților. Pe vremea lui Petru Schiopul la a. 1588 ceĭ dintâi Iesuiți, în numĕr de patru, trecură hotarĕle principatului și-și începură activitatea lor la Roman, de unde făceaŭ escursiuni pastorale prin satele vecine (Historici Diarii domus professae Cracoviensis Soc. Jesu. 1579—1637. Kraków 1881—1889. I. p. 118 sq.). Intrerumpêndu-se misiunea Iesuitică din causa vremurilor răsboĭnice, în a. 1643 sosind la Iași Părinții Pavel Becke și Martin Dezi o reluară, și o continuaŭ Iesuiții cu neînsemnate întreruperi până la a. 1747 spre marea mulțămire a Voĭvoților Moldoveĭ, dintre carĭ Nic. Maurocordato încredință Iesuiților educațiunea chiar a fiului sĕŭ. Ér Constantin Maurocordato chemă la curtea sa pe Iesuitul Carol Peterfi, istoricul cunoscut, ca să scrie istoria Moldoveĭ, și ceru Iesuiților, să întemeieze o școlă pentru tinerimea moldovenéscă și un internat pentru 12 băeți din cele mai înalte familiĭ boieriescĭ, oferind pentru acest scop suma de 40,000 de fiorinĭ polonezĭ (Historia missionis moldavicae Soc. Jesu. Manuscript inedit, în archiva Societățiĭ lui Isus). În sfârșit după un rĕstimp de un secol și mai bine, adecă în a. 1885, — ér nu pe vremea lui Calimah, niciĭ sub domnia lui Mihail Sturdza! — s'aŭ întors Iesuiții în țară și până acuma aŭ rĕmas lucrând pentru binele eĭ, așa în cât chiar și „Evenimentul" în anul trecut găsi cu cale a-i lăuda ca pe nisce bărbați, „carĭ s'aŭ deosebit pururea prin cultura lor" (Evenim. 18 Maiŭ 1897).

Fiind decĭ activitatea Iesuiților publică și cunoscută de toți, cât de ușor ar fi de dovedit, că eĭ sĕmĕnă între popor nisce doctrine nemorale! Ar trebui numaĭ, să se spună poporului: „Ați audit predicile Iesuiților, sciți, de ce principiĭ nelegiuite se lasă a se conduce!" Dar se scie prea bine, cum s'ar primi de cătră popor ast fel de imputări!

În sfârșit să-mi mai fie permis a face o singură observațiune. Dacă Dumnezeŭ ți-a dăruit un fiŭ, cuĭ aĭ, să încredințezĭ acest tesaur prețios, pe care la cas de nevoe póte că l-aĭ preferi chiar vieții tale pămîntescĭ? Îl veĭ da óre la o școlă de corupție, la nisce învĕțătorĭ, despre carĭ sciĭ, că-și pun tótă silința în a

împlânta în inimile tinerimii nisce principii nedemne de om? Nu cred, să fii atât de crud față cu copilul tĕŭ. Și ca tine de sigur că tot așa cugetă și simțesc și alți părinți. Dar étă! Iesuiții aŭ o mulțime de internate (d. p. la Chyrovia în Galiția, la Kalksburg în Austria de jos, la Feldkirch, în Belgia, Anglia, America etc.) cu vre o 200—600 de copii din societatea înaltă a tuturor națiunilor și chiar din familii prințiare, — óre credi, că părinții aceștia să fie așa de mărginiți la minte și așa de cruzi, să încredințeze educațiunea fiilor lor unor ómeni cu principii nemorale, cu tendințe infame? Să ascultam pe Voltaire, ce zice referitor la liceele-internate ale Iesuiților. În scrisórea citată mai sus el se pronunță ast fel: „Ce am vĕdut eŭ timp de șepte ani, când petreceam în colegiul Iesuiților? Viața cea mai activă, viața cea mai cumpĕtată și mai regulată. Timpul lor era împărțit între grijea pentru noi și între oficiile chemării lor severe. Acésta o pot mărturisi mii de bărbați, carii ca și mine aŭ fost crescuți acolo. Să fim cu dreptate! Satira „Lettres provinciales“ a lui Pascal, óre póte servi ca de mĕsură pentru a se judeca morala Iesuiților, după cum o cere adevĕrul? Nu, de sigur că nu; ci eï înși-și sînt acea mĕsură, părinții lor ca Bourdaloue, Cheminais, pe cum și ceï alalți predicători și misionarï aï Societății lui Isus. Să se confronteze o dată „Lettres provinciales“ cu predicile lui Bourdaloue! În cele dintâiŭ vom admira arta de a batjocori, arta de a întórce într'un chip odios lucrurile cele mai nevinovate și a defăima cu o elocință óre care; din P. Bourdaloue înse vom învĕța a fi severi cătră noi înși-ne, blânzi înse față cu alții. Și acum întreb: Pe care parte se află morala cea adevĕrată, și care din amîndóuĕ cărțile e mai folositóre omenirii?“

Chiar și dușmanii cei mai înverșunați ai Iesuiților nu pot, de cât să laude moravurile cele esemplare ale acestora, ér după legile generale ale naturii omenesci e imposibil a trăi moralicesce și a semĕna tot o dată nisce doctrine nemorale. Numai vrășmașii Iesuiților nu voesc, să pricépă acésta! Pentru ce? Pentru că este în interesul lor. Ér de la Voltaire aŭ învĕțat, că „minciuna este un lucru bun, când slujesce la scopul propus!“

Păr. Ioan Roth S. I.

Dumnezeul cel vechiŭ.

Narațiune de *K. Bolanden.*

(Continuare.)

II.

Împĕratul prinsonier.

Doi ani aŭ trecut de la întîmplările acestea. Napoleon, cuceritorul lumii fu esilat pe insula St. Helena. Insula acésta e neprietinósă, stĕrpă. Nicăiri pădurï umbróse, numai icï colé câte o mică bucată de agru cultivat, — în colo pretutindeni sol stîncos, vulcanic. E o amară închisóre în mijlocul Oceanului.

Pe malul mării se înalță o salcie tristă, aï cărei rami lungi și plecați în jos întind ceva umbră împĕratului prinsonier.

Aicï stă el césurï întregi privind fără țîntă preste marea infinită.

Napoleon e azi trist preste obiceiŭ. Generalul Bertrand, singurul om credincios, care de bună voe a împărtășit captivitatea căduțului sĕŭ domn, și aprodul conte Iosif Rethel, îngrijați aŭ băgat de samă dispositia tristă a împĕratului detronat.

„Iosife, n'aï fost de față în castelul Fontainebleau, când Piŭ VII mi-a profețit sórtea?“

„Da, Maiestate, am fost de față!“

„Aduci îți încă a minte de acea întîlnire?“

„Da, Maiestate! Casul acela nu-l voiŭ uita nicï o dată. Papa mi-a apărut, ca și cum n'ar fi un om comun.“

„Ci?“

„Ci locțiitorul lui Dumnezeŭ pe pămînt!“

Împĕratul a tăcut privind érăși asupra mării.

„Și de cuprinsul vorbirii Papei îți mai aduci încă a minte?“

„Da, Maiestate! Sfîntul Părinte a zis, că „trăesce încă Dumnezeul cel vechiŭ“. Apoi a citat câte va esemple din istoria universală: cum câți va principi pĕgâni și creștini aŭ persecutat biserica și pe Papi, cum Dumnezeŭ a bătut pe contrarii creștinismului, pe când biserica și scaunul papal le-a păzit nevătĕmate în tóte împrejurările.“

„Mai de parte, Iosife, mai de parte!“ urgită Napoleon pe tinĕrul conte, care șovăind tăcu.

„A zis mai de parte, că vechiul Dumnezeŭ va pedepsi și pe Maiestatea Ta, dacă nu încetezi cu prigonirea bisericii, căci Dumnezeŭ își ține promisiunea, după care va apĕra până la capetul lumii biserica și pe capul eï.“

„Așa este!“ zise împĕratul clătinând din cap.

„— Păharul s'a umplut, — zise Piŭ, — și nu preste mult veï ajunge și Dta sórtea celor alalți persecutori aï bisericii!“

„Papa n'a fost profet mincinos. Nu ómenii aŭ frânt toégul meŭ de împĕrat, ci Atotputernicul. Nebun am fost, că m'am lăsat a fi orbit de succesele strălucite! Istoria a 1800 de ani m'ar fi putut învĕța, că orï ce putere lumésca numai răzimându-se de stînca lui Petru se póte bucura de statornicie. Într'adevĕr, trăesce vechiul Dumnezeŭ și pedepsesce pe contrarii locțiitorului sĕŭ.“

„Nu voiŭ, să discut,“ zise Bertrand, „că la porunca lui Dumnezeŭ ne mai pomenita ĭernă din Rusia ne-a zecimat armata; înse totuși lupta de la Lipsca a fost hotărîtóre.“

„Și Dumnezeŭ, conducĕtorul răsbóielor, generale,“ respunse Napoleon. „Acésta singurătate în mijlocul mării oferă timp de meditare. Nenorocirea mi-a deschis ochiï. Perderile, căderea, captivitatea mea, tóte nenorocirile mele s'aŭ născut din pornirea dușmană, cu care m'am purtat față cu capul bisericii. Piŭ are dreptate: Protectorul și domnul bisericii lui Petru mi-a ruinat tronul.“

Bertrand nu contrazise. Împĕratul recădu în gândurile-i triste. După o lungă pausă el începu érăși: „În Egipt am vestit, că Dumnezeŭ nu are Fiŭ, astăzi înse cred și mărturisesc divinitatea lui Isus Christos. Un Evreŭ, după părere fiul unui teslar sĕrac, se dă de Dumnezeŭ, de cea mai înaltă ființă, de creatorul tuturor lucrurilor esistente, și-și documentéză divinitatea cu nenumĕrate esemple. Dar marile succese, ce le-a ajuns, sînt mai mari dovedi despre divinitatea lui, de cât tóte minunile lui. Mulți admiră cuceririle lui Alesandru cel Mare. Dară ce sînt cuceririle lui Alesandru cel Mare în asemĕnare cu cele ale lui Christos? Nimic! De și el a domnit lumea întrĕgă, totuși domnia lui a fost numai trecĕtóre. Isus înse n'a cucerit numai o națiune, ci întrĕgă omenimea, și imperiul lui esistă de 1800 de ani și va esista până la capĕtul lumii. Și ce cucerésce Isus la fiesce care singuratic? Ceea ce e mai greŭ de cucerit, inima. Ceea ce a dese orï în zădar cere amic de la amic, tată de la fiŭ, bărbat de la soție, frate de la frate, — inima, iubirea, aceea Isus o ține sub stăpânirea sa deja de 1800 de ani. Nu este acésta o minune, care întrece tóte minunile? Alesandru cel Mare, Caesar, Hannibal, cu tot ingeniul lor n'aŭ putut arĕta un ast fel de resultat. Aŭ cucerit lumea, dar n'aŭ putut ajunge, să câștige inima omenéscă. Și Christos? Miliarde de inimi sînt ale lui în aceste 1800 de ani, milióne aŭ suferit pentru el mórte de martir, milióne pórtă pentru el crucea grea a abnegațiunii. Cine n'ar recunósce în acésta cea mai mare minune a lui Christos, Cuvîntul lui Dumnezeŭ, care a creat lumea?“

„Dacă bine își cugetă omul,“ replică Bertrand, „într'adevĕr e o minune isbitóre, că imperiul lui Christos, a cărui basă este suferința și abnegațiunea, se póte susține așt fel.“

„Dta scii, generale,“ continuă Napoleon viŭ, „cum sciam eŭ, să-mi însufletesc soldații, carï aŭ căduț pentru mine pe câmpul de luptă. Dar era lipsă de privirea mea fulgerătóre, de mânia și întrĕga presența mea. N'am putut înse, să am puterea de a-mi eternisa în inimile lor numele meŭ și iubirea lor față cu mine. Acum sînt aicï pe insula St. Helena. Unde sînt aceia, carï în fericire mi-aŭ fost amicï? Da, voi câți va mĕ împărtășiți în neprețuita vóstră fidelitate și în nefericitul meŭ esiliŭ. Minutele îmi sînt numĕrate, și nu preste mult trupul meŭ prefăcut în pămînt va fi mâncare vermilor. Ce gol nestrăbătut este între ticăloșia mea și între Christos, al cărui nume îl vestesc, îl iubesc și-l adór pe întreg rotogolul pămîntului?! El trăesce în miliarde de inimi de mii de ani. El n'a murit. El trăesce. Imperiul admirabil al lui Christos este cea mai strălucită dovadă a divinității lui. Dacă înse Christos e Dumnezeŭ, atunci biserica, ce a înființat-o, e de origine divină. Cu brațul lui cel atotputernic își apĕră biserica în contra orï cărei puterï a infernului. Barĕm de ași puté zice fiesce cărui domnitor prepotent: „Onorați pe locțiitorul lui Christos! Nu șicanați pe Papa, căci alt fel vĕ va bate mâna pedepsitore a protectorului bisericii!“

Împĕratul tăcu. Vîntul legăna ramiĭ sălcieĭ triste, şi valurile măriĭ se isbiaŭ aprobător de mal.

(Va urma.)

Bibliografie.

Va apăré:

Calendariul „Uniriĭ“ pe 1899

şi se va împărţi **gratuit** abonenţilor nostri.

„**Enciclopedia Română**“, publicată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român“ de *Dr. C. Diaconovich.*

A apărut fasc. XI, care cuprinde articolele *Copepode — Damé*, mult preste o mie la numĕr. Cu acest fascicol „Enciclopedia“ îşĭ începe *volumul II*, care va avé, să se termine în decursul anuluĭ 1899 şi va ajunge la litera **M.**

Abonamentele se fac la *W. Krafft în Sibiiŭ* (deposit general pentru România: *E. Storck, Bucuresci*) şi se primesc numaĭ pentru publicaţiunea *întrégă*. Preţul de prenumerare: pentru un tom broşurat fl. 10.—, compactat fl. 11.60 (în România Leĭ 25.—, resp. 28.50). În deosebĭ amintim, că abonaţiĭ, carĭ la timpul sĕŭ aŭ achitat numaĭ preţul tom. I, aŭ să trimită fără amânare şi preţul tomuluĭ II, ca să li-se pótă espedia fascicolul noŭ apărut şi cele următóre.

Până acum am avut cuvinte de a lăuda întreprinderea acésta. Greşelile acelea, carĭ se vîrîseră într'însa, am putut, să le trecem cu vederea, căcĭ nu puteam, să nu fim cu considerare la împrejurarea aceea, că omne initium durum.

De astă dată însĕ dăm redacţiuniĭ şi editurĭĭ sfatul, ca acest fascicol să-l casseze şi în locul luĭ să retipăréscă altul îndreptând într'însul neadevĕrurile şi absurdităţile acelea, carĭ s'aŭ vîrît într'însul sub câţĭ va titulĭ maĭ ales din istoria bisericéscă şi din dogmatică.

Nu pretindem, ca lucrarea acésta să aĭbă caractĕr catolic, pe cum nu póte, să se pretindă nicĭ de altă parte, ca ea să servéscă de op polemic îndreptat împotriva bisericiĭ nóstre. Aceea însĕ putem, să o pretindem, ca lucrarea să respecteze convicţiile nóstre religióse şi cele istorice să nu le înlocuéscă cu fabule.

Dacă vom vedé, că va fi de lipsă, vom tracta despre titulii respectivĭ şi în special.

A apărut *Nro 48* din splendida revistă pentru familie „**Fóe pentru toţĭ**“ cu următorul bogat sumar:

O nópte în pădure, poesie de *Duiliŭ Zamfirescu.* — Părerĭ şi impresiĭ de *Dumitru Stăncescu.* — Cele maĭ scumpe lucrurĭ pe lemne, de *Negrino de la Jiu.* — Cugetărĭ. — Poveştĭ irlandeze, de *Unic.* — Aventurile colonelului Gerard, roman de *A. Conan Doyle.* — Care e omorîtorul? Roman de *Alphonse Mouraux.* — Bea din cupa mea, poesie de *G. Dem. Mugur.* — Tribuna tinerimiĭ. — Musicanţiĭ oraşuluĭ Brema. — Spicuirĭ de *Ney.* — Snóva, de *Dumitru Rianu.* — Ilustraţia nóstră. — Noutăţĭ. — Jocurĭ şi petrecerĭ. — Posta Redacţieĭ etc. etc.

Recomandăm călduros acéstă revistă tuturor familiilor, carĭ doresc a ceti lucrurĭ morale şi folositóre.

Un numĕr de probă gratis se trimete orĭ cuĭ va binevoi a se adresa la administraţie Bucurescĭ str. Rotarilor Nro 17.

A apărut:

Iconiţe sfinte cu text românesc. Firma Carl Pöllath din Schrobenhausen (Bavaria) ne-a trimis 50 de iconiţe frumos esecutate avênd în text românesc legenda chipuluĭ şi citate din s. Scriptură şi ss. Părinţĭ. Aŭ apărut până acum: Învierea. Nascerea şi Restignirea Dluĭ, P. C. Fecióră. Buna Vestire, Adormirea s. Fecióre. Cina cea de taĭnă, ss. Niculae, Gheorge, Teodor şi altele. Recomandăm aceste iconiţe menite, să facă cunoscută viaţa sfinţilor şi să deştepte pietate în sufletele credincioşilor.

A apărut:

Manual de Psichologie şi Logică pentru clasa VIII a şcólelor medie edat de *Dr Vasile Hossu.* Blaş. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. 1898. Preţul broş. 1 fl. 20 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţituluĭ Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ
în biserica românéscă din Ardél,
fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Legile politico-bisericescĭ
din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consisior mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestuĭ op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunĭĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Cestiuni
din
dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvaniei“ şi a dluĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Îndreptariŭ
în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviaţiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţiĭ la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dărĭĭ de *case*, 2. a dărĭĭ de *câştig*, 3. a dărĭĭ după *camete*, 4. a dărĭĭ *suplетóre* generale de *venit*, 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliţie*, 6. a dărĭĭ de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul uneĭ broşurĭ e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Pregătire la mórte, adecă consideraţiunĭ. asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare şi preoţilor spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societăţiĭ de lectură Inocenţiŭ M. Claĭn. Blaş 1893. Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Preţul 80 cr. Editura societăţiĭ.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Decretele Conciliuluĭ, provincial **prim** ediţiunea a II-a broş. 80 cr.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

(49) 2—2

Publicaţiune.

Se aduce la cunoscinţa Onor. proprietarĭ de vite cornute, cum că în domeniul mitropolitan de la Blaş, Tiuriŭ şi Cergăul mare se află de vîndut fîn, trifoiŭ, otavă, paie de grâŭ, ovĕs şi orz, paie de trifoiŭ, plévă de grâŭ, ovĕs şi trifoiŭ, pe cum şi napĭ de nutreţ şi crumpene, tóte de qualitate superióră în quant mare şi mic cu preţurĭ moderate. Informaţiunĭ se pot căpĕta de la administraţia domeniuluĭ mitropolitan în Blaş.

Blaş în 17 Nov. 1898.

Ioan Maior
econom dominal.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie: Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o-dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 3 Decembre 1898. Numĕrul 48.

Un suspin

cătră Ilustriĭ Archierei ai provinţei mitropolitane gr. cat. române de Alba Iulia-Făgăraş.

I.

Când sécă isvorul lacrimilor, al acestuĭ don nepreţuivĕr al Creatorului, nu-ţi rĕmâne fără numaĭ suspinul ca ultim refugiŭ de consolaţiune în noianul amărăciunilor lumescĭ. Dacă a plutit naea vre unei biserici şi naţiuni printre valurile tumultuóse ale luptelor şi printre stîncile ameninţătóre cu distrugere ale periclelor, atunci aceea a fost naea bisericiĭ gr. cat. şi naţiunii române, care a purtat pe spinarea undelor spumegânde şi turbate clenodiile nóstre moştenite de la strĕbunĭ: religiune şi rit, limbă şi datinĭ strĕbune. Înse a sfărâmat valurile, a încunjurat stîncile, pentru că întemeiătoriul sfinteĭ nóstre biserici Isus Christos a înbărbătat pe cârmaciiĭ şi moteloţiĭ curagioşi, când plutiaŭ împotriva valurilor: „Îndrăzniţi, eŭ am învins lumea!“

Cârmaciiĭ năiĭ, adecă Archiereiĭ bisericiĭ nóstre, inspiraţi de putere ceréscă, cu credinţă viuă şi speranţă firmă răzimată în puterea Dumnezeuluĭ părinţilor nostri aŭ condus naea bisericiĭ nóstre printre furtunĭ şi viscole, fără ca ea să se cufunde în noianul creat prin evenemintele seclilor. Întărită prin putere ceréscă a reuşit biserica nóstră a se scutura de rugina grecismuluĭ. A dat pept cu uneltirile Calvinismuluĭ, care tindea a altera credinţa, ritul, limba şi aşedămintele strĕbune. După îmbrăţişarea sfinteĭ legături a unirii cu Roma zefirul blând suflat de la trupina gloriosuluĭ arbore a némuluĭ nostru a împrăştiat în cât va şi noriĭ ceĭ greĭ şi ameninţătorĭ cu furtunĭ din orizonul bisericiĭ nóstre, pentru că bărbaţi luminaţi prin sciinţă împrumutată de la mama Roma şi încălziţi de focul credinţeĭ, înălţaţi fiind de providinţă la dignitatea archieréscă, la cârma bisericiĭ române gr. cat., ca un sóre aŭ vibrat razele sciinţeĭ şi aŭ aprins focul credinţeĭ în biserica şi naţiunea nóstră, ba eĭ înşi-şi aŭ apărut din când în când ca nisce stele conducĕtóre în nóptea întunecósă a evenimentelor desastróse în fruntea corăbieĭ bisericiĭ şi némuluĭ nostru, care condusă de aceştiĭ bărbaţi providenţialĭ a plutit cu siguritate printre valurĭ şi stîncĭ cătră portul destinaţiunii sale. Aceĭ Archiereĭ cârmacĭ cu aşa inimă mare aŭ condus corabia bisericiĭ şi naţiuniĭ, cărora a urmat sub durata seclilor furtunoşĭ întreg clerul român cu abnegaţiune şi statornicie până la sacrificarea vieţiĭ sale, cât s'aŭ dat pe sine valurilor în rĕscumpĕrare pentru salvarea năiĭ, care cuprinde în sînul sĕŭ clenodiile uneĭ biserici şi unuĭ neam, fiind conscii şi pătrunşĭ de sentimentul divin al sublimeĭ sale misiuni, că acelea clenodiĭ o dată perdute niciĭ când nu se vor maĭ puté afla şi scóte din adâncimea noianuluĭ nimicirii, ér o biserică orĭ un neam despoiat de clenodiile, cariĭ îĭ garantézĕ esistenţa, numele şi progresul, este şters de pre suprafaţa pământului. Mulţămită şi recunoscinţă umbrelor clarificate ale acelor Archiereĭ providenţialĭ, despre cariĭ se póte zice „Dumnezeĭ sînteţi voi!“ că naea bisericiĭ şi naţiunii nóstre şi azi stă şi plutesce în mijlocul valurilor. Înse multe şi ferbinţi lacrimĭ aŭ vĕrsat aceĭ bărbaţi deveniţi nemuritorĭ în paginile istorieĭ bisericiĭ nóstre, care tot o dată este şi a naţiuniĭ nóstre, până când aŭ reuşit prin încordarea spiritului umbrit de dar ceresc, să îndrepte naea bisericiĭ nóstre cătră portul destinaţiunii şi al mântuririĭ. Naea a rĕmas neînghiţită, de şi lovită de stîncĭ şi valurĭ, ér dînşiĭ şi-aŭ dat sufletul în mânile Creatoriului, unii în mijlocul valurilor cu suspinul cel din urmă îndreptat cătră urmaşiĭ pentru croirea unuĭ orizon maĭ senin al bisericiĭ şi némuluĭ nostru.

A sunat apoĭ óra, când s'aŭ topit cătuşile ruşinóse ale sclavajului degrădătoriŭ de dignitatea omuluĭ; aŭ căduţ lanţurile de pe zborul ingeniuluĭ şi de pe sentimentele inimiĭ. Sînul bisericiĭ române zguduit de furtunĭ a dat nascere la căldura spiritului libertăţiĭ scumpuluĭ sĕŭ primogenit, adecă inteleginţeĭ mirene; ér clerul bisericiĭ nóstre în butul tuturor neajunsurilor s'a eluptat la acel grad al culturiĭ şi inteliginţeĭ, cât cu frunte ridicatăputem susţiné, că el

Feuilleton.

Adunarea generală a Reuniunii învĕţătorilor români gr. cat. din ţinutul Lugoşului.

Ticvaniul Mare, 18 Novembre 1898.

Reuniunea învĕţătorilor români gr. cat. din ţinutul Lugoşului şi-a ţinut adunarea generală a XI-a la 13 şi 14 Nov. n. 1898 în oraşul Lugoş.

Adunarea generală din acest an, în care Reuniunea a împlinit un deceniŭ de la constituirea sa, a fost fără îndoélă cea maĭ bine cercetată din câte s'aŭ ţinut până acuma în primul deceniŭ de esistenţă. Acest fapt îmbucurător nu se póte esplica de cât prin împrejurarea, că regulându-se şi ameliorându-se beneficiile învĕţătorescĭ, în unele parochiĭ posturile de învĕţătorĭ aŭ fost ocupate cu maĭ mulţiĭ învĕţătorĭ tinerĭ de bună speranţă.

A nume aŭ fost presenţiĭ 34 membri ordinarĭ învĕţătorĭ, 5 membri ordinarĭ preoţi şi 5 membri fundatorĭ preoţi, la olaltă 44 membri, a fară de ceĭ alaltĭ membri fundatorĭ şi ajutătorĭ de noŭ susceputĭ în sînul Reuniuniĭ.

Absenţiĭ aŭ fost 8 membri ordinarĭ învĕţătorĭ.

Aŭ fost presenţiĭ şi numeroşiĭ óspeţi, între cariĭ maĭ remarcaţiĭ:

Ilustrissimul Domn Episcop diecesan Dr. Demetriŭ Radu, patronul Reuniuniĭ, Ilustrissimul Domn canonic-preposit Ştefan Moldovan, Reverendissimul Domn canonic Beniamin Densuşan, M. O. Domn Protopop George Popovici, Spectatbilii Domnĭ Coriolan Bredicean şi Dr. Isidor Pop advocaţiĭ, Dr. Iacob Maior medic districtual, Stimatul Domn Ştefan Ţarină învĕţător în Păucinescĭ, şi notariul I al Reuniuniĭ surorĭ din ţinutul Haţegului, Stimaţiĭ Domnĭ Ioan Vidu şi Constantin Linba învĕţătorĭ gr. ort. în Lugoş ş. a.

Inspectoratul reg. de şcolĭ a fost representat prin delegatul Sp. Dn. N. Faragó subinspector.

Comitetul de aranjare, cu M. O. Domn protopop George Popoviciŭ în frunte, a făcut tot, ce i-a stat în putinţă, ca învĕţătoriĭ şi preoţiĭ, cum şi alţiĭ ospeţi, cariĭ vor veni la adunare, să fie primiţi cu căldură, bine găzduiţi şi mulţămiţi.

În 12 Nov. la órele 4 d. a. a sosit partea cea maĭ mare a învĕţătorimiĭ la gara din Lugoş, unde aŭ fost întimpinaţi de cătră comitetul numit şi conduşi apoĭ de acesta la cortelele pregătite, parte la otel, parte la casele credincioşilor fruntaşi.

Membriĭ Comitetului Reuniuniĭ încă la 10 óre dimineţă din acea zi s'aŭ întrunit în şedinţă pentru pregătirea şi terminarea rapórtelor şi a altor agende pe sama adunăriĭ generale.

Duminecă dimineţă în 13 Nov. la órele 9 conform programeĭ toţiĭ membriĭ presenţiĭ aĭ Reuniuniĭ aŭ participat în corpore la liturgie împreunată cu invocarea Spiritului Sfînt, celebrată în biserica catedrală gr. cat. de cătră Rev. Domn Canonic B. Densuşan cu numeróasă asistinţă.

Şedinţa I.

La órele 11 toţiĭ membriĭ s'aŭ întrunit în salonul caseĭ parochiale, pe carele M. O. Domn Protopop a avut bunăvoinţa de a-l pune la dispoziţia Reuniuniĭ pentru ţinerea adunăriĭ eĭ generale. O comisiune a nume alésă, condusă de Rev. Domn Canonic Ioan

stă pe acela-şi nivel cu clerul bisericii catolice de ritul latin. Deci azi mulţămită Dumnezeului părinţilor nostri, naţiunea română cuprinde loc în concertul popórelor Europei civilisate, şi biserica nóstră gr. cat. română are doi factori pătrunşi de misiunea sublimă de a conduce şi apéra de valuri şi stînci naea clenodiilor nóstre moştenite de la străbuni spre a le transpune posterităţii ca proprietatea bisericii şi a némului nostru. Óre cu putinţă şi iertat este, ca membrii acestor doi factori să lăsăm pradă valurilor naea bisericii nóstre, şi noi să stăm la ţérm şi să privim cu mânile încrucişate, cum o înghit valurile? Óre nu scim noi bine, că când se va cufunda aceea, se vor cufunda cu ea religiunea, ritul, datinile, vîrtuţile şi limba strămoşéscă, şi perdêndu-le acestea ne vom cufunda şi noi ca biserică şi naţiune, şi nu ne va rémâné fără numai numele scris pe paginile istorici şi blăstémat în mormintele nóstre prin lacrimile şi suspinurile urmaşilor, cari nu vor mai avé nume?

Monumentul reginei Elisaveta. — Sîntem recercaţi a publica următórele:

Ministrul president reg. ung. ca preşedintele comitetului regnicolar format în interesul eternisării memoriei fericitei regine Elisaveta, conform hotărîrii aduse în şedinţa acestui comitet, ţinută în 2 Novembre a. c., recércă tóte acele autorităţi, reuniuni, ziare, privaţi ş. a., cari aŭ făcut colectă pentru statua fericitei regine, ca contribuirile incurse, dar neelocate spre fructificare la óre care bancă, cât mai curênd, ér contribuirile subscrise s'aŭ votate, dar încă neincurse, după ce vor fi solvite, să se străpună la perceptoratul cel mai de aprópe, respective în Budapesta la cassa centrală, orî la cassa erarială din cercul IX., unde acelea se vor conta separat ca contribuiri incurse pentru statuă şi se vor transpune cassei erariale centrale.

Recércă mai de parte tóte autorităţile, reuniunile, ziarele, privaţii ş. a., cari aŭ elocat la vre o bancă spre fructificare banii colectaţi de dînşii, ca documentele (libelul de depunere), cari îndreptăţesc la dispunere asupra acestei depuneri, asemenea să se transpună perceptoratelor reg., respective în Budapesta cassei erariale centrale orî cassei erariale din cercul al IX-lea, observând că aceste depuneri până la dispunerea ulterióră a comitetului regnicolar se lasă la institutul fructificător.

În urmă ministrul preşedinte rógă tóte acele institute, la cari s'aŭ depus sume pe titlul acestei colecte, ca datele amănunţite despre acelea — spre scopul ţinerii în evidenţă — să le comunice cu ministrul president reg. ung. (Budapest, Vár, Szent-György-tér 1).

Fiind că însă ministrul preşedinte reg. ung. prin dispoziţiunile acestea nu vre, să sisteze colectările ulterióre, pentru aceea rógă pe toţi aceia, cari mai colectézá, ca contribuirile, ce incurg, ér dacă acelea se depun spre fructificare, documentele, cari justifică dreptul de a dispune de ele, să le străpună la perceptoratele reg., respective în Budapesta la cassa erarială centrală orî la cassa erarială din cercul al IX-lea.

Revistă bisericéscă.

Roma.

Papa Leo XIII, care e în deplină vigóre, a ţinut Luni consistor secret, în care s'a confirmat alegerea lui Rihmani de patriarch al Siriei. S'aŭ preconisat preste 40 de episcopi de curênd aleşi, între cari din Austro-Ungaria nici unul.

Austria.

Luni s'a întîmplat deschiderea festivă a congresului catolicilor din Austria de jos. Adunarea a fost fórte bine cercetată. Între alţii eraŭ de faţă nunţiul papal Taliani, episcopul de S.-Pölten şi mai mulţi prelaţi. Bărbaţii politici şi oficialii înalţi încă aŭ fost bine representaţi.

President a fost proclamat br. Walterskirchen, care în cuvîntul presidial accentuéză, că scopul congresului este a redeştepta spiritul creştin şi a promova binele masselor poporului.

În congres s'aŭ tractat cu interes şi cunoscinţă de causă cestiuni culturale, şcolare, sociale şi economice.

Revistă politică.

Afaceri interne.

După scenele furtunóse din săptămâna trecută desbaterile dietale, de şi animate, decurg între limitele normale.

Luni a vorbit Apponyi la proiectul despre indemnitate făcênd o critică sdrobitóre asupra cabinetului Bánffy. El a zis: E superfluŭ a mai discuta, că óre indemnitatea cestiune de încredere este, acum când şi dreptul pro forma a parlamentului aşa de puţin e socotit de cătră guvern. Aicî e cestiunea de putere. Sistemul de guvernare introdus de Tisza de nimic nu se înfiórá mai tare, de cât de precisa circumscriere a dreptului şi a datorinţelor. Acest sistem nu recunósce

---

Boroş, preşedintele Reuniunii, s'a presentat la Ilustrissimul Domn Episcop Dr Demetriŭ Radu, patronul Reuniunii, spre a-l ruga în numele adunării, ca să binevoéscă a descinde în mijlocul aceleia spre a deschide şedinţa adunării învăţătorilor. Nu preste mult Ilustrul Patron, primind cu bucurie invitarea, se presentéză în mijlocul adunării întîmpinat de acésta cu furtunóse urări de „Să trăéscă!“ Ocupând locul presidial, după ce Rev. Domn preşedinte cu puţine, dar călduróse cuvinte îl salută şi rógă din noŭ a deschide adunarea generală, Ilustritatea Sa Epicopul prin o vorbire ocasională edificătóre şi plină de învăţături evangelice, îndemnând cu de-adinsul pe învăţători, ca la umbra luminósă a sfintei nóstre biserici să persevereze în credinţa cea adevărată şi să lucre întru creşterea şi luminarea tinerelor mlădiţe ale poporului român, ca acestea să devină fii credincioşi ai bisericii şi naţiunii lor şi cetăţeni folositori ai scumpei nóstre patrii, declară şedinţa adunării generale de deschisă. Vii urări de „Să trăéscă!“ résunară *din partea* întregii adunări.

Urméză apoi la ordine cetirea raportului general despre activitatea comitetului central, a celui despre starea fondului şi în fine a celui despre starea bibliotecii Reuniunii.

După cetirea raportului general Ilustritatea Sa Părintele Episcop, după ce de o parte binevoesce a surprinde adunarea cu insinuarea, că se inscrie cu plăcere între membrii fundatori ai Reuniunii, ér de alta dorind adunării succes rodnic la resolvarea agendelor puse la ordinea zilei, reclamând împrejurările, lasă presidiul preşedintelui ordinariŭ şi se depărtéză între aplausele adunării generale.

Din mai sus numitele rapórte se constată:

a) Că Reuniunea are 25 membri fundatori, 42 membri ordinari învăţători, 10 membri ajutători şi 3 membri onorari.

b) Că comitetul central, pentru esecutarea decisiunilor adunării generale trecute şi pentru resolvirea agendelor curente a ţinut 4 şedinţe.

c) Că cu începutul anului şcolar 1898—9 aŭ întrat pe teritoriul Reuniunii 9 învăţători ca membri ordinari.

d) Că în decursul anului şcolar până la adunarea presentă aŭ încetat de a fi membri ordinari prin repăşire 2 învăţători şi prin mórte 3 membri fundatori.

e) Că numai preoţii învăţători cu salar fixat de 300 fl. sînt datori a solvi taxa de membru ordinariŭ 1 fl.

f) Că comitetul pentru promovarea scopului cultural al Reuniunii a dispus, ca mai mulţi membri să lucre teme liber alese pentru adunarea generală, şi că dintre aceia numai 3 inşi n'aŭ satisfăcut datorinţelor lor morale.

g) Că la esamenele finale din district are să ieà parte cu protopopul împreună şi un învăţător designat.

h) Că preşedintele Reuniunii Rev. Domn Ioan Boroş, fiind numit de canonic capitular, prin Ven. Ordinariat a fost denumit de inspector şcolar diecesan.

i) Că fondul Reuniunii la finea anului 1897 a avut capital de 897 fl. 26 cr., din cari însă 171 fl. sînt restanţe în taxe şi pedepse.

k) Că biblioteca Reuniunii numără numai 68 opuri.

După alegerea diferitelor comisiuni a urmat la ordine lecţia practică „Tractarea numărului 5“ de conmembrul dl Petru Turcu învăţator în Budinţ.

Terminându-se predarea acestei lecţiuni, preşedintele cetesce salutarea adresată adunării din partea Prea On. Domn Nicolaŭ Nestor vicariŭ şi preşedintele Reuniunii surori din Haţeg, care este întîmpinată cu aplause. Salută apoi pe delegatul Inspectoratului reg. de şcoli al Caraş-Severinului; la care salut acela mulţămind resalută adunarea generală.

Fiind timpul înaintat preşedintele întrerupse şedinţa la órele 12½ anunţând continuarea acesteia la 4 óre d. a.

(Va urma.)

---

domnia dreptului. Acest sistem l-a desvoltat Bánffy. Domnia de partid a dat nascere acestui sistem. În interesul partidului a înficiat întrégă administrația; în interesul domniei absolute de partid a indigenat altă morală. Acest sistem a înficiat morala națiunii; a enervat cu totul națiunea. Sistemul înmoral a cabinetelor Szápáry și Wekerle a paralisat națiunea; de aici se înțelege, cum de Wekerle căděnd a recomandat de succesor pe Bánffy. Reflectând la terorismul și abusurile electorale afirmă, că abusul s'a proclamat ca principiu de guvernare. Spune mai de parte, că de dóuě ori a încheiat pact confidențial, acesta însě prin astuția sa de amîndóuě orile l-a tras pe sfóră. A nume spre a fi liniște pe timpul serbărilor milenare Bánffy i-a promis, că va mijloci votarea legii despre judicatura Curiei în cause electorale, însě tot el a făcut, să cadă proiectul. În anul trecut s'a admis provisoriul sub condiția de a se susține intact art. XII din 1867. Bánffy și de astă dată și-a călcat cuvîntul.

Partidul național trebue să pretindă esecutarea articlului de lege I din 1898. De la acesta nu póte absta, fără a se compromite. Până când guvernul nu va presta garanție, că se vor respecta dispozițiile art. de lege XII din 1867, până atuncia partidul național nu renunță la luptă. În urmă propune, să se ieà de la ordinea zilei indemnitatea, și să se tracteze pactul cu Austria.

Br. Bánffy declară ambe proiectele de urgente și pentru aceea recomandă ședințe paralele de câte 6—8 óre.

Marți n'a ajuns rîndul la indemnitate. Presidentul dietei a propus, ca în 2 Dec. camera să nu țină ședințe și să-și esprime în protocol bucuria, că póte serba domnia de 50 de ani a Maiestății Sale.

Propunerea presidentului Szilágyi a turburat pe Kossuthiști.

Kossuth F. nu înțelege, ce datorințe póte avé Magiarul față cu împěratul austriac. La ziua de 2 Dec. numai cu durere și rușine putem cugeta. Poftesce a se trece preste acéstă propunere la ordinea zilei. — Br. Bánffy zice, că prin serbare nu se vatěmă constituția, ci numai se arată iubirea omagială cătră regele. — Lakatos strigă: „Nu vom săruta sténgul spânzurătórei!“ pentru ce e provocat la ordine.

Olay cualifică de nedréptă și contrară legii serbarea de 2 Dec., de pe care nu ar trebui, să se ridice vělul. — Sima zice, că nime nu póte aștepta de la Magiari, să se serbeze acea zi, în care și-a luat începutul acțiunea, în care împěratul a înecat în sânge libertatea constituțională magiară. Acésta e ziua de amintire a durerii și a suferinței, în care fie cărui deputat i-ar trebui, să pórte legătura de doliu și să se róge, ca Dumnezeu să depărteze de la noi atari zile, cum a fost cea de 2 Dec. 1848. — Cam pe acéstă córdă a vorbit și bětrânul Madarász.

Mercuri s'a primit propunerea pentru serbarea zilei de 2 Dec., éră Joi s'a continuat în dietă desbaterea indemnității.

Guvernul magiar éră e în tractative cu cel austriac pentru încheiarea unui pact provisor.

Partidele magiare opositionale, sătule de terorismul celor de la putere, recurg prin un memorand la scutul Monarchului.

Austria.

Din incidentul aniversării de 50 de ani a încoronării împěratului parlamentul a hotărît a-și manifesta în formă démnă omagiile față cu Maiestatea Sa.

Partidul național catolic din Galiția desvóltă mare activitate. Până acum a înființat 52 reuniuni și are trei organe de publicitate: unul pentru inteligenți, altul pentru lucrători și al treilea pentru țeranl. Partidul are aderenți în tóte păturile societății. Un punct din programul partidului e, ca pruncii catolici să fie instruați de cătră învěțători catolici în școli (confesionale) catolice. Mai de parte bisericii să i-se dea îngerința, ce-i compete în afaceri școlare. După ce parlamentul imperial nu e compus din elemente amice școlii confesionale, partidul voesce a-și realisa programul, în cât e cu putință, în dieta provințială a Galiției.

Foile ultraiste germane agitéză, ca din nou să se insceneze obstrucția cu ori ce preț.

România.

Duminecă s'au deschis corpurile legiuitóre cu solemnitățile obicinuite.

Regele în discursul tronului cu bucurie constată, că recolta mulțămitóre din acest an face, că fără grijî să caute la viitor, cu atât mai vîrtos, că tóte puterile lucră pentru menținerea păcii. Cu mandrie vorbesce regele despre simpatia, de care se bucură România la tóte puterile. Primirea, ce s'a făcut la Petersburg de cătră Țarul, dovedesce adevěrată simpatie. Amintesce în terminî călduroși despre nenorocirea, ce a lovit pe împěratul Francisc Iosif, când regele și țara și-au esprimat condolența. Zice, că România participă la conferința din Roma în contra anarchismului și la conferința de pace din Petersburg. Apoi accentuéză mesajul, că chemarea acestei sesiuni este a desbate budgetul și proiectele de legi rěmase din sesiunea trecută. Budgetul se închie cu escedent.

Veștile despre crisa ministerială nu se adeveresc.

Germania.

Împěratul Wilhelm și soția sa Augusta Victoria s'au întors din lunga călătoria, ce au făcut-o în Orient. În 26 Nov. a sosit părechea imperială în Berlin, unde a fost întimpinate cu mare însuflețire.

În Prusia s'a început espulsarea străinilor, mai ales a celor de naționalitate slavă.

Pe când Franța și Anglia se cértă la aparință pentru Fașoda, în realitate însě pentru domnia asupra Sudanului și a liniei, ce conduce în Egipt, pe atunci Germania lucră în liniște, dară cu energie spre a-și asigura și consolida stabilirea granițelor între posesiunile germane și între statul Congo. Coloniile germane în Africa sînt situate în trei grupuri: ținutul de la țěrmul vestic (Guinea), Africa sudică germană și Africa ostică germană. Complexul cel mai considerabil de colonii îl are Germania în Africa ostică. Consolidarea Germaniei în Africa servesce ca contrapond preponderanței angleze.

Franța.

Sindicatul Dreyfuss nu încetéză cu agitația în contra armatei. Acum pe Dreyfussiști i-a apucat compătimirea față de Picquart, care e sub cercetare tot din causa lui Dreyfuss. Mercenarii sindicatului atacă tribunalul militar, care ține pe Picquart încarcerat, și pretind eliberarea lui. Cestiunea din nou s'a adus Luni în cameră în formă de interpelare.

La interpelarea lui Bos în afacerea Picquart ministrul de răsboiu Freysinet a respuns zicând, că justiției militare i-s'a străpus afacerea din ordinul guvernatorului de Paris. Toți dorim, să se facă lumină. Deci guvernul pretinde, ca justiția să purcédă cu totul independent; pentru aceea nu suspendă lucrarea tribunalului militar, cum doresce Bos.

Spania.

După perderea Cubei urméză și a Filipinelor. Guvernul spaniol a tot așteptat, ca puterile europene să-i vină în ajutor și să nu lase Spania cu totul la discreționea învingětorilor sěi. După ce n'a venit ajutorul sperat, guvernul spaniol, pe cum se anunță, și-a dat învoirea de a ceda Americanilor pentru 20 milióne dolari insulele Filipine și Sulu. Se zice, că Americanii vor cumpěra de la Spanioli și insulele Caroline. Cu acésta Spania ar înceta de a mai avé colonii.

Dacă ambițiunea i-a lăsat pe Spanioli, să-și vîndă posesiunile transmarine, a fost pagubă, că nu au făcut-o acésta mai de mult. De se dimiteau la târg mai înainte, primiau și mai mare preț, evitau răsboiul și nu se cufundau în datorii.

Turcia.

Cabinetul Rifaa e pe calea de a se depărta de la putere. Căderea cabinetului o provócă perderea Cretei, cu tóte că acéstă perdere nu o póte împedeca nici un guvern turcesc.

Regele Greciei și-a dat consensul la numirea prințului Georgiu de comisar al puterilor în Creta. Admiralul rus Skrydloff a primit 18.000 ruble spre a le distribui între Mohamedanii lipsit din Rethimos.

Şi pe calea acésta voesce Rusia, să câştige poporaţiunea mohamedană pentru nóua stare de lucruri.

Ambasadorul anglez şi agentul diplomatic american urgitézá la Pórtă despăgubirea pentru supuşii respectivelor state, carí aŭ suferit pagube pe timpul macelurilor armenescí. Guvernul turcesc ar plăti bucuros aceste despăgubirí, numaí cât vistieria statului e gólă.

Corespondinţe.

Bucurescí 22 Novembre.

Sfîntul Sinod. Chestiunea Ghenadie reînviată. Sinodalitatea în biserica ortodoxă din România.

În Joia trecută s'a închis sesiunea de tómnă a s. Sinod prin mesaj regal cetit de cătră Dl. Stolcescu ministru de justiţie şi interimal de culte.

Între altele Sinodul a decis retipărirea „mărturisirii ortodoxe" a lui Petru Movilă, precesă de o scrisóre pastorală. A fost vorbă şi despre reforma *„legii clerului"*, spre care scop s'a şi făcut de cătră un Archiereŭ un proiect, dar din causa scurţimii timpului (!) s. Sinod nu l-a putut lua în discuţiune, şi s'a amânat pentru sesiunea viitóre. Acéstă lege a fost făcută în anul 1893 de cătră guvernul conservator şi a contribuit mult la îmbunătăţirea sorţii clerului. Are însă unele lipsurí, carí trebuesc îndeplinite, şi acésta voesce, să o facă s. Sinod, dar se vede, că nu se prea grăbesce.

Apropos de sesiunea s. Sinod e de însemnat o curiósă coincidenţă. Puţin după deschiderea sesiunii am cetit în unele ziare, că dl Ministru de culte Haret a însărcinat pe P. S. Episcopul Rîmniculuí cu alcătuirea unuí ciclu de predicí pe sama preoţimii rurale! Acesta e un lucru frumos din partea dlui ministru, dar ar fi fost şi mai frumos, dacă s. Sinod n'ar fi lăsat, ca un laíc să se îngrijéscă de binele sufletesc al credincioşilor.

Fără de veste, ca din bun senin, a fost érăşi redeschisă chestia fostului mitropolit primat Ghenadie, acea chestie, care la timpul sĕŭ a agitat atât de mult tóte spiritele din acéstă ţară, care numaí de agitaţiuní nu are lipsă.

Chestia a fost redeschisă de cătră dl D. A. Sturdza ministru preşedinte, care în întrunirea ţinută de cătră partidul naţional-liberal la Craiova în 14/26 Octobre a ţinut un discurs mai lung, în care între altele a zis: „Ghenadie a răpit vesminte, carí aparţineaŭ bisericii episcopale de la Curtea de Argeş, şi le-a vîndut în folosul sĕŭ; Ghenadie a răpit icóna cea mare din mănăstirea Horez; Ghenadie s'a resvrătit în contra auctorităţii superióre religiose, în contra Sinodului; Ghenadie s'a revoltat în contra auctorităţii statului; Ghenadie şi astăzí înfruntă simţemîntul creştinesc şi religios al credincioşilor prin trufie, care nu are altă basă de cât o lipsă de cultură, ruşinósă pentru societatea omenéscă. Ghenadie voia, să se facă, în contra legii, singurul cap şi stăpân al bisericii nóstre ortodoxe." (Voinţa Naţională de la 17 Octobre st. v.)

Aceste învinuirí readitate de cătră primul ministru împotriva Archiereului Ghenadie, care, după cum se scie, a fost reintegrat în trépta archieriei tot de cătră supremul for bisericesc, aŭ stîrnit o adevĕrată consternaţie în cercurile politice, şi jurnalele opositionale aŭ atacat cu multă furie pe dl Sturdza Lucrul însĕ nu s'a oprit aci, căci Ghenadie s'a hotărît, să dea în judecată pe dl Sturdza pentru calumnie, şi în acţiunea sa este spriginit de cătră conservatorí, carí află prin acésta o nóuă ocasiune de a ataca guvernul urgisit al liberalilor.

Darea în judecată s'a şi întîmplat în 23 Oct. st. v., în care zi fostul mitropolit a înmanuat primului preşedinte al tribunalului Ilfov următórea scrisóre: „Domnule preşedinte! În gazeta *„Voinţa Naţională"* de la 17 Octobre curent s'a publicat o cuvîntare, pe care a rostit-o dl D. A. Sturdza într'o întrunire publică în Craiova în ziua de 14 Octobre a acestuí an. Prin acéstă cuvîntare dl D. A. Sturdza a îndrăznit, să mĕ ponegrescă aruncându-mí tot felul de defaímărí şi imputându-mí fapte uricióse, carí, de ar fi adevĕrate, m'ar supune la pedepse, pe cum şi la ura şi disprețul cetăţenilor. — Pe temeiul dar al art. 294 C. p., care glăsuesce: „Este culpabil de calumnie acela, care prin cuvinte rostite în public, prin strigărí, prin vre un act autentic saŭ public, prin scrierí, prin imprimate, prin desemne, prin gravurí, prin embleme vîndute saŭ espuse spre vîndare, distribuite saŭ afipte în public, va propune asupra unuí individ fapte, carí, de ar fi adevĕrate, ar supune pe presupusul la pedepse saŭ măcar la ura saŭ disprețul cetăţenilor." Mĕ vĕd nevoit a vĕ ruga, domnule preşedinte, să dispuneţi chemarea în judecată înaintea Curţii cu juraţi din Bucurescí a dlui D. A. Sturdza cu locuinţa în Bucurescí str. Mercur Nro 13, spre a se auzi condamnat a-mí plăti suma de un leŭ despăgubire pentru vătĕmarea adusă mie prin făptuirea delictului mai sus citat."

Pe acéstă petiţie tribunalul a pus următórea resoluţie. „La dosar, până ce petiţionarul va presinta autorisaţia cerută de art. 10 din legea asupra responsabilităţii ministeriale."

În acela-şi timp Archiereul Ghenadie a adresat o scrisóre şi mitropolitului primat Iosif, prin care îl face cunoscut, că a dat în judecată pe dl Sturdza, şi îl cere spriginul în interesul prestigiului bisericii şi pentru înfierarea calumniatorilor.

Din resoluţia tribunalului citată mai sus se vede, că urmărirea acusatului nu se va puté începe, până ce senatul, din care face parte primul ministru, nu va încuviinţa mişcarea justiţiei în contra dlui Sturdza. Şi dată fiind considerabila maioritate, de care dispune guvernul în senat, nu e de loc probabil, să se dea încuviinţarea cerută. Dar se aştéptă desbaterí importante şi furtunóse în dată după deschiderea senatului (15/27 l. c.), căci conservatorii spriginesc pe fostul mitropolit, şi după cum a declarat dl N. Filipescu în întrunirea partidului conservator ţinută în 2 a l. c., fruntaşii partidului se vor duce cu fostul mitropolit la senat pentru a depune petiţia de dare în judecată a primului ministru.

Prin urmare agitaţia în chestia Ghenadie încă nu e terminată.

De acéstă chestiune se ocupă şi ziarele rusescí, în special cele din Mosova, şi o esploatézá în sensul, că aicí se lucrézá pentru discreditarea bisericii ortodoxe şi în favorul catolicismului. Sigur că asemenea chestiuní scandalóse nu servesc spre onóre bisericii ortodoxe, dar ce are óre a face catolicismul cu chestia Ghenadie? Cei ce scriŭ asemenea neghiobií. ar face mai bine, să-şi vadă de cása lor şi să nu esploateze în contra catolicismului nisce chestiuní, pe carí acesta nu le-a provocat, şi pe aí căror auctorí a bună samă îi compătimesce.

În sfîrşit am aflat, că Archiereul Ghenadie a adresat M. S. Regelui o respectuósă petiţie, în care se plînge de procedeurile, al căror obiect a fost din partea dlui Sturdza, şi cere M. Sale protecţie şi justiţie.

De o dată cu desbaterea chestiunii Ghenadie s'aŭ ivit prin unele ziare şi nisce ideí privitóre la fondul chestiunii bisericescí. E vorba nicí de mai mult nicí de mai puţin de cât de introducerea sinodalităţii în biserica ortodoxă din România în sensul şi forma, în care se află la Românií neuniţi din Ungaria şi Transilvania! Faptul pare fórte curios fiind cunoscută alipirea morţişă a celei mai marí părţi a clerului român de orientalismul ruginit, care respinge orí ce inovaţiune, fie cât de neînsemnată. Totuşi se scie, că modul de constituire a Sinodului nemulţămesce preoţimea de mir şi pe laicí, carí sînt cu totul eschişi. De aceea a început a se lăţi dorinţa, ca şi aceste elemente să fie representate şi a nume în modul următor: Pe lîngă mitropoliţi, episcopí şi archiereí să mai fie admişi de drept ca membri aí s. Sinod: 1) Doí membri de la înalta Curte de Cassaţie, carí vor fi traşi la sorţi pe termin de 4 anî; 2) doí profesorí universitarí doctorí în litere şi filosofie (!) asemenea traşi la sorţi pe aceea-şi periódă; 3) doí profesorí universitarí doctorí în teologie în acele-şi condiţiuní; 4) câte un preot din fie care judeţ, preot ales de clerul judeţului după legile civile electorale.

Unií însă nu sînt mulţămiţi nicí cu atâta, ci ar voi, ca pe lîngă cel de mai sus să se mai alégă de fie care judeţ şi câte un deputat sinodal laíc. Nu sciŭ, care este părerea înaltului cler în privinţa acestor tendenţe reformatóre; faptul însă merită tótă atenţiunea. Într'adevĕr, dacă un sinod compus numaí din dignitarí bisericescí s'a purtat, cum se scie, în chestiunea Ghenadie, ce va face în asemenea împrejurărí un sinod, în care va fi şi un mare numĕr de laicí, carí cu fórte puţine escepţiuní nicí habar n'aŭ de religie şi de biserică?

Astăzí a ajuns înaintea cassaţiei recursul abatelui Morisseau, dar pronunţarea sentenţei a fost amânată pentru 28 l. c.

Philoteŭ.

De pe Secaş 21 Novembre.

Onorată Redacţiune!

Conform ordinaţiunii Preasfinţitului Domn Mitropolit în 19 Nov. colaudându-se prin protopopul tractual nóua biserică din parochia Ungurei din tractul Sebeş, în 20 a c. des de diminéţă o mişcare neîndatinată

se observă pe ulițele comunei. Este de însemnat, că acésta comună în maioritate absolută este locuită de Sași, și cu tóte astea poporul gr. c., abia ceva preste 50 familii, pe lângă conducerea înțeléptă a parochului On. Michail Mărginean s'a validitat până într-atâta, că în scurtul interval de abia 15 ani pe lângă edificarea școlii, casei și altor superedificate parochiale astăzi pe lângă ajutoriul în lemne și bani primit din munificența Escelenței Sale Preabunului Mitropolit și-a ajuns dorul ferbinte, de i-s'a binecuvîntat și nóua biserică cu asistința alor doi preoți din tract prin M. On. viceprotopop Alesandru Dobrescu.

Veniaŭ cete cete credincioșii de prin comunele vecine Doștat și Șpring, ca să asiste la bucuria coreligionarilor séi, cari aŭ dovedit, că ce póte o mână de ómeni însuflețită fiind prin bună și înțeléptă conducere.

Servițul divin s'a început cu rară solemnitate la órele 9. După sfințirea apei s'a încunjurat noul locaș cu procesiunea îndatinată, s'a celebrat s. liturgie, ținênd corul bravii nostri învețători din Șpring, Cut, Drașov, Presaca, Doștat și Ungurei.

Pe la órele 10 și jumătate, pe când eram cu s. liturgie pe la prefacere, sosiră așa zicênd cu toții conlocuitorii sași, cu paroch, capelan, jude comunal și alți fruntași, pe cum și mulțime de femei, cari toți cu evlavie aŭ asistat până în capĕt nu numai la s. liturgie, ci și la cuvîntarea ținută de M. On. Domn viceprotopop, carea a tractat despre însemnătatea bisericii.

Nu pot, să nu aduc profundă mulțămită în numele poporului ca și M. On. viceprotopop în cuvîntarea sa Escelenței Sale Preabunului Părinte Mitropolit pentru marinimosul dar în lemne de lucru și în bani. Asemenea merită amintire și laudă și parochianul Iosif Ioan, care a împodobit nóua biserică cu o pereche de prapori negri în preț de 40 fl. Ér Moisi Vanc, zidindu-se biserica pe un fond în vecinătatea lui, pentru lărgirea neîncunjurat de lipsă a acelui fond a donat cu dragă inimă bisericii din ograda sa un teritoriŭ de câte va sute de orgii.

Fie le bineprimită dania lor înaintea bunului Dumnezeŭ, și servéscă ca esemplu de imitat și altor creștini în casuri analóge.

La prânzul dat de antistia bisericéscă óspeții sași și români s'aŭ arĕtat generoși colectând 26 fl. 50 cr. într-u împodobirea nóuei biserici. Între fruntașii contribuitori țin a numi atât pe On. paroch ev. lut. Friedrich Konnerth, cât și pe capelanul On. Iohann Hann, pe cum și pe primariul și viceprimariul P. Lutsch și Ioh. Roppelt.

Închiŭ dorind, ca energia credinciosului popor din Ungurei să servéscă de esemplu și vecinilor poporeni gr. cat. din parochia Boz, unde staŭ cărămidile grămadă arse de ani de zile, ér capital de preste 2000 fl., și școlă ca în palmă. Biserica? — Dómne! când te apropii și o vedi, te ulmescĕ și te întrebi, cum mai pot, să-i dea acest nume. Dar e de însemnat, că celea 2000 fl. sînt pe la parochiani împrumutați, după cari interesele de zeci de ani sînt neîncasate. Ce lucră óre aici cei chemați? . . .

Un credincios.

Apel! *)

Subscrisul în numele credincioșilor mei recurg la marinimositatea publicului român, să se îndure a grăbi într-u ajutorul nostru celor debili, cari ne sbuciumăm între atâte miserii și lipse. Sîntem 700 la numĕr, și totuși n'avem locaș sfințit lui Dumnezeŭ, *n'avem biserică*. Sîntem din îndurarea lui Dumnezeŭ creștini, și nu putem satisface datorințelor nóstre creștinesci: a asculta în Duminecĭ și sĕrbătorĭ sfînta Liturgie, de óre ce căsulia (capela) ținută cu banĭ scumpi pân acum nu e în stare a cuprinde în sinul sĕŭ mai multe de 30 persóne. Așa ne chinuim deja de 25 anĭ, și de cum va prea milostivul Dumnezeŭ nu se va îndura a îndupleca cât mai în grab inimile celor darnici spre a ne da mână de ajutor la edificarea unei biserici corĕspundĕtóre scopului eĭ măreț, — póte să ne mai chinuim încă vecurĭ întregĭ, neavênd a fară de bunul Dumnezeŭ altă ființă de patron.

Vĕ rugăm decĭ, fraților, nu vĕ întorceți fețele vóstre de la nĕcasul nostru, cine întindeți milă fie numai de câți-va crucerĭ, și acel Dumnezeŭ, pe al cărui jertfenic aduceți prinósele vóstre, va rĕsplăti, — nu mĕ îndoesc. — tot obolul milos.

Ofertele marinimóse rog a le trimite la adresa subsrisului, carele le va cuita apoĭ cu adâncă mulțămită pe calea publicistică.

Berzova (com. Arad) 30 Nov. st. n. 1898.

G. Hubic
preot gr. cat.

*) Tóte ziarele românescĭ sînt rugate a publica acest apel.

Noutăți.

Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit Duminecă sĕră a plecat cu trenul accelerat la Budapesta, unde a luat parte la ședința comisiunii în afacerea congruei. Marți s'a întors în pace la residență.

Jubileul Monarchului. Din incidentul aniversării a 50-a a domniei M. S. Împĕratului-Rege Francisc Iosif în càtedrala din Blaș a celebrat Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit cu asistență splendidă. La finea sfintei Liturgii s'a cântat Doxologia cea mare și s'aŭ cetit rugăciunile pentru Domnitor. La s. Liturgie aŭ fost de față tinerimea studiósă de la tóte institutele nóstre sub conducerea profesorilor. De asemenea s'aŭ presentat la s. Liturgie in corpore oficialii de stat și administrativi din Blaș.

Dar pe sama școlii. „Tribunei" i-se raportézĕ din Turda următórele: „O veste îmbucurătóre îmi e dat, să vĕ comunic despre o frumósă donațiune, ce a făcut-o în zilele aceste dl Dr *George Popescu* adv. pe sama școlii gr. cat. din Turda. A nume dându-și referadă eforiei scolastice despre fundațiunea fericitului Dionisiŭ St. Șuluț, în jurul aranjării căreia încă a ostenit fórte mult, a predat representanței școlare un act, prin care *donézĕ școlii din Turda o moșie a sa din Urca în mărime de 39—40 de jugĕre.* Fapta frumósă se laudă prin sine. Dl Dr Popescu merită recunoscința tuturor ómenilor de bine."

Monumentul lui Andreiŭ Șaguna. Consistoriul archidiecesan neunit din Sibiŭ provocându-se la hotărîrea sinodului archidiecesan din 10 Aprilie 1874 a ordinat, să se facă colectă pentru un monument al mitropolitului Andreiŭ Șaguna.

Profesóră de musică. Se comunică ziarelor nóstre, că dșóra *Olivia Irina Bardossy*, fica dlui Iuliŭ Bardossy inspector școl. în pensiune, fostă elevă a institutului călugărițelor numite Anglicane din Mindeltheim în Bavaria, a depus zilele acestea cu succes eminent esamenul de cualificațiune pentru profesura de musică înaintea comisiunii regnicolare din Bavaria și a primit diplomă pentru catedra de musică la preparandii și alte institute superióre de fete.

Secta nóuă. Foilor din Budapesta li-se scrie, că printre Sașii din Ardeal s'a născut o sectă nóuă, carea se numesce „reuniunea germană a adventiștilor zilei a șeptea". Originea sectei are, să se cerce în America. Agentura ei principală europénă e în Hamburg. Predicatorul ambulant, care recrutézĕ cu multă isteține și elocință credincioși prin Ardeal, se numesce I. T. Huenergardt. El e abia de 30 de anĭ, de un stat de Hercule și de înfățișare cuceritóre. Acum sînt trei luni s'a așezat în Făgăraș și aci și-a început cu mare isteține și reușită activitatea sa. O fracțiune a Nazarenilor a dobîndit-o în curênd pe sama sectei sale prin prelecțiile sale, cari le-a ținut cu permisiunea oficiilor administrative. Prelecțiile acestea sînt fórte poporale, și pretinsul lor scop e a promova studiul și priceperea s. Scripturi a L. V. și N. În realitate însĕ dogmele și liturgia adventiștilor aduce în multe privințe cu ale Jidovilor. Psalmodiile lor în localurile cultului, obseverințele lor în mâncărĭ și mai ales ținerea fórte severă a sâmbetei dovedesc în de ajuns, cât de tare se alipesc adventiștii de învățăturile L. V. Și în Făgăraș sînt multe familii, — în mare parte de cele ev. luterane, — cari mai mult nu țin Duminecile, ci sâmbetele, și încă în chip așa de sever, cât începênd deja de Vinerĭ după amézĭ se contenesc chiar și în casele propriĭ de la orĭ ce lucru, târg și administrare de banĭ. Predicatorul din Făgăraș accentuézĕ în prelecțiile sale, că Christos a ținut ca zi de odihnă nu Dumineca, ci sâmbăta rînduită în lege, și că acésta e mai hotărîtóre de cât dispositia de mai apoi a învățăceilor, cari aŭ consfințit de zi de odihnă Dumineca, fiind că acésta a fost ziua învierii lui Christos. De altmintrea referitoriŭ la acésta, — zice el, — nu se găsesce nicĭ o dispositie sigură nicĭ chiar în L. N. Huenergardt, pe cum se svonesce, nu preste mult își va lua de soție pe fata unei familii adventiste din Făgăraș. De câte va zile ține în Sibiŭ prelecții cercetate. Secta cea nóuă, pe cum spune el, are deja mulți credincioși în Germania, Olanda, Austro-Ungaria, România, Bulgaria și Sêrbia.

Cas de mórte. *Petru Vêrtic* preot în Mocod a repausat în 28 Novembre în vrîstă de 54 anĭ în anul al 27-lea al preoției.

În veci amintirea lui!

Va apăré:

Calendariul „Uniri"

pe 1899

și se va împărți **gratuit** abonenților nostri.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Credința vécurilor creștine celor dintâĭ în fecioria Născătóreĭ de Dumnezeŭ.

Elementele cultuluĭ Marieĭ se cuprind în istorisirile acelea ale L. N., în carĭ Maria are rol activ orĭ pasiv. Nu numaĭ cuprinsul, ci și forma acestor istorisirĭ are pentru cultul bisericesc al Marieĭ însemnătate mare. De aceea e cu cale, ca istorisirile acestea să le reproducem din cuvînt în cuvînt în fruntea cercetărĭ nóstre istorice asupra desvoltărĭĭ cultuluĭ bisericesc al Marieĭ.

S. Mateiŭ ne spune maĭ întâiŭ la 1, 18—25 următórele: „Éră nascerea luĭ Isus Christos așa era, că fiind logodită mama luĭ Maria cu Ĭosif, maĭ înainte de a se împreuna eĭ s'a aflat avênd în pântece din Spiritul sfînt. Éră Ĭosif bărbatul eĭ, fiind drept, și nevrênd, să o vădéscă pe ea, a vrut, pe ascuns să o lase. Și cugetând el acestea, étă îngerul Domnuluĭ prin vis s'a arĕtat luĭ zicênd: Ĭosife fiul luĭ David, nu te teme a lua pe Maria muierea ta, că ce s'a născut într'însa, din Spiritul sfînt este. Și va nasce fiŭ, și veĭ chema numele luĭ Isus; că acesta va mântui pe poporul sĕŭ de pĕcatele lor. Éră acestea tóte s'aŭ făcut, ca să se plinéscă, ce s'a zis de la Domnul prin profetul, ce zice: Étă fecióra în pântece va avé, și va nasce fiŭ, și vor chema numele luĭ Emanuil, ce s'a tâlcuit: Cu noĭ Dumnezeŭ. Și sculându-se Ĭosif din somn a făcut, pe cum i-a poruncit îngerul Domnuluĭ, și a luat pe muierea sa. Și nu o a cunoscut pe ea, până ce a născut pe fiul sĕŭ cel întâiŭ născut, și a chemat numele luĭ Isus.“

În c. 2 s. Mateiŭ maĭ grăesce de câte va orĭ despre Maria. Magiĭ, povĕțuițĭ de sténa sa, „întrând în casă aŭ aflat pruncul cu Maria mama luĭ“ (2, 11). După ce s'aŭ depărtat magiĭ, „étă îngerul Domnuluĭ s'a arĕtat în vis luĭ Ĭosif zicênd: Sculându-te ĭea pruncul și pe mama luĭ, și fugĭ în Egipt“ (2, 13). „Éră el sculându-se a luat pruncul și pe mama luĭ nóptea, și s'a dus în Egipt“ (2, 14). Maĭ apoĭ „étă îngerul Domnuluĭ în vis s'a arĕtat luĭ Ĭosif în Egipt zicênd: Sculându-te ĭea pruncul și pe mama luĭ, și mergĭ în pământul luĭ Israil, că aŭ murit, ceĭ ce căutaŭ sufletul pruncului. Și el sculându-se luă pruncul și pe mama luĭ, și veni în pământul luĭ Israil. Éră audind, că Archelaŭ împĕrățesce în Iudea în locul luĭ Irod tătâne-sĕŭ, s'a temut a merge acolo, și luând scire în vis s'a dus în părțile Galileeĭ. Și venind a locuit în cetatea, ce se chĕmă Nazaret“ (2, 19—23).

A fară de acestea maĭ amintesce s. Mateiŭ pe Maĭca Domnuluĭ numaĭ de dóuĕ orĭ. Întâiŭ la 12, 46—50: „Și încă grăind el glótelor, étă mama și frațiĭ luĭ staŭ a fară poftind a grăi cu dînsul. Și a zis luĭ óre carele: Étă mamă-ta și frațiĭ tĕĭ staŭ a fară cercând, să grăéscă cu tine. Éră el rĕspunzĕnd a zis celuĭ, ce ĭ-a zis luĭ: Carea este mama mea, și carĭ sînt frațiĭ meĭ? Și întinzĕnd mâna sa spre învĕțăceiĭ sĕĭ a zis: Étă mama mea, și frațiĭ meĭ. Că orĭ cine va face voea Tatăluĭ meŭ, carele este în cerurĭ, acela este fratele meŭ și sora și mama mea.“ A dóua óră la 13, 55. 56: „Aŭ nu este acesta feciorul meșterului de lemn? Aŭ nu se chĕmă mama luĭ Maria, și frațiĭ luĭ Iacob și Ĭosie și Simon și Iuda? Și surorile luĭ aŭ nu sînt tóte la noĭ?“

Cele dóuĕ locurĭ citate maĭ pe urmă se găsesc și la Mr. 3, 31—35 și 6, 3. Mr. 3, 31—35 sună: „Decĭ aŭ venit mama luĭ și frațiĭ luĭ și stând a fară aŭ trimis la dînsul chemându-l pe el. Și ședea poporul împrejurul luĭ, și aŭ zis luĭ: Étă mamă-ta și frațiĭ tĕĭ și surorile tale te caută pe tine a fară. Și le-a rĕspuns lor zicênd: Cine este mama mea și frațiĭ meĭ? Și căutând la ceĭ, ce ședeaŭ împrejurul sĕŭ, a zis: Étă mama mea și frațiĭ meĭ. Că orĭ cine va face voea luĭ Dumnezeŭ, acela fratele meŭ și sora mea și mama mea este.“ Éră 6, 3: „Aŭ nu este acesta teslariul, fiul Marieĭ și fratele luĭ Iacob și al luĭ Ĭosie și al Iudeĭ și al luĭ Simon? Aŭ dóră nu sînt surorile luĭ aicĭ la noĭ?“

S. Luca „deplin cunoscênd tóte“ cele despre Isus „din început“ (1, 3) întregesce pe ceĭ alalțĭ doĭ sinopticiĭ. El istorisesce maĭ întâiŭ vestirea nascerĭĭ luĭ Ioan Botezătoriul și cele ce staŭ în legătură cu acésta, ér apoĭ urmézĕ istorisirea sa la 1, 26—56 în chipul următoriŭ: „Éră în luna a șésa“ după conceperea luĭ Ioan „trimis a fost îngerul Gavriil de la Dumnezeŭ în cetatea Galileeĭ, a căreia nume era Nazaret, la fecióra cea logodită cu bărbat, al căruia nume Ĭosif, din casa luĭ David, și numele fecióreĭ Maria. Și întrând îngerul la dînsa a zis: Bucură te, ceea ce eștĭ plină de dar, Domnul e cu tine, binecuvîntată eștĭ între muierĭ. Éră ea vĕdĕnd s'a spăimîntat la cuvîntul luĭ, și cugeta, ce închinare ar fi acésta. Și a zis îngerul eĭ: Nu te teme, Marie, că aĭ aflat dar la Dumnezeŭ. Și étă veĭ lua în pântece, și veĭ nasce fiŭ, și veĭ chema numele luĭ Isus. Acesta va fi mare, și Fiul celuĭ Preaînalt se va chema; și-ĭ va da luĭ Domnul Dumnezeŭ șcaunul luĭ David tătâne-sĕŭ, și va împĕrăți în casa luĭ Iacob în vecĭ, și împĕrățieĭ luĭ nu va fi sfârșit. Éră Maria a zis cătră înger: Cum va fi acésta, de vreme ce eŭ nu sciŭ de bărbat? Și rĕspunzĕnd îngerul a zis eĭ: Spirit sfînt va pogorĭ preste tine, și puterea celuĭ Preaînalt te va umbri. Pentru aceea și sfîntul, cela ce se va nasce dintru tine, se va chema Fiul luĭ Dumnezeŭ. Și étă Elisavet rudenia ta, și ea a conceput fiŭ la bĕtrânețele eĭ, și a șésa lună este eĭ acésta, celeĭ ce se chema stérpă. Că la Dumnezeŭ nicĭ un cuvînt nu este cu neputință. Éră Maria a zis: Étă róba Domnuluĭ, fie mie după cuvîntul tĕŭ. Și sculându-se Maria mers a la munte cu de grab în cetatea Iudeĭ. Și a întrat în casa Zacharieĭ, și s'a închinat Elisavetei. Și a fost, când a audit Elisavet închinăciunea Marieĭ, săltat a pruncul în pântecele eĭ. Și s'a umplut de Spiritul sfînt Elisavet. Și a strigat cu glas mare și a zis: Binecuvîntată eștĭ tu între muierĭ, și binecuvîntat e rodul pântecelui tĕŭ. Și de unde mie acésta, ca să vină maĭca Domnuluĭ meŭ la mine? Că étă cum fu glasul închinărĭĭ tale întru urechile mele, săltă pruncul cu bucurie în pântecele meŭ. Și fericită e, carea a crezut, că va fi sevârșirea celor zise eĭ de la Domnul. Și a zis Maria: Măresce sufletul meŭ pe Domnul, și s'a bucurat spiritul meŭ de Dumnezeŭ mântuitoriul meŭ. Că a căutat spre umilința servitóreĭ sale: că étă de acum mĕ vor ferici tóte némurile. Că mĭ-a făcut mie mărire cel Puternic, și sfînt numele luĭ. Și mila luĭ din neam în neam spre ceĭ ce se tem de el. Făcut a tărie brațul sĕŭ, rĕsipit a pe ceĭ mândri cu cugetul inimiĭ lor. Pogorît a pe ceĭ puternicĭ de pe scaune, și a ridicat pe ceĭ umiliți. Pe ceĭ flămînzĭ ĭ-a umplut de bunătățĭ, și pe ceĭ bogațĭ ĭ-a scos a fară deșertĭ. Luat a pe Israil servul sĕŭ, ca să pomenéscă mila. Pe cum a grăit cătră părințiĭ nostri, luĭ Avram, și semînțieĭ luĭ până în veac. Și a rĕmas Maria împreună cu dînsa ca la treĭ lunĭ, și s'a întors la casa sa.“

După raportul acesta urmézĕ la 2, 1—7 cel despre nascerea luĭ Isus: „Și a fost în zilele acelea, ĭeșit a poruncă de la Cesarul August, să se scrie tótă lumea. Acéstă scrisóre întâiŭ s'a făcut domnind în Siria Chirineŭ. Și mergeaŭ toțĭ, să se scrie fiesce carele în cetatea sa. Suitu-s'a și Ĭosif din Galilea din cetatea Nazaretuluĭ la Iudea în cetatea luĭ David, carea se chĕmă Vetleem, — pentru că era el din casa și din nĕmul luĭ David, — să se scrie cu Maria cea logodită luĭ muiere, fiind grea. Și a fost fiind eĭ acolo, s'aŭ umplut zilele eĭ, să nască. Și a născut pe fiul cel întâiŭ născut, și l-a înfășat pe dînsul, și l-a pus în ĭesle, pentru că nu aveaŭ el loc în casă.“ Evenimentul îmbucurătoriŭ îl vestesce un înger păstorilor din apropiare, și aceștia „aŭ venit de grab, și aŭ aflat pe Maria și pe Ĭosif și pruncul culcat în ĭesle“ (2, 16). Eĭ istorisesc, ce ĭ-a adus aci, „și toțĭ, carĭ audiseră, se miraŭ de cele ce ziseră păstoriĭ cătră dînșiĭ“ (2, 18). „Éră Maria păzia tóte cuvintele acestea punêndu-le întru inima sa“ (2, 19). „Și când s'aŭ plinit zilele curățieĭ eĭ, după legea luĭ Moĭsi l-aŭ dus pe el în Ierusalim, ca să-l pună înaintea Domnuluĭ. Pe cum este scris în legea Domnuluĭ: Că tótă partea bărbătéscă, carea deschide pântecele, sfîntul Domnuluĭ se va chema. Și ca să dea jertfă, pe cum s'a zis în legea Domnuluĭ, dóuĕ turturele saŭ doĭ puĭ de porumbĭ“ (2, 22—24). La îndemnul Spiritului venise Simeon în biserică, și acesta a luat „mângăiarea luĭ Israil“ în brațele sale și a preamărit pe Dumnezeŭ, ĕră apoĭ s'a îndreptat cătră Maria, carea dimpreună cu Ĭosif se mirase de cele ce grăi pentru dînsul, și ĭ-a zis eĭ: „Étă acesta este pus spre căderea și scularea a mulțĭ din Israil și spre semnul, căruia se va zice împotrivă. Și prin singur sufletul tĕŭ va trece sabie, ca să se descopere de la multe inimĭ cugetele“ (2, 34. 35). „Și după ce aŭ sevârșit tóte după legea Domnuluĭ, s'aŭ întors în Galilea în cetatea sa Nazaret. Éră pruncul crescea și se întăria cu Spiritul, umplêndu-se de înțelepciune, și darul luĭ Dumnezeŭ era pe dînsul.

Şi se duceaŭ părinţiĭ lui în toţi anii în Ierusalim la sĕrbătórea Pascilor“ (2, 39—41). Cu prilejul uneia din călătoriile acestea aŭ perdut pe Isus cel de doĭ spre zece anĭ, şi „după treĭ zile l-aŭ aflat în biserică şedênd în mijlocul dascălilor şi ascultându-ĭ şi întrebându-l pe eĭ. — Şi vĕdêndu-l pe el s'aŭ mirat, şi a zis către el mama lui: Fiule, căcĭ aĭ făcut nóuĕ aşa? Întristându-ne étă tatăl tĕŭ şi eŭ te-am căutat“ (2, 46. 48). „Şi eĭ n'aŭ înţeles“ rĕspunsul, care li-l a dat (2, 50). „Şi s'a pogorît cu dînşiĭ şi a venit în Nazaret şi era sub ascultarea lor. Éră mama luĭ ţinea tóte cuvintele acestea întru inima sa“ (2, 51).

Registrul genealogic de la Luc. 3, 23—38 un numĕr mare de esplicătorĭ îl privesc de arborele genealogic al Mariei traducênd: „Şi Isus începênd era ca de treĭ zecĭ de anĭ, fiind, pe cum se părea, fiul luĭ Ĭosif,“ dară în realitate „fiul luĭ Ili ş. cl.“ Ast fel înţelegêndu-se tabula acésta genealogică a fară de Părintele cel ceresc al luĭ Isus înşiră şi pe părinţiĭ luĭ cei pămîntescĭ până în apoĭ la Adam, şi în şirul acesta îĭ este cel maĭ de aprópe Ili moşul luĭ, tatăl mameĭ luĭ. Esplicarea acésta o întărésce şi aceea, că Talmudul de Ierusalim [1]) încă zice, că tatăl Marieĭ se chema Ili, pe cum şi aceea, că numele luĭ cel tradiţional Ioachim are aceea-şĭ însemnare „Dumnézeŭ ajutoriŭ“ cu Iliachim, prescurtat Ili.

Luc. 8, 19—21 representézĕ aceea-şĭ scenă, carea o cunóscem deja din Mt. 12, 46—50 şi din Mr. 3, 31—35.

La Maria se maĭ referesce încă şi Luc. 11, 27: „Şi a fost, când grăia el acestea, ridicând o muiere glas din popor a zis luĭ: Fericit e pântecele, care te-a purtat, şi ţiţele, carĭ aĭ supt.“

(Va urma.)

[1]) Chagig fol. 77. n. 4.

Dumnezeul cel vechiŭ.

Naraţiune de *K. Bolanden.*

(Continuare.)

III.

Napoleon III.

La 1864 contele Ĭosif Rethel cetia în palatul sĕŭ din Paris o scrisóre. Din tinĕrul şi frumosul aprod devenise un moşneag venerabil. Napoleon III, pe timpul acesta împĕrat francez, stima fórte mult pe contele, fiind că acesta a stat în serviţul nemuritorului sĕŭ unchiŭ împărţind cu el esilul. Rethel era considerat aprópe ca membrul familieĭ împĕrătescĭ, pe al cărui cuvînt se punea mare pond. Dară totuşĭ nu-l putură îndupleca, să ĭea asupră-şĭ funcţiune publică. El refusa dignităţile cele maĭ strălucite şi maĭ invidiate. Trăia pentru sine şi pentru familie, studia mult, şi puţin îl interesa mersul lumiĭ.

„Basa Franţeĭ éră-şĭ se clatină!“ admonia a dese orĭ pe împĕratul. „Pressa se îndĕrĕtnicesce şi prin direcţia eĭ antireligióşă, demoralisătóre desbracă poporul de religia luĭ cea creştină. Marele tĕŭ antecesor n'ar fi suferit-o acésta chiar şi numaĭ din prevedere politică.“

Aristocratul cu moravurĭ pure a bună samă a refusat orĭ ce funcţie publică, fiind că nu voia, să fie părtaş sistemuluĭ de guvernare.

În lunile de vară contele Rethel petrecea de obiceiŭ la proprietăţile sale de la ţară, éră causa, că acum în Iulie cel călduros se află în Paris, era, că cetise despre o pictură artistică în uleŭ şi voia, să o cumpere.

Abia petrecu contele dóuĕ zile în Paris, când étă că primi o scrisóre, al cărei conţinut l-a mişcat în cea maĭ mare măsură. Mâna îĭ trĕmura, faţa îĭ îngălbeni, şi ochiĭ i-se pironiră spĕriaţĭ pe scrisóre. Apoĭ puse scrisórea la o parte, îşĭ neteqi fruntea şi se lăsă pe o perină, unde stătu nemişcat privind rece înaintea sa.

„Se póte? Nu, nu se póte!“ zise în fine.

Ceti érăşĭ scrisórea, apoĭ sună.

„Birjea să-mĭ fie în dată aicĭ!“ demandă lacheuluĭ, care întrase.

Contele se îmbrăcă cu cea maĭ mare nervositate, urcă trăsura şi mână la palatul imperial. Acolo grăbi prin coridóre, prin salele pompóse şi pe urmă sosi în camera de lucru a luĭ Napoleon.

Lângă masă şedea un bărbat de stat mijlociŭ şi bine hrănit. Palidă, fără simţire şi fără viaţă, faţa luĭ semĕna unuĭ cap de mort. Atât de rece şi de dură era faţa, de se părea cioplită din pétră. Mustaţa-ĭ désă atîrna pe buze vrênd parcă, să acopere uriciunea acesteia. Ochiĭ luĭ acuşĭ înţepătorĭ, acuşĭ astuţĭ, a dese orĭ dispăreaŭ total în gol. Întrégă fiinţa îĭ era înspăimîntătóre, repulsivă. Bărbatul acesta era Napoleon III în culmea puterii sale, care a umilit Rusia, a învins Austria şi a înfiinţat regatul italian pe ruinele maĭ multor principate, a cuprins Roma şi a jefuit posesiunile papale. Întrégă lumea îĭ pândea porunca şi se temea de mânia luĭ. Pe piaţa financiară scădea preţul hârtiilor de valóre, când Napoleon îşĭ mişca sprîncéna.

„Cum, iubite conte, dta în Paris? Ce surprindere!“ esclamă Bonaparte zărind pe cel ce întrase, a cărui nelinişte neobicĭnuită îĭ fu în dată bătătóre la ochĭ.

„Din întîmplare sînt în Paris, saŭ maĭ bine zis póte chiar provedinţa dumnezeéscă voesce, să fiŭ aicĭ.“

Napoleon privi pătrunqĕtor la Rethel, care la semnul împĕratuluĭ ocupă loc.

„Dta cauţĭ rĕŭ, conte! Dóră nu ţi-s'a întîmplat óre ce?“

„Personal nu mi-s'a întîmplat nimic, însă Maiestatea Ta cu întrégă familia şi Franţa întrégă sînteţĭ în pericol.“

Pe faţa luĭ Napoleon se ivi óre care vivacitate, un fel de mirare.

„Scusă, Maiestate, dacă fidelitatea şi alipirea mea mĕ îndémnă la nisce declaraţiunĭ, carĭ póte ar vătĕma regulele de bunăcuviinţă de la curte.“

„Nicĭ o scusă conte! Voiŭ sci, să apreţiez fidelitatea Vóstră. Trecutul Vĕ face drept un membru al familieĭ împĕrătescĭ. Spune numaĭ, ce te neliniştesce?“

„Maiestatea Ta puĭ în cursă pe Papa, veĭ, să estradaĭ pe capul bisericiĭ duşmanilor luĭ.“

Ochiĭ mititeĭ aĭ luĭ Napoleon dispărură de tot, şi figura luĭ semĕna până la amăgire uneĭ statuĭ de marmoră.

„Din ce fantasmagoriĭ deducĭ dta tóte acestea?“

„Un amic mĭ-a dat de scire pericolul ameninţător.“

„Cum se numesce acest amic?“

„Scusă, Maiestate, dacă îĭ retac numele. Nu voiŭ, să-l espun mâneĭ Maiestăţiĭ Tale.“

„Numaĭ din curiositate am întrebat,“ zise Napoleon cu indiferenţă. „Ţin de lucru imposibil, ca pe amicul luĭ Rethel să-l pedepséscă mânia mea. Ceea ce însă azĭ este un secret, în curênd va ajunge la cunoscinţa lumiĭ întregĭ pe calea ziarelor: învoéla, ce am făcut-o cu Italia. La tot casul în acésta se face amintire de aceea, că preste doĭ anĭ armata nóstră se va întórce din Roma în patrie, dară nimenĭ n'are dreptul de a deduce din acésta, că voiŭ, să tradez pe Papa inimicilor luĭ.“

„Rog pe Maiestatea Ta pe tot, ce e sfînt, să nu subscriĭ acéstă învoélă. Maiestatea Ta cunoscĭ ura alianţeĭ secrete din Italia în contra capuluĭ bisericiĭ. Retragerea armateĭ nóstre din Roma ar fi avisul, ce-l daţĭ adversarilor, să năvălescă asupra luĭ Piŭ IX.“

Napoleon, care încă era membru al alianţeĭ secrete din Italia, scia cine, că Rethel vorbesce adevĕrul, dară totuşĭ făţăria mirare.

„Nu te înţeleg! Armata nóstră dóră nu va păzi vecînic pe Papa. Întrégă Europa privesce cu gelosie ocuparea Romeĭ. Voiŭ, să pun capĕt acesteĭ stărĭ. Pe Papa îl vor apĕra tot aşa de bine în contra inimicilor persóna luĭ venerabilă şi sfîntul luĭ oficiŭ ca şi armele nóstre.“

„Iértă-mĭ, Maiestate! Contrariĭ credinţeĭ catolice nicĭ o dată nu vor recunósce sfinţenia oficiuluĭ papal. Dacă Maiestatea Ta revocĭ armata nóstră din Roma, Piŭ cade în captivitate, — şi póte va fi martir, éră însu-şĭ Maiestatea Ta, familia şi întrégă Franţa vor fi în pericol.“

„Într'adevĕr, conte, acesta este un deosebit mod de cugetare. Cum aĭ ajuns dta la gânduri atât de serióse? În ce legătură stă sórtea Papeĭ cu sórtea Franţeĭ şi a familieĭ mele?“

„În legătură fórte strînsă! Dacă marele-Ţĭ antecesor Napoleon I, n'ar fi ţinut în captivitate pe Papa şi n'ar fi prigonit biserica, el n'ar fi murit în exil.“

„Dragă Rethel, modul dtale de cugetare nu-l pot înţelege,“ zise Napoleon. „Gândescĭ dóră, că marile puterĭ ale Europeĭ aŭ purtat

răsboiŭ în contra unchiuluĭ meŭ, pentru ca să libereze pe Papa cel prinsonier?“

„Nu, Sire, asta n'o gândesc! Pe genialul Vostru unchiŭ nu l-aŭ doborît ómenii, ci mâna puternică a lui Dumnezeŭ, care tot de una apĕră biserica şi pe locţiitorul sĕŭ. Principiĭ aliaţi n'aŭ fost de cât unelte de ale dreptăţiĭ Dumnezeului pedepsitor.“

Împĕratul privi tăcut asupra conteluĭ, de a cărui minte întrégă se îndoia.

„Aserţiunea mea póte se pare curiósă Maiestăţiĭ Tale, dară eŭ am dovedi.“

„Dă-mi voe, să le aflu?“

„Da, Maiestate!“ Şi contele istorisi scena din Fontainebleau dintre Piŭ VII şi Napoleon I, ceea ce se părea, că pe împĕratul îl interesézĕ mult.

„După ce Piŭ VII a dovedit cu istoria,“ sfârşi Rethel, „că Dumnezeŭ a rĕsturnat pe toţi inimiciĭ Papilor, a avertisat cu mişcătóre cuvinte pe marele Vostru antecesor. Nicĭ o dată nu voiŭ puté, să uĭt cuvintele Papeĭ! Pururea îmĭ stă înainte figura maiestósă a sfîntuluĭ moşneag! „Trăesce încă Dumnezeul cel vechiŭ,“ zise el împĕratuluĭ, „în curênd şi dta veĭ fi pus în rîndul persecutătorilor bisericiĭ!“ Acestea le-a profeţit Piŭ VII, şi preste doĭ anĭ s'a împlinit, ceea ce a zis.“

„Lucrul ásta e fórte interesant!“ zise Napoleon. „Într'adevĕr, aşa se vede, că întîmplarea a dat ceva dreptate ameninţărilor Papeĭ.“

„Nu întîmplarea, Sire! Noĭ nu ne putem îndoi în ceea ce faptele istorieĭ ăŭ dovedit în curs de secolĭ cu esemple atât de viĭ, că adecă Dumnezeŭ scutesce pe locţiitorul sĕŭ pământesc.“

„Regret, iubite conte, dar eŭ nu pot împărtăşi credinţa acésta tare a dtale?“

„Nicĭ unchiul Vostru n'a crezut la timpul sĕŭ în Fontainebleau, — dar a crezut pe insula St. Helena! Să-ţĭ spun, în ce chip s'a pronunţat el în exil?“

„Dta scĭ, că venerez tot cuvîntul nemuritorului împĕrat,“ rĕspunse Bonaparte.

„Exilatul zicea a dese orĭ: „Barĕm de aşĭ puté spune fiesce căruĭ principe puternic: Veneraţi pe locţiitorul luĭ Christos; nu supĕraţi pe Papa, căcĭ altmintrea vĕ va pedepsi Domnul protectorul bisericiĭ cu mâna sa osînditóre!“ Ast fel vorbia marele împĕrat pe insula St. Helena. Ĕră mie mĭ-a revenit norocul, să repetĕsc cuvintele unuĭ geniŭ înaintea Maiestăţiĭ Tale într'un timp critic.“

„Suferinţele exilului aŭ slăbit capabilitatea de judecare a împĕratului,“ replică Napoleon.

„Unchiul Maiestăţiĭ Tale tocmaĭ dimpotrivă susţinea, că nenorocirea l-a deschis ochiĭ,“ rĕspunse Rethel.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Manual de Psichologie şi Logică pentru clasa VIII a şcólelor medie edat de *Dr Vasile Hossu*. Blaş. Tipografia seminariului archidiecesan. 1898. Preţul broş. 1 fl. 20 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratului Cler archidiecesan, cărnia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiunĭ. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială, ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

faptele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

☛ Euchologiu ☚

ediţiunea a dóua, revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** şi **rosu**. — Preţul nelegat fl. 2.80, ĕră legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericescĭ din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiuni ministeriale, traduse, edate şi cu autoritate la ordinul Preaveneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea clerului nostru asupra acestuĭ op. Fără de cartea acésta nicĭ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipsésca acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiunĭ nóue create prin legile aceste.

Cestiuni

din

dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvanieĭ“ şi a dluĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Îndreptariŭ

în causa dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaş 1896.

Broşura constă din 39 pagine, în carĭ se daŭ inviaţiunile cele maĭ bune, cum aŭ să purcédă oficiile parochiale şi curatoratele, cum şi privaţiĭ la aruncarea şi conscrierea dărilor de stat şi anume: 1. a dăriĭ de *case,* 2. a dăriĭ de *câştig,* 3. a dăriĭ după *camete,* 4. a dăriĭ *supletóre* generale de *venit,* 5. a *taxeĭ de scutire* dela *miliţie,* 6. a dăriĭ de *arme* şi de *vînat* şi 7. *comisiunile* pentru aruncarea dărilor. — Preţul uneĭ broşurĭ e **8** cr., expedată franco sub faşe **11** cr.

Pregătire la mórte, adecă consideraţiunĭ asupra maximelor eterne folositóre tuturora pentru meditare şi preoţilor spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Besericeĭ. În versiune românéscă de Membriĭ societăţiĭ de lectură Inocenţiŭ M. Clain. Blaş 1893. Tipografia Seminariuluĭ archidiecésan. Opul are 425 p. în 8° mic. Preţul 80 cr. Editura societăţiĭ.

Liturgieriŭ, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nr. cons. 5906—1898. (50) 1—2

Publicare de licitaţiune

pentru esandarea podului cu drept de vamă dintre opidul Blaş şi comuna Veza şi a celuĭ din capĕtul din jos a satuluĭ Blaş, adecă a **podurilor cu drept de vamă de preste Tirnava mare şi Tirnava mică** aparţinĕtóre Dominiului Mitropolitan gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş, ce va avé loc în Blaş la

15 Decembre 1898 st. n.

la 10 óre a. m. în cancelarea advocatuluĭ archidiecesan.

Podurile maĭ sus amintite se vor esarenda pe treĭ anĭ succesivĭ de la 1 Ianuar 1899 st. n. începênd.

Condiţiunile de esarendare se pot vedé în cancelaria advocatuluĭ archidiecesan.

Cei ce doresc a lua parte la licitaţiune, sînt obligaţi a depune un vadiŭ de 200 fl. în banĭ gata, orĭ în hârtiĭ de valóre, notate la bursa din Budapesta.

Ofertele presentate în scris până la acel termin se vor lua numaĭ atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă acluderea vadiuluĭ amintit şi pe lângă declaraţiunea, că oferentele cunósce condiţiunile de esarendare.

Blaş la 1 Decembre 1898 st. n.

Dr Iuliŭ Maniŭ
advocat archidiecesan.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., ½ an 3 fl., ¼ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., ½ an 9 frcs., ¼ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 10 Decembre 1898. Numĕrul 49.

Un suspin

cătră Ilustriĭ Archiereĭ aĭ provinţeĭ mitropolitane gr. cat. române de Alba Iulia-Făgăraş.

II.

Am închiat la anul 1700 sfînta legătură, unirea credinţeĭ cu mama biserică a Romeĭ, şi atuncia ni-s'a garantat pentru tot de una rĕmânerea intactă şi nealterată a disciplineĭ, ritului şi limbiĭ nóstre liturgice. Biserica nóstră după închiarea actuluĭ unirii, spriginită şi de gloriosul sceptru al domnitorilor din casa habsburgică, a început a rĕsufla maĭ liber şi din puterea sa vitală internă, oţelită prin suferinţele trecutuluĭ, a desvoltat o activitate intensivă şi estensivă în privinţă religiósă-morală şi culturală. Ba maĭ apoĭ prin restaurarea mitropolieĭ de Alba Iulia şi Făgăraş şi prin întemeiarea alor dóuĕ episcopate gr. cat. române nóuĕ constituindu-ne în o provinţă mitropolitană de sine stătătóre şi supuse de-a dreptul Sfinţieĭ Sale Pontificeluĭ Romeĭ, biserica nóstră s'a împărţit între maĭ multe puterĭ lucrătóre, asemenea unuĭ ogor lucrat de maĭ mulţĭ economĭ dibacĭ, şi a luat altă faţă, şi semĕnăturile spirituale udate cu sudórea Archiereilor şi Cleruluĭ şi făcute roditóre de harul ceruluĭ promiteaŭ un seceriş mănos.

Înse s'a adeverit literalminte şi cu biserica nóstră suspinul unuĭ s. Părinte: „Ecclesia Christi peregrinatur inter persecutiones mundi et consolationes Dei.“ Cu cât a fost maĭ priinciósă atmosfera bisericéscă în privinţa desvoltăriĭ organice a bisericiĭ nóstre, cu atât maĭ nădușitóre pentru avîntul progresuluĭ nostru cultural s'a făcut atmosfera politică. De şi guvernele şi sistemele se schimbaŭ, dar faţă cu progresul şi desvoltarea bisericiĭ nóstre manţineaŭ cu maĭ multă orĭ maĭ puţină asprime tot politica de a ne ciunta aripile avîntuluĭ şi progresuluĭ spiritual. Archiereiĭ nostri şi Clerul nostru tot de una aŭ stat la înălţimea misiuniĭ întru apĕrarea drepturilor şi disciplineĭ bisericiĭ nóstre; inse resultatul le-a fost lacrimĭ şi suspin. Nu ne este propusul, să facem istoricul luptelor şi suferinţelor bisericiĭ nóstre. Vom, să ne restrîngem la loviturile date bisericiĭ nóstre din partea ocârmuiriĭ lumeseĭ şi la atentatul, care se plănuesce în conţelegere cu regimul civil din partea episcopatuluĭ catolic de rit latin din Ungaria, care episcopat, pe cum arată semnele, şi-a uĭtat de apostolia luĭ Christos şi s'a înhămat la carul şovinismuluĭ naţional.

Guvernul Ungarieĭ de treĭ deceniĭ în cóce, de când a inaugurat politica nefastă poreclită idea de stat magiar identificându-o cu unitatea de limbă într'o ţară poliglotă ca Ungaria, a pornit o campanie de lovituri neîntrerupte în contra bisericiĭ şi naţiuniĭ nóstre. Vĕdĕnd, că din trupina bisericiĭ nóstre cea sguduită de furtuni a rĕsărit surceaua şcoliĭ române, şi sciind bine, că némul, care are şcólă, are limbă, ér care are limbă suptă din sinul mameĭ sale, are viaţă, fiind convinşi vrăşmaşiĭ esistenţeĭ nóstre ca Romăni despre acest adevĕr comprobat prin istorie, şĭ-aŭ propus a degera prin bruma şovinismuluĭ, care pe pămîntul Ungarieĭ scăldat cu siróie de sânge românesc nu sufere nicĭ o plantă culturală, ce nu produce florĭ spre împodobirea egoismuluĭ magiar şi frupte spre săturarea moloculuĭ numit idea de stat magiar, — şĭ-aŭ propus stirpirea totală a planteĭ „şcóla română“, ca sermanul popor român să nu pótă culege de pe aceea frupte. Spre ajungerea acestuĭ scop prin o legislativă constituită, — pe cum recunosc astăzĭ chiar şi Magiariĭ înşi-şĭ, — cu uciderea consciinţeĭ poporuluĭ alegĕtoriŭ a alcătuit legĭ preste legĭ, ordonanţe preste ordonanţe, care de care maĭ incompatibile cu împrejurările şi cu starea materială a poporuluĭ, dar tóte ţintitóre spre stirpirea religiuniĭ şi limbiĭ nóstre din şcóla română şi spre împedecarea progresuluĭ cultural al poporuluĭ în limba sa. Prin legile şi ordonanţele sale tinde a corumpe simţul religiosomoral şi al iubiriĭ de neam în corpul moral al învĕţătorilor români, pentru că le promite, că şi petrile i-le va preface în pâne, îmbiându-ĭ cu ajutóre de stat, tóte turnate în căldarea cea fără fund a statuluĭ din sudórea serma-

---

Feuilleton.

Adunarea generală a Reuniuniĭ învĕţătorilor români gr. cat. din ţinutul Lugoşuluĭ.

(Fine.)

La 1 óră d. a. toţĭ membriĭ Reuniuniĭ cu Rev. Domn preşedinte în frunte aŭ fost invitaţi la bogata masă a ilustruluĭ Patron Părintele Episcop. Aci primul tost l-a ridicat ilustrul Archipăstor şi Episcop pentru şcóla română şi fraţiĭ învĕţătorĭ aĭ sĕĭ, Rev. Domn Preşedinte pentru Sfinţia Sa preabunul nostru Episcop şi Patron, notariul Reuniuniĭ Iuliŭ Biroŭ pentru Rev. Domn Canonic Ioan Boroş preşedintele Reuniuniĭ învĕţătorescĭ, ér M. O. Domn protopop George Popoviciŭ pentru Reuniunea învĕţătorilor şi concordia dintre preoţi şi învĕţătorĭ.

Nu pot, să nu mĕ opresc aci un moment măcar şi să nu strig: Fraţilor colegĭ! Considerând viul interes, înalta bunăvoinţă şi marea iubire părintéscă, ce manifestéză pururea faţă cu noĭ ilustrul Patron Preasfinţia Sa bunul nostru Episcop, din parte-ne aducêndu-ĭ prinosul nostru de omagiŭ şi esprimându-ĭ profunda nóstră mulţămită şi recunoscinţă să nu încetăm a înălţa inimile şi cugetul nostru cătră Tronul ceresc rugând cu fricĭ şi cu cutrĕmur pe Părintele vécurilor, ca vĕrsând preste acest bun şi iubit Tată al nostru bogatele sale darurĭ cereschĭ, să-l ţină în pace, întreg, sănătos şi întru zile îndelungate până la cele maĭ adâncĭ şi fericite bĕtrâneţe!

La 4 óre preşedintele redeschidĕnd şedinţa, urméză o discusiune colegială interesantă asupra lecţiuniĭ practice predate înainte de prânz, la care aŭ luat parte maĭ mulţĭ învĕţătorĭ.

La ordine a urmat apoĭ cetirea tractatuluĭ teoretic-practic despre „Scrierea modernă saŭ verticală“ de notariul II dl Beniamin Densuşan învĕţător în Lugoş; asupra cărui tractat a avut loc la fine discusiunea colegială îndatinată.

Conform programeĭ aci ar fi urmat tractarea lecţiuniĭ practice din Istoria patrieĭ „Daciĭ şi Romaniĭ“ de conmembrul dl Iosif Micleŭ învĕţător în Rama. Dar fiind că propunĕtorul nu s'a presentat la adunare, predarea acesteĭ lecţiĭ nu s'a făcut. Acéstă împrejurare a îndemnat apoĭ adunarea generală, ca acésta să-şĭ esprime protocolarminte regretul şi displăcerea sa faţă cu conmembrul Iosif Micleŭ, şi acésta cu atât maĭ vîrtos, că dsa după ce nu şĭ-a trimis elaboratul spre censurare, nicĭ n'a aflat de demn cel puţin a-şĭ insinua şi scusa absenţa sa.

Fiind timpul târziŭ, Rev. Domn preşedinte închide şedinţa şi vestesce, că se va ţiné Luni în 14 Nov. la órele 9 diminéţa.

Şedinţa II.

După deschiderea şedinţeĭ la timpul fixat de Rev. Domn preşedinte urméză la ordine rapórtele diferitelor comisiunĭ. Din raportul comisiuniĭ pentru censurarea raţiociniuluĭ Reuniuniĭ adunarea generală convingêndu-se că acela se află în ordine, dă comitetuluĭ şi cassaruluĭ absolutoriul.

Ér din raportul comisiuniĭ alese pentru incassarea taxelor şi inscrierea de membri noĭ adunarea generală află cu bucurie, că s'aŭ maĭ incassat adecă unele taxe de la membri vechĭ, şi că s'aŭ inscris ca membri

nului popor. Poporul ca să pótă plăti darea mare, róde mălaiŭ muiat cu lacrimi, și totuși stăpânitorii cu atâta căldură îmbrățișézĕ biserica nóstră și némul nostru, cât se silesc din rĕsputerĭ a deslipi pe învĕțătorĭ de sinul poporului, care ĭ-a născut, și de al bisericiĭ, care ĭ-a crescut. Pe uniĭ le-a și succes deja a-ĭ înstrăina și rĕci de cătră sinul bisericiĭ, némului și școliĭ române: eĭ învinși de ispită părăsesc școlile cimentate cu sudórea cruntă a poporului român și merg la ale statului.

Efectele legilor politice-bisericescĭ. — Directorul oficiului statistic central Jekelfalussy József în o conferență ținută în 5 a c. a voit, să arete, că aŭ fost neîntemeiate temerile ivite la aducerea legilor politice-bisericescĭ. El a arĕtat, că în deceniul acesta numĕrul căsătoriilor despărțite era înainte de întrarea în vigóre a nóuĕlor legĭ între 1088 și 1413, pe când de atunci în cóce ele s'aŭ redus la maĭ puțin de jumătate. Dacă dl statistic nu s'ar restrînge numaĭ la numeriĭ secĭ, ce-ĭ stau înainte, atuncia s'ar puté convinge, că numaĭ numĕrul divorțurilor decretate prin sentență judicială a scăd̦ut, a crescut înse al celor arbitrare. Ómeniĭ se tem de spesele procesuale, pentru aceea a nevoe se hotărésc la proces, dară se despart eĭ și fără de întrevenirea judecătorieĭ. Acesta ni-se pare un rĕŭ și maĭ mare. De altmintrea căsătoria civilă aŭ combătut-o maĭ ales catoliciĭ, la carĭ nicĭ maĭ înainte nu aŭ fost multe procese matrimoniale, ĕră contingentul cel mare la aceste procese l-aŭ dat acatoliciĭ.

Trecerea la neconfesionalism, zice conferențiarul, încă nu justifică temerile cofesiunilor. În 1896 s'aŭ declarat de neconfesionalĭ numaĭ 3990, ĕră în 1897 numĕrul lor a fost de 4935. Aceștia nu aŭ părăsit religiunea din causa indiferentismului, ci în cele maĭ multe casurĭ din fanatism religios trecênd la sectele Baptiștilor și Nazarenilor. Datele citate încă arată, că neconfesionalismul cresce din an în an și încă cu 24—25%. Decĭ a fost justificată temerea confesiunilor. Din numĕrul total al neconfesionalilor aŭ fost maĭ înainte reformațĭ 38%, gr. or. 23%, catolicĭ 22%, protestanțĭ 16%, Israiliții abia vre o 20—30 persóne.

Dintre ceĭ căsătoriți în 1897 aŭ contras și *căsătoria bisericéscă* dintre catolicĭ 98·9%, unitarĭ 98·6%, reformațĭ 98·2%, gr. catolicĭ 97·4%, luteranĭ 93·5%, gr. orientalĭ 90·00%. jidovĭ 65·1%. Ce privesce căsătoriile mixte, la reformațĭ și Luteranĭ s'aŭ înfățișat și la biserică 98%, pe când la catolicĭ abia 55%. Căsătoriile dintre creștinĭ și Jidanĭ se pot computa cam 354 pe an; pruncĭĭ din aceste căsătoriĭ maĭ mulți se încreștinézĕ. Așa în 1897 111 părechĭ aŭ declarat, că vor cresce pruncĭĭ creștinesce, ĕră 12 părechĭ, că îĭ vor cresce în legea israilită.

Ce privesce trecerile de la o confesiune la alta, religiunea catolică a câștigat la ritul latin 2.323, ĕră la cel grecesc 4 suflete; confesiunile acatolice tóte aŭ avut perderĭ, a nume gr. orientaliĭ 207, Luteraniĭ 782, reformațiĭ 1.098, unitariĭ 34. Jidanĭ s'aŭ încreștinat 261, ĕră dintre creștinĭ aŭ apostatat îmbrățișând în an. 1896 iudeismul 123 persóne, ĕră în cel următor 83 persóne.

Datele acestea dovedesc o rĕcire a sentimentului religios. Și dacă Jekelfalussy voesce, să o numere acésta între efectele legilor politice-bisericescĭ, prin acésta numaĭ dovedesce, că ele maĭ multă stricăciune fac acatolicilor, carĭ aŭ promovat aducerea lor, de cât catolicilor, carĭ le-aŭ combătut. De stricat ele aŭ stricat tuturor bisericilor scărindu-le auctoritatea înaintea poporului și nutrind indiferentismul religios.

Revistă bisericéscă.

Roma.

Papa Leo XIII în alocuțiunea ținută în ultimul consistor secret a lăudat mult pe noul patriarch al Sirilor Dionisiŭ Efraim Rahmani, fostul archiepiscop de Alepo, care a fost ales de cătră ceĭ alalțĭ episcopĭ de ritul sir. Noul patriarch de Antiochia s'a născut în 1849 și și-a făcut studiile în Roma la colegiul de propaganda fide, unde a obținut gradul de doctor în filosofie și teologie.

În 29 Nov. S. Congregațiune a Riturilor a ținut adunare generală în presența Pontificelui în causa beatificării venerabileĭ Maria Magdalena Martinengo din Barco, care a fost călugăriță capuciniană.

„Osservatore Romano" desminte în chip categoric aserțiunea corespondentului roman al ziarului „Berliner Tagblatt", care afirmase, că Papa cu ocasiunea primiriĭ în audiență a baronului Hertling ar fi desavuat pe secretarul de stat Rampolla în cestiunea protectoratului preste catoliciĭ din Orient. „Osservatore Romano" adauge: Papa nicĭ când n'a desavuat pe secretarul sĕŭ. S. Scaun pórtă numaĭ o politică, și de aceea are, să domnéscă deplină armonie între Papa și între secretarul de stat.

Austria.

Monarchul prin un autograf preaînalt adresat cardinalului Schönborn archi-

---

fundatorĭ cu taxa de 10 fl.: Ilustrissimul Domn Episcop Dr. Demetriŭ Radu (cu 25 fl.), Ilustrissimul Domn Canonic-preposit Ștefan Moldovan, Reverendissimiĭ Domnĭ canonicĭ Petru Pop și Beniamin Densușan, Spectabiliĭ Domnĭ Dr. Iacob Maior medic și Dr. Isidor Pop advocat, On. Dn. Ioan Țucu capelan, Domniĭ Constantin Jucu, Pavel Păunescu, Basiliŭ Opra, Dimitrie Dobrin, Sandu Pêrvu, N. Petrovan, Iosif Bader, S. Manciŭ și Dna Iulia Habor, toți din Lugoș; apoĭ On. Domnĭ Octavian Madincea paroc în Iladie și Corneliŭ Lengyel preot în Jitin; ér ca membru ajutător cu taxa de 1 fl. dl Francisc Iacobescu din Lugoș.

Acest resultat îmbucurător adunarea îl primesce cu repetite urărĭ de „Să trăéscă!"

După acestea vine la ordine lecțiunea practică din Geografie „Apele Ungarieĭ" pentru clasa a IV-a predată după „teoria treptelor formale" de notariul I Iuliŭ Biroŭ învĕțător superior în Ticvaniul Mare. Fiind lecția acésta tractată după recerințele pedagogiceĭ moderne, a fost ascultată și urmărită din partea adunăriĭ cu cuvenită atențiune. La finea lecțiuniĭ s'a încins asupra acesteia o interesantă discusiune colegială. Atât lecția acésta, cât și cea precedentă din ședința I aŭ fost predate elevilor școlarĭ a nume aduși în adunare.

A urmat apoĭ cetirea elaboratului „Legea de pensiune învĕțătorésca" și a unor instrucțiuni ministeriale relative esplicate de conmembrul dl George Caĭman învĕțător inferior în Ticvaniul Mare. Fiind acéstă lege de un interes vital pentru învĕțătorĭ, s'a discutat de aceștia din punct în punct făcêndu-se observările necesare.

Fiind timpul înaintat, Rev. Domn președinte închide ședința și anunță continuarea eĭ la 4 óre d. a.

La 1 óră d. a. membriĭ Reuniuniĭ, preoți și învĕțătorĭ și alțĭ Domnĭ inteligenți, cu Rev. Domn președinte în frunte, s'aŭ întrunit în sala otelului „La Poștă" la o masă comună. Melodiósele și frumósele cântece poporale, intonate aci de cătră confrațiĭ învĕțătorĭ în decursul meseĭ, aŭ maĭ încălțit și înveselit inimile și aŭ maĭ reîmprospĕtat în cât va atențiunea obosită de multifariile agende nesfârșite din încărcata programă a adunăriĭ presente.

La órele 4 d. a. după redeschiderea ședințeĭ Rev. Domn președinte împărtășesce, că Ilustritatea Sa preabunul nostru Archiereŭ a donat pe sama bibliotecii Reuniuniĭ foile „Unirea" și „Familia" în numĕr complet, cum și alte diferite opurĭ, ér Spectabilul Domn advocat Coriolan Bredicean a donat „Istoria Românilor" de A. D. Xenopol, legată în 2 tomurĭ elegante, și M. O. Domn protopop George Popoviciŭ a donat revista „Convorbirĭ Literare". Tótei donurile adunarea le primesce cu „Să trăéscă!"

Urméză apoĭ cetirea tractatului teoretic „Technica învĕțării" de dl conmembru Avram Neda învĕțător în Recița română. După o discusiune colegială óre care asupra acestuĭ tractat Rev. Domn președinte esprimă mulțămită și recunoscință tuturor autorilor pentru zelul și diligința, cu carĭ aceștia și-aŭ elaborat și predat temele lor în acéstă adunare generală.

Dintre decisiunile adunăriĭ generale maĭ însemnate amintesc:

a) Stipendiul de 20 fl., creat pentru ajutorul fiilor de învĕțătorĭ, să se conferéscă atât celor ce cercetéză școlile mediĭ, cât și celor ce cercetéză școlile elementare străine.

b) Să se descrie taxele restante, dar neincassavere ale unor membri.

c) Să se prelimineze 15 fl. pentru procurarea cărților pe sama bibliotecii Reuniuniĭ, și pentru conservarea acestora să se cumpere un dulap.

d) Învĕțătoriĭ de noŭ susceputĭ ca membri ordinarĭ în sinul Reuniuniĭ aŭ, să solvéscă taxele și pe anul, când aŭ întrat în oficiŭ.

e) Învĕțătoriĭ să contribuéscă la fondul de convict diecesan cu ½% după salarele lor.

f) Să se compună o cronică numită „Carte de aur", în care să se introducă atât membriĭ de orĭ ce clasă, cât și momentele maĭ însemnate din viața Reuniuniĭ.

g) Oficiul de notar al II-lea, în locul dluĭ Beniamin Densușan, care a dimisionat din causă de morb, să-l suplinéscă până la

episcopului de Praga a mulţămit episcopatului pentru pastorala colectivă dată din incidentul Iubileului sĕŭ.

Congresul catolic, care s'a deschis în 4 a c. la Salzburg, a fost bine cercetat. Congresul a discutat în secţiuni aprópe tóte cestiunile de actualitate.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Aniversarea a 50-a a domniei Monarchului s'a serbat şi în Ungaria.

Pe când în parlamentele ambelor părţi ale monarchiei domnesce obstrucţie, guvernele negoţiézĕ pentru încheiarea unui pact provisor de ½ de an. Guvernul ungar pare a fi îngrijat asupra viitoriului, căci se apropie de finea anului şi nu are budgetul votat. Oposiţia, care obstrucţionézĕ spre a rĕsturna pe br. Bánffy, aşa spera acesta, va justifica recurgerea lui la mĕsuri contrare constituţiei spre a evita confusia, ce s'ar puté nasce din nevotarea budgetului.

Ministrul croat Josipovich, care din 1884 a făcut parte din cabinetele Tisza, Szápáry, Wekerle şi Bánffy, în 4 a c. şi-a dat dimisiunea. Faptul acesta a provocat mare perplexitate în guvern şi în partidul acestuia. Ca motiv al dimisiunii sale aduce, că prevĕdĕnd dînsul, că prin nevotarea indemnităţii şi a pactului provisor cu Austria de la 1 Ian. 1899 aŭ să între în vigóre stări neconstituţionale, dînsul nu mai póte rĕmâné în cabinet. Alţii ascriŭ abzicerea intrigilor banului croat Khuen-Héderváry. Unii merg şi mai de parte şi cércă firele intrigilor prin Viena, unde s'ar lucra pentru slăbirea Ungariei prin Croaţi, ca ast fel să o înduplece mai uşor la pactul cu Austria.

Mai mult de cât abzicerea ministrului Josipovich a sguduit partidul guvernamental abzicerea presidentului Szilágyi şi a vicepresidentului Láng de la presidiul dietei. Retragerea lui Szilágyi de la presidenţă până acum a avut ca urmare ieşirea mai multor deputaţi fruntaşi din partidul guvernului. Br. Bánffy alt cum de mai de mult nu e mulţămit cu Szilágyi, fiind că nu ar fi destul de energic faţă cu oposiţionalii. Penele simbriaşe l-aŭ atacat pe Szilágyi în „Berliner Tagblatt" suspiţionându-l, că părtinesce oposiţia. În urma acesteia el şi-a dat dimisia prin o scriptă adresată dietei.

Şedinţa de Mercuri, în care s'a pertractat abzicerea presidentului, a fost fórte furtunósă. Oposiţionalii Kossuth şi Polonyi aŭ declarat, că nu primesc abzicerea lui Szilágyi avĕnd încredere în el. După aceştia a luat cuvîntul br. Bánffy întimpinat fiind de oposiţie cu espresiunile: „A fară cu el! Cară te de aici! Mincinosule! Nu te ascultăm! În zădar vorbesci, şi aşa nu-ţi crede nime!" Br. Bánffy între contrazicerile şi întrerumperile oposiţiei declară, că şi dînsul regretézĕ retragerea lui Szilágyi, care póte provoca mari încurcături, dară cunoscĕnd naturelul şi resoluţiunea acestuia rógă casa, ca să priméscă abzicerea şi să procédă la alegerea noului president.

După aceea aŭ mai vorbit Apponyi, Molnár János şi Hegedűs (guvernamental) în sensul, ca să nu se priméscă abzicerea lui Szilágyi, ci să fie rugat a rĕmâné pe mai de parte la postul de president al dietei. Ajungĕnd lucrul la vot, propunerea acésta se primesce cu unanimitate, ĕră a lui br. Bánffy cade.

Tisza Kálmán a pregătit un proiect de resoluţiune, după care dieta ar avé, să auctorisezе guvernul, că de la 1 Ianuariŭ 1899 înainte, şi dacă nu s'ar vota îndemnitatea, să pótă percepe contribuţiuni, să prescrie recrutarea şi închie pactul cu Austria, adecă să se dea în mâna guvernului dictatură formală. Proiectul lui Tisza se consideră de un atentat îndreptat asupra constituţionalismului. Proiectul lui Tisza ocupă întrégă opiniunea publică. E vorbă, că guvernul va presenta monarchului spre aprobare acest proiect. Până acum aŭ repăşit din partidul guvernamental cam 30 de deputaţi, între cari Csáky Albin, Hieronymi, Lukács Béla, Szilágyi Dezső, Láng Lajos, conţii Andrássy Gyula şi Tivadar, Battyányi, Sztáray, Toroczkay şi alţii bărbaţi cu mare trecere în ţară.

Br. Bánffy din noŭ a alergat la Viena spre a-şi asigura încrederea monarchului. Probabil, să esopereze un decret regal pentru disolvarea dietei şi escrierea de alegeri nóue.

Scirile cele mai nóue spun, că Szilágyi şi Láng aŭ rĕmas pe lângă abzicerea sa şi nu vor, să mai continue a conduce şedinţele dietei. Alegerea cea nóuă se va face încă sub conducerea vicepresidentului Láng.

Austria.

Iubileul de 50 de ani de domnie a Monarchului a fost celebrat cu mare solemnitate în Austria, dară cu deosebire în Viena. Serbarea a făcut, ca pe câte va zile şi partidele politice să observe un fel de armistiţiŭ.

Abia a trecut înse sĕrbătórea împĕrătéscă, şi patimile politice erump din noŭ. Germanii liberali şi naţionali amenință cu continuarea obstrucţiei.

Din incidentul Iubileului s'aŭ împărţit preste 4400 de distincţiuni.

Contele Thun în una din şedinţele precedente fiind interpelat în cestia espulsării de supuşi austriaci din Prusia a zis între altele, că guvernul austriac va recurge la represalii. Presa germană cualifică de nediplomatică declararea contelui Thun şi întrébă, cum de cutézĕ un miniştru austriac, să scape din vedere raporturile amicale dintre Austria şi Germania şi să se amestece în afacerile interne ale acesteia?

Rusia.

„Pol. Corr." scrie, că atitudinea guvernului francez în cestiunea anarchismului displace cercurilor conducĕtóre din Rusia. Vorbirea ţinută în parlament de ministrul Dupuy mai mult încurajézĕ de cât sparie pe anarchişti. Acéstă atitudine nu se unesce cu raporturile de amiciţie şi alianţă, ce le întreţine Franţa cu o putere conservativă, cum e Rusia.

Spania şi America.

Comisiunea de pace în curĕnd îşi va termina lucrările. Luni s'aŭ stipulat dispoşiţiile referitóre la cestiunile comerciale şi luridice ale Spaniolilor, cari rĕmân şi pe viitor pe Cuba, Portorico şi Filipine. Tractatul de pace se aştéptă, să fie în curĕnd ratificat de cătră parlamentele ambelor state.

E vorbă, că în Spania să se casseze ministeriul de colonii. Perdĕndu-se coloniile, e firesc lucru, să se casseze ministeriul acesta.

Corespondinţe.

De sub póla Meseşului Sĕlăgean în Novembre.

Onorată Redacţiune!

Noi, ceî ce sîntem vestitorii cuvîntului Evangeliei lui Christos, cade se, să împlinim cuvîntul Scripturii prin faptă. Află se scrise în cartea mântuirii între alte multe adevĕruri

---

adunarea generală viitóre dl Ioan Valdean învĕţător în Costeiul Mare.

h) Adunarea generală viitóre se va ţiné în Comloşul Bănăţan.

După ce Rev. Domn preşedinte împărtăşesce, că membrul din comitet dl Tit Popoviciŭ învĕţător la şcóla de stat în Muraniŭ abzice din acel post, ceea ce adunarea şi primesce, se alege comisiunea verificatóre a protocolului adunării constătătóre din 3 membri.

Cu acestea terminându-se şedinţele adunării generale, preşedintele Rev. Domn Ioan Boroş prin o scurtă vorbire mulţămind atât membrilor pentru zelul şi interesul, cu care aŭ discutat agendele adunării, care a succes preste aşteptare, cât şi M. O. Domn protopop al Lugoşului George Popoviciŭ pentru valorosul ajutor, şi cerĕnd, ca darul Domnului să protégă pe Ilustritatea Sa Dr Demetriŭ Radu preabunul şi iubitul nostru Episcop şi Patron, declară adunarea generală de închisă.

La acestea conmembrul dl Avram Neda esprimă în numele adunării mulţămită atât Rev. Domn preşedinte pentru înţelepciunea, cu care a condus şedinţele adunării, cât şi comitetului de aranjare pentru buna primire şi găzduire, de cari aŭ fost împărtăşiţi membrii Reuniunii, dorindu-le între urale de „Să trăéscă!" mulţi ani fericiţi.

Iuliŭ Biroŭ
notariul I al reuniunii.

şi acesta: „Ce zic vóuĕ întru întunerec, spuneţi în lumină, şi ce auḑiţi la ureche, propovĕduiţi prin case.“ Din aceste cuvinte mânecâud aflu cu cale în celea următóre a schiţa per summos apices festivitatea, ce din incidentul ridicării unei s. restigniri în comuna Boian s'a inaugurat la 20 a c. în acea comună.

Premit, că poporul nostru pe cum în trecut, aşa şi ază numai atunci îşi jertfesce obolul pentru înfrumseţărea bisericii, pentru ridicarea monumentelor, ce arată la lume simţul lui de viaţă religiósă-morală, când în fruntea lui la altariul bisericii lui se află preoţi devotaţi şi conscii de sublima sa chemare, atari preoţi, despre cari Scriptura zice, că sînt „sarea pământului“ şi „lumina lumii“, ce prin faptele sale bune luminézĕ tuturor. De atare preot se bucură poporenii din Cizeriŭ-Boian; căci preotul lor Aureliŭ Orian pare a fi pătruns de devisa preotului consciŭ de sine, ce atât de frumos o versifică regretatul Popfiŭ, când între altele la adresa unui preot tinĕr zice: „Mergi dar şi tu în luptă. Preot român a fi — Ce însémnă alta de cât în luptă a trăi?“ Aşa e, luptă e viaţa a tot preotul, ce cu devotament se dedică misiunii sale sfinte. Dară viaţa preotului din Cizeriŭ-Boian e per eminentiam luptă, căci preotul de acolo până ce de o parte are a se strădui în resfirarea ignoranţei şi a credinţei deşerte de pe orizonul vieţii morale a poporului de acolo, desrădăcinând viţiile şi năravurile rele încuibate din timpuri străvechi în sinul poporului, până atunci de altă parte are a se lupta şi în contra clevetirilor fraţilor vicleni, de cari a dese se căesce şi s. Pavel în epistolele sale, dară spre desarmarea lor îi mustră grăindu-le: „Éră de vĕ ródeţi între voi, şi vĕ mâncaţi, căutaţi, să nu vĕ mistuiţi unul pe altul“ (Gal. 5, 15). De altmintrea mângâie se zelosul preot pentru prigonirile, ce le sufere, cu zisa Scripturii: „Vaĭ vóuĕ, când vĕ vor zice toţi ómenii bine,“ şi airia: „Că se cade, să fie şi erese între voi, ca cei lămuriţi să fie arĕtaţi între voi.“

La stăruinţa amintitului preot, carele după ce prin o conduită şi tact plin de prudinţă pastorală dintr'o stare desolată şi-a ridicat pe fondul parochial tóte superedificatele necesare cu o frumósă casă parochială, poporul credincios din filia Boian şi-a ridicat o rĕstignire frumósă lângă drumul de ţară aprópe de locuinţa gendarmilor, pentru a cărei sfinţire Venerabilul Vicariŭ Iubilar al Sĕlagiului A. Barboloviciŭ n'a pregetat a veni la faţa loculŭi însoţit de On. protopop I. Moldovan din Bănişor şi de preotul din Şeredeiŭ V. Gheţe. După sfinţirea apeĭ şi binecuvîntarea crucii Rev. D. Vicariŭ a rostit cătră poporul adunat în un numĕr considerabil de preste 1000 de suflete o vorbire ocasională cu o însufleţire, ca şi care numai la rari ómeni le e dată a o interpreta. Nu în zădar îl numise óre cine prin o gazetă Ioan cu rostul de aur al Sĕlăgenilor. Voiŭ cerea pe scurt, pe cât îmi revoc în memorie din celea auḑite, să schiţez unele momente din acea vorbire.

Tema vorbiriĭ a fost „călătoria religiósă a bisericii nóstre gr. cat. şi a poporului român pe pământ“. Pentru desvoltarea acesteĭ teme distinsul orator bisericesc arată, că printre câte obstacule a trecut poporul român şi câte stavile a învins spriginit de charul s. Crucĭ şi de credinţa cătră religiunea sa străbună şi cătră cele şepte taĭne ca tot atâtea isvórĕ de ale mântuiriĭ. A accentuat dignitatea sacramentului căsătorieĭ îndeplinit tot de una sub semnul crucii, şi pietatea strămoşilor nostri cătră acest sacrament ca fundamentul vieţii familiare şi sorgintele binecuvîntăriĭ preste poporul român. A mai relevat, că credinţa cătră acest sacrament şi religiune a fost tăria poporului nostru, de n'a îmbrâncit sub crucile trecutului sĕŭ desastros, şi a îmbărbătat pe ascultători, că din incidentul păşiriĭ în viaţă a matriculeĭ civile să nu se sguduie în sufletul lor credinţa şi pietatea cătră acest sacrament, care este temelia vieţiĭ familiare şi sociale. Celea inaugurate prin matricularea civilă sînt nisce formalităţi schimbăcióse cu timpul, dară religiunea şi sacramentele eĭ întemeiate pe stînca, care este Christos, nicĭ când nu s'aŭ schimbat, nicĭ se vor schimba, de óre ce sînt aşeḑăminte divine, şi scris este, că cerul şi pământul vor trece. dar din lege o fotă saŭ o cirtă nu va trece. până se vor plini tóte. Cam acésta a fost esenţa vorbiriĭ venerabilului vicariŭ, carele tot de una şi între tóte împrejurările îşi scie acomoda vorbirea, ca să fie, pe cum se zice. de tempore.

E de prisos a aminti, că ce impresiune a făcut acea vorbire asupra ascultătorilor. Dare-ar bunul Dumnezeŭ, să avem noi Românii mulţi atari bărbaţi învăpăiaţi de dorul de a predica Evangelia poporului, care durere şi ază zace în întunerec şi în umbra morţii!

După sfinţire poporul s'a întors în procesiune la biserică, de unde apoi s'a depărtat la ale sale.

Mesenanul.

Vicariatul Făgăraşului 4 Dec.

Onorată Redacţiune!

În Nr. 46 al „Uniriĭ“ a apărut un raport subscris de „Iob“ despre sinodul mixt de tómnă din Vicariat.

Întru cât înşiră obiectele, ce aŭ fost puse la ordinea zileĭ, este corect ăst raport. Este necorect însĕ în pasaḑul, în care face amintire despre chestiunea diurnelor învĕţătorilor, când participă la adunările reuniuniĭ lor, respective despre resolvarea acesteĭ chestiuni.

Este bătĕtoriŭ la ochi adecă, cum fratele „Iob“ se încércă în ăst pasaḑ a presenta de binevoitoriŭ învĕţătorilor şi reuniuniĭ lor numai pe fratele Bunea, pe când propunerile celor alalţi le arată ca direct îndreptate în contra reuniuniĭ învĕţătorilor.

Chiar pentru aceea dar eŭ din capul loculŭi sînt necesitat, să declar, că asta nu este alt ceva de cât o simplă intervertire a lucrurilor. Căci de parte de adevĕr este, ca vre unul dintre propunĕtorĭ să fie intenţionat a stânjini şi împedeca reuniunea învĕţătorilor în progresul şi avîntul eĭ. Nu esistă preot, cred eŭ, care să nu recunóscă şi să nu scie apreţia după merit rolul important, ce-l are învĕţătoriul pe terenul culturiĭ naţionale. Şi éră-şi nu este preot, care să nu fie consciŭ de datorinţa, ce o are de a concurge cu tóte puterile sale la promovarea şi ridicarea nivouluĭ de cultură a învĕţătorilor.

Dară că totuşi s'aŭ făcut aceste propuneri la aparenţă contrare reuniunilor învĕţătoresci, este a se atribui singur numai grijiĭ celeĭ marĭ, ce o pórtă respectiviĭ şcolilor de sub rĕspunderea lor.

Am zis la aparinţă, căci nu cred, să esiste învĕţătoriŭ atât de inconsciŭ de sine şi de chemarea sa, cât pentru 10 fl. spese suportate de el însu-şi să-şi neglégă datorinţa faţă cu sine şi cu némul sĕŭ de a se cultiva pe sine însu-şi şi întrarmându-se cu armele sciinţeĭ a se strădui, să fie un folositoriŭ membru al némuluĭ, din care face parte.

Cum stăm însĕ cu şcolile? Se póte închipui o situaţie mai critică ca ceea, ce o aŭ astăzi? Însă-şi legea despre sistemisarea salarelor învĕţătoresci constitue un parmanent pericul pentru şcoli. Să nu ne facem ilusii, că dóră de dragul învĕţătorilor s'a adus legea asta. Nu! S'a adus cu gândul reservat, dar de multe orĭ şi esprimat de a reduce pe susţinĕtorii de şcoli la neputinţa de a-şi mai susţiné şcolile, cărora aduse ăst mod în agonie să le mai aplice prin cuincuenale şi loviturile de graţie.

Pot afirma fără témă de a greşi, că şcolile jumătate nu sînt ale nóstre. Căci nu putem numi deplin ale nóstre şcolile împărtăşite în ajutor de stat. Că totuşi avem, câte avem, întreg meritul revine în primul loc preoţimiĭ, carea s'a făcut luntre-punte punêndu-se în conflict cu tótă lumea începênd de la ministru până la cel din urmă primar comunal, numai să pótă delătura primejdiile de la şcolĭ.

Jumătate preoţimea însĕ e pusă sub călcâiŭ, pentru cealaltă aceea-şi sórte se prepară. Cine va mai apĕra dară în viitor şcolile?

Aşi vré, să fiŭ profet mincinos, dar la al doilea cuincuenal mai perdem jumătate, din câte mai avem.

Şi dacă în atât de sinistre colorĭ ni-se înfăţişézĕ situaţia şcolilor nóstre, este cu minte lucru, să o mai agravăm şi noi? Să ne luăm bine samă, să nu mai avem noi óre alt ceva de făcut de cât a ne vota unii altora diurne?

Asta tradézĕ cea mai completă necunoscinţă de împrejurări.

Din contră eŭ susţin, că în vremurile grele, în carĭ ne aflăm, nimic nu ni-se impune cu mai mare putere, de cât ca cu toţii, preoţi, învĕţătorĭ şi popor, punênd umĕr la umĕr să jertfim şi muncim pentru salvarea şi asigurarea şcolilor nóstre, de carĭ strîns ne este legată însă-şi esistenţa nóstră naţională.

Chiar pentru aceea decĭ, dacă e, să intervertim lucrurile, şi eŭ cu mai mult drept pot întórce dilema şi să zic, că tóte propunerile aŭ avut în vedere binele şcolilor, numai cea a fratelui Bunea a fost în detrimentul lor.

Dar eŭ nu voiŭ interverti nimic, ci constat numai, că altul a fost punctul de vedere al fratelui Bunea, şi altul al celor alalţi propunĕtorĭ.

Pe când fratele Bunea a mânecat din necesitatea de a lucra pentru cultivarea şi progresarea învĕţătorilor în cultură, pe atunci noi ceştī alalţi am purces din necesitatea, ce sub forţa împrejurărilor ni-se impune de a lucra din rĕsputerī pentru salvarea şcolilor periclitate în esistenţa lor.

Va să zică, dóuĕ chestiunī arĕtóre aŭ stat faţă în faţă, chestia învĕţătorilor şi chestia şcolilor. A constata, că dintre aceste dóuĕ care este de a se preferi, pe un cunoscĕtor deplin al împrejurărilor nu-l va costa nicī o greutate.

Fratele Bunea a preferit chestia învĕţătorilor, sigur nu că dóră ī-ar lipsi interesul faţă cu esistenţa şcolilor, ci ca grăniţer trăind în împrejurărī mai favorabile nu are cunoscinţă despre enormele greutăţī, ce avem, să le înfruntăm noī ceştī a fară de confiniile militare, când e vorbă de salvarea şcolilor nóstre.

Ĕtă pentru ce propunerile nóstre, — cu escepţiunea celeī a fratelui Bunea, — aŭ convenit tóte întru a impune ceva jertfă şi învĕţătorilor, carī în vîrtutea nascerii lor, în vîrtutea chemării lor şi spre asigurarea subsistenţei lor sînt datorī a o presta pe altarul naţiunii.

Resultă dară din cele espuse, că fondul ăstor propunerī de parte de a fi ura faţă cu învĕţătorī a fost cea mai desevârşită dragoste faţă cu şcolī împreunată cu téma de a nu le perde.

De alt cum cred, că astă chestiune nu e încă deplin resolvată. Considerând importanţa eī mare, pe cum şi influinţa, ce în multe casurī păgubitoriŭ pentru şcolī o póte deprinde, posibil că va trebui, să o ĭea în mână însu-şī Veneratul Consistor, care studiându-o din tóte punctele de vedere va aduce o decisiune obligătóre pentru întrégă Archidiecesa.

T. Bonca
preot.

Din comitatul Sibiului.

Adunarea de tómnă a despărţĕmîntului Sibiŭ al „Reuniunii învĕţătorilor gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Ĭulia şi Făgăraş“ s'a ţinut de astă dată în comuna Brad, la care a luat parte un frumos numĕr de învĕţătorī. Nu voiŭ, să fac un raport despre decursul aceleī adunărī, care pot zice, că a decurs în tótă regula aşa, cum ar trebui, să fie tóte adunările de categoria acésta, ci voesc a aminti numaī unele decisiunī mai însemnate aduse cu acea ocasiune şi a-mī face unele observărī asupra unora din acele.

Membriī despărţĕmîntului Sibiŭ, avênd în vedere, că învĕţătoriī din tractul Sibiului să emuleze şi să se ocupe mai din adins de pomărit, care este un ram fórte folositor al economieī, aŭ defipt dóuĕ premiī, unul de 10 coróne format din interesele capitaluluī despărţĕmîntului Sibiŭ, altul donat de Magnificenţa Sa Domnul Ĭuliŭ Bardossy insp. scol. reg. în retragere, care e „Transilvania“ fóea Asociaţiunii pe un an, pentru aceī învĕţătorī aparţinĕtorī protopopiatului Sibiŭ, carī cu finea anului şcolar curent vor puté arĕta cu documente demne de credinţă, că aŭ mai mulţī pomī altuiţī de dînşiī şi prinşī în grădinile lor de pomărit, eventual în grădinile locuitorilor din respectiva comună, unde funcţionéză, la cas că grădină şcolară de pomărit nu esistă. Distribuirea acestor premiī s'a concreḑut On. Senat scolastic protopopesc.

O altă hotărîre de mare însemnătate pentru noī învĕţătorii e fără îndoélă şi aceea, în sensul căreia ar fi, să se róge Prea Veneratul Consistor mitropolitan, ca în vara anului 1899 să dispună deschiderea în Blaş a unuī curs pentru învĕţarea notelor, la care să participe învĕţătoriī spre a se puté perfecţiona în note, ca ast fel să fie în stare a forma şi conduce coruri cu şcolariī şi adulţiī. Ar fi de dorit, ca tóte despărţĕmintele din Archidiecesă, după ce acelea conform conclusuluī luat vor fi încunoscinţate din partea presidentuluī despărţĕmîntului Sibiŭ în acéstă privinţă, să desbată cestiunea acésta şi să întrevină şi ele prin representaţiunī la locurile competente în acéstă causă.

Încă în adunarea de primăvară a acestuī despărţĕmînt s'a decis şi s'aŭ recercat tóte despărţĕmintele reuniuniī archidiecesane, ca tóte la olaltă să róge On. Comitet central, ca să edea cât mai în grabă în Blaş o fóe pedagogică. Dar durere, acesteī recercărī până de presinte abia aŭ rĕspuns dóuĕ despărţĕminte (Mediaş şi Reghin) din 32 în câte e împărţită întrégă Archidiecesa. Ce fac cele alalte 30? Acum cu ocasiunea adunăriī de tómnă s'a hotărît, ca din noŭ să fie recercate despărţĕmintele, să aducă decisiunī în astă privinţă în adunările lor.

Mărginénul.

Apel.

Subscrişiī în numele despărţĕmîntuluī „Indol“ al reuniuniī învĕţătorilor gr. cat. de Alba Ĭulia şi Făgăraş ne luăm libertate a apela la bunăvoinţa P. T. public iubitor de luminarea şi cultivarea poporuluī român, ca biblioteca reuniuniī învĕţătorilor, ce se înfiinţéză în centrul despărţĕmîntuluī, să o ajutore cu cărţī, foĭ şi reviste. Numele P. T. donatorī se va publica pe cale ziaristică. P. T. donatorī sînt rugaţī a trimite cărţile la adresa: *Nonic Rus* învĕţător în *Măgura* (p. u. Alsó-Jára) Torda-Aranyos megye.

Măgura în 7 Decembre 1898.

Vasiliŭ Muntean
preş. desp.

Nonic Rus
notariul desp.

Noutăţī.

Din Archidiecesă. Preonoratul *Basiliŭ Raţ* vicar foraneŭ al Făgăraşului e revocat la catedra de s. Scriptură de la facultatea teologică din Blaş pe lângă păstrarea titululuī de vicar foraneŭ. — On. *Alesandru Ciura* cleric absolut e numit profesor suplent de teologia morală şi pastorală la facultatea teologică din Blaş. — M. On. şi Cl. Dr *Ioan Sâmpălean* profesor e numit prefect de studiī în seminariul archidiecesan.

Sentenţa în contra abatelui Morisseau cassată. În primăvara trecută unele foĭ din România şi dupa ele „Patria“ din Cernăuţi şi „Telegraful Roman“ din Sibiŭ saltaseră de bucurie, că aŭ aflat dovada, că urgisitul catolicism în nemoralitatea sa nu se spăimîntă nicī de ucidere de om. Abatele Morisseau comisese adecă ucidere de om. În zădar se dovedi, că el acésta o făcuse în justa apĕrare a vieţiī sale propriī: plebea din Ĭaşi înfuriată de vătaviī aderenţilor Fanarului turbă, şi curtea cu juraţi din Ĭaşi sub presiunea acesteī turbărī a plebeī rosti osînda vinovăţieī asupra abatelui Morisseau. Afacerea a ajuns înaintea Curţiī de cassaţie din Bucurescī, şi acésta acum în 28 Novembre a cassat sentenţa curţiī cu juraţi din Ĭaşi şi a trimis procesul, să se judece din noŭ la curtea cu juraţi din Galaţi. Nu ne-am mira de loc, dacă aci încă s'ar repeţi scandalul uneī sentenţe aduse sub presiunea turbăriī plebeī de pe stradă. Când turbă fanatismul, atuncia amuţesce mintea sănătósă şi chiar şi dreptatea.

„Revistă Economică.“ Aflăm, că delegaţiunea de 5, esmisă de conferinţa directorilor de bancă, ţinută la 25 şi 26 Iunie a. c., s'a întrunit în Sibiŭ la 27 Nov. a. c. şi a decis, ca cu începere de la anul noŭ 1899 să se înfiinţeze un organ publicistic intitulat „Revista Economică, organ pentru societăţi financiare şi comerciale“. Direcţiunea acesteī reviste a fost încredinţată secretaruluī delegaţiuniī dlui Dr. Corneliŭ Diaconovich. Revista se va publica în fascicole lunare, formatul „Transilvanieī“, în estensiune de 40 pag. de fie care numĕr, şi va cuprinde articole de politică financiară, studiī de administraţie şi de manipulaţie technică financiară, se va ocupa cu chestiunī comerciale, agronomice şi industriale, cu mersul lucrărīl institutelor nóstre financiare şi comerciale, cu învĕţămîntul şi literatura nóstră economică, şi va da o deosebită atenţiune şi legislaţiuniī şi ĭurisdicţiuniī de interes economic; în fine va publica cursurile de bursă, sortările, anunţurile societăţilor nóstre economice etc. Ast fel „Revista Economică“ va fi chemată a suplini o lacună mare în viaţa nóstră economică şi va avé, să fie un călăuz şi sfetnic atât al instituţiunilor nóstre economice, cât şi preste tot al cercurilor, ce se ocupă cu diferitele ramurī ale economieī. „Revista Economică“ s'a pus pe basa principiuluī cu totul noŭ în literatura nóstră publicistică, că va remunera tóte articolele, ce le va publica, şi ast fel va puté conta la concursul unuī cerc întins de puterī competente. Preţul de prenumerare s'a stabilit în suma de fl 5. pe an. Numĕrul de probă va apăré cu finea anului curent.

Societatea academică „Carmen Sylva“ pe anul administrativ 1898/99 s'a constituit în modul următor: Preşedinte *Valeriŭ Popescu* stud. med., secretar *Ioan I. Pometescu* stud. med., cassar *Ioan Marcu* stud. în drept, bibliotecar *Ioan Deleŭ* stud. în drept.

† **Damaschin Roman.** Subscrişiī cu inimă înfrântă de durere aducem la cunoscinţa tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor trista şi durerósa scire, că scumpul şi neuitatul fiŭ, frate şi unchiŭ *Damaschin Roman* ces. şi reg. locotinente la Reg. de infanterie 76. după lungī şi grele suferinţe în anul al 35-lea al etăţiī şī-a dat nobilul sĕŭ suflet în mânile Creatoriuluī în 2 Dec. în comuna Adămuş. Adămuş 1898 Decembre 2. Niculaŭ Roman preot ca tată. Maria Bozoşan preutésă vĕd. ca mătuşe. Ioan Ioanovicī, Ioan Fodorean, Alesandru Muthu ca cumnaţī. Maria Roman m. Ioanovicī, Anica Roman m. Fodorean, Elena Roman m. Muthu ca surorī.

În vecī amintirea luĭ!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Credința vécurilor creștine celor dintâĭ în fecioria Născétóreĭ de Dumnezeŭ.

(Continuare.)

S. Evangelist Ioan întroduce în scenele istorisirii sale pe Preacurata Fecióră de dóuĕ orĭ. O dată la 2, 1—5: „Și în ziua a treia nuntă s'a făcut în Cana Galileeĭ; și era mama luĭ Isus acolo. Ér aŭ fost chemat și Isus și învĕțăceiĭ luĭ la nuntă. Și sfârșindu-se vinul, a zis mama luĭ Isus cătră dînsul: Vin n'aŭ. Zis a eĭ Isus: Ce e mie și ție, muiere? Încă n'a venit óra mea. Zis a mama luĭ servitorilor: Orĭ ce ar zice vóuĕ, faceți." După ce istorisesce Evangelistul minunea, mai adauge la st. 12: „După acésta s'a pogorît în Capernaum el și mama luĭ și frații luĭ și învĕțăceiĭ luĭ, și acolo nu aŭ ședut zile multe."

A dóua óră o întroduce în scenă la 19, 25—27: „Și staŭ lângă crucea luĭ Isus mama luĭ și sora mameĭ luĭ Maria a luĭ Cleopa și Maria Magdalina. Deci Isus vĕdênd pe mamă-sa și pe învĕțăcelul, pe carele îl iubia, stând, zis a mameĭ sale: Muiere, étă fiul tĕŭ. După aceea a zis învĕțăcelului: Étă mamă-ta. Și dintru acea óră o a luat învĕțăcelul întru ale sale."

Faptele Apostolilor fac numaĭ o dată amintire despre Maica Domnuluĭ. Se înșiră adecă ceĭ un spre zece Apostoli spunêndu-se despre eĭ, că de la înălțarea Domnuluĭ de pe muntele măslinilor s'aŭ întors în Ierusalim „și întrând s'aŭ suit în casa de sus", ér apoĭ se continuă istorisirea la 1, 14 ast feĭ: „Aceștia toți petreceaŭ cu o inimă în rugăciune și în cerere cu muierile și cu Maria mama luĭ Isus și cu frații luĭ."

La Maria se referesc cuvintele de la Gal. 4, 4: „Ér dacă a venit plinirea vremiĭ, a trimis Dumnezeŭ pe Fiul sĕŭ cel născut din muiere."

Acesta e întreg materialul biblic referitoriŭ la Maria. Biserica îl primesce de istorie și își aplanéză cu credință abaterile și diferințele aparente, carĭ esistă între raporturile acestea.

Conceptul, care creștiniĭ pe temeiul acestor raporturĭ apostolescĭ și-l aŭ format întru începutul bisericiĭ despre Maĭca Domnuluĭ, a fost următoriul: Maria e Fecióră, e mama luĭ Mesia, e soția luĭ Iosif. Ea e credinciósă și virtuósă și e plină de darul luĭ Dumnezeŭ. Pe ea o fericesc.

Acest concept firesce că a putut, să fie abia numaĭ al acelui timp, în care Evangeliile canonice ajunseră deja la răspândire și recunóscere generală printre creștinĭ. Evangeliile singuratice avură adecă întru început parte de trecere și de recunóscere numaĭ în cercurile acelea maĭ ânguste orĭ maĭ largĭ, pe sama cărora s'aŭ scris în rîndul cel dintâiŭ. Cele alalte cercurĭ ale creștinilor își primiaŭ întru început nutremîntul sufletesc din graiul viŭ al misionarilor. Numaĭ pe încetul cuceri auctoritatea Evangeliilor nóstre o parte a bisericiĭ după alta așa, că ele maĭ pe urmă aŭ ajuns, ca maioritatea creștinilor să le privéscă de isvóră de ale istorieĭ celeĭ sfinte, carĭ se întregesc împrumutat, de isvórĕle veritabile față cu alte scrierĭ, carĭ nu puteaŭ, să pretindă auctoritatea acésta, de și unele din ele puteaŭ, să servéscă spre edificarea credincioșilor. Recunóscerea aceea universală a Evangeliilor canonice s'a sevârșit cam pe la mijlocul véculuĭ al doilea. Se póte deci supune, că icóna aceea a Marieĭ, carea trăia cam pe la mijlocul véculuĭ al doilea în spiritele creștinilor, avea trăsăturile acelea, carĭ le-am delineat maĭ la deal. Icóna acésta va fi punctul nostru de mânecare, și noĭ maĭ de aprópe vom avé, să constatăm din istoria bisericéscă, cum s'aŭ formal, s'aŭ desvoltat, s'aŭ înmulțit din ce în ce tot maĭ deplin și maĭ bogat trăsăturile acesteĭ icóne, până a ajuns, să se facă din ea pictura aceea bogată de colorĭ, carea ca obiect al cultuluĭ cuprinde în biserica creștină locul cel dintâiŭ între obiectele create.

I. *Maria e fecióră.* Minunea întromeniriĭ Cuvîntuluĭ se va fi crezut maĭ întâiŭ în comunele acelea creștine, carĭ aveaŭ Evangeliile după ss. Mateiŭ și Luca, și credința acésta se va fi propagat de o dată cu Evangeliile acestea. Dară putem, să presupunem cu siguranță, că minunea acésta o cunoscuseră creștiniĭ în cât va și maĭ înainte de edarea acestor Evangeliĭ. Dóră însu-și Luca, nemijlocit maĭ înainte de ce ar istorisi minunea conceperiĭ luĭ Ioan și a Cuvîntuluĭ luĭ Dumnezeŭ, ne spune, că el tóte cele ce istorisesce în Evangelia sa, le-a aflat de la „ceĭ ce din început însu-și aŭ fost vĕdĕtorĭ și ministri aĭ Cuvîntuluĭ", și că le scrie deci „deplin cunoscênd acestea din început". El minunea acésta o a aflat deci ca o parte a credinței creștinilor. Maĭ de parte avem, să presupunem, că în comunele acelea, carĭ le întemeiase s. Paul, credința în conceperea cea minunată a luĭ Isus era credința obștiĭ creștinescĭ. Dóră s. Paul învĕțase preesistința Mântuitoriuluĭ, îl numesce „maĭ întâiŭ născut de cât tótă făptura" (Col. 1, 15), „prin carele sînt tóte" (I Cor. 8, 6), îl numesce „om din cer" (I Cor. 15, 47), ér în singurul loc, în care amintesce pe mama luĭ, adecă la Gal. 4, 4 zice despre el: „Dacă a venit plinirea vremiĭ, a trimis Dumnezeŭ pe Fiul sĕŭ cel născut din muiere." Dacă cetim tóte cuvintele acestea ale Apostoluluĭ cu ochĭ nepreocupați, atuncia fără de a le face vre o silă putem să le înțelegem numaĭ așa, că după învĕțătura luĭ spre întromenirea Fiuluĭ celui veĭnic al luĭ Dumnezeŭ a fost de lipsă numaĭ o femee, ér nu și un bărbat.

De altă parte Evangeliștiĭ Mateiŭ și Luca ne spun destul de limpede, că întru început minunea întromeniriĭ Fiuluĭ luĭ Dumnezeŭ o cunoscuse numaĭ un cerc de tot mic de aleși. Patrioțiĭ luĭ Mesia, chiar și după ce acesta păsise în publicitate, nu sciaŭ nimica despre minunea acésta, ci îl priviaŭ de fiul luĭ Iosif, și părerea acésta a lor nu da de nicĭ o împotrivire. Chiar și la Evangelistul Ioan îl numesc pe Isus „fiul luĭ Iosif" nu numaĭ Iudeiĭ ceĭ necredincioșĭ (6, 42), ci și Apostolul Filip (1, 46). Ér Evangelia după Marcu adevĕrat că numesce pe Isus numaĭ „teslariul, fiul Marieĭ" (6, 3) și nu-l zice nicĭ o dată „fiul luĭ Iosif", dară de altă parte nicĭ nu desvĕlesce nicăirĭ taĭna întromeniriĭ. Ca și cum nu ar fi aflat de oportun, să o facă acésta înaintea cercurilor acelora, pe sama cărora a scris Evangelia sa. Din tóte acestea póte, să se supună, că întru început minunea acésta nu se vestise tuturor comunelor creștine.

De aceea ne și spune apoĭ istoria bisericiĭ, că o parte a comunelor Iudeo-creștine nu recunoscea nascerea fecióréscă a luĭ Isus, ci privia pe Iosif de tatăl luĭ Isus. Aceștĭ Iudeo-creștinĭ aŭ fost o fracțiune a Ebioniților. Eĭ se osebiră din ce în ce tot maĭ tare din maioritatea comunelor creștine, și nu preste multă vreme maioritatea acésta îĭ privia de o sectă eretică. [1])

Tot aceea-și părere despre nascerea luĭ Isus o nutria și o parte a acelor filosofĭ religionarĭ, pe carĭ istoria îĭ cuprinde sub numirea comună de Gnosticĭ. Unul dintr'înșiĭ cu numele Carpocrate de pe timpul împĕratuluĭ Adrian (117—138) privise pe Isus numaĭ de un om înțelept, drept și cu frica luĭ Dumnezeŭ și-l pusese pe o trĕptă cu Pitagora și cu Plato. [2]) Gnosticul Cerint, contemporanul luĭ Carpocrate [3]) orĭ deja al s. Apostol Ioan [4]), pe cum și alt Gnostic cu numele Basilide din Egipt de pe la anul 125 [5]) nutriseră despre Isus o părere cu ceva maĭ înaltă. Eĭ adevĕrat că învĕțaŭ, că Isus a fost fiul luĭ Iosif și al Marieĭ, [6]) dară maĭ învĕțaŭ încă și aceea, că la botezul luĭ în Iordan s'a împreunat cu el eonul λόγος saŭ χριστὸς (după Cerint) orĭ eonul νοῦς (după Basilide). [7]) Eoniĭ după învĕțătura Gnosticilor ar fi nisce ființe dumnezeescĭ maĭ inferióre, emanate saŭ purcese din altele maĭ superióre. Sistemele gnostice încă aŭ ajuns în curênd, să fie privite de către creștinĭ de nisce eresc.

Dacă minunea întromeniriĭ o negaŭ chiar și ómenĭ de aceia, carĭ totuși maĭ puteaŭ, să fie priviți de nisce ómenĭ, carĭ staŭ mult puțin pe temeiŭ creștin, firesce că cu atât maĭ vîrtos o negaŭ ómeniĭ aceia, carĭ staŭ de totuluĭ tot a fară de creștinism și

---

[1]) S. Iren., Haer. V. 1, 3.
[2]) S. Iren. l. c. I. 25.
[3]) Tert., De praescr. c. 48.
[4]) S. Iren. l. c. III. 3, 4.
[5]) S. Iren. l. c. I. 24.
[6]) S. Iren. l. c. I. 26, 1.
[7]) Cf. Hippolyt. Philos. VII. 33.

polemisaŭ împotriva luĭ, adecă Ĭudeiĭ şi păgâniĭ. Chipul, în care aceştia se obicĭnuiaŭ a da năvală asupra acesteĭ învĕţăturĭ a religieĭ creştine, îl caracteriséză bine s. Ĭustin Martirul în dialogul sĕŭ cu Ĭudeul Trifon. Acesta între altele susţine şi următórele: „Scriptura nu zice: „Étă fecióra (παρθένος) va lua în pântece şi va nasce fiŭ," ci: „Étă tinĕra (νεᾶνις) va lua în pântece şi va nasce fiŭ." . . . . Întrégă profeţia acésta se referesce de altmintrea la Ezechie, [1]) şi într'însul s'a şi împlinit. . . . . În miturile Elinilor se istorisesce, că Perseŭ s'a născut din Danai, pe când acésta a fost încă fecióră, aşa că acela, pe carele eĭ îl numesc Zeus, a curs jos pe ea în chip de aur; v'ar trebui deci, să vĕ ruşinaţĭ a susţiné acela-şĭ lucru şi maĭ bine să ziceţĭ, că acest Isus ca om a fost generat prin ómenĭ. Şi dacă dovediţĭ din Scriptură, că acesta e Christos, atuncia arĕtaţĭ, că el pentru viaţa sa cea conformă legiĭ şi desevârşită s'a aflat vrednic, să fie ales întru Christos, dară nu îndrăzniţĭ a istorisi basme, pentru ca să nu se dovedéscă, că sînteţĭ cuprinşĭ de aceea-şĭ credinţă deşértă ca şi Elinii." [2])

Actele luĭ Pilat, o scriere apocrifă, care se derivă din deceniile cele dintâiŭ ale véculuĭ al doilea, încă mărturisesc despre vederea acésta a Ĭudeilor. Ceĭ ce eraŭ între eĭ maĭ binevoitorĭ, declaraŭ în scrierea acésta pe Isus de fiŭ legiuit al luĭ Ĭosif şi al Marieĭ, pe când alţiĭ susţineaŭ, că el a fost un fiŭ nelegiuit. [1]) În „Cuvîntul adevĕrat" (λόγος ἀληθής) al Platonicului eclectic Cels, una din scrierile polemice cele maĭ de frunte ale păgânilor împotriva creştinismuluĭ, carea s'a scris pe la anul 178. Ĭudeul adus pe scenă rostesce chiar şi calumnia următóre: „Originea sa din o fecióră o a inventat Isus. El întru adevĕr se trage din un sat jidovesc şi din o femee ţĕrană sĕracă, care torcea pentru simbrie. Bărbatul eĭ, după meseria sa un teslariŭ, o a alungat de la sine, după ce ea s'a dovedit de preacurvară. Alungată de bărbatul sĕŭ şi pribegind în necinste, a născut apoĭ în întunecélă de la un ostaş cu numele Panthera pe Isus. . . . Însă-şĭ istoria fecioriĭ reamintesce în chip vioiŭ miturile eline despre Danai, Melanippi, Avgi, Antiopi. Nu cum va mama luĭ Isus a fost dóră frumósă, şi nu cum va s'a mestecat dóră cu ea ca cu o frumósă Dumnezeŭ, care nu are firea de a ĭubi un trup muritoriŭ? Întru adevĕr dóră nicĭ nu ar fi fost cuviincios, să se îndrăgéscă Dumnezeŭ de ea, în vreme ce ea nu a fost nicĭ bogată nicĭ împĕrătéscă; dóră nu o cunoscuse nimenĭ nicĭ chiar din vecinĭ! Când teslariul o urîse şi o alungase, la nicĭ un cas nu o scăpă nicĭ putere dumnezeéscă, nicĭ cuvîntare convingĕtóre." [2]) Uşor putem, să ne închipuim, că o istorie ca acésta batjocura păgânilor o primi bucuros ca esplicarea cea maĭ firéscă a „naşcerĭĭ celeĭ preste fire".

(Va urma.)

[1]) Împĕratul acela al luĭ Ĭuda, cătră care a îndreptat Isaie cuvintele acestea.

[2]) Dial. c. Tryph. c. 67.

[1]) Gesta Pilati A. C. II. Tischendorf, Ev. Apocr. ed. II. Lips. 1876. p. 224 sqq.

[2]) Keim, Celsus' wahres Wort S. 11 ff.

Dumnezeul cel vechiŭ.

Narăţiune de *K. Bolanden.*

(Continuare.)

„Totuşĭ părerea Dtale contrazice cursuluĭ lucrurilor," zise împĕratul. „Rusia neliniştesce de mult biserica şi pe Papa, dar mâna pedepsitóre a protectoruluĭ bisericiĭ întârzie totuşĭ."

„Ĭertare, Sire! Rusia nicĭ o dată n'a persecutat şi n'a aruncat în captivitate pe Papa, nicĭ nu l-a estradat inimicilor luĭ. Apoĭ binevoesce a recunósce, Sire, că este mare deosebire între Rusia cea semibarbară şi ruptă de biserica Romeĭ şi între civilisata şi catolica Franţă. Rusia nu recunósce pe Papa şi nu e chemată a scuti biserica. Înse credinţa Franţeĭ e maĭ sublimă, decĭ datoria şi rĕspunderea încă îĭ sînt maĭ marĭ. De altmintrea Maiestatea Ta nu va fi trecut cu vederea, că şi Rusia, simte în cât va mâna rĕsbunătóre a luĭ Dumnezeŭ, şi în viitor o va simţi şi maĭ mult, fiind că rĕmâne obstinată pe lângă credinţa sa şi se pórtă cu adversitate faţă cu măiestrul eĭ cel drept."

„Nu voiŭ discuta cu Dta despre acésta, ĭubite conte."

„Maiestate, te rog pe tot, ce e maĭ sfînt, nu desconsidera seriositatea situaţieĭ!" rugă Rethel cu nelinişte pe împĕratul. „Învoéla, ce se plănuesce, care estradă pe Papa inimicilor luĭ, va duce Franţa érăşĭ în pericol. Eŭ sînt puternic convins despre adevĕrul, ce l-a spus Piŭ VII în Fontainebleau, adevĕr, pe care l-a recunoscut maĭ târziŭ şi Napoleon I. Franţa şĭ-a espiat amar păcatele, ce le-a comis în contra Scaunuluĭ papal, când a lăsat armate străine în posesiunile luĭ. Şi fiind că Dumnezeŭ este neschimbat, acelea-şĭ cause vor nasce acelea-şĭ efecte. Dacă Franţa va permite, ca Piŭ IX să fie despoiat de posesiunile sale, să cadă neapĕrat şi părăsit în captivitate, orĭ chiar să móră, ceea ce nu s'ar întîmpla fără de consimţĕmîntul Maiestăţiĭ Tale, atuncĭ —"

Rethel se opri şi tăcu.

„Eĭ, — atuncĭ?" zori Napoleon.

„Atuncĭ Franţa va fi cercată érăşĭ de naţiunĭ străine, şi Maiestatea Ta veĭ ajunge la sórtea marelui Tĕŭ antecesor."

Ochiĭ luĭ Napoleon dispărură érăşĭ, şi figura luĭ se făcu din noŭ asemenea uneĭ statuĭ de marmoră.

„Aşa se vede, conte Rethel, că Dta nu cunoscĭ starea lumiĭ," zise rece Napoleon. „Franţa este stăpâna şi poruncitórea întregiĭ Europe."

„Sire, nu uĭta, că starea lumiĭ e schimbăciósă, şi regulatorul sorţiĭ nóstre este Dumnezeŭ."

„Destul! Îţi mulţămesc de bunăvoinţă, pe cum ţĭ-am spus deja."

„Sire, chiar să mĕ espun mânieĭ Vóstre, eŭ totuşĭ îmĭ repet rugarea: Nu estradaţĭ pe Sfîntitul Părinte inimicilor luĭ! Dumnezeul cel vechiŭ trăesce încă! Aduceţi-Vĕ a minte de cuvintele unchiuluĭ Vostru: Nu supĕraţĭ pe Papa, căcĭ alt feĭ vĕ va isbi mâna pedepsitóre a apĕrătoruluĭ bisericiĭ!"

Împĕratul se ridică. Un gest mănios din cap şi din mână făcu pe conte, să se retragă.

„Nebunul bĕtrân!" zise iritat Napoleon. „Planul măreţ al antecesoruluĭ meŭ l-a zădărnicit înlănţuirea evenimentelor; de ce să nu-l realisez eŭ? De ce aşĭ sprigini în contra calculilor meĭ Scaunul papal în cădere? Nu! Timpul trece: ceea ce a respectat trecutul, dispare de pe scenă, şi cel ce nótă în contra curentuluĭ, acela sevârşesce o lucrare zădarnică."

Aceste gândirĭ şi-le maĭ ţesu cât va timp, apoĭ se întinse repede după condeiŭ şi şcrise maĭ de parte.

IV.

Napoleon III prinsonier.

Cinci anĭ aŭ trecut de la cele întîmplate. Contele Rethel petrecea în castelul Bellevue al amiculuĭ sĕŭ Ditmour. Era aprópe de Sedan.

Napoleon declară răsboiŭ Prusieĭ. Pe când cea maĭ mare parte a Francezilor avea încredere nestrămutată în armele victorióse ale ostaşilor, contele Rethel mişca îngrijat din capu-ĭ cărunt.

„Nu vom învinge, e imposibil!" zicea el trist. „Pe Franţa şi pe împĕratul eĭ îĭ apasă un păcat greŭ. Şi trăesce Dumnezeul rĕsbunător!"

„Nu te înţeleg, amice Rethel," zise Ditmour. „Soldaţiĭ nostri crescuţi pentru lupte merg însufleţiţi în răsboiŭ, preste câte va sĕptĕmânĭ vor trece Rinul şi vor întra victorioşĭ în Berlin. Toţi o speréză acésta, numaĭ Dta profeţescĭ nenorocire, înfrângere."

„Am cuvinte, ĭubite Bernhardt! Şi pe Napoleon îl va ajunge sórtea acelor principĭ, carĭ aŭ prigonit şi despoiat pe locţiitorul luĭ Christos."

„A, Dta érăşĭ te gândescĭ la acea convorbire dintre Piŭ VII şi Napoleon I în Fontainebleau, carea atuncĭ a făcut adâncă impresiune asupra aprodului tinĕr încă," zise cu seninătate domnul castelului. „Nu neg, că puterea luĭ Napoleon I a frânt-o Dumnezeŭ, fiind că a ţinut în prinsóre pe Papa şi a voit, să foloséscă biserica pentru scopurĭ de stat. Dară nu urméză, ca faptul să se repetéscă şi acum. Dta eştĭ îngrijat prea preste mĕsură."

„Dumnezeul cel vechiŭ trăesce încă, Ditmour!" zise contele cu seriositate. „Pe cât este de sigur, că Dumnezeŭ nu se schimbă în fiinţa sa, şi pe cât este de dovedit că Dumnezeŭ este cel maĭ puternic apĕrător al Scaunuluĭ s. Petru, pe atâta este de sigur, că el pedepsesce pe inimiciĭ cerbicoşĭ aĭ sfîntuluĭ Scaun."

BCU Cluj / Central University Library

„Atunci mânia lui pedepsitóre ar trebui, să ajungă mai întâiŭ pe Italia şi pe regele eĭ.“

„Nu aşa, amice! De şi Italia încă se va ruina şi dimpreună cu regele sĕŭ va secera neghina, ce a semĕnat-o, totuşĭ nu Victor Emanuel a fost iniţiatorul revoluţiunii italiane, nu el a voit, să despóie pe Papa de moştenirea sfîntului Petru, ci împĕratul francez Louis Napoleon.“

„După părerea mea Napoleon III n'a pĕcătuit aşa de tare în contra Papei ca unchiul sĕŭ,“ zise Ditmour. „Împĕratul nostru de azi dóră mai mult a apĕrat pe Papa. De aceea nu merită pedépsă.“

(Va urma.)

Bibliografie.

Va apăré:

Calendariul „Uniriĭ“

pe 1899

şi se va împărţi **gratuit** abonenţilor nostri.

A apărut:

Manual de Psichologie şi Logică pentru clasa VIII a şcólelor medie edat de *Dr Vasile Hossu*. Blaş. Tipografia seminariului archidiecesan. 1898. Preţul broş. 1 fl. 20 cr.

Posta Redacţiunii. Dlui *Iosif Velcean*. În polemiĭ nu ne dimitem. Când cartea dtale va fi corect redigeată, o vom recomanda.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Nr. cons. 5906—1898. (50) 2-2

Publicare de licitaţiune

pentru esarendarea poduluĭ cu drept de vamă dintre opidul Blaş şi comuna Veza şi a celuĭ din capĕtul din jos a satuluĭ Blaş, adecă a **podurilor cu drept de vamă de preste Tirnava mare şi Tirnava mică** aparţinĕtóre Dominiuluĭ Mitropolitan gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş, ce va avé loc în Blaş la

15 Decembre 1898 st. n.

la 10 óre a. m. în cancelarea advocatuluĭ archidiecesan.

Podurile mai sus amintite se vor esarenda pe treĭ aniĭ succesiviĭ de la 1 Ianuar 1899 st. n. începênd.

Condiţiunile de esarendare se pot vedé în cancelaria advocatuluĭ archidiecesan.

Ceĭ ce doresc a lua parte la licitaţiune, sînt obligaţi a depune un vadiŭ de 200 fl. în baniĭ gata, orĭ în hârtiĭ de valóre, notate la bursa din Budapesta.

Ofertele presentate în scris până la acel termin se vor lua numaĭ atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă acluderea vadiuluĭ amintit şi pe lângă declaraţiunea, că oferentele cunósce condiţiunile de esarendare.

Blaş la 1 Decembre 1898 st. n.

Dr Iuliŭ Maniŭ
advocat archidiecesan.

842 szám (51) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1898. évi V. 218/1. számu végzése következtében Dr Farago Samu ügyvéd által képviselt Pollák és Báron javára Heisikovics Lipot ellen 197 frt 85 kr. s jár. erejéig 1898. évi Julius hó 15-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 350 frt — krra becsült következő ingóságok, u. m.: 175 pak gyapott fonal nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 1898. évi V. 218/6. számu végzése folytán 100 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1898. évi Márczius hó 31-ik napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 29 frt 65 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközlésére 1898. évi Deczember hó 19-ik napjának délelötti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Balázsfalván 1898. évi November hó 29-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

859 szám (52) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1898. évi V. 471. számu végzése következtében Dr Ronai János helyetesitett ügyvéd által képviselt Nasch József javára Heisikovics Lipot ellen 200 frt — kr. s jár. erejéig 1898. évi Oktober hó 11-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 360 frt — krra becsült következő ingóságok, u. m.: 400 méter futó szönyeg nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 1898. évi V. 471/2 számu végzése folytán 200 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1898. évi Augusztus hó 25-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 24 frt 70 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközlésére 1898. évi Deczember hó 29-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Balázsfalván 1898. évi November hó 29-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

877 szám (53) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1898. évi V. 206/1. számu végzése következtében Dr Ronai János helyetesitett ügyvéd által képviselt Müller & Co. bécsi czég javára Heisikovics Lipot ellen 284 frt 76 kr. s jár. erejéig 1898. évi Junius hó 28-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 600 frt — krra becsült következő ingóságok, u. m.: 40 vég vegyes férfi ruha szövet nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. jbiróság 1898. évi V. 206/5. számu végzése folytán 169 frt 74 kr. hátralék tőkekövetelés, ennek 1898. évi Oktober hó 20-ik napjától járó 6% kamatai, és az alább felszámitott költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközlésére 1899. évi Január hó 2-ik napjának délelötti 9 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Deczember hó 8-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó

887 szám (54) 1—1
1898.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbiróság 1898. évi V. 500. számu végzése következtében Dr Ronai János helyetesitett ügyvéd által képviselt Grűn és társa javára Heisikovics Lipot ellen 309 frt 96 kr. s jár. erejéig 1898. évi Oktober hó 30-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 600 frt — krra becsült következő ingóságok, u. m.: 120 méter férfi ruha szövet nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbiróság 1898. évi V. 500/3. számu végzése folytán 309 frt 96 kr. tőkekövetelés, ennek 1898. évi Augusztus hó 20-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 24 frt 95 krban biróilag már megállapitott költségek erejéig helyben alperes üzletében leendő eszközlésére 1899. évi Január hó 2-ik napjának délelötti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Balázsfalván 1898. évi Deczember hó 8-ik napján.

Thát György,
kir. jbirósági végrehajtó.

Tipografia Seminariului archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 17 Decembre 1898. Numĕrul 50.

Un suspin

cătră Ilustriĭ Archierei aĭ provinţeĭ mitropolitane gr. cat. române de Alba Iulia-Făgăraş.

III.

Dar acuma urmézĕ din partea părintescului guvern lovitura de graţie după axioma: „Bate voiŭ păstoriul, şi se vor resipi oile," şi: „Corruptio optimi pessima," adecă lovitura în contra bisericiĭ nóstre şi încă prin demoralisarea simţuluĭ de iubire, alipire şi resignaţiune sacrificătóre a clerului nostru român gr. cat. faţă cu biserica luĭ. Spre ajungerea scopuluĭ érăşĭ se folosesce de politica satanică, promite clerului român unit congrua, adecă prefacerea petrilor în pâne, numaĭ să se închine idolului „idea de stat magiar".

E lucru notoriŭ, că avîntându-se şi clerul nostru gr. cat. român la o tréptă culturală maĭ înaltă, spiritul timpuluĭ pretinde de la dînsul o înfăţişare maĭ corĕspundĕtóre stăriĭ luĭ sociale, şi fiind pretensiunile timpuluĭ multifarie, clerul nostru nu póte satisface acelora maĭ vîrtos referitoriŭ la crescerea familieĭ sale din venitele celea fórte mărginite. Prin urmare îmbunătăţirea stăriĭ materiale a clerului nostru ar fi azĭ o cestiune de necesitate imperativă. Idea acésta nu e nóuă, ci a fost obiect de discusiune în dieta ţĕriĭ deja la anul 1848. De atuncĭ s'a străcurat o jumătate de veac, şi de atuncĭ până azĭ a fost timp şi aŭ fost şi banĭ spre deslegarea acesteĭ probleme şi încă conform dreptăţiĭ şi ecuităţiĭ; căcĭ dóră şi clerul român a prestat şi prestă şi azĭ serviţiĭ patrieĭ şi cresce cetăţenĭ, carĭ de nenumĕrate orĭ aŭ scăldat pămîntul eĭ cu sângele sĕŭ şi aŭ apĕrat înaltul Tron cu vitejie.

De dóuĕ sute de anĭ, de când clerul şi poporul român a închiat actul sfinteĭ uniriĭ cu Roma, mama acésta bună ne-a ocrotit şi ne-a spriginit silinţele nóstre spre scăpare din cătuşile ignoranţeĭ. Ba maĭ mult, trecutul nostru ne învaţă, că dacă nu ne uĭtăm de noĭ inşi-ne, Capul suprem al bisericiĭ nóstre a bună samă nu-şĭ uĭtă de noĭ, ci cu tot dreptul póte zice şi nóuĕ: „Aŭ dóră va uĭta muierea pe pruncul sĕŭ? S'aŭ nu-ĭ va fi milă de fiiĭ pântecelui sĕŭ? Şi de va şi uĭta muierea pe acestia, dar eŭ nu te voiŭ uĭta pe tine." Dară de altă parte óre ce ajutoriŭ binefăcĕtoriŭ şi ţintitoriŭ spre desvoltarea organismuluĭ sĕŭ, spre îmbunătăţirea sorţiĭ cleruluĭ sĕŭ şi spre progres cultural a simţit biserica gr. cat. română din partea catolicilor de rit latin din patrie? Biserica şi clerul de ritul latin din patrie a primit de la regĭ averĭ colosale spre scopurĭ religióse, apostolice, — căcĭ apostolicĭ se numesc regiĭ, carĭ aŭ dăruit averile acestea. Óre făcut a parte şi bisericiĭ şi cleruluĭ catolic de ritul rĕsăritean român din acestea bunătăţĭ abundante, carĭ tóte după drept sînt averea comună a bisericiĭ catolice? Ridicat a óre pe biserica soră gr. cat. română din starea miseriei, în care se afla pe timpul uniriĭ, după ce aceea ea însă-şĭ îndemnată de harul Spiritului sfînt s'a întors la acela, prin rostul căruia, pe cum grăesce sinodul din Calcedon, vorbesce Petru? Tótă desvoltarea şi înaintarea spirituală, culturală şi materială, în care se află azĭ biserica nóstră, avem de a o mulţămi de o parte luminiĭ, ce ne-a venit de la Roma, éră de altă parte puteriĭ interne vitale a bisericiĭ nóstre, archiereilor providenţialĭ, cleruluĭ devotat religiuniĭ sale şi credinciosuluĭ popor aşa, cât fără mustrare de consciinţă putem, să susţinem, că biserica catolică de ritul latin din patrie punênd la dosar misiunea sa apostolică şi menirea apostoléscă a averilor sale s'a purtat în trecut şi se pórtă şi astăzĭ ca *soră maşteră a bisericiĭ gr. cat. române*. Document palpabil împrejurarea, că causa congruăriĭ cleruluĭ nostru se discută de anĭ, se perindă de la o comisiune la alta, şi în urmă resultă, că episcopatul catolic de ritul latin din patrie averile sale cele marĭ nicĭ de cum nu este aplicat a le folosi şi spre ştergerea lacrimilor şi încetarea suspinelor bisericiĭ şi a cleruluĭ gr. cat. stórse prin suferinţele miseriei, ci îndrumă pe biserica nóstră la mila de ghéţă a statuluĭ şi ne dă pradă guvernuluĭ actual păgân, ca să întindă şi sermanuluĭ cler valach nisce sfărmiturĭ uscate cumpĕnite cu cumpĕna ideiĭ de

---

Feuilleton.

Icóne negre pe sfund alb.

I.

Misiunea Kvango ca preste tot misiunile în statul Kongo belgic se desvóltă tare favorabil. Epistolele şi scirile numĕróse ale bunelor călugăriţe cătră stariţa din Gent sînt pline de laudă la adresa Negrilor celor micĭ şi enaréză într'un colorit naiv tóte bucuriile şi suferinţele lor. Deosebită bucurie le fac călugăriţelor copilaşiĭ ceĭ maĭ micĭ, a căror cea dintâiŭ crescere este încredinţată lor, până când eĭ devin destul de marĭ şi tarĭ, ca să pótă trece în coloniile de elevĭ ale călugărilor. „Ţĭ-am scris deja maĭ înainte, iubită mamă," aşa scrie s. p. stariţa din Ki Mventa, „cum îşĭ petrec micuţiĭ nostri ceĭ negri în timpul recreaţiuniĭ jucându-se de a fotografiĭ. Acum însĕ (după deschiderea căiĭ ferate Kongo) călătoria pe calea ferată este la ordinea zileĭ. Câte va lădĭ legate de olaltă representă vagónele, una vagonul cu cărbunĭ, şi una locomotivul. Cu un cerc de fer aplicat la o ladă de tinichea imitéză fidel sfărâitul aburilor liberaţi. Miciĭ ştrengarĭ sciŭ, să imiteze şi cele alalte fluierăturĭ şi semne aşa de bine, în cât dacă „trenul" lor trece zurăind prin curte saŭ prin aleă, într'adevĕr ar crede omul, că se află la o staţiune. Aceştĭ Negri micĭ sînt într'adevĕr copiĭ deştepţĭ."

„Copiiĭ," se zice într'alt loc, „arată din ce în ce maĭ mare alipire de noĭ. Nu de mult am primit de la părintele director un mic bilet cu întrebarea, că óre Pota (Marta) nóstră nu s'ar învoi, să se ducă după un anumit Tambva. Asta am comunicat-o fetiţeĭ. În dată i-s'aŭ umplut ochiĭ cu lacrimĭ. „Eĭ, Marta, ce rĕspuns să daŭ?" „Eŭ nu voiŭ, să părăsesc călugăriţele." „Du-te acum şi te maĭ cugetă." „Nu, nu, soro, te conjur." L-am rugat decĭ pe părintele director, să céră de la Tambva o amânare óre care; căcĭ eŭ sînt convinsă, că Marta în urma urmelor totuşĭ se va învoi. Nu de mult câte va lucrătóre s'aŭ scăpat, de aŭ zis, că óre câţĭ dintre elevĭ nostri vor fi trimişĭ în dĕrĕpt în satele lor. Asta a causat o adevĕrată panică în céta copiilor; toţĭ aŭ declarat, că eĭ cu nicĭ un preţ nu maĭ doresc, să mérgă înderĕpt. Următórele sînt numele unora din cele botezate maĭ pe urmă. Makalanga, acum Maria Ana, Loinda = Maria Luisa, Elomba = Maria Iosefa, Bulumbu = Maria Ioana, Wala = Dominica. Kamonga = Blandina, Mbwé = Susana, Boswete = Cecilia ş. a. Pe lângă bucuriile, carĭ li-le face pietatea lor şi spiritul cel bun al alumnelor, ne încunoscinţéză călugăriţele cu mândrie despre succesele lor cele bune în economia de câmp şi în grădinărit. „Recolta nóstră o am adunat a casă norocos, venerabilă mamă, şi avem destul motiv, ca să aducem mulţămită luĭ Dumnezeŭ. Culesul ne-a adus 50 de tone de cucuruz, 20 de tone de cartofĭ, 4—5 lădĭ de bob, 8 de urez, 2 de meiŭ. Cu aceste provisiunĭ şi pe lângă activitatea sîrguinciósă a elevilor nostri şi pe lângă aprovisionare la ocasiunĭ binevenite cu carne şi pescĭ sîntem în stare a provedé din abundanţă mica nóstră colonie cu victualiĭ."

„Avem," aşa scrie o călugăriţă din D'Dembo, „deja 18 hectare în cultivare: 5 hectare cu patate (póme de pământ), 2 cu manioc (arbust), 2 cu porumb, 1 1/2 cu bob, 1 1/2 cu cartofĭ, 1 cu meiŭ,

stat magiar așa, că pentru acelea cojí uscate, pentru acest preț de Iuda, biserica nóstră are, să dea comorile sale cele mai scumpe: neatîrnarea sa bisericéscă și apostolésca și limba sa națională.

De ce condițiuni va fi adecă legată congrua plănuită din partea guvernului pe sama clerului gr. cat. român? Orí și care preot român, care e consciu de misiunea sa față cu biserica și poporul român și a petrecut cu băgare de samă motivele, din carí aŭ mânecat, și scopul, la care aŭ țintit guvernele țerii nóstre în tóte cestiunile referitóre la biserica nóstră și la némul nostru, s'a putut convinge, că după principiul „Do, ut des" guvernul prin congrua plănuită pentru clerul gr. cat. român va pretinde ca conditio sine qua non, ca clerul nostru să înceteze de a mai simți, cugeta și lucra ca cler român și să se deslipéscă de corpul moral al bisericii sale și al poporului român așa, că preotul român să nu mai fie părintele poporului, ci servitoriul avilit al statului. Îi va fi încătușată mintea, inima și voința, ca să nu mai represente și apere interesele bisericii și poporului, din care a ieșit, ci să fie datoriŭ a representa interesele acelea, despre carí guvernul șovinist zice, că ele ar fi ale statului, și carí culminéză în acel scop final, spre a cărui realisare se lucră din rĕsputerí prin mijlóce legale și ilegale, ca numele bisericii gr. cat. române și numele poporului român să fie șters de pe pământul patriei.

A dóua problemă importantă, la a cărei deslegare lucră cu nisuință febrilă guvernul țerii și episcopatul catolic de ritul latin din patrie, este contopirea provinței bisericescí gr. cat. române de Alba Iulia și Făgăraș în organismul autonomic catolic și prin acésta cassarea neatîrnării acestei provințe bisericescí, a cărei independență disciplinară și rituală este garantată pe cum prin actul sfintei unirí, așa și prin bula papală preconisătóre a mitropoliei gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș. Spre scutirea bisericii nóstre de contopirca în organismul autonomic catolic al bisericii latine și-aŭ ridicat glasul energic Archiereii provinței nóstre mitropolitane din conferința ținută în Blaș și și-aŭ espus vederile sale în representațiunile înaintate la înaltele locurí competente. Și-a esprimat cuvîntul sĕŭ de „Veto" clerul și representanții poporului gr. cat. român din sinul adunării ținute în Cluș. Dar pe cum se vede, în ce chip cuvîntul Archiereilor nostri, așa și decisiunea protestătóre a adunării din Cluș aŭ rĕmas la locurile competente „glasul celuí ce strigă în pustie": elaboratul comisiunii de nóuĕ ignoréză cu totul esistența provinței nóstre bisericescí gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș ca independentă de la orí ce putere de iurisdicțiune din patrie și atîrnătóre numaí de la S. Scaun Apostolic, așa că azí mâne ne vom trezi, că biserica nóstră gr. cat. română se va contopi în chip volnic în organismul autonomic al bisericii catolice latine din patrie.

Peregrinajul Magiarilor greco-catolicí la Roma. — „Alkotmány" din 15 a c. aduce următórea informațiune:

„Comitetul regnicolar al Magiarilor greco-catolicí se îndréptă cu un apel călduros către magiarimea greco-catolică, pentru ca alăturându-se la membrii comitetului să conducă la Roma un peregrinaj imposant. Scopul peregrinajului acestuia e, să dovedéscă ad oculos, că Magiarí greco-catolicí sînt în numĕr mare, și că se alipesc neclătinați de S. Scaun Apostolic. Prin acésta vor, să combată aceea, că silința lor ar fi veleitate schismatică orí acatolică. Comitetul regnicolar în apelul acesta dă cu o cale sama și despre ceí ce s'aŭ alăturat la miscarea pentru limba liturgică magiară. După acestea la miscarea acésta s'aŭ alăturat 113.380 de Magiarí greco-catolicí. Între aceștia sînt 121 de preoți. Dară declarările de alăturare mai sosesc încă și acuma, și așa dară numĕrul acesta nu póte, să se zică definitiv. Din causa îngustimii de spați reproducem din apel numaí următorul pasaj avîntat:

„„Catolicii de tóte riturile, fiií tuturor națiuniler se duc la Roma, pentru ca întăriți prin binecuvîntarea și cuvintele îmbărbătóre ale Sfinției Sale să se întórcă a casă spre a se lupta cu însuflețire pentru triumful credinței creștine și al curățeniei moravurilor atât în viața publică, cât și în cea privată. Numaí noi Magiarii greco-catolicí am odihnit până acuma pe perinile nepăsării! Numaí pe noi încă nu ne cunosc în sfînta cetate! Lenea și sĕrăcia nóstră e causa, că Roma și lumea mare nu scie nimica despre noi. Înse noi, iubiți frați în credință, noi Magiarii greco-catolicii avem, să dovedim înaintea lui Dumnezeŭ și în a tótă lumea, că alipirea nóstră de centrul unității bisericii, de Roma se întemeiéză pe credință vie, convicție curată și iubire devotată și stă preste orí ce îndoélă. Față cu aceia, carí informéză Roma în alt chip, avem, să dovedim, că magiarimea greco-catolică esistă și e destul de mărétă spre aceea, ca să fie luată în atențiune binevoitóre ca o cétă deosebită. În sfârșit avem, să arĕtăm înaintea Sfinției Sale, că atuncia, când asemenea coreligionarilor nostri celor de altă limbă suplicăm, ca limba nóstră să se facă limbă liturgică, ne luptăm numaí împotriva indiferentismului de credință, în a desprețuirii religiunii și în a apostatării, carea s'a încuibat între noi,

---

cele alalte 5 pentru banane și pentru o plantațiune tinĕră de cafea." Și tóte acestea aŭ fost plantate de călugărițe în decurs de doí ani cu ajutoriul elevelor celor negre. „În dată ce timpul ploios ne va permite, sora Rosa are de gând, să schimbe un ținut tufos de o estensiune mărișóră în loc de porumb. Dar câte împunseturi și câte săpături cu sapa și cu lopata nu va costa acela!" Productivitatea solului e mult lăudată, și clima încă e ușor de suportat. Numaí insectele blăstĕmate, a nume furnicile, carí în Kongo par a prospera în mod deosebit, te fac, să le observi a dese orí în mod fórte neplăcut. „Ieri," așa scrie starița din Ki Mventa, „un convoiŭ de furnicí călătóre a năvălit în șimbec-urí, carí servesc copilelor de iatac. Copilele aŭ trebuit, să cedeze prepotenței, aŭ fugit în tóte părțile și nu aŭ putut fi duse la culcat, până când nu li-s'a designat alt șimbec, care era destinat pentru copilele, noŭ sosinde." Pentru a împedeca, ca horda de banditi să nu se năpustéscă și asupra căsii călugărițelor, una dintre ele s'a pus, să bată în pământ cu piciorul din tótă puterea. Asta a avut efect. Caravana s'a dus pe aci în colo, și-a luat direcțiunea către pădure și a dispărut. — „De unazi," așa se povestesce într'o altă epistolă din Ki Mventa, „nóptea s'a întîmplat o scenă ciudată." O caravană de furnicí călătóre a străbătut în dacoul (grajdul) iepurilor de casă, unde stăteaŭ și câte va găini cu puișorii lor. La vaietele, de carí te cuprindea mila, a celor atacați sentinela nóstră a dat alarm, și noí, sora Alberta și eŭ am grăbit la fața locului. Am recunoscut pericolul și am chemat câte va copile întru ajutor, carí cu ajutoriul sentineleí aŭ evacuat dacoul și aŭ mântuit pe locuitorii lui. Furnicile mișuiaŭ deja pe bietele animale, le muscaŭ cu cleștele lor și le gâdiliaŭ. Mai aŭ întrat chiar și în ochií iepurilor de casă, 7—8 găini aŭ perit din incidentul acestuí atac neașteptat. Are decí drept la Fontaine, când zice: A dese orí de ceí mai mici dușmani ai nostri trebue, să ne temem mai mult."

Părintele de Vos a vĕdut Mercurí, în 20 Aprilie, diminéță la 7 óre pe o aleă a misiunii trecênd o ast fel de caravană. „Joí la aceea-și óră caravana încă nu trecuse, și azí Vineri mai trec încă cete nesfârșite. Am cercat, să le numĕr, câte trec pe din aintea mea într'o minută. A fost cu neputință; numĕrul lor și iuțéla marșului lor a fost prea mare. Cu acéstă ocasiune am observat următórea aparițiune. Până când treceaŭ cele mai mici, lucrătórele încărcate cu bucățele de resturí vegetale uscate și cu țanduri de lemn, altele mai marí înarmate cu fălcí puternice și puse ca sentinele, formaŭ spalir, și în locurí deschise apĕraŭ pe lucrătóre cu trupurile lor ca și cu un fel de coperiș. „Aceste furnicí blăstĕmate," scrie o călugăriță, „îți pot strica tótă plăcerea, ce ți-o ofere câmpul. Fără grije te aședí unde va, ca să odihnesci puțin, saŭ să arunci o privire asupra regiunii, când de o dată apar acestí mici banditi și te alungă." „Plecai," așa ne povestesce părintele de Vos, „spre pădurea din apropiarea locuinței nóstre, ca să-mi sfârșesc rugăciunea din breviar. Cufundat total în rugăciune, n'am observat, că am ajuns în mijlocul unei colóne de marș a furnicilor călătóre, până când dintr'una pișcăturile ardĕtóre m'aŭ învĕțat, că pe aicí tot de una trebue, să fii cu ochií în patru. În zădar am alergat prin tufe, nicí una dintre aceste micí bestii mânióse nu s'a lăsat de mine. Am trebuit, să chem un băeat, ca să-mi ajute a mĕ scăpa de ele. Pentru că aceste furnicí într'adevĕr aŭ cleste înfricoșate pentru a musca, carí străbat prin haine până la carnea vie."

Între deosebitele colonii ale misiunii din Kongo domnesce, cum apare din epistole, cea mai frumósă armonie. Se cercetéză împrumutat pentru a învĕța unii de la alții; pe bolnavi îi trimet pentru a se recrea în altă colonie; și emuléză în ospitalitate plină de iubire și în complesanța de tot felul. Tot ast fel póte servi de model și buna înțelegere între misionarí și regimul colonial din Kongo al Belgieí. Oficialii sînt cât se póte de prevenitorí față cu misionarii și călugărițele; se ajută împrumutat prin trimiterea de legumi próspete, conserve și trăesc în cea mai bună armonie. Acésta a apărut în cea mai frumósă lumină și cu ocasiunea festivităților împreunate cu deschiderea linieí ferate Kongo în Iulie trecut. Ele s'aŭ început la 1 Iulie în Boma cu serviț divin festiv și Te Deum, la care aŭ luat parte oficialii colonieí și representanții puterilor străine. S'aŭ ținut apoí pe rînd festivități în Matadi (2 Iulie), în Tumba (4 Iulie) și în urmă în Stanley Pool și Leopoldville (6

și mișcarea nóstre e curată, sinceră și catolică în tóte fibrele sale. Iubiți coreligionari! Pentru ca să putem ajunge acest scop, noi încă avem, să mergem la Roma. În persónă avem, să aducem omagiul nostru la așternutul tronului Sfinției Sale. În persónă avem, să ne rugăm înaintea lui, ca să dobîndim scutul lui preaînalt pe sama mișcării și scopurilor nóstre. În persónă avem, să ne presentăm ca fii cu adevĕrat catolici și cu adevĕrat magiari ai Sfinției Sale, spăsind cu o cale indiferentismul nostru de până acuma, cu care am lăsat până acuma, ca biserica și lumea să trécă preste noi la ordinea de zi. De aceea a hotărît comitetul regnicolar al Magiarilor greco-catolici, că va conduce peregrinaj la Roma."

„Peregrinajul e plănuit pe luna lui Martie."

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Maiestatea Sa Monarchul prin înaltul rescript din 5 a c. a numit pe contele Iuliu Andrássy de president, ĕră pe, primatele de la Strigon Vaszary de conpresident al comisiunii de controlă și supraveghiare preste fondul religionar și de studii. Comisiunea acésta e numită pe trei ani începênd din 1 Novembre a. c.

Rutenii magiarisați, cari aŭ pus la cale agitațiunea pentru limba liturgică magiară, anunță, că comitetul central din Budapesta se va întregi cu membri din provință.

Episcopul Mețan de la Arad ca president al consistoriului mitropolitan gr. or. român prin circulariul din 3 Dec. a. c. convócă pe 16|28 a c. congresul național bisericesc menit, să alégă pe noul mitropolit al Românilor gr. or. din Ungaria și Transilvania.

Roma.

Sectele protestante desvóltă o vie activitate spre a câștiga proseliți în Roma. Ele de și difer între sine, totuși în ura papismului se unesc. Ca să-și câștige proseliții, aŭ înființat mai ale Metodiștii americani mai multe asile, școli și alte institute, în cari se primesc și instruéză tinerii gratuit ori pe lângă prețuri de tot moderate. În aceste institute apoi cércă a câștiga tinerimea pentru doctrinele protestante. În pensionate se cetesce în decursul prânzului din s. Scriptură, și acésta se interpretéză în sens fals spre a se păré, că ea confirmă doctrinele protestante; cu acésta se împreună apoi combaterea catolicismului și istorisirea de anecdote scandalóse despre preoții catolici și despre membrii ordurilor călugărescĕ catolice. Spre a paralisa activitatea destructivă a ereticilor s'a ridicat în Roma „Casa della Providenza" pentru instruirea tinerimii. Surorile anglicane aŭ cursuri de instrucțiune de sară, la cari participă câte 600 de persóne. Asemenea sînt și alte instituțiuni salutare spre împedecarea rĕului.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Proiectul de lege presentat de Tisza Kálmán în ședința dietală din 6 a c. nu a dat ansă numai la repășiri din clubul guvernamental, ci a iritat și mai mult opsiția asupra lui br. Bánffy. După ce Szilágyi Dezső nu a putut fi înduplecat, să mai rĕmână president al dietei, și vicepresidentul Láng încă a presistat pentru primirea dimisiunii sale, ĕră al doilea vicepresident Kardos e morbos, dieta a rĕmas fără conducĕtor. Acésta prevedêndu-o br. Bánffy, în ședința din 10 a c. a făcut, să se cetéscă în dietă rescriptul regal, prin care ședințele dietale se amână pe o sĕptĕmână, adecă până în 17 a c., sperându-se, că dóră în decursul acestui interval de timp se vor mai calma spiritele.

Ședința din 10 a c. a fost una din cele mai sgomotóse. Br. Bánffy vĕdênd, că sgomotul opositiei va face, să nu i-se audă cuvintele, a chemat lângă sine pe un stenograf, care scrie tot, ce zice dînsul.

În amânarea ședințelor opositionalii vĕd calea de ducă a baronului Bánffy cu atât mai virtos, că regele ar cere informațiuni despre situație și de la alți politicieni fruntași.

Partidul liberal candidéză la presidența dietei pe ministrul de interne Perczel, ĕră portofoliul de interne ar avé, să-l lea br. Bánffy. Se zice, că br. Bánffy ar avé deja decretul regal pentru disolvarea parlamentului, și nóuele alegeri ar fi proiectate pe luna Februariŭ 1899. La ministeriul de lângă persóna regelui e combinat contele Széchenyi Manó.

Partidele opositionale aŭ lansat un manifest comun, în care acusă guvernul cu violarea constituțiunii. În acest sens țin discursuri și cătră alegĕtorii din provință.

Ministru croat e numit Cseh Ervin.

Austria.

Abia aŭ trecut serbările jubilare din incidentul domniei de cinci zeci de ani a Monarchului, și radicalii Germani reîncep scandalele obstrucționiste.

În ședința din 9 propunênd presidentul parlamentului, ca provisoriul pactului cu Ungaria să se desbată în 13 a c., s'a născut o discusiune de tot animată asupra stabilirii ordinii de zi, pretinzênd unii, ca să se pertracteze mai întâiŭ proiectul referitor la căile ferate de interes local, ĕră alții propunerea de punere sub acusă a cabinetului. Într'aceea aranjatorii de scandale parlamentare Wolf, Iro și Kaiser și-aŭ reluat rolul inscenând un sgomot infernal și insultând prin cuvinte de jos pe president.

Marți din noŭ aŭ început obstrucționiștii, să atace pe president, că nu apĕră drepturile parlamentului față cu volniciile guvernului și ajută guvernul în aplicarea §-lui 14 pentru esecutarea budgetului și a pactului provisoriŭ. Presidentul arată, că chiar opositia prin procedura sa împedecă desbaterea acestor cestiuni pe cale parlamentară și împinge guvernul la aplicarea §-lui 14. — Schönerer propune, să se pună sub acusă ministrii Thun, Baernreither fost ministru de comerciŭ, actualul ministru de comerciŭ br. Dipauli și ministrul de justiție Rober pe motivul, că ar fi dat o circulară cătră oficiile postale din Boemia și Austria de jos dispunênd confiscarea mai multor apeluri.

Introducêndu-se ședințe paralele, înainte de prânz s'a desbătut provisoriul, ĕră în ședințele de sară proiectul despre căile ferate de interes local.

Din Viena se anunță, că guvernul vede a fi imposibilă pe cale parlamentară primirea pactului provisor înainte de feriile Crăciunului. Pentru aceea îl va introduce în decursul vacanțelor de Crăciun aplicând §-l 14 al constituțiunii.

Germania.

Parlamentul imperial s'a redeschis în sĕptĕmâna trecută. În discursul tronului împĕratul de și accentuéză bunele raporturi cu tóte puterile și laudă inițiativa țarului pentru desarmarea generală, totuși pune în prospect înmulțirea armatei germane.

Parlamentul se ocupă de desbaterea budgetului. În decursul desbaterii oratorii conservatori accentuéză necesitatea de a se lua mĕsuri energice în contra anarchismului, despre care contele Limburg-Sturm zice, că e fructul democrației sociale, ĕră acesta s'a ridicat pe umerii partidului numit progresist. Espulsarea Danezilor o motivéză oratorul cu tendența Danei de a reanexa districtele mărginașe ale Prusiei. — Apoi a vorbit Polonul Motty despre situație zicênd, că mulțămirea internă e cel mai bun fundament al statului. Înse de un șir de ani se manifestéză atare politică, după care imperiul își nimicesce pe propriii fii. În provințele ostice elementul slav e persecutat, și Polonii espulsați, de și esistă convenții internaționale, cari garantéză fie cărui Polon petrecerea în

---

Iulie), la care aŭ fost invitați și msgr. Augouard, vicariul apostolic din Abangi, superiorii misiunilor, cum și cele mai cu influință căpeteniĭ ale Negrilor. Depărtarea de la Matadi până la Stanley Pool a fost percursă în dóuĕ zile cu celeritate mijlocie de 25 km. pe óră. Numĕroșii óspeți străini aŭ rĕmas uimiți de arta ingineristică belgiană, care a deslegat într'un mod splendid cele mai grele probleme technice. Natural la deschidere și misiunea Kvango a luat parte fórte activă. Întreg personalul misiunii, călugări, călugărițe, băeții și fetițele negre îmbrăcate sĕrbătoresce, aŭ stat lângă linia căii ferate și aŭ salutat cele dintâiŭ trenuri, ce aŭ trecut pe din aintea lor. Guvernatorul belgian s'a scoborît din tren cu tótă suita sa și a arĕtat cel mai cald interes față cu prosperarea înfloritóre a misiunii. Pentru acésta misiune nóua linie ferată, care trece în nemijlocită apropiare de dóuĕ stațiuni misionare, însémnă un avantaj estraordinar. Drumul obositor al caravanelor în lăuntrul țĕrii, care ținea cam o lună de zile, și transportul neregulat, aŭ fost greutățI fórte mari. Tóte acestea aŭ încetat acum norocos, și statul Kongo are acum prospectele cele mai bune pentru o rapidă desvoltare înfloritóre, ceea ce e favorabil și pentru misiuni.

regatul Prusiei. E curiósă şi procedura, că supuşii unui stat aliat, cum e Austria, se espulséză ca nisce făcĕtorĭ de rele ordinarĭ.

Secretarul de stat pentru afacerile esterne Bülow vorbind despre politica universală zice, că cestiunea orientală a intrat în o fasă pacinică, de şi nu e deplin resolvită. Chemarea de a aplana diferinţele religióse şi naţionale ale popórĕlor din peninsula balcanică este a posterităţiĭ. Întreita alianţă stă neclătită; ea este o garanţă a păcii, care e necesară pentru prosperarea şi progresul popórĕlor. În Orient Germania nu urmăresce scopurĭ egoistice. Ce privesce pacea universală, zice, că fidel drepturilor şi intereselor poporuluĭ, tradiţiunilor istorice şi intenţiuniĭ împĕratuluĭ o va avé înaintea ochilor şi o va păzi, adauge înse, că venitoriul Germaniĭor se baséză pe forţa lor, ĕră forţa pe ascuţitul sabieĭ, şi poporul german nicĭ când nu va lipsi de acolo, unde să tractéză de planurĭ universale şi de menţiné pacea universală.

Franţa.

Cestiunea Dreyfuss şi acum predomінéză opiniunea publică şi în legătură cu acésta cestiunea Dreyfussistuluĭ Piquard. Amiciĭ acstora pun totul mişcare spre a elibera pe cel dintâiŭ de pe insula draculuĭ, ĕră pe al doilea din carcerul militar. De altă parte amiciĭ armateĭ şi antisemiţiĭ încă nu staŭ în neactivitate. Eĭ lucră pe calea preseĭ, prin adunărĭ poporale şi în parlament spre a elibera opiniunea publică şi interesele ţĕrĭĭ de sub influinţa Jidovilor şi a simbriaşilor acestora.

În şedinţa parlamentară din 12 a c. socialstul Pascal Grousset a atacat vehement corpul statuluĭ major militar şi prin acésta a provocat la o părueală formală între socialiştĭ de o parte şi între antisemiţi şi naţionaliştĭ de altă parte.

Antisemitismul se lăţesce pe zi ce merge nu numaĭ în Franţa, ci şi în Algeria.

Turcia.

Protestele Turcieĭ în contra feluluĭ, în care puterile europene aŭ deslegat cestiunea Creteĭ, nu ĭ-aŭ folosit nimica. Puterile de la început aŭ recunoscut sultanuluĭ suveranitatea asupra insuleĭ, dară ĭ-aŭ denegat ţinerea de garnisónă şi de alte mijlóce, ce contribue la conservarea drepturilor de suveran.

Pe cum anunţă „Agenţa Havas“ din Canea, prinţul grecesc Georgiŭ comisariul puterilor în Creta va sosi acolo în 21 a c. În amnestia generală, ce o va publica el, nu se cuprind şi aceĭ criminalĭ, pe carĭ ĭ-a condamnat tribunalul militar pentru turburărĭ şi escese, nicĭ ceĭ condamnaţi la mórte, a căror pedépsă s'a schimbat în carcer pe viaţă, căcĭ ar fi periclitată siguranţa martorilor.

Spania şi America.

Comisariĭ întruniţi la Paris pentru încheiarea tractatuluĭ de pace şi-aŭ terminat lucrările. Eĭ în zilele trecute aŭ subscris tractatul şi mulţămind presidentuluĭ republicĭĭ pentru ospitalitate s'aŭ depărtat. Americaniĭ sigur s'aŭ întors în patrie satisfăcuţi. Spaniolii de şi nu vor avé bucurie, dară consciinţa nu-ĭ va mustra, căcĭ întru împlinirea tristeĭ sale datorinţe aŭ desvoltat un zel laudabil spre a salva, ce se maĭ putea salva pentru patria sa nefericită.

Americaniĭ aŭ început să-şĭ organiseze domnia în provinţele cucerite. În Cuba aŭ numit guvernator militar pe generalul Brooke încredinţându-l cu inspecţiunea şi controla tuturor ramilor de administraţie civilă şi militară.

Comunicat.

Din rapórtele adunărilor maĭ multor despărţĕminte a „Reuniuniĭ învĕţătorilor gr. cat. din archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia şi Făgăraş“ apare, că biroul central n'ar fi satisfăcut §§-lor 25 şi 27 din statute.

Pentru liniştirea spiritelor se aduce la cunoscinţa celor interesaţi, că biroul central încă din şedinţa sa ţinută la 27 Oct. 1897 a făcut o representaţiune către Preaveneratul Consistor mitropolitan, în care a cerut, ca să asemne diurne şi spese de călătorie învĕţătorilor, carĭ participă la adunările reuniuniĭ.

În urma acesteĭ representaţiunĭ Preaveneratul Consistor mitropolitan a dat circularul de dato 23 Decembre Nr 5817 ex 1897 către tóte oficiile protopopescĭ, cu însărcinarea, ca în sinódele protopopescĭ să afle isvórĕle, de unde şi cum s'ar puté da acele spese şi diurne? După ce cestiunea încă nu e limpedită, fiind că numaĭ de la 5 protopopiate aŭ sosit rapórte, şi după ce învĕţătoriĭ în adunarea constituantă aŭ declarat, că fără diurne şi spese de călătorie nu pot participa la adunarea generală, aşa biroul central trebue să aştepte în linişte finalisarea cestiuniĭ.

Cu tóte acestea, dacă despărţĕmintele insistă, ca să se concheme adunarea generală fără de a reflecta la rebonificarea speselor, n'aŭ de cât să aducă acéstă dorinţă la cunoscinţa biroului central, care va face paşiĭ de lipsă, ca să se ţină adunarea generală.

Din rapórte apare maĭ în colo, că la iniţiativa despărţĕmîntuluĭ Sibiŭ în adunările despărţĕmintelor s'a discutat cestiunea edăriĭ uneĭ foĭ pedagogice. Referitor la acésta se observă, că în § 3 din statute e prevĕdută edarea uneĭ foĭ pedagogice, carea va servi de organ al reuniuniĭ, şi biroul central a şi făcut tóte pregătirile de lipsă, dar deciderea în merit asupra cestiuniĭ cade în competinţa comitetuluĭ central şi respective în a adunăriĭ generale. Aşa rugăm despărţĕmintele, să fie cu consideraţie la acestea şi să aştepte în linişte resolvirea cestiunilor espuse.

Din şedinţa biroului central ţinută în Blaş la 14 Decembre 1898.

Georgiŭ Muntean
presidentul reun.

Petru Ungurean
notarul reun.

Convocare.

Subscrişiĭ în înţelesul §-luĭ 21 al Statutelor Reuniuniĭ învĕţătorilor gr. cat. din protopopiatul Murĕşuluĭ avem onóre a convoca prin acésta pe membriĭ şi binevoitoriĭ acesteĭ Reuniuni la adunarea generală do tómnă, care se va ţiné Luni în 26 Decembre st. n. a. c. în comuna Niraşteŭ (Nyárándtő) cu următórea

Ordine de zi: 1) Participare in corpore la serviţul divin, ce se va celebra în biserica gr. cat. din loc la 8 óre a. m. 2. Ţinerea prelegeriĭ practice din Intuiţiune despre obiect şi colórea luĭ de Ioan Morariŭ învĕţ. în Bardăş. 3. Deschiderea adunăriĭ prin preşedinte. 4. Verificarea procesuluĭ verbal al adunăriĭ generale de primăvară ţinută la 7 Maiŭ st. n. a. c. în Sântana de Murĕş. 5. Esmiterea comisiunilor: a) a uneĭ comisiĭ de 2 pentru constatarea membrilor presenţi şi incassarea taxelor restante; b) a uneĭ comisiĭ de 2 pentru criticarea prelegeriĭ practice şi a disertaţiuniĭ, ce se va ceti. 6. Alegerea uneĭ comisiĭ pentru verificarea procesuluĭ verbal al adunăriĭ presente. 7. Cetirea disertaţiuniĭ „Populisarea stupilor şi cultivarea vermilor de mĕtasă“, de dl Augustin Nascu învĕţ. în Ciavaşul de câmpie. 8. Raportul comisiunilor de sub punctul 2. 9. Defigerea loculuĭ şi timpuluĭ, în care să se ţină adunarea generală proximă. 10. Insinuarea membrilor, carĭ cu ocasia adunăriĭ proxime voesc, să ţină prelegere practică şi disertaţiune. 11. Alegerea unuĭ membru noŭ pentru adunarea generală centrală din Blaş în locul dluĭ Teodor A. Bogdan, care s'a depărtat din tractul Murĕşuluĭ. 12. Alegerea preşedinteluĭ şi notariuluĭ despărţĕmîntuluĭ. 13. Propuneriĭ şi interpelăriĭ. 14. Închiderea adunăriĭ prin preşedinte.

Habic la 10 Dec. st. n. 1898.

Ioan Oltean
preşedinte.

Antoniŭ Tămaş.
notar ad hoc.

Mulţămită publică.

Subsemnatul nefiind în puseţiune de a mulţămi deosebit tuturor binevoitorilor şi amicilor, carĭ din incidentul aniversăriĭ de 25 anĭ aĭ modesteĭ mele activităţĭ în ambitul vicariatuluĭ Silvanieĭ saŭ în persónă aŭ participat la serbarea zileĭ din 8 Decembre, saŭ din depărtare m'aŭ întimpinat cu adresarea felicitărilor cordiale, asigurându-ĭ, că din florile neveşteşivere ale simţemintelor tuturor cuprinse într'o cunună împletită cu lacrimile de mulţămită şi recunoscinţă isvorîte din adâncul inimiĭ mele, am înfrumseţat fruntea sfinteĭ bisericiĭ nóstre gr. cat. şi a naţiuniĭ române brăzdată de furtunile seclilor, — îl rog pe toţĭ şi tóte, binevoéscă a primi în acest loc, unde se îmbrăţişéză simţemintele, cugetele, lacrimile de condolinţă şi bucurie şi suspinele tuturor confraţilor şi surorilor de aceea-şĭ religiune şi naţiune, adânca-mĭ mulţămită şi recunoscinţă.

Tot o dată le promit ca recompensă pentru nobléţa inimiĭ, din care mĭ-aŭ făcut parte, că şi în viitoriŭ, până mĕ va înghiţi recele mormînt, stéua conducĕtóre a modesteĭ mele activităţĭ va fi între orĭ ce împrejurărĭ: iubirea bisericiĭ şi naţiuniĭ mele şi a patrieĭ comune.

Dat Şimleul Silvanieĭ la 12 Decembre 1898.

Alimpiŭ Barbolovicĭŭ
vicariŭ for. gr. cat. episcopesc
al Silvanieĭ.

Apel.

către domniĭ autorĭ şi editorĭ românĭ.

Trebuinţa uneĭ bibliotecĭ, din care să se împartă cărţĭ pe la case private publiculuĭ românesc şi maĭ vîrtos claseĭ industriaşe din Blaş şi jur, este de mult simţită. Casina română se simţesce îndemnată, să satisfacă acesteĭ trebuinţe. Dar fiind modestă în recursele sale, face un călduros apel la toţĭ domniĭ autorĭ şi editorĭ de cărţĭ românescĭ, ca considerând scopul, ce urmăresce, să binevoéscă a trimite pe sama bibliotecĭĭ casineĭ

câte un esemplar, de care se pot lipsi. Fapta Dlor va găsi cea mai adâncă mulțămire în inimile acelora, carî doresc, să citéscă românesce.

Blaș (Balázsfalva) în Novembre 1898.

Pentru comitet:

President: **Dr. Aug. Bunea.** Secretar: **G. Precup.**

Mulțămită publică.

În favorul sfintei Mănăstirî de la Prislop pe lângă cele publicate în „Unirea“ Nr. 38 și mai înainte aŭ mai incurs următórele oferte benevole:

Pe lista Nro 659 (colectant dl Michail Făgărășan protopopul Betleanului) de la următorii dnî: Michail Făgărășan protopop în Tăure 1 fl., Gregoriŭ Rusu paroch în S. Odorheiŭ 1 fl., Constantin Pop paroch în Rușul de jos 1 fl., Ambrosiŭ Plăian paroch în Rușul de sus 50 cr., Samson Onighi paroch în Mălin 50 cr., Ioan Botean paroch în Nușfalĕŭ 50 cr., Augustin Cheresteș paroch în Beudiŭ 50 cr., Ioan Belciug paroch în Prislop 1 fl., Dimitrie Chitta paroch în Nimigea mag. 50 cr., Ioan Mititean paroch în Cociŭ 50 cr., Gavrilă Petri paroch în Nimigea rom. 50 cr., Ioan Bulbuc paroch în Minthiŭ 50 cr. . . . . fl. 8·—

Ilustritatea Sa Dl Dr Demetriŭ Radu Episcopul Lugoșuluî ca respuns la *lista Nro 1* a contribuit . . . . . fl. 5·—

Dl Ioan Cheseli Dragomir protopop în Naprade ca respuns la *lista Nro 672* trimite . . . . . fl. 5·—

Pe lista Nro 740 (colectant dl Vasile David paroch gr. or. în Mogoș-Mămăliganî) de la dsa 50 cr., Regina David preotésă 50 cr., Iuliŭ Holder învĕțător 20 cr., Simeon Coșoc învĕțător 20 cr., Ioan Bucur esecutor com. 20 cr. . . . . fl. 1·60

Pe lista Nro 241 dl Simeon Chețan paroch în Ercea a dat . . . . . fl. 1·—

Pe lista Nro 653 dl Michail Ciurdariŭ protopopul Sătmariuluî a incassat și trimis de la dsa 1 fl. și de la dniî parochî din acel district: Vasile Ardelean în Vetés 1 fl., Ioan Popoviciŭ în Csegöld 1 fl., Ioan Sabo în Cseng.-Ujfalu 1 fl., Iosif Popoviciŭ în Boghiș 1 fl. și Ioan Sobotha în Porcsalma 50 cr. . . . . fl. 5·50

Pe lista Nro 647 dl Ludovic Rezei protopopul Supuruluî de jos a incassat și trimis următórele sume: de la dsa 1 fl. și de la dniî parochî din district: Ioan Mihalca în Hurez 1 fl., Andreiŭ Bogdan în Racova 1 fl., Andreiŭ Lazin în Socondel 1 fl., Alesandru Popp în Stana 1 fl., Ioan Cinca în Hodișa 1 fl., Cornel Gitta în Gereușa 1 fl., Vasile Tămaș în Giungî 1 fl. și Simeon Milian în Chegea 1 fl., căcî dl Alesandru Grama paroch în Medișa a trimis directe 1 fl. în cóce mai înainte, ce s'a publicat deja . . . . . fl. 9·—

Pe lista Nro 126 (colectant dl Gregoriŭ Sêrbu paroch în Teuș) de la dsa 50 cr., Efrem Rat 2 fl., Victoria Rat 1 fl., Ioan Jomălean 50 cr., Iulius Pop l. P. 50 cr., Ioan Roșu 1 fl., Gavrilă Rat 50 cr., Pavel Radu 40 cr., George Stan 20 cr., Gligor Fostoc 20 cr., Ștefan Bĕlan 20 cr. și Ioan Bola 20 cr. . . . . fl. 7·20

Pe lista Nro 295 dl Georgiŭ Trăilă paroch în Temișóra de la dsa 2 fl., apoî din colectă cu tasul în biserică 1 fl. 17 cr. . fl. 3·17

Pe lista Nro 100 prin dl Nicolaŭ Togan cooperator parochial în Sibiŭ de la P. O. D. protopop Ioan V. Rusu 5 fl., Fondul școlii gr. cat. 2 fl. și Nicolaŭ Togan 1 fl. . . fl. 8·—

Pe lista Nro 584 prin dl Ioan Moldovan protopop în Cătina de la dsa 50 cr. și de la dniî parochî Laurian Voda în Ormenișul de Câmpie 1 fl., Ștefan Colceriŭ în Dîmb 50 cr., Ioan Péter în Cistelec 50 cr., Augustin Laurențiŭ în Cămărașul deșert 50 cr. și Ioan Bozac în Sâmbotelec 1 fl. . . fl. 4·—

Pe lista Nro 436 (colectantă Dómna Octavia Dr Luca n. Popescu protopopésă în Comlosul mare) de la dl Dr Laurean Luca protopopul Torontalului 50 cr., Octavia Dr Luca 50 cr., Cornelia Luca 10 cr., Iosif Grozescu 20 cr., Paraschie Pascu 1 fl., Vichentie Ciolac 30 cr., Marta Ciolac 20 cr., Paraschiva Craiovian 10 cr., Leonte Craiovian 10 cr., Ioan Ciolac 50 cr., Marta Ciolac 50 cr., G. Illiŭ 1 fl., Teodor Pascu 30 cr., Maria Pascu 30 cr., I. Pascu 30 cr., Sofia Pascu 30 cr., Ioan Pascu 30 cr., Ștefan Pascu 30 cr., Cornelia Pascu 30 cr., Petru Fleșer 30 cr., Flórea Fleșer 30 cr., Vichente Fleșer 20 cr. . . . . fl. 8·—

Pe lista Nro 138 de la dl Vasile Deciŭ paroch în Sân Nicolaul mare 1 fl. și *pe lista Nro 438* de la fiul sĕŭ Victor Deciŭ student în Beiuș 1 fl. . . . . fl. 2·—

Pe lista Nro 441 prin dl Luca Lupescu paroch în Igriș de la dsa 1 fl., N. Ede 20 cr., N. N. 20 cr., Simeon Cristea 30 cr., biserica gr. cat. din Igriș 1 fl., Fărcaș Simeon 50 cr. și de la alțî credincioși din Igriș la olaltă . . . . . fl. 9·75

Pe lista Nro 42 Reuniunea de împrumut și păstrare „Speranța“ în Borgo-Prund a oferit . . . . . fl. 2·—

Pe lista Nro 751 prin dl Alesandru Rosciŭ paroch în Petelca de la dsa 50 cr., Eugenia Rosciŭ preotésă 20 cr., George David învĕțător emerit 50 cr., Iosif Domșa 50 cr., Maria Domșa l. Simion din filia Șolmuș mic 50 cr., Todorica Domșa l. Damian 5 cr., Ioan David l. Todor 50 cr., Ioan Domșa l. Vasile 10 cr., George Domșa l. Nistor 10 cr., Ciortea Augustin 20 cr., Porfirie Domșa 20 cr., Ioan Popa l. Simion 10 cr., Iosif Ciortea l. Cilica 20 cr., Iacob Sima 10 cr., Iova Valda 3 cr., Petru Dobirta 50 cr., Simion Bârsan 10 cr., Ioan Bucerdan 10 cr., Domșa Victor 10 cr., Tanase Domșa lui Iosif 50 cr., Ilisie Ciortea 10 cr., Tanasie Breaz l. George 10 cr., Traian Domșa l. Vasile 10 cr., Iacob Domșa a Flórei 10 cr., George Tîrt lui Indrei 10 cr., Ioan Breaz l. George 10 cr., Atanasie Ciortea 50 cr., Popa Militon 10 cr., Popa Ioan 10 cr., Iuliŭ Domșa învĕțător 50 cr., Iacob Ciortea l. Eremie 10 cr., Ioan Ciortea l. Todor 5 cr., Susana Tîrt l. George 10 cr., Valeria Tertescu 50 cr., Vasile Chiorean 40 cr., Ona Flórea 10 cr., Domșa Tanase Licu 10 cr., Sofia Ciortea 10 cr., Sofia Ciortea l. Michailă 20 cr., Todor Domșa l. Nițu 12 cr., Domnica Domșa 10 cr., Todor Ciortea l. Buțu 10 cr., Todor Tîrt l. Nicolae 20 cr., Todor Ciortea l. Petru 20 cr., Iacob Ciortea a Flórei 10 cr., Laurean Tuluș 10 cr., George Rus 20 cr., Ioan Filip 20 cr., Ioan Domșa l. Simion 20 cr., Maria Popa l. Petru 10 cr., Ioan Domșa l. George 10 cr., Laurean Bârsan 12 cr., Vasile Popa și Geojan Simion din Șolmușul mic câte 50 cr., apoî érăși din Petelca Tanase Ciortea l. Petru 10 cr., Onu Domșa 10 cr., Todorica Tuluș 10 cr., Marina Ciortea 20 cr., Simeon Domșa l. Petru 10 cr., George Domșa l. Tonu 10 cr. și Ioan Domșa l. Iacob 15 cr. . . . . fl. 12·22

Pe lista Nro 737 prin dl Alesandru Casian notar cercual în K. Toplița de la Teofil Pĕcurariŭ în Nandru 20 cr., N. N. în Hunedóra 1 fl., Csuts Lajós în Rákosd 1 fl., Csuts Józefa 20 cr. și Kupfer Borbála în K. Toplicza 50 cr. . . . . fl. 2·90

Pe lista Nro 776 prin dl Vasiliŭ Dancea paroch în Gârbovița de la dsa 50 cr., Nicolaŭ Tricu cantor 50 cr., Vasile Tricu 1 fl., de la mai mulțî poporenî 74 cr. . fl. 2·74

Pe lista Nro 91 prin dl Ioan Băiaș negutător în Sĕcaș lângă Oravița de la dsa 50 cr., Sabina Băiaș 20 cr., Lucreția Băiaș 20 cr., Silvia Popa 20 cr., Iancu Melencu 10 cr., Alexa Grivu 10 cr., Alexa Grivu fun. 5 cr., Iulia Grivu fun. 5.; Maria Grivu 10 cr., Ilie Suciu 50 cr. . . . . fl. 2·—

Pe lista Nro 147 prin dl Ioane Dumoniŭ paroch în Parța de la dsa 2 fl., George Nicola capelan 1 fl., Simeon Neagu 30 cr., Sâmfie Miclăuș 10 cr., George Surdu 10 cr., Vasilie Colariŭ 10 cr., Iovan Colariŭ 10 cr., George Surescu 10 cr., Mitru Motal 10 cr., Ilie Drăgan 20 cr., George Drăgoi 20 cr., Trăilă Creț 10 cr., George Savu 10 cr., Atanasie Roșu 10., Nicolae Drăgan sen. 10 cr. . . . . fl. 4·70

Pe lista Nro 780 (colectanta Dómna Maria Costa în Hațeg) de la Susana Popescu 50 cr., Anica Nandra 50 cr., Alesandru Zsan 50 cr., Kardos Mihály 50 cr., Mina Doboi 50 cr., Marcu Zsan 50 cr., Lucreția Muntean 1 fl., Maria Vilt 50 cr., Septimia Muntean 50 cr., George Leca 50 cr., Șica Străițar 20 cr., Kon Simion 10 cr., Maria Campione 50 cr., Irászek Ferenczné 50 cr., Tinca Todosie 50 cr., Țica Doboi 50 cr., Zsica Doboi 10 cr., Maria Doboi 10 cr., Anica Doboi 10 cr., Zsica Petresc 10 cr., Maria Șălășan 5 cr., Nica Doboi 5 cr., Maria Doboi 20 cr., Sofia Vasil 20 cr., Șica Schaum 20 cr., Reveca Czelegrădean 10 cr., Măriuța Murariŭ 20 cr., Ion Iorga 20 cr., Csuts Dinu 10 cr., Ion Vilt 10 cr., Augusta Crainic 50 cr., Iulia Lenkes 50 cr., Marișca Costa 50 cr., Catuța Straițar 50 cr., Anica Ola 1 fl., Maria Costa 50 cr. și Anița Doboi 20 cr. . fl. 12·90

(Va urma.)

Noutățî.

Școla pentru învĕțăceiî de la măiestrie și comerciŭ s'a deschis ieri în Blaș în edificiul gimnasial. Cursurile în acéstă școlă, la carî s'aŭ angajat a propune mai mulțî profesorî de la școlile din Blaș, se vor ține în fie care zi sara de la 6—7 óre. Acésta e prima școlă gr. cat. în felul sĕŭ.

Societatea academică „România-Jună“ din Viena s'a constituit pe anul 1897/98 în modul următor: Președinte Med. *Mariŭ Sturza*, vicepreședinte Forest. *Aurelian Turcan*, secretar I Iur. *Mihaiŭ Popovici*, secretar II Iur. *Bogdan cav. de Pruncul*, cassar Med. *Nic. Dracinschi*, controlor Techn. *Eugen Muntean*, bibliotecar Med. *Ricard Linche*, econom Med. *Ilie Ganea*. Comisia literară: Med. *Mariŭ Sturza*, Iur. *Guilelm Sorban*, Iur. *Mihaiŭ Popovici*, Med. *Nic. Dracinschi*, Iur. *Nic. Carabioschi*. Comisia revĕdĕtóre: Med. *Alesandru Crăciunescu*, Techn. *Octavian Păscuț*, Forest. *Arcadie Procopovici*.

Antrapofagi. Din Bruxelles se anunță, că în Congo (Africa) indigeniî sĕlbaticî aŭ ucis și mâncat patru Europenî. A nume prin Octobre a plecat în contra sĕlbaticilor din tribul Budia o cétă stătătóre din 30 soldați indigenî aî armateî belgiane sub conducerea alor doî Europenî. Pe aceștia surprinzêndu-î sĕlbaticiî î-aŭ măcelărit pe toți. Apoî aŭ luat Budianiî uniformele celor uciși și s'aŭ îmbrăcat dînșiî cu ele. Mai târziŭ venind altă cétă de soldați belgianî și vĕzêndu uniforma sa aŭ înaintat fără grije credêndu despre sĕlbaticî, că sînt ostași belgianî. Sĕlbaticiî aŭ măcelărit și pe aceștia în număr de 40 și pe ceî doî albî, carî aŭ fost între ceî măcelăriți, î-aŭ mâncat.

† **Gregoriŭ Negrea de Pojorta** perceptor comit. în pensiune în urma unei indelungate și grele suferințe, fiind împărtășit cu s. taine, a încetat din viață în 15 Decembre 1898 la 2 óre nóptea în al 68-lea an al etățiî sale și în al 10-lea al vĕduvieî. Cu inima înfrântă de durere încunoscințéză pre toți amicii și cunoscuții despre acéstă perdere ireparabilă adânc întristații sĕî fiî, fiice, ginerî, noră, nepoți, nepóte și nenumĕrate rudeniî de aprópe și de de parte. Rĕmășițele pământescî ale reposatului se vor depune spre eternă odihnă în cimiterul bisericiî gr.-cat. din Făgăraș Vineri în 16 Decembre a. c. la 2 óre p. m. Făgăraș, în 15 Decembre 1898.

În vecî amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Credința vécurilor creștine celor dintâĭ în fecioria Născătóreĭ de Dumnezeŭ.

(Continuare.)

Vedem decĭ, că trăsătura feciorésc㠹 a Marieĭ a fost combătută începênd deja de pe vremea Apostolilor. Ĭudeiĭ și păgâniĭ priviaŭ minunea conceperiĭ luĭ Isus de minciună orĭ de basm. Ceĭ dintâiŭ o priviaŭ de o esplicare falsă a unor cuvinte profetice; celor din urmă ea nu li-se potrivia în sistemul lor.

Împotriva acestor contrarĭ apĕră scriitoriĭ creștinĭ credința moștenită de la Apostolĭ. Cel dintâiŭ dintre scriitoriĭ aceștia a fost s. Ĭustin Martirul, care a primit credința creștină de la învĕțăceiĭ Apostolilor pe la anul 130 și a murit în an. 166. În apologia sa cea dintâiŭ, carea o dase împĕratuluĭ și senatuluĭ din Roma pe la mijlocul vécului al doilea, [1]) opune păgânilor, că lor o nascere feciorésc㠹 nu póte, să le fie un lucru așa de bătĕtoriŭ la ochĭ, căcĭ, zice el, „dacă noĭ istorisim, că el (Christos) s'a născut din o fecióră, acésta dóră o susțineți și voĭ despre Perseŭ“.[2]) În cele următóre arată păgânilor, că creștinul nu crede numaĭ așa orbiș, ci are cuvinte de a crede. Cuvintele acestea sînt între altele profețiile L. V. [3]) „Ascultați acuma,“ scrie s. Ĭustin, „cum profețesce Isaie din cuvînt în cuvînt, că el se va nasce din o fecióră.“ Urmézĕ profeția luĭ Isaie. „Căcĭ ceea ce se păruse a fi de necreḑut și cu neputință la ómenĭ, aceea a vestit-o Dumnezeŭ prin spiritul profetic maĭ înainte, pentru ca împlinindu-se să nu întimpine necredință, ci în urma prevestirĭ să se crédă. Înse pentru ca nu cum va unĭ cumpĕnind profeția amintită să ne bage de vină, ceea ce băgară de vină poeților, carĭ zic, că Zeus vine la femeĭ spre a deprinde dragostea, vom, să cercĕm a esplica cuvintele (profetuluĭ). Cuvintele: „Étă fecióra va lua în pântece“ dovedesc, că Fecióra a luat în pântece fără de împreunare casnică; căcĭ dacă s'ar fi împreunat óre cine cu ea, atuncia ea nu ar fi maĭ mult fecióră. Ci puterea luĭ Dumnezeŭ a pogorît preste Fecióra și o a umbrit și a făcut, ca ea fecióră fiind să fie grea. Și ângerul luĭ Dumnezeŭ, care în vremea aceea a fost trimis la însă-și Fecióra, ĭ-a vestit: „Étă veĭ lua în pântece de la Spiritul sfînt și veĭ nasce fiŭ, și Fiul celuĭ Preaînalt se va chema. . . . . Și acesta (Spiritul sfînt), carele a pogorît preste Fecióra și o a umbrit, o a făcut grea nu prin împreunare, ci prin putere (dumnezeéscă).“ [4])

Punctul de vedere al Ĭudeilor, diferit de cel al păgânilor pretindea în parte un chip de argumentare diferit de cel împotriva păgânilor. De aceea s. Ĭustin în „Dialogul cu Ĭudeul Trifon“ se dimite cu acesta la dispută esegetică și-ĭ dovedesce, că esplicarea, ce o daŭ textuluĭ luĭ Isaie Ĭudeiĭ, e falsă. Septuaginta, carea, — după cum susține s. Ĭustin, — Ĭudeiĭ aŭ falsificat-o, nu zice: „Étă tinĕra (νεᾶνις),“ ci: „Étă fecióra (παρθένος) va lua în pântece șcl.“[5]) Dóră profetul zice, că conceperea fecióreĭ e un semn deosebit, când zice: „Însu-și Domnul va da vóuĕ semn: Étă fecióra în pântece va lua șcl.“ Dacă decĭ fiul acela promis s'ar fi născut pe cale ordinară, cum ar fi putut Dumnezeŭ, să o numéscă acésta semn. Dóră aceea, că o femee tinĕră prin împreunare ĭea în pântece, nu e nimic estraordinar, accea dóră o fac tóte femeile maĭ tinere a fără de cele sterpe, cu tóte că și la acestea póte, să se întîmple acésta, dacă așa voesce Dumnezeŭ. [6]) Referirea cuvintelor luĭ Isaie la Ezechie o respinge s. Ĭustin arĕtând, că cuvintele profetuluĭ de la 8, 4: „Maĭ înainte până ce va sci pruncul a chema pe tatăl sĕŭ, saŭ pe mamă-sa, va lua puterea Damascului și prăḑile Samarieĭ înaintea împĕratuluĭ Asirianilor,“ nu pot, să se referéscă la Ezechie, ci prevestesc limpede închinarea și darurile magilor de la rĕsărit. [1]) Cuvintele profetuluĭ se referesc decĭ la Maria. Căcĭ în tótă pogorîtorimea luĭ Avraam a fară de Christos nu se găsesce nicăiria nicĭ unul, care să fie născut din fecióră. [2]) De altmintrea casul acesta își are casurĭ analóge. Eva s'a făcut din cósta luĭ Avraam, tóte ființele s'aŭ făcut din nimica, câte va femeĭ, carĭ maĭ înainte de aceea fuseră sterpe, pe cum aŭ fost mama luĭ Samuil, soția luĭ Avraam și Elisavet mama luĭ Ĭoan, aŭ născut prin voea luĭ Dumnezeŭ. [3]) Ba asemĕnarea cu Danaĭ nu degradéză nascerea luĭ Christos la șirul basmelor, căcĭ miturile păgânescĭ aŭ, să se privéscă de caricaturĭ drăcescĭ de ale descoperirilor dumnezeescĭ [4]) și aŭ decĭ și ele óre care putere doveditóre. În sfârșit istorisirea evangelică e așa de convingĕtóre: Luĭ Ĭosif mirelui Marieĭ, care maĭ înainte voise, să respingă mirésa sa, pentru că creḑuse, că ea era grea prin împreunare cu bărbat, adecă prin curvie, ĭ-s'a poruncit prin o vedenie, să nu respingă pe soție-sa, căcĭ ĭ-a zis ângerul, că ceea ce are ea în pântece, e de la Spiritul sfînt. [5])

Al doilea dintre aceĭ scriitorĭ, de la carĭ ni-s'aŭ păstrat scrierĭ, și carĭ apĕră minunea conceperiĭ luĭ Isus, e episcopul Ireneŭ al Lyonului († 202), un învĕțăcel al s. Policarp de Smirna, al unuia din ceĭ ce aŭ învĕțat adevĕrurile religieĭ creștine la picióre le Apostolului Ĭoan. În opul sĕŭ cel maĭ de frunte „În contra ereselor“ a combătut s. Ireneŭ maĭ ales gnosticismul așa zicênd până la nimicire. Lucru firesc decĭ, că în acest op al sĕŭ a înfruntat cu tótă tăria convicțieĭ și părerea aceea, după care Isus ar fi fost un fiŭ al luĭ Ĭosif. „Aceia,“ scrie el, „carĭ declară, că el (Christos) ar fi numaĭ un om, generat de Ĭosif, carĭ nu cunosc pe acela, care e din Fecióra „Cu noĭ Dumnezeŭ“, aceia mor în robia neascultărĭ celeĭ vechĭ și se lipsesc pe sine de viața veĭnică.“ [6]) În textul de la Ĭo. 1, 13 s. Ireneŭ înlocuesce pluralul cu singularul și zice despre Christos, că el s'a născut nu din voe trupéscă, nicĭ din voe bărbătéscă, ci de la Dumnezeŭ. [7]) Apoĭ esplică cu de-amĕnuntul profeția luĭ Isaie și ajunge la acela-și resultat ca și s. Ĭustin, ba în parte folosesce și acele-și cuvinte, carĭ le folosise s. Ĭustin. „Ce lucru mare ar fi adecă,“ zice el, „saŭ ce semn ar fi în aceea, că o femee tinĕră ar lua în pântece de la un bărbat și ar nasce? Dóră acésta se întîmplă cu tóte femeile, cele ce nasc. Ci pentru că preste așteptare mântuirea ómenilor a început a se arĕta prin ajutoriul luĭ Dumnezeŭ, de aceea preste așteptare s'a întîmplat și nascerea Fecióreĭ așa, că Dumnezeŭ a dat semnul acesta, ĕră nu a făcut-o un om aceea.“ [8]) În multe alte locurĭ de ale s. Scripturĭ maĭ află el asemenea referirĭ la conceperea feciorésc㠹. Așa în ps. 131, 11: „Din rodul pântecelui tĕŭ voiŭ pune pe scaunul tĕŭ.“ Aci e vorbă de „rodul pântecelui“ și nu de „rodul cópselor“, și acésta e o alusiune la conceperea luĭ Mesia cea fără de conlucrarea bărbatului. [9]) Aceea-și însemnare o are la Dan. 2, 14 pétra cea tăiată din munte „fără de mână“ omenéscă, pe cum și pétra aceea, despre care zice Domnul la Isaie 28, 16: „Étă eŭ voiŭ pune în temeliile Sionuluĭ pétră de mult preț, alésă, în capul unghiuluĭ,“ și toeagul acela, pe care l-a aruncat Moïsi la pământ, și l-a dăruit Dumnezeŭ cu viață prin minune (II Moïsi 7, 9 ur.). Dacă el ar fi fiul luĭ Ĭosif, cum ar puté, să fie maĭ mult de cât Solomon, orĭ maĭ mult de cât Ĭona, orĭ maĭ mult de cât David șcl. (Mt. 12, 41. 42; 22, 43 urr.). Acela-și Spirit al luĭ Dumnezeŭ, carele grăise cătră profețiĭ, a grăit și cătră Apostolĭ, carĭ mărturisesc, că Emanuil s'a născut din Fecióră, căcĭ se zice: „Maĭ înainte de a se împreuna Ĭosif cu Maria, așa dară rĕmânênd ea întru feciorie, s'a aflat avênd în pântece din Spiritul sfînt.“ [10]) Ebioniții nevoind decĭ, să o înțelégă acésta, fac un lucru de nimica și făr de temeiŭ. [11])

(Va urma.)

---

[1]) Nitzsch, Dogmengesch. S. 118.
[2]) Apol. I. 22.
[3]) Ibid. 31, 32.
[4]) Apol. I. 33.
[5]) Dial. c. Tryph. 67.
[6]) Ibid. 84.

[1]) Ibid. 67.
[2]) Ibid. 43.
[3]) Ibid. 84.
[4]) Ibid. 67.
[5]) Ibid. 78. V. și 33. 85. 100. 101. 112; Apol. I. 31. 32 și pe airia.
[6]) Haer. III. 19, 1.
[7]) Ibid. 2, apoĭ III. 16 ș. a.
[8]) Haer. III. 21, 6.
[9]) Ibid. III. 21 și 16.
[10]) Ibid. 21, 5.
[11]) Ibid. V. 1.

Dumnezeul cel vechiŭ.

Narațiune de *K. Bolanden.*

(Continuare.)

„L-a apĕrat? Dragă Dómne!“ zise dureros contele Rethel. „Aparița esterióră a evenimentelor te duce în rătăcire. Eŭ susțin, că Napoleon III a făcut mai mare vătĕmare Papei de cât Napoleon I, care a tîrît în prinsóre pe Sfîntul Părinte și l-a atacat cu brutalitate pe față. Nepotul lui s'a purtat față cu el cerbicos și pe ascuns. Politica lui cea viclénă e, să despóie de tóte pe Papa. Reamintesce-ți numai! Nu pressa lui Napoleon III a accentuat imposibilitatea domniei lumesci a Papei? Nu împĕratul însu-și a împrăștiat în larga lume scrierea sa, în care — după a lui părere — posesiunea Papei ar trebui restrînsă la un palaț și o grădină mare? Și cu mâna lui puternică n'a ajutat pe Italia în despoiare? Napoleon III a fost ajutătorul și părtinitorul Italianilor despoiători de biserică, al nimicitorilor libertății papale. Prin acest mare pĕcat a espus Franța și pe sine însu-și mâniei lui Dumnezeŭ.“

„Dta aĭ în cât va dreptate,“ zise Ditmour după scurtă cugetare. „De când Napoleon a închiat cu Italia învoéla, în sensul căreia Franța a refusat Papei apĕrarea, de atunci stéua împĕratului e în apunere.“

„Cum am rugat eŭ-atunci pe Napoleon! Cum l-am implorat, să nu lege acéstă convenție!“ zise Rethel. „Totul a fost în zădar! Împĕratul nu crede în provedința dumnezeéscă. Dar nu preste mult va esperia, că Dumnezeul cel vechiŭ, care trăesce, pedepsesce cu mână neînfrântă și cu sfîntă mânie pe inimicii bisericii sale.“

„Recunosc, că Napoleon merită pedépsă, dar de ce dreptul Dumnezeŭ ar face responsabilă o întrégă țară pentru pĕcatele principelui eĭ?“ întrebă Ditmour.

„Cum e poporul, așa e principele!“ rĕspunse Rethel. „Franța ar fi putut sili pe împĕratul, să domnéscă în spirit creștinesc. Înse Franța permite orĭ ce fel de nedreptate. Numaĭ o parte mică a națiunii și-a ridicat glasul în contra adevĕrateĭ degenerărĭ. Și cine a promovat necredința și imoralitatea? Napoleon III. A lăsat ziarelor desfrîul fără marginĭ, și ele sînt tot așa de rele și fără Dumnezeŭ, cum era pressa filosofilor mai înainte de prima revoluțiune. Apoĭ de ce a privit cu nepăsare împĕratul, cum propria-i armată se inființéză și se desbracă de sentimentele religióse? După actualul sistem ofițerul nu póte conta la avansare, dacă satisface obligămintelor religióse. În întrégă armata s'a întrodus o adevĕrată credință păgânéscă. Cu un cuvînt Napoleon III a aruncat Franța în imoralitate și ruină estremă. Și acésta încă este persecuție a creștinismului. Dacă n'aș fi fost de mult în curat cu aceea, că atacurile deschise, necruțătóre strică mai puțin bisericii de cât curentul ascuns antibisericesc, domnia lui Napoleon mĭ-ar fi dovedit-o acésta. Franța s'a cufundat în pĕcate, a deviat de la calea adevĕrată, și de aceea vá espia. Trăesce încă vechiul Dumnezeŭ!“

„Gândul acesta póte fi cu atât mai apĕsător pentru Dta, amice, cu cât aĭ treĭ fiĭ în armată. Nu-ți perde sperarea! Încrede-te în vitejia soldaților nostri, în dibăcia ofițerilor superiorĭ.“

„Vitejie și dibăcie sînt imposibile, dacă brațul Atotputerniculuĭ pedepsesce,“ zise trist contele Rethel. „Dacă Germania ar trimite în contra nóstră chiar și o armată de copiĭ, totuși ne-ar învinge. Dta zimbescĭ! Aștéptă desvoltarea lucrurilor!“

Presimțirile negre ale conteluĭ s'aŭ realisat. Germaniĭ aŭ învins pe Francezĭ la Weissenburg, Wörth, Saarbrücken și în lupta sângerósă de la Metz. Apoĭ lângă Sedan oștile s'aŭ întîlnit. S'a început o luptă sângerósă. Bubuitul a multe sute de tunurĭ făcea, să se cutrĕmure aerul și pămîntul. Ditmour era în cea mai mare iritație, căci și ferestrile castelului Bellevue zuruiaŭ; contele Rethel înse își păstră liniștea. Rethel zise cu o tristă resignație: „Fie voea Domnului! Păzéscă-mĭ fiiĭ și facă, să se deștepte la o nóuă viață adânc căduta mea patrie!“

În diminéța zileĭ de 2 Septembre pe Ditmour îl surprinse un ofițer francez cu scirea, că împĕratul Napoleon și regele Prusieĭ se vor întîlni și înțelege în castelul Bellevue.

„Maiestatea Sa împĕratul va fi către zece óre aicĭ,“ închiă ofițerul misiunea sa, apoĭ încălecă și plecă.

Domnul caseĭ grăbi în odaea lui Rethel.

„Dumnezeule! Închipuesce-ți numaĭ, că împĕratul s'a anunțat,“ strigă Ditmour mișcat. „Va conferi aicĭ cu regele prusesc, și eŭ nu sînt pregătit pentru primirea óspeților înalțĭ. Soldații mĭ-aŭ consumat tóte provisiunile. Dă-mĭ sfat, iubite amice, ce să fac? Ajută-mĭ!“

Contele rĕmase liniștit. Nicĭ cel mai mic semn al surprinderiĭ nu-l turbură seriositatea.

„Iubite Bernhardt, dóră veĭ, să le servescĭ cu rĕcoritóre? Cui să facĭ pregătirĭ?“ întrebă cu recélă. „Împĕratului? Crede-mĭ, că împĕratul nu va fi nicĭ flămînd nicĭ setos în momentul, când i-se sigiléză căderea și prinsórea.“

Ditmour căduse într'un fotel.

„Dumnezeule, Dumnezeule! — aicĭ în casa mea!“ esclamă frângându-și mânile. „Casa mea să fie martoră la aceea, când împĕratul francez va întinde contrarului sĕŭ victorios sabia? Ce rușine, ce nenorocire!“

Își ascunse fața cu amîndóuĕ mânile și plânse.

„Revino-ți, iubite Bernhardt!“ îl mângăiă Rethel. „Așta așa a trebuit, să se întîmple. Ceea ce vom vedé, la tot casul va fi pătrunzĕtor, mișcător, dar tot o dată interesant și măreț va fi, căci Atotputernicul își aplică acuma pedépsa. Da, trăesce încă vechiul Dumnezeŭ, apĕrătorul și scutitorul bisericiĭ.“

În curĕnd sosi înaintea castelului o trăsură cu o suită strălucită de călărețĭ. Napoleon, răzimându-se de brațul unuĭ general, s'a dat jos. Purta uniformă de mareșal. Se părea fórte suferitor, deprimat și îmbĕtrânit înainte de vreme. Domnul castelului a salutat cu câte va cuvinte pe înaltul sĕŭ óspe, éră Napoleon i-a rĕspuns cu o mișcare din cap abia observată. Sdrobit trupesce și sufletesce urcă legănându-se scara la odae. De o dată se opri și căută îndĕrĕt, unde o figură înaltă se plecă dinaintea lui.

„Într'adevĕr dta aĭ fi, conte Rethel?“ întrebă cu o sentimentalitate neobicĭnuită.

„Eŭ sînt, Maiestate!“

„Dta aĭ însoțit pe unchiul meŭ în exil, în prinsóre,“ zise apĕsându-și mâna pe frunte și tăcu.

„O, Maiestate!“ strigă contele sub impresiunea convingĕtóre a situațieĭ. „Mĕ cutrĕmur dinaintea adevĕrului cuvintelor sfinteĭ Scripturĭ: „E grozav a cădé în mânile Dumnezeului celui viŭ“.“

„Aĭ dreptate, conte! Dta eștĭ îndreptățit a o zice acésta, fiind că nicĭ când eram la culmea puteriĭ mele, nu mĭ-aĭ retăcut acest adevĕr mult amar. Așa e, nu se póte nega! Dacă așĭ fi ascultat de Dta atuncia, când m'aĭ rugat în interesul Papeĭ, n'așĭ fi azĭ în starea acésta —“

O parte a suiteĭ împĕratului sta tristă în curte în cete. Câte o dată Napoleon apărea la ferestră, purtând în trăsăturile feței espresia nenorocirii.

Timpul trecea, și învingĕtorul tot nu sosia. Trecuseră deja patru óre de chin, pentru Napoleon o veĭnicie, când chiar la dóuĕ óre sosiră husariĭ în grădina castelului și formară spalier. Din depărtare se audia sunet de tobă și strigărĭ de: „Trăéscă!“ Învingĕtorul rege sosi încunjurat de principiĭ și generaliĭ sĕĭ. Napoleon îl întîmpină în antișambră. Principiĭ îĭ întinseră mâna. Apoĭ intrară în odae.

În jurul castelului domnia liniște mormentală, de și eraŭ mulțĭ de față. Fiesce care simția importanța momentului. Chiar și fața conteluĭ Bismarck trada o mișcare internă neobicĭnuită. A căduț un domnitor puternic, care anĭ de zile poruncise în Europa și țesuse sórtea lumiĭ.

Bradiĭ șoptiaŭ sĕrbătoresce. Apropiarea lui Dumnezeŭ o simția viŭ fiesce care.

După restimp bunișor ușea se deschise, și regele Wilhelm ieși adânc impresionat. Împĕratul prinsonier petrecu pe contrarul sĕŭ cel victorios până la scară. Aicĭ se opri, își răzimă capul de mâna stîngă, éră în drépta ținea o măhramă udată cu lacrimĭ.

Regele Wilhelm încălecă. Împĕratul prinsonier îĭ urmă.

„Măcar de ar vedé întrégă lumea acéstă scenă!“ zise Rethel privind pe ferestră. „El merge colo în prinsóre! L-a ajuns, l-a strivit dreptatea pedepsitóre cea veĭnică.“

V.

Profeția lui Rethel.

Pacea s'a închiat. Din Franța armatele germane, din Germania prinsonieriĭ francezĭ s'aŭ întors în patria sa. Contele Rethel petrecea în vilegiatură aprópe de Paris. Ținutul, de alt fel bogat, înfățișa o icónă jalnică cu agriĭ sĕĭ bătuciți, cu casele arse, cu pustietatea neîmpoporată și mai ales cu vilele Parisienilor bogați prefăcute în ruine. Aceste admirabile locuințe de plăcerĭ și aceste castele, carĭ eraŭ aranjate cu strălucire neînchipuită, păreaŭ mai mult posesiunile Sodomenilor degenerați, carĭ prin pĕcatele sale aŭ rĕsturnat lumea morală a lui Dumnezeŭ. Dumnezeŭ, care nimicise odinióră Sodoma și Gomora, în mânia sa pedepsitóre n'a cruțat nicĭ aceste locuințe de plăcerĭ. În loc de ploe cu foc le-a bătut cu răsboiŭ pustiitor. Orĭ ce plăcere și strălucire din vile s'a perdut. Parisieniĭ s'aŭ refugiat în străinătate, orĭ petrecuaŭ chiar în Paris, unde gurmandiĭ flămînzi se mulțămiaŭ acuma și cu câniĭ, pisicĭ și cloțanĭ. În castelurĭ s'aŭ instalat soldațĭ prusienĭ, carĭ întru început aŭ admirat strălucirea, dară în curĕnd constrînși de ger aŭ ars mobilele cele scumpe, pe carĭ mai înainte comodisaseră bonvivanții degenerați. Salele împodobite cu aur s'aŭ

prefăcut în grajdurĭ, şi soldaţiĭ prusienĭ rîdênd îşĭ făceaŭ haz, cum caiĭ lor se priviaŭ în oglinḑile cele scumpe. Sodoma mortiferă se pustiise total. Începuseră deja a bombărda şi Parisul, până când în sfârşit, spre bucuria infernuluĭ, întreg oraşul sta în flacărĭ.

Contele Rethel vedea în tóte aceste pustiirĭ braţul pedepsitor al luĭ Dumnezeŭ.

„Domnul rămâne în vecĭ neschimbat!“ zicea Rethel. „Cel ce a gonit întâia pareche de ómenĭ din raiŭ şi a pus blăstĕm pe tot pĕcatul, cel ce a pustiit cu potop întrĕgă omenimea şi cu suflarea sa a nimicit némurĭ: acel Dumnezeŭ a advertisat pe Franţa, că el trăesce încă, că braţul luĭ nu s'a scurtat încă! Pe cum odinióră trimisese pe Filisteĭ asupra luĭ Israil celuĭ decădut, aşa a trimis acum pe Germanĭ asupra Franceziloř preocupaţĭ. Sĕrmană Franţă! Óre cunósce veĭ tu degetul luĭ Dumnezeŭ şi întórce te veĭ la Domnul?“

Ast fel grăia a dese orĭ contele pus la multe încercărĭ grele. Dintre treĭ fiĭ doĭ i-aŭ rĕmas pe câmpul de luptă. Nefericirea patrieĭ luĭ l-a atins şi pe el. Şi pe cât de mare i-a fost durerea, pe atâta îĭ era de mare mânia faţă cu Prusiĭ, de óre ce în fiesce care zi putea ceti în ziarele franceze despre impertinenţele soldaţilor germanĭ. Pe Prusĭ îĭ presentaŭ ca pe nisce criminalĭ barbarĭ şi fără de inimă, tăciunarĭ şi ucigaşĭ de copiĭ. El privia cu îngrijire la nóua Germanie ca la o adevĕrată spaimă a independenţeĭ Franţeĭ.

Contele Rethel, plin de mânie asupra Prusilor şi sdrobit de durere, şĭ-a trăit zilele în tristéţă. În fiesce care zi grăia tot maĭ puţin şi nu zimbia niciŏ dată.

De o dată însĕ parcă ar fi trecut printr'o mare schimbare. Ziarele din Germania aduceaŭ pentru el scirĭ îmbucurătóre. A cetit adecă, că s'a format o confesiune religiósă nóuă, ale căreĭ învĕţăturĭ se lapĕdă de Papa, dară pe care guvernul o protejéză. A maĭ cetit, că în Alsaţia-Lotaringia foile catolice se opresc, şi orĭ ce interes catolic este asuprit. Cu cât cetia contele maĭ dĕs ast feĭ de scirĭ, cu atâta devenia maĭ senin în spirit.

Într'una din zile a rugat pe fiul sĕŭ, să mérgă cu el în Tivoli, la localul apropiat de petrecere, care de obiceiŭ era cercetat de soldaţĭ germanĭ.

„În Tivoli, tată?“ întrebă mirat fiul. „Dta pare, că ulţi, că acolo se adună în tótă după améza ofiţerĭ germanĭ.“

„Tocmaĭ de aceea să mergem acolo,“ răspunse Rethel. „Mĭ-ar plăcé, să primesc lămurire asupra unuĭ lucru fórte însemnat.“

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Ovidiŭ, prima revistă dobrogeană an I. Nr 5. cu un cuprins variat şi articli scrişĭ de Tocilescu, P. Vulcan etc.

Albina, o bună revistă enciclopedică poporală redactată cu atâta îngrijire de un comitet, în care se află Dniĭ Gârboviceanu, Coşbuc, Dulfu, Adamescu ş. a. Nr. 9 primit în urmă are între altele un frumos articlu despre îmbrăţişarea meseriilor, ajutarea elevilor sĕracĭ, o schiţă de tot hazul, în care se batjocoresc beţiviĭ ş. a.

„Fóea pentru toţi“ şi **„Moda ilustrată“** Nr 50. cu articli interesanţi.

A apărut:

„Convorbirĭ literare“ Nr. 11 cu următoriul sumariŭ: *T. Maiorescu,* Sub ministrul Brătianu. — *Al. Brădescu,* Asupra fundamentuluĭ fisiologic al positivismuluĭ. — *D. Nădejde,* Sfârşit de veac (studiŭ). — *Duiliŭ Zamfirescu,* Lydda (partea I, scrisorĭ romane). — *N. Basilescu,* epitalamul luĭ Peleŭ şi al Tetideĭ (după Catul). — *D. Evolceanu,* Virgil Oniţ (De tóte, schiţe şi novele). — *I. Scărlătescu,* Cu anĭ ce vor trece (poesie). — *M.,* Revistă critică. — *D. Nanu,* Odă antică (poesie). — Reviste primite la redacţie.

A apărut:

St. Georgescu (sergent) **Albaneziĭ,** dramă originală în versurĭ în cincĭ acte. Bucurescĭ 1898. Preţul 3 leĭ. Acţiunea drameĭ acesteia se întîmplă în Albania pe la sfârşitul domnieĭ luĭ Mohamed II, când Albaneziĭ luptaŭ pentru libertatea ţĕrĭĭ sale. Cetele celor ce luptă pentru patrie, staŭ sub conducerea uneĭ fete cu numele Dora, care e eroina pieseĭ. Scrisă în versurĭ drama acésta lasă mult de dorit, în ce privesce atât desvoltarea, cât şi metrica. Pe cât de bine aŭ fost scrise „Memoriile din 1877/8“, pe atât de slabă e drama acésta.

Dr Elie Dăianu, **Cronica anuluĭ 1848** fasc. II. lunile Aprilie—Septembre, Sibiŭ 1848. După cum indică şi titlul, broşura acésta în 4° de 148 pag. cuprinde întîmplările maĭ marcante din anul 1848 înşirate zi de zi. O recomandăm cetitorilor nostri cu tótă căldura. Ea e o oglindă a celor întîmplate în ţĕrile locuite de Românĭ în acel an de luptă pentru drept şi libertate.

Va apăré:

Calendariul „Uniriĭ“

pe 1899

şi se va împărţi **gratuit** abonenţilor nostri.

A apărut:

Manual de Psihologie şi Logică pentru clasa VIII a şcólelor medie edat de *Dr Vasile Hossu.* Blaş. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. 1898. Preţul broş. 1 fl. 20 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar maĭ vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia maĭ adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât maĭ largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Euchologiu

ediţiunea **a dóua,** revĕḑută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** şi **roşu.** — Preţul nelegat fl. 2.80, ér legat în pele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericescĭ

din 1894 şi 1895

împreună cu respectivele ordinaţiunĭ ministeriale, traduse, edate şi comentate la ordinul Preaveneratuluĭ Consistor mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Preţul unuĭ esemplar broşurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu maĭ e lipsă, ca să atragem atenţiunea cleruluĭ nostru asupra acestuĭ op. Fără de cartea acésta niciŏ un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericescĭ s'aŭ schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmaĭ de aceea credem, că nu va fi oficiŭ preoţesc, din care să lipséscă acéstă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuinţă preotul în urma situaţiuniĭ nóuĕ create prin legile aceste.

Cestiuni

din

dreptul şi istoria bisericeĭ românescĭ unite, studiŭ apologetic din incidentul invectivelor „Gazeteĭ Transilvaniei“ şi a diuĭ Nicolaŭ Densuşan asupra Mitropolituluĭ Vancea şi a bisericeĭ unite. Partea I. 272 pag. 8°. Preţul **70** cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Preţul **1** fl. Ambele părţi espedate franco **1** fl. **85** cr.

Posta Redacţiunii. Dluĭ *G. Şorban, Viena.* Paroch în Jittin p. u. Orávicza.

Editor şi redactor rĕspunḑĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 24 Decembre 1898. Numĕrul 51.

Invitare la abonament.

Invităm la abonament nou, rugându-ne a renoi cât mai grabnic abonamentul, pentru ca să nu se facă întrerumpere cu spedarea foii.

Preţurile rĕmân cele vechi şi sînt indicate în fruntea foii.

Tot o dată rugăm pe P. T. Domni abonenţi, cari sînt în restanţă cu abonamentul, să binevoéscă a grăbi cu achitarea acestuia, pentru ca să putem acoperi spesele edării foii.

Administraţia.

Un suspin

către Ilustriĭ Archiereĭ ai provinţeĭ mitropolitane gr. cat. române de Alba Iulia-Făgăraş.

IV.

Ce să facem óre faţă cu acestea dóuĕ cestiuni importante, faţă cu congrua plănuită de guvern, prin care se ţintesce la ştergerea numeluĭ de preot gr. cat. român, şi faţă cu contopirea nóstră în organismul autonomic al bisericiĭ latine din patrie, prin care contopire s'a propus sguduirea temelieĭ bisericiĭ nóstre, alterarea firmeĭ şi perderea independenţeĭ eĭ. Să stăm óre cu mânile în sin şi să ne îndestulim cu vaierături în colónele ziarelor? Să ne strîngem rîndurile, să ne consolidăm puterile nóstre spre bravarea desastrelor, cari ne ameninţă cu nimicire şi ca biserică gr. cat. română şi ca naţiune română şi spre conservarea neschimbată a comorilor moştenite de la străbuni, cari nu sînt proprietatea nóstră, ci a bisericiĭ şi némuluĭ nostru, şi pe cum le-am primit nealterate de la străbuni, aşa trebue să le transpunem posterităţiĭ.

De acestea furtune nu sînt în stare a curăţi orizonul bisericiĭ nóstre nicĭ Ilustriĭ nostri Archiereĭ isolaţi, nicĭ clerul din a fară orĭ credinciosul popor resfirat în întrégă provinţa nóstră bisericéscă. Sîntem de acea convicţie, că nu se póte presupune, să se găséscă în întrégă provinţa mitropolitană preot român, — ér pe renegaţi, de cum va se află, nu-ĭ ţinem vrednicĭ a-ĭ numĕra în rîndul cleruluĭ rom. gr. cat., — care voesce a maĭ purta cu dignitate frumosul nume de preot român şi părinte al poporuluĭ, să cuteze a primi de pâne corĕspundĕtóre dighităţiĭ şi misiuniĭ preotuluĭ român bolovaniĭ congrueĭ plănuite de către stat; de óre ce prin aceĭ bolovani însu-şĭ clerul ar sinucide caractĕrul sĕŭ de preot român. Asemenea nu presupunem, să esiste preot român gr. cat. stând pe orĭ şi care tréptă ierarchică şi fiind îmbiat din partea ispiteĭ cu orĭ ce onoruri sclipicióse, ca să se degradeze la rolul Iudeĭ vînzĕtoriul şi să afle de compatibil cu trecutul autonomic al bisericiĭ nóstre, cu disciplina, limba şi obiceiurile eĭ strămoşescĭ, ca biserica nóstră gr. cat. să între în organismul autonomic al bisericiĭ latine din patrie. Cine o ar face acésta, ar infige pumnalul de o dată în sinul alor dóuĕ mame, în al bisericiĭ şi în al naţiuniĭ nóstre.

Şi óre în ce stare şi puseţiune ne-aŭ aflat pe noĭ acestea desastre? Într'o stare neorganisată, ca să nu zicem nedisciplinată spre luptă. Pentru că legăturile între clerul din a fară în sine ca corp moral şi între totalitatea cleruluĭ gr. cat. român din întrégă provinţa mitropolitană şi între Ilustriĭ Archiereĭ ca capiĭ provinţeĭ nu sînt destul de solidare, de óre ce singur prin ordinaţiuni cerculare, fie cât de salutare, în timpurile grele de azĭ ale ispitelor nu se póte susţiné solidaritatea în acţiune. Spre efeptuirea solidarităţiĭ în simţiri, cugete şi fapte sînt de lipsă manevrele bisericescĭ. Pentru că vedem noĭ, că capiĭ şi conducĕtoriĭ statelor în fie care an adună pe ostaşĭ la manevre militare, unde sînt representate şi statele vecine prin trimişiĭ sĕĭ, spre deprinderea ostaşilor în manuarea armelor pentru apĕrarea împĕrăţiilor sale. Óre biserica nóstră nu constitue pe acest pămînt şi în patria nóstră o împĕrăţie a bisericiĭ militante, a căreĭ împĕrat şi cap nevĕdut este însu-şĭ Isus Christos? Şi óre azĭ nu pretind în mod imperativ interesele bine înţelese şi viitoriul bisericiĭ nóstre, ca şi noĭ clerul din a fară, aceştĭ gregariĭ aĭ bisericiĭ, să fim chemaţi la manevre spre a ne deprinde

---

Feuilleton.

Cuvîntare festivă la Iubileul Vicariului Silvaniei

Alimpiŭ Barbolovicioiŭ

rostită de *Ioan Papiriŭ Pop* protopop.

»Dumnezeule, Tu m'aĭ învĕţat pe mine din tinereţele mele, şi până acum tot vestesc minunile Tale. Dumnezeule, nicĭ de aicia înainte nu mĕ lăsa pe mine.« Psalm. 70, 17 ur.

Aruncând cu ochiĭ sufletuluĭ şi aĭ inimiĭ mele o privire în s. Biserica acésta de frumséţa picturiĭ eĭ, a altariuluĭ bogat înflorit, luminat, de mulţimea aleşilor ascultătorĭ încântat am cedat sorţiĭ, ca alesuluĭ óre când Evangelist, şi de şi de multe neîndreptăţirĭ adânc lovit, zdruncinat chiar în apusul zilelor mele, totuşi cu graţia şi ajutoriul, ce-l esorez de la Părintele luminilor, şi bunăvoinţa ascultătorilor mĕ încumĕt de a Vĕ vesti maĭ înainte de tóte, că îmĭ vine în minte, că astăzĭ nefiind Duminecă ziua Domnuluĭ orĭ altă sĕrbătóre, totuşi aflu, că ne-am adunat aicĭ nu numaĭ din ţinutul Selagiuluĭ, ci şi din cele maĭ depărtate marginĭ ale dieceseĭ, ba şi din alte diecese încă. Da, într'adevĕr aşa este. Ne-aŭ atras şi întrunit aicia stima, iubirea şi reverinţa celuĭ maĭ mare distins preot dinaintea s. altariŭ, a Reverendissimuluĭ D. Vicariŭ foraneŭ episcopesc a tótă Silvania Barboloviciŭ.

Eĭ e obiectul sĕrbătoririĭ iubilare de 25 anĭ, fiul fostuluĭ de odinióră paroch-protopop din Chilióra, născut acolo în anul 1834 în timpurile feudale de un sclavaj greŭ, vecinic dornic şi însetat de popórĕ după o libertate. În botez şĭ-a primit numele de Alimpiŭ al zileĭ de azĭ, a cuviosuluĭ Părinteluĭ patronuluĭ sĕŭ.

A studiat normele şi gimnasiul în Şimleul Silvanieĭ, în acest oraş de renume vechiŭ istoric, prin care s'aŭ perîndat atâtea órde varvare a seclilor. Cursul filosofieĭ l-a ascultat un an în Cluş, şi prea bine cunoscêndu-l încă ca Vicariŭ al Selagiuluĭ de pie memorie de odinióră mitropolitul Alesandru Şterca Şuluţ, pe al doilea curs de fisică l-a trimis în Tîrnavia (Sâmbăta mare). De acolo tot ca pe un escelent student şi cu purtarea cea maĭ esemplară l-a trimis la facultatea teologică din Pesta, avênd pe ceĭ maĭ celebri profesorĭ, azĭ distinşĭ ca prelaţi episcopĭ şi mitropoliţi, unde şi acolo cu calculĭ de precelinţă a absolvat la anul 1857. Eĭ, că magistriĭ magistri cresc.

După care s'a transpus la nóua pe atunci deja înfiinţata diecesă a Gherleĭ, unde în gremiŭ a fost un an ca oficial. La anul 1858 căsătorindu-se s'a ordinat de bunul episcop vrednic de memorie Ioan când va Alexi, care numaĭ de cât l-a şi dispus la parochia populósă şi mănósă Borşa din Ardeal. La treĭ lunĭ l-a şi distins numindu-l protopop în acel district cu numirea „Tractul Giuleĭ". În 15 anĭ a deşteptat şi luminat acolo poporul, ca emancipaţi o dată să nu maĭ ajungă ér sub lănţuire de subjugare şi eloţi, edificând case parochiale, şcolĭ, superidificate, tóte de model, nu numaĭ în Borşa, ci şi în multe sate în tract. Ĕră acum 25 anĭ împliniţi fungéză ca Vicariŭ al Selagiuluĭ şi protopop şi paroch al Şimleuluĭ Silvanieĭ.

Zidurile Sionuluĭ Domnuluĭ, ale şcolilor, ale acestor paladiĭ a muselor de regenerare, casele preoţescĭ din Şimleŭ, cât şi din cele dóuĕ tracte al Valcăuluĭ şi al Crasneĭ, ce

în armele spirituale pentru apĕrarea Sionului bisericiĭ nóstre încunjurat de oștile inimice ale evenimentelor zilnice, carĭ ating esistența și viitoriul bisericiĭ nóstre? Ĕră locul acestor manevre bisericescĭ nu póte fi altul de cât un sinod adunat din întrégă provința nóstră mitropolitană gr. cat. română de Alba Ĭulia și Făgăraș.

Dacă óre când va și despre cutare va stare s'a putut zice, atunci ază despre starea nóstră bisericéscă se póte cu tot dreptul zice: Ardet Ucalegon! Pentru că trăim în evul telegrafuluĭ și al telefonuluĭ, când evenimentele se desvóltă și deslégă cu repejunea fulgeruluĭ: ele fug, nu ne aștéptă pe noĭ, dacă rĕmânem privitorĭ cu mânile încrucișate pe pept.

Cause importante de discutat și deliberat într'un sinod provincial — a fără de celea dóuĕ accentuate ale congrueĭ și autonomieĭ — avem un legion: cause bisericescĭ administrative și fundaționale, cause școlare, pentru că școla română gr. cat. confesională deja trage de mórte, și mormîntul eĭ îl sapă uniĭ dintre aceia, carĭ ar fi chemați spre apĕrarea și susținerea eĭ. Multe încurcăturĭ avem, din carĭ numaĭ întruniți în sinod și consolidați în simțirĭ, cugete și fapte vom puté ĭeși. Apoĭ Ilustrilor Archiereĭ le impune însă-și divina și sublima misiune, ba și ss. Canóne ale bisericiĭ nóstre, că de câte orĭ pretind interesele bisericiĭ nóstre, să celebreze sinóde. Decĭ fiindu-ne lacrimile secate prin suferințele ferbinți îndurate dimpreună cu s. maĭcă biserica nóstră, trimitem un suspin ieșit din inimĭ iubitóre de aședămintele bisericiĭ nóstre cătră inimile părintescĭ ale Ilustrilor nostri Archiereĭ aĭ provinceĭ nóstre mitropolitane gr. cat. de Alba Ĭulia și Făgăraș și-ĭ rugăm umilit, ca pentru apĕrarea comorilor scumpe ale bisericiĭ nóstre să se îndure a ne conchema cât maĭ în grabă într'un sinod provințial.

Maĭ mulți preoți.

Nu noĭ o zicem, ci o fóe „ortodoxă". Étă ce zice „Școla și Biserica" din Bucurescĭ în numĕrul sĕŭ din 1 a c. v.:

„În biserica română multe reforme de felul acesta și de multă vreme aŭ bătut la ușe. Dar dacă până astăzĭ ușea nu li-s'a deschis, împrejurările și întîmplările de tóte zilele ne silesc a crede, că ele nu maĭ pot aștepta întârziare. Trebue prin urmare ușea deschisă, căcĭ alt fel urmézĕ, ca ea să fie sfărîmată.

„În maioritatea acestor reforme de la ceĭ bĕtrânĭ nu cerem nimic. Scim, cu câtă greutate se pot schimba deprinderile la o vîrstă înaintată, și ce sguduire sufletéscă produce acéstă perturbare. Dacă sînt însĕ și bĕtrânĭ de aceia, carĭ aŭ simțit alt fel, de cum aŭ făcut, cunóscă, că acum este timpul, când pot face așa, cum simt. Restul rĕmână în liniștea sufletéscă de până aci și cu dictonul: „așa am apucat".

„Și dacă vinovați nu-ĭ facem de present, și o daclarăm, că nu, cu atât maĭ mult nu-ĭ putem acusa de trecut. Și étă de ce:

„De obiceiŭ în biserica nóstră lumea prea a fost deprinsă cu supunerea, vorbesc de lumea clericală mică, și ceĭ marĭ prea aŭ fost obicĭnuiți cu ordinele. Lucru esplicabil și dintr'o parte și dintr'alta. Din partea *celor micĭ* esplicabil, pentru că în maioritatea lor *aŭ fost înapoiați în cultură;* din partea *celor marĭ* esplicabil, pentru că *mijlócele le-aŭ permis de a avé aceea, ce domină, și acéstă putință de a domina prea a dese aŭ trecut-o în ceea ce apasă.* Nimic condamnabil din o parte; în tot casul abus din céstălaltă.

„Nu e condamnabil, zic, din partea celor micĭ, căcĭ atât le-aŭ oferit, atât aŭ primit, și întrând în lumea cea mare, s'aŭ înjugat la greutățile familiare, *neavênd niciĭ timp, niciĭ mijlóce de a se îngriji de progresul lor intelectual și maĭ puțin de progresul bisericiĭ.* Rolul lor s'a mărginit în mare parte la *esecutarea mecanică a unor forme, de unde așteptaŭ un interes și care în cele din urmă îi duceaŭ la abrutisare.* Ceĭ carĭ aŭ compus guvernele după vremurĭ, adăpați de la isvórĕle Occidentuluĭ, și în timpurĭ tocmaĭ, când nimic favorabil pentru biserică nu li-se da, s'aŭ asvîrlit cu tot focul tinereței lor în tóte direcțiunile, ce aŭ socotit, că pot împinge carul civilisațieĭ. S'aŭ silit, să apropie și țara nóstră de Occident; și aŭ apropiat-o. Cine póte nega, că țara nóstră n'a făcut pașĭ marĭ în ramura medicineĭ, ingineriеĭ, literilor etc.?

„În acéstă avansare *aŭ lăsat însĕ la o parte elementul cel maĭ important, l-aŭ neglĭgiat; din negligență aŭ trecut în indiferentism și din acesta în ură, ba încă și în apĕsare.*

„Nimenĭ nu s'a interesat și în nimic n'a amestecat religia în mod serios la cultura tineretuluĭ. Din acéstă causă vedem lucrul, de care ne dóre inima: *tineretuluĭ îi este rușine, să vorbéscă despre biserică.* —"

Și așa va fi și maĭ de parte. Étă ce zice aceea-și fóe în acela-și numĕr maĭ la vale:

„Avem informațiĭ de la unul dintre membriĭ comisiuniĭ pentru formarea programelor analitice la învĕțămîntul religios, că numita comisie între alte greșeli a propus, ca *Dogmele și morala creștină să se facă într'un singur an și cu o singură óră pe sĕptĕmână,* ér esplicarea servițuluĭ divin să se facă într'un an întreg, lucru, ce atât, cât este de trebuință pentru un laĭc, se póte face în 3 lecțiĭ. —

„A fără de acésta sîntem informați, că în clasa a VI-a se va preda dreptul canonic, din care materie ar puté fi de trebuință cel mult câte va lecțiĭ.

încă le administrézĕ, și altele din ambitul Silvanieĭ, făcute la îndemnul și propaganda luĭ, tóte acele vorbesc de sine în ziua iubilară de ază și îĭ vor eternisa numele la posteritate.

Zelul, energia, viața-ĭ laboriósă, activitatea-ĭ roditóre pe tóte terenele viețiĭ publice nu eŭ am, să le amintesc: culminarea în posițiile și posturile luĭ distinse, acele distincțiuni în de ajuns mărturisesc, pe cum și stima, reverința orășenilor și conaționalilor din tóte părțile.

Cine nu scie, că la tóte institutele literare, corporațiuni de educațiune, de deșteptarea poporuluĭ Selăgian și de înaintarea și prosperarea luĭ economică încă, și altele tot ca președinte, în mare parte ca întemeiătoriul unora, până ază le maĭ conduce și distinge. Succesele morale, intelectuale, și materiale le dovedesc starea înfloritóre a acelora, și ridicate la nivelul altor popóre, de și maĭ de mult acestea ca favorisate înaintate. Cu versul luĭ atragĕtoriŭ simpatic cu abundanța oratorieĭ, rar dată muritorilor, cu inima-ĭ dóră încă prea deschisă a sciut, să învingă, să cuceréscă inimĭ, ca un credincios apostol a-și vîna ómenĭ, bărbați devotați, a-și afla tovarășĭ de lupte, cu carĭ a conlucrat la operațiunile generatóre, a inspirat tărie de spirit la avîntul de prestigiul și reputațiunea de un falnic nume al Selagiuluĭ.

Prevenienta sa cea rară și promtitudinea-ĭ gata de a servi tuturor și în tot locul, aceste le caracteriséză și denotéză cuvintele de la Isaie profetul (6, 8—9): „Am audit cuvîntul Domnuluĭ, care a întrebat: Pe cine să-l trimit? Și cine va merge nóuĕ? Și ĭ-am zis: Étă aicia sînt eŭ, trimite-mĕ pe mine." Și într'adevĕr niciĭ când a esitat, ci a mers, — ce zic, a mers? — a sărit, cu pași întețiți a grăbit pe ceĭ nĕcăjiți de a-ĭ mângâia, pe ceĭ întristați de a-ĭ îmbucura, pe muribunzi cu merindea vieții de vecĭ de a-ĭ nutrĭ, pe orfanĭ de a-ĭ dărui, pe ceĭ golĭ ĭ-a îmbrăcat, pe ce-ĭ însetați și flămînzi ĭ-a hrănit, pe călătorĭ ĭ-a ocrotit, pe ceĭ arși ĭ-a adăpostit. Despre acestea mărturiĭ sîntem noĭ. Pe ceĭ șicanați, torturați, deportați încă ĭ-a căutat, ĭ-a urmărit, pentru de a-ĭ însufleți, balsam de a le împărți, de a-ĭ întări în curaj, bărbăție și tărie. Făcênd și împlinind acestea cu Psalmistul póte zice: „Am cugetat, Dómne, la poruncile Tale, că le-am iubit fórte." Și le-a zis cu marele Apostol al nemurilor (Rom. 6, 14): „Pĕcatul pe voĭ nu va domni, că nu sînteți sub lege, ci sub dar. Și eŭ zic, că încă sub darul limbilor, în dreptul naturiĭ și al ginților." Rugatu-s'a cu Iudita (6, 17): „Dómne Dumnezeul ceriuluĭ, caută la trufia lor, și Te îndură spre umilirea nemuluĭ nostru."

Fie de ajuns, onorați iubițĭ ascultătorĭ, în liniamente schițarea și numaĭ a acestora ca trăsăturĭ, rare însușirĭ, adevĕrate fapte umane creștine și merite ale iubilanteluĭ, și cer scusele modestieĭ luĭ.

Destul că pe cum a trimis Dumnezeŭ pe Isaie profetul la poporul jidovesc zicêndu-ĭ: „Mergĭ și vorbesce la popor!" așa acela-și Dumnezeŭ și ază trimite pe preoți la popórĕle sale. După cum a zis Mântuitoriul nostru Isus cătră iubițiĭ apostolĭ: „Mergeți în tótă lumea, învĕțați tóte némurile," așa trimite și sfînta maĭcă Biserică și ază pe preoți, pe aleșiĭ sĕĭ, ca slujitorĭ împărțitorĭ aĭ darurilor cereseĭ, deșteptătorĭ aĭ popórĕlor, mângâitorĭ aĭ sufletelor nĕcăjite, vestitorĭ aĭ dreptățiĭ și mijlocitorĭ între Dumnezeŭ și poporul pĕcătos: pentru îndreptarea moravurilor ómenilor și de a le mijloci fericirea pământénă și mântuința sufletelor pentru viața eternă. Sfîntă și mare diregĕtorie preoțéscă, încă și îngerilor înfricoșată! Sublimă și nobilă misiune! când cuget la' cuvintele profetuluĭ Malachie (2, 7): „Buzele preotuluĭ vor păzi sciința, și legea o vor cere din gura luĭ, că este îngerul Domnuluĭ oștirilor." Înaltă și frumósă chemare! când aud cele de la s. Ioan Evangelistul: „Pe cum m'a trimis pe mine Tatăl, și eŭ vĕ trimit pe voĭ," și: „Orĭ ce veți lega orĭ deslega pe pământ, legate orĭ deslegate vor fi și în ceriurĭ." O, dar și mare responsabilitate! când audim intonând cuvintele s. Părintelui Bernard: „Ieși la țarina Domnuluĭ și caută, de câțĭ spinĭ și mărăcinĭ sĕlbătĕcesce aceea din blăstĕmul celuĭ vechiŭ." Așa, de nu veĭ avé chemare, de nu te veĭ pregăti cu sciințele recerute, de nu veĭ împlini voea Domnuluĭ și poruncile Fiuluĭ luĭ, — te veĭ osîndi în forul consciinței, te veĭ judeca.

Devisa preotuluĭ e de a predica cele ce ază póte nu la toți le convin. Așa iubirea, morala, vîrtutea, adevĕrul și libertatea, după cele prezise de marele Apostol al némurilor (Gal. 5, 13): „Fraților, voĭ la libertate v'ați chemat." Și scris este la s. Evan-

„Şi dacă mai adaugăm încă câte va informaţii, ce ni-se dau, ne-am pus ipotesa: saŭ că persóna, ce ne-a spus, este un glumeţ, saŭ este un spirit reŭ, care zăpăcesce lucrurile şi contribue, ca *programa învĕţămîntului religios să fie cu desevârşire sécă, pentru ca copilul să fie cu desevârşire stupid în ceea ce privesce credinţa lui.*

„Nu s'a făcut loc cuviincios şi potrivit nicĭ istorieĭ bisericescĭ, nicĭ apologeticeĭ, nicĭ moraleĭ, nicĭ uneĭ chestiĭ, ce póte interesa şi plăcé unuĭ copil, care doresce viaţă şi cugetare. —"

Atragem atenţiunea dlor de la „Telegraful Roman" asupra acestora. De unăzĭ, când scrisese tot acela-şĭ lucru în „Unirea" corespondentul eĭ, dlor cu multă satisfacţie făcuseră loc în fóea dlor uneĭ corespondenţe, care scuípa foc şi cătran asupra „Ieşuiţilor" celor obraznicĭ. carĭ îndrăznesc a da în vileag nisce scornirĭ ca acestea despre învĕţămîntul religios în şcolile regatuluĭ „ortodox" al Românieĭ. Dóră nu cum va şi dl D. Stănescu directorul foiĭ „Şcóla şi Biserica" e un „Ieşuit" îmbrăcat în pele de „ortodox"?

De altmintrea priméscă dl Stănescu espresia stimeĭ nóstre pentru francheţa, cu care se obicĭnuesce a spune adevĕrul.

Revistă bisericéscă.

Roma.

Protectoratul asupra catolicilor din Orient din noŭ e obiect de discusie în ziaristica italiană, franceză şi germană. „Osservatore Romano" a adresat tuturor ziarelor adicte bisericiĭ şi Sfîntuluĭ Scaun Apostolic un apel, în care le rógă, să înceteze cu discutarea acesteĭ cestiunĭ, căcĭ continuând ar face serviţiĭ numaĭ inimicilor bisericiĭ. Şi într-u adevĕr cine nu scie, că puterile europene prin patronajul, care îl ofer bisericiĭ în Orient, cércă numaĭ avantajurĭ politice pentru sine?

Călătoria împĕratuluĭ german în Palestina a îndemnat pe Ruşĭ, ca cu îndoit zel să lucre pentru ridicarea „ortodoxismuluĭ" în acéstă ţară.

America.

Referitoriŭ la situaţia cea nóuă a bisericiĭ catolice pe insula Cuba epistola pastorală a archiepiscopuluĭ de Havanna cuprinde următorul pasaj: „De la Cubanĭ şi de la Americanĭ am primit încredinţarea, că biserica se va respecta. Adevĕrat că ea maĭ mult nu va maĭ fi ajutorată din partea statuluĭ ca sub stăpânia spaniolă, dară posesiunile îĭ vor da putinţa de a-şĭ acoperi cheltuelile şi de a maĭ ajutora şi pe sĕracĭ, până când situaţia economică se va îmbunătăţi şi credincioşiĭ vor fi în stare a ajuta biserica la aceea, ca ea să ajungă din noŭ la bunăstarea sa de maĭ înainte. Răsboiul s'a sfârşit, fără ca măcar şi numaĭ unuĭ preot să i-se fie făcut chiar şi cel maĭ mic reŭ. Americanĭĭ şi rĕsculaţiĭ aŭ dovedit de o potrivă respect faţă cu clerul şi ĭ-aŭ dat voe desevârşită a pătrunde în şirurile lor spre a-şĭ împlini oficiul cel sfînt."

Revistă politică.

Afaceri interne.

Situaţia internă se pare, că se complică tot maĭ tare. Dieta înainte de tóte are chemarea de a-şĭ alege president. Şedinţa din 17 a condus-o presidentul de etate Madarász József, care ca republican şi aparţinĕtor clubuluĭ independentist a agrăit pe deputaţĭ cu titulul de „Polgártársaim". În şedinţa acésta s'a fixat alegerea presidentuluĭ pe Luni.

Apoĭ aŭ urmat interpelărĭ. Rakovszky a interpelat în causa maĭ multor abusurĭ administrative imputând ministruluĭ Perczel, că numaĭ când e vorbă de ómenĭĭ miserĭ, arată mare energie, din contră nu şi faţă cu cel ca Engel marele falsificator de vinurĭ. Acésta a scos pe ministru din sărite şi a provocat o discusie vehementă.

Şedinţa de Luni tot Madarasz a condus-o şi încă destul de bine. El a constatat, că în contra legiĭ Tisza s'aŭ subşternut dieteĭ 24 petiţiunĭ; apoĭ a anunţat, că deputatul Sibiuluĭ Meltzl Oskar şi-a depus mandatul.

A urmat la ordinea zileĭ cestiunea alegeriĭ presidentuluĭ, care s'a tractat cu multă patimă în şedinţa întrégă. Kossuth F. s'a ocupat de crisa presidială constatând, că bolnava instituţie de president denotă, că sînt bolnave stările nóstre publice. El a presentat un proiect de resoluţie, în care să se zică, că casa aştéptă de la president, să fie imparţial. — Pulszky s'a ridicat, să apere guvernul zicênd, că iex Tisza nu e un atentat în contra parlamentarismuluĭ. Dară opositia nefncetat l-a întrerupt. — Apponyi presentarea proiectuluĭ de lege al luĭ Tisza l-a cualificat de o revoluţie politică din partea clubuluĭ guvernamental, care voesce a scóte mersul lucrurilor din cadrul legilor. — Vorbind Tisza István (Opositia striga: „Főhazaáruló!") a polemisat cu Kossuth şi cu Apponyi. Despre proiectul tatăluĭ sĕŭ a zis, că nu e atentat în contra patrieĭ, ci e numaĭ un mijloc de apĕrare în starea precarie, carea a provocat-o opositia. Faţă cu forţa maioră guvernul e silit a recurge la mijlóce escepţionale. Apoĭ maioritatea trebue să-şĭ manifesteze în vre o formă óre care încrederea către guvern. Împrejurarea, că 240 de deputaţĭ aŭ subscris amintitul proiect, însémnă, că ea respinge atentatul minorităţiĭ. — Károlyi István a zis, că însu-şi partidul liberal va rĕsturna pe Bánffy, cum a rĕsturnat la timpul sĕŭ pe Tisza, Szápáry şi Wekerle. Pe Tisza şi Bánffy, carĭ fac atentat asupra con-

---

gelist Luca: „Adevĕr, zic vóuĕ, că nu va trece némul acesta, până vor fi aceste vóuĕ." Şi ce ne-a lăsat bardul nostru? „Preoţĭ cu crucea 'n frunte!" Şi ce încoronatul nostru poet? „Menirea eĭ înainte şi tot înainte!" şi încă cu tótă resignaţiunea, fără reserve orĭ şovăire, căcĭ aşa ne demandă s. Apostol Pavel (Tim. 4, 2): „Staĭ împotrivă cu vreme, fără de vreme, mustră, cértă, îndémnă cu tótă răbdarea şi învĕţătura!"

Preotul nu are de a măguli, de a căuta în faţa ómenilor, ci după faptele lor a judeca, de şi póte îl aştéptă osîndirea celor nepriceputĭ, calumniarea celor rĕutăcioşĭ şi judecata lumiĭ, — de câte orĭ fără de basă morală! Ci bună óră ca celebrul preot mărturisitoriŭ de odinióră Castro Alfonso să intonăm şi noĭ celor neîndreptăţiţĭ cuvintele: „Fiule, eştĭ perdut!" O, de câte orĭ sabia luĭ Damocle nu atîrnă aninată de-asupra capuluĭ preotuluĭ! Pentru aceea ne reflectéză s. Apostol (Efes. 5, 15): „Umblaţĭ cu grije, nu ca nescarĭ neînţelepţĭ, fără ca înţelepţĭ, rĕscumpĕrând vremea, că zilele sînt rele!" Apoĭ care póte s'a prea pronunţat, şĭ-a uĭtat de prudinţa recerută. nu a fost cu bună chibzuire, cu tact şi destul cumpĕt, şĭ-a perdut compasul Evangelieĭ, orĭ dóră a estravagat cu zelul orĭ s'a prea lenevit, — étă că se judecă în forul al doilea, care e judecata lumiĭ.

Preotul după sfînta Scriptură e „sarea pămîntuluĭ" şi „lumina lumiĭ". În el şi prin el se reoglindéză vorbele şi faptele luĭ. E „păstorinl turmeĭ" după cele de la s. Ev. Ioan. De se va strica sarea, cu ce veĭ săra? De veĭ ascunde lumina din sfeşnic, cu ce veĭ lumina? Cele ce s'aŭ cetit chiar şi acum în s. Evangelie. Din turmă de va rătăci o óe, şi nu o veĭ căuta, vĕdênd lupiĭ venind, turma o veĭ părăsi. un suflet de veĭ perde, — osînda morţiĭ veĭ câştiga! Într-u tine de se vor sminti, la lumina ta popórĕle de nu se vor lumina, la viaţa, faptele şi vorbele tale de nu se vor îndemna şi mişca spre cele ceresci, la o patrie maĭ bună, — atuncia étă veĭ audi judecata forului al treilea, a luĭ Dumnezeŭ: „Nălmitule. nemernicule, slugă vicléně şi leneşe, luaţĭ îl şi-l arunceţĭ în focul cel de vecĭ," şi acésta e judecată maĭ pe sus ca judecăţile lumescĭ. O Dómne, până unde m'a răpit iubirea de sfinţenia învĕţăturilor şi a poruncilor Fiuluĭ Tĕŭ şi Rĕscumpĕrătoriuluĭ nostru Isus Christos, de să-mĭ aduc a minte şi de acea înfricoşată judecată divină, carea ar fi maĭ gravă şi maĭ îngrozitóre. Aprofundându-ne şi numaĭ în cele până acum zise, apare evident, că chemarea, sciinţa, eruditiunea, filosofia vieţiĭ, zelul apostolic şi marea responsabilitate a preotuluĭ român pentru Biserică prin patriotismul şi iubirea de némul sĕŭ. — staŭ înaintea alor treĭ forurĭ: forul consciinţeĭ, forul judecăţiĭ lumiĭ şi forul judecăţiĭ luĭ Dumnezeŭ.

Şi acum, iubiţĭ onoraţĭ ascultătorĭ, nu vĕ maĭ reţin, ci mĕ adresez iubilanteluĭ: Du te, întórce te la s. altariŭ, îndeplinesce-ţĭ sfînta liturgie începută, adu-ţĭ a minte în rugăciunile tale şi cere repausul sufletelor părinţilor, a soţieĭ, consângenilor, patronilor, prietinilor şi cunoscuţilor celor adurmiţĭ în Domnul în sperarea. ce o credem, a învĭerĭĭ vieţiĭ de vecĭ! Rógă te pentru viĭ, carĭ te-aŭ educat, pentru superiorĭĭ, carĭ veghéză, te îndréptă, pentru asistenţiĭ concelebranţĭ, pentru Maiestatea Sa bunul Domnitoriŭ Împĕratul şi Regele nostru apostolic lovit de aceea-şĭ amară sórte a vĕduvieĭ ca şi tine, pentru onoraţiĭ iubiţĭ ascultătorĭ, pentru tot clerul şi poporul, pentru aceia, pe carĭ póte l-aĭ supĕrat orĭ şi vătĕmat, şi pentru aceia. de carĭ în viaţă te légă recunoscinţa, stima, reverinţa şi amicéţa.

Ĕră noĭ în reciprocitate vom ruga pe sfîntul, bunul şi îndouratul Dumnezeŭ. care ţĭ-a fost călăuzul vieţiĭ din tinereţele tale, a căruia minunĭ le-aĭ vestit în 40 de anĭ aĭ preoţieĭ, din carĭ 25 anĭ ca Vicariŭ foraneŭ episcopesc, şi prin acelea aĭ preamărit numele Luĭ cel preasfînt, îl vom ruga dimpreună cu patronul tĕŭ cuviosul Părintele Alimpie în acéstă zi, ca să se îndure spre servul sĕŭ şi credinciosul ostaş al Fiuluĭ sĕŭ, ca să-ţĭ adaugă puterile şi anĭĭ fericiteĭ vieţĭ cu bună sănătate şi zile senine, şi óre când chemându-Te la ziua judecăţiĭ să-ţĭ răsplătéscă meritele cu cununa neveştedită a măririĭ ceresci. Amin.

stituţiei, l-a asemĕnat cu anarchistul Luccheni.

Marţi la începutul şedinţei Rakovszky a urgitat rĕspuns la o interpelare a sa. — Br. Bánffy între strigările opoziţiei a declarat, că nu va rĕspunde la vre o interpelare, până ce nu se va fi ales presidentul. — Fostul ministru Csáky a declarat obstrucţia de periculósă; ea împedecă votarea indemnităţii; parlamentul se paralisézĕ pe sine. Apoi s'a îndreptat în contra guvernului criticând purtarea lui Bánffy în mai multe cestiuni, cum e cestia Dezsöffy. Proiectul Tisza e o lege de partid, care are, să suplinéscă legile ţĕrii dând cabinetului autorisare, să guverneze fără de respect la legile ţĕrii; pentru acésta a ieşit dînsul din partid. — Guvernamentalul Hegedüs a cualificat proiectul Tisza de un manifest adresat ţĕrii. — Szentiványi a zis, că numai atunci va înceta lupta opoziţiei, când va cădé br. Bánffy. — Polonyi a atacat clica tiszaistă.

Mercuri s'a continuat desbatera tot cu aceea-şi animositate, fără să se ajungă la ceva resultat.

Şedinţa din 22 a c. o a ocupat aprópe întrégă abatele Molnár, care în o vorbire de 2 óre a înşirat diverse abusuri de ale guvernului. Tot în 22 s'a hotărît, ca vacanţele de Crăciun să ţină numai 3 zile.

Guvernul a început prin organele sale agitaţiunea în contra deputaţilor dissidenţi, sumuţând pe alegĕtori, să-i provóce a-şi depune mandatul. Când intră însĕ în partidul guvernamental vre un deputat ales cu program opoziţional, atunci nu-i silesc, să-şi depună mandatul.

Ministru a latere e numit contele Széchenyi Manó.

Se crede, că în decursul sĕrbătorilor acestora se vor aplana diferenţele parlamentare prin retragerea lui Bánffy.

Austria.

Fracţiunea Wolf-Schönerer nu lasă nici o ocasiune nefolosită, fără ca să provóce scandaluri. În una din şedinţele sĕptĕmânii trecute Wolf a adus şi cetit în parlament numerii confiscaţi ai ziarului sĕu „Ostdeutsche Rundschau", prin ce a provocat un sgomot înfiorător.

În 20 a c. parlamentul şi-a ţinut ultima şedinţă înainte de vacanţele de Crăciun.

Monarchul prin rescriptul împĕrătesc din 17 a c. a convocat dietele provinţiale pe 28 a c. Ele vor fi de o scurtă duvată, de óre ce după anul nou curênd are, să ţină şedinţe parlamentul imperial.

Franţa.

În una din şedinţele parlamentare socialiştii au făcut grave imputări partidului guvernamental, că la alegeri a comis abusuri scandalóse.

Referitor la afacerea Dreyfuss liga antisemită franceză a publicat prin afişare pe pereţii Parisului faptul, că guvernul în şedinţa parlamentară din 19 a c. a declarat, cum că în ministeriul de rĕsboiu esistă în acéstă afacere un dosar secret, care fără de a periclita siguranţa ţĕrii nu se póte publica. De aci manifestul deduce, că Dreyfuss e vinovat de tradare, şi pretinde sistarea revisuirii procesului.

Cestiunea Faşoda e deplin resolvită. Francezii au cedat. Espediţia lui Marchand s'a retras din Faşoda plecând spre riul Sobat. Faşoda în dată după retragerea Francezilor a fost ocupată de Anglezi prin trupe egiptene.

Italia.

În şedinţa camerei din 15 a c. ministrul afacerilor esterne Canevaro din incidentul atentatului de la Geneva a vorbit şi despre Italianii din străinătate. El a început cu cestiunea africană zicênd, că Italia cu Menelic se află în raporturile cele mai amicale. El e gata a regula cu Italia confiniile pe cale pacinică. În Brasilia statul italian nu se póte amesteca în interesul Italianilor de acolo. Italia datorésce mulţămită împĕratului Francisc Iosif, că şi după trista întîmplare garantézĕ drepturile Italianilor, cari petrec în monarchia austro-ungară. Italia cu tóte puterile europene stă în raporturi bune. În de osebi e de amintit, că cu Franţa a încheiat de curênd un tractat comercial favorabil intereselor economice italiane, care tractat, pe cum se sperĕ cu siguranţă, va şterge şi urmele neînţelegerilor din trecut.

Ministrul president Pelloux la interpelarea opoziţiei a declarat, că fondul de dispoziţiune nu-l intrebuinţézĕ spre spriginirea ziarelor guvernamentale, ci spre lucruri de interes public.

Spania.

Carliştii nu încetézĕ a da semne de viaţă. De la un redector carlist, care făcea propagandă în provinţele nordice ale ţĕrii, s'au confiscat mai multe scrisori. El a fost arestat.

Crisa ministerială, erumperea căreia până acum au împedecat-o negoţiările de pace, e din nou la ordinea zilei. Cabinetul Sagasta şi-a dat dimisiunea. E şi necesar, ca acum, când s'au schimbat raporturile, să vină la cârmă ómeni noi, cari mai uşor se sciu acomoda nóuĕlor raporturi politice.

Iubileul vicariului Barboloviciu.

Selagiu luna Decembre.

Doi numeri de ai „Uniri" au ieşit de sub tiparu, de când în Şimleul Silvaniei s'a sevârşit un eveniment de mare însemnătate, fără ca să se facă amintire de frumósa serbare iubilară de 25 ani ai activităţii vicariale a mult meritatului vicariu al Silvaniei Reverendissimul Domn Alimpiu Barboloviciu. Zic, din 8 Decembre st. n. a trecut multă vreme, şi nu s'a aflat nimeni, ca acéstă rară sĕrbătóre, care nu a fost numai a Selagiului, ci şi a bisericii şi naţiunii întregi, să o aducă la cunoscinţa On. cetitori ai „Uniri". Pentru aceea cerc eu a descrie serbările decurse în onórea Rev. D. A. Barboloviciu.

Adecă în 21 Septembre st. n. a. c. s'au împlinit 25 ani, de când Rev. D. Alimpiu Barboloviciu a fost introdus în biserica din Şimleul Silvaniei ca vicariu foraneu episcopesc gr. cat. al Silvaniei prin Demetriu c. Coroian canonic de Gherla şi antecesorul iubilantelui. Clerul, corpul învĕţătoresc, inteligînţa şi poporul român din Selagiu înţelegênd, cum că în anul acesta se împlinesc 25 ani, de când Rev. D. vicariu stă în fruntea Selagiului, a voit, ca aniversarea asta să o prefacă în zi de sĕrbătóre, a voit, să-şi arete recunoscinţa faţă cu activitatea atât de fructifcră a Rev. DSale pe terenul bisericesc, literar şi naţional. Motivul acesta a aflat rĕsunet la tótă suflarea românéscă, idea s'a îmbrăţişat cu căldură din partea tuturora, şi recunoscinţa, reverinţa şi alipirea Selăgenilor faţă cu vicariul sĕu s'a manifestat în mod splendid în 8 Decembre st. n. a. c.

Alt cum serbarea iubileului a fost proiectată pe 21 Septembre, dar atunci a trebuit, să se amâne pentru jalea adâncă, ce a ajuns întrégă monarchia pentru decedarea Augustei Domnitóre Împĕrătese şi Regine Elisaveta. Jalea şi întristarea generală a făcut apoi, de s'a amânat serbarea iubileului pe 8 Decembre câdênd pe ziua aceea şi onomastica iubilantelui.

Serbarea iubilară s'a început cu serviţul divin. Înainte de aceea s'a trimis adresă omagială Escelenţei Sale episcopului diecesan Dr. Ioan Szabó din partea clerului, corpului învĕţătoresc, inteligînţei şi poporului din Selagiu. Liturgia solemnă s'a celebrat pontificând iubilantele asistat de trei protopopi, cinci preoţi şi doi diaconi. Rĕspunsurile le-a dat corul studenţilor români de la gimnasiul rom. cat. din Şimleu sub conducerea bravului învĕţătoriu local Alexiu Fedorca. Cuvîntarea ocasională a rostit-o protopopul Periceiului Papiriu Pop. După aceea se sui pe amvon Dr. Vasiliu Lucaciu parochul Şişescilor. Pe feţele tuturora se putea ceti bucuria, că vor audi vorbind pe marele bărbat al naţiunii. Dr. Lucaciu în vorbirea s'a desvóltă unele principii morale dovedind până la evidenţă tema propusă, că „salus reipublicae suprema lex esto" nu se basézĕ pe principiile moralului, deci din punct de vedere moral e periculósă. La finea vorbirii sale a stors lacrimi din ochii tuturora, când a amintit, că iubilantele a binecuvîntat ca un patriarch pe aceia, cari s'au dus la luptă, înţelegênd faptul istoric întîmplat la Cluş.

Deja în biserică s'a putut deduce din mulţimea presenţilor, cum că serbarea iubilară va fi imposantă; adecă biserica cea spaţiósă era plină: erau de faţă preoţi, învĕţători, inteligînţă miréná în număr frumos, asemenea dame, ér popor nu numai din Şimleu, ci şi din alte sate nu numai în biserică, ci şi pe a fară.

Am observat dintre preoţi a fară de Selăgeni pe Dr. Vasiliu Lucaciu, Dr. Felician Bran archidiaconul Careilor ş. a., dintre inteligenţi pe George Pop de Băsescl, Dr. Gavril Tripon advocat în Bistriţa, Andreiu Cosma directorul Silvaniei ş. a., pe Maria Cosma n. Dragoş presidenta Reuniunii Femeilor române Selăgene, apoi comitetul Reuniunii, şi pe alţi pe mulţi.

După sevârşirea cultului divin cu toţii ne-am dus la teatrul orăşenesc, care era aranjat pentru ocasiunea asta, ér iubilantele s'a dus la locuinţa vicarială, de unde prin o deputaţiune a fost invitat, să vină în mijlocul nostru.

Când a întrat iubilantele, a fost primit cu urări însufleţite de „Să trăéscă!" Apoi s'au început felicitările din partea diferitelor corporaţiuni.

În numele clerului Selăgean a fost felicitat Rev. D. Vicariŭ prin meritatul protopop al tractului Ipp Ioan Vicaș; din partea Reuniunii femeilor române Selăgene prin presidenta Reuniunii Maria Cosma n. Dragoș, carea a oferit o cunună frumósă ca suvenire; elevele de la școla de fete a Reuniunii sub conducerea dșórei învĕțătorese Rea Silvia Langa prin o elevă; în numele despărțĕmîntului XVI. Selăgean-Chioran, al cărui președinte e Iubilantele, a vorbit George Pop de Băsescŭ; în numele corpului învĕțătoresc a vorbit vicepresidentul Reuniunii învĕțătorilor români Selageni Vasile Oltean înv. în Periceiŭ; în numele credincioșilor din parochia Șimleŭ a vorbit Andreiŭ Cosma directorul „Silvaniei"; Dr. Felician Bran archidiaconul Careilor a felicitat pe Iubilante în numele Sătmărenilor. A urmat apoi deputațiunea credincioșilor din Pria, care deputațiune a fost condusă de bravul lor preot Ioan Budișan, oferind și donul de suvenire al Prienilor.

După aceea s'a cetit adresa de felicitare a credincioșilor din parochia Borșa, unde Iubilantele a fost paroch și protopop, semn, cum că Borșenii și după 25 ani încă cu bucurie își aduc a minte de acei $14^1/_2$ ani, cât timp Rev. D. Vicariŭ Alimpiŭ Barboloviciŭ le-a fost păstoriŭ sufletesc. Adresa a făcut o impresie plăcută în cei de față; era subscrisă cam de 200 inși, toți capi de familii; într'însa în terminî aleși își esprimă bucuria, cum că Iubilantele a fost învrednicit a lucra în ambitul mai larg al vicariatului 25 ani tot cu așa succes ca în parochia Borșa, și la capĕt îi doresc încă mulți ani fericiți.

La tóte vorbirile de felicitare Iubilantele a rĕspuns în terminî elocinți, cu cuvinte pătrunse de Iubire față de tot, ce conduce la prosperarea bisericii și némului. Resultatul activității sale îl reduce la îndurarea lui Dumnezeŭ și la conlucrarea fraților. Rĕspunsurile aŭ fost ascultate cu mare atențiune și des și viŭ aclamate prin urări de „Să trăéscă!"

După sevârșirea recepțiunilor cu toții ne-am dus la otelul orășenesc, unde în sala cea mare s'a dat un banchet în onórea Iubilantelui. La banchet aŭ fost cam 200 de persóne. Erau aședate trei mese. La masa din mijloc în frunte a ședut Iubilantele avênd de-a drépta pe George Pop de Băsescŭ, ér de-a stînga pe Dr. Vasiliŭ Lucaciŭ. Puțin timp a stat la banchet și primariul orașului Gencsy Sándor de asemenea de-a drépta Iubilantelui.

De la sine se înțelege, că la așa sĕrbătorésca ocasiune nu aŭ lipsit nici tosturile. Voiŭ aminti unele.

Primul tost l-a rostit Iubilantele pentru Sfinția Sa Pontificele Roman Leo XIII și Maiestatea Sa gloriosul Domnitoriŭ Francisc Iosif I. Al doilea tost l-a rostit Gavril Vaida protopopul Bobotei pentru Escelența Sa Mitropolitul și Escelența Sa Episcopul diecesan. Al treilea tost apoi l-a rostit veteranul protopop Ioan Vicaș pentru Iubilantele. Tostul a fost primit cu mare însuflețire și urmat de urările puternice „Se trăéscă!" A mai tostat Teodor Pop protopop în Ortelec pentru membrii partidului național, carî erau de față: George Pop de Băsescŭ, Dr. Vasiliŭ Lucaciŭ și Dr. Gavril Tripon. A mai tostat pentru Iubilante George Pop de Băsescŭ ca pentru bărbatul bisericesc național. Tot în onórea Iubilantelui aŭ tostat Dr. Felician Bran, Gregoriŭ Pop protopopul Unimătului, Vasiliŭ Pătcaș și alții. Iubilantele a tostat pentru clerul Selăgean, protopopul Ioan Papiriŭ Pop pentru corpul învĕțătoresc. La dorința generală a vorbit și Dr. Vasiliŭ Lucaciŭ, al cărui tost e de mare însemnătate, căci între altele regretă, că curentul puternic al ideii naționale întru eluptarea drepturilor basate pe lege s'a întrerupt, și zice, că e de a se continua de acolo, de unde s'a lăsat. Însuflețirea cea mare, ce s'a produs prin cuvintele Drului Lucaciŭ, nu se póte descrie. A fost viŭ aplaudat. Pentru Reuniunea femeilor române Selăgene a tostat Rev. D. Vicariŭ A. Barboloviciŭ. Aŭ mai fost tosturi, dintre carî voiŭ aminti numai aceea, că George Pop de Băsescŭ a zis, că ne-am adunat așa mulți, ca să-l felicităm pe vicariul nostru în astă zi pentru de a-l recunósce binele făcut pentru națiune și biserică; așa de aci cu toții să stăm pe lângă dînsul, și dacă cine va ar cuteza a-l ataca în reputațiunea lui și a negri nimbul lui, — atunci cu toții să respingem atacul și pe un atare să-l timbrăm de rĕutăcios.

Iubilantele apoi a mulțămit pentru espresiunea simțemintelor sincere față cu dînsul și pentru onórea, ce i-s'a făcut.

Cum că nu am sĕrbătorit numai noi, carî am fost de față, dovadă eclatantă e, că Iubilantele a primit o mulțime de depeșe și epistole. Așa a fost felicitat din partea Archiereilor provinței mitropolitane, din partea Escelenței Sale Episcopului diecesan prin o frumósă adresă datată din ședința consistorială. A mai primit felicitări de la Dr. Rat, canonicul Beue, de la comitele suprem al Selagiului br. Vesselényi, vicecomitele comitatului Dr. Kaizler și alți mulți.

Ast fel s'a sevârșit acéstă mărétă sĕrbătóre, care s'a aranjat în onórea Rev. D. Vicariŭ Alimpiŭ Barboloviciŭ pentru meritele lui bisericesc, literale și naționale. A fost o frumósă manifestare a stimei, reverinței și alipirii față cu DSa. Clerul, corpul învĕțătoresc, inteligința aŭ emulat în a da splendóre sĕrbătorii, în a face, să strălucéscă nimbul aureolei meritelor, ce așa de frumos înfrumsețéză fruntea-i brăzdată de anii timpului împlinit întru servitul bisericii și națiunii. Participarea faptică așa de numĕrósă, pe cum și felicitările în numĕr mare este o dovadă eclatantă, că vicariul Barboloviciŭ este unul dintre cei mai mari bărbați ai națiunii și bisericii, și mulțimea aceeea mare, care a Iubilat, va despreți pe aceia, carî vor ataca pe vicariŭ în reputațiunea lui și vor cuteza a-i negri faptele, — după cum a zis valorosul bărbat al națiunii George Pop de Băsescŭ. Iubileul aranjat în onórea lui i-s'a ședut bine, — dar l-a și meritat. Ne-am despărțit cu satisfacție, că a reușit splendid serbarea Iubilară, pe cum am dorit. Dea Dumnezeŭ, să o repetăm preste 25 ani!

Unul dintre participanți.

Convocare.

Comitetul central al Reuniunii învĕțătorilor gr. catolici din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulie și Făgăraș conform §-lui 33 din Statute se invită cu onóre la o ședință estraordinară, ce se va ține în 10 Ianuar st. n. 1899 la 9 óre a. m. în sala de conferență a institutului preparandial-normal din Blaș cu următorul

Program: 1. Raportul biroului central despre pașii întrepinși în cestiunea diurnelor și spese de călătorie pentru membri cu ocasiunea adunărilor generale și ale comitetului central provĕdute în statute. 2. Representarea proiectelor de regulamente: a) pentru agendele adunărilor generale, b) ale comitetului central, și c) ale despărțĕmintelor. 3. Raport referitor la pașii întrepinși de biroul comitetului central pentru edarea foii pedagogice prevĕdute în §. 3 din statute. 4. Raportul cassarului.

Blaș din ședința biroului comitetului central ținută în 14 Decembre st. n. 1898.

Georgiŭ Muntean
presidentul reun.

Nicolaŭ Pop
notarul reun.

Nr. 18—1898.

Apel.

Subscrisul presidiŭ își ține de datorință a satisface conclusului luat în adunarea de tómnă a învĕțătorilor din despărțĕmîntul Biei aparținĕtor „Reuniunii învĕțătorilor gr. cat. din archidiecesa gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș" ținută în Sâncel la 5 Nov. 1898. În înțelesul acelui conclus ne permitem a apela la marinimositatea P. T. public doritor de luminarea, cultivarea și înaintarea poporului român, spre a ajutora biblioteca, ce se înființéză în centrul despărțĕmîntului, cu cărți, foi și reviste, a căror primire cu mulțămită se vor cuita pe cale ziaristică.

Donurile sînt a se trimite la adresa subscrisului notar învĕțător în Căpâlna inf. (A. Kápolna) posta Zsidve.

Căpâlna inf. 8 Nov. 1898.

Teodor Pănăzan
presid. desp.

Demetriŭ L. Todoran
notarul desp.

Noutăți.

Din Archidiecesă. On. *Miron Dascal* paroch în Cetate de Baltă din protopopiatul D. Sânmărtinului e numit paroch în *Noul sasesc* din protopopiatul Cichindealului. — Teologul absolut de la universitatea din Budapesta *Emil Pop* e numit practicant în cancelaria mitropolitană. — *Alesandru Nicolescu,* student în a VII-a cl. la gimnasiul din Blaș e dispus în colegiul Urbanian al S. Congregațiuni de propaganda Fide din Roma spre a face studiile filosofice și teologice.

Va apăré:

Calendariul „Unirii"

pe 1899

și se va împărți **gratuit** abonenților nostri.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Credința vécurilor creștine celor dintâĭ în fecioria Născătóreĭ de Dumnezeŭ.

(Continuare.)

Dintre apologeții creștinĭ ne provocăm la Alexandrianul Origene mort în an. 254. După o activitate literară și practică lungă l-a îndemnat la bătrânețe un prietin, să scrie la an. 247 opul sĕŭ „În contra luĭ Cels“, de și „Cuvîntul cel adevĕrat“ al acestuia apăruse deja cu 70 de anĭ mai înainte de aceea, „pentru că totuși s'ar puté, ca în mulțimea cea mare a acelora, carĭ se numesc creștinĭ,' să se afle de ceĭ slabĭ în credință, pe carĭ cuvintele luĭ Cels și ale soților luĭ ar puté, să-l clatine“. Calumnia Iudeuluĭ, pe carele Cels îl introduce ca grăitoriŭ, o înfruntă întorcênd arma Iudeuluĭ cu observarea, „că aceia, carĭ aŭ inventat preacurvia Fecióreĭ cu Panthera și alungarea eĭ din partea teslaruluĭ, aŭ născocit tóte acestea a bună samă spre a delătura conceperea cea minunată de la Spiritul sfînt“. Făcênd născocirea acésta eĭ în contra voiĭ sale aŭ aprobat suposiția, că Isus nu a putut, să purcédă din o legătură casnică de rînd. [1]) Origene întrébă apoĭ pe filosoful platonic, dacă se unesce cu principiile filosofilor elinĭ, ca o inteligință și un caractĕr ca Isus să pótă avé o origine așa de necinstită, după ce aceia aŭ învĕțat, că fiesce care suflet locuesce în un trup, care-ĭ este corĕspundĕtoriŭ? [2]) Apoĭ impută luĭ Cels, că el a ignorat cu propus profeția luĭ Isaie citată la Mateiŭ, pe când pe airia vĕdesce, că cunósce Evangelia după Mateiŭ. Profeția acésta dovedesce, că luĭ Isus ĭ-a căutat, să se nască din o fecióră. Iudeul luĭ Cels póte, că va zice, că la Isaie nu stă „fecióra“, ci „tinĕra“. Dară asta nu are de a face. Profetul spune adecă limpede, că nascerea feciorésca va fi semnul, care se îmbie luĭ Achaz. „Ce semn ar fi adecă aceea, dacă o femee tinĕră ar nasce și nu o fecióră? Și la cel fel de femee i-se cuvine mai tare, să nască pe Emanuil saŭ pe „Cu noĭ Dumnezeŭ“, unei femeĭ, care după obiceiul femeilor a luat în pântece prin împreunare, orĭ unei fecióre încă curate și nepĕtate?“ [3]) Că profeția nu se referesce la Achaz și la vremea acestuia, aceea se vede de acolo, că pe vremea aceea nu s'a născut nimenĭ, care să se fie chemat Emanuil, Cu noĭ Dumnezeŭ. Profeția se referesce decĭ la casa luĭ David, din care a avut, să vină Christos după trup (Ĭo. 7, 42). [4]) Apoĭ îndreptându-se din noŭ împotriva păgânismuluĭ observă: „Împotriva Elinilor, celor ce nu cred nascerea cea feciorésca, are, să se zică mai de parte, că Ziditoriul la zidirea feluritelor animale a arĕtat, că luĭ îĭ e cu putință a face și la alte animale și chiar și la ómenĭ, ceea ce a făcut la un animal. Dară la animale se găsesc anumite muieruscĭ, carĭ nu aŭ împreunare cu bărbățuși. pe cum spun despre vulturĭ, ceĭ ce aŭ scris despre animale; animalul acesta păzesce făr de împreunare pogorîtorimea genuluĭ.“ Ce e decĭ de necredut în aceea, dacă Dumnezeŭ voind, să trimită némuluĭ omenesc un învĕțătoriŭ dumnezeesc, a făcut, ca acesta să se nască într'alt chip, éră nu prin împreunare de bărbat și muiere? Chiar și la Elinĭ încă nu se nasc toțĭ ómenii din bărbat și muiere, de pildă ómenii ceĭ dintâĭ, carĭ se nasc din pământ, din materiile de formațiune cuprinse în acesta. Lucrul acesta e încă și mai minunat de cât nascerea luĭ Christos, care cel puțin pe jumătate s'a născut ca și ceĭ alalțĭ ómenĭ. Apoĭ pentru ca să se tacă despre eroĭ, dóră unii Elinĭ aŭ scris, că pe Plato l-a generat Apollo și că tatăl luĭ a fost oprit de la atingerea soțieĭ sale, până când ea va fi născut pe fiul sĕŭ cel conceput din Apollo. Dar acestea sînt fabule, născocite din causa, că se credea, că un bărbat, care se distinge între ceĭ alalțĭ prin înțelepciune și vîrtute, trebue să-și albă și originea din germenĭ mai înalțĭ și mai dumnezeescĭ. [5]) — În cele alalte scrierĭ ale sale, mai ales în omiliile și comentarele sale încă revine la obiectul nostru. Așa la textul de la I Moĭsi 49, 9: „Puiŭ de leŭ Iuda, din vlăstare (germen) fiul meŭ te-aĭ înălțat“ zice: Sub puiul de leŭ are, să se înțelégă (în sens mistic) Christos. „Acest puiŭ de leŭ s'a înălțat așa dară din germen; el s'a născut adecă din o fecióră. Nu din semință, ci din o fecióră fără de împreunarea bărbatuluĭ și fără de semință firéscă se nasce Christos.“ [1]) La textul de la III Moĭsi 12, 2: „Muierea, carea se va îngreca (va primi semință) și va nasce ficior, necurată va fi șepte zile,“ zice, că cuvintele „carea va primi semință“ ar puté, să se privéscă de prisositóre, căcĭ dóră nicĭ o muiere nu póte, să nască, fără numaĭ după ce a primit semință. Dară ele nu sînt prisositóre, legislatorul le-a adaus pe sama celor alalte muierĭ spre a le deosebi de aceea, carea a născut făr de primire de semință. — Legea despre necurăție se referesce la muierĭ, dară despre Maria se zice, că ea a luat în pântece și a născut ca fecióră. — Dacă înse óre cine în chip rafinat s'ar împotrivi zicênd, că în s. Scriptură și Maria încă se numesce „muiere“, bună óră în epistola cătră Galatenĭ, le răspunde Origene, că Apostolul prin acésta în rîndul cel dintâiŭ a însemnat numaĭ sexul, ér a dóua că espresiunea acésta în tocmaĭ așa póte, să se foloséscă despre o fecióră matură, în ce chip tinĕrul matur se numesce „bărbat“. De altmintrea espresiunea acésta în s. Scriptură se folosesce și pe airia despre o fecióră. Așa la I Moĭsi 24, 5, unde și mirésa luĭ Isaac încă se numesce „muiere“. — Cuvintele acelea la părere prisositóre vor decĭ, să esprime „o escepție mistică, carea osebesce singur numaĭ pe Maria de cele alalte muierĭ, căcĭ nascerea eĭ s'a întîmplat nu din primire de semință, ci din ființa de față a Spiritului sfînt și din puterea celuĭ Preaînalt. [2]) Airia zice Origene: În salutarea îngeruluĭ „Spirit sfînt va pogorî preste tine șcl.“ a fost începutul semințeĭ și a conceperiĭ, și fără de deschiderea matriciĭ (prin împreunare) a crescut rodul cel noŭ în pântecele de mamă. „De aceea zice și Mântuitoriul: Eŭ sînt verme și nu om.“ [3]) — El vedea în trupul mameĭ necurăția trupesculuĭ, împrejurat jur împrejur de intestine, răbda strîmtórea spurcăciunuĭ pământescĭ, și de aceea se asĕmĕnă pe sine cu un verme (de intestine) și zice: „Eŭ sînt verme și nu om. Căcĭ din bărbat și muiere se obicĭnuesce a se nasce omul, éră eŭ nu m'am născut după felul și firea ómenilor din bărbat și muiere, ci asemenea unuĭ verme de intestine, a cărui semință nu vine de airia, ci a cărui origine e în și din trup însu-și, în care cresce.“ [4]) — La declarările acestea ale luĭ Origene ar puté, să se maĭ adaugă și altele, carĭ spun acela-și lucru. [5]) Ne îndestulim înse cu atâta, că maĭ reproducem una fórte caracteristică. „Dacă óre cine crede,“ scrie Origene în comentariul sĕŭ la Evangelia după s. Ioan, „că Isus s'a restignit sub Ponțiŭ Pilat și a adus lumiĭ mântuire și binecuvîntare, dară nu s'a născut din Fecióra Maria și din Spiritul sfînt, ci din Iosif și Maria, aceluia îĭ lipsesc părțĭ fórte de lipsă spre credința desevârșită.“ [6])

Declararea acésta a luĭ Origene enunță, că credința în minunea conceperiĭ luĭ Isus și prin urmare și cea în nascerea feciorésca a Marieĭ e un articul esențial de credință. Cu tóte acestea tractarea apologetică a acesteĭ trăsăturĭ din icóna tradițională a Marieĭ se continuă și după aceea. Chipul de a argumenta rĕmâne de altmintrea acela-și, și de aceea din scriitoriĭ următorĭ vom reproduce din cuvînt în cuvînt numaĭ întorsĕturile acelea, carĭ sînt esențialminte nóue.

(Va urma.)

---

[1]) Contra Cels. I. 39.
[2]) Ibid. I. 32, 33.
[3]) Ibid. 34.
[4]) Ibid. 35. Cf. și homil. in Isai. 2, 1.
[5]) Ibid. 37.

[1]) In Genes. hom. XVII. T. II. ed. de la Rue p. 108.
[2]) Hom. in Levit. VIII. n. 2.
[3]) Ps. 21, 6.
[4]) Hom. in Luc. XIV. T. III. p. 948.
[5]) V. Hom. in Levit. XII. 4. T. II. p. 251; Comment. in ep. ad Rom. T. IV. p. 519; in ep. ad Gal., ibid. p. 697 ș. a.
[6]) Comm. in Joann. T. IV. p. 429. Cf. ibid. p. 347. S. Pamph. Mart. Apol. pro Orig. c. I. V. VII. la Gallandi T. IV. p. 7—40.

Dumnezeul cel vechiŭ.

Narațiune de. *K. Bolanden.*

(Fine.)

Contele sosi cu fiul sĕŭ în Tivoli, și ei se așeḑară la o masă din grădină, la care câțĭ va ofițerĭ germanĭ conversaŭ cu vioiciune. Bĕtrânul conte, care grăia perfect limba germană, se mestecă în conversație. El abătu cu isteține conversația în o ast fel de direcție, cât nu preste mult a ajuns pe tapet punctul de vedere al Germanieĭ față cu biserica catolică.

„E un secret public," zise un colonel, „că în cercurile înalte ale guvernuluĭ își daŭ silința pentru înființarea uneĭ bisericĭ naționale germane. În cele din urmă influința păgubitóre a Romeĭ trebue să înceteze."

„Și eŭ sînt de părerea acésta," adause altul. „Influința Romeĭ tot de una a fost păgubitóre. În evul de mijloc împĕrațiĭ germanĭ încă aŭ fost tot de una în cĕrtă cu Papiĭ rîvnitorĭ de putere. În evul noŭ Germania pune simplu capĕt certeĭ neîncetate prin aceea, că o rupe total cu Roma."

„Cum se póte acésta?" întrebă contele cu încordare iritată. „În Germania sînt maĭ multe milióne de catolicĭ. Aceia dóră nu se vor rupe de Papa?"

„Catoliciĭ trebue să se împace," zise colonelul. „Un guvern tare e capabil de orĭ și ce, ĕră guvernul german e destul de tare, ca să înființeze o biserică corĕspunḑĕtóre statuluĭ."

„Contele Bismarck este bărbat de stat înțelept și prevĕḑĕtor," zise contele suriḑênd. „În tóte luptele, ce le-aŭ luptat împotriva bisericiĭ catolice în opt spre zece vécurĭ, chiar și cei maĭ puternicĭ domnitorĭ aŭ suferit fără deosebire înfrângere. Bismarck nu va face greșéla politică de a declara rĕsboiŭ bisericiĭ catolice."

Ofițeriĭ zimbiră.

„Nu cunosc planurile cancelaruluĭ imperial," reflectă un căpitan de cavalerie, „dară în noul imperiŭ s'a început deja lupta religionară. Guvernul german ḑea sub protecția sa pe aceĭ preoțĭ catolicĭ, carĭ caută catedre de profesorĭ orĭ oficiĭ și carĭ sînt escomunicați de către episcopĭ. Aceștiĭ profesorĭ escomunicați instruéză pe băețiĭ catolicĭ în contra opririĭ episcopilor și Papeĭ, a căruĭ infalibilitate o négă. Statul dă salar regulat preoților separați de către Papa. Cred, că acésta este maĭ mult de cât însă-și declararea de rĕsboiŭ, este preludiul rĕsboiuluĭ."

„A bună samă," zise cu bucurie contele. „Dară basate sînt óre aceste sciriĭ?"

„Cu tótă siguritatea," rĕspunse colonelul. „Se pot ceti în fiesce care ziar german."

„Poftim!" zise un maior scoțênd un ziar.

Fața conteluĭ strălucia de bucurie, când ceti ziarul.

„Așa este," zise el. „În câte va provinție ale Germanieĭ s'a început lupta în contra bisericiĭ. Dară care va fi sfârșitul?"

„Învingerea Germanieĭ asupra bisericiĭ romane," rĕspunse colonelul. „Domnia Papeĭ în Germania va cĕḑé. Preste zece anĭ împĕratul german va fi cap bisericesc și lumesc aĭ imperiuluĭ — ca și Țarul. Catoliciĭ vor dispĕré orĭ se vor converti, și religia națională generală va satisface tuturor indiginților religióse, carĭ și așa la omul cult nu apasă în cumpĕnă."

„Așa dară biserică națională!" zise contele cu seninătate. „Dacă bine îmĭ aduc a minte, Napoleon I încă a avut acest ideal voind, să organiseze o biserică națională. Dară pedecĭ întrevenite aŭ zădărnicit planul împĕratuluĭ. Napoleon a căḑut și a murit în exil. Așa se face, domnilor, că și azĭ se află în Franța catolicĭ, preoțĭ și episcopĭ, — ĕră în Roma este Papă."

„Pe timpul luĭ Napoleon I raporturile n'aŭ fost destul de cópte pentru o religie de stat," zise colonelul. „Azĭ împrejurările sînt mult maĭ favorabile, cel puțin în Germania. Pretutindenĭ s'a deșteptat sentimentul necesitățiĭ uneĭ religiĭ, care să corĕspundă culturiĭ. Din causa acésta sînt în Germania atâtea împotririĭ față cu declarația Papeĭ, în care se numesce pe sine însu-și infalibil, ca să suprime libertatea consciinței. Turburarea e generală, și timpul e prielnic pentru ruperea totală a Germanieĭ de către Roma."

„Acésta este pentru mine o scire cu totul nóuă și interesantă," zise contele veséĭ. „Ce înțeleg în Germania sub infalibilitatea Papeĭ?"

„Ceea ce trebue să se înțĕlégă," rĕspunse maiorul. „Infalibilul Papă póte vesti învĕțăturĭ religióse nóuĕ, câte vré, póte da drept declarație divină orĭ ce prostie, póte forța pe orĭ care catolic sub pedépsa blăstĕmuluĭ și escomunicăriĭ, să crédă orĭ ce fel de bădărănie."

„Nu uĭta pretensiunile Papeĭ față cu domnitorĭ, pe carĭ vre, să-ĭ depună, dacă nu guvernéză după placul și porunca luĭ," întregi generalul. „Dacă Papeĭ îĭ place, să declare rĕsboiŭ uneĭ națiuni eretice, soldațiĭ catolicĭ trebue să pornéscă."

„A fară de acestea bieții catolicĭ trebue să dăruéscă filerii luĭ Petru, și a nume cât doresce brutalitatea papală," zise căpitanul. „Și nime nu póte grăi în contra acesteĭ despoiări. fiind că ceea ce poftesce infalibilul, e datorie de consciință."

Contele a ascultat cu cea maĭ mare mirare până în sfârșit esplicațiile referitóre la infalibilitatea Papeĭ, esplicațiĭ, carĭ i-se păreaŭ atât de necălite și ridicule, cât abia putea, să-și opréscă rîsul.

„Mânia bunilor Germanĭ față cu pretensiunile strigătóre la cer ale Papeĭ le găsesc fórte naturale," zise el.

„Dară nu înțeleg, cum și-a luat bĕtrânul călugăr din Roma îndrăznéla, ca să dea acéstă palmă publică culturiĭ moderne," zise veninos colonelul. „Tóte drepturile și puterea de stat și-le reclamă șie-și. Se rățoesce și se umflă ca un fel de Dumnezeŭ mic."

„Și dta gândescĭ, domnule, că dóră statul este un ast fel de Dumnezeŭ mic?" obiecționă contele așteptând rĕspuns.

„Nu voiŭ, să confund conceptul luĭ Dumnezeŭ cu superstiția religieĭ," rĕspunse colonelul. „Fiesce care băeat de școlă scie azĭ deja, că un ast fel de Dumnezeŭ nu esistă. Voiŭ numaĭ, să zic, că statul are putere în orĭ ce direcție și că ast fel are și dreptul de a înființa o religie nóuă, care să corĕspundă esigințelor timpuluĭ, cu un cuvînt o religiune de stat."

„Înțeleg, domnule," zise Rethel. „Dacă dară în Germania aŭ detronat pe vechiul Dumnezeŭ, atunci e firesc, ca să vĕ desbrăcați de religia acestuĭ Dumnezeŭ. Dacă însă forța de stat este noul Dumnezeŭ german, atunci acela are dreptul de a înființa o religie nóuă după placul sĕŭ și cu desevârșire după voința și necesitatea bunilor Germanĭ. Domnilor, n'aș fi gândit, că în Germania aț fi progresat așa de mult."

Ofițeriĭ priviaŭ drept declarație măgulitóre fina satiră a conteluĭ.

„Victoria germanismuluĭ e deplină," zise cu superbie maiorul. „Puterea germană și spiritul german învinge nu numaĭ pe câmpul de bătae, ci pe tóte terenele."

„Dară cum se face, domnilor, că soldațiĭ germanĭ manifestéză în public credința sa religiósă internă?" întrebă contele. „În Franța aŭ făcut surprindere generală sentimentele evlavióse ale soldaților germanĭ. Ba tocmaĭ acestor însușirĭ morale, acesteĭ religiosități blânde s'a atribuit resultatul admirabil al glorióselor învingerĭ. Se zicea, că soldațiĭ nostri francezĭ sufer continue înfrângerĭ numaĭ din causa, că sînt ireligioșĭ, necredincioșĭ și necreștinĭ, pe când soldațiĭ germanĭ înving, pentru că sînt temĕtorĭ de Dumnezeŭ."

„Asta e numaĭ poveste," zise colonelul. „Victoriile nóstre n'aŭ de a face nimica cu religia, de și nu voiŭ, să neg, că poporația de rînd a Germanieĭ este religiósă până la superstiție. Biserica națională a bună samă va vindeca poporul necult de acéstă bólă."

„Dacă poporul necult va fi așa de bun, să schimbe religia vechiuluĭ sĕŭ Dumnezeŭ cu religia cea nóuă de stat," rĕspunse contele. „Mĕ tem însă. că nicĭ pururea învingĕtorul Bismarck nu va fi atât de puternic, cât să convertéscă la biserica națională massele marĭ ale poporuluĭ. Acésta ar fi risipă de banĭ și de timp zădarnică, fiind că preste tot celuĭ cult nu-ĭ trebue religie, ĕră poporul se alipesce de Dumnezeul sĕŭ cel vechiŭ. Și apoĭ. domnilor, fiți convinși, că Dumnezeul cel vechiŭ nu sufere tovarĕș pe lângă sine! Fulgerile luĭ aprind biserica națională, și el cu o singură mișcare nimicesce imperiul, care s'a revoltat asupra maiestățiĭ dumnezeescĭ."

Ofițeriĭ priviaŭ surprinși uniĭ la alțiĭ, când bĕtrânul se sculă și urcându-se în trăsură porni către casă.

Fiul conteluĭ n'a înțeles nicĭ un cuvînt din conversația germană. S'a mirat, când a vĕḑut pe tată-sĕŭ adâncit în conversație atât de vie cu ofițeriĭ inimicĭ, dară mirarea luĭ a ajuns la culme, când a aflat causa seninătățiĭ tatâluĭ sĕŭ.

„Nu te înțeleg, tată! Cum te poțĭ bucura, că biserica nóstră este espusă persecuțiuniĭ?"

„Persecutarea bisericiĭ nóstre mĕ dóre, iubite Charles!" zise contele Rethel. „Bucuria mea are altă causă. Dacă ziarele germane spun adevĕrul, și dacă ofițeriĭ germanĭ judecă corect spiritul guvernuluĭ german, atunci noul imperiŭ german declară rĕsboiŭ protectoruluĭ atotputernic al bisericiĭ și Scaunuluĭ papal. Și mâna, care a nimicit pe toțĭ inimicĭ bisericiĭ și aĭ Papeĭ, va preface în ruină și Germania! Nebuniĭ! Cred dóră. că Dumnezeŭ face escepțiune cu Germania? Ceea ce n'a succes în timp de opt spre zece vécurĭ nicĭ celor maĭ puternicĭ domnitorĭ, adecă nimicirea bisericiĭ luĭ Dumnezeŭ și a locțiitoruluĭ luĭ, ei totuși voesc, să o facă? Trăesce Dumnezeul cel vechiŭ! La lucru numaĭ, superbă Germanie! La lucru! Dă năvală asupra stînciĭ luĭ Petru, persecutéză biserica, căcĭ prin acésta veĭ pronunța

asupră-ţi sentenţa proprie. Dumnezeŭ îşi ţine promisiunea, ce a făcut-o întru apĕrarea bisericii şi a Papei. Porţile iadului nu vor învinge.

Trăsura se opri dinaintea castelului. Puternica mişcare a spiritului a atacat pe moşnégul de 73 ani. În ziua următóre se simţi fórte rĕŭ. A chemat preot. Apoi a poftit lângă sine pe fiicele sale şi pe fiul sĕŭ. Charles a trebuit, să-i cetéscă convorbirea, ce a decurs în Fontainebleau între Napoleon I şi Piŭ VII, care aprodul o scrisese din cuvînt în cuvînt. Muribundul a ascultat cu atenţiune cetirea.

„Iubiţiĭ meĭ copiiĭ!“ zise cu glas muritoriŭ. „Lucraţi din tóte puterile, ca Franţa să se renască în privinţă morală şi religiósă! Ascultaţi de porunciile luĭ Dumnezeŭ şi nu uĭtaţi nici o dată, că Dumnezeul cel vechiŭ, singurul stăpânitor al lumiĭ, trăesce în veci, şi că el este îndreptătorul sorţiĭ fiesce cărui om şi fiesce cărei naţiuni! Serviţi cu frică sfîntă Dumnezeuluĭ atotputernic, al cărui scaun este cerul, ĕră pământul aşternut piciórelor luĭ.“

Capul îĭ căđu pe perină, — contele Iosif Rethel muri. **T.**

Bibliografie.

Zarandul şi Munţiĭ apuseni aĭ Transilvaniei, *descriere de Silvestru Moldovan, cu 9 ilustraţiuni şi o schiţă. Sibiiŭ 1898. Preţul 1 fl. 8⁰ mic XIX+302.*

Mergeam anul trecut spre Veneţia. Trenul trecea prin mijlocul unor păduri de brad, de o frumséţă uimitóre, şi a dese se ascundea în sinul pământului, pentru ca la reivirea-i să ofere ochilor nostri peĭsajuri cari de cari mai admirabile. Şi aşa, cum pe dinaintea ochilor nostri se perindau aceste frumseţi ale naturiĭ, se înţelege, că nu puteam sta reci şi muţi făr de a scóte vre un cuvînt de uimire. Un singur prietin de călătorie se părea, că n'are nici un sentiment. El părea nepăsător şi asculta óre cum cu ciudă vorbele nóstre, până ce ne mai putêndu-se stăpâni ne spuse verde în faţă: „Eĭ! Regiuni de acestea se află destule şi în ţara nóstră!“ Şi pe tema acésta se începu o mică dispută, care se închiă cu resultatul, că da, vor fi şi în Ardeal, dar ele sînt necunoscute, nime n'a îngrijit, ca turiştiĭ să se pótă apropia de ele, să le pótă admira, să se pótă încânta de măreţia lor.

Dl Silvestru Moldovan vine acum şi în acéstă descriere, ce se presintă, face cunoscută o parte admirabilă din ţara nóstră. Volumul acesta, care nu lasă nimic de dorit în privinţa technică, e continuarea descrieriĭ apărute mai înainte şi intitulate „Ţara nóstră“. De astă dată, — după ce a ieşit cu Murĕşul din Ardeal şi l-a petrecut aprópe până la vĕrsarea-i în Tisa, — vine înapoi, întră pe acela-şi drum în ţară, pe unde ieşise, părăsesce valea Murĕşuluĭ şi trecênd prin Zarand se cufundă în Munţiĭ apuseni, redeşteptând din vremurile vechi gloria aprópe uitată a locuitorilor din aceste ţinuturi.

Nu mĕ gândesc, să fac elogiiĭ dluĭ autor. Dsa e cunoscut ca un plăcut povestitor, şi volumul apărut acum e o nóuă dovadă despre acésta. Şi nici nu trebue să cauţi, aprópe fie care pagină e scrisă atât de frumos şi cu atâta căldură pentru admirabile ţinuturi, unde rĕsună dulcele nostru graiŭ. Am cetit cu atenţiune întreg volumul, şi în gândul meŭ am dat dreptate prietinuluĭ, care era invidios pentru laudele, ce aduceam munţilor Croaţieĭ, când atâtea frumseţi întîlnescĭ în munţiĭ nostri „cu văile lor ânguste, cu gheţarele, cu stîncile pleşuve, cu peşteri, cheĭ de munte, căderi de apă şi alte minuni de ale naturiĭ“.

Şi are multă dreptate autorul. Frumseţile acestea sînt interesante pentru orĭ cine, iubitoriĭ naturiĭ găsesc în ele atâtea motive, carĭ îĭ umplu de admiraţie, — pentru noi Românii însĕ frumseţile aceste aŭ, — căci trebue să aibă, — un farmec deosebit.

Şi étă de ce! Dl Moldovan ne-o spune acésta atât de frumos: „Văile acestor munţi aŭ rĕsunat odinióră de cântece de vitejie şi de libertate. . . . . Stîncile resfirate pe malurile Arieşuluĭ, Ampoiuluĭ şi Crişuluĭ, dacă ar avé graiŭ, ar sci, să povestéscă minuni de vitejie şi de fapte bărbătescĭ, sevârşite de aceştiĭ fiiĭ aĭ munţilor în lupta lor pentru drept şi libertate. . . .“ Ce n'ar sci spune *Albacul* şi *Vidra?* Şi óre cine póte înţelege murmurul taĭnic al *„goronuluĭ luĭ Horia“*, ce se înalţă falnic în cimiteriul din Ţebea, aprópe de mormîntul luĭ Iancu? „Străinul póte, să trécă nesimţitor. . . . dar Românul trăsare.“ Şi mereŭ ne face autorul, să ne umplem de farmec, să trăsărim, mereŭ deşteptă în noĭ aduceriĭ a minte, carĭ ne fac, să ne încălđim şi să ne gândim, cât de puţin sîntem noi faţă cu aceştiĭ vitejiĭ. . . .

Dar iértă, iubite cetitor, acéstă digresiune, — uitasem pe o clipită, că cartea acésta nu e o carte de istorie, ci nepretensiva descriere geografică şi etnografică a acestor ţinuturi. E cu neputinţă însĕ, să nu te perdi, . . . când trecĭ prin Zarand şi atingi satele Curechiŭ, Mesteacăn şi Ţebea! E cu neputinţă, să împedecĭ în ochi-ţi o lacrimă de emoţiune, când cetescĭ următórele şire:

„În aretul văiĭ, în stînga, se estinde comuna *Mesteacăn*. Aicĭ, călătoriule, opresce-ţi paşul, căcĭ locul, unde te afli, a fost martor la marĭ lucrurĭ din trecutul nostru. În apropiarea drumuluĭ veĭ zări o simplă *cruce de pétră*, fără nici o inscripţie. Te închină la ea şi păşesce cu smerenie pe acest loc, căcĭ aicĭ, unde stă azĭ acest sfînt semn, a stat în vécul trecut vechea *biserică din Mesteacăn*, între pereţiĭ căreia aŭ plămădit la 1784 Horia şi cu soţiĭ sĕĭ revoluţiunea română şi aŭ depus jurămînt în faţa sfîntuluĭ altar, că vor lupta până la cea din urmă răsuflare, ca să sdrobéscă şi să calce în picióre cruda tirănie, ce ţinea apĕsat la pământ pe bietul iobagiŭ român. . . .“

Închinându-se gliilor, carĭ astupă osemintele luĭ Iancu, crucĭ simple aşedate de-asupra mormîntuluĭ, şi luându-şi rĕmas bun de la falnicul goron al luĭ Horia, — care are o periferie de 18 m, trece autorul mai de parte prin Baca de Criş la Halmagiŭ cu vestitul bulciŭ al Sân-Tóderuluĭ, numit alt cum şi bulciul sărutatuluĭ, tîrgul de sărutat şi tîrgul nevestelor, povestind provenienţa acestuĭ obiceiŭ interesant. Sfârşind cu Zarandul face puţină istorie relativă la comitatul cu acest nume şi apoi descrie ocupaţiunea şi portul locuitorilor. În capitolul acesta întîlnim vorba *chiujerĭ*, care ar fi, să fie negustător de vite, de la *chiusă*, tîrg cu vite, a cărui etimologie însĕ nu se spune, de şi la tot casul ea ar fi interesantă. Cu regret însémnă autorul, că la oraşe femeile economilor şi-aŭ pĕrdut portul, industria de casă dă îndĕrĕt, şi nu se mai cóse îmbrăcăminte ţĕrănescĭ cu atâta gust estetic ca mai de mult. Nu greşim, când spunem, că am fi dorit, ca fiind vorbă de joc, să se fie făcut o descriere mai amĕnunţită a luĭ, cam cum e jocul pe aci, şi ce îndémnă pe autor, să ne spună, că jocul şi-a păstrat caractĕrul sĕŭ naţional?

Şi acum trecem preste Brad, ne apropiăm de muntele Vulcan şi pogorînd în valea Cerniţeĭ sosim la Abrud, care e descris pe lung şi amĕnunţit, pomenindu-se de trecutele timpuri fericite când primarul Abruduluĭ purta pe cisme potcóve de aur.

(Va urma.)

Dr Elie Dăianu, **Cronica anuluĭ 1848** fasc. II. lunile Aprilie—Septembre, Sibiiŭ 1848. După cum indică şi titlul, broşura acésta în 4⁰ de 148 pag. cuprinde întîmplările mai marcante din anul 1848 înşirate zi de zi. O recomandăm cetitorilor nostri cu tótă căldura. Ea e o oglindă a celor întîmplate în ţĕrile locuite de Românĭ în acel an de luptă pentru drept şi libertate.

A apărut în editura „Uniriĭ“:

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de **Lewis Wallace.**

Traducere.

Tom. I. broş. . . . . 75 cr.
Tom. II. broş. . . . . 70 cr.

A apărut:

Manual de Psichologie şi Logică pentru clasa VIII a şcólelor medie edat de *Dr Vasile Hossu.* Blaş. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. 1898. Preţul broş. 1 fl. 20 cr.

A apărut:

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Întroducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8. Preţul 1 fl. 5 cr. saŭ 2 leĭ 20 baniĭ. Editura auctoruluĭ.

Opul e dedicat *Escelenţeĭ Sale Preasfinţitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor.

„Opul acesta póte fi de folos tuturor credincioşilor nostri, dar mai vîrtos Veneratuluĭ Cler archidiecesan, căruia şi chemarea sa sublimă îĭ impune datorinţa strictă de a studia mai adânc misteriile sfinteĭ nóstre religiuni. De aceea recomandăm acest op cu tótă căldura spre a se procura pentru tóte bibliotecile districtelor protopopescĭ şi pentru cele parochiale, orĭ unde este cu putinţă. Asemenea recomandăm Veneratuluĭ Cler, să rĕspândéscă acéstă carte în cercurile cât mai largĭ ale credincioşilor nostri.“

Blaş din şedinţa consistorială ţinută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8⁰ mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Editor şi redactor rĕspunzĕtor:
Dr Victor Szmigelski.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.

Abonamentul

Pentru monarchie: Pe an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate: Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a dóua óră 6 cr., a treia óră 5 cr., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Uniriĭ**« în Blaş.

Anul VIII. Blaş 31 Decembre 1898. Numĕrul 52

Invitare la abonament.

Invităm la abonament nou, spre care scop am alăturat câte o asemnaţiune postală, rugându-ne a renoi cât mai grabnic abonamentul, pentru ca să nu se facă întrerumpere cu spedarea foiĭ.

Preţurile rĕmân cele vechĭ şi sînt indicate în fruntea foiĭ.

Tot o dată rugăm pe P. T. Domnĭ abonenţi, carĭ sînt în restanţă cu abonamentul, să binevoéscă a grăbi cu achitarea acestuia, pentru ca să putem acoperi spesele edărĭi foiĭ.

Administraţia.

Statificarea şcolilor.

De repeţite orĭ am arĕtat pericolul, cu care statul însuşĭ ameninţă esistinţa şcolilor românescĭ prin politica sa de statificare.

Acele şcolĭ românescĭ şi confesionale, unde comunele bisericescĭ nu aŭ putut asigura învĕţătorilor salarul minimal prescris de lege şi ast fel aŭ fost silite să recurgă la ajutorul statuluĭ, sînt de jumătate în mâna statuluĭ adecă a guvernuluĭ pus în fruntea statuluĭ, căcĭ învĕţătoriĭ lor nu se pot alege şi numi fără de aprobarea guvernuluĭ, care când îĭ place îĭ póte şi înlătura.

Şcolile ajutate de stat se sporesc în mod înfricoşat, nu numaĭ pentru că poporul sărăcesce şi devine tot maĭ incapabil de a-şĭ susţiné şcolile sale românescĭ şi confesionale, ci şi pentru că politica actuală face tot posibilul chiar şi în contra legilor esistente, ca să aducă şcolile românescĭ în situaţiunea de a nu maĭ puté esista fără de ajutor de la stat. În cele maĭ multe comitate se subtrag şcolilor confesionale tot ajutoriul, care-l aveaŭ maĭ înainte de la comunele politice. Ast fel d. e. de şi legea din 1868 zice, că pămîntul, care prin comasare orĭ segregare s'a dat şcoliĭ comunale, are să-l foloséscă şcóla confesională până atunci, până când se înfiinţéză şcóla comunală, totuşi pe teritoriul comitatuluĭ Albeĭ inferióre pămîntul acela s'a luat din folosinţa şcolilor confesionale şi în acele comune, unde încă nu s'aŭ înfiinţat şcolĭ comunale.

În chipul acesta şcolile nóstre confesionale, strimtorate de o parte de sărăcirea poporuluĭ, ér de altă parte de subtragerea ajutórelor ce le aveaŭ până acum de la comunele politice, sînt silite a recurge la ajutoriul statuluĭ, şi a se pune la discreţiunea guvernuluĭ, care nu are alta în vedere, de cât idea de stet magiar, care, pe cum este concepută astăzĭ, însémnă discompunerea nóstră şi pe terenul bisericesc şi pe cel naţional.

În timpul din urmă înse ĭes tot maĭ mult la ivélă nóuĕ apucăturĭ blăstĕmate pentru nimicirea şcolilor confesionale, respective pentru statificarea lor.

După legea din 1868 statul are drept, să înfiinţeze orĭ unde-ĭ place şcolĭ de stat. Fiind că înse nu are banĭ, ca să pótă înfiinţa atâtea şcolĭ, câte o promis ministrul întru amintirea mileniuluĭ, organele politice cu tot felul de presiunĭ înduplecă comitetele comunale ca în contra legiĭ să ĭea asupra comunelor sarcina de a zidi şcolile de stat şi de a face arunc de câte 5% după darea directă de stat asupra fie căruĭ locuitor din comună pentru acele şcolĭ, fără considerare la aceea, că respectiviĭ locuitorĭ contribuesc deja maĭ mult de cât 5% după darea directă pentru şcolile confesionale. Ajungênd locuitoriĭ sub îndoita sarcină, de a ţiné şi şcólă de stat, şi şcólă confesională, uşor sînt ispitiţĭ de a nu maĭ contribui nimica pentru şcóla lor confesională, care în chipul acesta trebue să înceteze, căcĭ puţinĭ sînt conducĕtoriĭ comunelor nóstre bisericescĭ — maĭ vîrtos de când cu subvenţiunea cleruluĭ de la stat —, carĭ să aibă curajul, şi în unele casurĭ priceperea de a recurge pe la o mulţime de foruri spre a scuti pe credincioşiĭ lor de contribuţiunea nelegală în favorul şcoliĭ de stat.

La tóte aceste machinaţiunĭ s'a maĭ adaus şi aceea, că preoţilor li se promite, că în calitate de catecheţĭ la şcolile de stat vor căpĕta remuneraţiune din cassa statuluĭ, şi trebue să constatăm cu durere, că se află şi preoţĭ de aceia,

---

Feuilleton.

Icóne negre pe sfund alb.

II.

Vicariatul apostolic din Benin. Spitalul leproşilor din Abeokuta. Fotografarea la Negri. În ţĕrile tropice aprópe pretutindenia se află grozava bólă, numită lepră, şi de aceea găsim acolo aprópe în tóte misiunile catolice institute maĭ marĭ, saŭ maĭ micĭ, unde ceĭ maĭ sĕracĭ aĭ sĕracilor află îngrijire şi alinare. În timpul din urmă călugăriĭ misiunilor africane din Lyon aŭ ridicat şi în apropiarea mareluĭ oraş de Negri, Abeokuta, spre nord de la Lagos pe ţĕrmuriĭ Benin o ast fel de casă. „Am mângăiarea", aşa scrie venerabilul părinte Coquard superioruluĭ sĕŭ, „de a Vĕ anunţa, că spitalul nostru pentru leproşĭ este gata şi iubiţiĭ nostri leproşĭ sînt adăpostiţĭ în el. Sĕrbarea sfinţiriĭ a fost cu adevĕrat mişcătóre. Binecuvîntare, predică, cântare, nimic n'a lipsit. Leproşiĭ nostri aŭ făcut ochĭ marĭ, şi aŭ rĕmas tare miraţĭ, că li-se face atâta onóre, lor, carĭ alt cum eraŭ dedaţĭ să fie alungaţi pretutindenia cu petri. Aŭ şedut nemişcaţĭ ca în extaz. Aşa ceva n'aŭ vĕdut eĭ nicĭ când în viaţa lor. După serbarea bisericéscă li-s'a dat un prânz bun; s'a beut vin de curmale şi pitu (bere de sorgo; sorgo e o plantă gramineă) şi s'a bătut toba. Toţĭ aŭ jucat şi aŭ cântat. Bambalacumba Padi Kokar Bambalakumba, adecă: trăéscă părintele Coquard!

„Spitalul nostru e situat pe o colină, şi e încunjurat de stâncĭ înalte, carĭ fac din el o forteréţă naturală, dar casa se ridică de asupra eĭ şi se arată întregeĭ părţĭ ostice a oraşuluĭ. Aerul e curat, prospectul pompos. Acuşi crucea implântată pe vîrful stâncĭĭ va domina Abeokuta; ăsta va fi lucrul cel maĭ minunat. Colina e un loc de fetiş, saŭ farmece, şi se numesce oke bohum bohum, adecă muntele echouluĭ.

„Numele se derivă de la echoul, care redă fórte curat cuvintele pronunţate cu vóce moderată. Acesta (echoul) e, cum zic Negriĭ, fetişul (idolul), care rĕspunde trecĕtorilor. Toţĭ păgânĭĭ din Joruba (numele împĕrăţieĭ de maĭ înainte a Negrilor) cred de fapt, că munţiĭ, stâncile, arboriĭ sînt locuiţĭ de spirite. De când înse călugărul a binecuvîntat spitalul leproşilor şi curtea, aşa se vorbesce acum, spiritele ar fi părăsit acest loc, şi de aceea nicĭ nu maĭ plóuă în Abeokuta. Nimic maĭ firesc, căcĭ ne aflăm în anutimpul secetos. E înse adevĕrat, că echoul nu maĭ rĕspunde. Este óre urmarea stîrpiriĭ pădurii, saŭ a edificiuluĭ celuĭ nouŭ? La tot casul credinţa deşértă locală serbéză acum un triumf, şi ómenĭ rĕutăcioşĭ, jaluşĭ s'aŭ folosit de asta, ca să provóce turburărĭ, ma ce e maĭ mult, aŭ ameninţat chiar şi cu derîmarea spitaluluĭ. Dar acum nu maĭ avem nicĭ o temere. Nime nu va incomoda pe scumpiĭ nostri leproşĭ în refugiul lor inviolabil.

„După mórtea superioruluĭ misiuniĭ nóstre, a părinteluĭ François un timp óre care am neglijat în cât va pe aceştĭ băeţĭ leproşĭ. Nu ĭ-am maĭ putut cercета aşa des. Era aşa de parte. Pe de altă parte vedeam spre supĕrarea mea, cum îmĭ dispare speranţa, de a le zidi un asil maĭ aprópe de misiune. Eleemozinele primite până atunci aŭ fost epuisate prin durarea orfanotrofiuluĭ şi a spitaluluĭ şi nicĭ n'aŭ fost de ajuns pentru acelea. Predicatorul protestant s'a folosit de perplexitatea mea. „Paterul nu

arĭ pentru ast fel de remuneraţiuni acrifică chiar şi esistenţa şcolĭĭ confesionale şi ast fel sapă eĭ înşi-şĭ mormîntul comuneĭ bisericescĭ, în fruntea căreia sînt puşĭ, să o păstoréscă şi întăréscă.

Peste tóte înse ne umple de îngrijirĭ machinaţiunea cea maĭ próspětă, de care se face amintire şi în raportul nostru despre congregaţiunea comitatuluĭ Albeĭ inferióre ţinută în 29 Decembre a. c. Aşa se vede, că pe viitor chiar baniĭ orfanilor nostri administraţi la comitat se vor da împrumut guvernuluĭ, ca să pótă înfiinţa cât se póte maĭ multe şcolĭ de stat menite a înlocui în multe comune şcolile nóstre confesionale şi românescĭ.

În faţa acestuĭ pericol mare apelăm din nouŭ la credinţa şi sentimentele românescĭ ale cleruluĭ şi poporuluĭ nostru, să facă tot ce este cu putinţă pentru a salva esistinţa şcolilor nóstre naţionale şi confesionale. Noĭ de repetite orĭ am indicat căile, pe carĭ se pot apĕra aceste şcolĭ. Nu rĕmânealta de cât să le urmăm cu zel şi abnegaţiune.

Adunarea estraordinară a congregaţiunĭĭ comitatuluĭ Albeĭ de jos. — În 29 Decembre s'a ţinut adunarea estraordinară a comitatuluĭ Albeĭ inferióre, la care abia aŭ participat vre o 6—7 românĭ: Ĭ. M. Moldovan, Dr Aug. Bunea, Dr Vas. Hossu, Dr V. Szmigelski şi Dr Isidor Marcu din Blaş, Florescu din Ighiŭ şi Orăsan din S. Ĭacob, de şi era vorba, ca comitatul să ĭea un împrumut de preste 100,000 fl. v. a., cu care ministrul de culte şi instrucţiunea puplică să pótă zidi maĭ multe şcolĭ de stat. Într'adevĕr comisiunea permanentă a şi făcut propunerea, ca vicecomitele să între în pertractărĭ cu ministrul cu privire la garanţiile, carĭ le dă acesta pentru replătirea banilor, ce i-s'ar da împrumut şi la plătirea cametelor după capital, şi să închie şi contract. Faţă cu acéstă propunere dl Dr A. Bunea provocându-se la motivele, carĭ le-a desvoltat pe larg în congregaţiunea din primăvara anuluĭ 1897, declară, că nu se învoesce la contragerea împrumutuluĭ pentru înfiinţarea şcolilor de stat. Şcolile de stat aŭ, să se înfiinţeze şi susţină după legea din 1868 esclusiv din baniĭ statuluĭ, şi nu din aĭ comitatuluĭ orĭ aĭ comunelor politice. Combate tendinţa aceea, că comunele şi comitatul subtrag orĭ ce ajutor şcolilor confesionale şi daŭ tot ajutorul lor şcolilor de stat, asupra cărora statul singur dispune, fără nicĭ o ingerinţă a factorilor, carĭ conlucră la înfiinţarea acelor şcolĭ.

Tot în contra contragerĭĭ împrumutuluĭ se declară şi dl preposit Ĭ. M. Moldovan, care într'o vorbire maĭ lungă arată, că ar trebui să se ajute şcolile confesionale în desvoltarea lor liberă, căcĭ în acelea se pune pond pe educaţiunea religiósă şi morală, fără de care nu putem avé cetăţenĭ gata a-şĭ jertfi viaţa pentru patrie. Din contră în şcolile de stat nu se dă importanţă educaţiunĭĭ religióse şi morale, şi ast fel în proporţiunea, în care se va spori numĕrul cetăţenilor fără de confesiune şi a acelora, carĭ profesézĕ principiĭ contrare esistenţeĭ comitatuluĭ şi a statuluĭ.

Se înţelege de sine, că aceste vorbirĭ aŭ rĕsunat în pustiŭ, căcĭ până şi parochul romano-catolic din Aĭud încă a votat pentru contragerea împrumutuluĭ de lipsă la înfiinţarea şcolilor de stat, carĭ n'aŭ nicĭ un caracter religios. Alt cum cestiunea împrumutuluĭ acestuia va maĭ veni o dată pe tapet, când adecă se va presenta spre aprobare contractul relativ la împrumutul amintit. Atuncĭ va fi şi votare nominală. De aceea sperăm, că membriĭ românĭ aĭ congregaţiunĭĭ macar atuncĭ nu vor străluci prin absenţa lor.

Pace? — Nu preste mult se vor aduna la sfat representanţiĭ puterilor în Petersburg spre a hotărî mĕsurĭ, carĭ să asigureze pacea. Într'aceea înse acele-şĭ puterĭ îşĭ întăresc armatele. „Magyar Állam", care pe lângă tótă orbia sa şovinistă une oria totuşĭ are câte un moment lucid, în 22 a c. a publicat sub inscripţia „State în descompunere" un articol fórte interesant, care ilustréză de minune prospectele păcĭĭ. Îl reproducem aci:

„Prim-ministrul Angliеĭ lordul Salisbury în 9 Novembre a. c. a rostit o cuvîntare fórte memorabilă, în care între altele a făcut amintire şi despre naţiunile acelea, carĭ se cufundă, mor, şi despre moştenirea acestora. Anglia adecă în vremea din urmă a făcut pregătirĭ de rĕsboiŭ aşa de ulmitóre şi în privinţa acésta a corĕspuns aşa de mult opiniunĭĭ publice angleze, cât mulţĭ nicĭ nu maĭ puteaŭ recunósce pe Anglezĭ, carĭ până acuma urmaseră aşa de orbiş şi de necondiţionat politica saculuĭ de lână.

„Dară de şi primejdia rĕsboiuluĭ din partea Angliеĭ nu e aşa de ameninţătoriŭ, totuşĭ e caracteristic lucrul acela, că şi Anglia, carea cuceresce pe cale pacĭnică, încă ţine cont de eventualităţile rĕsboiuluĭ, când îşĭ propune, să-şĭ asigureze coloniile sale, carĭ îmbrăţişézĕ lumea întrĕgă; şi pe când ministrul liberal lordul Roseberry a făcut atenţĭ pe compatrioţiĭ sĕĭ deja acum sînt doĭ anĭ, că să stea la pândă, ca — dacă numaĭ va fi cu putinţă, să incorporeze în pace coloniile cele colosale, carĭ întrec de 22 orĭ teritoriul regatuluĭ întreit, şi că eventual le va căuta, să pună mâna şi pe mănunchiul sabieĭ, — pe atuncia Salisbury grăind despre statele, carĭ se descompun, şi despre naţiunile, carĭ mor, a atras luarea a minte la aceea, că Anglia să stea gata, pe când se vor desface statele acelea, carĭ sînt în descompunere. Nu sufere adecă îndoélă, că maĭ multe state vechĭ ajung aşa zicênd în descompunere, licuidéză, se pogor de pe piedestalul cuprins

---

are mijlóce", zise el cătră leproşĭ: „veniţĭ la noĭ, noĭ sîntem bogaţĭ; faceţi-vĕ protestanţĭ, şi veţĭ căpĕta atâta şi atâta pe sĕptĕmână." Cam pe timpul acesta a venit părintele Pied, administratorul din Benin la Abeokuta. Eŭ ĭ-am espus lipsele mele cu deamĕnuntul. „Ce", zise el: „D-Ta nu maĭ aĭ încredere în provedinţa divină? Unuĭ misionar nicĭ când nu-ĭ este ĭertat, să-şĭ pérdă curajul pentru lipsă de baniĭ. Numaĭ înainte cu bărbăţie". Am cercetat decĭ pe leproşĭ şi le-am promis o casă. Când Msgr. Pellet, vicariul apostolic s'a reîntors din Franţa i-s'a pus la inimă causa leproşilor, şi câte va lunĭ maĭ târziŭ m'a îndrumat, să încep zidirea spitaluluĭ.

„Acela e acum asigurat, şi în mĕsura, în care incurg eleemozinele, vom maĭ primi şi alţĭ leproşĭ, căcĭ maĭ sînt unĭĭ, carĭ de fricĭ orĭ de ruşine staŭ ascunşĭ. Când vor fi maĭ mulţĭ, le vom zidi căsuţe micĭ, în carĭ va fi loc pentru câte dóuĕ persóne. Fie care căsuţă va costa 2—300 francĭ. Astfel acuşĭ vom avé pe colină un sătuleţ. De o cam dată o parte a spitaluluĭ le servesce de capelă. La pólele colineĭ e situată moşia, ce o cultivă bolnaviĭ maĭ în putere. Cu puţinĭ baniĭ s'ar puté mări. Pămîntul e bun, dar causa, pentru care nu ni-l maĭ cedézĕ uşor, e gróza de lepră şi de leproşĭ.

„O damă tinĕră, Luisa Rodriguez, merge tot a dóua zi acolo, ca să propoveduéscă leproşilor creştinismul. Şi eŭ merg din când în când, să-ĭ mângâiŭ, să le duc medicină, să-ĭ încurajez, şi să-ĭ admoniez de cum va nu s'aŭ purtat tocmaĭ corect.

„Luisa Rodriguez s'a născut în Waida, portul principal din Dahome, şi educaţiunea şi-a primit-o de la călugăriţele din Porto-Novo (oraş de port francez pe malul sclavilor). În etate de circa 16—17 anĭ s'a dus dînsa la fratele eĭ în Lagos, un oraş fórte corupt şi primejdios pentru tinerime. Dar acolo ca şi în Porto-Novo. Luisa a fost un model de fată creştină. În dată ce a auḑit că eŭ caut femeĭ, carĭ să ajute la serviţul şi crescerea orfanilor şi a bolnavilor, numaĭ de cât s'a oferit, să se dedice fără de nicĭ o plată serviţiuluĭ samaritan între bieţiĭ Negri. Vorbesce şi scrie maĭ multe limbĭ. Cu firea ei modestă, ascultătóre şi amabilă pe toţĭ îĭ atrage la sine. O mamă n'ar puté, să se îngrijéscă maĭ bine de copiiĭ orfanĭ. Dînsa e îngerul mângâitor şi apĕrătórea leproşilor; dacă îĭ cert vre o dată, dînsa păşesce la mijloc şi se rógă, să-ĭ ĭert; dacă nu maĭ aŭ haĭne, saŭ se plâng de durerile, ce sufer, saŭ de fóme, Luisa în dată vine la mine ca să mĕ uşureze şi de cel din urmă sou $^1/_{20}$ franc = cam $2^1/_2$ cr.) pentru protejaţiĭ sĕĭ. Eŭ rog pe toţĭ aceia, carĭ vor ceti aceste rîndurĭ, să zică o mică rugăciune pentru acest suflet nobil."

Părintele Coquard alătură lângă scrisórea sa şi o epistolă a Luiseĭ, în care ni-se istorisesce o scenă ciudată din spitalul leproşilor.

„Treĭ zile după sfinţirea spitaluluĭ," aşa scrie dînsa, „părintele Coquard a adus aicĭ un fotograf. S'a dispus, ca leproşiĭ să se aşeḑe *în grupă;* părintele Coquard s'a postat de o parte a grupeĭ şi mie mĭ-a asemnat cea alaltă parte. Dar când aŭ pregătit aparatul, bieţiĭ ómenĭ aŭ început a tremura creḑênd, că acum s'a isprăvit cu eĭ. Ijalode a comunicat bărbatuluĭ sĕŭ Balugu temerile sale privitóre la asta. El: „Aşĭ, nu, părintele dóră nu póte avé de gând, să ne trimită în cea alaltă lume, după ce ne-a făcut o casă atât de frumósă şi după ce numaĭ ĭerĭ ne-a ospĕtat aşa de bine. Noĭ nu am făcut nicĭ un rĕŭ, şi de trébă ar maĭ fi apoĭ casa aceea?" — Ea: „Dar nu l-aĭ auḑit zicênd, că el vre, să ne ĭea chipul nostru şi vre, să ni-l trimită în ţara Albilor, ca să le arete cum prospiciăm noĭ şi că ce e lepra? Şi în adins a adaus, ca să ne arĕtăm binişor mânile şi piciórele. Nu este asta ceva grozav, să ne trimită chipul ómenilor celor albĭ, acolo de parte, ca să ne vaḑă bóla! Dómne Dumnezeule, dar óre chipul ómenilor se ĭea cu un tun?" — El: „Dar tacĭ tu. Părintele e om bun, nu l-ar lăsa inima să ne facă ceva rĕŭ. Şi apoĭ, dacă părintele ar vré, să ne omóre, nu s'ar pune şi el între noĭ." — Ea:. „O, ce maĭ cerbicos eştĭ tu! Dar n'aĭ vĕḑut, cum s'a pus el de o parte, şi pe domnişóra a aşeḑat-o de cea alaltă parte? Ómeniĭ albĭ sînt viclenĭ; puşcătura merge numaĭ prin mijloc şi ne va omorĭ pe noĭ amîndoĭ, fără ca să-ĭ atingă pe eĭ." Într'aceea aŭ cercat a se aşeḑa în deosebite posiţiunĭ. „El află", murmuraŭ bĕtrâniĭ între sine, „că noĭ nu stăm încă bine; asta o face a bună samă pentru aceea, ca să nu-ĭ scăpăm cum va". Dar hotărîtor pentru Ijalode şi bărbatul eĭ a fost, când li-s'a spus că vrem, să-ĭ fotografiăm

până acuma, și alte state sînt nevoite, să le cuprindă locul.

„Așa licuidéză în zilele acestea Spania cea odinióră așa de mare și de superbă și e nevoită, să cedeze altor națiuni mai vitale de cât ea sfera sa de putere cuprinsă până acuma; dacă Uniunea va puté. să mistuéscă insulele Filipine, dacă va sci, să facă în chip definitiv neatîrnătóre Cuba și insulele vecinașe, atuncia Spania nu va mai fi capabilă, să mai țină nici țĕrmurii și porturile africane din jurul Marocului, și asupra moșteniriĭ acesteia ușor se pot încăiera acuși Anglezii și Francezii. Statele se descompun, însĕ cine va lua asupră-și moștenirea?

„Și ce va fi cu Una Italia, cu acea formațiune bolnăvicióșă de stat, care are, să-și mulțăméscă esistența nu învingerilor militare? Consciință de putere nici o dată nu a pătruns acest complex de stat. Ce va fi, când o vor cuprinde municipalismul, regionalismul, malaria și pelagra și debilitarea finală? Cine va păși la timpul sĕŭ în poziția eĭ de pe Marea mediterană, și ce se va întîmpla cu Tripolis?

„Și fiind că e vorbă de state, carĭ sînt în descompunere, nici în butul învingeriĭ dobîndite asupra Grecilor nu putem, să ne uităm de Turcia, pe trupul căreia zarafiĭ și chirurgiĭ europenĭ și de altmintrea aŭ sevârșit deja în mai multe rînduri amputări?! Ba și călătoria împĕratului german în Pământul cel sfînt încă o aŭ adus în combinație cu o ast fel de întreprindere, ca și cum Germania ar avé de gând, să închirieze un port bună óră la țĕrmurii Sirieĭ, în ce chip făcuse acum sînt doĭ anĭ în Chiao-Ceau!

---

numaĭ pe eĭ singurĭ. Până când fotograful își îndrepta aparatul spre eĭ, părintele s'a dus să împlânte crucea pe zidul capeleĭ. „Acum“, zise Ijalode, „s'a gătat cu noĭ. Uită-te, el vre, să scape. El nu póte privi la noĭ, cum murim. Ar fi prea dureros pentru el. El i-a trimis pe toți ceĭ alalțĭ, și noĭ sîntem singurĭ. spre carĭ e îndreptată mașina. Adio, scumpe bărbate!“ — „Curaj, draga mea“, o mângăia Balugu. „Acum cred și eŭ, că tu aĭ drept. Cu noĭ vre, să încépă, fiind că noĭ sîntem căpeteniile; dar eŭ totuși sînt îndestulit, căcĭ părintele ne-a spus nóuĕ, că noĭ vom merge la Isus, și tu veĭ rĕmâné tot la mine.“ După ce se duse fotograful, s'aŭ mirat amîndoĭ, că maĭ erau încă în viață. Câte va zile maĭ târziŭ le-am arĕtat fotografiile. Fie care a vrut acum să-și vadă posa proprie, și întrebările nu se maĭ sfârșiaŭ. „Dar cum a ajuns chipul nostru prin ochiul mașineĭ în lăuntru și apoĭ a fară pe hârtie?“ — „Nu a ajuns pe hârtie, ci pe sticlă.“ — „Pe sticlă? Dar aicĭ e pe hârtie.“ — De pe sticlă a ajuns pe hârtie.“ — Așa dară de la noĭ în lădiță, din lădiță în sticlă, de pe sticlă pe hârtie — și de pe hârtie unde se vor maĭ duce óre chipurile nóstre?“ — „În țara Albilor“, rĕspunse Ijalode în ton batjocoritor. — „E de mirat“, continuă ea, „la câte tóte nu se maĭ pricep Albiĭ. Privesce numaĭ cât de tare ne sémănă chipurile acestea. nimica alta nu le lipsesce de cât numaĭ graiul. Asta sînt eŭ, și ăla eștĭ tu. Și óre ce-i asta? Uită te. asta-i Assatu. Uite cum își plécă ochiĭ. Oh, și eĭ i-a fost frică.... Uite, uite, chiar și caprele aŭ întrat cu noĭ în mașină. Se pare, ca și când s'ar mira, dar nu li e frică.“ — „Dar tacĭ Ijalode, ție ți-a fost maĭ frică de cât la toțĭ ceĭ alalțĭ la olaltă.“

„Armenia, Asia mică nu o perde din ochĭ Rusia!

„De statele acelea însĕ. a căror descompunere e maĭ primejdióșă, se ține a bună samă China, spre împărțirea căreia se pregătesc deja puterile marĭ, în vreme ce în lăuntrul eĭ revoluția e aprópe statornică. Ĭaponia, America de Nord, Rusia, Anglia, Germania și Franța aștéptă cu nerăbdare primirea moșteniriĭ, și nu e eschis nicĭ aceea, că pentru ea se vor încăiera în chip fundamental!

„Nu în zădar aŭ bătut la hotarĕle chineze Francezii, Anglezii, Rușii, Ĭaponiĭ și în timpul din urmă Germaniĭ; China se descompune, — se cércă moștenitorĭ.

„Între statele acelea, carĭ se descompun, putem, să cercăm chiar și Franța, maĭ ales dacă luăm a minte la scandalurile acelea colosale, a căror scenă a fost Franța în timpul din urmă.

„Republica acésta nefericită nu a perdut numaĭ înrîurința sa asupra celor alalte puterĭ europene, ci în a fară e ologită în tot chipul; țara asta nenorocită aduce cu o mocirlă mare și capabilitate de acțiune are cel mult față cu ómenĭ sĕlbaticĭ. Firesce că nu e eschis, că în Franța póte, să se întîmple și o întórcere salutară.

„E de însemnat, că gazetariĭ Rusieĭ nihiliste încă grăesc cu o anumită tendență despre state din Europa, carĭ se descompun, între carĭ înșiră și monarchia nóstră. E trist, că atât în Austria, cât și în timpul cel maĭ nou și la noĭ a bună samă s'aŭ întîmplat lucrurĭ de acelea, cu privire la carĭ privitoriul din străinătate póte, să zică: că e capĕt cu o țară, în care pot, să se întîmple lucrurĭ ca acestea. În Austria vestesc pe față și alternatim acum Germaniĭ acum Slaviĭ, că Austria trebue să se descompună, ba partidul german al luĭ Schönerer deja abia póte, să aștepte ziua, în care Austria se contopesce în marea Germanie; ĕră Slaviĭ de multe orĭ aŭ fraternisat pe față bună óră cu Rușiĭ, și ómenii Trentinului de loc nu fac taină din planurile sale eventual de secesiune. Dóră în Austria se găsesc chiar și bărbați catolicĭ de aceia, carĭ urgitéză împărțirea nóuă a monarchieĭ după limbĭ și vițe, — numaĭ ca în sfârșit să fie pace! Dacă nu ar veghia Provedința asupra Austrieĭ, întru adevĕr ne-ar căuta, să desperăm de viitoriul eĭ!

„Lucrul cel maĭ dureros e însĕ acela, că până și scumpa nóstră patrie economisarea liberală cea de 30 de anĭ a dus-o la prăpastia falimentului, a descompunerii; cu ce a bănuit ea alte partide opositionale de omenie, — aceea a făcut-o maĭ ales ea însă-și, că a înstrăinat cât se póte de tare naționalitățile de idea statului magiar; și lucrarea acésta a pustiirii va, să o încoroneze în zilele acestea încă și cu o ne maĭ pomenită lovitură de stat! Da, sînt state în descompunere, dară Ungaria cea creștină va supraviețui chiar și cele maĭ îndrăznețe atentate liberale!“

Revistă bisericéscă.

Din Patrie.

Congresul pentru alegerea nouluĭ mitropolit gr. or. român s'a întrunit Joĭ în Sibiŭ. După discursul de deschidere a episcopuluĭ Mețan, la care a rĕspuns d. Alexandru Mocsonyi, s'a cetit conspectul deputaților verificațĭ constatându-se, că ceĭ din archidiecesă toțĭ aŭ fost de față, ĕră din diecese aŭ lipsit 8 deputați. Apoĭ a urmat constituirea definitivă a biroului, constituindu-se notariŭ general d. Mateiŭ Voileanu. Congresul dă espresiune condolenței pentru mórtea mitropolitului Miron și a împĕrătesei-regine Elisaveta, eternizându-li-se memoria în analele congresului.

Roma.

Din incidentul serbăriĭ Nascerii Domnuluĭ Sfinția Sa Papa Leo XIII în 23 a c. a primit felicitărĭ din partea colegiuluĭ cardinaliției și a maĭ multor episcopĭ și prelațĭ din Roma. La vorbirea omagială ținută de cardinalul Parochi rĕspunțând Sfinția Sa a amintit despre unele catastrófe din 1898, carĭ justifică alianța Europeĭ civilisate spre a pune frîŭ poftelor sĕlbatice de a nimici. Cu tóte acestea succesul intenționat nu se va obține înainte de a reînvia temerea de Dumnezeŭ în consciința popórĕlor și în instituțiunile statelor ca supremul principiŭ al moralității. Anul ce vine încă din maĭ multe puncte de vedere nu se arată a fi fericit maĭ ales în ceea ce privesce libertatea bisericiĭ în Italia. Acum nu se mulțămesc, că pe Pontifice l-aŭ adus în o atare situațiune, care e în contrazicere cu demnitatea și drepturile pontificatului, ci acum se persecută și pressa, care cu francheță apĕră religiunea și moralitatea. Clerul e amenințat cu nóuĕ mĕsurĭ rigoróse, de și e departe de orĭ ce planurĭ revoluționare, și i-se impută ca delict obediența față cu S. Scaun, a cărui drepturĭ le apĕră clerul conform convingeriĭ sale. Clerul însĕ consciŭ de datorința sa și la amenințărĭ ca și la lingușirĭ va rĕmâné nealterat, ceea ce va afla resunet și în acele cercurĭ ale laicilor, în carĭ iubirea cătră pontificat e adânc înrădăcinată. Conlucrarea clerului și a laicimiĭ va asecura prosperarea nóueĭ generațiunĭ.

Guvernul francez a revocat pe ambasadorul din Vaticau, denumind în locul luĭ pe Nisard, care trece de un politician cu principiĭ radicale.

Rusia.

O telegramă semioficiósă din S. Petersburg anunță, că ministrul de esterne contele Muraview, când s'a reîntors din ultima sa călătorie făcută la Paris, a adus cu sine de la cardinalul archiepiscop de Paris Richard un plan, pe care l-a presentat țarului. În acest plan e vorba despre înființarea uneĭ nunțiaturĭ apostolice la Petersburg, cu carĭ să se regulieze tóte afacerile bisericiĭ catolice în Rusia și cestiunea polonă să se pună pe un teren nou. Țarul a aflat planul de realizabil, după ce de pe timpul luĭ Paul I nu a maĭ fost nunțiŭ în Rusia. Învoirea țarului se aduce în legătură cu planul luĭ referitor la desarmare.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În şedinţa dietală din 23 a c. ministrul Lukács László a aşternut raportul comisiunii pentru cuotă, presentând proiectul de lege de a se prolungi unele dispoziţiuni ale art. de lege I şi XV din 1898.

Tot în acea şedinţă presidentul clubului naţional Horánszky Nándor a depins în colorí negre sistemul domniriĭ personale inaugurat de Tisza Kálmán, arătând cât de periculos e pentru ţară acest sistem. Tot o dată presentă Horánszky pe br. Bánffy ca pe unul, care în afaceri politice nu şi-a împlinit promisiunea dată. Acest discurs atacător pentru br. Bánffy a dat ansă mai multor provocări la duel. Din 24—27 dieta nu a ţinut şedinţe.

Serbările Nascerii le-au petrecut lumea politică din capitala ţĕriĭ în sgomotul provocărilor la duel, care e oprit şi prin legiile ţĕriĭ.

Marţi s'au reînceput şedinţele parlamentare tot sub presidiul bĕtrânului Madarász, opoziţia a întins vorba destul, de la scene furtunóse s'a reţinut, ca să nu dea guvernului pretext de a amâna din nou şedinţele parlamentare. Bolgár Ferencz întrĕbă pe ministrul president, că pe basa căror merite a fost numit ministru contele Széchenyi Manó, după ce el nu cunósce raporturile din Ungaria. Bánffy rĕspunde, că noul ministru e de o cualificaţiune înaltă şi vorbesce perfect unguresce, pe lângă aceea e membru în casa magnaţilor. Demkó Pál apĕră guvernul, apoi Sima Ferencz în un lung discurs obstrucţionist se ocupă cu perfidul sistem politic a lui Tisza şi Bánffy, apoi zice: „Dacă guvernul nu ţine nici o lege, o spun pe Dumnezeul meu, că nice eu nu voiu ţiné nici o lege".

Mercurí s'a continuat tot fără resultat desbaterea alegeriĭ de president.

Opoziţionalii au convocat mai multe adunări poporale în diversele părţi ale ţĕriĭ spre a condamna politica guvernului. Aşa s'au ţinut atarí adunări în Zombor şi Szabadka, unde a vorbit Apponyi Albert, în Agria, Székes-fehérvár, Kassa, Timişóra, Békes-Gyula şi airea.

Şedinţa de Joi a fost érăşi sgomotósă. Contele Apponyi aduce înainte, că spre a mijloci o pacificare între partide pe timpul serbărilor milenare s'a înţeles cu br. Bánffy, să garanteze libertatea şi puritatea alegerilor dietale prin ridicarea la valóre de lege a proiectului despre judicatura curiei în afaceri electorale; br. Bánffy însă nu s'a ţinut de înţelegerea făcută. Tot aşa s'a întîmplat şi în cestiunea primeĭ votări a provisoriului cu Austria. Bánffy în rĕspunsul sĕu (între desele întreruperi ale opoziţieĭ) zice, că guvernul s'a ţinut de cuvînt trecênd prin dietă numitul proiect de lege, dară el a căđut în casa magnaţilor din causa §-luĭ 169, prin care se prevedea înfrênarea agitaţiuniĭ preoţilor. În causa prolungiriĭ convenţiuniĭ comerciale cu Austria încă a fost guvernul consecuent. Apoi Sándor József apără pe Bánffy, pe când Rakovszky îl atacă fără cruţare numindu-l mincinos.

Unele oraşe din Ungaria au luat hotărîrea, că dacă până în 1 Ian. 1899 nu va fi votat budgetul provisor, ele sistézá incassarea dărilor. Acésta hotărîre a adus-o mai întâiu oraşul Battonya.

Austria.

În 27 s'au deschis cele mai multe diete provinţiale. Acum opiniunea publică nu e aţintită asupra capitalei, ci asupra acestor diete. După cum se anunţă din Praga representanţiĭ germani din Bohemia nu voesc, să participe la desbaterile dietale.

Germania.

Espulsările străinilor nu au provocat resens numai în Austria, ci şi în Danemarca şi Rusia. Austria s'a mulţămit dând espresiune indignaţiuniĭ prin graiul ministrului president în parlament, pe când cele alalte dóuĕ puterí recurg la retorsiuni. Marii neguţători danezi au început, să întrerumpă orí ce legături cu comercianţiĭ şi fabricanţiĭ din Germania, prin încercările acestor se provócă marí crise. Rusia a început, să dea ordin de espulsare pentru mii de cetăţeni germani, carí nu numai căpĕtau de lucru în Rusia, ci făceau şi averí considerabile.

Franţa.

Sesiunea parlamentară s'a închis în 24 a c. şi se va redeschide în 10 Ianuariu 1899. Politica colonială a guvernelor francese o critiséză aspru Clemenceau. El zice, că Franţa aduce jertfe de sânge şi de miliarde, ca să ocupe teritore în Asia şi Africa, apoi în loc de a colonisa cu Francezi, dă în ele adăpostire la coloniştĭ de origine angleză, germană, italiană şi holandesă, carí au în mână comerciul şi alţi rami de vinit, pe carí îl esploatézá în favorul naţiuniĭ lor.

Amovarea primariului Regis din Algir pentru sentimentele sale antisemitice, în loc de a suprima, dă avênt antisemitismului.

Italia.

Conferenţa anarchistică s'a închis în 22 a c. Pe cum i-se scrie ziarului „Pol. Corr." conferinţa a hotărît înfiinţarea unuĭ biroŭ poliţial internaţional, care să concentreze comunicatele şi raportele referitóre la anarchism din diversele state. Pe lângă aceea o conferinţă a convenit şi asupra mĕsurilor de luat în contra producerii şi folosirii materiilor esplosive şi a presseĭ anarchistice, lăsându-se însă în voea singuraticilor puterí ca să aplice acele mĕsurí, după cum corĕspunde mai bine raporturilor şi legilor esistente în fie care stat.

Este curios, că Franţa şi Elveţia nu s'au învoit la urmărirea anarchiştilor ca individi. Anarchiştii mai multe ziare au în Italia, a nume 37, în Franţa 14, Anglia 10, Germania 6, Elveţia 9, Austria 3, Rusia 4, Ungaria 2, România 2.

Nr. 44—1898.

Mulţămită şi raport.

Pentru biblioteca despărţĕmîntului Mediaş al „Reuniunii învĕţătorilor gr. cat. din Archidiecesa gr. cat. de Alba Iulie şi Făgăraş" Înalta Academie Română din Bucuresci în urma uneĭ petiţii a donat următórele cărţi de mare valóre, a nume: „Dicţionariul Limbii Române" de A. T. Laurian şi J. C. Massimu, volumul I şi II; „Glosariul" de A. T. Laurian şi J. C. Massimu; „Etimologicum Magnum Romaniae sau Dicţionariul Limbii Istorice şi Poporane a Românilor" de B. Petriceic-Haşdeŭ, tomul I, II, III şi IV; „Vechile Cronice Moldovenesci până la Urechiă" de Ioan Bogdan; „Nunta la Români" de S. Fl. Marian; „Înmormîntarea la Români" de S. Fl. Marian; „Tradiţii Poporane Române" de S. Fl. Marian; „Vrăgi, Farmece şi Desfaceri" de S. Fl. Marian; „Cimiliturile Românilor" de Artur Gorovei; „Basmele Române" de Lazăr Şăineanu; „Cercetări Literare-Istorice" de Vasile Mangra în 9 esempl.; „1848 în România" în 9 esemplare; „La Morminte de Eroi" de Dimitrie A. Sturdza în 15 esemplare; „O Pagină de Istorie Contemporană" de D. A. Sturdza în 5 esemplare; „Programul Partidului Naţional-Liberal din 1892 şi Discursurile Preşedintelui Consiliului de Ministri" de D. A. Sturdza în 10 esemplare; „Trei zeci de ani de domnie ai Regelui Carol I." vol. I şi II; „Operele Principelui Demetriŭ Cantemir" tom. II, V, VI şi VII; „Istoria Imperiului Ottoman" de Demetriŭ Contemir trad. de Dr Ios. Hodoş Partea I şi II; „Opurile lui Caiŭ Cornelĭŭ Tacit" trad. de Gavril J. Muntean; „M. Tulĭŭ Cicerone Filipicile sau Discursurile contra lui M. Antoniŭ" trad. de D. Aug. Laurian; „Comentariele lui Caiŭ Iuliŭ Cesare trad. de D. Caian; „Istoria Romană de Tit Liviŭ" trad. de Nicolae Barb tom. I; „Dione Cassiŭ Istoria Romană" trad. de Angel Demetrescu; „Istoriile lui Erodot" de Dimitrie Ioan Ghica M. A. vol. I; „Igiena Ţĕranului Român" de Dr Gheorghe Crăinicean; „Igiena Ţĕranului" de Dr N. Manolescu; „Desrobirea Ţiganilor etc." de M. Kogălniceanu în 15 esemplare; „Cuvînt de primire" de A. Naum; „Mihail Kogălniceanu, Discurs de recepţiune" de A. D. Xenopol; „Episcopul Melchisedec, Discurs de recepţiune" de Ioan Kalinder; „Vasile Alecsandri, Discurs de recepţiune" de Dumitru C. Ollanescu; „Despre Transmiterea Proprietăţilor Immunisante, Discurs de recepţiune" de Dr Victor Babeş; „Institutul Ioan Otteteleşan, Acte," „Fundaţiunea Vasile Adamachi, Acte," „Academia Română, Serbarea aniversară de la 1 (13) Aprilie 1891 (1866—1891)" în 5 esempl.; „Analele Academieĭ Române, „Seria II, Partea administrativă şi desbaterile de pe anii 1892—1898" tomurile XV—XX; „Analele Academieĭ Române, Seria II Memoriile secţiunii literare de pe anii 1892—93 şi 1895—1896" tom. XV, XVIII; „Analele Academieĭ Române, Memoriile secţiunii scientifice, Seria II de pe anii 1894—1895 şi 1895—1896, tom. XVI, XVIII" şi „Analele Academieĭ Române, Memoriile secţiunii Istorice, Seria II de pe anii 1892—1897" tom. XV şi XVI.

Pentru care faptă a sa marinimósă şi pe acéstă cale îi aducem cea mai căldurósă mulţămită.

Agârbiciu în 15 Decembre 1898.

Ilie Câmpean
preşedinte.

George Porime
notariŭ.

Mulţămită publică.

Din incidentul aranjării unei sorţiri de obiecte în favorul Reuniunii femeilor române greco-catolice din Blaş, aŭ binevoit a contribui:

Dnele: *Carolina Pop* Morlaca 5 fl., *Cornelia Dr E. Pop* Bucurescĭ 10 fl., *Ioan V. Rus* protop. Sibiŭ 5 fl., Dr *Aug. Bunea* canonic Blaş 1 fl., Dr *Zosim Chirtop* adv. Câmpenĭ 2 fl.

Prin colecta dneĭ vĕd. *Alesandru Roman n. Balomir* Sas Sebeş, dsa ţinĕtóre de bilete din argint de china, o tavă pict. ars., *Virginia I. Drăgan* ţinĕtóre de póme din argint de china, *Rafila Oniţiŭ* decor pentru salon, *Ana David* ştergar, dşórele: *Virgilia Tipeiŭ* ştergătóre de pene, *Tinica Pĕcurar* icónă de părete pict., *Alma Pĕcurar* perinuţă de divan, *Maria David* ştergar.

Prin colecta dşórei *Veturia Bontescu* Haţĕg, dsa dantele pentru perinĭ şi ţinĕtóre de mănuşĭ, *Dora Raţ* ţinĕtóre de epistole şi coperitóre de buffet, *Constanţa Peorits* taviţă sub lampă, *Eugenia Muntean m. Doboi* ţinĕtóre de batiste, *Maria Eliu* 4 servete, *Victoria Popovits* pantofĭ de casă, *Amalia Oltean* garnitură (3) pentru sălată, *Emilia Roman* coperitóre de póme, *Eliza Bĕrsan* millien.

Prin colecta dluĭ *Vasiliŭ L. Pop* adm. protopop. Meseş s. Georgiŭ, *Veronica Pop* protopopésă ştergar, *Veronica Dobrian* ştergar, *N. Zahu* Nireş 2 ştergare, *Anica Ţiopu* pânză, dşóra *Silvia Marincaş* ştergar.

Prin colecta dneĭ *Silvia Precup* şi *Ioan Cotta* Bicaz, *Ana Baban* ştergar, *Saveta Mărza* 2 servete, *Raveca Tesloan* brobódă, *Angelina Tesloan* brobódă, *Veronica Pop Alexa* ştergar, *Maria Ţifrea* brobódă, *Ioana Pavel* pânză, *Ioana Ţepeş* brobódă, *Elena Ţepeş Ursu* brobódă, *Ioan Pop* servet, *Ana Pop Alexa* ştergar, *Chira Dandu* ştergar, *Ioana Voideş Cantor* 2 servete, *Flórea Voideş Ordace* 2 servete, *Ioana Dandu* ştergar, *Flórea Cândea* ştergar, *Elisabeta Tesloan* faţă de masă, *Maria Cotta* ştergar, *Laura Urzicean* decor de masă, *Ana Ţepeş Pop* ştergar, *Ana Voides Cantor* ştergar, *Silvia Precup* decor de masă brodat.

(Va urma.)

Obiectele colectate pentru sorţire, din ziua a dóua de Crăciun 7 Ianuar st. n. şi până la anul nou, vor fi espuse în internatul de fetiţe din loc. Atragem atenţiunea onoratuluĭ public asupra acesteĭ esposiţiunĭ, care va cuprinde cele maĭ felurite şi frumóse lucrurĭ de mână.

Aurelia n. **Solomon** presidentă. Dr **Ambrosiŭ Cheţan** secretar.

Mulţămită publică.

În favorul sfinteĭ **Mănăstirĭ** de la Prislop pe lângă cele publicate în „Unirea“ Nr. 38 şi maĭ înainte aŭ maĭ incurs următórele oferte benevole:

(Fine.)

Pe lista Nro 260 prin dl Petru P. Bariţ redactor la „Revista Orĕştieĭ“ în Orĕştie de la Petru P. Bariţ 1 fl., Nicolaŭ Rozul 10 cr., Ioan Budoiŭ 10 cr., Grof Mihaiŭ 20 cr., Ioan Armean 20 cr., Iosif Budoiŭ 20 cr., George Gelmarean 20 cr., Paraschiva Drăgicĭ 20 cr., George Drăgicĭ 15 cr., Nicolaŭ Curea 20 cr., Toma Budoiŭ 20 cr., Maria Bocoş 10 cr., Tihamér Dr Madincea 10 fl., Pop Oberleutenant 5 fl., Demian 50 cr., J. Muntean 50 cr., C. Budoiŭ 10 cr. şi George Suciŭ 10 cr. . . . . fl. 19·05

Pe lista Nro 534 prin dl Ioane Bora paroch în Coroescĭ de la dsa 1 fl., Ioan şi Mateiŭ Mati 60 cr., Ştefan şi Simeon Lascu 50 cr., Janeş Mati 50 cr. Dan şi Ignat Mati 55 cr., Florea şi Janeş Preda 50 cr., Ioan Legia 30 cr., Alexiŭ Bora 60 cr., Danciŭ Bora 1 fl., Tanasie şi Trăilă Sĕlăşan 40 cr., Trăilă Eva Bora 40 cr., Ioan Ştefan Bora 60 cr., Constantin Bora 50 cr., Barbuţĭ Bora 30 cr., Albescu Albesc 20 cr., Janeş Salomia Dănesc 30 cr., Lascu, Andriţa Muntean 40 cr., Florea Albescu 30 cr., Manasie Oneasă Iun. 50 cr., Lascu Ioanes 30 cr., Lascu Petru 40 cr., Bora Maria 20 cr., Coman Adam 20 cr. . . . . fl. 10·55

Pe lista Nro 258 prin dl Ioan Vaĭdean paroch în Romos de la dsa 1 fl., Avram Jidav învĕţător 20 cr., Nicolae Vaĭdean cassar 20 cr., Vasile Vaĭdean cantor 20 cr., George Vasiŭ 15 cr., Ioan Drăgan I. Vasile 10 cr., Ioan Drăgan I. Anca 10 cr., Ioan Căstăian Nila 20 cr., Aurel Pop Ordean 1 fl., Ana Pop Ordean 50 cr., Adam Drăgan învĕţător pensionat 50 cr., George Bogdănesc 50 cr. şi Ilie Ştef 50 cr. . . . . fl. 5·15

Pe lista Nro 187 şi 188 (colectantă Dómna Victoria Maria Blăşan născ. de Andrásy protopopésă gr. cat. în Sĕcărĕmb) de la Dómna colectantă 3 fl., dl Augustin Blăşan protopopul Babolneĭ 2 fl., apoĭ de la următoriĭ domnĭ din Sĕcărĕmb Sabin Piso protopop gr. or. 1 fl., Pompiliŭ Piso 1 fl., Sabina Oprea 50 cr., Ioan Straja 1 fl., Nyiri Rudolf 50 cr., Fleck Ferencz 20 cr., vĕd. Segesváry Józsefné 1 fl. 50 cr., Armeanka János 50 cr., Enderst Josef 50 cr., Wach Ignátz 20 cr., Florentina Deac 1 fl., Maria Kolosi 50 cr., Petru Vinţan 30 cr., Simion Vinţan 20 cr., Enderst Ferencz 50 cr., Schlett Hermina 30 cr., Schlett Farkas 20 cr., Topor Flórea 50 cr., Czeller János 40 cr., Lina Todoran 20 cr., Hubanek József 50 cr., Pinta Manó 20 cr., Michnak József 20 cr., Agh István 40 cr., Miklós Ignátz 50 cr., Miklós Mathild 20 cr., Iosif Iancu 50 cr., Segesváry József 50 cr., Daniel Kolosi 50 cr., Petru Pepenar 20 cr., Oprea Tóder 30 cr., Florea Pepenar 20 cr., Raveca Petrean 20 cr., Ilie Şerban 50 cr., Eva Şerban 20 cr., Iosif Vărmăgian 50 cr., Higner Miklós 20 cr., Ioan Ormindean 1 fl., Segesvári Péter 40 cr., Floria Alesandru 20 cr., Stanciŭ Jonuţ 25 cr., Tátter Ignátz 40 cr., Kulik David 50 cr., Ilniczki Dumitru 50 cr., Ilniczki Rozalia 50 cr., Gavriil Naprudean 50 cr., Dumitru Câmpian cantor 1 fl., Jonuţ Todoran Crîsnic 1 fl. şi Pĕtruţ Biriş 65 cr. . . fl. 30·—

Pe lista Nro 756 prin dl Ştefan Lita paroch în Lunca de la dsa 1 fl. şi de la biserica gr. cat. din Lunca 50 cr. . . fl. 1·50

Pe lista Nro 165 şi 459 prin dl George Muntean adm. protop. al Ciacovei şi paroch în Ghilad de la dsa 1 fl., Maria Musteţ în Petromaniŭ 50 cr., Ioan Musteţ învĕţător în Petromaniŭ 50 cr., Veturia Popovicĭ în Petromaniŭ 50 cr., Mersztorf Nacsa Terézia în Ghilad 1 fl., Marta Diaconoviciŭ învĕţătóre în Ghilad 50 cr. şi Kipper Kristóf tot de acolo 50 cr. . . . . fl. 4·50

Pe lista Nro 761 prin dl Nicolaŭ Georgiţa conducĕtor la Societatea comerc. în Marga de la dsa 1 fl., George Ivascesc paroch acolo 50 cr., Zevedeiŭ Tămăşilă din Totescĭ 50 cr., Anica Tămăşilă 50 cr. . fl. 2·50

Pe lista Nro 440 prin dl Petru Pop preot în Ţancahid de la dsa 50 cr., apoĭ de la următoriĭ tot din Ţancahid: Ioan Besu student 50 cr., Pavel Drăgan student 50 cr., Vasile Pop student 30 cr., Simeon Orza econom 10 cr., Măriuţa Orza 10 cr., Milca Nevrencean 20 cr., Bucur Besu 20 cr., Valerie Besu student 30 cr. şi Simeon Idvorean student 30 cr. . . . . fl. 3·—

Pe lista Nro 644 prin dl Ştefan Sipos protopopul Sebeş-Crişuluĭ şi paroch în Vad de la dsa 1 fl., apoĭ de la Dómna Leontina Ghergariŭ preotésă în Borozel 50 cr., Ioachim Ghergariŭ preot în Borozel 50 cr., Gavriil Venter notar cercual în Borozel 50 cr., Teodor Stanca preot în Groşi 50 cr., Petru Fejér preot în Auşeŭ 50 cr., Bartolomeiŭ Bónyi preot în Dubricson 50 cr. şi Ioan Szabó notar în Groşi 50 cr. . . . fl. 4·50

Pe lista Nro 541 prin dl Ioan Nestor paroch în Întregalde de la dsa 1 fl., Iosif Nestor jude com. 2 fl., Vasiliŭ Avram subnotar 2 fl., Onea Onuţ 20 cr., Mafteĭ Hăţegan 1 fl., Petru Butalac 10 cr., Topor Ioan I. Vasilie 10 cr., Popa George I. Mitru 10 cr., Simeon Hăţegan 10 cr., Candin Bălţat 10 cr., Florea Constandin 10 cr., Florea Todor 10 cr., Michailă Năcreală 10 cr., Pavel Vasilie 10 cr., toţĭ din Întregalde, şi de la Ioan Avram şi Maria din Henig 1 fl. . . . . fl. 8·10

Pe lista Nro 200 prin dl Teodor Crişan paroch al II-lea în Cudşir de la dsa 50 cr., Ioan Dreghiciŭ paroch I 50 cr., Bria 50 cr., George Berian 50 cr., Ana Muntean 50 cr., Valeriŭ Recei 40 cr., Ioan Cincoza 50 cr., Petru Nicóra 50 cr., Constandin Olariŭ 1 fl. şi Ioanuţ Stephanesk 1 fl. . . . fl. 5·90

Pe lista Nro 135 dl Dr Ioan Raţ canonic în Blaş a oferit . . . . . fl. 1·—

Pe lista Nro 183 prin dl Ştefan Radic protopop în Petroşenĭ de la Vasile Ianza pretore 5 fl., Ştefan Radic 2 fl., Dómna Laura Radic protopopésă 1 fl., Ioan Oprea 1 fl., Ana Pap din Petrilla 50 cr. şi Dumitru Ciurea 16 cr. . . . . fl. 9·66

Pe lista Nro 729 (colectant dl Teodor Bulcu vicerector şi profesor în Beiuş) de la dsa 1 fl., C. Ardelean profesor 1 fl., Dr G. Murĕşan medic 1 fl., Al. G. 1 fl. J. Erdélyi iunior îngeneriŭ 1 fl. şi Vasile Ignat advocat 2 fl. . . . . fl. 7·—

Publicând aceste aducem tuturor generoşilor contribuitorĭ şi Domnilor colectanţĭ mulţămitele cele maĭ profunde pentru obolul caritativ şi spriginul dat în favorul sf. Mănăstirĭ.

Şi de o dată repetit rugăm pe toţĭ aceĭ P. T. Domnĭ, cum şi pe membriĭ Ven. Cler, carĭ aŭ primit atarĭ liste, să binevoéscă a nu întârzia cu retrimiterea lor, avênd şi noĭ datorinţa a ne închia şi da socotile nóstre.

Haţeg în 13/1 Decembre 1898.

În numele Comitetuluĭ mănăstiresc:

Nicolaŭ Nestor preşedinte. **Dr Gavril Suciŭ** advocat şi cassar.

Noutăţĭ.

Din diecesa Lugoşului. M. On. *Nicolaŭ Bolboca* paroch şi adm. protopopesc în Petromaniŭ a fost numit paroch şi administrator protopopesc în *Vermeş* pe cum şi de asesor consistorial. — Dl *Dr Isidor Pop* advocat în Lugoş a fost numit advocat diecesan al dieceseĭ Lugoşuluĭ.

Procesul Abateluĭ Morisseau, din causă că martoriĭ citaţĭ nu s'aŭ presentat, a fost amânat pentru o altă sesiune.

Va apăré:

Calendariul „Unirii“

pe 1899

şi se va împărţi **gratuit** abonenţilor nostri.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Credința vécurilor creștine celor dintâĭ în fecioría Nàscĕtóreĭ de Dumnezeŭ.

(Continuare.)

Scrierea, carea pórtă inscripția „Epistola cea dintâiŭ a luĭ Clemente Romanul cătră ceĭ verguri“, se derivă de pe la începutul véculuĭ al III-lea. În epistola acésta se zice: „Un trup de feciorie sfîntă a purtat pe Domnul nostru Isus Christos, Fiul luĭ Dumnezeŭ, și trupul, care a luptat lupta în lumea acésta, l-a primit din o fecióră sfîntă.“ [1]) — Cele dintâiŭ șese cărți ale „Constituțiilor apostolesci“ se derivă din jumătatea a dóua a véculuĭ al III-lea. Într'însele cuvintele acelea profetice de la Isaie 7, 14 se înțeleg asemenea despre conceperea feciorésca a luĭ Isus. [2]) — Episcopul Petru de Alexandria († 311) în „Cartea despre Dumnezeire“ încă a respins „conlucrarea bărbatuluĭ“ în conceperea luĭ Isus. [3])

În un comentariŭ la profetul Isaie, care adevĕrat că pe nedreptul se ascrie sfîntuluĭ Vasiliŭ celuĭ Mare († 379), dară totuși a bună samă se derivă de pe vremea acestuia, aŭ trecut din cuvînt în cuvînt unele texturĭ din comentarele luĭ Eusebiŭ și Origene la acest profet. În comentariul acesta érăși se pune emfasă pe cuvîntul „semn“ și se întrébă: „Cum ar fi și putut, să se cheme Emanuil (Cu noĭ Dumnezeŭ) acea, ce s'ar fi născut din voe trupéscă?“ și se spune, că fecioria Marieĭ apare din cuvintele, carĭ Maria le-a rostit la Luc. 1, 34 ur. cătră ânger. Se face provocare asemenea și la analogia vulturilor. [4]) — S. Gregoriŭ din Nazianz numesce pe Maria „mama cea castă, cea feciorésca, cea nelegată, asemenea cu Dumnezeŭ, nepĕtată, căci fără de căsătorie și fără de tată a avut, să se nască el (Christos)“. [5]) — Aceea, că „fecióra“ Maria a născut „fĕr de semînță bărbătésca“, o accentuéză mai de parte catechetul orb Didim din Alexandria († 395 orĭ 399) în „Cartea despre Spiritul sfînt“. [6])

Episcopul Ciril din Ierusalim († 386), în diecesa căruia pe vremea luĭ mai esistaŭ încă rĕmășițe considerabile de ale sectelor iudeisante, într una din catechesele sale zice, că Christos e „Dumnezeŭ cel făcut din fecióră, care nu s'a făcut om din voea bărbatuluĭ și muierĭi, pe cum zic ereticiĭ, ci după Evangelie din Fecióra și din Spiritul sfînt“. [7]) Apoĭ se îndréptă împotriva Iudeilor și Elinilor. Esplicarea, ce o daŭ Iudeiĭ cuvintelor profetuluĭ Isaie, o combate cu usul de vorbire a s. Scripturĭ. [8]) Iudeiĭ să-și aducă a minte de Sara, de mâna cea leprósă și érăși curată a luĭ Moĭsi, de toégul luĭ Aaron. [9]) Deja strămóșea Eva ar puté, să le fie o pildă convingĕtóre. Ea s'a născut fără de mamă; de ce nu s'ar puté deci, ca un prunc să se nască fără de tată? [10]) Acela-și lucru resultă din ps. 21, 9: „Tu eștĭ, cela ce m'aĭ tras din pântece.“ „Iea a minte la „m'aĭ tras“, ceea ce dovedesce, că el a crescut și s'a născut fĕr de bărbat din trupul și carnea Feciórelĭ.“ [11]) Elinilor le aruncă în față inconsecința lor. Eĭ susțin, că din petri s'aŭ făcut ómenĭ, că Minerva a purces din capul luĭ Joe, Bac din pulpa luĭ Joe, și nu cred în generarea cea preste fire a luĭ Christos. [12]) S. Ciril îndrumă apoĭ atât pe credincioșiĭ sĕĭ cât și pe Iudeĭ la minunile L. V. și le zice apoĭ: „De acésta să ne aducem a minte, fraților, de acésta să ne folosim așa zicênd ca de un mijloc de apĕrare. Să nu dăm dreptate ereticilor, celor ce — susțin, că Mântuitoriul s'a născut din bărbat și muiere, celor ce cutézá a susținé, că el ar fi din Iosif și Maria, pentru că e scris: „și a luat pe muierea sa“ (Mt. 1, 24).“ Apoĭ arată, că „muierea“ acésta are, să se înțelégă ca și la I Moĭsi 29, 21, unde Iacob, maĭ înainte de ce ar fi primit pe Rachil, a zis cătră Lavan: „Dă-mĭ muierea mea.“ Iacob o a numit așa, pentru că ea i-a fost promisă, și așa se zice și Maria „muiere“, pentru că era logodită. Din Gal. 4, 4 încă se vede lucrul acesta, căci acolo nu se zice: născut din bărbat și muiere, ci numaĭ: născut din muiere,“ adecă din o fecióră. „Din o fecióră s'a născut decĭ acela, care face din suflete fecióre (ὁ παρθενοποιὸς τῶν ψυχῶν).“ [1])

S. Ioan Crisostomul, patriarchul Constantinopolului în omilia sa „Despre schimbarea numelor“, carea o a scris pe la an. 388, zice: Cuvîntul Edem însamnă „țară feciorésca“. „Fecióra acésta (Edem) e un tip al fecióreĭ aceleia (al Marieĭ). Căcĭ în ce chip țara acésta, carea nu primise nicĭ o semînță, ne-a produs rainl, în tocmaĭ așa și aceea, fără de a primi semînță de bărbat, ne-a produs pe Christos.“ [2])

Ss. Ambrosiŭ, Epifaniŭ. Ieronim, Augustin și ceĭ alalțĭ contemporanĭ aĭ lor aŭ avut. să apere alte trăsăturĭ de ale icóneĭ Marieĭ, carĭ presupuneaŭ deja minunea conceperiĭ luĭ Isus. Cu tóte acestea se găsesc și la eĭ observărĭ de acelea, carĭ se referesc la minunea acésta. S. Epifaniŭ a nume în cartea sa Panarion scrisă împotriva ereselor și terminată maĭ înainte de an. 380 acolo, unde tractéză despre Ebioniți, nu lasă neapĕrată trăsătura feciorieĭ Marieĭ. Spre acésta îĭ servesc în rîndul cel dintâiŭ cunoscuta profeție a luĭ Isaie [3]) și cuvintele de la Isaie 66, 7: „Maĭ înainte de a nasce, ceea ce s'a apropiat, să nască, maĭ înainte de a veni durerea nașcerĭi a fugit, și a născut fecior,“ [4]) apoĭ cuvintele de la IV Moĭsi 19, 2 despre junínca roșie, „pe carea nu a fost jug“, apoĭ cele de la Isaie 8, 1: „Iea ție o hârtie nóuă mare.“ Hârtia însémnă fecioria nevătĕmată, și hârtia se zice „mare“, pentru că „Maria, sfînta Fecióră, e cu adevĕrat mare înaintea luĭ Dumnezeŭ și a ómenilor. Căcĭ cum nu o am numi mare pe acésta, carea a cuprins pe cel necuprins, pe carele nu pot, să-l cuprindă cerul și pămîntul?“ Hârtia e o „tăietură“, ceea ce însémnă, că Maria e osebită de împrennare bărbătéscă șcl. [5]) În apĕrarea feciorieĭ Marieĭ se provócă s. Epifaniŭ maĭ de parte la începutul genealogieĭ luĭ Isus de la Luca, unde la 3, 23 se zice: „Isus — era, — pe cum se părea, fiul luĭ Iosif.“ S. Epifaniŭ adauge: „Cu espresia „pe cum se părea“ Evangelistul a arĕtat chiar aceea, că el nu e fiul luĭ Iosif.“ [6]) În scrierea sa împotriva Antidicomarianiților schimbă s. Epifaniŭ la Isaie 8, 3 persóna primă cu a treia ast fel: „Și a întrat la profetésă, și a luat în pântece“ și esplică acestea despre vestirea, ce a făcut-o Marieĭ Gavriil, că ea va lua în pântece pe Fiul luĭ Dumnezeŭ „fĕr de nicĭ o generare bărbătéscă“. [7]) Acestea le repetesce în scrierea sa împotriva Colliridianelor și revine din noŭ și la profeția de la Isaie 7, 14. [8])

S. Ambrosiŭ în cartea sa „De institutione virginis“ accentuéză de asemenea conceperea „fără de amestecare de semînță bărbătéscă“. [9]) Ĕră în esplicarea istorieĭ creărĭ, carea o a scris în an. 389, se provócă și el la esemplul vulturilor și scrie apoĭ maĭ de parte: „Ce zic acum aceia, carĭ se obicĭnuesc a rîde de taĭnele nóstre, când aud despre generarea din o fecióră și țin de imposibilă nascerea uneĭ necăsătorite, a căreĭ castitate nu o pĕtase nicĭ o atingere bărbătéscă? De imposibil se ține la Maĭca luĭ Dumnezeŭ lucrul acela, a cărui putință la vulturĭ nu se négă! O pasĕre se propagă fĕr de bărbătuș, și acestuĭ lucru nu i-se împotrivesce nimenia; dară fiind că Maria a născut ca logodită, de aceea i-se trage la îndoélă castitatea! Nu bagă aceștia de samă, că Dumnezeŭ chiar din natură a trimis înainte fórte multe esemple, prin carĭ a dovedit gloria întromeniriĭ și a întărit adevĕrul eĭ?“ [10])

---

[1]) Ad virg. Ep. I. 6.
[2]) Const. apost. V. 16. Cf. și II. 55; V. 7.
[3]) V. actele conc. Efes. la Gallandi T. IV.
[4]) Comm. in Isai. c. VII. n. 201.
[5]) Carm. L. I. sect. II; Carm. moral. I. *Παρθενίας ἔπαινος*, 197—199.
[6]) La Gallandi T. VI. p. 275.
[7]) Catech. XII. 1. Cf. ibid. 3.
[8]) Ibid. 21.
[9]) Ibid. 28.
[10]) Ibid. 29. Cf. s. Efrem, De nativ. Dom. S. I. op. T. II. syr. et lat. p. 397. ed. Rom. 1740.
[11]) Ibid. 25.
[12]) Ibid. 27.

[1]) Ibid. 31.
[2]) Ed. Montfaucon T. III. p. 113.
[3]) Edv. haer. XXX. 20 și 30.
[4]) Ibid. 20.
[5]) Ibid. 31. »Hârtia nóuă« o privesce de prefigurare a »Feciórelĭ« și s. Gregoriŭ de Nisa Testim. adv. Jud., Galland. T. VI. p. 584.
[6]) Ibid. 29.
[7]) Ibid. LXXVIII. 16. V. și 19 și Anaceph. p. 1135 (Petav.).
[8]) Ibid. LXXIX. 6.
[9]) De instit. virg. 98. V. și Expos. ad Evang. Luc. 1, 35.
[10]) Hexaem. L. V. c. 20.

S. Ieronim [1]) și s. Augustin [2]) grăind despre espresiunea „muiere“, carea se găsesce de mai multe ori în L. N., se folosesc de prilej spre a arăta din usul de vorbire al Iudeilor (I Moïsi 2, 21—23; IV Moïsi 31, 13 ș. a.), că acésta va, să esprime sexul, fără ca ea să prejudece feciorieĭ. În de osebĭ s. Augustin scóte din asemĕnarea vestirii luĭ Ioan cu vestirea luĭ Christos o dovadă a conceperii fecioresci. Gavriil a venit la Zacharie, nu la Elisavet, „pentru că Ioan avea, să se nască prin Zacharie în Elisavet. Dimpotrivă a venit însĕ Gavriil la Maria, nu la Iosif; acolo, de unde avea, să-și primĕscă originea, la ea însă-și a venit îngerul.“ [2])

(Va urma.)

[1]) Comm. in epist. ad Gal. L. II c. 4.
[2]) Serm. 29 ad Luc. 1, 28.

[1]) Serm. 291 in natal. Jo. Bapt. 3. V. și Contra Faust. L. XXIII. c. 8; cons. evang. II. 1; sermo 343 de Susanna et Joseph 3 ș. a.

Jertfa mărei.

De Francois Coppée.

Înainte de asta cu câțĭ va anĭ, a trebuit să petrec câte va lunĭ într'un sat aședat pe țĕrmul Bretagneĭ. Satul avea o positie escelentă și era grupat în jurul unuĭ mic golf de mare. O singură stradă prăpăstiósă, ca alvia unuĭ părĕu de munte, începea de sus, din vîrful délului, și mergea în jos până la mare. Sus, în mijlocul unuĭ cimiter, plin cu ovĕs sĕlbatic, sta ca o sentinelă, o biserică, edificată în stil gotic. De acolo, de sus, puteaĭ cuprinde cu privirea marea întrégă. Fiind că lucram bine în acest colț retras, am stat acolo până prin Septembre, care lună de data asta era, ca nicĭ o dată, de o temperatură blândă și plăcută. —

Eŭ ședeam in unicul hotel din acel sat, în o chilie mare văruită alb, mobilată cu cruțare, dar curat. Ferestrile eĭ dădeaŭ spre mare. În chilia aceea, la masa de lemn, ședênd pe un scaun împletit din nuele, am terminat un op poetic; și vuitul sĕrbătoresc și farmecător al valurilor, m'a făcut să mĕ conving, că ritmul e o lege naturală.

Dar fiind că nu puteam mereŭ să tot compun versurĭ, porniam une orĭ în plimbare pe jos, și ca să mĕ distrag și spre a face cură. Mai adese mergeam de a lungul țĕrmurilor plane, avênd la drépta nisce stâncĭ marĭ și góle, ér la stînga un șes de năsip, acoperit de reflux, din care icĭ cólea se înalță câte o grupă de stâncĭ negre. Nimic nu conturbă maiestatea singurătățiĭ, dór câte un finanț, care își făcea runda cu pușca în spate. Eram un călător așa de regulat și pacînic, cât rîndunelele de mare nu se maĭ temeaŭ de mine și de jacheta mea roșie de matroz, și de abia câțĭ va pașĭ de la mine lăsaŭ semnul piciórelor lor, ca o stéuă în năsipul umed. Calea acésta de aprópe 6—8 chilometri o făceam maĭ în fie care zi, și sara când întorceam acasă eram cu busunarele pline de scoicĭ.

Când nu puteam face plimbarea acésta, care îmĭ plăcea nespus, orĭ când bătea vîntul și era marea furtunósă, porniam pe stradă în sus, orĭ mĕ aședam în cimiteriŭ pe o bancă veche și cetiam, scutit prin zidul bisericiĭ de vîntul de cătră apus.

O! și era așa de plăcut pe banca aceea, care mĕ făcea melancolic și visător! Turnul crepat al bisericiĭ se înălța spre ceriul de tómnă, pe care noriĭ se alungaŭ unul pe altul. Corbiĭ, carĭ își aveaŭ cuĭburile în aceste zidirĭ, sburaŭ croncănind în cóce și în colo, și umbrele își lăsaŭ marile lor aripĭ pe crucile de morminte risipite prin ĭarba crescută.

Biserica era proptită de dóuĕ zidurĭ: Vremea și vînturile aŭ măcinat și dumicat pétra din aceste zidirĭ, și o flóre galbină crescuse icĭ cólea printre crepăturĭ. O capră, care cu barba-ĭ satanică și fluștarată îți făcea fiorĭ, mecăia prin ĭérbă, întinḑênd sfóra, cu carea era legată de un par.

Mai cu samă însĕ când vedeam sára printre crengile uscate ale vre unuĭ mĕr, cum sórele apunător colora roșietic apa mării, simțiam cum acest cimiter părăginit îmĭ umplea sufletul de o melancolie copleșitóre.

Cam o așa sară era aceea, când umblând în cóce și în colo printre mormintele, a căror petri de comun aveaŭ sub numele vre unuĭ marinar adausul: mort pe mare, am zărit o coróna, încă próspĕtă, pe o pétră, pe carea spre marea mea surprindere eraŭ săpate aceste cuvinte:

Aci odihnește
Nona Le Maguet
mórtă pe mare la 26 Octobre 1878
în vrîstă de 19 anĭ.

O fată tinĕră, mórtă pe mare! nu sciam cum s'a putut întîmpla acéstă nenorocire, după ce femeile nicĭ o dată nu umblă pe luntrile pescarilor!

„Sĕrmana Nona! — spunea o vóce dură la spatele mele, — priviți mormîntul eĭ?“

M'am întors și am recunoscut pe marinarul cu piciorul de lemn, a căruĭ simpatie i-o câștigasem de unăzĭ în crișmă, cu câte va pahare de vinars.

„Așa e! — am răspuns eŭ. — Dar am audit, că Dvóstră pescariĭ nu luațĭ nicĭ o dată vre o femee în luntre, că s'ar aduce nenorocire, și acum? . . .“

„Dar nicĭ Nona n'a fost cu luntrea... Vĕd însĕ că doriți, să audiți acéstă tragică întîmplare, ascultați-o decĭ:

„Înainte de tóte sciți, că tatăl eĭ a fost soldat la marină, vechiŭ camerad de arme cu mine. În lupta de la Le Bourget, când admiralul La Roncière ne duse în potriva caselor cu metereze, Pierre și cu mine eram nedespărțiți, și atuncĭ se întîmplase de blăstĕmații de Prusienĭ îmĭ înfipsĕră o bómbă în picior. Și maĭ târziŭ, când zăceam în ambulanța din port, bravul Pierre era lângă patul meŭ și când doctorul mia amputat rana, el îmĭ ține mâna și mĕ încuraja; și și atuncia, când admiralul îmĭ aduse decorațiunea la pat, și atuncĭ el era lângă mine . . . În sfîrșit totuși urgisiții de Prusienĭ întinsĕră mâna de pace. Se închiă pace și ne trimiseră acasă. Eŭ cu piciorul meŭ de lemn, ce puteam face alt ceva, de cât să-mĭ mânc pensiunea de invalid, cum mânca mâncarea de milă un cal bĕtrân și lăpădat! . . . Pierre însĕ, care își avea tóte membrele întregĭ, se apucă de pescărit. Între acestea îĭ muri soția de frigurĭ, lăsându-l singur cu Nona, carea abia avea 10 anĭ.

„Se înțelege, că eŭ, copilul bĕtrân, eram acela, care ingrijiam de Nona, când tatăl sĕŭ era dus pe mare. O, ce copilă bună și drăguță era! așa de vióie și așa de . . . . . De câte orĭ nu mergeam noĭ, când era reflux, și adunam scoicĭ și racĭ de mare! Eram așa de bunĭ prietinĭ la olaltă!

„Ast fel trecură doĭ anĭ! Nona fusese la cea dintâiŭ cuminecare, crescuse mare, și era așa de subțirică. Într'o zi naia „Amelia“, care își făcea calea la „Le Maguet, pătise o nenorocire la reîntórcere, și comandantul întârziând să desfacă luntrele de scăpare la vremea sa, naia, cu tot ce fusese pe ea se cufundă în abis acolo . . . ba nu, dincolo, . . . unde se vede stînca aceea. Se înecaseră patru ómenĭ și între aceștia bunul meŭ Pierre. Marea însĕ nu aruncase la țĕrmur de cât nu maĭ treĭ cadavre, pe al luĭ Pierre și-l reținuse.

„După mórtea luĭ Pierre, m'am nisuit din tóte puterile, să suplinesc lipsa luĭ. Nona nu se putea însĕ mângăia nicĭ chiar după ce trecu prima durere. Și sciți de ce? pentru o simplă închipuire, pe care o aŭ tóte muierile de aci: ele țin, că un mort trebuesce îngropat în pămînt sfințit, dacă nu vreĭ, ca să rĕmână până la judecata de apoĭ un suflet blăstĕmat și rătăcitor. Se înțelege, că noĭ bărbații, carĭ scim, ce se întîmplă cu cel ce móre pe naie, nu credem prostiile acestea. Muierile nóstre, cum bine sci, îs fórte superstițióse și Nona dădu pe la tóte bisericile din vecinĭ luminĭ pentru sufletul tatălui sĕŭ.

„Și așa cum se ultă tóte după trecerea unuĭ timp, așa mi se păru și mie, că după câțĭ va anĭ Nona s'a mângăiat în de ajuns. De alt cum supĕrarea nu i-a fost spre stricăciune, ea se făcuse tare și frumósă, așa că era cea maĭ drăguță fată din tótă împrejurimea. Și de alt cum noĭ trăiam așa de liniștiți la olaltă, nu eram bogați, dar aveam ce se mâncăm de pe o zi pe alta. Eŭ aveam pensiunea și medalia și pe lângă acestea în fie care zi mergeam printre stîncile din mare, să prindem racĭ. Afacerea acésta nu mergea rĕŭ, trebuia să fiĭ numaĭ cu grije, să nu te apuce valurile. Și biata Nona, n'a scăpat de acésta! . . . .

„Reținut într'o zi acasă, din pricina reumatismuluĭ, Nona merse singură la prins de racĭ. Era o zi ca și acésta: ceriul limpede și vînt mare. Și când se reintorceaŭ ceĭ ce fuseseră după racĭ acasă, băgară de samă că Nona lipsesce. Numaĭ era nicĭ o îndoélă, ea întârziase, a fost ajunsă de valurĭ și s'a înecat. . . . Ce nópte a fost aceea pentru mine! vezi-mĕ la vrîsta mea, am plâns și m'am văietat ca o muiere! Și atuncĭ mĭ-am adus a minte de credința eĭ, că de vreĭ, să ajungĭ în împĕrăția cerésca, trebue să fi îngropat în cimiter. Am plecat decĭ spre mare, eât ce a început a se retrage apa, spre a căuta după cadavrul eĭ.

„Și am aflat'o!“ continuă bĕtrânul cu vócea trĕmurătóre. „Am aflat'o pe un bloc de stîncă coperit cu rădăcinĭ. Ea își prevĕduse capĕtul și se pregăti de mórte. Da Domnul meŭ! nu veĭ crede, dar am vĕdut cu ochiĭ, — de frică, să n'o răpéscă marea și să nu pótă fi îngropată în pămînt sfințit,

ea îşi legase tare pĕrul de una din rădăcinĭ. Crede-mĕ, că am vĕzut mulţi ómenĭ eroĭ în viaţa mea, dar puţinĭ se vor fi aflând să aivă curajul, să facă ce a făcut ea!"

Şi bĕtrânul tăcu, şi eŭ am observat la ultimile lucirĭ ale amurgului, cum dóuĕ lacrimĭ marĭ cădură din ochiĭ luĭ pe faţa-ĭ crepată de vînturĭ.

Am plecat apoĭ în jos spre sat făr de a spune vre un cuvînt. Eram aşa de mişcat de curagiul acesteĭ copile făr de învĕţătură.

De parte înaintea mea, pe luciul nemăsurat al mărĭĭ şi în singurătatea tainică a ceriului, sclipiaŭ stelele nopţiĭ şi luminile farurilor . . . . . **A.**

Bibliografie.

Zarandul şi Munţiĭ apuseni aĭ Transilvanieĭ, *descriere de Silvestru Moldovan, cu 9 ilustraţiunĭ şi o schiţă. Sibiŭ 1898. Preţul 1 fl. 8° mic XIX+302.*

(Fine.)

Trece apoĭ la vestitele sate Buciumaniĭ intercalând chipul unuĭ băieş român de acolo, portret însemnat, căcĭ ne dă o icóană a portuluĭ de acolo. Urméză interesanta *Detunată,* care se „înalţă ca un mărgean din valurĭ verdĭ, în mijlocul uneĭ regiunĭ romantice, încunjurată cu frumóse pădurĭ de brad, şi cu îmbelşugate livedĭ". Şi după ce face descrierea geologică a acesteĭ stâncĭ, modul formaţiunĭĭ eĭ, nu uĭtă a deschide comóra nepreţuită a poporuluĭ şi a ne spune şi nóuĕ, ce spune ţĕranul despre acéstă minune a naturiĭ. Şi bine face dl Moldovan. Bine a făcut, când a ilustrat volumul cu câte va peĭsajurĭ şi portrete, şi şi maĭ bine, când mereŭ ne spune, ce zice mitologia poporală despre cutare şi cutare stâncă, peşteră etc. Povestind o dată cu dl Reteganul, dsa îmĭ spunea, că se ocupă de gândul de a compune o geografie mitologică a Ardealuluĭ. Idea e admirabilă, şi ne-ar plăcé mult, când Dumnezeŭ ar ajuta dluĭ Moldovan, să ne descrie întreg Ardealul, împodobindu-l cu harte şi portrete şi îmbogăţindu-l cu tóte povestirile mitologice.

Să mergem dar la Roşia cu vechile şi bogatele eĭ băĭ de aur. E interesantă împărţirea ţĕriĭ, ce ĭ-o impun autoruluĭ băile multe din acéste părţi, a nume: partea apusană a Ardealuluĭ în *zona metalelor,* partea rĕsăriténă în *zona mineralelor* şi mijlocul în *zona sărată.* Împărţirea acésta la rîndul eĭ e motivată de bogăţia Ardealuluĭ. În capitolul acesta se face o descriere amĕnunţită a băilor, a modulŭĭ scóterĭĭ aurului, a şteampurilor etc., şi se intercaléză icóna unuĭ şteamp şi treĭ frumóse ilustraţiĭ, carĭ represintă interiorul băiĭ numite Cetatea mare şi ştolne vechĭ din Roşia, încă de pe timpul Romanilor.

Părăsind ţinutul băieşesc mergem maĭ de parte la *Câmpenĭ* în ţara Moţilor, vitejiĭ anuluĭ 1848, locul nascerĭĭ tribunilor Andreĭca şi Corcheş, la cele dóuĕ *Vidre,* unde s'a născut „regele munţilor" Avram Iancu şi ajungem la vestitul munte *Găina* cu şi maĭ vestitul sĕŭ *tîrg de fete.* S'a scris mult despre acest obiceiŭ, şi scriitoriĭ străinĭ nu s'aŭ putut răbda de a nu pune în scrisele lor câte un gram de rĕutate. Dl Moldovan spune limpede tuturor acestor bârfitorĭ, că „tîrgul de fete din Găina, n'a fost nicĭ când „tîrg de fete" şi cu atât maĭ puţin este acum, . . . el este o petrecere poporală precedată de un tîrg neînsemnat". De alt cum capitolul acesta e maĭ lung ca orĭ care, se începe la pag. 103 şi merge până la 115. Găina e presentată de un al doilea Rigi — prin frumseţa şi măreţia sa. Aci se enumeră tot, ce aŭ scris Bergner, Frâncu-Candrea Schmidl ş. a. despre acest munte, cum şi ce spune poporul despre numele muntelui şi tîrgul, ce se ţine în Dumineca după Sân-Petru.

La pag. 120 se descrie gheţariul de la Scărişóra cu „biserica" sa de ghéţă, — stalactiţi şi stalagmiţi de tótă frumseţa, — cu „altarul" şi „zina împĕrătésă" schimbată în ghéţă cu toţi curteniĭ eĭ. Gheţariul acesta e admirabilă minune a naturiĭ ca puţine altele, ascunsă în sinul munţilor şi aşa de puţin cunoscută şi admirată de noĭ.

Şi sfârşindu-se ţara Moţilor se spun ocupaţiunile şi portul lor.

Urméză al treilea ţinut, al Someşurilor, în care autorul ne întroduce cu frumósele cuvinte: „Vom da în calea nóstră de peisajurĭ frumóse, de priveliştĭ încântătóre şi raritătĭ naturale, vrednice de cunoscut, şi în urechile nóstre va pătrunde pretutindenia, pe văĭ şi pe plaiurĭ, pe sate ca şi prin stîne numaĭ dulcea şi străvechea limbă românéscă, căcĭ Româniĭ sînt locuitorĭ aci, românescĭ sînt munţiĭ şi românescĭ sînt tóte numirile de plaiurĭ, de vîrfurĭ, de văĭ şi vălcele şi tot, ce formézĕ cupriusul lor".

Remarcăm aci raritatea naturală „Apa cumpĕnă" saŭ bifurcaţia între Arieş şi Someş, cum şi alte bifurcaţiĭ maĭ micĭ şi neînsemnate.

La pag. 154 ajungênd la *Fântânele,* se descrie vestita luptă alor 300 moţĭ de sub conducerea luĭ Corcheş în contra luĭ Vasvári, care avea o óste de 3000 de ómenĭ şi 5 tunurĭ, unde aceştia din urmă aŭ fost total nimiciţi.

Urmézĕ valea Arieşuluĭ cu frumósele descrierĭ a Lupşiĭ, Baea (Ofenbaea), Colţul Cioranuluĭ şi Metercul. Aci găsim numirea muntele şi lacul *Mluha,* o numire neromânéscă, Tot aşa s'ar păré, că este *Metercu* şi *Vidolm* (poporal Jidolm), despre carĭ ar fi fost bine, dacă autorul ne-ar fi putut da ceva informaţiunĭ.

În partea acésta, care se aséménă cu ţinutul Karstuluĭ, aci se alătură şi o schiţă, — e remarcabila Vale a Ponoruluĭ cu un cataract de 34 m şi peştera, în care dispare acéstă vale.

Aprópe de Sălcina de sus e *părâul de granate.* Nu de parte de *Poşaga de jos* sînt dóuĕ isvórĕ intermitente, de carĭ poporul în fantasia-ĭ viuă légă o frumósă poveste. La Scărişóra e o peşteră numită a *craiuluĭ Bela,* după o interesantă tradiţie poporală.

La pag. 204 întâlnim o numire slavónă: *„cheea Pociovalişteа"*, a căreĭ etimologie de sigur ar fi interesantă.

La pag. 215 se povestesce o interesantă tradiţie despre muntele *Jidovina,* împărţit în dóuĕ prin părâul *Brădeţel,* în care se găsesc a dese scoicĭ şi resturĭ din epoca de pétră.

Şi étă-ne ajunşi pe valea Jerĭĭ, ieşiţi din frumseţile pitorescĭ ale munţilor. Sîntem „la ţară", şi nu ne maĭ rĕmâne de cât *cheea Turdiĭ* cu peştera Bedeleuluĭ şi maĭ la vale *Pétra Cetiĭ şi Pétra Craĭvilĭ.*

Am făcut cu intenţiune acéstă lungă dare de samă, pentru ca de o parte să relevăm şi aci: nenumĕratele frumseţĭ ale ţĕriĭ nóstre, multele raritătĭ şi admirabile peĭsajurĭ, cu carĭ e împodobită, — ér de altă parte ca să deşteptăm în cetitoriĭ nostri dorinţa de a le cunósce maĭ de aprópe visitându-le şi cetind frumósa descriere, ce li-se face în acéstă carte.

Şi credem, că nu maĭ avem nimic de zis. Dl Moldovan s'a achitat fórte bine de sarcină şi a descris admirabil şi acéstă parte a patrieĭ nóstre. De data acésta volumul, cum am amintit deja, are şi 9 ilustraţiĭ frumóse şi o schiţă a regiunĭĭ carstice din munţiĭ apusanĭ. De osebit de „Ţara nóstră", materia e împărţită maĭ bine, în capitole singuratice, în carĭ se descriŭ în particular câte o comună orĭ regiune. La sfârşit a adaus şi nisce preţióse date statistice despre numĕrul locuitorilor din Munţiĭ apusanĭ şi un registru alfabetic despre tóte numirile (sate, déluri, munţi, peşterĭ ş. a.).

Limba e dulce şi frumósă, căcĭ e aceea, în care vorbesc locuitoriĭ acestor munţĭ. Stilul e simplu şi curgĕtor, câte o dată avîntat la vederea locurilor însemnate orĭ pitorescĭ. Câte va frase orĭ provinţialismĭ (pag. 45, 54, 65, 120, 126, 153.) se află icĭ şi colé.

Din partene recomandăm cetitorilor nostri cartea acésta cu tótă căldura.

A.

Dr Elie Dăianu, **Cronica anuluĭ 1848** fasc. II. lunile Aprilie—Septembre, Sibiŭ 1848. După cum indică şi titlul, broşura acésta în 4° de 148 pag. cuprinde întîmplările maĭ marcante din anul 1848 înşirate zi de zi. O recomandăm cetitorilor nostri cu tótă căldura. Ea e o oglindă a celor întîmplate în ţĕrile locuite de Românĭ în acel an de luptă pentru drept şi libertate.

A apărut în editura „Uniriĭ":

Ben Hur

saŭ

Zilele luĭ Mesia

de **Lewis Wallace.**

Traducere.

Tom. I. broş. . . . . 75 cr.
Tom. II. broş. . . . . 70 cr.

A apărut:

Manual de Psichologie şi Logică pentru clasa VIII a şcólelor medie edat de *Dr Vasile Hossu.* Blaş. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. 1898. Preţul broş. 1 fl. 20 cr.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Instituţiunile calvinescĭ

în biserica românéscă din Ardél,

fasele lor în trecut şi valórea în presente.

Studiŭ istorico-canonic de Dr Alesandru Grama. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare şi se póte procura cu preţul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială** în **Blaş** (Balázsfalva).

Euchologiu

ediţiunea **a dóua,** revĕdută după originalul grecesc şi îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariŭ frumos în **negru** şi **roşu.** — Preţul nelegat fl. 2.80, ér legat în pele tare fl. 3.80.

Posta Redacţiunii. Dlui *J. C.* în *C.* de c.: Din lipsă de spaţ nu se póte publica.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Dr Vasile Suciu.

---

(55) 1—3

Augustin Coltor

Blaş

Oferesce On. Public din loc

lemne de fag pentru foc.

Vinde stânjinul lung (8 metri cubicĭ)

Crepate cu 18 fl. v. a.
necrepate „ 16 fl. v. a.

Tot acelea-şi lemne se vînd:
în jumĕtăţi de stângin (4 metri cubicĭ)

Crepate cu 9 fl. v. a.
necrepate „ 8 fl. v. a.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.